TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. car pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

BIBLIOTECA CENTRALA SIBIU

Nru 1. ANULU XX.

Sabiiu, in 1/13 Ianuariu 1872.

Invitare de prenumeratiune la „Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului 1872, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a. — Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e :

Pentru Sabiiu 7 fl. pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru sî Monarchi'a austro-ungurésca pe anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

**„Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.**

---

ad Nr. repr. 3/1871.

Ordinea
pentru conferirea stipendieloru din „Fundatiunea lui Gojdu.“

Dupa ce remasulu fericitului Emanuilu Gojdu prin decisulu judecatoriei Pestane din 16 Dec. a. c. Nr. 50390 s'a transpusu in proprietatea „Fundatiunei lui Gojdu“ dispuse prin testamentulu din 4 Nov. 1869 — asiá representanti'a acestei fundatiuni — considerându despre o parte asceptarea publica de a vedé stipendiele fundationali puse câtu mai curendu in lucrare, iéra despre alta parte avendu in vedere sî greutâtile impreunate cu deobligamentulu depurârei passiveloru remasului, cu cari fundatiunea a remasu insarcinata, s'a vediutu indemnata a deschide succesiv'a conferire a stipendieloru fundationali sub urmatórele modalitâti :

I. Preliminandu-se venitele curente ale averei fundationale, sî detragendu-se din acéstea erogandele anuali anume : amortisatiunile datorieloru passive sî interesele anuali, legatele testamentari, sumele stabilite prin impaciuiri, contributiunile sî competintiele erariali sî orasiene, spesele pentru conservarea realitâtiloru sî administratiunea fondului — restulu activu alu preliminariului anuale se va imparti in trei pârti, dintre cari 2/3 pârti vinu a se capitalisá in sensulu testamentului punctu 7 lit. e. iéra un'a tertialitate se va distribuí pentru stipendie in sensulu testamentului p. 7 lit. f.

II. Pentru stipendiele conferinde se va publicá concursu, — de regula la inceputulu lunei lui Augustu cu terminu pâna la 15 Septembre asiá : cá sa se póta resolví pâna la 1 Oct. a fia-cârui'a anu. — Numai la casu de vacantia estraordinaria se va escrie concursu speciale sî afara de tempulu prescrisu. —

III. Stipendiele escrise se voru conferí in sensulu testamentului fundationale p. 7 lit. f, — la acei tineri români de religiunea ortodocsa orientala din Ungari'a sî Ardélu, cari studiendu la vre-unu gimnasiu, scóla reala séu la vre-o facultate mai inalta din patria séu din afara — esceléza prin capacitate intelectuala eminente sî prin o portare esemplaria, sî a câroru parinti nu suntu in stare de a acoperí spesele pentru crescerea sî invetiamentulu loru. Prin urmare fia-care concurinte are de a documentá petitiunea sea concursuale nu numai cu testimoniele scolastice despre progresulu sî portarea sea, dara sî cu cartea de botezu, sî cu atestatulu despre aceea, ca parintii sei nu suntu in stare de a acoperí spesele pentru crescerea sî invetiamentulu lui. —

IV. Stipendiele fundationali se voru imparti in 5 categorii sî anume :

1-a categoria cu câte 100 fl. v. a.
2-a „ „ „ 200 fl.
3-a „ „ „ 300 fl.
4-a „ „ „ 400 fl.
5-a „ „ „ 500 fl.

asiá : cá incâtu concede preliminariulu anuale in fia-care categoria mai mica sa fia celu putienu cu unu stipendiu mai multu, cá in cea prossima superióra.

V. Cu respectu la aceste 5 categorii de stipendie se va observá mai departe sî aceea cinosura, ca la unu studinte de gimnasiulu inferioru séu scóla reala inferióra mai multu de 100 fl. — de gimnasiulu séu scól'a reala superióra mai multu de 200 fl. — de o facultate mai inalta din provincie mai multu cá 300 fl. nu se va conferá, — iéra la stipendiele de 400 sî 500 fl. voru poté aspirá numai ascultatorii dela Universitatea. séu Politechniculu din Bud'a-Pest'a séu cei dela vre-o facultate scientifica de asemenea categoria din afara ; — pre cându unu studinte calificatu pentru unu stipendiu de categoria mai inalta va poté concurge sî la stipendiele de o categoria mai mica.

Dela regul'a acést'a intre marginile dispositiuniloru testamentari se va poté face esceptiune numai in favórea stipendistiloru din famili'a lui Demetriu Poienariu, sî a orfaniloru seraci, remasi dupa barbati bine meritati pentru patria, natiune sî biserica.

VI. Dintre concurenti voru avea preferintia :

1. Concurentii din famili'a lui Demetriu Poienariu in sensulu Testamentului p. 7 lit. o.

2. Cei de o facultate séu clasa mai inalta, inaintea celoru de clase inferióre. —

3. Dintre cei de asemenea facultate sî clasa, cei cu calculi mai buni sî portare mai laudavera.

4. Dintre cei mai inaintati, cei mai lipsiti de midilóce.

VII. Resolvirea stipendieloru se va aduce la cunoscintia publica, sî stipendiatii — pâna cându voru pastrá cualificatiunile recerute de testamentulu fundationale ; nu numai voru tiené stipendiele castigate pâna la absolvarea studieloru, dara inaintandu intr'o categoria de studii mai inalte, pre lânga asemenea cualificatiune cu concurentii provediuti sub punctele 2, 3 sî 4, ai paragrafului precedinte, se voru promová sî in categorie corespundietóre de stipendii mai mari.

VIII. Stipendiatului — care — absolvandu studiele, va voí sa depuna rigorósele pentru doctoratu seu diploma, i se mai asigura stipendiulu inca pentru unu anu, inse in casulu acest'a i se va solví in rate decursive de câte ori va aretá ca a depusu vre-unu esamenu rigorosu cu succesu, sî depunandu-le tóte cu promotiune i se va conferí sî tacs'a pentru diploma.

IX. Stipendiele se voru imparti de regula in rate anticipative cuartali indata dupa presentarea cuitantiei vidimate de câtra directiunea institutului unde studiéza stipendiatulu ; — sî se voru tramite prin asignatiune (avisu) de posta ori deadreptulu stipendiatului, ori midilocitu prin ómenii de incredere ai representantiei fundationali. — Stipendiatiloru dela institutele din afara se voru tramite stipendiele in asignatiuni prin banc'a de escomptu din Pest'a sunatórie in moneta respectiva. — Stipendistii din Bud'a-Pest'a voru poté scóte stipendiele loru sî in rate lunarie deadreptulu dela cassieriulu fundatiunei. —

X. Stipendistulu va perde stipendiulu séu indata ce va perde vre-un'a din cualificatiunile recerute in testamentu p. 7 lit. f. prin urmare :

1. déca va parasí caracterulu nationalu bisericescu ;
2. déca va parasí studiele ;
3. déca va deveni la avere séu va castigá vre-unu stipendiu asemenea din alta fundatiune ;
4. déca va absolvá studiele respective rigorósele ;
5. déca nu va pune la tempulu seu esamenele, séu va cadé la depunerea acelor'a ;
6. déca va comite vre-o fapta immorala ;

prin urmare fia-care stipendiatu e datoriu de a aretá la representanti'a fundationala progresulu reportatu cu finea anului scolasticu celu multu pâna la 15 Septembre a fia-cârui'a anu, pentru ca numai asiá i se va poté reservá stipendiulu sî pre anulu viitoriu.

XI. Stipendistulu care din caus'a vre-unui morbu greu ; séu din intrevenirea altui impedimentu afara de vin'a lui, nu a potutu depune la tempulu seu esamenele prescrise, séu depunendu-le a cadiutu din óre-care studiu, va avé cu atestatu credibile despre impedimentu a se justificá in terminu de 30 de dîle la representanti'a fundationala, care va hotarí asupr'a justificârei, sî in casu de admitere va concede unu terminu amesuratu pentru depunerea posterióra a esamenului. — Ne tienendu acestu terminu séu cadiendu sî a dóu'a óra la esamenu, stipendistulu va perde definitivu stipendiulu seu.

Reclamârile sî recursele in contr'a decisiuniloru representantiei fundationali suntu admisibile câtra congresulu nationalu bisericescu, impoternicitu prin testamentulu fundationalu cu supr'a inspectiunea fondului, suntu inse a se presentá in terminu de 30 de dîle la representanti'a fundationala spre instruirea actului. —

XII. Aceste statute dupa publicarea loru voru serví de cinosura atâtu pentru stipendisti, câtu sî pentru representanti'a fundationala ; iéra adausele séu modificârile la acelea voru avea valóre numai incâtu s'au publicatu inainte de escrierea concursuriloru.

Datu din siedinti'a representantiei a „Fundatiunei lui Gojdu“ Pest'a tienuta in 24 Dec. 1871.

Georgiu Mocioni
Presiedinte substitutu.
I. cav. de Puscariu
Notariu.

Anulu nou!

Lumea s'a dedatu a-si gratulá in dîu'a de anulu nou sî in gratulârile aceste a esprime dorintiele cele mai placute pre viitoriu. Dorintiele inse suntu mai totu-déun'a o distantia buna departate de realisarea celoru aratate in trensele sî multe, cele mai multe, nu ajungu sa se védia realisate.

Cum sa gratulâmu noi dara cu ocasiunea acestui anu nou ?

Pentru cá sa ne potemu formulá o gratulare, trebuie mai intâiu sa scimu, cine suntu acei'a câroru voimu sa le gratulâmu ?

Dupa parerea nóstra : românii, patri'a sî omenimea.

Aceste trei fiintie inse nu potu fi multiamite numai cu dorintie ; venitoriulu loru e cu multu mai de mare insemnatate sî are lipsa nu numai de nisce maguliri dulci ; ele trebuie dara cá in gratulârile

197.

1964

nóstre in dorintiele nóstre sa véda sî probabilitatea cea mai mare, ca ce-i vomu esprime se va sî realisá; esprimerea dorintieloru nóstre sa fia mai egala cu aducerea unoru daruri, cari in adeveru sa ajute si sa imbunalatiésca viitoriulu sî alu natiunei nóstre române sî alu patriei sî alu omenimei.

Românii preste totu au o fire nobile. Asemenandu-i cu alte popóre din apropiare sî din departare, aflâmu ca cu mintea sanatósa sî cu generositatea inimei, déca nu intrecu pre alte popóra, nu stau inapoi'a nici unui poporu. Sî preste nici unu poporu nu au venitu o multime asiá mare de calamitâti sî in unu tempu asiá indelungatu, precum preste poporulu românu.

Calamitâtile inaaprescu, selbatacescu firea omului. Ele vedemu ca au stricatu multu sî româniloru, inse déca judecâmu tóte impregiurârile in care au traitu ei de mii sî sute de ani, apoi trebuie sa presupunemu, ca mare a fostu vistieri'a spirituale a românului, incâtu si astadi, precum e la unu edificiu vechiu inegritu de influinti'a elementeloru, numai esteriorulu e atacatu, iéra partea interióra sanatósa intrégа sî apta pentru ce e mai scumpu sî mai frumosu pre lume, pentru cultura.

Despartiti românii, curendu dupa asiediarea loru intre Marea-Négra, Dnistru, Tis'a sî Dunare, in provinci'a romana Daci'a, de câtra colosulu celu gârbovu alu imperiului romanu, au traitu preste siése sute de ani in contactu cu barbarii, cari strimtorati de alti barbari sî alungati de ei din locuintiele loru originale, sî cautau cu miile, cu muieri cu copii cu totu, locuri unde sa póta traí Cu câte unu capitanu in frunte, pre care lu numiau rege, veneau séu pradandu sî vrendu sa impuna cu ferocitatea loru, séu temendu-se de poterea imperatiei, cersindu locu de locuintie. Undele aceste inse dupa cum erá firea loru undulau mai departe, séu cândn li se secau poterile dispareau cá ap'a in nasipu. Totu ce au potutu ele lasá in urm'a loru a fostu derimarea sî pustiirea monumenteloru de cultura, radicate cu abundantia in tempu scurtu de coloniele romane.

In seculul alu nóuelea (889) vinu românii in contactu cu magiarii. Contactulu acest'a a fostu sî mai mare dela a. 1002 dupa Chsu, cându sub Stefanu I regele Ungariei Transilvani'a de pre atunci *) vine in nemijlocita legatura cu Ungari'a.

Feudalismulu imprumutatu de magiari dela nemti a torburatu cu totulu referintiele sî ale magiariloru sî ale româniloru de pre tempurile acele **).

Românii toti câti au venitu in acésta atingere se trediescu cu feudalismulu sî la densii. De cându s'a introdusu acest'a la densii in Transilvani'a este totu asiá de greu a spune, precum este de greu a statori cându s'a impartitu Daci'a in principate, sî carea a fostu impartirea cea dintâiu dela incetarea de a fi provincia romana. Dara un'a sta. Pârtile acele ale natiunei, cari primescu elemente straine de cultura in sine disparu dintre români, sî pentru români incetá esistinti'a loru. Asiá aristocrati'a introdusa in obiceiurile feudale, cu putiene esceptiuni, sî a parasitu natiunalitatea sî a traitu unu tempu cá atare, pâna ce in fine s'a desteptatu in natiunea magiara ***).

Acestu fenomenu nu numai in istori'a natiunei nóstre, dara sî in cea a populatiuniloru slavice, mai cu séma in pârtile nordice sî care erá pre ací sa se arate sî la natiunea magiara, este unu memento pentru natiunile ce dorescu sa conserve tóte elementele loru sî sa nu se instraíneze nimic'a, prin nici o impregiurare din sinulu loru. Acestu fenomenu e unu monitoriu pentru tóte popórele, cá tóte clasele unei natiuni, déca este sa remana acele natiunale sa aiba sî crescerea natiunale.

Poporulu românu din tóte pârtile fostei provincie Daci'a si-a potutu conservá intre vicissitudinele cele multe numai prin crescerea, multa putiena natiunale, in carea erau cá factori de capetenia religiunea strabuna sî limb'a. De câte ori erau aceste in periculu, de atâtea ori erá probabile si perderea lui in un'a séu alta natiunalitate straina.

Astadi feudalismulu nu mai esista. In loculu lui insa amenintia ultramontanismulu iesuiticu cu poterea lui morale imorale sî fanariotismulu celu astutu a verí in crescerea natiunale elemente straine sî de firea natiunale sî de firea religiósa a poporului nostru. Elementele aceste ne rapescu multi individi din clasea inteligenta, pentru ca unde petrundu ele, interesele personali au o potere asiá de mare, incâtu loru se jertfescu bunurile cele mai pretiόse, se jertfescu fratii de unu sânge sub pretestele cele mai diferite sî parte cele mai pompóse.

In evulu mediu amu perdutu o parte din natiune din caus'a atinseloru influintie, periculului astadi amenintia sî mai tare, amenintia a deveni totale.

Nu clasele unei societâti, ci chiaru sî staturile de pre globulu pamentului vietiuiescu astadi in o legatura strinsa. Binele sî reulu se simte indata de susu pâna josu sî-si arata sî urmârile sele, bune séu rele, cari se simtu pâna in tieri departate.

La casulu dara cându românii s'aru aratá nepasatori câtra periculii cei ameuintia sî câtra esistinti'a loru nu aru mai poté fi vorb'a numai de o perdere partiale, cí de unu reu carele si-aru respândí sguduiturile sele pre departe.

Sa prevenimu aici la loculu acest'a pre acei ce aru poté presupune din cele dîse pâna ací, ca ascriemu o insemnatate româniloru, carea trece preste poterile loru. Prevenirea cea mai corespundietória credemu ca o vomu face, cându vomu atrage atentiunea ori sî cui asupr'a acelei impregiurâri ce se repetiesce de atâtea ori sî adeca, ca o masinaria câtu de gigantica póte fi impedecata séu stricata din causa ca se strica séu se perde unu cuiu micu din trens'a.

Românii dara trebuie sa nu uite ca dupa calitâtile loru trebuie sa aiba sî ei missiunea loru in concertulu popóreloru europene. Ei trebuie inse sa aiba sî ambitiunea, cá déca au resistatu atâti seculi furtuniloru europene, poterile loru sa le oferésca acum sî la oper'a culturei câtra carea incetu incetu pasiesce omenimea.

Cá sa vedemu ce feliu de rolu credemu noi ca au românii sa ia asupra-si sa ne punemu odata dinaintea nóstra icón'a acelei pârti de pamentu, in carea locuimu sî carea a contribuitu mai multu la inaintarea culturei, icón'a Europei.

In partea de média-dî apusu a Europei pre dóue peninsule mari sî pre o parte a centrului apusanu sta compacta famili'a popóreloru romane; in centrulu Europei pre peninsulile de média nópte sî insulele de média nópte apusu sta compacta famili'a popóreloru germane; in partea de média nópte resaritu sta compacta famili'a popóreloru slavice. Fia-care din aceste au astadi câte unu statu, carele representa poterea familiei: popórele latine cugetau unu tempu ca Franci'a e poterea carea sa le represente; popórele germane au astadi pre Germani'a sî cele slavice pre colosulu rusescu, cari representa poterea familieloru loru.

Resbelulu incheiatu in anulu trecutu a provocatu in Germani'a apetitulu acestei'a de a se estinde; testamentulu lui Petru I alu Russiui asemenea inaintéza estinderea imperiului rusescu. Privirile Germaniei erau indreptate de multu spre resaritulu de média-dî alu Europei, care se afla mai cu séma la Dunarea de josu sî pre peninsul'a balcanica, mai adaugându aci sî partea cuprinsa de cerculu celu forméza Carpatii la capetulu loru resaritênu sî care e cá o fortarétia naturale a Europei intre siesulu Ungariei alu Dunarei sî colineloru moldavice, de care spre resaritu se léga Marea-Négra. Professori de pre catedre, deputati de pre tribune sî diurnalisti prin diurnale indrépta de multu pre nemti sa emigreze, nu in Americ'a, cí in pamentulu fagaduintiei dela Dunarea de josu sî din peninsul'a balcanica. Totu intr'acolo suntu indreptate sî privirile Russiei, motivându ca suntu o multime de consangeni, slavi, in tóta estinderea peninsulei balcanice, carea se afla in potestatea turciloru.

Stându astu-feliu lucrurile, o ciocnire de rase pentru luarea in proprietate a acestoru tieri seducatórie din partea resaritului de média-dî potu produce resbele indelungate, cari nu se potu portá fâra de a tiene progresulu culturei in locu, ba de multe ori fâra de alu periclitá pre seculi.

Nu voimu sa intrâmu in eventualitâti detaiate, cum aru procede un'a, cum aru procede alt'a din aceste poteri, cându aru ajunge in starea de a pasí la realisarea dorintieloru loru. Atât'a inse potemu dîce deja la acestu locu, ca intentiunea este inveterata. Estinderea pré mare a imperatieloru inse a fostu totu-dé-un'a periculósa sî loru insesi sî culturei preste totu.

Provedinti'a a asiediatu in resaritulu Europei sî de o parte sî de alt'a stavile, preste cari sa nu se póta estinde numai asiá, la bun'a loru placere, spre sudostulu europénu nici un'a dintre poterite amintite. De o parte sta Austro-Ungari'a sî de alt'a Romani'a, cu elementele loru eterogene sî germanismului carele tinde sa se reverse de câtra apusu spre resaritu sî a inchiegá tóte insulele nemtiesci, respândite pâna la carpatii resariteni, sî slavismului, carele aru voí sa imbine noianulu slavicu, ce se afla spre média-nópte dela Carpati sî Dunarea de susu, cu slavismulu respânditu prin Austri'a sî Turci'a, spre média-dî dela Muru sî Dunarea de josu. In specie suntu magiarii, carii mai dela marea adriatica se estindu spre resaritu sî cu românii impreuna forméza parete despartitoriu intre slavii de média-nópte sî intre slavii de média-dî

Românii dara din Austro-Ungari'a, precum sî cei-lalti nu au resistatu in desiertu vicissitudineloru, ei sî astadi suntu chiamati, in legatura corespundietórie, de a impedecá ciocnirea celoru dóue rase ce se gramadescu totu mai tare spre resaritulu de média-dî alu Europei.

Déca e asiá dara vorb'a cá sa le dorimu astadi ce-va apoi este cá sa nu pérda din vedere chiamarea sî insusirile ce le au. Sa se desbrace de totu ce e strainu de firea loru sî cá natiune sî cá crestini. Sa crésca generatiune pre generatiune luându mijlócele crescerei nu din fanatismulu celu vedemu la natiuni spoite de cultura, cí din fiirea cea tréza a românului, carea scie cu unu modu admirabile sa fia de porumbu candu este vorb'a sa se intieléga de lucrurile pâcei, sî de leu cându i se vatema blândeti'a lui.

Este o potere pre carea forti'a resbeleloru nu o póte mistuí asiá ingraba, sî impedeca séu paraliséza castigurile cele mai splendide pre câmpurile cele sângerόse. Poterea acest'a e desvoltarea culturei in tóte ramurile ei. Ramurile culturei suntu cele mai sicure intarituri ale unei tieri; ele apara, ele conservéza nu numai pentru tiera cí chiaru pentru omenime.

Romanii implinindu aceste tóte si voru eluptá si o sórte mai buna pentru ei insii pentru seculi indepartati, si compatriotii loru cari acum se indoiescu in, séu se temu de puterea loru de viatia voru fi constriusi a recunósce pre fatia folosulu ce l'au adusu ei acum patriei sî omenimei, chiaru sî in tempurile, cându unu prejudetiu neiertatu le resplatea cu despretiuire.

Patriei nóstre sî patriei româniloru preste totu dorimu provederea cu aceste intarituri, preste cari nu potu trece nici pedestrimi, nici calarimi, nici tunarime. In specie patriei nóstre i recomandâmu o considerare mai drépta la impartirea mijlóceloru de cultura sî spre castigarea culturei, câci negrigi'a in privinti'a acést'a e negrigi'a patriei insesi.

Dáca se implinescu aceste atunci se implinesce sî dorinti'a esprimenda omenimei, carea va prosperá cu atâtu mai vertosu, cu câtu se va indulcí mai neconturbata de resbele de fruptele culturei. Omenimea va strigá atunci poternicu: Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes!

Eveneminte politice.

Despre pertratârile intre croati sî ministrulu presiedinte ung. conte Lonyay scrie in dîlele din urma sî „P. Ll." urmatórele:

„Ide'a conducatória a pertractârloru a fostu dela inceputu o fusiune a partidei natiunale cu cea unionistica, carea se pare impossibile, de óre-ce natiunalii inca dîceau despre sine ca suntu unionisti buni, pre cându unionistii se dechiarau pre sine de acei ce se intereséza in tóta privinti'a de interesele natiunali. Pentru cá sa fia o pace intre cele dóue partide se cerea cá din partea natiunaliloru sa renuncie vre-o câti-va la mandatele loru dietali spre a le poté ocupá unionistii. Natiunalii inse dechiara, ca inainte de a se intielege asupr'a cestiunei acestei'a cu cei de o parere cu densii nu potu promite nimic'a. Cu acést'a s'a amenatu resolverea punctului celui mai insemnatu din afacerea acést'a. Contele Lonyay a statu neclatitu pre basea legei de uniune sî s'a pusu in corespondintia prin epistole cu Deák, carele consimte cu parerile lui Lonyay. La unu resultatu concretu nu au dusu desbaterile pertratâriloru este de natur'a aceea, incâtu ei se vedu gat'a a mai lasá din pretensiunile loru sî a se abate incâtu-va chiaru sî dela punctulu de manecare depusu in manifestulu din 30 Septembre“

---

*) Pre tempulu acel'a Alb'a-Iuli'a erá cetate confiniaria.

**) Cine cetesce cu atentiune opurile scrise, mai cu séma de autori nemti, despre acele tempuri, vede tendinti'a egoistica cá motivu de a falsificá evenemintele in mare sî in micu, sî asiá referintiele de pre atunci a le descoperí asiá precum au fostu, va fi unu lucru erculeicu pentru generatiunile nóstre fiitórie, care trebuie sa petrunda prin archive, in tiéra sî afara de tiéra, sî sa nu mai cânte mereu pre „dextram dantes" la ori-ce ocasiune.

***) Unu domnu in „Gaz. Trans." nr. 100 afla ca aristocrati'a româna pentru aceea s'a magiarisatu, câci a fostu „activa". Apoi sa te miri ca au aflatu ómenii prafulu de pusica!

Diet'a Croatiei dupa sciri venite din mai multe pârti se deschide in 15/3 Ianuariu a. c. Aci se voru continuá pertractârile de impacare mai departe.

De politic'a interna a Austriei s'a ocupatu sî „Journal des Debats“ (Diurnalulu Desbateriloru), fóia orleanista vechia sî póte cea mai aprópe de presiedintele actualu alu republicei francese. Intre altele dîce amintit'a fóia urmatórele :

„Austri'a, asiediata intre dóue staturi mari (Russi'a si Prussi'a) odinióra aliate fidele, din cari inse astadi s'au facutu vecini periculosî suspecti, are mai multu de câtu ori care alta potere interesu nemijlocitu, a urmá o politica prudenta sî circumspecta sî acést'a e de securu calea, carea si-a ales'o sî carea nu o va parasí primulu presiedinte actuale.“ Dupa unele cousideratiuni dedicate schimbâriloru politice mai de unu patrariu de seculu incóce adaoge: „In adeveru problem'a, la a cârei deslegari au lucratu dela 1849 incóce atâtea ministerie este un'a din cele mai grele sî mai complicata“. Interesantu e cum natiunea sorora, pentru carea cultulu unoru români se radica pâna la fanatismu, ignoréza cu totulu esistinti'a nóstra in Austro-Ungari'a. Acolo unde combate pretensiunea cechiloru din Boemi'a amintesce de rutenii din Galiti'a, de slovacii din Ungari'a, de slovenii, de croati , dalmatini sî de slavoni, carii inca aru fi indreptatiti sa reclameze drepturi autonomice pentru sine déca s'aru dá de aceste cechiloru, dara de fratii, de noi, nici pomenire nu face. Acést'a aru fi cu unu argumentu tiapanu mai multu,câtu de departe suntu tempurile cele bune pre cari le astemptamu unii din noi sî ca câtu e de lipsa cá noi sa cautamu a ne ajutá nóua insine dupa proverbiulu francesiloru : „ajutati sî Dieu ti va ajutá.“

„N. W. Tagbl.“ aduce o scire curiósa, din care se vede ca amiciti'a intre Beust sî Andrassy s'aru fi recitu. Contele Beust s'a adresatu deunedi cu o harthia câtra presiedintele camerei comerciali din Reichenberg, in care adresa fostulu cancelariu nu se esprima magulitoriu fatia cu Austri'a. Camer'a comerciale din Reichenberg l'a fostu alesu pre c. Beust in diet'a Boemiei iéra mai târdiu i retrage mandatulu. Contele Beust in necasulu seu vorbesce sî despre Austr'ia sî o numesce „imperiulu neverosimilitatiloru. Espressiunea acést'a a facutu sensatiune neplacuta in cercurile normative ale imperiului sî contele Andrassy, cá ministru de esterne, i-a sî datu o infruntare, carea de securu ca nu-lu va fi magulitu pre ambasadorulu Austro-ung. la curtea din Londonu.

Gambet'a este fórte activu in pârtile meridiunale ale Franciei. Elu desaproba portarea adunârei natiunali sî a regimului presentu francesu si opera in tóte pârtile pre regimulu instituitu pentru aperarea Franciei dupa caderea lui Napoleonu.

Camer'a sî senatulu Romaniei a votatu legea in privinti'a drumuriloru de feru. Diurnalele rosie suntu focu sî flacara pentru votarea acést'a, cu tóte ca rosii cu 11 Februariu alu loru nu aru avé causa sa se plânga nimic'a ; sa fia plansu ei inainte de a fi comisu tradarea cea mare.

Din Mexicu vine scirea ca resbelulu civile e imminentu. In urm'a urmeloru Mexicanii se vede ca s'au saturatu de a fi independenti, loru le trebuie unu tutoratu séu póte chiaru incorporarea in staturile uniunei nord-americane.

Despre limb'a de propunere la universitatea infiintianda in Clusiu.

(din brosiur'a ocasiunale a lui Mátrai, capu 7.)

> Motto: „O natiune, a cârei esistintia nu e asecurata, 'si póte concede escessiuni de totu feliulu ; unei natiuni inse, a cârei limba e asecurata, asiá dicendu, prin lege i póte succede intinderea (latirea) numai dupa o precumpanire drépta a tempului sî progresare graduita, câci altu cum trebuie sa produca ne evitabilu reactiunea : acést'a trebuie sa avemu totu deun'a in vedere“.
>
> Din cuventarea dietale alui St. Szechényi in caus'a limbei magiare“ 18 Augustu 1849.

O universitate are scopu duplu : pre deoparte inaintarea, radicarea sî latirea culturei scientifice, sî pre de alta parte educatiunea de individi iscusiti in facultâti pentru cariere anumite a vietiei practice.

Destinatiunea facultâtiei de medicina nu e a inaintá numai sciintiele naturale, ci a educá sî barbati de specialitate pentru carier'a medicale. Facultatea de drepturi sî sciintie de statu educa advocati sî amploiati, afara de râdicarea disciplineloru acestei specialitâti, tocmai asiá procum sî cea filosofica profesori sî cea politecnica ingineri, masinisti etc.

Repetiasca-si cosmopolitulu sî de o suta ori afirmarea sea teoretica : „sciieti'a n'are patria, sî de aceea institutele sciintifice supreme, universitâtile n'au caractere natiunale“, viati'a practica totu a imprimatu pretutindeni timbrulu individualitâtiei natiunale pre aceste institute supreme de cultura, pre cum sî pre cultur'a tieriloru sî popóreloru singuratice.

Acést'a e sî fórte naturalu. Universitatea, care e pentru cultur'a natiunale se orientéza dupa recerintiele proprie ale culturei natiunale sî corespunde recerintieloru vitali a culturei numai atunci, cându considera referintiele proprie de viatia ale acelei tieri, in care 'si are resiedinti'a.

Sî déca este adeveratu, ca sciintiele e sciinti'a limb'a numai forma, forma dat esse rei, limb'a, de propunere trebuie sa se orienteze dupa natiunalitatea acelei'a, intre cari vreunu institutu (fia chiaru sî universitate) are de a radicá sî lati sciintiele.

E unu meritu nedsputabilu alu regimului Thunianu, ca a datu metodei de invetiamentu la scólele medie sî facultâti in Austri'a sî Ungari'a unu aventu uniformu pan'atunci d'abia pre departe cunoscutu.

Ce alt'a a fostu universitatea din Pest'a naintea revolutiunei decâtu unu institutu de dresare a burocratiei lumesci sî ierarchiei preotiesci ! !

Introducendu Thun la universitatea Ungariei limb'a germana cá eschisiva de propunere, o patì cá economulu din fabulele lui Aesopu : vulpea, care oferi óspelui seu, cocostercului, prandiulu splendidu pre unu blidu largu sî cucosterculu, care cá resplata pune vulpei mancarea intr'o sticla cu gatu asiá de 'ngustu incâtu acést'a, in urm'a formei botului ei, nu potù ajunge la ea (bucate.)

Tocmai asiá i-a umblatu sî detei nóstre cu articolulu de lege 44 : 1868 esmisu in caus'a „egalei indreptâtiri a natiunalitâtiloru“ ! Acelu articolu concede cá oficiolatele, tribunalele, gimnasiale se se póta serví sî de alta limba, nu numai de cea oficiósa (magiara), intr'aceea se grabesce a curmá posibilitatea educârei unui amploiatu politicu, jude sî profesoru de natiunalitate nemagiara, prefigendu limb'a ungurésca cá eschisiva de propunere la institutele de educatiune pentru amploiati, judi sî profesori.

Unde e logic'a in dispusetiunile legei natiunalitâtiloru relative la limb'a de propunere ? Sa audîmu capitloulu respectivu din acelu articolu :

„§. 17. Prefigerea limbei de propunere la institutele de invetiamentu, asiediate deja séu dupa lipsa asiediande de statu respective de regimu se tiene — incatu nu dispune despre acést'a o lege propria — de conpetinti'a ministrului de instructiune, de óre ce inse o instructiune publica cu succesu e o datorintia principale a statului, considerându lucrulu din punctulu de vedere alu culturei sî binelui comunu, asiá dara acest'a (statulu) e oblegatu a se ingrigi dupa posibilitate in institutele de invetiamentu ale statului, cá cetâtienii locuitori in masse mai compacte, fia de ori ce natiunalitate, sa se póta cultivá in apropierea regiuniloru locuite de ei in limb'a loru materna pana la acel'a punctu unde se incepe cultur'a academica mai inaltu.

§. 17. La scóle medie sî facultâti, care diacu pre locuri, unde se vorbescu mai multe limbe, suntu a se infiintiá catedre pentru limb'a sî literatur'a fia cârei limbe.

§. 19. Limb'a de propunere la universitatea tierei e cea ungurésca. Altu-cum se voru infiintiá catedre, incâtu nu suntu deja asiediate, pentru limbile ce se vorbescu in tiéra, sî literatur'a loru.

Déca e datorinti'a statului din punctulu de vedere alu culturei pubice sî binelui comunu, a se ingrigi cá locuitorii patriei, fia de ori ce natiunalitate, sa se póta cultivá in limb'a loru materna pâna la acelu punctu „unde se incepe cultur'a academica mai inalta“ apoi nu este datorinti'a lui a oferi locuitoriloru tierei de natiunalitate nemagiara possibilitatea la o cultura academica mai 'nalta ?

Eu credu ca : d'a. Nu e interesulu tierei ca locuitorii ei de natiunalitate nemagiara sa se cultivedie numaì pâna la maturitatea d'a cercetá universitatea. Nu diace in interesulu nostru a face din cultur'a academica, care oferesce facultâtile, unu monopolu alu natiunei unguresci.

In fapta in consecinti'a capituliloru reproduse de noi din articolulu de lege 44 : 1868 sî stilisarea lui este asiá de neindemanatica cá cându aru voi a esprime numai ca noi, econemi — cucosterci, ve lasamu pre voi, locuitorii de natiunalitate nemagiara, a luá parte la prandiulu culturei intru atât'a incâtu sa poteti mirosí la cultivarea mai 'nalta inse noi ne'ngrigimu cá sa nu o poteti purtá sí cá numai noi sa potemu ajunge la modulu de gustare.

Altcum legea e sânta insa nu nemodificavera. Sî cine s'aru potea acatiá de apucaturile stengace ale teorieloru numai sî numai din indaratnicia, de órece acelea s'au datu din partea vietiei practice de góle.

Avendu de scopu a deslegá cestiunea limbei de propunere la universitatea infiintiandu pre teritoriulu Transilvaniei, numai ascundu capulu dupa modulu strutiului in gramedile de nasipu mobile ale legei modificavere, ci iau in consideratiune acelea natiunalitâti, care, in urm'a relatiuniloru loru de cultura, au lipsa de cultur'a academica.

Sa computâmu deci cu factorii. Alexie Fényes afirma ca dintre cei 1,920,608 locuitori ai Transilvaniei 1.091.772 suntu români, 673,918 unguri sî 153.989 nemti. Asiá dara proportiunea e cá 10·9 : 6·7 : 1·5.

Proportiunea acést'a se schimba fórte déca nu comparâmu natiunile preste totu un'a cu alt'a, ci numai acelea membre ale natiuniloru care au lipsa de o cultura mai 'nalta, de o cultura academica.

(Va urmá).

Publicâmu mai la vale denumirile judiloru, notariloru, cancelistiloru, scrietoriloru sî altoru amploiati la tribunalele de I. instantia precum sî la judetiele districtuale locuite de români.

La tribunalulu din Abrudu:

De notariu : Ioanu Sant'a. De directoru : Ioanu Darabantu. De cancelistu : Ioanu Jeocu. De scrietori : Ioanu Boéru, Iuliu Hochman sî Des. Mikó. De castelanu : Ignatu Vall'a. De scrietoriu la judecatori'a dist. din Abrudu : Petru Stanciu ; la jud. din Câmpeni : Dénes Palladi Balogh.

La tribunalulu din Bistriti'a.

De notariu : Albertu Kozma. De directoru : Géza Henter. De cancelistu : Patricius Barbu. De scrietori : Al. Szetoris sî Carolu Kőpeczy. De conduc. la cartea fund. Samuilu Tóth. De scrietoriu la cartea fund. Lud. Schmidt. De castelanu : Georgiu Fakobovicz. De scrietori la jud. dist. din Bistriti'a Lud. Méhessi Greg. Bodony. La jud. distr. din Teke : Carolu Tóth.

La tribunalulu din Brasiovu.

De notari : Iosifu Filtsch sî Franc. Jonás. De directoru : Sam. Binder. De cancelistu : Traugott Boyer. De scrietori : Frid. Schiel, Paulu Jakó, Alf. Schnell, Enricu Eitel sî Georgiu Rusu. De adjunctu la cartea fund. : Petru Gross ; de scrietoriu : Al. Conteswеller. De castelanu : Car. Hermann. De scrietori la jud. dist. din Brasiovu Oscaru Alexius, Martin Goldschmidt, Adolf Adámi ; la jud. dist. din Hosszufalu : Lud. Bajkó.

La tribunalulu din Csik-Szereda

De notari : Stefanu Csedö. De directoru : Elek Eröss. De cancelistu : Stef. Szabó. De scrietori : Tom'a Nagy, Tom'a Csedö, And. Szepes. De conducatoriu la cartea fund. Ios. Antalu. De scrietoriu la cartea fund. Ioanu Xantus. De castelanu : Ioanu Orbánu. De scrietoriu la jud. dist. din Csikszereda : Lud. Grauru ; la jud. din Csikszentmártonu Lud. Részeg.

La tribunalulu din Desiu.

De notari : Lud. Molnár Miskolczi sî baronulu Ales. Horváth. De directoru : Nandor Keresztes. De cancelistu. Lud. Farkas. De scrietori : Ioanu Márkus, And. Étessy, Georgiu Boér, Ed. Szőcs sî Car. Buus. De conduc. la cartea fund. El. Dadai ; de ajuncti : Georgiu Fenyö, Franc. Boros sî Victoru Pataki ; de scrietori : Franciscu Ferenczi, Ludovicu Frink sî Iosifu Békessy. De castelanu Lud. Ilosvai De scrietori la jud. dist. din Desiu : Lud. Grauru sî El. Bogdán ; la jud. dist. din Bethlen : Ant. Püspöky ; la jud. dist. din Lapusiulu : Lud Rácz.

La tribunalulu din Fagarasiu.

De notariu : Dr. Ales. Uzoni. De directoru : Ioanu Ivánovics. De cancelistu : Gavrilu Iakab. De scrietori : Ios. Schuller, Nic. Nagy sî Ioanu Czinte. De conduc. la cartea fund. : Petru Fára ; de scrietoriu : Davidu Berli'a. De castelanu : Georgiu Balog. De scrietori la jud. dist. din Fagarasiu : Conradu Riedl. sî Dimitriu Blotz ; la jud. dist. din Sárkány : Iuliu Könczey ; la jud. dist. din Zernesci : Georgiu Makavei.

La tribunalulu din Sabiiu.

De notari : Ios. Csiki sî Lud. Sonnenstein. De directoru : Nic. Alemanu. De cancelisti : Mih. Dezsö sî Hermann Sigerius. De scrietori : Samuilu Gross, Gustavu Adolfu Billevicz, Car. Dörner, Lud. Klein, Demetriu Munteanu sî Petru Pinciu. De castelanu : Mih. Ioanu Schuster. De ssrietori la jud. dist. din Sabiiu : Albertu Teutsch, Ernestu Schneider si Vasiliu Ardeleanu ; la jud. dist. din Sebesiu : Frid. Kootz ; la jud. dist. din Selisce : Nic Trónca ; la jud. dist. din Ujegyház : Ioanu Tecóntia ; la jud. dist. din Mercurea : Basiliu Greavu.

In Naseudu la curtea jud. suntu denumiti : Max. Lic'a sî Ioane Margineanu, Iosifu Baјánu. Secretariu : I. Auner sasu din Mediasiu. Dir. de cancelaria : Macariu Popu, oficiale Gabriele Manu, cancelisti : Ioane Pavelea sî I. Anutiu. Inspectoru de prinsoria : Antonu Vasilichi. La jud. cercuale : Aritonu Marcusiu, subjude Gavrile Virticu, cancelistu : Gregoriu Versariu. La judetiulu cerc. din Rocn'a vechia : Georg. Csatt, subjude : Vasiliu Buzdugu, cancelistu Nicolau Tamasiu.

In Deesiu (Solnocu) : Judi : Andr. Francu, Valentinu Herszény, Ioane Citie, Ak. Veres, Nic. Miko ; secret. Lud. Miskolczy Molnár, bar. Alessandru Horváth ; dir. cancel. Ferd. Keresztes, ofic. Lud. Farkas, canc. Ioane Marcusiu, Andr. Eltesfi, Georgiu Boieru, Ed. Szöcs, G. Buus ; conduc. de protocóle fund. Alessiu Dadai, asistenti : G. Fenyö, Fr. Boros, comis. localisatoriu Victoru Pataki, cancelisti la protoc. f. Ferenczi, Lud. Frink, Ios. Bekessy. Insp. de prinsori Ludov. Ilosvai. La jud. cerc. din Deesiu jude Fr. Mihályi, subjude L. Veres, Ales. Hossu, Ales. Keresztés ; cancel. L. Grauru, Alessiu Bogdanu. In Bethlen jude cerc. I. Sebes, subjude Sam. Csernatoni Vaida, canc. Ant. Püspöky. In Lapusiulu ung. jude cerc. Des. Szentmarjai, subjude Nic. Berzenczey, canc. Lud. Racz.

In Gherl'a (Doboc'a) : Judi : D. Peterffy, Luc. Barány, Gabr. Cserei, Ales. Onaciu, secret. Salamonu Simay, dir. canc. Gregoriu Duho ; oficiale K. Gidofalvi ; cancelisti : Ales. Kabos, D. Voith, Des. Gajzago. La prot. fund. Nic. Vincze, P. Karika ; asistenti : Gajzago, Hinz ; canc. Nagy, Em. Sándor sî bar. Albert Pölnitz ; insp. carcer. Iuliu Farkas. La jud. cerc. jude Sam. Geissler, canc. Sófalyi ; in Hidalmas jude cerc. Fr. Majtenyi, subjude N. Telegdy, eanc. Iuliu Demsik ; la jud. cerc. in Panteceiu Alessandru Nemesiu, canc. Sim. Czipl e ; la jud. cerc. in Secu jude Peter Török, canc. Horváth.

In Clusiu : Judi : Iul. Szentiványi Iosifu Pinte, I. Bauer, Leontinu Popu, Iosifu Szigethi, Alb. Dorgo. La jud. cerc. Frits, Ioane Nestoru ; seeret. Kol. Kriza, Em. Miko ; dir. canc. Andr. Elekes, ofic. de canc. Ioane Siulutiu sî König ; cancelisti : Bogdán, Ioane Petricasiu, Murányi, Tamási, Pálfi, Szabó ; conduc. protoc. fund. Danielu Müller sî la alu orasiului Iuliu Koszeghvári ; asistenti : Fejér, Sekeres ; canc. Csakány, Pemet, Ios. Gál ; insp. de carcere Franc. Albert. La jud. cerc. jude sing. Ioanne Biró, subjude Kol. Horváth, Sim. Vicolu, Szász ; canc. Ioanne Fenesianu, Bolos, Bagyi ; la jud. cerc. Huedinului jude Fr. Agh, subjudi Georgiu Lazaru, Telegdy ; cancel. Bruszt sî Gregoriu Tomescu. La jud. cerc. Mociu : jude Aexandru Darabantu, subjude Keresztas, canc. Urlaki ; la jud. cerc. Colosiu jude Gregoriu Mateiu, canc. Veres.

In Turd'a : Judi : Karl Veres, Csegezy, Székely sî Dionisiu Siulutiu ; secret. Gajzago ; dir. canc. Kasza, ofi, Simonffi, canc. Albert Mathe, Alexandru Solomonu, Paulu Medanu ; conduc. prot. fund. Dion. Imecs, canc. Demjén ; insp. de carcere Antonu Scholz. La cerc. jud. : jude sing. Ernst Abt, sujude Geza Gál, Sigism. Nagy ; canc. Folyovics ; Andr. Simon ; jude cerc. Muresiu-Ludosiu : Fridr. Laczhegyi ; canc. Fosló ; jud. cerc. Vintiu de susu : jude Clem. Kovács, canc. Mészáros. La jud. cerc. Jara : jude Füzy, subjude Veszprémi, canc. Nic. Ratiu.

In Aiudu (Alb'a inf.) : Judi : Szalanczay, László, Nic. Moldovanu, Ioanne Popu Ciugudeanu, secr. Bén, dir. canc, Kovácv, ofic. Varró, canc. Acs. Baranyai, Lázár ; conduc. la prot. fund. Kozm'a, canc. Rudolfu Dragea, insp. de carc. Lovasy. La jud. sing. in Aiudu jude : Lenghel Károly, subjude Szentpály Kár. sî Eugeniu Iovianu, canc. Török, Anton Kolunbán ; jud. sing. Blasiu jude Enyedi Lajos, subjude Teodoru Craciunu, canc. Vlasa ; jud. sing. Uiór'a jude Veszpremi, canc. Török.

In Dev'a : Judi : Eperjes, Gyárfás, Kenderesi, Ioane Balomiri, secr. Körmendi, dir. canc. Markus, ofic. Beke, Georgiu Moldovanu Baló sî Constantinu Bardosi ; conduc. prot. fond. Iosifu Sándor ; canc. Kontz, Váradi. Parcalabu : Balogh. La jud. sing. in Dev'a : Leitschaft, subjude Iuliu Iuga ; canc. Ioachimu Olariu ; jud. sing. in Unedór'a jude Alex. Tornya, subjude Vas. Nestoru, canc. Béra : jude cerc. in Ili'a : jude Lazaru Piposiu, subjude Balogh, canc. Hajdu.

In Hatiegu : Judi : Schustek, Kuvács, Ios. Gerendi, Papu, secr. Miksa, dir. canc. Jakab, ofic. Pongratz, canc. Kovács, Simonu, parc. Brazovay. Jud. sing. jude sing. Imre subjudi Szentmiklosi sî Teodoru Radu, aanc. Györfi, Vladanya ; jud. sing Puiu jude sing. Al. Ponori, subjude Bas. Maioru, canc. Vots.

In Alb'a-Iuli'a : Judi : Ioachimu Muresianu, Szalanczi, Danfii, Slafkovics, Zsákó, secr. Éltes, dir. canc. Török, ofic. Kein, canc. Iosifu Teocu, Vásárhelyi, Schiessl conduc. protoc. fund. Andrásy, caoc. Gross, parcalabu Vincsi. Jud. sing. Mihályi, subjude Alesandru Velicanu, Tornya, canc. Antoniu Rozoru, Hennel. Jud. sing. Oresti'a Leviczki, subjude Ján, canc. Ioane Draganu. Jud. sing. Gioagiu : jude Sztancsay, canc. Petru Fodoreanu.

(Va urmá).

Varietâti.

*** Ne venira din mai multe pârti din tiéra sî afara din tiéra articuli, in cari se esprima indignatiunea cea durerósa pentru atacurile cele nedemne sî trase cá de peru asupr'a autoritâtiei nóstre supreme bisericesci, cuprinse in respunsulu dlui Visarionu Romanu. Spre sciinti'a respectiviloru spunemu ca nu le vomu publicá, pentru ca precum dovedescu sî autorii articulu de sine s'a condamnatu din capulu locului.

*** (Fóia nóua). A aparutu la Bucuresci o fóia nóua sub numirea „Dreptulu". Ea va tratá „jurisprudentìa, legislatiune, doctrina, economia politica" si ese de dóue ori pre semptamâna sub ingrigirea unui comitetu alesu de o societate juridica.

*** (Comissiuneà pentru a representá Romani'a la espositiunea din Vien'a) se compune din dd. I. Vacarescu deputatu ; P. S. Aurelianu directoru la scól'a de agricultura din Ferestreu ; C. Atanasiu ; Grigoriu Bengescu fostu ministru ; Cesaru Boliacu deputatu, presiedinte alu comitetului archeologicu ; Constantinu Esarcu fostu directoru alu ministerului de culte sî instructiune publica ; Nicolau Ganea ; Gubleru ; Spiridonu Iorceanu ingineru ; Stefanu Ioanidu ; Negruti deputatu ; Petru Poenaru fostu directoru generalu alu instructiunei publice in Valahi'a ; V. Pogoru deputatu ; Gr. Stefanescu profesoru la facultatea de sciintia din Bucuresci ; Gr. Sturza ingineru si Constantinu Stanescu profesoru la scól'a de Bele arte. Iéra membrii comitetului permanentu insarcinati de a face preparatele necesare sî numiti de acésta comissiune suntu : d. Gr. Bengescu presiedinte ; dd. Boliacu, Esarcu, Aurelianu, Pogoru, membri.

*** (Inghetiatu). Dilele trecute se gasì in orasiulu Romanu mortu din caus'a frigului unu evreu vendiatoriu ambulantu de cârti. Nenorocitulu omu, sa vede ca lipsitu de adapostu, s'a decisu a petrece nóptea sub cerulu limpede. Cârtile ce portá cu sine aveau, negresitu, putieni cumperatori de nu-i poteau procurá cele necesare, pentru a se apará celu putienu contr'a frigului.

*** Banc'a fonciara.) In Bucuresci sosira doi englesi represeutanti sî compartasi ai unei mari case de banca din Londonu, cu missiunea d'a obtiene dela guvernu sî corpurile legiuitóre voi'a sa infiintiedie o banca fonciara in Bucuresci cu sucursele in judetie.

*** (Falimentu). Piati'a Bucuresciloru, dupa tóta cris'a in care se afla, mai fù isbita inca de unu falimentu dupa falimentulu bacaniloru Fileanu sî Ionescu. Comerciantele Vasilie Dimitriu a datu falimentu de 15 mii galbeni.

*** (Sântulu telegrafu). In Botosiani numirile stradeloru se scriu cu degetulu pre zidurile caseloru sî pre zaplazuri. Un'a din strade fu botezata Sântulu Nicolau, in urma stramutându-se acolo telegrafulu, Nicolau s'a stersu si s'a inlocuitu prin telegrafu remâindu astu feliu Sântulu ... telegrafu. Celu ce a facutu acésta minunata schimbare, din nebagare de séma, negresitu, a uitatu a spune déca este sî facetoru de minune. Acum in loculu biroului telegraficu s'a stramutatu Primarulu, sântise-va óre sî elu ?

*** („Eroin'a comunei.") Luis'a Michel in 16 Decembre statù inaintea tribunalului de Versailes. Acusat'a e de 36 de ani, inalta, o individualitate cam barbatésca, cu trasuri dure, dara inteligente ; portarea, vorbirea sî atitudinea sea denuncia esaltatiune. Luis'a Michel, conformu actului de acusatiune, fu invetiatorésa, inse dupa mórtea lui Victoru Noir s'a amestecatu in miscârile revolutiunarie. In 17 Martiu ea imbracà uniform'a comunistiloru si-si ocupà loculu in comissiunea dela „rue des Rosiers"; ea participà la arestarea celoru doi generali, sî mai târdîu in publicitate mai adeseori aprobà esecutarea loru. Cá secretari'a societâtiei formate pentru educarea lucratórieloru, a emisu declaratiuni revolutiunarie, sî invetià pre elevele sele a cântá cântece sangeróse. Nemultiamita cu ast'a, s'a luptatu cu mân'a inarmata in Issy, Clamort, Montmartre, sî cá presiedentea clubului revolutiunariu, a facutu propuneri pentru stergerea totororu religiuniloru, arestarea preotiloru sî secularisarea averiloru bisericesci. Luis'a Michel fu nascuta din o casatoria nelegiuita, sî mai alesu acésta impregiurare i causà iritatiunea sea in contr'a societâtiei de acum. Dupa arestarea sea devenì sî mai iritata, sî doresce a ajunge câtu mai curendu sórtea conducatoriloru comunei. Inaintea judecatoriloru sei vorbì astfeliu : „Nu me aperu, si nu lasu sa me apere nime. Amu luatu parte la rebeliunea sociala, sî primescu respunsabilitatea pentru tóte câte amu facutu. A-siu fi ucisu cu propri'a mea mâna pre generalulu Lecompte, de cum-va a-siu fi fostu de fatia cându densulu a puscatu spre poporu ; dara indata ce densulu devenì prinsonieriulu nostru, nu-lu poturâmu impuscá simpluminte, sî eu voiu timbrá faptulu acest'a totu-déun'a dreptu lasitate. E dreptu, ca amu voitu sa aprindu Parisulu, dara numai cá sa opunemu unu scutu de flacare inimicului ce se apropiá. Cu tóte aceste inse noi comunistii n'amu fostu nici ucigasi, nici incendiari, ci amu servitu numai causei revolutiunei sociale. Faceti cu mine ce voiti ; unic'a mea dorintia este, sa amu sî eu sórtea cetatieniloru cadiuti in Satory de glontiurile dvóstre. Veni-va o dî, cându sângele acestoru martiri va fi resbunatu !" Luis'a Michel a recunoscutu sî aceea, ca dens'a a voitu sa ucida pre Thiers, inse Ferré nu si-a datu consimtiementulu. Cându presiedintele tribunalului martialu o intrebà de ultim'a sea dorintie, i respunse : „'Mi ceru unu locu pre valea dela Satory, unde fratii nostri dejá sângerara. Eu nu mai potu sa traiescu pre pamentulu acest'a, sî fiindu ca in tempulu nostru cei ce iubescu libertatea, nu potu sa aspire decâtu la o bucatica de plumbu, eu ceru partea mea. Pâna ce voiu traí, se v'o insemnati bine, voiu lucrá totu in contr'a dvóstre, in tóte locurile voiu strigá resbunare, sî voiu atitiá ura in fratii mei in contr'a asasiniloru comissiunei de agraciare. Déca nu sunteti lasi, omoriti-me !" Dupa aceste cuvinte tribunalulu se retrase, sî preste câte-va mominte pronuncià sentinti'a sea, conformu cârei'a Luis'a Michel fu condamnata la deportatiune in óre-care fortarétia.

Burs'a de Vien'a.

Din 31 Dec. 1871. (12 Ian. 1872.)

Metalicele 5%	62 70	Act. de creditu	344 —
Imprumut. nat. 5%	73 40	Argintulu	113 90
Actiile de banca	858	Galbinulu	5 47

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea
Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri străine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nru 2. ANULU XX.

Sabiiu, in 6/18 Ianuariu 1872.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Din cause neaternatórie de redactiune esirea nrului acestui'a s'a intardiatu.

Evenemininte politice.

Dincóce de Lait'a este până acum totu cestiunea Croatiei in rondulu primu. Regimulu, din câte se scriu este decisu a incercá ceva pentru cá sa dispara acestu punctu negru de pre orizontulu tieriloru corónei ungurescí. Dara se vede de alta parte, ca si croatii nu suntu neaplecati la concessiuni din iconsideratiunui póte la constelatiunea cea nóua européna, in carea aru fi periculu a stagná si a si pregatí patri'a loru prada pre sém'a celoru dintâiu puterici ai dilei. Ministrulu croatu contele Pejacevich va merge la Vien'a, spre a statorí impreuna cu imperatulu rescriptulu de deschiedere ce trebuie a se adresá dietei croate. De odata cu rescriptulu regescu se voru publicá, si memorandele croatiloru si respunsulu celu din urma alu natiunaliloru sositu din „Agram. Prin prevenirea lui Lonyay in afacerea acést'a a contribuitu acest'a fórte multu la popularisarea sea in Croati'a. Numele lui Lonyay e unu nume bine venitu si placutu astadi la croati.

Fiindu ca din partea unoru diurnale vienese se aduce in legatura afacerea croata cu cea galitiana, asiá sa vedemu ce auspicie suntu pentru poloni in senatulu imperiale din Vien'a, „Frblatt“ spune ca nemtii inca voru da atât'a galitianiloru câtu dau magiarii croatiloru. Despre detaiurile concessiuniloru ce au sa se faca decâtra senatulu imperiale galitianiloru abia s'a potutu vedé ceva in comissiunea senatului, cârei i este concredintia facerea adresei la cuventulu de tronu, Deputatii galitiani s'au dechiaratu la passulu celu dintâiu alu adresei, ca ei nu potu votá incredere absoluta regimului. E dreptu ca in cuventulu de tronu a fostu vorba si de Galiti'a, inse numai in termini generali si in modu generale si ei suntu multiamiti cu pasulu; aru fi doritu insa, ca regimulu sa se fia pronunciatu mai precisu, pentru cá Galiti'a sa cunosca mai bine intentiunile fatia cu deslegarea cestiunei galitiane.

Reform'a din Pest'a anuncia, ca in Constantinopole va fi ambasadóre provisoriu din partea Austro-ungariei contele Ludolf si ambasadore in Aten'a contele Pottenburg.

Incordarea relatiuniloru intre Franci'a si Itali'a cresce. Mai inainte se dicea ca pentru proiectulu de a construi mai multe intarituri in Itali'a; acum se mai adauge si caus'a, pentru ca nu voiesce sa rechiame regimulu italianu din Parisu pre legatulu séu cav. Nigra. Caus'a cea mai adeverata a acestoru incordâri nefericite va fi intrigarea cea perpetua a ultramontanismului papale contr'a unui regatu, carele ia resturnatu celui'a puterea lumésca.

De unu tempu incóce cetimu in repetite renduri despre inceperea referintiloru mai amicabili intre Germani'a si Franci'a. In Berlinu inse suntu ómenii cu mare precautiune. Acolo urmarescu totu pasulu veciniloru francesi. Despre planurile guvernamentului francesu credu unii ca Thiers, incâtu pentru persón'a lui doresce din tóta inim'a pacea si elu va stărui seriosu pre lânga platirea celoru trei miliarde restante; dara va trebuí sa faca si concessiuni simtieminteloru nationali francese. Altii inse afirma ca regimulu francesu este de parerea ca fiindu ca in primavér'a anului 1874 va trebuí sa céra prelungirea platirei celoru trei miliarde, negotiârile in afacerea acést'a voru curge sub impressiunea armatei celei nou organisate a francesiloru si acelea voru duce la unu resultatu mai bunu pentru Franci'a. Casulu acest'a inse aru puté produce unu resbelu nou intre puterile aceste dóue, cându Itali'a dóra saru poté dispensá de o invasiune in favórea papei.

Adunarea natiunale francesa a aplacidatu conventiunea suppletoria din Frankfurtu incheiata cu Germani'a. Cu acest'a pacea oficiale este definitivu incheiata intre Franci'a si Germani'a. Din consideratiunea celoru atinse mai susu trebuie sa se intrebe fia cine deca pacea acést'a va fi durabile séu se va conturbá in curendu de cine sci ce incidentu neprevediutu.

Cu tóte aceste din lumea oficiale avemu sa mai inregistramu dupa „corespundinti'a provinciale“ din Berlinu, ca ambasadorele francesu Goutont-Biron si celu nemtiescu de Arnimu si-au predatu fia care acreditivele sele. Acel'asi diurnalu dice cu privintia la acestu evenementu: „Restaurarea legatuniloru diplomatice de mai nainte intre Franci'a si Germani'a servesce dreptu de nou argumentu, ca guvernele de ambe partile nu numai ca dorescu, ci si speréza ca acum va succede a se consolidá si relatiunile intre aceste dóue staturi mari vecine din ce in ce mai tare.

Principele de coróna alu Angliei este pre calea cea mai buna a reinsanatosiârei, prin urmare tiér'a acést'a nu va vení in pusetiunea de a face esperimente cu o republica din caus'a lipsei de succesori, dupa mórtea reginei Victori'a.

Câteva cuvinte la unele motive de ale passivitâtiei.

In fine „G. T.“ nr. 1. ne aduce motivele dlui Baritiu, pentru care densulu recomanda abtienerea dela o procedere activa.

Intr'unu articulu mai lungu la adres'a unui diurnalu nemtiescu din Vien'a, dupa ce néga supusetiunea acestui diuariu, ca si densulu aru fi luatu parte la conferinti'a din Branu, despre alu cârei resultatu amu raportatu noi in nrulu 101 din a. tr. alu diurnalului nostru, dice urmatórele:

„. . . cu tóte acestea eu in epoc'a de fatia nu asteptu pentru natiunea mea nici celu mai micu resultatu favorabile dela aceea specie de activitate care ni se recomenda din alta parte. Eu adeca nu credu in posibilitatea unei apropiâri sincere si duratórie a unguriloru câtra români.

„Ratiunile care me confirma in acésta necredintia, suntu intre altele ca: aristocrati'a ungurésca cu tóte dependintiele sale până diosu la ciocoii sei, despretiuesce din adenculu sufletului totu ce este romanescu, se simte atacata in demnitatea sea, candu i se vorbesce de asiá numit'a egalitate, fratietate si ce mai sciu eu câte frase bine sunatórie. Déra aristocrati'a ungurésca tocm'a si candu nu aru despretiui pre elementulu românescu, ea nu simte de locu necessitatea de a se impacá cu poporulu, cu natiunea romanésca, ci precumu in decursulu secoliloru trecuti, in tocm'a si in dilele nóstre, se tiene prea fericita, ca-si afla intre tóte impregiurârile scutu aperatoriu in elementulu germanu si in bajonetele germane. In acea positiune tare, ce-i pasa aristocratiei si ciocoiloru sei de simpathii séu de antipathii romanesci? „Decâtu la o mésa comuna cu despretiuitulu olachu, de un'a miie de ori mai bine haiducu alu germanului.“ Totu ce ti se pare ca aru vorbi in contra ácestoru asertiuni este faciaria, minciuna, comedia, cu care se insiela numai copii. Suntu ce e dreptu, si câteva esceptiuni respectabili; insa tocm'a prin acestea se confirma regul'a. Minoritatea, carea nu este considerata, ci mai vertosu despretiuita. Iéra poporulu ungurescu si mai de aprópe asiá numit'a burgesia si inteligintia democratica, la natiunea maghiara până acum'a inca nu trage nimicu in cumpan'a politicei, nu semnifica nimicu.“

Acest'a e partea cea mai cu ratiunamentu din totu articululu. Mai la vale apoi urméza o prosa mai multu poetica, de câtu politica, pre carea asemenea o reproducemu in urmatórele:

„A renunciá, fia macaru la uniculu din drepturile aparate până acum'a? Faca altii ori cum le va dictá consciinti'a loru, eu unulu nu voiu renunti'a in totu restulu vietiei mele, la nici unu dreptu din câte amu sustienutu si aparatu până acum'a *). A renunciá in starea de fatia, aru fi a me sinucide a me si recunósce de sclavu politicu.“

„Vedu si eu mai pre fie care di luanduse mesuri, care tientescu la omorirea nationalitatei romanesci; cu tóte acestea, fiinduca eu credu, precum amu crediutu totudéun'a, in inmortalitatea elementului nationale romanescu, nu me temu ca va fi in stare vre-odata aristocrati'a, cá se sugrume nationalitatea romanésca. Iéra déca totusi aru fi possibile vre-odata unu asasinatu cá acest'a atunci acel'a s'ar poté esecutá numai numai cu ajutoriu nemtiescu, insa asiá, cá odata cu a românului, aru bate si ór'a ultima a natiunei ungurescí Domnulu cu sclavulu (?!! Asiá dara totu te recunosci de sclavu!) in acelasi mormentu. Asiá ceva s'aru mai potea.“

Nu potemu intielege nici decum, cum de ómenii fórte susceptibili, candu audu vre-unu cuventu carele nu le vine bine, se turbura si scriu declamatiuni denunciatoria cu cólele, si nu vedu ca tóta cugetarea loru, si in cestiunile cele mai mari, este numai cea a gratiei, a cersitoriei? Ei nu si potu intipuí pre români cá factoru egalu alu statului, cu ori care cetatianu alu statului, fia originea lui tierenésca, cetatienésca séu aristocratica.

Ce au românii in cestiune curatu constitutiunale cu aristocratismulu ungurescu? Ce are ambitiunea despretiuitória a cuiva in afaceri de drepturi? Au nu scimu noi ca in cestiune de dreptu cela ce are sa pretinda nu se orientéza nici odata dupa starea animei a acelui dela care pretinde, ci dupa starea dreptului seu cá a pretendintoriului? Atunci dupa logic'a indicata de dlu Baritiu, déca cineva are se faca o pretensiune la unu ambitiosu, sa nu o faca până candu acest'a nu se va lasá de ambitiunea lui. Atunci prussianii nu trebuiéu, sa incépa lupt'a cu sumetii francesi, din causa ca acesti'a erau mandri de gloriele armeloru loru din trecutu si despretiuiau pre prusacu.

Candu aru sci pretinsii nostri politici, cugetá, cá ómeni, dara nu cá cersitori séu cá sclavi, aru trebuí sa intielégа ca alt'a este missiunea nóstra, si adeca aru trebuí sa intielégа, ca noi romanii departe de a renunciá la vreunu dreptu esentiale de a le nóstre, pretindemu cá elit'a nóstra natiunale, fâra de sfiala, radimata pre santulu adeveru, sa dica ori cârei natiuni colacuitórie, ori cârui guvernu cu ori care ocasiune: acest'a e dreptulu meu fâra de care nu potu esiste si dela acést'a nu recedu nici decum. Si acest'a nu se o aca odata, ci de atâtea ori, până cându, déca este aroganti'a séu ambitiunea cuiva de vina, acést'a se surpa si cade, si pretensiunea drépta se realiséza. Dara nici decum sa nu asteptâmu până voru capetá ungurii chiefu sa se lase de ambitiunea loru aristocratica, ceea ce aru fi in adeveru mai multu decâtu copilaria.

Acéste le dicemu incâtu privesce purtarea nóstra in interesulu nostru fâra de consideratiune la purtarea altor'a.

Déca este sa cautâmu si la purtarea magiariloru, apoi credemu ca datori'a unui politicu este inainte de tóte a cercetá seriosu dupa adeverulu reale alu espuneriloru sele; câci déca se ia dupa simpathiele individuali, póte cá sa arunce in abisu pre acei celu urméza. Dupa cum amu vediutu in passulu celu dintâiu citatu, dlu Baritiu spune, ca aristocrati'a ungurésca se tiene fericita ca afla unu scutu in elementulu germanu si in baionetele germane si alte trivialitâti, cari nu corespundu nici decum cu seriositatea temei despre carea scrie, si apoi adauge: „Totu ce ti se pare ca aru vorbí „in contra acestoru asertiuni este fatiaría, minciuna, „comedia, cu care se insiéla numai copii.“

---

*) Cari suntu acele?

Noi asiá scimu ca miscarea Uugariei dela 1848 chiaru si 1849 vorbesce in contr'a asertiuniloru dlui Baritiu. Unu Battyani si altii din aristocrati'a ungurésca de siguru nu pentru servitiele de haiduci nemtiesci au platitu intreprinderile loru cu mórte; unu Andrassy si alti aristocrati de siguru nu din caus'a servitieloru nemtiesci au trebuitu sa parasésca tiér'a sa, sa manance pânea esiliului si sa fia condamnati la mórte in absentia. Nu e tréb'a nóstra, precum nu e nici loculu aici, cá sa ne intrepunemu pentru aristocrati'a cuiva, dara candu ne folosimu de momente istorice, trebuie sa ne folosimu precâtu se póte conformu adeverului, sa ne folosimu dreptu pentru cá sa ajungemu la adeveratele conclusiuni. Aristocratiei din tempurile Mariei Teresie pâna la Szechenyl celu vestitu i se póte face imputarea de germanistica; cea de acum insa e pura magiara si déca nu erá caderea Franciei la Sedanu si capitularea lui Bazaine la Metiu si in fine capitularea Parisului, atunci cine scie ii vedeai pre aristocratii unguri asiá germanofili dupa cum se vedu astadi.

Ean sa cugetâmu la resolutiuni propuse in diet'a Ungariei — cá a lui Ernestu Simonyi, Tisza si Iranyi in favórea francesiloru pre tempulu inca cându acesti'a dejá cadiuse; sa cugetâmu la purtarea magiariloru in tóte delegatiunile si la resultatele obtienute de ei in privinti'a curtei si a armatei si sa vedemu óre germanistarii suntu aceste?

Magiarii déca plutescu astadi in undele nemtiesci, o facu contrinsi de interesele loru natiunali, pre cari ei nu le sacrifica unoru imaginatiuni intunecate, ci pre lânga tóte pusetiunea loru cea precaria intre elemente straine cauta sa-si mantuie esistinti'a. Déca gresiescu ei in combinatiunile loru fatia cu noi românii, noi trebuie sa le deschidemu ochii, dara sa nu ii injurâmu, séu sa ne mintimu nóue insîne ce-va cu niscari vorbe nedemne si de muieri cu minte, cu atâtu mai putienu de barbati si inca politici.

Magiarii in punctulu esistintiei natiunali sciu ce au sa faca fatia cu elementele cele mari, si noi, cari capetâmu si noi pofti'a câte odata sa imitâmu, sa asteptâmu, dupa cum dice dlu Baritiu, cá sa ne înghita germanismulu cu magiari cu totu, si inca pre noi pecatosii si atunci cá sclavi. Inalta idea despre vitalitatea nóstra natiunale! carea déca o aru fi esprimatu altu cineva asiá plasticu, ce injuraturi urite si aru mai fi auditu dela acel'asi, carele o pronuncia cá o patetica profetia!

Sa fimu sinceri cu natiunea nóstra si cu interésele ei si sa nu ne ascundemu la spatele pretesteloru in adeveru copilaresci. Amu recunoscutu odata necessitatea de a fi si noi cetatieni egali in statu, apoi cum dicu „negustorasii“ din Brasiovu, inainte pre tóte câile, se intielege onorifice si legale, si sa nu mai asteptâmu porumbi fripti sa ne sbóre in gura.

Sassii n'au ómeni.

Sassii din Transilvani'a au „perdutu“ cu denumirile din urma vre-o nóue deputati din diet'a Ungariei. Sessiunea dietale se termina cu 20 Aprile a. c. st. n. Ce voru face sasii asiá dara? Aru potea face si ei acum, cându aru avé ómeni cu minte inalta politica, putientica passivitate, cá barem cu acesti vre-o nóue deputati sa mântue si ei ceva din „onórea“ natiunei loru, dupa cum doctrinéza unu préintieleptu politicu, escelentu pasivistu romanu din Pest'a (in Gaz. Tr.), carele dealtmintrea nu face politica, fiindca e amploiatu. Dara sa te miri, ca sasii nici atât'a baremu, câtu e de acum pâna la Aprile, nu se intereséza de „onórea“ loru natiunale, si suntu decisi a alege in tóte cercurile devenite vacante. Ei se vede ca mai bine voru sa fia de fatia la desbaterea legiloru ce privescu fundulu regiu (org. mun.), scaunele Talmaciului si Salistei etc, carea dupa escelentulu politicu din Pest'a nu au nimic'a comunu cu onórea unei natiuni, decâtu sa se bucure de „onórea“ natiunale a româniloru, carea, dupa acelasi politicu inaltu din Pest'a, se vede ca sta intr'aceea, cá românii sa lase a fi representati in dieta de magiari si sasi, iéra amploiatii sa faca cá densulu: sa vorbésca cei invatia gur'a dara nu mintea si inim'a romanésca; sa laude in Pest'a uniunea Transilvaniei cu Ungari'a si acasa in Transilvani'a sa scrie sa fimu pasivi. Apoi nu e acést'a intielepitiune sati esi din pele?

Resnovu in 28 Decembre 1871.

Domnule Redactoru! Adunânduse inteligenti'a cercului Resnovu in 22 Decembre 1871. in scól'a româna de aici, si constituinduse intr'unu clubu locale, au incheatu aci alaturatulu protocolu sub ·/ pre care in originalu vilu trimitu, rogandu-ve sa aveti bunatate alu publicá in totu cuprinsulu lui in pretiuitulu dloru-vóstre diariu „Tel. Rom.“ cu care remânu.

Alu D-loru vóstre stimatoriu

G. Proca.

Protocolu

din 22 Decembre 1871

luatu in adunarea intelegintiei din cerculu Resnovului convocata de dlu Georgiu Proc'a, pentru a se consultá asupr'a modului de procedere in tréb'a natiunale. —

In urm'a provocârei din nr. 95 alu „Telegr. Romanu“ adunandu-ne noi subscrisii intr'o adunare locala nationala, si consultandu-ne asupr'a tienutei nóstre viitóre; dupa o seriósa desbatere vediendu ca caus'a natiunala sta reu; vediendu ca passivitatea n'au adusu frupte dorite — ci numai confusiune in natiune, — din care inimicii nostri au trasu folóse; convinsi fiindu ca prin o procedere activa bine socotita s'aru readuce iérasi la o stare buna, neamu constituitu intr'unu clubu locale si neamu hotaritu a ne dechiará pentru activitate. Spre acestu scopu rogâmu pre onoratulu nostru comitetu permanentu alesu de congresele nóstre din anulu 1861 si 1863, sa binevoiésca a luá iérasi conducerea causei natiunale, si nóue a ne impartasi cum — si in ce modu sa lucrâmu cele mai departe cá sa fimu solidari.

Resnovu datulu de susu.

Ioanu Rengi'a m. p.
Ioanu Cristolovéuu,
Georgiu Chelecenia m. p.
Ioanu Radoiu m. p.
Nicolau Ilie m. p.
Rudolfu Petricu m. p.
Silvestru Radoiu m. p.
Georgiu Proc'a m. p.
Ioanu Nanu m. p.
Irimie Butnariu m. p.
Ioanu Popoviciu m. p.
Georgiu Popoviciu,
Zacharia Popu m. p.

Despre limb'a de propunere la universitatea infiintianda in Clusiu.

(din brosiur'a ocasiunale a lui Mátrai, capu 7.)

Motto: „O natiune, a cârei esistintia nu e asecurata, 'si póte concede escessiuni de totu feliulu; unei natiuni inse, a cârei limba e asecurata, asiá dicendu, prin lege, i póte succede intinderea (latirea) numai dupa o precumpanire drépta a tempului si progresare graduita, câci altu cum trebuie sa produca ne evitabilu reactiunea: acést'a trebuie sa avemu totu deun'a in vedere“.

Din cuventarea dietale alui St. Szechényi in caus'a limbei magiare“ 18 Augustu 1849.

(Capetu.)

In deceniulu ultimu au studiatu la cele 29 scóle medie (gimnasie) ale Transilvaniei 64,894 juni preste totu. Dintr'acesti'a au fostu dupa nationalitate: 14,117 români, 38.107 unguri, 8,756 nemti. Proportiunea intre gimnasiastii români, unguri si nemti e 14:38:8·7. Dintr'acesti'a scolari ai scóleloru medie au absolvitu 3,180 gimnasiulu; intre cari 502 români, 1573 unguri si 439 nemti. Proportiunea intre abiturientii români, unguri si nemti e 5:15·7:4·4.

Acesti numeri de proportiune se voru potea privi mai bine compuse in o tabela.

In Transilvani'a	Români	Unguri	Sasi
Locuitori . .	10·9	6·7	1·5
Scolari in scólele medie	14	38	8·7
Abiturienti pâna la maturitate . .	5	15·7	4·4

Aceste numeri ne arata ce proportiune divergintе esista in Transilvani'a intre locuitori dupa natiunalitâtile singuratice si intre acei partisani ai acestoru natiuni, cari cá absoluti de gimnasiu au lipsa de cultivarea dela universitate. La 15·7 studenti unguri dela unversitate vinu 5 români si 1·4 nemti. Si déca vomu mai socotí ca cele 6 scóle reale sasesci înca 'si voru dá contingentulu la politechniculu infiintiandu la universitate — scól'a reale din Brasiovu contingentulu de 3, din Bistriti'a 3, din Mediasiu 2, din Oresthia 4, din Sighisiór'a 3, din Sabiiu 6, unu contingentu basatu pre statistic'a scóleloru umanitarie care nu e contienutu in calculului de mai susu; apoi e evidentu ca universitatea transilvanéna va fi de locuitorii acelei nationalitâti, cari in numeru mai mare locuiescu tiér'a – românii — celu mai putienu cercetata.

Pentru socotél'a mea basata pre statistic'a scóleloru medie-umanitarie ale Transilvaniei vorbescu urmatórele date compuse de meritatii directori ai ambeloru academie de drepturi din Transilvani'a Aronu Bende si Dr. Gustav Lindner:

Academi'a de drepturi din

I. Clusiu. II. Sabiiu.

Anulu scolasticu.	Numerulu studentiloru	Nationalitatea Unguri	Nationalitatea Români	Nationalitatea Nemti	Anulu scolasticu	Numerulu stud.	Nationalitatea Unguri	Nationalitatea Români	Nationalitatea Nemti
186$^3/_4$	145	120	15	3	186$^3/_4$	nu se scie			
186$^4/_5$	191	152	26	2	186$^4/_5$	204	23	17	67
186$^5/_6$	252	197	56	6	186$^5/_6$	191	37	78	70
186$^6/_7$	266	207	27	10	186$^6/_7$	166	32	60	70
186$^7/_8$	169	203	28	19	186$^7/_8$	131	27	43	59
186$^8/_9$	260	203	23	21	185$^8/_9$	105	15	40	50
186$^9/_{70}$	244	182	29	10	186$^9/_{70}$	75	9	37	33

Numerii acesti'a vorbescu mai chiaru decâtu ori ce Demostene. Si de óre ce numerulu unguriloru din Transilvania, cari au lipsa de instructiune dela universitate, intrece pre cele lalte natiuni la ulalta cu mai multu cá duplu, asiá dara elementulu ungurescu póte pretinde cu dreptu influintia predomnitóre la universitatea din Clusiu; tocmai din titlulu recerintieloru relatiuniloru nóstre de cultura.

Influintia predomnitóre inse nu eschisiva; câci dupa probitate cele lalte dóue natiuni de si in minoritate si dau numai $^2/_5$ a ascultatoriloru academici, totusi nu se potu eschide dela universitate.

Mai nainte de tóte trebuie sa resolvemu cestiunea practica, ca câtu de mare cercu de activitate sa se déa limbei germane si române prelânga limb'a de propunere ungurésca?

Problem'a utracismului limbeloru de instructiune la universitate e un'a care dupa Stefanu I nu acum mai intâiu s'a ivitu in monarchi'a iper fericita a Austro-Ungariei si a fostu atâtu in presa câtu si parlamentu objectulu multoru desbateri si si-a aflatu in specie resolvorea practica la universitetea din Prag'a, Leopolea si dupa anii 1860 si la cea din Pest'a.

In locu de a maltratá pre cetitoriu cu publicatiunea detaiata a acestei cestiuni, a lui Saferik si Sambera, desvoltata in modulu celu mai precisu si cu regularea metodei utracisticu activata la universitâtile citate in moduri diferite, compunu propunerea mea respectivu pre scurtu.

Fia care sciintia (catedra) care se tiene de objectele esamenului de statu sa se propuna la universitatea din Clusiu decâtra unu profesoru ordinariu séu estra ordinariu séu celu mai putienu decâtra unu docinte afara de ungurescе si in limb'a germana séu românésca.

La esamenulu de statu respunde fia care studinte in limb'a, in care a ascultatu objectulu; si la casu cá profesorulu ordinariu sa nu cunósca aceea limba, lu implinesce cá esaminatóre profesorele estraordinariu séu docintele.

Unu docinte póte propune (afara de ungurescе) séu in limb'a germana séu romana.

La casu ca prelege in limb'a germana séu romana unu objectu care are deja o catedra in limb'a de instructiune ungurésca, póte docintele, conformu dispositiuniloru relative la docinti contienute in propunerea, § 3, ascernuta in afacerea crearei universitâtiei, comptá pre spriginulu ministeriului.

Propunerea mea relativa la limb'a de instructiune — sciu — ca nu va aflá multa recunóscere, astadi cându stámu inca asiá de departe de o resolvire fâra scrupulu a cestiunei nationalitâtiloru, cându aburele patimei innéca inca mintea partiteloru, ce si stau contr'a, si noi ne vedemu inca asiá de reu din caus'a deliriului reciprocu de nationalitâti.

Parerea mea merge intr'acolo ca pentru aspiratiunile nóstre nationale poterea unita a culturei e singurulu midilocu salutariu. Si tocmai din acésta caussa dorescu cá fiii fia-cârei nationalitâti din tiéra sa póta luá o parte egale la acelu midilocu bine-facatoriu.

E dóra mirare ca ungurulu, sasulu si romanulu se urascu reciproce in urm'a simtiului ereditu dela parinti, fâra a se cunósce. Junele românu si germanu satosu dupa sciintia si cultura mai inalta e astadi silitu a cercetá universitatile Romaniei si Germaniei, si se retórna in patri'a nóstra, afara de indiestratu cu sciintia, si petrunsu de dispretiu si ura contr'a unguriloru.

E deci mirare ca antipati'a unui atare contr'a unguriloru nu dispare si totu cresce, candu se arunca cu atari semtieminte in lupt'ele nóstre nationale?

De totu altufeliu aru fi candu junii nostri de nationalitate diferita voru cresce in o cultura ce s'atinge reciproce, la o universitate radicata pre base liberale. Candu sub umbr'a universitatiei nóue literaturile unguriloru, romaniloru si sasiloru, ce din ce in ce 'si iau aventu mai mare, parasindu positiunea de pâna acum isolata, se voru apropiá un'a de alt'a; candu si barbatulu altei nationalitâti va simti in tóta viati'a sea binecuventarea culturei, pre care universitatea statutului ungurescu o va oferí de o potriva fiiloru natiunei unguresci, nemtiesci si romanesci.

Universitatea, care aru radicá egalu fiii de nationalitate diferita in cultura, ii-aru si apropiá egalu unulu de altulu in umblare si politica.

Si infiintiarea unei atari universitâti in Clusiu a devenitu o recerintia ardienda de cultura pentru Transilvani'a asemenea pentru unguru câtu si sasu si românu".

Respunsu

sinceru dlui Dr. Borci'a, si apoi drumu bunu!

In nr. 100 alu „T. Rom." ai avutu placerea, dle Dr., prin unu cuventu sinceru adresatu a. n. passivisti ai fostului comitetu ad hoc, a ti luá adio, si fiindca in acelu cuventu ai avutu afabilitatea a te ocupá mai cu sém'a de persón'a mea, credu ca nu-mi vei luá in nume de reu, déca dupa usulu ce se observa la toti crestinii, si intrég'a lumea civilisata, cându i se adreseza cuvinte de despartire — 'mi voiu permite si eu prin unu respunsu asemenea sinceru, a-ti poftí „drumu bunu, cale buna".

Premitu inse dela inceputu, ca nu voiu sa te urmarescu, dle Dr., pre terenulu odiosu alu calumnieloru*) si insulteloru personali, si acést'a cu atâtu mai vertosu, cu câtu insuti recunosci, ca aru fi de doritu, sa nu mai amarimu órele de lectura ale publicului cetitoriu cu calumnií si insulte personali; (Dauna, ca faptulu d-tale dle Dr. nu prea corespunde acestoru cuvinte destulu de frumóse.)

Premitiendu aceste voiu sa trecu la obiectu.

Eramu in dreptu, se presupunu, si se vedu dela d-ta, cá dela unu Dr. in drepturi, desvoltându-se nisce idei si concepte de dreptu si ecuitate mai chiare, mai drepte si mai ecuitavere de cum ai ostentatu in mai multe corespondintie anonime, ce au paradatu in „T. Rom." si mai recente sub numele'ti propriu in nr. 100 alu aceleiasi foi;

Eramu firmu determinatu a tacé tacerea pescelui la tóte provocârile passionate ce mi-ai adresatu, cu atât'a mai vertosu, ca opiniunea publica a espr matu dejá sententi'a asupr'a lucrâriloru comitetului ad hoc, — pétr'a ofensiunei d-tale. —

Si eata! naivitatea d-tale din nr. 100 alu „T. R." me face sa-mi calcu propusulu si sa mai schimbu cu d-ta câte-va cuvinte, togm'a si cu periculu, a imblati pleve fatia cu d-ta.

Aflu de prisosu a-ti dá respunsuri particulari la legiunulu de intrebâri erudite ce-mi faci, si pentru cá totusi sa-ti respundu celu putienu la cele mai multe, — le voiu clasificá pre acelea in 4 categorii:

Unele suntu, dupa cum le-ai pusu — de natura generale, privitórie la intrég'a natiune romàna, si caus'a ei politica; altele suntu privitorie la conferinti'a din 4 Sept. a. c. care a delegatu comitetulu ad hoc.

De feliulu alu treilea consideru pre acelea, cari privescu inteligenti'a româna, ce ne-a onoratu cu respunsurile sele la intrebârile facute de comitetu (fâra d-ta).

Cele de categori'a a 4-a suntu invectivele si personalitâtile, in si cu cari te delectedi d-ta.

Mai nainte de a-ti respunde la tóte acestea vréu sa insemnu, — ceea ce dta dle Dr. trebuiá sa scii, ca fiesce-care delegatu, este responsaveru de faptele lui numai acelui'a, care l'a delegatu.

Deci mai intâiu de tóte, fiindca comitetulu ad hoc, dela dta nu a primitu nici unu mandatu, cu atât'a mai putienu e acest'a detoriu a-si dá vre-unu respunsu, séu un'a dare de séma despre actele si afacerile sele, cu câtu dta insuti ai facutu parte din acelu comitetu, in care cu tóte propunerile dtale ai remasu totu-déun'a singuru singurelu. Prin urmare comitetulu ad hoc n'are cu dta nimic'a.

Iéra ce privesce:

a) Natiunea româna, pentru a cârei'a fericire atât'a te ingrigesci, si opintesci atât'a incâtu s'aru paré ca traiesci in firma convingere, ca séu dta esci natiunea personificata séu celu putienu, cá conferinti'a improvisata in 4 Sept. a. c. statatóre din 15—20 insi a fostu representànti'a natiunei romàne.

De cum-va d-ta traiesci intru adeveru in astfeliu de visuri si nu vreai a recunósce ca natiunea romàna — cá atare — n'a datu comitetului ad hoc nici unu mandatu, si ca ea (natiunea) e deplinu intielésa cu concluzele comitetului ad hoc — afara de câti-va angagiati, nu sciu cârei'a natiuni, — apoi numai dupa ce te vei desteptá din astfeliu de visuri, — ne vomu poté intielege. Dara si pâna atunci, 'mi iertu modest'a intrebare: care natiune te-a plenipotentiatu pre d-ta dle Dr. cá sa-i faci pre advocatulu cu atât'a ostentatiune? si fiindca scii si trebuie sa scii, ca natiunea romàna, nu numai ca nu te-a plenipotentiatu, ci din contra in 3 foi publice — cari representa per excellentiam — opiniunea publica, te-a desavuatu, si a aplaudatu la conclusulu comitetului ad hoc; — ce suntu opintirile d-tale si in interesulu cârei natiuni?

b) Conferinti'a tienuta in Sabiiu in 4 Sept a. c. — câtu se va aduná laolalta asiá precum a fostu, cându a alesu comitetulu ad hoc, — déca nu va fi multiamita cu darea de séma publicata in tóte foile nóstre nationali despre actele comitetului, eu si toti cei-lalti membrii cu d-ta dimpreuna (de nu cum-va te vei esceptioná si atunci) i vomu respunde la veri-ce intrebere ne-aru mai pune, — d-tale inse in tóta marimea angagiamentului ce se vede ca ai primitu — nici unu cuventu.

c.) Pré stimatii barbati si frati români. cari ni-au onoratu cu respunsurile opinative, in prevederea gerului celui crâncenu, — atâtu fisicu câtu si politicu nu numai nepriinciosu, dar si tare contrariu conchiemârei si tienerei de adunâri nationali a româniloru din Transilvani'a, — fii dle Dr. liniscitu! ca si ei suntu pre deplinu de acordu cu conclusulu comitetului, ceea ce au manifestatu unii in foile publice, altii in scrisori private, si iérasi altii prin tacere; — numai fratii Brasioveni — dara si ei cu o maniera mai démna de barbati, de cum ai facutu si faci d-t'a — au fostu si suntu de alta parere, ce, — voindu a fi convinsi — ca aceea provine din convingere curata, — fâra ingagiamentu, — nu li-o luâmu in nume de reu, pentruca pretiuimu si opiniuni contrarie; — Nu esci chiamatu dara, dle Dr., a rescoli atât'a pulbere nice in numele aceloru pré stimati domni si frati, cari suntu, capaci a 'si aperá ei insisi caus'a, mai cu resultatu decâtu d-t'a; —

d). Vei vedé dara dle Dr. ca comitetulu ad hoc, togm'a sa fia voitu, n'aru fi si n'a potutu aduce politic'a româniloru in confusiune nóua, si déca conclusulu comitetului a produsu totusi ceva confusiune, acést'a nu póte gená intru nemic'a totalitatea româniloru, ci numai pre câtiva individi angagiati póte nu sciu cu cine — fâra scirea si consensulu natiunei romàne, si inca si pre unii cá acesti'a numai si singuru intru atâtu in câtu voru fi trebuitu sa recunósca, ca natiunea româna nu e totdéun'a cu ei si pentru ei: — Si togm'a pentru acést'a te intrebu dle Dr. ca déca dtale si consociloru de opiniune nu v'au convenitu nice conclusele dela Mercurea si nice acelea ale fostului comitetu adhoc, cine vau impedecatu sa ve formati comitete câte ve placu séu togma sa reinviati pre celu dela a. 1861—3? Nime, nice insusi regimulu, precum sum siguru, ca ne aru fi impedecatu pre noi a. n. pasivisti, precum faptice ne-a si impedecatu. —

Acést'a s'a conprobatu de altu mintrelea si prin fapta tocma si in timpulu mai recentu cu provocarea din „Tel. Rom." a unui activistu anonimu, prin care s'a anunciatu pre a 3-lea di de Craciunu conferinti'a gen. de activisti aicea in Sibiiu, si prin conclusulu dela Zernesci; — Ba sciu positivu si aceea, ca provocâri de ale activistului anonimu, tipârite, aici in Sibiiu s'au imprasciatu in tóta tiér'a*), si nu credu dle Dr. ca 'mi vei poté aratá, ca s'aru fi facutu din vre-o parte si numai o mica incercare, de a ve contrácarierá; — Din contra dle Dr. incâtu pentru mine, te potu asicurá ca m'amu bucuratu vediendu ca ati luatu odata initiativ'a pro facia, de si mascata, si voindu a deduce din acést'a ca celu pucinu de aici incolo, va veti ocupá mai multu de causa decâtu de persóne. —

Acum sa-ti respundu dle Dr. la cele 3 invinuiri si insinuari. pre cari, — precum in filipic'a dtale din Pest'a dto 15/11 a. t. aparuta in Nr. 87. alu „Tel. Rom." — asiá si in adio din Nr. 100 „Tel. Rom." te delectedi, si me tractedi, aruncândumile, cá din seninu in cârca. —

Ce privesce aceea, ca la finea siedintiei din 30 Oct. a. c. asi fi dechiaratu: ca membrulu absentu dlu Dr. Racuciu si aru fi datu parerea intr'unu biletu si cu este pentru passivitate din motivele d. M. — repetu cele espuse in respunsulu meu din Nr 92 „Tel. Rom." din cuventu in cuventu, dechiaru inca odata solenu: ca in intregu decursulu preatinsei siedintie a fostului comitetu adhoc, precum nici la finea ei, nu amu facutu nici cea mai mica pomenire despre aceea, ca d. Dr. Racuciu s'aru fi dechiaratu asiá séu asiá, cu atât'a mai pucinu, ca s'aru fi dechiaratu pentru passivitate.

Din contra, la finea siedintiei, dupace ne sculasemu dela mésa, cându te-ai adresatu câtra mine, dicendu, ca totusi nu aru fi trebuitu sa enunciu pâna nu s'aru fi dechiaratu baremu in scrisu si d. Dr., R. amu disu dle Dr. aceea ce insuti sustieni. ca unui membru alu comitetului nu-i potu recunósce dreptulu a-si dá parerea in scrisu; Va sa dica, nici insusi la aperta provocare nu amu facutu nici cea mai mica pomenire. ca dlu Dr. R. s'aru fi dechiaratu intr'unu biletu alu seu pentru passivitate. — Sa 'mi fia acuma si mie permisu dle Dr. a apelá la simtiulu de adeveru alu dtale, intrebandute déca tóte câte ai clevetitu oralminte prin Pest'a si de 2 ori in scrisu in „Tel. Rom." in contr'a dlui Dr. Racuciu, si in contr'a a. n. passivisti preste totu nu suntu tóte unu neadeveru grosolanu, si nedemnu pentru unu barbatu, care mai tiene ceva la caracterulu de omu onestu? In necsu cu acést'a te rogu dle Dr. déca togma ti-ai luatu de scopu a inegrí pre patriotulu si coleg'a dtale Dr. Racuciu inaintea patroniloru dtale, câror'a nu le vinu bine la facia a. n. passivisti — si déca spre ajungerea acestui scopu. nu ti e nici insusi calea calumniiloru nedémna si derogatóre, te rogu cu totu respectulu sa-ti cauti sucursulu, debuinciosu spre asiá ceva, airea si nu la mine, cautati dlu meu! alte argumente, si alte instrumente, iéra mie dami buna pace câci sa fii convinsu, ca pe acestu terenu, pre care — precum se vede, — ti l'ai facutu de predilectiune — nu me vei aflá nici odata. — Cá sa fiu intielesu, mai adaugu dle Dr., ca déca dta me intrebai despre cele, ce amu vorbitu amendoi intre 4 ochi a 2 di dupa siedinti'a din 30 Oct. pre strad'a Cisnadiei, togma cându erai se pleci la Mecca si nu despre cele ce s'au petrecutu in preatins'a siedintia, ai fi primitu de siguru, altu respunsu, de si nu de totu contrariu celui de mai susu.

(Va urmá).

---

*) Bietele cuvinte, câtu trebuie sa mai tiena spatele! Noi nu gasimu calumnii in cele ce a scrisu dlu Dr. Borci'a, ci mai multu o espunere a lucrului dupa cum s'a urmatu in comitetulu de trista aducere aminte, numitu si „ad hoc". Déca espunerea nu aru fi asiá, atunci bine! lu combateti, dara nu se vorbiti de calumnii. Ori dvóstra totu ce nu ve suna bine la urechia cualificati de calumnia. Némtiulu are o dicere periculósa in literatur'a sea dramatica. Aceea dîce: ca unde lipsescu ideile indata se afla unu cuventu la tempu potrivitu. N'amu voi sa se aplice si aici. R.

*) Acum audimu intâiasi data despre aceste. R.

Publicâmu mai la vale denumirile judiloru, notariloru, cancelistiloru, scrietoriloru si altoru amploiati la tribunalele de I. instanti'a precum si la judetiele districtuale locuite de români.

La tribunalulu din Abrudu:

De judi: Carolu Arkosy, Ladislau Basiota si Joan Ninger. De jude districtualu in Abrudu: Josifu Vancza. Subjude: Candidu Albini. De jude distr. in Campeni: Fr. Loytzel; subjude: Joanu Trifanu.

La tribunalulu din Bistriti'a.

De judi: Carolu Berger, Franciscu Szabó si Car. Fluger. De jude distr. in Bistriti'a: Franc Schmidt; de subjudi: Gusztáv Filciu si Lad. Pap. De jude distr. in Teke: Jeremia Nagy.

La tribunalulu din Brasiovu.

De judi: Joachimu Panczél. Fridericu Nengeboren, Juliu Brennerberg, Stefanu Russu si Mih. Arz. De jude districtualu in Brasiovu: Josifu Popu de subjudi: Frid. Schnell, Danielu Eitelu si Josifu Vizi. De jude distr. in Hosszufalu: Toma Langer de subjude: Carolu Török.

La tribunalulu din Desiu.

De judi: Andreiu Fink, Balint Herszényi, Ioanu Czicze, Akos Veres si Nic. Mikó. De jude dist. in Desiu; Franciscu Mihály; de subjudi: Lad. Veres, Elek Hosszu si Nándor Kereszles. De jude distr. in Bethlenu: Joanu Sebes, de subjude: Samuilu Vajda Csernáthony. De jude dictr. in Lapusiulu ung. Dezsö Szentmarjai; de subjude; Nic. Berzenczey.

La tribunalulu din Deva.

De judi: Domokos Eperjesi, Franc. Gyárfás, Mihailu Kenderesy si Joanu Balomiri. De jude distr. in Deva: Carolu Leitschaft; de subjude: Juliu Juga. De jude distr. in Vajda-Hunyad: Ales. Tornya; de subjude: Lad. Nestoru. De jude distr. in Ilia: Lazaru Pipcsiu; de subjude: Josifu Balogh.

La tribunalulu din Fagarasiu

De judi: Carolu Bisztray, Josifu Barabás, Grig. Maier, Jovianu Stoic'a. De jude distr. in Fagarasiu: Elek Füöp; de subjude: Georgiu Negrea, Colomanu Herszényi De jude distr. in Siarcanu: G. Fagarasianu; de jude disr. in Zernesti: Nic. Penciu.

La tribunalulu din Sabiiu.

De judi: Frider. Schuster, Béla Tamásy. Petru Rosic'a. Car. Honenheim, Vilh. Müller, Frid. Zwier si Jos. Sterca Siulutiu. De jude distr. in Sabiiu: Frid. Wolf; de subjudi: Lud. Fuchs, Nándor Papistu si Joanu Badila. De jude distr. in Sasusebes: Car. Leonhard; de subjude: Joanu Paraschivu. De jude distr. in Mercurea; Gus. Vendel; de subjude: Joanu Macelariu. De jude distr. in Ujegyház; Vilh, Drottleff. De jude distr. in Selisce: Joanu Roujeanu Maximu.

La tribunalulu din Gyergó-Szt-Miklós.

De judi: Ant. Filep, Ales. Jánossy si Colomanu Geréb. De jude distr. in Gyergyó Szt.-Miklós: Toma Kedves; de subjudi: Ant. Bécse si Franciscu Gereöffy.

La tribunalulu din Mediasiu.

De judi: Otto Fehdenfeld, Georgiu Chelemen, Joanu Pinciu, Marton Schwartz. De jude distr. in Mediasiu: Frid. Gräser; de subjude: Joanu Geraszimu si Car. Konradu Heidendorf. De jude distr. in Erzsébetváros: Lud. Gilyén; de subjudi: Car. Kovácsy, Dén. Szenkovits. De jude distr. in Bolkács: Ales. Surdu.

La tribunalulu din Muresiu-Osiorheiu.

De judi: Ios. Hildebrand, Car. Fekete, Car. Csongray, Dan. Fagarassy, Gyárfás, Ioanu Antal, Ios. Bakcsi, Car. Gegö si bar. Oszkár Konradsheim. De jude distr. in Muresiu-Osiorheiu: Ios. Hajnal; de subjudi: Gabrielu Vályi si Dénes Ieney. De jude distr. in Nyarád-Szereda: Moise Hajdu; de subjude: Mih. Tibád. De jude distr. in Mezöbánd: Ales. Illyés. De jude distr. in Szászrégen: El. Cincea; de subjudi: Marcu Cetetianu, Colom. Egyed si Fridric Birthler. De jude distr. in Dicsö. Szent. Márton: Ales. Vita; de subjudi: Alb. Simon si Ioanu Russu.

(Va urmá).

Dela Reuniunea sodaliloru romani.

Dumineca in 26 Decemb. a. tr. s'a prelesu continuarea despre industri'a din Angli'a, esportu si importu, numerulu bostimenteloru manate cu vaporu si fàra vaporu, drumurile de feru, telegrafe etc. Dumineca in 2 Ianuariu a fostu adunare generale, deschisa cu o cuventare in carea s'a accentuatu resultatele la cari póte duce reuniunea, déca va fi spriginita in intielesulu scopului ei. Dumineca in 9 se va continuá adunarea generale.

Varietâti.

*** (Comunicatiunea telegrameloru) la statiunea telegrafica centrala din Pest'a a fostu in anulu trecutu urmatórea: S'au predatu 325,342 telegrame, in anulu 1870 numai 261,316; anulu 1871 areta dara o imultire de 64,023 telegrame, in 1871 351,915, mai multulu presinta asiá dara sum'a de 78,505 telegrame*); — in anulu 1870 s'au speduitu mai de parte 442,889 telegrame transitinli, prin urmare cu 240,213 mai pucinu decâtu in anulu trecutu. Comunicatiunea generala de depesie din anulu 1871 represinta asiá dar numerulu de 1,360,359 telegrame, facia de acelu de 977,618 din anulu 1870. Amesuratu crescerei comunicatiunei s'a imultitu si venitulu oficiului telegraficu; acest'a a facutu in anulu decursu 216,426 fl. 29 cr. asiá dara unu mai multu de 18,637 fl. 50 cr. facia de anulu 1870, carele represinta numai sum'a de 197,838 fl. 79 cr.

*** (11 mile marine in o óra.) Nai'a „Hypathia“ a plecatu, plinu incarcata in 4-lea Decembre din portulu Philadelphiei câtra Europ'a. Pana in 14 lea a l. ca a avutu tempu favoritoriu, cândn de odata s'a radicatu o fortuna asiá de veheminte câtu capitanulu naiei a abdisu de tóta speranti'a de a o mai poté salvá. Sub furi'a acestei vijolii a percursu „Hypathi'a“ pre diua o distantia de 340 mile marine. Acést'a iutiéla sta cá unica in istori'a navigatiunei.

*** Banc'a Transilvani'a. De si asiá tàrdiu, dara dupa cum cetimu in „Curierulu de Iasi“ unu domnu Costinescu a facutu acea descoperire minunata, ca banc'a acést'a este natiunale româuésca.

*** In Stomachulu unui porcu a aflatu unu economu din Fulda o moneta si unu anelu de auru dupa datu ambe din tempulu resbelului de treidieci de ani.

*** (Uriasiu de porcu) a ucisu de curendu macelariulu din Uzonu, Alesandru Fogarasi. Porculu, ingrasiatu in optu luni cu cucuruzu erá acum cându l'a ucisu de 6 urme de lungu, fàra 10 punti a cantaritu 6 mâji (590 punti) si adeca: carnea 1 maja, slanin'a 3 mâji, untur'a 65 punti etc.

*** (Lucruri satanice). In fói'a germ. „Wanderer“ cetimu, ca in unu cercu anumitu de alegere alu Bucovinei comissariulu cercualu a chiamatu la sine pre alegatori pentru cá se li impartâsiésca o „porunca imperatésca.“ Alegatorii, dedati a-se ciulí cându demânda dlu comissariu, s'au adunatu in cancelaria cá sa asculte porunc'a. Dlu comissariu, tienendu unu petecu de papiru in mâna li comunica cu facia innaltiata, ca preste nópte a venitu chiaru dela Majestatea Sea imperatulu o telegram'a câtra alegatori. Cuvintele acestea au facutu mare impressiune asupr'a plugariloru. „Dar' ce feliu de porunca“, intrebara ei „a sositu nóue chiaru dela imperatulu?“ „Cetiti voi insi-ve“, dise comissariulu, dându-li loru peteculu. Noi nu scimu cetí, nu ni aru cetí dlu comisariu ce sta acolo scrisu? se rogara alegatorii. Dlu comissariu se demite la acést'a si dice plugariloru, Majestatea Sea ve roga, ca pre elu insu-si, pre supremulu domnu, sa-lu alegeti pentru diet'a tierei. — „Lu vomu alege“ strigara toti in coru. O di inainte de alegere éra-i chiemâ comissariulu la sine. „Este reu“ dise elu, „fórte reu.“ „Cum“ intrebara plugarii uimiti; in locu de a respunde, comissarulu trage unu diuariu din straitia si intindiendu-lu alegatoriloru, dice; Cetiti! „fiindu ca nu potemu cetí, asiá dar .... grnganau ei ..... asiá dara vilu voiu cetí eu“ Comissariulu ia cuventulu si continua: „Ni-au prevenitu blastematii de siabi din Vien'a au alesu pre imperatulu.“ „Nu face nimicu“, respunsera alegatorii, „si noi lu vomu alege pre monarchulu.“ „Acea nu merge“, obiectionéza comissariulu, „legea nu concede cá sa fia cineva de dóue ori alesu; dar eu vi voi dá si la acést'a unu svatu. Ascultati-me! Eri a venitu o porunca nóua. Déca nu poteti chiaru pre imperatu alege, trebuie sa alegeti pre representantele seu, pre dlu presiedinte din cernautiu. „D'a, déca a venitu o ast-feliu de porunca, de buna séma lu-vomu si alege“, dechiarara alegatorii. „Firesce ca a venitu si cá sa nu o uitati, voiu se vi-o dau si in scrisu.“ Asiá a facutu dlu comisariu; plugarii inse numai aflara acést'a de lipsa si in diua urmâtóre alesera pre dlu presiedinte.

*** Unu Bogati pretinsu majoru si fostu adjutante alu domnitoriului Cus'a, fu arestatu in dilele trecute in Brasiovu. Dupa unii acestu individu nu a fostu nici majoru si cu atâtu mai putienu adjutante, ci e de origine magiára din Transilvani'a si de professiune unu aventurieriu.

---

*) Fàra intielesu. R.

Reclama.

(Provocare. Câtra onoratulu domnu redactoru alu „Amvonului“ Iustinu Poppfiu, in Oradea-mare. Subscrisulu me aflu silitu, a ve provocá, pre calea publica, a-mi tramite acei 4 fl., patru florini, val. austriaca, carii a-ti bine-voitu a-i primí dela mine, cá prenumeratiune la stimat'a-ve fóia „Amvonulu“ pre anulu 1871, dupa cum arata si cartea de inapoiere subscrisa de onoratu d-vóstra 1871 Ianuariu 6 dile stilulu nou, de vreme ce sub decursulu anului disu n'amu primitu numai doi nri din „Amvonu nr. 1 — si 4 — in care bine-voiti a incunosciintiá, ca fiindu morbosu, n'ati potutu espedá numerii la tempulu seu, si pentru cá sa poteti vení mai curendu in rendu, a-ti si trecutu preste nrii 2—si 3. Nrii disi iamu primitu pre la midiloculu lunei lui Martiu a. trecutu, si de atunci incóce, n'amu mai primitu nimic'a dela on. d-vóstra, din care causa m'amu aflatu silitu a reclamá in mai multe renduri, pâna ce in 2 Maiu 1871 prin „Correspondenz Carte“ subscrisa de dlu Ioanu Trifu, m'a rogatu din nou, sa fiu inca putienu in asceptare, ca câtu de curendu ve veti face destulu chiamârei, si i-mi ve-ti tramite numerii „Amvonului“ completi.

Eu on. dle redactoru! pâna in diu'a de astadi inca totu asceptu — de-si inca de atunci incóce v'amu rogatu in 4 renduri, prin 4 epistole francate, sa bine-voiti a me incunosciintiá, in ce stare ve aflati? si redegiati fói'a séu nu? — Si vediendu ca dela on. d-vóstra n'amu primitu nici unu resultatu, in 24 Nov. 1871 m'amu adresatu si câtra dlu cancelistu alu d-vóstre Ioanu Trifu, dupa cum i place a se subscrie in dis'a corespondintia, dara dupa cum se póte vedea — dóra sunteti intielesi, cá nici unulu, sa nu-mi respundeti nimic'a, din care causa me aflu silitu, din nou a ve provocá, cá câtu mai curendu sa bine-voiti a-mi tramite acei 4 fl. v. a., — câci altcum, voiu fi silitu a ve restringe, prin deregatori'a politica sa mi-i platiti.“

Post'a ultima dupa cum sciti e: Akasfalva in Ardélu *).

Nyárád-Szentbenedek 2/14 Ian. 1872.

Michailu Chiebeleanu,
parochu gr. or.

---

*) Pentru cele publicate sub rubric'a acést'a redactiunea nu ia asupra-si responsabilitatea. R.

ad Nr. 3/1871.

Concursu.

Representanti'a „fundatiunei lui Gojdu“ preliminandu pre anulu scolasticu 1871/2 o suma de 1100 fl. v. a. pentru stipendii de 100—400 fl. — spre conferirea acestor'a, — incependu dela semestru II scolasticu alu an. scol. cur. provóca pre toti acei tineri studiosi tienatori de Metropoli'a romána ortodocsa din Ungari'a si Ardélu, cari — avendu calitâtile prescrise in testamentulu fundationale — potu aspirá la aceste stipendii — sa-si tramita petitiunile instruite cu testimoniele scolastice, cu cartea de botezu si cu atestatu de paupertate celu multu pâna la 25 Februariu 1872 c. n. deadreptulu la cancelari'a „Fundatiunei lui Gojdu“ in Pest'a (Rathhausplatz Nr. 8).

Datu din siedinti'a Representantiei „Fundatiunei lui Gojdu“ tienuta in 12/24 Detembre 1871,

Georgiu Mocioni,
presiedinte.

I. Cav. de Puscariu,
notariu.

(1—3)

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea   Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^{1}/_{3}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^{1}/_{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^{1}/_{2}$ cr. v. a.

Nru 3. ANULU XX.

Sabiiu, in 9/21 Ianuariu 1872.

Evenemintе politice.

Despre ceea ce s'a scrisu multu si de ce se legá multe sperantie, impacarea cu Croati'a, de astadata vedemu ca a datu de unu naufragiu. Unu telegramu de alalta eri din Agramu spune ca diet'a, ce abia durà vre-o câteva dile, prin unu rescriptu regescu fu disolvita. Motivele le vomu vedé cu alta ocasiune, câci ce ne spune unu telegramu e prea putienu cá sa le potemu cuprinde de ajunsu. Dealtmintrea foile din Pest'a prediceau de vre-o câteva dile, ca diet'a Croatiei va avé sórtea acést'a. Cu acea ocasiune diceau foile din Pest'a, ca mass'a opusetiunei croate desvotéza precum se vede. pre insii conducetorii sei, cari au luatu parte in Vien'a la negotiarile de impacare. Mai departe, se dicea in acele sciri, ca partid'a natiunale pléca din punctulu de vedere alu manifestului dela 20 Septemvre, Mrazovici a fostu majorisatu, iéra Dr. Polit, unulu din cei ce fusese la espusetiunea etnografica in Moscv'a, s'a pusu in fruntea partidei natiunale cá conducâtoriu; Miletici erá sa sosésca in Agramu. Tóte aceste voru fi fostu si motivele disolverei dietei croate.

In diu'a de anulu nou a fostu primire diplomatica la Principele Milanu. Conducatoriulu corpului diplomaticu a fostu consululu generale austro-ungurescu. Principele a primitu pre consuli fórte afabilu.

Diet'a Ungariei.

In 9 l. c. se reincepura siedintiele casei deputatiloru dupa feriele Craciunului prin o siedintia fórte scurta, in care se citira, dupa trecerea preste formaliele obicnuite, câteva proiecte de lege sanctiunate, cu ce siedinti'a se si incheià.

In siedinti'a din 10 Ianuariu interpeléza G. **Stratimirovics**, dupa cetirea si aprobarea protocolului siedintiei precedinte, pre ministrulu interneloru, ca avea-vá de grigia cá jurisdictiuniloru confiniare sa se lase mâna libera cu privire la prefigerea limbei loru oficióse; si cá esecutarea ordinei nóue in confinie sa se predeea amploiatiloru civili, dupa cum se cuvine intr'unu statu constitutionalu, iéra nu militarì?

K. P. **Szathmary** propune esmiterea unei comissiuni, care sa esamineze starea biblioteceloru tierei câtu si a colectiuniloru publice si care sa raporteze casei despre elo inca in decursulu sessiunei acestei'a.

Ministru-presiedintele conte **Lónyay** ascerne unu proiectu de conclusu de cuprinsulu: ca sa se esmita o comissiune de 15 pentru cumperarea unui edificiu nou de parlamentu. Contele róga cas'a a luá la desbatere propunerea sea dupa resolvirea bugetului ministr. de cultu. Se primesce.

Cu aceste trece cas'a la desbaterea speciale despre bugetulu ministrului de cultu.

Titlulu 1. „administrarea centrale," preliminatu cu 257,984 fl. se cetesce. I. Schvarz tiene sum'a acést'a de prea mare. Amploiatii ministeriului sa se restringa la diligintia mai mare, si atunci n'aru fi atâtu de multi necesari.

Ministrulu **Pauler** observa, contr'a provocârei lui Schvarz la spesele administratiunei in alte tieri, ca referintiele ungaresci nu se potu compará cu ale altoru tieri, câci noi nu trebuie sa administrâmu numai ci sa si organisamu totu mereu. Ministrulu se róga pentru votarea preliminarielui. Titlulu 1. se votéza.

Sub titlulu 2. suntu, cá punctu 1., preliminati 28,200 fl. pentru inspectorii superiori scolari. K. **Szathmary**, P. **Hoffmanu** si I. **Madarasz** vorbescu contr'a; ministrulu de cultu **Pauler** pentru votarea acestei sume. Se votéza.

Pentru inspectorii scolari suntu preliminati preste totu 232,740 fl.

L. **Gonda** nu e multiamitu cu activitatea inspectoriloru scolari. Se denumescu de inspectori scolari ómeni, cari nici cându nu s'au ocupatu cu afaceri scolari si prin urmare e lucru firescu ca pre nicairea nu se arata progresu.

A. **Csiky** voiesce a sterge indata sum'a preliminata. L. **Szelestey** (Deakistu) imputa regimului ca a lasatu inca totu prea mare influintia clerului in afaceri scolari. Déca ministrulu inca nu s'a convinsu despre periculositatea acestei procederi, apoi vorbitoriulu dubitéza ca ministrulu va mai capetá vre-o data parerea cea adeverata despre acestu objectu. Preliminariele se votéza. Pentru comissiunile esaminatóre se votéza 8,000 fl.

Sub titlulu 3. „institute de cultura" suntu pentru universitate 406.699 fl. preliminati.

Dupa o desbatere scurta, la carea iau parte **Schvarz**, Fr. **Deák**, P. **Hoffmann** si altii se votéza si acést'a suma.

Posturile: preparandi'a invetiatoriloru gimnasiali, politecnici, preparandi'a invetiatoriloru scóleloru reali, academi'a din Clusiu, se votéza dupa propunerea comisiunei financiali.

La titlulu „scóle medie" imputa **Gonda** ca nu esista intre scólele-populare, medie si facultâti o legatura organica. Instructiunea in scólele reali e slabutia si relatiunea intre „umaniòra" si sciintiele reali nu e regulata.

Continuarea desbaterei va urmá in siedinti'a prossima.

In siedinti'a din 11 Ian. trece cas'a dupa resolvirea formalieloru obicinuite, la continuarea desbaterei despre bugetulu ministeriului de cultu.

Pentru scól'a reale din Buda suntu 28,100 fl preliminati. Ant. Csengeri arata insemnatatea cea inalta a scóleloru civice, care dupa parerea lui nu numai ca suplinescu scólele inferióre reali ci le si intrecu. Vorbitoriulu doresce cá sa se votéza in loculu sumei preliminate 6800 fl., inse cá adausu pentru infiintiarea unei scóle civice; care propunere se si primesce.

Punctulu urmatoriu, „instructiunea poporale preliminatu cu 703,022 fl., se cetesce.

Dupa ce observara D. **Irányi** si Ed. **Horn** la une-laltele de ale afacerei acestei'a se incheia siedinti'a.

In siedinti'a din 12 Ian. a casei deputatiloru se cetesce si aprobéza protocolulu siedintiei precedinte.

Se anuncia petitiuni diferite incurse.

La ordinea dîlei sta continuarea desbaterei despre postulu bugetului ministeriului de culte relativu la instructiunea popularia.

M. **Tancsics** doresce cá sa se voteze in loculu sumei preliminate unu milionu pentru instructiunea popularia.

I. **Madarasz** provóca pre ministrulu de instructiune a ascerne casei unu proiectu de lege despre eliberarea invetiatoriloru de obligamentulu servitiului militarescu. Dupa aceste ascerne vorbitoriulu unu proiectu de conclusu, in urm'a cârui'a se insarcinéza ministrulu a presintá in bugetulu prossimu unu conspectu detaiatu a tuturoru recerintieloru scolare si a preliminá o suma corespundietóre acestoru recerintie. Ministrulu **Pauler** n'are d'a reflectá nimic'a contr'a acestei propuneri, de si nu o tiene si privesce de deplinu necesaria.

Dupu ce mai vorbira inca câtiva deputati in acést'a afacere se votéza sum'a preliminata si propunerea lui **Madarasz** inca se primesce.

Pentru edarea fóiei invetiatoriloru poporali, care apare in 7 limbi, suntu 30,000 fl. preliminati.

Mich. **Tancsics** refusa votarea sumei, de óre-ce densulu cunósce numai o limba, cea ungurésca (ilaritate); cele-lalte limbi sa se prefaca in ungaresci. (ilaritate mare).

S. **Papu** aprobéza edarea fóiei, inse doresce cá si edârile neunguresei sa se faca in limba cuviinciósa, ceea ce, celu putienu in edarea romanésca, nu s'a facutu.

Sum'a preliminata se votéza.

Pentru instructiunea adultiloru se votéza 70,000 fl.

Pentru infiintiarea de curse agronomice la scólele elementari suntu 100,000 fl. preliminati. Comitetulu financialu voiesce a votá numai 25,000 fl. Propunerea comitetului financialu se acceptéza dupa o desbatere scurta

Tóte cele-lalte sume preliminate pentru scopuri de cultura se voteza fâra vre-o desbatere mai insemnata.

Franci'a.

Aniversarea dela 8 Octobre, 1871.

(Banchetulu dela Saint-Quentin.)

Doue orasie voru ocupá unu locu deosebitu in istori'a celei din urma invasiuni, Châteaudun si Saint-Quentin. Amendóue cetâti deschise, fâra garnisóna militara, fâra artileria, ele nu se temura a-si espune casele la incendiu, familiele la masacrulu generale pentru a oprí, fia numai pentru unu minutu, mersulu triumfale alu inimicului.

Cetatienii, fâra a cere instructiuni, fâra ordine, luara carabinele din cuiu si se batura, pre cându siurea, orasie mari, cetâti considerabile, cadeau — mai fâra sa se dea o levitura — in mânile nemtiloru, dându la prisoniari regimente intregi si positiuni strategice importante.

Déca esemplulu dela Saint-Quentin si dela Châteaudun, aparate de burgesii loru, erá urmatu pretutindeni, resbelulu natiunale aru fi fostu o sculare generale in contr'a inimicului, aru fi potutu sa fia salvarea.

Châteaudun celebrà, cu mari pregatiri, cu concursulu inaltiloru eclesiasti, alu delegatiloru guvernului, deputatiloru, generaliloru, aniversarea eroicei sele resistintie.

Saint-Quentin fiindu ocupatu de nemti inca dela 8 Octobre, nu se poté gândì la celebrarea aniversârei sele. Cu tóte acestea unu comitatu de cetatieni otarise a nu lasá sa tréca nebagata in séma acésta data.

Plecarea trupeloru straine permitiendu in fine organisarea acestei solemnitâti, organisatorii avura idei'a de a adresá o invitatiune speciale dlui Leon Gambet'a, gândindu-se ca elu avé óre-care dreptu de a figurá intr'o ceremonia destinata a reamintí unulu din episodele aperârei natiunale, alu cârei'a initiatore fu. Dupa intentiunile comitatului dela Saint-Quentin, invitatii si poporatiunea trebuiá mai intâiu sa se adune la cimiteriu inaintea mormintelorу aperatoriloru, morti in lupta si pre urma se asiste sér'a la unu modestu banchetu.

La 7 óre si unu patrariu, dlu Gambet'a se coborì din vagonu, insocitu de câti-va amici din Parisu. In sal'a de asteptare fu primitu de consiliarii generali si municipali, cu dlu Acconin in capu.

Unu avisu alu comitatului invitase poporatiunea a se obtiené dela ori-ce demonstratiune sgomotósa, avisu cu totulu netrebuinciosu.

Dupa schimbarea câtoru-va cuvinte de bunavenire, ilustrulu cetatiénu se urca in trasur'a dlui Acconin, la care se repausase câte-va momente.

Banchetulu avé locu la circu, aprópe de gara. Pre frontispiciulu iluminatu alu acestei cladiri, se citea aceste cuvinte „Republica francese" in litere de gazu; cinci mese imense ocupau circumferinti'a circului. La midilocu o mésa de onóre fórte eleganta, pentru invitatii speciali ai comitatului. Sal'a erá impodobita cu drapeluri, si tabele cu inscriptiunea numeloru ómeniloru celebrii, intre altii si Coligny — aperatoriulu dela Saint-Quentin in epoc'a resbeleloru religióse — Baudin, Garibaldi, etc. In fondu unu minunatu bustu alu republicei in capu cu unu bonetu frigianu.

Se suiá pâna la 600 numerulu óspetiloru. Toti apartieneau burgesiei. Se vedeau mai multi delegati ai comitateloru republicane, dd. Duchemin, dela Compiègne; d. Auty, dela Cambrai etc.

La 8 óre fâra unu patrariu, dlu Gambet'a intrà in sala. La ivirea sea multimea se radica printr'o miscare spontanea cu strigatele de: „Traiésca republic'a!“ si batandu din palme. D. Gambet'a miscatu de o primire atâtu de caldurósa, pronuncia o scurta elocutiune.

Acestu discursu provocà noi aplause, cari pareau ca nu mai voru sa inceteze. Pre urma fiacare facù onóre ospetiului, care fusese pregatitu cu o ingrigire cu totulu particulara. In totu tempulu mesei convenintiele fura pre deplinu respectate si ca fia-care pastrà o atitudine démna, care convine unoru republicani. D. Asconin radica unu toastu cu acea voce tare inspirata, pre care i-o cunóscemu, in sanetatea cetatiénului Gambet'a, care atunci pronuncià unu discursu, intreruptu mai la fia-care frasa prin adeverate esplosiuni de entusiasmu.

Publicâmu mai la vale denumirile judiloru, notariloru, cancelistiloru, scrietoriloru si altoru amploiati la tribunalele de I. instantia precum si la judetiele districtuale locuite de români.

La tribunalulu din Aradu:

De judi: Stefanu Bodroghy, Sigis. Kovács, Ios. Hesz. Lud. Szakolczay, Car. Avarfy, Robert Frits, Vasiliu Paguba si Lad. Fábián. De jude distr. in Aradu: Car. Otrubay. De subjudi: Jenö Rósa, Nicolau Fischer si Lad. Markis. De jude distr. in Pecica: Antoniu Kosztolányi; de subjude Stefanu Novak. De jude distr. in Radna: Tiv. Kalik; de subjude: Stef. Szabados. De jude distr. in Siria: Stefanu Izekutz; de subjudi: Gustavu Halbendienst si Paulu Drága.

La tribunalulu din Beiusiu:

De judi: Géza Kosztka, Georgie Horváth Ant. Kajaba si Florianu Markos. De jude districtualu in Beiusiu: Dénes Pojnár; de subjudi: Lad. Benedek si Stefanu Potoranu. In Ceic'a ung. Petru Erdélyi; subjude Petru Domsa. De jude distr. in Vaschou: Paulu Fassie.

La tribunalulu din Bichisiu.

De judi: Antonu Herberth, Ales. Oláh, Lad. Brezanóezy, Mih. Nyikora, Mih. Huska jun., Alosiu Dobosfy, Lad. Nogáll si Stef. Márky. De judi distr. in Bichisiu-Jula: Alosiu Szánthó; de subjude: Iuliu Chirilescu; de jude distr. in Ciaba: Ales. Kubek; de subjudi: Carolu Fábry si Victoru Gyukits. De jude distr. in Bichisiu: Carolu Igaz; de subjudi: Ioanu Zilahy si Balázs Mezey. De jude distr. in Orosháza; Eduardu Lubinsky; de subjude; Paulu Székács. De jude distr. in Szarvas; Iosifu Kontur; de subjudi; Iosifu Paál si Samuilu Konrad. De subjude in Szeghalom: Iosifu Nagy jun.

La tribunalulu din Borosineu.

De judi: Emanuilu Misiciu, Iosifu Pichler, Colom. Institoris, Nic. Heppes si Gustavu Russu. De jude distr. in Borosineu: Mateiu Balasz; de subjude; Iuliu Zubor; de jude distr. in Chisineu; Florianu Varga; de subjudi: Iacebu Varjasi si Sebö Ferku. De jude distr. in Buteni: Georgiu Hornoy: de subjudi: Antoniu Aknaiu si Ioanu Luka.

La tribunalulu din Bai'a de Crisiu

De judi: Ioanu Motiu, Colom. Gelley, Ioanu Mezei Campénu si Ant. Zomor. De jude distr. in Bai'a de Crisiu: Amosu Francu; de subjude; Danielu Pap. De jude distr. Ales. Sterka Siulutiu; de subjude: Danielu Gábor.

La tribunalulu din Lugosiu.

De judi: Iosifu Fejér, Carolu Kókay, Andreiu Sztolozsán, Car. Podhraczky, Lad. Báthory. De jude distr. in Lugosiu: Vasiliu Stoján: de subjudi: Fhöbus Némethy si Toma Dogariu. De jude distr. in Bocsianu: Zenoviu Bordán; de subjudi: Béla Putnik si Avramu Berlogia. De jude distr. in Fagetu: Macsimilianu Ortmayer; de subjudi: Lud. Popp si Acsente Gaita.

La tribunalulu din Macáu.

De judi: Iosifu Simonu, Samuelu Baló, Sigismundu Hegedüs, Iosifu Deninsky si Stefanu Szilvassy. De jude distr. in Macâu Gabr. Petes; de subjude: Simeonu Buzatu. de jude distr. in Batonya: Georgiu Petrovics; de subjude: Sigism. Kossuth. De jude distr. in Nagylak. Mih. Serbán; de subjude: Ioanu Institoris.

La tribunalulu din Sigetulu Marmatiei.

De judi: Lad. Ujhelyi, Ios. Várady, Dan. Görög, Paulu Iépcsey, Ioanu Keudrey si Antoniu Lachner. De jude distr. in Sigetulu Marm. Lud. Csizsár; de subjudi: Lad. Mihalka si Teodoru Danilovits. De jude distr. in Felö-Vissó; Ioanu Iura; de subjudi: Gab. Mihalka si Ioanu Csics; de subjude in Akna: Ien. Ilyasevits. De jude distr. in Técsö: Fridericu Kornfeld; de subjude: Andreiu Tanincz.

La tribunalulu din Bai'a-mare.

De judi Lad. Gellért, Sig. Papp, Lad. Drágos si Vilh. Varga. De jude distr. in Bai'a-mare: Robert Eötvös; de subjude: Paulu Sebe. De subjude in Somcuta-mare: Franciscu Horváth, Ioanu Belbe si Carolu Rébay.

La tribunalulu din Nagy-Karoly.

De judi: Ignatu Kaffka, Ieremia Kubin, Colom. Szeöke si Lud. Szintay. De jude distr. in Careulu-mare: Colom. Szentkirályi; de subjude: Iul. Reük. De jude distr. in Erdöd: Lud. Kricsfalusy; de subjude: Car. Novák. De jude distr. in Mateszalka: Ales. Ilosvay; de subjude Stefanu Kraszuny.

Latibunalulu din Urbea-mare.

De judi: Lud. Stettner, Lud. Gyöngyössy. Franc. Hajdu, Ioanu Veres, Danielu Szikszay, Georgiu Miskolszy, Franc. Szilágyi, Iuliu Olasz, Stef. Ielencsik si Eug. Nagy. De jude distr: in Orada Iosifu Bulyovszky; de subjudi; Franc. Csathó, . Molnar si Ladislau Gönndöcs. De jude distr. in Salonta: Ales. Csereszuyés; de subjudi: Ioanu Gyalokay si Carolu Nagy. De jude distr. in Berettyó-Ujfalu: Ales. Szacsvay; de subjudi: And. Fényes si Macsimil. Mezihradszky. Da jude distr. in Margila: Fmil Schenk; de subjudi: Lud. Szüts si Car. Schavel. De jude distr. in Tinc'a: Ignatu Stupa; de subjudi: Car. Lengyel si Ant. Heppes. De jude distr. in Atesdu: Franc, Mütter; de subjudi: Col. Mihályházu si Béla Örley.

La tribunalulu din Oravitia

De jude; Georgiu Marsovszky, Atanasiu Marianescu, Stef. Virányi si Ioanu Pausz. De jude distr. iu Oravitia; Alb. Fejér; de subjudi: And. Ivacskovics si Car. Spilka. De jude distr. in Sasca; Car. Ormay; de srbjudi, Ant. Máhr si Georgiu Drágoi. (Va urmá).

Vien'a, in 3 Ianuariu 1872.

„Uniti-ve in cugetu, uniti-ve
in simtiri.“ —

A. Muresianu.

Aceste cuvinte suntu devis'a tinerimei române studióse din Vien'a, aceste cuvinte, ale marelui poetu, suntu si devis'a societâtiei „Romani'a Juna“ ale aceleiasi tinerime, — care si in anulu acest'a a serbatu ajunulu anului nou, totu cu acele pregatiri, precum s'au facutu si in anii trecuti, cu acea diferintia, ce cu bucuria constatediu, ca s'au tienutu festivitatea, din partea intregei tinerime, din partea acelei societâti unde suntu toti unu trupu si unu sufletu. —

'Mi ve-ti permite dle redactoru, a descrie decursulu serbârei ajunului anului nou 1872. câtu se póte mai pre scurtu si precisu, a unei serbâri ce-'si

---

FOISIÓRA.

Enchiridionu.

adeca

„Carte manuale de canóne“

ale unei sante sobornicesci si apostolicesci biserici cu comentare de Mitropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a (Sibiiu, tipografi'a archidiecesana, 1871.)

Sub titlulu acest'a a aparutu in limb'a romana o carte, ce contiene o colectiune de canóne ale sântei biserici gr. orientale ortodocse; autoriulu acestui opu nou este pré cunoscutu publicului din lumea literaria prin mai multe opuri, ce le a datu la lumina. Cá sa retacu de retiparirea, emendarea si edarea a multoru cârti bisericesci, si scolastice de o multime de brosiuri deslusitóre, critici agere si deslegarea corecta a unoru intrebâri canonice, mai cu séma ce au tâiatu si taia in viéti'a bisericésca-nationale româna, inainte de a me lasá la o critica literaria a opului din cestiune, aflu de oportunu a reveni mai de aprópe la cartea edata in anulu 1868 totu de Mitropolitulu Andreiu Bar. de Siagun'a, ce este intitulata „Compendiu de dreptulu canonicu alu unei sânte sobornicesci si apostolicesci biserici.“

A face la loculu acest'a amintire mai speciale despre acestu opu, mi se arata indigetatu prin impregiurarea aceea, câci dupa cum mi se pare, autorulu a compusu Enchiridionulu canóneloru dupa unu planu alu seu, adeca cá o intregire si completare necesaria a Compendiului, de si autoriulu insusi nu da nicâiri espressiune acestei conjecturi a mele.

Cugetu a fi la loculu seu si va serví chiaru scopului de a se eruá cuviinciosu meritulu acestoru dóue opuri — de altumintrelea in felulu tractariloru de sine statâtóre — deca se va espune macaru si mai prescurtu, ce s'a prestatu in specialitatea acést'a in tempulu mai nou, decându adeca obiectele taietóre in variele specialitâti au inceputu a se tractá intr'unu modu sistematicu-scientificu, ce s'a prestatu dicu atâtu in generalu la tóte natiunile tienetóre de biseric'a greco-orientale — asia dara in intréga biseric'a orientale, câtu si in specialu in biseric'a nóstra nationale romana.

Intr'o sentintia sta totu respunsulu, cu care se unescu toti, ca adeca in tempulu mai nou studiulu dreptului canonicu alu bisericei orientale a fostu „terr'a incognita.“ Dreptulu canonicu alu bisericei orientale dela caderea imperiului bysantinu a fostu neglesu cu totulu; O via pré multu roditóre cultivata prin unu Balsamonu, Zonora, Blastaru etc. a devenitu pereginita prin moliele monstruóse, dintele semilunei infiptu in statulu bysantinu a trasu dupa sine naturalmínte desastru bisericei patriarchale din Constantinopole; biseric'a sântei Sofie se preface intr'o mosea turcésca; pre ruinile cultului crestinu se plantédia semilun'a: „Cum este de pustiita cetatea cea odinióra atâtu de infloritóre; Ea este cá o veduva; Marita intre popóra, regin'a tieriloru; Ea a devenitu o sclava, vaetânduse plange ea noptiei cu lacrami pre obradii ei; câile câtra Sionu suntu in doliu, pentru ca nimenea nu vine la serbatóre.“ (Ieremia). Multu asceptara crestinii din Bysantiu, sa li vina unu Coresch, cârui'a domnulu, cá unsului seu, sa i obléscа câile spre a eliberá pre prinsii crestini si a reedificá cetatea; Robi'a Sionului nou durédia inca.

Nu ne mirâmu dar, ca Orientulu, carele a fostu léganulu culturei si alu sciintiei si care a datu Occidentului sciinti'a si art'a, vine acum'a sa cersiasca inderatru aceea-si sciintia. Cá sa me restringu pre langa obiectulu, ce mi jace mai deaprópe, intrebu, cine a mai scrutatu dela canonistii amintiti mai susu dreptulu canonicu alu bisericei orientale? Cine a mai sapatu si scormonitu in tempulu mai nou in antiquariatulu literaru alu bisericei orientale, spre a desgropá unu tesauru pretiosu ascunsu in elu? cine a incercatu a aduce la valóre dreptulu bisericei orientale astadi, candu in viéti'a practica bisericésca ne obvinu feliu de feliu de intrebâri canonice?

Biseric'a gr. orientala a stagnatu in aplicarea si desvoltarea institutiuniloru ei, margaritariulu pretiosu a devenitu calcatu in picióre, biseric'a patriarchale din Constantinopole, carea s'a privitu intr'unu tempu cá centrulu ortodocsismului, a remasu mai multi seculi incatenata si inabusita.

Déru sa luâmu in privire si tempulu, de candu biseric'a ortodocsa a incetatu de a se desvoltá pre o basa universala, de candu ea a inceputu a se reculege pre basa nóua — nationala. Ce activitate au desvoltatu bisericile nationale in literatur'a bisericésca si in specia pre terenulu dreptului canonicu? Tempulu dela renascerea bisericei ortocse pre acést'a basa nóua, a fostu prea scurtu, de câtu cá sa póta aretá vre-unu productu maturu de acestu feliu. Afara de acést'a unele biserici nationale n'au avutu cursu liberu spre desvoltarea; altele, care au avutu póte, au priceputu reu chiamarea loru, au apucatu directiuni false si s'au servitu de pusetiunea loru mai favoritóre spre a subjugá pre altele dintre sororile biserici nationale. Sa luâmu si factorii are istori'a sea din acelu memorabilu anu, in care sî natiunea nóstra au pusu fundamentulu spre eluptarea libertâtiei ei pre terenulu politicu natiunalu sî alu progresului. Acésta festivitate 'si are cu atât'a mai multu insemnatatea sea, — cu câtu tinerimea studiósa academica din Vien'a, cu poteri unite 'si da tóta silinti'a, spre a se aretá démna de antecesorii, ce au instituatu acésta serbare natiunale in midiloculu struiniloru; este cu atât'a mai importanta, câci tinerimea, concentrata aici din tóte unghiurile locuite de români sî in strainatate nu-si uita de datinele stramosiloru, de religiune sî patria. — Aprópe unu patrariu de secolu de cându se serbéza acésta di, din anu in anu totu mai splendidu, sî multiamita ceriului, este unu bunu auguru, ca natiunea romàna nu se va vedea insielata in fiii ei, pentru cari, tramitiendu-i in departare, spre a-si culege sî castigá sciintie salutarie si folositóre, cá sa le póta practisá in patri'a loru strabuna, — 'si jertfesce ultimulu cruceriu, numai spre a potea tiene sî ea paralela, cu alte natiuni cultivate din Europ'a sî spre a se aretá démna, cá descendenta a marelui Traianu. —

Societatea „Romani'a Juna“ au alesu de tempuriu unu comitetu de 7 membri, carele . . . sa grijésca de pregatirile necesarie sî care in fapta, implinindu-si cu acuratetia missiunea primita, au sî multiamitu pre toti cei ce au participatu la acésta serbare splendida. —

Vineri in 31/12. 1871 in sér'a ajunului, s'au adunatu mai intréga tinerimea in sal'a otelului „Victori'a“, spre a petrece câte-va óre placute; — erá sublimu a vedea pre fiii unei natiuni din atâtea pârti adunati laolalta, a vedea ca toti au numai o credintia, ca in tóte pepturile bate numai o anima — adeveratu romanésca! —

La 9 óre punendu-se toti la banchetulu destinatu, dlu Doctorandu med. I. Popu, cá membru alu comitetului, saluta adunarea prin o cuventare scurta, plina de adeverate simtieminte, finindu cu unu „bine a-ti venitu; — in restimpulu cinei s'au esecutatu, amesuratu programei, „Limb'a romanésca“ de unu cuartetu vocalu sub conducerea dlui Drandu med. I. Hosanu, carele sî in anulu acest'a cu vocea sea sonora sî placuta ne-a delectatu multu. — In momentele de pausare a diferiteloru declamatiuni sî cuventâri s'a esecutatu pre piano mai multe piese natiunale sî unu cuadrilu romanescu. —

Dupa aceea declamà dlu juristu I. Slaviciu „Desteptarea Romaniei“ atâtu de placutu sî naturalu incâtu si-au seceratu aplausele meritate, ce nu voiau a se finí; — urmà apoi toastulu radicatu din partea dlui I. Ghibu, — in sanatatea Maiestâtiei Sele Imperatorelui Franciscu Iosifu I., accentuându alipirea sî credinti'a natiunei nóstre câtra domnitoriu sî dinastia; — unu intreitu „sa traiésca“ fu resunetulu intregei adunâri. — Pre cându dlu Micheru, din conservatoriulu musicalu, ne incantà cu arculu violinei „de fantasii romàne“, — in acestu momentu ne imbucurà intre alti óspeti si dlu Carpu, agintele diplomaticu alu Romaniei acreditatu la curtea vienesa. — Adunarea la intrarea d-sele in sala 'lu primí cu „sa traiésca“ si ocupandu locu in fruntea mesei indata dupa finirea „fantasiiloru“ desu mentionatului domnu, — se radicâ domnulu Drandu med. C. Aronovicin — sî tienù unu toastu in sanatatea principelui Romaniei, — iéra dlu V. Bumbacu, cand. de prof. sî cunoscutulu poetu, ne indulcí anim'a cu o traductiune propria din Eneid'a lui Virgiliu, descriindu caderea Troiei in Hexametre in termini destulu de alesi si frumosi — aplause sî gratulâri din tóte pârtile i incoronà ostenél'a acestui neobositu june. —

Dlu Carpu beù unu pocalu de vinu in sanetatea junimei studióse, cá viitoriulu unei natiuni, — sî dlu I. Neagoe, sd. med. respunse sî multiumí acelei persóne, care au toastatu pentru tinerime sî care prin presenti'a sea au causatu bucuria generala in tinerime.

O deosebita impressiune facura sunetele pline de farmecu „dorulu de patria“ totu de dlu Micheru sî „Tatarulu“ de cuartetulu vocalu. — Putiene momente sî anulu vechiu espira, — erá aprópe de 12 óre, — si intre bucuria si petrecere cordiala, — se ridica dlu Drandu jur. et fil. Nicolau Olariu, tienendu unu toastu in sanetatea Escelentiiloru sele a metropolitiloru români din Austro-Ungari'a.

Cu asemenea placere fu primitu sî toastulu dlui V. Bumbacu in sanatatea barbatiloru natiunali din Bucovin'a, sî anume Hormusache, Petrino, Vasile Mustatia.

Dupa 12 óre saluta Drand. jur. N. Oncu adunarea prin o cuventare la anulu nou, facendu scurta revista despre inaintarea poporului românu in anulu espiratu, amintindu punctele principale de unitate ale romaniloru: Serbarea dela Putn'a, congresulu Pressei, fundatiunea societatiloru Daci'a sî Albin'a cá neste eveneminte destulu de insemnate pre terenulu economicu natiunalu — fiindu-ca bas'a sî fundamentulu s'au pusu sî alu nostru este viitoriulu de ale realisá; — imediatu dupa acést'a, se cântà unisono „destéptate romane“ acompaniatu sî pre piano, urmandu apoi gratularile obicinuite la anulu nou 1872. — Mare entusiasmu suscitara canteculu unui óspe italianu pentru a cârui patria unita inchina d. I. Slaviciu; culminatiunea entusiasmului devenise prin cântarea solo a canteceloru populare de dlu Dr. I. Hosanu sî anume

„Fost'amu tineru cá marulu
Dar' m'a 'nbetranitu gândulu.“

Mai urmara sî alte toaste pentru sanetatea diferitiloru barbati natiunali precum sî din partea dlui Carpu, adresatu tinerimei; spre a fi activa si a-si implini missiunea cu scumpatate — Câtra 2 óre se departara óspeti urându-si totu-de-o-data unu anu mai ferice cá celu trecutu, sî intre stringeri de mani se departara, fiesce-care la ale sale, ducandu o dulce sî eterna suvenire.

In fine, nu potu multiamí destulu comitetului arangiatoriu pentru tactic'a observata, precum sî intregei adunâri a junimei, care astadata mai multu cá ori sî cându, s'au aretatu cu seriositate, — ca-si pricepe missiunea atribuita; sî a esprimu dorinti'a a vedea publicate discursurile D-loru Popu Bumbacu sî Oncu; — precum sî se urédia dulcei mele natiuni unu anu mai serinu cá celu espiratu esclamandu cu poctulu natiunei.

„De n'a peritu românulu candu ordele barbare
Venea cá sî lacuste in agri semenati
Taindu fâra de mila, rapindu fâra crutiare
Lipsindu pre fii de tata sî pre surori de frati
Acum candu bratiu-ti ageru in lume e cunoscutu
Tu bravule române mai credi ca esti perdutu?“

Marginénulu din verfulu Ghilghiului.

---

cei multi esterni, ce au influintiatu in detrimentulu desvoltârei ei.

Pre cându biseric'a nationala russésca se paré a inlocuí pre Constantinopolea cea vechia prin o desvoltare avantagiósa pre terenulu bisericescu, iéta deodata amesteculu statului in biserica: Petru celu Mare, Tiarulu Russiei, se aiépta pre sine de d-nu sî in biserica, concentrandu poterea lumesca sî bisericésca in manile sale; de acestea influintie esterne n'au fostu scutite nici celelalte biserici natiunale, precum cea din regatulu nou grecescu din tempulu mai recentu etc. Mai adaoga langa tóte acestea sî „congregatio de propaganda fide“ din Rom'a, amesteculu infernalu alu iesuitiloru — dupa care ei s'au nevoitu a pescuí in turbure sî a produce desbinari sî confusiuni religiunare.

Tóte acéstea sî alte multe plagi, de cari a fostu lovita biseric'a ortodocsa resariténa, considerându-le cine-va, nu-i vine sa se mire atât'a de aceea, ca biseric'a resariténa nu póte aretá nescareva producte de insemnatate literaria pre terenulu isericescu: ci i vine mai multu a se mirá cum de seric'a ortodosa nu s'a alteratu cu totulu din sele primitive apostolice in tempulu acel'a cându n'au tatu toti pentru unulu cí unulu entru toti!!“ ca a remasu casta sî intactá de te fortunele venite asupr'a ei; la ea s'a adeveritu usi cuvintele Mantuitoriului sî fondatoriului ei rise la Matheiu c. 16 v. 18 câci nici portile dului nu o au biruitu pre ea; ea a conservatu totusi in fiinti'a ei principiele pure constitutionale, ce au fostu stabilite dela inceputu prin S. Apostoli sî canónele SS. Parinti.

(Va urmá.)

Respunsu

sinceru dlui Dr. Borci'a, sî apoi drumu bunu!

(Capetu.)

Déca dta dle Dr. dubitezi ca s'aru fi espedatu 120 de adrese provocâtóre câtra atâtia inteligenti romani, mi pare reu, dara nu-ti potu ajutá; dta trebuie sa scii, ca asiá numitii passivisti nu percipaluescu nici unu cruceriu din fondulu de dispositiune. — Amu platitu dela mine pentru tiparirea provocâriloru sî francarea a 120 epistole 12 fl. 80 xr. sî déca dta dle Dr. cá celu mai pronunciatu a. n. activistu — cându amu facutu pomenire in un'a din siedintiele comitetului despre modalitatea espeduirei epistóleloru — 'mi puneai la dispositiune sum'a de 24 fl. eu bucurosu espedâmu tóte epistólele nu numai recomendate ci sî cu retur-recepisu si-ti potému dá séma ad oculos. De altmintrelea mi aru fi pârutu bine dle Dr. sa nu fi intrelasatu ami spune cu numele pre acei nu putini români inteligenti, dintre cei mai stimati sî versati pre terenulu politicu, câror'a — precum afirmi — nu li s'aru fi espedatu harthiile provocâtóre, cá celu puciuu sa me potu convinge despre adeverulu séu neadeverulu acestui asertu alu dtale.

Nu e dreptu nici aceea ca eu sub aceeasi cuverta asiu fi adâogatu sî unu biletu alu meu, in care mi asiu fi descoperitu parerea mea adresatului, ca nu este ansa de a se face ce-va, ci se remânemu pre lânga conclusele dela Mercurea.

Pre cându respingu dela mine cu indignatiune acésta insinuare, — care dealtmintrelea e demintita insusi de dt'a, afirmându ca unu singuru respunsu a sunatu pentru comitetulu dela M. te provocu dle Dr. sa areti bateru unu biletu de ale mele séu sa-mi numesci o unica persóna dintre domnii provocati a respunde la intrebârile comitetului, la care asi fi espedatu unu asemenea biletu. Pâna cându nu 'mi vei demonstrá ca asiu fi consiliatu cui-va, cá sa remâna pre lânga conclusele dela Mercurea, — permitemi dle Dr! a dubitá in simtiulu de adeveru alu dtale, lasându apoi respectiviloru inteligintí a-ti multiemi pentru complimentulu, ce le faci, degradându-i sî facândui de instrumente órbe. Frumósa caracteristica atribui mai departe dle Dr. guvernului, legislatiunei sî justitiei, regimului actuale in alu cârui sinu sî sub alu cârui scutu te opintesci cu atât'a logica (?) a imbuldi pre toti, — déca presupuni, ca pentru o parere privatisima a trei individi (cum dîci dt'a), sub acestu guvernu, legislatiune sî justitia sa se póta periclitá natiunea sî inteliginti'a româna, starea materiale a familieloru singuratice ba insusi sî a tienuturi intregi.

Voiu fi ferice cându te voiu vedé pre dt'a sî tovaresi in parlamentulu din Pest'a dându spiritului conducâtoriu alu regimului, legislatiunei sî justitiei, despre destinele nóstre natiunali sî materiali o directiune mai prospera, mai avantuósa „eteritis nobis magni apolones.“

D-ta dle Dr. te pré sfaremi, ca pentru ce n'a primitu comitetulu ad hoc propunerile d-tale? sî deduci de acolo tóte relele câte au urmatu asupr'a româniloru dela 1865 incóce sî câte voru mai urmá, ba sî eventualitatea perderei unoru cause private, de care dorescu din totu sufletulu sa ferésca Ddieu pre clientii d-tale.

Ce divergintia esentiale vedi d-ta intre propunerea d-tale, ca adeca: caus'a natiunale sa se concréda mai departe comitetului permanentu sî cea primita de maioritatea comitetului, ca acea causa sa se concréda comitetului alesu de conferinti'a natiunale la Mercurea? Eu intru adeveru nu vedu sî nu potu pricepe. Eu intre aceste dóue comitete nu vedu sî in realitate nu esista alta diferintia, fâra ca comitetulu permanentu nu esista astadi nici in capitibus nici in membris, elu singuru s'a omoritu pre sine . . . Iéra activitatea comitetului dela Mercurea e interdîsa de regimu. — Care din aceste dóue comitete este mai mare non ens?

Iéra déca dupa parerea d-tale dle Dr., idealulu d-tale, comitetulu permanentu se afla inca in viétia, elu esista — pentru ce nu si-a implinitu missiunea pâna la 1869? pentru ce in a. 1869 nu s'a aflatu nicairea, incâtu natiunea s'a vediutu necessitata a-si vedé la Mercurea de tréb'a ei? pentru ce nu s'a pusu in capulu trebiloru sî afaceriloru natiunali, sî ce a facutu Mercurea reu, sa fi desavuatu sî coresu? pentru ce de atunci sî pâna acum n'a aratatu nici celu mai micu semnu de esistintia, de viétia sî de activitate? pentru ce nu se pune bateru acum pre piciórele sele proprii sî nu-si imbraca tog'a protestatei sî demnitatei natiunali luata dela congresele din 1861—3? pentru ce a asteptatu, sî ce trebuintia a avutu acelu comitetu, cá fostulu comitetu ad hoc, — dupa propunerea d-tale savanta — sa-lu destepte, sa-lu autoriseze sî imbrace cu poterea — ce nici elu (comitetulu ad hoc) nu o a avutu, nici conferinti'a din Zernesci, sî de ori sî unde de feliulu acest'a nu o are?

Nu simti d-ta dle Dr. sî cu toti consocii d-tale de opiniuni, mai mare dorere, mai adeverata parere de reu, de cum simtiu eu cu toti fratii de aceleasi convingeri, — de starea actuale in care ne aflâmu, sî la care amu devenitu, mai rea sî mai deplorabila cá nici odata pâna acum, cându pre lânga legionulu de rele din afara, pre lânga nefericit'a dasagire confessiunala ne-a mai ajunsu sî blastemulu unei alte desbinâri intre noi insîne sî alu neintielegerei. Caus'a inse nu e nici in Mercurea, cu atât'a mai putienu conclusulu comitetului ad hoc, ci altius est petenda...

Dorere ca nu numai nu se lucra togm'a din partea a. n. activisti spre delaturarea, ci din contra spre validarea sî roborarea totu mai multu sî mai multu a causei reului, sî spre intarirea paretelui desbinârei sî alu discordiei, singur'a sî unic'a radecina a reului.

Te impedeci dle Dr. pré multu sî pré de multe ori, sî totu-déun'a cu spressiuni sî epitele nedemne de condeiulu unui Dr. in drepturi, sî vatematóre pentru acei membri ai fostului comitetu ad hoc, a câroru propuneri s'au primitu per majora, sî totu odata, in acel'a-si respiriu, le atribuì aceloru 2—3 insi nu sciu ce potere magica, fermecatóre, ba chiaru teroristica, asiá incâtu „intréga natiunea sa nu cutedie a se miscá pre terenulu politicu nici intelinginti'a ei a se aduná sî consultá“.

Ce bazaconia!

N'aru fi absurditate mai mare, decâtu o asemenea pretensiune din partea celoru 2—3, dara nici neghiobia mai mare decâtu a acelor'a, cari aru crede asiá ce-va“. Din contra dle Dr. noi salutâmu cu bucuria precum s'a disu sî mai susu — inceputulu ce a-ti facutu, sî ve urâmu resultatele cele mai favoritóre (dara nu d-vóstra ci natiunei) apoi laud'a sî meritulu sa fia intregu alu d-vóstra sî sa ne ferésca Ddieu cá confusiunea din urma sa nu fia mai mare decâtu cea dintâiu.

In sfersîtu dle Dr. fia-mi permisu, a recomandá apreciare d-tale sî a consociloru de opiniuni, unu citatu scurtu din unu opu alu renumitului Br. Eötvös; Eata ce dice acestu mare magiaru: „Independinti'a natiunala, e aceea ce e libertatea pentru ori-ce individu singularu; celu ce-si vinde libertatea, fia pentru ori sî ce pretiu, nu numai ca comite unu faptu infernalu, ci-'si face sî calculu reu, pentru ca tóte emolumentele acelea, pre cari crede a sî le fi asecuratu prin jertfirea libertâtiei sele, nu mai au nici unu pretiu, dupa ce si-a jertfitu libertatea“; — Intre parentese fia disu: déca d-ta dle Dr. cu unu asfeliu de pretiu vreai sa castigi o anumita séu ori sî ce causa, atunci sa me ierti, dara pentru unu triumfu cá acest'a nu-ti potu gratulá nici d-tale, sî nici clientiloru d-tale!

Sabiiu, 30 Dec. 1871.

Elia Macelariu.

Romani'a.

O epistola importanta.

Cetimu in „Il Vessillo delle Marche“: Unulu din personagiele cele mai de frunte din tierile dela Dunare, prin positiunea sea sociale sî prin inaltele sale studie, contele N. de Rosetti, scrie asupr'a tierei sale sî a nóstra, sî asupr'a viitoriului ambeloru aceloru provincie latine, urmatóri'a grava scrisóre câtra domni'a sea cavalerulu Enricu Amante:

„Escelintulu meu domnu presiedinte!“

„Cu cea mai simtita recunoscientia amu primitu pré iubit'a dvóstre scrisóre, care atâtu me onoréza, impreuna cu numerii diariului „La Confederasioue“ ce ese suptu directiunea fiului dvóstra, de asemenea sî pretiós'a opera intitulata „La Nuova Carta do Europa“, care ati avutu gentiletia sî buna vointia de a-mi o tramite in daru.

In adeveru, inainte de a vorbí despre meritele acestoru scrieri sî despre nobilulu loru scopu, scopulu celu mai oportunu in acestu momentu, inainte de tóte cauta sa marturisescu, ca o atentiune gratiósa atâtu de neasteptata a persónei dvóstra câtra mine, in loculu in care me aflu, in midiloculu celei mai glorióse intre natiuni, alu cârei fiiu demnu sunteti, este sî va remané cá celu mai nepretiuitu tesauru, care indata lu voiu sî transmite la destinatiunea ce i se cuvine, spre a fi depusu in archivele natíonali, unde sa maréscа capitalulu adunatu, din care românii, concetâtianii mei, tragu astâdi aspiratiunile loru!

Déra ce sa potu eu responde in faci'a generóseloru simtieminte plne de ardóre sî amóre, ce manifestati in nobil a dvóstra scrisóre in ceaa ce privesce grandeti'a sî virtutiele anticei vitie latine, sî mai alesu pentru urârile ce faceti pentru nefericit'a sî cá sî veduv'a surióra minore a Italiei, abandonata pre ripele Istrului, despârtita de vre-o 18 secolí de famili'a sea, de rudelesale cele mai apropiate?

Oh pré demne cetâtiane alu Italiei! Fia cá urârile vóstre, cari suntu aceleasi cu ale României intregi, sa fia secundate de ursita! Fia cá trecându rapede prin regiunile viitoriului, sa póta implantá pâna la Marea-Néga, marginile actuale ale poporului romanu, standartulu Romei, mumei nóstre comune, si atunci din verfulu seu vomu salutá cu mandria Capitoliulu.

Pré stimate compatrióte, dá, asiá e! suntu triste, neasteptate sî nemeritate suferintiele ce preocupa sî turbura consciintiele româniloru dela Dunare in momentele de facia! Voi, liberi pentru totudéun'a de sbuciumârile interióre ce ve tienura in amortire sî in divisiune in epocele nefaste ale trecutului, sî acum marea lupta ce continuati cu acelasi eroismu patrioticu traditionale pentru indeplinirea intereseloru vóstre generali, cari sî nóue ne voru fi de asemenea folositóre, voi, pare ca in acésta adenca preocupatiune nu mai aveti timpulu de a ve ocupá de relele nóstre, cari slabescu inainte de timpu, sî ve impedeca de a tinde o mana salaturia pre insasi calea diplomatica, care le aru vindecá sî le aru neutralisá.

Sî spre a fi mai scurtu si mai bine intielesu, déca n'asiu avé sa dîcu altu decâtu sa repetu macsim'a astâdi atâtu de comoda a celebrului diplomatu nemtiescu pusa in lucrare asupr'a Rusiei cu ocasiunea resbelului de Crimea, ca „va uimi lumea cu ingratitudinea sea; acést'a aru fi de ajunsu spre a cunósce, ca noi inca, dându asilu strâinului in patri'a nóstra, sî incârcândulu cu onori sî averi pentru promisiuni solemne sî netienute, astâdi, dreptu recompensa, calcându-si juramentulu, impinsu sî sustienutu de ai sei, elu néga sî respinge natiunea romàna in aspiratiunile sale cele mai legitime, sî compromite in modu nedemnu viitoriulu ei sociale, politicu sî economicu.

Iéta in pucine cuvinte starea actuale a României! care, de altmintrea, a fostu pusa prin tractatulu de Parisu suptu protectiunea puteriloru europene, din care facea parte si Itali'a.

Franci'a, pré amat'a nóstra sora, care subscrise acelu tractatu, fiindu astâdi atâtu de greu compromisa in interesele sale proprie atâtu sociali câtu sî politice, fara actiune in aceste momente, au nu remâne de dreptu sî de faptu Itali'a scutulu nostru imediatu? Care aru fi deci caus'a indiferentiei guvernului vostru pentru interesulu seu propriu sî pentru dorintiele italianiloru, cari dv. mi le esprimeti in nebagarea sea de séma, ce triste si inevitabili consecintie potu se derive in Oriente din acésta stare a lucruriloru? Si ce! Victoru Emanuelu in capulu a 26 milióne de italiani, cari lu ama sî lu venera, nu mai are elu nici o greutate in bilanti'a Europei?

Dvóstra 'mi spuneti, domnulu meu, ca reporturile intre italiani si români suntu slabe, ca limb'a nóstra ve e putienu cunoscuta, sî ca putienu se scie despre acei nefericiti ai vostri frati dela Dunare; credu acést'a escelente amice, cu marea mea desplacere! Ma, déca guvernulu italianu de suntu câti-va ani v'a pusu sî tienutu in acésta trista positiune prin o combinatiune si mai nefericita, aceea de a reavé Veneti'a prin unu schimbu, de care me dóre a vorbí, astadi Itali'a e un'a, aveti Rom'a! auditi, Rom'a de capitale, sî inca nu simtiti column'a lui Traianu agitandu-se pâna in fundamentele la gémetulu Romaniei.

Cavalerulu Benzi, comisariu straordinariu in Romani'a la anulu 1857, a spusu in memoriele sele oficiali patriei sele sî guvernului seu, ce este sî ce voiesce Romani'a, sî intr'aceea, voi, italianii, fratii, ce faceti pentru dens'a?

'Mi vorbiti de limb'a romàna! ei bine! ilustre sî stimabile amice: vorbescu despre acést'a, Michlet, ómenii politici Ubicini, Vegezzi Ruscala sî altii, numele insusi ce purtâmu de români; ve o spune in fine dialectulu nostru, puru italianu!

Ma scusati-me ilustre cetatiénu, italianu, pentru ale mele dureróse espansiuni, de câta durere sî amaraciune suntu ele innecate in peptulu unui românu, carele nutresce totu aceleasi ale vóstre sentimente patriotice, asemenea vóue italianiloru in generalu!

Pretiós'a fóia periodica „La Confederatione“ va indeplini, speru de securu, sî curendu, frumós'a, pretiuit'a sî patriotic'a missiune ce si-a alesu, fiinduca faptulu e o combinatiune naturale a lucruriloru, adeca uniunea sî forti'a in amórea comuna a aceleiasi familie resipita in locuri diverse. Fia deci bine cuventata perseveranti'a vóstra, precum sî credinti'a nóstra a tuturoru!

E adeveratu, ca unii din ómenii nostri politici sî literati au intreprinsu marea idea a reuniunei unui congresu alu vitiei latine, nu in Bucuresci, dara in Parisu, ma precum vedeti, ide'a nu ajunse la maturitate sî e inca totu numai in proiectu.

Lipsindu eu din tiéra de câte-va luni, privatu de cunoscinti'a esacta a lucruriloru, nu sciu cum anume sta lucrulu, dara me voiu informá. Acésta causa incumba specialmente diuariului „Confederatiunea“, sî credu, ca va lucrá cu tóta seriositatea spre a ajunge sî realisá acestu scopu salutariu, sî de securu, ca in tóte respectele in Rom'a cauta a se convocá acestu nou modu de espositiune a semintieloru latine.

Suntu lingusitu escelintele meu presiedinte, ca amu gasitu ocasiune de a ve poté presentá sentimentele mele de profunda stima sî specialminte, ca amu fostu ajutatu in acésta opera de ilustrulu comite Ricciardi, unulu din stralucitii campioni ai libertatei italiane, unu Garibaldi in câmpulu cugetârei sî in martirologiu.

Dorescu sî speru, ca dorinti'a mea va fi indeplinita, de a me onorá in primavér'a viitóre cu o strinsóre de mana in Macerat'a.

Neapole, 14 Novembre 1871.

N. de Rosetti.

---

ad Nr. 3/1871.

Concursu.

Representanti'a „fundatiunei lui Gojdu“ preliminandu pre anulu scolasticu 1871/2 o suma de 1100 fl. v. a. pentru stipendii de 100—400 fl. — spre conferirea acestor'a, — incependu dela semestru II scolasticu alu an. scol. cur. provóca pre toti acei tineri studiosi tienatori de Metropoli'a romàna ortodocsa din Ungari'a sî Ardélu, cari — avendu calitâtile prescrise in testamentulu fundationale — potu aspirá la aceste stipendii — sa-si tramita petitiunile instruite cu testimoniele scolastice, cu cartea de botezu sî cu atestatu de paupertate celu multu pâna la 25 Februariu 1872 c. n. deadreptulu la cancelari'a „Fundatiunei lui Gojdu“ in Pest'a (Rathhausplatz Nr. 8).

Datu din siedinti'a Representantiei „Fundatiunei lui Gojdu“ tienuta in 12/24 Detembre 1871,

Georgiu Mocioni,
presiedinte.

I. Cav. de Puscariu,
notariu.

(2—3)

Edictu.

Mari'a Tesi'a din Aciliu Comitatu Albei de josu, care cu necredintia de doi ani de dîle au parasitu pre legiuitulu ei barbatu Ioanu Vasiu din Apoldulu-mare scaunulu Mercurei, se sorocesce a se infatiosiá in unu anu, sî o dî inainte forului matrimonialu alu Mercurei in persóna, séu prin procuratoru spre a-si dá séma pribegirei sele, câci la din contra sî in absenti'a densei se voru face cele ce legea dictéza in caus'a loru acést'a.

Forulu matrimonialu alu scaunului Mercurei.

Sabiiu, 26 Decembre 1871.

Petru Badila,
protopopu.

(2—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 7/19 Ianuariu 1872.

Metalicele 5%	63
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73
Imprumutulu de statu din 1860	109
Actiuni de banca	883
Actiuni de creditu	346
Obligatiuni de desdaunare Ungurosci	80
„ „ „ Temisiorene	78
„ „ „ Ardelenesci	77
„ „ „ Croato-slavone	—
Argintu	113 7
Galbinu	5 4
Napoleonu d'auru (poli)	9

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/3 anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nru 4. ANULU XX.

Sabiiu, in 13/25 Ianuariu 1872.

Evenemintе politice.

Foile pestane se ocupa cu deosebire cu afacerea Croatiei. „Pesti Napló“ constateza, ca in Agramu au esîtu deasupr'a elemente de acelea, cari nu voru sa scia de nici unu compromisu. Aceste elemente suntu glót'a cea desperata a opusetiunei radicale, pentru carea opusetiunea nu e mijlocu, ci scopu. Politici de acesti'a se gasescu in societate in tóte pârtile, in specie inse in tieri lovite de sórte sî scóse din rostulu loru. Cu ómeni de acesti'a nu poti pactá : ei devinu totu mai neimpacati, cu câtu concessiunile oferite suntu de natura de a garantá interesele poporului. Contr'a feliului acestui de elemente trebuiescu desteptate simtiemintele cele mai bune ale natiunei sî fatia cu acei, cari asculta numai de Miletici sî de Politu, dara nu de mintea sanatósa, este numai o cale : trebuie revoltata natiunea, a cârei interese ei le compromitu.

Mai la vale face imputare partidei regimului din Croati'a, ca n'a facutu nimica sî vaiera ca cu ocasiunea alegeriloru din urma regimulu sî partid'a lui au statu indiferinti in fati'a agitatiuniloru clerului inaltu sî inferioru sî in fati'a influintiei constelatiunei lui Hohenwart.

„Naplo“ sî promite multu acum dela alegerile fiitórie, din causa ca acelea voru urmá acum cu totulu intre alte impregiurâri. Lantiulu electricu intre Agramu, Vien'a, Prag'a sî póte sî intre Petersburgu este ruptu sî castelele politice zidite in aeru, insielatiunea sî fanatismulu nu voru mai aparé in vestmentulu scopuriloru reali sî realisabile politice.

„Hon“ compatimesce, ca rescriptulu reg. e asiá de laconicu scurtu. Croatiloru le place multu a se gerá de supusi loiali sî a accentuá la tóta ocasiunea credinti'a loru câtra tronu. Deci déca cuventulu r. in adeveru sa baga in séma in Croati'a, nu aru fi stricatu nimic'a cându in rescriptulu r. s'aru fi accentuatu sî ca monarculu doresce bun'a intielegere intre popórele sele. Facia de voi'a r. chiaru espresa nu aru fi cutezatu domnii croati iperloiali, a agitá asiá decisivu contr'a intielegerei ambeloru partite, aventurierii si demagogii straini nu aru fi aflatu curaguilu a atitiá publice contr'a nesuintiei oneste a milióneloru, in dieta n'aru fi tienutu vorbiri asiá „de totu fâra de tactu“ cu privintia la cari e inca indoiala ca nu suntu mai ascutite decâtu sâbiile sî preste totu nu s'aru fi ivitu in Croati'a fenomene asiá de triste. Aru fi unu pecatu neiertaveru a lasá partid'a unionista fâra spriginu sî ajutoriu moralu, sî a o lasá in mânile unei partide care voiesce a râdicá manifestulu din Septembre de program'a sea.

Unu corespundinte din Pest'a alu diariului „Wanderer“ ne spune „Fed.“ impartasiesce scirea — precum pretinde densulu, bine acreditata — ca ministrulu, presiedinte Lonyay are intentiunea de a incercá transactiuni cu capii natiunalitâtiloru ; celu pucinu — dice coresp. — mi-se impartesiesce astâdi (14. jan.) cá fapta autentica, cumca ministrulu presiedinte au sulevatu insusi in clubulu deachistiloru cestiunea de impacare cu natiunalitâtile, ba ca in liniamente aru fi sî comunicatu acele concessiuni, cari densulu este gat'a a le face natiunalitâtiloru. Românii din Transilvani'a aru avé — in intielesulu acestoru concessiuni — libertate deplina in privinti'a tuturoru cestiuniloru bisericesci, — statutulu congresului serbescu — dupa óre-si cari modificâri aru cascigá sanctiunea, sî ca guvernulu ung. s'aru indetorá a infiintiá sî a sustiené din visteri'a statului in osebite tienuturi ale tierei mai multe gimnasie, scóle reali sî civili romanesci sî serbesci. — Asemenea in tóte acelea locuri, unde românii sî serbii (dara slovacii ?) facu majoritatea locuitoriloru limb'a loru sa se admita de limba a instructiunei publice ; iéra la universitatea (proiectata) din Clusiu jumetate dintre profesori aru consiste din români. Totu asiá s'aru urmá cu concessiunile facia de natiunalitâti sî la administratiunea publica, astfeliu apoi se crede ca ele se voru aflá indemnate la o aliantia fraterna cu magiarii. „Capetinosii corifei ai natiunalitâtiloru, — dice coresp. — nu usioru se voru plecá la impacaciune, daru marea parte a poporatiunei natiunali aru acceptá dóra o impacaciune drépta sî moderata.“ Mai adauge acelu coresp. ca mare parte a tenerimei nemagiare este eschisa din viéti'a publica sî ca astfeliu poteri prea insemnate jacu neintrebuintiate, pentruca este la ordinea dilei a inferá de renegati pre toti cei ce stau in óre care raporturi cu guvernulu. — Déca tóte informatiunile acestui coresp. suntu totu atâtu de acreditate cá sî acést'a, atunci revelatiunile dsele nu au nici o valóre. De altmintrea diuariulu „Nóu'a Presa libera“ grabì indata alta di a desminti impartesîrile din „Wanderer“ intempinandu-le estu modu:“ bucurasevoru cu prisosintia diuariele federalistice (n. n.) de voru aflá scirea pucinu credîbile impartâsita din Pest'a intr'unu diuariu de aici (Vien'a), ca Lonyay aru fi intretienutu negotiatiuni secrete cu capii româniloru asupr'a revisiunei legei de natiunalitate, pentru ca românii imbufnati (bosumflati,) retrasi in unghiuletiulu passivitâtiei sa se indemne a intrá in camera. Inse camer'a Ungariei n'au avutu pâna acum nici cea mai pucina causa de a simti cu dorere lips'a deputatiloru români (din Transilvani'a) precum nici românii inse-si, cari, cu tóta politic'a loru de passivitate n'au despretiuitu a primí demnitâti sî oficie dela guvernulu ung. —Nu vremu totusi sa ignorâmu, ca revisiunea legei de natiunalitate, carea intru adeveru este un'a din cele mai aspre legi de sila limbistica, aru dovedí din partea magiara moderatiune sî intielepciune politica, câci inlaturandu rigórea acestei legi, aru scóte spinulu celu periculosu din tendintiele federalistice sî stâruintiele de a se formá unu mare principatu alu Transilvaniei (n'are sa se formedia câci este de o mie de ani. Red. Fed.) sî unu voivodatu serbescu.“ Asiá „Press'a nóu'a“ care pretinde a fi „libera“ daru nu de prejudetie sî de antipathie, iéra noi facia cu aceste observamu, ca n'avemu cunoscintia de negotiatiuni secrete, dara ca de este intru adeveru intentiune de apropiare, nu capii partitei natiunali voru fi cari sa respinga mân'a fraterna ce li s'aru intinde. Conditiunile de impacâciune inse, ventilate de aceste ambe diuarie, nu potu fi de ajunsu pentru a se luá de base, ea trebue sa fia mai larga, daru astadata ne mârginimu a inregestrá aceste sciri caracteristice. Timpulu de a vorbì sî discute va fi atunci, cându impacaciunea se va pune la ordinea dilei.

Representatiunea

advocatului Dr. Lazaru Petco sî consoci cá membrii comitetului comitatense din comitetulu comitatense din Cottulu Hunedór'a constituitu in 28 Dec. 1871, relativa la unele dispositiuni a art. 42 din 1870 a legei municipale, — alegerea representantiloru comitatensi sî a amploiatiloru administrativo-politici, templata in 1871/2 in comitatulu Hunedórei.

Inaltu Ministeriu reg. ung.

Considerându, ca poporului in genere, sî celui românu transilvanénu in specie, nu-i suntu deschise alte câli legali, spre a-si esprime multiamirea ori nemultiamirea, sî preingrigirea fatia cu legile aduse, decâtu in comitetele comitatense, sî prin acestea pâna la locurile mai inalte, dara sî pre ast'a cale intr'o mesura fórte restrinsa, intru atâtu, incâtu maioritatea absoluta a poporului, e de totu desconsiderata sî eschisa prin legile sustatóre, de a potea intreveni activu in administrarea sî ingrigirea trebiloru administrativo-politice ; — considerându, ca punerea in pracsa a articulului 42 din 1870 a legei municipale, in comitatulu Hunedórei din Transilvani'a, a adusu resultatele cele mai triste sî nedrepte fatia cu maioritatea absoluta a poporatiunei ; — considerându, ca membrii comitetului comitatense, de natiunalitate romàna din acestu comitetu, inca cu ocasiunea publicârei acelui articlu de lege, sî-au esprimatu pre lânga dechiaratiune de a se supune legei oficiosu, in comitetulu comitatense, preingrigirea sî nemultiamirea fatia cu elu ; — asiá acesti'a cu atâtu mai vertosu se simtu indreptatiti, ba sî obligati din respectulu datorintieloru patriotice, a o face acum, dupa ce cu mare dorere sî amaraciune, iau vediutu resultatele urmate dupa aplicarea-i in pracsa. —

Dreptu aceeà, fatia cu aceea lege, — contr'a alegeriloru representantiloru cottensi, — sî in fine contr'a alegerei sî denumirei amploiatiloru, sî respective procedurei urmate cu acea ocasiune, pre bas'a acelei legi, in urm'a insinuârei dejá template, sî respective finitei organisâri, ne luâmu libertate a ne aduce urmatórea

Representatiune:

A. Cu privire la articululu de lege 42 din 1870 a legei municipale :

Inainte de aducerea gravamineloru in specialu, nu potemu trece cu vederea acea impregiurare, ca la aducerea a ori-ce lege, e a se tienea contu de interesele materiali sî spirituali a poporatiunei sî locuitoriloru, fâra destingere, pentru carea sî pentru cari se aduce legea, pentru cá astfeliu punendu-se in pracsa, sa produca multiamire generala, a cârei resultatu e prosperarca, inflorirea sî consolidarea binelui publicu, sî privatu ; pre cându la din contra nemultiamire, neodihna, sî dauna generale. —

Ca inalt'a legislatiune, la aducerea articulului de lege susu mentionatu, au fostu petrunsa, sî inspirata de cele mai nobile sî bune semtieminte, sî asteptatu unu resultatu de multiamire generale, nu dubitâmu : inse de óre-ce punerea-i in pracsa a demustratu sî demustra, celu putienu in comitatulu Huniadórei, resultate fórte triste, daunóse binelui publicu sî privatu, — asiá din indemnulu sî obligamentulu patriotiloru buni in genere, sî in specie, cá membrii români din comitetulu comitatense a comitatului Hunedór'a, de nou constituitu, basati sî pre esperinti'a propria de totu trista, inca recenta, ne luâmu voia a descoperí unele din dispositiunile coprinse in legea municipala amintita, din cari dupa modest'a nóstra parere, nu póte resultá, decâtu nemultiamire generale sî in deosebi la maioritatea absoluta a poporatiunei din Transilvani'a — carea e de natiunalitate româna — sî acelea suntu :

1. Introducerea voturiloru virile, — de óre-ce prin acést'a dreptulu de administrare politicu e datu mai eschisivmente in mân'a sî arbitriulu proprietariloru mari ; —

2. Sustienerea dreptului de alegere, numai a acelor'a, cari au fostu indreptatiti la alegerea de deputatu mai de pre urma, sî in deosebi a numerósei nobilime, fâra de nici o restringere, — fiindu sî prin acést'a, cá sî prin introducerea voturiloru virile eschisa, delaturata mai de totu dela intrevenirea activa in administrarea politica, maioritatea absoluta a poporatiunei in genere sî in specie cea din Tranni'a, adeca poporulu — carele in totalitate forméza poterea adeverata atâtu in respectulu materiale câtu sî spirituale in fia-care statu sî cu atâtu mai vertosu in statulu Austro-magiaru. —

Deci ecuitatea, fratietatea sî egalitatea de dreptu, cum sî târi'a a ori-ce statu pretindu cá : tóte popórele fâra destingere, sa se bucure sî impartasiésca sî de beneficiele publice ale tierei sî tienutului, pre care-lu locuescu in asemenea mesura, precum suporta sî onerile publice, sî de statu, — fiindu ast'a singurulu mediulocu spre armonia sî simpathia fratiésca intre popórele conlocuitóre, spre asecurarea dreptului publicu sî privatu, sî astfeliu spre prosperarea, inflorirea sî consolidarea statului in tóta privinti'a.

3. Pentru ca introducerea voturiloru virile, sî sustienerea dreptului activu electorale a nobilimei, nu e altu ce-va, decâtu formare sî sustienere de caste privilegiale, in detrimentulu maioritâtiei absolute, a poporului, a poterei celei adeverate, — prin cari caste consolidarea sî inflorirea statului, cum sî a omenimei preste totu, o vedemu numai impedecata, sî acést'a cu atâtu mai vertosu o tienemu de nedrépta, câci chiemarea sî obligamentele nobilimei — altcum din culp'a-si propria, ba póte chiaru in urm'a sustienerei privilegieloru, de totu seracita in partea cea mai mare — de multu au disparutu, prin introducerea altoru sisteme corespundietóre tempului; deci urmare prea naturale e sî debue sa fia, ca: unde nu e obligamentu, nu póte fi nici dreptu sî vice versa, fiindu acestea in unu necsu atâtu de strinsu laolalta, câtu unulu fâra de cela-laltu nu póte sa se nasca, ba nici inchipuí sî cu atatu mai putienu esiste; — apoi mai departe pentru ca nobilimea in genere aduce, in comparatiune cu maioritatea absoluta a poporului transilvanénu, binelui publicu sî privatu, folosu de totului totu neinsemnatu, — prin urmare, sustienerea privilegiloru vechi sî in tempulu presentu nu are sî nu póte avea nici unu interesu de dreptu publicu ori de statu mai inaltu, fâra celu multu privatu, carele ultimu, considerându, ca interesele publice, totu-déun'a suntu a se preferí intereseloru private, cauta sa pice.

4. Legea municipalaací sub cestiune si altucum e defectuósa sî neprecisa, câci nu e prevediutu in ea espresu sî determinatu nicairi acea dispositiune prea necesaria, drépta, logica, morala si natiunala ca: atâtu la alegerea câtu sî la denumirea amploiatiloru comitatensi sa nu póta legalminte intreveni activu consângenii alegendiloru ori denumindiloru, cum sî ca alesii ori denumitii sa nu se póta alege sî denumí in acelu cercu unde 'si au casele, mosíele sî consângenii, — in urmarea cârei iacuni sî neprecisâri determinate in lege, in comitatulu Hunedórei — sî póte asiá se va templá sî in alte comitate, districte sî cetâti — mai toti amploiatii administrativi politici, s'au alesu sî denumitu prin consângenii sî amicii loru dupa acsim'a; hanc veniam damus, petimusque vicissim — in acele cercuri de activitate, pre unde 'si au casele, mosíele sî consângenii, — deci li s'au preferitu comoditatea si interesele loru private intereseloru si binelui publicu, pentru cari aru fi fostu sa se aléga si denumésca, de cum-va s'aru fi observatu analogi'a ori macaru dreptulu naturalu in vre-unu respectu, la cari representantiele comitateloru cottse, cu poterea in mâna, dupa cum demustra resultatulu din acestu comitatu, nu voiescu a se pricepe, adoperându-se din contra si ce e precisu in lege, a interpretá nu in sensulu adeveratu, ci in a loru, dupa cum le recere interesulu privatu, pentru ca legea pentru atari comitete debue se fia câtu se póte de perfecta si de totu precisa.

Spre probarea câror'a ne provocâmu la intregu comitetulu, altcum se invederéza chiaru sî din actele de alegere si denumire, cá documente despre restaurarea comitatului Hunedórei, — si mai departe de acolo, câci suntu notorice in intregu comitatulu, si mare parte din giuru. —

5. Pentru ca in poterea legei municipale, representanti'a cutârui comitatu, districtu ori cetate nu póte sa se formeze din poterea adeverata a comitateloru, districteloru ori cetâtiloru investite cu dreptu municipalu, ci mai vertosu din minoritatea casteloru susu mentionate, cum e formata si in comitatulu Hunedórei cu o poporatiune de 186,000 locuitori din cari 181,000 suntu de natiunalitate romàna si numai 5000 — intre cari ultimi e a se enumerá si numerós'a nobilime din carea 3906 insi au eserciatu la restaurarea comitatului dreptu electorale activu — suntu de cele-lalte nationalitâti, cari din urma suntu representati in comitetulu cottse, prin 130 membri alesi si 170 virilisti, pre cându cei dintâiu abiá prin 14 virilisti si 54 membri alesi, — deci in o proportiune de totu trista si nedrépta in unu comitatu mai curatu locuitu de români, cum e comitatulu Hunedórei, carele cá atare e cunoscutu de tóta lumea. —

Dicemu proportiune trista sî ne drépta, pentruca cum probéza actele sunatóre despre restaurarea comitatului, poporulu preste totu, sî in deosebi celu românu sî inteliginti'a sea, atâtu la alegerea representantiloru in comitetulu conttense nou constituitu, câtu sî la implerea oficiiloru template prin alegere sî denumire, s'au desconsideratu si eschisu mai de totu, nealegându-se in comitetulu cotteuse decâtu in nr. de susu de 54 di cincidieci sî patru — dupace majoritatea absoluta a poporului desconsideratu, n'au avutu in totu comitatulu in urm'a legei nefavoritóre, mai multu, cá la vre-o 600 di siese sute censualisti cu dreptu electorale activu, — iér la oficiile interne administrativo-politice nu s'au alesu nici macaru unu românu; pentruca impregiurarea, ca la scaunulu orfanale, scosu in sensulu amintitei legi, din sinulu judecatoriei sî ingremiatu jurisdictiunei politice — s'au alesu doi români, nu se póte luá in considerare mângaetóre sî cu atâtu mai pucinu drépta sî multiemitóre, de óre ce in sensulu strictu alu legei, scaunulu orfanale n'are nici o afacere administrativa-politica; — asemenea nu póte servi de resultatu mângaitoriu nici acea impregiurare, ca din 15 di cincispradiece oficie administrative-politice esterne (judi procesuali) in dóua s'au alesu români — cum nici denumirea unui sub esactore, unui comisariu de strade sî a unui cancelistu din sinulu natiunei sî poporului românu, — cari tóte, cu atâtu mai tare escita nemultiemirea si amaraciunea generala cu câtu ca poporulu in genere sî cu atâtu mai pucinu poporulu românu din Transilvani'a n'au meritatu nici cându, nu si merita atare tractare vitrega din nici o parte sî cu atâtu mai vertosu dela confratii conlocuitori, cu cari provedinti'a póte le a destinatu sa traiésca sî móra impreuna; sî mai departe pentruca absolut'a majoritate a poporului neprivilegiatu redusa de asprimea sî vitregi'a legei municipale, la imposibilitate, pre dreptu a asceptatu, sî pututu asteptá dela ceilalti confrati colocuitori, la numeru fórte putieni, daru cu putere data de lege, sî avute in mesura de totu mare — in interesulu ecuitâtiei, dreptâtiei sî fratietâtiei, impartirea beneficieloru publice in mesura dupa cum suporta sî onerile; sî fratii conlocuitori favoriti de sórte, pre dreptu le aru fi sî pututu impârti astfeliu séu celu pucinu aprocsimativu de dreptate sî fratietate, cu câtu ca in acestu comitatu pâna acum ecuilibrulu de dreptate, fratietate, egalitate, simpatia sî armonia reciproca intre locuitori s'a nezuitu a se tiené sî tienutu binisioru sî ast'a amu fi doritu sa se observeze sî mai departe sî mai estenda, sî o dorimu, adeca egalitatea de dreptu nedându óre carele macaru din poporulu românu ansa sî motivu la stricarea ecuilibriului sî câtu a cam fostu.

Fratii compatrioti inse n'au cautatu la dreptate sî fratietate, ci la interesele loru private, deunde a urmatu, ca mai tóte oficiile administrative politice din acestu comitatu, suntu date de clas'a virilistiloru, nobilimei si legei in mân'a fostiloru domni de pamentu, mai toti cu locuintiele oficióse pre la casele sî mosiele sî proprie adeca a aceloru domni de pamentu caror'a pâna in 1848 au fostu jobagi cea mai mare parte a poporului, a carui conducere le e incredintiata, sî intre cari de atunci incóce s'au escatu din referintia urbariala diferite controverse, pâna acum mare parte nefinite, deci e probabilu, ca voru obveni cá factori decidiatori chiaru in causele loru proprie ori a consageniloru loru, fiindu mai toti ruditi unii cu altii, deunde resulta sî organisarea atâtu de satisfacatóre pentru densii, dar ingreuiatóre sî nedrépta fatia cu majoritatea absoluta sî puterea adeverata a poporului din acestu comitatu eschisi: totalminte de a putea intreveni activu cu resultatulu doritu óre undeva in administrarea afaceriloru administrativo-politice.

6. Pentruca legea municipala in Transilvani'a e nepracticabila sî fâra interesu de dreptu publicu in form'a sî de cuprinsulu adusu, debuindu sai premérga ridicarea poporului, prin aducere de alte legi mai liberali, mai practice, mai corespundiatóre impregiurariloru, cá astfeliu sa se póta desvoltá sî prosperá atâtu in privinti'a stârei materiale câtu sî spirituale; — e nepracticabila sî pre lânga ast'a facia cu Transilvani'a, nejusta mai incolo sî pentru aceea, câci in Transilvani'a, de sî starea materiala preste

---

FOISIÓRA.

Enchiridionu.

adeca

„Carte manuale de canóne“

ale unei sante sobornicesci si apostolicesci biserici cu comentare de Mitropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a (Sibiiu, tipografi'a archidiecesana, 1871.)

(urmare.)

Cá nisce diamante de multu pretiu au remasu acelea principie mai multi secoli ingropate in noroiulu sî in smól'a tempului celui asupritoriu. Pretiulu loru absolutu a indemnatu pre literatii apusului de a mai scormoní dupa ele spre scóterea loru la lumina.

Dupa ce biseric'a apuséna a facutu unu procesu sfortiatu sî nenaturalu in desvoltarea ei, dupa ce astufeliu si-a perdutu terenulu celu solidu alu canóneloru — a inceputu o parte a bisericei apusene a se tredí cá dintr'unu somnu sî a observá abisulu celu adâncu, in care i aruncase vanitatea clerului catolicu, ce ameninti á a discreditá sî prostituá insasi religiunea crestinésca. In ce a constatu ideea fundamentale a reactiunei din biseric'a apuséna, cunoscuta sub form'a deosebiteloru reformatiuni, déca nu in reintórcerea la puritatea crestinismului neconturbatu prin obscurantismulu tempului, precum s'a pastratu elu in biseric'a resariténa. Este constatatu ca reformatorii, ce s'au ruptu de biseric'a apuséna numai intr'atât'a si-au ajunsu scopulu, de a vení intru ajutoriu omenimei, incâtu ei si-au chiarificatu sî midilócele de a reduce adeca biseric'a la fundamentele clasice ale SS. Parinti; iéra incâtu au pierdutu din vedere tient'a loru — ei de nou au orbecatu intr'alta directiune, sî amu poté dice, ca o estrema a provocatu alta estrema.

Iéta dar unu indemnu sî impulsu principalu, ce a facutu pre literatii din sinulu altor'a biserici *) sa stérga prafulu despre manuscriptele lui Balsamon, Zonora etc. precându biseric'a resariténa erá aruncata in unu somnu letargicu. Autoriulu opuriloru din cestiune da intr'unu modu decisu espresiune acestui adeveru prin urmatórele: „Vechimea sî clasicitatea canóneloru bisericei nóstre nu numai n'au perdutu nimic'a pâna astâdi din insemnatatea loru intensiva sî estensiva, ci inca s'a maritu valórea loru pentruca scimu din opurile scientifice ca literatii natiuniloru culte sî civilisate, fâra deosebire de religiunea loru din intrég'a Europa le studiéza sî traducu acelea in limbile loru, cá nisce producte clasice ale crestinatâtiei primitive sî cu lauda le infatiosiaza posteritâtiei.“

De buna séma la multe din resultatele scrutâriloru facute in ramulu dreptului canonicu alu bisericei orientale din partea literatiloru din sinulu altoru biserici nu li se póte denegá meritulu literariu; sî atari suntu numai acelea, cari au emanatu din cugete curate sî din indemnuri puru scientifice. Afara de acestea insa câte mâni nechiemate au intreprinsu oper'a acést'a! Multi din soldulu catolicismului au fostu conscii de unu scopu alu loru reservatu in sciintie, sî pre usioru disu, prin interpelâri false; dar mai multu prin schimonosituri, interpelari de canóne apocrife sî dechiararea de neautentice a altoru canóne au tientitu de a scóte resultate sî doctrine canonice cu totulu straine de biseric'a greco-orientale. Multi erau preocupati de dreptulu canonicu alu bisericei apusene, nestrabatendu cuviintiosu in principiele sî in caracterulu dreptului bisericei orientale, in urm'a unui studiu superficiunale, au apucatu directiuni false; dela acestia nu suntu esemti nici cei de categori'a prima.

Si óre sa se mire cineva de strâini, ca au câdiutu in atare pecatu? Mai multu trebue sa se mire, ba sa sî compatimésca, ca multi din sinulu bisericei nóstre, carii suntu chiamati a aperá bas'a cea liberale sî bine facatóre a bisericei loru, au alunecatu la aplicarea practica a institutiuniloru sinodale pre o cale eronata. Si óre de unde a provenitu reulu acest'a? De acolo ca lumin'a a fostu ascunsa sub obrocu sî a fostu mai usioru loru a luá in mâna de a gatá unu dreptu canonicu orientalu scrisu de unu strainu de biseric'a nóstra sî au juratu in verb'a magistratului loru sî in principiele false desvoltate de elu, pentruca nu au cunoscutu pre ale sale cele adeverate. Imputarea acést'a devine sî mai grava, déca atingemu sî impregiurarea ca biseric'a gr. or. dintr'o provintia invecinata primesce din mânile straine dreptulu canonicu alu bisericei loru gr. or. pre banii ei.

Precându astfeliu biseric'a gr. or. succesive si

---

*) Vedi §. 360 alu Compendiului de Dreptulu canonicu in legatura cu not'a din prefati'a Enchiridionului canóneloru pag. VI. de Siagun'a.

toto sta cu multu indereptolu celei din Ungari'a, totu-si in asta ultima suntu sustienute in vigóre cu totulu alte legi, mai favoritóre intereseloru publice, cá in Transilvani'a, — dreptu aceea legea municipala aplicata spre restâurarea municipiiloru in Ungari'a sub impregiurârile aduse inainte, nu póte dupa dreptu sa se aplice si in Transilvani'a, ci in ultim'a in considerarea drépta a stârei sale actuale, alta lege cu multu mai liberala. —

B. Cu privire la alegerea representantiloru in comitatulu comitatense:

7. Din cele aduse in punctele mai dinainte urméza de sine, ca resultatulu alegerei representantiloru municipali e fórte nemultiemitoriu si nedreptu; dar si cându s'aru putea abstrage dela acele, totu-si e si ilegala, pentruca cum probéza actele de alegere mai in tóte cercurile electorali s'au efectuitu cu neobservarea legei, incátu numai localitatiei comissiunei verificatóre, póte ase ascrie verificarea membriloru alesi. —

8. Pentruca in comitetulu vechiu cottese tienutu in Novembre 1871 s'a fostu adusu conclusu si enunciatu, ca acestu comitetu sa se mai conchiame si tiena inca o-data adunare in Decembre acelasi anu pentru tragerea de séma a amploiatiloru vechi si pregatirea lucruriloru, spre predare celoru nou alegandi si denumindi, alegându-se spre acestu scopu si o comissiune care a si lucratu, daru prelânga tóte aceste acelu comitetu nu s'a mai conchiematu, ci directe celu nou decretându-se de constituitu cu desconsiderarea totala a conclusului susamintitu, carele decumva se observá, asiá suntemu aplecati a crede ca: resultatulu organisârei municipale nu erá impreunatu de urmâri atâtu de triste, atâtu de dâunóse pentru absolut'a majoritate a poporului din acestu comitatu. —

C. Relativu la alegerea de amploiati comitatensi:

9. Cu referire la postulu de vice comite, protonotariu, vice notariu primu si a intregu corpului amploiatiloru dela scaunulu orfanale alesi, alegerea e ilegala, pentruca se fece prin aclamatiune fâra cá sa fia premersu constatarea membriloru comitetului comitatense fosti presenti, si astfeliu aceloru absenti; — de cari ultimi au fostu fórte multi, cum se invederéza din actele de votare, ce se recerea si recere din principiulu responsabilitâtiei inpusu prin lege, fiacârui votantu pentru eventualele si posibilele daune, causabile in vre-unu modu, prin vre-unu amploiatu.

10. Pentruca de si dlu Georgiu Ciaclani, fostu candidatu de vice-comite abdise de a fi candidatu la acestu postu si astfeliu a remasu numai doi insi in candidare, si de si in urmarea acestei'a vidata inainte de alegere poftitu si propusu mai multi insi, cá sa se priméscа in candidare si altii, numindu-i cu numele, totusi Ilustritatea Sea dlu comite supremu, aplecatu la inceputu sa se primésca in fine a refusatu prelânga dechierare, ca pentru intârdiarea insinuarei nu se primesce, finindu-si comissiunea candidatóre lucrulu, la carea debuea mai nainte de comitetu facuta insinuarea. Dovada despre aceste suntu toti membrii comitetului fosti presenti.

Dreptu aceea, de si insinuarea se face naintea intregului comitetu presentu, si a comissiunei candidatóre, inainte de inceperea alegerei, totu-si contr'a prescriseloru din § 68 alinea ultima a legei municipale, s'a refusatu acceptarea in candidare, fâra de nici unu temeiu legale.

11. Pentruca de si pre harthie a fostu scrisu, ca in sal'a congresului au locu numai membrii verificati, totusi asta dispositiune nu s'a observatu, si nici incercatu in vre-unu modu se se observeze, de unde au urmatu, ca in sal'a de congregatiune, carea totu odata au servitu si cá locu de votisare a fostu facia si luatu locu printre si cu membii verificati si persóne cu totulu strainte, neindreptâtite spre participare la actulu alegerei, dovada toti membrii comitetului, cari au fostu facia.

12. Pentruca persónele neindreptâtite amintite sub p. 11 au luatu parte activa la alegerile prin aclamatiune, ce e o consecuintia prea naturala, notorica si este cu atâtu mai vertosu, o putemu afirmá, câci chiaru si la votârile nominale au votatu persóne neindreptâtite, ce in fine observându-se li s'au stersu votulu consemnatu. Dovada e comissiunea incredintiata cu consemnarea voturiloru, a cârei presiedinte a fostu dlu Lázár Ludovicu.

Dreptu acee a minoritatea comitetului coltse, de nationalitate româna si in specie subsemnatii membri, cari apartienu acelei minoritâti, alegerea amploiatiloru amintiti sub p. 9 o dechiara de ilegala, si de templata fâra voi'a loru, pentruce nici responsabilitatea dictata in lege, nu o primescu asupra-le.

13. Pentruca cu referire la celelalte posturi de administrare interna si esterna de si s'au decisu votarea nominala si alesu 3 comissiuni spre consemnarea voturiloru, totusi nu s'a decretatu terminulu, ca decându sa se incépa, si pana cându sa dureze consemnarea voturiloru, cum nici indreptâtitu comissiunile in acelu respectu, — de unde apoi a urmatu acelu incidentu tristu si ilegale, ca: unele comisiuni, dupace s'au departatu cea mai mare parte a membriloru, cu intentiune de a reintórce mai târdiu, cum s'a probatu, — a determinatu durat'a consemnarei voturiloru, — si asiá pre basea acestei conclusiuni unilaterali, câci spre aducerea acelei'a n'au fostu indreptatita, pre mai multi votanti presentati spre votare, iau respinsu.

Dovada despre acestea toti membrii comitetului fosti fatia.

14. Pentruca de si dlu Simeonu Trifu, candidatu de jude procesuale in cerculu Giiului abdise inainte de inceperea alegerei, dela acea candidare, si de si in urm'a abdicerei a remasu in list'a de candidare numai doi insi, totusi in accea nu s'au mai pusu inca macaru unulu, precum prescrie §-fulu 68 alinia ultima, cu tóte ca au fostu destui insinuati, ce probéza si aceea circustare, ca la alte posturi totu de aceea categoria au fostu candidati câte patru pâna in cinci insi.

Dovada suntu actele facute la restaurarea municipiului.

15. Pentruca dóue din comissiunile amintite au inceputu si finitu consemnarea voturiloru fâra de nici o ordine, in sgomotulu celu mai mare, in sal'a de congregatiune, la un'a si aceea masa, fiindu incunjurate si imbuldite atâtu de alegatori si spectatori neindreptâtiti, câtu si in continuu de câte mai multi insi, din consangenii si amicii candidatiloru, cari causau confusiunea si sgomotulu celu mai mare, nazuindu a castigá voturi pre séma candidatului, pre carele 'lu voiau fiacare din respectivii verbuanti. Dovada toti membri comitetului, cari au fostu facia.

16. Pentruca spre constatarea identitâtiei votantiloru nu s'au dispusu si observatu nici o controla, — ce a pututu avea de urmare aceea, ca mai multi insi au votatu de mai multe ori pentru unulu si acelasiu postu, ba chiaru si neindreptâtiti spre votisare. Dovada si despre aceste protamintele de susu.

17. Pentru ca nici unulu din amploiatii alesi, incependu dela vice-comite si pâna la celu de pre urma, n'a corespunsu recerintieloru din §§-fii 66, 67 si 68 art. 42 a legei de municipalitate din 1870, neprobandu si nici unulu cu documente cualificatiunea receruta, — de unde a urmatu aceea, ca multi din cei alesi nu posiedu cualificatiunea receruta, si prescrisa in lege, si totusi fiindu pusi in candidatiune s'au alesu si suntu alesi, dupa cum amu demustratu mai susu modulu alegerei. Dovéda despre tóte aceste suntu actele de alegere, intregu comitetulu comitatse fostu fatia si in deosebi chiaru onor. comissiune candidatóre. —

18. Pentru ca, déca dela stergerea autonomiei Traniei si a legiloru ei din an. 1963/4 aduse, sanctionate si publicate dupa tóte formele legali — prin cari natiunea româna s'a recunoscutu si radicatu la natiune politicu a tierei in asemenea cum au fostu cele-lalte natiuni conlocuitóre, si cârei'a prin acele legi, se face sa-i surida unu venitoriu de desvoltamentu fericitoriu si asecuratoriu de esistintia, cá si celoru-lalte popóre conlocuitóre, — au fostu grave suferintiele poporului in genere, si in specie a celui românu transilvanénu in fia-care comitetu, districtu si cetate, prin inapoiarea si eschiderea atâtu a sea, câtu si a intielegintiei sale, mai

---

taia ramur'a de sub piciórele ei, si erá amenintiata, in tempulu celu mai supremu apârù in a. 1868. cartea intitulata; „Compendiu de dreptulu canonicu alu unei sante soborniceesci si apostolesci biserici“ de Mitropolitulu româniloru din Ungari'a si Ardélu Andreiu Bar. de Siagun'a. Cartea acést'a a fâcutu mare sensatiune intre barbatii literati nu numai la natiunea si biseric'a nóstra, dar si la alte natiuni *) si biserici straine, nu pentruca o carte de feliulu acest'a a fostu unu fenomenu cu totulu nou in regiunile scientifice, ci mai multu a surprinsu ea cu cuprinsulu seu celu clasicu, in care autoriulu ei a alesu din nasipulu celu nebagatu in séma o cununa pretiósa de diamante. „Pétra, carea nu o a bagatu in séma ziditorii, acést'a s'a fâcutu in capulu unghiului, dela Domnulu s'a fâcutu acést'a si este minunata in ochii nostri.“

In adeveru pétr'a a devenitu minunata in ochii nostri, pentru ca multi vinu prin ea la cunoscinti'a esacta a dreptului bisericei gr. or. si la aplicarea corecta si salutaria a acelui'a, si iéra altii pre de alta parte sedusi si preocupati de invetiaturi supte din dreptulu canonicu alu bisericeloru straine, de-si in genere au recunoscutu meritulu ce-lu are Compendiulu Dreptului canonicu de Par. Metrop. Siagun'a, totusi s'au incercatu a combate unele pareri ale autoriului, macaru ca ele nu suntu altu ce-va, decâtu eflusulu adeveratu alu canóneloru.

Cá sa nu ne ducemu mai departe spre ilustrarea acestei asertiuni, sa luâmu numai recensiunea opului din cestiune, ce s'a intreprinsu in „Convorbirile literarie“ din partea d. N. Mandrea. (Vedi nru28 si 24 1868/9). Reflectându numai in trécatu la unele defecte pretinse din partea domnului recensente, precum d. e. ca autorulu aru fi tractatu in Compendiulu seu nisce materii, ce aru fi pututu remané cu totulu afara, vomu reveni incâtu-va mai pre largu asupr'a parerei diverginte a d. recensente, ca adeca aru fi o lacuna sentitóre, ca autoriulu nu recunósce legile poterei civile cá o sorginte si pentru dreptulu canonicu“ (de-si autorele recurge in diferitele renduri la dispositiuni din acelea legi, astfeliu pp. 258, 267, 291 nr. 6 si 296.)

In privinti'a largitâtiei sistemei, unu defectu pretinsu alu Compendiului din cestiune, pre carele d. recensente 'lu motivéza prin parerea sea, „ca in ori-care sistemu asiá si in sistemulu dreptului canonicu numai acelea materii au a fi desvoltate, care au importantia in sistemulu dreptului, câci d. e. cultulu si viéti'a bisericésca nu intereséza pre juristu;“ — privindu acést'a numai form'a, se reflecteza numai urmatórele: 1. ca alt'a se pretinde dela ori-care sistemu si prin urmare si dela sistemulu dreptului canonicu ca adeca sa generalisedie materi'a pre câtu se póte de tare, inse nici decum asiá de tare incâtu sa remana unele pârti afara; 2. ca Compendiulu acest'a a avutu si unu scopu practicu mai specialu si adeca: sa se dea in mân'a clerului si poporului românu gre-or. o carte folositóre, unde sa-si afle intreptâri in trebile bisericesci atâtu juridice câtu si tienetóre de morala si cultu — fâra de a avé in vedere numai pre juristu. Acést'a se vede apriatu din precuventarea autorului la acestu opu, in care pre pagin'a XII. cetimu urmatórele:

„Si acum iubite cleru si poporu! credu tare, ca cunoscendu Tu din acestu opu demnitatea, ce biseric'a Ti-o da, precum si bunatâtile scólei prin biserica revarsa asupr'a Ta radiele stralucitóre de cultur'a si nobilitarea Ta, a Te face vrednicu de impreuna lucratoriu alu lui Dumnedieu, de aratur'a lui fructifera, de zidirea lui frumósa si de cas'a lui placuta, care tóte-'Ti garantéza, fericirea vremelnica si vecinica si Te manuducu câtra perfectionarea intelectuala si morale in tóte afacerile Tale publice si private bisericesci si civili.“

Iéra intrebarea a dóu'a sulevata din partea d. recensente, ca aru fi o lacuna, câci autorulu nu recunósce legile civili cá o sorginte si pentru dreptulu canonicu — fiindu meritorica ea si afundu taietória, mai cu séma in consecintiele ei, pre care d. recensente le desvólta mai pre largu, denegandu bisericei competinti'a jurisdictionale in intinderea dorita de autoru aru pretinde pentru sine unu studiu mai afundu si o espunere mai pre largu. Cu tóte acestea, incâtu n'asi voi sa fiu aici prea amplu in obiectulu acest'a, voiu reflectá cu câte-va pareri numai pre scurtu.

(Va urmá.)

---

*) „Compendiulu Dreptului canonicu“ s'a tradusu in limb'a rusésca la a. 1870. si s'au tiparitu in acelasi anu in jurnalulu bisericescu „Christianscoe cetenie“ — cetire chrestiana — pre carea o edà Academi'a duhovnicésca din Petropole.

la tóta ocasiunea sub pretestu, ca nu esista intielegintia românа de ajunsu, apoi cu organisarea municipale din 1871/2 a comitatului Hunedórei, suferintiele morali sî amaraciunea poporului din acestu cottu se vedu a fi ajunsu pâna mai la culminatiune, pentru ca cum e probatu atâtu din actele sunatóre despre alegerea representantiloru cottensi, câtu sî din cele despre alegerea, sî denumirea comissiunei candidatóre ; — despre candidarea templata prin acést'a, cum sî din cele despre alegerea sî denumirea amploiatiloru municipali interni si esterni, — poporulu românu sî intielegintí'a sea e mai de totului totu desconsiderata, eschisa, sî astfeliu adusa la impossibilitate, — si tóte aceste chiaru contr'a prescriseloru art. 44 din 1868 nr. 23, sunatoriu despre egal'a indreptatire a natiunalitâtiloru, provocatu si in § 68 aline'a a dóu'a din art. 42 din 1870 a legei municipale.

In urmarea acestor'a, pre lânga repetirea dechiaratiunei, facute si cu ocasiunea publicárei legei municipale susu semnate, in credintia firma, ca prin acestu pasu loialu, facemu unu micu servitiu interesului de dreptu publicu si privatu, ne aducemu prea umilit'a rogare :

Inaltulu Ministeriu reg. ung. Inaltu bine-voiésca a dispune pre calea legislatiunei câtu mai curendu abrogarea legiloru invederate si probate de nefolositóre interesului de dreptu publicu si privatu, prin inlocuire cu alte legi mai liberali, si in specie cu de acelea, prin cari, pre lânga stergerea dreptului vechiu a casteloru privilegiate, sa se dea dreptu si deschida si poporului in genere si in specie celui românu transilvanénu cale legala libera, de a potea intreveni activu in tóte sferele vietiei publice sî private, in administrarea, si ingrigirea afaceriloru tierei, in asemenea aceloralalte natiuni conlocuitóre, dupa mesur'a, ce i compete conformu puterei sale materiale, spirituale sî a suportârei oneriloru publice; — iéra cu referire la organisarea municipala a cottlui Humador'a, binevoiasca, a anulá atâtu representantí'a cottse alésa, câtu sî cu deosebire alegerea sî denumirea corpului amploiatiloru cottsi administrativo-politici, si dispuna prelânga darea inviatiuniloru necesarii, ordinarea altoru alegeri, altei organisâri nóua, — sî in fine a ordiná prea gratiosu, cá sa se observeze, cu strictetia sî §-fu 27 din art. de lege 44 din 1868 cu referire la acestu cottu.

Cu substernerea incredintiâmu pre d. advocatu Dr. Lazaru Petco in Deva.

Ai Inaltului Ministeriu reg. ung.

cu deplinu devotamentu.

(Urméza subscrierile.)

Descoperiri in caus'a resbelului din 1870 sî 1871.

Cetimu in „La France“:

Astadi d. duce de Grammont s'a dusu la Versailles, unde urméza sa fia ascultatu, pentru a dóu'a óra, de câtra comissiunea de incheta asupr'a causeloru resbelului din 1870.

Fostulu ministru alu afaceriloru straine se dîce ca va comunicá comissiunei dóue documente de o prea mare importantia, purtându sî unulu sî altulu dat'a, 13 Iuliu, cu dóue dîle inainte de declararea resbelului.

Celu d'antâiu din aceste documente este o depesia a lordului Loftus, ambasadorulu Angliei la Berlinu, prin care da relaltiune despre intrevederea sea cu d. de Bismarck, pre care se dusese sa-lu felicite, in numele guvernului seu, pentru desnodamentulu pacificu alu incidentului Hohenzollern.

Limbagiulu tienutu de câtra d. de Bismarck, carele nu credea insusi ca s'a terminatu totu, impressioná viu pre representaatulu britanicu. Cancelariulu nemtiu esprimà mai intâiu indoiél'a ca Franci'a se va crede cu deseversîre satisfacuta. Presupunendu ca va fi astfeliu, poterile cele mari, cari spriginisera reclamatiunea francesa la Berlinu, aveau atunci, dupa densulu, o datoria : aceea de a recunósce pronunciatu spiritulu de moderatiune sî de conciliatiune despre care dedea dovedi Prussi'a.. „Nu este insa totu, adaugea d. de Bismarck ; va trebuí cá Franci'a sa-si retraga sî sa desvueze terminii blessatori ai declaratiuniloru facute corpului logiuitoriu. Sî inca nu numai atât'a ; va trebuí cá, luându actu despre satisfactiunea ce i dâmu noi, sa renuncie ea la ori-ce precugetare in fati'a transformârei Germaniei.“

Lordulu Loftus se grabí sa faca cunoscutu guvernului seu intrevorbirea ce a avutu cu d. de Bismarck. Resulta din acést'a ca Prussi'a erá decisa pentru resbelu, sî ca ea l'aru fi facutu negresîtu din chiaru seninu.

In acelasi tempu pre cându Lordulu Loftus facea acésta demergere pre lânga d. de Bismarck, Lordulu Lyons, ambasadoru Angliei din Parisu, se ducea asemenea la d. de Grammont, spre a-i aduce aceleasi felicitâri in privinti'a desnodamentului unei afaceri ce se credea de totu sfersîta.

Atitudinea dlui de Grammont este obiectulu celei de alu doilea depesie, care trebuie sa se puna sub ochii comissiunei, D. de Grammont aru fi manifestatu atunci intentiunile cele mai impaciuitóre. Elu aru fi declaratu, intre altele, ca déca se voru ivi din nou niscari-va dificultâti, este gat'a a primí arbitragiulu Angliei.

Aceste comunicâri potu avea unu mare interesu retrospectivu ; inse totu va remanea a se justificá erórea comisa atunci de câtra guvernu, a declará elu insusi resbelulu, pre cându Prussi'a totu erá otarita sa nilu declare, ori in ce stare a causei. Atitudinea Europei in privinti'a nóstra aru fi fostu cu totulu alt'a, déca s'aru fi lasatu cá provocarea sa vina dela Berlinu.

Publicâmu mai la vale denumirile judiloru, notariloru‘ cancelistiloru, scrietoriloru sî altoru amploiati la tribunalele de I. instantia precum sî la judetiele districtuale locuite de români.

(urmare.)

La tribunalulu din Aradu:

De notariu: Franciscu Péczely, Béla Szalacz sî Ioanu Földes. De directoru: Constantinu Pap. de cancelisti: Ioanu Iablonszky sî Marton Rajka. De scrietori: Simeonu Ancs, Lad. Ratkay, Ales. Nagy, Iosifu Seley, Béla Langó, Franc. Avarfy sî Carolu Német jun. De conducatori la cartea fund. Iosifu Halmay, Sigismundu Dratsay sî Ernestu Pfeilstikker. De adjuncti la cartea fund. Iuliu Russu, Augustinu Nogel, Carolu Németh sî Ioanu Csipik. De scrietori la cartea fund. Mihaiu Keresztes, Iuliu Csernyei sî Iosifu Szerb. De castelanu : Stefanu Sörényi. De scrietori la jud. distr. din Aradu : Mihailu Györfy jun., Nic. Zacharias sî Petru Mihálovits. De scrietoriu la jud. distr. din Pecica : Carolu Rély; la jud. din Radna: Stefanu Buretz, la jud. din Siri'a: Ioanu Németh jun.

La tribunalulu din Beiusiu:

De notari: D. Iancsó, I. Szervánszky. De directoru: Mih. Fejér. De cancelistu: Ant. Buday. De scrietori: Vilh. Küchler, Danielu Majorescu, Ioanu Végh si Paulu Kasza. De conducatoriu la cartea fund. Ant. Galemos. De adjunti la cartea fund. Ios. Kerekes sî Ales. Ajtay. De scrietori la cartea fund. Mih. Fazekas, Franc, Iánossy sî D. Asmány. De castelanu: D. Nerpsz. De scrietori la jud. distr. din Beiusiu: Iosifu Rapajka sî Nic. Pap. De scrietoriu la jud. distr. din Chou: Ales. Indreiu. De scrietoriu la jud. distr. din Ceic'a ung. Aureliu Pap.

La tribunalulu din Bichisiu.

De notari : Ios. Schmidt sî Emil Jancsovics. De directoru Ieremia Gyalay. De cancelisti : Ios. Iakobfy sî Paulu Kémery. De scrietori : Victoru Lehoczky, Iuliu Kiss, Iuliu Kratochvill, Iosifu Kulcsár, Ios. Tarnay sî Lud. Uferbach. De conduc. la cartea fund. Mich. Misley. De adjuncti la cartea fund. Eduardu Szulimán, Stef. Béerczy sî Ios. Császár. De scrietori la cartea fund. Ales. Szilágyi, Mathea Kleinsfeld, Béla Hermann sî Ioanu Szabó. De scrietoriu la jud. din Bichisiu-Jul'a : Mich. Szántay ; la jud. distr. din Bichisiu : Petru Münich sî Ales. Szerdahely ; la jud. distr. din Szeghalom ; Ant. Fleskó ; la jud. distr. din Ciaba : Béla Rolkó sî Lud. Dede ; la jud. distr. din Orosháza : Franc. Kálló ; la jud. distr. din Szarvas : Fr. Praznovszky. De conduc. la cartea fund. Al. Lázár ; de scrietoriu la cartea fund. : Juliu Bakay.

La tribunalulu din Borosineu.

De notariu : Ioanu Naszády ; De directoru : Zoltán Kristyóry. De cancelistu : Ioanu Campianu Maler. De scrietori : Géza Czifra, Todoru Romanu Car. Viszkup, Aureliu Szucsu sî Ios. Kripp jun. De cond. la cartea fund. Ales. Misits : de adjuncti : Georgiu Zsiván, Nic, Vasata sî Georgiu Németh. De scrietori la cartea fund. Emiliu Pap, Alberto László sî Iuliu Csernyus. De castelanu: Georgiu Bor'a. De scrietori la jud. distr. din Borosineu : Augustinu Rebenescu si Iosifu Krip sen.; la jud. distr. din Buteni : Àrpád Ortutay ; la jud. distr. din Chisineu : Martonu Lachnit sî Ioanu Belle.

La tribunalulu din Bai'a de Crisiu.

De notariu : Gerasimu Candrea. De directoru : Ed. Nemes. De cancelistu : Enricu Söpkesz. De scrietori : Ioanu Vlásza, Ales. Czura sî Eug. Nemes. De conduc. la cartea fund. : Iuliu Kratzegh ; De adjuncti : Car. Pittner si Leonu Piciu ; de scrietori : Ios. Kovács sî Silv. Bolfa. De castelanu : Adamu Jánó. De scrietoriu la jud. distr. din Bai'a de Crisiu : Georgiu Munteanu ; la jud. distr. din Halmagiu : Stef. Csorba.

La tribunalulu din Lugosiu.

De notariu : Ant. Máhr. De directoru : Ignatu Král. De cancelisti : Vilh. Sientsich sî Juliu Bagóssy. De scrietori : Hugo Orbok, Ioanu Scherff sî Corneliu Vladu. De conduc. la cartea fund. : Ioanu Schieézles sî Ant. Beé ; de adjuncti : Mich. Gina, Solomonu Opsia ; de scrietori : Georgiu Murariu, Georgiu Mersitz, Fridoliu Schmidt, Ioanu Nemoianu sî Alessandru Vancsa. De scrietori la jud. distr. din Lugosiu : Ant. Molitoris sî Ios. Nemoianu ; la jud. distr. din Bocsi'a : Iosivu Gyöngyössy sî Simeonu Moldovanu ; la jud. distr. din Fagetu : Iuliu Milos sî Géza Tápay.

Varietâti.

*** (Dóuedieci cruceri pentru mantuirea unei fete) Fét'a de 10—11 ani a unui cetâtiénu nu tocmai seracu din Urbea-mare s'a dusu dilele aceste dupa scóla sa se dee pre ghiatia, dar' ghiati'a s'a frantu sub picióre-i sî ea a cadiutu in apa. Unu namitoriu seracu a sa-ritu dupa ea sî a mantuit-o. Parintele fetei a tramisu namitoriului, mantuitoriului ficei sele, dreptu remuneratiune 20 cruceri, acest'a i-a tramisu banii in apoi cu observarea, ca elu insusi i-aru mai platí pre langa cei 20 cr., déca aru fi in stare, pentru consciinti'a de a fi resolvatu o viatia de omu de mórte secura.

*** (Sinagog'a inchinata sântului Spiridonu). In Botosiani se gasesce pre sinagoga cu litere mari (scrise cu degetulu se intielegu) inscriptiunea „Sântulu Spiridonu“. Primari'a de acolo va fi totu-dé-un'a dispusa a lamurí ori-cui ca acea inscriptiune arata numirea stradei, unu caletoru inse inderatnicu va crede ca in Botosiani s'a facutu fusiunea ambeloru religiuni sî ca acolo numai este decâtu o turma sî unu pastoriu.

---

ad Nr. 3/1871.

Concursu.

Representanti'a „fundatiunei lui Gojdu“ preliminandu pre anulu scolasticu 1871/2 o suma de 1100 fl. v. a. pentru stipendii de 100—400 fl. — spre conferirea acestor'a, — incependu dela semestru II scolasticu alu an. scol. cur. provóca pre toti acei tineri studiosi tienatori de Metropoli'a româna ortodocsa din Ungari'a sî Ardélu, cari — avendu calitâtile prescrise in testamentulu fundationale — potu aspirá la aceste stipendii — sa-si tramita petitiunile instruite cu testimoniele scolastice, cu cartea de botezu sî cu atestatu de paupertate celu multu pâna la 25 Februariu 1872 c. n. deadreptulu la cancelari'a „Fundatiunei lui Gojdu“ in Pest'a (Rathhausplatz Nr. 8).

Datu din siedinti'a Representantiei „Fundatiunei lui Gojdu“ tienuta in 12/24 Detembre 1871,

Georgiu Mocioni,
presiedinte.

I. Cav. de Puscariu,
notariu.

(3—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 10/22 Ianuariu 1872.

Metalicele 5%	63	15
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	25
Imprumutulu de statu din 1860	108	75
Actiuni de banca	878	—
Actiuni de creditu	353	50
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80	45
„ „ „ Temisiorene	78	75
„ „ „ Ardelenesci	77	75
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	114	10
Galbinu	5	48½
Napoleonu d'auru (poli)	9	17

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea   Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 5. ANULU XX.

Sabiiu, in 16/28 Ianuariu 1872.

Sabiiu, 14 Ianuariu. In siedinti'a consistoriale tienuta eri sub presedinti'a P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a, s'a cetitu o harthia presidiale a Escelentiei Sele Présântitului Archieppu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, privitória la fondarea tipografiei archidiecesane si la impartirea de ajutórie din banii acestei'a preoteseloru veduve serace. Consistoriulu dupa cetirea acestei harthie a decisu unanimu si a adusu urmatoriulu conclusu:

Nr. cons. 2—1872.

„Cu mare bucuria a primitu Consistoriulu archidiecesanu bisericescu impartâsirea acést'a a Escel. Sele Presantitului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu si se simte indatoratu a aduce multiumita Escel. Sele atâtu din partesi pentru ide'a cea inalta si salutaria, carea a avut'o la infiintiarea tipografiei nóstre archidiecesane, câtu si in numele clerului si alu veduveloru preotese serace, cari se impartasira deja din fruptulu acest'a alu sementiei semanate intre greutâti si pedeci mari, inainte cu dóue-dieci de ani din partea Escel. Sele, rogându pre Ddieu, cá sa-lu tiena inca multi ani in sanatate deplina, pentru cá sa póta si in venitoriu ocârmuí tipografi'a archidiecesana si sprigini pre veduvele preotese din archidieces'a nóstra, parasite de tóta lumea. Acestu conclusu sa se aduca la cunoscinti'a Escel. Sele din partea Consistoriului, presentandu-se in corpore; iéra harthi'a Escel. Sele sa se dea publicitâtiei in „Telegrafulu Romanu.““

Consistoriulu s'a si infatisiatu fâra intardiare inaintea Archiereului fundatore si prin Par. Archimandritu si Vicariu Nicolau Pope'a si-au esprimatu, in intielesulu conclusului de mai susu, simtiemintele sele de cea mai profunda multiamita.

La aceste Escelenti'a Sea a respunsu: ca cu mangaiere primesce dispusetiunea si convictiunea Consistoriului in privinti'a acést'a si apoi adauge, ca: 1) cându a venitu Escel. Sea la noi, Biseric'a nóstra din Ardélu a aflat'o cá pre o móra buna, dara cu putiena apa de macinatu; vrendu Esc. S. si clerulu sa faca Biseric'a mai fruptifera, adeca mór'a acést'a mai fruptifera au trebuitu sa faca si sa sape mai multe canaluri, prin cari sa vina in pariulu morei apa mai multa, carea sa devina apoi mai manósa si mór'a mai fruptifera. Ne-a ajutatu Ddieu si astadi biseric'a nóstra din Ardélu este fruptifera, cá si mór'a carea are apa destula; 2) asemenéza infiintiarea tipografiei cu mór'a asiediata lânga unu pariu fâra apa, dara cu sperantia ca se voru deschide isvóre de apa si mór'a va deveni fruptifera; câci este adeveratu, ca Escel. Sea a infiintiatu tipografi'a cu spesele sele si a donat'o bisericei, dara atunci la inceputu n'a posesu tipografi'a nici o avere, prin carea sa póta pune in lucrare afacerile sele, ci E. S. a sucursu in ajutoriulu ei pâna cându ia ajutatu Dumnedieu a vedé tipografi'a in potere de a se sustiené si de a dá preoteseloru veduve serace nisce ajutórie manuali.

Asemnârile aceste ale Archiereului fundatore si cuvintele sele parintesci a petrunsu pre membrii Consistoriului, carele s'a intorsu in siedintia cu cea mai mare mangaiere. —

Aici urméza harthi'a Présântitului Parinte Archiepiscopu si Metropolitu, de carea vorbirâmu mai susu.

Nr. pres. 5—1872.

Veneratului Consistoriu archidiecesanu bisericescu!

Cându inainte de douedieci de ani in 27 Augustu 1850 nr. c. 775 amu infiintiatu cu spesele mele o tipografia si in diu'a acum amintita o amu si donatu bisericei nóstre din Ardélu numindu-o: „Tipografi'a diecesana“ cu scopu de a inaintá sporirea culturei scientifice si a civilisatiunei nationali, si a inlesni edarea si latirea cârtiloru bisericesci, scolari si a opuriloru scientifice cu pretiu câtu se póte mai micu, câci carii traserâmu pre atunci, amu cunoscutu si amu simtitu lips'a cea mare de cârti, si pretiulu celu mare alu celoru ce se aflau; apoi si cu scopu, cá cu tempu, ajutându-mi Dumnedieu, sa se formeze si o fundatiune filantropica din prisosinti'a acestei tipografii, câci seraci'a nóstra erá obscénsca si cerea alinare, — numai decâtu se audira voci imbucuratórie de câtra barbatii din clerulu si poporulu nostru credinciosu in Ardealu si afara de Ardealu; daru se redicara si voci invective de câtra unii pucini din barbatii nostri din Ardélu, cari strebatura preste hotarele Bisericei nóstre ardelene si preste cele ale patriei nóstre.

Cei dreptu cugetatori, vediendu, ca acésta tipografia sporesce sub conducerea mea, cá a fundatorelui ei, se intarea in credinti'a loru si in moralulu meu; ear contrarii se sustienu inca si astadi in reasc'a loru credintia si vibrédia invectivele loru asupr'a mea.

Eu amu remasu si remânu constantu in acésta afacere pâna la mórtea mea, dupa care testamentulu meu, cá alu fundatorelui tipografiei va fi datatoriu de mesura.

Dupa-ce la anulu 1864 in 12 Decemvre din grati'a Majestâtiei Sele Regelui nostru Franciscu Iosifu I. Eparchi'a nóstra ardeléna s'a inaltiatu la trépt'a de Archiepiscopia, atunci a fostu o urmare firésca, cá numirea tipografiei diecesane sa se stramute in numirea de „Tipografia archidiecesana“ ceea ce a si urmatu si are se remana asiá pentru toti tempii.

In decurgerea acestoru dóuedieci de ani, pre langa unele ajutorie manuali, ce amu facutu mai multoru seraci preoti si preotese veduve, si fiiloru din cleru si poporu, dar' nu si rudeloru mele, din banii Tipografiei, — amu agonisitu si adunatu pentru Tipografi'a nóstra archidiecesana astufeliu de puteri banali, care astadi me punu in stare a aduce la viétia cugetulu meu primitivu pentru infiintiarea unei fundatiuni filantropice din partea Tipografiei, care o amu ocarmuitu si o ocarmuiescu, fiindu-mi Ddieu cercetatoriu.

Cautându giuru impregiuru in archidieces'a nóstra, amu aflatu fundatii intemeiate, parte cu spesele mele, parte cu midilócele colegiale din partea mea si din partea clerului si poporului, care suntu menite spre meliorarea subsistintiei clerului, a dascaliloru, a clericiloru si a altoru teneri studenti, iéra pentru veduvele serace preotese nu amu aflatu nici o fundatiune. Atunci, dupa-ce prea multe preotese veduve, insarcinate cu familii, mi s'au plansu pre tempulu Archipastoriei mele de 25 de ani, — nu mi-au remasu alt'a, decâtu fundati'a, ce se compune din banii tipografiei, se o designediu spre ajutoriulu veduveloru preotese serace.

De aceea amu emisu câtra Par. protopopi harthi'a mea din 6 Decemvre 1871 nr. pr. 338, prin carea cá fundatorele Archiereu amu insciintiatu intregulu cleru si poporu credinciosu din Archidieces'a nóstra, prin urmare intréga Biseric'a nóstra din Ardélu, ca tipografia archidiecesana este acum in stare, a dá unele ajutória banali, si fiindu ca eu in diat'a mea amu destinatu ajutoriale putincióse din partea tipografiei pre sém'a veduveloru preotese serace, si acum se potu imparti intre ele din remasulu venitului tipografiei pre anulu 1872, 500 fl. pâna la 600 fl. v. a., pentru aceea amu provocatu pre Pr. Protopopi, sa-mi procure conscrierea veduveloru preotese serace din Archidiecesa si sa mi-o astérna fâra amanare.

Si asiá conscrierile aceste mi s'au asternutu si esaminandu-le amu aflatu a dá dupa insemnarea aici alaturata la 64 preotese veduve serace câte 12 fl. v. a. unu ajutoriu din banii tipografiei archidiecesane, ceea ce face sum'a de 768 fl. v. a. — Ajutóriele aceste le-amu si tramisu dejá la aceste preotese veduve prin Pr. Protopopi respectivi.

Despre tóte acestea facu incunosciintiare Préveneratului Consistoriu archidiecesanu bisericescu spre sciintia si directiune, cu aceea, ca Prea veneratu Acel'asi, va cunósce din cele predise indatorirea mea ceea ce-mi impunu canónele apostolesci 38, 40 si 41.

Sibiiu, 8 Ianuariu 1872.

Andreiu m/p.
AEppu.

Evenemintе politice.

O aperintia démna de insemnatu vedemu in „Federatiunea“ nrii 4 si 5 si va urmá inca si in alu 6-lea, si adeca unu articulu intituiatu „Ce e de facutu?“ in care inse se combate energicu „autonomi'a Transilvaniei.“ „Peti Naplo“ inca pâna a nu se terminá articlululu se grabesce a luá notitia despre elu. Redactiunea „Fed.“ deprecéza solidaritatea cu principiele desfasiurate in articolu si promite asi face la urma reflesiunile sele.

Disolverea dietei croate a provocatu o consternatiune in Agram si in Croati'a. Toti comitii supremi, presiedintii de tribunale si capi de sectiuni se intrunira la Banulu Croatiei si conferira cu órele. Deputatii natiunali, spre demintirea multoru sciri cu totulu contrarie votara deputatiloru, cari au luatu parte in Vien'a la negotiârile de complanare adrese de incredere. Militi'a a fostu consemnata; dara pacea si liniscea nu a fostu conturbata nici unu momentu. — Se vorbesce de o programa impacatória intre natiunali si unionisti, carea déca va fi primita sa servésca de base la alegerile viitorie.

Partid'a opusetiunale din Ungari'a se si pregatesce pentru alegerile sessiunei viitórie. „Hon“ si „Ellenör“ reproducu unu apelu alu clubului dietale alu centrului stângei, prin carele partid'a e provocata a se organisá in cluburi in tóte cercurile electorali pre basea unei programe din Aprile 1868. Punctele principale ale programei acelei'a suntu: armat'a ungurésca de sine statatória, cassarea delegatiuniloru si administratiune financiale neaternatória de partea ceealalta a imperiului.

Adunarea partidei estreme din stâng'a, carea erá anunciata de mai inainte a fostu, dupa scirile din Pest'a, fórte reu cercetata. Abiá erau vre-o cinci-dieci de persóne in adunare. Program'a propusa adunârei contiene: cassarea delegatiuniloru si a voturitoru virile, armata de sine statatória ungurésca si diplomatia ungurésca iérasi de sine statatória. Fatia cu alegerile fiitórie se recomanda in tóte pârtile ómeni de ai partidei séu celu multu din centrulu stângei. Pentru conducerea alegeriloru se alege unu comitetu de doisprediece; in fine se votéza o adresa lui Kossuth. Unu baronu Baldachy a propusu in conferinti'a preliminaria constituirea unui imperiu din tierile: Ungari'a, Boemi'a, Moravi'a si Silesi'a, concedendu si Galitiei se intre in combinatiunea acést'a, déca va voí. Propunerea acést'a inse nu fù admisa in siedintiele plenarie si baronulu cu ai sei, multi putieni, se dice ca a esitu nu numai din adunare dara si din partida.

Sciri din Pest'a asigura despre o repetita incepere a negotiariloru cu Croati'a.

In diuarie face de unu tempu rotund'a scirea, ca unu baronu Stillfried in fruntea unei deputatiuni a membriloru cassinei catolice din Vien'a a recercatu pre ministrulu de esterne Andrassy sa intrevina in Itali'a in favórea Papei. Dupa multe objectiuni ministrulu pune deputatiunei intrebarea, ca poftesce deputatiunea cá sa intre Austri'a cu trupe in Italia? la care respunsu conducatoriului deputatiunei, dupa ce s'a reculesu din perplessitatea cea dintâiu, reflectéza, ca nu cu trupe dara pre cale diplomatica. Respunsulu ministrului se vede ca a atinsu durerosu in vaticanu, de óre-ce diurnalulu „unit'a catolica“ se esprima amaru asupr'a decaderei catolicismului in tóte partile, câci nu e in stare sa ofere unu asilu Papei.

Pap'a intr'aceea, cu tóte ca se plange in lume ca este strimtoratu de regele anatematisatu de elu, a intratu in negotiatiuni cu ambasadorulu rusescu pentru introducerea limbei rusesci in bisericile catolice din Russi'a (inclusive Poloni'a rusésca.) Ba se vorbesce ca Vaticanulu staruiesce sî pentru o aliantia intre Franci'a sî Russi'a cu scopu de a pune stavila elementului germanu in Europ'a sî de a cauta garanti'a pentru ecuilibrulu europeanu afara de principulu natiunalitâtiloru. Pentru ajungerea la tient'a acést'a aru trebuí inainte de tóte opugnata sî slabita Itali'a sî Germani'a. Diplomati'a rusésca va face in aparintia concessiuni vaticanului spre a-si poté ajunge scopurile ei.

Franci'a a trecutu in dilele din urma preste o crisa mare. Presiedintele Thiers a fostu aternatu remanerea in postulu seu dela votarea unui proiectu de lege, prin care se impune contributiune asupr'a producteloru crude. Proiectulu a cadiutu. Erá intrebarea ca ce va urmá acum dupa retragerea lui Thiers? Maresialulu Mac-Mahon sî alte autoritâti se pusera sî a induplecatu pre betrânulu presiedinte a-si retrage demissiunea, sî Franci'a iéra se afla in starea ei normale. Pâna cându?

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 13 Ianuariu a casei deputatiloru se cetesce sî aprobéza protocolulu.

St. Majoros (steng'a estrema) asterne unu proiectu de lege in afacerea emancipatiunei femeiloru. Sub ilaritate mare 'si motivédia pre scurtu sî precisu propunerea; vorbesce despre pecatulu celu dintâiu, despre amazone etc. sî reabilitarea femeiloru.

B. Halasz propune esmiterea unui comitetu de 5 pentru revisiunea regulamentului casei.

Cu acestea sa trece la ordinea dilei sî se continua desbaterea despre bugetulu ministeriului de cultu sî instructiune.

Titulii sî posturile loru se primescu mai fâra desbatere dupa preliminarie.

In siedinti'a din 15 Ianuariu de asemenea se cetesce si aprobéza mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte.

Referintele comitetului petitiunariu Max Uerményi asterne programulu 54 alu petitiuniloru pertractate de comitetu.

Se va tipari sî pune la ordinea dilei.

La ordinea dilei sta continuarea desbaterei despre bugetulu museului, care deci dupa unele observâri se sî votéza.

Fâra vre-o desbatere se votara in posturi deosebiti pentru „scopuri de cultura“ 204,047 fl.

I. Schvarz propune cá sa se insarcineze ministrulu de culte a presintá unu proiectu de lege in afacerea infiintiarei de bibliotece in scólele poporale. Acést'a propunere se va tipari sî pune la ordinea dilei.

Ign. Helffy 'si reinoiesce propunerea: ministrulu de culte sa insarcinéza a asterne casei unu proiectu privitoriu la infiintiarea unei academie orientale, dupa modelulu celei vienese.

Ministru-presiedintele nu póte primi propunerea in editiunea acést'a; densulu tiene de mai corespundietoriu cându cas'a aru decide ca de ici incolo sa se dée limbeloru orientale la universitate o atentiune mai mare. Ministrulu de cultu consimte cu propunerea ministru-presiedintelui.

Dupa ce se mai pronunciara inca câti-va in afacerea acést'a, propunerea lui Helffy se respinge.

Se trece cu aceste la estraordinariulu ministeriului de cultu. Pentru scopuri de cultura suntu 10,000 fl. preliminati. Postulu acest'a, câtu si alte puncte relative la sprigínirea gimnasieloru sî scóleloru reali, se votéza.

P. Királyi asterne raportulu sectiunei centrale in afacerea legei de recrutare.

Resciptulu

prin care s'a disolvatu diet'a Croatiei.

„Noi Franciscu Iosifu I. scl. magnatiloru, demnitariloru sî deputatiloru salutarea nóstra regésca.“

Candu cu rescriptulu nostru regescu din 31 Martie amu conchiamatu noi in capital'a nóstra Zagrabi'a, pre 1 Iuniu 1871 diet'a croata, nutrému speranti'a, ca de nou conchiamat'a dieta apretiandu impregiurarea, cumca relatiunile dreptului de statu s'au regulatu legalminte prin premérs'a dieta croato-slavona in contielegere cu diet'a ungara — va lucrá cu tóte poterile pentru acele reforme interne, a caroru desvoltare salutaria va fi ne incungiuratu de lipsa si cá atari omnilateralu recunoscute pentru amatele nóstre regate Croati'a si Slavoni'a.

Fiindca in regatele nóstre Croati'a si Slavoni'a sustatéu cele mai ontraste principie politice in poterea dreptului ce nóue ni compete, ne amu aflatu indemnati, a amená de nou deschiderea dietei.

Declaratiunea majoritatei deputatiloru indreptata câtra alegatorii bru in 20 sept. 1871 a sternitu in noi acea convingere, cumca pre langa acordulu espresu in aceea declaratiune, carea nu se póte aprobá si nici nu convine cu sustatórele legi fundamentale, dela diet'a acést'a nu se póte asceptá nici o activitate salutaria.

De alta parte cu indestulire suntemu incunosciintiati, ca intre poporatiunea amateloru nóstre regate croato-slavone incepe deja a dominá unu spiritu mai moderatu sî mai paciuitoriu.

Dela acestu spiritu impaciuitoriu asceptâmu cu tóta incredintiarea, cumca corpulu representativu, care aru avea sa se adune in urmarea unoru nóue alegeri, respectându legile de Noi sanctionate sî basandu-se pre legei fundamentale de statu nestramutavera sî regulandu relatiunile dreptului de statu a regateloru nóstre croate-slavone fatia de regatulu Ungari'a, se va nisuí a promová omnilaterala vi'a sî infloritar'a vietia natiunala spre binele corónei St. Stefanu sî a intregei monarchia.

In acést'a sperare dispunemu, cumca in vertutea dreptului Nostru regescu, Nóue dupa §. 3. art. de lege II. din 1870 competitoriu. a disólve diet'a amanata pre 15. l. c. si a demandá banului regateloru Nóstre Croati'a, Slavoni'a sî Dalmati'a a face cele de lipsa in privinti'a conchiamârei dietei nóue.

Intru alte remanemu etc. etc.

Datu in Vien'a in 11 Ian. 1872. Franciscu Iosifu m. p. Petru conte Pajacsevick. m. p. Colomanu Bedecovich m. p.“

Publicâmu articlulu acest'a dupa „Tr. Carp.“; din elu se vede ca Russi'a nu dórme.

Fortificatiunile rusesci.

Suntu câte-va septamâni de cându jurnalele centraliste din Vien'a pretindeau ca pres'a cecha se silea a respandí totu feliulu de vuete privitóre la pregatirile militarie din Russi'a, sî la intentiunile belicóse ale poterei acestei'a.

In zadaru foile ceche au totu citatu sorgintele rusesci de unde 'si luau scirile; pres'a vienesa pretindea intr'un'a ca tóte scirile acestea nu erau altu decâtu unu humbug cechu.

Eata inse ca avemu inaintea nóstra o carte anglesa a capitanului Brackenbourg ale cârui apreciâri militarie suntu privitóre la unu resbelu eventuale intre Russi'a si Germani'a.

Russi'a, — dice autoriulu anglesu, — neavendu a se teme de vre-o invasiune din partea dela Est, si-a indreptatu câtra occidentu tóte fortiele defensivei.

Inca din tempulu resbelului Crimeei ea a facutu cele mai mari sacrificie in prevederea unei lupte cu poterile occidentali. Instruita prin reveruri de ceea ce ii lipsea spre a potea inspirá terórea, Russi'a s'a pusu pre organisâri, mai cu sému in sistemulu militaru. Constructiunea câiloru ferate si a nóuei fortaretie au fostu, din punctulu seu de vedere, preocuparea sea cea mai statornica de mai multu de diece ani.

Si in adeveru câile ferate din Russi'a au o importantia strategica, precum vomu dovedí.

Patru linii suntu indreptate câtra Vestu; alte patru linii mergu câtra Sud. Tóte suntu dispuse intr'unu modu cum se póta concentrá si transportá cu rapiditate, in prea putienu tempu, fia câtra frontariele germane, fia câtra tiermii Mârei-Negre.

Afara de acést'a câile ferate au unu resou intinsu care asicura comunicatiunile constante intre fortaretiele Kertch de pre Marea-Négra, Kiew de pre Dnieperulu-de-josu, cu Moscva, precum asemenea acelea dela Nordu, cá Sveaborg si Vibord in Filand'a cu Sant-Petersburgulu.

Acolo inse unde geniulu fortificatiunei a facutu in adeveru prodigie, este in Poloni'a.

A transformatu pre Poloni'a intr'unu feliu de quadrilataru totu atâtu de temutu cá sî acel'a din vechiulu regatu Lombardi'a.

Elu este formatu din patru fortaretie: „adeca din Modlin, din Novogeorgievk, din Ivangorod sî din Brzesc-Litevski.“

Aceste fartaretie constitue refugiuri nepetrunse, mai cu sema aceea dela Modlin. Situata intre imbucaturile rioriloru Bug sî Vistul'a, fortareti'a dela Modlin este, dupa espressiunea dlui Brackenbourg, „fortarétia ideala“.

Ea nu are populatiune civila. Trupe de totu feliulu de arme, eata singurii ei locuitori. Asiá dara nimic'a de menagiatu in tempu de resbelu.

Immensa, silentiósa sî sombra, — dice autoriulu anglesu, — pre atâtu de propria la atacu pre câtu si la aperare, ea representa cu fidelitate pre acelu imperiu dela Nordu care suge cu ochii pre Europ'a in adastarea momentului de a o atacá. Ivangorod este mai putienu importanta. Dara Brzesc-Litevski nu e mai putienu cá Modlinulu. Ori-ce armia s'aru luá la lupta pre câmpiele Poloniei, aru trebuí sa imobiliseze fortie enorme spre a tiené peptu cu fortaretiele acestea aprovisionate sî armate pre unu picioru din cele mai formidabili. Modlin nu póte contiené in casementele lui mai multu de 20,000 ómeni, sî nu ofera inimicului altu midilocu de luare decâtu prin bomba.

Quadrilatarulu acest'a este opera a generalului Totleben, care a mostenitu din scienti'a lui Vauban. Quadrilatarulu, plessatu in spaciulu ce ocupa Poloni'a in centrulu Europei, se marginesce spre Sudu cu citadel'a Zamolsc sî Bobrujsk, comandandu tiér'a intre Dvin'a sî Dnieper, pre cându centrulu de aperare, prin Dnieperulu de josu, se afla la Kiew.

Dinapoi, Dunaburgulu protege junctiunea câileru ferate din Varsovi'a la Sant-Petersburg, sî pre aceea dela Rig'a la Smolensk, precându Kronstatulu se râdica cá o egida a capitalei rusesci.

Mai multu inca:

In Varsovi'a se intâlnescu câile cele mari din Posen sî Breslau, din Lemberg sî din Cracovi'a.

Orasiu cá sî mortu prin elu insusi, Varsovi'a, din punctulu de vedere militaru, are o importantia mare de temutu. Comandându Vistul'a ea inchide hermeticesce câile dela Peterburg sî dela Moskwa.

Iéta cinci ani de cându czarulu sî consiliarii sei 'si consacréza tóte silintiele sî toti banii de cari au pututu dispune, in acésta prodigiósa sî gigantica lucrare. In momentulu acest'a fruntâri'a rusésca infacisiaza câtra occidentu o frunte redutabila de forteretie legate intre densele prin câi ferate, cari punu tóte pârtile imperiului in comunicatiune.

Sistemulu defensivu alu Russiei costitue o urzéla strensa, alu cârei nodu se afla in Poloni'a, dice autorulu anglesu. Nimicu mai justu decâtu espresiune, pentruce, mai repetâmu odata, quadrilatarulu polonesu petrunde in inim'a Europei, asiá cum se póte de unu punctu de sprigínu armeloru ce voru navali fia in Prusi'a fia in Austri'a. Mai multu inca, elu presinta si aventagiulu d'a fi unu refugiu nepatrunsu pentru o armia in retragere s'au invinsa.

De cându cu resbelulu Crimeei, Imperiulu dela nord si-a luatu bine sém'a. Pre cându Europ'a se agita in confusiuni sterile, elu realisá tóte progresele pre care le simtiá necesare intru marimea sea. Astadi elu e gat'a, armatu pentru atacu totu atâtu de bine cá sî pentru aperare.

Aru face bine dd- de Bismarck si Andrasy sa nu pérda din vedere aceste circumstántie.

(Le Nord.)

Onorata Redactiune! Respunsulu dlui Elia Macelariu din nr. 2 sî 3 ai „Tel. Rom.,“ adresatu câtra persón'a mea si incarcatu de neadeveruri si vatemâri personali, me silesce a ve rogá — de si cu neplacere — cá sa-mi primiti urmatórele reflecsiuni câtra numitulu domnu.

Ilustritate!

Déca in articululu meu din nr. 100. alu „Tel. Rom.“ ai aflatu — cum credi — unu terenu odiosu alu calumnieloru sî insulteloru personali, mie inca neobicnuitu, apoi in respunsulu Il-tale de sî promiti a nu me urmârí, te tavalesci cu totulu pre acelu terenu sî dai dovedi ilustre, ca nu-ti scii séu nuti poti aperá caus'a fâra patima.

In nr. 87 sî 100 alu „Tel. Rom.“ nu m'amu ocupatu de ilustra-ti persón'a, nici m'amu dejositu a tractá de causele private ale Il-tale sî de cause cu totulu strâine de obiectu, precum faci Il-ta; ci m'amu ocupatu de comitetulu ad hoc, demissiunea sî actele lui, de faptele passivitâtiloru sî a presiedintelui comitetului, (se fia fostu acesti'a ori-cine) sî amu aratatu adeverat'a stare a lucruriloru, din causa ca presiedintele nu au voitu a face ast'a sî pentru cá sa póta vercine cunósce valórea conclusului ce lati publicatu.

Iéra spre dovad'a asertiuniloru mele m'amu provocatu la actele sî datele comitetului, in deosebi la epistólele incurse ale inteligintiei intrebate, ce jacu in mân'a Il-tate, rugându-te ale depune in locu siguru spre vederea tuturor'a, iéra nu la insulte, la batjocuri sî la negatiuni góle cum faci Il-t'a.

Pâna cându Il-t'a dál-d'astea insiri cate ti poti imaginá, séu câte póte tiau venitu la urechi, — ce dici la esenti'a causei? ce respundi la intrebârile mele principali despre chiamarea comitetului ad hoc sî despre cuprinsulu respunsuriloru inteligintiei române?

Iéta ce: unu non volumus, non possumus, adeca mi dechiari categorice ca nu-mi vei dá si nu-mi esti datoriu a dá nici unu responsu; sî acésta dechiaratiune o motivedi cu frase góle, despre delegatiune sî ca comitetulu nu a primitu dela mine nici unu mandatu, sî alte asemenea mofturi.

Deci cu asta categorica dechiaratiune singuru te ai condâmnatu Il-tate!

Nu trebuia semi dai mie raportu, ceea ce nici ca ti amu cerutu; inse déca ai crediutu si faci pre publicu sa créda, ca eu asiu fi scrisu sî descoperitu neadeveruri sî calomnii, atunci baremu simtiulu de adeveru, — déca nu interesulu pentru caus'a nationala la care ai presiedatu — trebuiá sa te indemne, a dá deslusirile necesari sî obiective publicului, câci atunci baremu tiai fi implinitu un'a din detorintiele ce ti lea impusu singuru comitetulu, cându au primitu propunerea dlui Russu, de a se dá unu raportu in jurnale despre parerea inteligintiei intrebate.

Dar ce sa mai imblatescu eu pléve cá Il-t'a despre asta materia, câci tóte acestea provocâri voru fi in zadaru.

Sî tocmai pentru acést'a iéta Il-tate ca voiu public'a eu la finea acestoru reflessiunì: A., unu estrasu alu respunsuriloru inteligintiei (dupa cum lamu scosu din notitiele mele, din cari amu compusu sî pre acela, ce lu ai in mân'a) B, protocolulu despre procesulu verbalu, compusu de mine, cá notariu, dupa insemnârile mele sî ale Il-tale, pre carele ti au placutu alu cassá, C., parerea mea data in scrisu comitetului.

Din acestea acte sî date póte veri cine judecá, ca vorbitamu eu in nr. 87 sî 100 alu „Tel. Rom“. adeverulu in acésta materia sî ca ce motive stau dupa dechiararea Il-tale categorica, ca nu poti sî nu vrei ami dá nici unu respunsu in aste cestiune.

Promiti Il-tate — ce e dreptu — a dá raportu numai conferintiei din 4 Septembre inse cându ea se va aduná laolalta asiá precum au fostu cându au alesu comitetulu ad hoc. —

Dar sa lasâmu intrebarea la o parte: cându va mai poté fi ast'a, ién vedi Il-tate, ca la p. a. din respunsulu Il-tale te silesci — asiá dicându — a dá de nimic'a sî pre acést'a conferintia sî pre comitetulu ei ad hoc, cându mi inputezi mie, ca dóra traiescu in convingere ca aceea conferintia improvisata constâtâtóre din 15—20 insi au fostu reprasentanti'a natiunei române sî cându dici ca suntu „visuri de ale mele“ ca nu asiu vrea a recunósce ca natiunea romàna n'au datu comitetului ad hoc nici unu mandatu. Sî iéta adeverulu — ca Il-ta totusi ai luatu parte la acea conferintia inca cá presiedinte, ai primitu dela ea chiaru sî alegerea ilustre-ti persóne de presiedinte alu comitetului ad hoc, constituitu de ea, ai tractatu aci per excelentiam caus'a nationala, ba ai espedatu singuru epistole intrebâtóre, câtra inteligintia etc. etc. Déca nu ai tienutu pre aceea confeintia de indreptâtita, a se ocupá cu caus'a nationala, de ce ai jucatu prim'a rola aci? Séu déca ai jucatu totusi cu parerea ce ti o esprimi acum, óre nu ai intratu aci cu intentiunile, ce tile, ami descoperitu eu in nr. 100 alu „Tel. Rom.“? Ai crediutu ca tì ai ajunsu scopulu, cându ati fabricatu unu conclusu, contrariu pareriloru inteligintiei sî ati impedecatu o nóua adunare sî consultare; càci cine sa indrasnésca dór' a sî deschide gur'a contr'a Il-tale! Sî acum cu ce motivedi Il-tate acelu conclusu? cu gerulu celu crâncenu, de asta iéna, ce lai presimtitu (mai bine cá unu termometru de 1-a cualitate), cu 3 jurnale publice cari — cum dici — per excelentiam represinta opiniunea publica si cari au aplaudatu la acelu conclusu, ba inca cu prea stimati domni, ce au respunsu comitetului, cari aru fi manifestatu alta pârere prin jurnale, epistole private si prin tacere (?). Argumente tase de peru. Ce se atinge de cele 3 jurnale, cari dici ca m'a desavuatu, mi vine a dubitá ca tote acelea sî numai ele representéza opiniunea publica; iér ca sa me fia desavuatu pre mine vre unu jurnalu, de acelea nu sciu sî nu credu, dara credu capóte Il-ta séu vre-unu consorte sî creatura a Il-tale sa me fia desavuatu in acele jurnale, cari numai prin ilustratile organe s'au informatu, de cele ce se petrecu pe la noi.

Mie 'mi vine a crede ca mai drépta pretensiune face la numele de representante alu opiniunei publice acelu jurnalu, care deschide francu colónele sale chiaru sî la parerile cele mai contrarie directiunei lui insusi, precum ti le au deschisu Il-tale chiaru acum ut figura docet „Tel. Rom. sî totu asiá sî mai inainte altoru combatanti de a Il-tale, iéru nu acelu jurnalu, care respinge publicarea ori carei pareri contrarie partidei lui.

Articolulu meu din nr. 87 alu „Tel. Rom.“ 'lu amu indreptatu sî datu tocma la unulu din cele 3 jurnale, de cari amintesci din Pest'a, dar nu au voitu sa-lu primésca, pâna ce nu-i va sosi veste dela Il-t'a.

Ce se atinge de barbatii români, ce ni au onoratu cu respunsurile, observezu, ca eu nu potu presupune — cá si Il-ta — ca acei'a barbati la momentu se-si fia schimbatu parerile deja date in scrisu, iéra macsim'a Il-tale, de a conchide la pareri politice din „tacerea“ cuiva adeca din unu non ens, nu mai are sótia. Tacendo respondit nu merge in politic'a Il-tale, póte numai in politic'a pasivistiloru; sî românii dicu (cá sî ministrulu de justitia) ca copilulu ce nu striga nu se aude.

Intr'altele Ilustritate! sa nu credi, ca ai facutu vre-o procopséla, séu 'ti vei fi castigatu aplause din partea vre-unui românu de onóre, cându in forma de batjocura te servesci in contr'a persónei mele de espressiuni cá acelea „ca me opintescu atât'a pentru fericirea natiunei, ca suntu, natiunea personificata“ cându vorbesci de „angagiatii mei“ nu scii a cârei natiuni, cându me intrebi „care natiune m'au plenipotentiatu, cá sa facu pre advocatulu“ sî alte flécuri de acestea; câci tóte acestea se potu aplicá mai curendu la ilustrita-ti persón'a, cându aru voí cine-va sa te apostrofeze sî sa te intrebe in asemenea modu. Inse Illustr. manifestedi cu atari intrebâri numai o ingamfare, pre carea ne-amu dedatu a ti-o vedé in tóte miscârile sî scrierile Il. tale pre terenulu politicei nationali, sî prin carea tocm'a intaresci, cele ce le-amu dîsu in art. mei, ca aveti de scopu, cá sa nu se cuteze nimenea fâra voi'a d-vóstra, a se miscá pre terenulu politicu.

Déca nu scii de care natiune me tienu eu Il., apoi nu amu ce-ti face. Dara te intrebu, pentru care natiune folositoriu sa te privimu pre Il. ta, cându vedemu ca pre terenulu politicu, pre care ai pornitu de 4 ani a inhamá natiunea româna, nu ai produsu nici celu mai micu fruptu bunu pentru ea, in totulu séu sî numai in parte, fâra totu stricaciune, sî cându audimu (chiaru sî din gur'a celoru mai intimi amici passivisti ai Ilustr. tale) ca compatriotii magiari sî sasi te-au tienutu vrednicu a te onorá pre Il. ta cu ordulu St. Stefanu, pentru ca ai condusu natiunea româna la passivitate absoluta pre terenulu politicu nationalu sî ai cedatu acelu terenu, ce se cuvenea româniloru, la acei compatrioti, pentru cá acesti'a singuri sa ne prepare — fâra a fi incomodati de români — fericirea natiunei nóstre?!

Sa nu te temi Ilustritate ca eu voiescu si me incercu a-ti usurpá imaginatulu scaunu, pre care siedi cá conducatoriu alu politicei nationale, dómne feresce! cá sa-mi atribuiu asiá ce-va; inse nici ingamfatele imputâri, ce mi le faci, nu me voru speriá pre mine séu pre altu românu adeveratu de a me interesá de caus'a natiunei mele, a-mi aretá sinceru parerea mea, fâra prejudetiu sî a lucrá spre folosulu poporului nostru acolo unde sî incâtu 'mi voru ajunge poterile.

La cele 3 invinuiri sî insulte — cum le numesci — 'ti respundu:

Ce atinge espedarea scrisórei cu parerea Il. tale sub un'a cuverta, intemplarea vrù, cá din isvoru siguru sa audu; ca acést'a o ai facutu in espediti'a la Alb'a-Juli'a, Ilustritate! se póte crede, ca nu te-ai marginitu pre lânga un'a asemenea espeditia.

Ce atinge, ca nu ai espedatu provocârile comitetului ad hoc la toti cei scrisi in list'a presiedintelui; ostanesce mai intâiu Ilustritate a publicá acea lista cu vre-o 120 nume, ce o posiedi, sî atunci siguru se voru dovedí acei stimati domni, inregistratí de Ilustr. ta, cari nu au primitu harthi'a comitetului ad hoc; atunci 'ti servescu bucurosu cu numele, avendu baremu marturii, câci de siguru totu numai negatiuni amu se asteptu dela Ilustr. ta, carea se vede a-si fi luatu de principium juris „quod fecisti negas“. Dealtmintrea chiaru Ilustr. ta 'mi concedi, cându dîci, ca déca eu tí-asiu fi inmanuatu 24 fl., ai fi espedatu tóte epistolele etc. Ilustritate! déca ti-ai luatu o astfeliu de ocupatiune nationala asupra-ti apoi se asteptá dela nationalismulu Ilustr. tale, cá sa nu-ti neglegi datori'a pentru 24 fl.; pre mine nu m'ai provocatu a dá veri 1 cr. — Apoi déca Ilustr ta sî passivistii nu percipaluescu (cum 'ti place a scrie) din fondulu de dispositiune, nu amu ce ve face; eu inca dieu nu percipaluescu, sî nici activistii câti numai mi suntu cunoscuti. Erá mirare, Ilustritate sa nu vii sî aici — in unu respunsu câtra mine — la blasnele de percipalasiuri, de cari cu atât'a predilectiune ve ocupati Ilustritate.

Me miru, ca nu mi-ai amintitu sî aici de 12, de 40 sî nu sciu de câte mii, cum v'au placutu a scrie pâna acum prin jurnalele, ce dîceti, ca representa opiniunea publica!

Ce se atinge de a 3-a invinuire sî insinuare — cum te esprimi, — privitóre la descoperirea Ilustr. tale despre parerea sî inscrisulu dlui Dr. Racuciu, Il. ta in declaratiunea din nr. 92 a „Telegr. Rom.“ negi cu totulu, ca aru fi fostu vorb'a de dechiararea numitului dnu in decursulu séu la finea siedintiei; iéra acum concedi ce-va (de-sî intorsu), cându totusi dîci, ca la finea siedintiei „dupa ce ne-amu sculatu dela masa“ (dóra nu amu jucatu preferantiu) a-siu fi cerutu sa se dechiare sî Dr. R. bateru in scrisu, iéra Ilustr. ta mi-ai fi respunsu, ca unu membru nu are dreptu a-si dá parerea in scrisu. De unde iese, ca in acea siedintia nu ai sciutu de vre-o scrisóre, ce ti-o au tramisu Dr. R.; sî totusi tocmai Dr. R. in dechiaratiunea sea din nr. 89 a „Tel. Rom.“ apriatu sî in publicu 'ti dice Ilustritate, ca elu ti-au scrisu, séu déca ai sciutu de acestu hrisovu, unde si-au datu Dr. R. parerea, de ce l'ai fi retacutu? Eata nu te-ai potutu limpedi nici aici Ilustritate, sî eu sustienu cá adeveru acea ce amu afirmatu mai inainte, totu cu provocarea la membrii comitetului. De nu s'aru fi tractatu aici de eruarea unui adeveru, nu m'asiu fi intinsu in acestu obiectu prea neinsemnatu.

Dara acum sa-mi permiti sî Ilustr. ta mie a apelá la ilustru-ti caracteru sî a te intrebá: Cum vii Ilustritate a te abate cu totulu sî dela cele mai departe firuri ale obiectului sî discursului nostru, sî a isbucní asupr'a mea cu „clevete“ ce le-asiu fi facutu oralmente prin Pest'a sî prin „Telegr. Rom.“ in contr'a dlui Dr. Racuciu sî a passivistiloru, cu innegriri, ce le-asiu fi facutu asupr'a Dr. Racuciu inaintea patroniloru mei (?) câroru nu le vinu bine passivistii, cu urmarea acestui scopu pre calea calumnieloru, cu denegarea caracterului meu de omu onestu?!

Se pare Ilustritate ca la cetirea art. mei din „Tel. Rom.“ te-au nadusîtu patim'a maniei pâna in ochi, de nu ai vediutu, ca eu amu scrisu acolo numai cele intemplate in comit. ad hoc, despre parerile cum si le-au datu toti membrii comitetului cu numele, asiá sî despre episodulu cu Dr. Racuciu, iéra in clevete asupr'a acestui'a pre cari le-au potutu cetí acolo numai o minte dedata singura a totu clevetí. Póte ai aflatu unu clevetu in numele de „passivistu“, de care Ilustr. ta singuru ne-ai presentatu pre Dr. R.; câci asiá se pare ca credi in ilustrele renduri, cându scrii, ca a-siu fi clevetitu pre Dr. R. de passivistu in Pest'a, in „Tel. Rom.“, sî cum dîci — inaintea patroniloru mei!

Nu amu nici unu interesu a intrebá, ca cutare este passivistu séu activistu, déca elu póte dá dovedi reale de românu bunu; dara mai ca-mi vine a crede, ca Ilustr. ta ai ajunsu se bati podilele, cá sa escamatesi passivisti, séu ca dóra vre-o creatura passivistica si organu bunu alu principieloru Ilustr. tale nu-ti mai póte servi dupa placu, si vrei a-i ocupá loculu onorificu cu altulu.

(Va urmá.)

Statistic'a scóleloru in tierile neo-latine.

„Fói'a Societâtiei pentru invetiatur'a poporului românu“ imprumuta urmatórele date statistice necomplecte, asupr'a invetiamentului diferiteloru state neo-latine, din compendiulu de statistica aparutu in Gratiu care; cu totu meritulu ce are de a fi prim'a incercare de asemenea natura in limb'a romàna, facuta de unu românu, totusi lasa fórte multu de doritu pâna sa merite titlulu ce-lu pórta. Lips'a complecta a unui planu generalu in dispunerea dateloru pentru diferitele state, precum si lips'a pentru unele state a unoru date imperiosu cerute intr'unu opu de statistica, 'lu face sa pérda multu din meritulu ce aru trebuí sa aiba la recunoscinti'a româniloru autoriulu unei asemenea utile intreprinderi. Dara si acést'a incercare necomplecta este destulu de interesanta pentru cá sa nu negligemu a o pune in vederea lectoriloru nostri. Eata-o:

„Franci'a“ cu o populatiune aproximativu de 36,000,000 intretiene cu spesele statului urmatórele scoli:

a) „Invetiamentulu superioru:“ 1 Universitatea si 18 Academii cu câte un'a, dóue, trei si patru facultâti frecuentate de unu numeru aproximativu de 12,000 studenti.

b) „Scóle secundarie de ambele sexe“: 62 licee si 286 Gimnasii, frecuentate de unu numeru de 108,000 elevi séu eleve.

c) „Scóle primare normale“ 500 cu 25,000 scolari.

d) „Scóle primarie ordinarie“ 6876 cu 4,515,976 scolari de ambele sexe. Dupa cum se vede invetiamentulu primariu este fórte putienu respanditu in Franci'a câci abiá a 10-a parte de copii poporului frecuentu scólele.

Pre lânga acést'a Franci'a mai posede numeróse scoli speciale. 1 scóla politechnica; 2 scóle de Mine; 6 scóle militarie; 1 scóla de marina; 4 de Hydrografie; 1 scóla superióra de Belle-arte; 1 scóla superióra de desemnu; 1 Conservatoriu de musica si declamatiune; 1 Conservatoriu de arte si meserii; 1 scóla de architectura; 1 scóla de arte si manufacturi; 1 scóla superióra de comerciu; 1 scóla superióra de agricultura; 49 scóle ferme; 3 scóle superióre de Farmaciei; 6 scóle economice, 3 scóle veterinale. Totalu 84 scóle speciale.

„Itali'a“ cu o populatiune de 26 milióne intretiene urmatórele scoli:

a) Invetiamentulu superioru: 23 universitâti cu unu numeru de 20,000 studenti. Nici unu statu din Europ'a, comparativu cu numerulu populatiunei, nu are unu numeru mai mare de universitâti cá Itali'a. Franci'a, Germani'a i suntu inferióre!

b) „Scóle secundare:“ 150 licee si 360 gimnasii cu câte o scóla tecnica.

c) Scóle primare speciale: 600.

d) Scóle primare ordinare 40,000. In Itali'a cá si Franci'a invetiamentulu superioru si secundariu e respânditu; de acestu invetiamentu nu se póte folosi de câtu populatiunea urbana; câtu pentru populatiunea rurala scolile suntu fórte putinu numeróse comperativu cu trebuintiele.

Itali'a mai are 25 scóle de navigatie, scóle de beli-arte, de mine, agricultura, comerciu etc.

„Spani'a“ cu o populatinne de 15,673,841 are urmâtórele scoli:

a) „Invetiamentulu superioru:“ 10 universitâti si 9 academii cu vre-o 13,000 studenti.

b) „Invetiamentulu secundaru:“ 58 licee si gimnasie; 60 seminare.

c) „Invetiamentulu primaru:“ 25,000 scóle primare cu 1,500,000 scolari de ambele sexe.

Spani'a mai are inca 14 scóle de navigatiune; 4 scóle veterinare; 1 scóla superióra de comerciu; 6 scóle industriale; 1 scóla de arhitectura; 1 scóla de silvicultura; scóle de pictura; 1 scóla de sculptura; 1 conservetoriu de musica; 1 scóla diplomatica; 1 scóla militara; 1 scóla de Statu-Majoru; 1 scóla de artilerie; 1 scóla de infanterie si 1 scóla de marina. Este de observatu ca in Spani'a instructiunea superióra este mai respândita cá in Germani'a: in Hispani'a vine unu studentu pentru 1200 locuitori; in Germani'a unu studentu pentru 2,500 locuitori.

„Portogali'a“ cu o populatiune de 4,556,000 locuitori intretine urmatórele scóle:

a) „Invetiamentulu superioru:“ 1 universitate frecuentata de 1300 studenti.

b) „Invetianentulu secundaru:“ 8 licee cu 300 profesori si [illegible],000 scolari.

c) „Invetiamentulu primaru:“ 1800 scóle primare cu 71,000 scolari.

Afara de acestea Portogali'a mai are 2 scóle primare normale; 1 scóla politechnica; 3 scóle economice; 2 scóle de bele-arte; 1 conservetoriu de musica si 1 scóla militara.

„Belgiu“ cu populatiune de 4,829,390 consacre pentru invetamentu o mare parte a venituriloru sale si intretine urmatórele scoli.

a) „Instructiunea superióra:“ 4 universitâti cu vre-o 3,500 studenti.

b) „Instructiunea secundara:“ 49 gimnasii cu studii reale; 10 athenee; 2 seminare pedagogice; 7 siminare clericale si mai multe scólele normale cu studii gimnasiale.

c) „Instructiunea primara:“ 5,630 scóle ordinare cu 563, 718 scolari si 10,392 docenti intretinuti de provincii.

Pre lânga acestea Belgi'a mai are numeróse scóle speciale: 1 scóla de arte si manufacturi, 1 scóla superióra de conmerciu, 1 scóla militara; 1 scóla de agrinomia; 1 scóla economica, 1 Institutu pentru instructiunea surdomutiloru si orbiloru etc.

Scólele romane

gimnasiali, comerciali si reali in Brasiovu.

Au trecutu timpurile fatali, in care românulu i-si blestemá óra nascerei sele, vediendu-se pre pamentu numai cá sa pórte jugulu sclaviei.

Miscârile revolutionari din 1848 cutrierându intréga Europ'a, au slabitu si câtusiele in care geméu descendintii gloriosului poporu adusu de divulu Traianu pre pamentulu Daciei.

Iéta-ne acum in er'a cea nóua, in er'a luminârei si libertâtiei popóreloru.

Unu nou sóre ne luminéza, o nóua fericire ne suride: avemu scólele nationali, in care nepotii si strânapotii fostiloru iobagi au ocasiune a gusá din nectarulu celu dolce alu sciintiei, dupa care au insetatu mosi si strâmosii loru; avemu scóle române, cari pre lânga cunoscintiele pretinse de spiritulu timpului, voru sadi in inim'a junimei nobilulu simtiu de nationalitate, arm'a cea mai puternica in contr'a cosmopolitismului, care este unu verme otrâvitoriu pentru o natiune sfâsiata in atâtea pârti si amestecata cu atâtea popóre, cum este natiunea nóstra.

Motoriulu care radica pre ori-ce poporu 'lu duce la o stare infloritóre, 'lu face respectabila in fati'a altoru popóre, este sciinti'a.

Sciinti'a e poterea — acestea suntu cuvintele inscrise pre drapelulu secolului nostru.

Scól'a e focariulu sciintiei, asiá dara prin scóle ajungemu la potere: eata devis'a ce trebuie sa ne intiparimu in animile nóstre. Ca nu suntemu respectati de popórele vecine, caus'a e intunereculu in care pribegesce o parte considerabila a poporului nostru si déca suntemu si vomu remanea inapoi'a altoru popóre, vin'a va fi a nóstra, câci nu ne tramitemu copiii la scóle si nu staruimu de poporulu de rendu, cá sa-lu facemu acceptabile atâtu de carte, câtu si de industria.

Frati români din Romani'a! in Brasiovu avemu acum, cu ajutoriulu lui Ddieu, scóle române gimnasiali, comerciali si reali, institute in care se prepara junimea nu numai pentru carier'a de juristi, medici, profesori, ci si pentru poporulu nostru, pentru architecti, ingineri, chimici, comercianti, industriasi etc.

In Romani'a scóle comerciali si reali nu suntu tocmai in abundantia — ba mai de locu. Amu observatu cu dorere ca elevii tramisi de dincolo de Carpatiací nu se imultiescu, pre când numerulu celoru ce se tramitu in strainatate cresce din di in di.

Suntu de acordu sa se tramita tinerii in strainatate, insa numai dupa ce au trecutu prin gimnasiele si liceele, prin scólele comerciali si reali din patria, numai dupa ce amu sad itu in anim'a loru amórea sacra de natiune si patria, si fi-ti siguri ca odata intariti cu acésta arma poternica, voru potea resiste influintieloru straine si se voru potea ferí de fatalulu cosmopolitismu. Tramitiendu-ne copiii prin Germani'a, Franci'a, Belgi'a, Itali'a, in etate de 10—15 ani, neadapati indestulu cu laptele mamei nóstre comune, ne vomu cresce fii vitregi, preocupati mai multu de iubirea câtra straini, si perduti pentru patri'a si natiunea nóstra.

Mi-amu luatu voia a publicá aceste linii, pre de o parte crediendu ca programele scolastice ale institutelorn nóstre nu s'au respanditu in tóte unghiurile Romaniei si prin urmare nu voru fi indestulu de cunoscute, pre de alta parte voindu sa faca unu bine parintiloru, cari voiescu sa-si védia copiii posedandu cunoscintie fundamentali pentru comerciu si pentru sciintiele reali.

Unu amatoru de progresu.

Varietâti.

⁂ (Sabi'a Domnului Tudoru.) Sabi'a ilustrului si patriotului Domnu, Tudoru Vladimirescu, a fostu intratu in posessiunea ilustrei si nationalei familie a Vacaresciloru. Acést'a o sciu multi, si lesne se póte constatá si afirmá de toti câti cunoscu acésta posessiune.

Ioanu Vacarescu mi-a facutu onórea a-mi dá acestu mare daru.

Dureróse impregiurâri me silescu de a me privá de acésta avere indoitu pretiósa pentru mine. Acei cari voru voí se o aiba, se potu adresá la mine in tóte dilele dela 10 óre diminéti'a, pâna la 3 óre dupa amédi.

„Rom.“ C. A. Rossetti.

⁂ (Mommsen conlucratoriu la „vieti'a lui Juliu Cesare“). „Gaulois“ descopere in unu tonu plinu de indignatiune, ca vestitulu istoricu Mommsen a luatu parte ia redactiunea faimosului opu tendentiosu a lui Napoleon: „vieti'a lui Juilu Cesare“, si ca pentru acestu servitiu a trasu din scatul'a privata a imperatului o remuneratiune de 10 mi franci pre anu. Totu acést'a fóia afirma, ca invetiatulu istoricu nu s'a sfiitu a mai intrebá in o epistola indereptata mai de unadi lui Renan, déca Academi'a de inscriptiuni aru avea de cugetu a continuá opulu amintitu si a-i esoperá platirea mai de parte a pensiunei acordate de Napoleonu.

Concursu.

Pentru a II-a statiune vacanta parochiale din comun'a Vineri'a (Felkenyér) cu acést'a se deschide concursu pâna la 1-a Fauru a. c.

Emolumentele suntu:

a) din cass'a alodiale léfa anuale 200 fl. v. a;

b) cortelu liberu si lemnele debuincióse;

c) dela 200 familii venitulu patrafirului.

Doritorii de a ocupá acésta parochia suntu poftiti a-si tramite cererile loru in sensulu „Statutului organicu“ la Scaunulu protopopescu alu Oresthiei — aratandu ca au depusu si esamenu de cualificatiune.

Oresthia, 12 Ianuariu 1872.

cu intielegerea comitetului parochialu.

N. Popoviciu,
prot gr. or. alu Oresthiei.

(1—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 15/27 Ianuariu 1872.

Metalícele 5%	62	50
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	72	—
Imprumutulu de statu din 1860	107	—
Actiuni de banca	849	—
Actiuni de creditu	348	—
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	—	—
„ „ „ Temisiorene	—	—
„ „ „ Ardelenesci	—	—
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	113	—
Galbinu	5	45
Napoleonu d'auru (poli)	—	—

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Nru 6. ANULU XX.

Sabiiu, in 20 Ianuariu (1 Febr.) 1872.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Eveneminte politice.

Atragemu atentiunea cetitoriloru asupr'a raportului dietale, celu publicâmu astâdi, cu deosebire despre siedinti'a din 23 Ian., la care locu estragemu din o cuventare a lui Deak unele pasagie, cari ne intereséza si pre noi. Gâsimu mai multe rapórte cu respectu la cuventarea lui Deak, din cari vedemu ca dlu Babesiu inca a fostu incantatu de cuprinsulu ei si a regretatu numai ca Deak tiene acum inainte de inchiderea si nu indata la inceputulu sessiunei dietali cuventarea din cestiune. Observa cu tóte aceste ca déca aru fi vorbitu elu séu unulu din partisanii sei asiá, cum a vorbitu Deak, stang'a, in fruntea ei Csernatoni, i aru fi cualificatu de magyarofagi.

Nu ne sta la dispositiune si diurnalulu, alu cârui conducatoriu politicu e dlu Babesiu *) cá sa vedemu cele ce se dicu despre densulu in alte diurnale. Aflâmu inse din o fóia amica, ca cu ocasiunea acést'a Fr. Deak a sciutu sa stérga opusetiunei de dinaintea nasului simpathi'a deputatiloru natinnali. Ba ceea ce aru fi si mai multu, pentru alegerile fiitórie cetimu in aceeasi fóia, ca s'a tienutu o conferintia de deputati deakisti si deputati natiunali, in carea Deak a vorbitu totu asiá de incantâtoriu, precum a vorbitu mai pre urma in siedinti'a dietale. Aceste aru fi semne bune, si asiá avemu sa asteptâmu numai sa se dea ocasiunea, cá sa póta cu onóre trece toti puntea, inaintea cârei cu ochi dulci se afla o parte din opusetiunea „natiunale.“

Dupa cum se aude, partid'a natiunale croata incepe a se apropiá de nou de ministrulu Lonyay. Unu membru alu partitei, se dice ca a si fostu primitu la ministru. Mai multe depesie s'au schimbatu intre Pest'a si Agram si de aici s'a avisatu o harthia a natiunaliloru indreptata câtra ministrulu presiedinte din Pest'a. Foile pestane anuncia sosirea ministrului croatu Pejacevici si a consiliariului ministeriale Bogoviciu la Bud'a. Opiniunea natiunaliloru, se dice, ca s'a schimbatu astfeliu incâtu acum natiunalii croati se arata aplicati de a primí punctuatiunile statorite intre ei si unguri inse refusate de densii. Se vorbesce mai departe ca nrulu barbatiloru de incredere cari sa negotieze cu contele Lonyay sa se urce dela 5 la 12.

Congresulu natiunalu bisericescu alu serbiloru este amanatu (?) de multu si de atunci afecerile bisericesci ale serbiloru stagnéza. Organisatiunea bisericei acolo este inca o fapta neimplinita. Pentru cá sa se faca ordinea ce a schiopetatu din caus'a neintielegerei serbiloru, a fostu de lipsa cá ministrulu ung. de culte sa ia caus'a a mana si sa conchiame la o conferintia pre episcopii Stoikovici, Gruici si pre Archimandritulu Arghierici. Afara de persónele aceste bisesericesci mai suntu invitati si alti barbati insemnati de ai serbiloru. Cestiunea de capetenia va fi, déca cu congresulu de fatia se va poté duce in indeplinire organisatiunea bisericei si déca nu se va poté atunci, cum s'aru pute face totusi organisatiunea.

Contele Beust, spune „P. L.“, a pututu fi primitu in audientia la Maj. S. numai la intrevenirea ministrului de esterne contele Andrassy. Scrisórea lui Beust adresata camerei din Reichenberg a causatu neplacere nu numai in cercurile mai inalte din Vien'a ci si in cele din Londonu, din causa ca si tratatulu de comerciu cu Angli'a a fostu objectulu acelei scrisori. De aci, póte, scirea, ca contele Beust se va retrage cu totulu din viati'a publica,

„Germani'a“, foia ultramontana din Berlinu, publica nisce epistole a le unoru „preoti protestanti“ indreptate câtra episcopulu catolicu din Paderborn datate din 18 Aug. 1869. Pretinsii preoti protestanti róga pre amintitulu episcopu, cá dupa ce va ajunge la Rom'a sa atraga atentiunea Papei asupr'a impregiurârei, ca a sositu tempulu de a primí pre eretecii protestanti in sinulu santei biserici. Scrietorii epistoleloru suntu de parere, ca multi dintre consotii loru se voru reintórce dimpreuna cu densii, déca se va sterge celibatulu (necasatori'a) preotiloru si se va concede si laiciloru impartasirea cuminecaturei sub amendóue formele adeca pâne si vinu. Pentru casatori'a preotiloru sa fia normativu legile bisericei resaritene. In intielesulu acelor'a preotimea monachica si cea inalta lumésca (mirenésca), unde au a se intielege capitulurile, profesorii facultâtiloru teologice si a seminarieloru preotiesci sa traiasca in celibatu. Episcopii apoi sa se aléga din membrii capituluriloru séu dintre profesorii facultâtiloru si ai seminarieloru preotiesci ; iéra capitulurile sa se intregésca din monachii preoti si professorii din ordinulu Benedictinu. Preotiloru mireni sa li se impuna a se casatorí inainte. „Vossische Ztg.“ ii numesce pre acesti preoti evangelici, cari au scrisu epistole de acestu coprinsu convertiti, cari nu se potu considerá nici de cum de preoti tienetori de biseric'a protestanta.

Din o corespundintia a unui diuariu vienesu dátata din Rom'a 23 Ian. vedemu ca acolo erá la ordinea dilei visit'a Marelui principe rusescu Michailu si a Marei principese la Pap'a. Se scie ca câtu s'a intrigatu pentru cá sa se refuse visit'a si lumea si bate capulu si asupr'a pretesturiloru ce erá sa se aduca inainte pentru cá refusârei sa i se dee unu lustru convenibile. Spre durerea clericaliloru inse „fatalitatea“ acést'a s'a intemplatu si Inaltimile imperiale rusesci si au facutu curtenirea in trasurile de curte ale regelui Victoru Emanuelu. Este opiniunea generale ca la acést'a a contribuitu multu legelatiunea francesa, câci jace in interesulu politicei lui Thiers cá sa se arate cu ori ce ocasiune prevenitoriu Russiei.

---

*) In anulu acest'a nu amu primitu decâtu nr. 1 din „Albin'a.“

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 16 Ianuariu a casei deputatiloru se cetesce si apróba mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Se anuncia mai multe petitiuni. I. Győrffy propune cá cas'a sa ia la desbatere, indata dupa finirea desbaterei bugetului, legea industriale modificata de cas'a magnatiloru. Se primesce.

K. Széll asterne raportulu sectiunei fanànciali in afacerea cuoteloru confinieloru militari.

Dupa aceste se votéza punctele ultime din estraordinariulu bugetului minist. de cultu fâra desbatere mai insemnata.

I. Schvarz asterne unu proiectu de conclusu, in urm'a cârui'a sa se insarcinedie regimulu a presintá unu proiectu de lege in afacerea sporirei lefeloru profesoriloru dela scólele medie.

Urméza desbaterea despre bugetulu ministeriului honvedimei, la care in siedinti'a de astadi iau parte : K. Tisza, G. Szüllö, F. Eber, G. Várady, E. Ivanca si altii, parte pentru votarea bugetului parte contr'a votârei.

In siedinti'a din 17 Ianuariu a casei deputatiloru se autentica protocolulu. Dupa une-altele fâra interesu pentru publiculu nostru, P. Terey presinta bugetulu camerei pre lun'a Ianuariu. Se va tiparí si pune la ordinea dilei.

K. Széll asterne raportulu comissiunei centrali privitoriu la proiectulu de lege despre spesele administratiunei jurisdictiuniloru. Se va tiparí si pune la ordinea dilei.

Ministrulu de comerciu S. Szlávy asterne unu proiectu de lege relativu la conventiunea vamale incheiata cu statele americane de Nordu.

La ordinea dilei sta continuarea desbaterei generali asupr'a bugetului ministeriului pentru apararea tierei. La acestu obiectu vorbescu in siedinti'a de astadi E. Hollán, L. Csernátony, M. Uerményi, Ign. Helfy, Aug. Pulszky si C. Bobory.

Dupa aceste asterne ministrulu de interne W. Tóth proiectulu de lege despre creditulu suplementariu pentru spesele de brachie ale jurisdictiuniloru, cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 18 Ianuariu se cetesce si autentica protocolulu siedintiei precedinte.

Dr. Sz. Miletici asterne urmatoriulu proiectu de conclusu : Considerându ca astadi e un'a dintre serbatorile cele mai mari ale bisericei orientali si totusi se tiene siedintia, cas'a otaresce cu privire la egal'a indreptatire a confessiuniloru si in interesulu economiei de tempu si de bani, ca pre viitoriu numai Duminec'a o considera de o serbatóre in carea sa nu se tiena siedintia. Propunerea se va tiparí si distribuí.

K. Széll asterne raportulu comissiunei financiali, privitoriu la mai multe propuneri cari stau in legatura cu bugetulu ministrului de cultu. Se va tiparí si pune la ordinea dilei.

Cu aceste cas'a trece la ordinea dilei si 'si votéza bugetulu seu pre lun'a Ianuariu cu 82,051 fl.

Urméza continuarea desbaterei generali despre bugetulu ministeriului pentru aperarea tierei, si primindu-se se trece la desbaterea speciale a bugetului, care apoi in fuga se si votá.

In siedinti'a din 19 Ianuariu se autentica protocolulu.

Referintele comissiunei financiali K. Széll raportéza despre unele petitiuni predate comissiunei spre opinionare.

Ministrulu Kerkápolyi presinta urmatórele trei proiecte de lege : despre acoperirea sumei ce are Ungari'a inca pentru an. 1869 sa solvésca la spesele comune ; despre acoperirea cuotei de 30,000 ce cade pre Ungari'a din creditulu suplementariu votatu ministrului comunu de financie pre anulu 1871 si despre acoperirea partiei ce cade pre Ungari'a din spesele infiintiatului institutu de anticipatiune.

Proiectele se voru tiparí si predá comissiunei fanànciali.

Dupa aceste se trece la ordinea dilei si se desbatu sumele preliminate pentru operatiunile de creditu.

Urméza raporturile comissiunei financiali in caus'a unoru petitiuni ; raporturile se primescu.

Se ia la desbatere proiectulu de lege referitoriu la acoperirea speseloru oficieloru de manipulatiune ; spesele comitateloru, districteloru, tienuturiloru si scauneloru. Proiectulu se primesce in intâi'a si a dóu'a cetire.

Vine la desbatere proiectulu de lege relativu la cuot'a de contributiuni comune ce are de nou sa primésca Ungaria'a in urm'a provincialisârei confinieloru militari.

Proiectulu se primesce indata cu ce siedinti'a, se incheia.

In siedinti'a din 20 Ianuariu a casei deputatiloru anuncia presiedintele, dupa resolvirea formalieloru obicinuite, incurgerea mai multoru petitiuni, care se transpunu comissiunei respective.

Dr. Sz. Miletici intréba pre ministrulu croatu ca prin ce justifica elu disólverea dietei croate, ce s'a intemplatu pre basea unui rescriptu regescu de datulu 11 Ianuariu, asiá dara de datu anterioru deschiderei dietei etc.

Bobory asterne unu proiectu de resolutiune in urm'a cârui'a sa se elimine din legea municipale paragrafulu relativu la orasiele cu magistratu organisatu.

Dupa aceste se incepe desbaterea proiectului de lege relativu la confiniele militari.

Tisza pretinde cá ministeriulu sa presente casei tóte ordinatiunile privitóre la provincialisarea confinieloru militari si sa arete totu odata ca ce are de cugetu a face pentru cá confiniele militari câtu mai curendu sa fia representatu in dieta.

Miletici propune cá ordinatiunile relative la confiniele croato-slavone sa se predee spre opinionare dietei croate; iéra cele relative la confiniele ung. unei representatiuni formande ad hoc din confiniulu respectivu; acésta representatiune sa-si astérna apoi dorintiele la diet'a Ungariei.

Babesiu sprigiñesce propunerea lui Miletici

Dupa câte-va observâri din partea unoru deputati cas'a primesce proiectulu regimului.

P. Moritz presinta unu proiectu de conclusu in urm'a cârui'a regimulu e insarcinatu a asterne casei unu conspectu chiaru despre averea mobile a statului; mai departe e insarcinatu regimulu sa presinte casei proiecte de lege despre simplificarea manipulatiunei, despre reducerea numerului amploiatiloru si despre afacerea de pensiuni.

Comissiunea financiale primesce in parte proiectulu de conclusu; de asemenea si majoritatea casei.

Se primesce si petitiunea tinerimei dela universitate, prin carea cere 1500 fl. pentru infiintiarea unei reuniuni de lectura.

In 22 Ianuariu se tienù o siediutia scurta din care de interesu avemu a raportá ca s'a luaju la desbatere proiectulu de lege relativu la votarea contingentului de recruti pre anulu 1872. Proiectulu se primí atâtu in desbaterea generale câtu si cea speciale fâra vre-o modificatiune.

In siedinti'a din 23, dupa formaliele obicinuite, se pune la ordinea dilei subventiunea gimnasiului din Neoplantea, de 8000 fl. anuali, cari in anulu trecutu s'a fostu votatu cu conditiune, cá planulu de invetiamentu si denumirea profesoriloru sa le influintiedie statulu, conformu ajutoriului, ce-lu da gimnasiului. Mai departe s'a ventilatu si intrebarea infiintiârei unui gimnasiu de statu serbescu.

Deputatulu Maximovici recomanda votarea neconditionata a ajutoriului pentru gimnasiulu din Neoplantea; câtu pentru infiintiarea unui gimnasiu nou densulu doresce, cá acest'a sa fia in Jombor.

Deák luându cuventulu in cestiunea acést'a dice, ca la desbaterea obiectului de fatia e de a se considerá: intâiu, déca e de a se aplacidá subventiunea gimnasiulu din Neoplantea; a dóu'a déca e de a se infiintiá unu gimnasiu nou cu limb'a de propunere serbésca; si a trei'a unde sa se infiintiedie gimnasiulu celu nou. Câtu pentru subventiune e de parere, ca numai sub conditiunile puse in anulu trecutu se póte dá. Ceea ce privesce inse gimnasiulu celu nou dice in generalu ca este o mare lipsa pentru tiéra inmultirea gimnasieloru si ca acelea sa se infiintiedie dupa câtu iérta midilócele financiale; nu impartesiesce ide'a ca gimnasiele private sa se suprime, si asiá déca se decide acum infiintiarea unui gimnasiu nou, in anulu viitoriu se va decide infiintiarea altor'a unde va fi de lipsa.

„Ceea ce privesce cestiunea natiunalitâtiloru, continua Deák mai departe, mi-amu espresu opiniunea inca mai demultu si adeca, cum intielegu eu indreptatirea natiunalitâtiloru. La tóta intemplarea are fia-care natiunalitate, chiaru déca aceea nu este politica, dreptulu de a i se dá midilóce, si de a i se deschide câli pentru cultur'a si educatiunea copiiloru ei. (Aplause.) Fia si trei sute de gimnasie in tiéra, fia atâtea, incâtu in fia-care regiune de 6 miluri sa se gasésca unulu, déca in gimnasiulu unui tienutu propunerea nu va fi in limb'a, séu cu deosebire in limb'a tienutului, atunci crescerea tinerimei va fi fórte cu anevoia. (Aplause). Sa ne aducemu aminte câtu ne erá nóue de greu cându in tineretiele nóstre aveamu sa studiâmu in o limba straina si mórta si sa cautâmu acum câtu s'au usiuratu tinerimei studiulu prin propunerea in limb'a materna.

Totu asiá este si cu nationalitâtile. Déca amu voi noi sa le constringemu, cá copiii loru sa invetie in limb'a ungurésca, carea nu o cunoscu de locu séu fórte putienu, (pentru ca in scólele poporale invétia in limb'a nationala), progresulu tinerimei in astufeliu de gimnasie aru fi o imposibilitate, parintii si-aru dá in zadaru banii loru si copiii si-aru petrece iodesiertu tempulu (aplausevii).

Preste totu déca voimu sa castigamu nationalitâtile, nu trebuie sa lucrâmu asiá, incâtu sa le magiarisamu cu ori si ce pretiu, ci sa le facemu cá sa iubésca referintiele unguresci. (Aplause generali).

Pentru ca dóue lucruri 'mi stau chiare dinaintea ochiloru, a le sterpí, ceea ce aru fi o barbaria neiertata (aplause vii) chiaru si in casulu acel'a candu nu aru fi asiá de numeróse, cá sa fia impossibila nimicirea loru, a ni le face inimice, ceea ce nu jace in iuturesulu nostru (Aplause viue). In aceeasi situatiune se afla si ele; déca aru poté ele formá u natiune mare de sine, asiu intielege o astu-feliu de nesuintia.

Intre referintele politice de astadi ale Europei asiá ceva e cu nepotintia. Amendóue pârtile trebue sa nesuiasca intr'acolo, cá sa traiasca câtu se póte in cea mai buna armonia unele cu altele“.

Apróba mai departe initiativ'a ministrului pentru infiintiarea gimnasiului si promite ca déca va mai fi alesu in sessiunea viitóre deputatu, va propune infiintierea altui gimnasiu in aceea cetate (Becikereculu-Mare séu Jombor) care de asta data va remanea fâr' de gimnasiu (Aplause vii din partea deputatiloru nationalitâtiloru.

Dupa mai multe desbateri subventiunea pentru gimnasiulu din Neoplante se denéga; in câtu pentru infiintiarea gimnsiului celui nou ministrulu este insarcinatu a propune unde are sa se infiintiedie.

Confederatiunea popóreloru din orientulu Europei.

Reproducemu acestu articulu dupa „Patri'a“ din Bucuresci, spre a vedé publiculu romanu ce rolu ni se promite ca o s'avemu din partea pretinsiloru nostri amici, cari nici ei inca nu au nimic'a. Cu deosebire ce privesce pre romanii din Ungari'a ii va incantá planulu serbescu de minune.

Eata ce aflâmu in „Patri'a“:

Estragemu din „Pall Mall Gazette“ urmatoriulu articulu remarcabilu:

Dilele acéstea a aparutu in Belgradu o brosiura semi-oficiala, dupa cum se pare, care propune formarea unei confederatiuni a stateloru din orientulu Europei. In privinti'a tendintieloru de centralisatiune ce se propaga de câtu-va tempu raseloru europene, autorulu observa, ca numai atunci centralisatiunea póte produce unu bine candu tóte nationalitâtile, ce apartienu unei rase, dorescu acést'a; insa in câtu privesce nationalitâtile slave, unirea nu este posibile de câtu pre bas'a principiului federalu. Astu-felu déra elu respinge cu totulu idea panslavismului, a cârui influintia n'aru fi alt'a de câtu „a silí spre russificare pre Slavii de sud si injosí tierile loru la positiunea de provincii russesci“. Elu créde, ca Austri'a si Turci'a se va imbucatâtii preste curendu, si ca atunci nationalitâtile loru (naturalmente esceptându pre germani, cari s'aru alipi la imperiulu germanu) sa forméze o confederatiune internationala, „care sa se opue cu energia elementului germanu, care sub pretestulu, de a respandi civilisatiunea inaintéza in orientu si tendentieloru agresive ale Russiei“, acésta confederatiune, care s'aru numí „confederatiunea de resaritu“ aru constá din urmatórele State: — 1. „Serbi'a cá capu alu confederatiunei, cuprindiendu provinciele turcesci Bosni'a, Herzegovin'a, Serbi'a vechia, si provinciele Austro-Ungare. Croati'a si Dalmati'a esceptându o mica parte care aru cadea la Montenegro; 2. Bulgari'a; 3. Montenegro; 4. Romani'a, cu provinciele Austro-Ungare Transilvani'a si Bucovin'a; 5. Ungari'a si 6. Iliri'a constândiu din Carinti'a, Istri'a si o parte din Stiri'a“. Autorulu mai adaoga ca singurulu vecinu de care Serbi'a are a se teme, este numai Ungari'a. In aceea-si proportiune in care tendentiele natiouale, desvoltarea loru spirituala si materiala si progresulu modernu va prevalá in Belgradu séu Agramu, unulu din aceste orasie va fi neaperatu punctulu de atractiune, impregiurulu cârui'a se voru grupá celelalte popóre slave de sud: — si din fericire pentru noi, guvernulu pestanu n'a intielesu inca importanti'a netagaduita a acestei acsiome. Prin urmare este de datori'a guvernului serbu, de a profitá de acestu momentu favorabilu cá in interiorulu rasei sa propasiésca astu-felu in câtu ori ce sfortiare posterióra a emulului seu sa fia zadarnica. Autorulu apasa mai cu séma asupr'a urmatóreloru cuvinte: „ca Serbi'a este deja in positiune a oferí Slaviloru de sud mai mari avantagie in ceea ce se atinge de legislati'a si administratiunea Statului de câtu Ungaria'a cu descordiele sele perpetue;“ si ca instructionea poporului Ungariei este cu multu mai inapoiata de câtu cea din Belgradu, ca universitatea ultimului orasiu atrage la sine din ce in ce mai multi studenti din districtele Ungariei. „Serbi'a conchide elu, va impliní missiunea sea, si celu mai bunu gagiu pentru acést'a consta pe de o parte in propasirea patriotica si sapienta a dinastiei si barbatiloru ei de statu, iér pre de alta parte in ratacirea emuliloru ei.“

Se anuncia din Belgrado ca, câte-va dile dupa publicarea acestei brosiure, care s'au impartitu intr'unu numeru restrinsu de esemplare intre persónele cele mai influinte din capitala, agentulu românu numitu acum de curendu, la unu prandiu al Curtiei aru fi fostu priimitu de principe, de membrii regentiei si mai multi ministri, si ca principele bendu pentru prosperarea „iubitului seu frate, principele Carolu si a poporului român,“ dise ca Romani'a „póte preste putienu tempu va trebui sa mérga mâna in mâna cu Serbi'a pentru regenerarea Europei orientale.“

Verdu in 13 Ianuarie 1872.

Prea Onorate dle Redactoru! Ve rogu, binevoití a primí in colónele pretiuitului diariu „Tel. Rom.“ urmatoriulu articulu:

Fratiloru preoti! — din tractele anesate Nocrichiu, Cinculu-mare si Berghisiu.

Seculului nostru forméza epoc'a asociatiuniloru, acést'a se aréta de fórte folositóre si salutaria pre fie care terenu, câci inaintea poteriloru impreunate disparu tóte greutâtile, si se ajunge mai usioru la scopulu doritu. Prin staruintia mai mariloru nostrii vedemu ca s'a formatu si intre noi românii câte-va reuniuni feliurite, care tóte tientescu la perfectionarea culturei nationale — la cualificarea, emanciparea si imbunatatirea atâtu a singuraticiloru membrii din un'a séu alta societate — câtu si a poporului românu preste totu. De reuniunile séu conferintiele invetiatoriloru nostri aru trebuí inse sa ne interesamu si noi preotimea cá directori scolari locali mai multu cá pâna aci, de óre ce vedemu ca acele conferintie in tractulu nostru nu au corespunsu deplinu asceptâriloru, fiindu ca o parte insemnata din invetiatori s'au interesatu prea putinu si n'a participatu de locu la conferintie, altii de si au luatu parte putienu s'a folositu fiindu cu totulu pasivi. Ce e dreptu câti-va dintre invetiatorii mai zelosi si activi s'a si straduitu a comunicá si celorulalti frati ai loru cunoscintiele si esperintiele facute pre terenulu educatiunei. Aru fi de doritu a se stabilí unu atare ragulamentu conformu cârui'a sa se indatoredie apoi fie-care membru alu conferintiei spre vre-o lucrare óre-care, si incâtu tempu aru avé a finí fiacare elaboratulu séu. —

Câci prin procedur'a de pâna aci in conferintiele invetiatoriloru nostri cei mai multi membrii au fostu neactivi, si asiá nu potu folosí multu nici causeloru instructiunei, nici imediate densiloru.

Dér' sa lasamu invetiatorii, câci ei totusi au facutu, baremu unii, ceva si cu totii au facutu inceputulu.

Sa trecemu la noi, fratiloru preoti! câci dîce unu proverbu: „Nosce te ipse“! — Óre nu se sioptesce si nóua datorinti'a, ce o avemu cá directori scol. in caus'a educatiunei a fi mai activi? a dá semne de viatia —? Óre nu este dejositoriu pentru noi preotii déca nu ne amu tiené de datorintia a contribuí si noi dupa potintia la promovarea causei cei atât'a de sânte progresului, pentru care suntemu chiemati? Nu amu fi óre noi servi netrebnici, candu amu stá cu mânile in sênu — neactivi, si candu amu priví nemiscati maretiele miscâri de pre terenulu instructiunei, cu deosebire astadi, candu vedemu ca sinódele nóstre eparchiale lucra neobosite pentru meliorarea starei nóstre materiale. —

Noi amu privitu pâna acum'a — sa marturisimu adeverulu — cu trandavia la reuniunile cele maretie ale popóreloru conlocuitóre in caus'a educatiunei si instructiunei, sa nu zauitâmu fratiloru, cumca in caus'a acést'a si la noi tóta amenarea, fie câtu de putiena, ne aduce fórte mare perdere spirituale. —

Câci omulu nu scie totu ceea ce a invetiatu, ci numai ceea ce iau remasu in memoria. Deci prin reuniuni bine organisate lasându noi pre unu momentu trebile nóstre familiare, lipsele si necesurile de o parte — ne amu rechiemá baremu din candu in candu in memoria lucruri folositóre pentru chiemarea nóstra.

Fratiloru preoti din tratele anecsate Nocrichu, Cinculu-mare si Berghisiu! noi inca nici n'avemu norocire de a ne cunósce cu totii unulu pre altulu de-sî suntemu acum'a dintr'unu tractu. Aru fi de doritu cá sa ne intalnimu fratiloru la o conferintia spre a ne cunósce unii pre altii, sa ne consultâmu pentru infiintiarea unei reuniuni preotiesci, a cârei scopu sa fia: cualificarea nóstra propria, inaltiarea morale, activitatea spirituale, consultâri asupr'a educatiunei sî instructiunei cu adultii, despre delaturarea sî sterpirea obiceiuriloru rele din poporu si cu deosebire din junime, acele dicu, care nu corespundu spiritului tempului. Sa ne scolamu fratiloru din somnulu letargicu! sa ne desceptâmu intru o viatia nóua, sa ne intrunimu poterile, cá sa potemu cascigá ceea ce amu perdutu pâna acum'a prin negligar — sa aducemu sî noi cate-va petricele la poterniculu edificiu alu instructiunei poporale.

Speradiu ca modest'a mea provocare va aflá resunetu bunu in spiritele fratieloru vóstre; se ascépta asiá dara parerile O. O. fratieloru vóstre, precum si recomandarea unui locu potrivitu pentru adunare, sî tempulu candu aru potea participá fiecare mai ne impedecatu.

Parerea mea inviduale in privinti'a locului — aru fi Agnit'a (cá centru) a tustreloru tracte anecsate, iar' in privinti'a tempului — câtu mai curendu — câci tempu mai potrivitu cá presintele nu póte fi — de óre ce acum nu suntemu impedecati cu lucruri economice.

Ioachimu Pareu
preotu gr. or.

Branu, in 10/22 Ianuariu 1872.

Domnule redactoru! De câte ori audu de vre-unu lucru bunu sî frumosu, 'mi palpitédia anim'a de bucuria; acum inse nu numai amu auditu, dara amu fostu de fatia, chiaru martoru ocul ariu, la pertracterea, desbaterea sî contielegerea cea buna sî armonica a unoru afaceri fórte importante scolastico-bisericesci.

Deci ve rogu concedeti-mi in pretiuitele colóne a „Telegrafului Romanu“, a descoperí acestu casu importantu spre bucuri'a unor'a si spre esemplu de imitatu altor'a.

In 9/21 Ianuariu 1872, comitetele parochiali ale ambeloru biserici din comun'a branéna Simonu, convenira la biseric'a cea nóua, unde erá loculu destinatu pentru tienerea sinodului parochialu. Dupa finea servitiului dumnedieescu, par. Ioanu Mosioiu facù cunoscutu tuturoru celoru presenti scopulu convenirei in cuvinte putiene dara sanatóse si simburóse; apoi incepù par. Nicolau Manoiu a desfasiurá scopulu sinodului mai pre largu, dara iérasi la intielesu sî lamuritu. Apoi incepe par. Ioanu Mosioiu sî cetesce in audiulu tuturoru ratiociniele date de epitropii ambeloru biserici si aprobate de comitetele parochiali, aratandu bun'a manipulatiune a fonduriloru, carii, — de-sî s'au inceputu numai de vre-o câti-va ani; totusi biseric'a cea nóua posede unu fondu de: preste 600 fl. v. a.; iéra biseric'a cea vechia altu fondu de preste 900 fl. v. a. la audiulu acestoru cuvinte, pre fetiele membriloru sinodului se potea fórte bine cetí bucuri'a cea mare a animeloru loru, vediendu ca suntu condusi de nisce barbati atâtu de vrednici si credinciosi, sî ca intru unu tempu asia scurtu au inaintatu bunulu biserice loru atâtu de tare.

Atât'a despre liniamentele principali ale afaceriloru bisericesci.

Incâtu pentru acestea ambele comitete bisericesci cu vrednicii loru preoti — cá conducatori in frunte — suntu demni de tóta laud'a.

Acum sa vedemu, iérasi pre scurtu, cum stau Simonenii cu fondulu scolariu? Fatia cu tempulu de eri alalta-eri, cându scól'a nu posedea nici unu fondu, eu credu ca deocamdata e destulu déca potemu inregistrá, ca prin staruinti'a neobosita a acestoru representanti bisericesci sî scolari si a demnului de lauda invetiatoriu Georgiu Manoiu, precum si prin a altoru crestini buni sî adeverati, s'au facutu acum de curendu inceputu sî fondului scolasticu, sî posede o sumulitia frumósa, fatia cu tempulu celu scurtu. Sa fimu inse de firma sperantia, ca acesti conducatori bravi, cunoscendu prea marea necessitate a fondului scolasticu; diu'a sî nóptea nu voru crutiá ostenelele de a studiá spre a aflá midilóce sî isvóre pentru crescerea acestui fondu. — In fine nu me potu retienea a nu descoperí si starea instructiunei tinerimei din comunele: Sohodolu, Pórt'a, Predélu, Simonu si Moeciulu inferioru, unde invetiatorii: Constantinu Tioc'a, Ioanu Balc'a Georgiu Manoiu si Moise Nedelu, tienu scóla de repetitiune cu baietii esîti din scóla, dele 12—15 ani; dupa acést'a apoi onoratii preoti: Leontinu Puscariu, Ioanu Mosioiu, Nicolau Manoiu si Georgiu Gerbacea tienu Dominec'a si in serbatori catechisatiuni regulate; iéra venerabilulu Parinte d. Petulea, de-sî — din caus'a adenciloru betrânetie —, nu póte tienea regulatu, totusi tiene din cându in cându dupa potintia catechisatiune.

Asiá dara: tinerimea dela 6—12 ani cá obligata umbla in scól'a regulata; iéra dela 12 si pâna la 15, cu o mare serguire la scól'a de repetire; sî in fine cea mai mare, (tinerime) in scól'a de catechisare. Sî astfeliu totu in scóla crescu, pâna se casatorescu. Unde óre se va fi tienendu asiá prelegeri regulate cu tinerimea? Eu intru adeveru, afara de aceste comune nu cunoscu alte, in apropiere fâra numai Zernestii, unde on. Parinte Comsi'a, in totu anulu pune cu tinerimea esamene fórte bune sî frumóse.

Theodoru P. Popu,
invet.

(Fine. *))

Nu cumva-ti trebuie de atare creatura unu Dr. de drepturi, ca prea mare interesu puni pre titul'a acést'a in respunsulu câtra mine? Pâna cându Il-tate noi amu tienutu pre dl., de cari te ocupi cu placere, celu putienu de activistu iéra Il-t'a lu faci chiaru martiru alu passivitâtiei, pre carele eu l'asiu fi clevetitu cu acést'a numire, nu vedi, ca 'lu re presentezi de unu ermafroditu politicu; óre nu te va trage elu la respundere pentru caracteristic'a, ce i o dai! Fia dle! ori sî cine passivistru séu activistu, cum are poft'a séu cum i va demandá, Il-t'a, mie totu atât'a mi e, nu voiu versá lacrami dupa nici o óia perduta. Dar Il-tale'ti siede fórte reu a te mestecá in alte treburi, unde nu-ti ferbe óla, a te serví cu arme atâtu de murdari, cu atari minciuni sî pleve, cá semi infrângi articolii mei despre comitetulu ad hoc, a luá pre atrei'a persóna la mijlocu sî a o amutiá in contr'a mea, cum facu copii de strade. De amu clevetitu pre cineva sî l'amu vatematu, apoi lasa-lu Il-tate sa se vaiete sî sa sî caute acel'a; cum vine ilustrulu conducatoriu alu natiunei, in cestiuni politice, sa faca pre advocatulu sî inca a unui advocatu, pentru trebi — cum se pare — cu totulu private? nu cum-va tiai inchipuitu Il-tate sî pre acelu Dr. de minorenu s'au unu nou elevu alu Il-tale?

Neiertatu in fine este Il-tate, cându ai mestecatu aici in apologia-ti odiosa chiaru sî caus'a aceea importanta a scauneloru nóstre române Talmaciu — Saliste, dela carea atârna sórtea a multoru mii români, in contr'a câror'a este ingangiata in lupta tota natiunea sasésca; cându tractezi asta causa in intielesulu citateloru Il-tale din opulu baronului Eötvös, de tradare nationala, sî mi numesci drumurile mele pentru astfeliu de causa la Pest'a calatorii la Mecc'a, sî te silesci la finea respunsului Il-tale, a discreditá acésta causa sî pre mine, cá cându amu vrea a o castigá cu vendiarea libertâtiei sî independintiei nationali; asiá dar pre causa cea drépta sî mare a scauneloru Salistei, Talmaciului, a Branului, carea contiene in sine sî o causa a tuturoru romaniloru din fondulu regiu, caus'a atinge preste o suta de nici români, in contr'a intregei natiuni sasesci din Transilvani'a, indrasnesci Il-t'a, conducatoriule alu natiunei! a o tractá mai bine disu maltratá astfeliu!! Pre caus'a Saliscenitoru dicu, cari dinpreuna cu mine sî prin mine ti-au datu Il-tale atât'a stima sî ingredere, candu in an. 1868 fiindu Il-t'a deputatu la diet'a din Mecc'a, dtale eu tiamu trimisu primulu memorandu, prin carele amu tientitu a scapá de calea funestei judecâtorii urbariaii sî a aduce pre calea legislatiunei, asta causa, per excelentiam nationala, cá sa o aperi in diet'a Ungariei: sî Il-ta ai respinsu inca de atunci sî nu ai primitu apararea ei din motive fâra nici unu temeiu (pre carea apoi fostulu deputatu dlu Puscariu o au primitu cu bucuria); pre caus'a Salisteniloru, cari totusi sî mai departe te au onoratu cu increderea, sî te au alesu deputatu alu cercului loru la Sinodulu archidiecesei nóstre, pentru care cercu nici in privinti'a acést'a nu tiai deschisu gur'a, pre caus'a accea, pre care astept'amu sa o spriginesci din tóte poterile, fiindu ea atacata cu tóte inversiunarile de natiunea sasésca in foile publice chiar sî din Germani'a, (ceteste Il tate numai numeri cei mai próspeti din 10, 17, Ianuariu 1872 Sinbenb. deutsches Wochenblatt, sî alte foi, chiaru sî press'a de Vien'a) crediendute pre Il-t'a unulu dintre celebrii romani luptatori in fondulu regiu sî pentru carea nimicu nu ai lucratu (de sî eu te amu onoratu cu tóte memorandele nóstre)! ba acum dupa-ce ministrulu sî diet'a Ungariei au luatu in consideratiune acést'a causa, sî au estimatu pre atâtea mii de suflete romane sî averile loru dela principiile, dupa cari se tractase jobagii (pricepi Il-tate!), sî au facutu lege, pentru noi, deja sanctionata de majestate, acum vii Il-t'a se descreditezi acésta causa inaintea romaniloru, cá sî cându amu vrea a o castigá cu vendiarea independintiei nationale, unde strigi inca Il-t'a, ca pentru unu triumfu cá acest'a nu mi poti gratulá nici mie nici clientiloru mei, adeca romaniloru din numitele cercuri!!!

De unde scii Il-tate de atari vendiari nationale ce amu fi facutu pentru caus'a nóstra, cine ti le au referatu dela Mecc'a? cine te au potutu seduce Il tate a te pangari asiá de uritu cu imputârile acestea neiertate? vre unu sasu? séu dóra vre-o creatura nóu'a a Il-tale? séu suntu atari intrigi dospite intre argumentele Il-tale pentru pasivitate?

Déca credi Ilustritate ca ministeriulu sî diet'a Ungariei pentru vendiârile nóstre sî in deosebi ale mele ne-aru fi spriginitu caus'a nóstra, óre ce pretiu colosalu de tradare amu fi trebuitu sa promitemu noi, cá acelu ministeriu sa lucre in displacerea natiunei sasesci carea spriginesce ministeriulu de astadi, cu 22 de deputati dietali (intre cari se afla chiaru unii recomandati in cerculu Mercurei de câtra Ilustr. ta, cari la denumiri cu incriminâri au scosu români afara din lista)? Si-ti va vení lucru misteriosu sî neajunsu de mintea Ilustr. tale, cându vei vedea, ca ministeriulu Ungariei sî dicasteriele supreme ale regatului, pre lânga tóte atacurile cele mai aspre, inversiunate, ba marsiave ale sasiloru, in tóte possibilele foi publice asupr'a regimului pentru acésta causa, unde nu numai pre noi românii Salisteni, Talmaceni sî Braneni, ba pre multi unguri chiaru, ce ne-au spriginitu caus'a, in interesulu dreptâtiei, sî chiaru sî pre unii ministrii i numescu comunisti, *) totusi au spriginitu pâna astadi atâtu regimulu, câtu si legislatiunea Ungariei caus'a nóstra, nu vei strigáací Ilustritate (imitandu-ti consotiulu dela Brasiovu) O! ce tradare trebuie sa fia aici!

Sî eata Ilustritate, ca lucrulu totu este fórte simplu: o causa drépta afla considerarea ori sî unde, asiá sî la Pest'a (séu dupa d ta la Mecea!) pentru ca este pura dreptate; dreptatea acést'a inse, au potutu eşi la lumina numai, câci noi amu fostu activi, nu amu umblatu dupa idealuri, nu amu crutiatu jertfe, amu informatu pre regimu sî barbatii de influintia sî deputatii, ce au fostu acolo, despre drepturile nóstre, pâna i-amu convinsu, sî ei din convingere de dreptate s'au interesatu de caus'a nóstra. Dara Ilustritate, cându amu fi fostu cu totii activi, sî pre terenulu politicu, cându de 4 ani de dîle incóce amu fi avutu sî deputatii nostri in dieta sî barbatii nostrii la influintia, cându dîcu eramu in o stare de representantiune mai favoritóre in statu, câtu amu fi potutu nu numai noi, ci tóte pârtile române si natiunea intréga castigá! Déca noi Salistenii, Talmacenii si Branenii baremu in caus'a nóstra, de carea este legata cea mai importanta cestiune romàna in fondulu regiu, baremu atât'a amu potutu castigá, sub cele mai nefavoritóre impregiurâri, stându intre dóue focuri: unulu sasescu secularu pentru noi, sî altulu magiaru, in care ne-ati adusu Ilustr. vóstre, apoi cu câtu mai multu aru potea natiunea intréga castigá sub impregiurâri favoritóre, cându adeca ne-amu ocupá, in contielegere cá civi de asemenea conditiune a unui sî acelui statu, locurile cuvenite nóue si datatóre de mesura in statu.

Pâna cându Ilustr. ta tieni sî imitezi principiele baronului Eötvös; eu mai in graba me sciu alaturá lânga cele ale lui Deák, carele nici cându nu au recomandatu natiunei lui passivitate, ci au condusu caus'a natiunei sî patriei lui cu acelu principiu: ca dreptatea trebuie sa invinga. Dara atunci trebuie sa fimu activisti Ilustritate! Déca din contra vomu urmá sî de ací inainte totu pre cararea, ce ni-o ai profetitu Ilustr. ta et consortii si elevii Ilustr. vóstre, déca te vomu imitá pre Ilustr. ta, dupa cum faci in apologia câtra mine, déca vomu mai avé atari capi sî conducatori ai natiunei, cari nici in cause sânte nationali nu se potu lepadá de patimi vulgari; atunci dieu noi toti nu vomu merge bine, atunci (fâra sa fiu optimistu séu pessimistu) crediendu ca tempurile sî ómenii se schimba, multu reu ne poteti face sî in caus'a nóstra, pre carea ti-au placutu ilustre dle a o ca-

---

*) A se vedé in nrulu trecutu. R.

*) Cetesce Ilustritate! pertractârile dietali din Aprile sî Maiu 1871; ale Universitâtiei sasesci din 1871; nrii 129, 130, 133 in specie 140 sî 117, 246 etc. din „Hrm. Ztg.“ 1871; nr. 17, 18, 19, din „Sieb. Wochenblatt“ 1871; nr. 122 sî 126 „Pester Lloyd“ 1871 etc. etc.

racterisá asiá de frumosu cá sî pre mine. La cele-lalte Ilustritate, despre comitetulu Mercurei sî sî celu permanente, despre asemenarea Brasioveniloru si politicei loru cu a mea (pre cari me miru, ca i laudi) etc. 'ti respundu cu provocare la articolii mei din „Telegr. Rom.“, la aclusele A. sî C. sî la manifestârile cele próspete a Brasioveniloru, Zernesteniloru etc.

Cu acestea 'ti dícu pre terenulu publicitâtiei in cere ne-amu aflatu pâna astadi: sanatate Iiustritate, iéra in tóte alte 'ti remanu stimatoriu sî amicu.

Sabiiu, in 23 Ianuariu 1872.

Dr. Ioanu **Borci'a**,
advocatu.

Urméza:

Parerile inteligintiei româue

la provocarea comitetului ad hoc nationalu din Sabiiu:

1. Dela Blasiu, colectivu, subscrisi 7 insi.

Dupa formele de pâna acum, sa se conchieme la 15 Noemvrie 1871 conferintia la Alb'a-Iuli'a, de câtra comitetulu ad hoc sî presiedintele lui, din tóta inteliginti'a, prin jurnale.

2. Dela Fagarasiu, colectivu, subscrisi 3 insi:

Dupa norm'a congreseloru nationali din 1848, 1861 si 1863, sa se conchieme congresu nationalu in Alb'a-Iuli'a, de câtra ambii metropoliti pre 6/18 Decemvre 1871; iér ne potenduse acést'a, sa conchieme comitetulu ad hoc o conferintia, cá la Mercurea sî fiindu sî ast'a cu nepotintia, sa constitue comitetulu ad hoc subcomitete, cu ocasiunea alegeriloru la dieta, cari sa se consulte cu alegatorii sî sa raporteze comitetului centralu.

3. Deia Sas-Sebesiu, colectivu subscrisi 4 insi:

Pre cale privata, iéra nu petitionara, sa se conchieme conferintia nationala, la Sabiiu séu la Alb'a Iuli'a in a 2-a jumetate a lui Decemvre 1871, de câtra comitetulu ad hoc, prin jurnale, din tóta inteliginti'a, sî comitetulu acest'a sa se dechiere acolo de permanentu.

4. Dela Clusiu, colectivu, subscrisu unulu:

Sa se conchieme conferintia, pentru facerea unui programu pentru alegerile viitóre, de câtra Dr. Ratiu si Hanea, la Alb'a-Iuli'a prin jurnale sî epistole, la Martie — Aprilie 1872.

5. Dela Vien'a, subscrisu unulu:

Metropolitulu din Blasiu dandu mân'a cu metropolitulu din Sabiiu, ambi sa lucre, sî cu ei sa se consulte sî unésca inteliginti'a.

6. Orasthia, subscrisu unulu:

Comitetulu ad hoc sa convóce congresu natiunalu, din tóta natiunea, la Blasiu.

7. Fagarasiu, subscrisu unulu.

O conferintia, cá sî cea din Mercurea, sa o convóce comitetulu ad hoc la 18/6 Decemvre 1871 séu Ianuariu 1872, la Alb'a-Iuli'a.

8. Fagarasiu, unulu subscrisu, este necesaria o adunare nationale conchiemata prin capii eclesiastici, traditionaliter, cu concessiunea regimului, cá la 1863. Sa róge dar comitetulu ad hoc pre archipastori, cá sa conchieme conferintia din tóta tiér'a, din intréga inteliginti'a, mir. sî clericali, la Sabiiu pre 1 Decemvre 1871; déca archipastorii nu voru potea, atunci comitetulu ad hoc sa conchime o conferintia, cá la Mercurea, déca nici ast'a nu se va potea face, atunci sa se intieléga comitetulu ad hoc cu comitetele infiintiande in tóta tiér'a.

9. Alb'a-Iuli'a, subscrisu unulu:

Sa conchieme comitetulu ad hoc adunare, cá la 1848, iér de nu s'aru dá voie, o conferintia cá la Mercurea sî adeca la Blasiu.

10. Alb'a-Iuli'a, subscrisu unulu:

Nu respunde nimic'a positivu, ci numai intréba, cum au sa se pórte la alegerea de deputatu, ce se petrecea acolo.

11. Dela Abrudu, subscrisu unulu.

Comitetulu ad hoc cu ambii metropoliti sa convóce tóta inteliginti'a ingraba, la o conferintia in Sabiiu, cu concessiunea regimului, sî sa se staruiasca unu programu nationalu.

12. Dela Turd'a prin Telegramu subscrisu unulu:

Sa se conchieme o conferintia cá la Mercurea de câtra Macelariu sî Hani'a.

13. Dela Brasiovu din adunanti'a generala:

Este de lipsa unu organu corespundiatoriu, carele e comitetulu permanentu alesu in conferinti'a nationale din 14/16 Ianuariu 1861 inmultitu sî intaritu in congresulu nationalu din 1863, in frunte cu cei doi metropoliti români, in carele se afla mai toti barbatii inteliginti români fruntasi sî care nici candu nu s'au interdisu de regimu, nici au depusu plenipotenti'a sea in mâna, iéra deca au incetatu a lucrá, natiunea lu póte reclamá acestu comitetu sa ia punctele comitetului ad hoc la desbatere sî sa eruese o adunare nationala.

14. Zernesti, din adunare generala:

Numai unu organu nationalu este chiamatu, carele este comitetulu alesu de congresele nationali din 1861 sî 1863, ce cuprinde pre cei mai distinsi barbati, carele au condusu caus'a natiunei sî nu s'au desfiintiatu prin o lege; lui sa se lase conducerea causei nationali, iéra comitetulu ad hoc sa provóce pre presiedintii acelui comitetu permanentu, cá sa se continue firulu sî sa midilocésca adunare nationala.

15. Pest'a, unulu subscrisu.

Românii sa remana conscii conclusului ultimu dela diet'a din Clusiu, sa delaturedie paretele pusu intre poporu sî intre Maiestate sî regimulu seu; comitetulu ad hoc sa induplece pre ambi Metropolitii români, cá se conchieme la Alb'a-Iuli'a, séu la Sabiiu, pre adeverat'a inteligintia româna la o conferintia confidentiala, fratiésca, la consultare sî unire, sa conchieme pre toti fostii deputati sî regalisti la diete sî pre membrii comitetului ad hoc.

16. Deta Pest'a, subscrisu unulu.

Neschimbandu-se situatiunea pâna acum, nu este, lipsa a se face ce-va. Altu ce-va cându se voru scrie alegeri pentru alta dieta séu cându se va modificá legea electorala, aru fi a se intruní inteliginti'a in totu loculu (Vereine) in comitete, spre a priveghiá sî a aperá pre poporu etc.

17. Dela Sabiiu subscrisu unulu.

Românii sa midilocésca, cá comitetulu alesu in conferinti'a dela Mercurea sa capete voie a functioná, sî elu sa conchieme congresu nationalu; déca nu s'aru concede, sa se lucre conformu ante acteloru etc.

NB. Vre-o 3—4 epistole incurse mai târdîu: pentru necessitatea unei adunâri a inteligintiei române.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ **Petrecere.** Reuniunea sodaliloru romani va avé Sambat'a viitória sér'a la 8 óre o petrecere cu jocu in sal'a din grâdin'a Gherlitiana.

⁂ (**Invitare la balu.**) Corpulu invetiatorescu din Branu, in siedinti'a sea din 13/25 Ianuariu 1872, au decisu a tienea sî in acestu anu balu in 30 Ian. st. v. in sal'a caseloru comunale, in favórea „fondului conferintiei“ menitu pentru copiii sî respective scolarii cei seraci. — Intreprinderea nóstra cu punerea inceputului acestui fondu in 14 Ian. v. 1871, au fostu caldurosu spriginita din partea inteligintiei din Branu, Zernesti sî Brasiovu, ba chiaru sî dela Sabiiu primirâmu ajutoriu, precum se póte vedea in „Gaz. Trans.“ nr. 22 din 1871. Deci convinsi fiindu sî nutrindu viu'a sperantia, ca sî acum vomu fi bine primiti, slobodiendu liste de contribuire, sî totu odata tare crediendu ca onorat'a inteligintia ne va onorá sî cu presenti'a sea in susu numit'a dî de balu, ne luâmu voia a o invitá sa poftésca in unu numeru câtu mai mare sî mai frumosu.

Pre lângą care cu buna sperantia remanemu asceptandu

Corpulu invetiatorescu branénu.

Theod. P. **Popu**, presiedinte.
Nicolau **Reitu**, secret. conf.

⁂ (**Avisu.**) Onorat'a redactiune dela „Amvonulu“ este frumosu rogata sa aiba bunatate, câtu mai grabnicu a dispune despre cei patru fl. v. a. cá prenumeratiune la „Amvonulu“ pro 1871 ori sa capetu fói'a — câci pâna acum'a n'amu primitu nici unu numeru —, ori banii.

Teodoru **Popu**,
Invetiat.

⁂ **Convocare.** Conformu conclusului adusu in siedinti'a dela 31 Decembre anulu espiratu a subcomitetului despartiamentului alu II-lea alu asociatiunei Transilvane pentru literatur'a romana sî cultur'a poporului romanu se conchiéma prin acést'a adunarea generale a acestui despartiementu pre 8/20 Fauru 1872 la Fagarasiu in localitatea oficiolatului districtuale.

Fagarasiu 10 Ianuariu 1872.

I. **Antonelli** m. p.
Directoru.

I. Dim'a **Petrascu**,
secretariulu subcomitetului asoc.

Insciintiare.

Dechidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sibiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de nationalitatea româna sî nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Februariu 1872.

Dr. Lukacs Mikulics
profesoru ord. de mositu.

Concursu.

La scól'e principale — normale gr. or. din Satulungu in tractulu protopresbiteralu 1-iu alu Brasiovului, se afla vacante trei posturi invetiatoresci, pentru a caror'a ocupare se escrie concursu cu terminu pâna la 1 Februariu a. c.

Emolumintele suntu: de fia care invetiatoriu pre anu câte 276 fl. v. a. cu prospectu de a se in multi invetiatoriloru salariulu, totu la 5 ani de servitiu cu cate 25 fl. v. a. sî a se alege celu mai cualificatu dintre invetiatori cá disectore pre langa o remuneratiune anuale de 100 fl. v. a.

Cei ce voiescu a concurá la preamintitele statiuni au a trimite la Préonoratulu domnu protopopu Iosifu Baracu in Brasiovu petitiunile loru instruite cu atestate de botezu ca suntu de relg. gr. or; cu testimoni scolastice ca au absolvatu celu puciuu gim. micu si cursulu pedagogicu séu teologicu sî cu tóte documintele provediute in statutulu organicu.

Satulungu 12 Ianuariu 1872.

Efori'a scólei capitale norm. gr. or. din Satulungu.
Radu **Popea** sî Irimie **Verzea**
parochi.

Concursu.

Pentru a II-a statiune vacanta parochiale din comun'a Vineri'a (Felkenyér) cu acést'a se deschide concursu pâna la 1-a Fauru a. c.

Emolumentele suntu:
a) din cass'a alodiale léfa anuale 200 fl. v. a,
b) cortelu liberu sî lemnele debuincióse;
c) dela 200 familii venitulu patrafirului.

Doritorii de a ocupá acésta parochia suntu poftiti a-si tramite cererile loru in sensulu „Statutului organicu“ la Scaunulu protopopescu alu Oresthiei — aratandu ca au depusu sî esamenu de cualificatiune.

Orestbia, 12 Ianuariu 1872.
cu intielegerea comitetului parochialu.
N. **Popoviciu**,
prot gr. or. alu Oresthiei.

(2—3)

Edictu.

Mari'a Tesi'a din Aciliu Comitatu Albei de josu, care cu necredintia de doi ani de dîle au parasitu pre legiuitulu ei barbatu Ioanu Vasiu din Apoldulu-mare scaunulu Mercurei, se sorocesce a se infatiosiá in unu anu, sî o dî inainte forului matrimonialu alu Mercurei in persóna, séu prin procuratoru spre a-si dá séma pribegirei sele, câci la din contra sî in absenti'a densei se voru face cele ce legea dictéza in caus'a loru acést'a.

Forulu matrimonialu alu scaunului Mercurei.
Sabiiu, 26 Decembre 1871.
Petru Badila,
protopopu.

(2—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 31/19 Ianuariu 1872.

Metalicele 5%	62	90
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	72	40
Imprumutulu de statu din 1860	—	—
Actiuni de banca	856	—
Actiuni de creditu	348	—
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	—	—
„ „ „ Temisiorene	—	—
„ „ „ Ardelenesci	—	—
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	112	50
Galbinu	5	41
Napoleonu d'auru (poli)	9	03

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**   Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 7. ANULU XX.

Sabiiu, in 23 Ianuariu (4 Febr.) 1872.

Program'a

despre ordinea esameneloru publice Sem. I. 1871/2 tienende cu elevii institutului pedagogico-clericale alu Archidiecesei gr. res. in Transilvani'a.

Dîu'a lunei Ian. 1872.	Inainte de amédi.	Dupa amédi.
24. Luni,	Pastoral'a cler. an. III.	Computulu ped. an. I. sî II.
25. Marti,	Moral'a cl. an. II. si Gramatic'a ped. an. I. sî II.	Introducerea in St'a Script. cl. an. I.
26. Mercuri,	Istori'a biser. cler. an. I.	Pedagogi'a cl. an. III. sî ped. an. I. si II.
27. Joi,	Dreptulu canonicu cl. an. II.	Geografi'a ped. an. I. si II.
28. Vineri,	Retoric'a cl. an. III.	Esegetic'a cler. an. II.
29. Sambata,	Dogmatic'a cl. an. I.	Religi'a ped. an. I Ist. bis. ped. an. II.

Din conferinti'a profesorala tienuta in Sabiiu 18 Decembre 1871.

Directiunea.

Eveneminte politice.

Fiindu ca audimu acum de mai multu tempu de impacârile ce se incérca intre Croati si Unguri nu va fi neinteresantu a aflá ceva sî despre alte afaceri de feliulu acest'a.

Nu dicemu nimic'a din partene, ci inregistrâmu simplu aceea ce aflâmu in „Patri'a" nr. 6 an. cur. Iéta ce dîce citatulu diurnalu:

„Amu avutu deplina cunoscintia, sî inca mai nainte decâtu celelalte jurnale române, despre bunavointi'a sî aplecarea gurernului spre a incercá o impacare justa sî drépta a pretensiuniloru nóstre nationale; acést'a totu-si o amu retacutu pâna astadi mai multu pentru aceea, câci suntemu espusi totdéun'a clevetitoriloru sî suspitiunâriloru publice, din partea „nationaliloru" nostri, cându vorbimu despre atari prospecte favorabile pentru noi; acum'a inse, cându jurnalele loru proprie aducu la publicitate acést'a scire, sî asiá nu ne potu suspiciuná ca publicâmu sciri tendentióse sî ca prin aceste voimu a seduce pre poporulu românu: nu ne mai retiene nimic'a dela discutarea acestei cestiuni.

„Fapt'a adeverata este: ca guvernulu actualu, inca innainte de alu perde pre ministrulu presiedinte contele Andrássy, prin unele persóne de influintia si grate fu chiarificatu pre cale privata sî confidentiala, ca poporulu românu preste totu nu este estremu in pretensiunile sale, nici asiá neimpacabilu séu inspaimentatoriu precum lu-presinta unele jurnale estravagante române sî serbe, sî ca prin urmare interesele speciale ale romaniloru usioru se potu impacá cu interesele statului. Guvernulu atuncea, convingendu-se, ca elementulu mai inteliginte alu poporului românu nu este de acordu cu tendintiele panslavistice, nici cu pretensiunile estravagante, ce se manifestéza inca chiaru sî astâdi prin jurnalele partidei estreme, sî ca cunósce numai seriositatea sî tonulu moderatiunei in causele nóstre publico-politice, — s'a pusu in contielegere de totu privata cu unii barbati sedati ai poporului nemagiaru pentru de a se informá mai deaprópe despre dorintiele poporului nemagiaru.

„Constatâmu, ca de-sî acestu pour parler confidentialu n'a potutu avé altu scopu decâtu a primí unele informatiuni private dela acele persóne, totusi pre cându contele Lónyay in loculu lui Andrássy a devenitu ministru-presiedinte alu Ungariei: caus'a impacatiunei a ajunsu la acelu stadiu, câtu ministrulu presiedinte s'a sî dechiaratu, firesce fâra vre-o promissiune din partea guvernului, ca densulu aru fi aplecatu a tractá cu barbatii nationaliloru fâra diferintia de partida, indata ce acesti'a voru dovedí atâtu in portarea câtu sî in pretensiunea loru unu tonu moderatu. Contele Lónyay, de siguru in contielegere cu colegii sei ministri, a sî substernutu clubului deputatiloru deakisti liniamentele principale ale impacaciunei cu natiunalitâtile. Asiá d. e. a intonâtu, ca in comitate aru fi gat'a a face concesiuni considerabile nemagiariloru, precum si la judetiele de prim'a instantia in privinti'a usuârei limbeloru nemagiare; pre terenulu bisericescu: congresu sî autonomi'a pentru credinciosii bisericei gr. cat.; pre terenulu instructiunei publice: gimnasie, scóle reale cu limb'a de propunere a poporului respectivu pre spesele statului; paritatea limbei române cu cea magiara la universitatea ce se zidesce in Clusiu; cu unu cuventu, dlu Lónyay in clubulu deakistiloru s'a dechiaratu a fi gat'a sa implinésca tóte pretensiunile nóstre juste sî clubulu deakistiloru a consentitu intru tóte cu propunerea ministrului presiedinte, punendu numai unic'a conditiune, ca cu ocasiunea convorbiriloru sî sfatuiriloru chiaru sî private intregitatea patriei nu póte fi nici atinsa.

„Dupa aceste antecedintie apoi ministrulu presiedinte a atinsu cestiunea impacaciunei sî inaintea unoru deputati nationali, firesce numai prin trécatu sî in discursu privatu, sî ei prima vista s'au aretatu aplecati sî din alu loru punctu de vedere a acceptá ide'a de impacaciune.

„Caus'a de impacaciune se afla dara pâna acuma in primulu stadiu alu convorbiriloru private, mâne — poimâne ea póte pasí in alu doilea stadiu de conferintie, sî in urma in alu treilea stadiu de propositiune ministeriala inaintea corpului legislativu."

Afacerea Croatiei este inca totu la ordinea dilei. Partit'a natiunale, cetimu, sî'a si tramisu mai multi representanti la Pest'a. „P. L." asigura ca afacerea se afla in stadiulu, incâtu deciderea nu mai este departe, pentruca din ambe partile este lucru meditatu sî desbatutu de ajunsu. Contele Lónyay sî a formatu programulu. In vre-o câteva dile va puté sci déca partid'a natiunale croata lu primesce séu nu-lu primesce. In casulu primu natiunalii cu uniunistii se voru invoí, prelanga interveniirea ministrului presiedinte, la statorirea candidatiloru in cercurile electorali.

Unu telegramu din capitalea Croatiei anuncia, ca cu inceputulu lui Fauru se voru face transferâri da comiti supremi sî pre lânga acestea sî suspienderi din posturi.

Alta scire despre afacerea croata spune, ca conducetorii opusetiunei au incunosciintiatu pre contele Lonyay ca suntu gat'a la o intelegere, tóte puniuatiunile inse nu le potu primí.

Unu congresu de slavi, se scriea in mai multe diurnale, ca se va aduná in Belgradu (Serbi'a) „Pesti Naplo" dice ca scirea acést'a e o scornitura fâra de nici o insemnatate politica.

Din Galiti'a sosescu sciri despre crescerea continua a opusetiunei din partea ruteriloru. „Slovo" fóia ruténa cere introducerea alegeriloru directe pentru senatulu imperiale sî in Galiti'a, eventualminte alegerea deputatiloru senatului imperiale dupa curie nationale. Mai departe doresce unu comitetu provinciale constatatoriu din membri poloni sî ruteni, iéra déca renumit'a resolutiune a dietei galitiane se va primí de senatulu imperiale, rutenii pretindu o separare totale a tierei in partea polona sî ruténa.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 24 Ianuariu a casei magnatiloru se cetesce raportulu comissiunei judiciali despre legea colonistiloru. Proiectulu acest'a de lege se primesce in desbaterea generale, de asemenea sî in cea speciale dela § 1—4.

Notariulu casei deputatiloru A. Parcsevics presinta proiectulu de lege despre recrutare sî immultirea batalióneloru de honvedi.

§§. ceialalti din legea colonistiloru se primescu prelânga modificatiunile comissiunei judiciali.

In siedinti'a din 24 Ianuariu a casei deputatiloru se cetesce sî aprobéza protocolulu.

La ordinea dilei stau mai multi tituli de bugetu remasi flotanti. Dupa resolvirea respective votarea acestor'a sî dupa cetirea propunerei ministru-presiedintelui privitóre la esmiterea unei comisiuni in afacerea noului edificiu pentru parlamentu, se incheia siedinti'a.

In 25 Ianuariu tienù cas'a deputatiloru de asemenea o siedintia scurta; in aceea siedintia asterne comitetulu financialu raportulu seu despre cererile de creditu suplementariu ale ministrului de financie sî de interne. Dupa resolvirea catoru-va afaceri de interesu secundariu, se incheia siedinti'a.

(Continuarea acluseloru la articululu dlui Dr. Borci'a: *))

Protocolulu

comitetului ad hoc pentru primirea pareriloru inteligintiei române despre conduit'a politica a natiunei române.

In 30 Octobre 1871.

Continuându-se a 3-a siedintia, astadi au fostu de fatia dlu presiedinte Elia Macelariu, Ioanu Hanni'a, Ioanu Russu, Dr. Ioanu Nemesiu, Dr. Ioanu Borci'a, cá notariu, Visarionu Romanu, lipsindu Dr. Demetriu Racuciu in tóte trei siedintie a comitetului.

Dlu presiedinte alatura sub A) conspectulu aceloru domni, câtra cari s'au tramisu litere intrebatóre, in nr. 120.

Dr. Ioanu Borci'a asterne sub B) unu estrasu din epistolele primite in nr. 17.; iéra dlu presiedinte pune la cetire inca . . . epistole alaturate sub C) primite sî aflate mai târdiu.

Epistolele cu nr. 17 se alatura sub D).

Comitetulu purcede la desbatere, ca ce are elu de a face dupa primirea epistoleloru?

Provocatu fiindu notariulu Dr. Borci'a, cá referinte 'si asterne parerea sea in scrisu adeca aici sub E) sî dechiara a o sustienca sub tóte impregiurârile, fiindu ea basata pre respunsurile amintite, sî care pre scurtu suna: ca comitetulu ad hoc, terminandu-si lucrârile sele, sa predea pretinsele acte sî sa concréda tota causa comitetului permanentu alu congreseloru natiunali din 1861 sî 1863.

In contr'a acestei, face dlu protopopu Ioanu Hanni'a propunere adi cá si eri, ca sa se staruiésca pre lânga reactivarea comitetului alesu din conferinti'a dela Mercurea, sî conducerei acelui'a sa se concréda caus'a nationala, sî sa se efeptuedie reactivarea lui.

Ioanu Russu propune, ca de-si eri spriginise propunerea Drului Borci'a, astadi dupa ce s'au informatu mai deaprópe din actele conferintiei dela

---

*) A se vedé nrii 5 sî 6 „Tel. Rom." Red.

Mercurea, e de parere : cá comitetulu sa faca unu raportu despre parerile primite, prin jurnalu si sa concréda caus'a natiunei intregi. Dr. Nemesiu propune a se sistá tóta espressiunea comitetului pre unu tempu, cá sa vedemu ce se va mai intemplá.

Dlu Romanu este astadi, cá si eri, pentru propunerea dlui Ioanu Hanni'a, din mai multe motive basate pre actele conferintiei dela Mercurea, adaugendu, ca prea putiene pareri respective respunsuri, au sositu dela inteligintii intrebati pre a câroru basa comitetulu nu-si póte dá o parere.

Dlu dr. Nemesiu afirmandu, ca densulu au propusu numai ad formatia, iér déca se lase desbaterea in meritu, apoi dice ca preferéza comitetulu permamentu, inaintea celui alu conferintiei dela Mercurea.

Presiedintele pune la votisare propunerile de susu :

1) a Dlui Nemesiu pentru amanare . . . . cade respinsa de câtra toti ceilalti membrii.

2) acea propunere resultându din propunerile si parerile mai multoru, mai a tuturoru membriloru ; ca adeca comitetulu ad hoc, cu acésta siedintia sa si incheie lucrarile sale . . . . se primesce unanimu, Dr. Nemesiu se abtiene dela votu.

3) Propunerea de susu a dlui Borcea . . . . . . cade: Hanni'a, Romanu si si Russu in contra ; Dr. Nemesiu se abtiene dela votu.

4) Propunerea dlui Hanni'a carele adauga, ca opiniunile date inca nu se potu privi de opiniunea generala . . . . . cade: Hanni'a si Romanu pentru ca, Borcea si Russu in contra, Nemesiu se abtiene dela votu ; presiedintele diriméza pentru acésta propunere.

5) Propunerea dlui Ioanu Russu, incâtu atinge darea unui raportu, despre resultatulu parseriloru respective a primiteloru epistole in jurnale . . . . . se primesce dela toti membrii comitetului.

Cu acestea se incheie siedinti'a comitetului ad hoc, ne mai facându-se alte propuneri si nefacendu-se vre-unu mai departe conclusu.

Comitetulu ad hoc, terminandu-si missiunea sea, cu primirea aceloru respunsuri, ce au sositu pâna la diu'a prefipta de elu, se concréda conducerea causeloru politice natiunali, de aci incolo comitetului permamentu alu cogresului nationalu, alesu si constituitu in 1861 si 1863 predandu tóte actele sale si respunsurile primite presiedintelui aceluia, ce este inca in viatiacu aceea rugare din partea sea :

Ca acelu presiedinte din preuna cu membrii comitetului permamentu, si cu alti barbati inteligenti, sa se consulte despre starea lucruriloru si sa ventileze intrebarea : ce este de facutu ? — Iéra comitetulu ad hoc sa-si esprime opiniunea sea, neprejudecatóre intracolo :

Ca aru fi consultu, cá comitetulu permamentu, déca crede, ca nu s'aru polé esoperá conchiemarea congresului nationalu, séu nu aru fi acést'a acomodatu impregiurariloru de fatia, sa conchieme prin presiedintele seu, in contielegere si cu Metropolitulu gr. cath. câtu de curendu pre toti barbatii natiunei, fosti deputati alesi de poporu si regalisti denumiti de Maiestate in dietele din Sibiiu 1863 si Clusiu 1865, si dupa bun'a loru socotintia si pre alti alesi si fruntasi barbati români, la o consultare seriósa fratiasca si amicabila, despre tienut'a politica a româniloru la loculu, celu va defige comitetulu.

Prin acestea comitetutu ad hoc remâne in modestele margini ale missiunei sale, si nusi aróga o activitate necompetenta ; elu recunósce consecuenter organele statorite de natiune si altele acelor'a resp. ale congreseloru natiunali ; elu impreuna mai tóte paresile, esprimate in respunsuri, cari tóte (afara de unulu) si esprima necesitatea unei contielegeri si resp adunari a inteligintiei, pre o cale, corespundietóre acteloru si concluseloru congreseloru nationali, pre cari trebuie a se pune totu pondulu; elu se pune pre calea legalitâtiei in privinti'a conchiemârei unui congresu, iér afara de ast'a mijlocesce, cá in adeveru acei barbeti ai natiunei sa formeze opinioni datatóre de mesura, cari suntu in deosebi chiemati la acást'a, si cari si mai inainte au posesu increderea poporului si a regimului si monarcului.

Acelea pareri cari provóca pre acestu comitetu a conchiemá conferintie si congrese, nu se potu primi, de órece atunci acestu comitetu ad hoc, nu numai aru trece departe preste marginile sale si si aru arogá o autoritate ne competenta, la cari unele pucine pareri nulu póte eventá, dar s'aru nasce o neconsciintia ba chiaru o confusiune intre atâtea comitete nationali.

Prin urmare preatinsele pareri, respective respective respunsuri, suntu a se reduce numai acolo, ca cunoscu necesitatea unei consultâri.

Tóte celelalte pareri cunoscatóre de asemenea necesitate se reducu la actele si resp. congreseloru nationali dela 1848, 1861 si 1863 si prin urmare recunoscu competinti'a comitetului permamentu alu congresului nationalu, de a descutá si a face unu modu de procedere in causele politice nationali.

Crediendu ca cestiunea acést'a e de ajunsu desbatuta in diurnalulu nostru incâtu ea e matura pentru de asi formulá publicu o opininne asuprai, noi din partene o dechiaramu de inchisa pre acestu terenu.

Publicatiune

prin carea se aduce la cunoscinti'a onoratului publicu urmatoriulu

Estrasu:

alu socoteleloru anului civilu 1871 despre cele patru fonduri, carele s'a testatu de repausatulu domnu Ioanu Iug'a de Báci din Brasiovu spre scopuri filantropice si scolastice.

Sum'a totala a aceloru fonduri este 25,200 fl. v. a. asiediata primo loco in pretiulu casei, carea s'a cumperatu in piati'a Brasiovului sub nr. 82.

Dupa estrasulu socoteleloru din anulu 1870, a fostu remasu din venitulu prediseloru fonduri cu finea lui Decembre a acelui anu unu restu in bani :

	3229 fl. 68½ xr.
la carele s'a adaogatu interesulu aceloru fonduri pre anulu 1871 cu . .	1260 fl.
si competinti'a intereseloru la formandulu alu 2-lea fondu de 6300 fl. alu legatului IV. — pre an. 1871 cu	315 fl.
apoi interesu a 5% totu pre anulu 1871 la sum'a de 2529 fl 10 xr. carea s'a adunatu pâna ultim'a Decembre 1870 la formandulu alu 2-lea fondu dela atinsulu legatu cu	126 fl. 45 xr.
Sum'a de primire in an. 1871	4931 fl. 13½ xr.

din carea s'au datu :

1. La destinatiunua Legatului	I.	105 fl.
2. „ „ „	II.	289 fl.
3. „ „ „	III.	670 fl.
4. „ „ „	IV.	715 fl.
cu totulu :		1329 fl.

Dupa detragerea dârei dela primire remane unu restu de : 3602 fl. 13½ xr.

carele se tiene :

a) de fondulu Legatului II cu	631 fl. 58½ xr.
b) de formandulu alu 2-lea fondu alu Legatului IV cu	2970 fl. 55 xr.
cu totulu :	3602 fl. 13½ xr.

Brasiovu, 31 Decembre 1871.

Comitetulu administrativu alu fonduriloru iuganiane.

O profetia

Cetindu in gazete miscarea imensa ce se produce in Russi'a pre terenulu militaru, 'mi aducu a-

FOISIÓRA.

Enchiridionu.

adeca

„Carte manuale de canóne“

ale unei sante sobornicesci si apostolicesci biserici cu comentare de Mitropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a (Sibiiu, tipografi'a archidiecesana, 1871.)

(urmare din nr. 4.)

Indata ce a esitu opulu : „Compendiu de dreptulu canoicu“ de Metropolitulu Siagun'a, aflandu-me in Vien'a, avui ocasiunea de a audí parerea, ce si o dedù asupr'a acestui opu unu profesoru dela universitatea vienesa, carele s'a ocupatu multu cu dreptulu bisericei orientale si a si scrisu multu in specialitatea acést'a. — Dupa-ce recunoscù pre deplinu meritulu literariu alu acestui opu, facù la elu totu aceea observare critica, pre carea d. N. Mandrea o face in „Convorbirile Literarie“; ca adeca aru fi trebuitu Autorulu sa primésca intre funtânile dreptului canonicu alu bisericei greco-orientale si ordinatiunile civili ale imperatiloru bisantini, ba se ducea si mai departe sustienendu, ca intre acelea aru trebuí sa se numere si pracs'a patriarchiloru si a Bisericei din Constantinopole pâna in diu'a de astâdi, si ca acea biserica patriarchale aru trebuí sa servésca de cinosura canonica pentru tóte celelalte Biserici natiunale greco-orientale, câci altmintrenea unde aru remâné unitutea Bisericei orientale ! ?; altmintrenea este pericolu, ca fia care biserica orientale natiunale sa aiba unu dreptu canonicu deosebitu.

Parerile descoperite din dartea D. profesori dela Universitate nu me surprinsera de locu, câci le cunoscému deja din prelegerile si opurile sale edate. *)

Aceea, ce replicá-i atunci verbalu laudatului profesoru, servésca si D. Mandrea de unu respunsu : Pentru biseric'a greco-orientale au fostu si suntu deobligatóre numai acelea doctrine si legi, ce au emanatu din legislati'a bisericésca. Ori-ce amestecu si octroare de legi din partea imperatiloru s'a respinsu in tóte temporile de câtra toti barbatii insemnati bisericesci. Legile bisericesci emanate din partea imperatiloru s'au primitu ele din partea bisericei nu cá atari, ci numai dupa ce s'au primitu si s'au enunciatu solemnele de ale sale de anumite sinóde, séu fiindu ele si altmintrenea eflusulu canóneloru bisericesci dejá aduse. Statulu in biserica n'a fostu nici odata legislatoru, ci numai esecutoru. Avemu atâtea esemple dupa care biseric'a a recursu la statu ; totdeun'a inse numai de ai dá mana de ajutoriu in esecutiv'a canóneloru, nici odata inse de a primí legi dela statu : deci ordinatiunile imperatesci au pentru biseric'a orientale numai pretiulu unui materialu istoricu, asiadara cá unu studiu ausiliaru la dreptulu canonicu séu celu multu, dupa cum Autorele Compendiului canonicu le lasa unu locu mai eminentu — de adminiculi. Iéra incâtu pentru bisericele patriarchale si in specie, pentru decisiunile scaunului patriarchale din Constantinapole amu reflectatu cu insesi cuvintele Autorului, despre alu cârui opu erá vorb'a, care se cetescu pre pag. XVII a prefatiei in urmatórele.

„Eu afara de aceste isvóra si adminiculi de dreptulu canonicu alu Bisericei nóstre, care eu recunoscu de datatóre de mesura pentru biseric'a nóstra de a tóta lumea, fia ea in ori care perte a lumei — n'amu intrebuintiatu alte isvóra ori opuri dara nici lucrârile particulari ale scauneloru patriarchali, câci eu asiá sum convinsu, ca déca si aste opuri ori lucrâri particulari ale scauneloru patriarchali suntu consone cu sânt'a scriptura, cu canónele sinodali, si cu opurile, de care m'amu folositu eu, atunci aru fi fostu de prisosu, cá sa me provocu si la ele, cá la nisce adminiculi ai dreptului canonicu, de óre-ce nu coprindu nimicu prototipu ci numai decopieri si lucruri administrative ; iéra déca alte opuri ori lucruri ale scauneloru patriarchali nu suntu consone, cu sânt'a scriptura si cu canónele sinodati, atunci eu n'asiu fi potutu se me provocu la ele, câci suntu fâra valóre si fâra potere de dreptu si pentru aceea fiacare dintre noi

---

*) In „Dreptulu matrimonialu“ de Prof. D. Ios. Zhismanu pag. 26 in traducere se póte ceti urmatórele :

1) Canónele au aceeasi potere de lege, cá si legile civile ; In casuri de colisiune decidu cele dintâiu.

2) Legile politice n'au valóre, déca, contradicu canóneloru ;

3) Unde nu stabilescu nimicu isvórele canonice, acolo au valóre decisiunile dreptului bisantinu incâtu suntu compatibile cu principiele bisericei orientale.

minte de o prophetia pre care amu cetit-o in lun'a lui Iuliu a anului 1870 Pastoriulu Tomas care publica pre fia-care anu câte o nóu'a predicere, nu este unu pastoriu nici de turme nici de ómeni. Este unu omu cá si mine, cá si d'ta, b'a inca se afirma a fi unulu dintre diplomati, cei mai perspicati cari s'au vediutu pâna adi.

Iéta ceea ce predicea elu si ceea ce amu cetitu insu-mi intr'unu imprimatu de patru pagini care aparea in lun'a lui Augustu 1870 — observati bine data — la Hugo Heyn din Schleiz.

„Franci'a, — dicea elu in termini proprii, — se voru apará cu barbatia, déra tóte silintiele ei se voru sfaramá inaintea ostirei germane, si va perde Alsaci'a si o parte din Loren'a. In 1871 regele Prusiei se va alege imperatu alu Germaniei si va fondá astfeliu marea unitate germana.

Mai la vale profetulu adauge:

„Franci'a va adoptá serviciulu militaru obligatoriu in tóta intinderea sea. Victoriele Germaniloru va fi o binefacere pentru acésta natiune câci o voru vindec'a de aceea bóla care consista a da lui Napoleonu cultulu acel'a care nu apartiene decâtu lui Dumnedieu, si care e singur'a causa pentru care Franci'a n'a potutu esi inca din epoc'a-i de revolutiuni spre a se constitui in republica. Franci'a va esi din visu-i; va renegá pre Napoleonu si renunciându la ori ce dinastia, la a bourboniloru cá si la a Orleaniloru, va intrá cu franchetia in singur'a cale capabilu d'a o salvá pentru totu-dea-un'a: pre calea republicei.“

Mai repetu inca ca acésta predicere a fostu publicata in primele dile ale lunei lui Augustu 1870.

Se mai cetesce inca acestea:

„Napoleonu III va abdicá de buna voia séu silitu, si nici odata dinasti'a sea nu se va mai urcá pre tronu. Câtu despre republica care va si fi proclamata in anulu acest'a (1870), ea va triumfá si asupr'a Orleanistiloru, si asupr'a legitimistiloru, si asupr'a bonapartistiloru. Insusi Thiers o va fondá“.

Predicerea acést'a s'a implinitu din punctu in virgula; ceea ce si observà „pastoriulu Thomas“ intr'o alta profetia pre care o publicá in lun'a lui Iuliu 1871, si in care cetemu:

„Suntu ómeni cari au avutu bonomia a crede ca Bismarck va reurcá pre Napoleonu pre tronu, séu ca acest'a va mai isbutí, cá la 1852, a inhatiá din nou corón'a printr'o lovitura de statu. Ómenii acei'a nu cunoscu nici pre Bismarck nici pre francesi. Bismarck nu se aventuréza in politica; elu nu face decâtu ceea ce crede neaperatu si omite totu ce nu intra in programulu seu politicu séu acea ce nu-i pare propriu a-i asecurá esecutarea. Reintegrarea lui Napoleonu aru fi fostu unu actu pre atâtu de primejdiosu pre câtu de aventurosu. Ea aru fi pusu in anim'a francesiloru o ura nestérsa improtiv'a germaniloru, ura care aru fi adausu resbele si mai teribili cá lupt'a la care asistarâmu; si chiaru Napoleonu, spre a restaurá autoritatea si popularitatea numelui seu, precum asemenea spre a restabilí prestigiulu Franciei, aru fi profitatu de cea intâiu ocasiune de a-si luá revens'a. Si apoi ceea ce póte fi cu potintia aiurea nu póte fi in Franci'a, pentru ca tiér'a acést'a si-a perdutu inca demultu religiunea sea pentru dinastia. In Franci'a nu se respecta unu rege séu unu Imperatu decâtu pre atâtu pre câtu monarchulu se arata folositoriu tierei. De se intempla contrariulu, déca pre lânga uetilitate se mai adaoga si necapacitatea siefului statului, adio respectu si devotamentu, totulu fuge, totulu dispare, si prim'a consecuentia, este caderea monarchului. Ori-cine apoi vede ca n'a esistatu suveranu francesu care sa fi lasatu intr'atât'a interesele natiunei cá Napoleonu III. Rangulu si titlulu nu pretiuescu in Franci'a nimic'a. Nimenea nu intréba in Franci'a cine este persón'a dara ce face persón'a Deci amu predisu acum unu anu ca Thiers, ca fostulu Orleanistu, va pune umerulu seu la edificiulu republicanu, câci amu credintu ca acestu barbatu de statu sagace, prudentu esperimentatu in afaceri, 'si iubesce tiér'a mai multu decâtu ori-ce pre lume, câci scie ca unic'a forma de guvernu capabila de a asecurá pentru totudé-un'a fericirea Franciei si a francesiloru, este republica. Patriotismulu e ardiendu, ii comanda prin urmare a renunciá la tóte vechile legaminte si la tóte vechile opiniuni in favórea republicei. Si ambitiunea lui care este escessiva dara care s'a purificatu prin verst'a-i inaintata, ii spune se faca totu ce-i póte raportá mai multa onóre in tempii de fatia, si gloria pentru viitoriu. Thiers aspira a i se dá intr'o di supranumirea de fundatoru alu republicei francese. Si titlulu acest'a, toti istoricii viitori, voru fi de acordu a-lu dá.“

„Plângu pre reactionari cari n'au datu crediementu predicerei mele din lun'a lui Augustu 1870, precum asemenea si pre democrati: socialistii cari au credintu ca Franci'a aru puté stabili republic'a democratica socialista, singur'a conditiune, dupa densii, a existentiei si a duratei acestei forme de guvernamentu. Acestor'a le voiu respunde: progresulu nu merge cu salturi impetuóse. Revolutiunea din 89 a imprasciatu cu suflarea-i resturile feudalitâtiei din mediulu evu spre a fonda republic'a pre basea egalitâtiei drepturiloru. Francia lancediesce de optu dieci de ani in starea acést'a de transitiune. Maladia i-a fostu invinsa prin resbelulu din 1870 1871, si dela epoc'a acést'a, form'a esteriora a Statului francesu va respunde aspiratiuniloru clasei inteligente a natiunei. Republic'a care are de temeiu egalitatea drepturiloru politice, nu va putea fi decâtu o republica conservatrice asemenea cu acea a Elvetiei si a stateloru unite din America. Dela acésta rapublicu conservatrice pâna la o republica democratica si sociala, este unu mare pasu. Pentru a face pasulu acest'a, Franci'a va avea nevoie de o desvoltare celu mai putienu de o suta de ani.

„Bismarck favorisa si va trebui sa favorise republic'a francesa, pentru ca scie si trebuie sa scie ca ea este unic'a forma de guvernu care ofera garantia de pace, si ca o monarchia nu se va putea mantiene decâtu nutrindu intrensa ura numelui germanu si gânduri de resbunare.“

Iéta acum ceea ce mai spune „pastoriulu Tomas“ apropoaito de Germani'a si in acelasi timpu de Russi'a:

„Unitatea complecta a Germaniei nu va putea intârdia de a se operá. De nu vom vedé-o efectuindu-se in 1872, o vomu vedé-o negresitu in 1873. Si prin unitate completa intielegu incorsarea la imperiulu Germaniei a tuturoru provincieloru germane ce facu parte din imperiulu Austriacu. Acestu mare actu politicu este o consecuintia a politicei urmate pâna acum de Bismarck, si nimeni nu o va putea impedecá d'a se indeplini. Ia se va pune in scena in momentulu oportunu, si Rosi'a este cu atâtu mai sicura de victoria cu câtu are cu ea pre Prussi'a si simpathiele slaviloru, Austri'a va avea cu dens'a pre Itali'a si Anglii'a, déra adjutoriulu acestor'a nu va impedecá pre Russi'a d'a pravali pre Austri'a in jeraticulu care dela 1856 sta sub cenusia. In lupt'a acést'a care va incepe in anulu viitoriu (1872) s'au celu mai târdiu in 1973, Germani'a va ocupá cu 200,000 ómeni provinciele germane din Austri'a pre care va sfarsi prin a si le anecsa. Aparitiunea subita a luptei acesti'a nu va inspaimentá lumea mai multu ca resbelulu franco-germanu care se sfersí. Bismarck care scie ca resbelulu acest'a este neevitabile, va face totulu cá se grabésca erumptiunea, spre a putea impedecá pre Franci'a d'a interveni in in favórea Austriei la inceputulu luptei, s'au in favórea Russiei câtra finele campaniei. Rolulu celu mai tristu in cestiunea acést'a este reservatu Angliei, care va vedé desfiintiarea intregei sele armate de uscatu.

„Este a abusa intr'unu modu straniu acelu ce aru crede intr'o pace indelungata. Cei trei séu patru ani ce voru succede epocei in care scriu liniele acestea (1871), voru fi atâtu de agitati cá si periód'a dela 1789 la 1815; resbelele insa la cari vomu asiste suntu indispensabili la clarificarea si transformarea stârei actuali a lucruriloru.“

Eata principalele passage a ambeloru prophetii. De ne este permisu a crede asiá cum prevede „pastoriulu Thomas“, e cu nepotintia a nu vedea in nóu'a lui prophetia elemente fórte apropiate de adeveru. Ceea ce este mai positivu, suntu armârile formidabili ale Russiei cari ne punu pre gânduri si cari facu pre toti oficierii din lume, — afara de români cari . . . stau in reserva (N. R.) — de a ne spune prin diferiti articuli de publicitate ca va isbucní o mare lupta in anulu acest'a, care va necessitá din nou concursulu intregei armate germane.

„Cor. Slave“. Dr. H.

Varietâti.

⁂ **Spitalele din Vien'a** in tempulu de fatia au sub ingrigirea loru 3766 bolnavi si nu suntu in stare de a primí mai multi. Cu tóte aceste numerulu bolnaviloru cresce pre di ce merge.

⁂ In Lemberg s'a comisu la 14 Ianuariu unu omoru grozavu. Diminéti'a la 8 óre s'a gasitu o evreica ucisa in domiciliulu seu, in coltiulu stradei „usturoiului“ (Knoblauchstrasse); gâtulu ei erá taiatu si afara de acést'a mai avea si o rana mortala la capu. Tóte lucrurile din casa erau aruncate in tóte pârtile, ceea ce facù sa créda cine-va, ca ucigasiulu s'a luptatu cu victim'a sea, si ca a voitu sa rapésca din obiecte. — Politi'a, luându scire despre acést'a, s'a grabitu a se duce la fati'a locului; acolo apoi a aflatu, ca in diu'a aceea, desu de diminetia, a venitu in cas'a aceea unu polonu, inaltu de statura, imbracatu intr'o blana de óie, si a batutu la usi'a odâiei, in care locuia evreic'a; acést'a l'a lasatu sa intre dupa câte va clipite. Vecinii n'au auditu nici unu sgomotu in momentele acele cându a trebuitu sa se intemple omorulu, si nici pre streinulu descrisu mai susu nu l'au mai vediutu. — Politi'a a facutu indata cercetâri in tóte pârtile si a gasitu intr'unu birtu de rea reputatiune pre unu polonu, cá celu descrisu de câtra vecinii evreicei ucise. Acest'a erá beatu, si cându s'au apropiatu de densulu ómenii politiei, a datu dupa densii cu pahare, garafi, scaune, si cu totu ce i-a cadiutu in mâna. Dupa o lupta seriósa agentii au reusitu a-lu legá, si a-lu scóte din birtu. Pre cându se luptá politi'a cu elu, s'a adunatu impregiuru o multime nenumerata de ómeni.

⁂ **Imperatulu Rusiei** a fostu in mare pericolu dilele din urma la o venetore de ursi; anume unu ursu se apropiase de densulu la o distantia fórte mica, incâtu momentulu erá din cele mai critice. Imperatutu inse si'a pastratu liniscea necesara, si a ucisu pre dusmanulu seu cu o singura impuscatura, pentru care avuse timpu. — Audiendu Imperatulu Austriei despre acést'a, a felicitatu indata telegrafice pre Alesandru, pentru ca a scapatu din paricolulu celu amenintiase in modu atâtu de gravu.

⁂ **Betrânulu Thiers** dilele din urma a inceputu se simta dorere de ochi, din care causa a si chiamatu prin o depesia pre renumitulu Dr. Libreich din Londr'a, pentru a-lu consultá in privinti'a acestei bóle. — Dr. Libreich a si caletoritu indata la Parisu si dupa cercetarea facuta, a declaratu, ca dorerea de ochi a dlui Thiers nu este decâtu o simpla imflamatia, care nu póte sa aiba nici o consecuintia mai seriósa.

⁂ **Printiulu Lulu** fiulu lui Napoleonu a primitu dela Regele Amadeu, rangulu de locotinentu in armat'a spaniola.

⁂ **Parintele Hyacinth** s'a reintorsu la Rom'a, pentru a participá la deschiderea unui jurnalu cu principie vechi catolice.

⁂ **Cetatianulu Adolf (baronu)**

---

este impoternicitu sa osandésca ori ce opuri canonice, si ori ce lucruri patriarchali, care nu corespundu literei sântei scripturi si a canóneloru positive.“ Si in adeveru biseric'a patriarchale din Constantinopolu, incâtu ea influintiata de factori politici si apasata prin vitregitatea tempuriloru, a parasitu bas'a canonica — o sórte ce au avutu mai tóte bisericele nationale — nu póte se servésca nici macaru de modelu pentru celelalte biserici nationale greco-orientale, cu atâtu mai pucinu de o cinosura deobligatóre. De atare servescu numai legile bisericesci sanctionate prin sinódele ecumenice si locale, recunoscute de intrég'a biserica. Aici adeca in pazirea acurata a canóneloru 'si afla biseric'a orientale unitatea sea sigura, carea nu este numai formale cá in biseric'a apuséna (pap'a) ci este o unitate principale; cumca o unitate in principii este mai salutaria cá o unitate numai formele s'a adeveritu pâna acum, atâtu de evidentu câci in sinulu bisericei orientale nu s'au deosebitu bisericele fâra numai pre bas'a nationale, iéra in biseric'a apuséna amu vediutu, ca indata ce s'au abatutu dela unitatea principale canonica, unitatea formale s'au adeveritu cá ilusorica, câci s'au separatu bisericele cunoscute sub numirea de biserici reformate; si biseric'a apuséna in continu este amenintiata de atari desbinari; si ce este óre ide'a fundamentala a reformatiuniloru esite din biseric'a apuséna de nu intórcerea si reducerea constitutiuniloru bisericesci la bas'a loru canonica? — Pâna aici este discursulu avutu cu laudatulu profesoru.

(Va urmá.)

Silberstein din Hermanseisen a sacrificatu 24,000 maji de carbuni (valóre de 10,000 florini) pentru a ajutá pre seraci din trei districte ale Boemiei, care e patri'a sea.

⁂ Italienii lucréza pentru a fondá in Itali'a de mijlocu unu arsenalu mare sî o fabrica de arma, cu 4 milióne cheltuiala.

⁂ Dame Studente. La prelegerile dela universitatea din Berlinu asistau fórte multe dame, pre cari le-au primitu in salónele sciintieloru in timpu de mai multe semestre. In decembre anulu trecutu ministrulu Mühler a voitu se interdica frecuentarea dameloru. Insa nu a asteptatu macaru pâna la finele semestrului, nici nu a anunciatu otarirea sea, — ci a intrebuintiatu unu mijlocu fórte curiosu: anume, damele s'au pomenitu intr'o buna diminétia, ca — pedelii salóneloru — le róga, sa faca bine a-si intrerupe frecventarea dloru sale. Tóta lumea desaproba manier'a cu care s'a esecutatu acésta mesura.

⁂ Nebunie religiósa. O intemplare grozava se povestesce din Ober Rt. Veit. Stapânulu unei mosii de acolo luase pre unu teneru tirolesu in serviciu. Dupa câteva dile veni baiatulu la stâpanulu seu, rugândulu sai permita a merge la marturisitu. Stapanulu i respunse, ca dupa prandiu va veni preotulu satului in visita, sî atunci se va puté intielege cu densulu. In fine venindu preotulu, Tirolesulu i spuse sî lui dorinti'a s'a, jurandu cu ochii plini de lacrami, ca are pecate pentru care nu spera iertare. Speriatu de infatiosiarea lui tulburata, preotulu cauta sa 'lu liniscésca, si 'lu ruga sa mérga la unu medicu, dicendu-i ca pare a fi bolnaviciosu.

A dóu'a di diminéti'a, intra baetanulu in odaea stapânului seu, scaldatu in sânge, sî strigându neconteuitu: „In fine amu scapatu.“ Intr'unu accesu de nebunie religiósa, elu cu o masina ce se intrebuintiadie pentru a sfarm'a alimentele animaleloru sî taiase tóte degetele mâniloru sî picióreloru.

⁂ Infioratoriu presentu de anulu nou. Unu comerciantu din Kiev, fiindu insciintiatu in ajunulu anului nou, ca i-a sositu unu pachetu cu drumulu de feru dela Moscv'a, indata a alergatu la gara, unde in adeveru a sî gasitu o lada cu adres'a sea. Comerciantulu, neasceptându de nicairi asemenea pachetu, fu curiosu sa véda numai decâtu ce contiene acea lada sî desfacendu-o chiaru acolo in presenti'a mai multoru amploiati de statiune, cu multa infiorare gasí in trens'a corpulu unei copile tinere, cu gâtulu taiatu sî anotându in sânge. Comerciantulu scóse indata pos'a ucisei neconoscute, dupa care politi'a inmormentà cadavrulu cu cea mai mare urgentia sî fâra nici unu sgomotu.

⁂ Respunsulu unui martoru. In diu'a de 23 Decembre, la unu procesu criminalu, inaintea curtiei cu jurati din Bucuresci, unu martoru intrebatu de dlu presiedinte intre altele: déca scie carte? betulu saténu se puse pre unu risu cu hohotu, sî cu o naivitate de surprindere: „da nému de némulu meu n'a sciutu“ respunse.— On. Ministru alu culteloru aru trebui sa tina contu despre asemenea triste naivitâti!

⁂ Cununie. Dilele aceste a avutu locu la primari'a din Parisu cununi'a Princesei Margareta de Nemours cu Printiulu Ladislavu Czartoryski. Marturi din partea mirelui au fostu Principi Alecsandru sî Romanu Czartoryski; din partea miresei, ducele de Aumale sî Printiulu Joinvile.

⁂ In India orientala s'a facutu o revolta contr'a englesiloru. Acesti'a au prinsu pre mai multi revoltanti, sî se anuncia, ca au esecutatu cu mórte pre 49 dintrensii.

⁂ Scajandrele. Aparatele intrebuintiate pentru a stá in fondulu apei mai multe óre, spre a observá fondulu mâriloru, aparatele cunoscute mai adesea-ori sub numele de Scajandre, dobandescu — dupa cum probédia revist'a scientifica — importantia din ce in ce mai mare. De cându au inceputu sa se intrebuintiedie telegrafi'a sub-marina, sa se esploreze fondulu oceanului, sa se culéga margénu mai multu — scajandrele s'au perfectionatu neprecurmatu.

La espositiunea internationala maritima, care s'a facutu in anulu acest'a la Neapole, a figuratu unu aparatu de feliulu acest'a, sub numele de Talp'a marina, inventatu de câtra D. Toseli. Acum de curendu s'a esperimentatu acestu instrumentu la Baya. Elu este unu cilindru mare facutu din plâci de feru batutu; deasupr'a are o calota (copacu) sî este impartitu in trei compartimente. In intru se afla lestu de plumbu cá la 5 quintale, a câror'a greutâti tiene Talp'a intr'o positiune verticala sub apa. In compartimentulu din mijlocu, in care potu sa siéda dóue persóne, se afla o manivela cu care se intórce o mica elice sî o cârma asiediata pre un'a din laturile cilindrului. Totu cu acésta manivela se pune in miscare sî o mica pompa. Compartimentulu superioru este plinu de aeru comprimatu, care serva pentru respiratiunea persóneloru ce se afla in Talpa. Catatimea de aeru comprimatu póte sa ajunga pentru cinci-dieci de óre.

Deasupr'a calotei, se afla o mica sfera de alama cu unu geamu; acésta sfera serva de camera obscura sî, prin ajutoriulu unui sistemu de gémuri sî de tubi, permite omului care se afla in Talpa, cându este in apa, cá sa véda unde se afla sî a se regulá dupa trebuintia.

In interiorulu Talpei se mai afla sî unu aparatu electricu, alu cârui'a firu conducatoriu este in intrulu cablului (otgonului) care tiene masîn'a. Prin midilocolu acestui aparatu persón'a care se afla in Talpa póte comunicá cu ómenii care se afla afara la cel'a-laltu capetu alu otgonului.

Aerulu comprimatu trece printr'o cana in compartimentulu unde se afla omulu; catatimea este regulata dupa trebuintia. Aerulu respiratu se curatia prin potasa caustica, care, dupa cum se scie, absórbe accidulu carbonicu.

Esperimentele facute la Baya au reusîtu bine. Cându inventatorele Toseli se afundá in apa pentru prim'a óra, lumea erá cam ingrijata; inse elu telegrafia: „Suntu bine, coboriti-me incetu.“

Nu trece multu inse sî telegrafiadia un'a dupa alt'a; „Scóteti-me afara.“ Intr'unu minutu fu trasu afara. Toseli erá sanatosu, inse se cam udase din causa ca un'a din canalele aparatului nefiindu bine topita, avea o gaurice pre unde intrá ap'a in aparatu. Esperimentatorele se coborise pâna la o adencime de 45 metre.

Dupa-ce s'a dresu canaulului Toseli se cobori in apa pentru a dóu'a óra pâna la o adencime de 70 metri; de acolo telegrafèza: „Nu me scóteti, me urcu eu singuru.“ Sî in adeveru, in trei sî jum. minute, Talpa Marina esi d'asupr'a apei fâra sa fia trasa. Inventetatorele fu primitu cu aplause de câtra asistenti, cându esi afara din aparatulu seu.

Iéta dar, ca Toseli, unu simplu lucrâtoriu mecanicu, inventa unulu din cele mai pretióse aparate pentru esploratiunile sub marine; cine póte prevedé folósele, atâtu scientifice cótu sî economice, ce are sa procure acésta inventiune.

⁂ O idea rusésca. Prin cercurile mai insemnate rusesci s'a nascutu acum o idea, ce merita a fi pomenita. Anume: cu ocasiunea aniversârei de dóue sute ani a nascerei lui Petru celu mare, care va avé locu in curendu, russii si-au propusu sa schimbe numele nemtiescu a capitalei loru (Petersburg) sî sa-lu inlocuiésca cu numele rusescu „Petrograd“ séu numai simplu „Piter“.

⁂ Norvegia a fondatu-o regele Harold Harfagar in anulu 872; asiá dara acestu regatu 'si va serbá in anulu curentu aniversare de o mie de ani a esistintiei sale. Pentru acésta Norvegienii se prepara sa redice unu monumentu pre malulu mârei.

⁂ Unu senatoru — profesoru de cantu. Intr'unu jurnalu din Londr'a, cetimu unu anunciu, prin care printiulu Poniatoski, fostu senatoru alu imperiului francesu, face cunoscutu nobletiei anglese, ca s'a reinturnatu la Londr'a, sî ca voiesce sa dea lectiuni de canto, cu pretiu moderatu. O tampóra o mores!

— O intemplare comica. Dilele trecute marele duce Alexis alu Rusiei, cu suit'a sea, pleca dela Otav'a spre Toronto, cu unu trenu specialu, compusu din 4 vapóre. Trenulu facea câte 25 mile pre óra, cându deodata, mai la sfersitulu liniei de Brookvile, cele dóue vagóne din urma, in care sa afla sî marele duce, — desfacendu-se de celelalte, au inceputu a urmá calea loru in sensu oblicu prin câmpu acoperitu cu ometu. Dupa câteva momente vagónele ratacinde, fura atinute sî s'a constatatu in ele celu mai cumplitu haosu. Voiajorii s'aflau la masa in timpulu accidentului si prin struncinarea neasceptata se resturnara tóte vasele cu bucate preste densii. Marele duce dedusa cu capulu intr'o supera sî admiralulu Possíet avea dreptu coafura o strachina de salata. Erá o confusiune din cele mai comice sî numai cu greu s'au pututu desface persónele ilustre de legumele si sosurile ce se aninase de perulu sî baraele loru. Dupa o óra de lucru s'au instalatu iérasi in vagóne sî s'au urmatu drumulu spre Toronto.

Nr. D. 119/1872.

Publicare de licitatiune.

In $\frac{26}{14}$ Februariu stilulu $\frac{\text{nou}}{\text{vechiu}}$ se voru esarendá in órele obicinuite de oficiu urmatorii munti de pasiune pre tempulu aniloru 1872, 1873 sî 1874 in cancelari'a universitâtiei natiunei sasesci in Sabiiu, piati'a mare nr. 183, sî adeca:

Nr. cur.	Situatiunea muntelui	Numirea	estinderea		Pretiulu de eschiamare	
			Jugeri	sing □	fl.	xr.
1	Sinn'a	Grópele de susu	794	600	157	—
2		„ „ josu	452	890	200	—
3		Stéz'a „ susu	389	1000	102	—
4		„ „ josu	600	—	90	—
5		Hauesiu de susu	1676	1400	100	—
6		„ „ josu	1686	1400	142	—
7		Góz'a „ susu	1419	600	240	—
8		„ „ josu	1387	800	145	—
9	Orlatu	Serecinulu-mare	1253	100	317	—
10		Serecinulu de mijlocu . . .	1413	900	350	—
11		Serecinulu de latura . . .	1141	700	131	—
12		Balintu mare	1101	900	110	—
13		„ micu	650	1000	111	—
14		Balu	929	1300	192	—
15		Furnic'a . . .	1546	—	120	—
16		Oltiavu . . .	1425	—	377	—
17		Stricatu . . .	1750	—	193	—
18		Farcasiu . . .	—	—	285	—
19		Cornu Pleschi .	—	—	201	—

Fia care doritoriu de a luá in arenda are a depune, nainte de inceperea licitatiunei, vadiulu in bani gat'a constatatoriu in 10 procente dela pretiului de eschiamare, in mânile comissiunei licitatóre, pre care lu primescu dupa finirea licitatiunei cei ce nu voru dobandi arend'a inapoi; arendatoriului inse i se va reintórce atunci séu i se va socoti in pretiulu arendei candu a depusu cautiunea conforma contractului.

Conditiunile mai de aprópe se potu vedea sî inainte de terminulu licitatiunei in cancelari'a susnumita in órele obicnuite de oficiu.

Sabiiu in 30 Ianuariu 1872.

Dela universitatea natiunei sasesci.

Concursu.

La scól'e principale — normale gr. or. din Satulungu in tractulu protopresbiteralu 1-iu alu Brasiovului, se afla vacante trei posturi invetiatoresci, pentru a caror'a ocupare se escrie concursu cu terminu pâna la 1 Februariu a. c.

Emolumintele suntu: de fia care invetiatoriu pre anu câte 276 fl. v. a. cu prospectu de a se in multi invetiatoriloru salariulu, totu la 5 ani de servitiu cu cate 25 fl. v. a. sî a se alege celu mai cualificatu dintre invetiatori cá disectore pre langa o remuneratiune anuale de 100 fl. v. a.

Cei ce voiescu a concurá la preamintitele statiuni au a trimite la Préonoratulu domnu protopopu Iosifu Baracu in Brasiovu petitiunile loru instruite cu atestate de botezu ca suntu de relg. gr. or; cu testimoni scolastice ca au absolvatu celu puciuu gim. micu si cursulu pedagogicu séu teologicu sî cu tóte documintele provediute in statutulu organicu.

Satulungu in 12 Ianuariu 1872

Efori'a scólei capitale norm. gr. or. din Satulungu.

Radu Popea sî Irimie Verzea

parochi.

ANUNCIU.

Dlu advocatu de tiéra Iosifu Henrichu face prin acést'a cu totu respectulu cunoscutu ca si-a mutatu cancelari'a sea din Mercurea la Sabiiu, piati'a mica, in cas'a de dupa mesernitie, nrulu 433.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumínec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $1/3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $1/2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $1/2$ cr. v. a.

Nru 8. ANULU XX.

Sabiiu, in 27 Ianuariu (8 Febr.) 1872.

Evenemiute politice.

In unu nr. trecutu facusemu amintire despre convocarea uneiconferintie la Pest'a, carea avea sa se compuna din barbati serbi sî sa desbata afaceri bisericesci natiunale serbesci. Acumu aflâmu din „Pesti Naplo", ca dorinti'a serbiloru culmineza in-tr'aceea, ca serbii sa se bucure de aceeasi autonomia in cele bisericesci sî scolare de carea se bucura sî românii. Acelu diurnalu dîce, ca ministrii au ascultatu dorinti'a acést'a, dara dupa cum este elu informatu, fâra a se fi pronunciatu decisivu fatia cu objectulu din cestiune. Li s'a datu inse serbiloru sa intielégа, ca precându românii se bucura de autonomi'a loru prelânga respectarea legiloru, la o parte din serbi se vede, ca acést'a (autonomi'a) aru serví de mijlocu spre a agitá contr'a legiloru.

Negotiârile cu Croatii mergu schiopatându. Sciri dela 4 Fauru n. ne spunu ca pretensiunile croate suntu pré mari sî in urm'a loru si negotiarile trebuie sa inceteze.

Pentru de a intregi unele sciri aduse sî de noi cu alte ocasiuni reproducemu aici dupa „Tromp Carp." pareri cu coloratu slavicu urmatórele:

Foile austriace se plângu, câci Austri'a a fostu cu desaversire uitata la solemnitatea serbârei din Petersburg a ordinului Sântului George. Jurnalulu „Zukunft" atribuie „fraternitâtiei resbelnice" rusoprusiane unu caracteru „dinasticu," sî se mira pentru ce óre la Berlinu sa se considere cá o virtute neutralitatea Russiei din ultimulu resbelu, pre cându se traléza de criminala neutralitatea Austriei din aceeasi epoca? Jurnalulu „Tagblatt" merge sî mai departe cându afirma ca in Russi'a nu se profera de câtu amenintiâri improtiv'a Austriei, sî ca déca acést'a n'aru fi fostu pentru momentu sustienuta de Germani'a, negresitu ca amenintiârile s'aru fi sî tradusu inca de multu in fapte. „Precâtu timpu Imperatulu Alesandru, — conchide fói'a vienesa, — va domni pre tronulu Russiei, Russi'a va trai in pace cu Austri'a, déra generatiunile viitóre se voru gândí sî voru simti cu totulu alt-feliu de pre cum se gândesce sî simte imperatorele Alesandru."

Trebuie sa recunóscemu: in nici o tiéra nu suntu atâtea temeri cá in Austri'a in privinti'a politicei pacificâtóre a Russiei. Austri'a se simte culpabila inaintea Russiei, sî nu cutéza a marturisi. Se teme nu numai de generatiunea actuala din Russi'a, déra chiaru de generatiunile viitóre, cari n'au venitu inca in lume.

Opiniunea publica in Russi'a este in adeveru pucinu favorabila politicei antislave a Austriei, sî acést'a sa nu 'si faca ilusiune pentru ca ori sî care aru fi sentiementele guvernului sî ale natiunei russesci câtra Germani'a, nici o-data aceste sentiemente nu voru modificá simpathi'a profunda a russiloru pentru slavi de pre câtu pare ai oprime Austri'a sub mant'a protectiunei germane.

Pres'a ungurésca pare a aruncá focu sî pirjolu cu ocasiunea serbârei sântului George. „Loydulu" din Pest'a nu vede in amici'a ruso-prusiana decâtu sentimentulu personale alu ambiloru imperatori; elu vorbesce de antipathi'a marelui duce mostenitoriu alu Russiei pentru germani sî raportéza acésta anectoda dupa care d. de Bismarck aru fi declaratu in Versailes, cu ocasiunea primirei unei telegrame dela Sânt-Petersburg ca „vechile relatiuni de amicia cu Russi'a suntu rupte pentru vecii vecileru, câci nici o-data Russi'a nu le va iertá victoriele." Fói'a ungurésca mai afirma ca déca suirea pre tronulu Germaniei a regelui Wilhelm, a fostu aclamata cu simpathia, este numai pentru ca au crediutu a vedea rumpendu-se relatiunile patriarchali, cari esistau intre Prussi'a sî Russi'a. „Credemu, — conchide „Pester-Loyd," — ca principele cancelariu alu imperiului germanu va pune unu capetu, mai curendu seu mai târdiu, servicieloru politienesci facute Russiei de câtra Prussi'a sî ca va rompe cele din urma fire ale sântei-aliatie dintre Prussi'a sî Russi'a, cari le tienu strensu legate mai cu séma dela resbelulu Crimei incóce."

Jurnalele oficióse russesci, departe d'a intrá in polemica cu organulu magiaru, pare ai multiemí de francheti'a cu care 'si esprima vederile despre alianti'a Russiei cu Germani'a. „Iéta o lectiune, — dice „Golos," — de care trebuie sa profitâmu. Pentruca nu e lucru mare nici imposibile rumperea relatiuniloru de amicia dintre state, nici sa mai comptâmu atâtu de multu pre vecinici'a buneloru nóstre relatiuni cu Germani'a. Totulu ce scimu este ca déca va fi o rumptura, nu noi vomu oferi ocasiunea, de sî nu ne vomu considerá câtusi de pucinu legati, prin-tr'unu juramentu óre care cu Prussi'a.

„Cu totulu din potriva de ceea ce sperau inamicii nostri, tocmai foile slave au avutu in vedere semnificarea sî greutatea cuvinteloru pacifice pronunciate decâtra imperatorele Alesandru la banquetulu cavaleriloru sântului George. Departe d'a ne teme de prelungirea buneloru raporturi dintre Germani'a sî Russi'a, popórele slave afla o garantia pentru desvoltarea loru ulterióra. In adeveru aceste popóre au recitatu pre alocurea câte o anectoda privitóre pre óspetii nostri germani din Russi'a cari reprasintau aclamatiunile cu cari erau primiti in Petersburg, cá opera a marelui nostru maestru de politia, déra nici unulu din acele organe n'au datu crediementu unoru asemenea calomnie, sciindu bine ca poporulu rusescu, pucinu demunstrativu, este inse patriarchale in ospitalitate.

Apretiârile foiloru slave potu fi citate cá modelu de bunulu simtiu ce este apanagiulu acestei ginte. „Nimeni — dice fói'a ceca „Politik," nu póte apreciá importanti'a sî greutatea amiciei care unesce pre Russi'a cu Germani'a, cá noi slavii, pentru ca o amicitia sîncera intre Russi'a sî Germani'a va fi insotita, de voia de nevoia, de amici'a nu mai putinu sincera a germaniloru pentru slavi. Intindemu de buna voia cu Russi'a mân'a nóstra germaniloru pre cari i sfatuimu sa nu uite ca amici'a cu Russi'a nu va durá de câtu atâtu pre câtu nu voru dá motive a vedea radicându-se improtiv'a loru antipati'a lumei slave."

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 27 Ianuariu a casei deputatiloru se cetesce sî aprobéza mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Se anuncia dupa aceea petitiuni diferite.

St. Pavlovics sî A. Lázár urgéza respunderea la interpelatiuni mai vechi.

M. Uerményi cetesce unu raportu alu comitetului petitiunariu.

Petitiunile in afacerea organisatiunei urbei capitale, la propunerea lui Fr. Deaku, se voru imprime sî desbate de odata cu legea urbei capitale in sectiuni. Cele-lalte petitiuni se transpunu ministerieloru respective.

Notariulu casei magnatiloru ascerne nuntiulu acelei'a in caus'a legei industriali sî de venatu — pre care cas'a magnatiloru le-a primitu nemodificate, — legea colonistiloru inse cu mai multe modificatiuni.

Propunerea lui Szathmáry relativa la infiintiarea unei a dóu'a catedre homeopatice la universitate o respinge comitetulu financialu. Dupa o desbatere scurta se primesce insa propunerea lui Szathmáry, cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 30 Ianuariu se anuntia dupa finirea formalieloru obicinuite. petitiuni diferite.

Intréga „opositiunea liberale a urbei capitale" (constatatóre din 25 insi) petitunéza contr'a proiectului de lege relativu la organisatiunea acelei urbe.

I. Hajdu presinta unu referatu alu comitetului petitiunariu.

I. Madarász interpeléza regimulu ca nu are de cugetu a asterne unu proiectu de lege relativu la ameliorarea lefeloru invetiatoriloru.

Notariulu casei magnatiloru asterne nuntiulu acelei'a consemtitoriu in afacerea speseloru administratiunei jurisdictionarie.

Comitetulu financialu presinta legea bugetaria pro 1872, care constu din 7 §§., dintre cari pre celu dintâiu lu reproducemu sî noi:

§ 1. Pre anulu 1872 se prefigu sî aprobéza spesele ordinarie ale tieriloru corónei ung. cu 161,954,503 fl. spesele estraord. cu 70,211,891 fl. spesele = de creditu = cassa sî operatiune cu 64,787,675 fl.

In siedinti'a din 31 Ianuariu se autentica protocolulu siedintiei precedinte.

Presiedintele anuncia mai multe petitiuni. Contele M. Lónyay impartâsiesce prin o scrisóre, cá presiedinte alu academiei, ca in 2 Februariu c. n. va avea locu o festivitate in memori'a lui Eötvös, in edificiulu academiei la 11 óre, mâne, adeca in 3 Feb. se va serbá unu parastasu in biseric'a universitâtiei, la ce deputatii se invita a luá parte.

I. Zeyk cere unu concediu de 6 septemâni; i se incuviintiéza. Mai multi deputati ascernu petitiuni, cari se transpunu comissiunei respective.

Referintele K. Széll ascerne raportulu comitetului centralu despre proiectulu de lege bugetariu.

Se va tipari sî pune la ordinea dilei, cu ce siedin'a se si finì.

Circulariulu

ministrului de interne emisu câtra jurisdictiuni.

Din caus'a legaturei organice, ce esista intre art. de lege XLII. din an. 1870 despre organisarea jurisdictiuniloru sî art. de lege XVIII. din an. 1871. despre organisarea comuneloru sî de aceea, ca orasie cu senate organisate supuse jurisdictiunei, comunitâti mici sî mari sa fia in stare de o parte a eserciá drepturile de singuvernementu, de alta parte inse a implini dispusetiunile legali ale acelui'a sî a esecutá ordinatiunile, ce se voru emite de jurisdictiune in trebile administratiunei jurisdictiunali sî de statu, e necesariu, ca dupa constituirea mai nóua a jurisdictiuniloru sa se faca dispusetiunile privitóre la esecutarea art. de lege XVIII. an. 1871 despre organisarea comuneloru.

Cându provocu jurisdictiunea — dupa dreptulu, ce mi se da prin §. 134. a art. de lege citatu — la facerea dispusetiuniloru acestoru-a, nu potu sa retacu totu de o-data aceea a mea convingere, ca legea acum citata punendu basa secura la provederea regulata sî precisa a trebiloru comunali, ni garantéza, pre lànga suscitarea interesului generalu pentru trebile comunali sî desvoltarea secura a institutiuniloru comunali, conformu recerintieloru tempului nostru. — Sum convinsu despre aceea, ca jurisdictiunea petrunsa de insemnatatea acestui mare opu de reforma, facându in tóta directiunea dispusetiunile necesari pentru esecutarea corecta a determinatiuniloru detaliate din acést'a parte a legei sî va urmá cu atentiune continua descépta procedur'a loru. — Gatirea operateloru preparative privitóre la organisarea comuneloru tienendu-se de sfer'a de singuvernamentu a jurisdictiunei, eu nu me simtiu chiamatu a dá in acést'a privintia procedurei jurisdictiunei o directiune prin o informatiune speciale; nu potu inse sa nu atragu deosebit'a atentiune a jurisdictiunei spre aceea parte a organisârei, carea servesce de bas'a constituirei representantiei comunali chiamate la eserciarea dereptului de singuvernamentu, si a organeloru esecutive a acelei'a: a antistieloru.

Determinarea numerului representantiloru comunali, compunerea listei representantiloru, cari nu se alegu si a alegatoriloru comunali, mai departe otârirea prin ordinatiune a dereptului de lucru si sferei de activitate a antistiei, a marimei salarieloru si a statului personalului de servitiu trebuie sa le privescu de asiá insemnate pârti ale organisârei, câtu numai dela esecutarea corecta a acestor'a pre cum si dela alegerea representantiloru comunali, a membriloru suplinitori si a antistiloru comuneloru, in urma dela impartirea corespundietóre a comuneloru pentru notariatulu publicu potu asceptá reesirea dispusetiuniloru salutari a legei.

Ca comunele de nou constituite sa determine prin ordinatiune numerulu, tempulu si ordinea de consultare a congregatiuniloru corpului representativu comunalu, mai departe manipularea casei si modulu computabilitâtiei, spre aceea are sa se inderepte o atentiune deosebita.

Dupa aceste trebuie sa relevediu acele dispusetiuni a legei, prin cari provederea definitiva a trebitoru atinse acolo se pune in sfer'a mea de activitate asiá:

1. In intielesulu §. 25 din lege, déca jurisdictiunea séu óresi-care orasiu cu senatu organisatu voiesce sa modifice mai corespundietoriu prin statutu praca'a esistinte pentru provederea causeloru orfanali si manipularea baniloru orfanali pâna atunci, pâna cându caus'a orfanala nu se va ordiná definitivu si generalminte, o atare ordinatiune are conformu dispusetiunei legei, sa se substérne mie spre aprobare.

2. Fiindu-ca mi se incredintiéza prin §. 75 din lege detiermurirea obiecteloru si modului tienerei a rigorosului notarialu, provocu jurisdictiunea cá sa dispuna in tréb'a acést'a pentru elucrarea unui proiectu esauritoriu in tóta directiunea, si sa-mi substérna acestu operatu in decursu de 3 luni pre lânga o relatiune deosebita.

3. Dupa §. 109 din lege, pâna ce nu se dispune prin o lege generala mai nóua, comunitâtile suntu deoblegate a grigi de unu modu de manipulatiune aptu a asecurá conservarea paduriloru comunali.

Provocu dara jurisdictiunea, cá statutele comunali, ce se voru aduce in acést'a tréba, sa mi se substerna pre lânga o relatiune deosebita.

4. In acelu casu, déca óresi-care comuna aru dorí sa se organiseze cu abatere dela pusetiunea, ce i se asémna prin §. 140, recursulu acelei'a privitoriu la acésta tréba, are sa se pertracteza in intielesulu §§. 134—136 inainte de pornirea operateloru preparative amintite mai susu, si sa mi se substérna pre lânga o relatiune spre dispusetiune definitiva.

5. Lasandu-se in intielesulu §. 139 ne atinsa unirea complinita in an. 1848 si de atunci incóce a comuneloru, cari suntu zidite laolalta si jacu pre teritoriu a duoru jurisdictiuni, ni s'a impusu totu-o-data detorinti'a, cá sa referezu legislatiunei despre aceste in caus'a legalisarei incorporatiunei; provocu dara jurisdictiunea, cá sa compuna o consemnare esacta despre unirile din cestiune si sa mi-o substérna mie.

In fine provocu jurisdictiunea, ca dupa constituirea corpului representativu comunalu si dupa alegerea antistiloru comunali sa mi se raporteze despre aceste si sa mi se presinte cu acést'a ocasiunea si list'a orasieloru cu senatu organisatu, cari jacu pre teritoriulu jurisdictiunei.

Bud'a, in 23 Ianuariu.

V. Tóth. m. p.

Colect'a

din protopopiatulu gr. or. 1 alu Brasiovului pre sém'a didindeloru séu reparendeloru biserici serace gr. or. din Archidiecesa, in Decembre 1871 si Ianuariu 1872.

a) Cetatea Brasiovului.

DD. Iordache Davidu 25 fl. Dimitriu Stanescu 12 fl. Dimitriu Ienciovicíu 10 fl. Radu Radoviciu 10 fl. Ioane G. Ioanu 5 fl. Nicolau F. Ciurcu 5 fl., Nicu Lengucianu 5 fl, Stanu Blebea 5 fl., Georgiu Boambenu 5 fl. I. Ferhat 5 fl. Constantinu Steríu 5 fl. Stefanu Sotiru 5 fl. — Diamandi Manole 5 fl. Daniilu Demeter et Neffe 4 fl. Ioane Sotiru 3 fl. Const. I. Popasu 3 fl. Radu Pascu 2 fl. — Nicolau Stravoiu 2 fl. Stefanu Poenariu 2 fl. — Stefanu Carapenu 1 fl. Ioane Lengeru 1 fl. Bartolomeiu Baiulescu 1 fl. Cristea Orgidanu 1 fl. Ioane B. Gemulea 1 fl. Nicolau Catana 1 fl. Georgiu N. Orgidanu 1 fl. — Nicolau Irimie 1 fl. — Petru Archimandrescu 1 fl. — Dimitriu Eremi'a 1 fl. — Colectiune in biserica 2 fl. Sum'a 130 fl. v. a.

b) Preurbiulu Brasiovului la S. Nicolau.

DD. Andreiu Popoviciu 5 fl. — Veduv'a Zoi Enghiurli 3 fl. Veduv'a Elis'a Oroiann 2 fl. 50 cr. Ioane M. Burbea 1 fl. Alecu Georgiu 1 fl. Davidu Almasianu 1 fl. Andreiu Bontoiu 1 fl. Nicolau Padure 1 fl. — Georgiu Petroviciu 1 fl. Teodoru Nicolau 1 fl. — Georgiu Brezanu 1 fl. Nicolau Butmaloiu 1 fl. Michailu Ivanciciu 1 fl. Nicolau Maciuca sen. 1 fl. Andreiu Pitisiu 1 fl. Ioane Bómbenu 1 fl. — Constantinu Aleciu 1 fl. — Stefanu Vili 1 fl. Ioane Labesiu 1 fl. Veduv'a Mari'a Stefanu 1 fl. Dela 10 persóne 4 fl. 90 xr. — Biseric'a St. Nicolau 25 fl. — Protopresbiterulu Iosifu Baracu 2 fl. 14 xr. Sum'a 59 fl. 54 xv. v. a.

c) Preurbiulu Brasiovului pe Tocile.

DD. Nicolau Frigatoriu 1 fl. Stefanu Chiuchiumbanu 1 fl. — Constantinu Voicu 1 fl. Vasiliu Burbea 1 fl. Nicolau Mitocu 1 fl. Florea Parvu 1 fl. Radu Stefanu 1 fl. Veduv'a Parachiv'a St. Chiuchiumbanu 2 fl. Dela 33 persóne 12 fl. 40 xr.

Sum'a 21 fl. 40 xr.

d) Brasiovu-vechiu.

DD. Parochulu Georgiu Persinariu 1 fl. Dela 18 persóne 1 fl. 20 xr. si cu disculu in biserica 1 fl. 51 xr. — Sum'a 3 fl. 71 xr.

e) Darstele Brasiovului.

Prin colecta dela mai multi poporeni 1 fl. 45 xr.

f) Bacifalu.

Prin colecta dela poporeni 3 fl. 20 xr.

g) Cernatu.

Parintele Ioanu Verzea parochu 2 fl. 50.

h) Satulungu, biseric'a SS. Archangeli.

Dela 4 persóne 1 fl. 70 xr. si dela mai multi 2 fl. Sum'a 3 fl. 70 xr.

i) Satulungu, biseric'a S. Adormiri.

Cu disculu in biserica 5 fl. v. a.

k) Stupini.

Prin colecta dela mai multi poporeni 3 fl.

l) Tintiari.

Dela biserica 1 fl. Par. Ioanu Eft. Popoviciu 1. fl. Parint. Ioane Popescu 50 xr. — Epitropulu Ioanu Stefanu 50 xr. Dela poporu 2 fl. 50 xr.

Sum'a 5 fl. 50 xr.

Sum'a totale 239 fl. v. a.

Brasiovu, Ianuariu 1872.

Dle redactoru! Me dedasemu, cá la inceputulu anului nou sa facu câte o reprivire la progresulu nostru spiritualu si materialu, asta data s'a enunciatu acést'a in lunele din urma a anului trecutu prin mai multe jurnale, scriindu-se: „Românii din Brasiovu in desvoltare spirituale si materiale de modelu“. Astfeliu scrise „Romanulu“ din a. tr. in vre-o trei numeri, „Albin'a“ in nr. 78 a. c. si alte jurnale din Bucuresci si Iassi publicara acésta lauda despre progresulu ce s'au facutu aici.

Românii brasioveni voru insemná in bilantiulu loru si acestu testimoniu publicu si voru pasi mai departe, pentru ca ei sciu dis'a: „Laud'a nutresce spiritulu precum róu'a pamentulu, ea 'lu insufletiesce, cá sa crésca samenti'a si sa rodésca.“

Dreptu acést'a — asiá credu eu — ca ei voru nisuí si mai departe spre a corespunde viitoriului, care de aici pretinde fórte multu.

Sustienu si eu cu tóta modesti'a, cumca e dreptu aceea, ca medilócele de cultura, cari le-au infiintiatu românii nostri aici, nu s'au infiintiatu in alte locuri romanesci din Austro-Ungari'a si ca acestu interesu si jertfa nobila nu s'au vediutu pre airi in astfeliu de cantitate, cá aici.

Faptulu nobilu din 12 Dec. a. tr. prin care

FOISIÓRA.

Enchiridionu.

adeca

„Carte manuale de canóne“

ale unei sante sobornicesci si apostolicesci biserici cu comentare de Mitropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a (Sibiiu, tipografi'a archidiecesana, 1871.)

(urmare din nr. tr.)

Mai incolo cu privire la aceea, ca dlu recensente afla pre pp. 258, 267, 291 nr. VI si 296 o inconsecintia a autoriului, care nu primesce legile civili intre funtânile dreptului canonicu si totusi la citatele pagini s'aru provocá la atari dispusetiuni si legi ale poterei civile, obiectâmu, ca autorulu tocmai prin acele locuri confirma consecinti'a sea, pentruca nu se provóca la acele spre a deduce din ele vre-unu adeveru canonicu, ci pentru a aretá, ca atari dispositiuni si legi nu s'au privitu nici odata de biserica cá deobligatóre, ci s'au respinsu de biserica cá unu ce octroatu. Totusi mai bine vomu face de vomu lasá sa vorbésca acele pasage:

Pre faci'a 267 a Compendiului cetimu: „Cunóscemu noi novél'a 123 din capulu XVIII a imperatului Iustinianu, care dice: „carele va zidí biserica si pre preoti va inzestrá, acel'a are dreptulu de denumire a preotiloru dela acea biserica.“ Inse cunóscemu si aceea, ca legislatiunea bisericésca n'a acceptatu acésta novéla a imperatului Iustinianu. Asertiunea nóstra se adeveréza prin aceea impregiurare faptica, ca sinodulu ecumenicu alu V. ce s'au tienutu in dilele acestui imperatu n'au primitu in afacerile sale novel'a amintita, déra nici celelalte sinóde, ce s'au amintitu mai tardiu etc. Totu in acestu intielesu se provóca autorulu la atari dispusetiuni imperatesci si la p. p. 258, 291 nr. VI (recte 281 nr. VI) si 296, cu acea impregiurare mai multu, ca autorele nu deduce din acele citatiuni nici decumu unu adeveru canonicu, ci numai istoricu.

Sa ne intórcemu acum si la consecintie. Dlu recensente dice: „3-lea, in fine Autorulu cere, cá statulu sa recunósca dreptulu de jurisdictiune in materii bisericesci.“ In privinti'a acést'a noi amu vediutu, ca ultimulu capitolu (p. 397 — 451) e consacratu jurisdictiunei bisericesci; mare parte inse din ceea, ce ni desvólta autorulu, n'are decâtu unu interesu anticuaricu, nu numai pentru biseric'a greco-orientale din Români'a, ci si pentru ceea din Austri'a.

Intrebarea sulevata mai departe de dlu recensente „déca statulu modernu are a acordá ori cârei biserici si asiá si bisericei greco-resaritene poterea jurisdictiunei in intinderea dorita de autoru, si déca esistenti'a jurisdictiunei eclesiastice e neaparata pentru libertatea bisericei“ o resolvéza dlu recensente negativu, sustienendu pentru biserica numai poterea disciplinaria si si acést'a potere disciplinaria n'are sa fia absoluta, ci statulu va avé dreptulu a esercitá unu controlu spre a impedecá orice esercitiu abusivu.“

„Opíniunea nóstra, dice dlu recesente, e consacrata in dreptulu publicu modernu a multoru state si ea pretinde a fi admisa pretotindenea, unde nu voiesce a fi subordinatu bisericei.“

Din parerile dlui recesente n'aru resultá nici mai multu nici mai pucinu decâtu:

1. Ca unele canóne bisericesci, dupa socotinti'a unui'a, séu altui'a, se potu pune „ad acta.“

2. Ca preste canóne aru stá dreptulu publicu modernu, care fiindu neconstantu — astadi este intru unu feliu si mâne intr'altu feliu!

3. Ca statulu aru devení subordínatu bisericei, indata ce aru acordá bisericei competinti'a jurisdictionale.

In generalu respundemu, ca atari doctrine amenintia subminarea bisericei greco-orientale din basele ei, pre care le a stabilitu in decursulu seculiloru, iéra pentru biseric'a nóstra nationale din Români'a si Austri'a aru devení cele mai periculóse; si in specia:

Ad 1. a pretinde in cuprinsulu unui compendiu de dreptu canonicu alu bisericei orientale primirea la atari doctrine, aru insemná atât'a câtu a scrie unu Compendiu de dreptu canonicu, necanonicu. Lasamu pentru ilustrarea materiei acestei'a românii brasioveni au ingrigitu sî au impartitu vestminte la 80 copii sermani, jertfindu preste 500 fl. v. a. spre a-i incuragiá la studiu, e inca unu documentu deosebitu, prin urmare suntu demni de tóta stim'a sî aru trebuí recunoscuta de toti acésti'a; voiu mai sustienea cumca e dreptu sî aceea, ca cultur'a spirituale produce inaintare in tóte ramurile si asiá sî in materia.

Mai sustienu ce-va: recunoscintia sî altoru factori dinlauntru si din afara, care au concursu cu ajutoriulu loru la aceste resultate de lauda. Nu voiu uitá pre conducetoriulu, indemnetoriulu sî sprijinitoriulu nostru Archipastoriu, care ne aréta sa imitâmu ce a facutu densulu. Materi'a sa crésca paralelu cu poterea spirituale. — Atâtea fonduri incepute cu crucerii ne atragu alu imitá; nu voiu uitá recomandarea ca institutelorn infiintiate le lipsesce mediloculu care sa atraga sî tinerimea din midiloculu Transilvaniei si de airea, adeca: infiintiarea unui Internatu.

Mai incolo nu voiu sustiené, ca românii de aici, a facutu totu ce pretinde viitoriulu sî nici aceea, ca medilócele spirituale aru fi de ajunsu pentru prosperarea materiale.

Cându e vorb'a de progresu materiale sî mai alesu de acel'a, care se desvólta aici — Românii din Brasiovu, credu eu, ca au necessitate sa invetie de rostu macaru unele din cele ce scrie despre materia dlu Dimitriu Brateanu in „Românulu" din 22 Dec. 1871; ei cu infiintiarea claseloru reali sî comerciali nu se potu multiamí.

Cei ce cunoscu Brasiovulu sciu, ca este unu locu mai multu comercialu industrialu sî fatia cu progresulu, ce ceru acestea au sa mai faca. Noi recunóscemu ca românii de aici au mari merite pentru acestu locu ba sî fatia cu Transilvani'a sî Romani'a pentru productele aduse din orientu, pre atunci cându nime le aduceau, si de acést'a le da regimulu scutiri si privilegiuri sî pentru cele lucrate sî transportate de aici in Romani'a sî orientu, de unde au adusu auru sî si-au facutu sasii nimeste cu elu fâra a recunósce.

Pre la anulu 1777 ne arata o tabela oficiósa, ca erau in Brasiovu 140 comercianti sî intre ei numai doi greci, aceea arata sî articulii cu carii se ocupau sî loculu unde i desfaceau.

La inceputulu acestui vécu, ne arata o consemnare, ca erau 114 comercianti civi posessionati sî 26 compagnisti, adeca estranei sî la a. 1844 ne arata o alta consemnare, ca erau 132 comercianti civi sî 14 compagnisti. Astadi inca se afla preste 130 sî vre-o 50—60 speculanti mici sî vre-o 16 firme asiá numite greco-bulgare. A resaritu insa, ceea ce nu erau mai inainte, vre-o 26 firme armenesci cu evreesci sî vre-o 14 bacanii sasesci. Sasii aveau mai inainte numai lipscani'a sî din feraria sî numai elementele sasesci aveau aici manufactur'a, astadi mai suntu multi magiari sî slavi cu acésta ocupatiune.

Recunoscendu dara in comerciu meritulu românilorù, ne va ierta sa observâmu sî noi ceea ce vedu d-loru, ca ne preingrijesce: calea ferata si progresulu streinu ce se desvólta.

Românii din Brasiovu a sustienutu pâna acum sî materiei pretiulu ei, pentru acést'a are loculu acest'a renume intre români, care i-a datu orasiului — colóre romanésca, unu ce pré necesariu ce n'avemu in Transilvani'a, sî dorinti'a de a avé orasie romanesci trebuie sa arda in anim'a oricârui românu.

Fatia cu acésta dorintia unii comercianti betrâni suntu preingrigiti sî aici fatia cu desvoltarea cea uriasia a comerciului streinu, care a radicatu sî aici stindardulu seu cu mandria.

Deci e necesariu, cá avendu in vedere meritulu comerciantiloru români, sa nu perdemu din vedere desvoltarea comerciului streinu, sa adoptâmu medilócele cu cari lucra acest'a, adeca: spiritulu de asociare, cass'a comuna de ajutatu, intrunirea cu manufactur'a, fondu de ajutatu pentru casele nenorocite, ingrigirea cá comerciulu sî speculele sa se estinda in mâni romanesci, pentru ca astfeliu, credu eu, ca inmultimu materi'a sî poterea cá români.

Spiritulu comerciului de astadi e asociarea. Nu dîcu, ca românii nu l'aru fi intielesu. Ei au doveditu acést'a prin intreprinderea cea colosala cu arend'a Borszecului, prín cele cinci fabrici romanesci, un'a de harthia la Zernesci, dóue de gazu sî alt'a de uleiu de rapitia aici sî cea dela Bucuresci. Strainii inse ne facu atenti a ne organisá mai departe in acésta directiune. Societatea francesa, care a luatu provederea orasiului cu gazu aericu, asociarea la arend'a acciseloru sî cea la intreprinderea necesarieloru la drumulu de feru, ce se lucra pre aici, suntu ante posturile resboiului de concurentia straina cu cea din locu. — Streinii suntu armati bine, stau in legatura cu capitaluri de susu, pre unde nu se ascépta la ele procente multe ci tréba multa sî mare, pentru ca astfeliu procentele putiene facu balta mare. Fatia cu acést'a credu eu ca e de lipsa:

Cassa comuna, cu care sa se ingradésca românii, adeca contribuiri mai multe laolalta, unu feliu de cassa de cumperatu, din care toti comissionarii sa cumpere prin unu membru alu loru toti articulii, pentru afara: postavuri, funarii etc. Idea sânta ce amu audît'o dela unii comissionari! Eu dela acésta idea pasiescu, cá cass'a sa-sî tramita ori sa-si faca câte unu agentu in tóte locurile Romaniei sî Turciei. (§ Grem.) Sciti ceea ce se incercase acu 6 ani cass'a manufactoriloru sasi de aici prin starostiele Austriei pre unde erau sasi.

Asemenea sa faca speciantii, comerciantii de marfuri merunte, care sa ingrijésca de tóte boltitiele din satele romanesci pâna la mediloculu Transilvaniei, sciti ca cum ingrijeau ai nostrii odata, de Haromszék sî acum ingrigescu altii.

(Va urmá.)

Petrecerea Reuniunei sodaliloru români.

Sambata in 22 Ian. (3 Febr), dupa cum amu anunciatu dejá, s'a serbatu petrecerea cu jocu a Reuniunei sodaliloru români de aici. Sal'a din „Grâdin'a gherlìtiana" de aici erá alésa pentru petrecerea acést'a. La 8 óre sî incepura óspetii a se aduná, la inceputu ce-va cam rari mai târdîu inse in unu numeru frumosu. Sodalii adeca ingrigisera cá dela Neumüller pâna la dîs'a grâdina óspetii, cu deosebire secsulu femeescu, sa fia transportati cu trasuri sî in modulu acest'a sa li se crutie partea aceea a pasagiului, carea dupa tempulu de atunci erá ce-va cam tinósa.

Sal'a fu decorata cu gustu. Portretele Majestâtiloru Loru Imperatului sî Imperatesei, alu Patronului (Escel. Sele Par. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a) sî stégulu Reuniunei, erau asiediate in locurile cele mai distinse. Lânga acestea se mai insîrau sî alte tablouri bine alese. In sala erau tinerii sodali dimpreuna cu putieni dintre cei invitati din junimea studiósa sî unu micu numeru de domnisióre, dintre cetatienii industriasi de aici români sî neromâni. La cele dintâiu sunete ale musicei se simtì lips'a de jucatórie, lipsa carea durà pâna la finea petrecerei din caus'a amintita.

Aci amu puté intrebuintiá dicerea unui profesoru germanu si a dice cu densulu ca se vedeau fórte multe dómne sî domnisióre române cari nu erau de fatia.

In salele laterali erau acei ce'si petrecu mai multu privindu junimea cum salta sî se multiamesce numai cu aducerea aminte cum si petreceau sî densii in juneti'a loru.

Cu bucuria amintimu aici sî impregiurarea, ca intre acesti din urma a fostu cea mai mare parte a barbatiloru nostri inteliginti din locu, cari sî remasera la acésta cordiale petrecere pâna târdiu dupa mediulu noptiei.

Intre persónele ce au onoratu petrecerea cu presenti'a au fostu dd: Zacharia Boiu, ases. cons., Moise Lazaru, ases. cons., Grigoriu Serbu, Preotu Castrense c. r., Dr. Ilariu Puscariu prof. sî as. cons., Nicolau Fratesiu Protodiaconu sî secretariu consistoriale. Bar. Ursu c. r. colonelu in pens., I. Bolog'a, cons. aul. in pens. C. Stezariu c. r. capitanu in pens., E. Macelariu, ref. scol. Dr. Borci'a advocatu, Dr Racuciu, Nicolau Pred'a advocatu, Antoniu Bechnitiu comerciante, Georgiu Mateiu comerciante etc.

In ór'a de pausa Dr. Borci'a esprima dorinti'a cá sa se adune membri ord. ai Reun. in sala cu óspetii sî de aceea dispuse vinu de celu de Dragasiani, in carea se sî adunara toti membrii ordinari ai Reuniunei. Cu acésta ocasiune presiedintele Reuniunei d. Nicolau Cristea prof. radicà unu toastu pentru prosperarea industriei la români. Dlu membru I. Pop'a radicà unu toastu pentru Patronulu Reuniunei Escel. Sea Metropolitulu Andreiu Bar. de Siagun'a, Dlu Dr. Borci'a pentru Presiedintele Reu-

---

sa urmeze canonulu 25 alu sinodului ecumenicu alu VI:

„Prelanga tóte celelalte renoimu sî canonulu, celu-ce invétia, ca parochiile tierenesci ale fiasi-ce cârei eparchii sa remâna nestramutate la Episcopii, cari le tienu pre ele sî cari le-au administratu in tempu de 30 de ani fâra sila; iéra déca in restempulu celoru 30 ani s'au facutu óre care priciena séu s'aru face, pentru ele sa fia iertatu celoru ce dîcu, ca s'au nedreptâtitu, sa pornésca judecata la sinodulu Eparchiei." (Mai vedi can. 30 apost. c. 9, sî 17; sin. IV. can. 3 VII. ecum., can. 12 dela Antiochia sî c. 12, 14. Cartag. in privinti'a acést'a.)

Ad. 2. sî 3. Ce are de a face modernitatea dreptului publicu cu dreptulu bisericescu, care in biseric'a orientale nu numai ca n'au ameninti atu interesele statului nici odata; ci din contra s'au adeveritu in decurgerea atâtoru seculi de compatibilu, fâra de a fi vatematu interesele statului, ci mai vertosu ale fi sprigínitu. Cându a devenitu in biseric'a orientale statulu subordinatu bisericei? Problem'a unui'a sî a celuialaltu suntu destulu de pre-[illegible] designate sî marcate. Osiu, episcopulu Cor-[illegible]vei, in numele Archiereiloru ortodocsi dice câtra [illegible]stantinu M., care esilase pre Atanasiu, patriar-[illegible]lu Alesandriei: „Tie imperate! Ti-a incredin-[illegible]tu Domnedieu impereti'a, iéra nóue ni-a incredin-[illegible]tu cele ale bisericei", etc. Biseric'a ortodocsa a [illegible]tu conscia de problem'a sea sî n'a avutu nici [illegible]ata tendentie reservate facia cu statulu. Decum-va [illegible]tulu modernu din Români'a crede a fi in lege, cându destituà pre Episcopulu din Argesiu in anii recenti, Biseric'a sustiene ca acestu actu este anticanonicu.

Ea a pretinsu totu de-un'a liber'a eserciare a drepturiloru ei, tragendu contu intr'unu modu rationalu sî de recerintiele statului civilu. In privinti'a acést'a canonulu 38 alu sin. VI. ecum. suna: „Sî noi observamu canonulu celu asiediatu de parintii nostri, carele asiá invétia: de s'aru fi innoitu vre-o cetate prin ordinatiunea imperatésca, séu pre venitoriu s'aru innoí, sa urmeze formeloru politice sî publice sî ordinea lucruriloru bisericesci. (Vedi in acestu intielesu sî can. 17 alu sin. VI. ecum.) Din intrég'a espunere a dlui Mandrea, prin care se incérca a combate dreptulu jurisdictiunei bisericesci greco-orientale amu observatu inse o eróre, ce o face. Dsea, paremi-se, ca a intielesu reu pre autorulu Compendiului de dreptulu canonicu, ca adeca sî in obiecte de natura civila aru pretinde jurisdictiunea bisericésca dela persónele bisericesci; acést'a credu inse ca n'au cugetatu autoriulu. A pretinsu inse corectu dupa canóne, jurisdictiune numai in obiectele bisericesci, precum aru fi d. e. diferentie de competintie stolare etc. . . . daru in privinti'a acést'a mai bine ne da deslusire insusi autoriulu in Comentariulu, celu face canonului alu 14-lea dela Cartagen'a. „Canonulu acest'a prescrie clerului in deobsce, ca controversi'a sa se ascérna judecâtoriei bisericesci, fia aceea criminale, fia de cea civile, se intielege de sine déca controversi'a este de natura bisericésca, sî adeca déca preotulu se incusa pentru vre-o fapta imorale, in urm'a carei'a trebue sa se depuna din preotia, atunci a facutu preotulu fapta bisericésca criminala; iéra fapta civile bisericésca a facutu, cându a causatu vre-unei fecie bisericesci paguba de bani. Deci canonulu dice, déca preotulu invinovatitu pentru fapta criminale bisericésca la judecatori'a politica va nesuí spre a se curati, atunci de va sî esi judecat'a in favórea lui, totusi loculu seu, 'lu perde." etc. (Enchiridionu de Canóne de A. Br. de Siagun'a 1871.)

De aici lamuritu se vede ca numai in obiecte puru bisericesci sî la fecie bisericesci se pretinde jurisdictiunea bisericei.

Vedi in generalu mai prelargu desvoltata sî aplicata cestiunea acést'a in „Deslusirea comparativa" asupr'a brosiurei „Dorintiele dreptu credinciosului Cleru din Bucovin'a in privinti'a organisarei canonice a diecesei sî a ierarchiei sale referitoriu la organismulu bisericei ortodocse din Austri'a" (de A. Br. de Siagun'a, in Tipografi'a diecesana 1861.)

Dupa acestea reflecsiuni cu privire la compendiulu de dreptulu canonicu alu Mitropolitului A. Br. de Siagun'a, venimu a vorbí ceva de opulu celu nou edatu de acelasi autoru in acésta specialitate in anulu acest'a.

(Va urmá.)

niunei, dlu vice-presiedinte N. Simtionu, pentru membri ajutatori, dlu c. r. capitanu in pensiune C. Stezeriu pentru sodalii români, dlu cassieriu alu reun. G. Bradu radica alu doilea toastu pentru membri ajutatori, dlu advocatu Pred'a pentru preotime. dlu Dr. Puscariu pentru advocati sî dlu Nicolau Fratesiu pentru comercianti s. a. m. d.

Dupa pausa s'au inceputu joculu din nou sî sî a duratu pâna decâtra diu'a in armoni'a cea mai buna. Câtra fine se mai aduna odata membri laolalta sî dlu Dr. Borci'a dispune sa se disfunde vre-o câteva butelie de champagne, cu care ocasiune prin unu toastu bine simtitu le pune industriasîloru români la inima insemnatatea asociâriloru si le-a aretatu momentuositatea Reuniunei loru. Intre toaste de aceste sî cantâri esecutate de câtra membri Reuniunei s'a incheiatu petrecerea, luându fiacare acea suvenire placuta ca a fostu partasiu la o petrecere cordiale sî totu odata natiunale.

Varietâti.

*** Diaristica. „L'aliance latino-ruse“ este titlulu unei nóue foi politice, redactata in Bucuresci de d. Gr. Baleano. — „Gardistulu Civicu,“ fóia populara din Galati, anuncia prin nrulu seu dela 3 Ianuariu, ca, espirându terminulu conventiunei avute cu onor. Comitetu de redectiune alu „Informatiuniloru,“ va reaparé iérasi sub vechiulu seu nume; „Gardistulu civicu.“

*** Florentia a suferitu o nenorocire forte mare in 22/10 Ianuariu; anume in suburbi'a de lânga Pórt'a Croce s'a escatu unu incendiu, care in scurtu tempu a prefacutu in cenusia dóue suburbie intregi. Cu mare greutate au reusîtu pompierii a isolá foculu giuru impregiuru. Au arsu 200—300 case sî au remasu fâra acoperementu vre-o 800 familii! Pâna acum nu s'a audîtu sa fi arsu vreunu omu. — Inse eata ce inima au cetatienii Florentiei! Cându au vediutu ca se nenorocescu mai multi concetatieni ai loru, indata si-au deschisu casele, sî iau primitu la sine. Municipiulu a deschisu vill'a Nervini pentru primirea celoru nenorociti; societatea de carnevalu a pusu 1000 franci la dispositiunea loru, iéra primariulu a regulatu sa li se imparta pane in tóte pârtile. Eata cum fratii nostri italiani au datu unu sublimu esemplu de iubire sî sacrificie cetatienesci!

*** Principele Czartorisky, mirele principesei Margaret'a de Nemours, cu ocasiunea casatoriei sele, care a avutu locu dilele trecute, in Parisu, conformu obiceiului vechiu polonesu, a oferitu miresei sale pane sî sare, dreptu semnu alu intielepciunei.

*** Lecuire prin versatu. Unu studentu dela facultatea de medicina din Berlinu, anume S... nebunise in anulu 1854 fâra vre-o causa de impressiune mai adenca. Tóte incercârile facute de medici au remasu zadarnice; in cele din urma inse fiindu liniscitu, parintii sei nu l'au mai datu in spitalulu de alienati. Siepte-spre-diece ani trecura de atunci sî nu se simtí nici cea mai mica schimbare in bóľa nenorocitului. La finele anului trecutu alienatulu se inbolnavi de versatu sî la insanatosiarea sea, mediculu sî parintii sei vediura cu multa mirare ca ori-ce simptóme de alienare au disparutu. Se pare ca nebuni'a i-a fostu venitu din scrofule sî ca prin versatu i s'a curatitu sângele.

*** Reutate neintielésa. In dughén'a ornicarului L. Z. din Berlinu, intrà dilele trecute unu domnu, de unu aspectu fórte onorabilu, care dorea sa cumpere unu ornicu; strainulu luà vre-o dóue-dieci de ornice, unulu dupa altulu in mâna, intorcendu-se cu fia-care spre feréstra, cá sa-lu véda mai bine. Dupa ce vediù pre tóte, 'si alese unulu, 'lu platî, sî se departà. Ornicariulu vrendu sa stringa cele-lalte ornice, deschise pre unulu din intemplare, sî ce vede! tóta masinari'a din launtru stricata cu deseversîre. Deschide sî pre cele-lalte sî vede ca tóte suntu astfeliu. Acum intielese ornicariulu, ca strainulu se intorcea spre feréstra, pentru a sfarimá masinari'a orniceloru cu unu micu instrumentu de feru. Motivulu acestui faptu nu se scie. „N. Cur. d. I.“

*** (O adunantia a surdo-mutiloru.) In Vien'a a avutu locu de curendu o adunantia fórte interesanta. Toti membrii superiori constá din muti, presiedinte, scriitori, casieru. Toti cei presinti, muti. Totulu erá tacutu. Chiaru clopotielulu, semnu ordinariu in fia-care adunantia, lipsiá, sî in loculu seu unu servetu recomandá diversele ordini.

Adunanti'a e condusa de tendintiele cele mai umane. Nimenea in genere nu cugeta la sórtea mutiloru, dupa ce acesti'a parasescu stabilimentulu, sî acesti nefericiti remanu parasiti, lucru care in marile oresie póte fi insocitu de resultatele cele mai triste. Amicii sortiei acestoru ómeni, câror'a natur'a le-a denegatu un'a din cele mai frumóse sî mai necesarie facultâti, cugetara multu tempu la ide'a de a uní pre acei'a dintre mutii din Vien'a, cari ajunsera o etate mare, in scopulu de a se sustiené reciprocu la necessitate si de a ingrigi de desvoltarea loru spirituale sî morale. Unu june din institutulu de muti din Vien'a a espresu acésta cugetare sî a fundatu, suntu dejá siése ani acésta adunantia, care acum numera 84 membri reali (muti), cu o avere de 4110 fiorini in efecte sî 207 fiorini in bani, acésta societate noi o recomandâmu tuturoru amiciloru umanitâtiei.

Activitatea adunantiei incepe: Presiedintele unu barbatu frumosu, deschide siedinti'a, saluta (totulu este pantomimicu) pre cei presenti sî face o descriptiune a anului trecutu. Totulu se esecutà fórte regulatu. Multi se striga pre nume in modu pantomimicu mai multu de pre semnele visibili séu déca numele cuprinde in sine o idea concreta, dupa acést'a.

Dupa unu discursu stralucitu tienutu cu mânile, cu ochii, cu muschii fetiei, chiaru cu totu corpulu, incepù a se tratá interese spirituali. Se facù discussiuni pantomimice, presiedintele pune totulu la votu, la care se respunde dara, prin radicarea mâniloru.

Unu altu obiectu la ordinea dilei este alegerea presiedintelui. Se distribuescu bilete de votu sî presiedintele, dlu Solomonu Löv, este realesu aprópe unanimu. Elu este profundu miscatu de increderea ce i s'a acordatu sî promite sa conduca tóte pentru prosperarea societâtiei, da bune invetiaminte membriloru sî le recomanda sa radice unu „ur'a“ pentru imperatorele. Mutii se radica din siedintiele loru sî tienu mân'a drépta in susu cá pentru juramentu. Astfeliu admirabil'a adunantia este finita.

Nr. D. 119/1872.

Publicare de licitatiune.

In $\frac{26}{14}$ Februariu stilulu $\frac{\text{nou}}{\text{vechiu}}$ se voru esarendá in órele obicinuite de oficiu urmatorii munti de pasiune pre tempulu aniloru 1872, 1873 sî 1874 in cancelari'a universitâtiei natiunei sasesci in Sabiiu, piati'a mare nr. 183, sî adeca:

Nr. cur.	Situatiunea muntelui	Numirea	estinderea		Pretiulu de eschiamare	
			Jugeri	stng. ☐	fl.	xr.
1	Sinn'a	Grópele de susu	794	600	157	—
2		„ „ josu	452	890	200	—
3		Stéz'a „ susu	389	1000	102	—
4		„ „ josu	600	—	90	—
5		Hauesiu de susu	1676	1400	100	—
6		„ „ josu	1686	1400	142	—
7		Góz'a „ susu	1419	600	240	—
8		„ „ josu	1387	800	145	—
9	Orlatu	Serecinulu-mare	1253	100	317	—
10		Serecinulu de mijlocu . . .	1413	900	350	—
11		Serecinulu de latura . . .	1141	700	131	—
12		Balintu mare	1101	900	110	—
13		„ micu	650	1000	111	—
14		Balu	929	1300	192	—
15		Furnic'a . . .	1546	—	120	—
16		Oltiavu . . .	1425	—	377	—
17		Stricatu . . .	1750	—	193	—
18		Farcasiu . . .	—	—	285	—
19		Cornu Pleschi .	—	—	201	—

Fia care doritoriu de a luá in arenda are a depune, nainte de inceperea licitatiunei, vadiulu in bani gat'a constatatoriu in 10 procente dela pretiulu de eschiamare, in mânile comissiunei licitatóre, pre care lu primescu dupa finirea licitatiunei cei ce nu voru dobandi arend'a inapoi; arendatoriului inse i se va reintórce atunci séu i se va socoti in pretiulu arendei candu a depusu cautiunea conforma contractului.

Conditiunile mai de aprópe se potu vedea sî inainte de terminulu licitatiunei in cancelari'a susu numita in órele obicinuite de oficiu.

Sabiiu in 30 Ianuariu 1872.

Dela universitatea natiunei sasesci.

Insciintiare.

Dechidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sibiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de nationalitatea româna sî nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Februariu 1872.

Dr. Lukacs Mikulics,
(2—3) profesoru ord. de mositu.

Concursu.

La scól'e principale — normale gr. or. din Satulungu in tractulu protopresbiteralu 1-iu alu Brasiovului, se afla vacante trei posturi invetiatoresci, pentru a caror'a ocupare se escrie concursu cu terminu pâna la 1 Februariu a. c.

Emolumintele suntu: de fia care invetiatoriu pre anu câte 276 fl. v. a. cu prospectu de a se in multi invetiatoriloru salariulu, totu la 5 ani de servitiu cu cate 25 fl. v. a. sî a se alege celu mai cualificatu dintre invetiatori cá disectore pre langa o remuneratiune anuale de 100 fl. v. a.

Cei ce voiescu a concurá la preamintitele statiuni au a trimite la Préonoratulu domnu protopopu Iosifu Baracu in Brasiovu petitiunile loru instruite cu atestate de botezu ca suntu de relg. gr. or; cu testimoni scolastice ca au absolvatu celu puciuu gim. micu si cursulu pedagogicu séu teologicu sî cu tóte documintele provediute in statutulu organicu.

Satulungu in 12 Ianuariu 1872

Efori'a scólei capitale norm. gr.
or. din Satulungu.
Radu Popea sî Irimie Verzea,
(3—3) parochi.

Concursu.

Pentru a II-a statiune vacanta parochiale din comun'a Vineri'a (Felkenyér) cu acést'a se deschide concursu pâna la 1-a Fauru a. c.

Emolumentele suntu:

a) din cass'a alodiale léfa anuale 200 fl. v. a,
b) cortelu liberu sî lemnele debuinciόse;
c) dela 200 familii venitulu patrafirului.

Doritorii de a ocupá acésta parochia suntu poftiti a-si tramite cererile loru in sensulu „Statutului organicu“ la Scaunulu protopopescu alu Oresthiei — aratandu ca au depusu sî esamenu de cualificatiune.

Oresthia, 12 Ianuariu 1872.

cu intielegerea comitetului parochialu.
N. Popoviciu,
(2—3) prot. gr. or. alu Oresthiei.

Burs'a de Vien'a.

Din 26 Ianuariu (7 Febr.) 1872.

Metalicele 5%	62	50
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	62	50
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	71	—
Imprumutulu de statu din 1860	103	—
Actiuni de banca	755	—
Actiuni de creditu	312	—
London	112	45
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80	
„ „ „ Temisiorene	78	
„ „ „ Ardelenesci	77	
„ „ „ Croato-slavone	[illegible]	
Argintu	110	
Galbinu	5	
Napoleonu d'auru (poli)	8	94

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

N^{ru} 9. ANULU XX.

Sabiiu, in 30 Ianuariu (11 Febr.) 1872.

Présânti'a Sea P. Procopiu Ivacicoviciu Episcopulu gr. or. alu Aradului, din indurarea celui Atotupoternicu, se afla pre calea insanatosiârei din unu morbu greu, de care fusese cuprinsu deodata in septamân'a trecuta.

Mai multa lumina.

Situatiunea politicei nóstre natiunale are multe fatalitâti, cari contribuiescu spre a o inasprí in defavórea natiunei, dara intre aceste multe fatalitâti este sî aceea, ca suntu putieni, cari nu voru cá sa o cunósca in adeverat'a ei lumina. Cari voru fi interesele aceloru putieni nu voimu sa eruimu cu ocasiunea acést'a, destulu atât'a, ca prin nevointi'a loru a crescutu in mare parte sî nepotinti'a altor'a de a cunósce situatiunea politicei nóstre natiunali in adeverat'a ei lumina.

Câudu amu poté trece din nou in o revista tóte câte s'a dîsu sî scrisu din unele pârti, amu vedé câta pulbere s'a rescolitu cu intrebâri a câroru deslegare nu este a momenteloru de fatia, séu déca aru sî fi, nu absolutu numai in modulu indigitatu din acelesi pârti — sî prin acést'a aru recunósce ori-cine, ca vederile multor'a au fostu impedecate de a vedé sî de a cunósce necesariulu de fatia cu fruptele sele pentru venitoriu.

Dupa espuneri pre largu in unu ciclu intregu de articuli ne-amu silitu, dupa poterile nóstre, a delaturá negur'a cea creata sî intinsa asupr'a situatiunei nóstre prin mesurile luate din articuli dîuaristici sî din concluse de conferintie, cari au fostu adusi sî aduse fâra respectu la programulu principialu alu natiunei române, sî cari póte fâra de a scí sî fâra de a voí au amestecatu programulu principiale alu natiunei cu sistemele séu cu partidele politice ce se afla sî succedu in fia-care statu. Inse necapacitatea de a petrunde in lucruri, séu vointi'a cea rea a celoru ce nu iubescu lumin'a s'a apucatu a vorbí de suspiciunâri cu coruptiuni de bani, suspiciunâri, despre cari cându s'a pusu intrebarea categorica, ca de unde sî cum suntu coruptiunile acele? au urmatu amutire adenca pâna in dîu'a de astadi.

Suntemu siliti a presupune, ca totu din motive cari sémena cu cele de mai susu se confunda activitatea recomandata de noi pre terenulu politicu cu nisuinti'a unei osteneli pre plata sî nici decum cu nisuinti'a unei activitâti natiunale, carea sta intru a pretinde sî a aperá drepturi ce suntu totu-déun'a proprietatea unei natiuni de jure, déca din impregiurâri fatale nu sî de fapta.

Dara tempulu nu sta in locu, sî cu câtu inaintéza ne arata mai invederatu ca se inmultiescu pretensiunile ce ni le face datori'a nóstra de a esiste. In laintru in statu sî in afara de statu se desvólta lucruri, cari pre acei ce le vedu ii umple cu gróz'a sî ii aduce la ide'a, ca déca ne vomu mai tiené noi in starea cea mincinósa, in carea ne amu pusu, in starea din carea noi nu suntemu capabili de a intreprinde nimic'a favorabile pentru natiunea nóstra, la ce resultatu vomu ajunge?

Sa lasâmu momelele cu cari voimu sa ne amagimu pre noi insîne, pentru ca avemu datoria de a intreveni pentru interesele nóstre de totu feliulu, pre cari trebuie sa le aperâmu fatia cu acei conlocuitori din patria, cari voru cá sa ni le angusteze sî cari astadi prin vointi'a nóstra passiva dispunu singuri de sórtea tierei in diet'a din Pest'a. Sa lasâmu fantasiele pentru cá sa castigâmu realitatea pentru noi, câci numai prin acést'a ne vomu intarí, pentru cá la casu de nevoia sa potemu pune umeru poternicu de a aperá patri'a de periculi, cari cu patri'a potu amenintiá sî esistinti'a nóstra preste totu. Pentru ca acést'a trebuie sa ne fia aminte ca déca vomu intrá pre calea realitâtiei cu tóta seriositatea, ideile estreme ale minoritâtiloru din tiéra, magiare sî sasesci, se voru reduce la mesur'a loru, iéra cându acést'a din nefericire nu aru fi; o natiune compacta sî numerósa cum este a româniloru, aru pretinde drepturile sele de atâtea ori, pâna cându le-aru castigá.

De aceea dara unu cugetu seriosu la toti românii cu ori câtu de putiena influintia 'n sferele loru, o atientire directa asupr'a salvârei intereseloru nóstre natiunali inainte de tóte, sî atunci indata pulberea rescolita prin vorb'a cea multa netrebnica se va imprasciá sî se va face asupr'a natiunei intregi mai multa lumina.

Eveneminte politice.

Despre negotiârile cu Croatii nu suntu sciri positive. Dupa „P. Ll.“ acele au a se continuá inca.

Despre starea resolutiunei galitiane se scrie din Vien'a ca se afla pre calea cea mai buna dea se deslegá favorabilu pentru constitutiunea cislaitana, dara scirile detaiate se scrie ca au se urmeze dupa acést'a.

Unu evenementu importantu aflâmu ca a aparutu in pres'a europeana, a cârei tendintie de sî suntu numai nisce pia desideria totusi suntu demne de a luá o notitia despre densele cá sa scimu celu putienu despre esistinti'a loru.

„La Confederazione latina“ con sede in Campidoglio contiene unu articlu de fondu, intitulatu: „I popoli latini,“ din care estrage cor. „Rom.“ cele urmatóre:

„Rasele, cari totu déun'a 'si disputara teremulu in Europ'a, fura trei: latin'a, german'a sî slav'a. Cea dintâiu invinse pre slavi sî nemti, sî fu dómn'a lumei mai bine de o mie de ani. Cele dóue rase inamice, unite intre densele in contr'a rasei latine, dupa mai multi seculi de lupte sângeróse, o descoronara: lumea fu slavo-nemtiésca, sî avurâmu evulu mediu. Déra latinitatea invinsa sî apesata nu se culcà pre catenele sale: le purtà cu ura sî le frânse: evulu mediu fu luminatu sî a dóu'a civilisatiune latina, neudata cu sânge, luminà lumea. Nemtii sî slavii subjugati de luminele dreptului sî ale sciintiei romane, vediendu ca violinti'a singura nu lea asicuratu victori'a, incepusera a face o mare propâganda de pangermanismu sî de panslavismu, sî din nou ne invinsera la Waterloo sî la Sedanu. Sî acést'a este istori'a miscârei militarie din Europ'a de trei mii de ani pâna la 1871—72.“

„Astâdi suntemu cei invinsi: remâné-vomu óre totu cei invinsi? Slavii sî germanii voru sa fimu pentru eternitate invinsi.“

„Ei bine, cu tóta propagand'a nemtiésca sî slava, vomu invinge pre inamicii creditari ai numelui latinu sî ai libertâtiei sî civilisatiunei lumei, pre germani sî pre slavi. Daru, spre a invinge, ce fortie are lumea romana? sî unde e propagand'a ce facemu pentru panromanismu?“

„Oh! drapelulu, care flutura gloriosu dela Dante Alighieri pâna la Gianvincenzo Gravin'a, adi e pârasitu: stindardulu ce puse in uimire lumea, nu se râdica la ceru de câtu cu mânile nóstre sî prin vointi'a nóstra forte: sî vointi'a forte ne vine din consciinti'a ce avemu despre neperitórca mârire a lumei latine.“

„Déca acésta forte vointia devine vointia universale, care sa departeze trâdatorii platiti sî sai inlocuiésca cu onesti sî ardinti cetâtiani, cari, prin studiele loru serióse, sa restaureze primatulu morale alu tierei, atunci acuil'a romana din Capitoliu 'si va reluá sborulu in lume. Despre acést'a ne incredintiéza tenacitatea rasei latine, care invinsa, a resistatu sî nu s'a predatu in timpu de diece seculi: fiindu invinsa, ea fini prin a aruncá la pâmentu pre eternii sei inamici.“

„Déru unde este lumea romana? sî cari suntu latinii ce trebuie sa o reconstituiésca? Sî aci, precum romanismulu se constitui sî lati in lume, cresce credinti'a nóstra in reconstituirea lui si o face mare sî fâra margini.“

„Fondulu limbiloru, timpulu organicu speciale, caracterulu ce pórta urmele perpetuei violentie sî alu unei duplicitâti si astutiei intunecósa, ne spunu ca nemtii suntu fii lui Arminiu, deunu sânge neamestecatu, sî ca Slavii asemene nu degenerara dela stramosii loru. Lumea germana 'si face locu in Europ'a sî in Americ'a cu spad'a, cu violinti'a, etern'a violentia a barbariloru: lumea romana s'a latitu sî s'a intinsu cu civilisatiunea, sî invinsa, ea invinse pre invingatoru prin umanitatea sea. Neromanii devenira romani, indata ce fura botezati in civilisatiunea romana.“

„Rom'a cucerindu lumea, respecta drepturile lumei: invingetorii nu nimicira, ci se contopira cu invinsii: numai dóra ca nu indigenii, ci invingetorii detera limba, religiune, legi sî datine invinsiloru. Asiá se nascù lumea romana, sî invinsii Gali, Spanioli, Lusitani sî alte popóre vorbira limb'a Romei, sî invinsii sî invingetorii fura toti romani.

„Solutiunea problemei nu este grea: invinsii erau barbari, aprópe nomadi: despoiându-se de antic'a barbaria sî cultivandu-se, devenira romani. Acést'a fu intâi'a sî a dóu'a missiune a Romei.

„Rom'a s'a versatu in lumea intréga, sî cu Rom'a sângele romanu sî stirpe'a romana, care remase sî remane locuitórea universului.

„Tóta Europ'a are in vinele sele nu putienu sânge romanu, sî-'lu are chiaru Germani'a meridionale, unde se afla cetâti de origine sî cu nume latinu. Castele africane sî tierile interne ale Asiei sî ale orientului, in capu cu Constantinopole, suntu pline de sânge latinu, sî maiestatea numelui romanu duréza inca in unele provincie europene.

„Romanitatea, care se latì in tóta lumea pre atunci cunoscuta, cu invasiunea barbariloru perdu din terenu, sî lumea latina se limita la tierile ce erau mai aprópe de Rom'a: la Itali'a, la cele trei insule ale Mediteranei, la Tirolu, Istri'a, Goriti'a, Dalmati'a, Franci'a, Belgiu, Spani'a, Portugali'a sî unele pârti ale republicei elvetiane.

„Romani'a, situata in orientu, poporata de coloni romani, cari chiaru sî astadi conserva vechiulu limbagiu românu, nu potea sa se subtraga din trunchiulu latinu: nascuta cu superbia ab origine din Rom'a, ea remase pururea latina in contr'a tuturoru pressiuniloru grecesci sî rusesci.

„Domnirea mai multu decâtu milenaria a barbariloru Frânci, Goti, Longobardi, sî alte triburi nemtiesci, prin selbatec'a loru crudime teutonica, distruse legatur'a popóreloru latine. Lumea culta latina finí prin a invinge sî nimicí lumea germana sângerósa, tirana, cruda sî feroce: iéra lumea germana, infrânta de civilisatiunea romana, se plecă câtra sciintia, cá sub masc'a ei sa incerce din nou cucerirea lumei.

„Sî reesì.

„Astadi suntemu invinsi, dara, invinsi cum suntemu, vomu deveni invingetori, déca ne vomu uní sî déca i vomu asceptá resoluti in Capitoliu.

„Suntemu preste 90 de milióne de latini, dintre cari 26 in Itali'a, 34 in Franci'a, 5 in Belgiu, 16 in Spani'a, 4 in Portugali'a, sî trecendu celelalte popóre latine, ce se afla in Elveti'a si Austri'a, mai suntu 10 milióne de români in orientu.

„Confederatiunea latina trebuie sa cuprinda tóte natiunile latine ale Europei si pre cele ce se restaura pre cóstele africane. Voru fi escluse natiunile latine ultra-atlantice, cu cari nu potemu stabilí decâtu legaturi morali. Nu vomu turburá lumea, dara nu vomu face sa fia turburata de sabi'a nemtiésca sî de intrigile si ambitiunile rusesci, cari astadi suntu mai putienu periculóse decâtu ambitiunile germane: fia salvata lumea latina, si atunci libertatea amenintiata o vomu radicá triumfatóre in Capitoliu.“

Diet'a Ungarici.

In siedinti'a din 1 Fauru a casei deputatiloru se cetesce si autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Indata dupa aceea urméza desbaterea despre legea bugetului.

K. Széll recomanda, cá referinte alu comitetului centralu, primirea proiectului. La acésta desbatere iau parte Ed. Horn, ministrulu de financia Kerkápoly, R. Moritz sî K. Tisza.

Legea bugetului se votéza in fine in desbaterea generale câtu si speciale.

In siedinti'a din 2 Februariu se autentica de asemenea mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. La ordinea dîlei sta, singurulu obiectu, a trei'a cetire a proiectului de lege despre bugetu. Se primesce definitivu si tramite casei magnatiloru, cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 3 Februariu a casei magnatiloru ascernu, dupa autenticarea protocolului siedintiei precedinte, conte I. Cziráky sî bar. P. Szennyey raportele respectiveloru comissiuni despre proiectele de lege ce stau la ordinea dîlei.

Notariulu casei deputatiloru A. Parcsetics presinta proiectulu de lege despre bugetulu a. 1872, care se tramite comitetului financialu — Dupa unealtele ce cetesce o petitiune a reuniunei spitalului pentru copii seraci, prin care cere o subventiune tramite comitetului financialu.

Brasiovu, Ianuariu 1872.

(urmare din nr. tr.)

Apoi o casa generala de imprumutatu, care sa ne insufletiésca, sa nu ne stringa, cându mergu trebile reu, care sa impintenedie pre speculantii de astadi ce au capitaluri luate pré scumpu; sciti o casa pre care o plângu comerciantii, ca nu s'a infiintiatu dela anulu 1853—4, de cându banc'a austriaca a radicatu aici preste unu milionu castigu sî a tramisu paralutiele susu fâra sa mai vina indereptu.

Va dîce cine-va e usioru a proiectá se faci un'a sî se faci alta, dara medilócele unde suntu? Respundu, ca ceea ce a facutu Inst. „Albin'a“ in mare pentru Transilvani'a, românii sa nu póta in micu pentru Brasiovu? Cându toti membrii gremiului voru stá buni cu realitâtile loru, cu creditulu, va incurge parale la acea casa dela unii si dela altii cum au cursu sî curge la cas'a de pastrare sî pre aici numai cu 4—5% séu cum au contribuitu românii la infiintiarea bancei de aici si Sabiiu „Transilvani'a“. — Si óre nu stati in legatura cu case insemnate din Romani'a?

Mai incolo casele mici de imprumutatu, asiá numitele zarafii — cum dîce românulu, se potu asociá. Acestea se aflau pre tempulu bravului Dimitriu Marinu numai in mâni române sî astadi suntu patru românesci, totusi mirare, ca din 10 firme greco-bulgaresci, cinci se ocupa cu acestea. Cu cine facu ei tréba? De siguru ca mai multu cu românii. N'amu reutatea a dîce, ca sa nu faca cu acesti frati ortodocsi rudenii, dara amu mirarea despre sufletulu celu bunu alu româniloru, ca ei i hranescu sî atunci cându i batjocorescu, adeca cându i despretiuescu a nu fi laolalta. Nu-mi place cá cine-va sa se folosésca de mine sî apoi sa-si bata jocu. Cându amu cercetá caus'a pentru care au datu Sacelenii indereptu, amu aflá, ca n'a fostu numai schimbarea impregiurâriloru economice din Romani'a, ci sî cametele cele de speriatu ce le dedeau sî le dau sî astadi. Nu mergu prin acestea, cu idea a face sî in comerciu natiunalismu, ci a-si dorí, cá paralele sa se inverte in mâni romanesci, dorescu aceea, ce este la ordinea dîlei, emancipare sî aperare de streini. Acestea se potu dupa consultulu românului. Cei ce facu asemenea comerciu sa se asocieze sî sa fundeze casse poternice spre a ne aperá de monopolulu streiniloru, sa luâmu cu seriositate scopulu sî interesulu cameriloru de comerciu sî influinti'a loru in statu sî a gremiulu, sa facemu cá §-fii statuteloru sa ne puna in positiune de a produce sî mai multu.

Sa trecemu la industria sî manufactori, la aceste ce suntu de multu reclamate, cá conditiuni neaparate pentru colórea românésca, pentru intârirea in materia a româniloru din Brasiovu, manufactorii lipsescu cu totulu sî nu ne interesâmu.

Óre nu e elu simburele burgesiei? Ba d'a; ce lipsesce româniloru spre intârirea loru? Acestea: Statutele facute de Brasioveni s'a intorsu de 8 luni dela ministeriu ne intârite, pentru ca cele 10,000 fl. fondu, cari le prevedea unu §-fu, nu corespundéu legei, ele trebuiescu prevediute de ceea ce cere legea sî reintórse spre intârire.

De multu trebuiá unu comitetu anume pentru acésta cestiune de viétia. Sî dîcu inca, ca amu intârdiatu, pentru ca ne vedemu ca vine concurentia: cisme, palarii, manufactori de susu in Romani'a: însa totu mai e locu. Si concurenti'a sî intârdiarea numai o scóla de meserii o mai póte ajutá. Pentru ca loculu e plinu de meseriasi streini sî românii potu esi mai perfepti sî manufacturile loru le potu dá adi comissiunariloru români, mane cându calea ferata sî mousafirii 'si voru schimbá locurile, nu sciu ce voru face, mai alesu cele dóue pârti din parochienii biserithe biserici loru diu suburbiulu de susu, cari suntu mai proletari, ca atunci se va imputiená necesitatea multeloru mâni. De acést'a amu disu sî dîcu, ca déca S. Nicolau are midiulóce; déca averile se strengu la biserici cu scopu: dupa acoperirea necesitâtiloru loru, sa se ajute seracii, aru avea datori'a a ajutá cu o scóla de meserii pre fiii seraci a acestei biserici. Ce ajutoriu mai insemnatu decatu acest'a, cá sa faca sî sa radice din ei membrii clasei midilocie?

DD. Brateanu dîce: „Gânditu-neamu a creá scóle agricole, scóle de meserii? . . . De s'aru deschide asemenea scóle, celu putienu câte un'a de judetiu, (protopopiatu, fia sî de câte unu articulu speciale) de aru ajutá fia-care comuna, tramitiendu câte doi trei copii, câte inlesniri nu s'aru face?“ Sinódele protopopesci sî parochiali, a câroru membrii vedu, ca pamentulu nu ajuta cu hrana pre toti fiii biserceloru, precum e pre aici, pentru cá sa nu emigreze membrii in Romani'a, aru trebuí sa ia cu mai multa seriositate acésta cestiune, ce cade in chiamarea sinódeloru cá scóla, ea e mediloculu celu mai necesariu sî in protopopiatulu I alu Brasiovului sî se póte realisá. —

In fine inca ce-va ce trebuie a priori insemnatu, ca comerciantii români brasioveni contribuescu pre anu — la necessitâtile nationali sî bisericesci afara de Gimnasiu care lucra pentru natiune — la o mie cinci sute si mai bine, sî la unu fondu pentru cei nenorociti din sinulu loru nu se punu cu totu sufletulu, cá sa-lu infiintieze. Credu, ca vorbescu cu resonu, fiindca amu cetitu si amu esperimentatu, ca comerciulu pre uscatu e supusu sortiei, cá sî celu pre apa. Ce cugetati din cei nenorociti prin focu séu potopu nu se mai potu restaurá sî se easa membrii iéra-si la loculu loru? Eu credu ca d'a, numai sa fia unu mediolocu de insufletire. Câte spirite dupa astfeliu de cercâri din lips'a acelui fondu sî comitetu a emigratu in Români'a sî alte se trândavescu. Streinii suntu prevediuti la tóte.

Dela anulu 1842, de cându DD. a fâcutu statutele, de atunci sî pâna adi dupa o calculatia aru fi aprópe o jumatate milionu sî mai multi membrii comersanti. Omulu câtu de zelosu nu-si póte uitá ca e fóme sî lui, fiindca 'lu descépta natur'a.

Gremiulu e datoriu indata la §-fulu 1. p. c. sî § 73. p. c. Recunóscemu ca s'a inceputu ce e dreptu dara eu a si cere mai multu interesu.

Incheiandu resumediu pârerea mea, ca necesitatea cea mai dintâiu pentru acestu locu cu renume, dupa infiintiarea mediulóceloru de cultura spirituala, e infiintiarea celoru pentru crescerea materiei. Acestu locu trebuie sa fie sî focularulu materiei, elu sa dea impintenirea, ajutorarea spiritului comercialu speculativu, care la crestinii de aici asiá numiti „Schiai“ se afla daruitu de Ddieu, trebuie ajutatu sî desvoltatu. Sa ne tinemu de ceea ce erá mai inainte aici cá spiritu comercialu. O casa mare avea câte 8—10 subcomercianti mai mici, pre cari i punea la arendi la articuli deosebiti asiá s. e. la Siercai'a, Romanu, Berladu, Iassi, Galati, sî Bucuresci pentru brasioveni, lâna, pele etc. De asiá ce-va dupa spiritulu comercialu de astâdi avemu lipsa pentru-ca elevii din scólele comerciali sa faca pracsa, sa aiba praguri de a se inaltiá (St. or. § 38); de scól'a de meserii e necesitate pentru cá invetiaceii din scóle reali sa póta inaintá sî de scutu, pentru cá comerciulu pré siretu desvoltatu astâdi de evrei sa nu ne póta periclitá. —

Eata ca laud'a asupr'a româniloru din Brasiovu a desceptatu necesitatea de facle, cá sa ne lumineze bine in intunereculu viitoriului, sa vedemu tient'a ce avemu sî ceea ce ascépta lumea romána dela noi, cari propasîmu cu lauda.

b.

Bacaintiu in 31/12 1871.

Multu stimate Domnule Redactoru! Cestiunea imbunatâtirei sórtei preotiloru, pre câtu din partea Congresului nostru natiunalu sî Sinodului archidiecesanu, cá organe chiamate, pre atâtu sî din partea unoru individi in diuaristic'a româna s'au desbatutu de ajuusu sî discutatu; cu tóte acestea inse presupunu, ca in unele fase sî directiuni ale ei, prea putienu, séu tocm'a nimicu, s'au scrisu.

Aceea impregiurare deci 'mi da sî mie impulsu, cá radicându-mi vocea — sa pasiescu sî eu in publicu cu unu articulu, relativu la meliorarea sórtei preotiesci; pâna ce inse vinu la obiectulu descrierei, ve ceru bun'a vointia, cá sa primiti in colónele multu pretiuitului „Telegrafulu Romanu,“ ce redigeti, spre publicare sî articululu meu presinte.

Congresulu nostru natiunalu bisericescu din an. 1870 dto 1. Oct. cá suprem'a representatiune sî corpu moralu legiuitoriu, in principiu au decisu dotarea preotiloru nostri, mai dupa cuvenintia, purcediendu din punctulu acest'a de vedere a consecintiei logice, ca — déca dorimu sî voimu, cá poporulu nostru, dealtmintrea in genere rusticu, sa propasiésca sî sa progresedie in cultur'a materiala sî intelectuala, spre a deveni unu factoru potinte natiunale, gat'a sî demnu de a-si eluptá interesele sele cele mai considerabile: natiunalitatea, egalitatea sî fratietatea, fatia cu cele-lalte natiuni sî popóre in patri'a conlocuitóre; — apoi spre acést'a debue sa avemu preoti apti, descepti, cualificati sî cu starea materiala buniciica, ca pâna voru fi siliti preotii nostri, sa-si asiguredie esistinti'a sî subsistinti'a loru, sî a familiei loru prin lucrulu mâniloru sele, mai a proportiune cu parochienii loru, pâna atunci nu potu sa se cualifice si cultiveze pre sine in chiamarea sî missiunea loru cea inalta. —

Deci supremulu corpu representante din intréga metropoli'a nóstra, cându decisivu au respunsu dodatiunea preotiloru; cultur'a acestor'a, missiunea loru cea sublima, educatiunea poporului nostru, precum si starea lui materiala in genere, ce depinde numai dela cultura, au avutu ante ochiloru sufletesci sî trupesci. — Dreptu aceea au sî pronuntiatu serbatoresce ameliorarea sórtei preotiloru in cenere, aflându sî unele dispositiuni generale, referitóre la regularea parochieloru sî dotarea preogiloru, pre cari inse le recomanda sinódeloru eparchiali de cinosura (vedi paginele protocolului Congresualu 141 sî 142.)

Intre altele maritulu Congresu au otaritu, cá Consistoriele eparchiali sa compuna in fia-care protopresbiteratu, din protopopulu concerninte sî din doi membri mireni, o comissiune, carea — mergendu din comuna in comuna in contielegere cu sinodulu parochialu, si elaborandu unu proiectu despre dotarea preotiloru dupa impregiurâri, acestu proiectu despre dotarea desu mentionata, despre numerulu sufleteloru, despre emolumentele tienatóre de parochia, precum a. m. pre lânga observârile facute sa-lu substérna spre ulteriór'a decidere — sinódeloru eparchiali — (liter'a d e).

Onorati frati preoti! Aici in prim'a linia se lucra pentru buna starea nóstra a preotiloru intelectuala si materiala, cá prin buna starea nóstra si propasîrea nóstra in cultura, sa resulte si crescerea, respective educatiunea poporului in cultur'a lui folositóre si progresu la tóte si intru tóte, ce privesce starea lui cea in genere miserabila si de compatimitu. —

Dara apoi comissiunile, ce voru esí preste putienu prin comune poté 'si voru ajunge scopulu, cá sa se intielégа cu sinódele parochiali despre dotarea asiá de necesaria a preotiloru? Eu celu putienu dupa opiniunea mea individuala din parte-mi cutediu cu tóta francheti'a si libertatea — cu putiene esceptiuni — a o negá, si afirmu ca prin astfeliu de comissiuni, — si inca in specie — unde se voru aflá lânga reverendissimii dni protopresbiteri nescari individi, — membri mireni — fâra autoritate si fâra de respectulu recerutu, fatia cu sinódele parochiali, — nu numai ca nu se va potea realisá desu mentionat'a dotare, dara bietii preoti voru devení prin acést'a naintea parochieniloru — de-si nu chiaru pre totu-dearendulu, dara a buna séma prin comunele cele multe, — numai obiectu de ura, de dispretiu si invidia, in venitoriu. —

Totu asiá suntu espusi preotii urei, pismei si dusimaniei, precum si altoru neplaceri, in casulu acel'a, pre cându voru observá sinódele parochiale, ca inca au sa rebonifice spesele de calatoria si diurnele comissiunei, din lad'a bisericei.

Séu dóra s'au ingrigitu pentru rebonificarea speseloru de caletoria si pentru diurne prea ven. Consistoriu, din óre-carele fondu? séu dóra on. comissiuni voru impliní functiunile loru prin comune gratis — fâra nici o pretensiune? Eu nici cea dintâiu nici cea din urma nu potu crede, ci suntu silitu, a afirmá, ca in urma totusi ladile bisericesci unde voru fi bani — voru impliní competintiele membriloru comissionali, inse contr'a asceptârei si voiei sinódeloru parochiali, cari se voru uitá cu disgustu si cu neplacere, cum se platescu comissiunile, esmise in favórea preotiloru, din denariulu loru contribuitu pre sém'a bisericei. —

Apoi ce voru face inca sinódele parochiali atunci, cându voru observá, ca comissiunile suntu silite, a-si luá refugiu cu desu memorat'a dotare, chiaru la cas'a bisericésca, la inmultirea stolei, la ingreunarea salariului avutu, séu la taierea unei portiuni canonice, unde s'aru aflá pamentu alodialu?

Acést'a o putemu gaci si prevesti cu toti fâra mare sfârmare de capu, ca comissiunile voru intempiná mari greutâti si neplaceri intru ajungerea scopului loru fatia cu sinódele parochiali; neplacerile inse cele grave, cari se voru manifestá si descârcá din ochii si gur'a poporului asupr'a sirmaniloru preoti 'si voru ajunge culmea — incâtu unii din bietii preoti mai bucurosu s'aru lipsi de o dotare cuviinciósa, de câtu in venitoriu sa fia parochieniloru loru obiectu de ura si de displacere. —

Preotii din fundulu regiu basati pre vre-o ordinatiune dela universitate, si au eluptatu dotarea mai pretutindenea cu ajutoriulu inspectoriloru scaunali politici si prin fortia, amenintiandu acestea poporeniloru cu inchisóre in temnitia, pâna ce poporenii séu din cas'a alodiala, séu din pamentu alodialu unde s'au aflatu — rumpendu-le — liau ameliorатu léf'a.

Óre fratiloru preoti! Ce sperantia putemu nutri noi in pepturile nóstre, noi dicu, cari suntemu cu parochienii amestecati prin comune cu fratii maghiari, in a câror'a mâni se afla proventele crajmeloru, pâdurile cele multe si mari, pamenturile cele mai bune productive si hotarele cele estinse?

Pâna cându parochienii nostri amestecati cu magiari, in cele mai multe locuri — afara de repartiunile cele grele si dese, ce au sa le supórte si sa-le respunda in totu anulu la dregatori'a politica, — n'au nici unu venitu, nu posedu padure, afara de nisce tufisiu, netrebnicu si nefolositoriu, n'au casa alodiala si in fine nici pamentu alodialu, din cari ni s'aru putea si preste voi'a poporenilrru la unu casu de estremitate, imbunatati sortea. —

Asumandu la aceste giurstâri, adeveratu prea triste si miseri'a apasatóre de poporu, incâtu prea multi dintre parochienii nostri au devenitu miseri, si cersitori, de nu mai suntu in stare, asi mutá necadiulu de pre o di pre alt'a, óre ce consolare, ce dotare din partea astorfeliu de parochieni?

Sirmana preotime! Tu esti chiamata in prim'a linia, cu tóta ocasiunea, a invetiá poporulu, desceptendu-lu si luminandu-lu. „Asiá sa luminedie luminá vóstra etc“ si apoi congresulu nostru te au lasatu si aruncatu in bratiele sinódeloru parochiale, cá sa te dotedie?

O! de aru fi avutu congresulu nostru in vedere impregiurarea cea prea trista, cá — macaru fatia cu sinódele parochiale de pre satele cele mai rustice, — unde dóra nu scie nimeni afara de unu preotu si de unu cantoru, ceti si scrie, prin urmare nici ca pricepu missiunea cea frumósa si inalta a unui parochu, cu atâtu mai putinu desteptarea si luminarea loru prin parochi bine cualificati, — sa fia aflatu alte dispositiuni, a câroru implinire sa se esecutedie cu forti'a iéra nu prin rugari si umilire antea sinódeloru parochiale desmentionate, cari si de voru votá ceva, aceea va fi asiá de putinu, cá tocm'a nimicu, fiindca sinódele parochiale, precum pre la noi, asiá si pre airea, presupunu, ca suntu in principiu pentru putinu séu chiaru pentru nimicu.

Deci fratiloru preoti! susu! esiti in publicu cu atfeliu de articuli, de óre-ce pre noi ne interesedia obiectulu din cestiune mai de aprópe; dela buna starea nóstra depinde si cea a poporului nostru in genere.

In câtu e din partemi, parerea mea individuala aru fi, cá — pâna la o realisare faptica a dotatiei preotiloru preste totu, iéra a nóstra in deosebi, ceea ce cu greu sa va puté efeptui pre la satele nóstre cele sirmane, pre la crangurile cele coltiuróse, pre valile, paraele si apele nóstre: —

Consistoriulu nostru pré ven. cunoscendu starea nóstra cea misera, de prin comunele, mestecate cu magiari, — sa ne ia sub aripile sale, impârtesindune in totu anulu cu o suma posibila din ajutoriulu imparatescu in suma de 24,000 fl. data pre sam'a preotiloru. —

Atât'a despre cestiunea dotarei preotiloru. —

Petru Maniu
Parochu gr. or.

Portugali'a.

(Corespundintia particulara a „Independintiei.“)

Lisabona. 16 Ianuariu, 1872.

Alaltaieri ministrulu de interne a presintatu camerei deputatiloru unu proiectu de reforma administrativa, ale cârui principale dispositiuni tindu a mâri cercurile locali, cu scopu d'a usiurá guvernulu centrale de greutatea acestoru interese, a câroru aparare póte se fia incredintiata cu mai multu avantagiu autoritâtiloru alese in departamente prin sufragiulu poporalu.

Déca guvernulu n'aru fi propusu in acela-si timpu suprimarea unui numeru fórte mare de comune, este siguru ca reform'a sea aru fi fórte bine primita, fiindca tóte partidele suntu de acordu asupr'a necesitâtiei ei.

In 1836 se aflau 817 comune; astadi suntu 263, si in opiniunea guvernului suntu inca pré multe pentru tiér'a nóstra, fiindu-ca cea mai mare parte n'au elemente indestulatóre pentru sustienere.

Cá mesura complimentaria a acestei reforme, guvernulu manifesta idei'a de a dá mai multa intindere dreptului de a votá, pre care 'lu propune de a se acordá tuturoru capiloru de familia si cetâtieniloru majori cari aru sci sa cetésca si sa scrie.

Óre cari diuare de ale opositiunei nu gasescu reform'a asiá liberale in óre-cari punte, dupa cum aru dori-o, déru ómenii impartiali suntu de opiniune ca adoptarea ei de câtra camere va constitui unu mare progresu pentru tiéra.

Astâdi ministrulu de interne a presintatu proiectulu seu de reforma constitutionale. Elu comite dispusetiunile urmatóre:

Pairi (membrii camerei de susu, senatori) voru fi numiti pre viétia si alesi de rege din categorii determinate; desfiintiarea prin urmare patriei ereditare:

Dupa disolvarea camerei deputatiloru, o nóua camera va trebui sa se intrunésca in terminu de trei luni, si nu va puté sa fia disolvata fâra sa fi completatu trei luni de sessiune;

Restringerea dreptului de gratia;]

Ministrii suntu respundietori pentru actele puterei moderatóre;

Procesele contr'a deputatiloru voru urmá indata dupa sfersirea legislaturei;

Pentru urmârirea contr'a functionariloru publici, se va puté procede, fâra autorisatiunea guvernului;

Cautiunile si cele alte restrictiuni ale libertâtiei presei suntu desfiintiate;

Pedéps'a cu mórte este desfiintiata;

In materia de imposite si de contigente militare, opiniunea camerei elective prevaleza;

Dreptulu de intrunire nu este subordinatu la nici o mesura preventiva: in strade numai va remâné supusu legiloru politienesci;

Sufragiulu acordatu tuturoru capiloru de familia si tuturoru cetâtieniloru, sciindu se citésca si se scrie.

Romani'a.

Cestiunea câiloru ferate vedemu ca iérasi a inceputu sa preocupe press'a nóstra. Nu ni se pare curiosu de locu, cându vedemu ca diuarie din opositiune, facu din acésta cestione unu calu de bataie; ceea ce ne pune in mirare si mai multu, este atitudinea pre care o ia diuariulu „Press'a“ acum din nou in fati'a acestei cestiuni.

„Romanulu“ ne spune mereu ca cestiunea Bleichröder s'a votatu cu umilintia. Cum s'a votatu inse concessiunea Strussberg ?!! Ce contradictiune!!

„Press'a“, dupa ce pâna acum a combatutu a outrance concessiunea Strussberg si sustienea ca aceea a lui Bleichröder trebuiesce votata cu o óra mai inainte, pentru a salvá onórea si prestigiulu tierei nóstre, vine de asta data si afirma susu si tare contrariulu, ca tiér'a a facutu printr'acést'a unu actu de umilintia.

Nu intielegemu nimic'a. Póte ca desbaterile viitóre in publicitate sa reverse si asupr'a nóstra o radia de lumina, care sa petrunda si mai bine in intunereculu care acopere aceste miracule. Atunci ne vomu pronunciá si noi in deplina cunoscintia de causa.

Pâna atunci inse constatâmu unu singuru faptu: o contradictiune flagranta, nu atâtu in contienutulu colóneloru diuariului „Romanulu“, câtu in acel'a alu diuariului „Press'a“, contradictiune care in press'a européna nu aru fi permisa de locu.

Ne place inse a crede cu tóte acestea, ca insii redactorii „Pressei“ se voru grabí de a respunde, atâtu nóue câtu si diuariului „Romanulu“, la interpretatiunea ce fia-care a potutu sa dea tendintieloru pre care ea le are in vedere.

„Patri'a“ din Buc.

Sociatatea de actiuni a câiloru ferate române

a tienutu Vineri prim'a adunare generala in cas'a societâtiei de escomptu. Consilierulu intimu Hansemann presiedea la acésta adunare. Dupa o discutiune destulu de lunga se primira in unanimitate propunerile consiliului de administratiune, si cari suntu cele urmâtóre.

I. Consiliulu de supraveghere, pre bas'a legei princiare române din 5 alu curentei, art. 1 pâna la 19, este autorisatu a incheiá o conventiune cu guvernulu princiaru, este insa insarcinatu cá tót-deodata sa stâruiésca câtu se va putea mai multu a se stabili in modu neindoiosu:

1. Cá posesorii de obligatiuni ale câiloru ferate române, cari in terminulu ce se va fipsá de consiliulu de supraveghiere nu voru intrá in societatea de actiuni, sa se despâgubésca numai in proportiune cu sum'a evaluârei constructiuniloru efectuate, precum si a materialeloru esistente, scandiendu-se mai intâiu datoriele ce suntu a se mai acuitá din trecutu;

2. Cá acele persóne, cari au inca datorie neacuitate din timpulu constructiunei si esploatârei câiloru ferate române, sa fia satisfacute numai conformu contracteloru incheiate cu vechii concessionari, adeca cá la casu cându va cere trebuinti'a pretentiunile loru sa se ficsedie pre calea determinata prin acele contracte.

3. Cá societatea sa fia libera a transmite nu numai construirea, ci chiaru si esploatarea linieloru sele de cale ferata, pre comptulu seu, asupr'a altoru societâti de câi ferate, séu asupr'a ori cârei alte persóne.

4. Cá sa se ia o intielegere ecuitabile cu guvernulu princiaru in privinti'a linieloru de cale ferata ce suntu a se mai construi.

II. Consiliulu de supraveghere este inca autorisatu:

1. Cá in unire cu o comissiune de cinci

membri, alésa de adunarea generala, sa se ocupe cu modificârile statuteloru, ce se voru gasi necesarie.

2. Cá in unire cu comissiunea sa gasésca banii necesari pentru esecutarea acestei conventiuni, fâcendu unu imprumutu cu prioritâti.

3. In acelasi modu sa se intielége cu o alta societate de cale ferata pentru transmiterea consstruirei sî esploatârei câlei ferate române, iéra in casu contrariu sa esecute insa-si sî sa dirigeze construirea câlei ferate.

Ultim'a propunere este ast-felu conceputa: „sa se autorisedie consiliulu de supraveghiere cá, in unire cu comissiunea, sa incheia o conventiune cu vechii concesionari, insa sum'a despâgubirei nu va fi mai mica de 6 milióne taleri.“

Acést'a propunere provóca o discutiune cam animata. Din respunsurile consiliului de supraveghere, la cari luara parte d-nii consiliari de justitia Wiener, primaru supremu alu orasiului Miquelu sî consiliarulu intimu Hansemanu, resulta ca cupónele, adjunsa la scadintia la 1 Ianuariu 1871 sî la 1 Iuliu 1871, sa fia platite din sum'a ce va resultá din acea intielegere, cari se va plati de fostii concesionari ai societâtiei, insa cupónele adjunse la scadintia la 1 Ianuariu a. c. nu voru putea fi acuitate. In fine se primì sî propunerea din urma.

La alegerea ce urmà pentru comissiunea de 5 membri, au fostu alesi cu majoritate de voturi d-nii consiliari intimi Seeger, redactorulu Davidsohnu, Werner Dahl (din Barmen), comerciantulu Mauriciu Lindenheim sî Adolf Salomonu.

„Poporulu.“

Varietâti.

⁂ **Lumina polara** s'aratatu pre aici in septamân'a trecuta despre carea se scrie dela Brasiovu si Clusiu ca a fostu fórte frumósa, reversandu sî radie de lumina.

⁂ **Societatea Lazaru.** Printre numerósele societâti cari s'au formatu in anulu trecutu, e incontestabile ca un'a din cele mai utile, este societatea de caritate Lazaru. Câti sermani copii n'au aflatu mângaiere dela acésta societate, sî in câte familie n'au adusu sperantia pentru viitoriu. Societetea incoragiaza mai alesu pre copii cari mergu la scóla; iéta déru unŭ scopu nobile sî mai pre susu de tóte patrioticu. Anulu acest'a 128 elevi au fostu imbracati de societate.

Care va fi romànulu ce nu va dorí sa contribue la prosperarea unei asemenea societâti? Ocasiunea se presinta, câci Sambata la 29 Ianuariu unu balu splendidu mascatu este datu in folosulu copiiloru nenorociti in sal'a teatrului celui mare. Societatea bucurescéna in totu dé-un'a accesibile fapteloru bune se va grâbí, suntemu sicuri, amusându-se a ajutá pre nenorocitii.

Biletele se gasescu de astadi la cas'a teatrului, pretiurile suntu urmatórele: Logea de rangulu I sî II 40 lei noi, biletu de intrare 6 lei. „Rom.“

⁂ **Dor'a d'Istri'a**, frumós'a sî genial'a principésa romàna (Elen'a Ghic'a), despre care amu fostu relatatu, ca vorbesce cu perfectiune 15 limbi, sî ca este membra a mai multoru societâti literarie sî scientifice din Europ'a, a fostu alésa dilele aceste, de membra a Academiei-Rafael din Erbino, de óre-ce acésta regina literaria posede unu talentu deosebitu sî pentru pictura, astfeliu, ca la espositiunea dela anulu 1854 din Petersburg, unu tablou alu seu a fostu premiatu cu medalia. — „Journal des Debats“, in numerii sei din urma publica unu opu de mare valóre a distinsei literatrice, pre care-lu vomu reproduce sî noi, indata ce ne voru permite impregiurârile, fiindu siguri, ca prin acést'a vomu face o deosebita placere lectoriloru nostri. „C. de I.“

⁂ **Thiers**, dupa cum vorbescu mai multe diuarie, este hotaritu a nu se amestecá de acum inainte in discutiunile adunârei nationale, decâtu a rare ori.

⁂ **Eroulu generalu americanu**, dlu Schermanu, a sositu dilele aceste la Marseile, cu fiiulu presiedintelui Grant sî cu vre-o câti-va oficieri; de acolo a plecatu la Niz'a.

⁂ **Unu rege copiatu.** In Rom'a traiesce unu cetatiénu, care sémana atâtu de bine cu Victoru Emanuilu, incâtu, din gresiéla, gardele a dese ori i presinta armele.

⁂ **Turci macelariti.** Scirile englese spunu, ca insurgentii din Zamen, au ucisu in lupta, dilele din urma, siése sute soldati turcesci, intre cari sî unu numeru insemnatu de oficieri.

⁂ **Corespondintia turcésca.** Unu turcu a scrisu, dilele aceste, unui jurnalu nemtiescu — urmatórea fabula: „Bine au facutu românii, ca au votatu legea cea de pre urma pentru drumulu de feru, fiindca tóte poterile, afara de Franci'a, iscalisera o impoternicire, prin care Turci'a sa intervina in Romani'a cu armata, déca românii nu aru primí legea mentionata. Mustaf'a Pasí'a a avutu in busunariu numirea sea de capu alu armatei turcesci, si cumperase in Rusciucu in ascunsu totu ce trebuie pentru unu resbelu.“ — Nemtii au luatu acésta fabula dreptu istorie adeverata!...

⁂ „**Tedeum**“. In biseric'a sântului Paulu din Londr'a se va celebrá preste putienu tempu unu „te deum“ grandiosu, pentru reinsanatosiarea principelui de Wales; la acést'a celebrare voru asistá: regin'a, famili'a regala sî corpurile legiuitóre.

⁂ **Legea ovreului.** Dilele aceste, pre la 4 óre diminéti'a, plecà unu ovreu dela Iassi la Tergu-Frumosu. Mai inainte de a plecá, se ospetà in restaurant'a garei cu unu biftecu. Sosindu la T.-Frumosu, acolo profità de tempulu câtu a statu trenulu sî-'si complectà dejunulu cu unu paharu de cafea cu lapte. Unu cine-va i facù urmatórele observatiuni: „Domnule! la gar'a de Iassi ai mancatu unu biftecu sî acum, sosindu la T.-Frumosu, iai cafea cu lapte. Eu sciu ca legea lui Moisi nu permite ovreiloru de a gustá bucate facute cu lapte mai inainte de a trece patru óre dupa ce a mancatu carne. De cându insa ai plecatu d-ta din Iassi, abiá suntu dóue óre.“ — „Ba pardonu, eu sciu din betrâni, ca dela Iassi pâna la Tergu-Frumosu suntu 4 óre, eu nu suntu vinovatu, déca drumulu de feru m'a adusu mai de graba!“

⁂ (**Unu milionaru din Paris.**) Au scrisu odatata câtra renumitulu vodevilisti Scribe: Prea onorate domnule! asiu avea mare placere de a fi asociatu d-tale, in crearea unei compositiuni dramatice. — Prin urmare fàmi placerea de a scrie o atare compositiune la care voiu adauge numai câte va linii scrise, numindu-me cá colaloratoru. — Eu la totu casulu me voi aratá cu recunoscintia câtra d-t'a, câci me voiu ingrigi pentru splendid'a ei representatia sî voiescu la totu casulu a impârti glori'a cu d-t'a. Multu sensibilulu Scribe respunse: „Domnulu meu 'mi pare fórte reu, de a nu putea implini cererea d-tale, de óre-ce ideile mele despre religiune sî convenientiune 'mi spunu, ca este fórte strainu lucru, cá unu calu sa fia inhamatu alaturea cu unu magariu! Respunsulu milionarului a fostu „Amu primitu nerusinat'a d-tale epistola.. Cu ce dreptu vii d-t'a sî me numesci unu calu?“

(„Epoc'a“).

⁂ **O banda de hoti.**) Se pare, ca, tempii presenti, mai alesu in pârtile de dincóce de Milcovu, nu au alta missiune, decâtu a aduce la ivéla oribilitâti preste oribilitâti. — Banditagiurile sî turnur'a de sicariu, batendu-si jocu de totu ce este nobilu, frumosu sî adeveratu, scuipandu in fati'a chiaru a Dumnedieirei... se repetiescu dela anulu nou incepandu intru atât'a, incâtu amu potea dice ca a devenitu la ordinea dilei... s'a prefacutu in obiceiu. Nu potu unii miserabili a traí fâra cá sa fure... ba nu! aru potea traí dara nu suntu sanatosi déca nu potu gustá sî sânge omenescu. — Aru fi bine, cá asemenea fiintie sa fia sterpite de pre surfati'a pamentului... pentru asemenea hiene clementi'a legei este o absurditate!! Le dicemu acestea, cuprinsi de o indignatiune fâra margini, la primirea scirei despre urmatórea hotia comisa. — In comun'a Isai'a, plas'a Podoleni judetiu Falciu. In nóptea de 3—4 Ian. a. c. pre la órele 9½ nóptea au intratu 14 individi calâri — intocmai cá nisce hiene sî pasulu cailoru se indreptá spre domiciliulu dlui Dimitrie Stamatinu (séu Dragulea). — Tactic'a acestoru miserabili aventurieri nocturni erá precum se vede planuita mai demultu, de óre-ce, o parte din ei se indreptara, (dupa ce si-a lasatu caii in livada sub padi'a aloru doi banditi) spre partea unde erá situata bucatari'a, incepandu a maltratá pre bucatarésa sî pre vesiteu in unu modu fórte neomenescu, pre cându ceea-lalta parte a cruciatoriloru navalira chiaru asupr'a apartamenteloru unde se gasea dlu posesoru Stamatinu cu famili'a sea si cu nisce dame ce venise cá óspete. — Sosindu pre la usi sî feresti, banditii au inceputu a trage cu puscele focuri in spre odai. — Dlu Stamatinu inse nu-si perdù curagiulu de barbatu, sî apucându revolverulu seu au sustienutu o lupta de 2 óre, impedecându dupa potintia apropiarea banditiloru de a intrá. — Odaile erau ciuruite de glóntiele banditiloru. Ddieu care nici odata nu protege pre asasini sî banditi sî-au intinsu protectiunea sea preste acea familia surprinsa de hoti. — Nime din familia nu au fostu atinsu de glóntiele hotiloru. — Acesti din urma vediendu, cumca cu puscele nu potu face nimicu — au datu navala cu topórele in mâna asupr'a usiei. — Dlu Stamatinu — alérga atunci pentru ai impedecá sî dela acestu pasu, inse se simtiesce atinsu de unu toporu la mân'a stânga. — Unu momentu numai au duratu resistinti'a d-lui Stamatinu, sî apoi din preuna cu famili'a sî óspetele sale s'au refugiatu pre usi'a din dosu, care conducea d'a dreptulu in livada. — Aici spre cea mai mare mirare a sea d-lu Stamatinu gasesce cei 14 cai cu fideli hotio-vizitii. — O alta lupta se incinge intre desperatulu tata de familia sî intre sentimentele bandistiloru, — Intru acelasi timpu banditii din fatia spârgându usia intra in casa — sî spârgându saltarele d-lui Stamatinu fura 790 Napoleoni sî 20 de lire otomane. — D-lu Stamatinu cu famili'a sea se afla aici in Iasi la cas'a d-nei Mari'a Cardasiu sub cura medicala din caus'a ranei capatata in lupt'a sea cu hotii. — Credemu ca acestu faptu oribilu va fi urmâritu cu mare seriositate din partea pârtiei competinte — cá sa nu póta acesti hoti dice veri odata ca, nu numai ca au furatu sî au vrutu sa omóre, daru inca sî — a batutu sî jocu de insusi autoritâtile justitiare. — Nota bene. — Ni se relatédia chiaru in momentulu acest'a, cumca toti acei bandisti suntu prinsi, gratia activitâtiei d-lui Jude de pace Stefanu Dari, din plas'a Podoleni in unire cu dlu Subprefectu T. Cerchezu.

⁂ (**Anunciu.**) In urm'a cumpârârei de la fratele meu H. Goldner a stabilimentului seu tipograficu din Focsiani, cunoscutu pâna acum sub firm'a de: „Tipografia H. Goldner,“ aducu la cunoscinti'a onor. Publicu ca acestu stabilimentu va purtá de acumu inainte firm'a:

Tipografi'â C. Goldner.

Cu acésta ocasiune nu lipsescu a multiemi onor. Publicu de sprigínulu sî increderea ce a datu necontenitu, acestui stabilimentu, a cârei administratiune a fostu dela infiintiarea acestei Tipografii condusu de mine, rugându-lu a continuá sî pre viitoriu cu aceeasi incredere sî spriginulu seu binevoitoriu.

Din partea nóstra cu definitiva cumpârare a acestui stabilimentu, n'amu crutiatu nici unu sacrificiu spre ai dá disvoltarea ceruta astâdi de art'a tipografica sî de esigentele cele mai inaintate ale onoratului Publicu.

Inzestratu fiindu cu o masina repede (Schnelpresse) sî unu asortimentu complectu de felurite litere, acestu stabilimentu este in positiune a efectuá ori ce lucrâri atingetóre de art'a tipografica in modulu celu mai corectu sî promptu sî cu pretiurile cele mai reduse.

C. Goldner
Tipografu.

Reclama.*)

Rogare câtra comitetulu fundatoru alu bancei „Albin'a“.

Dupa ce lips'a deschiderei unui institutu nationale banale se arata la poporulu nostru in tóte dilele: — Onoratulu comitetu e rogatu a ne dá deslucirile necesarie, pentru ce nu-si incepe activitatea sea in sensulu statuteloru, platindu-se acum 30% dupa actiele subscrise.

De lânga Muresiu, in 31 Ian. 1872.

„Mai multi actionari.“

Burs'a de Vien'a.

Din 28 Ianuariu (9 Febr.) 1872.

Metalicele 5%	61	40
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	61	40
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	70	05
Imprumutulu de statu din 1860	101	20
Actiuni de banca	812	—
Actiuni de creditu	334	90
London	113	90
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80	30
„ „ „ Temisiorene	78	—
„ „ „ Ardelenesci	76	50
Argintu	112	35
Galbinu	5	47
Napoleonu d'auru (poli)	9	7

---

*) Respunsabilitatea celoru de sub rubric'a acést'a pre redactiune nu o privesce. R.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULŬ ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/3 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nru 10. ANULU XX.

Sabiiu, in 3/15 Februariu 1872.

Estrasu

din protocolulu siedintiei Consistoriului archidiecesanu, cá senatu bisericescu, tienute la Sibiiu in 13 Ianuariu 1872.

Nr. cons. 37.

Se iau la pertractare suplicele:

1. a dlui Iacobu Bolog'a;

2. a parochului Bartolomeiu Baiulescu, dela biserie'a S. Treimi in cetatea Brasiovului;

3. a parochului Ignatiu Mandocea, din Cinculu Mare;

4. a parochului Ioanu Popoviciu jun. din Sasausiu;

5. a diaconului Dumitru Cuntianu, profesoru de cantâri in institutulu nostru pedagogico-teblogicu, — cari se róga pentru impartesirea cu binecuventarea archierésca spre a representá sî apará partidele in cause bisericesci sî divortiali la forurile judecatoresci bisericesci. —

Dupa ce Mitropoli'a nóstra românа grecoorientale se afla astâdi in partile ei constitutive organisata dupa statutulu organicu; dupa ce prin acésta organisare biseric'a nóstra este pusa pre calea desvoltârei totu mai estinse pre toti ramii ei administrativi sî judiciari; dupa-ce s'a vediutu necesitatea de a se regulá sî normá defensiunea in cause bisericesci: — asiá Consistoriulu nostru archidiecesanu simtindu-se indatoratu prin acum numitele impregiurâri a cautá câtu numai se póte a regulá sî normá sî acestu ramu alu justitiei bisericesci, — sî basatu pre canonulu 3 alu Sinodului ecumenicu IV. — a aflatu de bine in siedinti'a sea de astâdi in legatura cu decisiunea sea dto 25 Octobre 1871 nr. c. 870 1871 a aduce in modu provisoricu, pâna ce se va regulá caus'a acést'a definitivu sî uniformu pentru intrég'a nóstra Metropolia in Congresulu nostru nationalu bisericescu, — urmâtoriulu conclusu:

Ca pre venitoriu numai acei barbati voru avea dreptu a fungá cá defensori (advocati) in procesele divortiali sî disciplinari, cari séu suntu advocati censurati, séu au depusu esamenu cu succesu bunu din dreptulu canonicu alu bisericei nóstre sî din procedur'a judecatorieloru bisericesci in cause disciplinarie — de aceea toti acei barbati, clerici séu laici, cari nu suntu advocati censurati sî voiescu a apará caus'a vre-unui crestinu inaintea foruriloru bisericesci, suntu datori a se supune inaintea unei comissiuni alese din sinulu Consistoriului nostru mai intâitu unui esamenu din dreptulu canonicu sî procedur'a judecatorieloru bisericesci in cause disciplinarie, sî numai dupa depunerea acestui esamenu cu succesu bunu li se va dá incuviintiarea archierésca spre scopulu susu indicatu conformu §-fului 442. din Compendiulu dreptului canonicu.

Prin urmare dintre recurentii susu numiti numai dlu Iacobu Bolog'a, carele au produsu documente despre aceea, ca este advocatu censuratu, se recunósce chiamatu de lege la aperare a feṭieloru controverse la judecatoriele bisericesci, iéra cei'a-lalti recurenti au a depune esamenu, precum mai susu s'au dîsu.

Sibiiu, 31 Ianuariu 1872.

Estradatu prin

Nicolau Fratesiu m. p.
secret. cons.

Despre memorialulu deputatiloru ardeleni.

Sabiiu, 1 Februariu.

Deputatii dietali din Ardélu din partid'a lui Deák — dupa „Pesti Napló“ nr. 32. — au asternutu contelui Lónyay cá presiedintelui ministriloru unu memorialu, in carele i arata neajunsurile mesuriloru ministeriali, sî modulu de a le indreptá pre acelea. — In partea dintâiu espunu deputatii, cumca de-sî Ardélulu s'a unitu prin lege cu Ungari'a, de-sî uniunea pre câmpulu legislatiunei, justitiei sî administratiunei s'a efeptuitu in parte mare, totusi nu se póte negá, ca Ardélulu are impregiurâri speciali, sî greutâti speciali, cari a le cuprinde sî a le indreptá numai acel'a póte, carele a studiatu aceste impregiurâri speciali ale Ardélului. In decurgerea mai multoru sute de ani s'a desvoltatu in Ardélu conceptulu de dreptu, deosebitu de celu din Ungari'a, precum sî viéti'a sociale, sî sub decurgerea acestoru seculi s'a formatu unu soiu deosebitu de politica interna. Aceste nu le póte nimicí nici o potere omenésca, sî aceste impregiurâri a le respectá nu impedeca uniunea, ci o pretinde intielépt'a politica. — Apoi espunu ablegatii in memorialu, ca Ardélulu din dî in dî face esperiinti'a, ca guvernulu este totu mai cu nepasare câtra impregiurârile Ardélului, ca pre acele reu le intielege, ranele lui mai multu le lasa nevindecate, decâtu sa le vindece, sî cu surprindere se intórce de câtra afacerile sele de pâna acum. Apoi enumera apesârile, sî aducu inainte: neamenat'a resolvire a despagubirei pamentului, sî a celoru urmate din eliberarea iobagimei, comassati'a pamentului, introducerea cârtiloru funduari, afacerea baiesiloru, organisarea pamentului regescu, usiorarea comunicatiuniloru, denumirea de amploiati ce cunoscu impregiurârile Ardélului, sî infiintiarea universitâtiei din Clusiu. In fine se dîce in memorialu, ca déca se voru vindecá aceste neajunsuri, adeca, déca in privinti'a acestoru gravamine voru urmá dispositiuni favoritóre pentru Ardélu, atunci va fi prospectu siguru ca sî in Ardélu va incetá opositiunea contr'a impacârei. — „Pesti Napló“ in nrulu 33, consacra acestui memorialu unu articulu, prin care spriginesce tóte punctele lui. —

Noi inse aflâmu in ele reflecsulu nesuielei din tempii antemartiali, sî nu aflâmu nici o iota din tempii nostri, sî ai spiritului de statu modernu, câci deputatii acei'a ardeleni au scopulu de a se sustiené in sistem'a politica de mai inainte a trei natiuni, sî a patru religiuni, adeca a remanea in noroiulu celu vechiu alu legislatiunei ardelene, care au avutu diece pecate neiertate, trei nationalitâti, trei teritorii natiunali, sî patru religiuni, sî tóte acestea le-au plasmuitu spre nimicirea natiunei sî a religiunei române. De n'aru fi acést'a tendinti'a loru, atunci n'aru fi perdutu din vedere reformarea radicale a legei electorale din an. 1848, sî n'aru fi nesuitu a o intarí prin diet'a dela Pest'a; atunci n'aru fi tacutu cá pescii, cându consotii loru deakisti au denegatu gimnasiului nostru din Brasiovu sî Bradu ajutoriulu din vistieri'a patriei comune, ci aru fi inaltiatu vocele loru sî aru fi dîsu: Voi fratiloru nu cunósceti impregiurârile vitale ale Ardélului, noi le cunóscemu, sî marturisimu, ca românii brasioveni, sî din Zarandu au adusu patriei unu sacrificiu mare sî vrednicu de lauda prin infiintiarea gimnasieloru loru, sî a-ti lucrá loialu fatia cu impregiurârile Ardélului déca a-ti lasá autonomi'a loru bisericésca neatacata, sî a-ti resolví acele ajutóre pre sém'a gimnasieloru loru fâra nici o restringere. Inse deputatii ardeleni voiescu infiintiarea unei universitâti in Clusiu, fâra sa fia studiatu obiectulu celu in idea plasmuitu de bar. Eötvös, sî cându se va infiintiá, atunci voru vedé visulu cu ochii, adeca, ca regimulu le tramite nu din Ardélu, ci din Ungari'a profesori la universitatea dela Clusiu.

Eveneminte politice.

Deputatii ardeleni dela diet'a Ungariei din partid'a lui Deák, se intielege magiari si sasi, au compusu mai inainte inca unu memorialu, carele pórta epitetulu „alu deputatiloru ardeleni,“ de cuprinsulu aretatu mai susu. Actulu acest'a a fostu comentatu de multe foi in diverse moduri.

Despre armoni'a din sinulu ministeriului din Pest'a se facù multa vorba sî adeca in intielesulu acel'a, ca armonia acolo nu este. Desmintirile nu au intardiatu; dara „Ung. Ll.“ remane pre lânga aceea, ca in sinulu ministeriului domnesce discordia, sî adauge ca discordi'a acést'a pâna va durá sessiunea dietale, nu va trece preste pragulu salei de conferintie ministeriali. Detaiurile mai de aprópe despre cele ce se petrecu in cabinetu se subtragu inca dela discussiunea publica; deocamdata inse se scie, ca nu e adeveratu ca ascutitulu crisei aru fi indreptatu asupr'a ministrului de financie Kerkápoly. Negotiârile cu croatii suntu cu totulu paralisate.

Sî congresulu federalistiloru slavi in Belgradu, scriu diurnalele din Vien'a, este paralisatu. Inainte de tóte se dîce ca au contribuitu la impedecarea congresului unele cercuri cechice, din causa ca n'au vrutu sa tramita delegati in strainatate. Mai departe „P. Ll.“ scie ca a impedecatu multu congresulu sî nepotinti'a de a mai gasí sî alti partasi afara de cechi. Croatii, la cari comptau multi, au fostu primii, cari au refusatu tramiterea delegatiloru din parte-le, odata pentru ca au aversiune câtra serbi sî apoi pentru ca engagiaminte luate in alte pârti aru fi ingreunatu sî mai tare negotiârile intre Pest'a sî Agramu.

Dîuariele cislaitane se mira de ministeriulu ungurescu cum tocm'a acum cându are sa se lupte cu multe greutâti personali in sinulu seu sî cu cestiuni de statu, precum este afacerea Croatiei, carea intereséza nu numai pre Ungari'a dara sî pre Austri'a — improviséza o diferintia nóua cu jumetatea apuséna a imperiului. Diferinti'a acést'a se numesce cestiunea bancei. Ministeriulu ungurescu pretinde impartirea averei in metalu a bancei natiunale sî se dechiara libera de obligamentele fatia cu statulu privitórie inse la institutulu de banc'a natiunale, sî pretinde favoruri pentru cari Ungari'a nu voiesce sa dea nici unu ecuivalentu. Foile vienese in tonu sarcasticu spunu mai departe ca magiarii celu multu déca se voru demite la „concessiunea“ cá sa faca o banca independenta natiunale ungurésca cu note unguresci sî prorocescu ca din punctu de vedere economicu aceste planuri fanatice, ce resaru din dî in dî aru fi desastróse pentru Ungari'a. Interesante sî momentuóse suntu urmatórele espectoratiuni vienese: „Ungari'a, cu ocasiunea ori-cârei cestiuni financiali se straduiesce sa pravalésca tóte sarcinile, sub cele mai diferite preteste, asupr'a Austriei sî respinge dela sine tóte obligamintele luate asupra-si la impacare. Acest'a nu e nici decum modulu prin care sa se intretiena referintie amicabili intre dóue staturi legate intre sine prin uniune reale.

Indignatiunea ce o produce dincóci de Lait'a purtarea Ungariei in cestiuni financiali póte turburá in fine sî bun'a armonia politica si póte provocá nu numai rivalitâti dara sî contracte periculóse pentru desvoltarea pacinica sî legale a amenduroru jumetâti ale imperiului, cu atâtu mai vertosu cu câtu sî dincóci sî dincolo materiale aprindieciosu este gramaditu destulu. Déca va procede Ungari'a cá pâna acum sî va urmá fatia cu Austri'a o politica, ce trece usioru preste motive de dreptu si de ecuitate, póte ajunge lucrulu acolo, cá noi sa ne bucurâmu de unele conflicte ce s'aru escá acolo, cari aru rapí politiciloru unguresci poterea de a ne pagubí statulu nostru sî mai tare ....“

O deputatiune serbésca a asternutu ministrului presiedinte Lónyay unu memorialu pentru incuviintiarea cocluseloru congresuali. Ministrulu a promisu ca va studiá memorandulu, si afacerea o va aduce inainte in consiliulu ministeriale. Cu acea ocasiune a dechiaratu ca anumitu pentru alegerea Metropolitului se va convocá unu congresu.

Din Franci'a vinu sciri posomorite. Adunarea natiunale adunata in Versailes a votatu remanerea ei sî mai departe acolo. Póte ca votulu acest'a a turburatu Parisulu, póte ca consciinti'a eae rea a celoru din fruntea Franciei de astâdi a cprsupusu o turburare, destulu ca in 6 Fauru n. sî dilele ormatóre politi'a a fostu diu'a nóptea in píciòre si mititi'a cosemnata. Unu diurnalu italianu descrie Franci'a ca se afla pre calea regresului in tóta privinti'a si incâtu pentru libertate se afla acum mai reu cá sub imperiu.

Ca dovéda marcabile despre miscamintele ce se dospescu in biseric'a rom. catolica reproducemu urmatórele :

O epistola a lui Michaud, canonicu titularu de Chalons si vicariu alu bisericei Madelaine in Parisu, face sensatiune mare in Franci'a. Michaud se dechiara prin aceea epistola contr'a infalibilitâtiei papei sî pentru catolicii vechi ; elu improspetédia lui Guibert parerile sele de mai inainte anti-ultramontane sî condamna procederea archiepiscopului, care pretinde dela preoti nu numai supunere esterióra la dogmele cele nóue, ci chiaru sî credintia interna in ele. Archiepiscopulu pecatuesce prin aceea contr'a memoriei predecesorelui lui, Darboy, sî contr'a renumelui seu propriu. In aceea epistola dîce Michaud, Guibert se va provocá póte la limbagiulu oficialu a lui Darboy. Inse Darboy dîse câtra elu 4 dîle inainte de ce devenise captivu : „De óre-ce poterea vóstra consta numai din 8 insi, nu ve poteti opune conducetoriloru, nici atacá pre pap'a care este mai poternicu decâtu voi. Voi trebuie sa ve supuneti esteriore din acést'a causa infalibilitâtiei sî conciliului. Ce se tiene de consciinti'a vóstra, a-ti castigatu destula esperintia, pentru de a scí, de ce sa ve tieneti Vorbésca sî faca ei ce voru voí, dogm'a loru pentru totu-déun'a va fi o dogma desgustata, conciliulu loru unu conciliu de paraeclisiarchi. Remaneti deci in pace sî faceti-ve datorintiele, fâra de a ve interesá de ei.“ Michaud respinge imputarea ca si-aru fi schimbatu convingerile sî aru fi trecutu la altu standardu ; elu dîce, déca soldatulu care-'si parasesce stindardulu, merita dispretiu, cu ce ocara se intina soldatulu lui Christosu, care dupa ce a juratu credintia standardului catolicu, 'sî desonorédia stégulu intru atât'a, incâtu elu numai representa catolicismulu, ci ultramontanismulu.

Michaud nu voiesce nici cându a deveni impreuna vinovatu la atari pecate sî din acést'a causa demissiunédia. Elu scie ca Archiepiscopulu Guibert lu va escomunicá, inse acést'a escomunicatiune nu póte despartí sufletulu seu de biseric'a catolica. Ea 'lu póte eschide numai din biseric'a ultramontana, sî acést'a nu e necesariu, câci elu nu s'a tienutu nici cându de ea, ci a afirmatu totu-déun'a ca pre catolicismu lu desparte de ultramontanismu unu abisu afundu. Elu parasesce o positiune de invidiatu in tóta privinti'a, inse voiesce mai bucurosu a traí in miseria cu onóre decâtu a portá cu buna stare materiala infruntâri de consciintia. Michaud dîce câtra fine, ca nu elu singuru e de aceste pareri.

Afara de episcopii din Armeni'a sî afara de credinciosii din Austri'a sî Germani'a, cari preferu eresului escomunicatiunea, suntu inca preoti sî credínciosi numerosi in Franci'a, in Angli'a, Itali'a sî Spani'a, cari 'si aducu bine aminte ca, dupa marturisirea unoru episcopi escelinti, la conciliu n'a avutu locu o discussiune adeverata sî seriósa. Michaud dechiara mai departe : „Eu sum catolicu sî voiu remanea, de óre-ce eu nu urmediu principiele eterodocse ale ultramontaniloru, ci numai si numai principiulu ortodocsu alu catolicismului. Eu sum preotu si cugetu a si remanea. Necessitatu, a recunósce in Archiepiscopu nu poterea dreptului, ci dreptulu poterei (potestâtiei) nu voiu seversî servitie preotiesci, in, multiamita ignorantiei, bisericile mie inchise. Inse macaru unde me voru strigá credinciosii, sum decisu a merge si a indeplini oficiulu meu preotiescu, marturisirea, botediulu, logodiri, [cuminacatur'a si inmormentâri. Eu voiu cetí mis'a in cas'a mea, dupa cum o faceau crestinii cei dintâiu“. In fine anuncia Michaud ca in 6 Februariu s'aru fi constituitu in cas'a sea in Neuilly unu comitetu de actiune. Acest'a se va pune in legatura cu tóte comitetele din Germani'a, Angli'a, Itali'a si Spani'a. Indata ce voru concede medilócele materiale se va incepe si cu servitiulu ddieescu publicu.

Memorandulu partidei natiunale croate

presentatu ministrului-presiedinte ungurescu c. M. Lónyay.

Escelentia !

Amesuratu dorintiei Escelentiei Vóstre, avemu onóre a ve presentá, in urmatórele puncte principale, nesuintiele partidei nationale din Croati'a sî Slavoni'a, ba chiaru sî din confiniulu militariu, cari nesuintie s'au vediutu din informatiunile date cu ocasiunea consultâriloru nóstre verbale sî amicale din 28 Dec. a. c., sî a vi schitiá propunerile deduse de acea partida nationala din numitele consultâri.

Aci trebuie sa sustienemu sî acum punctulu de manecare, care l'amu sustienutu in consultârile nóstre confidentiale, sî sa observâmu, ca noi, afara de increderea atestata cu mai multe ocasiuni din partea natiunei si intârita la alegerile ultime pentru diet'a croata, nu posiedemu altu mandatu, care ne-aru indreptâti a face invoiele, cari aru oblegá tiér'a intrega, sî acést'a cu atâtu mai pucinu, fiinduca nici nu ni s'a datu tempulu necesariu pentru a poté tienea consultâri cu amicii sî partisanii nostri politici, pentru cá pre bas'a acést'a sa potemu formulá propuneri esacte sî precise.

Dara si in acésta stare suntemu indreptâtiti a protestá cu tóta resolutiunea contr'a insinuatiuniloru, cari se atribuiescu partidei nationale, ca ea adeca, aru voí sa denege séu sa combata legatur'a de dreptu publicu a Croatiei si Slavoniei cu corón'a Ungariei care e sî a Croatiei.

Partid'a nationala a aperatu totu deun'a acésta legatura sî inca chiaru asiá cá sî legatur'a nedespârtibila si reala a tiereloru de sub corón'a Ungariei cu celelalte regate si tieri ale Majestatiei Sale c. r.

Acésta atitudine a partidei nationale o potemu representá la tóte ocasiunile venitóre, nu numai in Croati'a sî Slavoni'a civila, ci sî in confiniulu militariu sî in Dalmati'a, pentru ca suntemu de convingerea firma, ca ide'a de statu a Ostu-Ungariei pentru esistinti'a sea prosperatoria, nu pretinde renunciarea la esistinti'a nóstra nationala sî a conditiuniloru necesarie pentru acést'a esistentia.

Sî tocmai pentru ca legea de impacatiune, adusa intre Ungari'a sî Croati'a in an. 1868, nu tiene contulu cuviinciosu despre conditiunile esis-

---

FOISIÓRA.

Enchiridionu.

adeca

„Carte manuale de canóne“

ale unei sante sobornicesci si apostolicesci biserici cu comentare de Mitropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a (Sibiiu, tipografi'a archidiecesana, 1871.)

(urmare si fine din nr. 8.)

Noi amu aflatu, dupa cum ne-amu esprimatu inca sî mai inainte, unu feliu de corelatiune intre acestea 2 opuri. In compendiu autorulu generaliséza materi'a, o reduce la princípie, sî i da o forma sistematica, ridicându astfeliu dreptulu canonicu alu bisericei greco-orientale pentru intâi'a óra la o tratare scientifica dupa cum pretinde progresulu sciintieloru de astâdi. Autorele comprobéza materiile sî parerile sale prin provocare la canónele bisericesci. Ce erá dar' mai necesariu lânga acestu compendiu, decâtu o colectiune mai moderna de canóne?! Cine a avutu Pidalionulu in mâna in form'a sea neabile, dupa cum se afla edatu pentru intâi'a óra in limb'a româna la monastirea Neamtiului in a. 1844 câci alta editiune nu mai esista, cine a avutu de a face cu literile neestetice ale acelei cârti sî cu limbagiulu duru alu ei, amestecatu sî cu slavisme, acel'a numai póte apretiuí din destulu aparinti'a opului celui nou: Enchiridionului de canóne ale unei sânte sobornicesci sî apostolesci biserici cu Comentore de Mitropolitulu Andreiu Bar. de Siagun'a, ce s'a tiparitu la Sibiiu in anulu acest'a.

Precum la compunerea Compendiului, asiá sî la edarea Enchiridionului de canóne, a purcesu Autorulu din lips'a cea mai mare a clerului sî poporului românu din Mitropoli'a Ungariei sî a Ardélului de atari cârti. Lucrulu inse i-a succesu de minune, câci n'a datu in mâna numai bisericei nisce carti din cele mai folositóre, dar' a datu sî sciintiei in genere o lumina si in specia literaturei nóstre unu monumentu.

Enchiridionulu de canóne de Mitropolitulu Siagun'a, precum insasi numirea cârtiei arata, este o editia cu totulu nóua a canóneloru bisericei gr. or. intr'o carte moderna, ce se póte manuá cu o facilitate mai mare, decum se potea face acést'a cu editi'a vechia, a Pidalionului. Ordinea canóneloru observata in Enchiridionulu acest'a este totu aceea, ce o aflâmu in Pidalionu sî adeca cuprinde 1) Canónele sântiloru Apostoli. 2) Canónele sinódeloru ecumenice. 3) Canónele sinódeloru locale. 4) Canónele sântiloru Pârinti.

Autorulu da in note scurte sub tecstu la fiacare categoria de canóne sî anumitu la canónele fia-cârui sinodu ecumenicu sî locale unu istoricu criticu fórte corespundiatoriu, privitoriu la deosebitele sinóde sî impregiurâri, ce au datu ansa la aducerea unui séu altui canonu, iér' canónele singuratice le insotiesce de comentare basate pre pracs'a sî esperinti'a sea multiplica, ce o a avutu cá Archiepiscopu alu Archidiecesei Ardélului sî Mitropolitu alu Ungariei sî Ardélului. Preste totu acestea comentare le aflâmu in cea mai deplina consonantia cu principiele sî opiniunile desvoltate sistematice in „Compendiulu de canóne“ la care se sî indrépta adese cetitoriulu din partea autoriului.

Autorele in intentiunea sea de a reduce biseric'a nóstra româna gr. orientale din Ardélu sî Ungari'a din starea sea anormala intre marginile canonice ale ei, convinsu fiindu, ca acést'a se va poté face numai, déca institutiunile sinodali se voru promulgá sî popularisá la clerulu si poporulu credinciosu alu bisericei nóstre: depune cu atât'a câldura de inima acestu manualu de canóne in mânile clerului sî poporului credinciosu din Mitropoli'a Româniloru de relegea greco-resariténa din Ungari'a sî Transilvani'a, dupa cum cetimu in prefacia. „Enchiridionulu canóneloru“ asiá dupa cum s'a compusu din partea Mitropolitului Siagun'a, erá o carte de multu dorita, câci Pidalionulu vechiu sî asiá, cum erá, devenise o carte de totu rara in mânile clerului nostru, de buna séma sî pentru costulu ei celu mare.

Acum inse pre unu pretiu neasemenaveru de micu (4. fl. v. a.) sî póte procurá fiacare preoiu cartea acest'a, carea nu este numai o retiparire simpla a canóneloru, dar' o traducere emendata a acelor'a in limb'a nóstra dupa tecstulu originalu grecescu.

Nu potemu sa retacemu aci o impregiurare, ca simultanu cu esirea acestei cârti, ni-a venitu la mâna o retipârire a Pravilei in limb'a nóstra, intr'o editiune nóu'a aparuta in Români'a, nu scimu de cine. Marturisimu ca n'amu strabâtutu in intentiunea autoriului anonimu, ce a avutu la acestu lucru alu seu, n'amu strâbatutu pentru aceea, câci n'amu sciutu aduce in consonantia esteriorulu celu de altmìntrenea placutu sî modernu alu cârtiei, cu atâtu mai putinu literile moderne latine atâtu de frumóse cu limbagiulu celu greoiu, intocmai dupa cum se afla in Pravil'a vechia tiparita in limb'a româna pentru intâi'a óra.

Dupa noi, ostenél'a sî spesele editoriului aru fi fostu demne de ce-va mai bunu, adeca sa redea pravil'a iutru-o limba corecta, purificata de slavismele cele uriciόse sî intocmita in limb'a moderna româna. Contrastulu in litere sî preste totu in form'a din afara suntu facia cu limb'a cea din seculului trecutu prea mari. Acésta carte mai cu tentiei nóstre nationale, natiunea nóstra sa afla, nu numai in Croati'a sî Slavoni'a civila, ci sî in confiniulu militariu, sî credemu a poté afirmá, sî in Dalmati'a, in opositiune absoluta, nu numai contr'a dispusetiuniloru singuratice ale legei inse-si ci sî contr'a manuirei sî esecutârei ei de pâna acum.

Purcediendu, in acésta desfasiurare, din legea impacaciunei, voimu a ignorá cu totulu modu.u, cum s'a facutu acésta lege: sî fia ni ertatu, si inca in interesulu scopului prefiptu prin acésta lege, a face urmatórele reflessiuni.

De sî s'a recunoscutu espresu in rescriptulu c. r., datu din 8 Maiu 1861, ca confiniulu militariu forméza o parte intregitória a regatului Croato-Slavonu sî ca, prín urmare, cestiunea de dreptu publicu a acestui regatu nu se póte regulá cu valóre de dreptu fâra conlucrarea representatiunei confiniului militariu; mai departe, de sî (art. 30 alu dietei ung. si art. 1 alu dietei croate din 1868) se recunósce pre deplinu legatur'a de dreptu publicu a Dalmatiei cu Croati'a sî Slavoni'a sî prin aceste cu corón'a Ungariei, de unde iéra aru trebuì sa urmeze necessitatea legale a participârei Dalmatiei la resolverea tuturoru cestiuniloru de dreptu publicu cari atingu Croati'a sî Slavoni'a, — totu-si despre impacatiune nu s'a ascultatu nici confiniulu militariu nici Dalmati'a.

Noi credemu, ca nu jace numai in interesulu nostru, ci chiaru in alu Ungariei a face durabila impacaciunea sî a o formá astu-feliu, incâtu sa nu se póta atacá din nici o parte sî sub nici unu pretestu sî pentru aceea in prim'a linia ne rogâmu, cá ministeriulu ung. sa spriginésca rogarea nóstra la coróna, cá paragrfii din legea de impacaciune, cari au de obiectu intregetatea tierei, sa se duca câtu de curendu in indeplinire.

Nimicu n'aru indestulí mai tare interesele nationali decâtu ajutorarea din partea Ungariei intru tntregirea tierei si, prin urmare, grabnic'a convocare a confiniului militariu la dieta.

Chiaru asiá trebuie sa accentuâmu esecutarea despusetiuniloru impacaciunei din §, 66. privitórie la Fiume sî pretindemu, ca pâna cându modulu deslegârei cuprinsu in acelu paragrafu nu va deveni fapta, oficiolatele sî institutele croate sa remâna in Fiume.

Intre despusetiunile esprese in impacaciune, pân' acum inse neesecutate inca, se numera sî edarea sî despartirea fundatiuniloru sî fonduriloru croate, ceea ce pâna acum inca nu s'a intemplatu. Câtu despre revisiunea impacaciunei, nu potemu retacé, ca independinti'a guvernului croatu de mnisteriului ungurescu in ramurile administratiunei autonome, espresa in § 50 alu impacaciunei, sta in contradicere cu formularea neprecisa a paragrafiloru 44 sî 45, care contradicere in anii trecuti s'a sî manifestatu in diferite moduri, sî noi amu pretinde, cá paragrafii acesti'a sa se aduca in consonantia, sî in intielesulu §-lui 50 independinti'a guvernului croatu sa devina fapta. Din contra, de-sî scimu apretiuí pusetiunea banului, totusi trebuie sa combatemu pusetiunea lui, cá presiedinte alu tribunalului supremu, creata prin §-ulu 51, cá pre un'a ce sta in contradicere cu spiritulu vietiei moderne de statu sî sa staruimu pentru revisiunea acestui punctu.

Mai departe, esperinti'a din ultimii ani ni-a aretatu ca diet'a croata, prin des'a ei representare afara de tiéra, n'a fostu in stare a face destulu detorintiei sele; dreptu aceea modulu representatiunei inca va fi obiectu, care are trebuintia de modificatiune; tocmai asiá sî influinti'a Croatiei asupr'a aceloru obiecte, cari de-sî suntu de natura comuna, totusi se referescu eschisivu la Croati'a sî Slavoni'a, precum directiunea unui cursu in intrulu marginiloru tierei.

Impregiurarea, ca banulu intrunesce cele trei ramuri ale administratiunei sî, afara de aceea in dieta se póte detrage dela responsabilitatea sea personala, pretinde cu atât'a mai tare, cá cei trei consiliari ai acestoru ramuri de administratiune sa imparta responsabilitatea cu banulu, ce dara inca va formá unu punctu de revisiune a impacaciunei.

In fine, schimbarea sistemului de pausialie din vigóre pentru autonomi'a croata este un'a dintre pretensiunile cele mai eminente sî esentiale ale partidei natiunale, fiindu ca votarea pausialeloru pentru trebuintiele tierei, abstragendu dejosirea pentru tiéra, trebuie sa influintieze in modu stagnatoriu asupr'a desvoltârei economiei poporale. Sa intielege ca schimbârei trebuie sa premérga o esaminare esacta a servitieloru reciproce sî a averei ambeloru pârti, nici subscrisii nu potu destulu de tare legá de anim'a Escelentiei Vóstre, cá veniturile paduriloru confiniului sa nu se lase unei dispusetiuni unilaterale inainte de deslegarea cestiunei de susu.

Aceste suntu punctele principale, pre cari le asternemu Escelentiei Vóstre cá despusetiuni ale legei de impacaciune parte neimplinite, parte ce au a se modificá. Dara de óre-ce indestulirea acestoru dorintie natiunale depinde dela dóue corpuri representative, a câroru pertratare sî realisare recere multu tempu, este evidentu, ca partid'a natiunala, pentru cá sa póta nutrí incredere, totusi trebuie sa aiba unele garantie, ca dorintiele ei voru intempiná o apretiare corespundietórie sî spriginirea cea mai possibila; acésta garantia o póte vedé numai in asiediarea unui guvernu care posiede increderea partidei natiunale, sî e de doritu, cá diet'a croata sa nu-si afle activitatea in a face oppositiune guvernului, ci mai multu in a conlucrá câtu mai curendu in unire cu unu guvernu patrioticu.

Asternendu Escelentiei Vóstre aceste dorintie pre cari ni permitemu a le numí cele mai esentiale pretensiuni ale partidei nationale, prin acést'a esprimemu numai convictiunea nóstra, sî a sociloru nostri de principie, sî nu ne vomu retrage dinaintea obiectiuniloru fundate, ce s'aru face, fiinduca intielegerea dorita de noi cu regatulu Ungari'a póte deveni sanatósa sî durabila numai prin o intimpinare reciproca. Vien'a, in 31 Dec. 1871. A. Jakics m. p. Dr. Gr. Racki m. p. Voucina m. p. M. Mrazovics m. p. Krestics m. p. Traducerea „Fed.“

Apoldu-mare, in 22 Ian. 1872.

Domnule redactoru! Şub nr. 100 alu „Tel. Rom.“ vedemu unu articolu datatu Apoldu-mare, 6 Decembre 1871, compusu de parochulu nostru Ioane Craciunu, in care se incérca, inse fâra succesu, a se escusá de faptele sele uricióse aretate in nrulu „Tel. Rom.“ 96 din partea unui caletoriu. Dîsemu fâra succesu si cu totu dreptulu, câci faptele remanu fapte sî nu se potu sterge; ele remanu adeveru, pre care nimenea nu le póte preface in minciuna; nici chiaru unu satana in thipu ingerescu. — Onoratulu publicu cetitoriu este rogatu a primí din partea subscrisiloru urmatórea deslucire a lucrului cá asiá sa scia ce sa tiena de elu.

In aceea corespondintia dice p. Craciunu ca, de cându a pusu piciorulu in Apoldu, a lucratu totu spre folosulu bisericei sî scólei si ca a portatu lucrurile pâna la Majestatea Sea; si asiá a midilocitu capetarea a 3000 fl., cu cari s'a ziditu scól'a etc. Tóte aceste suntu neadeveruri.

P. Cr. a fostu intielesu cu inamicii nostri, cu sasii, sî nu voiá cá sa cladimu scól'a ací, unde jace, ci doriá sî si planuise sa facemu de scóla o casa simpla, de laturea satului, la unu locu urîtu si ascunsu; sî opunendu-ne noi zidirei scólei la acestu locu sî neinvoindu-ne a duce materialulu acolo, ne-au zelogitu, ne-au luatu rótele careloru. In fine la rogarea nóstra s'a luatu mesuri din partea locuriloru mai inalte bisericesci, cari mesuri au avutu de resultatu fipsarea locului pre care sa se zidésca scól'a sî demandarea a se redá caramid'a, pre care P. Cr. o a bagatu in cas'a d-sele; pâna in dîu'a de astadi inse n'a mai datu nici un'a inderetru. — D. cons. de scóle Dr. P. Vasiciu, reposatulu prof. I. Dragomiru sî fostulu invetiatoriu sî inspectoru scolariu

---

séma facia cu impregiurarea, ca nu se pune nici anulu edarei, nici numele editoriului, nici alte impregiurâri ale retiparirei ei, este in stare sa produca preste o suta de ani o confusiune in sinulu literaturei nóstre române.

Autorulu Enchiridionului trage contu de tóte impregiurârile sî de procesulu limbisticu. Insirarea canóneloru este precedata afara de unu sumariu alu cârtiei, sî de unu Indice alfabeticu, carele indrépta in variele materie la canónele respective. Aceste sî cu deosebire celu din urma in mârime de 2 cóle contribuie fórte multu la abil'a intrebuintiare a cârtiei.

Iéra in prefacia se adresédia autorulu in cele mai invapaiate cuvinte de iubire câtra clerulu sî poporulu credinciosu din Mitropolia, cârui'a sî dedicá opulu seu. In acésta prefacia estrage autorulu din canónele bisericei nóstre nisce principie, ce taia adencu in viéti'a nóstra nationala bisericésca, sî care garantéza viitoriulu bisericei nóstre. Aceste principie suntu urmatórele VIII.

„I. ca organismulu bisericei nóstre recunósce de factori activi numai clerulu sî poporulu credinciosu egalu indreptâtitu in tóte afacerile bisericesci, sî nu iérta in sinulu seu nici o casta privilegiata, séu esceptionale, prín urmare nici dreptulu de patronatu; I. Corint. c. 12. v. 14—27; Mateiu V. v. 7; Mateiu VI. v. 12; Luc'a XXI. v. 1. Can. I-II.“

„II. ca dupa organismulu bisericei nóstre, fiii mireniloru au acelasi dreptu de a se inaintá in trépt'a sacerdotale pâna sî la treptele cele mai inalte a le preotiei, cá sî fiii preotiloru, Can. 33. VI.

„III. ca acelasi organismu alu bisericei nóstre prescrie form'a sinodale, adeca constitutionale atâtu pentru legislatiune, câtu sî pentru administratiunea afaceriloru bisericesci, Mateiu XVIII. v 6—7;

„IV ca nu iérta nici cea mai mica abatere dela canóne fâra unu sinodu ecumenicu cu voturi unanime, adeca dogme nóue, sî prin astfeliu de mesura universale pentru totu clerulu sî poporulu credinciosu deobligatóre, se pastréza santieni'a, uniformitatea, vadi'a sî pacea bisericei ecumenice din launtru si din afara, Can. 3 VI.“

„V. ca institutiunile canonice ale bisericei nóstre iérta partiloru litigante pre lânga concesiunea Eppului eparchialu, alegerea judecatoriloru electivi spre prejudecarea sî deciderea finale a controversiei loru, dela cari apoi nu se mai póte apelá Can. 9, VI; sî Can. 16 Cartag.“

„VI. In privinti'a promotiunei clerului si a poporului credinciosu in dignitâti bisericesci sta nestramutaveru acelu mareliu principiu, ca oficiale bisericesci nu atârna dela potestatea episcopésca, ci dela autoritatea sî dignitatea canóneloru; Balsamonu in Coment. la Can. 39 Cartag.

„VII. ca Episcopii sa fia de un'a sî aceasi natiunalitate cu Mitropolitulu loru, sî nimicu mai insemnatu sa nu faca fâra sentinti'a Eppiloru, Can. 34 Apost;

„VIII ca clerulu sî poporulu credinciosu sa cetésca bibli'a de unde urméza: 1) ca bibli'a trebuie sa se traduca in limbile popóraloru crestine, 2) ca sî cartile rituali bisericesci trebuie sa fia traduse in limbile feliuriteloru popóre, 3) ca limb'a bisericésca are sa fia limb'a poporului respectivu, 4) ca limb'a administrativa in afaceri bisericesci la Mitropolia, Episcopia, parochia, monastire sî la totu feliulu de sinóde trebuie sa fia asisderea limb'a nationale a poporului, clerului sî archiereiloru respectivi; Can. 5. Apost. 3, VI, 60 Lsodic. 3 Cartag.

„Sa considerâmu, dîcu numai acestea optu principie din sânt'a scriptura, sî din canónele bisericei nóstre sî numai decâtu ne vomu convinge, ca acele stau de asupr'a inaltimei sciintieloru sî cunoscintieloru civilisatórie de astâdi.“

Autorele cu predilectiune ridica intre altele acestea principie. Cine cunósce, ca autorele in calitatea sea de inainte statatoriu bisericescu alu bisericei române gr. orientale din Ungari'a sî Ardélu, a avutu de problema a vietiei sale realisarea acestoru principie in biseric'a sea, acel'a va rectificá predilectiunea sea la acestea principie sî cá Autoru.

Prin confesarea acestoru principie canonice a fostu numai posibile Autorului de a revindecá bisericei nóstre române gr. orientale din Ungari'a sî Ardélu drepturile ce-i competeau. Autonomi'a ei, constitutiunea ei frumósa de astâdi, restaurarea Mitropoliei vechi din Ungari'a sî Ardélu suntu fructe ale osteneleloru autorelui, ce au resultatu din o convingere tare sî perseverantia admiravera.

Volumulu Enchiridionului este de 35 cóle, formatu octavu.

Dr. Ilariu Puscariu,
Prof. la Institutulu Seminarialu
Archidiecesanu gr. or.

„Speranti'a“

din locu I. Iridonu au adusu, contr'a vointiei d-sele, pre ingineriulu Gaertner, au facutu planulu scólei, dupa cum este cladita, au inceputu cu mare râvna lucrulu sî l'au dusu pâna in sfersitu. P. Craciunu ne-a pusu numai pedeci din tóte poterile sele ; zidulu erá binisioru radicatu cându deodata tramite pre cumnatulu seu cá sa aduca comissiune, care sa ne oprésca in cladirea scólei ; inse cu tóte aceste, ajutându-ne Ddieu amu ispravitu scól'a, care consta 4363 fl. v. a. nu 3000 fl. dupa cum afirma dlui.

Dupa cladirea scólei s'au aretatu lips'a neaperata a face invetiatoriului léfa ; invoindu-ne cu totii, amu otaritu sa dâmu fia-care câte o ferdela de grâu la invetiatoriu, conformu cârei otariri s'a sî urmatu dupa aceea ; nimenea dintre poporu n'au cugetatu a se abate vre-odata dela acést'a renduiala cuviinciósa ; numai p. Cr., spre cea mai mare durere a iubitoriloru de progresu, a resturnatu sî darimatu, dupa cum s'a spusu sî in corespondinti'a condamnata de S. lui, cá o volbura turbata, léf'a invetiatorésca in anulu acest'a. Nu s'a cugetatu la pagub'a cea nepretiuita a tinerimei, care remane necultivata. Pastoriulu celu adeveratu pasce oile lui Christosu, pasce melusieii lui, inse la p. Cr. de acelea, de-sî a luatu acea missiune asupr'a sea, nici vorba nu e.

P. Craciunu se acatia cu prepusu de acel'a care cându cu candidatiunea de preotu, in satulu nostru, erá dimpreuna candidatu, fara de ai potea face imputâri marcabile sî grave, dupa cum sciu subscrisii istorisí despre Sânti'a Sea, cá cea de cându a batutu pre unu crestinu bunu in biserica in dîu'a de Rosalii cu crucea, incâtu s'au infioratu toti ómenii, sî alte multe comedie, pre cari nu voimu a le insîrá aici.

Se lauda mai departe ca a daruitu la invetiatoriu in decursu de 9 ani 1134 fl. v. a. Lucrulu acest'a sta asiá : cându s'a infiintiatu in scaunulu nostru portiune canonica, s'au sistemisatu sî la noi din lad'a satului pentru preotu 300 fl. sî ferdel'a, care pâna ací i-o dá tóta cas'a, s'a cassatu, precum si in totu scaunulu. Aceste ferdele dîce p. Cr. ca le-a donatu invetiatoriului. Sa judece publiculu déca acést'a este unu donu séu na — —. Ne prinde mirare cum de nu s'a rusînatu a se laudá cu bucatele nóstre, tocmai cá cându aru fi din cosiulu d-sele. Cu tóte aceste dîce ca cine a contribuitu mai multu la scóla cá densulu ; noi din parte-ne dicemu ca cine scie mai bine decâtu noi satenii ca n'au datu la scól'a nóstra nici unu cruceriu, necum sa dea alte sume cu care se lauda, propria laus — —, ce cugeta cu atât'a lauda falsa ? dóra speréza sî densulu la postulu de protopresbiteru ?

O. publicu ne-aru potea imputá ca din ce causa n'amu aratatu astufeliu de fapte sî portâri de timpuriu locuriloru mai 'nalte ; noi la acést'a respundemu fâra sfiala, ca le amu comunicatu in mai multe renduri dlui protopopu P. Badila, inse totu de un'a fâra folosu, din causa ca numitulu preotu a sciutu grigi bine pre dnulu protopopu ; apoi acest'a inca si a spalatu faci'a fatia cu dlui, voimu a dîce l'a aperatu mortisiu ; — sî altcum protopopulu nostru a sciutu totu-déun'a face amarulu dulce sî dulcele amaru, nici odata n'a cercetatu plansorile nóstre, nici caus'a reului cá sa o delature ; fâr' a sciutu sa le ascundia sî bietului poporu, respinsu, nui-a remasu alt'a far' a pâtimí sî oftá. —

Noi acesti 6 insi subscrisi din poporu, vediendu ca pastoriulu nostru ne aduce scól'a totu la mai trista stare si in deosebi vediendu ca in anulu acest'a a indemnatu pre poporu sa aléga de invetiatoriu pre unulu care n'are idea despre chiamarea de invetiatoriu, din causa ca acest'a i lucra lucrulu cu carulu sî cu plugulu, iéra pre cei apti i-au alungatu, cu mare parere de reu tocmai pentru pâstoriulu nostru sufletescu, aducemu aceste la cunosciintia pre calea acést'a, câci ne mai remanendu-ne altu modu de ajutoriu, speramu ca acest'a bateru ne va folosí, cu ce asecurându-ve de deosebit'a stima ce ve pastrâmu remânemu alu d. Redactoru prea plecati

Ioane Sirbu,
Ioane Iridonu,
Vasilie Mog'a,
Ioane M. Mutu,
Georgiu Iridonu,
Antonie Iosifu,
din Apoldu Mare.

Varietâti.

*** „Gazetei Germane“ din Vien'a i se anuncia din Constantinopole, ca alianti'a intre Russi'a sî Turci'a se póte privi cá sî realisata. Inse pâna ce nu vomu primí sciri mai positive, credemu ca „Gazet'a germana“ a inseratu cu prea mare precipitare acésta nuvela ; câci acésta aliantia numai atunci s'aru potea realisá cându aceste dóue poteri aru avea sa combata pre unulu sî acelasi neamicu. Prin urmare neavendu inca pâna acum unu neamicu declaratu alu Portiei séu alu Russiei, nu potemu crede acésta scire.

*** Studentii poloni din Zürich au datu unu banchetu in onórea aniversârei IX a ultimei revolutiuni sî a tuturoru resbeleloru de liberare de mai inainte. Preste 200 de persóne se adunasera in salonulu dela Tonhalle. Cá presiedinte se alesese invetiatulu profesoru Duchinski din Kiev, vice-presiedintele societâtiei etnografice din Parisu. Elu vorbì despre necessitâti istorice, despre logic'a fapteloru, cari trebuiescu sa aduca restaurarea Poloniei si de cari o politica intielépta sî prevediatóre trebuie sa tiena comptu fatia cu Russi'a. Dupa acést'a luara cuventulu delegatii diferiteloru societâti ale studentiloru dela politechnicu, elvetiani, unguri, italiani, francesi, români sî slavi de sudu ; tóte aceste oratiuni esprimau simpathiele cele mai vii sî dorintiele cele mai ardienti pentru restaurarea Poloniei. Comitele Plater aretà caracterulu solemnelu alu acestei aniversâri, care se celebréza in primulu secolu dupa impartirea Poloniei. Elu terminà cu unu toastu „pentru credinti'a sî speranti'a restaurârei Poloniei prin munca sî sacrificii. Dupa acést'a luà cuventulu profesorulu Knikel, care inca dela intrarea sea in salonu fusese salutatu cu aplause vii. Elu facù alusiune la positiunea sea esceptionala sî la diferinti'a de opiniuni dintre germani sî poloni ; elu recunósce servitiele ce Duchinski a adusu sciintieloru sî vorbí despre restaurarea Poloniei cá de o necessitate européna sî despre rolulu ce se cuvine nóuei Germanie, liberata de vechile sele lantiuri, la acést'a opera marétia. Intre vii aplause propuse unu toastu : „Pentru unirea Germaniei, Ungariei sî Poloniei !“ Dupa acestu discursu resunà imnulu polonu : „Boze cosi Polski !“ Banchetulu tienù pâna târdîu nóptea.

*** Vinarsu din sementia de bumbacu. Dupa cum impartâsiesce Neworleanische deutsche Zeitung in 5 Ianuariu suprarevisorele generale alu burouriloru de dare din Washington a plecatu la Nashville, unde are sa cerceteze capacitatea aparatului unei vinarsarii, in carea se intrebuintieza plamadela de sementia de bumbacu. Acést'a e cea dintâiu aratare facuta buroului cu rugarea de a se cercetá destileriale, cari produce Whiskey din sementia de bumbacu.

*** Iéta ce dice „Trompet'a Carpatiloru :“ In ajunulu Crâciunului unu Jidovu, calf'a unui croitoriu jidovu din Ismailu, a intratu pre timpulu serviciului divinu in biseric'a cea mare, Mitropoli'a din Ismailu, spunendu pre la unii alti, ca elu voiesce sa se boteze ; s'a dusu pâna lânga cântâretii dela strana din drépta sî, cu o carte de rugacione in mâna, stá cu multa devotiune ascultându sfânt'a slujba.

La esirea din biserica, printre multime, s'a pututu stracurá jidovulu sî a se ascunde dupa o scara, in câtu au esitu toti din biserica sî s'a inchisu biseric'a cu jidovulu in intru. Nóptea, cându paracliserulu a deschisu biseric'a sî a mersu dreptu spre altariu sa aprinda candelele si luminârile, jidovulu s'a stracuratu afara fâra sa 'lu vadia nimeni.

Aprindiendu paracliserulu fâclie sî candele, viindu sî preotulu efemeru, se ingrozesce de putori sî de deragiamentulu in cari vediura sfântulu Pristolu ; tóte vasele sacre resturnate, pangarite ; cele mai de pretiu lipsau, — evangeliele rupte mânjite — in mijloculu bisericei neomenia ; se da alarma, orasiului totu este in picióre, politi'a tóta in zapacire ; din un'a din alt'a, se aduce aminte de jidovulu intratu in biserica ; unii 'lu cunoscura ca este calf'a croitoriului celui mai insemnatu din orasiu ; se duce politi'a la croitoriu, cauta pre acea calfa, n'o gasesce, stâpânulu dice ca a plecatu de câte-va dîle dela densulu, vecinii aducu mârturii contrarie, politi'a stâjuiesce barierele ; in fine o birja care intrá in orasiu sa iea in cercetare sî birjaruiu mârturisesce crim'a [sî da de complice pre croitorulu stâpânu seu.

Se sî gasescu mai multe obiecte din cele furate, iéru cele mai multe sî cele mai sacre, precum sfântulu miru sî altele, suntu aruncate in latrinele lavrei celei mari de acolo. Sa cauta, sa gasescu . . . ce sa spunemu cele ce se intielege ?

Poporulu sa scóla, satele din prejuru alésga, administrati'a sî politi'a 'si facù datori'a, intempina vendicta poporului crestinu in turbare.

Intrebâmu insa, urméza „Trompet'a Carpatiloru“ pre d. ministru alu justitiei, unde sa afla criminalii ? sî déca suntu sî acestea dati pre chiazasia coformu cererei cererei vre unui onorabile consulu in temeiulu capitulatiuniloru.

Nr. D. 119/1872.

Publicare de licitatiune.

In $\frac{26}{14}$ Februariu stilulu $\frac{\text{nou}}{\text{vechiu}}$ se voru esarendá in órele obicinuite de oficiu urmatorii munti de pasiune pre tempulu aniloru 1872, 1873 sî 1874 in cancelari'a universitâtiei natiunei sasesci in Sabiiu, piati'a mare nr. 183, sî adeca :

Nr. cur.	Situatiunea muntelui	Numirea	estinderea		Pretiulu de eschiamare	
			Jugeri	stng ☐	fl.	xr.
1	Sinn'a	Grópele de susu	794	600	157	—
2		„ „ josu	452	890	200	—
3		Stéz'a „ susu	389	1000	102	—
4		„ „ josu	600	—	90	—
5		Hanesiu de susu	1676	1400	100	—
6		„ „ josu	1686	1400	142	—
7		Góz'a „ susu	1419	600	240	—
8		„ „ josu	1387	800	145	—
9	Orlatu	Serecinulu-mare	1253	100	317	—
10		Serecinulu de mijlocu . . .	1413	900	350	—
11		Serecinulu de latura . . .	1141	700	131	—
12		Balintu mare	1101	900	110	—
13		„ micu	650	1000	111	—
14		Balu	929	1300	192	—
15		Furnic'a . . .	1546	—	120	—
16		Oltiavu . . .	1425	—	377	—
17		Stricatu . . .	1750	—	193	—
18		Farcasiu . . .	—	—	285	—
19		Cornu Pleschi .	—	—	201	—

Fia care doritoriu de a luá in arenda are a depune, nainte de inceperea licitatiunei, vadiulu in bani gat'a constatatoriu in 10 procente dela pretiulu de eschiamare, in mânile comissiunei licitatóre, pre care lu primescu dupa finirea licitatiunei cei ce nu voru dobandi arend'a inapoi ; arendatoriului inse i se va reintórce atunci séu i se va socoti in pretiulu arendei candu a depusu cautiunea conforma contractului.

Conditiunile mai de aprópe se potu vedea sî inainte de terminulu licitatiunei in cancelari'a susu numita in órele obicinuite de oficiu.

Sabiiu in 30 Ianuariu 1872.

Dela universitatea natiunei sasesci.

Insciintiare.

Dechidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sibiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de nationalitatea româna sî nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Februariu 1872.

Dr. Lukacs Mikulics,
profesoru ord. de mositu.

(3—4)

ANUNCIU.

Dlu advocatu de tiéra Iosifu Henrichu face prin acést'a cu totu respectulu cunoscutu ca si-a mutatu cancelari'a sea din Mercurea la Sabiiu, piati'a mica, in cas'a de dupa mesernitie, nrulu 433.

(2—3)

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/3 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nru 11. ANULU XX.

Sabiiu, in 6/18 Februariu 1872.

Nr. cons. 71—1872.

Câtra Preacinstitii Parinti Protopopi si Administratori protopopesci!

In esecutarea conclusului sinodului nostru archidiecesanu din an. 1871. nr. prot. 113 (vedi actele sinod. archid. 1871. pag. 88 si pag. 132. aline'a ultima) privitoriu la arondarea protopresbiteratelorу din Archidiecesa se insarcinéza Parintii Protopopi si Administratori protopopesci a impartasi „operatulu comissiunei sinodului archidiecesanu din an. 1871 esmise pentru arondarea protopresbiteratelorу in Archidiecesa“ (Actele sinodali din anulu 1871. pag. 135.) sinódeloru ppesci spre a-si dá parerile asupr'a lui atâtu in generalu, câtu si in specialu in ceea se privesce cerculu respectivu cu comunele tienatóre de densulu, si apoi aceste pareri sa se astérna incóce celu multu pâna in 15 Martiu a. c. spre mai departe afacere.

Sabiiu, din siedinti'a cons. tienuta in 3 Februariu 1872.

Pentru Escelenti'a Sea Par. Archiepiscopu si Metropolitu

Nicolau Pope'a m./p.
Archim. si Vicariu archieppescu.

Iéra despre memorialu.

Sabiiu, Februariu 1872.

Nu scimu carele va fi efectulu memorialului despre care amu dîsu vre-o câte-va cuvinte in nrulu trecutu, cu tóte ca organulu veteranu alu deachistiloru vorbesce bine de densulu. Nu potemu scí inca nici aceea ca in ce intielesu recunósce acestu organu, ranele tierei pre carea o vaiera dimpreuna cu subsemnatorii memorialului.

Indoielele acestea ale nóstre nu suntu numai nisce intipuiri; ele se baséza pre impregiurâri faptice. Eata cum. Noi ne aducemu aminte de o corespondintia a nóstra din anulu 1867 datata din Pest'a, carea ni se scrise prin lun'a lui Martiu a citatului anu, de unu barbatu in care avemu deplina incredere. Elu scrieá intre altele:

„Deceniele cele dóue din urma au fostu pentru Austri'a si pentru popórele singuratice o scóla, a cârei resultate de educatiune nu au potutu remané fâra de efectu.“

„Petrecerea mea in Pest'a si comunicatiunea cu conducetorii dietei ungeresci, carea comunicatiune nu trece preste marginile unei atingeri esterióre, me face sa sperezu ca si magiarii au uitatu multe si au mai invetiatu câte ce-va. Preste totu noi nu trebuie sa judecâmu pre unguri, dupa cum ne amu dedatu ai cunósce in Transilvani'a.“

Si mai la vale:

„Ministeriulu procede cu tactu diplomaticu, circumspectiune si precugetare si se va conduce, cu deosebire in cele ce privesce Transilvani'a de mandatele unei precaute purtâri de grigia, cari mandate le afla ori-ce nepreocupatu la cea dintâiu privire; cu tóte ca sfatuitori de cei nechiamati suntu destui, cari au inaintea ochiloru mai multu implinirea dorintieloru loru proprie decâtu binele patriei. Ei aru vrea din tóta inim'a sa secere fruptele invingerei pentru sine . . . . .“ „Dupa cum audu din isvoru siguru, Imperatulu insusi sa fia atrasu deosebit'a atentiune a ministeriului asupr'a gingasieloru diferintie ale Transilvaniei si sa fia recomandatu sa tiena socotéla considerabile de impregiurârile sustatóre, de pretensiunile si pusetiunea românilor si sasilor.“

In fine despre Deák scrie:

„Sciu positivu, ca elu nu e multiamitu cu intentiunea unguriloru transilvaneni si nu consimte cu ideile loru despre definitiv'a deslegare a cestiunei uniunei.

„„Voi ne veti mai dá inca multu de lucru““ sa fia dîsu elu câtra unii compatrioti magiari dela noi.“

Guvernulu, care n'a incetatu de a merge mâna in mâna cu majoritatea dietei deakiane se va aruncá de odata precipisu in und'a memorialistiloru magiaro-secui si sasi?

Esperinti'a carea o amu facutu dela datulu susu amintitu ne insufla grigia, pre carea nu o potemu suprime, ba suntemu datori ai dá espressiune. Pentru ca memorialistii in egoismulu loru se pare ca ceru a sacrificá statulu si alu pune mai pre josu de cum suntu interesele loru particulare, interesele loru de o dominatiune debila, spriginita continuu de altii, preste elementulu celu mai numerosu si pre lânga o buna politica celu mai poternicu si mai favorabile intregitâtiei statului in partea resariténa a acestui'a, — dominatiunei preste elementulu romanescu.

Se póte ca românii passivisti s'au luatu dreptu ansa, de-si fortiata, pentru a deschide calea la supusetiuni, pre cari si ei solemnelu le-au declinatu dela sine; inse sa presupunemu, de-si nu concedemu, ca au datu ansa la temeri si la supusetiuni, intrebâmu, ca este politicu din partea unui statu cá pentru aceea sa se condamne pre sine insusi a devení cu legile sele si cu administratiunea sea politiaiulu natiunei celei mai numeróse a unei tieri, facendu prin privilegie si stâri esceptiunale in tempulu celu mai pacinicu gendarmi si politisti din compatriotii cei mai putieni de alta natiunalitate? Sa fia de ajunsu cu ceea ce s'a pecatuitu in trecutu si sa nu tragemu de peru periculului asupr'a nóstra prin nisce sumetie despretiuiri de opiniuni si de concetatieni, cari despretiuiri aducu prin apesare debilitatea tierei.

Spiritulu ce domnea la 1867, dupa cum se vede din corespundinti'a nóstra, sa fia evaporatu de totu in Pest'a?

Noi ne nisuimu din tóte poterile cá in loculu discordantiei, ce din nefericire domnesce intre unele elemente ale patriei comune sa ajungemu la unu acordu armonicu, in care fia-care parte sa-si afle multiamirea sea si acest'a pre basea egalei indreptatiri de cari insetéza patri'a nóstra mai pâna la mórte si acum deodata sa ne intórcemu la mucedii seculi ai trecutului pentru placerea a câtoru-va, cari 'si punu speranti'a numai in ingradirea privilegiale.

„Voi ne veti mai dá inca multu de lucru“ sa fia dîsu Deák câtra compatriotii nostri magiari la diet'a din Pest'a. Aceste ne vine si nóue a le eschiamá compatriotiloru magiari si sasi dela memorialu, pentru ca simtimu mirosulu separatismului loru de pre acum din fiacare sîru alu memorialelui si cu deosebire din accentuarea conceptului de dreptu deosebitu de celu din Ungari'a si din accentuarea soiului celui deosebitu de politic'a interna a Ardélului.

Notiunile aceste suntu arme cu dóue ascutisiuri, prin cari sa fimu noi cesti din Transilvani'a tienuti departe de o lege electorale corespundietória si departe de influinti'a cuvenita in afacerile publice, cu alte cuvinte; sa se traga si de ací incolo o linia de demarcatiune politica intre minoritâtile si majoritatea tierei; séu dóra voiescu acesti domni, cá faptice sa combata articululu „Federatiunei“ „Ce e de facutu“ si pre nesimtite sa ne repuna in autonomi'a Transilvaniei? Déca voiescu asiá ce-va sa ne spuna curatu cá sa scimu si sa ne acomodâmu purtarea nóstra fatia cu o astfeliu de procedura.

Sa sperâmu ceea ce dorimu! Sa sperâmu cá ministeriulu si barbatii de statu voru judecá mai cu deameruntulu poterea estensiva a referintieloru ce aru purcede din spiritulu memorialelui si ca nu voru dá uitârei cuvintele monarchului amintite mai susu si nu voru impená legile cu câte clausule contrarie spiritului de egale indreptatire.

In specie amu atrage atentiunea barbatiloru de influintia asupr'a impregiurârei, ca e tempulu supremu de a se apropiá opiniunile diverginti si a nu semená din nou sementi'a departârei loru.

Românii din partesi inse aru face bine sa nu tréca asiá usioru preste lucruri cum este si intreprinderea acést'a „ardelenésca“, si sa véda ca si pentru noi e tempulu supremu a ne miscá din indiferentismulu mohamedanu, pastratu de siése ani incóce, cându se face de noi fâra de noi intrég'a impartire a bunetatiloru — constitutiunali.

Motivele si resultatele passivitâtiei.

I. Passivitate ori activitate politica e parol'a de di intre românii ardeleni, cari la comand'a acestoru parole stau mai bine de siese ani incóce in dóue castre de principie, siesi directe opuse.

Multu s'a desbatutu si se mai desbate inca pâna astâzi acésta cestiune atâtu prin jurnale câtu si prin adunârile publice si private ale româniloru — fâra de a se fi pututu inca limpedií situatiunea. Deliberante Roma Saguntum perit. —

Caus'a pentruce din atâtu de amaru de discusiune si debacare inca n'a pututu pâna acum resultá nici unu pasu de apropiare si intâlnire in opiniuni — se vede a provení intre altele si de acolo, ca discussiunea asupr'a temei acestei'a s'a improvisatu mai totu de-un'a numai incidentalmente si mai totu d'atâtea ori a si alunecatu pre terenulu celu odiosu alu indemneloru si supositiuniloru subiective.

Déca vremu sa ne intielegemu, e de lipsa sa tratâmu lucrulu numai din punctulu de vedere curatu obiectivu.

E adeveratu, ca si conceptulu obiectivitâtiei e fórte relativu, si obiectivitatea lucrului e in strinsa legatura cu subiectivitatea factoriloru productivi, incâtu — fâra de a recurge la ambele isvóre — dilucidarea cestiunei adese ori aru trebui sa remâna manca, neesplicabile, si nepricepibile, — pentruca adese ori cele mai mici incidente potu produce efecte considerabile, si unu motivu curatu subiectivu alu unei persóne câtu de neconsiderabile — impinsa de impregiurârile culiseloru pre scen'a actului politicu, póte dá cursului intregu cu totulu alta directiune. — Apoi unu istoricu vestitu a disu, ca causele politice sa concatenéza ca pâuz'a paiangínului, si fiacare efeptu e caus'a nóua pentru unu efeptu nou. Tschocke ne arata intr'o novela fórte ingeniósa, cum — din cért'a a dóue servitóre s'au dusmanitu stapanele loru, si prin acestea barbatii, cari fiindu atasiati la dóue diferite ambasade au transplantatu ur'a loru personale pre terenulu politicu a ambeloru state ce le representau, si acestea nu putura fini lucrulu altu cum decâtu prin unu resbelu infricosiatu. — Causele resboiului — in ultim'a linia au fostu — de buna séma curatu politice, dar' isvorulu a fostu cért'a a dóu'a servitóre de cocna. —

Déca amu vrea sa mergemu pâna la sorgintii tuturoru causeloru mai remote si la indemnele mai procsime ale factoriloru ce au produsu passivitatea româniloru de astâdi, numai ne amu perde intr'unu labirintu, ce anevoia ne va scóte la tient'a propusa séu amu cadea pre ghiati'a polemieloru personale, din cari cá totu déun'a iéra numai noi intre noi — activisti si pasivisti — ne-amu sparge capetele spre bucuri'a comuniloru nostri adversari. —

Nu vomu incepe asiá dara — nice dela Gelu, nice dela Tuhutum. Sa-i lasâmu sa se odihnésca unde suntu ingropati, ca destulu li s'au cautatu levitele, incependu dela conferinti'a regnicolare din Alb'a-Iulia pâna la parlamentulu din Mercurea. —

Nu voiu incepe nici macaru dela Atanasiu incóce. Fia de ajunsu cu apologiele urmate intre Blasiu si Sibiiu pre la a. 1866.

Nu voiu reflectá nici la espeditiunea argonautica a celoru 1493 de insi inaugurata prin cilindrulu celu istoricu din chili'a scolutiei dela Alb'a-Iulia! — Ci o lasâmu Homeriloru si Virgililoru nostri moderni, sa o cânte si descante dupa meritu. —

Aru mai trebuí sa reflectediu ceva si la conduit'a jurnalisticei nóstre de astâdi; dar' mi téma ca vomu vení la consecuinti'a aceea, ca déca vrea cineva astadi sa fia factotum nu trebuie alt'a, decâtu fia-care sa-si infiintieze câte unu jurnalu dreptu buletinu oficiosu a continueloru laude de sine, — séu de câte ori vede, ca increderea publica incepe a se concentrá spre vre-unu barbatu probatu, — se arunce câte o denuntiare ambigua, — care cadiendu cá unu bolovanu in balta, sa impróscia pre toti cei ce s'au adunatu impregiuru. —

La o parte! — asiá dara — cu tóte atari discusiuni! suntemu satui de atâtea polemie odióse! Se discutâmu odata tem'a propusa numai din acele motive, pre cari ni le au infacisiatu passivistii insusi, negru pre albu, cá indemnuri, ce i au condusu la tienut'a loru politica. Iéra unde acele motive „obiective“ ni s'au infatisiatu sub o atare formula, incâtu amestecându ei si presupusitiuni subiective si personali, ne voru sili a atinge si noi cordulu acest'a, de nu o vomu poté incongiurá cu totulu, ne vomu adoperá celu pucinu de a o infatisiá intrunu modu câtu se póte de crutiatoriu. —

(Va urmá.)

Evenemintе politice.

Foi deakistice spunu ca ministrulu presiedinte Lonyay a avutu in 10 Februariu o audientia la imperatulu de 1½ óra, cu care ocasiune a substernutu mai multe legi spre sanctionare si pentru alte a cerutu impulernicirea de ale asterne dietei spre desbatere. Imperatulu a probatu pasii regimului de pâna aci in ceea ce privesce afacerea serbiloru. Objectulu celu mai importantu alu discursului a fostu inse afacerea Croatiei. Lonyay a propusu.

Se vorbesce ca congresulu bisericescu alu serbiloru se va convocá preste scurtu timpu si ca regimulu va respectá dorintiele esprese de barbatii de incredere ai serbiloru in privinti'a acést'a.

Banulu Croatiei Bedekovici si a datu demissiunea, carea se si primí, distingendu-se cu ocasiunea acést'a decoratiunea ordinelui corónei de feru. Regimulu ungurescu dupa retragerea acést'a precum si a lui Suhay s'a dechiaratu ca este gat'a a implini dorintiele nationaliloru in privinti'a ocupârei posturiloru in Croati'a (Acést'a erá bub'a!) si pentru cá sa nu se arate prejuditiosu nici decum nu va asiediá pre nimenea in postulu, de Banu pâna nu se voru vedé cum se gurpéza partidele in tienta.

„Fric'a e dómna mare“ si acést'a nicairi nu se manifestéza asiá de tare astadi cá in Franci'a cea republicana de astadi. De une-dîle o representatiune teatrale de Sardon prin carea se satiriséza democratii moderni de inainte si dupa ce ajungu la putere, a fostu de ajunsu cá sa bage frica ca poporulu va erumpe in eschiamatiuni de „sa traiésca Imperatulu.“ Acum s'a mai intemplatu de Rouher fostu ministru imperiale fu alesu deputatu in Corsic'a si dîuaristic'a in Franci'a si cu deosebire in Germani'a e plina de espectoratiuni in contr'a agitatiuniloru bonapartistice. Regimulu francesu de fatia si dîuaristic'a nemtiésca, fâra de a voí a scrie o insemnatate asiá mare, „debilelui“ dela Chiselshurst, carele nici nu s'a clatitu pâna acum, ci s'a multiamitu a scrie unele notitie despre causele caderei din 1870. Pentru ca dupa parerea pressei nemtiesci sa se asigure contr'a fricei prin respandirea de sciri ca Napoleonu e greu bolnavu, ca patimesce de ochi etc.

Bazaine este trasu naintea judecâtiei. N'a aflatu cu cale a se infatisiá naintea ei pâne acum, ci si'a cerutu din nou prelungirea terminului de infatisiare pâna la 25 Fauru. Unii afirma ca elu e ocupatu fórte tare cu conspiratiunile bonapartistice.

Nemtii incepu a se mâniá si pre englezi. Nu cum-va voru fi avendu de cugetu sa-i imbrace cu unu resbelu si pre ei. Celu putienu nu de multu se latise faim'a, ca Bismarck aru fi protestatu energicu contr'a armârei insulei Helgoland carea se afla la gurile riului Elbe. Scirea inse se desminti mai tardiu si durerile Germaniei se vediura ca se afla aiurea ci adeca: pentruca nu s'a supusu caus'a intre Americ'a si Angli'a arbitriului imperatului nemtiescu.

„Daily-Nows“ se ocupa de cestiunea Alabama si 'si esprima parerea ca difendulu anglo-americanu este o afacere seriósa nu numai pentru guvernulu anglesu, déra inca si mai cu séma pentru tiér'a intréga. Nici ministrii, nici comisarii anglesi n'au crediutu ca tractatulu din Washington aru fi potutu provocá, din partea stateloru-unite, pretensiuniie sciute, si pentru aceste cuvinte astâdi se intréba cu totii déca guvernulu anglesu este incelatu prin neprevederea ori déca negotiârile precedente n'aru fi potutu face sa se presimtia pretentiunile ce s'au mai iscatu de atunci incóce.

Este inse unu faptu positivu ca memoriulu Angliei, destinatu de a fi supusu consiliului de arbitri, a fostu ridicatu in nescirea complecta a intentiuniloru guvernului stateloru-unite. Acestu memoriu nu mai apreciaza, dela unu capetu la altulu, de câtu reclamatiuni ce aru putea face Americ'a relative la „pagubele directe“ causate de Alabama, Florida, Georgia si Shenandoah. Este déra evidentu ca guvernulu britanicu nu s'a indoitu unu momentu ca americanii nu voru renunciá la „pagubele directe“ in interesulu solutiunei amicali de intervenire, pre cându americanii refusându acumu d'a privi tractatulu de ecuivalentu cu invoial'a propusa din vreme, aducu din nou pre tapetu „pagubele indirecte“ si le esige in asiá gradu incâtu este cu neputintia d'a se mai sci unde se potu opri.

„Daily-News“ dice ca in nisce asemenea impregiurâri, nu trebuie cá Angli'a sa mai hesiteze. Déca ministri aglesi s'au incelatu asupr'a atitudinei stateloru-unite, trebuie sa declare, mai inainte d'a se ingagiá in alte negociâri, si a informá pre guvernulu americanu ca unu tractatu care, prin elasticitatea espresiuniloru, aduce atâtea incurcâturi, trebuie sa fia revediutu indata si câtu se póte mai detaliatu.

„Interpretarea cei da cabinetulu din Washington — dice „Daily-News,“ — nu este compatibila nici cu dreptulu, nici cu simtiulu comunu, si nu se potu admite de câtu reclamatiuni fundate asupr'a interpretârei acestei'a, asiá cum sa póta fi discutate cu cea mai mare seriositate.“

Dilele trecute „Telegrafulu“ aduse sfarsitulu discutiunei bugetului culteloru la Camer'a Prusiei, cestiune, pre care amu semnalat'o in cronicele nóstre precedente.

Discursurile ambiloru oratori catolici improtiva acteloru ministeriulu in afacerea vechiloru catolici si improtiv'a suprimârei directiunei cultului catolicu, au silitu pre d. Bismarck a dá o proba de pilipica, cum de multu nu s'a pomenitu, improtiv'a uneltiriloru ultramontane. D. Bismarck ia acusatu pre catolici ca stau numai de zavistii ca sá sape temeliele Statului, semenându discordi'a printre cetâtieni si dându ajutoriu inamiciloru Germaniei.

La inceputulu siedintiei, deputatulu Schroeder si-a presintatu interpelarea in privinti'a secuestrârei jurnaleloru. Ministrulu de interne a marturisitu ca secuestrarea de care este vorb'a a fostu resultatulu unei erori regretabili, eróre pre care o imparte cu colegulu seu ministrulu comerciului precum si cu ministeriulu publicu. Asiá déra a avutu dreptate tribunalulu a anulá secuestrarea jurnaleloru incriminate; politi'a inse dupa ordinele ce primise dela ministeru, u'au urmatu ilegale. Comitete Eulean-

---

FOISIÓRA.

Ce-va despre salutare.

„Semnele obicinuite la diferite popóra, prin care la conveniri, visite si despartiri, 'si esprime unulu altui'a sentiementele de amicétia, iubire, bunavointia, supunere, adorare si stima, se numescu salutâri.

De multe ori se receru cá unu tributu necessariu dela cine-va, de comunu inse se baséza pre o invoiéla tacuta, pre moravuri si obiceiuri, si celu ce nu observéza odata cele sustatatóre vine judecatu de omu fâra poleitura si fâra curtuoasia.

Salutârile divergéza fórte tare un'a de alt'a, si modulu in care le espune cine-va suntu pentru omulu cu tactu unu barometru dupa care se mesura gradulu de cultura a salutatoriului. Ele diferescu dupa tempu si cercustâri; acilea constau in anumite gesticulâri, acilea se adaugu acestor'a nisce semne mute prin cari 'si manifesta simtiemintele, séu nisce formule de dorintie. Diversitatea acést'a atât'a e de mare, incâtu a dese ceea ce la unu populu trece de semnu de curtenía séu politetia eminenta, la altulu e chiaru contrariulu.

Modulu salutârei la diferite popóre depinde multu dela clim'a, calitatea tierei, dela referintiele, spiritulu religiuniloru si dela moravuri.

Grecii se agraiau la intalnire si despartire cu chaire! (bucurate) pentru ca bucuri'a si vioisimea li se parea adeveratulu elementu alu vietiei.

Romanii la intalnire dîceau: ave (te salutu), la despartire vale! (fii sanatosu), pentru ca densii considerau forti'a corporale, bravur'a si desteritatea cá cele dintâiu virtuti.

La evrei persónele, ce erau cunoscute mai de aprópe, se obicinuiau a-si sarutá reciprocamente mânile, capulu si umerii. Formulele loru ordinarie de salutare erau: sialomu lecha! (pace tie).

In tempurile mai nóua, modurile de salutare la popórele europene inaintate in cultura, se deosebescu de cele mai putienu civilisate, mai putienu cultivate. O salutare ordinaria la cei d'antâiu este descoperirea capului, care mai inainte se facea numai din partea celoru mai mari, si care cam din sut'a 16—17 se pare a fi devenitu generale. Tempulu mai nou se pare, ca a stersu in parte luarea pelariei, si in locu-i introduce numai atingerea acelei'a cu mân'a; nu de multu in unele cetâti s'au si facutu reuniuni in contr'a usului molestu de a-si luá pelari'a. In multe cetâti ale Germaniei s'a tienutu si se tiene inca de o detoria a bunei cuvenintie, cá sa se sarute mân'a dameloru; din contra in Itali'a sarutarea mânei e unu semnu de confidentia, ce se permite numai intre amicii cei mai intimi. Damele russe nu concedu sa li se sarute mân'a, ci fruntea ele prin neglegerea acestei datini s'aru simtí chiaru asiá de offesante, cá prin sarutarea mânei. Spaniolulu dîce: beso sus manos (sarutu mânile) de-si nu le saruta. *)

In Germani'a nu arare ómeni mari se saluta prin sarutare; acést'a in Angli'a se socotesce de unu ce necuvenintiosu si scandalosu. In locu de salutarea usitata in Germani'a protestanta: „buna demanéti'a“, „plecatu servu“ s. a. in tierile germane mai multu catolice, se folosesce salutarea recomendata de pap'a Benedictu XIII. 1728: „laudâmu pre Iisusu Christosu“, la care se respunde: „in veci, aminu.“

Russulu s'arunca la piciórele domnului seu, i imbracisiéza genunchii si i saruta. Polonulu se pléca pâna la pamentu, séu s'arunca asemenea la picióre, ori saruta umerii; iéra boemulu (si polonulu de rendu) saruta vestmintele acelui'a, câtra care voiesce a aretá respectu si reverintia.

---

*) Care formula incepe a se introduce in tóte pârtile.

bourg a adaogatu ca d-sea prescrisese siefiloru de politia de'a urmá in viitoriu cu cea mai mare circonspectiune in privinti'a jurnaleloru si de a nu recurge la secuestrâri ilegali. Aceste recomandatiuni suntu laudabili, déra cându s'aru desarmá politi'a din ori ce relatiune cu pres'a, aru fi sî mai laudabile inca.

Miscarea in favórea guvernului directu alu poporului prin poporu care, in anii acesti'a din urma, a facutu asiá de mari progrese in cantónele elvetiane, incâtu sa i se simtia influinti'a in desbaterile ce s'au deschisu acum la Bern'a in representatiunea federala, pentru revisuirea constitutiunei elvetice.

Septemân'a trecuta consiliulu federale a discutatu o seria de propuneri, cari aveau de scopu a introduce principiulu guvernului directu in functionarea institutiuneloru federali. Referendulu absolutu, aplicabile la ori ce lege care implica ingagemente financiari, a fostu respinsu dupa nisce discursuri elocuente ale ambiloru barbati cei mai eminenti din adunare, d. Weltì, presiedintele actuale alu Confederatiunei sî d. Alfredu Escher, promotorulu drumului de feru din Sant-Gothard. Totu asemenea s'a urmatu sî cu o propunere a dlui Carteret din Geneva, care de si combatea referendulu, déra reclamà revocarea mandatului deputatiloru déca acést'a revocare s'aru admite cu votulu 30,000 de cetâtieni. In cele din urma Adunarea s'a opritu la dóue concesiuni, unu stipulandu ca ori ce lege votata de câtra Consiliele natiunei trebuie a fi suposa unui plebiscitu dupa cererea a cinci cantóne s'au a 50,000 de cetâtieni, alta acordându la 30,000 de cetâtieni dreptulu de a propune legi la deliberarea representatiunei federali.

Consiliulu stateloru urmarindu asemenea revisuirea pactului federale pentru articulii adoptati de câtra consiliulu nationale, s'a desunitu asupr'a a trei puncte de hotâriri resolute decâtra Adunare, hotâririle, divergînte fiindu a dá cantóneloru drepturile ce le rapise Consiliulu nationale. Cea mai importanta dintre aceste hotâriri este privitóre la gratuitatea instructiunei primare pre care unu votu alu representatiunei popularia o impusese Confederatiunei sî pre care representatiunea cantonale o lasa in competinti'a sî, eventuale, in sarcin'a guverneloru cantunali. „Tr. Carp.“

Discursulu de tronu

pronunciatu de regin'a Angliei cu ocasiunea deschiderei parlamentului anglesu, intemplata in 6 Februariu, a. c.

Cuventulu de tronu, cu care s'a deschisu astâdi parlamentulu, reinnoiesce espressiunea multiumirei câtra atotu poterniculu pentru mantuirea principelui de Valesu, si apoi continua: Asecuratiunile de amicitia, ce le primescu dela poterile esterne, nu incéta a fi in ori ce privintia indestulitóre. Dechiaratiuni varie s'au comunicatu intre guvernulu meu si celu alu Franciei asupr'a pactului de comerciu legatu in a. 1860. Din caus'a divergintiei pareriloru reciproce despre importanti'a legiloru vamale, corespondinti'a acést'a n'au potutu duce la nici o intielegere in privinti'a modificârei acestui pactu insemnatu. Din ambele pârti inse s'a esprimatu cu unanimitate dorinti'a seriósa, ca nimicu nu va fi in stare a conturbá amabilitatea, care asiá de multu a sustatu intre aceste dóue natiuni. Documentele referitórie la acestu obiectu vi se voru presentá.

Arbitrii, cari s'au alesu in sensulu pactului de Wasingtonu cu scopu de a complaná in modu amicalu anumite pretensiuni, cunoscute sub numele de cestiunea „Alabama,“ sî au tienutu prim'a siedintia in Genev'a.

Din partea fia cârui dintre pactanti s'au ascernutu arbitriloru relatiunile de dreptu. Actele presentate de statele unite contienu pretensiuni mari, cari dupa mine, nu cadu in sfer'a de activitate a arbitriloru.

Despre acést'a amu dispusu a se face o chiarificare amicala din partea stateloru unite.

Imperatulu Germaniei a primitu arbitriulu in cestiunea marginiloru apei dela St. Juanu sî documentele ambeloru guverne s'au si ascernutu Majestâtiei Sale.

Cu referintia la trebile interne amu sa vi comunicu ca cu pucine esceptiuni in Irlandi'a n'au obvenitu crime serióse.

Comerciulu in acea parte a regatului unitu e viu si progresulu industriei agronomice e insamnatu.

Starea veniturilorn ni ofera simtome favorabile cu privire la starea poporului preste totu, cari simtome se dovedescu prin o scadere nu neinsemnata a miseriei.

Romani'a.

Bustulu lui Barbu Catargiu.

La ce resultatu se va fi gânditu sa ajunga d. Bonaki, prin interpelarea sea asupr'a asasinârei lui Barbu Katargiu, sî ce altu a esitu din trens'a?

Noi nu vomu banui ca deputatulu, interpelatoru, aru fi fostu pusu de o grupa óre-care sa faca interpelarea, sea ministrului, pentru ca ni se pare ca consciinti'a sea despre sine l'aru opri totudéun'a de a se face instrumentu.

Insa permitani-se a dîce ca, déca d. Bonaki n'au avutu in cugetu sa faca trebile altor'a, alti au avutu indestula perspicacitate d'a profitá din interpelarea domniei séle, ceea ce se potrivesce multu cu proverbulu românu boulu ara sî caii manânca; sî rugâmu pre d. Bonaki sa nu crédia ca amu voi prin acést'a sa aplicâmu persónei séle vre-o calificare in reu.

Intr'adeveru, din zelulu unui deputatu, care a pusu sementi'a de vorba pentru descoperirea unui asasinu, alti deputati profita spre a smulge dela deputati unu votu pentru aducerea bustului lui Barbu Catargiu in camera, alaturea cu busturile aceloru mari sî ilustri amici ai poporului, Ioanu Campinénu sî Anastasie Panu!

Negresitu ca acele onorabili persóne cari au facutu asemenea propunere, au fostu impinsi de unu simtimentu fórte laudabile, de simtimentulu de recunoscintia sî adorare chiaru a numelui acelui'a, care, cu o decisiune impismata, cu unu curagiu demnu de admiratiune, sî cu o maestria ce l'a ilustratu, conducea atâtu de bine pre toti vechii privilegiati, grupati in giurui, strânsi anima la anima, in lupt'a deschisa intre privilegiati sî poporu, intre retrogradi sî progresisti, intre strainismu sî nationalismu, intre anti-unionisti sî unionisti din ambele tieri surori.

Déra gânditu-s'au óre cei ce s'au asociatu la propunere, câtu de urita impresiune aru produce in inim'a fia-cârui'a cetâtiénu românu, ce iritatiune aru fi in poporu, déca aru isbutí dumnéloru sa abtina majoritatea pentru aducerea in camera a bustului lui Barbu Katargiu? Gânditu-s'au óre ca espunu cenusi'a acestui ilustru barbatu la totu feliulu de persiflagie din partea poporului, care 'sí aduce aminte cu oróre de cea epoca in care strâlucea Barbu Katargiu? Credemu ca nu, pentru ca déca aru fi lasatu tierei numai de simtiementulu dumnealoru, de siguru ca n'aru fi facutu propunerea.

Barbu Katargiu a fostu omulu celu mai superioru printre barbatii nostri de Statu. Dotatu cu o elocuentia ce avea puterea a dá fraseloru séle colori ca acele ce imprima sórele pre flori, petrundiatoriu sî energicu, sciutoriu in tóte afacerile Statului, erá in acelasi timpu inamicu celu mai inversiunatu alu drepturiloru poporului, pre care elu aru fi voitu sa-lu védia vecinicu in stare de sclavu lipitu pamentului, unélta de esploatatu tereneriloru senioriali! Elu jurase eterna urgia asupr'a poporului prin acele cuvinte, ce descépta in noi o profunda durere: „Nici o palma de pamentu.“

Serviciele séle in tiéra erau insemnate prin inclinarea sea afisiata câtra politic'a de pre atunci a Russiei, ceea ce face onóre caracterului seu francu sî leale, déra nu sî simtiementeloru nationali ce trebuie sa aiba totu omulu in patri'a sea.

Se potu gasi admiratori ai mariloru talente sî ai capacitâtiei lui Barbu Katargiu in toti ómenii, in inamicii chiaru ai lui Barbu Katargiu; déra recunoscinti'a pentru ideele sociali sî politice ale séle, sî adoratiune pentru numele acestui omu de Statu, nu se va gasi decâtu intr'unu cercu fórte restrensu, atâtu de restrensu pre câtu de saraca de ómeni erá acea tabera bogata in privilegie, cu unu cuventu intre intimii sî amicii sei politici de pre atunci.

Apoi ce altu insemnéza aducerea in camera a unui bustu, séu ridicarea unei statue, de câtu tributulu de recunoscintia sî distinctiune pentru acelu omu ale cârui fapte politice au gravatu in tóte animele iubirea sî veneratiunea?

Sî déca este asiá sa ne intrebâmu:

Insemnatu-'si a Barbu Katargiu viéti'a sea prin vre-o fapta care aru meritá recunoscinti'a sî veneratiunea unanima a româniloru?

Care este acea fapta? pentru ca noi nu cunóscemu nici un'a.

Se va fi invidiandu negresitu aflarea in camera a imagiunei nemuritoriloru barbati de statu,

---

Popórele romanice in formulele loru de despartire au in vedere mai de aprópe religiunea, de aceea italienesculu „addio“ modificatu se afla in tóte limbile romanice. *)

Locuitorii maritimi, cari sa ocupa cu navigatiunea se despartu cu cuvintele: umbla sanetosu (engl. fare wel, sved. farval, oland. vaar wel) fiindu ca bunastarea acestoru tieri depende dela o navigatiune fericita.

Popórele slavice 'si iau remasu bunu cu totulu almentrelea de natiunile insirate aci. Russulu dîce: prosiciai séu prosti, dela prosiciat sî prostit, ad iertare, pardonare. Spresiunea „iérta“ s'a imprumutatu dela biserica; cându ad. in timpii de mai inainte esiá cine-va din monastire, dicea la dispartire câtra amicii sei: „iérta“ (déca amu gresitu ce-va). Slavonulu dîce sdrávo, sanetosu, séu: sdravostani, remai sanetosu, inca sî: Bog de chivi, Ddieu sa te tiena; aci se aréta naturelulu slavicu.

Locuitorii din Siumadi'a in Serbi'a se saluta la intelnire fórte curiosu cu cuvintele: „este ghinda?“ (ad. bine-ti merge) care spresiune se póte esplicá d'acolo, ca in Siumadi'a domnesce o adeverata viétia patriarcale sî locuitorii suntu unu poporu pastoriu de oi, a cârui idei se marginescu tóte la inflorirea turmeloru. (Va urmá.)

N. P. P.

---

*) Salutarile la români diferescu dupa deosebitele classí sî dupa locu atâtu in privinti'a formuleloru de agraire, câtu sî in privinti'a semneloru esterne cu cari se insociescu acelea.

De ordinariu se acomodéza dupa tempu. Preste dî te intempina cu „buna demanéti'a“, „buna dîu'a“, „buna sér'a“, la cari se respunde „demanétia buna“, „sér'a buna“ sî „multiumescu“. Sî o multîme altele. Cu deosebire la clasea de diosu „norocu bunu“ sî „dée Ddieu bine“ se audu fórte desu.

Romanulu chiaru sî in salutare si-a aretatu fecunditatea geniului sî fantasi'a -i creatoria.

Elu sîací a sciutu produce o varietiune atâtu de mare sî totusi placuta sî corespundiatória, estetica.

Mai pentru tóte casurile speciali in cari se afla are totu alte sî alte formule alese, acomodate sî bine nimerite.

Asiá de es. candu lucra cineva, elu i „da binetie“ agraindulu: „bunu lucru“; la têrgu i dîce „norocu bunu“, „intr'unu ceasu bunu“ la care salutatulu respunde „multiumescu“. Candu e se plece óre-care in caletoria séu intreprinde ce-va, atunci lu saluta: „Ddieu s'ajute“. De la Inviarea Dlui pâna la Inaltiare, pre alocuria pâna la Rosalie e in usu formul'a popóreloru resaritene crestine „Christosu a 'nviatu“, cu respunsulu: „adeveratu c'a 'nviatu“. In unele pârti dupa Inaltiare se servescu de salutarea: „Christosu s'a 'naltiatu“.

La despartire formulele cele mai estinse sî mai usitate suntu „sanatate buna“, intocma cá la strabunii Romani vale; apoi formul'a dorintiei de revedere, ce esiste la tóte popórele de rassa latina, e espresa fórte bine prin cuvintele „se ne vedemu sanetosi“. Ear „addio“ italienesculu e tradusu cu: „fii cu Ddieu“ „mài (se remani) cu Ddieu“. Afara de acestea suntu fórte multe altele, cá: „Ddieu te tiena“, „Ddieu te custe, te traésca s. a. m.“

Stringerea mânei la intelnire sî despartîre e in usu atâtu la cei culti câtu sî la cei de rondu. La cesti din urma inse numai dupa o absentia indelungata sî mai vertosu intre amici sî cunoscuti.

Sarutarea e in moda cu deosebire la classea culta. Dar sî la acesti'a numai la casu de despartîre pentru, séu la convenire dupa unu tempu mai indelungatu.

Scopulu nostru nice pre departe nu este a ne lasá in detaliu in meritulu acestui obiectu atatu de vastu, ceea ce aru cere unui studiu pre câtu de profundu pre atâtu de amplu. In privinti'a acést'a la noi aru fi de dîsu sî de scrisu fórte multu.

Ioanu Campineanu sî Anastasie Panu? Intielegemu acést'a. Déra tocmai in acést'a invederare aru trebuí sa vedemu cu totii câtu de stralucitóre positiune 'si face cine-va dupa mórte prin faptele séle in viatia.

Ací se vede distinctiunea, ací amorulu sî veneratiunea poporului.

Martiriulu lui Ioanu Campineanu, acelu bogatu care s'a deposedatu pre elu si pre fii sei pentru cá sa imprastie prin lumin'a instructiunei intunereculu ignorantiei in poporu; acelu nobile sî mare sufletu de românu, care a avutu intrensulu atât'a putere in câtu sa nimicésca vointi'a Russiei d'a subjugá autonomi'a interióra a tierei Romànesci, sî sa indure esiliulu sî intemnitiârile ce i au atrasu faptele séle patriotice; martirulu lui Ioanu Campinénu si-a primitu resplat'a tutoru românilor.

Sî acelu tribunu alu poporului, acelu virtosu omu de statu, Caimacamulu Anastasie Panu, cârui'a i se datoresce mai multu primele silintia pentru realisarea unirei, indeplinita sî consolidata de Voda-Cuz'a; e bine pusu d'a drépt'a lui Ioanu Campineanu in camera.

Unde aru li loculu pentru Barbu Katargiu?

In mijloculu acestor'a?

Déra bustulu seu aru turburá repausulu acestoru atleti ai libertâtiei poporului, pentru ca bustulu seu aru insemná discordi'a sî ur'a inversiunata contr'a a ori-ce spiritu de libertate.

Gresita, gresita a fostu idei'a aceloru ce au fâcutu propunerea d'a se aduce bustulu lui Barbu Katargiu in camera.

Acést'a a facutu sa se descepte resimtiementele poporului, onórea de acestu nume pre care unu tâcutu mormentu o amortise. Dumnealoru n'au voitu sa lase a se odihni in linisce acel'a pre care Provedinti'a a voitu sa-lu repause pentru eternitate.

Gresita a fostu idei'a acést'a, pentru ca ea silesce pre deputati la unu votu espresivu, care, déca se va dá in tóta consciinti'a va trebui sa consacre onórea poporului, sî sa inveluie in doliu eternu numele lui Barbu Kartagiu.

Deputatii de astâdi sî au negresitu consciinti'a dospre sorgintea dela care purcedu. Ei esu din sinulu natiunei, pre care Barbu Kartagiu n'o recunoscea de câtu numai in strimt'a oligarchia din care facea parte. Ei deci nu voru putea de votulu loru pentru aducerea in representatiunea nationale a bustui inamicului celui mai declaratu alu natiunei.

Varietâti.

⁂ Numiri diplomatice. In urm'a venirei la potere a ministeriului din urma alu Austro-Ungariei, s'au facutu urmatórele numiri diplomatice: Comitete Poar s'a numitu ministru la Copenhagen; D. baronu Welterkirchen ministru de Svedi'a; D. cavaleru Haimerlé ministru la La Haye; D. baronu Sonleithner ministru in Bresiliu; d. baronu Potenburg ministru in Greci'a; d. Pfusterschmidt ministru la Carlsruhe. Acestu din urma are acea-si calitate si pentru Würtemberg sî pentru Hasse, sî 'si are resiedinti'a la Stutgart; d. baronu Frankenstein este numitu ministru la Dresd'a sî pre lânga casele mari ducale de ducatele de Sacs'a. — Ce mai de baroni! . . .

⁂ Conferintia. In diu'a de 24 Ianuariu a fostu la Manchester o conferintía de neconformisti. Erau presenti 1,600 delegati. S'a adoptatu in unanimitate o resolutiune in favórea invetiamentului esclusivu lumescu in scólele publice. S'a adoptatu totu de odata motiunea, ca religiunea nu este o pedeca pentru agregarea la universitate.

⁂ Aperatorele ex imperatesei Eugeni'a.) Mr. Harry Emanuilu, carele a cumperatu nu demultu o parte din pretiósele eximperatesei Eugeni'a, vinde acum vestit'a colectiune de aparatórie a acelei'a. Catalogulu cuprinde aprópe cincidieci numerí, cari toti intrecu unulu pre altulu in frumsetia sî scrupulositate. Unulu din cele mai memoraible e depinsu de Camilu a imperatesei Koquplacu pre pergamentu sî e unu daru de cununia a impertesei. Celu mai pretiosu numeru inse e un'a aperatóredin colectiunea Mariei Antoinette. Subiectulu e „La Fontaine d'amour“, sustienele suntu acoperite cu smaltu sî ornaminte de diamantu sî manieriulu eburneu (ivoire) e preseratu cu grupe sî figuri in mosaicu de argintu sî auru.

⁂ Profitu in paguba sî mórte in bratiele dreptâtiei. Din Bertanu, unu opidu sasescu, ni se scrie, ca in 10 Ianuariu a. c. servitoriulu lui M. Schlatner, fiindu cam ametitu de beutura spirituósa, s'a culcatu in grajdu cu lumin'a aprinsa. Celu putienu asiá se presupune, pentru ca mai tardiu s'a aprinsu grajdulu in carele a arsu doi boi, unu calu sî nenorocitulu servitoriu. Unu bou erá inca viu candu sosira ómeni intr'ajutoriu, pre care l'au sî junghiatu numai decâtu sî apoi l'au taiatu sî vendutu in macelaria. Acest'a e profitulu în paguba. Servitoriulu inse carele se vede ca inca nu erá mortu de totu fu strapurtatu de antistia in temnitia unde a remasu pâna la inmormentarea lui, carea i se facù scotiendulu din bratiele dreptâtiei (!?)

⁂ Dreptulu femeiloru. In un'a din cele mai bogate biserici a Londonului se presintà nu de multu o juna pareche de buna familia, pentru a fi cununata. Totulu merse bine pâna ce ajunse preotulu la formul'a cununiei, prin care promitea femeea ca va fi pâna la mórte supusa barbatului. La cuventulu de „supusa,“ jun'a dama stâtù unu momentu, apoi declara, ca nu vrea sa spuna unu neadeveru inaintea altarului. Atunci preotulu maniosu declara ca nu voiesce s'o cunune; mirele dete dreptate preotului. Dam'a dise ca mirele scia ca ea nu-i va jurá supunere, in fine tóta societatea se departa, mirele cu marturii sei in o parte. sî mirés'a cu ai sei in alta parte. Sî acum parintii miresei intentédia procesu mirelui, pentru calcarea promissiunei de maritagiu.

⁂ Sectiunea de educatia. Esista dupa cum arata mai multe diuare streine, la comitetulu slavu din Moscv'a, o sectiune particulara, compusa numai din femei. Scopulu principale alu acestui clubu este d'a perfectioná instructiunea sî educatiunea feteloru sudo-slave. Acást'a societate posede, lânga manastirea Sant-Alecse, unu ospelu, care serva cá scóla sî internatu. In cursulu anului 1871, cinci fete bulgare si dóue fete serbe fura crescute in acestu institutu. Cerendu sî alte fete sa intre in acestu stabilimentu, s'a mai construitu o dependintia, gratia cârei'a clubulu va puté in viitoriu sa primésca inca 20 de fete, cari, esindu din stabilimentu, 'si voru puté cascigá subsistinti'a séu cá institutrice, séu cá dadace.

⁂ Principele Napoleone, acel'a care a trecutu la 1868 prin Bucuresci, a fostu numitu la 21 Ianuarie, consiliariu generale la Ajacio. (Corsic'a).

⁂ Furtuna. In diu'a de 23 Ianuariu a fostu o furtuna atâtu de violinte in Angli'a, incâtu a inundatu mai multe porturi, causându mari daune pretutindeni; in Londr'a a inundatu reu turnulu Londrei sî palatulu Parlamentului.

⁂ (Pretiurile diamanteloru.) In Londinu s'a tienutu dîlele aceste prim'a auctiune a diamanteloru naturali aflate la Capulu bunei sperantie. Pretiulu loru totalu a facutu cá la 9730 pundi ster. Unu diamantu alu de 9½ carati s'a vendutu cu 60 pundi ster., 17 pe cea mai inalta finétia sî o greutate de 17 carati cu 50 p. st. unu diamantu de 45 carati cu 570 p. st. sî cinci petri de 25½ caratu cu 100 p. st. „Patri'a.“

⁂ Post'a Redactiunei. Acei on. dd. cari nu primescu regulatu nrii din fói'a nóstra sa aiba bunetate a reclamá indata dupa ce observéza lipsirea unui nru; de alta parte suntu rugati a cercetá la postele ultime respective . . . pentru ca de aici se spedéza regulatu la toti abonatii.

„O modesta rogare“ Priimimu din tóte pârtile scirea imbucuratóre, — de mare interesu spiritualu sî materialu, luandu in consideratiune scopulu celu sublimu, ca adeca câtu mai curendu pré stim. Reuniune a femeiloru din Mediasiu sî juru voru aranjá unu balu in mentionatulu opidu, — audîmu cu mare placere ca pregatirile necesari s'au inceputu de timpuriu; potemu fi daru de firma sperantia, ca aceea pré stim. Reuniune 'si-va ajunge scopulu doritu! „Se ajute atotupotintele cerescu“!!

Cu acést'a ocasiune insa ne indreptâmu cu o modesta rogare câtra pré stim. dómna Ann'a Chendi presedint'a a acelei pré stim. Reuniuni, — cá biletele de invitare sa binevoiasca a le tramite directu fie-cârui, — câci la din contra nu le vomu priimí la tempulu seu, séu chiaru nici odata, cu deosebire înteleginti'a din Sighisiór'a; unde spre durerea cea mai mare se afla astfelu de ómeni ne uniti in meditatiunile intereseloru comune. D. V. M.

⁂ O descoperire interesanta. Renumitulu etnologu Richard Adrée, da urmatórea scire: „La aratulu unui câmpu pre mosi'a Lusovo in Posen, dadea plugulu necontenitu preste nisce petre. Domnulu Beas stâpanulu mosiei, curiosu, puse sa sepe sî dupa putinu timpu se arata ca intregulu câmpu contienea o suta de renduri de urme sî fiacare rendu cate o suta de urne, ceea ce face preste totu 10,000 de urne de lutu arsu sî pline cu cenusia de ómeni. Se scie ca in vechime ómenii nu se ingrópau, ci se ardeu sî cenusi'a se stringea in urne. Se vede ca acestu locu este unu vechiu cimitiru. Din nenorocire, nici un'a dintre urnele aceste nu se póte conservá, câci cercându a In stramutá din locu, se resipescu.“

⁂ Unu barbatu insielatu. Siefulu unei banci din Berlinu, avea reulu obiceiu de a lasá bancnotele primite dîle intregi pre biroulu seu. De odata incepura ai peri cupónele de pre birou, fâra cá prin cele mai scrupulósa cercetâri sa se póta aflá cine le-au luatu. Intr'o di iéar' pusese o suma insemnata pre biurou, sî fiindu silitu a parasi odai'a pentru unu momentu, la reinturnarea sea gasí iérasi lipsa de câte-va cupóne. Atunci furiosu declara impegatiloru sei, ca déca nu voru sa fia suspecti, apoi sa se supuna imediatu cu toti unei visitatiuni. — La cei intâiu nu se gasi nimic'a; cându inse se apropia de alu treilea, observa, ca acest'a se ingalbinì sî slabì intru atât'a, incâtu erá silitu sa se apropie de unu scaunu, cá sa nu cada, Atunci totu prepusulu cadiu asupr'a lui, insa visitatiunea nu arata nimicu. Siefulu voiá sa tréca deja la alu patru-lea domnu, cându inse 'si aduse aminte ca adese-ori se afla la jiletce câte unu buzunaru secretu, sî in adeveru afla chiaru la acestu d-nu unu asemenea buzunariu, sî in trensulu o hartie pre care o deschise, dar de-odata devenindu palidu cá unu mortu, lesinà sirmanulu principalu. In hartia nu erau cupónele, ci harti'a erá o scrisóre de amoru, adresata de câtra femeea sea tenerului impiegatu. Germanulu câutându pre furulu baniloru, gasì pre acel'a alu unui lucru multu mai preciosu! . . .

⁂ (O nóua fatia in sânt'atreime.) Din Siagu ni se scrie, ca catolicii de acolo se servescu la facerea crucei, in tempulu mai nou de o formula nóua; ei dîcu adeca acum: „In numele tatalui, fiiului, sântului spiritu sî a Papei aminu!“ Siaghianii credu de securu, ca patrufetie potu mai multu ajutá decâtu trei.

⁂ (Rusesce.) O ordinatiune a regimului rusescu opresce, cá postele sa mai primésca de ací inainte epistolele cu adrese scrise in limb'a polona.

⁂ (Numerulu advocatiloru in Germani'a) Dupa o consemnare publicata nu demultu, numerulu advocatiloru in Germani'a, cu 40 milióne locuitori e 5057 la 18000 loc. unulu. Impartirea intre statele singuratice inse e fórte varia; asiá suntu in Prussi'a 2277 advocati — la 10500 loc. unulu, in Sassoni'a 761, la 3200 loc. unulu, in Bavari'a 349, la 1600 loc. unulu, in Mecklenburg Schwerin 351—la 1500 loc. unulu. Dintre orasiele mai mari are Berlinu cu 800,000 loc. numai 88 advocati; Dresd'a, cu 157,000 loc. — 162; Lipsc'a, cu 91,000 loc. 157 Hamburg-cu 225,000 loc., — 142; Francofurtu de lânga Main'a-cu 80,000 loc. 100. Ungari'a are dupa conscriptiunea din urma pre lânga o poporatiune de 11,127.000 locuitori 4209 advocati asiá dara la 2600 loc. unulu, iéra Transilvani'a 2,101,000 loc. 425, asiá dara la 5000 loc. unu advocatu.

Banc'a generala de asecuratiune reciproca „Transilvani'a.“

Statutele propuse de subsemnatulu consiliu administrativu spre modificare si cari se voru substerne spre desbatere adunarei generale din 25/13 Februariu a. c. se afla in biuroulu directiunei nóstre generale in locu, Strad'a Cisnadiei nr. 176, unde binevoiésca membrii, cari aru dorí, a le studiá.

Sibiiu, in 16 Februariu 1872.

Consiliulu administrativu alu bancei gen. de asecuratiune reciproca „Transilvani'a.“

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 12. ANULU XX.

Sabiiu, in 10/22 Februariu 1872.

Motivele si resultatele passivitâtiei.

II. Unulu dintre cele mai eficace indemnuri pentru passivitatea româniloru ardeleni — fâra indoiéla — a fostu: imitarea passivitâtiei unguriloru ardeleni fatia cu diet'a din Sabiiu.

„Sa invetiâmu ce este passivitatea sî ce urmâri póte avé, chiaru dela inimicii nostri politici. Ce este caus'a resultateloru positiunei politice ale magiariloru déca nu passivitatea". — Cu aceste apostrofâri motivâ passivitatea absoluta unulu dintre primii aperatori ai passivitâtiei in conferinti'a din Mercurea. S'a mai facutu apoi provocâri prin jurnale mai târdíu sî la tienut'a passiva a unguriloru din Ungari'a, a croatiloru, a cechiloru, a nemtiloru sî a poloniloru.

Concedemu sî noi, ca passivitatea politica ameesurata poteriloru celoru ce o punu in lucrare sî acomodata cercumstâriloru politice póte sa duca câte odata sî la resultate positive. Negâmu inse, ca passivitatea inscenata de românii ardeleni aru posede recerintiele amintite, cari sa-i asigure vreunu resultatu positivu. Din contra ea ni se infatisiéza cá atitudinea bróscei din fabula, care — avendu o voce câtu a unui tauru, a crediutu, ca prin o umflare potentiata va poté castigá sî estensiunea fisica a rivalului vocalu. — In vorbe mari, au escelatu sî passivistii, dara in alte resultate nu. —

Sa facemu o comparatiune repede intre passivitatea nóstra, sî a connatiuniloru susu amintite, sî diferinti'a indata va bate la ochi. —

Sa abstragemu dela acea impregiurare notorica, ca natiunile susu amintite representa mai cu séma acelu elementu aristocraticu, — care atâtu prin posessiunea sî inteligenti'a cea respectabile, câtu sî prin corelatiunile cu cercurile datatóre de mesura atâtu interne câtu sî esterne — se considera de celu mai prevalente factoru politicu, câru'a i asista parte mare sî alu doilea factoru politicu, adeca burgesi'a, iéra românii representa mai numai elementulu politicu de a trei'a categoria — adeca poporulu tieranu, ale cârui midilóce materiali si intelectuali nu se potu incordá la o resistintia politica pâna la gradulu termometrului susu amintiteloru elemente; — dara sa permitemu, ca românii ardeleni prin numerositatea loru aru poté ecuipará cumpen'a politica fatia cu cei'a-lalti factori politici din Ardélu: totusi e nedisputabilu, ca românii passivisti la inscenarea pissivitâtiei loru politice nu numai n'au reflectatu la circumstârile politice, sî la poterile sele reali, dara cu rol'a la care s'au ingagiatu, au vrutu sa tréca pre departe sî preste imitarea esemplului, ce sî l'au luatu dela susu amintitele natiuni. —

Si ungurii, atâtu ardeleni, câtu sî cei din Ungari'a, aveau legile loru dela 1848, cá noi cele dela Sabiiu, dela cari nu se poteau departá, sî totusi ei singuri au organisatu la a. 1861 cancelariele aulice, si inca separate — pentru Ungari'a sî Ardélu, sî in mâni'a ministeriului ungurescu, care dupa legile din 1848 singuru erá competente de a contr'a-signá rescriptulu convocatoriu de dieta, au convocatu prin ambii cancelari dietele dela 1861. — Cei din Ungari'a au alesu, s'au adunatu la dieta, au intratu in acea dieta neconstitutionale sî si-au reclamatu tóte drepturile ce li competu. — Diet'a ardeléna covocata de Baronulu Kemeny pre bas'a unei legi electorale improvisate prin cunoscutulu rescriptu din 1861 inca s'aru fi adunatu, sî ungurii aru fi sî intratu in ea, déca in urm'a reclameloru celoru „active" ale româniloru, nu s'aru fi sistatu. — Ungurii atunci calculau cu factorii presentului de atunci, sî cu mesur'a poteriloru loru, cari pre atunci erau mai slabutie cá mai târdíu. — Ei calculau bine cându deocamdata se multiamiau sî cu mai putienu, cá cu terenulu câtu de micu ocupatu, sa revindece cu incetulu — dara siguru — sî restulu. —

La 1862/3 sî ungurî ardeleni aveau de a se luptá cu o lege municipale esîta din octroismulu cancelariei aulice ardelene — sî ei stau fâra de o lege electorale octroiata pentru diet'a din Sabiiu, — sî ei erau chiamati la o dieta, pre care o aflau contraria legiloru de unime din 1848. Sî ce au facutu ei fatia cu tóte acestea? Passivitate absoluta? ferésca Ddieu! Ei au participatu la organisarea municipieloru, au alesu comissiunile electorali, au pusu candidatii loru pentru tóte cercurile electorali, au alergatu la urna, — sî unde au potutu — si-au alesu ablegatii loru. In fine toti ablegatii loru s'au intrunitu la Sabiiu, acolo au consultatu trei díle asupr'a cestiunei — sa intre séu nu — in dieta? Sî numai ací — si-au inceputu passivitatea, si sî acest'a numai la avisulu ungureniloru, carii mirosise in regiunile mai inalte, ca intre Vila-Franc'a sî Sadov'a e numai unu passu. —

Sî cu tóte acestea o parte din ei totusi au intratu sî in diet'a din Sabiiu, iéra ceea-lalta a alergatu indata la Vien'a, cá sa trateze cu regimulu de atunci — cum sa ne erunce pre noi din siea. — Eata asiá dara o passivitate, dara conditiunata, sî numai dela sî pâna la unu gradu.

Ungurenii la an. 1860 au intratu in Reichsratulu inmultitu din Vien'a — la an. 1861 pentru diet'a convocata de regele neincoronatu sî fâra contr'a-signatur'a ministrului respunsabile, — au alesu, sî cu Fr. Deák in frunte au intratu in ea — fâra sa fi vendutu Ungari'a numai prin intrarea in dieta, ci ací sî au reclamatu drepturile, — au mai lasatu din ele — sî au tractatu pâna s'au ajunsu la unu punctu de intalnire, pre care ocupandu-lu, de ací cu incetulu dara siguru au ajunsu acolo, unde inainte de aceea numai cu vre-o câti-va ani nici nu cutediau a sperá. — Firesce tóte acestea si le-au reluptatu ungurii prin activitate neintrerupta.

Croatii inca aveau legea loru electorale adusa in diet'a mazuraniciana, sî inca ce-va mai sigura cá a nóstra dela 1864, pentru ca a croatiloru apucase a fi sî sanctionata, — sî totusi sub regimulu lui Rauch octroindu-li-se iéra o lege electorale feudala, nationalii nu s'au pusu in passivitate, ci au alesu sî de-sî prim'a óra remanendu in minoritate, totusi au intratu in diet'a cea „feudale", — iéra a dóu'a óra sî au reusîtu, acum tratéza cu regimulu din Pest'a, fâra de a fi insinuati, ca prin aceea voru numai sa se inchine stapâniloru. —

Cechii au facutu cea mai potentiata opositiune passiva, — dara urn'a electorale nici odata nu o au afurisitu cá Mercurenii.

Nemtii inca nu au mersu cu nebuni'a passivitâtiei pâna acolo, cá sa lase cercurile electorale la liber'a dispositiune a cechiloru sî a ultra-montaniloru, sî cu indoite poteri au alergatu la urna. —

Polonii inca aru fi fugitu din Reichsrath de o suta de ori pâna acum, déca nu li erá téma ca voru face numai locu ruteniloru. Ei dara nu si-au parasitu nici program'a autonomiei loru, dara nici cercurile electorali. —

Vomu vedé acum fatia cu aceste esemple — ce au produsu program'a dela Mercurea.

(Va urmá.)

Evreii din Romani'a.

Romani'a a fostu iérasi obiectulu depesieloru telegrafice si alu corespundintieloru la diurnale, alu articuliloru de fondu si dupa cum se spune si alu noteloru diplomatice, ori representatiuniloru diplomatice din partea consuliloru generali ai puteriloru atasiati pre lânga guvernulu Romaniei. Si pentru ce tóte aceste? va intrebá cetitoriulu. Eata pre scurtu pentru ce. Sciri din Romani'a ni spunu, ca unu evreu, din Ismailu, a avutu placerea sa tramita pre unu sodalu de ai sei sa prade sî sa profaneze in modu neesprimabilu altariulu bisericei crestiniloru in nóptea spre diu'a de Craciunu. Asiá incâtu cându diminéti'a s'a deschisu, biseric'a, pretiósele din altariu sî biserica erau furate sî in loculu loru lucrurile cele mai neestetice cari respandeau mirosurile cele mai atacatóre sî trupesce sî sufletesce. Se descopere faptuitorii, se afla ca erau evrei sî cá intentiunea a fostu dupla, dara in cele din urma bajocur'a, sî acést'a indignéza mai intâiu apoi ii infuriéza pre crestini asupr'a evreiloru. De ací apoi escese pre cari autoritâtile locale cauta sa le infreneze sî sa le impedece, insa fatia cu neomeniele aceste ne mai audite erá preste potintia de a suprime furi'a poporului vatematu atâtu de tare in simtiementele cele mai sacre ale sele.

Si escesele aceste provocate de evrei in modu asiá de ofensivu a pusu lumea in miscare, dandu-se alarma ca se prapadescu evreii in Romani'a! In specie press'a nemtiésca afla ocasiunea de a-si recorí inim'a asupr'a „selbatecei Romanie" cu injuraturi sî arata ca aru dorí sa plece Europ'a intréga asupr'a Romaniei spre a o nimicí sî a o imparti intre cele dóue-spre-diece neamuri ale semintiei lui Israilu.

De une-dile se omorira cu miile, dile intregi, din fiii poporului celui alesu, in alta cetate nu departe de Ismailu, in Odess'a. Dara fiindu ca acea cetate se tiene de putericulu imperiu numitu Russi'a si nu de unu statu micu cum o Romani'a, curagiulu pressei nemtiesci cadiuse cá termometrulu de frigu. Atunci se vede ca press'a nemtiésca va fi cugetatu: cei ce suntu morti, suntu morti, Ddieu sa-i ierte! Acum pentru vre-o câte-va ferestri sparte si vre-o câte-va buti dogite se alarméza lumea, ca poporulu celu alesu e in periculu de a se prapadí, sî guvernulu romanescu se amenintia, „ca, déca nu e in stare a-si protege supusii contr'a agressiuniloru de horde barbare, va trebuí sa i se impuna seriosu protectiunea acést'a cabinetului din Bucuresci de Europ'a intréga."

Press'a „nemtiésca" uita ca déca ia dens'a asiá seriosu in protectiune pre evrei este datória sa o faca acést'a sî cu cei din Russi'a sî alte pârti sî intr'un'a sa recomânde guverneloru strâine cari au supusi evrei in Români'a ai invetiá sa se spele sî sa se civiliseze pâna nu trecu confiniele românesci, pentru cá sa nu devina pre urma nisce subiecte, cari cu murdaria si neomeni'a loru sa puna pre proba aspra pre ceilalti locuitori indigeni sî strâini din Români'a. Nu ne facemu judecatorii evreiloru, dara constatâmu ce dícu diurnale impartiale straine, cari dícu, ca atâtea probe crudele nu au suferitu nimenea cu atât'a linisce cá românii din partea evreiloru mai cu séma strâini.

Evreii din Romani'a au devenitu copilulu resfatiatu alu Europei, carele, de câte ori lovesce elu pre altii se vaieta ca l'au batutu.

Leaculu celu mai bunu pentru vindecarea ranei si plagei acestei'a ce se atârna atâtu de greu de calcâiele progresului Romaniei este greu de aflatu. Credemu inse ca o politia buna sî justitia severa pâna la asprime mai, este singurulu lécu in circumstantiele de fatia cu care sa se póta intempiná ofensele jidovimei asupr'a româniloru si a statului acestor'a Influinti'a jidoviloru cea stricaciósa asupr'a societâtiei se póte paralisá numai prin desvoltarea unei economii natiunale politice in tóte ramurile, ceea ce recere tempu si diligintia in tóte clasele societâtiei incependu dela coliba pâna la palatu.

„Sieb-d. Wochenbl." sub titlulu „O actiune nóua de statu" publica unu articulu inversiunatu contr'a memorialului amintitu sî de noi. Estragemu din acelu articulu urmâtórele:

Se dice ca deputatii ardeleni cu gravaminele punu pondu deosebitu pre asiediarea câtu se póte de multoru functiunari, nascuti ardeleni, in posturi dela regimulu centrale. Câci suntu prea putieni fii de ai patriei, déca se voru luá in consideratiune „referintiele cele incurcate sî proprie ale Transilvaniei“ sî impregiurarea ca „renumele europeanu alu Ungariei fâra de Transilvani'a este o ilusiune.“ Hinc illae lacrimae! dara accentuâmu inca odata: pentruce nu s'a tiparitu gravaminele (memorialulu) in cuprinsulu loru intregu?

Natiunea sasésca abia va consimtí intru tóte cu acele „pie desiderie“. Aici ne vine aminte parol'a croatiloru: numai e cestiune de principie, ci de posturi de functiunari; Cum va mai trebuí sa se intórca câtra densii sageat'a cea inveninata, carea scieau sa o arunce pâna acum numai in contr'a altor'a! Din partene protestâmu ca dorintiele acele aru fi sî ale nóstre. Nóue nu ni jace la inim'a, cá sa vedemu ca juneherimea ardelenésca se reslatiesce in burourile ministeriali. Mai bine nisce ignoranti din Ungari'a decâtu nisce intriguanti ardelenesci.“

Elasticitatea espressiunei din sirurile citate caracteriséza de ajunsu tendintiele sî intentiunile spiritului partidei ce scrie articulu din care facuramu estrasulu, asiá incâtu comentariulu nu este de lipsa. Adaugemu numai ca cu privintia la alti articuli, esiti din aceeasi fabrica, necasulu manifestatu sî cu ocașiunea acést'a a foiei „S. d. W.“ se póte derivá din impregiurarea, ca ministeriulu ungurescu nu creeaza o provincia sasésca cu dieta sî administratiune nemtiésca, precum a fostu odinióra in véculu celu de auru alu florei civilisatórie in orientulu monarchiei; nu inse din temerea de restituirea privilegieloru.

Tóte jurnalele de publicitate din Franci'a, sî inca cele mai seriόse, suntu unanime in opiniunea ca a sositu timpulu pentru Franci'a d'a esi din provisóriu. „Ce le pasa de acést'a?“ — respunde „Le Bien public“, organulu de prodilectiune alu presiedintelui repubicei, — „Benapartistii sciu bine ca n'au ce castigá, pentruca camer'a le este ostila.“

Acestu respunsu, pucinu cam naivu probéza ca jurnalele cari nu vorbescu cá „Le Bien public“, nu rationéza cá elu fiindu cu mintile intregi. Interesulu de partitu domina tóte preocupârile organului „Le Bien public“: a mantiene pre d. Thiers este, dupa densulu, punctulu celu mai principale; ce-'i pasa lui de interesulu tierei? Acesti'a suntu patrioti cari declarau ca resbelulu nu póte fi desastrosu pre câtu timpu i debarasau de imperiu.

Modulu acest'a de rationare, iéta cum 'lu iempina „L'Ordre,“ jurnalulu celu mai imperialistu din Franci'a:

„Noi nu rationâmu altfeliu. Restabilesese séu nu imperiulu, acést'a in ochi nostri este o cuestiune secundaria. Esentialulu este sa esimu din fe-lulu acest'a de mocirla, in care ne-a pusu ómenii lui 4 Septembre sî unde voiescu a ne mantine. Cându aparâmu o tesa, numai intrebâmu de este s'au nu favorabilu acelor'a pre cari i aparâmu; ne intrebâmu numai de esti conforma intereseloru tierei. Sî tocmai acésta abnegare, pucinu imitata, face din partitulu imperialistu adeveratulu partitu nationale.

„Cându damu drepate silintieloru trecute ale dlui Thiers, numai intrebâmu déca acést'a servesce séu nu caus'a nóstra. Destulu ca acea causa sa fia drépta. Cându constatâmu impotenti'a actuala a guvernului sî pericolele provisoriului, nu cautâmu a sci déca acést'a este folositoriu s'au nu unui partidu. Destulu cá acést'a sa fia conformu cu interesulu tierei nóstru.

„Caus'a este ca noi suntemu ómeni de guvernamentu, pre cându acei ce tienu puterea suntu ómeni de revolutiuni. Un'a cá acést'a le permite d'a insultá pre guvernulu câdiutu fórte a se espune la resbunâri. Putienu le pasa de se slabesce principiulu autoritâtiei: habaru n'au ca deprindu tiér'a, ca slabescu principiulu autoritâtiei; le este indiferinte ca obicinuescu tiér'a a nu mai respectá nici puterea nici nenorocirea. Din contra pre noi ne dóre inim'a de tiér'a nóstra; ne silimu din resputeri a mantiené respectulu corpuriloru constituite, ori cum aru fi compuse aceste corpuri, sî cându facemu opositiune, nu facemu pentru ca puterea ne pare prea tare ci pentru ca e prea slaba. Autorisati câtu veti pofti caricaturi ignobili sî cântece mordare, cá Testamentulu lui Badinguet ce se publica in Paris. Pentru cá Imperiulu sa fia, câtu a trece prin totu feliulu de asemenea incercâri. Spre a putea fi stabilitu intr'unu modu durabile, trebuiesce cá impotenti'a partiteloru sa fia constatata inaintea tierei sî inaintea Europei. Numai cu pretiulu acest'a Imperiulu va avea puterea necesaria d'a ne reparà desastrele si a ne reorganisá tiér'a.

Coalitiunea, care se formase pentru resturnarea imperiului, a triumfatu; republicanii de tóte culorile, orleanisti, fusionisti, roialisti au ajunsu cu totii in camera. Ei au cautatu sa restórne imperiulu sî 'lu-au resturnatu. Au voitu sa fia stapâni sî au devenitu. Deci faca acumu actu de suveranitate. Câmpulu le e liberu inainte. Ca ce óre sa-i fi oprindu?

Mai deuna-di „Le Bien Public“ le dicea curatu: d Thiers este indispensabile, trebuie sa votati cum ve dice, câci alt-feliu ati espune Franci'a la o nóua invasiune. Din nou acum organulu presiedintiei repeta deputatiloru acelasi avertismentu. Organele impartiali sî independinte se marginescu a dîce acestei adunâri suverane sa domnésca, sa aviseze, sa inlocuiésca imperiulu.

Gresiél'a ómeniloru de ordine este ca ei suntu uniti in oposittiune pre cându deputatii suntu neuniti in camera. Ómenii de ordine suntu cei cari disólva majoritatea, cari impedeca fusiunea? Gresiél'a loru este déca fia-care fractiune ale marelui partitu care a triumfatu, se afla in nepotintia de a domní singura, de a se intielege cu cei'a-lalti ori de a conservá avantagiele ce le procurá imperiulu?

Catolicii acusau imperiulu. Esta inse pre d. Dupanloup, care dete odinióra semnalulu atacului, ca este silitu a parasí Academi'a in dîu'a in care d. Littre intrà insocitu de ducele d'Aumale.

Parisulu a votatu contr'a imperiului, Parisulu a facutu sa cada imperiulu. Eata inse Parisulu destronatu, Parisulu in stare de asediu; eata Parisulu lipsitu de totu ce-i facea glori'a sî prosperitatea sea.

Lyonulu, Marsili'a, Bordeaux. faceau opositiune imperiului cari-i inavutiá. Céra acum dela republica sa-i inavutiésca.

Conservatorii urlau pre tóte tonurile ca imperiulu nu este de ajunsu conservatoriu. Ii imputau cu violintia câte-va mesuri democratice. Acum pentru ce nu dau liniscea sî asicurarea de care se bucurau sub imperiu?

Evreiloru li se parea ca nu este destulu de democraticu imperiulu. Pentru ce nu ceru dd-loru Simonu, Favre, Picardu sî consotii, a salvá legile democratice ale imperiului?

Pentru ca intr'o transactiune óre-care nici un'a din partite nu póte fi desaversitu satisfacuta. S'au intielesu pentru distrugere, pentru resturnare; in urma, intielegerea a disparutu sî fia-care a catatu sa preponderezeze.

Este de observatu numai câta identitate intre epocele nóstre sî ale Franciei dela 1859 incóce! Amintésca-'si lectorii nostri fia-care fasa sî compare-o cu un'a câte un'a din fasele sî incercârile prin cari a trecutu glorioś'a sî infortunat'a nóstra sora, sî va avea tabloulu fidelu!

Sfersimu ací innecati in lacremi de dorere pentru trecutu sî de sperantia pentru viitoriu, in geniele tutelarie ale Franciei sî ale Romaniei; sfersîmu cu cuvintele cu cari 'si sfarsiesce revist'a dela 4 Februariu jurnalulu „L'Ordre“:

„Momentulu este solemnu, dîce „L'Ordre. Amicii presiedintiei dîcu in jurnalele loru ca o crisa cá aceea din 19 Ianuariu va aduce o nóua invasiune; ei suntu siliti a marturisí ca afara de o nóua crisa mai au a se teme de o nóua catastrofa. Acésta primejdia indoita póte fi conjurata printr'unu actu de barbatia alu unei adunâri care se va declará suverana sî constituanta. Sa fia óre prea multu ca ceremu noi camerei a avisá pre cându partisanii provisoriului ii demustra intr'unu modu nerefusabile ca situatiunea nu-i mai lasa a alege intre provisoriu sî intre unu desastru nationale?“

Dupa „Tromp. Carp.“

FOISIÓRA.

Ce-va despre salutare.

(Urmare si fine).

Mai la tóte popórale atingerea reciproca este espressiunea unui simtiementu amicalu; stringerea de mana; imbracisiarea sî sarutarea suntu sî la popórale neeuropene unu semnu de stima sî amoru. Unele popóra atingu la salutare sî alte parti ale corpului, astfeliu laplandesii 'si apésa nasurile cându se saluta. Pre unele din Cyclade 'si uda perulu cându se intelnescu, despre Francii cei vechi se dîce, ca si-aru fi smulsu unu firu de peru, care 'lu predau celui-a pre care lu salutau. Turculu 'si pune mânile preste olalta, le pune pre pieptu sî se pléca cu capulu câtra acelu-a pre care lu saluta.

Arabulu de rondu in Arabi'a si Afric'a de nordu dîce: „Salem Aleikum“ (pacea fia cu voi) dupa ace'a-si pune mân'a pre pieptu, cá sî cându aru vreau se dîca ca dorinti'a aceea i vine din inima; celu salutatu respunde: „Aleikum essalam“ (cu voi se fia pace!). Arabii mai de frunte se imbracisiéza de dóue-trei ori, se saruta in facia unii pre altii, sî se intréba reciprocu de sanatate de dóue séu de trei ori, sarutându-si in tempulu acest'a fia-care man'a sea propia. Arabii desiertului asiá numitu dupa densii, sî dau mân'a de siese pâna diece ori. In Iema permitu persónele fruntasie numai dupa o refusare indelungata, cá se li se sarute verfurile degeteloru. La Beduinii din giuru de Mecca, cum sî in Iema, se dîce de comunu dupa salutare unu passagiu din Coranu, séu cuvinte de ale lui Mohamedu. Hindu-ii, locuitorii Bengaliei, atingu fruntea cu degetulu sî pléca capulu inainte. Déca voescu sa se plece tare, sî punu mai intâiu mân'a drépta pre pieptu, atingu cu dens'a dup'aceea pamentulu sî apoi fruntea, sî se numescu servi supusi ai celui salutatu.

Locuitorii insuleloru manilice 'sî pléca corpulu tare, câtu se póte, 'si punu mânile pre falci, radica unu pictoru in susu sî tienu genunchii plecati. Pre insula Sumatra se apléca salutatoriulu, cere piciorulu stangu alu acelui'a pre care voiesce alu salutá, ingenunchia dupa aceea la pamentu sî cu piciorulu acest'a 'si atinge crescetulu, fruntea, peptulu, sî genunchii. Dupa aceea atinge cu capulu seu pamentulu sî remâne câte-va minute intinsu pre fóle. Preste totu cele, mai multe moduri de salutare in orientu pórta caracterulu servilismului, sî usulu strâvechiu d'a se aruncá diosu inaintea persóneloru de frunte, sî adesea, d'a le sarutá piciórele s'a sustienutu acilea pâna in tempurile mai nóue.

Persii saluta p'unu strâinu, ce lu invita la prandiu, in modulu urmâtoriu: mai intâiu i iese inainte in óre-care departare, lu coplimentéza cu complimentele cele mai respectuóse, fuge dupa aceea iute indereptu pâna la usi'a casei, aci ascépta pre celu invitatu si-i aréta din nou stim'a sea repetîndu ceremoniele de mai susu.

In Chin'a déca se intelnescu doi calari, celu de rangu mai inferioru, descide de pre calu, sî face locu celuialaltu se tréca. Sî acilea suntu formule de salutâri proprie pentru barbati sî pentru femei. Intelnindu-se barbati cunoscuti, 'si impreuna mânile preste pieptu, séu asupr'a capului, apoi sî-pléca capulu sî dîcu: Tsin, tsin, unu complimentu fâra semnificatiune anumita. In salutârile ataroru persóne cari potu face pretensiuni la o stima mai inalta, mai intâiu se puneau mânile preste olalta, le radicá apoi insusu, in urma le lasá diosu pâna la pamentu. Amicii, cari se revedu dupa o absentia indelungata, cadu mai de multe ori in genunchi sî se pléca cu capulu pâna la pamentu. Intr'ace'a pronuncia cuvintele: Na fo? (au fostu pân'acum tóte bine), séu: Yung fo? (norocului ti-e depinsu pre facia). Dómnele se saluta cu: Van fo (totu norocului se fia pre partea ta). Copiii trebuie se cada in genunchi dinaintea parintiloru sî servitorii inaintea stepâniloru.

In Iapani'a unu omu de rondu trebuie sa sî descalcie sandaliele inaintea celui de frunte, sa sî bage mân'a drépta in mânec'a stânga, sa 'si lase dup'ace'a sa-i lunece mânile pâna la genunchi, sî amblandu incóce sî incolo cu pasi scurti, mesurati, sî facendu nisce gesticulatiuni timide sâ strige: Augh, augh! (se nu 'mi faci nici unu reu!)

In Siam cei de rondu se prosternu la pa-

O propunere corespundietória.

Cu placere dâmu publicului nostru cetitoriu ocasiune a cunósce unu pasu ce s'a facutu in comun'a Resînari, carele aru trebuí realisatu câtu mai in graba sî imitatu de multe alte comune, cari dispunu de ce-va averi comune séu particulare.

Ce bine erá pentru comun'a Resînari déca spiritulu acestei propuneri o inspirá inca celu putienu cu 20 ani inainte. Acum amu avé unu seminariu de meserii pentru tóta tiér'a sî multi dintre sermanii români nu aru intempiná greutâtile cele multe pre la maiestrii straini, cari inca nu s'au potutu curatí de rugin'a privilegieloru trecutului.

Lucrulu bunu inse vine a rare ori prea tardiu. Asiá e sî cu cele cuprinse in propunerea ce o recomandâmu din totu sufletulu cetitoriloru nostri. Amu dorí acum cá ea sa nu remana o simpla propunere. Resînarenii sa cugete pre lânga cele amintite in propunere, industri'a se amplifica sî se imbogatiesce pre sine ins'a-si, déca este impreunata cu spiritu de intreprindere, cel'a ce Resînareniloru nu le lipsesce. Ea purtata cu óre-care socotintia sî deschide drumulu in lume chiaru sî cându remâne unde-va delaturi de drumurile cele mari comerciali.

Deci recomandâmu din tóte punctele de vedere atentinnei cetitoriloru nostri propunerea ce urméza:

Propunere

facuta de dlu Petru Brote in Sinodulu parochialu din 30 Ianuariu c. v. 1872 pentru infiintiarea unei scoli practice de meseriasi in Rasinari.

Onorata adunare; Sciinti'a este conducatoriulu tuturoru intreprinderiloru. Puterea fâra sciintia putienu folosesce. Vedemu boulu ca este de trei ori mai mare sî mai tare decâtu omulu, inse fiindu ca i lipsesce judecat'a sî sciinti'a, omulu lu supune, lu injuga sî 'lu folosesce dupa placulu seu. — Asemenea se intempla sî cu ómenii. Popórele cele invetiate séu culte domnescu preste cele necultte, sî sciu castigá mai usioru cele de lipsa, ele sciu si cum sa le pastréze, sî zidescu case frumóse si ducu o viétia placuta atâtu lui Ddieu câtu sî ómeniloru, pre cându cele neculte, locuiescu in colibi sî in bordéie, mai totu asiá de reu cá sî vitele loru. Economi'a câmpului, negotiulu sî meseriele séu mestesiugurile au fostu sî suntu mediulócele prin cari unu poporu se póte face cultu sî avutu.

Resinareni inainte cu 30 de ani aveau turme de oi, herghelii de cai, unii sî ciredi de vaci, pre care impreuna cu ceilalti români economi de vite din Sacele, Branu, Saliste sî Poiana le pascea in Besarabi'a, Bulgari'a, sî Romani'a. Pasiunea erá atunci eftina, prin urmare sî cheltuelile putiene. De aceea economii de vite erau ómenii cei mai avuti intre românii tierei nóstre. — Schimbându-se legile tieriloru acestor'a, economii nostri au fostu siliti a parasí Besarabi'a, iéra dupa aceea Bulgari'a, sî a vení toti cu vitele loru in Români'a, unde fiindu pasiunea scumpa, mai totu venitulu l'au cheltuitu cu sustienerea viteloru. Din asta causa cei mai multi si-au imputienatu vitele. Unii sî le-au adusu aici in tiér'a nóstra inse le-au umblatu mai reu, fiindu ca de trei ani incóce le-au muritu de galbéza mai tóte oile.

Cu privire la aceste impregiurâri triste acum se nasce intrebarea, cu ce voru traí Resînarenii in viitoriu? De economi'a câmpului nu se potu apucá, pentru ca hotarulu loru este fórte angustu; cu negotiulu potu traí 30—40 de insi cari au bani. Padurile pre care le taie acum de trei ani incóce fâra nici o economia sî crutiare in 10 ani nu voru mai fi, sî atunci apoi ce vomu face? Cu ce voru trai copiii nostri? Voru parasí Resînarii, voru fi siliti a se face servi, sî pandari de câmpu, in Romani'a, sî in alte pârti, unde voru poté traí. — Pentru cá sa nu se intemple acést'a eu suntu de parere cá sa dâmu copiii sa invetie meserii (mestesiuguri) meseriele suntu in diu'a de astadi isvóre de bani. Prin meserii si-au ziditu vecinii nostri sasi din Cisnadia casele loru cele frumóse. Prin meserii au facutu Sibianii cetatea loru. De meseriasi au românii lipse in tóte pârtile. Cu meseri'a póte omulu traí ori si unde pre fati'a pamentului. —

Resînarii are unu venitu anualu care trece preste 20 mii florini val. austriaca, cu un'a mie de fl. pre anu s'aru puté sustiené aici o scóla unde sa invetie 10 pâna in 15 baeti din scól'a nóstra normale unele meserii mai de lipsa nóue româniloru. Deci eu 'mi iau voia a propune:

Sinodulu decide infiintiarea unei scoli practice pentru meseriasi, sî insarcinéza pre comitetulu parochialu cu compunerea unui proiectu pre carele va avé a-lu asterne sinodului viitoriu ce este sa se conchieme in lun'a lui Iuliu anului curentu.

Pest'a, 15. Febr. 1872. st. n.

Sa punemu asta data politic'a la o parte sî sa ne ocupâmu de miseriele nóstre romanesci.

Cetimu a dese-ori in jurnalele nóstre unele idei sublime despre „secululu alu XIX. seculului civilisatiunei, a redesceptârei nationale“, sî ca „vocea poporului este vocea lui Dumnedieu“, etc.

Nimic'a mai ridiculu decâtu acést'a. Asemenea espressiuni suntu mai numai frase góle; bune pentru de a imbetá cu ele pre poporulu nostru simplu, sî pentru de a ne astupá cu ele nepotinti'a nationala.

D'a; vocea poporului este vocea lui Dumnedieu, seculului nostru este seculului civilisatiunei sî a redesceptârei nationale, dara dorere nu pentru noi românii. O satira mai necrutiatóre decâtu acést'a nu póte fi pentru noi déca vedemu, ca pre terenulu sciintieloru, pre celu literariu, bisericescu sî scolariu, industrialu sî comercialu suntemu in decadentia, sî in locu de a inaintá, din di ce merge facemu pasi retrogradi.

N'avemu cui sî pentru ce sa ne ascundemu rusînea. Indesiertu o acoperimu noi cu sdrentiele „redesceptârei nationale“, câci totusi o vedu strainii sî ni judeca seraci'a sî nepotinti'a. De ce sa o acoperimu dara mai departe?

Sa vedemu cum stâmu cu literatur'a? Avemu multe jurnale; inse impregiurarea, ca astadi avemu mai multe foi periodice decâtu inainte de acést'a cu 20—30. ani, — nu este mangaiere pentru noi, câci cu numerulu jurnaleloru nu s'a sporitu in proportiune sî numerulu cetitoriloru. Tóte jurnalele nóstre politice sî nepolitice, câte le avemu, numai vegetéza, din lips'a cetitoriloru. Nici chiaru intreprinderile cele mai serióse n'au trecere. Traducerea opului renumitu „Juliu Cesare de Napoleonu III“ a trebuitu sa incete din lips'a prenumerantiloru; jurnalulu scientificu „Transilvani'a“, unicului in feliulu acest'a, este silitu a face reclame innoite prin jurnale numai cá sa nu incete; la Baladele sî Colindele“ lui St. Marienescu nu mai cugeta nimenea; o multime de opuri istorice, sî filologice scrise de unii barbati incaruntiti pre terenulu literaturei nóstre le rodu moliele; retiparirea istoriei lui „Petru Maioru“ totu la acést'a sórte va ajunge.

Ce ni-a adusu nóue româniloru seculului civilisatiunei? Eaca ce: desinteresare sî nepasare generala.

Déca luâmu a mâna opurile betrâniloru nostri: in list'a prenumerantiloru vedemu representate tóte clasele poporului românu. Incepandu de susu dela episcopu pâna josu la celu mai de pre urma capelanu sî invetiatoriu, toti au cetitu sî prenumeratu; n'a lipsitu bogatulu nici seraculu, n'a lipsitu maestrulu comerciantulu, capitalistulu sî industriasiulu, déca numai sciá scrie si cetí. Toti au fostu zelosi sî spriginitori ai literaturei, sî casele loru erau totu atâtea locuri de scapare, asilu pentru literatii nostri.

Astâdi?

Rari nantes in gurginte vasto. Cei mai multi carturari nu prenumera sî nu cetescu de felu opuri scientivice ori jurnale. Românii in genere nu suntu mai multu asiá de zelosi precum erau betrânii nostri. Sî pentru ce óre? Suntemu póte prea seraci? D'a, suntemu seraci, dar' nici mosii, stramosii nostri n'au fostu mai bogati decâtu cum suntemu noi astâdi; din contra amu poté dovedí cu date statistice, ca români astâdi se bucura in genere de o stare cu multu mai favorabila materiala, decâtu betrânii nostri; sî déca noi astâdi totu-si suntemu nepasatori: caus'a este trandavi'a nóstra sî spiritulu de partida.

Iéca „redesceptarea nationala“ a româniloru. Amu adormitu cu zelulu, sî ne-amu desceptatu cu jugulu intunerecului in spate.

Tenerimea nóstra? Ea — cu prea pu-

---

mentu inaintea celoru fruntasi: Dupa care tramite acestu-a pre óre-care din suit'a sea, care la persóne cu stare, e fórte numerosa, cá sa visiteze pre celu-ce lu saluta, óre n'a mancatu séu nu are la sine ce-va, ce mirósa reu. Sî déca se afla acést'a, atunci capeta o lovitura de picioru, la din contra lu redica in susu. Damele, chiaru sî cele betrâne se saluta cu nume imprumutate dela obiectele cele mai frumóse sî mai pretiósa, cându inse nici odata nu póte se lipsésca cuventu teneru, precumu: tenerule diamantu, tenerule auru, ceriu teneru, flóre tenera, etc. Amicii cându vréu se-si aréte amicitia reciproca, sdaria pucinu in mâna, sî-apoi 'si sugu sângele din rane unulu altui-a.

In insul'a Ceylon cându saluta sî punu man'a pre frunte sî se pléca totu-odata fórte adunca. Inaintea unui mai mare se prosternu la pamentu, i pronuncia numele sî oficiulu de vre-o 50 de ori, pre cându acest'a trece seriosu inainte fâra d'a respunde macaru clatinandu din capu. Chiaru sî la cele mai multe popóre africane modulu de salutare este servilu. Abisinianii cadu in genunchi sî saruta pamentulu. Unele rasse de negri si-apuca unulu altui-a degetele dela mâna sî atât'a le intindu pâna pocnescu; altele, cându se intelnescu, plesnescu din degete, sî scotu peptenele din peru sî iéra lu-punu indereptu. Negrii pre Sierra Leone sî incovóia braciulu dreptu, pâna ce aducu mân'a la gura; salutâtoriulu inca face asemenea, impreuna dup'aceea degetulu mare cu celu aretatoriu apoi iéra sî tragu mânile indereptu.

In Guinea-inferióra prinde omulu degetele celui-a pre care voiesce sa lu-salute, le aduce intr'o positiune anumita, le stringe sî dice: akkio, akkio! (servulu teu, servulu teu.) In Guine'a super. amicii se imbracisiéza, sî impreuna cele d'antâiu dóue degete de pocnescu, pléca capetele sî dicu de repetite ori: auzi auzi! (buna diu'a, buna diu'a). Persóne de rangu esclama dupa pocnirea degeteloru: bere! bere! (pace, pace!). Locuitorii din Mandringo cându saluta o femeia i prindu mân'a, o ducu la nasu sî o mirósa de dóue ori. Maurii calareti din Marocco prin modulu loru de salutare potu produce fórte usioru sî spaima intr'unu strâinu. Maurulu calaresce adeca in galopu dreptu asupr'a strâinului cá cându aru voí sa tréca preste densulu, se opresce inse deodata sî sî-descarca arm'a sub nasulu lui. Cei d'unu rangu se saruta mai cá europenii. Se scutura de mâna, se saruta in facia séu pre barba, cu deosebire déca suntu amici.

Egiptenii sî intindu mân'a, o punu pre peptu si-si pléca capulu. Cá de o curtoasia speciale se considera sarutarea mânei proprie, carea dup'aceea o punu pre capu. La barbatii de rangu inaltu, iér nu la femei, li se saruta mân'a. Oficiari mai de diosu tienu scar'a la cei superiori cându se sue pre calu. In divanu celu mai de diosu descultia pre celu mai de frunte de unu piciorу, pune calciunulu lânga sine sî primesce din partea celuialaltu asemenea onoru.

In Cairo suntu vre-o dóuedieci de formule diferite, prin care si-póte poftí unulu altui-a buna deminéti'a, p. e. cându dîce cine-va: „sa-ti fia dîu'a alba“, i se respunde: „a t'a se fia cá laptele.“ In unele pârti ale Africei se desbraca de vestminte, cadu in genunchi, pléca capulu pâna la pamentu si si acoperu cu nasipu capulu sî umerile.

La rassele din Americ'a nordu-vestica salutarea e impreunata cu ceremonie curióse. Candu se intelnescu dóue grupuri de indiani intr'o departare de 20—30 pasi stau pre locu, se punu pre pamentu sî petrecu câteva minute in tacere. Apoi iesu din midiloculu loru cei mai betrâni din ambe pârtile, si istorisescu reciprocamente cu de-amaruntulu tóte periculele de pre cale. Terminandu-se convorbirei incepu cu totii a suspiná. Suspinulu acest'a cresce cu incetulu intr'unu strigatu infricosiatu, cu deosebire fetele tenere din societate vreu sa intréca cu strigarea pre toti ceilalti. In decursulu acestoru demonstratiuni sfasiatóre de animi se apropiu ambe partile spre olalta, dar' fia-care genu separatu. Se impartu apoi pipe sî concertulu lugubru trece intr'unu risu vioiu. Locuitorii din americ'a-sudica se saluta scurtu. „Ama reka?“ (Tu?) sî respundu: „A.“ (da). — „M.“

N. P. P.

tiena esceptiune — nici ca vrea sa scie ceva despre detorintiele sale, ce le are câtra poporulu românu, din a cârui sinu este „spiritulu civilisatiunei“, „spiritulu secolului presinte“ nu se prinde de ea. Isvorulu chiaru, din care ea se adapa, este turbure. Nu vedemu in sinulu tenerimei nici o silintia si râvna câtra sciintiele serióse, vedemu numai o cultura superficiale fâra basa solida. Din Ungari'a, Banatu si Transilvani'a cunóscemu numai noi aprópe la 50 teneri, cari s'au inscrisu pentru studiile academice pre la Academii de drepturi si pre la Universitâti numai pentru de a figurá cá juristu, dar' de absolvirea studiiloru si de esamene séu rigoróse nici veste. Birturile si cafenele suntu scól'a loru; aicea „speranti'a natiunei“ devine intieleptiunea natiunei. A face politic'a inalta, a criticá portarea betrâniloru si a dá direptiunea lumei intregi este ocupatiunea ei; de si criticulu, inainte de a criticá ce-va, si a indreptá pre altii insu-si trebuie sa fia invetiatu mai nainte si tenerii nostri nici prelegerile din limb'a si literatur'a româna nu le cercetéza. Strainii si aicea i facu de rusine.

Antecesorii nostri altcum au facutu, si altu resultatu au si avutu.

Unu Damaschinu Bojinc'a, Murgu si altii mai multi cá juristi alte servitii au facutu româniloru. Bibliotecele cele multe si avute, ce se afla in capital'a Ungariei, si astâdi suntu bine cercetate, dar' dorere nu prin tenerimea nóstra. Antecesorii nostri, luptându-se cu lipsele cele mai mari scrutau tóte unghiurile unei biblioteci pentru de a se adapá cu nectarulu sciintieloru seriόse; asta-di civilisatiunea altu soiu de nectaru a adusu in moda.

In adevaru ni vine sa desperâmu cându vedemu, ca stegerii cei puternici, acesti stelpi ai natiunei române, din di ce merge devinu totu mai rari, si in loculu loru se sedesce o planta debila fâra potere si vermele nesciintiei si a negligintiei, cându se sadesce, indata-lu róde din radâcini. Unu pomu cá acest'a nu póte aduce frupte.

De unde acést'a rara aparintia? cum de tenerimea de astâdi nu asémena antecesoriloru? Caus'a e morbulu generalu, ce i risipesce pre români in tóte direptiunile: nepasarea, trandavi'a! Ast'a e un'a. Dar' a dóu'a este negresitu pecatulu celoru mai betrâni, câci in politica si in cause confesionale ei insi, voindu a-si face partisani si adorati, corumpu semtiulu celu fragedu alu tenerimei. De aicea vine ur'a nemarginita intre tenerii de un'a si alt'a parere, de un'a séu alt'a confessiune; de aicea imparecherea si stagnarea pre carier'a seriósa, ce si-o-au alesu pentru viétia. Fia tenerii nostri religiosi si morali, dar' ei intre ei sa nu faca certe dogmatice; ocupe-se ei si cu politic'a, câci nu se potu rupe de câtra corpulu natiunei, nici nu potu remané indereptulu evenemintelorou, dar' sa nu arunce ei pétr'a osendei pre cei mai betrâni; ei sa fia mai multu spectatori decâtu activi; câci va vení tempulu, cându tóta sarcin'a vietiei publice a româniloru se va incarcá pre umerii loru. Preparezese, cá atuncea sa fia harnici de a suportá acést'a sarcina.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ (Deputatu nou românu) Cerculu de alegere Buteni, cotulu Aradului a alesu de deputatu dietalu in loculu dlui Sig. Popoviciu-Deseanu, carele e denumitu de presiedinte la tribunalulu din Borosiu-Ineu, pre dlu adv. Demetriu Bonciu.

⁂ (Procesu scandalosu.) Diuariulu „M. Al.“ inregistréza scirea, ca in dilele aceste se va pertractá inaintea judecatorieloru de aici unu procesu despre o dare de séma asupr'a manipulatiunei baniloru de subventiune, cari i-a distribuitu Prusi'a in an. 1866 in Ungari'a, pre tempulu resbelului pruso-austriacu.

⁂ (Unu telegramu.) In [illegible] l. c. comunicatiunea telegrafica intre Pest'a si Neoplant'a a fostu inchisa o óra intrega, fiindu ca serbii nationali de aici au telegrafatu lui Miletici o poesia din 1000 cuvinte.

⁂ (In Oradea-Mare) s'a tienutu in 8 l. c. o adunare, in care s'a cetitu si acceptatu projectulu de statute despre infiintiarea unui museu pentru comitatulu Bihoru.

⁂ (Unu nou cutremuru.) Domineca pre la o óra si diece minute dupa miediulu noptiei, pamentulu au fostu isbitu de unu nou cutremuru, destulu de tare, ce avù totu aceeasi durata, cá si cutremurulu de mai inainte. — Cine póte scí ce mai revolutiuni misteriόse voru fi cutrierându cavernele imense ale pamentului!! Suntemu curiosi a scí déca si de asta data cutremurulu s'a simtitu pre la Bucuresci si pre la Galati.

„Cur. de Iassi.“

⁂ (Inelulu D-rului A. R) In dîu'a de 29. politi'a garei de feru dela Cernauti au gasitu la unulu dintre lucratorii straini unu inelu mare de auru cu o peatra rosia pretiósa, si in piétra erau gravate initialele Dr. A. R. Intrebatu fiindu acelu lucratoriu de unde are inelulu, au respunsu ca l'a gasitu la gar'a drumului de feru din Iassi. Lucratoriulu numai decâtu au fostu detienutu si tribunalulu austriacu din Cernauti au facutu o grabnica intrebare Onoreb. Consulatu Austro-Ungaru de aici; carele ne-au comunicatu acésta scire pentru a intrebá pre cale de publicitate cine aru fi acelu d. Dr. A. R.?!

⁂ (Sabia istorica.) La administratiunea „Trompetei Carpatiloru“ in Bucuresci se deschide — in favorulu acestui diurnalu — o loteria de 1000 numeri, de câte unu galbenu numerulu. Loteri'a ofera trei castiguri, si anume: dóue tablouri originali si o sabia istorica. Primulu tablou represinta o scena ispaniola cu figure in dantiu nationalu, la marginea unei padnri, alu doilea: doi tauri in lupta, iéra sabi'a din secolulu XV., data de Regele Mathia Corvinu spatarului Hisdeu, cu inscriptiune in litere de auru incrustate in feru sub figur'a gravata a Regelui si sub liter'a „Rex Hungariae“ in reliefu in feru:

MATTHIAS
HUNGARIAE
et BOHEMIAE
REX.

Acést'a pre o parte, iéra pre cealalta parte, sub figur'a gravata a spatarului Hisdeu, si sub literele „pro merito“ in reliefu:

M.CD.LXXV.
STEPHANO
HIZDEO
M. SPATARIO
MOLDAVIAE

⁂ (Monetaria) Tribunalulu reg. ung. de contabilitate publica urmâtórele date despre banii imprimati in monetoriele, reg. ung. In patrariele cele trei a anului 1871 s'a imprimatu 27.098,912 bucati de câte 20 cr. si 48.103,260 bucati de câte 10 cr. la olalta 10.348,109 fl. 30 cr.; in patrariulu alu patrulea alu acestui anu nu s'a imprimatu nimic'a. La inceputu anului curinte monetariele au avutu in provisiune 40,556 buc. de 20 cr. si 191,068 buc. de 10 cr. la olalta in pretiu de 27,218 fl.

⁂ (Don Pedro alu II. imperatulu Brasiliei) caletorindu mai intrég'a Europ'a, a chieltuitu aprópe la 5 milióne franci.

⁂ (Statu'a lui Mihaiu Eroulu,) dupa cum scriu unele foi din Români'a, are cele mai bune prospecte de a fi redicatu câtu mai curendu. Déca unii domni din Bucuresci au potutu mai ieri alaltâieri a luá initiativ'a pentru redicarea unui monumentu pentru Guttenberg, apoi credemu si sperâmu, ca unu monumentu pentru Mihaiu Eroulu va meritá dóra mai multu atentiunea dloru si a nóstra decâtu ver-ce alta intreprindere pentru strâini.

⁂ (Din'a libertâtiei.) Soci'a carnetariului Geniot, carea cá frumsetia admirabila a representatu in 1848 poporulu fanatisatu din'a libertâtiei, a repausatu dîlele aceste. Din'a francesa a dusu-o in tempulu din urma la greutatea straordinaria de 514 pundi.

⁂ (Câtu votéza parlamentulu Angliei pentru sciintie) se adeveresce prin urmatórele date positive: pentru moseulu din British da la anu 100.000, pentru moseulu din Kensington 95,000, pentru scrutatiuni geologice 20,000, pentru botanic'a din Kiew 22,075 pentru botanic'a din Edinburg 1931, iéra pentru cea din Dublin 1802 fonti sterlingu.

⁂ (Ból'a de vite) carea de unu tempu incóce s'a observatu mai prin tóte tienuturile Ungariei, dupa raporturile facute din partea mai multoru jurisdictiuni, a incetatu de totu.

⁂ (Civilisatiunea face in Russi'a pasi colosali.) Foife filoruse publica cu multa emfasa urmatórea scire: Se ordinéza prin ucasu imperialu, ca capetele de uniforma a intregei militie rusesci si a tuturoru diregatorieloru militari sa aiba de ací inainte in locu de dóue renduri numai unu rendu de nasturi. Numerulu nasturiloru, cari au sa se pórte in unu sîru pre partea drépta, e pusu pre optu.

⁂ (O insielaciune ingeniósa) s'a facutu dilele trecute intr'unu otelu dela Parisu. In Joi'a trecuta sosì acolo unu strainu, care in list'a strainiloru scrise numele: Leone Terrace, negutietoriu in Coloni'a. Densulu 'si cerù dóue odâi, cu usi'a in mijlocu, câci asceptá pre nevast'a si fiic'a sea. Cându 'si ocupá odâile, provocá pre servitoriulu cá sa puna la usi'a dintre cele dóue odâi, unu secriu. Ast'a se si facù. Óspele in dîu'a urmatóre chiama la sine pre casieriulu otelului, voindu a schimbá 25,000 franci auru in bani de harthía. Casieriulu tramise la bancherulu Hirch, si acest'a numai decâtu si tramise unu adjunctu cu 25,000 fr. in harthía, spuindu adjunctului apriatu, ca densulu numai in cancelari'a otelului si numai dupa primirea galbeniloru sa pradeie harthiela. Intr'aceea inse óspele se planse de junghiuri cumplite, si adjunctulu fu silitu a merge la elu in idaie. Aici tergulu se facù, si bolnavulu se radicà cu mare truda de pre divanu, si inchise in sicriulu seu cele 25,000 fr. Atunci iéra se planse de dureri nóue, si spune ca trebuie sa se departe pre câte-va minute. Adjunctulu 'lu asceptá cu paciintia. Intr'aceste inse óspele merse in odai'a vecina, si pre gaur'a dejá facuta prin usia si intinse mân'a in sicriu, scóse de acolo cele 25,000 fr. si o luà pre picioru. In fine adjutantulu 'si perdù pacienti'a, si dupa ce afiá insielaciunea ingeniósa, facù sgomotu mare in oteiu. Dara talhariulu dejá se aflá departe. Politi'a a anunciatu unu premiu de 1000 fr. pentru acel'a ce-lu va prinde.

⁂ (Nix deutsch.) Unu óspe óre-care, inse fidelu a ospetariei din Pest'a asiá numite „Graf“, venindu la prândiu, cere cart'a de mancare; — óspele cându o luà in mâna cá sa demande celariului atare mancare, cu unu tonu restituitoriu reiépta dela sine cart'a cu cuvintele: „Nix deutsch“. Celariulu (neamtiu) nesciindu ce va sa insemne acestu maniosu „nix deutsch“ replica ospetari caést'a mâncare adeca „nix deutsch“ la ei nu se face si e cu totulu necunoscuta. La ce fidelulu óspe si mai tare se infurià si dice bietului celariu: „pâna cându me ve-ti totu torturá cu carte de aceste nemtiesci, ori nu sciti, ca déca iéu numai a mâna o carta nemtiésca, apoi 'mi pierdu apetitulu?! Aduceti-mi dara carta ungurésca, cá sa-mi potu restitui apetitulu, si déca nu aveti, apoi — sanetate buna“! — Un'a carta nemtiésca ce calamitate póte aduce unui ospetariu!!

Post'a Redactiunei. Dlui I. V. in S. diurnalulu se spedéza numai pre lânga abonamentulu platitu.

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sibiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de nationalitatea româna si nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Februariu 1872.

Dr. Lukacs Mikulics,
(3—4) profesoru ord. de mositu.

Burs'a de Vien'a.

Din 9/21 Februariu 1872.

Metalicele 5%	62	20
Metalicele 5% Maiu si Novemb.	62	20
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	70	80
Imprumutulu de statu din 1860	103	—
Actiuni de banca	842	—
Actiuni de creditu	849	—
London	113	45
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80	40
„ „ „ Temisiorene	78	—
„ „ „ Ardelenesci	76	50
„ „ „ Croato-slavone	83	—
Argintu	111	90
Galbinu	5	41
Napoleonu d'auru (poli)	9	$3^5/_{10}$

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULŬ ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 13. ANULU XX.

Sabiiu, in 13/25 Februariu 1872.

Parastasu.

in memori'a fericitului Emanuilu Gojdu.

Conformu unei decisiuni congresuali aduse in siedinti'a a IX-a tienuta in 10 Octobre 1870 sî in urm'a acestei decisiuni conformu unui circulariu de sub nr. 63 consistorialu din 23 Ianuariu 1871 se va tiené astadi, cá in duminec'a procsima dupa diu'a nascerei a intru fericire repausatului, adeca dupa 9 Februariu, parastasu solemnu pentru pomenirea sî odihn'a credinciosului fiiu alu bisericei sî iubitoriului sinceru alu natiunei sele a fericitului sî pururea pomenitului testatoru Emanuilu Gojdu.

Prelânga rugaciunile, ce se voru inaltiá din partea crestiniloru români ortodocsi pentru fericitulu sî pre lânga cele ce se voru rostí de barbatii nostri bisericesci in diu'a de astadi in intrég'a nóstra Metropolia, fia-ne sî nóue permisu a ne aduce aminte de acestu iubitu alu nostru, carele ne iubesce sî acum sî dreptu de o mica recunoscintia pentru zelulu sî amorulu ce l'a aratatu poporului din a cârui sinu a esitu, a-i esprime unu profundu sî piosu: Fia-i tierân'a usióra sî amintirea eterna, din care amintire inse sa resara pentru seculi indepartati imitarea faptei sele nobile spre inflorirea sî concordi'a neamului nostru in binele care sa lu ajunga, asiá precum a fostu (concordi'a) odinióra in cele mai grele suferintie.

Galiti'a sî autonomi'a ei.

Mai dela inceputulu erei constitutionale vedemu pre galitiani respective polonii din Galiti'a luptandu-se pentru o pusetiune autonomica a tierei loru. Realisarea dorintieloru poloniloru galitiani insa au avutu dóue pedeci mari, un'a centralismulu germanisatoriu, de carele nu se desbaera nemtii bucurosu nici in diu'a de astadi; alt'a inse au fostu si este netoleranti'a polona fatia cu compatriotii ruteni, pre cari ii ignorédia chiaru sî atunci cându se vedu sî ei ignorati de altii.

Post tot discrimina rerum vedemu ca senatulu imperialu de ceea parte de Lait'a s'a decisu a lasá din cerbicosi'a sea centralistica sî a se demite la unu compromisu cu Galiti'a. O subcomissiune parlamentaria au sî redactatu unu proiectu de compromisu, carele se coprinde in urmatórele afaceri, ce se potu atribuí competintiei legislative in diet'a galitiana sî adeca: legislatiunea asupr'a stabilirei de camere de comerciu sî industria; asupr'a afaceriloru de comerciu sî de tacse, stabilimenteloru de creditu sî de asecurare, banceloru, cu esceptiunea acelor'a care emitu bilete sî asupr'a casseloru de pastrare; mai departe, intre marginile legiloru fundamentali, fipsarea principieloru de instructiunea publica (scóle, gimnasie sî universitâti), pre lânga reserv'a dispusetiuniloru ce competu legislatiunei imperiului; legislatiunea penale in afaceri politiane, in ceea ce privesce contraventiunile la prescriptiuni si aperârile cari au de scopu punerea in lucrare a legiloru tierei, totu-déun'a inse intre marginile legiloru imperiali; legislatiunea asupr'a transportului prin poterea publice, inse intre marginile legiloru aduse de senatulu imperiale cá legi fundamentale; legislatiunea in materi'a de dreptu civile, precum tutoratu sî curatela sî procedur'a in asemenea materii pre lânga reserv'a unei regule pentru jurisdictiuni facuta prin legislatiunea imperiului; asemenea legislatiunea unoru legi necesarie la crearea de cârti funduarie, dara sî acestea pre basea legislatiunei generale de catastru, totu asiá pentru introducerea de judecatori de pace sî tribunale pentru afaceri mici, se intielege ca competinti'a loru va fi fipsata de legislatiunea imperiului; legislatiune pentru dispusetiuni fundamentale de o organisare a autoritâtiloru administrative politice locale de intâi'a sî a dóu'a instantia, cu restringerea, ca decisiunea in afacerile gubernamentali proprii, precum sî esecutiunea acestei decisiuni sa nu se tiena decâtu de organele stabilite prin guvernamentu.

Compromisulu mai contiene apoi sî alte dispusetiuni sî adeca: pentru semnarea afaceriloru ce se tienu de Galiti'a, cabinetulu va avé unu ministru specialu alu acestei tieri sî in Vien'a se va stabilí lânga curtea suprema de justitia sî de casatiune unu senatu deosebitu alu Galitiei, a cârui legaturi cu cele-lalte senate tienatóre de imperiu voru fi regulate prin o lege imperiale. Intru câtu privesce partea financiaria se va dispune o suma anuala pentru instructiunea publica din Galiti'a. Sum'a acést'a se va fipsá dupa trebuintiele tierei pentru consiliari scolari, scoli normale, fonduri de studii, scóle superióre etc. La fia-care 5 ani se va face o revisiune asupr'a acestei sume sî se va marí séu micí in proportiune cu recerintiele celoru-lalte tieri ale monarchiei; in asemenea modu se va fipsá o suma pentru administratiunea politica.

Mai vinu apoi unele dispusetiuni prin care deputatii senatului imperialu tramisi de Galiti'a sa nu póta luá parte la desbateri, câci suntu subtrase dela competinti'a senatului imperialu, incâtu acelea privescu Galiti'a. In casulu acest'a ceilalti membri ai senatului imperialu formédia senatulu imperialu restrensu séu ingustu. —

Acestea aru fi punctele de capetenia ale compromisului.

Dar' caus'a galitiana se pare a dá acum sî de a trei'a pedeca din afara. „N. D. A. Ztg.“, fói'a oficiósa din Berlinn, intr'unu articlu pasiesce energicu in contr'a acestui compromisu sî cualifíca impacarea acést'a a Galitiei de unu actu prin care se pune in lucrare deslipirea faptica a acestei tieri de câtra Austria, pentru ca fói'a berlinesa dice, ca in compromisu nu se afla nici o garantia efectiva contr'a unui abusu din partea poloniloru in intielesu ostilu fatia cu imperiulu. Cu deosebire se accentuéza impregiurarea, ca acestu statu provincialu ce s'aru creá acum, nu are nici o responsabilitate inafara, — o indigitare acést'a, ca Austri'a va aveá sa pórte responsabilitatea fapteloru din partea poloniloru. Desu citat'a fóia merge sî mai departe sî gasesce in mesur'a acést'a simburele unei formari de unu statu nou polonu in cóstele Prussiei, care statu o aru silí pre acést'a din urma a se cugetá la mesuri impedecatóre de influintiele Galitiei asupr'a poloniloru din Prussi'a. —

Din cele ce vedemu ca se esprima in citatulu articlu, potemu deduce, ca dorintiele poloniloru galitiani abia se voru potea realisá sî in form'a ast'a restrinsa, propusa de subcomitetulu parlamentariu.

Afaceri de drumu de feru.

Junctiunea drumuriloru de feru cu Romani'a a provocatu o interpelatiune nóua in diet'a din Pest'a. Deputatulu Fridericu Bömches a fostu interpelantulu, de siguru in urm'a unei sciri respandite prin Pest'a, ca consiliulu ministerialu s'a ocupatu seriosu cu cestiunea acést'a sî a decisu sa staruiésca pentru junctiunea câiloru de feru la Oituzu sî Buzeu, sî atâtu de dincóce câtu sî dincolo (in Romani'a) sa se lucre pentru acésta junctiune deodata. Ministrulu de comunicatiune respunde la interpelatiune dicendu, ca regimulu recunósce insemnatatea cestiunei sî o tratéza cu tóta precautiunea sî atentiunea. Regimulu nici odata nu va face vre-o invoiéla cu regimulu romanescu, prin carea sa se vateme interesele tieriloru corónei unguresci. Nu póte fi inse responsabilu de ceea ce va face regimulu romanescu in privinti'a acést'a; póte insa primí asupra'si responsabilitatea asupr'a propunerei ce o va face elu dietei la tempulu seu, care propunere nu va fi nici de cum in defavórea intereseloru unguresci; cam acest'a e cuprinsulu respunsului la interpelatiune, din care atâtu interpelantele, câtu sî diet'a n'au potutu aflá mai multu decâtu au aflatu din scirile ce s'au fostu respanditu prin Pest'a —

Dara in cestiunea acést'a aflâmu in „Osten“ o notitia, carea dupa afirmarea acestui jurnalu si are isvorulu din cercu militare.

Notiti'a acést'a póte deslusiesce mai multu cestiunea, decâtu respunsulu ministrului de comunicatiune din Pest'a. Notiti'a acést'a dice ca drumurile romanesci sî modulu junctiunei loru cu rociulu drumuriloru austriace sî rusesci suntu pentru statulu austriacu nu numai cestiune de interese materiale, ci in gradu cu multu mai mare cestiune de securitate strategica.

Déca rossii indrépta drumurile loru astfeliu spre Romani'a, incâtu ei sa póta sosí numai cu o óra mai inainte decâtu noi cu unu corpu de armata, atunci amu perdutu tóta influinti'a nóstra in orientu.

De aceea numai o astfeliu de junctiune potemu admite cu drumurile românesci, carea sa ne deschida pre calea cea mai scurta intrarea la positiunile, cari suntu chei'a la posessiunea Romaniei, sî carea sa ne duca câtu se póte mai in graba la câmpurile de batalia, pre cari mai curendu séu mai târdiu va trebuí sa se decida lupt'a intre Austri'a sî Russi'a.

Regimulu rusescu a constrinsu pre Romani'a sa faca junctiunea la Sculeni lânga Prutu. Regimulu austriacu nu potù responde altu-feliu la intemplarea acést'a, decâtu prin pretinderea cá sa-si imbine drumurile de feru la vam'a Oituzului, de-sî in alte impregiurâri din punctu de vedere materialu, junctiunea s'aru potea face aiurea cu multu mai bine. Russi'a lucra acum intr'acolo, cá locomotivele rusesci sî vagónele militarie sa póta neimpedecate ajunge pâna la Iassi, va sa dica cá drumulu de feru dela Sculeni pâna la Iassi sa aiba aceeasi latime, carea o au drumurile de feru rusesci. Comissiunea camerei din Bucuresci, cârei i s'a incrediutu referatulu proiectului, ce privesce drumulu de feru la Iassi—Sculeni, a sî concesu pretensiunei rusesci, asiá incâtu distanti'a acést'a de drumu va serví eschisivu numai scopuriloru rusesci. —

Pâna aici notiti'a, carea este probabilu ca ne da o deslusire mai apriatu, decâtu cum amu dîsu cea din respunsulu ministrului. —

APELU

la advocatii români.

Lips'a unei reuniuni a tuturoru advocatiloru români din Transilvani'a, Ungari'a sî Banatu, credemu, ca o simtimu cu totii. Avantagiele unei astfeliu de reuniuni pre terenulu juridicu suntu in generalu atâtu de varie sî binefacatóre, incâtu abiá se potu precalculá; pentru noi inse voru avé o insemnatate indoita, cându vomu constatá, ca spiritulu de reuniune a devenitu astadi motorulu celu mai potente pre calea progresului, sî ca tóte celelalte natiuni conlocuitórie posedu asemeni reuniuni.

Din aceste motive subscrisii ne permitemu a ne adresá prin acést'a la toti colegii nostri din Transilvani'a, Ungari'a sî Banatu sî ai rogá, cá meditându asupr'a acestei importante cestiuni sî aflându, dimpreuna cu noi, nesesaria efeptuire acestei idei, sa binevoiésca a conveni la Duminec'a

Tomei in 5 Maiu 1872 st. nou la Alb'a-Iulia spre contielegere, eventualu redactarea si asternerea statuteloru spre intarire.

Fagarasiu in 15 Februariu 1872.

Ioane Romanu,
advocatu.
Arone Densusianu,
advocatu.

Program'a electorale a partitei ungurescî din stang'a

„Se apropia tempulu cându natiunea insasi póte dispune despre sórtea sea prin alegerea deputatiloru dietali.

Dela succesulu alegeriloru acestor'a depinde directiunea, in care se voru desvoltá trebile tierei nóstre in viitoriulu de mai aprópe.

Chiaru sî pâna acum inca se constituiescu partitele diferile pentru alegerile aceste.

Petrunsu de insemnatatea momentului ne tienemu sî noi de datorintia, cá grupandu-ne cá o partita compacta pre lânga stégulu nostru, sa folosimu verce midiulóce, concese sî loiale, pentru cá sa putemu castigá principieloru nóstre majoritate in sessiunea dietala viitória.

Acést'a se póte intemplá numai atunci, déca convenindu din tóte pârtile tierei comissiuni celoru de unu principiu cu noi, pentru cá sa póta conlucrá la constituirea (pre lânga sustienerea libertatei provinciale) unui comitetu, sî sa dispuna despre agendele acelui'a in genere, precum sî despre procedur'a ce avemu de a urmarî in viitoriu.

Provocâmu dara cu confidentia patriotica sî onóre la conlucrare pre toti acei fiii ai patriei, cari consimtiendu cu programulu nostru edatu in 1868 voiescu intre cele altele:

armat'a maghiara;
incetarea delegatiunei;
neaternarea finantieloru;

voiescu: reforme corespundietóre pre terenulu spiritualu sî materialu; si cu deosebire reformele referitóre la dari sî monopoluri;

voiescu: prin aceste si astfeliu de dispusetiuni, pre lânga sustienerea integritatiei patriei, indestulirea fiacarui'a cetâtianu alu patriei, de verce limba sî nationalitate;

dar' le voiescu tóte aceste in tempu binevenitu, in modu sî cu midiulóce corespundietóre fara de nimicirea si periclitarea acelor'a ce suntu bune in constelatiunea presenta; cu unu cuventu: cine apróba atâtu directiunea câtu sî modulu desemnatu in programulu acel'a

Suntu provocati inainte de tóte, cá in cercurile alegatóre si comitate, unde inca nu s'a intemplatu acést'a — sa se constitue in partita; sî cá sa aléga atâtu din locurile aceste, câtu sî din acele unde s'au intemplatu mai de multu constituirea — delegati, cari sai póta representá in o conferintia generala de tiéra; sí cá sa insciintieze câtu mai curendu despre alegerile intemplate pre presiedinti'a clubului partidei stange celu pucinu pâna la 29 Febr. a. c., pentru cá sa se póta dispune despre convocarea unei conferintie de partita inca sub decursulu sessiunei dietale de acum'a.

Ne nutresce speranti'a ca apartienatorii programului nostru repetitu aci in momentele principali, simtiendu cu noi dimpreuna ponderositatea alegeriloru viitóre, voru fi gat'a totuodata cu noi dimpreunu a face tóte acele, ce demanda datorinti'a câtra patria; sî cá semnu alu consimtirei, ne voru comunicá câtu mai iute numele delegatiloru loru.

Succesulu nu urm'a totudéun'a midiulocitu lupt'a; dér' succesulu incordarei pentru caus'a buna nu póte remané.

Constantia dér' pre lânga caus'a buna sa ne fia devis'a!

„Clubulu partidei stange dietale."
Din „Gaz. Tr."

Sadu, 10 Fauru 1872.

† Prea Onorate Domnule Redactoru! Sambata in 5 ale curgatórei petrecurâmu la loculu de odichna eterna pre demnulu sî zelosulu nostru parochu gr. res. din Sadu, Parintele Stanu Popoviciu, carele abiá in alu 40-lea anu alu vietiei sale, dupace servì câti-va ani cá invetiatoriu, iéra 13 ani portá sublim'a sî greói'a sarcina pastorale spre deplin'a multiemire atatu a superioriloru sei, câtu si a fiiloru sufletesci incredintiati pastorirei lui, in urm'a unui morbu complitu de care au suferitu mai bine de 6 luni de dile, si pre carele nici scinti'a madicale, nici robustitatea trupésca sî tari'a sufletésca a fericitului in Domnulu repausatulu parochu, nu au fostu in stare alu delaturá, comunicatu cu SS. Taine, dupace facura ulteriórele dispositiuni prin testamentu, 'si dete sufletulu in mân'a creatoriului, lasându in mare doliu pre onorat'a sî démn'a sea sotia, Dómn'a Preoteasa Ann'a nascuta Petricu, carea, in totu decursulu morbului greu nici pre unu momentu nu au lipsitu delânga densulu, pre rudeniile sele, pre intregu poporulu nostru din Sadu, carele l'au iubitu cá pre unu adeveratu parinte sufletescu sî pre numerosii sei amici sî cunoscuti. —

Servitiulu funebru, inceputu la 9½ óre diminéti'a, sa seversira in modu solenu, asistându la acel'a lânga Parintele Protopresbiteru tractualu Ioanu Popescu 11 preoti sî unu diaconu. Spre a inlesní poporului numerosu participarea la acestu servitiu solenu, dupace se facura inceputulu in cas'a fericitului repausatu, siese preoti mai tineri, ridicara cosciugulu cu remasitiele-i trupesci si sub sunetulu clopoteloru sî alu armonióseloru cantâri funebrale esecutate de corulu tinerimei clericale din Sibiiu, 'lu petrecurâmu pâna in biserica, unde in audiulu intregului poporu — se continuà servitiulu funebru, carele se finì cu o cuventare corespundietóre vietiei esemplare sî meriteloru repausatului in Domnulu parochu pentru biserica sî scóla, care cuventare, rostita de Par. Protopresbiteru Ioanu Popescu, stórse lacrâmi de dorere din ochii tuturoru celoru de fatia.

Dupa obicinuit'a serutare, care erá cu atât'a mai suprindietóre, cu câtu acést'a seversita de intregu poporulu nostru din Sadu — poteai cetí din fati'a acelui poporu dorerea ce i au causatu pierderea acestui prea adoratu pastoriu sufletescu alu seu, trupulu fericitului repausatu in Domnulu fù ridicatu din biserica sî dupa obicinuitele rugaciuni de deslegare, sub sunetulu dolióseloru cântari chorale funebrale, se asiediara in mormentulu udatu cu lacrami de dorere, ce curgeau in abondantia de pre fetiele tutororu celoru de fatia fâra deosebire.

Fia-i tieran'a usióra sî amintirea eterna!

De pre malulu Oltului
3/15 Febr. 1872.

Domnule redactoru! Unu secuiu in nr. 12 alu jurnalului „Nemere", fóia magiara din Brasiovu, cu subscrierea „Literati" cutéza a atacá pre dlu A. Onitiu, judecatoriu reg. din orasiulu Sant-Georgiu, scriindu ca d-lui aru fi asternutu unu protocolu romanescu inaintea judecatoriei reg. sî atîtia pre regimulu asupr'a susu numitului domnu, dicendu: „ca prin compunerea unui protocolu romanescu, constructiunea statului intregu sî interesulu acestui'a se vatema, ba se batjocoresce, adeca limb'a statului se ignoréza, sî prin acést'a aru dovedí d-lui, ca legile se calca publice sí se despecteza regimulu actualu, sî intréba pre susu numitulu domnu, ca óre intr'a cui interesu? sî pentru cine au compusu d-lui acelu protocolu romanesce? acolo, unde nici românii nu sciu vorbí romanesce? sî ca óre d-lui: de unde 'si ia cutediarea acést'a fâra de margine?"

Eu, carele cunoscu pre susu atinsulu domnu in persóna sî amu castigatu informatiunile de lipsa despre susu atins'a causa, declaru asertiunea lui „Literati", ca aru fi asternutu vre-unu protocolu la judecatorie, de calumnie. Este insa dreptu, ca d-lui cá jude investigatoriu au compusu protocolu romanescu sî acést'a nu in interesulu secuiloru din Sepsi-Sant-Georgiu, ci in interesulu românului din Dabarlâu, Georgiu Sidonu, cá daunatu sî a lui Ioanu Luc'a cá inculpatu, carii nu cunoscu limb'a statului; sî acésta compunere s'a facutu dupa legea din 1868 Art. X. lin. IV. §. 8. adusa in diet'a din Pest'a; prin urmare respingu cu indigatiune acea asertiune a lui „Literati": ca respectivulu domnu aru fi calcatu legea, séu aru fi vatematu constructiunea statului, séu aru fi despectatu regimulu actuale prin compunerea unui protocolu romanescu!

Domnulu jude investigatoriu nu este indatinatu a calcá legile statului, nici a despectá autoritatea regimului, ci, precum cunoscu eu, se tiene rigorosu de lege, carea tienere unoru secui nu le prea place, pentru ca e in contr'a egoisticului loru interesu, sî fiindca susu numitulu domnu cá fostu judecatoriu urbarialu nu s'a prea plecatu la interesele nimenui, ci a judecatu pre bas'a dreptâtiei, — sî spre indestulirea sî a poporului inpilatu sî din caus'a acést'a acum lu persecuta o clica, carea de necasu, ca regimulu au rendu'tu nu numai pre desu numitulu domnu de judecatoriu aici, ci sî fiscalu românu, sî unu cancelistu românu, acum scuipa focu prin jurnalele ungurescî sî firesce se inhatia mai tare de dlu jude investigatoriu, pentru ca au cutediatu a aplicá legea adusa in dieta. Sî óre ce póte sa fia caus'a de nu incapu unii secui de susu numitulu domnu, carele, de cându se afla in Sepsi-Sant-Georgiu nu au vatematu pre nimenea, nici a calcatu vre-o lege, din contra a incungiuratu ori sî ce frecâri personale, ba s'au sî feritu de societatea loru si a cautatu de treburile sele. —

Nu e destulu, ca clic'a, care nu incape de dlui, l'a fostu atacatu pre subt ascunsu inaintea inaltului regimu, poreclindulu de daco-romanu, in urm'a cârei'a atacâri, pre lânga tóte, ca a avutu testimoniele sî recomandârile oficióse cele mai bune, nu fu denumitu de judecatoriu reg. cu léfa de cea mare, ci numai c'o léfa de fostu asesoru suplentu urbarialu in Sepsi-Sant-Georgiu aplicatu? Sî óre pentru ce sa fia daco-rómânu? Dóra pentru ca s'a intrepusu cá fiiu alu bisericei gr. or. române, câtra care este plinu de pietate, cu altii impreuna de a se zidí o biserica pentru bietii crestini români persecutati din Sepsi-Sant-Georgiu? pre cari crestini clic'a iau tienutu pâna li s'a ruinatu biseric'a româna cea vechia, (in loculu cârei'a s'a radicatu cea nóua) — de prada spre a se face reformati, sî pentru ca nu s'au facutu reformati, acum clic'a scuipa focu, sî mani'a sî poft'a de resbunare sì-aru versá-o asupr'a susu numitului domnu!

Deci óre crima e sî a fostu aceea, déca cine-va se intereséza sî s'a interesatu de binele natiunei sî a bisericei sele cu scopu de a prosperá in cultura sî moralitate sî natiunea româna, cá prin acést'a sa se faca fiii unei natiuni cetatieni buni ai statului? séu dóra i-aru placea mai bine clicei, cá fiii natiunei române sa umble prin birturi diu'a sî nóptea?

Este tristu lucru, cându unu amploiatu românu cu portarea cea mai buna, cu cunoscintia deplina de legi, pre carile rigurosu le esecuta densulu, este persecutatu intr'unu statu constitutionalu, cum e patri'a nóstra, numai si numai pentru ca-si iubesce si elu natiunea si biseric'a sea, precum si-o iubesce sî amploiatulu magiaru séu secuiu, cârui'a este iertatu, de-si in functiune de statu, a fi curatoru primariu alu ecclesiei reformate, lucrându cu tóta energi'a pentru prosperarea sî inaintarea in cultura a natiunei sele.

Este sî mai tristu lucru, cându se persecuta unu amploiatu românu atunci, cându se folosesce de dreptulu datu prin lege de a luá protocólele romanesci in cause criminali cu unu daunatu séu cu unu inculpatu, carele nu scie alta limba, decâtu cea româna, sî carele are dreptu, cá ori sî care cetatiénu alu statului, de a cere cá sa se ia protocolulu in limb'a sea in interesulu seu, cá nu cum-va prin talmacire rea intr'o limba lui straina sa i se periclitedie desdaunarea sî respective onórea lui.

Óre cetatiénulu românu nu platesce asemenea dare sî nu pórta tóte sarcinele statului cá ori sî carele cetatiénu magiaru séu secuiu? sî déca d'a, atunci de ce i se denéga dreptulu de a se folosí de limb'a sea ori sî unde se afla? óre pentru ca vre-unu românu se afla pre teritoriulu asiá numitu secuiescu, séu se afla sub jurisdictiunea unei judecatorii reg., carea este intr'unu orasiu secuiescu, unde precum dice corespondintele „Literati", nici românii nu sciu vorbí romanesce, sa fia silitu a se folosí de limb'a magiara, carea nu o cunósce? déca conpatriotii nostri magiari sî secui acést'a dorescu, atunci nu suntu amici româniloru, ci inimici, sî nu voru infratirea adeverata cu noi precum o buciuma foile loru de unu tempu incóce, ci ei voru numai aceea fratietate, prin care sa ne perdemu nationalitatea sî confessiunea nóstra.

Déca vr'o judecatoria reg. se afla intr'unu orasiu secuiescu, de acolo nu urméza ca alte comune de aceea judecâtoria tienatóre sa fia sacuiesci adeca nu urméza ca comune curatu românesci; precum e sî comun'a Dabarlau, Bacitelecu, Muresiu, Borosneulu-micu, Buzaulu etc. sa nu aiba dreptu a se folosi de limb'a loru la susu atins'a judecatoria. Déca suntu supuse susu atinsele comune unei judecatorii intr'unu orasiu secuiescu asiediate, din acést'a nu urméza ca numai in limb'a magiara este iertatu a se scrie, sî déca óre cine-va, de-sî românu, are voia de a se folosí de limb'a magiara, aceea e tréb'a sea, dara acést'a nu eschide dreptulu de a se folosí elu si de limb'a sea.

Nu potemu scí ce au plesnitu in capu redactorului dela fói'a „Nemere", carei'a i place a trece de fói'a de infratire sî pre harthía lucra cu tóta poterea pentru infratirea intre noi sî ei, de primesce in colónele sele articuli de acei'a, prin cari se tulbura fratietatea cea adeverata, articuli, cari atîtia ur'a magiariloru sî a secuiloru asupr'a româniloru, articuli, cari contienu in sine atragerea atentiunei inaltului regimu spre a persecutá pre unu amploiatu românu, carele esecuta legea dietala facuta de magiari sî in favórea magiariloru ?

Este legea susu atinsa pentru aceea facuta, cá sa remana litera mórta ? séu pentru cá de cum-va vre-unu amploiatu românu aru cutezá a o esecutá, atunci sa se faca larma prin gazete in tóta lumea: „Eata unu amploiatu romanu in statulu Ungari'a au cutediatu a compune sî unu protocolu romanescu.

Deocamdata me marginescu pre lânga atât'a, cá sa se constatedie sî inaintea publicului românu, ca cum voru unii magiari sî secui a practisá fratietatea sî cum se persecuta unu amploiatu românu nevinovatu, pentru ca au aplicatu legea, o aplica sî va aplicá-o pâna va traí, sî asteptu resultatulu acestei persecutiuni intrigante, despre care nu voru intardiá a publicá cele de lipsa descoperindu inca multe lucruri interesante, ca cum iubescu secuii pre români *). R.

Pest'a, 15. Febr. 1872. st. n.

(Urmare si fine).

Institutele nóstre scolare? Suntu in stare miserabila. N'avemu invetiatori buni! acest'a este refrenulu tuturoru plansoriloru nóstre. Póte fi ca este asiá. Noi inse dicemu, ca amu poté avé sî scóle bune sî invetiatori harnici pretotindenea, déca in fruntea trebiloru scolare amu avé barbati devotati sî energiosi. Domniloru nostri li place numai titlulu, rangulu sî distinctiunea pentru de a poté figurá cá stepânitori preste invetiatori, dar' cu prea putiena esceptiune nu li place a lucrá nimicu pentru promovarea scóleloru sî a invetiamentului. Nu e caus'a seraci'a nóstra; câci amu vediutu comune serace cu povatiuitori buni sî barbati energiosi, sî au scóla buna, invetiatoriu harnicu sî poporu desceptatu, iér' alte comune mai mari si mai avute fâra scóla sî fâra invetiatoriu. Ién sa-sî dee domnii inspectori scolari mai multa truda, ién sa fia ei energiosi sî povatiuitori adeverati ai poporului: nu vomu aflá nici o comuna fâra scóla.

A ne totu plânge ca n'avemu ast'a, n'avemu ceea, sî ca suntemu seraci, nu este nici o virtute, câci prin acést'a inca nu ne-amu implinitu detorintiele; ci a tacé sî a lucrá spre folosulu poporului este unu meritu demnu de recunoscintia.

Dar' asociatiunile nóstre literarie cum stau? sî ele au caracteristic'a nationala. Dolce farniente. Se vorbesce multu, dar' se face putienu; ma unele s'a degradatu chiaru de casina simpla — fâra membrii, sî de comitetu pentru distribuirea stipendieloru. Asociatiunea din Aradu d. e. nici cându n'a meritatu numele de „literaria" sî de „cultur'a poporului." Acolo s'a incuibatu de o parte nepotismulu, de alta parte politic'a, iér' scopulu adeveratu este neglesu, incâtu acést'a asociatiune, parte sî pentru confusiunile grandióse, ce domnescu in manipulatiune sî conducere, se apropie de o decadintia totala. Nepasare sî iérasi nepasare!

Cum sta comerciulu sî industi'a in mân'a româniloru? Nici cu o iota mai bine. Cu 10—20 ani mai inainte Timisiór'a, Lipov'a, Lugosiulu, Aradulu, Oradea-Mare, Beiusiulu, Versietiulu avea o multime de negutiatori români; astâdi mai avemu in Beiusiu 3, in Orade 1, in Aradu nici unulu, in Lipov'a 3, in Lugosiu 2, in Timisiór'a (fabrique) 1, in Versietiu nici unulu, in Miskolcz, Karczag nici unulu, in Pest'a 2, in Vatiu, St. Andreiu, Comoromu deto nici unulu.

Si aicea in locu de inaintare aflâmu inapoiare. Sî pentru ce? Pentruca jidovimea ne-a cutropitu. Nu credemu. Câci nu jidovimea, ci nepasarea nóstra ne cutropesce pretotindenea. Jidovii ori unde se fia, suntu lucratori, ómeni speculativi sî cu combinatiune. Capu, mâna sî spiritu avemu sî noi românii, dar' de lucru fugimu cá de satan'a cu putiena esceptiune.

Ei bine! dar' pâna cându totu asiá? Ori poporulu românu este destinatu spre perire tocmai acum'a in „secolulu civilisatiunei"? ori nu mai este in noi nici o vitalitate?

Nepasarea, trândavi'a este mórtea sigura; lucrulu, diligint'a da viétia! Déca pâna acum'a n'au peritu românulu, avemu sa multiemimu harniciei antecesoriloru nostri sî popóreloru invecinate, cari erau cam totu pre asemenea gradu alu culturei sî alu comerciului cu noi. Acum'a inse cându comerciulu nici de sementia nu se mai afla la noi românii, acum cându popórele conlocuitóre cu ajutoriulu aburelui sî cu inteligintí'a loru facu pasi giganticí in tóta direptiunea, iér' noi românii pretotindenea sî in tóte lucrârile nóstre dovedimu o nepasare sî lasitate, acum, cându in locu de propasire facemu pasi retrogradi, nu potemu avé viétia ci numai vegetare, póte de adi pâna mâne. Primulu cutremuru, ce se póte intemplá in ecuilibriulu Europei, prea usioru ne póte cutropí fâra cá sa lasamu nici urme dupa noi.

Faca toti cá unulu, sî unulu cá toti! Lucru diliginte pre terenulu materialu sî spiritualu cá asiá secolulu alu XIX. sî pentru noi sa fia secolulu civilisatiunei sî a redesceptârei generale. Faceti sa punemu umeru la umeru, cá aceste cuvinte sublime, sa fia satira pentru alte némuri, dar' nu pentru români. Déca ni place a ne provocá la anticii români, cá la strâmosii nostri, atuncea sa ni placa a sî miscá din patulu lenevirei, sî a lucrá cu barbatia sî seriositate, câci numai asiá va poté fi vocea poporului vocea lui Domnedieu! „Patri'a."

Romani'a.

„Uniunea liberale" reproduce pre lânga comentariu din „Romänische Post" din Bucuresci o convorbire intre Domnitoriulu Carolu I. sî consululu generale alu Americei de Nordu Peyxotto.

Eata convorbirea:

Corespodintele: — N'amu fostu putienu surprinsu de a gasí in acésta capitala o miscare atâtu de via; eu credeamu ca sunteti asiá de multu sub inriurirea orientului, incâtu viéti'a aici aru semaná mai multu cu acea din Damascu séu din Teheranu. Eu gasescu inse orasiulu Bucuresci multu mai inaintatu decâtu Constantinopole, sî posedandu mai multe traseturi comune cá orasiele cele mai mari ale Europei occidentale.

Domnitoriulu: — Cu tóte inriuririle contrarie tiér'a mea in cei de pre urma siése ani a facutu pasi repedi spre inaintare, sî acestu progresu se arata mai alesu in capital'a sea, care, nu in unu micu gradu, reproduce imbunatatirile tierei intregi. Mai multi seculi sub pressiunea a dóue despotismuri, care fia-care la rendulu seu 'si impartiau comorile ei, injoseau sî desmoralisau poporulu; tiér'a acést'a s'au emancipatu in anii din urma de legaturile sele de supunere, sî cu ajutoriulu spiritului tempuriloru moderne au luatu unu aventu imbucuratoriu.

Corespondentele: — A-ti avutu seriósе greutâti cu câile ferate. Eu cunoscu pre Strussberg; elu au jucatu in statele unite americane unu rolu totu atâtu de neonestu cá sî in acésta tiéra. Elu 'mi aduce aminte de unu altu asemenea caracteru ce esista in Americ'a, unu óre-care James Fisk, de care inaltimea vóstra póte ca a-ti auditu vorbindu-se cu ocasiunea câlei ferate a Erinului. Elu erá unu aventurariu, care nu avea altu capitalu decâtu nerusinarea sea sî erá capabilu sa ia asupr'a sea chiaru sî cladirea unui podu intre New-York sî Liwerpool.

Domnitoriulu: — Amu avutu nenorocirea de a fi insielati, ceea ce s'a intemplatu mai inainte sî in alte tieri mai mari sî mai inaintate.

Corespondintele: — Se pare ca aceste ispite suntu trebuitóre pentru esperinti'a natiuniloru cá sî pentru aceea a individiloru. Inse in potriv'a inlaturârei greutâtiloru este tocmai acea partida care a datu concessiunea la 1868; sî prin urmare tocmai ea este sî respundietóre pentru nenorocirile ce au resultatu din acea concessiune.

Domnitoriulu: — Asiá este. Inse intr'o tiéra juna in individualitatea sea politica, asemenea contradicerei nu trebuie sa ne suprinda. O natiune este cá sî unu individu; juneti'a nu poseda calitâtiele varstei barbatesci. Românii nu suntu copii, inse esperinti'a politica este o planta care cresce fórte incetu, sî unu poporu are a trece prin mai multe ispite inainte de a potea corespunde la marile cerintie ale libertâtiei. Poporulu meu este fórte primitoriu de straini; elu are multu spiritu sî multe calitâti naturale pre care timpulu, inriurirea instructiunei sî o necontenita ocupatiu industriala le póte puternicu desvoltá.

Corespondintele: — Aveti o tiéra bogata care precum istori'a ne o arata a hranitu numeróse armate, sî care totusi din mijloculu cumpliteloru calamitâti iérasi s'a realtiatu.

Domnitoriulu. — In adeveru nu credu sa se gasésca o tiéra mai frumósa. Afara de minunatulu seu pamentu atâtu de insusîtu pentru productiuni de mari secerisiuri sî cresterea de nenumerate turme, bogati'a sea minerala póte sustiene concurentia cu Pensilvani'a vóstra. Câti-va geologi carii au esaminatu numai superficialu muntii nostri dicu ca metalurile cele mai variate astépta numai mâna care sa vie sa le esploatedie. Putiurile nóstre de petroleum de-sî in proportia putienu esploatate, inse suntu fórte bogate. Noi deja esportâmu petroleum sî luminamu cu elu orasiele nóstre. Numai Bucurescii se luminéza cu gasu aerofomu care se pregatesce din carbuni importati, de sî comori mari de carbuni diacu inca in tiér'a nóstra ne esploatate.

Corespondintele: — Déru tieranii?

Domnitoriulu: — Nu esista in lume unu poporu mai blându sî mai bunu. Cautâmu a imbunatâti sórtea loru câtu se póte mai grabnicu. Noi amu intemeiatu sî o scóla de agricultura despre a cârei'a succese va poté vorbí diu consulu care a visitat'o.

Generalu consulu: — Dupa ce laudà multu acea scóla sfârsiesce dicându: amu visitatu totu cu acea placere universitatea din Bucuresci dimpreuna cu unu senatore americanu care au visitatu atunci Bucuresci.

Domnitoriulu: — Instructiunea publica propasiesce in unu modu multiemitoriu, statistic'a din urma ne arata ca 100,000 scolari frecuentédia scólele: inaintea resbelului din Crimea esistá in tiéra de abe a diecea parte din acestu numeru. Legea au introdusu invetiamentulu gratuitu si obligatoriu si a fostu stâruinti'a mea cea mai seriósa de a aplicá in tóta putinti'a prescriptiunile legei. Noi posedemu dóue Universitâti, un'a in Bucuresci alt'a in Iasi; numerulu invetiatoriloru care astadi suntu intrebuintiati in scoli se suie la patru mii.

Corespundintele. — Care este caus'a antipatiei ce esista contr'a strainiloru sî in deosebi contr'a germaniloru?

Domnitoriulu: — Ne iubirea germaniloru provine din dóue motive sî anume: siretliculu lui Strussberg sî adencele simpatie ce natiunea româna are pentru Franci'a.

Corespondintele: — Dara in ceea ce privesce prigonirea contr'a Ebreiloru?

Domnitoriulu: — Aceste prigoniri n'au provenitu din fanatismulu religiosu, dara suntu stârnite numai, intr'unu chipu artificialu, de câtra demagogi pentru injosorite planuri politice. Cându principiile economice voru fi mai bine intielese aici atunci falsiele doctrine voru perde influinti'a fatala pre care a esersat'o pâna astadi. Este dorinti'a mea cá egale drepturi sa se dee la toti care suntu nascuti români fâra deosebire de confesiune religiósa. Constitutiunea garantédia deplina libertate de consciintia. Noi amu avutu a sustiene multe lupte. Din primavér'a trecuta (10 Martie) unu nou spiritu a strabatutu in tiéra. Cabinetulu meu este compusu de barbati cari nu numai suntu insuflati de cea mai mare iubire a patriei dara inca posedu inteliginti'a sî sî simtiementulu de dreptate ceea ce promite multu in favórea viitoriului, restatornicindu deja liniscea in tiéra. Membrii cei mai capabili din camerile legiuitóre sî increderea poporului spriginescu ministerulu meu

Corespundintele: — In Statele unite israelitii facu parte din cetâtienii cei mai stimati sî mai cu inriurire. Fia care functia le este deschisa sî nu este de locu cu neputintia cá curendu séu mai tardiu unu israelitu sa ajunga a fi celu mai inaltu magistratu a unui poporu compusu de 40 milióne din cei mai liberi sî mai neatârnati cetâtieni,

---

*) Amu dorí cá din tóte pârtile unde se comitu asemenea lucruri se avemu insciintiâri, cari va fi bine sa se arate publicitâtiei. Acést'a cade in cadrele apararei intereseloru nóstre natiunali, sî recere dela noi totu asiá de energica activitate cá sî in sferele mai inalte politice. R.

Domnitoriulu: — Nu esista celu mai micu motivu pentru cá toti ómenii fâra osebire de religiune sa fia chiemati la esercitiulu drepturiloru politice sî civile; negresitu cu acele-si marginiri pre care fiacare statu socóte de cuviintia a le face in privinti'a dreptului electoralu. Tóta atentiunea déra ce merita se va dá acestei cestiune; sî poporulu meu vediendu intielepciunea sî dreptatea acestui modu de procedere nu se va refusá de a dá altor'a acele privilegii in puterea câror'a sî noi reclamamu autonomi'a nóstra sî libertatea afaceriloru nóstre din launtru. Acést'a corespunde invetieturiloru celoru mai inalte ale civilisatiunei sî ale progresului.

Varietâti.

⁂ (Denumiri.) Ministrulu reg. ung. de justitia a denumitu esecutori judecâtoresci pre: Albertu Veres la tribunalulu reg. in Aiudu; Fr. Csürös la tribunalulu cercuale de acolo; Ludovicu Munteanu la tribunaltlu din Hatiegu; Fr. Kardos la trib, cerc. din Puiu; Ign. Ballo la trib. din Csiksereda: asemenea acolo. la trib. cerc. Mich Vitos; Stefanu dos la trib. cerc. din Csikszentmarton; Olivier Nagy sî Parteniu Ratiu la trib. din Turd'a; Alesandru Lukacs la trib. cerc. acolo; Alesandru Iakab la trib. din Muresiu Osiorheiu; Iosifu Veres la celu din Vintiulu de susu; Fr. Aradi la trib. cerc. alu Iarei inferióre; Stefanu Hilibi Gál la trib. Kezdi Vasiarheiu; Lud. Vitalyos la trib. cerc. de acolo sî Lud. Hamar la trib. cerc. din Covasn'a; Adamu Kakutsi la trib. din Sepsi-Sangiorgiu; Nicol. Nagy la trib. cerc. de acolo sî Georgiu Száraz la trib. cerc. din Baroltu; Alesandru Biro la trib. din Odorheiu; Lud. Szabó la trib. cerc. de acolo sî Alessiu Kantsag la trib. cerc, Cristurulu secuiescu, Carolu Lörinczi la trib. cerc. din Eted; Fried. Theil, Mich. Welther, Ioanu Spaeck sî Andreiu Schoaner la trib. din Sabiiu; Gustavu Wolf sî Sam. Schuller la trib. cerc. de acolo, — Carolu Grasser la celu din Sebesiu, Guilelm Wendler la celu din Mercurea, Carolu Neugeboren la celu din Nocrichiu, sî Demetriu Bers'a la celu din Saliste; I. Graef la trib. din Seghisiór'a, Mich. Bruckner la trib. cerc. de acolo, Mat. Müller la celu din Cohalmu, G. Maurer la la celu din Cincu-mare; G. Badendorf sî Fred. Immer la trib. din Brasiovu; Ed. Langer la trib. cerc. de acolo; Andr. Lazar sî Fred. Brandschott la celu din Satulungu; I. Varavanu si Iac. Kerth la trib. din Bistritia; Sig Theil la trib. cerc. de acolo sî Ios. Horváth la celu de Téc'a; Fred Binder la trib. din Mediasiu; Carolu Elges sî Fr. Orendi la trib. cerc. de colo, I. Iekeli sî I. Szentpéteri la trib. cerc. din Ibasifaleu, Mich Wachsmann la celu din Balcaciu.

⁂ Cu placere impartasimu publicului nostru cetitoriu, ca dlu Teodoru G. Nic'a din Brasiovu a fostu promovatu la Universitatea c. r. din Vien'a in 16 Februariu c. n. la gradulu academicu de doctoru in drepturi. Intre tesele aparate de dlu Dr. T. G. Nic'a in sal'a consistoriului universitâtiei aflâmu sî de acele ce privescu dreptulu canonicu alu bisericei nóstre resaritene, in specie, argumentarea canonicitâtiei administratiunei bisericei prin sinodalitate, la carea participa sî laicii (mirenii). Esprimendu-ne bucuri'a pentru acestu crescementu alu inteligentiei nóstre urâmu noului d. Dr. successulu doritu pre carier'a sea inainte pâna la cele mai adenci betranetie, se intielege, fâra de a uitá de indatoririle cele sacre câtra natiunea sî biseric'a sea.

⁂ „P. N.“ are sciri din Fagarasiu ca pentru capitanatulu districtului aru avea prospecte Stefanu Láday vice comitele fostu alu comitatului Alb'a-superióra.

⁂ (Tribunalulu de presa din Pest'a.) Eri, la 15 Febr. s'a pertractatu inaintea acestui juriu procesulu de presa a procurorelui generalu in contr'a redactorului diurn. „Zastawa“ Stefanu Popovics. Obiectulu de acusare a fostu unu articolu aparutu in anulu 1871 in nrulu 74 alu acelui diurnalu, in care se suspicionéza cont. Andrássy si regimulu magiaru, cumca aru fi luatu parte la omorulu principelui serbescu Michaiu. Dupa ce acusatoriulu si acusatulu 'si termina vorbirile sî replicele sale referitórie la acestu procesu interesantu, presiedintele enuncia verdictulu, in intielesulu cârui'a Stefanu Popovics e condamnatu cu 9 voturi la o mulcta de 500 fl. 1½ anu inchisóre sî la suportarea speseloru de procesu.

⁂ Procesu scandalosu. In nr. trecutu amu amintitu ce-va pre scurtu despre unu procesu ce are sa se pertractedie inaintea judecatorieloru din Pest'a sî care si are originea din resbelulu din 1866. Lucrulu mai detaiatu este urmatoriulu: Contele Bismarck, carele acum este principe, a fostu impoternicitu pre unu conte Csáky sa organisedie o legiune a lui Klapka numita si eventualu si o insurectiune in Ungari'a. Spre scopulu acest'a s'au impartitu si bani, cari bani Csáky i-aru fi impartitu intre subagentii sei. Cel'a vré sa-si dea socotél'a despre banii primiti. Subagentii insa se vede ca se retragu dela darea socotelei din parte-le sî asiá imputernicitulu lui Bismarck a aflatu ca este mai naturalu cá sa-i dea pre renitenti pre mân'a judecâtiei. Curiosu lucru este in tóta afacerea, ca persónele acestea au lucratu tóte in contra esistintiei statului sî acum totu ele sa-si dea sém'a inaintea judecatorieloru tierei, ce au facutu cu banii, pre cari i-au primitu dela inimicii tierei spre nimicirea tierei. Ba ce e mai multu, dupa cum cetimu in unele jurnale sî agentulu principalu, contele Csáky va sa dica paratoriulu sî unii dintre parati suntu alesi deputati in diet'a tierei.

⁂ (Guverniulu României) a ascernutu corpului legislativu dóue projecte pentru fondarea unui creditu fonciariu românescu.

⁂ (1000 cruceri pentru 2000 franci) Unui sodalu alu firmei negutiatoresci „Fröhlich sî Fleckeles“ din Vien'a, s'a manuatu din partea principalului seu 2000 franci cu aceea insarcinare, ca acést'a suma s'o tramita unei anumite firme din Paris. Bietulu sodalu in distractiúnea sea in locu de 2000 franci au tramisu la Parisu 1000 cruceri; aducându-si apoi aminte de gresiél'a facuta, a luatu-o la sanetós'a. — In dîlele trecute primesce siefulu numitei firme o scrisóre din Parisu, in carea se adeveresce adeverat'a primire.

⁂ (Unu hahamu fâra urechi). Dela Bolgradu ni se scrie, cumca unu individu mergendu sa cumpere ce-va din o pravalie a unui ovreu acestu din urma, prin aroganti'a sea au adusu lucrulu pâna acolo de s'au nascutu intre cumperatoriu sî vendiatoriu o bataia. Poporulu din Bolgradu, audiendu despre acést'a, au alergatu cu droai'a spre havr'a ovreiasca sî de acolo, la hahamu a casa, aici se incepù o bunicica paruiala sî trantéla, pre care trebuì sa o sufere hahamulu. In urma unu individu din cét'a paruitoriloru au taiatu urechile hahamului. Astfeliu ovreii din Bolgradu se potu laudá inaintea tuturoru celoru-lalti coreligiunari a loru, cumca ei acum au unu hahamu, cá sî care nu au esistatu vre-odata in sinulu bisericei lui Moise. Au fostu muti, schiopi, surdi, póte sî orbi, dara cá sî cinstitulu hahamu din Bolgradu nu credemu.

⁂ (Unu tunu monstruosu) numitu sî tunulu „Woolowich infant,“ se gatesce acumu in un'a din cele mai renumite fabrice anglese, numai gur'a (tiév'a) acestui tunu va avé greutate de 700 centenarie.

ANUNCIU.

Dlu advocatu de tiéra Iosifu Henrichu face prin acést'a cu totu respectulu cunoscutu ca si-a mutatu cancelari'a sea din Mercurea la Sabiiu, piati'a mica, in cas'a de dupa mesernitie, nrulu 433.

(3—3)

Publicatiune.

Domnii actionari ai

Institutului de creditu sî de economii „ALBIN'A“

suntu invitati prin acést'a cu tóta onórea la adunarea generala constituanta a societâtiei nóstre care se va tiené joi in 14|2 Martiu a. c. diminéti'a la 10 óre la Sibiiu in localitâtile comitetului, strad'a macelariloru Nr. 18, etagiulu I.

OBIECTE DE DELIBERARE:

1. raportulu comitetului;
2. primirea statutului;
3. alegerea Consiliului de administratiune in sensulu § 35. din statute.

Eventualu:

4. A dóu'a emissiune de actiuni.

Biletele de legitimare se scotu la cancelari'a comitetului in diu'a premergatóre, cum sî in diu'a adunârei pâna la 9 óre diminéti'a.

Sibiiu, 22 Februariu 1872.

Comitetulu fundatoriu.

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cätra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pårti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 14. ANULU XX.

Sabiiu, in 17/29 Februariu 1872.

Parastasu.

Domineca in 13 l. c. s'a serbatu parastasulu solemnu in memori'a fericitului testatoru Emanuilu Gojdu in biseric'a nóstra din cetate in presenti'a unui publicu numerosu, conformu conclusului congresuale de care facurâmu amintire in nrulu recutu.

Motivele si resultatele passivitâtiei.

III Din asemenarea comparativa a opositiunei passive a ungüriloru, croatiloru, nemtiloru, cechiloru si poloniloru — cu passivitatea absoluta a româniloru ardeleni ori-cine fâra preocupatiune s'a potutu convinge, ca imitatiunea a fostu fórte gresita, prin urmare si resultatele tocmai contrarie. —

Cu deosebire amu vediutu ca nici ungurii, nici nemtii, nici cechii si nici polonii nu au mersu cu passivitatea loru pâna la abstienerea dela urna, — ci fia-care dintre aceste natiuni s'au folositu de dreptulu electorale si numai de aci incolo au pasitu la o resistintia passiva incependu, ori din afara ori numai in launtru si intre paretii parlamentari. —

Acést'a o au facutu — de buna séma — din acelu indemnu invederatu, ca dintre tóte drepturile politice, dreptulu electorale e dreptulu celu mai esentiale — celu mai supremu, de care nici unu cetatiénu, care-lu posede, — nu se póte lapedá.—

Dreptulu electoralu in viéti'a constitutionale e aceea, ce e sufletulu in corpulu omului. A nu se folosí de elu, e a nu se folosí de viétia, a se sinucide, dara sinuciderea e crim'a cea mai mare in contra esistintiei propie asiá in viéti'a politica, cá si in cea fisica.

Cumca românii ardeleni prin parasirea urnei intru adeveru s'au sinucisu pre sine politicesce vomu vedé mai pre largu si mai evidente, cându vomu resume consecintiele sele cele triste urmate din passivitatea absoluta a loru, si vomu vedé ca daunele provenite din acea apucatura precipitata suntu atâtu de enorme, atâtu de afundu taietórie in viéti'a natiunale si materiale a româniloru, incâtu nici generatiunea ce va urmá dupa noi nu va fi in stare a le repará pre deplinu iéra incâtu vre-o reparare va mai fi cu potintia, acést'a numai asiá se va poté face, déca curendu ne vomu intórce acolo, de unde s'a facutu primulu pasu gresitu. — Unui barbatu de frunte din parlamentulu Austriei, indata ce a observatu, ca chiaru procederea sea dela unu locu incóce a fostu gresita, nu ia fostu rusine a strigá cu voce inalta: Umkehr!

Dara cá se nu preocupâmu cu argumentâri a posteriore, — sa trecemu cu revist'a nóstra mai departe si pre rendu si la cele-lalte motive, ce au condusu pre passivistii nostri la tienut'a loru politica:

„Considerându modulu, in care s'au delaturatu legile dietei transilvane dela 1863—4, modulu in care fu conchiamata diet'e feudale dela Clusiu din 1865 si diet'a din Pest'a la anulu 1866—8, modulu in care diet'a Ungariei a tratatu cestiunea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a, — considerându mai departe legile aduse in acésta dieta si impregiurarea, ca prin tóte cele amintite se tientéza la stergerea totale a autonomiei Transilvaniei si a celoru mai scumpe drepturi ale nóstre, — credu ca nu ni mai remane alt'a, decâtu sa adoptâmu pre unu tempu politic'a passivitâtiei absolute.“

Astfeliu argumentá propunetoriulu passivitâtiei in conferinti'a din Mercurea.

Noi concedemu tóte premisele acelei argumentâri, — dara cu tóta resolutiunea denegâmu esactitatea conclusului scosu din acele premise. —

Din premisele ce enumera atâtea gravamene — dupa parerea mea — nu póte urmá aceea, cá noi sa ne condamnâmu la o mórte politica, prin care sa perdemu si aceea ce ne-a mai remasu, — ci din contra urméza mai vertosu aceea, cá noi sa ne reculegemu poterile ce ne-au mai remasu, sa le intrunimu intr'o falanga de activitate ulteriore, continua, si barbatésca, — sa cautâmu pre contrarii nostri politici pre acelu terenu, unde se afla, sa-i opunemu acele arme de aperare, de cari se folosescu si ei, — si sa purtâmu lupt'a pâna vomu reusí la eluptarea positiunei politice, ce ni se cuvine. —

Ast'a a fostu „modulu“ cu care si-au eluptatu si contrarii nostri positiunea loru de astadi, — si cu care ne-au scosu de pre o mare parte, a celoru mai scumpe drepturi ale nóstre, — iéra nu passivitatea absoluta. —

(Va urmá.)

Eveneminte politice.

In diet'a din Pest'a se desbate tocm'a acum legea cea nóua electorale. Desbaterea este viua. Din tóte pârtile casei deputatiloru a luatu multi deputati cuventulu pentru a aperá si a combate proiectulu regimului. Cu deosebire din partea stânga a parlamentului au cadiutu invinuiri grele asupr'a proiectului, cari tóte mergu intr'acolo ca majoritatea presenta a dietei voiesce prin mijlocirea acestui proiectu a se sustiené la putere. Transilvani'a 'si are partea cea mai nefavorabile in proiectu, pentru ca pre lânga tóta starea ei cea misera este pusa intr'o stare esceptiunale in privinti'a alegeriloru, incâtu se pare ca tiér'a acést'a e condamnata a nu mai esí din catusiele feudalistice.

Din Vien'a se scrie, ca ide'a de unu congresu alu slaviloru iérasi se pune la ordinea dilei. Loculu tienerei congresului inse acum nu se mai cauta afara de monarchia, ci in launtrulu ei si adeca in Pest'a séu capital'a Croatiei.

In Croati'a se facu schimbâri mari in personalulu administrativu, schimbâri a câroru insemnatate politica nu se póte ignorá nici decum. Diferintiele escate in urm'a acestor'a in cercuri politice, fiindu ca se atingu de persóne cu graduri mari in armata, voru causá multe greutâti partidei regimului, mai cu séma acum cându au preste scurtu tempu sa se faca alegerile.

Belgiulu a fostu de vre-o câte-va dile teatrulu unoru eveneminte insemnate. Unu pretendentu de tronu, burbonulu conte de Chambord, carele voiesce a se suí pre tronulu Franciei cá rege cu numele de Henricu alu V. s'a asiediatu in Antverpen, metropolea comerciului din acea tiéra, unde a atrasu o multime de adoratori ai sei din Franci'a. La unu banchetu datu de regele in spe s'au si radicatu toaste pentru regele Enricu V. si pentru Pap'a restabilitu in statulu seu papale.

O parte din belgiani privescu cu neplacere manifestatiunile contelui de Chambord si a adoratoriloru lui pre pamentulu loru si reclama dela regimu darea preste confinie a unui óspe, carele respectéza asiá de putienu beneficiulu ospitalitâtiei.

Dupa ce au trebuitu sa faca esperinti'a cea trista, ca regimulu ultramontanu se pórta cu prea mare crutiare cätra acestu strainu, si a luatu refugiu la demustratiuni naintea otelului unde se aflá contele cu ai sei. Autoritâtile iau mesuri cá sa impedece demustratiunile si oprescu adunâri mai numeróse de 5 persóne pre strade. Inse placate numeróse provóca pre locuitorii cetâtiei Antverpen la o adunare poporale. In placate se dice intre altele: „Drepturile vóstre se nesocotescu in modulu celu mai scandalosu. Cetatieni de omenia nu afla scutintia in organele politiei; Chambord, unu strainu, carele 'si bate jocu de ospitalitatea belgiana este aperatu de politia. Déca voiti sa ve aperati drepturile vóstre veniti cu massele la adunarea.“

Pre vre-o câte-va momente se respandise scirea ca contele de Chambord, indignatu de demonstratiunile cetatieniloru antverpiani este decisu sa parasésca cetatea si — Belgiulu. Scirea acést'a fu primita cu bucuria de poporu. Dara din pregatirile ce le face contele pentru primiri nóue de aderinti de ai sei din Franci'a se vediù ca scirea acést'a n'a fostu seriósa. Demunstratiunile se si continuara si colegiulu consiliului municipalu s'a adunatu spre a se consultá despre necessitatea convocârei gardei cetatienesci.

In Franci'a se si incepù, si inca si in sferele cele mai inalte, resimtierile contra acestoru manifestatiuni. La unu prândiu datu de presiedintele actualu alu republicei, la care au participatu mai numai membri din stâng'a adunârei natiunale, presiedintele nu si-au ascunsu neplacerea sea fatia cu procederea contelui si a majoritâtiei adunârei din carea se recrutéza adoratorii regalisti. „Omenii ceru dela mine taria“ dicea presiedintele, „si-mi imputa ca nu me radîmu pre majoritate, dara cându cautu eu majoritatea nu aflu decâtu conjuratiune.“

Déca se póte dá crediamentu „Opiniunei natiunale“, Mac Mahon, carele convine de multe ori cu Thiers, s'aru fi dechiaratu naintea consiliului ministeriale, ca elu privesce de resculatori pre toti, cari se incerca a resturná regimulu.

Dupa unu telegramu mai próspetu contele de Chambord a plecatu din Antverpen la Dortrecht.

Alature cu scirile de mai susu se completâmu situatiunea Franciei inca prin urmatórea scire. Se vorbesce despre esistinti'a unoru negotiâri intre regimulu italianu si Napoleonu (care Napoleonu? nu se spune). Principele Napoleon se afla in villa Bonaparte la pórt'a pia in Rom'a. Acolo primesce visite fâra de a fi observate de lume. De alta parte se dice ca in Parisu agitéza ambasadorele italianu Nigra. Déca va vení Napoleonu iérasi pre tronulu Franciei iá asupra-si a sprigini pre dinasti'a din Savoi'a pre tronulu spaniolu, si cine scie nu cumva mai tardîu dupa restauratiunea napoleonidiloru nu se va suí pre tronulu Franciei ginerile lui Victoru Emanuilu, si mai tardîu primogenitulu acelui'a. Umbertu in Itali'a, carea mai trebuie completata, Clotild'a in Franci'a, Amadeu in Spani'a si Pi'a in Portugali'a aru fi atât'a câtu cas'a Savoi'a in fruntea rassei latine. Regele Victoru Emanuelu séu Umbertu cá imperatu alu natiunei italiane cu vasalii sei in Spani'a si Portogali'a — eata proiectulu negotiatiuniloru. (Se non e vero e ben trovato.)

Nu de multu cetiramu in mai multe foi straine despre unu atentatu asupr'a lui Bismarck intentiunatu din partea unui polonu fanaticu din ducatulu Posen. Scirea acést'a o tragu unele diuarie la indoiéla din causa ca tocm'a acum a avutu o lupta parlamentaria cu ultramontanii catolici in caus'a unei legi pentru inspectiunea scóleloru. Incidentulu cu atentatulu aru fi tocmai binevenitu pentru o pressiune asupr'a opiniunei publice in ajunulu cându legea amintita are sa tréca si prin purgatoriulu casei de susu a parlamentului prussianu, unde partid'a conservativa face semne ca este inclinata a sprigini pre ultramontani in contr'a principelui Bismarck. Cu tóte aceste unu individu se afla faptice arestatu si arestarea acést'a a trasu dupa sine calcarea casei unui canonicu din capitululu cetâtiei Posen, unde s'au gasitu urmele unei conjuratiuni constatatórie din poloni, feudali si ultramontani. Cercetârile ulterióre voru devedi déca alarm'a este intemeiata séu nu.

In camer'a Romaniei s'a desbatutu sî primitu proiectulu de lege in privinti'a junctiunei drumuriloru de feru la Sculeni, asiá dupa cum a doritu guvernulu rusescu. Cladirea liniei se va dá licitando celoru ce voru cere mai putienu.

Din Spani'a vinu sciri cari promitu ca frecârile intre partide se voru asiediá sî ca problemele constitutiunale se voru deslegá spre multiamirea tierei.

Proiectulu de compromisu cu Galiti'a.

Compunerea conclusiuniloru subcomitetului commissiunei constitutionale in privinti'a resolutiunei galitiane ce i s'a inaintatu spre studiare.

A. Afaceri, cari, pastrându-se insa clausele respective ale constitutiunei, potu fi transferite eventualminte legislativei galitiane:

a) Legile asupr'a compunerei cameriloru de comerciu si meseriasi.

b) Legislativ'a asupr'a institutelorn de creditu sî asicurare sî banci esceptându bancile de bonuri sî cassele de economia, inse sî aci se voru observá conditiunile legislatiunei imperiului in afaceri de comerciu sî in privinti'a tacseloru ce au a dá;

Acele legi nu voru fi obligatore de câtu numai pentru teritoriulu Galitianu;

c) Ficsarea baseloru instructiunei in privinti'a scóleloru populare, gimnasieloru si universitâtiloru in limitele legiloru fundamentale ale Statului, insa cu reserv'a conditiuniloru legislatiunei imperiului asupr'a tienerei in séma a aniloru de studiu facuti in institutele galitiene si valabilitâtiei atestateloru dela asemeni institute precumu sî a gradeloru academice in celelalte regate sî tieri sî vice versa.

d) Legile penale politienesci, pre câtu tempu se raportéza la calcârile ordineloru date pentru aplicarea legiloru tierei, insa in limitele legiloru imperiului in privinti'a modului si marimei penalitâtiloru;

e) despre legislatiunea de transportâri (de vagabundi), acea despre esecutare sî costulu transportului de vagabundi fâra a se alterá legea despre atributiunile consiliului imperialu dupa § 11, Lit. n.;

f) in afaceri relative la codulu civile.

Legea despre tutele sî curatele sî procedur'a ce trebuie a se observá in cestiuni de tutele sî curatele, pastrându-se insa cá norma jurisdictiunea legislatiunei imperiului.

B) Legile necesari pentru tienerea sî introducerea registreloru publice pre bas'a legiloru fundamentale.

C) Legile asupr'a judecatoriloru de pace sî judecâtorieloru bagatele precum si procedur'a loru, reservandu-se ficsarea atributiuiloru sî cercului loru de activitate prin legislativ'a imperiuului; ad. a) p) asupr'a tacseloru in limitele legislativei imperiului;

g) Legile asupr'a baseloru organisârei autoritâtiloru administrative politice esistente in tiér'a de prim'a sî secund'a instantia, cu restrictiunea cá hotâririle in afacerile guvernului precum sî esecutarea sa nu se faca decâtu de functionari numiti de guvernu.

La casu insa cându prin susu numit'a organisare nu s'aru tiné comptu suficientu de necesitâtile imperiului, puterea legislativa a imperiului sî reserva dreptulu a numí spre acestu sfârsitu câti-va amploiati.

B. Modificâri eventuale a legiloru fundamentale ale imperiului asupr'a puterei guvernamentale, puterei esecutive sî puterei judecatoresci.

a) Pentru observarea speciala a intereseloru regatului Galitiei sî Lodomeriei cu mare ducatulu Cracovi'a se va ingrijí de unu membru alu ministerului, carelva fi din Galiti'a.

b) Pentru regatulu Galitiei sî Lodomeriei cu mare ducatulu Cracovi'a esista unu senatu specialu alu curtiei supreme sî de casatiune in Vien'a, a cârui positiune fatia cu celelalte senate se va determiná intr'o lege imperiale.

C. Conditiuni eventuale despre financia.

a) Pentru cheltuielele invetiamentului se va acordá annalmente unu creditu Galitiei.

Marimea acestui creditu se va determiná dupa cheltuielele ce s'au facutu in adeveru pentru Galiti'a pre bas'a legei financiare din 1871 sub titlulu: „scole de districte sî tieri.“ „institute normale,“ „adausele Statutului la fonduri scolare,“ „fonduri de studii“ sî „scoli technice superióre.“

Acestu creditu se va revisuí din cinci in cinci ani, sî se va scadea séu marí proportionalu cu cheltuielele din cele-lalte State din anii espirati.

b) Asemenea se va determiná unu creditu sî pentru administrarea politica, la care se va luá de basa cheltuielele facute conformu legei financiale din 1871 sub titlurile: „Administrarea politica in diferitele tieri,“ sî „nóuele constructiuni ale administrarei politice,“

Sî revisuirea acestui creditu se va face din cinci in cinci ani dupa principiile susu aratate a).

Déca se va face usu de reserva de sub A. g) atunci cheltuielele provenite din acést'a se voru scadea din acelu creditu.

D. Conditiuni eventuale in privinti'a esecutârei:

a) Membrii din diet'a regatului Galitiei trimisi in adunare nu voru luá parte la acele desbateri cari se refera la afaceri ce in privinti'a Galitiei au esitu din resortulu consiliului imperialu.

Camer'a deputatiloru póte luá hotâriri in asemenea desbateri.

b) Legea respectiva va intrá numai atunci in vigóre, cându ea va fi incorporata cá o parte integrala a legiloru tierei pre cale legislativa a regatului Galitiei.

c) In privinti'a pârtiei intâiu a resolutiunei galitiane s'a decisu a se desbate, pentru coincidenti'a ei cu reform'a electorala, impreuna cu acésta din urma.

Serbi'a si miscarea slava.

Amu avutu ocasiune a vorbí de o depesia data de „Oficiulu Reuter“, la Londr'a, care pretindea ca guvernulu austriacu a invitatu pre Serbi'a a se pune in fruntea miscârei slaviloru meridionali. Acum unu jurnalu francesu, „La Constitution“, s'a insarcinatu a refrange cu multa logica feliulu acest'a de humbug englesu, pre care jurnalulu „Times“ n'a hesitatu a-lu inserá in colónele lui. Nimic'a nu póte fi mai absurdu, — dice „La Constitution“ — decâtu a atribuí cabinetului din Vien'a asemenea intentiuni. Déca este unu statu a cârui politica interióra sî tendintie guvernamentali sa fia opuse aspiratiuniloru slaviloru de sicuru nu póte altulu cá imperiulu dualistu alu Habsbourgiloru (?R.) Sî sa nu se créda ca temerea de panslavismu aru potea aduce in stare pre cabinetulu din Vien'a, ori-care aru fi impregiurârile, a se intielege cu slavii de Sudu pentru neutralisarea influintiei guvernului rusescu la Belgradu séu la Agram. Ori sî cum s'aru priví cestiunea, federatiunea slaviloru de Sudu aru fi mórtea sistemului dualistu sî, probabile, chiaru alu monarchiei austriace.

Sî cându e la adeca, slavii austriaci prefera de o miia de ori pre guvernulu din Vien'a decâtu pre celu dela St-Petersburg, pentru cuventulu prea naturale ca positiunea loru in imperiulu austriacu este garantata prin preponderanti'a loru numerica, pre cându nationalitatea rusésca este destulu de fórte pentru a-i absorbí cu desaversire. Este insa ce-va ridiculu a presupune ca cabinetulu din Vien'a aru tinde sa grabésca discompunerea imperiului, infatisiandu croatiloru, slovaciloru, serbiloru, unu punctu de raliare la Belgradu.

Aceea insa ce nu este chimera, se póte considerá tendinti'a serbiloru de a esploatá miscarea care se manifesta printre slavii de Sudu.

Spre a o potea face ei n'au nevoia de incuragiârile cabinetului din Vién'a. Numai din partea Serbiei, monarchi'a austro-magiara, este ameniutiata cu unu periculu mai reale sî mai grabnicu decâtu acel'a ce place jurnaleloru din Prag'a sî din Vien'a a semnalá ca aru esistá in Russi'a. Autonom'a Boemiei nu va trage dupa sine-i dislocarea imperiului; din contra programulu nationalistiloru serbi implica distrugerea complecta a sistemului inauguratu de câtra dd. de Beust sî Deák.

O brosiura publicata nu de multu in Belgradu, espune pre scurtu acestu programu, alu cârui radicalismu nu mai lasa nimic'a de doritu. Nationalitatea serba aspira a deveni, pentru populatiunile vâiloru Dunarei, aceea ce a fostu piemontele pentru Itali'a. Singura printre triburele inapoiate ale gintei slave care locuiesce Austri'a meridionala sî Turci'a, Serbi'a poseda tóte conditiunile pentru indeplinirea rolului acestui'a. Guvernulu serbu se afla in fruntea unei natiuni putienu numeróse, dara energica, curagiósa sî disciplinata. Elu dispune de o armata capabila de a se mesurá cu a Turciei, destulu numai ca Austri'a sa fia impedecata de e intreveni.

Eata pentru ce patriotii serbi propunu celoru-lalti slavi dela Sudu o aliantia ofensiva sî defensiva alu cârui capu sî bratiu sa fia Serbi'a. O nóua confederatiune, cuprindiendu Serbi'a cu Bosni'a, Croati'a cu Slavoni'a sî Dalmati'a, Muntenegrulu, Bulgari'a sî principatele dunarene, aru fi dupa densii, singurulu midilocu practicu de a realisá teori'a panslavista sî de a asecurá populatiuniloru acestor'a o positiune importanta sî respectata in sistemulu europénu. Se vede inca ca politicii din Belgradu nu s'aru multiamí cu emanciparea tieriloru locuite esclusivu de câtra slavi; ei mai reclama inca sî districtele micste ale Stiriei, Carinthiei sî o parte din Istri'a.

Resulta dara ca programulu acest'a atinge in unulu sî acelasi tempu Cislaitani'a si Translaitani'a, si, ori-câtu de chimericu lucru aru aparé in momentulu de fatia, nimic'a nu probéza ca aspiratiunile serbiloru n'aru fi destinate a esercitá o influintia reala asupr'a evenimenteloru ce se prepara in provinciele meridionali ale Austriei sî Ungariei.

Cestiunea croata tinde a creá guvernului magiaru dificultâti analoge cu acele ce intempina in Boemi'a cabinetulu din Vien'a, sî multu mai usioru s'aru aliá croatii cu serbii, sciindu ca chiaru astadi ei suntu uniti in opositiune comuna contr'a suprematiei magiare.

Totu asemenea aru urmá sî cu populatiunile slave ale Stiriei si cu cele-lalte provincii ale Cislaitaniei meridionali. In partea acést'a chiaru de pre acum esista conditiuni, celu putienu nisce conditiuni negative, câci e vorb'a a combate totu odata sî pre germani si pre magiari.

Pre Romani'a aru fi multu mai dificile a o bagá in dantiu. Mai intâiu ca românii nu suntu slavi, sî alu doilea ca guvernulu din Bucuresci 'si are si elu ambitiunea lui care consista a iniruní sub dominare-i Transilvani'a sî Bucovin'a, unde nationalitatea româna e fórte numerósa, — sî póte chiaru pre Bulgari'a.

Aceea ce, pâna la unu óre-care punctu, póte linisci pre cabinetulu din Vien'a, este ca ne pare fórte indoiosu ca Russi'a sa fi vediendu cu placere tendintiele panslavismului meridionale. In adeveru este evidentu ca confederatiunea visata de patriotii din Belgradu aru fi celu mai bunu midilocu de a creá unu adeveratu antagonismu intre slavii Sudului sî Russi'a. Panslavismulu nu póte avea dóue centruri; acel'a pre care serbii aru voi sa-lu stabilésca in Belgradu, din fatalitate aru fi condamnatu sa lupte improtiv'a preponderantiei dela Petersburg. „Cor. Sl.“

Articolulu acest'a ni arata care suntu cugetele slaviloru de sudu.

Turburarea dela Ismailu.

Septemân'a trecuta observase cetâtianii din Ismailu, ca de unu tempu in incóce visitédia unu evreu catedral'a de acolo Ei credeau ca evreulu voiesce sa se boteze. — Dupa serbatorile Craciunului se furisiédia evreulu in acea biserica sî se ascunde intr'unu locu astu-feliu, ca nu l'au pututu vedé eclesiarchulu, care, crediendu ca nu se mai afla nimeni in biserica, inchise fâra de nici o grija usile acestei'a. Evreulu sciindu-se singuru sî sicuru, se duse la altariu, fura d'acolo mai tóte lucrurile sfinte, deschise unu saltaru, in care se aflau 10,000 galbeni, sî ea din acesti bani numai 130 galbeni. Tote aceste lucruri le ascunde la sine suptu camasia, sî necurâtindu loculu naintea altarului se invelesce in sfintele imbracaminti ale preotitoru spre a se incâldí in ele, câci gerulu pre atunci a fostu fórte mare. Asiá invelitu se culca sub altariu. In spre di evreulu, audindu apropiandu-se nisce pasi de portalulu catedralei, conchise de indata ca va fi venitu eclesiarchulu se deschida biseric'a, sî de aceea se repedí evreulu câtra usiá, ascundiendu-se dupa ea astu-feliu incâtu eclesiarchulu care descuie usi'a sî intra in biserica nu l'au vediutu. Pana ce eclesiarchulu se apropia de altariu, jidanulu esise frumusielu din biserica, sî d'acolo acasa, de unde se facù nevediutu. — Indata dupa ce au fostu observatu eclesiarchulu sacrilegiulu comisu, incunosciintiâ despre acést'a pre preotulu bisericei, iéra acest'a pre politia, care incepuse imediatu cercetârile relative. Intr'unu momentu a fostu totu Ismailulu alarmatu.

Unu baiatu, asiá suntemu informati, audiendu sî elu despre fapt'a comisa, declara ca cunósce fórte bine pre faptuitorulu, care nu póte sa fia altulu decâtu acelu Jidanu, care venise totudeun'a in biserica, cu scopu cá se faca observatiunile necesari pentru a cunósce bine loculu, pre care erá sa comita faptulu seu criminale, iéra nu cum se credea, pentru a se preparà la botezu.

Luându politi'a cunoscintia despre acésta denuntiare, a facutu perchisitiune in cas'a Jidanului denuntiatu, déra nu-lu gasise acasa, iéra in buzunarele sociului seu s'a aflatu cei 130 galbeni furati. Totu de odata aflase ca Jidanulu cautatu, Iankel Silbermann, a plecatu din Ismailu spre Kili'a Multiamita energiei politiei din Ismailu criminalistulu s'a prinsu intr'unu satu aprópe de Kili'a.

Poporulu din Ismailu aflase dejá ca Jidanulu Iankel Silbermann a comisu acestu sacrilegiu flagrante, consiliatu fiindu de alti evrei. Infuriatu pâna in gradulu supremu se adunase totu poporulu la barier'a prin care erá se intre jidanulu. De sicuru s'aru fi fostu judecatu Jidanulu Silbermann de lynchjustiti'a poporului, déca n'aru fi apucatu agintii politiei o alta cale, prin care l'au condusu pre acestu criminalistu in orasiulu Ismailu.

A dóu'a dî aflase poporulu ca obiectele sânte, cari constau dintr'o cruce, 2 linguritie de cuminecare etc., sî furate de jidanu, aru fi fostu ascunse de Iankel Silbermann in latrinele casei sele. Acésta scire facù cà poporulu sa-si pérda rabdarea. Infuriati se arunca crestinii in casele jidovesci sî las'au sa simta cum resbuna românii o batjocura adusa religiunei sî sânteloru locasie ale loru.

Trei nopti durà acestu cravalu, pâna ce sosira câte-va companii de infanteria din Galati. Fâra a se incaierá cu soldatii, românii se liniscira, dara vestea despre intemplârile din Ismailu provocà o mica revolta in Bolgradu, fâra insa a luá proportiuni mai mari. Atâtu in Ismailu câtu sî in Belgradu nu s'au intemplatu raniri grave.

Mai multi onorabili cetatieni din Ismailu ne-au relatatu acésta scire pre care amu dat'o intocmai dupa informatiunile primite dela acesti domni.

„Cur. de Iassi."

Revist'a diurnaleloru.

Diurnalulu „Albin'a" din Pest'a dela 23 Ianuariu, fâra a aratá sorgintea de unde 'si ia scirile, 'si incepe revist'a politica cu liniele urmatóre:

„Anume ni se scrie, ca ministrulu afaceriloru straine din Românі'a dilele trecute, intrunindu la unu prândiu oficiale pre totu corpulu diplomaticu sî alte notabilitâti distinse, consululu americanu se dice ca aru fi purtatu unu toastu — pentru impreunarea tuturoru românilor de 12 milióne, sub sceptrulu lui Carolu I. — la care representantele Russiei numai decâtu a grabitu sa-si declare consimtimentulu seu celu mai caldurosu: domnii ministri români naturalminte nu au aflatu cuvinte pentru cá se reflecteze la acést'a urare, care le-a causatu o surprindere estraordinara."

„Uniunea liberala" dela 30 Ianuariu, pre dreptu cuventu, reproducendu liniele acestea, tratéza de reu informata pre „Albin'a" pentru ca nu crede ca guvernulu actuale e capabile d'a se preocupá de asemenea cuestiuni nationali.

Iéta ce dice intre altele „Uniunea liberala:"

„Cându se afla in Români'a unu guvernu care produce la lumina note diplomatice cá aceea a dlui Costaforu, prin care ministrulu tierei se face advocatulu interesatu alu strâiniloru; prin care ministrulu României interpreta cu rea credintia sî in modu judaicu legea in cuestiunea Strusberg- Bleichröder; cându acea lege opresce atâtu esploatarea, posessiunea câtu sî construirea câiloru ferate de câtra altii decâtu detentorii de obligatiuni — sî acelu ministru spune strâiniloru ca potu se tréca esploatarea acestoru drumuri de feru ori cui aru voí ei . . . visurile de Românismu nu suntu óre atunci mai multu decâtu absurde sî derisorie?

„Si apoi ce totu spune „Albin'a" din 20 Ianuariu dupa asigurarea Jurnalului ungurescu semioficiale Reforma? — nu afirma ca preste putienu posessiunea sî esploatarea câiloru nóstre ferate române va trece câtra societatea austriaca a câiloru ferate de statu!"

„Gazet'a Severinului" in numerulu seu dela 27 Ianuariu, se plânge de violarea secretului telegrameloru, violare care totu pre guvernu va vatamá:

Iéta cum se esprima Gazet'a:

„Guvernulu actualu pare a fi uitatu cu deseversire ca se afla in capulu unui poporu de ómeni hotâriti, care nu sufere injustitia sî opressiunea de câtu pâna intr'o di, care se indignà in contr'a ori cârei actiuni ignobile care scie sa ia puterea din mân'a celoru cari se aréta ne demni de dens'a, care pedepsesce cu asprime pre tirani sî pre misiei.

„Guvernulu actuale pare a fi uitatu tóte acestea. Imbetati de fumulu adormitoriu alu puterei, transportati din banchetu din diu'a decându Strusberg sî ai sei au reusitu a pune tâlpile loru pre grumazii României, ómenii dela cârma au inceputu a se crede invincibili sî omnipotenti. Ei au datu pâna acum in judeceta trei organe de publicitate, au arestatu trei redactori responsabili, au nabusitu trei voci independinte prin care opiniunea publica a tierei 'si areta desgustulu sî nemultiemirea in contr'a stârei de lucruri in care ne aflâmu.

„Vediendu ca atâtu nu le este destulu, au inceputu sa scormonésca pre la posta sî telegrafulu, sa afle depesiele nóstre sî sa se servésca de ele sa oprésca jurnalele nóstre dela destinatiunea loru. Nebunii! Au uitatutu ca mai presusu de impiegatii sî oficiarii loru de politia, mai presusu de densii chiaru, planéza in totu d'aun'a vointi'a suverana sî iresistibila a natiunei, care a sciutu sa incline inaintea ei fruntile cele mai orgliósе sî capetele cele mai inalte! Au uitatu ca, pre lânga Dumnedieulu la care se inchina ei, este unu Dumnadieu alu popóreloru care este plinu de clementia sî de bunatate, déra care scie sa resbune lacrimile versate? Au uitatu ca ei nu potu dispune decâtu de diu'a de astadi, câci diu'a de mâne este sî va fi in totu d'aun'a a nóstra

„Puteti aflá telegramele nóstre. Puteti oprí espedarea gazeteloru nóstre. Puteti pune spioni pre la usile imprimeriei, sî pre la ale caseloru nóstre. Puteti deschide chiaru temnitiele cá se ne sverliti fâra cuventu in intrulu loru. Vomu sci inse, la rendulu nostru, sa ve aretâmu ca suntemu mai mari sî mai puternici decâtu voi! Vomu sci se suferimu loviturile vóstre, câci caus'a ce aparamu este sacra sî nobila. Ea reclama sacrificii de totu feliulu, sî le vomu face cu multiemire. Temeti-ve insa putinu de resbunarea poporului, câci ea este repede sî teribila!"

Vinerea, 9 Fauru 1872.

Domnule Redactoru! (Infiintiare de fondu scolaru).

Ve rogu cu totu respectulu se binevoiti a dá locu in stim. diurnalu „Telegrafulu Romanu" orduriloru urmatóre:

Inca din anulu 1866 se pusese fundamentu pentru infiintiarea unui fondu scolariu — pre sém'a scólei nóstre confessionali gr. or. din comun'a Vinerea prin staruinti'a binefacatóre a dlui presiedinte a comitetului parochialu Ioanne Mihu, care luandu in arenda mór'a comunala — sî dupa ce din spesele proprie i mai edificà 2 róte, fâra a mai pretinde dela comuna ce-va despagubire le lasà in posessiune sî mai departe, déca acést'a va oferí pre totu anulu câte 200 fl. v. a. pentru infiintiarea unui fondu permanentu de scóla. Comitetulu comunalu invoindu-se la conditiunea acést'a au radicat'o in un'a din siedintiele acestui'a sî la valóre de conclusu.

Pâna cându insa au fostu in acést'a comuna d. Ioanu Balomiri inspectoru, conclusulu acest'a l'au fostu pusu „ad calendas grecas" sí nimene nu iau mai vediutu lumin'a, pentruca acestu inspectoru nu s'a pré interesatu nici decâtu de prosperarea si inaintarea binelui comunu sî mai vertosu de cultivarea poporului nostru.

Astadi insa — lauda lui Ddieu — lucrulu s'a straformatu spre bine sî scól'a nóstra incepe a inaintá — sî acestu faptu demnu de tóta laud'a se face prin zelulu sî ingrigirea neobosita a noului inspectoru comunalu d. Mihailu Dobo, pentru ca acest'a aduse de nou conclusulu comunitatei din a. 1866 in diu'a de astadi spre pertractare in comitetulu comunalu, care 'lu radica de nou la valóre de conclusu, cá din anu 1870 1-a Ianuariu incóce sa se aplacideze din cass'a alodiala pre totu anulu câte 200 fl. v. a. pre sém'a acestui fondu scolariu — sî asiá fondulu acest'a dispune dejá preste o suma de 600 fl. v. a., care fondu prin ingrigirea sî manipularea punctuala sî cosciintiósa va inflori din dî in dî, incâtu preste vre-o câti-va ani, scól'a nóstra confessionala póte dispune preste unu capitalu considerabilu.

Onóre déra acestoru barbati zelosi sî demni de tóta laud'a.

(Comunitatea din causa, ca au cumperatu pre sém'a comunei mai multe proprietâti nu au pututu incuviintiá din cass'a alodiala din a. 1866 fâra numai din a. 1870 pre sém'a fondului scolariu cele 200 fl. v. a.).

Nu mai putienu merita a se aduce tributulu de recunosciintia sî membriloru comitetului comunalu sî mai vertosu bravului nostru Jude comunale Mihailu Mihu.

Sa le gratulamu acestoru barbati binefacetori pentru cá sa póta sî de aci inainte colucrá pentru inaintarea sî prosperarea binelui comunu, precum a intereseloru nóstre nationali sî a culturei sociali.

„Unulu dintre cei presenti."

Varietâti.

⁂ Espusetiunea universale in Vien'a. Pentru acést'a se facu pregatiri in tóte pârtile, in sî afara de monarchia. Aici in locu s'au tienutu in Reuniunea generala a industriasiloru sî pâna acum consultâri in asta privintia. Dupa informatiuni positive in o adunare generale estraordinarie a Reuniunei sodaliloru români de aici va fi obiectu principale de discussiune susu atins'a Espusetiune. Atragemu atentiunea industriasiloru nostri din tóte pârtile cu nenormativ'a nóstra parere cá de tempuriu sa se cugete cei competenti, ca la acestu concertu de industria sa ia sî industriasii sî agricultorii nostri parte cu productele loru, pentru cá sa fimu cunoscuti lumei sî din partea acést'a. Premiârile pelariloru nostri din Porcesti sa ne servésca de unu esemplu incuragiatoriu, sî precum au reportatu ei recunoscintia laudabila inca dela Espusetiunea din London, sa reporte sî ei sî altii din alte pârti sî dela acést'a, ce se va tiené in 1873 in Vien'a, atari recunoscintie.

⁂ Personalulu dela tribunalele reg.) de prim'a instantia, precum suntemu informati, se inmultiesce, câci ministrulu de justitia Bittó nu póte scapá de vaetârile presiedintiloru dela aceste tribunale. La tribunalulu din Pest'a personalulu s'a inmultitu dejá cu denumirea aloru trei judi.

⁂ (Din Bistriti'a) in dilele acestea a sositu o deputatiune la ministrulu presiedinte, recomendându acestui'a construirea calei ferate dela Clusiu prin Bistriti'a la Iassi pâna la Odes'a cá un'a cu 32 miluri mai scurta decâtu lini'a ferata dela Brasiovu.

⁂ (Respactulu pentru meserii.) Intr'o di frumósa de prima-véra a anului, o mica societate intra la primari'a unei comune din pregiurulu Parisului spre a semná contractulu unei casatorii. Pre câtu erá insa de mica acésta societate, pre atâtu erá de alésa; ginerele erá unu pictoru distinsu, care se bucura astadi de o reputatiune insemnata, sî martorii sei erau Ingres sî Delaroche din maiestrii scólei francese. Frumós'a mirésa alesese de martori pre doi amici ai defunctului ei parinte, domnii Victoru Hugo sî Alesandru Dumas. Dupa ce functionarulu trecuse cu scrupulositate numele, pronumele sî caracterulu junei parechi, trecù la martori sî intreba mai intâiu pre Victoru Hugo de numele seu.

— Hugo.

— Hugo? repeta elu; apoi nesiguru. Cum se scrie acestu nume? Se va fi terminându póte cu unu t.?

Poetulu dictà litera cu litera. Dupa aceea functionarulu intrébà cu o demnitate crescenda:

— Care ve este professiunea?

— N'am professiune, resupuse Victoru Hugo ridiendu.

— Asiá n'ai professiune! Déra vei fi sciindu sa scrii, pentru cá seti semnezi numele?

Dupa ce i se dete unu respunsu afirmativu, veni rendulu la cei-lalti martori. Audiendu pre Ingres sî pre Delaroche ca suntu pictori, oficiarulu municipale i mesura cu nisce priviri cam despretiuitóre si dise:

Zugravi de case séu de firme?

Risetelu societâtiei 'lu cam necajira sî se audiá cum murmurá cev'a despre „maniere necuviincióee," pre cându Ingres i respunse: scrie simplu: „zugrafu." (Peintre.)

Alesandru Dumas sciu sa se pórte mai bine in acésta afacere, dicendu ca e rentier, ceea celu facù multu mai inaltu in ochii consciinciosului functionaru, care i acórda acum numai lui cuventulu sî onorile cuvenite. Toti acesti ómeni erau pre atunci in culmea celebritâtii loru, sî cu tóte acestea numele loru erau necunoscute in apropierea Parisului, pre cându tóta lumea le cunoscea sî le stimá.

— (O aperare fatale.) Foile americane anuncia urmatoriulu casu singularu: Cunoscutulu membru alu congresului americanu Valandingham, functioná intr'unu procesu pentru ucidere premeditata cá aperatoriu sî sustienù, ca mórtea ucisului a provenitu din intemplare; de óre-ce revolverulu s'a descarcatu, pre cându l'a scosu din busunariu. Unu colegu alu lui Valandingham vorbindu cu densulu pre urma in particularu i spune ca se indoiesce in probabilitatea acestei asertiuni; atunci Valandingham i dise:

„Iti voiu probá; acést'a indata:“

Luà unu revolveru de pre mésa si-lu puse in busunariu. Dupa acea scóse arm'a iute din busunariu, cocosiulu se incurca in haina, pre cându voiá sa demustre faptulu, sî revolverulu care din nefericire erá umplutu, se descârcà. Glóntiele intra in pantecele lui Valandingham sî nefericitulu advocatu dovedise cu modulu acest'a probabilitatea asertiunei sale, déra platise in acelasi timpu cu viati'a acésta demonstratiune.

— (Unu colaboratoru neasceptatu.) Jurnalulu „Figaro“ din Parisu naréza urmatórea anecdota:

Unu componistu care locuiá la St. Cloud, sî care se retrasese in timpulu resbelului la Parisu, ardea de dorintia sa se intórca câtu mai curendu a casa cá sa-si védia de lucruri. Iritatiunea sea erá mare; câci in grab'a fugei sale uitase o partitura inceputa, in care avéa cea mai mare sperantia. Cu anim'a palpitânda elu se apropie de locuinti'a sea. Sosesce sî o teróre! — Cas'a nu mai esista; unu singuru parete remasese in picióre. Pre cându ochii sei se umplura de lacremi, elu diaresce in zidu unu dulapu sî o cheie in brósca. Sî tocmai aci 'si depusese partitur'a sea. Elu aduce iute o scara, se urca tremurându sî-si gasesce manuscriptulu. Plinu de bucuria pléca la Parisu sî voiesce sa-si incerce pies'a acasa la piano. Câtu de mare fù insa mirarea sea, cându gasí partitur'a s'a terminata de o mâna strâina sî pre pag. din urma aceste vorbe: „Scumpulu meu colegu! Binevoiesce a primí colaboratiunea mea. Déca music'a mea 'ti convine, atunci iéta adres'a mea: Götheplatz 104 Frank-fort la Main. Könnemann, maiestru de capela alu regimentului de linie 22.

⁂ (Armat'a românа) e impertita in 4 divisiuni sî consta din 8 regimente de infanteria de câte 3 batalióne sî ½ batalionu de intregire; 1 compania disciplinaria; 4 batalióne de venatori de câte 4 companii; 3 regimente de cavaleria de câte 4 escadrone sî un'a de intregire; 1 regimentu de artileria pedestra sî 1 esecuestra, fia-care bateria cu 6 tunuri; 1 compania de pionieri (pontonieri) sî 1 despartiementu de trenu; 2 batalióne de geniu de câte 4 companie; 1 compania de meseriesi; 4 escadrone de trenu sî 5 de gendarmeria; 1 compania de trupe sanitarie sî 1½ batalionu pompieri. Afara de acei'a mai suntu in Românі'a 30 escadrone de dorobanti, cari inca suntu impartiti prin cele 4 divisiuni ale armatei; unu corpu de granitieri cu 16 batalióne de câte 4 companie sî 30 batalióne de militia cu câte 6 companie. In resbelu constà fiacare divisiune din 2 brigade de infanteria de câte 2 regimente infanteria, 1 batalionu de venatori, 1 brigade de cavaleria cu artileri'a recruta, 1 batalionu de genii sî reservele corespundietórie. Poterea combatanta se urca la armat'a regularia la 24,632 infanteristi, 4000 venatori, 4099 calareti sî 96 tunuri. Batalіónele de granitia numera 32,000 feciori, dorobantii 12,000, calaretii si militi'a 30,000 feciori. Armat'a româna consta deci pâna acum din 77,851 feciori, sî din barbatii de lânga 96 tunuri. Câtu de curendu se va radicá la 100,000 feciori bine disciplinati. „Fed.“

⁂ (O nóua Don-Quixotiada!) Providentialulu dela „Albin'a,“ in articolulu de fondu alu foiei sale nr. ominosu 13. iéra-si a inceputu a dascalí lumea, sî inca facia cu acel'a, carui'a elu nici curelele incâltiamінteloru nu e demnu a i le deslegá. Numesce pre altii patimasi sî simpli, sî nu vede sermanulu, ca elu este celu mai patimasiu sî ca tóta sciinti'a lui este o pura sofistaria! Multi se intréba: ce póte fi caus'a? Unii dicu ca de necasu; altii, ca de temere; iéra-si altii, ca vrea sa suspicionedie, sî altii in fine, ca vrea sa intimidedie. Póte ca toti au dreptu; daru póte fi sî aceea, ca elu providentialu, a inceputu a calcá in urmele vestitului Don-Quixot, care se luptá cu morile de ventu! — Nu credeti? Priviti numai cele dóu'a caricature din Pricoliciulu seu nr. 7. sî lu veti vedé in intrég'a figur'a — Risum teneatis!

Concursu.

Nimicindu-se alegerea de protopresbiteru la protopresbiteratulu gr. or. rom. din tractulu Siriei (Világos) tienuta in 16 Octobre 1871 — pentru ocuparea postului de protopresbiteru la acestu protopresbiteratu, cu acést'a se deschide concursu nou.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu urmatórele:

a) Veniturile parochiei protopresbiterale din Siri'a, precum un'a sessiune de pamentu aratoriu, birulu. sî tacsele parochiale.

b) Dela preotii gr. or. din tractulu protopresbiteralu, birulu in grâu a) 5 mesuri dela fia-carele preotu.

c) Tacsele stolare a) 1 fl. pentru fia-care sedula matrimoniala.

Doritorii de a concurge pentru ocuparea acestui postu suntu datari a dovedí cu documente valide.

1. Conformu dispusetiunei stat. org. cumca suntu apti sî bine meritati pre terenulu bisericescu, avendu aptitudinea a o documentá cu atestatu din partea jurisdictiunei diecesane competinte.

2. Ca suntu meritati pre terenulu scolariu, literariu, sî politicu-natiunalu.

3. Conformu decisiunei aduse in sinodulu eparchialu aradanu din anulu 1871 sub numerii 32 sî 39. — recurentii sa dovedésca cumca pre lânga invetiaturile teologice au studiatu sciintiele juridice séu baremu cele filosofice.

Recurentii au a substerne recursele loru instruate cu documentele poftite — pâna la 12 Martiu 1872 st. v. adresandu-le sî tramitiendu-le comitetului protopresbiteralu gr. or tractulu in Şiri'a-româna (O. Világos) comitatulu Aradu in Ungari'a.

Datu din siedinti'a comitetului protopresbiteralu a tractului Siriei tienuta la 7 Fauru 1872 st. v.

In contielegere cu comisariulu consistorialu

Rrvd. domnu Iosifu Belesiu.

Comitetulu protopresbiteralu alu Siriei

(1—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 16/28 Februariu 1872.

Metalicele 5%	63	70
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	63	70
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	70	50
Imprumutulu de statu din 1860	103	75
Actiuni de banca	846	—
Actiuni de creditu	348	50
London	112	75
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80	50
„ „ „ Temisiorene	78	—
„ „ „ Ardelenesci	77	—
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	111	—
Galbinu	5	34
Napoleonu d'auru (poli)	8	98

Publicatiune.

Domnii actionari ai

Institutului de creditu sî de economii

„ALBIN'A“

suntu invitati prin acést'a cu tóta onórea la adunarea generala constituanta a societâtiei nóstre care se va tiené joi in 14/2 Martiu a. c. diminéti'a la 10 óre la Sibiiu in localitâtile comitetului, strad'a macelariloru Nr. 18, etagiulu I.

OBIECTE DE DELIBERARE:

1. raportulu comitetului;
2. primirea statutului;
3. alegerea Consiliului de administratiune in sensulu § 35. din statute.

Eventualu:

4. A dóu'a emissiune de actiuni.

Biletele de legitimare se scotu la cancelari'a comitetului in diu'a premergatóre, cum sî in diu'a adunârei pâna la 9 óre diminéti'a.

Sibiiu, 22 Februariu 1872.

Comitetulu fundatoriu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

№ 15. ANULU XX.

Sabiiu, in 20 Februariu (3 Mart.) 1872.

Motivele si resultatele passivitâtiei.

IV. In specialu s'aduse cá motivu pentru passivitate absoluta: — Autonomi'a (ba dupa unii chiaru si — independinti'a) Ardélului, cu provocare la diplom'a Leopoldina, la sanctiunea pragmatica, la legile din 1791, la diplom'a din 1860, la legile aduse in diet'a din Sabiiu etc. etc. —

„Chiame-ne si Andrássy in patri'a nóstra la dieta, si noi vomu merge bucurosu“. Acestea suntu cuvintele, cu cari, dupa ce „nu mai ajungeau capitanii la lupta“, intrà si unu „generalu“ alu passivitâtiei in lupt'a dela — Mercurea. —

Noi nu vremu sa sondâmu mai afundu eroismulu, cu carele acelu generalu vré sa apere independinti'a séu autonomi'a Ardélului pre câmpulu celu onorificu alu passivitâtiei celei absolute, — nici nu ne mirâmu de acea provocatiune a lui, ca adeca altu generalu, si inca dupa conceptiunea passivistiloru, din o tiéra cu totulu deosobita de Ardélu, sa se amestece in trebile autonome si independinte ale Ardélului prin convocarea unei diete ardelene. — Atari contradictiuni in argumentârile passivistiloru vedemu pre tóte potecele loru. Observâmu numai atât'a, ca déca Andrássy aru fi fostu cancelariu alu Ardélului, cá Bar. Kemeny si contele Nádázsdy séu Haller, amu pricepe intentiunea provocârei. Dara contele Andrássy, cându fu de generalulu nostru provocatu, erá ministru presiedinte alu Ungariei, iéra Ardélulu — dupa conceptiunea provocatorului — tiéra autonoma, care nu avéa de a face cu ministrulu presiedinte alu Ungariei.

Nu ne remane asiá dara alt'a decâtu sa ne intarimu in credinti'a nóstra, ca si generalulu capitaniloru passivitâtiei — facendu acea provocare, a vrutu incâtu-va sa contedie de logic'a fapteloru. Si elu cá generalu probatu are multu resonu. — Si cei mai bravi generali potu vení, in positiune de a capitulá amesuratu impregiurâriloru, ce ii au necessitatu la aceea — fâra de a perde ce-va din laurii eroismului.

Numai atunci, cându si generalulu comandante sta inaintea logicei fapteloru complinite, — nu potu pricepe, cum de subalternii capitani mai credu ca voru poté continuá lupt'a ce l'a ocupatu logic'a fapteloru, — si inca cu armele dreptului istoricu si a legiloru scrise pre acelu pergamentu, pre carele logic'a fapteloru l'a aruncatu dejá in tésculu celu nou a fabricei de harthia? —

Én luati, rogu-ve, diplom'a Leopoldina, sanctiunea pragmatica, legile din 1771 etc. si cautati in ele, ce drepturi politice si-au asiguratu românii prin aceea in autonomi'a Ardélului! — Dara românii — mi se va respunde — n'au participatu la aducerea aceloru legi! — Dara de ce n'au participatu? — Nu i-au lasatu cei'a-lalti! — Ei! eata si aci logic'a fapteloru, ce constatéza pre de o parte nepotinti'a, pre de alta parte — poterea, si poterea, nu potemu negá, e si astadi celu nedisputabile dreptu, ce dominéza suprafati'a pamentului. —

Fatia cu acést'a in zadaru avemu filosofi de acei'a, cari mergu cu provocarea la dreptulu românilorn pâna la codicele Iostinianu (asiá scól'a lui Barnutiu); — in zadaru scriemu noi brosiure despre independinti'a si autonomi'a Ardélului (Papiu, Hodosiu).

Logic'a fapteloru le demintiesce pre tóte. —

Logic'a fapteloru au delaturatu si legile din 1863/4, si la acésta logica — póte ca nu in putiena mesura amu contribuitu si noi — activistii cá si passivistii — totu intr'o mesura.

Vi aduceti aminte — si de v'au parasitu memori'a — cetiti in actele congresului nationalu din a. 1863 urmatórele cuvinte datatóre de mesura, pre cari le-a enunciatu cu voce inalta primulu autoru alu politicei de passivitate absoluta:

„Aci dloru eu cá omu alu pâcei, cá unulu cu familia numerósa, cá unulu din Ardélu — propunu, ca noi pentru uniunea cu Ungari'a sa nu ne mai sferimâmu capulu, ci sa o lasâmu in voi'a Imperatului, si sa rugâmu pre Maiestatea Sea, cá pre noi, pre câtu se póte, sa ne lase la o parte, si sa nu ne mai amestece la aceea.

In diet'a din Sabiiu deputatii români loase in nume de reu fórte parerea unui colega, care voí a pune deslegarea cestiunei uniunei Ardélului cu Ungari'a la pertractare meritória; de aceea acestu obiectu se deslegá acolo numai mediatu, si pre jumetate.

Póte ca asiá a cerutu logic'a fapteloru de pre atunci. — Déca nu amu deslegatu ex thesi acea cestiune, cându stá incâtu-va in poterea nóstra, ci o amu lasatu sa o deslege altii, ba inca i-amu provocatu, cá sa o deslege altii si fâra de noi, — apoi de ce ne mai mirâmu atât'a, ca aceea s'a deslegatu in Pest'a? — Trebuie sa marturisimu, ca motiunea susu citata a dlui Baritiu din congresulu anului 1863 a fostu comitivata de o prevedere agera, cumca — adeca deslegarea acestei cestiuni nu aterna numai dela românii ardeleni.

Déca Ardélulu, dupa conceptiunea aparatoriloru independintiei lui, e unu statu, séu cu alte cuvinte; o tiéra cu dreptulu seu de statu, — atunci cestiunea uniunei trebuie sa aiba si o lature, ce atinge dreptulu internatiunale, si ecuilibriulu europénu. — Nu scimu, incâtu au calculatu passivistii si la o intrevenire diplomatica in deslegarea acestei cestiuni. Noi inse, afara de unele amenintîâri jurnalistice, ce numai ne-au compromisu caus'a, n'amu vediutu nici o miscare, — prin urmare, diplomati'a esterna ori a incuviintiatu — fia si tacendu — modulu dupa cum s'a deslegatu, — si in casulu acest'a, nóue nu ne sta in potintia de a luá lupt'a cu tóta lumea, — ori cestiunea uniunei s'a privitu numai cá o cestione interna, si atunci nu mai póte fi vorb'a de „independinti'a Ardélului“, — ci celu multu de intrebarea, déca o autonomia óre-care a Ardélului este necessaria pentru esistinti'a natiunei române, si in ce mesura?

Déca românii ardeleni suntu de acésta firma credintia, apoi suntu datori a o si apará, iéra nu a o lasá in mil'a lui Ddieu, si a se aruncá pre perinele cele mai comode ale passivitâtiei absolute.

In zadaru voru asteptá generalii si capitanii passivitâtiei absolute, comodisandu in haremulu dolcefarnientelui, pre lânga unu ciubucu turcescu, din a cârui fumu sa conchida la cele mai imaginarie visiuni ale viitoriului. — In zadaru voru asteptá ei aci pâna cându i va placea lui Andrássi, de a satisface provocârei generalului dela Mercurea.

Fugit inter ea, fugit irreparabile tempus.

(Va urmá.)

Evenemínte politice.

Valurile dietei din Pest'a s'au inaltiatu si se inaltia inca sub pressiunea legei electorale. Drépt'a dietei va invinge in lupt'a principieloru ce s'au pusu pre tapetu cu ocasiunea acést'a, dara trebuie sa constatâmu ca numai cu putiena maiestria 'si sciù ascunde punctulu celu debilu alu vulnerabilitâtiei sele. Ce atinge in specialu Transilvani'a, tóte sofismele Kelemenyi .Gaboriane nu ajungu cá sa justifice erórea ce o comite parte din deputati, prin maiestria carea nu are altu scopu decâtu de a scurtá pre români in dreptulu de alegere.

Manoper'a de altmintrea este bine calculata. Din partea majoritâtiei dietale aruncatu cu profusiune despretiulu asupr'a majoritâtiei române a acestei tieri si apoi suscitate intre români indignatiuni adeverate si prefacute, cari sa combata ori-ce incercare de a participá la drepturile cetatienesci, si scopulu e ajunsu de a tiené in inertia milióne de cetatieni. In astfeliu de casu vre-o doi, trei grosi la capatiena, séu astuti, au ocasiunea eftina de a devení patrioti, natiunali, martiri si mai scie Ddieu ce, fiindu ca ce e mai usioru decâtu a trage la incriminâri asupr'a unei asfeliu de nedreptâti, carea urditorii o punu in scena cu scopulu de a avé in particularismulu loru mâna libera din partea româniloru.

Ceea ce e inse mai tristu din tóta afacerea este, ca abisulu câtra care mergemu in fia-care di cu unu pasu inainte este desconsideratu, si noi in locu sa ne maniâmu, déca e sa intrebuintiâmu espressiunea pre acest'a acei ce calculéza in contr'a nóstra si punu apoi in lucrare acei calculi cum sa nu ne vina nóue bine, ne maniâmu pre institutiunile constitutiunale ale tierei, de care apoi fugimu tocm'a in momentulu cându aru trebuí sa strigâmu, ca astfeliu aplicate, nu aducu folosu ci stricaciune tierei.

Din Germani'a vinu sciri interesante despre atentatulu asupr'a vietiei lui Bismarck. Dupa tóte câte se scrie s'aru paré, ca déca aru fi tóte atentatele de natur'a acestui'a, atunci nu s'aru periclitá nimenea de densele.

Clericalii ultramontani au multe dureri. Nu le place nici decum primirea ce o are principele Fredericu Carolu in Itali'a. Fói'a Iesuitiloru „Unita catolica“ i da sfatulu sa nu cum-va sa se espuna priviriloru papali câtu va remané (principele) in Rom'a, pentru ca va fi mai usioru a suportá foculu mitreleseloru decâtu aprinsulu aspectu alu S. parinte. Principele cu tóte aceste a fostu in Vaticanu la pap'a, dara dupa ce-si facuse curtenirea mai intâiu regelui Italiei. Privirea papei séu n'a fostu aprinsa, séu ca nu au avutu foculu ei nici o influintia asupr'a germanului rece, pentru ca acést'a s'a intorsu sanatosu din Vaticanu, s'au aprinsu insa iesuitii de mania pentru cutezanti'a ne mai audita, carea nici imperatulu Brasiliei; nici regele Daniei ci numai principele nemtiescu a indrasnitu a o comite. Dreptu complimentu pentru postpunerea ce a facutu principele papei, acest'a a provocatu prin unu cerculariu pre credinciosii sei din Itali'a sa se róge pentru catolicii din Germani'a.

Iesuitii lucra acum la unu planu grandiosu si adeca la restaurarea unui rege pre tronulu Franciei din Famili'a burboniloru ce a cadiutu de pre tronu la 1789 si apoi iéresi la 1830. Fiindca inscenarea s'a inceputu in invecinatulu regatu, Belgiu, si sub óre-care protectiune a guvernului ultramontanu de acolo, asiá partea cea buna a Belgiului a inceputu nu numai in Antverpen ci si in capitala a-si manifestá neplacerea sea. In Antverpen seriositatea a fostu asiá de mare incâtu nu s'a potutu evitá unu conflictu intre aperatorii strainului pretendentu de tronu si intre cetatienii cei iubitori de pace fatia cu unu statu invecinatu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 15 Februariu a casei deputatiloru se cetesce si autentica protocolulu siedintiei precedinte. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni dela jurisdictiuni, care se transpunu la loculu competinte. Deputatii de nou alesi din mai multe cercuri 'si ascernu protocólele de alegere, care se transpunu comissiunei verificatóre. Dupa ce mai multi deputati 'si depunu mandatele si in cercurile acelea se ordina alegerea nóu'a si dupa resolvirea altoru afaceri secundarie ascerne F. Luksich unu proiectu de lege despre abrogerea regalieloru. Urméza la ordinea dîlei cá primulu objectu alegerea celoru 10 membrii pentru deputatiunea regnicolara in afacerea edificiului pentru parlamentu. Resultatulu se va publicá in siedinti'a prossima. Urméza desbaterea in afacerea bancei. Mai intâiu se cetesce raportulu comissiunei ancuetarie de banca sî votulu separatu alui E. Simonyi in afacerea acést'a. Dupa aceea se incinge o desbatere scurta la objectulu ordinei de dî. Br. Fr. Podmoniczky doresce cá proiectulu seu de lege despre abrogarea cautiuniloru jurnaleloru sa se transpuna sectiuniloru. K. Tisza spriginesce propunerea acést'a sî adauga ca nuntiulu casei magnatiloru in afacerea proiectului de lege despre contractualisti sa se transpuna sectiuniloru. Ministrulu de financia spriginesce propunerea ultima, respinge inse pre cea dintâiu. Se decide ca numai proiectulu de lege despre contractualisti sa se tramita sectiuniloru, cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 16 Februariu a casei deputatiloru se autentica protocolulu. Presiedintele anuncia o scrisóre a ministru-presiedintelui prin care comunica casei retragerea urmata a Banului Bedecovich.

Dupa resolvirea unoru-altor'a se continua desbaterea despre raportulu ancuetei de banca, la care iau parte Simonyi, K. Ghyczy, Ed. Zsedényi, P. Moritz sî Ed. Horn, cu ce siedinti'a inca se incheia.

In siedinti'a din 17 Februariu se continua dupa autenticarea protocolului siedintiei precedinte, desbaterea in afacerea bancei. 3 cuventâri in afacerea din cestiune, a lui Wahrmann, Kerkapolyi sî Horn, implu siedinti'a intréga.

In siedinti'a din 19 Februariu anuncia presiedintele, dupa trecerea preste formalie, mai multe petitiuni, care deodata cu cele asternute de deputati se transpunu comissiunei respective. Dupa aceste se facu mai multe interpelatiuni, care se comunica ministerieloru respective. Se continua desbaterea in caus'a bancei sî cá primu vorbitoriu ia cuventulu Ed. Horn. Ministrulu — presiedinte conte M. Lónyay asterne articolii de lege despre dreptulu de venatu sî spesele de administratiune ale jurisdictiuniloru pre 1872. Articolulu de lege se publica sî tramite casei magnatiloru spre acelasi scopu.

Dupa aceste se continua ordinea dîlei, sî vorbescu M. Falk, M. Jókay sî Prileszky.

In siedinti'a din 20 Februariu a casei deputatiloru vorbesce, dupa une-altele, la ordinea dîlei respective continuarea desbaterei de ieri, Helfi, Simonyi sî K. Ghyczy. Contele Lónyay inca voiesce a vorbí, lu impedeca inse stâng'a, de óre-ce tempulu e dejá inaintatu. Presiedintele incheia siedinti'a prin dechiararea ca ministru-presiedintele va vorbí mâne naintea votârei.

In siedinti'a din 21 Februariu a casei deputatiloru se cetesce sî autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Dupa aceea provóca presiedintele cas'a a conveni pre Domineca la 10 óre in sectiuni pentru de a pertracá unele objecte momentóse.

Ministrulu de justitia respunde la o interpelatiune a lui C. Bobory in privinti'a omagiului, care de sî in lege e abrogatu totusi de unele tribunale se mai dejudeca.

La objectulu ordinei dilei adeca in caus'a bancei vorbesce ministrulu—presiedinte Lónyay cu a carui cuventare se desbaterea si finì. Se primesce in afacerea bancei proiectulu de conclusu alui Trefort care suna: „ministrulu de financia se insarcinéza a se pune in atingere cu ministrulu de financia a regateloru sî tieriloru representate in reichsratu, a elaborá in contielegere cu acest'a unu proiectu de lege despre modulu de regulare a valutei sî alu ascerne legislativei; 2) a se ingrigi cá pâna atunci pâna se póte face acést a, comunicatiunea bancnoteloru sa-si capete in tiéra unu organu centralu, a cârui directiune sa procéda independinte in íntielesulu statuteloru aprobânde la tempulu seu prin legislativa, sub supraveghiarea legale sî control'a regimului ung. sî care organu sa dispuna de sumele corespundietóre acoperirei recerintiei reale de creditu a tieriloru corónei unguresci.“

Socotelile finali ascernute de curtea suprema de comptabilitate se tramitu dupa o desbatere scurta comitetului financialu, cu ce siedinti'a se incheia.

Sinodulu parochialu in Resinari.

Resinari in 14 Februariu c. v.

Sinodulu parochialu prescrisu in § 12 alu statutului organicu s'au tienutu la noi aici Dumineca in 30 Ianuariu sî 6 Fauru, fiindu presiedinte parintele Ioanu Bratu, iér' notari invetiatoriulu Comanu Hambasianu, sî Danu Hambasianu.

Deschidiendu-se sinodulu dupa seversirea prescriseloru in § 8 alu stat. crg invetietoriulu Petru Bancila face propunere cá sa se aléga o comissiune de patru membri, cari nu figurédia in comitetulu parochialu spre a revedé atâtu agendele comitetutui parochialu, câtu sî computulu despre venitulu sî cheltuelele ambeloru biserici, precum sî a fondului scólei.

Dlu Petru Brotea este de parere ca mai intâiu sa se cetésca agendele comitetului precum sî computulu, apoi sa se pertractedie propunerea lui P. Bancia. Parintele catichetu Drocu, cá notariu alu comitetului parochialu provocatu de parintele presiedinte alu comitetului cetesce unele agende ale comitetului, iér' epitropulu B. Cioranu computulu. Dupa seversirea acestu'ia p. presiedinte pune la desbatere propunerea lui P. Bancila care se sî primesce alegandu-se de membrii ai comissiunei dlu P. Broté, C. Vidriginu, B. Dancasiu sî P. Bancila. —

Dlu P. Broté poftesce pre p. presiedinte cá se dea cetire ordinatiunei v. consistoriulu archidiecesanu in privinti'a concluseloru nóstre sinodale din anulu trecutu, ce prin unu notariu alu sinodului se sî face — Dupa cetirea acést'a dlu P. Brote interpelédia pre p. Sav'a Popoviciu cá presiedinte alu comitetului parochialu, ca ce au fostu caus'a de conclusele sinodului nostru din anulu trecutu aprobate de Ven. consistoriu archidiecesanu inca din lun'a lui Aprilie a. tr. privitóre la inchiderea cimiteriului, precum sî mediulócele pentru sustienerea moralitâtiei, sî desradacinarea datineloru stângace sî a desfranarei, pena acum nu s'au pusu in lucrare. P. Sav'a Popoviciu poftesce pre P. Drocu cá sa cetésca o recusatiune, care o aru fi adresatu câtra oficiulu comunalu pentru inchiderea Cimiteriului in 22 Decembre 1871, la care dlu P. Brote declara ca cu respunsulu acest'a nu este multiemitu sî la tempulu seu va face in privinti'a ast'a o propunere deosebita. Dupa acea totu dlu P. Brote interpelédia pre P. S. Popoviciu ca avendu in vedere cumca in vér'a trecuta catichisatiunea cu adultii nu séu potutu tienea regulatu, fiindu ca nu au fostu cercetata, séu numai de 10—15 tineri, pentru ce comitetulu parochialu nu au pusu ordinatiunea Ven. consistoriu archidiecesanu pentru silirea tineriloru la cercetarea catichisatiei prin pedepse mici de bani in lucrare. P. S. Popoviciu respunde ca o asemenea ordinatiune nu-i este cunoscuta. Dlu P. Brote afirma cumca acést'a ordinatiune s'au cetitu in decursulu verei trecute aci in biserica. Pre cându se vorbea aceste apare sî parintele E. Cioranu in sinodu sî dechiara ca densulu au cetitu memorat'a ordinatiune in biserica, inse sil'a prin pedepse banale nu au fostu cuprinse intrens'a, acestea le au adaogatu singuru dela sine, pentru cá sa se indemne tinerii la cercetare catichisatiei.

P. Catichetu I. Drocu face propunerea pentru impartirea parochiei vacante, respective reducerea poporului la 4 parochii, sî este de parere ca comitetulu parochialu sa se insarcinedie cu ducerea in deplinire a acestei impartiri. P. Bancila consimte cu acésta propunere inse cu acea modificare, cá impartirea nu comitetulu parochialu, ci o comissiune sa o faca; propunerea se primesce sî se alege de membri a acestei comissiuni toti preotii, apoi B. Cioranu P. Bancila, P. Hodrea C. Vidrighinu sî B. Dancasiu.

Dlu P. Brote face propunere pentru infiintiarea unei scoli practice pentru meseriasi in Resinari, care propunere se sî primesce cu unanimitate.

(Propunerea s'au publicatu in „Tel. Rom.“ nr. 12) Pre cându motiva dlu P. Brote propunerea sea unu preotu seversiesce totu aci in biserica, unde se tiene sinodulu, botezulu la 2 prunci, a câroru tipete conturba atâtu liniscea câtu sî atentiunea sinodului.

B. Hoadrea propune, din causa ca invetiatórea dsiór'a A. P. Bratu fiindu alésa nu de sinodu ci de

---

FOISIÓRA.

Zon'a arctica (séu zon'a nordica).

Fiindu ca nu de curendu s'a aretatu unu fenomenu naturalu, lumin'a borala séu polara, sî fiindu ca afara de o scurta amintire despre aretarea acestui fenomenu nu amu scrisu nimic'a, credemu ca vomu face o placere publicului cetitoriu déca vomu reproduce in cele urmatóre unu articulu, dupa apreciarea nóstra, fórte instructivu, in privinti'a aretârei susu amintite. —

Eata articululu pre care noi lu traducemu din „Herm. Ztg.“:

Câtu este de atragetórie sî de avuta de frumseti sî de producte din lumea animaleloru sî a planteloru zon'a cea calda a globului nostru, asiá de posomorita, asiá de ingrozitoriu pustia si in adeveru amortitórie este zon'a polara, adeca atâtu cea nordica séu arctica câtu sî cea sudica séu antiarctica. Cea din urma este mai intunecata, mai infioratórie, pentru ca dovedesce cu multu mai putiena viétia, cá zon'a polara dela média nópte. In acésta din urma se afla urme de colonii omenesci pâna susu aprópe de polu. Numai in gradurile de latime, ce suntu mai aprópe de polu, disparu, dupa cunoscintiele de pâna acum, tóte urmele sî asiá numit'a natura „mórta“ este acolo singura domnitóre.

Dara ce se vede acolo? nimic'a alt'a decâtu tienuturi fórte estinse acoperite cu ghiatia, asiediata intre coline sî munti, cari constau iérasi numai din masse de ghiatia. Si dupa acestea se afla unu aeru plinu de nuori turburi sî intunecati, cari acopere tienutulu acest'a uriasiu de ghiatia cá unu parete infioratoriu. Acestu acoperementu de nuori numai pré arare ori se da in laturi, pentru cá sa faca cu potintia vederea steleloru, cari stele apoi asiá luminédia sî schinteiescu de limpede, cá nicairi pre pamentu; in astfeliu de casuri inse urmédia unu astfeliu de frigu, incâtu lupii polari incepu a urlá, alcoholulu sî argintulu viu inghiatia sî viéti'a animalica este amenintiata cu perire. Cu tóte acestea neobositulu omu nu se intimida, elu crede ca este o necessitate indispensabile de a cunósce polulu nordicu, elu sperédia a descoperí pre calea acést'a unu drumu scurtu spre Asi'a sî de aceea espeditiunile cele nenorocite de pâna acum nu-lu retienu de a incercá espeditiuni nóue, chiaru sî sciindu, ca unu antecesoru precum d. e. capitanulu Franklinu dimpreuna cu socii sei si-au gasitu mórtea in o astfeliu de espeditiune.

Zon'a acést'a de ghiatia pre lânga totu ce are ea ingroditoriu, monotonu sî pustiiu, are iérasi insusîri, ce escita interesulu omului cugetatoriu in o mesura fórte mare, asiá d. e. dîu'a ce durédia 6 luni, sî nóptea iérasi de 6 luni sî altele. Mai surprindietórie inse decâtu tóte suntu fenomenele luminei borale, a câroru radie estreme petrundu câte odata, cum au fostu sî in anulu acest'a, pâna la noi, asiá incâtu sî noi le potemu vedea câte odata. Nimenea nu e in stare sa esplice fenomenulu acest'a. Nici unu fisicu nu e in stare sa spuna cându sî cum se va aretá o astfeliu de lumina; nimenea nu e in stare nici pre departe a presimtí câtu va durá sî in ce forma se va aretá o astfeliu de lumina. —

Sî formele acestea suntu fórte schimbaciόse, pentru ca lumin'a borala séu nordica câte odata se arata cá unu curcubeu albu séu suru, de alta data iéra cá o radia ce se radica intogmai cá cód'a unui cometu mare, une-ori aparu câte dóue, trei, patru pâna in siepte radie de acestea, cari se intrunescu sî iau form'a unui snopu de radie, carele in partea din josu este galbena limpede séu in par'a focului sî apoi in cursulu mai departe devine totu mai rosîa, asiá incâtu verfurile radieloru adese ori suntu in fati'a sângelui *), carea fatia (colóre) trecendu in violetu se pierde pre urma in intunereculu cerului nopturnu. —

Mai frumósa este aratarea acést'a, cându erumpe auror'a borala séu lumin'a polara in arcuri rosietice cá de focu. La inceputu arculu nu este mai mare decâtu alu lunei cându resare. Din minuta in minuta inse arculu cresce sî in cele din urma se inaltia asiá de tare, incâtu ajunge la inaltimea de 20 pâna 40 graduri. Aspectulu fenomenului este celu alu unui sóre de o marime estr'a-ordinaria; se pare privitoriului ca se deschide o pórta de jaratecu ardiendu; interesulu celu mai mare lu escita fenomenulu inse atunci, cându din arculu acest'a incepu a se desvoltá radie, cari purcedu din mijloculu acestei lumini sî se respândescu departe pre firmamentu. —

Mai este sî unu altu feliu de lumina polara,

---

*) De aceea credinti'a desiarta ca fenomenele acestea profetiescu resbele sângerόse. R.

representanti'a comunala este de Ven. consistoriu archidiecesanu intârita numai provisoriu, cá alegerea acést'a sa se ratifice sî de sinodu, care propunere sinodulu unanimu o primesce. Presidiulu pre tempulu pertractâri acestui objectu, fiindu ca p. Bratu este tatâlu invetiatórei, l'au dusu p. E. Cioranu.

P. presiedinte I. Bratu impartesiesce sinodului o cerere primita sub decursulu st. liturgii in care 5 parochiani pretindu cá sinodulu astadi sa se tiena la biseric'a cea vechia. — Dupa cetire cei mai multi membri presenti 'si esprima neplacerea asupr'a acestei pretensiuni necuviincióse, subscrisa de Iacobu Ciuceanu, N. Ciuceanu, Maniu Drocu, Oprea Brote sî Maniu Vidrighinu. — Domnulu Petru Brote vediendu aceste, face propunerea: ca cererea memorata fiindu lipsita de ori-ce temeiu, de vreme ce biseric'a la S. Treime in care se afla acum sinodulu este mai spatiósa sî mai apta pentru tienerea sinodului decâtu cea vechia, nu este de consideratu. Sinodulu primesce propunerea acést'a unanimu. Ear p. presiedinte la propunerea dlui P. Brote fiindu tempulu inaintatu radica siedinti'a, sî anuncia continuarea sinodului pre Duminec'a viitóre adeca in 6 Fauru 1872, totu in biseric'a S. Treimi.

In 6 Fauru s'au continuatu siedinti'a sinodului parochialu dupa finirea st. liturgii totu in biseric'a S. Treimi sub presidiulu ordinariu sî totu cu notarii susu insemnati. Dupa deschiderea siedintiei dlu P. Brote cá membru sî referinte alu comissiunei alese in Duminec'a trecuta pentru revedere atâtu a acteloru câtu sî a computului, aduce la cunoscintia sinodului urmatórele:

Comissiunea alésa pentru revederea acteloru sî a computului au aflatu:

I. In actele comitetului paroch.

1. Ca comitetulu parochialu nu scrie siedintiele sele intr'unu protocolu legatu, ci numai pre câte o cóla de hartbía, care lesne se póte perde.

2. Ca la aduuârile comitetului parochialu au participatu totu-déun'a sî epitropi, care fapta nu este fundata in Statutulu organicu.

3. Ca comitetulu parochialu nu au tienutu siedinti'a prescrisa in Stat. org. cu finea lunei lui Iuliu ci cea dintâiu siedintia numai in 17 Octomvre 1871.

4. Ca comitetulu parochialu conclusele sinodului din anulu trecutu privitóre la inchiderea cimiteriului, sustienerea moralitâtiei sî religiositâtiei poporeniloru, de-sî protocolulu concernentu impreuna cu intarirea ven. consistoriu archidiecesanu i s'au inmanuatu, par. presiedinte inca din lun'a lui Maiu a. t. — nu le-au pusu in lucrare.

5. Ca la cererea directiunei scolare pentru silirea copiiloru la cercetarea scólei precum sî repararea scauneloru, a incuetoriloru si a altoru obiecte scolare trebuinciose inveliamentului, nu au facutu nimic'a.

6. Ca intrebarea escata intre comitetu sî directiunea scólei in privinti'a detorintiei invetiatoriloru de a cântá in biserica sî a deprinde pre scolari la cantâri sî cetire in biserica, au lasat'o nedeslegata. —

7. Ca comitetulu bisericescu nu au asternutu sinodului nici unu reportu generalu despre averea miscatóre sî nemiscatóre a bisericei sî scólei precum nici unu proiectu de bugetu despre spesele viitóre ale bisericei sî scólei.

II. In computulu despre venitulu ambeloru biserici sî alu scólei.

a) Restulu cassei ambeloru biserici cu finea anului 1870 au fostu . . . 468 fl. 62½ xr.

b) Cheltuiél'a ambeloru biserici pre anulu 1671 au fostu 946 fl. 17 xr.

c) Crescerea capitalului pre anulu 1871 . . . . . 470 fl. —

iéra capitalulu ambeloru biserici sî alu fondului scólei cu finea anului 1871 consta din 6273 fl. 97 xr.

intre care fondulu scólei 1077 fi. 10 xr.

d) Ca inventariulu prescrisu de Statut. org. despre averea miscatóre a parochiei sî a scólei la epitropie nu se afla.

e) Ca 2 obligatiuni primite in datoriele dela biseric'a vechia lipsescu; iéra altele mai multe se afla neintabulate prin urmare bani nesiguri. —

f) Ca unii datornici se afla de mai multi ani cu interesurile (cametele) neplatite.

g) Ca fondulu scólei in contr'a decissiunei sinodului trecutu, se afla elocatu nu pre ipotece sigure, ci la societatea de imprumutu de aici fâra nici o garantia. —

Deci comissiunea face urmatórele propuneri:

1. Sinodulu insarcinéza pre comitetulu parochialu sa pórte de grije cá numai decâtu sa se faca inventariulu despre tóta averea miscatóre sî nemiscatóre a parochiei in esemplariele prescrise de lege.

2. Ca comitetulu parochialu sa faca numai decâtu pasii cuviinciosi pentru intabularea obligatiuniloru pre ipotece sigure.

3. Dela acei'a carii se afle cu interesurile (cametele) in restantie numai decâtu sa se incasedie, fiindu de lipsa sî pre cale judecatorésca, iéra care in viitoriu nu voru platí la tempulu seu sa li se anuntia capitalulu.

4. Banii carii se afla la societatea de in prumutu de aici, déca nu voru voi singuratici ei membri sa-i intabuledie pre ipotece sigure, sa se incaseze sî sa se administreze dupa conclusulu sinodului din anulu 1871. —

(Va urmá.)

Varietâti.

*** Vine postulu, „Albin'a" face pocaintia. In Duminec'a fiiului perdutu, a dóu'a dela cea a vamesiului sî fariseului vine „Albin'a", preserandusi cenusie pre capu sî dicendu: Dómne noi nu suntemu cá ceilalti ómeni sî cu deosebire cá cei dela „T. R."! Noi laudâmu de dóue ori sî de trei ori pre septâmana pre dlu Babesiu, facemu priculiciade, prin cari atragemu risulu deadreptulu asupr'a nóstra, dâmu cu profusiune la injuraturi totururu, celoru ce nu se pléca nóue sî coditieloru nóstre dela Sibiiu sî Brasiovu sî cari cu sete astépta sa intre cá nisce slugi bune sî credinciose intru bucuri'a stapanului loru sî de aceea noi nu credemu ca sî acesti'a pre cari noi i depretiuimu sa scie mângí diurnale, precum ne succede nóue incâtu punemu lumea in uimire cu obrasnici'a nóstra etc. etc. etc. cu carea ne silimu a intunecá sî meritele altoru barbati, cari nu suntu cá noi, sî a sucí lucrurile spre a face pre lume sa le créda altfeliu sî nu precum suntu. Odata in fanatismulu nostru amu mersu pré departe, dara numai in comparatiune cu lucrurile ómeniloru sanatosî la minte, nu inse in asemenare cu ale nóstre, care abiá le póte cineva alege unele de altele sî pentru acésta ne pocâimu! De sicuru noi nu o faceamu dara gurile rele incepusera sa vorbésca, sî apoi de! cá sî acum, cându 'ti e frica ca se misca leulu, noi bietele vulpi ce sa facemu? sa cugetâmu la meseri'a nóstra sa nu ni se angustedie.

Acum inse nu vomu mai crede nimic'a, noi, cari nu avemu altu interesu decâtu numai celu generalu sî comunu, adeca: de ai mangí pre toti; iéra déca cum-va nu va succede acést'a — atunci, atunci s'aru nasce o alta intrebare.

*** **Vindecarea galbezei oiloru.** Din Lipov'a 1/13 Febr. se comunica in „Albin'a" Nr. 11 a. c. dintr'unu calindariu vechiu intocm'a: Lécu fotositoriu improtiv'a galbezei oiloru, din care noi estragemu urmatórele:

Doftoria improtiv'a galbezei oiloru.

Sa se ia 2 lb. apa de arama séu galitia (Kupferwasser, aqua cupri); 2 lb. pétra puciósa; 2 lb. sementie — bómbe — de „dafinu" (Lorbersaamen, Laurus); 2 lb. frundie de „arinu" (Erle oder Eller, Alnus glutilosa); 7 radecine (bucati) de iérba (ce se chiama Farrenkraut, filix major); tóte acestea se potu cere la macaru ce „apoteca" sî se voru aflá Acestea trebuie sa se usce in cuptoriu, dupa ce se va scóte pânea (pit'a.)

Dupa acést'a inca sa se mai ia pre de dóue ori atât'a iérba de galbéza (Egelkraut) uscata. Mai pre urma sa se ia la acestea si 4—5 lb. de gainatiu uscatu (gunoiu de gaiui). Acestea tóte sa se faca prafu (pulbere) sî sa se amestece cu 40—50 lb de sare, sî apoi sa se dea oiloru celoru galbagióse dintru acésta saratura numai atât'a odata, câtu aru vré se manance, sî tóta galbéz'a va perí.

Inse este a se luá sém'a, cá oile in diu'a aceea, in care vrea cinev'a sa le dea acésta saratura, deminéti'a mai inainte bine sa se adape, fiindu ca dupa ce voru mâncá acésta saratura, atâtu intr'aceea dî, precum sî intr'a dóu'a dî, va trebuí bine sa se padiésca se nu bé apa, câci altmitrelea nu numai nu va fosí acestu lécu, ci la multe dintre ele va aduce sî mórte.

La 8 dîle dupa acésta lecuire, póte sa se ucida ói'a aceea, care se socotesce dintre tóte mai galbagiósa, sî aflandu-se dóra inca intre maruntele ci de acelu feliu de galbéza, atuncea sa se mai dea inca odata acea saratura (inse totu cu luare de séma cá sa nu bé apa), sî se voru vindecá tóte de buna séma.

Acést'a doftoria dobandind'o amu cugetatatu se facu prob'a, ci pentru ca prescripti'a aceea suna pentru mai mare turma de oi, eu acésta proportia amu facutu pentru 100 de oi, adica amu luatu:

3 loti apa de arama,
3 loti pétra puciósa,
3 loti sementia de dafinu,
3 loti muguri de „arinu," (pentru ca frundie n'amu aflatu nici in apoteca, nici in padure),
3 loti iérba filice (Farrenkraut, filix major), fiinduca radecina in apoteca n'amu aflatu,
6 loti de iérba de galbéza (Egelkraut).

Acestea tóte le amu cumperatu din apoteca cu 46 cr., apoi amu luatu 6 loti de gainati si dupa ce s'a scosu panea le amu bagatu in cuptoriu pre o scandura, (afara de ap'a de arama sî de pétr'a

---

la a cârei aratare radiele nu stau in locu, ci se misca asiá incâtu crescu sî scadu, séu se intindu sî se contragu sî asiá producu unu jocu de lumina, care sémena cu flacari gigantice séu cu sageti de focu. Déca auror'a borala liniscita umple spiritulu omului de admiratiune, apoi acést'a trebuie sa crésca in mesura mare, cându vede lumin'a polara cea datatóre de flacâri sî versatorie de radie, pentru ca radiele luminei paru a fi vii prin miscarea loru cea rapede sî saltatórie. —

Admiratiunea si pietatea câtra poterile naturei devine inse atunci sî mai mare, cându, dupa cum afirma mai multi calatori, flacarile sî radiele acestea se facu pre lânga paraituri séu pre lânga o durduitura care sémana cu cea a tunetului din departare. In astu-feliu de casuri sî celu mai cutediatoriu, precum sî celu mai indiferentu, absorbitu de aspectulu, sî petrunsu de sublimitatea fenomenului, sta smeritu, pentru ca vede, aude, tremura de miscarea interna ce o simte sî pre lânga tóte acestea cu tóta sciinti'a omenésca trebuie sa marturisésca, ca se afla inaintea unei enigme, carea numai atunci sî va aflá pre Edipulu seu, cându va fi cu potintia omului sa calce pre asiediatur'a polului. La inceputu, sî cu deosebire dupa ce au cunoscutu ómenii electricitatea, cugetara ca lumin'a polara nu e altu ceva, decâtu o lumina electrica, carea se produce prin gramadire pré multa de fluidu electricu, asiá cá sî fulgerulu, sî ca sgomotulu ce se aude nu e altu cev'a, decâtu o paraitura potentiata, precum este cea dela disculu electricu cându se producu scantei.

Dupa parerea nóstra inse auror'a borala are mai putinu de a face cu electricitatea, decâtu cu magnetismulu pamentului sî de aceea ea este privita de o „tempestate magnetica." Inainte de aparerea unei astu-feliu de lumina borale trebuie asiá dara cá sa se gramadésca o catatime de fluidu magneticu la polulu nordicu, carea apoi, dupa marimea gramadirei sî devine o lumina mai mare, sî dupa cum este cursulu luminei mai putinu séu mai multu, produce sî unu sgomotu mai tare séu mai debilu. De si o astu-feliu de esplicare inca nu este argumentata de ajunsu, are totusi unele verosimilitâti, pentruca la poli este unu ce estr'a-ordinariu, o potere deosebita, pre carea noi o cunóscemu prin unu obiectu de totu micu, adeca prin aculu magneticu si carea, dupa cum scie ori cine arata totu déun'a spre poli suferindu numai atunci unele declinari, déca prin influintiele laterali se impedeca nisuinti'a acului magneticu. —

Cum se desvólta inse poterea acést'a séu póte mai dreptu, materi'a acést'a, cum se gramadesce sî cum se aprinde etc. la poli acest'a precum s'au amentitu, e unu ce reservatu scrutâriloru mai tardie. Intr'aceea noi sa ne bucurâmu de fenomenulu acest'a miraculosu sî sa recunóscemu intrensulu grandéti'a naturei, carea nu obosesce nici odata sî nicairi; sa ne delectâmu la lumin'a, carea ni arata poterea ei in unu modu asiá de admirabilu in intunecimea sî in ghiati'a polului, sî se multiemimu aceloru calatori cari, pre lânga ostenelele loru nespuse ne au adusu in apropierea nóstra aceste icóne, pre cari noi numai in tempuri estr'a-ordinarie sî din o departare fórta mare le potemu prívi.

puciósa, ca acestea s'aru fi topitu) sî oscandule bine, le amu facutu prafu, si amestecândule bine cu 6 lb. de sare meruntu macinata, amu adapatu oile sî inchidiendule in staulu, li amu presaratu din saratur'a aceea prin tróce, atât'a câtu au potutu linge, din carea saturandu-se, curendu au inceputu a stá tiépane in picióre, a tremurá, a inholbá ochii, a lasá capulu in josu, ba sî a picá la pamentu, de cugetamu, ca dóra tóte voru perí. Ci preste pucinu tempu, au inceputu oile a mâncá sî a fi vesele, numai ce se siliau tare a esí din staulu, ci eu le amu paditu bine, de n'au mersu la apa in dóu'a dile.

Dupa 8 dîle, iéra li amu datu totu cu acea padia din saratur'a aceea, sî n'au picatu din oile mele altele, fàra numai acelea, cari mai inainte au fostu slabitu cu totulu. Si intre acelea inca n'a fostu atât'a galbéza, cata in cele ce picasera mai inainte de a le lecuí, sî galbéz'a, care s'au aflatu intre acestea, inca erá galbina, si fàra de potere, asiá incâtu pecurariulu dicea, ca nu de galbéza au peritu, ci de slabe.

Acestu lécu trebuie datu oiloru indata câtu se cunoscu, ca suntu stricate de galbéza. Sî de va observá mai tardiu nescine ból'a acést'a in oi, le póte lecuí in ori-ce tempu, netemendu-se, ca voru lapedá; eu inca le amu lecuitu cu o septemâna inainte de fetatu, sî nici un'a n'a lapedatu. Inse trebuie luatu sém'a, cá sa nu se lecuiésca pre plóie, séu in staulu unde este néua, ca plói'a sî néu'a lingundu-o, li póte aduce perire.

Despre bunatatea sî folosulu lécului acestui'a fia-cine póte fi incredintiatu, pentru ca oile mele, cari au fostu gusiate sî incepéu a slabí, s'au vindecatu sî acum se ingrasie. Dér' mai vertosu din acést'a poti culege folosulu lécului acestui'a, ca pecurariulu celu ce au galbezitu turm'a, au avutu 19 oi, sî numai un'a i a remasu; asisderea unu veru alu lui a avutu 24 de oi, sî tóte au peritu, pentru ca n'a vrutu sa le lecuésca.

⁂ **Zestrea.** Unu tata care voiá sa marite pre fiic'a sea, spunea pretutindeni ca-i da de zestre, 300,000 de lei.

Mai multi pretendenti se aretara atrasi de o asemenea zestre. Dupa mai multe cercetâri alegerea i cadù pre un june comerciantu sî in prediu'a nuntiei, parintele chiamà pre viitoriulu seu ginere in cabinetulu seu:

— Amiculu meu, i dîse elu, voiescu sa-ti predau zestrea fiicei mele.

Cum! asiá de curendu?

Dara cu tóta acésta aperare desinteresata, tatalu insista sî presinta junelui o cóla de harthia; pre care erau scrise mai multe cifre.

— Eata dîse elu, zestrea fiicei mele . . . . cetesce.

Eata ce cuprinde ea:

Zestrea fiicei mele.

	Lei n.
Educatiunea ingrijita, spiritu justu, simtieminte drepte; acést'a valoréza negresitu	60,000
Fiic'a mea nu e cocheta, sî acésta calitate se póte pretiuí	60,000
Ea e virtósa, iconóma, iubesce ordinea sî e in stare sa-si cârmuiésca cas'a.	90,000
Ei nu-i placu balurile, teatrurile sî petrecerile sgomotóse, ceea ce se póte pretiuí intr'o casatoria cu	30,000
Este indemanatica, muncitóre; n'are trebuinti'a de cusatorese sî modiste, ceea ce e o economie de celu putinu. . .	30,000
In fine i dau 30,000, de franci mai multu decâtu aru face o stare intréga la o femee cu calitâti contrarie acelor'a ce recunoscu in fiic'a mea. . . .	30,000
Totalu lei	300,000.

Junele, care parea cam amagitu in speranti'a sea dupa acésta lectura, intielese cu tóte acestea lectiunea ce voiá ai dá socru-seu: elu profitá de dens'a, se insotí cu fiic'a sea sî fu prea multiumitu.

Elu e astadi bogatu, fericitu sî consideratu in comerciu, in care, gracia activitâtiei sî economiei femeei sele, isbutí a dobândí stim'a sî starea.

Concursu.

Nimicindu-se alegerea de protopresbiteru la protopresbiteratulu gr. or. rom. din tractulu Siriei (Világos) tienuta in 16 Octobre 1871 — pentru ocuparea postului de protopresbiteru la acestu protopresbiteratu, cu acést'a se deschide concursu nou.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu urmatórele:

a) Veniturile parochiei protopresbiterale din Siri'a, precum un'a sessiune de pamentu aratoriu, birulu. sî tacsele parochiale.

b) Dela preotii gr. or. din tractulu protopresbiteralu, birulu in grâu a) 5 mesuri dela fia-carele preotu.

c) Tacsele stolare a) 1 fl. pentru fia-care sedula matrimoniala.

Doritorii de a concurge pentru ocuparea acestui postu suntu datari a dovedí cu documente valide.

1. Conformu dispusetiunei stat. org. cumca suntu apti sî bine meritati pre terenulu bisericescu, avendu aptitudinea a o documentá cu atestatu din partea jurisdictiunei diecesane competinte.

2. Ca suntu meritati pre terenulu scolariu, literariu, sî politicu-natiunalu.

3. Conformu decisiunei aduse in sinodulu eparchialu aradanu din anulu 1871 sub numerii 32 sî 39. — recurentii sa dovedésca cumca pre lânga invetiaturile teologice au studiatu sciintiele juridice séu baremu cele filosofice.

Recurentii au a substerne recursele loru instruate cu documentele poftite — pâna la 12 Martiu 1872 st. v. adresandu-le sî tramitiendu-le comitetului protopresbiteralu gr. or tractulu in Şiri'a-româna (O. Világos) comitatulu Aradu in Ungari'a.

Datu din siedinti'a comitetului protopresbiteralu a tractului Siriei tienuta la 7 Fauru 1872 st. v.

In contielegere cu comisariulu consistorialu

Rrvd. domnu Iosifu Belesiu.

Comitetulu protopresbiteralu alu Siriei

(1—3)

Anunciu.

Se escrie o tratare de ofertu despre liferarea a 700 stângini de lemne de arsu, in partie de câte 100 stângini, berariei Orlatiane in tempulu dela 1 Aprile 1872 pâna la finea lui Martiu 1873.

Conditiunile se potu vedea la administratiunea berariei orlatiane sî in comptoarulu berariei orlatiane de actii (suburbiulu Iosefinu; cas'a la „Regele Ungariei“).

Cu terminulu pâna la 20 Martiu 1872.

Consiliulu administrativu.

(1—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 19 Februariu (2 Mart.) 1872.

Metalicele 5%	64	60
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	64	60
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	72	—
Imprumutulu de statu din 1860	105	—
Actiuni de banca	647	—
Actiuni de creditu	353	—
London	112	15
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80	90
„ „ „ Temisiorene	78	—
„ „ „ Ardelenesci	77	—
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	110	25
Galbinu	5	33
Napoleonu d'auru (poli)	8	93

Publicatiune.

Domnii actionari ai

Institutului de creditu sî de economii

„ALBIN'A“

suntu invitati prin acést'a cu tóta onórea la adunarea generala constituanta a societâtiei nóstre care se va tiené joi in 14/2 Martiu a. c. diminéti'a la 10 óre la Sibiiu in localitâtile comitetului, strad'a macelariloru Nr. 18, etagiulu I.

OBIECTE DE DELIBERARE:

1. raportulu comitetului;
2. primirea statutului;
3. alegerea Consiliului de administratiune in sensulu § 35. din statute.

Eventualu:

4. A dóu'a emissiune de actiuni.

Biletele de legitimare se scotu la cancelari'a comitetului in diu'a premergatóre, cum sî in dîu'a adunàrei pâna la 9 óre diminéti'a.

Sibiiu, 22 Februariu 1872.

Comitetulu fundatoriu.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 16. ANULU XX.

Sabiiu, in 24 Febiariu (7 Mart.) 1872.

Motivele si resultatele passivitâtiei.

V. „Nici odata nu voimu sa fimu activi pre terenulu acel'a, pre care vedemu ca suntemu periclitati.“ — „Prin participarea la alegeri noi amu sanctioná de nou tóte actele si faptele ce s'au facutu in acea dieta in contr'a demnitâtiei nóstre.“ —

Cu aceste si asemenea argumente se facù esceptiunea in contr'a competintiei terenului de activitate, — si inca prin doi advocati renumiti in conferinti'a din Mercurea. —

Dupa ce mai inainte amu tractatu cestiunea din punctulu de vedere „strategicu“ tocmai cu unu generalu, aci bucurosu ne folosimu de ocasiune, cá sa o dilucidâmu nitielu si din punctulu de vedere juridicu, séu mai pre romanesce disu — celu procuratorescu. —

Unu advocatu, care are de a aperá o causa, déca pasiesce cá actoru, trebuie sa caute pre partea contraria la postulu ei, iéra déca elu infatisiéza pre incusatulu, apoi trebuie sa se infatisieze mai intâiu la acelu foru unde e citatu, — pentru ca altcum se contumaciéza. — Unu advocatu bunu, dupa ce se infatisiéza la terminu, apera caus'a mai intâiu din punctulu de vedere formale, facendu esceptiunea in contr'a forului, a actoratului etc. etc. — apoi câtu de siguru sa fia elu de efectulu acestoru esceptiuni, totusi din precautiune trece si la aperarea meritória, fâra cá din infatisiarea lui sa se póta face consecintia la recunóscerea forului, a actoratului, seu inctoratului etc. si fâra cá prin aperarea meritului sa-si periclitedie terenulu esceptiuniloru. —

Déca aplicâmu acum asemenarea acést'a la caus'a nóstra politica natiunale, — si o potemu aplicá — pentru ca si causele legislative au formele de procesur'a sea, apoi nu potemu pricepe acea frasa de atâtea ori colportata, ca românii ardeleni prin participarea la alegeri, si prin intrarea ablegatiloru de natiunalitate romàna, si-aru periclitá terenulu, — aru sanctiuná actele ce s'au facutu in detrimentulu nostru etc. etc. ! !

Noi amu aretatu ca ungurii si alte natiunalitâti, cari au asemenea necasuri politice cá noi, nu si-au dechiaratu caus'a loru de periclitata prin participarea la urna, nici nu au sanctiunatu actele loru contrarie numai prin intrarea loru in dietele, pre cari tocmai prin intrare combatendu-le au combatutu si actele aduse in contr'a „demnitâtiei“ loru. — „Demnitate“ e asiá dara acolo, unde e activitate, iéra nu in fug'a cea nedémna a passivitâtiei.

Apoi unu advocatu bunu, cându se apuca de a aperá o causa, trebuie sa scia a si face distinctiunile juridice cum se cade, iéra nu a le confundá si mai tare, nici a se compromite prin fric'a de terenu, de periclitare, de cursa, si alte asemenea monstruri si mofturi. — Unu aperatoriu alu causei natiunale nu confunda nici nu identifica caus'a generale romàna, cu caus'a speciale a ablegatiloru dietali. — Qui bene distinguit, bene docet. —

Caus'a romàna e complecsulu tuturoru gravamineloru si postulateloru ei politice fatia cu statulu si regimulu, dupa cum aceea s'a manifestatu in congresele nationali, si acést'a trebuie aperata prin organele nationali, precum e comitetulu permanente imputernicitu spre aceea, — pre cându caus'a ablegatiloru dietali e o causa speciale, ce atinge mai cu séma cercurile electorali, din cutare tiéra; si fiindu ca cercurile electorali in Ardélu nu suntu impopulate numai prin români, ci si prin unguri, secui si sasi, incâtu caus'a speciale electorale atinge si caus'a natiunale, apoi acést'a nu e numai romàna, ci si magiaro- si sasso- natiunale, prin urmare cându aveu de a o tractá din punctulu de vedere natiunalu, apoi trebuie respectatu si postulatele celoru-lalte natiuni, si postulatele nóstre aduse in equilibriu juridico-politicu cu postulatele celoru-lalte natiuni.

Déca Ardélulu ar fi impopulatu numai de români, apoi si caus'a lectorale s'aru poté subsumá cá o causa curatu natiunale, si deslegarea ei aru fi simpla. Asiá dara in Ardélulu celu poliglotu aru fi si periculosu lucru, déca amu confundá caus'a natiunale romàna, cu caus'a aceloru ablegati, cari din intemplarea urnei alegerei — suntu de natiunalitate romàna.

Intrarea séu neintrarea atârui ablegatu in dieta nu póte cufundá nici de cum caus'a romàna, si acést'a cu atâtu mai plenu, cu câtu ablegatii nu primescu instructiune nici dela natiune. —

Totu ce potemu asiá dara asceptá dela atari ablegati de natiunalitate romàna e, o asceptare morale, cá condusu fiindu de sentiemente române, si elu sa apere si pre terenulu ce l'a pasitu, sa apere interesele române, buna óra cá si unu amploiatu românu pre terenulu celu oficiosu.

Déca va aperá — bine, de unde nu, caus'a romàna nu e solidaria cu purtarea lui — nici natiunea romàna nu subscrie, ce a subscrisu elu.

Este asiá dara o frasa góla, ca caus'a romàna se periclitéza prin participare la urna, séu prin intrarea ablegatiloru in dieta.

Ablegatii potu ajutá causei române si in dieta, iéra de stricatu nici odata afara de atunci, deca prin passivitate voru ceda locurile loru la contrarii nostri politici. —

Este asiá dara o frasa góla si provocarea la cuvintele lui Deák: „ca ce dai din mâna cu voi'a nu mai poti reclamá nici odata etc.“ —

Nu voru intrá ablegatii români in dieta cá sa dea cu voi'a, — si chiaru déca aru si dá ce-va, nu va poté dá cu voi'a natiunei, ca natiunea nu l'a imputernicitu la aceea. Natiunea numai atunci aru fi datóre cu evictiune, déca aru confundá caus'a sea cu caus'a ablegatiloru, — prin urmare, déca s'aru amestecá in caus'a alegatoriloru, si aru demandá alegatoriloru, sa aléga séu sa nu aléga. Spre norocire, natiunea asiá ce-va n'a facutu nici odata in nici unu congresu alu seu. — Iéra ce au intreprinsu privatii, séu unele conferintie de partide, intre cari numerâmu noi si conferinti'a dela Mercurea, care cá atare nu a purcesu din continuitatea de dreptu alu congreseloru natiunale, si prin urmare nu póte avé mai multa valóre decâtu intreprinderea celoru 1473 de iscaliti, séu cá conferintiele Brasioveniloru dela „Sóre.“ — Tóte acestea nu deobliga natiunea.

(Va urmá.)

Epistole dela tiéra.

Domnule Redactoru ! Ne aflamu pre la finea carnevalului din anulu acest'a. Credu ca d-vóstra ómeniloru de pre la cetâti vi s'a imbiatu o multime de petreceri pentru serile ceste lungi de iérna, precându nóue celoru dela tiéra s'au cum ne numiti d-vóstra — din provincia, abea ni mai remâne alta dorintia decâtu, ca vadiendune scapati odata de iérn'a acést'a lunga si aspra sa ne mai aflamu esiti in primavara; câci betulu tieranu pentru carele se pare a fi scrisu eschisivu in biblia intru sudórea fetiei tale 'ti vei agonisí pânea ta“— abea mai cunósce alta fericire in asta lume rea, decâtu a si vedea colea primavar'a injugati boisiorii sei la plugu, esindu la aratu in diori de dî — si apoi elu — totu elu betulu tieranu, dupa ce din productulu muncei sale se imbuiba si resfatia mii si sute — e condamnatu a simtí in prim'a linia lipse si ne ajunse.

Ne intelnimu ici colea si noi cesti din provincia in serile de iérna, meditâmu intru suspinuri la timpii trecuti plíni de suferintia si amaru pentru poporulu românu, privimu la dilele cele grele pline de nacazuri, de dari ne mai pomenite in patri'a nóstra — acompaniate de o multime de ispite — ale presintelui, si in urma stâmu uimiti — cautandu cu fiori in fati'a nesigurului viitoriu, mai alesu cându vrendu nevrendu ni trece prin minte intrebarea: Óre, pentru Ddieu, intre cercustârile cele complicate politice din diu'a de astadi „ce sórte o sa mai ajunga pre poporulu românu? Ce va mai fi cu noi bieti tierani“? Jidovimea — acést'a avangarda a demoralisarei si a ruinârei totale pentru poporulu nostru si-a intinsu recelele sele — prin tóte comunele, numerulu carcimeloru si sumele arendeloru crescu pre di ce merge. Puturós'a beutura a vinarsului a devenitu intre poporulu nostru cá o necessitate cuotidiana, iér' poporulu in nesocotinti'a sea, 'si consuma de dragulu acestei beuturi scarnave banulu din urma, 'si pradédia aci bucatele sale (adunate cu multa truda) din gur'a copiiloru sei, pentru cá apoi totu elu sa le cumpere mai tardiu cu pretiuri indoite. Proprietarii magiari — cari apartienu de stepânii situatiunei politice de astadi, folosinduse de ocasiunea favorabila — lipsescu mai preste totu poporulu de dreptulu pasiunaritului, lemnaritului s. a., impunu birturi cu dreptulu regalu si acolo, unde de acestu dreptu nu sa folositu nici cându. Cu unu cuventu, poporulu tieranu, — prin comitate, — acestu poporu carele pórta mai, asiá dicându, singuru povarile publice, carele face drumurile si puntile cele grele, prestédia sumele enorme de contributiuni si da contingentulu celu mare de militia, se simte astadi amenintiatu — din mai multe privintie, — si nu ve mirati, dle redactoru, déca dara poporulu tieranu privesce plinu de fiori in viitoriulu seu. —

Nu voiu sa mai amintescu aci despre starea cea slaba a instructiunei, tacu fâra a aminti cu unu cuventu baremu, — ca cuvintele: industri'a, comerciu, arte, — si meserii, abiá suntu cunoscute pre la tiéra.

Si pâna cându poporulu tieranu românu sufere amaru, pâna cându elu nu are nici o garantia despre meliorarea sórtei sale in viitoriu, — cartarii nostri — inteligenti'a romàna — fii cei mai alesi ai natiunei, esiti si ei totu numai din sinulu acestui poporu apesatu, — cu ce si petrecu timpulu? Ce sacrificiu aducu ei pentru binele, pentru prosperarea poporului? Eata ce: se cértá unii, se sfasia, si de s'aru potea s'aru inghití de vii unii pre altii. Fiesce carele din acesti'a vré sa fia celu mai sfatosu in dispute, celu mai mare, fiesce carele vré sa tréca de celu mai doctu, de celu mai prudentu si mai zelosu nationalistu, fiesce carele vrea sa-si atribuie siesi tactulu celu mai bunu cá conducatoriu; ear revn'a de a vená „poporalitate cu ori ce pretiu — fia si pre contulu, ba si cu ruinarea altor'a, totu atât'a, — au devenitu unu morbu modernu universalu, si ni cuprinde o mirare trista — cându suntemu siliti a vedea, in ce chipu de acestu morbu suntu molipsiti astadi atâti'a barbati „venerati“ ai nostrii, atâtea capete carunte cu „reputatiune“, pre care poporulu tieranu erá dedatu altadata ai privi cá pre o santinela a sea neadormita. Cu unu cuventu, — discordiile intre inteligintii nostri suntu la ordinea dilei, si inca discordii multi laterale: discordii de principie politice, discordii confesionali — (acestea mai multu pre dupa culise;) discordii personali si de interese private. Pre scurtu: la noi poti aflá astadi — ori ce, numai aceea ce se numesce concordia, contielegere fratiasca, sinceritate si incredere reciproca nu vei aflá. Eata aci, dle redactoru, reulu tuturoru releloru! eata aci isvorulu nefericirei nóstre, eata aci pecatele cele grele, pentru cari pecate apoi sufere si poporulu nostru celu inocentu. Si apoi in modulu acest'a ce ni vomu mai mirá déca greutâtile ce ni apasa ni crescu in locu cá sa scada. Neamu dedatu sî noi in tocmai cá copii, de câte ori ni intempina reulu a ni descarcá totu numai in cârc'a altor'a, a ni tângui sî a sberá — nimic'a facendu — totu numai in contr'a streiniloru. Neamu dedatu a pretinde respectulu dela natiunile conlocuitóre chiaru atunci, cându noi, pre noi nu ni scimu respectá, ba chiaru atunci, cându noi in fati'a acelorasi diu'a pre la amédi ne balacarimu, ne insultâmu sî ni polecrimu unii pre alti cu invectivele cele mai dejositóre. Ne tânguimu contr'a apasariloru nedrepte, pre cari intradeveru le simtimu cu totii, dar apoi amu cercetatu noi a ni ocupá loculu ce ni se cuvine spre a responde acelor'a dela cari credemu ca ne vinu apasarile, sî a li spune frâncu — fara reserva, cumca patri'a nóstra e patria comuna, ca avemu dreptu nedisputaveru la acestu pamentu comunu?

Sî cându in tómn'a trecuta se luá initiativ'a si se respandí faim'a despre unu congresu nationalu impunatoriu, pre care 'lu pretindéu impregiurarile nóstre, critice sî starea cea de vaeratu in cari ne aflamu sî pre cându dorinti'a despre tienerea unui atare congresu, ce potea sî trebuiá sa fia o adeverata representatiune a natiunei, cine aru fi mai crediutu cá sa se mai póta aflá ómeni intre noi, cari sa strige in gur'a mare: nu ne adunamu, nu ne trebuîe congresu — câci nu vremu a ne vinde ungurului! Cá cându natiunea nóstra de câte ori s'aru fi adunatu — buna óra cá in anii: 1848, 1861, 63 — de atâtea ori aru fi fostu tradata! —

(Va urmá.)

Evenemințe politice.

Desbaterea asupr'a proiectului de lege electorale in diet'a din Pest'a este terminata sî cu 182 de voturi contr'a 140 s'a primitu de basa la desbaterea speciale. Unu telegramu de alaltaieri adresatu la fói'a „Hr. Ztg. ni spune ca stang'a estrema a amenintiatu ca va paralisá desbaterea speciale a acestei legi. O impregiurare care pentru noi va fi de aceeasi importantia, câci finindu-se sessiunea, alegerile viitórie, in casulu paralisarei, se aru face dupa o alta lege totu asiá de putienu favorabile cá sî cea din desbatere.

Despre impacarea **Croatiei** se scrie in o corespundintia originale a lui „Osten" lucruri cari, déca aru fi adeverate, aru ilustrá curiosu situatiunea acelei tieri. Corespundintele scrie pre largu, ca sa nu prinda pre nimenea mirare, pentru ce negotiârile se incepusera cu **natiunalii** croati si espune ca opusetiunea natiunala de acolo pre fatia lucra **contra**, pre sub mâna inse in intielegere cu regimulu; mai departe ca acolo in Croati'a esista o partida a regimului, carea pre fatia se bucura de spriginulu regimului, pre sub mâna inse este afara de tóte consideratiunile gubernului. Simtiendu cest'a din urma situatiunea ei cea sguduita cérca tóte mijlócele de a radicá din siea pre asiá numit'a opusetiune. Ea adeca partid'a guvernamentale dede asaltu sî asupr'a deakistiloru, cá sa o spriginésca, imputându acestei'a sî guvernului ca nu arata nici o energia sî din acésta causa s'a potutu desvoltá o opusetiune maiestrita in Croati'a. Regimulu cá sa delature ori-ce prepusu de contielegere cu natiunalii croati a si luatu unele mesuri, prin cari sa dovedésca ca spriginesce partid'a, dara ascépta ocasiunea sa faca acest'a unu fiasco nou, pentru cá sa se póta desface cu totulu de ea. — La ce resultate va duce pre croati unu atare jocu politicu 'si póte intipuí ori si cine. In unu atare casu se voru pune in posturi natiunalii si Croati'a va remané acolo unde voru voí cei ce impartu posturile.

Certele intre greci sî bulgari suntu vechi sî se repetiescu mereu. In tempulu din urma bulgarii nisuiescu din nou a se desface decâtra suprematisatorii loru bisericesci, de câtra greci, inse fara de succesu. La ce stadiu a ajunsu afacerea acést'a ni va aratá incâtuva sî cele ce urméza aici din „Tr. Carp.":

Cestiunea **bulgara** a inceputu a luá proportiuni fórte grave, grati'a despotismului patriarchatului fanariotu cârui'a ministrulu Tel aru voi sa inchine sî biseric'â româna.

Jurnalulu „*'Ο Φᾶρος τῆς Κωνσταντινουπώλεως*", ne spune ca episcopii bulgari Hilarion, Panateros sî Hilarion Macaripoli, au fostu chiamati din nou Joi de diminétia la conaculu lui Server-Pasi'a, unde au dejunatu cu Es. Sea Dupa mésa, Server-pasi'a le-a comunicatu ordinulu Majale Sultanului de a parasi pre data capital'a. consecuintia eminentiele loru s'au imbracatu intr'u bastelu alu flotei imperiali cu care, chiaru incea di, au fostu transportati la Ismidt."

„*'Ο Φᾶρος*" adaogaai la vale: „Exasperatiunea este mare la Orta-oiu, unde adunându-se Bulgarii din Constantinope, cu micu cu mare, au hotâritu a tramite o deputiune câtra archiepiscopulu latinu din Constantipole, cu o propunere de a uní pre Bulgari cu bisic'a din Roma, recunoscendu-o de acum inaintele capetenia. Se certifica ca archiepiscopulu latinu a primitu favorabile propunerea bulgariloru, s'a sî grabitu a preveni Santulu scaunu, dupa ce a sfatuitu cu ambasad'a austro-magyara.

Iéta unde conduce timi'a!

Diet'a Ugariei.

In siedinti'a din 22 Februariu se autentica mai intâiu protocolulu din siedinti'a trecuta. Referintele comissiunei financli C. Széll ascerne raportulu despre proiectulu e lege relativu la creditulu suplementariu pentru facerea de anticipatiuni din anulu 1870. Se va ipari sî imparti intre sectiuni.

Br. I. Nyáry, notariul casei magnatiloru, presinta proiectulu de lege desre bugetulu anului 1872 sî calea ferata de junctiue intre Bud'a sî Pest'a primite din partea casei mgnatiloru.

Dupa aceste se trece la ordinea dîlei, la care sta proiectulu de lege despre reformarea legei electorati. Gr. I. Szapáry espune, cá referinte alu comissiunei centrali, principele, pre care e basatu proiectulu. Regularea cesului, a conscriptiunei alegatoriloru sî a rechiamatiuniloru e scopulu acestui proiectu. Vorbitoriulu in unu conspectu despre desbaterile, ce au decursu in sinulu comissiunei centrali asupr'a proiectului pusu la ordinea dîlei, pre care sî densulu lu reconanda casei spre primire.

C. Tisz'a dechiara ca nu primesce proiectulu nici in genere; defectele acelui'a le va descoperí cu ocasiunea desbaterei speciali. Fia-cine recunósce ca legea electorale din 1848 'si are neajunsele sele; proiectulu presinte nu le delatura, din contr'a acest'a nimicesce sî partea cea buna, ce o contiene acésta lege. Din acést'a causa elu presinta unu proiectu de conclusu, dupa care cas'a sa respinga proiectulu sî sa insarcinedie pre ministrulu de interne cá pre bas'a dateloru statistice referitóre la censulu alegatoriloru sa presinte unu proiectu de lege corespundietoriu, destulu de tempuriu, cá sa se póta luá la desbatere inca in sessiunea acést'a.

V. Tóth a intreprinsu prin proiectulu din cestiune delaturarea defecteloru legei electorali din 1848, in conformitate cu dorintiele majoritâtiei. Convinctiunea despre necessitatea unei reforme a legei din 1848 a fostu mai generale sî acum se agita numai despre aceea cá reform'a sa fia radicale séu numai o ameliorare; regimulu a acceptatu punctulu cestu din urma din vedere, fiindu de convingere ca acest'a corespunde mai bine scopului. Densulu n'a avutu nimic'a de obiectatu la dispositiunea legei electorali din 1848 relativu la indreptatirea alegatoriloru sî de aceea nici n'a alaturat'o in proiectulu de fatia. Lasarea dreptului de alegere acelor'a, cari pâna la 1848 au eserciatu acestu dreptu, provine din acelu principiu statoritu de diet'a din 1848 ca legislatiunea nu e chiamata sa despóie pre cineva de drepturile eserciate. Vorbitoriulu reflectéza dupa aceea la defectele legei din 1848 sî recomanda, dupa câte-va obiectiuni la vorbirea lui Tisza, proiectulu guvernului spre primire.

D. Irányi atribue proiectului presentatu de guvernu tendintie reactiunari. Elu partinesce numai sufragiulu universalu. Adoce in fine unu proiectu de conclusu conformu carui'a cas'a sa insarcinedie pre ministrulu de interne a presintá unu proiectu de lege despre reformarea legei electorali basatu pre acestu principiu.

In siedinti'a din 23 Februariu a casei deputatiloru se cetesce mai intâiu sî autentica protocolulu siedintiei precedinte. Dupa une-altele se trece la ordinea dilei, la care sta continuarea desbaterei generali asupr'a proiectului de lege despre reformarea legei electorali.

S. Papu dice intre altele ca in Transilvani'a esista sî acum referintie din evulu mediu sî legea electorale de acolo e o adeverata insulta a principieloru moderne despre representanti'a poporale. Cercurile de alegere nu suntu dupa dreptate impartite. Proiectulu de facia convine cu principiele sele, de sî nu e intru tóte completu; elu primesce proiectulu de lege de bas'a desbaterei specicli.

E. Kallay nu primesce proiectulu, câci acel'a sustiene modulu de votare publica, care face impossibile manifestarea libera a opiniunei alegatoriloru; densulu condamna sî impartirea ne drépta a cercuriloru de alegere. Condamna censulu care impedeca cetâtienii in eserciarea celui mai esentialu dreptu; densulu e pentru resolutiunea lui Irányi.

A. Török critica proiectulu. Censulu e dupa parerea densului asiá de micu câtu proiectulu de lege se apropie de sufragiulu universalu. Altu cum densulu primesce proiectulu de basa pentru desbaterea speciale. — A. Körmendy pledéza pentru sufragiulu universatu sî votarea secreta; se dechiara pentru Irányi.

E. Mocioni pledéza pentru sufragiulu universalu sî votarea secreta, fiindu ca aceste principie forméza postulatele democratiei adeverate. Numai pre bas'a sufragiului universalu se póte constituí o legislativa corespundietóre opiniunei publice; densulu e pentru resolutiunea lui Irányi.

In siedinti'a din 24 Februariu se trece dupa autenticarea prototocolului la ordinea dîlei, la care sta raportulu comissiunei petitiunari despre petitiunile transpuse la dens'a. Urméza continuarea desbaterei generali asupr'a proiectului de lege despre reformarea legei electorali.

S. Bojanovics recunósce inaintarea, ce se manifestéza prin proiectulu de facia facia de legea electorale din 1848, dara nu crede in infalibilitatea lui. Densulu recomânda impartirea justa a cercuriloru de alegere, dara nu pentru nationalitâtiei in interesulu constitutiunei. Altu cum densulu e pentru proiectu. — Vukovics dice intre altele ca proiectulu de lege e necorectu sî confusu. — Afara de acesti'a mai iau in siedinti'a de astâdi parte la desbatere Csernátony sî Al. Mocioni, care desvólta mai pre largu principiele produse in siedinti'a de ieri sî primesce proiectulu de lege a lui Irányi.

Sinodulu parochialu in Resinari.

Resinari in 14 Februariu c. v.

(Urmare.)

5. Tóte recuisitele (lucrurile) cumperate in decursulu anului 1871 din banii bisericiloru, precum este cas'a (lad'a) de feru, castenulu, carti, vesmente s. a. sa le petréca la inventariu. —

6. Epitropi'a in viitoriu spese (cheltueli) nepreliminate numai pâna la o suta de florini v. a. avendu invoirea comitetului parochialu póte face, iér' pentru suma mai mare se indatoréza a cere incuviintiarea sinodului.

7. Epitropului Bucuru Cioranu pentru purtarea computului, care s'au aflatu in ordinea cea mai buna i esprima recunoscinti'a; iér' comitetului parochialu nemultiemirea, sî astépta cá in viitoriu sa-si implinésca detorinti'a sea asiá precum prescrie legea.

Sinodulu tóte propunerile comissiunei le primesce sî le ridica la conclusu cu acea modificare cá fondulu scólei dela societatea de imprumutu numai decâtu sa se ridice.

Dupa aceea p. presiedinte propune alegerea unei comissiuni pentru verificarea protocolului. Sinodulu primesce propunerea sî alege pre dlu P. Brote, C. Vidriginu, B. Dancasiu, P. Bancila, B. Hoadrea sî C. Hambasianu sen.

P. presiedinte arata ca in Mercurea trecuta epitropii dela biseric'a veche M. Drocu sî I. Ciuceanu nu au voitu sa numere banii adunati cu disculu din biserica ci iau trimisu impreuna cu restulu casei sî cutai'a in care se pestrase p. presiedinte. Sinodulu fapt'a acést'a necuvinciósa a numitiloru epitropi o privesce cu neplacere sî la propunerea lui P. Bancila decide ca susu numitii sa se provóce de p. presiedinte cá pâna in Duminec'a viitóre sa se dechiare ce scopu are demonstratiunea acést'a, dlu P. Brote intregeste acést'a propunere ca nefacându nici o dechiaratiune sa se privésca cá esiti din functiune, sî sinodulu va pasi la alta alegere nóua, care adausu unanimu se sî primesce.

B. Hódrea spune ca in alte comune preotii la inmormentâri mergu imbracati in sfite, precându la noi in comune asiá de frunte mai totu numai cu epatrafirulu sî in vesmentele obicnuite ba sî fâra reverénda, deci propune cá sinodulu sa 'si esprime dorinti'a de a vedea pre preotii nostri la inmormentâri asiá imbracati precum prescrie instructiunea. Propunerea se primesce.

P. presiedinte arata ca p. S. Popoviciu astadi escusându-se ca este bolnavu au trimisu o carte prin care 'si da demissiunea de membru sî presiedinte alu comitetului parochialu. — P. catichetu Drocu propune cá sa se cetésca, sinodulu consuna cu ast'a propunere, sî asiá se da cetirei: P. Sav'a Popoviciu Barceanu parochu localu, presiedinte alu comitetului parochialu, asesoru consistoriului metropolitanu sî asesoru consistoriului scolasticu etc. scrie in cartea acést'a ca de sî cunósce ca au facutu putinu chiamârei sale cá presiedinte alu comitetului parochialu, totu sî se afla vatematu prin interpelarile sî propunerile dlui P. Brote, dechiara ca propunerea dsale pentru inchiderea cimiteriului este o absurditate, sî fiindu ca dlu P. Brote cá mirénu au dascalitu pre preoti, indeosebi pre cei din comitetulu parochialu in sinodulu anului trecutu, ca nu si-au implinitu detorinti'a fatia cu § 23 pctu 13. din statutulu organicu in privinti'a nesuirei pentru religiositatea sî moralitatea membriloru parochiali, precum sî desradacinarea obiceiuriloru stângace ¦sî a desfrenarei, arata ca cele mai de capetenia datoritie crestinesci ale unui membru parochialu suntu a se rugá lui Ddieu sî a ascultá dumnedieésca slujba in tóta Duminec'a sî serbatórea, a cinsti fetiele cele santite, a si marturisí pacatele sî a se cuminecá in cele 4 posturi preste anu, apoi arunca intrebarea ca óre dlu P. Brote implinituleau acestea cându-v'a, mai incolo merge la numerarea meriteloru santiei sale intre care numera sî inchiderea cimiteriului (de care mai inainte dice ca propunerea este o absurditate) facuta la insarcinarea Escelentiei Sale Parintelui Archiepiscopu (firesce inchiderea s'au facutu numai de partea câtra strada precându pre cealalta parte, in dosu, se afla sî astadi deschisu sî spre scandalulu trecatoriloru pascu acolo de multe ori pre mormente cai, boi, oile, ba rima inca sî porcii) sî in sfarsitu spune ca fatia cu aceste esagerari ne simtindu-se destulu de harnicu pentru conducerea mai de parte a afaceriloru bisericesci sî scolare, voiesce a se retrage de asta data din comitetulu parochialu cá membru sî cá presiedinte, sî prin ast'a a-si dá demissiunea.

La aceste dlu P. Brote respunde: Este mare nenorocire pentru românî ca unii ómeni condusi de ambitiune personale se silescu spre a-si castigá vadia in comuna sî afara prin tóte mediulócele cá sa ajunga in deregatorii iéra dupa ce au ajunsu s'au nu facu nimic'a, s'au numai ce le place loru.

Deregatorii, cari nu implinescu legea nu-si implinescu nici chiamarea loru. — Relatiunile bisericei sî scólei nóstre le reguléza Statutulu organicu. Acésta lege da dreptu tuturoru parochianiloru de a conlucrá la inaintarea binelui in parochia. Redîmatu pre acésta lege sî condusu de vointi'a a ajutá cu sciinti'a sî esperinti'a mea comun'a, in care m'amu nascutu sî a cârui membru atâtu parochialu câtu sî comunalu suntu astadi, amu facutu interpelâri sî propuneri, pre care nu numai sinodulu le-au primitu dara sî ven. consistoriu archidiecesanu cá lucruri folositóre parochiei nóstre le-au intaritu. Déca p. Sav'a Popoviciu prin interpelârile mele s'au aflatu vatematu atunci 'lu compatimescu pentru ideile cele nechiare care le are despre religiune, sî despre constitutiunea bisericei nóstre. Compatimescu inse sî comun'a care are asiá unu preotu in frunte. — Déca fiesce-care parochianu este datoriu a lucrá pentru inaintarea binelui in parochia, atunci cu atâtu mai tare este detori'a preotiloru cari traiescu dela poporu. P. Sav'a Popoviciu se retrage dela acésta datorintia, sî si-au datu demissiunea, nóue nu ne remane alta decâtu a o primí. — Strigâri din tóte pârtile se primesce, sî presiedintele apoi enuncia conclusulu ca s'au primitu.

Urmandu dupa acést'a o impartasire a par. E. Cioranu despre o intemplare din biseric'a cea vechia fiindu tempulu inaintatu s'au incheiatu siedinti'a.

Reuniunea sodaliloru români din Sabiiu.

Inainte de tóte ceremu escusârile nóstre atâtu publicului cetitoriu, câtu sî onoratei reuniuni, pentru ca numai asiá tardîu potemu aduce raportulu despre cele ce s'au intemplatu cu schimbarea anului trecutu in sinulu reuniunei. Deci promitendu acestea sa trecemu la obiectu. —

Reuniunea si-a tienutu adunarea sea generala in trei siedintie in trei Domineci, cu intrerumperea pregatiriloru pentru petrecerea tienuta sî anunciata la tempulu seu. —

Cea din urma siedintia cu care s'a incheiatu adunarea generala a fostu in 6 Febr.

In siedinti'a cea dintâiu a adunârei, deschide presiedintele adunarea cu o cuventare, prin carea se pune la inim'a membriloru reuniunei interesulu ce trebuie sa-lu aiba fiesce cine, cu deosebire inse noi românii pentru insotiri, chiame-se acelea cum se voru chiamá. Insemnatatea acestoru insotiri inse nu consta numai intru aceea cá sa se faca insotirile, ci intru aceea, cá insotirile facute sa sî nesuiésca câtra scopulu loru. Dupa o desfasiurare mai pre largu a scopului, vine cuventatoriulu la resultatele ce le aduce scopulu sî pre acestea le infatiosiédia inaintea ascultatoriloru cá pre nisce lucruri neaperatu de lipsa pentru ori-ce societate omenésca, chiame-se aceea reuniune, chiame-se natiune, chiame-se statu. Resultatele acestea suntu aici castigarea diverseloru cunoscintie de lipsa pentru ori-ce omu, cu deosebire inse pentru industriasi in tempulu nostru de fatia. Ce e dreptu ca in sinulu reuniunei dela inceperea ei numai putienu s'a potutu ajunge scopulu sî acést'a din dóue cause: escusabile sî neescusabile. Intre cele dintâiu amintesce cuventatoriulu de referintiele intre cari se afla junii nostri industriasi; intre cele din urma se afla póte nepasarea séu prea putien'a apretiuire din partea unor'a a folóseloru din scopulu ce si-a propusu reuniunea.

Câtu pentru partea escusabile se dîce ca nu se póte pretinde cá vre-unu membru sa-si sacrifice conditiunea in care se afla; câtu pentru casulu alu doilea este de acea convingere, ca déca unu meseriasiu, carele lucra tóta dîu'a siediendu sî ocupatu cu lucrulu mâniloru sele, este o distractiune pentru densulu cându din singuratatea sea in carea lucra cu mânile vine in localulu unde se póte distrage sî trupesce, dara sî sufletesce prin lectura sî prin ascultarea celoru ce se prelegu acolo. —

Se intielege de sine, continua mai departe presiedintele, ca noi nu potemu aratá inca resultate cá cele-lalte reuniuni din locu. La acést'a inse contribuie sî impregiurarea aceea, ca un'a, industriasii nostrii nu suntu mai numerosi; alt'a, ca industriasii nostrii nu au antecesori, in cari sa aiba unu radîmu moralu sî materialu pre cararea intreprinsa de ei; totu radimulu moralu care 'lu au sî incâtu-va sî materialu vine numai asiá dîcendu de din afara dela inteliginti'a nóstra, carea inse nu póte sa dea unu spriginu mai poternicu industriei. De alta parte inse nu trebuie sa piérda nimenea din vedere ca intreprinderea acést'a a reuniunei este o intreprindere juna sî apoi óre avemu noi in viétia la ori sî ce intreprindere resultatele numai decâtu. Sa privimu, dîce cuventatoriulu, la tieranulu agricultoru ca ara intâiu, a dóu'a óra, sî a trei'a óra, apoi sémena grâulu seu sî ce resultate are, o mica verdétia, carea se arata in putiene dîle dupre semanatu sî apoi sî pre acést'a o pierde de dinaintea ochiloru sub velulu celu albu alu iernei pâna cându primavér'a iérasi apare verdéti'a. Dara de aci inainte câtu nu are inca agricultorulu de a se teme sî de a asudá, pâna cându fruptele ostenelei sele sa ajunga la maturitate. Sî atunci? a ajunsu elu la resultatulu scopului seu? inca nu, pentru ca trebuie sa secere, trebuie sa care, trebuie sa imblatésca sî alte sî alte pâna cându sa ajunga cá sa guste din fruptulu osteneleloru sele. Asiá suntu lucrurile omenesci! asiá este sî cu intreprinderea reuniunei acestei'a. ! Dara precum tieranulu nu slabesce in continuarea lucrârei sele, in sperantia de fruptele ce are sa le secere, asiá sî reuniunea acést'a sa nu privésca numai la resultatele de pâna acum, ci sa cugete, ca ea pune temeiu unui lucru, pre care membrii ei lu voru indeplini póte in adenci betranetie, póte numai prin urmatorii sei, dara lu va implini. Sî pentru aceea fiesce-care, condusu de acea nobile ambitiune, au pusu temeiu la unu institutu atâtu de folositoriu româniloru in specie sî patriei in genere. Asiá dara resultatele ulteriore sa fia totu-déun'a dinaintea ochiloru tuturoru membriloru.

Spre a pune insa unu temeiu, prin mijlocirea cârui sa se póta ajunge aceste resultate este de lipsa o energia neintrerupta sî inainte de tóte concordia intre toti membrii. Din cele esperiate de pâna acum cuventatoriulu esprima speranti'a ca sî spriginulu ce l'a avutu reuniunea dela inceputu de câtra românîi bine simtietori, precum sî intielegerea ce a domnitu intre membrii reuniunei incâtu ea astadi se afla pre pragulu unui anu nou de viétia pentru dens'a, voru contribuí, cá sementi'a acést'a, neinsemnata pâna acum in privinti'a marimei ei, sa ajunga la aceea ce este de dorita pentru desvoltarea industriei la români. —

Incheia deci cu dorinti'a ca Reuniunea sa traiésca sî sa prosperedie intru multi ani! —

Cuventarea in tóta estinderea ei, cuprinse tempu mai de o óra sî nepotânduse atunci in aceea siedintia trece numai decâtu la alegerea comitetului s'au revediutu mai intâiu o parte din conspectulu intrateloru daruri din partea unoru membrii sî nemembrii, cari cetindu-se un'a câte un'a in adunare, la fia care se aduse câte unu sa traiésca daruitoriloru. —

In siedinti'a a dóu'a sî a trei'a se alege comitetulu, carele dupa alegerea acést'a nóua consta din membrii urmatori: N. Cristea presiedinte cu unanimitate de voturi, N. Simtionu conducatoriu de masina (Tipografu) vice-presiedinte afara de dóue voturi cu tóte voturile, G. Bradu culegatoriu de litere, casseriu, I. Pop'a, culegatoriu de litere notariu, N. Mohanu, culegatoriu de litere controloru, toti cu majoritate de voturi. Totu cu majoritate de voturi se alegu mai departe in siedinti'a din urma, continuandu-se desbaterile patru membrii ai comitetului sî unu bibliotecariu in persónele PD. N. Bercoviciu argintariu (maiestru), I. Cristea compactoru (maiestru) L. Ritivoiu lacatariu, (maiestru), I. Bogorinu cismariu (maiestru) sî Dimitriu Turcu cojocariu (sodalu) bibliotecariu.

Dupa acést'a s'au predatu din partea comitetului vechiu socotelele pre anulu trecutu. Venitulu

dela membrii ordinari au fostu. .	35 fl. 40 xr.
iéra dela membrii ajutatori. . . .	69 fl. 85 xr.
alte venituri.	318 fl. 76 xr.
Sum'a:	424 fl. 1 xr.
erogatele au fostu.	383 fl. 17 xr.
remâne unu restu in casa.	43 fl. 71 xr.

Reuniunea aduce multiamita profunda tuturoru benefacetoriloru ei, dlui prof. de cantâri D. Contianu sî tuturoru redactiuniloru aceloru foi periodice cari avura bunatatea de a tramite foile loru gratisu sî adeca on. Redactiune a „Telegrafului Romanu,“ a „Albinei“, „Federatiunei“, a „Familiei“, a „Gazetei medicinalo-chirurgice“, a „Mercantilului“, a „Informatiuniloru, a „Gurei Satului“, sî a „Ghimpelui“, rogându totu deodata prin acést'a prea cele stimate redactiuni sî pre tóte celelalte care voru binevoi a o impartasi sî de ici incolo de bunificati'a loru. —

Sibiiu, 18 Frbruariu 1872.

Unu membru alu comitetului.

Varietâti.

⁂ (Dispositiune nóu'a pentru voluntarii pe unu anu in armata. Dupa unu emisu alu ministeriului imperiale de resbelu din 10 alu lunei lui Februariu se face cunoscutu regimentariloru singuratice, ca oficieriloru de instructiune li se esprima cea mai deplina recunoscintia pentru esamenele cele bune date in anulu trecutu din partea voluntariloru pe unu anu. Totu deodata inse s'au facutu observarea ca ponderositatea s'a pusu pâna aci mai multu pre partea teoretica, precându servitiulu administrativu, tractarea sî conducerea disciplinara a soldatiloru au fostu mai pucinu cunoscute voluntariloru. Deci se demânda, cá voluntarii sî pre acestu terenu sa fia bine deprinsi, mai departe ca dupa decurgerea unui semestru alu tempului de presentia in servitiu sa depuna esamene teoretice sî practice, sî acei'a, cari nu voru corespunde pretensiuniloru ce li se voru face, sa se eschida numai decâtu absolutu dela cercetarea scólei mai departe, sa se imparta la companii sî acolo sa fia constrinsi a face esercitiele sî servitiulu in rendu cu ceilelti soldati. In fine s'a decisu, ca numai cei mai distinsi dintre voluntari sa se inaintedie la gradulu de corporali, multu conductori sî adeca fiindu semestrulu dintâiu implinitu.

⁂ (Patriotismu.) In cerculu câmpuriloru eliseice din Parisu s'au tienutu nu de multu o adunare fórte cercetata, alu cârei scopu fù contribuiri pentru eliberarea patriei ocupata inca de prussiani. Cá oratori au pasîtu preotulu Legouvé sî pastoriulu protestantu Coqueretu, in fine dnii Lesseps, Dorian sî B. Yung. sî colonelulu Denfert. Nu s'a decisu nimicu nou in adunarea acést'a, dara s'au adunatu in locu numai decâtu 14,171 franci in bani gat'a si 44,141 franci in subscrieri, lânga cari mai suntu de a se adauge 5000 franci venitulu curatu alu adunarei. Adunari de acestea se voru tienea in tóte Duminecile.

⁂ (Congresu de tigani.) Diariulu „Globe“ scrie: In Cannstadt, regatulu Würtemberg, este o adunare din cele mai rari. Congresulu parlamentului celui mare de tigani este deschisu. Presiedintele acestei adunâri estr'a-ordinari este vestitulu tiganu Iosifu Reinhardt, carele a ajunsu etatea de 98 ani. Adunarea, alu cârei presiedinte este elu, e compusa din delegati de ai tuturoru semintieloru ce traiescu respandite prin Europ'a; aci suntu „Gitanos“ din Spani'a, „Cingari“ din Itali'a, „Tieganii“ din Russi'a (?) si naturalminte nu lipsesce nici ramulu acestei familii din Angli'a. Fiindu cunoscutu congresulu acést'a, care se aduna in alu 7-lea anu, asiá multu poporu care se interesédia de institutiunea si originea tiganiloru s'au adunatu in cetatea acést'a mica si in numeru mare incungiura adunarea acést'a ce vorbesce in unu dialectu indo-germanicu. Costumurile cele pitoresci inca atragu atentiunea generala asupr'a acestei adunari.

⁂ (Falsificatori.) In Odess'a s'a descoperitu si confiscatu nu de multu o multime de bancnote rusesci false. Politi'a rusésca crede ca este indreptâtita la supositiunea, ca falsificatele acestea, si au originea in London dela vestit'a banda de falsificatori, carea acum mai de multi ani e sustienuta de emigranti poloni si jidovi.

⁂ (O intemplare din cele mai durerose,) se spune ca s'a urmatu in diu'a intrârei trupeloru turingheze in Gotha.

Pre drumulu ce duce dela gara in orasiu locuitorii aridicasera unu arcu de triumfu; soldatii erau incongiurati, music'a regimentului cântá marsiuri vesele, poporulu 'si manifestá bucuri'a in tóte modurile. Pre cându aci viati'a pulsa intr'unu modu veselu, pre scar'a palatului ducalu siedea unu domnu betrânu cu parulu albu, rentieru avutu. Cádiuse pre acésta scara tremurându si plinu de emotiune. Unu servitoriu alu ducelui spuse portierului, ca betrânulu rentieru poseda in apropierea orangeriei ducate o casutia isolata in care locuiá cu soti'a sea si cu o servitóre dela inceputulu resbelului. Mândri'a lui si a sotiei sele erá uniculu loru fiu Theobald, in etate de nóua-spre-diece ani, care plecase in resbelu cá voluntaru. Acestu fiu care facea tocmai parte din regimentulu care intrá in acestu momentu, scrise la inceputu fórte desu, déra de siese septemâni n'a mai scrisu de locu. Ce se facuse? Miscatu de o anexietate nespusa betrânulu stâtuse aci si privea cu suflarea suspensa ca dóra va diarí pre fiulu seu, cá sa-lu duca acasa in bratiele mamei sele. In desiertu. In fine puterile 'lu parasira. Unu adjutantu alu ducelui vení cá sa intre in palatu. Betrânulu 'si aduna tóte puterile, se scóla si intréba pre oficierulu care i erá cunoscutu: „Domnule de Z., spunemi pentru Dumnedieu ce face fiulu meu?“ Adiutantulu dedù din umeri: Si-a gasitu mórtea in sânt'a lupta pentru libartatea patriei. Nefericitulu parinte cádiù fâra a scóte unu sunetu — 'lu lovise apoblesi'a — erá mortu. Cându se aduse cadavrulu acasa, mam'a versá lacrimi de bucuria, câci ea strângea in bratia pre fiulu seu. Elu zacuse siese septâmâni bolnavu in lazaretu, medicii perdusera ori ce sperantia de insanatosire pentru densulu, insa natur'a sea puterica triumfase. Cá sa surprindia pre parintii sei, elu nu le scrisese nimicu, ci venise in diu'a intrârei trupeloru cu drumulu de feru si intrase neanunciatu la maica-sea, care erá sa móra de bucurii. Adjutantulu audise cu 14 dile inainte dela mediculu siefu ca junele Teobald R. nu va putea scapá si-lu crediù prin urmare mortu.

⁂ (Unu predicatoru negru.) „Fratiloru“ dîse o lumina négra a bisericei intr'o di câtra congregatiunea sea care-lu ascultá cu evlavia, pre cându vorbea de creatiunea omului. „Omulu intâiu Adamu, au fostu facutu din lutu udu si pre urma fu radimatu de ferestra, cá sa se usce.“

„Cum ai dîsu? intréba unu altu negru, ridicându-se pucinu de pre scaunu, din lutu udu s'a fecutu Adamu, si rediematu de ferésta cá sa se usce.“

„Asiá amu dîsu, domnule!

„Déra cine a facutu feréstr'a?

„Siedi josu, domnule si taci; despre acést'a nu se pomenesce nimicu in sânt'a scriptura. Asemenea intrebâri suntu vatamatóre si aru putea sa rastórne tóta sciinti'a teologica. (Pressa.)

⁂ (Câtra p. on. prenumeranti ai „Amvonului“.) Pre lânga tóta schimbarea sanetâtiei mele, a-si fi potutu dóra continuá edarea „Amvonului“ si in anulu trecutu, déca faceamu si eu cá multi alti redactori, adeca: déca in locu de a lucrá insu-mi, cu tóta conscientiositatea, me puneamu si publicamu in „Amvonulu“ totu feliulu de operate straine, bune rele, cum mi-aru fi venitu la mâna; ceea ce nu mi-aru fi costatu multa ostenéla. Dara fi-mi-aru multiamitu óre p. o. dd. prenumeranti pentru o lucrare cá acést'a?! „A lucrá mai reu, decâtu cum poti — dice Cvintilianu XII. 9. — insemnéza nu numai a fi negliginte, ci si a fi perfidu si tradatoriulu causei intreprinse“ Cei cari au cetitu „Amvonulu“ din 1868 voru recunósce — credu, — ca nu amu firea, a dá mai putienu si mai reu, decâtu sum in stare a dá dupa poterile mele. Reputatiunea mea dara, si chiaru interesulu p. o. dd. prenumeranti mi sfatuiá, a asceptá mai bine cu continuarea „Amvonului“ decâtu a face lucru de claca, numai cá sa-lu scuturu odata de pre grumazi. Cerendu din consideratiunile aceste indulginti'a p. on. dd. prenumeranti, vinu a face cunoscutu cu tóta onórea, ca cu 1 Mart. a. c. punu „Amvonulu“ sub tipariu, continuându a-lu scóte regulatu cu acea modificare, ca in locu de a-lu publicá in nri, lu voiu publicá in 4 tomuri; prin ceea ce voiu castigá si eu, avendu de a face astfeliu mai arare-ori cu neplacerile speditiunei; dara voru castigá si p. o. dd. prenumeranti, primindu tomuri intregi curate, in locu de a primí numeri singurateci, de multe ori mangiti si stricati prin negrigirea postala, Tomulu I, va cuprinde predice pre serbatorile si Dominecele dela S. Rosale pâna la Descapetarea st. Ioanu, si va aparé cu capetulu lui Apriliu a. c. Asiá voru urmá si cele-lalte 3 tomuri dupa olalta, cuprindiendu fia-care câte unu periodu anumitu alu anului; iéra la capetulu fia-cârui tomu se voru adauge predice ocasiunali. Insemnu in urma, ca nrii aparuti in anulu trecutu din cursulu II. alu „Amvonului“, cari cu cele-lalte pregatiri dimpreuna mi-au costatu spese preste 400 fl. v. a. se considera de neaparuti, si spesele facute cadu in daun'a mea. Oradea-mare 26 Febr. 1872.

Iustinu Popfiu.

⁂ (Cev'a despre salari. „Skolsky Prjatelj“, fói'a scolara din Croati'a, are o corespondintia din tienutulu superioru alu confinieloru militari, din carea se vede ca acolo s'au escrisu unu concursu pentru dóue posturi. Unulu din aceste posturi este impreunatu cu unu salariu de 200 fl. Acest'a este postu de invatiatoriu. Celalaltu postu este impreunatu cu unu salariu de 300 fl. pre lânga unu relutu pentru haine si cuartiru naturalu. Acest'a este postulu de unu panduru. Pentru amendóue posturile si cu deosebire pentru celu dintâiu numai cu anevoie se voru gasí aspiranti, pentru ca reflectantiloru le cade fórte greu, ca in acea-si comuna s'a stipulatu pentru porcariulu satului unu salariu de 400 fl.

Concursu.

Nimicindu-se alegerea de protopresbiteru la protopresbiteratulu gr. or. rom. din tractulu Siriei (Világos) tienuta in 16 Octobre 1871 — pentru ocuparea postului de protopresbiteru la acestu protopresbiteratu, cu acést'a se deschide concursu nou.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu urmatórele:

a) Veniturile parochiei protopresbiterale din Siri'a, precum un'a sessiune de pamentu aratoriu, birulu. si tacsele parochiale.

b) Dela preotii gr. or. din tractulu protopresbiteralu, birulu in grâu a) 5 mesuri dela fia-carele preotu.

e) Tacsele stolare a) 1 fl. pentru fia-care sedula matrimoniala.

Doritorii de a concurge pentru ocuparea acestui postu suntu datari a dovedí cu documente valide.

1. Conformu dispusetiunei stat. org. cumca suntu apti si bine meritati pre terenulu bisericescu, avendu aptitudinea a o documentá cu atestatu din partea jurisdictiunei diecesane competinte.

2. Ca suntu meritati pre terenulu scolariu, literariu, si politicu-natiunalu.

3. Conformu decisiunei aduse in sinodulu eparchialu aradanu din anulu 1871 sub numerii 32 si 39. — recurentii sa dovedésca cumca pre lânga invetiaturile teologice au studiatu sciintiele juridice séu baremu cele filosofice.

Recurentii au a substerne recursele loru instruate cu documentele poftite — pâna la 12 Martiu 1872 st. v. adresandu-le si tramitiendu-le comitetului protopresbiteralu gr. or tractulu in Şiri'a-române (O. Világos) comitatulu Aradu in Ungari'a.

Datu din siedinti'a comitetului protopresbiteralu a tractului Siriei tienuta la 7 Fauru 1872 st. v.

In contielegere cu comisariulu consistorialu
Rrvd. domnu Iosifu Belesiu.
Comitetulu protopresbiteralu alu Siriei

(3—3)

Anunciu.

Se escrie o tratare de ofertu despre liferarea a 700 stângini de lemne de arsu, in partie de câte 100 stângini, berariei Orlatiane in tempulu dela 1 Aprile 1872 pâna la finea lui Martiu 1873.

Conditiunile se potu vedea la administratiunea berariei orlatiane si in comptoarulu berariei orlatiane de actii (suburbiulu Iosefinu; cas'a la „Regele Ungariei“).

Cu terminulu pâna la 20 Martiu 1872.

Consiliulu administrativu.

(2—3)

Edictu.

Ioanu Opreanu din Rovin'a comit. Zarandului se provóca prin acést'a a se infatisiá inaintea scaunului protopopescu a Zarandului in terminu de unu anu dela datulu de pres., pentru cá sa stea fatia cu soci'a sea Varvar'a nasc. Boticiu, pre care cu necredintia de multi ani a parasit'o si a pribegitu in locuri necunoscute. La casu cându in acestu terminu nu se va infatisiá se va decide caus'a in sensulu canóneloru si fâra densulu.

Scaunulu protopopescu gr. or. a Zarandului.
Brado, 1 Fauru 1872.
Nicolau I. Miheltianu,
prot. gr. or. alu Zarandului.

(1—3)

Edictu.

Ioanu Bucuru Plotogea din Port'a, carele de mai multu tempu a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia, An'a Ioanu Secarea din Sohodulu, — prebegindu in lume necunoscutu — se citédia prin acést'a, in terminu de unu anu, si o di, a se presentá inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i urditu, se va decide si in absenti'a lui, in sensulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului, Zernesti in 9 Ianuariu 1872.

I. Metianu,
protopopu.

(1—3)

Edictu.

An'a lui Georgiu Badiu, care de mai multu tempu a parasitu cu necredintia, pre legiuitulu seu barbatu Georgiu Pripisiu, ambi din Codlea, — pribegindu in lume, si nesciindu-se unde petrece, — se citédia prin acést'a, in terminu de unu anu, si o di, a se infatisiá, inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i urditu, — se va decide si in absenti'a ei, — in sensulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului, Zernesti 31 Ianuariu 1872.

I. Metianu,
protopopu.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale T ansilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^{1}/_{3}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^{1}/_{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^{1}/_{2}$ cr. v. a.

Nru 17. ANULU XX.

Sabiiu, in 27 Februariu (10 Mart.) 1872.

Motivele si resultatele passivitâtiei.

VI· „Dara in an. 1866 amu fostu „provocati sa tramitemu deputati la diet'a din Pest'a — inse „numai pentru actulu de incoronare.— Corespuns'au ei (ablegatii români) acestui mandatu séu „bá? s'a potutu ori-cine convinge despre acést'a din jurnalistic'a romàna. Ergo passivitate.“

Asiá suná sentinti'a premotivata a unui judecatoriu, — si inca presiedinte de judecatoria — in conferinti'a passivistiloru din Mercurea.

Nu este ací scopulu nostru de a justificá pre ablegatii români dela diet'a din Pest'a din a. 1866, — pentru ca acést'a e tréb'a loru personale, iéra incâtu ea atinge si obiectulu — ce'lu pertractâmu — póte ca vomu mai reveni la ea mai tardiu. —

Pentru acum concedemu si noi aceea ce scimu cu totii, ca jurnalistic'a romàna, care a representatu si mai represinta inca principiulu absolutei passivitâti, a aruncatu destule petri asupr'a ablegatiloru români, imputându-le ca prin intrarea loru in diet'a din Pest'a au mancatu autonomi'a Ardélului, au periclitatu interesele natiunei si altele s. a. —

Dara fiindca unu „judecatoriu“ dreptu are de a deduce sentinti'a sea nepreocupatu de o partida séu de alt'a — numai din fapte constatate, si numai pre basea legiloru positive, — ni va permite susu-laudatulu judecatoriu, de a-lu intrebá mai intâiu, ca dupa ce norm'a jurisdictiunale pretinde d-sea de a fi si incusatoriu si si judecatoriu ? si dupa ce ordine procesuale ia elu fassiunile incusatoriloru alegate in propriele jurnale dreptu doveda asupr'a incusatoriloru ? in fine — fiindca dlu judecatoriu tiene asiá de strictu la autonomi'a si legile positive ale Ardélului — spuna-mi : unde a cetitu d-lui in acestea vre-unu paragrafu, care sa dea dreptu séu sa permita ablegatiloru ardeleni de a intrá in diet'a din Pest'a numai pentru actulu de incoronare ? — óre cei dintâiu ablegati români din Ardélu, cari la 1848 au intratu in diet'a din Pest'a pre cine au avutu de a-lu incoroná acolo ?

Eata dle judecatoriu ca sentinti'a d-tale e — nula. —

Dara sa concedemu ca ablegatii români din diet'a pestana nu au castigatu „mai nimic'a séu fórte putienu“; — intrebu : urméza de ací, cá sa nu mai tramitemu ablegati români la dieta nici odata, séu sa ne punemu in passivitate absoluta, prin care sa deschidemu calea, cá sa representedie interesele nóstre nationali numai ablegati neromani ? — Si déca d-t'a cá judecatoriu vre-odata n'ai nimeritu „mai de locu séu fórte putienu“ de a face o sentintia, care sa placa la toti — urméza de ací, cá toti judecatorii sa fia improscati cu petri, si inca unu românu sa nu-si mai apere causele sele de lite, ci sa le inchine passivitâtiei, séu sa lase pre contrarii, cá sa-i representedie si sa-i apere ? —

Apoi ai uitatu d-t'a de acsiom'a juridica ca „qui tacet consentire videtur?“ Nu observedi d-ta, ca tocmai prin passivitate, consemti — tacendu — la tóte ce se lucra in dieta despre cestiunea Ardélului, de caus'a natiunale, de legea electorale si altele s. a. ? —

Nu vedi d-ta, ca tocmai motorii si purtatorii passivitâtiei suntu acei'a cari prin politic'a loru acést'a cu multu mai multu au mancatu din autonomi'a Ardélului, cu multu mai multu au periclitatu interesele nationali si altele s. a. decâtu ablegatii români, cari — chiaru dupa marturisirea d-vóstra — cându diceti ca n'au facutu mai nimic'a séu fórte putienu, recunósceti ca totusi au facutu ce-va ? —

Eata dle judecatoriu, ca sentinti'a d-tale enunciata asupr'a ablegatiloru români, si conclusiunea scósa din aceea, cá românii sa se arunce in gróp'a passivitâtiei, pre câtu e lipsita de o deductiune naturale, pre atât'a si in punctulu meritului e — nedrépta !

Déca ablegatii români n'au corespunsu mandatului loru, n'au corespunsu asceptârei publice a româniloru, — apoi din acést'a logic'a mintei sanetóse nu póte altu ce-va deduce, decâtu : celu multu aceea, cá sa alegeti pre altii mai harnici !

(Va urmá.)

Epistole dela tiéra.

(Urmare si fine.)

Déca insa nu ne-amu adunatu, — poftimu placali domniloru celoru ce nu le-a trebuitu congresu — din caus'a unei jalusii nefundate — a privi resultatele a vedea confusiunile ce se ivescu si se inmultiescu pre di ce merge. Dée bunulu D-dieu cá conduit'a inteligintiei nóstre cea ce vede pericolu in adunarile nationale sa aiba unu sfarsitu bunu, — dar' eu unulu de si nu mi place a me numerá intre pessimisti amu unu presimtiu óre-si care de temere. Asupririle si nacasurile ce se descarca asupr'a nóstra eu unulu nu le voiu atribui eschisivu si neconditionatu nici cându numai unguriloru, ci si discordiiloru ce domnescu adi intre carturarii români.

Mi veti dice dle redactoru, ca diferintie de principii in politica suntu unu obiectu de tóte dilele si la alte natiuni. D'a ! ve intielegu, eu n'amu nimicu in contr'a astoru diferintie, ba le voiu apretiuí, câci unde lipsescu aceste se ivesce atestatulu de paupertate ; la noi inse aceste diferintie au degeneratu demultu in scisiune formala sistematica, si din cele dóue tabere cu numirea inventata mai ieri alaltaieri de „passivisti si activisti,“ un'a a parasitu de multu terenulu luptei obiective. Din aceste dóue trupe micutie, spre daun'a si spre nenorocirea natiunei, — mai cam din a. 1865 incóce, paralisédia astfeliu cea passivista pre caealalta, incâtu celu mai aprigu si mai neimpacatu inimicu alu natiunei române nu o aru fi sciutu nici cându disciplinà cu o desteritate mai mare decum se afla ea astadi. De aci apoi urmat'a stagnatiune, de aci inerti'a ce se afla astadi la noi, dara pre carea me temu ca o vomu plati cu totii — si o vomu simti-o amaru mai tardiu. Suspiciunarile, invectivele si epitetele cele marsiave cu cari se descarca astadi la noi asiá numitii pasivisti contr'a activistiloru, insultârile cu cuvintele „tradatorii de natiune, cumparati mai scie atotu bunulu cu câte mii, ce li rostescu acei'a fâra nici o rusine, au strebatutu a fi cunoscute astadi ici colea si intre poporu, iér' poporulu póte mâne poimâne sa intrebe si elu pre aparatorii pasivitâtiei : Eu spuneti-ne voi voiniciloru, — ómeni de omenia, nu cum-va togmai voi a-ti primitu argintulu lui Iud'a, — cá sa impedecati ori-ce activitate, si asiá sa ni dati prada acelor'a pre cari voi ii numiti inimici si voitorii de reu ai poporului românu ?

Dar én sa mai lasâmu ómeni buni din suspiciunârile nóstre copilaresc. Ungorii dóra n'au mancatu cép'a ciórei, cá sa-si imparta banii loru, nici cu passivistii nici cu activistii români. Portarea româniloru astadi e unica in feliulu seu, ea numai are parechia in istori'a nóstra romàna nationala.

Discordiele, ur'a personala, poft'a de isbanda, ambitiunea vana, si alte patimi ticalóse — ce domnescu astadi intre românii nostri, chiaru — intre elit'a inteligintiei nóstre — suntu dóra de ajunsu, pentru cá sa produca scisiunea in natiune, sa o slabésca, sa o culce la pamentu si adi mâne sa o duca la sapa de lemnu, — de ce dara sa-si mai prapadésca cine-va banii sei spre a cumperá si corupe pre nu sciu cine ? Ori crede cine-va ca ungurii de astadi suntu atâtu de neghiobi, atâtu de simpli cá sa nu ni cunósca slabiciunile si petitiunile nóstre ? D'a, ei ni cunoscu pré bine, 'si ridu in pumní si ni aplauda, câci loru tocmai acestea discordie li suntu fórte bine venite ; iéra passivitatea este tocmai aceea ce li trebuiá loru, — cá sa li mane tóta ap'a pre mór'a loru ; ei voru scí de siguru pré bine, ca unu poporu si inca unu poporu carele si altu-cum dispune de poteri si mijlóce fórte putiene, cá alu nostru — prin inertia, prin nelucrare — séu deca ve place prin — passivitate, — 'si prepara singuru singurelu caderea si nefericirea sea.

Dara apoi vorbele la o parte. Dilele de ispita se apropia, alegerile pentru diet'a viitóre suntu la pragulu usiei. Spuneti-ne unde e oraculuIu — carele sa ni scia invetiá : ce e de facutu ? Sa nu alegemu ? Bine ! acést'a e usioru, aideti sa stâmu cu mânile incrucisiate, sa facemu pre domnulu comodu, sa ni aprindemu sugar'a de havana, sa asceptâmu linisciti — pâna va veni la noi doritulu eldorado, dara apoi poporulu tieranu, betulu — de elu, condusu de judii cercuali magiari — totu va votá, si neaflându in giurulu urnei unu sufletu de românu, — elu póte, de-si ostandu — in credintia, ca barbatii români — inteligenti'a lui l'a parasitu, va votá.

Iéra déca cine-va si va mai face calculi, cumca poporulu astadi dupa cum stâmu, nu va merge, ori nu va fi condusu la urna, — apoi se va amagí se va insielá fórte tare.

Aveamu inca a ve mai scria si insirá aci câte ceva dle redactoru, dar' eata mi sosí la mâna nrulu ominosu 13, alu „Albinei.“ Amu cetitu cu atentiune dara cu inim'a sfasiata art. de fondu din fruntea acelui diuariu, ne-amu uimitu si mi-a cadiutu nenorocitulu condeiu d'a mâna. Asiá dara Parintele nostru Mitropolitu Andreiu, alu cârui tactu si intielepciune nu le-a potutu trage la indoiéla pâna astadi nici strainii, a cârui inima nu cunósce alta dorintia decâtu a-si vedea fericita natiunea sea, — este amenintiatu, cá nu cum-va sa cutedie a se pune cá conducatoriu in frunte, iéra cas'a si curtea lui — pre carea noi astfeliu o cunóscemu, incâtu despre dens'a sa potemu dice cu psalmistulu : „ca elu umbla intru nereutatea inimei sele, elu nu pune inaintea ochiloru sei lucru fâra de lege, elu uresce pre cei ce facu calcare de lege ; de elu nu s'au lipitu inima indaratnica, pre celu ce se abatea dela elu, adeca pre celu reu, nu l'au cunoscutu, pre celu ce clevetea intru ascunsu pre vecinulu seu, pre acel'a l'au ignoratu, cu celu mandru cu ochiulu si cu celu nesatiosu la inima cu acel'a n'au petrecutu, ochii lui preste credinciosii pamentului cá sa siéda ei impreuna cu densulu, celu ce umbla in cale fâra prihana acel'a i slujesce, nu locuiesce in mijloculu casei lui celu ce face mandria si celu ce graiesce nedreptâti !“ — spionate si denuntiate, nu de straini, nu, — ci de ai sei, de ómenii sei. Ddieule ! dara acum pâna intr'atât'a amu ajunsu ?

—u.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 26 Februariu a casei deputatiloru se cetesce mai intâiu si autentica protocolulu siedintiei precedinte. Dupa resolvirea unoru afaceri secundarie trece cas'a la ordineâ dilei, la care sta continuarea desbaterei generali despre proiectulu de lege de alegere.

A. Csánády pretinde sufragiulu universale si votarea secreta si incheia cu dechiaratiunea ca primesce propunerea lui Irányi.

K. Bobory se pronuncia in acelasi intielesu. Elu vorbesce despre impartirea nejusta a cercuriloru de alegere si amintesce, ca spre e. H. M. Osiorheiu, alu cârui deputatu fu alesu pre bas'a unui programu opositiunalu, si apoi trecù la drépt'a, esmite cu 56,000 locuitori, numai unu deputatu.

Fr. Chorin sî Bl. Orbán se pronuncia in intielesulu lui Tisza.

S. Schvarz nu póte acceptá nici propunerea lui Tisza, nici pre a lui Irányi. Propunerea lui Tisza e dupa parerea lui unu „non sens“, o negatiune simpla, fâra de tóta propunerea positiva. Vorbitoriulu esterne in fine unu proiectu de resolutiune, in urm'a cârei'a cas'a sa insareinedie pre ministrulu a modificá, pre lânga retienerea pârtiei a 2. sî 3 a proiectului de lege, partea ce se refere la censu, asiá incâtu sa fia indreptatiti la alegere toti câti sciu scrie sî cetí. (Aplause viue in drépt'a.)

In siedinti'a din 27 Februariu a casei deputatiloru anuncia presiedintele, dupa resolvirea formalieloru obicinuite, din o scrisóre a ministru-presiedintelui, denumirea lui Vacanovics de locotenentu Banalu.

La ordinea dilei sta continuarea desbaterei din siedinti'a trecuta.

N. Iancovich (pentru propunerea lui Tisza) privesce impregiurarea de o fericire ca, barbatii regimului de astadi nu conduceau destinulu tierei in anulu 1848, câci déca ei nu suntu in stare a creá o lege de alegere acceptavera, cum aru fi fostu in stare a conduce acea epoca de reforma? Novel'a de alegere forméza unu regresu decisivu fatia cu legea de alegere din 1848 sî nu se póte acceptá fâra de a periclitá interesele poporului. La desbatere mai iau parte contele Vas, E. Madarasz, G. Varady sî I. Schvarz, parte pentru proiectulu regimului parte pentru celu alu opositiunaliloru.

D. Szilágyi combate prin o vorbire mai lunga propunerile lui Tisza sî Irányi, apera proiectulu regimului sî se dechiara pentru elu. Vorbitoriulu dice intre altele ca stâng'a e in eróre déca opina, ca drépt'a aru voi a sustienea censulu din 1848, impartirea cercuriloru de alegere din 1848 sî referintiele diverginte ale Transilvaniei. Aici e vorb'a de dispositiuni provisorie, de óre-ce dispositiuni definitive suntu inca impossibile.

Contr'a proiectului regimului se mai pronuncia K. Gyiczy, I. Bones sî A. Csiky.

Ministru-presiedintele presinta legea bugetului sanctionata de M. Sea, care indata se sî promulga; cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 28 Fauru a casei ablegatiloru se autentica mai intâiu protocolu siedintintiei precedinte.

Ministrulu de cultu sî intructiune Pauler respunde la unele interpelatiuni particulare, mai de multu tempu facute.

Referintele comitetului centralu K. Széll asterne raportulu despre proiectele de lege, pre care le-a desbatutu ieri comitetulu financialu. Rapórtele se voru tipari sî pune la timpulu loru la ordinea dilei.

La ordinea dilei despre novél'a alegerei vorbesce Ad. Lázár, pentru propunerea lui Irányi, repetiendu tóte câte s'au produsu contr'a proiectului de lege pâna acum din partea vorbitoriloru dela stang'a estrema.

B. Halasz spriginesce propunerea lui Tissa sî face regimului imputarea ca a creatu o lege reactionaria in locu de o reforma de alegere liberale, care violéza drepturile poporului.

Stratimirovics cetesce sub o nelinisce mare a casei o vorbire lunga sî neintielegivera, pentru de a spriginí propunerea lui Iranyi.

A. Szilady (pentru propunerea lui Tisza) afla ca prin proiectulu acest'a de lege se lovesce tocmai elemntulu magiaru, inse nu nationalitâtile.

Guido de Bausznern (sasu) care astadi dintâiasidata — vorbesce — contr'a sufragiului universalu a cârui introducere aru avea dupa parerea lui numai o urmare sî adeca: nimicirea preponderantiei elementului magiaru. (Contradictiuni tumultuóse la steng'a) Densulu votéza pentru proiectulu regimului.

P. Vaida pledéza pentru sufragiulu universalu; elu afla, contr'a lui Bausznern, tocmai in sufragiulu univ. garanti'a preponderantiei magiare. Polemiséza in o vorbire lunga contr'a lui Schvarz, lui Szilágyi sî a tuturoru antevorbitoriloru, cari se dechiarara contr'a sufragiului universalu sî incheia, recomandandu acceptarea propunerei lui Irányi.

Ordinatiune ministeriale cu privintia la competinti'a scauneloru orfanale.

De óre ce se ivira indoiele in cause orfanale tutelare sî de curatelu, cu privintia la competinti'a judiciale sî cerculu de activitate a scauneloru orfanale regulate, in §. 6 din art. de lege 42 din a. 1870, ministrii de interne sî justitia au dispusu pre bas'a impoternicirei, ce isvoresce din §. 25, art. de lege IV. din a. 1869, urmatórele:

§. 1. Judecatori'a orfanale denumesce unu curatoru pentru minoreni, absenti, smintiti (de minte), pentru cei dechiarati de resipitori, câtu sî pentru copii, a caroru parinti suntu detenati in case de corectiune, respective pentru administrarea averei loru. Acést'a are valóre sî la casu, cându, conformu legei séu prescripteloru sustatatóre, administrarea tutelare a averei unui incarceratu detenatu in localitâtile de inchisórea ale judecatorieloru apare necesaria.

§. 2. Cu privintia la aceea, ca punu-se majoreni sub curatela, are a decide judecatori'a.

§. 3. Dupa ce introducerea procedurei in mositeniri se tiene, in poterea cap. 8 din art. de lege 54 din anulu 1868, de competinti'a judecatoriei respective, judecatori'a orfanale dispune pâna atunci, pâna cându pertractarea lasamentului séu procesulu de mositenire inca nu e finitu, numai intru atât'a incâtu va fi avisatu din partea judecatoriei competente, in intielesulu §§ 575 sî 576 din art. de lege 54, din anulu 1868, a se ingrigí pentru representarea persóneloru amintite in punctele a) sî b) a §. 560 séu a dá intielegerei urmate probarea oficiósca tutelara, in intielesulu § 566.

§. 4. Asecurarea provisoria a lasamentului insemnata in §. 563 art. de lege 54 din anulu 1668 se tiene de organele de administrare incredintiate cu luarea in vedere a casului mortici, — cu inceputulu procedurei judiciali inse pâna la finirea intarita din partea judecatoriei a pertractârei lasamentului séu procesului mositenirei are a se ingrigi oficiulu respectivu pentru asecurarea sî administrarea averei inventate câtu sî la casu necesariu pentru comissiunea unui curatoru de massa, in intielesulu §§. 568 sî 588 ai art. de lege 54 din anulu 1868; cu privintia la sustienerea sî ingrigigirea erediloru ce stau sub tutela séu curatelu dispune pre lânga ascultarea judecatoriei orfanale oficiulu de ereditate.

§. 5. Déca cei de sub tutela séu curatela suntu avisati la calea procesuale, in intielesulu §. 587 alu art. de lege 54 din anulu 1868, decisulu respectivu e a se inmanuá judecatoriei orfanale sî acést'a e restrinsa a silí pre tutela séu curatoru la luarea masureloru necesarie. — In lips'a de curatoru judecatori'a orfanale e deobligata a esmite pre fiscalulu jurisdictionalo spre apararea drepturiloru minoreniloru séu altor'a ce stau sub curatela.

§. 6. Intabulati'a inmobilieloru de ereditu pre numele erediloru se face totu de un'a prin judecatori'a funduaria din oficiu, in intielesulu §. 581 alu art. de lege 54 din anulu 1868.

§. 7. Indata ce mositenirea, séu partea aceloru ce stau sub tutela respective curatela se preda prin oficiolatulu inventariale judecatoriei orfanale, séu cându judecatori'a orfanale e din partea judecatoriei rogata a comissioná unu curatoru, nu in casuri de ereditu: atunci se incepe pre data competinti'a judecatoriei orfanale cá oficiolatu orfanale sî tutelaria, insemnata in §. 8. alu art. de lege 42 din anulu 1870, care se estinde preste persón'a pupililoru sî curatiloru, preste control'a tutoriloru sî curatoriloru sî esaminarea socoteliloru sî care duréza pâna atunci pâna cându tutoratulu, respective curatoriulu se sistéza oficialminte.

§. 8. La casu ca tutorulu séu curatorulu, deoblegatu a-si dá socotéla, sa nu asterna la tempulu seu socotél'a, judecatori'a orfanale casualmente e deoblegata alu restringe la darea socotelei pre calea procesului de provocare in intielesulu §. 518 alu art. de lege 54 din anulu 1868. Cându cu ocasiunea esecutârei socoteleloru asternute s'aru aflá vre-o scadere séu alta dauna, ce privesce pre pupilu séu curatu, judecatori'a orfanale e sub responsabilitate restrinsa a face pasii civili séu criminali necesari pentru delaturarea daunei mai departe a pupililoru séu curatiloru respective pentru de a trage la respundere pre tutori séu curatori sî la casu necesariu de a luá mesurile necesari pentru asecurarea massei eventualu periclitate.

§. 9. Dreptulu de decidere, cu privintia la dechiararea de majorenitate a mireniloru se tiene de competinti'a ministeriului r. ung. de interne.

§. 10. De óre-ce afacerile de adoptiune sî legitimare se tienu sî de ici incolo de competinti'a ministeriului de justitia, se determina cu privintia la aceste, ca la intemplare sa fia interese sî de ale minoreniloru la mediloc, afacerile aceste au a se resolví dupa ascultarea judecatoriei orfanale respective.

Bud'a, 30 Ianuariu 1872.

W. Tóth, Stefanu Bittó.

Apelu

câtra invetiatorii din patri'a dascalului Lazaru, ma câtra toti românii in genere.*)

Conformu unui coclusu adusu in siedinti'a invetiatoriloru adunati intr'o conferintia in 4/16 Fauru 1872 la Fagarasiu avemu onóre a conchiamá prin acést'a pre toti invetiatorii din tiér'a Oltului la prim'a adunare a invetiatoriloru din protopresbiteratele I. sî alu II-lea ale Fagarasiului la satulu Avrigu pre Sambat'a lui Lazaru, numita sî Sambat'a Floriiloru, cu care ocasiune se va tienea unu parastasu marelui dascalu Georgiu Lazaru. Programulu precum sî ordinulu de di alu adunarei se voru vedea mai josu in sumariulu procesului verbale. Este o detoria de prim'a ordine pentru cei viui a aretá din cându in cându sî totu déun'a recunoscinti'a sî respectulu celoru morti, cari si-au sacrificatu sanatate sî viétia pentru inaintarea românismului.

Pentru noi insa, fratiloru invetiatori! este o indoita datoria a alergá la mormentulu lui Lazaru cá vediendu umbr'a lui sa ne intórcemu la posturile nóstre plini de nóue fortia, de nóue poteri spre a luptá cu curagiu la marea opera a luminarei sî crescerei neamului romanescu! — Iéra voi, numerosi disciputi, din patri'a adoptiva scapaveti ocassiunea d'a venì sa asistati la parastasulu, ce se va face in onórea, in amintirea, celui mai scumpu dascalu alu vostru, care va pusu inceputulu scólei române gonindu hidrele din Fanariu?!

Avemu onóre déru a invitá la adunarea dela Avrigu pre românii din tóte unghiurile locuite de ei. Amu dorí din anima românésca, cá clas'a invetiatoriloru sa fia câtu de bine representata.

Fagarasiu, 6. Martie 1872 supra.

Presiedintele adunarei:
Ioanu Dim'a Petrascu,

Secretariu:
Ioanu Lupu,

Sumariulu

procesului verbale din siedinti'a subcrisiloru invetiatori adunati la Fagarasiu in 4/16 Fauru 1872 pentru o consultare de cariera in urm'a unei invitatiuni confidentiale adresate de Ioanu Dim'a Petrasicu, directorele scólei normali „Radu Negru,“ din urbea Fagarasiu.

Presenti:

Ioanu Dim'a Petrasicu, directorele scólei normali ort. or. „Radu Negru“ din Fagarasiu. Ioanu Buzea, invetiatoriu scólei normali ort. or. din Fagarasiu. Ioanu Popoviciu invetiatoriu scólei normali ort. or. din Fagarasiu. Georgiu Comaniciu, direct. scólei norm. ort. or. din Veneti'a inferióre. Nicolau Tataru, invetiatoriu scólei norm. ort. or. din Veneti'a inferióre. Nicolau Comaniciu, inv. scólei norm. ort. or. din Veneti'a inferióre. Ioanu Lupu, directorele scólei norm. granitieresci din Vistea inferióre. Nicolau Barsu, inv. scólei norm. granitieresci din Vistea inferióre. Georgiu Dordea, inv. primariu in comun'a Beclénu. Petru Marhau, inv. in comun'a Galati. Ioanu Ludu, inv. in comun'a Birivoii mici sî mari. Andreiu Mog'a, inv. in comun'a, Coman'a inferióre. Candidu Mujlea, inv. in comun'a Dridifu. — Ioanu Nicoara, inv. in comun'a Dragusiu. — Vasiliu Peicu, inv. in comun'a Vistea superióre. Ioanu Prie inv. in comun'a Sambat'a superióre apusana.

Ioanu Dim'a Petrasicu ocupându presiedinti'a provisoriu atinge scopulu intrunirei, sî dupace bine ventéza pre onorabilii frati de cariera, i róga sa-si constitue biroulu.

Purcediendu-se la constituirea biroului se alegu prin aclamatiune de presiedinte, Ioanu Dim'a Petrasicu sî de notariu Ioanu Lupu.

Agendele.

1. Presiediedintele multiumindu adunarei de

---

*) Celelalte diuarie nationale ciscarpatine sî trancarpatine suntu rogate cu onóre a publicá acestu apelu impreuna cu sumariulu procesului verbale câtu mai iute.

incredere o róga, cá mai inainte d'a intrá in corentulu objecteloru de desbatere sa aléga o comissiune de doi, cari sa invite la siedintia sî pre parintele protopopu locale, Petru Popescu.

ad 1. Spre acestu scopu se alegu doi membrii; Georgiu Comaniciu sî Georgiu Dordea. —

2. Presiedintele propune de urgentia conchiamarea unei adunari generale de invetiatori — celu pucinu a invetiatoriloru din ambele protopresbiteriate ort. or. I. sî alu II. ale Fagarasiului, care adunare sa se tiena in Sambat'a lui Lazaru la satulu Avrigu, unde se afla ingropate remasitiele pamintesci ale nemuritoriului Lazaru. Atunci adunarea sa se constituie intr'o reuniune invetiatorésca cu numele „Societatea Lazaru."

ad 2. Acést'a importanta propunere se primesce cu entusiasmu de câtra adunare in tóta intinderea ei.

3. Presiedintele propune unu parastasu marelui dascalu, Giorgiu Lazaru, care sa se sevarsiésca cu ocasiunea adunarei la Avrigu.

ad 3. Le aproba.

4. Se propune din partea presiedintelui alegerea unei comissiuni pentru elaborarea unui proiectu de statute sî a unui regulamentu pentru reuniunea infiintianda.

ad 4. In asta comissiune se alegu Petrasicu, Buzea, Lupu, Comaniciu, Dordea, Popoviciu, sî Tataru.

5. Se pune la discutiune modulu conchiamarei acestei adunari.

ad 5. Se decide a se conchiamá adunarea a. pre calea diurnalistica. b. Sa se róga totu odata respectivii domni protopresbiteri ai Tierei Oltului: Petru Popescu sî Vasiliu Macsimu a tramite câte unu circulariu pre la toti invetiatorii din protopresbiteratele d-loru cu indetorirea, cá pre anumit'a di nesmintitu sa se afle la faci'a locului. —

6. Se propune din partea presiedintelui elaborarea unui programu sî a unui ordinu de di pentru diu'a adunarei.

ad 6. Primindu-se propunerea se face urmatoriului programu;

1. Se va face unu parastasu nemoritoriului Lazaru, cu care ocasiune i va se tiené unu panegiriu la mormentu.

2. Adunarea generale se va proclamá in siedintia solemna de reuniune a invetiatoriloru ort. or. din protopresbiteratele I. sî alu II-lea a le Fagarasiului cu numele „Societatea Lazaru."

3. Primirea unoru statute sî a unui regulamentu pentru societate.

4. Dispusetiuni generali. Suntu invitati toti câti se intereséza de adunerea nóstra, a vení la Avrigu in Sambat'a lui Lazaru numita sî Sambat'a Floriiloru.

Ordinulu de dî alu adunarei:

1. In Sambat'a lui Lazaru toti invetiatori se aduna in localulu scólei la órele 7 antemeridiane.

2. La órele 7½ mergerea la s. biserica in corpore, ascultarea servitiului divinu apoi asistarea la parastasu lânga mormentulu lui Lazaru.

3. La finea parastasului tienerea cuventului funebru.

4. Pausa de o óra.

5. Adunarea sî va deschide siedinti'a la órele 11½, se va constitui, sî va primí statutele sî regulamentulu, va deliberá sî va face decissiuni meritórie sî obligatóre pentru membrii sei reuniali in óre cari cestiuni importanti de cariera.

6. Se propune alegerea unui'a din sinulu adunarei, care sa tina cuventulu funebrale la parastasu.

ad 6. Cu unanimitate de voturi se alege Ioanu Dim'a Petrasicu.

Ne mai fiindu alte agende de pertractatu presiedintele printr'unu cuventu de multiumita inchide adunarea, radicându siedinti'a la ór'a 1. postmeridiana.

Fagarasiu dat. ut supra.

Presiedinte: Notariu:
Ioanu Dim'a Petrasicu, Ioanu Lupu,

Urméza inca 14 subscrieri.

Discursulu deputatului Sigismundu V. Popu

pronunciatu in siedinti'a dela 23 Fauru a camerei representantiloru, cu ocasiunea desbaterei generali asupr'a modificârei legei electorale.

Onorabila camara! Cându in diet'a dela Posoniu din 1848, in loculu constitutiunei de pâna atunci — in urm'a poternicei influintie a spiritului tempului desvoltatu — s'a inarticulatu sistemulu representativu, bucuri'a a fostu pretotindenea generala.

Erá unu aspectu redicatoriu de anima, cându in urm'a triumfului tricolorului, de seculi eschisu din drepturile sale, sî a rehabilitârei drepturiloru omenimei, omulu vedea diferitele nationalitâti din acést'a patria comuna cum se apropiau de unguri, cum se imbracisiau, cum si-stringeau mânile cu placere sî incredere.

Fia-cine a fostu inspiratu, a fostu petrunsu de grandiositatea acestei invingeri.

Fostulu domnu de pamentu a datu mân'a cu fostulu seu iobagiu, aristocratulu superbu cu omulu sî concetâtianulu seu, pâna acum desconsideratu. Devis'a tierei, dela o margine pâna la cealalta a ei, a fostu numai un'a: libertate, egalitate sî fratietate. Trinitatea acestoru cuvinte a causatu bucuria universala. Sî cu totu dreptulu, on. camera! câci restituirea sistemului representativu in loculu staturiloru sî orduriloru este un'a dintre cele mai maretie victorie ale legiloru din 1848, un'a dintre cele mai mandre margele, sî se póte dîce, ca a fostu sî remâne diamantulu celu mai mare sî mai scumpu alu corónei. Acést'a victoria constitutionala a cascigatu espressiunea prin art. V. alu dietei din Posoniu din 1848, nu inse sî prin art. II. alu legei electorale pentru Ardélu.

Acum dar', dupa 24 ani, cându ne apucâmu de modificarea legei electorale, circumscrisa in acesti articuli de lege, se cuvine sî e de doritu, cá pre bas'a esperintieloru facute in acestu timpu, adeca in 4 sessiuni dietale, totu aceea ce amu aflatu bunu sî cu scopu in acestu proiectu de lege, sa tienemu, sî totu ce, mai cu séma inse in legea electorale ardeléne, este reu sî incompatibile cu egalitatea de dreptu, cu principiulu fundamentalu alu sistemului representativu, sa o punemu de laturi sî sa o modificâmu. La acést'a tintesce sî proiectulu de lege, ce jace inaintea nóstra.

La acestu proiectu de lege sî eu vreu sa vorbescu in detaiu.

Me voiu nesuí, pre câtu se póte, a aretá defectele acestui proiectu de lege si déca cu permissiunea on. camere cuventarea mea n'aru ajunge pre deplinu la mesur'a trebuinciósa facia de ponderositatea obiectului sî aru fi mai palida decâtu cuventârile strâlucite tienute eri, totu-si nu va desconsiderá acelu interesu, cu care detorimu fia-care causei celei sante a patriei. Guvernulu parlamentariu, pre care l'au primitu statele Europei dupa atâtea frecâri sî lupte, se baséza pre sistemulu representativu.

Representanti'a poporului inse acolo, unde nu voru sa se introduca sufragiulu universalu, are dóue insusiri esentiale. Un'a este detiermurirea capacitatei alegatoriului; cealalta e impartirea drépta a cercuriloru electorale, amesuratu proportiunei poporatiunei.

Acolo unde lipsescu aceste dóue calitâti esentiale, nici vorba nu póte fi despre o adeverata representantia a poporului, despre o adeverata viatia parlamentaria; câci guvernulu se constitue din majoritatea parlamentului sî guvernulu e respundietoriu parlamentului. Spre chiarificarea acestei afirmatiuni — facia cu legea electorale ardeléna, pre care sî proiectulu de lege vré sa o lase in statulu quo — in loculu meu voru vorbí, mai cu séma in decursulu cuventârei mele, cifre, cari suntu infalibile, sî date statistice autentice.

Diet'a dela Posoniu din 1848 a lucratu cu celeritate admirabile sî dreptate laudavera in ambele privintie, adeca in privinti'a capabilitâtiei alegerei sî a impartirei cercuriloru amesuratu proportiunei poporatiunei.

Membrii liberali ai legislatiunei de atunci au fostu petrunsi numai de o idea fundamentala: de ideea libertâtiei comune, fâra cugetu reservatu, sî de intemeiarea sistemului parlamentariu prin opiniunea sî vointi'a libera a poporatiunei intrege, fâra care sistemulu parlamentariu nu e altu ce decâtu eluderea, batjocorirea ideei fundamentale.

Ei, dar' parintii patriei din Posoniu n'au voitu a batjocorí, ci au doritu seriosu sa asecure sistemulu parlamentariu sî responsabilitatea guvernului, prin representanti'a poporului. Au derimatu murii, cari deosebéu pre nobilu de nenobilu; pre nenobilu inca l'au primitu intre marginile constitutiunei; i-au datu dreptu de alegere si nenobilului sî esercerea dreptului de alegere au legatu-o de atari conditiuni favoritóre, cu cari nu se póte laudá nici unu statu alu Europei; au enunciatu, ca toti acei'a suntu alegutori:

Cari in unu orasiu liberu regescu, séu in o comuna provediuta cu senatu organisatu posiedu o casa séu pamentu in pretiu de 300 fl., in alta comuna ¼ de mosia, séu alta proprietate de estensiune asemene acestor'a;

Cari suntu stabiliti cá meseriesi, comercianti, fabricanti, déca posiedu locari proprie de comerciu séu fabrice, sî déca meseriesii in continuu lucra celu putinu cu o calfa;

Cari, de sî nu cadu in clasele de mai susu, potu inse documentá din posesiunile loru de pamentu séu din capitale, unu venitu anuale constante sî securu de 100 fl. arginti; — fâra considerare de venituri, literatii, chirurgii, advocatii, geometrii, arteficii academici, profesorii, membrii academiei magiare de sciintia, apotecarii, preotii, capelanii, notarii comunali sî invetiatorii scóleloru poporale in acelu cercu electorale, in care posiedu locuinti'a stabila; cari pâna acum au fostu civi orasienesci, de sî nu posiedu calitâtile descrise in punctele de mai susu.

Ei au facutu impartirea cercuriloru electorale luandu in consideratiune numerulu poporatiunei alu teritoriului sî alu economiei comune.

Dreptulu esceptiunalu alu orasieloru regesci d'a tramite deputati, s'a regulatu astfeliu, ca cele mai mici s'au grupatu la olalta séu alaturandu-se la comitate, li s'a adusu inca atât'a teritoriu locuitu, câtu se recere pentru alegerea unui deputatu, sî amesuratu, proportiunei numerului representantiloru, câti suntu statoriti pentru acelu comitatu. Asiá s'a alaturatu comitatului Vasiu orasiulu regescu Köszeg, la cotulu Soproniu orasiele Kis-Marton sî Rust, la comitatu Posoniu orasiele reg. Sambet'a-Mare, St. Georgiu, Baziu, Modor, etc.

In urma s'a enunciatu la finea §-lui 5, ca déca Ardélulu vrea sa se unésca, elu va tramite din sinulu seu 69 deputati la diet'a Ungariei.

Cu bucuria a salutatu fia-cine victoriele salutarie ale legei, care a mantuitu poporulu de sub jugulu sî apesarea secularia, l'a provediutu cu drepturi egale: a stersu representanti'a orduriloru sî staturiloru si in loculu ei a introdusu sistemulu guveernului parlamentariu, sî in loculu guvernului dicasteriale neresponsabilu a asiediatu ministeriulu responsabile.

Pre cându se intemplau tóte acestea in Ungari'a, estu modu, precându legile aduse in diet'a dela Posoniu din 1848 au sapatu mormemtulu feudalismului, sî in mormentulu sapatu au sî ingropatu factorulu principale alu feudalismului: constitutiunea de orduri sî staturi, acoperindu gróp'a cu o pétra grea sî mare, cá sa nu mai póta reinviá de acolo.

Pre cându, dîcu, se intemplau acestea in Ungari'a astfeliu spre liniscirea comuna, pre atunci — in tiér'a celoru siepte pacate ereditarie — in Ardélu tóte se intemplau altu cum. Sî anume: Ordurile sî staturile, cari au fostu de facia la diet'a dela Clusiu din a. 1848, cu mare intielepciune au inscrisu in primulu articulu de lege, ca precum in Ungari'a s'a enunciatu sî pusu in viétia egal'a indreptatire a fia-carui locuitoriu, in acelu modu se recunósce sî aici, adeca in Ardélu, pentru fia-care locuitoriu alu patriei, fâra deosebire de limba sî religiune nationala, egal'a indreptâtire, cá principiu eternu sî nestramutaveru.

Sî a dechiaratu de sterse tóte acele legi, cari suntu contrarie acestui principiu; au recunoscutu deci de eterne sî nestramutavere totu aceea ce a decisu diet'a dela Pojonu din 1848. Sa vedemu acum, on. camera, cum au aplicatu on. orduri sî staturi dela Clusiu aceste principie eterne sî nestramutavere, pre cari le-au recunoscutu sî ei. Cestiunea se inverte in giurulu aplicârei unui principiu, sî inca a unui principiu solemne recunoscutu. Fiacine, inca sî acel'a, care, de mai multu tempu si-a uitatu de moralu si moralitate sî acelui'a care pentru fâra-de-legile sele, fu judecatu la mórte, se provóca la adeverulu eternu, nestramutaveru sî sântu.

On. camera! Inainte me rogu de iertare, déca numerii indegetati la inceputulu cuventârei mele voru figurá mai la vale, pentru a aretá, ca legea electorale ardeléna este o satira amara, o crassa sî clara batjocura pentru egalitatea de dreptu sî representanti'a poporului.

Terenulu istoricu alu Ardélului, muntii sei classici, rapitori, positiunea sea strategica sî caracterulu celu molcomu sî blandu alu locuitoriloru — merita, cá poporatiunea sea intréga sa se bucure de acele drepturi, de cari se bucura civii Ungariei.

Intre drepturile cetatienesci primulu locu 'lu cuprinde indreptatirea spre alegere. In unu parlamentu comunu, unde de o potriva decide vocea fia-cârui representante, nici politice nici dupa dreptu nu potu esiste dóue legi electorale contrarie.

Uniunea Transilvaniei cu Ungari'a fâra lege electorala uniforma, areta limpede, ca aici esista numai fictiunea uniunei — cea schinteitórie sî insielatória sub velulu de negura nivelatu de realitate — dara nu cea adeverata.

Vorbésca deci, acum cifrele in loculu meu. Ardélulu sustiene sî pâna astadi legile feudale de mai inainte, cari suntu negatiuni grosolane ale uniunei si urmâri rele neprecalculate pentru sistemulu parlamentariu.

Ardélulu tramite cu totulu 75 deputati la diet'a comuna ungurésca; sî anume: a) cele 18 orasie tramitu 23 deputati, b) scaunele secuiesci 10. c) cele 11 scaune sasesci 22, d) comitatele sî districtele tramitu 20 deputati; laolalta 75 deputati 1. Cei 23 deputati orasienesci representa 107,962 suflete; 2. Cei 22 deputati din cele 11 scaune sasesci representa 380,422 suflete; 3. 10 deputati secuiesci representa 412,828 suflete; 4. iéra cei 20 deputati comitatensi sî disrictuali representa 1.250,439 suflete. Combinandu poporatiunea intréga din scaunele sasesci cu ceea a celoru secuiesci, e evidentu, ca dupa proportiunea poporatiunei scaunele sasesci tramitu cu 14 deputati mai multi decâtu secuii.

Sî, asemenandu pre cei 23 deputati orasienesci cu cei 20 deputati ai comitateloru sî districteloru — proportiunea intre cele 107,962 suflete fatia cu 1.250,439 locuitori, asiá este de batatória la ochi, incâtu nici me incercu a o esplicá, ci lasu cá asupr'a ei sa judece fâra partialitate intielepciunea on. camere.

Séu, pentru cá sa aretu sî mai respicatu anomali'a, cutediu a intrebá, ca óre nu e acést'a o eludere publica a egalitâtiei de dreptu, ca deputatulu din Ciucszereda representa 1247; celu din Hatiegu 1806; celu din Uniadór'a 2597, celu din Illyefalva 1334, celu din Oláhfalu 3512; celu din Cosiocn'a 3254, celu din Szék 3505, celu din Udvarhelyszék 4376 suflete?

Séu mai departe, dintre orasiele regesci cei doi deputati ai Albei-Iulie representa 7955; cei doi din Gherl'a 5188; cei doi din Elisabetopole 2550 suflete, pre cându cei doi deputati ai Albei-inferióre d. e. representa 211,066; cei doi ai cottului Uniadór'a 184,588; cei doi ai cottului Clusiului 160,690; cei doi ai cottului Turdei 152,692 suflete?

Credu dara, ca acésta neproportiune batatória la ochi, sa nu dîcu nedreptate vatematória pentru bunulu sentiu patrioticu, o voru recunósce si acei deputati ardeleni, cari nu de multu au subscrisu memorandulu, ce condamna procedur'a fostului ministru-presiedinte.

Sa luâmu acum contributiunea de basa in Ardélu;

1. cele optu comitate sî dóue districte, cari tramitu 20 deputati, solvescu contributiune directa: 2.614,592 fl; 2. cele 18 orasie, cari tramitu 23 deputati, solvescu 397,039 fl. 40 xr., 3. cele 10 scaune secuiesci, cari tramitu 10 deputati, solvescu 673,882 fl. contributiune drépta. Scaunele sasesci tramitiendu 22 deputati solvescu 1.080,450 dare directa. Singuru numai cottulu Albei-inferióre solvesce 439,454 dare directa, asiá dara mai de dóue ori atât'a câtu solvescu tóte orasiele laolalta, sî acestea totusi tramitu 23 deputati, pre cându cel'a numai doi.

Acésta disproportiune evidenta nu o voru poté salvá, cu tóte armele sofismariei, nici chiaru acei'a, cari póte aru voí sa sustiena sî mai departe acésta amabila confusiune. In favorulu orasieloru s'aru poté aduce numai unu singuru argumentu, sî acest'a aru fi, ca in orasie se desvólta industri'a, sî apoi este detorinti'a nóstra de a sprigini sî cultivá industri'a.

D'a, domniloru! Acestu argumentu e fórte plausibilu, sî, luandu-se numai in abstractu, este sî de aprobatu, insa aplicatiunea lui, cu privire la legea electorale, este gresita sî nedrépta; câci pre lânga tóta pietatea ce o amu fatia cu industri'a, totusi n'asiu poté-o duce pâna la atât'a, incâtu sa stimediu mai multu fórfecile sî aculu croitoriului, calapodulu cismariului, stativ'a (resboiulu) pandiariului, séu rotil'a olariului, decâtu instrumentele agricultorului sî acelu pamentu, din ale cârui producte traiesce si se nutresce sî industriasiulu, si a cârui totalitate o numimu patria comuna.

Cându stéu'a fericirei patriei nóstre incepe a se intunecá, atunci nu comerciantulu, croitoriulu, caltiunariulu sî cei'a-lalti obicinuescu a o scapá din periculu, ci acei'a, cari au in posessiune pamentulu sântu alu patriei, dimpreuna cu sutele de mii de fii ai loru. Acesti'a inca sî in tempu de sclavia se tienu strinsu de pamentulu patriei, pre cându acei'a, in tempori de pericule, se potu duce mai departe, cá rendunelele cari fugu de ventulu rece de tómna. — Deci, a asigurá avantagie industriariului sî manufactorului in detrimentulu agricultorului, nu insemnéza alt'a, decâtu a violá valórea sântului pamentu alu patriei. — Sa ne ferimu a face acést'a, câci pecatulu comisu contr'a patriei se va resbuná inessorabilu mai curendu séu mai târdiu.

Pâna aici onorab. camera, amu aretatu cu argumente neresturnavere disproportiunea referitórie la Transilvani'a, luându in consideratiune numerulu poporatiunei; acum voiu sa descoperu altu lucru si mai instructivu, relativu la capacitatea de alegere in Transilvani'a.

Dupa catagrafi'a din 1869, numerulu alegatoriloru conscrisi in Transilvani'a, in comitate, scaune secuiesci sî cele dóue districte, face 81,464. Este inse de insemnatu, ca nobilii s'au conscrisu pre basea fassiunei comiteteloru comunali iéra cei'alalti, nenobilii, din tabelele de contributiune. Dintre acesti 81,464 de individi au fostu nobili 70,770, sî nenobili numai 10,694, dimpreuna cu cei 2837 de alegatori, consemnati dupa numerulu fumuriloru. — Spre a dá o deslucire aceloru colegi deputati din Ungari'a, cari póte n'aru scí ce insemnéza espressiunea „alegatoriu dupa numerulu fumoriloru“, voiu sa citezu aici liter'a c) a §-lui 4. art. de lege II. din 1848, dupa care, domnii nobili adunati in Clusiu, au aflatu de bine a enunciá cu marinimositate: ca, afara de acei'a, cari au dreptu de alegere pre basea art. de lege XII. din 1791, ei dau inca dóue voturi fia-cârei comune, carea numera 100 de fumuri séu case, iéra celoru mai mici unu votu.

Cui i-aru veni in minte a compará, séu mai bine dîsu, a confusioná acésta impartire de 100 de fumuri cu impartirea in centurie a Romaniloru. Ce e dreptu, romanii au impartitu intregu imperiulu romanu in 193 de centurie pre basea averei, dandu fia-cârei centurie câte unu votu. Patricii sî clas'a mai avuta a fruntasîloru formau 98 de centurie, iéra ceea-lalta poporatiune, adeca clas'a civiloru: 95 de centurie.

Coriele sî triburile, cari s'au infiintiatu mai târdîu, sî in cari patricii erau acum in desavantagiu, inca 'si aveau insemnatatea loru; dara ceea ce s'a intemplatu in Transilvani'a dupa perderea dela Mohaciu sî ceea ce sî astadi se intempla in acésta tiéra, inca are mare insemnatate, inse cu privire la patria, insemnatate stricaciósa. Nu e adeveratu, domniloru, ca acei 70,770 de alegatori nobili transilvaneni aru ajunge, in privinti'a averei, mesur'a patriciloru romani. Nu, pentru ca acesti'a, avendu in vedere averea comuna a tierei, esercita cele mai frumóse drepturi politice numai cá fictiune.

(Finea va urmá·)

Edictu.

Ioanu Opreanu din Rovin'a comit. Zarandului se provóca prin acést'a a se infatisiá inaintea scaunului protopopescu a Zarandului in terminu de unu anu dela datulu de pres., pentru cá sa stea fatia cu soci'a sea Varvar'a nasc. Boticiu, pre care cu necredintia de multi ani a parasit'o sî a pribegitu in locuri necunoscute. La casu cându in acestu terminu nu se va infatisiá se va decide caus'a in sensulu canóneloru sî fâra densulu.

Scaunulu protopopescu gr. or. a Zarandului.
Bradu, 1 Fauru 1872.

Nicolau I. Miheltianu,
(2—3) prot. gr. or. alu Zarandului.

Edictu.

Ioanu Bucuru Plotogea din Port'a, carele de mai multu tempu a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia, An'a Ioanu Secarea din Sohodulu, — prebegindu in lume necunoscutu — se citédia prin acést'a, in terminu de unu anu, sî o dî, a se presentá inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i urdîtu, se va decide sî in absenti'a lui, in sensulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului, Zernesti in 9 Ianuariu 1872.

I. Metianu,
(2—3) protopopu.

Edictu.

An'a lui Georgiu Badiu, care de mai multu tempu a parasitu cu necredintia, pre legiuitulu seu barbatu Georgiu Pripisiu, ambi din Codlea, — pribegindu in lume, sî nesciindu-se unde petrece, — se citédia prin acést'a, in terminu de unu anu, sî o dî, a se infatisiá, inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i urdîtu, — se va decide sî in absenti'a ei, — in sensulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului, Zernesti 31 Ianuariu 1872.

I. Metianu,
(2—3) protopopu.

Anunciu.

Se escrie o tratare de ofertu despre liferarea a 700 stângini de lemne de arsu, in partie de câte 100 stângini, berariei Orlatiane in tempulu dela 1 Aprile 1872 pâna la finea lui Martiu 1873.

Conditiunile se potu vedea la administratiunea berariei orlatiane sî in comptoarulu berariei orlatiane de actii (suburbiulu Iosefinu; cas'a la „Regele Ungariei“).

Cu terminulu pâna la 20 Martiu 1872.

Consiliulu administrativu.
(3—3)

„Hotelu de Romani'a“

In Sabiiu strad'a Macelariloru Nr. 104 se deschide dela 1 Apriliu 1872. impreunatu cu ospetaria sî cafenea. Pentru odâi sî confartulu caletoriloru cu séu fâra ecuipagiu, pentru bucataria alésa garantéza subscrisulu. Calésa sî carutia de inchiriatu stau totu-déun'a la dispositiune.

Invita cu tóta stim'a

Nicolau Beu,
(2—3) otelieriu.

Burs'a de Vien'a.

Din 26 Februariu (9 Mart.) 1872.

Metalicele 5%	64	75
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	64	75
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	71	65
Imprumutulu de statu din 1860	104	—
Actiuni de banca	849	—
Actiuni de creditu	346	50
London	111	40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	81	—
„ „ „ Temisiorene	78	25
„ „ „ Ardelenesci	77	50
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	109	75
Galbinu	5	29
Napoleonu d'auru (poli)	8	84

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $\frac{1}{3}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Nru 18. ANULU XX.

Sabiiu, in 2/14 Martiu 1872.

Motivele si resultatele passivitâtiei.

VII. „Noi avemu in tiér'a ungurésca si Banatu 36 barbati, cari s'au luptatu sî mai multu pentru noi, decâtu ai nostri. Sî acei'a iéra voru luptá sî acum, si n'avemu lipsa de Claini sî Maiori, — dara si acesti'a au vorbitu in diet'a din Clusiu, sî au aperatu drepturile natiunei — dara nu in diet'a din Pest'a.“ —

Minunata argumentare pentru passivitatea absoluta aperata la Mercurea de unu doctoru in drepturi, — care ispravindu cu diet'a din Sabiiu, intrà sî elu in diet'a „feudale“ din Clusiu, sa apere drepturile natiunei cá citatii Claini sî Maiori.

Elu nu vré, cá românii ardeleni sa fia representati in diet'a din Pest'a, — „cá nu prin aceea sa sanctionedie de nou tóte actele si faptele ce s'au facutu in acea dieta in contr'a demnitâtiei natiunei nóstre“ — si totusi pretinde, cá conferinti'a din Mercurea — care dupa conceptiunea lui representa natiunea romàna ardeléna — sa dea mandatu ablegatiloru români din Ungari'a si Banatu, de a representá si interesele româniloru ardeleni in diet'a din Pest'a.

Nu observa dlu Dr., ca prin aceea a bagatu pre românii ardeleni, in diet'a din Pest'a ?

Póte elu, care are de a face cu atâtea mandate, sa ignoredie, ca ori sa infatisiédia elu cá advocatu plenipotentiatu, ori clientulu seu in persóna spre aperarea unei cestiuni de dreptu — fia acest'a si politicu — infatisiarea e valida ?

Apoi déca barbatii ungureni si banatieni representa si interesele româniloru ardeleni, — pentru ce au intratu in diet'a din Pest'a ? Pentru ce n'au scosu de acolo pre cei 75 (pardonu ! fâra Antonelli numai 74) ablegati ardeleni dintr'o dieta, care nu are de a se mestecá in trebile ardelene ? In fine cum potu stá d-loru — cei 36 insi — intr'o dieta, in care au intratu elemente straine, sî prin aceea o au facâtu pre câtu anomale pre atât'a si necompetente ? —

Dara in fine sa trecemu si preste aceste scrupulositâti, pre cari vedu, ca nici mandatarii nici clientii nu le iau asiá strictu in consideratiune, si sa vedemu cum au aperatu cei „36 ungureni si banatieni“ interesele ardeleniloru sub periodulu fericitei passivitâti in decursulu sessiunei dietali dela 1869—1872 ?

Nu vomu defilá totu decursulu acestei sessiuni, cá sa urmarimu din passu in passu resultatele celoru 36 ungureni si banatieni, pentru ca amu avé multe de observatu si acestu tratatu pré s'aru lungí. Nu mergemu mai departe, decâtu la votarea generale a legei electorale, ce se desbate tocmai acum in dieta, si atinge mai esentialu interesele româniloru ardeleni. — La votarea acést'a au luatu parte dintre cei „36 insi“ toti cu totii — 7—8 insi.

Sî acestu modu de representare — lu aflâmu manifestatu mai in totu decursulu sessiunei presente.

Unde suntŭ asiá dara acei 36 barbati ungureni sî banatieni, câror'a mercurenii le-au incredintiatu acele sacre drepturi, pre cari ei le asceptau in Schlaraffenland-ulu passivitâtiei, sa le cada in gura, cá porumbii cei fripti ? Sî care suntu resultatele ?

Sa respundemu cu propiele cuvinte, ce le-au pusu „Albin'a“ negru pre albu in nr. 17 anulu mantuirei 1872 : „lupt'a nóstra in diet'a loru n'au avutu nici unu resultatu.“ — Séu sa respundemu mai bine cu acele cuvinte citate de Iosika Miklos intr'unu romanu alu seu, pre care elu le dechiarase de netraducibile in alta limba fâra de a perde ce-va din intensivitatea insemnârei loru, adeca : — tyár nyinyika ! (chiaru nimic'a) —

Fórte naturalu ! pentru ca 7—8 insi nu suntu 36, sî cu 13—14 ardeleni, cari aru trebuí sa fia cu ei, nu suntu 50 de insi, apoi 50 de ablegati la votisare potu dispune de o diferintia de 100 votâri.

Considerându tóte acestea, sî impregiurarea, ca legea electorale s'a primitu la desbaterea generale numai cu o maioritate de 42 voturi, iéra legea municipale sî alte asemenea cu o maioritate sî mai neinsemnata, — e evidente, in ce tipu se apera „cele mai sacre interese ale româniloru ardeleni !“

Sasii, cari in urm'a passivitâtiei româniloru ardeleni, si-au radicatu numerulu ablegatiloru sei dela 11 la 22 de insi, sî prin urmare dispunu de 44 de voturi, au decisu sórtea atâtu a legei electorali, câtu sî a legei municipali, firesce in pretiulu hatirului storsu prin pressiunea voturiloru loru, ca sasiloru li s'au asiguratu nu numai sustienerea celoru mici cercuri electorale, dara sî o lege municipale separata pentru Sachsenland. —

La aperarea româniloru ardeleni prin „cei 36 barbati din Ungari'a sî Banatu“ nu potemu retacea sî acea impregiurare, ca dupa ce ei s'au despupatu numai in numerulu celu ominosu de 7—8 insi, sî pre acesti'a i vedemu impartiti mai intâiu in deakisti apoi opositiunali, iéra intre cei din urma „Albin'a“ nr. 17 mai afla sî tradatori — va sa dîca : români buni sî rei dupa cum i se aruncà odata lui Gojdu in dieta, apoi dieu ! sî cei 7—8 insi se vedu redusi numai la unulu, si sî acest'a — „unu omu micu cu vocea subtire“, de care, dupa cum ne spune elu insusi „tremura diet'a din Pest'a“ (póte : de risu !). —

Dara noi sa nu imitâmu pre „Albin'a“, in categorisarea ablegatiloru români din Ungari'a sî Banatu, nici sa luâmu de bani buni tóte acele laude de sine a conducetoriului politicu dela „Albin'a“, care reduce tóta poterea nationale româna la ambitiosulu seu Ego, nesuferindu rivalitate nici din partea patroniloru sei *). Noi avemu presupositiuni mai bune de barbatii români din Ungari'a sî Banatu, decâtu „Albin'a“ sî conducetoriulu ei politicu, sî apretiuimu multu, cu deosebire oratori'a sî harnici'a parlamentarie a dlui Alessandru Mocioni. — Observâmu inse, pro primo, ca cuventârile sele le-aru fi potutu tiené elu sî in presenti'a ablegatiloru ardeleni, sî atunci aru fi avutu sî vre-unu resultatu positivu, — pro secundo, — ca legile nu se facu numai prin cuventâri frumóse, ba „Albin'a“ dîce chiaru sî accea, ca nici nu se facu in dieta. —

Cum se facu legile ? — la intrebarea acést'a póte ca vomu mai reveni sî noi. Ací fia destulu a fi constatatu, ca prin representarea intereseloru nóstre ardelene dupa metodulu aflatu de passivistii mercureni — nu vomu merge pré departe cu resultatele asceptate.

De cum-va inse dela aceste resultate avemu totusi vre-unu folosu, apoi acest'a nu póte fi altulu, decâtu reinnoirea acelei triste esperientie, ca vai de acei'a, cari nu suntu harnici a-si aperá ei insusi interesele sele, ci le lasa altor'a sa le apere. Pre câtu tempu ardelenii si-au aperatu ei insisi interesele, sî le-au sciutu aperá nu numai cu onóre, dara sî cu resultatu. De cându inse caus'a nóstra s'a facutu obiectu de ambitiunea unor'a, cari nu sciu sa fia nici intre sine solidari, trebile nóstre voru merge totu de anapoda si pre dosu!

(Va urmá.)

---

*) Cine cetesce „Albin'a“ s'a potutu pre deplinu convinge de asertulu acest'a, sî amu sci aduce in privinti'a acést'a mai multe episode comice. Intre altele ajunga ací numai cea urmatóre :

Cându s'a desbatutu caus'a natiunalitâtiei, Alessandru Mocioni tienù o cuventare escelenta, aplaudata tare de stâng'a, ce se grupase pre lânga elu. In acésta grupa se aflá si omulu celu micu cu voce subtire, care mai la totu aplausulu adaugea dela sine cu voce binisioru audibile : dara inca sa vedeti ce va mai urmá, — pâna acum a fostu numai lapte cu pasatu, sa vedetí acum ce urméza etc. etc. — Cá cându aru fi vrutu sa dea la toti sa pricépa, ca elu e autoriulu acelei cuventâri escelente. — Spre nenorocirea omului celui micu cu voce subtire, Alessandru Mocioni, trebuì sa replice ex abrupto la tóte obiectiunile aduse in contr'a cuventârei sele, sî replic'a acést'a fu sî mai escelinte, sî mai aplaudata. — Atunci omulu celu micu etc. plecà capulu sî tacù. —

Din Ungari'a.

Siedintiele dietali au atrasu in dîlele din urma atentiunea cercuriloru politice mai departe decâtu pâna la limetele patriei in intielesulu celu mai largu alu cuventului. Diferintiele intre majoritatea sî minoritatea dietei se tragu prin tóte afacerile parlamentarie ale Ungariei cá unu firu rosiu ; nici odata inse nu au fostu asiá invederate cá in siedintiele din urma, in carea se desbatù legea electorale. Stâng'a nu voiesce nici decum sa se votedie legea acést'a, sî asiá fiindu ea sigura de poterea majorisârei din drépt'a sî-a propusu, cá membrii ei atât'a sa vorbésca la desbaterea speciale, pâna va trece tempulu sessiunei presente si asiá legea sa remana neterminata. Stâng'a mai face in siedinti'a din 7 Martiu o incercare cu propunerea : sa se retraga legea din cestiune. Dupa multe desbateri in si afara de siedintie, adeca in cluburi, se aude si despre unu compromisu intre drépt'a si stâng'a dietei. Incercarea cu compromisulu inse a fostu fâra resultatu. „Ung. Ll.“ dice ca opusetiunea (stâng'a, minoritatea) a propusu compromisulu, inse aceeasi opusetiune a facutu pretensiuni asiá de mari, incâtu acele nu se potura acceptá nici decum. „Ellenör“ de alta parte afirma, ca cerbicosi'a regimului atât'a fu de neinduplecabile, incâtu incercârile de a face unu compromisu au trebuitu sa remana fâra de resultatu.

Agitatiunea din Pest'a atâtu in diuaristica, câtu sî in cercurile politice de totu feliulu, luà dimensiuni asiá de mari, incâtu lumea incepù a vorbi sî de disolverea dietei. „Trei dile“ se dicea in cercurile politice „sa mai asceptâmu sî déca stang'a nu se abate, va urmá disolverea.“ Cei din stâng'a, intâriti sî prin conferinti'a partisaniloru loru, ce se adunara acum in Pest'a, incepura a vorbi in tonu revolutionariu. „Hon“ incheia unu articulu cu cuvintele : „Incepemu a traí in dilele lui Martiu“ (1848). — La ocasiunea unui banchetu alu opusetiunei se vorbí sî de Kossuth sî numele acest'a sternì placere mare.

Incordarea intre cele dóue tabere mari ale dietei Ungariei e considerabile ; fia-carea sta astadi mai consolidata cá ori-cându. Sa vedemu cum se va domolí incordarea si cum se voru intórce undele iéra la alvi'a loru ?

Ori-cum va fi, este lucru tristu, ca noi românii nu voimu a intielege necessitatea de a fi gat'a sa intrevenimu in interesulu nostru nici in tempuri normale, nici in de acele ce aru poté deveni esceptiunali.

Suntu multi cari dorescu cá sa nu mai stâmu amortiti, inse numai dorinti'a inca nu e de ajunsu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 29 Fauru se cetesce sî autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte.

Hajdu presinta referad'a comitetului centralu despre modificatiunea casei magnatiloru la proiectulu de lege despre colonisti.

A. Pulszky ascerne raportulu comitetului centralu despre proiectulu de lege referitoriu la universitatea din Clusiu.

In continuarea desbaterei despre novel'a alegérei motivéza G. Plathy votulu seu pentru propunerea lui Tisza prin aceea ca proiectulu de lege marginesce dreptulu poporului de alegere sî ca in procedur'a de alegere introduce votarea secreta.

A. Horváth (pentru propunerea lui Irányi) se adreséza cu deosebire contr'a D. Szilágyi, care a calumniatu democrati'a. Drépt'a se teme de poporu, din acést'a causa nu voiesce a sci nimic'a de sufragiulu universalu; déca inse a introdusu deoblegamentulu generalu de a serví in armata, apoi sa accepledie in consecintia sî sufragiulu universalu.

La desbatere mai iau parte in siedinti'a de astadi, cea mai mare parte contr'a proiectului regimului: St. Patay, L. Makray, br. Fr. Podmaniczky, I. Kiss, I. Szomjas, M. Kemény sî Helfy.

Ministru-presiedintele presinta legea industriale sanctionata de M. Sea, care indata se sî promulga.

In siedinti'a din 1 Martie a casei representantiloru se trece dupa finirea formalieloru obicinuite, la ordinea dîlei, la care sta continuarea desbaierei generali despre novél'a legei de alegere.

A. Dagró (pentru propunerea lui Tisza) nu e multiamitu cu proiectulu de lege alu regimului, din cous'a ca elu margínesce dreptulu de alegere. Opiniunea publica cere o reforma radicale cu scaderea censului, nu inse o bazaconia reactionaria.

K. Szathmáryi (pentru propunerea lui Tisza) are in vedere la cestiunea reformei de alegere, ceea ce sî la tóte cestiunile publice, principiele libertâtiei si prosperarei. Ambele acestea le violéza proiectulu de lege. Contr'a micsiorarei censului a produsu unu vorbitoriu sî miscarea agrara contr'a proiectului de lege sî s'a provocatu in acést'a afacere la unu atestatu d'alu lui (Szathmary) Vorbitoriului nu-i este nimicu cunoscutu despre vre-o miscare agrara si provóca pre ministrulu de interne a dechiará ca sî ce i este cunoscutu despre vre-o atare miscare in tiéra.

P. Moritz (pentru Tisza) imputa proiectului de lege ca contiene in sene tendintie reactionarie pre care inse nu le pronuncia espresu.

St. Majoros pledéza pentru dreptulu de alegere alu femeiloru.

In siedinti'a de astadi mai iau parte la desbatere St. Tóth, I. Paczolay sî I. Madarasz.

Pentru siedinti'a prossima mai suntu insinuati doi vorbitori opositionali; dupa acesti'a voru vorbi propunetorii sî póte ministrulu de interne.

In siedinti'a din 2 Martie propune N. Iankovich, dupa finirea formalieloru, ca cas'a sa transpuna propunerile facute in privinti'a regalieloru, sectiuniloru spre desbatere. Propunerea acésta se primesce.

Urméza continuarea desbaterei despre novél'a de alegere.

E. Ivanca e pentru sufragíulu universalu, inse nu in form'a de pâna acum. Elu voiesce ca fiacare, care solvesce vre-o dare sî 'si împlinesce deoblegamentulu militariu, sa aiba dreptulu de alegere. Proiectulu de facia nu-lu primesce vorbitoriulu sî din causa ca este injustu facia cu nationalitâtile. Densulu nu voiesce a sustienea suprematí'a ung. prin articoli de lege. Pâna ce gintea magiara va intrece pre celelalte in virtute sî inteligintia, i se cuvine eo ipso supremati'a, indata inse ce nu va corespunde acestoru conditiuni nici nu mai merita aceea suprematia. (Aplause).

E. Simonyi afla lucrulu curiosu ca ministrulu de interne sî léga cu atât'a abnegatiune portfoiulu seu de proiectulu de lege a lui D. Szilágyi. (Ilaritate). Acést'a inse nu e o abnegatiune mai mare de câtu aceea pre care o a aretatu D. Szilágyi, cându se sfatosia cu o cuventare in dieta, pre care vorbitoriulu o a cetitu de luni intregi in diurnalele anglese cá vorbirea unui membru alu parlamentului anglesu. (Miscare) Preste totu Szilágyi e unu omu de totu propriu. Propunerea lui Tisza elu nu o primesce, din causa ca nu contine o reforma radicale, propunerea lui Irányi nu o accepteza din causa ca tientesce spre o referma radicale (ilaritate); aici cu greu se póte gací ca ce voiesce Szilágyi?

Proiectulu de lege nu-lu aceptéza vorbitoriulu nici bateru de basa a desbaterei. Regimulu inca se paro a nu se prea interesá de proiectu, câci altu cum aru fi luatu vre-unulu dintre membrii lui cuventulu in cestiunea acést'a sî nu aru fi lasatu tréb'a cá o afacere privata singura numai lui W. Tóth. Asiá siede Tóth pre banc'a rosia singuru, tristu sî parasitu (ilaritate) cá unu „santu Sabastianu“ pre care fia-cinecu liniscitu-lu póte impusicá (Ilaritate mare) Vorbitoriulu e pentru Irányi.

In acelasi intielesu se prrnuncia sî V Babesiu, in deosebi cu privintia la romanii transilvaneni, a câroru dreptu de alegere devine ilusoricu prin acést'a lege.

Lud. Deáky se pronuncia pentru Irányi, cu ce desbaterea generale e incheiata.

In siedinti'a din 4 Martiu a casei representantiloru se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei precedinte.

Deputatii I. Sebesy sî Ant. Pribek ceru concediu, care li se incuviintiéza. Mai multi deputati ascernu petitiuni, cari indata se sî transpunu comissiunei petitiunarie.

Ministru-presiedintele conte M. Lónyay asterne unu raportu suplementariu alu curtiei supreme de comptabilitate pentru intregirea raportului despre socotelile finali din 1870 etc. sî observatiunile consiliului ministerialu la acestu raportu.

Dupa une-altele se trece la ordinea dîlei la care sta incheiarea desbaterei generali despre novel'a de alegere.

Referintele comitetului centralu, c. I. Szapáry, constatéza ca partea a dóu'a a proiectului de abiá fu atacata. Atacurile se indreptara cu deosebire contr'a pârtiei prime sî asiá sî vorbitoriulu se va marginí pre lânga respingerea acestoru atacuri.

Atacurile venira din dóue directiuni; dela Tisza sî Irányi. Celu dintâiu n'a ascernutu o propunere otaritu formulata ci a pretinsu in generalu cá proiectulu de lege sa se respinga sî sa se presinte altulu inca in decurgerea acestei sessiuni.

Principiele, dupa care sa se compuna proiectulu celu nou de lege, nu le-a produsu Tisza sî chiaru sî din acést'a causa propunerea nu e acceptavera. Câci mai intâiu aru trebui sa se staverésca in o desbatere mai lunga principiele, pre cari sa se basedie proiectulu celu nou de lege. In modulu acest'a combate Szapary pre opositiunalii sî finesce cu recomandarea proiectului guvernului.

K. Tisza luându cuventulu 'si sustiene proiectulu seu de resolutiune si e inca si astadi de parere ca proiectulu regimului sa se respinga si sa se ascérna la tempulu seu unu atare, care representa in fapta o reforma radicale a legei electorale din 1848. — Sî ministrulu W. Tóth ia cuventulu si se incérca a combate pre opositiune. — D. Irányi primesce cu bucuria dechiaratiunea ministrului ca inca in sessiunea acést'a se va asterne si desbate unu proiectu de lege despre incompatibilitate, imputa inse cu atât'a mai aspru ministrului ca a neglesu pâna acum a pasí contr'a abusuriloru la alegeri; vorbitoriulu trece dupa aceste la aperarea sufragiului universalu si se incérca a defirmá argumentele produse contr'a lui. Cu aceste se finesce siedinti'a de astadi.

In siedinti'a din 5 Martiu se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte.

La obiectulu dîlei iau cuventulu deputatii: I. Schvarz, A. Lázár sî Varady; dupa a câroru vorbiri se trece la votisarea nominale.

Resultatulu votârei e: Pentru proiectulu regimului votara 182; contr'a 140; absenti 69 deputati.

Urméza la cetire propunerea comitetului centralu, conformu cârei'a se insarcinédia regimulu a asterne unu proiectu despre incompatibilitate; mai departe sa se insarcinedie regimulu a asterne câtu mai in graba o lege despre pedepsirea abusuriloru eventuale la alegeri

Br. L. Simónyi doresce cá ambele propuneri sa se ascérna sî sanctionedie deodata.

Ministrulu de interne dechiara dupa aceste in numele regimului, ca regimulu e gat'a a presintá o lege sî despre pedepsirea abusuriloru dela alegeri, inse de óre-ce nu se póte sci cu securitate ca avea-va cas'a tempu destulu pentru de a desbate sî acésta propunere, nu se póte aterná sórtea ordinei de alegere de a dóu'a propunere.

Ign. Helfy privesce in acést'a dechiaratiune o fortia. Déca regimulu procede asia, sî partit'a sea va intrebuintiá fortia sî va impedecá cu forti'a indeplinirea acestei legi. (Miscare).

Ministrulu de financie Karkapolyi respinge amerintiarea antvorbitoriului, observandu ca acést'a aru fi apta a discreditá parlamentarismulu in Ungari'a.

Dupa aceste vorbescu dela steng'a estrema pre rendu Csiky, Almássy sî Simonyi; ministru-presiedintele dechiara ca e gat'a a accept'a propunerea comitetului sî cu eschiderea cuventului „câtu mai ingraba,“ asiá incâtu regimulu se aviséza categorice a ascerne propunerea din cestiune. — Steng'a estrema nu e nici cu acésta multiamita. Subo mare nelinisce a casei vorbescu cei dela stang'a estrema unulu dupa altulu despre totu feliulu de lucruri. Intre altele Csanady numesce pre deputatii deakisti „insielatori“ sî „neonesti“ — ceea ce i atrage din partea presiedintelui imputâri aspre, elu vorbesce inse neconturbatu mai departe sî preda dupa unu tempu cuventulu „onorabilelui seu amicu“ Madarasz, care vorbesce pâna la 3 óre sî dupa aceea suridiendu róga pre presiedinte a iucheiá siedinti'a, de óre ce inca unu numeru bunisioru de deputati voiescu a vorbí la acestu objectu.

Discursulu deputatului Sigismundu V. Popu

pronunciatu in siedinti'a dela 23 Fauru a camerei representantiloru, cu ocasiunea desbaterei generali asupr'a modificârei legei electorale.

(Urmare sî Fine.)

Ce e dreptu, intregu pamentulu ce se cultivéza in Transilvani'a face 3.783,969 de jugere. Din acestu teritoriu de pamentu patricii transilvaneni, adeca conti, baronii sî nobilii, posiedu la olalta numai 869,396 jugere. Substragendu apoi din sum'a principale proprietâtile din districtulu Naseudului sî scaunele sasesci, cari facu 710.000 jugere, sî unde nu esiste urbariu: subtragendu, mai departe, proprietatile celoru 18 orasie, cari facu 60.000 jugere, — subtragendu deci cu totulu 770 000 jugere, — mai remânu pentru comitate, scaune secuiesci sî districtulu Fagarasiului 3.013,969 jugere. Din acestea fostii iobagi posedu sî cultivédia 214,577 jugere afara de comitate, scaune secuiesci sî districtulu Fagarasiului, despre ce se póte fia-cine convinge din conspectele de desdaunare. Deci, posedându fostii nobili numai 869,395 jugere, este evidentu, ca ei posedu cu 1.275,179 jugere mai pucinu, decâtu fosti iobagi.

Aflu de lipsa a mai descoperí sî aceea, ca de unde vine, ca fostii iobagi, de sî posedu pre de trei ori mai multu pamentu decâtu nobilii, precum se vede din datele neresturnavere insirate mai susu, totu-si ei potu produce numai 10.694 de alegetori dimpreuna cu representantii comunitâtiloru? Esplicatiunea este pre scurtu urmatóri'a: In Transilvani'a venitulu curatu de mediulocu dela semenatura se ia cu 2 fl. 22 cr., iéra dela pamentulu de cositu cu 3 fl. 37 cr., pre fia-care jugeru; deci déca cine-va posede 24 de jugere pamentu de semenatu si 6 jugere de cositu, nu este alegetoriu, pentru ca venitulu curatu dela aceste 30 de jugere face numai 78 fl. 30 cr., sî asiá elu nu platesce cele 10% de dare de 8 fl. 40 cr.

Care este dar' consecinti'a acestei disproportiuni? Acést'a este, ca d. e. intr'o comunitate suntu 600 alegetori nobili, dintre cari inse numai 4 platescu mai multu de 8 fl. dare de pamentu; in alta comunitate suntu d. e. 160 de alegetori nobili, dintre cari numai 9 platescu 8 fl. dare de pamentu, pre cându darea de pamentu a mai multor'a nici la 4 fl. nu se urca, sî apoi cei mai multi cunoscu darea de pamentu numai din audite, de óre ce nu posedu pamentu. Din contra suntu apoi comunitâti, in cari 70 de liberati, posedu sî cultivéza 2.100 jugere de pamentu, dar', fiindu ca dintre ei numai 6 platescu mai multu de 8 fl. dare de pamentu, numai acei 6 esercita dreptulu alegerei de deputatu. De aici urméza ca, precându in comitatele comitatense se asigura influinti'a celoru ce platescu mai multa dare, — pre atunci la alegerea de deputatu nobilii fâra posessiune majoriséza clasea proprietariloru. Acést'a este o anomalia, carea, afara de Transilvani'a, nicâiuri nu o vei mai poté aflá in asemenea mesura.

Nu mi-aru placé, déca cine-va din aceste deductiuni aru voí sa conchida, ca eu asiu fi inimicu clasei nobililoru; nu pentru ca acést'a clasa si-are sî ea meritele sale, sî eu inca me tienu de clasea acést'a sî cu tóte ca amu dreptu de alegere inca si sub altu titlu, totu-si, pre basea dreptului vechiu, totu-de-un'a m'amu inscrisu in sirulu alegetoriloru, sî cá atare amu votatu si in a. 1869 in Pest'a.

Vointi'a mea dar este, cá fosti iobagi transilvaneni sa se bucure de acelea-si dreptori in privinti'a alegerei de deputatu, de cari se bucura sî cu cari suntu investiti fostii iobagi din Ungari'a.

Cei ce n'aru voí sa concéda acést'a, acei'a fâra de voia largescu legaturile uniunei, cari sî fâra de aceea suntu destramate, sî pre lânga aceea alimentéza sî reinvia foculu separatismului pentru nisce interese pucinu cumpenitóre.

Sa nu dîceti apoi domniloru, ca românii suntu impregnati cu idee separatistice; ca românii gravitéza in afara; ci luati mai bine pétr'a cea grea si o aruncati asupr'a celoru-a cari prin influinti'a ce o au la guvernu lucra intr'acolo cá in patri'a comuna, in parlamentulu comunu sa nu se aduca o lege electorale uniforma; cari din caus'a unei temeri, ce prin nimicu nu se póte justificá, nu voru sa concéda, cá fostulu iobagiu transilvaneanu sa se bucure de acelea-si drepturi, de cari se bucura fostulu iobagiu in Ungari'a.

Se dice, ca legea electorale din Ungari'a, — dupa care proprietariulu unui $^1/_4$ de mosia are dreptu de alegere, — nu se póte estinde sî asupr'a Transilvaniei, pentru ca acolo n'a fostu urbariu, sî asiá nu se póte otarí, ca din câte jugere consta $^1/_4$ de mosia.

Ei! sa cautâmu dar' sî in fatia acestei objectiuni, care la prim'a vedere se pare ponderósa, inse in fapta ea n'are nici unu pondu. E dreptu, domniloru, sî cu privire la Transilvani'a acést'a este o impregiurare fórte caracteristica sî fórte instructiva, ca adeca legile urbariale, cari s'au adusu in a. 1846 in diet'a din Clusiu nici-odata n'au intr'atu in viétia. Dupa aceste legi o mosia intréga s'a impartitu in trei classe, adeca in 9, 11 sî 15 jugere. A opt'a patenta urbariale in Transilvani'a inca defige, ca intr'o mosia intréga suntu 11 jugere. Deci déca amu luá chiaru macsimulu, adeca 15 jugere, in Transilvani'a totu-si aru cadé pre $^1/_4$ de mosia numai $3^3/_4$ jugere; sî asiá aru trebuí sa dîcu, ca in Transilvani'a suntu alegatori toti acei'a, cari posedu $3^3/_4$ jugere de pamentu. Inse asiá departe nu voiu sa mergu, ci, spre molcomirea domniloru deputati transilvaneni, cu ocasiunea desbaterei speciale numai atât'a voiu sa propunu:

Cá in Transilvani'a sa aiba dreptu de alegere toti acei'a, cari posedu 10 jugere de pamentu, pentru care proprietate fostii domni de pamentu si-au calculatu sî primitu desdaunarea. — La acést'a domnii transilvaneni voru respunde, ca nu o potu primí, pentru ca in Transilvani'a 10 jugere de pamentu nu potu avé acelu pretiu, care lu-are $^1/_4$ de mosia in Ungari'a.

Objectiunile serióse sî fundate le primescu totu-de-un'a cu placere, dar' ca 10 jugere de pamentu in Transilvani'a n'aru face câtu $^1/_4$ de mosia in Ungari'a, acést'a este o tesa séu asertiune ridiculósa sî sémena fórte cu tes'a despre care s'au disputatu sectistii in evulu mediu, ca óre câti draci aru incapea pre unu verfu de acu? (Illaritate mare.)

Asiá dar', desdaunarea urbariale in Transilvani'a s'a efeptuitu dupa numerulu jugeriloru in trei classificatiuni. In prim'a classa domnii de pamentu au capetatu cá desdaunare urbariale 23 fl. 20 cr. pentru fia-care jugeru; in a dóu'a classe 20. fl. si in a trei'a classe 16 fl. 40 cr. de jugeru.

Deci, déca eu amu cerutu, cá toti acei fosti iobagi din Transilvani'a sa aiba dreptu de alegere cari posedu 10 jugere de pamentu, — pentru care proprietate fostii domni de pamentu si-au computatu sî primitu desdaunarea, — prin acést'a nu ceru alt'a, de câtu ceea ce, dupa valórea pamentului in Transilvani'a este fórte justu sî ecuitabilu, câci dupa classificatiunea prima desdaunarea urbariale dela 10 jugere s'a urcatu la 234 fl.; dupa a dou'a classificatiune la 200 fl., iér' dupa a trei'a la 164 fl. Prin urmare, déca eu vréu sa defigu 10 jugere pre $^1/_4$ de mosia in Transilvani'a, acést'a insemnéza, ca fostii domni de pamentu transilvaneni au capetatu pentru o mosia intréga urbariale: dupa classificatiunea prima 928 fl., dupa a dóu'a classificatiune 800 fl., iér' dupa a trei'a 656 fl. — Acum intrebu, ca unde e acelu comitatu in Ungari'a care sa fi capetatu pentru o mosia atât'a desdaunare urbariala la fia-care classificatiune?

Se vede dar', ca 10 jugere de pamentu in Transilvani'a au mai mare pretiu, decâtu $^1/_4$ de mosia in Ungari'a. Nu puneti dar', domniloru, pre dracu in verfulu acului; nu dîceti, ca voiti, sinceru uniunea Transilvaniei; nu dîceti D-vóstra, — cari nu voiti sa acceptati propunerea mea in acést'a privintia, — ca sunteti sinceri amici aperatori sî sprigínitori ai guvernului respundietoriu sî ai sistemului de guvernamentu parlamentariu, care se constitue prin espressiunea libera a vointiei poporului. Diceti mai bine: Dieu tóte acestea suntu adeverate sî drepte, ce ni insîra aici acestu deputatu valachu, dara nu se póte, non possumus; câci consideratiuni politice mai mari ne oprescu a face acést'a.

Inca mai inainte de tóte amu desfasiuratu aceste consideratiuni politice mai mari, sa-mi fia deci iertatu a mai insîrá acum numai câte-va obiectiuni mai neinsemnate.

Se dîce de regula, ca spre asiá ce-va acum nu este tempu. Totu acésta obiectiune amu audit'o inca inainte de acést'a cu trei ani, pre cându deputatii transilvaneni de atunci urgiau revisiunea legei electorale din Transilvani'a. — Eu asiá credu, onorab. camera, ca, spre a dá dreptu de alegere tuturoru acelor'a, cari posedu 10 jugere de pamentu in Transilvani'a nu se recere multu tempu, ci se recere numai vointia sî câte-va minute pentru votisare.

Mai ponderósa aru fi obiectiunea acést'a cu privire la impartirea justa sî proportiunata a cercuriloru electorali in Transilvani'a; aici s'aru mai poté dîce, ca spre acést'a chiaru nu este tempu acum, sî ca si in Ungari'a suntu destule cercuri electorale, unde numerulu poporului nu se respectéza. La acést'a înse observu numai atât'a, ca nici aici n'aru lipsí tempulu, déca aru fi vointi'a; câci eu inca asiu fi in stare sa presintu in cursu de 24 óre unu proiectu de totu corectu, relativu la impartirea cercuriloru electorali. Acest'a inse aru conturbá fórte calculii deputatiloru transilv. din orasie sî scaune sasesci, pentru aceea me voiu marginí deocamdata numai la capacitatea de alegere.

Bine a observatu eri dlu ministru de justitia, ca numai aceea e statornicu, ce este dreptu. Dara eu nu ceru tóta dreptatea deodata, ci cu dreptu cuventu potu sa ceru atât'a din dreptate, câtu póte ca aru molcomí incâtu-va pre românii transilvaneni sî i-aru mai apropiá de magiari.

Se mai dîce inca, ca acum nu se póte face nimic'a, pentru ca nu e inca catastru durabilu. Dara in Ungari'a este catastru durabilu? nu; sî cu tóte acestea cei ce in sensulu art. de lege V. din 1836 posedu dela $7^1/_2$ pâna la $10^1/_2$ jugere urbariale, nu catastrale, suntu alegatori. Pentru ce sa nu se póta acést'a si in Transilvani'a? Nu se póte, pentru ca sî aici lipsesce vointi'a; câci déca aru fi vointia, s'aru poté intemplá indata sî fâra catastru statornicu.

Aristotele a definiatu legea astfeliu: „Lex est voluntas superioris obligans inferiores“, — séu precum dîce romanulu; „legaa e cum o facu domnii.“ Dvóstra sunteti acum domnii situatiunei; faceti dara o lege; carea sa multiamésca sî pre românii transilvaneni, cari nu ceru alt'a, decâtu numai dreptatea; faceti o lege, pentru carea sa ve binecuvinte posteritatea.

Unii obicinuiescu a se provocá sî la Angli'a, dîcendu, ca sî acolo a trecutu multu tempu pâna ce, proportionalminte, au potutu aduce o lege electorala buna. — Acestor'a acum odata numai atât'a li respundu, ca Angli'a nu e Ungari'a sî nu póte fi in interesulu Ungariei, sa faca din Ardélu o Irladia.

Inainte de ce a-siu incheiá cuventarea mea, sa vedemu, in fine sî acele considerante politice, pentru cari nu aru fi consultu a dechiará legea electorala a Ungariei sî pentru Ardélu.

Suntu multi dintre dnii deputati ardeleni, cari afirma ca legea electorala a Ungariei pentru aceea nu se póte estinde sî asupr'a Ardelului, pentru ca in Ardélu elementulu magiaru este in minoritate, sî déca legea electorala a Ungariei s'aru estinde sî asupr'a Ardélului, déca cercurile electorale s'aru imparti sî acolo asiá cá in Ungari'a, amesuratu proportiunei poporatiunei sî dupa dreptate, sî déca sî acolo (in Ardélu) cá sî in Ungari'a, la orasie s'aru mai adauge o multime anumita de poporatiune din comitate sî districte, atunci, afara de cei 10 deputati secuiesci, din comitate, districte sî din cercurile electorale alaturate la orasie, fórte putieni deputati unguri s'aru presentá din Ardélu in diet'a Ungariei, nici dintre sasi n'aru vorbí aici (in dieta) 22 deputati.

Acésta obiectiune, din punctu de vedere individuala, aru fi fundata, câci dupa conscriptiunea poporului din 1870, poporatiunea intréga a Ardélului numera 2,101,727 suflete. Din acésta suma principala, cei de confessiunea gr. resariténa sî gr. apuséna, adeca românii, — câci acesti'a se tienu de aceste confessiuni — facu 1,253.130 suflete. — Tóta ceea-lalta poporatiune laolalta face 848,588 suflete. De acestu numeru se tienu sî cei 210,270 sasi, 4116 armeni sî 24,995 jidani.

De aici se vede, ca in Ardélu elementulu românu, fatia cu celu magiaru, face mai multu cá $^1/_3$ parte a intregei poporatiuni.

Deci, acést'a, domnii mei, este obiectiunea cea mai insemnata cu care au sa se ocupe barbatii de statu ai Ungariei, pentru cá, conformu legei naturale sî in urm'a instinctului ce jace in fia-care soiu, sa asecure pentru soiulu séu esenti'a principala.

Dechiaru on. camera, ca nici ca a-siu poté onorá, ba plinu de grétia me intorcu dela acel'a, care nu se ingrigesce prudinte despre medilócele sustienerei soiului seu. Asiá e, dloru! amu dîsu, ca despre medilócele sustienerei proprie trebuie sa ne ingrigimu prudinte.

Sî acum dara intrebu, óre lucru prudinte este acel'a, ca in unu parlamentu comunu, se afla, incâtu pentru Transilvani'a, astfeliu de deputati, cari nu suntu eflusulu adeveratei representantie poporale. Au intielepciune e aceea dela unu barbatu de statu, ca pre lânga sustienerea legei electorale de pâna acum, pre gintea prevalinte de acolo, pre români sa-i tienemu isolati de câtra cea domnitória ungurésca sî sa-i condamnâmu la passivitate? — In fine, óre are aceea, intielesu, pretiu constantu sî vitalitate, ca in Ardélu domnulu unguru nu vré sa intinda mân'a românului, pre care in tempurile cele mai neguróse sî totu-déun'a l'a vediutu lânga sine, despre a carui alipire seriosu nici cându nu s'a potutu indoí, sî care inca nici cându sî nimenui nu si-a vendutu patri'a sî loculu seu natale?

Are, dîcu, acea impregiurare intielesu politicu adevaratu, ca magnatii unguri suntu mai aplecati a dá mân'a cu cei 210,270 sasi, decâtu cu cei 1,253.139 români din Ardélu câci poporulu rusticu magiaru sî secuiescu sente cu totulu altu-cum?

O potu deci spune verde, ca dieu acest'a nu este intielepciune de statu, ci tocmai contrariulu acestei'a. Acést'a nu e altu ce, decâtu eluderea imprudinte a instinctului naturalu de sustienere propria. Câci primulu fulgeru, care tresnindu in o casa zidita fâra architectura precauta, numai decâtu o preface in cenusia, tocmai asiá precum dirima orcanulu o naia putreda, de si póte are unu conducatoriu energiosu, trédiu sî prevedietoriu de tóte periculele.

Nu-mi spuna mie nimanea, onorab. camera, ca natiunea magiara este mica, sî din caus'a acestei temeri, precum sî din instinctulu sustienerei proprie, voiesce a-si cascigâ majoritate — chiaru sî pre câi arteficiósa — atâtu in parlamentulu comunu, câtu sî in comitate, sî in tóte ramurile legelatiunei si ale justitiei. Nu, domniloru, nu; pentruca marimea unei patrie sî natiuni nu se mesurá, precum mesura ingineriii estensiunea in lungu sî latu a riuriloru sî lacuriloru, a campieloru sî siesuriloru; ci marimea unei natiuni trebuie sa se mesure perpendicularu in susu, precum muntii, culmile sî piscurile loru, sî astfeliu acea natiune e cea mai mare — fia ea dupa numeru sî mica — sî acea patria e mai tare, care da sî asecura popóreloru sale cele mai multe drepturi. Natiunea magiara aru fi chiamata spre acést'a aici in midiuloculu Europei, sî déca ea va fi in stare a-si intielege chiamarea, celelalte natiuni se voru grupá instinctive si cu bucuria in giurulu ei, o voru sprigiuí, aperá sî ferí de ori-ce periclu.

Intre aceste alte natiuni in primulu locu aru fi românii, nu numai cei din Ungari'a sî Transilvani'a, ci sî cei din Români'a libera, cari, déca voru vedé ca magiarii, cari aici suntu la potere, voiescu fratietate, dreptate sî ecuitate, voru fi gat'a cá sî luptâtorii catilinari, precum dîce Salustu: „locum, quem vivi occupavere, etiam cadaveribus tegere.“ Séu mai bine, déca românii voru fi sprigíniti aici in patri'a comuna din partea elementului magiaru dela potere, — atunci ei, acelu locu, pre care l'au ocupatu vii, luptându-se si versandu-si sangele intru aperarea patriei acelu locu lu voru acoperí sî cu cadavrele.

Rogu onorabil'a camera, cá tóte acestea sa binevoiésca a le luá in consideratiune si dupa ce pre lumea ast'a nu se póte aflá dreptatea de-odata, pentru ca dreptate este numai pre cealalta lume (Mare ilaritate); dupa ce vedu totu-si in acestu proiectu de lege óre-care apropiare, adeca o concessiune relativa la Transilvani'a carea este, ca de aici inainte voru potea fi alegatori nu numai preotii, medicii, advocatii, invetiatorii, etc., cari locuiescu in orasie, ci sî cei dela sate; sperandu apoi, ca cu ocasiunea desbaterei speciale se voru luá in consideratiune sî primí micele mele amendamente, primescu proiectulu de lege in generalu (Aplause din drépt'a.)

„Fedr.“

Romani'a.

Epistol'a domnului Ioanu Desliu câtra capulu statului.

Autorulu epistolei dupa o introducere plina de espressiuni de eticheta urméza:

„Privindu in Mari'a-t'a pre suveranulu României, pre persón'a neviolabile si sacra, nu numai ca nu voiu uitá o inima curata si bine voitóre ce ni-ati adusu cându va-ti urcatu pre tronulu lui Stefanu celu mare si Mihaiu Bravulu déru, voiu recunósce, ca déca constitutiunea, acestu depositu sacru, care léga strinsu tiér'a cu tronulu si lu face puternicu, a fostu adese ori isbita, si prin urmare treptele curate ale tronului Mariei-tale atinse de suspinurile româniloru, caus'a nu vine din marinimósele virtuti ale Mariei-tale, ci dintr'o fatalitate care a aruncatu si s'a toleratu asupr'a tierei, minoritâti abjecte prin iscusinti'a duplicitâtiei loru, minoritâti cari a formatu pepinier'a unoru guverne din domni'a precedinte si cari mai târdiu, printr'o politica fatale si o neintielésa administratiune, au impinsu pre domnitoriu in abisu.

„Revolutiunea dela 11 Februariu Mari'a-t'a impluse pâna la unu óre-care punctu acelu abisu, si multu dorit'a urcare pre tronu a Mariei-tale, facea sa se spere ca stratulu impluturei se va cosolidá asiá, incâtu nici odata sa nu se mai deschidia acea gura lacoma de a inghiti viitoriulu României. Din nefericire, Mari'a-t'a, calausele ce erau chiamate a conduce pasii Mariei-tale pre acestu pamentu, in locu sa faca a se ocolí abisulu, a pusu paravanu cá sa nu ajunga vocea poporului: care in delirulu seu, striga: sa nu alunecati intrensulu. Printr'unu efectu fanatasmagoricu din contra, ei ve inpingeau mereu, si Români'a nu potea astemperá intrens'a tipetulu de durere, vediendu in fine ca v'a adusu la marginea lui.

„Nu este déru poporulu care aru voí sa impartia sfaramaturile tronului Mariei-tale, cari au aruncatu multi domni in prapastia. Poporulu din contra, prin plebiscutu, sper'a ca atâcatu tóte sperantiele loru, instituindu o dinastia puternica.

„Sciu, Mari'a-t'a, pervenindu acést'a epistola in mânile Mariei-tale, interesatii in causa voru face sa o luati de unu libelu si Mari'a-t'a o vei aruncá cu dispretiu, precum regele Oton a aruncatu epistol'a unui deputatu din camer'a Greciei, care mai târdiu a fostu consideratu de regele cadiutu cá celu mai sinceru din fostii sei supusi.

„Cu tóte acestea, asiu rugá pre Mari'a-t'a ca in profund'a intielepciune ce va caracterisa, sa cercetati déca mai avemu astadi in tiéra justia, instructiune, publica, biserica, administratiune financie, armata, si o politica curata natiónale, si déca moralitatea publica, ce aru fi trebuitu sa fia accelerate prin impulsiunea virtutiloru Mariei-tale, nu este in decadinti'a cea mai teribile; astfeliu ca, intrebându-se poporulu cu ingrigire; care sa fia caus'a ca avendu asemene carmaciu vasulu, sa mérga spre inecare; respunsulu este ca veslasii prin operatiunile loru de rea credintia, voru se faca corabi'a sa se sparga de stâncele vitiului, ale delapidariloru si ale nemoralitâtiei spre a-si poté in urma imparti tiândarele.

„Mari'a-t'a, iéca esplicatiunea parabolei ce sta inaintea poporului. Constitutiunea care este cimentata prin stabilitatea dinastiei, precum si legile in vigóre suntu reu aplicate, cu scopu pre d'o parte de a le compromite inaintea Mariei-tale, spre a ve amagi ca tiér'a nu este démna de asemenea institutiuni, iéru pre de alta a dá o lovitura de mórte starei de astadi a lucruriloru, si prin urmare dinastiei cu care face unu totu.

„Siese ani de durere, Mari'a-t'a, regimele actuale meprisatu in tiéra, cá si in afara, jurnalistic'a esterna unita cu inamicii nostri spre a blamá Români'a si tronulu, suntu caus'a atâtoru simptome semnificative, cari aru trebui sa descepte acum atentiunea Mariei-tale.

„Istori'a ne spune ca Carolu X. Louis-Filipe, regele Oton, Isabela, regin'a Ispaniei, si chiaru Napoleon, III. nevoindu a tiené comptu de opiniunea publica, si din lips'a prevederei ce trebuie sa fia inerinte unui Suveranu, a facutu cá tierile loru sa cadia in abisu. Este inca timpu, Mari'a-t'a, de a recastigá afectiunea poporului, care dintr'unu simtiementu constitutionale, scie a dá tóta culpabilitatea asupr'a ministriloru reu intentionati ce s'au succesu dela unu timpu incóce, si cari suntu totu acei'a ce au adusu caderea domnului Cuza.

„Eu, cá umilitulu supusu alu Mariei-tale, cá românu, gasescu ca nu remâne decâtu prea pucinu de facutu, cá sa ve aruncati cu incredere in bratiele acestui poporu blându si atâtu de leale, spre a face sa se inferbinte inim'a lui de amorulu Suveranului, si a redá printr'acést'a base solide si dinastiei, precum de curendu a datu unu csemplu eclatante, chiaru regele Leopoldu II alu Belgiei, fiindu si pentru români prea destulu Mari'a-t'a, indurarea atâtoru umilintia, si in streinetate mai cu séma.

„Acést'a epistola, Mari'a-t'a, mi-amu luatu permissiunea sa v'o adresezu, privindu cu durere la desolatiunea completa a tierei si la interesele Romaniei atâtu de scumpe nóue.

„Alu Inaltimei-vóstre prea devotatu si respectuosu supusu.

Ioane Desliu.

Dupa „Sem."

Varietâti.

⁂ DD. Antoniu, Dr. Alesandru si Dr. Eugeniu Mocioni suntu de alalta ieri in Sabiiu si voru petrece aici, precum audimu, câtu voru durá siedintiele adunarei generali a bancei „Albin'a."

⁂ Amu primitu in dilele trecute si noi diariulu „Il Tempo." din Veneti'a in carele este publicatu unu avisu despre o fóia nóua româna, ce va aparé in Veneti'a sub titlulu „Propaganda" Eata aci partea cea mai de interesu a programei:

a). „Propaganda" va esi la fia-care diece dile, adeca la 10, 20 si 30 ale lunei, intr'o eleganta fascicula de dóue cóle, formatulu 16, 32 pagine si coperta;

b). Pretiulu de abonamentu trimestriale va fi: pentru Români'a libera, 6 franci; pentru Austro-Ungari'a, 2 fiorini 40, cr., pentru Rusi'a, Turci'a, Serbi'a, etc. 7 franci.

c). Directiunea nu pretinde nici o retributiune, si nu esige de câtu simpl'a plata a asociatiunei. Primulu numeru, care va esi la 10 Martiu, va contiené conditiunile de abonamentu, mai pre largu specificate.

Directiunea róga pre redactiunile diarieloru române ai oferí patrioticulu loru concursu, pentru cá „Propagand'a" sa póta luá desvoltarea si intinderea ce-i suntu necesarie, si d'a-i tramite in schimbu diariulu.

Scrisorile si gropurile se voru adresá:

La directiunea diariului „Propaganda," lânga administratiunea diariului „Il Tempo," ss. Filipo c. Giacomo, Veneti'a."

⁂ (Gramatic'a dlui Andreiu Kozma), iutitulata „Elméleti és gyakorlati román nyelvtan" a esitu de sub tipariu si se afla de vendutu cu unu pretiu de 1 fl. 20 cr.

⁂ (Petitiunea comitetului assoc. trans. pentru literatura etc. in caus'a universitatei din Clusiu.) In urm'a initiativei luate din partea adunârei gen. cerc. din despart. Clusiului tienute la Milasiulu mare in 8 si 9 Oct. 1871, comitetulu asoc. trans. a asternutu la in. ministeriu reg. ung. de cultu si instructiune, in respectulu considerârei intereseloru de cultura a limbei române la infientiend'a universitate in Clusiu, urmatórea representatiune, resp. cerere: In. ministeriu reg. ung. de cultu si instructiune! Universitatea de statu, ce este proiectata a se infiintiá in Clusiu, atrage asupra-si atentiunea fia-cârui fiiu si cetâtianu alu patriei. Aceea are sa fia unu institutu de cultura mai inalta, din ale cârui benefaceri se voru impartâsí toti fiii patriei, fâra deosebire de nationalitate, prin urmare, si fiii poporului românu. Cá inse atare institutu de cultura si sciintia mai inalte sa póta corespunde in totu respectulu nobilei si salutariei sale missiuni, dupa modesta-ne opiniune, la infiintiarea si organisarea acelui'a aru trebuí sa se ia in drepta si cuvenita consideratiune si interesele de cultura ale poporului românu, carele face maioritatea locuitoriloru din Transilvani'a. Iéra aceste interese de cultura s'aru vedé representate si respectate mai cu demnitate in casulu, cându la infiintiand'a universitate s'aru propune diversele specialitâti de sciintie, in limbile usitate in acést'a tiéra, câci astufeliu s'aru dá si tinerimei române, ce va acurge la acestu focolariu de cultura, din diverse pârti, dorit'a ocasiune de a ascultá studiale respective in limb'a sea, satisfacendu-se totu-odata prin aceea, si recerintieloru de desvoltarea si perfectiunea limbeloru din tiéra. E unu adeveru constatatu, cumca cultur'a scientifica se procura cu o inlesnire si cu unu temeiu mai mare in limb'a materna; marturia invederata despre acésta este istori'a culturei tuturoru popóreloru. Din aceste motive, plecatu subsemnatulu comitetu, avendu de o parte in vedere missiunea si scopulu asociatiunei trans. carea conformu statuteloru sale §§ 1 si 2 este, de a lucrá cu tóte midiulócele cuviincióse pentru inaintarea culturei in diverse ramuri ale acelei'a; de alta parte considerându si dorintiele manifestate din partea inteligintiei române in obiectulu din cestiune: se simte datoriu a rogá cu tóta caldur'a pre in. ministeriu reg. ung. de cultu si intruetiune, ca in proiectulu de lege, ce-lu va asterne dietei spre pertractare legale, in privinti'a infiintiandei universitâti, sa binevoiésca a luá in cuvenit'a considerare si interesele de cultura ale limbei române, si astfeliu a esopera pre calea legislatiunei, cá la amintitulu institutu sa se redice catedre paritetice pentru propunerea studieloru si in limb'a româna, ceea ce cu atâtu aru fi mai de lipsa, cu câtu ca prin aceea s'aru satisface unei cereri si dorintie atâtu de juste, câtu si de ferbinte a româniloru, carii inca constituie unu factoru nu neconsiderabile in organismulu statului. Altu cum cu cea mai profunda veneratiune etc. Sibiiu in 2 Ianuariu 1872.

Din „Transilvani'a."

Edictu.

Ioanu Opreanu din Rovin'a comit. Zarandului se provóca prin acést'a a se infatisiá inaintea scaunului protopopescu a Zarandului in terminu de unu anu dela datulu de pres., pentru cá sa stea fatia cu soci'a sea Varvar'a nasc. Boticiu, pre care cu necredintia de multi ani a parasit'o si a pribegitu in locuri necunoscute. La casu cându in acestu terminu nu se va infatisiá se va decide caus'a in sensulu canóneloru si fâra densulu.

Scaunulu protopopescu gr. or. a Zarandului.
Bradu, 1 Fauru 1872.

Nicolau I. Miheltianu,
(3—3) prot. gr. or. alu Zarandului.

Edictu.

Ioanu Bucuru Plotogea din Port'a, carele de mai multu tempu a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia, An'a Ioanu Secarea din Sohodulu, — prebegindu in lume necunoscutu — se citédia prin acést'a, in terminu de unu anu, si o di, a se presentá inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i urditu, se va decide si in absenti'a lui, in sensulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului, Zernesti in 9 Ianuariu 1872.

I. Metianu,
(3—3) protopopu.

Edictu.

An'a lui Georgiu Badiu, care de mai multu tempu a parasitu cu necredintia, pre legiuitulu seu barbatu Georgiu Pripisiu, ambi din Codlea, — pribegindu in lume, si nesciindu-se unde petrece, — se citédia prin acést'a, in terminu de unu anu, si o di, a se infatisiá, inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i urditu, — se va decide si in absenti'a ei, — in sensulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Dela scaunulu protopopescu alu Branului, Zernesti 31 Ianuariu 1872.

I. Metianu,
(3—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cãtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

N^{ru} 19. ANULU XX.

Sabiiu, in 5/17 Martiu 1872.

Sabiiu 4 Martiu.

Diet'a Ungariei inca nu a esitu din starea cea critica in carea s'a pusu prin novel'a legei electorale. Din preocupatiunea cu carea infacisiéza diuariele pertideloru starea lucruriloru in dieta, abiá póte descurcá omulu, ca unde este dreptatea. Imputârile se facu reciprocu intre stâng'a si drépt'a de o potriva.

Judecatoriulu impartialu va aflá nesmintitu ca cuventâri, cá cele rostite din stâng'a, despre viéti'a familiara si apoi despre banca de credite, si iérasi despre viatia familiaria, si apoi despre teori'a revolutiunei si aplicarea ei la diferite natiuni si alte câte tóte, nu decoréza parlamentarismulu, si priviti acesti oratori numai dupa purtarea loru presenta cu scopu de a omorí tempulu sessiunei si de a impedecá votarea legei, lumea i póte condamná. Inse de alta parte, avendu cine-va in vedere, ca regulamentulu casei concede vorbirea in infinitu si ca stâng'a in decursulu sessiunei a datu probe de pacienti'a, bá ca si in cestiunea de fatia la inceputu n'a facutu abusu de dreptulu parlamentariu, trebuie sa vina la cugetulu, ca esacerbatiunea acést'a este urmarea unei vatemâri nesuportabile. Mai departe ni vine mereu sa ni punemu intrebarea, ca óre este neaperatu de lipsa cá proiectulu novelei sa fia numai si numai dupa cum lu votéza drépt'a? Si este in interesulu statului, cá numai si numai asiá sa fia dupa cum lu doresce ea?

Noi nu suntemu nici odata pentru resturnâri, dara nu potemu aprobá nici cerbicosi'a unei partide, carea fiindu ca e mai puterica sa aiba si privilegiulu infalibilitâtiei.

Vedemu ca si din partea drépta, pre fatia si pre dosu, s'a vorbitu despre neajunsele proiectului preste totu, si in specie fatia cu Transilvani'a.

O credemu, ca cei ce representéza astadi tiér'a Ardélului voru fi indestuliti cu noulu proiectu, pentru ca acel'a este construitu de asiá, incâtu numai minoritatea locuitoriloru tierei sa fia mai numerosu representata. Câtu bine va urmá din acésta representare pre viitoriu, ne spune trecutulu, carele, fiindu ca totu asiá a manuitu ecuilibratiunea séu mai dreptu paralisatiunea populatiunei ardelene, a facutu de Ardélulu astadi se afla, cu tóte ca e o tiéra indiestrata dela natura cu tóte bunatâtile, in o stare finantiale, incâtu dupa dlu Hosszu, abiá 'si platesce administratiunea; iéra ce privesce cultur'a si industri'a, scimu cu totii cum stâmu, macaru ca in trecutu pentru cei putieni ai tierei s'au datu tóte mijlócele putinciósе.

Sa nu cugete cine-va ca trecutulu stângei, ne entusiasméza la aceste reflessiuni. Ea, stâng'a, in totalitatea ei luata, nu s'a aratatu mai generósa, déca cum-va e permisa acésta espressiune, cându s'a desbatutu d. e. legea natiunalitâtiloru. Ceea ce ne indémna pre noi sa vorbimu la ocasiunea acést'a este dreptatea indispensabile fatia cu tóte elementele si factorii statului. Fia drépt'a, fia stâng'a, nóue totu atât'a ne este, noi pretindemu dela ori-care, cá sa se ferésca de ori-ce actu, care aru aruncá nemultiamire intre cetatienii statului, sa se ferésca de ori-ce actu, ce aru provocá indignatiunea cetatieniloru, carea in procesulu seu mai departe duce numai la calamitâti pagubitóre pentru statu in genere si in specie.

Audimu ca se va disolve diet'a si se va convocá un'a ad hoc, si iérasi, ca majoritatea va asceptá pâna voru gatá cei din stâng'a de a vorbí si apoi se va votá novél'a. Drépt'a dara va invinge, inse ni téma sa nu invinga pentru de a-si castigá nemultiamirea patriei si pentru de a resfatiá pre acei ce de acum au inceputu in diuaristic'a Germaniei a-si bate jocu de ospitalitatea ce o avura aici de sute de ani, plus vre-o câti-va preocupati de privilegiele loru din trecutu.

Visatatiunea presiedintelui tablei reg. pre la judecatoriele din fundulu regescu au resculatu multa pulbere prin foile sasesci. Nu potemu alta, decâtu a ne esprime mirarea de indignatiunea aceloru foi, câci se impune o limba votata de lege pentru oficiele judecatoresci si inca votata de o lege, la carea tóte jurisdictiunile sasesci au fostu representate in dieta. Dicu foile sasesci ca impunerea acést'a este contr'a intereseloru locuitoriloru „Saxoniei“, ceea ce si déca amu concede cá esista o Saxonia in Transilvani'a, fatia cu realitatea, aru trebuí sa dicemu, ca si limb'a nemtiasca e contr'a intereseloru locuitoriloru; pentruca este odata fapta, ca majoritatea locuitoriloru din pretins'a Saxonia ardelenésca nu o facu nemtii, si de alta parte, ca toti locuitorii sciu si vorbescu românesce, dara pré putieni sciu si vorbescu nemtiesce. Déca li-au placutu sasiloru sa influintieze, avendu judecatoriele in potestatea loru, cá sa functioneze in limb'a nemtiésca, fâra de a cautá la interesele locuitoriloru din fundulu regiu pâna acumu, cu ce dreptu se vaiera acum, cându li se intempla ceea ce au facutu ei cu românii totu deun'a? fâra de a fi avutu puterea de statu in mânile loru. Sa si fia uitatu óre cei ce simtu astadi cu durere acésta norma, de pledârile loru, ca justiti'a n'are natiunalitate si sa nu se caute ce limba vorbesce judecatoriulu, ci sa scíe manui dreptatea . . . — Noi diceamu atunci, ca asiá nu e bine si ni se respundea, ca voimu românisarea dregatorieloru s. a. Acum dara nu se mai planga!

Mazzini, renumitulu republicanu italianu, pre care lu anunciase diuariele mai de multe ori ca a muritu, in 10 Martiu a. c. a muritu in Pis'a. Remasitiele lui se voru strapurtá, la Genu'a, unde se voru immormentá.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a casei deputatiloru din 6 Martie comunica, dupa finirea formalieloru obicinuite, presiedintele mórtea deputatului Lad. Gonda.

Cas'a 'si esprima protocolarmente condolinti'a sea facia cu acést'a nefericire. Al. Csanády cere, ca siedinti'a de mâne sa se incheie la 1 óra, cá deputatii sa póta participá la inmormenterea lui Gonda. Madarasz spriginesce acést'a propunere, pre cându drépta o combate, indigitându la cele multe agende ale casei, care ascépta resolvirea.

Ministru-presiedinte pretinde cá siedinti'a de mâne sa se incheie, cu privintia la inmormentare, la 2 óre. In considerarea celoru multe agende momentóse sa se suscépa iéra-si la 5 óre. Vorbitoriulu trebuie sa faca preste totu observatiune despre decurgerea desbateriloru. S'a viritu aici unu obiceiu, care nu se mai pomenesce nicairea in vre-unu parlamentu, obiceiulu ca óre care vorbitoriu suscepe intr'o di o vorbire, si mâne o continua iérasi. Acést'a e unu ce, ce trece preste confiniele libertâtiei vorbirei. Acést'a provine de acolo, ca inaintea nóstra jace unu conclusu alu casei, in urm'a cârui'a siedinti'a trebuie sa se inchida la 3 óre. Vorbitoriulu propune, cá ceva atare sa nu se mai ivésca, ca cas'a sa decida ca presiedintele póte inchide si deschide siedinti'a dupa precumpanirea sea, in intielesulu regulamentului.

Propunerea ministru-presiedintelui pre care drépt'a o primesce cu aplause viue, iritéza steng'a estrema in gradulu supremu. Se incinge deci o desbatere apriga, pre care o conducu vre-o 5—6 corifei din 1848.

B. Halász consemte cu propunerea ministru-presiedintelui.

A. Almássy dechiara ca drépt'a esercita tirani'a fatia cu stâng'a, elu din parte-si va remanea in casa, déca majoritatea va decide, de diminéti'a pâna sér'a. — P. Szóntágh afla lucru inumanu, ca drépt'a nu voiesce a concede amiciloru lui Gonda ai dá ultim'a onóre. Em. Henszlmann crede ca a petrece pre fia-care di 8—9 óre in dieta e daunaciosu sanatâtiei. Altcum Dr. Patrubán se afla ací, sa spuna elu déca petrecerea acést'a e daunaciósa séu nu. Dr. Patrubán constatéza ca durat'a cea lunga a siedintieloru periclitéza sanatatea deputatiloru; si vorb'a cea lunga e periculósa sanetâtiei; s'aru potea tiené siedintie scurte cându s'aru evitá tóta vorbirea ne necesaria.

Cas'a votéza pre lânga totu protestulu stângei estreme si acceptéza propunerea ca mâne sa se inchida siedinti'a la 2 óre si la 5 óre sa se redeschida.

Urméza iérasi o desbatere lunga despre partea a dóu'a a propunerei lui Lónyay. 8 deputati dela stâng'a estrema vorbescu sub o nelinisce mare; in fine ia si stâng'a moderata parte la desbatere.

E. Ivánka dice ca unulu s'a pronunciatu in casa ca pentru de a impedecá votarea legei electorale se voru tiené vorbiri pâna atunci pâna tempulu sessiunei va decurge fâra resultatu. Acést'a pronunciare a fostu imprudinte etc. Cá sa nu remana alte obiecte necesarie nedesbatute din caus'a novelei de alegere, propune vorbitoriulu cá cas'a sa tiena pre tóta diu'a dóue siedintie; intr'un'a sa se desbata novel'a de alegere, intr'alt'a tóte cele-lalte obiecte.

Alb. Németh marturisesce ca partitit'a sea are de scopu a impedecá votarea novelei de alegere in modulu susu indicatu. Si elu si toti confratii sei de partida voru vorbí in tóta diu'a, de asemenea voru face confusiune cu siedulele subscrise pentru votare. Drépt'a nu póte ispraví nimic'a facia cu acestea. Din acést'a causa e mai bine déca drépt'a se invoiesce la unu compromisu si se intielege afara din dieta cu opositiunea despre punctele, care sa remâna afara din legea electorale.

I. Iusth propune ca, de vreme ce opositiunea are asiá ceva de scopu, cas'a sa se dechiare in permanintia.

Are deci sa se decida cá tiene-se mâne siedintia séu nu? La intrebarea presiedintelui se ridica majoritatea pentru siedintia; presiedintele enuncia conclusulu, se intrerumpe inse prin steng'a estrema cu pretinderea ca asupr'a acestui objectu sa se faca votare nominala. Acestei'a se opune inse drépt'a fórte decisivu si se iésca deci iéra-si o desbatere fâra sfersitu, despre aceea ca au deputatii dreptulu a mai cere votare nominale dupa enunciatiunea presiedintelui. —

K. Széll combate, precându Simonyi apera pretensiunea partitei sale. In fine se amesteca in desbatere si K. Ghiczy, care dechiara ca elu tiene midiuloculu aplicatu de steng'a estrema de neparlamentariu, elu e convinsu ca scopulu nu santiésce midiulócele, inse de óre ce si elu voiesce scopulu, nu se opune stengei estreme. Altucum elu crede ca pretinderea votârei nominale e aici pre deplinu rectificate.

Tumultulu si iritatiunea cresce in casa din minutu in minutu, in fine presiedintele e silitu a suspendá siedinti'a pre 5 minute.

Dupa redeschiderea siedintiei dechiara presiedintele ca de-si a enunciatu conclusulu; totusi de óre-ce multi n'au auditu enunciatiunea, intréba cas'a ca concede a se face suplementariu votarea nominale?

Lui Simonyi nu i se póte pune intrebarea acést'a, câci mai suntu inca multi vorbitori insinuati cari voiescu a se pronunciá in privinti'a cestiunei de mai inainte.

Al. Csiky vorbesce pentru dreptulu de a cere votarea nominale. — Dupa une-altele objectiuni din partea unoru deputati, 20 deputati dela stâng'a estrema ceru votarea despre urmatórele cestiuni:

„E votarea nominale indreptatita séu nu?“ (Tumultu mare. Steng'a insusi striga: „Acést'a e pré multu!“ Drépt'a gratuléza stângei.)

Siedinti'a iérasi se suspende pre 5 minute. Dupa redeschiderea siedintiei ia cuventulu Al. Mocioni. Elu dechiara ca numele seu s'a strecuratu din eróre in acea lista de 20 deputati, cari ceru votarea nominale despre cestiunile de susu.

Mai suntu deci numai 19 deputati subsemnati sî votarea nominale prin urmare nu se póte face.

Presiedintele iérasi pune intrebarea ca concede cas'a a se votá despre aceea ca sa se tiena mâne la 5 óre siedintia séu nu?

Edm. Kállay protestéza contr'a intrebârei. O precedintia nu se póte creá ca aprobarea cererei unei votâri nominale sa se aterne de voi'a majoritâtiei. (Tumultu. Strigâri: mai departe! la obiectu.)

In fine se suscepe votarea nominale despre cestiunea: sa se tiena mâne la 5 óre postmeridiane siedintia séu nu?“ Propunerea se acceptéza cu o majoritate de 72 voturi.

Sî partea a dóu'a a propunerei: „siedintiele sa duredie dupa necessitate“ se primesce sî presiedintele róga deci cas'a a suscepe siedinti'a. (Ilaritate mare.)

Ministru-presiedintele ascerne in numele regimului intregu unu proiectu de lege despre modificatiunea art. de lege 4: 1847/48.

Urméza ordinea dilei: Propunerile comitetului centralu sî a lui Lud. Simonyi relativu la proiectulu de lege despre corumperi.

I. Madarasz 'si continua vorbirea susceputa ieri sî votéza pentru Simonyi. Dupa une-altele ceru 20 deputati votarea nominale pre siedinti'a de mâne.

In siedinti'a din 7 Martiu se cetesce sî autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte.

Mai multi deputati ascernu petitiuni, care se transpunu comissiunei petitiunarie.

Ing. Helfy: Me rogu de cuventu in o afacere personale! Ieri s'a folositu dlu deputatu Zsedényi la finea siedintiei de o espressiune, care vatema partit'a nóstra sî pre care nu o potu trece cu vederea. Dnulu Zsedényi a disu ca ordinea dilei nu s'a potutu fipsá in urm'a portârei „indiscrete“ a stengei estreme. . .

Presiedintele: Me rogu de pardonare, dnulu Zsedényi va fi intrebuintiatu cuventulu acest'a dupa incheierea siedintiei. Eu amu incheiatu siedinti'a nainte de ce incepù deputatulu Zsedényi a vorbí sî ceea ce s'a intemplatu dupa inchiderea siedintiei nu se tiene de casa!

Ign. Helfy: Espressiunea acést'a se afla inse in diariulu stenograficu. . .

Presiedintele: Déca se afla, apoi au comisu stenografii o eróre; in diariulu oficiale nu se va primí: de acést'a me voiu ingrigi eu. In protocolu espresiunea acést'a inca nu se va primí, câci nu s'au pronunciatu in siedintia. Me rogu a remânea pre lânga acestea. . .

Ign. Helfy: Eu me multiemescu cu acestea déca cas'a se dechiara ca espressiunea sa se privesca de ne vorbita sî retrasa. (Strigarí tumultuóse la drépt'a: nici cându! nici cându!)

Ed. Zsedényi cere cuventulu pentru de a dechiará ca elu s'a folositu ieri, cându presiedintele si-a paresitu scaunulu, de cuventulu „indiscreta“, o espressiune francesa, din causa ca a trebuitu sa caute in alta limba espressiunea cea mai domóla pentru procedur'a vre-o 20 deputati, cari in continuu conturba desbaterile casei sî se incérca a invinge prin fortia, dupa cum ei insasi afirmara. Espressiunea aceea nu trece nici decâtu preste marginile bunei cuviintie parlamentarie, pre care vorbitoriulu o a pestratu mai bine decatu antevorbitoriulu seu.

Lud. Deáky, Iot. Madarasz sî A. Kallay s'aru veheminte de pre scaunele loru sî ceru, strigându, cuventulu la observatiuni personale.

(Tumultu mare in tóte partile casei).

(Va urmá.)

Discursulu dlui Dr. Alesandru Mocioni

rostitu in siedinti'a camerei representantiloru Ungariei din 26 Fauru 1872, la desbaterea generale asupr'a legei electorale.

On. Camera! Éu inca sum de acea parere, ca guvernulu nu póte fi achitatu de incus'a neimplinirei detorintiei sale, cându densulu, in butulu defecteloru adencu petrundietórie sî pré esentialiali ale legei electorale din 1848, fâra sa aduca motive bine fundate, vine a substerne camerei unu proiectu de lege, carele, precum au aretatu inaintea mea mai multi on. domni representanti, sî inca dupa parerea mea cu arguminte neresturnaveri, nu cuprinde nici chiaru acele sfarimature de imbunatâtiri ce atientesce, ci care in multe privintie viresce censulu intre margini mai restrinse. Eu sum de acea parere, ca votulu universale e unicului, care corespunde pre deplinu recerintieloru unei desvoltatiuni libere. Din aceste considerante, on. camera! asta-data mi-aredicu vocea mea fiindu condusu de o intentiune dupla, adeca: vréu sa aretu inainte de tóte, ca ori ce feliu de censu, din principiu e reu, de óre-ce e in contr'a desvoltatiunei libere; mai departe voiu demonstrá ca guvernulu prin nepasarea sea in privinti'a acést'a nici decumu n'a promovatu interesele bine combinate ale tierei, ci cu alte interese a avutu inaintea ochiloru.

Cu privire la cestiunea censului, eu sum de acea parere, ca acel'a nici ca se póte sperá in modulu teoreticu. Onorabilulu condeputatu Gabrielu Kemény — care in vorbirea sea de ieri a demonstratu de nou, ca nu este nimic'a atâtu de reu, nimic'a atâtu de nedreptu aici sub sóre ce nu s'aru poté aperá, numai déca cine-va are destula bunavointia de a face acést'a, — in trei cuvinte a statoritu teori'a censului.

Elu adeca in liberalismulu seu a mersu pâna acolo, intru câtu a disu ca, din partea sea, doresce cá sa primimu — intre marginile constitutiunei, — ori ce religiune, ori ce natiunalitate, fâra nici o deosebire, sa inzestrâmu cu dreptu de alegere pre toti acei'a, cari suntu cetâtieni ai patriei — independinti, inteliginti sî patrioti.

A avutu tóta dreptatea dlu condeputatu cându a dîsu acestea — cá unu partinitoriu alu censului; de óre-ce astadi acest'a e punctulu de manecare alu fia-cârei teorie de censu. Inse dlu condeputatu a uitatu aceea, ca e o imposibilitate psichologica a cunósce cualificatiunile de independintia, inteligintia sî patriotismu din faptele esteriori, despre cari nu potemu scí, déca suntu in vre-o legatura intima, ratiunale sî naturale cu acele cualificatiuni, astfeliu cá celu putienu pre dedeparte sa corespunda intru câtu va presumptiunei de dreptu. Apoi acest'a e punctulu de manecare alu fia-cârei teorie de censu.

Averea in diferitele sale graduri, precumu sî diferitele moduri de ocupatiuni, totu deun'a va avea influinti'a sea asupr'a traiului séu modului de trâitu alu individului; asemenea va fi ea cu influintie asupr'a pareriloru despre viétia; astfeliu, incâtu scimu, ca agronomulu, industriasiulu, comerciantele, invetiatulu, barbatulu de statu, — fia-care, din altu punctu de vedere considera viéti'a, fia-care altu ceva ascépta dela poterea statului, altu ce-va dela lumea mare; alte sperantie lu conducu, sî alte interese i incorda poterea activitâtiei sale. Dar' cu tóte acestea, on. camera, eu credu ca aru fi o ratecire pré mare, cându amu presupune, ca modulu de traitu sî de ocupatiune aru fi in stare sa desbrace pre individualitate de tóte insusirile sale cele naturali. Acést'a e o ratecire atâtu de grósa, pre care viéti'a de tóte dîlele o combate cu mii de esemple.

Dupa parerea mea, censulu sta in contrastu cu dreptulu. La regularea — nu practica, ci teoretica a censului, lipsesce ori ce base, pre care ne-amu poté radiemá. De aci vine aceea ce on. domnu condeputatu Mocsáry pré escelinte a observatu, ca tóte censurile atâtu de tare se clatina; precumu dovedescu acést'a si nenumeratele sisteme de alegere.

La regularea teoretica a censului nici umbr'a dreptului nu se póte observá; punctulu objectivu pre care ne-amu radiemá nu se afla nicaiuria, bas'a totu deun'a e volnici'a arbitrului, acestui mai mare ne-amicu alu fia-cârei desvoltatiuni liberale. Din aceste considerante, on. camera! — eu din partemi, precum m'amu esprimatu si alta data, cestiunea censului numai din punctululu de vedere sociale o potu luá in socotintia.

Eu asiá credu ca tóte cestiunile de censu suntu cestiuni sociali. Societatea nu e unu intregu simplu, ci ea este sistem'a classeloru desvoltate indecursulu timpului istoricu. Precumu la singulari, asiá sî la classe, unulu, séu dóra mai multi, cari tocmai se afla in posessiunea factoriloru suprematiei naturali, punu mân'a pre frenele stepânire naturali. Tendinti'a naturale clasei acestei'a totu deun'a va fi aceea, cá sa-si intârésca stepanirea sea pre base câtu se póte mai poternice. Calea cea mai simpla sî mai naturale spre acést'a este, déca póte sa puna mân'a pre potestatea de statu, iéra pentru acést'a censulu este celu mai naturale sî mai simplu mediulocu.

De aceea la regularea censului, precum ni arata viati'a practica sî ni demustra istori'a, nici cându nu servescu de base principiele de dreptu, nici care-va diametrale matematica, — ci censulu va fi conformu caracteristicei ce va fi avendu class'a domnitória, adeca censu de nascere sî censu de avere. Celu din urma iéra va fi mai mare séu mai micu, dupa cum membrii mai putienu avuti ai clasei domnitórie voru posiede o avere mai mare séu mai mica.

Astfeliu se face censulu pretotindenea unde elu se face cu consciintia; inse on. camera — tocmai pentru ca censulu se face astfeliu, — pentru ca intielesulu practicu alu censului nu e altu ce-v'a, decâtu asecurarea domnirei maestrite a classei domnitórie, — eu asiá credu, ca censulu e in o directa contradictiune cu ideea statului, care nici odata nu póte avea destinatiunea cá sa represinte unele classe singulare in contulu totalitâtiei spre daun'a intregului mare.

Din acésta contradictiune a censului facia cu ideea statului urmédia trei scaderi principali. — Fia-care domnire naturale e basata pre doi factori, pre intielegintia sî avere. Censulu e aceea ce devólva inteliginti'a, macaru ca acést'a chiaru e ceea ce face cá domnirea naturale sa fia biefacutória.

Unu altu defectu esentiale alu censului e ca class'a aceea, care de presinte se afla in posessiunea unei domniri maiestrite, avendu acuma la dispossitiune unu nou mediulocu de a-si promová interesele clasei sale pre contulu sî in detrimentulu totalitâtiei, cu mai multu efectu si mai cu grabire sî va realisá tendintiele sale; prin acést'a inse cu atât'a mai multu se voru asculi contrastele clasei.

Acést'a este o regula atâtu de basata pre esperinti'a scósa din istoria, incâtu fâra nici unu scruplu potu sa dicu, cumca nu esiste vre-o dispusetiune legale, carea sa nu represinte interesele clasei domnitóre din respectivulu timpu. — Numai la un'a fia-mi permisu sa atragu atentiunea onoratei camere, si anume la legile din Angli'a in privinti'a cerealeloru. Scimu ca acestea in restimpu de 35 de ani au fostu obiectulu discussiuniloru parlamentarie; scimu si aceea ca numai dupa ce in Irlandi'a a grasatu o fómete mare, care si-a luatu jetfele sale cu sutele, numai dupa aceea s'a stersu acele restrictiuni, ce nici intr'o privintia nu se póte motivá prin ratiune.

Sî déca voiu intrebá: ce póte fi caus'a la acést'a? — respunsulu apriatu nu póte fi altulu, decâtu aceea ca, pre tempulu acel'a class'a proprietariloru de pamentu avea asecurata domnirea sea maiestrita in parlamentu, sî pentru ca n'a sciutu sa combine stergerea legei de ceriale cu interesele sale, falsu intielese. De unde a fostu ca, nici a voitu sa stérga aceea lege.

Ne numerate esemple asiu potea se aducu inainte, inse nu voiescu cá sa obosescu atentiunea onorabilei camere (S'audimu!); un'a totu-si fia-mi permisu sa amintescu.

Asiá credu, ca nime nu se indoiesce despre aceea, cumca numai pre lungu estinsulu piedestalu alu domnirei maiestrite a interesului de clasa, a potutu sa se aredice acelu grandiosu sistemu alu feudalismului, care a pusu in catusie pamentulu, individulu, lucrulu sî cugetarea.

A trei'a scadere principale, a censului e aceea, sî acést'a jace in natur'a omului, — ca class'a domnitóre cu fortie artificióse se identifica pre sine sî interesele sale cu statulu, sî astfeliu espune insu-si statulu la atacurile acelea, cari suntu indreptate contr'a classeloru singularie. Sî istori'a nu unu esemplu ni arata in privinti'a aceea, ca organismulu statului n'a fostu in stare sa respinga acele atacuri.

Totu din istoria fia-mi permisu sa aducu câte va esemple pentru justificarea asertiunei mele. Nu vréu sa me provocu iéra la aceea revolutiune mare sociale, care la finea seclului trecutu a sguduitu intrég'a societate din Franci'a sî a pusu-o pre base nóue, — fia-mi permisu sa me provocu numai la dóue esemple din timpulu mai recinte. Me provocu la aceste dóue esemple mai alesu de aceea, pentru ca, dupa parerea mea, prin acést'a se va poté cunósce adeverat'a valóre a acelei frase, pré placute unor'a, cum-ca censulu da garantia deplina contr'a scuduiriloru mari cu forti'a.

Inainte de ce asiu amintí aceste dóue esemple, sa amu voia a spune pre scurtu opiniunile mele in privinti'a acést'a.

Ne numeratele sguduiri sî revolutiuni, despre cari ni vorbesce istori'a, au avutu cause sî caractere diferite, cari nu vinu in nici o atingere cu censulu; naturalminte dara, in contr'a acestor'a censulu nici ca va poté dá vre-o garantia. Esiste inse, on. camera, unu genu alu acestoru sguduiri si revolutiuni, — sî acest'a e celu mai periculosu, — in contr'a cârui'a censulu nu numai ca nu póte dá vre-o garantia de securitate, ci elu, censulu, din natur'a esentiei sale insu-si chiaru o provóca, si acest'a e nesuportabil'a sî nesuferibil'a dominatiune de clasa.

Amu disu ca voiu citá dóue esemple. Me provocu iéra la Franci'a. In Franci'a precum se scie, in timpulu restauratiunei, censulu erá de 300 de franci dare directa cu privire la dreptulu activu de alegere sî 1000 franci dare directa cu privire la dreptulu passivu, iéra dupa revolutiunea din Iuliu, censulu s'a urcatu la 200 sî 500 de franci.

Precumu de comunu se scie, la regularea censului in asemene modalitate, mai alesu acea consideratiune li a fostu in vedere, cá influinti'a asupr'a afaceriloru da statu, sa devina in mânile asiá numitei clase de mediulocu, pentru ca aci credeau, ca voru aflá adeverat'a capacitate de a guverná,ací credeau, ca voru aflá iubirea de ordine sî de pace; prin acést'a credeau ca voru poté asecurá tiér'a contr'a sguduiriloru violinti. Cumca acést'a incercare, in dóue ronduri n'a avutu sucesulu doritu, aceea toti o scimu. Acésta classa de mediulocu, acésta classa capace de guvernu sî iubitória de ordine, a fostu aceea, care in restimpu scurtu de 18 ani a provocatu dóue revolutiuni sî a resturnatu tronurile a dóue dinastie; — sî déca iéra ne vomu intrebá cum-ca — care a fostu adeverat'a causa a acestoru sguduiri, a acestoru revolutiuni? — atunci ni va respunde Thiers, despre carele la tóta intemplarea potemu presupune, ca are capacitate de ajunsu, pentru cá sa judece situatiunea politica a patriei sale, fâra cá totu-si cine-va sa póta presupune ca densulu aru fi fostu partialu in acésta privintia, Thiers, dîcu ni-a respunsu, cându, a disu, ca adeverat'a causa a acestei revolutiuni duple, a fostu, câci o fractiune, o minoritate a tuturoru locuitoriloru, prin unelte maiestrite a pusu mân'a pre poterea statului sî a eschisu partea cea mai mare a locuitoriloru din barier'a constitutiunei.

Precum fia-care sofisma, on. camera, asiá sî teori'a censului, are defectulu acel'a, séu déca mai voiti, apoi dicu: are acea parte tare, ca se folosesce de unele espressiuni, ce au diferite intielesuri, — aceste espressiuni de diferite intielesuri séu insemnatâti pré bine se potu intrebuintiá de devise, penrtu ca, de unde ele pronunciandu-se dîcu tóte si totu deodata nimic'a, fia-cine le primesce bucurosu, de óre-ce totu insulu intielege prin ele aceea, ce densulu chiaru doresce. Astfeliu de parole intrebuintiédia sî teori'a censului, cându dîce ca pretinde o capacitate politica dela alegatorii sei, — cându dîce ca la regularea censului trebuie sa se ia in consideratiune relatiunile esistinti. Nu vréu sa me demitu in repetitiuni, de óre-ce mai multi inaintea mea au demonstratu dejá, ce intielesu póte avé capacitatea politica. Numai o mica observatiune 'mi permitu a face, aceea ca totusi sub devis'a acestei capacitâti politice, care n'are nici unu sensu, trei din patru pârti a cetatieniloru crescuti se eschidu dela dreptulu de alegere. — Asiá mi se impare, ca dlu ministru se indoiesce in privinti'a acést'a. In Ungari'a sî Transilvani'a suntu 3.600,000 de cetatieni cari au trecutu de 20 de ani, alegatori, iéra in Ungari'a sî Transilvani'a, dupa propri'a aretare a dlui ministru, 9 sute sî câte-va mii suntu inscrisi, asiá dara numai $1/4$ parte a cetatieniloru adulti se bucura de dreptulu electorale. (Vilhelm Toth, ministrulu de interne, intrerupe: „Nu se inscriu!") Se póte, inse dupa acésta conscriere $3/4$ a cetatieniloru crescuti de aceea se eschidu dela esercitiulu dreptului de alegere, pentru ca li negá capacitatea politica; o negâmu acelor'a, cari in privinti'a gradului de cultura cu nimic'a nu stau mai inderetru decâtu acea $1/4$ parte, cârei'a i se da dreptulu sub titlulu aceleiasi capacitâti politice.

De asemenea trebuie sa privescu numai cá o escamotare sî aceea, cându unii dîcu, ca fiindu vorb'a de constituirea unui parlamentu, nu trebuie sa ne luâmu dupa nisce teorii abstracte, ci nainte de tóte trebuie sa fimu cu privire la aceea sî sa ne ingrigimu, cá in parlamentu sa se adune elementele cele mai inteliginti, cele mai patriotice.

On. camera! — Déca despre altu ce-va, asiá despre acést'a intr'adeveru se póte dîce ca e o teoria abstracta, cârei'a de buna séma i aflâmu locu in republic'a lui Platone, inse in viéti'a practica n'are nici o valóre reale. Pâna acum'a nici cându nu i-a succesu mintei omenesci sa creedie vre-o sistema de alegere, care in cea mai mica mesura chiaru sa fia potutu dá garantia despre aceea, cumca cei mai intieleginti, cei mai patriotici se voru alege in parlamentu. Nici cându n'a esistatu vre-unu parlamentu — de presentibus nihil nisi bene, — despre care pre de departe s'aru fi potutu dîce, ca in acel'a s'au intrunitu cei mai buni, cei mai chiamati fii ai tierei! Dreptu aceea, din parte-mi eu nu potu considerá de cea mai buna sistema aceea, ce sub diferite preteste idealistice, cari inse in pracsa nu se potu realisá, — cu ajutoriulu censului vré sa asecure o preponderantia maiestrita in favórea unoru interese particulari; ci, dupa parerea mea, acea sistema de alegere e cea mai buna, prin care se deschide possibilitatea, ca ori-ce interesu ce s'aru iví in societate, conformu fortiei sî ponderositâtiei sele, sa fia representatu in parlamentu. Déca aceea aru fi scopulu, ca cei mai apoi se alegu in parlamentu, atunci nu incape nici o indoiéla, ca scopulu acest'a l'amu ajunge cu multu mai usioru, déca amu incredintiá alegerea unui numeru câtu se póte mai micu de alegatori, acésta modalitate de alegere ne-aru dá mai multa garantia ca ni vomu ajunge scopulu, decâtu aceea, déca vomu incredintiá alegerea la 100,000 de alegatori, cându scimu, ca la alegeri sî casualitatea inca are o rola insemnata.

Ori-câte teorii sublime a nascocitu mintea umana in privinti'a constitutiunalismului, eu din parte-mi destinatiunea ori-cârui constitutiunalismu numai intr'un'a o vedu, sî acést'a e: dupa potintia a asecurá ecuilibrulu naturale alu tuturoru intereseloru ce obvinu in viéti'a sociale.

Ori-ce nesuintia de a conturbá prin uneltiri maiestrite ecuilibriulu naturale a acestoru contraste de interesu, este contr'a desvoltatiunei libere.

On. camera! Astadi cându prin sciintia sî esperiintia totu mai multu se generalisédia acea buna parere, cumca viéti'a economiei natiunale are unele anumite regule naturali cari, déca nu se conturba in efectulu loru prin unele intreveniri maiestrite, insesi de sine efeptuescu intru unu modu firescu ecuilibriulu naturale alu contrasteloru in interesele economiei de statu; astadi, cându totu mai multu se generalisédia acea credintia, ca tóta prosperitatea materiale in acea mesura se desvólta, dupa cum poterea statului mai multu séu mai putienu impedeca acelu ecuilibru naturale; astadi, dîcu, cu ce simtieminte privimu indereptu la acea tutela din evulu mediu, carea, fiindu in contrastu cu acést'a totu-déun'a in aceea si-a cautatu implinirea missiunei sele, cá mereu sa conturbe ecuilibriulu naturale? — Cu ce semtieminte vomu priví indereptu la legile de usura, a câroru missiune aru fi fostu, sa faca unu ecuilibriu maiestritu intre contrastele dintre creditori sî cei ce cauta creditu? — Cu ce semtieminte vomu priví indereptu la censura, carea totu asemenea aru fi avutu chiamarea sa contrabalansedie intr'unu modu maiestritu contrastulu intereseloru legale de ideile vechi-ruginite sî cele mai nóue? — Sî cându ni aruncâmu privirea indereptu la tóte acestea, óre nu ne potemu semtí óresi-cum indreptatiti spre a face atenti pre amicii censului, ca — mutato nomine de te narro fabulam?

Óre-cându trebuie sa vedemu, ca acea bagatela, carea atâtu de multu ni place a o numí intielepciune de barbatu de statu, — cutediá a se pune in contrastu cu factorulu ordinei mai inalte a lucruriloru, — cutediá a se pune in controversa cu desvoltatiunea naturale a societatei umane, — sî se crede a fi chiamata, — dupa priceperea sea mai estinsa séu mai marginita, sa prescria o directiune maiestrita desvoltatiunei societâtiei omenesci — cându trebuie sa vedemu, ca óre-cine sa simte chiamatu cá in numele puterei statului sa pronuncie o sentintia moritória asupr'a tendintieloru corespundietórie acestoru interese, judecandu — nu din punctulu de vedere alu formei, ci cu privire la esenti'a loru, — cumca care tendintia e justificabile sî care nu? — care nesuintia convine cu ide'a statului, sî care este in contrastu cu acést'a?

Onorata camera! Cându vedemu tóte acestea, câci censulu nu póte avé altu intielesu, alta basa, — pre acésta basa eschidemu stratele mai de josu ale societatei, cá pre unii de acei'a, cari represinta tendintie conturbatórie de ordine, — dîcu, cându vedemu tóte acastea, fâra de voia ni se pune intrebarea, ca — óre ce diferintia este intre acésta tendintia sî intre censura?

In privinti'a obiectului loru, diferu intre sine, inse in privinti'a tipului — suntu identice. — Si óre, onor. camera, — unde e acea provedintia cerésca, carea, fiindu investita cu atributulu de infalibilitate, s'aru semtí chiamata la acésta mare intreprindere! — De aceea, eu din parte-mi fâra nici o reserva condamnu ori-ce nesuintia de a censurá astfeliu interesele sî tendintiele societatei umane pre bas'a censului. Eu sum de acea convictiune, ca ori-ce interesu sî tendintia, fia acelea chiaru in contr'a opiniunei mele, fia in celu mai directu contrastu cu principiele cardinali ale intregului sistemu sociale, fia acelea indreptate chiaru spre a resturná cu totulu ordinea sociale, suntu justificabili, déca spre realisarea loru se intrebuintiédia calea legale, medilóce legali. (Aprobare in stâng'a estrema.) De alta parte iéra e nejustificabile ori-ce nesuintia, fia aceea ori-câtu de neegoistica sî patriotica, déca realisarea ei se incérca pre cale nelegale sî din medilóce nelegali. Inse onor. camera, — censulu prin principiu eschide acést'a sî numai unei anumite clase i asecura influinti'a la regularea afaceriloru de statu, iéra pre cei'a-lalti, mai sub unu pretestu, mai sub altulu, i eschide dela acést'a. Cum sa se formedie óre ecuilibriulu naturale alu intereseloru, cându noi totu mereu lu conturbâmu?

Numai acolo, unde fia-care cetatiénu e indreptatitu de a esercia drepturi politice, numai acolo, unde tóte interesele sî nesuintiele suntu egalu indreptatite, unde ori-ce tendintia are libera intrare in parlamentu, — unde fia-care aspiratiune, ce'si póte aretá valórea sea, prin propri'a sea fortia, conformu ponderositatei sele sî in proportiune cu aceea, e representata in parlamentu, — numai acolo se póte dîce, ca parlamentulu e adeverat'a espressiune a societatei, — numai acolo parlamentulu va fi, cá sa me esprimu astfeliu — insasi societatea in stare condensata.

Inse, on. camera! — nime nu va poté negá aceea, ca tóte acestea numai prin sufragiu universale se potu realisá; de óre-ce ori-ce censu din principiu le eschide pre acestea. (Se audîmu!) Numai unu astfeliu de parlamentu, onor. camera! va poté dá garantia in privinti'a aceea, ca ori-ce dispusetiune legale sa aiba tipulu stârei in carea se afla societatea in diferite periode ale tempului, ceea ce ori sî cum, credu ca e cea mai principala recerintia pentru cá dispusetiunea legale sa aiba unu efectu bunu. Nu vréu sa me demitu in repetitiuni, de óre-ce inainte de mine mai multi domni condeputati, sî astadi chiaru onorabilulu meu colegu d. Mocsáry, pré cu temeiu au demonstratu, cumca tóte acele temeri, cari contrarii sufragiului universalu le legà de acel'a, nu au de feliu nici unu temeiu; eu celu putienu nu le impartasiescu sî numai la acelea ce amu audîtu ca s'au adusu din partea ceea-lalta contr'a sufragiului universale cu privire la Franci'a, fia-mi permisu a observá pre scurtu atât'a, cumca acelea pentru mine dovedescu numai aceea, ca precum tóte celea, asiá sî votulu universale se póte falsificá. Scimu, on. camera, cumca in Franci'a pre tempulu restauratiunei, cându censulu erá atâtu de urcatu cá nici cându alta data, alegerile in cea mai mare mesura s'au falsificatu; inse din acést'a, a trage vre-o consecintia contra ori-cârei sisteme de alegere, eu credu ca n'aru fi cu cale, precum n'aru fi cu cale, cându cine-va manecandu din acea privintia, pentru ca adeca imperialismulu francesu, incependu dela respunsabilitatea ministeriale, pâna josu la dreptulu de interpelatiune sî de initiativa, asiá dîcendu in tóta esenti'a sea a falsificatu form'a parlamentaria, aru deduce consecinti'a ca — sa aruncâmu dara form'a parlamentaria, pentru ca aceea conduce la cesarismu, lu sprigineșce pre acest'a. (Aprobâri in stâng'a.) — Un'a amu uitatu, ce póte ca cu totu dreptulu asiu poté sa aducu cá replica la aceea, cumca, déca sufragiulu universale s'aru pune in vigóre, nici atunci n'aru incetá dominatiunea interesului, câci ori-ce sistema de alegere va fi, o clasa óresi-care trebuie sa aiba dominatiunea naturale in mânile sele, — o partida ori-cum, va avé maioritate, sî asiá dominatiunea interesului totusi va esiste. — In acésta privintia fia-mi permisu sa demarchediu acea diferintia esentiale, ce esista intre dominatiunea clasei, cându aceea e maiestrita, sî cându ea e naturale. Nu esista interesu, care in viétia s'aru poté afirmá intregu.

Interesele totu-de-un'a prin transactiuni se aducu la valóre, sî asiá e lucru naturale, ca la aceste transactiuni totu interesulu numai pre acelu interesu lu va luá in considratiune, care va avé o insemnatate óresi-care. Pâna cându asiá dara dominatiunea maiestrita a clasei, tóte acele interese, ce cu maiestria le-a eschisu din cadrulu constitutiunei, nici ca le ia in consideratiune, — dominatiunea naturale a interesului va fi constrinsa a-si face socotelele sele cu tóte acele interese, cari din propri'a loru potere se sciu radicá la o insemnatate óresicare. Intre aceste dóue casuri inse esista o diferintia fórte mare.

Eu, onor. camera, — din tóte aceste considerante dorescu, cá sa se puna in vigóre votulu universale, carele e legatu numai de nisce conditiuni de morala, de etate sî de impamentenire.

(Finea va urmá.)

Varietâti.

⁂ **Stenografia româna.** Cu post'a ultima amu primitu „Stenografi'a romàna, tablou, contienendu in scurtu tóte regulele sî esemplele din partea 1-a, scrisórea deplina séu corespondentiale, cá sî unu tablou comparativu, aretandu scrisorile stenografice in limb'a romàna, de Eugeniu **Sucevanu**. Pretiulu 1 fl. v. a. 2 franci 50 bani. Pentru p. t. abonati la stenografulu românu gratis.“ Dupa cum vedemu din insusi tabloulu, profitulu este destinatu in favórea unui fondu pentru edarea foiei scientifice instructive, intitulate „Stenografulu românu.“ Tabloulu se afla de vendiare la autorulu: Vien'a III Matheusgasse 9. sî in librariele insemnate.

Pentru acum ne marginimu la atât'a, recomandandu acestu tablou; iéra in interesulu latirei acestei cunoscintie atâtu de necesarie mai atragemu atentiunea asupr'a invitârei de prenumeratiune la „Stenografulu românu“, carea o vomu publicá in nrulu celu mai de aprópe.

⁂ (**Dlu Ladislau Buteanu**) advocatu in Cetatea de pétra este denumitu de jude cercualu pentru Siomcut'a mare.

⁂ (**Advocatu nou românu.**) Domnulu **Gerardu Stetiu** adjunctu de concipistu la tabl'a regésca din Pest'a in 7. Martie a depusu censur'a de advocatu cu succesu emininte. Sa traiésca!

⁂ **Subcriptiuni pentru liberarea teritoriului francesu.**) „Trompet'a Carpatiloru“ in numerulu 870 dela 3 Martie a. c. in fruntea sea publica cu cea mai viua placere statutele subscriptiunei pentru liberarea teritoriului francesu; totu odata face unu apelu, de altmintrelea de prisosu, la românii sî românele, la junimea romàna, cari voru sa alerge din tóte partile spre a se potea liberá unu pogonu de teritoriu francesu prin ofrandele loru de iubire sî de recunoscintia. Punemu sî noi la vederea on. cetitoriu aceste statute elaborate de comitatulu francesu din Bucuresci precum urméza: „Unu mare numeru de francesi cu locuinti'a in Bucuresci, s'au intrunitu la 25 Februariu sî au adheratu la otaririle urmatóre: Membrii coloniei francesa din Bucuresci otarescu a se uní la miscarea nationala pentru liberarea teritoriului prin subscriptiune. Subscrierea va avea form'a conditionala adoptata de câtra comitatulu din Nancy in intrunirea deputatiloru departamenteloru ocupate. Comitatulu din Bucuresci este compusu din membrii Societâtiei francese de binefacere. Comitatulu din Bucuresci fiindu acum constituitu, face apelu la patrioticulu concursu alu tuturoru persóneloru cari voru voí a cooperá subscriere. Prin ce subscrierea, de ori-ce valóre, va fi primita cu acea-si recunoscintia. Comitatulu spéra ca apelulu seu va gasí echou, pentru ca subcrierea acést'a ocupa sî ea unu rangu onorabile printre cele-lalte ce mai suntu deschise, in Franci'a sî in strainatate, intr'unu scopu atâtu de scumpu animeloru nóstre. Ingagementele, subcrise chiaru de pre acum, nu voru deveni realisabili de câtu in casulu cându valórea totala a subsrieriloru adunate, pentru aceea-si opera s'aru urcá la sum'a de cinci sute milióne franci. Pentru acestu sfirsitu, pre data ce valórea totala a subscrieriloru, va insumá cifr'a de cinci-sute milióne franci, resultatulu se va supune la cunoscinti'a subscriptoriloru, sî realisarea ingagementeloru subscrise se va efectuá in termini egali: la 15 Ianuariu, 15 Apriliu sî 15 Iuliu 1873. Numele subscriitoriloru sî valórea subscrieriloru se voru publicá succesivu prin presa sî afipte in loculu cercului francesu in Bucuresci. Subsccierile voru fi priimite la dd. membrii ai Comitatului D. Dejeanu, Presiedintele Cercului, strad'a Dómnei nr. 8, D. Bonnet, Pres. societâtiei de binefacere str. Drépta 9.

⁂ (**Proletarismulu din Berlinu.**) Diurnalulu italianu „Citadino“ ce apare la Triestu aduce câteva date statistice despre starea proletarismului in Berlinu, sî anume: Berlinulu e intru adeveru cuibulu capitalu a proletarismului; intre unu milionu de locuitori abiá suntu 17,028 locuitori cu unu venitu de 1000 taleri, iéra 59,631 locuitori au unu venitu mai pucinu de 300 taleri; 151,641 de familie traiescu din venitulu de numai 100 taleri; 289,320 locuitori traiescu in 74,972 locuintie dintre cari unele constau numai dintr'o chilia; 18,534 locuintie suntu fâra culina sî 14,292 indivìdi traiescu in locuintie suterane.

⁂ **O judecata in Parisu.** Unu condamnatu se aduse dilele acestea inaintea justitiei sî presiedintele incepe interogatoriulu:

„Me iertati, domnule presiedinte, ca ve intrerupu, dara recusu judecatorii mei.“

— „Vrei sa dici: Pre unulu din judecatorii d-tale?“ — „Nu, domnule presiedinte, pre toti, sunteti toti inamicii mei personali.“

— „Cum asiá? esplica-te!“ — „D-vóstra m'ati condamnatu dejá de cinci ori.

⁂ (**Duelu.**) Unu duelu s'a petrecutu la 19 Febr. la Montretout intre principele Bibescu sî principele de Beauffremont. Secundantii principelui Bibescu au fostu generalulu Dousix sî comitele de Gobineau, iéra ai principelui de Beauffremont au fostu doi oficieri de cavaleria. Spad'a a fostu alésa de arma in acestu duelu, in urm'a cârui'a principele de Beauffremont remase vulneratu in cóste destulu de greu. „Eata cum scie sa se pórte unu românu!“ eschiamà diurnalulu „Patri'a“ din Bucuresci.

⁂ (**Clubu de dame.**) Unu mare numeru de dame din Lemberg s'au constituitu in societate de clubu, cu scopulu de a inchiriá unu salonu, pentru a petrece in trensulu din cându in cându cu musica, declamatiuni, serate de dantiu, conversatiune, lectura, etc. Spre acestu scopu au constituitu unu fondu sî acum nu se mai plângu cá mai inainte, ca n'au destula distractiune; din contra, de câte ori se intrunescu in salonulu societâtiei, totu-déun'a au ocasiune a gustá placerile cele mai nobile sî mai folositórie. „Fam.“

⁂ **O propunere practica.** Unu englesu a facutu de curendu propunerea, ca pentru economi'a de pamentu, sa nu se mai inmormentedie cadavrele culcate, ci in picióre.

⁂ **O femeia resoluta.** Inaintea curtiei din Cantal s'a judecatu urmatoriulu casu interesantu: „Dómn'a N. din Correge denunciase cu câti-va ani inainte pre doi indivìdi, cari comisera unu furtu la dens'a. Dupa ce au esîtu din inchisóre, intalnira din intemplare pre dómn'a N. care uitase dejá incidentulu. „Ast'a este!“ siopti unulu, din ei, celui-laltu. Ea 'lu audî sî i recunoscù. Sér'a trebuindu sa plece acasa la mosîa, care erá in departare de vre-o dóue mile, se armà cu unu revolveru. Ceea ce prevediuse, s'a sî intemplatu. Abiá facuse o jumetate de milu, sî talharii i iesu inainte sî poprescu caii. Ea scóte revolverulu cu sânge rece sî ii trantesce pre amendoi. Calulu speriatu de descarcârile revolverului, fugí sî aruncà trasur'a intr'unu siantiu. N. ajunse pe josu unu satu sî anuncia intemplarea. Primariulu insocitu de câti-va tierani a plecatu la fati'a locului sî a constatatu casulu. Dómn'a N. a fostu data judecâtiei, dara acuitata de jurati in unanimitate.

⁂ **Superstitiune venetiana.** In Veneti'a parintii nu permitu cá baietii sî fetele sa se botedie cu aceeasi apa. Ei dîcu: Déca s'au botediatu dintâiu baietii, feteloru ce s'au botediatu in urma le crescu barba, din contra, déca fetele s'au botediatu intâiu, baietii remanu in tóta viéti'a fâra barba.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Vorti'a cu fili'a Valea-lunga in protopresbiteratulu Iliei, statatóre din 172 familii sî adeca matera din 120, iéra fili'a din 52 familii, se escrie concursu pâna la 19 Martiu 1872 in care dî va fi sî alegerea de parochu.

Emolumentele suntu:

1. O casa parochiale cu dóue incaperi, sî in mijlocu cohna si grâdin'a casei de 400 orgii cuadrati — aratóre. —

2. O sessiune de pamentu de 4 jugere parte aratóre — parte fanatie — sî in matera dela tóta famili'a 1 ferdela de cucurudiu cu ciocani, iéra in filie pre lânga pamentu 600 orgii cuadrati parte aratoriu parte fanatie — câte 2 ferdele cucurudiu cu ciocani dela familia.

3. Venitulu stolare indatinatu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa astérna concursele loru instruite in sensulu „Statutului organicu“ la scaunulu protopopescu in Ili'a pâna la terminulu prefiptu.

Ili'a in 28 Fauru 1872.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Ioanu **Orbonasiu**,
protopopu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale din Cincusioru devenita in vacantia, se escrie prin acést'a concursu pâna la 1 Aprile a. c.

Emolumentele suntu:

a) dela 45 familii venitele stolari usuate, sî câte o dî de lucru.

b) portiune canonica statatóre in pamentu aratoriu sî de fanatie din 12 jugere;

c) lemnele trebuinciόse de focu. —

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au sa astérna concursele loru instruite in sensulu „Statutului organicu“ la scaunulu protopopescu alu tractului Nocrichiu-Cincumare pâna in terminulu prefiptu.

Nocrichiu, in 26 Februariu 1872.

In cointielegere cu comitetulu parochialu:

Georgiu **Maieru**,
adm. prot.

(1—3)

„Hotelu de Romani'a“

In Sabiiu strad'a Macelariloru Nr. 104 se deschide dela 1 Apriliu 1872. impreunatu cu ospetaria sî cafenea. Pentru odâi sî confartulu caletoriloru cu séu fâra ecuipagiu, pentru bucataria alésa garantéza subscrisulu. Calésa sî carutia de inchiriatu stau totu-déun'a la dispositiune.

Invita cu tóta stim'a

Nicolau Beu,
otelieriu.

(2—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 4/16 Martiu 1872.

Metalicele 5%	65	05
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	65	05
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	70	80
Imprumutulu de statu din 1860	103	—
Actiuni de banca	842	—
Actiuni de creditu	345	50
London	110	40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	81	25
„ „ „ Temisiorene	78	25
„ „ „ Ardelenesci	78	—
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	108	50
Galbinu	5	26
Napoleonu d'auru (poli)	8	78

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULŬ ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pàrti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^{1}/_{3}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^{1}/_{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^{1}/_{2}$ cr. v. a.

Nru 20. ANULU XX.

Sabiiu, in 9|21 Martiu 1872.

Motivele si resultatele passivitâtiei.

VIII. Noi ne-amu dusu (la Pest'a) sî ce amu ispravitu? — Dlu Hossu insusi aru fi dîsu, ca „sperantiele lui de 20 ani suntu nimicite!“

Cu aceste suspinâri se plângu passivistii in contr'a legislatiunei din Pest'a, sî jurnalele loru s'au espectoratu adese-ori sî espresu, ca cu regimulu de astadi românii nu potu scóte la cale nimic'a. Ergo passivitate absoluta!

Ceea ce a dîsu dlu Hossu o dîcemu sî noi.

Dara sa vedemu: óre numai diet'a, numai regimulu de astadi pórta vin'a la nimicirea sperantieloru nóstre? óre déca purtarea româniloru dela 1865/6 incóce erá asiá, cum trebuiá, potut'aru fi diet'a sî regimulu de astadi nimicí sperantiele nóstre? Si este óre passivitatea nóstra de astadi apta de a reinviá — de a realisá sperantiele nóstre?

Sa vedemu cum ne-amu purtatu atunci, cându ni-a succesu de a ne inaltiá pâna la zenitulu sperantieloru nóstre?

„Ne-amu luptatu, sî asiá amu venitu la a. 1863/4“. Asiá ne respunde dlu Dr. Ratiu in cuventarea sea tienuta la Mercurea pentru passivitate absoluta.

Asiá — dieu! ne-amu luptatu, sî noi n'amu bagatu mânile in busunariulu passivitâtiei, nici piciórele in lantiulu inertiei absolute.

Asiá! ne-amu luptatu cu totii cá gregarii cei bravi sub o singura conducere prudente, sî nu ne-amu facutu cá acum cu totii numai sî numai conducatori, iéra luptatori nici unulu.

Asiá! atunci ne-amu adunatu mai de multe ori sî de câte ori erá de lipsa, in conferintie sî congrese, sî ací n'amu hotaritu sa ne aruncâmu pre perin'a cea móle a passivitâtiei, ci amu tramisu la regiunile datatórie de mesura, la domnitoriu sî la regimu deputatiuni imposante cu Metropolitii nostri in frunte; ne-amu adunatu prin municipie sî amu tramisu deputatiuni speciali spre a sprigini pre cele centrali; amu alergatu la urna, amu alesu ablegati la diete, acestor'a le-amu datu totu spriginulu moralu, cá sa póta sî ei aperá caus'a nationale; iéra jurnalistic'a româna a animatu tóte aceste actiuni nationale dupa cuviintia. — Opiniunile diverginti, ce se escau in midiloculu natiunei, le complanamu intre noi, fâra de a scí lumea de ele, sî asiá cu totii lucrámu spre unu scopu sciutu. Cu totii sciamu ce e solidaritate sî disciplina, cu totii cunosceamu, ca ne conduce unu carmaciu probatu, cu unu cuventu, domniloru! cu totii eramu activi neobositi, — iera nu passivi inerti.

De ne purtámu asiá sî fatia cu diet'a din Pest'a, sî cu regimulu de astadi — sperantiele nóstre nu erau nimicite.

Acum sa vedemu, cum ne-amu purtatu fatia cu diet'a sî regimulu de astadi, sub care ni s'au nimicitu sperantiele nóstre?

In tómn'a 1865 se chiamà la Vien'a Mitropolitulu „neunitiloru“, care dela 1848 incóce se considerà chiaru sî de regiunile supreme de primulu conducatoriu alu natiunei române, — spre a ascultá cuventulu regiu in privinti'a schimbârei sistemei politice de atunci.

Erá acést'a unu castigu mare pentru români intr'atât'a, ca ne cunosceamu nóu'a posetiune spre a scí cum sa ne indreptâmu strategi'a actiunei nóstre fatia cu sistem'a inaugurata. In locu sa ne folosimu de acést'a, rivalitatea care pâna atunci cocea numai sub spusa, se aprinse sî strigà: tradare!

Cu tóte acestea, elit'a natiunei române se adunà cu ambii Metropoliti in frunte, sî restituindu solidaritatea alterata, in deplina contielegere asterne postulatele natiunei române pre més'a dietei din Clusiu. Dara cei ce au fostu acolo de fatia din nou strigara; tradare!

Se alegu ablegatii români sî pléca la diet'a din Pest'a, — inse cei nealesi strigara: vendiare!

Se denumira mai la tóte ministeriele câte unu românu — doi, sî la posturile cardinali, — iéra cei ce nu avura norocirea de a fi denumiti tocmai la posturile ce le sperau, strigara in gur'a mare: tradare *).

In vér'a an. 1866, cu ocasiunea asociatiunei la Alb'a-Iuli'a, se incercà din nou de a repará solidaritatea, sî se otarí de a merge Metropolitulu „neunitiloru“ cu unu memorandu la Vien'a, dara se nimici prin siópt'a unui'a care nu erá neunitu — dicendu: vendiare!

In tómn'a trecuta se incercà din nou de a se pune in miscare actiunea româna, — dara cei ce nu vréu activitate — strigara: nu ne trebuie activitate, amu otaritu odata, sa nu facemu nimic'a, remanemu in passivitate, activistii suntu vendiatori!

Cându vre-o deputatiune româna plecà câtra Pest'a chiaru sî in vre-o causa particulare — pre tóte potecele i se chiue: vendiare! — se ducu sa se inchine stapaniloru!

Si jurnalele nóstre „natiunale“? N'a remasu macaru unu singuru inteliginte românu, care sa nu fia batjocoritu sî dejositu prin cele jurnale române, sî tréb'a a ajunsu pâna acolo, ca ele astadi se disputa asupr'a competintiei, ca care pre care episcopu sa-lu batjocorésca, iéra asupr'a Metropolitului „neunitiloru“ — celu mai meritatu barbatu alu natiunei — arunca sórte cá asupr'a camesiei lui Christosu. (vedi „Albin'a“ nr. 15 a. 1872.)

Asupr'a regimului de astadi arunca nisce vorbe, cá cându aru dispune de milióne de baionete, strigându; tradare! barbariloru! mongoliloru! asiatiloru! etc. etc. —

Ei! intrebu eu acum, este ast'a o purtare politica démna de natiunea româna? Suntu acestea midilóce plausibile de a esoperá ce-va dela dieta séu dela regimu?

Cu cine sa tratedie regimulu, déca Metropolitii sî episcopii suntu tradatori? déca oficialii români suntu vendiatori? déca ablegatii români nu suntu nicairi, ori de suntu cum dîce „Albin'a“ nr. 15, suntu tradatori? déca toti cei'a-lalti suntu ori passivi, ori indata ce se misca care-va, e — vendiatoriu? sî trebuie cine-va mai intâiu sa móra pentru cá sa póta fi recunoscutu de nationalistu bunu!

Pre ce basa se negotiéza cu românii, cându tóta politic'a loru e numai unu conglomeratu de rivalitâti, de frase bombastice, sî de amenintiâri limbute. — Andrássy a spusu verde la mai multi români, ca elu nu cunósce pre români, decâtu din jurnalistic'a loru. Déca toti românii suntu asiá dupa cum i manifestéza jurnalistic'a româna, — apoi elu nu póte alt'a decâtu numai sa-i compatimésca.

Eu dîcu mai multu! care regimu nu va vení in ispita de a se folosí de slabiciunile româniloru, cá de arma in contr'a loru insusi?

Eata dloru passivisti, ce a nimicitu sperantiele nóstre!! (Va urmá.)

Eveneminte politice.

In diet'a Ungariei se mai asiediase orcanulu pâna cându ministrulu presiedinte vení cu cererea, cá proiectulu de lege pentru organisarea capitalei sa se primésca en bloc fâra desbatere. De atunci plóua sî versa iéra la propuneri, interpelatiuni sî resolutiuni (propuse). In siedintiele ultime s'a inceputu sî desbaterea speciale a novelei electorale la a cârei titlu inse suntu insinuati vre-o 50 oratori.

Andrássy ministrulu imperiale petrece in Pest'a. Dóue foi, un'a din Vien'a alt'a din Pest'a, vréu se respandésca faim'a ca Andrassy aru dorí iéra intórcerea la presiedinti'a ministeriului ungurescu. Scirea acést'a se deminti de foi versate in cercurile regimului.

„Cor. Sl.“ i se scrie din Ungari'a ca intre Kossuth, carele se afla in Torinu, sî capeteniele stângei din parlamentulu ungurescu este in tempulu de fatia o corespondintia viua. Intr'o epistola mai lunga, afirma cor., se esprima Kossuth ca ce pusetiune va trebuí sa ia Ungari'a in Europ'a. Cestiunea principale pentru Ungari'a, dice Kossuth, este ca Ungari'a sa implinésca conditiunile de esistinti'a sea. Pentru cá Europ'a sa aiba interesu de esistinti'a Ungariei, trebuie sa formedie unu poporu, care scie ajunge la scopulu vointiei sele in spiritulu progresului din seculului nostru. Ungari'a sa formedie unu poporu politicu la Dunare asupr'a cârui sa se póta comptá in tempu de periculu.

In Boemi'a diet'a se disólva in urm'a unei patenie imperatesci sî se escriu alegeri nóue.

Diuariele din Români'a ni aducu multe sî curióse sciri despre purtarea cea aspra a guvernului cu scólele normale séu de modelu sî cu seminariele; daru fiindu ca diuareloru de acolo pentru pasiunele loru politice nu se póte omulu increde, nu scimu ce se tienemu sî de scirile ce le aflamu intrensele.

Diet'a Ungariei.

(fine din nr. tr.)

Presiedintele suscepe intr'unu tonu seriosu sî solemnelu, radicandu-se de pre scaunu:

Cându fui radicatu prin votulu majoritâtiei casei pre scaunulu presidiale, promiseseiu a-mi implini detorinti'a mea, dupa mesur'a putienei mele facultâti, cu cea mai buna vointia sî celu mai bunu scopu. Se tiene de datorinti'a mea a conduce desbaterile acestei case intr'unu modu demnu, liniscitu, intr'unu modu, care corespunde inaltei demnitâti a acestei case.

M'amu nesuitu a-mi implini acést'a datorintia aprópe trei ani. Midilócele spre acést'a n'au fostu altele, decâtu cele oferite de regulamentu. Aceste

---

*) Spre a cunósce caracterulu tempului de atunci, fia-ne iertatu intre altele — a enará urmatórea episoda naiva: cându se denumira ministeriulu ungurescu sî vre-o câti-va români de consiliari la aceste ministerie, — unu ablegatu românu, care sî astadi crede, ca românu cá elu nu mai este — sî pre care noi de asta data lu numimu numai X. — face o propunere in clubulu ablegatiloru români, ca nimenea dintre ei sa nu primésca vre-unu postu dela acestu ministeriu, sî propunerea acést'a, cá tóte propunerile hyperliberale — se primesce. — Unu altu ablegatu — Y. — care erá totudeodata sî oficialu disponibilu, fu dupa câte-va dîle chiamatu la ministrulu presiedinte spre a primí unu postu de comite supremu in cutare jurisdictiune. — Y. cerù tempu de 24 óre spre cugetare. I se concede, sî acest'a merge la unu amicu alu seu, sa-lu numimu Z. spre a cere sfatu! — Eata frate me imbia cu unu postu de comite supremu. — Ei bine! primesce-lu! — Nu potu, ca s'a otaritu in clubulu nationalu, ca omu de nimic'a este, celu ce primesce dela acestu ministeriu vre-unu postu. — Apoi bine — nu primí! — Dara amu familia sî traiescu numai din salariu etc. — Asiá e greu respunse Z. — sa-ti dau sfatu, — consulta-te numai cu consciinti'a ta, sî cá sa poti face acést'a — dute indata, dara acum indata sî deadreptulu in presidiulu ministeriale, sî intréba: fost'a ieri cine-va dintre români acolo? — sî pentru ce? Y. se duse sî intrebà, sî i se respunse, ca dá! a fostu X. sa céra pentru sine comitiatulu supremu din cutare jurisdictiune. Atunci Y. nu se mai socotí, ci bagà decretulu seu in busunariu. —

midilóce suntu in urm'a principiului libertâtiei de o atare natura, incâtu ele n'au efectu, déca nu se voru confirma prin semtiulu moralu alu deputatiloru. (Aplause viue.) Dupa cum amu spus'o atunci ca voiu cede acestu locu presidialu altui'a mai demnu de elu, indata ce voiu semtí ca numai sum capace de a-mi impliní datorinti'a, indata ce voiu semti ca facultâtile mele neinsemnate mi va face implinirea datorintieloru mele impossibile, asiá repetiescu sî astadi acést'a dechiaratiune, de óre-ce vedu ca provocarea la regulamentu si-a perdutu in acésta casa totu efectulu.

Dupa dechiaratiunea mea, ca dlu Zsedényi a luatu cuventulu sî a vorbitu dupa inchiderea siedintiei, cuvintele lui prin urmare nu suntu de a se priví cá cându s'aru fi vorbitu in siedintia publica, potému crede ca afacerea se va considerá de resolvita. (Aplause viue.)

Déca cas'a nu me spriginesce in procederea mea pre bas'a regulamentului (strigâri in stâng'a estrema : d'a ! d'a !) atunci caus'a la acést'a nu o voiu cautá in o erórede a casei, ci in necapacitatea mea sî voiu fi gat'a a cede acestu locu presidialu altei poteri mai insemnate.

Mi iau inse libertatea a face rogarea, petrunsu fiindu de increderea sî bunavointi'a, cu care m'a spriginitu pân'acum cas'a : cá sa remita de a cede acestei necesitâti amare, pre care póte nu o amu meritatu in dilele ultime ale acestei diete, sî nu me siliti la unu pasiu pentru care, déca l'asiu face, póte ca m'aru condamná sî mi-aru imputá multi.

Invoiti-ve deci cá aceea, ce a disu dlu Zzedényi ieri, de óre-ce s'a disu dupa siedintia, sa nu se priméscа in dîariu sî prin urmare nici sa nu póta deveni obiectu la observatiuni personale. (Miscare lunga in tóte pârtile casei sî dupa aceea scurtu tempu o linisce profunda.)

Ed. Kállay recunósce procedur'a cea plina de tactu a presiedintelui, inse de óre-ce Zsedényi a repetitu sî astadi espressiunea de ieri se vede necessitatu a respinge decisivu espressiunea cá neindreptatita sî neparlamentaria. (Strigari tumultuóse : La ordinea dîlei !)

In fine trece cas'a la ordinea dîlei, la care sta votarea nominale despre proiectulu de conclusu alu comitetului centralu privitoriu la insarcinarea ministrului cu elaborarea unui proiectu de lege despre impedecarea abusuriloru la alegeri. Se incinge acum o desbatere scurta despre form'a afacerei din cestiune, in fine se trece inse la votare, a carei resultatu e: 169 voturí pentru propunerea comitetului centralu, 119 contr'a, absenti 112. Propunerea e deci primita cu o majoritate de 50 voturi.

Presiedintele provóca deci cas'a a prefige in intielesulu conclusului respectivu de mai inainte, ordinea aceloru obiecte, cari au a se resolví inca in decursulu acestei sessiuni.

Ed. Zsedényi propune cá cas'a sa decida ca dupa resolvirea novelei electorale se voru desbate cele trei legi ce stau in legatura cu legea electorale, despre incompatibilitate, prelungirea terminului mandatului sî pedepsirea corumperiloru, — sî dupa aceea legea despre regularea capitalei.

Al. Csanády dechiara in o vorbire lunga ca elu e contr'a prelungirei terminului mandatului.

In acelasi intielesu se pronuncia sî Thomas Péchy.

Ministru-presiedintele conte Lónyay tiene de datorinti'a sea a aretá ce spera sî doresce regimulu a resolví in decurgerea acestei sessiuni. Afara de cele 3 proiecte de lege numite de Zsedényi — cu privintia la pedepsirea corumperiloru provóca vorbitoriulu pre Irányi a trei'a óra in modu solemnelu a ascerne proiectulu de lege promisu — tiene regimulu de datorintia neamenavera a resolvi legea pentru regularea capitalei. Neamenavere suntu mai departe legile despre cestiunea colonistiloru, despre universitatea din Clusiu, restaurarea Ludoviceului etc. Tóte aceste cestiuni se potu resolví in sessiunea acést'a ; sî déca nu se va intemplá, voru fi acei'a de vina cari, compromitiendu parlamentarismulu, abuséza de libertatea vorbirei sî silescu asiá regimulu a se cugetá la midilóce prin care s'aru potea delaturá aceste abusuri. (Miscare la stâng'a ; aplause la drépt'a.) Ori-care cursu voru luá inse desbaterile, róga vorbitoriulu pre partit'a sea a nu esí din liniscea pre care o pretinde imperativu autoritatea parlamentului sî binele patriei. (Aplause viue la drépt'a.)

Ign. Helfy dechiara in o vorbire lunga ca partit'a sea e gat'a a impliní tóte dorintiele ministru-presiedintelui déca acest'a din parte-si iérasi s'aru decide a cede dela novel'a electorale.

K. Tisza e gat'a a se invoí cu programulu ministru-presiedintelui, déca acest'a aru resigná la prelungirea terminului mandatului. Propunerea cá stâng'a sa votedie mai intâiu acele legi, care convinu in deosebi regimului, câci atunci elu va dá tierei sî câte-va legí bune, e de totu neparlamentaria.

St. Majoros vobesce pre largu iérasi despre tem'a sea placuta, emancipatiunea femeiloru, mai departe despre secularisarea monastiriloru sî vine apoi la conclusiunea ca majoritate, esecutandu legea electorale, comite unu „furtu de dreptu“; ministru-presiedintele urmaresce inse numai scopuri personale cându ascerne proiecte de drumu de feru.

Presiedintele provóca la ordine pre vorbitoriu pentru aceste escese. (Aplause viue.)

Majoros protestéza contr'a acestoru admonitiuni sî repetiesce espressiunea de susu.

Presiedintele 'lu provóca deci iritatu, a-si splicá cuvintele, câci altu cum i va retrage cuventulu. Majoros néga ca aru fi pronunciatu cuvintele imputate. Presiedintele inse provóca pre stenografi a-i descriá din cuventu in cuventu partea ultima a vorbirei lui Majoros. Tumultulu, care l'a provocatu cuventarea lui Majoros, cresce din minuta in minuta sî face impossibile continuarea desbaterei. — Din nefericire stenografistii nu potu decopiá indata aceea parte a vorbirei lui Majoros sî asiá duréza 5 minute, pâna cându presiedintele capeta aceea copia. In acestu tempu stâng'a bate cu piciórele, urla sî striga fâra incetare. Madarász striga : „Acést'a e incuisitiunea“. — Pechi : d-t'a, dle presiedinte, esti judele investigatoriu ? Vidliczkay, Pechy sî Deáky ceru cuventu. —

Presiedintele comunica ca nimenea nu póte capetá cuventu pâna nu va finí elu. —

In fine vine copi'a, care intru adeveru contiene pasulu susu indigitatu.

Presiedintele : Intrebu cas'a ca unesce-se o atare espressiune cu bun'a cuviintia parlamentariu ? (Strigâri tumultuóse la drépt'a : „E unu scandala !“) Voiesce cas'a a mai lasá sî mai departe dlui Majoros cuventulu ? (Din tóte pârtile : Nu, nu, sa i se retraga !)

Majoros : Eu afara de aceea nu mai amu nimic'â de a dîce. — (De nou tumultu.)

Ministru-presiedintele conte Lónyay : Déca dlu deputatu are de a-mi imputá ce-va, sa pasiésca aici sî sa me acuse, inse espressiuni cá acele pre care le-a pronunciatu acum, le dechiaru de calumnie de nimic'a. (Aplause tumultuóse la drépt'a.)

Péchy sî Vidliczkay protestéza contr'a procedurei presiedintelui, cu ce siedinti'a de diminéti'a se incheia. —

Discursulu dlui Dr. Alesandru Mocioni

rostitu in siedinti'a camerei representantiloru Ungariei din 26 Fauru 1872, la desbaterea generale asupr'a legei electorale.

(Urmare).

Asupr'a cestiuniloru despre votisare secreta séu publica, nu vréu cá sa me estindu mai pre largu. Fia-mi permisu numai pre scurtu a observá, ca toti acei ce dorescu cá alegutorii sî esercitiulu dreptului de alegere pre câtu permite potinti'a omenésca. sa se asecure contr'a ori cârei influintie necompetinte, au trebuitu sa priméscа dreptulu de votisare secreta, sî de alta parte toti acei'a ce suntu amicii pressiunei sî coruptiunei, firesce ca voru dá preferinti'a votisarei publice. (Aprobare in stâng'a.) — Dlu condeputatu, A. Bujanovits, in cualificatiunea intelectuale afla unicolu mediulocu, care, dupa parerea sea, mai bine corespunde ideei de statu sî de liberalismu, séu desvoltatiunei libere, — câci nu sciu cum s'a esprimatu. Eu din partea mea nici censulu acest'a nu l'asiu

---

FOISIÓRA.

Balulu românu in Vien'a.

Vien'a in 13 Martiu 1872.

Primulu balu românu in Vien'a.

In lupta cu mórtea sî cu viatia au reesitu cea din urma invingatóre sî balulu românu figuréza cu anulu 1872 in chronic'a româniloru din Vien'a. Serbarea ajunului anului nou, serbarea de 3/15 Maiu suntu deja datini vechi intre românii de aici, mai lipsea numai balulu românu in aceea trinitate, ce-si are de devisa: datinele, istori'a sî victori'a morale.

Balulu românu i-si are missiunea sea mare, de ai scóte pre românii de aici din cercurile anguste de reciprocitate, ai introduce cu datinile, moravurile, istori'a sî cu formele loru de societate in viéti'a esentiale a unei metropole mari streine. Cu balulu românu se incepe o era nóua pentru românii din Vien'a : numele loru pâna acum'a de abiá cunoscutu aici, de adî inainte devine sujetu alu conversariloru in cercurile cele mai inalte. —

Moravurile, ideea loru de societate, eleganti'a purtârei, flesibilitatea, familiaritatea paru a deveni de modelu intre ómenii timpului sî ai etichetei. Si femei'a românа cu ochii ei mari, negri, penetranti, cu perulu celu desu sî lungu, cu tali'a poetului românu are sa serveze de tipu alu frumsetiei sî maiestâtiei, a devenitu deja pentru multi ideala. Pictorulu, poetulu, sculptorulu, beletristiculu sî archiologulu si au luatu deja portrete sincere sî fidele pentru femeile loru ideale, gratióse, maiestóse, virtuósa sî istorice; aici, dicu ei, e unu tesauru colosalu sî abundante, o fontâna nesecabila de farmece, de voluptate, de gratia. Sî in adeveru, cine n'aru fi admiratu adi femei'a românа, cine nu i-aru fi oferitu merulu de auru, de óre-ce adi, avendu sî ocasiunea de a se mesurá sî a se pune in comparatiune cu representantele tuturoru elementeloru europene, a seceratu triumfulu sî admiratiunea celoru competenti.

Junii nostri voinici, demni de secsulu celalaltu adi, cá nici odata, i-si cunosceau chiamarea sî missiunea loru, purtarea sî tinut'a loru adi in sensulu strictu a fostu gentila sî corecta, prin urmare laudabila.

Sa ne intórcemu deci la balu: Sambata la 9 óre sér'a sal'a cea mare dela „calulu albu“, dimpreuna cu alte sale menite spre acestu scopu, brilá de multimea lumineloru de gasu; reflesulu oglindeloru, paretiloru sî policandreloru celoru maiestóse facea, cá lumin'a sa se respandésca in departarea cea mai mare, in unghiulu celu mai ingustu. Ambiturile, coridórele, foisiórele sî sal'a de dansu erau transformate in splendórea unoru gradini maiestóse incarcate de flori sî tufe; tapeturile cele mari, tiesute in formele cele mai geniali te transpuneau in secretele fantantisce sî magice ale seraiului.

Comitetulu românu in numeru de siepte-sprediece insi, decorati cu câte o cocarda tricolora nationala cu doi ciucurei de auru, desvoltá in punerea ordinei tóta activitatea, fia-care din acesti juni 'si ocupá cu multa precisitate sî sinceritate postulu seu.

La 10 óre odata aparù patronesele balului in persón'a Dómneloru Dumb'a, Marenceleru sî Filisianu, in urm'a loru veneau inca o suma mare de cavaleri sî dame. Dupa-ce li se inmanuase patroneseloru din partea comitetului câte unu buchetu mare sî elegantu, arangiatu dupa toalet'a denseloru se facura recomandatiunile cuvenite. Intracea membrii dela usia nu isbeau cu revidarea bileteloru, cu impartirea ordiniloru de dansu pentru domni sî dame, ce soséu; atâtu de mare a fostu numerulu frecuentatoriloru de balu. Ordinile de dansu pentru dame constá din o carte cu insignii natiunali, acatiata de unu lantiucu cu ciucuru de matasa tricoloru.

In sala dómnele patronese dimpreuna cu unii membrii disponibili din comitetu intretinéu publiculu prin conversari. Dómn'a Dumb'a prin marea ei afabilitate sî familiaritate representá in adeveru pre mam'a balului; dómn'a Marinceleru prin amabilitatea sî spiritulu ei de conversare tragea atentiunea tuturoru asupr'a-si ; dómn'a Filisianu prin gratiositatea sî caracterulu ei celu viu respandea viati'a cea mai placuta in societate.

Dintre onoratiori putea-i vedea pre agintele României, domnulu Carpu, pre Escelenti'a Sea fostulu ministru sî de presinte Rectorulu magnificu alu Universitatei din Vien'a, domnulu Hye, pre ambasadorulu Greciei, principele Ipsilanti, pre contele Wimpfen, pre baronulu Sin'a, pre domnulu Dumb'a, generali, advocati, redactori sî alti. Dómnele române de presinte in Vien'a au fostu representate in numeru mare; damele de alta natiunalitate din clasele mai inalte iéra au urmatu invitapoté primí, nu numai pentru aceea, câci pre cându de o parte nu da nici o garantia in privinti'a capacitâtiei politice, totu atunci de alta parte s'aru comite cea mai mare nedreptate, déca s'aru introduce acést'a in patri'a nóstra, unde instructiunea publica atâtu de indereptu a remasu, in câtu mai multu cá 6 milióne dintre locuitori nu sciu sa scria sî sa cetésca, — ci pentru ca credu, cumca acést'a n'aru fi altu ce-va, decâtu o arma nóua in mân'a uneltirei de partida, sî prin urmare in locu de scopulu propusu amu ajunge chiaru contrariulu acelui'a.

Me rogu de ertare, câci amu obositu atentiunea onorabilei camere atâtu de indelungatu. (Sa audîmu!) Numai câte-va observatiuni fugitive vréu sa facu inca cu privire la defectele actualeloru legi electorali. Nu vréu sa repetiescu cele ce au desfasiuratu altii inaintea mea. Scimu bine, ca unu defectu esentialu alu legiloru esistinti de alegere se afla intru impartirea neproportiunata a cercuriloru de alegere, sî acést'a esiste in Ungari'a cá sî in Transilvani'a. Nu vréu sa citediu acum'a esemple multe, fia-mi permisu sa amintescu numai vre-o câte-va din Transilvani'a unde divergintiele intre singularile cercuri variédia intre 1247 sî 107,000 de suflete. Onorabilulu condeputatu, domnulu Gabrielu Keménoyi, la pretensiunea aceea a opositiunei, cá sa se delature acea nedreptate prea batatóre la ochi, dupa care unele comune mici sî fâra vre-o insemnatate, au drepturi esceptiunali, precum orasiele tacsali din Transilvani'a, cari au privilegiulu de a-si alege deputatulu seu propriu, — a responsu ca, acést'a delaturare nu e cu putintia, câci orasiele nu se potu maiorisá prin locuitorii comitateloru, sî ca acésta pretensiune aru fi o pretensiune chinesésca, barbara.

Se póte ca dlu condeputatu s'a semtitu dóra deoblegatu, ca sa faca o asemenea dechiaratiune, inse acést'a me indreptatiesce a presupune, ca domni'a sea considera cestiunile de reforma ale patriei nóstre din punctulu de vedere chinesescu, sî atunci trebuie sa marturisescu ca noi cu greu ne vomu poté intielege.

In Transilvani'a, pentru cá numai in câte-va linie mai remarcabili sa marchediu legea electorale de acolo, 18 orasie cu 107.862 de locuitori, tramitu 23 de ablegati, cele 11 scaune sasesci cu 380.422 de locuitori, 22 deputati, 5 scaune secuiesci cu 412,828 de locuitori, 10 deputati, 8 comitate sî 2 tienuturi cu 1,250,439 de locuitori, 20 deputati. Séu, pre unu deputatu preste totu in cele 18 orasie cadu câte 4694 de suflete, in scaunele sasesci, 16,492 de locuitori, in scaunele secuiesci 41,242 de locuitori, iéra in comitate câte 62,521 de locuitori.

Déca nu incape nici o indoiéla in privinti'a aceea, ca acele impartiri neproportiunate, cari se potu observá in cercurile de alegere din Ungari'a, in mare mesura impedeca possibilitatea, ca parlamentulu sa fia adeverat'a espressiune a vointiei poporului, atunci credu ca luandu in consideratiune neproportiunile colosali si prea batatóre la ochi, cari se potu vedé in cercurile electorali din Transilvani'a, fâra nici o sfiéla potemu dîce ca ele din principiu eschidu chiaru sî ideea unei adeverate sisteme representative. Sî de ce guvernulu nu voiesce sa schimbe acést'a? Asiá credu, ca nu este de lipsa sa mai combatu sî eu ne intemeiatulu motivu ce se aduce, i'au combatutu inaintea mea altii, mai bine dóra, decâtu ce eu asiu fi in stare; intrebu numai simplu pre dlu ministru de interne sa-mi spuna: óre tóte acele date, ce suntu de lipsa la impartirea cercuriloru de alegere, nu se afla in conscriptiunea nóua poporale? sî de ce nu? póte ca de aceea, fiindu ca precum insu-si dlu ministru de interne a aretatu in vorbirea sea de mai deunedi impartirea cercuriloru de alegere nu vrea sa o faca dupa numerulu sufleteloru, ci dupa proportiunea alegutoriloru? — On. camera! trebuie sa marturisescu, ca au trecutu prin mânile mele vre-o câte-va sisteme de alegere, inse asiá ce-va nici cându n'amu auditu sî fâra nici o siovaire potu se dîcu, ca unu astfeliu de sistemu electorale, care nu dupa numerulu sufleteloru, ci dupa proportiunea alegutoriloru sa fia impartite cercurile electorali, nici ca s'a mai pomenitu óre cându-va. Dar' insu-si dlu ministru de interne a adusu celu mai tare motivu contr'a acestei'a, cându a dîsu, ca cercurile de alegere voiesce sa le imparta astfeliu, cá sa póta contá la durabilitate. Aci a-si pune intrebarea, ca óre prin numerulu sufleteloru, séu prin alu alegutoriloru se va poté realisá o impartire mai durabile. Firesce ca déca voimu ce-va durabile, atunci aceea prin numerulu sufleteloru, sî nu prin proportiunea numerului alegatoriloru se va poté efeptui; déca inse nu sta motivulu acel'a, cum ca au lipsitu datele, ceea ce de repetite ori si prin mai multi s'a demonstratu, atunci sa me erte dlu ministru de interne, dar' eu in acést'a nu vedu altu ce-va, decâtu ca domni'a sea nu posiede capacitatea ce se recere la esecutarea opului grandiosu alu reformei. (Vilhelmu Tóth ministrulu de interne, intrerupe dîcendu: Voiu merge la dlu deputatu, pentru cá se iéu prelectiune.)

Alu doilea defectu esentiale alu legei electorali nu se cuprinde in diferitele censuri, ci in acele diferintie colosali, cari pre bas'a unei'a sî aceleia-si calificatiuni se potu observá in diferitele pârti ale tierei. In Ungari'a, cu privintia la ¼ de sessiune, scimu ca câtimea pamentului variédie intre 7½ sî intre 15 jugere; déca luamu de basa venitulu curatu apoi vomu aflá ca, dupa temeiulu estimatiunei comisariloru pretiuitori din anulu 1850, venitulu curatu variadia intre 12 fl. sî intre 61 fl; iér' déca vomu luá de temeiu calcululu diametralu, cuprinsu intr'unu conspectu alu ministrului de financi'a pentru dârile directe, atunci variatiunea este intre 13 fl. 55 cr. sî intre 53 fl. In Transilvani'a dreptulu de alegere, in cea mai mare parte a tierei este conditiunatu de unu venitu curatu de 84 fl; de óre-ce censulu e 8 fl. 40 cr., cari suntu 10 procente ale venitului curatu. Pre cându déra in Torontalu de 4 pâna sî de 5 ori mai mare venitu e de lipsa pentru cualificatiunea de alegere, decâtu spre esemplu in cotulu Abauj, pâna atunci in Transilvani'a e de lipsa unu venitu curatu de 7 ori mai mare, decâtu in partile cele mai avute, — pre cându in Ungari'a minimulu de pamentu e 7½ jugere, cari suntu de lipsa pentru eserciarea dreptului de alegere, pâna atunci in Transilvani'a, déca vomu luá de basa calculatiunea frumósa a dlui ministru de interne, e de lipsa chiaru 72 de jugere. Sa aruncâmu o privire asupr'a stârei economice a acestoru dóue tieri: din venitulu pamentului roditoriu, dupa aretarea dlui ministru, in Ungari'a pre fia-care capu vine 9 fl. 47 cr. — iéra in Transilvani'a 5 fl. 34 cr. — Censulu déra aci e in proportiune contraria facia cu Ungari'a. Dnulu condeputatu Török Sándor in vorbirea sea de eri cu tóta positivitatea a afirmatu, cum-ca nu esiste vre-e tiéra pre faci'a pamentului unde sa fia censulu atâtu de largitu cá in Ungari'a. Nu me va poté acusá, ca aducu inainte state radicali, spre esemplu me provocu la Prussi'a, me provocu la Angli'a. Cându vremu sa judecâmu marimea censului privindulu acel'a in comparatiune cu alte state, credu ca suntemu pre calea cea mai nimerita, déca vomu esaminá aceea, cum-ca in proportiune cu numerulu locuitoriloru câti alegutori suntu? sî asiá aflâmu, ca in Prussi'a dupa 1000 de suflete suntu 208, in Angli'a 83, in Ungari'a 73, in Transilvani'a 50; inse déca nu vomu luá in consideratiune pre alegatorii indreptâtiti dupa prerogativele nascerei, de óre-ce e vorb'a despre marimea censului de avere atunci remânu chiaru numai 34. — Credu ca acum'a dlu condeputatu Török Sándor va fi pre deplinu liniscitu in privinti'a aceea, cumca suntu state cari in privinti'a acést'a stau cu multu inaintea nóstra.

Intr'altu chipu dlu ministru de interne are deplina dreptate cându dîce, ca efectulu bunu alu unei legi electorali nu trebuie judecatu basandu-ne pre teorie abstracte, ci luandu in consideratiune resultatele practice.

Fia-mi permisu a aretá, ca ce resultate practice produce legea electorale din Transilvani'a.

(Finea va urmá.)

Ratiotiniulu balului invetiatorescu din Branu.

Conformu decisiunei luate la protocolu in siedinti'a conferintiei invetiatoresci tienuta in 13/25 Ianuariu

---

tiuniloru facute. Studentii, comerciantii, oficiarii români din Vien'a au completatu bine numerulu celu frecuentu; erau de toti sî tóte la 250 persóne.

Toalet'a dameloru a fostu grandiósa sî cu multu gustu arangiata; matas'a predominá in diferitele forme ale modei presinte.

Dupa 10 óre s'a inceputu esecutarea programei. In sunetele valsului, ce urmà dupa polones'a maiestósa, se puse parechile in miscare; animitatea, dispusetiunea buna in momentu intrase in societatea intrégа, aci nu resbea, care sa jóce, care sa fia mai iute recomandatu.

Cându domnulu maiestru de capela Zichner da signalulu la cuadrilu, societatea deveni odata cá electrisata, erau acórdele cele melancholice ale cuadrilului românu. Pre români acestea acórde sî sunete i transpunea in vetrele patriei, in resbelele crâncene cu inimici seculari, in amorulu junelui sî junei române, pre strâini in orientulu fantasticu, in viéti'a misterieloru. Oh, câte suveniri, câte simtiuri renviau aceste tonuri! Se apropia mediulu noptiei, animitatea se urca la culmea ei; junele parechi se preumblau prin sala, fia-care are de a-si descoperí câte unu secretu, de a-si usiurá inim'a prin unu misteriu facutu (?). Putea-i audî dela multi sî multe esprimându-se, ca inca asiá bine nu si-a petracutu, atât'a viétia inca nu a aflatu in nici o societate. Sî cine aflá mai mare satisfacere in aceste descoperíri, decâtu neobositulu comitetu! Elu erá regele serei, urechi'a lui erá atinsa de acestea siópte dulci sî satisfacatóre. Lea meritatu aceste tainice siópte, câci victori'a morala de adi, intreprinderea balulului a fostu risico lui singuru.

Cotilionulu se incepe; legaturile de amicétia secrete se dau deja pre facia, câci jun'a copilitia pre cavaleriulu ei 'lu decoréza mai intâiu, sî pre elu indata 'lu vedi, ca fuge la ea sî i intinde buchetulu. Pucina perplesitate, câci faci'a ei rosiesce, nu e inse batatoriu la ochii, câci e in cotilionu.

Paus'a intra, recrearea trece, sî densulu se incepe de nou; societatea e mai via, estetic'a eticheta trece in familiaritate, diversitatea elementeloru nu o mai cunosci, cugeti de a aflá membrii unei familii intruniti in unu cercu casnicu. Joculu, conversarile suntu cordiale, alu doilea balu românu se ia la discutare, câci viati'a adeverata numai in societatea româna o poti aflá.

Se apropia 3 óre diminéti'a, nimeni inca nu cugeta la duca, program'a inca nu e finita. De abiá câtra 5 óre incepura membrii societâtiei, de a se strâcurá. Dorinti'a de revedere se esprimá pre tóte buzele, multiumirea sî suvenirea o duce fiacare cu sine. Comitetulu erá uimitu de reusirea sî decurgerea balului; ceea-ce n'au crediutu sî n'au visatu nimeni s'a representatu in diferite moduri in balulu românu: societatea alésa, eleganti'a sî animitatea; sî de aceea cu totu dreptulu primulu balu românu din Vien'a pórta atributulu de unu balu elitu de clas'a prima.

Dupa cum se scie din biletele respandite prin patria, scopulu balului a fostu crearea unui cabinetu de lectura românu in Vien'a. De s'a ajunsu acestu scopu va aretá venitoriulu; suntemu convinsi, ca domnii din comitetu in scurtu voru esî la publicitate cu unu raportu sinceru in form'a unui bilantiu. Din informarile de pâna acum'a e de asceptatu, ca de sî spesele balului suntu cam mari, (românii nostri au fostu cam splendidi, câci bufetulu l'au oferitu gratisu, ceea ce inse au contribuitu la efectulu celu mare produsu), se resulte unu superplusu frumosu. E de observatu, ca patriotii nostri români pâna acum'a inca nici unulu nu si-a trimisu listele loru cu subscriptiunile. Asceptâmu ca din partea acést'a sa se completeze contingentulu celu mare! Ori sî cum atât'a sta, ca cabinetulu de lectura românu in Vien'a acusi va fi infiintiatu, sî ca pre timpulu espusetiunei din Vien'a acest'a va fi unu asilu de intrunire pentru toti românii. Românii numai prin unu atare institutu potu aflá sî pune o basa solida in Vien'a.

In fine mai remâne inca de a se aduce cea mai mare multiumita sî recunoscintia domnului presiedinte alu comitetului sî comerciante B. G. Popoviciu, carele si acum'a, cá totu deun'a, cu sacrificarea intereseloru sale personali sî cu o abnegatiune admirabila, au contribuitu atâtu de multu la ajungerea acestui scopu nobile. Asisderea multiumita i datoresce comitetulu sî vice presiedintelui seu, domnulu Dr. Popoviciu, medicu in bâile Mehadiei. — Ceialalti membri ai comitetului au constatu din dd. Frundianescu, Dr. Enacoviciu, Dr. Aronoviciu, Drd. Hosanu, Drd. Popu, Drd. Mog'a, Drd. Neagoe, Ghibu, Marinoviciu, Bolog'a, Misiru, Nicolescu, Şanduloviciu, Cosubu sî Antonescu. —

Unu martoru transilvanénu.

a. c., sî conformu §§. 14 sî 50 din statutele nóstre — de sî câm tardiu *) venimu a reportá prea onoratului publicu despre resultatulu tienerei acestui balu precum urmédia sî adeca primiramu din Brasiovu:

Dela dd. Iosifu Baracu prot. I. 2 fl. Ioanu Petricu prot. II. 1 fl. Iosivu Puscariu adv. 2 fl. Dr. Ioanu Mesiota 1 fl. Ludovicu Rethy insp. scol. 2 fl. Elie Gog'a sub insp. 2 fl. Nicolau Strevoiu adv. 1 fl. N. Th. Ciurcu 1 fl. I. Lazariciu 1 fl. Daniilu Demeter 1 fl. Archimandrescu 1 fl. Christ. Orghidanu 1 fl. Ioanu Persioiu 1 fl. G. Ventila 1 fl. D. Eremias 1 fl. M. Lasló 1 fl. H. Zeidner 50 cr. Holeg'a Oficieru 1 fl.

sum'a 21 fl. 50 cr.

Din Sacele: Dela dd. Radu Popea par. 1 fl. Ioanu Danu parochu 1 fl. Ioanu Verzea parochu 1 fl. Ales. Verzea invet. 50 cr. Stefanu Dragomiru invet. 50 cr. George Thomosioiu 5 fl.

Sum'a 9 fl.

Din Zernesci: Dela dd. N. Penciu asesoru 2 fl. G. Macaveiu cantial. 1. fl. Ald. Badiu not. 1 fl. I. Danu theol. abs. 1 fl. I. Gogonea 1 fl. 50 cr. Thicaciu ferst. 2 fl. N. Tieutea medicu 1 fl. V. Bude invet. 50 cr. N. Guguianu colect. 50. Th. Vurfanu 1 fl. Th. Staicu 50 cr. N. Grozea 1 fl. Il. Comsia 1 fl.

Sum'a 14 fl.

Din Rasnovu: Dela dd. Georgiu Proc'a invet. 1 fl. Ioanu Renghea 1 fl. Sum'a 2 fl.

Din Ghimbavu: Dela dd. Iosifu Comaniciu invet. 1 fl. Dem. Comsi'a 1 fl.

Sum'a 2 fl.

Din Tohanulu vechiu: Dela dd. I. Vladu invet. 1 fl. N. Folea invet. 1 fl. G. Pantea 1 fl. Sum'a 3 fl.

Din Tohanulu nou: Dela dd. Ilariu Plotogea parochu 1 fl. Sum'a 1 fl.

Din Branu: Dela dd. N. Garoiu pretore 3 fl I. Ratiu v. pretore 2 fl. G. Gerbacea parochu 2 fl. I. Persioiu parochu 1 fl. I. Tetulea parochu 1 fl. I. Mosioiu parochu 1 fl. 50 cr. N. Manoiu parochu 1 fl. Leontinu Puscariu parochu 1 fl. Ioanu Lungu parochu 1 fl. Georgiu Babesiu parochu 1 fl. Nicolau Runcénu parochu 1 fl. Georgiu Voinescu colect. sî v. not. 3 fl. Ioanu Gerbacea jude primariu 1 fl. Bucuru Gerbacea negot. 2 fl. Hazuc'a direct. contumat. 2 fl. Knopf vamesiu contum. 1 fl. Ioanu Stoianu 1 fl. Ioanu Puscariu 1 fl. Tartler provis. 1 fl. Hacman oficialu contum. 1 fl. I. Honigberger 1 fl. N. Tatariu 1 fl. G. Grozea 1 fl. I. Plotogea 1 fl. G. Enescu 1 fl. I. Bangala 1 fl. N. Benciu 1 fl. Zichilu Enescu 80 cr. Ioanu Bacila 1 fl. Dionisiu Ionica 1 fl. Vladu Enescu 1 fl. G. Ariesianu 1 fl. N. Bidu 1 fl. Horeth. füsr gend. 1 fl. Stimpfel gend. 1 fl. I. Manoiu gend. 1 fl. Preidt gend. 1 fl. I. Vurm 1 fl I. Phlocu 1 fl. I. Solomonu 1 fl. Kusinschi 1 fl. Horvath gend. 1 fl. I. Nanu gend. 1 fl. I. Theßzü gend. 1 fl. I. Schuster 1 fl. Ign. Cozm'a 1 fl. N. Lungociu 1 fl. G. Zebava 70 cr. G. Herd'a 70 cr. I. Chielmea 50 cr. G. Gerbacea jun. 50 cr.

Sum'a 57 fl. 70 cr.

Din Rucaru Români'a: Dela dd. I. Lungénu parochu 1 fl. I. Ercusiu secret. 1 fl. Presviterénu sub secret. 1 fl. I. I. Enescu 1 fl.

Sum'a 4 fl.

Din Sabiiu: Prin Revered. domnu prof. Dr. Ilariu Puscariu 1 fl. Dela dd. Elie Macelariu 1 fl. Dr. Dem. Racuciu 1 fl. Visarionu Romanu 1 fl.

Sum'a 4 fl.

Asiá dara venitulu acestui balu presentatu este: . . . . 118 fl. 20 cr.

Din care suma subtrâgendu-se spesele in suma de . . . . . 52 fl. —

Remâne din acestu anu venitu curatu. . . . . 66 fl. 20 cr.

Adaugendu-se la acésta suma capitalulu cu interes. din anu trecutu. 64 fl. 72 cr.

Facu la olalta. . . . . . 130 fl. 92 cr.

(Va urmá).

Varietâti.

⁂ Invitare de prenumeratiune la **„Stenografulu românu"** organu pentru propagarea artei stenografice redigeatu de E. Sucevanu.

„Stenografulu românu" va contiené articole scientifice despre art'a stenografica, cá sî istori'a sî literatur'a stenografiei la tóte popórele dela inceputu pâna in dilele de astadi.

„Stenografulu românu" va aduce biografie cu portretele stenografiloru renumiti sî critice despre diferitele sisteme.

„Stenografulu românu" va contiené o revista internatiunala, va insciintiá lectorii despre tóte productiunile sî intemplârile interesante, sî va dá lectoriloru in rubric'a „corespondintieloru" tóte lamuririle cerute.

„Stenografulu românu" va fi unicula organu, ce se va ocupá cu latirea artei stenografice intre românii sî centrulu stenografiloru români.

Alaturatu cu fói'a se va publicá „Cursulu de stenografia" intocmitu in lectiuni instructive sî pertractatu din punctu de vedere scientificu. Fia-care numeru, va contiené celu putienu dóue cóle, un'a destinata pentru fóia, iéra ceea-lalta pentru cursu. Ele se voru poté dara legá deosebitu.

Fiindu tempulu pré inaintatu, sî autorulu sî redactorulu fóiei cam morbosu sî ocupatu cu studiele sele, „Stenografulu românu" nu va poté aparé de 24 ori, ci numai de 12 ori pre anu, neputendu-se altmintrelea garantá aparerea regulata. Dilele, anume, in cari va aparé fói'a regulatu, se voru statorí mai târdiu.

In decursulu anului curentu se va terminá partea I-a, adeca, scrisórea deplina, iéra in anulu viitoriu partea II-a, scrisórea abreviata séu practica.

Presupunendu participare indestulitóre, se va incepe cu publicarea celu târdîu la Pasci a. c. — In casu contrariu, banii incursi se voru inapoiá P. T. abonatiloru cu parere de reu.

Abonamentele se primescu numai pre anulu intregu cu: 3 fl. v. a. — 8 franci la subsemnat'a redactiune.

Culegatorii de abonamente voru primí cá beneficiu la 5 abonamente facute unu esemplariu gratis. —

Toti amicii progresului natiunalu suntu deci rugati, a se prenumerá câtu mai curendu, séu a ni comunicá adresele loru, cá sa li putemu tramite numerulu intâiu de proba. —

Vien'a, in lun'a lui Fauru 1872.

Redactiunea „Stenogr. rom."
III Matheusg. 9. 1. 8.

⁂ Celu mai vechiu batelu este, dupa cum se crede, batelulu olandesu „Commissaries Koning van der Heine." Elu a fostu construitu la 1568 sî este inca acum in stare buna. La 1864 a intreprinsu o caletoria mare sî periculósa din Batavi'a pre la capulu de Horn spre Oland'a.

⁂ Map'a tieriloru tienetóre de corón'a Ungariei in limb'a româna sî cu ortografi'a corect'a pentru scólele poporale se afla de vendiare inca in 200 esemplare la editorulu ei Eugeniu Bordeaux din Clusiu, cu pretiurile urmatóre:

Unu esemplariu simplu, adeca necoloratu sî ne pusu pre pandia. . 4 fl.

Unu esemplariu cu marginile colorate. . . . . 4 fl. 20 cr.

Unu esemplariu preste totu coloratu. . . . . 4 fl. 50 cr.

Pusulu pre pândia a unui esemplariu. . . . . 1 fl. 40 cr.

Marimea mapei, care consta din 9 sectiuni este 4 urme in inaltime, sî 5 urme in lungime. —

Representanti'a „Fundatiunei lui Gojdu" aduce la publica cunoscintia precum ca in urm'a concursului din 24 Dec. 1871, dupa ce a dechia ratu stipendiele conferite inca cu conclusulu din 17 Oct. 1871 Nr. 7. sî anume:

1. Lui Ioane Poenariu stud. de a III clasa elementara in Urbea-Mare 100 fl.
2. Lui Demetriu Poenariu stud. de clas'a IV elementara in Urbea-Mare 100 fl.
3. Lui Nicolau Poenariu stud. de I. clasa gimnasiala in Sabiiu 200 fl.
4. Lui Constantinu Aldulénu stud. de I. clasa gimn. in Brasiovu 200 fl.

in sensulu aliniei ultime din §-lu V alu ordinei pentru conferirea stipendieloru dto 24 Dec. 1871 — de stabile: cu conclusulu de astadi, cumpenendu tóte momentele provediute in §§-ii V sî VI alu susu citatei ordine sî ecuitatea de a se considerá sî diferitele tienuturi ale româniloru din Ungari'a sî Transilvani'a, sî aflându dintre 60 de competinti pre susu numitii mai demni de consideratu, au conferitu urmatórele stipendie si anume:

5. Lui Ioane Hosanu din Solymos in Ungari'a rigorosante de medicina la Universitatea de Vien'a 300 fl.
6. Lui Ioane Hamsea din Resnovu in Ardélu ascultatoriu de drepturi la Academi'a din Sabiiu, anualu 200 fl.
7. Lui Nicolau Marginénu din Alb'a-Iuli'a ascultatoriu de filosofia in Vien'a anualu 200 fl.
8. Lui Zacharia Rossinu din Ilyefalva comitatulu Biharu ascultatoriu de drepturi a. I la Academi'a din Urbea-Mare, anualu 100 fl.
9. Orfanulu Iosifu Crist'a gimnasistu de Lugosiu, anualu 100 fl.

Pest'a 4 Martiu 1872 *)

Pentru representantia
Georgiu Mocioni,
presiedinte.
I. cav. de Puscariu,
notariu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale din Cincusioru devenita in vacantia, se escrie prin acést'a concursu pâna la 1 Aprile a. c.

Emolumentele suntu:

a) dela 45 familii venitele stolari usuate, sî câte o dî de lucru.

b) portiune canonica statatóre in pamentu aratoriu sî de fanatie din 12 jugere;

c) lemnele trebuinciόse de focu. —

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au sa astérna concursele loru instruite in sensulu „Statutului organicu" la scaunulu protopopescu alu tractului Nocrichiu-Cincumare pâna in terminulu prefiptu.

Nocrichiu, in 26 Februariu 1872.

In cointielegere cu comitetulu parochialu:
Georgiu Maieru,
(1—3) adm. prot.

Edictu.

Ioanu Andr. Munteanu din Turchesiu carele de trei ani de dîle a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a I. Burduloiu din Cernatu sî de atunci nici pâna astadi nu se scie loculu unde se afla elu, este prin acést'a citatu cá in terminu de unu anu de dîle dela datulu escrierei acestui edictu sa se infatisiedie la subscrisulu scaunu protopopescu, câci la din contra, sî in absenti'a densului se va pertractá — pre bas'a SS. canóne ale bisericei nóstre ort. res. procesulu divortiale incaminatu asupra-i de soci'a lui.

Brasiovu, 1 Martiu 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or. I alu Brasiovului cá foru matrimoniale.
(1—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 7/19 Martiu 1872.

Metalicele 5%	65	—
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	65	—
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	70	10
Imprumutulu de statu din 1860	102	80
Actiuni de banca	838	—
Actiuni de creditu	345	—
London	100	65
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	81	25
„ „ „ Temisiorene	78	25
„ „ „ Ardelenesci	78	—
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	107	40
Galbinu	5	24
Napoleonu d'auru (poli)	8	70⁵/₁₀

---

*) Din causa ca numai acum de curendu amu capatatu listele de contribuire.

*) Cele-lalte jurnale române inca suntu rogate a luá notitia de acésta publicare.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale T ansilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 21. ANULU XX.

Sabiiu, in 12|21 Martiu 1872.

Motivele si resultatele passivitâtiei.

IX. „A conchiamá o dieta dupa dóue legi electorale deosebite, aici feudale, acolo in Ungari'a liberale, — déca nici atâtu n'ati potutu scóte in 3 ani de dîle la cale in diet'a din Pest'a, cá sa se stérga acea lege feudale, sî cá lumea sa nu aiba spectacolulu acel'a deosebitu, de a vedé conchiamata o dieta pre basea a duoru legi electorali deosebite, — ce mai vreti?“

Respundemu, ca vremu sî noi, sa se stérga acea lege feudale, sî sa se estinda sî preste Ardélu legea cea liberala a Ungariei — asiá, dupa cum — ut figura docet — vreti sî d-vóstra passivistiloru!

Pentru ce nu a succesu ablegatiloru români din sessiunea celoru dintâiu 3 ani ai dietei din Pest'a de a sterge acea lege feudale? amu aretatu destulu de largu in articululu precedente, sî repetimu si aici, ca caus'a n'a fostu alt'a, decâtu atitudinea aceloru inainte mergatori ai passivitâtiei, cari inca dela a. 1865/6 incóce, prin agitatiunile, denunciârile, calumniele sî deonestârile celoru mai demni, sî pentru conducerea trebiloru natiunali mai apti barbati români, aruncandu sementi'a discordiei in sinulu natiunei, o au impedecatu de a luá positiune fatia cu nóu'a sistema politica in acelu nimbu, in care se infatisia-se la actiunile politice de mai inainte, — iéra pre ablegatii alesi perorescandu-i cu cele mai dejositóre presupositiuni i-au retienutu de a se presentá fatia cu diet'a in conductulu acelui spriginu morale din partea comitentiloru sei, de care avea lipsa neaperata, spre a luá lupt'a cu deplina valóre. — Amu aretatu sî aceea, ca confusiunea sî desolarea natiunale, in care au bagatu inainte mergatorii sî profetii passivitâtiei pre românii ardeleni, a sedusu sî pre diet'a din Pest'a, sî pre regimulu esitu din maioritatea acelei'a, la desconsiderarea drepteloru postulate ale româniloru.

Dara déca ablegatii români séu activistii in cei dintâiu trei ani n'au potutu sterge numit'a lege feudale, sa vedemu pre passivistii, potutu-o-au ei sterge in cesti'a-lalti trei ani ai sessiunei dietale presente, si ai passivitâtiei loru, pre cându activistii nu le-au mai statu in cale? — Sa vedemu, ce mesuri au luatu ei fatia cu diet'a, cu regimulu de astadi, pentru stergerea acelei legi feudale?

Mesur'a loru a fostu aceea, ca ei s'au pusu in perfect'a passivitate, cá cei mai multiamiti sî fericiti ómeni de pre lume, lasându totu terenulu politicu in deplin'a discretiune a dietei din Pest'a, sî in liber'a mâna a regimului de astadi, sî asiá dupa axiom'a: qui tacet consentire videtur — „au sanctionatu de nou tóte actele sî faptele, ce s'au facutu in acea dieta in contr'a demnitâtiei nóstre.“

Amu dîsu mai inainte, ca dreptulu electorale e celu mai esentiale dreptu in viéti'a constitutionale, iéra aci mai dîcu sî aceea, ca dreptulu electorale e totudeodata sî arm'a cea mai sigura spre a-si aperá esistinti'a politica. A nu se folosí de acestu dreptu e a cede arm'a aperârei de sine contrariului politicu, cá sa te ucida cu ea de totu, sî asiá, cá sa nu o mai poti redicá in contr'a lui nici odata.

E adeveratu ca legea electorale, ce ni se lasa astadi la dispositiune, restringe in multe privintie pre românii ardeleni in deplin'a folosire a acestei arme constitutionale, fatia cu adversarii sei politici, — ea inse totusi ne da o arma in mâna, cu care sa ne aperâmu, sî resultatulu luptei aterna de multe ori mai multu dela sciinti'a de a te folosí cu ea, decâtu dela cantitatea séu calitatea ei.

Din aprópe de un'a suta de mii de alegatori in Ardélu cade mai bine de un'a tertialitate pre români iéra din 75 cercuri electorali in vre-o 15 alegatorii români suntu in majoritate, iéra in cele-lalte cercuri electorali românii dispunu de minoritâti mai mai multu séu mai putienu consideravere.

Déca passivistii, folosindu-se de acele poteri, aru fi facutu cu ele pressiune asupr'a maioritâtiei dietei, si a regimului de astadi, spre a esoperá concessiunile necesarie in favórea drepteloru postulate ale româniloru, séu crediendu ei a priori, ca, dupa cum s'au espectoratu mai de multe ori, cu diet'a sî regimulu de astadi nu poti ispraví nimic'a, in casulu acest'a s'aru fi adoperatu de a alege in cele 15 cercuri, in cari românii dispunu de maioritatea voturiloru totu atâti ablegati români de calibrulu principieloru loru, iéra in cele-lalte cercuri, unde cele-lalte natiunalitâti, dupa cum vedemu, suntu impartiti in guvernamentali sî opositionali, aru fi aruncatu voturile minoritâtiloru române in disculu opositionale alu cumpenei elecrorale: atunci lumea póte ca aru fi dîsu: Mei activistiloru paditi-ve tréb'a! lasati pre passivisti in pace! Nu vedeti voi, ca passivistii n'au incredere in maioritatea dietei de astadi, prin urmare nici in regimulu esîtu din aceea; — ei se folosescu de arm'a constitutionâle, cá sa scóta prin forti'a alegerei in locu de 75 de de ablegati deakisti 75 de opositionali, sî intre acesti'a câtu se póte de multi români, cá asiá facendu in dieta o diferintia de 150 voturi, prin acestea se delature maioritatea deakista sî sa scape de regimulu de astadi, — prin urmare ei lucra dupa unu programu celu putienu plausibile, sî spre unu scopu, ce convine convingerei loru politice!

Dara cându vedemu, ca passivistii se plângu amaru asupr'a maioritâtiei dietei sî a regimului de astadi, sî totusi dupa program'a passivitâtiei loru, abtienendu-se dela urn'a electorale, nu mai intaresc pre acésta maioritate dietale sî pre regimulu esîtu din ea, lasându-le spre liber'a intrebuintiare 150 de voturi in dieta, — apoi dieu! lumea va stá uimita, sî nu va pricepe nici decum, ca ce voru passivistii cu atitudinea loru?

Spunu dreptu, ca nici eu nu a-si poté pricepe motivulu acestei purtâri pline de contradîceri, déca nu l'asiu fi audîtu din gur'a passivistiloru, sî anume din gur'a primului motivatoriu alu passivitâtiei absolute la Mercurea in urmatórele cuvinte scrise negru pre albu sî in actele acelei conferintie „memorabile“, — sî adeca: „Conferinti'a nóstra este chiamata domniloru! a dá espressiune fidela sentimentului nostru, iéra nu a formá dela sine **nimic'a** nou; ea prin acést'a va face **unu fromosu servitiu guvernului.**“

Pentru câte mii? nu ni spune, dara nici nu mai intrebâmu, pentru ca noi nu ne pricepemu la atari déraveri politice, de cari se folosescu passivistii corespondenti in „Federatiunea“ sî „Gazet'a Transilvaniei,“ dreptu argumente „obiective,“ cându voru se combata pre activisti. Ci noi ne restringemu aci numai la punerea intrebârei: ca cum sa nu se folosésca diet'a sî regimulu de astadi de o portare asiá de loiala, cum o manifestara passivistii? Sî ce motive mai evidente sa intârésca pre diet'a sî pre regimulu de astadi petru sustienerea legei celei fendale electorale din Ardélu?

Ómenii dietei sî regimului de astadi o spunu pre facia sî limpede ca cestiunea acést'a e o cestiune de partida, sî ca regimulu fiindu efluxulu partidei deakiane, care trage astadi mai 75 de ablegati deakisti din Ardélu chiaru dupa legea electorale de acolo, pâna cându românii ardeleni stau in pace, amortiti in passivitatea loru, n'au mancatu ceap'a ciórei, cá sa-si slabésca partid'a sea prin alterarea legei electorale din Ardélu. —

Iéta domniloru passivisti, in ce chipu v'au succesu d-vóstra in cesti-lalti trei ani d'a sterge acea lege electorale, si „pentru ce lumea mai are sî de aci incolo spectaculului acel'a deosebitu, de a vedé conchiamata o dieta pre basea a duoru legi electorali deosebite! Ce mai vreti?“ —

(Va urmá.)

Evenemințe politice.

Suntu interesante siedintiele din diet'a Ungariei. Classicii din anticitate, mai cu séma cei latini, au mare trecere. Aeneid'a lui Virgiliu, metamorfosele lui Ovidiu si alte de feliulu acestor'a se recitéza in cas'a dietei si cine au potutu cercetá dîlele aceste diet'a aru fi potutu sa-si revóce multu sî multe de pre tempulu de cându erá in clasele gimnasiali superióre. Scopulu acestoru recitatiuni inse e celu sciutu.

Lucrulu 'si are sî partea sea seriósa. „Reform“ din Vien'a tiene lectiuni serióse diakistiloru, aratandule ca densii nu facu mai bine de cum facura buna óra absolutistii lui Bach sî da dreptu celoru din stâng'a ca se folosescu de mijlócele loru possibile spre a resiste majoritâtiei dietali, dara avendu, de-si nu intru tóte pentru, totusi dupa sine majoritatea tierei. E curiosu sî greu lucru cá sa póta spune cine-va unde au sa ese lucrurile, căci vedemu acelu fenomenu bizaru politicu, ca diuariele sî partidele liberale suntu de acordu cu cele ultramontane, cari din urma numai liberali nu au fostu sî nu voru fi sî cu cele panslaviste, pre candu de ceealalta parte vedemu o aliantia, de sî nu pronunciata prin acte, dara faptice cu constitutiunalismulu absolutisticu póte sî militariu. Déca ni aru iertá spaciulu amu dá sî vre-o cate-va probe dupa diversele foi mai insemnate.

Diet'a Ungariei.

Siediti'a din 7 Martie de sér'a

Dupa autenticarea protocolului se continua desbaterea despre prefigerea ordinei dîlei.

Almássy cere cá proiectulu de lege despre prelungirea periodeloru dietali sa nu se primésca in ordinea dilei.

I. Madarasz se apara in contr'a la aceea ca sa se desbata in casa proiecte de lege care in sectiuni inca nu s'au pertractatu, si ascerne unu proiectu de resolutiune ca proiectele de lege despre incompabilitate, contr'a corumperilorn la alegeri, despre colonisti, despre libertatea religionaria, abrogarea regalieloru sa se transpuna sectiuniloru spre pertractare dupa finirea desbaterei speciali despre novel'a de alegere.

A. Lázár cere afara de aceea primirea in ordinea dîlei a organisatiunei fundului regiu.

Lud. Csernátony ascerne proiectulu de conclusu ca desbaterea speciale a novelei de alegere sa se sisteze, pertractarea proiectului de lege despre prelungirea periodeloru dietali sa se amâne sî sa se resolvésca mai intâiu proiectele amintite de ministru-presiedintele.

Urméaa votarea nominale despre propunerea lui Zsedényi; care se primesce cu 150 contr'a 120 voturi.

Aru fi deci sa urmeze desbaterea speciale despre novel'a alegerei.

Ern. Simonyi propune inse ca seu sa se inchida siedinti'a séu sa se otarésca ca câtu sa dureze. (Strigâri: permanentu!)

Zsedényi dechiara, ca in intielesulu regulamentului casei presiedintele are voia libera de a inchide siedinti'a dupa placere — Csanady combate acést'a afirmare.

Ministru-presiedintele dechiara ca durat'a siedintiei se va orientá dupa lungimea discussiunei.

Tisza protestéza contr'a unei atari violari a ordinei parlamentarie si pretinde o durata anumita a siedintieloru. — Ministrulu de financia Kerkapoly admonédia opositiunea a pastrá demnitatea parlamentului. — Iámbor provóca in o vorbire sentimentale pre regimu asi retrage proiectulu de lege.

Csernatony se dechiara pentru procederea stengei estreme. Sunteti in mân'a minoritâtiei, striga elu câtra drépt'a, sî ne vomu resbuná pentru tirani'a, pre care o ati esecutatu 3 ani.

Mai vorbescu inca multi deputati sî apoi urméza votarea nominale despre aceea ca sa se inchida séu sa se continue siedinti'a. — Majoritatea e pentru continuarea siedintiei.

D'abiá e constatata votisatiunea sî mai multi deputati pretindu inchiderea siedintiei la 9 óre. Despre acést'a iérasi se intinde o desbatere, — pâna cându in fine iérasi se decide continuarea.

Acést'a scena se repetiesce la fia care jumetate de óra sî iritatiunea comuna cresce din momentu in momentu; sî asiá siedinti'a duréza pâna la $1^1/_3$ óra dupa mediulu noptiei sî se inchide fâra resultatu.

In 8 Martie inca tienù cas'a deputatiloru o siedintia scurta secreta sî un'a asemenea publica, din carea n'avemu nimicu interesantu de a inregistrá.

In siedinti'a din 9 Martie 'si continuà steng'a lupt'a de cuventu. Afara de vre-o 10 minute, in care respunse ministrii la unelele interpelatiuni, vorbì totu steng'a, dela 10—3; óre se facuse mai cu séma totu interpelatiuni, cari pentru noi suntu fâra interesu.

Drépt'a remase pre deplinu liniscita, macaru câtu de provocatóre fura espressiunile singurateciloru vorbitori, drépt'a nu le observà, nu se audì din partea ei nici unu cuventu, nici o silaba de neplacere sî asiá decurse siedinti'a in cea mai bona ordine. — Galeríele erau indesate de publicu.

La ordinea dilei sta referatulu comitetului petitiunariu. Petitiunile se resolvescu cam in 5 minute. Astâdi inse trecura totu cel'a-laltu tempu cu petitiunile. Se vorbira despre singuraticele petitiuni óre intregi, se citara toti legislatorii dela Verböczy pâna la Bittó de fia care data se votá sî se cerù punctu la 3 óre incheiarea siedintiei.

Discursulu dlui Dr. Alesandru Mocioni

rostitu in siedinti'a camerei representantiloru Ungariei din 26 Fauru 1872, la desbaterea generale asupr'a legei electorale.

(Urmare sî fine.)

In aretarea dlui ministru de interne cu privire la ultim'a conscriere a alegatoriloru, in Transilvani'a preste totu s'au inscrisu 110,000 de alegatori, dintre acesti alegatori 74,134 de insi pre bas'a prerogativei de nascere au eserciatu dreptulu de alegere, 11,684 pre bas'a censului de 8 fl. 40 xr., 3158 pre bas'a numerului de fumuri, 20,923 pre bas'a altoru cualificatiuni. Póte ca nici n'aru fi de lipsa sa mai amintescu ací, cumca acésta aretare póte serví de basa la judecarea practica a legei electorali, de óre-ce aceste conscriptiuni s'au facutu din oficiu, pre bas'a ordinatiunei ministeriali.

Asiá dara din intregulu numeru alu alegatoriloru, 67% suntu de acei'a, cari pre bas'a prerogativei de nascere eserciédia dreptulu de alegere. In 8 comitate, districtulu Fagarasiu sî in scaunele secuiesci au fostu inscrisi 84,880 de alegatori, — dintre acesti'a 70,770 au fostu alegatori pre bas'a prerogativei de nascere, iéra dupa censulu de 8 fl. 40 xr. impreuna cu cei pre bas'a fumuriloru laolalta abiá 10,531, sî pre bas'a altoru cualificatiuni cu totulu 3579. Prin urmare dreptului prerogativu de nascere prin acésta lege i se da o influintia de 5 ori mai mare cá celoru indreptatiti pre bas'a censului sî de 4 ori mai mare cá tuturoru locuitoriloru. Dintre cele 28 de cercuri electorali, in 25 nobilimea are o maioritate atâtu de preponderante, incâtu ea face $^2/_3$ sî chiaru $^3/_4$ tuturoru alegatoriloru, — séu atunci, cându e vorb'a despre representarea unui milionu 562,222 de suflete, adeca $^3/_4$ a tuturoru locuitoriloru, alegerea a 25 de ablegati depinde dela acésta clasa privilegiata.

Dupa acestea dara credu ca nime nu-mi va poté imputá ca esageredìu, déca voiu dice, ca resultatulu practicu alu acestui sistemu de alegere e acel'a, ca $^3/_4$ tuturoru locuitoriloru din Transilvani'a suntu eschisi din barier'a constitutionei, sî representarea acestoru $^3/_4$ depinde eschisivu dela o clasa privilegiata. Acésta clasa, dupa statistic'a lui Kövary din an. 1847, se urca cam pâna la 200,000 de suflete, — adeca face 10% din numerulu totalu alu tuturoru locuitoriloru din Transilvani'a.

Din punctulu de manecare, ce l'amu ocupatu eu, on. camera, — nici ca va fi dóra de lipsa sa mai amintescu, ca eu la estinderea dreptului de alegere nu potu luá in consideratiune averea. Inse fiindu ca dlu condeputatu Gabrielu Kemény in vorbirea sea de ieri voindu sa combata datele citate de dlu condep. Sigism. Poppu, s'a pusu pre acestu terenu, fia-mi permisu cá asta data iérasi sa-lu facu atentu la aceea, ca — d'a, intr'adeveru are totu dreptulu cându dice, ca la o calculare basata pre numeri inainte de tóte se recere cá numerii sa corespunda adeverului reale, inse densulu, dupa cum se cam intempla cu ómenii svatosi, e chiaru celu dintâiu care nu-si urmédia svatulu seu celu bunu. (Ilaritate.)

Dupa opulu intitulatu „Austria adórendszere“ (Sistem'a de contributiune a Austriei) de Michaelu Szepesy, in Transilvani'a totu pamentulu cultivatu sta din 3.783,969 de jugere. Domnulu condeputatu Gabrielu Kemény inse a luatu in consideratiune teritoriulu intregu, sî acést'a, dupa parerea mea, nu e cu cale, de óre-ce cându e vorb'a despre aceea, cá posessiunea intre dóue clase in ce proportiune e impartita, atunci, dupa parerea mea, numai acelu teritoriu se póte luá de basa, care in fapta e impartitu dejá intre cele dóue clase. Padurea si pasiunea in Transilvani'a, dupa cum sciu eu, pâna acum nici nu suntu impartite, acestea dara nici ca se potu luá aici de basa, — de aceea din parte-mi, eu me marginescu numai la pamentulu cultivatu, care in fapta e impartitu dejá. 173,281 de iobagi eliberati au avutu o posessiune de 2,144,544 jugere. Naseudulu si scaunele sasesci, precum a amintitu eri dlu condep. Sigismundu Poppu, posedu 710,000 de jugere, va sa dica, laolalta posedu 2.914.514 jugere. Pre mân'a nobilimei dara remane 869,395 jugere, séu din totu pamentulu de presinte cultivatu, $^1/_4$ e in mân'a acelei clase privilegiate, carea eschisivu eserciedia dreptulu de representatiune alu aceloru $^3/_4$ ale tuturoru locuitoriloru din Transilvani'a.

Onor. camera! Fatia cu o astfeliu de lege electorale, me miru ca dlu ministru de interne a avutu curagiulu sa dîca, ca nu e nici o necessitate rationale pentru reforma, de óre-ce nu esista nici unu interesu de vre o insemnatate, care pre bas'a legei n'aru fi aici usioru de representatu; (Vilh. Toth „amu disu!“) atunci on. camera, cându $^3/_4$

FOISIÓRA.

Mazzini.

(schitia biografica).

Guisepe Mazzini se nascù in anulu 1803 in Genua, unde se aflá tatâlu seu, care erá unu advocatu seracu. —

Dejá in etate de 25 ani devenì Guisepe martirele idei, ce a pronunciat'o elu pentru prim'a data, adeca a ideei despre o „Italia libera sî unita.“ — Erá inchisu in prinsórea din Savon'a, pentru-ca propagà „Carbonarismulu.“ —

In chili'a sea de prisonieru meditá tênerulu Mazzini despre planulu sî principiele societâtiei „Giovine Itali'a,“ acelei societâti secrete carea facù pre domnitorii Italiei sa tremure in decursu de decenie intregi. — Prisonieriulu erá inse sî omulu care poté realisá planulu facutu. — Elu póte dîce de sine vorbele liricului spaniolu celui mai renumitu: „in lupta crâncena sî castiga poterea viétia.“ — Eliberatu din prinsóre caletorì Mazzini la Marsili'a, unde esì dupa unu tempu scurtu numerulu primu alu jurnalului „Giovine Italia,“ care avea scopulu de a aduce inaintea publicului tóte erorile oficiolateloru italiane de justitia sî politia. —

Jurnalulu facù prin acést'a o furóre asiá de estraordinaria, incâtu se vediura guvernele Italiei de midiulocu silite a pedepsí cu galer'a pre fia-care, ce posiedé vre unu numeru. —

Prin acést'a se latì jurnalulu sî mai tare; junimea, consimtindu cu ideile republicane ale lui Mazzini, depune sute de ecsemplare in ascunsu prin promenade sî inaintea teatreloru. — „Giovine Itali'a“ 'si castiga o multime de lectori prin aceea ca aduce materiele cele mai interesante. — Mazzini cá redactoru stá in relatiuni sî in corespondintia secreta cu apartienetorii sei carii se aflau chiaru sî in curtile domnitoriloru de atunci. — Acést'a 'lu aduse in positiune de a cunósce tóte relatiunile peninsulei. Elu aduce inaintea publicului singularitâti teribile despre judecatoriele din Romagna, despre guvernulu din Modena sî despre politi'a din Neapolea. — Sî póte inchipuí fia-care, ca ce arma teribila devine unu jurnalu, care descopere mii de fapte demne de totu dispretiulu. —

Cu latirea jurnalului ce cresce din dî in dî, se latì totu odata sî „societatea secreta a Italiei june.“ —

Din statutele acestei asociatiuni amintescu numai unele puncte fórte insemnate: „1). Scopulu societâtiei e, a face din poporulu italianu o natiune renumita constâtatóre din ómeni liberi sî egalu indreptâtiti. — 2). Itali'a juna e repubicana si pentru unirea patriei — 3). Fia-care membru solvesce pre luna in cass'a societâtiei 50 de centimi; cei avuti solvescu mai multu. — 4). Stindardulu societâtiei e tricoloru: albu, rosiu, verde, sî pórta pre o parte inscriptiunea: Libertate, Egalitate, Umanitate; iéra pre cealalta: Concordi'a sî Independinti'a — 5) Fia-care care intra in societate are de a depune juramentu cumcu va conservá secretele societâtiei odata cu capulu seu sî va dá ajutoriu sociloru sei prin fapte sî consultâri. — Punctulu celu din urma e de o insemnatate fórte mare, pentruca prin acést'a se dedù viéti'a membriloru in mânile conducatoriloru; fiindu societatea tare latita se pedepsì fia-care tradatoriu indata prin mórte.

Spre a impedecá latirea cea rapida a societâtiei Itali'a juna uzitara guvernele sî politi'a italiana ori ce midiulócele, inse fâra de succesu. —

In anulu 1835 erau 15,000 mii de membri, impartiti prin tóta Itali'a; in anulu 1840 se urca numerulu (dupa cum dîce englesulu Seynour, unu amicu a lui Mazzini) la 26—28,000. —

Prin midiulócele sî intreprinderile cele bine nimerite ale lui Mazzini se organisà Itali'a juna asiá de bine, incâtu fù in stare a luá parte sî a jocá o rola in intemplarile din anii 1848 sî 49. —

Proclamându-se in Rom'a republic'a, jóca Mazzini rol'a principala, alegendu-se dimpreuna cu Armelli sî Saffé de „triumviri.“ — Poterea ce o avù pentru putine dîle o uzità tare bine, impartindu familieloru serace unele bunuri care formau $^2/_5$ parte din erarialulu intregu a statului pontificalu; in fine eliberà pre Romani de monopolulu de sare care ii apesá fórte tare. —

Dorere inse, ca membrii triumviratului nu se putura ocupá tempu multu cu afacerile interne, intemplarile nefavoritóre in Itali'a superióra, politic'a Neopolei sî mai tardiu espeditiunea lui Oudinot devenira caus'a finirei a republicei romane. — Ocupându francesii cetatea eterna, Mazzini fù siliti a se salvá prin fuga. —

In tóta Europ'a erá invinsu reactiunea; Germani'a, Ungari'a, Itali'a sî Franci'a resunau de fisiliadele ce se intemplau in o multime fórte mare; se pare ca continentulu intregu s'aru fi prefacutu in o inchisóre imensa. —

Pre Mazzini 'lu aflâmu dupa unu tempu in Londr'a, carea i erá cunoscuta dejá din anulu 1842. —

Pentru acestu barbatu neobositu se incepù o perioda nóua a activitâtiei sele, cercându a reorganisá din „Trafalgar Sguare“ in Londr'a de nou partid'a revolutionara din Itali'a, carea erá invinsa inse nu nimicita pentru totu deun'a. —

In Itali'a nu mai avea fâra unu singuru jurnalu genuesu adeca: „Itali'a e populo“; acest'a se transportà prin apartienetorii sei cu periclu de viétia pâna in Veneti'a sî Palermo. —

Mazzini nemultiemindu-se cu succesulu scrieriloru sale, caletori insusi prin cetâtile italiane, cu ale tuturoru alegatoriloru din Transilvani'a numai 3 deputati potu sa tramita aici, o clasa privilegiata inse, care nici 10% a tuturoru locuitoriloru nu face pre deplinu, tramite chiaru 25 de ablegati, atunci intr'adeveru se póte dîce dlu ministru de interne póte avé unu astfeliu de curagiu, inse din parte-mi pentru unu asemenea curagiu nici cându nu-lu voiu invidiá ! (Aprobare in stâng'a estrema.)

Onor. camera ! O asemenea lege electorale, fundata pre nisce base privilegiate, é in contrastu directo cu sistemulu representativu, cuprinsu in legea din 1848. art. V., sî intrebu pre dlu ministru de interne, ca óre sublim'a idea fundamentale din 1848. art. V. nu primesce lovirea cea mai violinte prin sustienerea neatacabile a legei electorali din Transilvani'a, basata pre drepturi de prerogative, prerogative, prin cari realisarea acelei idei sublime se face cu totulu imposibile ? — sî credu, ca déca dlu ministru de interne aru fi luatu acést'a in drépta consideratiune, nu s'aru fi lasatu a fi rapitu in foculu oratiunei sele pâna la dechiaratiunea aceea, ca nu e nime atâtu de orbu — cutediatoriu, care aru avé curagiulu sa atace ide'a fundamentale a legiloru din 1848. (Adeveru, asiá este ! din stâng'a.)

Onorabilulu d. Kemény Gábór eri si-a luatu de tema a dovedí, ca acea — nu acusatiune, ci afirmatiune fundata, ce onor. d. Irányi Danielu, sî dupa densulu mai multi au redicatu, cumca sistem'a electorale este de a dreptulu in contr'a natiunei române, — dîcu si-a luatu de tema a combate acést'a, — a amintitu sî a insîratu acele cercuri electorali in cari romanimea fiindu in maioritate precumpanitória, aru poté tramite aici pre representantii loru. Elu, ce e dreptu, nu si-a implinitu promissiunea, câci s'a ingagiatu sa insîre 20 de cercuri, intr'aceea, precum mi-amu notatu sî precum m'au convinsu sî insemnârile stenografiei, a insîratu numai 15. Elu insusi a recunoscutu, — sî acést'a cu cale, ca pretensiunea sea este numai o ipotesa, de óre-ce alegatorii nu s'au conscrisu dupa natiunalitâti, sî asiá pretensiunei sele nu este cu potintia a-i dá o basa sigura. Si ací dlu Kemény vine in contradicere cu acelu bunu svatu alu seu, ca cându voimu sa argumentâmu cu cifre, atunci totu-déun'a sa luâmu numai atari cifre, cari corespundu adeverului. Eu din parte-mi amu acel'a-si dreptu a poté pasî in contra-i cu o alta ipotesa, dara nu o facu, multu mai corespundietoriu tienu scopulu, a me provocá la resultatulu alegeriloru pentru diet'a trecuta. Scimu ca atunci alegatorii românî nu numai au luatu parte la alegeri, ci pre câtu au aternatu dela ei, s'au sî nevoitu a scóte pre ai loru proprii candidati, sî totusi ei n'au fostu in stare a tramite mai multi deputati decâtu 12. (Ministrulu Tóth Vilmos striga : „pentru ca au votatu pre altii !“)

De altmintrea on. camera, eu calcululu stimatului domnu deputatu Kemény, de-sî basatu pre ipotesa, lu acceptu cá reale sî intrebu : óre n'a demonstratu densulu tocmai contrariulu de aceea ce a vrutu sa demonstre ? Elu a vrutu sa dovedésca ca acésta lege electorale nu e indreptata contr'a poporului romanu ; inse, on. camera, cându densulu arata ca natiunalitatea româna, care face mai multu de $^4/_7$ din toti locuitorii abiá 15 representanti póte tramite, iéra cele-lalte natiunalitâti cari abiá forma $^3/_7$ din locuitorii tierei, tramitu 60 de representanti, atunci elu a demonstratu aclatante ca nimenea altulu, cá acésta lege e intreptata in contr'a natiunalitâtiei române. (Aprobâri vivace in stâng'a estrema.) Eu altcum, on. camera, din parte mi nu pretindu cá legelatiunea sa dee natiunalitâtiei române din Ardélu nici 75, nici 25 de representanti ; eu vréu numai un'a, aceea, cá sa dee dreptu egalu natiunalitâtiei române cá sî celor'a-lalte ; (Aprobare,) vréu cá, din caus'a, ca natiunalitatea româna in maioritate, sa nu se schimbe esenti'a sistemei representative, sa nu staruimu pre câi artificióse a maiorisá maioritatea naturala prin minoritâti. (Aprobare in stâng'a estrema.) Acést'a vréu eu. Dreptu sî dreptate vréu eu, alt'a nimic'a. (Aprobare in stâng'a estrema.)

Marturisescu ca in contr'a vointiei mele mi s'a fórte lungitu vorb'a. (S'audîmu !) Pentru aceea trecu tóte cu vederea ce amu vrutu sa dîcu cu privintia la proiectulu de lege, le potu trece cu vederea acestea cu atât'a mai vertosu, pentru ca condeputatii mei C. Tisza, Irányi, Mocsáry sî Vukovics au aretatu acelea astfeliu, incâtu eu nu le-asiu poté aretá mai bine, ba nici asiá.

Sa-mi fia ertatu insa acum'a a-mi esprime convictiunea, ca adeveratulu motivu alu acestei desconsiderâri de detorintia din partea guvernului, eu in tocmai cá sî domnii deputati Irányi, Mocsáry, Kállay sî Vukovits, lu cautu — cá sa me sprimu cu cuvintele dlui ministru de interne, rostite la alta ocasiune, — lu cautu in „misteriele inimei sele.„ Iertare, déca ministrulu interneloru e atâtu de sinceru, sa ni descopere secretele inimei sele sî sa ni le arete, eu cu atât'a sum mai multiamitu, cu atât'a mai usioru potu demonstrá, ceea ce amu de cugetu a demonstrá. Eu cautu adeveratulu motivu alu acestei neobservâri de detorintia sî in acelu gresitu punctu de manecare alu politicei guvernului, lu cautu in aceea nedrépta staruintia a sea, de a sustiené sî asecurá cu ori ce pretiu supremati'a artificiósa a natiunalitâtiei magiare. (Iosifu Madarász intervorbesce: „nu, ci supramati'a austro-magiara !)“ (Sa audimu !) Mi-amu spusu, on. Camera, in acésta privintia opiniunea inainte de cam unu anu sî diumetate ; nu vreu sa repetiescu tóte acele ce amu disu atunci in acésta privintia. Sî asiá fia-mi iertatu a me marginí numai la unele, ce aflu de neaperata trebuintia a le revocá in memori'a on. camere. Mi-amu sprimatu convictiunea ca natiunei magiare i se cuvine cu dreptu supremati'a naturale, pentru ca este in possesiunea fapturiloru acestei suprematie naturale. Unei astfeliu de suprematie naturale totu insulu se pléca de buna voia, pentru-ca o atare suprematia naturale nu numai nu este contraria desvoltatiunei libere, ci ea cá o efluintia a legiloru naturale de perpetua desvoltare, e prim'a sî principal'a conditiune a inse-si desvoltatiunei libere. In vertutea acestei suprematie naturale, natiunea magiara are sî alta mare missiune, carea dupa a mea convictiune o va si implini. Dar' pre câtu e de indreptatita acésta naturala suprematia, pre atâtu de contraria este constitutionalismului sî progresului liberu — supremati'a artificiósa a natiunalitâtiei magiare.

De aceea amu cutesatu inca inainte de unu anu sî diumetate a face atenta pre on. camera la ceea ce asta-di a reflectatu sî condeputatulu meu Mocsáry — ca adeca noi stamu inaintea alternativei: séu a abdîce de supremati'a artificiósa sî a ne impreteni cu egal'a indreptatîre a natiunalitâtiloru séu a sustiené supremati'a artificiósa sî a abdîce de progresulului liberu.

Aceste le amu dîsu inainte de unu anu sî diumetate; astadi, on. camera, stâmu facia cu nóue fapte, cari justifica de nou adeverulu opiniuniloru mele pronunciate atunci. Déca odata guvernulu maneca din aceea falsa opiniune, ca desvoltatiunea sî esistinti'a natiunei magiare numai prin suprematia artificiósa se póte asigurá, atunci e absolutu cu nepotintia de a asteptá cá cu privintia la referintiele etnografice ale Ardélului, sa puna legea electorala pentru Ardélu de pre bas'a privilegieloru pre bas'a sistemei representative a poporului. Déru tocmai asiá de cu nepotintia aru fi reformarea legei electorale in Ungari'a, déca pentru Ardélu pretin-

---

tóte ca erá cá revolutionariu de 18 ori condamnatu la mórte. —

Prin insusirea sea intr'adeveru admirabila de a poté imitá ori ce caracteru sî ajutatu de o cunoscintia estr'a ordinaria a celoru mai multe limbi culte, i succese cu o virtuositate mare a insielá politi'a européna intréga sî a preface tóte incercârile de alu prinde, in nimic'a. — Despre caletoriele sele prin Franci'a sî Itali'a curséza o multime de istorióre sî anectode dintre care inse nu amintescu fâra un'a ce e mai interesanta. —

In anulu 1854 se afla Mazzini in Itali'a sî anume in Turin. — Unu opu francesu ce aparù in tempulu mai din urma ne enaréza din tempulu acel'a urmatórele: Intr'o deminétia se presentà ministrului piemontesu Cavour unu englesu nobilu, carele 'si castigase intrarea in cabinetulu ministerialu prin chart'a ambasadorelui englesu. — Strainulu vorbì despre starea politica a Italiei in unu modu fórte petrundietoriu, aretându o cunoscintia detaiata a tuturoru afaceriloru italiane; esprimându-si Cavour parerea de reu ca nu cunósce limb'a englesa perfectu, incepù a continuá discursulu in limb'a italiana cea mai corecta. — Ministrulu piemontesu admirându spiritulu, elocuinti'a sî cunoscinti'a tierei a strainului, i dise la despartire: „D-vóstra vorbiti despre politica cá Machiavelli sî intrebuîntiati limb'a nóstra italiana cá Manzoní,“ déca ati fi Italianu ati trebuí se ajungeti ministru.“— Atunci respunse strâinulu: „Unu Italianu care vorbesce cá mine se tramite in ecsilu sî nu i e iertatu a mai calcá pamentulu patriei sele.“ —

La despârtire lasa strainulu in mânile ministrului uimitu unu biletu cu inscriptiunea „Mazzini.“ —

Prin Franci'a câletorì Mazzini fórte multu, cu tóte ca erá sî acolo prin Napoleonu III. condamnatu la mórte; inse nici chiaru agentiloru de politia celoru renumiti din Parisu nu le succese a apucá séu celu putinu a cunósce pre conjuratoriulu neobositu. —

Mazzini caletorea mai totu-deun'a cá negutietoriu séu preotu, câte odata sî cá curieriu rusescu de statu. — In Itali'a avea barbatulu celu bine meritatu pentru unirea tierei, in fia-care cetate mai mare amici, la cari aflá totu deun'a refugiu sî securitate in contr'a incercâriloru politiei italiene.—

Cei 12 ani din urm'a i petrecù Mazzini parte in Londr'a, parte in Itali'a. — Considerându ca câtoru intemplâri neasteptate e espusa viéti'a unui agitatoriu politicu, nu ne vomu mirá, déca se atacà sanatatea acestui mare patriotu prin aceste. —

Dejá in anulu 1865 scrise amicului seu Bixio: „Dorerile mele se immultiescu in acea mesura in care scade puterea mea fisica; de abiá mai sum in stare a 'mi portá corespondinti'a.“ — In tómn'a din 1868 deveni Mazzini asiá de morbosu, incâtu apartienetorii sei erau ingrigiti de viét'a maiestrului loru. — Provedinti'a inse mai concese marelui barbatu vro câti-va ani, spre a poté fi martorulu dilei dela Sedanu sî acelei din 10 Septembre, in care ocupà generalulu Cadorna in numele Italiei Rom'a.— Caderea lui Napoleonu III. a fostu pentru patriotulu italianu unu triumfu mare; intr'o epistola deschisa a fostu dîsu mai inainte imperatorelui francesu: „Barbatii dreptului sî ai libertâtiei a invinsu incvisitiunea sî pre Napoleonu I.; fiti asicuratu domnule ca si D-vórtra veti fi invìnsu.“ — S'a sî invinsu prin armele germâniloru sî acelu care nu voí sa primésca pre unu ecsilatu italianu, devenì insusi ecsilatu. — In dilele din urma pre cându decurge lupt'a de desperare a „comunei parisiane“ 'si ridica Mazzini vocea sea poternica aratându diferinti'a cea mare ce e intre principiale democratiloru adeverati si intre acele ale eroiloru de petroleu modernu. —

Ne remâne in fine a mai amentí ce-va sî despre esteriorulu sî relatiunile personale a patriotului renumitu. — Toti numescu pre Mazzini unu prototipu a frumsetiei italiene barbatesci. — Esteriorulu seu fù radicatu prin poterea vorbei sale, care nu e data multoru dintre moritori. — Mazzini fù inca cá june tint'a dorita a mai multoru femei frumóse; elu aflà inse de bine a nu ascultá de poftele animei sale déca voiá a 'si sacrificá poterea intréga patriei sî natiunei sale. — Modulu vietiei sele erá: Patri'a preste tóte sî acestui principu remase fidelu cu o antica abnegatiune de sine. —

Intre ecsilatii ce se adunau in Londr'a din tóte pârtile avea Mazzini autoritatea cea mai mare; in persón'a lui se onorà nu numai patriotulu infocatu sî omulu insemnatu ci sî caracteru nepatatu.— Adese ori avù ocasiunea a se inavutí, de repetite ori s'au incercatu corumperea sea prin sume fórte mari, cu tóte aceste mânile sale au remasu totu deun'a curate. —

Fundatoriulu libertâtiei italiane e mortu ; missiunea sea 'si-a implinit'o inse cu tóte aceste mórtea s'a e o perdere imensa pentru democratia. — Din tóte pârtile s'au adunatu barbati spre a 'lu insotí pentru ultim'a data; pâna unde ajunge limb'a italiana nu voru lipsí semnele de multiamire pentru anteluptâtoriulu celu mare a libertâtiei. — Poporulu italialianu unitu prin nizuinti'a neobosita a unui concetâtiénu, nu 'si va uitá nici odata cuvintele cele frumóse sî maretie ce le a dîsu Guisepe Mazzini in Genua inainte de acést'a cu 45 de ani :

„Italianiloru ! Nu uitati nici odata ca primulu pasiu de a produce ómeni mari, consta in aceea a onorá pre cei ce au incetatu dejá a vetiuí“ —

Vien'a, Martie 1872.

Valeriu A . . . .

demu a sustiené neatinsa legea electorala de acum'a; pentru ca acést'a numai cu un'a s'aru poté justificá, cu sinceritatea, cu carea dlu ministru de interne si-face astadi recunóscerea sea.

V. Tóth, ministrulu de interne: „Me rogu de ertare, nici cu unu cuventu n'amu recunoscutu.“

Aless. Mocioni: Aceea nu schimba intru nimicu lucrulu ori a recunoscutu ori nu; eu bucurosu asi fi primitu de la densulu, déca aru fi recunosctu, pentru ca acést'a aru fi fostu primulu pasiu spre abandonarea acestei politice; déru dupa ce nu recunósce, cu durere trebuie sa renunciu la speranti'a, ca va paresí curendu acésta gresita politica.

Tóte acestea, on. camera, nu le amintescu de acusa; pentru ca de-sî tienu de gresita acést'a politica a guvernului, semtiulu de natiunalitate lu tienu atâtu de sacru, incâtu sciu justificá chiaru sî unele estravagantie ale lui, de-si nu din puntulu de vedere politicu, déru din celu moralu. Nu amintescu acést'a cá de acusa, pentru ca puntulu de vedere, din care pricepu eu istori'a intregei desvoltatiuni omenesci, m'a invetiatu totu-odata, ca aru fi unilateralitate a se indigná asupr'a slabitiuniloru omenesci. Amu amintitu tóte acestea numai pentru a constatá ca: nu noi suntemu, cei ce din veri-ce cestiune facemu cestiune de natiunalitate, ci dvóstre sunteti acei-a; nu noi suntemu cari staruimu la realisarea de interese speciali sî proprie, ci dvóstra sunteti, — numai atât'a vréu a constatá, ca: acésta politica este in aprigu contrastu cu interesele bine pricepute ale patriei nóstre. (Aprobâri in stâng'a estrema.)

Sî acì, on. camera, cu bucuria iéu ocasiunea de a constatá, ca ambele nuantie ale opositiunei magiare, astadata cu resolutiune reproba acésta politica a guvernului. (Aprobâri in stâng'a.) Sî sum tare convinsu, ca in acésta tienuta se va intelní cu semtiulu maioritâtiei precumpenitórie a natiunei magiare, carea va scí ca ambitiunea carea si-afla multiamirea sea in consciinti'a unei suprematie artificióse, nici pre departe nu ajunge binecuventârile adeveratei libertâti. (Aprobâri in stâng'a estrema.

Eu, on. camera, in urm'a tuturoru acestor'a 'mi incheiu discursulu cu ceea ce amu inceputu, ca nu potu sa absolvu pre regimu de inculpatiunea neobservârei detorintiei sele, ca regimulu prin acésta neobservare a detorintiei sele nu interesele tierei, ci indestulirea cutaroru interese particulari si-a luatu de scopu, — ca acést'a nu convine cu interesele bine pricepute ale patriei nóstre, sî, in fine, vréu a enunciá, ca, neacceptandu eu proiectulu de lege pusu pre més'a camerei, de basa a discussiunei generale, partinescu proiectulu de resolutiune presentatu de condeputatulu meu Irányi (Viue aprobâri din stâng'a estrema.) „Alb.“

Resînari, 2 Martiu 1872.

Domnule redactoru! In nr. 15—16 alu „Tel. Rom.“ aparù sub rubric'a „Sinodulu parochialu in Resînari“ descrierea decurgerei acelui sinodu, si fiindu ca intre alte multe se vorbesce sî despre „societatea de pastrare sî imprumutu in Resînari, sî inca in unu modu prin care e atacata in ceea ce are mai scumpu, in creditulu ei; subsemnatulu comitetu se simte necessitatu, — a respinge cu indignatiune acelu mare neadeveru, espresu de onobil'a comissiune, — alésa din sinulu sinodului spre cercetarea socoteleloru averei bisericesci sî scolari, — ca susu numit'a societate (unde representanti'a comunala au depusu, sub titlulu de fondulu scólei din Resînari, spre pastrare sî fructificare in decursulu anului 1871 o suma de 1046 fl. 33 xr.) nu are nici o garantia pentru sum'a aratata, din care motivu sinodulu, la propunerea laudetei comissiuni decide: ca banii bisericei sî scólei, elocati la acésta societate numai decâtu sa se radice. —

Sî a probá prin fapte sî cifre ca acésta juna societate creata sî condusa cu multa ostenéla sî jertfa, are creditu sî garantia de ajunsu pentru de a esistá sî progresá in indoitulu sî frumosulu ei scopu, care este:

1. De a procurá prin creditulu comunu sî solidariu alu tuturoru membriloru ei, mijlóce banale necesarie la intreprinderi economice sî de specula sî

2-a. Spre a dá ocasiune locuitoriloru de aici de a poté elocá banii loru disponibili pre tempu mai scurtu séu mai lungu cu interese convenabile.

Nu va fi deci de prisosu, déca tocmai cu acésta neplacuta ocasiune se va dá sî o scurta, dar adeverata sî esacta biografia a numitei societâti, din care publiculu nepreocupatu 'si va potea formá o judecata drépta despre soliditatea sî creditulu ei — sî despre intentiunile necorecte a aceloru individi, carii se silescu a descreditá in publicu pre unic'a societate din comun'a loru.

Binevoiti dle redactoru a dá locu in pretiuitulu diuariu ce redigeti urmatóreloru:

Tempulu in care traimu ne striga cu voce inalta sî poternica: „asociati-ve tóte poterile spirituali sî materiali!“ câci cine nu da ascultare acestui apelu remane indaretu osanditu de presentu spre sigur'a lui perire.

De acestu principiu fiindu, condusî unii din locuitorii acestei comune inca la anulu 1867 au otaritu a se asociá spre infiintiarea unei societâti de pastrare sî imprumutu de bani spre mai susu aretatulu scopu, si-au elaboratu unu statutu aici sub a) alaturatu, carele in anulu 1868 au sî primitu a sea aprobare.

Comitetulu fundatoru indata dupa intarirea acestui statutu, publicandu in comuna ide'a sea, au invitatu pre toti barbatii de pricepere sî cu capitalu a spriginí prin participarea loru infiintiarea unui institutu de fórte mare folosu.

Inse ce se vedi, unii din barbatii carii se tienu a fi cei mai preocupati, cei mai patrioti, nu numai ca nu au participatu la acésta intreprindere, dara s'au silitu prin diverse mijlóce a o sugrumá in nascerea ei, iéra acum dupa ce s'a nascutu, dupa ce acésta societate traiesce de 4 ani, in care tempu a doveditu ca are destula potere de viétia se silescu a o nimicí pre diferite câi. — Cu tóte acestea comitetulu fundatoru au mersu pre calea sea mai departe.

Asiá la 2 Martiu 1868 au convocatu o adunare generala a membriloru putieni inscrisi, care (adunare) pre temeiulu §. 35. sî au alesu unu comitetu administrativu in persónele dloru Iacovu Ciucianu directoru, Maniu Drocu cassieriu, V. Romanu actuariu, sî 6 membrii de sfatu in persónele: Par. catechetu, I. Drocu, Dr. N. Stoi'a, Muciu Urechia notariu, Petru Albu, Petru Hódrea sî Nicolau Ciucianu. Comitetulu alesu cu unu capitalu de numai 500 fl. au inceputu cu 20 Apriliu 1868 activitatea sea. Creditulu membriloru comitetului, sî prin urmare alu societâtiei preste totu au fostu de ajunsu, pentru ca indata ómenii, ce aveau bani disponibili, sî carii mai inainte elocau banii loru in cas'a de pastrare din Sabiiu, trebuiá sa alerge spre a elocá banii loru la acésta societate de pastrare sî fruptificare, asiá incâtu computulu anului 1868 ne aratà unu capitalu elocatu de 2131 fl. 32 xr. — Computulu anului 1869 elocatu de 4525 fl. 61 xr. sî 100 # in moneta.

Memorabilu e ca unulu din elocatorii acestui anu, anume acum reposatulului Nicolau Adamu intrebandu ca cine sta bunu, séu ce garantia are societatea din cestiune pentru banii elocati la dens'a, respundiendu-i-se ca in poterea §. 17. lit. e) averea solidaria privata in particulariu sî in totu a tuturoru membriloru societâtiei garantéza pentru banii elocati la societate — au dispusu cá 2000 fl. ce suntu destinati prin testamentulu seu in favórea fondului miseriloru din locu — sa remana in veci in administrarea acestei societâti iéra 100 # in moneta pâna la maioritatea nepóteloru sele.

In anulu 1870 mai inmultiendu-se numerulu membriloru societâtiei dara abiá la 20 — sî fiindu cautare de bani, comitetulu au luatu unu imprumutu dela Banc'a „Transilvani'a“ din Sabiiu pre tempu de 6 luni cu 5000 fl. fâra cá acést'a sa céra alta ipoteca decâtu ceea ce o da statutulu societâtiei prin §. 17.

Mai departe computulu anului 1870 ne arata unu capitalu elocatu de 7360 fl. — iéra celu din 1871 unu capitalu elocatu de 11,075 fl. 70 xr.

Pre lânga acestea date societatea folosindu cu banii ei nu numai membriloru ci sî nemembriloru societâtiei, posede astadi unu fondu alu seu propriu — numitu fondu de reserva in suma de 674 fl. 27 xr. care au resultatu din conscientiós'a sî gratific'a manipulare a averei societâtiei.

Dara capitalulu totalu cu care lucra societatea a fostu cu 1 Ianuariu 1872 13.044 fl. 21 xr. se da cu interese pre politia (cambici) cu 8%.

Din cele aretate pâna aici s'a potutu deci vedea creditulu ce societatea nóstra sî l'a sciutu castigá si pastrá. Cum vine dara de unele persóne nu afla garantie la o societate, care prin §. 17. din statutulu seu are de garantia averea privata solidaria a tuturoru membriloru societâtiei, care avere, putienu dîsu trece multu preste 50,000 fl.?

Nu e dara negaranti'a societâtiei, séu dubi'a ei stare adeveratulu motivu din care susu amintit'a comissiune cere scóterea baniloru bisericei sî ai scólei dela societatea nóstra, ci — durere, — sî iéra durere slabiciunea de care se pare a patimí multi din noi, adeca ur'a personale, invidi'a, acesti inimici cari rodu neincetatu la viéti'a nóstra natiunala sî materiala.

Noi in fine avemu cuventu cu mare parere de reu a dice, ca compatimimu pre acei ómeni cari au asemenea idei confuse despre spriginulu si ajutoriulu ce suntu datori prin sciinti'a si pracs'a loru comunei, in care s'au nascutu sî in care traiescu.

Nu voimu sa insirâmu meritele, nici sa criticâmu faptele nimenui din comuna; ne pare insa reu cându vedemu ca se afla ómeni, cari de cându i cunóscemu nu amu vediutu nimic'a facutu de ei nici pentru comuna nici pentru biserica, nici pentru natiune; decâtu un'a au facutu, au critisatu ori-ce s'a facutu.

Ferésca-ne Ddieu de asemenea patrioti carii credu a fi folositori comunei sî bisericei loru, atunci cându potu criticá totu ce se face, cându fâra cea mai mica sfiala osandescu la mórte fâra vina pre celu mai alesu preotu nu numai alu comunei ci póte sî alu clerului nostru preste totu.

Comitetulu societâtiei de pastrare sî imprumutu din Resînari.

Concursu.

In sensulu indur. ordinatiuni alu prévenerabilului Consistoriu archidiecesanu dto 24 Fauru a. c. nr. cons. 177. Concursulu publicatu pentru a 2-a vacante statiune de parochu in comun'a Vinerea (Felkenyér) publicatu in „Telegr. Rom.“ nr. 5, 6, sî 8 anulu cur. cu acést'a se prelungesce pâna la 31 Martiu 1872 st. v. cu acestu adaosu precum ca, emolumentele preotiesci pre an. 1872 suntu acele publicate in amintitulu concursu — iéra dela 1 Ianuariu 1873 incolo — salariu anualu este statoritu 400 fl. v. a. din cass'a alodiale. Cei ce dorescu a mai concurá pentru acésta statiune preotiésca sa-si indrepte petitiunile sele in sensulu Statutului organicu la scaunulu protopopescu alu Oresthíei pâna la scrisulu terminu.

Oresthíe, 6 Martiu 1872.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Nicolau Popoviciu,
(1—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Vorti'a cu fili'a Valea-lunga in protopresbiteratulu Iliei, statatóre din 172 familii sî adeca mater'a din 120, iéra fili'a din 52 familii, se escrie concursu pâna la 19 Martiu 1872 in care dî va fi sî alegerea de parochu.

Emolumentele suntu:

1. O casa parochiale cu dóue incaperi, sî in mijlocu cohna si grâdin'a casei de 400 orgii cuadrati — aratóre. —

2. O sessiune de pamentu de 4 jugere parte aratóre — parte fanatie — sî in matera dela tóta famili'a 1 ferdela de cucurudiu cu ciocani, iéra in filie pre lânga pamentu 600 orgii cuadrati parte aratoriu parte fanatie — câte 2 ferdele cucurudiu cu ciocani dela familia.

3. Venitulu stolare indatinatu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa astérna concursele loru instruite in sensulu „Statutului organicu“ la scaunulu protopopescu in Ili'a pâna la terminulu prefiptu.

Ili'a in 28 Fauru 1872.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Ioanu Orbonasiu,
(2—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULŬ ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dón'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 22. ANULU XX.

Sabiiu, in 16|28 Martiu 1872.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu" pre langa conditiunile espuse in fruntea fóiei. Editur'a.

Politica sî poesia.

Erá odata unu tempu cându poesi'a venea in urm'a fapteloru celoru mari a unui poporu, sî, indumnedieindu-le sî indumnedieindu pre autorii fapteloru, faceau din ele epoce, la cari râvnimu sî in diu'a de astadi.

Se intielege ca poetii adaugeau multe dela sine spre infrumsetiarea vre-unui evenementu, séu spre marirea nimbului vre-unei fiintie omenesci meritate. Dara adausele aceste aveau unu substratu, carele trecuse dejá in posessiunea reala a trecutului, nu erá numai o vana sî góla imaginatiune a unei fantasie inferbantate din zelu fâra margini séu din specula urita.

Tempulu nostru a intorsu lucrulu pre dosu: se cânta, se inaltia, se facu câte tóte, inainte, pentru cá sa nu urmedie nici odata nici unu substratu dela ceea ce se dîce, se cânta, in versuri séu in prosa, se inaltia sî asiá mai departe, ci cá sa urmedie nisce triste deceptiuni, mai triste sî mai amare de cum sî le-au potutu cine-va imaginá.

Decursulu celoru intemplate intre noi românii dela anulu 1848 incóce este martoru tristu de multe deceptiuni amare, provenite din o poetisare anticipativa a situatiunei, carea dupa starea ei faptica se aflá totu-déun'a in o departare considerabile de fantasi'a inferbantatiloru sî a celoru ce inferbanta — une-ori pre plata.

Inaintea necugetatoriloru sî nesatiosiloru de bani sî de popularitate inse tóte aceste suntu bagatele. Secerisiulu loru atunci e bogatu sî bunu cându multimea sufere pentru ilusiunile loru, cându de o parte le vine farin'a pre móra dela cei cari dau „sub ros'a" „subvetiunea" cea indurata sî de alta parte cându alérga multi la densii cu laurii in mâna, pentru de a resplatí ostenelele câroru nici greutatea nici bunatatea nu le-au simtitu nimenea nici odata.

Cu astfeliu de anteluptatori, cari nu lupta decâtu numai cu vorbe frumóse, sî nu castiga nici unu bine pentru poporu, se intielege, ca noi românii nu potemu dá inainte, ba nu potemu sa avemu nici unu terenu de operatiune, pentru ca sî déca se recomanda vre-unulu, fraseologii atât'a 'lu schimosescu cu denunciârile loru, incâtu aceloru ce nu potu petrunde in esenti'a unei cestiuni, li e infatisiatu tocmai unu terenu natiunalu de terenu strainu.

Spicuirea ce s'aru poté face din diuarie, din cuventâri etc. aru dá unu prisosu fórte mare si se póte ca nu preste multu vomu si intreprinde o atare spicuire, din carea sa se véda câtu suntu de ratacite ideile aceloru ce sciu vraji la vorbe frumóse despre libertate, autonomie, suveranitate sî de alta parte condamna sî moral'a si consecinti'a in politica.

Parintii nostri au doritu sa se bucure si natiunea nóstra de acelesi drepturi cá si cele-lalte natiuni din patria. Dorinti'a acést'a s'a manifestatu in modu solemnu inca la 1848; dara inca de pre atunci au fostu ómeni, cari nu au apretiuitu dorinti'a acést'a mai seriosu, ci s'au multiamitu a urmá unoru declamatiuni pline de ilusiuni, cându despre independinti'a natiunale, cându despre subordinarea tierei ministeriului centralu din Vien'a sî póte si Frankfurtu, cari tóte, dupa ce a trecutu viforulu revolutiunei, au disparutu cá negur'a dinaintea sórelui si cari in anii 1860 si urmatorii ne-au aratatu, ca trebuie sa incepemu iéra d'a capo, déca voimu sa nu ne tredîmu preste vre-o câti-va ani mai bogati cu vre-o câte-va deceptiuni, dara totu asiá de saraci de progrese.

Noi avemu dara tóta datori'a de a nu cautá cum sa vorbimu mai pomposu sî póte sî mai cornuratu despre caus'a nóstra cea mai interesanta, a natiunei nóstre, sa nu o identificâmu continuu cu vr'o câteva porecliturí a le unguriloru, cu nisce aspiratiuni ce aru daraburí sî mai tare corpulu nostru natiunale, cari tóte nu contribuie la altu ce-va, decâtu la darea verdictului asupr'a nóstra insine, ci sa câutâmu cá sa vedemu odata dorintiele nóstre prefacute in drepturi sî legi asecuratóre de esistinti'a nóstra, de desvoltarea materiale sî intelectuale. Aceste, déca vomu si trebui sa ne dâmu multa ostenéla pâna le vomu puté realisá, si de si ele voru cuprinde mai putinu materialu poeticu séu romanticu, voru cuprinde inse o binefacere, carea o va puté simtí fia care românu si totu odata fia-care patriotu; pentru ca desvoltarea materiale si intelectuale nu se tiermuresce numai la vre-o doi trei fericiti, ce se potu aflá bine si in regiunea idealuriloru, ci ea indémna, impintena si pre celu din urma la activitate nóua la castiguri nóue.

Cându apoi unu poporu intregu se póte bucurá de binefacerile drepturiloru si legiloru in totalitatea loru, atunci poporulu prinde radacina, atunci chiaru si cându din nenorocire se intempla sa vina vre-o napaste, vre-o invasiune preste densulu, resista mai cu succesu torentelui celu inundéza, poporulu atunci forméza petrile iéra napastea séu invasiunea ap'a, si noi scimu ca proverbiulu poporale, celu ce cuprinde filosofia multa, suna: „Ap'a trece petrile remânu."

Deci mai putiena poesia sî romanticismu sî mai multa sobrietate in politica, sî vomu ajunge si fâra de a injurá pre cine-va la scopulu nostru doritu.

Tóte aceste, in alte forme, le amu disu de multe ori, dara fiindu ca cele dîse sî folositórie ni suntu de lipsa cá sa se implinésca din parte-ne câtu mai curendu le repetimu sî le vomu repeti de multe ori.

Evenemintele politice.

In diet'a Ungariei erá pre aci sa sî cânte unu deputatu. Maximovici. dep. serbu, aparà unu cântecu serbescu compusu in onórea deputatului Miletici sî spune ca nu se afla in cântecu nimic'a in contr'a natiunei magiare dupa cum s'a sustienutu. „Póte, continuà deputatulu, ca cineva supune asiá ce-va in melodia. Eu cu permissiunea inaltei case sum gat'a sa o cântu numai decâtu, spre a se puté convinge ca nici in melodia nu e nimic'a vatematoriu pentru natiunea magiara." Se intielege ca presiedintele nu a suferitu cá glum'a acést'a destulu de neparlamentaria sa se desvólte si mai departe. Pentru acést'a inse in siedintiele cari se occupara cu desbaterea titlului novelei electorali totusi se cetira ode grecesci in limb'a originale sî apoi in traducere, capete intregi din st'a scriptura a testamentului nou sî alte cu scopu firesce cá sa se „omóre tempulu."

Majoritatea dietei ori câtu de necajita va fi pre procederea acést'a a minoritâtiei, sufere sî asculta tóte cuventârile din stâng'a, dara nu se da. Se vorbesce, afara din dieta, mereu despre compromisu inse compromisu anevoia vomu vedé.

In legatura cu diferinti'a acést'a intre partidele dietei se colporteza continuu sciri despre Kossuth, ca voiesce sa vina acasa, ca Kossuth pretinde ca Ungari'a sa se separeze cu totulu de cislaitani'a, ca Imperatulu sa remâna numai rege alu Ungariei sî câte tóte. Un'a este si mai curiósa intre tóte scirile de feliulu celoru atinse. Kossuth este acum amicu mare alu slaviloru. Pentru acést'a se vede ca a sî devenitu adoratu mai cu séma de cechi. Doi dintre acesti'a, Skrejsovky sî Sladkovsky, se dîce, ca au cercetatu pre Kossuth in Turinu, ceea ce esdictatorelui i-a facutu bucuria mare.

Contelui Andrassy i se punu cuvinte in gura, a câroru intielesu este, ca partid'a deakista va invinge in lupt'a de fatia sî va aparé mai tare sî mai splendida dupa lupta, decum a fostu mai nainte.

Diet'a Croatiei se va comchiamá pre 13 Aprile. Regimulu ungurescu speréza ca alegerile cele nóue pentru diet'a Croatiei voru dá unu numeru mare de deputati, prin cari sa se intarésca partid'a unionistica; opusetiunea inse inca nu sta cu mânile in sinu, ci cauta a se intârí cu sî prin tóte mijlócele. Deunadîle dusese pre Miletici acolo, acum petrecu acolo Skrejkovskky sî Oliva, cari voru contribuí multu la intârirea oposetiunei.

Senatulu imperiale e amânatu pâna la 7 Maiu a. c.

Alegerile pentru diet'a Boemiei au produsu o agitatiune insemnata in tóte partidele.

Complanarea cu Galiti'a, ne asigura mai multe foi, ca promite a se realisá spre multiamire reciproca, dara in Prussi'a totosi nu intârdia de a face sânge reu, ba generalulu Schweinitz este sî insarcinatu de a dá espressiune nemultiamirei prussiane pentru crearea unei autonomie polone in vecinatatea poloniloru prussiani.

Faim'a despre o aliantia intre Prussi'a, Itali'a sî Russi'a se vede ca este esagerata. Din tóte câte se vedu sî se audu o intimitate esista intre Prussi'a sî Itali'a. Spre mai buna orientare in cestiunea acést'a latenta inca reproducemu aici urmâtórele sire din „Uniunea liberala":

Itali'a. „Gazet'a de Turino" in numerulu din 13 Martiu contiene urmatórele:

„Acum nu mai este nici o indoiéla ca guvernulu italianu, cu voia fâra voia, au fostu nevoitu prin atitudinea Franciei sa se arunce in bratiele Prussiei; nici numirea improvisata a ambasadorelui Fournier, nici asigurârile pacifice date ambasadorelui nostru Nigra, n'au potutu sa oprésca acordulu cu Germani'a — tóte au fostu târdiu. Acésta sigurantia ne-amu format'o nu din visit'a principelui de Mecklenburg si a princ. Fridericu Carolu la Rom'a, dara din studiele de curendu facute in planurile de fortificatiune ale Lombardiei de generalulu Werder, acompaniatu de mai multi oficieri de statulu-majoru si din visit'a lui Moltke in Itali'a. Déca aru mai fi putiena indoiéla in cine-va pentru acésta aliantia, suntemu siguri ca ea va disparea cându vomu spune, ca cavalerulu Moceni majoru de statulu majoru, care este tramisu la Berlinu mai demultu cá sa studiedie organisatiunea militara a Prussiei, cu consimtiementulu guvernului prussianu, acum este stabilitu intr'unu oficiu creatu anume de guvernulu nostru pre lânga curtea dela Berlinu.

„Cu tóta oportunitatea ce parea a avea acésta aliantia totusi noi aru trebuí sa ne bucurâmu numai atunci cându amu vedea ca Itali'a incepe a se aretá mai independenta, si cându, acei care o guvernéza s'aru invetiá a nu-i mai legá mânile pentru viitoriu, a nu se mai radimá cându pre o potere cându pre alta. Itali'a póte sa lucredie de sine, póte sa se apere singura cându aru fi atacata de vre-unu vecinu. Idei'a lui Visconti Venosta — „independenti totu-déun'a, isolati nici odata" — in aplicatiunea practica aru potea sa ne conduca cá sa meditâmu asupr'a fabulei lupului care facuse aliantia cu mielulu."

Este reu cá Itali'a sa fia constrinsa la aliantia cu Prussi'a. Inse ultramontanismulu, carele domnesce in Franci'a mai tare cá ori sî unde, si care daraburirea Italiei o a inscrisu intre dogmele sele politice, constringe pre regatulu celu nou la pasii ce-i aflá mai potriviti pentru aperarea esistintiei sele. Adunarea natiunale francesa din Versailles a primitu demultu óre-cari petitiuni ce privescu cestiunea romana séu cu alte cuvinte intrevenirea francesiloru pentru restatorirea papei in puterea sea luméscа. Discussiunea acestoru petitiuni se totu amana si e curiosu a scí si caus'a amanârei. Presiedintele republicei Thiers, spune ca regimulu nu afla tempulu potrivitu de a se luá petitiunile acum la desbatere; desbaterea nu aru serví nici interesele s. scaunu nici cele ale petentiloru. Adunarea, continua presiedintele, cunósce parerea regimului asupr'a cestiunei romane si politic'a regimului nu s'a schimbatu. Independinti'a papei este multu pretiuita de Franci'a. Acést'a apera acea independintia si o va aperá totu-déun'a. Dupa espectoratiunile aceste, presiedintele spune ca in tempulu de fatia nu e de a face nimic'a pentru ca statulu Franciei e debile sî interesele lui inca trebuiescu respectate.

Archiepiscopulu de Parisu aduna bani pentru eliberarea papei s. a. comedii de aceste se intempla in Franci'a, cari in cele din urma tóte sî indrépta partea cea ascutita in contr'a Italiei. Acést'a dara nu póte stá indiferenta la tóte amenintiârile ce i se facu.

Imperatulu Germaniei a fostu bolnavu. Morbulu lui ingrigise cercurile politice din Berlinu. Acum, insanatosiendu-se, se grabescu foile nemtiesci a scrie articuli plini de bucuria despre insanatosiarea lui sî despre insemnatatea politica ce aru fi trasu dupa sine o eventuale mórte tocm'a acum cându unitatea germâna e inca nóua.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 11 Martie a casei deputatiloru aparura toti ministrii. Cas'a sî galeri'a erau indesite. —

Dupa finirea formalieloru obicinuite impartesiesce presiedintele ca eredii deputatului Ign. Ghiczy donara bibliotec'a reposatului, constâtatóre din 20,000 tomuri, dietei. (Aplause viue sî eljenuri din tóte pârtile casei). B. Perczel propune ca cas'a sa nu sî esprime multiemit'a numai protocolarmente ci sa o comunice prin presiedintele sî erediloru, (Aplausu) care propunere se sî primesce.

Dupa une-altele trece cas'a la ordinea dîlei, la care sta desbaterea despre propunerea, pre care o a facutu contele I. Szapary in siedinti'a trecuta de nópte sî pre care si-o a insusitu Alb. Németh. Propunerea merge intr'acolo ca cas'a sa tiena in genere siedintie dela 10—6 óre sî cându sî sectiunile tienu siedintie, dela 10—3 óre.

Alb. Németh ia cuventulu pentru de a vorbí la objectu. Elu esplica momentuositatea abrogarei regalielui de crâjmaritu. Momentuositatea sa recunoscù sî din partea altoru multor'a deputati, câci vre-o 12 dintre ei ascernura proiecte de resolutiune sî chiaru proiecte de lege in afacerea acést'a. Vorbitoriulu inca a ascernutu in fia-care sessiune unu proiectu de conclusu in privinti'a acést'a sî acum lu renoiesce.

Presiedintele: Cându amu datu dnului deputatu cuventulu o amu facutu in presupunerea ca va vorbí la objectu sî va face vre-o observatiune insemnata la elu. Câci altu cum n'are dreptu la cuventu, de óre-ce dejá a vorbitu odata la propunere sî a vorbi de dóue ori in aceeasi cestiune nu are dreptu.

Alb. Németh replica ca in siedinti'a trecuta a vorbitu numai la 1-a parte a propunerei, astadi inse voiesce a atinge sî vorbi la a dóu'a; suscepe inse a vorbí iérasi despre momentuositatea cassarei regalieloru de crajmaritu; presiedintele 'lu provóca de nou a vorbí la objectu sî elu numai dupa aceea incepe a vorbí la a dóu'a parte a propunerei lui Szapary, pre care vorbitoriulu nu o primesce, ci o modifica intr'acolo ca siedinti'a sa se tiena pre fia care dî dela 10—2 óre sî dela 5—8 óre. — I. Iusth acceptéza propunerea cu modificatiunea acést'a. — Ern. Simonyi se plânge de 'ventilatiunea cea rea a casei sî se provóca la sentinti'a Drului Patruban, ca durat'a cea lunga a siedíntieloru e stricaciósa sanatâtiei. Tóte aceste trebuie sa le sufere cas'a din causa ca regimulu nu se indupleca a parasí indâretnici'a cea nefericita de a sustienea novel'a electorale. Vorbitoriulu combate mai departe legea electorale, fù in fine provocatu decâtra presiedintele a se tienea de objectu sî se dechiara dupa aceea ca nu primesce propunerea lui Németh. In siedinti'a de astadi mai vorbescu in acést'a cestiune A. Almassy, K. Bobory, Madarasz, K. Tisza, Csiky, sî Szakocsy, cu ce siedinti'a se incheia. Pre mâne mai suntu insinuati 16 vorbitori pentru propunerea lui Németh.

In siedinti'a din 12 Martie se cetesce sî autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precediute.

M. Iókai ascerne unu proiectu de resolutiune, subscrisu de 11 deputati, in urm'a cârui'a sa decida cas'a a se luá la desbatere proiectulu de lege despre regularea capitalei afara de tura. Iókay motivéza propunerea, care se va tipârí sî distribuí.

Dupa aceste se facu mai multe interpelatiuni de interesu secundariu; ministru-presiedintele ascerne mai multe legi sanctionate de M. Sea, despre drumuri de feru, cu ce se trece la ordinea dîlei, la care sta continuarea desbaterei despre propunerea lui Németh, relativa la durat'a siedintieloru.

L. Tisza vorbesce despre novel'a de alegere sî se provóca din partea presiedintelui a vorbí la objectu; dupa aceste vorbesce despre aceea ca in tempulu mai recinte se ivescu simtónele unei partite ultr'amontane formande; presiedintele 'lu provóca a dóu'a óra a se tienea de objectu. Vorbitoriulu finesce vorbirea sea, care a duratu vre-o 30 minute, prin dechiâratiunea ca nu primesce propunerea lui Németh sî ca votéza pentru durat'a siedintieloru dela 10—3 óre.

I. Györffy vorbesce aprópe o óra intréga despre „orbirea“ sî „tirani'a“ regimului, care singuru are sa respunda pentru timpulu tocmai perdutu in zadaru: Elu se consoléza cu cuvintele lui Montescuieu ca: „sî reulu se preface in bine cându causéza dauna tiranului.“ (Aplause la steng'a.)

A. Degré e gat'a a lucrá dî sî nópte, inse nu pentru de a marginí sî ingustá drepturile poporului ci pentru de a le confirmá. — Afara de acesti'a mai vorbescu Em. Huszár, ministrulu de financie Kerkápoly sî T. Plachy, — Br. L. Simony afla plângerea ministrului de financia sî a partitei sele curiósa, ca steng'a compromitéza (asiá dîse ministrulu in cuventarea sea), parlamentarismulu. Acést'a o au afirmatu mai intâiu press'a vienesa, pre a cârei amicitia e regimulu asiá de superbu. Vorbitoriulu are totu respectulu de vecinii austriaci, inse aceea e securu ca tocmai ei suntu mai pucinu competenti a decide in cestiuni d'ale parlamentarismului (Aplausu la steng'a). Afara de aceea press'a austriaca e aplicata regimului numai din causa ca acest'a spriginesce centralismulu austriacu. Déca aru esiste o partita care aru face acést'a in mesura sî mai mare, press'a vienesa aru spriginí cu securitate pre acést'a partita. — Elu votéza pentru Németh. — Ar. Szilády vorbesce o diumetate de óra despre libertatea sî fericirea poporului sî votéza pentru Németh, cu ce siedinti'a se inchieià.

In siedinti'a din 13 Martie a casei deputatiloru se cetesce sî autentica protocolulu mai intâiu. Ad. Lázár, care de 8 dîle in fia-care siedintia indrépta câtra ministrulu de justitia câte o interpelatiune, cetesce sî astadi unu memorandu de 3 cóle, in afacerea unui procesu privatu neinsemnate, relativu la cladirea drumului de feru de ostu, sî intréba pre ministrulu ca are cunoscintia despre afacerea acést'a. —

Fr. Wächter interpeléza pre ministrulu de interne ca ascerne-va legea despre regularea fundului regiu inca in sessiunea acést'a. — Ministrulu de interne respunde ca proiectulu de lege din cestiune e deja pertractatu sî resolvitu din partea consiliului ministeriale; indata ce se va ivî celu mai pucinu prospectu ca se va potea pertractá si in cas'a deputatiloru, se va sî subscerne proiectulu parlamentului.

Comitetulu centralu presinta raportulu seu consemtitoru in privinti'a legei despre prelungirea terminului mândatului.

Sectiunea a 9 anuncia votu separatu. La ordinea dîlei ia mai intâiu cuventulu P. Szontagh. Elu recomânda de nou regimului a se invoí la unu compromisu.

Mai multi deputati provóca pre Lázár a vorbí. Presiedintele dechiara ca Lázár a vorbitu odata la acestu objectu sî ca deci nu mai are dreptu a vorbí sî a dóu'a óra la acestu objectu.

Lázár nu vrea sa céda dela cuventu; elu a vorbitu numai la intâi'a parte a propunerei lui Németh, acum voiesce a vorbí la dóu'a parte.

Presiedintele provóca pre Lázár inca odata a cede dela cuventu sî dupa aceea lu provóca la ordine.

Consotii lui Lázár respingu, strigându, acést'a provocare la ordine. Presiedintele demânda a se cetí partea respectiva din protocolu, de unde se vede ca Lázár a vorbitu la ambele pârti ale propunerei.

FOISIÓRA.

Datenile la immormentarea mortiloru din vechime pâna in tempurile nóstre.

Departarea mortiloru din midiloculu celoru vii in tóte tempurile sî la tóte popórele s'a facutu cu anumite ceremonii. Omulu este unu membru de midilocu intre dóue lumi, adeca intre lumea fisica sî lumea spiriteloru, celei dintâiu apartiene corpulu, iéra celei din urma spiritulu lui. Chiaru sî la popórele cele mai neculte, cari inca n'au ajunsu pâna acolo, câtu sa cunósca diferinti'a acést'a, se afla intiparita ide'a, ca omulu, in momentulu cându 'si da sufletulu seu, pasiesce pre o trépta mai inalta, care e superióra vietiei din lumea acest'a, sî prin urmare merita o temere plina de pietate din partea celoru vii. La acést'a se adauge sentiulu de amóre sî stima innascutu fatia cu semenii nostri, sî care la mórtea acestor'a e mai petrundietoriu cá pre cându erau in viétia. — Au fostu popóre selbatice, cari 'si torturau bolnavii, jocau sî-'si faceau voia buna naintea ochiloru loru sî totusi in minutulu mortiei erau tristi sî aretau o dorere adenca.

Datenile inmormentârei la diferite popóre suntu icón'a cea mai fidela in care se reflectéza starea loru de cultura. Chiaru sî deosebitele representatiuni simbolice ale mortiei ne arata gradulu de cultura a poporului respectivu. Sa cercâmu de esemplu la cele dóue popóre insemnate din vechime, la greci sî romani. Pre cându poetii mai vechi ai celui dintâiu representara mórtea cá pre unu fiiu alu noptiei, cá pre unu frate gémenu alu somnului, iéra cei mai târdii o infatisiau prin unu geniu vioiu cu facli'a vietei intórsa, séu printr'unu copilu dormindu cu bratiele preste olalta, — pre atunci la poetii romani mai din urma apare cá unu monstru infioratoriu.

Mai intâiu trebuie sa observâmu, ca delaturarea cadavreloru dintre cei vii se intemplá in dóue moduri: prin ardere sî astrucare séu inmormentare. Amendóue suntu fórte vechi, sî, totu intr'unu tempu, se esecutau in mai multe feliuri.

E impossibilu se tienemu ací o revista completa in asta privintia la tóte popórele, de aceea ne vomu marginí numai pre lânga ceea ce este mai insemnatu sî mai interesantu.

E prea bine cunoscuta grigi'a cea mare cu care se tractau cadavrele din partea **Egipteniloru**, cari credeau in migrarea spiriteloru, precum sî maiestri'a loru de inbalsamare, care acum s'a perdutu cu totulu. Pâna acum nu s'a potutu descoperí deplinu, din ce preparau densii acestu balsamu conservatoriu, se afirma totusi, ca pârtile lui constitutive aru fi fostu esentialminte uleiu de Cedru sî salitra. Inbalsamarea inca urmá cu óre-caai ceremonii. Mai intâiu se tiené asupr'a mortului o judecata stricta, dela care depindea apoi modulu inmormentârei lui *). Speciele inbalsamârei, dupa pretiulu cu care se faceau, erá triplu. Cea dintâiu nu se poté face mai josu de unu talantu de argintu (cam 1200 taleri), a dóu'a cu 20 mine (cam 440 tal.), a trei'a sî cea mai ordinaria, care constá numai intr'aceea, ca se spalá corpulu mai de multe ori cu apa de ridiche si se sará, nu costá nici o mina (10 taleri). Sicriele erau nisce capsule, ce aveau acuratu form'a sî marimea omenésca. Procesulu inbalsamârei se dîce a fi fostu urmatoriulu:

Mai intâiu se scoteau crerii din capu prin nasu cu ajutoriulu unui feru strembu, sî crâniulu apoi se implea cu o fluiditate balsamica, dup'ace'a prin o apertura d'o parte se scoteau intestinele (afara de inima sî rerunchi), se curatiau, se spalau cu vinu de palmu sî iéra se puneau in fóle, care se impleau cu mirtu frecatu, cassia sî alte specerii diferite,

---

*) La egipteni erá unu tribunalu instituitu anume cá sa judece pre cei morti inainte de inmormentare, care constá din 40 individi probati pentru viéti'a sî portarea loru; naintea acestor'a poté sa acuse oricine pre celu mortu, sî numai déca se aflá dreptu urmá ceremoni'a immormentârei, iéra de se dechiará de culpabilu nu se admitea la immormentare. Judecatorii se adunau aprópe de laculu Moeris, preste care se treceau cadavrele de ceea-lalta parte. Nu este siguru, ca óre toti séu numai regii sî judecatorii, séu dóra fruntasii preste totu, erau supusi acestui tribunalu. Ide'a deriva fâra indoiéla din credinti'a despre o judecata din ceea lume (Iadu) unde se aflá judecatoriulu Osiris. Tribunalulu acest'a se simboliséza prin o cumpena,

A. Lázár inca totu nu vrea sa céda dela cuventu. Presiedintele lu provóca a dóu'a óra la ordine. Steng'a estrema protestéza de nou strigându contr'a procederei presiedintelui.

Presiedintele intréba cas'a ca nu i detrage cuventulu, fiindu de dóue ori provocatu la ordine?— Drépt'a intréga se ridica la acést'a intrebare, steng'a estrema striga inse neincetatu si cere votare nominale.

Acestei dorintie trebuie sa se satisfaca si presiedintele sistéza deci siedinti'a pre 5 minute. In acestu tempu capacitéza Ghiczy, Vukovich si Irány pre steng'a estrema cu totu d'adinsulu, dupa care capacitare steng'a estrema retrage cererea votarei nominale. Acum cere inse drépt'a votarea nominale. Presiedintele liniscesce pre iritatii si enuncia cá decisu ca cas'a detrage deputatului Lázár cuventulu. In siedinti'a de astadi mai vorbescu la acestu objectu L. Mocsiáry, Ign. Helfy, A. Horváth, Fr. Domahidy, L. Makray, Vaida si Sipos.

De óre ce nu mai este altu vorbitoriu insinuatu, se trece la votare, care arata ca majoritatea primesce propunerea lui Németh, adeca siediutiele sa se tiena dela 10—2 óre, si dela 5—8 óre, cu ce siedintia se incheia.

La advocatii români.

Atâtu prin diuarie câtu si prin scrisori private se a esprimatu dorinti'a, ca diu'a defipta pre 5 Maiu a. c. pentru convenirea advocatiloru români la Alb'a-Iuli'a spre eventuale constituire a unei reuniuni a advocatiloru români, nu aru fi acomodata, de óre-ce tocm'a pre aceea di suntu conchiamate si sinódele eparchiali, la care participa cea mai mare parte a advocatiloru români.

Dreptu aceea ne permitemu a schimbá diu'a convenirei si a o defige pre **2 Maiu** a. c. adeca pre Joi inainte de Duminec'a Tomei in Alb'a-Iuli'a.

Fagarasiu, in 21 Martiu 1872.

Arone Densusianu m/p.,
advocatu.

Ioane Romanu m/p.,
advocatu.

Ratiotiniulu balului invetiatorescu din Branu.

(Urmare si fine din nr. 20.)

Asiá dara „fondulu conferintiei invetiatoriloru braneni menitu pentru scolarii seraci“ consta astadi din 130 fl. 92 xr. citesce: un'a suta trei dieci floreni si 92 xr. val. austr. care s'a si pusu la pastrare spre crescere si inmultire.

Nu scimu onor. publicu cum i se va parea despre acestu venitu; noi inse suntemu fórte multiamiti, bá, fatia cu tempurile cele grele si cu invitârile cele multe de astadi, ce curgu de tóte pârtile pentru contribuiri la diferite scopuri, ne mirâmu cum poturâmu aflá si acum cá si in anulu trecutu *) cându amu inceputu acestu fondu alu scolariloru seraci, unu asiá spriginu caldurosu? Ne mirarâmu in adeveru! pentru ca ce desfatâri nu se potu face cu bani in ori-ce comuna? Dara apoi in Brasiovu si Sabiiu ce societâti de convorbiri, desfatâri si petreceri nu se potu face? Si eata totusi dupa cum se vede ne spriginira din mai multe pârti; nu insa pentru balulu nostru — ce se póte priví numai cá o petrecere simpla ci mai multu cá unu midilocu pentru ajungerea scopului, ba chiaru numai pentru scopulu nostru fuserâmu atâtu de bine spriginiti **). Acum care este detorinti'a nóstra fatia cu d-vóstra multu on. domni contribuit.? Sa ve laudâmu? bá! nu! pentruca: a) sa nu ve vatemâmu; b) nu ne pricepemu; c) vocile nóstre suntu cu multu mai dure cá sa ve potemu aduce lauda amesuratu dragostei aretate pentru spriginirea scopului nostru; si d) „din gur'a pruncilorn si aceloru ce sugu ve-ti seversi laudai“ psalm. 8. v. 4; ci totu ce ve potemu noi aduce este; a) a ve multiamí din adenculu animiloru; b) dimpreuna cu pruncii nostri a inaltiá rugaciuni ferbinti câtra Atotopotintele Ddieu spre a ve tiené multi ani intru deplina sanatate si fericire, cá sa mai poteti spriginí pre fiitoriu si alu nostru scopu, dara si altele asemenea acestui'a; si c) fiindu ca: „celu ce miluesce pre seracu da imprumutu lui Ddieu, si dupa darea lui i se va resplati lui.“ pilde cap. 19. v. 17. Ceremu cá Ddieu sa ve resplatésca acestu imprumultu insutitu si inmiitu. Astfeliu vomu strigá cu scolarii nostri seraci, câror'a d-vóstre a-ti alergatu intr'ajutoriu, câci, „strigarea seraciloru o va audi Domnulu.“ Iovu cap. 34. v. 28.

Pre lânga care cu cea mai profunda multiamire si recunoscintia remanemu.

Branu, 25 Fauru st. v. 1872.

Corpulu invetiatorescu branénu.

Teodoru Popu, presied. conf.
Nicolau Reitu, not. conf.

Varietâti.

*** (Precum intielegemu). Representatiunea românilorn din comitatulu Unedórei contr'a restauratiunei ilegale a acestui comitatu, presintata prin dlu dr. Lazaru Petcu, plenepotentialulu membriloru români ai comitetului comitatensu, ministrului de interne Vilhelmu Tóth, si publicata si in colónele acestui diuariu, s'a deliberatu dilele trecute, inse negativu, sustienendu-se in vigóre restauratiunea, de óre-ce, dupa parerea dloru dela potere, românii nu si-au motivatu destulu de fundatu (!) gravaminele loru. Ec'a unu nou documentu despre dreptatea si ecuitatea ungurésca! Dupa parerea nostra, dlu ministru are detorintia stricta cá, indata ce primesce gravamine contr'a unei séu altei restauratiuni, sa ordineze fâra amenare investigatiune nepartiale in privinti'a constatârei abusuriloru si ilegalitâtiloru comise, si numai dupa terminarea investigatiunei se enuncia sentinti'a. Deci nu potemu nici decâtu intielege procederea dlui ministru de interne facia cu representatiunea româniloru unedoreni, pre cari, in locu se-i apere in dreptulu loru, i lovesce si d-sea in fatia. Véda ei unde o voru duce! iéra fratiloru unedoreni li recomandâmu perseveranti'a in lupt'a loru, si dreptatea va invinge, câci trebuie sa invinga! „Feder.“

*** Map'a tieriloru tienetóre de corón'a Ungariei in limb'a româna si cu ortografi'a corecta pentru scólele poporale se afla de vendiare inca in 200 esemplare la editorulu ei Eugeniu Bordeaux in Clusiu, cu pretiurile urmatóre:

Unu esemplariu simplu, adeca necoloratu si ne pusu pre pandia. .	4 fl.	
Unu esemplariu cu marginile colorate.	4 fl.	20 cr.
Unu esemplariu preste totu coloratu.	4 fl.	50 cr.
Pusulu pre pândia a unui esemplariu.	1 fl.	40 cr.

Marimea mapei, care consta din 9 sectiuni este 4 urme in inaltime, si 5 urme in lungime. —

*** (Fringi'a). Diuariulu mag. din Clusiu „Magy. Polg.“ dice ca, de si multi cunoscu acestu cuventu, putini sciu inse ce insémna, deci nu va fi fâra interesu de vomu spune, — dice „M. P.“ — originea lui. In lupt'a Racotiana pentru libertate spadele (sabiele) ositeniloru Racotiani purtau inscriptiunea F.R.I.N.G.I.A. ceea ce se esplica „Franciscus Racotius In Nomine Gentis Insurgit Armis.“ — „M. P.“ nu proba cu nimic'a acésta esplicatiune, prin urmare este voluntaria, déru sa aiba grije cei dela „M. P.“ ca mâne poimâne, póte veni in urm'a loru cutare némtiu care dupa esemplulu loru va dá alta esplicatiune, totu asiá de voluntaria, precum se dedese inscriptiunei de pre banii Râcotiani „PRO LIBERTATE“ luându-se fiesce-care litera dreptu unu cuventu si esplicându-se in astu modu: „Peribitis Rebeles Omnes Laqueo, Igne, Bello, Ense, Rogo, Tandem Austriacorum Tributarii Eritis.

*** Fenomenu geologicu. Aflâmu, ca la celu din urma cutremuru ce s'a simtitu in diu'a de 16 Ianuariu trecutu, s'a intemplatu unu curiosu faptu geologicu, care merita cea mai seriósa

---

*) Vedi „Gaz. Trans.“ nr. 22 din 1871.

**) Cându amu fostu cu biletele la invitarea balului, unu domnu contribuitoriu cu fatia vesela mi-a disu: „contribuiescu fórte bucurosu pentru nobilulu d-vóstre scopu, insa la balu nu potu veni “

---

dupa acestea se coseá iéra apertur'a. Cadavrulu dup'ace'a se punea 70 de dile intr'unu fluidu de solutiune de sare si natronu, dupa decurgerea tempului acestui'a se infasiá in nescari legaturi de materia de bumbacu, ce erá muiata in uleiu de Cedru, mirtu si scortisióra, preste cari se versá apoi o solutiune de gumi. Astfeliu se punea mortulu in sicriu, se ducea acasa si se asiediá in boltituri anumite in parete, stându dreptu, séu in nesce edificia mici pompósa. Cu modulu ast'a cadavrele poteau sa se conserveze sute intregi de ani, fâra a fi ruinate, incâtu urmasii poteau cunósce si din vedintu pre mosii si strâmosii loru. Multi egipteani pastrau in casele loru corpurile inbalsamate ale parintiloru si fratiloru numai din pietate câtra acesti'a, si nici o ipoteca séu gagiu nu erá mai valorosu de câtu o mumia. Pentru ca care punea ipoteca o astfeliu de mumia si nu o rescumperá, se dechiará de omu fâra onóre si nu se potea impartâsi de onórea d'a fi immormentatu cá cei-alalti.

Istoriculu grecu Herodotu naréza, ca egipteanii pentru representarea nemorirei loru, la ospetia si alte petreceri voióse duceau cu sine si mortii cei inbalsamati. Locuintiele celoru vii le numiau acestia ospetarii, de óre-ce in ele 'si petreceau numai p'unu tempu trecâtoriu, pre cându mormintele mortiloru le numiau locuintie eterne, fiindu ca in iadu petrece omulu pre unu tempu necalculabilu. Din motivulu acest'a, tóte locuintiele erau de regula lipsite de ori ce ornamentu, iéra catacombele, necropolele, mausoleele si criptele erau impodobite fórte lussuriosu. Totu d'aci se tienu piramidele, aceste morminte spatióse ale regiloru vechi egipteni dintre cari unele erau d'o stensiune colosale. Cele mai multe dintrensele mai sustau si astadi in Egiptulu de josu, pre partea vestica a Nilului dela Cairo pâna la Fayum.

Unele suntu atâtu de ruinate incâtu se potu vede numai pucine remasitie din ele, cele mai multe inse au resistatu dintelui nimicitoriu alu tempului si ni se aréta in tóta pomp'a loru. Cele mai mari dóue suntu ale lui Cheops (Chufu) si a fratelui acestui-a Chephren (Chafra) nu departe de Memphis. La piramid'a lui Cheops, care la base e de 764 urme englese lata, si innalta de 480 urme 90 policari, au lucratu 1000 de ómeni dóue-dieci de ani. Datin'a d'a radicá piramide regiloru domniá numai in imperiulu celu vechiu alu Egiptului, pâu'a câtra 2000 ani inainte de Christosu; totusi usulu acest'a se eserciá si la Aetiopiani, cari dupa cum atesta Herodotu suntu descendenti d'ai Arabiloru, cari posedeau nordulu Libiei.

Grecii cei vechi, si in modulu in care si immormentau mortii se manifesta cá unu poporu ingeniosu, dotatu cu unu simtiu de frumsetia eminentu. In tempulu eroiloru omerici, se spalau cadavrele cu apa calda si dup'ace'a se 'nbalsamau cu unsori. Câte-odata s'obducea pre d'asupr'a cu céra dupa mod'a persiana.

Dupa acést'a se inveliá mortulu intr'unu vestmentu albu pre câtu se potea de pretiosu, si se espunea la vederea publicului.

In tempurile cele mai vechi inmormentarea se facea cu lucsu fórte mare. Rudele si amicii acopereau cu pamentu mortulu carele trebuiá sa jaca pre spate, si de asupr'a semenau bucate, cá in modulu acest'a mortulu sa se predee in sinulu mamescu, iéra pamentulu curatitu prin bucate asemenea sa se redee omului. La actulu acest'a se adaugea unu ospetiu, la care consângenii portau coróne pre capu si laudau mortulu, de se potea fâra vatemarea adeverului. Neadeverulu se pedepsea si ací. Pre lânga acestu modu de inmormentare mai erá in usu si arderea, introdusa cu patru sute de ani inainte de Christosu. Remasitiele cadavreloru arse se puneau in locuri publice de inmormentare, cari cá si templele erau asyle pentru cei fugari. Locuitorii insulei Chios din marea egeica dupa ce ardeau cadavrele, adunau ósele, le pissau meruntu si farin'a o suflau in ventu spre mare. La locuitorii Atticei erá datin'a, ca déca afla cine-va vre-unu cadavru, sa-lu acopere cu pamentu si sa-lu puna cu fati'a spre apusu. Grecii cá si romanii credeau, ca celu neinmormentatu trebuie sa ratacésca unu anu intregu in iadu (Hades) pre lânga riulu Styx.

Dintre Greci singuru numai Spartanii si Tarentinii, cari se trageau dela acei'a, 'si inmormentau mortii in launtrulu cetâtiei. Mai intâiu se portá mortulu pre unu scutu fiindu inconoratu cu rami de olivu si investitu in purpuru. Ostasii cadiuti in resboiu, Spartanii i inmormentau pre câmpulu luptei; numai regele, déca se templá sa cada, se ducea la Spart'a. Petru — Petrescu.

(Va urmá.)

atentiune a invetiatiloru contempurani. La mosi'a Ferestii din judetiulu Vasluiu, proprietatea dlui Nicu Pavli, se afla lânga cosiarile proprietariului o movila, care din betrâni se spunea ca s'a formatu la unu cutremuru intemplatu din vechime. Acum'a la sguduirea de pamentu ce a avutu locu in Ianuariu, dîs'a movila s'a radicatu de odata, cu unu vuetu grozavu, la o inaltime de câti-va stângini preste nivelulu ei, sî apoi s'a cufundatu deschidiendu-se in locu o grópa fâra fondu. Acésta grópa este visibile sî astadi ori-cui. „Cur. de Iassi.“

⁂ Femeia otravita. Dîlele aceste s'a gasitu lânga unu satu aprópe de Iassi, o femeia mórta, ce se crede a fi otravita prin benturi spirtuóse dela cârcim'a acelui satu. Stomachulu femeei sî rachiulu banuitu, s'a tramisu la spitalulu Sf. Spiridonu, pentru a se supune analisei chimice.

⁂ Unu mortu ingropatu de viu. In unu orasielu micu din Germani'a, dîlele trecute avù locu o scena fórte curiósa. Unu parinte de familia dupa o suferintia de câte-va dîle murì. Unulu din fiii sei insistà multu cá corpulu reposatului parinte sa se transpórte imediatu la cimiteriu sî a dóu'a dî sa se sî inmormentedie, cu tóta resistinti'a intregei familii; sî in contr'a reguliloru stabilite, acelu fiiu isbutì a se indeplini dorinti'a sea; corpulu déru fù transportatu sî a dóu'a dî immormentatu. Mum'a cu cei-la-lti copii, doiosi de perderea sotiului sî parintelui loru, a dóu'a dî mersera la cimitiru a mai depune câte-va lacrimi de durere pre mormentu; in liniscea ce dominá, de odata se parù ca unu gemetu surdu esiá din sinulu mormentului; asistentii inspaimentati de acésta strâina intemplare, reclamara desmormentarea care avù efectu a gasi pre mortulu intorsu pre alta parte sî prin urmare a constatá ca immormentarea pripita au adusu adeverat'a mórtea omului, aflatu in deliru numai.

⁂ Vrajitórea imaginaria. La Bucsum, o mica localitate asiediata la patru leege dela Zalathe'a, s'au ingropatu o romanca octogenara ai cârei'a nepoti, dóue fete sî unu fiu, se bolnavira reinturnandu-se dela inmormentare; ei avura ideia ca negresîtu va trebuí sa móra pentru ca bunic'a loru le facea semnu sa o urmedie.

Merse dara la cimiteriu, desgropà cadavrulu betrânei magiciane sî-i deschise sicriulu. Violinti'a loviturei produse o sunare a scândurei — cei presenti atunci strigara „traiesce ! trebuie sa móra.“

S'a intemplatu atunci ca unu soldatu mai cutediatoriu, decâtu cei'a-lalti spectatori, se apropia de sicriu sî trage cu pusic'a in cadavru, glontiulu se opresce in bratiu. Miscarea corpului produse in urm'a loviturei, facù pre asistenti sa créda din nou ca vrajitórea in adeveru traiesce sub giolgiulu seu. A trebuitu dara cá soldatulu sa descarce pusic'a in corpulu betrânei cá sa póta incredintiá pre asistenti ca in adeveru este mórta.

⁂ (Deschiderea primului parlamentu in Oceani'a.) In orasiulu principale Levu, situatu pre un'a din insulele Viti (in Oceani'a) numitu Ovalau, parlamentulu se compune din 20 deputati albi, supr'a numiti siru Patricu Brum in calitate de representanti ai regelui, cu cari s'a deschisu adunarea sî membii ei au depusu juramentulu, presiedintele alesu este d. Bulter.

Persón'a ce se bucura de unu trecutu laudabile. regele Tacombau, de ras'a negriloru, pórta vestmente cu totulu europene; nu mai departe de câtu cu 10 ani in urma, cându acest'a a fostu numai conductoru unei secte din insul'a Mibau, numitulu rege se purtá cu curiós'a peruca obicinuita la negrii acestoru insule, impodobita cu dinti, sî mâncá carne de omu.

Tacombau acum insusindu-si titlulu de rege a inceputu a se ocupá de prosperarea statului seu, invingendu pre conductorii glóteloru circumvecine pentru care celu mai mare concursu i au datu colonistii Eurcpei. Proprietarii de pamenturi din aceste insule suntu inse numai europeni colonisati, cari de siguru in curentu voru pune pre Tacombau la odihna in pensia. Insulele numera 200,000 locuitori; comerciulu loru prospera pre fie-care dî, vapórale sosescu mai cu deosebire din Australi'a, Californi'a sî Secland'a nóua. Principalele oblecte care se presenta la importu suntu zaharu sî cafea; iéru pentru esoportu: unt-de-cocus, sî altele; in muntii loru se gasescu mine de arama, feru, cimentu, nisipu ce contine auru; carbuni de pétra etc. Aceste bogatii ale naturei, nu se potu inca esploatá in pace — pâna nuse voru umilí definitivu selbaticii mâncatori de ómeni, cari suntu retrasi sî locuiescu in munti. Chiaru acum regele Tacombau are resbelu cu ei, si suntu sub arme 2,600 soldati, care au sî luatu cu asaltu cea mai intârita forteretia a selbaticiloru, in care mai cu deosebire s'au distinsu 30 de englesi echipati cu pusci americane.

⁂ (Indiele anglese.) Foile rose ne dau câte-va amenunte despre rescól'a unei horde indiane, numita kukasi din provinci'a Pendjabu, aprópe de muntii Himalai, aretându-se, ca acésta rescóla nu aru fi avutu vre-o insemnatate in feliulu ei, câci indata ce a isbunitu impregiurulu fortului Molod, prin telegrafu s'a chiamatu armat'a din garnisón'a orasiului Deli, care a sositu dupa 48 óre, chiaru in tempulu cându insurgentii navaleau cu o sumetia esemplara la dóue intâriture englese, ce suntu indepartare un'a de alta de 15 mile; armat'a sosita i-a respinsu sî imprasciatu, remâindu câti-va prisonieri in mânile armatei englese; pre cari comandantulu Covan a ordonatu a i legá in numeru de 49 ómeni, de lectele tunuriloru, sî a se impusicá pre locu; ceea ce s'au sî esecutatu fâra judecata. In urm'a esecutiunei i-au venitu ordine dela siefulu superioru, de a se dá prisonierii judecâtiei dupa care acestu din urma siefu a recunoscutu de buna procederea, regulându a se condamná la mórte de câtra comísi'a ostâsiésca inca alti 15 prisonieri: insemnatatea acestoru circumstantie nu se potù atribui de câtu crudimiloru esecutate de armele anglese.

Concursu.

Intru intielesulu in. ordinatiuni consistoriale din 16 Octomvre 1871 nr. 833 se escrie concursu pâna in 23 de dîle Aprile, adeca diu'a S. Georgiu 1872 pentru ocuparea duplului oficiu de capelanu, totu odata sî invetiatoriu confessionalu lânga betrânulu parochu Zinovie Hodosiu in Iclandulu-mare Cottulu Turdei.

Emoluminte:

a) din canonic'a portiune 10 juguri de pamentu aratoriu sî fenatiu;

b) cuartiru naturalu, sî grâdina de legumi;

c) dela 160 familii a 3-a parte din veniturile stolari;

d) 140 fl. v. a. salariulu invetiatorescu.

Pre lânga conditiunea ca, déca primitulu va avea purtâri morale bune, sî vá corespunde duplului seu oficiu, dupa mórtea betrânului parochu va avea intaietate intre concurentii la parochie.

Concurintele va avea a-si asterne documentele despre aptitudinea sea in duplulu oficiu, videmate de venerabilulu Consistoriu archidiecesanu, respectivului domnu prototopresbiteru Parteniu Trombitasiu de Betlénu in Muresiu Osiorheiu, pâna la terminulu prefiptu, cându se va tiené sî alegerea, datu in Iclandulu-mare 15 Martiu 1872.

cu invoirea respectivului domnu protopresb.
comitetulu parochialu prin notariulu
Sorianu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale din Cincusioru devenita in vacantia, se escrie prin acést'a concursu pâna la 1 Aprile a. c.

Emolumentele suntu:

a) dela 45 familii venitele stolari usuate, sî câte o dî de lucru.

b) portiune canonica statatóre in pamentu aratoriu sî de fanatie din 12 jugere;

c) lemnele trebuinciόse de focu. —

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au sa astérna concursele loru instruite in sensulu „Statutului organicu“ la scaunulu protopopescu alu tractului Nocrichiu-Cincumare pâna in terminulu prefiptu.

Nocrichiu, in 26 Februariu 1872.

In cointielegere cu comitetulu parochialu:

Grigoriu Maieru,
adm. prot.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Vorti'a cu fili'a Valea-lunga in protopresbiteratulu Iliei, statatóre din 172 familii sî adeca mater'a din 120, iéra fili'a din 52 familii, se escrie concursu pâna la 19 Martiu 1872 in care dî va fi sî alegerea de parochu.

Emolumentele suntu:

1. O casa parochiale cu dóue incaperi, sî in mijlocu cohna si grâdin'a casei de 400 orgii cuadrati — aratóre. —

2. O sessiune de pamentu de 4 jugere parte aratóre — parte fanatie — sî in matera dela tóta famili'a 1 ferdela de cucurudiu cu ciocani, iéra in filie pre lânga pamentu 600 orgii cuadrati parte aratoriu parte fanatie — câte 2 ferdele cucurudiu cu ciocani dela familia.

3. Venitulu stolare indatinatu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa astérna concursele loru instruite in sensulu „Statutului organicu“ la scaunulu protopopescu in Ili'a pâna la terminulu prefiptu.

Ili'a in 28 Fauru 1872.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Ioanu Orbonasiu,
protopopu.

(3—3)

Concursu.

In sensulu indur. ordinatiuni alu prévenerabilului Consistoriu archidiecesanu dto 24 Fauru a. c. nr. cons. 177. Concursulu publicatu pentru a 2-a vacante statiune de parochu in comun'a Vinerea (Felkenyér) publicatu in „Telegr. Rom.“ nr. 5, 6, sî 8 anulu cur. cu acést'a se prelungesce pâna la 31 Martiu 1872 st. v. cu acestu adaosu precum ca, emolumentele preotiesci pre an. 1872 suntu acele publicate in amintitulu concursu — iéra dela 1 Ianuariu 1873 incolo — salariu anualu este statoritu 400 fl. v. a. din cass'a alodiale. Cei ce dorescu a mai concurá pentru acésta statiune preotiésca sa-si indrepte petitiunile sele in sensulu Statutului organicu la scaunulu protopopescu alu Oresthíei pâna la scrisulu terminu.

Oresthíe, 6 Martiu 1872.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Nicolau Popoviciu,
protopopu.

(2—3)

Edictu.

Ioanu Andr. Munteanu din Turchesiu carele de trei ani de dîle a parasitu cu necredíntia pre legiuit'a sea socia Mari'a I. Burduloiu din Cernatu sî de atunci nici pâna astadi nu se scie loculu unde se afla elu, este prin acést'a citatu cá in terminu de unu anu de dîle dela datulu escrierei acestui edictu sa se infatisiedie la subscrisulu scaunu protopopescu, câci la din contra, sî in absenti'a densului se va pertractá — pre bas'a SS. canóne ale bisericei nóstre ort. res. procesulu divortiale incaminatu asupra-i de soci'a lui.

Brasiovu, 1 Martiu 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or. I alu Brasiovului cá foru matrimoniale.

(3—3)

„Hotelu de Romani'a“

In Sabiiu strad'a Macelariloru Nr. 104 se deschide dela 1 Apriliu 1872. impreunatu cu ospetaria sî cafenea. Pentru odâi sî confartulu caletoriloru cu séu fâra ecuipagiu, pentru bucataria alésa garantéza subscrisulu. Calésa sî carutia de inchiriatu stau totu-déun'a la dispositiune.

Invita cu tóta stim'a

Nicolau Beu,
otelieriu.

(3—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 11/23 Martiu 1872.

(din 15/27 Mart. bursa nui !)

Metalicele 5%	65	—
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	65	—
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	70	70
Imprumutulu de statu din 1860	103	—
Actiuni de banca	838	—
Actiuni de creditu	347	50
London	110	80
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	81	25
„ „ „ Temisiorene	78	50
„ „ „ Ardelenesci	78	—
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	108	75
Galbinu	5	32
Napoleonu d'auru (poli)	8	$83^{5}/_{10}$

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULŬ ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dominec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cátra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale T ansilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 23. ANULU XX.

Sabiiu, in 19/31 Martiu 1872.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu" pre langa conditiunile espuse in fruntea fóiei. Editur'a.

Ce-va despre necessitatea instructiunei.

Willst du immer weiter schweifen
Sieh' das Gute liegt so nah'
Lerne nur das Glück ergreifen
Denn das Glück ist immer da.
Göthe.

Impregiurarea, ca ori-câtu de momentósa este caus'a invetiamentului poporalu nu numai din punctu de vedere generalu, dara la noi românii si din punctulu de vedere nationalu, nu se scrie mai de feliu pre terenulu publicisticu, me indémna de a reflectá in aceste renduri la unele momente din viéti'a nóstra scolastica-bisericésca.

Ce s'a scrisu pâna acum este pré putienu decâtu, cá sa póta satisface problemei pedagogice, ce si-a luatu asupra-'si Biseric'a. Este unu lucru instrainatoriu vediendu cine-va ca astadi, cându jacu pre més'a congreseloru si a sinódeloru nóstre bisericesci proiecte deosebite pentru organisarea parochieloru si cu deosebire unu regulamentu de scóle, putienu se desbate, putienu se reflectédia la acele proiecte prin organele publicitâtiei, prin care dupa destinulu loru au de a se dilicidá astfeliu de intrebâri vitale. Aru fi de asceptatu, cá dupa ce nai'a Bisericei nóstre, ce erá aprópe de a fi inghitita de valurile fortunóse ale tempuriloru, au fostu adusa nevatemata prin unu dibaciu cârmaciu, si dupa ce prin staruintiele si sacrificiele acelui'a-si i s'au datu Bisericei o basa liberale constitutionale — sa alerge pre intrecute fia-care inteliginte românu gr. or. cu câte o caramida spre facerea edificiului ordítu si fundatu pre base solide. Pâna cându nu erá la noi românii din Ardélu si Ungari'a constitutiunea bisericésca, pâna atunci tóta sarcin'a erá pusa asupr'a preotimei. Acum insa puterile suntu mai multe, câci poporulu laicu este trasu in laboratoriulu nationalu bisericescu prin inteligentii si representantii sei. Sporiulu insa nu este atâtu de mare precum suntu de numerosi lucratorii. Multi in preocupatiunea loru au ascrisu preotimei nóstre reulu acel'a, ca noi amu remasu inderetu cu invetiamentulu — astadi insa ei suntu impreuna lucratori, pentru ce nu lucra? Câtu s'au promovatu óre caus'a invetiamentului nostru poporalu in tempulu de mai multi ani ai constitutiunalismului nostru bisericescu? De siguru nu atât'a, precâtu s'au asceptatu. Si cu tóte acestea nici cându amu avutu atât'a lipsa de concursulu generalu a tuturoru româniloru bine simtitori, decâtu astadi cându legea scolastica de statu art. 38. din 1868 sta cu §§. ei cá sabi'a lui Damocles deasupr'a capului nostru.

Sa vedemu mai de aprópe, unde jace reulu celu mai mare, ca noi nu propasimu relativu puteriloru nóstre. Din cele premise mai susu s'aru parea ca indiferentismulu inteligintiei nóstre. Acést'a inse pare ca n'asiu cutezá a o pronunciá — pentru ca vedemu inteliginti'a nóstra interesându-se de lucruri si mai insemnate de cum suntu chiaru scólele nóstre poporale — vedemu ingrijindu-se chiaru pentru academii nationale si teatre. Cum asiu cutezá eu dara sa stigmatizédia pre inteliginti'a nóstra româna de indiferenta. Ce-va insa totusi trebuie se fia caus'a — sa urmârimu firulu pentru a cunósce si apoi a o corege. Academi'a de drepturi — si lips'a invederata de scoli poporale, teatru nationalu si poporu neinvetiatu se respingu un'a pre alt'a. Despre materi'a acést'a s'au scrisu specialu de barbatii competinti si nu este greu de a 'si face publiculu nostru românu o judecata. Dara óre barbatii inteliginti ai nostri, cari au isvoditu si se ocupa cu aceste idei in sine de doritu, dara in asemenare cu puterile nóstre presente, imaginare — se nu pricépa, ca puterile loru suntu reclamate intr'alta directiune — si adeca a conlucrá din destulu mai intâiu pre terenulu invetiamentului poporalu, a ridicá mai intâiu poporulu din intunerecu, a-i dá mijlócele mai intâiu pentru cá sa invetie a ceti si scrie; nu vedu óre ei ca scrutétia ceriulu pre cându ei nici pamentulu nu 'lu cunoscu, s'aru presupune o dosa buna de nesciintia la acei inteligintii cându ei insusi n'aru vedea acést'a.

Sa ne pogorimu in peptulu acestei clase de intelegintia si se aprindemu aici o laterna, pentru ca déca i este cuiva seriosu sa capaciteze pre altulu, séu vorbindu in stilu mai plasticu, déca voiesce cine-va se curedie pre altulu de o ideia gresita — apoi intocmai cá unu medicu iscusitu trebuie sa faca mai inainte de tóte o diagnósa drépta.

Naru potea acésta clasa de natiunalisti ca sa afle puteriloru loru altu punctu de aplicatiune la masin'a progresului? Aru putea, insa barbati mari nu se potu ocupá cu lucruri mici. Infiintiarea de scoli populare nu imparte nimicu la renumele loru; colectele pentru scóle ale poporului nu suntu atâtu de lucrative pentru ajungerea popularitâtiei. Idei'a de infiintiarea unei academii de drepturi, a cârei trebuintia inca nu se simte nici pre departe in mesur'a aceea in care se simte cea a scóleloru poporului, idei'a de unu teatru nationalu in sine unu lucru ce devine cá unu lucru de lucsu pre lânga alte trebuintie nationale — face celu putienu efectu, si ideile acestea de si in sine nerealisabile, dar' pentru marimea loru cea cuadrata suntu in stare sa strâbata pâna la marginile lumei. Ocupe-se alti pigmei, voru dice, cu lucruri asiá bagatele precum suntu scoli satesci si capitale etc, de barbati mari suntu demne numai idei geniale si originale. — Mundus vultu decipi, ergo decipiatur. —

(Va urmá).

Pentru Espusetiunea universale din Vien'a

suntu rugati p. t. domni din tienutulu Sabiiului pre cari ii va interesá (cu deosebire din locu, Resînari, Boiti'a, Porcesci, Salisce, Vale, Sibielu, Cacov'a, Tilisc'a, Galesiu etc.) a luá parte la o conferintia ce se va tiené Marti in 28 Martiu st. v. a. c. la 11 óre inainte de amédi in localulu „Reuniunei sodaliloru români" din locu strad'a Urezului nr. 392.

Obiectulu conferintiei va fi o contielegere despre pasii necesari pentru de a se pute espedá manufapturi séu producte crude la susu atins'a espusetiune.

Sabiiu, 17 Martiu 1872.

Nicolau Cristea,
presiedinte alu Reuniunei
sod. rom.

Spre deslusire „Gazetei Transilvaniei".

Nu scimu cui sa ascriemu o notitia din nr. 22 alu „G. Tr.", ignorantiei séu astutiei prin carea notiti'a 'si esprima mirarea, ca pentru ce nu mai incéta odata scrietoriulu articuliloru „Motivele si resultatele passivitâtiei", si motivéza mirarea, ca nu e de a sperá nimic'a dela unguri. Dara ómeni fâra de consciintia ce sunteti, pentru ce suciti si resuciti atât'a lucrurile? pentru cá sa apareti inaintea ómeniloru iubitori de poporu? Voi, cu Mefistofele alu vostru si cu toti asecliii lui, calariti toti pre ide'a acést'a putreda, dela carea numai voi poteti profitá, dara nu si poporulu. Spuneti voi, dela cine sa sperâmu? dela nemti, dela serbi, dela croati, dela boemi ori dela slovaci séu ruteni sa ne dea tóte bunetâtile? Ori sa asteptâmu sa vina Russi'a? ori dóra v'aru placea cá sa compromiteti pre junele statu românu dela Dunare spre a cadé mâne poimâne victima romanimea intréga unci combinatiuni ultramôntane papiste?

Asiá ce-va trebuie sa fia. Câci altmintrea cum se póte esplicá procederea vóstra? ca ori-ce idea, ori-ce diuariu, ori-ce persóna mai insemnata din trecutu si presentu, déca nu-si are originea in papismu séu sânt'a unire cu „maic'a Rom'a", séu déca nu s'a legatu dejá de inapoi'a carului papisticu, fâra nici o crutiare este anatematisatu si stigmatisatu de voi inaintea româniloru si a lumei: de ignorantia, de tradatoriu, de necapace de viétia etc. etc.

Dupa espunerile si procederea vóstra numai voi produceti barbati luminati si eruditi, numai voi politici, ageri (i-amu vediutu!) numai voi caractere (!) firme, (!) numai voi — totu ce e bunu!

A sut'a óra ve spunemu ca noi nu ne punemu speranti'a nici in unguri nici cá voi póte in fondulu religiunariu catol. din Ungari'a, nici in nemti, nici in boemi etc., ci in drepturile nóstre ce ni se cuvinu, si la castigarea acestor'a vomu indemná pre români totu-déun'a.

Evenemintе politice.

Undele parlamentari s'au mai mulcomitu in diet'a din Pest'a. Discussiunea a inaintatu la § 1 alu novelei la care inse vorbescu o multime de deputati. Compromisulu se ivesce tocm'a cá sierpele de mare pre luciulu apei, pre lânga tóte dementirile date de diuarie ce stau aprópe de regimu. De unde se vede ca demintirile suntu numai nisce indegetâri despre nesuccederea cea constanta a compromisului.

Cuventarea ministrului presiedinte Lónyay rostita in 28 Martiu n. in dieta ni arata ca regimulu nu se abate nici decum dela proiectulu seu de novela si dela proiectulu, cá mandatulu deputatiloru in viitoriu sa nu duredie numai trei, ci cinci ani. Pentru cá pre viitoriu sa se incungiure conflicte cá celu din anulu acest'a ministrulu presiedinte face alusiuni si la modificarea parlamentului casei.

Miscârile electorali din Boemi'a suntu fórte agitate. Se incepuse formarea de deputatiuni in massa. Scopulu acestoru deputatiuni se dice ca erá a influintiá asupr'a alegatoriloru. Regimulu a respunsu cu aplicarea incuartirâriloru de militia pre la cei ce voiau sa influintiedie in modulu aretatu asupr'a alegeriloru. Lupt'a electorale in Boemi'a nu se restringe numai la mijlóce politice. Dupa diuariulu „Politik" din Prag'a s'a formatu unu consortiu, de capitalisti, carele sa impedece pre partisanii loru dela vinderea bunuriloru loru, déca cumva acesti'a aru fi constrinsi sa venda.

Din Franci'a inregistrâmu pretinderea foiloru francese de a se judecá la mórte maresialulu Bazaine, carele se afla in cercetare pentru ca a capitulatu fortaréti'a Metz.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 14 Martie a casei deputatiloru se cetesce si incuviintiéza mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte.

Ed. Zsedényi dechiara cá presiedinte alu sectiunei a 6-a ca acést'a inca n'a resolvitu proiectulu de lege despre regularea capitalei si róga deci cas'a a nu tienea in órele postu meridiane siedintia. — Dupa ce si contele M. Lónyay se dechiara in intielesulu lui Zsedényi, decide cas'a a nu tiené astadi in órele postu meridiane siedintia. — K. Ghiczy ascerne petitiunea conferintiei de tiéra a stengei pentru retragerea proiectului de lege despre mandatulu cinci-analu. — K. P. Szathmary presinta unu proiectu de resolutiune, in urm'a cârui'a sa insarcinedie cas'a pre ministrulu de instructiune a infiintiá universitatea din Clusiu inca pre anulu prossimu scolariu sî a cere dela casa spesele in unu creditu suplementariu. — E. Henszlmann propune ca cas'a sa ia la desbatere fâra intârdiare proiectulu de lege despre universitatea din Clusiu infiintianda.

Bl. Orbanu ascerne unu proiectu de resolutiune in urm'a cârui'a cas'a sa insarcinedie pre regimu cá facia cu emigratiunea din ce in ce crescânda a secuiloru in Români'a, sa studieze cestiunea si sa se procure, déca nu altu cum chiaru cu sacrificie, midilócele cari sa impedece acést'a emigratiune. Cá atari midilóce amintesce vorbitoriulu prosperarea industriei de fabrica in Secuime sî colonisarea de familie secuiesci pre pamenturi erariale sub conditiuni favoritóre.

Ministrulu-presiedintele Lónyay: Spre acestu objectu si-a indreptatu regimulu necontenitu tóta atentiunea sî din acést'a causa proiectulu de resolutiune e superfluu.

M. Iókai doresce asi motivá propunerea facuta in siedinti'a trecuta conformu cârei'a cas'a sa ia fâra amânare la desbatere proiectulu de lege despre organisatiunea capitalei pentru de a convinge cas'a despre urginti'a ei. — Presiedintele lu face atentu ca acést'a e impossibilu; in intielesulu regulamentului o propunere se ascerne pre lânga o motivare scurta, dupa aceea se desbate sî decide despre tempulu ca cându sa se puna propunerea la ordinea dilei, in fine se pune la ordinea dilei.

M. Iókai: Ce sa facu eu deci in intielesulu regulamentului pentru cá sa potu documentá urginti'a propunerei? Presiedintele: Poteti propune cá cas'a sa ve puna indata propunerea la ordinea dîlei sî despre acést'a se va votá apoi.

M. Iókai: Sî déca cas'a decide a numi pune propunerea la ordinea dîlei, apoi nu mai potu vorbí la objectu? — Presiedintele: Nu! — I. Madarasz sî T. Péchy combatu interpretarea regulamentului din partea presiedintelui. — Ministrulu K. Kerkápoly tiene interpretarea presiedintelui de buna sî provóca cas'a a se tienea de form'a acést'a.

M. Iókai propune deci ca cas'a sa puna pre siedinti'a de mâne propunerea sea la ordinea dîlei. La votare se radica steng'a pentru, drépt'a contr'a propunerei. Steng'a estrema cere votarea nominale. Se cetescu numele subscrisiloru la acést'a cerere sî se afla ca multi dintre subscrisi nici nu suntu de facia; drépt'a striga deci: list'a acést'a n'are valére: Nu se póte face votare nominale. — E. Henszlmann subscrie inse indata list'a asiá incâtu numerulu de 20 e completu. Urméza deci votarea nominale. Resultatulu e: 115 pentru, 132 contr'a propunerei. Propunerea lui Iokai e deci respinsa.

La ordinea dîlei sta propunerea ministrului de justitia: cas'a sa esmita spre pertractarea premergatóre a proiecteloru judiciale o comsisiune de specialitate constatatóre din 9 membri. — Fr. Chorin nu primesce propunerea ministrului de justitia, de óre ce elu nu tiene nici proiectele de lege propuse de aceptavere. Vorbitoriulu voiesce o reforma radicale, inse nu carpiture, dupa cum se planuescu acum sî cari dupa parerea lui, sî mai tare aru sterbí justiti'a nóstra deja nesuferibile.

D. Irányi doresce o comissiune de 15 membri.

D. Szakácsy (dela steng'a estrema) tiene de celu mai consultu a aceptá procedur'a austriaca din firu in paru. — Incheierea siedintiei la 2 óre.

In siedinti'a din 15 Martie indrépta Vukovich, dupa cetirea sî incuviintiarea protocolului din siedinti'a trecuta, o interpelatiune lunga in afacerea comisariatului din Segedinu; dupa acést'a trece cas'a indata la ordinea dilei sî continua desbaterea despre propunerea ministrului de justitia, in urm'a cârei'a proiectulu de lege relativu la regularea provisoria a proecdurei criminale sa se predea comisiunei de specialitate esmitende spre pertractarea premergatóre.

A. Lázár propuné respingerea propunerei ministrului de justitia sî transpunerea proiectului la sectiuni — In acelasi intielesu se pronuncia sî I. Vajda. Dupa ce mai vorbescu in acést'a afacere A. Csiky, B. Halasz sî L Deáky, primesce cas'a propunerea ministrului inse cu modificatiunea ca comitetulu sa constee din 15 membri.

Indata dupa o óra postm. trece cas'a la desbaterea novelei de alegere.

Se cetesce titlulu. 57 vorbitori opositionali suntu insinuati la elu.

Ign. Helfy propune in numele seu sî alu partisaniloru sei urmatoriulu titlu: „Lege despre alegerile dietali urmande pre bas'a representantiei poporale“. Cu acésta ocasiune nu póte vorbitoriulu remite de a nu face câte-va observatiuni la cuventarea ministru-presiedintelui de ieri. Diurnalele vienese de ieri adusera faim'a (strigâri: care diurnale?), tóte diurnalele vienese adusera faim'a ca partid'a deakista are de cugetu a primí legea electorale en bloc. Vorbitoriulu aretà acestu telegramu presiedintelui clubului deákistu I. Iusth, la ce acest'a response ca partid'a sea nici cându nu-si va dá consemtiementulu la unu atare pasiu ilegalu. Ieri deci a dechiaratu ministru-presiedintele ca va pretindé cu privintia la legea capitalei primirea en bloc sî drépt'a — in locu de a acusá pre ministru-presiedintele sî regimulu intregu pentru acést'a dechiaratiune, dupa cum se cuviné unei partite adoveratu constitutionale — a prevenitu dechiaratiunea ministru-presiedintelui cu aplause. Acést'a e unu atentatu contr'a autonomiei natiunei sî vorbitoriulu spera ca nimenea nu va respectá o lege care in modulu acest'a s'a facutu.

Minstrulu de justitia splica ca ministru-presiedintele va propune primirea en bloc a legei capitalei, inse déca numai o voce se va radicá contr'a— e naturale ca propunerea devine zadarnica de óre ce o primire en bloc póte urmá numai cu unanimitatea casei intregi. In siedinti'a de diminéti'a mai vorbesce I. Iusth, K. Tísza, ministru presiedintele Lónyay sî K. Bobory sî apoi la 2 óre se incheia siedinti'a.

In siedinti'a de sér'a dice P. Moritz ca „si in titlu e prenunciata diferinti'a intre partite. Drépt'a voiesce a strâformá legea electerale din 1848 in intielesu reactionariu, opositiunea nesuesce inse spre o ameliorare liberale a novelei electorale: Proiectu de lege eschide dela alegere clase intregi a poputatiunei, regimulu n'are inse dreptulu a micsiorá drepturile constitutionale ale poporului etc. Elu votéza pentru titlulu propusu de Helfy.

A. Almássy propune ca titlulu sa sune corespundietoriu spiritului proiectului de lege. „Proiectulu de lege despre marginirea dreptului de alegere.“ — L. Czernatony doresce cá titlulu sa corespunda scopului proiectului de lege, care aru fi „crearea unei partite Lonyay-iane,“ care inca nu esista sî pre care ministru-presiedintele cu totu pretiulu voiesce a sî o face. Vorbitoriulu ataca dupa aceea apringu tienut'a ministru-presiedintelui, o compara cu cea a lui Andrassy in cestiuni momentóse de partite si afla ca in ceea mai mare parte contele Lonyay insusi e caus'a amaritiunei dominante. Mai vorbescu inca A. Lázár, Ar. Szylady, I. Madarasz si S. Vukovich. Incheierea siedintiei la 8 óre.

In sedinti'a din 16 Martiu se cetesce sî incuviintiéza mai intâiu protocolulu siedintiei trecute.

Dupa une-altele presinta D. Irányi in urm'a provocârei ministru-presiedintelui unu proiectu de lege despre impedecarea sî pedepsirea abusuriloru la alegeri. — In acestu momentu intra contele Lónyay in sala, drépt'a 'lu saluta cu eljénuri tumultuóse; dupa asiediarea miscârei comune se trece la desbaterea despre referatulu comitetului petitiunariu. Steng'a 'si continua dupa cum de sine se

FOISIÓRA.

Datenile la immormentarea mortiloru din vechime pâna in tempurile nóstre.

(urmare).

In Athen'a rudele investite in negru duceau insesi pre morti la grópa, unde se tieneau sî cuventâri in cari se laudá virtutea acestoru-a. Mortului i se punea in gura unu banu cam de 3 cr. numitu obolus, cá sa platésca lui Charon, carele, precum credeau densii, trece cu o luntrisióra spiritele celoru morti preste riulu Styx sî Acheron in Hades séu iadu; asemenea i se punea in mâna o turta de miere, cu care se 'mblandiésca pre Cerberu (unu câne), ce padiá, dupa credinti'a loru, la intrarea in iadu. In Athen'a erau oficiali anumiti, demarchi séu katakautae, cari portau séma, cá inmormentarea sa se faca conformu legei. Dela acést'a erau eschisi debitorii statului, predatorii templeloru, tradatorii patriei, tyrannii, sinucidietorii sî ómenii cei fâra caracteru. Astfeliu, de essemplu, Lysandru, cându a invinsu flot'a atheniana, a lasatu sa se sugrume Philokles cu 4 mii de captivi sî le denegà onórea inmormentârei. Fruntasii Atheniániloru se duceau la grópa in diori de dîua, sî ceremoni'a funebrale o deschideau portâtori de tórtie, mimi sî flotisti. Inse findu ca de multe ori se facea abusu, s'a adusu o lege, ce nu concedea, cá numerulu cestoru din urma se tréca preste diece. Câtu de mare a trebuitu sa fia veneratiunea sî stim'a facia cu cei defuncti, se póte vedé dintr'o ordinatiune a renumitului legislatoru athenianu, Solonu. Elu a opritu cá sa nu se vorbésca nimic'a reu despre mortu. Sententi'a acést'a s'a straplantatu apoi la Romani, dela cari sub proverbiulu: „de mortuis nihil nisi bene,“ a ajunsu pâna la noi. In loculu morminteloru simple usitate preste totu la inceputu mai târdiu se radicara monumente strâlucite cu inscriptiuni laudaróse.

Acherontianii, cá sa puna stavila lusului acestui'a au adusu o lege, cá nime sa nu radice vr'unu monumentu, la care aru fi de lipsa mai multu cá 10 lucrâtori in trei dîle. Demetriu din Phalera a demandatu cá mortii sa se 'ngrópe nóptea sî nici unu monumentu se nu fia mai innaltu cá siese urme. Mutilarea cadavreloru séu sî numai a morminteloru acestor'a se considerá de o crima mare sî se pedepsea aspru. Astfeliu Philipu regele Macedoniei, 'si atrase ur'a sî despretiulu Greciloru sî Romaniloru, fiindu ca a vendutu mormintele Thebaniloru celoru ucisi sî fiindu c'a nimicitu pre cele din giurulu Athenei. In onórea mortului s'a indatinatu a se tiené la anumite dîle — dupa nóue séu treidieci de dîle dela inmormentare, sî dupa unu anu — serbatori funebrale, la cari ospetarii trebuiau sa se 'nfacisiedia in tunice albe. In lupt'a dela Aegin'a, asiá de tare au fostu batuti Athenianii, incâtu numai singuru unulu a potutu se scape si se duca asta scire trista la Athen'a.

Femeile luptâtoriloru cadiuti in desperatiunea loru ilu ucisera cu acele din perulu capului. Din care causa ordinà, senatulu cá d'ací 'nainte in tempu de jele femeile se nu mai pórte ace in peru.

Medii sî **Persii** cei vechi, a câroru domni'a se estinse preste Lidi'a sî Asi'a mica, sî cari, dupa cum se scia, au jocatu unu rolu iusemnatu in vechime, 'si aruncau mortii spre mâncare la câni sî la paseri crediendu, ca spiritulu numai prin dismembrarea corpului póte dobândí rapausu. D'ace'a déca duceau vr'unu mortu pre câmpu sî nu s'apucáu numai decâtu paserile de densulu, acést'a o luau de unu auguriu fórte reu. Pentru ca credeau ca celu mortu póte se nu fi facutu nimicu bunu in viétia, déca nici paserile n'au placere la densulu. In tempurile mai târdîa obduceau cadavrele cu céra sî astfeliu le ingropáu. Persii nici odata nu-si ardeau mortii, câci acést'a nu se poté uní cu credinti'a loru despre santieni'a focului. Cu inaintarea culturei se pierdù pre incetulu datin'a barbara d'a aruncá cadavrele paseriloru spre mâncare sî inmormentarea a devenitu generale. Ceremoniele inmormentârei la Persi erau tare lusuriόse.

Regele Ciru ordinà espresu la mórtea sea, cá in grópa sa nu i se puna nici auru nici argintu, ci sa lu acopere simplu cu pamentu de óre ce nimicu nu e mai pretiosu decâtu pamentulu, care produce sî nutresce totu ce e bunu sî frumosu. Mormintele persice se afláu de comunu in midiloculu gradiniloru mari unde trebuiau in continuu sa arda lumini sî faclii. Jelea si-o aretáu din afara prin aceea ca sî tundéu capetele incâtu remâneau calvi (plesiuvi) sî prin vestminte de jele de o colóre bruneta, cari din urma nu arare ori le sfirticáu cá se arete o dorere adânca. —

Semnele de doliu câte odata sî le manifestau sî la anumite animale favorite. La mórtea ducelui loru Mazistius de esemplu au tunsu cómele la cai. Totu acea-si demândase greciloru si Alesandru celu mare la mórtea favoritului seu „Hephästion.“

Asemenea usu erá sî la **Parti**, cari tóte le deprindeau de pre calu. Acesti'a plangeau mórtea cailoru sî-i ingropau cu multa grigia. Corpurile umane le espuneau pre câmpu sî dupa ce carnea o mancau paserile, adunau ósele sî le acopereau cu pamentu.

La **Scyti**, unu poporu din vechime, ce locuiá in nordulu mârei negre si caspice pâna afundu in Asi'a ostica, consângenii purtau cadavrulu celu inbalsamatu alu mortului pre la amicii acestui'a, cari pre rendu toti trebuiau sa-i tinda mancare sî beuintielege lupt'a de cuvinte sî face la fia-care petitiune cele mai colosale pretensiuni.

La dóue petitiuni, cari ceru delaturarea novelei de alegere sî la 11 petitiuni, cari ceru delaturarea proiectului de lege despre prelungirea mandatului propune comitetulu petitiunariu, ca sa se espuna in caucelaria spre vedere. Aici e vorb'a de o cestiune momentósa, de marginirea dreptului de alegere. Elu propune deci cá cas'a sa enuncie neprimirea proiectului respectivu.

Totu cel'a-laltu tempu decurge in desbaterea despre acést'a propunere.

La 2 óre incheiarea siedintiei.

Câile ferate sî junctiunea loru.

Din unu articulu alu dîuariului „Patri'a“ din Bucuresci privitoriu la acésta junctiune estragemu urmatórele :

„Nu este de ajunsu a uní lung'a nóstra linia cu Bucovin'a in partea de susu a Moldovei, sî cu Banatulu in partea estrema a Olteniei, lasandu centrulu tierei, séu mai bine tiér'a intréga fára nici o junctiune. Dara Austri'a consimti-va ea óre, déca nu vomu deschide o gura sî liniei sele din Transilvani'a a uní lini'a sea dela Baziasiu cu a nóstra dela Vârciorov'a ? Noi ne indoimu, câci atunci ea aru condamná acésta linia sa remana pentru totudéun'a o ramura isolata a retielei sele celei mari. Din tóte aceste conchidemu ca pre lânga cele dóue guri stabilite la estremitâtile opuse ale tierei, urméza neaperatu a uní lung'a nóstra linia sî cu Transilvani'a, insa pre la unu punctu care sa garanteze interesulu celu mai mare pentru câile române.

Necessitatea junctiunei câiloru nóstre ferate cu acele ale Transilvaniei, fiindu dara stabilita, urméza sa cercetâmu care póte fi punctulu celu mai preferabilu pentru acésta junctiune ? S'au propusu legaturi pre la pasulu Vulcanului, pre la Turnu-Rosiu, pre la Oituzu, pre Albi'a Buzeului etc. ? — Dara óre politicu si dreptu aru fi sa unimu liniele nóstre sî cu Transilvani'a totu prin Romani'a de preste Oltu sî Milcovu, lasandu iéra centrulu tierei, Romani'a-Mare, fâra nici o junctiune ? Óre ecuitabilu aru fi sa condamnâmu orasiele sî judetiele acestei pârti a Romaniei sa efeptuedie pre viitoriu relatiunile loru comerciali cu Brasiovulu sî districtulu seu, prin valea Iiului séu a Oltului, séu prin valea Bistritiei ? — Óre politicu aru fi, astadi cându calea ferata austro-ungara, inaintandu cu pasi repedi spre Brasiovu, reclama in numele vechiului seu comerciu sî alu transitului europénu, unu drumu de trecere prin bogat'a nóstra tiéra, spre a puté ajunge mai dreptu sî mai de graba prin Bucuresci-Giurgiu-Varn'a sî orientu, noi sa-i refusâmu cererea, tramitiendu-o sa se servésca cu liniele dupa vâile susu citate ? In fine patrioticu aru fi cá, numai pentru unu interesu de localitate, sa acordâmu acésta junctiune, ori pre unde ni se pretinde sî fâra a luá in consideratiune lungimea liniei sî dificultâtile terenului, precum este casulu la lini'a Filiasi-Vulcanu, unde, dupa cum se sustiene se afla vre-o 14 chilometre, cari nu s'aru poté concedá, decâtu cu unu milionu chilometrulu, plus lungimea câii, care prin cotiturile capricióse ale Jiului aru deveni fórte considerabila ?

Consultandu numai bunulu simtiu, sî facendu abstractiune de tóte demonstratiunile scientifice, ca totu vomu parveni a recunósce, lini'a nóstra de junctiune cu Transilvani'a, nu póte fi alta decâtu aceea care aru conveni ambeloru tieri vecine, prin urmare care aru fi mai scurta, sî aru presentá mai putiene dificultâti de constructiune, care aru favorisá transitulu, sî in fine aceea care aru impacá cea mai mare parte a Romaniei, amenintiata astadi a remanea, in daun'a comerciului seu, fâra nici o legatura cu câile ferate ale veciniloru sei.

O asemenea linia, care aru satisface tóte pretensiunile generale ale tierei, nu s'aru putea face decâtu pre la punctulu Boncot'a din judetiulu Prahov'a. Acésta vechia sî seculara trecatóre din desfiintiatulu judetiu Secueni, numita passulu Vâii Teléjanului, drumu alu romaniloru, alu tatariloru, sî chiaru alu românilorn de astadi, intra din Transilvani'a pre lânga punctulu Boncot'a, pre o vale a Teléjanului, cobóra pre lânga ocnele Slanicului si orasiulu Valenii de munte, si sosesce pre o intindere de abiá de 67 chilometre la Ploiesci, fâra a avé nevoia, nici de tunele, nici de alte constructiuni scumpe sî dificile, atâtu pre teritoriulu nostru, câtu si pre acel'a alu Austro-Ungariei. — Acésta linia care, cu o mica cheltuiéla pentru noi, aru legá occidentulu prin Bucuresci-Giurgiu-Varn'a cu orientulu, aru fi bine-facatóre nu numai transitului europénu si comerciului in genere, dara sî in parte intregei Romanie, câci ea aru deserví renumitele ocne ale Slanicului, si totu-deodata aru facilitá esploatarea marelui, dara necautatului basinu huilieru din Valea Teléjanului, care contiene o cualitate de huile mai superióre decâtu cele dovedite pâna astadi in tiér'a nóstra. — Acésta cale mai are avantagiulu, ca ea este preferata sî de vecinii nostri, de óre-ce numaî punctulu Boncot'a corespunde in Transilvani'a cu Albi'a apei Buzeu, séu Bogz'a de acolo, pre unde guvernulu Austro-Ungariei a si facutu inca de multu studiele necesarie, gasindu constructiunea pre aci mai practica si mai eftina, cá pre ori-care alta parte.

Si cu tóte beneficiile imense sî incontestabile ale acestei linie, cu tóte ca sî guvernulu nostru, dorindu a face pre aici linia ferata intre Ploiesci sî Slanicu, a facuta inca din anulu 1864 studiile necesari pre o distantia de 40 chilometre din acésta linia ; cu tóte ca judetiulu Prahov'a a complectatu aceste studiuri sî pentru restulu liniei de 27 chilometre, sî n'au constatatu de câtu vre-o 7 chilometre cari presintu óre cari dificultâti, déra sî aceste neinsemnate, putendu-se precurge fâra tuneluri, séu lucrâri grele de arta, cu tóte ca acésta linia s'aru potea concedá in conditiuni identice cu aceea a junctiunei Iassy-Prutu ; cu tóte in fine ca lini'a Brasiovu Ploiesci Bucuresci Giurgiu, aru fi cea mai equitabila, cea mai naturala, cea mai scurta, cea mai practica, cea mai producatóre, sî cea mai romanésca din câte s'au propusu sî se voru mai propune pre viitoriu, cu tóte acestea dîcu, astâdi cându cestiunea junctiunei câiloru nóstre ferate s'a agitatu sî se agita, atâtu prin pressa, câtu sî in corpurile legislative nimenea pre câtu scimu, n'a crediutu de cuviintia a ridicá vocea sea in favorulu acestui punctu de junctiune, atâtu de importantu sî totu de-odata atâtu de uitatu !

Atragemu déra atentiunea domniloru ministri, senatori si deputati precum sî a dloru publicisti asupr'a acestei linie atâtu de favorabila Romániei, sî rugamu pre cei din urma a o sustiene cu vigurósele sî abilele dloru pene, iéra pre cei dintâiu a se pronunciá cu o óra mai inainte in favorulu acestei junctiuni menite a cotribuí puternicu la prosperarea Romániei.

Noi ne-amu facutu datori'a. Telejenénu. .

Protocolulu

primei adunâri generale a reuniunei invetiatoriloru de religea gr. or. din tienutulu Sabiiului tienuta in 10 Martiu st. v. 1872.

Conformu decisiunei comitetului fundatoriu alu acestei reuniuni alesu de câtra conferinti'a invetiatoriloru gr. or. din tractele protop. I sî II ale Sabiiului precum sî aceloru din protopopiatulu Mercurei, s'a fipsatu diu'a de 10 Martiu a. c. pentru I adunare generala a invetiatoriloru gr. or. din tienutulu Sabiiului in localulu Seminariului gr. or. din Sabiiu.

Adunarea se incepe la 10 óre ante-meridiane cu chiamarea s. duhu.

---

tura. Mortulu se ingropá numai dupa asta ceremonia, care la ómeni de rendu durá câte 40 de dîle. Mormintele parintiloru asiá le tieneau de sacre, incâtu au disu lui Dariu, regelui Persiloru, care li se impuse de domnitoriu, cà, déca voiesce sa le probedie virtutea, sa cutedie numai a nimicí mormentele strabuniloru loru. Scytii inca credeau, ca mortulu spurca pre celu ce vine in contactu cu densulu. De aceea cei ce au purtatu mortulu incóce sî incolo, trebuiau sa se curatiésca dupa o ordinatiune prescrisa anume.

Romanii si-au formatu datenile dela morti parte dela Greci parte dela Etrusci, cari locuiau in Itali'a in pârtile, unde astadi se afla Toscana. Tocm'a cá la acesti'a, sî modulu loru de inmormentare, constá parte in ingropare parte in ardere. Modulu dintâiu a fostu in usu in tempurile cele dintâiu, iéra cestu din urma se introduse numai pre tempulu lui Augustu sî se sustienù pâna in sut'a a patr'a dupa Christosu. Numai cei loviti de fulgeru sî copiii cei mici se ingropau totu-déun'a. Mai intâiu o ruda mai de aprópe inchidea mortului ochii *), dupa aceea se spalá, se ungea, sî se inveliá intr'unu vestmentu de comunu de colóre alba. Sî, cá sî Grecii, sî densii i puneau unu obolu in gura, ce dupa credinti'a poporala, trebuiá sa se dea lui Charon, care trecea spiritele celoru morti la loculu de repausu. Afara de aceea, cei cu védia mai mare, mai insemnati, se infrumsetiau sî cu coróne, cu flori *) séu cu insemne de virtute, pre cari le-au castigatu póte in resbóie séu in jocuri de lupta. Inainte de a se duce la grópa, mortulu se punea in vestibulu la vederea tuturor'a, cu capulu câtra usia, dupa cum erá prescrisu, iéra inaintea pragului se postau bradi séu cupresi, cá sa véda trecatorii ca in acea casa se afla mortu. Dela mórte pâna la inmormentare treceau de ordinariu 7 dîle, dupa care urmá inmormentarea, care se facea séu publice séu numai in tacere. In casulu dintâiu anunciá unu eroldu poporului intregu ca a muritu unu romanu, sî numai decâtu se adunau fluerasii, trambitasii, femeile plangatórie, cum sî teatralistii, cari sciau imitá pre celu mortu in mimica, gesturi séu datini, sî acesti'a deschideau de regula cortegiulu. Déca mortulu erá o persóna inalta magistratuale, atunci inaintea cosciugului se purtá **sell'a curula** (unu scaunu alu oficiului magistratuale) pre cum sî icónele acelor'a dintre strabunii sei, cari s'au bucuratu de asemenea privilegii, mai departe trofeele de invingere, arme sî vestminte pretióse. Conductulu lu insociá nu numai amicii sî rudele, dara intregu poporulu. Dealtmintrea nu arare ori se intemplá sa se sugrume chiaru vii in onórea celui defunctu.

In cetate nu se permitea nimenui *), nici arderea, nici inmormentarea, pentru aceea atâtu locurile publice câtu sî cele private de inmormentare erau afara de Rom'a, sî anumitu lânga câli sî strade, cá trecatorii sa-si aduca aminte ca ei suntu muritori. Barbati bine meritati, sî femei distinse se inmormentau in Câmpulu lui Marte, pre unu siesu departe de cetate, unde se tieneau adunâri de poporu, esercitii de gimnastica si belice. Pre morminte se radicau de comunu monumente, cu inscriptiuni acomodate.

Romanii cá sî Grecii dupa finirea inmormentârei faceau unu prândiu *) (o poména) sî unu feliu de serbatóre in onórea mortului, la care pentru aducerea aminte se ardeau sî jertfe. Poporului nu arare ori se distribuiá la grópa, din asemenea motive, carne, vinu, pâne sî uleiu, sî dupa aceea li se dá teatre, cu deosebire jocuri de lupta. Lacrimele celoru ce jeleau, adese ori se adunau in niscari vase numite „lacrimatoria“, iéra cenusi'a cadavreloru arse se stringea in urne sî se asiediá in boltituri subterrane. Tempulu doliului erá statoritu amesuratu etâtiei sî consângenitâtiei : femeile puteau jelí pre barbati 10 luni, iéra pre copii (in urm'a unei legi aduse de Num'a Pompiliu) nu erá permisu a-i jelí de locu. In tempulu prescrisu legalminte pentru doliu se incungiurá ori-ce petrecere séu convenire publica séu sociale, ospetiele, sî se retrageau in singuratate. La o jele publica nu numai toti oficialii statului, dara sî poporulu lepadá dela sine tóte pretiósele sî imbracau vestminte de doliu, cari la inceputu erau de colóre négre, mai târdiu inse albe.

Petru — Petrescu.

(Va urmá.)

---

*) Acést'a o faceau cá sa nu-'lu véda nimenea cându decedédia, iéra la regi i deschidea se póta vedé ceriulu pentru ultim'a óra.

*) Chiaru si mormintele le impodobeau odata in fia-care anu cu flori, buna-óra cum e astadi la români in unele pârti datin'a de a duce la morminte mâtie de flori séu mâtisióre, nisce rami infloriti de salce ori rachita, in Sambat'a lui Lazaru inainte de Duminec'a floriiloru.

*) Se faceau inse mai târdîu esceptiuni in privinti'a acést'a, precum se vede la Eutropiu, unde se póte cetí: Primus omnium intra urbem sepultus est Trajanus, VIII. 5. Festus imperatores et virgines Vestales. qucalegibus non tenentur in civitate habent sepulcra.

*) La Ravenn'a se afla o inscriptiune sepulcrala din care se vede ca in onórea mortului trebuiá, ut quotannis rosas ad monumentum ejus defferant et inde epulentur duntaxat in V. id. Iulias.

Dupa acést'a presied. comit. fundatoriu, dlu Ioanu Romanu, directoru la scól'a norm. gr. or. din Resînari, ocupa presidiulu, sî dupa ce prin o cuventare, carea se aclude la acestu protocolu, arata istoriculu acestei reuniuni, dechiara adunarea de deschisa.

Presiedintele propune alegerea unei deputatiuni din sinulu adunârei, carea sa invite pre par. prot. I. Popescu, carele a fostu organulu ven. senatu scolasticu fatia cu reuniunea, — spre a luá parte la adunare. —

Se ivescu propuneri, cá sa se invite sî PP. protopopi I. Hanni'a sî P. Badila, din a câroru protopopiate suntu invetiatorii representati la acésta reuniune, — spre a luá parte la adunare. — In urm'a acestor'a presied. da deslusîri, ca cei'a-lalti PP. protopopi fiindu invitati de densulu, s'au dechiaratu, ca nu potu luá parte la adunarea reuniunei.

Se procede deci la alegerea deputatiunei amintite sî se alegu invetiatorii: Ioanu Metiu din Resînari, Nicolau Toparcianu din Apoldulu de josu sî Michailu Stoic'a direct. in Seliste.

Pâna la reintórcerea deputatiunei, adunarea remane in asceptare.

Intorcendu-se deputatiunea, dechiara, ca par. prot. I. Popescu s'a apromisu a luá parte la adunare.

Se procede conformu statuteloru la alegerea biuroului definitivu alu acestei adunâri sî se alegu: de presiedinte I. Romanu direct. in Resînari, de vice-presied. Mich. Stoic'a direct. in Saliste, de notari I. Metiu invetiat. in Resînari sî D. Chirc'a invetiat. in Saliste.

Se face apelulu nominalu alu invetiatoriloru presenti sî respundu la acést'a 46 de membri.

Parint. Diaconu D. Cuntianu invet. in Sabiiu propune: „cá sa se esprime din partea adunârei multiamita comitetului fundatoriu pentru ostenelele sî diligenti'a, ce a avutu la lucrarea statuteloru sî aducerea in deplinire a acestei reuniuni.“

Acést'a propunere se primesce cu unu intreitu „sa traiésca“.

Se cetesce din partea presidiului §. 4. din Stat. reun. referitoriu la alegerea comitetului diriginte alu reun. sî se procede la alegerea acestui comitetu prin sieduli. — Facendu-se votisarea, adunarea avendu in vedere scurtimea tempului, — concrede scrutinulu unei comissiuni alese din sinulu adunârei constatatóre din invetiatorii: P. Bancila, D. Lazaru, I. Necsi'a sî Nicol. Bobesiu.

Acést'a comissiune tragendu-se la o parte in alta casa, procede la scrutinarea voturiloru.

Se procede la cetirea stat. reun. sî modificârile facute la aceste de ven. senatu scolasticu.

Cu referintia la modificârile facute in stat. se ivescu dóue propuneri de câtra dd. I. Romanu sî par. D. Cuntianu, sî anume: Par. Diac. D. Cuntianu face urmatórea propunere: „adunarea generala a reuniunei primesce cu profunda multiamita modificârile facute de ven. senatu scol. din causa, ca prin modificârile aceste nici de cum nu se alteréza drepturile nóstre de reuniune, — sî aceste stau in contradîcere cu drepturile ven. senatu scol. respective cu legea scolara.“

Acést'a propunere punendu-se la votu de presidiu, — se respinge.

Urméza propunerea dlui I. Romanu, carea suna: „In vedere, ca modificârile din §-fulu 10 lit. e. precum sî din §. 15 lit. a. sî b. care constau numai din unele adause, ce nu alteréza intru nimicu scopulu sî interesele Reuniunei — sa se priméscа fâra nici o reserva; ce atinge inse modificarea din §. 10 lit. l. prin carea se cere, cá dispositiunile de sub acést'a litera sa se lase cu totulu afara, cá unele ce taie in drepturile autoritâtiloru scolare, — sa se róge Venerabilulu Consistoriu de a repasi dela acest'a otarire, in care chiaru numai in stilisarea rea sî bicépta s'aru poté vedé vatemate drepturile sî competinti'a locuriloru mai inalte, dar' nici decâtu in intentiunea Reuniunei nóstre, iéra de alta parte i s'aru luá Reuniunei prin stergerea acestui punctu unulu din cele mai frumóse drepturi, cei dau legile positive sî naturali ver-carei persóne fisice, cu atâtu mai multu unei societâti de a aperá, sprigini imprumutatu sî de a promová pre tóte câlile putincióse si iertate interesele membriloru, cercându a delaturá ver-ce obstaculu sî pedeca obvenitóre, — cá se primimu acestu punctu in statutele nóstre pre lânga urmâtórea modificare: „lit. l). Reuniunea va ascultá sî intreveni la locurile mai inalte la casu de divergintia intre invetiatori sî alte organe scolari, comunali sî bisericesci — pentru delaturarea câtu mai ingraba a acelor'a.“

Acést'a propunere pusa la votu — se primesce.

La ordine e consultarea asupr'a modului infiintiârei fondului Reuniunei.

Invetiat. I. Metiu propune: „Ca avendu in vedere, ca conformu Statuteloru fia-care invetiatoriu din tînutulu acestei Reuniuni cá membru ordinariu trebuie sa platésca 1% din venitulu seu la fondulu Reun. — asiá déra fia-care invetiatoriu sa specifice totu venitulu seu intr'o lista sî apoi computatu in bani, — acest'a lista revediuta de Efori'a scol. sa o tramita pâna la Sant. George comitetului diriginte, spre a potea fipsá acést'a tacsa, ce are d'a plati fia-care invetiatoriu.

Se primesce.

Parint. Diac. D. Contianu propune, ca fia-care invetiat. sa fia unu agentu alu Reun. in comun'a sea sî sa cerce tóte midiulócele impreuna cu preotimea sî comitetele parochiali spre inaintarea materiala a Reuniunei, lucrându a castigá membrii ajutâtori normati in §. 28 lit. b. din statute.

Ofertele primite impreuna cu numele membriloru ajutâtori sa se administreze apoi câtu mai curendu comitetului diriginte prin presiedintele acestui-a.

Se primesce.

Se nasce intrebarea, ca fiindu ca Reun. 'si incepe viéti'a sea in anulu 1872, cându sa se incépa anulu de plata pentru membrii ordin. ai Reuniunei.

Par. D. Contianu propune, ca anulu de plata sa se incépa cu 1 Ianuariu 1872.

Invetiat. I. Metiu dîce, ca fiindu normate in Stat. Reun. dóue adunâri generale pre anulu scol. sî anume un'a de iérna sî alt'a de véra, — densulu acést'a adunare o privesce de I. adunare generala din estu anu sî propune, cá anulu de plata sa se incépa in inceputulu anului curinte scol. sî anume cu 1 Septembre ori Octombre 1872.

(Va urmá.)

Varietâti.

*** „Albin'a“ banca de creditu sî de pastrare. Din unu raportu alu diuariului „Hr. Ztg.“ din 26 Martiu n. aflâmu urmatórelele date despre Adunarea genrale a Institutului „Albin'a“ tienuta in 14 Martiu n.: Adunarea o a deschisu presiedintele comitetului fundatoriu dlu Dr. Ales. Mocioni. Presenti au fostu 42 de actiunari cu 172 de voturi, ce representà 1000 actiuni. Din raportulu comitetului suntu 3242 de actiuni subscrise de 1220 subscrietori sî 30% la 3000 actiuni suntu dejá intrate. Starea efectiva a casei, conformu celoru aflate sî de comissiunea de scontrare este 90,492 fl. Adunarea da absolutoriu comitetului fundatoriu. Dupa aceea primesce statutele asiá dupa cum lea modificatu ministeriulu si pasiesce (adunarea) la intregirea consiliului administrativu, carele a constatu din fundatorii: Iacobu Bolog'a, Timot. Cipariu, Paulu Dunc'a de Sajo, Ioanu Hannea, Alesandru Mocioni, Antoniu Mocioni, Baronu Davidu Ursu de Margine, cu urmâtorii membri: Grigoriu Mateiu, comerciante in Sabiiu, Elia Macelarlu, r. consiliariu gubern. in pensiune, Dr. Ioanu Vancea Metropolitulu sî Archiepiscopulu din Blasiu, Dr. Aureliu Maniu advocatu in Lugosiu, Ioanu Popescu Protopresbiteru in Sabiiu.

Dupa statorirea protocolului sî strapunerea agendeloru mai departe consiliului administrativu, adunarea si terminà lucrârile. — Consiliulu administrativu s'a constituitu asia: Presiedinte Dr. Alesandru Mocioni: vice presiedinti: Iacobu Bologa sî Baronu Davidu Ursu. La postulu de Directoru alu Institutului este alesu Visarionu Romanu.

*** (Drumuri de feru.) Se vorbesce ca câte optu ingineri suntu insercinati a se ocupá cu trasarea drumului de feru orientelu spre Oituzu sî spre Buzeu.

Tergulu S. Szt. Georgiului de tómna, in urm'a unui emisu ministeriale nu se va mai tiené in diu'a de 13 Octobre c. n. ci totu déu'a in **joi'a** cea dintâiu dupa 8 Octobre c. n. Schimbarea acést'a face asiá dara cá in anulu acest'a sa fia diu'a tergulu, joi in 10 Octrbre c. n. —

*** Focu in baile de carbuni de pétra la Petrosieni. Dupa sciri oficiali in baile erariali dela Petrosieni s'a aprinsu mai multe canaluri (Stollen).

*** (Omoru.) In nóptea de Duminec'a trecuta spre Luni, a adusu, va fi fostu pre la un'a óra dupa mediulu noptiei, unu curatitoriu de canaluri o telegutia cu unu calu la curtea sfatului de aici. In telegutia erá unu butoiu plinu de otietu. Luni la 7 óre diminéti'a se raportéza politiei ca in laculu din gradin'a casei nr. 346 dela pórt'a Ognei este unu omu mortu. Politi'a a si alergatu numai decâtu sî a intrebatu mai cu séma pre crâjmarii de prin pregiuru, déca cunoscu pre mortulu. Unii lu asemená cu unu negutiatoriu de vite din Tilisc'a, care trage in cortelu in ospetâriele din tienutulu acel'a. Dupa cercetârile locali s'a vediutu ca mortulu fu dusu prin o ulicióra si aruncatu preste palanu in gradina sî de lânga palanu apoi dusu pâna in lacu. Trupulu lui erá intregu, totu ce s'a pututu vedea pre acest'a a fostu o varga veneta la grumazi, dupa carea se póte face conclusiunea ca a fostu sugrumatu. In fine óre cine spune ca pre omulu acest'a l'a vediutu siediendu intr'o teléga cu unu calu sî intrându in fabric'a de otietu a dlui A. Mühlsteffen. Cestu din urma constatéza acést'a sî spune ca mortulu este Iacobu Fani'a, unu românu seracu din Toparcea, sî ca acest'a asta nópte o jumetate de óra inainte de média nópte au esitu in teléga din curtea fabricei lui, in starea cea mai tréza. Identitatea s'a constatatu sî de câtra dóue fete ale mortului, ce suntu servitóre aici. Omorulu se va fi intemplatu pre la mediulu noptiei la lumin'a lunei sî de securu omoritorii voru fi crediutu ca jertf'a loru e negutiatoriulu din Tilisc'a. Mirare inse trebuie sa cuprindia pre ori sî cine cum se póte intemplá unu omoru cá acest'a in cetate sî cum politi'a sa nu simta nimic'a.

Concursu.

Intru intielesulu in. ordinatiuni consistoriale din 16 Octomvre 1871 nr. 833 se escrie concursu pâna in 23 de dîle Aprile, adeca diu'a S. Georgiu 1872 pentru ocuparea duplului oficiu de capelanu, totu odata sî invetiatoriu confessionalu lânga betrânulu parochu Zinovie Hodosiu in Iclandulu-mare Cottulu Turdei.

Emolumente:

a) din canonic'a portiune 10 juguri de pamentu aratoriu sî fenatiu;

b) cuartiru naturalu, sî grâdina de legumi;

c) dela 160 familii a 3-a parte din veniturile stolari;

d) 140 fl. v. a. salariulu invetiatorescu.

Pre lânga conditiunea ca, déca primitulu va avea purtâri morale bune, sî vá corespunde duplului seu oficiu, dupa mórtea betrânului parochu va avea intaietate intre concurentii la parochie.

Concurintele va avea a-si asterne documentele despre aptitudinea sea in duplulu oficiu, videmate de venerabilulu Consistoriu archidiecesanu, respectivului domnu prototopresbiteru Parteniu Trombitasiu de Betlénu in Muresiu Osiorheiu, pâna la terminulu prefiptu, cându se va tiené sî alegerea, datu in Iclandulu-mare 15 Martiu 1872.

cu invoirea respectivului domnu protopresb.
comitetulu parochialu prin notariulu
(2—3) Sorianu.

Edictu.

Elen'a soci'a lui Simionu Carstea nascuta Ioanu Aldea din Brasiovu, care pre cându aru fi debuitu a-si dá respunsulu din urma séu duplic'a sea la actele procesului divortiale incaminatu inca in Februariu 1871 de-câtra barbatulu ei, s'au facutu nevediuta, nu se scie unde se afla sî n'au lasatu in loculu ei vre-unu advocatu séu plenipotentu; — este prin acést'a citata, cá in terminu de 3 luni de dîle sa se presentedie inaintea scaunului protopopescu câci la din contra sî in absenti'a ei deliberatulu se va incheiá sî se va asterne cu tóte actele procesului spre revisiune sî superióra decissiune maritului Consistoriu archidiecesanu.

Brasiovu, 16 Martiu 1972:

Scaunulu protopopescu gr. or. alu tractului
Brasiovulu I cá foru matrimoniale.
Iosifu Baracu,
(1—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 24. ANULU XX.

Sabiiu, in 23 Martiu (4 Apr.) 1872.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre langa conditiunile espuse in fruntea fóiei.

Cu acést'a ocasiune rugâmu pre p. t. abonanti a scrie lamuritu loculu aflârei densiloru si post'a ultima, incâtu sa corespunda cu numirea postei ultime in limb'a oficiale; in fine sa grabésca cu abonamentulu pentru cá sa ne scimu orientá cu tiparirea esemplarieloru.

Editur'a.

Ce-va despre necessitatea instructiunei.

> Willst du immer weiter schweifen
> Sieh' das Gute liegt so nah'
> Lerne nur das Glück ergreifen
> Denn das Glück ist immer da.
>
> *Göthe.*

(Urmare).

Acést'a este o bóla, de carea pare, ca este contagiata o parte din inteliginti'a nóstra, care bóla, déca aru durá mai indelungatu, aru fi in stare mai in urma sa repuna viéti'a acestei natiuni. Speranti'a mare este, ca natiunea româna mai curendu séu mai târdîu, va cunósce pre acesti proroci mincinosi, va crede numai conducatoriloru celoru sobrii si plini de resignatiune. Speranti'a este, ca va sosí tempulu, cându institutele nóstre, remanendu la destinatiunea loru — voru incetá de a mai fi numai o scara a unor'a spre scopuri egoistice, voru incetá de a mai fi o piétia vila a laudeloru proprii. Pâna cându insa demagogii nostrii voru ispilí ceriurile, pre cându ei inca nu cunoscu pamentulu, pâna atunci voru fi espusi nu numai ei a cadé in crepaturile pamentului, dara voru trage sî pre altii in prapasti'a adenca. Cu acésta clasa de ómeni nu ispravesci nici cu aculu nici cu furc'a, câci, amu dîsu, ast'a este o bóla. Déca indrasnesce cine-va a-i admoná de a se intórce la sobrietate sî de a-si vení in fire, numai decâtu acel'a este inferatu cu timbrulu unui renegatu, cosmopolitu etc.

Reulu indigetatu se manifestédia nu numai in tractarea cestiuniloru nóstre politico-nationale, dara sî in cele scolastice-bisericesci. Fiindca amu pornitu la reflecsiunile acestea dela cele din urma, sî fiindca acestea ne atingu mai de aprópe, voiu intari sî voiu ilustrá asertiunile de mai susu pre acestu terenu sî in concretu.

Spre scopulu acest'a nu trebuie sa facemu alto ce-va, fâra sa cunóscemu putienu fisionomi'a congreseloru sî a sinódeloru nóstre sî sa spicuimu putienu prin unele concluse ale sele.

Sinodulu nostru archidiecesanu din an. 1870 a ajunsu a deslegá intrebarea, déca oficiele bisericesci sî scolare se potu acumulá séu nu.

S'au facutu mai multe propuneri in privinti'a acést'a, care tóte mai in urma s'au redusu la dóue: sî adeca neacumulare absoluta séu relativa (adeca deocamdata numai incâtu se póte practisá dupa impregiurârile nóstre). Majoritatea sinodului inclinà spre cea dintâiu, care mai in urma se sî primì. —

Din decursulu desbateriloru insa ori si cine au observatu, ca aperatorii neacumulârei absolute si-au luatu unu aventu mare in aperarea acestui principiu; aici au straluciti unii domni cu oratoria deosebita, insa ce erá poterea lucrului adeca punctulu de manecare la plaidarea pentru acelu principiu aceea nu s'au chiarificatu nici de câtra unu aperatoriu alu neacumulârei absolute.

N'amu priceputu adeca, déca aperatorii neacumulârei absolute a oficieloru au avutu in vedere colisiunea de oficie *) séu neacumularea veniteloru, séu amendóue. Déca au fostu cea dintâiu singura atunci, iéra n'amu priceputu din destulu déca colisiunea in oficiu este interna, adeca ca nu póte cine-va sa fia judecatoriu intr'o causa in mai multe instantie, séu esterna, adeca din prinvinti'a colisiunei tempului fisicu. Ori-care punctu de vedere l'au avutu la deciderea acestui principiu, majoritatea sinodului au cadiutu la deciderea lucrului acestui'a in cele mai mari inconsecuintie.

Déca in desbaterea principiale sî abstracta s'au manifestatu o confusiune babilonica, cu câtu mai multu au trebuitu sa se manifestedie greutatea si confusiunea acestui principiu de neacumulare absoluta la punerea lui in lucrare. Obiectulu este destulu de importantu, decâtu cá sa nu-lu desfasiurâmu la loculu acest'a mai pre largu.

Déca au purcesu majoritatea sinodului dela colisiunea oficiului in istantie, atunci de ce au calcatu acestu punctu de vedere la asesorii nesalarisati? Déca au purcesu majoritatea sinodului dela colisiunea tempului fisicu, de ce au normatu aceeasi majoritate ca unu asesoru nu póte fi sî parochu, iéra unu protopopu póte fi sî profesoru etc.?! au dóra unu parochu este mai tare cuprinsu cu afacerile sele, decâtu unu protopopu? Nu mai remane alta rectificare decâtu dóra, ca majoritatea acést'a a sinodului au avutu in vedere neacumularea lefiloru! Acést'a inca nu póte stá, câci dupa impregiurârile nóstre multi prefera venitele protopopesci la acelea ale unui asesoru consistorialu. Pentru ce dara sa se lase protopopului a intruni sî alte lefi iéra asesorelui consistorialu nu?! Eata dara o totale inconsecuintia in pronunciarea principiului de neacumulare absoluta sî intre esecutarea lui.

Presiedintele, Escelenti'a Sea Par. Archiepiscopu sî Metropolitu, aratá sinodului pâna la evidintia, prin deslusirile sele ca nu este „de tempore“ unu atare conclusu alu neacumulârei absolute sî-'si basà asertulu seu pre esperienti'a sea indelungata sî pre cunoscintia esacta a impregiurâriloru nóstre, ba se provocà sî la date statistice sî recomandà sinodului deocamdata a merge cu principiulu neacumulârei numai intr'atât'a, incâtu iérta impregiurârile nóstre. Cu tóte acestea aperatorii neacumulârei reesîra cu majoritate. Presiedintele, cá sa-si salvedie consciinti'a sea — câci de interese private de siguru nu póte fi vorba — insinuà votu separatu sî motivatu. Ce sa vedi insa in sinodulu mai de aprópe archidiecesanu din anulu 1871!Ací au aretatu realitatea intr'unu modu drasticu nepracticabilitatea principiului absolutu de neacumulare; ací aceeasi majoritate au vediutu pasulu seu precipitatu *). S'au facutu chiaru o propunere pentru intórcere la neacumulare relativa din partea unui ablegatu sinodalu — dara din partea altui ablegatu s'au reflectatu, ca nu este oportunu, cá sa-si revóce unu conclusu, ce s'au adusu in sinodulu trecutu „In melius mutare consilium“ n'a aflatu resunetu! Unu privitoriu impartialu n'a potutu sa cugete altu ce-va la tóte acestea, decâtu, séu ca majoritatea au crediutu absolutulu de mai liberale, mai constitutionale, mai democratu, séu sa créda in asertulu unui barbatu de statu, ca pre partea minoritâtiloru se afla totu-déun'a adeverulu.

(Va urmá).

Espusetiunea universale din Vien'a din anulu 1873.

Cetitorii fóiei nóstre au potutu vedé din nrulu trecutu, ca are sa se tiena aici in locu o conferintia, alu cârei obiectu va fi contielegerea despre mesurile necesarie la espedarea manufactureloru sî productelor la amintit'a espositiune.

Ce este o esposetiune universale, mai ca nu va fi de lipsa a pune, pentru ca in deceniele nóstre de acelea au fostu mai multe. Ce e dreptu ca situatiunea nóstra geografica nu a inlesnitu cá sa potemu cunósce din propri'a-ne intuitiune ce suntu esposetiunile universali. Dar' latirea pressei séu a tipariului este in dîu'a de astadi unu mijlocu, prin care sî celoru mai indepartati, sî celoru mai delaturi de viéti'a cea mare a lumei civilisate, inca li se facu cunoscute intemplârile cele insemnate din lume. In micu am avutu ocasiuni mai multe sî in tiéra la noi a vedé esposetiuni, desi unele, cum suntu cele de agricultura, suntu cu totulu speciali.

Vediendu cinev'a baremu un'a de aceste speciali, séu vediendu un'a cum au fostu cea din Brasiovu dela 1862, sî póte face inchipuirea unei espositetiuni universali, cugetându-si ca la acestu'a este representatu totu ce póte produce omulu sî totu ce póte aflá omulu, lucruri mari sî mici.

Aru veni intrebarea, ca de óre ce noi românii n'amu fostu in o stare mai favoritóre in trecutu, pentru cá sa potemu desvoltá o industria de dimensiuni mai mari, este consultu, cá sa ne interesamu sî noi numai cá privitori din departare séu din apropiare ai esposetiunei, ori cá partasi cu putienulu nostru? Intrebarea acést'a ni o va respunde mai bine impregiurarea, ca la espusetiune este unu concertu de natiuni, cari prin productele loru dovedescu ca esistu pre lume, ca se interesédia de lume sî ca lumea inca este datóre a se interesá de popóre de acelea, cari prin vitalitatea loru dovedescu ca concurgu sî ele la prosperarea omenimei.

Impregiurarea acést'a dar' ne impune o datoria sî adeca datori'a de a nu lasá ocasiunile nefolosite si de a aratá lumei ca esistâmu sî ca ne interesâmu sî noi de prosperarea comuna a omenimei.

Considerându inse catatimea sî chiaru si cualitatea producteloru nóstre, sî asemenandule cu aceea ce se produce de Europ'a apuséna, ni s'aru poté obiectá, ca posibilulu nostru este atâtu de micu sî de neinsemnatu, incâtu nu merita a sî vorbì de densulu.

In privinti'a acést'a faptele ne au luatu armele argumentârei acestei'a din mâna de multu. Inca pre atunci pre cându industriasii români, póte mai multu din unu indemnu instinctivu, decâtu din o judecata dupa tóte legile rationamentului, au participatu la esposetiuni universali, s'au vediutu ca nu catatimea, ci cualitatea este datatóre de mesura sî apoi cualitatea cea buna a unoru producte póte sa si aiba léganulu seu sî acolo, unde trebuinti'a cea marginita, prin departarea locului séu prin alte impregiurâri nefavoritóre, nu a admisu immultirea cuantitativa. Noi, d. e. aici in Transilvani'a, gasimu meseriési, cari producu, sî in privinti'a utilitâtii sî a formei, manufacturi, lucruri fórte bune. Dara fiindu ca din caus'a unei comunicatiuni ingreunate, fia-care este restrinsu la unu cercu mai localu, asiá sî productele trebuiescu tiermurite dupa necessitatea cea tiermurita din unu tienutu.

Cându stâmu inse sî cugetâmu la o comunicatiune mai via, la o cunoscintia mai mare, mai latita séu mai reciproca, trebuie sa presupunemu ca sî in prinvinti'a catatimei manufacturele nóstre din tiéra s'aru aflá intr'o stare mai favorabile: ba productiunea in numeru mai mare aru contribui fórte multu sî la perfectiunarea cualitâtiei manufactureloru sî chiaru sî la perfectiunea instrumenteloru cu cari se producu manufacturele.

Cá sa vorbimu sî mai specialu trebuie sa ne aducemu aminte, ca in cetâti, de si pucini la numeru pâna acum, avemu ómeni, cari suntu in stare sa produca, unulu din un'a, altulu din alta meseria, câte ce-va. Si cá sa nu vorbimu totu déun'a de pielarii nostri d'aici din apropiare, din Porcesci, sa ne aducemu aminte de cojocarii nostri din Brasiovu, de pielari nostri (tabacari) din Fagarasiu, Orastie sî Alb'a-Iuli'a; la nici o intemplare inse nu trebuie dati uitârei curelarii nostri cei vestiti din Abrudu sî tienutu. Sa ne aducemu aminte de lemnarii nostri din pârtile Abrudului, cari potu rivalisá in lucrurile loru de lemnu la edificie mari sî mici cu ori sî cari maiestri din tiéra.

---

*) Noi, cari inca amu luatu parte, scimu ca colisiunea instantieloru a fostu caus'a statoririi principiului neacumulârei, incâtu asesorii consistoriali suntu referenti sî e de observatu, ca intrebarea s'a nascutu sî s'a desbatutu atunci cându erá sa se aléga senatulu strinsu bisericescu. R.

*) Este o mare calamitate pentru ómeni, ca ei in genere preferéza a lucrá dupa cum le dictéza intieleepciunea interesului particulariu, fia acel'a chiaru sî de natura ideale, sî nu dupa cum cere intielepciunea binelui comunu. De aceea institutiuni, cum suntu d. e. corpurile representative, ori-câtu de apte suntu pentru inaintarea binelui comunu, pre câtu tempu interesulu particulariu va jucá rolulu primu in trensele, voru fi numai espressiunea negativa a binelui comunu. R.

O intielegere comuna asiá dara, prin mijlocirea sî conlucrarea inteligintiei nóstre natiunale, aru poté avé acelu frumosu resultatu, ca chiaru sî acum cându industri'a la noi se afla inca intr'o stare primitiva, sa se arate lumei nu numai esistinti'a nóstra, dar' sî necesitatea de a fi spriginita esistinti'a nóstra. Lumei i este destulu de cunoscuta sórtea tieriloru nóstre sî déca ea va vedea, ca unu poporu cum este celu românu, pre lânga tóte obstaculele câte a avutu sa le invinga, totusi nu este asiá amortitu dupa cum lu crede lumea sî dupa cum vréu multi sa faca pre lume cá sa-lu créda, se va interesá de elu mai multu, va recunósce in trensulu unu capitalu mare de vitalitate in tóte ramurile sociali, carele ascépta numai momentulu, cá sa fia desgropatu sî radicatu din pressiunile trecutului, sî va produce insutitu sî immiitu mai multu decâtu pâna acum.

Pre lânga productele din meseriele susnatinse suntu de a se adauge sî productele crude din diferite ramuri ale economiei.

O energia dar', carea trebuie sa fia cu atâtu mai mare, cu câtu tempulu este inaintatu sî terminulu insciintiârei abiá mai este de vr'o dóua luni, aru avea acea urmare favorabile pentru noi, ca amu poté cuprinde unu locu onorificu sî noi românii din Transilvani'a sî din Ungari'a la fiitórea espusetiune.

Pentru orientarea cetitoriloru se da unele date despre esposeciunea universale. Premitemu inse din trecutu ca in diferite pârti ale tierei s'au formatu comissiuni espositiunale, cari stau in corespondintia cu comissiunea centrale a tierei din Pest'a sî prin acést'a cu comissiunea centrale din Vien'a. Pâna acum s'au facutu cunoscutu statutulu de organisatiune sî s'au espedatu la comissiunile din afara planulu edificiului espositiunei.

Dela 1 Maiu trebuie sa se faca cunoscutu pretensiunile de spatiu din partea tramitietoriloru, respective a comissiuniloru espositiunale; totu atunci sa se faca aratare din partea comissiuniloru esterne ce feliu de favoruri arata institutele de comunicatiune tramitietoriloru. Amendóue acestea au sa se faca la directiunea generale centrale a espusitiunei, séu dupa cum audîmu comissiunei centrale din Pest'a.

La 1 Iuliu se voru incunosciintiá comissiunile esterne despre impartirea definitiva a spatiului. Totu cu acel'asi datu este sî terminulu celu de pre urma pentru insciitiârile espunatoriloru la respectivele comissiuni si publicarea tuturoru favoruriloru castigate din institutele de comunicatiune pentru espedarea obiecteloru.

De o camdata ne marginimu pre lânga datele acestea, reservându-ne dreptulu de a dá sî alte amenunte despre pregatirile de lipsa la espuseciune.

Dé Ddieu cá vocea nóstra sa nu resune in pustia, sî de sî ne tredimu ce-va cam târdiu, sa potemu face aceea ce se cere imperiosu dela noi.

Cuventu normativu vomu poté vorbí inse dupa resultatulu conferintiei anunciate sî dupa eventual'a interesare a publicului românu de esposeciunea si in alte pârti, cari nu mai cadu in sfer'a locale a nóstra.

Evenemințe politice.

Compromisulu intre majoritatea sî minoritatea dietei pestane este paralisatu cu totulu, ne vrendu minoritatea sa primésca cá pre viitoriu sa dureze mandatulu deputatiloru alesi câte cinci ani.

Tóte scirile cele-lalte despre certele partideloru, despre Kossuth sî despre ce dîcu diuariele straine suntu frumóse la cetire inse folosu practicu nu au. Ungurii chiaru sî in cért'a de fatia nu perdu nimic'a din supremati'a loru, sî româniloru sî altoru natiunalitâti, nu le remâne alt'a, decâtu a cugetá la modulu cum sa procéda cá sa-si elupte o pusetiune mai buna in statu.

Passivistii nostri potu luá lectiuni bune sî próspete din Boemi'a. Alegerile dietali, amu amintitu sî cu alta ocasiune, suntuací agitate. Cechii cauta din tóte poterile sa ocupe locurile de deputati cu ómeni de partid'a loru. In cercurile loru, unde aveau temerea de proprietarii cei mari, se formara deputatiuni in mass'a sî mergeau la densii sa-i róge sa voteze cu ei. Fiindu unii dintre proprietarii mari de partid'a nemtiasca, se temura ca rugârile aceste in mass'a voru insuflá respectu multoru proprietari mari sî asiá au recursu dupa ajutoriu militariu. Din Prag'a au si plecatu mai multe despartieminte militarie in tienuturi de acele, unde se facura deputatiuni cá cele de mai susu sî „deputatiloru“ li se incuartiréza soldati. Indignatiunea este mare intre cechi. Ei au alergatu pâna la tronu sî s'au plânsu contr'a pressiunei acestei estraordinarie, inse cu tóte aceste ei lucra inainte pentru cá sa-si asigure cercurile electorale pentru dieta.

Din Franci'a se scrie la „Times“ ca comunistii nu au perdutu din terenu in ceste 8 luni din urma. Momentanu, dice corespondintele, — tiér'a nu are incredere in nici o partida sî in nici unu representante alu unei partide. Despre Napoleonu III dîcu francesii ca e pré betrânu, fiiulu seu e pré teneru (de siese-spre-diece ani, R.), Thiers e pré egoistu, cei-lalti legitimisti sî orleanisti pré inchisi sî Gambett'a pré intr'o urechia. Franci'a speréza ca o revolutiune nóua de comunisti aru infricá tóte partidele cele vechi sî aru face cá sa se radice póte unu geniu nou spre salvarea patriei.

In Germani'a s'a serbatu diu'a nascerei imperatului sî cu acest'a s'au incheiatu partea cea de bucuria a politicei. Partea scriósa carea este cea mai obicinuita in tóte staturile se continua in miscârile religióse politice. Principele Bismarck a seceratu sî pre terenulu acest'a frumosi lauri, pasindu cu multa resolutiune in contr'a uneltiriloru ultr'a-montane. Care va fi sfersitulu luptei acestei nóue ni va aratá venitoriulu. Pâna acum vedemu ca puterea politica a Papei cá suveranu lumescu e derimata sî unic'a putere lumésca, Franci'a, carea l'aru fi repusu in pusetiunea perduta, astadi nu póte face nimic'a. Lupt'a inceputa póte avé asiá dara finitulu luptei din Angli'a pre tempulu reginei Elisabet'a.

Din Romani'a scire mai importanta decâtu prelungirea sessiunei cameriloru inca cu 15 dile nu avemu decâtu votarea in camera a unui proiectu de lege conformu cârui junctiunea drumuriloru de feru române are sa se faca cu cele austro-ungurescí pre la Vercerova, Vulcanu, Oituzu sî Iticani.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a de sér'a din 16 Martiu.

Se continua referat'a comissiunei petitiunarie.

Petitiunea orasiului Neoplantea pentru ordonarea unei investigatiuni contr'a comitelui supremu de acolo, din causa ca acest'a a facutu óre-cari dispositiuni cu privintia la ovatiunea adusa lui Miletici, o recomanda comissiunea petitiunaria a se transpune ministrului de interne. — Maximovics nu consimte cu acést'a, câci din respunsulu ministrului de interne la o interpelatiune se vede ca elu n'are de cugetu a mai intreprinde ce-va in afacerea acést'a. Vorbitoriulu cere pertractarea petitiunei. — Petitiunea, de mai multe cóle, in care se repetiescu plansorile produse mai inainte in interpelatiuni, se cetesce. Maximovics ia iérasi dupa aceea cuventulu. Elu se incérca a preface starea lucrului, asiá dupa cum o representase ministrulu de interne in respunsulu la interpelatiunea amintita si combate cu deosebire afirmarea, ca cu ocasiunea ovatiunei aduse lui Miletics s'aru fi cantatu o himna, in care s'aru fi calumniatu natiunea magiara. Vorbitoriulu cetesce, pentru de a defirmá acea afirmare, o traducere, dupa cum spune elu, autentica, adeca din cuventu in cuventu, a cântecului. Tecstulu, continua vorbitoriulu, nu contiene nici unu cuventu batjocoritoriu, póte me- melodi'a? Cu concessiunea inaltei case voiu cântá melodi'a. (Ilaritate la steng'a, strigâri de mania la drépt'a). Presiedintele: provocu pre dlu deputatu

FOISIÓRA.

Datenile la immormentarea mortiloru din vechime pâna in tempurile nóstre.

(urmare).

Romanii credeau ca sufletulu omului trebuie nemidilocitu sa iésa pre gura, de aceea amicii cei mai deaprópe se incercau a-lu prinde séu totu séu sî numai in parte-si a-lu tiené de suvenire. Acést'a o numeau ei spiritum excipere sî credeau ca intr'adeveru e sî possibile. Asiá cetimu la Cic. Ver. V. 45. Matres miserae pernoctabant ad ostium carceris, ab extremo amplexu liberorum exclusae, qui nihil orabant, nisi ut filiorum extremum spiritum excipere sibi liceret.

Ceremoniele **evreiloru** la inmormentâri au o deosebire esentiala de cele ale popóreloru enumerate pâna ací. Ceea çe provine de acolo, ca densii suntu unic'a natiune din vechime, care a adoratu unu Ddieu; acésta impregiarare a trebuitu sa aiba o influintia insemnata sî asupr'a modului cum sa se tractedie mortii. La ei inca erá in usu acea datina frumósa cá unulu óre-care sa inchida ochii celui adormitu. Dupa aceea corpulu se infasiá cu panseturi anguste iéra fati'a cu o batista.

Inbalsamarea, ce nu se facea, decâtu la persóne avute, erá numai esterna. Rudele insociau séu duceau mortulu pâna la grópa. In tempurile patriarchali se astrucau cadavrele, din contra in scrierile profetiloru din test. nou se amintesce despre ardere, cá de unu ce generalu *). Femeile plangatórie nu erau necunoscute la evrei. Ieremi'a 9. 11, 18, dîce: „Aceste dîce dlu poteriloru, chiamati pre cele ce plângu, sî sa vina, sî câtra cele intielepte tramiteti, si sa respunda si sa plânga pentru voi, si sa slobóda ochii vostri lacremi, si genele vóstre sa curga apa.“ Dealtmintrea, iudeii cei vechi, pre cadavrele omenesci le tieneau de necurate, precum si cei ce se atingeau séu se apropiau numai de ele, asemenea sî vasele ce se aflau descoperite in casa, siepte dile se considerau de necurate. De ací se póte splicá ca inmormentarea la ei au trebuitu sa se faca, pre câtu s'a potutu ingraba, si ca progadiele (cintirimele) au trebuitu sa fia departe de locuintiele celoru vii.

Evreii moderni se abatu in multe, in ceea ce privesce ceremoniele funebrali, dela vechii loru strabuni.

Protoparintii vechi ai **germaniloru** de astadi, mortulu si-lu inchipuiau cá pre o persóna ce caletoresce incóce si incolo pre unu calu cu trei picióre sî care-si cauta préd'a sea. In tempurile vechi ei immormentau pre cei morti, pâna ce au invetiatu usulu de ardere (probabile dela popórele slavice) care usu pre tempulu scriitoriului romanu Tacitu (100 d. Ch) se pare ca a eschisu cu totulu inmormentarea. Tacitu scrie ca la inmormentâri nu domniá nici o pompa, afara numai ca corpurile ómeniloru mai destinsi se ardeau cu anumite specii de lemne rari. Pre rogu nu aruncau aróme séu specierii pretióse la fia-care inse i puneau armele, la câte unulu inca si calulu.

Mormentele se formau din glie. Radicarea de morminte le erá urgisita cá un'a ce póte sa ingreuedie mortulu. Ei plangeau sî se tanguiau putienu, dara jeleau indelungatu. Popórele germane nu cunosceau vre-o adorare impreunata cu servitiu ddiescu pentru sufletele celoru adormiti, cu tóte ca densii credeau intru o viétia dupa mórte, sî amesuratu modului loru de viétia, sperau ca inainte de tóte dincolo voru bea bere pretiósa. — Herulii, — unu ramu germanicu, ce locuiá la marea ostica, pre betrâni, cându deveneau debili, cu contielegerea loru i omoreau si dupa aceea i ardeau. Totu astfeliu domniá la densii sî aceea datina barbara, cá femeile sa se sugrume la gróp'a barbatului, in semnu ca nici la mórte nu se despartu de densulu.

Petru-Petrescu.

(Va urmá.)

---

*) Semnele prin cari 'si manifestau dorerea pentru mortii loru erau: 1. tunderea perului sî a barbei; 2. imbracarea unui vestmentu de doliu; 3. taieturi sî vulnerâri in corpu, ceea ce Moise a opritu. Elu dîce in cartea III, c. 19. v. 28: „sî taieturi pentru sufletu sa nu faceti in trupulu vostru si slove impunse sa nu faceti intru voi“; 4. 'si puneau cenusia pre capu cá grecii; 5 invelirea falcii inferiore sî a 6. sferticarea vestminteloru. —

Moise, Samuile sî Ieremi'a pomenescu sî de nisce prândiuri, ce le dau némurile mai deaprópe aducendu in cas'a mortului mancâri sî beuturi, cá sa-i mangaie.

a pastrá demnitatea casei in care se afla! (Aplausu la drépt'a). — Maximovics 'si continua inse cuventarea si imputa ministrului ca la denumirea comitelui supremu n'a observatu dispusetiunea legei de natiunalitâti, denumindu de comite supr. pentru Neoplantea pre unu ne-serbu.

La desbaterea despre afacerea acést'a, care cuprinde totu cel'a-laltu tempu alu acestei siedintie, iau parte Irányi, Tancsics, Madarasz, K. Tisza si alti. Mai suntu inca multi vorbitori insinuati. Incheierea desbaterei se amana pre siedinti'a de Sambata, cându se voru pertractá iérasi petitiuni.

In siedinti'a din 18 Martiu a casei deputatiloru se cetesce si autentica mai intâiu protocolulu. Mai multi deputati asternu petitiuni, cari se transpunu comissiunei petitiunarie. — Se facu mai multe interpelatiuni de interesu particulariu câtra ministrulu de instructiune, si se ascerne unu proiectu de resolutiune in afacerea Ludoviceului din partea deputatului G. Varady, care dupa tiparire se va distribuí deputatiloru. Ign. Hajdu ascerne in numele comitetului de petitiuni a 60-a lista despre petitiunile pertractate de acelu comitetu. List'a se va pune pre Sambata la ordinea dilei.

Referintele comitetului economicu P. Térey ascerne raportulu numitului comitetu despre bugetulu casei preliminatu pre lun'a Martiu. Sum'a preliminata face 83,046 fl. — Dupa câte-va objectiuni din partea unoru deputati cas'a incuviintiéza sum'a preliminata. — La ordinea dilei sta alegerea comitetului de 15 pentru desbaterea procedurei penale provisorie. Partid'a deakista votara pentru o lista pre care erau 10 membri dela drépt'a, 4 dela steng'a si 1 dela steng'a estrema. Resultatulu se va comunicá mai târdiu. —

Urméza la ordinea dilei novel'a de alegere. La acestu obiectu vorbescu in siedinti'a de ástadi E. Matolay, K. Ghyczy, T. Plachy si B. Orbán. G. Várady dice: Acestu titlu (dupa cum se scie numai titlulu s'a cetitu) e primulu siantiu, prin care majoritatea voiesce a ajunge la legea de alegere, inse luptacii stengei suntu gat'a si voru fi cu securitate, de-si nu asiá de nefericiti, totusi asiá de nestramutaveri, cá acea garda care morì inse nu se predà.

In siedinti'a de

Sér'a

se continua desbaterea despre titlulu novelei de alegere. Intre altii cari vorbescu dice Ar. Máttyus ca elu e convinsu ca procederea stengei va produce unu efectu bunu in tiéra. Afirmarea ca creditulu tierei patimasce sub desbaterile aceste, e nefundata.

Creditulu unei tieri patimesce spre e. cându constitutionalismulu e in periculu. In Ungari'a nu e casulu acest'a ci celu multu déca suntu periclitate interesele de partida ale dreptei; acést'a periclitare e inse identica cu confirmarea drepturiloru poporului etc. — Presiedintele provóca de nou pre vorbitoriu a vorbí la obiectu, acest'a inse continua a vorbí despre totu feliulu de lucruri si incheia cu dechiararea ca nu acceptéza titlulu.

Incheierea siedintiei la 8 óre.

De sub siétr'a Pintei Martiu 1872.

De unu tempu incóce aparura mai multi articuli in „Federatiunea", cu deosebire in nr. 124 din anulu trecutu si in nrii 14—17 din an. cur. Acesti articli se ocupa cu multe unele altele, legiuite si nelegiuite, cari s'aru fi comisu de câtra mai multi barbati inteligenti din cerculu Laposiului ungurescu, români si magiari. Articulu pórta subscrierea, „mai multi români," altu iéra numai, „mai multi" si apoi in fine „mai multi representanti municipali din Solnoculu interióre." Aruncându cine-va o scurta si fugitiva privire preste disii articuli, castiga numai decâtu convingerea ca acelea declamatiuni patetice au esitu numai din un'a si aceeasi fabrica, cu contielegerea celu multu a loru 4—5 persóne. —

Autorii, respective autorulu articlului si articliloru si vérsa veninulu, mai cu séma in articlulu din nr. 14 alu „Fed.," si asupr'a preotimei si poporului de rel. gr. or. din cerculu Lapusiului ung. mangindu pre aceea si pre acest'a intr'unu gradu pre lesne lucru disu nemeritatu.

Este unu ce deplorabilu, dar' cu dorere trebuie sa dicemu unu tristu adeveru, cându vedemu, cându audimu, cându cetimu, cu unu cuveutu cându in tóte impregiurarile damu numai si numai de trist'a esperintia, ca unii din fratii nostri cei de unu sange, dar' de confessiune gr. cat. se credu in tóte intreprinderile loru nu numai indreptâtiti dara si infalibili; totu ce lucrédia ei pretindu cá sa tréca inaintea lumei de adeveratu si cine nu urmédia vointiei loru absolute, este tradatoriu si vendiatoriu si câte tóte altele.

Din esperinti'a cea trista venimu la acea credintia ca acei ce striga mai multu natiunalitate, libertate, si alte cuvinte frumóse in adunari si prin diurnale, suntu adeveratii tradatori, dupa cum au ei impertinenti'a de a titulá pre ómenii cei mai onorabili. —

Dar' sa nu antecipâmu ci sa mergemu pre rendu, asiá dupa cum s'au desvoltatu lucrurile, ce ne indémna la reflectarea acestoru pucine cuvinte. Inainte de tóte sa punemu intrebarea celoru „mai multi români," cari ati scrisu in nr. 124 alu „Fed." din anulu trecutu, ca numai din dvóstra se compune inteligenti'a cercului Lapusiului ung.; mai incolo fostati convinsi despre ilegalitatile stimat. jude procesuale Alesandsu Molnár si in fine fostu-ati departe si straini de interesulu materiale precum ve laudati? si déca ati fostu tóte acestea, pentru ce vati multiamitu numai cu diuaristic'a, pentru ce nu insistati cá ilegalitâtile sa se pedepsésca pre calea sea? —

Unu lucru de capetenia vilu amu trecutu cu vederea si adeca ca erá o detoria pentru dvóstra, cá nedreptâtile mentiunatului jude procesuale sa ni le fiti descoperitu nóue tuturoru, cari prin chiamarea nóstra eramu interesati ale cunósce. Déca urmati asiá atunci cu totii potému intrevení pentru sterpirea loru. Ce ati facutu inse dvóstra? Ati aprinsu foculu prin unu lucru nerumegatu, câci cá venetici ce sunteti in acestu cercu ce ve pésa? Mâne, poimâne, nemai placându-ve aci, ve luati catrafusele si ve duceti, iéra noi remânemu aci in locu, cá sa stingemu foculu séu sa ardemu si sa ne pagubimu. Dvóstra ati tractatu chiaru si pre barbatii cei stimati, cari au lucratu si lucra pentru binele poporului cu neincrederea si adeca pre stim. d. Gavrilu Manu, care de presentu se afla in Deesiu advocatu si carele órecându si a redicatu vocea sea in senatulu imperiale in interesulu poporului; asemenea este d. And. Francu, carele inca jertfesce multu pentru natiunea sea. Ambii acesti'a, pentru ca nu v'au potutu impliní dorinti'a, a trebuitu tractati dupa cum amu disu, cu neincredere, care neincredere v'ati nediuitu sa o latiti si respanditi in poporu in ajunulu restaurationiloru municipali, ce avura locu in ultimele dile ale lunei lui Dec. a an. trecutu.

Pâna cându nu veti dovedí prin acte ilegalitâtile judelui proces. Molnár si pâna cându nu veti potea desvoltá prin fapte portarea cea nenatiunala din partea dloru Maniu si Francu, ve denegamu totu dreptulu de a ve gerá cá nisce credinciosi români si patrioti, pentruca n'ati votatu pentru judele proces. Molnár. Si cá sa venimu la chiei'a cestiunei, ve punemu simplu intrebarea, ca óre dvóstra pentru cine ati votatu; si din convingere curata ati votatu? Inainte de tóte candidatulu dvóstra Csiszér Iános inca nu este românu si apoi pentru candidatulu nostru sciti bine ca a votatu si protopopulu gr. cat. din Deesiu, carele este de o parte omu inteliginte, omu betrânu si onestu si despre carele nu veti voì a dice ca a votatu din lacomia. Dvóstra sustieneti ca preotii gr. or. au fostu corupti. Inse acesti preoti suntu cu multu mai avuti si mai firmi in caracteru, decâtu sa se demita la fapte asiá urite. Si de aceea densii nici nu se potu asemená cu ómeni de acei'a din compani'a dvóstra, cari spunu ei insisi ca in 19 Febr. a. c. au participatu la o conferintia a partidei guvernamentale, unde au subscrisu cu propri'a sea mâna sustienerea principieloru enunciate acolo, pentru care fapta li s'au si datu amâna 50 fl. v. a. Intemplarea acést'a o au marturisitu respectivulu insusi cu tóte ca noi despretiuimu si o calificâmu de o fabula si de o calomnia escugetata.

Asiá daru unde suntu cei ce si vendu natiunea pentru unu blidu de linte? séu se vinde si se cumpera natiuni si popóre cu sugari, dupa cum ati sustienutu, despre noi séu cu bani dupa cum enarati voi ca vi s'au oferitu. Si fiinduca e vorb'a tocmai de sugari, apoi acei ce cu ori si ce pretiu voiéu cá sa fia conducatorii româniloru cu ocasiunea alegeriloru municipale in opidulu Déesiu, trebuiéu sa se informedie mai bine. Atunci aru fi aflatu ca protopopului gr. or. cu ocasiunea aceea i s'a presentatu din partea dlui Samuilu Ujfalvi jun. o sugara, carea inse protopopulu, de si erá convinsu ca i se ofera numai din amicabilitate, totusi o a refusatu. Asiá dara departe de a se corumpe preotii gr. or., ei in momentele cele serióse nici daruri amicabile nu au vrutu sa primésca, cá prin acést'a sa fia nesce esemple vii si tari inaintea poporului. Tóte cele aruncate asupr'a preotiloru gr. or. nu suntu altu ce-va, decâtu nisce esclamatiuni de consciintia rea tata de aceloru, dorere, români, cari nu potu vedé, cari nu potu suferí pre românii gr. or. Si cu ocasiunea acést'a acestoru ómeni le amu recomendá cá ei sa se vindece pre sine insisi. Câci de unde dorerea ce o manifestédia dloru in „Federatiune? Cându aru voi sa marturisésca adeverulu, atunci ei aru trebui sa dica: nóua nu ne place alesulu Alesandru Molnar, pentru ca este omu nepartinitoriu, omu care scie castigá prin semtiulu seu de dreptate increderea tuturoru ómeniloru de omenia si nóua ne aru fi placutu sa alegemu unu renegatu românu séu si unguru, dara unu omu cu carele sa fimu potutu persecutá pre preoti gr. or. si sa-i necajésca in tóte afacerile loru. Multiamita inse semtiului celui bunu alu majoritâtiei electorale si conducerei celei intielepte din partea presiedintelui comitetului comitatense Carolu de Torm'a, ca lucrurile au esitu altu feliu, au esitu de asiá incâtu sperâmu ca poporulu din tienutulu nostru, fâra deosebire natiunale séu confesiunale va fi multiamitu, cu esceptiunea se intielege a aceloru doi, trei séu si cinci cari cum inchidu ochii, nu visadia altu ce-va decâtu de pap'a si de sant'a unire.

Mai multi români inteliginti gr. or.
si gr. cat. de sub siétr'a Pintei.

Respunsu.

Resinari, 16/28 Martiu 1872.

> De nu-ti cunoscému vocea credému ca esci unu — scriitoriu platitu de comitetulu societâtiei de pastrare si imprumutu din Resînari.

In numerulu 21 alu „Tel. Rom." comitetulu societâtiei de pastrare si imprumutu de aici esprima nemultiamirea fatia cu conclusulu sinodului parochialu „ca banii fondului scolariu aflatori la acésta societate numai decâtu sa se radice", si imputa comissiunei care au propusu acést'a, ca au lucratu din ura si invidia cu scopu de a nimicí societatea loru. —

Comissiunea avendu in vedere ca natiunile cele culte fondurile scolare si bisericesci le asigura pre realitâti séu in obligatiuni de statu, insa nu pre creditulu celu schimbaciosu alu societâtiloru de pastratu, cari dau bani imprumutu pre politia, au propusu sinodului parochialu, cá fondulu scólei elocatu la societatea de pastrare si imprumutu de aici, de nu voru voí singuratecii ei membri sa-i intabuledie pre ipotece sigure, sa se incasedie si sa se administredie dupa conclusulu sinodului din anulu 1871. (Telegr. Rom." nr. 15, 1872).

Déca sinodulu, la care au participatu aprópe 200 membri, a modificatu propunerea acést'a si a decisu „cá banii fondului scolariu numai decâtu sa se radice dela societatea de pastrare si imprumutu de aici" nu pórta comissiunea nici o vina, prin urmare asertele, si imputârile cari i s'au facutu din partea comitetului societâtiei suntu false, nefundate si nedrepte.

Noi dorimu din anima prosperarea societâtiloru concessiunate in genere, deosebi inse a asociatiuniloru nóstre natiunale, prin urmare si a societâtiei nóstre locale de pastrare si imprumutu, déca acestea asociatiuni corespundu giurstâriloru, si representantii loru suntu demni de increderea publicului. Caus'a ca societatea de pastrare si imprumutu din Resinari nu se inmultiesce, ba din contra se imputiena, fiindu ca in presentu precum audimu au scadiutu numerulu membriloru la 17 este, ca-i lipsesce un'a din susu numeratele conditiuni de viétia.

Mai incolo dice acestu comitetu, ca compatimesce pre acei ómeni, cari au o ideia confusa despre spriginulu si ajutoriulu, ce suntu datori prin sciinti'a si pracs'a loru comunei in care s'au nascutu si in care traiescu, inse nu facu alt'a decâtu critica, si in fine doresce susu memoratulu comitetu cá sa ferésca Ddieu de asemenea patrioti.

Noi cunóscemu ca espressiunea acést'a tientesce asupr'a unui barbatu care se afla in comun'a nóstra, si atât'a cu sciinti'a câtu si cu portarea sea esceléza intre noi. Este adeveratu ca a criticatu de mai multe ori in foile publice nu numai lucrârile nóstre comunali, dara si ale regimului; a criticá insemnéda a judecá si spre a judecá acestea se cere sciintia, pre carea ignorat'a arogantia nu o posiede. Acestu barbatu in privinti'a materiale si spirituale independente, ne-a provocatu de mai multe ori, cá sa nu mai suferimu batâile cu pietri care le seversiescu junii in multe dumineci sî serbatori pre strade spre scandalulu ómeniloru culti; ne-a indemnatu a cladí din venitulu celu mare, care-'lu are cass'a comunale, câli pre teritoriulu Resînariului, pentru cá conlocuitorii nostri sa nu mai fia siliti a-si aduce lemnele din paduri in desagi pre cai sî a scóte gunoiulu la multe locuri totu pre cai in saci sî desagi, cu daun'a economiei rurale. Au provocatu pre representantii comunali sa nu risipésca venitulu comunei pre procese nefundate. Au imputatu deregatoriei sî inspectorelui cercualu ca nu se padiescu ordinatiunile privitóre la cladirea caseloru, ce aru infrumsetiá comun'a, sî aru mediloci stingerea aprinderiloru mai usioru. Au aretatu greutâtile, cari le are poporulu tieranu prin incuartirarea militiei pre sate sî au trasu atentiunea regimului intr'acolo, ca aru fi cu scopu de a zidí casarme cu spesele statului. — Au aretatu deregatorieloru mai inalte abusurile comise la conscrierea sî esecutarea dârei in comuna sî a cerutu pedepsirea loru. — Au aretatu daunele ce le potu comite notarii comunali corupti, sî detorinti'a deregatorieloru mai inalte, de a-i suspendá pâna nu se sfarsiesce cercetarea criminale, care in tempurile de acum póte durá cu anii. — Au descrisu starea cea ticalósa a câlei dela Câneni pâna la Râmnicu sî Pitesti, care impedeca negotiulu ce-lu facu Resînarenii cu lân'a sî alte producte crude, si-au esprimatu dorinti'a, cá ministrulu de negotiu sa midilocésca la regimulu Romaniei repararea acestoru câli. — Au infruntatu starea cea deplorabile a justitiei sî administratiunei din Transilvani'a sî au esprimatu asteptarea, ca regimulu la judecatoriele cele nóue va numí de judecatori juristi de acei'a cari posedu sî virtutea morala spre a-si impliní datorinti'a oficiului seu (acestea tóte se potu vedé in „Herm. Ztg.“ sub rubric'a Resînari). — Ne-au spusu in sinodu ca adeverat'a religiune nu sta numai in mergerea la biserica Duminec'a sî serbatórea, séu in postu mancandu numai pâne séu mamaliga cu leguma, ci mai multu in implinirea celoru 10 porunci ddieesci sî a invetiaturiloru, cari ni le-a datu Mantuitoriulu nostru Iisusu Christosu. — Ne-au proiectatu inchiderea sî regularea cimiteriului. — Ne-au propusu infiintiarea unei scóle practice pentru meseriasi (se póte cetí in „Hrm. Ztg.“ nrii 111 sî 150 din 1870, precum sî in „Tel. Rom.“ nr. 12, 1872). — Ne-au aretatu calea pre care sa ne administrâmu averea nóstra bisericésca sî scolara. Tacemu cele-lalte multe povetie carele au datu totu fâra nici o plata singuraticiloru locuitori din comuna, cari in necasurile loru in trebi judecatoresci, administrative, finantiale sî bisericesci mai in tóta dîu'a iau deschisu usi'a. —

Aru fi de doritu de s'aru aflá in cele mai multe comune romanesci asemenea barbati devotati interesului publicu pentru ca atunci cultur'a sî moralitatea poporului nostru aru stá pre alta trépta cu multu mai inalta decâtu este acum'a. —

Noi din parte-ne dorimu mai incolo, cá sa ne ferésca Ddieu de functiunari cari nu-si implinescu chiamarea; de notari comunali desfrânati; de colectori de dare, cari tragu dela contribuenti mai multu decâtu este prescrisu; de preoti cari credu a fi infalibili, sî in locu de a predicá moralitatea, umbla in mediulu noptiei prin comuna cu lautari, conturbandu somnulu locuitoriloru. — Mai dorimu inca sa ne ferésca Ddieu sî de alte rele, care potu depravá comun'a pentru dieci de ani.

In fine fiindu ca comissiunea alésa de sinodu pentru revederea acteloru sî a computului, nu au facutu alt'a decâtu au adusu la cunoscinti'a sinodului cele aflate, prin urmare nu au judecatu pre nici unu preotu la mórte, cu atâtu mai putienu pre celu mai alesu alu comunei, carele dupe dîs'a comitetului póte fi sî alu clerului nostru preste totu, pentru ca noi aici pre unu asiá preotu nici nu-'lu cunóscemu de nu cum-va scriitoriulu susu memoratei corespondintie crede a fi densulu acel'a.

Membrii comissiunei alésa de
sinodulu parochialu.

Protocolulu

primei adunâri generale a reuniunei invetiatoriloru de religea gr. or. din tienutulu Sabiiului tienuta in 10 Martiu st. v. 1872.

(fine.)

Dupa multe desbateri pro sî contr'a, adunarea primesce propunerea Par. D. Contianu: . . . . „cá adeca, anulu de plata pentru membrii ord. ai Reun. sa se incépa cu 1 Ianuariu 1872 sî plat'a sa se efeptuieze pâna la II a adunare generala.

Finindu-si comissiunea de scrutinarea voturiloru pentru alegerea comitetului diriginte lucrarea sea, revine in sal'a de adunare sî prin raportoriulu seu, invetiat. Petru Bancila anuntia adunarei, ca alegerea s'a facutu in cea mai buna ordine, aflandu-se atâtea sieduli câti membri votanti au fostu sî ca numerându-se voturile, — urmatorii dd. au intrunitu maioritatea voturiloru sî anume: Presied. I. Romanu, vice pres. Mih. Stoic'a, notariu I. Metiu, casieriu Georgiu Pop'a, controloru I. Necsi'a sî membri P. Bancila sî Nicolau Toparcianu. Adunarea, la audirea acestoru nume, erumpe in aplause.

Se pune la ordine fipsarea dilei sî locului pentru a II-a adunare generala a Reuniunei sî la propunerea invetiat. P. Bancila se decide: „ca a II-a adunare generala sa se intrunésca cu conferintiele invetiat. de vér'a urmatóre la dîu'a hotârita in conferintiele invetiat. din Protopopiatele I-lea sî II-lea alu Sibiiului sî alu Mercurei din anulu trecutu sî loculu sa fia Sibiiulu.

Dlu presied. I. Romanu propune: „ca pâna la a II-a adunare gen. a Reuniunei respective pâna la conf. invetiat. de vér'a urmâtóre membrii Reuniunei sa lucre desertatiuni asupr'a unoru obiecte tâietóre in sfer'a invetiamentului elementariu sî anume asupr'a obiecteloru: „Gramat. germâna de I. Dorc'a, Cartea de cetire de I. Popescu sî stat. provisariu de scóle.“

Iuvei. I. Metiu propune: „ca sa se aléga acei membrii cari sa fia indatorati a lucrá asupr'a acestoru teme. —

Acést'a propunere combatuta de P. Bancila punendu-se la votu: cade.

In urma urmatorii invet. se ingajéza bene-voli a vení la a II-a adunare gen. cu operate gat'a, sî anume: Direct. I. Romanu asupr'a stat. prov. de scóle, I. Metiu sî Mih. Stoic'a asupr'a Gramat. germ. de I. Dorc'a sî P. Bancila asupr'a cârtiei de cetire a I. Popescu.

La propunerea invetiatoriului P. Bancila — „adunarea esprima cea mai profunda multiamita atâtu Ven. Senatu scol. pentru intârirea statuteloru acestei Reuniuni câtu sî Ven. D. Protop. sî Prof. I. Popescu pentru ostenelele ce a avutu cá organu alu Ven. Senatu scol. fatia cu Reuniunea in caus'a statuteloru acestei-a câtu sî pentru participarea la acést'a adunare.

Totu la propunerea invet. P. Bancila adunarea decide: „ca sa se publice tóte lucrârile acestei Reuniuni prin fói'a „Tel. Rom.“ precum sî ca cuventarea de deschidere a Presiedintelui acestei adunâri, dupa publicarea ei, sa se pastreze in archivulu Reuniunei.

Se insarcinéza comitetulu diriginte cá sa faca unu Apelu prin Jurnale câtra toti Românii pentru spriginirea Reuniunei.

Pres. I. Romanu aduce la cunoscinti'a adunarei ca invetiatorii gr. or. din tînutulu Fagarasiulu prin unu apelu in „Tel. Rom.“ invita pre toti Românii la o festivitate pre Sambat'a lui Lazaru a. c. la mormentulu marelui dascalu George Lazaru in Avrigu, unde acesti'a vréu a se constituí intr'o Reuniune.

Deci intreba pre adunare, déca vrea a participá prin representantii sei la acea festivitate?

Adunarea dupa o desbatere seriósa, la propunerea invet. P. Bancila conclude: „ca de sî consimte cu ide'a invetiatoriloru gr. or. din tienutulu Fagarasiului sî doresce din inima participarea la acea festivitate, dara avendu in vedere neoportunitatea timpului insarcinédia pre comitetulu seu diriginte, cá sa se adreseze catra acei dd. invetiat., rogându-i pentru amanarea acelei festivitâti pâna la unu timpu mai oportunu.“

Presied. I. Romanu incheiandu siedinti'a sî esprima bucuri'a pentru ca invetiatorii au luatu parte intr'unu numeru asiá de frumosu la acést'a adunare sî multiamindu-le, le recomenda, cá fia-care sa-si implinésca cu scumpatate ingajamentale sale fatia cu promovarea causei sante a Reuniunei.

In urma, dlu Protop. sî prof. I. Popescu prin o cuventare, aretându invetiatoriloru folósele cele mari, ce resulta din astfeliu de intruniri, i imbarbatéza, cá sa lucre fia-care din respoteri pentru promovarea intereseloru Rauuiunei.

Ioanu Romanu,
presiedinte.

Ioanu Metiu,
not. adunarei.

Varietâti.

⁂ Prussi'a (Bismarck) se ocupa cu unu proiectu de o conventiune postala pentru tóta lumea. Realisându-se proiectulu acest'a aru poté omulu tramite ori unde pre fati'a pamentului, unde esista poste, o epistola cu o marca de 9 cruceri.

Concursu.

Intru intielesulu in. ordinatiuni consistoriale din 16 Octomvre 1871 nr. 833 se escrie concursu pâna in 23 de dîle Aprile, adeca dîu'a S. Georgiu 1872 pentru ocuparea duplului oficiu de capelanu, totu odata sî invetiatoriu confessionalu lânga betrânulu parochu Zinovie Hodosiu in Iclandulu-mare Cottulu Turdei.

Emolumintele:

a) din canonic'a portiune 10 juguri de pamentu aratoriu sî fenatiu;

b) cuartiru naturalu, sî grâdina de legumi;

c) dela 160 familii a 3-a parte din veniturile stolari;

d) 140 fl. v. a. salariulu invetiatorescu.

Pre lânga conditiunea ca, déca primitulu va avea purtâri morale bune, sî vá corespunde duplului seu oficiu, dupa mórtea betrânului parochu va avea intaietate intre concurentii la parochie.

Concurintele va avea a-si asterne documentele despre aptitudinea sea in duplulu oficiu, videmate de venerabilulu Consistoriu archidiecesanu, respectivului domnu prototopresbiteru Parteniu Trombitasiu de Betlénu in Muresiu Osiorheiu, pâna la terminulu prefiptu, cându se va tiené sî alegerea, datu in Iclandulu-mare 15 Martiu 1872.

cu invoirea respectivului domnu protopresb.
comitetulu parochialu prin notariulu
(3—3) Sorianu.

Concursu.

In sensulu indur. ordinatiuni alu prévenerabilului Consistoriu archidiecesanu dto 24 Fauru a. c. nr. cons. 177. Concursulu publicatu pentru a 2-a vacante statiune de parochu in comun'a Vinerea (Felkenyér) publicatu in „Telegr. Rom.“ nr. 5, 6, sî 8 anulu cur. cu acést'a se prelungesce pâna la 31 Martiu 1872 st. v. cu acestu adaosu precum ca, emolumentele preotiesci pre an. 1872 suntu acele publicate in amintitulu concursu — iéra dela 1 Ianuariu 1873 incolo — salariu anualu este statoritu 400 fl. v. a. din cass'a alodiale. Cei ce dorescu a mai concurá pentru acésta statiune preotiésca sa-si indrepte petitiunile sele in sensulu Statutului organicu la scaunulu protopopescu alu Oresthiei pâna la scrisulu terminu.

Oresthíe, 6 Martiu 1872.

Cu intielegerea comitetului parochialu,
Nicolau Popoviciu,
(3—3) protopopu.

Edictu.

Elen'a soci'a lui Simionu Carstea nascuta Ioanu Aldea din Brasiovu, care pre cându aru fi debuitu a-si dá respunsulu din urma séu duplic'a sea la actele procesului divortiale incaminatu inca in Februariu 1871 de-câtra barbatulu ei, s'au facutu nevediuta, nu se scie unde se afla sî n'au lasatu in loculu ei vre-unu advocatu séu plenipotentu; — este prin acést'a citata, cá in terminu de 3 luni de dîle sa se presentedie inaintea scaunului protopopescu câci la din contra sî in absenti'a ei deliberatulu se va incheiá sî se va asterne cu tóte actele procesului spre revisiune sî superióra decissiune maritului Consistoriu archidiecesanu.

Brasiovu, 16 Martiu 1972:

Scaunulu protopopescu gr. or. alu tractului
Brasiovulu I cá foru matrimoniale.
Iosifu Baracu,
(2—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 25. ANULU XX.

Sabiiu, in 26 Martiu (7 Apr.) 1872.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre langa conditiunile espuse in fruntea fóiei.

Cu acést'a ocasiune rugâmu pre p. t. abonanti a scrie lamuritu loculu aflârei densiloru si post'a ultima. incâtu sa corespunda cu numirea postei ultime in limb'a oficiale; in fine sa grabésca cu abonamentulu pentru cá sa ne scimu orientá cu tiparirea esemplarieloru.

Editur'a.

Nr. cons. 234 — 1872.

Preacinstitiloru Parinti Protopopi sî Administratori ppesci, Cinstitei Preotimi si intregului nostru poporu credintiosu din Archidieces'a Transilvaniei de relegea ortodocsa resariteana, pace Vóue sî daru dela Domnedieu Tatalu sî dela Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Fiind-ca se apropia timpulu prescrisu de Statutulu organicu pentru tienerea Sinodului archidiecesanu anualu, in care au a se consultá representantii clerului sî poporului nostru credintiosu asupr'a trebiloru bisericesci, scolari sî fundationali ale Archidiecesei conformu asiediaminteloru canonice ale Bisericei nóstre ortodocse resaritene, — asiá vinu prin acést'a a conchiamá pre deputatii — clerici sî laici — alesi pentru periodulu sinodalu 1870. 1871 sî 1872. la Sinodulu archidiecesanu anualu, ce in intielesulu §-fului 89. din Statutulu organicu se va tienea la Duminec'a Tomei, carea in anulu acest'a cade pe diu'a de 23 Aprilie, aici in Sibiiu.

Totodata in legatura cu circularele consistoriali din 17 Septembre 1868. Nr. cons. 1015. sî 4. Noemvre 1870. Nr. cons. 911. prin cari V'amu aratatu, ca sum'a prisosita dupa acoperirea chieltueleloru necesari din colectele facute pe seam'a congreseloru nóstre nationali bisericesci din anii 1868 sî 1870, precum sî a Sinódeloru din 1864 sî 1870. — este de 2858 fl. 09 xr. vinu acum a Ve spune, ca din sum'a de 1824 fl. 04. xr. v. a. ce s'a adunatu spre intimpinarea chieltueleloru Sinodului archidiecesanu din anulu trecutu 1871 a prisositu . . . . 498 fl. 24 xr.

carea adaugându-se la sum'a de susu. . . . . 2858 fl. 09 xr.

face. . . . . 3356 fl. 33 xr. v. a.

ear' cu interesele la olalta da sum'a de . . . . 3560 fl. 82½ xr. v. a.

sî se afla depusa spre fruptificare la cas'a de pastrare din Sibiiu manipulandu-se prin Efori'a archidiecesana.

Sî fiind-ca sum'a aceast'a nu este anca de ajunsu, spre a putea intimpiná tóte spesele congresuali sî sinodali, asiá Ve poftescu, Iubitiloru! cá sà faceti sî acum colecte in parochiele singuratice pentru intimpinarea chieltueleloru Sinodului, sî sumele adunate sà se administredie in modulu usitatu la Consistoriulu archidiecesanu epitropescu celu multu pona joi'a din Septeman'a luminata.

In fine provocu Comisiunile esmise in Sinodulu anului 1871. cá sà pregatésca lucrârile, ce li s'au incredintiatu, asiá incâtu inainte de deschiderea Sinodului sà le póta presentá Presidiului.

Sibiiu, din siedinti'a consistoriale tienuta in 16 Martiu 1872.

Alu Vostru alu tuturoru
de totu binele voitoriu
(L. S.) Archiepiscopu sî Metropolitu
ANDREIU.

Nr. cons. scol. 58. 1872.

Catra Inspectoratele districtuali de scóle din Archidieces'a nóstra greco resariteana in Ardealu!

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune publica a adusu la cunoscinti'a acestui Consistoriu archidiecesanu, ca o parte insemnata a scóleloru nóstre confesionali, unele togm'a sî din cele nou edificate séu adaptate (renovate) — neavendu tóte recerintiele prescrise de §. 27. art. 38. din a. 1868 — nu suntu corespundiatóre, sî ca la edificarea sî adaptarea scóleloru nu se iá pretutindenea in bagare de séma dispositiunile din mai susu citatulu §-fu. — Evidentele sî totu odata tristele urmari ale acestei imprejurari suntu: ca devenindu astfeliu de scoli in intielesulu §. 15. art. 38. admonate, — crestinii nostri voru fi necesitati, nu spre putin'a loru dauna materiala, sî cu sacrificii indoite, — a 'si edificá alte scoli nóue, séu déca nu, a 'si perde scólele sale confesionali.

Spre evitarea acestoru rele mari sî evidente, Consistoriulu archidiecesanu cu provocare la circularele sale din 27 Martiu 1869 Nr. 315. sî din 4 Iuniu 1871 Nr. cons. scol. 125. nu intrelasa sî cu ocasiunea acést'a a pune la inim'a Preacinstiiloru vóstre cu totu adinsulu caus'a cea momentósa a scóleloru nóstre, sî a Ve provocá: se conlucrati din tóte puterile, c'a tóte edificiile de scóla, precumu sî intregu invetiamentulu din tractulu concrediutu conducerei Preacinstiiloru Vóstre sa se intogméscа sî provéda con-formu recerintieloru legei scolare, — recomandandu-Ve cu tóta seriositatea acelu zelu sî acea activitate, ce o pretinde santieni'a sî momentositatea causei, — de un'a, sî de alta parte responsabilitatea ce a Ti luatu asupra-Ve facia cu biseric'a sî natiunea. —

Cu deosebire, ce privesce edificarea de scoli nóua, s'au adaptarea (renovarea) celoru esistinte Consistoriulu archidiecesanu afla de lipsa a ordiná procurarea celu putienu a unui exemplariu din colectiunea de planuri pentru edificii scolastice edata de consiliariulu de sectiune Gönczey Pál, sî aprobata de Inaltulu Ministeriu, — pentru fiesce care tractu protopopescu, spre care scopu ve-ti avea Preacinstiile vóstre a substerne in cóce in celu mai scurtu timpu neinsemnat'a suma de 1 fl. v. a. pentru cari bani apoi Consistoriulu archidiecesanu va procurá planulu respectivu insusi sî la tempulu seu lu va tramite Preacinstieloru Vóstre spre intrebuintiare, avendu acel'a a serví de indreptariu in viitoriu pentru fia-care comuna bisericésca din tracturile protopopesci aternatóre la cladirea séu adaptarea scólei sale, insa numai dupa previ'a aprobare din partea Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu.

Sibiiu, din siedinti'a Consistoriului scolariu archidiecesanu tienuta in 7 Martiu 1872.

Pentru Esc. Sea Par. Archiepiscopu sî
(L. S.) Mitropolitu.
Nicolau Pope'a.

Ce-va despre necessitatea instructiunei.

Willst du immer weiter schweifen
Sieh' das Gute liegt so nah'
Lerne nur das Glück ergreifen
Denn das Glück ist immer da.
Göthe.

(Urmare).

In congresulu nostru nationalu bisericescu din urma intre alte petitiuni — incursera sî petitiuni dela unii invetiatori din Banatu, in care nici mai multu nici mai putienu nu se cerea, decâtu emanciparea loru de sub preotime sî dreptulu de a fi ei representati cá atari in sinóde sî in congrese. Fiacare omu luminatu au potutu vedea, ca petitulu acest'a stà in opunere nu numai cu liter'a statutului nostru organicu — ci cu intregu principiulu confessionalu alu scóleloru nóstre, sistemisatu in acelasi „statutu organicu“. Invetiatorii nostrii potu esercitá tóte acele dreptori, ce le acordéza biseric'a prin constitutiunea ei resp. prin statutulu nostru organicu mai de aprópe, la fiacare madulariu alu ei; petitulu amintitu mergea intr'acolo, de a face invetiatorii un'a casta separata in tempulu acel'a, cându sî castele, ce le-a creatu tempurile trecute, se rumpu si desfiintiédia sî cându se prochiama libertatea sî egalitatea. Ori-câtu de straina s'au vediutu acésta cerere a invetiatoriloru nostri, totusi si-au aflatu aperatorii sei acésta idea nóua — si ce este mai de miratu, din partea unui barbatu, ce nu are numai nisce daruri si talente obicinuite, dara care are favorulu de a fi luminatu de provedintia intr'o mesura mai mare. Dara nice nu potea altmintrelea face, caci cu putienu mai inainte sprigini cu totu foculu in jurnalulu seu — de-si fâra nici o basa sî argumentu — acésta manifestatiune a invetiatoriloru. Déca n'aru face asiá, cum aru hraní speranti'a de a fi purtatu de poporu pre umeru — (in „Pricoliciulu“!) Eu insa dicu cu dorere la loculu acest'a, ca câta vreme Provedinti'a ne va tramite astfeliu de barbati, — ea este neamica natiunei nóstre. Venatulu de po-pularitate, — omorindu consciinti'a — se urca pâna la atât'a patima, incâtu e in stare sa sacrifice si sa aduca in stagnatiune totu progresulu. Unu obiectu de predilectiune alu invetiatoriloru nostrii in adunârile loru este emanciparea loru. Nu este vin'a loru, pentru ca a gresì póte ori-cine, insa a-i indreptá este datorinti'a morale a celoru luminati —

In fine paresindu terenulu odiosu alu critisârei, sa aplicâmu resultatele criticei la miscamintele, ce se facu cu invetiamentulu nostru nationalu. Precum „in natura non datur saltus“ asiá tóte sariturile suntu pasurile cele mai nesigure sî periculóse. La o cladire este necesariu inainte de tóte de a se face unu fundamentu solidu sî apoi pre acest'a a se urmá mai departe edificiulu, câci din contra fundamentulu fiindu debile, cladirea intréga este debile sî ameninția a se ruiná. La radicarea invetiamentului, dela care depinde buna starea materiale a ori-cârei natiuni, trebuie infiintiatu in mass'a poporului, pentru radicarea stârei sele intelectuale; pâna acum suntemu inca departe de aceea, cá sa fi indeplinitu cele mai ardiatórie trebuintie ale poporului nostru. Poporulu nu este adusu baremu nici in aceea positiune de a se saturá din farmiturile domniloru loru.

Ce privesce trecutulu, este fórte adeveratu, ca pâna inainte cu 20 ani scolile nóstre erau de totu rare. In restempulu acestoru ani s'au facutu pasuri mari pre terenulu invetiamentului. Tempulu acest'a au fostu pré scurtu, decâtu cá sa se fia potutu preste totu face mai multu. Lânga scurtimea tempului au mai impedecatu sî starea stórsa a poporului, lips'a totale de fonduri etc. Spiritulu organisatoriu alu Escelentiei Sele, Parintelui nostru Archiepiscopu si Mitropolitu, ce s'a estinsu in period'a acést'a sî asupr'a scóleloru nóstre, au facutu, ca confessiunea gr. orientale a româniloru din Ardélu sa intréca sî in privinti'a invetiamentului pre alte confessiuni de aceleasi conditiuni séu póte in unele privintie de conditiuni mai favorabile. Totusi sa lasâmu in privinti'a acést'a, sa vorbésca unele date statistice asiá, dupa cum se potu ele vedea in statistic'a cea mai nóua si póte cea dintâiu in feliulu seu in regatulu Ungariei, precum s'a datu din partea biroului statisticu din Pest'a. Pentru a face pasii siguri spre progresu in tóte, sî pentru a calculá la viitoriu, nu ajunge numai a consultá trecutulu, dara este de lipsa a cunósce presentulu. Numai din cunoscinti'a esacta a presintelui póte cine-va judecá, ce mai lipsesce sî a compará, ce facu alti sî cu câtu stau altii mai bine — sî a nesuí pre a-i face sì drumulu, cu care au remásu inderetu.

Pre noi românii de buna séma ca ne interesédia mai de aprópe o comparatiune internatiunale sì interconfessionale in miscamentulu invetiamentulu poporalu.

Dupa o atare comparatiune resulta in cifre, ca in Ardélu sì Ungari'a frecuentédia dintre copii obligati de scóla.

I. Dupa natiunalitate.

	In Ardélu	in Ungari'a.
Români	$33\frac{1}{5}$ %	$27\frac{3}{6}$ %
Magiari	42 „	$51\frac{1}{11}$ „
Nemti	$79\frac{3}{5}$ „	67 „
Serbi	—	$35\frac{3}{5}$ „
Slovaci	—	$49\frac{4}{5}$ „
Ruteni	—	$41\frac{4}{5}$ „

II. Dupa confessiuni esu din scóla pre fia-care anu copii ce potu ceti si scrie

	In Ardélu	In Ungari'a.
greco-orientali	$14\frac{1}{3}$ %	$14\frac{4}{5}$ %.
greco-catolici	$10\frac{9}{10}$ „	$10\frac{1}{2}$ „
romano-cat.	$20\frac{1}{3}$ „	$16\frac{1}{2}$ „
reformati	$20\frac{9}{10}$ „	20
unitari	$19\frac{1}{5}$ „	—
iudei	$6\frac{1}{2}$ „	—

III. Pre unu invetiatoriu vine salariu anualu.

	In Ardélu.	In Ungari'a.
La greco-orient.	$97\frac{1}{2}$ fl.	$229\frac{1}{3}$ fl.
„ gr.-cat.	$74\frac{1}{6}$ „	$103\frac{1}{2}$ „
„ rom.-cat.	$132\frac{1}{2}$ „	$186\frac{1}{2}$ „
„ reformati	198 „	$225\frac{1}{2}$ „
„ unitari	$88^{1}|_{1}$ „	—
„ iudei	271 „	$331\frac{1}{2}$ „

Reproducerea comparativa a acestoru date ne induce a cunósce, ca dupa nationalitate nemtii (sasii) au scólele cele mai bune; magiarii ocupa cu scólele loru loculu celu mai bunu. Iéra dupa confessiune vinu in loculu primu: Reformatii (cu deosebire evangelicii), apoi catolicii sì cele-lalte confessiuni Imbucuratoriu este din punctu de vedere confessionalu impregiurarea, ca atâtu in Ungari'a câtu sì in Ardélu urmédia dupa rom.-cat. pre o trépta mai inalta greco-orientali; anumitu comparendu-i cu greco-catolicii, se arata, ca cu 4% stau mai bine cei dintâiu, decâtu cei din urma. Asemenea sì in privinti'a salarieloru, ce vine pre unu invetiatoriu diametralu in Ungari'a platescu greco-orientalii pre invetiatoriu cu 126 fl. mai bine, iéra in Ardelu cu $23\frac{1}{2}$ fl. mai bine cá greco-cat.

Unu calculu diametralu aprosimativu a tuturoru confessiuniloru din regatulu Ungari'a arata, ca in Ungari'a se pltesce unu invetiatoriu cu 208 fl. iéra in Ardélu nmai cu 130 fl., va sa dîca pâna sa se urce la salriulu de 300 fl., dupa cum prescrie legea scolaa mai trebuie in Ungari'a 92 fl. pre unu invetiatoru, iéra in Ardélu considerabil'a suma de 170 fl.

Invetiamentulu nostru confessionalu natiunalu comparatu cu trecuulu, potemu dîce, ca este enormu de mare, comparatu insa cu cele-lalte confessiuni este micu; comparatu cu idealulu de scoli alu legei scolare de statu este de totu micu. Confessiunea greco-orientale, déca au facutu atât'a, câtu dupa puterile materiali, de care dispune, dupa scurtimea tempului sì dupa alte impregiurâri nefavorabile, potea sa faca — este pre deplinu rectificata atâtu inaintea regimului sì inaintea tuturoru. De aceea la confessiunea greco-or. nu se póte aplicá observarea consiliariului ministerialu Carolu Keleti, sub a cârui conducere s'au tiparitu, statistic'a esîta de curendu de sub tipariu pre basea dateloru culese in an. 1870. Numitulu consiliariu se esprima: „Nu aru fi cine-va indreptatitu, privindu starea cea de totu rea a invetiamentului, sa nu faca responsabilu pentru acést'a nici pre natiunalitâti, nici pre regimu, care numai de curendu au devenitu iéra regimu patrioticu, ci sa faca responsabilu directu numai pre confessiuni sì pre preotimea concernenta?"

Déca dlu consiliariu ministerialu Keleti aru aplicá observarea d-sale sì la confessiunea gr. or., potemu dîce, ca in „summum jus" aru comite „summam injustitiam." Nu este nici o mirare, ca sasii din Ardélu stau cu invetiamentulu pre o trépta mai inalta, câci ei si-au asiguratu buna starea materiale in tempii cei grasi ai privilegieloru. Din contra românii au fostu ói'a blanda, pre care o a muls'o pâna d'abiá au statu pre picióre. Poporului românu i trebuie tempu pâna sa reparedie mai intâiu trecutulu sì apoi sa se mesure cu alte natiuni.

(Va urmá).

Epistole dela tiéra.

Domnule redactoru! Dupa cele ce se intempla sì se continua pre tóta dîu'a in giurulu nostru, sì anumitu intre noi românii, dupa atâtea daravere fâra nici unu scopu sì folosu, dupa atâtea clevete denuntiâri sì insulte câte se mai arunca astadi contra celoru mai bine meritati barbati ai nostri; dupa atât'a neincredere câta s'a mai incuibatu astadi intre barbatii nostri de litere, amu statu multu la gânduri: déca óre sa ve mai scriu, ori mai bine — dóra spre a scapá de o napastia neasceptata sa-mi aruncu la o parte condeiulu odata pentru totu-déun'a, cá sa nu mai scie salba de omu ca a-siu fi mai invetiatu sì eu cându-va carte. Intr'aceea mi-amu adusu aminte ca fi-iertatu dascalulu meu 'si deduse odinióra multa ostenéla pâna cându me invetiá-se a face literile, — sì carele de câte ori me invetiá a scrie avé o distractiune fórte placuta a-mi furnicá palm'a cu linealulu seu la cea mai mica eróre, sì asiá eata m'amu resolvitu a-mi mai cercá noroculu spre a ve mai scrie, cá sa nu-mi uitu de totului totu. Ba nu, — pardonu! nu a scrie ci a mangí, câci vedi d-ta bine domnule redactoru, cei dragi de ómeni buni, de o rutina sì tactu fórte finu, de o cultura unica in feliulu seu, de o sciintia universala sì politica inalta sì inca fórte inalta, aflara cu cale a tacsá prégratiosu — de magituri cele ce se scriu in dîuariulu d-v.

Noi suntemu datori inse a tacé sì a luá in nume de bine tóte nomenclaturile câte ni se dau sì iesu din partea acestoru barbati mari, cari precum ni se pare aru avé poft'a de a trece de infalibili, de-sì totu domni'a-loru au combatutu de atâtea ori periculós'a sì intr'adeveru ridiculós'a dogma de „infalibilitate." Sa nu ne prinda mirarea, déca Pius din Rom'a, — descendentele familiei Ferretti, — omu muritoriu sì patimasiu cá toti ómenii din lume, — carele de siguru recitédia si elu cá toti popii psalmulu profetului Davidu: „eata intru fâra de legi m'amu zemislitu sì intru pecate m'a nascutu maic'a mea" se crede pre sine de infalibilu, pentru ce se nu mai aiba totu acestu gustu sì alti ómeni asemenea muritori, de a se crede pre sine intocmai infalibili, celu putienu in politica? Darearu bunulu Ddieu, — cá acesti ómeni sa fia intr'adeveru infalibili, sì ei cari credu sì numescu de mangitori pre toti câti nu suntu capaci a li intielege scopulu politicei loru, sì prin urmare 'si mai au sì ei opiniunile loru proprii, — sa salvédia onórea natiunei, sì sa ni-o conduca la adeveratulu limanu alu fericirei. Pre calea inse pre care a apucatu infalibilii nostri, — cu deosebire atacurile, si batjocurile loru ce le varsa in abundantia asupr'a tuturoru câti nu tresaru la comand'a loru sì nu li se sciu inchiná neconditionatu, — pre mine unulu nici cându nu me indreptatiescu a potea sperá vre-unu bine pentru natiunea sì poporulu nostru.

Cá omu din provincia isolatu, — sì avisatu a traí retrasu, punendu-mi la ordine trebile economice, nu aveamu mai mare placere cându-va in viéti'a mea decâtu dupa ce poteamu conversá putienelu cu vecinii mei, ómeni tierani — ómeni naivi sì buni, despre trebile nóstre diverse — apoi sa me punu sa frundiarescu jurnalele române. Li ceteamu cu atentiune, li ceteamu cu passiune sì placere, aflámu in trensele lucruri instructive, simtieamu óresi-care desfatare si unu nutrimentu pretiuitu pentru inima sì spiritu. Astadi inse, crede-me dle redactoru, cându iau a mâna jurnalele nóstre române, pare ca me prindu fiori, li desfacu óresi-cum cu sfiala sì le

FOISIÓRA.

Datenile la immormentarea mortiloru din vechime pâna in tempurile nóstre.

(urmare).

Gothii — unu ramu fórte insemnatu a rasei germane, cari locuiau in Transilvani'a sì Romani'a de astadi, cându murea unu rege i radicau unu rogu din armele rapite dela inimicu si tieneau o comendare fórte mare. Sì la acesti'a femeile se supuneau mortiei de voia buna, indata ce-si pierdeau socii, si servitorii se aruncau de pre stânca déca le mureau stapânii. E cunoscuta istori'a lui Alarich regele Estgotiloru. Cá sa-lu scape de vindict'a romaniloru, contr'a câror'a s'a radicatu mai de multe ori cu batalia, l'au inmormentatu in alvi'a riului Busento, si cá sa nu scie nimenea de acést'a, pre captivii, cari au fostu presenti i ucisera pre toti.

Gallii aveau datina fórte crudele, déca moriá unu omu mórte grabnica si déca se nascea celu mai micu prepusu, ca dóra densulu s'aru fi ucisu, atunci se ucideau muierea si sclavii lui, dupa ce mai intâiu se torturau in modulu celu mai infricosiatu; cându jelea 'si lasau perulu ne ordinatu in diosu, care de almentrea lu pieptenau in susu si-lu innodau in crescetu. Ei credeau ca spiritele loru traiescu dupa mórte in alte corpuri. —

Despre Huni, acelu poporu nomadicu din Asi'a, cari erau atatu de uriti la fatia, incâtu numai de privirea loru te prindeau fiori, ne spune istori'a, ca cându a moritu Atila regele loru, in dîu'a cununiei cu frumós'a Ildico (453 d. Ch) plangendu amaru si au taiatu perulu, si au sângeratu faci'a cá se onoreze cu demnitate pre unu erou ce s'a destinsu pentru ei in atatea victorii.

Nisce datini fórte miraculóse, si in parte de o naivitate miscatória, s'afla la selbatecii din Afric'a, Americ'a si Australi'a. Cându móre de esemplu unu otahaitianu, cei remasi i anuncia mórtea cu tipete poternice, se desbraca si-si innegrescu corpulu. Dupa ce s'a facutu ast'a se veselescu si se bucura. Lacrimele versate le aduna in batiste si le presentéza mortului. — Locuitorii Ladroneloru (grupa de insule spre nordu dela Australi'a) in fia-care anu petrecu in jele o septemâna in onórea mortului. Conducu o multime de muieri cari se „glasescu," la acestea sa asociéza rudele, si nóptea intonéza unu plânsu din tóte poterile, care incéta inse indata ce se revérsa de dîua, si in loculu lui se incepe o petrecere voiósa cu beuturi si altele. Aci se lauda virtutile reposatului, statur'a, frumseti'a si poterea. Déca evine ceva comicu, ridu din tóte poterile sì beu numai decâtu cá se póta plânge iéra. — O datina cu totulu curiósa s'afla la Irochesi. La acesti-a déca móre cine-va iérn'a, lu acatia d'unu arboru cá se inghiatie. Dup'ace'a primaver'a lu ingrópa lânga caban'a (coliba) sea. Intr'ace'a cadavrulu 'lu cercetéza mai adese ori, si cându trece in putrediune, lu colorescu si 'lu invelue in unu vestmentu nou.— Locuitorii din Monomotap'a onoréza osamintele amiciloru si a rudeloruloru prin ace'a, ca in fia care septemâna odata se imbraca in vestmente albe si pune feliu de feliu de bucate inaintea mortului. Superstitiunea ast'a barbara ca omulu si dupa mórte are necessitate de mâncare este d'altmentrea tare reslatita intre popórele cele selbatice. Negrii po „rip'a d'auru" (Goldküste) de esemplu punu in grópa cu celu adormitu tóte sculele cu cari s'a folositu acesta in viétia, si si vinu déca i-a placutu.

Aracaunii, unu ramu selbaticu indianu, credu in nemorirea spiritului si dicu, ca dupa mórte caletorescu pre mare pre unu chitu sì la tiermure de ce'a parte i primesce apoi o matróna, câreia trebuie sa-i dea unu tributu óre care inainte d'a li se dá intrare in „insul'a celoru fericiti." Morindu cine-va dintre densi, cei remasi 'lu incungiura sì plângu in giurulu lui. Dup'ace'a se punu lânga elu tóte vestmintele lui cele mai frumóse, i dau armele sì 'lu asiédia p'unu patu radicatu unde remâne mai multe septemâni. In urma dupa unele ceremonii particularie, ce stau in legatura cu superstitiunile loru de farmecatorii se pune mortulu intr'unu sicriu de lemnu sì se duce la grópa. Spre grópa mergu inaintea lui 2 femei preserându cenusia preste cale, semnificându prin acést'a ca rentórcerea in locuintiele celoru vii i este oprita. Iéra in grópa se depunu mancâri, beuturi sì alte lucruri necesaria unui caletoriu; uneori ingropau cu densulu si unu calu, cá sa póta merge calare „din colo" de va dorí. —

Tatarii taie calulu, celu mai bunu alu mortului sì-'lu manca consângenii sì amicii. — Ocraii in Guinea sup. róga mortulu, cá cându aru stá in poterea lui, sa remana, se móra, séu nu. De muriá cu tóte acestea, preotii apucau pre mortu de nasu sì-i puneau intrebârile acestea: de ce ne-ai parasitu? ce ti-a lipsitu ací la noi? cine e de vina la mórtea ta? s. a.; in urma 'lu ingrópa intre cantâri sì bocituri. La fruntasi tienu bociturile câte optu dîle. — La locuitorii din Madagascaru erá datin'a ca la cei ce muriau in resboiu le taiau capetele sì le cetescu cu gróza; iéra déca me intréba câte unu omu bunu cu naivitatea tieranésca? Ce mai dîcu novelele? Ce se mai aude din lume? ce mai scriu invetiatii nostri? stau uimitu sî nu suntu in stare a-i potea dá unu respunsu de dai dómne. Cându primiiu mai de unedile nr. 13 din „Albin'a“, me aflámu togmai in societatea placuta a unui amicu stimatu a-lu meu — cu carele nu me intelnisemu de multa vreme, togmai povesteamu sî ne aduceamu aminte cu o suvenire dulce, despre dîlele petrecute laolalta in copilaria si junetie pre la scoli, cându eata primirâmu nrulu amintitu. L'amu cetitu, sî ni-amu uitatu lungu unulu la altulu, fâra a dîce unu cuventu. In urma ne intrebarâmu unulu pre altulu: óre dieu ce vréu ómenii acesti'a? glumescu? facu siaga? ori ca densii s'au conjuratu a ni duce la prapasthia numai cá sa-si indestulésca ambitiunea? Óre ast'a a meritatu nemuritoriulu nostru parinte Metropolitu pentru luptele sî ostenelele sele aduse pentru poporulu sî natiunea sea de ani 26 incóce? Ce, sa se afle ómeni intre noi cari sa-lu mai si amenintia cu atât'a despretiu — ca-i voru face amare si urîte dîlele vietiei?

Conversatiunea nóstra placuta ni se prefacù aci intr'o disputa seriósa, ce durà o nópte intréga. Câteva dile mai târdiu sî din intemplare 'mi vine la mâna si diuariulu românu din Bucuresci „Romanulu“ aparutu in 13 Fauru, adeca in un'a sî aceasi di, cu nrulu 13 din „Albina.“ — Sî ce sa vedi? pre cându art. de fondu alu „Albinei“ despre care amintimu mai susu pórta datulu 13 Fauru, totu acestu datu lu alâmu apoi sî la o corespundintia datata din Vien'a, in „Romanulu“ — aparutu dupa cum amintiramu totu in 13 Fauru, o corespunditia subscrisa de pseudonimulu „Camiliu“ plina de cele mai infame denuntiari sî calumnii reutàcióse, cá care numai unu omu fâra simtiu sî fric'a lui Ddieu mai póte nascoci. Intrég'a coresponpintia e unu capu de opera scrisu cu veninu mai negru de câtu negrél'a insasi, — démna numai de unu iesuitu séu ultramontanu.

Departe sa fia dela mine ori-ce suspicionare, cá cându a-siu vré sa dîcu, ca autoriulu articulului din „Albin'a“ esîtu in 13 Fauru, sa fia avutu vre-o scire despre coresp. lui „Camiliu“ din „Romanulu“ aparuta in Vien'a totu in 13 Fauru, au fostu acést'a — dupa cum credu eu numai o casualitate; intr'aceea e totusi unu ce misteriosu, ca doi voinici români, in dóue dîuarie române, din dóue tieri române in un'a sî aceasi dî sa se intréca a se descarcá cu atât'a vehementia asupr'a unui'a sî acelui'a-si barbatu.

Mi ve-ti dîce póte dle redactoru, ca nu merita a mai schimbá vorbe inca sî despre pseudo-nimului „Camiliu“. Cum? d'apoi nu vediusi d-ta ca d. B. dela „Albin'a“, aflà cu cale a se ocupá in câti-va nri anumitu cu corespundinti'a lui „Camiliu“? Vei sci sî aceea firesce ca cum sî pentru ce! —

Eu unulu — carele sî altcum fórte arare ori sum in puseliunea de a cetí „Romanulu“ nu multu me miru: déca cum — sî ce feliu de motive au indemnatu pre redactiunea „Romanului“ a primí in colónele sele amintit'a coresp.? Noi scimu pré bine, ca intre alte nenorociri la noi mai esista inca sî acea impregiurare fatala, ca fratii nostri de preste Carpati abiá ni mai cunoscu pre noi ardelenii; ei se interesédia, se ocupa cu politic'a lumei mari — din afara mai multu cá de starea si de politic'a patriei loru proprie; cunoscintiele loru etnografice se estindu in ori-care alta parte mai multu decâtu in partea nóstra — adeca spre a ne studiá si cunósce pre noi românii din Austro-Ungari'a. Voru fi vre-o 10 ani de dile de cându avuiu placerea a conversá cu unu barbatu eruditu, dara sî altcum fórte respectabilu din Romani'a, carele-'mi spunea ca a venitu in Ardélu spre a face voiagiuri. Omulu meu i-mi sciá enará fórte multe din tierile frumóse ale Europei occidentale, incâtu din vorbirile lui mi se parù, ca densulu cunoscea mai de aprópe Franci'a, decâtu patri'a sea natala, iéra Parisulu mai bine decâtu Bucurescii. 'Lu intrebaiu apoi sî eu la rendu: déca, — si cum i se pare de Transilvani'a nóstra? Ei bine, — sa-ti spunu — frate 'mi respunse voiagiariulu meu românu, sa-ti spunu — frate 'mi dîse — ca „amu remasu surprinsu de câte amu vediutu pre la voi — in tiér'a némtiului. Calatorindu — dîce — dela Brasiovu la Sabiiu si de aci pâna la Clusiu, amu aflatu in tóte pârti o multime de români, si amu audîtu in tóte pârti vorbindu-se mai totu romanesce, voi trebuie ca sunteti multi români p'aici!“ Poftimu acum — omulu meu românu din sor'a nóstra „Romania“, vecinulu nostru celu mai de aprópe erá p'aci sa móra cu tóte cunoscintiele sele imense, — fâra cá sa fia surprinsu câci a aflatu in Ardélu o multime de români, c'a audîtu in tóte pârti vorbindu-se romanesce; Déca fratii nostri din Romani'a, napaditi si ei cum suntu de o multime de banuele nutrite de o mia sî un'a de neintielegeri ne cunoscu inca si pâna astadi fórte putiinu, apoi ce mirare déca câte unu siarlatanu ascunsu se folosesce de ocasiune spre a-si versá veninulu seu sî in câte unu jurnalu din Români'a, contr'a aceloru barbati ai nostri — pre cari densulu nu-i póte suferí din cause fórte misteriósе. Reinti'a sî setea de resbunare la ce nu duce in asta lume rea pre omulu patimosu! Déca dlu Redactoru dela „Romanulu“ aru fi petrecutu timpu mai indelungatu intre noi, déca aru sci densulu suferintiele sî necadiurile nóstre, déca aru fi aflatu ce-va mai d'aprópe sî despre asupririle sî luptele clerului românu ortodocsu d'aici, — atunci d'a, aru fi potutu usioru aflá unde l'a strinsu curelele pre corespondintele seu, pre pseudonimulu „Camiliu“ atunci, cându face amintire in corespondinti'a sea despre cele 100,000 fl. cá subventiune pentru clerulu ortodocsu, cá cându vedi dómne numai acestu cleru seracu aru fi primitu acea subventiune, sî cá cându acést'a s'aru fi castigatu cu pretiulu tradârei.

Déca dlu redact. alu „Romanului“ s'aru fi aflatu fia numai câte-va dîle in anii 1863—64 in Sibiiu, usioru s'aru fi potutu convinge, ca cine au fostu p'atunci aderintii sî esecutorii planuriloru baronului Reichenstein celui poternicu pre acele timpuri? Sî cine au fostu cei ce se grabeau a alergá pre intrecute oblu la Vien'a? De aru sci dlu redactoru alu „Romanului“ fia numai a 10 parte din cele intemplate la noi de vre-o 20 de ani incóce, m'asiu prinde ramasu ca domni'a sea (dlu redactoru alu „Romanului“) insusi s'aru minuná sî s'aru intrebá pre sine: Óre de unde au potutu scóte corospondintele seu Vienesu cele ce i lea scrisu?

(Va urmá.)

Din Comitatulu Clusiului, Martiu 1872.

Multu Onorata Redactiune! Vediendu, ca in acésta pretiuita fóia nu s'au referatu nimicu despre viati'a nóstra municipala din acestu comitatu, vinu cu permissiunea onoratei redactiuni, a referá onoratului publicu cetitoriu despre cele petrecute cu organisarea acestui municipiu, cá sa fia pastrate venitoriului.

Precum vi s'au reportatu cu alta ocasiune, comitetulu comitatensu consta din 320 membri, jumetate virili sî jumetate alesi, dintre cari români suntu 15 virili sî 57 alesi = cu totulu 72, sî de óre ce in dóue cercuri se face o alegere supletóre, de aci inca sperâmu a reesi cu 10—12 membri, sî asiá in suma rotunda voru fi 80 membri români, — adeca a patrá parte din comitetulu comitatensu. —

Trecandu acum la propri'a restaurare a municipiului, voiu a comunicá numai pre scurtu, despre siedintiele noului comitetu comitatensu tienute in 28, 29 sî 30 Decembrie 1871, urmatórele:

La inceputulu siedintieloru s'au declaratu la initiativ'a comitetului supremu, sî limb'a româna de limba oficiósa a comitatului precum erá sî pâna acuma, denumindu-se unu notariu pentru ducerea protocolului sî in acésta limba, s'au verificatu membrii virili sî alesi, sî apoi luandu-se la pertractare insusi actulu restaurarei, s'au alesu comissiunea candidatóre sub presiedinti'a comitelui supremu — statâtóre din 6 membrii cu 1 românu Teofilu Hossu, sî s'au votatu pre membri comissiunei permanente (allandó választmany:) constatâtóre din 32 membrii ordinari sî 8 suplanti dintre cari dupa scrutinare s'au aflatu alesi români 8 ordinari sî 1 suplentu cu numele: Lad. Vaida, Vas. Rosiescu, Gavrilu Popu Alecsiu Popu, P. Nemesiu, Maximu Lazaru, Teofilu Hossu, Anania Trombitasiu, sî Grigoriu Chiffa. — Totu odata s'au votatu sî pentru membrii comissiuniloru verificatóre, censuratóre sî disciplinarie, sî in fia-care s'au alesu câte unulu doi români. — Se intielege de sine, ca fiindu noi românii in minoritate absoluta, nu voturile nóstre, ci cele ale membriloru magiari au decisu resultatulu alegerei.

In siedinti'a a 2-a s'au inceputu restaurarea oficialiloru comitatensi pre bas'a candidarei respectivei comissiunei. — Aci s'au desvoltatu apoi o lupta pre viétia — firesce numai cu siedule tiparite sî nu cu focosiuri in mâna. — Fia-care aspirante cu matadorii sei umblá sî vená dupa voturi cu feliurite cortesfogasiuri. Pre tóte posturile s'au votatu, numai vice comitele s'au alesu in persóna démna de increderea generala a D. Paulu Macskási per aclamationem la propunerea m. P. Nemesiu asemenea candidatu la acestu postu. —

Resultatulu alegeriloru e fatia cu românií: a). la centrulu comitatului: de fiscalu: Ioanu Petranu advocatu, de vice notariu primariu Ioanu Isacu fostu practicante judecatorescu: b.) la sedri'a orfanale: nici unulu. c.) Intre 10 judi cercuali: doi români: Nicolau Pap

---

tramiteau familiei. — Issedonii, cari locuiau tienuturile unde se afla astadi mongolii sî tatarii, faceau din craniu vase de beutu pre cari le infrumsetiau in totu chipulu sî le purtau cu sine. — Caraibii din Guyana, dupa cum spunu caletorii, ce umbla pre acolo, arunca dela sine totu ce a atinsu mortulu in viétia, sî cei ce au locuitu intr'o casa cu elu aterna in aeru tóte sculele loru, cá sa iésa mirosulu celu de mortu. Cadavrulu nici odata nu-lu scoteau pre usia ci pre ferésta, crediendu, ca altmintrea spiritulu lui se intórce cá neluca. — Hottentotii coloreau cadavrele galbenu sî nu-i jeleau, pâna cându nu crescea iérba pre mormentu, care de fric'a animaleloru rapitórie lu faceau tare adencu sî-lu acopereau cu petrii. Unii 'si storceau lacremi cu piperiu séu alte midilóce iritatórie. — Fórte curiósa e manier'a cu care tractau locuitorii primitivi din Virgini'a pre catichii (capeteniele) loru. Le trageau adeca cu mare dibacia pelea josu, curatiau ósele de carne sî le lasau sa se usuce la sóre, trageau pelea iéra preste ele sî o umpleau cu nesipu. Astfeliu preparatu se ducea apoi sî se ingropá. — Insulanii din Formos'a (litoralulu orientale din Chin'a) usuca mai intâiu mortii la focu, i tienu trei ani in case sî dupa aceea i ingrópa.

Dincolo de Gangu pre semi-insul'a ostu-indica spre nordu sî ostu dela Chin'a se intinde regatulu Tunkin, numitu sî Tongkin, Tonkin séu Tonquin. Locuitorii acestei'a cându se apropia momentele din urma la unu bolnavu i punu preste fatia o pansetura séu o batista cu care i prindu resuflu celu din urma sî sufletulu. Pre celu mortu nu-lu ingrópa apoi pâna cându nisce divinatori séu auguri nu le desémna dîu'a, care aru fi mai acomodata pentru acést'a, astfeliu se intempla fórte adese ori, cá sa remana neingropatu si câte unu anu intregu. In tempulu acest'a mortulu sta in casa, tientuitu bine intr'unu sicriu, padîtu fiindu de fiiulu celu mai mare, carele sî nóptea trebuie sa dórma la piciórele lui. La grópa merge feciorulu inaintea conductului cu o coróna de paia pre capu, incinsu cu o fune, iéra cei'a-lalti cari-lu jelescu vinu dupa densulu incetu radiemati pre bâte simbolisându prin ast'a greutatea séu sarcin'a dorerei loru. Femeile stau intr'aceea cu fati'a acoperita, se bocescu sî striga pâna cându se astrucra cadavrulu. Pre sicriu, care-lu ducu 20—30 insi cu o grigia fórte mare, se afla unu discu cu apa, ce nu este iertatu sa se verse in decursulu processiunei. Plecarea genunchiloru sî alte ceremonii, precum sî bocirea sî strigarea jelitoriloru incepe sî se liniscesce deodata, dupa unu semnu alu conducetoriului. Batist'a, in care credu ca i-au prinsu sufletulu, se duce dupa densulu pâna la grópa, de acolo se aduce indereptu a casa, se pune la unu locu anumitu, unde se pastréza cu multa grigia. Tóta ceremoni'a se termina prin o comendare, cum amu dîce, la care se crede ca ia parte sî spiritulu celui reposatu. Doliulu pentru parinti tiene trei ani; feciorulu celu mai mare insе are sa jelésca cu trei luni mai multu, sî in tempulu acest'a nu se póte casetorí. Caracteristic'a generale la cei ce jelescu este corón'a de paie sî unu vestmentu cenusîu. Trecendu tempulu de doliu, desgrópa mortulu sî-lu ingrópa aiurea. Putredirea corpului e semnu bunu, dupa ast'a se sî judeca mortulu.

Petru-Petrescu.

(Va urmá.)

sî I. Stupinianu, d). Dintre 10 Tutori cercuali; patru români cu câte 200 fl. leafa. — e) Phisyculu sî 6 sub medici toti unguri, de sî a concursa sî români. Apoi mai avemu denumiti intre sfedniicii de manipulatiune vre-o 2—3 români.

Prin acesti putini amploiati au cugetatu fratii magiari, a ne implini postulatele sî pretensiunile juste sî ecuitabile ale româniloru din acestu comitatu in unu numeru de 125130 mii suflete. — Aci inca amu observatu, ca proverbiulu românu: „cine imparte, parte 'si face“, e basatu pre esperintia vechia durerósa, sî se derivédia din temporile cele mai vechie, dar' durere, ca sî adi se adeverédia.

Inainte de a trece la siedinti'a ultima din a 3 dî, voiu a descrie sî resultatulu conferintieloru tienute de membrii români ai comitetului com. in localitatea societâtiei de lectura româna din Clusiu.

Membrii români adunati in numeru pâna la 60 pentru congregatiunea prima com: au tienutu intrunire in tóta dîu'a sub decursulu congregatiunei, — s'au constituitu intr'unu partitu nationalu comitatensu, sî au statoritu o programa pentru o procedere solidara in tóte causele nationale publice sî privata comitatense, — sî au alesu pentru conducerca afaceriloru partitului nationale— unu comitetu centralu, constâtatori din 9 membri, sî comitete filiale pentru fia care cercu de alegere.

Partitulu nationalu dupa statorirea programei susmentionate — subscrisa de toti membrii presenti, — sî dupa constituirea sea au statoritu list'a oficialiloru, pre care se votéza membrii lui. — De sî partitulu nationalu n'au pretinsu nici jumetate dintre oficialii comitatensi, ci numai a trei'a parte, — de sî noi românii amu incercatu a face unu compromisu in privinti'a alegeriloru, cu matadorii fratiloru magiari, sî ne-amu aretatu aplecati a ne mai tergui pentru unulu séu celalaltu postu, insa tóte incercârile bine voitóre au fostu diedarnice, câci trufi'a confratiloru nostri nu iau lasatu a se abate dela list'a loru, sî urmare a ei au avutu resultatulu de susu pentru noi tare nefavorabilu. In presér'a alegeriloru s'au presentatu in conferinti'a nóstra atotu tremisii partidei stângace din acestu comitatu pentru unu comprimisu cu privire la unele posturi de oficiali subalterni, cu care insa n'amu potutu pactá, nedispunendu si ne asigurândune de mai multe dosuri de 25—28, — câtu sî doi membrii din o fractiune a partidei deakiana, cu care apoi amu sî pactatu pentru unele posturi, de óre-ce ne-au asiguratu cu cuventulu de onóre despre vre-o 40—60 voturi, cu care ei dispunu. — Insa acesti domni —asiá s'au observatu la alegere ca numai punu nici unu pretiu pre cuventulu loru de onóre, fiindca numai trei insi au votatu cu noi, cându de alta parte românii pre bas'a solidaritatei incheiata — au votatu compactu sî pre candidatii loru. Iéra o invetiatura dorerósa pentru noi.

In siedinti'a ultima din 30 Dec. au depusu alesii oficiali juramentulu, s'a pertractatu mai multe cause speciale comitatense. De ce-va insemnatate au fostu discussiunea asupr'a adresei proiectata de suscernenda ministrului presiedinte cá respunsu la hartia sea indreptata câtra municipiu, prin care insciintiéza reposirea fostului presiedinte sî denumirea lui in loculu lui Andrási. — Aci confratele Anani'a Trombitasiu, luandu cuventulu, intr'o vorbire scurta meduósa espune motivele din care românii nu potu consimti cu o atare adresa de incredere nici fatia cu celu repositu ministru presiadinte sub a cârui redimu s'au votatu legile cele mai vatamatóre a intereseloru natiunei: p. e. legea de nationalitate, de uniune, legea municipala cu virili etc: nici fatia cu celu nou C. Lonyay, sub care iérasi s'au facutu proiectulu de nóu'a lege electorala atâtu de nemultiamitóre pentru noi, etc, — ne-avendu dar' noi români nici cea mai mica causa de multiamire, — au facutu zelosulu nostru confrate cu consimtirea tuturoru româniloru propunerea a se trece la ordinea dîlei preste acésta adresa. Fiindu ne asceptata o atare, propunere iéu surprinsu pre toti, nu s'au sciutu reculege, pâna cându sculandu-se Carl Zeyk faimosulu nostru amicu sî secretariu de statu la min. de interne dechiara ca acést'a are se fia numai unu actu de courtosie sî nu votu de incredere — unu respunsu, la o epistola de courtoisie, datinatu in viéti'a constitutionala — sî sustiene adres'a, sî dupa ce au mai desvoltatu caus'a nemultiemirei nóstre fatia cu regimulu sî comenbrulu I. Hossu protopopu in Milasiulu mare, sî dupace mai multi frati magiari s'au esprimatu cá sî Zeyk ca despre unu atare actu de courtoisie nu se póte obiectá multu, sau votatu acea adresa. —

S'au ivitu o discussiune inca sî asupr'a propunerei p. protopopu Gavrilu Popu, ca representatiunea comunitatei orasiene din Clusiu pentru câtu mai urgint'a infiintiare a Universitatei in Clusiu sa se partinésca decâtra acestu municipiu cu acelu adausu, ca legislatiunea sa se ingrigiésca in legea votanda, — in sensulu legei de nationalitâti, — sî pentru propunerea studieloru in limbile nationalitâtiloru conlocuitóre adeca in cea românа sî germâna. Acésta propunere insa s'a primitu — fiindu basata pre lege la recomândarea comitelui supremu sî a lui Zeyk cu unanimitate.

Cu aceste s'au finitu restaurarea comitatului sî incheiu partea acést'a a corespondintiei mele cu aceea, ca membrii români infatiosindu-se mai toti au si asistatu pâna la finea siedintieloru sî la tóte votisarile au fostu de unu cugetu sî o simtire.

(Va urmá.)

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 19 Martiu se cetesce mai intâiu sî incuviintiéza protocolulu siedintiei precedinte. Notariulu Ed. Szeniczey publica resultatulu alegerei de ieri (comitetului pentru procedur'a penale prov.) — D. Irányi róga cas'a cá sa-i concéda a sî motivá poimâne proiectulu de lege despre pedepsirea abusuriloru la alegeri. Cas'a i concede.

Ad. Lázár interpeléza pre ministrulu de justiia in privinti'a relatiuniloru urbariale pre fondulu regiu. — Dupa acestea se continua desbaterea despre titlulu novelei de alegere.

T. Péchy promite a vorbí pre scurtu sî la objectu: Elu nu póte acceptá titlulu comitetului centrale, câci proiectulu de lege nu e o modificatiune a legei de alegere din 1848 ci o restringere insemnata a dreptului cetâtieniloru de alegere. L. Salamon vorbesce in acelasi intielesu. Alec. Körmendy definédia parlamentarismulu sî fù din partea presiedintelui de 2 ori provocatu a se tienea de objectu. E. Huszár se pronuncia contr'a duratei legei de alegere separate din Transilvani'a. Prin acést'a dîce elu, se impedeca indeplinirea uniunei faptice a Ungariei cu Transilvani'a. — St. Perczel recomenda esmiterea unui comitetu care sa complanedie diferintiele dintre ambele partite. — Lud. Szilágyi doresce o lege comuna pentru Ungari'a sî Transilvani'a sî din acést'a causa nu accepteza proiectulu. — In siedinti'a de

Sér'a

se continua desbaterea despre titlulu novelei de alegere sî iau parte la ea Kállay, K. Kende, Berecz, E. Simonyi, K. Toth sî alti opositionali. Incheierea siedintiei nainte de 8 óre.

In siedinti'a din 20 Martiu se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei precedinte. — La ordinea dîlei vorbesce mai intâiu L. Popu. Dupa parerea lui titlulu sa se fipseze dupa resolvirea proiectului intregu de lege. — Al. Fazekas voiesce a dá tuturoru cetâtieniloru dreptulu de alegere, nu pentru ca toti pórta sarcini ci din causa ca suntu indivi sî au pretensiune la eserciarea drepturiloru omenesci etc. Afara de acesti'a mai vorbescu P. Szontéyh, M. Iokai, Ed. Horn sî altii opositionali. — In siedinti'a de

Sér'a

se continua desbaterea. Opositiunalii producu totu feliulu de lucruri, adese provóca ilaritate in casa prin câte o marturisire naiva. — I. Rákoczy polemiséza contr'a lui Iókai, care a recomândatu casei pacea. Vorbitoriulu tiene lupt'a contr'a regimului de unu meritu patrioticu. B. Halasz dîce: Tacerea e auru acum'a e înse vorb'a mai diamatu decâtu diamantulu (Ilaritate); vorbitoriulu marturisesce ca nu voiesce a capacitá pre nimenea de óre ce in cas'a acést'a nu mai voiesce nime a fi capacitatu. (de nou ilaritate). Elu vorbesce numai sî numai pentru de a omori tempulu. Incheierea la 8 óre.

In siedinti'a din 21 martie a casei deputatiloru se cetesce sî autentica protocolulu. Se facu mai multe interpelatiuni. D. Irányi sî motivéza proiectulu de lege despre pedepsirea abusuriloru la alegeri; cas'a sa-lu tramita sectiuniloru spre pertractare. — Urméza continuarea desbaterei despre titlulu lunovelei de alegere. — I. Ragályi constatéza momentuositatea titluliloru in viéti'a politica sî sociale sî de óre ce cu privintia la proiectulu de facia nu se póte sci ca legea in ce forma va esi, asiá dara sa se amâne fipsarea titlului pâna la finea desbaterei speciali. — I. Kiss vorbesce o óra intréga contr'a proiectului, contr'a pactului din 1867, contr'a voturiloru virile sî multe alte nenumerate lucruri. Elu cetesce paragrafii singurateci ai legei de alegere, pentru de a documentá ca nu corespundu titlului. Fù de mai multe ori provocatu de presiedintele la ordine sî incheia cu dechiararea ca votéza pentru Helfy. Afara de acesti'a mai vorbescu B Szluha, K. Ghyczy, Taucsics sî Vayda. In siedinti'a de

Sér'a

'si continua Vajda cuventarea intrerupta in siedinti'a de diminéti'a; elu pledéza in decursulu vorbirei pentru sufragiulu universalu, votarea secreta si incompatibilitatea; polemiséza apoi contr'a diurnaleloru fracese, cari se incercara a dîce ca procederea opositiunei e neparlamentaria. Dupa aceste provocatu de presiedintele a se tienea de objectu cetesce vorbitoriulu a 2-a oda alui Anacreon, mai intâiu in originalu sî apoi in traducere ungurésca. Alti vorbitori nu mai suntu insinuati. 20 deputati ceru pre mane votarea nominale, cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 22 Martiu a casei deputatiloru se cetesce sî autentica de asemenea mai intâiu protocolulu. — La ordinea dilei sta votarea nominale despre propunerile sî modificatiunile propuse la titlulu legei de alegere. Resultatulu votisarei e urmatoriulu: 178 votara pentru propunerea comitetului centralu, 127 contr'a; propunerea comitetului centralu e deci primita cu o majoritate de 51 voturi.

Referitele comitetului centralu conte I. Szapary cetesce introducerea, la partea prima a legei de alegere care passu referintele lu recomânda spre primire.

I. Madarasz nu póte acceptá propunerea comitetului centralu, elu propune ca cas'a sa respinga taierea prim'a propusa de comitetulu centralu sî in loculu lui sî sa primésca urmatórea: taierea I. . . „§. 1. Fia care cetatiénu indigenu séu naturalisatu, care nu sta in prepusu de a fi comisu defrandatiune, ucidere, furtu sî in propusu de a fi pusu focu, sî care a trecutu de 20 ani, e alegatoriu“ (Aplause vine la steng'a estrema). Mai vorbescu E. Henszelmann sî K. Bobory pentru propunerea lui Madarasz sî apoi se incheia sidinti'a la 2 óre.

In siedinti'a de

Sér'a

se continua desbaterea despre § 1. alu novelei de alegere. La desbatere iau parte activa Bl. Orbán I. Vidlicskay, Lud. Csernátony, I. Tisza sî A. Csikyi; cestu din urma dîce: Noi ungurii amu avutu dreptulu comunu de votare pre tempulu sant. Stefanu deja. (Ilaritate mare) Dvóstra rideti? (dómne apara! la drépt'a) Ascultati deci! Noi amu avutu dreptulu comunu de votare pre tempulu lui Arpad deja (De nou ilaritate) Iéra rideti? Noi amu avutu dreptulu comunu de votare pre tempulu lui Atil'a deja (Ilaritate mare comuna) 'Lu avému pre cându eramu in Scyti'a (Ilaritate). Sî cumca strâmosii nostri au fostu copti pentru dreptulu comunu de votare o au dovedit'o, cându au alesu pre acestu Atil'a, care au fostu unu generalu mai bunu de cum suntu toti generalii M. Sele c. r. la olalta (Ilaritate detunatóre) Acolo n'avému censu, acolo n'a pretinsu unu Schvarz ca fia care omu sa invetie deodata a ceti sî scrie (Ilaritate colosale) Eu votezu pentru Madarasz (eljénuri la steng'a estrema). Incheierea la 8 óre.

In siedinti'a de diminéti'a din 23 Martiu a casei deputatiloru se resolvira numai petitiuni. In siedinti'a de

Sér'a

propune Zsedényi ca cas'a sa serbeze dela 27 Martie pâna la 3 Aprilie. Uermenyi voiesce numai 3 dîle de ferie. Dupa o desbatere scurta se primesce propunerea lui Uermenyi. Dupa aceste se resolvescu iérasi petitiuni sî apoi se incheia siedinti'a.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 26. ANULU XX.

Sabiiu, in 30 Martiu (11 Apr.) 1872.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu" pre langa conditiunile espuse in fruntea fóiei.

Cu acést'a ocasiune rugâmu pre p. t. abonanti a scrie lamuritu loculu aflârei densiloru si post'a ultima. incâtu sa corespunda cu numirea postei ultime in limb'a oficiale; in fine sa grabésca cu abonamentulu pentru cá sa ne scimu orientá cu tiparirea esemplarieloru.

Editur'a.

I. S. Archiducés'a Gisella este logodita cu Principele Ludovicu de Bavari'a. Din caus'a acestui evenementu cas'a magnatiloru si a deputatiloru au tramisu deputatiuni, cari sa gratuleze M. M. L. L. Imperatului si Imperatesei.

Ce-va despre necessitatea instructiunei.

Willst du immer weiter schweifen
Sieh' das Gute liegt so nah'
Lerne nur das Glück ergreifen
Denn das Glück ist immer da.

Göthe.

(Fine.)

In cele premergatóre amu consultatu trecutulu si amu constatatu starea presenta a scóleloru nóstre poporale nu pentru aceea, cá sa aflâmu numai dóra lauda si scuse pentru câtu s'a facutu si nu s'a facutu inca pâna acum, ci mai vertosu pentru aceea, ca recunoscendu necessitatea cea ardietóre a invetiamentului elementariu, sa accelerâmu pasii in promovarea acelui'a si mai alesu sa nu consumâmu poterile nóstre cu indeplinirea trebuintieloru secundarie, câci si ací s'aru potea aplicá in intielesu moralu dical'a, ca „cumparandu aceea, de ce nu avemu lipsa, vomu fi siliti a vinde aceea, de ce avemu lipsa.„

Este tempulu supremu astadi, cá fia-care inteliginte românu si cu deosebire organele confesionale chiamate spre acést'a sa conlucre spre radicarea scóleloru nóstre la o stare mai buna, pentru ca de-si amu constatatu mai susu in generalu, ca invetiamentulu nostru au propasitu multu in tempulu celu scurtu alu renascerei sele, totusi cu intristarea trebuie sa constatâmu in specialu, ca in unele pârti nu s'au facutu mai nimic'a, séu pré putienu. Unde scólele au remasu la noi pre o trépta mai inferióra, pentru ca nu s'a potutu face mai multu, acolo este de escusatu; unde insa nici pre departe nu s'a facutu aceea, ce se potea face, acolo este de regretatu.

La scólele din Sabiiu incurgu unu numeru atâtu de insemnatu de teneri români, precum in nici o cetate din Transilvani'a, nu se mai intempla. Lucru firescu, pentru ca impregiurimea Sabiiului constà din cele mai impopulate, si mai amu putea dice, si avute comune romanesci. Dintre scólele Sabiiului insa nici macaru o scóla capitale nu este romanésca. Tinerii nostrii de josu incependu, pâna susu suntu siliti sa studiedie prin scólele strainiloru, in limbi straine. La Sabiiu inclina 3 protopresbiterate dintre cele mai ponderóse dupa numerulu si censulu loru, ba au fostu si este si de presinte Sabiiulu inca resiedinti'a a tutoru 3 scauneloru protopresbiterale. In fruntea acestoru tracte protopopesci, au fostu in trecutu si suntu de presinte atari barbati, dela care pre dreptu s'aru potea asceptá multu.

Cu tóte acestea cugetat'au vre-unulu din protopresbiterii numiteloru tracte la infiintiarea in Sabiiu, cá intr'unu centru, unde suntu atâtea scóle — la infiintiarea unei scóle bune normale bateru deocamdata? — Cugetat'au ei toti laolalta pentru radicarea unei scóle normale, precum au multe din comunele satesci?

Eu dicu, ca ei n'au cugetatu de feliu la acestea, pentru ca altcum de multu poteamu avea in Sabiiu, déca nu unu gimnasiu séu scóla reale bateru o scóle capitale.

Brasiovenii au creatu mai intâiu scoli normale bune, dupa aceea au facutu gimnasiulu inferioru apoi celu superioru, mai departe au creatu scoli reale si comerciale, s'au ingrigitu pentru unu edificiu maretiu de gimnasiu, pentru crearea de stipendiu etc. Acestea tóte suntu sacrificii adeveratu nationale, cá eflusu alu inimei loru adeveratu romanesci.

Ei n'au umblatu cu saculu spartu dupa idei nereale: Protopopii, ce iau condusu bisericesce, au fostu la inaltimea missiunei loru, au staruitu din tóte poterile pentru realisarea acestoru institute salutari, au priceputu mai bine interesele nationale si au conlucratu, cá sa faca si pre celu mai din urma poporénu capace pentru acele interese.

La ce resultate frumóse aru potea aduce o buna contielegere intre numerósele si avutele comune ale amintiteloru 3 tracte protopopesci dela Sabiiu! Nu numai o scóla buna normale, ci si reale si mai multu s'aru putea infiintiá cu cea mai mare usiuratate in Sabiiu. Dara initiatus'a lucrulu din partea conducatoriloru competenti? Facutus'au colecte spre unu atare scopu? Nici vorba!

In Sabiiu este Seminariulu archidiecesanu teologicu dimpreuna cu unu cursu de pedagogia, — gratia Escelentiei Sele, Parintelui nostru Archiepiscopu si Metropolitu — adusu intr'o stare dupa impregiurârile nóstre destulu de buna. Cându s'a nascutu vorb'a in Sinódele archidiecesane din anii trecuti pentru infiintiarea unei scóle de modelu lânga institutulu nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu, in care pre lânga studiele teoretice, sa faca candidati de invetiatori si studii practice, — eata ca Sinodulu, cautandu indrépt'a si stâng'a, nu afla alte midilóce, decâtu cá sa se escrie in Archidiecesa o colecta pentru infiintiarea unei scóle de modelu.

Dara unu midilocu mai departatu decâtu colecta in Archidiecesa n'au potutu alege sinodulu archidiecesanu, si resultatele voru aretá mai apriatu neoportunitatea lucrului. Déca alte moduri nu se va incercá pentru realisarea ideei acestei'a — apoi multu va trece pâna la infiintiarea unei scóle de modelu in Sabiiu.

Ce bine erá insa, déca scaunele protopopesci dela Sabiiu se ingrigiau sa faca numai aceea ce le erá datorinti'a, acum n'aru trebuí sa se ingrigiasca sinodulu archidiecesanu pentru radicarea unei scóle capitale in Sabiiu! Ce bine aru fi, cá macaru astadi protopresbiteratele Sabiiului sa-si cunósca chiemarea loru, câci in scurta vreme amu avea institute de crescere nationale in Sabiiu si indirecte s'aru indeplini o trebuintia ce atinge Archidieces'a intréga!

Déca cei ce aru puté usioru, nu facu, ce este de folosu, apoi ce potemu asceptá dela acei'a, ce mai anevoia potu. „Déca lumin'a, care este intru tine, este intunerecu, dara intunereculu cu câtu mai multu va fi."

Sebesiulu este unu orasielu cu unu numeru insemnatu de locuitorii români, ómeni cu stare, cu o impregiurime mai totu romanésca — cu comunele cele mai impopulate si cu stare bunisióra. Parintele protopopu, ce stà in fruntea acestui tractu este unu barbatu, dela care natiunea aru putea face unele modeste asceptâri; cu tóte acestea orasiulu Sebesiu n'are o scóla nici macaru, cum suntu multe din comunele nóstre satesci.

Comun'a nóstra romanésca din Sebesiu are preliminate pentru invetiatori nisce salarie bune si ele s'aru putea face si mai bune, câci avemu in acelu orasiu o clasa de negutiatori si cetatieni români. Salariele insa se micsiorédia si se reducu din anu in anu — dupa cum este invetiatoriulu. Datorinti'a inspectorelui districtualu de scóle aru fi, cá sa nu acomodedie salariulu dupa invetiatoriu, ci pre invetiatoriulu dupa salariu; acolo se sustiene din partea româniloru dóue clase poporale cá vai de ele — pre cându o mâna de sasi din acelu orasiu sustiene unu gimnasiu inferioru si póte in curendu si superioru si au o cladire fórte frumósa pentru gimnasiu.

Ai nostrii nu se invatia nici din esemplulu, ce le sta dinaintea nasului loru. Românii n'au ce-i mai multu, in totu tractulu Sebesiului o scóla capitale, si scólele elementare nu suntu nici pré departe aduse in aceea positie, precum le permite la mai multe din ele, starea loru materiale. Comun'a Pianulu de josu are o scóla tare de rendu, macaru ca scól'a are unu fondu frumosu, si pre lânga o administratiune buna, aru potea fi si mai frumosu, are in folosinti'a sea o móra si comun'a fiindu impopulata aru potea face multu! Ce este insa caus'a? Nimic'a altu-cev'a, decâtu indiferentismulu Parintelui protopopu, carele nu iésa cu anii in aceea comuna, macaru ca i este dinaintea usiei.

Ce face par. protopopu alu Oresciei etc. pentru inaintarea invetiamentului nostru poporalu? horcibile dictu!

Dupa tóte acestea constatediu, ca déca lânga saracia si neajunsurile poporului nostru in unele locuri, voru mai vení si indiferentismulu si indolenti'a inteligintiei nóstre prin alte locuri, atunci de buna séma, ca nu vomu merge departe, nici nu vomu radicá poporulu nostru moralicesce si materialicesce. Pecatulu loru va fi!

ω.

Epistole dela tiéra.

(urmare.)

Sa mai lasâmu inse aci in pace ómenii, dle redactoru, istori'a si asiá va reveni cându-va a descrie in paginile sale cele ce se petrecu astadi in lume, — si in specia cele ce se facu, trecu si se petrecu astadi intre noi românii; sa sperâmu dara ca istori'a va fi mai drépta, mai impartiala decâtu ce suntu multi publicisti d'ai nostri in diu'a de astadi; sa sperâmu ca va veni timpulu — cându se va face lumina, cându se va vedi intru aratare: cine si cari au fostu cei ce au luptatu — fâra a vená interesele private — pentru multu probat'a nóstra natiune? Istori'a va lamuri cându-va situatiunea cea intunecata la noi astadi — prin siretia si mult'a maiestria celoru ce lovescu in toti din drépt'a si steng'a, cá asiá mai târdiu sa remâna numai densii, sa incapa apoi comodu si linisciti in lume; istori'a numai ea va fi in stare a face adeverat'a recensiune asupr'a conduitei fiesce cârui'a dintre barbatii nostrii. Carea va fi sentinti'a, carea va fi judecat'a istoriei nóstre cându-va, acést'a nu o póte sci astadi omu muritoriu in lume, — atât'a inse cutezu a afirmá ca istori'a, — déca cum-va mai are sa fia ea drépta, — nu va potea aprobá nici cându conduit'a aceloru ómeni, cari dispretiuiescu, urescu si clevetescu pre semenii — loru, numai pentru ca vedi — acesti'a inca 'si au principiele si parerile loru si póte pentru ca acesti'a convinsi despre daunele ce li produce inerti'a, nu vedu, nu afla alta cale pentru usiurarea suferintieleru ce ni apasa, decâtu numai in impreuna lucrarea din tóte poterile, a tuturoru româniloru, — séu pre scurtu disu cu „activitate."

Istori'a inse va mai intârdiá ce-va, si noi i vomu remânea datori a ni dá socót'a pentru fiesce care momentu trecutu — nefolositu.

Cu denumirile la tribunale preste totu o pati-

râmu dupa cum scii, — apoi cu alegerile municipiali totu asiá, sî dieu in nacadiulu meu m'a taiatu sî risulu une ori dle redactoru, cându audiamu pre cei dragi de ómeni mari cari se credu numai ei pre si-nesi singuri de nationalisti, — in ce chipu — pâna sî resultatulu celu de batjocura alu denumiriloru la tribunale sî alu alegeriloru prin municipiele comitatense inca mi ti-lu atribuiau totu numai activistiloru, sî in linea prima „Sibieniloru sî Brasioveniloru.“ Nu cum-va óre dle redactoru, activistii — ai naibei — sa fia cum-va caus'a câci asta véra au esundatu apele sî nu s'a pré facutu bucatele? Si déca cum-va la var'a viitóre aru urmá sî o seceta, carea ne-aru aduce pre capu o lipsa mare, — nu iamu trage óre sî pentru acést'a la respundere totu pre acesti activisti? De ce nu? Sa mi ti-i cam mai saturâmu apoi de activitete.

Dara ce-va mai seriosu. Amu cadiutu la denumiri sî la alegeri prin municipii. Mai avemu acum inainte-ne aplicarea legei comunale. Astadi mâne comunele se voru organisá, sî se voru face alegerile pentru judi comunali sî notari. Amu cercatu in susu sî in josu, cá sa aflu incâtu sî ce prospecte putemu avé baremu cu alegerile notariloru? — Legea comunala garantédia unu dreptu destulu de frumosu pentru poporu in mani'a voturiloru virile, dara de vomu umblá sî ací sfasiati, de vomu mai stá sî ací cu mânile in sinu cá nu cum-va sa se vateme principiulu de passivitate, de nu se va intruní tóta inteligintí'a nóstra, de cum-va nici asta data nu se voru moderá unii a aruncá tóta responsabilitatea pre cei'a-lalti, — cu unu cuventu: déca cum-va inteligintí'a nóstra nu va dovedí nici ací destula maturitate sî o activitate barbatésca, apoi sa nu ne mai mirâmu, déca sî ací unde potemu face sî lucrá, sî de unde potemu sperá cele mai sigure resultate, inca vomu remanea pacaliti.

Postulu de judi sî notari comunali prescrisu in legea comunala, este unu postu destulu de momentosu pentru poporulu nostru. Unu notariu comunalu harnicu este unu amploiatu — unu factoru insemnatu atâtu pentru statu câtu sî pentru poporulu nostru. Eu speru ca juristii nostrii nu voru desconsiderá acestu postu, prin care li se imbia ocasiunea a vení in atingere imediata cu poporulu.

Multe inca s'aru mai potea face bine, — multe lupte s'aru potea inca castigá — atunci cându afurisit'a sementia a neincrederei nu s'aru fi incuibatu in sinulu barbatiloru nostrii inteliginti; — cându ambitiunea vana a multor'a dintre ómenii nostrii, s'aru mai stemperá ce-va in nesocotit'a loru comanda asupr'a bietei natiuni, sî déca acei ómeni s'aru mai moderá ce-va nitielu de a loví fâra lécu de sfiala in toti câti nu i temaiédia, sî nu li cadu la piciórele loru cá sclavulu indianu la pólele domnului seu. Sa sperâmu inse cu târia in Ddieu, dle redactoru! pentru ca numai bratiulu seu celu tare sî poternicu mai este in stare a ni scóte din confusiunea sî incurcaturile cele triste in care ni aflâmu astadi. Sa audimu de bine!

—u.

Din Comitatulu Clusiului, Martiu, 1872.

(Urmare si fine).

Inainte de a merge la descrierea pertractâriloru congregatiunei comitatense tienute in 14 sî 15 Martiu a. c., nu potu sa nu facu o privire sî asupr'a celoru decurse intre acestea dóue siedintie.

Românii din locu sî din tienutu simtiendu lips'a unei discussiuni mai detaiata a causei nóstre natiunale, mai de multe ori sî cu tóte ocasiunile bine venite au luatu la consultare: ce procedere aru trebui sa inaugurâmu, sî pre ce cale aru fi mai consultu, sa mergemu, cá sa promovamu interesele nóstre natiunale in tempulu de fatia la usi'a alegeriloru de deputati? Intrunirile aceste confidentiale au avutu de-ocamdata resultatulu acel'a, ca toti participantii s'au convinsu despre necessitatea unei conferintie generale a româniloru transilvaneni, unde apoi desbatendu-se din firu in peru argumintele aduse de unii sî altii — activisti sî passivisti, sa se statoredie o programa, dupa care aru fi sa procedemu fatia cu alegerile viitóre, cá sa esimu odata din caosulu, in care ne aflamu adi. — De loculu conferintiei l'amu aflatu mai potrivitu Alb'a-Iulia cá centrulu tierei. — In privinti'a modului convocârei divergédia parerile; unii suntu de parere, cá sa se convóce prin 2—3 barbati independenti sî natiunali zelosi; altii pre lânga o convocare prin cutare sî cutare barbatu nationalu; — iéra altii mai cu séma cei de opiniunea activitâtiei — afla mai consultu a se convocá conferinti'a prin comitetulu permanentu nationalu din 1861/3, care sî adi sustu, sî care intrunesce flórea inteligintiei nóstre nationale, barbatii cei mai demni de increderea nóstra, sî carii chiaru prin increderea natiunei s'au pusu in fruntea conducerei causeloru nóstre natiunale. Eu din partemi inca aflu mai corespundietóre acésta modalitate de convocare. —

Evenemintele din diet'a Pestana inca trebuie sa ne indemne la o consultare nationala. Acumu, cându românii din tóte partile dau dovedi de viatia nationala, — acum, cându vedemu miscâri inaintâtóre sî salutare in tóte ramurile vietiei nóstre natiunale, acum, cându aru trebui sa ne bucurâmu cu totii, ca fia-care românu incepe a cugetá asupr'a binelui publicu a natiunei nóstre, incepe fia-care a se interesá de sórtea natiunei sale, — acum dicu, cu mare indignatiune sî simtieminte dureróse vedemu ca se facu atacurile cele mai neomenóse — sa nu me folosescu de unu epitetu mai drasticu, — alu jurnalisticei nóstre — (Albin'a sî Românulu) indreptate fâra crutiare contr'a celoru mai ilustrii sî zelosi barbati ai nostri — sî cu multa intristare marturisimu, ca aici primulu atâcatu e prea bunulu sî atotu meritatulu nostru Pr. Mitropolitu, — ne-au ranitu pâna la anima atacârile aceste volnicie sî reutâcióse. Nu potu on. Redactiune sa nu ve comunicu espressiunea intristârei sî indignatiunei a româniloru nepreocupati — din aceste pârti — fatia cu unele atari tractâri de condemnatu a conducâtoriului nostru bisericescu sî nationalu, care — dovada suntu faptele lui — tóta viati'a si-au sacratu-o in favórea sî promovarea bisericei sî natiunei nóstre, sî pentru inaintarea crescerei sî culturei poporului nostru românu, — trebuie dar' sa le refrangemu cu tóta tari'a animei nóstre, si sa ne adresamu câtra jurnalisticii nostri cu rogarea, cá sa vina odata la acelu punctu, cá sa tractéza causele nóstre nationale numai obiectivu, sî sa nu mai amarésca animele cetitoriloru cu vatâmari de personalitâti, cá sî cele de susu, ca numai atunci sî pre acésta cale 'si voru intemeiá increderea publicului, la care asiá adese ori le place a se provocá. —

Mi va iertá onoratulu publicu cetitoriu, déca intre asemenea simtieminte dureróse, nu voiu poté presentá o icóna mai detaiata despre siedintiele congregatiunei comit. din 14 sî 15 Martiu a. c. — nici nu voiu a abusá cu pacinti'a cetitoriului, nici nu vreu sa ocupu spatiulu ingustu dar' scumpu alu fóiei nóstre cu descrierea unoru pertractâri mai multu interne locale a comitatului, ci provocândune la impartâsirile speciale a jurnaleloru magiare din loco: Kelet sî M. Polgár, — (din care multu ne-amu bucurá, cându sî „Telegrafulu“ aru aduce estracte despre atari pertractâri — precum o facu aceste foi din foile nóstre sub: románlapi szemle,) despre aceste siedintie congregationale, — voiu a amintí pre scurtu numai cele mai momentóse sî de interesu nationalu.

Fatia cu organisarea comuneloru sî notariateloru cercuale s'au decisu, a se inviá comunele, cá sa se restauredie pre bas'a legei comunale, — sa sî conscrie virilii sî alegatorii din comuna, sa se declare, cum voiescu a se grupá in notariate? — Apoi s'au esmisu o comissiune pentru elaborarea unui statutu

FOISIÓRA.

Serbatórea bunei-vestiri, si unele superstitiuni impreunate pre alocurea cu dens'a.

De cându eramu elevu in scólele din Bistritia mi-aducu aminte, ce-mi spunea, la serbatórea „bunei-vestiri, Georgitia unu betrânu la care me aflámu in cuartiru. „Déca vrea cine-va, 'mi dîse elu, se fia pescariu bunu, amu auditu din betrâni, ca sa se duca in diu'a „bunei-vestiri“ la sânt'a biserica, sa iee de acolo anafora sî sa mérga dupa aceea la pesce. Care pesce 'lu va prinde mai intâiu sa-i puna o farimatura de anafora in gura, sa-i dica: dute sî cu câti te vei intalní, spune-le la toti sa vina la mine, sî cu acestea sa-lu lase iéra in apa. Preste totu anulu cându va merge dupa aceea a pescuí va fi fórte norocosu totu-deun'a va veni cu straiti'a plina.“

Si d-ta, l'amu intrebatu atunci, pentru ce vini mai multu cu ea góla? câci sî densulu erá unu pescariu passiunatu.

Eu, dragulu badei, m'amu temutu sa facu un'a cá acést'a, 'mi respunse betrânulu.

In tienutulu Reghinului sasescu circulá in copilari'a mea superstitiunea, ca cine vrea sa fia venatoriu bunu, sa se duca iéra la biserica in dîu'a „bunei-vestiri“ sî dupa ce va luá o farimatura de anafora, sa mérga cu dens'a, sa faca intr'unu pomu o gaurice, sî sa o puna acolo sî apoi sa tielésca din departare asupr'a ei. Puscatur'a negresitu va nimerí in anafora, din care va curge sânge. In totu anulu apoi va fi puscasiu fórte mare. Dara ast'a e pecatu mare sî de aceea nu probéza nime.

De altmintrea, „buna-vestirea“, sî acum este unu ce fórte asceptatu la Romani in tienutulu acestu-a. Ea óre cum i invoiosiéza tóta anim'a. „La bun'a-vestire vinu rendunelele.“ Ce bucuria pentru tineru sî betrânu! Toti abiá apuca sa le véda. Câte rondunele vedi mai intâiu, cu atâti'a ómeni vei fi pre ceea lume laolalta; se intielege ca in raiu, dîce tieranulu.

Mai departe 'ti spune câte o betrâna, ca cându vedi rondunelele mai intâiu, sa stai in locu sî sa sapi sub piciorulu dreptu, ca vei aflá unu cârbune, cu care te poti scapá ori sî cându de friguri, déca 'lu beai cu apa.

Bróscele inca-'ti spune ori sî cine ca dela „bun'a-vestire“ nu-'su mai multu bune pentru ca incepu a cântá.

Sierpii acum esu din pamentu, sî déca bolborosesce ói'a in iérba, e semnu de o véra manósa.

Petru.

Datenile la immormentarea mortiloru din vechime pâna in tempurile nóstre.

(urmare).

Óre-care asemenare cu datinele acestea au ceremoniele Chinesiloru dupa cum se descriu ele din partea mai multor'a, cari au caletoritu pre acolo.

La acesti'a se asociédia la conductu barbati sî femei, ce pórta jele; ceste din urma duse mai multu in lectice albe. Pentru ca colórea de jele a Chinesiloru este cea alba. Inaintea mortului se pórta simbolulu ocupatiunei, ce a deprinsu mortulu in viétia, sî pre densulu este o tablitia, pre care sta scrisu numele sî caracterulu lui. Processiunea se intempla 29 dîle dupa mórte. Tablti'a se punea intr'unu foisioru de auru cu parfumerii sî daruri onorari, sî astfeliu se ducea inaintea sicriului, mai târdiu se aducea cu processiune indereptu, sî la persóne avute se conservá in salele strabuniloru, iéra la cei seraci in case. Copiii sî consângenii urmau pâna la loculu de inmormentare, cari dintru inceputu erau tienuturile cele mai fruptifere, fâra nici o ordine, imbracati in albu, sub sunetulu tobeloru. Dealtmintrea mortii nici odata nu-i ingropau in launtrulu cetâtiloru séu a muriloru, ori a templeloru ci intr'o departare anumita dela locuintiele celoru vii. Pre cându cei avuti radicau deasupr'a mormentului mausolee pompóse, pre atunci cei miseri se multiamiau numai cu construirea de colibe de paia séu case mici de tiegle, séu sî cu acoperisie de lemnu. Dupa instructiunea data de Confuciu (Kong=fu-tse), renumitulu intieleptu alu Chinesiloru, de a cârui doctrine inca sî astadi se mai tiene o mare parte a poporatiunei trebuiá sa se sacrifice totu pentru buna-starea progadieloru sî cu deosebire pentru o inmormentare cuvenincιósa a parintiloru, de aceea chiaru sî cei seraci 'si dau tóta silinti'a pentru a infrumsetiá mormintele iubitiloru loru. Dupa scirile cele mai nóue ale caletoriloru, chinesii nu-si ingrópa in pamentu pre adormiti loru amici, ci sicriulu 'lu punu pre pamentu sî-lu acoperu cu rogojina séu scórtia sî facu o radicatura de pamentu preste densulu. Pre insulele Tutchu au observatu caletorii morminte de form'a potcóvei cari au servitu pentru generatiuni intregi din secolu in secolu, sî s'au folositu astfeliu ca sicriulu cu cadavrulu 'lu puneau 7 ani in densulu, dupa aceea se scoteau afara sî i pastrau in apropierea templeloru in urne séu in caverne de stânci.

Petru-Petrescu.

(Va urmá.)

pentru regularea administrarei comunale. Tóte suntu de a se finí pâna 1 Iuniu a. c.

S'au pertractatu sî decisu impartirea lucrului de drumu la drumurile comitatense deja gat'a, incepute sî incepende.

Cu acést'a ocasiune au venitu la discusiune sî propunerea pentru scutirea unoru comune bisericesci dela facerea drumului in favorulu zidirei de scoli sî biserici, dar' fratii magiari asiá tare ingrijati de interesele loru materiale, nu se ingrijescu multu de innaintarea sî promovarea culturei poporului nostru sî a loru, nu le pasa, de va remânea acest'a inca câteva decenii totu prostu cá vit'a. — In diedaru au fostu lupt'a infocata si capacitârile suscepute atâtu in comissiunea permanenta câtu si in siedintiele publice — de bravii nostri nationalisti Vas. Rosiescu, Ladis. Vaida, Maximu Lazaru, P. Nemesiu, Demetriu Cosm'a, sî partiniti sî de unii preoti reformati adeverati apostoli ai cultivarei sî luminarei poporului, — câci cu o maioritate de 2 voturi au facutu in ventu tóte capacitârile. — Numai pre bieti curatori bisericesci iamu potutu scutí dela greutâtile publice. —

Asemenea lupta inversiunata au produsu mai cu séma in comissiunea permanenta procederea szolgabiraeloru cu servitori privati, pre spatele comuneloru cercuale, càci asiá numitele strazse stabile nu voru avea altu servitiu decâtu la mas'a szolgabireului se umple pahara sî pipe cu tutunu nationalu. —

La propunerea comembrului L. Vaida s'a decisu ca români sa fie conchiemati de aci inainte prin convocâtóre in limb'a romàna, sî ca decisulu in privinti'a declarârei limbei române de oficióse, sa se comunice cu tóte jurisdictiunile spre acomodare.

Cu privire la cele scolare, s'au decisu a se dá o subventiune de 600 fl. pre anu la scól'a agronomica sî civila, ce se va infiintiá in B. Huniad pre spesele statului, din care 200 le va purtá orasiulu Hoidinu sî 400 fl. 3 cercuri concertrate aci cu maioritatea locuitoriloru români. Firesce românii au pretinsu, cá sa se redice pentru pruncii din cercu clase paralele cu limb'a romàna, ce insa o va decide senatulu scolasticu. O scóla elementara superióra se va ridicá pre câmpia in Mociu cu limb'a propunerei române.

In fine trebuie sa observediu, ca membrii români cei de fatia, — s'au portatu cá nisce eroi in tóte discussiunile obvenite sî totudéun'a au luptatu pre lânga opiniunile cele mai liberale, s'au facutu demni de increderea pusa in densii prin alegatori. Insa cu durere trebuie sa adaugu sî aceea ca mai jumetate din membrii români nu s'au presentatu la adunare, sî prin acést'a in mare mesura abusédia de increderea alegatoriloru.

Esprimândumi stim'a deosebita sum.

Alu Pré onoratei redactiuni Stimatoriu.

N. de Carbunariu.

In „Albin'a" nr. 25 aflâmu urmatoriulu articulu:

Situatiunea in Transilvani'a.

Ce e cu Ardélulu? Cum s'au socotitu Românii: voru alege séu nu — pentru diet'a viitóre din Pest'a? — Activistii si cu passivistii — cum stau, este sperantia sî posibilitate cá sa se intieléga, séu voru remáné totu mereu sfasiati? —

Acestea, sî unele asemene, suntu cestiunile ce se audu pretotindeni, printr'ai nostrii si printre straini — se ventilédia prin multime de articli, publicati sî nepublicati. Aceste cestiuni noi de unu timpu amu urmatu ale studiá cu scrupulositate sî fâra preocupatiune, de prin gazete sî din informatiuni private, directe sî indirecte.

„Gazet'a Transilv." sî „Telegrafulu Românu" ajunsera ambele pâna la nr. IX. in sirulu de articli, ce de multu continua a scrie, cea d'antâiu pentru d'a jostificá „passivitatea," cest'alaltu pentru d'a motivá „activitatea." Vorbe multe se facu — firesce, in ambele parti, câci caus'a e mare si complicata; lumina deplina insa, cauta sa marturisimu ca abiá suntemu in stare sa estragemu din tóte.

Mai deunadi, in timpulu petrecerei de patru dile in Sibiiu eramu gat'a a tienea o conferintia politica privata asupr'a situatiunei; dar dupa-ce cunoscurâmu unele impregiurâri genante, renunciarâmu la acésta dorintia, cautaramu insa intelniri particulari cu multi dintre domnii — din Sibiiu sî de prin pârti, apartienelori unei'a, séu celei'a-lalte, séu — nici unei tabere politice. Din toti si — dupa tóte, spunendu in putiene cuvinte, iéta ce amu aflatu:

In privinti'a scopului nationalu, pre cum de sine se intielege, nu esiste nici cea mai mica diferintia: toti dorescu, — mai multu, toti pretindu apararea mai cu energia a drepturiloru politice ale natiunei române din Transilvani'a sî intre acestea espresu sî a autonomiei tierei.

In privinti'a modalitatei, pasîrei, — cu unu cuventu, a cestiunei — cum? — opiniunile inca se apropia, sî — contraste neimpacabili chiaru n'amu aflatu.

Toti cu totii recunoscu ca, ceea ce s'a facutu — de trei, ba de cinci ani pâna astadi, este pré putienu, sî ca prin urmare trebuie mai multu si mai cu energia facutu.

Nu se mai gasesce — intr'un'a séu alta tabera, sufletu curatu sî luminatu de românu, carele sa créda ca, printr'o passivitate, egale cu trandavi'a, prin abtienerea absoluta dela ori-ce miscaminte sî alegeri politice, aru fi adusu, séu aru fi in stare a aduce vre-unu castigu natiunei române, sî — intocmai nu se mai gasesce nici chiaru intre cei de frunte activisti, unu sufletu curatu de românu, carele aru pretinde ca, prin alegerea sî tramiterea la diet'a din Pest'a de vre-o diece ori cinci-spre-diece deputati români, pentru cá ace'ia sa se asiedie in drépt'a sî mereu se votedie cu „igen," cu guverniulu impilatoriu, — s'aru poté câtusi de pucinu indreptá sórtea, redicá védi'a natiunei române din Ardélu.

Sî — spre acésta buna lamurire a cestiunei, intr'adeveru multu au contribuitu articulii cei multi sî bine scrisi sî in „Gaz. Tr." sî in „Tel. Rom." Anume cestu din urma, prin poterea argumînteloru sele — nu atâtu directu pentru activitate la alegeri, câtu mai vertosu in contr'a esplicârei sî aplicârei passivitâtiei prin asiá numitii „passivisti", a spartu fundulu la bute, a desfundatu cestiunea.

Judecândo dupa impregiurâri sî date cum le avemu, asiá ni se impare ca, pré bine „Tel. Rom." — de-si nu directu deslégа, dara indirectu indegeta in alu IX-lea articulu, despre „Motivele sî resultatele passivitâtiei", — prin urmatórele pasagie opiniunea publica, precum ea mai pretotindenea, in maioritate se manifesta astadi in Transilvani'a:

„Déca passivistii folosindu-se de poterile române, aru fi facutu cu ele pressiune asupr'a maioritâtiei dietei sî a regimului de astadi, spre a esoperá concessiunile necesarie in favórea drepteloru postulate ale româniloru, séu crediendu ei a priori, ca, dupa cum s'au espectoratu mai de multe ori, cu diet'a sî regimulu de astadi nu poti ispravì nimic'a in casulu acest'a s'aru fi adoperatu de a alege in cele 15 cercuri, in cari românii dispunu de maioritatea voturiloru, totu atâti ablegati români de calibrulu principieloru loru, iéra in cele-lalte cercuri, unde celelalte natiunalitâti, dupa cum vedemu, suntu impartite in guvernamentali sî opositiunali, aru fi aruncatu voturile minoritâtiloru române in disculu opositiunale alu cumpenei electorale: atunci lumea póte ca aru fi dîsu! Mei activisti, paditi-ve tréb'a! lasati pre passivisti in pace! Nu vedeti voi, ca passivistii n'au incredere in maioritatea dietei de astadi, prin urmare nici in regimulu esîtu din aceea; — ei se folosescu de arm'a constitutiunale, cá sa scóta prin forti'a alegerei in locu de 75 de ablegati deakisti 75 de opositiunali, sî intre acesti'a câtu se póte de multi români, cá asiá sa delature maioritatea deakista sî sa scape de regimulu de astadi, — prin urmare ei lucra dupa unu programu celu putienu plausibile, sî spre unu scopu, ce convine convingerei loru politice!"

„Dara cându vedemu, ca passivistii se plângu amaru asupr'a maioritâtiei dietei sî a regimului de astadi, sî totusi dupa program'a passivitatei loru, abtienendu-se dela urn'a electorale, numai intarescu pre acésta maioritate dietale sî pre regimulu esîtu din ea, — apoi dieu! lumea va stá uimita, sî nu va pricepe nici de cum, ca ce voru passivistii cu atitudinea loru?"

Ce este mai naturalu, decâtu ca, facia de acelu ce te apésa la pamentu, pentru ca esti românu si vrei sa remâni românu sî sa te desvolti sî afirmi cá atare, — sa te servesci de resistintintia séu opositiune; insasi „passivitatea politica," are valóre sî eficacia numai cá mediloco de resistintia; — unde poterea resistâtóre i lipsesce, ea este mórte, mórte — ce e dreptu la inceputu provisoria, din carea insa prin lunga continuare, póte, ba trebuie sa nasca cea definitiva!

Amu observatu sî — constatâmu cu placere ca „Tel. Rom." de câte ori se razima pre opiniunea publica genuina, pururea argumenta corectu, de si este sgarcitu intru tragerea tuturoru consecintieloru, — ce insa trebuie sa-i iertâmu pentru pusetiunea sea cá organu personale alu Mitropolitului. Sî asiá destulu ca, ceea ce elu in cele mai susu citate, cam sub reserve sî conditiunatu, ni spune inca mai nainte audisemu dela barbati — sî activisti, sî passivisti, sî asemenea sî dela unii ce stau in medilocu, impreunandu ambele programe.

Nu esiste dara vre-o esentiala diferintia, — la multime celu putienu nu — nici in acésta privintia. Multimea, cum credemu, in maioritate tare precumpenitóre, recunósce ca alegerea de vre-o 12—15 deputati români, nedependinti sî resoluti, sî pre lânga acést'a spriginirea opositiunei magiare prin tóte celelalte cercuri, aru fi de o eficacitate nemidilocitu multu mai mare decâtu — punerea maniloru in sinu sî lasarea, ba inca ajutorarea guvernului cá sa aléga pretotindeni dupa draga voi'a sea, spre total'a ignorare a causei române.

(Va urmá).

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 26 Martiu a casei deputatiloru se cetesce mai intaiu sî autentica protocolulu siedintiei precedinte. — Presiedintele anuncia dupa aceea mai multe petitiuni dela jurisdictiuni cari se transpunu comissiunei de petitiuni. — Mai multi deputati 'si ascernu mandatulu de alegere comitetului verificâtoriu. — Dupa interpelatiuni particularie sî altele presinta referintele comitetului petitiunariu, M. Uermeny, programulu 61 alu petitiuniloru resolvite de comitetu. Se va tiparí sî pune pre Sambata la ordinea dilei! — Referintele comitetului permanentu verificâtoriu, P. Ordody, rapórta verificarea mai multoru deputati pre lânga reserv'a terminului de 30 dile pentru ascernerea vre-unui protestu.

M. Uermeny: De óre ce amu sperantia ca proiectele de lege despre cladirea drumuriloru de feru fâra garantia de statu póte totu voru vení la ordinea dîlei asiá dara propunu ca cas'a sa transpuna pentru prim'a data aceste proiecte de lege comitetului drumuriloru de sî comitetului financialu. A. Trefort se alatura prelânga propunerea acést'a; dupa ce si L. Csernatony o spriginesce o acceptéza cas'a. —

Se trece la ordinea dîlei la care sta continuarea desbaterei despre introducerea novelei de alegere. In siedinti'a acést'a vorbescu pre lânga altii la acestu objectu P. Szantsgh A. Szilády, Th. Vécsey sî G. Varady. — Siedintia de sér'a nu se tiene astadi esceptionalminte, de óre ce deputatii suntu ocupati in sectiuni.

In siedinti'a din 27 Martiu se cetesce si autentica de asemenea mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. — Mai multi deputati ascernu petitiuni, cari se transpunu comissiunei respective. — Se facu dupa aceste din partea mai multoru deputatii interpelatiuni de interesu particulariu pentru noi, cari tóte se transpunu ministriloru respectivi.

Se trece la ordinea dîlei sî se continua desbaterea speciale despre introducerea in legea electorale. — A. Kőrmendy se dechiara dupa o vorbire de $1\frac{1}{2}$ pentru propunerea lui Madarasz. Pentru Madarasz mai vorbesce L. Salamon, pentru propunerea lui Csernatonyi vorbescu Fr. Domahidy sî N. Iancovics, A. Iancovics — respingendu decisivu inculparile produse de vorbitorii dela steng'a contr'a dreptei — vorbesce pentru tecstulu proiectului! — In siedinti'a de

Sér'a

'sî motivédia K. Tisza propunerea sea sub aplause viue din partea stengei, aplica in acea motivare adese cuvintele „desvoltare de dreptu sî furtu de dreptu" si recomânda in fine primirea propunerei sele. La obiectu resp. ordinea dilei mai vorbescu Szakacsy sî A. Csanady. A. Mocioni vorbesce pentru dreptulu comunu de votisare sî documentéza din o vorbire a lui Csernatony ca cas'a respinge dreptulu comunu de votisare nu din motive teoretice ci din frica de natiunalitâti. Natiunea magiara n'are in tiéra supremati'a naturale, ea vrea deci a sustienea prin tóte midiulócele cea artificiósa. Ungurii insesi facu din acea o cestiune de nationalitâti sî voiescu a supune celelalte nationalitâti. Vorbitoriulu votéza pentru propunea lui Madarasz.

In siedinti'a din 28 Martiu a casei deputatiloru se autentica protocolu siedintiei precedinte. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni dela jurisdictiuni, cari deodata cu cele ascernute de câtra singuraticii deputati se tramitu comissiunei petitiunarie. La propunerea duoru deputati cas'a decide a nu mai tienea dupa amédi siedintia; siedinti'a prossima se va tienea dupa serbatori Marti. — Referintele comitetului centralu, V. Szilágyi ascerne raportulu despre proiectulu Ludoviceului. Se va tipari. — Cu aceste trece cas'a la ordinea dilei sî continua desbaterea despre introducerea novelei de alegere.

Dupa ce vorbescu E. Matolay sî br. L. Simonyi pentru propunerea lui Csernatony se radica ministru-presiedintele conte Lónyáy sî róga prin o vorbire lunga oppositiunea in interesulu constitutionalismului, in interesulu viitoriului tierei sî natiunei nóstre a se reintórce, de óre ce póte inca nu e prea tardiu, pre calea cea obicinuita a desbateriloru parlamentarie, pentru de a indreptá prin acea déca e possibilu erorile comise, pentru de a restaurá autoritatea parlamentului sî pentru de a documentá ca nici oppositiunea nu e indiferenta facia cu principiele fundamentali sî conditiunile de viatia ale constitutionalismului. Afara de ministru-presiedintele mai vorbescu inca K. Tisza sî Török. — Presiedintele comunica ca siedinti'a prosima se va tienea Marti dupa amédi la 5 óre sî róga pre deputati a aflá pan'atunci unu modu pentru de a cemplaná diferintiele esistente.

Dîuariulu italianu „L'Opinione" despre Romani'a.

„Partidulu Bratianu se agita acum in tiéra sî afara din tiéra. Elu reincepe de capu aceleasi procedâri cu cari a resturnatu pre principele Cuz'a, sî voiesce acum a resturná sî pre principele Carolu. Nu me privesce pre mine de a judecá pre principele Carolu, dara chiaru cându guvernulu seu aru fi asiá de reu cum dîcu acei cari conspira contr'a lui, trebuie sa tienemu contu sî de impregiurâri. A voi acum sa se repete contr'a principelui Carolu aceea ce s'a facutu contr'a principelui Cuz'a, acést'a aru fi a nu cunósce temporile. Pre atunci erá o Francia, alu cârei celu mai micu gestu putea sa tiena in respectu poterile ostile ; astadi Franci'a, in privinti'a politica esterióra, mai ca nici nu esista.

„Prin urmare, cea mai mica miscare séu schimbare, aru pune in cestiune esistinti'a chiaru a Romaniei. Sa nu se uite, ca Russi'a a facutu reserve cându se urcà pre tronu principele Carolu, dîcendu ca-'si pastrédia deplin'a sea libertate de actiune.

„Românii au obtienutu dela Europ'a totu aceea ce au cerutu.

„In 1857 manifestara in divanurile loru ad-hoc, dorintiele loru pentru aceste patru puncte : Unirea aceloru dóue principate, autonomia, guvernu constitutionalu sî principe strainu.

Aceste patru puncte au fostu acordate ; românii le au astadi tóte acestea, sî inca mai multu decâtu atât'a. Partidulu Brateanu tienù puterea in mâna in tempu de mai multe luni, sî erá in mare favóre pre lânga principe. Déca au scapatu o ocasiune asiá de frumósa, a cui este vin'a ? Domnulu Brateanu nu e unu omu vulgaru, elu are merite, sî, representandu unu partidu mare prin aspiratiunile sele, dara lipsitu de ómeni maturi in lucrurile politice, ajunse la guvernu, spre a face reu unei clase, care dupa ce perduse esclusivitatea dela putere, voiá sa tiena pentru sine cea mai mare parte possibila din avantagiele politice sî sociale. Cu tóte acestea dlu Brateanu, atinse tóte cestiunile spre a-si face aderenti, fâra a avé poterea de a resólve pre vre-un'a.

„Elu inchisese ochii la manoperile bulgariloru, spre a nu nemultiamí pre multi din alegatorii naturalisti români, dara de origine bulgara. Apoi fu silitu, dupa reclamârile Turciei, sa usedie cu asprime câtra bulgari, sî fu acusatu de slabiciune, de acei pre cari nu-i sustienuse pâna in cele din urma.

„Atunci lasà a se pune pre tapetu cestiunea revindecâriloru transilvanene (luarea Transilvaniei. N. Red.) Ungurii strigara sî dlu de Bismarck se unì cu dlu de Beust, spre a oprí o propaganda, care putea sa aprindia unu resbelu de rasse pre Dunare.

„E adeveratu, ca principele Carolu e prussianu si din famili'a Hohenzoleriloru. Déca acest'a nu e unu cuventu, cá se nu fia principe mai nainte de tóte, adeca, se dorésca a domní asupr'a ori cârui lucru.

„E naturalu, cá sa caute sprginu in propri'a lui familia, adi, cându acést'a a crescutu in putere, déra care sprginu la inceputu, a fostu datu Românei de Napoleonu III, cá unu Beauharnais, iéra nu de regele Prussiei. In acelu momentu la Tuilerii dominá mai cu séma preocuparea de a nu avea in Români'a unu principe belgianu. Cându se puse votu contelui de Flandr'a, se dicea: „Este destulu de a avea unu prefectu englesu pre riulu Scalda, fâra a mai avea sî unu altulu pre Dunare."

„Printiulu Carol are apoi cualitâti rare : Este onestu, uresce pre jefuitorii baniloru publici sî da esemplu de virtuti domestice.

„Déca aru fi resturnatu, cine s'aru pune in loculu lui ? Bratianu séu Rosetti ? Déra cine i-aru recunósce in Europ'a ?

„Ei aru fi combatuti chiaru in tiér'a loru, unde nu aru putea fi decâtu numai capi de partida. D. Bratianu n'a obtinutu nimicu dela guvernulu dela 4 Septembre din care facea parte d. Iulius Favre vechiulu seu adocatu sî D. Banc vechilu seu coacusatu in procesulu dela Opér'a-comique. Ce aru obtine dela D. Thiers ? Póte ca se voru câi ca au datu Russiei frumós'a ocasiune pre care o astépta spre a profitá inca odata de letargi'a Francesiloru.

„Violenti'a companiei pre care Bratianu o urmaresce in jurnalele francese contr'a principelui Carol, cum facea alta data contr'a principelui Cuza, este prevestitóre de tempesta. Se ridica astu-feliu creditulu nu numai alu principelui, déra chiaru alu tierei, sî cându Franci'a nu póte face nimicu, a se aruncá in o astu-feliu de aventura, aru fi a merge contr'a mortiei. Suntu intreprinderi cari nu reusiescu de dóue ori. Principele Carol e prussianu, precum Augustu alu Poloniei erá saxonu; déra alegerea polonesului Poniatowsky a remediatu reulu ? Cuza nu erá unu strâinu, sî cu tóte acestea ne aducemu aminte de plângerile ce se ridicara contr'a lui."

d. „Patria buc."

Publicare.

In 3/15 Mai a. c. se va tienea in Veneti'a inferióre a IV. adunare generala a despartiementului alu II-le alu asociatiunei transilvane române pentru cultur'a sî literatur'a poporului românu, la care se invita membrii asociatiunei sî cu deosebire cei din acestu despartiementu.

Dela comitetulu cercuale a despartiementului alu II-lea alu asociatiunei tr. rom.

Fagarasiu in 6 Apriliu 1872.

Varietâti.

⁂ (Universitatea) din Clusiu se va deschide inca in anulu acest'a.

⁂ (Românii din tienutulu Clusiului au patit'o cu denumirile judecâtoresci.) La judecâtori'a singulara din Clusiu, unde suntu ingremiate la vre-o 40 comune române, — fiindca dintre unu jude sî 3 sub judi, vre-o 4 cancelisti, numai unu bietu cancelistu e românu, cá protocolistu, iéra ceilalti toti magiari, sî de acei'a, cari nici libm'a poporului nu o pricepu, cu atâtu mai putienu limb'a literaturei nóstre, in care aru trebui sa pertractedie sî decida in procesele luate la protocolu cu românii de prin muntii apuseni. Amu sî vediutu ocasiunalminte pre la tergu cum asteptau bieti ómeni pre gangu sî la usia, cá sa vina vre-unu oficialu românu sa le ispravésca jalbele loru, dar' indiedaru le-au fostu asteptare, ca nesciindu dnii judi limb'a româna, cu multa perdere de tempu i potu intielege camu reu, sî apoi in acestu intielesu iau protocolulu — firesce in limb'a magiara ca cea româna nu o sciu scrie, sî la urma se tredîesce bietulu mocanu, ca din nepricepere cum i s'au schimonositu — sî póte sî perdutu caus'a cea mai drépta sî curata. — Aci nu e altu remediu, de câtu ca dlu ministru de justitia sa denumésca sî unu românu de jude, ca altu cum nu ne vomu ajunge scopulu cu judecâtori'a nóua, déca vremu sa fimu ecuitabili.

⁂ Scandalu. Nu de multu se scrise prin foile din Clusiu ca acolo petrece Arturu Görgei renumitulu generalu din 1848—9. De acolo plecâ preste Turd'a la M. Vasiarheiu. Deci in Turd'a pâna se schimbara caii diligintiei private dîsulu generalu cinà in otelulu „Cifra". Acolo se adunara multi curiosi din intemplare sî intradinsu. Dintre acesti din urma se dîce ca adv. Emericu Adorjan intrebâ care este generalulu pentru cá sa nu-lu confunde cu altu omu de omenia. Görgei respunde cu voce inalta : „eu sum Görgei !" sî indata incepù insultatiunile sî pentru o céta de corturari pré ordinarie, care nu au incetatu pâna cându dîsulu barbatu nu au plecatu mai departe cu diliginti'a.

⁂ Conferinti'a de episcopi rom. catilici din Prussi'a se tiene la Fuld'a sub presidiulu archiepiscopului din Coloni'a.

⁂ Din „Hr. Ztg." aflamu ca din veniturile loteriei de statu dela trasur'a din 1870 ministrulu de instructiunea publica a spendatu multoru scóle recuisite folositóre pentru invetiamentu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din comun'a Mestécanu protopresbiteratulu Zarandului, constatatóre din 120 case cu 650 suflete se escrie pâna in 23 Aprile, in care dî va fi sî alegerea, concursu.

Emolumentele suntu : birulu preotiescu câte 1 ferd. cucurudiu dela fia-care casa sî stol'a bine regulata.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu rogati a adresá suplicele loru bine instruate conformu „Statutului organicu" la subsemnatulu in Bradu (Zarandu).

Bradu. 20 Martiu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Nicolau I. Miheltianu,
(1—3) protopopu.

Edictu.

Elen'a soci'a lui Simionu Carstea nascuta Ioanu Aldea din Brasiovu, care pre cându aru fi debuitu a-si dá respunsulu din urma séu duplic'a sea la actele procesului divortiale incaminatu inca in Februariu 1871 de-câtra barbatulu ei, s'au facutu nevediuta, nu se scie unde se afla sî n'au lasatu in loculu ei vre-unu advocatu séu plenipotentu ; — este prin acést'a citata, cá in terminu de 3 luni de dîle sa se presentedie naintea scaunului protopopescu câci la din contra sî in absenti'a ei deliberatulu se va incheiá sî se va asterne cu tóte actele procesului spre revisiune sî superióra decissiune maritului Consistoriu archidiecesanu.

Brasiovu, 16 Martiu 1972:

Scaunulu protopopescu gr. or. alu tractului
Brasiovulu I cá foru matrimoniale.
Iosifu Baracu,
(3—3) protopopu.

Edictu.

Ioanu Andr. Munteanu din Turchesiu carele de trei ani de dîle a parasitu cu necredintia pre ilegiuit'a sea socia Mari'a I. Burduloiu din Cernatu sî de atunci nici pâna astadi nu se scie loculu unde se afla elu, este prin acést'a citatu cá in terminu de unu anu de dîle dela datulu escrierei acestui edictu sa se infatisiedie la subscrisulu scaunu protopopescu, câci la din contra, sî in absenti'a densului se va pertractá — pre bas'a SS. canóne ale bisericei nóstre ort. res. procesulu divortiale incaminatu asupra-i de soci'a lui.

Brasiovu, 1 Martiu 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or. I alu Brasiovului cá foru matrimoniale.
(3—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 29 Martiu (10 Apr.) 1872.

Metalicele 5%	63	95
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	63	95
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	69	85
Imprumutulu de statu din 1860	101	75
Actiuni de banca	831	—
Actiuni de creditu	336	75
London	110	40
Obligatiuni de desdaunare Ungaresci	79	25
„ „ „ Temisiorene	82	25
„ „ „ Ardelenesci	77	—
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	108	35
Galbinu	5	29
Napoleonu d'auru (poli)	8	85

INDREPTARE : In nr. 25 alu „Tel. Rom." pre fati'a 98 colón'a 1, sîrulu 38 in locu de : „magiarii ocupa cu scólele loru loculu celu mai bunu"; este de a se cetí : „m. o. cu scól. l. loculu de mijlocu." —

Redactoru respundietoriu : Nicolau Cristea.
Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^{1}/_{3}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^{1}/_{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^{1}/_{2}$ cr. v. a.

Nru 27. ANULU XX.

Sabiiu, in 2/14 Aprile 1872.

Cu 1 Aprile se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu“ pre langa conditiunile espuse in fruntea fóiei.

Cu acést'a ocasiune rugâmu pre p. t. abonanti a serie lamuritu loculu aflârei densiloru si post'a ultima, incâtu sa corespunda cu numirea postei ultime in limb'a oficiale; in fine sa grabésca cu abonamentulu pentru cá sa ne scimu orientá cu tiparirea esemplarieloru.

Editur'a.

Motivele si resultatele passivitâtiei.

X. Stimatii nostri cetitori voru fi observatu, ca — pre cându amu inceputu ciclulu acestoru articuli, tendinti'a nóstra a fostu, de a analisá motivele sî resultatele passivitâtiei politice a românilorU ardeleni mai afundu sî cu deamaruntulu, sî prin urmare, ca cele ce le amu tratatu pâna acum se potu considerá numai de introducere in materi'a, ce ni o amu luatu de obiectulu discussiunei. Dara homo proponit — deus disponit. —

Dupa dechiaratiunea ce o a datu „Albin'a“ in numerulu ei 25. (reprodusa sî in fói'a nóstra in nrulu trecutu sî de astadi) referitória la tratatulu nostru acest'a, — noi privimu problem'a nóstra de resolvita, — sî asiá sî noi ne vedemu indemnati a pasî mai rapede câtra incheiarea acestui ciclu de articuli, cu atât'a mai vertosu, cu câtu sî tempulu sî actiunea nóueloru alegeri dietali ne intetiesce spre aceea.

Intru adeveru trebuie sa martorisimu, ca susu amintit'a dechiaratiune a jurnalului „Albin'a“, care pre noi ne-a surprinsu cu deplina satisfactiune, a facutu unu servitiu mare — nu nóue, pentru ca acést'a nici nu o amu asceptatu, dara — insusi causei natiunale comune a tuturoru româniloru, — sî déca „Albin'a“ ni a facutu acelu complimentu, ca „Tel. Rom.“ prin poterea argumenteloru sele — a spartu fundulu la bute, a desfundatu cestiunea“, apoi sî noi cu placere i reintórcemu complimentulu, dicendu: ca „Albin'a“ cu votulu seu de arbitru, prin care a deciso disput'a intre activisti sî passivisti, a aflatu acelu cercu, care e aptu de a adunâ si a stringe iéra tóte pârtile constitutive a vasului natiunale, in care sa readunâmu concordi'a sî solidaritatea natiunale cea risipita de siese ani incóce.

Mai multu! noi dechiarâmu sî aceea, ca e o virtute politica, déca unu barbatu séu diurnalu natiunale, care a aperatu câtu-va tempu unu programu de purcedere, dupa ce s'a convinsu de ulteriór'a ei nepracticaveritate, are curagiulu de a recunósce acést'a, sî barbati'a de a fi justu parerei, pre care o justifica sî desvoltarea situatiunei. — In politica logic'a cea stricta a principieloru abstracte nu póte avé ad libitum totu-déun'a locu, — ci dupa parerea nóstra — calculu politicu e o problema matematica, a cârei quod erat demonštrandum nu póte fi dedusu din alte cifre, decâtu din cifrele cele positive ale circumstâriloru sî factoriloru politici din presentulu celu totu-déun'a.

Dupa ce asiá dara „Albin'a“ ne-a intielesu pre deplinu, sî din acésta impregiurare potemu fi firmi in credinti'a nóstra, ca sî de aci ininte ne vomu poté intielege, aru mai remané, cá sa ne tragemu calculu sî cu cele-lalte diurnale române.

Ce se atinge de „Federatiunea“, de-sî noi nu ne potemu radicá pâna la inaltimea chiemârei sele cele poetice, de a reformá cart'a Europei pre basea principiului confederale, — totusi credemu, ca — déca dens'a in discussiunea ei cu noi va avé aplecarea, de a se coborí pre terenulu celu ce-va mai angustu sî mai prosaicu alu trebiloru nóstre speciali române interne despre o parte, iéra despre alta parte nu va mai trage unele miscâri curatu locali, sî trebi particulari, precum a fostu de esemplu banchetuirea cea negenabile a brasioveniloru sî alte asemenea (—) cá de peru in susu la altitudinea ecuilibriului europénu, ne vomu intielege pré usioru sî cu dens'a, cu atâtu mai usioru, cu câtu — déca suntemu bine informati — sî redactorulu ei a devenitu la o convictiune, ce corespunde mai multu cerintieloru presenti.

Mai cu greu — ne tememu — ca ni va succede o cointielegere cu „Gazet'a Trans.“ nu numai pentru ca sorgentele politicei de passivitate absoluta sî prin urmare sî scisiunea natiunale urmata din acea politica gresita a fostu sî mai este insusi „Gaz. Trans.“ — dara sî pentru aceea, pentru ca mai próspetu amu observatu, ca, pre cându celelalte diurnale, celu putienu au avutu pacienti'a de a nu ne conturbá in desvoltarea pareriloru nóstre pâna la fine, — „Gaz. Trans.“ in nr. 22 ni striga, ca nu ni s'a mai facutu lene sî mai sî grétia de a continuá o materia asiá de seriósa sî urgiate, precum e cestiunea de fatia. Apoi „Gaz. Trans.“ mai are sî acea maiestria démna de missiunea ei, ca ea acoperindu-se sub scutulu celu sacru alu natiunalismului, sciendu bine ca fatia cu acest'a nu potemu redicá nici o arma, nóue ni denéga ori-ce simtiu natiunale, dechiarându-ne de teriiture dupa caruti'a gubernamentale etc.

Déca „Gaz. Tr.“ pâna acum ori n'a potutu, ori n'a vrutu sa ne intieléga, noi nu vomu intrelasá inca odata de a ne precisá sî mai francu, sî mai apriatu positiunea, pre care amu statu totu-déun'a, stâmu sî astadi, sî vomu stá totu-déun'a, — sî de nu ne vomu intielege nici asiá, apoi nu ne va remané alt'a, decâtu a cautá pre „Gaz. Tr.“ tocmai dupa culisele scutului, de dupa care ne ataca, cá asiá demascandu-o, sa o potemu infatisiá in adeverat'a ei toaleta, cá sa o cunósca asiá sî favoritulu ei — Camiliu, — ce o secundéza in „Romanulu“ din 13 Fauru sî 15 Martiu etc.

Din ulteriór'a nóstra discussiune publiculu cetitoriu va poté relevá sî aceea, déca sî in câtu are „Tel. Rom.“ vre-o solidaritate de pareri cu noulu diurnalu „Patri'a“, sî in câtu nu.

Pâna atunci trebuie sa ne reintórcemu iéra la „Albin'a“, vediendu-ne provocati de a o chiarificá sî in privinti'a aceloru urme de indoiéla, ce ni le-a lasatu printre sirurile susu-laudatului ei articulu din nr. 25.

Se vede adeca intre altele, ca „Albin'a“ inca nu e pre deplinu odihnita in privinti'a cestiunei, déca activistii suntu mai aplecati partidei gubernamentale séu cum o mai numescu — deakiane, sî deca ei acum suntu resoluti de a trece cu totulu in castrele stângei opositionale? — Noi bucurosu i turnâmu bentura curata in pocalulu acestoru dubietâti a ei, — sî spunemu dreptu ca intrebarea ast'a ne-a venitu cam paradoxa, pentru ca noi eramu in acea firma credintia, ca „Albin'a“ sî pâna acum a observatu, ca „Tel. Rom.“ nici odata nu a luatu rol'a asupr'a sea de a aperá vre-o partida din diet'a presenta fatia cu alta partida de acolo. Noi déca amu datu vre-odata complacerea nóstra vre-unei'a din acele partide o amu datu numai acelei'a sî numai acolo, unde amu vediutu mai multu simtiu de dreptate sî de ecuitate, iéra unde acést'a nu amu aflatu, acolo tocmai asiá amu combatutu pre partid'a gubernamentale, cá sî pre cea opositionale, iéra de ingagiatu a priori, nu ne-amu potutu ingagiá cu nici un'a. Dupa parerea nóstra sî pâna acum loculu ablegatiloru români nu erá nici in drépt'a nici in stâng'a, ci póte mai potrivitu la midilocu, de unde sa póta — dupa cerinti'a intereseloru nóstre — sa spriginésca pre acea partida, care e mai justa cu noi, sî e sî capace de a ne si implini justele nóstre dorintie, iéra unde nu voru aflá la nici un'a ascultare, sa nu spriginésca pre nici un'a, ci sa se spriginésca ei insisi pre sine.*)

Conduit'a fractiunei polone, care in senatulu cislaitanu are fatia cu partidele cele principali de acolo totu cam aceeasi situatiune, cá românii din parlamentulu Ungariei, ni póte servi in multe privintie de indigitare sî indreptariu.

Dara sa nu preocupâmu cestiunile despre care ne potemu intielege sî mai târdiu, de asta data rogâmu pre Albin'a a se indestulí sî cu atât'a, alta data bucurosu ne vomu deslucí sî mai pre largu, — ba sperâmu, ca indata ce se va restabilí concordi'a sî solidaritatea natíonale, atari cestiuni se voru deslegá de sine insusi.

Sî altu-cum scopulu nostru de asta data a fostu de a ne intalní fratiesce la urn'a electorale, iéra in cele ce au sa urmedie de aci incolo, noi bucurosu ne supunemu la ori-ce purcedere rationale, sî déca „Albin'a“ se mai indoiesce câtusi de putienu de firmitatea sî independinti'a activistiloru, sum de convingere, ca acesti'a bucurosu voru cede tóte cele 10—15 locuri de ablegati români ardeleni passivistiloru, — numai conscienti'a nóstra cea firma, ca anim'a activistiloru nu palpita mai putienu pentru binele sî viitoriulu natiunei sele, decâtu a passivistiloru, — nu o vomu ceda nici odata.

Consimtimu sî noi cu „Albin'a“, cá candidatii nostri de ablegatura sa se designedie din cei mai probati sî independinti barbati, sî ast'a va trebuí sa fia problem'a unei bune conduceri centrali, iéra modulu sî midilócele pentru asecurarea reusirei alegeriloru, sa le lasâmu parte mare sî la bun'a chibsuintia a respectiviloru alegatori; — dela caracterulu, solidaritatea sî bun'a intielegere a acestor'a va depinde totulu.

In fine ce se atinge de temerea, ca ce atitudine voru luá ungurii sî sasii ardeleni fatia cu o solidaritate a româniloru la alegere, — acést'a e tréb'a loru, noi sa ne facemu datori'a nóstra. Amu disu dejá in articulii precedenti, ca resultatulu alegerei aterna nu numai dela cantitatea sî calitatea dreptului electorale, dara sî dela sciinti'a sî desteritatea aplicârei lui, si aci mai adaugemu, ca invingerea obstaculeloru, ce ne potu intempiná la alegere, va depinde dela presenti'a de anima sî reculegerea nóstra fatia cu ori-ce eventualitâti, de aceea amu sî premersu cu parerea, ca modulu sî midilócele pentru asecurarea resultatului in singuratecele cercuri electorali trebuie parte mare lasate si la bun'a combinare a impregiurâriloru locali prin respectivii alegatori.

Déca totusi avemu vre-o temere fundata, apoi acést'a nu póte fi alt'a, decâtu apathi'a, indiferentismulu si nedisciplin'a, póte sî contr'a — ingagiamentelo, in care a cadintu poporulu celu parasitu de inteligintí'a sea in urm'a nenorocitei politice de passivitate absoluta; sî aci nu e altu midilocu de mantuire, decâtu cá cu poteri unite sa ne incordâmu cu totii de a indreptá in tempulu celu scurtu de 5—6 septamâni, ce a stricatu inerti'a passivitâtiei de 5—6 ani incóce, — sî la acésta incordare noi bucurosu vomu dá totu concursulu.

---

*) Unu esemplu din trecutu: La desbaterea legei municipale ablegatii români au avutu dreptu sa combata votulu virilu sî sa votedie in contr'a lui; — dara dupa ce acest'a s'a primitu in principiu, sî desbaterea se restrinsera numai la intrebarea aplicârei lui, — adeca déca virilii suntu de a se alege prin curi'a celoru mai mari contribuenti, séu sa se aplice ordinea contribuentiloru dupa marimea contributiunei loru, apoi de-sî din punctulu de vedere alu liberalismului constitutionalu din ceste dóue pareri, cea dintâiu aru fi fostu mai preferibile, totusi din punctulu de vedere alu folosului, parerea din urma, care erá a maioritâtiei pentru noi românii erá mai putienu stricaciósa decâtu cea dintâiu a opositiunei, pentru ca la casu déca virilii s'aru fi instituitu prin alegere, atunci — afara de Fagarasiu sî Naseudu — in tóte cele-lalte comitate sî in curi'a virile români alesi nu amu fi vediutu, pre cându dupa ordinea constitutionale d. e. in comitatulu Aradului avemu acum vre-o 50—60 virili. — Eata ca nu totu ce e liberalu, e sî folositoriu.

Cele-lalte partide dejá s'au constituitu in comitete centrali sî locali, sî si-au designatu candidatii. — Sa grabimu sî noi, ca fugit interea, fugit irreparabile tempus.

(Va urmá.)

Universitatea in Clusiu.

In fine si Transilvani'a are sa se bucure de acelu inaltu institutu, sub a cârui adumbrire are sa se desvólte procesulu celu inaltu alu culturei scientifice. Scirea adusa de telegrafulu electricu, despre infiintiarea universitâtiei in Clusiu inca in anulu acest'a, ne indreptatiesce la presupunerea acelei bucurie generale ce o atinserâmu in vre-o câte-va cuvinte.

Inse nici o rosa fâra spini. Si la noi spinii suntu mai desi, mai de multe ori si mai mari decâtu rosele.

Pâna acum si a fostu diferintia de pareri, in privinti'a limbei de propunere. S'au scrisu articuli, s'au scrisu brosiuri in privinti'a acést'a, dara inca nu s'a lamuritu opiniunea publica positivu: cá sa fia numai limb'a cea magiara limba de propunere, séu sî cea româna! Esperienti'a de pâna acum ne insufla temerea, ca abiá se va considerá limb'a româna. Ba „K. K.“ ne promite de acum esclusivitatea limbei magiare, dicendu cu referintia la o suplica a junimei române din Pest'a, substernuta dietei prin dep. Dr. Al. Mocioni, ca dorinti'a acést'a este o dorintia ultraistica, ca limbile cele multe la o universitate aru impedecá desvoltarea cunoscintieloru scientifice; ca sciinti'a nu are nationalitate sî ca românii de unde aru luá barbatii cei multi de specialitate, pentru cá sa corespunda dorintieloru din petitiune.

Nu potemu procede la respunsulu, mai bine la reflessiunea acestoru oglindaturi ale unei pârti considerabile de opiniunea magiariloru ardeleni in cestiunea de fatia, pâna nu vomu pune sî noi din parte-ne intrebarea, ca pentru cine se infiintiédia universitatea? pentru locuitorii tierei? séu esclusivu numai pentru magiari? Sî déca numai pentru magiari, cugeta guvernulu, ori tiér'a a infiintiá o universitate deosebita sî pentru români?

Cându amu scí ca casulu celu din urma inca este unu ce, ce se planuiesce in sinulu ministeriului, séu in sinulu representantiloru tierei, amu avé óre care linisce sî amu staruí mai multu pre lânga aceea, cá distanti'a tempurale dela infiintiarea universitâtiei magiare pâna la infiintiarea celei române sa nu fia asiá de lunga, precum a fostu dela cea dintâiu vorba despre universitate in Transilvani'a pâna in di'a de astadi.

Dara despre intentiunea guvernului de a infiintiá o universitate romanésca, aici séu dincolo de délulu mare intre români, nu avemu inca nici o scire sî de aceea eramu aplecati a crede, ca universitatea ce se va infiintiá in Clusiu va fi a tierei sî pentru tiéra, iéra nu esclusivu a magiariloru.

Ni se va obiectá póte ca la universitatea din Clusiu voru poté participá sî români cá ascultatori de ori-ce sciintia. Cumca voru fi sî românii tolerati sa o cercetedie sî sa asculte sciintiele in trens'a o credemu bucurosu, pentru ca la câte universitâti au fostu români pâna acum: ungouresci, nemtiesci, francesesci, italienesci, spaniolesci, englezesci, rusesci, grecesci, de nicairi nu au fostu dati afara, ci preste totu loculu au potutu studiá in rendu cu al'ii sî a ajunge sî graduri academice.

Déca inse românii in tiér'a sî patri'a loru, unde suntu cetatieni egali ai statului, nu voru avé mai multu dreptu la institutele de invetiamentu decâtu in strainatate, atunci in ce se cuprinde egal'a indreptatire si dreptulu de cetatieni ai statului?

Se vede dara ca dorinti'a româniloru depusa in petitiunea susu amintita nu e ultraista nici decum, ci ea are inaintea ochiloru limitele dreptului, carele totu-déun'a e mai rigurosu decâtu o generósa ecuitabilitate, si cu dreptulu seu in mâna pretinde natiunea româna a fi partasia adeverata la beneficiulu culturei, care se face din sî pre banii sî ai sei.

Ceea ce privesce jignirea desvoltârei sciintieloru prin multimea limbiloru de propunere, este o temere cu totulu nefundata. Catedrele unei universitâti suntu independinti unele de altele; pentru un'a sî aceeasi sciintia trebuie sa fia celu putienu câte doi, potu fi si mai multi, propunetori, déca e sa nu fia universitatea numai cu numele universitate. Déca va fi asiá, atunci ce vatemare póte sa aduca scientiei, cându pre un'a din dóue catedre se va propune in limb'a româna, pentru ca este dreptu ceea ce dice „K. K.“, póte fâra de a scí ce dice; „scienti'a nu are nationalitate“: totu un'a i este ori se va propune romanesce ori unguresce. Va fi inse unu castigu chiaru sî pentru magiari, déca se va propune sî romanesce la universitate, pentru ca voru avé ocasiune sa invetie romanesce, ceea ce le este fórte de lipsa sî loru precum ni este sî nóue româniloru cunoscinti'a celoralalte limbi, ce se vorbescu in patri'a mai strimta, câci amu dorí sa incete odata acelu despretiu reciprocu de limbi, care invólva o dauna nespusa pentru poporulu in mijloculu cârui'a are sa functiuneze cine-va, cu deosebire cá jude sî medicu fâra de a cunósce limb'a poporului.

Câtu pentru barbati de specialitate nu dicemu ca avemu abundantia, dara avemu barbati apti, cari sa fia in stare de a ocupá catedre in ori care dintre facultâtile ce se voru deschide. Unic'a facultate aru fi póte cea de medecina, carea siaru gasí mai anevoia la inceputu barbati, cari sa ocupe catedre de medecina; dara sî in privinti'a acést'a concursulu odata escrisu aru delaturá ori ce temere.

Se intielege, ca déca cum-va regimulu va procede cá celu intru fericire repausatu alu lui Reichenstein, imbiindune cu câte o docentura privata sî chiaru sî aceea estradominium, — nu se voru pré gasí barbati, cari sa fia numai nisce apendici espuse tuturoru eventualitâtiloru cu ascultâtorii loru cu totu.

Numai voi'a de a face ce-va sî pentru romani se va cere, sî tóte greutâtile voru disparé. Voi'a acést'a aru fi inse sî unu semnu pentru romani, ca noi nu suntemu numai in vre-o doi §§ numiti cetatieni egali indreptâtiti, ci ca incepemu a fi acést'a sî in realitate.

Tocm'a ni sosesce „Albin'a“ din Pest'a si din o varietate a densei vedemu ca in privinti'a petitiunei amintite junimea româna, la consiliulu datu de Dr. Al. Mocionia, rugatu pre deputatulu Fr. Deak sa primésca rugarea ei sî sa o substérna dietei. Deputatulu Deak inse fiindu bolnavu nu luà asuprasi substernerea suplicei; promise inse ca la tempulu seu va sprigini cererea cu tóta influinti'a sea „câci este justa si convine sî cu convingerea sea.“—

Eveneminte politice.

Diet'a Ungariei sî termina Marti in 16/4 Aprile sessiunea presenta. Despre partid'a stângei estreme din dieta se dice ca nu se va infatisiá in Bud'a la cetirea cuventului de tronu de inchiere.

O scire alarmatória gasimu in mai multe diurnale de cuprinsulu ca la ministeriulu de esterne imperiale a sositu din Petersburgu lucruri serióse. Dupa unii aceste privescu Români'a, dupa altii Galiti'a.

Diarulu „Progrès de Lyon“ trecendu in revista situatiunea esterióra a Franciei, se esprima astu-feliu asupr'a acestui subjectu: „Ceea ce remâne din imperiulu Austriei regreta astadi de a nu fi fostu la culesulu laureloru germanice.“ Intre germanii Confederatiunei de Sudu, singuri austriacii pastrasera suvenirulu din Koeniggraetz sî acum'a sus-

FOISIÓRA.

Datenile la immormentarea mortiloru din vechime pâna in tempurile nóstre.

(fine).

In Thibeth, o tiéra in Asi'a posterióra, ce se tiene de imperiulu chinesu sî carea numera cam 60,00,000 locuitori se facea inmormentarea in diferite tipuri. Fruntasii ardeau pre decedatii loru cu lemnu de sandalu, seau i imbalsamau si-i asiediau in piramide. Trupurile lamiloru sî altoru persóne preotiesci din contra se duceau pre déluri sî acolo se espuneau de mâncare paseriloru. Seracii sî altii fâra medilóce 'si puneau mortii in sacu, i scoteau din cetate cu o processiune solemna apoi i taiau in bucati sî i aruncau la câni anume instruati pentru acést'a. Dup'ace'a adunau ósele remase precum sî craniulu (capatin'a creriloru) sî le immormentau. O immormentare simpla fâra acestu actu infioratoriu e numai la poporulu celu mai de diosu. La toti inse avuti sî seraci tiene preotulu mai intâiu o misa sî indeplinesce urmatórea operatiune deosebita: elu prinde pielea de pre crescetu, o intinde pâna atunci pâna cându da unu sunetu, face o pocnitura, atunci se crede ca spiritulu a parasitu corpulu sî procedeau la immormentare.

Fórte caracteristice suntu si ceremoniele saraceniloru. — Mai intâiu spala mortulu, lu imbraca cu o camesia, i dau ismene de inu sî papuci. Capulu 'lu infasiura intru-o panseture lunga, in care se infasiura mai in urma totu trupulu. Erá adeca lege cá mortulu se duca cu sine in grópa 7 bucâti de inu. In grópa inse mân'a mortului i se punea sub capu sî se asiediá cu fati'a câtra Mec'a. In tempulu ceremoniei acestei'a se adunau in cas'a mortului o multime de femei tânguitóre conduse (platite), cari nu numai plangeau si se boceau cu voce inalta, dar' si sdariau faci'a pâna la sânge. Voindu cei remasi in viétia a aretá ca casulu mortiei i a atinsu fórte tare, atunci in mai multe dile nu aprindeau foculu in case si nu-si schimbau vestmentele in cari i-a aflatu casulu de mórte. Inmormentârile in intrulu cetatei seau bisericeloru le tieneau de unu abusu. D'ace'a progadiele loru s'aflau afara de orasiu.

Venimu in fine la cermoniele acelei comunitâti mari de care ne tienemu si noi si cârei-a va apartiené óre cându omenimea intréga — adeca la crestinismulu.

Usulu inmormentârii (punerii in pamentu) trecù din Iudaismu in cristianismu, la cari afara d'ace'a credinti'a de resurectiune nu se poté uni cu arderea cadavreloru. La crestinii cei primitivi se inveliau mortii in panseturi de inu sî in grópa se puneau cu capulu spre resaritu. Transportarea mortului pâna la grópa se facea prin consangeni si amici, cari lu ducea pre umere. Sicriele de comunu se pregateau din lemnu, arare ori din metalu. De-óra-ce crestinii mórtea o considera nu de unu ce reu, ci mai multu de inceputulu unei vieti mai bune si prin urmare d'o binefacere, d'ace'a la densii s'au delaturatu femeile glasuitórie séu bocitórie din contra arderea faclieloru si luminariloru, cá simbolulu luminei eterne, au luatu unu sboru totu mai mare. Cu sut'a a patr'a s'a introdusu, datin'a — mai vertosu pentru ca se escá pestilentia — cá mortii sa fia dusi la grópa de anumite persóne „parabolari.“ Locuri de immormentare proprii inse n'aveau crestinii cei d'antâiu. Acesti-a persecutati, dupa cum e cunoscutu, de tóte partile de câtra pagâni, erau necessitati a-si esprime simtiemintele loru de pietate, adoratiunea celui prea potente prin caverne, paduri sî alte locuri ascunse, prin urmare sî cu ingropatiunea fratiloru loru adormitii erau multiumiti déca o poteau face ori in ce locu, cu atâtu mai vertosu, cu câtu chiaru sî mortii, crestiniloru se considerau din partea inimiciloru evangeliei de necurati sî proscrisi. Datin'a cea frumósa d'a se portá naintea reposatului pre cale o cruce séu unu crucifisu cá simbolu alu credintiei 'si trage origine dela inceputulu sutei a siesea sî numai intr'a cinspredieceа a devenitu generale. Din contra inca in secululu alu patrulea le placeau a duce naintea sicriulu ramuri de palmi sî olivi, infrumsetiandu sicriului nu arare ori cu lauru sî girlanda de iedera. Cântarea la grópa sî in cas'a unde se aflá mortulu inca s'a introdusu p'atunci sî in constitutiunile apostoliloru se dice espresu: „La processiunile mortiloru lasati sa premérga acestoru-a cantareti, déca au credutu in dlu.“ La grópa unoru-a, cari s'au destinsu prin pietate sî tari'a credintiei se tieneau sî cuventâri funebrali, ce'a ce inse erá mai multu numai o distinctiune estraordinaria. Domnitoriloru sî altoru persóne inalte li se punea in sicriu sî insemnele de potere. Carolu celu mare fù ingropatu la Aachen intr'o cripta in ornatu imperatescu p'unu tronu d'auru, incinsu cu córda, in mâna potirulu cu st. eucharistia sî pre peptu cu evangeli'a care erá tientuita de diadema cu ajutoriulu unei catene d'auru: pre diadema s'aflá crucea Salvatorelui, sî la petióre sceptru sî scutulu. Grópa se sigilà sî d'asupr'a se radicà unu arcu de triumfu cu inscriptiunea: „Aici pauséza corpulu lui Carolu celu mare care a intinsu cu gloria imperiulu Franciloru, sî carele a domnitu fericitu 47 de ani.“

pina vediendu pre bavaresi si pre saxoni cum pórta cu mândria pre peptu medali'a commemorativa din 1866.

Partidulu nationalu este in ajuunlu unei actiuni; tóte fractiunile sele tindu a se apropiá un'a de alt'a pentru a profitá de grandórea actuala.

„Pre de alta parte, viagiululu triumfalu alu principelui Fridericu Carolu in Itali'a probédia pána la evidentia ca popolii de ras'a latina n'au intielesu inca necessitatea de a se uní intre densii la rendulu loru.

„Ce-va mai gravu de câtu calatori'a principelui, a revelatu de curendu esistenti'a, déca nu a unei aliatie, déra celu putinu a unei intielegeri fórte cordiale intre Itali'a si Germani'a. Voimu sa dicemu tratatulu incheiatu intre Penisula cu o societate de banchieri germani pentru construirea fortaretieloru sele.“

„Este evidentu ca in dosulu acestei combinatiuni se ascundu banii germâni — adeca ai nostri.

„Déra, sa fia bine intielesu, ca aceste fortificatiuni nu voru fi construite precisamente pentru protegiarea Italiei contr'a imperiului germanu.“

„Iéta-ne dara incongiurati de simpatii!“

„Cine e de vina?“

„Ómeni bine informati afirmati ca Victoru Emanuelu, urmându in asta privintia simtiementulu publicu, aru fi doritu sa ne dea, intr'o epoca óre-care a resbelului, concursulu armeloru sale. N'a facuto, se dice, pentru ca altii l'a asiguratu ca erá prea târdiu.

„Cum se póte dara, cá simtiemintele natiunei italiane, simpatice mai inainte, sa fi luatu intr'unu timpu asiá de scurtu o directiune cu totulu opusa, astu-feliu in câtu suntu gat'a a devení agresivi!

„Sa cercetedie culpabilii consciintiele loru, déca mai au vre-un'a.“

Cestiunea de incredere supusa parlamentului cu ocasiunea reformeloru financiale a dlui Sela, a resolvatu. Guvernulu a capatatu o majoritate de 230 voturi contr'a 170, intrunite de opositiune.

In aceeasi siedintia s'a ridicatu cestiunea religiósa. D. Lanz'a crede, ca puterea spirituala a Papei si autoritatea politica a guvernului italianu potu fórte bine trai impreuna, cu conditiunea unei libertâti reciproce. Elu recunósce necessitatea de a aplicá si in Rom'a legea asupr'a corporatiuniloru religióse in vigóre in restulu Italiei, inse e de idea ca pentru o afacere asiá delicata, e neaparatu de a asceptá timpuri mai liniscite si de a lasá guvernului facultatea de a alege momentulu oportunu pentru a lucrá.

In sut'a a nóu'a se introduse datin'a d'a se inmormentá in capele si biserici, de si cu multu mai nainte inca Teodosiu, Iustinianu si Carolu au datu legi contr'a ei. Totu atunci au inceputu si usulu cá membrii unei familie se fia inmormentati intr'unu locu, iéra progadiele se faceau inca de multu in giurulu (bisericeloru) caseloru de rogaciune. De cându crestinismulu a devenitu religiunea domnitóre s'a introdusu pre sub ascunsu si datin'a asiá numita d'a mancá cadavrele, care degenerase fórte iute si a provocatu o opunere legale. Inse nici odata nu s'a potutu suprimá totalminte. Se pare ca s'au observatu si alte remasitia pagâne in societatea crestinésca, ce'a ce se vede din ordinatiunea lui Filipu II regele Franciei, in care oprise de esemplu smulgerea perului, sdariarea feciei, rumperea vestminteloru si altele.

Totu cam pre tempulu acest'a a venitu in moda si imbracarea mortiloru in vestminte de calugeru séu calugeritie, si se inmormentau in si in giurulu monastiriloru. De aceea trebuiau sa testedie si daruri pre sém'a cestoru din urma, la din contra remaneau septamâni intregi neinmormentati. Asiá se dice ca cimiteriulu de copii din Parisu in an. 1410 a statu inchisu mai multe luni din causa ca episcopulu pretinse contributiune prea mare. Pâna ce in urma a pasitu politi'a la mediloc.

Cu tóte acestea in sut'a 16 preotii din Parisu nu inmormentau pre nime, déca nu le testá ce-va la mórte.

Diferitele confessiuni ale bisericei crestine, dupa cum e cunoscutu, au si diferite datini la immormentâri, inse tractarea acestoru-a cade afara de tem'a ce ne-amu propusu dela inceputu.

Dupa Schwanenfeld.

Petru-Petrescu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 2 Aprilie a casei deputatiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. — Presiedintele ascerne conspectulu proiecteloru de resolutiune si interpelatiuniloru presintate in decursulu lunei lui Martiu; elu anuncia mai departe verificarea definitiva a deputatului Fr. Schaaser. Câte-va petitiuni ascernute presidiului câtu si cele presintate de deputati, se transpunu comitetului petitiunariu — Dupa une-altele referéza P. Ordody in numele comitetului verificâtoriu despre protocólele de alegere a câtoru-va deputati. I. Kautz referéza in numele comitetului bibliotecariu despre transferarea si asiediarea bibliotecei testate de reposatulu deputatu Ing. Ghyczy. — Cu aceste trece cas'a la ordinea dilei, la care sta continuarea desbaterei speciali despre novel'a de alegere, contr'a cârei'a in siedinti'a de astadi vorbescu Ign. Helfy si Al. Romanu. — In siedinti'a din 3 Aprilie a casei ablegatiloru se cetesce mai intâiu protocolulu siedintiei trecute. Mai multi deputati ascernu petitiuni, cari se transpunu comissiunei respective. Deputatii E. Matolay A. Lazar si D. Iranyi facu interpelatiuni de interesu particulariu, cari se tramitu in scrisu ministriloru respectivi. Dupa aceste se trece la ordinea dilei, la care sta continuarea desbaterei speciali despre legea de alegere. — K. Ghyczy luându cuventulu tiene o cuventare lunga in care accentuéza intre — altele interesele diferite a locuitoriloru tierei, care au a fi representate si aduse la valóre in parlamentu.

Istori'a ne documentéza ca pretotindeni si prin urmare si la noi legile se creara totu-dé-un'a in interesulu acelei clase de poporatiune care a fostu representata in parlamentu.

La crearea legei de alegere se ivesce deci intrebarea ca sa se dea séu nu unei clase a poporatiunei egemoni'a in parlamentu. Pentru de a respunde la acést'a intrebare amintesce vorbitoriulu definitiunea care s'a produsu mai inainte in parlamentu, si care suna: Parlamentulu trebuie creatu asiá cá sa-si tiena in elu cele trei interese principale ale statului ecuilbriulu pre deplinu: legislatiunea, justiti'a si administratiunea. Nu se póte insa negá ca parlamentulu trebuie sa fia aptu a dá intereseloru tuturoru claseloru poporatiunei valórea, cá in modulu acest'a sa se inaintedie binele comunu. Acést'a se póte mai bine prin unu censu micu, câci atunci voru fi si cei mai putienu midilociti asiá representati incâtu interesele loru se potu conduce pre calea desvoltârei etc. Vorbitoriulu dechiara in fine ca votéza pentru propunerea lui Csernatony. La obiectulu ordinei dilei mai vorbescu inca Ed. Kállay, G. Klementisz si B. Halasz; cei doi dintâiu pentru propunerea lui Madarasz, celu din urma pentru a lui Csernatony. In siedinti'a de

Sér'a

respinge Al. Almassy imputarea contelui Lónyay ca opositiunea aru voi a „omorí cu vorb'a“ obiectulu ce sta la ordinea dilei; opositiunea voiesce numai a-lu pertractá radicalu. — L. Mocsáry polemiséza cu vorbitorii, cari au combatutu dreptulu comunu de votisare, cu deosebire cu Ghyczy si D. Szilágyi si pledéza pentru dreptulu comunu de votisare. — T. Péchy vorbesce si votéza pentru propunerea lui Csernatony. Incheierea siedintiei la 8 óre.

In siedinti'a din 4 Aprile se autentica protocolulu. Mai multi deputati asternu petitiuni, care se transpunu comissiunei respective. Se facu dupa aceste interpelatiuni din partea deputatiloru Ed. Horn si K. Tisza. La ordinea dilei sta continuarea desbaterei speciali despre novel'a de alegere. In siedinti'a de astadi vorbesce S. Vukovics M. Iókai, K. P. Szathmáry, Th. Matkovic, M. Tancsics, Eug. Madarasz si P. Galu. La desbaterea despre introducerea pârtiei prime a legei de alegere mai suntu insinuati inca 31 vorbitori.

Situatiunea in Transilvani'a.

(fine).

La un'a insa nu potemu sa nu reflectâmu aci — si pre multime, si pre stimabilulu „Tel. Rom.“ adeca la aceea ca, déca astadi ungurii si sasii in Transilvani'a alegu mai numai guvernamentali, o facu acést'a mai vertosu din fric'a de — Români. O suta de date avemu pentru acestu adeveru, dar — elu este deja atâtu de recunoscutu, incâtu — nu credemu sa se indoiésca cinene-va. Deci — déca românii de o data s'aru pune a se impreuná cu opositiunea magiara, abiá esistinte ici colea prin Transilvani'a, — nu óre acést'a aru avé efectulu d'a spariá si d'a face sa dispara si aceea mica opositiune magiara?!

Regulele si doctrinele comune si generali ale logicei si politicei suntu pururea la locu intre impregiurâri normali: in Transilvani'a — credemu ca nu vomu intimpiná contradicere, déca vomu dice ca suntu abnormali; de unde si guvernulu se servesce totu de mesure abnorme.

Dar' — nu ni este scopulu de a polemisá; ce noi vremu sa indegetâmu prin reflesiunea nóstra este numai, ca — va fi de lipsa sa ne facemu calculu si combinatiunile numai noi cu noi. De aci incolea — ce va dá Ddieu!

Amu constatatu cea-ce indegeta „Tel. Rom.“ si amu recunoscutu ca — este credinti'a fórte a multor'a, si ca — nici in acésta privintia nu esiste esentiale diferintia intre opiniuni.

Ei bine: unde dara este diferinti'a si resp. diverginti'a cea mare?

Este, dupa convictiunea ce amu câscigatu, in persóne si in opiniunea séu credinti'a despre persóne. Aci se concentra greutâtile.

In lupt'a loru pentru activitate, cei mai multi 'si dau aerulu si unii chiaru pretindu espresu ca, aru fi opositiunali si ca deci aru dorí a pasí cá atari la alegeri si in diet'a ung. pentru d'a atacá din respoteri pre confiscatorii drepturiloru Ardelului si ale natiunei române: dar' — passivistii, cautându la trecutu si vediendu chiaru si in presinte pretotindenea cochetarea activistiloru cu guverniulu séu cu partit'a lui, nu-i crede nici plecati, nici capaci de o opositiune seriósa. Mai multu: ei, passivistii, abiá admitu ca, s'aru poté gasí 10—15 barbati cu destula garantia, adeca destulu de firmi si resoluti pentru o opositiune consecinte si seriósa, si a câror'a alegere totdeodata sa fia posibile — in butulu uneltiriloru guverniali!

Aci dara remâne cestiunea de deslegatu; ea, curatu formulata, este urmatórea: Activistii impreuna, poté-voru gasí 10—15 barbati, cu deplina garantia de nedependintia, resolutiune, curagiu, ingagiati la deplina solidaritate? — si, déca i-aru gasí, activistii impreuna cu passivistii, li voru dá totu spriginulu pentru reesire la alegeri si li voru secundá de a casa intru missiunea loru politica, reclamatóre de dreptu?

Astfeliu cuprinsu, lucrulu este simplu si curatu: sa numimu persónele si sa luamu asupr'a-ne ingagiamentele necesarie, positive si precise, si — tóta diferinti'a a incetatu. Passivistii nu mai potu avea causa de a se retrage dela alegeri; câci — prin intrarea in dieta cu reserva, pentru scopulu de a reclamá unu dreptu confiscatu, acestu dreptu nu se abandona si perde. Iéra in câtu pentru legea electorale cea rea si ne drépta din Transilvani'a, pre aceea, precum avurâmu destula ocasiune de a pricepe tocmai la desbaterile asupr'a legei electorale in diet'a de facia, magiarulu de buna voie abiá se va plecá cându-va sa o reforme intru interesulu natiunei române: precum de alta parte magiarulu si acum de trei ani, cá si pâna aci, de o suta de ori a doveditu ca, este departe d'a avea inima si pricepere pentru pressiunea nóstra politica si morale — printr'o passivitate atâtu de pucinu eficace si loru simtibile.

Dâmu deci si intru atât'a — activistiloru dreptate, ca — mediulócele de lupta, de resistintia si de pressiune facia de clic'a ce natiunalminte si politiesce ne tiene despoiati de drepturi, si prin acést'a ni impedeca desvoltarea naturale, — trebuie sa fia altele, mai poterice, mai eficaci, mai batatóre la ochii — si ai loru si ai lumei.

In câtu pentru passivisti, nu ne potemu indoí ca ei pré bucurosu voru adoptá acésta politica de activitate opositiunale pre lânga garantiele indegetate, dupa ce scimu ca densii si la 1869 au fostu — parte mare plecati la asemenea, si — numai din lips'a receruteloru garantie, adeca de nevoia au imbracisiatu passivitatea absoluta. Numai intru acestu intielesu si noi amu recunoscutu passivitatea, fâra totusi cá sa ne fimu potutu multiamí cu trecerea ei incetu in — nepasare. Martorisimu ca de multe ori nu ni sciamu altfelu splicá — nici activitatea cea escesiva — cu gur'a activistiloru, nici passivitatea cea escesiva in fapta a passivistiloru, decâtu din banuele si neincrederea unor'a câtra alti. Astadi credemu ca a sositu timpulu cá acést'a trebuie sa incete.

Intielegerea in acésta privintia intre activisti si passivisti, si preste totu intre toti românii Transilvaniei, ba sî cu noi cei mai din cóci, despre Banatu sî Ungari'a, cu atâtu póte sî treboie sa fia mai usióra, cu câtu sî unii sî alti sî toti cu totii vomu fi inspirati in politic'a nóstra de — cea mai adeverata „buna credintia,“ sî cu câtu in secretulu inimeloru nu va jacé vr'unu scopu séu interesu meschinu. — Nu supunemu, nu suntemu indreptâtiti a supune, ca in ori care tabera romàna, s'aru aflá sufletu de omu, carele aru planuí a duce pre fratele seu in curs'a strâinului, pentru asecurarea jugului strâinu in gutulu bietului poporu romànu.

Aru fi tristu, tristu sî miserabilu, déca cineva, aru nutrí convingerea ca — natiunei române din Ardélu, astadi i lipsescu barbatii de lupta parlamentaria, sî — totusi aru pretinde lupt'a parlamentaria! — Cine n'are armata sî generari buni, sa siéda acasa sî sa nu incépa resboiu, déca nu vrea sa patia rusine sî sa sacrifice poporulu!

Timpulu, precum credemu, este aprópe, este chieru aci, cându are sa se aléga brandeu din zeru si natiunea sa cunósca, sa se convinga, ca — óre fii ei, suntu toti ai ei sî adeverati? séu ca intre ei se afla unii vicleni, dóra chiaru tradatori. Noi, totu trecutulu nostru ni e marturie, ca — n'amu provocatu nici odata, nici chiaru facia de impilatorii straini, cu atâtu mai pucinu facia de vr'unu frate de unu sange — ur'a, furi'a si isbând'a, poporului nostru. Nici n'a fostu dóra de lipsa. Dar' — pre unulu Ddieu juramu ca — nu vomu privi cu nepasare cându ni s'aru aretá specul'a unoru ómeni pre cont'a celoru mai sublime, mai sacre interesc ale natiunei române! Seriositatea momentului — ni va scusá acésta vorba. —

Atât'a este, ce amu vrutu sa dîcemu, despre situatiune in Transilvani'a; astfeliu noi, dupa studiulu impregiurâriloru, o cuprindemu aceea situatiune. Amu descris'o câtu se pote de obiectivu, fâra cá sa-i facemu critic'a, sa cercetâmu pre lungu sî pre largu: déca ea este buna séu rea. Amu dorí cá ea, cum e, prin contielegere fratiésca comuna, sa se folosésca câtu mai bine, — celu pucinu — pentru limpedirea referintieloru.

Babesiu.

Societatea romàna de cultura si limba din Silistri'a.

In „Tr. Carp.“ aflâmu o dare de séma, din carea sa vede ca s'a constituitu in Silistri'a o societate romàna. Din o cuventare a presiedintelui la constituire vomu capetá o informatiune despre scopulu societâtiei. Deci esta cuventarea:

Domniloru! Buroulu provisoriu, pre care d-vóstra a-ti bine-voitu alu aclamá la deschiderea siedintiei, terminandu insarcinarea ce i se incredintia-se, se retrage, facendu locu ómeniloru vrednici de tóta stim'a, câror'a voturile d-vóstra le-au incredintiatu buroulu definitivu. Din parte-mi felicitându-ve pentru frumós'a alegere, nu amu decâtu a ve rennoi multiamirile cele mai calduróse pentru onórea ce mi-ati facutu.

D. Christache Trandafilu ocupa fotoliulu de presiedinte si multiamesce adunârei, in numele comitetului si alu seu, pentru onórea ce li s'a facutu.

Dupa aceea se votéza bugetulu societâtiei pre anulu 1871—72, cu urmatórele spese:

	Lei.	Bani.
1. Subventiunea scólei române din Silistri'a	200	
2. Idem pentru scól'a romàna din Ostrovu	100	
3. Antrepris'a localului cancelariei	100	
4. Pentru mobiliaru . .	60	
5. Pentru iluminarea sî incaldirea localului scólei de adulti sî cancelar.	60	
6. Creditu disponibilu pentru diferite spese	100	
In totalu:	620	lei noi.

Adunarea observa ca bugetulu e impovaratu, in raportu cu venitulu societâtiei.

D. Presiedinte arata adunârei ca nutresce o via sperantia, cum ca: apelandu la concursulu confratiloru nostri români, din tóte pârtile, vomu avea unu numeru mai mare de membrii sî ca cu incetulu si cu staruintia — cu voi'a Bunului Dumnedieu — vomu ajunge a fi mandrii de romanescile nóstre intreprinderi: vediendu ca scólele române functionediu in tóte urbele sî catunele din aceste pârti.

Domnii mei! Societatea nóstra abiá a potutu capetá increderea câtoru-va persóne, care au cunoscintie de situatiunea nóstra; asiá dara sa sperâmu ca vomu capetá increderea cea nemarginita a romanismului, si atunci vomu vedea cu bucuria inriuririle buneloru ajutórie, ce confratii nostri români, ne voru acordá; vomu vedea, in fine unu numeru formidabilu de membri si atunci toto mai strigá:

Traiésca Societatea romàna de cultura si limba din Silistri'a! Traiésca romanismulu.

Bugetulu se votéza neschimbatu.

Órele fiindu inaintate, siedinti'a se suspenda la $11\,^1/_2$ óre sér'a.

Presiedinte Chr. **Trandafilu.**

Secretariu C. **Petrescu.**

Varietâti.

⁂ (**Iéta cine canta a se face nemuritoriu.**) De siguru nu acei ce prin vorbe frumóse si pompóse voiescu sa fericésca natiunea loru, ci prin fapte reale. Dlu Georgiu **Cristurianu**, capitanu rom. in pensiune este unulu din cei dejá cunoscuti bine facâtori ai natiunei sele, a cârui nume nu se vede astadi pentru prim'a óra inscrisu cu litere nesterse in cartea cea via, in inimile româniloru ce cugeta românesce. Dara togm'a impregiurarea acést'a ne indémna a luá condeiulu spre a inregistrá o fapta nóua laudabile, pentruca vedemu ca zelulu seu e neobositu intru a face bine si ne duce la acea convingere ca acestu zelu cresce progresându. Dlu capitanu a cumparatu cu banii sei pentru **Seminariulu** nostru archidiecesanu sî pre numele acestui seminariu, de nou, unu fenatiu de 1000 stângini ☐ in Beldiplaiu Strimbu, din susu de vam'a Buzeului, cu 100 fl. v. a.. petrecutu in cartea funduaria a Teliului sub nr. 5299 cu venitu curatu de 12 fl. pre anu. Sa trâiésca daruitoriulu la multi ani cá sa-si póta realisá sî planurile cele nobile de care peptulu sî inim'a sea se vede ca este insufletitu.

⁂ (**Fapta de modelu.**) In impregiurârile preotimei nóstre, carea in trecutu au fostu sî in presentu este avisata mai multu la ajutoriulu ei propriu, decâtu la acelu din venituri sigure pentru servitiele sale oficiali este laudabile cându se afla preoti cari jertfescu pentru binele comunu sî din putienulu celu capata dupa servitiele loru. Sî unu astfeliu de esemplu ni infatioiéza sî parochulu nostru din Costeni Ioanu **Cupsi'a**, carele in sinodulu parochiale tienutu in 2 Ianuariu a. c a oferitu de buna voia venitulu seu anuale din portiunea canonica in valóre de 90 fl. pentru biseric'a ce voiesce a si-o cladí comun'a, pâna cându biseric'a va fi cladita si data gat'a. Celoru meritati pre dreptu se cuvine sî laud'a. —

⁂ Au esîtu de sub tipariu: **„Cursu de practic'a gradinaritului si de economi'a casei,** compusu de Georgiu **Vintil'a**, abs. de economi'a rurala sî profesore la scól'a reale si comerciale in Bras'ovu, sî se afla de vendiare la autorele seu. Pretiulu face 80 cr., cu tramiterea pre posta 86 cr. iéra pentru Romani'a 3 lei noi. Dela 10 esemplarie se da unulu rabatu.

Cuprinsulu. **Gradinari'a**, cultur'a legumiloru preste totu sî in specialu. — Pestrarea legumiloru. — Prasirea, crescerea sî altoirea pomiloru mari sî mititei; cultur'a pomiloru in stare roditóre. Bólele pomiloru sî vindecarea loru. — Pestratulu pómeloru. —

Economi'a casei. Uscatulu sî muratulu legumiloru; uscatulu pómeloru; uscatori'a. — Intrebuintiarea pómeloru cá leguma; facerea nectarului, a cidrului sî a vinarsului de póme. Seratulu, afumatulu sî pestratulu carnei, slaninei, pescelui sî alu limbiloru. Prepararea siunciloru. Facerea de cârtabosi sî cârnati. — Ce-va din bucataria. — Pestrarea óueloru. — Facerea pânei. — Ce-va din laptaria. Facerea sapunului. — Spalatulu rufeloru. — Scóterea peteloru. — Sterpirea moliiloru sî a altoru animale molestitóre etc. —

Opsiorulu este indiestratu cu 60 de ilustratiuni sî compusu intr'unu stilu câtu se póte de popularu sî intocmitu de asiá, incâtu tinerimea cu ajutoriulu invetiatoriului sa se póta orientá fâra multa siovaire. Pre de alta parte credu ca aru aduce sî mai grabnicu ajutoriu, propunendu-se poporului de câtra invetiatorii séu preotii nostri in dîlele de serbatóre séu de dumineca. Inse cá ostenél'a sa fia incoronata de celu mai bunu resultatu e neaperatu de lipsa a se infiintiá la fia-care scóla câte o economia de modelu, care sa o lucre invetiatoriulu in regia propria, cultivandu totu feliulu de plante, dela care se póte asteptá folosulu celu mai mare. Astfeliu invetiatoriulu aratandu poporului teoretice sî practice ce este de facutu in economia, va castigá si densulu si sî poporulu. — Despre susu memoratele economii rationale séu de modelu — 'mi voiu luá libertatea a tractá intr'unu articulu specialu. A sositu ór'a suprema, aici ne-a mai remasu terenu de activitate, numai o economia rationala ne póte mantuí de nedusîrea sî ruinarea ce ne amenintia.

A fi cutropiti pre terenulu economicu nu insémna nici mai multu nici mai putienu, decâtu a disparé de pre fati'a pamentului.

Mi se va obiectá, ca cum sa-si formedie invetiatorii o economia rationala, care consta din mai multe ramuri sî nu numai din gradinaritu? De acést'a inca s'a grigitu. Speru ca nu va trece anulu 1873 sî economii nostri voru avé in legatura cu cursulu de practic'a gradinaritului unu opu completu de economi'a rurala, (cuprindiendu si cultur'a viiloru, a vermiloru de metasa, precum sî stuparitulu) tractatu conformu progresului, ce l'a facutu esperiinti'a si sciinti'a pâna acum si mai alesu in cesti vre-o 30 ani din urma *).

⁂ (**O proba.**) „Albin'a“ s'a apucatu sî bine face, a reproduce corespondintie de ale „Romanului“ scrise de unu „**Cameliu**“ din Vien'a. Scopulu e cá sa véda publiculu „Albinei“ ce absurditâticolosale, rectius câte odata ce neadeveruri in fame se asternu pre més'a cetitoriloru „Romanului“ prin contraband'a asta literaria. In adeveru, mijlocu mai acomodatu de a intiercá gustulu de cetitu diurnale nu este decâtu celu din corespondintie cá a „Romanului.“ „Albin'a“ dice: „Sa aratâmu absurdulu, séu neesactulu, séu nesocotitulu sî **copilarescului**, séu invidiosulu sî calumniosulu, séu ce?!?“ Ne mirâmu ca afla sî **copilarescu** in acele corespondintie, câci **tat'a** dela Brasiovu le tramite **copilului** la Vien'a **gat'a** sî apoi dóra nu se voru **copilarí** corespundintiele prin purisare? de siguru ele-'su **copilerióse** inca dela tat'a de acasa. —

† **Franciscu de Lemeny**, proprietariu din Fodor'a Ungurésca, cu anima doliósa, anuncia, cumca bunulu seu consangianu sî amicu **Ioane Bobu, de copalnicu-monasturu** directore de cancelaria pensionatu alu fostului tribunalu ces reg. provinciale din Sabiniu au repausatu in Domnulu in 7. a. l. c. sér'a la 6 óre in Clusiu, in etate de 72 ani.

Redausatulu — carele a fostu consangianu de aprópe alu nemoritoriului Episcopu **Ioane Bobu** — a functionatu in servitiu de statu in tempu indelungatu; erá unu oficialu zelosu de unu caracteru nepatatu, unu omu cu anima blanda sî nobile sî de o conversatiune fórte atrâgatóre. In starea sea cá amploiatu si-a petrecutu partea cea mai mare a vietiei sale in Clusiu, unde a fostu pretiuitu de toti in tóte clasele societâtiei. Liubindu-si natiunea sea romàna totu deodatu a pretiuitu sî celelalte natiuni din patria, câtu in totu tempulu a sciutu castigá increderea sî liubirea tuturoru, asiá câtu numele lui va fi lungu tempu inca in buna aducere aminte numerosiloru sei cunoscuti de aici sî din tóta Transilvani'a.

Inmormentarea dupa ritulu gr. cat. va fi in 9 a. l. c. Marti la $4\,^1/_2$ óre d. pr. Amicii sî volitorii de bine i voru petrece remasitiele pamentesci dela locuinti'a sea din strad'a interióra a carbuniloru Nr. 153 in cemeteriulu comune, unde va dormí somnulu eternu cu multi amici premersi ai sei cu cari impreuna au ostenitu in viéti'a sea.

A dóu'a dî Mercuri in 10 Aprilie la 10 óre inainte de prândiu se va celebrá s. liturgia pentru repausulu sufletului seu in biseric'a greco-cat. din locu.

La cari pentru ai dá onórea ultima suntu invitati toti cunoscutii, amicii sî volitorii de bine.

Fiei tierin'a usióra!

Clusiu, in 8 Aprilie 1872.

---

*) Suntu rogate tóte dîuariele nationale cis- sî transcarpatine a reproduce acestu anunciu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 28. ANULU XX.

Sabiiu, in 6/18 Aprile 1872.

Copia.

Nr. 320
Bis. 1872.

Circulariu

episcopescu câtra toti protopresbiterii din dieces'a de Ddieu scutita a Caransebesiului, privitoriu la convocarea sinodului eparchialu.

Prea onorate dle protopresbitere! Conformu dispusetiuniloru §§-loru 89 si 90 ai Statutului organicu bisericescu, convocu prin acést'a sinodulu anualu alu eparchiei Caransebesiului la resiedinti'a mea episcopésca in Caransebesiu pre Dominec'a Tomei adeca pre 23 Aprile cal. vechiu a. c.

Ceea ce préonoratu d-ta vei avea a aduce la cunoscinti'a atâtu a clerului si a poporului credinciosu prin publicare in biserica, câtu si la cunoscinti'a domniloru deputati eparchiali preoti si mireni alesi in tractulu préonoratu d-tale, poftindu pre acesti din urma, a se infatisiá de temporiu la sinodu pregati de a remanea vre-o câte-va dîle la pertractârile aceluia-'si.

Pre lânga care impartesindu-ti binecuventarea mea archipastorésca sum
Alu préonoratu d-tale.

Caransebesiu in 29 Martiu 1872.

de totu binele voitoriu.

Ioanu Popasu, m. p.
Episcopu.

Reprivire.

Diet'a Ungariei si-a terminatu alalta-ieri periodulu 1869—72 si sciri diferite ni spunu ca partidele se constitue pentru campani'a cea nóua de alegeri.

In periodulu acestu trecutu la tóta intemplarea finitulu este mai insemnatu si insemnatatea si-o castigâ prin novel'a legei electorali adusa cá proiectu si prin desbaterea cea estraordinaria din partea opusetiunei din dieta.

La tempulu seu amu apretiuitu si noi novel'a. Publiculu nostru cetitoriu inse a avutu ocasiunea din tóte cele raportate despre dens'a, inclusive desbaterea ei generale si speciale, a o apretiuí din tóte punctele de vedere. Cu tóte aceste credemu ca judecat'a asupra-i nu va diferí de cea carea ni-amu dat'o si noi.

Reasumându tóte câte s'au petrecutu in legatura cu acésta novela, afara de momentan'a distractiune causata de unele vorbiri, nu vomu gasí nimic'a ce sa ne multiamésca. Opusetiunea s'a parutu unor'a ca voiesce sa faca ce-va folositoriu si pentru noi. Dara déca cautâmu la resultatu, in ceea ce ne privesce pre noi românii din Tansilvani'a, nu ni-a adusu nici unu folosu realu; ea a impedecatu o lege nefavorabile pentru cá sa ne lase asupr'a capeteloru o lege totu asiá de nefavorabile: ne-a feritu de reu, pentru cá sa remanemu cu reulu totu in reu. Suntemu noi pentru acést'a datori cu vre-o recunoscintia opusetiunei? Atâtu câtu si pârtiei din drépt'a dietei.

Consideratiunile aceste voru atinge neplacutu in multe pârti, inse ce sa i faci adeverului, cându vine redimatu pre fapte si ni se infatisiéza asiá precum este? ce sa faci cându vedi ca binele asteptatu dela tempu, ómenii lu impedeca, cu voia si fâra de voia, cá sa vina si la noi, si lu oprescu, fâra séu cu voia, sa fia numai la unii, cá si cum acei unii aru fi mai presusu de alti ómeni, demni numai de stâri privilegiate, chiaru si atunci cându stau cu cartea legei in mâna, cartea in care au scrisu si ei de mai bine de dóue dieci de ani: „egalea indreptâtire.“

Press'a guvernamentale, in consonantia cu cuventârile ministriloru arata ca proiectulu novelei nu a voitu sa tiermurésca dreptulu de alegere, ci sa se delature abusurile electorali. Cându nu s'aru fi vorbitu atât'a asupr'a proiectului si cându nu aru fi cunoscutu insusi proiectulu, atunci s'aru puté dîce ce-va in favórea lui. Este inse pré cunoscutu ca in catrau este indreptatu taisiulu acelui proiectu.

Avemu totu dreptulu sa compatimimu originea temeriloru celoru nefundate, cari abatu cercurile de influintia dela o parere mai curagiósa intru satisfacerea cetâtieniloru si avemu iérasi totu dreptulu sa dicemu ca guvernulu facea bine déca luá o initiativa care sa incaldiésca, sa cascige si inimile cele recite si instrainate de densulu.

Unu deputatu sasu a cugetatu sa lingusiésca cu necessitatea suprematiei magiare, in sperantia póte ca vre-unu magiaru se va sculá si va vorbí pentru necessitatea consuprematiei nemtiesci. Semnulu acest'a inse nóue ne insufla indignatiunea carea cuprinde pre cine-va cându vede ca unde aru fi mai de lipsa sinceritatea, acolo predomnesce iubirea de a duce lucrurile pre dosu.

Reesit'a acést'a a sessiunei dietali mai are in fine si acelu reu ca tentatiunile celoru sireti si celoru putieni pricepatori s'au mai sporatu: iéra voru dice si unii si altii vedetii voi ce facu ungurii? si voru conclude: deci siedeti voi acasa si taceti nu cumv'a sa resufle careva ce-va!

Lânga Cibinu, 4 Aprile 1872.

Amu cetitu si eu, dle redactoru, faimós'a corespondentia a pseudonimului „Camiliu“, datata din Vien'a si publicata in „Românulu“ din 13 Februariu a. c., prin care corespondintia vedemu ca se calumnia in modu detestabile celu mai mare românu din dîlele nóstre, acel'a adeca, carele in trecutulu seu de pâna acum ne ingramadí asiá dîcendu biseric'a si natiunea cu cele mai salutarie binefaceri, si carele tocm'a pentru aceea si castigâ dejá titluri inmiite la recunoscintia si veneratiune din partea româniloru.

Nu me constà nici pre mine multa bataia de capu intru de a cunósce pre acelu „Camiliu“ celu adeveratu, pre tat'a, carele nu de adî de ieri, ci de dieci de ani incóce escelédia mereu in art'a intrigei si a calumniei, dandu-si truda, cându intr'unu diuariu cându intr'altulu, a innegrí câtu se póte mai tare, a depopularisá si astfeliu a seduce opiniunea publica in privinti'a acelei pré demne persóne, pre carea elu cu ai sei nu o potù suferi.

Dara in zadaru se mai svercolesce Camiliu — séu Cameleonulu — câci calumniele lui nu mai au nici unu lipiciu; lumea cea matura si seriósa româna invetià dejá a-lu cunósce si a-lu scí deosebí de barbatii sei cei devotati si bine-voitori. Românii nu se voru mai lasá astadi a se purtá de capestru de câtra iesuitii cei imbracati in fracuri, cum e unulu si inca per eminentiam „Camiliu“ nici nu se voru mai luá ei dupa frase si vorbe góle, ci voru cere fapte, fapte pipaite, dupa care sa-si formedie convictiunile si sa-si intocmésca actiunile loru.

O proba invederata despre cele dîse ne dau si corespondintiele ce se publicara mai de curendu in „Telegr. Rom.“ din deosebite pârti ale Transilvaniei, prin cari se manifestà de ajunsu o adeverata indignatiune relativu la amintit'a corespondintia din „Romanulu“, ceea ce inca e unu bunu auguru pentru bietii români, atâtu de indelungu si de cumplitu loviti de sórte si adese-ori si de ai sei chiaru.

Dara incâtu pentru malitiosulu si invidiosulu „Camiliu“ amu poté dîce: Quod suum erat fecit; mai multu inse ne prinde mirarea despre aceea, ca unu „Camiliu“ mai póte aflá astadi locu deschisu pentru calumniele sele intr'unu dîuariu cá „Romanulu“. Ba ce este si mai multu, audimu, ca din mai multe pârti s'aru fi tramisu respunsuri la „Romanulu“ cu privire la corespondinti'a lui „Camiliu“, si inca unele indata dupa aparitiunea amintitei corespundintie, cari respunsuri inse pâna astadi inca nici unulu nu vediù lumin'a, semnu invederatu, ca onorabil'a redactiune a acelui dîuariu, per eminentiam românu cum se numesce, le puse sub obrocu, si nici ca le va aduce vre-odata la cunoscinti'a publicului seu.

Multi se intréba: ce póte fi caus'a? Póte pentru cá sa nu compromita pre „Camiliu“, vediendu-lu strimtoritu si adusu in dilema: ori de a replicá si astfeliu a marturisí insusi neadeverulu si falsitatea corespondentiei sele: ori de a nu replicá nimic'a si asiá de a constatá insusi prin tacere adeverulu celoru ce se dîcu in contra-i. Póte si pentru cá sa nu se compromita pre sine chiaru, acea onorab. redactiune, vediendu lumea câtu de reu cunósce dens'a inca si in presente impregiurârile fratiloru sei de dincóce, incâtu se lasà a se seduce de unu „Camiliu“, care mai o gatà la noi, dupa voia si placu. Póte in fine si pentru ca dóra onorab. redactiune a „Romanului“ sa lucre pre o mâna cu Camiliu in privinti'a subiectului din cestiune, ceea ce aru fi cu atât'a mai tristu si mai demnu de compatimitu.

Ori-care sa fia caus'a, eu dîcu, ca acésta procedere din partea acelei onor. redactiuni e, linu dîsu, de totu necorecta si nu-i face multa onóre; pentru ca prin acést'a dens'a se abate fórte tare dela principiulu fundamentale, ce aru trebuí sa conduca pre fia-care redactiune: dela adeveru si dreptate! A primitu in colónele dîuariului seu corespondinti'a lui Camiliu, si inca de totu personale atacatóre de conduit'a si onórea individuale: sânt'a dreptate pretinde, si inca imperiosu, cá sa dea locu si respunsului séu respunsuriloru deslucitóre in colónele aceluiasi dîuariu; dara nu sa atace, séu sa lase a se atacá cine-va, si apoi sa refuse primirea respunsului de aperare. O atare procedere nu e nici decum compatibile cu eternele principie morali, ci ea e o negatiune pre fatia a acestoru din urma.

Dara on. redactiune a „Romanului“ dupa cum sum informatu, mai dede inca o asemenea proba a sentiului seu de dreptate, inca inainte de ast'a cu vre-o 3—4 ani, cându totu in acelu dîuariu, totu la asemenea calumnie si incriminâri, si credu ca totu fatia de d. Camiliu, numai sub altu nume, ce e dreptu nu denegà publicarea respunsului, ci-'lu publicà, inse cum? mutilatu si schimonositu cá vai de elu! si pre lânga aceea inca si comentatu intr'unu modu, ce iérasi nu-i pré face onóre.

Si óre bine sa fia asiá? Crede on. redactiune a „Românului“ ca prin o atare conduita face vre-unu servitiu bunu moralei séu romanismului? vre-o onóre devisei ce o puse in fruntea dîuariului seu? Lasu sa judece altii.

⁂

La dotarea preotimei.

Saschizu, 1/13 Aprile 1872. Domnule redactoru! Se vede ca maritulu congresu bisericescu in siedinti'a a 7-a din anulu 1870, 8/20 Octobre si-au datu multa silintia pentru regularea parochieloru si inbunatatirea stârei preotiloru, totu asemenea au facutu si sinodulu archidiecesanu din anulu 1871 pre cum sa vede din actele acelui'a in siedinti'a a 4 din 7 Aprilie a acelui'asi anu. Tóte aceste suntu bune si cu inlesnire pentru unu poporu in o stare mai buna materiale si liberu de o parte de intriganti proselitistici si de alta parte de inteligintia neinteligenta cum se cade. La poporulu nostru inse la care starea materiale lipsesce, iéra cele-lalte rele suntu adese-ori in abundantia, este numai samentia de invrajbire si invidia asupr'a bietei preotimi care au fostu destulu de supusa suferintieloru pâna acum, depindiendu dela poporulu pentru care s'au luptatu sî se lupta multu.

Laudu din parte-mi atâtu intentiunea cea nobila a maritului congresu câtu si a sinodului ; cele ce vedu inse din lucrârile comissiuniloru esinde prin tracturi, in urm'a sinódeloru tractuali, me silescu a dice : sermana preotime româna, câtu ai fostu de supusa suferintiei pâna acum mai alesu pâna cându teai silitu pentru binele poporulu românu fâra de a face pretensiuni, nici mici, necum mari, la imbunatâtirea sortiei tale sî acum, prin simpl'a ridicare a stólei (pre hartie) ti se mai adaoge sî mai multe suferintie; de sî cu tóta dreptatea ai meritatu a ti se imbunatâti sórtea baremu acum in secolulu alu 19-lea, cându tóta lumea se straduiesce a remunerá sî a recunósce ostenelele celoru in functiuni publice; numai in poporulu teu românu se afla ómeni, cari aru dorí déca nu delaturare — scadiementu remunerarei?

Dupa esperinti'a castigata pâna acum, din intentiunea amintita indata la inceputulu acestoru sire, 'mi e téma ca aplicata de ómeni interesati in sî afara de biseric'a nóstra natiunale româna orientale va urmá :

1. Invidi'a poporului asupr'a preotimei.

2. Sistematisandu-se dotatiunea preotiloru pre harthia, iéra in fiintia nimic'a, statulu va pretinde dajde dupa venitulu de 4 si 600 fl. v. a. si in locu de venitu, preotimea va avé spese, cari spese le-amu folosí mai bine dandu-ne pruncii la scóle.

Parerea mea individuala aru fi, ca déca pre alte câli nu se póte efeptuí un'a dotatiune preotimei, care sa se chiame intru adeveru sî in fapta dotatiune, intrevenindu la statu, cârui'a preotimea româna i face destule servitiuri fâra nici o remuneratiune sî inca mai multu cá alti preoti, ce suntu destulu de bine platiti, asiu fi atunci, cá sî cu câti amu vorbitu dintre preotii nostrii de pre aici, de parerea sa lase pre preoti cá sa fia cu poporulu in pace in cele ce au fostu, pâna va aduce Ddieu alte timpuri mai favorabile sî pentru clerulu nostru celu plinu de suferintia, sî pre poporu sa nu-lu mai atitia sî unii sî altii asupr'a preotimei.

Asiu mai fi de parere ca acum e timpulu ca preotimea sa ese cu asemenea pareri in publicu.

Georgiu Sioneriu,
Parochu gr. or.

Instructiunea nationale si universitatea din Clusiu.

Pest'a, in 12/4 1872.

Sî ce aru ajutá déca aru instruí chiaru Ioanu Gura de Auru, iéra nu in limb'a invetiaceiloru.

Istori'a desvoltârei sî a culturei deosebiteloru popóre ne infatisiédia acestu adeveru pre tóte paginele. Sî barbatii mari sî iubitori de progresu s'au luptatu cu celu mai mare zelu in tóte tempurile pentru realisarea acestei conditiuni de progresu sî de civilisatiune. Asudat'au sî Nestorii poporului românu sudóre de sânge pentru o instructiune nationala totu-déun'a, cu deosebire inse atunci, cându pre tempulu poternicului ministru Thun erá pre ací cá scólele sa se smulga de lânga biseric'a româna lânga care sî cu care numai si poteau implinı́ missiunea reinvietóre sî sa se predea cu ajutoriulu unoru nimernici in mânile strainului. — Erá tempuri grele acele pentru sórtea sî viitoriulu scóleloru române, grele, câci acésta planta cruda, unic'a sperantia sî clenodiu ale poporului românu devenise obiectu de negotiâri vile pentru favoru sî interese personale. Sî s'a pomenitu vre-odata o fapta mai revoltatóre decâtu acést'a ce tindea la jertfirea culturei nationale. — Precaria e inse sórtea scóleloru nóstre sî acum, dupa ce s'a spartu tielin'a sî dupa ce s'a delaturatu obstaculele acele mari, — sî pre câtu tempu nu se va cugetá inteliginti'a nóstra seriosu, care e in prim'a linia chiamata, a dá invetiamentului nationalu preste totu unu sboru nou, nu este sperantia de a reparа́ tristele urmâri ale tempului trecutu. Avemu terenu garantatu prin lege, pentru de a desvoltá cea mai mare activitate in directiunea acést'a. Inteliginti'a nóstra nu-si va mai poté ascunde inerti'a sub velulu unei ingerintie reu intielese séu esplicate. —

Nu se va mai putea ascunde cându va pretinde natiunea socót'a despre zelulu, staruintiele sî faptele ei pentru instructiunea poporale dupa spatele clerului. Se bage bine de séma! Dela ea depinde intru a-si impreuná sî consolidá poterile cu cele ale clerului sî intru a alege sî impartí midilócele de cultura, multe putiene ce le avemu, de asiá, cá sa imple sî acopere lacunele in invetiamentulu popor. românu, ce ne amenintia cu total'a derepanare sî cu total'a stagnare in tóte arteriele corpului nostru nationalu. Modulu in care aru trebuí sa se satisfaca acestei conditiuni de viétia pentru români s'a indegetatu de repetîte ori in colónele acestui pretiuitu diurnalu, cu deosebire inse atunci cându esmise comitetulu Asoc. trans. pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu o provocare câtra toti românii pentru de a contribuí la fondulu unei academii române de drepturi ce aru fi sa se infiintiedie. — S'a apostrofatu cu aceea ocasiune cu multu tactu impregiurarea, ca cum e de a se intrebuintiá fileriulu poporului românu spre luminarea sea ce mai remâne inca dupa platirea tuturoru contributiuniloru statului. Sî cumca vocea acelui meritatu barbatu n'a sunatu in pustia cá aceea a Casandrei, ci a aflatu resunetu imbucuratoriu, s'a doveditu prin representanti'a ce a inaintat'o Comitetulu Asoc. tr. pentru cultur'a poporului rom. ministeriului de culte sî instructiune pentru respectarea limbei române la nou infiintiand'a Universitate in Clusiu. S'a doveditu mai departe prin petitiulu tinerimei române din Bud'a-Pest'a, ce l'a asternutu, petrunsa de insemnatatea unui atare institutu in Transilvani'a, dîlele trecute prin dlu ablegatu Dr. Alessadru Mocioni camerei representative din Ungari'a, in care pretinde a se propune la Universitatea, ce se va infiintiá in Clusiu pre lânga stabilirea principiului de paritate in tóte facultâtile tóte studiele sî in limb'a româna. —

De-sî nu me vedu din acestea incidente indemnatu a cântá osan'a celoru ce au cuprinsu datorinti'a fatia de caus'a instructiunei in limb'a româna, inregistrediu inse cu indestulire pasiulu comitetului Asoc. trans. sî celu alu tinerimei române din Bud'a-Pest'a sî trebuie sa constatediu cu bucuria ca acel'a invólva o actiune mai eficace sî mai energica, — o lupta seriósa, démna de momentuositatea afacerei déca e cá sa nu asceptâmu si acum porumbi fripti sborându-ne in gura. — Guvernulu sî camer'a legislativa din Ungari'a, cari faurescu neintreruptu legi sî pentru poporulu românu din Ungari'a sî Transilvani'a a datu de repetîte ori espressiune solena dorintiei sî vointiei de a satisface pretensiunile natiunei române, a o face partasia la beneficiele statului cá sî la sarcini, a-i dá pre bas'a dreptâtiei sî egalitâtiei midilóce de cultura in propri'a-i limba. Sî e dreptu ca pâna acum putiene, fórte putiene promissiuni a implinitu. In proiectulu regimului despre nou infiintiand'a Universitate din cestiune ce s'a depusu pre més'a dietei, interesele natiunei române s'au preferatu in butulu tuturoru asigurâriloru. Impedecati amu fostu intru cultivarea nóstra natiunala prin elementulu magiaru seculi de ani in acésta patria strabuna. Aperatorii acestei impilâri ne-au respunsu ca astfeliu a fostu spiritulu tempului, astfeliu au pretinsu constelatiunea si interesele statului. Sî eu intrebu acum, mai esista óre interesele acelea specifice magiare de impilare sî impedecare intru a se cultivá si desvoltá poporulu românu in acestu statu, despre care se dîce a fi liberu sî constitutionalu? Inca n'a sositu óre tempulu cá elementulu magiaru predomnitoriu sa nu mai traga aratrulu nimicirei preste sacrificiele ce le-a adusu poporulu românu pentru patri'a sea. Altes Unrecht läst sich am Ende verschmerzen dice óre-care scrietoriu Irlandesiloru, neues Recht, Reichthum und Bildung tretten auf die Seite der zu vollendenden Einheit und Freiheit. — Bine sî consultu este inse cu tóte acestea cá noi sa stâmu cu mânile in sinu, sa ne reafundâmu in letargia cându se tractédia sî lucra despre noi si pentru noi?

Nu sî iérasi nu, pentru ca ne aflâmu in primele dîle ale desceptârei, avemu sa tragemu velulu intunerecului ce acopere inca o mare parte a corpului nostru nationalu.

Acést'a o potemu face inse numai sî numai pre terenulu invetiamentului nationalu ; câci scimu cu totii sî marturia ne este istori'a tuturoru popóreloru, ca inflorirea instructiunei nationale e primulu pasu spre o miscare sociala, care e totu atât'a de urgente sî intetitóre cá sî cea politica, fâra de aceea e inse cea politica lipsita de tóta basea. —

Nutrescu deci firm'a sperantia ca inteliginti'a româna, tineru sî betrânu, va intielege interesulu natiunei, a cârei fiicsuntu, sî va solicitá cu tóta puterea cuventului toti sî din tóte pârtile, urmandu esemplulu comitetului Asoc. trans. pentru literat. sî cultur'a poporului românu sî celu alu tinerimei române din Bud'a-Pest'a, pâna este inca tempu, respectarea limbei române cá limba de propunere dupa dreptu sî dreptate la nou infintiand'a Universitate in Clusiu, cá sa nu ni se arunce in fatia obicinuitulu sarcasmu : n'ati pretinsu, câci n'ati simtitu o atare trebuintia, ignoti nulla cupido.

Petitiunea

junimei române din Bud'a Pest'a cu privintia la universitatea ce se va infiintiá in Clusiu.

Prea Onorata Camera representativa!

Salutându din inima intentiunea de a se enunciá prin lege infiintiarea unei universitâti de sciintia in Clusiu, nu putemu sa nu recomendâmu inaltei atentiuni a prea onoratei camere repres. — in aceea ce privesce limb'a de propunere in acestu institutu de invetiamentu — rogarea, respective observatiunile nóstre, scóse din relatiunile speciale de acolo.

Manecându din punctulu de vedere, ca scopulu adevaratu alu ver-cârui institutu de invetiamentu nu póte fi altulu decâtu latirea sciintieloru intr'unu cercu câtu mai largu, sî fiindu-ca sî altu mintrenea cultur'a scientifica numai in limb'a materna propria se póte insusí cu fundamentu; scopulu adeveratu alu unui institutu de invetiamentu, dupa parerea nóstra, numai asiá se póte ajunge mai securu, déca latirea sciintieloru se face in aceea limba, carea e in preponderantia pre teritoriulu avisatu la acelu institutu, de invetiamentu, câci netienendu-se contu de acest'a institutulu de invetiamentu póte sa fia institutu infintiatu pentru ori ce altu scopu, numai institutu destinatu spre latirea sciintieloru nu. —

Fiindu universitatea infiintianda in Clusiu chiamata a satisface postulateloru invetiamentali ale unui tienutu, unde majoritatea locuitoriloru o compunu românii; pentru a se ajunge cu mai multa securitate maretiulu scopu alu acestui institutu se recere neaparatu, cá sciintiele sa se propuna in acel'a sî in limb'a româna, carea e in preponderantia pre acelu teritoriu. —

Locuitorii români din tienutulu mentionatu de altumintrea sî din punctulu de vedere alu ecuitâtiei inca potu pretinde, ca déca supórta in proportiune egala sarcinele statului sa se impartasiásca totudeodata proportiunalminte sî din beneficiele aceluia ; la infiintiarea universitâtiei din cestiune asiá dara potu pretinde, cá interesele de cultura sî limb'a loru la acestu institulu de invetiamentu sustienutu cu spesele statului sa se respectedie dupa cuviintia.

Proiectulu de lege asternutu de inaltulu guvernu, relativu la universitatea mentionata inse nu corespunde in tóte scopului adevaratu, ce sî l'a pusu alu ajunge prin acestu institutu de invetiamentu ; nu corespunde acelei cerintia generali, ca sciintiele sa se latiésca sî in limb'a care o pretindu negresitu relatiunile locali, nu corespunde pentru aceea, pentru ca se trece cu vederea in acestu proiectu de lege limb'a majoritâtiei locuitoriloru din tienutulu avisatu la universitatea din cestiune, adeca; limb'a româna.

Circumstanti'a, ca in proiectulu de lege asternutu de inaltulu guvernu se trecu cu vederea aceste respecte, pentru noi e cu atâtu mai dureróса, cu câtu nu odata amu fostu fericiti a audí chiaru in sinulu prea onor. camere repres. intre aprobâri generali fâra destinctiune de partita dechiararatiuni, cari tindu spre indestulirea pretensiuniloru juste ale româniloru. —

Amu auditu accentuandu-se cumca e necesariu a face placute institutiunile statului sî la diferitele nationalitâti, — e necesariu ale dá câtu mai multa ocasiune spre inaintarea culturei loru in limb'a propria.

Dreptu aceea subscrisii luandune libertate a chiamá atentiunea prea onor. camere repres. la ocasiunea favoritóre presenta, unde susu disele dechiaratiuni in parte se potu realisá sî dorindu din inima curata cultur'a spirituala a patriei nóstre, totu odata venimu a rogá pre onorat'a camera repres. cá, luandu la desbatere inca in sesiunea presinta proiectulu de lege despre organisarea universitâtiei din Clusiu, sa binevoiésca a enunciá prin lege ce se va aduce in acésta privintia, cumca:

La universitatea ce se va organisá in Clusiu pre lânga stabilirea principiului de paritate in tóte facultâtile, tóte studiile sa se propuna sî in limb'a româna.

Bud'a-Pest'a in 1 Apriliu 1872.

(Urmédia 48 de subscrieri.)

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 8 Apriliu a casei deputatiloru se trece dupa finirea formalieloru obiciuuite la ordinea dîlei si se continua desbaterea despre introducerea pârtiei prime a legei de alegere. — A. Lázár afla ca propunerea lui Madarasz corespunde mai bine, decâtu tóte cele-lalte, intereseloru materiale ale tierei. In aceea e limpede sî precisu documentatu ca introducerea dreptului comunu de votisare nu contradice nici constitutiunei, in form'a ei deodata, nici parlamentarismului, ci din contr'a acea pune pre aceste pre singuru adeverat'a basa.

I. Döry compara procederea dreptei in cestiunea legei de alegere cu nefericit'a tactica pre care unu diplomatu defaimatu austriacu o a urmatu fatia cu Ungari'a 20 ani. (Ilaritate. O voce: „cine?“) Schmerling dise . . (o voce: nu fi-ti asiá de copilarosu! câci acest'a e cumnatulu d-vóstra!“ Ilaritate comuna). Schmerling dîse: „poteti asceptá!“ Ce cerere neprecalculata a fostu acést'a, o documentéza aceste zidiri constitutionale (Ilaritate mare). Aceea-si dîce drépt'a si voiesce a ostení oppositiunea prin asceptare. Acést'a inse nici cându nu va succede dreptei. Vorbitoriulu a cetitu in 1850 o carte in bibliotec'a curtiei din Vien'a; acea carte portá titlulu: „La philosophie de la politique“ Cine a scrisu cartea? si-a uitatu de multu vorbitoriulu. (Ilaritate mare). Inse un'a dintre ceea ce dîse uitatulu autoru i-a remasu in memoria: „Unu poporu, care cede dela drepturile sele castigate, e perdutu; unu poporu, care se multiamesce cu drepturile sele politice castigate, face regresu; numai acel'a poporu cresce, se imbogatiesce si imputernicesce, care 'si inmultiesce si desvólta drepturile sele politice“. In tonu ironicu continua vorbitoriulu a vorbi si votéza in fine pentru propunerea lui Madarasz. — L Szilágyi sprigínesce propunerea lui Csernatony. Incheierea siedintiei la 8 óre.

In siedinti'a din 5 Apriliu a casei deputatiloru se cetesce sî autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte.

Dupa une-altele se trece la ordinea dîlei. Ern. Simonyi polemiséza contr'a multoru vorbitori, cari s'au pronunciatu in afacerea acestui obiectu, se adreséza in fine câtra ministru-presiedintele sî se incérca a combate vorbirea acelui'a, vorbita inaintea serbatoriloru, din punctu in punctu. Elu imputa regimului ca n'a intreprinsu de cinci ani nimic'a pentru desvoltarea libertâtiei sî bunei stâri.

Pre noi nu ne mai cunósce nimenea. In anulu 1848 vorbea tóta Europ'a de poporulu eroicu alu Ungariei, in anulu 1867 erau ochii Europei de asemenea tientiti asupr'a nóstra. Se dicea: Sa vedemu ce va fi in stare acestu poporu, care la 1848 s'a luptatu asiá de eroicesce! Sî ce a facutu regimulu de cinci ani: Nimic'a, Europ'a ne-a uitatu. In modulu acest'a 'si continua vorbitoriulu cuventarea sî incheia cu dechierarea ca votéza pentru propunerea lui Madarasz.

Th. Plachy voteza pentru propunerea lui Csernatony. L. Mákray cetesce intre ilaritate mare o multime de citate din diferiti autori vechi, cari toti lauda virtutile Scithiloru vechi.

V. Babesiu repróba ca Romanu a dechiaratu in numele nationalitâtiloru ca ele nu dorescu sufragiulu universalu. Vorbitoriulu dechiara din partesi, ca, déca propunerea lui Madarasz nu s'aru fi presintatu, elu insusi aru fi ascernutu o asemenea propunere — Vorbitoriulu polemiséza dupa aceea contr'a lui Ghyczy, care a disu ca natiunalitâtile urmarescu scopuri contrarie statului; elu votéza pentru Madarasz.

In siedinti'a din 6 Aprilie se cetesce mai intâiu sî autententica protocolu siedintiei trecute. Dupa unele fâra interesu pentru noi, se trece la ordinea dilei la care sta desbaterea petitiuniloru numerate in alu 60-ea conspectu alu comissiunei petitiunarie; dupa resolvirea acestor'a se trece la continuarea desbaterei despre novel'a de alegere. — V. Babesiu sî continua cuventarea intrerupta ieri. — A. Gabody sî I. Bakóczy votéza pentru propunerea lui Madarasz. Incheierea siedintiei la 2 óre.

Deplorabil'a stare materiale a poporului românu din Bucovin'a.

Poporulu nostru a perdutu pâna acum cam dóue din cinci pârti de pamentu, vendiendu-lu la strâini, adeca la Nemti, Slavi sî Jidani. In deceniele din urma, contribuí la acést'a, pre lânga desradicarea boerescului, mai vartosu datoriele cambiali sî fómetea anului 1866.

In timpulu de facia se adaugu la aceste cause sî imprumuturile ce iéu tieranii nostrii dela institutulu galitianu de creditu rurale.

In anulu 1848, vediendu-se tieranulu nostru scapatu de boerescu sî domnu pre pamenturile ce le posedea p'atunci, sburdá fâra cumpatu: beutur'a jocà rolulu principale, iaru pâmenturile devenira marfa eftina de vendiare. Mi aducu aminte ca parintele meu, care erá scriitoriu satescu, nu se induplecá a face tóte contractele de vendiare, ori câtu 'lu imbuldiau tieranii nostrii, in favórea Svabiloru conlocuitori. Numai in acelu satu a trecutu in anulu acel'a din proprietatea Româniloru in a Svabiloru o suta sî trei falci de pamentu.

Vení apoi timpulu cambieloru (Wechsel.) Aci fu compusu de aratu sî seceratu alu Jidaniloru. Tieranulu nostru, ori cându simte sete de bani, cându 'lu imbiéza cine-va a luá bani ia usioru sî nu-si bate multu capulu cu ce conditiuni ia. Detoriele cambiali inse suntu lucru fórte periculosu, mai alesu déca creditoriulu e Jidanulu incelatoriu, iéru détorniculu tieranulu nostru, simplu sî nepasatoriu. Din pertractârile judetiali s'a vediutu ca o datorie cambiale, buna óra de 20 fl., s'a urcatu, iu timpu de câti-va ani pâna la trei, ba sî patru sute de fl. prin invoieli amagitóre si prin schimbare de accepte din timpu in timpu, totu cu sume mai mari, iu cari cametele de inainte se procentau pre lânga capitalulu originale, totu cu 30—60 fl. la suta.

Dara suntu destulu de dese sî casurile ca Jidanii au luatu sî inca iau pre luna la 10 fl. camata 1 fl. astfeliu Jidanulu dela 100 fl. ia 10 fl. pre luna, iéru pre anu 120 fl. Cá sa scape tieranulu de astfeliu de datorii oneróse sî pre deplinu ruinatóre, a cautatu sa-si puna la vendiare chiaru sî proprietatea nemisicatóre, pamentulu seu.

Mai reu insa o ducea atunci, cându lasá sa vina tréb'a la licitatiune, câci afara ca i se marea datori'a prin spesele judiciare, i se vindea nu numai loculu, ci chiaru sî cas'a, pre unu pretiu mai de nimicu. Acésta calamitate bântuie poporulu nostru destulu de puternicu si in timpulu de facia, cum se vede pré chiaru din edictele judiaciale, publicate in „Czernovitzer Zeitung“, unde de regula suntu insirati Jidanii cá creditori, iéra tieranii nostri cá debitori.

Jidanii au inceputu a se improprietâri mai alesu dela anulu fómetei incóce; chiaru in acelu anu s'au facutu multi nu numai proprietari mici pre sate, dar' chiaru sî proprietari mari, cumparându mosii dela boierii nostri, ruinati sî scapatati, parte prin usiurinti'a loru de minte, parte prin impregiurarile timpului.

Cu durere trebuie sa amintescu ca la acésta ruina a contribuitu fórte insemnatu mani'a jocului de cârti, o patima de care nu s'au potutu desface nici pâna in diu'a de astadi, câci chiaru in dilele trecute a perdutu unu proprietariu mare d'ai nostre in joculu de „preferantia“ nu mai putinu decâtu 600 de galbini.

Acum se latiesce in tiéra activitatea institutului galitianu de creditu rurale, unu nou isvoru de calamitate pentru poporulu nostru. Cete intregi de tierani din locurile cele mai departate, din siesu sî din munte, se vedu peregrinându pre tóta diu'a la Cernautiu, cá sî ia — cum dicu ei — bani cu imprumutu din cas'a imperatésca.

Acele cete nu se compunu numai din ómeni in adevaru cu nevoie de bani, déru sî din economi avuti. Pre acesti'a i amagescu procentele asiá dise mici, cu cari se dau banîi la acelu institutu. Câtu de amaru inse se insiéla tieranulu nostru in asceptârile séle, déca ia bani dela acestu institutu! Dupa paragrafulu 7 din Statute, celu ce ia bani cu imprumutu dela institutulu acel'a, trebuie sa se faca membru alu lui, platindu o tacsa de intrare de 1 fl. valuta austriaca, care nu i se da indaraptu nici odota, iéra dupa paragrafulu 8 trebuie sa contribuie pentru formarea averei fonduale 10 fl. Dupa paragrafulu 30, banii nu se dau de regula pre mai multu timpu de catu pre unu anu de dîle, platindu-se indaraptu ori odata ori in mai multe termine ori in rate; dupa paragrafulu 34 suntu de platitu pentru bani imprumutati 12 la suta pre anu sî, déca se intârdia replatirea, inca trei la suta pre anu.

Pre lânga aceste cheltueli, se adaugu inca dóue: un'a pentru asicurarea de focu sî de grindina a caseloru si locuriloru cari se punu cá garantia pentru banii imprumutati, iéru a dóu'a pentru scriitorii séu censorii cari midilocescu imprumutu la institutu.

Rafuindu deci tóte chieltuielile ce se facu cu imprumutarea a 100 fl., ese sum'a cam de 36 fl., de nu mai multu, sî anume prin abusulu agintiloru acestui institutu, cari, pentru midilocirea imprumutului cu saiutu stórce pre unele locuri, fâra sa le dea dreptu vr'unu paragrafu alu statuteloru, 5—10 fl. dela fia-care tieranu.

Cá dovéda suntu cei 44 ómeni din Cajivan'a, cari numai pentru 'nscriere la imprumutu au chialtuitu la 500 fl. valóre austriaca.

Mai luându in vedere ca tieranii, neavendu instituturi filiali prin tiéra, suntu constrinsi a perde 3—5 dile in caletoria pâna la Cernauti, loculu de specula, sî ca ei, nesciindu cetí sî scrie, trebuie sa aiba refugiu la sfatu sî la conlucrare straina intereseloru séle, e pré in adeveru sî ca imprumuturile sî avansele luate de densii, necumu sa le aduca avantagie in economi'a loru, suntu menite a i ruiná deseversîtu sî a face cá proprietâtile loru sa tréca in mâna straina.

Este deci motivu suficiinte pentru fia-care românu inteleginte sî devotatu binelui poporului, de a pune stavila, prin fapta sî graiu, acestei calamitâti enorme; mai cu séma acést'a e de datori'a preotiloru, a invetiatoriloru sî a scriitoriloru satesci, cari stau in contactu continuu cu poporulu, cu atâtu mai vertosu pentru ca ne-amu convinsu ca, unde acesti trei factori au radicatu vocea in contr'a acestui imprumutu, tieranii, de sî erau inscrisi la imprumutu, s'au retrasu, renuntiandu la chealtuielile dejá facute.

De acést'a a sî bagatu de séma directiunea institutului din Cernauti; deci, cá sa totu induplece pre ómenii din retragere a luá bani, a scosu vorba prin agintii sei ca, dupa ce le a venitu acumu asemnarea baniloru dela consiliulu administrativu din Liovu, de sî se retragu, totu si voru fi constrinsi, chiaru sî dupa unu tempu de 14 ani, a platí institutului sum'a banésca, la care s'au inscrisu impreuna cu procentele sî tacsele ce aveau sa platésca dupa statute. Sî la apucaturi de acéfu stea, cari nu suntu basate pre nici unu paragraealu statuteloru institutului àmintitu, ómenii trebuie sa ia aminte.

Cincinatu.

„Albin'a“.

Romani'a.

Mesagiurile deichiderea sessiunei corpuriloru legiuitóre.

Domniloru Senatori.

Inainte de plecarea dvóstra, tienu a ve multiumi pentru lealulu sî statorniculu concursu ce ati datu guvernului meu la tóte legile sî cestiunile de mare importantia ce s'au supusu deliberâriloru d-vóstra.

Lucrârile Senatului fiindu astadi terminate, eu inchidu sessiunea actuale ce crediusemu de cuviintia a mai prelungí pâna la 1 Apriliu.

Senatulu a probatu sî in acésta sessiune devotamentulu seu pentru tiéra. Astu-feliu elu a binemeritatu increderea sî multiumirea generale.

Dumnedieu sa ve aiba in a sea sânta paza.
Sessiunea corpuriloru legiuitóre este inchisa.

Domniloru deputati.

Avendu in vedere ca dupa o lucrare laboriósa sî consciintiósa de mai bine de cinci luni, cei mai multi dintre dvóstra au nevoia de a se reintórce in sinulu familiei sî a se ocupá de lucrurile agricole, din care causa in dilele din urma camer'a nu s'a potutu complectá;

Eu credu de a mea datoria, multiemindu-ve de statornic'a aplicatiune ce ati pusu spre deslegarea cestiuniloru celoru mai importante, sa inchidu sessiunea ce prelungisemu pâna la 1 Apriliu.

Tiér'a ve va fi recunoscâtóre, Domniloru deputati, pentru zelulu sî unitatea ce ati pusu spre departarea tuturoru greutâtiloru sî pentru ca ati sciutu probá prin alu dvóstra devotamentu pentru binele tierei câtu de mari sî producetóre suntu resultatele stabilitâtiei sî armoniei intre marîle corpuri ale Statului.

Dumnedieu sa ve aiba in a sea sânta paza.
Sessiunea corpuriloru legiuitóre este inchisa.

CAROLU.

L. Catargi, N. Kretiulescu, generalu Ch. Tell, G. Constaforu, P. Mavrogeni, generalu I. Em. Florescu.

Varietâti.

⁂ (Dómn'a României,) Mercuri, 22 Martiu curentu, a fostu primita cu onorurile cuvinte sî in chipulu celu mai amabilu de printiulu sî de princés'a regale a Italiei, care indata au intorsu M. Sale visit'a.

Inaltimea Sea, in aceeasi dî, a datu unu prâdiu la care au asistatu regele sî regin'a Danemarcei, printiulu sî princés'a de Gales, ducele sî ducés'a Nasau, printiulu regale de Hanovr'a, marele duce mostenitoriu alu Weimarului sî alte inalte persóne. „Patr.“

⁂ D. Tiers a primitu o deputatiune de negocianti din Havre, insarcinata, prin 500 aderenti, a protestá contr'a impositului asupr'a materieloru primere.

⁂ (Aflamu din Madrid:) Guvernulu spaniolu a insarcinatu o comissiune, cá sa studiedie serviciulu de sanitate francesu. Acésta comissiune a adjunsu la Toulous'a.

Diuariulu „Tiempo“ asigura ca cea din urma biserica protestanta, care esista in Madrid s'a inchisu.

⁂ O musica diplomatica de pisici.) Diuariulu „Haladas“ ne povestesce urmatórea interesanta intemplare din Siuml'a.

In anulu 1850 s'au intrunitu emigrantii din Austri'a sî Russi'a, sî au aranjatu o magnifica musica de pisici consuliloru austriacu sî rusescu din Siuml'a: sî acést'a pentru motivulu 'fiindu ca au cerutu guvernului turcu cá sa transpórte pre toti acesti internati mai multu in interiorulu Turciei.

Ambii consuli au facutu cunoscutu lui Mahmud-Pasi'a, atuncea guvernatoriulu de acolo, ca considera acea serenada cá o insulta, cerendu satisfactiune.

Mahmud-Pasi'a care nu erá amicu alu acestoru guverne, chiamà pre Ferhad-Pasi'a (fostulu generalu ungurescu „Stein“) sî 'lu intréba ce va sa dica musica de pisici, câci nu audise nici odata acestu cuventu. Ferhad chiama indata pre tóte slugile guvernatoriului, le aprovisionédia cu fluere, cornuri, tigai, dobe, óle de pamentu sî alte asemenea sî le ordona sa strige din tóta puterea loru, facendu totu odata sî sgomotu cu acele instrumente.

Acést'a se facù sî Mahmud-Pasi'a, avù ocasiunea de a audi o musica splendida de pisici.

Dupa amédi sosescu ambii consuli spre a primí satisfactiunea dorita. Guvernatoriulu i primesce cu cea mai mare amicitia sî afabilitate, sî dupa ce a ascultatu cererea loru, respunde cu cea mai mare mirare: „Domnii mei! déra eu nu vediu nici o insulta prin aceea musica, din contra sémana fórte multu cu music'a turcésca, asiá e, ori nu, Ferhand Pasi'a?“ sî indata incepu servitorii, pregatiti intradinsu, cu o musica de pisici, studiata cu o óra mai inainte sub directiunea generalului.

Cinci minute tienù acestu teribilu sgomotu dupa care Mahmud-Pasi'a dise cu sânge rece: Déca acésta musica nu este frumósa, atunci nu sciu ce ve place vóue europeniloru.

Ambii consuli se ducu acasa nu numai fâra nici o satisfactiune, déra audindu inca o alta sî mai perfecta musica de pisici esecutata de vre-o 60 slugi ai Pasiei.

⁂ (O insielaciune rafinata.) Cetimu in „Nóua Pressa tibera“ din Vien'a dela 30 Martiu urmatórele:

La 29 ale curentei venise unu omu bine imbracatu in magazinulu césornicariului S. Abeles, strad'a Graben Nro. 8, spunendu intr'unu dialectu nemtiescu stricatu, ca este insarcinatu de a cumperá césornice pentru Turci'a.

Negustoriulu, care se aflá singuru in pravalia, i areta diferite césornice, din care 'si alege o cantitate insemnata in valóre de 7265 fl.; sî scotiendu din buzunariulu pantalonului o cutie de tinichea o imple cu césornice in valóre de 2000 fl., invelindu-o cu o hartie sî sigilându-o fatia cu Abeles, dicendu ca de o cam data va luá numai pre acestea, trimitiendu dupa restu in cursulu dilei.

Abi'a ispravise cu pecetluirea cutiei, cându cade de pre scaunu sî se plânge de o ametiéla teribiia. Césornicariulu, fâra a presupune ceva, se grabesce de ai aduce unu paharu de limonata, pre care o beù musteriulu cu mare placere.

Recoritu prin ajutoriulu césornicariului, elu se scóla dupa scannu sî dându lui Abeles o bacnota de 50 fl. adaoga, ca preste o óra i va trimite pre servitoriulu seu cu restulu de bani, spre a luá in primire acea cutie cu césornice, câci i este frica sa nu-lu apuce ametiéla inca odata pre drumu.

Scurtu timpu dupa plecarea celui din urma césornicariulu observa ca s'a ruptu unu sigiliu, sî banuindu indata deschide cuti'a sî vede in loculu césorniceloru de auru nisce bucâti de câramida. Strainulu profitase de momentulu cându a remasu singuru in pravalia sî schimbase cuti'a cu o alta pre care o avea sub paltonu.

Césornicariulu vestesce indata pre politia, sî pléca fâra nici o zabava cu unu agentu spre a cautá pre hotiulu, care in cursulu convorbirei séle cu Abeles dicea din in intemplare ca locuinti'a sea se afla in foburgulu „Leopoldstadt;“ sî de sî nu s'a potutu pune unu temeiu pre acésta declaratie totusi s'a indreptatu in góna spre acestu arondismentu, sî noroculu a vrutu cá pagubasiulu cu agentulu politienescu sa intelnásca pre pungasiu la podulu lui Ferdinand, care cunoscendu pre insielatulu o ia la fuga; fu insa prinsu sî inaitatu justitiei. In interogatoriulu lui arata ca se chiama Ferdinand Biborich sî este unu césornicariu din Galati, ca a sositu de curendu la Vien'a sî locuiesce la Hotelu d'Europ'a care se afla in arondimentulu Leopoldstadt.

Unu comisariu politienescu se duce indata in locuinti'a sea unde gasesce inca 14 asemenea cutii, dintre care un'a umpluta cu câramida, invelita in chartia sî pecetluita.

Aci este ce-va de observatu dîce „Nóu'a Presa libera:“

Lectorii nostri 'si voru aduce aminte ca acum unu anu de dile s'a furatu la Nürnberg in Bavari'a totu in acelasi modu bijuterii in valóre de 22000 fl. numai cu singur'a osebire, ca atunci hotiulu fusese insotitu de o dama; trabuie déra cercetatu déca nu cum-va esista o companía intinsa de asemenea ómeni.

S'a mai constatatu ca acestu Biborich cu câte-va dîle mai nainte a mai visitatu sî pre alti câti-va giuvaergi spunendu la fia care ca este insarcinatu de a cumperá pentru principatele dunarene bijuterii in valóre de 100,000 fl., inse ascépta pre tovaresiulu seu dela Lipsc'a. Elu asceptá inse in realitate cutiele de tiniche'a pre cari le porunci-se dejá.

Cu arestarea acestui hotiu periculosu se crede a se fi pusu mâna pre unu omu care bantuesce de multu timpu mai multe orasie din Europ'a.

In anulu 1862 s'a saversitu o asemenea incelatoria la Lipsc'a, in anulu 1871 totu asemenea la Karlsruhe, insa in totu-d'a-un'a sub altu nume; sî cu atâtu mai multu se crede ca este totu acelasi insielatoriu, fiindu-ca se potrivesce minunatu descrierea persónei sele, atâtu din Lipsc'a câtu sî din Karlsruhe.

Din partea nóstra adaogamu, ca este probabilu ca totu acésta incelatorie a pagubitu in lun'a trecuta pre unu strungariu din Bucuresci furându-i totu cu acestu modu o cantitate de tigarete in valóre de vre-o 80 galb., profitându de momentulu cându strungariulu se urcase pre o scara spre a scóte nisce bastóne, in care timpu schimbase cuti'a umpluta de tigarete cu o alta plina de câramida, sî lasându strungariului o arvuna de o lira otomana.

⁂ (Din Virnheim in Germani'a.) Fabricantulu R. primesce intr'o di prin posita dela Frankfort unu pachietu in marime de o cutie de tigari, deschidiendu-o urmédia o esplosiune teribila de mai multe glontiuri, din cari unele intrase in zidurile camerei, in mobile iéru unulu in ochiulu sî altulu in falc'a d-lui R., ardiendu totu odata obradiulu lui, in câtu se afla chiaru viéti'a sea in pericolu.

Zidurile sî mobilele au fostu distruse. Cuti'a continea patru tieve de feru sî printr'unu mecanismu fórte dibaciu s'au descarcatu la deschiderea ei.

Pâna acum'a s'au gasitu 6 glóntie. O cercetare imediata din partea autoritâtiloru spre a dovedi pre faptuitori s'a pusu la cale.

⁂ (Femee ciudata.) Acum vre-o câte-va diecimi se marita la Pest'a o dama de tóta frumseti'a cu unu advocatu. Acestu advocatu dedea insa a se vorbí de densulu la diferite ocasiuni, sî nu de multu a fostu transportatu intr'o casa de allenati. Acestu maritagiu nu parea a fi prea fericitu câci preste pucinu socii se divortiara.

Nu multu timpu dupa acést'a dam'a siediendu la feréstra, vediù pre sociulu seu trecendu pre strada cu o dama eleganta la bratiu. Din acestu momentu — póte sa fia vre-o 10 ani — nu s'a mai deschisu oblónele dela ferestrile casei sele, sî chiaru se incepù unu traiu cu totulu ciudatu, care constá intr'aceea ca dormea diu'a sî se sculá sér'a la 6 óre, la 7 luá cafea cu lapte, puntu la 12 óre adeca la média-nópte mâcá la prândiu, la 2 óre diminéti'a luá cafea négra, la 5 óre diminéti'a avea cina sî dupa aceea se culcá, dormea tóta diua sî se sculá iérasi la 6 óre sér'a. De mai multi ani unu amicu compatimitoriu i tine de uritu la dejunulu sî la prândiulu séu.

⁂ Slavii chinesi din Peru. De cându guvernulu prussianu a opritu cutreerarea agentiloru perieni prin diferite provincie spre a amagí pre bunii lucratori germani cu feliurite fagadueli, tóta agricultur'a se afla in mânile chinesiloru. Prin urmare comerciulu cu lucratorii chinesi ia parte astadi la intreprinderile cele mai avantagióse, care suntu organisate pre totu malulu mârei Asiei de ostu.

Agentii se profita de meseri'a sî patimele victimeloru loru, liberându-le mici acompturi, dupa care se iscalesce unu contractu obligându pre sermanulu chinesu de a serví 8 ani la o hacienda peruviana. Contractulu este scrisu in limb'a spaniola sî chinesa, sî fiindu ca acesti chinesi nu sciu carte punu degetulu in cernéla stergendu-o pre contractu, dreptu subsemnatura. Dupa acést'a suntu transportati pre o corabia la loculu destinatiei loru. Acésta corabia este bine asigurata in contr'a ori-cârei incercâri de revolta din partea nenorocitiloru chinesi, cari suntu despartiti sî inchisi printr'unu grilaj grosu de feru, iéra marinarii corabiei suntu armati.

Sosirea corâbiei astépta dejá mai multi proprietari Hacendadi spre a cumperá acésta marfa via cu pretiuri enorme. Indata ce negotiulu este ispravitu pornescu fiii cei galbeni ai imperiului cerescu la Haciend'a unde ii ascépta o sórte fórte cruda. Locuinti'a loru este o curte mare ingradita in care se afla nisce barace de paie; afara de acést'a primesce fia-care o palaria de paie, o jacheta sî o parechia de pantaloni de pandia, sî pre fia-care septamâna 4 franci dreptu plata.

La 5 óre diminéti'a suntu condusi la câmpulu plantatiei trestiei de zacharu; ingrigitoriulu loru este unu negru voinicu cu unu biciu in mâna pre care-'lu aplica fâra nici o mila asupr'a loru. Pre la 11 óre li se da o mancare miserabila care consista in pesce sî oresu, sî dupa o scurta odihna se pornescu iérasi la munca pâna la 5 óre, cându suntu condusi inapoi la curtea inchisa.

Mai cu osebire cei din urma din acesti optu ani de servitudine formédia o adeverata viétia de infernu, din care causa se intempla fórte desu intre densii sinucideri, fiindu impinsi la desperarea cea mai mare. Dara stapanii loru speriati de acést'a sî cá sa nu fia vatemati prin perderea acestoru muncitori, cauta de a-i sperá prin diferite midilóce. De esemplu, silescu pre unii dintre ei de a taiá capulu sinucisului care remane espusu mai multe dîle pre o prajina. Unii din acesti nenorociti muncitori 'si scotu singuri ochii sî remanu cercetori.

Cu tóte acestea unii se tienu pâna la sfersitu sî in urma se lasa a fi intrebuintiati in calitate de bucatari, barbieri, cârciumari, sî castigându ce-va parele se intorcu in patri'a loru.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din comun'a Mestécanu protopresbiteratulu Zarandului, constatatóre din 120 case cu 650 suflete se escrie pâna in 23 Aprile, in care dî va fi sî alegerea, concursu.

Emolumentele suntu: birulu preotiescu câte 1 ferd. cucurudiu dela fia-care casa sî stol'a bine regulata.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu rogati a adresá suplicele loru bine instruate conformu „Statutului organicu“ la subsemnatulu in Bradu (Zarandu).

Bradu. 20 Martiu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Nicolau I. Miheltianu,
protopopu.

(2—3)

Indreptare. In varietatea cea din tâiu din nrulu trecutu este de a se intregí inainte de 1000 stângini ☐ inca: **2 jugare.**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori fran ate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 29. ANULU XX.

Sabiiu, in 9/21 Aprile 1872.

Period'a dietale trienale

s'a incheiatu in 16 l. c. c. n. la o óra in Bud'a cu ceremonialulu indatinatu. La ór'a anumita aparù M. Sea in sal'a cea mare, in pregiurulu câru'a se asiedià suit'a. In fatia de tronulu M. Sale se aflá tronulu reginei (la a cârei stenga siedeau principele ereditariu, archiducés'a Gisel'a, principele Leopoldu sî archiducele Iosifu) sî in steng'a dela acest'a tribun'a diplomatiei straine. Pre trépt'a cea mai aprópe de tronulu r. stá la drépt'a locutiitoriulu maiestrului c. r. supremu de cavaleria, sî o trépta mai injosu maiestrulu c. r. supremu de curte, la steng'a locutiitoriulu camerariului c. r. supremu; la pólele tronului, inse la drépt'a, capitanulu gardei ungouresci, la steng'a capitanulu gardei c. r. de cavaleria sî adjutantulu generalu c. r. La drépt'a sî la steng'a tronului, in fundu, stau gardisti unguresci in parada completa. La partea stânga a tronului in midiulocelu salei se asiediara ministrii. Intre tronulu regelui sî reginei stara baronii imperiului, pre cându cea lalta parte a salei o impleau membrii ambeloru case dietali. Dupa ce M. Sea regele siediù pre tronu sî capulu si-'lu acoperì cu calpagulu, tienù urmatoriulu cuventu de tronu:

Onorati domni magnati sî deputati,

Iubitiloru credintiosi!

Cându acum trei ani deschisesemu in persóna acést'a dieta sî salutasemu cu bucuria pre magnatii si deputatii Ungariei nóstre, indrepserâmu actitatea dvóstra la probleme mari sî momentóse.

Dupa ce diet'a de mai nainte resolvise cestiunile relatiuniloru dreptului de statu pendinti, se deliberara sî afacerile privitóre proportiunalmente la ambele pârti ale monarchei, in decusu de 5 ani dejá, cu respectare cuviinciósa a intereseloru reciproce, in cea mai buna intielegere sî cu celu mai bunu resaltatu.

Diet'a de facia avù problem'a de a pomová cu continuarea lucrului de regulare, binele spiritualu sî materialu alu tierei.

Acestei probleme satisfacù diet'a prin regularea cestiunei judiciali sî administratiunei.

Se creara legi despre esecutarea poterei judecatoresci sî despre responsabilitatea judiloru. Prin acést'a se asecurara pre de o parte independinti'a judecat. pre de alta parte se intimpinara abusurile cu poterea judecatorésca.

Organisarea judecatorieloru de prim'a instantia, desfacerea justitiei de administratiune voru produce resultatele asteptate, voru ridicá securitatea publica sî voru confirmá creditulu.

Regularea municipieloru sî comuneloru, adusera administratiunea statului sî administratiunea municipale sî comunale in armonia sî asecurara in modulu acest'a esecutarea acurata a legiloru, de óre ce prin ea, conformu spiritului constitutiunei tierei, administratiunea sî in aceste se puse pre bas'a principiului de selbguvernamentu si responsabilitate personale.

Prin legite despre regularea relatiuniloru, care au remasu din legatur'a urbariale, delaturata in poterea art. de lege IX: 1848, prin acele despre estirpatiuni, cu privintia la Transilvani'a despre proportionare sî comassatiune, mai departe despre dreptulu de venatu, s'au facutu unu progresu mare spre regularea finale a referintieloru de posessiune.

Aceste legi, câtu sî cele despre regularea fluvieloru, politia de stavile sî industria mai departe ratificarea conventiuniloru de comerciu incheiate de regimulu meu, suntu o dovéda ca ingrigirea dietei s'a nesuitu a satisface de o potriva justu pretensiuniloru vietiei publice.

Sî pre cându d-vóstra a-ti tientitu fidelu a promová in modulu acest'a interesele publice sî prin acést'a a aradicá buna starea, ve silirati totu deodata a intrabuintiá cu scopu venitele publice, care binisioru au crescutu.

Ameliorarea afacerei judiciale, desvoltarea instructiunei publice sî culturei, intregirea drumuriloru de feru, straformarea canalului-Franciscu, câtu sî regularea capitalei au fostu obiectulu bunei d-vóstre ingrigiri sî votara-ti pentru aceste scopuri sume insemnate.

De-sî monarchi'a nóstra a pretinsu spese mai mari pentru aradicarea poterei comune de resistintia d-vóstra a-ti incuviintiatu cu placere spesele, care erau necesarie spre desvoltarea institutiunei landverului in mesura mare, care au luatu unu aventu frumosu.

E o dovéda imbucuratóre a bunei stâri sporite, ca d-vóstra a-ti fostu in stare a efectuí tóte aceste fâra radicarea posturiloru de contributiune sî fâra contragerea de imprumuturi neproductive.

Regularea poterei de resistintia dejá activata cu scopu, pre bas'a deoblegamentului generalu ne-a concesu parte prepararea parte susceperea faptica a provincialisârei confinieloru militari. Sperâmu ca tempulu nu mai e departe, cându in imperiulu nostru nu va mai esiste vre-o fractiune a populatiunei, care nu s'aru potea bucurá de drepturile constitutionale in mesura deplina. (Eljenu.)

Trebuie sa ne esprimâmu neplacerea, ca prefigerea precisa a legei de alegere sî regularea capitalei n'a potutu urmá, câtu sî ca mai multe proiecte de lege, menite folosului comunu, ascernute de regimulu nostru, nu ni s'au potutu presintá spre sanctionare, de óre-ce in periodulu ultimu alu dietei a devenitu possibile impedecarea pertractâriloru, pre lânga regulele de desbatere a casei deputatiloru.

Va fi problem'a dietei prossime a indeplini cele intardiate sî a se ingrigí pentru asecurarea desbateriloru constitutionale.

Succesandu-ne sustienerea pâcei sî in cele mai grele referintie a aniloru trecuti, ne concede bun'a nóstra relatiune de fatia cu poterile straine, a sperá cu convingere, ca diet'a câtu de curendu convocanda de noi va spori pre bas'a legiloru sanctionate lucrulu susceputu intre binecuventârile pâcei. (Eljenu).

Iubirea de patria, credinti'a câtra tronu eredita, au fostu isvórele resultateloru salutarie ajunse pâna acum; aceste voru remanea sî pre viitoriu sorgintele nesecaveru alu fericirei natiunei.

Primiti deci saluterea nóstra regia sincera sî duceti-o alegetoriloru d-vóstre.

Prin acést'a dechiarâmu sessiunea ultima a dietei de fatia de incheiata. (Eljenu indelungatu).

Semne nóue.

Certe intre eruditi despre originile popóreloru au esistatu de multu sî esista sî astadi. Certe de aceste inse se audiau numai intre paretii saleloru de academii scientifice sî stau nabusîte de multe ori in bibliotecile carturariloru, cari erau in posesiunea de acea specia de opuri, ce se ocupa cu originile popóreloru. Esperinti'a ne arata ca mai suntu sî altu soiu de eruditi sî adeca de acei cum erá fia iertatulu I. C. Schuler, sasu compatriotu, care nu potea sa dórma o nópte liniscitu de originea româniloru. Dara fiindu ca densulu avea o tienta cu totulu afara din acestu studiu, adeca de a aflá cum va ca originea româniloru nu este romana, i se intemplá cá in totu anulu sa produca câte o posna, de carea in alte impregiurâri sa ridi sa te saturi.

Inse o impregiurare a fostu, carea nu lasá pre omulu cugetatoriu sa ridia, sî aceea erá, ca productele lui literarie, de-sî posnasie in feliulu loru, se duceau singure in lumea unei literaturi estinse, in o lume, care mai pâna in diu'a de astadi avé atât'a cunoscintia despre noi câtu avemu noi despre Camciatc'a, sî astfeliu de producte acolo erau singure, cari dau deslusiri false despre tóte referintiele nóstre.

Evenemintele se intielege ca au datu acele idei scriotite cu totulu la o parte. Pre unu tempu se parea ca avemu odihna de amici séu romanofili cá susu citatulu.

Dara cam pre la 1860 incóce iérasi gasimu ómeni ce se intereséza cu predilectiune de originea româniloru sî cá sa dea lucrului o fatia mai de lucru esitu din eruditiune se incordà a imitá autoritâti cá a lui Niebuhr sî Gibbon etc. Este vorb'a de unu anumitu Rösler, carele vrea sa demustre lumei ca presupunerile româniloru (sî mai incóce sî ale magiariloru) despre originea sî istori'a loru suntu numai nisce fabule sî nu au temeiu istoricu. Pre scurtu, Rösler ne pachetéza pre toti românii, sî se intielege, ca nu pre drumulu de feru, ne spedéza dincolo de dunare. De acolo apoi ne aduce in secululu alu 13, dupa ce sasii impopulase sî cultivase Transilvani'a (?), ne aduce dîcu pre noi cu tierait'a, unulu câte unulu, cá pastori, cá lucratori, cá servitori, sî se vede ca pre unii iau espedatu apoi sasii mai departe, dandu-le locuri pre teritoriulu de siguru alu loru prin Banatu, Ungari'a, Bucovin'a, Besarabi'a, Romani'a de astadi sî prin comitatele transilvanene. E lucru demnu de miratu ca nu li se intentéza procese de desdaunare din partea sasiloru tuturoru româniloru sî respective guberneloru sub cari se afla densii, pentru ca ce cugeti cetitoriule? fiindu ca numai ei sciura zidí casteluri sî cetâti, óre nu totu ei voru fi ziditu sî fortaretiele cele mari ale Moldovei din evulu de midilocu sî monastirile . . . . ? Dara sa lasâmu glum'a; lucrulu 'si are partea cea de totu seriósa. Geniulu celu ageru demnu de unu politistu de statu, carele dupa 8 seculi vede in fantasi'a lui cum s'au „contrabandatu“ vre-o 9 milióne de români, cá sa fia pastori la 135,000 de sasi, inca n'aru fi vre-o calamitate démna de vre-o atentiune. Elu a caditu in pecatele altor'a sî purcede dela premise false pentru cá sa ajunga la conclusiuni false, ceea ce i se succede.

Lucrulu inse capeta alta fatia cu totulu, cându vedemu traduse incercârile de studii istorice ale unui Rösler in foi politice a câroru tendintie suntu destulu de cunoscute.

Stimâmu sî noi sciinti'a sî scrutârile scientifice, admitemu sî aceea ca nu totu ce e scrisu despre trecutulu popóreloru va fi fostu dupa litera asiá precum este scrisu, d. e. fabul'a despre Aurelianu, ca aru fi trecutu coloniele romane dincolo de Dunare, nu e in stare sa supórte o critica aspra a intemplâriloru istorice din tempulu acel'a. Dara cându vedemu ca scrutârile scientifice se facu silite, sî silite pentru cá sa corespunda unoru scopuri, ce nu se dau bucurosu pre fatia, atunci suntemu datori a atrage cu tóta seriositatea atentiunea publicului nostru asupr'a scopului ce-lu au incercârile unoru ómeni.

„Sieb. D. Wochenblatt“ nu ne mai lasa nici o indoiéla despre tendinti'a ce o are eruditiunea nemtiésca, cându ea se ocupa cu istori'a tieriloru acestoru locuite de noi sî din giurulu nostru. Ea se ocupa cu o predilectiune esemplaria de scriptele lui Rösler pâna acum in doi articuli intitulati „Politische Träume und Geschichte“ (visuri politice sî istoria). Acésta fóia, dupa ce spune ca drumurile dela Sighisiór'a sî Brasiovu asiá suntu de rele, incâtu Schlagintweit, caletoriu la Himalai'a a fostu silitu sa se intórca pre la Mediasiu inapoi sî ca Sabiianii nu-si potu aduce lemnele din padurea loru propria preste „hotarulu maieriscei sabiiane fundate pre hotarulu Sabiiului“ (intielege Resînarii) sî aceste tóte le ascrie debilitâtiei regimului sî alte gratiositâti civilisatórie, cari talmacite insemnédia, ca la noi furtulu e la ordinea dilei: ne dascalesce ca nu suutemu urmatorii colonieloru Traiane sî dreptu argumentu este indrumarea ce o face cetitoriloru sei la opurile lui Rösler.

Care este dara durerea principale a autoriloru, care a fóiei citate? Este cá nu cum-va sa tréca vre-unui românu prin minte ca sa faca deductiuni do o posesiune de dreptu de a esiste cá poporu, cá natiune in patria, ci sa se multieméscа cu câtu sî castiga prin asudórea fetiei sî prin lucrulu mâniloru sele; celelalte sa le lase altor'a. Acést'a cu atât'a mai vertosu, pentruca Rösler ni arata ca nu avemu dreptu sa pretindemu mai multu.

Din articolulu alu doilea se vede, ca dupa aceeasi metoda se bate sî sieu'a magiariloru. Nici ei sa nu-si faca ilusiuni, câci cine scie, póte nici puterea loru nu va durá câtu lumea, cá astadi, sî atunci sa aiba celu putienu de pre acum mângaierea, ca ceea ce a fostu, a fostu o cercare numai a provedintiei, sa véda ce voru face; iéra dupa ce a vediutu ca nu voru sa incuviintieze unu regimu curatu nemtiescu in Ardélu, sai reduca la mecur'a dreptului istoricu dupa datele adunate de celebritatea cea nóua istorica.

Spre norocire fói'a citata nu representa opiniunea tuturoru sasiloru; dara cu tóte aceste, cei putieni, cari redactéza fói'a, sciu ce lucra. Ei nu au dóra pre publiculu nemtiescu din Transilvani'a inaintea ochiloru. Ei sciu ca conessiunea diuaristica sî personale le duce fruptele loru literarie departe in Germani'a.

Ei trebuie sa popularíseze idei de feliulu acestor'a acolo, si acést'a se face cu atât'a mai usioru cu câtu noi nu avemu organe, cari sa ne faca cunoscute aceloi'a-si publicu sî ideile sî impregiurârile nóstre. Care are sa fia scopulu acestei popularisâri e lesne de gâcítu pentru ori sî cine.

Nu avemu de scopu sa intrâmu in o desbatere diurnalistica cu propogatorii acestoru lucruri. Tari in artea de sofisme, cá nisce demni discipuli de ai lui Loyola, facu ilusoria o intielegere cu densii din capulu locului.

Scopulu acestoru sire este a ne cugetá unu momentu la adaverat'a situatiune in care ne aflâmu privindu-o sî din partea acést'a, a ne cugetá la consecuintiele tendintieloru celoru ce se petrecu in giurulu nostru, spre a ne inlantiuí cá intr'unu rociu de paingine sî in fine a ne cugetá la mijlócele ce suntu neaparatu de lipsa a le opune acestoru tendintie, cá sa nu venimu in pusetiune de a le simtí mai tardiu numai tristele toru urmâri.

Inteligintí'a nóstra intréga sa parasésca sî sa induplece pre ori sî cine a se parasí de ilusiuni; câci cu dreptulu celu mai bunu se póte cine-va tredí, déca va siedé cu mânile in sinu, intr'o buna deminétia ca este desbracatu de tóte dreptâtile. Esemple credemu ca e de prisosu sa citâmu, câci le avemu in istori'a nóstra propria destulu de invederatu.

Despre magiari nu dicemu nimic'a câci ei se voru ingrigi de ei. Atât'a inse le putemu observá cá sa se gandésca sa nu provóce asuprasi cu tempulu vre-unu Mohacs moralu in o editiune moderna.

Eveneminte politice.

Abia s'au incheiatu sessiunea dietale sî pentru cea nóua se facu pregatiri. O impregiurare insemnata ni se rapórta din mai multe pârti, asupr'a cârei atragemu deosebita atentiune a conducatoriloru poporului nostru. Ni se rapróta ca unii din fostii deputati, dorindu cá sa mai fia deputati sî in sessiunea viitóre aru fi dispusi a tramite „daruri“ in bani pentru cá parte sa se cumpere voturi, parte passivitate. Noi provocâmu pre fia care barbatu inteliginte in interesulu celu mare alu causei, cá unde voru simti asemenea incercâri, sa le denuncie numai decâtu publicitâtiei, iéra déca unde-va va succede vre-o alegere prin intrebuintiarea de mijlóce de aceste sa se indrepte numai decâtu protestâri la locurile competente.

Majestatea Sea Imperatulu sî Regele va face in decursulu lunei lui Maiu a. c. o caletorie in partile Banatului bantuile de fómete.

In Parisu au fostu prândiuri stralucite sî primiri in palatulu Eliseeloru la presiedintele republicei. Atentiunea ce o dau cercurile de influintia armatei a provocatu neincredere in staturile vecine sî cu deosebire in Germani'a. Dealtmintrea unu murmuru nerespicatu inca de ajunsu da lumei a intielege ca opiniunea publica in Franci'a ia o directiune strâina republicanismului presentu. O proba de astfeliu deschimbare incepemu a pune inaintea cetitoriloru nostri dupa diariulu „S. Ordre“ (traducerea „Tr. Carp.“) cuprinsa in articolulu „Sedanulu sî Parisulu.

Intre Port'a sî Serbi'a credeau unele diuarie ca va erumpe vre-unu conflictu pentru posessiunea orasiului Mali-Zvorkik ocupatu inca de turci. Sciri mai nóue spunu ca diferinti'a este oblita.

Diuaristic'a straina lauda ministeriulu presentu alu Romaniei cá pre celu mai capace de guvernatu sî deminte scirile respandite despre intentiunea domnitoriului de a se departá din tiéra.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 8 Aprilie a casei deputatiloru se cetesce mai intâiu protocolulu siedintiei trecute. Se facu dupa aceea mai multe interpelatiuni care se transpunu ministriloru respectivi. Dupa altele fâra interesu se trece la continuarea desbaterei despre introducerea novelei de alegere. — St. Patay polemiséza contr'a vorbirei ultime a ministru-presiedintelui sî dice ca, afirmarea ca opositiunea a impedecatu prin purcederea ei crearea de legi momentóse, e injusta. Afirmarea acést'a primita cu aplausu din partea dreptei sémana cu cea a tiganului lenesiu, care alungatu de domnulu seu, a disu „Déca domnulu meu astadi nu m'aru fi alungatu, asiu fi inceputu mâne a lucrá. D'a, majoritatea e la multe gat'a, asiá d. e. la pensionarea conducetoriloru rusesci, pre honvedii din 1848 inse ii ignoréza; acést'a e o rusine! (Strigâri la drépt'a: La ordine!) Presiedintele provóca pre vorbitoriu a fi mai alegatoriu in espressiuni.

Patay dechiara dupa aceea ca nesuinti'a regimului de a reusi cu legea despre prelungirea duratei mandateloru e unu secretu publicu, pentru de a prelungi legile de complanare din 1867 pâna in nefinitu. Elu repróba acést'a sî votéza pentru propunerea lui Madarasz.

Alb. Németh splica ca regimulu de facia nici nu se póte comperá cu regimulu din 1848 sî 'si da votulu pentru propunerea lui Madarasz. La desbatere mai iau parte Degre, D. Iranyi, Csanady, K. Tisza sî Zsedényi.

In siedinti'a din 9 Aprilie comunica presiedintele dupa unele interpelatiuni ce se facura sî dupa altele de interesu particulariu, fapt'a imbucuratóre ca archiducés'a Gisel'a s'a logoditu alalta-ieri cu principele Leopoldu din Bavari'a; din acést'a causa propune tramiterea unei deputatiuni care sa gratuleze M. M. S. M. — Cu aceste trece cas'a la ordinea dîlei sî continua desbaterea speciale despre introducerea novelei de alegere. In siedinti'a de astadi vorbescu Sig. Papu, P. Iámbor sî I. Vájda.

In siedinti'a din 10 Aprile se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Mai multi deputati ascernu petitiuni, care se tramitu comisiunei petitiunare. — Dupa une-altele trece cas'a la ordinea dîlei, la care stau proiectele de resolutiune a lui Tisza (privitoriu la spriginirea esundatiloru) sî a lui Helfy (relativu la ordinea dîlei). Dupa aceste 'si motivédia Tisza sî Helfy propunerile, pre care casa le respinge. — L. Dobsa vorbesce pentru sufragiulu universale. — St. Majoros polemiséza contr'a — stenografiloru sî pledéza pentru — emancipatiunea femeiloru. Elu votéza pentru Madarasz. Incheierea siedintiei la 1 óra.

Sedanulu si Parisulu.

Suvenirile militare cari destépta numele de Sedanu sî de Parisu, nu suntu totu acelea sî in Germani'a cá sî in Franci'a.

Nici odata unu germanu nu insulta, nu batjocura diu'a dela Sedanu, sî, admirându din inima resemnarea Parisului, se aréta severu pentru aparerea militara a capitalei.

Sa cetimu ambele pagini ale resbelului din 70-71 sî sa ne intrebamu ca ce simtiminte cata sa inspire ómeniloru de buna credintia numele Sedanu, Parisu.

Armat'a francesa, comandata de maresialulu Mahmahon, se grupà in jurulu Sedanului la 31 Augustu.

Sleite puterile prin marsiuri sî lupte, reu hranite, scingiuite adesea de câtra inamicu, armat'a francesa, fâra a i se dá vr'unu ordinu, vediendu se de odata facia in facia cu inamiculu, fù nevoita a se incáierá.

Maresialulu credea ca n'avea in facia i mai multu de siese-dieci de mii ómeni, sî sa aretà satisfacutu de intâlnire. Elu sperá ca se va reportá o victoria care sa radice moralulu ostirei si sa aiba o influintia fericita in viitoriu.

In intervalulu dîlei de 31 Augustu sî alu noptiei ce succese, lungile siruri de soldati germani 'si indreptau pasii cu multa graba pre inaltimile care domina Sedanulu. Ave-au cu densi o artileria formidabila. Unu planu bine meditatu erá sa se executeze inaintea regelui Wilhelm.

Francesii avéu dala 65 pâna la 70 mii de luptâtori. Germânii ave-au 240 mii cu o reserva de 90 mii ómeni. Soldatii francesi, sdrobiti de oboséla sî sleiti de lipse, ave-au sa se lupte cu trupe care pan'aci nu fusesera intrebuintiate in resbelu.

Unu scriitoriu germanu a disu cu brutalitate: Francesii erau intr'o caldare sî noi i ferbeamu.

Unu capitanu francesu, prisonieriu de resbelu scriá: Nu cu plói'a se potu comparà proiectilele care câdéu pre noi, ci cu ap'a repedita din unde de tulumba.

Foculu incepù ce-va mai inainte de 5 óre de diminéti'a, la 1 Septembre, sî durà unu intervalu de unspre-diece óre. Acést'a nu mai erá o batalia in acceptiunea scientifica a cuventului, pentru ca francesii nu mai putéu executá o miscare macaru câci, nici dispositiuni preliminarie n'au pututu fi luate din caus'a lipsei timpului. Erá o bombardare in tóta puterea cuventului, sî nu o bombardare preste baricade s'au preste case, ci o bombardare preste ómeni.

Pentru culminea nenorocirei, generalu de capetenia alu ostirei, maresialulu Mahmahon, câdiù lovitu chiaru dela inceputu. Doi generali i succedara in câte-va óre, ceea ce facù sa se rumpa unitatea comandei.

S'au totu repetatu adese in lume ca generalulu de Wimpfen aru fi propusu o esire vigurósa. S'a vorbitu chiaru despre unu biletu adresatu Imperatorelui de câtra generalulu, prin care i aru fi facutu cunoscutu proiectulu seu. Ei nu sciu ca pre cându se sile-au a dovedí generalului Wimpfen imposibilitatea esirei ce 'si propunea, comandantulu corpului alu 12-lea, generalulu Lebrun, incercà a trece printre trupele germane. Lebrun, avendu alaturi cu elu chiaru pre Wimpfen, se puse in fruntea unei colóne compusa de ómeni intrepidi cari strigau: inainte! inainte!

Chiaru dela primulu aventu, colón'a acést'a fu nabusita, ómenii ei cade-au in glóte, sî acei ce mai remâne-au in picióre, se virau pre dupa case. Privindu inapoi, ambii generali vediura ca nu erau urmati de câtu de o mica grupa in desordine cari se impedeca pre cadavre. Chiaru Wimpfen, zapacitu, se oprì sî recunoscù ca cerculu nu se mai putea patrunde.

Aci se esplica scrisórea Imperatului câtra Wimpfen: „Déca n'amu pututu respunde apelului vostru sa me rapediu câtra Carignan, caus'a este ca drumulu erá nepracticabile, cum va dovedit'o esperinti'a, sî prevede-amu ca tentativ'a nu putea avea altu resultatu de câtu a costá viéti'a unui mare numeru de soldati.“

D'asupr'a orasiului Fresnois, lânga padurea dela Morfée, unu betrânu, incongiuratu de oficieri, aruncá o privire sinistra pre dram'a sangerânda ce se petrecea sub ochii lui. Elu erá la adapostu de ori ce primejdia.

Privirea i ardietóre se indreptéza spre stâng'a. Contemplà cavaleri'a francesa care se luptá cu eroismulu coirasieriloru dela Waterloo sî dela Reischoffen. Atunci elu striga: Oh! bravii ómeni!

Acestu betrânu erá regele Prussiei, Wilhelm, siefulu implacabile alu Germaniei.

Déca privirea lui aru fi potutu patrunde pâna in interiorulu multimei, aru fi vediutu pre Imperatulu Francesiloru in midiuloculu soldatiloru sei, sub grindin'a de plumbu care plouá asupra-le.

La 5 óre de diminéti'a, cându se audi bubuitulu tunului spre Bazeiles, Imperatorele incalecase spre a se direge câtra cetate. In acelesi, intâlnì pre maresialulu Mahmahon, resturnatu de unu obusu, sî pre care soldatii 'lu duceau pre unu patu ambulantu dela câmpulu de bataia.

Imperatorele sosí in rangurile divisiunei de infanteria de marina, sî convorbì cu generalulu de Vaseigne, care comandá acea minunata trupa.

Gard'a regésca prusiana sî unu corpu bavaresu, atacara rapede. Ómeni sî cai, cadeau pusdarii in tóte partile.

Imperatorele statù cá o jumetate de óra in midiloculu luptatoriloru; in urma, însocitu de generalulu Paijol si de capitanulu d'Hendecourt, inaintà pucinu. Capitanulu d'Hendecourt fu omoritu.

Bateriele de artileria a le comandantelui de Saint-Aulaire erau asiediate pre unu punctu culminantu sî atrageau foculu inamicului. Imperatorele se duse acolo sî stâtù o óra sub grindin'a de proiectile.

Vrendu sa mérga pre la punctele cele mai departate, Imperarorele adjunse la estrem'a Givoniei. Acolo proiectilele soseau de pre tóte orizonturile, in câtu paré ca pardosisera pamentulu. Imperatorele 'si oprì calulu preumblându-si privirea pre dram'a oribila ce se esecutá.

Dupa ce a statu mai multu de cinci óre in furi'a esecutârei, dupa ce a vediutu cadiendu pre oficierii casei sele, generalulu Courson sî capitanulu de Treceson, Imperatorele se duse la maresialulu Mahmahon.

Pre punte, cadiuse morti doi cai chiaru lânga Imperatorele, sî unu obusu facù esplosiune la picórele calului pre care incalecá.

Regele Guilaume, infioratu de horórea spectaculului, ordonà germaniloru a incetá foculu.

Batali'a dela Sedan n'a duratu decâtu o dî, inundata prin multimea numerului, sdrobita de artileria, ostirea francesa s'a aretatu démna de Franci'a, sî regele Wilhelm a strigatu din fondulu animei lui: Oh! bravii ómeni!

A dóu'a dî, sub presedinti'a generalului Vimpfen, unu consiliu de resbelu compusu de trei-dieci generali, recunoscù ca capitularea erá neevitabila.

Capitularea acést'a a fostu pentru Franci'a o mare nenorocire, unu subiectu de tristetia profunda, o dovéda cruda sî teribila.

Cine inse cutediá-va sa dîca ca aru fi o rusîne in acésta durerósa pagina a istoriei militarie francese?

Trebuiá óre sa nu capituledie? Acést'a aru fi fostu a tarrì intr'o mórte sicura intrég'a ostire, sî cu ostirea impreuna chiaru populatiunea dela Sedan. Mai multu de 80,000 ómeni.

Cuventulu ultimu alu lui Corneile merge dreptu in anim'a unui omu. Cine inse are dreptulu a-lu aplicá la 80,000 de ómeni?

Suntu capitulatiuni rusinóse. Suntu inse numai acelea care s'aru fi potutu evitá prin lupte, prin miscâri tactice, prin incercâri cutediatóre; suntu acelea in cari au slabitu animele, in care a lipsitu curagiulu.

Nimic'a din tóte acestea nu s'a vediutu la Sedan. Lupt'a a fostu turbata, miscârile cu nepotintia, esîrile mai cu nepotintia inca diece mii de ómeni de ambele pârti remasera pre câmpulu de bataia, 15 de râniti fura transportati in ambulantie.

Imporatorele care nu comandá, care nu avea dreptulu sa discute séu sa subsemne capitularea, se puse in midiloculu soldatiloru, sî, cá si acesti'a, elu adestá mórtea.

Capitularea dela Sedan fu otarita, formulata, semnata de câtra generali iéra nu de câtra Imperatore.

Napoleonu III s'a dusu personale la suveranulu Prussiei pentru ca acestu suveranu declarase ca facea resbelu lui Napoleonu dara nu Franciei.

Imperatorele erá in dreptu a sperá ca, elu prisonieru, Franci'a urmá sa fia tratata cu lealitate sî cu generositate de câtra regele Vilhelm.

Deci, pentru ce sa pronunciâmu cu mania numele de Sedan? Pentru ce dispretiulu, injuri'a sî blestemulu alaturi cu acestu nume?

Blestemele acestea sa fia ele sincere? Nu credemu. Sedanulu trebuiá sa servésca de pretestu unei factiuni pentru resturnarea imperiului sî pentru predarea Franciei. Atunci, dintr'o nenorocire mare facura o rusîne. Nu s'au temutu de a calumniá pre bietii soldati francesi, nu le-au fostu mila de a vesteji drapelele inca sângerânde.

Dara degetulu lui Dumnedieu nu i-a sciutu. Aperatorii Parisului, capitulara sî ei.

De amu compará capitularea dela Sedan, subsemnata de Vimpfen sî de Moltke, cu capitularea dela Parisu, subsemnata de Jules Favre sî de Bismarck, ori-cine se va frapá de caracterulu particulariu alu fia-cârei'a din aceste drame in parte.

Sedanulu a duratu o dî. Elu a avutu o actiune energica. Nici unu discursu nu s'a pronunciatu. Nimeni nu s'a gânditu la cuvinte sforaitóre sî cu resunetu; toti priveau mórtea in fatia, dela Imperatore pâna la ultimulu soldatu, sî mórtea trecù sî lovi, dupa intemplare, colea omorindu dincolo iertandu.

Nimenea nu se imbraca cu haina de teatru, nimenea nu arunca in multime frase mincinóse cari suntu semnulu slabiciunei.

La Parisu lupt'a durà 137 dîle, dela 15 Septembre pâna la 29 Ianuariu 1871.

In cea dintâiu dî, ei dîcu cu empasu: Nici unu degetu din teritoriulu nostru, nici o piétra din fortaretiele nóstre!

In dîu'a din urma se punu a murmurá: Guvernatorulu Parisului nu va capitulá.

Sî chiaru a dóu'a dî capituléza.

Pentru ce atât'a usiurintia la Parisu sî atât'a resemnare la Sedan?

Pentru ca resemnarea este ultim'a virtute a ostiloru, iéra usiurinti'a familiaria numai tribuniloru.

Fâra indoiéla, ori-ce ostire inchisa intr'o cetate de unde sa nu se póta miscá, este constrinsa mai curendu séu mai târdiu a capitulá, de nu-i voru sosi din afara ajutórie pentru liberare.

De aceea odinióra asiediatorii formau dóue linii: cea de circomvalare (vallum, meterezu) si cea de contravalare.

Cea dintâiu erá atacata de câtra asediati, a dóu'a de câtra ostile de ajutoriu.

Pentru cá ostile de ajutoriu sa póta lucrá cu succesu, asiediatii lucrau cu activitate, cu energia, cu statornicia, dî si nópte.

Obosita prin acea lupta neincetata, sleita de oboséla, ne mai gustându unu momentu de repaosu, pusa in nepotintia de a-si infiintiá medilócele de atacu, asediatorulu erá asediatu la rendu-i de câtra ostile de ajutoriu.

Óre-cari impregiurâri fericite permise de a rumpe in acel'a-si tempu sî lini'a de circumvalare sî cea de contravalare.

Atunci loculu se deblocà, asediulu fu radicatu. Déca aperatoriulu dela Sebastopolu, generalulu russu Tolleben, aru fi fostu in frontea aperârei Parisului, capitularea nu s'aru fi facutu.

Dara nici unu generalu, fia chiaru Turenne, Fredericu II séu Napoleonu I. n'aru fi scapatu fâra capitularea dela Sedan.

Cá sa nu fi inaintatu dela Chalons la Sedan, lucru erá cu putintia. Dara odata ostirea intrunita, incungiurata de poteri de trei ori mai mari, erá preste potintia omenésca a nu capitulá. Minutele se numerau pre degete.

La Parisu, asediatii aveau o putere de 500,000 ómeni armati. Asiediatorii erau une-ori la 200,000, dara adesea o parte a armatei germane se departá cá sa operedie in provincie.

Asiediatii suntu la adapostu din dosulu unei incinte continue, protegiata de forturi detasiate sî de o putere mare.

Interiorulu locului ofera o completa securitate. Aperatorii afla repaosulu necesariu, ei au in posesiunea loru arme sî munitiuni.

Déca magazinele suntu nesuficiente, industri'a 'si immultiesce productele. Deci nimicu nu lipsesce apararei, nici arme, nici ómeni, nici hrana.

Dela capitularea dela Sedan pâna la sosirea armatei germane inaintea Parisului, n'au facutu nimicu pentru aparare.

'Lu-au infirmatu sî mai reu printr'o revolutiune.

Nu ne tememu a spune ca Dumineca la 18 Septembre, s'au a dóu'a dî, inamicii puteau intrá in Paris. Amu vediutu atâtu interiorulu câtu sî esteriorulu, sî afirmâmu ca putintelu curagiu, pucina cutezare, aru fi facutu pre Germani stâpâni pre Paris. Spiritulu loru metodicu ne scapà de rusinea acést'a.

Câte-va devotamente eroice, câte-va obstacule improvisate, n'aru fi stavilitu und'a cutropitóre.

Guvernulu acel'a, care cutezá sa se numésca „Guvernulu aparârei nationale" perduse optu-sprediece dîle in care in amiculu inaintá cu pasiu iute spre Paris.

(Va urmá.)

Romani'a.

International'a la noi!

Societatea bucurescéna a fostu fórte intrigata de o novela data in publicu de câtra fói'a „Informatiunile", redesceptata din somnulu ei de trei luni, Duminec'a trecuta.

International'a constituita la noi? de cându, cum si unde? se intréba lumea.

Curiositatea se vedea pre tóte figurele, sî numerulu estraordinariu alu „Informatiuniloru" se cautá pretotindeni, fâra sa se póta gasí. — Curiositatea crescea din ce in ce, necunoscendu-se domiciliulu „Informatiuniloru", de cându sarcin'a loru a trecutu esclusivu asupr'a dlui M. Nerone Popu.

In fine, totu cautandu, s'a descoperitu domiciliulu „Informatiuniloru" intr'o camera ascunsa in dosulu pasagiului românu sî aci erá si cuibulu internationalei.

Somnolentele „Informatiuni" dormeau tienendu in bratie international'a, sburata din gur'a dlui Nerone Popu intr'unu frumosu visu.

Sî eata ce se cetesce in „Informatiunile" de Dumineca:

„Societatea internationala, de curendu s'a instituitu sî in capital'a nóstra. Membrii acestei'a inca suntu multi la numeru, adunati din calfe de tóte meseriele, cari nemultiamiti cu salariele ce primescu pentru munca, ferbeau mai de multu in tacere. Acum la initiativ'a unui germanu s'au constituitu in societate, sî au intratu in corespondintia cu comitetulu centrale din Londr'a. Intruniri, pre câtu aflâmu, au avutu pâna acum dóue in case particulare in celu mai mare secretu; de acum inainte filial'a din Bucuresci va ramficá in tóte orasiele mai principale. Dejá au plecatu trei persóne cu acésta missiune, un'a la Ploiesci, alt'a la Galati sî a trei'a la Botosiani, sî in curendu va merge un'a a patr'a la Iassi. Comitetulu din capitala desvolta mare energia, baga sperantie in membrii intrati in societate, umbla dupa inrolarea altoru noi, inse totulu se face cu mare circumspectiune. La cei ce intra, nationalitatea sî cultulu nu se considera, totu ce se cere de rigóre, este solidaritatea sî supunerea la decissiuni. Românii cu tóte acestea, pre câtu aflâmu, au intratu numai vre-o doi. Majoritatea membriloru se compune din germani, suntu inse sî din natiunile orientali sî din cele din occidentu cari formédia mosaiculu bizaru in capital'a nóstra. Din acésta societate, mai tóte guvernele si-au formatu o banca de pecate. Cându se face vre-o miscare in poporu pentru nedreptâtile ce sufere, guvernele dîcu ca e oper'a infernalei internationale. Filial'a acestei'a in curendu 'si va inangurá inceputulu prin renunciarea dela munca a membriloru ei. Avisu guvernului sî „Pressei". Acést'a s'a luptatu destulu contr'a celei din Occidentu, insa fâra vre-unu resultatu. Acum are un'a lânga anima; sa o vedemu, fi-va mai norocósa!

Grij'a ce a avutu redactiunea „Informatiuniloru" sa dea unu caracteru misteriosu acestei informatiuni, atrage banuiéla ca nimic'a din ceea ce afirma ea nu esista; câci, mai intâiu, in ce tempi ne aflâmu, cá sa se ascunda cu ingrigire atâtu numele celoru ce aru face parte din internationala, câta si alu acoperementului sub care s'aru adunà ea?

In epoc'a actuale, sî cu libertâtile actuali, se póte adunà fia-cine ori-unde, sî a-si esprimá pre fatia ori-ce idea, fâra sa mai aiba nevoia de cuiburi de conspiratiuni; sî déca va mai fi simtiendu cine-va necessitate de a se ascunde, negresitu ca acel'a nu póte avea elu insusi consciinti'a ca este bunu lucrulu la care gandesce, ca este utile, civilisatoriu pentru societate. Persecutiunea nu se póte luá dreptu scusa misterului, cându ea nu este decretata prin nici o lege.

Societâtile secrete, logele maconice, nu mai au resonu de a esistá, si nu esista decâtu numai spre propagand'a jidovésca, care tinde la desnationalisarea omului, la cosmopolisarea animei lui, spre a-lu impinge sa renuncie la ide'a de patria, pentru cá sa se asimiledie apoi fiintiei ratacitóre a jidovului.

In Engliter'a si in alte state, unde International'a a reesitu a-si stabilí câte o sectiune, ea lucrédia pre fatia, nu se sfiesce de nime, pentru ca ea afisiédia credintie sociali pâna la óre-care puncte juste, pretindiendu resplat'a muncei lucratoriului si imbunatatirea sortiei lui, pre acolo pre unde numerulu celu mare de lucratori, intinderea industriei sî abundati'a de diferite masîne economisatóre de bratie, a facutu o esistentia miserabile acestei clase formidabile sî laborióse.

International'a se arata numai in meetingurile de lucratori din Engliter'a sî Irland'a, la care se aduna lucratorii cu diecimile de mii spre a se consultá impreuna publicamente, si a-si emite dorintiele.

Noi nu recunóscemu alta internationale decâtu mass'a de lucratori in intruniri publice.

Déca si comunistii stupidi sî trandavi, cu ide'a impartirei averiloru, séu a concentrârei intr'unu singuru cazanu a tuturoru averiloru, din care sa manance ei cu ghiare nespalate ceea ce a potutu produce mai multu inteligenti'a si aplicarea la lucru; déca si acesti comunisti, alu câroru spiritu barbaru s'a datu la acte de esterminare si de prefacere in cenusia a tuturoru monumenteloru inaltiate de omu spre glorificarea de veci a spiritului seu, déca si aceste spirite infernali, cari se insemnara prin petroleu in evenimentele din anulu trecutu in Parisu, se incérca a se pune sub scutulu internationalei cá sa scape de oprobrulu generale, nu este dreptu, nu este logicu sa i se faca injuri'a internationalei pentru acést'a.

International'a, cá ori si care alta asociatiune care eru avea scopuri oneste, progresiste, civilisatóre, mantuitóre, se va distinge totu-déun'a din asociatiunile secrete cu idei utopiste. Cea dintâiu va cautá sa lucredie la lumin'a dilei, pre cândú cele din urma voru cautá sa lucredie numai in intunerecu. Dica-se acestea internationale, insa nu voru fi altu decâtu cuiburi infecte, in cari stupiditatea si barbari'a 'si voru stabilí resiedinti'a, spre descompunerea societâtiei si inapoiarea ei la starea primitiva.

Dara la noi nici chiaru de asociatiuni de lucratori spre sustienerea mutuale nu este inca nevoia, pentru ca nici numerulu actualu alu lucratoriloru nu este suficientu, nici stapanii de magasine, séu de ateliere, ori de fabrice, nu esercita tirani'a pre care o esercita stapanii prin Franci'a, Engliter'a, Germani'a, unde in loculu unui lucratoriu se potu gasí trei si diece; nici fabrice industriali nu avemu, nici unelte economisatóre de bratie nu se obicinuescu, decâtu pre alocurea, fórte raru.

Destulu este la noi sa voiésca a muncí cine-va si-'si gasesce si pretiulu muncei indestulu de mare; nu móre de fóme. La noi nu este nevoia pentru lucratori de asociatiuni; nu póte fi dara nici temere din acésta parte, nici despre noi, nici insusi despre straini, cari se afla in acelesi conditiuni cu lucratorii nostri. Cu atâtu mai putienu póte fi vre-o temere ca societâtile secrete voru atrage pre cine-va dintre români in sinulu loru.

Ei bine! dara formarea internationalei la noi a visat'o de buna séma d. Nerone Popu? Nu credemu; inse déca domni'a lui n'a fostu chiaru jucari'a unui visu, a fostu negresîtu jucari'a unui informatoriu reu-voitoriu, care si-a propusu sa-lu faca a spune enormitatea. Se scie de toti ca esista in Bucuresci cá si in Iassi, si in cele-lalte orasie citate in notiti'a de mai susu a „Informatiuniloru“; se scie ca esista aci, de multu tempu, ni se pare ca de pre la anulu 1862 séu 1863, o loge maconica dîsa „Egalité“, fiic'a logei din Parisu „Le Grand Orient“, in care se propaga ide'a de cosmopolitismu, ur'a contr'a ori-cui n'aru face parte din trens'a, si ajutorarea mutuale in ori-ce casu a membriloru ei, si in care loge a datu navala sa intre jidovimea, care in mare parte o compune, impreuna cu unu numeru restrinsu de straini, nemti si francesi.

Acésta loge a avutu mai alalta-ieri o intrunire spre consacrare, si gazet'a jidovésca „Rumänische Post“ a si anunciat'o.

Din acést'a va fi luatu ide'a informatoriulu „Informatiuniloru“ cá sa spuna neadeverulu ca s'aru fi stabilitu aici international'a in secretu si cu mari precautiuni!! „Poporulu“.

Varietâti.

(†) Savu Lobontiu, proprietariu si membru fundatoriu alu Asociatiunei transilvane etc. in numele seu si alu fiului seu Nicolau, fiei sele Eufemi'a casatorita Horváth si Iosefin'a, ginere lui Simeonu Horváth, procuroru regiu de statu, a nepotiloru Eugeni'a, Camilo si Aurelu cu inima frânta de durere aduce la cunoscinti'a tuturoru rudeloru si amiciloru trist'a scire despre mórtea prea iubitei sele socie resp. muma si buna

An'a Lobontiu carei, dupa grele si indelungate suferintie, in etate de 48 de ani, Mercuri in 5/17 Aprile a. c. la 6 óre d. m. fiindu impartasita cu s. tane i s'a terminatu firulu activei vieti in carea cá socia, si mama in familia si cá femeia in societate s'a bucurutu de iubirea si stim'a tuturoru.

Remasitiele trupesci ale adormitei se voru inmormentá Sâmbata in 8/20 Aprile a. c. la 3 d. m. din cas'a propria strat'a macelariloru nr. 18 in cimiteriulu gr. or. din suburbiulu de josu.

⁂ (Bibliografia). D. Goldbinski, prof. la academi'a teologica din Moscv'a, a publicatu acum in limb'a rusa o istoria, atingatóre de biseric'a ortodocsa in Bulgari'a in Serbi'a si in Români'a. Acésta lucrare a fostu facuta cu multa atentiune.

⁂ (Tunelu intre Angli'a si Franci'a). De mai multu timpu e vorb'a de a se stabilí intre Angli'a si Franci'a o comunicatia mai constanta prin facerea unui tunelu sub canalulu la Manche. Posibilitatea unei asemine colosale intreprinderi este constatata; planurile, masorisitea fundului marei si multe alte cercetâri preparatori s'a facutu; remâne acum'a numai punerea in lucrare a acestui planu giganticu, care are sa incoroneze lucrârile de arta esecutate in secolulu nostru. Asupr'a acestui punctu, diuariulu englesu „Times“ impartasiesce urmatórele: „Amu fostu invitati a anunciá ca d-nulu Thiers s'a esprimatu in modu cu totulu favorabilu pentru esecutiunea planului câtra fundatori in audienti'a ce le-au acordatu. Scopulu fundatoriloru erá de a trimite lucrulu in cercetarea comissiunei legale instituite pentru acést'a. D. Thiers dise intre altele, ca infiintiarea unui portu nou aru ruiná numai pre cele vechi, si ca d-sea nu crede ca s'aru putea construí unu podu de vase, care sa fia destulu de stabilu pentru a duce pre sine trenuri intregi preste canalu in modu neintreruptu. Totusi d-sea nu póte se transieze acestu punctu, nefiindu competentu, dar' ca din punctulu de vedere politicu chiaru, unu tunelu i pare preferabilu câci e multu mai usioru de inchisu decâtu unu portu. In ori ce casu, planulu trebuie sa fia aprobatu de camera. Elu insusi este cu totulu pentru tunelu si crede ca si consiliulu ministriloru va fi de aceea-si parere; are de gândú a intrebá asupr'a acestui lucru pre ministeriulu lucrariloru publice. Nu are nimicu de objectatu in contr'a cererei fundatoriloru de a se trimite lucrulu in cercetarea comissiunei si voiesce numai sa consulte pre ministeriulu lucrâriloru publice déca se póte a se trimite de indata planurile in cercetarea comissiunei.

⁂ (Documente preciósa). La Paris s'a gasitu mai daunadi ce-va fórte importantu si preciosu. In domiciliulu unei rude a lui Gressier, sioseau'a Clignancourt, s'a gasitu adeca intr'o lada de lemnu, ascunsu printr'unu stratu de carbuni de pétra, tóte registrele siedintieloru secrete ale comunei pâna la 20 Mai. In acésta siedintia — erá ultim'a — s'a decisu incendiarea Tuilerieloru si a hotelului de Ville. Aceste documente atâtu de remarcabile s'au depusu la ministeriulu de resbelu.

⁂ (Oficeru prusianu pedepsindu insult'a). Erá a dóu'a di dupa catastrof'a dela Sedan. O colóna de prisonieri erá indreptata spre Thionvile. Unu detasiamentu prusianu, comandatu de unu capitanu, escortá pre francesi. Pre drumu, unu soldatu de linia pronunciá mai multe inprecatiuni necuvincióse. Unu locotenentu ce mergea la rendu cu compani'a, voi sa 'lu chiame la ordine.

„Ce? respunde fantasinulu, maniere acum'a!.. Tu sci bine ca aci suntemu toti egali, si aci nu mai esista oficeri!... Tacere dara!...“ Curiosulu de soldatu abiá terminase fras'a sea, cându oficieriulu prusianu, care audise acea injuria, striga pre data: „halt!“ — Colón'a 'si opresce mersulu: „Domnule, dise oficiariulu germanu câtra oficiariulu francesu, acestu soldatu te a insultatu in unu modu grosolan; nu te afli in positiune de alu pedepsí: e datori'a mea d'a lucrá acum in loculu d-tale.“ Apoi facendu semnu soldatului francesu: „Esi din rendu!“ ei striga elu. Soldatulu, palidu, tremurândú, facù câti-va pasi afara din colóna. Oficiariulu prusianu scóse unu revolveru din buzunariulu seu, si fâra a pronunciá nici unu cuventu 'lu lovesce in capu. Crierii soldatului saru in aieru, iéra elu cade cá trasnitu. „Inainte, sa ne cautâmu de drumu!“... continua siefulu escortei. Si colón'a urmà inainte drumulu seu, viu impresionata de acést'a esecutare sumaria. (Patri'a).

⁂ (Stafii). In unu orasielu din Austri'a, Neustift se pretindea de câtra ómeni de prin prejuru ca in o casa de acolo ce remasese desiarta câtu-va timpu, aru umblá stafiile, ca s'aru audi vaetu de lantiuri, s'aru simti mirosu de puciósa. Mai multi ómeni facura o incercare pentru a se incredintiá si intrase in casa noptea; in adeveru se audi unu vuetu mare cá de bataie cu ce-va in o usia parasita a casei, apoi nisce sunete cá de lantiuri s'au de farfurii in unu dulapu din o odae. Convingerea ca umbla stafiile se intârì, cândú acum'a iata ca li s'a datu de urma. Unulu care vrea sa cumpere cas'a, uneltesce asemene lucrâri pentru cá, indepertându pre concurenti, sa o póta luá mai eftina. Politi'a urmaresce acum faptulu.

⁂ (Unu geniu criminalistu.) Nimeni nu se mai indoiesce ca actualminte chemi'a si sciintiele naturale aducu mai multa sigurantia in cercetârile criminale, de câtu aducea o dinióra tortor'a. Déra nu este mai pucinu adeveratu, ca câte odata se póte dá prea multa incredere chemiei, si acést'a se póte vedea din urmatórea istorióra ce estragemu din diuariulu „Eidgenosse:“ Este cunoscutu ca republic'a Gersau cu curiósele sele institutiuni, a fostu si este inca la multe ocasiuni unu subiectu de istetia; astu-feliu s. c. condamnându-se odata unu individu la mórte, si negasindu-se nimeni, care sa 'lu decapiteze, i s'a datu 40 de taleri cu ordinulu a se duce la Nürnberg si a determiná pre esecutorulu de acolo a-lu decapitá pentru acésta suma. Astadi putemu procurá lectoriloru nostri o alta istoria picanta, déra adeverata, ce s'a intemplatu acum câte-va septemâni intr'unu micu cantonu din Gersau. Unu criminalistu banuise intr'o cercetare, ca s'aru fi arsu unu copilu viu intr'o soba de óle. Ce face déra genialulu criminalistu pentru a dobandi sigurantia? Dârama sob'a, o impachetéza in mai multe lazi si o trimite astu-feliu in laboratorulu chemicu din Zurich; aici domnulu Profesoru e silitu sa analiseze sob'a si se afle déca s'a arsu intrens'a carne, si deca s'a arsu, déca a fostu carnea unui copilu séu nu.

Edictu.

Teodoru Mosor'a, carele de 7 ani cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea socie Sinefi'a lui Ilie Uri'a, ambi din Danesiu gr. or. o au lasatu cu doi copii orfani fâra casa si fâra pâne si s'au facutu pierdutu de nu se mai scie de densulu nimic'a; se citédia prin acést'a cá in terminu de 6 luni dela datulu de fatia sa se infatisiedie la subscrisulu scaunu protopopescu; câci la din contra si in absenti'a lui se va pertractá procesulu incaminatu asupra-i, pre bas'a SS. canóne a bisericei ortodocse gr. or.

Scaunulu protopopescu a tract. Sighisiórei gr. or. cá foru matrimoniale.
Zacharia Boiu,
(1—3) protopopu.

Citatiune Edictala.

Bucuru I. Dragomiru, nascutu in Resinari de religiunea gr. orientala, parasindu cu necredintia pre soti'a sea Stan'a nascuta Cazanu, totu din Resinari de religiunea gr. orientala, se citéza prin acést'a a se infacisiá inaintea subsemnatului foru matrimonialu in terminu de unu anu si o dî, câci din contra se va pertractá si decide conjormu canónelorn sântei biserici resaritene ortodocse actiunea, ce s'a datu asupra-i, si in absenti'a lui.

Sabiiu 1-a Aprile 1872.

Scaunulu protopresbiteralu gr. or:
tract. II. alu Sabiiului.
I. Popescu
Protopresbiteru.

In **30 Aprile** c. n. **1872** va fi in Sabiiu unu **tergu mare de tauri de prasila** impreunatu cu o revista de tauri si premiare.

Burs'a de Vien'a.

Din 7/19 Aprilie 1872.

Metalicele 5%	63	75
Metalicele 5% Maiu si Novemb.	63	75
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	69	75
Imprumutulu de statu din 1860	101	75
Actiuni de banca	824	—
Actiuni de creditu	329	25
London	111	15
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	81	80
„ „ „ Temisiorene	79	50
„ „ „ Ardelenesci	77	25
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	109	25
Galbinu	5	31
Napoleonu d'auru (poli)	8	65⁵/₁₀

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 30. ANULU XX.

Sabiiu, in 13/25 Aprile 1872.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sîrulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Invitare*).

Avendu in vedere pregatirile, ce se facu pretotindeni pentru alegerile deputatiloru la diet'a viitóre, care si in municipiulu nostru, alu Sibiului, s'au pusu in lucrare prin adunarea scaunala de adi, sî considerându ca cestiunea acést'a este prea importanta, decâtu cá sa fimu cu nepasare câtra ea; avemu onóre a invitá pre inteliginti'a romàna din intregu scaunulu Sibiului sî Sibiiu la o adunare sî intielegere, pre Joi in Septamân'a luminata $\frac{20\text{ Aprile}}{2\text{ Maiu}}$ a. c. in Sibiiu, in localulu Asociatiunei, la 3 óre dupa amédi.

Comunele române, cá atari, suntu rogate, a-si trimite in deosebi alesii loru.

Sibiiu in 11/23 Aprilie 1872.

Cu consentiementulu clubului activistiloru.

Dr. Ioanu Borcia,
advocatu.

Motivele si resultatele passivitâtiei.

XI. Temerea nóstra, cârei'a i-amu datu espressiune in numerulu precedente alu articlului nostru, ca mai greu va fi de a ne cointielege cu „Gaz. Tr.“ — durere! s'a implinitu pre deplinu si mai curendu decâtu amu fi crediutu — prin articululu „De pre malulu Dunarei“ in nr. 27 alu „Gaz. Tr.“ esîtu totu intr'unu tempu cu esprimerea presimtiului nostru.

Dara mai mare durere simtimu, vediendu-ne prin Marele passivistu „de pre malulu Dunarei“ — provocati pre unu terenu, pre care nóue in cele diece article precedente ni-a succesu de a-lu evitá cu scrupulositate.

Dara acum, dupa ce marele passivistu „de pre malulu Dunarei“ nu s'a multiamitu de a vedé in nr. 99 prossime trecutu alu „Gaz. Tr.“ in miscârile „activistiloru sabieni numai unu viscolu redicatu prin interese personali sî **confessionali**, ci sî acum, cându vré sa combata pre „Albin'a“ lovesce dupa vechiulu seu obiceiu, iéra numai si numai pre Mitropolitulu Siagun'a, crediendu, ca prin atari motive de atâtea ori practicate, i va succede din nou a mantui politic'a „inaugurata“ a passivitâtiei absolute, aru fi numai o lasitate din parte-ne, de a mai evitá just'a nóstra aperare chiaru sî pre terenulu, pre care cu dea-sil'a ne tragu marii passivisti. Este adeca o aparitiune notorica, ca de câte ori, de vre-o siése ani incóce, s'a facutu din partea activistiloru vre-o propunere pentru apropierea opiniuniloru diverginti, séu vre-o miscare pentru o infratire a partideloru române — vre-o incercare de actiune solidaria, jurnalele passivistiloru, cá dintr'o comanda au navalitu asupr'a Mitropolitului Siagun'a.

Cându scimu, ca Mitropolitulu Siagun'a de siése ani incóce, de cându passivistii s'au ruptu de câtra comitetulu permanente alu natiunei, sî au octroitu actiuni nationale unilaterali prin adunâri de subscriptiuni, prin comitete separatistice sî conferintie de partida, s'a retrasu cu totulu dela politica, sî dupa cum au luatu chiaru sî jurnalele passivistiloru notitia despre aceea, ca Mitropolitulu Siagun'a din respecte parte sanitarie, parte de disgustu, nu se ocupa nici cu jurnalistic'a romàna, sî póte nici chiaru de „Tel. Rom.“ care are redactiunea sea responsabile: ni se obtrude intrebarea, ca: óre ce mai au marii passivisti cu Metropolitulu Siagun'a?

Intrebarea ast'a s'aru paré cam parodocsa, dara provocata de atâtea ori, sî chiaru acum din partea mariloru passivisti, e nu numai oportuna, dara deslegarea ei sî neaperatu necesaria, cá sa vedemu apoi, ce argumente mai au passivistii pentru politic'a loru „inaugurata“.

Déca vremu sa aflâmu chei'a cea adeverata pentru deschiderea acestei intrebâri, apoi suntemu necessitati chiaru sî din punctulu de vedere alu autenticitâtiei, de a recurge tocmai la almariulu mariloru passivisti, carii nu voru poté denegá faptulu constatatu prin actele istorice, ca dela 1848 pâna la 1865 sî ei — passivistii —, alaturea sî fratiesce cu activistii au mersu sub conducerea lui Siagun'a in tóte actiunile nationali. Dara este totu deodata constatatu si aceea, ca — tóta natiunea bucurosu si cu depline resultate se conducea prin „Siagun'a“; — totu pre atunci marii passivisti nu incapeau de „episcopulu si mai târdiu Mitropolitulu neunitiloru din Ardélu“.

Amu face o istoria pré lunga, déca amu enará tóte acele momente istorice, cari suntu apte de a justificá asertulu nostru, precum ca nu Metropolitulu Siagun'a, dara Metropolitulu neunitiloru suntu arborii, de care marii passivisti se facu ca nu vedu padurea nationale. Dara voru ajunge de a atinge aci numai pre acele, ce le cunósce sî „Gazet'a Tr.“ (de va fi de lipsa i vomu citá sî numerii ei, in cari le-a constatatu), sî nu suntu de totu straine nici pentru marele passivistu „de pre malulu Dunarei“ — quorum pars magna et ille fecit. — De aceea nu voru poté negá, ca pre cându Siagun'a se luptá in fruntea deputatiloru româniloru pentru drepturi constitutionali, nationali bisericesci, intre cari sî pentru restaurarea mitropoliei române: pre atunci Vicariulu Selagiului Siulutiu provocà pre episcopulu Siagun'a sa tréca la unire cá sa-lu faca Metropolitu alu româniloru, iéra pre alta parte alti patru din deputatiunea condusa de Siagun'a, secessionandu-se de acest'a facù tovarasîa cu absolutismulu ultra-montanu alu cont. Thun sî pretindu, ca metropoli'a se cuvine numai greco-catoliciloru sub motivulu cunoscutu de — periclitatur . . „santa unire“. — Pre cându mai departe Siagun'a introduce sinodalitatea constitutionale in biseric'a romàna: pre atunci „G. Tr.“ scrie, ca sinódele neunitiloru n'au nici o insemnatate, iéra Metropolitulu Blasiului ingropà autonomi'a bisericei române prin subscrierea concordatului, apoi prin pastoral'a suirei sele pre tronulu archipastorale (tiparita Bud'a 1851) provocà pre toti românii dela Tis'a pâna la Marea-négra sî dela Carpati pâna la Balcanu sî Pindu „la st'a unire cu maic'a nóstra Rom'a“. — Pre cându Siagun'a se luptá pentru egal'a indreptatire a bisericeloru române cu cele-lalte religiuni recunoscute din tiéra; pre atunci confratii nostri ultra-montani nu recedu dela privilegiele loru in causele matrimoniali micste fatia cu confratii loru neuniti; sî pre cându Siagun'a aperá scólele nationali pre basea principiului sî a reciprocitâtiei confessionali: pre atunci „Gaz. Tr.“ predica scóterea scóleloru de sub biserica, sî Blasiulu de atunci *) respinge propunerile Sabiiului pentru unu compromisu interconfessionale pre basea reciprocitâtiei egale. — Pre cându pre de o parte tipografi'a nationale dela Blasiu eredita dela vechii Metropoliti se lasà deplinei ruine, iéra vechiulu archivu alu bisericei române se intrebointiéza de materialu focale, iéra pre de alta parte Siagun'a redicà o nóua tipografia sî o biblioteca nationale respectabile: pre atunci Blasiulu protestéza la ministrulu Thun in contr'a tiparirei de cârti bisericesci sî scolare la Sabiiu, sub cuventu, ca numai Blasiulu are privilegiu de a tiparí cârti bisericesci sî scolare pentru români, care privilegiu de altmintrea Blasiulu de atunci l'a fostu transpusu in dispositiunea lui Thun. — Pre cându Siagun'a esoperéza, realiséza sî inaintéza Asociatiunea pentru literatur'a sî cultur'a poporului romànu: pre atunci Blasiulu afla ca presidiulu nu e bunu, ca n'a infiintiatu fói'a periodica a Asociatiunei (vorba sa fia), sî de aceea trebuie scosu neunitulu din presidiu. — Pre cându Siagun'a pretinde restaurarea metropoliei ortodocse, Blasiulu redicá protestu in contra; sî pre cându natiunea la an. 1861 sî 1863 reintregesce comitetulu permanente pentru conducerea trebiloru nationali cu ambii Metropoliti in frunte, pre atunci Blasiulu pretinde, ca nu mai e de lipsa comitetulu permanente sub cuventu, ca natiunea e dejá inarticulata (pre harthia), iéra „Gaz. Trans.“ anuncià interdictulu, ca Metropolitii români nu mai suntu competenti de a conchiamá congrese (baga séma cá sa scape de Siagun'a, pentru ca gasi-se o Escelentia nóua, care schimbase reverend'a cu fraculu). Sa mai amintimu sî legionulu de asemenea incidente mai particulari, precum e rapirea scólei din Hatiegu, secularisarea scóleloru grenicere din confiniulu regim. I sî subordinarea loru deadreptulu sub ministeriulu cultului, cá nu cum-va sa capete sî neunitii vre-un'a, — apoi proselitismurile ce intrecu pre cele armate de sub ep. Maioru etc. — Ba nu, pentru ca credemu, ca din cele indigitate mai susu se va convinge si marele passivistu de pre malulu Dunarei, ca politic'a personale, sî confessionale — nu o amu inventatu noi, cu atâtu mai putienu Metropolitulu Siagun'a, pre care tóte atentatele mai susu atinse nu l'au potutu conturbá de a scóte la cale tóte cele ce i s'au incredintiatu in causele nationali cá si in cele bisericesci — pâna la an. 1865. —

Atunci — 1865 — Siagun'a, dupa cum scimu fu chiamatu la Domnitoriulu, nu dupa cum pretindu passivistii, spre a dá sfatu la fapte dejá complinite, ci dupa cum amu aretatu sî in art. VIII, spre a luá nemediata cunoscintia despre schimbarea sistemei politice, spre conformare.

Ast'a inse fu pentru Metropolitulu unitiloru o vatemare prea mare in ambitiunea sea, ca nu elu — qui jovis et soror et uxor — ci „neunitulu“ avù onórea de a fi consideratu de primulu in natiunea romàna, pentru care causa elu, sumutiatu „de pre malulu Dunarei“ *), inaugurà inca dela Valeele acea politica de rancore, cu care sa arate lumei, ca nu „neunitulu“, ci elu e chiamatu de a conduce politic'a nationale **).

Eata sorgentele „politicei nationale inaugurate“ — altcum chiamate sî — politic'a passivitatei absolute!

Cumca in diet'a din Clusiu n'a intratu numai Metropolitulu Siagun'a, ci dupa matura deliberare sî cointielegere deplina sî Metropolitulu Siulutiu cu toti (audi dlo de pre malulu Dunarei sî intielege) cu toti ablegatii români, sî cu regalistii, afara de cei trei regalisti din Viena, cari scrisera lui Kemény Ferencz, ca voru vení sî ei la diet'a din Clusiu, iéra Metropolitiloru li se telegrafase, ca de nu voru poté veni la tempu, din caus'a departârei, sa ispravésca cei de fatia, sî ce voru face va fi bine facutu sî pentru ei, — apoi afara de celu de pre malulu Barsei, care se scusase din respecte sanitarie (póte de frigurile stégului lui Conrad Schmidt din 1848); mai departe cumca totu marele passivistu „de pre malulu Dunarei“ fu, care impedecà memorandulu, ce se olatise la adunarea din Belgradu din 1866 de a se subscrie de ambi Metropoliti, si de a se tramite prin Metropolitulu Siagun'a la Vien'a, suntu fapte de próspeta memoria, sî totusi marele passivistu „de pre malulu Dunarei“ are cutesanti'a de a dîce, ca „Metropolitului Siagun'a i-a succesu de a amagi pre autonomistii romàni sî de a-i trage in diet'a cea feudale din Clusiu. Dara pentru ce n'a mersu Intieleptí'a Sea marele passivistu de pre malulu Dunarei la Clusiu, cá sa-i impedece cu intielepciunea sea politica ? nu ni spune, ci dupa ce scimu cu totii, ca elu a fostu acel'a, care si dupa diet'a din Clusiu, oficiosu si serbatoresce a laudatu uniunea, acum mai are curagiulu a strigá cu fariseulu : Multiamescu-ti Dómne, ca eu nu suntu unulu dintre acei'a, cari au intratu in diet'a cea feudale din Clusiu.

---

*) Sî dlu E. Macelariu ni tramite o invitare in acel'asi intielesu, pre carea acum credemu ca va fi de prisosu a o publicá, dupa ce se publica acést'a. R.

*) Çu celu de acum inca nu scimu cum stâmu?

*) Vedi „Concordi'a“ 66—7.

**) Pre la an. 1865|6 unu jurnalistu ortodocsu, care sî pre atunci cam cochetá cu passivistii, facù o escursiune la Blasiu, unde Metropolitulu Siulutiu lu chiamà la cina. Dupa ce aci se politisara destulu incóce sî incolo, in fine Metropolitulu se intórce câtra ortodocsulu nostru, care i siedé la drépt'a cu urmatórea espectoratiune: ca nu pricepe de ce a chiamatu domnitoriulu pre Siagun'a la sine, sî nu pre elu? ortodocsulu i reflectà, ca póte de aceea, ca domnitoriulu a priorí e siguru de loialitatea lui, pre cându pre Siagun'a trebuie sa-lu informedie etc. atunci Siulutiu se intórce câtra can. F., sî i dîse: No! vomu aratá, ca tréb'a sta tocmai de-a dindaratele.

Numele jurnalistului nu-lu descoperimu, ca credemu, ca in interesulu istoricu jertfindu-si modesti'a, sî-'lu va descoperi odata elu insusi.

Iéta asiá dara cum se concatenéza desvoltarea unei politice de rivalitate, care impedeca ori ce incercare de apropierea opiniuniloru, si de o purcedere solidara, — politic'a, care altu cum se numesce, sî politic'a passivitâtiei absolute.

Cum-ca la o atare politica au mai potutu concurge sî alte circumstantie de malcontentie, sî s'au potutu atrage si vre-o câti-va „cumetri sî pseudoveri ortodocsi“, cari cá mici-passivisti au caratu sî mai cara apa la mór'a Mariloru-passivisti, inaintea dieiloru nationali, — e lucru cu totulu secundariu.

Nu e nici o minune ca mariloru-passivisti li au succesu de ai „amagí“ sub masc'a nationalismului, la o politica unilaterale, la politic'a inertiei, — a cârei conducatori nu au alte motive, de câtu de acelea, de cari se folosescu numai cei ticalositi, cari arunca vin'a ce aru trebui sa o caute la sine insusi,pre unulu sî pre altulu. —

Intre astu-feliu de impregiurâri Siagun'a, de care atât'a ve impedecati — vediendu — dupa cum inca la a. 1866 scrisese Metropolitului Siulutiu — ca caus'a nationale pâna atunci cu atât'a ,pietate portata s'au smulsu despre terenulu ei legale — sî s'a facutu obiectu de esperimentâri unilaterali, s'a retrasu dela atare actiuni de prevaricantia sî de contrabande, sî marginindu-se pre terenulu celu mai angustu alu bisericei sele, i au asecuratu autonomi'a prin lege sî facia cu nóu'a sistema politica, dovedindu prin acést'a, ca déca natiunea mergea sî mai departe cu densulu, tocmai asiá i aru fi succesu de a esoperá sî asecurarea drepturiloru nationali. —

Dar' devis'a pasivistiloru a fostu: decâtu iéra Siagun'a sa secere laud'a vre-unui resultatu — mai bine nu ni trebuie nimic'a. — Asiá e scorpionulu, cându se musica elu pre sine in códa! —

Intr'a deveru! „Tel. Rom.“ a fostu unu profetu, cându inainte de acést'a cu vr'o câti-va ani a tiparitu urmatórele cuvinte: „Déca acelu barbatu (Siagun'a) atunci (1865) aru fi redicatu steagulu opositiunei passive, rivaliloru sei politici sî bisericesci nu li aru fi remasu alt'a, decâtu sa ridice ei insusi stindardulu activitâtiei. Tiene bine dlu meu! asertulu acest'a, e proprietate istorica, sî nu va remâné neconstatatu prin esemple nóue!—

Sî iéta! „Gaz. Tr.“, cârei'a i place d'a trece opositionale pâna la cea mai absoluta pasivitate, — sî care caracterisá mai ieri alalta-eri (nr. 22) pre activistii de tarîitori dupa caruti'a gubernamentale — pentru — cum dîce sî Camiliu alu ei — niscari-va subventiuni : acum (in nr. 26) are acea naivitate de a marturisí, ca passivistii numai de fric'a confiscarei sî secularisarei averiloru greco-catolice dela Blasiu, Oradi'a etc. celoru de o valóre de 3—4 milióne etc.“ n'au curagiulu de a trece la o politica opositionale, — séu cu alte cuvinte — trebuie sa remâna gubernamentali sub masc'a politicei de passivitate ; — pre cândn pre de alta parte marele — passivistu „de pre malulu Dunarei“, care in nr. 99 alu „Gaz.“ dîce ca de vre-o 5 ani nu mai face politica si nu cetesce „Tel. Rom.“ (dóra de cându cu istori'a opinc . . . ?) totu-si scóte din IX acestui articlu (in care s'a aretatu passivistiloru numai dilem'a in care au cadiutu ei cu neconsecinti'a passivitâtiei absolute, iéra principiele purcederei nóstre leamu aretatu repetiendu-le sî in contin. X.) — scóte — dîcu — marele passivistu de pre malulu Dunarei conclusiunea, ca cei dela „Tel. Rom.“ umbla cu „Albin'a“ sa intrântésca si sa puna regime (nu cum-va pre a lui Brateanu séu alui Pionono ?)

Cum-ca passivistii au fostu sî suntu gubernamentali rusinosi (verschämt) sî sub masca, o amu sciut'o sî mai nainte de a o audí din gur'a passivistiloru dela Mercurea, cându au disu ca ei nu voru alt'a, decâtu a face „unu servitiu frumosu gubernului“, dara cum-ca marii passivisti suntu si ultra-gubernamentali pâna la servilismulu denuntiantiloru ordinari, recomandându-se pre sine prin aceea, ca „Telegrafulu“ cu ai sei voru sa restórne regimulu, nu amu crediutu nice odata, de-sî atari capu-d'opere amu mai vediutu noi la ei sî cu ocasiunea, cându prin Sabiiu cereau salvus-conductus in contr'a periculosiloru nationali.

Iéta dloru passivisti! care e sî moralitatea politicei „inaugurate“ altu-cum a passivitâtiei absolute!

In fine inca câte-ve cuvinte cu referintia la intrebarile marelui — passivistu din nr. 27. alu „Gaz. Tran.“

Unu proverbu dîce, ca unu nebunu e in stare a pune mai multe intrebâri, decâtu sa le póta deslegá toti intieleptii lumei, — iéra noi amu observatu si aceea, precum ca pasivistii in lips'a de argumente meritórie sî positive pentru politic'a loru, se folosescu numai de banuieli, esceptiuni sî intrebâri cu redical'a. —

Dara cá sa nu créda marele pasivistu, ca noi amu inmarmuritu la ingeniósele lui intrebâri, i dâmu la tóte numai unu respunsu :

Dupa ce voi — pasivistiloru — sî mariloru passivisti! nu ne poteti spune si singuri nu sciti, ca unde veti esí cu politic'a pasivitâtiei, — dupa ce v a'ti vediutu visulu cu ochii, ca de siése ani incóce n'ati scosu nimic'a alt'a la cale, decâtu confusiune sî scisiune, scaderi sî pagube nationali, sî dupa ce alegerile dietali stau la usia sî e tempulu supremu de o purcedere solidaria : lasati-ve odata de o politica personale, coniecturale, poetica si de inertia, sî ve puneti pre terenulu unei politice practice, — resultatele voru justificá déca passivitatea ori activitatea e politic'a cea ratiunale.

(Va urmá.)

Dev'a, in lun'a lui Apriliu 1872.

Domnule redactoru! Vi e prea cunoscutu, ca poporulu ortodossu resariténu din Dev'a insufletîtu de credinti'a in Ddieu sî in sânt'a sea biserica, a inceputu inca cu atâti'a ani inainte de ast'a a-si zidí o sânta biserica, sî in insufletirea acést'a a lui necugetându momentanu la midilócele, de cari dispune fatia cu o intreprindere atâtu de mare, a croitu fundamentulu acelei sânte biserici intr'o astfeliu de marime, incâtu cu mân'a pre anima potu marturisí inaintea lui Ddieu sî a lumei, ca de nu aru fi fostu pre lânga alti binefacatori, Escelenti'a Sea prea bunulu nostru Archiepiscopu sî Metropolitu.

Andreiu, care parte prin sfaturi archieresci, parte prin intinderea de ajutóre in mai multe renduri sî in sume considerabile, — scie Ddieu, cându aru fi potutu aduce acésta marétia zidire, cá care póte ca in intrég'a nóstra Archidiecesa nu este alt'a, in starea in care se afla astadi.

Vi spunu dreptu, ca in convingerea acést'a a mea me intaresce si mai multu darulu, ce l'a facutu Esc. Sea acum de curendu acestei sânte biserici, care e o dovéda nóua despre iubirea sî ingrigirea archierésca pentru fiii sei cei credinciosi.

Adeca intielegendu Esc. Sea nu spre putien'a sea mangaiere : cumca parochienii din Dev'a s'au apromisu a aduce zidirea cea noua a bisericei loru in o stare cá aceea, cá la s. Pasci sa se póta tienea servítiulu ddieescu in trens'a, din caus'a acést'a s'a simtitu indemnatu prin gratiós'a sea harthía din 2 Februariu a. c. nr. pres. 142 nu numai a laudá intentiunea acést'a a fiiloru sei credinciosi din Dev'a, ci sî a o remunerá prin o fapta archierésca, daruindu pre sém'a sântei biserici nóue „Cartea Evangelieloru“, legata in catifea rosia sî infrumsetiata cu cinci icóne in argintu auritu de Chin'a, in pretiu cam de 150 fl. v. a.

Cetindu-ni-se gratiós'a acést'a harthía archierésca, de par. prot. Ioanu Papiu in sinodulu parochialu estraordinariu din 5 Martiu a. c., sî vediendu poporulu adunatu in sinodu darulu acest'a in adeveru archierescu, atât'a se insufletí, incâtu si acelu individu pâna aci indiferentu fù fórte miscatu sî resuscitatu a sprigini lucrarea mai departe a edificârei dupa potintia, — sî intre vii esclamâri de „sa traiésca Escelenti'a Sea prea bunulu nostru par. Archiepiscopu sî Metropolitu“ se otarí, cá in scrisu sa se aduca din partea sinodului parochialu ferbintea sea multiamita, insarcinandu-se comitetulu parochialu cu compunerea adresei de multiamita, pre carea ve o alaturuací in copia, cu rogarea, cá sa binevoiesci a o publicá *).

In fine incunosciintiandu-Ve, ca cu ajutoriulu lui Ddieu amu ajunsu, cá acum in Joi'a Patimiloru Dlui sa se póta tienea servitiulu ddieescu, in biseric'a cea nóua, spre care sfersitu amu si primitu binecuventarea archierésca, incheiu cu oftarea : cá bunulu Ddieu sa nu-si intórca mil'a sea cea bogata de câtra poporulu seu celu atâtu de bantuitu, ci sa se milostivésca a ni tienea pre marele nostru Archiereu inca multi ani in deplina sanatate spre mangaierea credinciosului seu cleru sî poporu.

Mai multi popor eni.

Escelentiei Sele Prea Luminatului sî Prea Sântitului Parinte Andreiu bar. de Siagun'a, Archiepiscopu sî Metropolitu românu gr. or. in Sabiiu.

Donulu adeveratu archierescu : „Cartea Evangelieloru“ legata in catifea rosia, sî infrumsetiata cu 5 icóne in argintu auritu de Chin'a, facutu sî tramisu pre lânga prea gratiós'a scrisóre archierésca din 21 Februariu a. c. nr. 142, pre sém'a bisericei gr. or. din Dev'a, comunicându-se oficiosu cu parochianii nostri din locu, impreuna cu prea inalt'a sî parintésc'a dorintia archierésca, s'au primitu cu via bucuria, sî adeverate simtieminte fiiesci de multiamire, intre repetite strigâri de : „sa traiésca sî tiena Ddieu multi ani pre Escelenti'a Sea Archiepiscopulu nostru, cá pre unu adeveratu parinte, sî intieleptu pastoriu, carele 'si iubesce multu turm'a sî poporulu seu credinciosu, cá sa védia cu multa bucuria implinita promissiunea, sî intentiunea nóstra, pre carea o repetîmu de nou ; cum sî dupa aceea multi ani fericiti spre bucuri'a sî mangaierea nóstra, sî a tuturuoru fiiloru sî credinciosiloru adeverati.“

Pre cându cu supunere sî simtiemente de bucuria adeveratu fiiesci, se aduce acést'a la gratiós'a cunoscintia a Escelentiei Vóstre, nu potemu a nu comunicá cu nespusa bucuria sî acelu faptu cá resultatu a prea gratiosului donu, sî indemnu adeveratu parintescu, ca parochienii nostri deveni, de-sî se afla in lips'a cea mai mare, in urm'a atâtoru anotempi dupa olalta nefavoritori, sî astfeliu spre gatarea finale a maretiului edificiu inceputu spre laud'a sî adorarea a totu potintelui creatoriu, dispunu de midilóce meteriali proprie in mesura de totu mica, totusi cá cându aru dispune de poteri materiali imense, faptice se adoperéza cu zelu sî indemnu nespusu de mare, spre implinirea sî ajungerea scopului loru propusu, de a vedé in fapta adusu pomposulu edificiu a nóuei biserici gr. or. române din locu, pâna la sântele Pasci a. c., celu putienu in stare de a poté tiené intru densulu servitiulu ddieescu, carele cu ajutoriulu atotu potentelui se va sî tiené. —

Repetiendu-ne de nou ferbintea sî adeverata fiiésc'a multiamita, sî recunoscintia, Ve dorimu Escelentia! multi ani fericiti, in midiloculu sî spre pastorirea parintésca a nóstra, sî a intregului nostru poporu.

Din siedinti'a sinodului parochialu in Dev'a 5 Martiu 1872.

Ioanu Papiu,
protopopu sî parochu.
Isaie Moldovanu.
Dr. Lazaru Petcu.
Nicolau Oprea.
Georgiu Nicora
parochu II-le.

Memoriu.

Sub titlulu acest'a aduce „Tromp. Carp.“ unu apostrofu ponderosu la necualificabilele blasfemii ale unui, care, se subsemna in „Romanulu“ câte odata „Camiliu“ sî pretinde a-i dîce lumea ca e eruditu sî veteranu barbatu de statu. „Tr. Carp.“ premite acestui memoriu in revist'a sea urmatoriulu comentariu :

„Unu publicistu eminentu de preste Carpati ne recomenda publicarea articlului intitulatu „Memoriu,“ pre care noi ne facemu placut'a datoria alu inserá.

Cându romànii toti de preste Carpati suntu uniti intr'unu singuru interesu, inim'a nóstra este

---

*) Se publica mai in josu. R.

cu interesulu loru, fâra reserva; cându inse lupte se ivescu intre romani papistasi sî intre români ortodocsi, inim'a nóstra este cu ortodosii fâra cercetare. Natiunea romana intrég'a este ortodocsa, sî ea toleréza pre consangeni ei schismatici, cându acesti'a nu vatema interesele nationali ortodocse.

Se póte jurnalulu „Românulu," care este de tóte, care este cosmopolitu, filosofu, liberu cugetâtoriu sa fia cându papistasiu, cându luteranu, cându calvinu, cându musulmanu, cându mosaistu, facendu parada de ortodocsia numai cându este sa s'auda la Petersburg; noi inse amu fostu sî suntemu numai români, sî cá români, numai ortodocsi.

Amu sacrificá multu, amu sacrificá póte pâna unde n'amu putea sa sacrificâmu cá chismaticii sa se intórca la staululu, sa fia totu românulu, — precum este de acelasi sânge, — in fati'a aceluiasi altariu, in aceeasi biserica; cându inse acést'a nu se póte, nu este vin'a nóstra, sî nu este pentru prim'a óra cându facemu acésta marturisire.

A se atacá dera multu veneratulu metropolitu Siagun'a, acelu atacu noi nu-lu luamu cá atacu nu mai personale s'au de ritu macaru, ci insa si atacu nationale, pentru ca suntu diecimi de ani decându admiramu pre acestu geniu alu românismului preste Carpati, care a sacrificatu câtu n'a sacrificatu altulu, care a luptatu câtu n'a luptatu altulu, care a muncitu câtu n'a muncitu altulu, pentru românitate, cu care românitate, elu s'a identificatu atât'a incâtu nu-lu póte atinge cine-va fâra sa isbésca in românitate.

Facemu actu de nationalitate sî de devotiune facendu-ne interpretii publicistului ce ne onora cu acestu scurtu „Memoriu."*

Memoriu.

„Românulu" din 13 Februariu a. c. aduce o corespondintia datata din Vien'a in 12 Februariu 1872 sub titlulu „Reflesiuni asupr'a positiunei politice a româniloru din Transilvani'a."

Datulu corespondintiei 12 Februariu din Vien'a, nu se potrivesce cu datulu jurnalului „Românulu," s'au cu alte cuvinte: autorulu corespondintiei n'a potutu scrie in 12 Februariu in Vien'a, cá sa-i póta esi corespundint'a sea in „Romanulu" la 13 Februariu, de unde se vede, ca acea corespundintia s'a fauritu in Bucuresci pre bas'a dispositiunei date din Brasiovu.

Constatându asiá déra apocrifulu, fia-ne ertatu a trece la intielesulu acelei corespundintie, séu mai bine dicendu acelu pamfletu.

Mai inainte inse de a face sî acést'a, mentionâmu ca totu sub datulu acest'a omenosu, 13 Februariu, jurnalulu „Albin'a" din Pest'a, in articolulu ei conducâtoriu, tractéza totu acelu subiectu, de si in alta forma, inse cu nisce apucaturi sî mai iesuitice, cá ale capului respective maiestrului generalu alu ordinului Loyoleniloru din Bucuresci, Doctorulu Papiu*) et compani'a, Baritiu din Brasiovu.

Numai cercetâmu, de stau fauratorii acestoru dóue articule din jurnalulu „Românulu" sî „Albin'a" in relatiuni, suplinindu-se unii pre altii séu b'a; trebuie inse sa ne esprimâmu mirarea, cum de ambele aceste jurnale mentionate, se atingu in punctulu de a sarí d'o-data, cá dóue féra selbatice asupr'a pradei loru, respective, de a se intâlní, convenindu din dóue pârti opuse ale lumei, cu intentiune de a calcá sî a tâlharí in drumu pre Metropolitulu Siagun'a.

Déca corespundinti'a mentionata n'aru fi esitu in „Românulu", in unulu dintre cele mai citate foi ale Romániei, amu fi ignorat'o cu totulu, de ore ce, din jurnalistic'a austriaca, ne-amu deprinsu a vedea, cum barbatii cei mai meritati se suspicionéza sî se inegrescu de acei ambitiosi, cari voru sa se ridice pre ruinele altor'a la unu renume sî la o védia care prin meritele loru nu o potu ajunge. Fiindu ca inse amu observatu, ca publiculu românu de dincolo de Carpati nu are dese ocasiuni a urmâri miscârile sî cu deosebire cele politice ale nóstre sî a cunósce barbatii carii stau in fruntea acestoru miscari de catu numai din o parte, care din nenorocire nu e desbracata de patimi, ne simtimu indatorati in simtiulu nostru de dreptate, a dá sî noi; cá unu corlatu la corespundinti'a numita, câte-va date din activitatea ce o a desvoltatu de 26 ani Metropolitulu Siagun'a in interesulu natiunei sî alu bisericei române din Transilvani'a.

Inainte de tóte trebuie sa premitemu ca Metropolitulu Siagun'a calculéza numai cu factori reali sî posibili; elu nu se lasa a fi condusu de ilusiuni, sî chimere in abisulu speculatiuniloru metafisice. Metropolitulu Siagun'a este barbatulu care purcedându de pre terenulu de pre carele se afla, cauta cá unu comandante intieleptu sî precautu sa se intindia sî latiésca totu mai departe, insa cu pasi siguri. Cum ca M. Siagun'a urmarindu acésta tactica a produsu in decursulu activitâtiei sale resultate faptice, putemu ilustrá cu date, care nici antagonistii sei cei mai inversiunati nu le potu denegá.

Este de comunu cunoscuta starea cea deplorabila in care se aflau românii inainte de anulu 1848. Bietulu poporu românu erá lasatu cu totulu prad'a lacomiei nesatióse a natiuniloru conlocuitóre sî feudalismului ingâmfatu, cari 'lu priveau cá pre unu instrumentu orbu, menitu a serví intereseloru sî desmerdâriloru loru. Elu erá o masa de sierbi, osanditi prin legile facute de nobilimea ungurésca sî biurocrati'a vicleana sasésca, a purtá jugulu iobagiei sî a nu se putea redicá sa védia lumin'a culturei. Nimenea nu erá care sa intervina sî sa apere interesele acestoru iloti politici, pentru ca pucin'a inteligintia care esise din sinulu natiunei române, séu trecuse in castrele straine, ingrigindu-si numai de pelea sea, séu emigrase in tierile române vecine, unde puteau sa afle pucinu adapostu sî sa-si manifesteze activitatea, intimpinându mai pucine pedeci.

Singurii Episcopi români remasera cá sa mai intrevina in câtu le concedea legile vitrigi ale patriei pentru apararea bietului românu. Si aru pacatuí acei'a cari aru culezá a afirmá ca episcopii români nu si-aru fi facutu datori'a. Cui nu e cunoscuta petitiunea episcopiloru români I. Lemeny sî Vasile Mog'a indreptata câtra diet'a tierei in a. 1842, in care descriindu cu cele mai vii colori starea cea miserabila a poporului românu, cerea dela acést'a usiurarea greutâtiloru, precum sî alte premerse acelei'a?

Acesti parinti ai bisericei sî ai poporului românu au facutu mai multu câtu au potutu pentru imbunatâtirea sortiei acestui'a, inse inimele loru erau legate prin feliu de feliu de instructiuni sî ordine primite dela regimu. Intre altele erá legatu episcopulu românu cum dice corespondintele „Românului" prin juramentulu ce trebuiá sa 'lu depuna regimului, la ocuparea scaunului episcopescu.

Acést'a erá starea politica in care a aflatu Siagun'a la venirea sea in anulu 1846, natiunea sî biseric'a romána.

Sî Siagun'a, alesu din partea româniloru de episcopu, a trebuitu sa depuna juramentu, in care a juratu credintia monarchului; insa juramentulu celu mai puternicu sî valorosu, pre care nimeni nu l'a impinsu a 'lu jurá, l'au depusu Siagun'a atunci, cându, calcându pamentulu Transilvaniei, a juratu esprimendu, ca asiá sa-i ajute Ddiei, precum voiesce elu sa ridice biseric'a si natiunea romána din starea oservita.

Amendóue aceste juraminte au sciutu a le tienea sî impliní.

Cum ca Siagun'a nu a fostu numai „instrumentu orbu" alu diferiteloru regime, dovedescu luptele lui cele indelungate sî inversiunate cu ministrulu austriacu de culte sî instructiune publica contele „Thun," carele pre timpulu absolutismului erá atotu puternicu sî a cârui nesuintia de a germanisá scólele române, le combatù Siagun'a, pâna acolo, incâtu aduse pâri chiaru naintea tronului domnitoriului. Cum ca Siagun'a nu a fostu sî nu este instrumentu orbu alu guvernului este dovada representatiunea energica cea indreptata câtra repausatulu ministru ungurescu de culte sî instructiune Baronu Eötvös in contr'a ordinului acestui'a, de a pune pre invetiatorii scóleloru nóstre confesionali la dispositiunea sî bunulu placu alu autoritâtiloru scolare guverniale unguresci.

Ce se mai aducemu fapte singuratice spre a aretá nesuinti'a lui Siagun'a spre a face biseric'a sî scól'a nóstra confesionala independenta de statu, cându ne sta inainte opulu scientificu alu acestui barbatu care a facutu epoca in literatur'a bisericei gr. or. sî in care declara apriatu, ca statulu trebuie sa lase bisericei mâna libera de a-si conduce sî administrá afacerile bisericesci si scolare prin factorii sei proprii.

Considerându acestea, cine va mai putea díce, ca acel'a carele a facutu acésta declaratiune naintea lumei intregi, sî se tiene strictu de ea, voesce sa supuna natiunea sî biseric'a romána vointiei statului sî ca este instrumentu orbu alu regimului sî comisariu politienescu?

Nu mai pucinu cunoscuta e lupt'a gigantica ce l'au constatu pre Mitropolitulu Siagun'a spre a efeptui sî restitui Metropoli'a romána, prin care a produsu sî constituitu focariulu acel'a, impregiurulu cârui'a toti românii din Transilvani'a sî Ungari'a suntu adunati incoronându opulu acest'a cu celebrulu Statutu Organicu, regulamentulu celu mai liberale sî mai democraticu, ce se póte cugetá pentru regularea sî conducerea unei biserici; asiá in câtu de aci inainte numai e nici o temere, venindu ori ce viscole, acelea nu voru mai putea aduce biseric'a romána intr'o stare precaria sî dubiósa, din care s'a ridicatu.

Totu Metropolitulu Siagun'a este carele, convinsu ca sciinti'a e puterea sî ca numai prin lumina se póte radicá unu poporu, o natiune la o positiune sociala sî politica, a stâruitu din tóte puterile cá sa cultiveze clerulu sî sa ridice poporulu prin infiintiarea unui institutu academicu pedagogico-teologicu, a dóue gimnasie române si nu mai pucinu cá 2000 scóle poporale, jertfindu-si tóta considerabil'a sea avere in acést'a opera.

Nu mai pucinu mare sî românescu a fostu sî este Metropolitulu Siagun'a sî in activitatea sea politica.

Cei mai multi din barbatii nostri carturari sî in specia chiaru corespondintele Camiliu sî dascalulu lui din Brasiovu Baritiu, trebuie sa-si aduca bine aminte in ce chipu episcopulu Siagun'a, indata ce simtì primele miscâri ale furtunei, ce erupse in anulu 1848, ingrigiatu de sórtea româniloru, alergà pre câmpulu libertâtiei dela Blasiu, intempinatu fiindu de poporulu a cârui incredere in celu mai scurtu timpu sciuse a si-o acuirá, sî condusu cu ovatiuni — semnele cele mai invederate de stima sî veneratiune, — care stima merse pâna acolo, incâtu poporulu lui sî repausatului Barnutiu, i desprinse caii dela trasura tragându-o in triumfu singuru sî asiá conducândulu in Blasiu.

Aci contribuì Siagun'a multu la stabilirea programei memorabili pentru conduit'a natiunei române. Dupa erumperea revolutiunei totu Siagun'a se puse in fruntea duputatiunei române, care, dupa ce vedìù ca dreptele pretensiuni, ale româniloru nu se considera in diet'a sgomotósa magyaro-sasésca dela Clusiu, merse indurându cele mai mari pericule a espune naintea tronului la Vien'a sî Insbruk, plângerile, durerile sî asupririle poporului românu.

Castigându revolutiunea ungurésca terenu sî estensiune generala preste Ungari'a sî Transilvani'a, Siagun'a, cá unulu ce erá in contr'a planuriloru magyarisatóre ale lui Kosiutu sî unguriloru lui, trebuì sa-si scape viéti'a fugindu in Románi'a.

Dupa sugrumarea revolutiunei, Siagun'a se intórce la scaunulu seu episcopescu sî lucra in tacere, fiindu-ca absolutismulu nu concedá nici o miscare nationala manifesta in contr'a germanisârei, lucra si in contr'a iesuitismului (papistasismului) sî pentru luminarea clerului sî poporului seu.

Abiá incetase sunetulu tunuriloru dela Solferino, care sgudui sî lovi in inim'a ferosului absolutismu nemtiescu, sî Siagun'a intrându in contielegere cu celalaltu archiereu românu, se puse iéra in fruntea natiunei puindu-o in miscare sî intre altele da viétia institutului nationalu „Asociatiunei Transilvane" pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu. In anulu 1861 aduna, uitându tóte intrigele sî sicanele care i le inscenase iesuitii si papistasii conationali, midilocesce dela regimu impreuna cu celalaltu episcopu romanu, tinerea conferintiei nationali române constâtatóre din elit'a inteligintiei nóstre, in care se statorescu principiele tinutei româniloru pre viitoriu sî program'a loru, a cârei indeplinire se concrede archiereiloru sî unui comitetu de 12 membrii. Ingrijirea pentru caus'a politica a tuturoru româniloru se pune asiá dara in mân'a episcopului Siagun'a cá presiedinte sî a comitetului, din care cá unu resultatu practicu a urmatu in 1863 convocarea dietei transilvane, a cârui'a scopu principale erá recunóscerea natiunei sî bisericei române cá egalu indreptâtita cu celelalte natiuni recunoscute in patria.

In inceputulu anului 1863, Siagun'a, cá presiedinte alu comitetului nationale sî cá acel'a care avea de a ingrigí de tienuta sî directiune ce avea a urmá românii inainte de conchiamarea dietei din 1863, convocà congresulu memorabile nationalu, in care din nou se alege de presiedinte sî i se da misiunea de a conduce cá presiedinte congresulu sî comitetulu alesu de acést'a. Aici din nou sub conducerea lui Siagun'a se consulta românii sî-si facu program'a de tienuta pentru dieta.

---

*) Dupa cum ne spune „Albin'a."

In diet'a Sabiana din anii 1863—4 insa-si, alti români, cari se credeau sî se gerau cá zelosi aparatori ai causei nationali, sî ómeni independenti, se lasau a fi sedusi de promissiunile unui Reichenstein sî mersera pâna acolo in nesciinti'a loru de a se aretá slugi plecate ale stapâniloru, cari plateau cu promissiuni sî bani, in câtu votara sî lucrara in contr'a conclusiuniloru ce le luau in conferintiele loru private, asiá de esemplu cu ocasiunea legei pentru intrebuintiarea limbei române in oficiu *). Siagun'a staruí, dovedindu unu tactu admirabile, ca sa asigureze pre câtu se póte drepturile natiunei române, sî atâtu 'lu preocupau causele acestea, in câtu vediendu ca tocmai acei români, cari se umflau mai multu cá nationalisti sî dela cari ascépta mai multa lucrare, constantia sî mai multu spriginu, acei'a, cari astadi 'lu tractédia cu frumósele atribute de tradatoriu spre a-si acoperí lasitatea loru, trecu in castre straine, parasí indignatu diet'a, scârbitu de poterea lasia sî anti-nationala a astoru-feliu de deputati. Totu in diet'a acést'a in carea românii erau in majoritate, erá ocasiunea cea mai favorabila cá sa se deslege favorabilu sî cestiunea acea grea a uniunei Transilvaniei cu Ungari'a, inse membrii români ai dietei provocându-se la otarirea adusa in congresulu nationale in urm'a initiativei unui'a dintre cei mai zelosi passivisti de astadi, alui Baritiu care dice: „Aci, domniloru, eu cá omu alu pâcei, cá unulu cu familia numerósa, cá unulu din Ardealu, ca noi pentru uniunea cu Ungari'a sa nu ne mai sfarâmamu capulu, sî sa o lasamu in voi'a Imperatului sî sa rogâmu pre Majestatea Sea, ca pre noi pre câtu se póte sa ne lase la o parte sî sa nu ne mai amestece la acei'a," trecura preste acésta cestiune sî o lasara astu-feliu, cá sa o decida altii fâra concursulu nostru, acum striga totu acelu passivistu: Siagun'a e tradatoriu, ca nu sfarâma acea uniune facuta de imperatulu dupa cum a voitu chiaru d-sea!

In Decembre 1865 Siagun'a fù acel'a carele alergà la diet'a din Clusiu, acolo statorindu program'a, care fu primita de intrég'a elita a inteligentiei române din Ardealu adunata acolo, afara de passivistulu Baritiu, carele sî cu acésta ocasiune 'si facù cód'a colacu, cu taria de caracteru sî resolutiune admirabila protestéza in contr'a legalitâtiei acelei diete sî a conclusiuniloru ei sî predându memorialulu cunoscutu sî subscrisu de toti inteligentii români ai dietei, parasesce diet'a conchiamata pre bas'a legei feudali din 1791, sustienându legile aduse in diet'a Sabiana din 1863—4.

Siagun'a dupa aceea vediendu prin 1866 sparta solidaritatea româniloru prin intrigele jesuitice ale lui Baritiu sî socii, amaritu sî obositu, 'se retrage de pre câmpulu de activitate politicu, cu atâtu mai multu cu câtu ca poterile sele fisice, prin ból'a ce-lu coplesesce, nu-lu mai iertà a se mai ocupá de politic'a fatigósa, cí 'si incordá poterile sele lucrându sî scriendu opuri scientifice bisericesci sî scolare.

Corifeii passivitâtiei, carî se rupsera de program'a lui Siagun'a sî stricara solidaritatea statorita vediendu-se deveniti in cea mai mare confusiune, iéra natiunea adusa prin politic'a loru in cea mai mare disolutiune sî nedumerire, vinu acum sî sberu asupr'a acelui'a care nu le mai sta in cale „mielulu de ce-mi turburi ap'a."

Cunoscendu in câtu-va pre Siagun'a, cârui'a natiunea cu ocasiunea jubileului de 25 de ani din vér'a anului trecutu i-au recunoscutu prin ovatiunile cele mai demne, meritele lui nu numai cá Episcopu sî Metropolitu, cí sî cá celu mai zelosu sî intieleptu românu — sî din partea acést'a — fie-ne iertatu a intrebá pre d. Camilu, póte sa esiste o infamia mai mare cá aceea de a numí pre unu astu-feliu de barbatu de merite, monstru „siovaitoriu sî tradatoriu cum 'lu numesce elu? Póte sa se scrie cu o mai mare reutate asupr'a unui barbatu, carele si-a sacrificatu tóta viéti'a sea numai bisericei, scólei sî natiunei, spre a seduce opiniunea publica in statulu romanu, unde Siagun'a e puciuu cunoscutu? póte sa esiste mai mari tâlhari de drumuri, cá Camilu sî socii, cari ataca onórea sî reputatiunea celui mai mare românu de dincóce de Carpati?

Nu poterea lui Siagun'a, carea dupa Camilu aru fi condemnabila, l'a facutu sa scrie elu unu astu-feliu de nefundatu sî reutaciosu atacu, nu portarea lui anti-nationala, cum sustiene Camilu este caus'a reflessiuniloru din „Românulu" cí invidi'a sî ur'a cea neimplacabila, de care suntu coprinsi toti jesuitii români (papistasi) dincóce sî dincolo de Carpati, unde durere, pre lânga slabiciunea d-vóstra, a sciutu acesti'a a se incuibá, — pentru ca Siagun'a si-a aparatu biseric'a sea in contr'a atacuriloru sî denunciatiuniloru ultr'a-montane ale papismului.

Nu acele scornituri sî suspicionari cí obligatiunea ce a luat'o d. Camilu sî comp. asupra-si dela catolicismulu poternicu austriacu, care a sciutu sî scie sa-i cumpere cu bani sî alte promissiuni de a atacá pre „ereticii", cum ne numescu ei pre noi românii ortodocsi, sî a ne rapí de constitutiunea cea liberala bisericésca, pentru care suntu atâtu de invidiati, apoi a ne aduce sa ne inchinâmu infailibilului loru pap'a dela Rom'a sî sa-i sarutamu piciórele, cum facu ei pentru unele sfaramituri ce capeta, sî pentru cari se desnationalisédia, dupa cum s'a desnationalisatu dejá prin Ungari'a mare parte din românii uniti, cantându in bisericele loru Dominus vebiscum sî istenunk. Nu siovairea lui Siagun'a in politic'a natiunala e bub'a de care sufere Camiliu sî consortii, cí simpati'a ce o aflâmu noi românii ortodocsi la coreligionarii nostri români ortodocsi de dincolo de Carpati, precum sî institutele nóstre infiintiate de Siagun'a prin liberalele ajutóre ce ni se intindu; nu servilismulu lui Siagun'a la tóte regimurile e batator'a ce-i strânge, cí aventulu ce au luatu românii gr. or. de aici in tóte ramurile de sciintia sî cultura, pre cându românii uniti papistasi, acoplesiti de ultra-montanismulu catolicu, nu-si mai potu radicá nici capulu.

Bine aru fi cându sî românii de dincolo de Carpati aru studiá mai cu deameruntulu causele acestea, cându aru urmarí mai cu atentiune pasiurile jesuitiloru români strecurati acolo, candu nu aru privi de bagatelu staruintiele loru, cí din vreme le aru pune capetu. Bine aru fi cându n'aru mai cresce sî adapostí in senulu loru pui de vipere! Y.

---

*). In conferinti'a privata a româniloru se decisese ca intre dóue propuneri estreme cu privire la intrebuintiarea limbei române in oficiele publice, sa faca Baritiu o propunere midilocitóre in favórea limbei române. Cându sa iesa Baritiu cu aceea propunere in siedinti'a dietei, — elu disparù facându-si cód'a colacu. — Se dîce ca la ordinulu sî intrevenirea lui Reichenstein.

Inaltu Sinodu archidiecesanu!

Din acelu motivu cumca fatia cu proiectulu comissiunei sinodale esmise pentru nóu'a arondare a protopresbiteratelorù acestei Archidiecese cu ocasiunea sinodului din anulu 1871 deputatulu clericalu parintele Nicolau Fodorénu au facutu unu contr'a proiectu fatia cu acestu protopopiatu in care locuimu noi, ne simtimu motivati a substerne inaltului Sinodu archidiecesanu urmtórea

Representatiune.

Comissiunea arondatóre a inaltului Sinodu prin arondarea protopopiatului numitu in proiectu „alu Zlathnei de susu" cu resiedinti'a in Câmpeni corespunde atâtu intereseloru poporatiunei catu sî arondarea este bine nimerita, jacendu comun'a Câmpeni in centrulu tractului arondatu.

Cum ca corespunde intereseloru populatiunei, sî cumca Câmpeni suntu emporiulu pentru acestu cercu vomu documentá cu urmatórele:

a) Locuitorii acestui tinutu intregu asiá arondatu de comissiunea arondatóre din vechime au avutu cá fosti jobagi totu acele relatiuni de traiu, adeca negutietoria cu lemne, sî vase de lemnu, sî oficiulu Silvanale au fostu in Câmpeni sî este sî astadi, sî aici concurgu toti acesti locuitori in cause atingatóre de negutietori'a cu lemne.

b) Aici este oficiulu politicu pentru maioritatea acestei populatiuni, care iéru i atrage pre locuitori la acestu emporiu.

c) Aici se afla judecatori'a regésca de cercu ce cuprinde in sine chiaru tóte comunele tienatóre de protopresbiteratulu arondatu sî prin urmare toti locuitorii acestui'a suntu siliti a vení in acestu opidu.

d) In comun'a Câmpeni suntu cele mai mari terguri de tiéra in muntii apuseni sî cele mai cautute in numeru de 5 pre anu, care avantagiu nici o comuna nu o are, precum se recunósce acést'a sî in geografi'a profesorelui I. S. Selagianu esita acum mai de curendu de sub tipariu.

Fatia cu acestea calitâti ce suna pentru asiediarea scaunului protopresbiterale in comun'a Câmpeni — sî care atâtu din mape, câtu sî din geografie sî alte documente publice suntu sî potu fi cunoscute ori cârui omu carturariu, ni-a cuprinsu o mare mirare cându amu auditu si cetitu, ca unu membru alu in. Sinodu nu s'a sfiitu a molestá pre in. Sinodu sî ingreuná arondarea acestui protopopiatu dupa interesele populatiunei.

Nu pricepemu sî ne miramu ca ce au potutu seduce pre parintele Fodorénu la proiectele sale pocite, pentru arondarea acestui protopopiatu; câci vre-unu motivu adeveratu pentru binele poporului noi in acele proiecte nu vedemu.

Insa cetindu motivele parintelui Fodorénu neamu convinsu pre deplinu cumca Cinsti'a sea nici decum nu au luatu in consideratiune interesulu, concurenti'a sî gravitatea populatiunei, ci nu s'a marginitu numai la atât'a, ci au luatu refugiu chiaru sî la scornituri neadeverate despre situatiunea comuneloru muntene, precum vomu aratá:

Parintele Fodorénu dice ca comunele Lupsi'a, Moncelu, Ofenbaia, Ciora, Bradiesci, sî Sartesiu aru fi taiate de câtra comun'a Câmpeni prin muntele Muscaniloru. Acést'a nu este adeveratu sî desaprobamu atare maniera a unui deputatu sinodale care afirma unu neadeveru.

Muntele Muscaniloru este decâtra Mogosiu sî Rosi'a, iéra nu in calea dela Câmpeni la Lupsi'a si Ofenbaia, unde duce unu drumu oblu fâra nici unu fuisiu pre lânga riulu Ariesiu pâna in Turd'a; tóte comunele anesate din protopopiatulu Lupsiei la Câmpeni jacu in valea Ariesiului, sî suntu lânga drumulu ducatoriu la Câmpeni, precum se póte vedea acést'a pre ori care mapa buna, sî care giurstare au adusu cu sine asiediarea judecâtoriei regesci de cercu in Câmpeni pentru tóte comunele pâna la Bradiesci.

Parintele Fodorénu au facutu dóue propuneri sî anume un'a precum se dîce câtra comissiunea arondatóre, iéra alta la in. Sinodu. Ambe aceste propuneri divergédia ba suntu chiaru diamentralu opuse un'a cu alt'a, sî fiindu cumca ambele s'a publicatu in actele sinodale, noi nu scimu ca care va voí a o aperá d. Fodorénu cu ocasiunea desbaterei in sinodu, de órece pre ambele nu v'a cercá totudeodata ale sustinea.

Facia cu propunerile facute câtra in. Sinodu observamu cumca acele suntu cu totulu nerealisabile, de órece se imparte unu teritoriu compactu, a cârui drumu numai prin Câmpeni se póte face atâtu câtra Abrudu, câtu sî câtra Ofenbaia, adeca se desparte tienutulu dinsusu de Câmpeni cu 25,000 suflete care de facto acum forméza unu protopopiatu, sî se imbucatâtiesce, asiá incâtu sî ómeni din comun'a politica aru debui sa apartiena la 2 protopopiate precum este d. e. comun'a Scarisiór'a in care se afla 4 parochi din care 3 pr. Fodorénu le au anecsatu la Ofenbaia, iéra parochi'a Ladiesci o au datu in protopopiatulu Abrudului. Decâtu un'a atare organisare pocita precum se propune din partea pr. Fodorénu mai bine sa stâmu precum amu fostu, câci unu pasiu cá acel'a aru disgustá numai pre poporu de reforme binefacatóre; sa luâmu la seriósa cumpena ca unde aru duce planulu pr. Fodorénu sî vedemu protopopiatulu Ofenbaiei formându o linia dela Lapusiulu Scarisiórei pâna la Lunca in lungime de 14—15 mile in care tóte comunele vinu insirate pre acea linia ca margelele remânendu in drépt'a sî stâng'a comune de altu protopopiatu tienatóre, ceea ce nu insemnédia arondare, ci mai multu o sicania.

Din cele enumerate se va potea convinge inaltulu Sinodu archidiecesanu, cumca acele propuneri ale parintelui Fodorénu suntu imposibile sî neapte pentru a se radicá la valóre de conclusu.

Noi ne dechiaramu cumca in câtu este sî vocea nóstra de a se ascultá, cându este vorb'a despre dispunerea preste noi, primimu proiectulu comissiunei arondatóre.

Patiti'a,
presiedinte.
Vasiliu Chirtopu,
secretariu.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.
Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 31. ANULU XX.

Sabiiu, in 15/27 Aprile 1872.

Insciintiare.

Dupa cele din „Statutulu organicu“ alu Metropoliei nóstre gr. resaritene, Sinodulu archidiecesanu are a se tiené in totu anulu in Duminec'a Tomei, care in acestu anu cade in 23 Aprilie; pentru aceea in Duminec'a Tomei se va tiené la 9 óre servitiu ddieescu cu chiamarea sântului Duchu, si apoi la 11 óre se va deschide prin cuventarea solena Sinodulu archidiecesanu in sal'a seminariale.

Ceea ce se aduce la cunoscinti'a domniloru membrii sinodali spre intocm'a urmare.

Presidiulu Sinodului archidiecesanu.

„Sa ne curatimu simtirile!“

In impregiurârile cari ne aflâmu noi si politicesce si bisericesce si socialu, cându pare ca tóte lucrurile suntu miscate din titienele loru, nimic'a nu este mai de lipsa de câtu punerea nóstra in pusetiune de a privi cu ochi limpedi ori ce cestiune, fia aceea politica, bisericésca séu sociale.

Sórtea nóstra natiunale politica de siese ani incóce a fostu victim'a unoru patimi ordinare de ambitiune, cari inainte de tóte au avutu inaintea ochiloru se impedece ori ce miscare natiunale, afara de ce se va face prin initiativ'a cea neputinciósa a ambitiunilorn. Ce s'a facutu inse prin initiativ'a acest'a a fostu numai nisce intreprinderi fâra de ratiune, cari nu s'au bucuratu de alte resultate, decâtu ca ne-au inglodatu cu totulu in tina politic'a din carea numai cu anevoia va fi de esitu.

Sórtea bisericésca, incâtu ea privesce pre românii gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a, a fostu intr'atât'a mai favorabile, incâtu tocmai in acesti siese ani din urma amu fostu norocosi, cá pre lânga stâruinti'a neobosita a Archiepiscopului si Metropolitului nostru sa ajungemu la demnitatea originale a bisericei nóstre ortodocse crestine, sa ajungemu la autonomi'a bisericésca, dupa carea românii gr. or., cá o comuniune mare bisericésca, sa-si póta administrá si regulá tóte afacerile loru bisericesci, scolari si fundationali. Tocmai acum stâmu iérasi inaintea sinódeloru ce se voru tiené in archidiecesa si in celelalte diecese gr. or., in cari au sa se desbata intrebâri necesari pentru binele comunu alu tuturoru crestiniloru nostri. Firesce ca vinu casuri si in viéti'a nóstra bisericésca, unde pre lânga tóta voi'a de a te ferí de prepusuri, ti cauta sa recunosci amesteculu unui spiritu disolutoriu, care se pare ca le sioptesce unor'a si altor'a: tóte sinódele si tóte castigurile vóstre bisericesci suntu nimicuri, faceti cari dupa cum ve vine la socotéla. Altfeliu nu ne putemu esplicá obstinatiunile si cervicosiele demustrate in contr'a ordinei legiloru bisericesci-scolare tocmai din partea aceloru ce suntu chiamati a le cunósce pre acestea mai bine, ba in unele casuri ale si apará.

Starea nóstra sociale este legata de cele dóue dintâiu in multe privintie. Diferintiele in cele politice si bisericesci, de si nu dupa natur'a loru, dara dupa natur'a celoru ce le provóca, ingreuéza apropierea si insotirea in intreprinderi comune si pentru aceea, câci din causele mai susu atinse si aici se intempla multe, cari o minte sanatósa nu le póte incuviintiá.

Starea carea se creaza inse de astfeliu de impregiurâri nu aduce alta decâtu numai suferintie mari si mici, cari suferintie potu fi egale cu o disolutiune totale a poporului in a cârui sinu se veresce.

De securu ca ori care românu bunu si reu, cându si va face socotél'a acést'a ce ni o facemu si noi, se va infiorá, si noi nu putemu presupune atât'a impetrire de inima, afara dóra la vre-o doi trei individi, cari au in vedere numai specul'a cu bani si posturi pre contulu natiunei loru, — nu putemu presupune, dicemu, atât'a inpetrire, incâtu sa nu cugete celu putienu, ca aru fi tempulu, ca afacerile nóstre politice sa mérga mai bine, cá cele bisericesci, celu putienu in partea aceea, unde ele suntu puse in ordine si asecurate prin legi, sa nu mai fia conturbate cu rea credintia in desvoltarea loru, si sa vedemu cá neintielegerile sa nu ne mai instrâineze pre unii de altii cá sa producemu fâra de intielegere numai lucruri nemature.

Inse care sa fia acea metoda, carea sa ne deschida calea acésta salutaria?

Respunsulu aici este usioru. „Sa ne curatimu simtirile!“ adeca sa se desbrace fia-care de ambitionea si ur'a personale, sa procéda fia-care la ori ce lucru numai cu acea intentiune curata de a contribuí cu concursulu seu la binele si fericirea natiunei resp. bisericei sale . . . . ; eata calea si ea nu este nici coltiurósa, ci cea mai neteda, cea mai cu tigna, pentruca ea departa scrupulii cei rei de conscientia, ea departa si grigi'a ce trebuie sa o aiba celu binevoitoriu, cá sa paraliseze atentatele inimiciloru interni, va sa dica, din sinulu natiunei, cându acei inimici nu mai suntu.

Voi voru óre toti românii sa-si curetie simtirile? Noi amu dori acést'a din tóta anim'a. Dara vomu avé ocasiune cá sa si vedemu, câci ocasiunile unde are sa se lamurésca aurulu, ni stau dinaintea usiloru. Invitarea ce ni-o facù dlu Dr. Borci'a, precum si alte invitâri ce se facu in mai multe pârti ale romanimei nóstre din patria, va fi un'a ocasiune. Lucrârile sinódeloru convocate va fi alta ocasiune si cele-lalte inca nu voru intardiá de siguru, cá sa ne arate déca suntu curatite simtirile, séu bá.

Dorinti'a nóstra aru fi, cá simtirile tuturoru româniloru sa se curetie prin serbatórea cea mare a Pasciloru, carea a sfermatu intunereculu si a resaritu lumin'a, carea omorindu mórtea a daruitu viétia.

Momentele aceste amu dorí sa petrunda inimile fia-cârui românu si insufletiendu-se de ele sa potemu ajunge sa alungâmu si noi intunereculu, care ne aduce sclavi'a strainului si omorindu mórtea nesciintiei si a metechneloru ei precum suntu intrigele, sa ajungemu la viéti'a cea fratiésca si plina de prosperare pentru fia-care românu in specie, si pentru natiune in genere!

Sa alegemu deakisti séu stengaci de deputati?

Cestiunea, déca este mai bine, cá românii transilvaneni sa iésa din passivitate, si sa participedie la alegerile viitóre pentru diet'a din Pest'a, s'a discutatu din destulu pro si contr'a.

Dupa câtu amu potutu intielege din diurnalele nóstre si din convorbiri private, parerea, cá sa nu mai stâmu cu mânile in sinu si sa nu lasâmu sa mérga la Pest'a in locu de români, deputati straini, cari pagubescu interesele nóstre nationale, a castigatu totu mai multu terenu intre românii transilvaneni.

Fia-care românu nepreocupatu s'a convinsu, ca interesele nóstre nationali pretindu categorice, participarea nóstra la alegerile viitóre.

Se nasce acum intrebarea, ce feliu de deputati sa alegemu, deakisti (guvernamentali) séu stengaci (opositiunali)?

Inainte de a responde la acésta intrebare este necessitate, de a ne chiarificá despre principiulu care desparte cele dóue partide ale dietei din Pest'a si despre insemnatatea lui pentru noi românii.

Acestu principiu este intrebarea, déca intre Ungari'a si Austri'a de dincolo de Lait'a sa fia uniune personala séu reala.

Este cunoscutu, ca partid'a deakiana, adeca guvernamentale de astadi a incheiatu in anulu 1867 pactulu de statu cu Austri'a de dincolo de Lait'a, in poterea cârui'a Ungari'a este unita cu ceea-lalta parte a monarchiei nu numai in persón'a monarchului ci si realu prin afaceri comune. Acestu pactu 'lu apera partid'a deakiana cu ori si ce pretiu, pre cându partid'a stenga 'lu combate din resputeri.

Va sa dica si un'a si alt'a voiesce dualismulu, numai in deosebite forme.

Incâtu un'a séu alt'a din aceste partide se pare a fi mai multu séu mai putienu liberale, trebuie sa marturisimu ca cestiunea liberalismului séu neliberalismului nu este caracteristic'a principala a partideloru numite, ci numai mediloculu de a ajunge la scopu, adeca de a se marí si intarí partid'a respectiva.

Partid'a deakista se geréza mai conservativa, fiindca asiá crede a se intarí mai cu siguritate, cea stenga, mai liberala sperându astfeliu, se castige mai multu terenu mai cu séma intre nationalitâti.

Ne-amu potutu insa convinge din desbaterile dietali ca pre cându si partid'a drépta cuprinde elemente liberale, pre atunci in stâng'a inca se afla membri mai conservativi, cá ori-care deakistu.

Fatia cu nationalitâtile nemagiare inca nu este deosebire intre aceste dóue partide, si un'a si alt'a voiesce predomnirea magiarismului, numai ca stâng'a cu putiene esceptiuni, voiesce acést'a in mesura cu multu mai mare decâtu deakistii si ne da sa intielegemu ca déca aru ajunge Tisaistii la potere nationalitâtile nemagiare aru avé sa speredie cu multu mai putienu, decâtu dela partid'a guvernamentala de astadi.

Din tóte cele dîse pâna aci se póte deduce cu tóta consecinti'a, ca gruparea partideloru dietali in deakisti si stengaci pre noi românii numai atâtu ne privesce, incâtu acést'a intereséza pre ori-care cetatiénu bunu, adeca incâtu siguritatea statului si constitutionalismulu prin un'a séu alta forma de dualismu aru poté fi periclitate séu nu; in privinti'a intereseloru nóstre natiunali acea grupare de partide este mai fâra nici o insemnatate.

Asiá dara la alegerea deputatiloru români in Transilvani'a, intrebarea déca respectivulu este deakistu séu stengaciu este cu totulu nerelevantu si fâra intielesu, si inca cu atâtu mai multu fiindca o atare grupare de partide intre noi, românii transilvaneni, nu esista, nu esista la noi nici deakisti nici stengaci ci numai activisti si passivisti.

Din acestu punctu de vedere porcediendu, noi românii transilvaneni dupa gruparea nóstra in partide nu potemu alege decâtu séu activistu séu passivistu, deakisti si stângaci nu avemu. De sine se intielege ca indat'a ce amu intratu pre terenulu activitâtiei nu potemu alege decâtu unu atare deputatu, care se dechiara de activistu, altmintrea aru fi o contradictio in adjecto.

Afara de acést'a lucrulu principalu este sa alegemu barbati cu judecata matura si de caracteru firmu; barbati capaci de a intielege si apera adeveratele interese ale nóstre nationali, barbati onesti pentru cá sa nu póta fi sedusi in activitatea loru prin interese particulari si personali.

Déca vomu fi fericiti a avé atari, de siguru voru scí apera interesele nóstre nationali, calea de procedere nu li se póte prescrie.

O singura dorintia aru poté esprimá natiunea româna deputatiloru ei, si acésta dorintia sa fia sânta pentru acesti'a, adeca ca, ori-ce cale voru alege deputatii nostri, ei sa procéda solidaru, fiindca:

Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur.

Evenemiute politice.

Ministrulu de interne Tóth a emisu unu circulariu cu datulu din 20 Aprile a. c. câtra tóte jurisdictiunile, care circulariu privesce miscarea electorale. Scopulu cercularíului e ca mâna in mâna cu libertatea sa procéda sî ordinea la alegerile fiitóre. In patru puncte arata cercularíulu sî mesurile prin cari sa se impedece sî pedepséasca escessele turburatórie de ordine la alegeri. Ferice de acei ce si-au recoritu inim'a pâna n'a aparutu acestu cerculariu cu o dragutia de bataia constitutionala.

Ni pare reu ca nu ne iérta spatiulu a publicá nici astadi unu apelu subscrisu de Antoniu Mocioni, prin care se provóca românii la o consultare pre Joi dupa Duminec'a Tomei. Consultârile natiunali suntu fórte necesarie pentru români. Regretâmu cându vedemu ca nici in órele supreme nu aflâmu destula armonia; provocârile cele diverse la adunâri in tóte pârtile testéza de o completa neintielegere sî acést'a va duce la o perfecta impotentia politica.

Serbii se pare ca voru capetá unu congresu nou bisericescu, care va avé sa aléga pre metropolitulu loru séu dupa cum lu numescu ei, pre patriarchulu.

In Boemi'a pre lânga tóte incordârile natiunaliloru au invinsu gubernamentalii. Natiunalii protestéza contr'a alegeriloru.

In afara este putienu de interesu. Singura Spani'a pare ca are sa se produca cu o revolutiune nóua, contr'a cârei inse guvernului i se facu oferte de ajutórie din mai multe pârti.

Din Romani'a dupa multe sciri despre abdîcerea lui Carolu aflâmu, ca la o gratulare ce i adresà ministeriulu la Galati, unde se aflá acel'a in dîu'a de aniversarea nascerei sele, respunde in modulu urmatoriu:

„Primescu cu o viua multiamire felicitârile ce 'Mi tramiteti. Urârile ce 'Mi faceti 'Mi suntu cu atâtu mai placute cu câtu ele 'mi dau ocasiunea a aretá sî asta-data tierei ca tóta esistenti'a Mea sî a dinastiei Mele este strensu legata cu viitoriulu si prosperitatea Romaniei. Faceti sa scie tiér'a intréga, dloru ministri, ca nici o uneltire, ori-care aru fi sorgintea ei, nu va slabí in inim'a Mea acele simtieminte de iubire sî acea nestramutata otarire in indeplinirea acestei missiuni ce Mi-amu impusu."

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 11 Apriliu a casei deputatiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte.

Dupa aceea se cetesce list'a deputatiloru cari sa se tramita cá deputatiune gratulatórie la curtea r. — Mai multi deputati ascernu petitiuni, care se tramitu comissiunei petitiunarie. Se facu apoi interpelatiuni de interesu particulariu.

K. Széll presinta raportulu comitetului financialu despre socotelile finali transpuse lui; acel'asi referinte ascerne raportulu comiteteloru,= unite= financialu sî drumuriloru de feru despre proiectulu de lege relativu la lini'a vicinale Vojtek-Bogsán. Ambele rapórte se voru tiparí sî tramite sectiuniloru.

Urméza continuarea desbaterei despre introducerea novelei de alegere.

La ordinea dîlei ia cuventulu cá primu vorbitoriu Dr. Sv. Miletici. Elu sprigiuesce propunerea lui Madarasz, nu cá serbu ci cá democratu. E o frasa góla, dîce vorbitoriulu, afirmarea ca dreptulu generalu de votisare periclitéza natiunalitatea ungurésca sî temerea ca acestu dreptu va produce republic'a, marturisesce vorbitoriulu, ca chiaru cându s'aru indeplini, nu aru fi o nefericire. (Ilaritate la stâng'a).

Ceea ce dîse Ghyczy despre nesuintiele serbiloru, de a crea unu „statu slavu de Sudu", e numai in parte adeveratu. Serbii ungureni nu ceru o tiéra propria, ci dorescu, ceea ce sî Fr. Deák la anulu 1865, cându vorbitoriulu a conferitu cu elu in contielegere cu regimulu serbescu, a recunoscutu de dreptu sî chiaru sî necesariu, adeca ca comitatele Baciu, Temesiu sî Torontalu sa se arondedie de asiá incâtu sa fia serbiloru possibilu de a dá in municipiele respective influintiei sî maioritâtiei serbiloru valórea cuviinciósa.

Cu privintia la Croati'a inca póte vorbitoriulu asecurá ca acolo nu esista tendintie de deslipire; cându inse aru vení tempulu, care dupa parerea vorbitoriului trebuie sa vina, cá Croati'a sa intre cu Serbi'a intr'o legatura independinte, atunci e interesulu Ugariei, a promová acea nesuintia, inse nu a o impedecá. Tóte aceste suntu inca departe sî vorbitoriulu le-a amintitu numai pentru de a aretá câtu de nefundata e acea afirmare ca dreptulu generalu de votisare nu se introduce din caus'a nationalitâtiloru. Preste totu nationalitâtile facu in acésta dieta o esperintia trista etc. Sî totusi aru fi in interesulu ung, dîce vorbitoriulu, a indestulí pre nationalitâti, nu numai pre cele din tiéra, ci sî pre cele din vecinatate. Temerea ca cechii voru cautá sî aflá aliati in Ungari'a contr'a unguriloru, e numai o inventiune.

Vorbitoriulu polemiséza dupa aceea mai pre largu contr'a lui Ghyczy sî altii antevorbitori sî votéza in fine pentru Madarasz. — In acelasi intielesu se pronuncia sî St. Pavlovics.

Presiedintele dechiara ca nu mai suntu alti vorbitori insinuati sî ca prin urmare desbaterea e incheiata.

In siedinti'a din 12 Aprile a casei deputatiloru se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei precedinte. — Se anuncia mai multe petitiuni. Ministrulu de instructiune ascerne socotelile finali despre fondurile ce stau sub administratiunea ministeriului de instructiune.

Presiedintele: Tocmai 'mi impartasiesce ministru-presiedintele prin o scrisóre ca M. Sea regele are de cugetu a inchide diet'a in persóna in 16 l. c. la 1 óra postm. in sal'a cea mare a castelului r. prin o cuventare de tronu. Aducendu aceste la cunoscinti'a casei rogu pre membri a aparea in acea dî in numeru câtu se póte de mare.

Dupa une-altele fâra interesu, se trece la ordinea dîlei. — L. Csernatony polemiséza contr'a unoru deputati dela stâng'a estrema, cari pretindu dreptulu generalu de votisare sî-'si recomanda propunerea sea relativa la introducerea pârtiei prime din novel'a de alegere.

Ministrulu de interne, W. Tóth: Inalta casa! In 22 Februariu, va sa dîca acum mai dóue luni, se incepù desbaterea generale despre proiectulu de lege, pre care avui onóre a-lu ascerne casei spre modificarea, splicarea sî completarea art. de lege V. 1848, lu ascernui, marturisescu, cu speranti'a firma ca proiectulu va deveni inca in decursulu acestei sessiuni de lege — o lege pentru a cârei efectu sî urmari eu cu placere sî liniscitu iau asupra-mi responsabilitatea, nu numai astadi, ci sî pentru viitoriu; câci eu sum de convingere ca ideile fundamentali din proiectulu meu corespundu dreptâtiei sî relatiuniloru tierei nóstre sî ca suntu apte a contribuí esentialu la sustienerea sî asecurarea vietiei nóstre nationale. Eu sî acum sum de acésta convictiune, pre lânga tóte câte s'au reflectatu contr'a proiectului din partea onoratei opositiuni, pre lânga tóte acele lucruri, cari s'au intemplatu in acést'a casa dela inceputulu acestei desbateri.

Acestei credintie sî acestei convingeri amu datu espressiune, cându dechiarasemu la inceputulu desbaterei ca sum gat'a a paresí positiunea cându majoritatea nu aru recunósce principiele fundamentali ale proiectului meu de drepte sî acestu proiectu nu l'aru primi in generalu de basa a desbaterei. Dupa o pertractare de 10 dîle a acceptatu on. casa principiele fundamentali ale proiectului cu o majoritate de 42 voturi, nu din causa, ca a-siu fi facutu din acceptare o cestiune personale, dupa cum observara câti-va vorbitori opositionali, câci in afaceri asiá de momentóse nici nu se ia in socotintia o cestiune neinsemnata personale, ci din causa ca majoritatea a recunoscutu principiele fundamentali ale proiectului meu de drepte sî corespundietóre scopului. (Sgomotu la steng'a. Aplause la drépt'a).

Cu tóte aceste speranti'a mea s'a nimicitu de a deveni acestu proiectu inca in decursulu acestei sessiuni de lege, de óre-ce minoritatea s'a portatu la desbaterea speciale de asiá incâtu nici punctele prime ale proiectului meu nu se potura resolví, ceea ce deplângu cu atât'a mai multu cu câtu amu convictiunea ca, pre lânga tóte atacurile aprige ale opositiunei, cându, nesuindu a ne capacitá reciproce, (tumultu la stâng'a) amu fi continuatu lucrulu cu o dorintia onesta de a ne intielege, amu fi potutu creá o lege, care din partea teoreticiloru póte ca s'aru potea atacá, despre a cârei folosu practicu din parte-mi inse intru atât'a sum convinsu, incâtu eu nu preste multu tempu asteptu satisfactiune tocmai din partea acelor'a, cari acum au impedecatu crearea acestei legi. (Miscare la steng'a. Aplause viue la drépt'a.)

Deci de-sî iau cuventulu, macaru de in aceste 2—3 dîle, cari mai remane asést'a dieta laolalta, acestu proiectu nu póte deveni de lege, binevoiti a ascrie acést'a zelului, care me insufletiesce pentru caus'a, cârei'a servescu, sî care mi impune a mai respunde inca odata la acusârile, ce le-au produsu opositiunea nu in forma tocmai crutiatóre contr'a regimulu sî majoritâtiei in decursulu acestei desbateri.

Dupa aceste incepe ministrulu a combate opositiunea prin o vorbire lunga sî bine primita din partea dreptei, din partea stengei fu inse adese intreruptu prin miscâri, strigâri sî tumultu sgomotosu.

Urméza votarea nominale despre introducerea in §-lu primu. Resultatulu votârei e urmatoriulu: pentru proiectulu regimului votara 181, contr'a lui 137, absenti 72 deputati.

Publicarea protocóleloru funduarie in Transilvani'a.

EDICTU

Despre publicarea cârtiloru funduare pregatite, respective suscepute in tóte comunele din scaunulu Ariesiului i secuescu, mai incolo in comunitatea orasienésca Bereczk (Breticu) cu filial'a ei Soósmezö, (Poian'a sarata) precum sî in comunele Jiucu de josu sî Catina (Katona) tienatóre de comitatulu Colosiu.

In urm'a ordinatiunei inaltulu, ministeriu reg. ung. de justitia dto. 8 Martie 1872 nr. 6273 in privinti'a mentionateloru operate de cârti funduarie se facu cunoscute urmatóriele:

I. Localisarea pentru introducerea cartiloru funduarie fiindu pre deplinu terminata in tóte comunele din scaunulu Ariesiului secuescu, in comun'a orasienésca Breticu cu filial'a ei Poian'a sarata, mai incolo in comunele Jiucu de josu sî Catin'a (Katona) tienatóre de comitatulu Colosu cartile funduarie suscepute, dinpreuna cu registrele parcelarie de posessiune sî desemnulu liniamenteloru de acelea tienatóre se voru transpune incepându dela 1-m a Maiu 1872 la oficialele de cârti funduarie ordinate lânga judecatoriele mentionate sub II. unde ale vedé ori cui e permisu in órele oficióse.

II. Afacerile de cârti funduarie le provede:

a., Judecatori'a regésca in Tord'a, pentru tóte comunitâtile din scaunulu Ariesiului secuescu;

b., judecatori'a regésca in Kézdi-Vásárhely, pentru comun'a orasienésca Bereczk cu satu Soósmezö*);

c., judecatori'a regésca in Clusiu pentru comunele Jiucu de josu sî Catin'a (Katona).

III. Cu privire la trebile sî afacerile oficióse, care se voru incepe cu 1-m'a Maiu 1872 la fiacare din judecatoriele susu insemnate se emitu urmatórele provocatiuni sî dispositiuni:

1) Se provóca tóte persónele, care in urm'a vre-unui dreptu de proprietate, de pemnu ori de arenda, avutu inca pre tempulu autenticarei protocóleloru cartiloru funduare, séu celu pucinu castigatu inca inainte de 1-m'a Maiu 1872, credu ca potu sa pretinda vre-o indreptare, intregire, descriere, adaugere, séu stramutare in protocólele cârtiloru funduare, fia in privinti'a numirei buuuriloru nemiscatórie, fia in privinti'a compunerei corpului funduariu séu a relatiuniloru de posessiune intabulate; cá aceste pretensiuni pâna inclusive la 31 Decemvre 1872 cu atâtu mai vertosu sa le insinuedie, cu câtu la din contra acele spre daun'a unui alu treilea, care pre temeiulu inscrieriloru cuprinse in protocólele funduarie, incepându dela 1-a Maiu 1872 va castigá cu credintia buna alte drepturi tabularie, nu se voru luá mai multu in consideratiune.

Acést'a insinuare are a se intinde pre tóte drepturile de posessiune inca necuprinse in protocólele funduarie, fâra osebire, ca óre acele in cartile vechi esite séu ne esite din usu, ori in fasiuni funduarie séu alte cârti, foi sî registre, suntu cuprinse ori ba, sî ori a intinsu o partida in privinti'a transcrierei de posessiune a vre-urui bunu castigatu rogare la vre-o judecatorie, sî judecatori'a a decisu asupr'a acestei instantie, ori ba.

---

*) Oficiele aru fi datóre a pune numirile lucuriloru asiá precum ele suntu, dara nu precum li se pare loru.
R.

Deci indatorirea spre insinuare cade mai alesu pre tóte acele persóne, ale câroru drepturi de posessiune la comissionea localisarei nici prin sine, nici prin representantii denumiti de comissiune s'au adusu in valóre; séu cari nu au fostu in stare dupa regulele localisarei a-si legitimá afirmatulu dreptu mai tare de posessiune ori de composessiune in contr'a posesorului fapticu aflatu prin comissiune sî inscrisu in protocólele funduare; pretensiunea loru adusa inainte fia insemnata in protocólele funduare séu in protocolulu generalu de pertractare, ori bá.

2) Mai departe tóte persónele cari:

a) pre realitâtile inscrise in protocólele funduare dupa detiermurirea prea inaltei patente de aviticitate din 29 Maiu 1853, si-au adusu in valóre dreptulu de aviticitate séu de rescumperare pemnorale, au sub altu titlu legitimu si-au insusitu dreptu de proprietate, — séu caroru:

b) dupa otarirea acelei'a-si patente de aviticitate li se cuvine terminu mai lungu spre realisarea dreptului de rescumperarea pemnorale prin ast'a se provóca aceste pretensiuni pâna celu multu la 31 Decemvre 1872 inclusive, spre incungiurarea urmariloru de dreptu amintite mai insusu sub punctulu 1-mu, ale insinuá, sî in casulu amintitu sub a.) procesulu de dreptu pendente, spre adnotare in protocolulu funduariu, séu dreptulu recastigatu prin calea legale spre strapunere in acel'a-si; iéra in casulu b.) dreptulu de rescumperare pemnoralu, ce li se cuvine inca, spre insemnare in protocolulu funduariu alu legitimá cu documente autentice.

3.) Asemene tóte persónele, cari pre bunurile nemiscatóre inprotocolate, séu si-au castigatu dreptu de prioritate, pemnu, servitute, au alte drepturi prin intabulari, insemnari, adnotatiuni, ori conscrieri pemnorale judiciari, séu pâna la 1-m'a Maiu 1872 inca-si voru câstigá, se provóca, aceste drepturi din scopulu inscrierei loru in fói'a sarcineloru corpuriloru funduare pâna celu multu 30 Aprile 1873 inclusive cu atâtu mai siguru ale insinuá, cu câtu din contra dreptulu prioritatei castigate mai inainte si-lu voru perde; pre cându din contra facându insinuare la tempu cuvenitu, dreptulu de antaietate castigatu pâna la 1-m'a Maiu 1872, i voru remâné in valóre facia sî cu acei castigatori sî creditori ipotecari noi, cari au castigatu dreptu de proprietate séu de pemnu dupa diu'a acum mentiunata.

4.) Acelea pretensiuni, care se basédia pre deobligamintele urbariali, séu alte referintie de acea natura, regulate prin patent'a din 21 Iuniu 1854 edata in fói'a de legi imperiale, bucat'a LV. nr. 151 suntu eschise dela provocârile edictale spre insinuare sî demonstrare, precum sî dela pertractârile obicinuite in urm'a edicteloru fâra deosebire, fia acele in protocólele de localisare prenotate, ori ba.

5.) Terminii edictali prescrisi in aliniele precedinti, nu admitu nici prorogare, nici justificare ori inoire de procesu.

6.) Publicatele protocóle funduarie se voru considerá sî conduce dela 1-m'a Maiu 1872 incepându, cá cârti funduarie conforme §. 321 din codicea civile generale; deci incepându dela diu'a mentiunata, drepturi nóue de proprietate, ipoteca ori alte drepturi reali asupr'a bunuriloru nemiscatóre introduse in ele, se voru poté castigá sî transferí asupr'a altor'a, precum sî a se sterge numai prin intabulare legale in acele cârti, fâra de a derogá inse pretensiuniloru asupr'a acestoru bunuri nemiscatóre mai nainte câstigate, insinuate sî legitimate in terminulu edictale.

7.) Prescriptele, dupa cari voru avé de a se indreptá pârtile sî judecatoriele la implenirea sî esecutarea trebiloru sî afaceriloru oficióse, insemnate in acestu edictu, suntu cuprinse in procesur'a transilvana pentru cârtile funduare, emisa cu ordinatiunea ministeriului de justitia dto. 5 Febr. 1870 (Archivulu Ordinatiuniloru, anulu 1870 fasciór'a I. sî II.)

8.) Acei creditori, cari prin óre-carea transscriere aru suferí stracaciune cu privire la prioritatea pretensiuniloru loru transcrise séu transcriende, eseptiunile sî facia cu un'a a trei'a persóna le potu realisá inca in siese luni dupa terminulu defiptu in punctulu 3, — adeca pâna la finitulu lunei Octomvre 1873, referésca-se acele esceptiuni la validitatea pretensiuniloru, la incetarea, ori prioritatea loru. — Dupa decurgerea acestui terminu, facia cu o a trei'a persóna nu se voru mai poté realisá asemene esceptiuni.

9.) Judecatoriele indicate sub II. in afacerile loru voru intrebuintiá unu sigilu propriu, provediutu cu marc'a municipalitatei respective.

Clusiu, 30 Martie 1872.

Directiunea r. u. de cârti funduarie
pentru Transilvani'a.

Sedanulu si Parisulu.

(Urmare si fine).

Afacerea dela Chatilon s'a petrecutu la a cincea di a asediului. Atunci guvernulu publicà unu decretu pentru instituirea comissiunei baricadeloru, presidata de unulu din membrii guvernului, de d. Rochefort.

In a cincea di totu se mai gandeau la apararea ulitieloru! la apararea prin baricade!

Dupa acestu decretu, alte decrete totu atâtu de copilaresci; apoi discursuri, proclamatiuni, declamatiuni, demustratiuni.

In dilele acelea atâtu de preciόse, inamicii se stabileau fâra dificultate pre tóte punctele strategice: la Saint-Cloud, Savres, Meudun, Clamart, Chatilon, L'Hay, Vilejuif, Chevily.

Preste pucinu, tóte positiunile importante le apartinu.

Se punu a construí baterii formidabili, iéra Parisienii i lasa in pace sa lucreze.

Diu'a a nóu'a a asediului se distinse cu lupt'a dela Vilejuif. Amintimu faptulu acest'a cá sa dovedimu ca déca aru fi lucratu totu-de-un'a cu barbarbatia, asediatorii aru fi suferitu aspre lovituri.

Din partele, Germanii, nu faceau nici o miscare ofensiva; ei se fortificau in niste.

Scopulu nostru nu este sa amintimu aci fasele diverse ale asediului de Paris.

Asiá déra capeteniele aparârei n'au trasu profitu din gard'a nationala; ei au declaratu ca gard'a nationala erá nedisciplinata sî ca n'aru fi tinutu la focu.

Nedisciplin'a unei trupe vine din slabiciunea acelor'a ce o comanda. Déca siefulu cedéza din diu'a intâi'a, lucrulu este cá sî sfirsitu.

Deci, guvernulu Parisului a cedatu chiaru dela diu'a intâia. Fia-care intielese ca nu mai erá autoritate.

Disciplin'a s'aru fi creatu mai repede la avantposturi de câtu in respântiele Parisului.

Câtu despre obicinuinti'a la focu, acést'a se capeta pucinu câte pucinu, din lupta in lupta. Nu toti ómenii nascu resboinici, déra toti potu deveni luptâtori utili, sî multi dintrensii soldati buni.

Déca chiaru dela inceputu, s'aru fi intrebuintiatu intr'un'a gardele nationali la recunósceri in jurulu Parisului, ei s'aru fi obicinuitu, prin intâlniri continue, sa combata trupele. Ei aru fi pornitu desu de diminétia, fâra larma, sî s'aru fi intorsu tocmai sér'a. Oficiari inteliginti aru fi dirigiatu recunóscerile, sub ordinele statului majoru generale, sî combinati asiá cum sa strâlucésca in tóte directiunile.

Nóptea, alte recunósceri s'aru fi petrecutu pre diferite puncte. De o parte aru fi observatu, de alt'a aru fi combatutu. In cinci-spre-diece dile, gard'a nationala, smulsa dela acestu serviciu, aru fi devenitu cutezatóre, sî aru fi fostu in stare a desarmá pre toti câti aru fi umblatu in recunósceri.

Trei-dieci de mii de ómeni pre fia-care di, dóue-dieci sî cinci mii ómeni pre fia-care nópte, aru fi alergatu in jurulu Parisului, patrundiendu in midiuloculu Germaniloru, surprindiendule posturile, atacându-le sentinelele, distrugându-le operile, tulburându-le repausulu.

Ce nu póte face cine-va cu cinci sute mii de francesi? In pucinu timpu s'aru fi formatu o óste minunata de trei-sute-mii ómeni. Cei rei, trebuiau desarmati fâra mila.

Aceste espeditiuni secrete, aventuróse, aru fi imprimatu in inimi simtiementulu datoriei. Disciplin'a aru fi venitu prin natur'a lucrului, cá o necessitate a situatiunei.

Indeplinirea marei datorii nationali aru fi pascutu mii de virtuti.

Neactiunea a nascutu nedisciplin'a, lenea netemperanti'a. Multi dintre gardii nationali au fostu loviti in amorulu loru propriu: au rositu de neactivitatea loru. Altii au fostu blesati de neincrederea ce inspirá curagiulu loru. Politic'a, adjutându nemultiamirea, ajunsesera la dilele revolutionare caracterisate de câtra Blanqui.

Stapânitu de frica, guvernulu a lingusitu multimea. In locu d'a o dirige vigurosu, elu a cedatu la capriciele a câtor-va grupe, sî n'a pretinsu dela nimeni implinirea vre unei datorie seriόse.

Cedându de dóue s'au de trei ori la pressiunea opiniunei, guvernulu a ordonatu esiri.

In prediua, totu Parisulu erá prevenitu prin afisie. Portile se inchideau sî batalióuele erau convocate cu celu mai mare vuetu.

Preveniti in acelasi timpu cu publiculu parisianu, Germanii, 'si sporeau fortiele pre punctele cari erau sa fia atacate.

Firesce, imperialistii erau alungati.

In asediulu acest'a, care a duratu destulu de indelungatu, au fostu sî devotamente mari sî nobili, acte de curagiu admirabili, morti sublime.

Déra afara de guvernatorele generale, nici unulu din membrii nationali nu s'a mai aretatu in mediuloculu gardeloru nationali cari mergeau in focu.

Multimea cerea o esire in masa. Acést'a ajunsese cá sî o idea fixa.

Guvernulu aperârei nationali, dîcea incetisioru ca multimea erá nebuna.

In loculu d'a o totu acusá sî dispretiui lingusindu-o totu-d'o-data, aru fi fostu mai bine sa fi intielesu gândulu multimei, sî sa lu fi tradusu in fapte.

Traducerea e simpla: „Profitati de bratiele sî de inimele nóstre; nu ve inchideti in zidurile cetâtiei; aretati-ne pre Prusianu; sa mergemu inainte!

„Datori'a vóstra este, generale comandante, a ne spune in ce ordine sî asupr'a câroru puncte sa mergemu; dara in numele patriei sa mergemu! sa mergemu!"

Eata ce voiá multimea. Ea intielegea ca ii va lipsí pânea intr'o dî, sî ca in dîu'a aceea va fi prea târdiu cá sa mai mérga inainte unu pasu.

Guverntoriului i lipsí cu desaversîre barbati'a. Elu nu avù nici inteliginti'a ómeniloru, nici inteligiuti'a lucruriloru. Cadiù cá sa nu se mai scóle.

Colegii sei din guvernu pareau ca nici ca se gandisera vre-odata la missiunea ce aveau a impliní.

Aperarea Parisului nu fu asecurata, poterile nu fura intrebuintiate.

Póte ca guvernulu nu potea, elu insusi, sa radice starea de asediu. Dara cu putiena inteligintia de resbelu, cu óre-care stima pentru cei ce-i comandá, cu mici cunoscintie de anima omenésca, aru fi potutu domine situatiunea, sî acei ómeni, cari au facutu atâtea nebunii, aru fi fostu in stare sa faca minuni.

Inlantiuitu inaintea Parisului, inimiculu n'aru fi potutu dispune de nici unu omu, de nici unu tunu cu care sa-si faca fala in provincii.

Libere in miscarea loru, ostirile francese aru fi potutu sosí in ajutoriulu Parisului, sî o silintia uriasia potea aduce mantuirea.

Atunci, numai atunci, aru fi fostu cu dreptu a glorificá Parisulu.

Si póte ca prin acea glorificare s'aru fi acoperitu cu unu velu numele Sedanului; póte chiaru, comparându capitulatiunea dela Sedan cu eroicele victorii dela Parisu, s'aru fi toleratu crudimea de a se dice ca Sedanulu erá o rusîne.

Dara astfeliu cum s'au petrecutu lucrurile, póte fi cine-va autorisatu a judecá Parisulu altfeliu de pre cum judeca Sedanulu?

Din punctulu de vedere militariu, Parisulu este totulu altfeliu nu rusînosu ci blamabile.

Colea aperarea fu eroica, dincolo se aretá slaba.

La Sedan ostirea fu inghitita intr'o prapasthia. Dela Imperatoru pâna la celu mai de pre urma soldatu, fia-care si-a facutu datori'a; bravara mórtea, sî cá gladiatoriulu anticu, ostirea cade in slabiciune dara fâra rusîne. Se luptá unulu contr'a a patru. Capeteni'a 'si amestecà sângele cu sângele soldatiloru.

La Parisu se lasà unu tempu indelungatu pentru aperare. Luptele suntu rari, sî, odata macaru, soldatulu nu zaresce alaturi cu elu pre cei ce guvernau tiér'a. Cu tóte acestea, ómenii acei'a se numeau representantii aperârei nationali. Ei erau cinci contr'a a doi sî bine adapostiti sub ziduri.

Pre cându forturile tieneau la mari distantie pre inimiculu care nu mai sosea, insurectiunea sî urgi'a manjesce respântiele.

Preste unu seculu, cându istori'a nepartiala va descrie intemplârile militarie ale capitulârei Sedanului sî ale capitulârei Parisului, passiunile politice voru fi stinse cu multu inainte. Atunci dîu'a dela

Sedan nu va mai fi o anatema; victimelea celei dîle fatali nu voru mai fi obiectulu insultei sî calumniei.

Dara capitularea Parisului se va judecá cu severitate de câtra istoricu.

Nu este insa judecata cu severitate de acei ce au sústienutu asediulu? Cu anim'a plina de amaraciune 'si aducu aminte de acele dîle perdute, de acele lungi sî nefolositóre discursuri, de acele sciri mìncinóse, de acele zadarnice demunstratiuni militarie.

Sî cu tóte acestea, nimeni pâna astadi n'a fostu atâtu de crudu cá sa dea unu epitetu insultatoriu numelui Parisului. Unu simtiementu de respectu a impusu tacerea. Numele de Sedan merita sî mai multu respectu. Acolo nefericitii soldati francesi, au fostu massacrati; acolo ei murindi, au aruncatu o ultima privire Franciei . . .

Numele de Sedan ne aduce aminte dóue inspiratiuni ale lui Vauvernargues: „Blamâmu fórte pre nenorocitii sî chiaru de cele mai mici gresieli, sî cu atât'a ii deplângemu mai putienu cu câtu nenorocirea este mai mare.“

„Principii facu multi ingrati.“

„L'Ordre.“

Scurtu estrasu

din discursulu deputatului natiunalu Vinc. Babesiu, rostitu in Camer'a dietei ungouresci in 5 sî 6 Aprile 1872 la desbaterea speciale asupr'a proiectului de lege electorale.

Onorabila camera! N'amu avutu de cugetu a luá cuventulu la cestiunea de fatia, dara s'a dîsu de unii domni, sî anume de dd. A. Romanu, Col. Ghiczy, M. Jókay sî M. Tancsics astfeliu de lucruri, cari nu este permisu a le lasá fâra respunsu.

Ce se atinge de respicatiunile stimabilului meu amicu Ales. Romanu, mai intâiu de tóte amu a observá ca — pare ca n'aru fi fostu cu cale, a vorbí sî pentru altii, câci — celu putienu pre câtu sciu eu, n'a fostu impoteritu la acést'a.

Dóue a afirmatu dlu Romanu, pre cari nu le potu ignorá; un'a dîcendu, ca noi n'amu fi staruitu pentru votulu universale, déca altii nu veneau a staruí; pentru ca nici d-sea, nici alegatorii d-sele, nici preste totu poporulu romanu, in momentu, nu simtu lips'a de votulu universalu. — Eu sum cu totulu de alta parere. Eu asiá sciu, ca noi avemu in program'a nóstra libertatea sî democrati'a; pre temeiulu acestor'a, déca nu se facea din alta parte, eu veneamu a face propunere pentru votulu universalu.

Poporulu nostru — multu are sa castige prin votulu universale; nrulu alegatoriloru nostri — de-sî n'avemu proletariatu, totu s'aru urcá la intreitu, mai vertosu in pârtile mai sarecutie, precum este tocmai Bihorulu sî — Transilvani'a, unde multu poporu avemu cu posessiuni fórte mici. Nu póte sa fia deci acésta consideratiune unu lucru indiferinte pentru noi.

Alt'a ce nu potu aprobá din partea amicului meu Romanu, e, cându d-sea spune ca noi deputatii natiunali ocupâmu locu in acésta parte a camerei, nu pentru ca amu apartiené la acést'a, ci pentru ca dincolo nu ni s'a facutu locu pre care sa-lu potemu ocupá cu demnitate.

Eu altfeliu pricepu lucrulu. Eu sciu ca program'a nóstra este liberale-democratica; sciu deci ca loculu meu este acolo, unde se apera principiele liberali sî democratice, adeca de asta parte a camerei. Daca dincóce se sustienu principie mai liberali decâtu dincolo, apoi eu asiá credu, ca aici este loculu nostru naturalu!

Dupa un'a polemia mai lunga contr'a deputatului Col. Ghyczy, oratorele continua:

On. D. Ghiczy crede ca amiculu meu Ales. Mocioni numai atunci aru avea dreptu a se plânge contr'a aceloru deputati din stâng'a, care tocmai pentru esistinti'a nationalitâtiloru sî caus'a loru, nu voru a concede votulu universalu, — numai atunci, déca densulu respicá susu sî poternicu, ca nu este causa d'a se teme cine-va de natiunalitâti, ca ele nu nutrescu tendintie separatistice, — dupa ce inse sî Mocioni sî Romanu au recunoscutu nemultiumiri sî neodihna la natiunalitâti, crede ca acei dd. deputati nu fâra causa au pronunciatu temeri de natiunalitâti.

Sa-mi ierte dlu condeputatu sî on. Camera, dar' marturisescu ca me miru, cum dlu Ghiczy n'a observatu in cuventarea dlui Mocioni tocmai acelu pasagiu, carele mai multu cuprinde de câtu o simpla dechiaratiune cá cea pretinsa, cuprinde dovéd'a despre intimulu necsu, intim'a solidaritate sî reciprocitate intre popórale patriei! Eu insumi, nu o data amu avutu ocasiune a respicá sî a dechiará aici totu acést'a; nu odata vi-amu spusu sî aretatu ca intre natiunea mea sî cea magiara esiste unu astfeliu de necsu de reciprocitate, in câtu dvóstra nu sunteti in stare a face româniloru vre-unu reu, prin carele sa nu vatemati sî natiunea magiara, sî ca — totu binele ce ni-lu faceti nóua, este sî spre folosulu magiariloru. Câci intr'adeveru esiste intre ambele sementie o atare solidaritate istorica, in câtu un'afara alt'a nu pótesa essiste sî sa prospereze (Aprobâri generale.) Eu, domniloru, vi-amu spusu atunci, cându a fostu vorb'a despre politic'a guvernului in caus'a Franciei, ca — eu multu mai sinceru 'mi iubescu natiunalitatea mea, de câtu cá sa me bucuru de reulu natiunei magiare; (Aprobare), — câci cadiendu magiarulu, in a dóu'a linia este espusu perirei sî românulu. (Aprobâri generali.) Eu ve vorbescu din convictiune; nu ve dîcu vorbe góle, ci cea mai invederata realitate. (Placere generale.) Sî de aceea repetindu dîcu: Sa nu cugete cine-va ca face bunu servitiu magiarimei, cându isbesce in natiunalitâti; câci acel'a isbesce in patri'a intréga! (Aprobâri sî cereri, cá sa se amâne continuarea pre mâne fiindu 2 óre trecute.)

Presiedintele cu invoirea oratorului amâna continuarea pre mâne dî. „Alb.“

Ni se tramite spre publicare urmatórea epistola:

Veneti'a in 15 Aprile 1872.

Onorabile Domnule! Dupa cum veti fi cetitu in stimabilele diuare natiunale, au aparutu aici unu diuariu „Propaganda“ numitu.

Sa nu ne numiti, ve rugamu, indiscreti, déca ve tramitemu aici unu esemplariu din numitulu diuariu, insocitu de urmatórea rugare:

Spre a putea avea organulu nostru vigórea sî efectulu doritu, avemu, pre lânga altele, trebuintia de concursulu compatrioticu a celoru mai buni români: Români cari intielegu importanti'a tendintiei nóstre. Spre acestu scopu tramitemu 100 de copii din acestu circulariu la 100 de persóne destinse si pre cari-le cunóscemu cá devotate sensului comunu, rugândule a se asociá cu noi in acésta intreprindere, dupa cum credemu noi onorabila destulu spre a putea luá ori-ce omu parte la ea. — Ne debuiescu 100 de Asociati, cari desvoltându — fia care in parte — o activitate conformu potentei sale, noi vomu avé protectiunea necessaria pentru lupt'a nóstra.

Deci: Nu se retrage nici unulu din acesti d-ni pre cari noi rugamu prin acést'a a ne dá concursulu dloru, in unu problemu care, dupa modesta-ne parere se impune fia-cârui veritabilu patriotu, — sî intreprinderea nóstra va avea deplina vigóre.

Tóte diuarele românesci au aprobatu, amu puté dîce, au aclamatu acésta idea a nóstra sî nu credemu a ne amagí, déca suntemu de parerea ca diuariele natiunale suntu cuasi-vocea natiunei. Diuarele ne-au oferitu totu concursulu, nici particularii v. s. domni la care ne adresamu acésta rugare nu ni-lu va putea refusá resonabilmente.

Redactiunea au facutu usu de protectionea unui diuariu din cele mai acreditate a Italiei spre a evitá ori-ce temere din partea abonatiloru relative la banii ce anticipéza: astfeliu nu se póte nime retrage sub tristulu pretestu: ca se teme, ca este malfidente.

Fia-ce omu de bunu sensu va intielege cumca unu diuariu are trebuintia de concursu, cu deosebire ori cine va intielege ca pentru a face propaganda in strainatate este o conditiune sine qua non, o vigorósa protectiune patriotica.

Noi avemu indispensabilu trebuintia de Asociati; de aceea ne adresamu câtra d-vóstra rogându-ve:

Sa aveti gentileti'a a medilodi cá pre list'a alaturata sa subscrie compatriotii, amicii, cunoscutii etc. ai d-vóstra câtev'a esemplare din „Propaganda.“ Trei, cinci, diece, dóuedieci, etc. de esemplare prenumerate medilocindu, ai implinitu on. d-le conditiunea de asociatu sî cu ea rugarea nóstra. In casulu celu mai defavorabilu in care nu putemu crede, de vreme ce noi trâmitemu aceste circulare numai in locurile unde suntemu convinsi ca locuescu români adeverati consolatiune celu pucinu d-vóstra cu unu abonamentu pentru d-vóstra.

Noi adresamu acésta rugare bona fide câtra d-vóstra si nu credemu a avea motivu a nu ne pronunciá pre câtu se póte de francamente. Frate câtra frate credemu ca deve sa vorbésca in limbagiulu acest'a. In românismu suntemu toti românii frati.

Cându vomu numerá 500 de abonati „Propaganda“ va aparé in patru colóne — in patru limbi: românesce, italinesce, francesesce sî spaniolesce — si se va stremutá totudeodata la Rom'a. — Pentru ce? Imagineze-si cine este românu.

In numerulu VII a „Propagandei“ vomu publicá nominalmente numerulu abonatiloru sî asociatiloru sî déca elu va ajunge cifr'a de 500, nrulu XI a „Propagandei“ va esi cum diseramu mai susu.

„Déca vomu avea numai 10 cetitori (români) noi i vomu tienea demni destulu spre a tipari acésta carte pentru densi,“ amu afirmatu in fruntea „Propagandei,“ acésta o reafirmamu, sî fia ori-cine convinsu cumca noi vomu scóte diariulu nostru sî fâra abonanti, — lu vomu distribuí gratuitamente (sî in schimbu) diuareloru române, italiane, francese etc., apoi altoru persóne straine, — sî asiá vomu continuá 10 ani.

Patriotismulu sî zelulu d-vóstre va face — speramu noi — acésta asertiune superflua, câci nime n'are resonu a discuragiá simile intreprinderi, sî fia-care este quasi-obligatu a fi gentilu facia de astfeliu de intreprinderi.

On. Domnulu! Déca vei avea placerea scrie pre bandagiulu acestei brosiure, dupa ce vei cetí circulariulu acest'a, scrie d-lu meu déca te va lasá inim'a:

„Retour“ adaugendu: „Nu voiu sa sciu de astfeliu de lucruri!“

De vei voi insa ati crutiá sî acést'a ostenéla arunca, deti-va concede simtiulu patrioticu, arunca-o in unu coltiu sî traléza-o cu uitare acésta brosiura. Trei septâmani vomu asceptá séu responsulu doritu, séu brosiur'a „retour“ si de nu vomu primí nimicu in acestu terminu vomu presupune — cu consentimentulu d-vóstre — cumca refusati rugarea nóstre.

Sa mai amintimu cumca pentru tóte vomu fi recunoscâtori??

Pardonati! onorabile d-le, deca ve disturbâmu incâtu-va cu acést'a, sî primiti antecipando cea mai sincera mult umita pentru concursulu ce binevoiti a oferí „Propagandei“ nóstre; apoi primiti, ve rogâmu, asecoranti'a despre cea mai inalta stima sî consideratiune.

Cu care avemu onórea a ne semná:

Directiunea Diuariului,

„Propaganda.“

P. S. Numerii IV, V sî VI voru formá o brosiura eguala acestei'a sî va contienea sî traductiunea italiana a articolului: „Revindecarea drepturiloru nóstre daco-române, posibile, mai este?“ apoi continuarea materiei nóua in ambele limbe. Aceste numere voru fi distribuite in I. Maiu: cam tardiu, dar' suntemu constrânsi a asceptá resultatulu acestui apelu apoi fâra de acea ecsige ce-va timpu mai multu dificultâtile ce ne causéza strâformarea programului in câtu priveste limbile. Dupa ce se voru arangiá aceste definitivalmente, „Propaganda“ va observá cea mai scrupulósa esactitate *).

Redactiunea.

---

*) Noi n'amu primitu nici unu numeru. R.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din comun'a Ponorelu protopresbiteratulu Zlatn'a de susu constatatórie din 1200 suflete, se escrie concursu pâna la 20 Maiu a. c.

Emolumentele suntu tacsele stolare, sî jertfele obicinuite, care calculate dau o suma de 400 fl.

Doritorii de a ocupá acestu postu, suntu rogati a adresá suplicele loru bine instruate conformu „Statutului organicu“ la subsemnatulu in Câmpeni.

Câmpeni, 6 Aprile 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Patiti'a,
protopopu.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $1/3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $1/2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $1/2$ cr. v. a.

Nru 32. ANULU XX.

Sabiiu, in 20 Aprile (2 Maiu) 1872.

Insciintiare.

Dupa cele dupa „Statutulu organicu“ alu Metropoliei nóstre gr. resaritene, Sinodulu archidiecesanu are a se tiené in totu anulu in Duminec'a Tomei, care in acestu anu cade in 23 Aprilie; pentru aceea in Duminec'a Tomei se va tiené la 9 óre servitiu ddieescu cu chiamarea sântului Duchu, sî apoi la 11 óre se va deschide prin cuventarea solena Sinodulu archidiecesanu in sal'a seminariale.

Ceea ce se aduce la cunoscinti'a domniloru membrii sinodali spre intocm'a urmare.

Presidiulu Sinodului archidiecesanu.

Nr. cons. 320. 1871.

Câtra PP. Protopopi. Administratori protopopesci si Preotimea archidiecesana.

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune publica dto 3 Apriliu a. c. nr. 7565 recérca pre acestu Consistoriu archidiecesanu, cá sa indrepte pre preotimea archidiecesana intr'acolo, cá pre venitoriu numai pre acele persóne militare sa le cunune, cari fiindu obligate a depune cautiune, voru produce despre acést'a adeverintia dela oficiulu militariu administrativu alu depositeloru militare, iér nu dela cass'a administrativa a datorieloru de statu, cá pâna acumu. —

Deci acést'a se aduce la cunoscinti'a Preotimei nóstre spre intocm'a urmare.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriului archidiecesanu greco-orientale, tienuta in 6 Aprilie 1872.

Pentru Escelenti'a Sea Par. Archieppu sî Metropolitu

Nicolau Pope'a,
Archim. sî Vicariu arppescu.

Eveneminte politice.

Miscârile electorali in Ungari'a iau din dî in dî dimensiuni totu mai intensive. Intre altele ce ni se impartasiesce despre ele e de interesu a aminti despre compromisele de alegeri, cari incepu a jucá o rola mare sî cari ofere candidatiloru avantagiulu de a crutiá sume mari. Asiá in comitatulu Neogradu, unde incheià drépt'a cu steng'a unu contractu formalu, in urm'a cârui'a acestu comitatu sa tramita la dieta patru deakisti sî doi stengaci. Contractulu e subscrisu de tóte notabilitâtile comitatului sî fia-care partita depusera cá vadiu sumuliti'a numai de 80,000 fl. — „Hon“, fói'a stengei, nu e multiamita cu caletori'a ce va intreprinde regele spre Banatulu esundatu, câci dupa parerea dîsei foi acésta caletoria aru potea capetá fati'a cá cându aru stá in legatura cu alegerile. Acést'a sa nu se intemple, dîce fói'a, „câci nu e concesu a cortescheda cu regele, care trebuie sa reese“.

Sî in Croati'a iau miscârile electorali dimensiuni pâna aci pre acolo neobicinuite. Alegerile directe, cari avusera pâna de fatia locu, reesîra mai tóte in favórea opositiunei. Alegerile principale suntu prefipte pre 1 Iuniu.

In Boemi'a se finira alegerile; in comunele rurale sî cercurile orasienesci invinsera pretotindeni candidatii partidei dreptului istoricu. Şî centralistii reesîra sî de asta data cá totu-déun'a cu candidatii in cercurile loru sî fatia cu acésta impregiurare devenira alegerile „posesoriloru mari“ datatóre de mesura pentru formarea dietei prossime din Prag'a. In „posessiuni mari“ se intemplara inse in urm'a numeróseloru cessiuni de bunuri modificâri insemnate, cari, dupa cum de sine se intielege, le venira bine centralistiloru sub scutulu regimului. Se afirma ca list'a alegatoriloru rectificata contiene 61 schimbâri in favórea partitei constitutionale sî numai 27 conservativi, pre cându ea aru fi trebuitu sa contiena 45 pentru conservativi sî 40 pentru cei „credinciosi constitutiunei.“ Sî asiá se intemplara de asiá dîsii „credinciosii constitutiunei“ erau in majoritate mare, din care causa partid'a dreptului istoricu paresira protestându localulu de alegere. — In castrele centralistiloru domnesce deci o bucuria mare. — Alegerile decursera in linisce, sî se credea ca numai in Prag'a va trebuí sa intervina politi'a sî militi'a. — Diet'a boema se deschisera in 24 Aprile c. n. Declarantii, se intielege, se retienura sî de asta data nu dedura nici baremu o declaratiune. — Diet'a cea nóua se va terminá in 5 Maiu sî va pertractá numai alegerile pentru comitetulu tierei sî Reichsratu. — Situatiunea momentana in care se afla Boemi'a a produsu displacere sî in Carnioli'a sî Galiti'a; se crede ca sî dietele de acolo se voru disólve sî ca pactului Galitianu inca i se va ciontá firulu vietiei.

Adunarea scaunale din 23/11 Aprile a. c. in Sibiiu.

De-sî municipiulu nostru, póte cu scopu cá sa evite opositiunea intimpinata totu deun'a cu dreptu, din partea româniloru — in genere mai pucinu usédia dreptulu constitutionalu d'a se intruní in adunari marcali; astadata conchemà chefulu municipiului, la mandatulu ministeriale, adunarea scaunale, spre a mediuloci preparativele pentru alegerile deputatiloru sî a efeptui publicarea unoru legi, in calea ordinaria deja publicata. —

Chefulu municipiului a fostu primitu dela locurile competinte o instructiune apriata pentru agendele alegeriloru de deputati, in tóte trei limbile sî aru fi fostu negresitu datorinti'a lui cá sa aduca instructiunea acést'a de timpuriu la cunoscinti'a tuturoru deputatiloru scaunali; pentru cá densii sa se póta prepará la objectulu acest'a. — Dar' nu o a facutu; sî acést'a potea avea urmari fórte daunóse pentru români!

Indata dupa deschiderea adunârei, propunu deputatii sasi: cá sa se enuncia prin conclusu, cumca in scaunulu Sibiului sa se faca, dupre usulu de pâna acum'a, numai unu cercu de alegere. — Deputatii români nu poteau recunósce la momentu tendinti'a propunerei acestei'a veclene; iér' sasii nu voiau a le lasá tempu cá sa se cetésca celu pucinu acolo instructiunea ministeriale, — urgendu conclusulu sub cuventu ca aci nu aru fi loculu pentru studiu sî informare. —

Presiedintele adunarei se scudiá ca nu aru fi avutu tempu d'a impartâsi mai inainte instructiunea; dar' cu tóte acestea sasii o discutasera pré bine sî de aceea sî intentasera a surprinde pre români cu propunerea loru, la parere neponderósa. —

In fine recunoscu românii starea lucrului sî tendinti'a deputatiloru sasi. — Se arata ca instructiunea in pet. 3 destina chiaru sî limpede ca acolo unde suntu a se alege doi deputati, sa se faca dóue cercuri de alegere pentru acesti doi deputati sî fia care cercu de alegere sa aléga de sine deputatulu seu. — Se recunósce indata, tendinti'a propunerei deputatiloru sasi, a evitá, prin formarea unui singuru cercu de alege, posibilitatea, cá sî românii sa póta invinge in unu cercu sî sa aléga unu deputatu românu, sî se incinge lupt'a. —

Românii sustienu instructiunea sî pretindu efectuirea ei, cu dreptu cuventu cumca adunarea scaunale sî deputatii ei, nu suntu chiamati nici competenti a strâmutá; ci numai a efectuí legea resp. instructiunea. — Deputatii sasi nu voru sa scie de instructiune, o ignorédia de totu sî ridicându vocea loru preste ordinatiunea ministeriului, conchidu cu maioritatea loru nenaturale sî maestrita: cá sa se faca in scaunulu Sibiului pentru amendoi deputatii alegândi numai unu cercu de alegere. — Pentru ca astufeliu le vine dloru mai bine la socotéla; apoi de lege ce le mai pasa?! —

Românii insinuara votu separatu. — Vomu vedea cum lu va resolvi regimulu, cum 'si va aperá ordinatiunea sea; câci votulu româniloru e voi'a sî destinatiunea regimului!

Afara de acést'a mai comise maioritatea deputatiloru sî alta calcare de lege in adunarea acést'a, mai aducându sî altu conclusu tot'atat'a de necalítu cá celu de inainte sî anume: cá sa nu se publice legile cele sanctionate gat'a sî in fói'a oficiósa sî publicate — adunarei scaunale, inainte de a se fi comunicatu comitetului scaunale spre desbatere, — cá cându comitetulu scaunale aru fi legislatoriulu tierei séu celu pucinu unu factoru alu legislaturei!

Din caus'a acést'a nu se publicara legea despre dreptulu de venatu sî legea pentru meserii; iéra ursoriulu româniloru pentru publicarea sî introducerea legei comunale fu reieptatu, ceea-ce dedù ansa nóua româniloru spre nemultiamire.

Védia românii din tóte pârtile ce facu cu pregatirile pentru alegerea deputatiloru. — Acum'a e tempulu, acum au sa intimpine nedreptatirile — pentru ca dupa alegeri nu voru mai avea cuventu d'a se plânge pentru cele intempinate cu ocasiunea preparativeloru, — care suntu de cea mai mare influintia pentru resultatulu alegeriloru! —

Sabiiu in 24/12 Aprilie 1872.

Fabius.

Apelu!

Clubulu deputatiloru români nationali dela diet'a ungurésca ce tocmai se inchise, mai inainte de a parasí membrii sei Pest'a intrunindu-se astadi in siedinti'a finale, a aflatu de neaperata trebuintia a convocá sî deci prin acést'a — urmându acestei imperióse necessitâti, convóca o adunare politica-nationale a tuturoru româniloru, cari se interesézá de caus'a nóstra nationale sî de modurile sî midilócele spriginirei sî inaintarei ei pre calile permise de lege.

Scopulu anumitu alu acestei adunâri este:

1. Pentru de a se deliberá sî midilocí cointielegere asupr'a programei natiunale.

2. Pentru de a combiná sî a pune la cale cele mai corespundietórie midilóce in privinti'a alegeriloru ce ni stau 'nainte, intru interesulu causei nationali.

Suntu asiá dara poftiti sî rogati toti domnii inteligenti români natiunali de prin tóte partile locuite de români, asemenea suntu provocate cu onóre tóte Societâtile, Reuniunile sî ver-ce corporatiuni nationale organisate cá — prin delegati din sinulu loru formalminte impoteriti spre acést'a, sa se infatisieze sî sa participe la acést'a adunare generale.

Diu'a adunarei, luându in consideratiune impregiurarile ecsistinti, s'a defiptu pre Joi dupa Duminec'a Tomei, adeca in 9 Maiu stil. nou.

Loculu — asemenea dupa impregiurâri — s'a alesu in Aradulu vechiu, unde domnii ce se voru infacisiá, voru primí inviatiunile necesarie la institutulu clericalu.

Pâna la tienerea acestei adunari nationale, dd. alegatori români suntu reflectati sî rogati, intru interesulu causei sî onórei natiunale, a se ferí de veri ce ingagiamente particulari cu care-va partita strâina séu care-va candidatu strâinu programului nationalu. In generalu se provóca toti românii buni, sî specialu fia-care barbatu nationalu de spiritu sî anima, a priveghiá cu neadormire, cá in midiloculu agitatiuniloru electorali, ce s'au pornitu din tóte pârtile straine, dreptulu sî interesulu nostru comunu nationale sa nu sufere scadere!

Pest'a in 4/16 Aprile 1872.

Antoniu Mocioni m/p.,
presiedintele clubului deputatiloru români nationali.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 13 Arilie a casei ablegatiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. — Presiedintele anuncia ca deputatulu I. Boeru si'a depusu mandatulu. (Ilaritate mare). Dupa aceste presinta conspectulu, de optu cóle, interpelatiuniloru, proiecteloru de resolutiune sî de lege ascernute in acést'a sessiune sî remase pan'acum ne resolvite. Mai multi deputati ascernu petitiuni, cari se tramitu la locurile competinti. — Se facu mai multe interpelatiuni, care se transmitu ministerieloru respective. — Ministrulu de comerciu, agricultura sî industria I Sziávy respunde la o interpelatiune a lui P. Tisza, facuta de mai nainte in o causa particularia.

Referintele A. Bujanovics ascerne raportulu comitetului de 7 pentru esaminarea naturei juridice a fondului Universitâtiei. Se va tipari sî distribui.

Ministru-presiedintele conte M. Lónyay respunde la interpelatiunile br. Lud. Simonyi, D. Irányi (ambe cu privintia la disólverea dietei croate) sî la a lui Sv. Miletici, facuta in o afacere secundaria.

Cu aceste aru fi sa se tréca la ordinea dilei la care sta raportulu comitetului petitiunariu; tempulu e inse inaintatu sî asiá se incheia siedinti'a.

Apelu

Câtra toti domnii sî fratii invetiatori din tiér'a Bârsei.

Domniloru sî fratiloru invetiatori!!

Traimu in secolulu progresului. Audimu in tóte dilele resunându glasulu trâmbitiei de tóte pârtile strigându: — inaintare! inaintare! cultura! cultura! ca numai acést'a este mijloculu celu mai siguru de mântuire sî calea cea mai neteda sî mai sigura de a ajunge unu viitoriu intru adeveru fericitu. Astadi numai esista omu, intru adeveru inteligentu, care sa nu cunósca necessitatea cea prea mare a culturei. Organele inse cele dintâiu, cele principale ale poporului pentru latirea culturei — dupa firm'a mea parere —, suntu invetiatorii sî preotii. Noi suntemu organele, cari lucra nemijlocitu in poporu; — prin urmare precum suntemu noi organele principali ale culturei in poporu, tocm'a asiá va fi sî responsabilitatea nóstra fatia cu cultur'a sî luminarea poporului nostru. Amu satisfacutu pre deplinu chiamarei nóstre? alu nostru va fi meritulu principalu. Amu neglesu implinirea datorintiei nóstre, amu abusatu de chiamarea nóstra, amu causatu poporului nostru in genere, daune ireparabile prin indiferentismulu nostru? a nóstra va fi condamnarea in lini'a prima; sî cu dreptu cuventu nóua ni se sî cuvine. Tempurile de astadi intru adeveru suntu fórte grele pentru noi invetiatorii; inse tocmai pentru aceea sa nu stamu locului, cá sa nu causamu altele sî mai grele; ci sa lucramu „viribus unitis“ din tóte poterile, pentru cá sa prefacemu intunereculu in lumina si sa scapamu de prea marea responsabilitate, carea avemu sa o dâmu acum pre més'a culturei omenesci, iéra mai târdiu pre més'a judecatiei lui Domnedieu. Insotirile, frecarile sî conversarile facu pre omu adeveratu omu, iéra nu singuratatea! nu isolarea!

Veniti dara domniloru sî fratiloru sa ne asotiamu sî noi invetiatorii din tiér'a Bârsei, toti sa formamu sî sa infiintiamu o reuniune invetiatorésca!!!

Asiá dara pentru ajungerea acestui scopu: apeledi̇u la semtiementulu, apelediu la onórea, apelediu la numele celu frumosu, apelediu la chiamarea cea nobila sî marétia a fia-cârui invetiatoriu, sa nu privésca aceste cuvinte, esite din adenculu animei, cá nisce cuvinte sterpe sî seci, ci cá unele pline de amicitia, buna-vointia sî dragoste; sî cá atari primindule sa alerge spre darea parolei de insotire.

In urma mi iau libertate a sî numí diu'a de 25 Maiu v. a inaltiarei Domnului, an. c. din tóte pârtile la mareliolu edificiu alu scóleloru nóstre române gr. or. in Brasiovu spre a tienea o siedintia preliminaria, pentru contielegerea nóstra, ca in ce modu avemu sa procedemu pentru ajungerea acestui scopu?

In Brasiovu — dicu, sa ne adunamu in diu'a susu-numita, pentru ca aci este simburele, aci este inim'a scóleloru nóstre din tienuturile acestea; aci este prea onoratulu corpu profesorale care póte si scie sa ne conduca la ajungerea scopului, cu desevarsire. Aci mai suntu sî alti barbati amici ai progresului sî culturei, carii ne potu dá cele mai bune indreptatiri in asta privintia etc. etc.

Branu in 9 Apriliu v. 1872.

Teodoru Popu*)
Inv.

Note despre Români'a.

Italianii paru a nu se indoí ca in oriente esiste unu poporu d'aprópe unspre-diece milióne, care apartine rasei loru sî ale cârui aspiratiuni suntu totu cele ce i-au condusu, atâtu de minunatu numai in câti-va ani, la unitatea-le nationale.

Voiu sa vorbescu despre românii ce locuiescu vechi'a Dacia, colonisata o dinióra de Traianu si care, reduse in fasii de secule, adi se afla strinsa cá intre clesite intre imperiulu austro-ungaru, Rusí'a sî Turci'a, a cârei victima n'a incetatu a fi nici odata.

Importanti'a acestui poporu, pentru rasele latine in genere sî pentru Itali'a in parte, 'mi pare atâtu de insemnata, in câtu credu ca facu unu lucru folositoriu consacrândui acésta schitia.

Poporatiunea româna se afla impartita precum urméza: Moldo-Valachi'a séu Romani'a propriu disa, cu cinci milióne locuitori; Basarabi'a — care apartine Russiei — cu unu milionu; Transilvani'a, cu unu milionu sî jumetate; Bucovin'a, cu cinci sute de mii. La aceste din urma provincie, care facu parte din imperiulu austro-ungaru, trebuie sa se adauga Temisian'a, Banatulu sî Marmati'a, tienuturi asemenea supuse Austriei, cari represinta Daci'a-Traiana, sî in fine poporatiunile respândite pre râp'a drépta a Dunarei de josu, unde erá vechi'a Moesia, transformata in urma in Daci'a-aureliana.

Locuitorii acestoru diferite tieri se potu socotí la aprópe patru milióne, ocupându unu teritoriu din cele mai intinse sî despre cari Edgar Quinet scriá aceste renduri in 1857, adresându-se româniloru:

„Óre nu posedeti in vaile Carpatiloru tóte bogatiele unei tieri muntóse? Nu-i óre acolo o Elvetia orientale, fertile in turme, in lemne de constructiuni? In câmpii; pementulu nu e elu óre mai fecundu chiaru de câtu alu nostru, pentru ca n'are nevoia d'a fi ingrasiatu? Printr'unu bunu norocu deosebitu, n'áveti óre acele curgeri de ape, cari strabatu paralelu tiér'a dela média-nópte spre média-dî si ve ducu productele in marele basinu alu Dunârei? Cea mai mica silintia le-aru face fórte lesne navigabile. Cu câtu mai multu privescu tiér'a vóstra, cu atâtu mai putienu nu vedu pre unde aru poté cedá celoru-lalte.“

Oprindu-me intr'unu modu speciale la ceea-ce privesce Romani'a independinte, voiu spune ca lasa putienu de doritu cându e vorb'a de legi sî de organisatiunea-i politica, care aru face chiaru un'a din tierile cele mai inainte din Europ'a, déca, din nenorocire, spiritulu reactiunei n'aru fi coprinsu guvernulu, mai cu séma de cându unu printisioru germanu a fostu pusu in capulu ei.

Românı'a e representata prin dóue camere: Senatulu sî corpulu legiuitoriu: compuse celu dintâiu, de 74 membrii; cea d'a dóu'a de 162, sî basate si un'a sî alt'a pre principiulu electivu, de-sî senatorii nu suntu alesi totu in acel'a-si modu cá sî deputatii.

Responsabilitatea ministeriale in Romani'a nu e unu cuventu vanu cá la noi, câci cele dóue camere au facultatea d'a tramite pre ministrii la bar'a curtiei de casatiune, ai cârei membrii suntu inamovibili.

Câtu despre legislatiune, Români'a se afla sub regimele codului Napolenuu, cu divortiulu in ceea ce privesce legile civile sî juriulu in ceea ce privesce legile penale. Adaugeti la acestea ca pedéps'a cu mórte e inlocuita cu munca silnica pre viétia. Codulu de procedura e totu atâtu de simplu cá sî in Elveti'a si in Belgi'a. Principiulu libertâtiei industriei sî a comerciului predomina in Români'a, unde tóte privilegiele s'au desfiintiatu cu totulu, sî unde nu esiste altu monopolu de câtu alu tutunului, de curendu introdusu cu scopu d'a vení in ajotoriulu tesaurului. Câtu despre vami, ele primescu 5 la suta din importu sî 2 la suta din esportu.

Venitulu Statului se ridica aprópe la 200 milióne, pre cându datori'a publica nu e atâtu de considerabile, mai cu séma déca se va compará cu a Stateloru limitrofe.

Instructiunea publica sî gratuita obligatóre, libertatea presei deplina sî intréga, sî dreptulu d'asociatiune câtu se póte de largu. Câtu despre biserica, ea nu tine de Statu decâtu prin lefile platite servitoriloru ei din tesaurulu publicu, dupa sistem'a urmata in Franci'a, sî, ce-va mai multu, ea e autocefale, nedepindiendu intru nimicu nici de tzaru, siefulu supremu alu bisericei grece in Russi'a, nici de patriarchulu care resida la Constantinopole.

Episcopii români suntu de dreptu senatori, sî membrii clerului se bucura de tóte drepturile ce suntu acordate celoru-lalti cetâtieni, cuprindiendu-se in ele si acel'a d'a face parte din Corpulu legiuitoriu. Ce e dreptulu, popii români, fórte multu deosebiti d'ai nostri, nu numai ca nu conspira in contr'a patriei sî a libertâtiei, déru chiaru participa cu sinceritate la simtiemintele liberali ale celei alte pârti din natiune. „Rom.“

(Va urmá.)

Teutisiu (Nyalor Kékes) in 15 Apr.

Domnule redactoru! In anulu 1848 fiindu comun'a nóstra Teutisiu (Kékes) din tractulu Secului, cottulu Dobocei, devastata prin tempurile vitrege de atunci, la cei mai multi proprietari români, li s'au causatu daune fórte simtibile, din care multi au ajunsu la saracia. Iéra in anulu 1863 n'amu potutu scapá nici de furi'a focului, cei mai multi proprietari români au devenitu prada acestui elementu infricosiatu. — Dara comun'a nóstra are o pusetiune estetica, sta in centrulu comitatului, e impreunata cu mai multe orasie prin unu drumu de tiéra, are posta in trens'a. Loculu de scóla acum procuratu pre lânga spese mari, 'lu avemu in midiloculu comunei lânga drumulu amintitu. Acum voimu a ne radicá o scóla corespundietóre atâtu cerintieloru invetiamentului, câtu sî pusetiunei locului; — inse neajungendu-ne poterile materiali, ne luâmu refugiu la o colecta publica, sî rogâmu pre prea stimatulu publicu românu, ca considerându starea nóstra materiala in intielesulu mai susu mentiunatu, sa binevoiésca a-si eternisá numele prin aceea, intindiendu-'si fileriulu seu, ajutorându-ne in asta intreprindere sî numele marianimosiloru voru fi publicate prin diuariele nóstre române.

Ajutorantii sa binevoiésca a se adresá comitetului parochialu din locu la post'a din locu. Cu tóta reverinti'a remanemu in Teutisiu (Nyarlo Kékes) in 15 Aprilie 1872.

Manase Prodanu,
parochu sî presiedinte.

Elie Suciu,
notariu sinod. sî propriet.

Protocolu,

care s'au luatu in 12 Martie 1872 in caus'a ridicârei scólei confessiunale a parochiei gr. orientale Teutisiulu.

Parintele presiedinte preotulu Manase Prodanu cu 8 dile antea adunarei sinodului estraordinariu a celebratu in S. Biserica din locu prin o cuventare acomodata tienerea acestui'a pre Dominec'a venitóre impreuna cu agentele lui.

In diu'a destinata respective 12 Martie preotulu cá presiedinte deschide sinodulu adunatu prin alta cuventare corespundiatóre, prin care arata lips'a de cultura sî inaintare in tóte ramurile ei, care altcum nu se póte ajunge, fâra de institute potrivite, invetiatori bine cualificati sî cuviintiosu dotati; insa totu deodata e in consideratiune sî aceea ca poporulu e apesatu cu multe greumente politice bá sî elementare — sî asiá scopulu loru doritu, nu s'ar póté ajunge mai ingraba sî asiá cu usiuratate, cá prin jertfirea intregului loru imprumutu nationalu (atâtu capitalu câtu sî interesu) pre sém'a edificârei scólei sî dotarea invetiatoriului loru confessiunalu, acést'a de sinodu se primesce.

---

*) Asceptu respunsuri din mai multe pârti pre cale jurnalistica — cá se scie toti, déca sa póte séu nu; sî pentru cá sa vedemu parerile fia-cârui invetiatoriu bine precepatoriu de lucru, sî cu deosebire a barbatiloru competenti.

La vorbirea dlui invetiatoriu Elia Suciu cá respectivulu imprumutu natiunalu confessiunalu sa fia in totu cuprinsulu lui dupa cum s'au datu, incredintiatu Prea Inaltu Escelentiei Sale Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, atâtu cu scólerea câtu sî administrarea lui; ce se primesce de sinodu intre aplause sî de nenumerate ori s'a auditu urâri de „sa traiésca Esc. sea“. Parintele Manasie Prodanu descopere greumentele cele multe ce le a avutu Prea Inaltu Escelenti'a Sea — de candu a venitu in midilocolu nostru, pre terenulu bisericescu sî scolariu natiunalu ba sî acum la intorturéza din partea mai multoru, asemenea necasuri; pre care de a le invinge are de a se luptá sî in presinte multu, bá inca prea multu, — dupa care urméza din partea acestui sinodu parochialu, de nenumerate ori urâri de sa traiésca, câci traiesce nu numai pentru noi presenti, fâra sî pentru remasitiele nóstre; câci biseric'a nóstra in totu cuprinsulu, nu-si potea vedé autonomi'a densei restituita, déca nu avému pre acestu mare barbatu, cá gubernatoru. Urmârile urmara cu invepaiare din partea tuturoru, cá sa traiésca acestu mare gubernatoru bisericescu.

Parintele presiedinte face cunoscutu sinodului ca deja, la casu, condu nu vomu incepe numai decâtu cu edificarea scólei confessiunale, prin intrigile sî pactarea inspectorelui scolariu cu protopopulu respectivu, suntemu amenintiati din partea statului cu edificarea scólei comunale, ce intru unu statu (?!) autonomu bisericescu nu se póte audi, la care intregu sinodulu se uimí sî aratà neplacere adenca in privinti'a ast'a.

La care ia cuventulu d. invetiatoriu Elia Suciu sî arata mai multe esemple dejositóre sî stricatóre cu ridicarea acestoru feliu de scóle comunale, sî recomânda sinodului cu invapaiere ridicarea numai sî numai a unci scóle confessiunale, aratându si fruptulu celu doritu ce ese de aici — acest'a se primesce de sinodu cu aplause.

Parintele propune, ca inca in siedinti'a acést'a, sinodulu parochialu sa-si arete planulu, dupa care e a se edificá scól'a confessionala, — precum sî spesele ce au a se portá cu radicarea ei la locurile mai inalte.

Dlu Elia Suciu propune planulu urmatoriu:

Scól'a radicanda va avé o lungime de 9°, latimea va fi preste totu de $4\frac{1}{2}$°, in frunte sî inaintea scólei va fi unu coridoru (ternatiu) sub case va fi fundamentu de pétra redicatu dela pamentu de $\frac{1}{2}$°, altcum incaperile se voru redicá de bârne sî voru fi 5, respective casa invetiatorésca, odaie de invetiamentu cochna sî camara voru fi sobiele padimentale, sî acoperementulu sîndilitu. Dupa orientarea nóstra la unu asemenea edificiu vomu avea spese la 800 fl. v. a.

Parintele presiedinte multiamindu sinodului respective membriloru pentru ascultarea sî portarea loru cea pacinica, dechiara sinodulu de inchisu.

Teulisiu (Nyarlo Kékes) in 12 Martiu 1872.

Manase Prodanu,
presiedinte sî parochu.
Elia Suciu,
notariu sî proprietariu.

Sabesiu in 6/4 1872.

In câti-va numeri „Telegrafulu Romanu“ publicà unu articulu intitulatu „Ce-va despre necesitatea instructiunei,“ sî subscrisu cu ω, in nrulu 26 câtra finea articulului vine autorulu lui si descrie starea materiale a populatiunei din orasiulu Sebesiu sî impregiurime in trasuri si liniamente mai multu ideale si imaginate, decâtu cum in realitate aceea e. — Scopulu pentru care face dlu ω acést'a descriere apare la calcâiu unde finesce recensiunea despre Sebesiu. Subsemnatulu nu ca dóra din placere de a polemizá cu autorulu ω ori dóra pentru cá sei conturbu linistitele ilusiuni ale fantasiei ce le are despre starea populatiunei române din Sebesiu sî impregiurime, fâra mai multu pentru onoratulu publicu cetitoriu alu acestui stimatu diurnalu cugetu a fi la locu unele observatiuni, pre cari te rogu d. Red. a le dá publicitâtiei.

Dlu ω dîce intre altele „românii din Sebesiu suntu ómeni cu stare buna, avemu o clasa de negutietori sî cetâtieni români, cu o scóla nici macaru cá multe din comunele nóstre satesci, etc. etc. descrierea acést'a cuprinde unu neadeveru pipaitu sî vadesce totu deodata, cumca dlu. ω trebuie sa aiba séu pré pucina cunoscintia despre starea materiale a româniloru din Sebesiu sî impregiurime, séu ca cei ce l'au informatu l'au sedusu, câci altfeliu n'aru fi scrisu asiá ce-va. —

D'a populatiunea romàna Sebesiana e numerósa, dara precâtu e de numerósa, pre atât'a e sî mai misera, totu asiá sî cea din impregiurime; din totalitatea acestei populatiuni sebesiane sa fia o a patr'a parte, carea sa lucréze sî sa se folosésca cu mosiór'a propria, precându cele 3 parti suntu constrinse sa mai lucre in parte sî pamenturi strâine, aci de siguru dlu ω sî va fi imaginatu iéra-sî, ca munc'a plugariului e asiá de rentabila incâtu vérsa la percente indiecite sî in abundantia, celoru 2—3 negutietori români sî câtoru-va cetâtieni le da numirea de clasa, cá cându vedi Dómne câtu de numerosi aru fi sî cine scie despre ce capitale insemnate aru dispune, incâtu mai numai acesti'a la initiativ'a sî indemnulu indiferentelui protolopopu aru fi facutu multu pentru scól'a din Sebesiu séu chiaru totulu pentru alta scóla corespundietóre. — Totu respectulu acestoru negutietori sî cetâtieni, ca n'au crutiatu dinariulu ci alaturea cu ceilalti români plugari au contribuitu fia-carele dupre puterile sale acolo unde au vediutu lipsa, sî este sperantia, ca sî in venitoriu inca voru contribui, pre lânga tóte acestea nu suntemu in acea pusetiune, nici ca au trecutu prin mintea cui-va sa se laude de presinte cu alta scóla de modelu, decâtu cu cea descrisa de dlu ω pre carea asiá credu, ca decum-va o aru fi privitu cu ochi limpedi sî din apropiere, iéra nu din departare aru fi aflatu, ca nu e asiá de miserabila precum o descrie, câci arata evidentu, ca intentiunea i-a fostu a condamná si judecá de indiferentu pre protopopulu; consciinti'a pentru ast'a nice cá câtu nu me mustra, ba din contra amu firma convingere ca omulu nepreocupatu de idei fantastice, cu mintea la locu sî carele va considerá mai deaprópe sî din propria esperintia populatiunea romàna din Sebesiu sî giurstârile ei, de buna séma nu va consimti cu sentinti'a dlui ω, mai departe va sci cumpaní cu cumpen'a dreptâtiei sî asertiunea reducerei salareloru sî de e rationabilu a presupune ca Inspectorulu districtualu de scóle acomodéza salariulu dupre Invetitoriu sî nu pre Invetiatoriu dupre salariu, ací se vede tendinti'a reutâciósa. —

Dlu ω se preface a nu sci, ca obiectulu acest'a e afacerea comiteteloru sî sinódeloru parochiale, cari pre bas'a autonomiei loru nu se lasa a se purtá de nasu, ci facu opositiunile cele mai alarmatóre, mai alesu cându se lucra de pung'a sî interesulu loru privatu; pentru liniscirea sî convingerea dtale trecându prin Sebesiu scrutéza protocólele mentionateloru corporatiuni, mai iati ostenéla sî cetesce relatiunile protopopului si protocólele sinódeloru parochiale din Sebesiu tienute in Augustu sî Noemvre 1870 sî asternute préveneratului Consistoriu archidiecesanu, sî déca va fi avendu simtiminte curate vei cunósce, ca inculparile aruncate asupr'a protopopului suntu injuste; ori póte-ti intipuesci cumca protopopulu e atotu putinte sî ca toti se pléca lui, sa fia numai vointie sî sa le arate calea! de ai asta credintia, te insuli, se vede ca nici atâtu nu scii cumca esecutiv'a prot. sta in cuventu; sa luâmu inse ca prot. nu numai ca póte, cá sa arunce pre crestini pentru scopuri scolare contribuiri, spunemu acum cine si pre care-si pre care cale sa se esecutedie incasarea acestor'a? sa admitemu pre unu momentu ca sî dlu ω este Sebesianu, séu de ve mai place Pienariu sî protopopulu i spune, ca dupre repartitie are sa respunda in dinverse renduri pentru scopuri bisericesci sî scolare atari sumulitie, iér' nesupunendu-se sa ajunga tréba la esecuare, au n'aru fi insusi ω carele altufeliu aru strigá si s'aru vaerá, câtu l'aru luá gur'a prin diurnale, ca protopopulu lucra volnicesce sî nu respectéza prescrisele statutului organicu? —

D. ω cá barbatu cum se crede cunoscatoriu de relatiunile finantiali ale româniloru din Sabesiu vine sî face comparatiune intre miserile nóstre dóue clase scolare — pre cea de fetitie in atotu sciinti'a sea n'o memoréza —, cá celea, ale multimei populatiunei române, ci pompós'a sea cladire gimnasiale a aceloru o mâna de sasi din Sabesiu; marturisescu d. ω cu mân'a pre anima sî sinceru, esci óre dreptu si in asta asemanare? Te prefaci a nu scí ca românii din Sabesiu tóte câte le facu pentru scóla, trebuie sa le supórte din propriile pungi, pre cându mân'a d-tale de sasi favorita de secoli de sórte sî protegiata inca sî in presinte de giurstâri sî au creatu fondori manóse, mori cu mai multe róte pre sém'a scóleloru sî bisericei loru de ce nu spuni rogute câte de acestea au românii din Sabesiu sî impregiurime? sa créda dlu ω, ca avendu românii numai pre jumatate din fondurile acelei mâni de sasi fie siguru ca aru fi radicatu sî ei, déca nu unu gimnasiu cá celu sasescu, celu pucinu o scóla centrala dupa dîs'a sea, sî de cum-va n'aru fi radicátu avea totu cuventulu sa iésa in publicu sî sa numésca pre protopopulu indiferentu. — O scóla confessionala buna sî corespundietóre impregiurâriloru româniloru din Sabesiu, cum au asceptatu ω sa védia sî pre cum eu insu-mi de cându me aflu ací o dorescu sî o staruiescu impreuna cu cei bine simtitori a o radicá, — de-sî despre acést'a nu s'au facutu sî credu cum-ca nici nu se va face sfara sî buciumare prin jurnale — tae dlu aprópe 20,000 fl. v. a. iéra fondulu pentru sustienerea invetiatoriloru sî a edificiului alte 30,000 fl. v. a., acum poftesce d. ω sî arunca sumele acestea — câci fonduri cá la sasi nu esista — pre populatiunea d-tale, cea cu stare materiale buna din orasiulu Sabesiu sustatóre din vre-o 600. familii sî pre clas'a cea de negutiatori sî cetâtiani, atunci sa te vedemu cum vei reesí! cí fàra multa vorba, cá mai bine sî din propria esperintia se te convingi ca cu câte usiurintia sî inlesnire se potu efeptuí lucrurile din cestiune, eu de sî nu credu ca nu invidiedi positiunea totusi cu tóta sinceritaiea sî cu tóte bracele-ti oferu inspectoratulu districtualu de scóla cá sa-lu conduci, apoi resultatulu osteneliloru d-tale ori care sa fia 'lu voiu respectá asiá precum trebuie; nimicu mai usioru d. ω decâtu a inculpá, dare greu fórte a tinde mâna de ajutoriu unde se cere sî faptice a face ceva-si.

In fine d. ω ajunge cu clasic'a sea recensiune la Pianulu de josu sî spune publicului cetitoriu, cum-ca comun'a ast'a are o scóla tare de rendu macaru ca scól'a are unu fondu frumosu; iéta altu neadeveru cá carele ba sa mai audí; dara rogute unde-ti este acelu fondu frumosu? câtu e de mare? sî de cundu s'a intemeiatu? de siguru póte ca-lu vei fi intemeiatu singuru sî modesti'a aduce cu sine, cá sa fia asiá de scurtu sî generalu la descrierea lui. Eu cá protopopu acum intâi'a data din rostulu de auru alu d. ω audu de unu atare fondu in comun'a Pianulu de josu, sî de esista, atunci trebuie ca esistinti'a lui e unu ce secretu, despre care afara de d. ω altulu n'are cunoscintia; ori ca acel'a s'au fondatu in acela restempu, de cându dupa afirmatiunea sea protopopulu n'au esitu in acea comuna? adaoga cá sa seduca pre cetitori ca fondulu are sî o móra, d'apoi nici atât'a nu sci ca morisc'a este a bisericei radicata abiá de unu anu sî 1/2 cu banii imprumutati; sî ca pâna de presentu abiá diumatate din acelea spese sa le fi rafuitu: — D. ω da descrierei sele o colóre de splendóre falsa cu tendintie reutaciósa, de a infacisiá publicului intr'o facia cu atâtu mai posomorita si intunecósa indeferentismulu protopopului. —

Indiferentismulu pre carele d. ω cu asiá complacere sî bunevointie mi-lu atribue m'aru gená la totu casulu, déca d. ω aru fi esitu la maidanu cu óre-si cari descoperiri de atari midilóce reali ducatóre la o inaintare a causei scolare sigure, câci de cele ideale amu auditu destule; cá de incheiare trebuie sa spunu d. ca eu nu cunoscu asta magica, cá sa potu vrejí populatiunea romàna din Sabesiu sî impregiurime, cá sa contribue cu acea inlesnire la scopuri scolare, cu care acea populatiune fu vrajita la anulu 1870. de alesera pre d. Munteanu de deputatu la sinodulu archidiecesanu, — câci inainte de tóte asiu fi vrajitu pre d. ω cá sa védia cu adeveratii ochi cele ce le-au descrisu despre relatiunile din Sabesiu sî impregiurime.

I. Tipeiu
Prot.

Pianulu de josu 17/4 1872.

Multu Stimate Domnule Redactoru! Binevoiesce a dá locu acestoru sire in pretiuitulu jurnalu „Telegrafulu Românu“ cá respunsu la corespondintele anonimu subscrisu singuru cu liter'a Omeg'a.

De óre-ce nici ca amu facutu calatorii lungi sî late prin tiér'a asiá nici ca voiu fi in stare a combate asertiunea domnului Omega ba nici me incercu a combate ce-va ce nu me semtiu in stare a constatá deplinu; domnulu corespondinte Omega se vede ca incepându dela Brasiovu vine la Sibiiu, Sabesiu sî apoi paudia in Orestia, in acestu tienutu lauda sî defaima starea cea trista a scóleloru nóstre confessionale, ba precum se vede in nrulu 26 alu „T. R. tóta vin'a o afla respectiviloru domni protopopi din acele tracte unde nu suntu scólele asiá cum aru trebui sa fia, are domnulu corespondinte Omeg'a dreptu séu nu, nu sciu, atât'a sciu sî amu auditu din betrâni dical'a „qui tacet consentire videtur.“

Ce se tiene inse de Pianulu de josu singuru me vedu silitu a face atentu pre domnulu corespondinte „Omeg'a“ ca, séu ca n'au fostu nici odata in Pianulu de josu spre a scí starea scólei nóstre de aici sî asiá numai pre nimerite a pus'o in pomelniculu seu celu lungu, séu ca este numai de cine-va reu informatu despre scól'a nóstra din Pianu, pentru ca astadi scól'a nóstra din Pianu au facutu destulu chiemârei sele, pâna in anulu acest'a amu fostu siliti a tienea unu invetiatoriu singuru la unu numeru de preste 200 scolari, sî acest'a numai cu o léfa anuala de 126 fl. v. a. din cas'a alodiala, cu inceputulu anului scolariu inse esoperarâmu dela locurile competinte pentru unu invetiatoriu léfa de 226 fl. v. a. din cass'a alodiala, iéra pentru unu altu invetiatoriu léfa de 150 fl. v. a. din cass'a bisericei, sî impartiendu scól'a in dóue odâi dupa impregiurâri provediute cu cele debuincióse precum cârti, bance de siediutu sî table de scrisu, eu cugetu ca a face cine-va din o scóla, — dóue, in locu de unu invet. dotatu cu o léfa anuala de 126 fl. s'au pusu doi invetiatori ce au 376 fl. v. a. léfa, acést'a nu se aru numí regresu cí cugetu dupa a mea simpla parere ca s'aru potea numí unu progresu micu. — Ce se tiene mai departe despre aceea ca scól'a nóstra aru avea unu fondu frumosu, acést'a e numai visu, pentru ca nu are nici de unu cruceriu, ce atinge inse cercetarea scóleloru tractuale prin respectivulu domnu protopopu atâtu pâna acum precum si in anulu acest'a a cercetatu scól'a nóstra in dóue renduri pâna acum'a, mai multu cugetu ca nu e de cerutu. Eu inca amu facutu o mica caletoria tocm'a de unde a pausatu domnulu corespondinte Omeg'a incolo, si adeca in cele 3 tracte Dev'a, Gioagiulu de susu si Gioagiulu de josu, mi reservediu dreptulu a dá o deslucire mai detaiata despre starea scóleloru nóstre din acele 3 tracte, sî pâna atunci inse cutediu a dice ca in tóte acelea 3 tracte nu vei aflá o scóla in starea progresiva sî imbucuratóre cum se afla scól'a nóstra din Pianulu de josu, pentru aceea inse nu voiu a versá uleu pre capetele respectiviloru domni protopopi sî alu stinge cu vapaia de focu.*)

Ioanu Benn'a
pres. comit. paroch.

Varietâti.

*** Alah si Mohamet pre scaunulu St. Petru. Unu diuariu italianu consacra scaunului St. Petru, care dupa cum se scie serva dreptu celu mai temeinicu argumentu fabulei despre Pontificatulu acestui apostolu, unu studiu fórte interesantu. Intre altele elu constatà, ca acestu scaunu pre rezematórea pórta cunoscutulu „Moto“ a lui Islam: „Alah este Alah, sî Mohamet profetulu seu.“ Este probabile ca acestu scaunu in timpulu Cruciadeloru a fostu rapitu vre-unei moskee. La insemnatatea actuala de care se bucura indicatulu scaunu, e de interesu sî urmatórele detailuri: Mai nainte, ca acestu scaunu a vre unui Mufti sa fia redicatu cá tronu alu capului bisericei catolice, erau inca alte dóue scaune care pre rendu fura adorate de câtra bine credinciosî. Primulu scaunu alu lui „Petru“ cu cele dóue-spre-diece nume ale lui Ercule, erá unu scaunu antico-romanu. Secule intregi fu adoratu, pâna ce sórtea nemilósa i scurtà dilele. Cardinalulu Baroni'a, esplicà lui Pap'a Climentu alu VIII. ca unu scaunu cu cele 12 lucrâri ale lui Ercule in reliefu, aru fi ce-va fórte puciuu probabile. Climentu VIII. schimba scaunulu, cu unu fotoliu in stilu gothicu. 60 ani mai in urma, Pap'a Alexandru alu VIII. fu de parere, ca si acésta mobila gotica, n'aru mai fi conformu cu tonulu localu alu testamentului nou ce domniá pre atunci si astu feliu cauta prin camerile Vaticanului unde se pastrau relicuile bisericesci sî alesà pre acestu scaunu de o frumsetia orientala, care sî astadi este inca la putere. Inscriptiunea, ce o are, nu fu observeta, si multi crediura a avea a face numai cu unu ornamentu de arabescuri.

*** (Procesu curiosu. Unu orientalu ce locuiesce de câtu-va timpu in Parisu sî care se intituléza Georgiu Castriot'a principe Scanderbeg, coboritoru vechiloru regi de epiru sî Albani'a, intentase unu procesu jurnaleloru „Gaulois“ sî „Figaro“ pentru ca aceste foi 'si batuse jocu de titlurile sî demnitâtile séle, cerendu o despagubire de 100,000 de franci. Se trata procesulu inaintea tribunalului corectionalu, fâra a cercetá arborele genealogicu a principelui sî condemna pre giranti pentru indiscretiunea loru, fia-care la câte — unu fr. amenda!

„Curieriulu.“

*** (Mustatiele pentru unu mielu.) Intr'o cârcima de pre o strada din Bucuresci, in tóte diminetile se aduna o societate care dejunéza acolo. Intre alte convorbiri veni vorb'a sî asupr'a mielului de Pasce. Unulu dintre óspetii casei, cismariulu Franz L, unu veteranu in cét'a lui Bacus, dise, ca unu mielu grasu si bunu de Pasce n'aru fi de locu reu, déca macelariulu n'aru cere pretiuri asiá de impertinente de mari. Unu macelariu, care se aflá presinte observa cismariului, ca aru potea dobândí fâra nici o cheltuiéla unu asemenea mielu de Pasce. Cismariulu se mira fórte, si intreba despre pretiu. Ei, respunse macelariulu, lasa sa-ti radia mustatiele si in schimbu 'ti dau mielulu celu mai grasu ce voiu avea. Cismariulu acceptà, sî curendu dupa acest'a venì macelariulu cu mielulu sî cu barbierulu. Cismariulu se supuse operatiunei care-lu facù fâra mustetie, dara tienù strensu mielulu si-lu duse apoi in triumfu la elu acasa. Ací insa fu primitu de câtra soci'a sea cu mare recéla, si déca friptur'a de mielu in diu'a de Pasci nu va contribuí la vre-o impacaciune cu famili'a sea, sermanulu cismariu 'si va aduce aminte multu tempu inca de acésta istorióra. De o cam-data, elu nu ese din casa, de frica a nu fi luatu in risu de câtra amicii sei.

*** O socie juna, maritata de curendu, care sciá despre dantiu si luxu mai multu de câtu despre menagiu, se otarì a ferbe ea insa-si óue pentru dejunulu barbatului seu. Suntu inca tari, dise ea in sine-si dupa unu cuartu de óra de ferbere; trebuie sa mai férba, cá sa se móie!

*** (O insielatóre frumósa) Pre la mediulu noptiei unu june banchieriu trecea pre piati'a St. Stefanu din Vien'a, unde se pomenesce cu o dama eleganta imbracata, tenera si prea frumósa, care venindu spre densulu i dice:

— Domnule ori cine vei fi, te rogu pentru tóta lumea de a nu me parasí, sî a me acompaniá pâna la locuinti'a mea, câci me urmarescu nisce betivi.

Cine aru fi potutu refusá o asemenea cerere unei dame tinere sî modeste? Junele nostru primesce cu multiamire acésta invitatiune si i ofere braciulu.

Mândru de a avea pre lânga densulu o asemenea frumsetie moderna trece cu dens'a prin tóte stradele ce-i indicase. Pre drumu dam'a i oferí, in dóue renduri prise de tabacu dintr'o tabachiera de auru.

Preste 3 césuri junele banchieriu se desceptà intr'o camera a unui oficieriu de garda, fiindu intempinatu de acestu din urma cu cuvintele urmatóre:

— Fii pre pace, domnulu meu, câci consórt'a d-tale are sa vina acum'a cá sa te iea cu trasur'a d-tale; ce mare frica a fostu pre dans'a cându te-a vediutu lesinatu.

— Ce consórta? „Eu n'amu nici o consórta,“ esclamà junele incelatu.

— Ce feliu, respunde oficieriulu, acea dama nu erá consórt'a d-tele? Atunci cauta dáca nu-ti lipsescu ce-va bani.

Cautându-se, junele banchieriu vede ca i lipsesce pung'a, césorniculu sî unu inelu cu brilante.

Acea frumósa dama erá o insielatóre de meseria care prin tabaculu ce avea in tabachierea sea ametiea préd'a ei spre a o jefuí.

*** (Batrinetia.) Persón'a cea mai in vresta, din Prag'a este o negutitoritia de tutunu, numerându acum'a numai 114 primaveri. E mai multu decâtu siguru ca tinerii ce mergu sa cumpere tigari dela acésta venerabila matróna nu o apuca de barbia.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de Capelanu din comun'a Ibanesciu Protopresbiteratulu gr. or. alu Turdei superióre se escrie — pre bas'a inaltei ordinatiuni cons. dto 16/3 a. c. nr. 239 — pâna in 30 Aprilie, in care dî va fi sî canditatiunea — concursu.

Emolumentele suntu: tertialitatea din totu venitulu parochialu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune trebuie se fia teologi absoluti sî se fi servitu celu putinu 2—3 ani cá Invetiatori. Suplicantii se voru adresá câtra subscrisulu comitetu parochiale in Ibanesciu, post'a ultima Görgény-Szt.-Imre.

Ibanesciu in 5 Aprilie 1872.

In contielegere cu Par. Protopopu.
(1—3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din comun'a Ponorelu protopresbiteratulu Zlatn'a de susu constatatórie din 1200 suflete, se escrie concursu pâna la 20 Maiu a. c.

Emolumentele suntu tacsele stolare, sî jertfele obicinuite, care calculate dau o suma de 400 fl.

Doritorii de a ocupá acestu postu, suntu rogati a adresá suplicele loru bine instruate conformu „Statutului organicu“ la subsemnatulu in Câmpeni.

Câmpeni, 6 Aprile 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Patiti'a,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din comun'a Mestécanu protopresbiteratulu Zarandului, constatatóre din 120 case cu 650 suflete se escrie pâna in 23 Aprile, in care dî va fi sî alegerea, concursu.

Emolumentele suntu: birulu preotiescu câte 1 ferd. cucurudiu dela fia-care casa sî stol'a bine regulata.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu rogati a adresá suplicele loru bine instruate conformu „Statutului organicu“ la subsemnatulu in Bradu (Zarandu).

Bradu. 20 Martiu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Nicolau I. Miheltianu,
(3—3) protopopu.

Citatiune Edictala.

Bucuru I. Dragomiru, nascutu in Resinari de religiunea gr. orientala, parasindu cu necredintia pre soti'a sea Stan'a nascuta Cazanu, totu din Resinari de religiunea gr. orientala, se citéza prin acést'a a se infacisiá inaintea subsemnatului foru matrimonialu in terminu de unu anu sî o dî, câci din contra se va pertractá sî decide conjormu canónelorn sântei biserici resaritene ortodocse actiunea, ce s'a datu asupra-i, si in absenti'a lui.

Sabiiu 1-a Aprile 1872.

Scaunulu protopresbiteralu gr. or.
tract. II. alu Sabiiului.
I. Popescu
(2—3) Protopresbiteru.

Edictu.

Teodoru Mosor'a, carele de 7 ani cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea socie Sineft'a lui Ilie Uri'a, ambi din Danesiu gr. or. o au lasatu cu doi copii orfani fâra casa sî fâra pâne si s'au facutu pierdutu de nu se mai scie de densulu nimic'a; se citédia prin acést'a cá in terminu de 6 luni dela datulu de fatia sa se infatisiedie la subscrisulu scaunu protopopescu; câci la din contra sî in absenti'a lui se va pertractá procesulu incaminatu asupra-i, pre bas'a SS. canóne a bisericei ortodocse gr. or.

Scaunulu protopopescu a tract. Sighisiórei gr. or. cá foru matrimoniale.
Zacharia Boiu,
(2—3) protopopu.

Burs'a de Vien'a.

Din 19 Aprilie (1 Maiu) 1872.

Metalicele 5%	64	65
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	64	65
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	71	45
Imprumutulu de statu din 1860	101	75
Actiuni de banca	841	—
Actiuni de creditu	337	—
London	112	55
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	82	25
„ „ „ Temisiorene	79	50
„ „ „ Ardelenesci	84	—
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	110	40
Galbinu	5	36½
Napoleonu d'auru (poli)	8	96

---

*) Ni placu susceptibilitâti cá cele din ambele corespundintie de mai susu chiaru sî cându ele aru avé de scopu sa ascundia vre-o golatate; ni aru place inse sî mai tare cându amu fi in pusetiune de a nu fi silitu nimenea sa provóce susceptibilitâtile.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 33. ANULU XX.

Sabiiu, in 23 Aprile (5 Maiu) 1872.

Insciintiare.

Dupa cele dupa „Statutulu organicu" alu Metropoliei nóstre gr. resaritene, Sinodulu archidiecesanu are a se tiené in totu anulu in Duminec'a Tomei, care in acestu anu cade in 23 Aprilie; pentru aceea in Duminec'a Tomei se va tiené la 9 óre servitiu ddieescu cu chiamarea sântului Duchu, sî apoi la 11 óre se va deschide prin cuventarea solena Sinodulu archidiecesanu in sal'a seminariale.

Ceea ce se aduce la cunoscinti'a domniloru membrii sinodali spre intocm'a urmare.

Presidiulu Sinodului archidiecesanu.

Deputati la sinodu

s'au alesu in locurile devenite vacante sî adeca: in cerculu XII Nicolau **Strevoiu** advocatu; in cerculu alu XV Dr. Ioanu **Borci'a** advocatu; in cerculu II Ioanu de **Pred'a** advocatu; in cerculu XX Dr. Stefanu **Pecurariu**.

Sibiiu 22 Aprile.

Viati'a constitutionala bisericésca sî politica, dupa apretiuitorii ei, are sî critici favorabili sî nefavorabili. Acésta impregiurare o causéza sî resultatele faptice, cari inse nu potu sa fia numai eflusulu séu purcederea purului principiu alu constitutionalismului. Constitutiunalismulu ori in biserica, ori in politica, totu deun'a e bunu pâna cându este elu in natur'a lui cea adeverata.

Aici trebuie câutatu chei'a bunatâtiei séu reului lui sî numai chei'a acést'a ne va descuiá usi'a, prin care sa intrâmu la acestu adeveru principiale.

Numai resultatele singure, fia in sinóde fia in diete, vomu aflá, dupa putiena meditatiune, ca nu potu fi normative. Si in unele sî in altele mai este de lipsa ce-va sî, acestu ce-va e vointi'a cea curata de a se folosí omulu de constitutionalismu pentru inaintarea unei cause bune comune séu in genere luatu pentru inaintarea binelui comunu. Pâna cându va lipsí acésta vointia, tóte voru fi in zadaru, ba mai reu, pâna cându va lipsí acést'a se potu nasce dorintie diverse, cari nu suntu intru nimic'a de o natura cu binele comunu, ci cu satisfacerea intereseloru de ambitiune, de avere, de autocratia, cari speculeza constitutionalismulu numai pentru cá sa ascundia aceste slabiciuni sî sa le imbrace in iubire de dreptate. In asemenea casuri se nascu apoi partide, cari, séu se lupta pentru interesele loru particulari, séu in casulu celu mai favorabilu, in partide, din care un'a se incérca a combate reulu celu mascatu ori unde lu intâlnesce. Esperinti'a ni dovedesce pré adeseori ca mijlócele cele de totu varie ale interesatiloru in partea loru, intuneca, facu imposibile, pre tempu indelungatu, cunóscerea adeverului sî atunci apoi in o parte mare intra disgustulu sî cu acest'a nemultiamirea cu constitutionalismulu sî dorinti'a de unu bratiu puternicu alu unui'a, inse inspiratu de iubirea de adeveru sî dreptate.

Potu sa lipsésca inse din viati'a constitutiunale interesele particulare sî ea totusi sa nu dea aceea ce omulu se crede indreptatitu sa astepte dela dens'a. Va intrebá cine-va, ca vointi'a cea curata, neimpedecata de interese particulare sa nu fia in stare sa tiena constitutionalismulu la inaltimea lui?

Sa abstragemu dela alte sî sa avemu in vedere numai afacerile nóstre bisericesci. Sa presupunemu ca aici totu sufletulu, care este chiamatu a contribui cu puterile sele la binele comunu alu bisericei nóstre, este liberu si de ambitiune reu inteleasa si de alte ori ce slabiciuni daunóse sî are in vedere numai sî numai binele comunu sî, totusi sî in casulu acest'a se póte intemplá cá resultatele vietiei constitutionale sa fia nemultiamitóre.

Vointi'a cea curata, carea o pretindemu cá spiritu alu vietiei constitutionale la toti membrii ce o compunu acést'a, trebuie sa fia sî manifestata séu esecutata. Nu e destulu numai a voi dara a sî face. Sî aici trebuie sa se aplice ceea ce se dîce despre credinti'a fâra de fapte. Precum se dîce in scriptura ca credinti'a fâra de fapte este mórta asiá putemu dîce sî despre constitutionalismu séu sî despre voi'a ce are sa-lu inspire, ca fâra de fapte ele suntu nisce litere séu vorbe mórte.

In viati'a constitutionale inse sî faptele, déca au sa duca la resultate bune, trebuie sa aiba o norma. Ele trebuiescu aduse in legatura cu cele precedente, pentru cá sa formeze unu intregu ce se desvólta succesive; dara de alta parte trebuie sa fia aduse in consonantia sî cu impregiurârile in care traimu. Reprivirea inapoi sî privirea in giurulu nostru la ceea ce numimu actualitate suntu cá sî dóue directiuni cari dau o resultatóre ce noi in limbagiulu nostru o numimu apoi viitoriu.

Déca nu vomu considerá trecutulu, déca nu vomu tiené socotéla seriósa de cele ce se petrecu in presentu in giurulu nostru, vomu face numai legi, proiecte, cari voru stá cá nisce bârne dessîrate a unui podu, preste care nu vomu puté trece fâra de a ne periclitá de a cadé printre ele in apa.

Inainte de tóte dara vointi'a cea curata trebuie sa aiba in ajutoriulu seu studiulu lucruriloru ce au a se seversî in viéti'a constitutiunale, studiulu prin care sa putemu fi in stare a pune tóta particic'a lucruriloru nóstre la loculu seu.

Amu puté intrá in o recensiune cu protocólele sinódeloru sî congreseloru in mâna, pentru cá sa aratâmu unde sî in ce s'a gresitu, déca s'a gresîtu pâna acum, de resultatele nu suntu precum le dorimu toti din tóte pârtile; avemu inse sî consideratiunea aceea, ca sinodalitatea nóstra este inca juna, avemu mai departe increderea in bun'a vointia sî prin urmare sî in esecutarea ei ce va urmá mai târdîu sî de aceea ne restringemu pentru acum la observatiunile de mai susu.

Alte rele cari se ivescu sî se voru mai iví credemu ca inca nu potu sa amenintie constitutiunalismulu nostru, sî déca se voru iví rele si de natur'a acést'a nu vomu intardiá a le cautá la radacin'a loru sî a le smulge dimpreuna cu acést'a afara.

Salutâmu asiá dara sinodulu de fatia cá pre unulu din acele ce are sa completeze prin o judecata seriósa constitutiunalismulu bisericescu, sî in câtu i va fi cu putintia sa delature causele cari suntu in stare a lasá sa se stracóre sî resultate neplacute pentru toti iubitorii inaintârei binelui comunu.

Tresti'a, in 16 Apr. 1872.

Domnule redactoru! Bucuri'a, de care este petrunsa astadi comun'a nóstra bisericésca Tresti'a in districtulu „Cetâtiei de pietra", me indémna a te rugá cá sa inregistredi in colónele pretiuitului jurnalu „Telegrafulu Romanu" caus'a bucuriei crestiniloru nostrii de religiunea greco-resar. de aici, pentru ca o bucuria impartasita sî cu altii devine indoita. Afara de aceea, de-si obiectulu de care voiescu a-'ti scrie, nu atinge directe pre intregulu publicu cetitoriu, totusi elu este aptu de a aretá si altor'a, câtu de multu se póte face sî cu puteri mai putiene, déca planédia unu spiritu mai inaltu, sî déca li vine intru ajutoriu sî inbarbatarea din partea celoru mai mari.

Comun'a nóstra bisericésca Tresti'a erá pâna de curendu cá in jale, fiindca i lipseá biseric'a, cas'a lui Ddieu, — ea astadi este mangaiata, câci privesce cu bucuria la edificiulu bisericescu celu nou. Dupa putienatatea numerica de 366 suflete, din care consta comun'a acést'a nici cându n'aru fi potutu ajunge la resolutiunea sea din 1866, de a incepe la radicarea edificiului bisericescu, déca n'aru fi primitu incuragiâri din partea Escelentiei Sele Inaltu Présântitului nostru Domnu Archiepiscopu sî Metropolitu **Andreiu**, — sî dupa tempulu celu ingreunatoriu in anii din urma n'aru fi fostu in stare de a se bucurá astadi de unu edificiu frumosu alu bisericei, déca nu i-aru fi intinsu mâna de ajutoriu prea bunulu nostru Archiereu. Intre altele Escelenti'a Sea a esoparatu dela locurile respective, cá comun'a nóstra sa-si capete imprumutulu de statu dupa un'a obligatiune sunatóre de 1000 fl. v. a. cu ajutoriulu cârui'a amu potutu finí lucrulu inceputu. Interesarea sî priveghiarea Escelentiei Sele pentru noi au produsu firm'a vointia pentru radicarea sî seversirea casei lui Ddieu.

Acum cându ne bucurâmu noi crestinii din acésta comuna pentru lucrulu inceputu sî ispravitu, unu simtiu de pietate sî multiamire fiasca câtra Escelenti'a Sea Par. nostru Archiepiscopu sî Metropolitu **Andreiu** misca inimile nóstre sî indémna pre sinodulu parochialu de a-si esprime prin comitetulu seu adenc'a sea recunoscintia printr'o adresa de multiamita câtra Escelenti'a Sea, care cu inim'a sea parintésca ingrigindu-se de intregulu seu poporu credinciosu, nu trece cu vederea nici pre singuratecele comune bisericesci.

Atotputerniculu Ddieu sa se milostivésca asupr'a poporului nostru sî sa tiena pre alesulu seu Archiereulu nostru **Andreiu** multi ani in deplina sanatate in mijloculu nostru, spre prosperarea sî inaintarea bisericei sî natiunei nóstre si a binelui comunu.

Mai multi poporeni din Tresti'a.

Note despre Romani'a.

(Urmare si fine).

De prisosu sa mai adaugemu pre lânga acestea ca un'a din cele d'antâiu reforme ale timpiloru posteriori a fostu, in Românì'a, secularisarea clerului regulatu, fâra cá numerulu personalelui atinsu prin acésta mesura sa fi aruncatu sbierete cá acelea ce, adi chiaru, nu inceteza d'a resuná in intrég'a Italia.

Organisatiunea militara a României independinte e calculata in mare parte dup'a Prussiei, astu feliu ca, in casu de resbelu, totu cetâtiénulu e soldatu; déra chiaru admitiendu ca nu se póte mobilisá de câtu a dóua-diecea parte din poporatiune, totu se póte dobândí o armata de 250,000 ómeni.

Prin urmare ce rolu n'aru puté jucá românii in marea lupta care va avé sa se intemple mai curendu séu mai târdiu in oriente, déca tóte tinuturile locuite de densii aru fi intrunite intr'unu singuru?

O armata de 300.000 ómeni d'o rasa, care sî-a pastratu tóta vigórea sî care chiaru adi procura nisce escelinti soldati Russiei sî Austriei, aru veni sa se unésca cu fortiele puteriloru occidentale, chiamate a apará ecuilibrulu europénu in contr'a atacuriloru séu din partea Rrussiei, séu dintr'a noului imperiu germânu, a cârui preponderintia de buna séma nu e mai pucinu de temutu.

Déru mai cu séma in numele marelui principiu alu nationalitâtiloru — atâtu de desu invocatu in epoc'a nóstra, de sî de mai multe ori calcatu in picióre chiaru d'acei'a, cari aru fi trebuitu sa 'lu faca a triumfá — amicii româniloru n'au incetatu a starui asupr'a reintrunirei loru int'unu singuru poporu.

In acésta privintia nu va fi inutile sa aretâmu autori cari s'au ocupatu mai speciale d'acésta cestiune.

„Provinciele române (1856) sî cestiunea principateloru-dunarene inaintea Europei (1858)“ de Ubicini.

„Românii“ de Edgar Quinet (alu 6-lea volume din operile séle complete).

„Legende de média-nópte“ provinciele dunarene) de Michelet.

„Istori'a politica sî sociale a provincieloru dunarene“ de Elias Régnault (1853.)

„Români'a séu istori'a, limb'a literatur'a, ortografi'a sî statistic'a româniloru“ de Vailant.

„Transilvani'a sî locuitorii ei“ de Girando.

„Istori'a turburâriloru Moldovei“, de Jean Baret.

„Eroii Românici sî românii sî papalitatea“ (in italienesce de d-n'a Dor'a D'Istri'a.“

Aceste dóue din urma opere, cu atâtu mai demne de atentiune, cu câtu emana din condeiulu unei ilustre fiice a Românici, au de scopu a face sa revietiuiésca vechile suveniri de fratia esistinte intre români sî Itali'a, sî in acelasi timpu d'a apará pre cei d'antâiu in contr'a imputârei ce li s'a facutu une-ori in occidente ca s'au despartitu de Itali'a, certându-se cu curtea Romei.

Printre românii cari au aparatu cu câldura inaintea Europei caus'a tierei loru, nu trebuie sa uitu pre d. Maniu, vechiu magistratu, care, in 1859, publicà la Parisu o brosiura intitulata „Missiunea Occidentelui latinu in orientele Europei“ care incepe prin aceste cuvinte:

„Sustienemu cu o convictiune intima, bine fundata, ca e de détori'a sî de interesulu Occidentelui latinu de a-si reluá preponderinti'a sea in Europ'a orientale prin reinoirea vechiloru legaturi de familia cu românii din cele dóue Dacie. Comunitatea d'origine care, dupa diece secule de separatiune, s'a pastratu in organismulu limbei, in traditiuni sî in obiceiuri sî care unesce pre descedintii vechiloru coloni ai Dacieloru cu Itali'a, Franci'a, Spani'a, sî Portogali'a, nu póte decâtu sa legitimeze sî sa reclame reconstruirea unui Statu latino-românu, pre principiulu nationalitâtiei.

Printre rarii Italiani cari s'au ocupatu de Români'a, voiu citá pre vechiulu deputatu Vegezi Ruscala, déru mai cu séma pre onorabilele magistratu Enric Amate, care, ajutatu de demnu-i fiu, intr'o revista pre care o publicà la Macerat'a sub titlulu de Confederatiune latina, se silesce a ne intârii in contr'a indoitului periclu alu germanismului sî alu panslavismului, predicându unirea tuturu popóreloru, cari tienu mai multu séu mai putienu de ras'a romana.

Voiu spune chiaru ca d. Amante merge pâna a propune sa se intrunésca la Rom'a unu congresu de representanti din intrég'a lume latina, care se afla — dice densulu cu dreptu cuventu — cu atâtu mai amenintiata de Germâni sî Slavi, cu câtu Franci'a pentru multu timpu e afara din lupta.

Nu sciu déca unu asemenea congresu va fi posibile, inse ceea ce credu nu numai utile, déru chiaru necesariu, e o intielegere din cele mai strinse intre regatulu Italiei sî Românici, deplângendu ca cea din urma — dupa ce a salutatu reinviarea nóstra printr'o adresa votata in unanimitate de parlamentulu seu, cu ocasiunea intrârei nóstre in Rom'a — nu s'a gânditu inca a stabilí o embasada pre lânga guvernulu italianu, pre cându celu din urma trebuiá sa transforme in ministru plenipotentiaru pre consulele ce intretine la Bucuresci.

Asiu dorí asemenea cá românii, cari, pân'acumu, s'au intorsu fâra intrerupere numai câtra Franci'a, trâmitiendu-si copiii sa crésca intrens'a, sa se intórca d'aci inainte sî câtra mum'a patriei loru Itali'a, restringendu astu-feliu cu dens'a legaturile ce nici odata n'aru fi trebuitu sa se slabésca.

I. Ricciardi.

Neapole, 10 Aprilie, 1872.

Balneologicu

Ni se scrie din Sepsi-St.-Georgiu cu datulu din 29 Aprile a. c. urmatórele: Dilele cele minunatu de câlduróse de primavéra, cum nu s'au mai pomenitu pre câtu sî potu aduce ómenii aminte, de pre la anulu 1834, suntu o ansa bine venita pentru multi, atâtu in secuime câtu sî in Brasiovu si tiér'a Bârsei, cá sa cugete seriosu la pregatiri de plecare la vreun'a din bâile séu scaldele cele frumóse, de cari Transilvani'a este atâtu de avuta. Nóue sî locuitoriloru din giurulu nóstru ni este alegerea anevoiósa, pentruca avemu sa alegemu intre multe; cu tóte acestea asupr'a nóstra cá sî asupr'a fia cârui, carele a petrecutu o sessiune la Valcele (Előpatak) sî de acolo s'a reintorsu la ai sei vindecati si restauratu de bóle, câte odata de totu pericólósa iéra sî iéra numai **Valcelele** (Előpatk) influintiaza cu puterea cea tare sî iresistibilu atragetória. Pare ca nisce fiintie estraordinarie ale isvóreloru celoru admirabile datatórie de sanatate tienu pre visatatoriu fermecatu sî in departare sî lu facu cá sa dorésca momentulu in care sa sórba viati'a nóua sî próspeta din nesecabilulu isvoru facatoriu de minuni alu apei minerali din Valcele! Aceste nu suntu frase obicinuite din tempulu incelatoriei moderne, nici o reclama de acele cu care se lauda marf'a netrebuinciósa. Numerii suntu martorii cei mai elocenti, vorbésca dara numerii.

Dupa cum se vede din datele statistice comparative ale directiunei bâiei si din fói'a edata si tiparita acolo, cu tóte ca tempulu ploiosu a fostu in anulu trecutu nefavoritoriu, Valcelele au cuprinsu in sinulu loru in vér'a trecuta la inceputulu sessiunei in lun'a lui Iuniu (óspeti vinu si inainte sî se ducu sî dupa finitulu sessiunei) 271 partide din tiéra cu 286 barbati, 332 femei, apoi 257 partide esterne cu 307 barbati sî 385 femei, laolalta 528 partide, 1320 óspeti. Numerulu óspetiloru din 1871 arata, conformu listei oficiali, pre lânga totu tempulu nefavoritoriu sî pre atunci, unu acrescementu de 153 de óspeti fatia cu 1870. Impregiurarea acést'a este o dovéda stralucita, ca Valcelele suntu, cu dreptu cuventu, chiamate a stá in celu mai scurtu tempu, in ceea ce privesce numerulu óspetiloru si miscarea acestui numeru, pre unu nivelu cu cele mai renumite locuri de cura. Dicemu: „cu dreptu cuventu“ pentru ca e legiune numerulu aceloru pacienti, cari au cautatu vindecare la Valcele si au sî aflatu, sî adeca: contr'a mistuirei impedecate, suferintiei de ficati, galbinare, friguri, crescerea splinei, ból'a apei, hemoroide, tuberculóse in plumeni, scrofule, imflaturi de pantece, limbrici, astenia corpului, obosél'a de puteri, reumatismu, ologire, nervositâti etc.

Pre lânga tóte acestea este ingrigitu de cuartire cu privintia la tóte graduatiunile de avere, de bucate ce st'au sub privighiare medicale si cu tóte aceste cu unu pretiu moderatu, este ingrigitu de distractiunea ospetiloru prin lectur'a de diuarie intr'unu salonu anumitu de lectura, de musica esecutata de o capela renumita ingagiata anumitu, de concerte din partea artistiloru renumiti ce se producu in fia care anu, de corespundintia telegrafica sî postale si de o comunicatiune diurna intre Valcele si Brasiovu.

Situatiunea Valceleloru inlesnesce visitatoriloru celoru numerosi cur'a posteriòra sî binefacatória in Tusnadu, Malnasiu, Covasn'a sî Borsecu sî li ofera liniscea cea mai sigura, pentru ca au la indemâna consiliele sî tratarea unui medicu principale (fisiculu comitatense din Alb'a superióre Dr. Basil. Szabó), carele acum de unu siru indelungatu de ani, a avutu ocasiunea de nenumerate ori de a aplicá practice termele de acolo si puterea loru in casurile cele mai diferite.

Incheiamu cu observarea, ca in sessiunea anului trecutu in Valcele nu a fostu nici unu casu de mórte.

Erumperea Vesuvului.

In departare de $1\frac{1}{4}$ mila spre Sudu-Ostu de Neapole, la midiloculu sinului (de mare) dela Neapolea, se radica Vesuvulu, deosebitu sî despartitu de Apenini. Pólele lui dela Sudu-Vestu ajungu pâna la mare. Verfulu lui 'lu forméza unu siesu micu cu dóue piscuri, dintre cari celu de spre mare contiene craterulu, care in continuu vérsa fumu, din cându in cându arunca sî alte producte vulcanice si care mai la fia-care erumpere mai insemnata 'si perde sî form'a de mai inainte. Laturele muntelui suntu góle sî petróse. — Cea dintâiu erumpere cunoscuta s'a intemplatu in 79 dupa Chr., cu o vehementia pustiitóre, incâtu pârtile dimpregiuru se intunecara trei dile sî trei nopti prin petrile sî mass'a de cenusia aruncate; Herculanum, Pompeii si Stabiae fura ingropate de acele masse. Intre erumperile de dupa aceea au fostu cele din anii 203, 472, 512, 685, 993, 1036, 1039, 1138, 1306, 1631, 1730, 1766, 1779 sî 1794 cele mai vehementi. Dela inceputulu secolului 19 se repetira erumperile mai in fia-care anu, mai multu séu mai putienu vehementi. Din Octomvre 1818 pâna in Maiu 1820 erumperea au fostu continua. Plói'a de cenusia in 24 Octomvre 1822 intunecase diu'a in Neapolea si Lav'a, de 12 urme inalta, curse o mila italiana. Si mai vehementi au fostu erumperile din anii 1833, 1834, 1835 sî 1839; in anii 1847, 1850, 1855, 1861 si 1868 inca urmara eruptiuni.

O eruptione teribile se intemplara in dilele trecute. O telegrama dto Neapolea in 26 l. tr. c. n. ne impartasiesce despre acea erumpere: Vesuvulu varsa focu din mai multe guri. Detonatiunile se audu in orasiu. Lav'a curge in mai multe directiuni. Poporatiunea locuriloru invecinate cauta a se scapá cu fug'a. Domnesce o panica imensa. — Alta telegrama ne comunica: Asta nópte se intemplara o eruptiune teribile a Vesuvului. Lav'a se scurge pre San Sebastiano sî amenintia San Georgio, Cremano, Torre del' Annunciata sî Torre=del'=Greco. Detonatiunile se repetiescu in continuu, se asigura ca mass'a Lavei au inghititu mai multi individi etc. Domnesce o ingrozire comuna. — Dupa o telegrama a lui „N. Fr. Presse“ 'si perdura aprópe 200 ómeni viéti'a, multi vulnerati si sî mai multi perduti, intre cari 40 straini. Neapolea e plina de fugari. Se simtu cutremure scurte de pamentu.

In siedinti'a camerei italiene din 27 l. tr. comunica Sell'a o depesia a lui Lanz'a dto 26 l. tr. c. n. Neapolea, din care estragemu: „Comunele San Sebastiano sî Massa di Somma suntu mai cu totulu pustiite prin Lav'a; poporatiunea a scapatu cu fug'a. Victimele nu suntu asiá de numeróse, precum s'a anunciatu ieri.

In o corespondintia a lui „Fr. Bl.“ dato 26 Aprile dâmu de detaiuri mai speciale, in care aflâmu intre alte urmatórele:

Asta diminétia se intemplà la pólele Vesuvului o catastrofa teribile. Dejá de dóue dile se duceau curiosii in massa intr'acolo pentru de a observá eruptiunea cea nóua. Ieri sér'a se potea vedea dealungulu liniei comuneloru ce jacu la pólele muntelui o imbuldiéla vesela si sgomotósa de straini, Neapolitani, barbati sî femei sî copiii de tóta clasea, cari cursera pentru de a priví spectacolulu splenditu din apropiere. O multime imensa acoperea drumulu, ce duce dela Resina la Observatoriu, sî se imprasciá, ajunsa aci, preste straturile vechi ale eruptiuniloru de mai inainte, pentru de a observá bine Lav'a ce curgea fumegându sî majestosu.

Deodata se audò unu sgomotu subteranu, care se amesteca cu strigatele de temere ale multimei. Unu alu doilea si mai tare vuetu urméza celui dintâiu sî in acestu momentu se deschide lânga Observatoriu o prapastia imensa sî unu sorginte potenicu de focu se varsa preste cei ce stau in apropiere. Mai multi dintre ei cadiura sî fura inghititi de pamentulu crepatu.

Alarm'a, strigârile sî fric'a 'lu sfatuesce pre fia-care la fuga. Inse o fuga e impossibila, pre costisiulu petrosu sî sierpuitu sî inca cu atât'a mai multu cu câtu unu nuoru colosalu de fumu intunecà bietiloru ómeni diu'a incâtu nu scieau unde sa pasiésca.

Lav'a se scurge sî desvólta cá unu sorginte de glodu, sporaie sî aboresce cá unsórea ferbinte, in care cadu picaturi de apa.

Din partea regimului italianu s'a datu ordinu cá celoru nefericiti sa li se dea totu ajutoriulu sî spriginulu possibilu din partea statului.

O plaga a Orientelui.

Fiindu astadi cestiunile politice per eminentiam la ordinea dilei, vei cugetá, domnule redactoru, ca sî acésta scriere va tratá despre un'a din cele multe sî varie plage politice ce coplesiescu popórele Orientelui. Inse nu e asiá. Nu despre o cestiune a politicei nationale, ci despre un'a ce atinge economi'a nationale, mi-amu propusu a vorbí prin aceste pucine siruri cu onoratii lectori.

Despre tiganii migratori, cód'a necivilisatiunei. Acesti'a suntu o adeverata turma de locuste, un'a dintre cele mai crâncene plage ce isbescu in popórele resaritului, sî asiá mai cu séma in poporulu românu. E cunoscutu, ca pentru locurile, unde ajungu sî se asiédia (uneori pre tempu mai indelungatu) aceste remasitie ale vecuriloru Atilani, ale seclului alu 4 sî 5, suntu unu flagelu, o adeverata molestare nesuferita. Jafuire, insielare sî rapire este sórtea locuriloru sî a ómeniloru, pre cari le napadescu si de cari se apropia. Caus'a acestoru fenomene triste sî rusinatóre in seclulu progresului nu póte fi alt'a, decâtu neingrigirea guverneloru, sî neprecautiunea popóreloru respective.

Pentru ilustrarea asertiuniloru de mai susu, voiu sa enarediu pre scurtu o fapta, ce s'a intemplatu in tempulu din urma in comitatulu Bihorului.

In 11. l. c. o caravana de astfeliu de tîgani migratori 'sî intinse corturile in giurulu comunei romàne Ceheiu, si in acea nópte sî perira din cas'a sirguinciosului economu de aici Georgiu Sfârlea 1000 fl. in bani sunatori de argintu, 2 verige de auru (anticitâti gasite in pamentu) — tîganii au predilectiune pentru cele lucitóre — tóte vestmintele sî multe unelte, tóte in pretiu de preste 2000 fl. Aici apoi sî dedera de ómenii loru. Presupusulu câdiù pre acei tîgani, cari apoi in 12 l. c. se departara numai decâtu de acolo. Din partea politiei se facura tóte cercetârile energióse, inse fâra vre-unu resultatu.

Dar' daunatulu nu se liniscì cu atâtu-a, ci intielegându, ca la satulu Chirisidu din vecinatate inca se afla unu asemene castru de etiopeni, dimpreuna cu fratele seu Vasiliu mergându acolo facù investigatiunile necesarie; mai erau sa se intórne fâra resultatulu doritu, cându cestui din urma i câdiù in minte sa caute si pre lânga corturile tîganiloru in pamentu. De aici incependu apoi, tóte cele nesuccese se prefacura in succesele cele mai splendide.

Interesatii, sapându, au datu de o lespede de pagiste si sub ea de 2 cutîte scumpe, sub alt'a de o traista indesuita cu vestminte, marame, cârpe de matasa etc. Dupa aceea se intorsera la tigani, acesti'a inse sî cercara norocului prin f ga, la trei li sî succese, ceialalti fura luati de scurtu. Românii incercara a scóte dela ei vorbe de intielegere, mai intâiu, cu cuvintele blandetiei, sî fiindu ca negrii nu voira sa se plece, cu blândeti'a cuvinteloru intrupate, sî acésta metoda atingându córd'a cea sentitóre, tîganii au mai spusu vre-o siepte cuiburi, din care românii apoi au scosu valuri intrege de pânza rumburgiana, etc. giolgiu, asiá incâtu a umplutu 2 saci, — spre dorerea daunatiloru, inse fiindu constrinsi sî vediendu sî sentindu tîganii, ca inaintea acestoru ómeni nu e sperare de scapare, spusera tóte din firu in peru; spusera de unde au furatu cele aflate sî ca consortii loru, cari au furatu aurulu sî argintulu lui Sfârlea suntu séu la satulu Ionosda séu la Covasidu. Aici apoi au si aflatu daunatii, nu numai ce au cautatu, ci sî mai multu. Se precepe, ca dimpreuna cu cele furate, lotrii fura predati in mânile judecâtoriei. Cá unu ce caracteristicu trebuie sa mai insemnu, a grópele in cari jaceau obiectele furate, asiá de tare au fostu batucite cu pamentu, incâtu pamentulu abiá s'a potutu taiá cu sap'a; póte pentru cá sa nu petrunda plói'a, séu, pascându vitele, sa nu se desfunde cum-va.

Nu potemu deci din destulu admoniá poporulu nostru sa fia cu grige, câci elu cam are naravulu de ver'a, ducându-se la lucru pre câmpu, lasa cas'a sî curtea in mil'a lui Ddieu; b'a une-ori remâne chiaru numai câte o baba in satulu intregu, sî apoi tocmai atunci napadescu loculu acesti óspeti voluntari cu caldâri sî ciururi in spate, sî apoi totu ce vedu ochii sî ajungu mânile loru, e silitu a-si parasí proprietariulu legale. S'au intemplatu inse, de acesti fii urgisiti ai lenei, chiaru sî preste corpuri inocente au trecutu in mosîa strâina sî au rapitu ce au potutu din casa sî curte; inaintea loru nimicu nu e sântu, pentru ca ei nu cunoscu nici lege, nici credintia.

Conjurâmu totu-odata inse sî pre preotii sî invetiatorii nostri, sa lumineze poporulu la tóta ocasiunea bine venita, cá sa nu créda sî sa nu se incréda apucaturiloru acestoru tîgani, mai alesu muceriloru acelor'a, cari amagescu sî insiéla pre câti sî mai câti cu „darea loru de norocu" pentru o pâne, clisa, etc., câci nu e prostu celu celu ce mânca dóue pâni, ci celu ce le da pentru minciuni.

In prim'a linia inse aru fi sî este detorinti'a guverneloru respective, a se ingrigí, cu privire la asecurarea averei sî a vietiei cetâtieniloru, cá aceste fiintie primitive, prin civilisatiune, séu sa póta intrá in sinulu civiloru statului, séu déca acést'a, precum afirma unii, n'aru fi cu potintia, sa-i tiena departe de frontariele lui; câci tóta actiunea acestoru nefericiti nu e alt'a, decâtu fericirea loru a si-o pune in nefericirea altor'a. Apoi milionele, cari le desemnà sî guvernulu nostru pentru infiintiarea scóleloru neconfessionale, contrarie móralitâtiei nationalitâtiei, mai bine sa le intrebuintieze spre indreptarea sî civilisarea acestoru tîgani migratori din tiéra, câci prin acést'a aru implini in adeveru o fapta parintiasca.

„Federatiunea."

Saliste, 18/30 Aprile 1872.

Onorabile redactiune a „Telegr. Rom." !

Convinsu fiindu a priorí, ca, déca mi-asiu fi indreptatu rendurile urmatóre jurnalului „Federatiunea", nu mi le-aru fi primitu, le adresediu onorabilei redactiuni a „Tel. Rom." pre carea o rogu a nu mi le respinge !

Domnule redactoru alu „Federatiunei" !

M'amu miratu sî me miru pâna la uimitu, ca ce ansa ti-amu potutu dá, cá sa me blasfemedi in jurnalulu d tale „Federatiunea" de sub nr. 42 din 14/26 Aprile 1872. prin not'a facuta insusi de d-ta.

Cugetându mai adencu sî mai intensivu asupr'a causei la asta blasfemia, in carea dici, ca eu a-siu fi fostu celu mai cumplitu aspirante din câti ai potutu vedé, la ól'a cea cu carne a guvernului, sa-mi credi dlu meu, ca erá p'aci p'aci sa cugetu, ca d-ta, séu ai rivalisatu fatia cu mine, cá sa castigi insusi loculu, in care sum asiediatu eu, séu ca te-ai batutu, cá functiunea acést'a sa fia investita de unulu, carele sa tiene de societatea de „propaganda fide" a d-tale; pentru ca altmintrea nu mi-amu potutu inchipuí, ca d-ta sa fi fostu câtu mai putienu motivatu, de a-ti scuipá otrav'a infalibile asupr'a mea, asiá cum o ai scuipatu prin not'a d-tale din organulu de publicitate, care ai onóre a-lu redige. Sum falibile, nu negu, sî póte ca gresiescu in presupunerea mea dejá indicata, sî de aceea cutezu a presupune sî altu ce-va, sî adeca : ca d-ta nu suferi sî n'ai potutu sa suferí, cá eu sa-mi fi esprimatu parerea mea individuale asupr'a cestiunei sulevata de corespondintele d-tale din epistola astfeliu, incâtu sa te neodihnescu in turburél'a, carea ni-o a-ti gatitu d-vóstra cei dela „propaganda fide" de vre-o 6 ani incóce, cá sa prindeti sî venati si pescii hraniti sî crescuti in apele celoru-lalti români, cari se inchina la spiritu, sî nu la unu mosnégu.

Dara sî déca te-amu vatematu prin parerea mea, d-ta cá barbatu, carele aspiri a fi cultu, umanu, finu in manierele fatia de societatea alésa, nationalistu pâna la meduha, infalibile cá ddieulu d-tale, martiru desaversîtu, luceferu intre alte spirite române, sî apostolulu credintiei d-tale in orientu ; d-ta cá astfeliu, n'ai fostu necessitatu, de a bea tocmai pentru mine paharulu cu otrava, pâna in usue sî a scuipá in atributele ce mi le-ai datu astfeliu otrava asupra-mi. O simpla combatere a parerei mele, — pre carea se padiesce corespondintele d-tale, a ti-o desfasiurá mai pre largu — aru fi ajunsu, sî déca me convingeai, 'ti urmámu, déca nu, nu.

Si déca vei sa me combati, eata ce amu disu domnulu meu in conferinti'a amintita de corespondintele d-tale din Sabiiu :

Amu disu, ca conclusele aduse la conferinti'a dela 7 sî 8 Martiu 1869. suntu „copilaresci", sî déca vei tienea insusi d-ta socotéla de impregiurârile, in cari traiescu românii, déca vei fi pipaitu insusi d-ta pulsulu româniloru preste totu loculu, — cum 'ti dai aerulu ca l'ai pipaitu, — déca vei voí sa asemeni pre români cu alte popóre ale altoru staturi, in ceea ce privesce la caracterulu loru, la miscarea loru sociale sî politica, la reporturile loru de viétia sî de dreptu fatia de alte natiuni sî popóre conlocuitóre cu ei in acel'a-'si statu, la nesuintiele loru, la influintiele restriste ale istoriei loru de pâna acum ; déca vei voí mai departe sa pricepi, ca ori sî ce se amirue sî castiga, sî ori sî ce se apera sî pastréza, se castiga prin munca, lucru sî lupta necurmata ; déca vei mai incolo sa inveti, ca e o regula generale, ca statulu, cá atare nu sta de locu pre locu, ci pasiesce neintreruptu totu mai departe, lasându pre toti acei'a, inapoi, câti nu voru sa mérga séu cu elu, séu, déca le e possibile, in contr'a lui, pre cale séu data de lege, séu extra legem :

déca vei sa scii ca românii nu potu sî nu trebuie sa sufere, cá sa acuire sî sa apere strainii drepturile loru fatia de statu, ci numai românii, cá atari insi'si, din cause d tale, — dupa cum presupunu — bine cunoscute ;

déca vei sa calculedi, ca nici unu poporu si nici o natiune, din câte cunóscemu ca s'au luptatu pâna acum fatia de puterea staturiloru pre aren'a politica, n'au observatu modulu de lupta pentru asigurarea drepturiloru loru politice, asiá, precum l'au nascocitu vre-o câti-va români la 7 sî 8 Martiu 1869 ;

déca vei sa scii, ca româniloru li-aru trebuí, pre lânga conscienti'a espresa de sine, — voindu sa inscenedie o revolutiune contr'a acelui statu, in care sufere — le-aru trebuí sa aiba vre-o 200,000 de voinici resboinici, dressati par escellence in art'a militare, inarmati pâna in dinti sî ecuipati, cá prussienii ; mai departe vre-o 200 de tunuri dela „Krup" cu 1600 de cai bine innodati cu tóte tacâmurile, tóta munitiunea sî totu furagiulu ; mai incolo vre-o 3000 de tunari (canonieri), vre-o 200 de cara de bagagiu cu vre-o 1400 de bagagieri, vre-o 80,000 de calareti cu 80,000 de cai, vre-o 10 generali, cá Werder sî vre-o doi comandanti supremi, cá Moltke séu Mac-Mahon, sî in urm'a urmeloru

déca vei sa te taie capulu, sa intielegi ca pre lânga acestea tóte le-aru mai trebuí româniloru inca si o vistieria cu vre-o 10 milióne argintu la spate ;

déca tóte acestea le-ai trage in consideratiune obiectiva, fâra nici o passiune, fâra nici o reservatiune mentale, fâra nici unu prejudetiu, si déca ai analisá conclusele faimóse dela Mercurea, cari ne-au asiediatu de vre-o 3 ani pre patulu slabanogului, judecându dreptu sî adeveratu, nici d-ta, n'ai putea sa nu le numesci „copilaresci" ;

copilaresci pentru aceea, pentru ca n'au fostu eflusulu premeditatiunei serióse a barbatiloru, carii le-au nascocitu, nici eflusulu nici conclusiunea premiseloru faptice sî adeverate, abstrase din reporturile de viétia, de dreptu sî sociale ale poporului românu, nici din istori'a lui restriste de pâna acum, au fostu concluse accelerate sî facute la momentu de o multime de baeti, inspirati de alti baeti in politica ; cari nu numai ca n'au studiatu altu dreptu de statu alu altoru popóre, nici istori'a altoru natiuni, dara nici istori'a caracteristica a poporului loru, nici viéti'a loru, nici poterea lui morale séu fisica, nici corelatiunile lui fatia de alte natiuni in statu, nici relatiunile sî puterea a insusî statului nostru, sî fatia de acest'a sî a altoru statori nóue amice séu inimice, cu popórele loru prietene nóue, séu absolutu dusimane, nici la acea impregiurare, ca românii cum aru trebuí sa faca, cá sa se póta mai bine folosí de poterea multa, putiena, câta o au — in astfeliu de chipu, spre a nu remanea perduta, pentru ca acum numai trecu barbarii cá sî locuste prin agrii semenati ; trece fulgerulu electricu sî sierpele de vaporu sî cu elu civilisatiunea, sciinti'a, capitalurile, industri'a, cari nu cunoscu trandavia nici passivitate, nici infalibilitate nici proselitismu. —

I. Massimu,
jude cerc. reg.

Varietâti.

⁂ (Stilu de politetia.) Unu jurnalu din Pensilvani'a publica in cronic'a dîlei urmatórea notitia : „Master Boksmen plecându de a casa spre a aduce nisce cai care nu-i cumparase, nu s'a mai intorsu din causa ca de odata piciórele lui n'au mai potutu ajunge pamentulu", (cetesce : a furatu nisce cai pentru care a fostu spandiuratu).

⁂ (Starea economica a Ungariei dela 1867 pâna la 1872). Ministeriulu ungurescu de agricultura sî comerciu publica o dare de séma a activitâtiei sele dela infiintiarea guvernului ungurescu, adeca tempu pre 5 ani. — In anulu 1867 se aflau in totulu patru banci ; astadi suntu 68 sî in Aprile anulu curentu mai erau 28 pre calea de a se infiintiá. — Case de economie esistau in 1867 numai 56 ; astadi suntu 175 sî se mai infiintiéza alte 70. Depositele in aceste case erau in anulu 1867 in suma de 43 de milióne, in 1872 s'au urcatu la 123 de milióne. — Societâti de asigurare erau 6 in 1867 ; astadi suntu 15 societâti nationale sî afara de aceste 27 de filiale a societâtiloru streine (austriace). — Asociârile de ajutorare mutuala dupa feliulu celoru a lui Schultze-Delitsch din Germani'a au capetatu o intindere deosebita ; dela 1868 pâna la 1871 s'a constituitu 436 de aceste asociatiuni. Asupr'a altoru puncte raportulu nu constata nimic'a nou.

⁂ Espositiunea universala, de economia casnica in palatulu de industria, in Iuliu 1872, la Parisu.

Directiunea : 23 Rue dela Chausseé d'Antin.

Espositiunea universala care are a se deschide la 15 Iuliu pâna la 1 Novembre 1872, in palatulu de industria din Parisu e preste totu loculu primita cu o mare simpathia, sî succesulu ei va fi deplinu, cu tót'a putiena vreme ce precedéza deschiderea ei.

Concursulu diplomatiei este mai pretotindenea obtienutu scopului ce urmaresce societatea nationala de incuragiarea lucratoriloru industriasi.

Presa intréga o sustiene, amu vediutu tóte diuariele incependu dela Siam pâna la Venesuel'a, acordandu-i patronagiulu loru. Universulu dovedesce urbei Parisu simpathiele sele, tienendu de onóre a figurá la acésta espositiune improvisata.

Cereri de admitere au sositu la administratiunea societâtiei (a cârei scaunu este 23 rue dela chausseé d'Antin, Parisu) nu numai din Belgiu, din Holand'a, din Danemarc'a, din Engliter'a, din Spani'a, din Portugali'a, din Itali'a, din Turci'a, din Austri'a, din Svitier'a sî din Russi'a, dara sî din Americ'a centrala sî din Asi'a.

Este de temutu ca palatulu de industria sa nu fia prea micu, sî societatea filantropica, care au luatu initiativ'a acestei lucrâri private, ia dispositiuni pentru esecutarea constructiuniloru incapatóre.

Compeniele drumuriloru de feru atâtu câtu sî acele a navigatiunei au consimtitu la considerabile reductiuni asupr'a transpórteloru de marfuri destinate pentru espositiune, sî adusa sî reintórsa prin trenuri de mica séu mare iutiéla.

Intre luminósele idei ce presiduescu la acésta mare manifestatiune pacinica a comerciului sî a industriei, suntemu fericiti a inconosciintiá pre cetitorii nostri cá, in fia-care din 14 Dumineci a duratei espositiuniei, se voru tiené concursuri de musici, sî alte petreceri, din Franci'a, Belgiu, Holand'a, Portugali'a, Danemarc'a, Svedi'a sî Norvegi'a, Lucsemburg, Austri'a, Svitier'a, Itali'a, Spani'a sî Engliter'a.

Parisulu va dovedí, in acestu anu, lumei intregi, ca nenorocirile Franciei nu l'au facutu sa prapadésca nimic'a din marirea-i trecuta sî din marea-i atractia ce-lu caracteriséza.

Espositiunea productelorn europene se va deschide la 15 Iuliu pâna la 1 Augustu; dela 15 pâna la 25 Augustu, se va deschide espositiunea productelorn din Afric'a, Asi'a, Americ'a sî Oceani'a. Acésta practica otarire va dá unu terminu suplementoriu esposantiloru, sî va impedecá totu odata tóte neprevediutele unei organisatiuni precipitata, mai alesu déca persónele ce voru voí a esposá nu voru asteptá ultimulu momentu pentru a adresá cererile loru de admitere la directiunea 23, rue dela Chausée d'Autin, à Paris. Pentru strainatate, a se adresá la d. Consuli de Franci'a sî la comitetele speciali; in Colonie la doii guvernatori.

„Cur. de Iassi."

*** (Deschiderea Universitâtiei din Strasburg). Programulu ceremonieloru, care voru avea locu cu ocasiunea deschiderei Universitâtiei din Strasburg, este dupa „Gazet'a de Strasburg" urmatoriulu: Mercuri in diu'a de 1 Maiu la 11 óre de diminétia, deschiderea ceremoniala a universitâtiei in palatulu acestei'a. Dupa amédi la 3 óre, prândiu mare in sal'a „Reunion-des- arts. Sér'a la 9 óre iluminarea turnului catedralei. Joi in 2 Maiu, caletoria serbatorésca la délulu Odiliei, la 6 óre 45 minute diminéti'a pornire dela gar'a centrala. La intórcere cina in sal'a „Reunion-des-Arts."

*** (Chronica literaria.) Primimu trei lucruri de mare importantia literaria, iéra-si alta natura de importantia, asupr'a câror'a nu avemu timpulu sa dicemu astadi nici o vorba. Aceste trei lucruri suntu: primo, o fascióra: istori'a critica a României de B. P. Hajdeu, brosiura de luxu in 4°, de 96 pagini; secundo, nr. 1 anulu VI: „Convorbiri literarie," (din Iassi), cuprindiendu unu articulu alu d-lui B. Alesandri asupr'a scrieriloru lui C. Negruzzi. Spunendu atât'a este destulu sa véda cine-v'a despre ce este vorb'a: celu mai spirituale, coloratu sî variatu poetu românu, a cârui prosa contine totu atât'a poesia câtu sî versurile séle, se pune sa arete cine a fostu, ce a fostu sî in ce epoca a scrisu, celu mai mare scriitoriu românu in prosa dupa parerea nóstra; tertio, o mica brosiura cu trei poesii, dintre cari dóue inedite, ale parintelui literaturei române Ioanu Heliade Radulescu, editate de fiiulu seu, dupa mórtea intelectuale a celui mai mare sî mai variatu scriitoriu ce a produsu pâna adi Români'a. Aceste trei poesii suntu: Serafit'a, Od'a românilorn, inedite, sî Sburatoriulu, cunoscutu sî chiaru acelor'a cari nu 'lu au cititu.

N'amu fi consiliatu Od'a românilorn intre dóue poesii cari, cu totu dreptulu cuventu, s'aru putea díce, safice: un'a in sensulu femei'a sî cea dintâiu in sensulu barbatu. Serafit'a este o creatiune de poesia simtiuala de care numai pagânatatea, care a divinisatu simtiualismulu, a potutu sa creeze. —

*** (Principele Georgiu Bibescu fiiulu.) Tinu minte lectorii nostri duelulu principelui George G. Bibescu la Paris, cu principele de Beaufremont, despre care le-amu spusu cele ce amu gasitu in jurnalele strâine.

Gasimu acumu in „Figaro" dela 15 unu articulu la rubric'a „Curti sî tribunale," care ni se pare de cea mai mare importantia pentru noi, desî de o alta importantia decâtu acele importantie cu cari ne-amu harsitu: umilintie din parte ne, hotie sî jafuri ale strâiniloru, dispretiulu loru asupra-ne coticarie sî complicitâti la coticarie.

Importanti'a ce gasimu articulului de care vorbimu, este cu totulu de alta natura de o natura strâina: este vorb'a de unu românu care a facutu in Franci'a sî pentru Franci'a, ceea ce nici unu românu, de timpi uitati, n'a facutu in Romani'a pentru Români'a, sî pentru care românu in Franci'a s'a disu in publicu, in tribunalele Franciei, de câtra baroulu francesu, cele ce n'a avutu ocasione baroulu românu sa dica pentru nici unu românu in tribunalele române.

Iéta natur'a importantiei articulului pre care regretâmu ca nu 'lu putemu inserá astadi din caus'a materiei politice ce credemu ca trebuie sa comunicâmu lectoriloru nostri. Nu ne putemu inse opri d'a pune aci câte-va cuvinte pronunciate de baroulu francesu asupr'a compatriotului nostru principele George G. Bibescu.

Iéta conclussiunea advocatului Nicolet:

„Ce voiti, domniloru? trebuie sa vedemu lucrurile in acela'si timpu sî omenesce sî judecatoresce. Veti pronunciá o osânda fára indoiéla: ministri ai legei, sunteti datori a face sa se respecte legea. Nu discutu acést'a; déra cum óre o veti face sa fia respectata? Amu auditu dicendu-se de câtra organulu ministeriului publicu ca amend'a, amend'a pronunciata in tóte casurile de duelu fára nici o esceptiune, n'aru fi de ajunsu.

„Elu in inchisóre? Déra sciti, domniloru, cine este elu, strâinulu care nu este fiiulu Franciei sî care totu d'aun'a a servitu pre Franci'a? La inchisóre! elu, strâinu in Franci'a sî adjunsu oficieru superioru; elu oficieriulu Legiunei de onóre! Déra nu sciti ceea ce au scrisu siefi lui de densulu; nu cunósceti serviciele saversite de de densulu; cari, de le-asiu enumeré, aru luá vediulu intregei acestei adunâri! Inchisórea pentru unu omu cá acest'a! Déra voiti óre a onorá inchisórea! Voiti óre a face din acea inchisóre unu locu de ravnitu pentru acei'a cari aru veni s'o locuiasca dupa densulu!

„Nu trebuie inse sa vorbescu mai multu de d. principe Bibescu: acést'a nu i aru conveni d-séle sî nu mi-aru conveni nici mie. Domniloru, veti aplicá legea, déra veti aplica-o cu mesura sî in conditiunile de moderatiune sî de indulgentia cari suntu comandate prin impregiurârile causei."

Iéta acum cum 'si incheia redactorulu Réné de Pont-Jest, articolulu seu:

Dupa aceste cuvinte ale d-lui Nicolet, tribunalulu s'a retrasu sa delibereze, sî a statu mai multu do jumetate de óra, cá sa pronuncie contr'a principelui Bibescu o osânda de 15 dile de inchisóre.

Acést'a osânda, ori cine póte pricepe, a causatu in auditoriu o adânca stupefactiune, câci nu se putea adastá sa véda pre tribunalu usându cu o severitate fâra esemplu, improtiv'a unui omu stimatu pre dreptu de câtra toti, impotriv'a unui strâinu care, pentru amorulu alu doilei sele patrie, a refusatu cu atât'a nobletia libertatea ce i oferí d. de Bismarck cându sciù ca este prisonieru in Germani'a, improtiv'a unui soldatu care n'a reculatu dinaintea nici unui sacrificiu cá sa dovedésca catu de multu Franci'a sî nenorocitii sei frati de arme i sfasiau inim'a.

„Câtu despre principele Bibescu, totu atâtu de calmu sî de respectuosu in faci'a justitiei francese pre câtu a fostu de calmu sî de bravu in faci'a glóntieloru inamicului, s'a retrasu inclinându-se. Credemu inse ca a gasitu, in demunstratiunea simpatica alu cârui ojectu a fostu elu la esire-i din audientia, o complecta sî magulitóre resplata in comparatiune cu osând'a severa care 'lu isbea.

„D. Nicolet, mai surprinsu inca de câtu d. Bibescu de acésta osânda, sî neertându-si tâcerea la care l'a silitu modesti'a clientului seu, a facutu indata apeiu asupr'a sentintiei.

Acésta nóua fasa a cestiunei ne promite desbateri pre cari nu vomu lipsí ale reproduce, pentru cuventulu ca voru luá negresitu naintea curtiei o importantia pre care adversarii d-lui de Beaufremont s'au silitu din resputeri a face sa nu se ia pâna acum."

Vomu urmarí acestu procesu de duelu de sî n'amu potutu urmâri fa'tele cari au facutu din bravulu nostru compatriotu o ilustratiune chiaru in liniele celei mai brave armate din lume; vomu urmari acestu procesu, cu tóte ca inserarea lui ne face sa intrevedemu esiginti'a unui cadru mai largu de câtu acel'a pre care amu putea sa-i concedemu noi.

„Tr. Carp."

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de Capelanu din comun'a Ibanesciu Protopresbiteratulu gr. or. alu Turdei superióre se escrie — pre bas'a inaltei ordinatiuni cons. dto 16/3 a. c. nr. 239 — pâna in 30 Aprilie, in care dî va fi sî canditatiunea — concursu.

Emolumentele suntu: tertialitatea din totu venitulu parochialu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune trebuie se fia teologi absoluti sî se fi servitu celu putinu 2—3 ani cá Invetiatori. Suplicantii se voru adresá câtra subscrisulu comitetu parochiale in Ibanesciu, post'a ultima Görgény-Szt.-Imre.

Ibanesciu in 5 Aprilie 1872.

In contielegere cu Par. Protopopu.
(2—3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din comun'a Ponorelu protopresbiteratulu Zlatn'a de susu constatatórie din 1200 suflete, se escrie concursu pâna la 20 Maiu a. c.

Emolumentele suntu tacsele stolare, sî jertfele obicinuite, care calculate dau o suma de 400 fl.

Doritorii de a ocupá acestu postu, suntu rogati a adresá suplicele loru bine instruate conformu „Statutului organicu" la subsemnatulu in Câmpeni.

Câmpeni, 6 Aprile 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Patiti'a,
(3—3) protopopu.

Citatiune Edictala.

Bucuru I. Dragomiru, nascutu in Resinari de religiunea gr. orientala, parasindu cu necredintia pre soti'a sea Stan'a nascuta Cazanu, totu din Resinari de religiunea gr. orientala, se citéza prin acést'a a se infacisiá naintea subsemnatului foru matrimonialu in terminu de unu anu sî o dî, câci din contra se va pertractá sî decide conjormu canónelorn sântei biserici resaritene ortodocse actiunea, ce s'a datu asupra-i, si in absenti'a lui.

Sabiiu 1-a Aprile 1872.

Scaunulu protopresbiteralu gr. or.
tract. II. alu Sabiiului.
I. Popescu
(3—3) Protopresbiteru.

Edictu.

Teodoru Mosor'a, carele de 7 ani cu necredintia parasindu-si pre legiuit'a sea socie Sineft'a lui Ilie Uri'a, ambi din Danesiu gr. or. o au lasatu cu doi copii orfani fâra casa sî fâra pâne si s'au facutu pierdutu de nu se mai scie de densulu nimic'a; se citédia prin acést'a cá in terminu de 6 luni dela datulu de fatia sa se infatisiedie la subscrisulu scaunu protopopescu; câci la din contra sî in absenti'a lui se va pertractá procesulu incaminatu asupra-i, pre bas'a SS. canóne a bisericei ortodocse gr. or.

Scaunulu protopopescu a tract. Sighisiórei gr. or. cá foru matrimoniale.
Zacharia Boiu,
(3—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 34. ANULU XX.

Sabiiu, in 27 Aprile (9 Maiu) 1872.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Conferintia.

Domineca in 23 sî Luni in 24 Aprile s'a tienutu conferintia in Sabiiu la initiativ'a luata de clubulu nationalu permanentu alu districtului Fagarasiului, la carea s'au infatisiatu parte tramisi de ai altoru cluburi, parte alti inteliginti români, carii se intereséza de cause nationali, sî adeca din Brasiovu, Branu, Sacele, Fagarasiu, Alb'a-Iuli'a, Hunedór'a, Hatiegu, Dev'a, Orestia, Sebesiu, Sighisiór'a, Mediasiu, Clusiu, Offenbai'a, Solnoculu inferióre sî din alte pârti, sî s'au terminatu cu urmatoriulu conclusu:

1. Adunarea acést'a se dechiara pentru activitate pre terenulu politicu, prin urmare sî pentru participare la alegerile deputatiloru dietali.

Ea institue unu comitetu pentru realisarea acestei dechiaratiuni, pre carea o va impartasî cluburiloru infiintiate séu infiintiande totu spre acel'a-si scopu.

2. Tienut'a politica, mai departe si precisarea postulateloru româniloru le concrede unui organu centralu natiunalu. (congresu, conferintia).

Spre reinfiintiarea acestui organu va rugá pre ambii capi români bisericesci, cá sa ia initiativ'a, adresandu acésta rugare Esc. S. Metropolitului Andreiu Baronu de Siagun'a, cá singurului presiedintre care se afla in viétia alu comitetului permanentu natiunalu. In casu cându Archipastorii nu voru voí a luá initiativ'a, comitetulu se indatoresce a aduná opiniunile cluburiloru despre modalitatea reinfiintiârei organului centralu sî a se acomodá acelor'a, eventualminte a conchiamá inteliginti'a.

Sinodulu archidiecesanu.

In dîu'a de duminec'a Tomei s'a deschisu sinodulu archidiecesanu; dupa servitiulu ddieescu sî chiamarea s. spiritu s'au adunatu membrii sinodali in sal'a cea mare a seminariului archidiecesanu.

Unulu dintre deputati face propunerea sa se aléga o deputatiune constatatória din 9 membri, carea sa invite pre Escelenti'a Sea Présantitulu Archiepiscopu sî Metropolitu la sinodu. Parintele Archimandritu Nicolau Popea vicariu aschiepiscopescu comunica sinodului ca Escelenti'a Sea privesce in infatisiarea deputatiunei o dragoste fiiasca (sa traiésca) espressa din partea sinodului sî pentru acést'a bucurosu o sî primesce; incâtu e inse pentru venirea la sinodu cu parere de reu trebuie sa spuna ca starea sanatâtiei nu-lu iarta, din care causa a sî insarcinatu pre vorbitoriulu cu conducerea siedintieloru sinodali cá locutiitoriu alu Escelentiei Sele P. Archieppu sî Metropolitu.

Se alege deputatiunea, carea consta din 3. membri clericali sî 6 mireni.

Dupa reintórcere Par. Archimandritu sî Vicariu Archiepiscopescu ocupa presidiulu sî deschide

Siedinti'a I.

cu urmatórea cuventare:

Prea venerabilu Sinodu archidiecesanu!

Escelenti'a Sea Inaltu Présântitulu nostru Domnu Archiepiscopu sî Metropolitu, Andreiu Baronu de Siagun'a, cuprinsu de o bóla grea inca din anulu trecutu, ale cârei'a urmâri se ivira sî in anulu acest'a intr'unu gradu durerosu, incâtu nici chiaru la S. S. serbatori ale Invierei Domnului nu potù participá la servitiulu ddieescu si sî astadi are lipsa de odichna sî linisce neturburata, — cu mare machnire a inimei se vede impedecatu a conduce insusi pertractârile sinodului nostru archidiecesanu de estu tempu.

Pentru aceea me insarcinà pre mine, a aduce la cunoscinti'a Prea Veneratului Sinodu, ca Inaltu acel'a-si pre lânga impartasirea binecuventâriloru archieresci i poftesce resultatele cele mai bune, implorându darulu de susu, dela Parintele luminiloru, cá sa se reverse asupr'a sinodului sî lucrâriloru nóstre sinodali. De altmintrea observà Escelenti'a Sea, ca tóte afacerile nóstre bisericesci, scolari sî fundationali fiindu bine organisate sî normate in „Statutulu organicu", dd. deputati sinodali cá representanti ai clerului sî poporului nostru din archidiecesa voru poté prea lesne sporí, déca voru remané strensu intre marginile acelui'a-si „Statutu organicu", sî voru tratá causele obveniente cu seriositatea, sinceritatea receruta, avendu in vedere scopulu principale, adeca: binele comunu bisericescu, scolariu sî fundationale.

Mai incolo me insarcinà Escelenti'a Sea a comunicá sî aceea, ca Inaltu acel'a-si din privintia la bolnavirile sele, dara mai vertosu din iubirea sea cea invapaiata câtra biserica sî din nesuinti'a-i de a corespunde canóneloru, se aflà indemnatu, in anulu trecutu, a-si indeplini diat'a séu testamentulu seu, transpunendu-lu Consistoriului archidiecesanu respective senatului epitropescu spre pastrare. Prin acésta diata Escelenti'a Sea — o spune chiaru, câci nu e invetiatu a-si tainuí intentiunile sele fatia cu fiii sei sufletesci — averea sea, multa putiena câta, i fu cu putintia dupa impregiurâri cu mari sudori sî crutiare a castigá, o lasà intréga archidiecesei nóstre, sî o mica parte sî metropoliei. Iéra in anulu acest'a 'si compuse de nou inventariulu despre averea sea mobiliara atâtu din resiedinti'a din cetate câtu sî din cea de véra, transpunendu-lu sî pre acel'a Consistoriului archidiecesanu spre pastrare. Obiectele ce se cuprindu in acestu inventariu, pre unele le destinà Escelenti'a Sea pentru fondulu instructu archiepiscopescu, câci cându 'lu aduse Ddieu in eparchi'a nóstra, nu aflà mai nimic'a; iéra altele dispuse a se vinde sî pretiulu loru in bani a se adauge la fundatiunea sea despre care se face amintire in testamentu.

In fine cu conducerea afaceriloru sinodului archidiecesanu, bine-voí Escelenti'a Sea a me insarciná pre mine. O sarcina grea asést'a, Prea Ven. Sinodu! pre care inse eu, apretiuindu indigitârile Escelentiei Sele de mai susu: „ca avemu Statutu organicu" — sî radimandu-me pre buna-vointi'a-mi propria, ce nu-mi va lipsí, — o primescu cu placere.

Prea Vener. Sinodu! Ajunserâmu cu ajutoriulu lui Ddieu sî prin barbati'a sî intrepiditatea Archipastoriului nostru, precum sî prin conlucrarea fratiloru sî buniloru nostri eparchiali, ajunserâmu dicu sî la sinodulu de fatia, carele luatu in speciale este alu 3-lea, iéra in generale alu 6-lea sinodu archidiecesanu. Alu 3-lea sinodu e elu in viéti'a nóstra bisericésca constitutionale regulata; câci celu dintâiu este celu din a. 1870, alu 2-lea celu din a. 1871, sî alu 3-lea acest'a de acum. Iéra alu 6-lea este celu in legatura cu cele-lalte sinóde eparchiali, cari se tienura in eparchi'a nóstra a Ardélului inca inainte de introducerea Statutului organicu. Câci scimu cu totii, ca resarindu sórele libertâtiei, spiritulu celu potericu alu anului 1848, carele nimicí feudalismulu sî privilegiele, sî staverindu in loculu acestor'a egal'a indreptatire politica sî confessionale intre popórele patriei, sî pre lânga acestea mai indiestrandu-ne Ddieu inca sî cu unu Archiereu plinu de intielepciune, de zelu sî de târia sufletésca, — isbutí in fine acestu Archipastoriu sagace a restituí inca pre atunci viéti'a constitutionale canonica in biseric'a nóstra ardeléna, tienendu succesivu mai multe sinóde eparchiali cu fiii sei sufletesci, intre care celu dintâiu la a. 1850 intr'unu tempu, cându patri'a nóstra se aflá in stare de asediu; alu doilea la a. 1860, tocm'a la 10 ani dupa celu dintâiu, câci sistemulu celu absolutisticu alu periodului acelui'a nu putea suferí nici cea mai mica umbra de libertate bisericésca sî nationale; iéra alu treilea la a. 1864, intre impregiurâri mai favoritóre.

Déca cautâmu mai de aprópe la sinódele acestea, apoi trebuie sa marturisimu, ca se afla o mare deosebire intre ele; câci, pre cându unele se tienura pre basea unei legi fundamentali, aduse de biserica, adeca pre bas'a „Statutului org." staveritu de congresulu nostru nationalu bisericescu, sî sanctionatu de Majestatea Sea Imperatoriulu sî Regele, intr'unu tempu, cându biseric'a nóstra erá dejá recunoscuta de statu, sî egalu indreptatita cu alte biserici mai inainte privilegiate: pre atunci vedemu, ca cele-lalte sinóde se tienura intr'unu tempu, cându biseric'a nóstra inca nu erá legalminte recunoscuta din partea statului, sî tocm'a pentru aceea, acele sinóde nici ca se potura tiené strinsu dupa canóne séu dupa vre-o lege anumita staverita de biserica, nefiindu acést'a organisata in spiritulu canóneloru sî alu institutiuniloru bisericei nóstre ecumenice. Sinódele acelea se tienura deci numai estraordinariamente, numai in urm'a unoru concessiuni speciali ale regimului politicu, cari ni se dedeau pre lânga unele restrictiuni, si sî asiá, sa marturisimu adeverulu, mai multu numai din privintia la persón'a pré demnului nostru Archipastoriu, carele sciindu-se folosí de impregiurâri, nu lasà nici unu momentu bine-venitu nefolositu in interesulu multu cercatei nóstre biserici.

Dara cu tóte acestea, deosebirea acést'a a sinódeloru nóstre de pâna acum e numai in forma, nu inse sî in esentia, câci in acést'a adeca in valórea loru interna ele nu se deosebescu, ba mai ca s'aru poté dîce, ca sinódele cele estraordinarie in unele privintie, intrecu pre cele ordinarie séu regulate; pentru ca de n'aru fi premersu cele neregulate nu aru fi urmatu cele regulate cá unu productu alu celoru dintâiu, nu amu fi ajunsu póte nici odata la starea cea regulata canonica de astadi.

Ce urméza de aici? Aceea, ca unde e buna vointia sî staruintia acolo tóte se potu face, acolo tóte pedecile, fia câtu de mari, lesne se potu delaturá; câci acolo sî Ddieu inca se afla de fatia, ajutandu sî spriginindu nesuintiele cele curate ale omului, intocm'a precum ne ajutà sî spriginì elu sî pre noi intru delaturarea nenumerateloru pedeci, ce ne steteau in cale, eliberându-ne biseric'a, eluptandu-ne autonomi'a sî efeptuindu-ne organisatiunea pre basele cele mai liberali, in spiritulu evangeliului lui Christosu.

Frumóse sî sublime suntu aceste drepturi, domniloru, dara numai pentru cei ce le pricepu, pentru cei ce le simtu sî pentru cei ce le sciu pretiuí. Biseric'a nóstra cea vechia inca le avù odinióra pre tóte, sî ea totusi le perdù in anulu celu fatalu 1700. Scimu ca nu e destulu a ni avé autonomia, ci se mai cere inca, cá sa ne sî insufletimu pentru dens'a sî sa o scimu sî aperá in contr'a tuturoru fortuneloru amenintiatóre. Atunci dara numai atunci ea póte fi o fortarétia tare a esistintiei sî inflorirei bisericei nóstre nationali.

Strajarii fortaretiei acestei'a suntu sinódele, déca se voru aflá la inaltimea missiunei loru; sî ele se voru aflá la acésta inaltime, déca membrii acelor'a, lapedandu interesele particulari, voru conlucrá cu totii, in concordia sî incredere reciproca, la ulteriór'a construire a edificiului nostru nationalu bisericescu, pre basea cea solida a „Statutului organicu", séu cum dîce Escelenti'a Sea Par. Metropolitu: déca acelea voru remané intre marginile acelui'a-si Statutu org., sî voru tractá afacerile sinodali cu seriositate sî sinceritate, avendu inaintea ochiloru numai singuru binele comunu bisericescu, scolaru sî fundationalu. Ceea ce, sa sperâmu, ca asiá va sî fi.

Cu acestea amu onóre a dechiará sinodulu nostru archid. pentru anulu 1872 de deschisu.

Cuventarea se primí cu eschiamâri de „sa traiésca!"

Indata dupa cuventare propune dep. Macelariu sa se esprime la protocolu durere profunda pentru morbulu Escelentiei Sele, care-lu sî impedeca dela conducerea siedintieloru.

Par. Archim. aprobéza propunerea, inse nu o afla la tempulu seu, fiindu mai inainte de lipsa constatarea numerului membriloru sî alegerea notariloru.

Macelariu apara propunerea sea sprigrinita sî de dep. Metianu.

Dep. Dr. Petcu dîce ca inca partinesce propunerea, dara densulu inca nu vede corporatiunea carea sa fia capace de a aduce unu conclusu, sî asiá e de parere ca sa premérga constatarea membriloru sî constituirea sinodului.

La reflessiunea d. Macelariu ca sî cuventarea nu aru fi trebuitu rostita inainte de constiture câci sî ea vine la protocolu i se replica ca aceea nu e conclusu.

Deci se trece la alegerea notariloru sî pres. propune pre cei din anulu trecutu.

Dep. I. Popescu renuncia dela acestu postu onorificu din causa ca multele afaceri lu împedeca. Din consideratiunea acestei renunciâri, câreî se mai adauge alta sî din partea dep. Dr. Mesiot'a se alegu notari ad hoc: I. Popescu, I. Pop'a sî Dr. Mesiot'a.

Sinodulu pasiesce acum la constatarea numerului membriloru presenti sî ivindu-se ca numerulu inca nu e asiá de mare cá sa dea majoritatea absoluta, siedinti'a se radica sî se amana pre dîu'a urmatóre la 9 óre diminéti'a.

Siedinti'a a II,

tienuta in 24 Aprilie sub presiedinti'a dlui Archimandritu sî Vicariu Pope'a. Mai intâiu se cetesce protocolulu siedintiei de deschidere prin notariulu provisoriu dlu Mesiota. Dupa aceea se facu unele observatiuni relative la unele rectificâri ale protocolului — din partea dlui Macelariu, presiedintelui Archimandritu Pope'a sî pr. prot. Metianu; — dlu Macelariu propune adeca ca numele propunetoriloru sa nu se adauga la concluse; care propunere o combate prin unele desluciri pr. prot. Metianu sî altii. P. prot. Rosiescu face propunerea ca cuventarea de deschidere sa se ia la protocolu sî sa se dîca espresu in acea „românu gr. or.“; presidiulu impartesiesce ca s'a dîsu „gr. resariténu“ cu ce propunetoriulu se indestulesce sî „tacite“ 'si retrage propunerea. Dupa aceste sî alte observatiuni se autentica sî primesce protocolulu pre lânga modificatiunile facute. — Se cetesce numele membriloru pentru cá sa se véda ca suntu in numeru capace d'a aduce concluse valide sî se arata ca, in numeru de 34, in intielesulu regulamentului suntu capace. — Presidiulu comunica ca se afla acte de alegere din patru cercuri electorali sî crede ca respectivele acte séu sa se predea spre cercetare sî verificare comissiuniloru d'acum unu anu séu sa se aléga altele nóue. — Se trece la alegerea notariloru definitivi; Din partea clerului suntu pr ass. consist. Lazaru sî p. protpu Papiu propusi, carii sub strigari de „sa traiasca“ sî primescu insarcinarea; din partea mireniloru dlu Dr. Petcu, Branisce, Siandru, Patiti'a Orbonasiu, Pred'a sî Dr. Pecurariu; cei mai multi dintre acesti domni se róga pentru dispensare de acestu postu din diferite motive, partea cea mai mare din cause de ocupatiune. De notari definitivu alesi remânu dnii Branisce, Siandru, Orbonasiusî Patiti'a, cari indata 'si sî ocupa loculu notariale.

Sinodulu decide ca sa remâna sî pre anulu acest'a comissiunile din anulu trecutu, facendu-se intregirile necesarie.

Repórtele consistoriului Archidiecesanu cu privintia la imbunatâtirea stârei materiale a preotiloru, la arondarea protopopiateloru, la instrâinarea mosieloru bisericesci se trenspunu comissiuniloru respective.

Actele alegerei in cele 4 cercuri electorali foste in vacantia se predau duoru comissiunei verificatóre. — Dlu Nemesiu propune ca comissiunile verificatóre sa se retraga indata sî sa cerceteze actele de alegere; dlu Branu nu vede nici o urgintia, necessitate spre acést'a sî crede ca se póte lasá comissiuniuniloru tempu pâna pre mâne, pentru cá sa póta pre destulu cercetá actele voluminósa; acést'a a sea parere sî o motivéza sî prin aceea ca respectivii domni neverificati potu pâna la verificare luá parte la desbateri. D. Glodariu sprigrinesce pre dlu Branu; p. prot. Ratiu intréba ca venitau proteste in contr'a alegeriloru? déca nu, apoi sprigrinesce propunerea lui Nemesiu, de asemenea D. Lazaru. Propunerea dlui Nemesiu se acceptéza. Comissiunile verivicâtóre se retragu sî siedinti'a se suspende pre o óra. —

Dupa redeschidere raportéza referintele comissiunei I. verificatóre ca comissiunea a aflatu actele de alegere din dóue cercuri in ordine sî recomânda prin urmare verificarea respectiviloru alesi: Dr. Borci'a sî Dr. Pecurariu; cu privintia la cerculu XII, in a cârui acte de alegere s'au aretatu unele scaderi in formalitâti 'si mai cere comissiunea tempu pentru de a le potea cercetá pre de ajunsu. Comissiunea II, resp. referintele raportéza alegerea dlui adv. Pred'a in cerculu II. Actulu alegerei e in ordine; inse a aflatu intre altele ca din 43 comune din acestu cercu de alegere numai 18 au luatu parte la alegere. Branu de Lemenyi propune ca Consistoriulu sa indrumeze pre protopresbiterii respectivi a priveghiá mai bine asupr'a folosirei celui mai frumosu dreptu alu poporului. P. Metianu da unele desluciri cu privintia la acést'a trista impregiurare sî accentua ca neparticiparea provine din saraci'a poporului sî departarea comuneloru de loculu scrutinârei. P. prot. Popescu, cá prot. alu acestui tractu, intregesce acele desluciri. Dlu Branu iéra vorbesce in acést'a afacere sî cere din partea consistoriului chiarificatiuni cu privintia la impregiurarea ca atâtea comune n'au luatu parte la alegere. — Comissiunea se esprima ca aru fi bine sa se edea formularie de alegere, altu-cum recomânda verificarea.

Presiedintele aduce la cunosciinti'a sinodului o scrisóre a p. as. Panoviciu, care din causa sanitaria se róga de dispensarea de a luá parte la sinodulu din anulu acest'a. De asemenea dlu Noacu, dlu Pinciu din caus'a ocupatiuniloru oficióse.

Dlu Nemesiu cetesce numele membriloru singurateciloru comissiuni sî vacantiele se intregiescu. — P. prot. Metianu sî Popescu arata greutâtile de a merge barbatii de incredere la loculu de scrutiniu. Dlu Branu sustiene propunerea sea. P. ppu Hane'a propune ca consistoriulu sa midilocésca cá Sabiiulu sa fia centrulu de scrutinare. Dlu Glodariu rectifica motivarea protop. Metianu sî Popescu. P. as. consist. Boiu e de parere ca desbaterea acést'a sa se amâne pâna la arondurea definitiva a protopopiateloru. — Presidiulu crede ca nu atât'a saraci'a cá indiferentismulu aru fi caus'a relei participari la alegere. P. prot. Ratiu se pronuncia contr'a propunerei lui Branu sî escusa inerti'a comuneloru intre altele cu acea, ca passivitatea sî asiá e moderna. Cu aceste se incheia siedinti'a a dóu'a. Marti sî Mercuri in 25 sî 26 au convenitu diferitele comissiuni.

Evenemintele politice.

Majestatea Sea Imperatulu sî Regele a plecatu in 4 Maiu a. c. pre vaporulu numitu „Franciscu Iosifu“ câtra Banatu. Primirea ce a avutu in tóte pârtile a fostu festiva.

Majestatea Sea cercetându Banatulu celu cercatu de fómete sî lipsa va visitá sî Aradulu.

Miscârile electorali suntu acum evenemintele cele mai de aprópe; diferitele rapórte ce ni vinu mai din tóte pârtile ni arata ca in tóta tiér'a este unu interesu viu de densele. Ni-aru paré bine cându interesulu acest'a s'aru manifestá asiá de precisu incâtu sa cunóscemu sî situatiunea româniloru in

FOISIÓRA.

O conferintia internatiunala din Vien'a in contr'a pestei-bovine.

Acésta episothia devastatóre, care sapa plage atâtu de adenci in economi'a rurale sî in relatiunile mercantile, nu póte aduce decâtu pagube imense tuturoru stateloru.

Din initiativ'a guvernului austriacu s'a convocatu la Vien'a o conferintia internationale cá in comunu, sa se procéda la cautarea mesuriloru celoru mai nimerite in contr'a latirei acestei bóle contagióse.

La 16 Martiu st. n. se tienù prim'a siedintia, sub presiedinti'a ministrului de agricultura, Chlumecky, sî durà pâna la 6 Aprile st. n. cându se disolvà.

Romani'a erá representata prin d. Dr. Stefanu Capsi'a, directorele generale alu servitiului sanitariu sî de d. Moritz Kolben, veterinariu.

Acésta intrunire, printr'o lucrare comuna, 'si puse tóte fortiele a reprime o adeverata calamitate, care vatema interesele comerciului, lovindu numai putienu importulu sî esportulu, punendu astfeliu o pedeca relatiuniloru economice ale claseloru tuturoru stateloru sî tieriloru, sî dandu locu la intreruperea séu incetarea pre o lunga durata a relatiuniloru comerciale in trebuintiele neaperate ale vietiei.

Cu tóte ca caracterulu propriu alu morbului, precum sî virulu ce apartiene pestei-bovine, n'a potutu fi cunoscute sciintiei, totusi ból'a odata ivita se póte diagnosá sî conduce la óre-care vindecare.

Nici o bóla epidemica nu se póte comparà cu pest'a-bovina, propria rumegatóreloru, care le secera cu o repediciune si o usiurintia teribile.

Observârile sî esperiinti'a au doveditu ca reulu nu este endemicu in tierile europene, sî ca nici nu se desvólta spontaneu: elu 'si are loculu seu in indepartatele stepe ale Russiei ostice, de unde, prin importulu cirediloru de vite, destinate pentru comerciu sî cunoscute sub numirea de vite de stepe, se importà in Europ'a sî infectà cele-lalte vite.

Asiá dara remane stabilitu ca este espusa epizotiei ori-ce tiéra care impórta astfeliu de vite, fia ele destinate pentru importulu tierei, fia ca transitulu in directiunea prin teritoriulu acelei tieri. Tóte statele fiindu espuse periculului acestei bóle contagióse, nu s'a potutu gasí unu altu midilocu mai bunu decâtu o permaninte oprire a comunicatiunei, câci numai astfeliu reulu generale se póte, de nu estirpá, celu putienu reduce a nu fi atâtu de vatematoriu in intensitatea lui.

Acésta sistema de intrerupere a comunicatiunei are fórte mari desavantagie pentru relatiunile economice sî pentru comerciulu de transitu. Câtu de mari spese nu voru necessitá institutele de carantina, câtu se va suí pretiulu articuleloru de transportu sî câtu va suferí comerciulu internatiunale!

Nu remane decâtu cá tóte statele sa se intrunésca sî sa se intieléga asupr'a principieloru generali, alu câroru usu practicu — intru câtu corespunde cu legile diferiteloru tieri, cu propriele loru relatiuni sî interese — promite cea mai sigura garantia in contr'a latirei epizothiei, astfeliu cá libertatea sî desvoltarea comerciului sa póta fi protegiata.

Câtu de desavàntagióse au fostu mesurele restrictive, luate pâna acum in contr'a pestei-bovine, acést'a o demonstra doctorele Williams, representantele Engliterei, care aretà cu date statistice câtu de lovita e libertatea comerciului de vite, cu daun'a tuturoru tieriloru ce impórta sî espórta.

Ide'a de a convocá o conferintia internatiunale nu potemu decâtu sa o aplaudâmu, sî consecintiele pentru noi se potu pricepe de mai inainte.

Romani'a sî cele-lalte state orientali au avutu o positiune putienu favorabile: erau acusate ca negligu mesurile de oprire a epizothiei. Tóte statele representate la acésta conferintia se despartira asiá dara in dóue categorii: Statele de Vestu, intre cari sî Austro-Ungari'a sî tierile de Ostu; Vestulu acusá Ostulu.

Mai cu séma erá acusata Russi'a sî representantele ei se sculà sî rostì ca „nu e inca nici o proba de faptu convingatóre, ca pest'a-bovina 'si are originea spontanea numai in teritoriele asiatice ale Russiei“, dara recunoscu negligerea mesuriloru sî pregatiriloru in contr'a bólei, promitiendu ca se va pune cea mai mare promptitudine pentru a se conformá cu tóte dispositiunile conferintiei.

Mesurile recunoscute cá necesarie spre sterpirea pestei-bovine se impartu in preventive sî represive. Ea luà cá basa a discussiunei 65 de intrebâri formulate in cestionariu.

Urmatórele mesuri suntu demne de luatu in consideratiune. Transportulu celu mai practicabile pre calea ferata; radicarea statiuniloru de inspectiune pre drumulu dela fruntaria; institute de contumacia la fruntaria; insocirea transportului de medici veterinari, precum sî observarea tuturoru aceloru norme statuate pentru transportulu cirediloru de vite pre apa sî pre uscatu, in fine desinfectiunea vagóneloru.

Pâna cându guvernulu rusu va luá dispositiunile cuvenite, conferinti'a fù de opiniune ca aru fi nu numai necesariu, déru chiaru imperiosu ca, in interesulu tieriloru, importulu viteloru de stepe sa se oprésca,

Români'a e pusa cu totulu in aceleasi disposifia-care tienutu. Acest'a aru trebuí deodata sa ni arate cum sta proportiunea alegatoriloru, de alta parte sa arate pre cine aru voí sa candideze.

Din **U n g a r i 'a** vinu sciri cari intarescu scirea despre disólverea Congresului nationale bisericescu alu Serbiloru; totu odata inse se dice ca altu Congresu are sa se convóce pre 6 Augustu a. c. alesu pre basea legei celei nóue electorali, care Congresu va alege pre Metropolitulu serbiloru.

Mascarile electorali devinu totu mai intensive. Corifeii slovaciloru din Ungari'a superióra, urmându esemplulu serbiloru intruniti in conferinti'a dela Becicherecu, publicara sî ei dilele acestea unu programu, care contiene urmatóriele principie: 1. Ei voiescu armata ungurésca; 2. delaturarea delegatiuniloru; 3. nedependinti'a financieloru unguresci; 4. reforme corespundietórie pre terenulu materialu sî spiritualu, sî anumitu cu privire la contributiune sî monopoluri; 5. prin acestea si in specie prin institutiuni liberale sî democratice, pre lânga sustienerea intregitâtiei imperiului, ei voru indestulirea tuturoru locuitoriloru si egal'a indreptatire a confessiuniloru si nationalitâtiloru, si anume: a) ei voru nedependinti'a bisericei de câtra statu, prin urmare independinti'a fiesce-cârei confessiuni recunoscute prin lege, mai departe, autonomi'a bisericei sî scólei, precum sî a proprietâtiei loru, — dara de scóle fâra confessiune sî despre restrictiunea proprietâtiloru bisericesci nu voiescu a scí nimic'a; b) in privinti'a nationala slovacii voru independinti'a sî intregitatea Ungariei, inse totu odata sî in mesura egala sî egal'a indreptatire a tuturoru popóreloru locuitóre in Ungari'a, care in organismulu statului sî viéti'a civile aru avé a se introduce estumodu, cá ea sa asigare in fapta si in mesura egala tuturoru popóreloru esistinti'a sî viéti'a loru natiunale, si sa li ofere de o potriva medilócele spre desvoltare natiunale. —

Din afara este mai interesuntu intre alte scirea despre revolutiunea carlista din Spani'a. Regimulu de acolo inse plinu de energia a pasîtu asiá de resolutu incâtu revolutiunea va remanea fâra resultate pentru inscenatorii ei.

Inaltu Sinodu Archidiecesanu!

O mare mirare ne cuprinse cetindu in „Telegafulu Romanu.“ nr. 30 o representatiune, câtra Inaltulu Sinodu Archidiecesanu, de câtra Parintele **Patiti'a** cá presiedinte, sî secretariulu **Chirtopu**, in care vorbesce ca nu scie ce au sedusu pre deputatulu clericalu parintele Nicolau **Fodoreanu** la proiectele sale pocite pentru arondarea acelui protopopiatu, insa sî noi din partene ne simtimu cá indatorati, a aratá Inaltului Sinodu adeverulu in urmatórele:

Nu parintele Fodorénu au fostu sedusu la arondarea Protopopiateloru, fâra chiaru comissiunea arondatóre au fostu sedusa prin unu domnu deputatu mireanu din muntii apuseni, **Patiti'a**, fiulu P. Protopopu **Patiti'a**, care nu au lucratu pentru binele poporului cându au afirmatu ca poporulu gravitiadia la Câmpeni, séu e centrulu Câmpeni ?! acést'a nu e adeveratu: ca cum póte numí P. **Patiti'a** de centru Câmpeni, cându Câmpeni stau tocm'a la marginea tractului seu, séu déca va cutediá a afirmá acést'a apoi este provocatu a aratá: ca care comuna are Protopopiatulu Câmpeni de câtra orientu, a média dî, sî média nópte? nici un'a ci totu tractulu seu sa afla spre apusu. Dupa cum amu dîsu: nu pentru ca Câmpeni e centru, s'au luptatu acestu deputatu; ci pentru iubitulu seu parinte **Patiti'a**, marindui teritoriulu de Protopopiatu, au cutediatu a vorbí sî a se amestecá sî in alte tracturi din vecinatate dupa cum sî in tractulu Lupsiei. —

Care Protopopiatu fiindu cu centrulu in Ofenbaia, e fórte nimeritu sî indemanatecu, fiindu ca aci e târgu de septemâna, **bai**, **cohuri erariale**, **suboficia silvanale**; **lemnaritu**, cá si in Câmpeni; unde populatiunea din intregu tractulu vinu la acestu târgu in opidulu Ofenbaia.

Nu sa mire însa atât'a P. **Patiti'a** ca au vorbitu P. Fodoreanu pentru intregirea acestui tractu, fiindca nu e lucru nou, de vreme ce Ofenbaia au fostu locuinti'a fostiloru Protopopi Iosifu **Igianu** si taica-seu Gavrilu **Igianu**, mai timpu de unu seclu, de unde au condusu nu numai tractulu Zlatnei de josu sî de susu, ci pre unu timpu si alu Balgradului, asiá dara au avutu totu dreptulu P. Fodoreanu a aratá Inaltului Sinodu ratacirea D. Patiti'a, fatia cu comissiunea arondatóre, câci mai pre dreptu aru fi a desfiintiá unu tractu nou infiintiatu in Câmpeni, numai dela anulu 1858 incóce, si a-lu anecsá la celu vechiu, de câtu celu vechiu compactu a se daraburí in favorulu unei personalitâti.

Cum ca muntele Muscaniloru face mare despartire intre Câmpeni sî tractulu Lupsiei, e adeveru, fiindca dela Ofenbai'a pâna la Campeni cu câruti'a e cale de 4 óre, inse déca drumulu acest'a e motivulu P. **Patiti'a** de a ne anesá la Câmpeni, déca nu poftesce cá sî tractulu Zlatnei de susu la care e centru Abrudu, sa se aneseze la Câmpeni câci e numai 1½ óre de Câmpeni? amu dîsu ce déca drumulu e motivu, apoi totu acelasi drumu trece prin Ofenbai'a câtra Turd'a pre care trecu Câmpanari cu tóte comunitâtile de Câmpeni tiitóre, prin Ofenbai'a câtra Turd'a, sî este mai multu cercetatu de câtra cei din Câmpeni sî giuru, de câtu de cei din tractulu Lupsiei Câmpenii.

Déca P. Patiti'a dîce ca nu e adeveru ca muntele Muscaniloru aru stá intre Câmpeni sî tractulu Lupsiei, nici acea nu e adeveru ce dîce d-sea ca muntele Muscaniloru aru fi de câtra Mogosiu, câci dela Mogosiu pâna la muntele Muscaniloru suntu 4 comune, precum: Vinti'a, Siasi'a, Hadarau, sî Musca.

Ce se atinge de din târgurile Câmpeni, la acelea nu mergu numai din tractulu Lupsiei, ci de prin Ungari'a mai multu, sî alte tienuturi, cari nu au tréba cu d. protopopu: ci mergu sa-si vendia vitele sî alte producte, in togm'a dupa cum vinu din tóte pârtile si la tergulu **Lupsiei**, precum sî câmpenarii.

Ce se tiene de judecatori'a politica din Câmpeni pre tractulu Lupsiei nu o interesédia, de vreme ce judele cercualu alu tract. Lupsiei e in Trascau, sî a comuneloru, Ofenbai'a, Muncelu, Ciór'a, Sartosiu si Bradiesci e in Abrudu, unde se afla sî Sedria, asiá cu Câmpenii nu suntemu incopciati prin nimic'a, decâtu cu judele singularu care e asiediatu in Câmpeni, sî destulu de gresîtu impartita, câci dela Abrudu pâna la Câmpeni e numai 1½ óra prin urmare mai bine remanea in Abrudu, câci prin acést'a numai au causatu spese, sî trepadâri mai multe la poporu, sî s'au inmultítu advocatii, care se crede ca dupa reclamarea comuneloru nemultiamite cu impartirea politica, se va face stramutare.

Acele motive aduse de par. Patiti'a potu fi numai câmpenariloru favorabile, inse nu si pentru tractulu Lupsiei, ca suntemu desbinati intru tóte atâtu prin confiniele naturali, câtu si politice sî morali. — Morali amu dîsu: din motivulu acel'a, ca dupa asiediarea dlui adm. prot. **Fodorénu** in Ofenbai'a, comunele **Ciór'a**, **Muncelu**, **Sartosiu**, sî **Bradiesti** remase la tractulu **Câmpeniloru**, care comune nefiindu multiamite, au rugatu in mai multe renduri pre Venerabilulu Consistoriu **archdiecesanu** ca fiindu ele in centrulu tractului Lupsiei, sa se anecsedie la acel'a-si tractu, câror'a denegându-li-se la inceputu, erá gat'a a-si parasí religiunea decâtu a mai fi la Patiti'a, din motive ponderóse. Care facendu-se cunoscutu Escelentiei Sele Parintelui **Metropolitu**, s'au induratu prea gratiosu a le afiliá la anulu 1867 la tractulu Lupsiei, sî la casu cându acést'a nu s'aru fi intemplatu, negresîtu sî perdeamu pre acestea comune dela rel. gr. orientale.

In asemenea modu pentru consimtiementulu intregu alu tractului, rugâmu pre Inaltulu Sinodu archidiecesanu cá sa ia in drépta consideratiune, sî decissiunea Sinodului protopresbiteralu, din 17 Februariu 1872 alu tractului Lupsiei, in acésta privintia, substernutu ven. Consistoriu, in care si-au esprimatu dorinti'a loru dupa cum aru dorí sa fia arondarea protopopiatului.

Insa póte fi pre deplinu convinsu inaltulu Sinodu archidiecesanu, ca populatiunea nu va fi multiamita nici odata, cându acest'a s'aru alunecá a face arondarea protopopiateloru dupa planulu aretatu de dlu Patiti'a, séu comissiunea arondatóre, pentru ca la casu de asiá; de siguru s'aru escá o turburare mare in totu tractulu, a cârei'a urmâri triste s'aru finí cu perderea dela religiune a unei mare pârti a parochieloru din protopopiatulu Lupsiei.

In urma totusi ne pare bine ca se invoiesce sî P. Patiti'a: ca decâtu sa pérda puiulu de Potârnica, care-lu are in mâna, in sperare ca va prinde pre muma-sea, mai bine sa invoiesce a remanea cu puiulu, sî noi i gratulâmu acestu pasiu bine nimeritu, sa vede ca e românu, ca totusi pre urma are minte. —

Muncelu in 20 Aprilie 1872.

Nicolau **Piticu**,
Parochu.
in numele a mai multoru
inteliginti din Tractulu
Lupsiei.

Romani'a.

Cu privire la faimele respandite in unele foi din Pest'a publicâmu dupa fói'a bucuresteana urmatórele:

„La 16 Apriliu, in nóptea Pasciloru, Inaltimea Sea Domnulu, urmatu de cas'a sea civile sî militaria sî cu escort'a obicinuita, a mersu in ecuipagiu de gala la Metropolia, unde a asistatu la „Sânt'a

---

tiuni cu celelalte state, afara de Russi'a, numai in timpi liberi de episothía, indata ce inse va erumpe episothí'a ea va fi considerata cá contagiósa in tóta intinderea teritoriului ei.

In privinti'a Prussiei, ea de doi ani a opritu importulu viteloru de stepe.

In Englíter'a, conformu prescriptiuniloru esistinte pâna acumu, mai multu de câtu 31 la suta din vitele importate erau taiate la locurile de debarcare, astu-feliu ca carnea nu erá intrebuintiata pentru consumatiunea interiorului tierei. Din contra, dupa normele d'acumu ce voru avea valóre, vitele voru fi transportate pâna in interiorulu tierei.

In cele cinci siedintie plenare, din urma, tienute sub presiedinti'a ministrului de agricultura, dupa resolverea diferiteloru controverse ale celoru dóue comitete separate, urmà dupa state, votarea in unanimitate pentru primirea puncteloru ce se resuma astu-feliu:

Statulu care introduce astu-feliu de animale, sa faca a se stinge pesta-bovina câtu se póte mai ne intârdiatu.

Fia-care statu ingrijesce de despagubirea viteloru ucise sî a tuturoru obiecteloru nimicite.

Statele se unescu asupr'a unei aceeasi metoda de desinfectiune pentru tóte obiectele cari au servitu la transportulu viteloru bolnave séu numai suspecte, ori alu producteloru ce emâna dela ele. Midiulócele de procedere, alegerea modalitâtiloru de desinfectiune, remânu la apretiarea guverneloru.

In privinti'a relatiuniloru internationale, conferinti'a tinse a dá cea mai mare posibile libertate sî facilitate comerciului. Chiaru cându intr'o tiéra epizothi'a a coruptu, déca in acea tiéra s'au luatu tóte mesurile de sicurantia, dupa aceleasi principie cá sî in tiér'a limitrofa, esportulu ce esista numai in districtele contagióse iéru nu in tóta tiér'a, s'a lasatu intactu.

Tóte vagónele, obiectele de transportu, navile, tóte obiectele cu cari animalele vinu in contactu in timpulu transportului, trebuiescu desinfectate. Comerciulu cu producte pentru animale sa se póta face numai dupa facerea inspectiuniloru pentru cea mai perfecta sigurantia. La erumperea bólei intr'unu locu, tóte vitele bolnave trebuiescu ucise la momentu; ce le suspecte potu fi parcelate, ciredile divisate in turme deosebite sî fia-care turma séu parcelela ucisa imediatu la ivirea epizothiei in ea; o turma, devenita bolnava in timpulu transportului, trebuie ucisa pâna la cea din uma vita, sî tóte remasitiele dela aceste animale sa se nimicésca.

Fia-care statu va publicá unu buletinu ebdomadaru asupr'a stârei epizotice, sî va incunosciintiá de erumprea bólei pre guvernele limitrofe sî pre celelalte state.

Nici unu statu nu va permite transitulu viteloru intr'unu altu statu, care n'aru permite remânerea pre teritoriulu seu. Certificatele de proveninti'a sî senatatea viteloru voru fi considerate cá veridice sî demne de credintia.

Acestea suntu punctele principali asupr'a câror'a conferinti'a s'a esprimatu unanimu, sî prin cari s'a câtatu cá interesele materiali ale poporatiuniloru tieriloru sî stateloru sa fia megagiate sî ocrotite iéru libertatea comerciului sa capete unu aventu mai mare sî mai putenicu.

Vien'a, 12/24 Aprile, 1872.

George **Zoe**,
studinte in medicina veterinara.

inviere“ ce s'a celebratu cu pomp'a traditionale, Domnii ministri, notabilitâtile magistraturei sî ale administratiunei, precum sî oficieri de tóte gradele atâtu ai armatei câtu sî ai gardei orasienesci au fostu presenti la acésta serbare.

Prea Sânti'a Sea Metropolitulu primatu a oficiatu, incungiuratu de inaltulu cleru, sî momentulu cându Eminenti'a Sea a esclamatu: „Christosu au inviatu“, a fostu dupa vechiulu usu, anunciatu capitalei prin salve de tunuri din Délulu Spirei.

Mari'a Sea Domnulu a luatu apoi in mâna sânt'a cruce, inaintea cârei'a toti asistentii au venitu de s'au inchinatu; in fine, conformu vechiloru traditiuni, Evangeli'a sântului Ioanu a fostu scrisa de Mari'a Sea sî revestita cu sigilulu statului.

Esîndu dela biserica, la 2 óre diminéti'a, Inaltimea Sea a bine-voitu a intruní la dejunu pre inaltulu cleru, pre dnii ministri, pre D. I. Zinoview, consululu generale alu Russiei, care asistase sî la oficiulu divinu, pre unu mare numeru de persóne apartienendu autoritâtiloru superióre, pre dlu primariu alu capitalei cu dnii consiliari municipali, dnii siefi de corpuri sî de serviciuri ale armatei sî Statulu-Majoru alu gardei orasienesci.

Pre la 3 óre diminéti'a, Mari'a Sea Domnulu, insocitu de dlu ministru de resbelu, de dlu generalu Solomonu, comandantulu divisiunei I teritoriale, de cas'a sea militaria sî de unu numerosu statu majoru, a pornitu calare sî a visitatu tóte casarmele, unde pretutindeni a fostu primitu cu aclamatiuni calduróse din partea dloru oficieri sî cu strigatele de: „Traiésca Mari'a Sea“ ale soldatiloru. La fia-care corpu, Inaltimea Sea s'a opritu mai inainte la més'a soldatiloru ciocnindu óue cu densii sî adresându-le obicinuit'a salutare: „Christosu au inviatu“ sî pre urma s'a pusu la més'a dloru oficieri inchinandu unu paharu in sanatatea corpului respectivu.

Mari'a Sea Domnulu, trecendu cu acésta ocasiune inaintea Asilului-Elen'a, a fostu intempinatu acolo de elevele sî institutricele institutului, binevoindu a se oprí câte-va minute.

Dumineca, la 6 óre sî jumetate diminéti'a, Inaltimea Sea s'a intorsu la palatu.

Inaltimea Sea Dómn'a, Marti, 18 ale curentei, a sositu la Genev'a, sî dupa o siedere de 5 dîle, va porní din acestu orasiu spre a se intórce in tiéra.

Sosirea in capitala a Marirei Sele este probabilu ca va fi la 4 Maiu viitoriu.

Varietâti.

⁂ (Ingeniosulu politechnicu românu.) Dlu Lazaru Popoviciu, ingineriu sî capu de statiune in Marchegg, a inventatu o cale ferata transportabile; modelulu inventiunei este espusu la Vien'a in palatulu Klein (Wollzeile Nr. 40) sî in 22 Aprile o comissiune technica militaria din partea ministeriului de resbelu esaminându cu mare rigorositate inventiunea, a aflat'o practicabila.

⁂ Nenorocire. Pre délulu Sacelului pogorindu Marti spre Cristianu s'au spariatu caii de trasur'a parochului gr. cat. din Szartos. Urmarea a fostu ca s'a resturnatu trasur'a, sî dîsulu parochu, carele calatoriá la fiiulu seu Ilustritatea Sea dlu cap. Supremu alu Fagarasiului — si-a aflatu in dîsulu locu mórtea.

⁂ (In comitatulu Turdei) comitetulu centralu s'a constituitu; dintre cei alesi 42 (!) suntu unguri, 11 români sî 1 sasu, la olalta 54. Dintre români aru fi Ioanu Cigereanu, Petru Ratiu, Demetriu Ratiu, Michaiu Crisianu, Popu Ioanu Maieru, pre cei-lalti nu iamu potutu descifrá. Ne miramu, ce póte fi caus'a, ca despre unele locuri române atâtu din Ungari'a, câtu sî din Ardélu, numai din foile straine potemu audí câte ce-va.

⁂ (Catolicii in Români'a.) Catolicii se organisédia pre fia-care dî, sî iau proportiuni imense. Noi amu facutu alarma, dar' nimeni nu s'a atinsu, poternicii nici nu visédia despre unu reu, care intârinduse, o se aduca mai mari dificultâti pentru sterpirea lui.

Sâmbata 25 Martiu vrendu a espirá unu aeru mai placutu, mai curatu, amu crediutu ca celu de pre colin'a Filaretului este celu mai favorabilu, din dóue punturi de vedere, pentru curatienia câtu sî pentru apropiare.

Traversându acea colina câte-va minute, unu ce estraordinariu ne atrase privirea spre gar'a Giurgiului câtra unu siru de seminaristi in numeru cá de trei-dieci de juni, imbracati in costumu de clerici, urmati de câti-va iesuiti. Curiositatea ne indemnà sa intrâmu in gara, tocmai in acelu momentu sosea sî terenulu de sér'a dela Giurgiu! din numerósele vagóne se pogóra unu calugaru catolicu cu o barba mare la a cârui aparintia toti acei juni descoperira capetele sî cu palariele in mâna saruta mân'a cu respectu acelui calugaru iesuitu, sî apoi pléca in capitala.

Pâna adî n'amu sciutu ca iesuitii au fundatu sî seminariu in Români'a; care sa fia scopulu, toti ne intrebâmu, cá iesuitii sa aiba sî seminariu cându n'are necesitate de densulu? Sî cum tolerédia guvernulu asemenea institute? Ratiunea ni response, ca catolicii au otâritu a marí „propagand'a“ proselitismului in Români'a, singuru fiindu ca nu-i controlédia nimeni.

Intrebâmu pre guvernulu cu totu respectulu sa ne spue; câci dupa noi n'au nici unu dreptu si nici o necessitate de a fondá seminariu, pentru ca pentru coloniele venite pre furisiu, in tiera erá destulu 10 preoti, de vreme ce astadi suntu sute, pentru ce sî seminariu? Câci in Romani'a de dincóci de Milcovu nu è decâtu o singura comuna catolica compusa din bulgari conversiti sî cari se numescu Pavlicheni, sî acést'a comuna este in marginea Bucuresciloru sî se ingrijesce d'a dreptulu de barati'a din capitala. Sî déca in Români'a preste Milcovu se gasescu câte-va comune in districtulu Némtiu sî Bacau locuite de unguri catolici colonisati din timpulu lui Stefanu celu Mare sî care-si pastrédia religiunea, ceea ce dovedesce mare tolerantia Romaniei, pentru acei'a precum ni aducemu aminte in Iassi esista unu seminariu catolicu alu statului nostru, pentru ce sî altulu in Bucuresci? cându dintr'alu nostru se asvarlu afara clasele superióre?

Dar' multimea de preoti ce vinu in tiéra pre tóta diu'a! Cându preotii nostri cu mari greutâti abiá capeta câte unulu voia de a trece frontier'a in vecinatate precum in Turci'a, Transilvani'a sî Bucovin'a, precum sî preotii greci si bulgari perdu câte o luna pre la porturile nóstre pâna ce capeta voia sa intre in tiéra, sî aceea conditionata!

Catolicii suntu privilegiati, de densii nu se ocupa nimeni, ei intra in tiéra cá sî in tiér'a loru fâra sa fia intrebatu care-i este missiunea.

Aru trebuí sa se céra dela SS. Episcopulu catolicu o lista de câti preoti are nevoe pentru comunitatea catolica, sî regimentele de iesuiti sa se trimitia la urm'a loru, pentru ca in Români'a chinoviu catolicu n'a esistatu, istori'a nu ne arata ca aru fi esistatu vre-odata. Atâtu pentru adî, vomu culege informatiuni sî vomu reveni.

„Biseric'a romàna.“

⁂ Sinodu pre Dominnc'a Tomei a conchiamatu sî metropolitulu gr. cat. de Alb'a-Iulia, la care de astadata va participá numai pralatii bisericei române gr. cat. Insemnâmu ca „Sion.-rom.“ a sî facutu program'a inaiute, punendu in fruntea aceleia rusinós'a cestiune: „infalibilitatea papala“ sî reinoirea legaturei unirei in credintia cu biseric'a Romei, primindu sî marturisindu nainte de tóte cele 4 puncte dogmatice controverse.“ Dela aceste multu bine sî folosu póte asceptá biseric'a rom. gr. cat.!!! Aci nu e lipsa de comentariu. Noi avemu credintia in spiritulu celu tare crestinescu sî românescu alu confratiloru nostri gr. cat. din Ardélu, ca aceste le voru lasá evului mediu. Noi, cá adausu la „Memoriulu“ publicatu in „Trompet'a Carpatiloru“ nr. 982. scimu sî aceea ca intre preotii gr. cat. sî Eppii loru români, se corespunde sî in limb'a magiara, plane din comune unde credinciosi nu vorbescu alta limba de câtu românesce; acést'a precum scimu nu e adoptata intre cele 4 puncte controverse.

⁂ Unu ostasiu prussianu in lupt'a dela Sedanu. „Duceti-me dicea, unu ostasiu prussianu ranitu sî cadiutu in lupta, câtra cameradi sei de arme. „Duceti-me sî me culcati“ repetà, presentiescu ca indata moriu“ consotii lui lu culcara sî se reintórsera in lupta. Preste câte-va minute unu oficieriu vediendu pre muribundulu ostasiu jacundu in sânge, cu mare sinceritate lu intréba: „n'asiu potea face pentru dt'a ce-va“? Multiamescu domnulu meu, nemicu! „Se-ti aducu unu picu de apa?“ 'lu intrebà iéra oficiarulu. — „Multiamescu domnulu meu, indata moriu.“ — Déca dar' nimicu nu potu face pentru d-t'a, sa nu scriu amiciloru“? „N'amu eu amicu cui se scrii d-t'a; fâra me rogu, — scóte din straiti'a mea bibli'a sî mi cetesce la capetulu evangeliei XIV. alui Ioanu, punctulu acel'a in care rescumperatoriulu vorbesce despre pace. Oficieriulu cetesce: „Pace lasu vóue, pacea mea dau vóue; eu nu vi dau precum vi da lumea. Sa nu se turbure inim'a vóstra nici sa se spaimenteze.“ — Multiemescu domnulu meu! dîse muribundulu, — eu amu pacea acést'a; mergu la rescumperatoriulu meu, Dumnedieu e cu mine; n'amu lipsa de altu ce-va“ sî dupa aceste cuvinte sî dede sufletulu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de Capelanu din comun'a Ibanesciu Protopresbiteratulu gr. or. alu Turdei superióre se escrie — pre bas'a inaltei ordinatiuni cons. dto 16/3 a. c. nr. 239 — pâna in 30 Aprilie, in care dî va fi sî canditatiunea — concursu.

Emolumentele suntu: tertialitatea din totu venitulu parochialu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune trebuie se fia teologi absoluti sî se fi servitu celu putinu 2—3 ani cá Invetiatori. Suplicantii se voru adresá câtra subscrisulu comitetu parochiale in Ibanesciu, post'a ultima Görgény-Szt.-Imre.

Ibanesciu in 5 Aprilie 1872.

In contielegere cu Par. Protopopu.
(3—3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de alu 2-lea parochu la biseric'a ort. res. a S. Treimi din preurbiulu Brasiovului Tocile, impreunata cu unu venitu anuale de 800 fl. v. a., se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la finea lui Iuniu a. c.

Concurentii la acestu postu trebuie sa aiba sî studiile unei alte facultâti pre lânga teologia; séu celu putienu sa fia absolvatu gimnasiulu mare cu esamenu de maturitate sî teologi'a; iéra purtârile morale ale loru sa fia frumóse sî esemplare. Densii voru tramite prea onoratului domnu protopopu locale Iosifu Baracu, petitiunile loru provediute cu documentele despre posederea mentionateloru recerintie, sî cei mai cualificati dintre ei, se voru preferá la punerea in candidatiune.

Brasiovu, 20 Apriliu 1872.

Comitetulu parochiale dela biseric'a cu chramulu
S. Treimi din preurbiulu Brasiovului Tocile.
Stefanu Chiuchiunbanu, m. p.
(1—3) Presiedinte.

Concursu.

Devenindu prin abdîcerea domnului parochu Simione Flamându, vacantu postulu de parochu in comun'a bisericésca gr. ort. Borgo-Suseni, se escrie pentru ocuparea acelui'a concursu conformu §. 23. petu 5. art. II. din statutulu organicu. Venitele impreunate cu acestu postu suntu tacsele stolari obicinuite dela 130 familii fâra alte beneficie. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au sa-si ascérna concursele loru provediute cu documentele recerute pâna in 15 Maiu a. c. st. vechiu la comitetulu parochialu din loco.

Borgo-Şuseni in 19. Aprilie 1872. st. v.

Comitetulu parochiale.
In contielegere cu comitetulu parochialu
Teodoru Buzdugu
(1—3) Protopresbiteriu.

Burs'a de Vien'a.

Din 26 Aprilie (8 Maiu) 1872.

Metalicele 5%	64	65
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	64	65
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	71	50
Imprumutulu de statu din 1860	102	50
Actiuni de banca	834	—
Actiuni de creditu	328	50
London	114	—
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	82	75
„ „ „ Temisiorene	82	25
„ „ „ Ardelenesci	79	50
„ „ „ Croato-slavone	84	—
Argintu	112	—
Galbinu	5	42
Napoleonu d'auru (poli)	8	$7^{5}/_{10}$

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale T ansilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 35. ANULU XX.

Sabiiu, in 30 Aprile (12 Maiu) 1872.

Incunosciintiare.

In legatura cu decisiunea consistoriale dto 10 Ianuariu a. c. Nr. cons. 37. 1872, publicata in „Telegr. Rom.“, din 3/15 Februariu a. c. nr. 10, se aduce la cunoscinti'a publica: ca supunendu-se par. diaconu Dimitriu Cuntianu censurei prescrise in susu numit'a decisiune consist. s'a aflatu aptu de a poté fungá cá aperatoriu in cause matrimoniali si disciplinari inaintea foruriloru bisericesci, spre care sfersîtu i s'a impartesîtu sî binecuventarea archierésca in intielesulu §-lui 442 din Dreptulu canonicu.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a III.

tienuta in 27 l. c. Se cetesce mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte prin dlu not. Branisce; se facu observatiuni relative la rectificarea protocolului; dlu dep. Nemesiu face observatiunea generale, pre care sî acum unu anu o a facutu sî adeca cá sa nu se persiste a se luá la protocolu tóte meruntele, ci mai multu sa se insemne numai sirulu vorbitoriloru pro sî contr'a la propuneri. Se autentica sî primesce dupa aceste protocolulu cu modificatiunile facute.

Din partea presidiului se ascernu mai multe rapórte ale consistoriului archidiecesanu, intre cari unulu sî despre starea lucrului de fatia sî cu privintia la reintregirea scaunului protopresbiteralu alu Mercurei, care se preda comissiunei petitiunarie dimpreuna cu multe alte petitiuni particulari. Multi deputati cari nu potura luá parte la sinodu, cerura dispensare din motive diferite, ceea ce se ia spre sciintia.

Dlu deputatu Patiti'a interpeléza pre consistoriulu archid. ca are cunoscintia despre starea cea trista sî deplorabile a edificiului sî fondului scólei confessiunali din Câmpeni, sî déca d'a, facut'au vre-unu pasu in acesta afacere. Presidiulu dechiara ca nu se afla in positiune la momentu de a respunde in specialu, spre acést'a are trebuintia a cautá actele respective, in generalu póte inse impartesî ca senatulu scolariu dejá a luatu mesuri in acést'a cestiune.

Dlu Dr. Glodariu renoiesce o interpelatiune facuta in 1870, pre care si in sinodulu din 1871 a produs'o, relativu la competinti'a preotiloru sî resp. a protopresbiteriloru la actulu cununiei, sî róga presidiulu a-i spune ca are de cugetu a respunde la acea interpelatiune. Presidiulu dechiara ca la tempulu seu va respunde. Dlu deputatu Branu de Lemenyi vorbesce la interpelatiunea Dr. Glodariu, arata momentuositatea obiectului sî urgédia respunderea la aceea interpelatiune.

La ordinea dilei sta raportulu comissiunei pentru arondorea protopopiateloru. Referintele acestei comissiuni dlu prot. Popescu raportéza ca consistoriulu archidiecesanu din a cârui raportu se vede ca din 15 tracte n'au incursu datele necesarie, si-a datu parerea intr'acolo, ca protopresbiteratele sa remana deocamdata in status quo sî ca arondarea sa se concréda consistoriului, care in casuri obveniente va arondá provisoriu, despre ceea ce va raportá sinodului spre definitiva decidere, pre basea dateloru ce voru incurge pre totu anulu, din motivele: a) clerulu sî poporulu e indatinatu cu impartirea de pâna acum, b) lips'a subsistintiei protopresbiteriloru sî impossibilitatea de a se aflá in tóte protopresbiteratele in centru parochie corespundietórie pentru densii, c) impregiurarea ca parochiele inca nu suntu organisate.

Comissiunea propune ca raportulu consistoriului sa se inapoieze cu acelu adaosu cá consistoriulu sa traga informatiunile necesarie sî din acele 15 tracte, pre bas'a dateloru din tóte pârtile sa faca unu proiectu completu sî sa-lu publice câtu de curendu cá sinódele protopresbiterale sa-si póta face reclamele; consistoriulu sa ascérna apoi proiectulu dimpreuna cu reclamele si parerea sea sinodului viitoriu.

Dlu Dr. Glodariu ia cuventulu sî intréba intre altele, ca ce au fostu caus'a de n'au incursu datele de prin tóte tractele.

Dlu Branu de Lemenyi propone ca sa se retramita tóte actele dimpreuna cu reclamele de pâna acum consistoriului sî pre bas'a acést'a sa elaboreze unu proiectu; proiectulu sa se astérna sinodului viitoriu fâra de a se mai publicá.

Deputatulu Patiti'a nu este multiamitu cu retramiterea la consistoriu, ci comissiunea sa lucre insesi. Densulu propune adeca, ca comissiunea sa elaboreze proiectulu pâna unde ajungu repórtele respective datele incurse. Dlu deputatu Nemesiu sprijinesce propunerea comissiunei pâna unde se dice ca sa se „publice“. Presidiulu atrage atentiunea sinodului ca dupa parerea sea unu alu doilea proiectu aru fi de prisosu, ci sa remâna pre lânga celu facutu sî sa se traga numai datele necesarie inca neincurse mai departe; cu privintia la nemultiamirea unoru vorbitori cu raportulu consistoriului crede presidiulu ca respectivii n'au causa a fi nemultiamiti cu raportulu consistoriului, ci mai multu cu acele impregiurâri triste, cari au facutu impossibile unu raportu mai indestulitoriu; nemultiamirea in intielesulu acel'a n'are locu câci consistoriulu a facutu atât'a câtu a potutu etc; Dlu Branu de Lemenyi vorbesce pentru staruirea cá consistoriulu sa implinésca insarcinarea, care i s'a facutu acum unu anu, câci altu-cum sî alte concluse ale sinodului sî voru perde tóta valórea; cu privintia la neincurgerea dateloru crede vorbitoriulu ca aru fi unu ce fórte tristu cându consistoriulu n'aru fi potutu constringe pre protopopi ale ascerne, densulu e pentru propunerea comissiunei. Dlu prot. Popescu crede ca consistoriulu a facutu fórte bine ca nu s'a demisu la elaborarea unui proiectu, câci i-a lipsitu inca datele; din acest'a-si puntu de vedere a purcesu sî comissiunea, ne elaborându unu proiectu sî asiá dara nu li se póte face imputarea ca aru fi trecutu cu usiurintia preste lucru. Densulu recomânda inca odata propunerea comissiunei sî crede ca nu numai acést'a ci tóte proiectele sa se faca sî ascérna sinodului prin consistoriu. Dr. Glodariu voiesce iérasi a luá cuventulu; p. prot. Hanni'a observa ca dupa regulamentu nu e concesu a vorbí de dóue ori la unu objectu; Dr. Glodariu reflecta ca sî altii o au facutu; in fine totu i se da cuventulu si asiá dara incepe iéra-si a vorbí la arondarea protopopiateloru, face imputare consistoriului sî comissiunei sinodului sî dice ca amânarea se face nu din pedeci sî greutâti ci din intrige si interese particulari. Dr. Borci'a face o propunere dupa parerea sea midilocitóre intre a lui Patiti'a sî comissiunei. Dlu Pred'a inca face o propunere.

Dupa aceste mai iau cuventulu propunetorii sî 'si recomânda inca odata fia-care proprunerea sî apoi se trece la votisare, sî se primesce propunerea comissiunei cu unele mici modificâri facute sî propuse de ref cându erá sa se voteze.

Branu de Lemenyi propune ca acum dupa ce arondarea e amanata, iéra de alta parte se apropia alegerile cele nóue, ceea ce privesce cercurile electorali sa remana status quo; consistoriulu inse sa aiba mâna libera pentru centrurile de scrutinare sa le puna unde va aflá ca suntu mai acomodate. Dr. Glodariu propune cá locurile de scrutinare sa se schimbe. Metianu impreuna ambe propunerile sî adauge ca schimbarea sa se faca la propunerea protopresbiterateloru resp. cercuriloru.

Conferintia.

In nrulu trecutu amu anunciatu pre scurtu resultatulu conferintiei tienute in 23 sî 24 Aprile aici in Sabiiu. Va interesá inse pre on. publicu cetitoriu a sci detaiurile acestei conferintie, la tóta intemplarea insemnata, de óre-ceací amu avutu o frumósa ocasiune de a audî parerea unui numeru frumosu de inteligintia româna din cele mai multe pârti ale Ardélului despre situatiunea nóstra politica sî despre ardiend'a necessitate de a se face ce-va, pentru cá sa esîmu din impasulu in care ne pusese trecutulu celu mai recentu.

Initiativ'a la conferintia o luà de asta data clubulu natiunalu din Fagarasiu prin harthi'a sea dto 14 Aprile a. c. subscrisa de vice-presiedintele acelui clubu Vicariulu gr. cat. I. Antonelli sî de notariulu clubului Arone Densusianu, adresata dupa cum suntemu informati câtra fruntasii inteligintiei nóstre natiunali in tóte pârtile tierei nóstre; in acea harthía se provóca inteligint'a din tóte pârtile sî pentru cá sa se constitue in cluburi locali.

Dlu Antonelli caletorindu pre la Sabiiu spre Blasiu, au respanditu scirea ca adunarea convocata prin harthí'a subscrisa de densulu nu se va tiené, sî provocà de aici pre unii din români a telegrafá sî in alte pârti, cá sa nu vina la adunare, o alta harthia inse subscrisa totu de densulu, mai in acel'a-si tempu sosesce la clubulu activistiloru din locu, in carea se respunde clubului, ca adunarea prefipta pre Duminec'a Tomei nu se póte amaná nici decum.

Adunarea nici nu s'a amanatu, ci Dumineca in 23 Aprilie, fiindu fatia unu numeru frumosu de inteligintia adunatu in cancelari'a Asociatiunei transilvane se si incepe desbaterea cestiuniloru pentru cari a concursu inteligint'a dupa cum arataremu sî in nrulu trecutu.

Presiedintele clubului natiunale din Fagarasiu dlu I. Branu de Lemenyi fiindu de fatia spune adunârei, ca cuprinsulu harthíei de invitatiune la adunarea séu conferinti'a presenta este adeverat'a espressiune a vointiei clubului natiunalu din Fagarasiu. Dlu Dr. Borci'a advocatu in Sabiiu intreba sî cere deslusîre ca ce conclusu au adusu clubulu natiunale amintitu in privinti'a alegeriloru dietali? Susu mentionatulu domnu descopere, ca Fagarasianii s'au dechiaratu pentru participarea la alegeri; iéra la alte intrebâri din alte pârti spune, ca clubulu fagarasianu nu scie nimic'a de nici o revocare a dlui Antonelli sî déca acest'a a revocatu, revocarea acést'a nu este nici decum facuta cu consimtiementulu clubului, ci numai parerea sea, se vede, particulara.

In urm'a acestoru deslusiri cei adunati pasiescu la o consultare sî intielegere intre sine pentru de a se pronunciá asupr'a afaceriloru natiunali sî a formá o directiva pentru cei ce o voru primí sî aflá de buna.

Dlu Branu de Lemenyi este rugatu a conduce adunarea séu conferinti'a, ceea ce o sî face, dându voia la luarea cuventului sî la discussiune.

Dlu Mezei tramisu de câtra clubulu din Alb'a-Iuli'a se dechiara in principiu pentru activitate, dara densulu nu afla adunarea presente de competenta a aduce concluse obligatórie.

In desiertu se demustra ca concluse obligatórie pentru natiune scie adunarea ca nu póte aduce, dara pentru acea totusi se póte demite adunarea in desbatere, din causa ca situatiunea este destulu de critica sî o chiarificare a ei este neincungiuratu de lipsa. Densulu remane pre lânga parerea sea sî face urmatórea propunere:

Sa se amâne desbaterea, transpunendu-se cestiunea unei conferintie generali natiunali, pre carea sa o conchiame adunarea presenta la Alb'a-Iuli'a.

Dlu advocatu Strevoiu combate amenarea din motive, ca adunându-se alt'a la Alb'a-Iuli'a iéra se potu iví ómeni, cari sa nege sî competinti'a acelei'a sî asiá pâna se voru totu face amenâri preste amenâri voru trece alegerile sî ne vomu aflá iéra acolo unde amu fostu pâna acum. Densulu e de parere ca cei de fatia, fiindu ca suntu din tóte pârtile tierei, sa intre in desbatere si sa se decida cu atâtu mai vertosu cu câtu fia-care scie cum este opiniunea din tienuturile acele de unde suntu tramisi séu de unde au venitu. Argumentulu ca se va stricá prin desbatere aici in adunarea acést'a solidaritatea intre români nu sta, pentru ca acést'a totu asiá s'aru poté dice si despre ori care alta adunare si apoi ca românii sa fia in intielesulu acel'a solidari incâtu sa mérga orbisiu pre o cale, fâra de a fi in consunantia cu convingerile loru, care trebuie sa si le faca prin desbaterea cestiuniloru, nu doresce nici odata, acést'a aru fi unu testimoniu ca nu suntu in stare sa cugete, ci trebuie numai sa-i conduca cine-va; cu ceea ce densulu nu se póte invoi nici odata. Câci nu suntu aci cei ce au subscrisu hârthi'a convocatóre presenti, adunarea nu e de vina. Dupa aceste si alte motive tari densulu e de parere, cá sa se incépa numai de câtu discussiunea asupr'a cestiunei ca ce este de facutu in afacerile politice si cu deosebire in ceea ce privescu alegerile dietali ce ni stau la usia.

Discussiunea a venitu acum in cursu. Oratorii se succedu si vorbescu, cari la objectu, cari facu reflessiuni la unele cuvinte séu espressiuni.

Asia dlu adv. Puscariu tramisu din partea clubului din Brasiovu inca e pentru intrarea in desbatere si pentru dechiarare ca românii sa participe la alegerile dietali; incâtu pentru portarea deputatiloru mai departe sa póte tiené apoi o adunare generale, carea sa decida cum sa fia acea tienuta.

Dlu Axente Severu procede dela „mens sana in corpore sano“ si se escusa ca patimesce de unu morbu si sa nu i se ia in nume de reu ca vorbesce siediendu (se aproba). Dupa introducerea acést'a spune adunârei ca densulu cá omu veteranu a juratu la a. 1848 si nu póte sa se faca necredinciosu juramentului; gasesce ca adunarea este ofilita, nadusita si alte mai multe de feliulu acest'a si ca in fine si densulu e pentru amanare pâna la o conferintia carea sa fia compusa din membri alesi si carea sa fia adeverat'a espresiune a natiunei si adunarea acést'a sa fia la Alb'a-Iuli'a.

Aci aru mai fi de a se amintí de reflectârile dlui V. Romanu prin si din care se vedea ca n'au intielesu pre dlu adv. Strevoiu cându acest'a a vorbitu despre solidaritate si voí sa aduca la absurdu asertiunile dlui Strevoiu.

Din discussiunea ce a mai urmatu cu mare focu amintimu discursulu dlui Diamandi Manole, iérasi tramisu alu clubului din Brasiovu, carele combate energicu discussiunea pentru forme, prin carea se vede ca acei ce se ocatia de forme voru cá sa impedece cestiunea; invinue aspru pre acei veterani, cari au causatu de bastimentulu natiunei, dupa cum dicea densulu, astadi este fâra capitani si este datu in mân'a sortiei. Densulu aru vrea cá sa se afle directiunea. Bastimentulu sa numai plutésca fâra de a scí ca unde are sa ajunga si pentru aceea e de parere ca acum déca e unu numeru asiá frumosu de inteligintia adunatu la unu locu sa se intieléga ca ce e de facutu.

Dlu capit. in pensiune Romanu tr. cl. din Brasovu inca e pentru neamenarea discussiunei; densulu arata unele esperintie triste ce le-a facutu cu unii din inteligintii nostri si are temere, ca nici acum nu suntu motive curate cari ceru amenare; póte ca voru fi unii, cari aru voí sa mai stamu si mai departe passivi si asiá aru dorí o adunare unde sa fia mai siguri de o majoritate. Atrage atentiunea asupr'a stârei celei triste a poporului si dice ca inteliginti'a sa se intereseze mai multu de poporu, pentru ca si pâna acum s'au adusu unii in discreditu prin portarea loru cea siuvaitóre. Si densulu a juratu si s'a luptatu pentru Imperatu, patria si natiune si se va luptá totu-dé-un'a, pentru ca densulu asiá e dedatu ca déca 'si da unde-va cuventulu sa si mórá pentru densulu si de aceea e de parere ca o cestiune asiá de momentósa sa nu se mai amâne pentru ca cutare n'a venitu de si-a subscrisu convocarea.

Dupa mai multi vorbitori pentru de a se incepe desbaterea dlu P. Nemesiu face urmatórea propunere: Adunarea sa se dechiare pentru activitate si participarea la lucrarile pregatitórie pentru alegerile dietali, iéra cele ce au sa urmeze sa se decida in o conferintia carea va fi conchiamata de unu comitetu alesu din adunarea presenta la Alb'a-Iuli'a.

Pentru propunerea acést'a iau mai multi cuventulu inse cu adausulu acel'a, ca nu la Alb'a-Iuli'a, ci la Sabiiu.

Propunetoriulu Nemesiu observéza ca incâtu pentru locu nici densulu nu insista numai pre lânga Alb'a-Iuli'a, ci se invoiesce si cu Sabiiulu cá locu de adunare.

Pre lânga propunerea acést'a se dechiara si dlu Mezei, carele si-a retrasu propunerea sea, Axente, Elia Macelariu, I. Hanni'a si Vis. Romanu.

D. Codru Dragusianu observéza ca a decide cá sa ia românii parte la pregatirile alegeriloru e de prisosu, pentru ca aceste eo ipso se facu si in unele pârti s'au si facutu.

Cându erá sa se puna propunerile la votu se vede, ca parerile nu suntu in chiaru asupr'a pârtiei celei dintâiu a propunerei dlui Nemesiu si fiindu tempulu fórte inaintatu adunarea decide continuarea desbaterei pre diu'a urmatória.

In 24 Aprile la 4 óre dupa amédi se deschide a dóu'a siedintia si pentru ca propunerile si parerile sa aiba o consistintia mai buna, conferinti'a afla cu cale a alege unu notariu ceea ce se si face alegendu pre dlu adv. I. Pred'a.

Incependu-se desbaterea asupr'a propuneriloru discussiunea se reinviia cu acel'a-si focu cá in diu'a premergatória. Advocatulu Iosifu Puscariu, vediendu diferinti'a de opiniuni, ivita din unele pârti asupr'a propuneriloru, si formuléza de nou propunerea din diu'a precedenta, si o preciséza in punctele dupa cum amu comunicat'o noi in nrulu precedentu cá conclusu.

DD. Mezei si Axente combatu iérasi competinti'a conferintiei de a aduce concluse valide pentru natiune. Repetirea acést'a, carea erá sa derive cestiunea de nou pre terenulu formalu, da ansa la o desbatere combatatóre din mai multe pârti. In intielesulu acest'a combatatoriu vorbescu d. adv. I. Puscariu, d. prot. Ioanu Ratiu (Hatiegu).

Dlu prot. I. Hanni'a combate legalitatea conferintiei carea eri a fostu numai amicale, astadi vede ca are si notariu, cu tóte ca densulu aru fi fostu inca eri de parere cá sa remana urma despre cele ce se desbatu aici. Recunósce momentuositatea situatiunei si doresce, cá natiunea sa procéda solidariu, de-si nu tiene solidaritatea decâtu de aceea cum a intieles'o Stravoiu. In fine e pentru propunerea lui Nemesiu.

Diamandi Manole regreta, ca vede atât'a interesu de formalitâti si asiá putienu interesu de causa; ori unde se va aduná alta adunare se voru gasí ómeni, cari potu sa gasésca mancitâti in cele formale. Atunci unde ajungemu? Acolo ca nu putemu esí din situatiunea cea intunecata in carea ne aflâmu si in carea unii clarissimi voru in adinsu sa ne tiena. Sa nu mai vina nimenea cu apelâri la veteranitatea loru, câci amu vediutu veterani de acei'a, cari de câte ori erá bastimentulu natiunei in periculu in locu sa vina si sa spuna ce e de facutu, se ascundeau si-'si reservau rolulu numai de a criticá mai târdiu pre altii. Acum sa vina veteranii déca voru sa ne folosésca cu intielepciunea loru, sa ne luminedie celu putienu, ca noi cesti tineri gresimu, déca voimu cá sa ne eluptâmu drepturile nóstre acolo, unde ni se da ocasiune. Elu nu cauta cu ce forme amu venitu aci, ci cauta o idea chiarificatóre in situatiune si acést'a, déca aru esí nu

FOISIÓRA.

Eruptiunea Vesuvului.

Dóue-dieci de seculi a repausatu vulcanulu puternicu, pâna ce nimicì cu suflarea sea de focu decórea Campaniei, adeca cetâtile Pompeii, Herculanum si Stabia. — Tienutulu numitu erá inainte de 5 Februariu a an. 63 partea cea mai frumosa a Campaniei. — Inainte de eruptiunea din an. 63 corón'a de stânci a Vesuvului erá incungiurata de gradinile si viile cele mai frumóse. — Pre cându domniá inse deasupr'a o frumsetia paradisica, in inim'a vulcanului fierbe Lav'a cea ardienda; eruptiunea ce urmà fu fórte teribila si nimicitóre. — Dupa ce a nimicitu cele 3 cetâti, repausà 16 ani, adeca pâna in Novembre a an. 79, din care tempu ne amenintia in continuu.

Eruptiunea carea a descris'o Plinius cu colori asiá de vie, urmara altele numeróse asiá d. e. in anii: 203, 471, 512, 550, 672 si 993. — Eruptiunile din anii 1036 si 1631 au fostu mai alesu teribile, perdiendu-si la cea din urma 10,000 de ómeni viéti'a. — Intre eruptiunile cele 6 a seclului alu 18 durà cea care incepù in anulu 1754 cu intrerumperi putiene mai 6 ani intregi si desfundà 12 cratere nóue.

In anii 1779 si 1794 patimì multu prin Vesuvu cetatea Pienza. — Torre del' Greco fu de 11 ori nimicita si totu-déun'a reesi de nou din câmpurile de Lav'a.

La eruptiunea ultima a seculului trecutu avù Lav'a o latime de 600 de metre, si o grosime de 6 metre. Intre eruptiunile seculului presinte suntu a se amintí cele din anii 1820 si 1860.

La eruptiunea presinta ce se incepù in 23 Aprilia c. n. fura mai intâiu amenintiate cetâtile Torre del' Greco, San Sebastiano, San Giorgio da Cremano si Torre dell' Annunziata.

Inainte inse de a enará catastrof'a, credu ca nu va fi superflu, déca voiu aduce spre orientare nisce date topografice.

Torre del Greco si dell' Anunziata, cea dintâiu cu 500, cea ultima cu 15,000 de locuitori, suntu situate pre partea Vesuvului de câtra Castelamare. Cetatea prima nu e departe de mare, din care causa se si afla in giurulu ei ville opulente a baroniloru de bursa italieni. — Torre dell' Annunziata e 20 de chilometre departe de Neapolea, iérasi cu ville frumóse.

San Sebastianu jace pre cóst'a Vesuvului, $11\frac{1}{2}$ chilometre departe de Neapolea, cu 200 de locuitori. San Giorgio a Cremano numera 3691 de locuitori si e cu 2 chilometre mai aprópe de Neapolea; aci locuescu Neapolitanii avuti câtra tómna.

Eruptiunea incepù in 23 Apriliu la amédi, fâra de a se vedé deasupr'a vulcanului cá de alta data vre-unu semnu amenintiatoriu. La 3 óre dupa amédi curgea dejá Lav'a din diferite destupaturi, sierpuindu-se pre cóst'a muntelui, si aprindiendu in cursulu seu ici colea câte ce-va, tocm'a cá cându s'aru aprinde luminile unui amfiteatru imensu un'a dupa alt'a. Nóptea urmatóre fu fórte frumósa, lun'a erá in splendórea sea, marea erá de totu liniscita, inse in totu tienutulu se parea totusi, cá cându aru fi ce-va, ce silea natur'a a-si retiené tremurându resuflarea sea.

Eruptiunea adeverata incepù Vineri in 26 la 4 óre dupa amédi. Prospectulu ce-lu potea avé fia-care erá frumosu inse teribilu; mai alesu nóptea. Vulcanulu tipá din internulu seu intre detonatiuni teribile focu si dupa aceea o plóia intréga de petri ardiende intrerumpendu acést'a din cându in cându prin fulgere grandióse. Din verfulu muntelui se sierpuiá Lav'a cea rosia cá carimnulu in o multime de riuri; cursulu ei erá greu de observatu, pentru ca numai ici colea esiá foculu internu din ea. — Ceriulu 'si perduse puritatea de cristalu; aerulu nu se miscá de locu; o tacere mare si infioratóre domneá preste totu. — De-odata se descepta muntele la finea craterului; urmà apoi o massa de focu carea crescea din secunda in secunda, pâna ce impregiurà vulcanulu cu o mantaua mare de focu, ce se radicá la o inaltime grandiósa. — Intr'acea stá in vale marea liniscita; numai reflessiunea i dedù o colóre de sânge. — La 4 óre diminéti'a de odata cutremurà aerulu prin o detonatiune mare; muntele erá intregu ivalitu in focu; lav'a incepù a se impreuná si a curge totu mai tare. — Unu nuoru imensu de fumu intunecà acum ceriulu si unu mirosu nesuferitu de sulfuru si nafta amenintiá viéti'a celoru din apropiere. — Nuori rosi cá sângele impleau firmamentulu intunecatu; — pamentulu se cutremurá; toti locuitorii fugira tremurându si unii plangându câtra Neapolea. —

In 26. se dusera in capitala cei morti si raniti; morti erau de totu putieni, raniti mai multi, intr'acesti din urma si o englesa. Cu drumulu feratu venira in continuu sute de cei fugiti, mai alesu din Torre del Greco. — Vulcanulu lucrá intr'acea totu mai tare; sér'a lu incungiura unu nuoru desu si alburiu. — Pre la 8 óre incepura detonatiunile a castigá potere fórte mare; lav'a curgându nimicí o parte din San-Sebastiano. — Nóptea ajunsera detonatiunile gradulu supremu; chiaru in Neapolea, in piati'a „Cavour“ venira ferestile in miscare. In 27 diminéti'a se stinse de odata totu foculu si o negura alburia circundedù muntele intregu. — Sér'a incepù o plóia désa de cenusia négra, care ingreuná respirarea fórte tare si escitá voi'a de a vomá. — In 28 plóua iéra-si cenusia; prin Neadin o adunare, dara dela unu singuru omu, déca va vedé ca este salutaria, o primesce. Aduce esemple din istoria, cum câte unu geniu cá Napoleonu I, Cavur, si altii, déca au avutu o idea mare, lumea nu a cautatu ca din adunare ese séu dela unu singuratecu, ci ea si-o au apropriatu si au lucratu in intielesulu ei. Noi, déca nu suntemu geniuri, sa desbatemu lucru, din desbateri se va lamurí o idea, carea sa o primimu de buna, si dupa aceea sa facemu ce-va si sa nu mai stâmu cá turculu si sa dicemu: ce va voí Allah!

D. Dr. **Glodariu** intra in cestiunea passivitâtiei si activitâtiei.

D. **Puscariu** adv. dice ca conferinti'a sa remâna pre lánga propunerile cari suntu, câci déca s'aru demite la o desbatere asupr'a activitâtiei séu passivitâtiei aru trebuí sa decurga desbaterea celu putienu dóue septamâni, pentru cá sa potemu rescoli totu ce s'a scrisu prin diurnale de vre-o trei ani incóce in materi'a acést'a. Privindu cele ce s'au scrisu prin diuarie de destulu de cunoscute publicului, crede ca este bine cá sa desbatemu propunerile ce stau inaintea conferintiei si asupr'a loru sa se decida.

Dlu Dr. **Borcia** este de aceea-si parere. Reflectéza si asupr'a urgintiei de a ne decide, pentru ca tempulu fatia cu alegerile dietali e fórte scurtu. Este dara cu atât'a mai vertosu pentru desbaterea propuneriloru si deciderei asupr'a loru. Ceea ce privesce parerea sea propria, ca adeca pre lânga care propunere sa fia, densulu dechiara, ca este pre lânga a adv. Puscariu. Amanarea aru face numai cá lucrurile sa remâna si mai departe in suspenso dupa cum au remasu pâna acum. S'au mai incercatu a tiené conferintie si s'au tienutu, dara fiindu ca s'au totu decisu amanari, nu s'a facutu nimic'a si se pare ca acést'a au fostu si tient'a unori domni, cá lucrurile sa se totu amâne. Sa se procéda la alegerile dietali, sa se aléga deputati si apoi ei in o adunare generale a representantiei natiunei intregi ori cum voru aflá de bine si voru formulá modulu de procedere.

Propunerea dlui Nemesiu de-si este aprópe de a lui Puscariu nu o póte primí, câci aru aduce confusiune, déca pregatimu pre alegatori la alegeri si apoi iérasi i-amu retrage dela acelea, déca adunarea, carea aru avea a decide sa dâmu votu la urna séu bá? nu s'au efeptuitu, de care dupa cele trecute ne potemu teme, apoi cei pregatiti la alegeri ce aru face? Chaosulu in natiune aru fi mai mare.

D. E. Macelariu sustiene parerile lui Mezei si Axente in privinti'a unei conferintie si acum e pentru propunerea lui P. Nemesiu.

Dlu Vis. **Romanu** Atinge diferinti'a intre passivisti si activisti si dupa cum cunósce densulu aceste dóue pârti nu pórta numele celu adeveratu, ca passivistii dupa parerea densului suntu activi, (se póte) activistii inse nu au esoperatu nimic'a. Densulu i boteza si pre unii si pre altii altu-feliu si adeca activistii dupa densulu suntu „unionisti“ si passivistii „nationali.“ (Aci se incepe unu sgomotu plinu de indignatiune, unii voru sa-lu intrerumpa, altii sa se oprésca de a mai vorbí, o voce: sa-lu ascultâmu sa vedemu ce dice; indignatiunea asupr'a unei insulte asiá fatisia scóse pre unii barbati asiediati de altmintrea din flegma). Deci fiindu ca aici suntu multi activisti nu se invoiesce a se decide nimic'a, câci ceea ce are sa se decida se va decide in altu locu, unde densulu este siguru ca iéra va invinge passivitatea (sgomotu). Cu tóte aceste este pentru propunerea lui Nemesiu.

Dlu P. **Nemesiu** 'si sustiene partea prima a propunerei sele.

Dlu Dr. **Pecurariu** arata in o vorbire in adeveru frumósa deosebirea intre activitate si passivitate, pre cari pârti densulu le crede ca purcedu totu din simtieminte curate nationale. Cea dintâiu este principiulu de a luá situatiunea de fatia asiá cum este si a nisuí a esoperá drepturi cu cari sa ne potemu desvoltá, si dela cari statulu asiá precum este nu ne opresce. Passivitatea este negatiunea de a face ce-va in situatiunea de fatia pâna atunci, pâna cându nu se va schimbá acésta situatiune. Venindu la autonomi'a Transilvaniei o traléza din punctu de vedere de dreptu publicu si arata ca acest'a nu impedeca pre nimenea de a aparé in diet'a Ungariei si de a lucrá acolo unde e representata Transilvani'a pentru dens'a. Atrage atentiunea ca trebuie deosebitu intre dreptulu de statu si dreptulu natiunale, care la noi românii se confunda adese-ori. Deputatii români potu sa ia parte la dieta, câci cându vedu ca e periclu potu ei ventí de acolo acasa, déca cugeta ca e mai bine asiá. Dlu E. Macelariu la 1867—9 a fostu in diet'a Ungariei si cându nu i-a mai convenitu a venitu acasa si a facutu conferinti'a dela Mercurea. Reflectéza critisându acésta conferintia si respunde aceloru ce apeléza la betrânetiele loru, ca ce crima e aceea, e déca cine-va e june? mai crima este cându cine-va incaruntiesce numai in intrigi si desbinâri natiunali. In fine este pentru propunerea dlui adv. Puscariu.

Dlu E. **Macelariu** spune ca in ce necazu erá natiunea si densulu la 1869 si acum sa vina unu Dr. Puscariu sa dica ca cându nu i-a mai convenitu a siedea in dieta a venitu acasa.

D. Dr. **Pecurariu** reflectéza ca déca i-a mai convenitu sa siéda in dieta si n'a siediutu a lucratu in contr'a convingerei.

Dlu prot. **Ratiu** regreta ca intr'o adunare a cârei scopu momentuosu este ajungere la o intielegere fratiésca asupr'a procederei natiunali sa se afle unu d. Vis. Romanu, care sa arunce suspiciunâri si discordii in inimile româniloru si care sa ne prorocesca inainte ca natiunea nu se va puté intielege asupr'a modului ei de procedere. Este tristu, fórte tristu, cându ómeni, cari se tienu de inteligintia si vinu sa atitie spiritele in locu sa le domolésca. Spriginesce in fine propunerea advoc. Puscariu.

Dlu Dr. **Puscariu** accentuéza ca activitatea este o convingere formala acum de mai multi ani si sustiene propunerea adv. Puscariu.

Dlu I. **Popescu** dice ca intre cele trei propuneri (voci: numai dóue) a lui Nemesiu e cea mai corespundietórie, pre carea o si sprigiuesce.

Dlu **Stravoiu** dovedesce ca passivitatea nu e practicabile si nu s'aru ajunge nimic'a prin ea, pentru ca si déca amu reveni iéra la o dieta autonoma transilvana majoritatea ce li-aru dá legea electorale, dupa cum o poftescu românii, aru fi in contra româniloru, si aceea aru votá uniunea nu cá pâna acum sine nobis ei nobiscum. Practicabilitatea propunerei lui Nemesiu nu o afla nici densulu din motivele ca ce intielesu aru avé pregatirile electorali cându nu s'aru poté tiené o alta conferintia? E pentru propunerea adv. Puscariu.

Dlu Diamandi **Manole** reflectéza dlui V. Romanu in termini aspri, ca au suspiciunatu pre ómeni de acei'a, cari nu au nici unu motivu cá sa nu lucre din convingerea loru. Brasiovenii au datu dovedi ca suntu români buni, nu cu vorbe late, dara prin fapta. Pre astfeliu de ómeni sa-i suspiciunedie cine-va ca suntu unionisti si nu suntu nationali!

Se incheia desbaterea si se punu propunerile la votu, cari acum cu un'a venita din partea dlui Glodariu erau trei, inse nici, un'a contr'a activitâtiei. Césta din urma erá aprópe de a dlui P. Nemesiu. Votarea e nominale. Se votéza mai intâiu asupr'a propunerei dlui adv. Puscariu si se primesce cu tóte voturile afara de patru.

Indata dupa acést'a se alege unu comitetu in intielesulu conclusului, si Dr. Puscariu multiamesce in termini alesi presidiului pentru bun'a si intielépt'a conducere.

Evenemiinte politice.

Dupa o vacantia de trei septamâni, adunarea dela Versailles se deschise eri, 22 curinte. Mai nainte d'a se separá, adunarea negligiase de a-si fisá ordinea dilei, de aceea prim'a siedintia fu fórte scurta. Incidentele principale fù o interpelare a dlui Raoul Duval, relativa la caletori'a d-lui Gambett'a. Interpelatorele nu insista asupr'a discursuriloru d-lui Gambett'a, ci asupr'a pârtiei ca unii din magistratii — municipali spre esemplu primarele dela Havre — au asistatu la banchetele date in onórea sea.

Partit'a monarchista se ingrigesce fórte multu de populatiunea mereu crescenda a d-lui Gambett'a.

Multi deputati recunoscura ca intr'ensulu esista stofa de unu omu politicu; se cetesce cu o atentiune ne'ntrerupta diuariulu seu „La Republique francaise,“ care dupa cum se póte convinge ori-cine, actualminte e unulu din cele mai bune din pres'a parisiana.

Trei cestiuni au sa ocupe adunarea in period'a actuale: legile financiare necesarie pentru acoperirea bugetului; legea militara si legea pentru instructiunea primara si pentru reform'a facultâtiloru, cu principiulu libertâtiei invetiamentului superióre. Aproposito de instructiunea primara, s'a luatu fórte multu in bagare de sém'a discursulu ce d. Guizot a pronuntiatu intr'o intrunire a protestantiloru; celebrulu doctrinariu s'a pronuntiatu in favórea invetiamentului obligatoriu si laicu; câtu despre gratuitate, crede ca ea e inutile, de óre-ce e asigurata oricârui sermanu care reclama binefacerile ei. O mare dificultate a obligatiunei e lips'a de scóle in unele tienuturi ale Franciei; se calculéza ca, spre asicurarea eficacitâtiei obligatiunei, aru trebuí sa se creeze in Franci'a cá la 20,000 scoli nóue, si unui bugetu atâtu de incarcatu cá alu Franciei nu se mai potu impune nóue sarcine.

Scirile din Alsaci'a suntu mereu fórte bune pentru Franci'a si fórte neplacute pentru germani: orasiulu Colmar a tramisu d-lui Thiers o suma de 18,000 franci pentru liberarea teritoriului. La Mulhouse, marele familie industriale din orasiu au optatu pentru nationalitatea francesa. Diuariele germane suntu disperate de acestu patriotismu neclintitu.

Ocuparea unoru departaminte e de buna-séma pentru Franci'a o sarcina fórte grea, dara e destulu de stânginitóre si pentru germani; disciplin'a se slabesce fórte multu in corpulu armatei de ocupatiune; soldatii se petrencu de ideile de egalitate cari domnescu in societatea francesa; soldatii nu mai permitu de câtu abiá oficiariloru dreptulu de a-i bate; marturi oculari mi-au naratu in acésta privintia nisce fapte curióse.

Tóte astea voru contribuí negresitu a grabí desiertarea teritoriului francesu de germani. Atâtu mai bine.

Istori'a secreta

a resbelului franco-germanu.

Sub acestu titlu publica diuariulu „Times“ din Londonu unu articulu alu unui corespondinte francesu din Parisu, care promite a nará „adeverat'a istoria a negociatiuniloru, cari s'au terminatu cu primirea candidaturei pentru tronulu Ispaniei din partea principelui Leopoldu de Hohenzollern“ si care mai adauga: „acestu raportu va aruncá o lumina definitiva asupr'a eveneminteloru aniloru din urma.“ Lu reproducemu si noi, dupa diuariulu „Patri'a,“ fiindu ca prevedemu ca acestu articulu va calatorí prin tóta pres'a européna:

. . . In anulu 1869 guvernulu ispaniole se aflá intr'o situatiune fórte critica. Ispani'a cautase pretutindenea, cá sa gasésca unu principe bunu pentru tronulu seu, dara tóte silintiele sele fura in vanu. Mândri'a ispaniole se revólta in faci'a acestei umiliatiuni, si potentatii vedeau apropiându-se momentulu, cându unu regime sub principele Alfonso devenea ultim'a ancora de scapare. Atunci deputatulu Salazari Mazeredo se decise a merge la Sigmaringen si a sondá pre principele Antonu, pre

---

polea erá asiá de multa, incâtu nu se mai audiau carosele pre strade, cu tóte ca amblau cu sutele. — Vulcanulu tipá fulgere in forma de legaturi de rachete. — Numerulu victimeloru eruptiunei nu e inca constatatu oficiosu. — Se vorbesce, ca aru fi numai 30 morti. — Prefectulu neapolitanu, Marchese d'Afflito desvoltà o energia si activitate démna de recunoscintia, spre a aflá locale pentru cei ce au trebuitu sa parasésca tienutulu periclitatu, si spre a dá ajutoriu celoru raniti. — Regele voí sa cerceteze in 28 insusi locurile ameuintiate, inse cei din giurulu seu 'lu rogara a nu se espune periclului, câci vulcanulu potea incepe in totu momentulu iéra-si a tipá lav'a cea periculósa. — La rogarile aceste remase regele; se tramise inse primulu oficieriu de ordonantia cu unu colonelu si unu majoru spre a referá despre stricaciunile facute. — Prefectulu, cuestorulu s. altii cercetara San-Giorgio, Resina, Portici si Torre del Greco; in San-Sebastiano nu potura intrà de lav'a ce erá adunate. — Despre stricatiunile intemplate inca nu suntu date sicure. — Torre del Greco si dell Annunziata, n'au patimitu multu; in San-Sebastiano lucrá lav'a mai tare; acolo se resturnà turnulu bisericei, ingropându in ruinele sele la 40 de ómeni. — Pollina si Ponticelli scapara de totu. — Aceste dóue sate forméza lini'a 2. de aperare a Neapolei. —

Scirile din 29 Aprilie ne spunu ca vulcanulu e liniscitu si ca locuitori multi s'aru fi reintorsu la vetrele loru, spre a radicá din lava iéra-si cele trebuinciόse. —

Telegramele din dilele din urma anuntia ca e departatu ori-ce periclu. —

Vien'a, Maiu 1872.

Valeriu **Ardeleanu**.

care-lu cunoscea personalminte, in casu de a se oferí corón'a fiiului seu Leopoldu. Elu nu confiase nimenui acestu planu. Principele Antonu erá fórte surprinsu, dara nefiindu dispusu a intrá in negociatiuni cu unu simplu deputatu, respinse propunerile sele, sî Salazari se inturnà cu unu refusu. Apoi se duse singuru la Prim, sî i comunica incercarea sî nereesit'a plannlui seu. Mai târdiu inse reveni asupr'a planului seu, sî reesí a primí dela Prim o scrisóre de recomandatiune câtra comitele de Bismark, spre ai poté espune faptulu sî a dobândí concursulu seu. Salazari tramise scrisórea comitelui, dara se intórse la Madrid fâra a fi vedutu personalminte pre presiedintele cabinetului prussianu. Astu-feliu trecura trei luni, si in Marte 1870 comitele ee Bismarku scrise, dupa cum observa cu dreptu cuventu ducele de Gramont, o epistola lui Prim, in care se scusa ca n'a potutu primí pre Salazari sî nu a respunsu la scrisórea lui Prim, declarându ca a fostu impedecatu atâtu din caus'a sanatâtiei, câtu sî din caus'a multeloru afaceri ce avea. Postscriptulu acestei epistole, care esplicá insemnatatea ecestui actu, contienea urmatórele: „Déca mai cugetati inca la cestiunea, care forméza obiectulu principale alu epistolei, sî la care respundu printr'acést'a póte ne vomu potea intielege.“ In urm'a acestei epistole, s'au mai bine acestui postuscriptu, maresialele Prim roga dara pre Salazari a se duce iéra-si la Berlinu cu o a dóu'a scrisóre câtra Bismark. Salazari sosì in Aprilie la Berlinu sî avù de asta-data o lunga intretienere cu Bismark; dupa aceea elu se grabì a se reintórce la Madrid. Prim credea dara, ca s'aru poté face o nóua incercare la Sigmaringen, sî Salazari plecà din nou cu o epistola fórte urginte a maresialului câtra principele Antonu. In Iunie, Prim se retrase la mosi'a sea la muntii din Toledo, pentru a departá ori-ce banuiéla de negociatiuni. In acel'a-si tempu comunica ambasadorelui de Parisu, ca va vení la Parisu, sub pretestu de a regulá óre-cari afaceri, in realitate inse, pentru a luá mesurile cuvenite intr'o afacere de mare importantia sî a vorbí cu imperatorele. Maresialele erá evidinte convinsu ca secretulu se va pastrá, sî sperá a nu vení in necessitatea de alu revelá, inainte de a fi primitu consemtiementulu lui Napoleonu III.

Salazari sosì la Sigmaringen, sî primì pre bas'a consimtiementului prussianu sî concursulu lui Prim, sî consimtiemuntulu principelui. Elu se intórse cu grab'a cea mai mare la Madrid, asceptà aici in zadaru trei dile pre Prim, apoi ne mai putendu se tienea in mândri'a sea, comunica faptulu lui Zorill'a sî Topete sî astu feliu se revelà secretulu. Scirea se respândì cá fulgerulu prin tóta tiér'a, si o depesia insciintià pre Prim in ce periclu 'lu adusese negligenti'a agintelui seu. Elu se intórse indata la Madrid sì primulu pasu ce facù, a fostu demissionarea ministriloru, cari n'au sciutu se conserve secretulu ce li se confiase. Elu intielese inse curendu, ca prin asta mesura alimenta numai scomotulu, ce se respândise dejá, sî se determinà a aduce lucrulu la o decissiune repede. Tramise dara pre unu delegatu la Sigmaringen, sî espediadia in acel'a-si tempu o epistola ambasadorelui ispaniole din Parisu, in care i esplica starea lucruriloru sî cerù midilocirea sea. Ambasadorele inse, amicu personale alu imperatorelui sî initiatu in opiniunile guvernului francese, respunse prin demissionarea sea, anunciându inca lui Prim ferm'a sea decissiune de a combate in cortesi candidatur'a principelui Leopoldu. Totu in acel'a-si tempu scrise, fâra se ascepte responsulu guvernului seu, o epistola urginte principelui Antonu de Hohenzollern in care i espunea tóte periclele sî desavantagiele ce aru potea resultá din candidatur'a fiului seu, pentru Ispani'a, Franci'a sî Germani'a.

Aici incepe campani'a diplomatica a guvernului francesu, care s'a deschisu prin depesi cunoscute la 4 Iuliu dupa comunicari din diferite pârti. Contr'a declaratiunei ducelui de Gramont, care asicura ca guvernulu francese aru voí sa evite resbelulu, iéta ce dicea ambele depesi ale lui Beneditti din 13 Iuliu: „Regele me autorisà a anunciá pre guvernulu imperiale, ca consimte la acésta decisiune,“ si trei óre mai târdiu: „Regele consimte a dá aprobatiunea sea fâra reserva la renuntiarea principelui de Hohenzollern.“

Prussi'a procura, dara — dice corespondintele diuariului „Times“ — Franciei pretestulu, déca nu pentru evitarea, dara celu putienu pentru amenarea unui resbelu; si ori ce omu impartiale din lume va privi nefundat'a fabula a ofensarei ambasadorelui francesu, in urm'a cârei'a Franci'a a turburatu pacea, cá o crima din cele mai mari a tempuriloru moderne. Negresitu, déca Salazari aru fi pastratu secretulu, déca Prim s'aru fi dusu in Franci'a, déca aru fi ascultatu sî intielesu consiliulu ambasadorelui spaniole, cum ca pretensiunile principelui Leopoldu aru devení periculóse pentru pacea lumei, sî déca aru fi facutu in retrogradulu secretu misteriósele sele negotiatiuni, atunci aru fi trebuitu sa multiamimu lui Dumnedieu, ca unu conflictu asiá amenintiatoriu s'aru fi perdutu inca in léganu; inse nu probédia acésta possibilitatea, ca strigatele de iritatiune ale diplomatiloru imperiali au fostu mai multu caus'a raneloru, ce s'au datu vanitâtiei loru de efectulu ofensarei natiunei intregi? Diplomati'a imperiale a fostu incelata inaintea lumei intregi, sî totu sângele ce s'a versatu, de atunci sî pâna acum, nu este suficiente, cá sa stérga in ochii loru rusinea ce au patitu!

„Noulu curieru românu.“

Varietâti.

⁂ Tinerimea studiósa din Sabiiu va serbá sî in anulu acest'a cá sî in altii diu'a de 3/15 Maiu in modulu obicinuitu; sér'a productiune sî petrecere confidentiale in sal'a din gradin'a Gerlitiana. Celoru interesati, la carii nu voru ajunge bilete de invitare spre sciintia! —

⁂ (Bonapartii facu bani din ori-ce.)

Se va pune in vendiare la 9 Maiu, in Londonu, colectiunea strensa la Palais-Royal de principele Napeleonu, o colectiune fórte insemnata de anticitâti egiptene, grece sî române; curiositâti de mare valóre, din epoc'a renascerei; in fine tabeluri mai tóte desemnate de celebrii italiani, dintr'alu XV sî XVI-lea seculu.

⁂ Cu ocasiunea inchiderei sessiunei legislative, guvernulu ungaru a publicatu unu raportu asupr'a acteloru dela venirea la potere a cabinetului actuale in 1867, sî pâna astadi. In elu gasimu câte-va amenunte destulu de curióse asupr'a desvoltarei banceloru sî stabilimenteloru de creditu in cursulu acestei perióde.

Astu-feliu, in 1867, tiér'a intréga nu posedá de câtu 4 banci. Astadi se numera 68, afara de cele 28 stabilimente de acel'a-si feliu gat'a a se organisá in acésta luna Aprile, 1872.

In 1867 esistatu 56 case de economie in jumetatea transleitana a imperiului austro-ungaru; astadi numerulu loru se suie la 175, afara de alte 70 gat'a a se organisá.

In 1867 depositele acestoru institute erá de 43,000,000 fr.

In 1867 societatile de asicurare ungare erau in numeru de 6; astadi suntu 15, afara de alte 27 agentie autorisate de societâti de acel'a-si feliu, cu resiedinti'a in Austri'a.

⁂ Viéti'a unui jurnalistu in Californi'a. — Se scóla la diece óre, se imbraca, 'si ia pelari'a petrunsa de siése la siepte gâuri de glontiu sî merge la restaurantu sa dejune. Dupa dejunu, pléca la biuroulu jurnalului cá sa véda foile dilei, si vede ca intr'un'a este tractatu de miserabile, intr'alt'a de mincinosu, sî intr'alt'a de siretu; zimbesce la ide'a glumétia ca are ce-va de lucru, umple vre-o trei foi albe, (câci are totu-déun'a la indemâna dóue séu trei testele spre a nu perde tempulu) le tramite cui de dreptu, sî se pune a scrie unu articulu de fondu, cându deodata e derangiatu de vre-unu impertinentu din care causa se vede silitu a-lu dá afara. — La prândiu afla ca foitiele sele au fostu primite, sî la trei óre, are o afacere de acésta natura sa reguledie pre marginile mârei; se duce, omóra adversariulu sî vine sa prândiésca; se intórce la biuroulu jurnalului, pre drumu intalnesce o cérta poporena, de unde scapa cu mare anevoia fâra egârieturi séu râni; ajunge la sanctuarulu seu, sî gasesce o machina infernale pre mésa, o ia sî o arunca pre feréstra, scrie unu celu dintâiu San-Francisco asupr'a reformei morale sî pléca la teatru; atacatu de trei ómeni, omóra doi sî pre celu de alu treilea 'lu conduce la statiunea politiei celei mai apropiate. Intra in birou la unspre-diece óre, trantesce unu omu ce se incérca sa-lu fure; omóra unu câne reu cu o pétra de pavagiu, risca de a fi sdrobitu de o gabrioleta 'si vede pulpan'a hainei sele taiéta, primesce in pelari'a sea de-castoru sî chiaru pre pragulu usiei sele dóue glóntie, se felicita inchidiendu usi'a de norocululu ce a avutu de a scapá sanatosu sî nevatematu din atâtea iutemplâri, scrie pâna la 2 óre dupa miediolu noptiei, apoi se culca sî dórme fâra vise pâna a dóu'a dî de diminétia.

„Poporulu.“

⁂ Dupa rapórtele mai multoru spitale din Vien'a, versatulu sî tifusulu iau din nenorocire unu caracteru din ce in ce mai endemicu in capital'a Austriei.

⁂ Slabiciuni ale unoru personagie cunoscute. — Regin'a Elisabet'a la mórtea sea, lasà trei mii rochii diferite, sî mai multu tempu in ultimii ani ai vietiei sele, nu putea sa sufere vederea unei oglindi, spre a nu vedea in trens'a incretiturile obradiului. — Marele filosofu Descartes se ocupá prea multu cu perucele sele sî avea totu-déun'a cá reserva in cabinetulu seu; acestu esemplu de vanitate luméscа fu imitatu sî de Richard Steele, ce nu cheltuiá nici odata mai putienu de patru-dieci guinee, pentru cumperarea vasteloru sele perece negre. — Mozart, ai cârui peri blondi erau prea frumosi, i purtá lungi sî falfaindu pre umeri, sî legati la spate cu o pandlica colorata. — Innocent'a fatuitate a sermanului Goldschmith sî istori'a Redingotei sele ca flórea persicului, au devenitu mai proverbiali. Dupa Samuel Iohnson Popa ajunsese a avea despre sine o asiá de inalta opiniune, ca se credea cu complesentia cá unulu din stelpii sistemului lumei. — Napoleonu I tragea mare vanitate din micsiorimea piciorului seu. — Salvator Ros'a se punea de mai multe ori in paralelu cu Raphaelu sî Michaelu Angelu, afirmandu ca celu dintâiu erá secu, sî celu de alu doilea lipsitu de delicatetia. Raphaelu la rendulu seu, erá gelosu de glori'a sî talentulu lui Michaelu Angelu. Kotzebue erá asiá de mandru sî invidiosu, ca nu putea suferí lânga densulu nici o persóna celebra, chiaru déca aru fi fostu representata printr'o statue séu tablou. Viéti'a lui Lord Byron n'a fostu decâtu unu esemplu de egoismu dela inceputu pâna la sfersitu. Erá mandru de geniulu seu, de rangulu seu, de misantropri'a sea, sî chiaru de viciele sele, sî mai in particularu erá mandru de iscusinti'a in a maniá calulu sî de frumseti'a mâniloru sele. Spinos'a i placea sa védia lupt'a paiajeniloru, sî ridea de-'si tienea cóstele, cându contemplá acésta bataia a insecteloru. — Cardinalulu Rechleu abandoná de ordinariu operatiunile sele politice spre a face esercitie violente. Contele de Gramont, 'lu gasí intr'o dî sarindu, in companie cu servitoriulu seu, spre a vedea care din doi se inaltia mai susu. — Moise Mendelsohn supranumitu Socratele israelitu, i placea a se dá in voi'a unoru meditatiuni profunde, punendu-se la feréstra, spre a numerá olanele acoperementului vecinu. — Goethe tienea la densulu unu sierpe domesnicu, dara avea mare aversiune pentru câni. — Olievier Cromwel lasá la o parte seriositatea sea puritana, sî jucá de-a bab'a-órb'a cu fetele sî servitorii sei. — Cowper crescea iepuri de casa, sî fabricá in momentele de repausu colovii de paseri. — Inocent'a distractiune a lui Carolu II consistá a cresce in parculu de San-James gâini sî trupe numeróse, de catielusi ce pórta inca numele seu. (King-Carolu). — Beethoven, i placea a dá din picióre in apa rece la ori-ce óra, pâna cându camer'a sea se transformá cá intr'unu, lacu, sî ap'a incepea a curge printre parchetu in etagele inferióre; adesea sér'a sî diminéti'a, percurgea câmpiele umede de róua, fâra incaltiaminte séu ciorapi.

⁂ Berlinesii nu mai vorbescu nemtiesce: vorbescu unu dialectu francese, amestecatu cu vorbe nemtiesce, cu o pronuntia particulara care le e cunoscuta.

Ast'a ve mira? Admitemu cá faptulu, presintatu sub acésta forma, sa ve para ciudatu; cu tóte acestea in Berlinu lumea nu se mai spaziert, cí se promenirt (plimba). In locu d'a merge mittagessen, se duce diniren (sa prandiésca); déca cine-va calca pre altulu pre picioru, nu i se mai cere Entschuldigung, ci pardon (iertare). Cându se despartu 'si dîcu adieu, ceea ce in alte pârti se dîce adee! Ómenii pórta haine carirt, pestritie, séu rayirt, vergate; câte odata le-au melirt (amestecatu) cu diferite colori. Dupa ce au courtisirt (curtatu o dama auf der galantesten manier) in celu mai galantu modu) cutezi a riskiren sa soliciti din rendez-vous sî asiá mai incolo.

„Le Temps.“

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 36. ANULU XX.

Sabiiu, in 4|16 Maiu 1872.

In diu'a ultima a sinodului.

Sinodulu archidiecesanu s'a presentatu Luni in 1 Maiu, conformu unui conclusu alu seu, inaintea Escelentiei Sele Presantitului Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu, sub conducerea prédemnului P. Archimandritu Nicolau Pope'a. Acest'a, in numele sinodului, in cuvinte binesimtite, esprimă durerea sinodului pentru morbulu de care Escel. Sea patimesce tempu mai indelungatu sî in urm'a cârui fu detienutu dela afacerile sele sî dela conducerea sinodului, sî de alta parte esprimă multiemita sî recunoscintia pentru ingrigirea ce a documentat'o chiaru sî in ból'a sea compunendu diat'a sî inventariulu, predate in grigi'a consistoriului. Dorinti'a espresa in urma, ca Ddieu sa daruiasca reinsanatosiare, sanatate sî viatia indelungata Escelentiei Sele pentru multi, multi ani, cá sa véda sî fructulu ostenelelorul sele, a aflatu unu sinceru echo in inimile tuturoru sî au escitatu insufletite eschiamâri de „sa traiasca!.“

Escelenti'a Sea miscatu a respunsu ca scrietorii cei vechi ai bisericei diceau despre eppi, ca suntu miri ai bisericei, densulu inse dîce ca eppulu este mire alu poporului credinciosu. Precum caracterulu mirelui este acel'a alu credintiei cătra mirés'a sea, ásiá este sî alu eppului cătra poporu; dara de ací urméza ca sî poporulusa fia cu acees-si credintia cătra episcopulu seu. Acést'a a fostu ide'a conducatóre a sea totudéun'a.

In tempulu din urma de bóla inse neputenduse ocupá cu alte lucrări, a cetitu tratatulu lui Cicero „de senectute“. Acolo a aflatu precisate bine tóte graduatiunile etatei sî Escelenti'a Sea s'a conformatu intru multe dupa cele indigitate acolo, pentru cá asiá sa corespunda datorintieloru sele in etatea inaintata. In fine da bine-cuventare membriloru sinodali sî le poftesce, cá sanatosi sî cu bucuria sa se intórca toti pre la casele sî familiele loru.

Dupa repetite eschiamatiuni de „sa 'traiésca“, parasescu deputatii in corpore resiedinti'a metropolitana spre a continuá siedinti'a sinodale.

Conferintia.

Faptele se succedu de unu tempu incóce asiá de rapede incâtu abiá le potemu urmarí. Comitetulu centralu generale alesu de adunarea séu conferinti'a din Duminec'a Tomei, indata dupa ce s'a constituitu, s'a sî apucatu de lucru, sî conformu conclusului conferintiei a asternutu Escelentiei Sele dlui Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a adres'a ce o publicâmu mai la vale, carea, prin recuirarea ce s'a facutu din partea Escelentiei Sele domniloru Pavelu Dunc'a de Sajo cons. gub. in pens. sî Constantinu Stezaru c. r. capitanu in pensiune, carii in persóna au caletoritu la Blasiu s'a sî comunicatu Sâmbat'a trecuta cu Escelenti'a Sea Dlu Archiepiscopu sî Metropolitu Dr. Ioanu Vancea, de unde memoratii domni au adusu respunsu imbucuratoriu.

Aici urméza acum adres'a din partea comitetului centrale.

Escelenti'a Ta!

Pâna cându capii bisericiloru române din Transilvani'a au statu in fruntea inteligintiei nóstre sî impreuna au conlucratu in activitate pre terenulu politicu-natiunalu, spre binele poporului românu, au domnitu armoni'a, bun'a intielegere sî solidoritatea in natiunea nóstra, sî acestea au produsu resultate indestulatórie, dupa cum le-au concesu acestea impregiurarile sî situatiunea politica ale acelui tempu. De atunci inse, de cându o fractiune a inteligentiei, s'au abatutu dela acésta procedere consecinta a natiunei, sî tocmai pre acelu tempu, cându schimbarile in sistem'a statului sî inaugurarea principieloru constitutionali pretindeau mai multu cá alta data solidaritatea in procedur'a activa a natiunei, au venitu desbinare in inteligintia, si nai'a natiunei au plutitu fâra cârmaci, in nesiguranti'a evenemintelorul, sî acésta stare au produsu tocmai contrariulu dela tienut'a consecinta, ce o au urmaritu natiunea intrégа pâna atunci.

Din cursulu naturalu alu activitâtiei poporului pre terenulu politicu, care este devis'a fia-cârui poporu cu viétia, mai alesu in staturi constitutionali, au devenitu poporulu românu din Transilvani'a in absoluta passivitate, prin carea mai bine de 3 ani de dîle din viéti'a lui au peritu fâra vre-unu resultatu câtu de câtu favoritoriu, ba din contra acei 3 ani de dîle au adusu natiunei nóstre mari perderi, sî numai autonomi'a bisericésca ni s'au salvatu prin neobosita activitate, ce s'au intretienutu pre acestu terenu prin conducerea Escel. Vóstre, acestea perderi nationali au umplutu pre multi români de ingrigiri; sî acei ingrigiti pentru binele natiunei inca de temperiu au nidiuitu a intempiná evenemintele, ce se pregatescu pentru viitoriu, cu acea vertute, ce o au pastratu totu-déun'a sî a midilocí cointielegeri cu patr.otii loru.

Tóte incercârile au remasu diadarnice, câci vocea celoru intâiu chiamati la acésta initiativa lipsea.

Amu ajunsu in ajunulu alegeriloru de deputati pentru diet'a viitóre, pre cari a le mai amaná nu sta in poterea nóstra.

Standu inaintea ochiloru esperintiele cele triste de pâna acum in asta privintia, ca adeca poporulu nostru alegatoriu au devenitu prada machinatiuniloru straine, sî ca tiér'a sî prin urmare sî natiunea nóstra au devenitu representata in parlamentu prin barbatii altoru natiuni, sî in unele locuri chiaru prin concursulu poporului nostru, carele, prin ratacirile de pâna acum, s'au dedatu a nu mai ascultá de inteligenti'a sea; vediendu mai departe ca tóte natiunile statului, pricependu-si missiunea loru in viéti'a constitutionala, pasiescu cu tóte poterile sî in solidaritate la eserciarea celui mai eminentu dreptu alu cetatiénului de statu, adoperându-se a-si aperá drepturile loru prin acestu mijlocu, fia elu deocamdata sî in cea mai mica mesura datu; de alta parte ascultându multele sî diferitele manifestatiuni ale româniloru nostrii din multe părti pentru activitate: — cu placere amu alergatu la o adunare sî consultare, la carea ne-au chiamatu clubulu nationalu alu tierei Oltului pre 5 Maiu a. c. in Sabiiu, sî aci in maioritate mare, dupa cum arata protocolulu alaturatu aici in copie sub nr. 1) amu adusu conclusulu, ce avemu onóre a-lu impartasî aici sub nr. 2) in copie *).

Ne amu dechiaratu pentru activitate sî participare la alegerile viitóre neconditionatu, iéra tienut'a politica a natiunei sî alesiloru ei de aci incolo sî precisarea postulateloru româniloru le-amu supusu votului unui organu centralu conducatoriu alu natiunei.

Pentru realisarea alegeriloru prin noi, dimpreuna cu cluburile ce esista séu se voru face in tóte părtile tierei, asiá sî pentru realisarea organului centralu amu instituitu unu comitetu, precum arata protocolulu sub 1).

In privinti'a punctului primu ne-amu sî adresatu harthi'a aclusa aci sub nr. 3 in copia **) cătra diferitele cluburi.

Iéra in privinti'a punctului alu doilea, avemu onóre a satisface datorintiei nóstre prin present'a adresa.

La acést'a au fostu conferinti'a sî comitetulu nostru indusi prin convingerile ce ni le-amu esprimatu mai susu, presupunându, ca capii nostrii eclesiastici inca voru aperá principiulu activitâtiei, carele este celu mai salutariu; ca esemplulu loru, déca voru stabilí solidaritatea intre sine, in acésta directiune va atrage sî pre alti multi — ba speramu mai pre toti — conationalii la acést'a, sî nai'a natiunei nóstre pre marea politicei va plutí iéra-si in cursulu seu naturalu.

Modalitatea, dupa carea archipastorii aru realisá séu reinoí unu organu centralu conducatoriu o amu lasatu la judecat'a cea matura a loru.

Ceea ce privesce adresarea la persón'a Escelentiei Vóstre purcede din acelu motivu, ca v'amu privitu de presiedintele comitetului permanentu institutu sî recunoscutu de intrég'a natiune in congresele ei, sî ne place a ne aduce aminte de tempulu, cându domniá armoni'a in natiune.

Bine-voiti dara Escel. a ne ascultá, sî in contielegere cu Escel. Sea Metropolitulu gr. cat. Dr. Ioannu Vancea a face pasii cuviinciosi in directiunea primita de noi.

Pentru cá publiculu sa aiba si ceva mai autenticu despre adunarea tienuta de cum este unu raportu diurnalisticu sî asiá sa-si póta face icón'a sî ide'a completa despre tóte evenementele insemnate din urma suntemu in placut'a pusetiune de a face sa urmedie aici la loculu acest'a

Protocolulu

adunârei inteligintiei române, din 5 Maiu 1872 la Sabiiu.

Initiativ'a la acésta adunare o au luatu clubulu natiunalu alu districtului Fagarasiu, alu cârui comitetu permanente, prin harthi'a dto 14 Apriliu 1872 subscrisa de cătra dlu Ioane Antonelli cá vice-presiedinte sî dlu Arone Densiusianu cá notariu, s'au adresatu la fruntasii inteligintiei române din Transilvani'a, pre cari i róga, cá fâra amenare sa constitue cluburi nationali sî acestea sa tramita delegatii loru la o consultare, in causele politice-nationali sî asupr'a cestiunei alegeriloru de deputati la diet'a viitóre.

Dupa ce s'au adunatu in localulu asociatiunei unu numeru frumosu de inteligintia, dlu capitanu districtualu in pensiune Branu Popu de Lemenyi, cá presiedintele clubului Fagarasianu, intaresce, ca invitatiunile facute suntu adeverat'a espressiune sî vointia a clubului nationalu din Fagarasiu; iéra la intrebarea dlui Dr. Ioanu Borci'a din Sabiiu: ca ce conclusu au adusu acelu clubu in privinti'a alegeriloru dietali descopere: ca Fagarasienii s'au declaratu a participá la alegeri.

Dupa acést'a inteliginti'a infatisiata, privindu-se de o adunare a tuturoru româniloru de fatia fiitori cu scopu, de a se consultá, a se intielege intre sine sî a-si esprimá o opiniune in amintitele cause grave nationali, cá o directiva pentru cei ce o voru aflá de buna; róga pre dlu Branu a purtá presidiulu in adunare sî a deschide siedinti'a.

Dlu cap. Branu deschide siedinti'a.

Dlu Mezei tramisu de cătra clubulu din Alb'a-Juli'a ia cuventu, sî dechiarându, ca singuru este pentru activitate, esceptionandu asupr'a competintiei adunârei, de a aduce vre-unu conclusu deobligatoriu, propune: cá sa se amâne desbaterea sî sa se transpuna la o conferintia generala mare nationala, pre carea sa o conchieme acésta adunare la Alb'a-Iuli'a.

Dupa multe desbateri se nasce propunerea facuta de dlu advocatu Iosifu Puscariu, tramisulu clubului din Brasiovu: ca adunarea sa se dechiare pentru participare la alegerile dietali, sî numai cestiunea tienutei politice mai departe sa se concréda unei adunâri generale, apoi propunerea dlui Petru Nemesiu dela Clusiu: ca adunarea sa se dechiare pentru activitate sî participare la lucrârile pregatitóre pentru alegerile dietali, iéra cele-lalte cestiuni sa le decida o conferintia generala nationale, carea sa se conchieme de câtra unu comitetu, ce-lu va alege acést'a adunare, sî adeca la Sabiiu séu la Alb'a-Iuli'a.

---

*) Publicatu in nr. 34 alu foiei nóstre. M.

**) Se va publicá in nrulu viitoriu. R.

Dupa multe desbateri mai alesu formali, la cari au luatu parte mai toti membrii adunârei, sî dupa ce atâtu dlu Mezei sî contrimisulu seu dlu A. Axente Severu, câtu sî dnii de o opiniune cu ei Elia Macelariu din Mercurea, dlu prot. Ioanu Hannea din Sabiiu, s'au dechiaratu a primí propunerea dlui Nemesiu, fiindu tempulu inaintatu sî pentru chiarificarea propuneriloru sî a desbateriloru meritale asupr'a acelor'a, s'au amenatu lucrulu pre diu'a urmatóre.

Siedinti'a din 6 Maiu 1872, se deschide la 4 óre d. am. spre usiurinti'a lucrâriloru presiedintelui se alege dlu advocatu Ioanu de Pred'a din Sabiiu cá notariu.

Dlu adv. Puscariu sî formuléza propunerea sea in scrisu sî o asterne presidiului, se aclude aici sub 1).

Asemenea face dlu Petru Nemesiu, a cârui propunere se aclude aici sub 2).

Intr'aceea se presentéza in siedintia dlu Georgiu Popu cetatiénu din Hunedór'a, cá tramisu alu clubului de acolo, sî aratandu, ca unele impregiurâri ale d-sele pretindu, cá sa plece, preda presidiului plenipotenti'a sea dela clubu ca acea adaugere : cu acestu clubu va primí conclusele, ce le va face adunarea. Acésta plenipotentia se alatura sub 3).

La aceste propuneri sî obiecte iau cuventu in diferite renduri Dnii : protopopulu Ratiu din Hatiegu, Diamandi Manole din Brasiovu, Dr. Ioanu Borci'a din Sabiiu, dlu capitanu Romanu din Brasiovu, advocatu N. Strevoiu din Brasiovu, Codru Dragusianu din Fagarasiu, Dr. Stefanu Pecurariu din Sabiiu, Dr. Ilariu Puscariu din Sabiiu, dlu Patiti'a dela Abrudu, protopopulu I. Metianu dela Branu, sî altii cari spriginescu propunerea lui Puscariu ; mai departe dnii Elia Macelariu dela Mercurea, prot. I. Hani'a din Sabiiu, Visarionu Romanu, Mezei sî Axente dela Alb'a-Iuli'a, apoi Popescu Ioanu din Sabiiu, cari spriginescu propunerea dlui Nemesiu dela Clusiu. Dlu Dr. Vasilie Glodariu din Brasiovu face o nóua propunere, aprópe de a dlui Nemesiu. In fine punendu-se la votisare propunerea dlui Puscariu, cá mai departe mergatóre, se votéza nominalu sî se primesce de câtra dnii : Dr. Borci'a, Ales. Bacua, Gregoru Serbu, dlu Borha adv.. in Hatiegu, Branisce din Cincu, Baracu prot. din Brasiovu, Dr: Pecurariu, Codru Dragusianu, prot. Vas. Rosiescu din Clusiu, N. Cristea prof. sî redactoru, Strevoiu, S. Cupsi'a protopr. dela ctt. Soln. inter. Diamandi Manole comerciante, Ilar. Duvlea dela Branu, Dr. Mesiota dela Brasiovu, Fodoreanu din Offenbai'a, Ratiu din Hatiegu, Branu jun. Radu Pope'a din Sacele, Papiu dela Dev'a, Iovianu Papu din ctt. Soln. int. I. Tipeiu dela S. Sebesiu, I. Metianu, Fratesiu din Sabiiu, Patiti'a, Proca din Resnovu, Munteanu dela Pianu, Petru Popescu dela Fegarasiu, Dr. Puscariu, Iosifu Puscariu, Zacharia Boiu din Sabiiu, adv. Pred'a, Dr. Pecurariu In contr'a acestei propuneri au votatu dnii Filipescu din Turd'a Ioanu Popescu din Sabiiu, Şiandru dela Sighisiór'a sî Dr. Glodariu.

Dnii Axente sî Mezei au dechiaratu a se abtienea dela votu, dnii: Hani'a, Macelariu V. Romanu, Dr. Nemesiu sî Dr. Racuciu s'au indepartatu.

Propunerea nr. 1. a dlui Puscariu se enuncia cá primita cu maioritate mare.

Se procede la instituirea comitetului dupa p. 2 alu acestei propuneri, sî se alegu de o cam-data cá membrii comitetului urmatorii domni : Nicolau Popea, Pavelu Dunc'a, Ioanu Russu, capitanu Stejaru, Dr. Borci'a, adv. Pred'a, Zach. Boiu, Dr. Pecurariu, Ioanu Poparadu sî I. Tulbasiu, — din Sabiiu, apoi dni : Capit. Branu, de Lemenyi Dr. Petco dela Dev'a, CodruDragusianu, Ales. Bohatielu din Nasaudu, Petru Nemesiu din Clusiu, Dr. Ratiu dela Turd'a, Nicolau Barbu adv. din Alb'a-Iuli'a, adv. Strevoiu din Brasiovu sî adv. Borh'a din Ratiegu.

Cu acést'a se incheia siedinti'a aducându-si multiamita presidiului pentru ostenelile sele.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a a IV'a sinodului archidiecesanu rom. gr. or. tienuta in 28 Aprilie sub presidiulu P. Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a.

Se cetesce protocolulu siedintiei precedinte care autenticandu-se se incuviintiéza. Presidiulu presentéza mai multe suplice incurse, care se transpunu comissiunei petitiunarie ; ascerne mai departe o scrisóre a deputatului sinodale N. Gaetanu, prin care cere a fi dispensatu dela participarea sessiunei sinodale din anulu acest'a ; ceea ce se ia spre sciintia.

Dlu deputatu Siandru face o interpelatiune in privinti'a intregirei parochiei din Tielina, tractulu Sighisiórei. Presidiulu dechiara ca la tempulu seu se voru dá deslucirile necesarie.

Dlu deputatu M. Branisce face urmatórea propunere. Avendu in vedere, ca consistoriulu Archid. in sied. sea din 13 Ianuariu 1872 a otaritu ca acei individi, carii voiescu a portá procese divortiali sî disciplinari bisericesci suntu obligati a se supune unui esamenu din dreptulu canonicu sî procedur'a disciplinaria biser. afara de advocatii censurati ; — fiindu ca censurarea advocatiloru ung. din drepturile sî legile statului ungaru nu sta in cea mai mica referintia cu dreptulu canonicu sî legile bisericei nóstre ; asiá dara acelu conclusu e devenitu din unu principiu cu totulu gresitu, legându autorisarea la portarea proceseloru divortiali sî disciplinari de censurarea advocatiloru ung., de aceea facu propunerea :

M. Sinodu inca in sessiunea presenta sa decida reasumarea conclusului cons. archid. din 13 I. 1872 in acea directiune, ca in prim'a linia numai doctorii dreptului canonicu sî acei juristi, cari producu testimonii despre esamenulu studieloru istorice adeca : dreptulu canonicu rom. etc., sa li se dea autorisare de a portá procese divortiali sî disciplinarie fâra de altu esamenu deosebitu iér' nu advocatiloru censurati ungurescí ; acést'a propunere sa se dechiare de urginta. —

La tempulu seu se va pune la ordinea dilei Dr. V. Glodariu face o interpelatiune privitóre la tipicu, unele obiceiuri sî afaceri interne — in biserica. — Presidiulu promite ca la tempulu seu se voru dá deslucirile cerute.

La ordinea dilei sta objectulu anunciatu de presidiu inca in siedinti'a precedenta sî anume raportulu comissiunei pentru regularea parochieloru sî dotarea preotiloru. La provocarea presidiului referintele comissiunei p. prot. I. Metianu ocupa loculu ; dupa ce s'au cetitu operatulu comissiunei se deschide desbaterea generale. La partea acést'a iau cuventulu D. Siandru, carele este pentru o uniformitate a stoleloru preotiesci preste totu sî in câtu aru iertá impregiurarile pentru afiliarea comuneloru bisericesci mai mici, cari nu suntu in stare a tienea singure câte unu preotu.

Dlu prot. Metianu sî E. Macelariu suntu de parere, ca cu afiliarea parochieloru mai serace sî mai mici, cari nu suntu in stare a sustienea pre preotulu cu materia sa se ia in considerare impregiurârile, in cari se aflu.

P. ases. consist. Z. Boiu face numai unele observâri in cele formali. Mai multi membri s'au insinuatu la cuventu, inse fiindu tempulu inaintatu se incheia siedinti'a sî continuarea ei se anuntia pentru dupa amédi la 4 óre.

Miscâri constitutionale.

In municipiulu Sabiiului s'au adunatu românii in 20 Aprile (2 Maiu n.) la o consultare. Provocati erau atunci de unu clubu ce esista aici inca de mai nainte. Dara fiindu ca atunci adunarea se crediù de pré putienu numerósa decise a se aduná in diu'a de 2 Maiu c. v. Asiá s'a sî intemplatu. O adunare de totu numerósa constatatória din representanti mai din tóte comunele erá in sal'a Asociatiunei. Sub presidiulu dlui consiliariu gubern. Pavelu Dunc'a se deschide desbaterea asupr'a objectului, pentru care erá convocata adunarea sî adeca, pentru de a se dechiará inca odata, déca voiesce poporulu a luá parte la alegeri de deputati. Chiarificându-se parerile prin desbatere, adunarea s'a dechiaratu unanima pentru incungiurarea ori cârei passivitâti sî pentru intrarea in activitate, atâtu fatia cu alegerile la dieta, câtu sî cu alte cestiuni politice ce se voru iví sî voru taiá in interesele nationali române.

Dupa acést'a s'au alesu unu comitetu centralu in municipiulu Sabiiului, carele va stá in legatura cu alte comitete ce se voru infiintiá in comune.

Nu potemu de câtu sa ne esprimemu bucuri'a pentru ca vedemu ca viati'a ia loculu inertiei politice, ce cuprinsese corpulu nationalu de vre-o câti-va ani incóce. Sa mérga românii pre cararea inceputa si se voru convinge preste scurtu tempu, ca respectulu loru va cresce inaintea tierei, inaintea tuturoru factoriloru, cari au influintia la destinele tierei.

Dicemu sa mérga inainte, câci greutâtile inca de acum incolo au sa urmeze. Românii sî aici, cá sî in alte pârti, voru fi espusi la feliurite ispite. Promissiuni sî amenintiâri se voru succede mereu, numai cá sa amagiasca sî cá sa se infricosieza românii sî sa se abtiena dela viati'a politica, carea pâna de curendu se parea ca e numai pentru altii, dara nu sî pentru noi românii.

Se voru mai aratá chiaru sî dintre ómenii nostri unii, cari se voru straduí sa virésca, celu putienu, veninulu indoielei in inimile româniloru. Ómenii acesti'a se botéza pre sine insusi nationali sî ei suntu inimicii nationali, séu din nesciintia, nepricepere, séu din reintia, din ambitiune.

Sî de unii sî de altii poporulu are sa se feréscа sî sa cugete, ca a lucrá pentru binele natiunei sele nu este nici unu pecatu, bá este o datorintia, a cârei temeiu se afla depusu in cartea cartiloru, in scriptura.

Despre alegeri la Ogn'a.

„Hrm. Ztg.“ ni spune acum in dóue renduri, ca la Ogn'a vine dlu Korizsmics cá sa candideze. Repetirea acést'a ni face cá sa luâmu notitia despre acésta intemplare sî sa atragemu atentiunea celoru ce se cuvine, ca la Ogn'a avemu unu locu de deputatu românu. Respectâmu sî onorabilitatea sî erudítiunea si influinti'a dlui Korizsimics, inse totu deodata credemu, ca este o datoria sânta pentru români, cá cându vine vorb'a de interesele vitali ale loru, sa nu lase a se ispití de nici unu feliu de splendóre straina.

Cu durere amu intielesu ca vre-o patru români mai fruntasi, a câroru nume le retacemu de asta data, voiescu a se deosebí de cei-lalti frati ai loru sî dau semne ca aru fi pre lânga votarea cu unu streinu. De se va adeverí acést'a sî ei nu-'si voru justificá in modu onestu deslipirea loru de câtra ceilalti români ii vomu espune despretiului natiunei intregi.

Scrisori din Romani'a

Iassi in 24 Aprilie 1872.

„Sta de-o parte sî privesce
Mintea ta pre atâtu va cresce“

Asiá spunea odata unu betrânu, sî vorb'a lui erá nimerita cum e de obiceiu vorb'a betrânésca ; se lipsesce ca cleiulu ce asuda prin cój'a arboriloru batrâni.

In midiloculu vietiei poporului nostru cea atâtu de bântuita, mi-amu adusu aminte de vorb'a celui betrânu, sî m'amu otaritu sa me tienu de dens'a, déca nu pentru totu-dé-un'a, macaru o bucata de vreme, sa stau sî sa privescu de pre malu, ce face celu vasu in mare, cum 'lu bântuie venturile, cum lu ducu cârmacii. Sciu sî eu putienu cum se mâna luntrea ; sciu macaru se judecu, care mâna a scapare sî care a perire. De aici de pre malu, voiu spune ce facu ei, de mergu bine, de mergu reu, sî care cum lucréza. Din nae póte nu m'oru audí, câci suntu prea departe sî glasulu furtunei acopere glasulu omenescu ; dara ce voiu spune, de va fi adeverulu, va fi spre priinti'a altor'a macaru,.. séu mai la urma va perí in ventu. Sî apoi câte n'au peritu astu-feliu pân' acum'a ! Cine scie insa, déca umflatu de alu furtunei vuetu nu va fi dusu cu potere uriasia la urechile loru. . . . . Se dice ca in pericole ne indreptâmu cu mintea spre Dumnedieu ; pentru ce óre nu ne-amu indreptá odata sî cu mintea spre minte ?

Mai la urma fia ce va fi. Eu urmediu mai multu unu scopu pentru mine.

Vreau sa stau sa mai privescu
Mintea sa-mi imbogatiescu,

cum aru dice betrânulu.

Ómenii unui poporu traiescu multa vreme fâra a gândí, sî o ducu de bine de reu, dara totu mai bine de câtu reu, câci i povatiuesce firea, care nu se prea insiéla. Dela unu tempu inse i vine poporului vremea gândului, asiá cá la pomi acea a inflorirei. De atunci incolo poporulu 'si ia aventulu, merge spre cultura sî propasire ; dara firea nu-lu mai ajuta de acum inainte, elu insusi trebuie s'o faca ; póte merge spre bine, póte merge spre reu dupa cum 'si croiesce ursit'a.

Dara nu totu poporulu gandesce, precum nu tóte ramurile inflorescu ; o parte numai din elu o face, sî in mânile acestei pârti se depune de natura sórtea intregului. Nobila menire ! Popórele, copii nevarstnici ai naturei dati pre mân'a celoru ce le conducu. Pre câtu e de mare insarcinarea, pre atâtu e sî de grea . . . cá tóte lucrurile mari in lume.

Mersulu spre bine, mersulu spre reu, aterna dela ceea ce gandescu ómenii, câci gândurile ómeniloru poruncesce muschiloru sa lucredie, sa faca fapte, iéra faptele ómeniloru infrumsetiéza imprejmuirea loru cu grâdini incantatóre séu sépa prapasthiele ce este sa-i inghita.

Cându vedi in unu poporu ca trebile mergu bine, sa scii ca partea ganditóre a poporului gandesce sanatosu ; cându mergu reu, sa cunosci ca s'a varitu unu vierme in gândulu loru ce-'lu róde sî-i mananca puterile.

Asiá unu vierme pare ca s'a pusu la redacin'a spiritului poporului nostru, de nu mai ésa nimic'a a bine de o bucata de vreme din ostenelele lui.

E cam greu sa vorbesci de cei scumpi cându suntu bolnavi ; cu tóte aceste, cându credi in scapare, respici paro ca cu placere amenuntele suferintiei.

Indreptarea stârei de totu rele a poporului românu, noi o vedemu numai sî numai in luminarea gândirei sele asupr'a impregiurâriloru in care se afla, sî asupr'a midilóceloru de indreptare.

Pentru a te insanatosiá e destulu sa apucî pre calea sanatósa ; loculu celu sanatosu pre unde 'ti mâni viéti'a i impartasiesce sanatatea sea, cá bolnavului ce calatoresce in clime priincióse.

Amu voí sa spunemu confratiloru de preste Carpati relele de care suferimu sî pentru ce suferimu ; câci tocmai ei prea putienu le cunoscu dupa adeveru, audiendu despre ele dela cei ce suntu in joculu vietiei nóstre, dela cei ce le producu.

Apoi amu voí sa le-o spunemu loru, pentru ca la noi nu se mai aude nimicu, de unu tempu incóce ; vuetulu e prea mare. Póte resfrintu de spiritulu românu din léganulu neamului, glasulu va resuná mai limpede sî intielesu !

Y.

Evenemintе politice.

Maiestatea Sea Imperatulu sî regele s'a intorsu din caletori'a prin Banatu sî pârtile inferióre ale Ungariei. Diurnalele din Pest'a spunu ca caletori'a acést'a a fostu unu adeveratu triumfu pentru monarchu. Atentiunea nóstra se indrépta cu deosebire asupr'a unui biletu de mâna alu Maj. Sele publicatu in diurnalulu oficialu, prin care biletu Maj. Sea insarcinédia pre ministrulu presiedinte Lonyay, cá intregei populatiuni din tienuturile pre unde a caletoritu, sa i se esprime recunoscinti'a sî multiamit'a pentru primirea ce i-a pregatitu in tóte pârtile.

In legatura cu caletori'a acést'a unele jurnale din Pest'a se afla motivate de a face observâri séu reflessiuni politice, cari mergu mai departe decâtu suntu limitele statului. Ans'a o da regenti'a serbésca, carea n'a tramisu representanti la Temisiór'a spre a salutá pre Maj. Sea. Nu scimu déca din partea Romaniei a fostu cine-va cá sa intempine pre Maj. Sea. Scirile ce le avemu suntu impartîte in privinti'a acést'a. Se dîce ca a fostu sî se dice ca n'a fostu nimenea nici din partea Romaniei. Asupr'a Romaniei celu putienu in jurnalele din Pest'a nu se reflectéza nimic'a. „Pesti Napló“ in reflessiunile sele cam necajite aduce in legatura cu cestiunea acést'a a intempinârei descoperirile unui croatu Voncin'a, cari facuse mare sgomotu chiaru sî in Pres'a vienesa. Dupa descoperirile acestea unu membru alu regentiei serbesci a datu subsidii in bani opositiunei din Croati'a. „Pesti Napló“ afla dara purtarea regentiei consecinte. Regenti'a dupa „Pesti Napló“ cauta cu ori-ce pretiu sa sgudue bun'a intielegere intemeiata sub principele Michailu intre ambe tierile vecine. „Pesti Napló“ vine la conclusiunea aceea, ca déca este adeveratu, ca regenti'a serbésca a datu ajutórie in bani opositiunei croate, prin faptulu acest'a a comisu unu atentatu asupr'a unei poteri straine sî unu asemenea atentatu nu se póte lasá nepedepsitu. Spre liniscirea generala, trebuie sa amintimu aci de o protestatiune aunui membru a regentiei serbesci Ristics, prin carea acest'a néga cu totulu darea vreunui ajutoriu in bani opositiunei croate.

Din Germani'a avemu unele date interesante. De mai multu tempu curge o lupta diplomatica intre Imperatorele Germaniei sî Pap'a Romei. Lupt'a acést'a se parea ca se va terminá cu denumirea unui legatu imperatescu pre lânga curtea papale. Persón'a alésa spre sfersitulu acest'a a fostu cardinalulu principe Hohenlohe. Scirile cele mai din urma ne spunu, ca Pap'a a refusatu primirea legatului imperatescu, chiaru sî déca e cardinalu sî principe. Vatemarile catolicismului prin o lege scolastica, votata de curendu sub influinti'a sî pressiunea cancelarelui Bismark, au intaritatu pre curtea papale intr'atât'a, incâtu nu voiesce sa scia de nici o pace. Germani'a sî in specialu Prussi'a are o problema fórtea grea, pentru ca prin nepasarea sea fatia cu religiunea, a deschisu calea iesuitiloru sî prin acesti'a dominatiunea catolicismului in tiéra. Se dice ca suntu in Prussi'a 826 de statiuni ale ordinelui iesuitiloru cu 6000 membrii sî 1500 noviti. Armat'a acést'a in Germani'a insasi ingreunéza lupt'a cu unu inimicu in a cârui tiéra séu teritoriu nu se afla nimenea de ai Germaniei. —

Russi'a.

Cestiunea cea principala care preocupa astadi tóta lumea politica este spontanea demissiune a principelui Gortschacoff din functiunea de mare cancelariu alu imperiului Russiei, sî inlocuirea sea cu d. Walujeff.

Lectorii nostri 'si aducu aminte ca amu vorbitu in mai multe renduri despre vechiulu sî noulu partitu rusescu. Celu intâiu, cu marele duce mostenitoriu in frunte, represinta partitulu nationalistu puru, lucréza pentru alungarea elementului germanu care a cotropitu tóte ramurile statului, sî pentru nationalisarea tuturoru servitieloru publice din imperiulu Russiei ; celu alu doilea, cu principele Gortschacoff in frunte, avendu sî simpathiele Imperatului Alessandru, incungiuratu numai de elementulu germanu, sî lucrându in consecuentia dupa dorintiele Berlinului.

Cá sî inaintea resbelului franco germanu, cându se profetisá resbelulu din 1870—71, este aprópe unu anu de cându se totu profetisa unu altu resbelu : resbelulu pre Baltic'a. Lucrulu este fórte naturale : Germani'a, care aspira la unitatea intregului neamu germanu, nu póte privî cu ochi de cumâtra in Baltic'a, pre Finland'a sî Curland'a, facendu parte din guberniele russesci, sî Rossi'a nu póte simtí decâtu o mare greutate in colosulu ce se radica pre spinare-i sî care se numesce : imperiulu germanu.

Se intielege ca ori unde frati'a e fratia, dara brânz'a se vinde totu pre bani.

Din acestu punctu de vedere plecându, mai tóta press'a européna, sî brosiure in mari volumine, incepura a ploá in lume profetisându, cobindu, unu nou resbelu russo-germanu, adeca intre nepotu sî unchiu ; dara press'a germana, mai cu séma cea oficiósa din oficin'a dlui de Bismarck, rise in fati'a tuturoru profetiloru sî brosiuristiloru, declarându ca pre câta vreme va fi in viétia Imperatulu Alessandru, „barbatu cu mari judecâti, sî cu multa intielepciune“, mai facendu-i sî alte multe panegirice, — cum facea acum câti-va ani lui Napoleonu III, — temere de ruptura intre cabinetele de Petersburg sî de Berlinu, nu póte fi odata cu capulu.

Atunci jurnalulu „Le Nord“, echoulu politicei Czarului, se grabí cu multa malitiositate a intempiná pre oficiósele dlui de Bismarck, spunendu-le ca : „necontestabila este simpathí'a cá sî rudeni'a Imperatului Russiei cu alu Germaniei : ca Imperatulu Russiei aru merge pâna la sacrificie cá sa evite vre unu conflictu cu Germani'a, dara ca n'aru trebuí sa se uite ca atunci cându corentulu nationale aru impune...ce-va, monarchulu celu mai absolutu este datoriu a se supune, sî sa nu se uite iéra-si ca corentulu nationale este antigermanu sî ca chiaru principele imperiale conduce marea maioritate nationala antigermana.“

Suntemu dara autorisati a crede, dupa cele dîse acum câte-va luni de „Le Nordu“, ca corentulu natiunale din Russi'a a inceputu a luá o consistentia, ca spera a se impune sî ca precursoriulu la tienta este demissiunea filogermanului principe Gortschacoff sî inlocuirea sea cu nationalistulu Walujeff.

Deci ne resemnamu la pucina rebdare câci preste pucinu sperâmu a vedea desnodamentulu.

Se scrie dela Petersburg cu dat'a de 10 Aprilie diurnalului „Republique Francaise :“

„Deschiderea Bazarului slavu la Moskwa face objectulu tuturoru conversatiuniloru in Russi'a. Sciti tendintiele russificatóre ale slavofililoru in genere, tendintiele poetului Pogodin sî ale amiciloru acestui'a. Organisarea bazarului acestui'a nu va lipsí d'a esercitá o influintia considerabila preste toti populii slavi. Panslavistii, cari nu se preocupa de câtu a totu face propaganda russésca, s'au gânditu ca nimicu n'aru fi mai nimeritu ale serví scopurile de câtu crearea unui stabilimentu in care „fratii loru din Occidentu“, sa póta vení a constatá superioritatea muscaliloru preste tóte cele-lalte nume ale acelui'a-si nému. De ací apoi originea faimosului bazaru care va contiene urmatórele divisiuni :

„1, O sectiune de instructiune publica, in care profesorii universitâtiei din Moskwa sa predea teneriloru slavi : istori'a, limb'a, literatur'a Russiei, sî in care sa faca cursuri in sciintiele militare oficierii statului majoru ; 2, o sectiune de petreceri in care sa se jóce in tóte dilele fragmente de opere sî de metode russesci ; 3, unui hospelu pentru visitatorii slavi, sî 4, magasinuri la etagiulu de josu (rez-de-chausée.) Veniturile acestoru din urma divisiuni, pretiulu de intrare la concerturi, suntu consacrate pentru intretienerea sî educatiunea rusésca a tineriloru slavi. Cea mai mare parte a cheltueliloru este in sarcin'a guvernului. Pogodin sî Popoff si-au sî inceputu cursurile. Celu dintâiu a pronunciatu, cu ocasiunea deschiderei bazarului, unu discursu asupr'a importantiei istorice a Moskwei care, dupa densulu, este destinata a devení capital'a lumei slave. Popoff s'a incercatu a demunstrá ca famili'a imperiala are drepturi necontestabili asupr'a Constantinopolei, sî s'a intemeiatu mai cu séma asupr'a maritagiului Czarului Ioanu III cu o nepóta a ultimului din Paleologi : principés'a Sofi'a. Inceputurile acestea reveléza de ajunsu scopulu ce a predomnitu la fundarea bazarului.“ „Romanulu“.

Aradu, 9 Maiu s. n. 1872.

Adunarea natiunala, a cârei descrieri mi o reservu pre mai apoi, la propunerea dlui Dr. Alesandru Mocioni a primitu urmatoriulu

Proiectu de resolutiune.

Conferinti'a acést'a decide, ca partid'a româna natiunala are sa se sustiena sî mai departe, atâtu sub decursulu alegeriloru, câtu sî in diet'a tierei, cá „partid'a politico-natiunala de sine statatória,“ privesce de chiamarea sea a lucrá cu tóte medilócele legali sî loiali spre aceea, ca in câtu mai multe cercuri sa se aléga membri pronunciati sî resoluti de ai partidei nóstre.

Se statoresce urmatórea programa pentru „partid'a politica-natiunala româna de sine statatória :“

1. Solidaritatea cu natiunile patriei de asemenea directiune politica.

2. Conferinti'a pretinde, ca cestiunea de natiunalitate sa se deslege intre marginile integritatei politico-teritoriale ale tierei sî fâra a face impossibila o administratiune regulara pre basea egalei indreptatiri natiunale câtu mai curendu in sensulu acelui proiectu, ce clubulu natiunalu l'a asternutu dietei in an. 1868.

3. Fâra a prejudecá decisiuniloru conferintiei generale a româniloru din Transilvani'a ce va sa se tiena, acésta conferintia pâna atunci tiene la proiectulu de resolutiune, ce in an. 1868 clubulu natiunalu l'a asternutu dietei, avendu acelu proiectu de scopu a netedî calea pentru o complanare a diferintieloru ce subsistu intre unele dispusetiuni legislative sî intre interesele indreptatite ale poporului românu din Tranni'a.

Dara in virtutea identitatei de interese intre noi sî fratii nostri din Tranni'a, acésta conferintia se crede indreptatita a-si esprime dorinti'a, ca in casulu, déca românii din Tranni'a in conferinti'a loru eventuala s'aru pronunciá pentru participarea la alegeri, voru sa-si tiena de chiamarea loru natiunala, ca in tóte cercurile in cari densii suntu maioritatea, sa aléga numai deputati pronunciati de partid'a natiunala româna.

4. Fiindu ca dupa esperiintiele de pâna acum n'a potutu a nu se observá unu feliu de nesu internu intre art. de lege XII. din 1867 sî intre negatiunea egalitatei de dreptu pentru natiunile nemagiare : din caus'a acést'a este detorinti'a partitei natiunali a-lu combate cu tóte medilócele legali.

5. Partid'a natiunala doresce sa se estinda câtu mai multu dreptulu de alegere sî anume tiene de datorintia a lucrá spre aceea, ca legea electorala din Tranni'a ce batjocorindu ide'a dreptului, scóte din cadrulu constitutiunei mai multu de $^3/_4$ ale poporatiunei, sa se reforme câtu mai curendu

in conformitate cu recerintiele democratice ale adeveratei sisteme representative.

6. Partid'a natiunala considera inaintarea invetiamentului publicu de o conditiune prealabile pentru prosperarea tierei intregi, sî a natiunei romane deschilinitu, dreptu aceea, ea va staruí la infiintiarea de feliurite institute de invetiamentu sî cultura publica sî pentru poporulu românu, anume fiindu ca invetiamentulu poporalu romanescu cade in precumpaninti'a scóleloru confessiunali, va tinde, ca acele dispusetiuni ale legei, cari imgreuna eficacitatea acestoru scoli, sa se delature câtu mai curendu.

7. Partid'a natiunala din privinti'a unei bune economii de statu, va tinde sî mai departe, cá sî pâna aci, a impedecá tóte cheltuelele improductive, sî cari nu suntu de interesu generalu, sî va atientí, cá printr'o reforma a sistemei actuale de contributiune, sarcinile sa se imparta mai potrivitu.

8. Partid'a natiunala va sprigini dorintiele partidei natiunala din Croati'a, incâtu acestea nu tindu a desface legatur'a legala cu corón'a Stului Stefanu.

9. Partid'a natiunala combate institutiunea votariloru virile, centralisatiunea introdusa atâtu in administratiunea politica, câtu sî in cea justitiaria, sî preste totu 'si recunósce de detorintia a inaintá tóte reformele necesarie pentru desvoltarea materiala sî spirituala a tierei in spiritulu democratiei sî alu liberalismului.“ —

Aradu, 10 Maiu n. 1872.

Dela adunarea generale politica-natiunale româna. Vinu, onorabila redactiune, a vi reportá numai pre scurtu, pentru cá, sî pâna cându se voru face sî publicá procesele verbali sî tóte actele referitóre, stimatulu publicu alu „Albinei“ sa aiba pucina informatiune — despre cele petrecute eri dupa média-di aici la noi, in spaciós'a sala a otelului „La crucea alba.“

Aci adeca s'a tienutu — dela 4 pâna la 8 óre de séra convocat'a adunare séu conferintia politica-natiunale. Numerulu celoru adunati s'a urcatu la 300, sî au fostu representate — parte prin particulari, parte prin delegati ai diferiteloru reuniuni — tóte comitatele locuite de români ce se tienu astadi de Ungari'a, dela Satu-mare sî Cetatea de pétra sî Selagiu, pâna la Bichisiu sî Torontalu sî Carasiu.

Dupa deschiderea conferintiei prin dlu convocatoriu Antoniu de Mocioni, adunarea si-a proclamatu de presiedinte pre dlu adv. Desseanu sî constituindu-se indata s'a apucatu de lucru sî prin desbateri adese-ori infocate a primitu program'a natiunale, — cum se statorise ea intr'o conferintia mai ingusta, fâra nici o modificare esentiale, numai vre-o dóue schimbâri stilistice s'au facutu.

Combatute au fostu unele puncturi mai vertosu si mai impetuosu de dlu dr. Iosifu Hodosiu, despre carele, dupa manier'a portarei sele, cei ce-lu cunoscu mai de aprópe — credu, ca astadi nici nu va scí ce a facutu eri! Este intr'adeveru deplorabile une-ori starea dsale sî o sa vedeti, ca contrarii nostri o sa faca mare capitalu din acésta slabitiune a omului nostru.

Altii carii s'au sculatu cu atacuri contr'a — unui séu altui puntu din programa, au fostu domnii: Mirone Romanu, Vic. Bogdanu, Ales. Romanu sî Stanescu.

Dlu archimandritu Mirone Romanu in modu onorabilu sî parlamentariu a cerutu numai, a se sterge din programa combaterea art. XII. de lege, tienendu prea cuviosi'a sea ca acésta lege nu ni-aru impedecá desvoltarea natiunalitatei. Ei, dara i s'a reflectatu ca, chiaru acestu articlu de lege este carele léga pre domnii unguri, cá sa nu ne fia drepti, cá sa nu ne recunósca sî spriginésca pretensiunile natiunali.

Mai ageru sî resolutu pâna la cutesarea órba a atacu acest'a-si puntu din programa dlu Vic. Bogdanu, carele pare ca vré sa sustiena ca, fâra art. XII de lege, pace de tiéra sî de natiunalitâti, nu e fericire, pere lumea! Poteti sa ve intipuiti ce respunsu i s'a datu din partea dloru Babesiu, Borlea sî Lazaru Ionescu!

Resultatulu a fostu ca, propunerea dloru Romanu sî Bogdanu nespriginita chiaru de nimenea altulu, s'a respinsu cu unanimitate.

S'au mai facutu dificultâti la puntulŭ unde se amintesce Transilvani'a sî dèsclinitu unde se recere cá deputatii de dincóci sa combata legea electorale cea feudalistica. Dnii Hodosiu sî Stanescu sustienu cu rigóre ca despre Transilvani'a nici intr'o privintia sa nu se faca amintire; fiindu aceea curatu caus'a Transilvaneniloru. — Dara li s'a spusu prin Babesiu, ca program'a nóstra este pentru noi, iéra noi suntemu detori a ne interesá de Transilvani'a sî de interesele ei, firesce pururea fâra a prejudecá dreptulu propriu alu fratiloru din Transilvani'a.

La votare dnii Hodosiu sî Stanescu au remasu singuri cu opiniunile loru.

Precum dupa votarea despre art. XII de lege dnii Mironu Romanu sî Bogdanu, asiá dupa votarea punteloru despre Transilvani'a, dlu Hodosiu a esitu din adunare; ce fórte intieleptiesce a fostu, câci de aci incolo numai inca dlu Ales Romanu a mai dificultatu o resolutiune, cele-lalte propuneri tóte s'au primitu repede sî fâra nici o pedeca.

Protocolulu adunârei va dá lamuririle mai de aprópe. Resolutiunile ce cuprindu program'a natiunale, vi le alaturu aci spre publicare. „Alb.“

Romani'a.

† Ioanu Heliade Radulescu, a incetatu din viétia in etate de 70 ani, la 27 ale lunei cur. la 2 óre dupa amédi. Copiii sei Eufrosin'a, Virgili'a, Sofi'a sî Ioanu facendu cunoscutu acésta durerósa perdere, róga pre cei ce l'au iubitu sî stimatu a asistá la ceremoni'a funebra ce va avea locu Dumineca la 30 Aprile la biseric'a Mavrogheni. Cortegiulu funebru va plecá la 12 óre dela domiciliulu familiei, din strad'a Polona nr. 20.

Acei ce nu voru fi primitu biletu in parte, suntu rugati a considerá acést'a cá o invitatiune.

Din „Românulu“ mai reproducemu cu referintia la acésta scire de doliu urmatórele:

Ateneulu românu.

Comitetulu Ateneului, asociându-se cu doliulu publicu, causatu prin perderea lui I. Eliade Radulescu, parintele literaturei române, invita pre toti dd. membrii a urmá cortegiulu funebru alu ilustrului barbatu ce va plecá astadi, Dumineca, la órele 12, dela domiciliulu familiei din strad'a Polona nr. 20, pentru mergerea la biseric'a Mavrogheni.

Comitetulu.

SOCIETATEA

pentru invetiatur'a poporului românu.

Comitetulu societâtiei, asociandu-se cu doliulu publicu, causatu prin perderea parintelui literaturei române, I. Eliade Radulescu, invita pre toti dd. membrii ai societâtiei a urmá cortegiulu funebru alu ilustrului barbatu, ce va plecá astadi, Dumineca, la órele 12, dela domiciulu familiei, din strad'a Polona, nr. 20, pentru a merge la biseric'a Mavrogeni.

Comitetulu.

Consiliulu de administratiune alu clubului „Uniunea-liberale“ róga pre toti membrîi sei cá astadi, 30 Aprilie, la 11 óre diminéti'a, inainte de amédi sa binevoiésca a se aflá la domiciliulu familiei repausatului I. Eliade Radulescu, strad'a Polona nr. 20, pentru a-i insotí cortegiulu funebru, de acasa pâna la loculu de imormentare, (biseric'a Mavrogeni), unde presiedintele clubului este delegatu cá sa depuie, in numele membriloru sei, omagiele de adencu respectu sî de eterna recunoscintia pre remasitiele mortale ale marelui barbatu.

Iéra scurt'a reflessiune a sea asupr'a acestui evenementu este acést'a:

Intrég'a presa româna se imbraca in doliu pentru dîu'a de 30 Aprile, spre a insocí la mormentu pre acel'a ce a fostu unulu din parintii ei sî ai literaturei române din tempii moderni.

Numeróse comunicâri dela diverse societâti, câror'a le dâmu locu in capulu fóiei, ne dau asicurarea ca onorurile voru sî fi la inaltimea omului câror'a se adreséza; ele ne umple inim'a de sperantia, câci suntu manifestarea unei mari virtuti civice, care parea pâna acum fórte strinsa la români, acea virtute care caracterisa pre tóte natiunile cele mari: iubirea sî recunoscinti'a câtra ómenii sei superiori.

Varietâti.

⁂ Conferinti'a junimei studióse din Institutulu nostru teologicu-pedagogicu Dumineca in 30 Aprile sub titlulu citatu a esecutatu sub conducerea dlui D. Ilariu Puscariu sî dlui D. Cuntianu ambii profesori, un'a din cele mai placute productiuni intocmite din urmatórele bucati:

1. „Omulu frumosu,“ poesia de A. Muresianu, esecutata de corulu vocale.

2. „Fruptele sî sperantiele vietiei nóstre constitutionale bisericesci, pre basele ei sinodale,“ disertatiune de Arone Hamse'a, clericu an. III.

3. „Ap'a Bârsei“, poesia de D. Bolintinénu, declamata de Simeone Popescu, clericu an. II.

4. „Nóu'a calugaritia“, aria italiana, cantata de Victoru Pope'a, clericu an. I.

5. „Limb'a natiunale“ (româna), disertatiune de Gregoriu Pletosu, clericu an. I.

6. „O panorama in visu“, poesia de A. Muresianu, declamata de Georgiu Ludu, clericu an. II.

7. „O cestiune de dî“, dialogu produsu de Moise Tom'a, clericu an. II. sî Gregoriu Maric'a, clericu an. I.

8. „Hor'a unirei“, poesia de V. Alesandri, esecutata de corulu vocale.

Tóte fura esecutate bine, asiá incâtu pre lânga caldur'a cea aprópe de 80 graduri din sala atentiunea publicului intregu nu slabí nimic'a din incordare pâna la finitu; deosebitu interesu inse au sternitu dialogulu, care face onóre autorelui sî esecutatoriloru lui. N. Pope'a Pré ven. parinte archimandritu in scurte sî poternice cuvinte a remuneratu, dupa noi, pre de ajunsu silinti'a junimei prin espressiunea ca sa inainteze junimea continuu sî asiá vomu sî prosperá. Densulu si publiculu de fatia a devenitu prin acést'a ca de ce preiiu au fostu gemne straduintiele ddloru prof. conducatori sî ale juniloru esecutatori.

⁂ Eri sér'a in 3/15 Maiu s'a serbatu in gradiaa la „Vladu“ memori'a acestei dîle din 1848 conformu urmatoriului programu:

1. „Destéptate Romane“, 2 strofe dela inceputu (corulu).
   „Cuventarea festiva“ de Ioanu G. Popu juristu a. IV.
   „Destéptate Romane“, 2 strofe ultime (corulu).

2. „Câtra martirii români“, poesia de Andreiu Moresianu, declamata de Iuliu Pope'a, st. de cl. V. reale.

3. „Hor'a unirei“, cântata de corulu vocalu.

4. „O privire scurta asupr'a libertâtiei“, disertatiune de Moise Tom'a, teologu a II.

5. „11 Ciresieriu“ de Pascali, aria de Flechtenmacher, cântata solo de Victoru Popescu, juristu a. III.

6. „Sil'a“ de Cesaru Boliacu, declamata de Arone Hamsea, juristu a. III.

7. „Stelele Romaniei“ de Vas. Ales. Urechia, aria de Flechtenmacher, cântata solo de Ioanu Cionca, teologu a. III.

8. „Batali'a dela Calugareni“, de Aricescu, declamata de Gregoriu Maric'a, teol. a. I.

9. „Detunat'a“, esecutata de corulu vocalu.

In pausele necesari se voru esecutá arii natiunale de music'a instrumentale.

⁂ Focu. Din Romosu ni se scrie ca Mercuri in 26 Aprile au arsu in Romosu, scaunulu Orestiei, 20 de case. Foculu s'a escatu din lemnusie de aprinsu cu cari copii de 5—6 ani s'au jucatu de a casile lânga o gramada de paie. Comun'a acést'a a fostu cercetata la 1851 de unu focu sî mai mare. Casele cladite din materialu solidu sî acoperite cu tîgle au scapatu.

Burs'a de Vien'a.

Din 3/15 Maiu 1872.

Metalicele 5%	64	40
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	64	40
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	71	65
Imprumutulu de statu din 1860	102	25
Actiuni de banca	829	—
Actiuni de creditu	325	57
London	113	—
Obligatiuni de desdaunare Ungurescí	81	75
„ „ „ Temisiorene	79	—
„ „ „ Ardelenesci	79	—
„ „ „ Croato-slavone	84	—
Argintu	110	50
Galbinu	5	38
Napoleonu d'auru (poli)	8	$98^{5}/_{10}$

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^{1}/_{3}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^{1}/_{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^{1}/_{2}$ cr. v. a.

Nru 37. ANULU XX.

Sabiiu, in 7|19 Maiu 1872.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a a V tienuta in 28 Apr. dupa amédi. sub presedinti'a P. Vicariu archiepiscopescu N. Pope'a.

Presiedintele transpune sinodului archid. o telegrama a poporeniloru din Carmazanesci in protopresbit. Iliei murasiene in caus'a alegerei de parochu. Se preda comissiunei petitiunarie, care se insarcinéza a referá câtu mai curendu.

Deputatulu Z. Boiu preda presidiului protocolulu sinodului parochialu din Galomfalva, in care se esprima bucuri'a pentru infiintiarea unui protopresbiteratu alu Odorheiului. Se preda maritului consistoriu.

La ordinea dilei sta conchiamarea desbaterei despre regularea parochieloru sî imbunatatirea sortiei preotiloru sî asiá referintele Metianu cetesce inca odata propunerea comissiunei desbatuta in siedinti'a a IV.

D. I. Siandru face la propunerea comissiunei amendamentulu: de cum-va in viitoriu prin scaderea veniteloru din realitâti si stola s'aru micsiorá lefile preotiesci stabilite prin sin. par., propune ca atunci parochienii sa fia insarcinati a incasá densii veniturile din realitâti sî a solví lefile preotiloru in bani. D. prot. Popescu propune, ca de óre-ce dotarea preotiloru nu este basata pre venite sigure, acea dotare, de cum-va s'a stabilitu de sin. par. sa se aprobe numai provisoriu. — Presidiulu observa ca aceste amendumente nu suna in specialu, ci atingu generalmente caus'a din cestiune, pentru aceea nu potu a se mai admite. D. Popescu 'si retrage amendamentulu.

Referintele continua cu referat'a despre regularea parochieloru sî stabilirea veniteloru preotiesci in protopopiatele Brasiovu I., Solnoculu tract. I., M. Osiorheiu, a Zalatnei tract. de susu, in cari parochiele s'au organisatu séu preste totu séu in cea mai mare parte. Dupa o desbatere asupr'a operateloru substernute sinodului, propunerea comissiunei se supune la votisare.

Primindu-se propunerea comissiunei se decide ca parochiele din protopopiatulu Brasiovu I se privescu de bine regulate sî se aprobéza, afara de Stupini, asiá precum au decisu sî sinodulu protopresb. concernente. In protopopiatulu Muresiu-Osiorheiu suntu regulate respective dotate corespundietoriu numai 7; de asemenea sî protop. Solnocului tract. I, in protop. Zalatnei 10 parochie. Fiindu operatele incurse din tóte cele-lalte tracte mance atâtu in forma câtu sî in esentia asiá dara sa se remita protopopiloru inapoi spre reintregire, dupa instructiunile ce li se voru dá din partea ven. Consistoriu carele intr'un'a se insarcina cu edarea unoru asemenea instructiuni.

In fine fiindu ca articululu de lege 53 din 1868, prin care se indreptatiescu comunele nóstre bis. la asemenea ajutorintie din venitele comunali, cá sî comunele bisericesci ale altoru confessiuni, mai nicairea nu s'a esecutatu, asiá dara sinodulu archidiecesanu recomanda V. Consistoriu a provocá prin par. protopopi pre comitetele parochiali sa faca pasii necesari la locurile competente, staruindu cu totu deadinsulu pentru efectuirea egalei indreptatiri; par. protopresbiteri sa raporteze din anu in anu despre cele intreprinse ven. Consistoriu.

Presidiulu luându cuventulu indigitéza prin o cuventare plina de motive ide'a infiintiârei de fonduri parochiali, care spre o mai buna stare materiale a bisericeloru nóstre usioru s'aru putea infiintiá prin contribuiri benevole a parochieniloru.

Sinodulu primesce acésta propunere cu placere sî recomanda fia-cârui membru alu sinodului archid. sa lucru pentru latirea acestei idei, iéra maritulu Consistoriu archid. sa recomande singurateciloru protopresbiteri sî parochi a pune in lucrare infiintiarea acestoru fonduri.

Siedinti'a VI tienuta in 29 Apriliu 1872 ante amédi. Presiedinte: Vicariulu archiepiscopescu.

Mai intâiu se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei precedinte.

Presiedintele aduce la cunoscinti'a sinodului rogarea preotiloru sî unoru parochieni din comunele Mogosiu, Miclesci, Mamaligani si Valea-bârnei, pentru incorporarea la protopr. Zlatnei de josu. Se preda consist.

Dlu deputatu Patiti'a, face o interpelatiune in privinti'a seducerei parochieniloru din Abrudu-Cornea la o impacatiune daunaciósa a biser. Dlu Dr. Glodariu face o interpelatiune in privinti'a representatiunei câtra M. Sea decisa de congresulu nostru la anulu 1870 in privinti'a modificatiuniloru facute unilateralminte in statutulu organicu. Dlu M. Branisce face interpelatiune in privinti'a tienerei sinodului protopr. in tract. Nocrichiu-Cincu-Mare, in privinti'a protocolului lui tare mancu si schimonositu sî intréba ca capetat'au acestu protocolu aprobarea consistoriului.

La ordinea dilei sta operatulu comissiunei bugetarie. — Dlu P. Nemesiu face propunerea ca operatulu comissiunei — spre a potea trece la desbaterea generale, sa se privésca de cetitu sî apoi cetindu-se operatulu din punctu in punctu, sa se intre numai de câtu in desbaterea speciale.

Propunerea acést'a se primesce sî se trece deci la cetirea sî desbaterea deosebiteloru positiuni, cari fâra vre-o observatiune din partea vre-unui deputatu, un'a dupa alta, dupa propunerea comissiunei se primescu. La positiunea „Ajutoriulu invetiatoriloru seraci sî meritati“ preliminata cu 1000 fl. face Dr. Glodariu amendamentulu cá sa se voteze 2000 fl. Deputatii Nemesiu sî Siandru sprigínescu acestu amendamentu.

Dr. Pecurariu propune stergerea salariului de 1200 fl. pentru referintele din senatulu scolasticu sî 1000 fl. din ei sa se adauge la remuneratiunea pentru invetiatorii seraci iéra cele 200 fl. sa le capete acelu membru consistorialu, care va portá referat'a in trebi scolari, unde sî asiá abiá suntu 300 nri, intre cari 12—15 concepte sî cele-lalte curentii. — D. E. Macelariu reflectéza antevorbitoriului ca referintele din sen. scol. nu aru avé de lucru, altu-cum este pentru acést'a propunere déca ref. este restrinsu numai pre lânga actele ce incurgu. Dlu Branu de Lemenyi esprima durerea ca scólele nóstre suntu inca totu in acea stare deplorabile cá mai nainte, câci nu s'au visitatu sî purcesu la radicarea loru cu energi'a cuvenita.

Presiedintele afirma ca dupa raportele din diferitele tracte scólele sî invetiamentulu nostru in fapta stau bine; visitatiune nu s'a intreprinsu pân' acum, inse consistoriulu a pusu in prospectu o visitare generale a scóleloru nóstre in acésta primavéra prin mai multi comisari.

Dupa inchiderea desbaterei se pune la votu propunerea Dr. Glodariu cu adit. dlui Dr. Pecurariu sî se respinge cu o majoritate numai de 2—3 voturi; se primesce propunerea comissiunei. O scurta desbatere se mai incinse la positiunea de 2000 fl. preliminati in anulu trecutu pentru cumperarea de realitâti pentru parochiele serace, cari bani nu s'au spesatu. Acésta suma de 2000 fl. se propune de comissiune sa remâna cá creditu deschisu sî pre anulu 1872/73 sa se prelimineze de nou alte 2000. — Propunerea comissiunei se primesce nemodificata.

Fiindu tempulu inaintatu se inchide siedinti'a sî se anuncia cea viitóre pre dupa amédi la 4 óre.

La ordinea dilei sta continuarea desbaterei mai departe despre operatulu comissiunei bugetarie.

Câti deputati vomu alege?

Intre alte objectiuni, adose pre tapetu cu un'a sî alta ocasiune, vine câte odata sî cea pusa in forma de intrebare in fruntea acestui articulu. Acést'a se aduce pre tapetu sî pentru cuventulu, ca legea electorale ni este de totu contraria, bá este invederatu, ca domnii situatiunei o au susu-tienutu anume, pentru cá in punctulu acest'a, cá in multe alte, egalea indreptatire pentru români sa fia totu atât'a câtu unu „pium desiderium.“ Nu e destulu nici cu atât'a, cì cetâtiloru sî orasieloru li este data in mâna, prin legea electorale, ocasiunea de a infrená parte pre o eventuale majoritate de alegatori, parte pre putienii deputati, cu cari amu potea noi reesí in provincia, séu pre la tiéra. Cui nu-i este canoscutu mai departe ca nu locuri, dara tienuturi intregi, locuite de români, cari pórta industria sî comerciu cu producte crude, cu producte ce corespundu, ce e dreptu, mai multu numai desvoltârei industriei din tiér'a nóstra, suntu eschisi dela dreptulu de alegere sî suntu pusi alaturea cu agricultorii cei mai seraci?

Sî apoi in impregiurâri de aceste sa mai alegemu deputati! sî sa ne mai punemu intrebarea câti sa alegemu!

Déca vomu considerá lucrulu numai din astufeliu de punctu de vedere, ni se va paré ca suntemu justificati, cându nu ne vomu bate capulu de locu cu alegerea. Dara déca, vomu considerá sî urmârile cele triste pentru poporulu nostru din o repetita neparlacipare la afacerile politice ale statului, atunci ne vomu convinge, ca déca ne-amu multiamí sa stâmu numai cu mânile subsuori, amu consideratu pusetiunea nóstra numai din un'a parte, numai unilateralu.

Este dreptu ca legea electorale este asupritóre sî numai pre lânga incordâri mari potemu reesî cu putieni deputati. Inse, pentru ca pâna sa ajunga cine-va sa aiba pâne trebuie sa asude multu, va dice nu-mi trebuie pâne? Pânea este factorulu de capetenia alu vietiei fisice omenesci, drepturile cetatienesci suntu factorii de capetenia ai vietiei cetatienesci.

Vomu reesí cu putieni deputati. Acesti deputati au sacr'a datorintia, cá prin concursulu loru sa sparga murulu celu uriciosu alu asupritórei legi electorali; cadiendu acést'a, vomu ajunge la putinti'a de a avé mai multi deputati in viitoriu, sî mai multi deputati negresitu voru esoperá mai multe drepturi pentru români. —

Pâna aici amu avutu inaintea ochiloru numai starea lucruriloru de fatia, dupa cum este croita de poterile nóstre, de altmintre inca nepuse in lucrare dupa intensivitatea loru.

Românii in trecutu, déca ne considerâmu preste totu in mass'a cea mare, séu amu fostu cu totulu passivi, séu numai ne-amu vaeratu; putieni, fórte putieni au fostu, cari au lucratu, ce-va pentru castigarea drepturiloru politice. Nepesarea cea preponderanta a româniloru inse ni-a pusu in o astu-feliu de stare amurtita, incâtu noi nici dupa 24 de ani de trezire din „somnulu celu de mórte“, dupa cum dice poetulu, nu suntemu in stare sa ne apretiuimu barem poterile nóstre in tóta valórea loru.

Sa ne punemu numai intrebarea, ca pentru ce ni s'a pastratu nóua o lege electorale asiá asupritóre sî trebuie sa venimu la ide'a cea adeverata, spre a respunde dreptu sî deslusitu. Cui sa punu legaturi tari sî aspre? Celui debile de siguru nu, cí celui tare sî robustu. Noi unu milionu sî atâtea sute de mii de suflete sa n'avemu noi nici o potere fatia cu minoritatea cea de 635,000 de suflete de alte natiunolitâti?

Noi, cari avemu o numerósa nobilime, de sî seraca sî sedusa, sa nu fimu in stare sa o capacitâmu, ca e lucru dejositoriu a-si vinde viitoriulu seu alu fiiloru sei sî alu stranepotiloru sei pentru unu pacharu de vinu séu de vinarsu ?

Noi avemu potere, dara trebuie sa o folosimu. Noi déca ne iubimu sî ne interesâmu de noi insine, nu trebuie sa desperamu inainte de a fi cercatu sa facemu ce-va, noi trebuie sa cautamu cá totu ce ne concede legea sa folosimu in favórea nóstra.

En sa aruncâmu o privire preste comitate sî districte sî vomu aflá ca locuitorimea o facemu noi. Seraci'a ce aru poté insuflá óre-care indoiéla trebuie redusa la aceea ce este, la o rea economia ; atât'a mosîa inse, câtu se faca censulu celu cere legea au mai multu de câtu dóue pârti in cele mai multe comitate sî districte.

In scaunele fundului regescu avemu vre-o trei sigure. Acolo numai nepasarea nóstra ne-aru poté duce la nereesire cu deputati români. In cele-lalte trebuie sa ne scimu cautá interesulu nostru sî potemu reesí cu câte unu deputatu, déca nu in tóte, in unele.

Asiá dara nici asprimea legei, nici alte greutâti sa nu fia intrebarea, cu care sa ne ocupâmu mai cu de adinsulu. Intrebarea aru trebuí sa se invertésca mai multu pre lânga aceea, ca poterile ce esista in natiunea nóstra, cum sa le desmormentâmu sî cum sa le aplicâmu la trebuintiele nóstre ?

In privinti'a acést'a noi amu dice scurtu : ca inteliginti'a nóstra sa fia cu rigurósa priveghiare la inscrierea alegatoriloru, sa fia cu mare acuratetia la esecutarea alegerei cá sa se faca de câtra toti alegatorii ce-i avemu. Urmându-se asiá sî concentrându-se voturile intr'unu candidatu reesîtulu este in multe cercuri siguru.

Chiaru strainii suntu de credintia ca noi potemu reesí cu 12—15 deputati. Acést'a este o indegetatiune pentru noi, ca déca românii se voru interesá de alegeri potu sa reésa sî cu mai multi.

Pentru cá sa potemu fipsá numerulu este de mare necessitate, cá cluburile nationali române, in tempulu celu mai scurtu, sa aiba unu tabelu intregu de date statistice despre starea alegatoriloru in fie-care jurisdictiune. Cu acést'a in mâna candidatii aru fi mai siguri sî aru fi sî mai numerosi barbatii independinti, cari sa primésca câte unu mandatu din majoritâti de voturi românesci.

La lucru dara, câci celui lucratoriu sî mutarea déluriloru i este cu putintia, pre cându lenesiulu móre de fóme cu pânea in traista.

Br. Resînariu, 1/13 Maiu. Conscrierea indreptatitiloru pentru alegerea deputatiloru la diet'a ce este sa se conchiame la Pest'a in decursulu aniloru 1872—1875, s'au finitu sî la noi in dilele trecute pre bas'a legei electorale transilvane din anulu 1848.

Acésta lege indraptatiesce in comune rurale (sate) numai pre acei locuitori, cari se afla in tabelele de dare din anulu trecutu (1871) scrisi, afara de darea capului, inca cu 8 florini 40 cr. dare de pamentu, de venitu, séu de casa. Pre cându in cetate intre altii au sî acei'a toti dreptulu de alegatori, cari posedu o casa cá proprietate a sea, séu au fostu pâna acum cetatieni.

Avendu firma sperantia cumca acésta lege, care nu corespunde nici principiului egalitâtiei proclamate, nici impregiurâriloru sociale ale patriei nóstre, in decursulu dietei ce este sa se conchiame, se va modificá, trecu cu vederea defectele ei, sî voiu face unele observatiuni numai despre aplicarea acestei legi in comun'a nóstra.

Proprietari de case, de pamentu, cari au avere nemiscatóre de mii de fiorini sî au platitu in anulu trecutu dare drépta 15 fl. 20 cr. aici la noi nu s'au conscrisu intre alegatori, fiindu ca dupa subtragerea dârei capului cu 3 fl. 66 cr. sî a aruncaturei la darea de venitu, de pamentu sî de case cu câte 30% remasîtia nu au ajunsu censulu prescrisu in lege cu 8 fl. 40 cr. v. a.

Avendu in vedere publicarea comitetului centralu din Sabiiu pentru alegere, in care nu se mentionéza despre subtragerea aruncaturiloru, considerându mai incolo, ca nici in tabele nici carticelele cele de dare nu se cuprindu asemenea aruncaturi, aru putea ori sî cine cugetá ca aruncaturile dârei cunoscute de mai inainte, nu mai esista, sî mesur'a care o prescrie § 8 din alu XXVI sî § 12 din XXII art. de lege din anulu 1868, ca din darea de venitu sî de casa 30% sa se compute la aruncatur'a desdaunarei pamentului suntu de observatu numai la computulu statului. — Dara fiindu ca dlu ministru de interne prin instructiunea sea din 16-lea Aprile a. c. emisa in privinti'a alegeriloru impreuna subtragerea aruncaturiloru, suntemu siliti a crede cum ca aceste aruncaturi de sî nu se vedu totu-si esista. Inse aruncatur'a la darea de pamentu precum se vede in § alu XXV legi din anulu 1868 nu face precum au subtrasu comissiunea conscrietóre 30. cí numai 12 la suta. — Deci toti acei'a sî din alte comune, carii au platítu in anulu trecutu cerut'a dare de susu sî nu se afla inscrisi cá alegatori aru face bine déca aru reclamá prin ascernerea carticelei de dare, la comissiunea conscrietóre, care 'si va incepe lucrarile sele in Vinerea viitóre in Sabiiu in cancelari'a dlui inspectoru cercualu.

Câtra clubulu localu din . . . . . .

Fratiloru !

Ve aducemu spre placuta sciintia, ca ambii capi ai biserîceloru nóstre române, s'au invoitu a luá initiativ'a in causele nóstre nationali, pentru care i-au rogatu conferinti'a nationala din 5—6 Maiu prin comitetulu ei.

Sabiiu 16/5 1872.

Comitetulu.

Câtra comitetulu conferintiei nationali din 4—6 Maiu 1872 in Sabiiu.

Harthí'a comitetului din 7 Maiu a. c., indreptata câtra clubulu nationalu localu, alu municipiului Sabiiului, s'au luatu la placuta cunoscintia in o adunare conchiamata sî tienuta astadi in 6/14 Maiu, in carea s'au representatu toti românii sî tóte comunele române din acestu municipiu, prin tramisii loru in respectabilulu numeru de 90 barbati fruntasi ai poporului *) ; sî dupa o seriósa desbatere sî consultare, prin carea s'au lamuritu din destulu cuprinsulu sî scopulu conclusului conferintiei din 5—6 Maiu, acelu conclusu l'au primitu adunarea nóstra cu unanimitate, de altcum sî cá iesîtu din convingerile poporului, promitiendu a se acomodá acelui'a sî constituindu-se in unu comitetu alu clubului nostru.

Deci 90 barbati, in numele loru sî alu intregului poporu, ce iau tramisu, si-au luatu de devisa loru : a pasî pre terenulu activitâtiei sî a face tóte cele de lipsa pentru binele loru sî alu natiunei loru, a fi solidari intre sine sî a conlucrá la solidaritate cu toti conationalii, dupa directiv'a aratata de conferinti'a din 5—6 Maiu, câci chiemarea ambiloru capi bisericesci ai româniloru, la luarea initiativei, sî adresarea spre acestu scopu câtra multu meritatulu Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a, o privimu de celu mai fericitu pasiu spre reintemeiarea sdruncinatei solidaritâti in natiunea nóstra ; sî sî nutrimu cele mai vii sperantie, ca acei prea venerati conducatori ai biserimembers nóstre voru ascultá vocea, ce-i chiama sî pre terenulu politicei nationali, câci ea este vocea poporului românu.

Dorimu prin acést'a sa pregatimu natiunei nóstre unu viitoriu mai bunu sî sa o aducemu in pusetiunea, de a-si potea conduce in solidaritate causele sele.

In privinti'a alegeriloru, ne-amu sî angagiatu dejá in municipiulu nostru cu tóte poterile câte ni le da nefavorabil'a lege electorala, la a cârei modificâri voimu in activitate sa conlucrâmu, amu dorí insa, cá comitetulu nationalu dimpreuna cu capii bisericesci sa proiectedie o lista de candidati sî sa o comunice fâra amenare deosebiteloru cluburi.

Christosu au inviatu !

Clubulu localu.

Sabiiu, 14 Maiu 1872.

Cacov'a, (lânga Sabesiu) in 4/16 Maiu 1872.

Multu stimate domnule redactoru ! Me rogu, cá sa aveti bunatate a primí in colónele pretiuitului nostru jurnalu „Telegrafulu Romanu“ aceste putiene renduri :

Convinsu ca la multi de prin pregiurulu nostru

---

*) Durere! ca numai opidulu Saliste nu, de sî i s'a comunicatu deosebita invitare; caus'a nu o scimu. R.

FOISIÓRA.

Chin'a sî cultur'a sea.

Date culturo-istorice culese sî traduse de

Valeriu Ardeleanu.

In lumea antica numai de Chinesi se póte dîce ca a fostu acelu poporu, care si-a castigatu cunoscintiele sele din sine insusi. Afara de scirile cele nelamurite ce le aflâmu la istoricii sî geografii evului vechiu, despre unu poporu in orientulu indepartatu care tiése materia de metasa, mai avemu in datele unoru caletori arabesci din tempulu ultimu alu Abasidiloru, primele sciri mai corecte despre starea sociala a Chinesiloru, care escitara la contemporani uimire sî mirare. — Cam cu 500 de ani mai târdîu se reintórsera caletorii italiani fratii „Polo“ din Chin'a la Veneti'a ; scirile loru despre multimea populatiunei sî despre cetâtile cele gigantice ale imperiului asiá numitu „cerescu“ sunara asiá de incredibile, incâtu 'si bateau in fine Venetianii jocu de ei. — Astadi e dejá de multu sicuru, cumca fratii „Polo“ au fostu referenti fideli despre ce au vediutu séu auditu. Cându descrise in seculului alu XIV-lea „Marco Polo“ minunile ce le vediù in tempulu escursiunei sele asiatice, atunci aveau sa invidiedie europenii pre chinesi in multe privintie, iéra chinesii pre europeni in privinti'a ordinei civile sî intreprinderi technice fórte putienu. — Lucrârile de metasa a chinesiloru (ce le amintesce sî profetulu Ezechielu in XVI, 13) au facutu numele loru renumitu sî cunoscutu in tóte pârtile, ba chiaru notiunea pentru metasa in mai multe limbi ale occidentului e de origine chinesica.

Vasa de pamentu, au cunoscutu chinesii (dupa chronologi'a loru cam artificiósa) inca in an. 2698 a. Chr., dara lucrârile cu porcelanu le aflâmu pentru prim'a data dupa cum dice Stanislas Iulien, numai la an. 185—87 a. Chr. ; — viti'a de vinu n'au cunoscut'o chinesii pâna la an. 130 a. Chr. cându a introdus'o Tschang-Chien, unu comandante supremu alu armatei chinesice ; in fine fabricarea de vinarsu s'au introdusu sub domnitorii din dinasti'a mongolica. Te'a nu s'a cultivatu sî beutu in Chin'a vechia (adeca sub dinastiele cele trei prime) pentru ca confiniele imperiului nu se estindeau atunci sî preste patri'a plantei numite. A bea cafea au invetiatu chinesii dela muhamedani ; asemenea i-au invetiatu nisce calugeri buddistici a ferbe te'a, ast'a se intemplá cam pre la nascerea lui Chr. — Cu multu mai târdiu adeca in an. 153 d. Chr. se latì in Chin'a sî hârti'a ; mai inainte se uzitau table de bambusu.

Art'a de a tiparí cu litere sa se fie inventatu in Chin'a (dupa Paul Champion) in anii 1041—49 dupa Ch., se intielege de sine, ca literele n'au fostu miscabile, cí numai chipurile cursive de silabele scrierei chinesice, care se compuse pre bucati miscabile de porcelanu. — Fiindu limb'a chinesica unisilaba, aru fi fostu usioru de a aflá pentru fiacare radacina o ieroglifa, neaflându-se inse necesitatea ast'a in limba, n'au venitu nici pâna acolo ; de a espune radacin'a in sunetele ei singuratice sî ale simbolisá. — Din tóte popórele pamentului numai chinesii cetescu, scriu sî tiparescu fâra de a scí silabisá

Compasulu (aratarea câtra média-nópte a acului de magnetu ce sta liberu), l'au cunoscutu Chinesii (dupa cum dice Humboldt) dejá la an. 121 d. Chr. ; asemenea au cunoscutu uzitarea ochialariloru mai nainte cá occidentalii ; — pravulu de arme lu uzitara cu multu mai tempuriu cá Europenii, inse numai pentru focuri artificióse ; monete de auru adeca : bucati lucrate din metale nobile nu intrebuintiadia Chinesii nici in dîu'a de astadi ; bani de hartia au inse dejá din an. 109 an. Chr.

Prin uzitarea prea mare a baniloru de hartia (asignate) perdù dinasti'a ultima sî penultima adeca cea alui Ming sî cea mongolica tronulu sî domni'a imperiului cerescu. — Dupa cum ne spune Sir Iohn Bowring chinesii uzita la calcularea in capu muschii degeteloru dela mân'a stânga cá cifre pâna la sum'a de 99,999. asíá incâtu fia-care degetu (incepându dela celu micu) are unu pretiu decimalu mai mare cá cel'a-laltu.

Intre lucrurile ce aparéu contimpuraniloru lui Marco-Polo incredibile, fu sî acea data ca in Chin'a s'aru aflá nisce petri negre care ardu cu flama mica, inse dau o caldura fórte mare. — Impregiurarea acést'a e unu documentu, ca pre tempulu acel'a in Europ'a de média-dî resp. in Itali'a carbunii nu erau cunoscuti.

le este cunoscutu, cum comunitatea nóstra cea micutia in numeru de 78 locuitori, miscata de simtiu religiunariu si-a sacrificatu totu pentru zîdirea unei biserici nóue in loculu celei slabe ; care intreprindere a sî luat'o asupra-si d domnii Ioane Carpenisianu notariu sî proprietariu in Rehou sî Sabesiu sî Avramu Carpenisianu parochu la Rehou (pentru padurea oferita de câtra comuna.)

Domnii intreprindietori au sî inceputu zîdirea din anulu trecutu sî cu ajutoriulu lui Ddieu continua acum'a ; pentru care stradania le aducemu multiamita publica, sî dorimu sa o sî ispravésca cu succesu imbucuratoriu avendu maestrii buni pentru carii sperâmu ai mai vedea in comun'a nóstra.

Nu potemu trece cu vederea ! bá ni se impune datorintia, a aratá publicului nostru fapt'a cea meretia a dlui Elia Dobrota economu sî proprietariu in Lomanu sî Sasciori, care au bine-voitu a ne incredintiá o obligatiune in pretiu de 200 fl. v. a., destinati pentru unu clopotu. — Dee Ddieu cá astu-feliu de bine-facatori sa nu cunósca scadere nimic'a din aceea ce jertfescu pentru biserica sî scóla. —

Speramu, stimate dle redactoru, a ne aflá sî noi câtu de curendu in buna ordine, de óre-ce scól'a nóua zîdita de curendu o avemu destulu de corespundietóre legiloru, numai neajunsuri mari avemu pre carii cu multa lupta le vomu potea invinge sî acestea neajunsuri suntu acelea pre care poporulu nostru trebuie sa le suplinésca de asiá : cá aceste zîdiri nu numai pre dinafara sa fia frumóse, dara inca cu atâtu sî mai frumóse pre din launtru. — Aici vomu intimpiná multe lipse sî greutâti, câci comun'a nóstra cea fórte micutia, luându-se sî teritoriulu ei in proportiune cu locuitorii e sî mai putienu, apoi sórtea cea trista ce ne a intempinatu eri in 3/15 Maiu pre la 4 óre dupa amédi, vediendu-ne de odata in periclulu de o vreme grea care s'a descarcatu asupr'a nóstra ne-a desperatu totalu ; — sperantiele cele frumóse ce ni se aratau in viile nóstre (câci suntemu mai multu vieri cá agronomi) a fostu pradate de o ghiatia ne mai pomenita incâtu sî pomi ni ia ruptu, ne-a spartu coperementele caseloru, prin descarcare unu nuoru ni-a spalatu holditiele sî cucurudiele asiá, incâtu nici ará nu le mai potemu, de óre-ce a remasu vatr'a cea tare ; — 'si póte inchipuí ori-cine ce periclu a fostu pre noi cându le-a luatu ap'a carale sî alte scule de prin siuri, mai multe animale s'a scosu din apa remanându vitiei, edi, mei, ce a fostu mai micu prada. — De ací se vede siguru ca pre venitoriu subsistinti'a poporului nostru e periclitata, pentru ca nu are cu ce luptá mai departe, câci lips'a sî scumpetea de bucate, apoi vinurile cele slabe de 2 ani incóce nu le-a adusu nici unu progresu in averea materiala, cí din contra scadere.

Aru fi la ordine cându banc'a nóstra de imprumutu „Albin'a“ ni-aru intinde mâna de ajutoriu, câci poporulu nostru fiindu silitu a alergá dupa imprumutu pre la orasiu cu procentele cele ne mai pomenite, 30—40 la suta, 'si vinde sî mosiuti'a si vine in primejdie de a sarací. —

Convinsu despre primirea acestoru — remânu
Alu multu stimatu dniei vóstre
In numele comitetului parochialu
Ioane Mihu,
Parochu gr. or. sî pres.

Romani'a.

„Curierulu de Iasi„ aduce urmatórea scire :

Ministrulu de financie, domnulu Mavrogheni, cu ocasiunea mergerei sele in Berlinu in afacerea Strusberg, a fostu primitu de imperatulu sî de principele de Bismarck. Dupa cum aflâmu din isvoru siguru, ministrulu nostru au avutu cu principele de Bismarck o convorbire fórte lunga, a cârui'a obiectu a fostu starea tierei nóstre sî relatiunile ei cu imperiulu germanu. In tóta acésta convorbire cancelariulu a aretatu cu totulu alte dispositiuni pentru Romani'a de cum le-au avutu pâna acum. Cá resultatu positivu deocamdata aflâmu ca a primitu sa avemu unu agentu la Berlinu care sa stea in legatura directa cu guvernule imperiale.

In „Poporulu“ cetimu :

N'a trecutu multu dela surprinderea ce ne facù d. Nicolau Butculescu cu miculu Traianu, sî bogatasiulu nostru cu frumóse idei sî cu bune gusturi, atrage din nou atentiunea asupr'a unui altu subiectu, asupr'a unei curióse sî placute importatiuni din strainatate. Voimu sa vorbimu despre o orchestra mecanica, numita orchestrion, pre care d-lui a primit'o dilele acestea din Vien'a, sî care atrage de departe o multime de curiosi spre a o ascultá esecutându, fâra ómeni, dara cu tactulu sî cu variatiunea de sunete in perfecta armonia, intocmai cá o buna banda compusa din artisti maiestri.

Acésta orchestra mecanica are 25 flaute, 24 trompete, 12 posaune, 12 bas-vióre, 30 flaute de-a curmedisiulu, 8 piculine, 2 cinele séu tipsii, o toba mare, alt'a mica, unu triangulu sî unu clopotielu, in totale 117 instrumente cari cânta de sine-le sub pressiunea resorturiloru. Ea este cea mai perfecta inventiune din Europ'a, datorata fabricantului Iohan Deutschmann, care a venitu insusi in Bucuresci spre a o asiediá, sî dnii Iules Enderle celu mai meritatu orologieriu din Bucuresci, cá mecanicu, impreuna cu d. Cratochril maiestru de capela, cá musicantu, suntu ingagiati cu reparatiunea in casu de a se derangeá in ce-va orchestrionulu. Ea póte esecutá tóte cântecele pentru ca constructiunea ei permite a i se schimbá cilindrele la minutu, sî cilindrele suntu fórte usioru de facutu, fiindu unu sulu de cartonu infiptu cu dinti preste cari atingendu alti dinti asiediati deasupr'a scóte sunetele dorite.

Pâna acum numai Imperatulu Napoleonu, Imperatulu Franciscu Iosifu, Imperatulu Russiei sî principele Albert 'si platisera acestu gustu, care nu costa mai putienu de 2500 galbeni. D. Nicolau Butculescu este alu cincincilea la rendu.

Salutâmu societatea acestui instrumentu placutu in numele societâtiei pre care elu o va dilectá.

Aflâmu ca mai ìnainte de acést'a proprietariulu orchestrei are intentiunea a sparge paretii salonului frumósei sele case, spre a-lu mai marí sî a-i inaltiá sî bolti plafondulu, care, de-sî este indestulu de inaltu, nu este de o inaltime suficienta spre a serví aucustic'a, spre a permite sa resune cu tóta forti'a acestu mare orchestru.

Pâna acum d. N. Butculescu a facutu sa i se aduca 30 cilindre cu diferite compositiuni, cele mai nóue straine sî cele mai populare române precum este marsiulu lui Michaiu Bravulu la Calugareni.

Eata list'a diferiteloru cântece :

Ouverture la oper'a „Tannhäuser“ de Richard Wagner.

Quartet sî Strett'a del Finale Secondo nell Opera „Lucia de Lammarmoor“ de G. Donizetti.

Tannhäuser, Fantasi'a lui Volfram, de R. Wagner.

Norma de Vincenz de Bellini.

Fantaska-Quadrille, de Iosef Kaulich.

Veni, Vidi, Vici, Quadrille de Reményi Iózsi Carolu.

Marsiu Egyptianu de Iohann Straus.

Marsiulu lui Faust de Ch. Gounod.

Marsilies'a, cântecu nationale francesu.

Steluti'a, Melodia româna de Marie Dupart.

Hor'a nóua Mirele Romaniei de A. Flechtenmacher.

Viétia de artistu, Valtiu de I. Strauss.

Intemplâri din padurile Vienei, Valtiu de I. Straus.

Gardii Reginei, Valtiu de D. Godfrey.

Laud'a femeiloru, Polka-mazur de I. Strauss.

Potpouri comicu de Franz Gall.

Potpouri, Zorile sî retragerea din tempulu Majestâtiei Sele imperatricei Mari'a Theresi'a de I. Hoffmann.

Wiener Feuerwehr, Polka galop de Ph. Farbach.
Gingasie Flóre, Adio Moldova, melodie române de A. Berdescu, Michaiu bravulu la Calugareni de Th. Georgescu.

Lancier, de Musard.

Pe mare, de Fr. Schubert, Arie din Ierusalimu de Verdi, cântu popularu din Thuringen de Mendelssohn.

Pe picioru liberu, Schawl-Polka francesa de I. Strauss.

Ouverture la oper'a Semiramis Ioachimu Rosini.

La frumós'a Dunare albastra, Valtiu de I. Strauss.

Marsiu serbatorescu, la inalt'a logodire a principelui Carolu alu Romaniei de Louis Keiper.

Mihaiu Vitézulu, Marsiu-Manea, Manea Turca, unu marsiu românu sî unulu turcescu.

Civilu sî militaru, Polc'a galop de Ziehrer sî Millöcker.

Cu condeiulu sî ghesu, Polc'a mazur de Eduard sî I. Strauss.

3 Hore, 1. Nebun'a hora, 2. Hor'a tieranésca,

Déca cetimu in evangeli'a lui Marcu cu atentiune „serbarea cinei ultime“, apoi ne lia espresiunea greca tóta indoiél'a sî aflâmu ca Christosu cu apostolii sei au mancatu cu degetile ; Chinesii au uzitatu la mâncare inca sub dinasti'a a 2. adeca vre-o 2000 de ani an. Chr. nisce instrumente de bambusu si mai târdiu de osu de elefantu. — Ei au fostu totu-dé-un'a istoricii cei mai diliginti sî credinciosi ; — dupa cum ne spune „Plath“ cronologi'a loru aru fi pâna la anulu 841 an. Chr. in ordinea cea mai stricta. —

Tempulu in care gubernà dinasti'a prima cade in seclulu alu 19. séu 20. an. Chr.; sicuritate in privinti'a acést'a inse n'avemu, câci intemplârile cu 3000 de ani an. Chr. nu se potu supune unei critici seriόse. —

Imperiulu chinesicu are o durata de 4000 de ani, in care tempu decadiù poterea imperiale (tocmá cá in Germani'a dupa dinasti'a Hohenstaufen) pâna cându o radica renumitulu imperatu „Thsin“ mai tare cá mai inainte.

Afara de Chin'a ne mai insufla respectu in tempulu acel'a numai imperiulu egipténu, alu carui dinastie le potemu urmá pâna in seclulu alu 39 an. Chr. — Precum au trebuitu sa traiésca inca inainte de „Menes“ unu tempu indelungatu in valea Nilului popóra in ordine sociala, asiá incepe sî cronic'a chinesa cu stari sociale regulate.

Sub „Yü“, fundatoriulu dinastiei prime, se facura dejá canaluri ; in consiliulu corónei avé ministrulu de „agricultura“ vedi'a cea mai mare. — In Chin'a cea vechia erá deja o politia buna, paspórte sî accise, scutirea óueloru in cuiburile pasariloru cântatóre, publicatiuni in contr'a portarei de arme (se intielege de sine ca nu in contr'a armeloru de focu care s'au inventatu mai târdiu), sî in contr'a calaritului pré iute prin stradele cetâtiloru.

Inveliatii chinesici dîcu ca pre tempulu acel'a erau in imperiulu cerescu 13,553,922 de suflete. — Teritoriulu ce l'au ocupatu sub dinasti'a prima fù fórte micu, adeca numai provinci'a Siansi lânga riulu Hoangho, sî durà tare multu pâna ce s'au latitu pâna la fluviulu Yangtseiang. — Numai in anulu 537 an. Chr. ocupara Chin'a de média-dî séu Fochi'a prin colonisari adeca prin unu modu pacinicu. — Sub dinasti'a mongolica se latì Chin'a fórte tare ; inse cu tóte aceste insul'a „formos'a“ n'au ocupat'o pâna in anulu 1863. — Dinasti'a presenta numita „Manschiu“ n'are nici o potere ; din dî in dî i se prepara perirea. — Sub astu-feliu de impregiurâri sa nu ne miramu déca au fostu chinesii siliti a predá rusiloru nu numai tienuturile de preste Amur, cí chiaru sî o parte din Mangiuri'a ; n'au fostu mai departe in stare a impedecá fundarea unui statu nou mohamedanu in média-dî a imperiului. — Caus'a acestoru eveneminte e urmatórea : „Chin'a are de a trece prin o crisa mare spre a se eliberá de unu morbu socialu ; acést'a crisa e schimbarea dinastiei, dupa care va inflorí imperiulu cerescu fórte tare, dupa cum a fostu sî la schimbârile de mai inainte.

Luându in considerare caracterulu sî insusirile atâtu spirituale câtu sî corporale a chinesiloru, trebuie sa admiramu mai inainte de tóte flecsibilitatea acestui poporu, care nu-si face din contrastele climei nimica ; Chinesulu se afla totu asiá de bine in Maimacinu la frontier'a Siberiei, unde inghétia in tóta iérn'a argintulu viu in termometru, cá in caldur'a cea tropica din Singapuru. — Elu e in comerciu mai siretu cá greculu, e unu lucratoriu neobositu, care dispretiuiesce ori-ce serbatóre (retienerea dela lucru); e fórte indestulitu sî de o pastrare imitare ; se tiene cu patima de datinele vechi stramosiesci sî 'si afla tóta bucuri'a in copii sei.

Fia-care mandatu evine in Chin'a din gur'a parintésca ; ascultarea e datori'a cea dintâiu sî cea mai sânta ; fia-care se pedepsesce cu mórte déca ataca autoritatea parintiloru sei. — Poterea absoluta a monarchiloru se baséza pre acea, ca ei suntu parintii societâtiei chinese. — Poterea magistrateloru se baséza numai pre autoritatea morala, pentru ca Chin'a n'are fâra 80,000 de soldati (sustienuti de dinasti'a domnitóre) carii se perdu in imperiulu celu mare de totu.

Esecutatori ai sicuritatiei publice suntu fórte putieni, asiá incâtu unu mandarinu a unei provincie seu cetâti n'are nici o potere fisica·

(Va urmá.)

arangementu de A. Berdescu, 3. Hor'a Butculescu compusa de A. Cratochwill.

Indigo sî cei 40 talhari, potpouri de I. Strauss.

Varietâti.

⁂ **Dechiaratiune.** Dlu Dr. D. Racuciu advocatu aici ni tramite o dechiaratiune, carea din lips'a spatiului ni cauta sa o dâmu numai in estrasu. Ans'a dechiarationei vine dela loculu Protocolului publicatu in 4/16 Maiu, unde se spune cine s'au indepartatu, fâra de a votá, din adunare, sî se indrépta in contr'a confunderei dlui Dr. Racuciu, in ceea ce privesce convingerile sele politice, cu cei-lalti dd. (Hani'a, Macelariu, V. Romanu sî Dr. I. Nemesiu) amintiti in protocolu, séu a presupunerei, ca aru fi avutu vre-unu intielesu „prealabile" cu acei domni, sî in fine, ca densulu a fostu numai cá ascultatoriu in adunare sî cá atare a potulu esí cându a vrutu. —

⁂ Limb'a romāna in biserica. O singura biserica romāna este in urbea Olteniti'a, sî in sântele serbatori s'a cantatu numai bulgaresce sî grecesce, incâtu românii nu numai ca nu intielegeau, dara nu sciau cându trebuie a se inchiná, — ceea ce au produsu o mare indignare intre români.

⁂ Unu faptu criminale s'a comisu la Giurgiu in sér'a de 16—17 Martiu espiratu. Autorulu principale alu crimei este unu israelitu care, din aviditate mare pentru bani, a ucisu pre altu coreligiunaru alu seu. Este cunoscutu cum israelitii se silescu in ori-ce modu de a ne aretá cá pre cei mai inversiunati persecutori ai loru cá pre cei mai mari barbari ai Europei, cari ii ucidemu fâra cea mai mica téma séu compatimire. Mai multi dintre ei, profitându dara de ocasiune, au datu alarm'a ca crim'a este comisa de câtra români. Spre a restabilí deci adeverulu, vomu espune faptulu prin câte-va cuvinte estrase din procesulu verbale incheiatu de câtra d. politiaiu alu urbei Giurgiu.

In dîu'a de 17 Martiu, d. politiaiu Greg. Lazarescu, fiindu anunciatu ca s'aru fi gasitu unu individu mortu intr'unu putiu de pre islasulu orasiului, s'a transportatu indata la fati'a locului impreuna cu procurorulu si doctorulu orasiului unde intr'adeveru a gasitu sugrumatu cu unu strengu pre unu israelitu anume Hagi Pancas Vexler, care fu transportatu la spitalu. In urm'a cercetâriloru facute cu mare staruintia de câtra d. politiaiu Lazarescu, s'a potutu constatá ca autorulu principale alu crimei comise este unu altu israelitu anume Cilibonu Eschinadi supranumitu Iancu. Cumca acestu Cilibonu este autorulu principale alu crimei, acést'a se constata din procesulu verbale prin declaratiunea a trei persóne ca l'au vediutu cu mortulu in dîu'a sî sér'a de 16 Martiu preumblându-se amendoi, bendu cafele la cafenea, sî in fine esindu pre o bariera intr'o carutia cu trei cai in fug'a mare. O alta proba este ca in dîu'a de 17 Martiu, prevenitulu a cumperatu nisce haine pre cari le-a platitu cu o lira sî dóue ruble, pre cându elu a platitu cu o jumetate de Napoleon, dóue ruble sî alte maruntisiuru.

Totu in acea dî a mai schimbatu o lira la o tutungeria.

Mortulu erá negutiatoriu de pei din Bucuresci, sî se dîce ca avea cu sine mai multe sute de lire cându a fostu ucisu, pre cându prevenitulu este unu omu fâra avere ; prin urmare de aci se póte vedea caus'a care l'a facutu sa spuna ca a platitu hainele cu alti bani, iéra nu cu lire.

Prevenitulu este arestatu, sî in curendu justiti'a facendu lumina completa, va inferá cu sigilulu ei pre culpabile.

⁂ Persecutiune religiósa in Prussi'a contr'a jidaniloru. Cetimu urmatórele in jurnalulu germanu „Berliner Gerichts-Zeitung" nr. 50 din 2 Maiu anulu 1872 :

Se afirma in cercurile locali artistice ca comitetulu teatrale alu teatrului regale din Berlinu, a refusatu unui musicantu distinsu sî perfectu inaintarea in postulu de maiestru de concertu numai pentru ca — este jidanu.

Asiá dara fia bine constatatu ca Prussi'a este barbara ; — avisu tuturoru cari considera pre români cá barbari, câci nu dau drepturi politice jidaniloru. Romani'a este acum salvata cu atâtu mai multu ca constitutiunea Prussiei, cu tóte ca recunósce asemenea drepturi jidaniloru, totusi nu-i tratéza in modu egale cá pre prussianii.

Sî altu-ce-va dupa „Le Nord" :

De eri, s'au ivitu mai multe certe intre greci sî jidovi la Smirn'a, sub pretestu ca acesti din urma aru fi sacrificatu unu copilu. Au fostu mai multe victime. Suntu temeri ca acésta disordine va continuá. Trupele ocupa militaresce mahalalele jidovesci.

⁂ Unu omu asasinatu descoperitu printr'unu visu. — In comun'a Radovanu, judetiulu Ilfovu, plas'a Olteniti'a disparuse de mai multe dile locuitoriulu Chivu, unulu dintre cei mai avuti, fâra sa se scia cum sî prin ce impregiurare.

Dupa tóte cercetârile administratiunei, aprópe erá a nu i se mai dá de urma, cându din intemplare preotulu bisericei denuncia autoritâtiei ca unu locuitoriu óre-care i aru fi marturitu la spovedania in septamân'a patimiloru, cum ca aru fi visatu ca disparutulu locuitoriu Chivu, aru fi ingropatu in o gradina sub o braza de cépa.

In adeveru ca nu trecù multu sî autoritatea calcându casele a câtoru-va locuitori, au gasitu in gradin'a lui George Serbu, sub o brazda de cépa, corpulu lui Chivu, mortu prin sugrumare sî lovituri in capu.

Pre cându inse autoritatea cautá in gradin'a lui Serbu, acest'a luându-si armele si banii, incalecà pre unu calu sî se facù nevediutu ; apucându prin Olteniti'a traversa mai multe sate pre malulu Dunârei si dreptu satulu Şurlari se dîce ca a trecutu Dunarea.

In urm'a cercetâriloru se dîce, ca nevast'a omoritoriului dositu, aru fi denunciatu, ca complicii in acestu omoru aru fi arendaşiulu cá initiatoriu din causa ca i se pricinuiá mari pagube prin resvratirile ce acest'a facea intre locuitori de a se opune la munc'a câmpului ce erau ingagiati prin actu de invoiéla, iéra primariulu cu notariulu sî perceptorulu, activii omorului pentru motivu ca mortulu protestase in multe renduri sporiulu lefuriloru sî a bugetului comunale. Justiti'a 'si urméza instructiunea sî investigatiunile cari voru constatá adeverulu.

⁂ (Piu IX la mormentulu lui Dante.) In tempulu locuintiei sele la Raven'a, pap'a Piu IX visità mormentulu lui Dante, sî dupa invitatiunea autoritâtiei locále, scrise pre cartea destinata a primí numele caletoriloru, aceste versuri din alu II-lea cântu din Purgatoriu.

Non è'l mondan rumore altro he un fiato
Di vento, che or va quindi, ed or va quinci
E muta nome, perche muta lato.

„Scomotulu lumei nu e altu ce-va decâtu o suflare de ventu, ce merge cându de o parte, cându de alt'a, sî care 'si schimba numele, fiindu ca 'si schimba directiunea."

⁂ Unu predatu pacalitu. — Dîlele trecute unu arendasiu fu asediatu deodata in camer'a sea, de câtra unu omu care intrandu pre usia o incuie rapede sî inaintéza câtra densulu cu unu pistolu in mâna, cerendu-i :

— Bani séu te omoru !

Machinalicesce arendasiulu, care nu erá unu stupidu, aduce mân'a la posunariu sî-i desiérta in mân'a furului. Acest'a fórte politicosu, primesce banii confundandu-se in reverentie, sî se gatesce a esî.

Pre cându insa tragea elu zavorulu dela brósca, arendasiulu predatu, inspiratu de o idea prin care aru fi potutu sa-si redobandésca banii, lu opresce cu aceste vorbe sî cu surisulu pre budie :

— Ce feliu ? pleci fâra sa cugeti la positiunea ce mi-ai facutu ? Mi-ai luatu banii ; acum positiunea mea s'a schimbatu cu a d-tale. Da-mi celu putienu pistolulu, câci nu mai ai ce face acum cu densulu.

— Bucurosu, déca ceri numai atât'a ! i dice predatoriulu intindiendu-i cu cea mai mare incredere pistolulu. Naivulu predatu, indata ce pune mân'a pre arma o dirige la rendulu seu in peptulu furului :

— Da-mi inapoi banii séu te omoru !

— Nu-ti mai luá ostenéla, i respunde imperturbabile predatoriulu esindu, este neincarcatu.

⁂ Costulu autografeloru. Eata pretiulu cu care s'a vendutu câte-va scrisori autografe :

Franciscu I, 106 fr. Fredericu alu Prussiei, 326 fr. Iacovu I, 157 fr. Donu Ioanu de Austrî'a 117 fr. Keppler 130 fr. La Fontaine 110 fr. La Rochefoucauldi 142 fr. Lope de Vega 250 fr. Linneu 50 fr. Ludovicu XIII 52 fr. Bossuet 80 fr. Buffon 57 fr. Carolu I, 131 fr. Carolu XII 116 fr. Conzalo de Cordov'a 305 fr. Erasm 231 fr. Fenelon 88 fr. Petru I 155 fr. Pitta 65 fr. J. J. Rousseau 68 fr. Sanvandy 60 fr. Schiller 100 fr. Velasquez 225 fr. Ludovicu alu XVI 71 fr. Luther 189 fr. Mari'a Antoinet'a 320 fr. Maria Stuart 505 fr. Montesquieu. 100 fr. Mozart 100 fr. Napoleonu 1000 fr. Condeu 400 fr.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de alu 2-lea parochu la biseric'a ort. res. a S. Treimi din preurbiulu Brasiovului Tocile, impreunata cu unu venitu anuale de 800 fl. v. a., se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la finea lui Iuniu a. c.

Concurentii la acestu postu trebuie sa aiba sî studiile unei alte facultâti pre lânga teologia ; séu celu putienu sa fia absolvatu gimnasiulu mare cu esamenu de maturitate sî teologi'a ; iéra purtârile morale ale loru sa fia frumóse sî esemplare. Densii voru tramite prea onoratului domnu protopopu locale Iosifu Baracu, petitiunile loru provediute cu documentele despre posederea mentionateloru recerintie, sî cei mai cualificati dintre ei, se voru preferá la punerea in candidatiune.

Brasiovu, 20 Apriliu 1872.

Comitetulu parochiale dela biseric'a cu chramulu
S. Treimi din preurbiulu Brasiovului Tocile.
Stefanu Chiuchiunbanu, m. p.
Presiedinte.
(2—3)

Concursu.

Devenindu prin abdîcerea domnului parochu Simione Flamându, vacantu postulu de parochu in comun'a bisericésca gr. ort. Borgo-Suseni, se escrie pentru ocuparea acelui'a concursu conformu §. 23. petu 5. art. II. din statutulu organicu. Venitele impreunate cu acestu postu suntu tacsele stolari obicinuite dela 130 familii fâra alte beneficie. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au sa-si ascérna concursele loru provediute cu documentele recerute pâna in 15 Maiu a. c. st. vechiu la comitetulu parochialu din loco.

Borgo-Şuseni in 19. Aprilie 1872. st. v.

Comitetulu parochiale.
In contielegere cu comitetulu parochialu
Teodoru Buzdugu
Protopresbiteriu.
(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Banpotoc'a cu fili'a Carpenisiu, protopresbiteratulu gr. or. alu Joagiului I, statatóre laolalta din 170 familii cu 966 suflete, se escrie concursu pâna la 24 Maiu 1872.

Emolumentele suntu : birulu preotiescu câte o ferdela (a 22 cupe) cucurudiu sfermatu dela tóta famil'a, sî stol'a obicinuita dela diversele functiuni preotiesci, care calculate tóte laolalta dau unu venitu an. de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sa bine-voiésca a-si adresá suplicele loru instruate conformu Statutului ganicu, la subsemnatulu in Hondolu.

Hondolu, 26 Aprile 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Basiliu Piposiu,
protopopu.
(1—3)

Edictu.

Mari'a nascuta Dimitrie Flórea din Telisc'a scaunulu Salistei, carea cu necredintia au paresitu pre legiuitulu ei barbatu Georgiu Bersanu (Bezganu) din Telisc'a, fâra a se scí loculu aflârei sî petrecerei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî anumitu pâna in 15|27 Maiu 1873, sa se infatisiedie naintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la dinpotriva, procesulu divortiale incaminatu de susu numitulu barbatu in I. curg. nr. 93 se va otarí sî in absenti'a ei.

Sabiiu, 2 Maiu 1872.

Scaunulu protop. gr. or. alu tractului Sabiiului I, cá foru matrimoniale.
(1—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Jöi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cätra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pärti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 38. ANULU XX.

Sabiiu, in 11|23 Maiu 1872.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a a VII,

a sinodului archid. tienuta in 29 Aprilie sub presiedinti'a P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a.

Presiedintele deschide siedinti'a la 4 óre dupa amédi si incunosciintiédia sinodulu ca protocolulu siedintiei precedinte nefiindu gat'a se va ceti si autenticá in siedinti'a urmatóre ; ceea ce se ia spre sciintia.

Presidiulu aduce la cunosciinti'a sinodului protestulu mai multoru parochieni din Câmpeni, protopopiatulu Zlatnei de susu, in contr'a proiectului co- issiunei esmise pentru regularea parochieloru, cu rire la acést'a parochia. — Se transpune con- riului in legatura cu conclusulu adusu in objectulu arei parochieloru.

Din partea presied'ntelui se pune la ordinea ntinuarea raportului comissiunei bugetarie. ne ultime ale acestui resortu sa deliberéza nai dupa propunerea comissiunei bugetarie.

Urméza la ordinea dilei referat'a comissiunei ficatóre din cercurile dela 10—20. Acést'a comissiune prin referintele seu S. Popoviciu cu privire la deputatulu mireanu din cerculu alu 12 dela Valcele — E'öpatak — propune ca, — luându-se in considerare ca scrutiniulu protocóleloru de alegere s'a seversitu in Brasiovu in locu de a se seversí in loculu defiptu prin V. Consist., in Valcele, iéra din acte nu se vede ca respectivii membri scrutinatori aru fi fostu inainte incunosciintiati despre schimbarea locului de scrutinare ;

luându in considerare ca la scrutiniu au lipsitu protocólele de alegere a 14 comune bisericesci, nepotendu-se cu securitate scí déca lips'a acestor'a e a se atribuí schimbârei locului de scrutiniu séu nu ? ;

luandu-se mai departe in considerare ca colegiulu scrutinatoriu n'a fostu condusu de dnulu N. Strevoiu cá comisariu denumitu ci de altu comisariu ad hoc alesu de colegiu, in contr'a reguleloru de alegere — alegerea dlui N. Strevoiu de deputatu a sinodului sa nu se privésca de verificata.

Deputatulu Metianu declara ca motivele aduse de comissiune pentru respingerea verificarei se reducu mai multu la formalitate si propune deci verificarea respectivelui.

Se incinge o desbatere mai lunga, la care se ingagiadia Dr. Petco, Dr. Mesiota, Boiu, Ratiu, Macelariu pentru propunerea lui Metianu, — Dr. Glodariu, Bolog'a si Siandru pentru a comissiunei. In fine se primesce propunerea comissiunei cu o majoritate numai de unu votu.

Presiedintele prin cuvinte petrundietóre arata ca representantele acestui cercu a fostu unu barbatu, carele a contribuitu multu la aducerea in viatia a organismului biser. si carele prin neindurat'a mórte s'a rapitu din midiloculu nostru ; barbatulu acest'a a fostu fericitulu consiliariu la curtea suprema din Pest'a, Ioanu cavaleriu de Aldulean u ; provóca deci sinodulu a-si descoperí profund'a durere pentru perderea acestui'a. Acést'a se primesce din partea sinodului si sculându-se membri i rostescu, vecinic'a pomenire !

Se pune la ordine raportulu comissiunei pentru instrainarea pamenturiloru si realitâtiloru biser. Referintele I. Metianu cetesce conspectulu Ven. consistoriu despre realitâtile si pamenturile instrainate dela bisericile nóstre, subscernutu acestui sinodu in sensulu conclusului sinodului din 1871, — din care se vede ca cercetându-se din partea comissiunei s'au aflatu ca in 17 protopopiate s'au instrainatu mai multe realitâti de ale bisericeloru ; comissiunea propune ca acéstu conspectu sa se remita V. consistoriu cá sa invieze pre respectivele comune a procede pre calea legei pentru cascigarea realitâtiloru, despre cari aru fi prospectu de reusire. — Propunerea comissiunei se primesce cu aditamentulu dlui P. Nemesiu, care suna ca pentru asecurarea averei miscatóre si nemiscatóre a biserìceloru si scóleloru nóstre se recomânda consistoriului a se ingrigí cá in tóte parochiele sa se compuna inventarie despre tóta averea bisericésca, scolaru si fundatiunale, in trei esemplare, dintre cari unulu sa se pastredie in archivulu consist., alu doilea la scaunulu respetivu protopresbiteralu si alu treilea in lad'a bisericei locale ; mai departe a se ingrigí cá tóta averea imobila a bisericei, scólei si fundatiuniloru sa se introduca respective transcrie in cârtile nóue funduarie. — Fiindu tempulu inaintatu se incheia siedinti'a ; cea urmatóre mâne la 10 óre.

Siedinti'a a VIII,

tienuta in 30 Aprile, sub presiedinti'a Par. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu N. Pope'a.

Presiedintele anuncia ca nefiindu protocólele celoru dóue siedintie premerse gat'a nu se potu autenticá in siedinti'a de astadi ; anuncia dupa aceea o petitiune particulara, care se transpune consistoriului ; si apoi se pune la ordinea dilei cetirea proiectului generalu consist. pentru regularea parochieloru in Archidieces'a rom. trans. gr. ort.

Branu de Lemenyi supune, cá presiedinte alu comissiunei resp., la cunoscinti'a sinodului ca dens'a pentru scurtimea tempului din caus'a altoru ocupatiuni oficióse n'a potutu pâna acum luá in desbatere, a percurge cu tóta seriositatea acestu obiectu voluminosu si de mare importantia si a propune o referata meritória. Comissiunea e de parere ca prelucrându acestu obiectu dupa acést'a in terminu de 4—5 luni lu va asterne ven. consistoriu — care tiparindu-lu lu va asterne apoi siedintiei prossime a sinodului archidiecesanu.

Propunerea acést'a da ansa la o desbatere infocata si indelungata, in a cârei decursu mai intâiu Dr. Glodariu, — din temeiu ca comissiunea esmisa in privinti'a obiectului acestui'a nu mai póte lucrá pentru sinodulu venitoriu, la care voru fi alti deputati alesi — propune ca proiectulu consistoriului sa se tiparésca dimpreuna cu actele sinodului si apoi consist. sa-lu predea sinodului venitoriu.

Deputatulu Boiu nu consimte cu acést'a si propune cá sinodulu sa intre indata in desbaterea obiectului si astfeliu sa se transpuna consist. spre a-lu pune in lucrare cá dispositiuni sinodali provisorie. — Dep. Nemesiu e de parere cá comissiunea sa se indrumeze a studiá proiectulu acest'a si a-si dá inca in sessiunea presenta o parere meritória asupr'a lui. D. Metianu face propunerea ca proiectulu acest'a remanendu nepertractatu sa se transpuna consist. archid. cu insarcinare cá din nou sa-lu substérna la sinodulu viitoriu.

Pentru propunerea lui Branu vorbesce Macelariu si Popescu, pentru a Drului Glodariu Dr. Pecurariu, iéra pentru a lui Nemesiu Dr. Borcea. Presidiulu inca partinesce propunerea Dr. Glodariu combinata cu propunerea Dr. Pecurariu, si intonéza importanti'a obiectului de sub cestiune.

Mai vorbindu inca propunetorii pentru propunerile facute se incheia desbaterea si se trece la votisare ; se primesce propunerea Dr. V. Glodariu de conclusu.

Siedinti'a urmatóre mâne la 8 óre ante mer. La ordinea dilei se pune raportulu comissiunei scolare si referad'a comissiunei petitiunarie.

Motivele si resultatele passivitâtiei.

(Fine.)

XII. Lupt'a politica considerata din punctulu de vedere strategicu are multa asemenare cu lupt'a resbelica. Românii indata cu inceputulu nóuei sisteme politice a statului, in locu sa fi luatu lupt'a politica mai intâiu prin ocuparea terenului de operatiune sistematica, va se dîca, — in locu de politic'a asiá numitei : „pedum positio“, din care sa mineze mai departe, — s'au apucatu la lupt'a de asaltu, fâra de nici o pregatire, si urmarea fu spargerea capeteloru proprie de paretele fortaretiei contrariului, si — fug'a cea desolata pâna in fundulu passivitâtiei absolute.

La acésta asemenare mi respunse in dilele acestea unu corifeu alu passivitâtiei absolute, ca acést'a se intemplà mai cu séma de aceea, pentru ca passivistii nu credeau in consistenti'a nóuei sisteme politice.

Cumca si astadi mai suntu passivisti de acei'a, cari mai astépta puii fripti in gura dela eventualitâti si coniecturi politice, cari sa traga o dunga preste tóte socotelile sistemei politice presente, amu vediutu si mai de curendu in nr. 32 alu „Gaz. Tr.“, care 'si pune terminulu pentru atari constelatiuni celu multu pre 3—4 luni de dile (dela 1865 incóce totu de câte 3—4 luni de dile !), cu tóte ca unu passivistu in conferinti'a din Mercurea apostrofà, ca ce suntu si 20—30 ani in viéti'a unei natiuni ?

Noi insa amu spus'o si in articlii precedenti, ca nu bemu aldamasiulu pre pelea ursului din padure, nu facemu politic'a poetica si coniecturale, ci basâmu calculdensity nostru politicu numai pre factori positivi, iéra in privinti'a aceloru eventualitâti coniecturale, pre care calarescu passivistii, federalistii, autonomistii si cum sa mai numescu ei (vedi nóuele definitiuni in „Gaz. Tr.“ 31—32), respundemu, ca acelea ori potu vení, ori nu vinu ; déca vinu, ele nu voru fi meritulu nici alu passivistiloru nici alu activistiloru, si nu voru intrebá, ca fost'au românii ardeleni passivisti, federalisti, autonomisti, séu activisti etc. ? nici ca ce paragrafe s'au facutu in diet'a cutare si cutare ? Iéra la casulu contrariu, déca acele aventualitâti coniecturali nu voru sosí, apoi pentru ce sa lasâmu natiunea de a aberá prin labirintulu sórtei celei triste de vae victis!

Intr'o conversare cu unu corifeu sasu din Ardélu, acest'a imputà, ca de ce mai umbla românii de a participá la averea fondului regiu, de a emancipá scaunele filiale Saliste etc. ? pentru ca si asiá sasii se stingu cu incetulu, si tóta ereditatea loru va remané româniloru. Vedi frate ! 'i respunsei : românii de aceea umbla de a se participá la drepturile, ce li competu, cá concetatieni ai fondului regiu, cá sa nu móra de fóme mai inainte de a poté devení la ereditatea vóstra — in spe.

Fericitulu Gozsdu, care in diet'a din 1861 fu celu mai aprigu contrariu alu repetiteloru prelungiri de termine in procesur'a civile, si totusi totu pre atunci cerù intr'unu procesu aperatu de elu nu mai putienu decâtu 18 prelungiri de termine un'a dupa alt'a, — intrebatu fiindu de judecatoriu, ca cum se potrivesce procederea ast'a a lui in pracsa cu principiele cele teoretice, ce le manifestà in dieta ? — respunse : eu recunoscu slabiciunea legei si de aceea cá membru alu legislatiunei o combatu, iéra cá cetatiénu si advocatu, de ce sa nu me folosescu si eu de slabiciunea legei, cându contrarii mei se folosescu de ea ; aru fi o nebunia a portá numai greutâtile legei, iéra folósele ei nu !

Este rea legea electorale pentru Ardélu, e asupritóre legea de natiunalitate, e vatematóriu modulu si form'a dupa care s'a decretatu legea de uniune etc. etc., dara de ce sa purtâmu noi numai sarcinele acestoru legi asceptendu in fatalismulu turcescu alu passivitâtiei absolute 20—30 ani, fia macaru si 3—10 luni de dile, imbetati de hacisulu unoru visiuni coniecturale, si sa nu stórcemu macaru atât'a si din folósele aceloru legi, incâtu ele ne deschidu terenulu de a le poté combate sî dupa putintia de a le sî indreptá ?

Comca possibilitatea acést'a nu e eschisa, ne putemu provocá la mai multe esemple : intre altele eata ca Mitropolitului româniloru gr.-or. ia succesu de a asigurá autonomi'a bisericei sele tocmai pre acestu terenu sî fatia cu nóu'a sistema politica, apoi Naseudenii, cari facura mai multu politica practica sî reale, decâtu politica inalta prin jurnalistica, si-au asiguratu tocmai prin midilocirea regimului de fatia, nu numai autonomi'a municipale, cu o administratiune sî judecatoria curatu romanésca, ci tocmai in dilele acestea recastigara totu deodata sî averea alodiale statatóre din munti, regale, fonduri, edificie etc. de o valóre atâtu de insemnata, incâtu districtulu Naseudului astadi se póte considerá mai multu unu principatu decâtu unu municipiu curatu romanescu ; — pre cându — intrebati pre marginasii din confiniulu fostului regimentu I, ca ce au ispravitu passivistii dela Mercurea pentru densii ? Amu aretatu mai pre largu in art. precedenti ca totulu aterna dela o strategia corecta in lupt'a constitutionale, sî de aceea aflu de prisosu de a mai respunde din nou sî mai speciale la dubietâtile, ce le mai repetiesce „Gaz. Tr.“ in nr. 28—30, pentru ca nu vremu sa facemu cu „Gaz. Tr.“ istori'a lui Cocosiu rosiu in infinitum.

Numai in privinti'a garantieloru, ce le cere „Gaz. Trans.“ in nrii 27, 31 sî 32, dela ablegatii români 'mi iau voia de a mai adauge unele reflessiuni, cari sa odihnésca pre cei dela „Gaz. Trans.“

Garanti'a pentru bun'a aperare a causei nationale trebuie cautata sî se póte basá numai pre mutu'a incredere care e totu deodata sî fundamentulu solidaritâtiei. Asiá dara nu atâtu dela cei alesi, câtu dela alegatori trebuie asteptatu garanti'a ; dela cei alesi se póte asteptá garantia numai intr'atât'a, incâtu s'a probatu garanti'a alegatoriloru. — Celu ce nu póte dá insusi garantia sa nu céra dela altulu garantia, *) iéra celu ce n'are incredere sa nu céra nici elu dela altulu incredere, ci poftésca dupa cum a dîsu sî „Albin'a“, de a remanea in passivitate pâna lu va miluí Ddieu cu darulu credintiei sî alu increderei, numai sa nu umble cá tîganulu, care tremurându nóptea de frigu strigà din verfulu délului : vino sóre vino ! ca mai târdiu vei vení sî nu vei mai avé pentru cine !

Pâna atunci lasa pre cei ce au credintia sî incredere, sa lucre !

Altu-cum tóta ból'a neincrederei sî a setei dupa garantie se vede a proveni — dupa cum amu aretatu sî in articulii precedenti — mai cu séma de acolo, ca se confunda caus'a alegerei de ablegati, cu caus'a nationale, care — dupa parerea mea suntu dóue cestiuni cu totulu separate.

In zadaru va castigá regimulu pre ablegatii români pentru politic'a sea, déca natiunea romàna va remané nemultiamita. Cestiunea natiunale se póte sprigini sî indreptá prin harnici'a sî barbati'a ablegatiloru români, dara de stricatu nici odata ; natiunea va fi recunoscatóre pentru câtu au esoperatu ablegatii români in favórea ei, iéra pentru câtu nu, cestiunea va remané deschisa sî obiectu de ulteriore gravamine sî de lupta. De aceea caus'a natiunale trebuie aperata nu numai prin ablegatii dietali, dara cá atare sî prin natiunea insasi, cum s'a facutu dela an. 1848 pâna la 1865, sapienti sat.

In fine de bun'a strategia in lupt'a natiunale se tiene sî acelu atributu alu ei, cá natiunea luptatóre (nu passiva) sa scia pentru ori-ce pasi de purcedere sa alégа sî momentele cele mai potrivite sî sa sî-i acomodeze acestor'a prin conducatori esperti.

Intre atari momente mai potrivite au fostu — dupa parerea mea — mai cu séma acel'a, cându s'a inauguratu nóu'a sistema politica la a. 1865/6, pre cându adeca si inauguratorii aveau nu numai lipsa de români, dara sî respectu de conducatoriulu loru politicu de pâna atunci. Passivistii au cautatu de a impedecá acea ocasiune sî de a paralisá conducerea cea probata, sî tocmai prin acestea au facutu „cele mai bune servitie“ pentru inauguratorii nóuei sisteme cu cele mai mari daune pentru natiunea romàna.

Acum, cându alégerile, ce stau la usia, constringu incâtu-va pre regimu de a fi cu consideratiune la postulatele româniloru, sî conducerea cea de atâtea ori probata a natiunei sta iéra gat'a de a se pune in fruntea trebiloru, sa nu perdemu, cu atât'a mai putienu sa paralisâmu ocasiunea sî solidaritatea natiunale. Dupa ce urn'a electorale va fi vorbitu, tóte voru fi iéra póte pré târdie.

Romanii depingeau ocasiunea pre frunte cu plete lungi, iéra in dereptu plesiuga, semnu, cá sa o prindi pâna nu trece, ca apoi nu mai ai de ce sa o apuci.

Incheiâmu ciclulu acestoru articuli cu urmatórea apologia :

Promisesemu la inceputu, ca dupa ce vomu trece preste analis'a motiveloru passivitâtiei absolute, vomu enumerá s[illegible] mai bine dicendu, vomu resumá cu date sî cifre positive tóte enormele pagube nationali urmate din politic'a passivitâtiei absolute ; dara dupa ce unele din ele le-amu atinsu in legatura cu motivele, iéra cele-lalte sî asiá le scimu ; sî le simtimu inca cu totii, despre un'a, iéra despre alta parte dupa ce caus'a romàna a inceputu a luá o directiune mai solida, nu mai aflu nici eu de oportunu de a mai improspetá durerile, ci de a le aliná.

Chiaru sa fia fostu politic'a passivitâtiei absolute din punctulu de vedere alu teoriei ei — justicavera, dupa ce ea — dupa cum s'a prevediutu sî s'a constatatu de totu nepracticavera, dupace scimu cu totii ca sî atunci, cându acea politica erá la români inculmea creditului ei, sî activistii s'au fostu retrasu in tacerea pescelui — românii in mai mare seu mica mesura totu-si au participatu la alegeri (— Teleki Sandor — Makrai — Benedek sî altii s'au alesu cu câte 500—800 de voturi române) dara participându necondusi de inteliginti'a loru s'au facutu numai uneltele altor'a in detrimentulu nationale românu, — in fine, dupa ce din politic'a passivitâtiei a resultatu, ca din 75 cercuri electorale numai unulu a potutu justificá passivitatea, sî sî acést'a nu passivitatea absoluta in sensulu programei dela Mercurea ; — dupa ce mai departe — dupa cum s'au dechiaratu pasivistii au fostu o esperimentare restrinsa numai pentru periodulu sessiunei dietale trecute ; in fine dupa ce dorinti'a generale sî interesulu natiunei s'a aretatu acum pentru intrarea intr'o activitate politica rationale sî barbatésca : aru fi consultu, ca passivistii ce se mai afla, déca nu-i lasa convingerea loru interna de a pasí in activitate, celu putienu sa nu mai impedece actiunea acelor'a, cari acum au luatu conducerea causei asupr'a sea, — cu alte cuvinte, sa-si subordineze convictiunea loru dorintiei generale pentru activitate, cá sa nu se conturbe solidaritatea. —

Iéra activistiloru le adresâmu urmatórea admonitiune : Sa nu uite, ca dela 5 Maiu 1872 au luatu tóta responsabilitatea causei natiunale asupr'a sea, sî de aceea numai prin o activitate adeveratu activa se voru poté justificá naintea viitoriului sî istoriei natiunale ; sa nu uite inse nici acea, ca ca nationale e un'a sî aceea-si a tuturoru români activisti sî passivisti, sî diferinti'a, ce a esi intre unii sî alti, a fostu numai in privinti'a f de purcedere. —

Dati sî in privinti'a acést'a unii cu altii ma ca asiá nu numai onórea natiunale va fi sa dara — pre lânga o buna intelnire sî acomoda postulateloru nationali cu circumstariile sî facto politici ai presentului, sî pre lânga o lupta barbatésca — sî resultatele voru fi sigure. —

Asiá sa fia !

AΘ

Despre Ministru-presiediute **Lonyay** se dîcea ca va cercetá câtu mai curendu Transilvani'a, in dilele din urma se scrie, ca afaceri de statu intetitórie 'lu impedeca dela intreprinderea unei caletorii mai indepartate prin tiéra.

Cine suntu alegatori ?

Din articolulu de l. XXV § 2. se vede ca aruncaturi séu aruncusiuri la darea (contributiunea) de pamentu nu mai suntu sî asiá cei ce platescu dare

---

*) Ce garantia ne-au datu passivistii pentru politic'a loru ?

*) Activistii au fostu totu dé-un'a gat'a ; ei au datu sî probe de incercârí pentru apropiere.

FOISIÓRA.

Chin'a sî cultur'a sea.

Date culturo-istorice culese sî traduse de

Valeriu Ardeleanu.

(Urmare si fine).

Cu tóte aceste totu-si 'si implinescu 300 de milióne de suflete datorintiele loru cu esactitate ; gubernarea imperiului intregu nu costa regimului mai nimic'a. Ast'a inse nu se póte intemplá fâra in Chin'a, sî in o societate unde cu mii de eni mai inainte au fostu parintii „siliti“ a tramite copii la scóla ; unde nu se da nici postu fâra esamenu depusu cu succesu bunu ; unde trebuie castigatu ori ce meritu sî unde nu se afla aristocratia mostenitóre, ci numai personala. — Pastrarea acést'a a regimului in administrarea imperiului 'si are inse sî partea sea cea rea. — De multe ori se scóla in cetâti poporulu de rendu in contr'a strainiloru sî mandarinulu n'are poterea necesaria a-i poté scutí.

Viéti'a sî proprietatea nu suntu asigurate deplinu ; marile vecine suntu pline de pirati sî mai totu-dé-un'a e in o parte a imperiului vre-o revolta. —

Chinesii au pastratu din tempurile cele mai vechi datine multe ; asiá p. e. ei nu iau de femeia fâra pre acea care pórta altu nume de familia ; — acést'a o mai aflâmu sî la unii locuitori din Australi'a, din Guayana sî la Samojedi ; pre cându la Egiptenii, Persii sî Grecii cei vechi erá iertata chiaru sî casatori'a cu o sora.

Prin caracterulu celu anticu a totu ce e chinesicu au venitu unii la ide'a acea ca Chinesii aru fi contrari fia-cârui progresu.

In câtu-va au dreptu, inse caus'a e de cautatu in religiunea loru. — Asiá d. e. caus'a din care nu edifica drumuri ferate e : ca se temu cá nu cumva edificându unu tunelu sa dea preste unu cimiteriu sî sa conturbe astu-felin pre cei morti ; acést'a e pentru consciinti'a unui poporu, ce 'si onoréza strabunii asiá de tare, ce-va fórte greu.

Despre teritoriulu Chinei aflâmu urmatórele : malulu mârei sî mârile vecine nu-su prea apte pentru navigatiune ; de aceea nici n'au facutu Chinesii pâna in diu'a de astadi progrese mari in privinti'a comerciului pre mare. — Altu-mintrenea nici nu e de miratu, câci ei au fostu mai intâiu unu poporu de tiéra sî numai fórte târdiu si-au estinsu imperiulu pâna la marea. — Insul'a Sumatr'a au cunoscut'o numai in anulu 950 d. Chr., de abiá in anulu 1429 d. Chr. ne spunu nisce caletori arabi despre o naia chinesica carea aru fi vediutu-o in portulu Dsidda in marea rosia.

Intre avutiile interne a pamentului suntu de amintitu mai alesu aram'a sî plumbulu ; fructele de nutrementu cele mai bune le producu pârtile resaritene. — Mai e de amintitu sî o bunatate rara meteorologica adeca ploile cele regulate de primavér'a, prin care 'si capeta plantele in period'a de crescere poterea necesaria sî se dotéza cu o donatiune a zonei tropice.

Canalurile ce se estindu prin siesuri documentéza ca se póte aduce apa cu usiuritate pre tóte câmpurile unde e necesariu. — Cá grâne numesce Plath plantele : Milium globosum, Holcus sorghum, Panicum vercilatum sî mai alesu grâulu. — Urezulu domnesce numai pre câmpurile de câtra amédia-dî, sî s'a cunoscutu in Chin'a târdiu. — Cam pre la alu 30. cercu paralelu se incepe cultivarea teei sî a vermiloru de matasa.

Cum-ca Chinesii nu refusa ce e strainu, documentéza acea, ca au primitu dela popóre mongolice séu turcesci mai multe plante fructifere d. e. ovesulu, secar'a etc. sî dupa descoperirea Americei sî porumbulu (cucuruzulu) ; — mai aflâmu in Chin'a sî lintea, mazerea, crastavetii, pepenii sî cép'a. — Aflâmu chiaru sî animalele de casa cele mai de lipsa : boulu, ói'a, calulu, porculu, cânele sî gain'a ; lipsesce : camil'a, asinulu sî capr'a. — Caus'a, din care mânca Chinesii carne de vita asiá de raru, nu e cunoscuta ; se pare ca-su nisce scrupule buddistice : carnea care o uzitéza mai tare le o da porculu (Sus indicus, Pallas).

Din cele dîse se póte vedé ca sî Chin'a vechia avea animale folositóre sî plante nutritóre ; circumstarea ast'a impreunata cu favorisarea susamintita a agriculturei sî cu avutiele pamentului, au fostu factorii principali a desvoltarei chinese.

Ocasiunea spre acést'a le dedù pusetiunea imperiului, prin care avura mii de ani tempu de pace. — Acést'a durà inse numai pâna cându venira in atingere cu popóre mai culte. — Au fostu giurdati de popóre de origine egala adeca de Mongolidi. — Invasiunile hordeloru nomade au intreruptu numai pentru unu tempu scurtu desvoltarea continua, câci strainulu barbaru cá invingatoriu ocupà tronulu, fù de pamentu 8 fl. 40 cr. suntu alegatori. Toti, câti nu se voru gasí ca suntu inscrisi, cu tóte ca platescu 8 fl. 40 cr. dare, trebuie dara sa reclameze spre a fi pusi intre alegatori.

Sabiiu, 8 Maiu 1872.

Tempulu nostru, intre multele sele caracteristice se vede a fi mai marcatu prin ide'a asociârei, carea si-a aflatu loculu seu in tóte cercurile societâtiei. Ide'a acést'a considerata din punctulu de vedere alu semnificatiunei sale, potemu dîce ca este chiaru asiá de vechia cá sî omenimea, séu celu putienu cá sentiulu de simpathia conceputu in natur'a ómeniloru; câci de cându cunóscemu genulu omenescu, dupa spusele istoriei, nu potemu dîce ca acest'a nu a fostu asociatu, ci din contra recunóscemu ca a formatu totu-déun'a societâti, diferite firesce dupa natur'a tienutului, climei sî a altoru impregiurâri intre cari a avutu sa traiésca, sî ca modulu acest'a de a vietiuí impreuna, s'a nisuitu continue a-lu perfectioná, presentiendu in trensulu germenele unei fericiri mai secure. Considerata inse din punctulu de vedere alu progresului, séu mai bine disu, din punctulu de vedere alu sborului ce au intreprinsu ómenii pre calea progresului, — se póte dîce ca este productulu tempului modernu.

Spiritulu omenescu, nesatiosu de perfectiune, a inventatu mii sî mii de midilóce spre a-si accelerá inaintarea sea; a scrutatu — dupa dîs'a unui barbatu — pamentulu, a scrutatu stâncile muntiloru; ma a injugatu chiaru aerulu atmosferei sî a prinsu insusi fulgerii, cá sa-si faca din trensii solia cugeteloru sele; sî meditându asupr'a acestor'a sî aflându-le, a nimeritu sî a aflatu sî principiulu asociârei cu carele, precum se vede, a nimerit'o fórte bine. Dîcu fórte bine, câci este unu adeveru chiaru, ca poterile respandite si separate, fia ori-câtu de mari sî tari, se invingu usioru de greutâtile ce conditionéza ajungerea cutârui-va scopu, sî astfeliu potu sa cada séu celu putienu sa intardia pre calea activitâtiei, déca celea tari patiescu acést'a, apoi cu atât'a mai usioru cele debile; unite inse, asociate, ori-cari devinu respectabile, invincibile si triumfatórie, câci ce nu póte un'a, suplinesce a dóu'a, si ce nu potu dóue, suplinesce a trei'a si asiá mai departe.

Acést'a idea — déca 'mi este iertatu cá sa atragu atentiunea onor. publicu sî câtra fapte mai putienu meritória, devenindu sentita si de câtra tinerimea dela institutulu pedagogico-teologicu archidiecesanu din locu (din Sabiiu), a esoperatu realisarea unei asociâri literarie in sinulu acestui institutu, a cârei scopu este deprinderea si desvoltarea tinerimei, aspiratórie a intrá in corpulu invetiatoriloru si alu clerului românu, — pre terenulu sciintieloru, cu deosebire alu aceloru teologice, si pre lânga acést'a perfectionarea ei in literatur'a natiunale.

S'a formatu dara o societate de lectura in sinulu institutului si acést'a s'a pusu sub parintiesculu patronagiu alu Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu si Metropolitu si sub conducerea Pré onor. corpu profesorale.

Inceputulu si l'a luatu pre la an. 1865; mai târdîu apoi s'a organisatu dupa nescari regule formulate in statutu, si si-a inceputu mai compactu activitatea sea; din tempulu acest'a a conceputu a-si formá si o biblioteca, carea astadi contiene preste 200 volumine de cârti din diverse ramuri ale sciintieloru, pre cari in o parte le-a primitu cá donatiuni din partea Escelentiei Sele Parintelui Archieppu si Mitropolitu si dela mai multi barbati bine-voitori, iéra in alta parte le-a cumperatu pre bani contribuiti din partea membriloru ei; pre lânga acestea a fostu sprigînita continuu sî de câtra bunavointi'a onor. redactiuni ale dîuarieloru române, atâtu din Austri'a câtu si din Romani'a libera, cari, nepregetându-si spesele, au ajutatu progresulu acestei societâti prin tramiterea gratuita a dîuarieloru domnieloru sele.

Astfeliu intemeiata societatea, si-a alesu de medilocu, pentru inaintarea câtu mai cu succesu la scopulu doritu, — intrunirea in siedintie (pre cari le tiene in tóta septamân'a odata, sî anume Duminec'a dela 11 óre a. m. dupa finirea sântei liturgie) spre a discutá si desbate cestiuni scientifice, si pentru a cetí si criticá elaborate incurse din partea membriloru.

Acum inse, in anulu corinte, societatea acést'a s'a fostu resolvatu a arangiá sî o siedintia publica literaria in folosulu bibliotecei sele, carea s'a sî tienutu apoi in Duminec'a Mironositieloru, adeca in 30 Aprile st. v. Intreprinderea de-si tempulu erá tocm'a atunci nefavoritoriu a fostu onorata cu presenti'a unui numeru fórte frumosu de óspeti, sî cu ocasiunea acést'a bibliotec'a a avutu unu venitu de 55 fl. v. a. din cari subtrangâdu-se spesele de 7 fl, a resultatu unu venitu curatu de 48 fl v. a.

Publiculu auditoriu si-a esprimatu multiamirea preste totu, sî dorindu cá sî insusi sa póta avea câte unu esemplariu din operatele tractate cu ocasiunea acést'a, in diminéti'a dilei urmatóre, a recomandatu comitetului arangietoriu cá sa deschida o lista de abonamente sî dupa ce se voru inscrie abonanti sa se predee la tipariu tóte operatele originale produse in siendinti'a amintita, spre ale formá in brosiura sî apoi ale vinde. Ceea ce comitetulu arangiatoriu primindu-o cu multiamire, a sî esmisu o lista pentru subscrieri, sî s'au adunatu abonanti, pentru 180 sî eventualu pentru 280 brosiure; s'a comunicatu dupa acést'a cu societatea intréga si dupa o consultare s'a primitu cá sa se tiparésca in modulu susu-amintitu sî sa se dea brosiurele bibliotecei societâtiei in proprietate spre ale vinde insesi.

Deci in urma societatea, vediendu buna-vointi'a cu care a fostu intempinata din partea onoratului publicu, si-a tienutu de cea mai sânta a sea datorintia ai aduce in publicu cea mai profunda multiamita sî alu rogá, cá acum sa o priméscа acést'a cá unu semnu de recunoscintia; sî pre lânga acestea se apromite O. domni abonanti cum-ca va incercá tóte medilócele spre a satisface câtu mai curendu dorintiei de a avea operatele diletantiloru din dîu'a amintita, tiparite in brosiuri.

Cu deosebire inse aduce multiamit'a cea mai ferbinte, aceloru On. domni, cari au binevoitu la aceea ocasiune a ajutorá bibliotec'a tinerimei cu marinimósele domnieloru sele oferte, sî a câroru venerabile nume 'si ia permissiunea ale alaturá aici de pre list'a oferteloru:

Il. Sea dlu Nicolau Pope'a Archimandritu sî Vicariu Appescu 5 fl. D. Petru Badila ases cos. 2 fl. Dlu Ioanu Badila subjude reg. 2 fl. Dlu Ioanu Tipeiu protopopu 2 fl. Dlu Ioanu Metianu prot. 5 fl. Dlu Nicolau Fodorénu prot. 1 fl. Dlu Parteniu Trombitasiu prot. 2 fl. Dlu Demetriu Popu preotu milit. 2 fl. Dlu N. Santionu tipografu 50 xr. Dlu Georgiu Bradu tipografu 50 xr. Il. sea dlu Sav'a Popoviciu Barcianu cons. 1 fl. Dlu Dr. Vasilie Glodariu profesore 1 fl. Dlu Leonoviciu proprietariu in Boiti'a 3 fl. Il. Sea dlu Iacobu Bolog'a cons. in pens. 1 fl. Il. Sea dlu Branu de Lemeny capitanu supr. pens. 1 fl. Dlu Iosifu Baracu prot. 1 fl. Dlu Ioanu Popescu prof. sî prot. 1 fl. Dlu Petru Popescu prot. 1 fl. Dlu Ioanu Pop'a adv. 2 fl. Dlu Constantinu Georgescu pictoru 1 fl. Dn'a Catinc'a Negrea 1 fl. Dlu Dr. Ioanu Nemesiu advocatu 2 fl. Dlu Constantinu Stezaru capitanu pens. 1 fl. Dlu Alesandru Bacu cancel. belicu 1 fl. Dlu Vasilie Rosiescu prot. 1 fl. Dlu Rubinu Patiti'a pract. ad. 1 fl. Dlu Zacharia Boiu asesoru cons. 1 fl. Dlu Ioanu Cosmuti'a 1 fl. Dlu Dr. Vasilie Szabo medicu 5 fl. Iosifu Orbonasiu fostu ases. 1 fl. Dlu Nicolau Fratesiu secretariu Metropolitanu 1 fl. Dlu Samuilu Cupsi'a prot. 1 fl. Dlu Dr. Ioanu Mesiota directoru gim. 1 fl. Il. Sea dlu Elia Macelariu cons. pens. 2 fl. N. Cristea prof. 1. fl. v. a.

Pentru comitetu

Moise Tom'a
teologu in an. II.

Reproducemu cele urmatóre dupa „Albin'a“ cu unele schimbâri dupa trebuintiele nóstre:

Cuventu catra poporu despre alegerile de deputati.

Fratiloru români!

Tóte legile cari ne domnescu, se facu in diet'a tierei.

Acolo se otaresce: câte catane sa dâmu, cum sa se iee pruncii nostri de catane, câti ani sa slugésca la militia adeca la catania; — acolo se statoresce sum'a sî modulu cum sa se scóta dârile de pre tiéra adeca porti'a, acolo se decide despre stramutarea legatureloru urbariali, adeca a lantiuirei pamentului, acolo se facu legile despre drumuri, despre regularea apeloru, acolo tóte legile cum sa se ocarmuiésca comitatulu, si comun'a, adeca trebile satesci, sî alte câte sî mai câte, cari nici nu se potu enumerá cu iutele.

Déca tóte acestea le face diet'a tierei, este mare lipsa pentru noi sa scimu, ca ce e diet'a a tierei?

Iéta vi spunemu dara ca ce e: Diet'a este adunarea tuturoru deputatiloru (ablegatiloru) ce-ii alege poporulu de prin comitatele impartite in cercuri alegatórie.

Vedeti dara fratiloru, ca pre acei'a cari siedu in sfatulu tierei si facu tóte legile cu cari se ocârmuiesce tiér'a, fia domnu, fia plugariu, i alege poporulu din cercurile de alegere; nu domnii séu carturarii i alegu dara pre acei'a cari facu legi preste noi, câci domnii sî carturarii suntu putieni, cí poporulu carele este câta frundia sî iérba; de unde poteti vedé ca mare sî frumosu dreptu este acest'a, fratiloru! cu carele noi potemu alege pre sfatulu tierei, adeca pre facatorii de lege, in diet'a tierei; sî fiindu acestu dreptu mare, trebuie sa-lu sî folosimu cu tóte poterile nóstre; câci déca nu, lu voru folosí altii, adeca pre legiuitorii nostri i voru alege iéra sî iéra strainii, precum s'au intemplatu ast'a de rendu facia cu noi.

Inse cá sa poteti alege trebuie sa sciti, cari suntu acei ómeni de omenia sî cu 'védia, pre cari i invesce legea cu frumosulu dreptu de alegere, trebuie sa sciti, cum sî unde se iau in semnare

---

inse in scurtu tempu invinsu prin cultur'a spirituala a supusiloru.

Iubirea de lucru sî bucuri'a la imultirea copiiloru, a facutu din chinesi unu poporu de 300 milióne suflete. — Cu immultirea acést'a rapida e impreunata sî moralitatea sociala. — Tóta inmultirea a unui poporu pre unu teritoriu anumitu impune fiacârui individu necessitatea de a-si desvoltá instinctulu seu socialu. — Fâra scutirea vietiei si a proprietâtiei, fâra observarea fidelitâtiei in casatoria, fâra adeveru strictu inaintea judecatorieloru n'aru potea esiste o societate numerósa, cí aru trebuí sa péra prin dirumpere interna. — In privinti'a industriei stau Chinesii pre unu gradu de desvoltare, ce inca astadi merita admirare. — Inse la atâtu remase. — In tóte potemu observá ca au mersu pâna la unu gradu anumitu; dupa ajungerea acestui'a statura 100 (sute) de ani pre locu, cá cându i-aru fi cuprinsu o letargia generala. — Au p. e. scriere propria; inse numai semne pentru silabe, pentru sunete nu; art'a de a tiparí au cunoscut'o de timpuriu; se negligà inse fórte tare; au descoperitu aretarea câtra nordu a magnetului, inse cá compasu nu-lu uzitara nici odata; cunoscura pravulu de arme inse nu armele, au observatu evenemintele astronomice in mii de ani, dara zodiaculu l'au invetiatu dela alte popóre.

La tóte aceste e inse de a observá, ca Chinesii au inventatu tóte cele amintite fâra ajutoriu strainu, pre cându din contra Europenii pâna in seclulu alu 13-lea au de a multiamí cultur'a loru invetiaturiloru popóreloru straine. — Noi suntemu elevii unoru natiuni ce nu mai esistu, Chinesii suntu inse Autodidacti. — Déca vomu compará modulu desvoltârei nóstre cu alu loru, atunci vomu vedé ce le lipsesce sî pre ce e basata marimea nóstra.

Dela desceptarea nóstra spirituala, sî de cându suntemu inmultitorii tesaureloru culturei, amu cautatu totu-dé-un'a cu sudóre dupa unu lucru despre esistinti'a cârui Chinesii nici ca au idea sî pre care nu punu nici o valóre. — Acestu lucru in visibilu 'lu numimu causalitate.

Amu admiratu la Chinesi o multime mare de inventiuni sî le-amu sî adoptatu, inse n'avemu de a le multiamí nici o unica teoria, nici o unica privire mai adenca, carea ne-aru esplicá legatur'a interna sî causele prossime ale aparintieloru. — In privinti'a acést'a Chinesii stau facia cu noi de totu nedesvoltati; sî aici se simte asiá dara poterea sî influinti'a relatiuniloru geografice. — Ei au fostu in departarea loru câtra resaritu giurdati de popóre barbare, pre care n'au avutu de ale invidiá pentru nimic'a; din giurstarea acést'a se póte esplicá si fal'a chinesiloru, ca au o cultura asiá vechia.

Cu alte popóre au venitu in atingere numai atunci cându erau aceste in cultura fórte inaintate. — Acum inse i urgéza o cultura mai mare cá a loru in nordu sî la tiermurile marei; dupa unu tempu de repausu de 1000 de ani au acum pentru prim'a-data ocasiune de a eluptá o lupta spirituala; reesirea nu o potemu predice la o societate de 300 milióne de suflete, cu datine tare inradacinate si cu institutiuni fórte salutarie.

Vien'a, Maiu 1872.

acesti ómeni, si ce e leaculu, déca cine-va este respinsu, adeca nu este primitu sa fia inscrisu intre alegatori. Acéstea, fratiloru, chiaru acum'a pentru aceea trebuie sa le sciti, câci in mai multe comitate s'au inceputu inscrierile la votu.

Déca cine-va n'aru fi primitu de deputatiune, unulu cá acel'a, incepândo dela cea din urma dí a conscrierei, in tempu de optu dile trebuie sa faca reclamatiune séu apelata la comissiunea centrala a comitetului, apoi ací românii cari au cuventu la comitetulu centrale, voru grigí cá reclamatiele româniloru sa fia deslegate dupa dreptate. Sciu fratiloru! ca multi ve voru infricá, cá si in alti ani, cá sa nu ve inscrieti, câci veti fi catane, séu ca veti platí mai multa portia, si ve voru svatuí ca mai bine sa remaneti pre acasa, câci voru gatá tréb'a altii si fâra de voi; dara unii cá acesti'a suntu pismasii si voitorii de reu ai vostri si a neamului romanescu, bine sciindu ca déca nu se voru inscrie românii de alegatori, apoi voru alege cu totulu altii si nu românii pre deputati, cari apoi se voru ingrigí de binele loru si nu de alu româniloru.

Pentru aceea, fratiloru, in numele neamului romanescu ve rogâmu, ascultati cuvintele si svatulu nostru si toti acei'a cari intru intielesulu mai desusu aveti dreptu de alegere, nu crutiati ostenel'a de o dí séu dóue, ci alergati la loculu inscrierei si pofftiti sa fiti inscrisi; câci carele va remâné, nu va avé locu la alegerea deputatului; apoi a-ti potutu vedé ca alegerea se intempla mai totu-dé-un'a cu votu si de remâneti acum'a dela inscriere, in trei ani nu poteti intrá intre acei ómeni de cinste cari se numescu alegatori.

Nu cugetati, fratiloru, ca carturarii ast'a o poftescu dela voi numai pentru binele loru, nu, câci ast'a se poftesce chiaru pentru binele vostru, câci legile le facu ómenii pre cari i veti tramite voi la dieta, si déca veti alege ómeni de ai vostri, se voru si ingrigí de voi. Déca se voru gatá inscrierile, si se voru deslegá reclamatiele, atunci se va face insemnare permanente a alegatoriloru din fia-care comuna; si apoi se va otarí terminu pentru alegerea de ablegati.

Ce lucru frumosu va fi, cându din fia-care satu, românii cu stégulu in frunte, in numeru câtu de frumosu, se voru infatisiá la loculu alegerei, si vediendu si altii câti alegatori suntu, voru dice „acel'a e satu de tréba, satu de a fire, se vede ca-'su ómeni buni si priceputi; tienu bine laolalta si-'si pastréza pamentulu, nu-lu dau din mâna, nu-lu risipescu.“ Ori-cine sa fia, va trebuí sa-i cinstésca si sa-i omenésca pre astfeliu de ómeni, inse numai atunci déca intr'adeveru voru tienea un'a, si nu voru fi imparechiati intre sine.

Dupa acestea sa trecemu la lucrulu de frunte la acea intrebare, ca pre cine sa alegeti?

Multi suntu chiamati si putieni alesi, dice scriptur'a, — si la dni'a Vóstra se voru aretá multi cu multe forme, si vi voru dice: „pre acest'a sa-lu alegeti, ca e domnu mare si are potere si cuventu la locurile inalte; — pre acest'a sa-lu alegeti ca e domnu de pamentu, scie ce e porti'a cea mare, câci o platesce cá si voi; — pre acest'a sa-lu alegeti, ca e diregatoriu de comitatu (varmegia,) séu ca are gura si punga mare, vi da si de beutu si deascultatu, câtu sa ve saturati! ba voru dice unii: „nu alegeti românu; câci ferésca Ddieu de domnu de românu“, si alte barfele de acestea. Unii ve voru imbiá cu bani, cu beutura, mancare, cu forspane, numai cá sa ve desbine, sa ve traga pre unii incóci, pre alti incolo, cá asiá sa ve faca de risulu lumei si sa póta dice despre voi: „românii suntu ómeni slabi, n'au târia de sufletu, n'au vointia si pricepere, ii poti cumperá si vinde cá ei insisi sa-si batjocurésca dreptulu si sa-si intarésca jugulu! Si câte si mai câte asemenea acestor'a; si credeti, fratiloru, acestea voru fi adeverate déca voi nu ve-ti ascultá svatulu fratiloru si fiiloru vostri, cari suntu si au esitu din sinulu, din medîloculu si din sângele vostru, — haru domnului, acum'a si dintre domniele vóstre suntu multi cari au prunci invetiati, esiti dela scólele mari; aveti pre fiii vostri de invetiatori, de preoti, fiscali si deregatori, si bine sciindu ca sângele nu se face apa, si bine vediendu ca óre câror'a dintre acesti'a li pésa de binele vostru, ascultati svatulu acestor'a, câci ei au invetiatu a cunósce lumea, apoi ei se svatuescu iérasi cu alti români de ai nostri, luminati, cari s'au intrunitu spre acestu scopu la Aradu, la Orade'a-mare, la Temisiór'a s. a. m. d. avendu la inima conducere trebiloru si lipseloru poporului. Acesti barbati de incredere ai româniloru, dupa ce voru ascultá dorinti'a fia-cârui cercu alegatoriu, vi voru spune pre cine sa alegeti. Ascultati numai de ei, câci ei voiescu binele poporului.

Ablegatii pre cari sa-i alegeti dni'a vóstra, suntu chiaru fiscalii, advocatii, chiamati a aperá drepturile vóstre in diet'a tierei; apoi audit'a-ti in lume, ca fiscalulu sa ve platésca si sa vi dee beutura pentru cá sa ve póta fi aperatoriu?! Ei dara, fratiloru, ca unor'a cá acesti'a le-ati dice: „Apoi dle, ce lucru intorsu! D-ta sa-mi lucri, sa asudi pentru mine, sa me aperi cu mintea, cu sciinti'a, si totusi d-ta sa mi si platesci pentru acestea, si nu eu d-tale! Va sa dica, slug'a sa platésca stapanului?! Du-te in scirea lui Ddieu! ca fapt'a d-tale nu póte fi curata!“ —

Eata fratiloru! ca acei domni cari buescu asupr'a vóstra cu feliu de feliu de amagiri, cu beutura, cu bani si cu fagaduintie desierte, cá sa vi fia ablegati, acei'a suntu astfeliu de fiscali nechiamati, cari de buna séma vréu sa ve venda, deci sa remana in veci nealesi.

Dreptu aceea fratiloru români, alegeti pre barbatii din sângele vostru, in cari aveti incredere, si pre cari ii cunósceti de ómeni de ómenia, de ómeni cu credintia si cu iubire câtra voi; nu uitati, ca camesi'a e mai aprópe decâtu sumanulu, ca sângele nu se face apa si ca mai bine alu meu probatu, decâtu strainulu ingamfatu! Nu uitati, fratiloru, ca acelu poporu carele parasindu-si pre fiii sei, se parasesce pre sine, si curendu va sa-lu parasésca si Ddieu, câci scrisu este: „Perirea ta din tine Israile!“

Intruniti-ve in tóte faptele vóstre cá fratii de unu sânge si de o sórte, dupa cânteculu nostru romanescu:

„Haid' sa dâmu mâna cu mâna,
Cei cu inima româna; —
Unde-e unulu nu-e potere,
La nevoi si la dorere; —
Unde-su doi poterea cresce,
Si dusimanulu nu sporesce!
Amendoi suntemu de-o mama,
D'o faptura si de-o séma,
Tu-mi esti frate eu ti-su frate,
In noi doi unu sufletu bate!“

Reuniunea sodaliloru romani ve serbá Dumineca 21 Maiu c. v. maialulu seu in dumbrav'a cetâtiei, la care invita pre toti membrii si voitorii de bine.

Tinerii Academici invita prin acést'a cu tóta onórea pre inteligenti'a locale la inmormentarea colegului loru D. Lazariciu, care va fi astadi la 5 óre dela spitalulu Fr. Iosifu.

Spre sciintia p. t. dd. abonati! Venindu-ne reclamatiuni si din atari pârti, unde scimu cu tóta siguritatea ca se espedéza regulatu „Telegrafulu Romanu“ si vediendu din insesi reclamatiunile loru ca caus'a este schimbarea statiuniloru postali: rogâmu pre toti p. t. domni sa binevoiésca a ne incunosciintiá totu-dé-un'a despre eventualele schimbâri; de alta parte inse si respectivii dd. sa se indrepte câtra oficiele postali cu intrebarea, ca unde se oprescu foile in casu cându se facu schimbâri de statiuni.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de capelanu in parochi'a gr. or. Secarâmbu, tienatóre de protopresbiteratulu II-lea alu Geoagiului.

Emolumentele suntu jumatate din totu venitulu bisericescu in dilele de Dumineci si in serbatori.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, in sensulu statutului organicu au sa fia teologi absoluti, si concursele loru provediute cu documentele necesarie, sa le ascérna subscrisului pâna in 15 Iuniu a. c. 1872.

Secarâmbu 3 Maiu 1872.

Sabinu **Piso**,
parochu gr. or. si prot.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Banpotoc'a cu fili'a Carpenisiu, protopresbiteratulu gr. or. alu Joagiului I, statatóre laolalta din 170 familii cu 966 suflete, se escrie concursu pâna la 24 Maiu 1872.

Emolumentele suntu: birulu preotiescu câte o ferdela (a 22 cupe) cucurudiu sfermatu dela tóta famil'a, si stol'a obicinuita dela diversele functiuni preotiesci, care calculate tóte laolalta dau unu venitu an. de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sa bine-voiésca a-si adresá suplicele loru instruate conformu Statutului ganicu, la subsemnatulu in Hondolu.

Hondolu, 26 Aprile 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Basiliu **Piposiu**,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Devenindu prin abdîcerea domnului parochu Simione Flamându, vacantu postulu de parochu in comun'a bisericésca gr. ort. Borgo-Suseni, se escrie pentru ocuparea acelui'a concursu conformu §. 23. petu 5. art. II. din statutulu organicu. Venitele impreunate cu acestu postu suntu tacsele stolari obicinuite dela 130 familii fâra alte beneficie. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au sa-si ascérna concursele loru provediute cu documentele recerute pâna in 15 Maiu a. c. st. vechiu la comitetulu parochialu din locu.

Borgo-Şuseni in 19. Aprilie 1872. st. v.

Comitetulu parochiale.
In contielegere cu comitetulu parochialu
Teodoru **Buzdugu**
(3—3) Protopresbiteriu.

Edictu.

Mari'a nascuta Dimitrie Flórea din Telisc'a scaunulu Salistei, carea cu necredintia au paresitu pre legiuitulu ei barbatu Georgiu Bersanu (Bezganu) din Telisc'a, fâra a se scí loculu aflârei si petrecerei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si anumitu pâna in 15|27 Maiu 1873, sa se infatisiedie naintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la dinpotriva, procesulu divortiale incaminatu de susu numitulu barbatu in l. curg. nr. 93, se va otarí si in absenti'a ei.

Sabiiu, 2 Maiu 1872.

Scaunulu protop. gr. or. alu tractului Sabiiului I, cá foru matrimoniale.
(2—3)

Edictu.

Eudochi'a Caldarariu nascuta Ioanu Argintariu dela Fof-ldea, carea in tempu de 6 ani de cându a incheiatu casatori'a cu barbatulu ei, in repetite renduri la parasitu din necredintia — iéra acum'a mai pre urma dupa cum se constatédia jefuindulu de ce a avutu mai scumpu si de bani, l'a parasitu de totu nesciindu-se de loculu petrecerei ei, — se provóca deci, cá in terminu de o jumatate de anu, nesmintitu sa se presentedie naintea scaonului ppescu, câci la din contra si fâra de dens'a se va dá otarire causei la cererea actorelui barbatului ei, amesuratu canóneloru s. nóstre bisarici gr. or.

Nocrichiu in 5. Maiu 1872.

Scaonulu ppescu gr. or. tract.
Nocrichiu C.-Mare.
G. **Maieru**
(1—3) Adm. ppescu.

Edictu.

Andreiu Borgin'a dela Ghijas'a de josu, carele de 6 ani cu necredintia a parasitu pre legiuit'a lui sotia An'a nascuta Ioanu Sasu, si carele de atunci nu a mai datu de locu semne de viétia, si de loculu ubicatiunei lui, de-si in periodulu acest'a prin ocasiuni private s'a cercatu nu s'au aflatu — se citédia prin acést'a ca in terminu de 3 luni aflându-se ori unde in viatia, sa se infatisiedie naintea acestui foru ppescu nesmintitu spre stare de fatia, câci la din contra si in absenti'a densului se va decide procesulu incaminatu asupra-i, pre bas'a ss. canóne a bisericei nóstre ortodocse orientale.

Nocrichiu in 5 Maiu 1872.

Scaonulu ppescu gr. or. tract.
Nocrichiu-C.-Mare.
G. **Maieru**
(1—3) Adm. ppescu

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 39. ANULU XX.

Sabiiu, in 14/26 Maiu 1872.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a a IX-a,

tienuta in 1-a Maiu 1872 sub presedinti'a P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a.

Mai intâiu se cetescu protocólele siedintieloru a VI-a, VII-a si VIII-a si se autentica.

Presidiulu presentéza sinodului a) o rogare a comuneloru bis. Zlatn'a, Valea-Dosului Tranpoele, Vultori, Galatiu, Fenesiu si Presac'a pentru arondarea loru la protopopiatulu Zlatn'a de josu. — Se transpune Consistoriului. — b) O petitiune a preotiloru din comun'a Elöpataku privitóre la imbunatatirea stârei loru preotiesci. — Se transpune consistoriului.

Dlu Patiti'a face o interpelatiune in o causa a parochiei Certegie din protopopiatulu Zlatnei de susu.

La ordinea dilei se pune raportulu comissiunei scolare. Referintele comissiunei Dr. Mesota cetindu raportulu face in numele comissiunei urmatórea propunere: In raportulu despre scólele populare s'au observatu óre-cari defectuositâti, de óre-ce nu s'a raportatu despre tóte 1092 comune ale Archidiecesei nóstre, ci numai despre 839; de aceea comissiunea propune 1) cá sa se indrumeze consistoriulu a cere dela inspectoratele nostre districtuale de scóla date mai acurate si mai detaiate, dupa tabele mai corespundietóre; avendu a se petrece intre copiii scóleloru poporali si scolarii din scólele normale capitale. 2) In privinti'a invetiamentului pentru adulti se propune a se aprobá pasii Consistoriului de a cere dela inaltulu ministeriu de culte si instructiune remuneratiuni din cutbi'a statului pentru barbatii cari s'au distinsu in instructiunea adultiloru; iéra pre de alta parte sa se invite consistoriulu a provocá tóte inspectoratele districtuale a ingrigí de deschiderea scóleloru de adulti prin tóte comunele si la sinodulu prossimu a ascerne unu conspectu mai detaiatu despre scólele de adulti, insemnându anume etatea adultiloru. 3) Cu privire la esamenele de calificatiune a invetiatoriloru si profesoriloru Consistoriulu sa elaboreze unu regulamentu provisoriu, care sa-lu si puna in lucrare in anulu acest'a; iéra la sinodulu prossimu sa-lu ascérna spre revisiune si aprobare. Totu-odata sa se ascérna la acest'a si unu conspectu despre invetiatorii si profesorii din Archidiecesa cari au decrete de denumire definitiva si cari suntu numai provisorice. 4) Cu privintia la scólele nóstre confessionale, admonate pentru prim'a-data de inaltulu regimu, 134 la numeru, de óre-ce aceste au fostu admonate mai cu séma pentru defectuositatea edificieloru scolare si a midilóceloru de invetiamentu si de óre-ce cele mai multe din comunele admonate suntu din caus'a seraciei puse in impossibilitate de a-si adaptá scólele dupa cerintiele legei scolarie din midilócele proprie, propune comissiunea cá sa se invite Consistoriulu cá, aretându numerulu comuneloru lipsite sa céra dela 'naltulu ministeriu regescu in numele sinodului o subventiune cumulativa pentru ajutorarea scóleloru serace din subventiunea statului notata pentru invetiamentulu poporalu. 5) In câtu pentru regulamentulu de organisare provisorica a invetiamentului poporale comissiunea se alatura la parerea consistoriului cá adeca sa se amâne darea opiniunei din partea consistoriului pentru sinodulu prossimu. 6) In privinti'a cartiloru scolare se propune cá Consistoriulu pâna la sinodulu prossimu sa compuna o consemnare, in carea sa se arate: a) care cârti scolare suntu recomandabile b) care trebuie emendate si in ce consta defectuositatea loru c) care trebue delaturate d) ce cârti nóue scolare suntu necesarie, indicându totuodata si modalitatea, dupa carea s'aru potea mai usioru provedea scólele nóstre cu cârti bune 7) Observându-se ca in raportulu Consistoriului nece o urma despre visitarea scóleloru nóstre confessionale propune, cá Consistoriulu sa efeptuiésca acést'a visitatiune prin referentulu senatului scolasticu séu prin alti asesori scol. in districtele unde se va aflá mai mare necessitate. 8) In fine vediendu ca nu se face in raportulu Consistoriului nici o amintire despre scólele granitieresci sa se iovite Consistotiulu a raportá in sinodulu prossimu despre starea acestoru-feliu de scóle.

La desbaterea generale, asupr'a propunerei comissiunei scol. care se deschide, iau parte deputatii Nemesiu, Macelariu, Dr. Glodariu, Branu; si dupa ce din partea presidiului s'au datu deslucirile necesarie despre acea impregiurare ca consistoriulu au purcesu la proiectulu seu din puntu de vedere strensu alu legei, mai vorbindu dupa aceste deputatii Dr. Pecurariu si Siandru si incheiându-se desbaterea generale se deschide cea speciale asupr'a puntului I, din propunerea comissiunei, care fâra desbatere se primesce. De asemenea se primesce fâra desbatere si puntulu 2 si 3 — Dupa primirea acestor'a face p. Z. Boiu urmatórea propunere: Concistoriulu archidiecesanu se inviédia a luá mesurile de lipsa cá sectiunea pedagogica a institutului Archidiecesanu sa se amplifice amesuratu receriutieloru tempului si ale sciintiei si a raportá sinodului prossimu despre cele intreprinse; care propunere punendu-se la votu se si primesce. Dupa aceste urméza la ordine propunerea a 5 si 6 a comssiunei cari de asemenea se primescu fâra discussiune.

Presidiulu la 12 óre intrerumpe siedinti'a si poftesce pre sinodu cá acela'si in corpore sa se presenteze la Escelenti'a Sea; despre ce dejá amu raportatu (vedi nr. „Tel. Rom." 36).

Suscependu-se siedinti'a presidiulu pune la ordinea dilei continuarea raportului comissiunei. Si propunerile 7 si 8 ale comissiunei se primescu intocmai fâra vre-o discussiune.

Presidiulu aduce la cunoscinti'a sinodului cestiunea despre scólele granitieresci, care au facutu consistoriului in anulu acest'a pedeci fórte mari si au causatu lupte cu comitetulu administrativu alu fonduriloru granitieresci, care contr'a statuteloru intarite au vatematu caracterulu scóleloru nóstre confessiunale granitieresci si ca caus'a acést'a se afla spre decidere la inaltulu ministeriu reg. ung.

Presidiulu pune la ordine propunerea dlui Nemesiu, pre care fiindu momentósa, o reproducemu si noi in plenum:

De óre-ce determinatiunea din § 27 din legea pentru aperarea patriei privitóre la eliberarea candidatiloru de invetiatori dela servitiulu presentu practicu militariu se esplica in § 54 alu instructiunei edate pentru efeptuirea acestei legi intr'acolo ca numai acei candidati se pricepe cari se afla aplicati de invetiatori ori celu putienu de suplenti si nu si candidatii de pedagogia si de óre-ce prin acést'a mesura se impedeca si inapoiéza inflorirea institutului nostru, se impedeca invetiamentulu in scólele poporale, se invita consistoriulu archidiecesanu a face pasiulu cuviinciosu pentru modificarea acestei esplicâri a legei susu citate si pentru eliberarea dela servitiulu presentu alu eleviloru din institutulu pedagogicu cá candidati de invetiatori. — Acésta propunere se primesce fâra desbatere.

Urméza la ordine propunerea Drului Pecurariu: referat'a scolara sa se puna la dispositiunea consistoriului cá acest'a sa insarcineze cu acést'a pre celu mai aptu din sinulu cons. spre acelu lucru, dupa cum cere legea si natur'a lucrului. La propunerea contr'a; vorbescu mai multi deputati parte pro parte acést'a punendu-se la votu — cade propunerea.

Deputatulu Ratiu propune, din causa ca neintielegerile intre gr. or. si intre gr. cat. in comune mestecate e unulu dintre cele mai mari impedecamente ale culturei si invetiamentului, ca sinodulu sa insarcineze pre consistoriu a pasi in afacerile scolari cu gr. catolicii la unu compromisu pre bas'a reciprocitâtiei. Propunerea acést'a se primesce.

Cu aceste se incheia siedinti'a. Dupa amédi se va tiené siedinti'a ultima a acestei sessiuni.

Unu cuventu la situatiunea nóstra.

Avendu in vedere faptele ce au inceputu a se desvoltá dela 5—6 Maiu incóce si cari vedemu ca se desvólta continuu, sperâmu ca nai'a natiunei a esitu din nesiguranti'a in carea se ducea pâna acum. Obligamentulu celu mai urgentu alu românilor inse este acum a nu mai schiopatá sub nici unu pretestu, ci, pâna nu se radica altu viforu politicu si mai periculosu de cum fu celu ce trecù preste capetele nóstre sa cautâmu unu limanu, in care sa ne asigurâmu viéti'a nóstra natiunale.

Celu mai de aprópe mijlocu de a ni dá o sigurantia este consolidarea puteriloru nóstre, cari sa conlucre indoitu si inmiitu la ajungerea unei pusetiuni mai favorabili natiunale in privinti'a politica si in tóte privintiele recerute de o viétia natiunale.

Acestu mijlocu datatoriu de sigurantia este adeveratu celu mai aprópe, pentru ca elu jace in periferi'a putintiei nóstre. Elu inse, prin nisce intipuiri, dupa cum le mai vedemu esprese ici si unde in o parte a pressei nóstre, póte sa se indeparteze cá si inainte cu siése ani si sa ne smulga nóue româniloru cea mai acomodata ocasiune de a ne aduce la valóre de a aretá lumei, influinti'a nóstra binefacatória in afacerile patriei spre binele acestei si totu odata si spre alu româniloru in speciale.

Deci pentru ori-care casu este de lipsa cá sa fimu mai mobili si de cum ne-amu aretatu pâna acum vre-odata. Cuvintele au sa fia de ací incolo mai numai procente la faptele, la activitatea ce trebuie desvoltata. Nu va fi unu barbatu inteliginte si de o inteligintia de ori-ce gradu, de prisosu la lucrulu ce-lu avemu dinaintea nóstra. In cetâti, in orasie, in sate, ori-unde si ori câti voru fi trebuie dupa mesur'a puteriloru sele sa se misce sa lucre. Si bine sa ia séma fia-cine, miscarea séu activitatea de care vorbimu nu are sa insemneze numai interesulu de a paralisá temerea, ca nu amu reesi nici cu câtu sperâmu ca vomu reesi, ca ací este unu poporu, este o natiune démna de viétia, carea aru dorí sa-si manifesteze viéti'a, dara pentru acést'a trebuie cá sa aiba unu spaciu politicu mai largu, mai comodu, unde se póta respirá mai liberu, veniti cu toti din tóte pârti sa contribuimu dara la dobandirea acelui spatiu.

Dara puterile natiunali? Acele continuându-se a fi aplicate la ori-ce ocasiune in interesulu natiunei si alu patriei se intarescu si ceea ce nu au pututu esoperá astadi esoperéza mâne.

Ne cuprinde mirare de multe ori, cum de ómenii cari se provóca cu placere la strabunii nostri romani, cu tempu si fâra de tempu, nu-si aducu aminte de istori'a desvoltârei statului acelor'a, de luptele intre patricii si plebei. Ne cuprinde mirare, cum de din esperinti'a aceea ce ni-o pune inainte istori'a, cá o oglinda spre a invetiá din trens'a, nu se aplica la impregiurârile nóstre, incâtu este de a se aplicá. Si acést'a nu pentru alta decâtu pentru de a indemná la activitate, la lucru tóta natiunea nóstra, dara nu sa o condemne la letargia si la immormentare de viia.

Noi avemu convingerea ca prob'a ce amu puté sa depunemu in fati'a alegeriloru fiitóre, aru esi in favórea nóstra, pentru ca ea in casulu celu mai reu, aru face sa se simta puterea influintiei nóstre in cumpen'a patriei.

Dara pentru ori-care casu este de lipsa cá sa fimu mai mobili si de cum ni-amu aratatu pâna acum vre-odata. Cuvintele au sa fia de aici incolo mai numai procente la faptele, la activitatea ce trebuie desvoltata. Nu va fi unu barbatu inteliginte sî de o inteligintia de ori ce gradu, de prisosu la lucrulu ce-lu avemu dinaintea nóstra. In cetate in orasie, in sate, ori unde sî ori câti voru fi trebuie dupa mesur'a poteriloru sele sa se misce, sa lucre. Si bine sa ia séma fia-cine, miscarea séu activitatea de care vorbimu nu are sa insemneze numai interesu de alegeri, cí totu-deodata spre a documentá câta valóre are românulu chiaru sî cu mânile legate prin legi aspre si grele.

Cugetâmu ca e de prisosu a desvoltá acésta tema acum mai departe, pentru ca acést'a si-o póte face fia-care cetitoriu in combinatiunea sea mai departe. Din aceste putiene inse póte vede fia-care ce obligaminte are asupra-si, la a câroru implinire noi provocâmu pre totu sufletulu cu totu adinsulu.

Ni pare reu ca nu avemu alte promissiuni de alte perspective mai stralucitóre la indemana pentru publiculu românu. Dara fia elu siguru, ca dupa o lupta, numai de dieci de ani, purtata cu interesu curatu sî cu bravura, prospectele cele splendide pentru natiunea nóstra voru aparé de sinele sî se voru insciintiá ele pre sinele, câci resultatulu ostenelei celei oneste sî adeverate nu are lipsa de ajutoriulu trâmbitieloru. Elu are vocea sea propria cu carea nu striga sî totu-si se aude, câci vocea sea propria petrunde dulce sî linu departe sî este atragatória.

Cine aru cadé in ispit'a sa dîca ca sî aceste suntu numai intipuiri trebuie sa-si aduca aminte ca intipuirile aceste au unu radimu in fapte implinite, in faptele unui barbatu cu deosebire, a câroru resultatu aduna din apropiere sinóde sî din departare congrese bisericesci natiunali. Deci intipuiri cu astu-feliu de base suntu cu atât'a mai realisabile cu câtu ele au postulatulu cá sa lucre cine-va la efeptuirea loru, sî acestu cine-va sa nu fia unulu séu putieni dara toti românii din patria.

Protocolulu
adunantiei politice a româniloru, tienuta in Aradu, la 9 Maiu st. n.

1. La ór'a 4. dupa amédi, dupa ce sal'a mare a otelului „Crucea alba" erá ocupata desu de români din tóte pârtile vecine sî de tóte proessiunile sociali câte placu româniloru sî le onóra, intrà in sala Antoniu Mocioni, presiedintele clubului deputatiloru nationali români dela diet'a ce se incheià in Pest'a, sî luându presiedinti'a, salutându pre numerosii infacisiati, li desluci, prin o cuventare scurta sî chiara, scopulu pentru care i-a conchiamatu din incredintiarea clubului, carui'a presiediuse. Acestu scopu, dîse oratorele este celu spusu apriatu in conchiamarea ce se publicà in diuariulu „Albin'a" sî in cele-lalte foi nationale, anume :

1. pentru a deliberá sî a mediloci contielegeri despre program'a notionale.

2. Pentru a combiná sî a pune la cale cele mai corespundietóre medilóce in privinti'a alegeriloru ce ni stau inainte, intru interesulu causei natiunali. Dupa acestea, oratorele conchiamatoriu, multiamindu infatisiatiloru ca au venitu in numeru atâtu de mare ; recomânda de presiedinte pentru acésta adunantia pre d. Ioanu Popoviciu Desseanu.

Decisu: Adunanti'a aclama intre vivate pre d. Ioane Popoviciu Desseanu de presiedinte.

2. Ioane Popoviciu Desseanu ocupându loculu de presiedinte si recomandându-se la buna-vointi'a sî la amórea infacisiatiloru accentua seriositatea scopului carea pretinde desbateri câtu mai liniscite sî mai seriόse. Recomânda adunantiei de notari pre Iosifu Botto sî pre Georgiu Pop'a.

Decisu: Adunanti'a 'si alege de notari ai sei pre Iosifu Botto si pre Georgiu Pop'a, sî se prochiama de constituita.

3. Parteniu Cosm'a saluta dispusetiunea clubului deputatiloru nationali, cari prin conchiamarea acestei adunantie dau ocasiune fia-cârui românu a contribuí la stabilirea programei politice a natiunei sele. Propune multiamita acestui clubu sî presiedintelui pentru tienut'a din dieta sî pentru conchiamarea acestei adunantie.

Decisu: Adunanti'a in unanimitate votéza recunoscintia sî multiamita clubului depotatiloru nationali sî desclinitu dlui Antoníu Mocioni presiedintelui acestui clubu, atâtu pentru tienut'a politica in diet'a tierei, câtu sî pentru conchiamarea acestei adunantie.

4. Presiedintele Ioanu Popoviciu Desseanu spune adunantiei, ca reuniunile politice de prin comitatele vecine au tramisu mandatari anume la acésta adunantia, ale câror'a nume suntu cunoscute dejá in parte si din gazetele nationale, — acum s'aru petrece pré lungu tempu déca aru trebuí sa presinte sî sa primésca salutârile dela fia-care delegatiune precum s'au insinuatu la presiedintia. Dreptu aceea propune de a se primí constatarea generala, cumca aici suntu representati românii din urmatórele comitate : alu Aradudului, Bihariei, Bichisiului, sî alu Cianadului, alu Temesiului, Carasiului, Zarandului, din alu Solnocului de midilocu, din alu Satumariului sî din alu Crasnei ; iéra românii din indepartatulu districtu alu Chiorului nepotendu-se representá prin delegati, tramitu din capital'a loru acésta telegrama :

„Siomcut'a 9 Maiu, adunârei natiunale române in Aradu. Inteliginti'a din Siomcut'a, districtulu Chiorului, neputendu-se infatisiá, saluta cu sentiemintе fratiesci intrég'a adunare, sî e condusa de dorinti'a : a vedé natiunea scapata de prigonirile adversariloru. Se dechiara solidaria in prinvinti'a concluseloru ce le aduce adunarea, fiindu convinsa, ca acelea voru corespunde scopului maretiu. Sa viéze zelosii barbati intruniti in interesulu prosperârei nationale (subscrisi) : Andreiu Medanu, Vasiliu Indre, Michaiu Mihalc'a, Stefanu Cosmutia, Georgiu Buteanu, Franciscu Mihalc'a, Gregoriu Tamasiu, Miculescu, Vasiliu Chisiu, Nicola Nilvanu, Teodoru Indre, Florianu Nilvanu, Ioanu Ilìesiu, Demitriu Indre, Sandru Pop'a, Georgiu Nemesiu, Ioanu Indre, Alessiu Varn'a, Petru Lutiu sî intregu poporulu românu chioranu.

Intre aplause se pronuncia

Decisulu: Adunarea primesce cu viua plecere telegram'a intelegintiei din Chioru ce ne aduce salutâri, purcese din inime de frati, sî cu bucuria ia cunoscintia despre aderinti'a Chiorului la conclusele acestei adunantie. — De asisderea primesce constatarea generala, ca aici suntu representanti români din comitatele : Aradu, Biharea, Timisiu, Cianadu, Bichisiu, Zorandu, Carasiu, Solnoculu de midilocu, Satu-mariu, Crasn'a. Intruniti din tóte pârtile, salutându-se unii pre altii sî imbracisiându-se fratiesce, scriu in protocolu acestu actu de fratietate cá sa fia modelu posteritâtiei, pre carea o provóca prin acést'a cu tóta solenitatea : cá in dîlele de bine, cu cari o va binecuventá, dupa a nóstra credintia. Ddieulu parintiloru nostri, — dens'a sa nu uite sî sa nu slabésca din acésta contielegere sânta, ce noi astadi in dilele de ispita o afirmâmu in faci'a contrariloru nostri, sî o sigilâmu cu imbracsiarile nóstre.

5. Dr. Alesandru Mocioni, motivându necessitatea unei programe nationali ascerne unu projectu de resolutiune care numai de câtu se primí in desbaterea generala ; sî incepându-se desbaterea speciala, se inscrisera sî cuventara la fiesce-care puntu

---

FOISIÓRA.

Mórtea celebrului barbatu eruditu I. Heliade Radulescu, despre carea amu publicatu sî noi, a aflatu unu echo durerosu in tóte pârtile romanimei. Cá unu micu tributu impartasimu sî asta-data unele din cuvintele funebre.

Discursulu pronunciatu de D. Esarcu.

Domniloru sî prea iubiti concetatieni !

Posteritatea incepe astadi pentru marele barbatu alu Romaniei I. Heliade Radulescu, sî vine a depune cunun'a nemurirei pre numele celui mai ilustru dintre fiii sei.

Provedinti'a tramite din cându in cându natiuniloru geniuri esceptionali cari concentra, resuma sî incarnéza in trensii tóte aspiratiunile, tóte sperantiele, tóte sentimentele, tóte cugetârile, tóte suferintiele, tóte gloriele loru ; cari le deschide perspectivele viitoriului in care se aventa o seria de generatiuni successive ; cari iau o natiune intrégа in bratiele loru poternice cá sa o incaldiésca la foculu animei loru, cá sa o lumineze la radiele schinteii divine ce Dumnedieirea a depusu in trensii sî sa-i dea unu aventu a cârui'a impulsiune se va simtí mai multe secule.

Acel'a ce se afla inaintea nóstra, iubiti concetatieni, fu unulu din acele geniuri esceptionali. In tempu de o jumetate de seculu elu brazdui in tóte sensurile sî in tóte directiunile solulu Patriei, sî aruncà pretutindeni, cu mâni fecunde, sementie abundente de lumina, de adeveru sî de vietia. In tempu de o jumetate de seculu elu facù sa tréca sufletulu seu in sufletulu natiunei sî conduse, instruì, emotionà, incantà, entusiasmà pre contempuranii sei cá profesoru, cá literatoru, cá poetu, cá cugetatoriu, cá publicistu sî cá omu de statu.

„Scólele române, — dice unu eminentu publicistu, — 1) teatrulu românu, literatur'a românа, voru pomení in vecii veciloru : Heliade ! Heliade ! Heliade !

„Heliade pretutindeni, Heliade in tóte, Heliade a umplutu tóte sî a fostu in tóte o jumetate de seculu intregu."

Nu viu a face biografi'a intrégа a ilustrului barbatu ale cârui'a remasitie mortali avemu inaintea nóstra. A face complectu acésta biografia, este a scrie istori'a intrégа a României in tempu de o jumetate de seculu, in tóte directiunile activitâtiei sele. Voiu schitiá numai, in trasurile sele principali, viéti'a marelui literatoru sî marelui propagatoriu a atâtoru mari sî fecundatóre idei.

I. Heliade Radulescu se nascù in Tergovisce la 6 Ianuariu 1802. Primele sele studiuri pre la dascalii greci din acea epoca, primele sele incercâri poetice inca dela versta de nóue ani, denotu o inteliginta precoce, o natura superióra. Vocatiunea lui insa nu se revelà decâtu audiendu lectiunile ce predá Lazaru in ruinele dela Sav'a unui micu numeru de elevi ce se imbuldiau plini de entusiasmu impregiurulu nemuritoriului dascalu. Atunci amorulu patriei române sî alu romanismului, inflacara anim'a sea, sî de atunci pâna la mórte, viéti'a sea nu fu decâtu o lunga sî continua lupta pentru regenerarea, marirea, prosperarea sî glorificarea nationalitâtiei române.

Succedandu lui Lazaru, elu aduse in indeplinirea missiunei sele ardórea entusiastica a apostolatului.

Facù gramatic'a, séu mai bine scóse din midiloculu caosului glossicu elementele limbei ; traduse matematicele lui Francoeur ; compuse séu compilà geografii sî cursuri de stilu ; intreprinse cu unulu din condiscipulii sei traducerea sî tiparirea metodului sî tableloru lancasteriane, sî formà o pleiada de primii profesori ce se respandira in tiéra la deschiderea scóleloru române prin judetie, Elu compuse atunci sî cântà dimpreuna cu pruncii ingenunchiati inaintea Ddieului parintiloru nostri :

„Cântarea diminetiei
Din budie nevinovate
Cui altui se cuvine
Puternice parinte
Decâtu tie a dá ?

„Din slav'a stramosiésca
De amu cadiutu ne 'naltie,
De amu uitatu unirea
Ce ne 'ntarea 'ntru tóte,
Acum ne fa uniti"

sî depunendu cum se esprima singuru, cá o ofranda semintiele ce sémena in acea prima-véra a nationalitâtiei nóstre, adaogà :

„P'aceste saduri humili
Recoritória plóia
De adeveru sa pice
Sa crésca sa dea roduri
Sa fimu prea fericiti."

La 1828 Heliade impunendu-si o nóua missiune, missiunea de a lucrá asupr'a natiunei sele prin pressa, fundà primulu jurnalu ce aparù in Romani'a :„Curierulu românu", ce esî regulatu in tempu de dóue-dieci de ani sî nu incetà decâtu din caus'a evenimenteloru dela 1848.

„Curierulu Românu" deveni unu centru de radiare ce tramitea ide'a sî lumin'a in tóta tiér'a, sî in acel'a-si tempu unu centru de atractiune impregiurulu cârui'a gravitá totu ce erá inteligentia, talentu séu sciintia in tiéra. N'a fostu june, n'a fostu incepatoriu in carier'a literarie, care sa nu afle colóuele „Curierului Românu", deschise, pline de ospitalitate sî de afectiune.

La 1836 Heliade creà o alta publicatiune periodica : „Curierulu de ambe sexe", fóia mensuala care remâne sî pâna astadi modelulu publicatiuniloru de asemenea natura. Ací Heliade publicà cele mai multe din productiunile sele poetice precum :

mai multi oratori: Dr. Iosifu Hodosiu, V. Babesiu, Vicentiu Bogdanu, Mirone Romanu, Alesandru Romanu, Mircea B Stanescu, Sigismundu Borlea, Demetriu Bonciu, Sturz'a si altii.

In fine cu unanimitate se primira tóte puntele fàra nici o modificare, decâtu numai in preamblu la „cuvintele“ „partit'a nóstra“ se scrisera la propunerea lui Hodosiu, acestea: „nationala romàna,“ aflându adunanti'a ca e cu cale sa se accentue caracterulu câtu mai bine: Dreptu aceea intregulu proiectu de resolutiune este acest'a

Decisu: Conferint'a acést'a decide, ca partit'a nationala romàna are sa se sustiena si mai departe, atâtu sub decursulu alegeriloru, câtu si in diet'a tierei, cá partita politica-nationala de sine statatória“ si privesce de chiamarea sea a lucrá cu tóte medilócele legali si loiali spre aceea, cá in câtu mai multe cercuri sa se alégа membri pronunciati si resoluti ai partitei nationale romàne.

Se statoresce urmatórea programa pentru partit'a politica natiunala romàna de sine statatória:

1. Solidaritatea cu natiunile patriei de asemene directiune politica.

2. Conferinti'a pretinde cá cestiunea de nationalitate sa se deslege intre marginile intregitâtiei politico-teritoriale ale tierei si fàra a face impossibile o administratiune regularia, pre bas'a egalei indreptatiri nationale, câtu mai curendu, in sensulu acelui projectu, ce clubulu natiunalu l'a ascernutu dietei in an. 1868.

3. Fàra a prejudecá decissiuniloru conferintiei generale a româniloru din Transilvani'a, ce va sa se tiena, acésta conferintia pâna atunci tiene la proiectulu de resolutiune, ce in anulu 1868 clubulu nationalu l'a ascernutu dietei avendu acelu projectu de scopu a netedí calea pentru o complanare a diferintieloru ce subsistu intre unele despusetiuni legelative si intre interesele indreptatite ale poporului romànu din Transilvani'a.

4. Fiindu ca, dupa esperintiele de pâna acum n'a potutu a nu se observá óresi-care legatura intre art. de lege XII din 1867, si intre negatiunea egalitâtei de dreptu pentru natiunile nemagiare: din caus'a acést'a este detorinti'a partitei nationali a-lu combate cu tóte medilócele legali.

5. Partid'a nationala doresce sa se estinda câtu mai multu dreptulu de alegere, anume 'si tiene de detorintia a lucrá spre aceea, cá legea electorale din Transilvani'a, ce, batjocurindu ide'a dreptului, scóte din cadrulu constitutiunei mai multu de 3/4 ale poporatiunei, sa se reforme câtu mai curendu, in conformitate cu receríntiele democratice ale adeveratei sisteme representative.

6. Partid'a nationala considera inaintarea invetiamentului publicu de o conditiune prealabila pentru prosperarea tierei intregi, si a natiunei romàne deosebitu; dreptu aceea ea va staruí la infiintiarea de feliurite institute de invetiamentu, cultura publica si pentru poporulu romànu; anume fiindu ca invetiamentulu poporului romanescu ce cade in precumpaninti'a scóleloru confessionali, va tinde cá acele despusetiuni ale legei, care ingreunéza eficacitatea acestoru scóle, sa se delature câtu mai curendu.

7. Partid'a nationala din privinti'a unei bune economie de statu, va tinde si mai departe cá si pâna ací, a impedecá tóte cheltuelile improductive, si cari nu suntu de interesu generalu; ea va tiení cá prin o reforma a sistemei actuale de contributiune, sarcinele sa se imparta mai potrivitu.

8. Partid'a nationala va sprigini dorintiele partidei nationale din Croati'a, in câtu acestea nu tinde a desface legatur'a legala cu coróna'a St. Stefanu.

9. Partid'a nationala combate institutiunea voturiloru virile, centralisatiunea introdusa atâtu in administratiunea politica, câtu si in cea justitiaria, si preste totu 'si cunósce de detorintia a inaintá tóte reformele necesarie pentru desvoltarea materiala si intelectuala a tierei in spiritulu democratiei si alu liberalismului.

6. Demetriu Bonciu propune si adunanti'a primesce in unanimitate acestu

Decisu: Insinuatiunile, ce din diferite pârti si mai cu séma din a guvernamentaliloru se facu nationalistiloru români, cá si cum caus'a loru nationala si miscarile si luptele intru interesulu acelui'a, aru cuprinde atacuri in contr'a tronului, patriei, constitutiunei, intregitâtiei si unitâtiei statului Ungariei, — cá unele ce stau in contr'adicere cu caracterulu, cu totu trecutulu si cu presintele natiunei romàne, suntu nu numai insinuatiuni neintemeiate, cí si neadeveru si calumnie tendentióse; câci partid'a nationala romàna nutrindu totu-odata sentiu curatu patrioticu, nu au avutu si nu are intentiunea de a ingreuná si periclitá desvoltarea si fericirea patriei comune, cí este de convictiunea, ca din recunóscerea drepturiloru nationale si din multiamirea natiunalitâtiloru va resultá nu periclitarea cí intarirea tronului si asecurarea patriei.

Pre acestu motivu, partid'a nationala romàna 'si tiene de detorintia a respinge, cu tóta resolutiunea, insinuatiunile amintite.

7. Mircea B. Stanescu propune si adunanti'a primesce in unanimitate.

Decisulu: Candidatii si respectivaminte deputatii natiunali români au a se deoblegá sub cuventulu onórei, ca se voru tiené de partid'a nationala romàna si de program'a ei

8. Venindu la ordine modulu procederei la alegerile venitórie pentru deputati dietali, Vicentiu Babesiu face o propunere ce adunanti'a primindu-o cu unanimitate, o trece astu-feliu de

Decisu: Pentru privegiarea asupr'a alegeriloru si conducerea si spriginirea loru in tóte, intru interesulu partitei nationali, se va infiintiá:

1. Unu comitetu generalu in Aradu, de celu pucinu 15 si celu multu 25 de membri din locu si de prin pârti; iéra prin midilocirea acestui'a se voru infiintiá;

2. Comitete nationali centrale particulari in tóte comitatele, respective districtele unde nu esistu inca; mai departe prin staruinti'a acestor'a se voru infiintiá:

3. Comitete cercuali prin tóte cercurile si comunele, cari comitete voru stá intre sine in atingere, legatura si in conlucrare cu comitetele centrali din propriele loru comitate, respective districte, si la necessitate cu comitetulu generalu.

4. Comitetele cercuali voru avé nemidilocit'a ingrigire; ele voru lucrá si deadreptulu prin comitetele comunali; ele voru conduce la inscriere si votare pre alegatori, si totu ele voru medilocí adunâri pentru a pune candidatu si a luá acestui'a parol'a de onóre, precum si pentru ori-care alta trebuintia.

Michaid'a, Ruinele Tergoviscei, Sarafimulu, Visulu, 20 Decembre, Sburatorulu etc. etc. Elu publicà asemenea o multime de traductiuni din Lamartine, Cervantes, Lord Byron, Voltaire, Molière, Boileau, Tasso, Guizot si altii.

„Curierulu de ambe sexe“ aparù regulatu in tempu de 12 ani si esercità o mare influintia asupr'a culturei nationali.

Sa notâmu ací ca Heliade fu care pentru prim'a óra introduse (in alu 5-lea periodu alu „Cur. de ambe sexe“), literele romàne strabune cu care ne servimu toti astadi, cu tóte marele si periculósele pentru densulu obstacule ce se radicara din partea inimiciloru ascunsi ai natiunalitâtiei romàne.

Dara nu erau obstacule, nu erau pericule cari sa intimideze pre acestu energicu luptatoriu cându erá vorba de cultur'a limbei si literaturei nationali; si in luptele ce urmarirea marei sele idei provocà, elu desfasiurà o energia de defindere si o audacia de atacu care atrase asupra-i multe, varii si durerose loviri. Satir'a erá o arma la care elu adesea avea recursu si pre care o maniá cu o teribila cutezantia si energia. Câtu de poternicu erá Heliade cându se inarmá cu biciulu satirei, 'si aducu aminte contemporanii sei: aparitiunea satirei Maceasiulu si florile, isbí cá fulgerulu pre acei'a contr'a câror'a Heliade indreptà teribil'a sea verva satirica.

Vedemu, domniloru! ca déca figur'a lui Heliade apare incungiurata de aceeasi aureola, cá figur'a lui Lazaru, la inceputulu scóleloru romàne, ea apare asemenea grandiósa si imposanta la inceputulu jurnalismului si regenerârei limbei si literaturei nationali.

Profesori, publicisti si ómeni de litere, sa venimu dara a depune omagiele nóstre la piciórele marei figuri a initiatorelui nostru, a apostolului nostru inainte mergatoriu.

Dara vedu asemenea impregiurulu carului funebru o corporatiune intréga de demni si laboriosi lucratori: acést'a este corporatiunea tipografiloru cari au venitu si ei a-si depune omagiele inaintea patronului loru, câci Heliade a fostu asemenea unulu din primii nostri tipografi.

Tipografi'a s'a fu stabilita chiaru ací in loculu numitu cisméu'a lui Mavrogheni, locu ce a vediutu adesea pre Heliade venindu nu numai cu manuscrisele sele dara cu manuscrisele atâtoru juni literatori, ale câroru scrieri, dupa ce le corigea stilulu, le tiparea gratisu in teascurile hospitaliare si amicali ale tipografiei sele.

Printre lucratorii acestoru téscuri se aflau doi tineri cari au devenitu unulu membru alu consiliului superioru de instructiune publica, d. Florianu Aronu, si altulu Eminenti'a Sea Episcopulu de Buzeu, parintele Dionisie.

Dara nu numai profesori, nu numai publicisti si ómeni de litere, nu numai tipografi sa vina sa se inchine inaintea marei figuri a lui Heliade, sa vina sa-si recunósca pre initiatoriulu loru; toti acei'a cari sustienu astadi si au pusu in aplicare poternic'a pârgie ce se numesce asociatiune, tóte societâtile de cultura ce esista astadi in tiéra: Ateneulu, Societatea instructiunei poporului, Transilvani'a, Societatea Academica, Economi'a, Societatea filarmonica, etc. etc, au fostu precedate de alte societâti alu câror'a principale motoru a fostu totu marele nostru Heliade.

Pre la anulu 1827, Heliade, impreuna cu Constantinu Golescu, formara o societate literaria la care luara parte mai toti barbatii insemnati din capitala precum si cei trei frati ai Domnitoriului Gregorie Ghic'a, adeca Mihalache, Alesandru si Constantinu.

Acésta prima societate literaria avea unu locu demnu de dens'a, câci adunârile membriloru sei se faceau in casele lui C. Golescu, unde este astadi palatulu domnescu. Tronulu suveranului Romaniei ocupa póte astadi acel'a-si locu ce-lu ocupau fotoliurile membriloru societâtiei literare.

Heliade cetí ací in mai multe siedintie literare, gramatic'a sea, precum si primele sele traductiuni din Lamartine: Disperarea, Provedinti'a, La homu, Lacul, Rug'a de séra si art'a poetica alui Boileau. Heliade invederá autoriloru sei de ce erá capabila limb'a romàna câtu de sonora, câtu de armoniósa, câtu de flesibila potea deveni, manuata fiindu de unu maestru.

Societatea acést'a durà inse fórte pucinu. Constantinu Golescu murì dupa ce fundà, impreuna cu Heliade, la mosi'a sea Golesci, o scóla si pensionatu de baeti din cele trei judetie de prin pregiuru: Muscelu, Argesiu si Dâmboviti'a, scóla ce fu incredintiata dlui Florianu Aronu pre care Heliade 'lu invetiá metodulu lancasterianu.

Dupa mórtea lui Constantinu Golescu, Heliade facù cunoscintia cu I. Câmpineanu. I. Câmpineanu, initiatu dejá intr'o societate secreta formata de Nicolau Vacaresculu, Const. Câmpineanu, Emanoilu Florescu si altii, in tempulu emigratiunei loru in Brasiovu, se intielese cu Heliade si puse amendoi basele unei nóue societâti: acést'a fu societatea filarmonica la care se asociara toti barbatii eminenti si toti boerii insemnati, cari atunci erau cei a láude intâiu parte la lucrârile ce aveau de scopu cultur'a natiunala. Grigorie Cantacuzinu, Iancu Vacarescu, Bratianulu Stolniculu, Ioanu Slatineanu, Emanoilu Florescu, Em. Filipescu, Scarlatu Cretiulescu, Petrache Poenaru, Ioanu Odobescu, banulu Grigorie Baleanu, Ioanu si Scarlatu Rossetu, Gr. Racovitia, Ioanu Manu, N. Golescu, Aristi'a, C. Manu, Manescu, Vacarésc'a Irin'a, Apostolésc'a Mari'a, etc. etc. se grabira a respunde la apelulu facutu de Heliade si Câmpineanulu, — 'si deslegara cu generositate pung'a si fura in positiune de a fondá o scóla dirigiata de Heliade si Aristi'a in care junii elevi se ocupara cu literatura, cu declamatia si cu musica. Din acésta scóla esira primii artisti dramatici. La 29 Augustu 1834, Heliade invita pre toti membrii societâtiei si mai multi din notabilii capitalei si se dete inaintea loru prim'a representatiune in limb'a romàna: Fanatismulu, tradusu in versuri de Heliade dela Voltaire.

(Va urmá.)

Cându unu cercu nu aru avé candidatu nationale séu nu s'aru poté intruní pentru punerea unui atare, elu, respective partid'a nationale de acolo, va face apelu la comitetulu centralu din acela'si comitatu, respective la celu generalu, sî acest'a va intreveni cu svatulu seu sî cu conlucrarea sea.

5. Comitetele suntu impoterite a incheiá compromise cu alte partite politice intru interesulu alegeriloru natiunali; comitetele cercuali inse pururea numai cu scirea sî pre lânga svatulu comitetului superioru.

9. Pentru a se constitui comitetulu generalu amintitu in punctulu de mai inainte adunanti'a aduce acestu

D e c i s u: Se constituie comitetulu generalu cu resiedinti'a in Aradu, sî urmaturii se alegu de membrii acestui comitetu: 1. Ioane Popoviciu Desseanu 2. Lazaru Ionescu 3. Demetriu Bonciu 4. Mircea B. Stanescu, 5. Ioanu Ratiu, 6. Iosifu Codreanu, 7. Teodoru Serbu, 8. Ioanu Arcosi, 9. Georgiu Craciunescu, 10. Dr. Ioane Papu, toti din Aradu, 11. Alesiu Popoviciu din Comlosiu, 12. Nicolau Filimonu din Pecic'a, 13. Paulu Milovanu din Mendrulocu, 14 Stefanu Ademu din Temisiór'a, 15. Alesandru Mocioni din Capelnasiu; 16. Ioane Popoviciu din Incahidu, 17. Teodoru Papu din Bai'a de Crisiu; 18. Parteniu Cosm'a din Beiusiu; 19. Georgiu Vasilieviciu din Beiusiu 20. Vic. Popu din Gebeliu.

10. Iulianu Ianculescu amintesce ordinatiunea ministrului de justitia in caus'a alegeriloru sî instructiunea supremului procuroru regescu, cari amendóue fiindu emise pentru a scutí libertatea personala a alegatoriloru in contr'a atacuriloru eventuali din partea asiá numitiloru cortesi, intempina inse ambele o splicatiune de totu contraria, sî anume este téma de influitiârile ce aru vení din partea unoru oficiali, cari nu voru sa intielégа liter'a si scopulu amintiteloru dóue ordinatiuni. La propunerea oratorelui sî a presiedintelui I. Popoviciu Desseanu, adunanti'a aduce in unanimitate acestu

D e c i s u: Conferinti'a dechiara ca, dupa ce libertatea miscaminteloru electorali e garantata prin legile tierei, — cestiunat'a ordinatiune ministeriala nu póte avé, sî intr'adeveru nici nu are altu intielesu, decâtu a pune stavila atacuriloru tientite contr'a securitâtiei persónei alegatoriloru sî in urmare contr'a libertâtiei alegeriloru; dreptu aceea conferinti'a respinge cu indignatiune ori-ce splicatiune sinistra precum sî eventual'a aplicatiune necorecta a acelei ordinatiuni ministeriali, sî spre a preveni consecintiele astoru feliu de tendintie apeléza la conducatorii si intieligintii români din tóte pârtile cá sa invetie pre alegatori despre drepturile sî detorintiele loru legali fatia de alegerile de deputati, recomandandu-le deosebitu de o parte a se retiené dela ori-ce atacuri tientite contr'a securitâtiei personale, precum despre alta parte a nu suferí dela nimenea nici unu feliu de pressiune spre daun'a libertâtiei alegeriloru, pentru ca amintit'a despusetiune ministeriala nu póte avé altu scopu, decâtu a asecurá libertatea personala in miscamentulu electoralu fâra diferintia de partida a fia-cârui alegatoriu, dara nici decâtu a scirbí ce-va din acésta libertate, ce o garantéza legea insa-si.

11. Pentru autenticarea acestui protocolu sî pentru publicarea lui adunanti'a aduce

D e c i s u l u: Comitetului centrale ce se alese, i se incredintiéza autenticarea acestui protocolu sî modulu publicârei lui astfeliu, cá sa ajunga la cunoscinti'a tuturoru românilorŭ, fia prin gazetele nationali, ori sî prin tiparire separata. La tóta intemplarea sî prin ori-care modu, publicatiunea sa se faca in tóte pârtile sî câtu mai curendu, cá nici unu românu, interesatu de binele natiunei sele, sa nu remana in nesciintia séu la indoiéla despre detorinti'a sea nationala, ci sa o véda apriatu cá sa o intielégа sî sa si-o implinésca.

12. Ne mai fiindu altu obiectu la desbatere, presiedintele multiamesce adunantiei pentru tactulu sî intieliginti'a de care dede probe in decursulu desbateriloru, sî-'si esprima recunoscinti'a pentru increderea cu care l'a onoratu.

Adunanti'a se desface intre urari entusiastice pentru presiedinte, pentru Mocioni, pentru fratietate sî pentru contielegerea nationala.

Acestu protocolu s'a cetitu sî s'a autenticatu in siedinti'a comitetului centrale, tienute in 12 Maiu s. n. 1872.

Presiedinte:
Ioane Popoviciu Desseanu m/p.
Notariu:
Georgiu Pop'a m/p.

---

† **Scire trista** ni se comunica prin unu telegramu dela Hatiegu, Joi'a trecuta sî adeca, ca Ioanu Noacu de Huniadu, c. r. majoru in pensiune a reposatu in 10 Maiu. In densulu a perdutu natiunea sî biseric'a unu barbatu energicu, sinceru sî devotatu. Fia-i tierân'a usióra sî amintirea eterna!

Concursu.

La statiunea parochiala vacanta din comun'a Merchiasi'a, cu fili'a Jomboru, protopresbiteratulu Cohalmului, se escrie concursu pâna la Dumineo'a intâi'a dupa Rosalii, carea este in 11 Iuniu a. c.

Emolumentele suntu:

a) dela 114 familii din matera si dela 36 familii din filia câte o ferdela de grâu, cu totulu 150 ferdele ardelenesci, dimpreuna cu tacsele stolari sistemisate;

b) portiunea canonica statatóre din 9½ jugere parte pamentu aratoriu, parte fanatie din care 2 jugere se cosesce in totu anulu. Lânga care o canepiste de o ferdela, si o verzaria.

c) Lemnele trebuintióse de focu. Apa serata de ajunsu, si in totu anulu roditoriu se potu ingrasiá 2—3 rematori la ghinde.

d) Cas'a parochiala cu tóte cladirile economice necesari si gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au sa ascérna concursele loru instruite in sensulu „Statutului Organicu“ la scaunulu protopresbiteralu gr. or. alu tractului Cohalmului in Cati'a.

Merchiasi'a in 11 Maiu 1872.

Nicolau Mircea
Adm. prot.
In contielegere cu comitetulu parochialu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de alu 2-lea parochu la biseric'a ort. res. a S. Treimi din preurbiulu Brasiovului Tocile, impreunata cu unu venitu anuale de 800 fl. v. a., se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la finea lui Iuniu a. c.

Concurentii la acestu postu trebuie sa aiba sî studiile unei alte facultâti pre lânga teologia; séu celu putienu sa fia absolvatu gimnasiulu mare cu esamenu de maturitate sî teologi'a; iéra purtârile morale ale loru sa fia frumóse sî esemplare. Densii voru tramite prea onoratului domnu protopopu locale Iosifu Baracu, petitiunile loru provediute cu documentele despre posederea mentionateloru recerintie. sî cei mai cualificati dintre ei, se voru preferá la punerea in candidatiune.

Brasiovu, 20 Apriliu 1872.

Comitetulu parochiale dela biseric'a cu chramulu
S. Treimi din preurbiulu Brasiovului Tocile.
Stefanu Chiuchiunbanu, m. p.
Presiedinte.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de capelanu in parochi'a gr. or. Secarâmbu, tienatóre de protopresbiteratulu II-lea alu Geoagiului.

Emolumentele suntu jumatate din totu venitulu bisericescu in dilele de Dumineci sî in serbatori.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, in sensulu statutului organicu au sa fia teologi absoluti, sî concursele loru provediute cu documentele necesarie, sa le ascérna subscrisului pâna in 15 Iuniu a. c. 1872.

Secarâmbu 3 Maiu 1872.

Sabinu Piso,
parochu gr. or. sî prot.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Banpotoc'a cu fili'a Carpenisiu, protopresbiteratulu gr. or. alu Joagiului I, statatóre laolalta din 170 familii cu 966 suflete, se escrie concursu pâna la 24 Maiu 1872.

Emolumentele suntu: birulu preotiescu câte o ferdela (a 22 cupe) cucurudiu sfermatu dela tóta famil'a, sî stol'a obicinuita dela diversele functiuni preotiesci, care calculate tóte laolalta dau unu venitu an. de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sa bine-voiésca a-si adresá suplicele loru instruate conformu Statutului ganicu, la subsemnatulu in Hondolu.

Hondolu, 26 Aprile 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Basiliu Piposiu,
protopopu.

(3—3)

Edictu.

Eudochi'a Caldarariu nascuta Ioanu Argintariu dela Fofeldea, carea in tempu de 6 ani de cându a incheiatu casatori'a cu barbatulu ei, in repetite renduri la parasitu din necredintia — iéra acum'a mai pre urma dupa cum se constatédia jefuindulu de ce a avutu mai scumpu sî de bani, l'a parasitu de totu nesciindu-se de loculu petrecerei ei, — se provóca deci, cá in terminu de o jumatate de anu, nesmintitu sa se presentedie inaintea scaonului ppescu, câci la din contra si fâra de dens'a se va dá otarire causei la cererea actorelui barbatului ei, amesuratu canóneloru s. nóstre bisarici gr. or.

Nocrichiu in 5. Maiu 1872.

Scaonulu ppescu gr. or. tract.
Nocrichiu C.-Mare.
G. Maieru
Adm. ppescu.

(2—3)

Edictu.

Ioanu Pitirache din Saliste, scaonulu Salistei, carele de 17 ani a pribegitu fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu dela datulu de facia, sa se presenteze inaintea scaonulu protopopescu subscrisu, pentru ca la la din contra procesulu divgrtiale intentatu de muerea lui Mari'a Alemanu Steflea din Saliste, sî in absenti'a lui se va otarí.

Sabiiu 6 Maiu 2872.

Scaonulu protop. gr. res alu tract.
Sabiiului I. cá foru matrimoniale.

(2—3)

Edictu.

Mari'a nascuta Dimitrie Flórea din Telisc'a scaunulu Salistei, carea cu necredintia au paresitu pre legiuitulu ei barbatu Georgiu Bersanu (Bezganu) din Telisc'a, fâra a se scí loculu aflârei sî petrecerei ei, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî anumitu pâna in 15|27 Maiu 1873, sa se infatisiedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la dinpotriva, procesulu divortiale incaminatu de susu numitulu barbatu in l. curg. nr. 93, se va otarí sî in absenti'a ei.

Sabiiu, 2 Maiu 1872.

Scaunulu protop. gr. or. alu tractului Sabiiului I, cá foru matrimoniale.

(3—3)

Edictu.

Andreiu Borgin'a dela Ghijas'a de josu, carele de 6 ani cu necredintia a parasitu pre legiuit'a lui sotia An'a nascuta Ioanu Sasu, sî carele de atunci nu a mai datu de locu semne de viétia, sî de loculu ubicatiunei lui, de-si in periodulu acest'a prin ocasiuni private s'a cercatu nu s'au aflatu — se citédia prin acést'a ca in terminu de 3 luni aflându-se ori unde in viatia, sa se infatisiedie inaintea acestui foru ppescu nesmintitu spre stare de fatia, câci la din contra sî in absenti'a densului se va decide procesulu incaminatu asupra-i, pre bas'a ss. canóne a bisericei nóstre ortodocse orientale.

Nocrichiu in 5 Maiu 1872.

Scaonulu ppescu gr. or. tract.
Nocrichiu-C.-Mare.
G. Maieru
Adm. ppescu

(2—3)

Anunciu.

Ioanu Lupu maiestru pantofariu, aduce la cunoscintia on. publicu schimbarea cuartirului seu din strad'a Urezului in a Cisnadiei Nr. 27; deci róga prin acest'a pre on. publicu a incurge cu ori sî ce lucru de speci'a sea, atâtu pentru domni câtu sî dame. Susu amintitulu promite cea mai mare garantia pre lânga unu pretiu eftinu. Lucrurile nóue séu reparaturi se primescu atâtu din launtru, câtu sî din afara (Romani'a).

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.
Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Nru 40. ANULU XX.

Sabiiu, in 18/30 Maiu 1872.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Apelu câtra românii din Transilvani'a.

Fratiloru! Devis'a poporului nostru, fati'a cu miscârile electorali si cu situatiunea politica de adi, nu póte fi alta, decâtu activitatea séu lupt'a continua si solidaritatea, pre terenulu politicu.

Activi si solidari au fostu românii din Transilvani'a cându si-au reclamatu drepturile loru prin capii loru eclesiastici la dietele din 1791/2, si asiá mai departe pâna la 1847;

Activi si solidari au fostu ei la an. 1848, cându si-au eluptatu conditiunile de viétia ale unei natiuni, dupa directive date pre câmpulu libertâtiei;

Activi si solidari au fostu ei si de ací inainte pâna la anulu 1865/6, pâna cându sub conducerea capiloru loru bisericesci si nationali, in buna intielegere, intruniti in adunâri si congrese natiunali si constituiti in unu organu centralu, se consultau despre sórtea natiunei si a tierei si aperau interesele loru cu neobosire inaintea tronului, a guberneloru si in diferitele diete.

Activi si solidari asemenea sontu si fratii nostrii români din cele-lalte provincie ale corónei Ungariei in causele nationali, de cari ne léga natiunalitatea si religiunea.

In activitate politica vedemu pre tóte cele-lalte natiuni pre cari o legatura comuna de statu le impreuna sub corón'a Ungariei.

Deci conferinti'a nóstra nationala, tienuta, in 5—6 Maiu, fatia cu er'a nóua parlamentara, din acestea privintie si cu atâtu mai vertosu, au proclamatu acea directiune a activitâtiei si solidaritâtiei, cu câtu aceea manifestata fiindu in multe pârti ale tierei, s'au prefacutu in vocea poporului românu.

Numai pre acelu terenu vechiu alu luptei, alu activitâtiei, se va putea dara restabilí solidaritatea, precum ea si mai inainte au domnitu in natiune, si numai asiá vomu putea contá la resultate dorite, pre cari numai atunci si numai pâna atunci le-amu avutu, cându activitatea au fostu incoronata de solidaritate.

Si cu bucuria ve impartasîmu tuturoru, ca dejá s'au inceputu a se zidí temeiulu acestei solidaritâti, de cându ambii Metropoliti români, zelosi si ingrigiti pentru binele natiunei, la reclamarea unei insemnate pârti a inteligintiei române, au dechiaratu a primí cu placere iérasi conducerea si a luá initiativ'a pentru o comuna intielegere ulterióra, si asiá a indeplini solidaritatea pretotindenea.

Este dara tempulu celu mai intetitoriu, sa ne punemu cu totii pre terenulu datu, sa urmâmu esemplului Archipastoriloru si cu ei dimpreuna sa ne pregatimu pentru lupt'a parlamentara ce curendu va urmá, si sa parasimu terenulu celu sterilu alu passivitâtiei de pâna acum.

Sa nu ne descuragiedie însa acea presupunere, ca prin activitatea si luptele româniloru de mai inainte nu ni s'au implinitu tóte dorintiele nóstre.

Unu omu privatu séu mai multi potu desperá in nesuccesele lucrâriloru loru. Unei natiuni insa, pline de viétia, cá cea romána, nu i se ierta, a si impedecá cursulu naturalu alu vietiei si progresului ei politicu, de evenemintele unui tempu.

Românii anteluptatori in tempulu feudalismului, de-si au prevediutu nesuccederea luptei loru, nu au desperatu, cá ei dupa caderea acelei sisteme feudali sa nu pasiésca cu mai mare activitate pre terenulu ereditu, ci ei prin lupt'a continua au aretatu semne de viétia nationala si Europ'a au invetiatu a-i cunósce.

Românii anteluptatori dela tempulu acel'a, cându principiele constitutionali s'au adoptatu si in imperiulu austriacu, in totu decursulu tempului, pre cându se esperimentá sistemisarea unei constitutiuni, carea s'au terminatu la 1867, inca nu au desperatu de multele schimbâri in sistem'a de statu, ci prin neobosita lupta au datu dovedi, ca suntu capaci de viétia constitutionala si de a-si aperá drepturile natiunei loru sub ori-ce impregiurâri si prin acést'a au castigatu pentru natiunea loru apretiarea opiniunei publice europene.

Dreptu aceea, déca poporulu nostru nu au desperatu sub amintitele impregiurâri fatali, apoi nici astadi, sub sistem'a constitutionala presenta nu póte desperá, prin carea i se deschide unu câmpu de lupta onorifica in parlamentulu statului, in midilloculu representantiloru tuturoru natiuniloru acelui'a, in mijloculu câror'a elu — insusi poporulu românu prin alesii sei, de-si deocamdata in prea micu numeru — sa póta aratá si descoperí nedreptatirile ce i s'au facutu, sa-si póta reclamá drepturile sele de acolo, de unde acelea s'au vatamatu, sa-si póta radicá vocea sea acolo, unde veghiaza ochiulu opiniunei publice europene asupr'a drepturiloru popóreloru.

Dreptatea trebuie sa invinga, si déca o aru aperá chiaru numai unulu.

Dreptatea si garanti'a conditiuniloru de viétia nationala o vomu pretinde inse cá membri egali a unei si acelei patrie, carea numai prin multiamirea, tuturor'a póte prosperá.

Nedreptate ni s'au facutu, si adéca preste totu, ca pâna cându in modu inconstitutionalu s'au cassatu totalminte autonomi'a Transilvaniei, s'au sustienutu ací o lege electorala esceptionala si asupritóre de români; nedreptate s'au facutu româniloru mai departe cu legea pentru limbi si nationalitâti, cu atacarea autonomiei bisericesci prin legea scolara, si cu restringerea drepturiloru de representatiune a poporului prin leg'a municipala si comunala etc. iéra in parte, cu sustienerea unei pusetiuni esceptionale privilegiate a natiunei sasesci in fondulu regiu etc.

Româniloru din fundulu regiu! sa nu uitati ca asupririle vóstre si adi inca suntu duple, si ca prin urmare si luptele si energi'a vóstra sa cere a fi indoita.

Legea municipala si alte cestiuni grave, ce atingu esistinti'a româniloru de pre acestu pamentu vestitu, voru fi unele dintre primele obiecte ale dietei prossime.

Ve suntu in recenta memoria proiectele universitâtiei, in contr'a câror'a cu atât'a activitate, si nu fâra totu succesulu, au aperatu interesele vóstre acei putieni români, cari dupa cele mai nefavoritóre regulamente municipali, totu-si cu concursulu vostru, au potutu devení deputati ai universitâtiei.

Luati-ve deci esemplulu dela acésta mica dieta si apoi cugetati, óre mai bine va fi, cá sa lasâmu sórtea româniloru din fundulu regiu in parlamentulu Ungariei numai pre mân'a deputatiloru sasi, séu sa o aperâmu noi cu dupl'a potere prin alesii nostrii?

Dela tienut'a vóstra va atarná sórtea si viitoriulu vostru!

Deci ingrigiti-ve fratiloru cu tóta seriositatea si vertutea pentru alegerea deputatiloru dietali, intrebuintiati legea esistenta in tóte fasele ei in interesulu vostru, reclamati la tempu dreptulu celu mare de alegatoriu, alegeti intr'o unire pre acelu românu! cârui'a fâra grigia i poteti concrede causele nationali, consultative inainte si unitive in persón'a candidatului vostru, iéra unde nu poteti fi in maioritate spriginiti cu tóte voturile vóstre intrunite pre acelu candidatu strainu, pre care-lu ve-ti cunósce de omulu dreptâtiei si interesatu pentru binele tuturoru popóreloru si alu tierei, ascultati vocea archiereiloru nationali si urmati la o intielegere comuna, unde cu totii sa conlucrâmu la stabilirea unei ulterióre procederi solidari si la crearea unui organu conducatoriu, câci numai asiá vomu ajunge la dorit'a solidaritate si la tient'a natiunei.

Sabiiu 27/15 Maiu 1872.

Comitetulu nationalu.

Prin rescriptu reg. diet'a Ungariei e convocata pre 1 Septembre a. c.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a a X-a,

tienuta in 1-a Maiu dupa amédi sub presiedinti'a P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a.

Mai intâiu se cetescse si autentica protocolulu siedintiei precedinte.

La ordinea dîlei e elaboratulu comissiunei petitiunarie, alu carei referinte Dlu R. Patiti'a referéza asupr'a rogarei preotului G. Opreanu din Dobr'a pentru urgarea ascernerei actului alegerei de parochu in comun'a Camarzanesci, protopresbiteratulu Iliei. Comissiunea 'si da parerea intr'acolo ca acésta petitiune sa se transpuna Consistoriului archid. cu acea indrumare cá numai decâtu sa ordineze subscernerea actului alegerei de parochu din comun'a cestionata. — Sinodulu primesce propunerea comissiunei. — Cu privintia la telegramulu lui Ant. Pop'a din Camarzanessi adresatu sinodului archid. totu in caus'a de mai susu, care intetiesce resolvirea grabnica, se decide ca acestu telegramu sa se ascérna Consistoriului cá câtu mai curendu sa faca parochieniloru cunoscutu cum-ca cererea loru s'a luatu in considerare.

Urmeza rogarea parochieniloru din Aropatacu pentru castigarea drepturiloru bisericesci in aceea-si mesura, dupa cum le au si cele-lalte confessiuni conlocuitóre. Sinodulu primesce in acést'a causa propunerea comissiunei, care suna ca rogarea sa se transpuna consistoriului spre deosebita considerare, cu acelu adausu cum-ca petentii spre a se potea orientá in objectulu acest'a suntu a se avisá la conclusulu sinodului despre regularea parochieloru.

Suplic'a parochieniloru din Aciliu, prin care ceru dela sinodu svatu pre ce cale aru potea ei castigá realitâtile ce forméza eclesi'a fostei parochie gr. cat. d'acolo — câci acum numai români gr. or. mai esista in acea comuna, o resolvesce sinodulu intr'acolo ca suplic'a se transpune Consistoriului cu acea inviatiune cá sa incunoscintieze pre petenti de a-si incredintiá caus'a unui advocatu.

Suplic'a parochieniloru din Sion'a pentru licenti'a de a stringe daruri benevole din Archidiecesa spre a-si potea edificá biseric'a locale inca o incuviintiéza sinodulu.

Vine la pertractare suplic'a a 70 locuitori din Cohalmu, subscrisi prin Ioanu Buzea, carele singuru e subscrisu cu mân'a propria, si prin carea se róga pentru aprobarea lui N. Mircea cá parochu in Cohalmu si respingerea lui Spornicu, carele inca este alesu acolo de capelanu. Petitiunea acést'a se reiapta si dispositiunea consistoriului, care a decisu in acést'a causa in unu modu câtu s'a potutu legalminte, spre molcomirea spiriteloru —, se aprobéza. La acestu objectu au luatu cuventulu dd. Popescu, Bóiu, Dr. Glodariu si Hane'a; presidiulu facuse in fine pre scurtu istoriculu objectului.

Un'a dintre importantele afaceri sinodali este escat'a diferintia intre consistoriulu archidiecesanu si intre sinodulu protopresbiteralu alu Mercurei, — cu privire la intregirea acestei statiuni de protopresbiteru. Siedinti'a de astadi devení prin acést'a causa de un'a dintre cele mai interesante; — interesarea si curiositatea obsescésca de acésta causa aduse pre toti membrii sinodului, cari s'au infacisiatu in acést'a sessiune, in sala, care erá neobicinuitu indesita de publicu. Asceptarea cu nerabdare a resólverei cestiunei se potea cetí pre feciele tutor'a. — Sinodulu protopresbiterale au alesu de dóue-ori, inse ambele alegeri fura respinse din partea Consistoriului archid.; din care causa sinodulu protopresbiterale au insinuatu la sinodulu archidiecesanu o remonstratiune, crediendu-se vatamatu in dreptulu seu electoralu din partea consistoriului. Comissiunea petitiunarie opinéza in acésta afacere; In considerarea giurstâriloru sinodulu archidiecesanu incuviintiéza purcederea Consistoriului sî respinge apelatiunea sinodului ppescu din 11 Aprilie, avisandu pre consistoriu a dispune escrierea concursului pentru ocuparea câtu mai urginte a postului de protopresbiteru cu observarea conditiuniloru cuprinse in concursulu din 25 Augustu 1871 escrisu de comitetulu sinodului protopopescu alu Mercurei.

Desbaterea asupr'a acestei cestiuni o deschide Dr. Glodariu cu urmatoriulu pledoariu:

Dupa densulu cestiunea acést'a este un'a dintre cele mai importante, câci aci se tratéza despre principie curatu constitutionali; sî-'si esprima parerea de reu ca tocmai tractulu acel'a, unde se afla loculu nascerei densului au patit'o de asta data asiá de reu. — Dupa organismulu bisericei nóstre, agendele protopresbiterali de administratiune se ingrigescu prin comitetulu sî sinodulu prot. Comitetulu prot. conformu § 63, are totu acele agende cari suntu prescrise pentru comitetulu parochiale in § 23 p. 5, a escrie concursu pentru ocuparea locului de parochu, in intielesu, protopresbiteru localu, sî a combiná list'a candidatiloru. Comitetulu protopr. este asiá dara organulu constitutiunale, care escrie concursu sî stabilesce conditiunile concursului. In concursulu primu escrisu, pre lânga absolvarea studieloru gimnasiali s'a cerutu dela concurenti sî atestatulu de maturitate. Comitetulu, terminându se con- concursulu au avutu sânt'a datorintia in casulu de fatia in contielegere cu comisariulu consist. de a combiná list'a candidatiloru sî pre acei concurenti, cari n'au insusîtu conditiunile escrise prin concursu trebuiá sa-i respinga dela candidatiune, — in care numai cei cu cualificatiunea receruta au potutu intrá. — List'a de candidatiune combinata trebuiá sa o substérna sinodului protopr. inmultitu, — cârui'a nu-i competea dreptulu de a mai esaminá séu combiná acésta lista de candidati, ci numai sa faca alegerea intre candidatii aflati de calificati. — Intre toti candidatii (póte cari au intrunitu la alegerea prima majoritatea voturiloru? R.) numai unulu au insusitu calitâtile prescrise sî prin urmare numai acestu individu putea sa se aléga sî nu pre lânga elu sî altii individi fâra cualificatiunea receruta. Necessitatea de a se substerne cons. arch. conf. § 53 trei individi namai atunci are locu, cându s'au alesu trei individi calificati in sensulu concursului. Consistoriulu au respinsu alegerea, câci sinodulu protopr. nu s'a tienutu de conditiunile prescrise in concursu. — Neci decum nu au combatutu sî nimicitu inse concursulu escrisu sî de aceea sinodulu protopr. n'au fostu indreptatitu a mai schimbá concursulu primu sî nici comitetulu protopr. nu s'a potutu, dupa lege, abate dela conditiunile concursului primu.

Vorbitoriulu constatéza mai departe ca sî densulu au cetitu certele cele urite din „Telegrafulu Romanu“ de unde au vediutu ca la sinodulu protopr. alu Mercurei au participatu cá membrii sinodali doii I. Macelariu, Bolog'a, sî Dr. Pecurariu, carii cu totii se tienu de parochi'a din Sabiiu. Se mira oratorulu ca cum au potutu acesti domni sa primésca unu atare mandatu, contr'a Statutului org. câci § 4 impune strainiloru cari voiescu a se asiediá intr'o parochia, pre lânga altele conditiuni sî indatorirea de a portá sî greutâtile asemenea celorulalti parochieni. Participarea susu-amintitiloru domni la sinodulu protpr. alu Mercurei sî este deci contr'a statutului org. — In fine partinesce propunerea comissiunei.

Dr. Pecurariu sustiene cele aduse inainte de antevorbitoriu sî voiesce a spune motivulu din care, cu calcarea legei s'au vediutu silitu a merge la Mercurea, sî speréza ca m. sinodu apretiuindu acestu motivu, lu va absolví de pecatulu comisu. — Inainte de 20 Nevembre 1871 pre cându avuse in apropiere afaceri private au venitu la densulu o deputatiune de trei membrii, rogându-lu cá sa primésca mandatulu, care i l'au datu comitentii loru, câci dlu E. Macelariu aru fi compusu o clica, o banda, din dnii Bolog'a, I. Macelariu sî Grévu, de care sinodulu protopr. aru fi fórte terorisatu. Vorbitoriulu s'au induplecatu a calcá form'a legei pentru de a aperá legea insusi, ceea ce se póte vedé din protocolulu sinodului protopresb. luatu. —

Deput. E. Macelariu inca afla cestiunea de facia de mare importantia sî de o cestiune de principiu sî vorbesce la ea fâra privire la actulu de alegere din Mercurea. — Constatéza totusi, ca Consistoriulu archid. din varie motive au nimicitu dóue alegeri. Statutulu org. dupa densulu, nu da in privinti'a alegerei de protopresbiteru desluciri speciali, pre cându acestea se afla in Compendiulu de dreptulu Canonicu alu Escelentiei Sale sî anume in § 391 unde se dice „ca votisarea de protopresbiteru este „nerestrinsa,“ pre cându comitetulu protopresbiteralu afara de competintia-i au restrinsu dreptulu de alegere. Marturisesce ca nu-si aduce aminte ca sinodulu protpr. aru fi adusu unu conclusu specialu intr'acolo ca sinodulu nu s'aru aflá indatoratu a se tiene de conditiunile din Concursu stabilite prin comitetulu protpr. Form'a legislatiunei bisericei nóstre esté, dupa vorbitoriu, sinodale sî densulu nu concede cá acést'a sa se schimbe pre calea administratiunei, cí pre a legislatiunei. In lips'a unui regulamentu speciale statoritu de sinodulu archid. despre insusirile candidatiloru de protpr. trebuie sa se tiena de bas'a dreptului canonicu, care pre lânga acei'a ca nu restringe votisarea cere cá alegândulu sa aiba sî marturia buna. Apostolulu Pavelu scriindu lui Timoteiu despre insusirile care trebuie sa le aiba unu candidatu de preotie dice „ca se cade preotului sa aiba sî marturia buna dela cei din afara. Mai aducându sî alte citate inainte din dreptulu can. crede vorbitoriulu ca pâna nu se va aduce pre cale legislativa biser. unu regulamentu speciale in privinti'a calificatiunei preotiloru dreptulu de alegere alu sinodului protpr. nu se póte restringe.

Deput. Z. Boiu marturisesce ca caus'a de sub cestiune despre care s'a scrisu multe afara de marginile bunei cuviintie, este importanta, sî consultandu tóte impregiurârile crede ca se va putea aduce cea mai buna otarire asupr'a ei. Stadiulu cestiunei este diferinti'a escata intre consist. archid. sî sinodulu protopr. — Pre cându cousist. archid. interpretéza § 53 din Stat. org. intr'acolo ca alesulu protopresbiteru sa fia la inaltimea missiunei, la nivelulu culturei, pre atunci sinodulu protopr. se vede atacatu in dreptulu seu de alegere. Reflectându antevorbitoriului dice ca citatele aduse de acel'a vorbescu tocm'a contr'a-i sî nu póte fi de acordu cu densulu ca alegerea aru fi fostu restrinsa, câci s'a votatu sî pentru individi cari nici au concuratu. — In modu eficace combate vorbitoriulu mai departe pre deput. Macelariu sî partinesce propunerea comissiunei.

Dr. Pecurariu luându cuventulu dice intre altele: Cându aru fi ací intrebarea ca sa facemu unei persóne o placere, fâra de a atacá dreptulu, atunci crede ca i-amu potea face acést'a placere. Ací se tratéza insa de lege, de dreptu, care ne impune strens'a datorintia cá cu tóta stricteti'a sa-lu aperâmu. Vorbitoriulu arata mai departe in vorbirea sea cu motive pline de temeiu corectitatea purcederei consistoriulu ín afacerea con-tituanta sî dice: Intrându in meritu intrebu ca ce au voitu Consistoriulu archid. cându au nimicitu conclusele sinodului protopresb. din cestiune? Dupa parere-i, — consist. archid. au urmaritu singuru numai ide'a progresului, câci postulu de protopresbiteru este in organismulu bisericei de cea mai mare insemnatate; consist. au interpretatu legea fórte bine, cându au respinsu ambele alegeri. Vedemu parochie, care in concursulu pentru ocuparea loru punu conditiunea ca concurentii trebuie sa produca atestatu de maturitate; totu asiá amu vediutu in dîlele aceste proiectulu de regulamentu pentru calificatiunea preotiloru, unde se cere cá concurentii la postulu de protopresbiteru trebuie sa produca atestatu de maturitate; — cum vine acum Mercurea s'a faca esceptiuni?

S'a provocatu dlu E. Macelariu la § 391 din

FOISIÓRA.

Discursulu pronunciatu de D. Esarcu.

(Urmare si fine).

„Românulu, dîcea B. Catargiu, incaltià coturnulu, luà masc'a comica sî facù sa resune spre scena acea limba ce mai inainte cu 15 ani socotea cine-va ca nu este in stare de câtu sa esprime numai cunoscintiele muncitoriului, séu celu multu (care erá sî mai reu) ratacitele idei ale logofetiloru vremei.“

Iéta originea teatrului românu, sî comitetulu teatrale, impreuna cu artistii drametici români, vinu sî ei astadi la rendulu loru a aduce omagele loru principalului fundatoriu alu teatrului nationale.

Aprópe trei ani câtu durà societatea filarmonica, teatrulu românu luà, sub impulsulu lui Heliade, unu aventu seriosu sî o directiune clasica. Principalele opere sî traductiuni dramatice ale lui Heliade fura Fanatismulu, Zair'a, Anfitrionu, Marino Faliero, Ambii Foscari etc.

Preste curendu intr'o nóua directiune, se va indreptá fecund'a activitate a acestei inteligintie universali.

Evenemintele dela 1848 aruncara pre Heliade in aren'a politica si-lu pusera in capulu miscârei revolutionare.

Tempulu de a se scrie o istoria completa sî impartiala a lui Heliade, cá omu politicu dela 1848 incóce, nu a sositu inca. Luptele suntu inca prea recente sî passiunile inca viui pentru a formulá unu judiciu definitivu sî irrevocabile asupr'a vietiei politice a lui Heliade. Unu lucru remâne positivu; actiunea sea la 1848, cá membru alu guvernului sî alu locotenentiei domnesci (recunoscuta de Pórta), fu dominatóre: elu fu sufletulu revolutiunei. Proclamatiunea ce o dete dela Islatiu, electrisà sî comotionà tóta tiér'a sî constitutiunea ce a redactat'o elu sî a proclamat'o cu cele 22 articule ale sele, contiene tóte principiele nationali, liberali sî democratice ce facu fondulu costitutiunei sî intregei nóstre legislatiuni de astadi.

In tempulu exiliului seu la Brasiovu, la Parisu, la Londr'a, la Chio, la Constantinopole, elu pledà pretutindeni caus'a româniloru, cautându a luminá cabinetele sî opiniunea publica in Europ'a asupr'a celoru relative la tierile nóstre. Elu scrise in limb'a francesa: le Protectorat du Czar, Memoires sur la Régénération reumaine, Les actes des hommes de 48, Souvenir et impressions d'un proscrit, Dossier relatif aux affaires des Principautés Danubiennes. In Constantinopole incepù unu jurnalu: „Conservatorulu“, in care publicà numeróse sî importante articule asupr'a cestiuniloru dilei. In fine, in insul'a Chio incepù a scrie unu tractatu completu de istoria universala, precum sî traductiunea Bibliei impreuna cu Biblicele, lucrare colosala ce o continuà mai târdîu intorcendu-se in tiéra câtra finele anului 1858, cându a mai inceputu sî publicatiunea intitulata Isacharu care a devenitu insemnatulu volumu: „Ecuilibrulu intre antithesi.“

In tempulu lui Voda Cuz'a, Heliade a scrisu 4 volume din bibliotec'a portativa in cari a tractatu diverse cestiuni de gramatica, de limba sî literatura populara; a reinceputu „Curierulu Românu“ care nu durà decâtu fórte putienu, precum sî unu altu jurnalu: „Proprietariulu Românu“, ce nu aparù decâtu pre tempulu cându se agitá marea cestiune rurala. Totu in acésta epoca aparura brosiurele: Institutiunile tierei, Votulu sî Resvotulu, Unirea sî unitatea, Dóue Horde sî Natiunea etc. etc.

Verv'a sî adesea vehementi'a de limbagiu ce se observa ín aceste scrieri politice, au contribuitu multu a atrage asupr'a lui Heliade violente atacuri sî puternice persecutiuni.

Intr'o poesia adresata la Schiller, Heliade gandindu-se póte la durerile sî amaraciunile ce a suferitu dela contempuranii sei, pare a se avea pre sine in vedere cându dice cu amaraciune poetului germanu:

Avusi de adversaru pre Homu; si atâtu ajunge.
Te iérta sa-i faci reulu, iéra binele nici mortu;
Iti ierta pre Barab'a. pre Christ 'ul crucifica;
Insulta-'lu, te honóra; strivesce-'lu, te adóra;
Dâ-i gloria onóre; te 'mpila de ultragiu;
Dâ-i patria, dâ-i nume: exilulu te astépta;
Dâ-i adeveru, dreptate: ca lumin'a 'ti e parte;
E orbu, sî-i dai lumina? elu vede câte n'ai;
E mutu sî'lu faci cu limba? te musica cà viper'a.
Dâ-i viitoriu, viétia, ca-'ti ia elu sî trecutulu;
Realtia'lu pân' la ceriuri: de viu te-afunda 'n iadu.
Acest'a e pacatu séu omulu celu cadiutu!

Scrierile politice 'lu impedec'au de a-si indreptá infatigabil'a sî universal'a sea activitate spre ocupatiuni curatu literarie sî didactice. Fiindu eforu alu scóleloru, elu compuse sî tiparí o carte didactica asupr'a istoriei româniloru, unu abecedaru, o carte de lectura, Ruge sî Moral'a Evangeliei. Problemele scolastice au avutu totu-déun'a unu locu insemnatu in ocupatiunile sele sî nu potemu trece cu vederea unu remarcabile raportu ce, cá inspectoru generale alu scóleloru, adresà câtra vechi'a Eforia sî in care, cu multi ani inainte de 48, cerea scoli reali sî professionali spre a dá tierei barbati

Compendiulu dreptului canonicu, dupa care alegerea trebuie sa fia nerestrinsa adeca libera si de pre acestu terenu voiesce a resturná statutulu org. La acést'a are numai atât'a de ai observá ca in compendiulu de dreptulu can. se cuprinde proiectulu statutului org., din care proiectu s'a stabilitu stat. org. care senguru nu mai are potere de legea obligatória.

§ 53 nu vorbesce de maturitate ci numai in principiu, si dice ca, neci o lege care se face pentru unu tempu mai indelungatu nu póte sa se lase in specialitâti ci sustiene numai principiulu. Déca amu specificá acésta lege si amu dice ca espresu se cere maturitatea pentru concurentii la postulu protpr. atunci punemu casulu, ca maturitatea cade si apoi atunci ce facemu cu legea ? ! — Afara de tóte aceste, dice vorbitoriulu, nu luati Statutulu org. ci luati pre legile pagâne — Coranulu si Talmudulu in mâna, care inca condamna atare procedere ilegale. — Acum cându tóta lumea promovéza cultur'a, de ce la noi persónele apte si calificate nu se preferescu ? ceea ce vorbitoriulu nu póte pricepe. — Procederea consistoriului archid. aflându-o de corecta partinesce propunerea comissiunei cu acelu adausu ca consist. archid, pentru energi'a desvoltata in acést'a causa sa i se dea votu de incredere. —

Afara de acesti'a mai vorbesce p. Metianu pentru propunerea comissiunei cu adaosulu Drlui Pecurariu. —

Dr. Glodariu face propunere pentru inchiderea desbaterei.

Presiedintele recunósce importanti'a objectului dela ordinea dilei si dice ca noi trebuie sa padimu legea cá pre lumin'a ochiloru nostrii si marturisesce ca din cele aduse inainte nu i-a remasu alte de disu de câtu ca consist. archid. au purcesu legalminte in caus'a acést'a si au fostu pentru inaintarea culturei cei adeverate si a progresului la deciderea causei de facia.

Punendu-se la votu propunerea comissiunei se primesce cu adausulu Drului Pecurariu.

Bugetulu casei se primesce dupa propunerea comissiunei.

Cu acestea s'a gatatu ordinea dilei. —

Presidiulu se adreséza dupa acea sinodului cu urmatórele cuvinte: Ajungendu la incheiarea sessiunei de facia, sa constatâmu si la acést'a ocasiune ordinea cea buna, care s'au observatu in decursulu desbateriloru, jertfele aduse din partea tuturoru membriloru sinodali de a satisface mandateloru sele, pre care le-au primitu din partea comitentiloru pre cum si din partea congresului metropolitanu. Déca totusi desbaterile si conclusele nóstre intrun'a séu alta privintia aru mai fi lasatu de asceptatu, acésta e de a se adscrie mai cu séma impregiurâriloru, in cari ne aflâmu. Deci ve multiamescu prea stimatiloru domni pentru bunavointi'a, carea a-ti manifestatu din destulu si in sinodulu nostru de acum si Ve poftescu cá Ddieu Atotu potintele sa Ve pórte in pace si reintórcea in sinulu familieloru D. V.; spre mangaerea acést'a dela anima Ve poftescu drumu bunu si sanetate!

La aceste cuvinte primite cu vii eschiamatiuni de: „Sa traiasca!“ rosti deputatulu Branu de Lemeni urmatórele:

Auspiciele ce ne-au intempinatu cu ocasiunea intrunirei nóstre, in câtu privesce persón'a Escelentiei Sale Parintelui Archiepiscopu si Metropolitu **Andreiu Baronu de Siagun'a**, au fostu sfasietórie de anima, — totu-si acést'a durere ni s'au stemperatu si micsioratu multu prin impartasirile Escelentiei Sele privitóre la ultimele sale dispositiuni (testamentarie). Tare ne-amu mângaiatu si despre acea mesura a Escelentiei Sale prin care au concrediutu conducerea presidiului in afacerile bisericei nóstre Parintelui Vicariu si Archimandritu **Nicolau Pope'a**, unui barbatu demnu, si conducatoriu intieleptu, care face onóre intregei Archidiecese, si care cu indulgintia, impartialitate, dragoste si blândetie a sciutu sa intempine pre fiacare dintre noi, conducendu desbaterile in acelu modu incâtu potemu fi mândrii despre importantele nóstre agende si potemu fi multiamiti ca mergemu cu siguritate pre terenulu vietiei nóstre constitutionali biser. si credemu ca tóte ostenele nóstre voru aduce in toti ani intreite si imbelsiugate frupte posteritâtiei bisericei nóstre. Pentru intieléept'a conducere, indulgintia si impartialitate primesce, Inaltu presidiu, dela noi cea mai cordiale si sincera multiamita. Repetite manifestâri de „sa traiésca“ au urmatu acestei cuventâri.

---

speciali si capabili de a trâi prin ei insusi, iéra nu logofeti si declamatori, nepotendu deveni decâtu postulanti primejdiosi si nepotendu trâi decâtu din bugetulu statului.

Spre finele vietiei sele, Heliade, se intórse câtra lucrârile sele de predilectiune curatu literarie si poetice. Fiindu presiedinte alu Societâtiei pentru instructiunea poporului românu, o arena i erá deschisa care-lu chiamá cu amoru si veneratiune, aren'a „Ateneului Românu.“ Audu inca resunandu sal'a Ateneului de entusiastele aclamatiuni ale unui publicu imensu cându vediù pre veteranulu literaturei române suindu-se incarcatu de ani, de gloria si de geniu, pre jun'a tribuna a Ateneului. Poem'a lui Ossianu tradusa in versuri, mai multe alte fragmente de poesia epica, lirica, dramatica, satirica (câci Heliade a incercatu tóte geniurile literarie, si in tóte a fostu superioru), fura ascultate de auditoriulu Ateneului. Ultim'a óra ce Heliade vorbí in publicu fu de pre tribun'a Ateneului. Acolo se stinsera ultimele radie ale acestui luceferu alu literaturei române. In present'a vervei, vigórei si junetiei sele de spiritu ce entusiasmá si ne incântá pre toti, eramu departe de a prevedea unu asiá de apropiatu si lomentabile sfersitu.

Dara, domniloru, nu voiu cautá printr'o peroratiune patetica sa ve smulgu lacremi pentru a plânge pre marele barbatu alu cârui'a corpu 'lu vedemu inaintea nóstra. Unu membru alu academiei române o va face indata dupa mine. Heliade si-a luatu aventulu spre nemurire, Heliade traiesce si este viu in midiloculu nostru. „Eu sum, — dice Domnulu — invierea si viéti'a; celu ce crede intru mine, de va si murí, viu va fi.“ De-si a muritu Heliade viu va fi in eternitate.

Reproducemu dupa diuariulu germanu „Epoche“ din Bucuresci urmatoriulu articulu, prin care combate procederea unoru diuarie din Vien'a, cari nu se sfiescu de a respândí feliurite inventiuni despre Romani'a, nisce fapte cari nu aù esistatu nici odata, ne avendu altu scopu de câtu de a calumniá si insultá.

Diuariulu „Epoche“ si-a facutu datori'a, si lectorii ei din strainatate se voru convinge, ca nu se póte pune temeiu pre nici o scire a susu-mentionateloru diuarie despre Romani'a

Iéta ce dice:

Corespondentii din Bucuresci ai diuarieloru vienese.

In unele din acele foi se gasescu noutâti fórte curióse din Bucuresci. Resturnâri politice, — rescóle serióse — omoruri si alte asemenea intemplâri, suntu subjectulu tuturoru sciriloru, ce se tramitu de aici fâra cá unu singuru cuventu sa fia adeveratu. — Jurnalulu „Fremdenblatt“ in 11 ale curentei publica o lunga corespodintia din Bucuresci prin care se vorbesce fâra nici o reserva, despre o calatoria a fostului ministru-presiedinte si deputatu D. Cogalniceanu la St.-Petersburg cu scopulu de a tratá in secretu cu Russi'a cedarea Basarabiei. Cu acésta ocasiune nu lipsesce d. corespondentu (déca nu cum-va mentionat'a corespondintia a fostu fabricata de câtra redactia insusi) de a injurá pre D. Cogalniceanu si a-i imputá cele mai absurde inculpâri.

D. Cogalniceanu a fostu numai putienu tempu absentu, elu calatorì la Dresd'a, unde 'si are in unulu din pensionatele de acolo pre baiétulu seu. Elu se ocupa de mai multu tempu fórte putienu cu politic'a, si nici odata n'aru intentioná o perdere de teritoriu séu o desmembrare a Romaniei, câci D. Cogalniceanu este acel'a, care a contribuitu mai multu de câtu ori cine la unirea principateloru. Elu este celu intâiu omu de statu alu tierei, omu seriosu, de tactu, de o energia incomparabila si unulu din acei politici, care in afacerile loru in totu-dé-un'a lucréza cu tóta franchet'a.

Sustienerile numitului corespondentu suntu o manopera inventata si privirile lui asupr'a politicei D-lui Cogalniceanu mai multu de câtu ridicule.

Cu totulu identice suntu noutâtile despre Romani'a ale diuariului „Nóu'a Pressa libera“, si noi nu potemu de câtu a deplânge pre cetitorii care semtu óresi-care interesu pentru acésta tiéra si cari suntu tienuti de a se informá din corespondintiele acestoru foi insielatóre.

Corunc'a, 12/24 Maiu 1872.

Domnule Redactoru! Ne rugâmu, sa faceti putienu locu in stimatulu jurnalu „Tel. Romanu“ urmatórei espressiuni de multiamita:

Macaru ca intre filantropi suntu, carii nu voru sa mai scie stâng'a, ce face drépt'a; totusi nu potemu, a nu ni esprimá in publicu multiamit'a câtra cei ce au facutu bine cu noi.

In viitórea luna Iuniu 29, se va implini anulu de cându ni arsese Biseric'a pâna in fundamentu, nepotendu scapá nimic'a din gur'a furiosului elementu. Greselatea acestei pagube cu atât'a a fostu mai apasatória, cu câtu si cas'a de scóla a devenitu nepracticabila pentru vechimea ei — tóte edificiele parochiali vechi — si ni culegeamu paminele puteri pentru o scóla. Acum vediendu-ne lipsiti de tóte, nu sciamu ce vomu face, cá si cei ce se apropia de desperare, sciindu-ne puterile mici. — Intr'aceea ne-a renduitu Ddieu ómeni buni, cari ne-au pusu la cale. Reverendissimulu d. protop. a Turdei de susu Iosifu **Brancovénu** ne-a datu ajutoriulu bunu prin o epistola insufletitóre, si recomandatóre câtra preotii de pre malulu Muresiului dinsusu; — prin midilocirea onoratului preotu Ioanu **Branea** ni s'a daruitu altariulu remasu din biseric'a cea vechia din Maierau, prin on. preotu din Mesterhaza Gregoriu **Ujic'a**, in contielegere cu Petru **Cadaru** curatoru alu bisericei, si comitetulu parochialu ni-a daruitu biseric'a cea vechia si clopotinti'a din Mesterhaza, totu odata mai apromitiendu acesti doi stimati, ca ni voru pliní lemne de o caula. Onoratulu parochu din Topliti'a Teodoru Popoviciu a facutu in biserica cunoscutu poporului, si a folositu cu indemnu la ajutoriu, — ni-a daruitu si insusi cu 3 bârne de bradu de câte 7 stungini. Cinstitulu curatoru alu bisericei Teodoru **Cristea** a daruitu 3 lemne de câte 6 stânganі, — 15 români din Topliti'a ne-a datu câte 2 bârne de câte 6 stângini, — câte o bârna de 6 stângini a daruitu 34 insi, — iéra trei insi 6 corni de câte 4 stângini. — In Rostosni'a prin midilocirea stim. d. Ioanu **Ladosi** 8 insi ne-a daruitu cu câte 1 bârna de câte 6 stângini; iéra 2 insi a datu 6 scanduri. — In Ded'a on. preotu Ioanu **Popescu** ni s'a apromisu, ca cu cea mai de apópe ocasiune potrivita va midilocí prin poporeni óre-care numeru de scanduri. — Tuturoru acestoru multu stimati domni facatori de bine — cum si poporeniloru ei — cá unoru adeverati coreligionari, sinceri nationalisti, si iubitori de ómeni, pentru ajutoriulu ce ni l'a datu, li esprimâmu prin aceste ordini a nóstra sincera multiamita.

Comitetulu parochialu in numele comunei
bis. gr. or. din Corunc'a, — protopopiatulu M. Osiorheiu.
prin Ioanu **Ioanoviciu**,
parochu gr. or.

Varietâti.

*** **Prenumeratiune.** Facânduni-se cunoscutu si nóua, ca artistulu Kugler, care au modelatu in marmora bust'a Escelentiei Sele Pré-Sântitului Domnu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de **Siagun'a**, este aplicatu a luá aceea busta si in gipsu in dóue formate, unulu de marimea originalului cu pretiulu de 15 fl. v. a. si altulu in formatu mai micu ($^1/_3$ orig.) cu pretiulu de 5 fl. v. a., amu crediutu a face unu servitiu doritoriloru de a-si procurá pentru sine, séu pentru institute scolare acésta busta, déca v'amu face acést'a cunoscutu; totu-deodata vediendu, ca si din alte pârti si anumitu prin jurnalulu „Speranti'a“ din Aradu s'au deschisu abonamente la numit'a busta, amu crediutu a inlesní procurarea aceea, déca pentru Archidiecesa se ofera redactiunea acestei foi a primí abonamente.

Deci doritorii de a avea acésta busta potu tramite pretiulu de abonamentu pentru unulu séu altu abonamentu pâna in 15 a lunei lui Iuniu a. c. la tipografi'a archidiecesana.

*** **Maialulu** annunciatu alu Reuniunei sodaliloru români, ce se va tiené Dumineca in 21 Maiu a. c. la care se invita toti binevoitorii mentionatei Reuniuni se va serbá in Dumbrav'a Sabiiului in modulu urmatoriu: Domineca dim. la 7 óre membrii Reuniunei cu music'a militaria in frunte voru plecá dela localulu Reuniunei, vorn luá stégulu din localulu presiedintelui, voru trece pre dinaintea resiedintiei Inaltului patronu si pre la locuinti'a Nasiului Stégului si de aci mai departe voru merge in Dumbrav'a, unde la 1. óra membrii si alti participanti ce voru binevoí voru luá parte la o mésa comuna si la dóue óre dupa amédi se va incepe joculu.*) —

⁂ Imperatulu Austriei si unu romanu desceptu. Unu jurnalu din Vien'a naréza urmatórele despre unu tieranu romanu. Cându vediù pre Imperatulu apropiindu-se intr'o trasura deschisa de Temisiór'a, pusese sa fâlfae de departe suplic'a sea in form'a unui stindardu, cu gândulu, ca din tóta multimea de lume, elu póte prin acestu medilocu va fi vediutu de câtra Imperatulu, si nu se insielà; câci Imperatulu recunoscù indata intentiunea românului, si i facù semnu de a-i dá suplic'a.

Prea fericitulu românu se presentà cu intiél'a cea mai mare dinaintea trasurei si o aruncà inauntru, in câtu Imperatulu fu silitu sa o prinda din sboru; românulu i multiemí apoi prin vocea sea sunatóre cu cuvintele: „Sa traiésca!“ — si elu totu strigá inca, cându tresur'a dejá se departase cu totulu.

⁂ Prin o palaria a devenitu milionariu. La Colmaru se constata mórtea unui barbatu, carele de dóue-ori deveni milionariu, si acést'a numai prin palari'a sea. In anulu 1826 veni o calfa de strungaru anume Mühle cu piciórele góle si gemantanasiulu in spinare in satulu unde se gasea fabric'a d-loru Veil si Routron cautându-si o ocupatiune. Esteriorulu lui nu prea erá in favorulu lui si dlu Veil i refusa ingagiarea. Calf'a se supuse sórtei sele si continua superatu drumulu seu.

De odata fabricantulu 'lu rechiama:

„Stai omule, ce dracu de palaria porti tu acolo?“ — „Este o palaria de lemnu, Domnulu meu.“ — „O palaria de lemnu? Fii bunu si lasa-me sa o vedu putienu mai de aprópe. Unde ai cumperat'o? — Amu facut'o eu insu mi, domnulu meu. — Si cum ai facut'o? — Pre scaunulu strungarescu, domnulu meu. — Pre scaunulu strungarescu? Palari'a vóstra este inse ovala cându de pre scaunulu strungarescu trebuie lucrurile tóte sa iésa rotunde, Este adeveratu, respunse calf'a; cu tóte aceste totu asiá amu facut'o dislocându-i centrulu si intorcând'o. precum mi se parea si amu facut'o numai astufeliu câci amu multu de mersu si-mi trebuie o palaria pre care sa o potu intrebuintiá si cá umbréla neavendu bani a-mi procurá un'a. Bietulu calfa Mühle prin instinctulu seu au descoperitu metod'a in órcerei escentrice, ce trebuiá sa devina in mecanic'a moderna de cea mai mare importantia. D-lu Veil cu cautatur'a sea petrundietóre a unui fabricantu dibaciu recunoscù pre data importanti'a acestei descoperiri. Elu oprì omulu cu palari'a de lemnu, si gasí in elu nu numai unu lucratoriu dibaciu, dara unu geniu pentru a cârui'a desvoltare numai ocasiunea si putiena cultura i trebuiá. Calf'a Mühle luà in curendu parte la câscigulu negotiului, mai târdiu deveni insusi proprietarulu lui si agonisi astu-feliu averea cea mai mare, ce o lasa acum dupa mórtea sea.

⁂ Gazduire in palatulu resiedintiei din Municu. Din Municu se scrie jurnalului: „Baier. Curier“ urmatórele: Duminec'a trecuta se vediù deasupr'a pietiei resiedintiei o pareche de cocostârci plutindu in aeru, care pre câtu se vede, cu intentiune de a-si gasí locasiu, se asiediara in fine pre unu turnu alu resiedintiei. Acésta gazduire inse fiindu de siguru prea incomoda, de indata li se facù pre acoperementulu resiedintiei unu cuibu, care fu acceptatu de câtra obositii óspeti cá unu ce folositoriu. Acum dau din aripi susu in aeru, sbóra ici colea si se bucura de placut'a loru locuintia.

⁂ O daica periculósa. Se scrie din Colmaru la 6 Maiu. Suntu patru-spre diece dile, de cându o familia avuta din impregiurimea Colmarului tocmai o daica din Svitier'a, care avea a ingrigí de unu baétu frumosielu si vioiu precum si o mica fetitia vesela. Din diu'a intrarei ei in serviciu, amendoi copii, care pâna atunci se bucurau de o perfecta sanatate, se bolnavira si perdura apetitulu. Se chiama doctorulu, dara in zadaru, reulu crescea din di in di. Ómeni competenti cercetara caus'a, pentru a constatá, nu cum-va odai'a, in care dormeau copii, erá periculósa senatâtiei, si nu gasira nimicu, cu tóte aceste inse propusera o schimbare de aeru si de localu. Acestu sfatu se urmà; parintii schimbara chiaru brutaru, macelaru, in fine pre toti liferantii loru. Cu tóte acestea, reulu nu incetá. In fine se otarì parintele copiiloru a vizitá si odai'a daicei; acolo elu descoperì mai multe cuthie, care contieneau substantie colorate si intrebând'o despre ele cochet'a daru bun'a fata declarà ca in tóte diminetile si câte odata si dupa masa s'aru vapsí cu ele pre obradiu.

Concetatiénulu nostru se duse indata la unu farmacistu pentru a analisá acestu prafu coloratu, si se dovedi, ca elu contienea o otrava tare, pre care copii o resuflau cându diminetíele sarutau pre daic'a loru. D. X. departa indata pre acésta neteda, dara prea cocheta daica; cu acestea inse este prea tare ingrigitu despre senatatea aceloru mici copii ce suntu victime, unei afectiuni prea mare pentru nóu'a, dara periculósa loru daica din Svitier'a.

⁂ (O scena in cas'a alienatiloru din Berlinu.) Unu june nenorocitu, fiu alu unui baronu, care se afla de trei luni in cautarea acelui institutu, cerea intr'o di dela ingrigitoriulu seu o sfóra grósa spre a se spândiurá, sustienendu ca dupa cum a auditu, mórtea prin strénguIu este cea mai dulce si mai placuta. Ingrigitoriulu 'lu asculta mai multe dile pre rendu inse negresitu, fâra a aduce sfór'a ce elu continuu cerea.

Alienatulu gasindu intr'o di deschisu magasinulu institutului, luà unu cutitu mare si 4 bucati de lunic, si le aduse in camer'a sea. Scurtu tempu dupa acést'a, vine ingrigitoriulu aducându mâncarea; nebunulu inchide repede usi'a camerei sele din'antru, scóte chei'a si o arunca pre feréstra. Dupa acést'a tienendu intr'o mâna sfór'a si intr'alt'a cutitulu i cere ingrigitoriului cá sa-lu spândiure de unu cuiu mare si bine batutu in zîdu, amenintiându-lu ca-i va taiá gâtulu, déca nu-i va realisá cererea.

Ingrigitoriulu neputându-si mesurá fortiele sele cu ale voinicului baronu, a gasitu unu medilocu fórte nimeritu spre a scapá din situatiunea in care se aflá. Elu respunde nebunului, ca nu ajunge o singura sfóra, fiindu ca trebuie mai inainte legatu de mâni si picióre câci altu-feliu spândiuratii au obiceiu de a pune mân'a pre sfór'a dela gâtu cu care se chinuesce césuri intregi inainte de a murí. Baronulu fiindu gat'a de a aduce si cele-lalte 3 sfori, fuse bine legatu de mâni si de piciórе in câtu ingrigitoriulu avù tempu de a strigá pre feréstа dupa ajutoriu, care a si sositu indata. Deschidiendu usi'a cu o alta cheia, si plinu de mirare, de spectacolulu ce se presintá vederei, deslegara pre baronu, care cu tóta situatiunea ratiunârei sele recunoscù perfidi'a ingrigitoriului, asupr'a cârui'a conserva inca ura indescritibila.

⁂ S'o porti sanatósa. Unu june amploiatu ce functioná la unu ministeriu, avù nefericirea sa se casatoréсca acum de curendu, cu o domnisióra juna, frumósa si fórte spirituale. Nu multu dupa acést'a, la finele lunei 'si primí salariulu seu, merse acasa si-lu dede nevestei sele dicându-i:

— Tiene nevasta; dute si cumpare-ti si tu ce-va, dara mai fa si pucina economia.

— Prea bine; 'ti multiamescu!

Dupa aceea se duse pre podulu Mogosióiei, si din intemplare aruncându-si ochi la magasinulu de moda alu d-nei Vollacys, vediù o palaria de celu din urma fasonu, si lucratu cu cea mai mare elegantia; intra numai de câtu si cumpera o palaria, satisfacându-si astu-feliu gustulu ei. La reintórcerei se adresà câtra barbatulu ei.

— Barbate, sa-mi dai ce-va parale, câci acelea nu mi-au ajunsu.

— D'a ce si facutu cu siepte Napoleoni?...

— Amu cumperatu o palaria?

— O palaria?!!! — S'o vedu.

— Iét'o. . . .

— Prea bine nevasta, frumosu gustu, de minune; apoi s'o porti sanatósa; dupa aceea elu esì din casa si nu se vediù nici pâna astadi.

---

*) In casu ca plóua se amâna maialulu pre Dumineс'a urmatória.

Concursu.

La statiunea parochiala vacanta din comun'a Merchiasi'a, cu fili'a Jomboru, protopresbiteratulu Cohalmului, se escrie concursu pâna la Duminec'a intâi'a dupa Rosalii, carea este in 11 Iuniu a. c.

Emolumentele suntu:

a) dela 114 familii din matera si dela 36 familii din filia câte o ferdela de grâu, cu totulu 150 ferdele ardelenesci, dimpreuna cu tacsele stolari sistemisate;

b) portiunea canonica statatóre din $9\frac{1}{2}$ jugere parte pamentu aratoriu, parte fanatie din care 2 jugere se cosesce in totu anulu. Lânga care o canepiste de o ferdela, si o verzaria.

c) Lemnele trebuintiόse de focu. Apa serata de ajunsu, si in totu anulu roditoriu se potu ingrasiá 2—3 rematori la ghinde.

d) Cas'a parochiala cu tóte cladirile economice necesari si gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au sa ascérna concursele loru instruite in sensulu „Statutului Organicu“ la scaunulu protopresbiteralu gr. or. alu tractului Cohalmului in Cati'a.

Merchiasi'a in 11 Maiu 1872.

Nicolau Mircea
Adm. prot.
In contielegere cu comitetulu parochialu

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de capelanu in parochi'a gr. or. Secarâmbu, tienatóre de protopresbiteratulu II-lea alu Geoagiului.

Emolumentele suntu jumatate din totu venitulu bisericescu in dilele de Dumineci si in serbatori.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, in sensulu statutului organicu au sa fia teologi absoluti, si concursele loru provediute cu documentele necesarie, sa le ascérna subscrisului pâna in 15 Iuniu a. c. 1872.

Secarâmbu 3 Maiu 1872.

Sabinu Piso,
(3—3) parochu gr. or. si prot.

Edictu.

Eudochi'a Caldarariu nascuta Ioanu Argintariu dela Fofeldea, carea in tempu de 6 ani de cându a incheiatu casatori'a cu barbatulu ei, in repetite renduri la parasitu din necredintia — iéra acum'a mai pre urma dupa cum se constatédia jefuindulu de ce a avutu mai scumpu si de bani, l'a parasitu de totu nesciindu-se de loculu petrecerei ei, — se provóca deci, cá in terminu de o jumatate de anu, nesmintitu sa se presentedie inaintea scaonului ppescu, câci la din contra si fâra de dens'a se va dá otarire causei la cererea actorelui barbatului ei, amesuratu canóneloru s. nóstre bisarici gr. or.

Nocrichiu in 5. Maiu 1872.

Scaonulu ppescu gr. or. tract.
Nocrichiu C.-Mare.
G. Maieru
(2—3) Adm. ppescu.

Edictu.

Ioanu Pitirache din Saliste, scaonulu Salistei, carele de 17 ani a pribegitu fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu dela datulu de facia, sa se presenteze inaintea scaonulu protopopescu subscrisu, pentru ca la la din contra procesulu divgrtiale intentatu de muerea lui Mari'a Alemanu Steflea din Saliste, si in absenti'a lui se va otarí.

Sabiiu 6 Maiu 2872.

Scaonulu protop. gr. res alu tract.
Sabiiului I. cá foru matrimoniale.

(2—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 16/28 Maiu 1872.

Metalicele 5%	64	75
Metalicele 5% Maiu si Novemb.	64	75
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	72	—
Imprumutulu de statu din 1860	103	80
Actiuni de banca	837	—
Actiuni de creditu	334	80
London	112	75
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	81	50
„ „ „ Temisiorene	79	25
„ „ „ Ardelenesci	79	—
„ „ „ Croato-slavone	64	—
Argintu	110	85
Galbinu	5	50
Napoleonu d'auru (poli)	8	99

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 41. ANULU XX.

Sabiiu, in 21 Maiu (2 Iuniu) 1872.

Archiduces'a Sofi'a.

Din castelulu curtiei imperiale a strabatutu in tóte pârtile scirea cea trista despre mórtea Inaltimei Sele imperiale sî regesci, a serenissimei Dómne Archiducese SOFI'A, Mam'a prégratiosului nostru Imperatu, Rege sî Domnitoriu, ce se intemplà dupa unu morbu greu in 16/28 a l. c. la 3 óre Diminéti'a.

Credinti'a sî alipirea câtra monarchu sî dinasti'a domnitória, acésta legatura puternica intre popóre sî Domnitoriulu loru, a fostu pentru noi totu-déun'a radîmulu, in carele amu aflatu consolatiune in tempuri grele sî fatale sî bucuria in tempuri, cându, sub scutulu celu prégratiosu, provedinti'a ni-a deschisu calea la bunetâtile libertâtiei civile, bisericesci sî nationale.

Acésta credintia sî alipire, in momentulu, cându Augustulu nostru monarchu, investitu cu intrég'a familia domnitória in doliulu celu mai aduncu, vérsa lacrimi de durere pentru perderea pr. in. Sele Mame, imple de adenca jale pre fia-care supusu credinciosu.

Durerea cea mare, carea cercetà prin evenementulu acestu sguduitoriu intréga pr. inalt'a familia domnitória sa dea ceriulu sa o micsioreze cugetulu, ca provedinti'a in sfaturile ei nepenetrabile a aflatu de bine cá tributulu acestu neincungiurabilu sa se dea mai curendu de cum suntu calculatiunile omenesci, cu deosebire inse participarea milióneloru de supusi credinciosi, cari vérsa lacrimi dimpreuna cu préiubitulu loru monarchu!

Archiduces'a Sofi'a este unu surcelu din famili'a regésca a Bavariei. Tatalu densei a fostu Regele Bavariei Maximilianu I.

Din casatori'a prima a acestui rege 'si trage originea Carolin'a August'a socia a (dela 1816) imperatului Franciscu I; din casatori'a a dóu'a geminele Elisabet'a (acum regina vedua in Prussi'a) sî Amali'a (dela 1822 soci'a regelui Saxoniei) ambe nascute in 1801 apoi Sofi'a Archiduces'a de Austri'a sî Mari'a (acum veduv'a remasa dupa regele Fridericu Augustu alu Saxoniei) ambe nascute in an. 1805 (27 Ianuariu).

Dintre cele siése fiice ale regelui Maximilianu I, un'a a fostu buna vitrega sî reposat'a mama adeverata a Majestâtiei Sele Imperatului.

La curtea parintiloru archiducesei a domnitu pre tempurile cându se aflá dens'a in cas'a parintésca o viétia spirituale plina de interesu. La curtea aceea 'si disputau intâietatea diferitele pareri sî asupr'a cestiuniloru religióse sî politice. Impregiurarea acést'a sî aceea ca fiicele regelui Maximilianu au fostu tóte femei de spiritu, a avutu o influintia plina de urmâri favorabili asupr'a caracterului Archiducesei.

In anulu 1824 devine soci'a I. S. Archiducelui Franciscu Carolu, fiiulu alu doilea alu Imp. Franciscu I. Archiduces'a a traitu dupa casatoria tempu indelungatu departe de sgomotulu publicu, ocupata mai multu cu educatiunea prunciloru sei, cari erau toti de genulu barbatescu, afara de o fiia, carea a muritu in etate de cinci ani.

In anulu 1848 aducu evenemintele cele mari sî numele Sofiei pre scen'a politica. Helfert in istori'a Austriei vorbesce cu mare reverintia de persón'a archiducesei sî in ceea ce privesce activitatea ei séu mai bine participarea ei la evenemintele aniloru celoru furtunosi 1648/9.

Imperatulu Ferdinandu I, dupa cum ni este cunoscutu a abdisu inca in 1848 de tronu. Urmarea aru fi fostu cá sa urmeze fratele celu mai mare, Archiducele Franciscu Carolu. Atunci Archiducés'a Sofi'a devenea imperatésa. Multi sî dîceau pre acelu tempu, ca acést'a aru fi o aspiratiune din parte-i inca de pre tempulu cându nu erau alte sianse decâtu numai impregiurarea, ca imp. Ferdinandu nu avea prunci. Cându abdicà imperatulu Ferdinandu aspiratiunea presupuse se vediù ca erá neintemeiata; pentru ca resignatiunea la tronu a Archiducelui Franciscu Carolu fu acompaniata de cea a Archiducesei Sofi'a sî asiá pre tronu se urcà Majestatea Sea Imperatulu sî Regele Franciscu Iosifu I, fiiulu celu mai mare alu numitiloru Archiduce sî Archducésa.

Dealtmintrea opiniunea publica a adscrisu Archiducesei Sofi'a sî dupa 1848 o influintia considerabile asupr'a evenemintelor.

Inainte cu vre-o câte-va septamâni de catastrof'a mortiei anunciara buletine bolnavirea Archiducesei Sofi'a. Dupa o scurta intórcere spre bine ból'a s'a reinnoitu sî a intratu cu rapediciune in unu stadiu amenintiatoriu. Tóte rudeniele au alergatu din departare sî apropiare in tempulu din urma la patulu bolnavei, asiá incâtu dens'a si-a datu spiritulu incungiurata fiindu de numerosii membri familiari.

Se adscrie originea bolnavirei, carea demultu prinsese radacini sî superârei celei nesuprimabile cârei dens'a fu supusa din tempulu cându perdù pre iubitulu ei fiiu Maximilianu Imperatulu Mexicului.

Eri Sambata, la 4 óre dupa-média dî a fostu immormentarea.

Despre de ale nóstre.

De unu tempu incóce amu urmaritu numai cá privitori cele ce se scriu, cu deosebire in „G. Tr.," cu privintia la politic'a nóstra natiunale. Cá unii ce suntemu pronunciati in ceea ce se atinge de tienut'a natiunei nóstre sî cá unii ce de atâtea ori, de siese ani incóce, amu spusu si resultatele acestei tienute, amu fi indreptatiti, cá sa audimu sî din ceea-lalta parte unu cuventu de dómne-ajuta, dupa cum dîce românulu, despre resultatele tienutei politice, recomandate sî in anii mai recenti sî practicate din ceea parte. Acést'a inse, cá unu secretu magicu nu se spune nicairi. Totu ce ni se spune e, ca cei ce nu urmédia cum dicu ei, suntu vendiatori, capete plecate, mai scie ddieu cui sî alte de feliulu acest'a, cu scopu, precum se vede, de a suscitá prepusuri in ómeni. Acésta intielepciune politica se ilustréza apoi cu câte alure luate din drépt'a sî din steng'a, amestecându-se cuadrate cu rotunde sî rotunde cu cuadrate, din cari apoi iéra nu poti vedea alt'a de câtu ide'a ca pentru ce sa fia cutare sî cutare demnitariu bisericescu in fruntea românilorn.

Amu cugetatu adese-ori, ca pentru ce au lipsa ómenii, cari facu mari pretensiuni de a fi ómeni politici, cá sa rescolésca atâti'a nuori de pulbere, fâra a vení cu ce-va positivu sî inca tocmaî atunci, cându li se demustra pre degete, ca românii cum ne arata trecutulu, numai pre calea luptei intre marginile legiloru esistente, potu sa-si ocupe unu terenu, de pre care sa ajunga la drepturile atâtu de ferbinte dorite de ei. Amu cugetatu multu, ca óre ce ii constringe pre acesti ómeni, cá sa derime sî sa nimicésca sî putienulu ce au pentru sine sî sa acopere cu tin'a cea mai uriciósa sî singurulu radimu, pre lânga care ni-amu strecuratu esistinti'a, precum a fostu sî este biseric'a la români. Inse in urm'a tuturoru meditatiuniloru acestor'a nu amu potutu ajunge la altu conclusu decâtu la acel'a, ca suntemu bântuiti de aspiratiunea cea funesta a unoru ómeni, cari voru cu ori ce pretiu sa aiba unu renume, fia acelu renume macaru de Erostrati politici.

Scopulu nu numai nu e nobilu, cá sî mijlócele cu care se pune asiá ce-va in scena, dara mai invólva sî acea impregiurare durerósa, ca ómenii acesti'a, carii si-au cercatu poterile loru si si-au vediutu visulu cu ochií si si-lu vedu inca, lucra din tóte poterile spre a impinge natiunea romàna si mai departe in abisulu nesigurentiei, nesciutului, acoperitu cu o cétia inca mai grósa cá pulverea ce suntu in stare a rescolí ei insisi.

Cându n'aru fi fostu totu acesti ómeni eroii acei'a, carii au luatu parte la afaceri politice, afaceri, cari au mersu bine pâna cându conducerea a fostu in mâni mai bune, si cându nu amu fi vediutu, ca ei, de cându s'au ruptu de câtra inteliginti'a cea cu cugete rationabile, si au plecatu cu suplici sterpe de idei de dreptu publicu, orbeca mereu din unu intunerecu intr'altulu si periclitéza si pusetiunea natiunei in genere si folósele ei in deosebite pârti ale tierei, in specie, unde interesele nóstre suntu calcate de straini, atunci amu cugetá ca densii au nisce idei mai inalte si despre pusetiunea si despre interesele nóstre si ca noi nu ne potemu radicá la acea inaltime, amu cugetá ca noi nu potemu petrunde cá densii in arcanele politicei, pre cari nu afla inca de oportunu a ni le desfasiurá si nóue.

Ii amu vediutu insa in periodulu celu adoratu de densii schiopatându si punendu-se la carulu triumfalu alu unei marimi politice necunoscute in Europ'a, alu sasului Reichenstein, ii amu vediutu chiaru si cându cu suplic'a cea memorabile colindându cu pelari'a in mâna prin anticamer'a unui Conrad Schmidt, carele, chiaru si in casulu cându aru fi o celebritate politica de renume, déca nu europénu, celu putienu austriacu, este unu contrariu dechiaratu alu intereseloru române, ii amu vediutu facendu concluse in numele natiunei si pentru natiune, cari nu au pututu traí nici dóue dîle, ii amu vediutu pre unii inchinandu-se in uniforma ungurésca la ddieii situatiunei, pre altii asteptându prin anticamere dupa faremituri si injurandu mai tardiu iérasi pre cei ce nu vrura ale deschide nici usi'a. Si acum? Acum, cându s'au lovitu cu capulu de atâti pareti si au vediutu in totu loculu, ca paretii suntu mai tari decâtu capetele loru, voiescu cu ori ce pretiu cá sa ii urmeze toti românii, dându si mai departe, cu capetele de pareti, póte cu scopulu, cá românii in fine sa remâna toti fâra de capete, prin urmare fâra de viatia.

Trista sórte pentru o natiune, carea prin o astfeliu de purtare a fostu silita asi perde prestigiulu, ce l'a fostu mantuitu cu puterea unii barbati intielepti ai natiunei, tocm'a in tempulu cându ea erá chiamata a ocupá unu locu intre elementele monarchiei si intre elementele Europei spre salutea acestor'a si spre a sea propria; trista sórte, cându are ocasiune sa repareze celu putienu ceva din cea ce s'a stricatu asiá de neintielepti esce, sa se vada agitata chiaru de ómeni de ai sei spre a nu mai poté ajunge la altu repausu de câtu póte la celu ce sémena cu celu alu mortiei.

Amu intielege o diferintia de opiniuni politice intre români. Aceea in tempulu de fatia aru fi fostu la loculu seu si aru fi servitu, la alti ómeni, spre lamurirea lucrului. S'au facutu incercâri preste incercâri cá sa ne potemu intielege, inse cu durere trebuie sa constatâmu, ca incercârile s'au facutu objectu de certe personali, in fine s'au ostenitu ómenii a mai luptá cu visirulu inchisu, au datu si personalitâtile in laturi si dlu ..... vine si, voindu sa nimicésca cu istori'a, pre carea sa ne ierte déca i spunemu ca nu o cunósce, bisericile cá periculóse pentru natiuni, vorbesce câte din carte câte fâra de carte despre confessiuni si — cetitoriulu va asceptá baremu acum consilio dela Dsea, ca ce se faca natiunea, déca ce s'a facutu dela Adamu pâna acum nimic'a nu e bunu; — de unde! la finitu se escusa, ca scriindu pre drumu, articlii voru fi fâra logica; iéra politic'a remâne eá totu-déun'a balta. Densulu e si siretu, apeléza pre terenulu bisericescu la natiunile conlocuitóre si crede ca asiá se póte face si cu celu politicu; inse pâna cându indigitarea la natiunile cu confessiuni multe este numai o reclama naintea lumei, carea nu ne cunósce mai de aprópe referintiele, pâna atunci este naturalu ca netoleranti'a „celoru ce numai ei potu fi mântuiti“ sa fia asiá de infariata pre terenulu politicu cá si pre celu confessiunale. Si acést'a nu atâtu din partea bisericaniloru, dara din partea aceloru ce au suptu iesuitismulu pentru cá sa-lu pórte ascunsu sub fracu si magiarca in tóte dîlele loru.

Dara póte sa ne insielâmu in tóte, póte ca tóte scoparaturile loru suntu numai pentru cá sa nu-i punemu la activitate, la lucru. Ei bine!

Nu le place activitatea impreunata cu truda si ostenéla, atunci pentruce nu-si dau pace si nu lasa pre altii sa lucre linisciti? Si asiá adversarii dau destulu de lucru pâna cându voru poté cei ce nu se temu de osteneli pentru natiunea loru, cá pasu de pasu, sa aduca pre români iérasi in pusetiunea de pre cari ei i au datu josu de siese ani incóce. A stricá e usioru. O lovitura e de ajunsu spre a derimá unu organismu, pre care lovitoriulu in o vecia intréga numai e in stare de alu readuce in starea sea de mai nainte.

Românii din tóte partile nu se voru amagí despre situatiunea in carea ne aflâmu. Ei nu si voru mai dá de buna voia drepturile loru cele mai sacre altor'a, fiinduca astfeliu are placerea cutare séu cutare dictatoru alu opiniunei loru publice. Densii voru cugetá ca destulu sa silescu altii sa ne angusteze drepturile nóstre, nu trebuie sa mai ajute si ei insii la angustarea loru.

Petrunsi de cugetulu acest'a nationalu voru cautá unde voru puté sa isbutésca cu câte unu deputatu alu loru si apoi filosofii nostri politici vorbésca ei de lan'a caprin'a loru, in foile loru, pâna se voru saturá.

Scirile ce ni sosira pâna acum dela Brasiovu suntu fórte imbucuratóre. Sa mérga densii nainte pre calea pre care au pornitu. Densii interpretéza prin fapte nationalismulu loru si bine facu, bateru de aru urmá toti asiá si de nu s'aru mai confundá nimenea de vocile aceloru ce striga nationalismu mereu si in fapta suntu numai purtatori de slepuri cându ale unoru cându ale altoru straini.

Sperâmu ca nu preste multu vomu fi in stare de a vorbí cu siguritatea, cu carea vorbimu despre Brasiovu, si despre Orastia, Sebesiu, Mercurea si asiá mai departe.

Miscâri constitutionali.

In Mediasiu se va tiené câtu de curendu (Marti in 23 Maiu, 4 Iuniu) o adunare natiunale sasésca. Pre câtu se póte vedé din diurnalele sasiloru, scopulu principale este desbaterea cestiunei municipale sasesci, tienut'a sasiloru in sessiunea urmatória a dietei si dupa parerea multor'a si definitiv'a impacare intre partidele ce se numeau sasi-vechi si sasi-juni. Se mai vorbiá si de unele veleitâti de a trece viitorii deputati sasi in castrele opusetiunei. „S. d. W.“ se esprima in privinti'a acést'a in urmatórele: Dupa cum stau astadi lucrurile si voru mai stá a buna séma unu siru mai indelungatu de ani, in Pest'a suntu partidele astfeliu de nenaturalu formate incâtu nici unu sasu nu póte dorí sa-si véda convingerile strivite de obedile cele neindurate ale unei séu altei partide. De cum-va se ia cestiunea de dreptulu de statu cá causa de diferintia intre partide — si alta causa principiale nu ni este cunoscuta — se intielege de sine ca representantii sasesci nu voru voí a aruncá cu stâng'a statulu in convulsiuni nóue, nici cu stâng'a estrema a-lu resturná din fundamentu, cu atât'a mai putienu cu fractiunile de natiunalitâti a-lu taiá in bucatiele singuratice (ci dóra a-lu duce intregu in pól'a lui mosiu Bismarck R.). Ei nu potu altmintrea si nu trebuie sa urmeze altfeliu, decâtu sa stea departe de ori-ce slabanogire a fundamentului de dreptu de statu creatu in anulu 1867, si asiá in tóte afacerile de natur'a acést'a trebuie sa mérga cu partid'a regimului, séu, déca cuiva i suna mai bine, cu partid'a lui Deak. Mai in tóte celelalte cestiuni partidele au inca sa dovedésca ca esistinti'a loru sta pre base morale. Aci n'ajungu vorbe amagitóre. Liberalismu cu voturi virile, egalea indreptâtire natiunale cu suprimerea ori cârei limbi nemagiare, nepartinirea confessiunale cu cele mai adunci metanii naintea ierarchiei romano-catolice, principiele mari dela 1848 cu deosebita dinstinctiune a aristocratiei, sarcini egale cu impilarea cetatianului si tieranului in favórea capitalului, folóse egale cu drumuri familiarie de feru, cu drumuri radiale pentru Pest'a si apoi câli desfundate la tiéra, — suntu nisce imagini de a lui Ianus cu cari este preste putintia de a face cine-va legatura fâra de a fi legatur'a egale cu supunerea. Voimu unitatea statului; voimu desvoltarea lui pre base liberali, crescerea lui la sórele dreptâtiei; noi inse nu suntemu magiari, aristocrati si nici popi (Pfaffen.)“

Din Croatia se telegraféza ca la alegerile presente partid'a natiunala a reesitu cu o majoritate de dóue tertialitâti.

Impacarea Galitiei dispare totu mai multu si mai multu acusi nu se mai vedé nimica de dens'a.

Rescriptulu

ministerialu dto 11 Maiu a. c. nr. 9280 adresatu câtra Présânti'a Sea Domnulu Episcopu diecesanu, cá câtra presiedintele delegatiunei române, in meritulu impartirei fonduriloru comune cu serbii si a procedurei urmarinde la despartirea ierarchica a comuneloru miste.

Ilustrissime si reverendissime Domnule!

Majestatea Sea cesare si regia apostolica cu pré'nalt'a relatiune dto. 19 Aprilie a. c. s'a induratu prégratiosu a incuviintiá invoiél'a urdita de o parte intre congresulu nationalu serbescu, de alta parte intre sinódele eparchiali române din Aradu si Caransebesiu in privinti'a fonduriloru si fundatiuniloru nationale serbesci din Carlovetiu, in privinti'a fonduriloru si fundatiuniloru scolastice gr. orient. din Pest'a, in fine in privinti'a procedurei urmarinde la despartirea comuneloru bisericesci miste, care mai nainte au apartienutu la dieces'a Aradului, a Temisiórei si a Versietiului; s'a induratu mai departe a-mí incredintiá mie facerea despusetiuniloru necesari pentru efeptuirea acestei invoieli, si a me imputerí: cá comissiunea ce administrédia fondurile scolastice gr. orientale din Pest'a, dupa impartirea fonduriloru administrate de ea sa o disolvu.

Pre bas'a acestei invoieli, provediute cu pré'nalt'a aprobare, pre partea dieceseloru gr. orientale a Aradului si Caransebesiului organisate de nou in anulu 1865. si incorporate câtra Metropoli'a româna, e a se estradá din fondulu nationalu serbescu nealienabilu si clericalu o suma de 300,000. fl. adeca o suma aversionala de trei sute mii de fiorini val. aust. si anume 253,000 fl. in obligatiuni private sigure, 25,000 fl. in obligatiuni pentru desdaunarea pamentului, magiare si banatiene, in valóre nominala, iéra restulu in bani gat'a.

Prin sum'a acést'a de escontentare finala, pretensiunile de desdaunare ale dieceseloru române pentru biserici catedrale, resiedintie episcopesci etc. cari prin resolutiunea pre'nalta dto 24 Decembre 1864. s'au lasatu la episcopiele din Temisiór'a si Versetiu; precum de alta parte pretensiunile de desdaunare ale ierarchiei metropolitane serbesci facute in privinti'a realitâtiloru lasate in favórea reinfiintiatei diecese a Caransebesiului, si in privinti'a pustei St. Simionu aflatória in posessiunea episcopiei aradane, — se considera de incetate finalminte, si totu-odata e a se considerá de incetatu si obligamentulu de ajutoriu, datu pâna acum'a din partea fonduriloru nealinabile nationali serbesci si clericale in favórea Episcopului aradanu, a consistoriului oradanu, precum si a instituteloru teologice din Aradu si Caransebesiu.

Dintre fundatiunile speciali administrate la Metropoli'a din Carlovetiu cumulative cu fondurile nationali serbesci, asiá numitulu „fondus instructus“ alu dicesei aradane, nu altu-cum fondatiunea facuta de baronulu Iosifu Rajacsics patriarchulu serbescu, pentru unu institutu teologicu românu, asemene voru fi a se estradá eparchiei române.

Fondurile si fondatiunile scolastice administrate in Pest'a prin comissiune deosebita, anume fondulu scolasticu, fondulu pentru pensionarea invetiatoriloru si fondulu pentru stipendiu a lui Athanasiu Ball'a, suntu a se impartí in dóue pârti egale intre Metropoli'a carlovitiéna, de alta parte intre diecesele Aradului si Caransebesiului, apartienetóre la Metropoli'a din Sibiiu; inse din fondulu scolasticu, fondatiunile si legatele menite eschisivu pre scopuri serbesci si administrate cumulative cu numitulu fondu, adeca fondatiunea lui Georgiu Bálya, — alui Albrecht, Ducele de Sacsenteschen — alui Iulianu Csokor si a lui Naum Bozda, inca nainte de impartire suntu a se separá cá unele ce nu cadu sub impartire; din contra fondulu pentru institutulu preparandialu din Aradu, cá fondu curatu romanescu, — e a se estradá româniloru.

In consonantia cu principiulu egalei impartiri a memorateloru fonduri, in privinti'a pretensiunei de desdaunare facute in numele acestoru fonduri din incidentele defraudatiunei „Zaharics-Nedoklyanszky“ ane contr'a erariului; precum sî in privinti'a pretensiunei erariului facia de aceste fonduri pentru asiá numit'a „anticipatiune orariala,“ intre ambele parti va serví de cinosura paritatea.

In urmarea acestei impartiri, sumele ce competu ierarchiei Metropolitane serbesci in intielesulu rescriptului regescu dto 10 Augustu 1868. prin care conclusele congresului nationalu serbescu din anulu 1865 s'au aprobatu, — suntu a se estradá directiunei fondurilorn nationale serbesci Carlovitiéne, iéra sumele ce competu dieceseloru Aradului sî Caransebesiului: epitropiei infiintiate in Aradu sub presiedinti'a Ilustritâtiei Tale, sî acolo suntu a se administrá separate de celelalte fonduri pre scopulu menitiunei loru. — Totu acestei epitropie suntu a se estradá cele 300,000 de florini, care le voru capetá diecesele Aradului sî Caransebesiului din fondulu nealienabilu nationalu serbescu sî clericalu; mai de parte asiá numitulu „fondus instructus“ alu diecesei aradane, precum sî fondatiunea facuta de baronulu Iosifu Rajacsics patriarchulu serbescu, pentru unu institutu teologicu romênu.

Protocólele sî alte documinte referitóre la fondurile din Pest'a care suntu de mare interesu pentru ambele pârti, se iau in dóue parti sî se estradau fiesce cârei'a pârti; celelalte scrisori se predau pentru pastrare Metropoliei carlovitiéne pre lânga indatorire, cá despre aceste sa dee dieceseloru romàne conspectu esactu, sî acestor'a de câte ori voru cere — totu deun'a sa li se dee sî copie.

Cându in privinti'a impartirei fondurilora totu odata facu sî dispusetiunile pregatitóre, sî prefigu diu'a 10 Iuniu a. c. cá terminu pentru disolvarea comissiunei insarcinate cu inspectionarea acestoru fonduri: amu a observá: ca in privinti'a fondului pentru stipendii a lui Athanasiu Balla, instructiune mai detaiata din partea mea va urmá mai târdiu.

Referitoriu la acea parte a pactului, ce contiene invoiél'a in privinti'a modalitâtiei, dupa care e a se procede in acele comune bisericesci miste ale eparchieloru Temisiórei, Versietiului sî Aradului, care spre a se incorporá câtra ierarchi'a de aceeasi nationalitate, nesuescu la despartire ierarchica — anotezu: ca prin acést'a se sisteza acelu modu de procedura, care pre temeiulu principieloru staverite pentru asemenea casuri de mai inainte, prin sinodulu episcopescu din Carlovetiu la anulu 1864., s'a prescrisu cu préinalt'a resolutiune dto 24 Decembre 1864. (Ordinatiunea cancelariei aulice reg. ungurescí dto 21 Augustu 1865. Nr. 6973. respective intimatulu Consiliului locutiitoriu reg. ung. dto 24 Augustu din acelasi anu Nr. 65,887). Cu acésta ocasiune nu potu intrelasá a atrage atentiunea Ilustritâtiei Tale la punctele XIX sî XX, din procedur'a nóua, ca in loculu terminului defiptu acolo sî dejá espiratu, in intielegere reciproca sa se defiga terminuri nóue corespundietórie, sî ca in loculu tribunalului ces. reg. ostasiescu de tiéra din Temisiór'a, care de atunci incóce s'a disolvatu, sa se faca totodata invoiéla nóua pentru delegarea altui tribunalu din confiniulu militaru.

Pentru insasi delegarea tribunaleloru la tempulu seu, suntu a se face pasii necesari prin ambele pârti pactante.

Dreptu aceea amu onóre a Te recercá Ilustrissime cá sa binevoiesci a face dispusetiunile trebuincióse pentru primirea sumeloru banale ce competu dieceseloru romàne atâtu din fondurile dela Carlovetiu, câtu sî din cele dela Pest'a.

Binevoiesce mai departe Ilustrissime a inconosciintiá despre acést'a atâtu comissiunea esmisa in cestiunea comuneloru miste, câtu sî cea pentru impartirea fonduriloru pestane; sî pre bas'a celoru de mai susu a le provedé cu instructiunea necesaria, nu altcum a substerne aici spre intrebuintiare oficiósa unu conspectu despre sum'a primita dela metropoli'a serbésca.

Cu acést'a, recercarea Ilustritatei Tale dto 1 Decembre 1871. Nr. 287./Pres. e superata.

Bud'a 11. Maiu, 1872.

Dr. Teodoru Pauler, m. p.

„Sper.“

Franci'a.

„Este óre cine mai bolnavu de câtu d. Thiers, sî acest'a este d. presiedinte alu republicei. D. Thiers are unu guturaiu de cele afurisite de care inse se va tamaduí cu paza buna; dara presiedintele republicei se afla in conflictu de atributiuni cu adunarea nationala; elu nu se mai póte intielege cu dens'a asupr'a puntului capitale de suveranitate.“

Asiá se esprima jurnalulu „L'Ordre“ dela 16 Maiu curinte in articululu seu de fondu.

Acésta comparatiune a jurnalului citatu provine dintr'unu accidentu din cele mai grave sî ale cârui urmâri potu fi funeste representantelui poterei esecutive. De cându s'a instituitu, prin pactulu dela Bordeaux, in conditiuni destulu de precarie, capulu guvernului a facutu diverse incercâri cá sa traga in parte-i o mica dosa de suveranitate. Propunerea dlui Rivet, — unu amicu fórte devotatu, — tientá a face presiedintelui republicei provisorie o situatiune definitiva. Proiectulu acest'a n'a reusitu de câtu pre jumatate. Acum trei luni urzisera unu planu mai logicu: prin midiloculu unui proiectu de lege asupr'a pressei sperau a obtiene dela adunare o recunóscere a republicei. In adeveru acest'a erá midiloculu de a dá presiedintelui mai multa fortia, mai multa soliditate sî mai multa independintia. Din nefericire, dracosii de deputati, patrunsera in misteriulu intentiuniloru sî... descoperira vicleni'a sî erórea.

De-si presintata cá cea mai neaperata garantia a securitâtiei statului, „amenintiatu de câtra tradatorii bonapartisti,“ — precum sciu lectorii nostrii din penultimele nóstre cronice, — legea in cestiune pentru care se votase urgenti'a, nu potù fi luata in discutiune. Vediendu in sfersitu ca se impedecau intr'un'a de aceleа-si resistintie, sî ca nu se potea trage nimicu in profitulu esecutivei dela suveranitatea nationala, presiedintele 'si resbunà prin câteva acte de nesupunere. Neputându comandá, elu nu se mai supuse. Tóta lumea scia ca resiedinti'a presiedintelui fiindu ficsata la Versailles, nu intrà catusi de putienu in gustulu adunârei d'a vedea pre presiedinte dându serbâri sî mese la Parisu. Dara neparându-i se ca un'a cá acést'a i-aru potea face vr'unu reu, adunarea inchise ochii sî-lu lasà sa faca.

Trebuì inse sa-si deschida odata ochii, sî cându i deschise... ce sa véda? Guvernului, din tolerantia in tolerantia, din complesintia in complesintia, i venise gustulu a numí, elu d'a dreptulu, pre consiliarii de statu! Numirea consiliariloru de statu este unu dreptu regulatu, unu privilegiu alu suveranitâtiei. „Ludovicu Filipu i numea, Imperatorele i numea, — dise d. presiedinte, — sî firesce, i voiu numí sî eu.“ D. Dufaure, cu afabilitatea ce pune in discursuri, a sustienutu tare pre d. presiedinte revendicându dreptulu numirei consiliariloru de statu de câtra esecutiv'a. Dara d. Dufaure cadiù de-si rupse jungiatur'a. Lucrulu erá firescu ca déca adunarea aru fi cedatu dlui Dufaure, s'aru fi desbracatu de suveranitate subordinându-se esecutivei. Din pactulu dela Bordeaux, amenintiatu in atâtea sî atâtea renduri, n'aru mai fi remasu de câtu nisce farimituri. Acésta consideratiune indemnà sî incuragià sî pre cei mai timidi. Intrég'a drépta se radicà cá unu singuru omu; stâng'a, care are cuvinte sa nu respecte suveranitatea unei camere prea pucinu republicana, resistà din resputeri, dara d'a surdá. Dreptulu d'a numí pre consiliari fiindu alu adunârei. „Adunarea domnesce iéra nu republic'a.“

Cu tóte acestea adunarea, care mantiene republic'a, se afla fórte genata. Aru potea conveni ca republic'a in altu-feliu de mâni aru fi mai buna. Déca de unu anu de dîle, de cându e presiedinte d. Thiers, aru fi fostu acest'a sî adeveratulu suveranu, fâra indoiéla ca aru fi efectuatu acte in faci'a cârora sa heziteze biat'a adunare. Mai inainte de tóte d. Thiers si-aru fi intaritu poterea cum sa nu se sgudue pre totu momentulu. Cu modulu acest'a, Franci'a aru fi avutu o incredere sî o securitate ce-i lipsesce; aru fi avutu impositulu asupr'a materieloru prime sî intregulu sistemu protectionistu; aru fi avutu póte o armata organisata... fâra serviciu obligatoriu; in fine nimicu nu i-aru mai fi lipsitu... din ceea ce-i lipsesce astadi Franciei, buna séu rea, organisarea tierei aru fi fostu cu multu mai inaintata. Adunarea este suverana, dara n'a sciutu face nici unu actu de suveranitate. Ea s'a servitu de suveranitate cându cá sa contrarieze pre presiedintele republicei, cându cá sa o vedemu cadiendu in concessiuni cari poteau face ilusiuni bietului d. Thiers asupr'a portiunei sele de autoritate ea a domnitu, dara mai adesea d. Thiers a guvernatu. Adunarea nationala parea de asemenea convinsa ca nu erá mai pucinu constituanta cá suverana; dara nu fu mai gelósa de a-si justificá titlulu alu doilea, precum lu justificá pre celu intâiu. Trebuie sa se recunósca inse ca adunarea nationala simtiea mare greutâti de a-si esercitá dreptulu suveranu câtu sî pre celu constituantu. Pedeci de totu feliulu, menagiari cu tóte partitele cari compuneau camer'a; desunirea ei, sirguinti'a atâtu de zadarnica ce si-a datu cá sa discredite imperiulu, i-au consumatu unu tempu indelungatu sî preciosu sî a slabitu in mânile ei mandarulu ce primise dela tiéra.

Nu este mai pucinu adeveratu ca mandatulu acest'a este sî astadi aidom'a de pre cum s'a fabricatu la Bordeaux. Presiedintele republicei, cu tóte tendintiele lui de violâri nu l'a vatamatu câtu-si de pucinu. Franci'a se afla in faci'a unei adunâri suverane sî chiaru constituante. Situatiunea acést'a datéza din lun'a lui Februariu 1871, sî Domnulu scie, cându se va sfersí. Suntu multi cari, amariti de acésta nesicurantia, aru dorí cá adunarea nationala sa-si pronuncie ea insa-si disolutiunea, cedându loculu unei nóue adunâri nu mai pucinu constituanta de câtu cea actuala. Altii din contra ceru, cu cea mai mare staruintia, cá ea sa perpetue continuandu a totu face la inlesniri presiedintelui republicei. Cá sa nu se disólve, camer'a face a se crede ca nu si-a indeplinitu missiunea, ca n'a liberatu inca teritoriulu, ca n'a invinsu de ajunsu anarchi'a. Pre câta vreme voru fi Prussieni la Est, pre câta vreme nu se va radicá starea de asiediu in Parisu sî in departamente, majoritatea nu e de opiniune a-si depune mandatulu, ea hesita a lasá tiér'a in periculile unei nóue alegeri in care aru preside agenti de ai lui 4 Septembre, cari, in mare parte, suntu acolo inca nedestituiti.

„Mai pre susu de ori-ce pericule, — dîce „L'Ordre“, — ce aru presintá in momentulu de fatia o dissolutiune a adunârei nationali, punemu pericululu ce aru resultá dintr'o abdicare a prerogativeloru sele in mânile dlui Thiers; nimic'a insa nu pare mai funestu in momentulu de fatia sî contrariu proiectului de organisare implicatu in pactulu dela Bordeaux cá o suveranitate delegata in mân'a a trei'a: de câtra natiune unei adunâri, de câtra adunarea unui omu lipsitu de prestigiulu unui mandatu directu sî de garanti'a ereditâtiei. O asemenea delegatiune, reu definita, reu controlata, supusa la conflicte vecinice ne pare a constituí un'a din formele cele mai periculóse ale puterei personali. Intr'o siedintia dela 28 Martiu 1865 a corpului legislativu, unu deputatu óre-care dîcea: „Suveranulu se aplica neincetatu la fericirea sî la marirea Franciei. Acestu suveranu este gelosu de glori'a sea! Dupa ce a meritatu afectiunea contemporaniloru sei, voiesce sa-'si asigure stim'a posteritâtiei. Sa me feréсa Ddieu a tagaduí vre-un'a din aceste asertiuni! Dara in ce consta acésta garantia? In caracterulu principelui ce domnesce; sî, — a si dorí sa mi se spuna, — cine sî cându a cutediatu a dîce unei natiuni ca caracterulu principelui erá o institutiune?“

„Déca Napoleonu III, alesu de câtra poporu, mostenitoriu alu unui nume mare, imperatu alesu cu optu milióne de voturi, nu este o institutiune, cu atâtu mai pucinu d. Thiers, deputatu, alesu de câtra Camera, presiedinte alu Republicei provisorie, nu póte fi o institutiune, ci abiá o individualitate isolata, care, fia câtu de interesanta, totu va fi supusa la accidente, pre care unu singuru votu 'lu póte nimici, pre care unu guturariu capatatu din racéla lu póte face sa dispara. Chiaru d. Thiers, in 1865, 'si esprimá temerile ce-i dá puterea provisoria a lui Napoleonu III. Nu scimu déca temerile de atunci ale d-lui Thiers voru fi fostu legitime, aceea inse ce ne pare curiosu acumu este guvernulu formatu de Adunare sî pre care 'si propune a 'lu mantiene, cu tóta form'a cea frageta.“

„Déra ce trebuie sa facemu? Voimu a indicá adunârei nationali unu limanu gloriosu; voimu a-i spune modulu cu care 'si póte exercitá sî suveranitatea sî dreptulu constituantu. Este cine-va mai mare decâtu dens'a: este natiunea. Céra natiunei grij'a d'a decide intre tóte partitele pre cari le atitiá provisoriulu a dorí puterea. Avendu in vedere ca in adunare a adjunsu turnulu lui Babel, unde nu se mai intielegu ómenii; avendu in vedere ca nu se mai guverna sî ca nu se mai constitue, propunemu sa se invóce judele supremu: Aci e lealitatea, pacea, legalitatea solutiunei. Facendu apelulu acest'a, representatiunea nationala se mântue de slabiciune; ea se va radicá in ochii tierei sî in ochii istoriei!“

Acum nasce intrebarea: uní-se-voru partitele tóte din camera a consultá natiunea, a face apelulu câtra poporu? Noi nu credemu, pentru cuventulu ca dintre tóte partitele numai bonapartistii suntu cari ceru apelulu câtra poporu, sî caus'a ca numai acolo, numai in bonapartismu, este adeveratu: vox populi, vox Dei. „T. C.“

Varietâti.

⁂ Maialulu Reuniunei sod. rom. anunciatu pre adi se amâna, afara din caus'a tempului nefavoritoriu sî din caus'a evenementului tristu, adusu la cunoscintia in fruntea fóiei nóstre de astadi. Despre tienerea maialului, mai târdiu sî modalitatea, in carea se va tiené, se va face cunoscutu.

⁂ Necrologu. An'a Popu nascuta Hentesiu cu inim'a frânta anuncia mórtea iubitului ei sociu **Trifonu** nob. de Popu — parochulu comunei Jomalu — care dupa o scurta bóla in 9 Martiu a. c. st. v. pregatitu cu s. taine si-a datui sufletulu cu anim'a liniscita in mânile creatorelu. Pre lânga desperat'a veduva, 'lu mai deplângu cu lacremi ferbinti fiicele Luis'a sî Rachil'a din apropiere — iéra Mari'a — precum neconsolabilele lui — unicu — fiu Ilarie din mare departare; cumnatulu lui: Elia Hentesiu uniculu frate a veduvei doióse, — nenumerabilele rudenii — nepoti sî nepóte, precum sî comun'a Jomalu intréga a cârei demnu parinte sufletescu au fostu in lungulu sîru de ani 38 — unde au incaruntitu in onóre, unde a stersu multe lacremi de pre fati'a celoru miseri, — unde au fostu iubitu de totu omulu pentru rar'a-i omenitate, pentru esemplar'a-i punctuositate in afacerile bisericesci cu deosebire — sî pentru pietatea-i caracteristica care i-a fostu viu'a mangaiere, sî firm'a convingere a salutei sufletesci!!!

Fia-i tierân'a usióra, sî amintirea eterna!!

⁂ Multiamita publica. Subscrisii, ale câroru inime fragede suntu imbracate in doliu, pentru perderea ce li-o casiunà crud'a si neimpácabil'a mórte, rapindu cu necrutiare pre fostulu loru colegu Davidu Lazariciu (inmormentatu in 22 Maiu a. c.), juristu a. III., unu teneru de o diligentia, perseverantia sî punctualitate esemplare atâtu facia cu fostii sei superiori câtu sî cu fostii sei colegi pre câmpulu celu vastu alu museloru, — cá unii, cari suntu indiestrati cu inime susceptibile sî recunoscatória pentru totu ce e bunu, nobilu sî frumosu — 'si tienu de stricta detorintia morale, a aduce prin acést'a cea mai cordiale a loru multiamita, tuturoru aceloru domni, cari patrunsi de simtiulu celu nobilu de marinimositate, generositate sî umanitate, au bine-voitu a contribuí la inmormentarea corespundiatória sî conformu caracterului, de care s'a bucuratu repausatulu in viétia.

Domnii contribuitori suntu: Il. sea Rvssm. D. Archimandritu sî Vicariu metrop. N. Pope'a cu 2 fl. Il. sea d. Colonelu C. R. pens. Davidu Baronu Ursu de Margine cu 3 fl. Il. sea d. cons. aulicu in pens. Iacobu Bolog'a cu 2 fl. Il. sea d. cons. pens. Pavelu de Dunc'a cu 2 fl. Il. sea d. consil. gub. in pens. Elia Macelariu cu 2 fl. Il. sea d. cons. pens. Petru Manu cu 1 fl. Clarissim. d. Dr. Gustav Lindner, Direct. Acad. cu 5 fl. Rvssm. d. protop. sî Direct. siminariale Ioanu Hannia cu 1 fl. alicuis cu 1 fl. Rvssm. d. prot. sî prof. Ioanu Popescu cu 2 fl. Rvssm. d. ases. cons. Zaharia Boiu cu 2 fl. Rvssm. d. protop. Ioanu V. Rusu cu 1 fl. — care binevoí a seversi sî cultulu funebrale gratuitu — Rev. d. prof. Nicolau Cristea cu 1 fl. Multu Onor. d. advocatu prov. Dr. Demitriu Racuciu cu 10 fl. M. On. d. adv. prov. Dr. Ioane Nemesiu cu 1 fl. Stim. d. adv. prov. Ioane de Pred'a cu 1 fl. Multu On. d. jude reg. Petru Rosc'a cu 1 fl. Multu On. d. Iosifu Sterca Siulutiu cu 2 fl. Stim. d. subjude reg. Ioane Badila cu 5 fl. Stim. d. Capitanu C. R. pens. Ioane Bradu cu 1 fl. Stim. d N. N. cu 1 fl. Stim. d. secret. fin. Ioane Tulbasiu cu 50 cr. Rev. d. prof. de teol. Dr. Ilariu Puscariu cu 1 fl. Rev. d. secret. cons. Nicolau Fratesiu cu 1 fl. Stim. d. I. Alemanu, direct. reg. de cancelaria cu 2 fl. Stim. d. direct. alu „Albinei“ Visarionu Romanu cu 2 fl. Stim. d. contabilu alu „Albinei“ Stim. Lissai cu 1 fl. Stim. d. secret. magistr. Ioane Cretiu cu 1 fl. On. d. Demetriu Munteanu cancel. reg. cu 1 fl. On. d. cancel. reg. Petru Pinciu cu 1 fl. On. d. Antoniu Bechnitiu, negutiatoriu cu 2 fl. O. d. Gregoriu Mateiu negutiatoriu cu 3 fl. On. d. proprietariu Androne cu 1 fl. On. d. Nicolau Beu ospetariu cu 1 fl. Junimea româna studiósa din Sibiiu cu 5 fl.

Nu mai pucina multiamita esprimamu sî multu on. corpu profesorale dela gimns. reg. de statu, care la cererea sî dorinti'a nóstra binevoí a lasá junimea intréga studiósa la acelu parnasu alu museloru a petrece pre repausatulu cu flamur'a funebrala la loculu de odihna; asemenea on. d. Georgiu Haggi, care lasà carulu funebrala gratuitu a duce remasitiele pamentesci la loculu destinatu; totu asiá corului seminariale rom. gr. or. de aici, care prin cântarile sale funebrale, ce erau in stare a despicá sî animele cele mai impetrite, a contribuitu fórte multu la sternirea condolentiei sî a datu espressiune viua doliului de care erau cuprinsi asistentii; in fine tuturoru de ori-ce secsu sî clasa, cari au petrecutu partea pamentésca a liniscitului nostru colegu si au asistatu pâna s'au asiediatu sub gli'a cea rece.

Tuturoru susu-amintitiloru le repetimu cordial'a nóstra multiamita!

Juristii români dela Academi'a
reg. din Sabiiu.

⁂ (Junimea româna) dela facultatea teologica din Gherl'a inca a serbatu cu mare solemnitate sî in modulu corespundietoriu memorabil'a di de 15 Maiu.

⁂ (Drumulu de feru) dela Chisineu la Prutu se lucréza cu activitate. In acestu momentu sa lucra la unu tunelu pre mosi'a Cornesci, alu cârui lungime va fi dupa cum sa asecura, mai mare decâtu aceea a ori cârei tunelu din Russi'a. Pentru acestu scopu s'au adusu lucratori fórte numerosi din guvernamentele cele mai departate. Intreprindietoriulu acestui tunelu este aceluiasi, care a luatu asupr'a sa lucrarile, ce se incepu acum la Sevastopolu.

⁂ (Adunarea) invetiatoriloru germâni din estu anu, ce s'a tienutu in Hamburg, s'a finitu sî a fostu un'a dintre cele mai grandiósa, din câte s'au tienutu pâna acum'a. Au fostu de facia preste 5000 de invetiatori din tóte pàrtile sî unghiurile Germaniei sî s'au desbatutu temele cele mai delicate sî interesante, de pre câmpulu didacticei séu alu instructiunei teneretului studiosu.

⁂ (In Agnit'a) fulgerulu aprinse siur'a unui sasu, ventulu celu veheminte suflà foculu in mai multe parti ale stradei sî acest'a apoi mistuí inca vre-o câte-va siure, daun'a se urca la 3000 fl.

⁂ (Carbuni de pétra.) In giurulu Oradei-Mari $^3/_4$ mile dela Borodulu-Mare, pre unu teritoriu de 500,000 stângeni au datu de unu stratu de carbuni de pétra, care stratu mesura 6—12 urme; in privinti'a calitativa, se póte asemená cu cei mai buni carbuni de pétra.

⁂ O carta nóua de poste s'a compusu din partea ministeriului de comerciu, care cuprinde tóte statiunile postale din Ungari'a, Ardélu, Croati'a, sî din cele-lalte tieri anesate, precum sî statiunile câiloru ferate sî ale comunicatiuniloru, asemenea statiunile postale ale câiloru ferate sî ale comunicatiuniloru din tierile invecinate. Cart'a costa 1 fl. sî se póte procurá dela administratiunea postale din Pest'a. „Feder.“

Concursu.

Pentru ocuparea postului de capelanu, lânga bolnaviciosulu parochu Anani'a Mag'a la parochi'a gr. or. Cuciulat'a, cu fili'a Lupsi'a, in protopresbiteratulu I alu Fagarasiului, statatóre din 187 familii in matera, sî 49 in filia, cu totulu 236 familii, agricultori.

Emolumentele pentru fiitoriulu capelanu suntu: totu venitulu din filia; iéra din matera dela 40 gazde simbria, — cum sî jumetate din tóte picusiurile ce vinu in biserica sî afara, dupa stol'a obicinuita.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa fia teologi absoluti gr. or. sî concursele loru, in sensulu statutului organicu cu documentele necesarie bine instruate voru avea ale ascerne subscrisului pâna la 8/20 Iuniu a. c.

Fagarasiu 8/20 Maiu 1872.

Petru Popescu
Protop.
In contielegere cu comitetulu parochialu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de protopresbiteru alu tractului Mercurei cu resiedinti'a in acestu opidu, se escrie prin acést'a concursu pâna la 20 Iuniu a. c. st. vechiu in intielesulu § 23. nr. 5 sî § 63. din statutulu organicu, iéra alegerea se va seversí in 26 Iuniu 1872.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu competintiele protopopesci.

Doritorii de a concurá la acestu postu au de a fi barbati cualificati in sensulu statutului nostru organicu, apti sî bine meritati pre terenulu bisericescu, sî scolariu, sa fia absoluti de gimnasiu sî maturisanti, acei'a carii voru produce documente ca au studiatu la unu institutu mai inaltu vorú avea antaietatea, iéra concursele loru bine instruate, se voru ascerne la scaonulu protopopescu ortodosu alu Mercurei, respective la presidiulu interimale alu acelui'a in Sabiiu

Sabiiu 16 Maiu 1872.

Comitetulu protopresbiteralu.
Petru Badila
Prot.

(1—3)

Concursu.

La statiunea parochiala vacanta din comun'a Merchiasi'a, cu fili'a Jomboru, protopresbiteratulu Cohalmului, se escrie concursu pâna la Duminec'a intâi'a dupa Rosalii, carea este in 11 Iuniu a. c.

Emolumentele suntu:

a) dela 114 familii din matera si dela 36 familii din filia câte o ferdela de grâu, cu totulu 150 ferdele ardelenesci, dimpreuna cu tacsele stolari sistemisate;

b) portiunea canonica statatóre din $9^1/_2$ jugere parte pamentu aratoriu, parte fanatie din care 2 jugere se cosesce in totu anulu. Lânga care o canepiste de o ferdela, si o verzaria.

c) Lemnele trebuintióse de focu. Apa serata de ajunsu, si in totu anulu roditoriu se potu ingrasiá 2—3 rematori la ghinde.

d) Cas'a parochiala cu tóte cladirile economice necesari sî gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au sa ascérna concursele loru instruite in sensulu „Statutului Organicu“ la scaunulu protopresbiteralu gr. or. alu tractului Cohalmului in Cati'a.

Merchiasi'a in 11 Maiu 1872.

Nicolau Mircea
Adm. prot.
In contielegere cu comitetulu parochialu

(3—3)

Edictu.

Eudochi'a Caldarariu nascuta Ioanu Argintariu dela Fofeldea, carea in tempu de 6 ani de cându a incheiatu casatori'a cu barbatulu ei, in repetite renduri la parasitu din necredintia — iéra acum'a mai are urma dupa cum se constatédia jefuindulu de ce p avutu mai scumpu sî de bani, l'a parasitu de totu nesciindu-se de loculu petrecerei ei, — se provóca deci, cá in terminu de o jumatate de anu, nesmintitu sa se presentedie inaintea scaonului ppescu, câci la din contra sî fàra de dens'a se va dá otarire causei la cererea actorelui barbatului ei, amesuratu canóneloru s. nóstre bisarici gr. or.

Nocrichiu in 5. Maiu 1872.

Scaunulu ppescu gr. or. tract.
Nocrichiu C.-Mare.
G. Maieru
Adm. ppescu.

(3—3)

Edictu.

Adamu Leancu, carele de patru ani, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia, Paraschiv'a Iosifu Morariu, ambii din Codlea, se citédia prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului scaonu protopopescu, câci la din contra, procesulu divortialu, incaminatu de soci'a sea, se va decide sî in absenti'a lui, in sensulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Zernesci 19 Aprilie 1872.

Dela scaonulu protopresbiteralu
alu Branului.
I. Metianu
Protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale T ansilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ¹/₃ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ¹/₂ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ¹/₂ cr. v. a.

Nru 42. ANULU XX.

Sabiiu, in 25 Maiu (6 Iuniu) 1872.

Suntemu in pusetiune de a publicá urmatoriulu:

Telegramu

„Metropolitului Siagun'a Sabiiu, Desiu 3 Iuniu 1872. Conferinti'a natiunale ve róga a convocá cu urgintia conferintia generale la Alb'a. Manu.“

In legatura cu cuprinsulu telegramului anunciamu publicului cetitoriu ca dupa isvoru siguru scimu, ca Archiereii români suntu aplecati a convocá o conferintia generale la Alb'a-Iuli'a.

Sgomotele nu facu inca tréb'a.

Viel Geschrei und wenig Wolle.

In „Gazet'a Transilvaniei“ si „Federatiunea‘, gasimu nisce telegrame, cu cari se face mare sgomotu in lume despre desvolarea concluseloru conferintiei din Sabiiu. Noi sgomoteloru acelor'a nu le putemu ascrie nici o insemnatate, pentru ca un'a, nu scimu nici ce feliu de adunare a fostu acolo; alt'a, pentru ca trebuie sa fia o conferintia in Alb'a-Iuli'a, etc. celu putienu asiá cum a fostu cea din Sabiiu, carea sa póta sa desvoleze, dara nu un'a clandestina, carea resare acum cá o ciuperca dupa ploi binefacatórie. Ori póte adunarea adv. a decisu asiá ce-va? Dealtmintrea din grab'a dloru telegrafatori se vede, ca terenulu pre care se afla, e fórte angustu, si de aceea cugeta sa sparie lumea cu telegrame, ceea ce in diu'a de astadi, cându ómenii au trecutu prin atâtea esperintie, scenariele acestea nu mai au efectu. Lumea voiesce astadi nu sgomote, ea voiesce fapte. Majoritatea româniloru e astadi cu multu mai practica, decâtu sa stea mortisiu pre terenulu negatiunei.

Cetésca, dd. cu telegramele, cele publicate de noi astadi, si vomu mai publicá inca, si apoi respire in tóta liniscea aerulu mai a tempo, fiindu siguri ca lumea, afara de contrarii nostri interesati de a ne vedé umblandu nimic'a, nu ia nici notitia despre alarmarea d-loru.

Aru face inse bine si aru fi chiaru si in interesulu sanetâtiei d-loru, déca acei dd. malcontenti nu si-aru mai perde tempulu cu scorníturi, cí aru contribuí si ei cu noi la o lucrare solidaria, cu atâtu mai vertosu, cu câtu si densii dicu ca suntu pentru binele natiunei. Câci acum déca nu s'au facutu concluse in o adunare cu tóte formele parlamentari, dupa cum pretindu dloru cândo nu iau densii initiliv'a, nu e nimenea de vina, cí numai starea in carea ne aflâmu si la carea se provóca si dloru asiá de desu. Intrebarea are sa se inverte adi cu totulu pre lânga altu ce-va si adeca pre lânga aceea, ca vremu noi sa facemu ceva pentru natiunea nóstra? séu sa dicemu unguriloru si sasiloru: noi avemu lipsa de odihna, faceti voi ce ve place, câci noi si asiá vomu fi constrinsi de voi sa ascultâmu de tóte câte ve-ti poruncí voi, fâra de noi! Déca cum-va nu voimu acést'a din urma trebuie sa spargemu odata drumu in baricad'a nepasarei, in carea ne-amu tredito de odata cá naintea unei baricade inimice, dara radicata in parte, séu celu putienu intarita, de neprudenti'a nóstra româna. Pentru acestu sfersitu inse trebuie sa ocupâmu locuri de representanti in dieta.

Ce se va face mai departe e alu viitoriului si alu vointiei generale a româniloru, carii pre cum vedemu se afla in ajunulu unei conferintie si inca in loculu unde poftescu tocmai cei malcontenti. Ei bine! Lucru bunu sa se faca, apoi ori unde va fi loculu in care se face. Amu dorí numai sa se intâlnésca acolo toti corifeii politici si acolo sa-si spuna fia-carele parerile lamurita si fâra patima despre tienut'a natiunala, dara sa nu siédа dupa cuptoriu pâna trece tempulu si apoi cá unu oraculu dela Delfi din dosulu a totu feliulu de anonimitâti, sa se dica mereu: ca cest'a nu e bunu, ca ceea e reu; dara nici odata sa nu spuna ca ce e bunu cá sa facemu si ca apoi vomu avé resultatulu cutare.

Cu „dóra“ si „póte“ a face politica merge cându acést'a se face din trecere de vreme, cându inse o natiune intréga este amenintiata de a fi trecuta cu vederea, cându e vorba de crearea de legi si crearea de destine de ale tierei, si cându e vorb'a de a fi condamnata natiunea sa pórte numai si numai greutâti, si inca cându e amenintiata cá condamnarea acést'a sa se faca din si cu vin'a ei propria, nu e tempu de glume politice, nici de declamatiuni poetice, cari sémena cu nisce monologe patetice din cutare séu cutare drama. In asemenea casu realitatea cea prosaica sa trezésca pre fia-care românu, chiaru si pre cei incaruntiti in fantasmagorii si sa le arate ca acum e tempulu lucrului.

Sub lucru inse nu se intielege cá sa faca câti toti politica inalta si sa alarmeze lumea cu eflusulu visiuniloru loru politico-poetice si poetico-politice, ci sa lucre in sfer'a in carea este mesurata de capacitatea sea. Astfelin facu natiunile cari prosperéza, si ce e bunu la altii nu ne va stricá nici nóue.

De va fi o buna intielegere intre români si nu se voru mai luá dupa cei ce cumpanescu ventorile cu puntulu si mesura radiele sórelui cu cotulu, noi potemu avé unu contingentu considerabile de deputati, cari impreunati cu cei din Ungari'a aru puté ajunge la numeru de 50. Unu astu-feliu de numeru de representanti potu mai multu de câtu 500,000 de articuli in cari se amintesce autonomi'a tierei, fâra de a ne spune cum sa o recastigâmu.

Cugetâmu ca acum e lesne de a mesurá greutatea sgomoteloru desperate tramise in lume cu sperantia ca se voru gasí si de acei ce le voru crede.

Sabiiu, 3 Maiu 1872.

Este fórte tristu, cându si astadi mai vedemu tractându-se cause nationali prin jurnale române, cu patimi si insulte personali, precum ne invatia „Gazet'a Trans.“ Ací in nr. 39 „unu devotatu românu“ din cottulu Clusiului, fâra a aduce vre-unu argumentu plausibilu in contr'a concluseloru conferintiei Sabiane din 5—6, se nascocoresce asupr'a doctoriloru de prin Sabiiu si Brasiovu, facendu-i aspiranti de nu sciu ce lucruri, si crede ca prin atari suspicionâri va castigá trecere ideiloru sele.

Binevoiésca acelu „devotatu românu“ a-si dá numele, cá sa scimu cu cine avemu de a face, câci atunci póte persón'a d-lui ni va indemná a-i dá desluciri la cele ce nu intielege, de óre-ce conceptulu lui nu e in stare a ni sterní unu atare indemnu *).

Ne intórcemu la dechiaratiunea vener. domnu vic. Ioane Antonelli din nr. 37 alu Gazetei, si din urmatórele reflessiuni obiective ale nóstre se va luminá ori-ce românu despre genes'a conferintiei din 5—6 Maiu, si despre valórea amintitei dechiaratiuni, póte fi chiaru si „devotatulu românu“ dela Clusiu, carele tocmai pre dlu Antonelli si Densiusianu i trage la dare de séma pentru conchiemarea acelei conferintie.

Dlu Antonelli intre altele dechiara, ca la conchiemarea conferintiei pre 5 Maiu la Sabiiu spre a se intielege despre efeptuirea solidaritâtiei, aru fi respunsu Désiulu, Gherl'a, Clusiulu, Turd'a, Reginulu si Blasiulu, ca nu se invoiescu cu loculu si tempulu, si de aceea „fia-care omu cu minte, dice densulu, potea sa prevéda ca in conferinti'a acést'a, scopulu nu se va potea ajunge“, apoi dice, ca d-sea sfatuindu-se pre la Sabiiu cu barbati de tóte colorile aru fi scrisu la Fagarasiu, unui'a, ca conferinti'a nu se va puté realisá, in intielesulu — afirma d-sea — „in care o doreau cei ce nu cugetau a pescuí in turbure“ si se face a crede insusi, ca pre la Fagarasiu nu aru fi fostu vorba de alegerile dietali.

Ni pare reu dle Antonelli, ca ne silesci a-ti reflectá, inse nu cu vorbe multe, nici cu invinuiri de „calomnii“ de „seductiuni ale opiniunei publice“ de „misticismu esplicabile din trecutulu fauritoriloru lui“ séu de pescuitori in turbure, cum 'ti place a te declará asupr'a nóstra; ci chiaru cu actele d-tale si cu fapte.

In cestiuni asiá grave natiunali, cá doctori si juristi români, suntemu dedati a vorbí si a lucrá pre fatia, obiectivu si sinceru si cu tóta seriositatea ce o datorimu causei si natiunei si nu ve potemu imitá metod'a d-vóstra si a „devotatului“ dela Clusiu.

Epistol'a clubului natiunalu din Fagarasiu eata asiá suna:

Stimate Domnule!

Inteliginti'a româna din districtulu Fagarasiului a tienutu in 12 l. c. adunare pentru a se consultá in afacerile natiunalı.

In acésta adunare inteliginti'a inainte de tóte a proclamatu solemnu principiulu solidaritâtiei atâtu intre sine in acestu districtu câtu si facia cu romanimea din Transilvani'a.

Dupa aceea constituindu-se in „clubu natiunalu districtuale“ si-a alesu unu comitetu permanente, cârui'a i s'a datu urmatórea directiva: a veghiá si conduce tóte actiunile politice-natiunale in districtu; in acésta privintia si pre bas'a solidaritâtiei proclamate a se pune in contielegere cu ceea-lalta românime din Transilvani'a eventualu cu cluburile natiunali române ce aru esiste séu s'aru face; in fine comitetulu s'a avisatu in specia a-si indreptá lucrarile sele asupr'a alegeriloru dietali ce ne stau inainte.

Subscrisulu comitetu permanente pre bas'a mandatului primitu si pentru a puté observá o procedere solidara, in siedinti'a sea din 13 l. c. a decisu a se adresá la fruntasii inteligintiei române din Transilvani'a si a-i rogá, cá sa constituie fâra amenare cluburi natiunali, si acestea séu si numai adunârile tienende ale inteligintiei sa-si tramita delegatii loru provediuti cu acreditive la o consultare pre 5/5 séu Duminec'a Tomei in Sabiiu, séu déca cu acésta propunere nu aru fi intielesi, sa bine-voiésca a notificá subscrisului comitetu fâra amenare parerea loru, si scrisorile sa se adreseze pre numele Ioane Antoneli vicariu in Fagarasiu.

Avemu convictiunea ca sunteti petrunsi d'impreuna cu noi de gravitatea situatiunei si dela patriotismulu d-vóstre asceptâmu a face totu ce reclama interesulu natiunalu, câci numai prin unire si procedere solidara vomu puté de o parte impune, iéra de alta parte a lucrá cu resultatu.

Primiti asigurârile de cea mai distinsa consideratiune.

Comitetulu permanente.

Fagarasiu in 14 Aprile 1872.

Ioane Antoneli
v. presied.
Ar. Densusianu
notariu.

Acésta epistola primindu-o, de locu ne-amu consultatu, si in 23 Aprilíu amu rescrisu, ca cu placere primimu invitarea, insa din caus'a sinodului archidiecesanu gr. or. amu propune diu'a de 12 Maiu pentru conferintia politica.

---

*) Din art. cestiunatu alu reu „devotatului românu“ transpare, ca scrie la comand'a dela isvorulu Gazetei, câci de aru cunósce insusi starea lucrului, nu s'aru espune a figurá in lume cu asiá de crassa ignorantia, cum e cea depusa in sîrcle acele fâra de inceputu si fâra de sfersîtu.
Red.

La acést'a respunde dlu Antoneli, cum urméza :

Fagarasiu, 29/4 1872.

Stimate domnule !

La rescrierea fratiésca a d-vóstra din 23 Apr. 1872 avemu onóre a ve face cunoscutu, comca terminulu de 5 Maiu pentru tienerea conferintiei nu se póte amená, câci in tóte pârtile locuite de români in Transilvani'a, afara numai de 4 locuri — au primitu propunerea nóstra, si acestea 4 locuri inca sperâmu ca voru tramite delegatii loru, de óre-ce in principiu suntu de acordu, numai tempulu le este cam scurtu, si loculu l'aru fi doritu mai in centrulu patriei.

Deci ve rogâmu si pre d-vóstra sa puneti totu la cale cá pre dîu'a de 5 Maiu sa fi-ti representati la conferintia, ce se va putea cu atâtu mai usioru, câci aveti o frumósa suma de inteligintia in Sabiiu si giuru, care siguru nu va fi tóta angagiata la sinodulu archidiecesanu.

Pre lânga care salutare fratiésca.

Comitetulu natiunalu.
Protentulu
Antonelli.
vice-pres.

Din acestea harthii urméza :

1. Ca clubulu din Fagarasiu si dlu Antonelli au avutu in vedere in specie consultarea despre alegerile dietali si déca in 5 Maiu presiedintele clubului Fagarasianu, intrebatu fiindu, au respunsu, ca românii din acelu districtu s'au decisu pentru participare la alegeri, apoi acést'a cu atâtu mai multu este adeveratu, cu câtu representanti'a acelui districtu romanescu in adunarea municipala din 22 Maiu, infruntandu ordinulu ministerialu, din nou au conclusu, cá loculu de alegere sa fia S.nc'a, iéra nu Fagarasiu, precum chiaru „Gazet'a" publica ;

2. urméza, ca dlu Antonelli nu au potutu scrie si dîce séu crede, ca de conferinti'a din 5 Maiu nu se va alege nimic'a, séu ca pre aceea numai cei ce voru a pescuí in turbure o ascépta, cându ni scrie cu 3—4 dîle inainte de conferintia, ca in tóte pârtile locuite de români in Tranni'a afara numai 4 locuri, au primitu invitarea, si ca si de acestea 4 locuri speréza, ca voru tramite delegatii loru de óre-ce in principiu suntu de acordu etc.

Eata ca tocmai devotatulu din cottulu Clusiului ni spune in nr. 40 alu „Gazetei", ca si de acolo s'au designatu 3 deputati pentru conferintia ;

3. urméza deci, cá conferinti'a Sabiana din 5—6 Maiu in acelu intielesu au fostu legala si competente, incâtu toti si tóte pârtile române tranne s'au invoitu cu ea si in asta privintia noi toti ne-amu facutu lege ; ba este fapta, ca la acést'a au luatu parte barbati români inteligenti din tóte pârtile tierei, chiaru si dela Clusiu, deputati de cluburi, si altii activisti si passivisti, cei din urma cu fruntasii loru etc.

Apoi déca devotatulu de pre la Clusiu cutédia a cere in publicu justificare dela dlu Antouelli si Densusianu, pentru a loru cutezantia cu carea au conchiamatu conferinti'a, i respundemu, ca clubulu natiunalu românu alu tierei Oltului prin numitii domni au emanatu invitarea si pâna acolo dór' nu va cutediá devotatulu a crede, ca numitii domni sa fia „sedusu" opiniunea publica si se fia „mistificatu neesplicabile" pre organulu poporului loru si sa fia abusatu de votulu acelui'a.

Ca de ce amu urmatu la acea invitare ? ne va strigá devotatulu din „Gazeta", Dá ! amu urmatu invitarei fratiloru tierei Oltului, acelei tieri curatu române si glorióse alui Radu-Negru, si la acea invitare fratiésca, satui de passivitate, ne amu decisu, a aretá poterea si desvoltarea poteriloru natiunei nóstre, chiaru si sub cele mai nefavoritóre impregiurâri, iéra nu a ne „ascunde slabiciunea nóstra, a natiunei române, sub masc'a passivitâtiei" precum ni recomânda „devotatulu românu" din cttulu Clusiului prin organulu „Gazet'a Transilvaniei" nr. 39.

Românii din Transilvani'a nu suntu slabi,' devotatule dnu ! si déca o lege electorala nefavorabila strimtoresce de o cam-data poterile româniloru, acolo unde-su mestecati cu alte nationalitâti, apoi românii transilvaneni intruniti nu voru asceptá, cá sa si desvólte poterile loru numai atunci cându nu-i va mai gená nimene, iéra pâna atunci sa si ascunda slabiciunea ; acést'a aru fi politic'a fricosului si nu aru corespunde inca umbreloru lui Avramu Iancu si Simeonu Barnutiu, pre cari ni le infatisiedia protocolulu publicatu in nr. 40 alu „Gazetei." Umbrele aceste nu aru recomendá passivitate cá sa ne ascundemu slabiciunile sub ea, ele ni recomânda tocmai ceea ce conferinti'a din Sabiiu au esprimatu, câci déca cu totii in tóte pârtile române, cu tóte poterile româniloru, déca nu le veti ascunde cá pre nisce slabiciuni, cá pre nisce bóle, vomu urmá vocei acelei conferintie, déca in cercuri si locuri de alegere, unde nu suntemu singuri, vomu recercá si celu mai micu bratiu românu, nu prin comitetele electorali in cari nu potemu dispune, cí prin disciplin'a nóstra propria, atunci vomu reesí preste asceptârile nóstre de adi, si cele 5 esemple ale dtale devotatule ! ti se voru parea chimere. Aru fi inca multe de reflectatu, si voiu reveni in altu locu si la famós'a idee de representantia nationala prin cei 600 de membrii ai comiteteloru municipali, formate dupa legea municipala, cu principiulu voturiloru virile, dupa legea municipala, combatuta in dieta si de români, pre care dlu românu devotatu ni o recomenda prin protocolulu comitetului rom. centralu alu Clusiului in „Gazeta".

De-o cam-data ne marginimu a incheiá cele dise aici cu aceea, ca credemu de o parte a fi luminatu pre corespondintele „Gazetei" despre genes'a si competinti'a conferintiei din Sabiiu, iéra de alta parte a fi redusu dechiaratiunea dlui Antonelli la valórea ce i se cuvine.

Dr. Ioanu Borci'a
si cei de unu simtiu.

Ofenbai'a 18 Maiu 1872.

Onorate Domnule Redactoru ! Cu privire la miscârile, cari in urm'a initiativei luate de inteligint'a româna adunata in Sabiiu in 5. 6. Maiu, au inceputu si pre la noi in muntii apuseni, a se aduná in cluburi nationale spre a se dechiará : asupr'a puncteloru primite, si statorite de inteliginti'a din Sabiiu. Aflu de bine deci a ve rogá cá sa aveti bunatate a primí in colónele pretiuitului nostru organu „Telegrafulu Romanu", unde me voiu silí pre scurtu a descrie publicului românu cele urmate in privinti'a acést'a de inteliginti'a nóstra din Ofenbai'a si din giuru.

Convocându-se prin d. adm. protop. Nicolau Fodoreanu, inteleginti'a rom. din Ofenbai'a, si din tractulu Lupsei, pre 14 Maiu a. c. la 3 óre d. m. a se aduná in Ofenbai'a in cas'a de scóla gr. or. in clubulu natiunalu politicu, la tempulu prefiptu s'au si presentatu unu numeru frumosu de inteligenti, domni p. preoti, notari, amploiati dela baisiagu, invetiatori si inteleginti proprietari, fâra deosebire de confessiune — români. —

Constituindu-se adunarea sub presidiulu on. d. Nicolau Fodoreanu, si d. Dimitrie Piticu cá notariu, alesi ambii prin aclamatiune, dupa care urmându cuventulu de deschidere, s'au cetitu hârti'a comitetului natiunalu din Sabiiu dto. 7 Maiu a. c. indreptata câtra clubulu intelegintiei din Ofenbai'a.

Din partea presidiului se dede voia a luá cuventulu cei ce dorescu si a-si esprime convingerile loru politice in privinti'a cestiunei de procedere a româniloru. D. parochu gr. cat. din Ofenbai'a Efremu Petrutia, cere a i se dá cuventu. Densulu tiene activitatea, cá ne ducatóre la scopu, si cá un'a ce aru surpá autonomi'a Transilvaniei, si in urma se dechiara pentru passivitate absoluta ; de acésta parere se dechiara si d. Petru Mezei parochulu gr. or. din Ocolisiulu-mare.

Iéra pentru activitate au vorbitu dd. Ioanu Ciurileanu, d. Nicolau Piticu parochu gr. or. in Muncelu, d. Ioanu Prediticiu oficialu methalurgicu in pensiune, d. Vasiliu Moldovanu controloru ; in urma d. Petrutia din nou se scóla a-si motivá propunerea passivitâtiei, inse se combate de d. Ioanu Danciu parochu gr. or. in Selciv'a, si de d. Dimitriu Piticu notariulu. Ne mai cerendu nimenea cuventulu, d. presiedinte resumându propunerile si supunendu-le la votu, propunerea d. Petrutia pentru passivitate spriginita de unu singuru individu — cade; — iéra propunerea pentru activitate se primesce de intréga adunare a clubului, afara de acei 2 mai susu scrisi. —

Protocolulu luatu pre câtu sciu, s'au substernutu de câtra d. presiedinte alu clubului Ilustritatei sele domnului Pavelu de Dunc'a, consiliaru guv. in pensiune, si presiedinte comitetului natiunalu din Sabiiu.

Noi conchidemu ca bun'a intielegere in solidaritate in caus'a politica natiunale pr vitate asiá pre cum s'au statoritu in conferinti' Sabiiu, si s'au primitu si de clubulu nostru — nu va lipsí : ba se pare cu multa enrgia a se incepe de câtra barbatii nostrii inteligenti, convinsi pre deplinu, ca nu prin passivitate absoluta (ce ne tienù cá legati de mâni in nelucrare 3 ani, in caus'a politica natiunala) se potu castigá drepturi natiunale, cí numai prin activitate, si inca din tóte poterile, potemu sperá a dobândi, ce ne compete si nóua româniloru cá concetatieni si patrioti. —

Dorere inse ! ca, pre lânga tóta activitatea ce trebuie, si vomu stâruí din parte-ne la alegerile deputatiloru nationali români, cá sa esimu cu majoritate, e téma ca nu in totu loculu, unde populatiunea este in majoritate româna — voru fi si alegatorii români in majoritate, si acést'a nu ca dóra românii s'aru potea seduce de straini a-si impârtí voturile sele : cí din caus'a nedreptei legi electorale, care indreptatiesce pre toti petecosii, carii vreau a trece de nobili (de si nu suntu, inse partiniti de cei dela cârma trecu de atari) a fi alegatori, iéra pre proprietarii ce nu potu aratá censu de 8 fl. 40 xr. iau stersu din list'a alegatoriloru, de si mai nainte la alte alegeri au fostu indreptatiti. *)

Cu tóte aceste noi vomu staruí, cá baremu cei indreptatiti, sa-si unésca voturile loru intru o singura persóna, care sa fia cu trupu cu sufletu nationalistu românu si patriotu bunu.

Georgiu Muncusiu.

Dlu Mezei din Cricâu ne imputa ca cele publicate in „T. R." despre conferinti'a din 5 Maiu, atingatóre de densulu, nu suntu adeverate. Noi reproducemu cele ce s'au scrisu si cele ce dîce ca au dîsu densulu in conferintia.

„Dnulu Mezei tramisu de câtra clubulu din Alb'a-Iuli'a se dechiara in principiu pentru activitate, dara densulu nu afla adunarea presenta de competenta a aduce concluse obligatórie" — s'a dîsu in „T. R."

Iéra densulu scrie in „Federatiune" ca a dîsu in conferintia :

Dupa ce din motivele cari le-amu adusu mai inainte nu potu priví adunarea acést'a de adunare generale a intelegintiei române din Transilvani'a, si, prin urmare, nici competinta de a aduce otariri valide pentru toti românii, asiá, de-si eu cá persóna privata asiu vedé de lipsa a luá parte la prelucrârile alegeriloru, pentru cá sa ni constatâmu numerulu alegatoriloru, pâna la urna, dara numai pâna la urna, dara acésta adunare, póte din caus'a revocârei si din alte mai multe cause constatatória din unu numeru atâtu de micu de inteliginti, si si acesti'a veniti si tramisi mai multu la sinodu (?!) decâtu la conferintia, ca acésta adunare despre care, — fiindu aceea prin litere sigilate conchiamata, — cea mai mare parte a inteligintiei póte nu scie nimic'a, sa póta aduce otariri moralmirte obligatórie pentru toti alegatorii români, nici cu privire la prelucrârile alegeriloru nu-i recunoscu competinti'a.

Cu tóte ca iubirea de sine infrumsetiéza dîsele d. M. numai cá sa ese in favórea densului, publiculu sa judece acum, ca incâtu i s'a facutu nedreptate : De altmintrea densulu scrie in „Federatiune", ce a vrutu póte sa dica, noi inse amu scrisu ceea ce amu auditu ca a disu.

Alegerile in Croati'a n'au reesitu tomai asiá dupa cum le asceptá regimulu. Dintre alegerile de pâna acum, majoritatea predomnitóre e in favórea opositiunei nationale. Raportele telegrafice sosite anuncia 47 nationali si numai 28 unionisti ; chiaru si in Agramu au invinsu nationalii de si nu cu o majoritate mare. Se comunica ca opositiunea s'a folositu de ori-ce midilocu si manevre spre agitatiune. Asiá intre altele imprasciara faim'a, chiaru si prin placate, ca locutenentele Banalu Vacanovics se va rechiamá din postulu seu, ceea ce avù urmarea ca multi amploiati se abtienura dela alegere. — Cu tóte aceste e inse probabilu ca partit'a unionista va dispune de majoritatea in dieta, care se compune din 79 depu-

---

*) Inteliginti'a nóstra erá datóre a cercetá dupa causele stergerei, ca póte ca din cei stersi au censulu si numai prin apucaturile escamotatóre, cum o facu densii in multe pârti, au sciutu sa dea lucrului o fatia cá cându unii cetâtieni ai statului nu aru plati 8 fl. 40. xr. R.

tati alesi din orasie sî cercuri sî 59 asesori de voturi virile.

In Pest'a va fi alegerea in 24 Iuniu. Pentru orasiulu internu opositiunea inca n'are candidatu. O parte din ea voiesce a pune pre Kossuth. In Franzstadt, care in period'a ultima dietale a avutu pre Vidats, unulu d'ai din 1848., au deakistii, pre neasteptate, prospecte bune. —

Ce-va despre panlatinismu.

„Reproducemu dupa unu insemnatu jurnalu din Rom'a numitu „L'Italie“ unu fórte importantu articulu din revist'a sea asupr'a Panlatinismului, sî agitatiunea ce vrea sa croiésca d. C. A. Roseti prin acésta idea.

„Românii este bine sa cunósca ideile ce domina prin Itali'a asupr'a acestui subjectu. Articululu din jurnalulu Italianu este plinu de invetiamente pentru noi, sî proba inca odata ca ideile dupa cari se conducu natiunile suntu ideile de interese positive, iéra nu atâtu ideile de origine.

„Noi reproducemu articulu din „L'Italie“ asiá cum este, fâra nici o reflessiune din parte-ne. Promitemu numai a reveni asupr'a acestui obiectu, sî a ne aretá sî noi ideile nóstre in acésta cestiune. De-o cam-data sa cetimu sî sa reflectâmu asupr'a celoru scrise de jurnalulu italianu dela 19 Maiu curentu :

„D. Roseti, agitatoriulu românu, a adresatu acum de câte-va dîle, dela Niza, unde se afla, o programa câtra amicii sei din Bucuresci, o programa in care sustiene cu caldura ide'a de a formá la tiermurile Dunarei unu comitatu panlatinu, asicurându-i ca se voru gasí de acordu sî cu ideile ce domina in Itali'a, Spani'a, Franci'a sî Portugali'a.

„ Nu e lesne a prevedea pâna la ce mesura amicii dlui Roseti voru urmá consiliulu seu, dara este sicuru ca elu sa ilusionéza, séu ca cauta sa-i induca in eróre, facându-i a crede ca in cele patru tieri pre cari le-a numitu, aru esiste idei otarite de panlatinismu. Noi, din contra, amu observatu ca Itali'a sî Franci'a 'si arata dintii, ca in Spani'a latinii se rescóla cu strigatele : Josu strainulu ! de sî acestu strainu este regele Amadeu, unu latinu, sî in fine ca pre cându erá vorb'a acum trei ani de o uniune iberica, propunerea a fostu primita cu unu dispretiu de o parte sî de alt'a sî cá sî cum aru fi fostu vorb'a de o injuria.

„Nu scimu dara pre ce temeiu se baséza d. Roseti, spre a dá româniloru asicurâri de feliulu celoru aretate mai susu. Singur'a causa este ca dsea nu este primulu inventoru alu unoru asemeni fantasie.

„Panlatinismulu este o utopia cá sî panslavismulu. Dara acest'a din urma are celu putienu avantagiulu de a constituí o amenintiare in contr'a guverneloru din Constantinopole, Vien'a sî Berlínu. Asemenea nu este níci o aparentia de amenintiare, de câtu ca Rûssi'a consimte séu nu se opune cându se amesteca numele seu in acésta afacere. Dara latinii pre cine potu ei sa amenintie ? Sî ce nevoia au ei de a amenintiá, odata ce francesi, Italienii, Spaniolii sî Portugesii suntu stapâni in tierile loru.

„Se va dîce póte, bá se dîce chiaru, ca panlatinismulu trebuie sa fia egid'a contr'a invasiunei germanismului. D. Roseti impartasiesce acésta idea, pentru ca in principatele Dunarene domnesce unu principe germanu, sî pentru ca românii se temu totu-déun'a sa nu fia ingititi de cas'a de Habsburg. Inse, pâna la ce punctu óre Italienii, Francesii Spaniolii sî Portugesii trebuie sa se ocupe de o tiéra a cârei civilisatiune, ale cârei moravuri sî a cârei'a religiune difera cu totulu de ale loru ? Póte pentru ca apartienu unei rasse comune.

„Iéta mai intâiu ce trebuie sa se probeze inca, precum inca nu este sicuru déca esista in adeveru o rassa latina, sî déca Bretonii din Franci'a, Cantabrii din Spani'a sî Sicilianii din Itali'a, descindu din un'a sî aceea-si familia.

Istori'a ne luminéza in acésta priviatia. Se scie cum latinii s'au stabilitu in Gali'a sî in peninsul'a iberica, sî cum au introdusu aci limb'a sî obiceiurile loru. Galii sî Iberii au remasu, atât'a numai ca s'au transformatu.

Nu este intentiunea nóstra de [a intrá intr'o discutiune scientifica asupr'a programei dlui Roseti; amu voitu numai sa constatâmu câtu de pucinu e nimeritu a vorbí de o liga panlatina, pre cându inca nu este probatu déca esista o familia legitima latina, spre a formá lig'a propusa.

„Resumându ceea ce amu dîsu, resulta ca Spaniolii, Portugesii, Francesii sî Italienii n'au intre densii legaturi de o unire óre-care sî positiva de câtu acelea ale limbei mume, sî admitiendu chiaru ca aru esiste sî o legatura de sânge, acesti frati s'au acesti veri, — déca se prefera acést'a din urma — suntu departe de a aretá o dorintia de a traí uniti cá o singura familia.]

„Numai unii utopisti potu sa-si imagine contrariulu. Acésta stare de lucruri nu ne va face nici odata sa privimu cu displacere o intielegere intre Italiani, Francesi, Spanioli sî Portugesi ; sa nu-si inchipuiésca nimeni ca noi nu amu dorí sa-i vedemu traindu in legaturi de strânsa amicia, precum asemenea nu trebuie sa créda nimeni ca noi consiliâmu de a parasí pre români. Acést'a nu se póte, inse se apara românii precum s'aru aperá ori-ce alta natiune, adeca mai multu spre a dá omagii principiului civilisatoru de câtu pentru ca esista o legatura de rudenia intre noi sî densii ; dara in acel'a-si tempu cu conditiunea ca ei sa se apropie de civilisatiunea latina sî sa nu se faca culpabili de nisce escesuri culpabile precum au fostu acelea pre cari tóta lumea a avutu ale deplânge in dîlele din urma.

„Ni se pare ca d. Roseti aru potea sa intrebuintieze o parte din influinti'a sea spre a face pre compatriotii sei sa intieléga acést'a ; elu aru face astu-feliu o opera cu multu mai meritória, de câtu flatându-i cu o utopia care consista in a creá o liga panlatina in beneficiulu loru esclusivu.“

Franci'a.

„Cum va reveni Imperatulu ?“

Cestiune delicata care se pune din tóte pârtile dlui Jules Richard sî cârei'a d-sea respunde prin scrisorile parisiane adresate jurnaleloru din departamentu.

Pentru eminentulu publicistu, solutiunea nu mai póte fi indoiósa.

Imperiulu va reveni fórte naturale.

Nu este nevoia cá sa ne framentâmu multu cu mintea asupr'a lui modus agendi.

„Fanci'a, — dîce „L'Ordre“, — n'are incredere in nici un'a din fractiunile politice cari se diviséza in adunare sî-'i este téma fórte de demagogi ; intr'o di — sî diu'a aceea nu este departata, — Franci'a va avea sî mai putiena incredere, si mai multa temere.

„Atunci imperiulu se va restabilí.“

In gândulu scriitoriului francesu, jurnalele conservatóre facu reu de imputa dlui Thiers denumirile ce face in tóte posturile cu ómeni de ai lui 4 Septembre.

Avisandu pre fatia in ochii tierei ca cu totu patriotismului sî necontestabil'a-i superioritate, i este cu neputintia a grupá in giuru-i ómeni de o valóre reala, d. Thiers da ultim'a lovitura republicei sî pregatesce desnodamentulu.

„Cu modulu acest'a, — adaoga „L'Ordre“, — d-lui marturisesce ca déca Pergam'a nu póte fi aperata de densulu, nici va mai putea fi aperata de cine-va.

„ . . . . . . Sî Pergam'a dextra.

„Defendi possent : etiam hac defensa fuissent.“

„Suntu acum nóue luni, — adaogâ d. Jules Richard, — cându nici amu fi cutediatu a ne gândí la acést'a ; sperantiele nóstre de mantuire erau aiurea (d. Jules Richard erá republicanu moderatu) — astadi ele se indreptéza câtra imperiu, câci numai incendiarii sî asassinii lui 18 Martiu au datu proba de energia.

„Republic'a nu póte, Orleansii nu sciu sî Burbonii nu se injosescu a se pune de-a curmedîsiulu undei de petroleu si de sânge care vine in torente sa inghitia Franci'a.

„Deci, ne trebuie imperiulu.“

Astadi, nu numai d. Jules Richard, dara toti ómenii cu minte tienu in Franci'a limbagiulu acest'a.

„Sî apoi, — dice „L'Ordre“, — trebuie sa aiba cine-va dorulu legatiunei din Athen'a séu alu vre-unei prefecturi, — cum vediurâmu de une-dile, cá sa gândésca sî sa vorbésca altfeliu.

„Dara ni se va dîce, acum adunarea nationala nu mai voiesce apelulu câtra poporu ci din contra doresce a nu remanea nici pomin'a de votu universale,

„D'a, asiá este ; dara a voi sî a putea suntu dóue lucruri absolutu diferite. Adunarea care n'a sciutu pâna astadi a avea vointia in politica nu va scí a avea nici putere. Ea se va credé pre totu momentulu in prediu'a unei mutilâri de votu universale, sî nu va vedea nici odata claru in acésta mutilare.

„Spre a sdrobí pre uriasiulu care a datu siépte milióne de voturi imperiului, trebuie o alta largime de spate, nu cá aceea a mintosiloru cari se tienu in reserva la Versailes.

„Nu, nu voru atinge votulu universale, pentru ca atunci cându simtimu ca se rumpe ghiati'a sub picióre, ne convingemu ca votulu universale este unicutu instrumentu de mantuire ce ne remane.

„Sî pentru ca-'lu voru lasá sa subsiste, voru fi siliti, vrendu nevrendu, sa se servésca cu densulu. Sî se voru serví, — cându se va dovedí ca Franci'a este aprópe de mormentu, cându dupa o parte de nemti, sugrumata de alta parte de comunali, nimenea nu va mai avea curagiulu a se pune improtiva. Atunci se voru adresá la tiéra, sî fiacare va aflá de sine-i argumentulu acest'a triumfatoriu :

„Pentru ce votulu universale, care numesce pre deputati, n'aru numí totu elu sî pre siefulu statului ?

„Argumentulu acest'a va fi solutiunea, — dara solutiunea nu va deveni possibila decâtu atunci cându diferitele fractiuni din partitulu ordinei se voru convinge ca nu suntu decâtu fractiuni, sî ca trebuiescu unite spre a invinge.“

Tempulu nefiindu departatu, dupa câte vedemu ca se petrecu in Franci'a, pâna a se impune prin corentulu generale unu apelu câtra poporu, pâna a se recurge la votulu universale, de unde nu póte esí decâtu restabilirea imperiului, sa trecemu la scirile dîlnice, de-si, repetâmu pentru a sut'a óra, lucruri mari n'avemu de a comunicá lectoriloru din guvernulu de inertia alu dlui Thiers.

Comissiunea insarcinata cu esaminarea proiecteloru relative la liberarea teritoriului, s'a opritu la otarirea urmatóre care s'a formulatu intr'unu proiectu de lege :

„Comissiunea este de parere cá unu imprumutu de trei miliarde sa se emita in obligatiuni amortisabili in 25 de ani.“

Cu acésta ocasiune, cestiunea unificârei datoriei publice intr'unu singuru fondu, a fostu esaminata sî a gasitu fórte putieni adversari.

Au circulatu multime de vuete contradictórie in privinti'a proiectului de demissiune atribuitu dlui ministru de resbelu.

„Adeverulu este, — dice „L'Ordre“ — ca d. de Cissey este otaritu definitivu a-si depune demissiunea, insa numai dupa discutiunea proiectului de lege asupr'a reorganisârei militari, la care generalulu voiesce a luá parte.“

Se crede ca o nóua comissiune va fi numita pentru esaminarea bugetului pre 1873.

Propunerea dlui Le Royer privitóre pentru crearea la Lyon a unei facultâti de medicina sî a unei scoli superióre de farmacia, a fostu luata in consideratiune de câtra comissiunea de initiativa parlamentaria.

De câte-va dile se constatà in grupele parlamentare din sal'a conferintieloru, — afara de estrem'a stânga, o apropiere notabila in dispositiunile relative la atitudinea ce urméza a se luá in fati'a interpelârei adastate.

Se asigura ca tóte proiectele de obstacule ce erau a se aduce la desvoltarea interpelârei au fostu parasite, sî pentru ca trebuie sa fimu drepti, vomu adaogá ca d. duce d'Audiffret-Pasguier a fostu celu intâiu a cere, din partea amiciloru sei, cá nimic'a sa nu vina sa tulbure solemnitatea desbaterei.

Din parte-i d. Thiers, informatu de óre-cari projecte antiparlamentari, le aru fi blamatu pre facia.

„Cu tóte acestea, — spunu unele jurnale, — totu ne mai adastâmu la óre cari tentative de manifestâri scandalóse organisate de câtra unu micu grupu din partitulu radicale.“

Se dice ca d. Jules Simon, dupa sfatuirile ce i s'au datu, s'aru fi otaritu a-si retrage proiectulu de lege asupr'a invetiamentului primaru, atâtu de reu primitu de câtra comissiunea insarcinata cu esamenarea lui.

Inundârile in Boemi'a.

Locuitorii ripuari ai Pragei fura in 26 Maiu st. n. la 3 óre dupa mediulu noptiei conturbati din somnulu loru de diminéti'a intr'unu modu ingrozitoriu prin volbura de dobe sî resunâri de trambitie.

In partea fluviului Moldov'a superióra intre Holoubc'a, Horzovitz sî Zditz se intemplara o rumpere de nuori cu o vehemintia mare, sparsera laculu celu mare dela Holoubc'a si imflara prin torentele de apa si plóie Moldov'a cu o iutiéla asiá de nebuna incâtu in graba esî acestu fluviu din matc'a sea si casiunà prin valurile rapitóre pagube, cari pâna de fatia nici pre deaprópe nu se potu pretiuí. Incâtu s'a potutu pâna acum aflá, valurile sfarimatóre rupsera podurile drumului de feru dela Zditz sî Mokropetz, dela Horzovitz dusera unu edificiu intregu si la Beraun facù drumulu de feru in bucâti intregi nepracticabilu ; din acést'a causa trebuí sa inceteze comunicatiunea pre drumulu boemu de Vestu intre Prag'a sî Rokitzan, si asiá acésta linia comunica numai cu dóue statiuni adeca pâna la Radotin. In Prag'a venira scirea despre acést'a rumpere de nuori numai târdiu nóptea si prin urmare nu se potura luá preste totu mesurile necesarie. Ap'a Moldovei crescù in Prag'a in decursulu noptiei si ajunse inaltimea cea mai mare intre 2—3 óre diminéti'a, cându sa fi avuta aprópe 40// preste normala. La acestu tempu fura locuitorii ripuari ai Pragei prin signalele de alarma susu citate pomeniti din somnu, cându veheminti'a torentelui de apa dejá rupsese scól'a de innotatu in Smichov, de asemenea cea militara si civile de innotatu, cari se aflara dupa aceea radîmate de viaductulu drumului de feru in Bubn'a. Locuitorii pârtiloru inundate fura de tempuriu incunosciintiati prin signalele de alarma ale militiei sî organeloru de securitate a paresí locuintiele parlere sî numai pre vre-o câti-va ticaiti ii surprinsera ap'a in locuintie. Pâna la 8 óre de diminéti'a ajunse ap'a, la rip'a drépta, pâna la Podskal, in strad'a postei, pâna la „domnii crucei", la strad'a crapului", la „sororile milostive" pâna la „strad'a crucei" in strad'a curtiei comunale, la St. Agnes sî St. Clemens, sî pre rip'a stânga pâna la scól'a de caleritu Nostitiana, care erá incungiurata cu apa, sî pre insul'a Kamp'a pâna in curtile otelului, „La scalda.". Pustiirile, care le causara acésta esundatiune in calea sea le póte vedea o privire de pre podulu de pétra „Carolu" din alu cârui bolta la amédi se mai vedea unu spatiu luminosu de d'abiá unu cotu boemesu, asiá de inalta a fostu ap'a Moldovei. Tarasiurile dela stelpii podului, de cari se sfarma ghiati'a, impedecara innotarea mai departe a obiecteloru aduse de valurile apei, cari stau ticaruite de tarasiuri sî forméza o baricada, compusa din corabie de lemne rupte sî plute, din particele de cara, scaune de acoperementu, grindarite, acoperisie de sîse, garduri, gramedi de lemne si altele . . , sî pentru de a schitiá miseri'a in intregulu ei pre care o a causatu inundarea, de deasupr'a acestei baricade formata din intemplare in selbataci'a elementului se ivesce unu léganu, din fericire golu. Pâna de fatia in genere nu s'a aflatu nimic'a ca si-aru fi perdutu vre-unu omu viéti'a.

Mesuri contr'a inundârei, se intielege, nu se potura luá, dupa aceea inse se nesuira organele de securitate a ajutá unde o ajutare a fostu possibile. Dimpreuna cu ele lucrá caruntulu primariu Dittrich, cu o râvna neobosita, elu a potutu serví amploiatiloru sei magistratuali de modelu, déca si acesti'a in genere cá sî Dittrich aru fi aparutu la tempulu si loculu seu.

La amédi incepù ap'a a scadea sî e sperantia ca incetandu plói'a dejá de diminétia in curendu tóta ap'a Moldovei se va retrage in matc'a ei. — In fine sa mai observu ca directiunea drumului de feru de Vestu a tramisu indata in pârtile inundate o trasuraria separata pentru de a restaurá câtu mai in graba practicabilitatea drumului.

Aceeasi nenorocire, care a lovitu vâile Beraunului sî Moldovei, au cercetatu sî partea dela Saaz in aceeasi dî. Dupa cum ni se anuncia din Saaz, pustiirea este inspaimentatóre. Lunc'a cea de trei mile de lunga e cu totulu ruinata, sute de mii de vitie de himeiu a dusu valurile, nutretiulu sî bugatele, cu totulu depradate sî ómeni sî animale 'si gasira in massa mórtea in valurile riului. Flohau, Lischvitz, Miecholop sî Holetitz au fostu mai reu cercetate de valurile infuriate sî aceste comune si-au perdutu tóta speranti'a in unu secerisiu. Aceeasi sórte a avutu sî Karlsbadu ; date mai detaiate lipsescu inca. Se pare ca tóta partea nord-vestica a Boemiei, intre Beraun sî Eger a devenitu victima in aceeasi dî acestui evenementu elementaru.

Majestatea Sea imperatulu a daruitu din siatul'a sea privata pârtiloru inundate a regatului Boemiei spre alinarea lipseloru 10,000 fl. si a insarcinatu pre ministrulu de interne a face raportu sî propuneri despre pagubele causate câtu sî despre mesurile luate de regimu spre molcomirea dureriloru.

Darulu pré'naltu dejá s'a tramisu prin locutiitoriulu Boemiei la loculu destinatiunei.

D a r s t e in 19 Maiu 1872.

Onorate Domnule Redactoru ! Prin acést'a viu cu tóta stim'a a Ve rogá, cá sa aveti buna-vointia a primí in cadru multu pretiuitului jurnalu „Telegrafulu Romanu" ce redactati, urmatórea publica multiamire ; pre care o aducemu onoratului domnu Radu Pascu comerciante din Brasiovu, carele cá adeveratu crestinu, sî omu binefacatoriu asemenea bunului semarinenei din evangelia, n'au trecutu pre alaturea, ci vediendu lips'a de incaperi, care mai trebuiá la scól'a nóstra popul. confessionale gr. or. de aici din Darste, si sciindu ca scól'a este unu mijlocu din cele mai mari, ce potu duce pre omu la norocire sî fericire ; s'au induratu de au mai maritu scól'a nóstra cu dóue odai din materialu solidu prin dania si mijlocirea sea.

Pentru care fapta nobila de bine-facere, noi toti crestinii acestei parochie, din fii in fii, vomu rogá pre Dumnedieu resplatitoriulu tuturoru fapteloru bune, pentru bucuri'a, fericirea sî sanatatea domniei sele sî a onoratei sele familie, aducându-i sî acésta publica multiamire.

Alu onoratu domniei tale stimatoriu
In numele intregei parochie
gr. or. de aici.
Tom'a B â r s a n u
Parochu loc.

V a r i e t â t i.

† E l e n 'a P o p u n. C i u r c u, a incetatu din viétia in etate de 25 ani la 31/19 Maiu a. c. la 2 óre nóptea, in urm'a unui morbu de plumâni.

Iosifu P o p u, jude r. de cercu in Brasiovu sociulu, — L i v i 'a, V a l e r i 'a sî Z o e fiicele, — Teodoru T. C i u r c u si Zoe Ciurcu n. N i c 'a parintii, — Eufrosin'a P u s c a r i u, Mari'a P o p e 'a, Ecaterin'a, Zoe sî Teodoru C i u r c u jun. sororile sî fratele trecutei la eternitate plini de intristare sî cu anim'a frânta de dorere, facu cunoscuta acésta simtibila perdere, consangeniloru, amiciloru, cunoscutiloru sî tuturoru celoru cari iau parte la dorerea loru, rogându-i, cá sa asisteze la ceremoni'a funebrala, carea se va tiené in diu'a onomastica a repausatei in domnulu la 21 Maiu/2 Iuniu (s. s. Constantinu si Elen'a) la 3 óre d. a.

Remasitiele pamentene ale repausatei se voru radicá din locuinti'a de véra, din grâdin'a comerciantului C. Frabricius, suburbiulu Schieiu „dupa Iniste" sî se voru astrucá in cimiteriulu dela biseric'a Sântului Nicolae.

Brasiovu 19/31 Maiu 1872.

*** M u l t i a m a t a p u b l i c a. Subscrisulu implinesce prin acést'a o datorintia din cele mai placute, descoperindu publicului cetitoriu o fapta, carea dupa dîs'a Evangeliei trebuie sa lumineze pre més'a publicitâtiei, nu inse sa stea ascunsa sub obroculu tacerei. Sa lumineze dîcu, cá vediendu ómenii faptele cele bune sa marésca pre tatalu celu din ceriuri sî sa le imiteze si ei. Este cunoscutu ca poporulu românu din tienutulu Nocrichiului, aflându-se in lipse mari caut'a ajutoriu cu ori-ce pretiu. Din caus'a acést'a erá sa cada préda dimpreuna cu proprietâtile loru in mânile usurariloru jidovi. Dlu comerciante din Sabiiu Gregoriu M a t e i u, cá unu adeveratu crestinu sî iubitoriu de ómeni, mai alesu de cei seraci, audiendu de periculolu ce amenintia pre multi români din tienutulu amintitu si convingendu-se. ca dela institute de bani li se denegá ori-ce ajutoriu de imprumutu, ii a ajutatu insusi. Pentru o astu-feliu de marinimitate me tienu nu numai datoriu dara simtu sî o usiurintia sufletésca cându me potu tocmai eu folosí de a fi organulu unei multiamite publice in numele celoru ajutorati.

Cichindealu 31/19 Maiu 1872.

D. A r o n u
Adm. prot. gr. cat.

*** (M u l t i a m i t a p u b l i c a.) Comitetulu parochialu greco-orientalu din comun'a Siardu 'si tiene de strensa detoria, a aduce in numele tuturoru parochieniloru din amintit'a comuna cea mai viua multiamita Ilustritâtiei Sele domnului S i g i s m u n d u baronu de S z e n t k e r e s z t e s í, proprietariu mare in Boiulu micu, carele la rogarea densiloru, spre a-i ajutorá cu lemne la arderea caramidiloru pentru edificarea sântei loru biserici nu numai ca a satisfacutu cu generositate acestei rogâri, ci inca le-a promisu sî unu ajutoriu de bani la radicarea acelui'a-si sântu edificiu.

Comitetulu parochialu.
prin par. Zacharia C r i s i a n u.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de capelanu, lânga bolnaviciosulu parochu Anani'a Mag'a la parochi'a gr. or. Cuciulat'a, cu fili'a Lupsi'a, in protopresbiteratulu I alu Fagarasiului, statatóre din 187 familii in matera, sî 49 in filia, cu totulu 236 familii, agricultori.

Emolumentele pentru fiitoriulu capelanu sontu : totu venitulu din filia ; iéra din matera dela 40 gazde simbria, — cum si jumetate din tóte picusiurile ce vinu in biserica sî afara, dupa stol'a obicinuita.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa fia teologi absoluti gr. or. si concursele loru, in sensulu statutului organicu cu documentele necesarie bine instruate voru avea ale ascerne subscrisului pâna la 8/20 Iuniu a. c.

Fagarasiu 8/20 Maiu 1872.

Petru P o p e s c u
Protop.
In contielegere cu comitetulu parochialu.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de protopresbiteru alu tractului Mercurei cu resiedinti'a in acestu opidu, se escrie prin acést'a concursu pâna la 20 Iuniu a. c. st. vechiu in intielesulu § 23. nr. 5 sî § 63. din statutulu organicu, iéra alegerea se va seversí in 26 Iuniu 1872.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu competintiele protopopesci.

Doritorii de a concurá la acestu postu au de a fi barbati cualificati in sensulu statutului nostru organicu, apti sî bine meritati pre terenulu bisericescu, sî scolariu, sa fia absoluti de gimnasiu sî maturisanti, acei'a carii voru produce documente ca au studiatu la unu institutu mai inaltu voru avea antaietatea, iéra concursele loru bine instruate, se voru ascerne la scaonulu protopopescu ortodosu alu Mercurei, respective la presidiulu interimale alu acelui'a in Sabiiu

Sabiiu 16 Maiu 1872.

Comitetulu protopresbiteralu.
Petru B a d i l a
Prot.

(2—3)

E d i c t u.

Adamu Leancu, carele de patru ani, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia, Paraschiv'a Iosifu Morariu, ambii din Codlea, se citédia prin acést'a, cá in terminu de unu anu si o dî, dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului scaonu protopopescu, câci la din contra, procesulu divortialu, incaminatu de soci'a sea, se va decide sî in absenti'a lui, in sensulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Zernesci 19 Aprilie 1872.

Dela scaonulu protopresbiteralu
alu Branului.
I. M e t i a n u
Protopopu.

(2—3)

A n u n c i u.

Ioanu Lupu maiestru pantofariu, aduce la cunoscintia on. publicu schimbarea cuartirului seu din strad'a Urezului in a Cisnadiei Nr. 27 ; deci róga prin acést'a pre on. publicu a incurge cu ori si ce lucru de speci'a sea, atâtu pentru domni câtu sî dame. Susu amintitulu promite cea mai mare garantia pre lânga unu pretiu eftinu. Lucrurile nóue séu reparaturi se primescu atâtu din launtru, câtu sî din afara (Romani'a.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale T ansilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 43. ANULU XX.

Sabiiu, in 28 Maiu (9 Iuniu) 1872.

Parastasu.

Eri, Sambata la 8 óre diminéti'a, dupa sânt'a Liturgia s'a tienutu unu parastasu solemnu in biseric'a gr. or. din cetate pentru In. Sea imp. Archiduces'a Sofi'a, la care au asistatu membrii consistoriului archidiecesanu, corpulu profesorale dimpreuna cu elevii Institutului nostru pedagogico-teologicu si alti barbati din inteligínti'a nóstra de aici.

Sabiiu 27 Maiu.

Avemu mai multe acte ce ni se comunicara de câtra comitetulu natiunalu spre publicare, lânga care noi mai insirâmu si o corespondintia dela Gherl'a, carea dupa parerea nóstra este de aceea-si importantia, cá si actele mentiunate. Tóte aceste vorbescu cu voce viia despre cursulu evenemínteloru politicei natiunali in tiér'a nóstra.

Voru fi multi carii, in nerabdarea loru, voru pretinde, ca afacerile politice in tempulu de fatia sa se desvólte mai iute, resultatulu finalu sa-lu vedemu mai ingraba incorporându-se. Ceea ce privesce alegerile, dupa câtu scimu românii participa in tóte pârtile si acest'a e unu pasu imbucuratoriu pentru toti cei ce sciu apretiuí valórea vietiei natiunale si totu odata si constitutiunale. Iéra ce privesce pasii ulteriori, déca la parere lucrurile se tragana, nu e nici o mirare, ca dupa o amortire de siese ani de díle, desceptarea nu se póte face in tóte pârtile pâna bati in pâlmi. Noi nu pretindemu de câtu bun'a-vointia din partea tutu- i factoriloru, cari au câtu de putiena inriu- ia asupr'a miscâriloru constitutionali din patria atunci spre bucuri'a tuturoru vomu ajunge la o olutiune multiamitóre pentru români in specia si pentru patria in genere.

Actele amintite precum si corespundinti'a dela Gherl'a urméza mai la vale.

Epistole dela tiéra.

Inca unu cuventu.

Nu la caus'a natiunale, pentru ca acést'a e un'a, sânta si curtata, pre care o intielegu si cuprindu toti, cei ce se potu inaltiá preste nivelulu patimiloru personali; — ci fatia cu stricatorii de caus'a natiunale ne vedemu constrinsi de a indreptá cuventulu, la care ne-au provocatu. —

Dupa ce de obsce s'a recunoscutu, ca cu passivitatea Mercuriana nu mai merge, si dupa ce opiniunea publica s'a manifestatu intr'acolo, ca conducerea causei natiunale sa se incréda iéra aceloru organe natiunali, cari atâtu prin esperinti'a si desteritatea loru politica, câtu si prin autoritatea positiunei loru voru puté iéra aduná poterile natiunali, spre o purcedere activa, solidara si resultavera, — aru fi crediutu omulu, ca stricatorii de caus'a natiunale, cari de siése ani incóce prin frase bombastice, negatiuni nefruptivere, si suspiciunâri esîte din boldulu celu patimasiu de resbunare séu ambitiune, au adusu natiunea in confusiunea, desolarea si prapasti'a politica, — in fine avendu macaru mila de acésta natiune, se voru odihní si nu voru mai voí de a o sustiené si mai departe in acea ametiéla, ce nu o póte duce decâtu la periciune.

Inse ce sa vedi? — stricatorii de caus'a natiunale nici odata nu s'au vediutu mai gat'a de a-si versá veninulu mai barbatesce, decâtu acum.

Mai intâiu autoriulu „confessiunalismului in politica" se scóla in „Gaz. Tr." si dupa ce premise o confusiune de idei, cari caracteriséza numai pre betrânii cei scapatati de minte, vrendu sa dovedésca, ca confessionalismulu româniloru fiindu grecescu — muscalescu — jidovescu etc. nu mai e necesariu pentru caus'a natiunale, vine la conclusiunea, ca calugarii vediendu-'si de rugaciunile de tóte díle sa nu se mai amestece in politica, ci sa lase conducerea acestei'a dlui Baritiu, spre a face cu ea acele daraveri, pre cari le-a facutu atunci, cându a disu, ca afara de cele patru puncte ale universitâtiei sasesci din 1848 românii nu mai au lipsa de nimic'a, séu atunci, cându facendu causa comuna cu pater Beckx a afurisitu in „Gaz. Tran." sinódele neunitiloru si prin concordatulu iesuitiloru a opritu, cá in cimiterele neunitiloru sa se ingrópe fratii loru greco-catolici — séu atunci cându, Hoszu in conferinti'a din 1861 au aperatu votulu universale iéra elu a vrutu se substitue principiulu censului la alegeri; — séu atunci cându a provocatu congresulu nationale din 1863, sa lasa cestinea uniunei in mil'a lui Ddieu, pentru ca elu are familia numerósa; — séu atunci, cându plecandu la Prag'a au combinatu in cancelari'a Baronului Reichenstein acele proiecte de lege pentru diet'a din Sabiiu, prin cari sa jertfimu Ardélulu centralistiloru nemti din Vien'a, — séu atunci cându in diet'a din Sabiiu cá regalistu credinciosu alu Baronului Reichenstein au adunatu tóte propunerile natiunali si muntii revindecati ai granicieriloru spre a le aduce tóte dreptu jertfa a loialitâtiei sale pre altariulu recunoscatoriului Reichenstein; — séu cându a inceputu la 1866 ide'a passivitâtiei absolute cu care sa sparia pre ungurii — pâna atunci, pâna cându ne pomenimu intr'o buna diminéti'a, ca dlui dechiara in „Gaz. Trans." ca nu se mai amesteca in politica etc. etc.

Noi nu vremu sa ne slobozimu mai departe in analisarea articulului „confessionalismulu in politica", — pentru ca tóta lumea scie, ca nu confessionalismulu grecescu, muscalescu etc., dara confessionalismulu nationalu a fostu ultimulu refugiu de mantuintia a causei natiunale, precum acést'a s'a intemplatu la tóte acele popóre, cari perdiendu-si terenulu politicu, si-au mantuitu natiunalitatea pre terenulu bisericescu; *) — precum se scia aceea, ca intr'unu statu monarchicu, cum e si Austro-Ungari'a — causele politico-nationali nu prin demagogi, ci prin autoritâti se aducu la vre-unu resultatu reale. Au mai cercatu d. Baritiu la 1866 cu vestit'a petitiune de a mantuí caus'a natiunale, si si-a capetatu petitiunea indereptu prin szolgabiroulu dela Turd'a! — Apoi sa scia dlu Baritiu si aceea, ce scie tóta lumea, ca românii nu voru sa puna in fruntea causei loru nici decum calugeri, pentru ca tomai missionarii dela 1838 in partes infidelium suntu acei calugari iesuiti, cari sub masc'a fracului totu-déun'a au stricatu causei natiunali, — dara voru sa puna in fruntea causei pre Mitropolitii sei, cá capi naturali ai natiunei, cari au si harnici'a, si autoritatea aceea fatia atâtu cu natiunea câtu si cu statulu, ce se recere pentru resultate reali, si cari — pre lânga datorinti'a loru de a se rugá lui Ddieu, mai au si datorinti'a si tempu destulu de a aperá si interesele natiunali, precum are si d. Baritiu — autorulu confessionalismului — tempu destulu, cá pre lânga adunarea de sdrantie pentru fabric'a din Zernesti, sa faca si literatura, ba chiaru si lexicóne unguresci, ba cum se lauda inca si istoria natiunale; numai sa scia, ca se voru aflá si ómeni, cari voru taiá din unghiele atâtu a stricatoriloru de caus'a natiunale, câtu si a falsificatoriloru de istoria natiunale.

In fine deca d. Baritiu are placere pre lânga susu amintitele ocupatiuni, de a mai face si politica, apoi placa-i de a sprigini pre conducatorii natiunali cei adeverati, — pentru ca la asiá ce-va bucurosu lu vedemu, iéra dupa conducerea cea falsa a lui nu vomu mai merge nici odata.

Mai departe se scóla „Gaz. Tr." in nr. 38 in contr'a activitâtiei nationali, nu cu motive obiective si oneste, pentru ca atari nici nu póte avé, — ci, dupa vechiulu seu modu, cu suspicionâri — despre cari proverbiulu díce: Wie de Schelm so denkt er, (cum e misielulu asiá e si cugetarea lui) — si cu provocare la autoritatea conferintiei din Mercurea, — aduce cu placere si telegramulu dlui Mezei, ca conferinti'a locale dela Alb'a-Iuli'a a desavuatu lucrârile comitetului dela Sabiiu. —

Ce se atinge de apelulu „Gaz. Tr." la conferinti'a din Mercurea, apoi déca publiculu nu crede celoru ce au vediutu cu ochii compunerea acestei conferintie, care intre tierenii din Mercurea si óre cari studenti sedusi din Sabiiu, ce impluse sal'a dlui Macelariu, de abiá numerau atâti inteligenti, câti a numeratu conferinti'a din Sabiiu, apoi placa-le, cetésca actele tiparite ale acelei „memorabile conferintie", si se va convinge, ca aceea ce cauta „Gaz. Tr." nu va aflá, adeca nu va aflá nici numele celoru ce au luatu parte la acea conferintia, cu atâtu mai putienu plenipotentie de acelea, cari sa represente natiunea, — ci va aflá numai aceea, ca majoritatea celoru adunati au aruncatu prin propunerea ex=dascalului dela Resinari unu cuventu in lume, cuventulu passivitâtiei absolute, fâra definitiune, fâra programu de esecutare, si fâra tientire la vre-unu scopu positivu. — Dupa atari resultate, chiaru sa se fi aflatu si ómeni, cari au datu plenipotentie la mandatarii din Mercurea, n'au mancatu cép'a ciórei, de a se tiené legati de nisce concluse, ce s'au doveditu pre câtu nerealisaveri, pre atât'a si de absurde.

Mercurea desavuéza comitetulu permanente alu natiunei, — acum vine Alb'a-Iuli'a si desavuéza initiativ'a luata de comitetulu din Sabiiu spre a pune pre Metropolitii cu comitetulu natiunale in fruntea causei nationale cu tóte ca si conferinti'a Alb'a-juliana totu aceea pretinde, cá adeca Metropolitii cu comitetulu natiunalu sa se puna in fruntea causei. — Mâne poimâne se voru aduná iconarii dela Nicol'a, cá sa desavueze pre advocatii din Alb'a-Iuli'a, apoi mai târdiu ciuberarii dela Vidr'a, cá sa desavueze pre iconarii, si asiá in infinitum.

Eata politic'a de Rechthaberei, si de stricatori de caus'a natiunale.

Déca dlu Mezei et comp. in locu de a sprigini initiativ'a Sabieniloru, numai de aceea vrea sa faca politica desavuitóre, pentru cá sa-si resbune, pentru ca propunerea lui a remasu acolo in minoritate, apoi placa-i a inmultí numerulu passivistiloru si stricatoriloru de caus'a natiunale dupa placere, — dara de unde-'si ia dlui et consortes competinti'a, de a desavuá conclusele altei conferintie, nu pricepemu, si nu va pricepe nici comitetulu din Sabiiu, si de aceea nu se va aflá nici indemnatu, de a se alterá in ulteriorele sale lucrâri.

Comitetulu activistiloru din Sabiiu, care si prin apelulu seu din 27 Maiu a datu proba de tactica politica, nu se va confundá prin manifestârile stricatoriloru de caus'a natiunale, ci va lucrá barbatesce, pâna atunci, pâna cându 'si voru depune mandatulu in mânile conferintiei natiunale, ce o voru convocá Metropolitii, séu elu insusi, pentru ca bine a disu, ca, si déca stricatorii de caus'a natiunale voru contribui de a imputiená numerulu ablegatiloru români, si unulu inca va puté contribuí spre aperarea causei natiunali.

Cei ce se interesséza de caus'a natiunale fatia cu statulu, potu sprigini intreprinderile cele salutarie ale comitetului din Sabiiu, iéra cei ce nu voru voi, apoi placa-le de a remané in passivitate pâna voru cresce bureti pre ei. Dixi.

ω.

---

*) Mai strice dlu Baritiu si bas'a bisericei nationale, apoi sa-lu vedemu unde va mai avé terenu, de a aperá nationalitatea? R.

Acte.

Din partea comitetului centralu natiunale din Sabiiu ni se tramitu urmatórele acte spre publicare:

Comitetului adunârei nationale din 5—6 Maiu 1872 tienute la Sabiiu.

Inteliginti'a romàna din Sabesiu intrunindu-se la 19 Maiu in clubu si cetindu harthí'a comitetului dto 7 Maiu a. c., luà spre placut'a cunoscintia dispusetiunile cuprinse in trens'a, dechiarându si engagiându-se a purcede solidari in tóte causele natiunali; a se convorbí de alta data in o adunare mai numerósa despre acei barbati cari sa se aléga de deputati in acestu cercu, si in fine 'si esprima clubulu dorinti'a ferbinte intr'acolo de a puté vedea o conferintia generale natiunale — séu congresu — conchiamanda prin capii bisericesci coadunata inca naintea alegeriloru deputatiloru dietali — la cari Ddieu sa ajute! —

Sebesiu, in 19 Maiu 1872.

In loculu presiedintelui

I. Tipeiu, vice-pres.

I. Piso, notariu.

Câtra comitetulu inteligintiei române adunate in 5 si 6 a curgatórei la Sabiiu!

La stimat'a-ve provocare din 7 a curentei: cá sa primimu decisulu „pentru activitate séu participare preste totu la alegerile iminenti, si acel'a sa-lu facemu cunoscutu si altoru români“ noi subscrisulu clubu natiunalu din Turd'a venimu prin acést'a a ve incunosciintiá cu tóta onórea, cumca primimu de a nóstra opiniunea minoritâtiei româniloru adunati la Sabiiu in 5 si 6 Maiu a. c. adeca activitate si participare energica si neobosita numai singuru la pregatirile pentru alegeri, cá nici unu indreptatitu românu alegatoriu sa nu se esmita din list'a alegatoriloru, iéra ulteriór'a tienuta observanda de români la alegeri o relegâmu si o concredemu unei adunâri generali, convocande prin capii bisericesci, séu comitetulu cârui i s'a concrediutu agendele nationali.

Din siedinti'a clubului nationalu rom. tienuta in Turd'a 19 Maiu 1872.

Presiedinte:
Iacobu Lugosianu,
prot. rom.
Pavelu Medanu,
notariu.

Onorabilu comitetu natiunalu!

In urm'a adreseloru onorabilului comitetu din 9 Maiu a. c. si din 16/5 1872 — clubulu natiunalu a intelegintiei române din muntii apuseni in conferinti'a sea tienuta in Abrudu in 23 Maiu a. c. a decisu a aduce la cunoscinti'a onorabilelui comitetu: „cumca acestu clubu natiunalu fatia cu alegerile venitóre pentru diet'a prossima a Ungariei inca este pentru activitate, insa in acelu intielesu, cá românii câtu mai numerosi si respective toti câti au dreptu de votare sa se inscrie, sa se duca la urna insa apoi sa-si dee votulu numai unui barbatu cu caracteru firmu natiunalu românescu, care sa-si dee apromissiunea sub cuventulu seu pe onóre — si dela care fatia cu reputatiunea sea si trecutulu seu nepetatu si probatu in lupt'a nationale se póte cu siguritate asceptá ca-'si va si tiené acestu cuventu, — cumca adeca densulu va tiené intru tóte firmu si tare la conclusele dietei transilvane din Sabiiu din 1863/4 si séu nu se va duce nici decâtu la diet'a prossima din Pest'a, séu numai in acelu casu, déca i se va face possibile de a participá la acea dieta pre lânga sustienerea si nestirbarea concluseloru dietei mai susu mentiunate.

„Cumca acestu clubu natiunalu luându cu viua placere la cunoscintia pasírea Escelentieloru Sale Dloru Archiepiscopi din Sabiiu si Blasiu in fruntea trebiloru natiunale cu privire, ca acestu clubu natiunalu fatia cu conchiamarea, convenirea si hotarirea româniloru adunati in conferinti'a din Sabiiu tienuta in 6 Maiu a. c. a cârei'a organu este onorabilulu comitetu — neputendu pre lânga totu respectulu seu profundu priví pre onorabilulu comitetu de altu ce-va decâtu numai de unu comitetu initiatoriu — va rugá pre Escelentiele Sele Dnii Archiepiscopi cá conducatorii causei natiunale de a conchiemá câtu mai iute unu congresu séu conferintia a tuturoru româniloru inteliginti din Tansilvani'a, din care conferintia insa sa fia eschisi posibilmente oficialii de statu in activitate spre a decide finalmente in deamenuntulu asiá dîcendu in foru supremu asupr'a trebiloru natiunale, si in specialu asupr'a tienutei româniloru transilvaneni fatia cu diet'a prossima a Ungariei.

Din conferinti'a clubului nationalu a româniloru din muntii apuseni, tienuta in Abrudu in 23 Maiu 1872.

Ioanu Gallu, v. pres. club. nat.

Iosifu Crisianu, not. club. nat.

Protocolu.

din 14/26 Maiu 1872.

Luatu in adunarea clubului natiunalu, convocatu prin Reverendissimulu domnu Nicolau Fodoreanu adm. prot. gr. or. alu tractului Lupsiei, la insarcinarea comitetului centralu din Sabiiu dto 7 Maiu 1872, in presenti'a urmatoriloru domni inteliginti români, si anume: Domnulu Efremu Petrutia, parochu gr. cat. in Ofenbai'a; dlu Vasiliu Moldovanu controloru bâiloru societâtiei; dlu Ioanu Predeticiu obequitatoru pensiunatu; dlu Ioanu Ciurileanu proprietariu decoratu; dlu Georgiu Muncusiu docente; dlu Teodoru Sabâu docente; Ioanu Popu maiestru; Moise Tiru coratoru; Teodoru Birâu coratoru; Constantinu Barbu vigitoriu c. r. toti din Ofenbai'a.

Din comun'a Muncelu dlu parochu gr. or. Nicolau Piticu; dlu Dimitriu Piticu notariu; Filipu Hard'a jude; Nicul'a Ioanu; Nicul'a Clementu; Ioanu Rentea; Macaveiu Rentea proprietariu; dlu Nicolau Panti'a docente; — Din Valea Lupsiei cu tóte crângurile: Nlu Ioanu Nicóra parochu gr. or.; Vasilie Sabâu parochu gr. or.; Ioanu Goia parochu gr. or.; Petru Nicóra parochu gr. or.; dlu Teodoru Caciorù notariu; dlu Nicolau Nicorascu notariu; dlu Stefanu Ott'a; Macaveiu Barsanu docentii; Vasiliu Spanu curatoru; Nicolau Andreiu cantoru; Nicolau Ispasu colectoru; Petru Oprea, Simionu Pratia si Georgiu Cioica proprietari.

Din Ciór'a de susu, dlu Ioanu Marcanu parochu gr. or. — din Sartesiu; dlu Teodoru Plesi'a parochu gr. or. — din Bradiesci, Catana Dani proprietariu; din Salciv'a latoreni; dlu Ioanu Onea capelanu; Popeiu Georgiu curatoru; — din Salciv'a de josu; dlu Ioanu Danciu parochu gr. or.

Dupa ce s'au insemnatu numele tuturoru celoru presentati; — prin o cuventare bine potrivita insemnatatei dilei, s'au rostitu din partea presidiului interimalu Reverendissimului domnu Nicolau Fodoreanu despre insemnatatea si important'a cestiune, ce este a se pertractá, s'au convocatu adunarea a se constituí, alegendu-si unu presiedinte actualu, si unu notariu pentru ducerea protocolului, carii indata s'au si alesu cu unanimitate Revrd. domnu Nicolau Fodorénu cá presiedinte; si de notariu domnulu Dimitriu Piticu, carii si-au si ocupatu indata locurile la masa. —

Domnulu presiedinte provóca pre cei adunati, ca: incestiunea dejá sciuta, sa céra cuventu, ori si care doresce: si asiá mai intâiu cerendu cuventu dlu parochu gr. cat. Efremu Petrutia, au argumentatu ca prin activitate nu potemu nimic'a dobandí dela fratii magiari; de vreme ce din esperintiele de pâna acum s'au doveditu pre deplinu, ca nici partid'a drépta a guvernului, precum nici cea stânga opositiunala nu este pentru prosperarea drepturiloru nóstre natiunale si ca unu numeru de 15 deputati români in diet'a dela Pest'a, cu o majoritate imposanta n'amu puté nimic'a scóte la cale; ba pentru aceea ca participâmu la diet'a Ungariei ne-amu perde totu dreptulu — a reclamá autonomi'a Transilvaniei si drepturile natiunei române, — de aceea este pre lânga passivitate absoluta: pâna cându nu se va restituí diet'a Transilvaniei, care aru avea a corespunde in privinti'a autonomiei Transilvaniei cu diet'a Ungariei: acésta propunere se sprginesce si din partea dlui parochu Petru Mezei din Ocolisiulu-mare; dupa care cerendu-si cuventu dlu Ioanu Ciurilénu, reflectédia, ca prin passivitate absoluta — nu vede nici unu progresu in caus'a natiunala, de vreme ce s'au esperiatu: ca la alegerile dietali din anii trecuti multi din românii cei cu censu sedusi prin beuturi, si bani, au votisatu pentru deputati dietali — neromâni, cari cá alesi din partea acestor'a au representatu si natiunea romàna; inse au lucratu acolo contr'a intereseloru române, si asiá passivitate absoluta nu s'au observatu: din punctele aceste de vedere dara este de opiniune cá românii sa se silésca din tóte puterile a alege deputati români si notionalisti buni, cari dupa instructiunea ce voru dobandí din partea congresului nationalu adunandu séu — ca voru luá parte la dieta: incâtu sa póta aperá interesele natiunei române; séu déca se va aflá de bine a se tiené in passivitate; atunci prin acést'a inca potu mai multu folosí natiunei facendu pressione guvernului prin absenti'a loru; asiá dara este pentru activitate la alegerile pentru deputatii dietali. Totu in sensulu acest'a vorbescu dd. Nicolau Piticu parochu in Muncelu; dlu Ioanu Danciu parochu in Salciv'a de josu; dlu Ioanu Predeticiu; domnulu Vasiliu Moldovanu fia-care mai aducându motive temeinice in privinti'a acést'a. D. parochu Efremu Petrutia din nou cerându cuventu: deslusiesce clubului adunatu, motivele sele celu facu a se convinge despre folosulu ce aru potea sperá ca va trage natiunea romàna din passivitate, mai multu decâtu din activitate: ce o judeca de periculósa drepturiloru politice pentru români. — In urma cere cuventu d. Dimitrie Piticu notariu, apoi d. parochu Vasilie Sabau, carii reflectându la celea enarate de domnulu propunatoriu alu passivitâtiei, s'au declaratu pentru activitate conditionata la alegeri, incredintiându congresului tienut'a deputatiloru la dieta, ca adeca; sa ia parte; séu nu la diet'a viitóre, dupa cum se va mai aflá cu scopu, interesulu natiunei române.

Ne mai voindu nimenea a cere cuventu, presidiulu supunendu la votu ambele propuneri, cea dintâiu pentru passivitate aflându-se in minoritate absoluta, cade, — iéra propunerea domnului Ioanu Ciurilianu pentru activitate la alegeri (asiá precum s'au primitu si de conferintiele dela Sabiiu) au fostu primita cu majoritate mare; adeca afara de 2 individi, de intrég'a adunare.

In urma adunarea clubului si-au esprimatu dorinti'a, ca loculu congresului conchiamându din partea capiloru bisericesci, aru dorí sa fia, loculu Alb'a-Iuli'a, — dupa care conferinti'a clubului din partea presidiului s'au inchisu.

Datu Ofenbai'a 14/26 Maiu 1872.

prin Nicolau Fodoreanu
presiedinte.
Dimitrie Piticu
notariu.

Gherl'a in 3 Iuniu 1872

Multu Onorote Domnule Redactoru! Conci sulu conferintiei tienute in Sabiiu, in care s'a decisu, a esí din letargi'a passivitâtiei ce nu au adusu si nu póte sa aduca natiunei române nici unu bine, a aflatu resunetu viu in animele româniloru de ací. Cá onoratulu publicu sa cunósca incâtu-va miscarile si pregatirile româniloru de pre ací cu privire la alegerea deputatiloru dietali, credu ca nu gresiescu, impartasindu-ve aceste renduri.

Inteliginti'a romàna adeca din Gherl'a si din cottulu Dobacei s'au adunatu in 1. Iuniu st. n. in unu numeru considerabile la Gherl'a in o conferintia pentru stabilirea unei procederi uniforme si solidare la venitórele alegeri de deputati dietali. Dlu advocatu Munteanu arata pre scurtu scopulu convenirei, aducendu inainte conclusulu conferintiei din Sabiiu, ceea ce mai pre largu o desfasiura dlu canonicu Biltiu. Dupa acestea conferinti'a se constitue alegându-si presiedinte pre dlu Ioanu Lemenyi, posesore in Iclodulu mare si de notariu pre dlu Ales. Benea profesore, si avendu de scopu promovarea intereseloru natiunei române decide: a intemeiá pentru românii din cottulu Dobâcei si din cetatea Gherl'a o insocire cu numele „intrunirea (séu clubulu) româniloru din Gherl'a si cottulu Dobâcei“, cu programulu urmatoriu:

1.) insocirea acést'a din motivu ca avemu in vedere interesele ce atingu mai de aprópe natiunalitatea nóstra, cari diferescu in multe intrebâri de cele a natiunei domnitóre, — este o insocire si partida de sine statatóre, care neconditiunatu nu urmaresce scopurile nici unei'a din partidele politice esistente asiá numite guvernamentale si opositionale, ci

2.) sustienendu solidaritatea cu toti românii transilvaneni, 'si propune de devisa, a luptá cu tóte medilócele concese pentru recastigarea drepturiloru politice a natiunei române, si pre cale legale a conlucrá pentru regularea multiamitóre a relatiuniloru Transilvaniei fatia cu Ungari'a, intielegându-se de sine, ca nu voimu a preocupá unui programu generale si mai detaiatu, ce va fi sa se statorésca prin o conferintia a tuturoru româniloru;

3.) inscrierea nóstra are de scopu a conlucrá sî concentrá poterile pentru alegerea de ablegatu dietale sî a sprigini candidatii români, cari candidati se voru supune intre tóte impregiurârile programului solidaritâtiei românesci.

Pentru efeptuirea decissiunei insocirea alege unu cumitetu centralu in Gherl'a statatoriu din 6 membrii, sî adeca: Rvds. d. canonicu I. Andercu (cá presiedinte), Ioanu Lemeni, A. Munteanu, Ales. Bacoti, T. V. Gheaj'a, Ales. Benea, Al. Bidianu.

Se alege inca câte unu subcomitetu in fia-care cercu electorale din comitatu.

Aceste comitete au sa studieze opiniunea din poporu sî cu privire la poterile nóstre sa se ingrigésca de midilócele, de cari sa ne folosimu la alegerea de ablegatu.

Conferinti'a concrede comiteteloru, sa desemneze de candidati pre acei barbati, despre cari voru fi convinsi ca posiedu increderea poporului românu din cerculu respectivu; sî ca se voru supune programei solidare a româniloru. Spre acestu scopu se decide cá subcomitetele, sî anume celu din cerculu superioru la Panticeu, iéra celu din cerculu inferioru la S. Nicor'a, sa tiena in a 3-a dî de Rosalie (18 Iuniu) siedintie, la care sa invite pre toti românii din giuru sî sa se unésca in persón'a candidatului, sa se consulte despre medilócele de lipsa pentru alegere, facendu decissiunea loru numai decâtu cunoscuta comitetului centralu, carele va aduce la cunoscinti'a publica aceste decissiuni.

Pentru intemplare, déca se va conchiamá o conferintia generale a româniloru din Transilvani'a, insocirea róga pre dd. canonicu Biltiu, A. Munteanu sî I. Lemeni cá sa participe la aceea conferintia generale cá representanti a cotului Dobâcei si cetâtiei Gherl'a.

Franci'a.

„Unde merge Franci'a? se totu intréba jurnalele impartiali dela o vreme incóce, consternate de violintiele passiuniloru, ce se desfasiura in siedintiele adunârei din Versailles.

„Unde merge Franci'a?“ sî intrebarea acést'a nu si-o facu ómenii prudenti in Franci'a numai in ce privesce siedintiele adunârei, ci despre totu ce se face, despre totu ce se dîce, despre totu ce se scrie, despre tóte lucrurile.

„Dela 4 Septembre incóci, — dîce „L'Ordre“, — unu ventu de nebunia cu furia sufla preste Franci'a. Ea nu se mai misca decâtu din ametiéla in ametiéla. Totulu se desparte, totulu se rumpe, totulu se disolva; pre fia-care dî trebuie sa ne resemnâmu séu sa perdemu o credintia; sfasiâmu fâra mila resturile credintieloru nóstre, trentiele tierei nóstre, faramiturile onórei nóstre. Ne profanâmu doliulu, ne agravâmu miseri'a.

„Cine nu-si aduce aminte cu ce transporturi de nobila bucuria, amestecata cu durere patriotica, pronunciámu, suntu acum câte-va luni, numele Strasburgului! Elu erá o radia de gloria preste tóte nefericirile nóstre.

„Mergemu la piciórele statuei eroicei cetâti sa cautâmu inspiratiunile generóse ale unei nobile desparâri; ne juramu a murí séu a redá patriei francese; acea statua o acopereamu cu cununi, cu drapele...“

Asiá se esprima „L'Ordre“ in durerea lui cea mai amara; sî in adeveru ne aducemu aminte ca nu erá orasiu in Franci'a care sa nu se intréca a impodobí un'a din ulitiele sele cu numele gloriosu alu lui Uhrich, aparatoriulu Strasburgului.

Dara ce mai remase astadi dupa atâtea mândre emotiuni!

Consiliulu de ancueta s'a pronunciatu; elu a adusu uscaciunea sî in ultimulu sî slabulu isvoru de consolatiuni barbatesci!

Pre aperatoriulu Strasburgului 'lu infacisiédia mai pre josu de faptele lui; si nu numai Uhrich a usurpatu aclamarile Francesiloru: le-a usurpatu sî garnisón'a, le-a usurpatu sî gard'a nationala:

„Mai târdiu, — dîce consiliulu de ancueta, — acésta garnisóna sporì cu câte-va fractiuni de corpuri organisate: din reserv'a intrunita la Haguenau si dintr'o multime de isolati séu fugari cari, dupa batai'a dela Froeschwiller, se refugiara in piaza, sî ajunsera la cifr'a de 16 mii ómeni; dara fugarii acesti'a adusera germenii nedisciplinei sî lasietâtiei naintea inamicului, si se manifestara prin fapte grave pre cari comandantulu superioru nu le reprimá prin ce-va esemple severe.

„Gard'a nationala locala, care a manifestatu la inceputu cea mai mare buna vointia, se descuragià repede in momentulu bombardârei sî incendieloru, sî 'si parasi porturile cá sa veghiaze conservarea proprietâtiloru ei.

Cuventulu lasietate este scrisu in tóte literile!

Sî se va cetí un'a acést'a la Strasburg sî in tóta Alsaci'a! Iéta cuvinte, iéta marturisiri; iéta suvenire ce se tramitu din Parisu Alsaceniloru pentru dorit'a loru patria...

La ce le mai faceau publice asemenea lucruri? Sî unde póte ajunge Franci'a cu setea acést'a d'a se totu incriminá fii sei intre densii, a se totu desonorá, a blasfemá unii contr'a altor'a?

Dupa 4 Septembre dd. Jules Favre sî Gambet'a vorbeau asemenea de eroiculu Bazaine, sî acum eroiculu Bazaine este sub greutatea celei mai teribile acusâri!

„Pretutindeni ruine, — adaoga „L'Ordre“, — totulu este surpatu la pamentu séu aprópe a se surpá!

„Clerulu: este semnalatu intr'un'a dispretiului populariu prin publicatiuni abominabili, lasate libere.

„Magistratur'a: nu mai parvinu a face o lege care sa-i reguleze situatiunea.

„Armat'a: a trecutu unu anu sî mai bine de cându avemu unu guvernu regulatu sî legale sî totu n'au potut'o reorganisá.

„Administratiunea militara: s'a vediutu cum d. d'Audffret-Pasquier a tratat'o sî fanarea ce-i imprima.

„Diplomati'a: ea se recrutéza printre cei mai necapabili, printre cei mai nepopulari, printre cei mai cadiuti dintre ómenii lui 4 Septembre.

Instructiunea publica: nu este nici unu raportu asupr'a proiectului de lege care sa fisedie spiritulu, conditiunile, program'a, personalulu.

„Ordinea materiala: Adunarea nu ia asupra-si reintrarea la Parisu, sî starea de asiediu se eternisóza.

„A! provisoriulu nu este unu cuventu desiertu. Este o realitate patrundietóre, domnitóre, ale cârei stricaciuni nu se vedu numai pre suprafacia. Ea vatema pâna in fundulu spiriteloru, pâna in fundulu animeloru, sî dara s'aru potea dîce ca dupa esemplulu numelui de provisoriu ce-lu pórta guvernulu seu, betrânulu populu francesu n'aru fi nici elu altu-ce-va decâtu unu populu provisoriu.“

Astu-feliu este situatiunea Franciei, sî d. Thiers, in locu sa caute a mântuí tiér'a de provisoriu spre a se potea pune pre reorganisare, din contra elu da viéti'a intrigiloru, incriminâriloru, cari punu arm'a marturia in mânile fratiloru, revolta pre fiu contr'a parintiloru, cu scopulu de a taragaí provisoriulu, ból'a acést'a muribonda, din care sa profite intru prelungirea pretinsei sele presiedintie de republica.

In momentulu inse cându atâti'a ómeni se silescu a-si ascunde responsabilitatea acteloru loru, aruncându-o asupr'a altor'a, Imperatulu Napoleonu revindeca susu sî tare responsabilitatea ca elu sî numai elu a arboratu la Sedanu, dreptulu parlamentariu.

Arborarea drapelului fu mentuirea ostirei; ea facuse totu ce putuse sa faca pâna atunci sî nu-i mai remanea de câtu sa móra. Erá gat'a a se devotá mortiei, dara anim'a Imperatului n'a potutu acceptá acestu devotamentu nefolositoriu.

„Tr. C.“ (Va urmá.)

Varietâti.

⁂ **Maialu.** Fiindu tempulu favoritoriu adî se va serbá maialulu sodaliloru români, amintitu dupa program'a ind cata sî in fói'a nóstra.

† **Comitele Carolu de Roseti.** In etate de 70 ani, atâtu de bine cunoscutu in tiér'a sea prin diferitele servicie aduse statului; atâtu de bine cunoscutu prin scólele române atâtu din Romani'a câtu sî de pre aiurea; atâtu de bine cunoscutu in literatur'a româna de cându mai alesu nemuritoriulu Heliade si-a tiparitu prim'a sea gramatica la Sabiiu cu sumele sî spesele reposatului comite, — lasându regrete profunde in famili'a sea cum sî in numerosii sei amíci, a reposatu Joi la 18 Maiu pre a órele 11 de diminétia sî s'a inmormentatu astadi Sâmbata la órele un'a dupa amédi la cimiteriulu Serbanu-Voda, asiediendu-se in sarcofagiulu de marmura adusu de insusi de mai multi ani din Itali'a.

Unu lucru din cele ce potu vení mai multu spre laud'a reposatului, in opiniunea generala a româniloru, este ca, cu totu spiritulu de economia ce-lu domniá, suntu mai multi ani de cându n'a mai voitu sa inchirieze la ovrei nici un'a din mai bine de dóue-dieci case sî mai multe pravalie ce are in Bucuresci, cu nici unu pretiu sî cu nici o conditiune.

Dumnedieu sa erte pre reposatulu, sî serve de modelu proprietariloru de case cari voru voí sa aiba unu „Dumnedieu sa-lu erte,“ la sfersitulului loru, datu cu tóta anim'a cu care dâmu noi astadi acestui'a.

„Tr. Carp.“

⁂ **Convocare.** Comitetulu centralu alu reuniunei invetiatoresci: „Georgiu Lazaru“, conformu statuteloru sî decisiuniloru luate in prim'a adunantia a sea, tienuta la Avrigu, conchiama prin acést'a adunanti'a generale a reuniunei pre a dóu'a di de Rosalie din anulu curentu — in urbea Fagarasiu.

Fagarasiu 5 Iuniu 1872. nou.

Comitetulu sectiunei centrali.

Ioanu Dim'a Petrascu, presiedinte.
Ioanu Lupu, secretariu.

⁂ (D. **Teodoru Rosete**) fratele Dómnei Elen'a, consortea Principelui Cuz'a, este numitu agente diplomaticu alu Romaniei la Berlinu.

Semnu de impacaciune intre Berlinu sî Bucuresci, dupu faimós'a caletoria la Berlinu a dlui Mavrogenu, ministru de financie alu Romaniei, care avuse missiunea de a asistá la actulu transformatiunei obligatiuniloru Strusbergiane in actiuni de ale nóuei societâti de actiunari a calei ferate: Romanu-Bucuresci-Verciorev'a.

⁂ D. **Ales. Lahovari** fostu ministru sî deputatu dimpreuna cu d. Ales. **Pencoviciu**, capu alu oficiului centrale de statistica, suntu delegati de câtra guvernulu românu a luá parte la lucrârile congresului statisticu, care se va reuní la Petruburgu, 5000 de lei n. s'a pusu la despusetiunea loru pentru spese de caletoria sî petrecere la congresu.

⁂ D. **Ioanu Stratu** este numitu agente diplomaticu alu Romaniei la Parisu. Decretulu prin care fù rechiamatu dela Constantinian'a sî numitu la Parisu, este conceputu, precum se dîce, in termini fórte lingusitori pentru d. Stratu. Trebuie ca dsea a facutu mari servitie statului rom. aflându-se in functiune pre lânga Serailu Sultanului.

⁂ **Pucini poeti au fostu onorati** in viéti'a loru, asemenea celebrului poetu Ronsard alu cârui stramosiu Banulu Maracine, plecà de pre tiermurile Dunarei sa dea ajutoriu lui Filipe de Valois. Regin'a Mari'a Stuart, i tramise din Scoti'a mai multe vase preciose, dintre care puse sa graveze pre unulu: Lui Ronsard, Apolonele din isvorulu museloru.

⁂ **Drumulu de feru dela Chisieneu la Prutu** se lucréza cu activitate. In acestu momentu se lucréza unu tunelu pre mosi'a Cornescii, a cârui'a lungime va fi, dupa cum ni se asigura, mai mare de câtu aceea a ori-cârui tunelu din Russi'a. Pentru acestu scopu s'au adusu lucratori fórte numerosi din guberniele cele mai departate. Intreprindietoriulu acestui tunelu este acel'a-si care a luatu asupr'a sea lucrarile ce se incepe acum la Sevastopolu.

⁂ **Batalia de studenti in Strasburg.** Dusmani'a populatiei Strasburgului in contr'a totu ce e germanu se vede din multele neorenduele intemplate mai alesu cu ocasiunea deschiderei universitâtiei germane de acolo. Intre altele se petrecù urmatórea scena regretabile. In taverne Alsaciene siedeau la beutu studentii facultâtiei de medicina celei vechi francese care va fi inchisa la tómna. Dupa ce se ispravì iluminatiunea domului, mai multi studenti germani din corporatiuni intrara in acea cafenea, sî devenira in curendu obiectulu observatiuniloru reutaciόse sî a glumeloru celoru inveninate a studentiloru vechei academie. Se intielege ca nu remasera fâra respunsu. Dela vorbe trecura la fapte; paharele de bere, mese sî scaune incepuse a sburá prin aeru, sî in curendu localulu cafenelei presentá aspectulu unui câmpu de batalia. Studentii germani erau in minoritate. Nisce ulani ce treceau pre ulitia le venira in ajutoriu, scósera sabiele, astu-feliu ca scen'a nu se mântuì fâra grele raniri.

⁂ Arbori gigantici. Esistá acum câti-va ani pre Etn'a unu castanu colosalu. Acestu arbore formatu de cinci individi, apropiati sî lipiti impreuna, avea 178 picióre de circonferentia, 65 picióre de diametru dupa Tonrnabene, sî se numea castanulu celoru o suta de cai. Sicili'a mai posede sî alti, cari fâra a fi de o aceea-si importantia, n'au o grosime mai pucinu remarcabile cá Castagno dela nove, grosu de 18 metre 15 centimetre, la o inaltime de cinci picióre dela solu etc. Dara in Californi'a, e din famili'a Ciparosiloru sí geniulu Sequoia lui Endlicher, potemu admirá arborii cei mai inalti sî mai grosi de pre globu. Jurnalele Californiei (San-Francisco) ne spune ca s'a descoperitu la Black-Rock in Sier'a Nevad'a, unu arbore fosilu alu cârui'a trunchiu petrificatu aru fi avutu dela 700 pâna la 800 picióre lungime (215 pâna la 245 metre).

⁂ Caderea unui tavanu intr'o scóla. Chiaru in momentulu de fatia circula prin orasiulu Mülheim ingrozitórea scire, ca podél'a unui salonu destinatu pentru clas'a scólei publice, ce s'au ziditu acum trei ani, aru fi cadiutu sî profesorii dimpreuna cu scolarii sî tóte mobilele aru fi fostu aruncati in beciu. Scirea, cu parere de reu marturisimu, este prea adeverata, dara multiamimu lui Dumnedieu! ca nenorocirea nu este asiá ingrozitóre, pre câtu s'aru fi potutu crede. Toti copii intregei scoli, in numeru de 300, erau adunati intr'o sala, unde unu acrobatu avea sa dee o representantia; de odata, fâra vr'o prevestire, totulu se pravalesce. Din fericire n'avemu a deplânge vre-o perdere de viétia, audîmu numai vorbindu-se despre o rupere de picioru, sî pre câtu se crede trebuie sa se fia intemplatu mai multe contusiuni.

⁂ Unu magistratu fórte distrasu, sî cârui'a i placea a semaná consílie bune chiaru pre banc'a prevenitiloru, intrebà pre unulu din acesti'a de ce furase.

— „Ei! domnule presiedinte, fómea face pre lupu sa iésa din padure."

— „Sa muncésca," — respunse cu severitate judecatoriulu.

⁂ O actritia celebra cu zâmbetulu dulce sí vocea argintia, de-sî erá inaintata in versta, i placea totu-déun'a a se intinerí cu siesespre-diece ani.

Intr'o dî figurându intr'unu procesu, nu lipsí dupa obiceiulu seu a declará verst'a ce pretindea ca are, iéra nu aceea ce avea in realitate. Fiulu seu fù chiamatu in urma a-si face depunerea.

— „Verst'a d-tele", — 'lu intrebà presiedintele.

— „Siese lune mai mare de câtu mam'a mea" — respunse inocentulu copilu.

⁂ O bogatia de batiste. O domnisióra bucuresciana a speriatu mai dîlele trecute pre spalatorés'a sea dându-i 712 batiste de spalatu. Acést'a gentila domnisióra posede preste 1500 batiste de tóte feliurile.

⁂ Amorulu unui barbatu. — O femeia din Craiov'a, dupa o seriósa maladie cadiù in letargia. — Pre cându o ducea la cimiteriu, infasiurata numai intr'o pânza, se intiepà de maracinii ce cresceau alaturea cu drumulu, se desceptà sî mai traí inca patru-spre-diece ani. Dupa acestu tempu murì; sî pre cându o conducea la locuinti'a mortiloru, barbatulu o insociá sî strigá necontenitu in lungulu drumului:

— „Observati bine!... n'o mai apropiati de maracini."

⁂ Arabii sapienti. Arabii stimescu pre nebuni sî-i respectéza, crediendu-i atinsi de Dumnedieu. Unu geologu europénu percurându intr'o dî muntii loru, fu atacatu de hoti, atrasi de dorinti'a de prada, la vederea unui sacu mare ce-lu purtá legatu pre dupa gâtu. Dara negasindu probe i luara mân'a, o pusera pre fruntile loru spre semnu de respectu, apoi se departara dîcându: Ada mahboulu! (acestu omu e nebunu), sî-'i lasara pung'a sî césorniculu.

⁂ Unu geologu ghide. Unu profesoru de academia, ce-i placea a face pre josu escursiuni geologice, ajunse intr'o séra la o cârcima in faci'a Bucegiului unde tóte paturile fiindu ocupate, i se oferí séu de a se culcá in grajdiu séu alaturea cu unu munténu ce venise mai 'nainte. Neavendu ce face alese patulu, sî abiá se culcà, sî munténulu incepù conversatiunea sî-'i spuse ca facuse trebe bune la unu tergu vecinu.

— Câtu pentru mine, respunse geolgulu, sum mai pucinu fericitu de câtu d-ta, n'amu alternatu de câtu siese, dela inceputulu curtiei juratiloru.

— Ce feliu alternatu, care este dara meseri'a d-tele?

— Nu tocmai buna; sa n'o aibe nici vrajmasii! déca voiesci, potu sa ti-o spunu.

— Dara pentru Dumnedieu, spune odata.

— Sum ghidea.

— Dumneat'a?

— D'a, sî me ducu la Brasiovu, sa mai spândiuru vre-o cinci tâlhari de drumuri.

La aceste cuvinte sermanulu munténu, spaimentatu, fugì in grajdu, sî geologulu remase singuru in patulu ce-lu dobândí in modulu espusu.

⁂ Chinesii sî cuiburile de rândunele. Bucatele favorite ale chinesiloru se compunu — dupa cum se scie — din cuiburi de rendunele; dara numai cei avuti potu sa manânce; câci aceste cuiburi costa prea multu: cele de prim'a calitate valoréza 170 fr. kilogramulu, cele de a dóu'a 100 pâna la 115, sî cele de a trei'a dela 15 pâna la 50. Aceste cuiburi, ce se gasescu la capulu de Bun'a-Sperantia, Burbonu, sî mai cu séma in archipelulu indianu suntu construite cu o materia gelatiósa, secretata de rendunéu'a salaniana (hirundo exculenta); mai tóte suntu asiá de mari cá a patr'a parte a unui ou de gasca; prea subtiri sî nu cântarescu mai multu de câtu 8—15 grame. Cuiburile luate inainte de clocirea pasarei suntu de prim'a calitate; acelea luate dupa nascerea puiloru sî prin urmare mânjite cu necuratienie, suntu de a dóu'a; sî acelea de a trei'a suntu acelea ce s'au reparatu in graba dupa ce paserea a fostu derangiata odata; atunci silita a clocí n'are tempulu d'a luá unu nutrimentu abundentu, sî amesteca cu materi'a secretata o óre-care cantitate de pene, ceea ce contribue a face cá acésta materia sa fia multu mai pucinu gelatinósa. Cautarea acestoru cuiburi este prea periculósa; trebuie a suí stâncele cele mai ripóse, apoi ajunsu la verfu, trebuie a se aterná de funii, sî aluneca cu incetulu in pescerile profunde sî obscure unde locuescu rendunelele. Din caus'a acestoru dificultâti, se mantiene preciurile cele mai radicate sî cu tóte acestea astu-feliu este apetitulu chinesiloru pentru aceste cuiburi, ca in toti anii importatiunea este dela o 100 — pâna la 150,000 chilograme.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de capelanu, lânga bolnaviciosulu parochu Anani'a Mag'a la parochi'a gr. or. Cuciulat'a, cu fili'a Lupsi'a, in protopresbiteratulu I alu Fagarasiului, statatóre din 187 familii in matera, sî 49 in filia, cu totulu 236 familii, agricultori.

Emolumentele pentru fiitoriulu capelanu suntu: totu venitulu din filia; iéra din matera dela 40 gazde simbria, — cum sî jumetate din tóte picusiurile ce vinu in biserica sî afara, dupa stol'a obicinuita.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa fia teologi absoluti gr. or. sî concursele loru, in sensulu statutului organicu cu documentele necesarie bine instruate voru avea ale ascerne subscrisului pâna la 8/20 Iuniu a. c.

Fagarasiu 8/20 Maiu 1872.

Petru Popescu
Protop.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de protopresbiteru alu tractului Mercurei cu resiedinti'a in acestu opidu, se escrie prin acést'a concursu pâna la 20 Iuniu a. c. st. vechiu in intielesulu § 23. nr. 5 sî § 63. din statutulu organicu, iéra alegerea se va seversí in 26 Iuniu 1872.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu competintiele protopopesci.

Doritorii de a concurá la acestu postu au de a fi barbati cualificati in sensulu statutului nostru organicu, apti sî bine meritati pre terenulu bisericescu, sî scolariu, sa fia absoluti de gimnasiu sî maturisanti, acei'a carii voru produce documente ca au studiatu la unu institutu mai inaltu voru avea antaietatea, iéra concursele loru bine instruate, se voru ascerne la scaonulu protopopescu ortodosu alu Mercurei, respective la presidiulu interimale alu acelui'a in Sabiiu

Sabiiu 16 Maiu 1872.

Comitetulu protopresbiteralu.
Petru Badila
Prot.

(3—3)

Edictu.

Adamu Leancu, carele de patru ani, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia, Paraschiv'a Iosifu Morariu, ambii din Codlea, se citédia prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî, dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea subscrisului scaonu protopopescu, câci la din contra, procesulu divortialu, incaminatu de soci'a sea, se va decide sî in absenti'a lui, in sensulu ss. canóne ale bisericei nóstre gr. or.

Zernesci 19 Aprilie 1872.

Dela scaonulu protopresbiteralu
alu Branului.
I. Metianu
Protopopu.

(3—3)

Edictu.

Andreiu Borgin'a dela Ghijas'a de josu, carele de 6 ani cu necredintia a parasitu pre legiuit'a lui sotia An'a nascuta Ioanu Sasu, sî carele de atunci nu a mai datu de locu semne de viétia, sî de loculu ubicatiunei lui, de-sî in periodulu acest'a prin ocasiuni private s'a cercatu nu s'au aflatu — se citédia prin acést'a ca in terminu de 3 luni aflându-se ori unde in viatia, sa se infatisiedie inaintea acestui foru ppescu nesmintitu spre stare de fatia, câci la din contra sî in absenti'a densului se va decide procesulu incaminatu asupra-i, pre bas'a ss. canóne a bisericei nóstre ortodocse orientale.

Nocrichiu in 5 Maiu 1872.

Scaonulu ppescu gr. or. tract.
Nocrichiu-C.-Mare.
G. Maieru
Adm. ppescu

(3—3)

Edictu.

Ioanu Pitirache din Saliste, scaonulu Salistei, carele de 17 ani a pribegitu fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu dela datulu de facia, sa se presenteze inaintea scaonulu protopopescu subscrisu, pentru ca la la din contra procesulu divgrtiale intentatu de muerea lui Mari'a Alemanu Steflea din Salíste, sî in absenti'a lui se va otarí.

Sabiiu 6 Maiu 2872.

Scaonulu protop. gr. res alu tract.
Sabiiului I. cá foru matrimoniale.

(3—3)

Edictu.

Clar'a nascuta Sebastini de Bözöd din Elöpataku, soti'a legitima alui Davidu Berlea, din Siercaiti'a districtulu Fagarasiului, contr'a cârei'a, inca din 3 Maiu 1871 s'au intentatu procesu divortialu din caus'a necredintiei din partea barbatului; sî carea nici dupa a trei'a citatiune nu a voitu a se infatiosiá la forulu matrimonialu, cí din contra au dositu, au pribegitu, nesciindu-se loculu aflârei ei, deci se provóca prin acést'a, cá in terminu de siese luni dela datulu de fatia, ne smintitu sa se presentedie inaintea forului matrimonialu subscrisu; pentru ca la din contra, procesulu divortialu incaminatu de barbatulu ei, susu-numitu, se va otarí sî in absenti'a ei. —

Fagarasiu 6/18 Maiu 1872.

Scaunulu protopopescu gr. alu tractului Fagarasiului I. cá foru
matrimonialu.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 44. ANULU XX.

Sabiiu, in 1|13 Iuniu 1872.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale T ansilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/3 anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

†

P. Ioanu Panoviciu, Asesoru consistoriale, emeritatu Protopresbiteru sî Parochu gr. or., membru alu sinodului archidiecesanu gr. or. sî membru ord. alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu, a reposatu eri la 11 óre dupa grele suferintie in etate de 73 de ani. Fia-i tierâu'a usióra si amintirea eterna!

Parastasu.

Caransebesiu, 27 Maiu 1872.

Astadi s'a celebratu sî in biseric'a catedrala de aici parastasu pentru reposat'a in Domnulu Altetia imperiala sî regésca Pré Serenissim'a dómna Archiducésa Sofi'a. La servitiulu divinu funebralu a pontificatu Présânti'a Sea Domnulu Episcopu diecesanu Ioanu Popasu cu asistintia numerósa. Biseric'a catedrala, in alu cârei'a presbiteriu sta asiediata trapez'a cu prinosulu ritualu investita in negru, erá indesuita de evlaviosi, intre carii amu observatu pre comisariulu regescu denumitu pentru organisarea municipala a orasiului Caransebesiu, care prin préinalt'a resolutiune regésca din 9 Maiu a. c. este investitu cu drepturile unei libere cetâti regesci, mai departe pre domnulu comandante presentu alu regimentului nostru romano-banaticu impreuna cu totu corpulu oficiariu, pre functionarii autoritâtiloru civile regesci sî comunale, in fine pre tinerimea scolara cu profesorii sî invetiatorii ei.

Cestiunea scauneloru filiali Talmaciu—Saliste si a tienutului Branului.

Cestiunea acestoru tienuturi curatu romanesci, locuite de vre-o 50 mii suflete, inca dela 1868 de cându a reinviatu, se pare a fi bagatu pre intrég'a natiune sasésca in unu paroxismu de friguri.

Sa nu mai amintimu de multimea de articuli scrisi de sasi prin tóte diurnalele loru, prin press'a din Vien'a sî alte diurnale nemtiesci, chiaru sî din Germani'a, sa tacemu de infocatele desbateri in diet'a Ungariei, unde adeverulu causei româniloru amintiti sî dreptatea ei a convinsu pre regimu sî parlamentu, de o a spriginitu, sa tacemu de deputatiunile sî memoriele urmate de ací câtra ministeriu, câtra Majestate ba chiaru sî la Berlinu sî sa privimu numai presentulu, cându deputatii sasesci in raporturile loru câtra alegatori sî intrég'a inteligintia sasésca in congresulu ei tienutu in 4 sî 5 Iuniu a. c. la Mediasiu se ocupa de caus'a acést'a, cá de un'a de cele mai importante ce amenintia esistinti'a natiunei sasesci, privilegiele sî drepturile ei, sî carea a contribuitu fórte multu la unirea tuturoru sasiloru.

Cetésca ori-cine numai raportulu deputatului Cohalmului Guido de Bausnern *), alu deputatului Seghisiórei Carolu Fabritius **), alu dep. Brasiovului Fried. Wächter ***) etc. sî va vedea cum, care de care se intrece a sbierá, ca prin denegarea urbarialitâtiei in amintitele pamenturi române, espresa de diet'a Ungariei aru fi atacatu fundamentulu averiloru natiunei sasesci, averea gimnasieloru loru, drepturile sî privilegiele loru, chiaru sî cultur'a sî civii loru sî missiunea loru in orientu aru fi aduse in periculu s. a. s. a. sî de alta parte nu crutia regimu, nu parlamentu cu cele mai mari insulte, sî va vedé ce simbure jace in tóta cestiunea.

Ba congresulu sasescu din Mediasiu, la care luara parte vre-o 200 de inteligenti sasi sî carele au intrunitu ambe partidele sasesci a aflatu cu cale a tratá acésta cestiune deosebitu in program'a sea (I p. 9. „Hrm. Ztg.“ nr. 136 a. c.) si a lucrá sî luptá cu puteri unite in contr'a româniloru din amintitele tienuturi, pentru ca ei privescu caus'a acést'a de o causa per excellentiam natiunale.

Déca s'aru tratá numai de regalulu cutârei séu cutârei comune, dupa cum 'si permitu unii hypernatiunali a afirmá, fia siguri sî ei sî fia-cine, ca sasii cei prudenti sî circumspecti nu aru fi alarmatu pâna sî Germani'a cu posaunarea ca natiunalitatea loru, esistinti'a, cultur'a sî missiunea culturei loru germane in Ungari'a sî orientu e periclitata prin resuscitarea causei Salisteniloru, Talmaceniloru sî Braneniloru. Pre lânga cestiunile speciale sî materiale ale diferiteloru comune române, contiene cestiunea acést'a Talmaciu—Saliste—Branu, dupa cum suntemu, sî suntemu pré bine informati, si o lupta de vietia a 250 mii români fatia cu intrég'a natiune sasésca (carea va fi cam 130—150 mii) o lupta a principiului de egale indreptatire, in care egale indreptatire natiunea sasésca a presupusu sî presupune totu-déun'a perirea ei, o lupta in contr'a privilegieloru sî esclussivismului, cari 'si batu jocu de principiele cele salutarie ale egalei indreptatiri, substituindu acestei o iobagia tiranica, carea nu asupresce numai averea sî asudórea romanésca, dara si drepturile nealienabili sî spiritulu chiaru condamnandulu a nu se poté desvoltá nici decum, o lupta contra pangermanismului carele pre nedreptate voiesce din avere romanésca sa-si creedie base, de pre cari sa propage germanismulu in totu orientulu, in fine o lupta a luminei contr'a intunerecului.

Natiunea sasésca si-au ajunsu tóte scopurile la eluptarea celoru insirate mai susu, sî cari tientescu la crearea unui statu in statu, alu cârui elementu graviteza in afara, prin eschiderea româniloru dela cultura sî aruncarea loru in esclusivismu sî helotismu. Si mai multu séu mai tare inse prin tragerea averiloru româniloru in o avere mare natiunale sasésca, carea a fostu este sî va fi unu mijlocu fórte puternicu spre ajungerea scopului de mai susu sî despre carea densii pretindu a li se fi garantatu numai loru in totu fundulu regiu prin legi sî contracte.

Sa privimu numai la proiectele universitâtiei sasesci sî la program'a sasésca din Mediasiu sî vomu vedé cum se recomanda legea municipale prin carea regimulu sî diet'a suntu rugati a mai sustiené prerogative pentru sasi sî a eschide pre români sî mai departe dela averea comuna a fundului regescu.

Sasii au sciutu escamotá tóta administratiunea politica a fondului regescu in mânile loru ajutandu-le sî noi cu nepolitic'a nóstra; articululu 43 de lege din 1868 (despre uniunea Ardélului) sustiene inca universitatea sasésca sî drepturile ei basate pre legi sî contracte; universitatea a drecretatu statute cu putere de lege, precum este statutulu agraru, prin carele românii din comune mestecate se constringu in usuarea averiloru comunali sî se silescu a-si vinde vitele loru sî alte asemenea, ce se esecutéza de câtra amploiatii sasesci, cari guvernéza singuri fundulu regescu. Universitatea sasésca pretinde sî adî in tienuturile fundului regescu curatu române, in scaunele filiali a Salistei si Talmaciului si tienutulu Branului precum sî in comunele fostului regimentu românu I de margine, privilegii, stare iobagiunale, tóte padurile, muntii si veniturile alodiali, ca averea scóleloru natiunali sasesci. Sî tóte aceste pre basea legiloru de statu. Neadeverulu si nestabilitatea acestoru pretinse privilegie, legi si contracte le-au doveditu caus'a „Talmaciu—Şaliste—Branu“, in carea s'au demonstratu cu cele mai tari argumente, ca românii din fundulu regiu suntu si au fostu, tocmai pre bas'a legiloru, egalu indreptatiti cu sasii si li compete in asemenea mesura participarea la tóte averile fundului regiu, spre scopulu culturei loru, si ca in acestu pamentu nu au esistatu urbarialitate, si tóte câte le-au trasu natiunea sasésca spre folosulu ei propriu sub acelu titlu dela românii fondului regiu si din bunurile tierei si ale erariului in atâti seculi, le-au trasu prin fortia, pre bas'a documenteloru false, si spre scopuri unilaterale nepatriotice.

Nu numai pre românii scauneloru Talmaciu sî Saliste si a tienutului Branului, . . . dara si pre românii fosti granitieri, pre alti români tractati in asemenea modu si pre toti românii fondului regiu atinge caus'a mentionata, carea precum o vedemu tractata de câtra sasi, cá o causa eminenta natiunala a loru, nu mai putienu este ea o causa celebra natiunala româna, si pentru aceea ca pretinde ca precum sasii si-au intrunitu tóte puterile spre a o aduce la o resolvare in detrimentulu româniloru asiá si românii suntu chiamati a conlucrá cu poteri unite la o resolvare favoritóre natiunei loru.

Românii dela 1848 au sciutu dá pretiulu adeveratu acestei cause (cetiti istori'a lui Papiu si gravaminele de pre acelu tempu), si cu mare durere amu vediutu, ca de cându au reinviatu asta causa, din 1868, de cându fratii Salisteni si Talmaceni sub unu conducatoriu neobositu, zelosu pentru caus'a, carele au capatatu inca in famili'a lui primele informatiuni despre ea *) nu au crutiatu ostenele si jertfe, de a reinnoí lupt'a pre terenulu legislatiunei, tocmai in acestu tempu alu passivitâtiei româniloru, s'au aflatu barbati inteliginti români de frunte, din fundulu regiu, cari au cutediatu a dejosí asta causa mare la unu mijlocu de tradare natiunala.

Dara póte fi, ca acei'a nu au cunoscutu insemnatatea causei, carea se póte vedea din voluminósele memorande ale scauneloru Talmaciu—Saliste, a câroru cetire si studiare o recomandâmu ori-cârui românu.

Cine nu va potea ajunge a cetí acestea acte insemnate, convinga-se de insemnatatea causei baremu din miscârile natiunei sasesci pre acestu terenu.

Noi cari ne tienemu de strinsa datoria a chiamá atentiunea româniloru asupr'a stârei cei reale a natiunei, nu potemu decâtu sa apelâmu la interesulu ce trebuie sa-lu pórte totu românulu câtra binele natiunei, câci aici unde suntu impletite interese vitale ale atâtoru sute de mii de români, omu cu minte nu va dîce ca nu este o afacere natiunale. Noi fatia cu cestiunea amintiteloru scaune nu putemu decâtu sa aratâmu româniloru si lumei ca ací e vorba de o parte esentiale a culturei si desvoltârei natiunali si a patriei, pentru ca déca nu ne vomu introní puterile spre o activitate, prin carea sa se deslege odata dreptu acésta afacere, atunci condamnâmu noi insîne cu nepasarea nóstra unu numeru mare de conlocuitori din patria, si inca de natiunalitatea nóstra, la elotismu si sclavagiu materiale si spirituale pre seculi inainte.

Aici avemu ocasiune sa facemu prob'a ca in câtu scimu noi sa luptâmu pentru binele nostru. Sa lasamu dara vorbele góle sî sa ne punemu pre lucru, câci altmintrea ne vomu trezí ca ne-amu facutu objectu de blasteme urmasiloru nostri sî la copii de copiii loru.

„Federatiunea“ face descoperirea, ca regimulu a lusatu initiativ'a la convocarea unei conferintie nationale. Nu cum-va clubulu din Fágarasiu precum sî cele-lalte din tiéra e comperatu de regimu sî cu câta suma? Rugâmu pre on. „Federatiune“ de deslusire.

---

*) „Herm. Ztg.“ nr. 124 a. c.

**) „Herm. Ztg.“ nr. 119 a. c.

***) „Sieb. Blätter“ nr. 46 a. c.

*) Nu potemu retacé numele acestui'a, Dr. I. Borci'a, nascutu Salisteanu, carele prin lungi studii sî jertfe au reinnoitu caus'a sî i-au datu o nóua directiune, pre câmpulu legislatiunei, unde pâna adî au facutu pasi imbucuratori, fiindu spriginita apoi chiaru si de multi magiari, ce aveau simtiu pentru adeveru sî dreptate, mai alesu de reuniunea advocatiloru din Clusiu.

Sasii din Ardélu, vediendu, ca prin activitatea româniloru voru perde jumetate din cei 22 de ablegati ce i-au asiguratu passivitatea, traducu motivele passivistiloru pre sasia, sî le inseréza in nr. 28. alu Reformei lui Schuselka. Exema se tangunt. —

Acte.

Câtra comitetulu nationalu din Sabiiu.

(Estrasu.)

Protocolulu din 30 Maiu 1872, luatu in conferinti'a inteligintiei române din opidulu sî scaunulu Rupei, tienuta in opidulu Rupe, in caus'a politica nationala, la provocarea comitetului din Sabiiu dto 7 Maiu 1872. Presenti (15 inteliginti). Presiedinte se alege dlu Nicolau Mircea adm. protop. gr. or. sî notariu I. Popescu par. gr. cat., Dlu Ioanu Iosifu propune „participarea la alegerile dietali in prim'a linie; incâtu inse pentru purtarea deputatiloru mai departe se póte tienea apoi dupa alegeri o adunare generala, carea sa decida cum sa fia acea tienuta“.

Dlu Ioanu Popescu propune remanerea pre lânga passivitate din causa, ca art. II din 1848 inca totu mai esista, ca in diet'a trecuta nici o partida nu au lucratu a se garantá autonomi'a Tranniei sî limb'a romàna sî ca cei putieni deputati români nu voru esoperá nimic'a dela maioritatea dietei; propune inse, ca modulu de a esî din passivitatea de pâna acum observata, sa se concréda unui congresu românu in fruntea cârui'a sa presiéda Metropolitii nostri.

Punendu-se la votisare se primesce propunerea dintâiu pentru activitate cu 14 voturi.

Rupe, d. m. s.

Nicolau Mircea pres. I. Popescu not., Ioanu Iosifu, Ioanu Mircea, Ioanu Bercanu.

Curiositate.

In „Gazet'a Tr.“ nr. 42 se afla o „epistola deschisa“ adresata dlui Iosifu Hodosiu dr. in drepturi etc. subscrisa G. Baritiu, din carea se vede ca dlu Dr. I. Hodosiu intr'o epistola privata cere sî opiniunea dlui Baritiu asupr'a programei ce o publicase celu dintâiu in „Federatiune“ nr. 51 a. c. La inceputu promite dlu B. a fi asiá de precisu in respunsulu seu precum a fostu sî dlu H. in program'a sea, inse numai pâna la unu locu, pentru ca 'lu apasa „legea martiale sî despotismulu alteréza, corumpe inca sî limb'a, idiomele, stilulu ómeniloru“ sî adauge ca o adoptéza in tóta estinderea ei sî o subscrie. Dara mai târdiu dîce ca densulu nu cunósce opiniunea româniloru din Transilvani'a sî fiindu ca nu o cunósce densulu, celu ce aru indrasní a dice ca a cunósce, „mente“, pentru ca opiniunea româniloru astadi dîce e sugrumata. Vorbesce apoi de o lista de candidati sî pune in fine intrebarea, ca cine sa o compuna? Dlu H se vede ca presupunendu ca dlu B. póte dá de greutâti in respunsulu seu i-a usiuratu lucrulu, dupa cum se vede din epistol'a deschisa sî asiá i-a respunsu singuru dicendu, ca congresulu séu conferinti'a séu cum se va numí adunarea ce se va tienè. Cu tóte aceste dlu B. da aici preste greutâti mari sî pune singuru dupa obiceiu mai multe intrebâri ne respunse in urmatórele:

„Cine sa conchiame congresu, conferintia? Ce mai incape intrebare?

Metropolitii, pentru ca asiá cerù conferinti'a cea improvisata, asiá ceru sî unele telegrame ale „Gazetei.“

Dara pre temeiulu cârei programe se va conchiamá conferintia, congresu

Séu ca sa mai mérga românii la adunâri nationali orbesce fâra sa scia curatu sî limpede, pentru care scopu suntu conchiamati? Cine mai are gustu pentru asemenea procedura umilitória? Se mérga primarii sî juratii la „Amtstag“, corporalii sî sergentii la raportu: „Ich melde gehorsamst“.

Membrii conferintiei sa fia alesi, séu numai denumiti pre sprâncéna, precum au mai fostu? Ai merge dt'a la o adunare cá aceea?

Se mai fia doi presiedinti dintru odata, in aceea-si dî, in aceea-si óra? iéra déca amu fi desfacuti in vre-o patru confessiuni cá ungurii, se avemu sî in adunâri strictu politice, nationali, electorali, câte patru presiedinti intr'unu resufletu?

Intr'aceea iéta ca tóte intrebârile mele cu care te incomodau au ajunsu a fi cu totulu de prisosu. Unu „comitetu nationale“, venitu preste nópte, resaritu cá din pamentu, anonimu cá sî comitetele revolutionarie din unele tieri europene, poruncesce româniloru cá sa aléga deputati la Pest'a, totu unulu cá unulu, dupa chipulu sî asemenarea sea.

Au nu-ti venu aminte sî d-tale in acestu momentu cei trei-dieci de tiraniti din dilele lui Thrasibulus?

Ai fi crediutu d-tea vre-odata, cá sementi'a tiraniei se incoltiésca asiá curendu sî pre la noi?“

In adeveru curiosu omu dlu B. — Dlu dr. H. desvolta o programa precisa in diurnalistica sî dlu B, care sta sub aceea-si lege cá sî Dlu H., nu póte respunde. Dlui H. i-a fostu cu potintia sa scrie inca in stilu lapidariu. Dlu B. ne spune ca despotismulu i alteréza ideile. Totu dlui cetesce pre tóta dîu'a diurnale sî va fi stându sî cu cine-va in corespundintia sî cu tóte aceste nu cunósce opiniunea politica a româniloru sî opresce sî altor'a a o cunósce. Se teme ca la congresu voru merge românii cá judii la Amtstag séu cá corporalii la raportu sî au staruitu din tóte poterile pre lânga conferinti'a dela Mercurea, carea se adunà cum s'a potutu. Dîce ca comitetulu din Sabiiu a resaritu preste nópte sî scie bine ca adunarea din Sabiiu, carea a alesu comitetulu, s'a facutu la initiativ'a clubului nationale din Fagarasiu. Dîce ca comitetulu e anonimu, de-sî scie ca numele membriloru s'a publicatu in tóte diuariele rom. chiaru sî in Leiborganulu d-sele „Gaz. Tr.“ sî de alta parte tóte clubarile se adreséza câtra densulu.

Este acést'a o portare de unu omu seriosu in unu tempu cum e celu de fatia? Nu potea densulu, déca a vrutu sa respunda sî se teme de legile de cari alti ómeni, in adunâri sî in diuarie nu se mai temu, sa o faca acést'a prin o epistola privata sî sa deslusiasca pre dlu Hodosiu dupa parerile sî convingerile sele?

Bine face „Albin'a“ in nr. seu din urma cu privintia la alte paie góle imblatite de dlu Bar. in „Gazeta“, ca lu róga: „sa se lese de frase!“ sî noi adaugemu: ca déca scie ce-va sa spuna, dara sa nu totu descânte la insirate margarite, cându lumea are lipsa de svaturi, dara nu de vorbe babesci.

Drepturile in scól'a poporale.

Cum, drepturile in scól'a poporale? Au dóra vreti sa politisati cu copii in scóla, séu sa-i faceti juristi? Nu suntu destule obiecte de invetiamentu folositóre, usióre de cuprinsu sî de intielesu, cá sa li le propuneti sî impartasiti?

Ve ajungu chiaru órele de prelegere, a propune copiiloru sî jur'a?

Cu astfeliu de, ba sî cu mai straine reflessioni ne intempina unii cându vine vorb'a despre „drepturile in scól'a poporale“.

Este adeveratu, ca principiele pedagogice nu concedu, a politisá invetiatoriulu cu copii; nici juristi nu este chiamatu invetiatoriulu sa faca din copii.

Obiecte de invetiamentu avemu destule folositórie sî usióre de cuprinsu sî de intielesu, a propune sî a impartasî eleviloru in scól'a poporale.

Órele de prelegere ni suntu atâtu de ocupate, incâtu nici unu minutu din ele nu ne remâne de prisosu.

Adeveratu este insa sî acést'a, ca déca cauta cine-va la „drepturile in scól'a poporale“, cá la lucrurile din apa, dupa cum i se voru aretá d. e. pietrile de pre fondulu apei a jacé mai susu, cá cum se afla ele in realitate sî sî stelpii podului de preste apa inclinati; tocmai asiá i se va aretá acestu obiectu de invetiamentu in scól'a poporale nu la loculu seu sî nepotrivitu.

Adeveratu este sî ca, a traí omulu intr'unu locu, sî a nu cunósce lucrurile, care-'lu incungiura, aru insemná atâtu, cá a vietiuí orbecându ori numai vegetându.

Dara apoi déca unu poporu nu numai ca traiasce intr'unu statu, ci trebuie sa sî contribuiésca la sustienerea aceluiasi; in totu pasulu i se incuviintiéza prin lege câte o activitate midilocita pentru statu, sî vine de nenumerate ori in atingere cu diregatoriele statului sî cu asiediamintele statului inse elu nu posede nici o cunoscintia despre statu despre scopulu, organisatiunea, guvernarea sî economi'a statului: — nu insemnéza acést'a, a nesuí in orbia, cá scavulu la grati'a stapanului seu, sî a asceptá, sa fia usitatu de autoritâtile statului dupre vointi'a ori dupre mil'a loru, chiaru cá o materia bruta?

Tinerimea scolara este fiitoriulu poporului, scolarii voru fi odata membri ai statului; au nu se tiena dara de tem'a scólei poporali, a desceptá sî desvoltá in trensii simtiulu iubirei de patria sî alu binelui publicu?

Dupa principiele pedagogiloru mai renumiti are scól'a poporale sa deprinda pre elevi, a cunósce obiectele, ce-i incungiura. Pentru acést'a i introduce in cunoscintiele naturali; i deprinde, a-si cunósce patri'a; i pune in stare, a cuprinde obiceiurile sociali sî raportele familiari, adeca pre câtu se póte sî le este loru de folosu a scí.

Inse sî statulu sî viéti'a publica va interesá óre-cându pre tinerimea scolara.

Déca tinerimea traiesce in statu, de-sî nu i este inca datu, a luá parte la lucrârile statului; déca vede pre tóta dîu'a asiediaminte publice; déca multe legi de ale statului se referescu sî la tinerime sî asiá trebuie sa le pazésca; déca aude in tóte dilele vorbindu-se de statu sî de afaceri publice; déca geografi'a politica sî istori'a i vorbesce despre state, despre constitutiunea stateloru, despre organisarea stateloru: — ce va intielege din tóte acestea, nepropunendu-i scól'a invetiaturile cerute despre statu si despre viéti'a publica?

Din tóte acestea se póte vedé, ca cunoscintiele despre statu sî viéti'a publica suntu de a se priví cá unu obiectu de invetiamentu necesariu alu scólei poporali.

Dara de aici totusi nu urméza, a se luá inainte in scól'a poporale jurisprudinti'a intrégа.

De óre-ce este tem'a scólei poporali, a propune sî impartasi eleviloru sei numai elementele altoru sciintie, cari au apoi a li se desfasiurá in scólele midilocie sî superióre, séu pre fundamentulu câror'a sa se póta apoi redicá elevii in viéti'a practica; asiá dara sî din cunoscintiele despre statu sî viéti'a publica totu numai elemente are ea sa le propuna sî sa le impartasiésca.

Viéti'a practica póte pune pre omu in stare, sa se desvolteze cá cetatiénu, numai déca i s'a desceptatu simtiulu iubirei de patria sî alu binelui comunu, sî i s'a pusu pre calea desvoltârei prin elementele cunoscintieloru despre statu sî viéti'a publica, propuse sî impartasite lui, cá fundamentu la acést'a, in scól'a poporale.

A desceptá deci in elevu simtiulu de cetatiénu alu statului sî a-lu pune pre calea desvoltârei, impartasindu-i elementele cunoscintieloru despre statu sî viéti'a publica, acést'a nu va sa dica nici decum, a politisá cu elevii in scól'a poporale, nici a-i face de mici juristi.

Mai incolo, déca coprindu in sine cunoscintiele despre statu, nisce concepte grele de intielesu; au nu suntu alte obiecte de invetiamentu, cum este d. e. sî religiunea, tiesuta din nisce concepte inca mai anevoie sî mai cu greu de a poté fi cuprinse sî intielese? — Inse propunendu-se din trensele eleviloru in scól'a poporale cu mesura sî numai, ce le este de mai mare necessitate; nu va fi mai bine, a vedé pre tinerimea temendu-se de Ddieu si sporindu in fapte moralu-religióse, decâtu a fi remasu pentru fric'a de conceptele cele grele ale religiunei lasata sa se arunce in bratiele derapanârei?

Apoi nici tempu nu se cere multu la propunerea unui obiectu de invetiamentu in scól'a poporale, déca vomu abstrage dela amenuntele nefolositórie eleviloru, sî le vomu impartasî numai esenti'a lucrului.

Deci la propunerea „drepturiloru in scól'a poporale“ nu ne vomu slobodí in amenuntele vietiei sî organismului statului, ci vomu incepe cu ceea, ce totusi este eleviloru cunoscutu inca din esercitiele intuitive, adeca cu famili'a, sî vomu continuá cu escarea comuneloru sî a stateloru. Orenduielele comunali, deregatoriele, cari administréza afacerile comunali, modulu acestei administrâri, alegerea deregatoriloru, institutele de securitate, de cultura sî de ajutorarea seraciloru, contributiunile necesarie comunali, drepturile sî detorintiele fia-cârui membru alu comunei, legile municipali sî ale statului, cari se referescu la comuna, au sa fia eleviloru nostri propuse firesce cu referire la statulu Ungariei. Lânga invetiaturile despre comune vomu puté sa alaturâmu si o schitia despre institutiunile cele mai importante pentru asecurarea statului si pentru asecurarea si inaintarea binelui si fericirei cetatieniloru, precum si despre midilócele pentru sustienerea acestoru institutiuni, apoi despre drepturile si detorintiele cetatieniloru. In fine vomu dá si esplicâri despre firea si deosebirea dreptului.

Din cele premise usioru se póte vedé, ca propunerea „drepturiloru in scól'a poporale“ 'si are de scopu, a desceptá in elevi si a pune pre calea desvoltârei semtiulu iubirei de patria si natiunalu, semtiulu pentru viéti'a cetatienésca si alu dragostei de a lucrá pentru binele comunu. Sa se convinga elevii despre binefacerile, cari le gusta cetatienii intr'unu statu bine organisatu pre temeiulu unoru legi oneste; sa invetie, a cunósce in genere drepturile si detorintiele cetatieniloru statului; sa prinda radacina in anim'a loru dragostea câtra patria si rege; sa respectedie din profundulu animei legile; in fine sa se descepte in anim'a loru placerea, cá ajungendu odata si ei cetatieni ai statului, sa conlucredie dupa puteri in reionulu loru intre marginile legei pentru binele comunu, si la casu de necessitate sa se si jertfésca pentru binele patriei.

Cunoscintiele despre statu si viéti'a publica voru puté interesá pre elevi numai, dupa ce li s'au desvoltatu pâna la unu gradu óre-carele facultâtile loru spirituali.

Pre temeiulu acest'a se potu recomandá „drepturile in scól'a poporale“ numai pentru elevii din clas'a superióra a scólei poporali. Pentru acést'a le-amu si datu o estindere asiá de mica.

Invetiatoriulu, care va avé aplecare, a se amestecá in frecâri de partide politice, in pareri si nesuintie estreme, si nu va fi inspiratu de dragostea câtra patria si câtra binele comunu, aru face mai bine a se lasá si de propunerea invetiamentului cunoscintieloru despre statu si viéti'a publica.

Incheiendu amintimu si, ca cunoscintieloru despre statu si viéti'a publica le-au datu loculu cuvenitu in planulu de invetiamentu alu scólei nóstre poporali auume pentru folósele cele fórte mari, care le potu aduce ele tinerimei, fiitoriului poporului nostru, atâtu „Instructiunea scolastica“ emisa de Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu si Metropolitu, Andreiu Baronu de Siagun'a, la a. 1869, câtu si „organisarea provisoria a invetiamentului natiunalu confessiunalu in metropoli'a gr. or. a româniloru din Ungari'a si din Transilvani'a“ a maritului congresu natiunalu bisericescu românu de rel. gr. or. din a. 1870 si acestea pre bas'a „legei scolastice dietali“ din a. 1868.

Franci'a.

Despre reorganisarea armatei francese aflâmu in „Fr. Blatt“ unu articulu, din care, spre a aretá publicului românu cu ce ochi chioresi privescu nemtii reformarea acelei armate, estragemu urmatórele:

„Desbaterea despre amanata de repetîte ori ia de fatia in adunarea din Versailles o decurgere de uimitu grabnica. Presiedintele Thiers si-a jertfitu placerea intregei sele vieti „armat'a de professiune cu tempu indelungatu de servitiu“ dorintieloru si pareriloru comissiunei camerei, si asiá dara completarea armatei francese dupa sistemulu din an. 1832 se tiene dejá de cele ce aliquando au esistatu. Conformu cursului tempului, deoblegamentulu generalu de servitiu capeta in Franci'a valóre, ceea ce va pune dupa decurgerea prossimiloru 5 ani dejá o armata activa de 870,000 combatenti la dispositiune.

Despre motivele, cari au spartu cerbici'a dlui Thiers, variéza presupunerile. Unii afirma ca presiedintele republicei a cesu din causa ca in ór'a a 11-a s'a convinsu despre zadarnici'a si nereusîrea unei lupte contr'a principiului deoblegamentului generalu de servitiu, altii opina ca e unu compromisu la midilocu; in fine altii 'si splica tienut'a presiedintelui cu aceea ca propunerile comissiunei camerei in cestiunea armatei va dá tierei in terminu scurtu si cu multu mai iute, decum aru fi cu putintia dupa sistemele vechi, o armata, cu care supletorice s'aru putea corige bilantiulu tristu alu aniloru 1870—71 in favórea Franciei.

Noi credemu ca motivulu ultimu a fostu celu datatoriu de mesura. Câtu de mare pondu pune dlu Thiers pre recrearea poterei combatente a Franciei, se póte mai bine vedé din bugetu. Imperiulu alu 2-lea a fostu nedisputaveru unu statu militariu par excellance. Creatu prin baionete, nu póte sa se sustiena decâtu iérasi prin baionete. Si asiá armat'a consumá sume gigantice, sume, care nu stau nici decâtu in proportiune cu venitele regulate. Cu tóte aceste spesele pentru armata sub presiedinti'a dlui Thiers intrecu pre cele de sub imperiu. Miliónele n'au de fatia in Franci'a in ochii presiedintelui si si adunârei nationale nici unu pretiu, indata ce e vorb'a a le folosí pentru „scopuri militari“. Tóta medu'a poporului se jertfesce fâra precugetare mai departe in folosulu armatei reorganisate. Invingetoriulu superbu inca totu mai sta pre pamentu francesu, soldatii nemtiesci inca totu mai traiescu din bani francesi, trei miliarde desdaunare de resbelu inca totu mai apasa erariulu statului francesu si cu tóte aceste in Versailles se arunca pentru trupe milióne, pre care nici „doi Decambre“ n'aru fi cutediatu a-i cere dela mamelucii corpului legislativu.

Fatia cu acestu zelu inferbentatu de inarmare, care din partea lui Thiers nu numai ca e favoritu, dara chiaru atitiatu si impintenatu, ni se pare vorbirea generalului Trochu de totu curiósa. In fapta nu ne putemu increde urechiloru nóstre, cându audîmu ca unu generalu alu Franciei recomanda astadi publicului francesu „pacea“ si nu „revanche“. (Si pacem vis, prepara bellum; si totu asiá: si bellum vis, prepara pacem; ceea ce nemtii se paru a nu o puté intielege. Trad.) „Aidemu sa ne marturisimu retacirile si erorile nóstre“ — striga Trochu in adunarea din Versailles, — „sa nu ascundemu ca de fatia nu suntemu in stare de a le reparâ; sa lucrâmu pentru viitoriu prin reform'a educatiunei nationale si armatei“. La tóta intemplarea, comandantele si aperatoriulu Parisului de óre-cându arata prin acést'a la Prussi'a, care dupa Iena sub conducerea lui Stein, Scharnhorst, Fichte, Arndt, V. Humboldt si a. s'a regeneratu numai si numai cu midilóce morale. Acestu modu si procedere lu recomanda Trochu francesiloru sei spre imitare si admonia de „legendele glorióse“. Asiá „legendele Napoleonide“, cele mai splendide dintre tóte, au condusu la perderi, cari in istori'a resbeleloru nu mai au sóeie.

Ce'si va fi cugetatu presiedintele Thiers cându generalulu Trochu a facutu responsabile „legend'a napoleonida“ in modu asiá de eficace pentru dîlele dela Vörth, Sedan si Metiu? Autorulu „legendei napoleonide“ e tocmai acel'a Thiers, care a scrisu istori'a séu mai bine dîsu romantiulu „consulatulu si imperiului“ si prin aceea a sadítu in generatiunea viva veninulu chauvinismului, dorinti'a dupa „confiniele naturali“. Déca dlu Thiers nu aru fi privitu de problem'a vietiei sele de a radicá „cultulu lui Napoleonu“ de „religiunea nationale“ atunci si omulu lui „doi Decemvre“ aru fi fostu pentru Franci'a o impossibilitate. „Faptele cele mari“ ale lui Luis Napoleonu s'aru fi incheiatu cu Strasburg si Boulogne si presiedintele si eredele gloriei napoleonide nici cându n'aru fi devenitu presiedintele republicei cu atâtu mai pucinu imperatu din grati'a poporului.“

(Va urmá.)

Muntii apuseni.

Abrudu in 8 Iuniu 1872.

Nu se póte negá ca in intervalulu dela 1866. incóce resp. dela incorporarea Transilvaniei cu Ungari'e se parea natiunea româna in urm'a schimbâriloru politice ce se perondara, — carii fiindu nefavorabile pentru viitoriulu natiunei române — cá si amortita si fâra semne de viétia si acestu stadiu compatriotii nostri magiari si chiaru si sasii au sciutu sa-lu esploatedie in favorulu loru.

Cu tóte aceste a pronunciá o astu-feliu de sentintia asupr'a natiunei române, ca aru fi dormitu in cei 6 ani din urma, ca conducatorii natiunei de pâna acum, — cari de cându au permanatu semburile libertâtiei in peptulu natiunei române au fostu Archiepiscopii si Metropolitii — suntu necapaci de a conduce nai'a natiunei la unu limanu de mentuire si altele de asemenea, precum amu avutu ocasiune a cetí nu arare-ori in diurnalistic'a româna; nu numai ca aru fi o nedreptate, ci chiaru prostituire pentru natiune. Fii inteleginti in acestu tempu n'au dormitu, si nici au fostu corupti séu inerti, iéra déca cautâmu la Archierei nostri vedemu ca dintrensii tocmai in acestu tempu criticu s'au sciutu sustiené la inaltimea chiamârei loru. Acést'a ni o dovedesce acum destulu de invederatu presintele, amortiél'a paruta a natiunei au fostu numai o reculegere*) dupa evenemintele politice trecute, si fii inteligenti ai natiunei au fostu activi, cu tóte acestea a face mai multu cá câtu au facutu póte (?) ca nu le-au fostu cu potintia conformu impregiurâriloru aduse prin sistemulu dualisticu alu monarchiei*) iéra Archiereii nostri au nediuitu in acestu tempu a cascigá pentru biseric'a loru dretupri si libertâti de cari pâna ací se bucurá numai cele trei natiuni din tiéra, si nici ca au fostu nesuintia fâra resultate, câci vedemu biseric'a româna croindu-si prin representantii sei din sinóde si congrese unu viitoriu mai suridiatoriu.

Acum dupa ce terenulu de activitate s'au studiatu precum si alte impregiurâri afundu taietóre in sórtea natiunei e tempulu bine-venitu, cá natiunea sa-si reocupe terenulu cei compete spre a poté eluptá drepturile sele, si acést'a natiunea intréga o cunósce câci in tóte tienuturile Transilvaniei vedemu desvoltându-se activitate si interesare pentru lucrurile nationali, pentru cá cu ocasiunea alegeriloru sa potemu scóte câtu mai multi luptatori intielepti si curagiosi, sa potemu scóte câtu mai multi adeverati interpretori ai dorintieloru si vointieloru natiunei.

Inteleginti'a româniloru din muntii apuseni n'au fostu straina de asemenea interesare pentru afacerile nationali, câci la intâi'a provocare a clubului natiunale din Fagarasiu, s'au constituitu intr'unu clubu nat. locale si dejá au tienutu mai multe siedintie in cari cu seriositate de barbati inteleginti au desbatutu mai multe objecte ce taia in sfer'a sea de activitate; in siedinti'a din 23 Maiu a. c. dupa ce au fostu cetita harthi'a clubului nationale din Sabiiu si dupa ce au fostu cetita o incunoscintiare din partea acelui'a-si, prin care se face cunoscutu clubului de aici, ca Escel. Sele Par. Metropoliti s'au invoitu a primí asupra-si conducerea trebiloru nóstre nationali, membrii clubului locale, cari s'au presentatu in numeru considerabilu fiindu toti petrunsi de sântienia si momentuositatea objecteloru ce erau a se discutá mai intâiu s'au pronunciatu cá sa lucre intr'acolo cá natiunea de ací inainte sa fia solidara in ceea ce privesce tienut'a sea in afacerile sele nationali obvenitóre, câci numai fiindu solidari si lucrându intr'o directiune, vomu câscigá vr'unu avantagiu si vomu poté chiaru si impune contrariloru nostri. Membrii clubului locale au primitu de conclusu cá din respoteri sa se staruiésca cá nici unulu dintre locuitorii din Abrudu si Rosi'a, cari voru fi indreptatiti dupa lege cu dreptulu de votisare sa nu remâna neinscrisi, si la casu ca comissiunea conscrietóre aru trece cu vedere pre atari indreptatiti sa-i faca atenti pre respectivii cá sa reclamedie; totu in acésta siedintia s'au decisu a se votá ambiloru Metropoliti adresa de incredere si multiamire pentru luarea initiativei in afacerile nationali iéra pre comitetulu nationalu alesu din partea conferintiei tienuta in 5 Maiu a. c. la Sabiiu l'au privitu si dechiaratu de unu comitetu initiatoriu in caus'a nationala, iéra tienut'a natiunei pre viitoriu s'a otaritu a fi conformu decissiunei conferintiei ce o voru convocá ambii Metropoliti, in Alb'a-Iuli'a, carea toti dorescu a o vedé intrunindu-se in tempulu celu mai scurtu.

In ceea ce privesce pre alegatorii din Abrudu si Rosi'a, membrii clubului nationalu locale si-au luatu asupra-si detorintia morala, de a face atentu pre fia-care la implenirea detorintiei sele, cá astu-feliu sa nu se mai dee ocasiune celoru mai aprigi inimici a intereseloru nóstre nationale a dîce in cas'a legislativa ca densii suntu representantii poporului românu.

Locuitorii magiari de aici suntu despartiti in dóue partide, — adoratorii partidei stânge au avutu mai multe conveniri si au avutu si unele petreceri, unde conducatoriulu loru prin vorbiri destulu de alarmatóre contr'a guvernului actuale — care déca le-aru fi rostitu unu românu inca de atunci s'aru fi bucuratu a fi scutitu de arsiti'a sórelui — au provocatu pre apartienatorii stângaci, cari se paru a fi in majoritate fatia cu partid'a dechiara a remâné constanti pre lânga principiele loru. Partid'a deachistiloru se pare a fi mai mulcomita fiindu sigura de reesitu prin midilócele de cari dejá dispunu — dupa — cum se vorbesce, — dar' ambe aceste partide se nediuescu a cascigá pre românii in partea loru, acesti'a inse sub disciplin'a clubului nationale, se póte afirmá cu tóta siguritatea, ca 'si voru scí apretiuí dreptulu loru si nu-lu voru folosí nici in favórea stângaciloru nici in cea a partidei deachiane, ci 'lu voru folosí in interesulu loru propriu, in folosulu natiunei.

---

*) Dara cu pagube mari. R.

*) Sa nu infrumsetiâmu, ci sa recunóscemu lucrulu cum a fostu, ca mai curendu vomu ajunge la indreptarea reului. R.

In 31 Maiu a. c. au fostu Abrudulu cercetatu din partea dlui ministru alu justitiei Bitto, carele cu acést'a ocasiune si-au cercetatu cerculu seu alegatoriu sî au fostu primitu din partea amploiatiloru in activitate cu manifestatiuni de bucuria, cari suntu indatinate la atari casuri precum sî din partea a loru fórte putieni alegatori, — preste totu se paré ca sî ce au fostu facutu intru intempinarea inaltului óspe e unu ce rece sî facutu mai multu numai din eticheta, ce e mai multu, chiaru sî poporatiunea magiara, carea de altmintrea la asemenea ocasiuni trece sî din esaltatiune, se parea neinteresata sî strigârile de „eljen“ erau rari. In diu'a urmatóre dlu ministru au cercetatu tribunalulu regescu de aci sî dupa amédi insotitu de mai multi aploiati au plecatu la Rosi'a, de unde s'au re'ntorsu in aceea-si di de câtra séra sî inca a dóu'a dî in liniscea cea mai mare au parasitu Abrudulu.

Care din ambele partide va triumfá este o cestiune pusa tempului spre deslegare, ambe nediuescu prin mijlócele de cari numai se potu folosí a-si incoroná cu succesu dorintiele sele, partid'a deachista se pare a-si aflá unu radiemu poternicu in comissiunea conscrietóre a alegatoriloru, carea sub feliurite preteste cérca a respinge pre alegatorii stângaciloru sî cu deosebire pre români, acesti'a inse multiamita unoru barbati zelosi la totu casulu nu-si voru lasá dreptulu loru in folosulu resp. partide sí-lu voru scí mantiné sî intrebuintiá in folosulu loru propriu.

Unu membru alu clubului
nationalu-locale.

Delagur'a Muresiului.

Pre cându unii români, individi particulari cu anima curata sî sentieminte sincere se lupta cu perseverantia pentru prosperarea sî fericirea natiunei, cârei apartienu; pre cându in diferitele pârti locuite cu români se opintescu unii barbati destinsi in conferintie sî adunâri natiunali comunicându-si fiacare-le convictiunile ce le are facia cu stadiulu natiunei sele române, — la aflarea unoru medilóce corespundietóre sî salutarie — inse onorifice sî legali: — pre atunci trebuie sa marturisescu cu tóta dorerea, ca in pârtile nóstre alti individi sî alte corporatiuni intregi, dela care cultur'a generale sî prosperarea natiunei române aru avé multu a asceptá — condusi séu mai bine, sedusi de unu spiritu cu totulu detestabile, de passiunea diabolésca a prosperârei materiali perfas et nefas — diu'a sî nóptea vinéza numai sî numai dupa o prada nedémna de densii. — Nu se uita, ca prin atare prada, acel'a, carele a primitu asupra-si cu juruintia sânta obligamentulu, ca in tóta viati'a va conlucrá din resputeri la progresarea binelui bisericescu sî scolariu, derima tóte aspiratiunile progresive; nu privesce cu aderintia la edificiulu maretiu alu culturei natiunale in genere sî a poporului incredintiatu conducerei sele, in specia acel'a, carele este chiamatu primo loco a plantá, séu barem a sustiené in statulu quo moralitatea sî religiositatea, cá dóue conditiuni a esistentiei unui poporu, ci prin o prada la momentu suridiatória, inradacinéza intre poporulu celu nevinovatu românescu demoralisatiunea si coruptiunea intr'unu gradu remarcabile.

Nimicu impedeca mai tare progresarea in ori ce directiune — morale sî scientifica — cá certele religiunare — proselitismulu. —

Calamitatea ce graséza cu tóta tari'a in pârtile muntene ale Muresiului sî impedeca ori-ce aventu este uriciós'a sistema proselitistica, protegiata sî tiesuta cu o istetime admirabile sî totu odata nerusinata de vestitulu protopopu gr. cat. Michailu Crisianu din Riginulu sasescu. Acést'a calamitate, ce nu multa onóre procura respectivului dignitariu bisericescu gr. catolicu si-a aflatu momentulu binevenitu cu deosebire acum'a, candu biseric'a nóstra gr. or. este in lucrare de a-si organisá sî regulá in modu constitutiunale afacerile sele bisericesci, scolari sî fundationali. Sî intr'adeveru trebuie sa constatezu ca protopopulu Crisianu cu referintia la proselitismu se afla la culmea missiunei sele iesuitice. Se pare ca devis'a dsele nu e alt'a, de câtu a turburá, a semaná certe, a causá procese intre frati, cá apoi densulu sa póta pescuí folóse sî dela un'a sî dela ceea-lalta partida, — câci punga are, sî ce insiéla intr'ens'a totu pune. — Unde numai au auditu de ce-va schimbâri sî straformâri in comunitatile gr. or. a tractului Turdei superióre, numai de câtu prin agentii sei fideli sî órbele instrumente se afla in petióre, seduce pre poporulu nostru celu usioru crediatoriu prin feliu de feliu de promissiuni, la opositiuni mari, cá asiá in medioculu tulburâriloru sî discordialoru sa póta vená cu securitate in intielesulu proselitismului seu incarnatu. Mi vine a crede ca consistoriulu blasianu numai pentru aceea-lu mai sustiene in trépt'a protopresbiterale, câci 'si scie impleni cu succesu missiunea iesuitica.

Sa retacu alte turburâri religiunarie mai vechi causate prin acestu protopopu gr. cat, sî sa amintescu cele mai recente:

In Topliti'a românа, comunitatea cea mai mare in acestu tractu deschidiendu-se mai anitiertiu o statiune de parochu gr. or., densulu numai de câtu pasiesce la medilocu, sî déca nu s'au potutu satisface la toti aspirantii din acést'a parochia pre celu nealesu 'lu primesce sub scutulu sî in bratiele-i iubitóre, dându-i totu succursulu possibile de a turburá sî desmentá poporulu contr'a alesului parochu Georgiu Popesculu. Acestu fiu iubitu alu d-sale este clericulu abs. gr. or. Simione Sbârcea din Topliti'a. Simione Sbârcea dupa ce a remasu nealesu, s'a inchinatu cu mare pietate protopopului Crisianu, cârui'a se intielege mai intâiu umplându-i pung'a — i-a succesu prin recomândatiuni alu face preotu gr. cat. la vre-o 20 familii gr. cat. (eftinsiugu de preoti) in Topliti'a, delaturându pentru placerea apostatului Sbârcea pre fiulu reposatului parochu gr. cat. din Topliti'a, a cârui familia numerósa a remasu la sapa de lemnu in ulitiele sî usiele ómeniloru. Sî consistoriulu blasianu, cá sa se póta efeptuí acestu pasu proselitisticu cu mai securitate, s'a induratu prea gratiosu a anesá parochi'a gr. cat. din Topliti'a dela protopopiatulu Giurgiului (protopopulu Boeru) la a Reginului sasescu, câci in Boeru nu au aflatu atât'a energia proselitistica, cá in Crisianu. Sî au nimerit'o.

Consistoriulu din Blasiu prin sântirea intru preotu alui Simione Sbârcea, carele in religiune privesce unu medilocu de specula, a facutu o fapta marinimósa! — pre apostatulu Sbârcea de altmintrea materialmente avutu, l'a pusu la cinste, iér' prénumerós'a familia orfana sî seraca, credintiósa religiunei sele, din alu cârei sinu inca se afla unu aspirante la aceea parochia sî inca cu portâri mai laudabile, morali, cá ale apostatului — au pus'o in usile ómeniloru. Óre asiá face parintele celu bunu sî dreptu cu fiii sei? Óre consistoriulu din Blasiu eugetat'au la vre-o reputatiune sî sentiu de dreptate, cându prin detrimentulu unei familie intregi sî crestine, au comisu pecatulu ordinându de parochu pre inbuibatulu si iereticulu Simione Sbârcea?

Scopulu acest'a proselitisticu a protopopului Crisianu este cu atâtu mai bine precugetatu, câci in Topliti'a româna crestinii gr. or. se afla dejá in edificarea unei biserici nóue pompóse, la carea poporenii neavendu fondulu bisericescu — trebuie din propriulu loru sa spendeze multu, — sî cá sa fia scutitu de atare greutate in mediloculu aniloru nefertili, respectivului protopopu sî agentului seu Sbârcea usioru le succede a desmentá poporulu dela contribuiri, sî — promítiendu-le munti de auru — i chiama mereu in sinulu loru iubitoriu. Norocu ca poporulu nostru din Topliti'a parte mare este constantu in convictiunile sele religióse stramosiesci, — apoi sî mai mare norocu, ca nici Blasiulu nici instrumentulu acestui'a, protopopulu Crisianu nu au aflatu prea mare apostolu in ratacitulu Sbârcea. Asiá dara ideile cele mai proselitistice a consistoriului blasianu, protopopului Crisianu sî unelte-i órbe a loru, Sbârcea, nu suntu prea suridiatória, de sî prin ruinarea unei familie a cugetatu sa jóce unu ambo.

Protopopulu Crisianu in manier'a sea iesuitica — de-sî cu Simione Sbârcea nu multu si-a impodobitu tractulu — merge sî mai departe:

In comun'a Sacalulu de munte iéra-si si-a aflatu unu debile de fire, pre fostulu invetiatoriu gr. or. Stefanu Dum'a. — O fiintia mai depravata, mai corupta sî mai demoralisata cá acestu Dum'a, abea a potutu produce natur'a. Cá studentu in Blasiu a fostu capulu vagabundiloru sî fiulu demoralisatiunei, sî acést'a nu o voru negá profesorii de acolo, dlu Micu sî Moldovanu, a câroru discipulu au fostu; cá invetiatoru in Sacalu a pazitu mai multu cârcimele, câci de educatiune nici idea n'a avutu; cartile lui de lectura erá cele de 31 sî pocalulu cu vinu sî vinarsu: sî totu-si visá numai totu preoti'a. Acestu visu alu seu nepotândulu realisá la consistoriulu din Sabiiu, câci l'a vaditu esteriorulu ce póma dulce e, — s'a intorsu cu obedientia câtra par. celu bunu, protopopulu Crisianu, sî — dupa ce acestui'a i-a umplutu saculu — Stefanu Dum'a, carele nu mai visá, este in realitate teologu de Blasiu. Stefanu Dum'a, carele — avendu muere legitima — este constatatu de adulteriulu incarnatu in aceste pârti, de bataciu cumplitu cu plebea prin cârcime, ma carele au statu chiaru sî in drumulu ómeniloru sî batându-i au implentatu cutitulu intr'ensii, pentru care fapta temniti'a i stá la pragu déca nu potolé tóte prin bani, — acestu Stefanu Dum'a au trecutu inaintea d. protopopu Crisianu de modelulu religiositâtiei sî moralitâtiei. Cu bani sî beutura a insielatu poporulu unitu pre partea sea; iéra unde acestu medilocu nu l'au ajutoratu cu securitate acolo, cu ajutoriulu fratelui seu sî judelui comunale Georgie Dum'a, s'au folositu de fortia ameninTiându pre bietulu poporu chiaru sî cu temniti'a; m'a intr'atât'a au torturatu, in câtu chiaru sî nevinovatulu preotu betrânu unitu, pre a cârui grumadi voiesce a incalecá, au fostu astrinsu a subscrie — la ordinulu protopopescu — suplic'a, prin care Stefanu Dum'a deodata au saritu in teologi'a din Blasiu; téra sermanulu preotu unitu, dupa ce 44 ani cu pietate sî portare laudabile, dar' sî cu o familia de totu numerósa, este acuratu de tóte pârtile consistoriului blasianu si alesinitu in toti pasii sei de protopopulu Crisianu, cá aflându i vre-unu pecatu câtu de bagatulu, sa-lu inlocuiésca numai de câtu cu unu pecatosu eminentu. — A dóu'a fapta marinimósa a protopopului Crisianu sî consistoriulu blasianu facia cu preotii sei incaruntiti in oficiu sî facia cu principiele crestine ale moralitâtiei si religiositâtiei. —

Asiá dara Stef. Dum'a cu ajutoriulu machinatiuniloru sî marelui maestru alu acestor'a, Crisianu din Reginulu sasescu, este sî se afla de actu la teologia in Blasiu. Seraca teologia blasiana multu ai insetatu dupa alesulu teu! Primesce-lu si-lu adapa bine, cá reintornându-se acasa sa fia satulu sî sa póta mai cu succesu adapá oile incredintiate lui cu nectarulu demoralisatiunei sî coruptiunei.

Óre parinte protopópe Crisianu pâna cându totu asiá! ? Puneti mân'a pre inima sî intréba-ti conscienti'a, câci acestu judecatoriu nepartialu — 'ti va oglindá faptele nedemne de postulu, ce ocupi. — Vedi! dilele sî órele 'ti suntu numerate, perulu 'ti este albitu, mórtea la usia sî totu nu te mai pocaiesci ?! Ór'a fatale a mortiei va cere contu despre tienut'a d-tale. Credi d-tea sî consistoriulu din Blasiu ca prin astu-feliu de individi vei propagá moralitate sî religiositate in poporu! judeci óre dle protopópe, ca prin astu-feliu de individi se face de risu nu numai moralitatea sî religiositatea, ci se derima tóte aspiratiunile natiunei intregi, a natiunei române, carea te-au leganatu, crescutu sî laptatu. — Cam de odata destulu.

Varietâti.

*** (Nenorocire.) O eruptiune de focu, ce s'a intemplatu dîlele trecute in Chintelnicu cttulu Doboc'a, 1½ óre dela Bistritia a mistuitu locuintiele aloru 33 de familie in centrulu satului, impreuna cu tóte superedificatele apartienatóre de acelea. — Foculu a duratu dela 3—4 óre dupa amédi, domnindu o fierbintiéla grozava sî unu ventu puternicu, incâtu erá in periculu de a se nimicí totu satulu, déca nu aru fi alergatu satele vecine intru ajutoriu.

Anunciu.

Ioanu Lupu maiestru pantofariu, aduce la cunoscintia on. publicu schimbarea cuartirului seu din strad'a Urezului in a Cisnadiei Nr. 27; deci róga prin acést'a pre on. publicu a incurge cu ori sî ce lucru de speci'a sea, atâtu pentru domni câtu sî dame. Susu amintitulu promite cea mai mare garantia pre lânga unu pretiu eftinu. Lucrurile nóue séu reparaturi se primescu atâtu din launtru, câtu sî din afara (Romani'a.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 45. ANULU XX.

Sabiiu, in 4|16 Iuniu 1872.

Telegramu.

Oresthi'a, 3/15 Iuniu. Metropolitului Siagun'a Sabiiu.

Clubulu romanu alu scaunului Oresthiei ve róga cu Metropolitulu Vancea impreuna a conchiamá congresu in Alb'a-Iuli'a.

Popoviciu, presiedinte. **Herlea**, notariu.

O mica observare.

Din unele diuarie române vedemu unu telegramu dela clubulu centrale din comitatulu Clusiului si apoi gasimu comentare politice, ce se referescu la situatiunea nóstra presenta, pre carea o infaciséédia cu colori asiá de triste incâtu altu-feliu nu se mai póte. Nu potemu negá ca situatiunea nóstra politica nu aru fi un'a din cele mai serióse si critice, dara trebuie sa marturisimu de alta parte, ca pre cum vedemu si din telegrame si din comentariele mentionate unii barbati de ai nostri lucra din tóte poterile, cá situatiunea, in locu sa se chiarifice, sa intre in incurcaturi mai mari.

Eata si caus'a pentru ce dicemu noi acést'a:

Noi in tóte manifestatiunile aceloru barbati nu gasimu alta idea conducatória decâtu obligatulu refrenu, ca nu recunoscu decisiunile conferintiei din Sabiiu, si apoi totu densii decidu aceea ce a decisu si conferinti'a din Sabiiu.

Déca testéza densii prin postulatele loru, ca in privinti'a scopului suntu de acordu cu decisiunile conferintiei din Sabiiu, sa bage de séma sa nu comita unu pecatu de inalta vatemare natiunale, tocmai in momentele cându avemu cu totii datori'a sa lucrâmu pentru salvarea ei, si sa cugete, ca prin purtarea loru taie ramulu de sub picórele natiunei, asiá incâtu ea sa nu póta ajunge la o programa natiunale definitiva fatia cu evenemintelema cele i de aprópe.

Alegerile suntu la usia, o dicemu totii din tóte pârtile si de alta parte se lucra cu energia la impedecarea unei intielegeri in modulu celu mai detestabile, asiá incâtu, déca nu amu avé incredere si in simtiulu celu bunu si natiunale alu poporului nostru si a unei pârti insemnate din inteliginti'a nóstra, amu fi ingrigiati, ca in adeveru românii mergu cu pasi repedi spre unu nou desastru natiunale.

Fatia cu perplessitatea, in care se nisuiescu unii barbati si natiunei, din o ambitiune reu intielesa, a aruncá pre români, modest'a nóstra parere aru fi, cá comitetulu alesu in conferinti'a din Sabiiu sa stea fidelu la postulu seu, pâna va avé ocasiune sa depuna mandatulu, ce l'a luatu asupra-si, in mânile unei conferintie séu congresu séu altei corporatiuni natiunale recunoscuta si sanctiunata de natiune prin aderinti'a ei la lucrârile acelei corporatiuni si sa pregatésca chiaru si materialulu unei programe natiunali, câci dupa cum vedemu, certele de conducere ne mistuescu tempulu de asiá, incâtu nici deputatii alesi nu voru sci pre urma ce sa incépa, si voru fi sventurati cá o trupa fâra de planu de campania, fâra de stindardu si fâra de conducere.

Greutâtile ce se ridica din partea contraria voru disparé, pentruca in fine conscientia natiunale dóra se va miscá in sinulu tuturoru româniloru si va impune fia-cârui sa se lase de lucruri de forme si de ambitiune si sa aiba numai caus'a natiunale si patriotica naintea ochiloru.

Sabiiu 4 Iuniu.

(†) **Necrologu.** Alalta-eri, Vineri, dupa amédi se sevarsi oficiulu funebru la repausatulu in Domnulu P. Ioanu **Panoviciu**, Asesore consistoriale etc. Remasitiele pamentesci erau espuse din diu'a premergatória in biseric'a din suburbiulu iosefinu, unde reposatulu a fostu 45 de ani parochu. La tempulu inceperei servitiului ddiescu, ce erá fipsatu pre 3 óre dupa amédi, se aduná unu numeru frumosu de preoti, de amploiati civili de diverse natiunalitâti, elevii institutului nostru seminariale cu membrii consistoriului si ai corpului profesorale dela institutulu nostru in frunte, in amintit'a biserica. Membrii din cleru ai consistoriului precum si intregu corpulu profesoriloru, cu diaconi cu totu, 12 la numeru, functiunara la servitiulu ddieescu, avendu de pontificante pre Préveneratulu P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau **Pope'a**; iéra cuventarea funebrale o rosti veneratulu P. Sav'a Popoviciu **Barcianu**, parochu in Rasinari si asesoru consistorialu in despartiementulu scolasticu.

In giurulu sicriului cu remasitiele defunctului se aflá iubit'a sea fiica Mari'a Rosc'a si iubitulu seu ginere Petru Rosc'a, asesoru la tribunalulu regescu de aici si pruncii densiloru, respective nepotii reposatului: Eugeniu, Victoru, Petru, Mari'a, Elen'a si Florentin'a, iubitulu seu frate Dimitrie registratoru regescu financiale, iubitulu seu cumnatu Gregoriu Mateiu comerciante de aici din locu, dimpreuna cu fiiulu densului Georgiu si soci'a sea Alesandrin'a si alte rudenie amici si cunoscuti, poporulu din parochia si unii representanti din comunele cari se tienura de tracturile protopresbiterali pre cari le administrase cá protopresbiteru reposatulu.

Din cuventarea rostita audiramu ca reposatulu e nascutu in satulu Finthiu, comitatulu Clusiului, la 1799. Parintii densului si cu deosebire tatalu densului, Demetriu Panoviciu, parochu gr. or. in dîs'a comuna lu dede la scólele din Clusiu, cari absolvendu-le, pentru capacitatea si purtarea cea esemplaria fu tramisu de episcopulu de atunci Basiliu Mog'a la universitatea din Vien'a. Dupa unu studiu de 4 ani, la 1826 se reintórse in tiér'a natale si aci fù aplicatu pentru practisare in cancelari'a pre atunci diecesana, in acelu anu se casatori, luandu-si de socia pre fiic'a unui comerciante Stamati de aici din locu si implinindu cele prescrise ajunse parochu in suburbiulu iosefinu la biseric'a zidita de fericitulu Hagi Constantinu Popu, mai tardiu apoi deveni protopresbiteru alu Nocrichiului si Muresiului si in fine si asesoru consistoriale in care cualitate din urma a lucratu cu multu zelu si perseverantia pâna in dilele din urma ale vietiei sele. Totu din cuventare audimu de o donatiune facuta archidiecesei in pretiu de 2500 florini; de alta parte amu intielesu ca in testamentulu seu s'a ingrigitu cu câte o suma de biserica si scóle in comun'a natale si aici unde a functiunatu cá parochu.

Dupa finea servitiului ddiescu in biserica se miscà conductulu, portatu fiindu sicriulu de preoti din tractulu II-le alu Sabiiului, sub cantâri corali esecutate de chorulu eleviloru institutului nostru archidiecesanu, spre cinterimu, unde intre rugaciuni si cantâri inaltiate câtra Ddieulu spiriteloru si a totu trupului, s'au asiediatu remasitiele in unu mormentu ziditu frumosu, lânga soci'a si nepotii sei reposati mai nainte. Fia-i tieren'a usióra si amintirea eterna!

Ni se tramite spre publicare urmatórele:

Dómne ce coruptiune!

In Valêndorfu si Galati — comitatulu Albei-superióre — unulu anume Benkö Iozsef a coruptu publice pre alegatorii români si magiari de acolo cu câte 10 fl. v. a. Acést'a s'a intemplatu in 4 si 5 Iuniu a. c, si inca asiá, ca 3 fl. a datu numitulu corumpatoriu fia-cârui alegatoriu, pre care'lu potù amagí, indata atunci, iéra 7 fl. s'a oblegatu a-i dá preste 10 dîle; beutura — se intielege — câtu i va luá pielea fia-cârui'a. —

Corumpatoriulu Benkö Iozsef este cancelistulu szolgabiróului tractuale de pre acolo Csiki Iozsef, si 'lu numeau satenii „domnulu vice-szolgabiróu.“

Pentru cá acestu demoralisatoriu de poporu sa asecure mai tare voturile pre partea unui'a anume conte Nemesch Nándor din tiér'a ungurésca, a facutu chiaru si contractu in scrisu cu toti, pre cari i-a succesu a-i amagí cu bani si cu influinti'a sea cá „domnulu vice-szolgabiróu“ *), oblegându pre fia-care sa platésca inderetu 15 fl. la casulu acel'a, cându n'aru alege pre contele Nemesch Nándor.]

Iéta scandalu, iéta coruptiune publica, iéta cinismu, iéta abusulu, ce se face publice in contr'a libertatei de a alege din convingere! Iéta cum se folosescu cei cu bani de nepriceperea si de saraci'a poporului!!! —

Pretindemu dela autoritâtile publice respective, cá atari cumperâri de suflete sa le descopere si sa le pedepsésca aspru.

Iéra voi alegatori din Valêndorfu, din Galati si de ori-unde, deschideti-ve ochii si mentiele; intielegeti, ca **cine scie spre ce scopu si** tendintia cérca astu-feliu de demoralisatori a ve cumperá cu bani. Iér' déca voi nu sunteti in stare sa intielegeti, ascultati de conducatorii némului vostru, cari ve voiescu binele vostru, cá asiá sa nu ve blasteme chiaru si copii de copii vostri, ca a-ti fostu vendiatorii natiunei si ai patriei.

Déca voi aveti cá nobili 80 si mai bine de votori, voi cu acestea poteti sa ve salvati interesele vóstre, déca acelea le veti concentrá pentru alegerea unui deputatu, carele este amicu intereseloru vóstre si vi-lu recomenda fii natiunei si bisericei vóstre cá pre atare. Lasându-ve voi inse sa ve amagésca ori-care necunoscutu cu bani, apoi voi v'ati vendutu interesele vóstre si ale urmatoriloru vostri, cari nu voru poté, decâtu sa ve blasteme cá pre nisce vendiatori.

Cereti programa dela ori-care candidatu, care aru vení la voi cá sa-lu alegeti, dara programa nu numai cu gur'a, ci si in scrisu sa vi-o dee. Acésta programa impartesiti-o cu comitetulu natiunalu, séu cu ómenii de sângele vostru, si numai pre acel'a candidatu sa-lu alegeti, pre care ve voru sfatuí acesti'a sa-lu alegeti.

Déca din nepricepere si de frica v'ati pusu degetulu pre cruce si a-ti subscrisu astu-feliu de contracte, cá cari a-ti incheiatu cu scriitoriulu szolgabiróului, cu Benkö Iozsef; apoi sa nu gânditi ca astu-feliu de scrisori au potere; de fric'a astoru-feliu de contracte sa nu sciti, ca nu ve póte nimenea silí sa platiti 15 fl. pentru 10, déca nu ve-ti alege pre acel'a, care a voitu sa ve insiele si sa ve cumpere sufletele cu bani.

Ascultati dara de ómenii némului vostru si concentrati-ve voturile spre alegerea deputatului, care vi-lu voru recomendá ei, déca vreti a lucrá spre binele vostru si alu patriei vóstre.

Apelu

Câtra toti românii din tóte pârtile, pentru creare de scole române in pârtile de dincolo de Dunare.

Fratii nostri de preste Dunare gemu uitati de seculi de fratii loru din Daci'a Traiana, din Romani'a libera etc.

Sute de mii de români, locuitori in Macedoni'a, Epiru si Thesali'a, dela Dunare si Balcanu pâna la Pindu si Olimpu; acesti frati departati, subjugati de turci si de greci, abiá 'si mai potu conserve limb'a, datinele stramosiesci si nationalitatea, din caus'a lipsei de scóle si de invetiamentu românescu.

Cu tóte persecutiunile greciloru in scóle si biserici; cu tóte prigonirile contr'a limbei si nationalitâtei române, contr'a serviciului divinu in limb'a nascerei, in limb'a strabuna; cu tóte midilócele intrebuintiate de ei de a elenisá totulu, de a greci totu ce e românescu, românii din Macedoni'a, Thesali'a si Epiru au totu remasu români, multiamita spiritului de conservatiune nationala si patriotismului traditionale alu mameloru de familia care 'si crescu copii in limb'a si obiceiurile strabune, si nu se instrainéza si nu-si schimba limb'a, obiceiurile, portulu si nationalitatea.

---

*) Este cunoscutu aceea, ca poporulu inca si astadi tremura naintea szolgabiróului seu, ma se ingrodiesce si numai audiendu-i de nume.

Multiamita inca initiativei patriotice a unoru români cá fostulu domnu A. Cuz'a, ca dd. N.' Cretiulescu, Cesaru Boliacu, Dimitrie Gusti, George Gog'a, si mai alesu, multiamita initiativei patriotice luata de distinsulu cetatianu si clericu românu venerabilulu archimandritu Averchie, fundatorele si directorele scólei macedono-române din Bucuresci, avemu fericirea a posede pâna astadi in Macedoni'a si Epiru, diece scóle românesci in orasiele si satele urmatóre :

Avdel'a, Smiesi, Clisur'a, Ochrid'a, Târnovu, Xilo-livad, Veri'a, Clisur'a II, Perivoli, Bréz'a ; tóte aceste scoli suntu frecuentate actualemente de vre-o mie scolari.

Dara in Tesali'a, unde locuescu sute de mii de români nu avemu din nefericire nici o scóla românésca.

De ce acésta nepasare pentru limb'a si nationalitatea nóstra ?

Nu avemu óre destule midilóce si destula avere dela stramosi ? Si déca Dumnedieu si natur'a ne-a indiestratu cu atâtea midilóce, de ce nu venimu in ajutoriu fratiloru nostri uitati, paresiti si lipsiti pâna si chiaru de lumin'a vietiei ?

De ce nu le dâmu mângaerea si spriginulu fratiescu, cându scimu ca unu ajutoriu din partea nóstra este lumin'a, este viati'a loru nationala.

Dara óre Macedonenii români de la noi cari au averi, si-au uitatu pâna intr'atâtu némulu loru, si-au renegatu patri'a, mam'a, leaganulu nascerei loru !

Fostulu si actualulu ministru D. N. Cretiulescu, fostulu primaru si ministru alu culteloru d. Dimitrie Gusti, atâtu cá ministru câtu si cá primaru alu vechiei capitale a Moldovei a dotatu Romani'a de preste Dunare cu mai multe scóle române, tramitiendu in diferite epoce fonduri pentru creare de scóle românesci in Romani'a de preste Dunare.

Iéta frumós'a adresa ce a tramisu de curendu câtra fundatorulu si directorulu scóleloru macedono-române insocita de sum'a de 2,600 franci :

Romani'a

Primarulu municipiului Iassi.
Biuroulu IV, 1871 Februarie.
Nr. 16,034.

Prea cuviόse parinte,

„Dupa cererea d-vóstre, inregistrata la nr. 26,729 din 30 a espiratei luni, precum si din relatiunea multiamitóre data de d-vóstre in privinti'a progresului ce face scól'a româna din Macedoni'a, regulându-se a se tramite in primirea d-vóstre sum'a de lei noi 2,600, intréga subventiune pre anulu acest'a acordata de onor. consiliu comunale pentru infiintiarea unei asemenea scóle, prevediuta prin bugetulu anului curentu alu acestei urbe, sub-semnatulu are onóre a ve tramite, odata cu acést'a, sum'a mentionata de 2,600 lei, facendu rugaminte Cuviosiei-vóstre sa bine-voiti a respunde de a loru primire.

Primiti, s. c. l.

Primaru, Gusti.
Secretariu, Antonescu.
Siefu Mihailescu.

Cuviosiei sele Parintelui Archimandritu Averchie directorele scólei Macedono-române din Bucuresci.

Aflâmu cu fericire ca si onor. primaru alu capitalei, d. Scarlatu Cretiulescu a luatu initiativ'a spre a propune consiliului comunale din Bucuresci votarea unui fondu pentru crearea unei scóle române in marele si insemnatulu orasiu Trical'a, capital'a si anim'a Tesaliei orientale.

Asiá dara, Moldov'a, prin primarulu ei d. Gusti, a intinsu mân'a sororiloru sele instrainate ; Monteni'a o intinde astadi prin primarulu capitalei ei, d. Scarlatu Cretiulescu.

Onóre si gloria nobililoru initiatori ai romanismului si nationalitâtiei.

„Tr. Carp.“ V.

Franci'a.

(Urmare si fine).

Altu-cum dlu Thiers are a se pocaí acum pentru retacirea cea grea a vietiei sele. Elu a primitu ereditatea dupa alu 2-lea imperiu, pentru de a creá din o situatiune caotica iéra-si o ordine de statu. Inca nu se póte díce ca scriitoriulu istoriei lui Napoleonu I si ministrulu regatului de cetatieni este aptu pentru problem'a ce-i sta inainte. Déca si de icí incolo va urmá passiuniloru si prejudetieloru sele vechi, déca in scól'a doreriloru si nefericiriloru inca totu nu i-a cadiutu de pre ochiulu spitualu legatur'a — atunci Franci'a si poporulu francesu e de compatimitu pentru perderea de tempu, bani si ostenéla ; câci betrânulu Thiers nu e barbatulu care sa regenereze state si sa radice cu mâna ferma natiuni din o pârga afunda. Déca inse presiedintele republicei s'a schimbatu, a devenitu barbatu de statu, care ignoréza pre francesu intru atât'a in câtu sa dea generalului Trochu dreptu si pre prussieni nu-i tiene cu episcopulu Dupauloup de „barbari“ cí de ómeni dela cari se póte invetiá ce-va — atunci „er'a Thiers“ fia scurta fia lunga, aru potea duce Franci'a infranta pâna la umilintia la o bine-cuventare.

In 27 Maiu a tienutu adunarea nationale in Versailles o siedintia interesanta, in careas'a continuatu desbaterea despre legea de recrutare din care causa publicâmu si noi pasagiele cele mai marcabile din ea. — Colonelulu Deufert=Rochereau, unu vorbitoriu sprintenu, combate cu deosebire sistemulu ascultarei passive care „prosteste“ pre soldatu si-lu face unélt'a órba a tuturoru loviturilorn de statu. Disciplin'a nu eschide cugetarea libera si responsabilitatea individuale a soldatului : initiativ'a inteliginta a fia-cârui membru este caus'a resultateloru admirabile a armatei nemtiesci in resbelulu ultimu. Cá documentu la acést'a cetesce vorbitoriulu mai multe pasuri din rapórtele colonelului Stoffel si din unu opu a contelui Moltke in care se díce : „Soldatulu prussianu si in deosebire nemtiescu are, cându vine sub stéguri, cu pucine esceptiuni, unu gradu de cultura care radica armat'a nemtiésca in privinti'a intelectuale preste tóte cele-lalte armate. Acést'a superioritate se arata mai cu séma la suboficieri dela cari la noi se pretinde mai multu si cari in diametru suntu mai instruati cá oficierii francesi avansati din suboficieri, câci acesti'a suntu instruati numai in elementele rele francese“. (Sgomotu, destulu !)

Generalulu Chaugarnier in tonu iritatu : De-si in decursulu asediului Belfortului n'amu locuitu in vre-o casemata a acestei fortaretie, totu-si credu a intielege relatiunea care trebuie sa esiste intre soldati si prefectii lui. Ante vorbitoriulu se provóca la instructiuni de ale contelui Moltke; in aceste nu vorbesce inse contrariulu nostru nicaire despre disciplina, pre care elu cá ce-va ce de sine se intielege o presupune. Unu soldatu betrânu cá mene nu póte cede cá sa se scuture la acést'a disciplina; ascultarea séu e passiva séu ea nu esista de locu. Oficieriulu e pentru soldatu legea viua. Pentru arestarea mea fâra de dreptu la 2 Decemvre nu facu responsabile pre acei'a cari o au esecutatu cí pre ministrulu de resbelu, acei'a si-au implinitu datorinti'a, ascultându acestui'a. (Consemtiri viue la drépt'a si in centru, contradiceri la steng'a.)

Ducele de Aumale : Noi n'avemu aici d'a ne ocupá nici cu disciplina nici cu cestiuni de instructiune, cí numai cu sistemulu de recrutare. Legea vechia referitória la acést'a e recunoscuta de nesuficienta. Legea din a. 1832 a fostu pentru tempulu seu o lege fórte buna. Atunci avému lipsa de o armata de 500,000 soldati, dintre cari 350,000 sa mérga contr'a inimicului ; acestu scopu s'a ajunsu prin acea lege, dupa cum esperinti'a in multe renduri ne-a documentatu. In anulu 1848 s'a mai adausu la acea lege si cea despre gard'a nationale mobile ; cu partea acést'a din lege amu fostu mai pucinu norocosi si atât'a e securu ca tóte incercârile de

---

FOISIÓRA.

Drepturile in scól'a poporale. *)

§ 1. Famili'a:

a) Tat'a si mam'a locuescu in un'a si aceasi casa cu copiii loru. Tat'a si mam'a se numescu cu unu cuventu parinti. Parintii cu copiii loru laolalta forméza o societate mica, numita familia. In câte o familia se mai afla si o bunica, unu unchiu, o matusia, séu alte rudenii. Tat'a este capulu (mai marele) familiei.

b) Tat'a 'si lucréza meseri'a sea, si din banii castigati cumpera lucruri trebuinciόse pentru sustienerea familiei sele. Mam'a pastréza lucrurile agonisite, si le intocmesce pentru trebuinti'a membriloru familiei. Copiii si copilele invétia la scóla ; venindu a casa au sa-si repetiésca lectiunile, sa-si faca ocupatiunile scolastice ; apoi sa ajute, pre câtu potu, parintiloru la lucru. Parintii, cá sa póta lucrá mai multu 'si iau in casa cu plata servitori séu servitórie.

c) Tatalu de familia 'si lucréza meseri'a sea dimpreuna cu servitorii sei in anumite óre pre dî ; la anumite óre pre dî mergu copiii la scóla si vinu dela scóla ; la anumite óre pune mam'a de familia bucatele pre mésa pentru prândiu si pentru cina ; anumite óre suntu otarite pentru odihna.

Tatalu de familia da fia-cârui servitoriu, ce sa lucredie si câtu sa lucredie pre dî ; servitórele capeta de lucru dela mam'a de familia. Intr'o familia regulata are fia-care membru, ce sa lucredie, si scie, câtu trebuie sa lucredie, dupa cum sciu si copiii de scóla, ce au sa faca in scóla si câtu sa lucredie si acasa in fia-care dî.

d) In casa suntu tóte lucrurile puse la loculu loru. Déca are d. e. copilulu trebuintia de unu scaunu, pâna sa-si scrie la mésa, — dupa ce si-a scrisu, are sa-lu puna la loculu seu.

Ce sa lucreze fia-care membru alu familiei, câtu tempu si in ce óre sa lucreze, cându sa mânce, cându sa se odihnésca — tóte aceste orenduiele casnice le intocmesce tatalu si mam'a de familia pentru toti membrii familiei.

Orenduielile, cari le facu in cas'a loru tatalu si mam'a de familia, se numescu orenduiele casnice ori familiari.

Fia-care membru alu familiei are sa padiésca orenduielile familiari, cá sa póta traí fericitu in familia.

§. 2. Vecinatatea.

a) Erá odata unu tempu, cându se aflau putieni ómeni pre pamentu. Unii din trensii se nutreau, cu ce-'si puteau adunâ din fruptele pomiloru de prin paduri, si se adaposteau sub arbori desi la frundie, ori prin pesceri. Altii se nutreau cu ceea ce puteau vená, altii cu laptele dela vitele, pre cari le padiau si le duceau la pasiune mutandu-se cu corturile loru dela unu locu la altulu. Iéra altii 'si facura bordeie lânga pamentulu, pre care si-'lu sapasera si semanasera, si se nutreau cu fruptele de pre acele holde ale loru.

Atunci tatalu de familia nu avea multe grigi, decâtu mai alesu, cum sa se apere cu ai sei de fiere rapitórie. Orenduiéla la lucru nu aveau, ca nu sciau sa lucredie vre-o meseria. Orenduiéla la mancare nu aveau, ca erau nevoiti a mancá, numai cându 'si puteau aduná câte ce-va. Nici unu tata de familia nu avea sa dee altui'a séma despre faptele sele si aloru sei. Nici unulu nu erá mai multu cá altulu.

b) Dupa ce se inmultira ómenii pre pamentu fura siliti a locuí mai aprópe unii de altii adeca in vecinatate unii cu altii. Acum aveau si trebuintie mai multe. Incepura de a se deprinde la meserii, la negotiu s. a.

Mai multi plugari se insocira, a-si zidí casele loru la unu locu unii lânga altii ; astfeliu se formara satele. Meseriasii, negutiatorii 'si zidira orasie séu cetâti.

Familiele dintr'unu satu ori dintr'unu orasiu formara o societate, numita comuna satésca ori comuna orasienésca. Locuitorii din comuna erau membri ai comunei.

Ori-care tata de familia avea acum sa lucredie nu numai pentru binele familiei sele, ci si pentru binele celoru-lalte familii din comuna, adeca pentru binele comunu.

c) Dara fiindu ca dela inceputu se aflau si ómeni buni si ómeni rei, dupa ce se apropiara cu locuintiele unii de altii, incepura cei rei a se certá cu cei buni si a-i asuprí ; cei tari rapeau averea celoru mai slabi, cu tóte ca nu aveau nici unu dreptu la acést'a. Totusi ei numeau acést'a dreptulu celu mai tare ori dreptulu pumnului. In starea acést'a nu-si putea nimenea lucrá in linisce meseri'a sea, nu se póte folosí de munc'a sea, nimenea nu erá securu pre averea sea, ba nici pre viéti'a sea.

d) Cá sa se póta scapá de o astfeliu de ticalosía, se invoira mai multi tati de familia si insarcinara pre cei mai patîti, mai de omenia si mai intielepti dintre ei, sa otarésca, ce sa faca fia-care locuitoriu din comuna si ce sa nu faca ; apoi toti locuitorii din comuna sa urmedie dupa acésta otarire. Acésta otarire o numira orenduiéla séu lege.

Legea arata fia-cârui locuitoriu din comuna, ce-i este iertatu sa faca, ce are sa faca, si ce sa

---

*) Vedi articululu sub titlulu acest'a din nr. tr. R.

atunci incóce de a reperá defectele din 1832 au remasu fâra succesu. De aceste defecte se tiene in lini'a prima sistemulu substitutiloru. Dela anulu 1855 substituinti'a n'a mai fostu unu favoru cí unu dreptu, unu obiceiu comunu, asiá incâtu prin marginiri nu se mai poteau tienea in frâu. In interesulu armatei sî tierei astadi trebuie sa incete cu totulu substituínti'a. (Fórte bine) Deoblegamentulu generale de servitiu e o necessitate sî natiunea se va inpreteni usioru cu ea, déca substituinti'a se va eschide. — Ducele de Aumale 'si incheià cuventarea prin urmatórele : Déca camer'a va acceptá legea ce ne jace inainte in dispusetiunile ei generali, ea prin acést'a va indeplini unu actu de barbatia, de patriotismu strictu sî adeveratu, unu actu alu spiritului conservativu liberalu, de care acést'a casa este insufletita.

Va trebuie tempu indelungu, pâna cându acést'a lege va produce fructele sele ; va trebuí sa lucrâmu la reorganisatiunea nóstra cu rabdare sî cu necasu : sî de aceea Europ'a nu se va potea insielá despre nesuintiele sî semtiementa nóstre pacinice. (Aplause viue in centrulu dreptu).

Programulu natiunalu sasescu.

Fatia cu alegerile dietali, sî reform'a afaceriloru municipali si comunali sasesci, ce ne stau inainte, e o necessitate ardienda :

I. a fipsá positiunea sî tientele mai deaprópe a natiunei sasesci in viéti'a de statu ;

II. a formulá fundamentalu dorintiele si pretensiunile unanime ale acelei'a la cuprinsulu reformei, ce ne sta inainte, a afaceriloru municipali si comunali sasesci ;

III. a cugetá la medilóccle sî câlile spre ajungerea tienteloru necesarie ;

I. Positiunea in viéti'a de statu.

Participarea conotaritóre a natiunei sasesci la desvoltarea vietiei de statu se va midilocí in diet'a ungurésca esentialmente prin representantii alesi de cercurile electorali sasesci. Cu câtu va fi mai unanima vocea acelor'a, sî cu câtu si-o voru dá sî in mai completa consonantia cu convingerile natiunei sasesci atâtu in afaceri comune de tiéra câtu sî in cele speciali sasesci, cu atât'a va fi mai ponderósa sî influinti'a natiunei sasesci in viéti'a statului.

Principiele pentru procederea solidaria a sasiloru in diet'a prossima suntu urmatórele :

1. Principiulu nestramutaveru alu nedespartiverilâtiei monarchiei austro-unguresci stapanite de pré inalt'a dinastia Absburgica-Lutaringa trebuie sa stea mai pre susu de ori-care discussiune sî pre deplinu de ea (discussiune) urnita, câtu sî nedespartiveritatea tieriloru tienatóre de corón'a ungurésca ; de asemenea principiulu representatiunei sî aperârei comune a acestei monarchie in afara, câtu sî in intru principiulu regimului constitutionalu in tóte pârtile lui.

2. Consistinti'a monarchiei sî pârtiloru ei nu concede nici o destramatiune a legiloru de complanare din anulu 1867. Tóte nesuintiele, cari tientescu spre o atare destramare suntu neconditionatu de lepedatu.

3. Totu ce e necesariu pentru de a formá statulu ungurescu din ce in ce mai multu intr'unu statu de dreptu, trebuie sa i se acórde cu cea mai mare prevenire. Conditiunile adeveratu de esistintia pentru statu, conditiunile — unei legislatiuni bune — unui regimu onestu sî fermu, — unei justite drepte, — unei administratiuni regulate nu i se potu nici cându refusá.

De partea cea-lalta inse sa nu se preteste inse nici cându ide'a unui statu deplinu indreptatitu, unitatea necesaria esistintiei statului pentru de a iufrumsetiá amestece pre alte terene de viatia de asemenea indreptatite, pentru de alu folosí pentru scopuri unilaterali ale unei partite, unei nationalitâti, coterie, classe favorite, pârti de locu séu orasiu.

4. Statulu cá atare n'are confessiune sî probleme positive pre terenulu credintiei religióse pre cum sî pre ceea-lalta parte nici confessiunile sa nu aiba vre-o influintia in sfer'a de dreptu a statului. Dupa cum asiá dara statulu e chiamatu a respectá viati'a interna religiósa a cetâtieniloru sei, terenulu de dreptu alu confessiuniloru racunoscutu de elu, asiá este pre de alta parte datorinti'a statului a respinge eficace ori-ce amestecu alu vre-unei confessiuni in afaceri de statu.

Sustienerea deplina a legiloru religionare a Transilvaniei, care si din partea legilativei din 1868 de nou s'au intaritu sî care garantéza cea mai completa egala indreptatire sî reciprocitate de dreptu intre bisericele singuratice, e sî de ici incolo o datoriutia a legilativei.

5. Limb'a statului cá atare 'si are nedisputaveru indreptatirea sea. De óre ce inse s'a trecutu mesur'a cea drépta in intrebuintiarea limbei magiare de statu, prin legea limbiloru din anulu 1868 si manuarea ei, asiá dara revisiunea acelei legi e o necessitate urgenta.

6. La nici o reforma organica, ce ne stau inainte, in deosebi la reform'a ambeloru case a dietei, sa nu se nege principiulu celu mare alu egalitâtiei individuale naintea legei, nici prin lasarea mai departe a privilegieloru statuarie, cari nu se mai potu tienea, séu prin eschiderea pertimida a deosebiteloru classe de professiune dela dreptulu activu séu passivu de alegere, nici sa devina acelu principiu prin strapunere punctului de gravitatiune a statului in massele nemature, de caricatura periculósa.

7. Unei reforme a intregului sistemu de contributiune i prevenimu cu bucuria proposito ca nu are de scopu sporirea contributiuniloru sî acciseloru sustatatóre, dintre cari unele, precum pretiulu sarei, trebuie sa se micsioreze in interesulu economiei poporale, cí din contra a intarí sî insufletí eficace facultatea de productiunei a sarei prin desfundarea de isvóre nóue de castigu, cu deosebire inse ca are de scopu o repartire justa a sarcineloru sustatóre.

Cu privintia la spese positiunea financiale a statului impune datorinti'a celei mai stricte crutiâri.

In deosebi problem'a principale a dietei prossime va fi a promová desvoltarea industriei indigene, in specie prin libertatea averei instituteloru de cultura de ori-ce timbre sî de contributiuni câtu sî a reuniuniloru sî asociatiuniloru agronomice constituite pre bas'a ajutorintiei pruprie, prin regularea comerciului de buccegiu, prin deslegarea cestiunei de banca, prin ameliorarea sî inmultirea midilóceloru de comunicatiune pre bas'a unei urdiele corespundietóre de drumuri de feru sî de tiéra, prin reform'a tarifului austro-ungurescu de vama, prin introducerea legei comune de comerciu, prin considerarea dorintieloru sî propuneriloru a cameriloru de comerciu sî industria câtu sî a reuniunei de industriade tiéra.

8. Tóte acelea spese prin care organismulu nesuficiente de facia alu judecatorieloru se póte pune in stare de a corespunde recerintieloru unei justitie grabnice sî solide, sa se incuviintieze.

Ameliorarea radicale, generale, a legiloru justitiari e o tienta care sa nu se pérda din ochi. Pâna cându inse nu e cu potintia a oferí tierei o reforma completa, sistematica, e interesulu supremu alu fiacârui cetatiénu in Transilvani'a, cá sistemulu legiloru de justitia sustatoriu aici sa nu se transpuna prin modificâri partiali neprecugetete sî mai departe intr'o confusiune sî mai mare.

Deputatii dietali sasesci voru tienea de datorinti'a loru ardienda a delaturá pre deplinu urmarile erórei compatimivere care a sedusu diet'a ultima a scóte drepturile urbariali ale natiunei sasesci facia cu dominiele Saliste sî Talmaciu, apoi cele ale orasiului Brasiovu facia cu dominiele Branu din rendulu tuturoru celoru-lalte drepturi basate pre fundamente pre deplinu egale spre daun'a natiunei sasesci.

(Va urmá.)

---

nu faca. Legea otaresce asiá dara drepturile sî detorintiele fia-cârui locuitoriu din fia-care comuna din tiéra, sî prescrie pedepse pentru facatorii de rele.

Dupa cum fia-care membru alu familiei are sa pazésca orenduielele familiari (§. 1. c,), asiá sa pazésca fia-care membru alu comunei legile comunali.

§. 3. Statulu.

a) Avendu ómenii legi aru fi potutu traí fericiti, pentru ca fia-care locuitoriu din tiéra scié, ce-i erá iertatu sa faca, ce avea sa faca, sî ce nu-i erá iertatu sa faca. Inse cei neomenosi, cei rei nu vrura sa pazésca legile tierei ; ci faceau ce le placea loru ; vatemau pre cei blandi ; neliniseeau pre cei pacinici, le rapeau averea s. a.

Deci se invoira ómenii cei de omenia, sî alesera unii dintre ei, insarcinandu-i, sa ia sém'a sî sa ingrijésca, cá toti locuitorii din fia-care comuna sa pazésca legile tierei, iéra pre calcatorii de lege sa-i pedepsésca.

Barbatii alesi sî insarcinati a luá sém'a, cá legile sa se pasésca de câtra toti ómenii din tiéra, se numira dirigatori, séu cu unu cuventu stapanire. Toti cei-lalti locuitori din tiéra se numira supusi, pentru ca trebuiau sa se supuna stapanirei, adeca trebuiau sa asculte de dirigatori.

Stapanirea are sa ingrijésca de supusii sei, cá parintii cei buni de copiii loru. Supusii au sa asculte de stapanire, cá copiii cei buni de parintii loru.

b) In fia-care comuna satésca sî orasienésca se afla adî sî diregatori, cari ingrigescu, cá toti locuitorii din acea comuna sa pazésca orenduielele comunali sî legile tierei.

Diregatorii dintr'o comuna forméza impreuna primari'a (judecatori'a) comunei. In comunele orasienesci se afla sî judecatorii mai inalte.

Comunele satesci dimpregiurulu unui orasiu stau cu judecatoriele loru sub judecatori'a mai inalta a aceluia-'si orasiu. Unu orasiu dimpreuna cu satele tienatóre de elu se numesce cu unu cuventu tienutu municipalu (comitatu, scaunu, districtu).

Tóte tienuturile municipali (municipiele) dintr'o tiéra stau cu judecatoriele loru sub o judecatoria mai inalta, carea se numesce guvernulu tierei (ministeriu).

Mai marele guvernului este Domnitoriulu (Principele Regele s. a.) tierei.

c) Locuitorii din tóte comunele satesci sî orasienesci ale unei tieri, intruniti fiindu sub unu guvernu, cá sa póta traí prin ingrigirea aceluiasi guvernu aperati prin legi in securitate sî in stare buna, forméza o societate, carea se numesce statu.

Ómenii, cari locuescu intr'unu statu, suntu membri ai aceluiasi statu. Membrii unui statu se numescu altmintrea cetatieni ai statului.

Legile statului (legile tierei) prescriu drepturi sî detorintie pentru diregatorii statului (pentru stapanire) sî pentru cetatieni (pentru supusi).

Fia-care cetatiénu, cá membru alu comunei sî asiá cá membru alu statului, sa se folosésca de drepturile sele, sa sî le apere, sa respectedie sî drepturile altor'a, sî sa-si implinésca cu scumpetate tóte detorintiele sele.

§. 4. Comunele din statulu Ungariei.

a) Tat'a sî mam'a cu copiii loru forméza impreuna o societate mica numita familia (§. 1. a,). Familiele dintr'unu satu, séu orasiu forméza laolalta o societate numita comuna (§. 2. b,).

In statulu Ungariei se deosebescu :

1. comune cetatienesci (orasie), 2. comune satesci (terguri, sate).

b) Mai marii comunei conducu tóte lucrârile (afacerile) dinlauntru ale comunei, sî aducu la indeplinire totu, cu ce este comun'a detória fatia cu municipiulu sî cu statulu, amesuratu legiloru statului.

c) In afaceri mai mari se indreptéza comun'a la municipiu. Déca nu s'aru multiamí comun'a cu otarirea (decisiunea) din partea municipiului, are dreptu sa arate lucrulu la guvernu (la ministeriu).

§. 5. Autoritatea sî indreptatirea comuneloru.

a) Dupa cum unu tata de familia ia sém'a asupr'a membriloru familiei sele, tocmai asiá suntu indreptatiti prin lege sî mai marii comunei sa vighieze asupr'a tuturoru locuitoriloru din comuna sî sa ingrijésca de averea comunei.

b) Fia-care cetatiénu alu statului trebuie sa se tiena de o comuna óre-care.

Déca nu mai voiesce vre-unu cetatiénu sa locuiésca in comun'a, in care s'a nascutu, are dreptu sa se mute in alta comuna. Dupa ce s'a primitu de câtra mai marii (diregatorii) comunei, in care s'a mutatu, sî asiá s'a facutu membru alu acesteiasi, atunci se bucura sî elu de tóte drepturile, pre care le da legea celoru-lalti membri ai comunei, dara totudeodata trebuie sa implinésca sî detorintiele, ce le impune legea fia-cârui membru alu acestei comune

Judele comunei, in care s'a primitu membrulu celu nou, are sa insciintieze despre acést'a pre diregatorii din comun'a, pre care a paresit'o acestu membru.

c) Fia-care comuna 'si are otarulu seu. Locuitorii din intregulu otaru comunalu stau sub conducerea diregatoriloru din comuna ; asiá dara acesti'a ingrigescu sî de averea comunale din intregulu otaru alu comunei.

(Va urmá.)

Sabiiu, 31 Maiu.

(Maialu). Este o septamâna astadi de cându Reuniunea sodaliloru români au serbatu primulu seu maialu in Dumbrav'a cetâtiei Sabiiului. Conformu programei statorite de comitetulu arangiatoriu, carele a constatu din membri urmatori:

Nicolau Santionu, Georgiu Bradu, Ioanu Pop'a, Nicolau Mohanu, Nicolau Mafteiu, Dimitriu Copacianu si Alessandru Ivasicu, la 7 óre diminéti'a membrii reuniunei cu music'a capelei c. r. regim. de infanteria nr. 31 pornì dela localulu séu ospitiulu disei reuniuni si inaintea locuintiei presiedintelui N. Cristea, de unde se luà stégulu, music'a dise o piesa. De ací procese membrii reun. in ordine frumósa si-'si facura inaintea resiedintiei protectorelui si patronului Reuniunei, a Présântitului Archi episcopu si Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a, precum si inaintea locuintiei Nasului stégului, a P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a, reverinti'a, esecutandu in ambe locurile music'a capelei numite câte o piesa alésa dreptu de o salutare matinale (de diminéti'a). Indata dupa esirea din cetate incepù music'a a intoná mersuri (marsiuri) frumóse, cari se schimbau cu cantâri de bucuria din partea sodaliloru si asiá merse conductulu pâna in Dumbrava.

La amédi fù més'a comuna. La $2^1/_2$ óre dupa amédi se incepura jocurile, cari se repetira pâna sér'a tardiu, cându sub sunetulu mersuriloru si a cantâriloru membrii reuniunei si toti câti participara se intórsera incantati de petrecerea ceea ce reesi preste asteptare. Cei invitati, cu deosebire neromânii, respective neromanele, au fostu in numeru considerabile si precâtu amu auditu au fostu prémultiamiti cu tóta festivitatea silvanale.

Nu putemu sa nu amintimu ca in aceeasi di au serbatu maialulu si scolarii dela scólele romàne gr. or. din suburbiele sabiiane. Impregiurarea acést'a a maritu festivitatea si o a facutu in adeverata festivitate poporale natiunale.

Comitetului arangiatoriu si preste totu membriloru reuniunei trebuie sa le esprimamu recunoscintia pentru arangiarea cea buna a festivitâtiei si pentru decoratiunea cea simetrica si cu gustu si totu-odata cu economia intogmita.

Urâmu Reuniunei dara prosperare continua pre viitoriulu celu mai departatu, cá sa póta causá bucuria si multiamire connatiunaliloru si concetatieniloru de ori-ce natiunalitate si in fine le dorimu: a) cá la festivitatea cea mai de aprópe sa le vedemu stégulu decoratu cu o pantlica, carea sa contiena si partea a dóu'a a devisei loru si b) cá de ací incolo si dómnele si domnisiórele romàne din locu sa aiba bunatate, precâtu le iarta numai impregiurârile, sa fia mai numerosu representate la festivitâti de feliulu, de care vorbimu, si sa nu stralucésca prin prémodesti'a loru retragere, cu atâtu mai vertosu, cu câtu noi suntemu o natiune de democrati, de óre ce aristocrati'a cá atare ne lipsesce. z.

Branu in 28 Maiu v. 1872. M. On. Domnule Redactoru! Astadi au pusu invetiatorii: Georgiu Manoiu din Simonu si Moise Nedelu din Moieciu inferióre esamenele de véra cu baetii cei numerosi, câtu s'au potutu de bune, sub presidiulu reverendissimului domnu protopopu Ioanu Metianu.

Cu acésta ocasiune, prea onoratulu domnu protopopu, esprimându-si multiamit'a sea fatia cu conducatorii acestoru comune precum si fatia cu progresulu aretatu dupa silinti'a cea mare a susunumitiloru invetiatori se adresédia in fine câtra poporulu ce erá de fatia, si cá unu barbatu plinu de esemple practice i descrie — poporului, — folosulu celu nespusu de mare alu invetiaturei si sciintieloru, cârui'a ori-ce bunuri materiale nu se potu asemená si-lu indémna prin esemple vii tragându atentiunea — poporului —, cu deosebire câtra scóla, apoi câtra maiestrie, industrie etc. Cei de fatia ascultându cu cea mai mare atentiune si placere svaturile prea demnului parinte protopopu dedura semne invederate de consemtiementu, ascultare si urmare, apoi se departara fia-care pre la ale sele plini de bucuria si mângaere.

Unu martoru.

Varietâti.

⁂ Din unu programu ce ni-a venitu si nóue la mâna amu vediutu ca Clusiulu a avutu in 12, 13 si 14 ale lui Iuniu n. serbatori, causate de sosirea ministrului presiedinte Lonyay, a ministrului Tisza si Dr. Pauler.

⁂ (Universitatea ardelána.) Fói'a oficiala „Buda-pesti Kölöny", publica urmatórea scrisóre imp. datata Schönbrun 29 Maiu 1872, cu referintia la infiintiând'a universitate in Clusiu": La propunerea ministrului de cultu si instructiune publica, concedu, cá proiectulu de lege ce suna despre infiintiarea universitâtiei de Clusiu, sa se presenteze dietei viitóre iérasi dimpreuna cu bugetulu. Concedu mai departe, cá cu concursulu legelatiunei viitóre si conformu moduriloru propuse in proiectulu ministrului, sa se póta face tóte pregatirile si spesele necesarie spre infiintiarea acelei universitâti si deschiderea ei inca la inceputulu anului scolasticu 1872/3.

⁂ („Monitoriulu oficiale din Romani'a") publica statutele despre decoratiunile militarie pentru merite, care le va imparti principele Carolu.

⁂ Darulu de botediu alu principului ereditaru de Itali'a. Darulu de botediu, ce dupa usulu italianu principulu Humbert va presentá princesei ereditare din Germani'a in dîu'a de botediu alu copilului, consista dintr'o garnitura completa de auru, petre si rubine, care este inchisa intr'o cutióra lucrata in stilulu romanu. Acésta cutióra este compusa de bronzu auritu si de mosaiculu celu mai finu imitatu dupa acelu din tempurile cele mai ilustre, precum de pilda acelor'a, cându s'au lucratu figurile capitoline; totulu fu esecutata dupa unulu din cele mai elegante desemne alu Ducei de Sermonen'a. Garnitur'a este compusa: 1. Din asiá numit'a corón'a regésca a S tei Adelaid'a, care este compusa din cruci si table cu sapaturi; amendóue au fondulu si ram'a de auru, imbracate cu petre si rubine si potu fi luate dupa cerculu auritu, ce este ornatu numai cu rubine, 2. Dintr'unu lantiu de gâtu compusu din petrele cele mai mari serie si de cualitatea cea mai frumósa aternândo de unu cercu auriu, care, cá si corón'a, este imbrecatu in rubine. 3. De o spânga fórte scumpu lucrata, care este impodobita cá si corón'a si lantiulu dela gâtu cu auru si petre pretióse, ea asémana unei table, ce se vedu la celebr'a Pal'a d'oro din St. Marco in Veneti'a. 4. In fine dintr'o pareche cercei, care se compunu din dóue petre mari, in form'a unoru pere. care suntu iérasi ornate cu auru si rubine. Garnitur'a intrégа pórta caracterulu veacului alu 10-lea, si s'aru potea atribuí stilului ravenatu. Cuti'a ce coprinde acésta garnitura este lucrata in stilulu din tempulu antoniniloru, cele mai gloriόse tempuri ale artei adeveratu romane. Acésta lucrare este esita din atelierulu celebrului Castelani.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Cibu protopresbiteratului gr. or. II-lea alu Geoagiului, constatatóre din 86 familii 507 suflete.

Emolumentele suntu, dela tóta famili'a câte o ferdela cucuruzu sfarmitu, stol'a obicinuita pentru functiunile parochiale, si câte un'a di de lucru pre anu, cari tóte computate dau unu venitu anualu de 198 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au sa fia clerici absoluti si concursele loru provediute cu documentele necesarie sa le adresedie subscrisului pâna in 24 Iuniu a. c. 1872.

Sacarâmbu, 29 Maiu 1872.

In contielegere cu comit. parochialu din Cibu.

Sabinu Piso,
(1—3) prot. gr. or.

Concursu.

In Institutulu pedagogicu de statu pentru fetitie din Clusiu se va instituí in 1 Octobre 1872 adeca cu inceputulu anului venitoriu scolasticu un'a nóu'a I classa.

Eleve, cari voiescu a se pregatí pentru cariera invetiatorésca, si voru a fi primite in acesta classa, debuie sa fia implinitu etatea de 14 ani, sa fia absolvitu studiele din scólele elementare superióre, si sa posiéda o constitutiune trupésca sanatósa.

Elevele suscipiende voru avea a depune esamenu de primire din studiele scóleloru elementare superióre (limb'a magiara, geografi'a, istori'a Ungariei, aritmetic'a, istori'a naturala si fisic'a).

Esamenele de primire se voru tiené in dîlele de 1, 2 si 3 Augustu 1872 st. n. in localitâtile institutului pedagogicu.

Elevele, cari voru a fi primite in acést'a au de a-si inaintá concursurile loru pâna inclusive in 25 Iuliu a. c. st. n. la subscrisulu notariu directiunalu (Clusiu strad'a monostorului interne numerulu 184).

Suplicele sa fia provediute cu: 1) testimoniu de botediu; 2) testimoniu scolasticu; 3) testimoniu de religiune; 4) testimoniu medicalu, si 5) cu unu testimoniu de paupertate, déca voiesce elev'a a fi impartasita cu unu ajutoriu din partea statului in sustentarea comuna.

Clusiu, 18 Maiu 1872.

Din siedinti'a senatului directionalu.

Kovács Antal,
(1—3) notariu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din comun'a Glodu in protopresbiteratulu gr. or. II-le alu Geoagiului constatatóre din 64 familii cu 380 suflete, se escrie concursu pâna in 29 Iuniu a. c. 1872.

Emolumentele suntu, dela tóta famili'a câte 1 ferdela cucurudiu sfarmitu, stol'a obicinuita pentru functiele parochiale, si câte o di de lucru pre anu, cari tóte computate dau unu venitu anualu de 120 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, indreptatiti fiindu in intielesulu statutului organicu, sa-si ascérna concursele la subscrisulu provediute cu documentele de lipsa.

Sacarâmbu, 29 Maiu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu din Glodu.

Sabinu Piso
(1—3) protop.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din Zlasthi, in protopresbiteratulu gr. or. alu tractului Hatiegu, — statatóre din 445 suflete se escrie concursu pâna la 1 Iuliu a. c.

Emolumentele suntu: 4 jugere pamentu aratoriu, — 900 orgi □ fenatiu si o viia, stol'a indatinata, câte o ferdela cucuruzu nesfarmatu (cu tuleulu) si cortelu naturalu, care calculate laolalta dau unu venitu anualu intre 200—300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sa binevoiésca a-si adresá concursele loru bine instruate conformu statutului organicu la sub-scrisulu in Hatiegu.

Hatiegu in 24 Maiu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Ratiu
(1—3) protopopu.

Edictu.

Clar'a nascuta Sebastini de Bözöd din Elöpataku, soti'a legitima alui Davidu Berlea, din Siercaiti'a districtulu Fagarasiului, contr'a cârei'a, inca din 3 Maiu 1871 s'au intentatu procesu divortialu din caus'a necredintiei din partea barbatului; si carea nici dupa a trei'a citatiune nu a voitu a se infatiosiá la forulu matrimonialu, ci din contra au dositu, au pribegitu, nesciindu-se loculu aflârei ei, deci se provóca prin acést'a, cá in terminu de siese luni dela datulu de fatia, ne smintitu sa se presentedie inaintea forului matrimonialu subscrisu; pentru ca la din contra, procesulu divortialu incaminatu de barbatulu ei, susu-numitu, se va otarí si in absenti'a ei. —

Fagarasiu 6/18 Maiu 1872.

Scaunulu protopopescu gr. alu tractului Fagarasiului I. cá foru
(2—3) matrimonialu.

Burs'a de Vien'a.

Din 2/14 Iuniu 1872.

Metalicele $5^0/_0$	65	—
Metalicele $5^0/_0$ Maiu si Novemb.	65	—
Imprumutulu nationa'u $5^0/_0$ (argintu)	72	40
Imprumutulu de statu din 1860	104	25
Actiuni de banca	854	—
Actiuni de creditu	345	10
London	111	65
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	82	—
„ „ „ Temisiorene	80	50
„ „ „ Ardelenesci	79	75
„ „ „ Croato-slavone	84	—
Argintu	109	35
Galbinu	5	36
Napoleonu d'auru (poli)	8	92

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 46. ANULU XX.

Sabiiu, in 8|20 Iuniu 1872.

Incunosciintiare.

In legatura cu decisiunea consistoriale dto 10 Ianuariu a. c. nr. cons. 37. publicata in „Telegrafulu Romanu“ din 3/15 Februariu a. c. nr. 10 se aduce la cunoscinti'a publica: ca supunendu-se PP. **Ioanu Bând'a** parochu in Rosi'a sasésca (lânga Sabiiu) sî **Ioanu Popoviciu**, parochu in Sasausiu censurei prescrise in susu numit'a decisiune cons. s'au aflatu apti de a fungá cá aparatori in cause matrimoniali sî disciplinari inaintea foruriloru bisericesci sî scolari, spre care sfersitu li s'a impartâsitu sî binecuventarea archierésca in intielesulu §-fului 442. din Dreptulu canonicu.

Sabiiu, 6 Iuniu 1872.

Dela Secretariatulu Consistoriale archidiecesanu.

Invitarea

indreptata câtra Escelenti'a Sea Présântitulu Archiepiscopu si Metropolitu **Andreiu** Baronu de **Siagun'a** din partea **poporului românu**, fostii granitieri din districtulu **Naseudului**, cá sa ia parte la actulu de transpunere a tuturoru realitâtiloru sî drepturiloru in proprietatea sî possesiunea fostiloru granitieri, in 28 Iuniu a. c..

Escelentissime Domnule Archiepiscópe sî Metropolite! Alu nostru Prea Bunu Parinte!

Cu ocasiunea disolvârei regimentului alu 2-lea românu transilvanu de granitia, tóta posessiunea celoru 44 comunitâti, din cari a constatu regimentulu, sî cari astadi compunu districtulu Nasaudului devenise sub intrebare, sî dupa o pertrectare aprópe de 20 ani se decise pre calea politica, cá sa se iee din mân'a numiteloru comunitâti unu teritoriu preste 10 miluri cuadrate, sî spre ducerea in deplinire a acestoru decisiuni se sî esmise o comissiune cu asistentia de militia numerósa.

Comunitâtile foste granitiere spre incungiurarea acestui periclu, care le-aru fi silitu a emigrá din Transilvani'a, au alergatu la inalt'a legislatiune sî la inaltulu regimu actuale a patriei, cautându scutulu acelui'a sî resultatulu este: ca intre susu numitele comunitâti foste granitiere sî intre innaltulu regimu actuale s'a incheiatu unu pactu, care in 16 Aprile a. c. s'a aprobatu sî sanctionatu sî prin Majestatea Sea Regele sî prea bunulu nostru Domnu, conformu cârui'a totu terenulu de sub intrebare precum sî tóte drepturile regali, sî tóte edificiele de pre intregu terenulu fostului regimentu românu Nasaudeanu se recunoscu sî se predau irevocaveru in perpetu'a proprietate sî posessiune a numiteloru comunitâti sî a fondului scolasticu centrale sî de stipendie a acestor'a.

Prin urmare pre intregu teritoriulu fostului regimentu in estensiune de 54 miluri cuadrate astadi suntu fostii granitieri sî fondurile institutionali a acestoru proprietari eschisivi, sî asiá de óre-ce mai tóte veniturile comunali castigate prin acestu pactu suntu consacrate spre scopuri scolastice sî de stipendie, nu numai Nasaudenii, ci intrég'a natiune romàna au castigatu unu factoru poternicu pre terenulu culturei sî a sciintiei.

Spre ducerea in deplinire a numitului pactu s'a esmisu o comissiune ministeriale sub conducerea Ilustritâtiei Sele dlui consilieriu ministeriale Gustavu **Groisz**, carea dupa scirile telegrafice va sosí in Nasaudu in 17 a lunei curente, sî in 18 Iuniu, adeca in dîu'a instalârei districtului Nasaudu se va face actulu solemnu de transpunere cu tóta festivitatea ce-i compete, din care momentu animile fostiloru granitieri vediendu sabi'a lui Damocle, ce aterná deasupr'a capeteloru loru, delaturata pentru totudéun'a, — voru espirá mai liberu.

Granitierii suntu pregatiti de a primí Ilustr'a comissiune cu tóta solemnitatea sî de a celebrá actulu de transpunere cu tóta pietatea sî pomp'a putinciósa, sî cá acestu actu sa fia bine primitu sî din partea atotu potintelui Ddieu au ferbintea dorintia, cá acel'a sa se faca in presenti'a capiloru loru bisericesci, cari sa le imparta totu odata sî binecuventarea cerésca in momentulu eliberârei loru din jugulu, ce atâtu de greu i apasá pâna acum.

Pentru aceea prea umilitu subscrisii insarcinati din partea intregului poporu fostu granitieri cu fiiasca supunere insa cu deplina incredere se apropia de Escelenti'a Vóstra cu acea prea umilita rugare: sa ve indurati parintiesce a participá in prea Inalt'a-Ve persóna la acestu actu de mare insemnatate romàna, séu de cum-va vre-unele impedecamente grave V'aru retiené dela participare in persóna, se Ve indurati a impartí poporului granitieriu parintésc'a-Ve binecuventare.

Pre lânga care dimpreuna cu intregu poporulu fostu granitieriu Nasaudeanu suntemu

Ai Escelentiei Vóstre

cei mai umiliti fii.

Nasaudu, 10 Iuniu 1872.

Ioanu Florianu,
presie. trib reg.

Ioanu Pavelu,
notariu.

Respunsulu

Escelentiei Sele Présântitului Archiepiscopu sî Metropolitu **Andreiu** Bar. de **Siagun'a**.

Câtra iubitulu poporu românu fostu granitieriu din districtulu Naseudului.

In urm'a pretiuitei d-vóstre harthíe din 10 Iuniu a. c. prin carea me invitati a participá sî eu la actulu solemnu de transpunere a tuturoru possesiuniloru sî drepturiloru de pre intregu teritoriulu districtului Nasaudu in irevocaver'a sî eschisiv'a proprietate sî posessiune a comunitâtiloru foste granitieresci sî a fondului scolasticu centrale, vinu a ve rescrie: ca intielegandu sî eu despre lucrulu acest'a m'amu bucuratu din anima, sî bucuri'a mea a fostu cu atât'a mai mare, cu câtu acestu actu, pentru care ve va binecuventá posteritatea din generatiune in generatiune s'au castigatu prin staruinti'a sî intielepciunea barbatiloru nostri, cari a-Ti avutu acea rara norocire, ai capetá in mijloculu d-vóstre, barbati adeverati români, invetiati sî intielepti, — sî fiindca starea sanatâtiei mele nu-'mi iérta a intreprinde nici cea mai mica caletoria sî prin urmare nici a participá la acelu actu solemnu de transpunere, dupa cum aru dorí anim'a mea, — asiá Ve impartasiescu din totu sufletulu meu binecuventarea archierésca, rogându pre Ddieulu Poteriloru, cá sa faca sa se reverse darulu cerescu asupr'a d-vóstre sî fiiloru d-vóstre, sî asupr'a barbatiloru, cari au asudatu cu succesu bunu in tréb'a acést'a de cea mai mare insemnatate.

Sabiiu 6/18 Iuniu.

Dela Clusiu ni se scrie, ca Escelenti'a Sea Metropolitulu greco-catolicu Ioanu **Vancea** a fostu acolo spre intempinarea Esc. S. ministrului presiedinte **Lonyay**; din acel'asi funte aflâmu, ca Escelenti'a Sea a schimbatu cu ministrulu vre o câte-va cuvinte atingatórle de situatiunea politica a româniloru sî la espress'a dorintia a ministrului presiedinte, de a intrá in vre-o pertractare cu românii, i s'au recomandatu: dd. Georgiu **Baritiu**, Eli'a **Macelariu** sî Dr. I. **Ratiu**, lânga care se mai póte luá sî cons. de trib. supr. in pens. Iacobu **Bolog'a**. Pentru pregatirea negotiâriloru se va recere o consultare, intre dîsii barbati, din care causa, se dice in corespundinti'a nóstra privata, pâna nu va trece aceste nici nu credemu ca se va tiené congresulu românu.

Déca suntu adeverate cele de mai susu, despre ce nu avemu temeiu sa ne indoimu, amu dorí numai, cá la tempulu seu comitetulu, carele a provocatu pre Metropoliti sa faca possibile tienerea unui congresu sî cu unu cuventu, sa se interesedie activu de caus'a natiunale, sa ne descopere totu cursulu lucrului, cá publiculu sa scie tóta desvoltarea pâna in momentulu presentu.

Dealtmintrea desemnatiloru barbati le dorimu, cá sa se afle la inaltimea chiamârei loru, de cum-va suntu chiamati a negotiá cu guvernulu, — cugetându, ca fiasculu ce l'aru face, aru fi de cea mai mare intensitate; elu aru inchide calea pre dieci de ani natiunei si póte pre seculi, sî aru provocá detrimentele cele mai mari asupr'a româniloru sî asupr'a patriei preste totu.

Program'a natiunale sasésca fatia cu românii din fundulu regiu.

Intrég'a pressa patriotica de tóte colorile, afara de jurnalele care stau eschisivu in soldulu pangermanismului, a recunoscutu sî combatutu tendintiele cele pentru statu sî maioritatea populatiunei din fundulu regiu daunóse, depuse in program'a natiunala sasésca; numai noi românii, stelpulu populatiunei din fundulu regiu, despre a cârei interese tratéza chiaru programulu acel'a nefastu, — numai noi, a câror'a mladitia de viétia se taie, se nebusiesce sî se smulge din radecina prin tendintiele sî determinatiunile programei acestei'a — perseverâmu in nepasare sî nu insinuâmu nici celu putienu unu „veto“ in contr'a sentintiei de mórte, ce ni se comunica!

De unde nepasarea acést'a fâra esemplu? De unde letargi'a acést'a de mórte? Cându interesele nóstre de viétia suntu amenintiate in fundamentulu loru, — cându ni se pregatescu catene mai aspre sî infioratóre cá cele sustienute de punctele regulative!

Astadi e amenintiata o parte mare a populatiunei române din fundulu regiu — locuitorii din scaunele Seliscei sî Talmaciului sî din tienutulu Branului — a fi vindicata de sclava pre pamentulu seu strabunu sî privata de tóte drepturile sî indreptatirile municipali. — Ceea-lalta parte, care numai din grati'a provedintiei ceresci a scapatu neinsîrata in urbariele circumspectiloru conlocuitori sasi, se restringe astadi prin statutulu precalculatu agrariu, a-si parasi vétr'a sî mosi'a, luându-i-se possibilitatea de a-si mai sustiené ací viéti'a! — Averea comuna, esîta din sudórea bietului românu, a cârei destinatiune legale e, a serví spre sustienerea scóleloru sî a bisericiloru intregei populatiuni din fundulu regiu, se privesce astadi de avere natiunale sasésca, — se administrédia eschisivu numai de sasi si in favorulu loru; ba se intrebuintiéza spre ruinarea acelor'a, in favorulu câror'a dupa dreptu, aru fi sa se intrebuintiedie!

Justiti'a, administratiunea, financialele si cu unu cuventu tóte afacerile potestatei de statu se afla in mâni sasesci; iéra noi românii, maioritatea absoluta a populatiunei, avemu rolulu de a face pre suditii „stapaniloru“ sasi, de a le inaltiá prin servitutea nóstra constitutionale, marirea loru!

Ce sórte de invidiatu! ce sórte dejositóre sub demnitatea de omu, nu numai sub demnitatea onórei natiunale! Sî totusi sasii nici de acést'a nu ne tienu demni, — nici giurstârile acestea nu le tienu inca de ajunsu corespundietóre pentru noi; ci se pregatescu dupa cum ne arata program'a loru natiunala, a ne surupá sî mai multu a ne face chiaru pari'a sî eloti — „constitutionali“!

Ori-cine va cetí program'a nationala sasésca, se va convinge ca: acést'a nu privesce in specie natiunalitatea sasésca in fundulu regiu locuitóre, — cí tienutulu fundului regiu intregu, dimpreuna cu tóta populatiunea in elu aflatóre, — dupa cum se vede acést'a apriatu, din provocârile la municipie sî comunele din fundulu regiu sî universitatea sasésca, cá legislativa pentru fundulu regiu intregu. — Va sa dîca program'a nationala sasésca, privesce tóta populatiunea din fondulu regiu sî dispune cu séu fâra voi'a ei, despre populatiunea fundului regiu intrégu. — Ací dara avemu alu doilea casu de pusetiune de dreptu in statu, pre lânga celu din diet'a an. 1868 din Pest'a; dupa cum recunósce adeca art. de lege XLIV din an. 1868 numai o natiune politica in totu teritoriulu Ungariei, — asiá recunósce sî program'a natiunala sasésca, in totu fundulu regiu numai o natiune, numai natiunea sasésca!

De aci se vede: ca sasii pre noi românii din fundulu regiu, ne-au stersu cu totulu de pre fati'a pamentului; — ca program'a natiunala sasésca merge mai departe, cá art. de lege 44 din 1868, ignorandu-ne de totu, pre cându art. acest'a ne recunósce celu putienu cá nationalitate sî cá ginte de sine statatóre; — sî ca fratii sasi dispunu despre noi, cá despre nisce obiecte ale loru fâra consciintia sî necuventatóre, — croindu-ne cu prudenti'a loru istorica, sórtea — fâra cá sa fi mai aflatu de lipsa a ne mai intrebá sî pre noi, cu atâtu mai putienu a ne provocá sa luâmu si noi parte la desbaterile despre ursit'a nóstra!

Sasii se punu pre terenu natiunalu sasescu, — formulédia pretensiuni natiunali sasesci sî ceru sa le apere iéra cu 22 deputati natiunali sasesci, pre carii are insa ai dá fundulu regiu intregu, — constatatoriu dupa opiniunea sasésca iéra numai din municipie sî comune sasesci.

Cine nu este orbitu de totu de patima sî de fal'a pangermanistica sî cine calculédia sî voiesce a calculá cu factori reali, — acel'a va scí sî debuí sa scia, ca: fundulu regiu e locuitu numai in parte, bá chiaru in minoritate de sasi. Populatiunea fundului regiu consta din 250 mii de români sî abiá 130—150 mii de sasi; pre lânga acést'a articolulu de lege 44 din 1868 nu cunósce nici o preferintia a unei natiunalitâti asupr'a altei'a sî cu atâtu mai pucinu atare preferintia natiunalitâtiei sasesci asupr'a celei române in fundulu regiu. Cum vine deci natiunea sasésca a se gerá de natiune siguru indreptatita in fundulu regiu? Cu ce dreptu subsumédia natiunalitatea sasésca, carea e numai unu factore sî inca debilu alu intregei popolatiuni din fundulu regiu — voiea popolatiunei intregi, vointiei sele separatistice? Cum potu declará sasii vointi'a loru speciale sî separatistica, de vointi'a popolatiunei din fundulu regiu? Sî cum potu numí ei postulatele loru separatistice, care tientescu chiaru la sugrumarea celoru-lalte natiunalitâti din fondulu regiu — postulate natiunale sasesci ale fundului regiu, — i. e. ale populatiunei intregi din fundulu regiu?

Acést'a e usurpatiune, nedreptatire, violentia!

(Va urmá.)

Program'a natiunale sasésca.

(urmare sî fine.)

10. Dupa cum in generalu se tiene de datorinti'a deputatiloru dietali sasesci a aduce la conoscinti'a dietei informatiuni despre relatiunile sî lipsele proprie ale fondului regiu, a latí sî confirmá din ce in ce mai multu convingerea ca dorintiele sî pretensiunile deosebite ale sasiloru nicairea nu suntu indreptate spre privilegie anticuate, cu atâtu mai putienu spre desmatiarea unitâtiei statului, ci ca din contra suntu pre deplinu univere cu acést'a (unitatea) sî ca au de scopu numai o considerare a ataroru relatiuni sî lipse esistente, a câroru neconsiderare aru trebuí sa devina spre daun'a statului insesi — asiá va fi in specialu problem'a cea mai ponderósa a representantiloru nostri sasi la diet'a prossima, a conlucrá din resputeri la esecutarea legale a reformei municipale sî comunale sasesci in intielesulu acestui programu.

II. Reform'a municipale sî comunale.

Dupa cum forméza art. de lege 42 din anulu 1870, despre regularea municipieloru sî art. de lege 18 din anulu 1871 despre regularea comuneloru, unu intregu univeru sî nedespartiveru, asiá sî reform'a afaceriloru municipali sasesci se póte esecutá numai in cea mai intima legatura cu reform'a afaceriloru comunali sasesci.

Aceste reforme sa se efeptuiésca prin legea creânda dupa §· 10 alu articulului de lege 43 din an. 1868. De cuprinsulu acestei lege se voru priví urmatórele principie de datatóre de mesura:

1. Cele 11 cercuri (jurisdictiuni) municipale sasesci sî comunele tienatóre legalmente de acelea cercuri, forméza in integritatea loru o unitate (universitate) municipale. O schimbare a intinderei teritoriale a singurateceloru cercuri séu a integritâtiei câtu sî impreunarea duoru séu mai multoru cercuri invecinate a fundului regiu spre esecutarea comuna de drepturi municipale, e admissivera numai pre lânga conlucrarea cercuriloru respective sî universitâtiei natiunei sasesci.

2. Macaru de „drepturile basate pre legi sî contracte“, despre cari art. de lege 13 din 1868 in §, 10 amintesce, garantéza pamentului sasescu cu multu mai multu, totusi noi pretindemu dela statu in tóte esentialele numai acea suma de drepturi municipali sî comunali, carii in generalu ingaduiesce legea municipieloru sî comuneloru.

3. Representatiune sî administratiune suntu de a se desface strictu un'a de alt'a. Ambe se ramuréza dupa cele trei graduri, comune locale (comunitate) cercuri sî integritate (universitate) de asiá incâtu organulu administrativu sî esecutivu responsabile e in tóte afacerile administratiunei proprie comunale sî municipale oficiolatulu localu pentru representanti'a locale, oficiolatulu cercualu pentru representanti'a cercuale sî oficiolatulu universitâtiei pentru universitatea natiunei sasesci.

4. Corpurile representative au a isvorí de comunu sî eschisivmente din alegeri. Pre lânga estinderea possibile a dréptului activu de alegere are a se dá ponderositatea cuviinciósa posessiunei, culturei spirituale sî virtutiei morale sî pre de alta parte are a se plutí contr'a releloru cari isvorescu in fia-care corpu representativu din unu prea mare numeru a membriloru.

5. Tóte oficiolatele suntu de a se ocupá din partea corpuriloru representative prin alegere libera sî nerestriusa de vre-o candidatiune a regimului. Deciderea despre aceea cá sa se aléga amploiatii pre viétia séu numai pre ani anumiti sî pre câti, câtu sî deciderea cestiunei despre documentarea formale a aptitudinei loru pentru oficiulu respectivu, se lasa in chipsuiél'a legislativei statutarie.

6. Comune, cercuri sî universitate decidu despre afacerile loru proprie sî le administrédia autonomu conformu legiloru sî statuteloru intarite (cu potere de lege).

7. Orasiele sî locurile antestatatóre se tienu de legatur'a cercuale; nu stau inse sub jurisdictiunea in afaceri curatu orasienesci.

8. In cercu (jurisdictiune) jace punctulu de gravitatiune alu drepturiloru sî datorintieloru municipale. Elu (cerculu) esecuta dreptulu de administratiune propria sî dreptulu statutariu in tóte afacerile proprie, câtu sî dreptulu representativu, mai are de a se ingrigi, in subordinatiune nemidilocita sî corespundintia directa cu regimulu statului, de ramurile administratiunei statului translate de statu municipieloru.

9. Universitatea natiunei sasesci esecuta dreptulu statutariu in tóte acele afaceri municipali, cari suntu comune integritâtiei. Déca inse esecutarea vre-unui statutu prefiptu de ea (universitate) aru intempiná din partea vre-unui cercu reflectâri basate cu privinta la relatiunile lui locale, atunci representanti'a cercuale póte sistá esecutarea, prelânga aratarea si asternerea motiveloru totu deodata la

---

FOISIÓRA.

Drepturile in scól'a poporale.

§. 6. Drepturile sî agendele (afacerile) comuneloru.

a) Mai marii comunei au dreptu a intocmí orenduele (statute) pentru afacerile din launtru ale comunei; alegu din midiloculu loru barbati (jude jurati, notariu), cari sa vegheze, cá toti locuitorii din comuna sa pazésca statutele comunali sî legile tierei; pastrédia averea comunei sî cheltuescu din veniturile comunali pentru cele de lipsa in comuna; otarescu contributiunea comunale sî o scotu dela locuitori; ingrigescu a tiené drumurile comunali in stare buna, a derege podurile, care suntu stricate s. a.; ingrigescu a se tiené scól'a in stare buna, precum sî alte institute folositóre; ingrigescu pentru securitatea, liniscea sî binele membriloru comunei, sî pentru ajutorirea seraciloru; ingrigescu pentru copii orfani sî pentru asecurarea averei loru remasa dela parinti.

b) Statutele intocmite de mai marii comunei au valóre numai dupa ce le-a intaritu municipiulu.

Statutele intocmite de comuna sa nu fia contr'a dîcatórie tierei, altu-feliu le intaresce municipiulu; totu-si nevrendu municipiulu sa le intarésca, póte comun'a sa recure (sa se róge) pentru acést'a la ministeriu.

In afaceri mai mari, precum suntu: statorirea sî scóterea contributiunei comunali, instrainarea ori cascigarea vre-unui locu comunalu, contractarea pentru imprumutu s. a. este comun'a detória sa céra incuviintare din partea municipiului. Déca nu vrea municipiulu sa incuviintieze comunei aceste cereri, are comun'a dreptu sa arate la ministeriu.

c) Déca se semtiescu membrii comunei asupriti prin vre-o otarire data din partea mai mariloru comunei, au dreptulu sa se jaluiésca (sa apeleze) la municipiu, iéra nefacenduli-se acolo indestulire, atunci potu sa apeleze la ministeriu.

Fia-care membru alu comunei are dreptu sa céra dela mai marii comunei, a schimbá statutele comunali, de cum-va suntu asupritóre. Ne facendui-se in acésta privintia indestulire, póte apelá la municipiu, apoi sî la ministeriu.

d) Orenduelele date din partea municipiului cu privintia la afacerile statului sî ale municipiului nu are comun'a dreptu sa le iá la desbatere sî sa faca otariri (decisiuni) asupr'a loru.

Atari orenduele este comun'a indetorata sa le pazésca neconditionatu.

§. 7. Representantii comunei.

a) Fia-care comuna 'si are mai marii sei, cari altmintrea se numescu representantii comunei. Mai marii comunei socotiti la olalta se numescu cu unu cuventu corpulu representativu alu comunei.

Comun'a 'si seversiesce afacerile sele prin representantii sei.

Representantii comunei se alegu pre diumetate dintre membrii comunei, cari suntu vrestnici (maioreni) sî au dreptu de alegere, iéra diumetate se denumescu dintre cetatienii statului, cari suntu vrestnici sî platescu mai multa contributiune statului, déca locuescu ei in comuna, séu numai déca au acolo vre-o casa a loru ori niscare-va locuri ale loru proprii.

List'a cu numele celoru ce platescu contributiune mai multa o intocmesce in comune satesci suprefectulu, iéra in comune orasienesci o intocmesce o comissiune (unu numeru anumitu de barbati) alésa de câtra representantii cei vechi ai comunei.

List'a cu numele alegatoriloru o compune unu comitetu (unu numeru anumitu de barbati) alesu de câtra representantii cei vechi ai comunei.

List'a cu numele alegatoriloru, scrisa in ordine alfabetica, se pune in cas'a comunale, unde o póte vedé fia-care membru alu comunei, sî fia-carele are dreptu sa arate comitetului, care a compus'o de cum-va se afla trecutu intrens'a numele vre-unui'a, carele nu este demnu de a fi alegatoriu; apoi comitetulu indreptéza acea gresiéla.

b) Fia-care membru alu comunei are dreptu de alegere, déca este in etate de 20 de ani (maiorenu) sî platesce in comuna din averea sea propria ori din veniturile sele contributiune pentru locurile sele, pentru cas'a sea ori pentru veniturile dela meseri'a sea.

Déca cine-va nu are pamenturi ori cas'a sea, cî platesce numai contributiune pentru venitulu dela meseri'a sea, are dreptu de alegere numai, déca nu va fi servitoriu la stapânu.

c) In comunele satesci póte fi alesu de representantu alu comunei ori-care membru comunalu maiorenu, carele are dreptu de alegere. In comunele orasienesci póte fi alesu de representantu alu comunei ori care membru comunalu carele are dreptu a alege deputati la diet'a (adunarea generale) a tierei, sî déca va scí sa scrie sî sa cetésca.

Nu potu fi alesi de representanti ai comunei, oficiolatulu universitâtiei. Contr'a decisului facendu de nou din partea universitatiei in afacerea acést'a are cerculu dreptulu de apelare cu efectulu amanatoriu la ministeriulu de interne.

Universitatea póte, la cererea unui cercu, prefige sî statute, a caroru pertractare statutaria se tiene de competinti'a cercului. Atari statute suntu obligatórie numai pentru acele cercuri dela cari au emanatu cererea.

Universitatea se ingrigesce de administrarea regulata a averei natiunei sasesci. In direptiunea acést'a câtu sî in tóte cele-lalte ale activitatiei sele o supraveghiadia oficiolatulu universitâtiei sî trage in casu necesariu pre membrii ei la responsabilitate.

La conclusulu despre administrarea sî intrebuintiarea averei nationale póte luá parte fia-care membru alu universitâtiei natiunei sasesci numai intru atâtu incâtu representa coproprietarii de ai acestei averi.

Ea esecuta sî dreptulu representativu.

10. Oficiulu universitâtiei preparéza propunerile pentru universitate sî se ingrigesce de esecutarea statuteloru prefipte sî conclusele facute de ea.

Celu-alaltu cercu de activitate alu oficiului universitâtiei se va prefige in intielesulu unitâtiei municipale câtu sî conservârei drepturiloru municipale ale cercuriloru, prin unu statutu alu universitâtiei.

11. Comitele natiunei sasesci denumitu de M. Sea pre lânga contr'a-semnarea ministeriale, e representantele potestatiei esecutive; cá atare esecuta controla preste administrarea municipale proprie si veghiadia interesele administratiunei publice de statu predata de jurisdictiuni. Convocarea universitâtiei natiunei sasesci câtu sî presidiulu in ea se cuvine comitelui, in casu ca acest'a sa fia impedecatu, presidiulu lu va duce presiedintele oficiului universitâtiei alesu de universitate.

Legea creanda dupa §. 10 alu articolului de lege 43 din 1868, a carei modificare va urmá mai tardiu dupa ce universitatea natiunei sasesci 'si va dá parerea asupr'a ei in intielesulu §§. 10 sî 11 alu articolului de lege 43 din anulu 1868, are a se marginí in esentialu pre lânga prefigerea susatinseloru principie. Regularea mai detaiata a afaceriloru municipali sî comunali pre fundulu regiu ere a se face prin statute d'ale universitâtiei respective in casuri singuratici prin statute cercuali sî comunali.

III. Midilóce sî cali.

1. Alegerea deputatiloru pentru universitatea natiunei sasesci prossime, câtu sî pentru diet'a viitóre are a se face pre bas'a acestui programu.

2. Natiunea astépta ca deputatii sasesci sî voru dá voturile unanimu atâtu in universitatea natiunei sasesci prossima câtu sî in diet'a prossima pre bas'a acestui programu in cestiuni, cari se referescu la ea.

Unu actu diplomaticu.

O cestiune se pare ca vrea a se desvoltá in Romani'a carea nu are nici o basa. Acést'a este cea a evreiloru, carii parte si-au gasitu unu adapostu intr'o tiéra ospitala, parte suntu tolerati cá nisce inimici pronunciati ai ei, sa-si faca averi cu cari sa agiteze in strainatate in contr'a tierei sî in launtru sa o demoraliseze.

Amu asteptatu demultu sa vedemu guvernulu de acolo desamurtiendu-se sî facendu ce-va cá sa puna stavila ostilitâtiloru acestoru fâra parechia in istoria, inse asteptarea fu desiérta. Abiá acum dâmu de unu actu pre care-lu reproducemu, cá pre o dovéda a reului ce a petrunsu asiá de aduncu in corpulu junelui statu dela Dunarea de josu, dara totu deodata cá pre unu semnu, ca guvernulu a inceputu a cunósce amenintiarea tierei din agitatiunile trase cá de peru in diuaristic'a sî diplomati'a européna.

Nota circulara

câtra agentii Romaniei din strainatate.

Bucuresci 27 Aprilie, 9 Maiu 1872.

Domnule agentu. Crim'a cea indresnétia sî nelegiuita care a fostu comisa câtra finea lunei lui Decemvre in catedral'a de Ismailu sî care a pornitu din nou patimele populare contr'a Israielitiloru atâtu in Ismailu câtu sî in Vilcovu sî Cahulu, a fostu judecata de câtra curtea cu jurati din Buzeu, care a pronuntiatu pedéps'a de 5 ani de reclusiune contr'a autorului principalu Moise Samsonu elu sî I. Silbermann, sî de trei ani de reclusiune contr'a Israelitiloru Strul Vaismann, A. Praismann, Haim David, Goldschlaeger sî Rabinulu Alter Brandes, condemnati cá complici.

Guvernulu care n'a lipsitu, chiaru dela inceputulu acestei nenorocite afaceri a luá mesurile cele mai energige pentru restabilirea sî mantienerea ordinei sî contr'a reintórcerei unoru nóue atacuri, au mai datu inca sî in acésta impregiurare, in care justiti'a s'a pronuntiatu, o nóua dovada despre sentiementele sele de echitate sî de impaciuire, facendu sa se imblandiasca prin interventiunea dreptului de gratiare efectele riguróse a unei otariri definitive.

Asupr'a unui raportu motivatu a ministrului de justitie, a cârei'a copia vi-o anecsezu aicí, Inaltimea Principele, Augustulu nostru suveranu, au gratiatu pre doi din condemnati sî au schimbatu pedéps'a altoru trei, care nu poteau fi pasibili decâtu de pedepse corectionale. Singuru autorulu principalu va suferí pedéps'a intréga pronunciata in contra-i.

Vinu acum'a sa atragu atentiunea domniei vóstre, domnule agentu, asupr'a apretiuiriloru de natura diferita, care basate cele mai adese-ori pre informatiuni neesacte, au avutu de urmare naturala de a pune iéra-si pre tapetu cestiunea israelita, menita, dupa cum se pare, a luá, ori de câte-ori se ivesce, proportiuni amenintiatóre pentru securitatea tierei nóstre.

Intr'adeveru, indata ce vre-unu faptu de o insemnatate óre-care da locu la plângeri din partea evreiloru ce resiedu in Romani'a, de indata foile se apuca de ele, le esploatéza esagerându natur'a sî intielesulu loru sî scirile cele mai false care iritéza spiritele cele mai luminate in contr'a tierei sî a guvernului, sfersiescu prin a avea trecere chiaru la cabinetele poteriloru celoru mari.

Acestu sistemu se urmaresce de mai multi ani acum sî cu tóta asigurarea data de câtra guvernu sî incercârile sele neintrerupte care au reusitu dela 1869 incóci a restabilí liniscea intre populatiunile evree sî crestine, se cauta a se trage folosu din tóte impregiurârile defavorabile pentru a pune in banuiéla bun'a-credintia a guvernului sî se cere regularea sórtei israelitiloru la o interventiune straina.

Trebuie dar', domnule agentu, restabilitu mai nainte de tóte adeverulu atâtu asupr'a fapteloru petrecute mai deunedi la Ismailu câtu sî asupr'a starei generale a cestiunei israelite in Romani'a; in acestu modu ve-ti reusí a atrage câtra noi concursulu bine-voitoriu a poteriloru civilisate, care mai bine luminate asupr'a stârei nóstre nu voru lipsí, dupa cum amu neclintit'a sperantia, de a ne ajutá in usiurarea greutâtiloru pre cari voimu ale inlaturá sî care ni le creaza la fia-ce pasu.

Astu-feliu fâra a tiené vre-o séma de just'a indignatiune pre care aru fi produs'o in ori ce tiéra, mai alesu in clesele inferióre a societâtiei, sacrilegiulu comisu in catedrala sî furtulu nelegiuitu a lucruriloru sânte, s'au incercatu prin tóte mijlócele sî fâra a luá in privire repetatele asigurari date de guvernu, a se dá proportiuni imense la câte-va devastâri care au avutu locu in urm'a celei dintâiu ferberi a spiriteloru sî inainte cá autoritatea sa fi potutu restabilí liniscea; s'a vediutu in aceste fapte regretabile, dara care erau usioru de esplicatu, déca aru fi voitu cine-va a studiá impregiurârile in midiloculu câror'a se produsese, s'a vediutu dîcu, unu sistemu de persecutia contr'a evreiloru, sî s'au incercatu a se face responsabila o tiéra intréga pentru câte-va scene de desordine locala, provocata prin o fapta uriciósa. Ore aru trebuí sa conchidemu din acést'a ca este cu totulu necesaru de a nu lasá mai multu sa dórma o cestiune care dejá de mai multe ori a potutu fi invocata cu succesu in daun'a intereseloru tierei sî insasi a populatiunei evree?

Chiaru astadi, cându de multu tempu acum'a totulu au reintratu in ordine, cându in urm'a energiceloru mesuri luate de guvernu, tém'a ca nóue turburâri erau sa isbucnésca cu ocasiunea serbatoriloru Pasciloru, a fostu cu totulu inlaturata, astadi cându eramu in dreptu de a crede ca adeverulu in fine esise la lumina sî ca este recunoscutu prin evidenti'a fapteloru constatate la fati'a locului chiaru prin agentii poteriloru straine, ca nici unu singuru evreu n'a fostu ucisu séu ranitu, ca nici o femee n'a fostu violata sî ca se esageréza insemnatatea stricaciuniloru pricinuite; vedemu cu parere de reu ca inca nu s'a decisu a se lasá de falsele midilóce intrebuintiate in totu tempulu pentru a insielá opiniunea publica, si ca ómeni eminenti, de siguru indusi in eróre, mergu pâna acolo a crede ca este necesaru pentru reusit'a causei de a espune in sinulu chiaru a parlamenteloru straine tablouri inspaimântatóre de persecutiune, omoruri, atentate la pudóre sî alte atrocitâti care nu au esistatu nici la Ismailu, nici la Cahulu, nici la Vilcovu, unde turburârile s'au intemplatu.

Noi nu cautâmu sa micsiorâmu gravitatea reului comisu, sî nu ne insielâmu nici câtu de putienu asupr'a insemnatâtiei pre care poterile cele mari o dau acestei cestiuni israelite; dara ne intrebâmu totu-odata in tóta consciinti'a, cum unu guvernu, insuflatu de intentiunile cele mai bune sî neincetându nici odata a dá probe materiale de sinceritatea loru, aru potea reusí sa invinga greutâtile de care este incungiuratu, cându are de luptatu in

---

dar' nici nu au dreptu de alegere locuitorii, cari au portari rele.

Representantii comunei se alegu pre câte siese ani.

d) Numerulu representantiloru comunali se indreptéza dupa multimea locuitoriloru din comuna. Comunele satesci cele mici potu sa aiba câte 10—20, cele mari câte 20—40, iéra comunele orasienesci câte 48—200 de representanti.

e) Diu'a, cându sa se faca alegerea, o numescu in comunele satesci suprefectulu, iéra in comune orasienesci vice-comitele.

Alegerile le conduce in comune satesci suprefectulu, iéra in comune orasienesci vice-comitele.

§. 8. Adunarile corpului representativu alu comunei.

a) Representantii comunei socotiti fiindu la olalta se numescu cu unu cuventu corpulu representativu alu comunei (§. 7. a).

Corpulu representativu alu comunei tiene in fiacare anu in comuna adunari generali.

Câte adunâri generale sî cându sa se tiena pre anu, acést'a otaresce comun'a printr'unu statutu; inse dupa legile tierei este datória fia-care comuna, a tiené dóue adunâri generale sî adeca un'a primavér'a pentru cercetarea socoteliloru din anulu trecutu sî alt'a tómn'a, spre a otarí cheltuelele, ce aru avé comun'a sa le faca pre anulu viitoriu.

Presiedintele adunârei generali este in comunele satesci judele localu, iéra in comunele orasienesci primariulu orasiului.

b) Presiedintele este detoriu sa incunosciintieze pre membrii corpului representativu, cându se va tiené adunarea, sî totu de odata sa le arate, ce se va luá in acea adunare inainte la desbatere sî decisiune.

In adunârile generali se iau la desbatere sî decisiune nu numai obiectele, aduse inainte de câtra presiedintele: cí sî fia-care membru are dreptu, sa faca in adunare propuneri, adeca sa arate, ce afla densulu de bine, a se face pentru folosulu comunu.

c) Presiedintele deschide adunarea, sî dupa ce a ispravitu lucrarile o inchide. Elu conduce desbaterile asupr'a obiecteloru de luatu inainte sî tiene ordinea in adunare. Fia-care membru alu adunârei are dreptu sa-si dee parerea sea asupr'a obiectului luatu la desbatere; inse nu este iertatu sa vorbésca doi insi de odata; cí pâna vorbesce unulu, ceialalti sa taca si sa-lu asculte; ca numai asiá se potu ómenii intielege.

Pre cei ce nu pazescu liniscea in adunar'e are presiedintele dreptulu sî detorinti'a, sa-i dea afara din sal'a de adunare.

Déca membrulu vorbitoriu se abate dela desbaterea asupr'a obiectului, are presiedintele dreptulu, sa-lu dojanésca, iér' la casu de neascultare sa-lu oprésca de a mai vorbí.

Déca unii dintre membrii adunârei suntu de o parere, iéra altii au alta parere asupr'a obiectului luatu la desbatere, atunci presiedintele pune ambe parerile acelea la votu, sî decisiunea se face dupa acea parere, carea are mai multe voturi.

d) Déca vre-unu membru alu adunârei vatema in vorbirea sea bun'a-cuviintia ori pre cei-lalti membri sî nu-si trage cuventulu inapoi, are adunarea dreptulu alu pedepsí cu o pedépsa in bani pâna la 15 fl. — O atare pedépsa se suie in comune cetatienesci sî pâna la 50 fl.

Banii de pre atari pedepse se alatura la fondulu pentru seraci. (Va urmá.)

contr'a unui sistemu ce tinde a esagerá plângerile fara a tiene socotéla de causele din care provinu, sî care cauta sa puna in uitare enorm'a deosebire ce esista intre israelitii Europei occidentale sî populatiunile evree gramadite cu sutele de mii sî care ocupa mai esclusivu mai multe orasie din Romani'a.

Nu voimu iéra-si sa ve ascundemu, domnule agentu, réu'a impressiune ce a facut'o asupr'a guvernului verdictulu de achitare pre care juriulu din Buzeu a pronunciatu in favórea mai multoru acusati. Dara déca este permisu de a studiá natur'a acestei institutiuni chiaru in sinulu societâtiloru celoru mai civilisate de unde amu luat'o, nu este greu de a recunósce ca adese-ori s'a vediutu cu parere de reu in verdictulu juratiloru, influintiele funeste a prejudetieloru séu passiuniloru momentului asupr'a spiritului cetatieniloru chiemati a judecá pre asemenii loru, sî le-a facutu sa se indeparteze dela calea regulata a justitiei. Guvernulu românu a regretatu de mai multe ori asemene indepartari sî de aceea nu a lipsitu a propune in camera modificârile crediute necesare de introdusu in legea juratiloru. Suntemu convinsi ca poterea legiuitóre se va silí a studiá sî a imbunatatí acésta lege in sessiunea viitóre.

De siguru apoi ca trebuie tienuta in séma surescitarea generale a spiriteloru in urm'a profanarei bisericei, sî mai alesu in momentulu cându s'a descoperitu, dupa cinci dile de cautare, crucea sî obiectele sânte in latrinele unei case locuite de evrei sî unde fusese aruncate de evreii A. Praisman sî Haim David. Acestu faptu este constatatu sî nu póte fi pusu in cestiune.

(Va urmá.)

Resînari 3 Iuniu st. v. La noi se afla de câte-va dîle pre pórt'a scólei unde este sî cancelari'a comunale, asemenea sî in coltiulu unei boltitie, care se folosesce sî de cafenea in strad'a capitale, pre pareti afigiata de notariulu comunale dlu Ilariu **Muciu** o invitare in limb'a **germana**, prin carea unii cetâtieni sasi din Sabiiu poftescu pre alegatorii dietali a participá la adunarea ce se va tiené Dumineca in 16 Iunie st. n. in biseric'a luterana din Sabiiu, sî in care fostii deputati dietali Iakob **Rannicher** sî Gustav **Capp** voru impartasí lucrârile sele facute in diet'a trecuta din Pest'a.

Nu ne potemu inchipuí ce scopu are susu-numitulu notariu cu acea invitare in comun'a nóstra curatu românésca, voiesce densulu a aduce pre putienii nostri alegatori in castre straine, séu implinesce numai mandatulu patroniloru sei sasi din Sabiiu?

Varietâti.

⁂ **Nu e anecdota, e intemplare adeverata.** In tóta lumea, déca esista unu comitetu séu o adunare constituita, cându e cá sa se adune pentru vre-o consultare, convóca presiedintele comitetulu séu adunarea. Din funte siguru aflâmu noi inse, ca la Alb'a-Iuli'a, la provocarea Drului Ratiu s'au adunatu: elu insusi, Demetriu **Moldovanu**, canoniculu din Blasiu Ant. **Vestemeanu**, Elia **Macelariu**, Severu **Axente** sî Mateiu **Nicol'a**, cá membrii, se dîce, ai comitetului natiunale alesu de congresulu din 1863, séu cá comitetulu insusi, pentru cá sa convóce unu congresu natiunale, in fruntea cârui voru pune sî pre Metropoliti, déca cum-va voru aflá gratia inaintea trasibulianiloru (tirani) de prim'a cualitate *).

Acum sa ni se mai spuna ca ómenii lucra din patima sî ambitiune sî inca reu intielésa. Bine ca dlu Ratiu sub aripile dlui Baritiu inca a fostu de parere ca comitetulu din 1863 nu mai esista; bine ca cându dlu Baritiu inca nu se resolvise sa tramita vestit'a petitiune cu 1493 de iscalituri pre posta ori sa o puna dlui Ratiu in traista s'o duca unde va scí densulu, fiindu ambii in Sabiiu, condusi de ide'a ca comitetulu nu mai esista, cá sa nu vateme consecuinti'a, la presiedintele comitetului nu s'au aratatu de locu, nici bateru sa dea o buna diminéti'a, ci s'au dusu la tat'a Conrad **Schmidt**, comesulu sasiloru de pre atunci; bine ca in 1869 la Mercurea **tocmai** nu vrura sa mai amintésca de acelu comitetu permanente, ci din plenitudinea conferintiei de acolo se alege altulu nou, cu mare pompa sî intre multe „vivate", — avù inse nenorocirea de indata ce s'a dîsu dela Clusiu: „nem szabad", i s'a asiediatu entusiasmulu natiunale sî patrioticu in calcâiele cismeloru sî cându erá sa scóta celu dintâiu glasu, i s'a pusu curmedîsiu in peptu sî s'a innecatu **); bine ca cându eramu in somnulu celu mai bunu alu passivitâtiei, nisce neodihniti nu 'si mai dau pace strigându: „conferintia natiunale", „cluburi natiunali", „sa se provóce Metropolitii cá presiedinti" etc. etc., cari 'si uitasera de Mercurea sî de alte dîle de pocaintia natiunale; bine ca conferinti'a din Sabiiu a alesu sî ea unu comitetu, carele sa pregatésca calea la unu congresu natiunale, cá celu din urma tienutu in 1863, sî care comitetu lucra barbatesce: dara óre nu avé dreptu dlu Dr. Ratiu etc. cá dupa ce a vediutu ca suntu ómeni cari lucra, sa-i vina sî lui pofta sa lucre ce-va?

Dara elu sî sotii sei sîreti! nu cá „copilandri" din Sabiiu, cari cum facu ce-va haid sî publica, ci in tacere sî linisce mare, cá sa n'o mai patiésca cá in 1869, cându erá sa se adune cá comitetu mercureanu, se convóca sî se aduna, sî cá sa aiba sî base legali, acum de esta data cá **comitetu permanentu** din 1861/3, sî prin trei telegrame conchiama o natiune intréga la congresu! Ce manipulatiune simpla. Acum déca cum-va se va aduná congresulu, apoi amu intielesu, ca voru face tóte bune sî voru chiamá ei sî pre presiedinti. Eata ca-'su sî ómeni de eticheta, intâiu sa pregatésca cele de pregatitu apoi sa invite sî pre presiedinti, nu cum facu mojicii din lumea intréga, de de câte ori are sa se convóce unu comitetu se punu in spatele presiedintiloru sa convóce, cá candu altii n'aru scí sî n'aru puté convocá.

Sî apoi ne totu plângemu ca n'avemu ómeni, cari sa tiena strinsu sî consecinte de politic'a natiunale, cându i vedemu ca se intórna la ce a combatutu siése ani de dîle, cá tiganulu la prunele lepadate, dupa ce nu gasi placintele pre garduri.

---

*) Ceea ce e permisu dlui Baritiu, cá celui dintâiu publicatu, despre comitetulu alesu de o conferintia numerósa, nu ni se va luá nici nóue in nume de reu cându o dîcemu despre unu ce, „resaritu preste nópte".

**) Unu votu „ponderosu" sositu nu de departe, la comitetulu ad hoc de asta véra, erá sa galvaniseze, dupa trei ani trecuti, pre curagiosulu comitetu dela Mercurea, inse cercarea fu desiérta, póte ca se sî reflectase: dloru! pute! ca de patru . . . . .

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Cibu protopresbiteratulu gr. or. II-lea alu Geoagiului, constatatóre din 86 familii 507 suflete.

Emolumentele suntu, dela tóta famili'a câte o ferdela cucuruzu sfarmitu, stol'a obicinuita pentru functiunile parochiale, sî câte un'a dî de lucru pre anu, cari tóte computate dau unu venitu anualu de 198 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au sa fia clerici absoluti sî concursele loru provediute cu documentele necesarie sa le adresedie subscrisului pâna in 24 Iuniu a. c. 1872.

Sacarâmbu, 29 Maiu 1872.

In contielegere cu comit. parochialu din Cibu.

Sabinu Piso,
prot. gr. or.

(2—3)

Concursu.

In Institutulu pedagogicu de statu pentru fetitie din Clusiu se va instituí in 1 Octobre 1872 adeca cu inceputulu anului venitoriu scolasticu un'a nóu'a I classa.

Eleve, cari voiescu a se pregatí pentru cariera invetiatorésca, sî voru a fi primite in acésta classa, debuie sa fia implinitu etatea de 14 ani, sa fia absolvitu studiele din scólele elementare superióre, sî sa posiéda o constitutiune trupésca sanatósa.

Elevele suscipiende voru avea a depune esamenu de primire din studiele scóleloru elementare superióre (limb'a magiara, geografi'a, istori'a Ungariei, aritmetic'a, istori'a naturala sî fisic'a).

Esamenele de primire se voru tiené in dîlele de 1, 2 sî 3 **Augustu** 1872 st. n. in localitâtile institutului pedagogicu.

Elevele, cari voru a fi primite in acést'a au de a-si inaintá concursurile loru pâna inclusive in 25 **Iuliu** a. c. st. n. la subscrisulu notariu directiunalu (Clusiu strad'a monostorului interne numerulu 184).

Suplicele sa fia provediute cu: 1) testimoniu de botediu; 2) testimoniu scolasticu; 3) testimoniu de religiune; 4) testimoniu medicalu, sî 5) cu unu testimoniu de paupertate, déca voiesce elev'a a fi impartasîta cu unu ajutoriu din partea statului in sustentarea comuna.

Clusiu, 18 Maiu 1872.

Din siedinti'a senatului directionalu.

Kovács Antal,
notariu.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din comun'a Glodu in protopresbiteratulu gr. or. II-le alu Geoagiului constatatóre din 64 familii cu 380 suflete, se escrie concursu pâna in 29 Iuniu a. c. 1872.

Emolumentele suntu, dela tóta famili'a câte 1 ferdela cucurudiu sfarmitu, stol'a obicinuita pentru functiele parochiale, sî câte o dî de lucru pre anu, cari tóte computate dau unu venitu anualu de 120 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, indreptatiti fiindu in intielesulu statutului organicu, sa-si ascérna concursele la subscrisulu provediute cu documentele de lipsa.

Sacarâmbu, 29 Maiu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu din Glodu.

Sabinu Piso
protop.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din Zlasthi, in protopresbiteratulu gr. or. alu tractului Hatiegu, — statatóre din 445 suflete se escrie concursu pâna la 1 Iuliu a. c.

Emolumentele suntu: 4 jugere pamentu aratoriu, — 900 orgi ☐ fenatiu sî o viia, stol'a indatinata, câte o ferdela cucuruzu nesfarmatu (cu tuleulu) sî cortelu naturalu, care calculate laolalta dau unu venitu anualu intre 200—300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sa binevoiésca a-si adresá concursele loru bine instruate conformu statutului organicu la sub-scrisulu in Hatiegu.

Hatiegu in 24 Maiu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Ratiu
protopopu.

(2—3)

Edictu.

Clar'a nascuta Sebastini de Bözöd din Elöpataku, soti'a legitima alui Davidu Berlea, din Siercaiti'a districtulu Fagarasiului, contr'a cârei'a, inca din 3 Maiu 1871 s'au intentatu procesu divortialu din caus'a necredintiei din partea barbatului; sî carea nici dupa a trei'a citatiune nu a voitu a se infatiosiá la forulu matrimonialu, cí din contra au dositu, au pribegitu, nesciindu-se loculu aflârei ei, deci se provóca prin acést'a, cá in terminu de siese luni dela datulu de fatia, ne smintitu sa se presentedie inaintea forului matrimonialu subscrisu; pentru ca la din contra, procesulu divortialu incaminatu de barbatulu ei, susu-numitu, se va otarí sî in absenti'a ei. —

Fagarasiu 6/18 Maiu 1872.

Scaunulu protopopescu gr. alu tractului Fagarasiului I. cá foru matrimonialu.

(3—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 7/19 Iuniu 1872.

Metalicele 5%	64	70
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	64	70
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	72	10
Imprumutulu de statu din 1860	104	30
Actiuni de banca	846	—
Actiuni de creditu	342	10
London	112	15
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	82	—
„ „ „ Temisiorene	81	50
„ „ „ Ardelenesci	79	50
„ „ „ Croato-slavone	84	—
Argintu	109	85
Galbinu	5	37
Napoleonu d'auru (poli)	8	95

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 47. ANULU XX.

Sabiiu, in 11|23 Iuniu 1872.

Dupa sciri ulteriore, o conferintia séu unu congresu romanu va avé locu numai dupa alegeri.

Câtra publiculu romanu.

Dupa ce subsemnatulu comitetu au primitu insarcinarea, de a esecutá program'a conferintiei nationale din 5—6 Maiu, carea au luatu initiativ'a pre terenulu activitâtiei intr'acolo: ca românii ardeleni sa participe neconditionatu la alegerile dietali, iéra tienut'a politica ulteriora sa se decida prin unu organu centrale nationalu (congresu), spre a cârui infiintiare sa róge pre ambii Metropoliti nationali, adresandu-se câtra Mitropolitulu Andreiu Bar. de Siagun'a cá presiedintele comitetului permanente alu congreseloru nationali, acestu comitetu atâtu prin harthi'a sea din 7 Maiu a. c. indreptata câtra clubureile nationale din tóte pârtile tierei, si prin apelulu seu din 15/27 Maiu si alte impartasiri câtra publiculu romanu, câtu si prin adres'a din 6 Maiu câtra Metropolitii nationali, si-au manifestatu activitatea sea spre indeplinirea programului susu citatu.

La impartasirile facute câtra publiculu romanu ne-au sositu din cele mai multe pârti ale tierei respunsuri, pre cari, asemenea cá si pre altele si lucrârile conferintiei din 5—6 Maiu si ale comitetului ei, le-amu datu publicitâtiei prin jurnalulu nationalu „Telegr. Rom.“ si s'au reprodusu si in alte jurnale nationale romane, câci noi ne-amu luatu de devisa a fi sinceri si deschisi câtra natiunea nóstra in causele ei, si a nu lucrá nimic'a intru ascunsu. Asemenea se voru publicá si cele ce voru mai incurge.

Din respunsurile de pâna acum, din miscârile româniloru in tóte pârtile, din impartasiri private primite mai in tóte dilele, din vocea tuturoru jurnaleloru romane, chiaru si acelor'a cari au pledatu cu scrupulositate pentru abtienerea româniloru dela alegerile dietali pâna in ultimele momente, — din tóte acestea vedemu cu bucuria, ca punctulu primu alu programului nostru: — participarea la alegerile deputatiloru dietali — se va indeplini, si se va efeptuá chiaru si fâra de a se fi fipsatu unu programu despre postulatele natiunei, inainte de alegeri, in unu congresu nationalu, câci — noi asiá scimu — toti românii, in privinti'a tientei si scopului nationalu, au fostu, suntu si voru fi intruniti in un'a si aceeasi parere, si numai in privinti'a modalitâtiei spre ajungerea scopului au statutu pâna acum unele diverginti si adeca intre participarea séu abtienerea dela alegerile dietali, cari diverginti le vedemu dejá complanate, prin participare activa la alegeri, la carea s'au resolvatu românii, chiaru si cei mai aprigi aperatori ai passivitatiei, asiá si „Gazet'a Trans.“ de si in a 11-a óra, i vedemu ocupandu-se de alegeri, chiaru si de liste de deputati, ba si mai departe, i vedemu punendu-se pre terenulu nostru, in directiunea desemnata de câtra congresele nationali de mai inainte si recunoscându pre comitetulu permanente alu acelor'a.

Deci pentru deslegarea acestei cestiuni nu au mai fostu neincungiuravera lipsa de unu congresu nationalu inca inainte de alegeri, dara nici spre acelu scopu, de a deobligá pre deputatii alegendi români la unu programu nationalu fipsatu, câci asemenea temeri in confessiunea politica a barbatiloru români, ce voru primí votulu si increderea poporului alegatoriu, la urna, precum acelea s'au ivitu d. e. la natiunea sasésca, carea s'au vediutu necessitata a se adunâ si intruní in unu programu la Mediasiu, intre noi românii nu s'au ivitu.

La tóte acestea aparintie imbucuratóre, avemu numai atât'a de a observá, ca precum noi devotati fiindu pentru caus'a nationala, o tractâmu pre acea sinceru si nemascata, fâra interesu privatu si fâra ambitiune personala, tientindu la o intielegere comuna, asemenea dorimu, cá si acei barbati români, cari au avutu alta directiune si adi au adoptatu terenulu nostru, sa conlucre cu noi dimpreuna si asemenea nóua, lasandu tóte interesele particulari la o parte. Bucurosu concedemu noi conducerea causei nationali la toti cei chiamati pentru acést'a, precum amu doveditu prin actele nóstre de pâna acum, numai scissiunea sa se oculésca intre inteliginti'a nóstra.

Interesele natiunei pretindu, cá desvoltarea lucruriloru sa fia naturala si consecintia si lucrarea sa tientésca la solidaritate.

Ce scopu potu avea acei'a, cari se punu pre terenulu activitâtiei cu ignorarea celoru ce au recastigatu acestu terenu? cari conchiama comitetulu permanente alu congreseloru nationali din 1861 si 1863, cu delaturarea presiedintelui lui, si inca a dechiará sinceru, si deschisu natiunei, ca recunoscu pre acestu comitetu, pre carele de 6 ani l'au totu desavuatu, cari conchiama conferinti'a generala nationala in modu separatisticu, pâna cându — pre bas'a programului nostru — s'au facutu dejá pasi pentru aceea, in modu rationalu, precalculatu si consecinte, iéra nu dupa inpulsurile unui momentu?

Comitetulu nostru — precum s'au publicatu — au rugatu pre Metropolitii nationali a conchiamá unu congresu nationalu pentru statorirea unui programu nationalu si a solidaritâtiei in tienut'a politica, si acestu pasiu alu nostru s'au aprobatu din tóte pârtile locuite de români a Ardélului, precum dovedescu actele publicate, si alte impartasiri.

Ambii Metropoliti, iéra Metropolitulu Andreiu bar. de Siagun'a, ca totu acel'a presiedinte alu comitetului permanente, pre lânga tóta sdruncinat'a stare a sanetâtiei sele cu placere a primitu provocarea nóstra si ascultându parerea colegului seu Metropolitului Dr. Ioanu Vancea, s'au cerutu concessiunea 'naltului regimu.

In 1/13 Iuniu a. c. se insciintiase acestu comitetu, despre respunsulu inaltului regimu, dupa care congresulu nationalu se póte tienea dupa alegerile dietali. Acést'a dara se va si face.

De si regimulu nu au satisfacutu cererei Metropolitiloru ca adeca, adunarea nationala sa se tiena câtu mai curendu, dupa intentiunea Archipastoriloru, inainte de alegeri totu-si prin aceea nu s'au impedecatu esecutarea programului nostru — precum mai susu amu omintitu — ci tocmai aci jace unu nou si potericu motivu, ca românii sa-'si incórdeze tóte poterile loru pentru alegere de deputati români credinciosi si devotati causei nationali, cu cari apoi dimpreuna sa se statorésca program'a natiunei si postulatele ei in unu congresu nationalu, ce s'au si pregatitu.

Comitetulu acest'a pâna atunci, si au semtitu de datorintia, a si elaborá unu materialu pentru o programa nationala si postulatele româniloru pre cum si directiunea si tienut'a politica ulteriora pre carele (din lips'a mijlóceloru) l'au si datu spre publicare jurnalului romanu „Telegrafulu Rom.“ si apoi se va imparti si in brosiure, cá mai nainte de congresu, si de tempuriu, toti românii sa aiba ocasiune a se pregati si asiá a se aduná, a se intielege si a stabili solidaritatea.

Deci pâna atunci fratiloru, nu ve lasati terenulu vostru la alegerile dietali, ce stau inaintea usiei, alegeti barbatii nostrii, cari sa fia in stare a aperá caus'a si programulu natiunei la legislatiune si veniti pregâtiti la congresulu natiunei ce se va tienea dupa alegeri, cá sa statorimu programulu si sa restabilimu solidaritatea, si lepadati-ve de tóta particularitatea, cá sa se ocolésca scissiunea.

Sabiiu 8/20 Iuniu 1872.

Comitetulu.

Comitetulu nationalu publica in urmatórele unu materialu spre orientare la compunerea unui programu nationale, ce are a se statori cu ocasiunea congresului ce se va conchiamá dupa alegerile dietali din a. c.

Caus'a romana la 1872.

Al. I. Gravaminele româniloru ardeleni facia cu legislatiunea incordéza opiniunea publica mai multu tempu, facendu-se nu numai obiectu de discussiune prin adunâri publice si prin pres'a de tóte dilele, ci si materia de cugetare si pertratare in regiunile mai inalte, ale regimului si a legislatiunei, devenindu tocmai de aceea totu de odata si cá cestiune de urgentia.

Al. II. Caus'a, pentru care cestiunea acést'a pâna acum nu se potù resolví dupa cuviintia, a provenitu — dupa cum se vede — atâtu din lips'a de tempu si de ocasiune bine-venita, câtu mai vertosu din acea impregiurare, ca factorii legislatiunei neavendu-o infacisiata asiá, cá sa o póta cuprinde in adeveratulu ei intielesu, si o au intipuit'o ori de o natura cu multu mai straina, decâtu sa-si dificulteze cu ea agendele sele curente, ori apoi o au privit'o de unu caracteru cu multu mai indiferente, decâtu sa se fi vediutu indemnati, d'a o studiá mai cu deameruntulu si cu scopu seriosu d'a o si deslegá meritórie. —

Al. III. De aceea atâtu spre lamurirea lucrului, câtu si spre cascigarea acelei increderi mutue intre poterea statului si natiunea româna, care se vede a fi urmata din incidentulu acestoru gravamine si postulate, — ne aflâmu indemnati d'a ne adresá din nou câtra autoritâtile statului, recapitulându aceste gravamine si postulate ale româniloru de sub corón'a Ungariei si in specialu a natiunei române din Ardealu intr'unu modu, care sa nu lase nici o indoiéla despre aceea precum ca caus'a acést'a româna nu e nici asiá greu de intielesu, si nici asiá dificile de deslegatu, incâtu se póta — dupa cum adese-ori se imputa — câtu de departe periclitá intregitatea statului, séu se póta ingreuná administratiunea lui; — dara nici — dupa cum se vede a se parea la multi — asiá de indiferente, incâtu sa se póta asiá lesne trece cu vederea — ori — dupa cum cu dorere amu observatu pâna acum — sa se mai póta tragana dintr'o di intr'alt'a, fâra d'a periclitá cele mai vitali interese nu numai ale unei impoporatiuni asiá de considerabile de sub corón'a ungara, precum e natiunea româna, care dupa numerositatea bratieloru, ce o apara, ocupa primulu locu dupa natiunea magiara in acestu statu, — dar' chiaru si ale acestui'a insusi.

Al. IV. Gravaminele si postulatele nóstre, de-si suntu multi, varie, se potu totu-si reduce cu respectu parte la meritulu, parte la form'a in care s'au adusu legile de pâna acum, privitóre: 1) la dreptulu publicu alu statului, — 2) la dreptulu nationale, si 3) la dreptulu representativu. — Aceste trei cestiuni cardinali — dupa cum vomu arata — stau nu numai in strensa legatura un'a cu alt'a, dara ele incurgu d'a dreptulu si asupr'a drepturiloru private a singuraticiloru civi ai statului, adeca asupr'a sigurantiei personale de onóre, de avere, si de viétia. —

Al. V. Ce se atinge asiá dara mai intâiu de cestiunea dreptului publicu de statu, românii nici odata nu si-au arogatu siesi competinti'a eschisiva de a schimbá sistem'a politica de statu, si cu atâtu mai putienu, — dupa cum vedemu ca cu nedreptulu li se imputa adese-ori — de a alterá séu periclitá unitatea si intregitatea corónei ungare, — ci din contra — istori'a Ungariei ni martore, ca românii din tóte tierile tiunatóre de acésta corónа, totu-deun'a, de câte ori a cerutu trebuinti'a, au fostu gat'a de a-si jertfi averea si de a-si versá sângele nu numai cá cei mai bravi luptatori in rendulu celoru-lalti concetatieni, dara adese-ori si cá cei mai credintiosi conducatori in apararea sigurantiei sî intregitâtiei ei. —

Al. VI. Déca totu-si românii in enumerarea gravamineloru si postulateloru sele atingu sî cestiunea dreptului publicu de statu, apoi acést'a e séu numai intr'atât'a, in câtu se vedu nu numai indreptatiti dara sî necessitati d'a pretinde, cá dreptulu publicu alu statului, a carui membri suntu sî ei, sa nu se schimbe fâra concursulu sî cu atâtu mai putienu cu ocolirea sî cu ignorarea natiunei române.

Al. VII. Pretinderea acést'a nu e o aparitiune nóua, nici momentana, ci ea e o cestiune istorica, in a carei posessiune amu fostu si ne-amu luptatu de mai multi secli cu tóta determinatiunea si constanti'a, sî care dupa cum vomu constatá mai pre largu — ne constringe de a o eluptá mereu si pâna atunci, pâna cându ea va aflá indestulitórea ei deslegare in mesur'a, ce i se cuvine," — pentru siguranti'a atâtu a ei propria, câtu sî a statului.

Al. VIII. Din datele istorice sî diplomatare, anume: din istori'a lui Keza, care in lib. I capu V § 6 dice: „Isti enim Zaculi Hunorum residui, qui dum Hungaros in Panoniam iteratos cognoverunt, — non tamen in plano Panoniae, sed cum Blackis in montibus confiniis sortem habuerunt, unde Blackis comixti litteris ipsorum uti perhibentur"; — apoi din istori'a anonimi Belae regis notarii, care la c. 27 dice: tunc habitatores (Blachi) terrae (ultra silvanae) videntes mortem domini sui (Blachi Gelu), sua propria voluntate dextram dantes dominum sibi elegerunt. Tuhutum — qui a die illo terram illam obtinuit pacifice et feliciter"; — mai departe din diplomele regelui Andreiu dela a. 1211 sî 1222 date cruciatiloru teutoni, caror'a li se conferise tiér'a Borza (Barcia — Bârsa :) cu dreptulu „ut multum tributum debeant persolvere cum transierint per terram Siculorum aut Blachorum, homines nunc quoque terram habitantes". — Apoi din diplom'a acelui'a-si rege dela a. 1223, prin se reguléza referintiele de dreptu ale colocuitoriloru fundului regiu sasi români, — intre altele dice: Silvam Blachorum et Bissenorum cum aquis usus comunes exercendo cum praedictis Blachis et Bissenis, eisdem Contulimus, ut praefata gaudentes libertate nulli indeservire teneantur"; — precum sî din diplom'a regelui Andreiu III dela a. 1291, in care se dice: Cum nos universis nobilibus Saxonibus, Siculis et Olachis in partibus transilvanicis apud Albam Jule pro reformatione status eorundem congregationem cum iisdem fecissemus, ab eisdem nobilibus, Saxonibus, Siculis et Olachis diligenter inquiri fecissemus etc." — sî din alte nenumerate acte publice se vede, ca sistem'a de natiuni politice, in Transilvani'a, care s'a sustienutu cu atât'a scrupulositate pâna la an. 1848 a avutu sorgentele seu dela primitiv'a venire a loru in contactu un'a cu alt'a, a celoru trei natiunalitâti genetice principali adeca a magiaro-secuiloru, a teutonico-saxoniloru sî a româniloru.

Al. IX. Dara acésta sistema de natiuni politice, la care dupa cum amu vediutu mai de aprópe din Dec. lui Andreiu III din a. 1291, participau sî Olachii cá atari, luà mai târdiu prin inriurinti'a feudalismului si mai cu séma a lupteloru religionarie o directiune in detrimentulu natiunei române, care se tieneau de ritulu orientalu, pentru ca mai cu séma dela 1437 incóce prin lig'a nobililoru secuiloru sî sasiloru in contr'a ignobililoru, apoi dupa separarea Ardealului de Ungari'a prin acórdele religionare dela an. 1542—1588 (apr. const. P. I. T. I. 1—3 — sî Tit. 8 si 9.) cu cari natiunea sî religiunea româna se scóte din concertulu politicu a statului, românii cari nu voira a trece la un'a din cele patru natiuni recepte, se desbracara de drepturile publico-politice ale tierei. —

Al. X. Românii ardeleni reclamara sî protestara indata sî totu-déun'a in contr'a atentateloru asupr'a celoru mai vitali sî nealienavere drepturi publico-politice, ce le-au avutu sî li competu; — dara aceste proteste precum sî complanarea din a. 1437 a „Universitatis regnicolarum tam Hungarorum quam Valachorum, et per eandem Universitatem ad intrascripta efectui deducenda electi" — unde iidem Hungari et Valachi provocant ad instrumenta St. Stfani regis, in qua de suis imunitatibus agatur etc. — (despre care testéza intre alti sî Pray la dis. in anal. pag. 163) se vede a nu fi avutu efectulu duratoriu, — iéra reclamarile loru in contr'a legiloru aprobatali, avura numai acelu resultatu, ca (in pag. I. tit. 8.) li se concese liberulu esercitiu religionaru sî dreptulu de a-si alege pre episcopu, apoi (in pag. I tit. 9.) natiunea româna de sî nu recepta, se suferi in tiéra (admitaltatot) sî nobililoru români li se permise a-si tienea ritulu loru religionaru fâra prejudiciulu altor'a.

Al. XI. Urmarea naturale a eschiderei româniloru nobili sî liberi din sistem'a politica a tierei, remanandu-li acestor'a numai usuarea relativa a asiá numiteloru libertâti individuali, fù, ca cu ocasiunea trecerei Ardealului sub cas'a domnitóre Habsburgica cá regi ai Ungariei, natiunile sî religiunile cele privilegiate 'si asigurara drepturile de statu prin diplom'a Leopoldina din an. 1691 nu mai multu sub vechi'a numire de nobiles, Siculi et Saxones, ci sub numirea ce corespundea fapteloru de Hunguri, Siculi et Saxonos, sî de patru religiuni recepte: romano-catolica, reformata, luterana sî unitaria cu total'a eschidere a româniloru.

XII. Vediendu asiá dara românii atâtu din diplom'a Leopoldina, câtu sî din acordele susu numiteloru natiuni sî religiuni privilegiate, apoi a resolutiunei Alvintiane sî a diplomei supletórie din an. 1693, ca pâna sî nobilimea româna sî cetatienii români de prin orasiele libere si din fundulu regiu, mai cu séma din punctulu de vedere religionariu — pre atunci fórte cardinalu — se eschidu dela drepturile publico-politice, se vediura necessitati de a cugetá la delaturarea acestui obstaculu sî de aceea trecura parte mare la unirea cu biseric'a romano-catolica pre lânga castigarea unoru diplome din an. 1699 sî 1701 dela Leopoldu I, prin cari li se promitu pre lânga sustienerea ritului bisericescu aceleasi drepturi, de cari se bucura romano-catolicii.

XIII. I se pré târdiu! — pentru ca in poterea diplomei Leopoldine din an. 1691 in contr'a egalei indreptatiri a româniloru cu cele-lalte natiuni privilegiate — afara de obstaclulu religionariu — acum obsta sî caracterulu de natiunalitate. — De aceea incercârile româniloru la diet'a din 1744 pentru rescumperarea drepturiloru politice nu putura ava altu resultatu, decâtu articululu de lege VII din acelasi anu, prin care episcopatulu greco-catolicu se inarticulà in legile tierei cu promissiunea aceloru beneficie de care se bucurá biseric'a rom.-cat., cu care s'a unitu, fâra prejudiciulu celoru-lalte religiuni, — séu cu alte cuvinte, — ei se facura apendice la un'a din cele patru religiuni domnitóre, cá sî nobilii sî liberii români de religiunea greco-catolica, cá apendice la un'a séu alt'a din natiunile dominante.

Al. XIV. Dupa atât'a esperintia trista, românii devenira in fine la convictiunea aceea, precum ca numai schimbarea **radicale** a sistemei politice din punctulu de vedere atâtu confessionale câtu sî nationale, li póte ajutá la egal'a indreptatire cu cei'a-lalti locuitori ai tierei, — sî de aceea in representatiunea loru câtra diet'a din an. 1791 pretinsera recunóscerea sî inarticularea natiunei române sî a confessiunei loru cá egali indreptatite cu cele-lalte natiuni politice sî confessiuni recepte. — Inse resultatulu acelei representatiuni fu numai din nóu'a pronuntiare a celoru trei natiuni sî patru confessiuni recepte de factori politici ai constitutiunei ardelene iéra pentru români se adause numai articululu 60 din 1791, prin care confessiunea gr.-or. neunita, care pâna atunci erá numai tolerata, i se garantà liberulu esercitiu religionariu, iéra credinciosiloru acestei religiuni li se promise ca: „pro sua conditione ad instar relinquorum incolarum tractentur".

Al. XV. Câtu de vaga fu acésta determinatiune legislativa, s'a vediutu apoi din gravaminele româniloru indreptate câtra diet'a din 1842, in care ei se plangu, ca nici chiaru locuitorii liberi romani din fundulu regiu, — care „omnem diversitatem jurium excludit", — nu se admitu nici la administratiunea municipale, sî chiaru nici la invetiarea sî esercitarea vre-unei industrie, — ba in tempurile cele mai recinti natiunea sasésca, pre bas'a unei sisteme vage teritoriali sî a unoru privilegii neesplicabile se incercase, sî se incérca inca sî adî a esclude din fundulu regiu sî dela participarea la drepturile politice sî economice ale acelui'a pre cele mai insemnate pârti a acelui'a, locuite numai de români asiá pre scaunele filiali a Salistei sî a Talmaciului sî pre comunele tienatóre de teritoriulu Branului, octroindu ací principie urbariali, cari nici cându nu au esistatu in fundulu regiu. Chiaru in programulu sasiloru din 4—5 in anu 1872 facutu la Mediasiu, radica ei atari pretensiuni asupr'a scauneloru Salistei, Talmaciului sî a tienutului Branului, cari atingu in un'a esentiala parte sî pre fostulu regimentu I românu de granitia, sî se silescu in genere pre toti românii din fundulu regiu ai eschide dela participarea la averea acelui'a, pâna cându pre de alta parte pretindu pentru sine, cá natione sasa, o predomnire natiunale privilegiata; tóte acestea pre bas'a unei interpretâri a legiloru transilvanene susu citate.

Al. XVI. Despre aceea, ca câtu de mare inriurintia sî consecintia de feru avura eschiderea româniloru dela drepturile publico-politice chiaru sî asupr'a drepturiloru individuali de conlocuitori ai tierei, amu putea enumerá esemple cu miile — va ajunge inse de a constatá ací pre lânga cele aratate numai atât'a ca chiaru sî in ajunulu anului 1848 mai multi tineri, fii ai cetatieniloru brasioveni se respinsera din punctulu de vedere natiunale sî religionariu dela admiterea la pracsa lânga magistratur'a municipale, sî dela invetiarea meseriei de caldarariu, sapunariu si a. Ba pâna acolo mergea rigórea consecintieloru sistemei de natiuni sî religiuni privilegiate, incâtu românii brasioveni, cari pre tempulu absolutismului Iosefinu radicara o biserica comuna cu vre-o câti-va greci din Brasiovu se eschisera mai târdiu dela administratiunea bisericei, sub cuventu ca românii, cá cetatieni neprivilegiati nu suntu capace de a participá la administratiunea unei corporatiuni bisericesci, care de aceea se transpune greciloru straini cá la ómeni privilegiati, — sî vatemarea acést'a principale a româniloru, cu tóte ca deosebirea acést'a intre ómeni privilegiati sî neprivilegiati politicesce au incetatu, — nu se putura vindecá nici pâna astadi sub constitutiunalismulu celu liberale alu Ungariei. —

Al. XVII. Dupa astfeliu de resultate dureróse a diuturnului procesu politicu alu româniloru fatia cu legea natiuniloru sî religiuniloru privilegiate in Transilvani'a, uniunea acestei tieri cu Ungari'a, care despre o parte se enunciase prin art. VII a dietei din Pojonu din an 1847/8, iéra de alt'a se pregatea a se primí sî in diet'a Ardélului, a trebuitu sa interesedie sî pre românii ardeleni cu atât'a mai mare incordare, cu câtu ei sperau cu totu dreptulu, ca prin atare actu nou de statu se voru putea mai usioru vindecá sî vechile injurie, ce le-au suferitu ei dela tenuitatea sî ingustitatea de anima a legislatiunei ardelene.

al. XVIII. De aceea românii nu au fostu sî nici nu s'au declaratu vre-odata in contr'a principiului uniunei cá unei legaturi strinse intre Ardélu sî Ungari'a, de cum a esistatu dela an. 1726 incóce; — dara edocti prin trist'a esperientia facuta cu ocasiunea acteloru de statu dela an. 1437/8, 1526/8, 1691/3 1744 sî 1791, ce le-amu atinsu mai susu, cu totu dreptulu s'au pututu teme, ca intocmindu-se actulu uniunei prin o dieta, din care românii erau eschisi, cele-lalte natiuni sî confessiuni voru transplantá iéra tóte vitiurile sistemei politice ardelene sî in noulu statu cu periclitarea intereseloru locuitoriloru români, care temere — durere! in urma s'a sî aratatu ca n'a fostu nefundata.

Al. XIX. Deci românii ardeleni cu dóue septamâni inainte de deschiderea dietei din Clusiu adunandu-se din tóte pârtile Ardélului in 15 Maiu 1848 la Blasiu, sî consultandu-se ací sub asistenti'a comisariloru regesci intre altele sî asupr'a cestiunei de uniune, au indreptatu atâtu câtra domnitoriulu, câtu sî câtra diet'a Ardélului o representatiune cu rugarea, cá mai intâiu sa se inarticuleze natiunea româna sî confessiunile ei, sî prin urmare numai conchiamandu-se cá atare de a luá parte la legislatiune cá factoru egalu indreptatitu cu cele-lalte natiuni sî confessiuni politice, sa se ia sî cestiunea uniunei la pertractare, — altcum protestéza in contr'a ori-cârei otariri de nobis sine nobis.

Al. XX. Déca se ascultá cererea cea drépta a româniloru macaru in ór'a a 11-a, uniunea Ardélului cu Ungari'a se proclama pre lânga concursulu româniloru cu o mai mare sî mai sigura unanimitate, decâtu s'a intemplatu, sî se puté efeptuí fâra tristele urmâri, ce le simtimu pâna astadi.

Al. XXI. Dara diet'a celoru trei natiuni sî patru confessiuni recepte ale Ardélului, — cu tóte ca intre propositiunile regesci avé sî cestiunea egalei indreptatiri a româniloru, desconsiderându drépt'a ast'a a loru cerere, decretara uniunea Ardélului fâra concursulu natiunei române sî inca intr'unu modu, care din nou vatemá cele mai vitali interese ale acestei'a.

Al. XXII. Pentru ca, pre cându art. I alu dietei din Clusiu din an. 1848 despre o parte primesce egalitatea de dreptu a tuturoru locuitoriloru cá sî in Ungari'a, pre de alta parte sustiene institutiunea cea vechia de trei natiuni privilegiate pre teritoriulu Ardélului unificatu cu teritoriulu Ungariei. — Ce valóre inso póté avé egalitatea de dreptu, libertatea personale fatia cu natiunile politice, amu vediutu mai susu cându amu aratatu ca, in ce chipu nobilulu séu cetatiénulu liberu românu erá numai o paria politica fatia cu nobilii, sî concetatienii celoru trei natiuni politice. Iéra cumca prin art. I ai diedietei din Clusiu din an. 1848 intr'adeveru s'au sustienutu acele trei natiuni politice se vede din mai multe urmari, sî anume indata sî din § 1 alu acelui articulu de lege, care in legatura cu §. 3. alu art. VII alu dietei din Pojonu din an. 1847/8 conchiama in cas'a representantiloru a dietei comune din Ungari'a 73 de representanti nu ai locuitoriloru din Ardélu, ci ai celoru 9 jurisdictiuni magiare, 5 secuie, sî 11 sase, apoi ai orasieloru privilegiate; iéra in cas'a de susu numai pre fostii regalisti ai Ardélului, cari dupa sistem'a politica a acestei tieri n'au potutu fi altii, decâtu din sinulu celoru trei natiuni politice sî patru confessiuni recepte. Unde suntu asiá dara chiamati de a participá la legislatiune sî românii cá atari ? ?

Al. XXIII. Déca din analis'a art. I sî II alu dietei din Clusiu din an. 1848 nu s'aru puté castigá deplina convingere despre intentiunea legislatiunei ardelene, apoi proiectulu de lege alu deputatiunei regnicolare esmise pre bas'a § 2 alu art. I alu dietei din Clusiu pentru esecutarea legei de uniune nu mai póte lasá nici o umbra de indoiéla, cumca ea a vrutu sî mai departe a reservá drepturile publico-politice pre teritoriulu Ardélului numai pentru cele trei natiuni politice de mai inainte, pentru ca de-sî acelu proiectu in art. I. in locu de uniune propune total'a unificare a Ardélului cu Ungari'a, in art. 2 vré sa sustiena legea lectorale mestesiugita prin art. II alu dietei Clusiane in detrimentulu româniloru sî dupa unificarea Ardélului cu Ungari'a; — prin art. II imparte justiti'a numai intre tabul'a regia a unguriloru sî seculloru sî intre universitatea sasésca, — iéra administratiunea publica intre jurisdictiunile unguresci, secuiesci sî sasesci, cu acelu beneficiu ulterioru pentru natiunea sasésca, ca Comitele natiunei sasesci alesu de insusi natiunea sasésca sa fia totu deodata sî membru alu consiliului de statu in Pest'a; — apoi prin art. III limb'a magiara sî sasésca se dechiara de oficióse sî asiá mai incolo, pre cându de atari beneficie pentru români nici vorba.

Al. XXIV. Cas'a representantiloru Ungariei in adres'a ei din 10 Augustu 1861, s'a adoperatu de a justificá conclusele dietei din Clusiu din an. 1848 sî fatia cu românii, mai cu séma din acelu punctu de vedere ca acea dieta dupa constitutiunea Ardélului erá legale; ca la acea dieta a fostu chiamati sî au participatu sî românii prin participarea nobiliioru sî locuitoriloru liberi români din Ardélu, ca dupa aceea ablegatii români alesi pre bas'a representantiei generale a poporului pentru diet'a din Pest'a, prin participarea la acést'a au recunoscutu sî faptele complinite urmate in urm'a concluseloru dietei din Clusiu sî asiá mai incolo.

Al. XXV. Nu este scopulu nostru aci de a ne lasá in discussiune mai afunda asupr'a legalitâtiei dietei din Clusiu sî a concluseloru ei din an. 1848. Dara dupa ce in espositiunea istorica de mai susu amu aratatu ca insusi citarea acteloru publice sî a legiloru ardelene: ca natiunea romàna, care odinióra cá atare erá partasia la legislatiunea tierei, cu nedreptulu a fostu eschisa din aceea prin cele-lalte natiuni politice de acolo; — ca tocmai pentru aceea natiunea romàna fatia cu cele-lalte recepte pururea a purtatu processu politicu, care pâna astadi inca nu s'a deslegatu, ca dupa tenórea art. XI din an. 1791 a Transilvaniei „dietam ordinariam constituunt — numai — status et ordines trium nationum totius Principatus representantes; ca la acea dieta numai acestea au fostu sî chiamate; ca nobilii sî locuitorii liberi români, sî de n'aru fi fostu, dupa cum amu aratatu, din privintie parte natiunale parte confessionale impedecati de a participá la drepturi publice — politice, — intre cari se numerá sî dreptulu electorale, ei n'au pututu representá pre românii, cu atât'a mai putienu pre natiunea romàna, intr'o dieta, unde acést'a natiune nu erá nici chiamata sî dupa nici o lege nici póte avé locu; — ca românii din adunarea loru din 3|15 Maiu 1848 au rugatu pre diet'a aceea a trium nationum de a primí sî pre ei intre sine, sî nu li s'a ascultatu rugarea; in fine ca legea electorale statorita prin art. II alu dietei din Clusiu din an. 1848 e basata nu pre representanti'a poporului, ci pre sistem'a teritoriale a natiuniloru privilegiate, — ca prin urmare vre-o câti-va deputati români, cari din intemplare au esitu din urn'a acelei legi electorale, nici decâtu n'au potutu representá pre natiunea romàna cea nechiamata sî nepermisa in dieta, ci celu multu numai pre alegatorii respectivului cercu electorale alu jurisdictiuniloru magiare, secuie sî sase — sî nicairi române, — apoi apriatu se vede ca argumentele justificatóre ale adresei susu amintite sî celu putienu fatia cu noi românii din Ardélu nu stau, sî ca conclusele dietei Clusiane chiaru déca dupa tenórea legiloru ardelene suntu legale, dreptatea sî ecuitatea precum sî intielepciunea politica li lipsesce cu totulu.

Al. XXVI. De aceea nici nu erá de lipsa de a mai justificá a posteriorí o lege dejá facuta acolo, unde capulu lucrului e de a castigá pre o impopulatiune asiá de respectabile, precum e natiunea romàna, pentru legatur'a ei mai strinsa de interesele statului ungaru, mai cu séma prin midilóce morali, precum e prin dreptate sî ecuitate, cari suntu mai puternice decâtu paragrafele.

Al. XXVII. Acésta necessitate spre laud'a casei representantiloru din Ungari'a dela an. 1861, trebuie sa constatâmu ca o a recunoscut'o sî adres'a ei din 10 Aug. 1861, cându dupa ce recunósce, ca legile aduse, de-sî au multe scaderi, ele se potu indreptá, — au mai adaugatu sî urmatórele cuvinte: „Cu tóte acestea noi scimu, cumca sentiementulu de natiunalitate, care se desvólta totu mai tare, merita cuvenita atentiune, sî cumca acel'a nu se mai póte mesurá cu mesur'a tempuriloru trecute sî a legiloru mai vechi. Noi nu vomu uitá nici aceea, cumca locuitorii Ungariei, cari nu suntu de natiunalitatea sî limb'a magiara, suntu tocmai asiá cetatieni ai Ungariei, sî de aceea suntemu cu cea mai mare sinceritate gat'a, de a li asigurá prin lege tóte acelea, ce cere in privinti'a acést'a interesulu loru sî alu patriei intregu“. — Sa vedemu acum in ce chipu a deslegatu mai târdiu diet'a Ungariei promissiunea data?

Al. XXVIII. Dupa ce prin intercessiunea barbatiloru de nationalitate magiara, cari dela an. 1860 pâna 1865 au statu in fruntea trebiloru ardelene, cá cancelari sî ministri ai Majestâtiei Sele regelui sî Mare-Principe alu Ardélului, si anume a Baronului Franciscu Keméuy, care a midilocitu convocarea dietei ardelene prin rescriptulu regie din 19 Sept. 1861, in a cârei propositiuni regie primulu locu ocupà „inarticulatio nationales Romanae inter ceteras nationes receptas, — apoi a contelui Franciscu Nadasdy, care a midilocitu convenirea dietei din Sabiiu dela an. 1863/4, in care se inarticulà natiunea romàna sî se regulà usuarea celoru trei limbi a patriei sî pre bas'a egalei indreptatiri nationale se instituira tóte oficiele publice, apoi se compilà sî o lege electorale drépta, ce multiamiá pre toti locuitorii tierei, in fine a contelui Franciscu Haller, care a midilocitu convocarea dietei ardelene din Clusiu pre 19 Novembre 1865, in care românii folosindu-se de limb'a loru au pretinsu respectarea inarticulârei dejá complinite a natiunei române: dupa tóte acestea apoi urmà rescriptulu regiu din 25 Dec. 1865, prin care ardeleniloru li se concese de a tramite representantii sei, la diet'a de incoronare din Pest'a, spre a se aduce la o deslegare multiamitóre referintiele de statu ale Ardélului fatia cu Ungari'a, precum sî a tuturoru tieriloru tienatóre de corón'a Ungariei fatia cu imperiulu austriacu, — conditionandu-se totu deodata definitiv'a uniunei a Ardélului dela considerarea drepturiloru speciale ale Ardélului sî dela garantiele pretensiuniloru de dreptu ale diferiteloru natiunalitâti sî confessiuni, — iéra pâna atunci sa se sustiena in vigóre drepturile castigate.

Al. XXIX. De sî modulu convocârei astei'a a datu româniloru Ardeleni destula causa de ingrigire pentru drepturile sî viitoriulu loru, rescriptulu convocatoriu coprindea in sine sî asigurârile odihnitóre. Ingrigirea nóstra se concentrá mai cu séma la acea impregiurare, ca ardelenii se chiamara la diet'a de incoronare din Pest'a iéra-si dupa art. II alu dietei Clusiane, din 1848. — Abstragèndu acum dela dificultâtile in contr'a acelui articulu de lege aduse de noi mai susu din punctulu de vedere alu basei lui pre sistem'a teritoriale aceloru trei natiuni privilegiate cu escluderea natiunei române; — abstragendu sî dela intrebarea, déca acea lege a fostu provediuta cu tóte atributele unei legi, in intielesulu chiaru alu constitutiunei ardelene pâna atunci vigente; abstragendu sî dela acea dilema juridica, ca dupa ce prin art. I incheiându-se uniunea cu Unguri'a despre o parte diet'a Ardélului nici nu mai erá competente, fâra representantii Ungariei, cu care s'au unitu, d'a mai aduce sî alte articole de lege, sî cu atâtu mai putienu o lege electorale contraria principieloru legei electorale ungare basate pre representanti'a poporului, iéra despre alta parte, dupa ce noulu statu cu care s'a unitu Ardélulu are dejá in legile sele sî anume in art. V, VI sî VII a dietei din Pest'a, din 1848, deplin'a provisiune sî pentru representarea Ardealului unitu; — noi abstragendu dela tóte aceste sî alte asemenea consideratiuni: nu potemu totu-si sa trecemu cu vederea aci acea impregiurare fórte momentósa, ca — dupa ce art. II alu dietei Clusiane din 1848 chiaru dupa tenórea lui a fostu adusu numai ad hoc pentru diet'a Ungariei convocata pre 2. Iuliu 1848, — elu nu mai poté avea valóre legala si pentru alta dieta convocata dupa 17 ani, prin urmare intrebuintiarea acelui articlu de lege sî pentru diet'a de incoronare din 1865, noi trebuie sa o privimu de o octroire sî atunci, candu nu i s'aru fi mai adausu sî alte octroiri, precum e estinderea ei sî pentru teritoriele regimenteloru de granitia dela Nasaudu sî Orlatu, cari nu se coprindeau in art. II din 1848.

Déca asiá dara erá lipsa de o octroire apoi tocmai asiá se poté octroí sî legea electorale din 1791 cu estinderea ei sî preste fostii iobagi sî granicieri acum eliberati, sî tocmai asiá sî legea electorale compilata in diet'a din Sabiiu; — séu déca vointi'a a fostu de a legá conchiamarea Ardeleniloru tocmai cu punctulu de vedere celu strensu alu legalitâtiei din 1848, apoi mai simplu aru fi fostu aplicarea legei electorale din Ungari'a, care in art. V, VI sî VII facuse destula provisiune spre aceea sî pentru teritoriulu ardeleanu.

Al. XXX. Dara cu tóte aceste scadiaminte a convocarei ardeleniloru la diet'a de incoronare din Pest'a, românii ardeleni considerându-se pre sine in poterea legei de inarticularea natiunei loru din an. 1863/4, care chiaru dupa tenórea rescriptului convocatoriu avé sa remâna in valóre, de natiune recepta sî egala indreptatita cu cele-lalte natiuni recepte ale Ardélului, pre lânga ulteriór'a asceptare, ca si legea electorale pentru ardeleni se va indreptá amesuratu principieloru legei electorale din Ungari'a, au alesu la diet'a din Pest'a sî ablegatii sei putieni, ce i-au potutu scóte dupa modalitatea art. II din 1848, au mersu la diet'a de incoronare din Pest'a, sî ce a ispravitu ací? —

Al. XXXI. Diet'a Ungariei a regulatu referintiele de statu intre tierile tienatóre de corón'a Ungariei despre o parte, sî despre alt'a intre celelalte tieri ale Domnitoriului comunu, prin art. XII din a. 1867. Ablegatii români ardeleni n'au dificultatu aducerea acelei legi, pentru ca jacea sî in interesulu româniloru regularea trebiloru comune pre o basa mai independente a dreptului de statu alu tieriloru tienatóre de corón'a Ungariei fatia cu cele-lalte tieri ale Domnitoriului comunu, considerându pertractârile sî conclusele incheiate in privinti'a acést'a de progresu alu constitutionalismului sî alu independintiei de statu. Iéra déca românii au avutu vre-o dorintia speciala in privinti'a acést'a, apoi acést'a se reducea numai la pretensiunea de a fi sî ei intr'o proportiune câtu se póte mai ecuitabile considerati la participarea delegatiuniloru esmitende pentru trebile comune cá nu pactulu dualismului sa degenredie intr'unu operatu de asuprire a singuratecelorn nationalitâti. — Acestu postulatu inse ei si l'au reservatu, dupa cum aducea natur'a lucrului, pre tempulu cându in sensulu rescriptului convocatoriu erá sa se pertractedie apoi indata si despre legaturile singuratecelorn tieri ale corónei Ungariei cu acestu statu.

Al. XXXII. In privinti'a Croatiei si a Fiumei s'au inceputu pertractârile mai intâiu pre calea confidentiale intre barbatii cei mai insemnati din ambele tieri, cari apoi prin representantiele loru au si incheiatu pacturile, in cari prin mutua cointielegere s'au intalnitu, garantandu-le prin lege formala. — Sa vedemu insa cum s'a urmatu acést'a cu Ardélulu si anume cu natiunea romàna din Ardélu?

Al. XXXIII. Dupa primirea articlului XII de lege prin ambele case ale dietei ungare, si pre cându acestu articlu de lege erá substernutu spre sanctionare (ceea ce a si urmatu in 28 Iuniu 1867), regimulu Ungariei esoperéza si publica rescriptele din 20 Iuniu 1867, prin cari se desólve diet'a ardeléna din 1865, si conclusele aduse in diet'a asiá numita provinciale din Sabiiu se punu afara de valóre, apoi de aci incolo pre bas'a indemnitâtiei, ce si-o esopera dela dieta, si pre care dealtmintrea o putea folosí fórte bine spre complanarea trebiloru ardelene pre calea mutuei cointielegeri cu tóte natiunalitâtile din Ardélu, — in locu de acést'a — in decursulu ulteriore mai de unu anu si jumetate alu sessiunei dietale de atunci nu face alta, decâtu purcede cu tóta puterea discretionara de a centralisá tóte afacerile ardelene, — de a restringe folosirea limbei române, de a destituí pre functionarii români, pâna si pre cei ce siedeau in dieta, — de a suprime ori-ce manifestatiune de gravamine si postulate, — si numai dupa ce prin atari mesuri se constrinsera românii ardeleni de a golí paharulu amaraciuniloru pâna la ultim'a picatura, in cele din urma dîle ale primei sessiuni dietale se precipitara legea de uniune si legea de natiunalitate, cari interesau pre români mai multu.

Al. XXXIV. Intre atari impregiurâri si acei putieni ablegati români ardeleni, ce se strecurase prin strimtorile legei electorale a dietei ardelene din 1848 si sosira in diet'a de incoronare din Pest'a vediendu, ca prin rescriptulu din 20. Iuniu 1867 se stersera si inarticularea natiunei române, au perdutu si ei bas'a intrârei loru in acésta dieta, asigurata prin rescriptulu convocatoriu din 25 Decemvre 1865 si vediendu amaraciunea comitentiloru connationali de acasa, precum si mahnitiunea intregei natiunei române, parte au parasitu diet'a, parte au remasu inca aci, cá sá fia martori, cum se potu nimicí sperantiele de 20 ani si a acelor'a, cari avura credinti'a cea tare d'a mai potea sperá pâna in ultimulu momentu, si asiá departându-se si ei de acolo, sa nu se mai reintórca la sessiunea urmata.

Al. XXXV. Cum ca legea, prin care diet'a din Sabiiu a regulatu referintiele de statu ale Ardélului fatia cu cele-lalte tieri ale imperiului, care regulare altu-cum a fostu numai o consecintia a initiativei facute intre impregiurârile anului 1860, parte mare de insusi barbatii fruntasi ai Ungariei, si la care si ardelenii din necessitatea situatiunei politice de atunci au trebuitu sa se acomodeze, dupa incheerea art. XII din 1867. s'au stersu, o intielegemu si noi cá o urmare naturale a acestei legi nóue. — Dara cum-ca totu de odata a trebuitu sa se caseze si legile despre inarticularea natiunei române si despre egal'a indreptatire a celoru trei limbi de tiéra a Ardélului, intr'adeveru! nu o potemu coprinde, pentru ca acele dóue legi nici nu stau in contr'adicere cu art. XII din 1867. si nici nu poteau prejudecá regularei referintieloru de dreptu ale Ardélului facia cu Ungari'a, dupa cum art. XII n'au potutu prejudecá nici posteriórei regulâri a atâroru referintie a Croatiei si Fiumei facia cu Ungari'a, — apoi si altcum acele dóue legi ale dietei din Sabiiu nu dedeau româniloru mai multu dreptu decâtu posedeau dejá fia-care dintre cele-lalte natiuni din Ardélu, ci erá unu postulatu vechiu alu româniloru pentru sustienerea esistentiei sele, iéra dreptulu sustienerei de sine e suprem'a lege, de care nu se póte deslegá fâra a-si negá esistenti'a. — Dara chiaru nici din punctulu de vedere alu strictei legalitâti, si cu atâtu mai putienu apoi alu oportunitâtiei si intieleptiunei politice nu erá justificavera cassarea aceloru dóue legi, pentru ca abstragându dela notorietatea, ca multele patente si ordinatiuni chiaru din tempulu absolutismului, mai stau pâna astadi in vigóre si legislatiunea Ungariei si a Ardélului ni testéza mai multe legi antecoronationali, provinciali, bá chiaru si de teritorie mai partiali, cari prin usu si prin tacit'a recunóscere, séu prin posteriórea sanctionare s'au primitu intre legile tierei, prin urmare, déca legislatiunea Ungariei din punctulu de vedere alu strictului seu constitutionalismu n'a potetu recunósce legalitatea dietei din Sabiiu, aru fi potutu totu-si, dupa promissiunile date, chiaru si altu-cum din deosebit'a consideratiune a natiunei magiare, facia cu natiunea romàna, cari ambele si dupa situatiunea etnografica suntu avisate a se sprigini un'a pre alt'a, sa substitue acele dóue legi delaturate prin alte dóue legi ale sele de asemene tenóre. Chiaru si tenorea, sensulu si scopulu art. XII din 1867, in poterea cârui'a pactulu dualismului se incheiá intre tierile corónei Ungariei, ca unulu dintre contrahenti, si intre tierile cele-lalte supuse Maj. Sele cá alu doilea contrahentu, si asiá recunósce si pre Transilvani'a, cá si pre Croati'a c. ap. cá membri celui dintâiu contrahentu, a pretinde — de jure respectarea drepturiloru transilvane si in ele ale natiunei române.

Sa vedemu insa ce au substituitu?

(Va urmá.)

Clusiu in 18 Iuniu 1872.

Onorata Redactiune! Alegerile dietale atât'a cuprindu spiritele omenesci, incâtu nu e minutu, sa nu audi de unulu séu de altulu intrebându: cine va candidá aci, cine va dincolo? cine are nuanse de reesire in estu séu acelu cercu de alegere? Óre românii alege-voru — ori bá? cine e candidatulu loru? Cu care partida voru dá mân'a? Ori de ce convingere politica suntemu? Cându se va conchiamá conferintia generala? Ce programu va statorí? etc. etc.

Atâtea intrebâri, câtu omulu cugetatoriu trebuie sa vina confusu, nesciindu la minutu, care intrebare si cum sa o deslege.

Trebuie sa o marturisimu, ca situatiunea e grea, si o orientare bine pipaita si mai grea, de óre ce ne imbuldiescu si impregiurârile, si totu ne silescu a aflá o deslegare câtu se póte de corecta. —

Precum s'au facutu si in alte jurisdictiuni, asiá si la noi in comitatulu Clusiului s'au defiptu dîu'a alegeriloru pre 1-a Iuliu a. c.

Au trebuitu dara sa se cugete si românii din acestu comitatu ce tienuta sa stabileze fatia cu actulu de alegere. Dupa lungi consultâri si desbateri mature si serióse amu venitu la convictiunea aceea, ca noi românii amu pacatuí contr'a intereseloru nóstre nationali, cându in cercurile acele unde preponderâmu si dispunemu de o maioritate insemnata, si unde prin urmare amu potea reesí cu unu candidatu nationalu românu, — nu ne-amu folosí de dreptulu nostru constitutionalu, si n'amu alege unu ablegatu românu, care aru intruní indeplina mesura increderea alegatoriloru. —

Inse cá sa se póta realisá si o solidaritate in afacerile nóstre nationale si in deosebi, cá deputatii români alegândi sa urmédia in causele nationale in solidaritate, au aflatu de lipsa conferinti'a respective comitetulu centralu a partitului nationalu din acestu comitatu avendu, in vedere, ca nepotendu-se tienea o conferintia generala, si nefiindu statoritu programulu nationalu prin acea, si vediendu si aceea, ca nici nu se va potea tiené acea conferintia inainte de alegeri, — in fine considerându comitetulu ca solidaritatea numai prin unu programu nationalu se póte ajunge si realisá: au decisu, ca numai pre acelu românu sa-lu alegemu de deputatu dietalu, care se va deoblegá inscrisu, ca va urmá si se va tienea tienea strictu de programulu nationalu statorindu prin o conferintia ori congresu generalu românu.

Prin acést'a au cugetatu comitetulu, a nu preocupá nici conclusele conferintiei, si de alta parte as-i solvá datorinti'a si fatia cu natiunea.

In urm'a acestui decisu, — fiindu noi românii in cerculu alegatoriu din Câmpia — a Mociului, — in maioritate absoluta — s'au facutu si candidarea in persón'a dlui Petru Nemesiu secretariu minist. si membru alu comitetului permanentu comitatensu, — cunoscendu membrii comitetului natiunalu si aceea impregiurare, ca numitulu candidatu posiede pre deplinu increderea alegatoriloru din acelu cercu, unde cá judecatoriu singulariu au petrecutu 1½ anu, si si-au sciutu castigá simpathiele, increderea tuturoru locuitoriloru, care si adi s'a manifestatu prin dorinti'a esprimata, de a primí candidarea din acelu cercu.

Precum sciu d. Nemesiu au si primitu candidarea onorifica si si-au si espusu pre scurtu credeulu seu politicu inca in siedinti'a comitetului centralu: care se cuprinde pre scurtu in dóue puncte: 1.) Recunósce de basa a constitutiunei si o sustiene impacatiunea din a. 1867 incheiata intre Ungari'a si Austri'a; 2) In legatura cu acést'a s'a deoblegatu a urmá si a se tienea strictu de programulu nationalu statorindu prin conferinti'a generala. La acestu programu — nevoindu a preocupá nici intr'o privintia conclusele conferintiei generale, si de alta parte avendu tóta incredere in onestitatea si romanismulu candidatului —, conferinti'a romàna n'au avutu nici o observare, fiindu convinsa ca neconsunândo acestu programu cu cel'a statorindu alu conf. generale, candidatulu — si sperâmu — alesulu — 'si va cunósce datorintiele sele fatia cu alegatorii sei.

Sórtea au voitu, cá si inteliginti'a magiara din acelu cercu de partid'a drépta sa se unésca cu noi românii in susu numitulu nostru candidatu, si impregiurarea acést'a va conferi multu la reesirea lui la alegere, de óre-ce si pardid'a drépta dispune de o fractiune insemnata, si avemu tóta speranti'a, ca vomu reusi cu candidatulu nostru, de si candidatulu partidei stangace Deési S. e unu barbatu cu mare popularitate pre Câmpía si de unu caracteru nepatatu solidu.

In cerculu de susu alu comitatului in loculu fostului deputatu Carolu Zeyk secretariu de statu, (care cum se aude voiesce a candidá in Opidulu Cosiogn'a) au candidatu partid'a deakiana pre Lészay Lajos jude la tabl'a reg. a cârui reesire inca e sigura.

In cetatea Clusiu eri s'a facutu candidarea prin partid'a deakiana: Candidatii suntu: Contele Em. Péchy com. reg. si I. Hajos consiliariu de sectiune si conducatoriu a directiunei pentru desdaunarea pamentului.

Alegerea in Clusiu va fi in 4 Iuliu. Partid'a stenga se vede ca aicea inca nu si-a aflatu candidati, de cumva nu va aduce din Pest'a pre vre-unu cadiutu de acolo.

Despre petrecerea ministriloru in mijloculu nostru veti fi cetitu pre largu din jurnalele locale, aflu de prisosu, a vi le reinprospetá, numai atât'a adaugu, ca Es. Sea Dlu Metropolitu Dr. Vancea inca si-au facutu curtenirea si au conferitu cu ministru Presiedintele o óra. Resultatulu lu scimu ca o se avemu conferintia séu congresu dupa alegeri. — Es. Sea au petrecutu in midiloculu nostru numai dîu'a de 13-a l. c. si in 14-a s'a grabitu câtra casa. —

Cu aceste remânu cu deosebita stima alu onoratei Redactiuni. de Carbunariu.

Concursu.

In Institutulu pedagogicu de statu pentru fetitie din Clusiu se va institui in 1 Octobre 1872 adeca cu inceputulu anului venitoriu scolasticu un'a nóu'a I classa.

Eleve, cari voiescu a se pregatí pentru cariera invetiatorésca, si voru a fi primite in acésta classa, debuie sa fia implinitu etatea de 14 ani, sa fia absolvitu studiele din scólele elementare superióre, si sa posiéda o constitutiune trupésca sanatósa.

Elevele suscipiende voru avea a depune esamenu de primire din studiele scóleloru elementare superióre (limb'a magiara, geografi'a, istori'a Ungariei, aritmetic'a, istori'a naturala si fisic'a).

Esamenele de primire se voru tiené in dîlele de 1, 2 si 3 Augustu 1872 st. n. in localitâtile institutului pedagogicu.

Elevele, cari voru a fi primite in acést'a au de a-si inaintá concursurile loru pâna inclusive in 25 Iuliu a. c. st. n. la subscrisulu notariu directionalu (Clusiu strad'a monostorului interne numerulu 184).

Suplicele sa fia provediute cu: 1) testimoniu de botediu; 2) testimoniu scolasticu; 3) testimoniu de religiune; 4) testimoniu medicalu, si 5) cu unu testimoniu de paupertate, déca voiesce elev'a a fi impartasita cu unu ajutoriu din partea statului in sustentarea comuna.

Clusiu, 18 Maiu 1872.

Din siedinti'a senatului directionalu.

Kovács Antal,
notariu.

(3—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $\frac{1}{3}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Nru 48. ANULU XX.

Sabiiu, in 15|27 Iuniu 1872.

Nr. Cons. scol. 171.—1872.

Publicatiune.

In intielesulu inaltului emisu ministeriale din 6 Iuniu a. c. nr. 13607 se aduce la cunoscintia publica, ca cursulu de agronomia alu invetiatoriloru populari se va tiené, — precum s'a tienutu in anii trecuti, — asiá sî in anulu curentu in urmatórele institute :

1. In Chesteliu (Keszthely) in 5 sî va durá pâna in 30 Augustu, in limb'a magiara ;
2. In Altenburgu ung. (Ung. Altenburg) in 4 Augustu, sî va durá pâna in 1 Sept. in limb'a germana.
3. In Manasturu Clusiului (Kolos-Monostor) in 19 Aug. pâna in 18 Sept. a. c.

Pentru fia-care institutu suntu aplacidate din partea regimului 24 stipendii de câte 40 fl. v. a. — Acei invetiatori, cari dorescu a fi primiti in unulu din institutele mentionate, pre lânga obtienerea de stipendiu au a se adresá celu multu pâna in 20 Iuniu a. c. st. v. la subsemnatulu Consistoriu archidiecesanu.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu cá senatu scolariu tienuta in 9 Iuniu 1872.

Caus'a româna la 1872.

(Urmare.)

Al. XXXV. Prin art. 43 din 1868 se efeptui regularea speciale a uniunei Ardélului cu Ungari'a. — Abstragendu acum dela intrebarea, ca, erá óre chiaru din punctulu de vedere alu intielepcionei politice, consultu, ca Ungari'a, a cârei coróna are mai multe tieri tienatóre de ea, sî care concese Croatiei sî Fiumei o autonomia provinciale cu multu mai larga decâtu o a posesu pâna la 1848 — totu deodata sa unifice alta provincie, cu multu mai mare, cum e Ardélulu, care posedea o autonomia deplina sî marginita numai prin uniunea personale a domnitoriului comunu, sî cá sa o centralisedie pâna intr'atât'a, incâtu sa fia unu memento, inspaimentatoriu sî pentru cele-lalte provincie, la cari corón'a ungara are dreptu de posessiune séu de aspiratiune? dara apoi ne mai repetiendu nici acele motive mai in susu insîrate, din cari românii din Ardélu s'au vediutu pâna la amaracione vatemati, ca la deslegarea acestei vitale cestiuni au fostu cu totulu desconsiderati : ne restringemu ací numai la intentiunea legiloru positive, cari au initiatu acestu actu insemnatu, sî conchidemu, ca din tenórea art. VII alu Ungariei din 1848, care in § 5. dice, ca Ungari'a e gat'a de a sustiené deosebitele legi sî libertâti ale Ardélului, incâtu acestea nu impedeca unitatea sî integritatea statului, apoi art. I alu Ardélului din 1848, care primesce art. VII alu Ungariei sî in § 2 ordinéza esmiterea unei comissiuni, a cârei datorintia erá de a precisá acele deosebite legi si libertâti spre a se stabilí prin o lege a dietei comune, se vede, precum ca principiele conducatóre ale legiloru susu mentionate nici decum nu erau indreptate câtra o fusionare totale, cu atâtu mai putienu câtra o centralisare a acestoru dóue tieri, cu câtu ca unitatea nationale sî identitatea de dreptu cu care se motivéza acésta uniune, se póte in sensulu susu atinseloru dispositiuni pre deplinu ajunge in privinti'a trebiloru comune ale Ardélului cu Ungari'a fâra vatemarea intereseloru sî libertâtiloru specifice ale Ardélului, sî cu deosebire a natiuniloru de acolo, prin urmare sî a natiunei române.

Al. XXXVI. Dara déca la consiliulu datu din partea aceloru barbati mai cu séma din natiunea magiara sî secuia din Ardélu, a câroru entusiasmu pentru unitatea nationale alu statutului ungaru i-a rapitu pâna la perderea din vedere a aceloru consideratiuni, cu cari erau datori fatia cu românii, cá natiune conlocuitóre, la aducerea art. de uniune sî cu deosebre la formularea proiectului comissiunei esmise prin § 2. alu acelui articlu de lege pentru special'a regulare a uniunei, sî cari sa nu prevéda, ca o centralisare a tuturoru trebiloru ardelene la Pest'a va aduce cu tempu de nu sî alte, dara nesmintitu scaderi economice simtibile chiaru sî pentru ei, cu atâtu mai multu pentru intregulu Ardélu, — Ungari'a a acceptatu — póte mai multu decâtu a asceptatu — total'a unificare a acestoru dóue tieri, apoi sa vedemu in ce chipu o a esecutatu chiaru sî din punctulu de vedere alu unificârei.

Al. XXXVII. Din tenórea §-lui 1. alu amintitei legi (art. 43 1868), — care invólve in sine afirmatiunea absoluta a egalitatei de dreptu a tuturoru locuitoriloru, facia cu negatiunea absoluta a ori cârui dreptu esclusivu de natiunalitate sî confessiune, trecându apoi la alta afimatiune relativa sî anume a impartiriloru sî denumiriloru teritoriali dupa natiunile politice, ce au esistatu pâna acum sî a privilegieloru sî esemptiuniloru impreunate cu acelea, facia cu negatiunea relativa mergatóre, intr'acolo, ca aceste impartiri, numiri, privilegie sî prerogative ale natiuniloru politice, ce au esistatu in Ardélu, se stergu numai intr'atât'a, incâtu ele atingu (nu vre-o natiune politica cí numai) vre-o nationalitate cu eschiderea altor'a — se vede limpede, ca pre lânga tóta libertatea sî egalitatea de dreptu individuale a tuturoru locuitoriloru Ardélului, totu-si mai esista sî atari impartiri, sî numiri teritoriale precum sî privilegie sî prerogative ale natiuniloru politice de mai nainte, prin urmare sî aceste natiuni politice, cari numai intr'atât'a se restringu, respective stergu, in câtu nu prejudeca egalitâtiei de dreptu individuale séu a diferiteloru natiunalitâti facia un'a cu alt'a, nu inse sî a natiuniloru politice din Ardélu facia cu natiunile nerecepte de acolo, sî cu deosebire nu sî facia cu natiunea politica româna, care prin rescriptulu din 20 Iuniu s'au eliminatu iéra dintre natiunile recepte ale Ardélului. —

Al. XXXVIII. Cumca nu alt'a decâtu acést'a este intielesulu celu adeveratu alu §-lui 1 alu art. 43 din 1868 se vede sî din tenórea §-lui 1 alu acestei legi, care sustiene apriatu art. din 1848 privitoriu la legea electorale cea basata — nu pre egalitatea de dreptu individuale, cu atâtu mai putienu nationale — cí pre sistem'a impartiriloru, numiriloru, privilegieloru sî prerogativeloru a celoru trei natiuni politice de mai nainte ale Ardélului. Dara se vede acést'a sî mai apriatu din tenórea §-lui 9. care reguléza denumirea judeciloru supremi regesci ai scauneloru sacuiesci sî a comitelui sasescu, pre cându despre capitanii séu comitii supremi români cá atari nu e nici vorba, — apoi sî din cuprinsulu §-lui 11, care pentru natiunea (nu nationalitatea) saséaca sustiene universitatea politico-nationale tocmai in intielesulu art. de lege din 1791, — bá sî legea cea nóua municipale a aflatu de lipsa, d'a escinde teritoriulu acestei universitâti politice, sî ai garantá o lege municipale separata sî autonoma, — pre cându postulatele româniloru d'a se constituí sî ei intr'o universitate politica-nationale, cu unu capu nationale in frunte de a priorí s'a perorescatu de unu atentatu in contr'a integritâtiei statului ungaru.

Al. XXXIX. Noi n'avemu nimic'a in contr'a, cá cele-lalte natiuni politice ale Ardélului sa se recunósca sî mai incolo de atari, sa aiba chefii loru jurisdictionali sî nationali, sî sa se personifice prin universitâti politice nationali ; dara déca tóte acestea s'au potutu face sî acum cá sî mai nainte fâra periclitarea intregitâtiei corónei Ungariei, sî fâra scaderea identitâtiei de dreptu sî a unitâtiei nationale a statului ungaru : apoi pentru ce sa nu se póta face asemene sî pentru natiunea româna, fâra d'a o constrenge cá sa reinoiésca iéra d'a capo séu sa continue procesulu politicu celu neprescriptibile, ce l'au portatu mai bine de 400 ani incóce ? quod uni justum alteri aequum.

Al. XL. Din analis'a legei pentru uniune, prin care amu aretatu totu de odata nu numai diferinti'a dara sî importanti'a egalitâtiei de dreptu politico-natiunale facia cu egalitatea de dreptu individuale — dupa cum dice legea — fâra deosebire de nationalitate sî confessiune, — se vede apriatu sî aceea, ca legea de nationalitate cuprinsa in art. de lege 44 din 1868 e pre departe d'a suplini drepturile, ce purcedu din egalitatea de dreptu politico-nationale. Dara acésta lege de nationalitate dupa cum ea s'a formulatu in numitulu art. de lege nu satisface nici chiaru libertâtiei sî egalitâtiei de dreptu individuale, cu atâtu mai putienu a cerintieloru impreunate cu dreptulu de nationalitate in intielesulu celu adeveratu, pre care l'a aflatu legislatiunea ungara cá surogatu pentru dreptulu de natiune politica cu restringere numai la dreptulu de limba.

Al. XLI. Dupa ce legea 44 din 1868 in titulatur'a sea recunósce egalitatea dreptului de nationalitate, sî totu-si in introducerea legei esprime ca toti locuitorii Ungariei, de ori ce nationalitate, facu numai o natiune politica de statu, restringendu dreptulu de nationalitate ce sî l'au pusu de principiu alu legei numai la usuarea diferiteloru limbi, ce mai stau in tiéra cá unu articlu de moda trecatóre, prin urmare denéga sî esistenti'a dreptului de nationalitate : apoi urméza in 29 de §§ nu de a regulá egalitatea de dreptu, macaru a limbei, cí restringerea acestui dreptu pâna la impossibilitatea d'a mai poté usuá sî alta limba decâtu cea magiara. —

Iéta totu ce cuprinde art. de lege despre egalitatea dreptului de nationalitate ! —

Al. XLII. Abstragendu acum dela acésta logica legislatória, unica in feliulu seu, — pentruca se póte, cá altii sa intieléga sî numai noi sa nu o potemu cuprinde, — abstragendu mai incolo sî dela legile cele de mai nainte atât'a ale Ungariei, câtu sî ale Ardélului, cari incependu dela axiom'a cunoscuta a stului Stefanu, primulu rege alu Ungariei, ca : regnum unius linquae debile et imbecile, pâna la acea concatenatiune neintrerupta de legi ulteriori ale acestoru dóue tieri, continue recunoscu pre teritoriulu Ungariei sî alu Transilvaniei afara de natiunea ungarica sî sicula, sî natio ilirica, valachica, saxonica, pentru ca atari natiuni esistându in fapta nu se potu negá prin lege, sî de se néga numai inzadaru se néga, iéra corelatiunea loru se póte subsume sub o natiune colectiva a statului ungaru sî acum cá sî mai nainte, fâra d'a periclitá unitatea sî intregitatea statului sî fâra de a fi lipsa de a denegá individualitatea singurateceloru nationalitâti, abstragendu mai departe sî dela acelu faptu istoricu, ca limb'a oficiósa, a tuturoru nationalitâtiloru din Ungari'a, prin urmare a statului ungaru mai inainte a fostu cea neutrale latina, — pentru ca sî noi recunóscemu necessitatea substituirei ei prin limbele cele vii, sî nu suntemu neaplecati d'a recunósce pre cea magiara, cá pre un'a, care se arata intre cele-lalte mai acceptibila pentru trebile diplomatice sî centrali fâra prejudiciulu celor-lalte limbi ; abstragendu in fine sî dela concessiunile facute de Kossuth la a. 1849. in numele Ungariei, pentru ca nici noi nu punemu vre-o valóre positiva pre promissiuni facute intre impregiurâri estraordinari, cându póte nici lui nu-i mai sta in potere d'a poté dá acea ce promitea : dara cu totu dreptulu potemu apelá la dechiaratiunile casei ablegatiloru Ungariei facute in adres'a loru din 12 Augustu 1861, sî cu deosebire in proiectulu de lege despre egal'a indreptatire natiunala, elaboratu de comissiunea de 67. barbati ai Ungariei, cari sî astadi stau in frontea Ungariei. De sî acelu operatu nu multiamea pre deplinu dreptele postulate ale nationalitâtiloru Ungariei : totu-sî ce deosebire intre acel'a-si sî intre legea 44 din 1868 ? ce regresu infricosiatu ? Pre cându acelu operatu cuprindea in sine celu putienu recunóscerea positiva de drepturi nationali sî limba, art. 44. din 1868 nu e alt'a decâtu negatiune absoluta a ori cârui dreptu de nationalitate, sî o restringere de limbele acestor'a pâna la nimicire.

Al. XLIII. Art. de lege 44—1868 in § 1. decretéza, ca limb'a statului fiindu cea magiara, sî limb'a dietei deací incolo e singura cea magiara. Facia cu dispusetiunea acést'a trebuie sa constatâmu mai intâiu ca românii Ardeleni s'au folositu de limb'a loru atât'a in diet'a din Sabiiu, câtu sî in cea din Clusiu din a. 1865, prin urmare ei nu se poteau privá de acestu dreptu nici chiaru in diet'a din Pest'a, pentru ca afara de aceea, ca o natiune nu se póte privá de limb'a sea nicairi, chiaru sî art. XII alu dietei ungare din 1848 au garantatu tóte libertatile sî drepturile speciali ale Ardélului prin urmare sî dreptulu limbei române, care acolo erá egalu indreptatita cu cea magiara. Déca acestu dreptu se recunósce Croatiei, apoi cu atâtu mai multu trebuie elu sa se recunósca Ardélului sî româniloru, cu câtu Ungari'a afara de Ardélu, este locuita inca de unu milionu sî jumetate de români.

Deací urméza ca déca Ardélulu s'a unitu cu Ungari'a, acestu statu trebuie sa respecteze acestu dreptu alu româniloru sî in diet'a comune, séu déca crede, ca acésta concessiune aru fi o greutate pentru diet'a Ungariei, apoi trebuie sa constatâmu sî noi greutatea nóstra d'a suportá o privare de dreptu, prin urmare alternativ'a e neincungiurabila ca ori sa se restitue diet'a Ardélului macaru intr'atât'a, incâtu românii sa aiba acolo terenu de a-si intrebuintiá limb'a sea parlamentara, ori concéda-se acestu dreptu sî in diet'a Ungariei. — Unitatea nationale a statului ungaru, care se aduce de motivu alu legei, dupa cum amu aretatu mai susu, precum sî mai nainte asiá sî acum nu se póte alterá prin dreptulu de nationalitate sî limba, sî faptulu, ca Croatii sî Fumanii se potu folosí de dreptulu limbei loru in diet'a Ungariei, dovedesce, ca unitatea de statu nu patimesce nici o vatemare. — Dara dupa parerea nóstra e sî o dispositiune de prisosu d'a asigurá limb'a magiara pentru parlamentu, cu vatamarea dreptului celoru-lalte nationalitâti ale statului, unde aceste nationalitâti, déca nu aru fi oprite positivu, s'aru folosí spontaneu in parlamentu de limb'a magiara cá de un'a, carea din necessitate e chiamata d'a fi limb'a de cointielegere mutua intre diferitele nationalitâti. Senatulu imperiale din Cislaitani'a n'a adusu atare interdictu, sî de aceea se folosescu toti de limb'a germana, iéra déca s'o auditu acolo sî alte limbi, ast'a s'a intemplatu fórte raru, sî mai cu séma la acte cerimoniale, d e. la punerea de apromissiune, precum ast'a s'a intemplatu sî in diet'a Ungariei, in care Croatii au bine ventatu diet'a Ungariei in limb'a loru, sî mai multu d'abiá s'a mai auditu atare intrebuintiare.

In fine nu potemu retacé nici acea trista impregiurare, ca de sî acestu § promite publicarea autentica a legiloru in tóte limbele patriei, astadi legile Ungariei se potu aflá numai in limb'a magiara sî germana.

Al. XLIV. § 1. alu legei decretéza mai departe ca limb'a guvernârei tierei in tóte ramurile ei e cea magiara. Sî ací trebuie sa constatâmu, ca limb'a româna s'a folositu in Ardélu in tóte ramurile guvernârei tierei de susu pana josu pre bas'a egalei indreptâtiri cu limb'a magiara sî germana. Déca inse organeloru centrali ale regimului ungaru li e cu neputintia de a intrebuintiá in tóte afacerile sele tóte limbele din Ungari'a, apoi nu i e cu neputintia d'a concede cá pre teritoriulu Ardélului, unde s'a potutu fâra dificultate — sa se intrebuintieze cele trei limbi a tierei acolo in tóte ramurile administrative, sî de a primí de acolo actele oficióse in ori care din acele trei limbi fâra d'a constringe pre organele subalterne de acolo de a se face masine traducatóre pentru comoditatea organeloru centrali, pentru ca e sî de lipsa cá organele centrali se afle genuinele postulate ale poporului chiaru in limb'a lui. Nu populatiunea sa invetie limb'a organeloru centrali, pentru ca acést'a aru fi sî o impossibilitate, ci organele centrali sa cunósca limb'a poporului. Déca suntemu bine informati, apoi scimu ca la curi'a regésca, unde vinu acte procesuali in tóte limbele patriei, institutiunea de traducatori s'a aflatu cu totulu nu numai netrebuinciósa, ci sî de prisosu, pentru ca acolo se afla o combinatiune norocita de judecatori, nu numai din tóte nationalitâtile dara sî din barbati, cari fia-care cunoscu mai multe limbi, sî lucrurile mergu curente fâra de nici o dificultate. Aplice-se asiá dara sî pre la ministeriele centrali asemenea barbati din tóte nationalitâtile, apoi dispositiunile cele restringetóre de intrebuintiarea limbeloru patriei din § 1. 2. 4. 5. 15. 16. 20. 23 sî 25 alu legei de nationalitate, cari constringu pre tóte jurisdictiunile politice, bisericesci sî scolari pre cum sî alte corporatiuni de nationalitate nemagiara, de a intrebuintiá limb'a magiara facia cu organele superiori ale statului, ceea ce in multe locuri e chiaru sî o impossibilitate, se voru aretá cu totulu de prisosu sî nejustificate ; iéra § 6. n'aru avé de lipsa de acea usia deschisa pentru amploiatii statului d'a intrebuintiá chiaru sî facia cu comunele, partidele sî persónele private — dupa placere, séu cum dice legea — dupa potintia numai limb'a magiara.

Al. XLV. Restringerile dreptului de limba in administratiunea justitiei facu, cá românii sa-si véda chiaru sî causele loru de dreptulu privatu periclitate. Trebuie sa repetimu sî ací, ce amu premisu mai susu, ca dupa ce limb'a româna in Ardélu erá pre la tóte judecatoriele din tiéra egalu indreptatita cu cea magiara sî germana, iéra judecatorii trebuiau sa cunósca tustrele aceste limbi de tiéra, — astadi dupa legea de nationalitate se respinge folosirea limbei române prin judecatorii din acele jurisdictiuni, unde legea municipale sî comunale cea restringatóre prin voturile virili, face impossibile representarea româniloru macaru intr'o cincime a corpului representativu. De ací urméza, ca românii din Ardélu, cari aveau dreptulu de a se folosí de limb'a sea in tóte jurisdictiunile, astadi ne mai avendu acestu dreptu sî nici judecatori cunoscatori de limb'a loru, trebuie sa si hazardeze causele sele de dreptu pre mór'a plenipotentiatiloru séu talmaciloru, cari nefiindu constrinsi prin lege de a depune censur'a de limb'a româna, adeseori intielegu pre partidele mai reu cá judecatoriulu, séu le intortochiasa intielesulu asiá, cá din aceea sa urmedie perderea dreptului sî ajungerea la sapa de lemnu séu la furci ; — pre cându pre de alta parte prin §§. 7 sî 9. alu legei de nationalitate, advocatii români suntu opriti de a intrebuintiá limb'a româna chiaru sî déca partidele pentru siguranti'a sea apriata pretindu acést'a. — Déca causele procesuali sumarie se potu pertractá sî luá la protocolulu verbale sî in limb'a partideloru, sî potu cá atari avé trecere prin tóte instantiele, dupa cum amu aratatu mai susu, fâra vre-o dificultate, apoi nu potemu pricepe, pentru ce sa nu póta avé asemenea tratare sî trecere in limb'a partideloru sî acele cause procesuali, la cari trebuie sa intervina advocatii ? sî nu pricepemu nici ratiunea § 11, care prescrie ducerea cârtiloru funduarie in limb'a magiara, cându partidele au dreptu de a incheiá in limb'a loru propria tóte acele acte sî documente de dreptu ce se transcriu in cârtile funduarie, sî cându aceste cârti funduarie nu suntu instituite pentru comoditatea oficialiloru ce nu cunoscu alta limba decâtu cea magiara, ci pentru siguranti'a averei locuitoriloru, cari au trebuintia de a luá in totu momentulu cunoscinti'a sî convingerea nemidilocita, de cele ce se trecu in acele cârti. Cumca institutiunea de talmaci sî translatori, prin care § 12 alu legei voi sa oblésca dificultâtile mestesiugite ale legei, s'a aratatu intr'adeveru nu numai nesigura sî netrebnica, dara sî de prisosu, cum amu atinsu mai susu ; apoi Vai ! sî amaru de dreptatea administrata prin talmacitori sî restalmacitori !

Al. XLVI. Nu potemu inse trece cu vederea acea impregiurare trista, ca cu tóte, ca legea de nationalitate concede unu feliu de dreptu de limba fórte restrinsu alu partideloru fatia cu organele cele mai de josu ale administratiunei publice in generalu : totusi organele oficióse, cari nu se tienu specialu de administratiunea politica séu judiciaria, credu ca suntu scutite de acestea datorintie de a respectá sî de a intrebuintiá insusi limb'a poporului.

Cu deosebire organele **financiarie** ale statului intrebuintiéza eschisivu numai limb'a magiara pâna sî la prescrierile sî mandatele de solvire a contributiuniloru directe sî indirecte sî aceloru-lalte competintie erariali, ce le ceru sî le radica nemidilocitu dela toti sî dela singuraticii locuitori asiá, incâtu poporulu nepricepandu-le nu se póte orientá dupa ele cá sa li corespunda, séu fiindu prea nedreptu incarcate, sa recrlame la tempu, ci trebuie ori sa pérda tempu sî spese de calatoria dile intregi pâna la orasiele cele mai de aprópe spre a cere pre bani deslucire dela barbati pricepatori de limba, cá apoi dela acesti'a sa afle ca intr'aceea a trecutu terminele de reclamare sî de recurgere, séu ca atare recursu in limb'a magiara pretinde spese sî mai mari, ori déca nu vrea sa se espuna la atari spese de caletoria sî de recurse in limb'a statului, sa ascepte acasa pâna va primí deslucirile necesarie, dela esecutorii cari pentru incassarea datorintiei primitive sî a speseloru de esecutiune i vinde pâna sî bucatur'a cea mai de pre urma dela gur'a copiiloru.

Intru adeveru ! celu ce mai crede, ca românii pretindu dreptulu de limba numai cá unu obiectu de luscu, apoi cobóre-se in ori-care locuintia a poporului, sî lacramile ce le va aflá pre fati'a acestui'a, i va convinge, ca nici o sarcina publica nu-'lu apasa asiá de tare sî nu-'lu potu aduce mai siguru la sapa de lemnu, cá sarcinele ce-i provinu dela impedecarea folosintiei propriei sele limbi in afacerile lui fatia cu organele regimului de ori-ce ramu, fia acest'a militaru, financiare, de comunicatiune, de agricultura, industria sî comerciu, de cultu si invetiamentu, cá sî de administratiunea politica sî judiciaria.

Al. XLVII. Dupa ce asiá dara amu constatatu, de ce mare insemnatate este dreptulu de limba atât'a pentru siguranti'a onórei, averei sî a vietiei fiacârui cive alu statului, câtu sî pentru cultur'a popoprului in genere, care singura póte garantá prosperitatea statului, nu va mai fi de lipsa de a deluicidá mai specialu sî caus'a invetiamentului publicu din punctulu de vedere alu legei de nationalitate. Totusi trebuie sa amintimu macaru atât'a, ca biseric'a fiindu chiamata de a promová religiositatea sî moralitatea credinciósiloru chiaru sî in interesulu ordinei interne a statului, acést'a nu o póte implini, déca nu are ocasiunea sî midilócele de a o plantá incependu dela tinerime prin invetiamentulu scolaru.

Recunóscemu ca déca a multiamitu pre români vre-o lege adusa in diet'a Ungariei, apoi aceea e art. IX din 1868 incâtu elu garantéza bisericei nationale a româniloru de confessiunea gr. or. in tóte trebile ei bisericesci, scolari sî fundationali, sî asta impregiurare ne indreptatiesce de a sperá, ca sî bisericei natiunale a româniloru de confessiunea gr. cat. se va garantá asemenea autonomia administrativa. — Dara pre cându art. IX din 1868 asigura autonomi'a trebiloru nóstre scolari, pre atunci legea de natiunalitate sî legea scolara face acea garantia cu totulu ilusoria. Noi recunóscemu dreptulu de supraveghiere a statului asupr'a tuturoru institutelor de invetiamentu sî de cultura, sî concedemu ca statulu cá sî biseric'a, are nu numai dreptulu dara sî datorinti'a de a radicá sî ajutá scoli si alte asemenea institute de cultura, sî de a introduce deoblegamentulu de scóla, — dara din tóte acestea nu se póte deduce nici escusá puterea aceea discretionara, pre care legea scolara o a depus'o in mânile organeloru regimului spre a strimtorí pâna la nimicire scólele sî institutele de cultura radicate de comunele bisericesci, — ci aru trebuí mai vertosu sa urmeze datorinti'a loru, de a le sprigini sî dotá sî din parte-'si din tóte puterile. Déca legislatiunea Ungariei crede, ca prin radicarea de scoli fâra caracteru confessionale va potea suprime desvoltarea simtiului de natiunalitate apoi tare se insiéla in calculii sei, pentru ca — lasâmu — ca tóta actiunea produce cu atâtu mai incordata reactiune in directiunea opusa, tocmai actiunea intentiunata de legislatiune, déca aru reusí, aru lati numai neconfessionalismulu in tovarasi'a internatiunalismului modernu, care apoi nesmintitu aru alterá cu totulu bas'a statului ungurescu. — Incidit in Scyllam qui vult evitare Carybdim.

Al. XLVIII. Legea de natiunalitate — ce e dreptu — promite in § 17—19, ca in acele scóle elementare, ce le radica statulu prin tienuturi, unde civiloru statului de ori-ce nationalitate, cari locuiescu mai compactu, sa se dee ocasiune de a-si invetiá sî propri'a loru limba, apoi ca in institutele de categori'a midilocia sî mai inalta, unde ocuru mai multe limbi, sa se radice catedre de limbile sî literaturile respective : dara totu acesti paragrafi prescriu, ca limb'a instructiunei in scólele elementari se determinéza prin ministru (déca vrea elu apoi sî numai cea magiara), iéra in cele midilocie sî superiori se eschide cu totulu limb'a româna, relegandu-se la catedre benevole.

Unde este asiá dara dreptulu de natiunalitate sî limba in instructiunea publica ? Legea crede ca a satisfacutu cerintieloru de limba, cându in § 27 a luatu deoblegamentulu asupr'a sea, de a ingrigí cá oficialii publici de prin tienuturile locuite de nationalitâti compacte, sa fia pre deplinu versati in limb'a acestor'a, dara cumca statulu nu vré sa aplice prin atari tienuturi numai oficiali din respectivele nationalitâti o spune iérasi insasi in § 27. — inse in ce chipu sa se cualifice sî oficialii de alta nationalitate sî cu deosebire cei de nationalitate magiara, cari aplicându-se in mesur'a leului (Löwen Antheil) au si ei deoblegamentulu legale de a luá procesele verbali si a dá resolutiuni in limb'a poporului — — nu o spune, pentru ca ací a uitatu ori a vrutu sa incungiure invetiamentulu obligatoriu alu limbei române pentru acei tineri, cari sa pregatescu de a fi organe midilocitóre intre statu sî poporu.

In fine déca legislatiunea a crediutu, ca va poté abstrage necessitatea imperativa a invetiamentului obligatoriu de limbile tierei, cându a otaritu in § 19 alu legei de nationalitate numai limb'a magiara de limb'a predarei invetiamentului specialu pentru universitatea din Pest'a, apoi aceea aru poté avé acea consideratiune ce o cere intielepciunea politica, facia cu nationalitatea româna, ca celu putienu la universitatea din Clusiu, ce se radica in midiloculu româniloru, limb'a acestor'a sa fia acolo paritetica cu cea magiara.

Al. XLIX. Dupa ce din cele premise se vede limpede, ca românii nici de cum nu se potu indestulí cu deslegarea cestiunei de limba prin art. 44 alu legei de nationalitate, trebuie sa constatâmu mai departe sî aceea, ca de atributele dreptului de nationalitate nu se tiene numai dreptulu de limb'a ci si alte interese totu asiá de esentiali. Nu interesulu singuraticiloru aspiranti la oficiele publice — pentru ca astadî pânea cea mai amara e a oficialeloru de statu — cí interesulu poporului, care are mare lipsa de a pricepe cu incredere deplina pre oficialii statului sî acesti'a pre elu, pretinde cá sa radicâmu postulatulu pentru respectarea româniloru la implinirea oficieloru publice. Câta insemnatate are sî cestiunea acést'a in viati'a sociala de statu, se dovedesce prin legislatiunea Ardélului, care sute de ani mesurá conferirea oficieloru publice dupa cumpan'a cea mai rigorósa ale celoru trei natiuni politice sî patru confessiuni recepte, sî ast'a nu fâra cuventu, pentru ca numai prin cumpan'a acést'a se manifestá nu numai garanti'a egalei indreptatiri nationali sî confessionale, dara sî a drepturiloru speciale sî individuale a populatiunei indreptatite. Legea de nationalitate a Ungariei de sî recunósce acésta cestiune in § 27. o desléga, inse numai in modu negativu, cându dîce, ca la implinirea oficieloru publice nationalitatea séu confessiunea, ne mai fiindu pedeca legala, in interesulu populatiunei de diferitele nationalitâti se va luá consideratiune sî la individii cualificati din respectivele nationalitâti inse numai dupa „putintia“. Inse câtu de relativu sî nesigura este garanti'a acestei potintie (lehetöség) s'au vediutu din urmâri. Cându a primitu regimulu presente administratiunea Ungariei, românii aveau vr'o 12—15 chefi de jurisdictiuni, cari astadi suntu redusi la doi capitani sî la doi comiti supremi usque ad beneplacitum, — apoi oficialii românii cari la administratiunea politica sî judiciara ocupau aprópe de o tertialitate a statului personale, astadi afara de vr'o dóue trei jurisdictiuni, unde cu mare nevoia se mai tienu remasitiele de mai inainte — in celelalte jurisdictiuni s'au meturatu mai cu totulu parte prin alegerea virililoru preponderanti, parte prin denumirile ministeriali „dupa putintia“, intocmindu-se cu oficiali, cari ori nu potu ori nu vreau sa respecteze limb'a poporului. La reinvierea regimului de astadi mai in tóte ministeriele se denumira sî câte unulu séu doi oficiali mai inalti de nationalitatea româna, — dara de atunci incóce locurile vacante ale loru nu se mai implinira, apoi ministeriulu finantieloru cu aparatulu seu celu mare de oficiali centrali n'a vrutu sa faca nici macaru atât'a, câtu faceau cele-lalte ministerie, crediendu ca e destulu ca români concurgu cu contribuirile de totu feliulu de dâri, de ce sa mai concurga sî cu oficialii? Apoi cumca prin atare aparatu esclusivu de nationalitâti, numai cu mare nevoia se póte strecurá câte o denumire sî la posturile inferiori, e numai consecuinti'a naturala a esclusivismului centrale sub atari auspicie, necessitatea e evidente, ca legea de nationalitate are sa dea garantie mai positive, decâtu dupa potinti'a cea arbitraria.

Al. L. Déca legislatiunea insasi trebuie sa constateze in legea sea 44 din 1868 esistinti'a faptica a mai multoru nationalitâti in Ungari'a, apoi trebuie sa se recunósca sî individualitatea loru prin urmare sî libertatea d'a se manifestá in statu cá atare. — Legea de nationalitate inse in § 26 restringe acésta manifestatiune numai la libertatea intrunirei in societati spre scopuri bisericesci, scolari, scientifice si spre scopuri publice politice. — Atare dreptu 'lu póte manifestá numai nationalitatea magiara, care se unifica pre sine, cá natiunea politica a Ungariei, apoi natiunea sasésca, din Ardélu care dupa cum amu aratatu mai susu, se infacisiéza inaintea statului cá natiune politica atât'a prin universitatea natiunei sacsonice, câtu sî prin chefulu ei, care este comitele natiunei sasesci.

Cum-ca atare manifestare a româniloru prin o asociatiune intr'o universitate nationala cu chefulu loru nationale in fronte nu póte nici decum prejudecá unitâtiei sî intregitâtiei statului ungaru amu comprobatu mai susu destulu de evidente, de aceea ací mai adaugemu numai atât'a, ca acést'a aru fi tocmai in folosulu statului ungaru, care prin aceea aru castigá unu organu formale de comunicatiune sî intielegere directa cu românii, cari in isolatiunea topografica etnografica, ce constringe pre natiunea româna cá sî pre cea magiara la o reciproca sprigînire, nu póte fi de interesu secundariu pentru statulu Ungariei. Apoi istori'a ne arata, ca statulu Ungariei atunci erá mai mare, mai puternicu sî in flóre, cându chefii deosebiteloru nationalitâti se grupau cu stégurile loru sub conducerea stégului corónei ungare, pre cându instrainarea nationalitâtiloru numai iau ingustatu marginile, sî i-au slabitu poterea interna.

Al. LI. Cu tóta acésta doctrina istorica — durere! vedemu ca legislatiunea Ungariei, necum sa satisfaca sî celoru mai modeste postulate nationali, ale româniloru, dara i stremtoresce sî in drepturile, ce le asigura celoru-lalti concetatieni ai statului, cu privire la participarea dreptului de alegere sî de representare. Nu mai recapitulâmu acele gravamine ce le-amu desvoltatu mai susu cu privire la modulu sî form'a, in care s'a compilatu legea electorala cuprinsa in art. II alu dietei Clusiane din 1848, cí trecendu de-adreptulu la meritulu acestei legi, ne provocâmu numai la motivele destulu de largu desfasiurate prin acei ablegati dietali, cari in dietele cele din urma a sessiunei dietale trecute si-au radicatu vocea in contr'a monstrului acestui'a de restringerea sî rapirea dreptului celui mai constitutionale. A conchiamá o dieta, a unei'a sî acelei'a-si tieri, dupa dóue legi electorale, un'a a Ungariei pre bas'a representatiunei poporului marginita numai prin unu censu amesuratu unui patrariu de sessiune urbariala, alt'a pentru Ardélu numai din caus'a ca maioritatea locuitoriloru e româna, pre bas'a privilegieloru celoru feudale a celoru-lalte natiuni asiá numite recepte, cu eschiderea româniloru pre de o parte prin votulu universale alu nobililoru sî prin latitudinea censului fictitiu, ce da mâna cu votulu universalu, numai pentru ca aceste dóue clase de indreptatiti cadu cu prevalentia „pre locuitori neromâni, iéra pre de alta parte prin incarcarea tiereniloru neprivilegiati, cari suntu mai cu séma români, cu unu censu ce l'au calculatu fabricatorii acestei legi electorale din diet'a Clusiana amesuratu contributiunei corespundiatóre la dóue sessiuni urburiale, sciindu bine ca legile urbariali ardelene nu permitu atât'a possessiune in mân'a unui tieranu, sî in fine prin impartirea cea neproportionata a cercuriloru de alegere, pre de o parte, orasiele cele privilegiate, de alt'a cu câte dóue trei mii de suflete in maioritate neromâna, iéra pre de alta parte preste jurisdictiunile cele mari cu câte dóue sute de mii de locuitori in maioritate români numai pentru câte o parechie de ablegati eschidiendu-se totu de odata inteleginti'a de pre la sate de dreptulu alegerei, cu care ea altu-cum la orasie e investita; Cine nu va vedé din tóte acestea, ca legea electorala din Ardelu, ce a produsu atât'a scandalu sî in sessiunea dietala trecuta, e numai unu aparatu mestesiugitu in contr'a româniloru ardeleni? Cându legislatiunea Ungariei a primitu in art. de lege 43 din 1868 despre uniunea Ardélului cu Ungari'a a posteriori sî articlulu de lege II alu dietei Clusiane, la reclamarea ablegatiloru români, s'a escusatu cu aceea ca legea electorala nu se póte modificá din incidenti'a altui obiectu de lege, cí va avé de grige cá sa unifice sî legea electorala, cându revisiunea acestei'a se va pune la ordinea dîlei. Inse cu acésta promissiune, sî cu tóta notiti'a, ce a trebuitu sa iá sî regimulu, cá vatamarea cea mai nesuferibila, de care s'a scârbitu românii ardeleni pâna intr'atât'a, incâtu mai preferira de a se retrage de pre terenulu politicu, decâtu sa mai sufere o insulta asiá de demonstrativa — totu-sî regimulu Ungariei afla de consultu prin proiectulu de revisiunea legei electorale pusu pre més'a dietei in ultimele dîle a sessiunei trecute, nu numai d'a sustienea acea insulta asupr'a natiunei române din Ardélu, dar' dupa ce scie bine sî aceea, ca românii, cari facu $^3/_5$ din populatiunea Ardélului, din cele 75 de cercuri electorali ce cadu pre Ardélu, déca nu voru impedecá sî organele regimului, de abiá potu alege vr'o 10—12 ablegati români, cá sa puna corón'a acelei legi electorale, mai adauge o esceptiune unica in feliulu seu anume pentru Fagarasiu, — nu in favórea orasiului, pentru ca voindu ai face acést'a, l'aru fi potutu cá pre cetate libera investí cu unu cercu electorale separatu pentru elu, — dara de sî regimulu nu o spune, ce scia tóta lumea — numai la propunerea sî in favórea unei persóne aspirante la candidatur'a de ablegatu, in detrimentulu districtului intregu sî cu indignatiunea unei nationalitâti de $2^1/_2$ de milióne a corónei Ungariei.

Al. LII. Dara nu numai prin legea electorala pentru dieta, cí sî prin legea municipala sî comunala se afla românii nedreptatiti sî asupriti in dreptulu representantiei constitutionale, vediendu ca aristocratismulu feudale este tradusu in institutiunea voturiloru virile a aristocratiei banale, care acum usurpéza tóta poterea municipala sî comunala spre scopurile sele. — Noi nu vremu sa eschidemu pre acésta clasa de ómeni dela o corespundiatóre participare la representanti'a municipala sî comunala, dara cându vedemu ca acésta classa sî acolo unde ea d'abiá representa un'a cincime, in multe locuri nici chiaru o diecime a greutâtiloru publice, totusî pretinde sa ocupe jumetate (in esentia inse maioritatea) din representanti'a municipala sî comunale, suntemu constrinsi d'a ne radicá vocea totu-dé-un'a in contr'a unei dispositiuni legislative, cârei'a i lipsesce cu totulu bas'a dreptâtiei sî ecuitâtiei.

Al. LIII. Deosebita atentiune din partea româniloru sî spriginire din partea poterei statului, merita causele româniloru din fundulu regiu si in specie ale scauneloru române filiali a Salistei sî Talmaciului sî a tienutului Branului, precum sî a regimentului I rom. fostu de granitia, si adeca cu atâtu mai vertosu, cu câtu intrég'a natiune sasésca s'au aliatu asupr'a acestoru români si au statoritu si programu nationalu sasescu la Mediasiu in 4—5 Maiu 1872 in asta privintia; care programu atât'a in ceea ce privesce regularea municipala ce se astépta in diet'a prossima câtu si caus'a Talmaciu—Saliste—Branu, este unu atacu in contr'a esistintiei celoru 250 mii români din fundulu regiu, de câtra cei 130—150 mii sasi, atâtu nationalitatea româniloru câtu si natur'a fundului regiu, carea „diversitatem jurium escludit“, nu sufere numiri in legi: cá tiéra si municipiu „sasescu“, universitate si avere nationala „sasésca“ etc. nici esclusivitate de drepturi si, libertâti si privilegii numai pre partea natiunei sasesci. Cu atâtu mai putienu se póte restringe dreptulu de representatiune alu poporului din fundulu regiu prin voturi virile séu vre-unu censu, averea sî fundurile, ce le numescu sasii „nationali sasesci“, la cari au contribuitu mai numai românii, suntu proprietatea intregului poporu, alu fundului regiu si suntu destinate pentru scólele acestui'a fâra deosebire de natiunalitate séu confessiune, chiaru sî prin orenduieli mai inalte.

De unde urméza, ca sî la univesitatea fundului regiu, carea administréza acestea averi, trebuie sa se respectedie românii in mesura drépta.

In legatura cu tóte acestea sta caus'a Saliste—Talmaciu—Branu. Pre cându sasii pre acestea tienuturi impopulate, curatu române, voiescu a le eschide dela fundulu regiu, cu slabirea elementului românu ací, pretindu ei pamenturile sî regalele acestoru tienuturi române cá proprietate a natiunei sase, menita pentru radicarea culturei pangermane, sî adeca, tóte acestea pre bas'a unui titlu inventatu de urbarialitate. Acésta causa atinge o insemnata parte a fostului regimentu rom. I de granitia.

In privinti'a acestoru cestiuni — spre a fi aicí scurti — indrumâmu la memorandele scauneloru Saliste—Talmaciu, dejá asternute dietei Ungariei, in cari se desvólta, pre largu insemnatatea acestoru cause sî a tuturoru româniloru din fundulu regiu.

Asemenea neindreptatitu se simte fostulu regimentu românu de granitia prin detragerea sî retienerea aceloru averi si fonduri ale poporului lui, care este proprietate a sea sî menita pentru progresulu in cultura a lui. Precum au satisfacutu regimulu in asta privintia regimentului alu II rom. de granitia (acum districtulu Naseudului), asemenea póte satisface I-lui regimentu. Câce insa nu s'au intemplatu acést'a pâna acum, pórta vina in o mare parte amesteculu natiunei sasesci in acésta causa.

Natiunea româna are de a se ingrigí de interesele poporului ei, precum in totulu asiá sî in pârtile esentiali ale ei, unde obvinu interesele comune sî factori insemnati pentru cultura, sî prosperarea ei, câci corpulu nu se va putea desvoltá, déca membrii lui slabescu.

Al. LIV. Tóte aceste mai susu insirate sî motivate gravamine, ce nu sî asupr'a celoru-lalte legi speciali ale tierei, sî mai cu séma asupr'a esecutârei loru inriurinti'a simtibile, ne constringu de ale aduce la cunoscinti'a regimului sî a legislatiunei tierei spre vindecare. Sî fiindu ca nici natiunea cá atare nu are dreptulu d'a dá instructiune obligatóre pentru ablegatii dietali alesi din sinulu ei, nici acesti'a, cari dupa lege au libertatea convingerei subiective, nu suntu deoblegati d'a primí atari instructiuni, cí numai o detorintia morale d'a sprigini postulatele natiunei sele : asiá românii ardeleni facându deosebire intre caus'a sea propria sî intre positiunea ablegatiloru dietali, se vedu totu de odata constrensi cá pre de-o parte sa presinte gravaminele nationali naintea poterei de statu, prin imputernicitii sî tramisii sei proprii, cá in modulu cuviinciosu se esopereze vindecarea loru, iéra pre de alta parte a recomendá sî ablegatiloru dietali, cá sî din parte-si sa presenteze aceste gravamine in cas'a legislativa, sî sa conlucre pentru implinirea dreptelorn postolate ale româniloru, cu aceea espresa reserva din partea natiunei, ca incâtu ablegatii dietali voru contribuí pentru binele româniloru, acesti'a le voru fi recunoscatori, iéra incâtu ori nu le va stá in potere, ori s'aru abate dela dorintiele nationali, natiunea romàna nu va luá evictiune pentru faptele loru.

Noi facemu esentialu deosebire, de o parte intre natiunea romàna cá atare sî representantii séu mandatarii ei, de alta parte intre ablegatii alesi dietali de nationalitate romàna. Acei mandatari alesi sî imputerniciti prin natiune, in adunârile ei sî prin organele ei nationali representéza vointi'a natiunei esprimele in adunare nationala sî suntu strictu legati de program'a primita in adunare si de mandatulu ce li se da ; iéra ablegatii dietali suntu alesii poporului séu cercului respectivu de alegatori pre bas'a cutârei'a legi electorale, sî potu fi alesi de câtra mai multe nationalitâti, ei representédia pre alesii loru sî potu sprigini ori-ce cause, fâra a fi legati de vre-o instructiune séu mandatu, acesti'a suntu numai moralminte legati de programulu natiunei romàne cá români, sî incâtu ei voru lucrá conformu acelui'a, natiunea eo ipso recunósce lucrarile loru, altu-cum ei, nu potu deoblegá pre natiune. De ací urméza ca cestiunea alegerei sî participarea la alegeri din partea româniloru, pre bas'a legei sustatóre nu invólva caus'a nationala sî nu se potu confundá cu acést'a nici potu ce-va deróge acestei'a, cí aceea participare póte sî trebuie sa se faca neconditionatu sî de câtra români in interesulu loru, sî adeca in impregiurârile triste de fatia, spre a sustienea miscarea politica in poporulu românu, spre a legá pre alegatorii români de inteleginti'a loru, spre a paralisá incâtu se póte stricaciunile ce potu obvení causei nationale din pârti contrarie.

Fiindu ca in statu constitutiunalu tóte postulatele natiunei in forma legala, se potu decide sî aduce numai in parlamentu, de câtra deputatii alesi, apoi participarea la alegere este la români necesaria cu deosebire pentru acestu scopu, sî deputatii români — multi putieni — voru fi cá români moralmente datori a aduce acestea postulate, sî a le sprigini in diet'a Ungariei, mai nainte de tóte, fâra insa cá prin alte afaceri ale loru séu prin succesulu causei nationale sa póta devení asta causa periclitata ; câci in casulu din urma, natiunea romàna este resoluta, cá si pâna acum asiá de ací nainte a continuá lupt'a nationala pre cale activa si legala.

Al. LV. Suntemu de firma credintia, ca puterea statului devenita acum in posetiune normala, — ce i face possibile de a studiá caus'a romàna cu atentiune mai meritória, dandu-i-se si prin acésta espositiune informatiunile mai detaiate, nu va fi neaplecata de a satisface dreptelorn dorintie a româniloru ardeleni, cu atât'a mai vertosu, cu câtu si acesti'a, vediendu intempinarea din partea ei, suntu gat'a de a aplaná dupa putintia calea de intalnire.

Al. LVI. Statulu nu va poté ignorá gravaminele si postulatele unei populatiuni asiá de considerabile, cum suntu românii de sub corón'a Ungariei, cârei'a totu-déun'a i-au fostu credinciosi sprigînitori, déca-'si aduce aminte, ca potu fi si suntu si tempuri, in care avendu lipsa de spriginulu acestei natiuni, acést'a sa nu purcéda numai din datorinti'a legala de supusi, ci si din entusiasmulu recunoscintiei si mai multu din simtiulu unoru membrii indestulati si patrioti ai statului comunu.

Din tóte aceste considerantie recunóscemu ca românii ardeleni adunati in conferinti'a loru generala, a conclude urmatórele :

1. In casu cându congresulu s'aru tiené nainte de alegeri a indemná pre românii cei indreptatiti la alegere, sa participe la alegerea ablegatiloru pentru diet'a conchiamata pre 1 Septembre a c. sî de a alege dupa putintia — pretutindeni de ablegati pre acei barbati din sinulu seu, carii atâtu prin esperinti'a loru politica, câtu si prin positiunea loru independenta suntu mai apti de a aperá aceste gravamine si postulate nationali naintea legislatiunei, iéra in casu cându congresulu se va tienea dupa alegeri, a deobligá moralmente cá ablegatii români, sa substérna in forma cuviinciósa cá proiectu de resolutiune acestea gravamini in dieta pre care tratandu-o dupa formele prescrise prin ordinea afaceriloru dietali, sa caute de a le aduce la valóre ; acésta recomandare se face cu aceea espresa reserva, ca incâtu le va aperá si le va aduce la valóre, natiunea li va fi recunoscatore, incâtu nu inse ea nu va luá evictiune pentru faptele loru.

2. Conferinti'a in fine alegandu din sinulu seu o deputatiune ad hoc statatóre din ambii Metropoliti sî cá conducatori, sî din 10—15 barbati distinsi, cari in solidaritate sa presentedie aceste gravamine sî postulate atâtu domnitoriului in forma cuviinciósa de preaumilita rugare, câtu sî ministeriului in forma de memorandu cu acea imputernicire, ca, intrandu in pertractare cu regimulu sî cu capacitâtile din diet'a viitóre, sa caute calea sî modulu celu mai potrivitu pentru vindecarea sî respective pentru aducerea loru la valóre.

3. In fine conferinti'a reintregesce comitetulu permanente alu natiunei, pentru presentarea acestei'a in tóte causele ei pre tempulu cându conferinti'a generala nu e adunata.

Sabiiu 7/19 Maiu 1872.

Comitetulu conferintiei natiunale romàne tienuta la Sabiiu in 5—6 Maiu a. c.

Avisu.

Adunarea generale a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu se va tienea in anulu acest'a la 5. sî 6 Augustu st. n. in S. Sebesiu ; asiá comitetulu insarcinatu cu primirea óspetiloru, poftesce pre toti pré stimatii domni, cari au intentiune sî dorescu a ne onoré, cu presenti'a loru, sa bine-voiésca a se insinuá la subsemnatulu celu multu pâna la 25 Iuliu a. c. st. n. aretându apriatu, ca voru a participá singuri ori insociti de stimatele loru familie ?

Informatiune despre incuartirarea celoru insinuati se capeta la sosire in S. Sebesiu la otelulu „Leulu de auru" din cetate. *)

S. Sebesiu in 20 Iuniu 1872.

pentru comitetulu arangiatoriu
I. Tipeiu
Prot.

---

*) Cele-lalte diurnale romàne suntu rogate a reproduce acestu avisu in colónele sele.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din comun'a Glodu in protopresbiteratulu gr. or. II-le alu Geoagiului constatatóre din 64 familii cu 380 suflete, se escrie concursu pâna in 29 Iuniu a. c. 1872.

Emolumentele suntu, dela tóta famili'a câte 1 ferdela cucurudiu sfarmitu, stol'a obicinuita pentru functiele parochiale, sî câte o dî de lucru pre anu, cari tóte computate dau unu venitu anualu de 120 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, indreptatiti fiindu in intielesulu statutului organicu, sa-si ascérna concursele la subscrisulu provediute cu documentele de lipsa.

Sacarâmbu, 29 Maiu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu din Glodu.
Sabinu Piso
(3—3) protop.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante din Zlasthi, in protopresbiteratulu gr. or. alu tractului Hatiegu, — statatóre din 445 suflete se escrie concursu pâna la 1 Iuliu a. c.

Emolumentele suntu : 4 jugere pamentu aratoriu, — 900 orgi ☐ fenatiu sî o viia, stol'a indatinata, câte o ferdela cucuruzu nesfarmatu (cu tuleulu) sî cortelu naturalu, care calculate laolalta dau unu venitu anualu intre 200 – 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sa binevoiésca a-si adresá concursele loru bine instruate conformu statutului organicu la sub-scrisulu in Hatiegu.

Hatiegu in 24 Maiu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Ratiu
(3—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Cibu protopresbiteratulu gr. or. II-lea alu Geoagiului, constatatóre din 86 familii 507 suflete.

Emolumentele suntu, dela tóta famili'a câte o ferdela cucuruzu sfarmitu, stol'a obicinuita pentru functiunile parochiale, sî câte un'a dî de lucru pre anu, cari tóte computate dau unu venitu anualu de 198 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au sa fia clerici absoluti sî concursele loru provediute cu documentele necesarie sa le adresedie subscrisului pâna in 24 Iuniu a. c. 1872.

Sacarâmbu, 29 Maiu 1872.

In contielegere cu comit. parochialu din Cibu.
Sabinu Piso,
(3—3) prot. gr. or.

Concursu.

Devenindu postulu de notariu in comun'a Boiti'a vacantu, se provóca doritorii de a ocupá acestu postu a-si tramite suplicele loru instruate cu testimoniele de studii, moralitate sî de sciinti'a deplina a limbei romàne pâna la 15 Iuliu a. c. la subscrisulu inspectoratu cercuale.

Cu postulu acest'a suntu impreunate urmatórele venite :

1. Salariulu ficsu anuale in bani 340 fl. v. a.
2. Unu pausialu de cancelaria pre anu 9 fl.
3. Cuartiru liberu sî 4 orgii de lemne pre anu, in fine anumite tacse dupa lucruri de natura privata etc.

Dela inspectoratulu Boitiei.

Sabiiu in 22 Iuniu 1872.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului preotiescu la vacant'a parochia romàna orientala Somesiufaleu constatóre din 746. suflete din protopresbiteratulu Clusiului, — aprópe de Clusiu, pedestru un'a óra, —se escrie concursu pâna in 16 Iuliu 1872. —

Venitulu preotiescu, cu acestu postu preotiescu impreunatu, este urmatoriulu :

1. Portiunea canonica, preste carea trece calea ferata de 8 jugere comosata, — aprópe de comuna. —
1. Dela 100 familii o mertia mare de bucate. —
3. O dî de lucru cu palm'a (claca) dela 100 familii.
4. Stol'a usuata, pâna la definitiv'a regulare sî dotare. —
5. Cas'a parochiala cu 2 incheperi sî un'a cocna in midilocu, ce fiindu vechia este sperantia a se edificá de nou din pétra. —
6. Gradinutia lânga cas'a parochiala. —
7. Usufructuarea cimiteriului vechiu de lânga biserica. —

Doritorii de a ocupá acestu postu preotiescu, suntu poftiti a tramite concursele sele, bine-instruate dupa §-lu 13. din statutulu organicu congresualu din 1868, subscrisului, celu multu pâna in 14. Iuliu, cá in 16. negresitu sa se póta tiené alegerea. —

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Clusiu 5 Iuniu 1872.

V. Rosiescu
(1—3) prot. romànu gr. or.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 49. ANULU XX.

Sabiiu, in 18|30 Iuniu 1872.

La impregiurârile presente.

Pâna cându scriému aceste, avému numai sciri reduse la esenti'a celoru petrecute in Alb'a-Iuli'a. Acést'a este pre scurtu disu: passivitate, séu in figura vorbindu: Mercurea s'a mutatu la Alb'a, séu Alb'a s'a prefacutu in Mercure.

De cum-va e adeverata asertiunea afirmata sî de unu telegramu la „HZtg.“ ca Baritiu aru fi avutu óre-care inclinatiune câtra participare la alegeri, bá iau datu sî espressiune in o propunere, trebuie sa compatimimu pre celu „dintâiu omu politicu“ alu româniloru, ca a cadiutu cu propunerea, dara nu pentru ca n'a reesitu cá sa intre passivistii in activitate, cí pentru nenorocit'a sea siuvaire in parerile sele, cari dovedescu, ca n'a fostu in chiaru cu sine insusi nici dela Brasiovu pâna la Alb'a-Iuli'a. Nu e mirare déca densulu pre lânga alte confusiuni daunóse, ce le aduce continuu româniloru, mai aduce sî acea dealtmintrea tragicomica, ca acum nu scimu, care este magistru logei passivitâtiei, densulu, carele i pórta stindardulu, séu dlu Visarionu Romanu, carele a deschisu cuventulu sî adunarea primei passivitâti, sî carele ni spuse cu tóta positivitatea, in conferinti'a din Sabiiu, ca la Alb'a-Iuli'a va fi passivitate.

De altmintrea ori care va fi din acesti doi, lucrului totu atât'a-i face. Reulu totu reu remâne ori dela care va vení.

Aha! esclama acum passivistii cei noi, cari au mai votatu odata pentru dogm'a loru de moderna sî nóua infalibilitate passiva, iéra amu invinsu. Noi ii amu intrebá numai bucurosu ca pre cine? Sî cându aru fi si ei odata sinceri si aru marturisí adeverulu, aru marturisí: ca pre sine insusi, prin vanitatea loru. Dara relele natiunei, cari crescu la umbr'a invingeriloru loru, cine sa le invinga? Asiá! Ací, 'su activistii, loru le place sa lucre sî sa-si bata capulu cu cestiuni sî generale sî speciale de ale natiunei române! Pentru noi e de ajunsu, dicu ei, sa ne adunâmu unde scimu ca ne potemu gramadí vre-o câti-va de ai nostri, injurâmu de vre-o câte-va ori pre unguri sî guvernulu ungurescu, se afla vre-o câti-va, cari ni batu in pâlmi sî credu despre noi sermanii ca suntemu liberalii cei mai radicali din lume; pre sub mâna inse arangiâmu lucrulu astufeliu, incâtu sî ungurii sa ne fia reconoscatori, câci de sasi suntemu siguri, sî apoi pre unu tempu ne dâmu la dulce odihna!

Iéta in pucine cuvinte caracterulu sî program'a passivitâtiei usióra sî scurta dara plina de urmâri rele pentru români, cându sórtea acestor'a aru mai stá legata de carulu ei.

Au nu poteau ei, déca voiau sa-si stempere setea ambitiunei de a dá tonu in politica, sa se fia intrunitu cu noi, de-sî in conferintia deosebita, in aceea ce a propusu sî Baritiu, sa alegemu? sî apoi in congresu sa se fia statoritu tienut'a definitiva? Dara nu, dloru li nu e de politic'a natiunale, tóte aceste suntu nisce midilóce ce le folosescu la ocasiuni, cá sî vestit'a solidaritate a parintelui Antonelli, in realitate inse li e de egoismulu, sî de vanitatea de a fi conducatori politici.

Norocirea este acum, ca româniloru le sta inca congresulu inainte, in carele voru fi ómeni cari se voru ingrigí sa nu mérga sî acolo hurdu-burdu, la dictatur'a unoru ómeni, cari se trediescu din somnu concependu telegrame spre a convocá adunâri pre simplissim'a barba a dloru; le sta congresulu la care voru fi fatia sî deputatii români alesi pentru dieta, pentru ca pre lânga tóte alurile politice ale visatoriloru, românii nu voru fi asiá lapedati de sine, cá sa nu aléga unde potu alege deputatu românu afara de acele locuri, unde si-au tradatu locurile strainiloru, dupa cum se vorbesce despre M . . . . . . *) sî in fine la care sperâmu ca aventurarii voru lipsí cu totulu sî voru participá numai ómeni cu reputatiune de capacitate politica.

Suntemu convinsi ca destructorii natiunei române din sistema 'si voru dá tóta silinti'a sa paraliseze congresulu, sî din cele esperimentate pâna acum nu mai e ce-va paradoxu, déca i vomu aflá ca pre din dosu se oferescu a castigá favori dela acei cu cari noi dorimu o intielegere radimata pre dreptate, inse noi suntemu si de credinti'a aceea, ca acei magiari, ce credu ca servescu interesele guvernului, se voru cugetá odata sî la interesele mutue ale celoru dóue natiuni avisate la ajutoriu reciprocu in valurile cele mari a dóue noianuri, sî voru cautá sa nu mai puna pedeci intereseloru ce suntu sî ale loru cá sî ale nóstre.

Amagirea propria a natiunei magiare póte sa fia nefasta sî pentru natiunea magiara sî pentru statulu ungurescu, déca acea amagire se va indelungá prin legi, cari ii dau o putere artificiale, amagirea se póte preface in o oribilitate amara, cându prin lupte interne se va vedé obositu statulu ungurescu sî prin elu monarchi'a intréga, sî in vre-unu tempu de periculu necapace de cea mai mica actiune. Vedemu ca incepe diuaristic'a magiara a se leganá in sperantiele unei aliantie intre Germani'a, Russi'a, Itali'a sî Austro-Ungari'a, la carea noi reflectâmu indigitându la Franci'a in resbelulu din urma cu cuvintele psalmistului: Nu ve nadasduiti spre boieri, spre fiii ómeniloru! —

Norocirea este ca avemu unu comitetu, carele de cându esista, a datu dovedi pipaite, ca se interesóza de causele natiunale generale sî speciale, carele nu decretéza, cí consultéza mai multu cu parerile sele, — care a luatu intiativ'a sî la miscârile din urma, pre cându altor'a nici prin minte nu le trecea sa faca ce-va, decâtu, cá sî asta-véra sa paraliseze.

Acestu comitetu va stá sî de ací inainte in corespundintia cu cluburile respective sî se va nisuí, cá sî pâna acum, câtra totu ce e salutariu intereseloru natiunale române in genere sî in specie.

Norocirea este ca avemu fruntasi bisericesci, singur'a autoritate jurisdictiunale natiunale românésca, ce ne a mai remasu, cari ori câtu sa-i insulte Baritiu sî semidoctimea iesuitica sî laica, urmasia lui, ori câtu sa-i suspiciuneze sî sa le incarce in spate gresielele lui, totu-si saru, decâte ori vine greulu pre natiune, sî radica acestu greu cu bratiele loru puterice, pentru unic'a resplata cá semidoctimea iérasi sa-i injure dupa ce a trecutu necasulu.

Norocirea in fine e sî in nenorocirea nóstra, ca reulu celu mai ponderosu este de a se cautá in ignoranti'a ambitiósa a câtoru-va individi, pre cari lumea româna incepe ai cunósce ce platescu, sî in impregiurarea ca, totu acésta lume românésca, incepe a-si face apretiârile sele, nu dupa renumele de autoritatea cui-va, cí dupa faptele ómeniloru, sî vede, ca cei cu laude de sine numai se lauda in vre-o dóue foi ale loru, dara de facutu nu facu nici unu bine.

De aceea noi de sî luâmu notitia despre cele ce se intemplara sub firma românésca la Alb'a-Iuli'a o facemu numai cá sa aratâmu câtu reu suntu in stare ómeni de ai nostri sa causeze natiunei loru, déca aru fi tóta conducerea in mânile loru, sî cá sa véda sî intieléga fia-cine câtu de greu potu efectuí acei ce suntu sinceri causei natiunali ce-va favoritoriu pentru natiune, avendu aternatu de procederea loru pedec'a acést'a daunósa sî fâra ratiunamentu.

Românii cei adeverati dara sa tréca la ordinea dilei si sa-'si implinésca sânt'a datoria câtra esistinti'a loru, prin activitate (lucrare) ori unde vedu ca le amenintia unu periclu, câci, incetu, greu, dara numai asiá voru ajunge siguri la salvarea natiunei carea in fine va deosebí oile ratacite natiunale, aruncându-le in intunereculu celu din afara sî espunendu-le scarsnirei conscientiei loru.

Participarea româniloru transilvaneni la alegerile dietali.*)

Sub acésta forma vine „Feder.“ nr. 61 sa arunce in favórea passivistiloru o lance asupr'a activistiloru, regalandu-i cu totu feliulu de epitete, numindu-i omunculi, cari intentionéza o actiune in favórea regimului etc.

Nu crestâmu acele epitete, cu cari ne onoréza onorabil'a „Federatiune“, sciindu ca acest'a i e stilulu, apoi stilulu e omulu, — recapitulâmu inse ce dice „Federatiunea la meritulu articlului. — Ea afla ca comitetulu activistiloru e desavuatu, ca n'a convocatu conferinti'a natiunale inainte de alegeri, ca au angagiatu la actiunea loru pre Metropolitii, cari trebuie pastrati cá midilocitori intre natiune sî regimu, — ca tóta disput'a intre activisti sî passivisti se reduce numai la cestiunea: sa aléga românii séu sa nu aléga? — sî dupa tóte acestea apoi sa vina la conclusiunea, ca passivistii adunându-se la 27 Iuniu la Alb'a-Iuli'a, sa otarésca cá românii sa faca passivitate activa pre calapodulu secuiloru din an. 1863, formulandu-o mai bine de cum o a formulat'o la Mercurea, etc.

Óre ce voru dice la tóte acestea dd. passivisti? Dieu! nu alt'a decâtu dómne padiesce-me de amici cá „Federatiunea“, ca de contrari politici cá activistii ne vomu padí noi! — Auditi passivistiloru ce dice „Fed.“? Dice ca tóta disput'a intre voi sî activisti reducandu-se la intrebarea alegerei, activistii au dreptu, prin urmare disput'a vóstra pre care „Albin'a“ o numesce pre adeveratulu ei nume de minciuna góla, — a fostu de lân'a caprina.

Mai incolo „Fed.“ dice, ca comitetulu activistiloru e desavuatu din tóte pârtile — de buna séma pentru principiulu loru, care e participarea la alegeri, sî totusi ve da sfatu sa alegeti, cá desavuarea sa cada pre capulu vostru. Ea invinuesce pre activisti, ca de ce n'au convocatu conferinti'a natiunale inainte de alegeri? Luati bine sém'a sî ací, ca „Feder.“ bate siéu'a activistiloru sa pricépa iép'a passivistiloru, pentru ca „Fed.“ bine scie, ca activistii au convocatu din buna vreme conferinti'a generale sî o au sî tienutu in 5—6 Maiu, sî acolo si-au statoritu nu numai principiulu loru dara sî program'a de purcedere, sî constituindu-se s'au pusu in cointielegere cu tóta natiunea prin comitetele speciali, sî prin tóte acestea au scosu natiunea din letargi'a in care o aruncá-se passivitatea dela Mercurea, pre cându voi ve pomeniti numai acum in midiloculu alegeriloru, cá sa ve adunati la 27 Iuniu, spre a deliberá despre aceea, ca óre ce e passivitatea? sa intrebati pre Hausmeisterulu: ob die Activität und die Passivität nicht eine und die selbe Person sei? séu cu alte cuvinte, n'aru trebuí sa adaugeti lânga ea sî o tira de activitate, sî sa o numiti passivitate in activitate, séu activitate in passivitate, téca in punga, séu punga in téca? séu n'aru fi bine cá sa puneti la pipa nume de lulea, cá sa o cunósca omunculii de activisti, ca e a loru? ba inca sa ve intielegeti sî despre aceea, ca fost'au activitatea ast'a numai pre trei ani, ori pre vecii veciloru? Sî asiá pâna ve veti intielege despre tóte acestea, sa tréca sî alegerile, séu celu putienu sa remana alegatorii in confusiune, cá sa mai puteti face terguri cu sasii si ungurii pentru radicarea turnului s. biserici si altele *).

---

*) Vedi altu articulu mai la vale; se póte ca autorulu tradârei au aflatu cu cale a sî cantá tradarea cu multu pathosu in „Gazet'a Tr.“ in unulu din nrii trecuti, dara in prosa. „Suntemu tradati etc. nu sciu a câtea óra!“ Dara nu vei scí. Uitate in portfoliulu dtale sî-ti va spune dle autoru!

*) Din caus'a lipsei de spatiu intardîatu, dara binevenitu publicului sî acum. R.

Apoi cu naib'a „Federatiunea“ ! ea — care pâna acum nu incapea de Metropoliti, vrea sa-i crutie acum pentru passivisti, cá eventualminte sa se faca intre ei (natiune) si regimu midilocitoriu. Cu Ddieu! numai sa vedemu, cu aceea ce voru ispraví passivistii la Alb'a-Iuli'a, fi-va aptu de a ingagiá pre Metropolitii ? *) De voru face ce-va aptu spre aceea, apoi si noi activistii, cari nu suntemu asiá de ambitiosi cá passivistii, de a totu desavuá si ce e bunu déca n'a esitu dela ei, vomu primí, — dara aceea li spunemu inainte, ca la actiuni donchisistiade fatia cu morile pustii, nu se va angagiá nimenea.

Noi avemu principiulu nostru — nu pre jumetate cum e passivitatea activa si activitatea passiva, — ci intregu si sanatosu, curatu si limpede, principiulu activitâtiei depline. Pre bas'a acestui'a vomu merge inainte, vomu convocá la tempulu seu congresu nu precipitatu, ci dupa tóte formele, si la acést'a vomu invitá si pre ablegatii dietali alesi, cá sa ne intielegemu despre pasii ce avemu de a-i face cu legislatiunea. — Iéra pâna atunci — nu vomu confundá pre alegatori, cum a confundatu passivistii cu adunarea loru pre alegatorii din Alb'a-Iuli'a si alte pârti *), ci vomu indemná sa participe la alegeri din tóte puterile.

CD.

Program'a natiunale sasésca fatia cu românii din fundulu regiu.

(urmare din nr. 46.)

Tendinti'a sasiloru prin identificarea loru cu fundulu regiu si populatiunea din elu, — nu este alt'a, decâtu a se manifestá lumei cá unu corpu solidu, compactu si aptu de viétia, spre a aparea demni de pretensiunile ce le facu. — Pretensiunile sasiloru insa suntu egoistice si separatistice pentru ca ele nu numai ca nu tientescu spre binele si indestulirea intregei populatiuni din fundulu regiu, ci din contra spre castigarea preponderantiei elementului sasescu din minoritate, asupr'a maioritatei populatiunei de alte natiunalitâti, si spre subjugarea maioritatei sub egemoni'a natiunale a minoritatei sasesci. —

Tempulu domnirei trium nationum e demultu superatu si articululu de lege 44 din an. 1868 frânge ultimulu radîmu alu patriciatului natiunalu sasescu din fundulu regiu ; toti locuitorii suntu asemenea indreptatiti si de aceea sasii nu suntu nici chiamati nici indreptatiti a representá voi'a româniloru si a celoru-lalti locuitori din fundulu regiu in interesulu sasescu, pentru ca acesti'a suntu destulu de capaci a se representá ei insusi pre sine in interesulu propriu si n'au lipsa de ingrigirea si protectoratulu sasescu !

Interesele româniloru din fundulu regiu suntu dupa natur'a lucrului opuse intereseloru separatistice natiunale sasesci ; de aceea nici ca póte esistá identitate de pretensiuni intre români si sasi in ceea ce privesce pusetiunea loru natiunale in fundulu regiu, pâna cându sasii se privescu pre sine singuri de natiune politica si singuru indreptatita in fundulu regiu si pâna cându ei 'si adscriu loru singuri, tóte drepturile politice cá drepturi natiunale sasesci, — Românii nu au lipsa si nici voia de a traí din gratia sasésca si a purtá caracteru politicu natiunalu sasescu, — ei se simtu apti si, si demni de a purtá precum in patri'a intrégа asiá si in fundulu regiu caracterulu politicu propriu natiunalu ; de aceea nu voru subscrie nici cându programulu natiunalu sasescu, nici voru sustiené pretensiunile egoistice si separatistice din trensulu, — ei 'si voru formulá programulu loru propriu si pretensiuni corespundietóre situatiunei si intereseloru proprie ! —

In directiunea acést'a le voru urmá româniloru si locuitorii magiari din fundulu regiu — dupa cum va arata acést'a viitoriulu celu mai de aprópe, — fiindu si densii totu asiá, amenintiati in esistinti'a loru natiunale, cá si românii ; ma e verosimilu ca aceste dóue natiuni, aflandu-se in aceeasi positiune, fatia cu programulu natiunalu sasescu, — voru face causa comuna si voru combate astfeliu cu poteri unite, obstaculului ce li se pregatesce de nou !

Procederea acést'a comuna intre românii si magiarii din fundulu regiu, va fi cu atât'a mai cu inlesnire, incâtu ca românii din fundulu regiu, nu se voru aflá indemnati a combate legile fundamentali de statu nici in genere institutiunile acelea, care nu taie in radacin'a de viétia a natiunalitâtiei române. Tendinti'a româniloru va merge intr'acolo cá sa se asigure fiesce-cârei natiunalitâti conditiunile de viétia, esistintia si prosperare, in gradu asemenea, — sa se efeptuedie in tóta vigórea egal'a indreptatire esprimata si garantata prin lege si sa se stérga privilegiele si „indreptatirile speciali“, care facu ilusoria aplicarea legiloru comune si a principieloru de indreptatire egale.

In principiele acestea drepte si ecuitabile se voru intalní siguru românii din fundulu regiu cu magiarii pre cându program'a natiunale sasescu, usitédia terminii de egala indreptatire si fratietate, numai spre a ascunde in umbr'a loru tendintiele de eschisivitate si predomnire.

Au nu este aceea o cutediare ne mai audita, — o pretensiune contr'a naturale si o ingamfare ridicula cându program'a natiunale sasésca vorbesce si dispune numai despre comunitâti sasesci si municipii asemenea, — pre cându in realitate nu esista nici o singura comuna in totu fundulu regiu, curatu sasésca, iéra comune curatu romanesci in abundantia si de numeru insemnatu ; cându pretinde mai departe program'a sasésca, regularea comuneloru si a municipieloru in interesu nationalu sasescu, — pre cându legile de statu privescu pre toti cetatienii de asemenea si egalu indreptatiti si nu cunoscu interese specialu natiunali sasesci pentru fundulu regiu — si nici ca e iertatu de a le cunósce ?!

Culmea ingamfârei sele si-o ajunge program'a natiunale sasésca in postulatulu seu, cá cei 22 (?) deputati natiunali sasesci sa convinga pre regimu cumca e in interesulu regimului, a sustienea si chiaru potentiá pasialiculu, si estravorstului teutonicu in pamentulu acest'a care cu destula necredintia l'au monopolisatu pâna acum, sugându-i suculu si aducendu-i-lu jertfa idoliloru acelor'a, carii voru avea a tredí cându-va pre domnii dela putere din visurile loru de amagire, — déca nu se voru tredí ei insusi de sine, la tempulu seu !

Nu face onóre supositi'a acést'a prudentiei istorice sasesci ; pentru ca e pré evidentu ca regimulu 'si va cunósce mai bine interesele sele si chiaru cându aru voí a se radîmá de unu gardu putredu, va intrebuintiá celu putienu atât'a prudentia de statu, incâtu va face calculu cu paginele istoriei si cu sciintiele statistice a mâna. — Nu e de prevediutu ce interesu póte avé regimulu la sustienerea si protegiarea unei ginte, care nu apare capace de a se sustiené pre sine ins'a-si ; de cum sa póta ajutorá si ocrotí pre altii ?

---

*) S'a latitu vestea, ca Marii-passivisti, cari in rendulu trecutu au vendutu cercurile electorali dela M...... a sasiloru B. si F. pentru turnulu bisericei, acum au facutu pactu nou cu sasulu F. cá acest'a sa lucre din fondulu de dispositiune pentru alegeri, iéra ei de acasa asiá, cá sa nu pricépa activistii, ci F. sa sosésca la loculu alegerei numai nóptea spre dîu'a alegerei cá unu Deus ex machin'a, si sa fia elu si unu passivistu alesu. Nu e de lipsa sa mai amintescu aceea ca F. fu acel'a care stersese pre cei mai multi români din list'a de candidatiune a judecatoriloru la denumirea judecatoriloru de 1-a instantia, si facea cea mai mare larma in contr'a causei Salisteniloru — Talmaceniloru etc.; apoi aceea inca se scia, ca passivistii nu-'lu au la matie pre advocatulu, care a resuscitatu caus'a margineniloru si a graniceriloru. — Tóte stau in legatura naturale. Celu ce are ochi si urechi sa véda si sa auda.

*) Ei aru ispraví bine déca aru scí ce sa faca, asiá inse facu nitica larma si apoi iéra — — — passivitate !

*) Se vorbesce ca unu domnu mare din Ardélu aru fi indemnatu pre regimu, sa dea pace passivistiloru, ca prin adunârile loru in mijloculu alegeriloru facu numai confusiune in natiune, care o póte regimulu sa o utiliseze fórte bine in favorulu seu.

FOISIÓRA.

Drepturile in scól'a poporale.

(Urmare din nr. 46.)

§. 9. Primari'a comunale.

a) In fia-care comuna este câte o primaria (judecatoria §. 3. b,). Primari'a comunale aduce la indeplinire decisiunile corpului representativu si ordinatiunile, cari vinu din partea municipiului.

Primari'a comuneloru satesci celoru mici consta din judele localu si suplentulu lui (judele alu doilea), din celu putienu doi jurati (consiliari) si unu notariu.

In comune satesci mai mari consta primari'a din unu jude si suplentulu lui, patru jurati, unu cassariu, notariu, unu tutoru alu copiiloru remasi de parinti (orfani) si unu medicu.

In comune orasienesci consta primari'a din primariulu orasiului, directorulu politiei, consiliarii (juratii) magistratuali, notariulu, procurorulu, unu asesoru orfanale, cassariu, protocolistu, controloru, tutorulu orfaniloru, archivariu, medicu, ingineru, si alti amploiati (slujbasi) pentru deosebite trebuintie ale comunei.

b) In comunele orasienesci are sa intocmésca corpulu representativu unu statutu, prin carele sa se otarésca, ce are de facutu magistratulu si primariulu orasiului fatia cu corpulu representativu si cu amploiatii singuratici. Acestu statutu trebuesce intaritu de câtra municipiu.

Pentru comune satesci are sa se faca din partea municipiului unu statutu generalu, prin carele sa se statorésca detorintiele judelui, notariului, juratiloru, casariului, tutorului s. a.

Comunele suntu indetorate, a specificá statutulu generalu, prin care sa se reguleze afacerile loru dupa impregiurârile locali. Statutulu specificatu trebuiesce intaritu din partea municipiului.

c) In comunele satesci capeta plata regulata pre fia-care anu notariulu si mediculu comunalu (unde se afla adeca medicu) ; in comunele cetatienesci capeta plata regulata fia-care membru ordinariu alu primariei, si ori-care altu amploiatu si servitoriu.

In comunele satesci purtá pâna acum judele slujb'a de jude, mai alesu numai cá pre o slujba de onóre, fâra plata. Iéra acum déca s'au mai inmultitu in unele comune afacerile comunali, si este comun'a avuta, póte sa otarésca insasi comun'a in statutulu ei, ce plata sa dea si judelui.

d) In comunele satesci se alegu judele si cei'alalti membri ai primariei comunali de câtra membrii comunei, cari au dreptu de alegere (§. 7. b,); iéra in cetâti se alegu de câtra corpulu representativu alu comunei.

Membrii primariei comunali afara de notariu se alegu in comunele satesci pre câte trei ani ; iéra in comunele orasienesci se alegu pre câte siése ani.

Notariulu comunei 'si are slujb'a sea pre viétia. Notariulu póte fi totusi scosu din slujba (postu), déca nu este cum-ve harnicu, sa-'si pórte postulu seu, ori déca este lenesiu, ori déca a facutu vreunu reu. Scóterea notariului din postu o póte face municipiulu in urm'a aratârei din partea comunei.

Déca unu membru alu comunei este alesu de jude comunalu, trebuie sa primésca acestu postu ; nevrendu sa-lu primésca se va pedepsí cu o pedépsa in bani pâna la 100 fl. — Póte inse lasá acestu postu numai la casu de o pedeca estraordinaria.

c) Membrii primariei comunali se alegu de câtra adunârile locuitoriloru din comuna, cari au dreptu de alegere (§. 7. b,).

Presiedintele adunârei pentru alegerea amploiatiloru comunei este in comune orasienesci vice-comitele.

De jude alu comunei póte fi alesu ori-care membru alu comunei, carele are dreptu de alegere si apoi trebuie sa-'si aiba locuint'a sea in comuna.

Notariulu, mediculu, procurorulu si ingineriulu potu fi alesi in comuna si déca nu au fostu mai inainte alegatori comunali.

f) In comune satesci suprefectulu, iéra in comune orasienesci vice-comitele otarescu si numescu diu'a, cându sa se tiena adunarea pentru alegerea amploiatiloru comunei ; ei sustienu ordinea in adunare si conducu alegerea.

Fia-care membru alu primariei comunali (amploiatu alu comunei) are sa depuna inaintea corpului representativu alu comunei urmatoriulu juramentu :

„Eu N. N. juru, ca voiu impliní cu punctualitate conscientiósa detorintiele mele, impreunate cu slujb'a mea. Asiá sa-mi ajute Ddieu !“

§. 10. Responsabilitatea primariei si a representantiloru comunei.

a) Fia-care membru alu primariei are sa respunda tóta pagub'a, care o a casiunatu elu prin neimplinirea cu scumpetate a detorintieloru sele —

Nota circulara

câtra agentii Romaniei din strainatate.

Bucuresci 27 Aprilie, 9 Maiu 1872.

(fine din nr. 46.)

Déca in urm'a mariloru greutâti ce a intempinatu o instructiune urmata tempu de mai multe luni, erori judiciare a potutu face cá acusatiunea sa cada sî asupr'a rabinului Alter Brandes sî David Goldsclaeger, pre care i denunciase culpabilulu principalu cá nisce complici sî instigatori ai acestei crime; déca justiti'a juratiloru, straina nuantieloru ce scinti'a stabilesce intre diversele persóne care au cooperatu la o crima, a vediutu complici acolo unde nu erá decâtu tainuituri, totu-sî nu trebuie conchisu de aici ca erá unu singuru culpabilu. Faptele constatate oficialu, marturisirile facute de insasi culpabilii, precum suntu detaiate in raportulu ministrului de justitia, banii furati cari s'a gasitu la unulu sî obiectele sânte care a fostu aruncate de cei-lalti doi evrei in latrinele loru, sî unde le-a gasitu agentii guvernului dupa insasi aratarea faptasiloru, nu mai lasa nici o indoiéla asupr'a acestui puntu.

Amintescu aceste detaiuri, domnule agentu, de siguru nu cu scopulu de a scusá portarea juratiloru, dara pentru ca mi se pare ca nu aru fi justu de a suprimá ori ce corelatiune intre crim'a comisa sî actele de neorenduéla care au urmatu; opiniunea publica nu aru fi luminata decâtu pre jumetate, déca, esagerându insemnatatea acestor'a, s'aru silí a se reduce insemnatatea morala a faptului principalu reducandu-le la o simpla cestiune de cifre, dupa cum s'a incercatu a se face in parlamentulu englezu.

Me oprescu aici, domnule agentu, câci credu a fi spusu in destulu pentru de a ve pune in vedere faptele principale pre care trebuiti ale desvoltá sî apará. Nu este persecutiune religiósa in Romani'a, sî nu a fostu nici odata. Dara, comparativu, suntu fórte multi evrei, precum nu mai suntu in nici o alta tiéra. Comerciulu indigenu se resimte de acést'a, sî suntu mai multe orasie, in care este cu totulu in mânile evreiloru.

Starea de civilisatiune a populotiunei evree lasa inca multu de doritu; trebuie speratu multu dela progresele tempului sî silintiele ce facu israelitii luminati pentru a imbunatatí moravurile coreligionariloru loru.

Pâna atunci ei forméza o clasa aparte, o adeverata casta in tiéra, unde ei nu incetédia de a se adapostí cu tóta intoleranti'a de care tiér'a nóstra a fostu acusata in temporile din urma, sî care aru fi trebuitu sa-i indepartedie déca aru esistá in adeveru.

A pretinde ca portarea loru e totu-déun'a corecta sî ca nu suntu decâtu nenorocite nevinovate, victime aceea ce a convenitu a se numí persecutiunea israelitiloru in Romani'a, este neescatu. De aceea sî propagand'a ce face in contr'a tierei sî in contr'a guvernului pres'a israelita, sî apelulu neincetatu la interventiunea straina, nu-mi paru de natura a liniscí reulu, din contra 'lu stârnescu. Voindu sa se ajunga scopulu se trece preste elu.

Guvernulu actualu a datu probe de fermetate, sî in impregiurârile grave ce a avutu sa strabata dela venirea sea, n'a incetatu unu singuru minutu d'a observá regul'a datoriei punendu-se d'asupr'a tuturoru pasiuniloru sî ori cârei consideratiuni de vana sî falsa popularitate.

Chiaru israelitii recunoscu acestu adeveru sî cei mai luminati dintre densii intielegu fórte bine greutatea situatiunei sî preste câte obstacole amu avutu a trece spre a mantiene ecuilibrulu raporturiloru sociale sî a asigurá liniscea generala. Nu trebuie dara a ne creá alte obstacole, nici a agravá cestiunea prin interventiuni care aru potea sa aiba de efectu slabirea actiunei poterei sî paralisarea celoru mai bune intentiuni ale sele.

Domnii agenti acreditati in Bucuresci suntu in stare mai multu decâtu ori care altulu a luminá pre guvernele loru despre starea lucruriloru in Romani'a sî despre bun'a conduita a cabinetului actualu. Eramu dara in dreptu de a contá pre concursulu loru bine-voitoriu spre a ne vení in ajutoriu sî a ne incungiurá cu simpatiele d-loru in sarcin'a ce ne impusesemu.

Dara contrariu acestei sperantie guvernulu primtiariu a fostu surprinsu in unu modu durerosu, cându a luatu cunoscinti'a de actulu colectivu, a cârui forma neusitata sî cuprindere amenintiatóre nu suntu de natura alu incuragiá in silintiele sele.

Acestu actu a aparutu in jurnale sî ne abtienemu de alu apretiá. Dara nu potemu lasá sub tacere ataculu directu ce aduce demnitâtiei puterei. Mai multu, acestu actu e nefundatu, sî celu putienu nefolositoriu; in adeveru, domnii agenti cunoscu mesurile energice pre care guvernulu le-a luatu din propri'a sea initiativa contr'a reintórcerei desordineloru, sî déca li s'aru fi parutu necesaru a interveni conformu instructiuniloru primite, aru fi celu putienu sa se dispense de a ne adresá nisce reprosie nemeritate.

Chiaru intârdiarea comunicatiuniloru de care semanatorii actului citatu mai susu se plângu, este justificata, avendu in vedere ca prin not'a mea cu dat'a dela 7/19 Febr. 'mi reservasemu de a le comunicá resultatulu instructiunei, iéra nu anchet'a, precum dicu dloru, care avea de scopu mai multu de a informá pre guvernu despre conduit'a impiegatiloru sei. Instructiunea procesului durandu tempulu necesaru pentru ascultarea mai multoru sute de marturi sî nefiindu completata decâtu acum in urma, guvernulu trebuiá neaperatu sa ascepte pronuntiarea justiei spre a comunicá d-loru agenti resultatulu generalu alu instructiunei tuturoru proceseloru, dintre care unulu se judeca chiaru astadi dinaintea curtiei cu jurati din Brail'a.

Guvernulu actualu si-a facutu totu-déun'a datori'a câtra domnii representanti ai puteriloru straine; elu erá in dreptu, la rendulu seu, sa se ascepte la mai multe menagiâri din parte-le.

Eatia cu faptele dilnice ce se petrecu sub ochii dloru agenti, ministeriulu aru fi trebuitu sa fia mai bine sustienutu pre lânga cabinetele straine, mai cu séma elu care are a luptá contr'a tendintieloru ostile ale acelor'a cari nu menagéza alu gerea armeloru si cari nu se temu nici odata de a imprumutá dela nepopularitatea unei situatiuni midilócele de combatutu care le lipsesce pre terenulu lealitâtiei sî alu adeverului.

Dnii agenti ai mariloru poteri garante, care negresitu au dreptulu de a atrage atentiunea guvernului României asupr'a unoru cestiuni de interesu generalu, care preocupa lumea civilisata, nu aru trebuí sa uite, ca in urm'a unoru acte precipitate sî a caroru dreptate, atâtu din puntulu de vedere alu formei câtu sî alu fondului, a potutu sa scape de perspicacitatea loru, nu facu decâtu sa alimenteze iritatiunea spiriteloru fâra scirea loru sî contrariu cu instructiunile loru, sî ne silesce astu-feliu sa avemu a plânge noi sfortiari de lupta care dupa mai multu tempu nu aru potea decâtu sa slabésca energi'a nóstra.

Bine-voiti a primí, etc.

G. Costaforu.

Nr. 144—1872.

Anunciu.

Conformu conclusiunei luate in siedinti'a III. a adunârei gen. a Asoc. trans. tienute la Fagarasiu in 7—8 Augustu 1871: adunarea gen. a Asoc. trans. pentru anulu cur. 1872, se va tiené la Sasu-Sebesiu Luni sî Marti in 5—6 Augustu (adeca nu in 6—7 Augustu, cum din erróre s'au indusu in protocolulu adun. gen) dupa cal. nou 1872.

Ceea ce prin acést'a conformu §§-loru 14, 21 sî 25 din statutele Asociatiunei, se aduce la cunoscinti'a publica.

---

statului, municipiului, comunei ori vre-unui locuitoriu din comuna.

Membrii corpului representativu, cari au pusu la cale seversîrea unei fapte pagubitóre, au sa responda unulu pentru toti sî toti pentru unulu pagubasiului pagub'a facuta.

Pagub'a casiunata prin amploiatii, cari au a face cu banii comunei, au sa o puna la locu nu numai acesti amploiati, ci sî cei ce suntu insarcinati amesuratu statutului comunalu a purtá grigia de pastrarea sî intrebuintiarea baniloru comunei.

b) Orenduielele venite din partea statului are sa le puna in lucrare:

in comune satesci judele sî 'notariulu, iéra in comune orasienesci primariulu cetâtiei, — pentru care ei suntu respundietori.

Corpulu representativu are dreptu a luá sém'a asupr'a primariei (a supraveghiá primari'a) sî a o cercetá (controlá) numai in afaceri din launtru, in cari dispune de sine comun'a intre marginile legei. In cele-lalte afaceri sta primari'a comunei sub supraveghiarea sî control'a municipiului.

c) Déca unu jude din vr'o comuna satésca, ori unu primariu din vre-o comuna orasienésca, séu altu óre-care amploiatu a calcatu detorintiele sele, pre cari i le prescriu legile tierei ori statutulu comunalu, séu déca i este lene a-si implini detorintiele sele, se pedepsesce mai intâiu cu o pedépsa in bani sî pâna la 500 de floreni, apoi déca nu se indreptéza 'si perde postulu.

Mai inainte de a pedepsí pre vr'unu jude, primariu ori altu amploiatu pentru vre-o gresiéla, care a facut'o in afacerile din launtru ale comunei face cercetare asupr'a loru corpulu representativu comunalu.

Iéra déca au gresitu ce-va in contr'a ordinatiuniloru municipali ori in contr'a legiloru tierei, atunci d. e. asupr'a amploiatului vinovatu face cercetare judele ori primariulu; déca este judele vinovatu, face asupra-i cercetare suprefectulu; iéra déca este vre-unu primariu alu unei comune orasienesci vinovatu, asupr'a acestui'a face cercetare vice-comitele.

Gresielile pentru neimplinirea detorintieloru de amploiatu, jude ori primariu se pedepsescu prin judecatori'a regésca, de carea se tiene comun'a.

Déca inse vre-unu amploiatu, jude ori primariu a facutu vre-o alta gresiéla (crima), atunci se pedepsesce de câtra judecatori'a osenditória (criminalu). Déca vre unu diregatoriu are nenorocirea a se pedepsí de câtra criminalu, atunci mai intâiu de tóte 'si perde postulu pentru totu-déun'a, sî in loculu lui se alege altu-cineva.

§ II. Economi'a comunale.

a) Averea comunei, fia in bani (miscatória), séu in locuri (nemiscatória), este a se pastrá, fâra de a se tinde cine-va la ea.

Déca totu-si s'aru cere, a se dá din averea comunale o suma óre-carea pentru óre-cari deosebite trebuintie ale comunei; acést'a s'aru poté face de câtra corpulu representativu numai cu incuviintiarea adunârei generali.

Cheltuelile de rendu ale comunei se facu de câtra corpulu representativu din veniturile, ce le da averea comunei; dar' sî acestea potu sa se faca numai dupa ce s'au trecutu mai intâiu in list'a de cheltueli pre anu ale comunei (in bugetulu anualu alu comunei) sî s'au incuviintiatu de câtra adunarea generale de tómn'a.

Déca nu se potu acoperi cheltuielile de rendu ale comunei cu veniturile dela averea ce o posede ea, atunci are dreptu sa supuna pre locuitorii sei a platí contributiune comunale.

b) Mai marii comunei au datorinti'a a ingrigí nu numai de banii comunei, cí sî de locurile comunali.

Asupr'a paduriloru comunali au mai marii comunei sa ingrigésca, a nu le taiá locuitorii comunei fâra crutiare.

Locurile comunali, care suntu de datu in arenda, se potu esarendá numai prin licitatiune publica. Câtu de mare sa fia arend'a sî cum sa se urmeze licitatiunea, acést'a o otaresce corpulu representativu.

c) Fia-care comuna are sa faca sî sa tiena in stare buna drumurile sî podurile vecinali. Déca nescari-va comune nu s'aru poté invoí intre sine, a contribuí la facerea drumuriloru sî podurile vecinali, voru fi condüse la acést'a din partea municipiului.

d) Socotelile comunali le cercetéza corpulu representantivu in adunarea generale de primavér'a. Dupa ce s'au cercetatu (revediutu) in adunarea generale, se tramitu municipiului spre supr'a-revisiune.

e) Mai marii comunei suntu detori, a ingrigí sî de seracii, cari locuiescu in comuna sî nu suntu in stare a se sustiené fâra de ajutoriulu publicu. Déca comun'a nu este in stare a miluí pre seraci, póte sa céra pentru acést'a ajutoriu dela municipiu ori sî dela statu.

Fia-care comuna este detória sa arate la incheiarea fia-cârui anu municipiului, câti seraci are sî ce ajutórie le-a datu.

(Va urmá.)

Sabiiu, in 4 Iuniu 1872.
Dela presidiulu Asoc. trans. pentru literatur'a
sî cultur'a poporului românu.
Iacobu Bolog'a, I. V. Rusu,
vice-presied. secr. II.

Ad. Nr. 141—1872.

Ordinea lucrâriloru adun. gen. a XII.,

ce Asociatiunea trans. pentru literatur'a rom. sî cultur'a poporului rom. va tiené la Sasu-Sebesiu in 5 sî 6 Aug. (Luni sî Marti) c. n. 1872.

Siedinti'a I.

1. Membrii Asoc. adunati fiindu la 9 óre deminéti'a in loculu destinatu pentru tienerea siedintieloru alegu o deputatiune spre a invitá pre domnulu presiedinte la adunare.

2. Presiedintele ocupându loculu seu, deschide adunarea.

3. Adunarea alege pentru portarea protocolului 3 notari ad. hoc.

4. Se alege o comissiune de 5 membri spre a cercetá socotelile sî a reportá in siedint'a II.

5. Se alege o comissiune de 5 membri, cari in intielesulu §§-loru 6, 8 sî 9 din statute va conscrie pre membrii cei noi, va incasá tacsele sî le va subscerne cassariului.

6. Se alege o comissiune de 5 membri, cari in intielesulu §§-loru 32 lit. f), g), sî h) din statute, va preliminá bugetulu anului viitoriu sî-lu va ascerne adunârei in siedinti'a II.

7. Se mai alege o alta comissiune de 6 membri pentru esaminarea sî reportarea asupr'a altoru motiuni, ascernute adunârei gen. din partea comitetului Asociatiunei, séu a altoru dintre membri ai Asoc.

8. Secretariulu comitetului reportédia despre activitatea Asoc. in decurgerea acestui anu, precum sî despre resultatele ce s'au ajunsu printr'ens'a

9. Cassariulu sî controlorulu ascernu bilantiulu venituriloru sî speseloru anuali, sî arata starea materiala a Asoc. preste totu. Totu-odata cassariulu, conformu §-lui 4 din conclusulu adunârei gen. dela Naseudu din 1870, va reportá in specialu sî despre banii incursi in favórea fondului de academia

10 Bibliotecariulu raportéza despre starea bibliotecei Asociatiunei.

11. Presupunendu-se ca lucrârile enumerate pâna aicí, nu voru absorbí totu tempulu siedintiei, restulu acelui'a se intrebuintiéza pentru cetirea disertatiuniloru, subscernute de tempuriu la presidiulu comit. Asoc.

Siedinti'a II.

1. Acésta siedintia se incepe cu continuarea disertatiuniloru restante din siedinti'a premergatória.

2. Adunarea primesce sî desbate rapórtele comissiuniloru delegate in siedinti'a precedente.

3. Se aducu sî se desbatu proiectele sî motiunile, ce se facu in privinti'a Asociatiunei.

4. Se destina loculu sî tempulu celei mai de aprópe adunâri generali.

Sabiiu, in 4 Iuniu 1872 c. n.
Comit. Asoc. trans. pentru literatur'a
sî cultur'a poporului românu.
Iacobu Bolog'a, I. V. Rusu,
vice-presied. secr. II.
„Gaz. Tr.“

Varietâti.

⁂ Alegeri. Românii din scaunulu Sabiiului sî cetate votéza astadi. La urna se voru duce cu musica sî flamuri.

⁂ Esamenile semestrului de véra in institulu nostru pedagogico-teologicu se incepu Mercuri in 21 Iuniu a. c. — La gimnasiulu din Brasiovu se incepu esamenile publice in 25 Iuniu a. c.

⁂ (Anunciu). Esaminele publice la scól'a normala rom. gr. or. din opidulu Bradu se voru tiené in 29 Iuniu a. c. dupa amédi dela 2—6 óre. La gimnasiu se voru tiené in 30 Iuniu dela 9—12 clas'a a IV, dela 3—6 d. a. cl. III, in 1 Iuliu dela 9—12 clas'a II sî dela 3—6 cl. I; iéra Dumineca in 2 Iuliu se sa aduce multiamit'a pentru finirea anului scolasticu, se voru cetí clasificatiunile sî se voru imparti premiele, ceea ce prin acést'a se aduce la cunoscintia publica.

Bradu, 12 Iuniu 1872.
Directiunea gimnasiala.

⁂ Luni sér'a se va dá o representatiune teatrale românésca in gradin'a lui Gerlitzi.

⁂ Dlu Baritiu sî dlu I. G. Ioanu. Lumea rea vorbesce ca celu dintâiu a luatu pre fidelulu seu numitu in loculu alu doile cu séu mai bine dîsu dupa sine la Alb'a-Iuli'a sî de acolo apoi l'a tramisu dela Alb'a-Iuli'a la Brasiovu cá sa telegrafeze elu in numele seu sî alu barbatului muierei sele sî a fiului tata-seu, câtu de bine-venita li e brasioveniloru conferinti'a dela Alb'a.

⁂ Dlu Baritiu in „Românulu“ spune acum ca activistii au impedecatu congresulu românescu; celu cu musc'a pre caciula n'aru trebuí sa taca, dara nu face nimic'a, kommt Zeit kommt Rath dîce némtiulu sî urceorulu merge de multe ori la apa dara odata totu . . . .

⁂ Din Saschizu (Seghisiór'a) primimu urmatórele:

Lini'a ferata trece prin graniti'a otariului nostru câtra Brasiovu, la carea se lucra cu energia sî tocmai trece pre langa o padure a opidului nostru. Cunoscutulu Iohann Kraus, ablegatulu fostului confluxu din anulu trecutu, cá ablegatu alu scaunului Seghisiórei sî consiliariu de tribunalu in pensiune, impreuna cu notariulu opidului nostru Iohan Bodendorfer, spre a aduce lini'a ferata mai curendu la perfectiune, se silescu mentionatii din tóte poterile sî prin de acele ce nu le mai potemu dîce nici numai prevaricatiuni. Ei au luatu mai multi ómeni seraci dela noi sî iau dusu in mijloculu padurei in vecinatate cu lini'a ferata sî chiaru dnulu Kraus le-au dîsu „taiati, numai nu strigati sa nu auda funogiulu cându vine“ sî au taiatu 2000 dóue mii de sulunari de fagu si carpeni sî dintr'acesti'a au facutu preste 8000 optu mii de pocimbi pre sém'a liniei ferate pentru de a apará calea acést'a de valea pre lânga care merge.

Comissiunea au sî esitu, sî a pretiuitu 2000 mii de fire lemne a 10 xr. v. a. lemnulu ! ! ! Cugeta, cându aru fi facutu acést'a unu românu — sî ei suntu sub cercetare dara liberi, pre nisce români iaru fi inchisu de locu. —

Acestea le aducemu onoratului publicu la cunoscintia cá sa vada ca dela astu-feliu de persóne se facu mai multe daune comunei nóstre decâtu dela cei ce nu cunoscu legea.

⁂ Brutalitatea unui generalu de militia (honvedi). Ni se scrie din Clusiu, ca la esercitiele ce s'au tienutu in a 8 Iuniu a. c. locotenintele primariu românu D. I. L. . . adusu in confusiune din partea a trei oficieri mai mari ai sei, facù o gresiéla neinsemnata la esercitiu, ceea ce observându generalulu, D. Graef, l'a apostrofatu bechiaresce, strigându in gur'a mare, de au auditu toti fetiorii, urmatórea injuratura porcarésca „b . . . az oláh Istenet !“ Apoi dupa marturisirea mai multoru oficieri, suboficieri sî fetiori de rendu (gregari) a continuatu sî a disu totu maghiaresce „mergi acasa si padiesce caprele“, dupa acea la adunarea oficieriloru, care se tienù, in contr'a regulamentului militare, atâtu de aprópe de trupa, câtu au auditu totu fetiorulu de rendu „'ti voiu taiá limb'a din gura, déca vei vorbí din siru“, cu tóte ca oficierulu românu n'a vorbitu.

Denunciamu acestu faptu brutale a generalului Graef (némtiu renegatu) ministrului militieloru sî ceremu cá aspra infruntare sa se dea incultului generalu, carele, judecatu dupa manierele sele grosolane nu este sî nu póte fi aptu de a invetiá pre aperatorii patriei, ci mai bine a padí porcii sî gâscele unui satu nemtiescu.

De nu se va dá satisfactiune oficierului românu, vatematu in sentiemintele sele nationali, sî déca ministeriulu nu va repará acésta insulta facuta totu-odata natiunei române, sa o scia ministeriulu, ca reclamatiune scandalósa se va face in camera, unde se voru descoperí tóte infamiele ce se comitu la ostasime cu bieti fetiori rom. si inca cele mai multe numai din causa, ca nu sciu limb'a magiara, ceea ce stupiditatea unoru oficieri magiari pretinde dela densii, cá sa o scia indata la intrarea in regimentu, pre cându chiaru acei mici tirani de oficieri aru trebuí ei insi-si cá sa scia limb'a maioritatei regimentului.

Românulu este bunu ostasiu, elu in sute de lupte si-a versatu sângele pentru tronu sî patria sî este gat'a sî in venitoriu a-si sacrificá viéti'a pentru domnitoriu sî patria, dara iubirea lui câtra acést'a nu este mai mare decâtu iubirea câtra natiunea sea sî prin urmare insultele facute natiunei sele le scie respinge cu demnitate sî óre ce aru dîce opiniunea publica, déca unu atare oficieriu astu-feliu insultatu, aru trasní unu glontiu prin stupidulu capu alu celui ce avendu de a corege numai gresiél'a persónei, cutediá a-i insultá sî natiunea. Insult'a facuta de gen. Graef este publica, satisfactiunea trebuie sa fia amesurata. Vomu vedé.

Cat. Cens. „Fed.“

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni invetiatoresci la scól'a normala romána gr. or. din opid. Bradu se escrie prin acést'a pâna in 1 Augustu a. c. concursu.

Cu acést'a statiune este impreunata o léfa anuala de 450 fl. v. a., care se platesce in rate lunarie anticipative.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa documenteze: cumca suntu de religiunea gr. or., au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiali, cursulu pedagogicu séu teologicu sî cum-ca pâna acum au avutu o purtare morala sî politica intrégа sî nepatata, iéra petitiunile sa sî le indrepteze la subsemnatulu in Bradu (Zarandu).

Bradu 12 Iuniu 1872.
Comitetulu representantiei gimnasiali.
Nicolau I. Miheltianu
Prot. sî presied. comit.

Concursu.

Devenindu postulu de notariu in comun'a Boiti'a vacantu, se provóca doritorii de a ocupá acestu postu a-si tramite suplicele loru instruate cu testimoniele de studii, moralitate sî de sciinti'a deplina a limbei române pâna la 15 Iuliu a. c. la subscrisulu inspectoratu cercuale.

Cu postulu acest'a suntu impreunate urmatórele venite:

1. Salariulu ficsu anuale in bani 340 fl. v. a.
2. Unu pausialu de cancelaria pre anu 9 fl.
3. Cuartiru liberu sî 4 orgii de lemne pre anu, in fine anumite tacse dupa lucruri de natura privata etc.

Dela inspectoratulu Boitiei.
Sabiiu in 22 Iuniu 1872.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului preotiescu la vacant'a parochia româna orientala Somesiufaleu constatóre din 746. suflete din protopresbiteratulu Clusiului, — aprópe de Clusiu, pedestru un'a óra, —se escrie concursu pâna in 16 Iuliu 1872. —

Venitulu preotiescu, cu acestu postu preotiescu impreunatu, este urmatoriulu:

1. Portiunea canonica, preste carea trece calea ferata de 8 jugere comosata, — aprópe de comuna. —
1. Dela 100 familii o mertia mare de bucate. —
3. O dî de lucru cu palm'a (claca) dela 100 familii.
4. Stol'a usuata, pâna la definitiv'a regulare sî dotare. —
5. Cas'a parochiala cu 2 încheperi sî un'a cocna in midilocu, ce fiindu vechia este sperantia a se edificá de nou din pétra. —
6. Gradinutia lânga cas'a parochiala. —
7. Usufructuarea cimiteriului vechiu de lânga biserica. —

Doritorii de a ocupá acestu postu preotiescu, suntu poftiti a tramite concursele sele, bine-instruate dupa §-lu 13. din statutulu organicu congresualu din 1868, subscrisului, celu multu pâna in 14. Iuliu, cá in 16. negresitu sa se póta tiené alegerea. —

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Clusiu 5 Iuniu 1872.
V. Rosiescu
(1—3) prot. românu gr. or.

Burs'a de Vien'a.

Din 16/28 Iuniu 1872.

Metalicele 5%	64	30
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	64	30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	71	75
Imprumutulu de statu din 1860	104	75
Actiuni de banca	860	—
Actiuni de creditu	349	50
London	119	90
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	81	50
„ „ „ Temisiorene	81	—
„ „ „ Ardelenesci	79	25
„ „ „ Croato-slavone	84	—
Argintu	108	75
Galbinu	5	32
Napoleonu d'auru (poli)	8	89

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 50. ANULU XX.

Sabiiu, in 22 Iuniu (4 Iuliu) 1872.

Cu 1 Iuliu se deschide prenumeratiune nóua la „Telegrafulu Romanu" pre langa conditiunile espuse in fruntea fóiei.

Cu acést'a ocasiune rugâmu pre p. t. abonanti a scrie lamuritu loculu aflârei densiloru si post'a ultima, incâtu sa corespunda cu numirea postei ultime in limb'a oficiale; in fine sa grabésca cu abonamentulu pentru cá sa ne scimu orientá cu tiparirea esemplarieloru.

Editur'a.

Telegramu.

Brasiovu 3 Iuliu. Conclusele de passivitate ale conferintiei din Alb'a-Iuli'a din 27 Iuniu, românii brasioveni le desavuédia.

Ei tienu la conclusele conferintiei din Sabiiu sî suntu pentru activitate.

Comitetulu clubului nationalu românu
din Brasiovu sî districtu.

Clusiu 3 Iuliu. In comitatulu Clusiului, cerculu Mociului, s'a alesu deputatu dietalu dlu Petru Nemesiu cu majoritate de 571 voturi.

Alegere de deputatu.

Sabiiu, 18 Iuniu.

Astadi fu dîu'a a trei'a de cându s'a deschisu urn'a pentru alegerile de deputatu in Sabiiu (cetate sî scaunu). Românii partea cea mai mare, din câti se putura strecurá la „dreptulu" de alegere, se reservase pre astadi sa aléga. Ei si procesera cu flamuri natiunale sî cu capel'a musicale a lui Motti, defilara pre dinaintea resiedintiei metropolitane gr. or. unde strigara de 3 ori sa traiésca Metropolitulu Andreiu, intonara „Imnulu poporalu" sî apoi urmara processiunea electorale pâna la curtea svatului.

Resultatulu alegerei este ca majoritatea a intrunit'o Ranicher sî Capp, cand. sasesci; Dunc'a sî Veres, ai româniloru sî ungurilоru, capatara numai câte 400 voturi.

Acést'a se sciea in cerculu Sabiiului de mai nainte sî adeca din caus'a ca in comissiunea centrale au fostu doi notari români, cari séu n'au vrutu séu n'au sciutu ce cere legea, cea de altmintrea destulu de asupritória, pentru cá sa fia admisu cine-va la dreptulu alegerei; 2) pentru ca sasii scimu, ca in privinti'a cualificatiunei nu suntu asiá scrupulosi cu ai loru sî admitu cu sutele sî de acei ce nu au censulu cerutu, uitându-se la cualificatiunea loru printre degete; 3) eschidiendu-se comunele cele mai avute române dela alegeri, prin legea carea se aplica la populatiunea agricola, pre cându populatiunea din satele aceste traiesce cu industria cá sî cetatienii; 4) prin acumularea duoru cercuri de alegere intr'unulu, numai cá cetatea, carea da contingentulu celu mai mare de alegatori sasi, sa remâna neparalisata.

Sperâmu, ca la viitórele alegeri vomu avé o lege mai buna; dara chiaru acést'a rea sa remana, pre lânga o disciplina mai buna sî pre lânga negramadirea tuturoru alegatoriloru laolalta, se va dovedí ca scaunulu nu este eschisivu proprietate sasésca, sî ca representantii lui nu trebuie ex principio sa lucre contr'a intereseloru locuitoriloru acestui scaunu, respective in interesulu unei cetâti ce inseléza sî astadi dupa feudalitâti.

Alb'a-Iuli'a, 28 Iuniu 1872.

Domnule Redactoru! Cá publicistu te vei interesá incâtu-va de cele petrecute in adunarea inteligintiei române, conchiamata prin Dr. Ratiu, Elia Macelariu sî Mateiu Nicol'a pre 27 l. c. la Alb'a-Iuli'a, — deci 'ti punu urmatórele notitie corespundietórie intemplamenteloru spre intrebuintiare.

Intrunindu-se unu numeru de inteligenti români din mai*) tóte pârtile Ardélului, **) cá vre-o 200 insi la 10 óre in biseric'a gr. or. din locu, Dr. Ratiu deschide adunarea cu o cuventare scurta, in carea arata ca densulu sî colegii sei pentru aceea au conchiamatu acésta adunare — cu intielesulu guvernului, ***) care a sî designatu de comisariu asistente pre primariulu orasiului Danffy Károly — pentru ca au vediutu ca o adunare nu s'a conchiamatu nici de câtra Metropolitii românilоru sî nici din alta parte competenta. — Dupa acést'a cantandu-se „Imparate ceresku" de tóta adunarea, acést'a la propunerea dlui Vicariu Antonelli prochiama prin aclamatiune pre Dr. Ratiu de presiedinte, apoi la propunerea acestui'a pre dnii Antonelli, Nicol'a, Dr. Racuciu sî Horsi'a de notari.

Dupa o multiamita esprimata de dlu Mezei, dloru conchiamatori ai conferintiei! adunarea la provocarea dlui E. Macelariu, consecenta trecutului istoricu alu românului, dandu-si espressiune protocolara nestramutatei credintie sî alipire câtra Majestatea Sea Imperatulu sî Regele sî câtra gloriós'a casa domnitória pentru carea totu-déun'a a fostu sî este gat'a a'si jertfi avere sî sângele — erupe in strigâri: „Sa traiésca Majestatea Sea Imperatulu sî Regele nostru sî cas'a domnitória!" sî ridicandu-se de pre scaune intonara „Imnulu popularu".

Dupa acést'a la propunerea dlui Dr. Hodosiu, motivata prin unu esordiu istoricu prea bine meritu, — conferinti'a sub esclamatiuni de: „sa triésca fratietatea sî egalitatea" dechiara protocolarminte, ca natiunea romàna, neavendu precum nici odata, asiá nici astadi nici o intentiune ostila facia cu natiunile sorori magiara, secuiésca sî sasésca, poftesce sî doresce deplina fratietate intre natiunea romàna sî intre natiunile conlocuitóre.

Dupa acést'a punendu-se pre mésa mai multe liste pentru conscrierea membriloru presenti, — Dr. Hodosiu comunica adunarei ca in presér'a conferintiei, adunându-se unu numeru de vre-o 30—40 de insi, pentru inlesnirea desbateriloru conferintiei s'au unitu in unele puncte, carii aru poté serví de obiectu alu consultariloru conferintiei sî carii, — cetite de dlu Baritiu — suna: „conferinti'a nationalu romàna, conchiamata de câtra confratii nostrii Dr. Ratiu E. Macelariu sî M. Nicol'a pre dîu'a de astadi, luându de nou in de aprópe consideratiune acele ratiuni grave, cari au constrensu pre conferinti'a tienuta la Mercurea in Martiu 1872, cá sa recomende alegatoriloru Transilvaneni de nationalitate românésca abstinenti'a totale dela urnele electorali deschise pentru diet'a Ungariei, a aflatu de nou ca in acestu respectu situatiunea nu s'a schimbatu intru nimicu, prin urmare ca ratiunile, cari ne-au impusu abtienerea in 1869 esistu sî pentru 1872;

de alta parte inse membrii acestei conferintie au adusu cu sine trist'a esperintia ca chiaru sî acei pucini alegatori români pre câti i sufere legea cea vitrega a merge la urnele electorali, suntu espusi de câtra agentii partideloru politice la cea mai periculósa coruptiune, carea amenintia poporulu cu crima morale pre generatiuni inainte: acésta singura consideratiune a induplecatu pre conferinti'a de asde a luá urmatórele:

(Va urmá.)

---

*) Românulu dîce „maiulu" are códa, cându prin cuventulu „mai" sa da ajutoriu sa tréca vam'a o minciuna. Red.

**) Bietulu cá R.

***) Frumósa descoperire din partea Dnului Dr. Ratiu. Red.

Diuariele sasesci suntu superate ca românii nu se tienu de passivitate, pre câtu se bucurara cându audira ca Alb'a-iulianii decretasera passsivitatea.

„Wochenblatt" vorbindu in nrulu seu din 26 Iuniu despre alegerile ce dejá s'au facutu sî inca se voru face pre fundulu regiu, ajunge la Brasiovu sî 'si esprima dorerea sî temerea ca sasii de acolo nu voru reesí cu candidatii loru cam in urmatórele: De asta-data se va petrece alegerea in Brasiovu in impregiurari de totu straordinarie. Acel'a-si Brasiovu, a cârui semtieminte aratara de multi ani unu gradu mai 'naltu de caldura decâtu aiurea pentru ide'a magiara de statu, a cârui deputati adese avura lipsa de o mare abnegatiune de sene pentru de a corespunde pretensiuniloru immense, ce s'au facutu semtiementului plinu de incredere, — acel'a-si Brasiovu, se vede astadi, in semnu de multiamire, amenintiatu de o coalitiune atitiata din Pest'a a tuturoru elementeloru ne-sasesci. Unguri, români sî dorere, sî asiá dîsii „nemti" s'au impreunatu acolo sub devis'a „sa punemu pre sasii la pamentu"; spre acestu scopu se fabrica alegatori in modu artificiosu; se tramitu deputatiuni la Pest'a se cersiescu sî capeta bani (minciuni sasesci!) pentru de a acoperí spesele alegerei sî de óre ce cu tóte aceste se sciu in minoritate ni se amenintia a retienea dela loculu de alegere pre alegatorii din comunele nemtiesci de spre Secuime cu midilóce eroice. Fatía cu o atare agitare se intielege de sene ca toti alegatorii sasesci ai Bârsei voru trebui nu numai sa participe la alegere, ci afara de acea suntu deoblegati mai multu decâtu de alta data a-si intruní voturile. — Dis'a fói'a desémna cu securitate de candidati sasesci pre E. Trauschenfels sî Fr. Wächter; câror'a sî noi, dupa cum din isvoru demnu de crediementu audîmu ca stau trebile acolo, le dîcemu „sa le — hm fia — de bine hm". —

Aceea-si fóia, trecendu apoi la d'ale nóstre sî in specia la tienut'a nóstra facia cu programulu n. sasescu, carei'a incâtu-va i-amu datu espressiune sî prin articolulu din nrulu 46 intitulatu „programulu n. sasésca facia cu românii din fundulu regiu" 'si arata cinismulu incarnatu invalitu in o tiesatura de citate din fói'a nóstra comentate cu sarcasme sasesci caracterisce prin esageratiunea debililoru desperati dela jupenés'a „Wochenblatt", cu care tocmai din acést'a causa de asta-data, cându avemu de a tratá acea causa momentósa seriosu sî cu ómeni seriosi sî de omenia — nu voimu mai departe a stá de vorba — —.

In acel'a-'si nr. amintesce numit'a fóia sî despre prelucrârile comitetului conferintiei Sabiiane pentru programulu românu nationalu statorindu la congresulu fiitoriu. Credemu ca e mai de prisosu a spune publicului nostru ca ce positiune ia vecin'a nóstra fatia cu acést'a prelucrare, sî ca cum are sa o trateze, de óre-ce usioru si-o póte inthipuí. Malitia, perfidia, suspicionari sî ignorare de fapte istorice imbracate in frase este totulu — midilocu, documentu sî scopu — de ce dâmu in acelu scurtu inceputu alu tratârei lui, care impregiurare pre noi, cunoscendu-i naravulu, nici câtu e mai putienu nu ne-a surprinsu.

Cu tóte aceste, — o multiamita totusi trebuie sa-i aducemu lui „W. Bltt" — multiamit'a pentru mangaierea — care o amu semtitu dupa cetirea releloru vorbe din „W. Blt." — ca adeca „caus'a românilоru transilvaneni din a. 1872" a produsu óre-care efectu intre sasi, ba se póte ca le-a causatu chiaru doreri de pantece. — Dara sa lasâmu sa urmedie cuvintele acelei foi insesi cá asiá mai bine sa póta vedea publiculu iubirea le ascunsa câtra concetatienii loru:

„Fia cum va fi, — un'a totusi merita atentiune in cercuri mai largi: unu proiectu alu comitetului de actiune Sabiianu pentru programulu românu nationalu otarindu la congresulu fiitoriu. Acestu proiectu, care contiene gravaminele si pretensiunile româniloru, e unu memorandu largu, din care d'abiá inceputulu lu avemu dinainte-ne. O sentintia despre elu aru fi dara pré tempuria. Memorandulu imparte in genere gravaminele si pretensiunile in de acele, cari se referescu la dreptulu publicu de statu, la dreptulu nationalitâtiei si la dreptulu representantiei. Pipaindu pre departe incepe cu Blachii lui Gez'a, cu povestea Tuhutum a notariului anonimu si cu intrég'a rabulistica a istoriei de multu — multu — cuitata (lepadate), pentru de a descinde apoi incetu in regiunile politicei practice de dî. Ací intempinâmu apoi o multime de rostiri remarcabilie, cari se indrépta spre o adresa cunoscibile. Se asecura solemnele ca românii n'aru avea nesuintie de a desfiintiá séu periclitá unitatea si nedespartiveritatea corónei unguresci ; se lauda „constitutionalismulu liberalu“ alu Ungariei ; caderea constitutiunei Februarie in Transilvani'a aru fi o urmare firésca a legiloru nóue din 1867 ; natiunea magiara si româna aru fi avisate chiaru si prin positiunea etnografica la ajutorintia reciproca etc. Aceste cugete impaciuitóre forméza, dupa cum de sine se intielege, numai o investire blânda a gravamineloru si pretensiuniloru. Altu-cum ne reservamu a reveni la acestu objectu indata ce vomu avea memorandulu completu dinaintea nóstra.“

Manifestu

câtra granicierii nostri din regimentele confiniarie 12., 13. si 14. si din batalionulu Titel.

Reformele ordinate prin ordinatiunea nóstra de la 8. Iuniu 1871, in privinti'a inceperei provincialisârei teritoriului vostru, suntu terminate.

Spre a ve face egali cu cele-lalte popóre ale regatului nostru Ungari'a si cu privire la obligamentulu militariu, demandâmu, ca pre teritoriulu confiniului nostru banatianu si alu batalionului Titel, cu 1. Novembre 1871, sa se scóta din vigóre regulamentulu militariu sustatatoriu pentru confiniulu militariu, din contra sa pasiésca in viétia articlii de legi 40, 41 si 42 din anulu 1868 despre poterea armata, militie si despre glóte.

Dreptu acea in dîu'a memorata voru fi disolvate regimentulu confiniariu 12 germanu-banatianu, regimentulu confiniariu 13. românu-banatianu, rementulu confiniariu 14. serbu-banatianu, mai departe batalionulu Titel.

Imperatorele si Regele Vostru vi multiamesce pentru credinti'a si devotamentulu Vostru, manifestate totu-déun'a pentru tronu si patria, si totu-odata 'si esprima convictiunea, ca Voi si intre nóuele repórte ve-ti conservá asemene alipire câtra Noi si câtra patri'a Vóstra.

Vien'a, in 9. Iuniu 1872.

Franciscu Iosifu, m/p.

Anunciu.

Despartiementulu Sabiiului alu III-lea alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu, — 'si va tienea adunarea sea generale pentru anulu acest'a, amesuratu conclusului adusu in adunarea generale trecuta — Dumineca dupa Sf. Petru si Pavelu la 2/14 Iuliu a. c. in opidulu Resinari. —

Acést'a se aduce la cunoscintia publica, invitandu-se atâtu membrii, câtu si in genere toti românii binesimtitori a luá parte la adunare.

Sabiiu, in 28/16 Iuniu 1872.

Comitetulu.

Jurnalele române in cestiunea jidoviloru.

Afara de gazet'a oficiósa si sucursalele asupr'a câror'a 'si are ea, cum amu disu in nrulu trecutu, vatasi'a superióra, tóte organele de publicitate, lasandu la o parte animositâtile de partitu, s'au pusu cá intr'o singura voce a scóte la lumina adeverulu in acésta simpla dara spinósa cestiune, a convinge si pre cei mai retaciti de câtra gazetele cari totu sporovaescu ca „nesocotitu, natangu a fostu juriulu care a condamnatu pre jidovii dela Ismailu.“

'Si inchipuiesce ori-cine marea satisfactiune a „Trompetei Carpatiloru“, ale cârei opiniuni in cestiunea jidoviloru suntu de notorietate publica, si care, dela nascerea ei si pâna astadi, n'a incetatu unu momentu de a semnalá periculului jidoviloru din Romani'a ; 'si inchipuiesce ori-cine, dîcemu, câta bucuria trebuie sa simtia „Trompet'a Carp.“ vediendu ca nu pre pamentu sterpu a semanatu ea de atât'a tempu, vediendu ca lumina s'a facutu in tiéra si ca, chiaru in strainatate, au inceputu a petrunde radiele acestei lumini datatórie de viétia ; ca organe de publicitate cá „L'Eclaire“, „Le Gaulois“, „L'Ordre“, — câte trele imperialiste, — ne sustienu in cestiunea jidoviloru declarându-se bine-informate asupr'a acestei cestiuni ce se agita in Romani'a ; ca jurnalulu oficiosu alu guvernului rusescu „Le Nord“, ca jurnalulu oficiosu alu guvernului otomanu „La Turquie“, ca „L'Independance Hélénique“, precum si mai multe jurnale germane cá „Bavarische Kurier, der Volksbote“, si altele ; vediendu ca tóte aceste organe de publicitate se intrecu care de care a ne sustiené declarându susu tare ca „nu este nici a fostu vre-odata in Romani'a cestiune religiósa“, si ca „dreptu si ecuitabile a fostu verdictulu juriului din Buzeu !“

'Si inchipuesce ori-cine apoi marea nóstra satisfactiune, de a vedea pre tóte organele de publicitate române la unu locu, — afara de mici si neinsemnate esceptiuni, — uitându passiunile, lasându animositâtile cându este vorba de unu periculu alu tierei ; 'si inchipuiesce ori-cine marea nóstra satisfactiune in fati'a acestei manifestatiuni care este simptom'a cea mai vadita, ca Romani'a are viétia, ca va trai si sdrobi tóte periculele, tóte pedecele, pre câta vreme toti fiii ei, suntu la postulu loru cându momentele suntu supreme !

Vomu incepe a traduce si reproduce din nr. viitoriu toti articulii din jurnalele francese, elene si germane relativi la cestiunea jidoviloru in Romani'a, cá sa semnalâmu româniloru pre amicii loru spre a-i inscrie in anima, cum sciu sa faca românii cu toti acei'a dela cari primescu vre-unu bine.

In numerulu de astadi ne vomu ocupá de jurnalele române, despre care spatiulu nu ne-a permisu de multu a face vre-o mentiune.

Dupa observatiunile nóstre din numerulu de joi'a trecuta asupr'a aparitiunei si distribuirei brosiurei lordului Macaulay, tradusa de dlu Dimitrie Ioanu Ghic'a, jurnalulu „Telegrafulu“, — care mai totu-déun'a, iéra mai cu séma de cându cu redactiunea actuala, s'a distinsu in sustienerea adeverului, — veni si elu a spune câte-va cuvinte bine cugetate, bine simtite, si — ceea ce le da si mai multa sare, — cuvinte cam malitióse óre-cum la adres'a sorgintei brosiurei.

Eata cum 'si incheia „Telegrafulu“ articululu de fondu de Duminec'a trecuta :

„Brosiur'a inse apare, se imparte in tóte pârtile cu profusiune de jidovi si de jidanofili, dara pre dens'a nu figuréza nici unulu din numele Ghiciloru ce se presupunea, ci unu altu nume : Dimitrie Ioanu Ghic'a. Cine este, se intréba totu românulu, care a luatu in mâna galbinat'a brosiura si a cetit'o, cine este acestu nou hebreofilu ? Este fiulu lui Ioanu Ghic'a, se deslusiesce de unii, este unu copilu venitu de eri de alalt'a-eri din scólele strainatâtiei, care, plecatu de micu din tiéra, abiá gânganesce limb'a româna si nu cunósce nici datinele, nici moravurile, nici rânile, nici aspiratiunile patriei

---

FOISIÓRA.

Drepturile in scól'a poporale.

(Urmare din nr. tr.)

§. 12. Municipiele din statulu Ungariei si cerculu loru de activitate.

a) Mai multe familie, adeca familiele dintr'unu satu séu orasiu forméza impreuna o comuna (§. 2. b). Comunele dintr'unu tienutu anumitu forméza impreuna unu cercu municipalu (comitatu, scaunu, districtu — §. 3. b).

b) Municipiulu 'si conduce de sine afacerile sele din laintru amesuratu legiloru tierei ; 'si intocmesce statute amesuratu legiloru tierei, dupa care sa-'si desfasiure lucrârile sele din laintru ; pune otaririle si statutele in lucrare prin amploiatii sei ; 'si alege amploiatii sei : otaresce spesele (cheltuielele) necesarii la guvernarea sea, si ingrigesce pentru acoperirea loru ; corespunde cu guvernulu (ministeriulu) deadreptulu.

In afaceri mai mari, precum : statorirea bugetului (speseloru pre anulu urmatoriu), vinderea ori cumpararea de locuri municipali, infiintiarea unoru diregatorii (oficie) nóue ori radicarea unor'a aflatórie, are sa céra municipiulu incuviintiarea din partea guvernului.

c) Statutele municipiului au sa nu calce drepturile, de a se conduce de sine'si ale singuraticiloru comune. Municipiulu póte sa-'si intocmésca statute cu valóre numai in cerculu seu de activitate. Statutele suntu de a se publicá in totu cerculu municipalu. Cei ce nu se multiamescu cu cuprinsulu statuteloru municipali, au dreptulu sa-'si arate plansórea la ministeriu.

d) Pentru acoperirea speseloru municipali se face aruncu de dare pre comunele tienutului municipalu intregu.

Bugetulu anualu si socotelele speseloru municipali se iau inainte in adunârile de tómn'a si primavér'a cá si la comunele singuratice.

e) Legile si orenduiele tramise din partea guvernului (ministeriulu) are sa le puna municipiulu in lucrare in intregu tienutulu seu prin amploiatii sei.

Municipiului i este iertatu a aratá in scrisu, déca vre-o ordinatiune a ministeriului nu este dupa impregiurârile locali corespundietória scopului.

§. 13. Comitetulu municipalu si adunârile generli.

a) Dupa cum fia-care comuna 'si are corpulu seu representativu, asemenea are si municipiulu unu numeru anumitu de barbati alesi cá representanti ai sei, cari se numescu cu unu cuventu comitetulu municipalu.

b) Membrii comitetului municipalu, pre jumetate se denumescu dintre locuitorii din tienutulu municipalu, cari platescu mai multa dare ; iéra pre jumetate se alegu dintre locuitorii tienutului municipalu cari au dreptu sa aléga deputati dietali. — Atâtu denumirea, câtu si alegerea membriloru celoru noi ai comitetului municipalu se face prin lucrarea adunârei generali.

c) Dupa cum comunele asiá si municipiulu tiene adunâri generali. Câte si cându sa se tiena adunârile generali, acést'a o otaresce municipiulu printr'unu statutu. Totusi trebuiescu tienute dóue adunâri generali si adeca, un'a primavér'a pentru cercetarea socoteleloru, iéra alt'a tómn'a pentru otarirea bugetului pre anulu urmatoriu.

Lucrârile adunâriloru generali suntu afara de acést'a intocmirea statuteloru municipali, castigarea averei municipali, alegerea si platirea amploiatiloru municipali s. a.

d) Presiedintele adunârei generali este comitele supremu. Membrii adunârei generali suntu membrii comitetului municipalu si amploiatii municipali.

Protocolulu adunârei generali are sa se tramita la ministeriu in copia.

§. 14. Diregatorii municipali.

a) Mai marele municipiului este comitele supr. *)

Mai marele municipiului se denumesce de câtra regele insusi, la propunerea din partea ministeriului.

b) Mai marele municipiului face cercetare asupr'a lucrâriloru tuturoru amploiatiloru municipali, si vighiéza asupr'a intereseloru statului, care se desfasiura prin lucrârile municipiului ; conduce alegerea amploiatiloru s. a.

c) Amploiatii din launtru ai municipiului suntu : vice-comitele, notariulu, fiscalulu magistratualu, presiedintele scaunului orfanalu si asesorulu, cassariulu, mediculu superioru, ingineriulu superioru, archivariulu, protocolistulu superioru, tatalu de orfani si mediculu de vite.

Amploiatii din afara suntu : suprefectulu, primarii orasieloru, mediculu cercualu, ingineriulu cercualu, protocolistulu cercualu, tatalu de orfani cerc.

Amploiatii din launtru (centrali) trebuie sa-'si aiba locuinti'a in orasiulu de residintia a municipiului ; iéra amploiatii din afara trebuie sa locuiésca in despartiamentulu cercualu, de carele se tienu.

d) Vice-comitele este amploiatulu celu mai

---

*) In comitate se numesce mai marele municipiului comite supremu; in districte se numesce capitanu supr., iéra in scaunele secuiesci se numesce jude regescu supremu.

sele. — Este fiulu lui Ioanu Ghic'a! Dara déca este fiulu acestui'a, cum atunci d. Ioanu Ghic'a, déca mai are unu graunte de patriotismu, déca in anim'a sea mai vibréza vre o córda a simtiementeloru nationali, a potutu permite fiului seu o asemenea fapta? Ce feliu? D-sea, care pre câtu se scia, i corectéza tóte incercârile literarie ce le publica in fói'a „Transactiuni“ de téma a nu transige cu gramatic'a si cu limb'a româna, nu i-a observatu oper'a cu care voiá sa debuteze in politica cá traducatoriu? Este cu potintia a se crede ca d-sea n'a sciutu nimicu despre acést'a si ca a fostu cum se vorbesce, surprinsu si d-lui cá si noi de trufandau'a politico-filosofo-literaria, cu care fiulu seu aparea pentru intei'a óra pre aren'a publicitâtiei? O asemenea supositiune este cu nepotintia.

„Asiá fiindu, atunci intrebâmu: care este scopulu acestei brosiuri, care apare tocmai intru'unu tempu cându cestiunea jidoviloru este mai agitata de câtu totu-déun'a, pâna a fi dusa in conferintiele poteriloru straine?

„Scopulu nu póte fi altulu, decâtu ca junele si novicele traducatoriu, graduatu alu universitâtiei din Cambridge, sub o tacita aprobatiune, déca nu instigatiune a parintelui seu, voiesce sa complaca majestâtiei jidovesci, si sa lingusiésca acésta potere de statu in fia-care statu, care prin forti'a captaleloru pune si schimba, sustiene si derâma cabinetele si insusi dinastiele tuturoru tieriloru cadiute in ghiarale loru, prin mijloculu imprumutariloru, intreprinderiloru si concessiuniloru de totu feliulu.

„Scopulu nu póte sa fia altulu decâtu menagiare si respectu câtra majestatea jidovésca din partea fiului, pre cându tatalu va merge la Constantinopole sa depuna omagele sele la piciórele vre-unui cadiu séu pasia jidovitu, membru alu aliantiei Israelite, suveran'a tuturoru cosmopolitiloru.

„Acést'a este scopulu brosiurei, si nu póte fi altulu, afirmâmu din intima convictiune, câci altufeliu tatalu nu aru fi permiso fiului si fiulu nu aru fi primitu dela societatea de publicatiuni pentru cultur'a israelitiloru români, sa-i dica in introductiunea operei traduse:

„Sa péra acele bariere; ori-ce omu fia admisu cá egalu inaintea legei, si Romani'a va deveni o alta Belgia in industria si o alta Elvetia in virtute si lumini.“

„Auditi Români? Omulu de statu ce a guvernatu cá ministru acésta tiéra de mai multe ori, tolera fiului seu de a primi dela societatea pentru cultur'a hebreiloru insult'a cea mai mare, spunendu-i-se ca nici traducatoriulu, nici tatalu traducatoriulu, nici toti românii n'au si nu voru avea virtuti si lumini decâtu atunci cându va perí tóte barierile dintre jidovi si români, adeca cându coloni'a lui Trejanu dela Dunare va fi innecata in horoele navalitóre ale denscendintiloru lui Jud'a!

„Umilire mai mare, josorire mai netrebnica, decâtu coprinsulu acestoru renduri din brosiura potut'a óre sa se faca vre-odata unei natiuni intregi? Si cu tóte acestea, d. Ioanu Ghic'a tace, lasa sa se tréca acésta insulta grava, si nu radica capulu in susu sa vorbésca, nu cutéza sa atace suveranitatea alianciei israelite, cá cum aru voi sa infiltreze din nou in anim'a româniloru proverbiulu mostenitu dela fanarioti, ca: capulu plecatu de sabia nu este taiatu.

„Plângi, dara, sermana Romania, si regreta pre domnulu Tudoru, câci lacramile si strigatulu suferintieloru tele póte va desceptá vre-o anima de leu adormita care sa completeze oper'a marelui patriotu.“

(Va urmá.)

Muresiu-Osiorheiu in 28/6 1872.

O. Domnule Redactoru! In „Federatiunea“ nr. 64/1872 dadui de o corespondintia din Naseudu subscrisa de a..... — ariciu — (Stachelschwein) cu care — ariciu — ne obligéza buna sentire a ne ocupá putintelu.

In „Federatiunea“ nr. 54. a. c. sub rubric'a „Varietâti“ cetimu urmatórele: Naseudenii au isbutitu a face transactiune cu ministeriulu pentru rescumperarea regalieloru. Nici o palma de locu nu mai are erariulu in acelu districtu. Pretiulu rescumparârei este o suta de mii fl. cari se platescu in cursu de 32 de ani. Districtulu au facutu buna tocméla si castigulu ce resulta din trens'a este considerabilu. Factorii principali ai negotiatiunei favorabile fâra de delegatii districtului (dd. Portiu si Florianu) au fostu d. Iosifu Hoszu si f. dep. Lud. Cseri, pre care, in semnu de recunoscintia, Naseudenii voru sa-lu realéga deputatu etc.:

Acestea se publicara in 21 Maiu 2 Iuniu a. c. si astadi scimu ca suntu fapte complinite, si totu-si dnulu ariciu 'si puse nasulu pre b...., se dede de a dur'a, si lasá, de sine se intielege, in tavalirea lui pâna unde se oprí, numai impunsaturi!

Elu intre altele dice: 1. ca s'au facutu din cestiunea curatu privata granitierésca capitalu politicu, care dreptu procente o sa dee deputatii magiari. 2. vorbesce de inscenarea unei serbatori cu spese din fonduriie scolari granitieresci. 3. ca guvernulu inca a câstigatu 100 de mii fl. si doi deputati gubernamentali. 4. face imputare unui parochu românu ca venéza dupa o cruce pre peptu, si de aceea lucra la alegerea unui deputatu unguru si in fine 5. se acatia acestu sobtilu corespondinte de persón'a delegatului comisariu ministeriale Groisz.

Ad. 1: Este unu neadeveru evidentu provenitu din malitia, ca s'aru fi facutu din acésta cestiune capitalu politicu, de óre-ce poporatiunea districtului Naseudu, tienendu ca ordinea sustatóre este otarita a alege de deputati si altu-mintrenea barbati guvernamentali, si dreptu reconoscintia a realege pre f. deputatu Cseri, care prin mult'ai ostenéle au ajutatu de acelu districtu ajunse la unu profitu asiá de mare. Ad 2. Dupa ajungerea unui resultatu si folosu atâtu de mare pentru poporatiunea districtului intregu si atâtu de doritu de acésta poporatiune, nu se cadea cá la acelu actu maretiu de transpunerea atâtoru proprietati in posessiunea districtului, atâtu in onórea esmisei comissiuni ministeriali sa se faca pregatiri de o primire cuviinciose? câtu si in a altoru barbati cari au alergatu si ostenitu in caus'a ast'a, sa se dea unu prândiu serbatorescu? si apoi din ce bani déca nu din banii comunei ai districtului sa se fia acoperitu spesele acelei festivitâti? au nu sciu „ariciu“ ca la asemenea ocasiuni, ce atingu interesulu comunu a unui tienutu, orasiu, séu si numai comuna, se pórta spesele din banii comunali? apoi eu nu credu ca afara de a..... va fi unu singuru românu nascutu in acelu districtu sa fia nemultiamitu pentru acele putine spese ce se facura acum odata, dupa ce, dupa unu procesu de aprópe de 20 de ani se ajunse unu asiá resultatu favoritoriu dela guvernulu actualu. Apoi fia-mi permisu a intrebá: ajutat'au acestu atacatoriu netrebnicu câtu de putinu macaru la dobend'a ast'a castigata districtului? Eu nu credu. Ad 3. cu câtu póte sa precumpanésca castigulu districtului pre celu alu regimului, acestu corespondinte in admirabila-i — au weh! — intieleptiune nu ia la socotéla, nici la aceea impregiurare nu cauta elu, ca de nu erá guvernulu actualu magiaru óre districtulu Naseudu'ui s'aru potea astadi bucurá de acelu castigu? Apoi ca au castigatu guvernulu 2 deputati, aceea dupa cum diseiu la puntulu 1. poporulu 'si-aru implinit numai datorinti'a cá civi loiali,*) — si prinacést'a amu respunsu si la punctulu 4. ad. 5. Il. sea dnulu Groisz, fostu vice guvernatoru alu Transilvaniei, presiedinte alu dietei din Sabiiu dela 1863/4, barbatu de statu, decoratu, demnu de totu respectulu, nu

---

dintâiu alu municipiului; elu conduce preste totu afacerile municipali. Fiscalulu vighiéza, cá legile sa se aduca la imdeplinire intocmai dupa intielesulu loru.

Suprefectulu este amploiatulu celu dintâiu din despartiementulu seu cercualu; elu vighiéza asupr'a tuturoru comuneloru din despartiementulu seu cercualu.

Lucrârile celoru-lalti amploiati se otarescu printr'unu statutu din partea municipiului si incuviintiatu de câtra ministeriu.

e) Amploiatii se alegu de câtra comitetulu municipalu.

De amploiatu póte fi alesu fia-care cetatiénu alu statului Ungariei déca va fi in etate trecuta de 22 ani, va cunósce legile tierei si va fi cu purtâri bune.

Amploiatii municipali alesi au sa depuna juramentulu urmatoriu:

„Eu N. N. juru, ca voiu pastrá credinti'a regelui, voiu pazí legile tierei si voiu implini cu punctualitate conscientiósa detorintiele impreunate cu oficiulu meu. Asiá sa-'mi ajute Ddieu!“

f) Dupa cum amploiatii comuneloru asiá si amploiatii municipiului suntu respundietori pentru tóta pagub'a, ce s'aru face prin neimplinirea cu scumpetate a detorintieloru chiamârei loru — statului, séu municipiului, séu comuneloru ori singuraticiloru locuitori ai tienutului municipalu.

§. 15. Statulu Ungariei.

a) Comitatele, scaunele, districtele din tierile Ungariei forméza impreuna statulu (§. 3. c,) Ungariei.

b) Mai marele statului Ungariei este regele.

Regele Ungariei are cea mai inalta putere de statu in afacerile din launtru si din afara ale statului, in a dechiará resbelu si a incheiá pace; la tóte acestea afaceri inse se cere si conlucrarea ministeriului responsabilu si invoirea representantiloru acestui statu.

Mai incolo regele are dreptu si datorintia, a conchiamá adunarea generale a representantiloru statului (diet'a); a dá prin ministariulu seu dietei proiecte de lege spre desbatere si decidere; a intarí (sanctiuná) legile statului desbatute si votate de câtra dieta, precum si a intarí statutele municipieloru; a dá legea sanctiunata sa se publice in dieta; a face dispositiuni, cá toti diregatorii statului sa-'si implinésca detorintiele chiamârei loru amesuratu legiloru statului, iéra pre cei vinovati sa-i scóta din slujba si sa-i pedepsésca, s. a. s. a.

c) Statulu Ungariei cuprinde in sine urmatórele tieri: 1. Ungari'a propria, 2. Croati'a, Slavoni'a si Dalmati'a, 3. Graniti'a militarésca si 3. Ardélulu.

Fia-care din aceste tieri 'si are municipiele sele; fia-care municipiu 'si are comunele sele; fia-care comuna consta din mai multe familie.

Fia-care comuna din statulu Ungariei 'si are corpulu seu representativu (§. 7. a,); comunele dintr'unu tienutu anumitu (comitatu, scaunu, districtu) 'si au representantii loru in comitetulu municipalu (§. 13. a,); comunele, municipiele 'si au representantii loru in dieta.

Membrii dietei se numescu cu unu cuventu corpulu legislativu, pentru ca diet'a are sa intocmésca legile statului.

Membrii (deputatii) dietali se alegu de câtra cetatienii statului, cei ce au dreptu de alegere, si locuiescu in deosebitele comune ale statului. — (Cas'a deputatiloru).

O parte inse dintre membrii dietali se denumescu de câtra regele, astfeliu suntu: Metropolitii, episcopii, magnatii, apoi mai marii municipieloru, adeca: comitii supremi, capitanii supremi, judii regesci supremi s. a. — (Cas'a magnatiloru).

d) Fia-care comuna din fia-care comitatu, scaunu ori districtu 'si are amploiatii sei, si sta sub diregatoriele mai inalte ale aceluiasi cercu municipalu.

Tóte municipiele din tierile, cari forméza statulu Ungariei, stau sub deregatori'a cea ma inalta a statului, si acest'a este Inaltulu Ministeriu regiu ungurescu din Pest'a.

Lucrârile ministeriului le indeplinescu:

1. ministrulu de lânga persón'a regelui;
2. ministrulu afaceriloru din launtrulu statului;
3. ministrulu de finantie, acest'a ingrigesce pentru veniturile statului dela contributiuni, monopole si a.
4. ministrulu de comunicatiune, ingrijesce pentru starea buna a drumuriloru s. a.
5. ministrulu de negotiu, acest'a ingrijesce pentru poste, telegrafe, institute de creditu s. a.
6. ministrulu culteloru si alu instructiunei, acest'a are supraveghiare in afaceri bisericesci si scolastice.
7. ministrulu justitiei, acest'a ingrijesce asupr'a judecatorieloru,
8. ministrulu pentru apererea tierei, acest'a ingrijesce asupr'a recrutârei si asupr'a militiei preste totu.

In frontea ministeriului se afla presiedintele ministeriului.

c) Statulu Ungariei se numesce altmintrea regatulu Ungariei.

Regatulu Ungariei dimpreuna cu tierile: Austri'a, Salisburgi'a, Stiri'a, Tirolulu, Iliri'a, Boemi'a, Moravi'a, Silesi'a, Galiti'a, Bucovin'a (acestea tóte stau sub ministeriulu din Vien'a) — forméza impreuna imperiulu Austro-ungaru.

Mai marele imperiului Austro-ungaru este Majestatea Sea, Franciscu Iosifu I, Imperatulu Austriei, Regele apostolicu alu Ungariei s. a. s. a.

(Va urmá.)

---

*) Pré mare loialitate; dreptatea inainte de tóte. R.

scio cum vine cá delegatu comissariu ministeriale pentru actulu acest'a de transpunere cá Pilatu in Crediu, in jocu, si atacatu in onórea sea de câtra acestu corespondinte incultu, care póte fi securu, ca portarea lui inconvenienta au produsu numai indignatiune in totu românulu bine-sentietoriu, si numai cu câtu de putina pricepere.

In fine me adresediu câtra onorat'a redactiune a „Federatiunei“ cu decentiósa-mi rogare, cá in venitoriu sa nu mai publice corespondintie dela corespondenti, cari nu se ocupa cu nescari lucruri de ce-va tréba, ci cu de acelea numai, cari, cum este si a lui a . . . . . suntu de natura de a compromitá inteliginti'a si natiunea romàna, si de a stricá causeloru.

Tabacariu.

Bacaiutiu 16/6. 1872. st. v.

Multu Stimate Domnule Redactoru! Sâmbata, ante-amédi dto 10/6 c. l. st. v., in intrespatiulu tempului dela 11—12 óre — precum de nenumerate ori pre aiurea, asiá si pre la noi, si in apropierea teritoriului nostru 'si aretà prea delicat'a si sublim'a natura efecturile sele, inca de mintea omenésca pre departe necuprinse cu tóte, ca asiá numitii naturalisti, cercatori ai naturei din presupunerile loru — culegendu materialu si luându ansa — voiescu publicului a face deductiuni si conclusioni, prin cari ómenii — naturalminte cei necunoscatori cu lucruri in natura aratate — convingendu-se — sa se acomodeze cercustariloru presintelui, tragendu si luându dupa potintia dintrensele folosu moralu si materialu, séu tocm'a din contra. Deci vorbindu la obiectu, oiu sa scriu onoratului publicu cetitoriu despre tempestatea cea grea, care sub datulu prementionatu, cu deosebire pentru comun'a Akmarului si teritoriulu ei tienatóre de cerculu Vintiului inferioru, avù urmarile cele mai triste. —

Tocm'a pre cându bietii economisti sub arsîti'a sórelui mai poternicu trudéu si ostenéu afara la câmpu, si pentru suriderea tieraniloru si câmpuriloru loru, in sperantia de abundantia producatóre de naturale din anima glorificau proni'a „divina, ex abrup'to — fàra multa pregatire, s'au ivitu o vreme grea, a carei calamitate infioratóre prin povoiulu cu piatra amestecatu — in restempu de 1½ óra, casiunându daona considerabila, pre locuitorii din prememorat'a comuna, iau adusu la perfecta desperatiune. —

Holdele de tómna, primaverile, cucuruzele, viile s. a. câte se silira acum desperatii economi a si-le semaná si cultivá, in sperantia, ca voru invinge nacadiurile cei cauta si voru mortificá si fómea pentru venitoriu torturatóre, prin elementulu apei si grindinei, si le vedu nimicite. Prin plóea cea preste mesura cu piétra nu numai semanaturile bietiloru ómeni, dara chiaru si pamenturile lucratóre de pre teritoriulu celu delosu, paraosu si râposu — remanendu ici colea altele pre mai multi ani neproductive — s'au manatu in vale si pre putienulu siesu, — acum totu innecatu — aflatoriu lânga Muresiu. Valea curgatóre prin mijloculu comunei, crescendu — dupa spusulu ómeniloru cá nici odata asiá de mare, prin undele sele inspaimântatóre — innecându 4 vaci — edificiele economice si gradinele a prea multor'a din apropiere le-a nimicitu, incâtu bietii ómeni nu numai ca privescu in viitoriu cu desperare, ca le lipsesce nutrementulu de subsistintia, in contr'a fómetei, dara nici edificiele prementionate nu mai suntu in stare, a si-le reedificá.

Se dice ca o comissiune investigatóre, esindu in fati'a locului, aru fi si luatu pagub'a causata in evidintia, inse pâna ce bietii nenorociti din partea regimului, despre ce me indoiescu — séu pre alta cale se voru potea consolá, aru fi consultu si de doritu, cá fiesce omu onestu, sinceru crescinu si de aprópe, compatimindu starea cea misera a desmentionatiloru locuitori — sa concurga dupa possibilitate intru ajutoriulu loru cu diverse contribuiri — spre alinarea durerei si intrestetiei, cá asiá facendu va potea dice francu si liberu fiesce-care, ca iubesce pre deaprópele seu nu numai cu cuventulu, ci si cu fapt'a. — Care fia — fia. — Cându scriu aceste orduri cu privire la casulu acel'a tristu alu locuitoriloru din comun'a despomenita Akmariu nu potu a nu iregistrá si evenementulu importantu, cá unu eflusu produsu si aratatu alu naturei, pre teritoriulu Bacaiutiei totu in 10/6.

Unu teneru june in etate de 18. ani, care — fugindu dela sapa insotitu de sor'a sea — spre adapostire câtra casaluic'a unei statiuni a drumului feratu, in apropierea statiunei, fù lovitu prin o sagéta de fulgeru oblu prin crescetu, si numai decâtu cadiù mortu fàra resuflare si fàra de a mai chinuí ce-va. — Totu atunci cu ivirea fulgerului acestui fenomenu naturalu au urmatu firesce si unu trasnitu poternicu, incâtu ómenii si marhele din apropiere au cadiutu cá morti josu si numai in restempu de vr'o 5—10 minute abiá 'si venira in fire. —

Sum cu deosebita onóre

Petru Maniù
Parochu gr. or.

Varietâti.

⁂ Sabiiu 20 Iuniu. Domnulu Redactoru! Cu ocasiunea alegerei deputatiloru de aici la diet'a din Pest'a voí intemplarea cá eruditulu superitendentu protestanticu din locu d. Dr. G. D. Teutesh se nimerésca tocm'a pre tempulu acel'a la urna pre cându venise unu numeru mai mare de români la votare, fiindu sal'a indesuita de ei. Nervii luminatului demnitariu se aficiara intr'atât'a prin aspectulu neobicinuitu incâtu s'a intorsu numai decâtu de pre scara. Dupa prându veni inse de nou la votu si petrecându-se in modu afabilu cu unii membri ai comissiunei de alegere nu se potù retienea a se esprimá in armoniulu dialectu sasescu: „Ce a-ti avutu inaintea prândiului aicì? Se parea ca suntemu in tiér'a vecina (Noberloand) Mirare! Româniloru inca nu le-au venitu nici cându sa créda ca se afla in Bismarki'a, de-si domnii sasi se geréza cá stapânii loru.

Sabiiu, in 1 Iuliu 1872 c. n.

Unulu, care a fostu de fatia.

† Veduv'a Cecili'a Hocmanu, Mari'a, Corneli'a si Eugeni'a cá fiice impreuna cu socii loru Gregoriu de Popu, Ioane Busiti'a si Ioane Paraschivu cá gineri; Simeone cá frate, An'a cá sora si Georgiu Anghelu consiliariu aulicu in pensiune cá cumnatu cu anima frânta de adenca durere anuncia cum-ca:

Gregoriu Mihali, Canonicu alu bisericei catedrale Metropolitane din Blasiu, in urm'a unui morbu greu si indelungatu, a repausatu in Domnulu astadi la 12 óre diu'a in etate de 68 ani, lasandu in doliu pre fiicele sele, pre ginerii, fratele, sor'a, cumnatulu si pre nepotii sei numerosi, dintre acesti'a pre multi cá orfani.

Remasitiele pamentesci ale reposatului in Domnulu se voru bine-cuventá si petrece la mormentu, in cimiteriulu din diosu Vineri in 28 Iuniu st. n. a. c. la 3 óre dupa amédi. Fia-i tieren'a usióra!

Blasiu in 26 Iuniu 1872.

⁂ Unu faptu oribilu. Unu faptu oribilu s'a petrecutu alalta-ieri in urbea nóstra. Mai multi scopeti voindu a supune uriciósei operatiuni cerute de fanatic'a loru secta, pre o tinera copila, acést'a nu a potutu suportá cumplit'a schinuire si a muritu in mânile loru. De indata sapara o grópa in intrarea casei loru, si punendu-o in unu sicriu, invelindu-o in varu, voiau sa o ingrópe, cându din fericire fura diariti de unu vecinu ce se aflá in podulu casei sele. De indata se dete alarm'a si faptasii fura surprinsi mai in flagrantu delictu. Detailiurile acestei crime grozave nici nu suntu pre deplinu cunoscute; tatalu nenorocitei este amestecatu in acésta afacere. Cadavrulu s'a transportatu la spitalu pentru a fi supusu autopsiei. Victim'a este o fata tinera, de o statura destulu de mare si frumósa la chipu. Mórtea i se trase din curgerea cea mare de sânge ce urmà taierea sinului ei. S'a constatatu pâna acum ca de cu diminéti'a scopitulu Chirila cumparase multu varu, de asemenea s'a gasitu in podulu casei acelui individu dóue sicrie, de-si elu nu este stoleru, din care se vede ca aceste fiintie infame se pregatescu de mai inainte pentru intemplarea cá sa se periclitedie viéti'a victimeloru uneltiriloru loru. Eri diminéti'a tatalu victimei deduse o petitiune la comissiune, spunendu ca i-a fugitu o copila furându-i 150 de galbeni, pentru a nu atrage astfeliu atentiunea asupr'a disparitiunei copilei.

Cu câtu-va tempu mai inainte unu altu Lipovanu a datu o declaratiune analoga la comissiune spunendu ca i-a fugitu o féta cu 200 de galbeni; de siguru ca si aici se ascunde o crima analoga; se vorbesce apoi in mahalao'a Pecurarii ca aru fi mai multe victime de aceste ingropate in taina in casele lipovenesci.

Justiti'a a luatu mesurile cele mai energice pentru descoperirea acestei crime orbile pâna in cele de pre urma amanuntimi. De mai multe ori s'a vorbitu la noi despre asemenea lucruri; inse nici odata nu s'a facutu vre-o lumina in acést'a. Suntu cunoscute midilócele poternice de care dispune acésta secta si cu câti-va ani mai inainte s'a potutu vedea in unu procesu analogu ivitu in Ismailu influinti'a poterei loru oculte. Trebuie speratu ca de asta-data lumin'a se va face, ca nu se voru mai lasá nepedepsite fapte atâtu de revoltante, si care sgudue pâna in cele mai adenci radacini tóte basele societâtiei.

Dara nu numai pedepsirea culpabililoru, ci si mesuri preventative trebuie intrebuintiate, câci toleranti'a religiósa nu trebuie impinsa pâna acolo incâtu sa se indrepte contr'a asiediaminteloru fundamentale ale societâtiei, bá chiaru contr'a esistentiei omenirei, devenindu si sorgintea de drame cumplite cá acele ce s'a petrecutu acum'a inaintea nóstra.

„Curieriulu de Iassi.“

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni invetiatoresci la scól'a normata româna gr. or. din opid. Bradu se escrie prin acést'a pâna in 1 Augustu a. c. concursu.

Cu acést'a statiune este impreunata o léfa anuala de 450 fl. v. a., care se platesce in rate lunarie anticipative.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa documenteze: cumca suntu de religiunea gr. or., au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiali, cursulu pedagogicu séu teologicu si cum-ca pâna acum au avutu o purtare morala si politica intrégа si nepatata, iéra petitiunile sa si le indrepteze la subsemnatulu in Bradu (Zarandu).

Bradu 12 Iuniu 1872.

Comitetulu representantiei gimnasiali.

Nicolau I. Miheltianu,
(2—3) Prot. si presied. comit.

Concursu.

Devenindu postulu de notariu in comun'a Boiti'a vacantu, se provóca doritorii de a ocupá acestu postu a-si tramite suplicele loru instruate cu testimoniele de studii, moralitate si de sciinti'a deplina a limbei române pâna la 15 Iuliu a. c. la subscrisulu inspectoratu cercuale.

Cu postulu acest'a suntu impreunate urmatórele venite:

1. Salariulu ficsu anuale in bani 340 fl. v. a.
2. Unu pausialu de cancelaria pre anu 9 fl.
3. Cuartiru liberu si 4 orgii de lemne pre anu, in fine anumite tacse dupa lucruri de natura privata etc.

Dela inspectoratulu Boitiei.

Sabiiu in 22 Iuniu 1872.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului preotiescu la vacant'a parochia româna orientala Somesiufaleu constatóre din 746. suflete din protopresbiteratulu Clusiului, — aprópe de Clusiu, pedestru un'a óra, —se escrie concursu pâna in 16 Iuliu 1872. —

Venitulu preotiescu, cu acestu postu preotiescu impreunatu, este urmatoriulu:

1. Portiunea canonica, preste carea trece calea ferata de 8 jugere comosata, — aprópe de comuna. —

1. Dela 100 familii o mertia mare de bucate. —

3. O dì de lucru cu palm'a (claca) dela 100 familii.

4. Stol'a usuata, pâna la definitiv'a regulare si dotare. —

5. Cas'a parochiala cu 2 incheperi si un'a cocna in midilocu, ce fiindu vechia este sperantia a se edificá de nou din pétra. —

6. Gradinutia lânga cas'a parochiala. —

7. Usufructuarea cimiteriului vechiu de lânga biserica. —

Doritorii de a ocupá acestu postu preotiescu, suntu poftiti a tramite concursele sele, bine-instruate dupa §-lu 13. din statutulu organicu congresualu din 1868, subscrisului, celu multu pâna in 14. Iuliu, cá in 16. negresitu sa se póta tiené alegerea. —

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Clusiu 5 Iuniu 1872.

V. Rosiescu
(3—3) prot. românu gr. or.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale T ansilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 51. ANULU XX.

Sabiiu, in 25 Iuniu (7 Iuliu) 1872.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului 1872. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. v.

Pentru Romani'a sî strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

„Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Câtra natiunea româna !*)

Spre a chiarificá pusetiunea nóstra fatia cu conclusulu conferintiei natiunale din Alb'a-Iuli'a, dela 27 Iuniu, ne adresâmu câtra publiculu românu cu urmatórele:

Cându amu alergatu la Sabiiu in conferinti'a nationala din 5—6, Maiu la carea s'au invitatu toti românii in forma corespundiatória scopului, de câtra clubulu nationalu din Fagarasiu, carele representédia voinţi'a aloru 80 mii de români ai tierei Oltului, — amu fostu de convictiune, ca acea invitare purcede din o necessitate imperativa, de carea erau românii din tóte pârtile tierei petrunsi, cari reclamau o asemenea adunare sî consultare pâna cându erá inca tempulu.

Cându noi dela acea conferintia — de-sî mica, dara representata prin distinsi inteliginti din tóte pârtile tierei, parte mare tramisi ai cluburiloru nationali — amu primitu insarcinarea, de a duce programulu ei la indeplinire, adeca de a lucrá pentru neconditionat'a participare la alegerile dietali sî in totu loculu, unde este possibilu, a se alege de ablegati români devotati causei nationale, apoi a initiá convocarea unui congresu nationalu spre statorirea tienutei politice ulterióre, — nu amu cugetatu a face causa separatistica, nici amu voitu sa ne facemu singuri conducatori ai natiunei române sî causei ei, séu sa eschidemu pre altii dela acésta rola grea, ci petrunsi fiindu de santieni'a causei nationali sî lepadandu-ne de ori-ce ambitiuni sî interese personali sî perorescându lucrârile ne sincere sî pre sub ascunsu, precum amu declaratu in actele nóstre de pâna acum, amu nisuitu numai, a scóte pre natiunea nóstra din letargi'a passivitâtiei, a o readuce la viéti'a reavuta pre câmpulu politicu, a o indemná deocamdata, cá planurile dejá inscenate de corumpere sî de seducere a alegatoriloru români in castre straine, sa le intempine cu resolutiune sî barbatia, sî sa nu-'si mai cededie séu tradedie in mâni neromâne, terenulu, ce-'lu póte ocupá, iéra apoi dupa trecerea acestui viscolu (in care ne afiâmu in momentulu de fatia) in linisce sî dupa usulu vechiu, adoptatu de intrég'a natiune româna, sî practisatu dela an. 1848 pâna la an. 1863; sa mijlocimu reinvierea congresului natiunalu generalu, sa preparâmu de tempuriu pre toti connationalii pentru obiectele acelui'a, impartasîndu-i starea causei româniloru pâna la an. curentu sî aci in congresu — iéra nu in altu locu — sa-'si statorésca natiunea program'a sea pre viitoriu sî solidaritatea in procedere.

Actele nóstre impartasîte publicului pâna acum dovedescu din destulu cele dîse.

Acestu terenu alu activitâtiei s'au primitu — putemu dîce — in tóte pârtile Ardélului locuite de români.

Mic'a divergintia de pareri, au fostu numai aceea, ca unele pârti doreau congresulu inainte de alegeri.

Dupa intentiunile Metropolitiloru nostrii nationali avea sa se satisfaca sî aceloru dorintie; insa cerendu Metropolitii români voia dela regimu — s'au respunsu, ca congresulu se va putea tienea numai dupa seversirea alegeriloru.

De aici — se vede — au luatu unii barbati români ansa, cá sa paralisedie cursulu naturalu sî consecinte alu lucrâriloru acestui comitetu sî sa aduca — cu voia séu fâra de voia — o nóua confusiune intre românii Transilvaniei.

Nu inainte de alegeri, ci dupa ce acestea s'au pusu in cursu, se conchiama prin unele jurnale, sub considerante seducatóre la conclusele dela Mercurea, o conferintia la Alb'a-Iuli'a pre 27 Iuniu a. c. sî adeca de câtra 3 barbati, dintre cari unulu dimpreuna cu 4 alti passivisti, in conferinti'a din 5—6 Maiu au primitu acea parere, cá sa se faca tóte pregatirile pentru alegeri, altulu s'au dechiaratu prin 22—23 Iuniu in fati'a româniloru din Clusiu pentru activitate, iéra alu treilea, s'au designatu dejá de deputatu in Abrudu; sî cu tóte, ca maioritatea inteligintiei, ce au compusu comissiunea pregatitóre dela Alb'a-Iuli'a de conclusulu acelei conferintie au propusu participarea la alegeri, carea propunere s'au referatu de corifeulu passivitâtiei, totusi conferinti'a in carea cele mai multe pârti ale tierei nu au fostu representate (cu o neinsemnata maioritate) au conclusu abtienerea dela alegerile dietali!

Resultatulu momentatu a acelei conferintie nationali este dara, o confusiune in mijloculu alegeriloru, este scissiunea natiunei in dóue tabere inimice, este deocamdata impedecarea solidaritâtiei.

Ce scopu putea avea conchiamarea acelei conferintie?

Déca „participarea la alegeri“, pentru carea toti românii erau preparati sî cei mai multi resoluti; apoi nu póte nimenea intielege necessitatea acelei conferintie, de óre-ce acestu terenu erá dejá preparatu dé noi, sî acei domni convocatori sî initiatori ai conferintiei, fiindu sinceri conationali, trebuiau numai prin jurnalistica séu in altu modu a sî dechiará francu parerile loru in asta directiune, iéra nu sa aduca pre românii alegatori acolo, cá sa fia preparati de a-'si dá voturile loru — la ablegati neromâni.

Déca insa scopulu au fostu „passivitate“ apoi nu pricepemu, de ce s'au mascatu acestu scopu pre cont'a nóstra sî a Archipastoriloru, „ca adeca conferinti'a nationala inca nu s'au conchiamatu“ sî nu pricepemu de ce nu s'au conchiamatu atare conferintia la Alb'a-Iuli'a inca inainte de inceputulu alegeriloru sî câtu de tempuriu inainte de pregatirile pentru alegeri, iéra nu in cursulu acestor'a, cându prin unu nou conclusu de passivitate confusiunea cea mare nu se mai putea evitá. Ce erá pentru corifeii passivitatiei mai usioru, sî mai onestu decâtu séu sa-'si apere conclusele loru dela Mercurea cu armele cele usitate — séu sa-'si descopere intentiunea loru inca in conferinti'a din 5—6 Maiu, unde au primitu propunerea, de a prepará pre poporulu românu pentru alegeri (nu scimu spre alu cui scopu!)

Iéra déca prin conchiamarea sî initiarea unei conferintie s'au intentionatu póte numai a se dá unu revansu conferintiei din Sabiiu sî dóra a desavuá pre comitetulu ei, séu a se pune altii de conducatori ai natiunei; apoi o spunemu, ca de o parte pretiulu, cu care erá a se ajunge acestu scopu, in sine nefastu, adeca nóua confusiune intre români, e prea mare, e prea greu sî injustificaveru; iéra de alta parte noi inca demultu sî in deosebi in manifestatiunea nóstra din 8/20 Maiu a. c. (nr. 47 „Tel. Rom.“) amu dechiaratu „ca bucurosu concedemu conducerea causei nationale la toti cei chiamati pentru acést'a, numai scissiunea sa se ocolésca intre inteliginti'a nóstra.“

Judece dara ori-ce românu intre intentiunile, lucrârile sî actele nóstre sî intre acelor'a ce au condusu adunarea sî au produsu conclusulu dela A. Iuli'a din 27 Iuniu!

Cu tóte acestea noi, nu ne admitemu a degradá acelu conclusu, câci suntemu gat'a sa respectâmu sî parerea contraria a fratiloru nostrii, asemenea amu fi doritu sa respectâmu sî pre conferinti'a connationaliloru nostrii din 27 Iuniu.

Déca inse aceea séu sórtea româniloru au voitu asiá, cá dóue concluse contradîcatórie aduse in dóue conferintie (numésca-se ele sî particulari) sa desparta pre natiune in partide pronunciate; apoi déca mai simte vre-unu românu pentru concordia, pentru intrunirea tuturoru partideloru, pentru solidaritate natiunala — atunci cea mai imperativa necessitate se arata, ca sa se efeptuieze dupa alegeri congresulu natiunalu pre calea, ce dejá s'au preparatu sî numai acelu românu póte sa fia in contr'a acestui congresu, acestei cofrintie generali, carele doresce a vedea sî mai departe pre natiunea sea sfasiata in partide inimice pronunciate.

Pâna atunci, sî in deosebi in decursulu alegeriloru, acestu comitetu, consciu de chiamarea sea, va lucrá fâra obosire sî dupa poterile sele in directiunea de pâna acum, sî din nou recomânda tuturoru româniloru, a-si intetí tóte poterile loru pentru alegerea de deputatu românu, unde acést'a se mai póte face, sî a nu cede terenulu loru altor'a; sî acést'a o facemu cu atâtu mai multu, cu câtu scimu, ca o parte prea insemnata din conferinti'a din Alb'a-Iuli'a au fostu pentru parerea nóstra sî ca in cause asiá grave nationali, o majoritate neinsemnata, carea póte representá numai parerea ficsa din unu tienutu séu multu dóue, nu póte sî nu vrea a aduce in periculu pre tóte tienuturile sî pârtile tierei locuite de români!

Româniloru! nu ve lasati amagiti de ideile cele vane ale acelor'a, cari voru a face monopolu din cause natiunali; nu ve amagiti de resbunare vana a unor'a asupr'a conationaliloru loru; sa nu ve amagésca nici preocupatiuni confessionali; câci caus'a natiunale numai prin devotamentu curatu, sinceru sî nepatatu se póte promová spre bine.

In fine ne adresamu câtra ori-ce românu sî 'lu provocâmu, ca sî pâna la congresulu viitoriu sa conlucre pentru promovarea causei natiunali sî sa-si manifeste fâra reserva opiniunile sele despre lucrârile sî intentiunile nóstre câtu sî despre ale altor'a, sî in specie provocâmu pre tóte cluburile nóstre politice din tienuturi de a-si manifestá parerile sî cu deosebire a se enunciá asupr'a materialului de programu natiunalu publicatu dejá din partea subscrisului comitetu, — a-si face observatiunile, modificarile séu adaosele ce cugeta a serví spre completarea programului natiunalu — ce se va staverí in congresu — fia in jurnale fia in calea corespondintiei; pentru ca noi conditionâmu reesitulu scopuriloru nóstre de concursulu tuturor'a, sî nu vomu condamná, nu vomu desavuá, nu vomu inegrí sî nu vomu numí de tradatoriu nici pre celu ce ne combate lucrârile nóstre.

---

*) Ori-ce diuariu românu este rogatu a reproduce acestu apelu.

Deci inainte cu Ddieu!

Sabiiu, 24 Iuniu (5 Iuliu) 1872.

Comitetulu.

La cestiunea alegeriloru de deputati dietali.

Cestiunea ca: sa aléga românii din Transilvani'a deputati pentru sessiunea dietale viitóre séu nu? — e de presentu resolvita in dóue moduri. Conferinti'a din 5—6 Maiu tienuta in Sabiiu a decisu mai unanimu, cá românii sa ia parte din tóte poterile la alegeri sî sa-si puna tóta silinti'a d'a alege deputati nationali; pre cându conferinti'a speciale a passivistiloru din Alb'a-Iuli'a a proclamatu de nou passivitatea sî retienerea totale dela alegeri. —

Facia cu conclusele acestea unulu altui'a contradicatóre, se nasce intrebarea: ca ce e de facutu? ca de care din ambele concluse au a se tienea alegatorii români?

Intrebarea acést'a o resólva giurstârile insusi, — o resólva mintea sanetósa a fia-cârui alegatoriu; déca contempla giurstarile asiá cum suntu si déca le apretiuesce dupa cum se cuvine.

Este o regula a prudentiei, cá intre dóue rele sa alegi totu-déun'a pre celu mai micu. Reu este pentru noi românii cá sa alegemu pre bas'a legei vitrige de alegere, ce preste asceptare s'a sustienutu inca, — sî intre machinatiunile ce se esercédia de ambe partidele din dieta spre a-si câstigá luptatori pre partea sea; dara reu si póte multu mai reu va fi, déca noi ne vomu retrage de tóta actiunea publica, — vomu cede terenulu nostru de actiune altor'a spre ocupare, — vomu dá poporulu prada machinatiuniloru sî uneltiriloru straine, spre a nu-lu mai potea chiamá póte nici cându séu numai cu mari greutâti in rolulu seu, — sî in fine déca nu numai ca ne vomu privá noi insusi de factorii acei'a prin care singuru potemu participá sî noi la legislatiune sî lucrá spre imbunatatirea sórtei nóstre, — ci din contra vomu lasá cá in loculu acestor'a sa se aléga deputati de natiunalitate straina, carii in numele nostru voru lucrá chiaru in daun'a nóstra, in contr'a intereseloru vitale si mai imperative ale natiunei nóstre!

Natiunea romàna cá atare, inca nu si-a esprimatu vointi'a sea, la care debuie sa tiena fiacare, care se mai subsumédia sub numirea de românu. — Ea 'si va esprimá vointi'a sea — sî si-o póte esprimá numai — intr'unu congresu natiunalu. Sî acest'a se va tienea sî trebuie sa se tiena, — amesuratu concessiunei primite, dupa alegeri. — Ei, dara ce resultatu voru avea alegerile facia cu conclusulu vointiei natiunei intregi? Acést'a pre usioru se póte calculá acum'a. —

Sa presupunemu ca congresulu natiunalu se va esprimá pentru passivitate absoluta, a la Mercurea — Belgradu; in casulu acest'a deputatii alesi voru remânea simplu acasa sî prin alegerea facuta vomu profitá minimum atât'a, ca in loculu deputatiloru nostrii nu voru fi in dieta deputati straini, carii sa lucre chiaru in contr'a intereseloru nóstre. — Dara inse déca natiunea se va dechiará pentru activitate sî participare la corpulu legislativu — sî acést'a mai curendu e de asceptatu, dupa ce se scia ca chiaru intre passivistii din Belgradu o minoritate eclatanta a fostu sî s'a dechiaratu pentru activitate sî participare la alegeri, — de unde vomu luá atunci deputatii nostrii carii sa ne representedie in interesulu celu adeveratu alu natiunei sî pre bas'a programului natiunalu ce va fi d'a se statorí? Cu ce factori vomu intrá in actiune, déca noi nu ne vomu fi ingrigitu de ei; ci vomu fi predatu terenele nóstre altor'a? Sa mai asceptâmu atunci inca trei ani cu mânile in sinu, pâna ce ni se voru mai luá inca sî putinile conditiuni de viétia si esistintia ce le avemu?

Iéta dara ca alegerile suntu reulu celu mai micu, celu potemu comite intre giurstarile de facia, — sî de aceea debuie sa alegemu, debuie sa ne incordâmu tóte poterile spre a alege barbati, carii suntu in totu modulu capaci sî apti de a ne representá ori unde sî ori cându interesele nóstre natiunali sî carii voru dá apromissiune serbatorésca, cum ca voru tienea strensu la programulu ce si-lu va formulá natiunea in congresulu seu natiunalu, — ce se va tienea dupa alegeri. —

Sabiiu in 5 Iuliu 1872.

Fabiu.

Alb'a-Iuli'a, 28 Iuniu 1872.

(Urmare.)

(Pentru cá publiculu sa aiba sîrulu lucrului neintreruptu repetîmu punctele in cari se intrunisera mai multi in presér'a adunârei.)

„Conferinti'a nationala romàna, conchiamata de câtra confratii nostrii Dr. Ratiu E. Macelariu si M. Nicol'a pre dîu'a de astadi, luându de nou in de aprópe consideratiune acele ratiuni grave, cari au constrensu pre conferinti'a tienuta la Mercurea in Martiu 1872, cá sa recomende alegatoriloru Transilvaneni de nationalitate românésca abstinenti'a totale dela urnele electorali deschise pentru diet'a Ungariei, a aflatu de nou ca in acestu respectu situatiunea nu s'a schimbatu intru nimicu, prin urmare ca ratiunile, cari ne-au impusu abtienerea in 1869 esistu sî pentru 1872;

de alta parte inse membrii acestei conferintie au adusu cu sine trist'a esperintia ca chiaru sî acei pucini alegatori români pre câti i sufere legea cea vitrega a merge la urnele electorali, suntu espusi de câtra agentii partideloru politice la cea mai periculósa coruptiune, carea amenintia poporulu cu crima morale pre generatiuni inainte: acésta singura consideratiune a induplecatu pre conferinti'a de astadi a luá urmatórele

Concluse:

1. „Membrii acestei conferintie 'si impunu siesi obligatiunea de a luá in mâna cestiunea electorale prin tóte cercurile electorali pre unde inca nu este prea târdiu, sî a conduce pre alegatorii români la urnele electorali, inse numai in sensulu programei nóstre nationale, cunoscute de tóta lumea si cu scopu de a paralisá coruptiunea.

2. Membrii acestei conferintie nu voru intrá in negotiatiuni sî invoieli séu pacte electorali cu nici o partida, carea nu va fi adoptatu sî sustienutu program'a natiunei române transilvanene.

3. Membrii conferintiei voru sustiené si ajutá reusîrea numai a aceloru candidati, cari se voru obligá pre onóre si in consciinti'a loru, ca voru perseverá lânga program'a natiunale sî o voru aperá barbatesce in tóta viéti'a loru, prin urmare, ca alesi fiindu in calitatea loru de deputati, nu voru participá la nici unu feliu de legislatiune, pâna cându nu se va realisá program'a natiunale.

4. Membrii conferintiei actuale ascépta dela deputatii cari póte ca voru fi alesi, ferindu-se de ori-ce pasi cari aru fi de natura de a compromite drepturile autonome ale marelui principatu alu Transilvaniei sî libertatea natiunale a poporului românu, mai vertosu sa remana perseveranti pre terenulu deschisu si datu natiunei intregi prin urmare sî loru prin prea inaltele rescripte imperatesci si anume: cele din 21 Aprile 1863 sî cele din 15 Iuniu 1863, care suntu in mare parte emanatiuni ale diplomei Leopoldine, cari inse cuprindu totu deodata cele mai solemne promissiuni imperatesci facute in favórea natiunei române si in urmarea repetiteloru petitiuni natiunale“.

Primindu adunarea acestu proiectu cu esclamatiuni de „Sa traiésca“ decide sa se predé unei comissiuni care luându-lu in pertractare sa referedie in siédinti'a de dupa prândiu.

De membrii a acestei comissiuni se alegu: G. Baritiu, Axente Severu, E. Macelariu, Dr. Ratiu, M. Nicol'a, Vic. Antonelli, Ladislau Vaid'a, Gabr. Manu Vlas'a, Dr. Tincu, Dr. Racuciu, Dr. Hodosiu, Dr. Nemesiu, Michailu Dobo Prof. Moldovanu si A. Horsi'a.

Cu acést'a siedinti'a se amana pre dupa prândiu.

Membrii comissiunei indata s'au sî adunatu in locuinti'a dlui E. Macelariu, unde sub presidiulu dlui Dr. Ratiu, sî sub desbateri, parte infocate in cea mai mare parte insa moderate, s'au petrecutu cele mai interesante scene sî potu dîce celu mai insemnatu actu alu dramei din Alb'a-Iuli'a, la a cârei descriere sum insa necesitatu a me marginí numai pre lânga o scurta dara adeverata espunere, câci descrierea intregului aru recere o carte voluminósa, care din punctu de vedere nu atât'a istoricu câtu mai multu psihologicu, ce e dreptu, aru fi fórte interesante.

Eata decursulu discussiuniloru comissiunei:

Proiectandu-se din nou proiectulu susu citatu pledéza pentru elu: Nicol'a sî Macelariu, apoi radicandu-se dlu prof. Moldovanu 'si renoiesce propunerea, carea dîce ca a facut'o sî in conferinti'a de sér'a premergatória sî carea merge intr'acolo cá românii din Ardélu sa se abtiena cu totulu dela alegerea deputatiloru pentru diet'a din Pest'a, conformu conclusului adunârei din Mercurea, marturisesce insa ca densulu face acést'a propunere, — sî in casu déca nu o aru primí comissiunea o va reinnoí sî in conferintia, — numai pentru ca corespunde convictiuniloru sele cá inse, déca conferinti'a din motive grave sî mai practice nu o va primí, nici densulu nu va staruí pentru ducerea ei in depliniire ci se va supune votului majoritatei; are insa sperantia ca poporulu (?) in majoritate precumpanitóre consimte cu parerea sea.

Dupa o desbatere la care au participatu mai toti membrii comissiunei, acést'a prin majoritate de 9, contra 7, (Baritiu, Axente, Nicol'a, Manu Gavriilu, Dr. Tincu, I. Moldovanu sî Horsi'a) voturi au respinsu propunerea dlui Moldovanu sî au primitu propunerea formulata de Dr. Racuciu, ca comissiunea „in principiu se invoiesce cu participarea româniloru transilvaneni la alegerile pentru diet'a venitória din Pest'a“, — lasându motivarea acestui conclusu principiale precum si delinearea punctului pâna la care are sa mérga acést'a activitate a româniloru — pre dupa prândiu câci erá dejá la 2 óre.

Intrunindu-se dupa 3 óre membrii comissiunei de nou, se radica Dr. Racuciu si esprimandu-si bucuri'a pentru primirea in principiu a „activitatei“, de óre-ce prin acestu conclusu vede pregatitu terenulu, pre care se potu si crede, ca se voru sî intruní cele dóue tabere politice, in care cu durere e sfasiata natiunea româna din Ardélu pâna astadi, — dechiara ca densulu proiectulu datu comissiunei spre ante-consultare nu 'lu afla emanatu din principiulu activitatei, primitu dejá de comissiune, ci din contra atâtu prin introducerea câtu si prin punctele singuratice ale lui, — derogatoriu principiului activitâtiei. Dr. Racuciu afla adeca: 1) ca motivarea conclusului datu comissiunei cá proiectu, dupa care românii numai pentru aceea aru parasí terenulu passivitâtiei, pentru ca „alegatorii suntu espusi de câtra agentii partideloru politice la cea mai periculósa coruptiune, carea amenintia poporulu cu ruina morale etc.“ nu aru fi suficiente pentru de a parasí passivitatea, de óre-ce acestu motivu, au esistatu fâra indoiéla si in anulu 1869, fiindu ca sî atunci, cá sî astadi cá totu-déun'a sî preste totu loculu, unde se alegu deputati, poporulu a fostu sî este espusu uneltiriloru partideloru diferite politice sî coruptiunei. — Cu primirea acestei motivâri, noi amu dá dara numai unu testimoniu, déca nu de paupertate, apoi celu putienu de „scurta vedere“ in politica a barbatiloru adunati la Mercurea la 1869. etc. Vorbitoriulu róga dara pre comissiune sa nu se sfiésca a spune sî a dá espressiune, déca nu adeveratului motivu materiale, care pre passivistii de pâna acum ii indémna a parasí passivitatea apoi celu putienu acelui moivu formale, care, precum cu placere a esperiatu, este unirea partideloru nóstre politice sî necessitatea solidaritâtiei tuturoru româniloru.

2. Vorbitoriulu afla ca provocarea repetita a proiectului la „program'a nóstra natiunale cunoscuta de tóta lumea“, nu aru fi la locu, pentru ca densulu d. e. care inca se tiene de tóta lumea, nu scie, care este acea programa; iéra, déca — precum i se obiectéza din mai multe pârti, — sub acést'a programa s'aru intielege autonomi'a Tranniei séu legile aduse de diet'a din Sabiiu in 1863/4, apoi densulu, — ca cu atentiune au urmaritu tóte actiunile politice ale româniloru din Tranni'a — nu scie, n'a vediutu sî nici nu a auditu cá natiunea româna din Tranni'a sa se fi esprimatu cându-va prin vre-o representantia a sea legale séu naturale, ca privesce autonomi'a Transilvaniei séu legile din 1863/4 de programu alu seu natiunale.

Din contra, déca cetesce densulu, — cá sa nu mérga mai departe — conclusele adunârei natiunale de pre câmpulu libertâtiei séu tóte petitiunile cari le-au datu anteluptatorii nostri nationali in anii 1849, 1850 sî 1851, Imperatului sî guvernului de atunci, séu conclusele congreseloru nationali din 1861 sî 1863, — nicairi nu afla autonomi'a Ardélului esprimata necum cá programu, dara nici macaru cá o conditiune, sine qua non a natiunei române din Transilvani'a, ci mai vertosu a aflatu aceea ca programulu nationalu românu a fostu totudéun'a esprimatu in acele mijlóce cari conducu la egalitate, fratietate sî libertate, — la egal'a indreptatire a natiunei române cá atare cu natiunile conlocuitóre in patria. Acésta tienta densulu crede, ca numai sî numai prin autonomi'a Transilvaniei, déca

d. e. i va lipsí o lege electorale sa nu dîcu chiaru democratica, dara drépta — nici cându nu se va ajunge, fiindu ca in Ardélu nu suntemu numai noi românii, cá sa putemu jucá cu elu dupa placu etc.

Dara abstragendu dela acést'a Dr. Racuciu crede, ca conferinti'a de fatia tocm'a asiá de putienu cá si cea din 5—6 Maiu dela Sabiiu este indreptatita a statorí ea de capulu ei unu programu nationale, care sa oblige pre toti românii, de óre-ce ambe aceste conferintie suntu numai particulari si nu suntu nici decum nici in dreptu de a se gerá de representantia nationale. Este dara de parere, ca conferinti'a de acum sa se marginésca pre lânga esprimarea dorintiei de a pasî toti românii din Ardélu la urnele electorali ; iéra spre statorirea unui programu nationale, de care aru avé sa se tiena atât'a deputatii alegendi câtu si natiunea româna — sa puna candidatiloru de deputati singur'a conditiune, cá ei intrunindu-se indata dupa alegeri intr'o conferintia sa conchiame singuri unu congresu séu o conferintia generale a româniloru din Transilvani'a, care apoi le va spune atâtu loru câtu si româniloru, ca ce au de facutu in viitoriu. Pentru primirea acestei pareri se róga vorbitoriulu cu atâtu mai multu, cu câtu crede, ca cu aceea aru consimtí si apartienatorii conferintiei din Sabiiu de o parte ; iéra de alta parte pentru ca crede, ca dupa ce nu a succesu Metropolitiloru nostri de a adunâ pâna acum o conferintia generale si nefiindu-ne cunoscutu déca au Escelentiele loru de cugetu séu nu, a adunâ dupa alegeri unu congresu, nu ne remâne alt'a decâtu a concrede acésta missiune deputatiloru alegendi de nationalitatea româna, cari de-si nu se potu priví de mandatari ai natiunei române, totusi trebuie sa recunóscemu, ca voru representá convictiunile maioritâtiei precumpanitóre a româniloru din Ardélu, ca prin urmare atât'a dreptu : de a conchiamá o adunare generala româna, le-amu puté dá fâra cá sa periclitâmu vre-unu dreptu esentiale natiunalu ; in fine crede, ca prin primirea acestei propuneri a sele nu se alteréza nici vadi'a capiloru nostri bisericesci, de óre-ce densii nu numai ca nu suntu eschisi dara, se póte dîce de siguru, voru fi cu aplausu chiamati a se pune in fruntea acelei conferintie generale. Afara de tóte acestea proiectulu din cestiune e si mancu, câci in elu se dîce ca deputatii alegendi sa remana in Ardélu si de aci sa se lupte pentru autonomi'a Ardélului si pentru legile din 1863/4 ; dara nu se dîce ca pre ce cale ? cum ? in cea modu ? cu ce mijlóce sa se insceneze acésta lucrare. etc. etc.

Din tóte aceste si inca multe alte motive se róga deci pentru primirea urmatoriului proiectu :

(Vedi propunerea alaturata sub ./.)

Cu acestu proiectu s'au dechiaratu Dr. Hodosiu invoitu, déca s'aru mai adauge la fine, ca pentru casulu cându deputatii alegendi nu aru conchiamá séu nu le-aru succede conchiamarea conferintiei generale, ei sa remana acasa si la diet'a din Pest'a sa nu mérga. — La acést'a Dr. Racuciu a observatu, ca in omnem eventum se invoiesce, numai sa véda odata solidaritate intre români, câci densulu acum deodata numai acést'a o doresce, fiindu convinsu, ca in solidaritate si unire fratiésca mai usioru vomu vedé dreptele aspiratiuni ale natiunei române implinite. Au urmatu o scurta tacere, in decursulu carei'a unii domni vorbeau in barb'a propria altii cu vecinulu, cá apostolii la cin'a cea de taina, audiendu-se numai din cându in cându câte unu cuventu cá : acést'a e cursa, ast'a ne prinde etc.,*) pâna cându dupa ce, propunerea d-lui Moldovanu „de a nu lasá proiectulu Drului Racuciu la discusiune, câci acel'a s'aru fi tienendu de desbaterea generale incheiata inainte de amédi, ci a trece la desbaterea speciale a proiectului ce ne sta inainte“ — dupa o replica scurta dara cam aspra a Drului Racuciu — respingandu-se de câtra comissiune, luà cuventulu iérasi Dr. Hodosiu, apoi dlu Baritiu, cari ambi pre largu si in adeveru fórte frumosu la ascultare a motivatu dreptulu de autonomia a Tranniei, dîcendu Dr. Hodosiu intre altele, ca acést'a precum si legile din 1863/4 s'aru fi dechiaratu de programu natiunalu prin „pronunciamentulu din Blasiu“ prin „pres'a natiunale“ etc.

In intielesulu acest'a vorbindu apoi mai multi domni in fine toti recunoscura, ca motivarea concluseloru cu temerea de „agentii politici“ si cu „coruptiunea“ nu aru fi indestulitória, si se invoira a primí motivulu Drului Racuciu „dorinti'a de a aduce pre români la o solidaritate“, lasandu apoi conclusulu in privinti'a puncteloru 1—4 si a proiectului Drului Racuciu din caus'a inaintârei tempului — erá dejá 5½ d. m. — conferintiei, la care cu lucrulu ne ispravitu si pornira cu totii.

In conferinti'a de dupa prândiu, se cetì din nou proiectulu comissiunei si apoi dupa poft'a mai multoru 'si formulà in scrisu si dlu Moldovanu propunerea sea pentru passivitate absoluta si se cetì cá propunere a minoritâtiei. Incependu-se discussiunea, la care participara — abstragendu dela mai multe persóne mai putienu cunoscute —

Dr Hodosiu, Nicol'a, Antonelli etc. pentru proiectulu maioritâtiei, Moldovanu, Vitéz (care atât'a erá incantatu de Mercurea incâtu vorbea totu de „sânt'a Mercurea si de sântele ei concluse“), Gaietanu etc. pentru proiectutu minoritâtiei, — desbaterea luà unu cursu de care se vede ca chiaru Moldovanu et cons. se spariau, câci numitulu domnu se sculà in fine si dechiarându ca densulu numai si-a esprimatu convingerea, dara nu tiene „mortîsiu“ de propunerea sea, — propune suspendarea siedintiei pre 10 minute, cá sa se póta uní pârtile.

Primindu-se acést'a propunere opumnata de Hodosiu, Axente, dupa readunare si dupa ce se concese dlui L. Vaid'a, care nu audise nimic'a din desbaterea premergatóre, a-si motivá parerea care in esentia consoná cu a D-rului Racuciu — s'a purcesu la votisare prin sculare si siedere si prin maioritate s'a primitu si s'a enunciatu de conclusu propunerea lui — Moldovanu „de abtienere totale dela alegerea de deputati pentru diet'a din Pest'a conformu conclusului dela Mercurea.“ Erá curiosu sa fi vediutu cum se uitau membrii cei mai insemnati a conferintiei unulu la altulu incâtu, dîcu, erá greu de gacitu ca consemtu ei cu acestu conclusu si poftitu-l'au séu nu.

Destulu ca conclusulu s'a facutu si in cea mai buna concordia ne-amu dusu la — cina.

Erá sa-mi uitu de unu incedente interesantu. In mediloculu discussiunei generale se radicà adeca George Domzsa si aplaudatu de adunare propune : „Conferinti'a presente sa se dechiare de representantia a natiunei române din Transilvani'a si conclusele ei de obligatória pentru natiunea româna.“ Fiindu acésta propunere sprigīnita de mai multi domni, iéra d. E. Macelariu obiectându in privinti'a formale, ca deslegarea acestei intrebâri sa se lase pâna dupa finirea discussiunei ce erá dejá pre tapetu, — se radicà Dr. Racuciu si cualificându acésta intrebare de cardinale pretinde cá fâra amânare sa se decida asupr'a ei, de óre-ce un'a aru fi tienut'a sea cându s'aru primí propunerea lui Domzsa, si alt'a cându s'aru respinge, ceea ce densulu cu atât'a mai multu ascépta dela bunulu semtiu alu adunârei, cu câtu toti trebuie sa recunósca, ca adunarea acést'a de-si e mai numerósa cá cea din Sabiiu, totu-si concluseloru ei nu se póte dá mai multa valóre fiindu si fâra nici o forma legale numai de câti-va patrioti privati români conchiamata. In urm'a acestei'a propuse M. Nicol'a — recunoscându adeverulu motiveloru D-rului Racuciu — trecerea la ordinea dîlei preste acestu incidente, ceea ce se si primí de adunare care apoi 'si continuà discusiunea.

±

Propunerea

dlui Dr. Demetriu Racuciu facuta in comissiunea esmisa de conferinti'a din Alb'a-Iuli'a :

Conferinti'a româniloru adunati astadi in Alb'a-Iuli'a tienendu strinsu la principiele egalitâtiei, fratietâtiei si libertâtiei, fâra a câroru observare nu se póte progresu, si pace precum intre diferitele clase a unei si aceleiasi natiuni, asiá nici intre diferitele natiuni, — de-si recunósce ca regimulu de astadi precum si legile, cari suntu eflusulu vointiei sele, nu observa ci din contra tare vatema aceste principie, — totusi avendu in vedere, ca solidaritatea tuturoru româniloru de sub corón'a Ungariei si in specie a celoru din Ardélu a devenitu o necessitate absoluta, precându scissiunea periclitéza cele mai vitale interese si aspiratiuni drepte si legale nationali, — s'a induplecatu la urmatoriulu

Conclusu:

Pet. 1. Din propunerea comissiunei membrii acestei conferintie 'si impunu sie'si obligatiunea ca voru rugá si pre tóta ceea-lalta inteligintia româna, care astadi nu s'au infatisiatu aici, — de a luá in mâna cestiunea electorale prin tóte cercurile electorale, pre unde inca nu este pré târdîu, si a conduce pre alegatorii români la urn'a alegatória.

Pet. 2. Membrii conferintiei voru sustiené si ajutá reusîrea numai aceloru candidati români, cari voru promite solemnu, ca dupa finirea alegeriloru voru conchiamá o adunare, conferintia séu congresu generalu alu româniloru din Transilvani'a, care adunare apoi va avé a decide asupr'a ulteriórei procederi a româniloru din Ardélu.

Jurnalele române in cestiunea jidoviloru.

(Urmare.)

„Gazet'a de Bacâu“, in numerulu dela 31 Maiu, facendu aspre mustrari guvernului pentru calcarile talharesci ce se comitu in drumuri, denuncia ca siese jidovi au fostu atacati si din acést'a semnaléza . . . persecutiune religiósa !

Spiritulu sarcasticu alu acestei foi, care ne rechiama giubileti'a d-lui Jancu Negura, ne indémna sa reproducemu câte-va din acele renduri :

„O banda de hoti, — dîce „Gazet'a de Bacâu“, care dupa câtu aflâmu este sub conducerea unui individu Draghici, s'a formatu in giurulu Bacâului. Siese jidani ce mergeau la Moinesci au fostu atacati pre drumu, diu'a pre la 8 óre ante-meridiane.

„Va sa dica, iéra-si persecutiune religiósa ! Resculati-ve jurnalisti jidani de aici si de aiurea, si strigati câtu ve ia gur'a ca sunteti persecutati aicí la noi, unde voiti voi sa faceti Palestina unde v'ati gramaditu intr'unu numeru ne mai auditu de mare, fâra cá sa ve fi chiamatu cine-va.

„Si apoi óre nu este persecutiune cându band'a ce a pradatu pre cei 6 jidani, a datu câte unu galbenu la 6 carausi din Versiesci, ce mergeau sa care piétra la drumulu de feru ? ! Le-au datu câte unu galbenu carausiloru, spunendu-le sa se intórca inapoi la munc'a pamentului !“

Totu „Gazet'a de Bacâu“ dela 7 Iuniu publica o scrisóre a junelui studinte Iorascu, adresatu jurnalului „Stéu'a Belgica“, organu alu ducelui d'Aumale, cá respunsu la unu articulu injuriosu ce acelu organu a facutu pentru români in cestiunea jidoviloru.

Iéta acea scrisóre pre care „Stéu'a Belgica“ a refusatu de a o publicá :

„Domnule redactoru,

„Amu remarcatu cu superare in numerulu d-vóstre de eri 29 Apriliu, unu articulu asupr'a unui subiectu fórte vechiu si cu tóte aceste fórte nou : „odiósele persecutiuni a israelitiloru din Romuni'a.

„Fiindu-ca d-vóstra strigati la lume, permitetimi a me face echou si a ve respunde, ca israelitii, gratia numerului loru, gratia influintiei ce mai multi dintre ei eserciteza pre lânga cabinetele straine, suntu persecutori iéra nu persecutati in Romani'a.

„Din Belgi'a, din Franci'a, cele ce se petrecu in acésta sermana tiéra, se privesce prin o ochiana, care déca apropia câte odata obiectele, insiéla a dese ori ochiulu asupr'a importantiei loru.

„Nu potu compará mai bine situatiunea României vis-a-vi de israeliti, de câtu cu situatiunea unui cultivatoru, care vediendu unu nouru de corbi venindu spre alaturile sele, se gatesce a dá câte-va focuri de pusica in gramada, cu risculu de a râní câti-va, inse sa scape recólt'a sea. Tóta lumea scia faimosulu „scóla tu sa me punu eu.“ Hei bine, politic'a israelitiloru in Români'a nu se baséza decâtu pre acestu unicu principu. De aru fi lasati in voia, Români'a nu aru intârdiá a se preface in o nóua Judei'a.

„Mi place a practicá ospitalitatea, fâra inse cá prin acést'a sa voiescu cá óspetele meu sa-mi usurpe drepturile mele de stapânu alu casei. Unu particularu póte sa-si apere proprietatea, si sa refuse unui poporu dreptulu de a-si apará patri'a sea ?

„Pentru cá o natiune mare sa incerce a respinge agressiunea straina prin ori ce mijlóce possibili, noi admitemu cu usiurintia, aplaudâmu chiaru ; inse, cá românii ce dormu (dîcendu asiá) sub acel'a-si acoperementu cu israelitii, inimicii loru declarati, sa-si permita ale spune ca esista inca, este barbaru, este criminalu.

„Români'a, acésta mica tiéra, voindu a fi libera, voindu a fi la ea, este ce-va neintielesu sa uite legile sacre ale ospitalitâtiei ! Dumnedieule ! Victoru Hugo si comitele de Chambord pretiuiescu mai putienu decâtu [illegible] jidani din Români'a.

---

*) Eata pusilanimitatea si mintea cea tiermurita cum aluneca de iute la suspiciunâri chiaru si fatia cu mintea cea mai sanatósa si intentiunile cele mai bune, de-si e vorb'a de altu punctu de vedere — si apoi astfeliu de mediocritâti sa desbata si decida sórtea unei natiuni ! Aru face bine suspiciunatorii sa mai mérga la scóla ! Red.

„Pentru ce nu se predica indata o nóua cruciada contr'a acestoru barbari de români, carii indrasnescu a voí sa remâna români ?

„Israelitii au fostu alungati din Russi'a. Nimene nu a disu unu cuventu : bá ce dîcu eu ? s'a strigatu sî inca nu destulu de tare : Triésca Russi'a ! Astadi inca jidovii nu potu stá mai multu de trei dîle in Petersburg. Se dice vr'unu cuventu ?

„Laude poterniciloru, sî iusulte celoru mici. léta lumea si devis'a sea.“

Amu rogá pre confratii nostrii dela „Gazet'a de Bacâu“ sa nu se mire vediendu ca organele ducelui d'Aumale injura pre români in cestiunea jidoviloru sî in urma refusa publicarea respunsuriloru ; asiá suntu ducii . . . d'Aumale in tóta lumea. Vedeti-le organulu de publicitate din Românî'a, — câci si Românî'a 'si are pre ducii sei d'Aumale, in miniatura déca nu altu-feliu !

„Semenatorulu“ din Berladu dela 3 Iuniu in articululu seu de fondu aduce noi revelâri in cestiunea jidoviloru dela Ismailu.

Iéta cum 'si incepe elu articlu seu de fondu :

„In faci'a diverseloru manifestatiuni ce s'au urmatu sî se urmédia inca dupa uriciosulu atentatu jidovescu dela Ismailu, se póte vedea din ce in ce mai multu, ca acést'a nu a fostu de câtu inadinsu facutu spre a serví de motivu la tóte aceste manifestâri.

„Avuramu de mai mult-ori a vedea pre jidovi silindu-se cu ori-ce preciu, prin fapte revoltatóre, a intaritá indignatiunea românilorn cá sa póta apoi totu ei strigá : ca suntu persecutati. Colectiunile diverseloru loru organe de publicitate stau facia spre a ne aretá ca tóta dibaci'a tacticei consiliate de conducetorii jidoviloru, consta in aceea de a provocá necontenitu conflicte.

„Este evidente ca esista in Românî'a o miscare combinata a jidoviloru. Ea consista principalmente a creá agenti provocatori insolenti de ignorantia si de fanatismu. Unulu din organele loru cele mai accreditate, jurnalulu „Israelitulu Românu“, dîcea alta-data „Este neaperatu ca o séma din voi sa se espuna, pentru cá intregulu poporu israelitu sa-si póta ajunge la scopu in Romani'a“. .

„Déca vomu cercetá bine faptele, vomu vedea ca in tóte ocasiunile acést'a a fostu dogm'a fundamentala a conduitei jidoviloru Dela 1866 incóce, mai cu séma, nu este conflictu, urmatu intre jidovi sî români care sa nu fi avutu de principale instigatoru insolenti'a provocatóre a unui jidovu.

„In perfidele loru combinatiuni intra, se vede, ca mai alesu in tempulu de facia, sa provóce unu nou incidinte ; sî neaperatu ca nicaire nu poteau a-si alege mai bine loculu decâtu in partea Bassarabiei, unde populatiunea este mai amestecata si póte mai lesne de emotionatu.

„Ce fapta mai revoltatóre potea fi alt'a decâtu aceea de a profaná insa-si catedral'a din Ismailu ? — „Soborulu“ cum se numesce in localitate ; — acea biserica câtra care mai cu osebire se indrépta cu pietate si cu celu mai mare respectu religiosu privirile tuturoru crestiniloru din acea parte ? Ce lovitura mai sângerósa se potea dá semtiementului unei populatiuni decâtu aceea de a se luá sacrele vase care servescu la deplinirea celoru mai mari mistere ale religiunei, sî a se aruncá in latrinele pline de escrementele jidovesci ? Lovitur'a erá din cele mai bine combinate, efectulu ei erá asicuratu. Nu fù greu jidoviloru a-si aflá sî instrumentulu ; acest'a fù miserabilele Silberman, calfa de croitoru.

„Instructiunea, chiaru asiâ cum o aflâmu relatata in raportulu prin care dlu Cost'a-Foru lovesce verdictulu juratiloru din Buzeu, chiaru asiá precum ea resulta din insa-si publicatiunile jidovesci cari dau séma despre acestu procesu ; acea instructiune ori câtu de ciuntita este ea in aceste relatiuni, arata pâna la evidentia, ca Silberman nu dela sine a comisu revoltatoriulu sacrilegiu dela Ismailu, cí instigatu, impinsu de esecutorii unui planu de mai nainte combinatu in scopu de a se ajunge la nisce resultate pre cari cu ori-ce pretiu ei voiau ale face inevitabili.

„Numele teu va fi cunoscutu pre tóta faci'a pamentului, cá unulu ce vei glorificá judaismulu,“ dîce avutulu Goldschlager câtra miserabilele Silberman ; sî rabinulu Alter Brandes venea in facia spre a intetí prin presinti'a lui fanatismulu in anim'a instrumentului alesu spre esecutarea crimei.“

O ! déca o minte agera, déca o vointia fermu decisa a descoperí adeverulu aru fi condusu cu perseverantia acésta cercetare, câte lucruri s'aru fi descoperitu inca ! sî ce alarma s'aru fi resaritu de aicí pentru tóta lumea asupr'a criminaleloru uneltiri cu cari jidovii se fortiéza a provocá tulburâri, cá apoi totu ei sa póta strigá prin lumea intréga ca suntu persecutati ! Din nenorocire inse lucrurile s'au petrecutu altu-feliu ; sî, in locu de a distigmatisá crim'a s'a cautatu a se stigmatisá justiti'a care a pronunciatu just'a pedepsire. In locu de a se descoperí instigârile ascunse carî au condus'o spre efectuarea ei, insa-si procurorele generale, inaintea justitiei, a venitu a cere de a nu se tienea in séma nici macaru acele marturisiri facute in cursulu instructiunei, cí a se dá crediare deplina numai tagaduiriloru de rea credintia, aduse in faci'a judecatiei de câtra nisce inculpati, carii avusera totu tempulu a se sfatuí sî a se decide la o mintire sfruntata.

„Cari suntu astadi ródele unei asemenea procedâri ? Jidovii se pravaléza de ea inaintea lumei, spre a ne calumniá, spre a ne acusá. Totulu erá pregatitu de mai inainte, sî cu o unitate de actiune miraculósa pretutindene : in orasiele cele mari, in parlamente, in senulu guverneloru chiaru, s'a isbutitu a se dá acestei afaceri importanti'a unei cestiuni.“

Dupa aceste desvoltâri, din care se vede claru cá dîu'a ca numai cestiune religiósa nu póte fi in cestiunea jidoviloru din Românî'a, „Semenatorulu“ 'si sfersiesce articululu aretându casulu pentru care Românî'a este nevoita a luá mesuri contr'a jidoviloru.

Iéta cum 'si sfersiesce articululu „Semenatorulu“ din Berladu :

„Esista membrii ai internationalei in tóte tierile, inse numai Franci'a se vediù nevoita a luá mesuri contr'a acestei asociatiuni ; pentru ca numai acolo acésta asociatiune a devenitu unu periculu pentru insusi esistenti'a statului !

„Esista jesuitii pretutindeni, inse nicairi cá in Germani'a mesure contr'a asociatiunei loru nu se mai iau, pentru ca acolo astadi mai multu decâtu ori unde, acésta asociatiune a ajunsu unu periculu pentru statulu germanu.

Asemenea esistu jidovii sî in alte state, nicairi inse gramadirea loru nu este mai mare decâtu in Românî'a nóstra, nicaire organisarea loru nu este mai compacta, actiunea loru mai unita, tendintiele loru mai derimatóre pentru insa-si esistinti'a nationala a statului, decâtu la noi. Pentru ce dara numai semtiementele nóstre de conservare sî de apeare sa fia tratate de passiune pre cându in Franci'a, in Germani'a, pretutindene nisce semtieminte identice suntu socotite cá legitime sî juste ?

(Va urmá.)

Iacobeni 12 Iuniu 1872.

Eri in 11 Iuniu, Duminec'a tuturoru SS. a fostu la noi festivitate bisericésca, cu ocasiunea punerei petrei fundamentale la biseric'a gr. or. nou zidinda, cu patronulu S. Ap. Iacobu fr. D. in comun'a nóstra, protop. Nocrichiu, Cincu-Mare.

Siantiurile Altariului erau umbrite de unu arcu inaltu impletitu din cununi de flori. In mijloculu acestui'a stá Icón'a Mântuitoriului cu dóue inscriptiuni in drépt'a sî steng'a : „Pre acésta pétra voiu zidí biseric'a mea si portile iadului nu o voru invinge pre dens'a,“ Mat. 16 sî 18 „sî iéta eu cu voi suntu in tóte dilele pâna la sfersitulu vécului aminu“ Mat. 28, 20. Dupa amédi se vedea pre tóte ulitile multime de ómeni mergendu spre loculu destinatu. La 4 óre sosí sî P. Adm. prot. Gr. Maieru insotitu de par. Chirionu Rotariu par. la Prost'a, p. Iaonu Grecu par. la Noistadt, p. Ciócl'a par. la Hundrubechiu, sî incepura ceremoni'a, iéra tinerimea scolara sî adulta intonà cântarile prescrise in tipicu. La finea ceremoniei se cetí documentulu despre presentii ocârmuitori ai bisericei gr. or din Austro-Ungari'a in gradu pogoratoriu pâna la titorii acestei biserici care documentu se puse sî sigilà intr'o sticla si acoperì in piétr'a fundamentului pentru vécurile de apoi. Dupa acést'a p. adm. prot. rostí o cuventare frumósa. La cuventare incepù a versá ceriulu o plóia désa, causându parere de reu publicului, care nu-si potù dá dinariulu in favórea acestei biserici lipsite. In urm'a ploiei s'au mai adunatu óre cari putini sî au contribuitu o sumulitia mica. Apoi au fostu cin'a la care au luatu parte mai multi barbati eruditi, sî s'au radicatu deosebite toaste.

Varietâti.

*** Alegeri. In Covasn'a a fostu unu tumultu asiá de mare cu ocasiunea alegeriloru la dieta, incâtu a fostu de lipsa sa mérga acolo 3 companii de pedestrime din Brasiovu sî 2 escadróne de husari din Presmeru. Actulu de alegere e sistatu.

— In Scaunulu Nocrichiului s'au alesu doi sasi deputati la dieta, pentru ca românii s'au impartitu cu voturile. Lips'a de disciplina nu póte avé alte urmâri.

— Urmâri de ale intieleptei passivitâti dela Alb'a-Iuli'a. In cerculu Vintiului inferiore, românii alegatori erau in sigura majoritate. Ómenii erau pregatiti cu tóte cele de lipsa pentru alegeri, ba cei mai multi calcasera cale indepartata sî sosira la loculu unde aveau sa voteze. Vine passivitatea, candidatulu sî retrage candidatur'a, românii vinu in confusiune, unii pléca a casa, altii votéza, — — pentru Barcsay Akos, unu ungurn.

*** Intemplare nenorocósa. Advocatulu teneru din Pest'a Ioanu Mustetiu in dilele trecute s'au impuscatu ; caus'a acestei sinucideri inca nu s'au potutu aflá. Nenorocitulu au fostu sî esactoru sî fiscalu alu fundatiunei lui Gojdu. Fâra indoiéla de sucesorele lui in acésta cualitate se va denumí d. Dimitriu Ionescu.

Indreptâri la „Caus'a romàna in 1872“ publicata in nrii 47 si 48.

Alin. I. rend. 2 in locu de: „publica mai multu“ cetesce: „publica de mai multu“.

Al. III. rend. 4. „a fi urmatu,“ cetesce: „a fi alteratu“.

Al. VI. rend. 3—4 „-e séu numai“ cetesce: „o faca numai“.

Al. VIII- rend. 29 „sasi romani“ cetesce: „sasii sî romanii“.

Al. X. rend. 18 sî 20 in locu de „pag. I,“ cetesce: „pars I.

Al. XV. rend. 19 — „in anu“ pune: „juniu“.

Al. XVIII. rend. 4. in locu de „a. 1726“ cetesce: „1526“.

Al. XVIII. rend. 3 „legaturi stirinse“ pune: „legáturi mai strinse“.

Al. XXIV. rend. „Ardealu“ pune: „Ardealu la alegeri“.

Al. XXV. rend. 40 „amintite sî celu“ cetesce: „amintite, celu“

Al. XXV. rend. 5 in locu de: „cá“ pune: „cu“.

Al. XXVIII. rend. 9 in locu de: „inarticulatio nationales“ cetesce: „inarticulatio nationis“.

Al. XXVIII. rend. 17 in locu de: „ce multiamià“ pune: „ce poteá multiamì“.

Al. XXXI. rend. 19 in locu de: „operatu“ cetesce: „aparatu“.

Al. XXXIV. rend. 6 in locu de: „se stersera“ cetesce: „ce stersera“.

Al. XLIII. r. 11 in locu de: „XII,“ cetesce: „VII“.

Al. XLV. in locu de „garantédia bisericei“ cetesce: „garantédia autonomi'a bisericei“.

Al. XLIX r. 35 „Ungariei“, pune: „Ungariei sî Transilvaniei“.

Al. XLIX. in rendulu antepenult cetesce in locu de : centrale sub, „centrale. — Sub“.

Al. L. r. 9, „sî spre scopuri publico-politice“ cetesce: „nu insa sî spre scopuri publico-politice“.

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni invetiatoresci la scól'a normata romàna gr. or. din opid. Bradu se escrie prin acést'a pâna in 1 Augustu a. c. concursu.

Cu acést'a statiune este impreunata o léfa anuala de 450 fl. v. a., care se platesce in rate lunarie anticipative.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa documenteze : cumca suntu de religiunea gr. or., au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiali, cursulu pedagogicu séu teologicu sî cum-ca pâna acum au avutu o purtare morala sî politica intrégа sî nepatata, iéra petitiunilé sa sî le indrepteze la subsemnatulu in Bradu (Zarandu).

Bradu 12 Iuniu 1872.
Comitetulu representantiei gimnasiali.
Nicolau I. Miheltianu,
(3—3) Prot. sî presied. comit.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tiparilu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Tansilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 52. ANULU XX.

Sabiiu, in 29 Iuniu (11 Iuliu) 1872.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului 1872. — Pretiulu abonamentului pre $^1/_2$ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. v.

Pentru Romani'a sî strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

„Pester Lloyd“ sî passivitatea.

O lumina trista se revérsa asupr'a incidentului dela 27 Iuniu in Alb'a-Iuli'a. In vre-o câte-va cuvinte atinsesemu bucuri'a diuarieloru sasesci cându credeau inca ca conferinti'a Alba-iuliana representa opiniunea natiunei române, sî superarea acelor'a, cându fura necessitate a vedé ca in realitate conclusele acelei conferintie suntu nisce vorbe góle, ale unoru ómeni, cari nu compléza cu cele ce se intempla in lume, ci numai cu fipsele loru idei.

Ori de care latore vomu priví impregiurarea acést'a, ea ne este martora, ca actulu finale alu conferintiei nu póte fi decâtu in contr'a binelui nationalu românu, câci vedemu ca concetatienii de alta natiunalitate, cari in conferinti'a loru dela Mediasiu ni arunca manusi'a, in cestiunea Salistei-Talmaciu-Branu, cestiune vitale intru câtu vinu românii in atingere cu sasii, se bucura cându vedu ca românii le facu cale libera sa ne representedie, sa ne apese cu influinti'a loru in diet'a venitória.

Aceste suntu lucruri, cari acum dupa esperientie secularie nu ne mai suprindu. Este o dóu'a natura a unoru conlocuitori, cari, prin unu =abusu indelungatu, nu-'si potu intipuí altu- asigurata esistinti'a loru, decâtu prin incalecarea niloru.

Nu scimu inse ce sa dîcemu cându audîmu voce din regiunile acele, unde impartialitatea ului aru trebuí sa sufle asiá de cu putere, vocile din atinsele regiuni sa fia numai , numai resunetulu impartialitâtiei, ecuitâtiei sî âtiei.

Noi amu crediutu sî credemu inca ca e in in- lu statului cá pretensiunile cetatieniloru sa se e spre multiamirea acestor'a. Amu crediutu demu inca, ca statulu prin mijlócele ce le are, cuteze acést'a fâra de a cautá in fati'a cui-va, numai privintia la dreptatea ce are sa efep- l la esistinti'a sî intregitatea sea; iéra déca erva elu, ca suntu chiaru intre cetatieni ele- le acele ce-'si dau totu concursulu pentru ea greutâtiloru ivite in afaceri de statu, acesle elemente celu putienu sa nu le lie.

trecutu dóue sessiuni intregi dietale sî do- e nóstre in directiunea acést'a au remasu in cea mai mare parte neimplinite. Legile aduse in trensele, in ceea ce ne privesce pre noi românii lasa pentru noi o suma mai mare de dorintie pâna sa ne vedemu pusi in pusetiunea ce o póte pretinde fia-care cetatiénu alu statului; iéra pentru cele ce suntu a se face ni se imbiia o suma de temeri, ca ele voru fi de aceeasi natura fatia cu noi, precum suntu cele dejá aduse.

Pâna si calea de a ni puté esprime parerile nóstre la loculu competente o vedemu ingradita cu feliu de feliu de greutâti sî atunci, cându noi românii ni dâmu toti silinti'a de a o oblí, celu putienu pre acést'a, spre a puté fi baremu ascultati. Ba ne vine a crede ca ratacirile ce se arata in o parte a natiunei nóstre, afla spriginu sî se nutrescu continuu, pentru cá apoi sa ni se póta face imputâri iéra nóue româniloru, ca noi suntemu caus'a nesuccederei unui resultatu favoritoriu, de-sî este invederatu ca favórea acést'a nu ne privesce numai sî numai pre noi românii cá atari, ci cá pre cetatieni ai statului sî pre statulu la care apartienemu.

Cându aru fi vorb'a cá sa ilustrâmu dîsele nóstre cu esemple, amu puté aduce multe, sî inca de natura destulu de delicata, esemple, cari aru trebuí sa atinga chiaru regiunile inalte. Pentru acum inse sa atingemu numai o impregiurare, carea este destulu de momentósa, sî carea revarsa o lumina destulu de neimbucuratória asupr'a tuturoru binevoitoriloru statului.

In unulu din nrii ultimi ai dîuariului „Pester Lloyd“ dâmu preste unu articulu intitulatu: „Politic'a româniloru passivisti“. In acestu articulu, dupa ce se arata cum progreséza de imbucuratoriu cristalisarea referintieloru interne ale statului in ceea ce privesce pre croati, pre serbi sî sasi, se arunca asupr'a româniloru, carii singuri mai stau de laturi sî maniosi nu voru sa participe la oper'a regenerârei. Insîra, ce e dreptu, urmârile politicei passive, pre cari le-amu repetitu sî noi de atâtea ori, sî cari, cá atari, contienu multu tristu adeveru.

Departe dela noi cá sa dâmu espressiune vre-unui resimtiementu, câci se da din partea numitului dîuariu atât'a insemnatate unei conferintie, in carea de o parte n'a fostu representata natiunea româna intrégа, iéra de alta parte, in carea numai o mica majoritate, si sî aceea compusa din partea cea mai putienu versata in cestiuni politice, a fostu pentru o procedere politica passiva. Ceea ce e notoricu din partea mentiunatului dîuariu este, ca acest'a, carele sta aprópe de regimu sî este adese resunetulu regimului, desconsidera cu óre-care placere chiaru sî acea parte din conferinti'a, ce a decretatu passivitatea, carea de-sî constá din passivisti se intrepuse energicu pentru o politica activa sî trece cu totulu cu vederea acea parte considerabila a natiunei, carea lucra sî astadi din resputeri pentru de a puté ajunge la o intielegere, la oblirea diferintieloru intre o natiune ce a ereditu din seculi asupriri, sî de alta parte intre elementele ce apartienu aceloru ce stau in fruntea afaceriloru statului.

Partea acést'a din urma a româniloru, despre carea „P. Ll.“ din inaltimea pedestalului seu nu scie nimic'a, fâra de a asceptá vre-unu spriginu dela cine-va, a avutu sa se lupte cu greutâtile cele mai mari, cautandu de o parte sa domolésca simtiemintele cele dejá destulu de vatemate prin nedreptâtile din trecutu sî acum intaritate pâna la afectu prin desconsiderârile cele nóue comise in secululu alu IX si de alta parte cu insisterea cea cu pré putienu succesu, ba putemu dîce, fâra de succesu, la locurile competente pentru ameliorarea sortiei româniloru, celu putienu in unele privintie mai partiale, dara totusi afundu taietórie in esistinti'a, in respectulu unui poporu cum suntu românii.

„Pester Lloyd“ póte nu scie ca tóte aceste lasa numai neincredere in inimile româniloru. Acelu dîuariu inse va scí câtu este de greu omului preste totu a se desbracá de o insemnata parte a fiintiei sele sî a suferí durerile cu sânge rece sî a sperá firmu sî atunci in vindecarea dureriloru sele, cându vede ca i se paraliseza usulu unei medicine vindecatórie.

„Pester Lloyd“ aru trebuí sa scie, ca astadi d. e. se face ce-va spre a domilí reulu acest'a preste care densulu in Pesta, in biroulu seu redactiunale, póte asiá de usioru trece la ordinea dîlei? séu déca aceea ce se face este calea cea adeverata spre ajungerea scopului?

Firesce ca limbagiulu ce-'lu pórta lu vedesce ca nici nu póte sa-'lu interesedie asiá ce-va. Ba déca unu jurnalu cá „Pester Lloyd“ pre românii din Ungari'a ii arunca dea valm'a intre opusetiunalii de professiune, pre cei ardeleni in passivitate sî pre cei din Romani'a i barbaresce pentru ca suntu nemultiamiti cu insultele ce le suferu din partea venitoriloru de evrei, se vede ca sistematicu este in contr'a elementului romanescu intregu, din sî afara de statulu austro-ungurescu. Sî in fati'a unei astfeliu de tienute se vede ca densului predic'a ce o tiene passivistiloru nu e altu ce-va decâtu o ocasiune bine venita de a-'si recorí inim'a asupr'a româniloru, a-i aretá ca suntu necapaci preste totu pentru imbunatatiri sî le spune prin o adresa indirecta ca la ce sa se ascepte sî in viitoriu.

Cu tóte ca se sustiene din multe pârti, ca diurnalulu acest'a este organulu regimului din Bud'a-Pest'a, noi din cele de mai susu nu mai putemu crede, ca densulu representa interesele regimului, câci in casulu acest'a, pre care nu voimu sa-'lu admitemu nici decum, elu aru representá nisce interese, câroru, aru spune lumei, ca regimulu li este supusu sî atunci tóte sperantiele de a ajunge la implinirea justetoru pretensiuni ale natiunei române a priorí aru fi ilusorie.

Deci purtandu noi comptu de fenomenele politice indigitate in fruntea acestoru sire sî de cele câroru s'au datu espressiune prin dîuariulu „Pester Lloyd“ trebuie sa cautâmu a le aduce la valórea loru cea adeverata, sî la acést'a aduse, trebuie sa ne intarimu sî mai tare in convingerile nóstre cele neclatite, ca suntu o suma de factori considerabili, carii in tóte modurile se temu de o procedere activa a româniloru, pentru cuventulu, ca atunci nu mai potu avé preteste de a-i desconsiderá.

A româniloru este dara datori'a de a judecá ce au ei sa faca. A româniloru este datori'a sa scie, pre care cale au ei sa procéda cându se vedu intre atâtea elemente loru contrarie; la cari cu durere trebuie sa marturisimu, vedemu adaugendu-se, din nesciintia sî din interese reu cuprinse, sî unii dintre români, unii dintre români, carii aru fi chiamati de a serví causei loru cu multu mai bine de cum o servescu.

Avemu acea sperantia firma, ca nu va trece multu sî voru cadé sî soldii de pre ochii celoru ce contribuie atâtu de multu la conturbarea unei procederi sanatóse a româniloru, unei procederi unice salutarie.

Congresulu despre a cârui intrunire noi nu desperâmu nici pre unu momentu, va consolidá natiunea româna din Transilvani'a, séu déca uneltiriloru ostile va succede a mai tiené o fractiune separata de interesele natiunali române, celu putienu se va pregati drumulu, pre care dreptele pretensiuni ale româniloru sa nu mai póta fi respinse sub nici unu cuventu.

Atunci si „P. Ll.“ 'si va cunóscé retacirea sea in ceea ce privesce românii sî va vedé, ca ei nu suntu pedec'a consolidârei referintieloru interne sî ca indreptatirea natiunei române va fi unu elementu puternicu alu intregitâtiei statului austro-ungurescu, de-sî elementulu acest'a este sî voiesce a remané sî in viitoriu elementu romanescu.

„Nemere“ din Brasiovu spune ca majoritatea (compusa din sasi) comissiunei centrale electorale de acolo au stersu din listele alegatoriloru 1000 de alegatori, pre carii aceea-si comissiune ii a fostu inscrisu dejá; se intielege, ca ce pre carii ii a ajunsu acésta neindurata sórte suntu nesasi. Aceea-si fóia reproduce sî unu circulariu alu comitetului electorale sasescu câtra membrii comissiunei centrale de natiunalitate sasésca prin care acesti'a se provóca a luá nesmintitu parte la siedintiele comissiunei din 13 sî 21 Iuniu a. c. Din motivarea acelui cerculariu, ca trebuie sa fia toti membri sasesci de fatia la siedintiele acele, se vede ca „caus'a sasésca“ aru fi fostu fórte amenintîata, pentru ca, dupa cum se esprima comitetulu in cerculariu, ea va fi perduta, la alegerea deputatiloru, déca va lipsí unulu séu doi din comissiune.

Dupa informatiunile ce le potemu capatá dela câte unu privatu de pre acolo audimu, ca românii, ungurii sî nemtii au datu proteste preste proteste la ministeriu contr'a nelegaleloru stergeri, dara n'amu potutu aflá inca nimic'a déca ministeriulu a respunsu ce-va la protestele reclamantiloru. Ce va face ministeriulu asiá dara inca nu putemu scí. Déca cum-va consideratiuni, cari nu potu avea locu voru lasá cá sa se faca alegerile pre bas'a listeloru indreptate de sasii din comissiunea centrale, cei nedreptatiti voru protestá la diet'a sî diet'a de siguru va nimicí alegerea cea nedrépta sî dreptatea va trebuí sa invinga, pentru cá sa se represente odata sî caus'a cetâtiei sî districtului Brasiovului, dara nu numai caus'a cea esclusiva a minoritâtiei sasesci.

Dîuariele unguresci sî nemtiesci au inceputu a se acupá cu proiectului de programu alu comitetului natiunale din Sabiiu. Pâna acum avemu inse numai estrase din proiectu. Apretiarea lui va urmá mai târdiu.

Dîuariele sasesci continua sî acum a aratá o deosebita simpathia câtra „passivitatea“ româniloru. Mirare ca nu au adoptat'o sî ei in programulu loru.

Jurnalele române in cestiunea jidoviloru.

(Urmare sî fine.)

„Hei, respunsulu la acést'a este fórte simplu: pentru ca sî Franci'a sî Germani'a si alte tieri au ómeni de statu, carii punu esistenti'a nationale a tierei mai pre susu de interesele loru meschine, pre cându la noi esista individe de acele care tindu a satisface apetentiele loru de potere sî de dominatiune prin ajutoriulu strainiloru; sî astu-feliu cauta a profitá de ori-ce, spre a-si asicurá aliatii, pentru inadusirea simtiriloru poporului.

Astu-feliu déca passiune este undeva in tiér'a nóstra, passiunile nu suntu de câtu in anim'a sî in faptele insusi acelor'a cari calificá de passiune sacrele instincte de conservatiune nutrite de seculi in anim'a poporului românu.

„Sa scia inse bine detractorii nostrii inversiunati, ca românulu nu piere; ca Românі'a are pre Dumnedieu care nu a parasit'o nici odata sî nu o va parasi-o nici in acésta grea incercare!

„Totulu, ce-i dreptulu, concurge spre a ne ingrigí pâna acum. Asiá vedemu dicêndu-se in o depesia telegrafica cu dat'a din Londonu 7 Iuniu, ca Lordul Granvill primindu o deputatiune jidovésca i-aru fi respunsu ca in acésta privintia elu tratéza cu poterile garanti. Acésta scire se pare a se legá cu acele respândite ca din afacerile jidoviloru s'aru cautá a se luá pretestu de o desbatere diplomatica in privinti'a situatiunei statului nostru. Dupa cele ce vedemu inse pâna acum, Turci'a pare a fi decisa a nu primí punerea cestiunei pre unu asemenea terenu. Ea pare a sustienea ca nu este midilocu decâtu o cestiune de administratiune interióre a României, in care dupa tractate nime nu se póte amestecá.“

„Curierulu de Iassi“ care pâna mai de-une-dì pare-ni-se ca nu se aretá hostile jidoviloru, esasperatu de atâtea intrigi sî infamie jidovesci 'si indreptà sî elu tóte fortiele, contr'a jidoviloru, sî, in numerulu seu dela 9 Iuniu, intr'unu frumosu articulu intitulatu „Cestiunea israelita“ iéta ce dice intre altele:

„Tóta pres'a européna sî cea americana, totu curentulu de idei ce misca lumea dela unu capetu la altulu, este indreptatu in contr'a nóstra; nu dóra ca s'aru gândi lumea totu-déun'a la noi din caus'a acést'a; dara cându se gândesce, o face cu ura, cu dispreciu, câci de amintirea nóstra stau lipite icónele uriciόse a persecutiunei, a nedreptâtiei, a barbariei. Asiá ne cunoscu pâna sî locuitorii din Australi'a sî póte ca vr'unu negru s'o fi infioratu adose-ori cetindu cumplitele fapte pre cari le primimu cá dreptu comise de noi, fâra ale respinge, fara a protestá in contra-le in numele dreptâtiei sî alu adeverului. Periculu ce resulta de aici este multu mai mâre de câtu cum 'lu credemu; perdemu prin acést'a necalificabila tactica de calomnie sî de sapare din partea dusimaniloru nostri ori-ce simpatia la popórele culte din lume. Pre cându guvernele suntu multu mai bine informate séu potu sa nu fia, inse nu vréu sa arete adeverat'a loru scire despre cele petrecute, din diferite motive, popórele nu au alte isvóre pentru cunoscinti'a loru decâtu jurnalele, de câtu cele ce scriu sî se spunu de adversarii nostrii. Astu-feliu instrainându-ne cu totu simpatiele popóreloru nu vomu mai avea nici unu spriginu in acea opiniune publica care moderéza sî impiedeca adese-ori fapte nelegiuite, crime mari comise in cabinetele loru de capetele incoronate, sî a câroru victime suntu adesea esistenti'a natiuniloru. Unu poporu intregu, greu comite o mare nedreptate, unu omu o face usioru sî mai alesu acei ómeni pentru cari calculele diplomatice sî solicitârile egoismului suntu motivele principali de actiune.

„Este deci de cea mai imperiósa necessitate cá guvernulu nostru sa nu stea asiá de impassibile facia cu furtun'a pornita de jidovi contr'a nóstra pentru o nelegiuire comisa de ei. Pentru ce avemu agenti in strainatate? Cari suntu afacerile cele insemnate ale tierei pre cari le represinta? cum sustienu ei prestigiulu nostru de poporu déca nu suntu in stare a face sa se publice o nota a ministrului nostru in unu organu mai insemnatu alu presei straine? Singur'a fóia „le Nordu„ — care nu e o fóia francesa, ci rusasca scrisa frantiuzesce, a publicatu acea nota sî ne a sustienutu ce-va. De altmintrele nici o alta gazeta straina. Déca domnii representanti ai României cauta in acestu modu de interesele ei, atunci potemu asicurá ca cheltuielele ce se facu cu domnii agenti, suntu numai cheltueli de lucsu cari aru potea sa dispara din bugetu. Ce sa mai dîcemu de cele 10,000 galbeni alocate pentru spriginirea adeverului de câtra bugetulu tierei nóstre sî care se cheltuescu nu se scie cum, de vreme ce in unu casu asiá de gravu cá acelu actualu nu se vede urm'a de intrebuintiarea loru?

In sfersitu „Uniunea Liberala“ dela 4 Iuniu publica o petitiune a jidoviloru din Iassi câtra prefectulu localu, prin care ceru, — ei . . . progresistii civilisatei Europe, — a incungiurá orasiulu Iassi cu zidurile Chinei ca asiá ordona Talmudulu.

Reproducemu sî noi tóte actele spre a serví cá piesse justificative ca in adevuru românii facu cestiune religiósa, proba ca nu voru sa satisfaca... just'a cerere a jidoviloru spriginita pre Talmudu:

„S'a vorbitu multu de jidani in pres'a straina sî in pres'a nóstra, de cându cu cestiunea profanârei catedralei dela Ismailu. S'a acusatu justiti'a juratiloru de partinire pentru români; s'a acusatu poporulu românu de ingorantia sî de fanatismu sî tiér'a nedemna a se guverná de sine. Pucinu a lipsitu sa vedemu organele jidovesci, de aicea sî din afara, cerendu dreptulu de epitropia pentru jidani asupr'a româniloru!...

„Noi punemu sub ochii tuturoru acestu actu autenticu jidovescu, spre respunsu la toti sî la tóte, sî dîcemu româniloru: iéta pâna unde merge cutediarea jidovésca. Nu ne vomu mirá déca mâne o alta cerere se va face Metropolitului nostru primatu, pentru circoncirea tuturoru româniloru cá astu-feliu sa nu se lovésca legea Rabinica!!

Iéta actulu in estenso:

— Copi'a de pre petitiunea evreiloru I. Korovitz, Aronu Rabinovici sî Smil Sin Moise adresata prefecturei politiei Iassi la 27 Maiu 1872. Tramisa primariei de Iassi prin adres'a prefectului de politie nr. 4007.

Domnule prefectu,

Este statornicitu ca dupa religiunea mosaica din impregiurulu orasiului acestui'a sa fia unu semnu cá otariulu orasiului de loculu ce remâne afara de orasiu; acum lipsesce o cumpana de asemenea otaru la Barier'a Copou sî o cumpana la Barier'a Tiutor'a, sî suntu chiaru luate mesuri pentru instituirea la locu a unoru asemene. Inse fiindu ca lips'a unoru asemenea cumpeni este fórte lovitóre pre religiunea mosaica, precum ne amu informatu,

---

FOISIÓRA.

Drepturile in scól'a poporale.

(Urmare din nr. 50.)

Reprivire.

Omulu traindu in societate nu póte face numai, ce voiesce elu, ci are sa-'si indreptedie faptele sele dupa orenduielele statorite de câtra societatea, in care traiesce.

Totu omulu cá membru alu societâtiei (membru alu familiei §. 1. — alu comunei §. 2. b, — alu tienutului municipalu §. 3. b, — alu statului §. c,) are anumite drepturi sî detorintie, pre care i le prescriu legile societâtiei, sî elu trebuie sa-'si apere drepturile sî sa-'si implinésca detorintiele sele, cá sa póta traí fericitu.

A. Fiinti'a dreptului.

Cautandu la drepturi preste totu ne vinu mai intâiu inainte dóue intrebâri: ce este dreptulu? — cum se nasce dreptulu? —

I. Ce este dreptulu?

1. Fia-care omu din societate póte lucrá cá membru alu familiei sele alu comunei, alu tienutului municipalu sî alu statului, in care traiesce, adeca póte face neopritu de nimenea ci dupa voi'a sea libera astfeliu de fapte, pre cari 'lu ingaduescu, sa le faca, legile statului, statutele municipali sî comunali sî orenduielele familiei sele (§. 2. d,).

Imputernicirea, care i-o dau legile fia-cârui omu din statu, cá sa seversiésca dupa vói'a sea libera anumite fapte, se numesce dreptu.

2. Legile statului au in vedere, cá drepturile fia-cârui omu sa se recunósca sî sa se respectedie de câtra toti cei'a-lalti.

In deplina valóre se arata dreptulu numai in statu (§. 3.).

II. Cum se nasce dreptulu?

1. Dreptulu este dupa inceputulu seu o orenduiéla ddieiésca. Ddieu a datu ómeniloru dela inceputu dreptulu, sa traiésca sî sa-'si castige pânea loru, fâra de a se vatemá unii pre altii, pre acestu pamentu.

Inse dreptulu s'au desvoltatu apoi prin judecat'a ómeniloru, dupa cum ne dovedesce acést'a istori'a genului omenescu.

2. Dupa ce se inmultira ómenii pre pamentu, sî asiá incepura a se redicá din loculu nascerei loru sume numeróse de familii sî a-'si cautá altu locu mai mare spre locuintia, prin acésta mutare se formara tieri nóue sî popóre nóue (§. 2.)

Familiele unui poporu erau impreunate intre sine prin aceea, ca se ajutorau impreuna; cá sa se ajutorésca impreuna, aretara o vointia comuna, sî-'si facura orenduielele pentru toti. Astfeliu aflâmu dreptulu desvoltandu-se deodata cu desvoltarea sî formarea popóreloru.

Tóte orenduielele recunoscute, prin cari se otaresce, ce are sa faca sî ce sa nu faca unu poporu dimpreuna cu ai sei, forméza dreptulu positivu alu aceluia'si poporu.

3 Singuratice propositiuni de dreptu (leg
se nascu parte prin obicinuirea vointiei poporul
parte prin activitatea unei autoritâti a stapani
carea otaresce, ca ce sa aiba valóre de drept
tienuturile ei-'si supuse.

Astfeliu avemu a deosebí dreptulu dupa
ceiu sî dreptulu legalu (prescrisu prin lege).

Asiá dara dreptu legalu se numescu acei
renduiele, cari s'au intocmitu de câtra nisce re
sentanti alesi dintre cetatienii statului, sî s'au inta

Astfeliu avemu a deosebí dreptulu dupa
ceiu sî dreptulu legalu (prescrisu prin lege).

Asiá dara dreptu legalu se numescu
orenduiele, cari s'au intocmitu de câtra nisce
presentanti alesi dintre cetatienii statului, s
intaritu (sanctiunatu) de câtra mai marele s
(§. 15. b,).

4. Legile poruncescu ce-va, séu opres
ce-va, ori prescriu nisce regule, dupa car
ingaduiésca ce-va ori sa se pedepsésca g
(§. 2. d; §. 3. a; §. 10. c; §. 14. f; §. 1

5. Legislatiunea (intocmirea sî sancti
legiloru) este unu atributu alu celui mai inalt
teri a statului.

sî pâna la infiintiarea unoru asemeni cumpeni, religiunea este de-o cam-data lovita, sî miscati de asemenea din tânguirile adresate nóue de mai multi israeliti, — sub-semnatii unii din poporani venimu prin acést'a d-nule prefectu a ve rogá sa bine-voiti a ne dá permissiune cá pre loculu fia-cârei'a barieri din susu dîsele sa punemu provisorminte câte doi capriori sî pre ele trasa o atia care sa stea in locu de cumpeni, pâna la infiintiarea cumpeniloru, si prin acést'a ve-ti face unu actu de dreptate: ve-ti face ca religiunea nu va fi cum este lovita sî pre comun'a nu jignesce nimic'a sî de aceea sa ne admiteti acésta cerere.“

„Primiti, etc.“

(Iscaliti) I. Horoviti, Aronu Rabinovici sî Smil Sin Moise.

Resolutiune. Pre de o parte la staruintia, se aretá suplicantiloru ca numirea sî infiintiarea unoru asemenea barieri in Românî'a se reguléza de câtra primariele respective in interesulu generalu alu comuneloru iéra nici de cum de prefectura, cu discretiunea de a abondá in ideile cutarui'a séu cutarui'a cultu; pre de alta parte copia de pre suplic'a de fatia se va tramite onorab. primarie locali; singur'a competinta in asemenea materii.

(Iscalitu) Prefectu Latiescu.

„Primari'a a respunsu prefectului ca o asemenea petitiune jidovésca fiindu o insulta pentru ori-ce autoritate românésca care se respecta, o inapoesce prefecturei neputendu sa o pastreze in archivele municipali ale Iassiloru.“

Déca d. Dimitrie Ianu Ghic'a aru fi justu, sî déca parintele d-sele aru fi impartiale, aru indemná tatalu pre fiu sî fiulu s'aru grabí a se supune, traducendu in limb'a anglesa tóte piesele de mai susu, cu aceste cuvinte din introducerea brosiurei lordului Macaulay inse firesce in sensu inversu, nu astufeliu cum le reproducemu noi de pre brosiur'a dlui Dimitrie Ioanu Ghic'a:

Câtu de admirabile se póte aplicá scrierea de facia asupr'a israelitiloru din Românî'a, cum intr'adeveru, cu mici schimbâri de vorbe, intregulu essay se póte adoptá acelor'a — sî fapte in tiér'a nóstra!“ „Tromp. Carp.“

Varietâti.

⁂ **Umanitate sî inteligintí'a inarmat'a austriaca.** Soldatii din corpulu de geniu, ce suntu ocupati cu lucrârile palatului espositiunei universale din Vien'a, sî suntu compusi din boemi, au facutu intre ei o colecta pentru compatriotii loru, ce au saracitu din caus'a inundatiunei, sî au predatu sum'a resultata de 30 florini, care este destulu de insemnata, in proportiune cu micile salarie ce primescu, capitanului, rogândulu a o espedá la destinatiunea sea. Acest'a refusându cererea loru intr'unu modu nu prea delicatu, ordonà de a se dá banii inderetu fia-cârui'a sî dise „ca aru fi preferatu mai bine cá toti acei câni din Boemi'a sa se fi inecatu.“ Noi observâmu numai, ca soldatii toti boemesi au trebuitu sa taca sî sa asculte, câci I. R. capitanu este actualminte superiorulu loru, care in totudé-un'a trebuie sa se silésca, de a-si atrage dragostea sî stim'a supusiloru sei, — dupa reglementu.

⁂ **(Peixotto sî evreii).** Este cunoscutu ca consululu Stateloru-Unite, fiindu evreu este celu mai infocatu aperatoriu a connatiunaliloru sei dela noi. Sub auspiciele lui s'a fundatu diuariulu „Rumänische Post“, acea care respandesce in strainatate atâtea vuete false despre noi pentru cá sa fimu siliti prin pressiuni interióre a dá drepturi politice evreiloru. Pâna acum spriginulu datu de dlu Peixotto erá nu numai moralu ci sî materialu. Acum insa dlu Peixotto si-a luatu de séma ca a scóte bani din punga pentru coreligionarii sei, este cam prea multu sî de aceea adresându-se câtra comunele israelite din tiéra le-au spusu ca ajutoriulu seu moralu este totu-déun'a gat'a sa-'lu dee (fiindu ca nu-'lu costa nimic'a!) dara ca subventiune nu mai póte dá. In urm'a acestei declaratiuni, comunele israelite au otaritu a face abonati intre evrei pentru a sustiené fói'a. Cei mai multi israeliti, chiaru acei ce nu sciu cetí, suntu siliti sa se abonedie, sî intielegemu prea cu moltiamire, câci pâna la capetarea drepturiloru loru politice, bietii croitori, ciobotari, sî buccingii vedu ca li se duce din punga câte 26 franci pre anu. Pentru a nu-'i sparie insa abonamentulu se face deocamdata numai pe trilunile.

⁂ **(Unu testamentu.)** Unu calugaru, care din pomenile adunate din suburbiulu St. Germain, a ajutatu pre mai multi seraci din suburbiulu St. Jaques, murì de curendu, lasandu urmatoriulu testamentu prin care dispune de averea sea: „Eu lasu 1, lui Abbé Michaud, cartea mea de rugaciune pentru ca nu cunósce pre a sea; 2, d-lui Jules Favre mant'a mea preotiésca pentru a-si acoperí cu ea rusinea; 3, d-lui Gambet'a cingatórea mea, care odata va indeplini unu bunu serviciu in giurulu gâtului seu; 4, d-lui Thiers unu volumu din operile sele, pentru alu mai cetí inco odata sî 5, traist'a mea Franciei, câci ea curendu va avea nevoie de ea.

⁂ **(Trasnete).** In nóptea de 29 spre 30 ale espiratei luni Maiu, locuitorulu Dumitru Draghici, din comun'a Scaesti, districtulu Doljiu, care se aflà la câmpu cu trei boi ai sei la pasiune, a fostu trasnitu dimpreuna cu boii, remanendu la momentu morti. — Totu in aceea-si dî a cadiutu trasnetulu pre cosiulu casei locuitoriului Mariuu Badea din comun'a Titulesti, districtulu Oltu. La vatr'a sobei se gaseau, in acelu momentu, femeea Ilinc'a, soti'a numitului locuitoru impreuna cu unu copilu alu seu. Cându a cadiutu trasnetulu, copilulu a fostu aruncatu tocmai la usi'a casei, dara fâra a i se intemplá vr'unu reu; iéra femeea se afla fórte bolnava avendu mai totu corpulu negru. — In nóptea de 29—30 Maiu, aprópe de diua locuitoriulu Pervanu Constantinu din comun'a Devegel-Comanc'a, districtulu Romanati, aflându-se la câmpu cu plugulu pentru aratura, a cadiutu asupra-i unu trasnetu care i-a spartu capulu, i-a pârlitu hainele sî i-a arsu corpulu sî pre data a sî muritu.

La comun'a Draghicelu, din acelu districtu, in aceea-si dî, venindu unu nuoru cu plóia sî fulgere mari, a cadiutu trasnete pre mosi'a Liiceni, unde pre câmpu erá cu plugurile mai multi locuitori; a ametitu dintr'ensii cea mai mare partu, iéra doi anume Iordache sî fratele seu Ilie, le-a fostu mai reu, primulu a versatu veninu sî secundului i s'a luatu poterea picióreloru; inse acum se simtu mai bine. Totu in dîu'a de 30 Maiu, la órele 6 de diminétia, dintr'unu nuoru cu plóia, a trasnitu in mijloculu câmpului intre Caracalu sî Redea, pre individulu Marinu Nicolae Masiu, sî unu bou alu seu ce-lu avea injugatu la plugu, remanendu amendoi morti.

In dîu'a de 24 a espiratei luni, venindu o furtuna mare la arondismentulu comunei Copaciu, din districtulu Vlasc'a, s'a trasnitu sî altariulu bisericei din acea comuna, cadiendu putienu tavanulu, fâra inse a se prinde séu a se face alta stricaciuni. — In dîu'a de 22 Maiu, pre la órele 8 sér'a, venindu furtuna mare, a cadiutu trasnetulu in unele din apartamentele (arestulu) primariei comunei Dragomiresci din districtulu Némtiu, intrându prin verfulu acoperementului, a mersu prin unu parete unde darimendu sob'a sî dóue ferestre, a esitu afara prin alta parte a acoperementului spargândulu prin trei locuri, fâra inse sa causeze altu reu. — La 44 Maiu, pre la órele 8 dupa amédi, in comun'a Dumitresci, judetiulu Ramnicu-Saratu, a trasnitu unu ciresiu, omorindu sî 3 miei ce erau sub acelu arbore. La 14 Maiu, in comun'a Cornatielu, din judet. Putn'a, s'a trasnitu hanulu din drumulu mare, stricându numai sob'a, fâra a loví pre ómenii care erau inauntru. In nóptea de 22 Maiu, in comun'a Clipesti, districtulu Putn'a, s'a trasnitu unu calu alu locuitoriului Ioanu Mincea. In dîu'a de 24, Maiu, órele 12 din dî, la comun'a Bucu, districtulu Ialomiti'a, a trasnitu o iépa a locuitoriului Vasilie Iordake, care a sî muritu pre data.

⁂ **Cându se culca cine-va târdiu.** Unu doctoru din Temisiór'a avendu obiceiulu de a se culcá târdiu, fù spariatu intr'o nópte, precum anuncia o fóia de acolo, de câtra unu fenomenu prea superatoru. Erá mai târdiu de mediulu noptiei, cânda elu, sosindu acasa sî voindu a se pune in patu, audí din partea ferestei o voce lamentabila care strigà Josefu. Fiindu ca acest'a erá adeveratulu seu pronume, doctorulu nu potù sa créda, ca s'aru potea intielege pre altulu sî se duse la feréstra unde i se presentà unu aspectu ce-'lu ingrozì. Optu séu diece stafii steteau afara intr'unu semi-cercu, fia-care cu câte o luminarica de céra in mâna sî strigau numele lui. Suntu pucini ómeni, care sa nu fia coprinsi de fric'a sta fiiloru; la doctori inse acést'a este sî mai greu, câci nu póte scí, déca unulu séu altulu din ele n'au fostu tratatu de câtra elu. Doctorulu cu tóte acestea se sustienù barbatesce, pâna cându un'a din acele figure obscure rostí

In statulu Ungariei se decidu legile de câtra dieta (cas'a deputatiloru sî a magnatiloru) sî se intarescu de câtra regele (§. 15. b, c,).

Se concede insa sî diregatorieloru din deosebitele tienutori municipali, precum sî diregatorieloru din deosebitele comune ale statului, a-'si intocmí orenduiele (statute) pentru afacerile loru din launtru, dupa cerintiele impregiurâriloru locali care apoi se intarescu de locurile competenti (§. 6. a; §. 12. b;).

B. Specificarea dreptului.

Legea prescrie drepturi sî detorintie pentru fia-care omu in parte (dreptulu privatu), dara prescrie drepturi sî detorintie sî pentru diregatoriele statului (dreptulu publicu — §. 3. c,). Este apoi sî dreptulu bisericescu; de óre-ce fia-care omu este totu deodata sî membru alu unei comunitâti bisericesci.

I. Dreptulu privatu.

1. Legea da fia-cârui omu din statu dreptulu, de a fi recunoscutu cá persóna cu voia libera; legea scutesce corpulu, viéti'a sî onórea fia-cârei persóne (da fia-cârui'a — dreptulu de a fi scutitu).

2. Legea da fia-cârui omu dreptu a muncí sî a-'si agonisí avere, fâra de a vatemá pre altii. Fia-care omu are dreptu a se folosí de averea sea dupa vointi'a sea. (Dreptulu acest'a se numesce altmintrea dreptulu proprietâtiei).

Déca da vre-unu omu (unu credinciosu) altui'a (unu detornicu) o parte din averea sea imprumutu, atunci are creditoriulu dreptu sa pretinda dela detornicu (pre temeiulu inscrisului — zapisului — facutu intre ei) nu numai averea imprumutata, ci sî pentru acést'a o resplata anumita (camata).

Déca cine-va (cá stapanu) da altui'a (cá servitoriu) o plata, cá sa-'i ajute la lucrârile sele; atunci stapanulu are dreptu, sa pretinda (pre temeiulu invoielei — contractului — facute intre ei), cá servitoriulu sa-i munciasca cu onestitate sî servitoriulu este detoriu sa o indeplinésca acést'a.

3. Fia-care tata de familia (§. 1.) are dreptu sa-'si faca orenduiele in cas'a sea, sî sa-'si crésca copiii sei dupa voi'a sea. (Acelu dreptu se numesce dreptulu familiaru).

Averea sea o lasa copiiloru sei, cându este elu aprópe se móra.

Dupa-ce móre tat'a, ajungu copiii cei nevrestnici (minoreni) sub ingrigirea unui tutoru.

Copiii numai dupa ce au crescutu mari (au ajunsu maioreni), adeca dupa ce au trecutu de 20 de ani, suntu in stare, a esí de sub ingrigirea tutorului loru sî a se folosí de drepturile cetatienesci, care li se cuvinu (§. 7 b; § 9 d; § 13 b; § 14; § 15 d,).

Cei slabi de minte (smintiti) inca stau sub tutoratu.

4. Drepturile (de a fi scutitu, dreptulu proprietâtiei, dreptulu familiaru), care se cuvinu (se dau prin lege) fia-cârui omu din statu, cá omu privatu, se numescu cu unu cuventu **dreptulu privatu.**

II. Dreptulu publicu.

1. Mai marele statului are dreptulu (§. b,) a intarí (sanctiuná) legile statului sî a face puneri la cale, cá tóte diregatoriele statului sa se silésca a marí fericirea din launtru a tuturoru cetatieniloru statului, câtu sî a sustiené védi'a statului fatia cu alte state.

Diregatoriele statului preste totu au dreptu a face cercetâri asupr'a celoru vinovati, a pedepsí pre cei vinovati, a dojení sî a impacá pre cetatienii cei invrajbiti unulu cu altulu, a tiené ómeni armati pentru securitatea cetatieniloru sî a statului intregu, a scóte dela cetatieni contributiuni pentru acoperirea speseloru statului.

2. Dreptulu a dá legi sî a ingrigí pentru securitatea publica (dreptulu statului); de a propasí dupa nisce regule anumite intru a face cercetâri asupr'a celoru vinovati (dreptulu procedurei); dreptulu de a pedepsí pre cei vinovati (dreptulu de a osendí); dreptulu de a veghiá asupr'a cetatieniloru, cá adeca pre cetatienii cei invrajbiti sa-i impace, iéra pre cei gresiti sa-i prinda sî sa-'i dee pre mân'a judecâtiei (dreptulu politienescu); dreptulu de a recrutá sî tiené soldati (dreptrulu militariu); dreptulu de a pune sî scóte contributiuni (dreptulu finantiaru) — tóte aceste drepturi ale statului se numescu cu unu cuventu **dreptulu publicu.**

(Va urmá.)

unu discursu, dara unu discursu prea ingroditoriu. Atunci numai apucà o temere mare pre doctorulu incâtu se ascunse sub invelitórea pre care o trase preste urechi, unde au statu astu-feliu fâra a se miscá câtu-si de pucinu pâna a dóu'a dî. Cá tóte cercetârile, facute de politia, care fù insciintiata despre acést'a, nu s'au potutu dá de urm'a acestei intemplâri.

⁂ Unu duelu fórte originalu. Unu duelu prea originalu avu locu de curendu in apropiere de Sântu-Francisco, in Californi'a doi sapatori de auru, Jose Priedo sî Jumes Tadermann, adunara o suma considerabila de auru in bulgari sî nasipu si le depusera intr'o pescera, ce le servea de locuintia. Totulu mergea bine unu tempu indelungatu, pâna cându in lun'a trecuta se sfadira dela o carafa de rachiu, sî care sfada se terminà cu unu duelu. Ambii combatanti neavendu revolvere la dansii, conveneau de a se bate cu bulgari sî bucati de pamentu ce contieneau auru. O óra dupa acést'a alti sapatori de auru gasira pre ambii combatanti scaldati in sânge. Tadermann erá dejá mortu fiindu lovitu cu unu bulgaru de auru in valóre de 7—8000 franci. Totu corpulu erá turtitu sî in dosu se gasí cá 60,000 franci in numerariu. Priedo respira inca, dara starea lui nu erá mai preferabila, câci primise sî elu râni cu bulgari in valóre de 5—6000 franci. — Lucrulu celu mai curiosu la tóta afacerea acést'a este inse, ca duelulu se gasí in regula sî nimenea nu contesta, pre Priedo de ereditaru alu lui Tadermann.

⁂ (Vertegiuri). In comun'a Ciuresti, din districtulu Tutov'a, la 26 Maiu trecutu s'a radicatu despre Nordu unu noru fórte intunecosu insocitu de unu vertegiu fórte poternicu care a produsu mai multe stricaciuni prin tóte locurile pre unde s'a produsu.

Mór'a de ventu cu o casa de lemnu care erá alaturi, proprietatea preotului Lazaru Nichiforu, au fostu sfaramate; dela móra a fostu luatu acoperisiulu sî mai multe scanduri dela pareti; iéra dela casa s'a ruptu unu parete care prin forti'a acelui vertegiu, à fostu aruncatu in fondulu hrubei care se aflá intre móra sî casa, luându totu-deodata sî acoperisiulu acelei hrube. Dóue vase, care erau dinaintea morei desiarte au fostu radicate in aeru, aruncate in fundulu unei ripe sî de acolo intórse inapoi cu mai multe dóge sfaramate.

Schimbandu apoi de locu, a luatu invelisiulu dela dóue case care se gaseau alaturate. De acolo mergendu intr'o câmpia unde se aflau nisce vitiei la pasiune, a radicatu pre acei vitiei la o inaltime cá de o prajina, care, dupa ce au fostu tienuti in aeru in tempu de vre-unu minutu, au fostu iérasi lasati binisioru la pamentu, fâra a suferí nici o vatemare.

Apoi de acolo, luându directiunea satului, a luatu invelisiurile dela tóte casele sî pâturile pre unde au trecutu in numeru de 15 séu 20 cladiri sî a smulsu din pamentu mai multi arbori grosi sî betrâni. In tempulu acest'a, locuitorii trageau clopotele sî faceau rugaciuni.

In dîu'a de 30 Maiu pre la 4 óre dupa am. a inceputu plóie torentiala pre la comunele Viziru, Carliti'a, Lacu-Rezi, Caragic'a, Zavói'a, Flésc'a, Batogu, Bordeiu-Verde, Stancuti'a, Bertesti Volizesti sî Filiu, din districtulu Brâil'a, care a duratu pâna la 7 sî jumetate óre sér'a, asiá cum nu s'a mai pomenitu, câci suprafati'a pamentului erá unu luciu de apa.

La inceputu a fostu cu piétra sî cu ventu repede care a culcatu la pamentu parte din productele mai mari, rupendu chiaru sî din porumbu, sî in comun'a Bordeiu-Verde a darimatu 6 cosiere, iéra la comun'a Flésc'a, formandu-se sî unu vertegiu, a radicatu o carutia a unui locuitoriu cu unu baiatu sî dóue palarie ce erau in trens'a; baiatulu a cadiutu josu indata, fâra a suferí vr'unu feliu de betejia, caruti'a a cadiutu josu mai târdiu sferemata cu de seversire, iéra palariele nu s'au mai gasitu.

Totu atunci la comun'a Viziru, din acelu judetiu, a cadiutu trasnetu asupr'a unui calu ce a remasu mortu in locu.

⁂ Imperatulu Japoniei. Micado (imperatulu Japoniei) traiá, suntu acum doi ani numai, in intrulu palateloru sele sî persón'a sea sânta, nu se aratá de locu poporului; astadi inse Majestatea sea se arata publicului deschisu; elu comunicá cu amabilitate cu Japonesii sei sî cu ómenii ce sosescu din Europ'a; dejá se vede o resolutiune formala ca descendintele dieiloru nu mai despretiuesce omenirea precum facea pâna acum'a.

Elu se scóla pre la 7 óre diminéti'a sî se ocupa cu autorii clasici japonesi, pre care-i esplica invetiatulu Fukub'a. Dupa unu repausu, cam pre la 10 óre, elu invetia limbele sî literatur'a Europei, intre care sî germana. Pentru aceste obiecte are de profesore pre domnulu Catoh. Studiele sele de predilectiune suntu geografi'a, istori'a sî fisiologi'a.

Dupa unu altu repaosu, elu primesce pre unulu din ministri, care vine sa-i faca espunerile sele. Imperatulu ia unu mare interesu la tóte afacerile de administratiune sî intra in tóte detaiurile, pentru a se convinge de starea in care sa gasesce tiér'a! Aceste siedintie se tienu in tote dilele, in tempu de mai multe óre, sî numai dupa terminarea loru, Micado face miscâri corporale; elu incaleca séu se preumbla intovarositu de o mica suita pre stradele din Yeddo sî suburbii. Câte odata deguisatu, face escursiuni pentru a potea observá tóte in linisce sî fâra a fi cunoscutu.

La inturnarea sea acasa, elu cetesce cu invetiatulu domnu Saito, clasicii chinesi sî sér'a aduna la elu unu cercu de barbati instruiti, mai alesu din acei care au visitatu Europ'a. La acésta adunare elu chiama sî mai multi oficieri din armat'a teritoriala sî marinara pentru cá sa se initieze cu lucruri binefacatóre. Alta-data la asemenea adunâri luau parte numai barbatii, ce aveau ranguri inalte; astadi inse nu se mai tienu in séma nascerea, nobleti'a sî rangulu, cí numai cultur'a scientifica sî meritulu câtra tiéra sî poporu.

Tenno (imperatulu) este in proportiune ce-va mai mare si mai inaltu decâtu japonesii; elu pórta pâna acum imbracamintea ce pórta obicinuitu magnatii (Samurai) tierei, numai ca pantalonii sei nu suntu inchisi, cí albi. Se crede inse ca pre viitoriu se va imbracá europenesce precum multi din functionarii sei au sî facut'o; câtu pentru preumblarile sele elu a adoptatu de multu papucii sî cismele europene.

Inainte Micado se servea cu dame de ale palatului, pre cându serviciulu actualului Tenno se compune numai din barbati. Elu este unu discipulu zelosu pentru cultura sî reforme; aplicatiunea sea nu obosiesce sî traiulu seu este simplu.

Imperatulu japonesu merita in tóta poterea cuventului stima sî admiratiune. Se vorbea la Yeddo in lun'a Ianuariu ca dupa inturnarea ambasadei va intreprinde sî elu o calatoria in Americ'a dela Nordu si in Europ'a pentru a vedea sî visitá in persóna pre imperatii sî regii, cu care Japoni'a au incheiatu tratate.

De aru dotá numai Dumnedieu pre acestu escelentu monarcu cu o viatia indelungata sî fericita.

Ad. Nr. 13,802 1872.

Concursu.

Pre bas'a inaltului decretu alu Maj Sele imp. reg. apost. dela 29 Maiu a. c. referitoriu la ocuparea catedreloru profesorali, insîrate mai la vale, la universitatea de Clusiu, ce se va deschide in anulu scolasticu 1872/3, prin acést'a se publica concursu.

Cu aceste catedre, déca se voru ocupá prin profesori ordinari, suntu impreunate salarie de câte 2000 fl., pre lânga aceea 300 fl. bani de cortelu sî o urcare a salariului cu 300 fl. totu la 10 ani de servitiu, — déca inse se voru numí profesori estraordinari salariulu acestor'a va fi 1200. sî 250 fl. bani de cortelu.

Catedrele de ocupatu suntu urmatórele:

I. La facultatea juridica-politica:

a) Istori'a universale a dreptului europénu sî alu patriei.

b) Dreptulu privatu sî montanisticu alu Ungariei sî alu Transilvaniei.

c) Dreptulu privatu austriacu.

d) Procedur'a procesuale, dreptulu comercialu sî cambialu.

e) Dreptulu romànu.

f) Dreptulu naturalu sî enciclopedi'a.

g) Dreptulu penalu.

h) Dreptulu publicu ungurescu.

i) Cunoscintiele legiloru administrative sî finantiarie.

k) Dreptulu eclesiasticu catolicu si dreptulu feudalu.

l) Statistic'a.

m) Politic'a constitutionale si administrativa.

n) Economi'a nationala si sciintiele finantiare.

o) Dreptulu eclesiasticu protestantu, greco-orientalu si unitariu.

Este de insemnatu, ca catedr'a dreptului eclesiasticu protestantu, greco-orientalu sî unitariu se va impreuná, dupa calificatiunea petentului, cu un'a din catedrele mai susu-insirate.

II. La facultatea de medicina sî chirurgica:

a) Anatomi'a descriptiva sî topograficá.
b) Anatomi'a patologica.
c) Fisiologi'a sî histologi'a.
d) Patoloig'a generale, terapi'a sî farmalogi'a.
e) Patologi'a sî terapi'a medicinica speciale.
f) Patologi'a sî terapi'a chirurgica speciale.
g) Mositulu sî genecologi'a teoretica sî practica.
h) Sciintiele teoretice sî practice despre vindecarea ochiloru.
i) Medicin'a forensa.
k) Patho-Chemi'a sî chemi'a organica
l) Epizootiologi'a sî politi'a veterinara.

III. La facultatea filosofica:

a) Fisic'a esperimentale.
b) Fisic'a superióra.
c) Matematic'a superióra.
d) Matematic'a elementara.
e) Chemi'a.
f) Zoologi'a sî anatomi'a comparativa.
g) Mineralogi'a sî geologi'a.
h) Botanic'a.
i) Filosofi'a.
k) Pedagogi'a.
l) Istori'a universale.
m) Istori'a patriei.
n) Sciintiele aucsiliare ale istoriei.
o) Geografi'a generale sî comparativa.
p) Filologi'a latina.
q) Filologi'a elina.
r) Filologi'a sî literatur'a magiara.
s) Filologi'a sî literatur'a germana.
t) Filologi'a sî literatur'a romàna.

Concurentii au de a-'si indreptá suplicele provediute cu unu curriculum vitae sî cu aclusele despre lucrârile loru didactice sî literarie séu aplicatiunea de pâna acum, precum sî despre alte merite, sî adeca, déca se afla dejá aplicati, pre calea auctoritâtiloru, la din contra nemidilocitu la ministeriulu subsemnatu celu multu pâna in 10 Augustu a. c.

Bud'a, 11 Iuniu 1872.

Dela ministeriulu r. ung. de cultu sî instructiune publica.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei devenite vacante de parochu din comun'a Danesiu protopresbiteratulu tractului Seghisiórei gr. or. constatatóre din 1400 suflete se escrie concursu pâna in 15 Iuliu st. v. i. 11 óre ante-amédi, dupa care in dîu'a secuenta se va efeptuí alegerea de parochu. —

Emolumentele suntu:

1) Cas'a parochiale cu o gradina de legumi sî pometu.

2) 25 fl. v. a. din cas'a alodiala comunale, pentru lemne de focu. —

3) Portiunea canonica statatóre din 22 jugere pamentu aratoriu, cositura sî o via. —

4) Venitulu stolaru usuatu. —

Cei ce voiescu sa competeze pentru ocuparea acestui postu suntu provocati a-si adresá suplicele loru inciruate strictu in sensulu Stat. Organicu § 13, — la subscrisulu, documentându celu putienu absolvirea gimnasiului inferioru, — cunoscinti'a limbeloru patriei, in fine ca au fostu invetiatori cu portare buna morala, sî progresu laudabilu. —

Preotii sântiti inse, numai dupa concediulu documentatu dela Pré Ven. consistoriu archidiecesanu potu sa concure la susu-numit'a statiune.

Staveritu in siedinti'a comitetului parochiale romàne gr. or. din Danesiu in 17 Iuniu 1872. st. v.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Zacharia Boiu,
Protop. gr. or.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.

Nru 53. ANULU XX.

Sabiiu, in 2|14 Iuliu 1872.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului 1872. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. v.

Pentru Romani'a sî strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Telegramu.

Hatiegu 13. Iuliu. Elia Macelariu este alesu deputatu dietalu alu opidului nostru.

Programele = cuventâri ale deputatiloru din fondulu regiu.

Amu urmaritu cu atentiune programele=cuventâri ale fostiloru deputati sasi sî amu cautatu sa aflâmu un'a carea sa nu represente numai punctulu de vedere sasescu. Pretensiunea acést'a 'si are temeiulu intr'aceea, pentru ca sasii suntu o natiune culta, inteligenta sî ei nu potu urmarí, cá ómeni culti sî inteligenti, numai scopuri esclusive sasesci cându representa populatiune mestecata. Dara pre lânga tóte aceste n'amu aflatu; totu ce amu aflatu este, ca sî in scaunele acele, unde ei suntu putieni sî nu tocm'a intr'o stare materiale de spariatu de buna, ci unde se sustienu sasii in óre-care védia numai prin nepasarea cea admirabila romanésca, in programele = cuventâri n'a fostu nici vorba sî poména de români, cu atâtu mai putienu de interese romanesci.

Aici aducemu unele pasagie din cuventarea dlui, nu scimu bine secretariu ministerialu ori ce este, Fried. Bömches, deputatulu resiedintiei passivitâtiei originale romanesci, Mercurei, unde majoritatea scaunului o facu românii.

Cetiti români din scaunulu Mercurei sî ve ziditi de cuvintele cele dulci ale deputatului vostru:

„O problema din cele mai momentóse a legislativei viitóre va fi sî cestiunea religiósa sî reform'a dejá inceputa inse inca departe neindeplinita a afaceriloru scolari.

Ce se tiene de cestiunea prima potu chiaru sî din traditiunile poporului nostru sasescu sî din coherenti'a lui spirituale cu trupin'a cea mare germana, care de multu — multu a escelatu prin lupt'a sirguitóre dupa libertatea convingerei religióse, persistá pre lânga libertatea deplina a religiunei, sî eu cunoscu in acést'a cestiune numai dóue marginiri, cari le póte pune statulu esercitiului liberu religiosu sî cari sî trebuie sa le puna. Elu nu póte suferí in interesulu esistintiei sele proprie cá o confessiune sa se puna in contr'adictiune cu legile statului, cá sa se sguduie in credintiosii ei consciinti'a datorintieloru loru cetatienesci sî totu asiá nu póte elu concede latirea necredintiei religióse, câci biseric'a n'a fostu numai in seculii trecuti o institutiune cultivatóre, ci ea este dupa convingerea mea sî astadi inca, ea inca totu are chiamarea in lini'a prima de a educá moralicesce mass'a poporului sî statulu sî astadi inca totu are neaperata lipsa de influinti'a nobilisatóre si moralisatóre a bisericei asupr'a cetatatieniloru sei. De sine se intielege ca eu, purcediendu din acést'a convingere, voiu recomandá totudé-un'a cu cea mai mare caldura subventiunile de statu incuviintiate tocmai confessiuniloru singuratice sî in deosebi sî bisericei luterane in Transilvani'a.

Ce se tiene de educatiunea intelectuale a poporului sî in specia de cultivarea claseloru inferióre ale poporului, nu mai incape nici o indoiéla, ca momentuositatea 'nalta a acestei afaceri, cu deosebire dupa triumfele immense, pre care le-a seceritu marea natiune germana sî cari are a le multiamí de securu in cea mai mare parte gradului infloritoriu a afaceriloru scolari, se va recunósce astadi si la noi de comunu si ca asemenea comunu se va semtí viiu ca câtu de indereptu a remasu Ungari'a in privinti'a acést'a, ca câtu mai avemu ací inca de a face si de a indeplini. Si de óre ce recunóscerea singura a unui reu e totu-dé un'a pasiulu primu spre vindecarea lui asá potemu cu deplina securitate presupune ca legislativ'a nóstra se va ingrigí de cestiunea instructiunei poporului cu cea mai mare atentiune, ca nu va crutiá si pre viitoriu ca si pâna acum nici unu sacrificiu pentru prosperarea acestei afaceri multu momentóse.

Este adeveratu inse ca tocmai in direptiunea acést'a nu se póte improvisá si silí nimic'a pre lânga cea mai mare serguintia, pre lânga cele mai mari sacrificie materiali; educatiunea intelectuale a poporului, respendirea unei culture comune, care sa patrunda tóte clasele populatiunei, póte fi, dupa natur'a lucrului, numai o opera de ani indelungati, si numai resultatulu unei activitâti duratóre, serióse si ostenitóre. Spre acést'a e de lipsa, afara de normele legale, afara de votarea de sume mari, si conlucrarea sirguitóre a tuturoru factoriloru chiamati la promovarea educatiunei poporului si cu deosebire cea a confessiuniloru singuratice din statulu nostru. Cu câtu statulu e mai aplecatu a face si face pentru scopuri de instructiune, cu atâtu mai mare va trebuí sa fia si serguinti'a si voi'a confessiuniloru de a se jertfí pentru de a potea petrece onestu cért'a cu statulu, si in acést'a privintia nu ne eschidu nici pre noi sasii, carii cu bucuria si superbia indreptatita privimu la starea cea infloritóre a scóleloru nóstre.

Sî tocmai acést'a stare infloritóre a scóleloru nóstre (sasesci) ne impune datorinti'a sânta a ne folosí de ori-ce sî de ici incolo, pentru de ne a tienea afacerile scolari pre nivelulu tempului sî a documentá prin aceea cu deosebire insusîrea sî missiunea nóstra cá poporu cultivatoriu.

Noi, domniloru, nu potemu pune in cumpen'a politicei unu pondu decisivu prin unu numeru mare; Aidemu! sa documentâmu deci ca meritâmu a fi recunoscuti sî respectati de factoru politicu prin educatiunea nóstra spirituale sî morale, sî prin cunoscinti'a drépta a datorintieloru nóstre, isvorita din civilisatiunea adeverata, fatia cu statulu sî fatia cu connatiunile din tiéra, inse sî prin consciinti'a ferma sî nestramutavera a drepturiloru nóstre proprie sî prin lupta resoluta sî barbatésca, pentru aceste drepturi.

Acestu apelu câtra d-vóstra, domniloru mei, care isvoresce din profunditatea animei mele sî pre care-'lu indreptu câtra fia-care fiiu adeveratu alu scumpei mele natiuni, me conduce de sine la ultimulu obiectu, pre care voiu astadi a-'lu atinge, sî cârui'a i atribuiu cea mai decisiva insemnatate pentru binele sî reulu nostru propriu, ba chiaru sî pentru esistinti'a nóstra, — acést'a e cestiunea tienutei deputatiloru sasesci la diet'a prossima, sî in legatura intima cu acést'a cestiunea organisatiunei nóstre municipali.

Ve este cunoscutu, domniloru, ca pâna mai ieri desbinara diferintie de opiniuni, cari emanara din o perioda mai nainte a desvoltârei nóstre de statu, miculu nostru poporu (poporasiulu) in dóue castre contrarie sî durere a une-ori chiaru dusimane. Aceste diferintie de opiniuni 'si aveau la tempulu loru fâra indoiéla rectificarea deplina sî ele (diferintiele) nici nu ne-aru fi adusu daune in casulu cându, in momentulu, in care a incetatu de a esistá motivulu sî bas'a faptica a aceloru diferintie, indata acea desbinare s'aru fi delaturatu. Durere, acést'a nu s'a intemplatu. Abisulu creatu prin cért'a despre o cestiune otarita sî la tóta intemplarea momentósa a dreptului nostru de statu, a remasu deschisu sî dupa ce acea cestiune si-a aflatu de mai nainte resolvirea prin desvoltarea faptica a relatiuniloru, sî continuarea certei de frati in midiloculu nostru n'a potutu remanea fâra influintia daunatiósa asupr'a destinei nóstre proprie. Câci de sî deputatii ambeloru partite siesi contrarie au fostu conscii sî remasu fideli datorintieloru loru facia cu natiunea loru, mergendu solidari in mai multe afaceri, ce ne atingu in specialu pre noi — dupa cum si mai nainte amu aretatu — totu-si a trebuitu sa se pérda esentialu din efectulu pasirei loru chiaru si prin impregiurarea singura ca ei in principiu suntu despartiti unii de altii in dóue partite.

Cunoscinti'a acestui adeveru necontestabilu a si fostu impregiurarea care a desceptatu in sinulu natiunei sasesci trebuinti'a ferbinta si dorinti'a viua de a se uní, intielege, si acést'a cunoscintia a trebuitu sa ne patrunda pre noi deputatii dietali in mesura potentiata, pre noi, cari in prim'a linia suntemu espusi isbirei evenemintelorn, cari nemidilocitu amu intielesu sî semtitu profundu pre de o parte urmarile daunatióse a certei dintre frati, pre de alta parte avantagiulu unei procedure comune. Sî asiá a sî isvoritu din sinulu deputatitiloru dietali in Pest'a prim'a desceptare spre ajungerea faptica a unei intielegeri sincere sî duravere, sî acést'a desceptare, primita de cele mai departate cercuri ale natiunei nóstre cu caldura sî insufletire ne-a condusu in urmare, la inceputulu lunei trecute, la dilele memorabile dela Mediasiu.

Dispositiunea seriósa sî insufletita, in care s'a aflatu barbatii harnici adunati in numeru mare acolo, sî care a fostu departe de asemenea de trufia câtu sî de arogantia, consciintia omnilaterale de 'naltulu scopu, de care s'a tratatu, sî vointi'a sincera a contribuí dupa potintia la ajungerea lui, câtu sî frumós'a abnegare de sene, cu care fia-care singuratecu a subordinatu parerile sele personali binelui comunu, in fine fapt'a multu imbucuratóre ca intielegerea sî impaciuirea a succesu pre deplinu, tóte aceste mominte au trebuitu sa eserce asupr'a fia-cârui participatoriu la acea adunare o influintia miscatóre, sî va fi o suvenire dintre cele mai placute a vietiei mele a fi participata sî eu din parte-mi nemidilocitu sî in persóna la nobil'a miscare spirituale a aceloru dile.

Resultatulu dileloru dela Mediasiu, care s'a presentatu in form'a unui programu nationalu sasescu si care va formá o basa secura pentru procederea solidaria a deputatiloru sasesci la diet'a prossima, ve va fi tuturor'a, fâra indoiéla, cunoscutu. Acestu programu sta pre fundamentulu relatiuniloru nóstre devenite in fapta istorice, fâra de a contr'adíce pre de alta parte recerintieloru reali sî conditiuniloru de viatia a statului modernu in vre-unu modu; elu (programulu) nu contiene in nici unu modu vre-o provocatiune séu jignire a connatiuniloru nóstre, de pre fundulu regiu, a câroru pretensiuni drepte noi din contra le vomu respectá totu-déun'a cu cea mai mare consciositate sî dreptate, sî nu cere mai multu decâtu ca cu privintía la afacerile nóstre proprie interne sa ni se reconósca aceea, ce afara de acea ni s'a garantatu legalminte sî cea ce asecura esistnti'a nóstra nationale.

Eu m'amu alaturatu la acestu programu din convingere sincera sî amu vointi'a firma sî onesta a me orientá conscientiosu intru tóte punctele dupa elu; de aceea tienu de prisosu a mai amintí cu vre-unu cuventu mai de aprópe despre cestiunea organisatiunei nóstre municipali, care forméza simburele acelui programu; despre acést'a cestiune nu mai póte fi nici unulu in indoiéla, care consimte cu principiele programului.

Domniloru! E possibilu sî dupa enunciatiunile pressei unguresci sî probabilu, ca principiele programului nostru nationalu, macaru câtu de loiale suntu, voru dá de opositiune rigurósa sî ca nu se voru putea realisá fâra lupte grele, sî e securu ca d-vóstra va trebuí sa pretindeti fatia cu aceste eventualitâti dela deputatii d-vóstre, mai multu decâtu de alta data, nu numai voi'a buna, ci sî facultatea de a representá interesele d-vóstre sî ale natiunei in dieta.

Cumca nu-'mi lipsesce vointi'a onesta sî sincera spre acést'a, o amu apromisu in acést'a óra solemnu; ca aveti sî increderea in facultatea mea necesaria, despre acést'a va decide, domniloru, in scurtu tempu, votulu d-vóstre. Ori sî pre cine ve-'ti onorá cu increderea d-vóstre, pre mine me liniscesce sî insufletiesce convingerea firma, ca noi toti, fii ai unui poporu, ne vomu luptá resoluti sî barbatesce pentru drepturile nóstre, in aducerea aminte la frumósele cuvinte ale marelui nostru poetu nationalu:

„Voimu sa fimu unu poporu de frati unitu"
„Nici lipsa nici periculu nu ne va desparti".

Epistole dela tiéra.

Domnule redactoru! Cu mare interesu amu urmaritu noi, cesti dela tiéra, miscârile româniloru pre terenulu politicu, dela conferinti'a din Sabiiu incóce si amu aflatu, ca aceea sî comitetulu acelei'a s'au pusu pre terenulu dorintieloru poporului românu sî cu o ratiune sî consciintia a procesu in implinirea chiamârei sele; amu aflatu de ací mai intâiu, ca precum acelu comitetu s'au ocupatu de binele tuturoru româniloru, asiá elu au avutu in vedere sî interesele speciali ale româniloru nostrii din fundulu regiu; sî despre acést'a voimu aici sa vorbimu câte-va cuvinte, fatia cu noulu conclusu de passivitate din Alb'a-Iuli'a, şî adeca la adres'a aceloru inteligenti români passivisti, cari suntu nascuti sî crescuti aici in acestu pamentu, ce se numesce fundulu regiu, unde stâmu in o lupta continua cu natiunea sasésca cu elementulu germanu.

Au gânditu óre acei români, din capulu locului, de cându s'au apucatu de passivitate, la interesele, la dorintiele, la dorerile parintiloru, fratiloru sî connatiunaliloru loru de aici? ba nici decum — dorere, nici decum!

Au fostu unii dintre ei (de-sî fórte putieni) sî la Alb'a-Iuli'a, ba unulu renumitu au convocatu acea conferintia; sî avutau ei óre in vedere acolo causele fondului regiu? ba nu sî iérasi nu!

Amu auditu motivandu-'si conclusulu de passivitate dela Alb'a-Iuli'a cu aceea „ca nu s'au schimbatu intru nimic'a situatiunea, decum au fostu ea pre tempulu conferintiei dela Mercurea". Dara cum se va schimbá situatiunea spre binele româniloru din fundulu regiu, cându s'aru pune ei iérasi in amortiél'a passivitâtiei, sî aru lasá, cá intregu fundulu regiu sî interesele lui sa se represinte la diet'a din Pest'a numai sî numai de cei 22 deputati sasi?

Ba — noi dîcemu, — ca numai acel'a ce au lasatu din vedere sî cele mai aprópe interese a pamentului, unde locuiesce, póte dîce, ca nu s'au schimbatu situatiunea pentru fundulu regiu.

La an 1869 s'au incorporatu prin scaunulu Talmaciu sî Saliste la fundulu regiu, unu numeru insemnatu de români, crescendu prin acesti frati poterea româniloru de ací; causele cele mari ale acestoru scaune sî a tienutului Branului au devenitu in unu stadiu favoritoriu, unde ascépta numai sprigginirea româniloru spre unu reesitu finalu bunu; cestiunea averiloru fundului regiu, cari se cuvinu a deveni sî in folosulu scóleloru române din fundulu regiu, s'au facutu prin causele amintite, obiectulu dilei, sî astépta resolvarea loru la legislatiune; natiunea sasésca si-au intronitu tóte partidele ei la Mediasiu, sî au luatu de programu combaterea amintiteloru cause sî asuprirea româniloru in cestiunea municipieloru sî au juratu a indeplini cu solidaritate acea asuprire.

Dara ce e mai multu! legea municipala pentru fundulu regiu are sa fia unulu dintre primele obiecte a dietei viitóre sî sa se faca cu concursulu sî dupa informatiunile deputatiloru fundului regiu, cari dupa judecat'a barbatiloru din Alb'a-Iuli'a au sa fia toti sasi. Óre au potutu acei barbati, in specie din fundulu regiu, sa ignoredie cu totulu acésta situatiune sî sa recomande româniloru nostrii, ca fâra nici o lupta sa se supuna gratiei sasiloru si sa-'si tradedie tóte interesele loru in mân'a acelor'a!

Cine nu scie sî nu cunósce insemnatatea cea mare a legei municipali sî a regulârei fundului regiu, sî cestiunea acést'a de viétia pentru românii nostrii?!

Institutiunile sî legile municipali de pâna astadi au condamnatu pre poporulu nostru la paria sî au slabitu tóta poterea de desvoltare a comuneloru nóstre; de ací vine ca congregatiunile scaunali se compunu in mare maioritate de sasi, ca ele alegu de amploiatii nostrii totu sasi, sî sustienu limb'a germana in afacerile loru, ca ele compunu comissiunile electorali din sasi, cari reducu pre românii alegatori totu-déun'a la minoritate, ca ele dispunu de tóte trebile comuneloru române in detrimentulu acestor'a. Dupa acelea institutiuni au succesu universitâtiei sasesci a face unu statutu agraru spre saraci'a româniloru s. a. s. a. asemenea.

Apoi ce se mai vaeta acei inteligenii mari români precum destule ori se audiá: „ca suntu tóte in zadaru, ca românii din fundulu regiu nu potu alege români de deputati nici la Mercurea, nici la Sebesiu, nici la Nochrichiu etc." déca acei români mari nu numai nu intindu mân'a la delaturarea aceloru rele, ci din contra le spune sî le recomanda connatiunaliloru loru, sa nu aléga deputati dietali, ceea ce va sa dîca: lasati legea municipala sî afacerile fundului regiu pre mân'a deputatiloru sasi!

Ce dorere simte fia-care românu, cându audîmu, ca cutari candidati si-au datu raportulu in Mercurea, sî suntu prea siguri de a reesî de deputati in scaunulu, unde facu românii maioritate mare, sî unde românii aveau cea mai mare influintia in comissiunea conscriitóre; ce durere, cându se aude, ca nu numai românii dara sî mai multi sasi din scaunulu Nocrichiului au imbiatu pre unu românu cu voturile loru, in care casu acest'a erá siguru de reesîre, sî acest'a le-au refusatu!

Uitati-ve la românii din Brasiovu sî districtu, sî vedeti câta putere, se póte desvoltá prin nationalismu adeveratu, incâtu acolo, unde nu erá sperantia, este acum prea possibilu, de a reesî unu deputatu românu, sî chiaru de nu aru potea — dupa tóte intrigile de susu, de josu sî de laturi — potu ei serví de modelu tuturoru româniloru la atari casuri.

Dara acei mari barbati passivisti din fundulu regiu nu incetédia a condamná luptele Brasioveniloru.

Eata nationalismulu, sî bravur'a acelor'a, eata urmârile cele triste ale conclusului loru din Alb'a-Iuli'a.

Deci nu potemu din destulu sa incuragiemu pre acei bravi români, ce compunu comitetulu nationalu din Sabiiu, cari au cunoscutu asiá de bine dorintiele cele mai ardiende ale româniloru nostrii din fundulu regiu, sî ne-au desceptatu din somnu, cari nu cu frase sî cu vorbe multe, ci cu lucrare neobosita sî cu fapte inaintéza caus'a nationala.

Deci inainte cu Ddieu, câci toti ne vomu urmá, fia chiaru sî sa mai potemu scapá câte ce-va din naufragiulu, ce ni l'au pregatitu din nou sasii cu ajutoriulu unoru bravi români.

Mai multi români de pre la sate.

Nocrichiu, 29 Iuniu 1872.

Domnule redactoru! Cetindu in pretiuit'a d-tale fóia „Telegrafulu Rom." nr. 51 vedu o notitia publicata despre alegerea de deputati dietali in scaunulu Nocrichiului, in care se dîce pre lânga alesii deputati sasi „ca românii s'au impartitu cu voturile si ca lips'a de disciplina nu póte avea alte urmâri".

FOISIÓRA.

Drepturile in scól'a poporale.

(Urmare sî fine.)

III. Dreptulu bisericescu.

1. Omulu are sa lucreze nu numai pentru sustienerea trupului seu, ci sî pentru fericirea sufletului seu; cá sa se póta omulu ferici trupesce sî sufletesce, trebuie sa pazésca nu numai legile statului, in care traiesce, dara sî poruncile lui Dumnedieu.

Invetiaturi lamurite despre Dumnedieu sî despre vointi'a lui Dumnedieu (despre legile dumnedieesci) ne-au datu nóua Domnulu sî Mântuitoriulu nostru Iisusu Christosu.

2. Invetiaturile despre Dumnedieu, cari le-au descoperitu Christosu ómeniloru, se pastréza in biseric'a sea cea adeverata.

Sânt'a nóstra biserica gr. res. este cea mai vechia; ea pastréza dumnedieésc'a descoperire a lui Christosu precum sî asiediemintele sântiloru apostoli sî ale sânteloru sobóre, din cele mai dintâiu tempuri ale crestinatâtiei sî pâna in dîu'a de astadi, neschimbate.

3. Crestinii, câti mergu la un'a sî aceea-si biserica, dintr'unu satu, séu orasiu, forméza impreuna o parochia (o comuna bisericésca.) Membrii unei parochie se numescu altmintrea parochieni. Preotii slujescu in biserica sântele taine sî alte slujbe Dumnedieesci sî propoveduescu cuventulu lui Dumnedieu.

In comunele satesci sî orasienesci din patri'a nóstra se afla sî câte un'a ori mai multe parochii (comune bisericesci) gr. res.

Comunele bisericesci gr. res. dintr'unu tienutu anumitu forméza impreuna unu tractu protopopescu, sub ingrigirea unui preotu mai mare, numitu protopopu.

Unu numeru anumitu de tracte protopopesci gr. r. forméza impreuna o eparchia, sub ingrigirea unui preotu mai mare, numitu episcopu.

Câte-va eparchii gr. res. anumite forméza impreuna o provincia metropolitana, sub ingrigirea unui preotu mai mare numitu Metropolitu.

Escelenti'a Sea Parintele, Andreiu Baronu de Siagun'a, este Archiepiscopulu sî Metropolitulu româniloru de confessiunea gr. r. din Transilvani'a sî Ungari'a.

4. Provincele metropolitane gr. r. (comunitatea bisericésca gr. r.) au dreptulu a prescrie nisce orenduiele (legi), dupa cari sa-si indrepteze fia-care membru alu seu viéti'a lui crestinésca.

Impoterirea comunitâtiei bisericesci de a prescrie legi, dupa cari sa-si indrepteze fia-care membru alu seu viéti'a crestinésca, se numesce altmintrea dreptulu bisericescu.

5. Biseric'a are dreptu sa prescria legi pentru preoti, incâtu au adeca acesti'a sa slujésca sântele taine sî alte slujbe Dumnedieesci, sa invetie pre poporeni cuventului lui Dumnedieu sî sa pedepsésca (canonésca) pre cei ce se abatu dela cele sânte.

Biseric'a are dreptu sa prescria legi sî pentru mireni, incâtu au adeca acesti'a sa cerceteze slujbele Dumnedieesci, sa se impartasiésca cu sântele taine, sa pazésca orenduielile bisericesci sî sa lucreze impreuna, cá membri ai bisericei, pentru inaintarea binelui comunei bisericesci.

Biseric'a are dreptu sa prescria legi pentru castigarea, pastrarea sî intrebuintiarea averei bisericesci, precum sî crescerea sî cultivarea tenerimei sele prin scóle.

6. Statulu recunósce biseric'a sî o sprigginesce intru intrebuintiarea drepturiloru ei, spre ajungerea scopului ei.

III.

Prin prelucrarea sî asiediarea materialului adusu pâna aici inainte a cugetatu subscrisulu, sa inlesnésca colegiloru sei, pre câtu 'lu iérta poterile, propunerea in scól'a poporale a cunoscintieloru despre statu sî viéti'a publica.

De óre-ce inse unu opu pedagogicu póte deveni mai corespundiatoriu scopului, déca sî dupa ce s'a imbunatatitu prin adoptarea pareriloru celoru mature ale mai multoru cultivatori sî educatori ai tinerimei; — sî fiindu ca acestu objectu de invetiamentu, de sî pâna acum afara de facultatea juridica nu s'au luatu in alte scóle mai nici de cum inainte, se vedu totu-si astadi invetiatorii nevoiti alu cunósce mai de aprópe, pentru ca suntu oblegati alu propune sî impartasí elevilaru dloru in scól'a poporale: — crede dara subscrisulu, ca nu va fi neinteresantu onorateloru corpuri invetiatoresci sî dloru invetiatori in parte, a luá la desbatere sî dare de opiniune in conferintiele d-loru cele generali „Drepturile in scól'a poporale."

Fratii invetiatori, cari dela oblegamentulu pentru propunerea acestui objectu de invetiamentu incóce se voru fi silitu a-si agonisí prin propri'a diligentia mai multe cunoscientie din sfer'a lui, voru poté fi in conferintie sprigginulu celoru ce inca nu s'au potutu inlesní a-si insusí asemenea cunoscintie.

Acésta infestatiune calumniósa lepadata cu vatemare de onóre*) asupr'a alegatoriloru români din scaunulu Nocrichiului de câtra corespondintele pre care nu-'lu potemu presupune de cunoscatoriu adeveratu alu lucrului, si nici de unulu dintre alegatori, nu o potu lasá in locu, tocmai pentru disciplin'a si concordi'a buna pre carea o au doveditu românii nostri din acestu scaunu, cu prilegiulu de alegere cari de-si putieni la numeru dupa legea electorale mastera, dara totusi statornici la un'a.

Românii aflându-se de tempuriu pre stradele orasiului si vediendu multime de votanti sasi, fatia cu carii erá prevediuti ca nu potu reusí, adunandu-se la unu locu intru o disciplina si concordia prea corespundietóre, s'au otaritu pre lânga numai a unui'a parere de passivitate, de activi, ca adeca sa-'si apere dreptulu loru pre câtu si-'lu potu, si sa nu-'lu lase nefolositu.

In chipulu acest'a au purcesu la alegere nici unulu instrainandu-'si votulu, ci si l'au datu la doi români dupa avutulu intielesu fâra de nici cea mai mica impartire. — Onóre deci româniloru din scaunulu Nocrichiului, cari cá activi 'si cunoscu dreptulu, si dupa potintia si-'lu apera.

Unu membru alegatoriu.

Totu in afacerea de mai susu mai primimu si alte dóue corespondintie d'intre cari noi reproducemu pre acést'a cá pre un'a mai detaiata si mai deslusitóre.

Nocrichiu in 10/7 1872. st. n.

Domnule Redactoru! Numai singuru din malitiosita si tendentiositate s'au facutu si potutu face asiá o batatóre schimonositura de lucru pentru decurgerea alegerei deputatiloru dietali din scaunulu Nocrichiului, scriindu-se acele putiene sire despre acestu objectu in stimata-ve fóia nr. 51. si se pare ca acelu corespondinte e in soldu si din castru passivistiloru. — Quo usque abutere Cat.. etc.

Adeverulu este! Pentru ca au reesitu din urna doi sasi, cá deputati dietali din acestu scaunu nu e mirare, inse nici decâtu nu e vin'a alegatoriloru români. — Nu din neintielegere si desbinarea alegatoriloru români, au din nedisciplina româna, care de asta-data nici sasii nu ni-o denéga in foile loru, au reesitu sasii cu deputatii loru, ci singuru din impregiurarea ca sasii alegatori erau in majoritate si si-au intrunitu majoritatea voturiloru pentru de ai loru. —

Acést'a e adeveratu inse, ca românii au fostu nepasatori si fâra bagare de séma atunci cându s'au conscrisu listele de alegatori (Asiá dara totusi! R.) si incrediendu-se amploiatiloru respectivi straini, s'au pomenitu ca au remasu o parte mare de indreptatiti la acestu actu fâra dreptulu electorale, dara si la acést'a suntu iéra acei diregatorii straini, cari cu nici o respectare de dreptu si dreptate au alergatu cá prin fuga prin mai multe comune intr'o di, asá incâtu multi locuitori din respectivele comune nici nu au sciutu ca au fostu si pentru ce au fostu comissiune in satulu loru. —

O lege electorala pentru noi atâtu de mastera, mantienuta si intrebuintiatu de amploiati straini fâra pasare si consciintia in contr'a nóstra, apoi de siguru ca nu pregatescu cale de rose pentru sermanulu românu, care in majoritatea sea face si pórta tóte greutâtile publice ordinaria, estraordinarie si de multe ori si mai multe improvisate in asemenea, bá chiaru in mai mare mesura, cá celu cu censu de 8 fl. v. a. si totu-si cu tóte acelea românulu este privatu si de dreptulu de alegerea representatiloru sei. — Inse sperâmu firmu — si trebuie sa ne luptâmu necurmatu pentru acea — ca regimulu (póte legislatiunea) ne va multiamí prin o lege electorale mai drépta, si alegatorii români de presinte voru spune de siguru colocuitoriloru loru, ca pre viitoriu sa aiba mai pucina incredere in straini, si mai mare precautiune si priveghiere pentru drepturile loru. —

Destulu! Românii alegatori de aici vediendu unilateritatea programei candidatiloru sasi, bá chiaru derogarea de dreptu a vr'o 8000 de români din acestu scaunu — pre cându sasi de abiá facu din numerulu locuitoriloru din acestu scaunu o tertialitate — sub conducerea neobositului d. adm. G. Maieru au votatu cu solidaritate pentru câte unu românu, inse fiindu da capo in minoritate — nu au reesitu. Nu potemu fâra numai a laudá de asta-data portarea româniloru solidaria — cu tóta incercarea de a ne desbiná, — si cu multiamita registrâmu alipirea la program'a conferintiei din Sabiiu pentru activitate. —

Mai pucinu corectu, bá chiaru intr'unu modu obstinatu, s'au portatu unii dintre inteligintii sasi Nocrichieni, cari cu ó maniera destulu de feroce si p . . . . au improscatu pre D. I. Z. vrându sa deslusiésca unele impregiurâri, cu „Unverschämt“ „und hinaus.“ —

In fine trebuie sa admitemu aicea, ca spre salvarea activitâtiei românii alegatori voindu sa fia activi, au pusu de candidatu pre d. cons. de curte I. Bolog'a, (si dlu adv. Ioanu Pop'a) fâra candidati'a densului, bá nici fâra sa fia avutu celu pucinu scire despre acést'a. — Ilustritatea sea inse va pardoná, déca românii din acestu scaunu, unde densulu posede chiaru si la sasi cea mai estinsa popularitate, voindu sa fia activi l'au pusu in canditia si fâra de scirea sea. — Si déca Ilustritatea sea nu au reesitu e numai aceei impregiurâri de a o adscria, ca alegatorii sasi — cei mai multi — nu au privitu la harnici'a candidatiloru, fâra numai la aceea ca sa fia deputatii loru sasi. — Cu tóte acestea Ilustritatea Sea aru fi fostu celu mai aptu si celu mai meritatu representante alu tuturoru locuitoriloru din scaunulu acest'a la diet'a din Pest'a.

Δ.

---

*) Nici o vatemare cu atâtu mai putienu „infestatiune calumniósa“, pentru ca esperinti'a ne-a aretatu ca de alte dâti celu putienu unu deputatu românu a potutu sa ese. R.

Iéra asupr'a folóseloru, ce le-aru poté aduce acestu obiectu de invetiamentu tinerimei scolari, asupr'a tempului, cându aru fi mai bine de elu propune s. a. — 'si va poté dá fia-care invetiatoriu opiniunea sea cu cea mai mare inlesnire.

Si ce metodu mai bunu ne-aru poté aratá cineva de a invetiá a cunósce unu lucru nóue inca mai de totu strainu, decâtu déca si dupa ce amu cetitu ori auditu unele esplicâri mai esentiali asupr'a lui, ne vomu silí apoi a meditá asupr'a lui, opinându si reflectându cu seriositate, si vomu nesuí a aflá totu mai multe despre elu inca si din alte pârti? —

Pentru cei ce voru avé tempu si placere s'o faca acést'a 'si iá subscrisulu libertatea, ale inlesní puntele de mânecare intru a discutá si a-si dá opiniunea in conferintia asupr'a acestui objectu, alaturându aici intrebârile urmatóre:

I. 1) Este materialulu opusiorului „Drepturile in scól'a poporale“ preste totu corespundiaioriu, séu nu? —

Déca nu pentru ce?

2. Care este dara materialulu seu celu corespundietoriu preste totu?

3. Déca suntu numai unele pârti din materialulu intregu necorespundietórie: a) care suntu acele pârti? b) in ce nu corespundu? c) pentru ce nu? d) cu ce materialu corespundietoriu au sa fia inlocuite?

II. 4. Materialulu propusu este de ajunsu, séu nu?

Déca nu este de ajunsu ce mai trebuie adausu?

5. Séu ca este prea multu materialulu propusu?

Déca este prea multu, ce trebuie lasatu din elu afara?

III. b) Este corespundietoriu modulu in care s'au desfasiuratu conceptele acestui opusioru, séu nu?

Déca nu pentru ce nu?

7. Care este modulu celu mai bunu de a desfasiurá conceptele la propunerea acestui obiectu de invetiamentu?

IV. 8. Suntu propositiunile acestui opusioru dupa form'a loru din afara usioru de intielesu, séu nu?

9. In casulu din urma, cum au a se formá propositiunile lui preste totu ori numai in parte, cá sa póta deveni mai usióre de cuprinsu si de intielesu?

V. 10. In care clase a scólei poporali este de folosu a se luá acestu obiectu de invetiamentu inainte?

Pentru ce chiaru in acésta clasa?

VI. 11. Este necesariu, a pune pre elevi sa cetésca din vre-unu manualu materialulu acestui obiectu de invetiamentu, ori ca s'aru puté ajunge scopulu si numai prin esplicâri verbali din partea invetiamentului?

Pentru ce?

VII. 12. Afara de acést'a, ce se mai afla de adusu inainte spre imbunatatirea acestui obiectu de invetiamentu?

Brasiovu, 26 Maiu 1872.

G. Bellissimu,
directorulu scólei capit. rom.
gr. or. in Brasiovu.

(Br.) Resinari, 25 Iuniu st. v. Instructiunea publica. Eri avuramu ocasiunea de a asistá la esamenele publice ce s'au tienutu cu baietii si fetitiele din scól'a nóstra normala de aici. Respunsurile au fostu in genere multiamitóre, si arata ca dnii invetiatori nu au crutiatu ostenéla in instruarea scolariloru sei. Asemenea si lucrurile de mâna cusute, si impletite de fetitiele cele mai mari sub priveghiarea d-siórei invetiatóre au seceratu lauda privitoriloru. Schimbarea inse facuta in predarea obiecteloru nu o putemu trece cu tacerea; instructiunea supremului directore pentru scólele nóstre normale si capitale confessionale prescrie ca istori'a biblica sa se predea in clas'a I, semestrulu II, asemenea „Invetiatoriulu si poporulu“, si de gradinaritu in clas'a III, semestr. II, ce inse nu s'au facutu precum si altele. Instruarea in cantâri amu vediutu ca se face de unu invetiatoriu, nu inse de parintele catechetu, precum suna susu memorat'a instructione.

Impregiurarea ca comun'a nóstra, care numera prestre 5000 suflete, are mai multi de 700 copii, carii aru fi apti de a cercetá scól'a, dintre acesti'a inse in anulu presentu nici 200 nu au participatu, iéra preste 500 suntu lipsiti de tóta cultur'a morale si intelectuale, merita deosebita atentiune a vener. consistoriu archidiecesanu.

Cine nu-'si cunósce detorintiele sele câtra Ddieu, si aprópele seu, nu póte fi membru folositoriu, nici alu comunei nici alu patriei sele; copiii crescuti numai cá animalele nu au de unde sa invetie aceste detorintie, deci asceptâmu in interesulu atâtu alu natiunei, câtu si alu patriei, dela deregatoriele competente cá sa intreprinda medilócele cuviinciόse spre a silí pre acei parinti nepriceputi in anulu viitoriu scolasticu la tramiterea copiiloru la scóla regulatu, cu atâtu mai tare, fiindu ca scól'a nóstra normale de aici este sustienuta din venitulu comunei prin urmare cercetarea ei nu casiuna parintiloru spese, ba ce este mai multu la scolarii seraci li se da si cârtile pentru invetiatu gratisu.

Catechisatiunea cu adultii Duminec'a are lipsa de asemenea remediu, in vér'a acést'a au fostu cercetata pâna acum numai de câte siése fete.

Amu aretatu, si prin acést'a mi-amu implinitu datorinti'a cá omu inteliginte, si privatu.

Varietâti.

⁂ Wodianer, consululu Germaniei din Pest'a, de altmintrea cetatiénu ungurescu, cautá, dicu ómenii, unu locu de deputatu, dóra la Mercurea. Suntu ómeni cari afirma ca aru fi cercetatu si pre dlu Elia Macelariu in afacerea acést'a, ceea ce noi nu potemu crede ca cu succesu, de óre-ce scimu, ca dd. Bömches si Fillenbaum suntu musterii mai vechi cá dlu Wodianer.

⁂ Fostulu Pasia din Rusciuk. Jurnalulu de Temesvar descria modulu, cum gospodaresce unu Pasia. — Curiósa scire au sosituací despre Achmed Razim Pasi'a, pre care lectorii nostrii i cunoscu dejá — ca celu ce a fostu siefulu unei ambasade turcesci, ce venise la Temesvár spre intempinarea imperatului, si zabovi ací câtu-va tempu. Dignitarulu turcescu, carele, precum se scie erá guvernatoru a intregului Vilajet dela Dunarea, fu destituit si supusu judecatiei. Precum ni se comunica, in acésta afacere esista o circumstantia propria. In Turci'a, unde este cunoscutu ca relatiunile de comerciu si traficu suntu in starea cea mai primitiva, guvernulu este silitu de a primí tacsele si in natura si prin vendiarea loru, apoi sa-si procure banii necesari. Este câtu-va tempu ca Achmed Pasi'a au incheiatu dejá cu cas'a N. din Pest'a unu contractu pentru predarea a 50 milióne oc'a porumbu de prim'a cualitate, si cu care erá sa se urmeze acum dupa recolt'a actuale. Starea semanaturiloru insa din aceste provincie ale Turciei suntu anulu acest'a asiá de rele, incâtu nu se potù gasí de locu porumbu de cualitatea intei'a. Unu Pasi'a turcescu inse scia a se ajutá in asemanea casuri sî Achmed ordonà contribuabililoru cá sa caute unde voru scí, sî sa aduca porumbu de prim'a cualitate. Acestu ordinu produse in poporu o asiá desperare sî esasperatiune, in câtu a avutu locu o frementatiune, astu-feliu ca Pasi'a dela Viddin, unu inferioru a lui Achmed se duse la Constantinopole pentru a espune starea anormale a provincieloru, dupa carea atuncea se efectuà destituirea lui Achmed. — In cercurile comerciale se ascépta acum cu nerabdare resultatulu acestei afaceri, pentru a se vedea, déca guvernulu turcescu se va indatorá a mantienea contractulu incheiatu de câtra functionarulu seu.

⁂ Unu statisticu englesu. Unu englesu, amicu alu statisticei s'a incercatu a aflá verst'a la care mai multi din barbatii vestiti s'au casatoritu, sî estragemu din tabloulu seu urmatórea insemnare: Shakespeare s'a insuratu la verst'a de 18 ani, Dante, Franklin sî Bulver la 24, Mozart, Valter, Scott sî Kepler la 26, Vashington, Napoleonu I. sî Lord Byron la 27. Rossini pentru prim'a óra la 30. iéra a dóu'a óra la 54, Schiller sî C. M. de Veber la 31, Aristophanes la 36, Vellington la 37, Talm'a la 39, Luther la 42, Youngh la 47, Svift la 49, Buffon la 55 sî in fine Goethe la 57 ani.

⁂ Unu incidentu ingroditoriu in Chin'a. Cu post'a chinesa din Cantonu primimu scirea despre o mare nenorocire ce s'a intemplatu in Tschung-Sing. — In tempulu unei representatiuni teatrale, ce se dete in onórea unei divinitâti, se aprinse zidirea facuta de Bambus (unu soiu de lemnu), la care ocasiune fiindu presentu unu mare numeru de femei, se intemplà cea mai mare confusiune, incâtu a fostu raniti sî ucisi aprópe 600 de persóne.

⁂ Gemeni. Se scrie din Bochum (Prussi'a rhenana) ca o femeea a nascutu acolo doi copii gemeni, ce erau lipití unulu de altulu pre partea d'nainte a pieptului. Facerea loru unulu dupa altulu nu s'a potutu efectuá decâtu numai atuncea, dupa ce doctorulu mai intâiu i-a deslipitu cu unu bricégu.

⁂ Coler'a. Guvernatorulu din Bucovin'a publica prin gazet'a de Cernauti, ca dupa raportulu de starea sanetâtiei, primitu de I. R. agentulu consularu austriacu din Novosielitza, in comune Doliniany din Basarabi'a, departe cá dóue óre de Novosielitza (sî de frontari'a Moldovei) s'a escatu coler'a intre lucratorii, angageatii din Podoli'a sî ca din 10 bolnavi au muritu trei.

⁂ O mórte causata prin evaporarea gazului produsu prin salcii. O nenorocire teribila s'a intempatu suntu câte-va dîle, in orasielulu Redvitz (Bavari'a.) — Comerciantulu R. Mayer se coborise in pivnit'a lui Petrea Martinu pentru a scóte nisce salcii, ce le pastrá acolo; vediendu inse ca mai multu tempu sî nu revine se coborí sî Martin dupa elu; care remase iéra-si acolo. Ómenii de casa, nelinisciti, cautara sa vada ce e caus'a, ca zabovescu ei atâtu, sî abiá coborâra câte-va trepte pre scar'a pivnitiei, sî se intórsera indaratu clatinindu-se cá cându aru fi fostu cuprinsi de o ametiéla; chiamandu pre vecinii Iohan Vagner cu fiulu seu, care coborându-se in pivnitia, iéra-si nu s'au mai inapoiatu. — Prin fierberea salcieloru s'a formatu in pivnitia gazu, a câroru victime au devenitu acesti barbati. Numai dupa ce s'a aruncatu apa in pinvnitia sî s'au introdusu aeru curatu prin mijloculu unei tulumbe, tempu de mai multe óre, s'a potutu departá aerulu infectatu din parte a pivnitiei, incâtu se potù scóte nenorocitii, cari cu totii au fostu gasiti morti lânga ultim'a trépta o scarei. Incercârile de ai readuce in viétia fura in zadaru. Plângerile sî vaetele rudeloru nenorocitiloru erau sfasietóre. — Mayer lasà in urm'a sea o femea cu mai multi copii minori.

⁂ Zidirea unui teatru nou in Vien'a. Foile Vienese publica, ca, pentru tempulu câtu va tienea espositiunea din Vien'a, sa se zidésca unu nou teatru mare, care sa cuprinda 5000 persóne sî care sa poséda, o restauratiune, unde sa incapa la 3000 persóne. Pre acestu teatru sa se represinte opere italiane sî francese, piese sgomotóse, balete sî concerturi monstróse Se dîce, ca s'a presentatu dejá directoriului generalu, Baron Schvarz, proiectulu sî cererea pentru acést'a sî se spera ca se va aprobá. Cheltuielile se urca la sum'a de aprópe 250,000 taleri.

⁂ O corespondintia originala. O corespondintia originala a avutu locu intre magistratulu din Berlinu sî o copia de doi-spre-diece ani, cârei'a i remasese o clironomie de câte-va mii de taleri. Dîlele acestea primí fat'a dela magistratu o epistola cu urmatórea adresa: „Nemaritatei Gertrud Z.,“ prin care i se comunica, ca conformu cu venitulu ei de atât'a, ea este inscrisa in registrulu contribuabililoru primariei, dupa care urmédia a platí prenumerando pre trimestru 1 taleru 20 grosi. La acést'a, mic'a copila a respunsu prin urmatórea adresa: Onorabile magistratu! De vreme ce in presentu nu primescu cá bani de pozunaru dela tatalu meu adoptivu decâtu 15 grosi pre septamâna sî neprimindu altu venitu nu me credu detóre a platí vre-o contributiune. Cu tóte acestea insa, rogu pre onorabilulu magistratu de a se adresá câtra epitropii mei. A d-vóstre supusa Gertrud Z. scolara din clas'a a III.“

⁂ (Scrieti cinci!) Unu cetâtiénu se preumblá neliniscitu prin odai'a sea sciidu ca preste putiene minute avea sa devie tata. De-odata intra in casa unu functionariu dela biroulu statisticu, tienendu in mâna unu creionu sî harthia: „Numele d-vóstra, pronumele, verst'a, diu'a nascerei sî starea?“ Cetatienulu respunse la tóte intrebârile. — „Esti insuratu?“ — D'a. — „Câti copii ai“ — „Trei; dara déca voiesci a-mi adastá putine minute, voiu avea patru.“ Functionarulu respunse surizându cându de odata se audí tipete in odai'a de alaturea sî barbatulu alergà acolo. Curendu insa se reintórse sî stergându-si sudórea de pre frunte, dice: „Scrieti cinci!“

Ad. Nr. 13,802 1872.

Concursu.

Pre bas'a inaltului decretu alu Maj. Sele imp. reg. apost. dela 29 Maiu a. c. referitoriu la ocuparea catedreloru profesorali, insirate mai la vale, la universitatea de Clusiu, ce se va deschide in anulu scolasticu 1872/3, prin acést'a se publica concursu.

Cu aceste catedre, déca se voru ocupá prin profesori ordinari, suntu impreunate salarie de câte 2000 fl., pre lânga aceea 300 fl. bani de cortelu sî o urcare a salariului cu 300 fl. totu la 10 ani de servitiu, — déca inse se voru numí profesori estraordinari salariulu acestor'a va fi 1200. sî 250 fl. bani de cortelu.

Catedrele de ocupatu suntu urmatórele:

I. La facultatea juridica-politica:

a) Istori'a universale a dreptului europénu sî alu patriei.

b) Dreptulu privatu sî montanisticu alu Ungariei sî alu Transilvaniei.

c) Dreptulu privatu austriacu.

d) Procedur'a procesuale, dreptulu comercialu sî cambialu.

e) Dreptulu romanu.

f) Dreptulu naturalu sî enciclopedi'a.

g) Dreptulu penalu.

h) Dreptulu publicu ungurescu.

i) Cunoscintiele legiloru administrative sî finantiarie.

k) Dreptulu eclesiasticu catolicu si dreptulu feudalu.

l) Statistic'a.

m) Politic'a constitutionale si administrativa.

n) Economi'a nationala si sciintiele finantiare.

o) Dreptulu eclesiasticu protestantu, greco-orientalu si unitariu.

Este de insemnatu, ca catedr'a dreptului eclesiasticu protestantu, greco-orientalu sî unitariu se va impreuná, dupa calificatiunea petentului, cu un'a din catedrele mai susu-insirate.

II. La facultatea de medicina sî chirurgica:

a) Anatomi'a descriptiva sî topografică.
b) Anatomi'a patologica.
c) Fisiologi'a sî histologi'a.
d) Patoloig'a generale, terapi'a sî farmalogi'a.
e) Patologi'a sî terapi'a medicinica speciale.
f) Patologi'a sî terapi'a chirurgica speciale.
g) Mositulu sî genecologi'a teoretica sî practica.
h) Sciintiele teoretice sî practice despre vindecarea ochiloru.
i) Medicin'a forensa.
k) Patho-Chemi'a sî chemi'a organica
l) Epizootiologi'a sî politi'a veterinara.

III. La facultatea filosofica:

a) Fisic'a esperimentale.
b) Fisic'a superióra.
c) Matematic'a superióra.
d) Matematic'a elementara.
e) Chemi'a.
f) Zoologi'a sî anatomi'a comparativa.
g) Mineralogi'a sî geologi'a.
h) Botanic'a.
i) Filosofi'a.
k) Pedagogi'a.
l) Istori'a universale.
m) Istori'a patriei.
n) Sciintiele aucsiliare ale istoriei.
o) Geografi'a generale sî comparativa.
p) Filologi'a latina.
q) Filologi'a elina.
r) Filologi'a sî literatur'a magiara.
s) Filologi'a sî literatur'a germana.
t) Filologi'a sî literatur'a romàna.

Concurentii au de a-'si indreptá suplicele provediute cu unu curriculum vitae sî cu aclusele despre lucrârile loru didactice sî literarie séu aplicatiunea de pâna acum, precum sî despre alte merite, sî adeca, déca se afla dejá aplicati, pre calea auctoritâtiloru, la din contra nemidilocitu la ministeriulu subsemnatu celu multu pâna in 10 Augustu a. c.

Bud'a, 11 Iuniu 1872.

Dela ministeriulu r. ung. de cultu sî instructiune publica.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea I-lui postu invetiatiatorescu la scól'a gr. or. din opidulu Cincu-mare, se escrie prin acést'a concursu pâna in 30 Iuliu a. c. st. v. in care dî va fi sî alegerea. — Cu acestu postu este impreunata o léfa an. de 200 fl. v. a. din alodiulu opidanu, cortelu liberu in odâile scólei, sî lemne de ajunsu de focu.

Dela doritorii de a ocupá acestu postu, carii au a-'si asterne petitiunile la subscrisulu fiindu de relegea nóstra se cere, cá sa fia pedagogi absoluti, sî barbati cu buna pracsa in instructiunile scolare, sî in cantârile bisericesci amesuratu Statutului Organicu, pre lânga care cei carii voru avea sî 4 clase gimnasiale, voru avea sî preferintia.

Nocrichiu, in 26 Iuniu 1872.

In contielegere cu comit. parochiale.

G. Maieru
Adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei devenite vacante de parochu din comun'a Danesiu protopresbiteratulu tractulu Seghisiórei gr. or. constatatóre din 1400 suflete se escrie concursu pâna in 15 Iuliu st. v. i. 11 óre ante-amédi, dupa care in dîu'a secuenta se va efeptuí alegerea de parochu. —

Emolumentele suntu:

1) Cas'a parochiale cu o gradina de legumi sî pometu.

2) 25 fl. v. a. din cas'a alodiala comunale, pentru lemne de focu. —

3) Portiunea canonica statatóre din 22 jugere pamentu aratoriu, cositura sî o via. —

4) Venitulu stolaru usuatu. —

Cei ce voiescu sa competeze pentru ocuparea acestui postu suntu provocati a-si adresá suplicele loru inciruate strictu in sensulu Stat. Organicu § 13, — la subscrisulu, documentându celu putienu absolvirea gimnasiului inferioru, — cunoscinti'a limbeloru patriei, in fine ca au fostu invetiatori cu portare buna morala, sî progresu laudabilu. —

Preotii sântiti inse, numai dupa concediulu documentatu dela Pré Ven. consistoriu archidiecesanu potu sa concure la susu-numit'a statiune.

Staveritu in siedinti'a comitetului parochiale romàne gr. or. din Danesiu in 17 Iuniu 1872. st. v.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Zacharia Boiu,
Protop. gr. or.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULŬ ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 54. ANULU XX.

Sabiiu, in 6|18 Iuliu 1872.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului **1872**. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. v.

Pentru Romani'a sî strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Nr. cons. scol. 180/1872.

Consistoriulu Archidiecesanu, cá senatu scolariu, dorindu a satisface pre deplinu dispositiuniloru Statutului Organicu in privinti'a asiediarei definitive de profesori la institutele medie confessionale sî de invetiatori la scólele poporali sî capitali din Archidieces'a nóstra (§ 13. aline'a 3-ea; § 122. puntu 9. din St. Org.), — a aflatu de bine a statorí urmatoriulu

Regulamentu provisoricu:

A). pentru esaminarea candidatiloru de profesura la scólele române medie de confessiunea gr. orient., anume la gimnasiele si scólele comerciale si reale din Archidieces'a româna gr. orient. a Ardélului.

§. 1. La depunerea esamenului de profesura pentru scólele gimnasiale, comerciale sî reale se admitu numai candidati de nationalitatea româna si de religiunea gr. orient., care au absolvitu facultatea filosofica la la vre-o universitate, respective o academia comerciala, unu politechnicu séu unu altu institutu superioru de invetiamentu analogu acestor'a fia din patria, fia din strainatate.

(Iéra candidati, cari nu implinescu aceste conditiuni, se potu anunciá esceptionalmente la depunerea esameneloru numai dupa ce voru fi capetatu speciala concessiune a senatului scolasticu.)

De esamenulu de profesura póte senatulu scolasticu dispensá numai atari individi, cari au facutu odata acestu esamenu cu succesu la Universitate séu la altu institutu superioru de invetiamentu.

§. 2. Comissiunea esaminatóre de trei (v. §. 122. p. 8.) se denumesce de Consistoriulu scolasticu pre fia-care anu séu din sinulu acestui'a séu din alti barbati de sciintia, cari represinta studiele, din care au a se esaminá candidatii. Presidiulu in acésta cumissiune 'lu are séu Archiepiscopulu, séu unu locotiitoriu alu acestui'a séu si unulu dintre cei trei membrii ai comissiunei, care va fi desemnatu de presidiu. Pre protocolistulu sî-'lu alege comisiunea insasi.

§. 3. Ésamenele se facu de regula in fiacare anu in lun'a lui Augustu in Sabiiu.

Esamenele suntu publice.

§. 4. Candidatii, cari voru sa faca esamenulu de profesura se insinuédia la presidiulu Consistoriului de regula 9 luni inainte de terminulu prefiptu pentru esamenulu oralu, aratandu totodata specialitatea, din care voiesce a face esamenu, si cerendu a i se desemná temele pentru lucrârile domestice.

§. 5. Pre lânga petitiunea de admitere la esamenu are sa alature candidatulu:

a) Testimoniu de maturitate;

b) Absolutoriu, care sa dovedésca, cumca candidatulu a frecuentatu cá auditoriu ordinariu cu purtare morala buna celu putienu 6 semestre unulu din institutele superióre mentionate in § 1.

c) Testimoniu despre ocupatiunea sî conduit'a sea dela finirea studieloru academice si pâna la datulu petitiunei.

d) Unu feliu de „curriculum vitae“ inscrisu, in care pre lânga momentele principale din viétia sa arate candidatulu sî cursulu desvoltârei sele spirituale, directiunea, estensiunea si midilócele literarie intrebuintiate in studiulu seu de specialitate.

§. 6. Neivindu-se nici unu obstaculu candidatulu se admite la esamenu primindu temele pentru lucrârile scripturistice, care au a se face acasa (vedi § 4).

§. 7. Esamenulu este scripturisticu si oralu.

§. 8. Obiectele de invetiamentu, din care au candidatii de profesura sa faca esamenu, se impartu in urmatórele grupe:

I. La Gimnasie:

a) Filologi'a clasica, i. e. limb'a sî literatur'a latina si elina impreuna cu Istori'a vechia, cu deosebire a greciloru si romaniloru, asiá inse ca in privinti'a unei'a din cele dóue limbi cerintiele suntu mai moderate;

b) Geografii'a si Istori'a universala (cunoscintie din istori'a nationala) pentru gimnasiulu intregu, precum si cunoscintiele recerute pentru intielegerea autoriloru istorici greci si latini;

c) Matematic'a si fisic'a pentru gimnasiulu intregu;

d) Istori'a naturala pentru gimnasiulu intregu si matematic'a, fisic'a si chimi'a pentru gimnasiulu inferioru.

e) Filosofi'a in legatura cu un'a din grupele de sub a, b, c, d, f, insa cu reducerea cerintieloru in privinti'a acestor'a;

f) Limb'a si literatur'a româna in legatura cu unulu din obiectele de sub a, b, c, d, e, insa moderandu-se cerintiele in privinti'a acestor'a;

g) Limb'a magiara séu germana séu francesa cu un'a din grupele de mai susu pre lânga reducerea cerintieloru in privinti'a acestor'a;

h) Religiunea impreunata cu unu obiectu din grupele de mai susu;

i) Desemnulu liberu.

Pentru de a combiná obiectele de sciintia in alte grupe diferite de cele mentionate, se cere espresa invoire a senatului scolasticu; insa nici in-tr'unu casu nu se póte desbiná istori'a de geografia si celu ce face esamenulu din fisica, trebuie neaperatu sa se supuna totodata si la esamenulu din matematica.

§. 9. Recerintiele speciale la esamenulu de profesura:

1. Din filologi'a clasica: se recere cá candidatulu sa cunósca din fundamentu si cu precisiune gramatic'a limbeloru respective, sa dovedésca printr'o lucrare scrisa latinesce, ca si-a castigatu in stilistic'a latinésca corectitate si desteritate, mai departe ca e versatu in autorii clasici, care se cetescu in gimnasiu. Mai incolo se cere dela candidatu sa aiba cunoscintie sigure din istori'a greciloru sî romaniloru, iéra in mitologia, in anticitâti, in istori'a literaturei si in metrica sa fia intru atât'a versatu, incâtu sa fia in stare sa faca esplicatiunile reale la autorii clasici si sa dea unu prospectu generalu despre referintiele sociale din anticitate.

2. Cu privire la istori'a se cere cá candidatulu sa aiba unu prospectu cronologicu chiaru preste istori'a universala, sa cunósca nexulu pragmaticu in desvoltarea popóreloru celoru mai insemnate, iéra cu privire la o parte óre-care din istoria sa dovedésca unu studiu specialu alu isvóreloru si opuriloru speciale, care tratéza acésta parte. Afara de acést'a trebuie candidatulu sa poséda cunoscintie mai detaiate din istori'a vechia si atât'a studiu filologicu, incâtu sa póta traduce acuratu celu putienu pasagie mai usióre din istoricii romani.

In istori'a si statistic'a patriei precum sî in istori'a sî statistic'a nationala se receru cunoscintie sigure sî intinse, avendu candidatulu totodata sa dovedésca, ca s'a ocupatu sî cu opurile mai nóue si mai insemnate din acésta sfera.

Din geografia se pretinde unu prospectu chiaru despre intrég'a suprafatia a pamentului din punctu de vedere fisicu sî politicu, o cunoscere speciala a tieriloru europene sî unu studiu mai profundu in geografi'a patriei sî a tieriloru locuite de români.

3. Di matematica se cere, cá candidatulu sa aiba cunoscintie teoretice si practice din tóta aritmetic'a sî geometri'a elementara, desteritate in geometri'a analitica sî celu putienu atâtea cunoscintie din calculululu diferentialu sî integralu câtu este de lipsa pentru aplicarea lui la fisica si pentru o mai buna intielegere a Aritmeticei elementare. Esamenulu oralu se estinde sî asupr'a trigonometriei sferice cu deosebire in aplicarea ei la Geometri'a matematica sî la mechanic'a analitica.

4. Din fisica se pretinde, cá candidatulu sa cunósca bine legile naturei fiindu in stare a le chiarificá prin esperimente si prin argumentatiuni matematice; sa cunósca elementele chimiei cu aplicare la cele mai usitate sî mai usióre trebuintie technice sî in fine sa fia versatu in principiele astronomiei sî geografiei matematice.

5. Din istori'a naturala se cere: cá esaminatulu sa cunósca acele producte naturale, care se distingu séu prin aceea ca se intrebuintiédia mai desu in viéti'a omenésca, séu pentru ca au insusiri deosebite demne de insemnatu séu pentru ca se gasescu mai desu in patri'a nóstra. Aratandu-i-se atari producte naturale candidatulu trebuie sa le cunósca si sa le scie clasificá. Mai departe se cere, cá acest'a sa cunósca de aprópe acele sisteme vechi si nóue ale istoriei naturale, care au castigatu valóre generala; sa poséda cunoscintiele mai necesarie din anatomi'a si fisiologi'a planteloru si animaleloru, cunoscintie despre respandirea loru geografica sî in fine sa fia versatu in cercetârile mai nóue geologice.

6. Cu privire la filosofia se pretinde cunoscinti'a speciala a opuriloru unui'a dintre cei mai insemnati filosofi din vechime séu din tempurile mai nóue si cunóscerea puncteloru principale din istori'a filosofiei.

Afara de acést'a trebuie sa dovedésca candidatulu ca este in stare a propune chiaru si intielegibilu logic'a sî psichologi'a empirica.

7. Celu ce face esamenu din limb'a si literatur'a româna trebuie sa cunósca gramatic'a acestei'a in tóte fasele ei, sa aiba deosebita desteritate in vorbirea si scrierea ei, sa cunósca literatur'a româna sî istori'a desvoltârei acestei'a, precum si istori'a politica si sociala a poporului românu. Mai departe se pretinde dela unu atare candidatu sa fia in stare a esplicá dupa forma si cuprinsu opurile cele mai insemnate ale scriitoriloru nostri sî a aratá cursulu de desvoltare a autoriloru celoru mai insemnati.

8. La esamenulu din limb'a magiara, germana, francesa, séu italiana, se cere cunoscintia acurata a gramaticei, desteritate si corectitate in vorbirea si scrierea limbei respective, cunó-

scerca stârei acestei limbi si a monumenteloru limbistice mai insemnate din vechime si in fine unu studiu alu literaturei si alu istoriei politice si sociale a poporului respectivu si o ocupatiune deosebita cu opurile mai insemnate a celoru mai renumiti scriitori.

9. Cualificatiunea pentru invetiarea desemnului liberu si a caligrafiei se probédia in modu practicu.

§ 10. II. La scólele reale inferióre se impartu obiectele de invetiamentu cu privire la depunerea esamenului ‚de profesura in urmatórele grupe:

a) Geografi'a si Istori'a universala impreuna cu limb'a romàna.

b) Matematic'a si fisic'a,

c) Chemi'a si istori'a naturala,

d) Geometri'a descriptiva si desemnulu linearu impreuna cu architectur'a;

e) Limb'a magiara séu germâna séu francesa séu italiana cu unulu din obiectele din grupele de sub a, b, c, d, f;

f) Religiunea impreunata cu unu obiectu din grupele de mai susu.

§ 11. Recerintie speciale la esamenulu de profesura pentru scólele reali:

1. Recerintiele la depunerea esamenului din Geografia si Istoria, din Matematica si Fisica, din Istori'a naturala si din limbele: romàna, magiara, germâna si francesa suntu totu acele care se punu si candidatiloru la posturi de profesori gimnasiali (v. § 9. 2. 3. 4. 5. 7. 8.)

2. Cu privire la Geometri'a descriptiva si desemnulu linearu se recere: ca candidatulu nu numai sa cunósca Geometri'a descriptiva, cí sa fia in stare a-si argumentá scientifice principiele acestei'a fiindu versatu pre câmpulu Geometriei intregi; sa aiba desteritate in aplicarea acestei'a la constructiunile umbróse si perspectivice, precum si la desemnarea celoru mai diferite objecte de industria, cu deosebita privire la mechanic'a, architectur'a si geometri'a practica; sa scia sa aplice principiele curatu geometrice la deslegarea problemeloru geometrice, care obvinu mai desu in viatia, sa fia in stare a schitiá cu acuratetia formele objecteloru mai cunoscute, sa cunósca espressiunile technice mai usitate in planuri si charte si sa scie esecutá desemnurile mai usióre din Geometri'a practiva curatu si corectu.

3. Pentru propunerea Chimiei se cere: cunoscintie sigure din Chimi'a organica si anorganica, esercitiu in facerea esperimenteloru si in analisarea chemica dupa cualitate si cuantitate, cu deosebita considerare a materialeloru mai obicinuite in negotiu, precum si cunoscintie despre aplicarea teorieloru chemice la fabricarea mai multoru articuli industriali.

§ 12. III. Pentru scól'a comerciala superióra se impartu obiectele de invetiamentu cu privire la esamenulu de profesura in urmatórele grupe:

a) Aritmetic'a mercantila, comptabilitatea si limb'a romàna impreuna cu stilistic'a comerciala.

b) Merceologi'a si Istori'a naturala impreuna cu o limba;

c) Chimi'a, fisic'a si o limba;

d) Geografi'a si Istori'a comerciala si universala impreuna cu dreptulu cambialu si legea comerciala;

e) Limb'a magiara, germana séu francesa séu italiana cu un'a din grupele de sub b, c, séu cu unu objectu de sub d);

f) Invetiatur'a religiunei cu unulu din studiele numite mai susu.

Recerintie speciale la esamenele de profesura pentru scól'a comer.

1. Din sciintiele curatu comerciale enumerate sub a) se cere, cá candidatulu sa posiéda cunoscintie atâtu teoretice câtu si practice cu privire la afacerile comerciali in toti ramii;

2. iéra cerintiele din studiele de sub b—f) suntu totu acelea cá si la candidatii dela gimnasiu, respective dela scól'a reala.

§ 14. Reducerea cerintieloru in studiele, care se iau cá secundare, consta in urmatórele:

1. In filologi'a clasica: pre lânga cunóscere deplina a gramaticei se recere mai putiena desteritate in stilistica si in desciplinele filologice cunoscintiele cele mai neaperate;

2. In Istoria se receru cunoscintiele generale reducendu-se pretensiunile pentru detaiuri.

3. Din Matematica se reduce cerintiele la Matematic'a elementara;

4. In limb'a romàna este suficiente a cunósce deplinu gramatic'a acestei limbi, a o vorbí si scria fluentu si corectu si a cunósce opurile cele mai eminente ale scriitoriloru români din secolulu din urma;

5. Cu privire la Fisica se dispensédia candidatulu de fisic'a matematica, precum si de Astronomi'a si de Geografi'a matematica;

6. In Istori'a naturala se ceru cunoscintie intuitive.

In genere este de a se observá, ca chiaru moderându-se recerintiele, candidatulu trebuie sa posiéda totu materialulu acel'a, ce e necesariu spre a potea propune cu succesu respectivulu studiu in gimnasiulu resp. scól'a reala inferióra.

§. 15. **Esamenulu scripturisticu**

Acest'a consta in elaborarea a 2 teme scientifice din acele specialitâti, din care voiesce sa fia esaminatu. Iéra cu privire la acestu esamenu sustau urmatórele norme:

1. Un'a din cele dóue teme fiindu de cuprinsu generalu si anume didacticu séu pedagogicu i se da candidatului din partea Consistoriului scolasticu. Scopulu acestei'a este, cá candidatulu sa dovedésca cultur'a sea generala filosofica, precum si facultatea, de a lati cá profesoru cultur'a generala prin scóla.

2. Ceea-lalta tema, care o póte propune Consistoriului candidatulu insusi indicandu totuodata si motivele, care l'au induplecatu la alegerea ei, are sa dovedésca cualificatiunea candidatului in studiele speciale, din care se esaminédia.

3. Candidatii, care facu esamenu din filologi'a clasica, au sa lucredie un'a din aceste teme in limb'a latina, iéra cei ce se esaminédia din limb'a magiara, germana séu francesa, séu italiana, in un'a din limbile acestea.

4. Pentru elaborarea acestoru teme este prefiptu unu restempu de 5 luni; dara Consistoriulu scolasticu póte prelungí acestu terminu la cererea candidatului.

5. La elaborarea acestoru lucrâri domestice nu numai ca este concesu a se serví de tóte mediele literarie posibile, ci este chiaru recerintia necesaria, cá candidatulu sa cunósca literatur'a specialitâtiei, ce o tratédia si sa se scie folosí de tóte ajutórele literarie accessibile.

6. Déca candidatulu póte presentá o lucrare a sea data publicitâtiei prin tipariu, remane la buna judecata a Consistoriului, cá sa o privésca acést'a cá un'a dintre lucrârile domestice de esamenu, séu sa persiste la implinirea cerintieloru reglementarie.

§. 16. Elaboratele scripturistice se impartasiescu mai intâiu aceloru membrii ai comissiunei esaminatóre, care representa specialitatea respectiva. Acesti'a au sa-'si dea o parere motivata despre elatorate si apoi sa le transmita indata celoru-lalti membrii ai comissiunei.

Comissiunea esaminatóre stabilesce apoi in o conferintia, care are a se tiené inainte de esamenulu oralu, not'a, ce a meritat'o candidatulu prin lucrarea sea scripturistica, motivandu acésta nota prin câte-va cuvinte. Déca parerea membriloru, care representa specialitatea, difera de opiniunea celoru-lalti membrii ai comissiunei, are a se adnotá acést'a in protocolu, precum si ori-care alta diferintia, indata ce acést'a se pretinde. La dejudecarea elaboratului se ia in considerarea atâtu siguranti'a in cunoscintiele, care trebuie sa corespunda cerintie-

FOISIÓRA.

Schitie pedagogice.

de

(Valeriu Ardelénu.)

Scól'a poporala e unu institutu de instructiune numai atunci cându 'si implinesce datori'a cea nobila si sânta, carea consta din acea: a castigá fiiloru poporului acelu gradu de cultura, care trebuie sa-lu aiba fia-care individu fâra de a luá in considerare starea, ocupatiunea séu caracterulu. —

Cultur'a inse nu e numai intelectuala, cí si estetica, morala si religiósa, trebuie sa se considere mintea, anim'a si vointi'a. — De-si e scopulu generalu a scólei desvoltarea armonica a tuturoru insusiriloru si poteriloru bune ce se afla in internulu omului, cu tóte aceste loculu primu 'lu ocupa cultivarea „morala", fâra care chiaru omulu celu mai priceputu (cultu) n'are nici o valóre. —

Déca are scól'a de a grigí pentru cultivarea morala, atunci nu e numai unu institutu de „instructiune" cí si de „educatiune"; trebuie sa aduca copii cu ajutoriulu parintiloru la ordine, punctualitate, curatienia, complesantia, multiamita, ascultare stricta si diligintia durabila.

Tóte aceste depindu inse dela persón'a interna a invetiatoriului. — Precum infloresce séu scade art'a prin artisti, asiá scól'a prin invetiatori. — Fia-care scóla e totu-déun'a asiá precum e invetiatoriulu; — ea e portretulu seu spiritualu. — Invetiatoriulu adeveratu, adeca acel'a, care posede virtutile invetiatoresci cardinale (a vigilanti'a, b) iubirea de ordine c) de dreptate d) si consecuinti'a) va intielege ast'a indata si se va acomodá giurstâriloru. —

Amu amintitu si documentatu mai susu, cum ca scól'a e unu institutu de educatiune, amu insiratu si virtutile la care trebuie adusi copii, — la tóte aceste trebuie sa fia invetiatoriulu modelulu; trebuie sa ante-mérga copiiloru in virtutile numite totu-déun'a cá esemplă bunu. — Invetiatoriulu trebuie sa fia acea, ce au copii de a fi; trebuie sa faca ce au de a face copii, si trebuie sa omita tóte, ce au de a omite elevii. —

Datele aceste le aflâmu chiaru si in evulu vechiu p. e. la 1) Timoteu 4, 12,. —

Lucrulu celu mai principalu si de insemnatu, care se póte pretinde dela ori-care docinte, e amórea si iubirea, ce trebuie sa o aiba câtra oficiulu seu, câtra elevi si câtra poporu. — Fâra amóre nu e nici celu mai bunu invetiatoriu in stare a cresce flórea cea prima a unei generatiune nóue. — Iubirea acést'a are de a se estinde mai alesu preste scolarii din case serace, unde nu e atât'a crescere, séu lipsesce de totu; aici e ocasiune a-si aratá iubirea, cu cei avuti si crescuti mai bine, merge totu lucrulu mai usioru. — In privinti'a iubirei a copiiloru seraci ne da „Pestalozzi" esemplulu celu mai bunu. —

Unde lipsesce insa amórea acést'a, acolo e oficiulu invetiatorescu amaru si tristu si déca nu-'si póte castigá unu docente p. e. in 2 ani iubirea si autoritatea poporeniloru, apoi acelu omu e de compatimitu. — Scól'a lui atunci nu mai e institutu de educatiune, câci precum produce in natura numai sórele celu caldu inflorirea planteloru, asiá póte si docentele numai cu amóre a influintiá asupr'a scolariloru, — fórte bine dice „Commenius": „Metod'a cea mai buna de a sustienea ordinea in scóla ne arata sórele, care da planteloru a) totudéun'a lumina si caldura, b) adese ori plóia si ventu, c) a rare ori tunetu si fulgeru. — Asemenarea e usioru de intielesu. —

Amu amintitu mai susu si o repetu, cumca disciplin'a scolara depinde numai dela persón'a interna a docentelui si nu se baséza pre lucruri esterne de locu. — Cându aru avé influintia p. e. o statura mare, ochi intunecati, strigâri etc. atunci docentele celu micu si cu insusiri contrarie n'aru puté sustienea o scóla.

Déca e invetiatoriulu unu barbatu, care nu propune numai eleviloru, ci vetiuésce cu ei, déca sta in creditu de impartialitate, déca si-a castigatu autoritate prin sciintiele sele atunci fia-care vorba a sea are ponderositate, vointi'a propria a scolariloru se supune puterei morale a maiestrului, si puterea esemplului bunu i castiga amóre, fidelitate si autoritate, — fâra esemplu bunu scade scolariulu moralminte totu mai tare.

Trebuie sa facemu insa diferintia intre amóre si „slabiciune", pre care o numescu unii iubire, acést'a e numai o caricatura a amórei adeverate. — Iubirea adeverata nu voiesce a implini tóte cerintiele si a satisface ori-cârei cereri, ci are scopulu de a nutrí in peptulu omului, „ce e mai sântu si frumosu" si a grigí de binele adeveratu a copilului.

Amórea adeverata inca trebuie sa aiba virtutile cardinale a docentelui, adeca trebuie sa fia: a) atenta la erori si fapte bune; b) trebuie sa se tiena strictu de ordinea morala; c) sa fia drépta usitarea laudei, infruntârei si in fine mai alesu d) consecinta in tóte, pentru ca fâra consecintia o educatiune buna nu e possibila.

Vien'a, Iuniu 1872.

loru prescrise, câtu si chiaritatea in cugetare si in espressiune, precum si corectitatea si desteritatea in stilu.

Déca din lucrârile scripturistice resulta necessitatea, de a persiste in esamenulu oralu mai multu la unele objecte, trebuie sa se adnotedie acést'a in protocolu si sa se urmedie amasuratu.

§. 17. Esamenulu oralu.

Acest'a are de scopu: a completá esamenele scripturistice si anume a constatá, ca candidatulu posiediendu in mesura indestulitóre cunoscintiele necesarie, are si facultatea de a predominá materialulu si alu predá scolariloru in modu practicu si rationabilu.

Esamenarea in singuratecele studii se face de câtra membrii specialisti ai comissiunei, fâra cá prin acést'a sa se denege celoru-lalti membri ai comissiunei dreptulu, de a participá la esamenare.

Spre a potea eruá si constatá mai cu siguranti'a resultatulu esamenului oralu in singuraticele studii, 'si va face fia-care membru alu comissiunei esaminatóre notitiele necesare.

§ 18. Dupa decurgerea esamenului oralu comissiunea esaminatóre stabilesce resultatulu esamenului atâtu in specia câtu si in generalu si 'si esprima parerea sea asupr'a candidatului avendu a purcede propunerea dela membrii de specialitate si tienendu-se in dejudecare contu de cerintiele mai susu-indicate.

Resultate escelente intr'unu objectu séu in unu stadiu de esamenu nu se potu privi cá ecuivalentu pentru lacunele manifestate in altu objectu.

La dejudecare decidu membrii comissiunei cu majoritate, iéra in casu de egalitate de voturi presiedintele; voturile seperate de dorinti'a respectivului trebuie petrecute in protocolu.

§ 19. Pentru clasificarea resultatului esaminârei se intrebuintiédia patru note: distinsu, bine, suficiente si nesuficiente.

Calculului generalu privitoriu la resultatulu esamenului preste totu in cele d'intâiu trei casuri se stabilesce dupa majoritatea noteloru.

Reportându unu candidatu calculului de: nesuficiente in unu objectu, are sa repetiésca esamenulu intregu séu numai din objectulu respectivu intr'unu restempu ficsatu de consistoriulu scolasticu.

§. 20. Protocólele luate atâtu la esamenulu scripturisticu câtu si la celu oralu le asterne comissiunea esaminatóre Consistoriului scol. care in o siedintia, la care potu luá parte cu votu decisivu si membrii esaminatori, luându la cercetare resultatulu esamenului, esmite candidatiloru, care au subsistatu la esamenu, testimoniele de calificatiune.

Resultatulu esameneloru se impartasiesce in o tabela de clasificatiune spre scienti'a comiteteloru parochiale din comunele, in care se aflu scoli medie, precum si directiunile acestoru institute.

(Va urmá.)

Primirea deputatiunei croate de adresa.

M. Sea imperatulu se indurà prea gratiosu a primí ieri in 11 Iuliu n. la 12 deputatiunea de adresa a dietei croato-slóvana in asistinti'a ministriloru r. ung. br. v. Wenkheim si conte Pejacevics. Cu ocasiunea presentârei adresei indreptà conducetoriulu deputatiunei si presiedintele dietei v. Mazuranic urmatoriulu cuventu câtra M. Sea in limb'a croata:

Majestate c. r. apostolica!
Prea indurate Dómne!

Diet'a fidesupusa a regatului Dalmatiei, Croatiei si Slavoniei, convocata pre 15 Iuniu a. c. a primitu, cá respunsu la rescriptulu r. de deschidere, o adresa prea umila câtra M. Vóstra, in care — si pronuncia, pre lânga asecurârile cele mai sincere despre fidelitatea si alipirea d'atâtea ori probata câtra M. Vóstra, concurgerea placuta la lucrârile legislatorice indigitate in acelu rescriptu, câtu si preveninti'a de a face alegerile de deputati, ceruta in elu pentru diet'a ungara-croata comuna si a unei deputatiuni regnicolare pentru teritoriele confinieloru militaresci provincialisate pana acum.

Dechiarându-se diet'a fidesupusa gat'a de a face aceste dóue alegeri, a crediutu a urmá in ambe casuri coformu legei; in deosebi inse a crediutu ca trebuí sa tiena computu de dorinti'a cea mai ferbinte a intregei tieri, cându si-a pronunciatu cu privintia la esmiterea deputatiunei regnicolare speranti'a intr'acolo, ca M. Vóstra ve-ti aprobá prea gratiosu nu numai estinderea competintiei acestei deputatiuni decisa de dieta si de atunci dejá in fapta alésa, asupr'a esaminârei legiloru de complanare sustatóre, ci ca ve ve-ti indurá la tempulu seu a provocá diet'a ungurésca la esmiterea unei deputatiuni regnicolare insarcinata cu aceea-si problema.

Acést'a adresa preaumila, in care diet'a fidesupusa a datu afara de acea espressiune unoru gravamine relative la intregitatea tierei, parte dejá mai multu decâtu seculare, are deputatiunea fidesupusa a dietei amintite fericirea a o ascerne cu aceste prea respectuosu M. Vóstre.

Ddieu sa tiena si sa scotésca pre M. Vóstra!

M. Sea se indurà a respunde la cuvintele aceste urmatórele:

Cu indestulire amu observatu ca diet'a croato-slovena a pornitu, in precumpanire drépta si loiale a problemei sele momentuóse, in o direptiune, care promite activitâtiei sele resultate practice si tieriloru representate de ea binecuventârile impregiurâriloru regulate.

Primésca diet'a asecurarea ca o voiu sprigini parintesce in tóte nesuintiele si dorintiele drepte consacrate binelui tierei.

Relatiunile dreptului de statu a regateloru Croati'a si Slavoni'a cu regatulu Ungari'a suntu regulate prin articolulu primu de lege din anulu 1868.

La desbaterea acestei legi basate pre principiulu ecitâtiei si comunitâtiei de interese s'a luatu in precugetare matura cá acestoru tieri sa li se asecure in afacerile loru interne o autonomia câtu se póte de larga si sa li se deschida unu terenu largu si liberu pentru desvoltarea loru.

Dupa ce diet'a si-a esprimatu dorinti'a a insarciná deputatiunea regnicolare dejá esmisa si cu problem'a a incepe negotiârile cu privintia la modificarea séu completarea in parte a unoru anumite otariri aflate de necesarie dupa esperiintiele de pâna acum, din legea cestiunata in intielesulu § 70 alu acelei'a-si legi, eu voiu provocá diet'a ungurésca a incredintiá deputatiunea regnicolara afara de acea esmitendu cu aceeasi problema si speru cu incredintiare ca desbaterile respective voru conduce pre langa considerarea cuviintiósa a intereseloru statului, la resultate, cari voru indestulí pre tóte pârtile.

Comunicati aceste dietei si duceti-i salutariele mele regie.

Câtra Onorabilulu comitetu centralu alesu de conferinti'a nationala tienuta in 5—6 Maiu la Sabiiu.

Inteliginti'a româna si câte doi representanti ai comuneloru din Hasfaleu si giuru, in cotulu Albei-superióre, adunendu-se in 11 Iuniu a. c. in clubu nationalu, s'au dechiaratu unanimu pentru activitate si solidaritate cu toti românii Transilvaneni, primindu conclusulu conferintiei nationali tienuta in 5—6 Maiu a. c. la Sabiiu, de alu seu. Apoi lânga presiedintele par. adm. prot. Ioanu Gheaj'a si notariulu Cristaforu Marginénu si au alesu unu comitetu permanente statatoriu din 7 membrii, cârui'a au concrediutu corespondinti'a cu comitetulu centralu din Sabiiu in afacerile nationali mai departe.

Deci clublu nostru nationalu prin acestu comitetu alu seu, se dechiara: ca consemte cu procederea on. comitetu centralu alu activistiloru din Sabiiu in promovarea causei nóstre nationali, si manifestédia multiamirea sea cu cele 56. puncte publicate in „Telgr. Rom.“ nrii 47 si 48, sub rubric'a „Caus'a româna la 1872.“ care va serví de materialu pentru statorirea programului nationalu la fiitoriulu congresu generalu nationalu, care clubulu nostru doresce a se convocá câtu mai curendu prin copii nostri bisericesci.

In fine clubulu nostru nationalu recérca pre on. comitetu centralu sa bine-voiésca a provocá si pre inteleginti'a nóstra din partea din susu a acestui comitatu din Heghigu si giuru, precum si pre cei din partea din josu, din giurulu Bârghesiului si de pre valea Buiei a se constitui si ei in cluburi nationali, caci a ne aduná intr'unu singuru clubu nationalu in acestu comitatu desmatiatu dela Sieic'amare pâna la vam'a Buzeului este cu nepotintia.

Comitetulu clubului nationalu românu
in Hasfaleu la 25 Iuniu 1872.

Ioanu Gheaj'a
Adm. prot. cá presiedinte.
Cristaforu Marginénu.
Notariu.

Suntemu rugati a publicá urmatórea petitiune:

Copia.

Inalta directiune reg. a cârtiloru funduarie pentru Transilvani'a, in Clusiu.

Noi ne bucurâmu de o lege, care Majestatea Sea pré bunulu nostru Rege a santionatu in 6 Decembre 1868, si s'a promulgatu in ambe case ale tierei in 7 Decembre 1868. —

O astu-feliu be lege astadi la noi este art. de lege XLIV din anulu 1868 „despre egal'a indreptatire nationalitâtiloru“. —

Limb'a, câre este nu numai conditiunea naturala de viétia si desvoltare, dara si caracteristic'a unui poporu, este objectulu celu mai importantu alu acestei legi.

Institutulu cârtiloru funduarie este celu mai de lipsa in tiéra, ca numai acel'a-si asecurédia creditulu pre realitâti si dreptulu proprietâtiei, — acel'a apera pre proprietariulu intabolatu in contr'a vatemâriloru nedrepte, asecurédia pre creditoriu in contr'a debitoriului, — arata gradulu creditulu si asecurédia averile orfaniloru.

Noi tare amu doritu, cá câtu mai ingraba sa se introduca cârtile funduare si in comun'a nóstra, si dorinti'a nóstra o vedemu astadi intru atâtu realisata, ca in alu 9 l. c. au sositu comissiunea localisatóre in comuna spre inceperea antelucrâriloru, resp. localisatiei; — inse cu durere trebuie sa ne plângemu Inaltei Directiuni, ca conducatoriulu acestei comissiuni domnulu Bálintfy Pál nu vré sa ne respecteze limb'a, — tóte cererile nóstre cá protocólele funduare sa le deschida in limb'a româna, fiindu ca comun'a acést'a e curatu româna, si 'si are limb'a sea protocolara cea româna, le-au refusatu, dechiarându-se inaintea poporului adunatu la introducerea sea, cum-ca densulu are instructiune dela superiorii sei, cá numai in limb'a magiara sa lucre, si comun'a numai pre spesele sele póte sa-si traduca operatulu acest'a in limb'a româna. —

De óre-ce dara in art. de lege IV din anulu 1869, §. 6. lit. d. prin care se reguléza definitivu cestiunea limbei, se dîce, ca limb'a magiara are sa se aplice esclusivu numai la judecatorie mai inalte, urméza, ca pentru judecatoriele de I. instantia, precum si pentru deschiderea protocóleloru cârtiloru funduare, in privinti'a limbei remanu in valóre totu numai §§. 7. 8 9. si 11. din art. de lege XLIV 1868.

Considerându deci, ca limb'a protocolara a acestei comune este cea româna, — considerându ca poporatiunea acestei comune este curatu româna, care naturalminte nu pricepe limb'a magiara: conformu §§. 7. 8. 9. si 11. art. de XLIV 1868 urmédia necesariu, ca protocólele cârtiei funduare in acésta comuna sa se deschida in limb'a româna. —

Dreptu aceea dara subscrisii proprietari din comun'a Filea, aducendu acést'a la cunoscinti'a inaltei directiunei reg. cârtiloru funduare, o róga, sa bine-voiésca a impune conducatoriului comissiunei localisatóre cârtiei funduare d-lui Bálintfy Pal, ca observându, si urmarindu in privinti'a limbei cu rigóre dispositiunile legei, protocólele cârtiei funduare in acésta comuna sa le deschida in limb'a româna.

Filea in 11 Iuniu 1872.
(Urméza 85 subscriptiuni.)

Sabiiu 4 Iuliu.

Alegerea la Ogn'a a esitu pentru Korizsmics, contr'a advocatului Dr. Nemesiu, cu majoritate de vre-o patrudieci voturi, se dîce. Meritulu reesitei acestei'a, dupa cum vedemu ca se scrie cu mare sfara in „HrZtg.“ se atribuie lui I. Predoviciu si I. Moldovanu din Ogn'a. Ceea ce se scrie in „HrZtg.“ e o recomendatiune câtra alesulu deputatu, cá sa nu-si uite de I. Predoviciu si I. Moldovanu, dara, spre rusinea loru fia dîsu, este adeveratu asiá. Déca aru fi fapt'a loru o convingere morale, ca asiá este mai bine, n'aru avé nimenea sa le faca vre-o imputare, pentru ca fiacare omu are dreptu sa voteze pentru cine-i place, dara cându ei insii au marturisitu in unu momentu nepriveghiatu motivulu si au lucratu pre sub ascunsu, fâra de a-si spune pre fatia intentiunea; cându ei, respective elu, adeca Predoviciu, câci cel'a-laltu e numai o códa órba a celui dintâiu, au mintitu inaintea atâtoru ómeni, ca voru votá pentru românu si a sucitu si a fertu majoritatea cea sanetósa româna vre-o dóue luni de dîle, suntu demni de despretiulu generale alu fia-cârui omu de omenia. Si I. Predoviciu este aspirante la protopopiatulu Mercurei! Ferice de tractu, ca a scapatu de unu pastoriu cá densulu! Nu se scie, de mustrare de cugetu seu de rusine, cauta a-si ascunde fapt'a sub pretestulu nerecesirei cá protpr. la Mercurea. Pretestuln e falsu cá sî autorulu lui, pentru ca dlu Predoviciu crede de multu, ca numai cu gratia ungurésca póte traí, densulu este dara mai vechiu in pecate decâtu aspirante la protopr. Sa-i fia de....!

Trebuie cu prilegiulu acest'a sa laudâmu constanti'a si incoruptibilitatea poporului celui sanetosu din partea de din susu a Ognei; de amu avé totu românі, bravi in ori-ce privintia, cá acesti'a in tóta tiér'a! Acesti'a sî cu conducatorii loru, de-sî au fostu acum sedusi prin joculu celu falsu alu d-lui Predoviciu, voru salvá interesele opidului, cum le-au salvatu chiaru si in anii 1848—9, pentru ca ei suntu simburile celu sanetosu, lânga care sî cei de dinjosu, deschidiendu-si ochii sî vediendu in I. Predoviciu sî socru-seu numai ómenii interesului egoisticu, ne mai amagiudu-se de densii, se voru alaturá lânga acei'a cari apara cu sufletu sî cu trupu interesele comune ale orasieniloru.

Trebuie sa laudâmu staruinti'a cea de feru sî energi'a dlui I. Popu par. gr. cat. la conscrierea alegatoriloru sî comissiunea centrale conscrietória sî energi'a dlui I. Hentesiu par. gr. or. in comissiunea centrale sî conscrietóre sî preste totu in afacerea alegerei, de-sî din caus'a purtârei neloiale aratate mai susu alegerea n'a reesitu asiá precum o dorea la inceputu majoritatea opidului.

Inscíintiare.

Dumineca in 16/28 Iuliu a. c. la 2 óre p. m. se va tienea in sal'a gimnasiului gr. or. din Brasiovu **Adunarea generala** a cercului I. alu Brasiovului sî Trei-Scauneloru alu Asociatiunei transilvane pentru cultur'a sî literatur'a poporului românu, la care suntu invitati a luá parte toti membrii sî bine-voitorii Asociatiunei.

Totu-odata suntu rogati membrii, cari suntu inca in restantia cu tacsele, cá sa bine-voiésca ale respunde, pentru cá sa se póta reportá comitetului centralu din Sabiiu despre sum'a intrata din acestu cercu inca inainte de tienerea adunârei generale dela Sebesiu.

Brasiovu 1/13 Iuliu 1872.

Comitetulu cercualu alu Brasiovului sî Trei-Scauneloru.

Inscíintiare.

In urm'a emisului Esc. Sele Domnului Ministru r. ung. de cultu sî instructiune publica de sub nr. 11,441 se va tienea cursulu suplementariu pentru invetiatorii poporali fâra de deosebire la confessiuni sî nationalitate sî in anulu curinte in localitâtile preparandiei invetiatoresci de statu din Dev'a dela 5 Augustu anulu. c. incependu in cursu de 6 septamâni sub care tempu fiesce-care docinte, care va frecuentá cursulu se va impartasí de unu diurnu de 60 xr. v. a. din visteri'a statului, iéra acei invetiatori carii pre lânga tóte ca nu suntu deprinsi in specialitatea loru invetiatorésca, nu voiescu a participá la cursulu suplementariu, pâna cându nu intregescu cunosciintiele loru, nu se voru impartasí in subsidiulu erariale. —

Pentru cuartire cu pretiu câtu se póte de eftine, se face ingrigire dupa potintia.

Invetiamentulu se va tienea in limb'a româna sî magiara. —

Provocu dara pre toti domnii invetiatori, cari voiescu a participá la acestu cursu suplementariu, cá sa ascérna determinatiunea loru pâna la finea lunei curinte domnului profesoru sî directoru preparandialu, Franciscu Koós, séu sa se infacisiedie la densulu in tempulu acest'a in persóna.

Dev'a in 9 Iuliu 1872.

Iuliu D. **Bardosi**
Insp. r. scol.

Varietâti.

⁂ Unspr-diece dîle de nemâncare. Suntu acum trei septamâni de cându sculptorulu Bastianeiei din Agramu (Croati'a) au strapunsu cu unu bricégu pre siefulu seu, unu negustoriu cu mobile, anume Hoffmann ca nu i-au licuidatu comptulu seu. Asasinulu fu prinsu dupa dóue dîle in Stubic'a sî predatu tribunalului de Agram, unde se potrivea cu fermitatea de a mâncá ce-va. Sâmbat'a trecuta in fine, dupa ce a postitu unspre-diece dîle asasinulu declarà ca nu mai póte resistá fómei sî cerù ce-va de mâncare. Doctorulu arestului erá de opiniune cá stomahulu lui trebuiá sa fia inflamatu din causa ca n'a luatu hrana unu-spre-diece dile, sî ca n'aru potea mistuí macaru lapte. Pentru acést'a i invoí numai o lamâie, pre care pacientlu o mâncà cu unu apetitu nespusu dimpreuna cu cój'a ei.

Dumineca primí ce-va vinu cu apa sî a dóu'a dî unu ou. Toti se mira, cum a potutu rabdá elu unu-spre-diece dîle nemâncatu.

Nr. 3853—1872. / pol.

Publicatiune.

Din partea tribunalului reg. alu M. Osiorheiului se face cunoscutu, ca in caus'a de esecutiune a fondului Mogaianu contr'a lui Ferencz Horváth din Erneulu-mare (N. Ernyei) pentru 2600 fl. v. a. capitalu sî acesori, se voru licitá tóte inmobilele ale acestui'a aflatóre in otarulu comunei Erneulu-mare, dupa cum se afla in protocolulu de pemnorale si estimare din 28 Martiu 1870, sî cari suntu: 209. jugere de aratura de 48□ stângini, 86. jugere gradina si fenatiu de 718□ stângini, 3 jugere de 430□ st. via, 13 jugere de 739□ st. pasiunitu, 55 jug. de 111□ st. padure, 3 jug. de 493□ st. pamentu nefruptiferu, — a câroru pretiu face 57.465 fl. v. a. — la cas'a comunala din Erneulu mare in 5. Augustu sî 5. Septembre 1872, totudéun'a la 10 óre inainte de amédi pre lânga urmatórele conditiuni: ca inmobilele se voru vinde intr'un'a sî la terminulu I cu pretiulu de estimare séu sî preste pretiu, la terminulu alu II inse sî sub pretiu; ca licitatorii voru avea a depune inainte vadiu 10% a pretiului de estimare; ca cumparatoriulu numai dupa platirea pretiului de cumperare intregu va devení prorietariulu loru; ca pretiulu de cumperare va avea alu platí in dóue rate egale, sî adeca rat'a prima la o luna dupa diu'a licitârei, sî a dóu'a rata la 3 luni dimpreuna cu cametele de 6%; cá in casu de neobservarea acestoru conditiuni la cererea actorelui sî a creditoriloru ipotecari se va renduí licitare nóua pre spesele cumparatoriului, cându se voru vinde inmobilele in parte si si sub pretiulu de estimare sî 'si va perde vadiulu in favórea actorelui.

Conditiunile licitatiunei, protocolulu de estimare sî cârtile de intabulare se potu vedea la acestu tribunalu.

Totodata se provóca toti acei creditori ipotecari, cari nu locuiescu in loculu séu in apropierea acestui tribunalu, cá sa renduiésca pentru representarea loru cu ocasiunea impartirei pretiului de cumperare unu plenipotentiatu in fati'a locului la acestu tribunalu, aratandu pâna la vindere numele sî locuinti'a loru, la din contra se voru representá prin unu curatoru denumitu.

De asemenea se provóca toti acei'a, cari cugeta a-si valificá dreptulu de proprietate séu alta pretensiune la aceste bunuri, séu dreptulu de prioritate, cá dela diu'a ultima a publicârei acestei publicatiuni pâna in 15 dîle sa-'si astérna petitiunile loru de pretensiuni, de-sî nu se voru fi incunosciintiatu deosebitu, dealtmintrenea neimpedecându curgerea licitatiunei voru fi avisati numai la superplusulu pretiului de cumperare.

Presiedintele Tribunalulu,
(L. S) **Domokos** m/p.

Din siedinti'a tribunalului reg. a. M. Osiorheiului tienuta in 11 Iuniu 1872.

Paulu Nagy, m/p.
(1—3) notariu.

Escriere de concursu.

Pentru anulu scolasticu 1872/3 se escrie concursu la stipendiele fondatiunei lui Gozsdu statatóre din 100—500 fl. anuali, luându-se deosebita consideratiune la sciintiele reali. —

Toti acei tineri români de religiunea greco-orientala din Ungari'a sî Transilvani'a, cari dorescu a câscigá vre-unulu din aceste stipendie suntu avisati de a-si tramite cererile concursuali instruite cu atestatele de botezu de paupertate sî de studie pâna in 15 Septembre 1872 st. n. la representanti'a fundatiunei lui Gozsdu, in Pest'a Rathhausplatz nr. 8 descoperindu sî acea déca mai are de unde-va vre-unu stipendiu séu nu?

Totu de-odata se provóca stipendistii acestei fundatiuni, cá pâna la susu-atinsulu terminu sa arate resultatulu studieloru din anulu scolare espiratu, ca numai asiá li se voru reservá sî mai incolo stipendiele conferite. —

Pest'a, 3/15 Iuliu 1872.*)

Comitetulu representantie fundationale.

Georgiu **Mocioni**,
presied. comitetului.
I. cav. de **Puscariu**,
(1—3) notariu.

---

*) Cele-lalte jurnale române suntu rogate de a reproduce acésta escriere de concursu.

Concursu.

Pentru ocuparea I-lui postu invetiatiatorescu la scól'a gr. or. din opidulu Cincu-mare, se escrie prin acést'a concursu pâna in 30 Iuliu a. c. st. v. in care dî va fi sî alegerea. — Cu acestu postu este impreunata o léfa an. de 200 fl. v. a. din alodiulu opidanu, cortelu liberu in odâile scólei, sî lemne de ajunsu de focu.

Dela doritorii de a ocupá acestu postu, carii au a-'si asterne petitiunile la subscrisulu fiindu de relegea nóstra se cere, cá sa fia pedagogi absolutî, sî barbati cu buna pracsa in instructiunile scolare, sî in cantârile bisericesci amesuratu Statutului Organicu, pre lânga care cei carii voru avea sî 4 clase gimnasiale, voru avea sî preferintia.

Nocríchiu, in 26 Iuniu 1872.

In contielegere cu comit. parochiale.

G. **Maieru**
(2—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei devenite vacante de parochu din comun'a Danesiu protopresbiteratulu tractulu, Seghisiórei gr. or. constatatóre din 1400 suflete se escrie concursu pâna in 15 Iuliu st. v. i. 11 óre ante-amédi, dupa care in dîu'a secuenta se va efeptuí alegerea de parochu. —

Emolumentele suntu:

1) Cas'a parochiale cu o gradina de legumi sî pometu.

2) 25 fl. v. a. din cas'a alodiala comunale, pentru lemne de focu. —

3) Portiunea canonica statatóre din 22 jugere pamentu aratoriu, cositura sî o via. —

4) Venitulu stolaru usuatu. —

Cei ce voiescu sa competeze pentru ocuparea acestui postu suntu provocati a-si adresá suplicele loru inciruate strictu in sensulu Stat. Organicu § 13, — la subscrisulu, documentându celu putienu absolvirea gimnasiului inferioru, — cunoscinti'a limbeloru patriei, in fine ca au fostu invetiatori cu portare buna morala, sî progresu laudabilu. —

Preotii sântiti inse, numai dupa concediulu documentatu dela Pré Ven. consistoriu archidiecesanu potù sa concure la susu-numit'a statiune.

Staveritu in siedinti'a comitetului parochiale române gr. or. din Danesiu in 17 Iuniu 1872. st. v.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Zacharia **Boiu**,
(2—3) Protop. gr. or.

Edictu.

Elen'a soci'a lui Ioaue Popescu, nascuta Nicolau Rogozea din Brasiovu, care dupa ce 'sî deduse suplic'a sea la actele procesuali divortiale incaminatu in 12 Octobre 1871 de câtra barbatulu ei, tocmai cându erá sa urmeze deliberatulu scaunului protopopescu, s'au facutu nevediuta, trecându in Români'a; nu se scia unde se afla sî n'au lasatu in loculu ei vre-unu advocatu séu plenipotentu — este prin acést'a citata, cá in terminu de o luna de dîle, sa se presentedie inaintea scaunului protopopescu, câci la din contra sî in absenti'a ei delibratulu se va incheiá, sî se va ascerne cu tóte actele procesuali spre revisiune sî superiór'a decisiune Maritului Consistoriu archidiecesanu.

Brasiovu in 1 Iuliu 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or. I-iu alu Brasiovului, cá foru matrimoniale.

Iosifu **Baracu**,
(1—3) Protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/3 anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nru 55. ANULU XX.

Sabiiu, in 9|21 Iuliu 1872.

Nr. cons. scol. 181. 1872.

Asternendu-se din partea corpului profesoralu alu Institutului nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu — amesuratu dispositiunei §-fului 9 pt. 6 din instructiunea din 1865 a supremului inspectoratu scolariu, raportulu generalu despre starea acestui institutu de pre anulu scolasticu 1871/72, — Consistoriulu archidiecesanu, cá senatu scolariu a aflatu de bine a aduce in privinti'a primirei pre venitoriu a tineriloru nostrii la ascultarea studieloru pedagogico-teologice urmatórea dispositiune:

1, Toti acei ce voru voí sa se primésca de clerici si pedagogi, au sa se insinue in 1-a si 2-a Septembre a. c. st. vechiu inaintea comissiunei consistoriale de primire la 9 óre inainte de amédi si dupa amédi la 3 óre.

2-a acesti'a sa fia provediuti cu atestate bune scolare, si cu didactru de 10 fl. v. a.

3, sa fia provediuti cu vestminte curate cuviintióse pentru clerici si pedagogi;

4, Cu diu'a a 2-a Sept. se va incheiá conscriptiunea si primirea.

5, Inceperea anului scolariu pre anulu 1872/3 va fi Domineca in 3-a Septembre cu chiamarea Sântului Duchu.

Deci acésta dispositiune consistoriale se aduce prin acést'a la cunoscintia publica spre sciinti'a si orientarea celoru ce dorescu a fi primiti cá elevi ai institutului nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu, tienuta in 30. Iuniu 1872.

Pentru Escelenti'a Sea Par. Archiepiscopu si Metropolitu

Nicolau Pope'a
Archimandritu si Vicariu aeppescu.

Nr. cons. scol. 180/1872.

Regulamentu provisoricu:

B). pentru esaminarea candidatiloru de invetiatori la scólele poporale si capitali confessionali din Archidieces'a romána gr. orient. a Ardélului.

(Urmare si fine.)

§. 1. Esamenele de cualificatiune prescrise in §. 13. Statut. organicu si 67 leg. scol. confessionale din an. 1870 — pentru invetiatorii dela scólele poporali, capitale si cetatienesci se voru tienea de regula odata in anu, dela 25—31 Augustu.

§. 2. La depunerea acestoru esamene suntu admissibili:

a) toti acei'a, carii au absolvitu cu succesu bunu studiele teologice séu pedagogice intr'unu institutu publicu;

b) toti invetiatorii dejá aplicati la un'a séu alta scóla confessionala, cari n'au atestatu de cualificatiune, au servitu insa cá invetiatori celu putienu 3 ani de dile cu resultatu bunu.

c) Casuri esceptionale pentru admiterea la depunerea esam. se lasa la bun'a chipsuiéla a Consistoriului.

§. 3. Cererile pentru admiterea la depunerea esamenului de cualificatiune, — dimpreuna cu tóte documentele despre calitâtile indigitate in §§. precedinti, precum si cu atestatulu de botezu si de moralitate, — si tax'a prescrisa — in Stat. org. §. 121. suntu a se substerne Consistoriului (senatului scol.) celu multu pâna in 1 Augustu, si au sa contiena apriatu: pentru care categoria de scoli se cere depunerea esamenului.

§. 4. Suntu eschisi dela depunerea esamenului de cualificatiune:

a) cei respinsi de a 2-a óra dela esamenu;

b) toti acei'a cari au fostu condemnati pentru crima séu delictu comunu, pentru abatere din indemnu de castigu séu in contr'a moralitâtiei;

c) carii cá invetiatori provisorii au fostu destituiti, séu cá invetiacei eliminati pentru órecare abatere in contr'a moralitâtiei;

d) cei cu atari defecte corporali, cari ii facu necapaci a corespunde chiemârei de invetiatoriu.

§. 5. Comissiunea esaminatóre constatatóre din 3 membri — o denumesce senatulu scol. din anu in anu.

§. 6. In contr'a decissiunei de neadmitere la esamenu, se póte luá recursu la senatulu scol. metropolitanu. — Astfeliu de recurse suntu a se substerne in decursu de 14 dile dela primirea decissiunei Consistoriului arch.

§. 7. Aspirantii la posturile invetiatoresci au sa faca esamenu din acele obiecte, ce suntu prescrise prin legea scol. din an. 1870 (§§. 26. 38. si 60.) pentru categori'a de scóle, la care vréu sa devina invetiatori.

§. 8. Esamenulu e scripturisticu si verbalu.

§. 9. Senatulu scol. comunica list'a celoru admisi la depunerea esamenului, — celu putienu cu 14 dile inainte de terminulu defiptu pentru esamenu comissiunei esaminatóre; care din urma compune pentru esamenulu scripturisticu atâtea teme de natura diverse, câti aspiranti suntu admisi la esamenu, si le aduce la cunoscinti'a senatului scol. celu putienu cu 8 dile inainte de terminulu defiptu pentru esamenu.

Sub tempulu lucrâriloru scripturistice unu membru alu comissiunei esaminatóre, va fi in continuu de fatia.

§. 10. Esamenulu scripturisticu premerge celui verbalu, si duréza 4—5 óre.

§. 11. Sub decursulu esamenului scripturisticu nu e permisu esaminandiloru a conversá laolalta.

Indata ce unulu séu altulu si-a finitu lucrârile, si le-a transpusu membrului inspectionalu, — e indreptatitu a se departá din sala.

§. 12. Finindu-se esamenulu scripturisticu, membrulu inspectionalu ia in primire tóte elaboratele — finite séu nefinite, — si le transpune de locu presiedintelui comissiunei esaminatóre.

§. 13. Esamenulu verbalu e publicu.

Fia-care esaminandu are sa respunda din tóte obiectele celu putienu la 3 intrebâri dela fia-care membru alu comissiunei esaminatóre.

Punerea mai multoru intrebâri e permisa si se si cere, in casu déca respunsurile la cele 3 resp. 9 intrebâri dintâiu, au fostu nemultiamitóre.

La intrebârile puse potu vorbí toti membrii comissiunei esaminatóre.

§. 14. Dupa finirea esamenului comissiunea esaminatóre inainte de tóte desbate asupr'a lucrâriloru scripturistice, si le classifica. Dupa acést'a trece la esaminarea respunsuriloru verbali, asupr'a câror'a, — avendu in vedere si lucrârile scripturistice, — 'si da fia-care membru votulu seu, si anume: intâiu despre calculului din deosebitele obiecte, si apoi despre calculului generalu.

§. 15. Despre decurgerea esamenului se pórta protocolu, carele — subscrisu de toti membri dimpreuna cu tóte lucrârile scripturistice si tacsele vinu a se substerne fâra amenare senatului scolariu.

§. 16. Resultatulu esamenului se insémna, cu: distinsu, bine, sufficientu si neindestulitoriu.

Esaminatulu care a obtienutu celu putienu calculu de „suficientu“, primesce — pre lânga depunerea tacsei prescrise (§. 125 Stat. org.) atestatu de cualificatiune subscrisu de presiedintele Consistoriului archidiecesanu si resp. alu senatului scolasticu.

§. 17. Fia-care esaminatu provediutu cu atestatu de cualificatiune alesu si intaritu de invetiatoriu, — dupa prescriptele st. org. — primesce dela senatulu scolasticu decretu de invetiatoriu definitivu pentru cutare scóla, care decretu la tóte stramutârile urmatóre le innoiesce pre bas'a atestatului de cualificatiune (§. 66. leg. scol.)

§ 18. Acei esaminandi, carii au obtienutu, — fia si numai unu calculu de „neindustilitoriu“, séu nu au fostu in stare a lucrá temele scripturistice, se respingu pre 1 anu de dile.

§ 19 Diplome de cualificatiune din strainatate au valóre numai déca voru fi recunoscute de senatulu scolariu.

Sabiiu din siedinti'a consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu tienuta in 30 Iuniu 1872.

Pentru Escelenti'a Sea Par. Archiepiscopu si Metropolitu

Nicolau Pope'a m/p.
Archim. si Vicariu aeppescu.

Dalmati'a, Croati'a si Ungari'a.

(N. Cr.) Diet'a Croatiei si comissiunea dietei croate insarcinata cu substernerea adresei a atinsu o córda, carea nu se vedea intinsa, dara o usióra atingere a fostu de ajunsu cá sa dea unu resunetu destulu de audibile in ambe jumetâtile imperiului. Córd'a atinsa este cestiunea Dalmatiei.

Se va mai intinde córd'a cá sunetulu ei sa fia mai ascutitu si mai strabatatoriu in atmosfer'a politica?... se va vedé din miscarea desbateriloru corpuriloru representative. Diuaristic'a si dincolo si dincóci de Lait'a a luatu notitia despre ea si din cele ce amu pututu ceti pâna acum, fia-care parte trage Dalmati'a in partea sea. Diuaristic'a din Vien'a o parte protestéza energicu contra aspiratiuniloru unguresci, alt'a pune mare pondu pre impregiurarea, ca monarchulu cu ocasiunea primirei deputatiunei dietali croate a amintitu numai de „diet'a croato-slavona“ si deduce de ací, ca nu potu esiste temeri, ca se va incinge o diferintia intre partea de dincolo si de dincóci de Lait'a. Unu organu principale alu partidei lui Deák din Ungari'a, „Pester Lloyd“, s'a pronunciatu, ca dreptulu Ungariei asupr'a mentionatei tieri este nedisputabile si e in principu dejá deslegatu prin legea de complanare; nu scie inse déca barbatii de statu ai Ungariei voru luá acum cestiunea in mâna spre deslegarea ei ulterióra; asupr'a momentului finantiale Ungari'a, adauge numitulu organu, trebuie sa fia in chiaru si sa aduca si sacrificie.

Din putienele semne de pâna acum se vede, ca punerea acestei cestiuni la ordinea dilei are pârtile sele pré delicate si nici o parte nu voiesce bucurosu sa numésca copilulu pre adeveratulu seu nume.

Laturea cea mai momentósa a cestiunei acestei'a inca in germinele ei este, ca atingerea cea dintâiu se face din partea dietei croato-slavone acum, cându e vorb'a de fusiunarea partideloru croate a unionistiloru si nationaliloru si cându aceste cauta a ajunge la o impacare cu Ungari'a. Semnu dara, ca in Croati'a astadi adía alta bóre politica, cu totulu opusa celei de pre tempulu disólverei dieteloru din Agramu un'a dupa alt'a.

Noi nu credemu ca schimbarea acést'a in Croati'a o a produsu numai triumfurile politicei unguresci in tempulu din urma, ci ea este de a se cautá mai curendu in situatiunea cea generala a Europei, schimbata prin triumfurile germane in Franci'a. Nemtii in bucuri'a causata de aceste triumfuri nu mai cunoscu nici o margine in tendintiele loru pangermanistice. Nu este ocasiune, unde sa nu se accentueze de câtra densii, ca „Austro-Ungari'a e statu germanu“, „ca ei suntu pionerii culturei in orientu, ca ei voru sa remana credinciosi pentru tóte vécurile missiunei de a aduce idei germane si limb'a germana in orientulu departatu“.

Espectoratiunile aceste secundate sî de foi sî de cercuri oficiali sî oficióse nu potu remané fâra de influintia asupr'a natiuniloru, cari suntu mai aprópe de colosulu germanu cu apetitulu celu mare indreptatu asupr'a orientului.

Croatii dara, este naturalu, ca voru cautá astadi unu radimu, pre lânga care sa-'si scutésca mai cu putienu periculu natiunalitatea loru sî se voru incercá, la umbr'a acestui radimu, a consolidá, giuru impregiurulu loru, elementele loru inrudite, pentru cá la tempu sa póta resiste mai cu succesu periculiloru ce li se voru infatisiá.

Numai in modulu acest'a se póte esplicá intórcerea ventului politicu in Croato-Slavoni'a sî repasirea elementeloru estreme ce puneau in cale pedecile cele mari pâna acum impacârei cu Ungari'a.

Cu tóte aceste pusetiunea Ungariei nu e nici decum mai usióra fatia cu cestiunea Dalmatiei. Din considerantele de mai susu, este sî remâne o cestiune delicata sî grea pentru dens'a sî este intrebarea, ca cele intemplate in diet'a croata sî in senulu comissiunei suntu numai nisce sondâri inscenate cu mare precautiune, cá sa se véda ce se dice dincolo de Lait'a sî in Germani'a, séu suntu ele semnalulu, ca ne aflâmu la inceputulu deslegârei acestei cestiuni de dreptu publicu intre ambe jumetâtile imperiului?

Respunsulu la acésta intrebare ni-'lu va dá sî impacarea intre Croati'a sî Ungari'a. Prevenirea cestei din urma va contribuí la consolidarea tieriloru corónei ungurescî sî acést'a la unu pasu siguru in ceea ce privesce representarea pretensiunei de dreptu, fatia cu jumetatea imperiului de dincolo de Lait'a.

Ungari'a inse va evitá sî trebuie sa evite o vehementia la deslegarea cestiunei. Ea va trebuí cá oper'a ce o are dejá in mâna sa o consolideze din tóte pârtile asiá, incâtu sa nu aiba nici unu punctu debile séu vulnerabile cându va pasí la ulteriór'a consolidare a tieriloru corónei ei; ea trebuie sa multiamésca pre ai sei de a casa.

Dara adoperéza-se ea la multiamirea acést'a indispensabile?

Aruncându-ne privirea asupr'a situatiunei trebuie sa adaugemu, ca dupa cum stau astadi lucrurile, Ungari'a are inca multi profeti mincinosi in sinulu natiunei magiare, cari se nisuiescu cu tóte modurile sa nimicésca, séu celu putienu sa mitigeze trebuinti'a acést'a. Ei ignorédia, ca in increderea cea mare a loru in elementulu loru sî in spriginulu ce li-'lu oferesce germanismulu póte sa se afle unu periculu sî pentru natiunalitatea loru speciale, totu asiá cá sî pentru dreptulu publicu ungurescu.

„Macht geht vor Recht“ este o assioma desbracata de tóte magulirile, sî insemnatatea unui litorale, din care póte cine-va amenintiá dóue cóste, are de multe-ori o atractiune asiá de puterica, incâtu tóte consideratiunile disparu cá famulu.

Vinu momente in istori'a staturiloru, cându nu ajunge a apelá numai la §§ sî la diplome sî acést'a nimenea nu aru trebuí sa o scie mai bine cá magiarii.

Pentru aceea barbatii de statu ai Ungariei pentru tóte casurile au neincungiurabile lipsa de a studiá, nu pre profetii cei superbi sî fâra de precautiune, carii au de conducatoriu numai amorulu celu fâra de margini alu individualitâtiei loru natiunale, ci elementele imperiului, sî au a se convinge, câta respundere jace asupr'a loru fatia cu venitoriulu.

Ideile profetiloru numiti suntu, in partea loru cea mai mare, pentru destructiunea nationalitâtiloru, elemente de cele mai momentuóse, pre cari s'a radimatu principiulu Ungariei in vechime sî pre cari se radima societatea moderna prin egalea indreptatire. Ei une-ori o spunu pre fatia, de alte dâti o ascundu sub cuvinte frumóse; din procederea loru inse se vede, ca tient'a loru merge spre atins'a destructiune. Procederea acést'a continuata aru puté inse sa impedece tocm'a pre barbatii de statu, despre cari presupunemu numai ce e bunu sî bine, aru puté provocá periculi, cari aru puté cresce cá nisce lavine ce aru cutropí, cum amu disu, déca nu mai multu, edificiulu constitutiunalismului din statulu nostru intregu.

De aceea multiamirea unilaterale a Croatiei fâra multiamirea româniloru aru fi numai unu lucru de jumetate, bá cu dreptu cuventu putemu dice ca sî mai putienu decâtu jumetate.

E dreptu ca suntu magiari, cari atribuescu româniloru putiena insemnatate. Ei sciu póte, ca au sedusu cu usiurintia pre o parte din români cá sa represente o politica, carea sa-i faca pre români sa nu póta face chiaru nimic'a. Ei credu ca regimulu, mai curendu séu mai târdiu, otu pre calea de mai susu sa creeze dintre români vre-o câti-va „barbati de statu“, cu cari sa implinésca nisce forme, fâra de a schimbá in esentia situatiunea româniloru cea rea de pâna acum, crediendu ca ce s'a facutu sub Reichenstein se póte repetí de nou.

Ori-cârui omu i este pré usioru a se insielá pre sine, sî procederea indigitata mai susu in viéti'a, statului e tocm'a cá insielarea de sine in viéti'a individului. Ungari'a inse aru trebuí sa recunósca sinceru, ca intre tóte elementele câte le are, nu póte avé nici unulu, carele sa fia avisatu asiá de tare la sustienerea vietiei sele de statu, precum trebuie sa fia elementulu românu. D-ra acestu elementu nu trebuie respinsu cu tóte puterile, precum se intempla acést'a in diu'a de astadi. Barbatii de statu suntu datori a se interesá de factorii in adeveru politici ai româniloru sî a ascultá vocea inteligintiei mature sî a se ferí sî de umbr'a unei resbunâri asupr'a natiunei intregi, pentru ca intr'unu locu nisce studenti tineri prochiama unu pronunciamentu, intr'altulu aplauda nisce concluse nepremeditate sî vr'o câti-va scriu nisce articuli luati din ventu sî de multe-ori demni de compatimirea autoriloru loru.

Mesur'a aplicata din partea magiariloru la unele pârti din sinulu loru, cari in asemenare intrecu pre ale natiunalitâtiloru celoru nemagiare, aru trebuí aplicata sî la aceste.

Nu scimu ce va aduce tempulu; amu dorí inse din tóta anim'a cá tóte cestiunile ce 'si ascépta deslegarea sa se deslege conformu naturei loru, dara nu conformu prejudetieloru derivate din antipathii sî din imaginatiuni aruncate intr'adinsu intre popóre, pentru cá sa se ajunga scopuri sî planuri ce se tiesu pre la spatele nóstre ale tuturoru.

Cu privire la croati sî in specia la deputatiunea croata de adresa sî primirea ei in audientia scrie „N. Fr. Bl.“ urmatórele:

Croati'a secera dejá fruptele reintórcerei sele pre terenulu constitutionalu. Deputatiunea de adresa a dietei croate a primitu din gur'a monarcului asecurâri pretióse. S'a promisu dietei „spriginulu parintescu „in tóte nesuintiele sî dorintiele drepte consacrate binelui Croatiei. Cu modificarea séu completarea propusa a unoru otariri din legea de complanare din 1868 se va insarciná deputatiunea regnicolare. Pre scurtu, Croati'a va capetá in mesura drépta totu, ce i este necesariu spre prosperare; acusi se va vedé la tient'a dorintiei sele ecitabile sî drepte sî pre lânga tóte aceste are de a considerá numai un'a cuviinciosu: relatiunile sî interesele dreptului de statu.

De óre-ce Croati'a s'a pusu iérasi pre terenulu constitutiunei, nu se póte presupune ca admonitiunea imperatésca relativu la considerarea „intereseloru dreptului de statu“ va remané vorba góla.

Legea din 1848, care reguléza sî prefige relatiunile Croatiei sî Slavoniei cu Ungari'a, se póte modificá séu completá, inse nu suspende. Croati'a sî Slavoni'a suntu deci pârti integritóre ale teritoriului corónei St. Stefanu sî acést'a relatiune nu o va schimbá nici câtu e mai putienu deputatiunea regnicolare. Sî dela Dalmati'a, care completéza „regatulu triunitu“ voru trebuí croatii sa recéda (?); câci imperatulu a vorbitu numai despre o „dieta croato-slavona“, sî afara de aceea a laudatu acea directiune politica, dela care se potu asteptá „resultate practice“. Aceea directiune inse, care aru esprimá poft'a dupa posessiunea Dalmatiei, n'aru fi nici practica, nici n'aru promite resultate. In adeveru, in Croati'a suntu alte sî mai urgente probleme de resolvitu, decâtu cestiunea Dalmatina, care déca s'aru pune seriosu in Agram, n'aru fi pentru regimu in Pest'a alt'a decâtu o perplessitate. Séu dóra se crede in capital'a Croatiei possibilu ca Dalmati'a s'aru poté desparti din legatur'a regateloru sî tieriloru representate in sen. imp. prin o ordinatiune séu o simpla trasura de péna?

Primirea bine-voitóre, care a aflatu deputatiunea de adresa din Agram la curtea imperatésca, nu va remânea fâra resunetu. Cuvintele gratióse ale monarchului voru produce in Agramu celu mai bunu efectu sî voru garantá pactului incheiatu nu de multu intre unionisti sî nationali durat'a. Declarantii cechi inse nu voru avea causa a bine-cuventá acea óra, in care diet'a croata „fidesupusa“ a adusu prin presiedintele Mazurazic imperatului omagiele sele. La tóta intemplarea astadi nu mai esista „opositiunea solidara a slaviloru Austro-Ungariei“ cu care voiau a ne sperá cei dela Prag'a. Croati'a sî Slavoni'a, „satule de cért'a lunga“, au incheiatu pacea; cu Ungari'a sî corón'a sî s'au retrasu dela malcotentii din Prag'a prin acte solemnelu indeplinite. Simburele sanetosu sî fermu alu poporului croatu a paresitu terenulu negatiunei nefructivere sî a ruptu prin acea legatur'a cu care a fostu teraitu de „conducatorii natiunei politice“ din Boemi'a. Se intielege de sine ca conspirâtile sî complotârile nu voru incetá nici acum in „Prag'a aurea“; inse cu acést'a unghitia se voru prinde numa iunii estremi ai Croatiei panslavisti, carii de multu au gatat'o cu Austro-Ungari'a, bá chiaru sî cu Croati'a sî cari mai viséza numai despre marele imperiu alu fagaduintiei, alu cârui sóre centralu sa fia Constantinopolea.

Spargerea „opositiunei solidarie“ nu se póte pre lânga aceea destulu pretiuí. Multe simtóme aratau de mai multu tempu ca „opositiunea dreptului de statu“ a Boemiei nu e deficile sî conscientiósa in alegerea midilóceloru de actiune. Austri'a fidela constitutiunei trebuiá dara sa fia la panda contr'a planuriloru secrete a articulariloru fundamentali, cari ajunsera in nebuni'a loru turbata pâna a tiené tóte de concese, ce aru puté causá dauna conducatoriloru sî spriginitoriloru dreptului constitutionalu.

Si asiá nu ne póte prinde mirare déca posnele (strengariele) esecutate de repetite ori esagerara in fine in complote, cari suntu desemnate de crime de lesa-matestate. Tocmai acum ni se signaliséza din Prag'a esistinti'a unui atare complotu criminalu, unui complotu care e probabilu ca si-a aruncatu mrejile sele panslavistice preste „toti slavii Austro-Ungariei“. (!?! Red.) Câci e unu secretu publicu, ca dealungulu granitiei nóstre câtra teritoriulu turcescu e multu materialu aprindiosu sî ferbinte gramaditu. Inca nu scimu ca „ordinatiunile confidentiali“ a comandantelui militariu din Timisiór'a suntu autentice sî reali; insa aceea scimu ca s'aru fi potutu esmite. Prim'a ordinatiune dintr'acestea suna: „In Sudulu Ungariei se preparéza o miscare care are de scopu resturnarea institutiuniloru statului sî stâriloru legali sustatóre“; acést'a corespunde prea adeveratu realitâtiei. Sv. Miletici n'a scormolitu sî propagatu doctrinele sele de resturnare in zadaru de ani intregi intre serbi la Tiss'a sî Dunarea. Elu si-a câstigatu necontestabilu intre socii sei serbi partisani, — partisani, cari aru fi destulu de nebuni pentru de a cercá o „resturnare a institutiuniloru statului sustatóre“, déca croatii i-aru fi spriginitu. Croatii au paresitu inse „caus'a nationale sânta“ sî singuri nu se cutéza partisanii serbi ai dlui Miletici. Atât'a aru fi prea multu pretinsu, cu atâtu mai multu prea multu cu câtu serbii Ungariei nu suntu neaplicati a urmá esemplulu nationaliloru din Agramu, de a se impacá in amicitia cu regimulu din Pest'a sî de a lasá in balta pre „marele agitatoru“ Miletici. Teribil'a „opositiune solidara“ se sferima asiá dara cu incetulu. Croatii si-au alesu partea cea mai buna, serbii póte ca voru urmá sî de cechii inderetnici inca nu desperâmu. Celu pucinu nu lipsescu simtóme, ca au trecutu dîlele de splendóre pentru declaranti sî ca marea partita nationale a Boemiei merge spre disólverea ei.

Cestiunea Dalmatiei a facutu acum tocm'a cá pre la anulu 1845 o insula intre Malt'a sî Sicili'a. S'a aratatu deodata sî abiá se incinsese intre Angli'a sî Neapolea, ca a cârei se fia insul'a, cest'a sî disparù. Deosebirea este acum numai intr'atât'a, ca Dalmati'a sta, insa in cercurile respective voru fi cugetandu ca nu e de tempore a o sgadarì tocmai acum.

Pentru congresulu serbescu bisericescu aflâmu diferintie intre „Zastava“ sî „Srbski Narod“. Celu dintâiu provóca pre serbi sa protestedie contra disólverei congresului fâra de nici unu motivu legalu, contra unei ordini de dî facuta de „susu“, dupa carea inainte de tóte are sa vina alegerea Metropolitului, cont'ra modului de alegere, carele sta in contradicere cu drepturile sî privilegiele natiunei, contr'a unui comisariu reg. in congresu. Sa se ia la protocolu ca comissiunea bisericésca va fi avisata, a dispune cele de lipsa pentru alegerile prevediute in regulamentulu respectivu. Poporulu dice „Zastava“, va dovedí ca aprobéza oper'a inceputa in congresulu trecutu sî ca astépta dela congresu sa umble pre câile celui de mai inainte. — „Srbski N.“ dice, ca Miletici et comp. suntu nisce „revolutionari“ sî suntu catraniti asupr'a caderei loru la alegerile dietali in Neoplant'a.

In loculu ministrului Bitto se dîce ca va urmá, cá conducetoriu alu ministeriului de justitia procurorulu superioru de statu Kozma.

Stâng'a estrema din diet'a Ungariei s'a si apucatu de unu planu pentru campani'a cea nóua parlamentaria. In „Magyar Ujség“ vorbesce Helfy despre o propunere a lui Simonyi, dupa carea verificatiunile deputatiloru sa se traganeze câtu se va puté de indelungatu, dupa aceea sa ese din dieta si sa emita unu manifestu câtra poporu. Helfy nu e multiamitu cu propunerea, recunósce si elu inse ca altu espedientu nu se afla.

„Kol. Közl.“ dice intr'unu articulu, in care reflectéza la proiectulu de programa publicatu de câtra comitetulu nationalu, ca déca s'aru alege românii cei ce erau pre tempulu „cuceririloru“ lui Tuhutum, in Transilvani'a, de cei ce au trecutu mai târdiu din Români'a si dela Dunarea de josu, simburele natiunei politice (române) aru perde fórte multu din periferi'a sea. — Ce s'aru intemplá óre cu natiunea politica magiara cându amu incepe a alege pre toti Schwabii, Tautii, Rusniacii, Croatii, Serbii, Cumanii, Romanii, Italianii si nenumeratii Mocsáry, Halasz, etc. etc. etc.? Argumentulu lui „K. K.“ e periculosu, pentru ca póte ajunge la conclusiunea ce lesne voru face altii: cu ce mesura ai mesuratu ti se va mesurá.

Kossuth iéra dede unu manifestu. Ocasiunea o aflá spre acestu scopu in renunciarea de mandatulu de deputatu la dieta din partea alegatoriloru din H M. Vasarhely.

Kossuth scrie:

„A mea seriosu precugetata convictiune este, ca capitulatiunea dreptului publicu, ce diet'a dela 1865/7, dupa impregiurârile de atunci, fâra destulu motivu constringatoriu a primit'o, sta in contrastu neimpacabilu cu dreptulu de statu alu patriei; falsifica conditiunile sub cari corón'a Ungariei s'a investitu casei absburgu-lotaringice; — — contradice pretensiuniloru si oblegamenteloru internationali ale natiunei nóstre; umple de suspitiune asupr'a nóstra pre vecinii nostri, de o parte, iéra d'alt'a, face urgisitu numele de magiaru naintea loru; in intrulu tierei — tórna oleu in foculu patimeloru si din compatrioti face dusimani; in locu de a inchegá, sparge si desbina; in locu d'a intarí slabesce; in locu d'a ni inmultí amicii, ni sporesce numerulu contrariloru; astu-feliu ne plamadesce — pre tempulu de fatalitâti — imparechiarile!“

„Iéra in consecintiele sele acelu pactu dela 1867, a radicatu din tietiene principiale fundamentali ale constitutiunei unguresci; — atâtu politic'a legelatiunei, câtu si a administratiunei a terait'o in directiune falsa; sistem'a economiei nóstre de statu a pus'o sub o pressiune amortitória; vatema geniulu natiunei si fortiându ni impune interesele sele; impedeca desvoltarea democratica; portându in gura parol'a reformeloru, lucra la reactiune; din respunsabilitatea ministeriale a facutu omnipotenti'a guverniului; din form'a parlamentara a constitutiunei a fabricatu o masca pentru absolutismu, carele sub acésta masca póte sa cutedie ori-ce, câci majoritatea pentru interesulu partitei — le apróba tóte; coruptiunea a facut'o in administratiune de sistema si prin acést'a a gangrenatu moralitatea natiunei intr'o mesura infioratória! — astu-feliu a adunatu si aduna intr'o gramada materiele inflamatórie, cari in ultim'a analisa, la casu de unu atacu in afara, o sa isbucnésca intr'unu resbelu civilu-socialu, intru carele atacului din afara, ori din care parte aru vení elu, o sa afle spriginire, si prin desvoltarea impregiurâriloru o sa aduca in celu mai mare periculu viitoriulu tierei!“

In Germani'a s'a adusu si publicatu o lege prin carea iesuitii suntu esilati din intregu imperiulu germanu.

„Osservatore Romano“, o fóia papistica, vorbindu despre intelnirea imperatului Austro-Ungariei cu celu din Germani'a in tómn'a viitória in Berlinu, vaiera pre Austri'a, carea plina de incredere se arunca in bratiele Prussiei ambitióse si perfide. „Imperiulu germânu a spus'o pre fatia, dice diuariulu iesuiticu, ca are intentiunea de a anectá provinciele austriace nemtiesci si ministri lui Franciscu Iosifu sciu bine, ca Prussi'a impedeca alianti'a Austriei cu Franci'a, pentru cá sa póta esecutá planulu ei celu ambitiosu. Acei ce conducu sórtea Austriei aru trebuí sa se prepuna celu putienu, ca Prussi'a, pentru cá sa calmeze rivalitatea si neincrederea Russiei a asiguratu si acestei'a dejá parte din prad'a austriaca.“

Malencravu in 1 Iuliu 1872.

Domnule Redactoru! Devis'a tuturoru popóreloru, ce voiescu a trai in lume este „inainte“ pre tóte câmpurile, in tóte afacerile, fia acele de ori ce natura, fia in biserica, fia pre terenu politicu. Si noi românii sa remânemu inapoi, noi, in care este inca atât'a potere de viétia sa nu voimu inaintarea nóstra, ci decaderea? — Unu sufletu care semte câtu de putienu romanesce nu va voi acést'a, ci va strigá cu voce inalta inainte — inainte din resputeri! —

Chiamaree mea preotiésca o aduce cu sine, ca mai intâiu de tóte tient'a ochirei mele sa fia biseric'a, inaintarea in biserica spiritualu si chiaru si materialminte. —

Nimicu nu me póte dara petrunde mai greu si mai ageru, cá cându vedu ca in biserica se intempla repasire, cându vedu ca biseric'a nóstra constitutionala vine a perde din vadi'a ei constitutionala prin aceea, ca legile aduse si intemeiate pre sântele canóne a sântei nóstre biserici se calca in picióre.

Voiu a me esprimá mai chiaru si la objectu, ca legea adusa de sinodulu nostru archidiecesanu din 1870, prin carea s'a statoritu ca emolumentele de ori-ce natura, ce au fostu impreunate cu posturile preotiesci pâna la actual'a organisatiune a parochieloru din Archidiecesa, nu se potu micsiorá prin contracte nici prin concluse parochiali si micsiorârile incercate séu efeptuite se dechiara nulificate nu se observédia, ci din contra cu tóte ca in privinti'a acést'a s'a tramisu si unu circulariu Consistorialu nr. cons. 1002—1872, se trecu cu vederea. —

Ací avemu despre acestu faptu tristu unu documentu nou in concursulu escrisu pentru vacant'a parochia Danesiu. Intre emolumentele ce au fostu impreunate cu acésta parochia erá afara de cele pomenite in concursu si o ferdela de cucurudiu sfarimatu dela tóta famili'a.

Iéta ca concursulu amintitu nu pomenesce de feliu de acestu emolumentu; óre cine pórta vin'a? óre cei ce au de a priveghiá cá legea sa se sustiena in tóta vigórea sea de ce suntu asiá usiori in datorintiele loru? Causa destula pentru reieptarea unui astu-feliu de concursu care póte sa devina lepra lipiciósa pentru tóte parochiele nóstre, si micsiorarea lefiloru pâna ací sustatóre a preotiloru. Pentru ce s'a facutu dara atât'a vorba in lume cu esmiterea comissiuniloru pentru imbunatatirea stârei preotiesci, dóra nu cá sa dâmu anse numai de vorbe, pre cându cu fapt'a lucrâmu contr'a. Tristu si durerosu cându chiaru legile sinodali nu se respectédia. —

O! si inca si mai tristu cându comitetele bisericesci facendu intrebuintiare de dispusetiunea legei estradau concursu si acel'a pâna cându esiá publicatu in jurnalu, 'si schimba faci'a de nu-'lu mai cunosci. Ce dreptu este si acest'a pentru comitetele parochiali? cu acestea nu voiu a me apropiá de concursulu Danesieniloru si voi numai a amintí abusurile ce sa facu in acésta privintia. —

Asiá apoi se póte cugetá inaintare in biserica? De feliu nu! pentru ca noi insine suntemu cari ródemu la radacin'a vietiei nóstre. Amu disu pentru de a-mi liniscí consciinti'a si credu ca nu ve-ti refusá primirea siruriloru acestor'a in stimat'a-ve fóia. —

Remânu alu d-vóstre stimatoriu.

B. Hodosiu
Parochu.

De lânga „Pétr'a Craiului“ in Iuniu.

Onorate Domnule Redactoru! Credu ca nu va fi fâra interesu déca voiu aduce la cunoscinti'a onoratiloru lectori ai acestei pretiuite foi unu scurtu raportu despre decurgerea esamenului publicu dela scól'a pop. gr. or. din opidulu Resnovu, care (esamenu) avù locu in 10 Iuniu a. c.

Vinu deci a te rogá cu onóre cá sa dai la publicitate cele urmatóre:

Sosindu reverendissimulu domnu protopopu Ioanu Metianu in diu'a mentionata la scól'a româna din opidulu numitu, unde 'lu asceptá afara de unu numeru considerabilu de poporeni, carii se adunara sa véda sporiulu fiiloru loru, — si intrég'a inteligenti'a sasésca din locu in frunte cu eruditulu preotu evang. dlu Schill, — incepe esamenulu dela cl. I-a si continuându termina cu cl. a III-a. Respunsurile eleviloru in genere au fostu multiamitórie. Cu deosebire inse respunsurile eleviloru din cl. III-a, care a fostu sub conducerea dlui invetiatoriu Georgiu Proc'a, au multiamitu pre deplinu atâtu pre P. O. d. ppu câtu si pre on. publicu ascultatoriu, m'a ce este inca mai multu, intelegintí'a sasésca, carea marturisindu adeverulu, s'a interesatu si de scól'a românésca, nu poté laudá din destulu diliginti'a si zelulu invetiatoriului prementionatu precum si sporiulu ce l'au aretatu elevii acestei clase. Cu unu cuventu, toti 'si manifestau placerea la esprimerea respunsuriloru celoru chiare si secure din tóte objectele de invetiamentu prescrise de lege, si ori-care ascultatoriu a potutu deduce din aceiea, ca invetiatoriulu respectivu este petrunsu de chiamarea sea.

Dupa terminarea esamenului dlu protopopu rostesce câte-va cuvinte, prin care mai intâiu svatuesce pre scolari, cá invetiaturile audite in scóla sa le practiseze si in viétia, apoi adresânde-se câtra parintii, câti se aflau de facia i svatuesce cá sa-si crésca pre fii loru si mai departe pre la scoli mai inalte, descriindu-le folósulu invetiaturei cu colorile cele mai vii, iéra pre acei'a, carii n'aru fi in stare a face acést'a, i indémna seriosu cá sa si-i tramita la meserii, care inca suntu de lipsa cá pânea de tóte dilele, si sa nu se marginésca totu numai pre lânga ocupatiunile, care le-au pomenitu, in fine multiamesce dloru invetiatori pentru ostenelele loru depuse pre altariulu natiunei.

La o óra dupa amédi se dete unu prândiu comunu in casele dlui docinte primariu G. Proc'a, la care luara parte onoratiorii ambeloru natiuni din acea comuna.

Cu acésta ocasiune se radicara si toaste atâtu din partea româniloru câtu si a sasiloru pentru barbatii nostri bine-meritati pre terenulu invetiamentului.

Mi place a amintí si acea impregiurare, ca sasii vediendu progresulu, ce-'lu face scól'a româna prin staruinti'a p. d. ppu, au contribuitu din cas'a alodiale cu o suma frumósa si pentru dotarea mai corespundiatória a invetiatoriloru români din acestu opidu.

De ací se vede ca numai conducatori intielepti cá Rev. d. protopopu I. Metianu si invetiatori demni cá dlu G. Proc'a ni potu asecurá stim'a si respectulu strainiloru.

O! de si-aru cunosce si implini totu astu-feliu detorintiele loru si cei-lalti conducatori ai poporului nostru de prin alte pârti locuite de români, atunci natiunea nóstra româna nu va mai fi asiá desconsiderata cá pâna acum.

Unu martore.

Varietâti.

⁂ O telegrama a jurnalului „Times“ din Parisu, comunica, ca Germani'a a intrebatu pre cele patru puteri, care in privinti'a alegerei papei au unu dreptu de veto, déca se potu intielege asupr'a conditiuniloru conclavului viitoriu. Se dîce ca trei au aderatu la acésta intrebare, pre cându a patrulea a respins'o cá inoportuna.

⁂ **Banii de harthía cá midilocu de molipsire.** Unu doctoru din New-York atrage atentiunea congresului, ca nu este unu mijlocu mai eficace pentru intinderea bóleloru contagióse, decâtu circulatiunea a multoru bani de harthíia murdari. Pentru acestu finitu elu recomanda unu proiectu, prin care bancele nationale se fia silite de a incasá notele loru rupte si infectate cu materia de bóle contagióse, si a le preschimbá cu altele noue. Asemenea este necesariu, cá banulu de harthía, ce se gasesce la o persóna, care patimesce de bóle contagióse, si care vinu din locuri, unde a esistatu asemenea bóle, séu sa se desinfecteze séu sa se preschimbe, si a oprí circulatiunea loru.

⁂ **Colera.** Unu nou óspe, scrie „Patri'a“ din Bucuresci se anuncia ca voiesce a ne visitá, óspe de acei'a de cari obicinuitu, nu putemu scapá din nenorocire. Coler'a s'a ivitu si aici, si astadi chiaru se anuncia dóue casuri dându mortiei o victima si chiamandu o alt'a. Victim'a este unu francesu ce locuiá in strad'a Clementiei, ce a muritu asta diminétia; iéra in strad'a Lipscani o femeia se afla greu turmentata: Pâna acum inca traiesce, dara nu se scie de va scapá de acésta malidie pre cari medicii a botediat'o de „Colera Asfictica“.

Nr. $\frac{3853-1872.}{\text{pol.}}$

Publicatiune.

Din partea tribunalului reg. alu M. Osiorheiului se face cunoscutu, ca in caus'a de esecutiune a fondului Mogaianu contr'a lui Ferencz Horváth din Erneulu-mare (N. Ernyei) pentru 2600 fl. v. a. capitalu sî acesori, se voru licitá tóte inmobilele ale acestui'a aflatóre in otarulu comunei Erneulu-mare, dupa cum se afla in protocolulu de pemnorale sî estimare din 28 Martiu 1870, sî cari suntu: 209. jugere de aratura de 48□ stângini, 86. jugere gradina sî fenatiu de 718□ stângini, 3 jugere de 430□ st. via, 13 jugere de 739□ st. pasiunitu, 55 jug. de 111□ st. padure, 3 jug. de 493□ st. pamentu nefruptiferu, — a câroru pretiu face 57.465 fl. v. a. — la cas'a comunala din Erneulu mare in 5. Augustu sî 5. Septembre 1872, totudéun'a la 10 óre inainte de amédi pre lânga urmatórele conditiuni: ca inmobilele se voru vinde intr'un'a sî la terminulu I cu pretiulu de estimare séu sî preste pretiu, la terminulu alu II inse sî sub pretiu; ca licitatorii voru avea a depune inainte vadiu 10% a pretiului de estimare; ca cumparatoriulu numai dupa platirea pretiului de cumperare intregu va deveni prorietariulu loru; ca pretiulu de cumperare va avea alu plati in dóue rate egale, sî adeca rat'a prima la o luna dupa diu'a licitârei, sî a dóu'a rata la 3 luni dimpreuna cu cametele de 6%; cá in casu de neobservarea acestoru conditiuni la cererea actorelui sî a creditoriloru ipotecari se va rendui licitare nóua pre spesele cumparatoriului, cându se voru vinde inmobilele in parte si si sub pretiulu de estimare sî 'si va perde vadiulu in favórea actorelui.

Conditiunile licitatiunei, protocolulu de estimare sî cârtile de intabulare se potu vedea la acestu tribunalu.

Totodata se provóca toti acei creditori ipotecari, cari nu locuiescu in loculu séu in apropierea acestui tribunalu, cá sa renduiésca pentru representarea loru cu ocasiunea impartirei pretiului de cumperare unu plenipotentiatu in fati'a locului la acestu tribunalu, aratandu pâna la vindere numele sî locuinti'a loru, la din contra se voru representá prin unu curatoru denumitu.

De asemenea se provóca toti acei'a, cari cugeta a-si valificá dreptulu de proprietate séu alta pretensiune la aceste bunuri, séu dreptulu de prioritate, cá dela diu'a ultima a publicârei acestei publicatiuni pâna in 15 dile sa-'si astérna petitiunile loru de pretensiuni, de-sî nu se voru fi incunosciintiatu deosebitu, dealtmintrenea neimpedecându curgerea licitatiunei voru fi avisati numai la superplusulu pretiului de cumperare.

Presiedintele Tribunalului,
(L. S.) **Domokos** m/p.

Din siedinti'a tribunalului reg. a. M. Osiorheiului tienuta in 11 Iuniu 1872.

Paulu Nagy, m/p.
notariu.

(1—3)

Ad. Nr. 13,802 1872.

Concursu.

Pre bas'a inaltului decretu alu Maj Sele imp. reg. apost. dela 29 Maiu a. c. referitoriu la ocuparea catedreloru profesorali, insîrate mai la vale, la universitatea de Clusiu, ce se va deschide in anulu scolasticu 1872/3, prin acést'a se publica concursu.

Cu aceste catedre, déca se voru ocupá prin profesori ordinari, suntu impreunate salarie de câte 2000 fl., pre lânga aceea 300 fl. bani de cortelu sî o urcare a salariului cu 300 fl. totu la 10 ani de servitiu, — déca inse se voru numí profesori estraordinari salariulu acestor'a va fi 1200. sî 250 fl. bani de cortelu.

Catedrele de ocupatu suntu urmatórele:

I. La facultatea juridica-politica:

a) Istori'a universale a dreptului europénu sî alu patriei.

b) Dreptulu privatu sî montanisticu alu Ungariei sî alu Transilvaniei.

c) Dreptulu privatu aústriacu.

d) Procedur'a procesuale, dreptulu comercialu sî cambialu.

e) Dreptulu romanu.

f) Dreptulu naturalu sî enciclopedi'a.

g) Dreptulu penalu.

h) Dreptulu publicu ungurescu.

i) Cunoscintiele legiloru administrative sî finantiarie.

k) Dreptulu eclesiasticu catolicu si dreptulu feudalu.

l) Statistic'a.

m) Politic'a constitutionale si administrativa.

n) Economi'a nationala si sciintiele finantiare.

o) Dreptulu eclesiasticu protestantu, greco-orientalu si unitariu.

Este de insemnatu, ca catedr'a dreptului eclesiasticu protestantu, greco-orientalu sî unitariu se va impreuná, dupa calificatiunea petentului, cu un'a din catedrele mai susu-insirate.

II. La facultatea de medicina sî chirurgica:

a) Anatomi'a descriptiva sî topograficá.

b) Anatomi'a patologica.

c) Fisiologi'a sî histologi'a.

d) Patoloig'a generale, terapi'a sî farmalogi'a.

e) Patologi'a sî terapi'a medicinica speciale.

f) Patologi'a sî terapi'a chirurgica speciale.

g) Mosîtulu sî genecologi'a teoretica sî practica.

h) Sciintiele teoretice sî practice despre vindecarea ochiloru.

i) Medicin'a forensa.

k) Patho-Chemi'a sî chemi'a organica

l) Epizootiologi'a sî politi'a veterinara.

III. La facultatea filosofica:

a) Fisic'a esperimentale.

b) Fisic'a superióra.

c) Matematic'a superióra.

d) Matematic'a elementara.

e) Chemi'a.

f) Zoologi'a sî anatomi'a comparativa.

g) Mineralogi'a sî geologi'a.

h) Botanic'a.

i) Filosofi'a.

k) Pedagogi'a.

l) Istori'a universale.

m) Istori'a patriei.

n) Sciintiele aucsiliare ale istoriei.

o) Geografi'a generale sî comparativa.

p) Filologi'a latina.

q) Filologi'a elina.

r) Filologi'a sî literatur'a magiara.

s) Filologi'a sî literatur'a germana.

t) Filologi'a sî literatur'a romana.

Concurentii au de a-'si indreptá suplicele provediute cu unu curriculum vitae sî cu aclusele despre lucrârile loru didactice sî literarie séu aplicatiunea de pâna acum, precum sî despre alte merite, sî adeca, déca se afla dejá aplicati, pre calea auctoritâtiloru, la din contra nemidilocitu la ministeriulu subsemnatu celu multu pâna in 10 Augustu a. c.

Bud'a, 11 Iuniu 1872.

Dela ministeriulu r. ung. de cultu sî instructiune publica.

(2—3)

Concursu.

La scólele centrale romane gr. or. din Brasiovu se afla vacante urmatórele posturi de profesori respective invetiatori:

1. Unu postu de profesoru de matematica sî fisica la scól'a comerciala sî reala;

2. unu postu de profesoru pentru chimia sî istori'a naturala totu la scól'a comerciala sî reala; sî

3. unu postu de invetiatoriu la scól'a normala de fetitie.

Pentru ocuparea acestoru posturi se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi, sa binevoiésca a asterne la subscris'a eforia scolara celu multu pâna la 15|27 Augustu a. c. concursele loru insocite de documentele prin care se arata:

a) ca suntu de nationalitate romani de religiunea ort. or.

b) ca au conduita morala sî politica buna;

c) ca au cualificatiunea receruta pentru postulu, la care competédia.

Cualificatiunea la posturile 1 sî 2, se documentédia prin testimoniu de maturitate sî prin atestatu despre absolvarea cu sucsesu a facultâtiei filosofice dela Universitate séu a Institutului superioru technicu séu a Academiei comerciale; iéra cualificatiunea pentru postulu 3 prin absolutoriu dela Institutulu pedagogico-teologicu gr. or. din Sabiiu séu dela altu institutu superioru pedagogicu.

Competitorii, cari au, séu esamene formale séu o pracsa mai indelungata voru fi preferiti.

Salariulu anualu impreunatu cu fia-care din posturile de sub 1 sî 2 este 800 fl. v. a. sî inaintare la 900; iéra pentru postulu alu 3-lea 400 fl. v. a. Fia-care profesoru sî invetiatoriu are la tempulu seu dreptu de pensionare.

Profesorulu séu invetiatoriulu alesu servesce anulu primu de proba, dupa implinirea acestui'a se denumesce definitivu, déca va fi depusu esamenulu prescrisu de Statutulu Metropoliei nóstre romane ort. or.

Brasiovu 3/15 Iuliu 1872.

Efori'a scóleloru centrale romane
ort. orient.

(1—3)

Nr. cons. scol. 189. — 1872.

Concursu.

Devenindu vacante din fundatiunea Mogaiana 3 stipendii — unulu de 100 fl. v. a pentru juristi din patria sî dóue a 50 fl. v. a. pentru gimnasisti séu realisti, — iéra din fundatiunea Franciscu-Iosefina dóue stipendii, — unulu de 200 fl. v. a. pentru studenti la vre-o universitate séu politechnicu, sî alu doilea de 50 fl. v. a. pentru gimnasisti séu realisti, — se escrie pendeferirea loru concursu.

Competitorii suntu provocati a 'si substerne cererile loru instruite cu atestatu de botezu, ca suntu de religiunea gr. orient.; cu testimoniu scolasticu despre sporiulu facutu in studii, precum sî cu atestatu de paupertate, — la Consistoriulu archidiecesanu cá senatu scolariu, celu multu pâna in 15 Augustu a. c. cal. vechiu.

Totodata se insémna ca stipendiele de mai susu se voru deferí numai aceloru tineri, cari voru satisface pre lânga conditiunile de mai susu sî recerintiei prescrise din Sinodulu archidiecesanu din an. 1871 sub p. 120, sî adeca: pre lânga unu reversu se voru obligá, ca dupa absolvirea studieloru voru serví in patria 6 ani, din contra voru rebonificá sum'a ajutoriului primitu.

Din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu, tienuta la Sabiiu in 30 Iuniu 1872. st. v.

(1—3)

Concursu.

Devenindu in vacantie parochi'a gr. or. Potsiag'a de josu, constatatóre din 358. suflete 65. familii.

Emolumentele suntu de fia-care familia ½ ferdela bucate, cei cu boi in grâu, cei mai seraci cucurudiu, si câte o dî de lucru, cum si stol'a obicinuita dela functiunile preotiesci, carii tóte computate aducu unu venitu anualu de 292 fl. 27 xr. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au sa fia clerici absoluti, concursele au a fi provediute cu documentele necesarie, sî a le adresá la scaunulu protop. a Lupsiei pâna 1-a Augustu a. c. 1872.

Ofenbai'a in 3 Iuliu 1872.

In contielegere cu comitetulu bisericescu
din Potsiag'a de josu.
Nicolau Fodoreanu,
Adm. prot. gr. or. a Lupsiei.

(1—3)

Edictu.

Aronu Sitea de religiunea gr. or. din Porcesci, carele de optu ani a parasitu pre legiuit'a sea socia Magdalin'a nascuta Parvu, se citéza prin acést'a a se infatisiá inaintea subsemnatului scaunu protopresbiteralu, câci din contra, dupa decurgerea terminului de unu anu sî o dî, se va aduce sentintia asupr'a actiunei sociei sele sî in absenti'a lui.

Sabiiu, 30 Iuniu 1872.

Scaunulu protopr. gr. or. tract. II
alu Sabiiului.
I. Popescu,
protop.

(1—3)

Edictu.

Elen'a soci'a lui Ioane Popescu, nascuta Nicolau Rogozea din Brasiovu, care dupa ce 'sî deduse duplic'a sea la actele procesului divortiale incaminatu in 12 Octobre 1871 de câtra barbatulu ei, tocmai cându erá sa urmeze deliberatulu scaunului protopopescu, s'au facutu nevediuta, trecându in Români'a; nu se scia unde ee afla sî n'au lasatu in loculu ei vre-unu advocatu séu plenipotentu — este prin acést'a citata, cá in terminu de o luna de dîle, sa se presentedie inaintea scaunului protopopescu, câci la din contra sî in absenti'a ei deliberatulu se va incheiá, sî se va ascerne cu tóte actele procesului spre revisiune sî superiór'a decisiune Maritului Consistoriu archidiecesanu.

Brasiovu in 1 Iuliu 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or. I-iu alu Brasiovului, cá foru matrimoniale.
Iosifu Baracu,
Protopopu.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale T ansilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Nr̲u̲ 56. ANULU XX.

Sabiiu, in 13|25 Iuliu 1872.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. cons. $\frac{582.}{bis.}$ 1872.

Consistoriulu archiediecesanu, cá senatu strinsu bisericescu, a aflatu de bine in siedinti'a sea de astadi a statorí urmatoriulu

Regulamentu provisoriu,

privitoriu la esamenele de cualificatiune ale candidatiloru de preotîa in archidieces'a greco-orientale transilvana.

§. 1. Esamenele de cualificatiune pentru candidatii de preotîa se voru tiené de regula odata pre anu, dela 25 pâna la 28 Augustu c. v.

§. 2. La acestu esamenu, fâra care in sensulu Statutului org., nimeni nu póte concure la postulu preotiescu, suntu admissibili clericii absoluti din institutulu archidiecesanu, cari suntu datori sa se supuna acestui esamenu dupa-ce câti-va ani au fostu invetiatori in vre-o scól'a parochiale, séu profesori de gimnasiu.

La casuri esceptionali decide Consistoriulu archidiecesanu.

§. 3. Cererile pentru admiterea la esamenulu de cualificatiune preotiescu au a se substerne Consistoriului archidiecesanu celu multu 6 septemâni inainte de terminulu, instruite a) cu atestatu de botezu, b) cu atestatu de moralitate, revediutu de Protopresbiterulu respectivu, intr'alu cârui tienutu locuiesce petintele, c) cu atestatulu scolasticu alu semestrului din urma din scól'a pregatitóre media, (gimnasiale), d) cu tóte atestatele clericali de pre toti anii respectivului cursu; e) cu atestatele despre serviciele de pâna acum, f) cu tax'a esamenului prevediuta in §. 121, pct. 8 alu Statutului organicu.

§. 4. Eschisi dela esamenulu acest'a suntu:

a) acei'a, cari au fostu reieptati de dóue ori dela esamenulu de cualificatiune;

b) cei eliminati din institutulu clericale archidiecesanu;

c) cei pedepsiti pentru crime;

d) cei destituiti prin sentintia consistoriale din posturi anteriori bisericesci séu scolastice.

§. 5. Comissiunea esaminatóre consta din 3 membri, pre cari i denumesce senatulu bisericescu din anu in anu.

§. 6. Contr'a neadmiterei cui-va la esamenulu de cualificatiune teologicu respectivulu in terminu de 14 dile póte luá recursu la Consistoriulu mitropolitanu.

§. 7. Obiectele de esaminare suntu tóte acelea, cari se predau la despartiementulu teologicu alu institutului archidiecesanu.

§. 8. Esamenulu de cualificatiune teologicu este scripturisticu sî verbale.

§. 9. List'a esaminandiloru se transpune celu putienu cu 14 dile inainte de dîu'a esamenului comissiunei esaminatóre, carea pregatesce pentru fiacare esaminandu câte o tema. Aceste teme in diu'a esamenului se predau esaminandiloru, cari sub supraveghiarea unui membru alu comissiunei lucra fia-care pentru sine tem'a sea sî o preda comissariului inspiciente. Cá adminiculi se dau esaminandiloru: Bibli'a, Pravil'a sî Enchiridionulu de canóne, sî dupa impregiurâri cu permissiunea presiedintelui comissiunei sî alte opuri bisericesci sî teologice.

Tempulu pentru elaboratele scripturistice este celu multu 5 óre.

§. 10. Elaboratele esaminandiloru membrulu inspiciente le preda presiedintelui comissiunei, care le cetesce sî le transpune sub sigilu circulando membriloru comissiunei. Membrii comissiunei suntu totu deodata in ordine alternativa referinti asupr'a elaborateloru. Elaboratele astfeliu percurse sî recensate se substernu impreuna cu protocolulu siedintiei comissiunei Consistoriului archidiecesanu, spre a se depune la archivulu consistoriale.

§. 11. Classificarea esaminandiloru se face dupa formele prescrise in Statutulu organ cu.

§. 12 Protocolulu actului de esaminare impreuna cu tóte aclusele lui (§. 10.) se substerne Consistoriului archid., carele provede pre esaminatii, cari au raportatu calculu indestulitoriu, cu atestate de cualificatiune; iéra celoru ce nu au satisfacutu, le da prin Protopresbiterulu respectivu, resolutiune negativa in carea li se arata totu deodata terminulu pentru repetîrea esamenului §. 13. Tax'a esaminârei, admitendu-se cine-va la esamenulu de cualificatiune, nu se restitue; cându insa nu se admite petentele la esaminare, atunci tax'a asternuta i se remite totdeodata cu resolutiunea negativa.

Sibiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu bisericescu, tienuta in 1 Iuliu 1872.

Pentru Escelenti'a Sea Par. Archieppu sî Metropolitu,

Nicolau Pope'a m. p.
Archim. sî Vicariu Aeppescu.

Sa batemu de retragere?

(N. Cr.) Cându comand'a unei armate vede ca impetuositatea inimicului isbesce totu mai cu putere in trupele sele, cându 'si vede centrele sparte sî aripile ameninitiate, pentru cá perderea sa nu-i fia totale, da ordinu cá sa se bata retragerea, avendu de scopu, cá cu puteri nóue sa reiá lupt'a pre altu câmpu mai favorabile, cá pre care a perdut'o.

Óre cautându noi asupr'a alegeriloru la dieta aflavomu vre-o asemenare intre resultatulu loru fatia cu icón'a desfasiurata in aceste vre-o câte-va trasuri?

Alegerile trecute a fostu o lupta sî inca un'a din cele mai neegale. Noi aveamu in fati'a nóstra legea cea asupritóre sî restringatóre sî elementele neromâne ce tragu numai folóse in partea loru din impregiurarea cea asupritória sî restringatória a legei.

Interesulu pentru caus'a nóstra natiunale ne constrinse a primí lupt'a electorale cu atâtu mai vertosu, cu câtu românii in comitatulu Uniadórei sî Albei-inferióre, scaunele Orastiei, Sabesiului, Mercurei, Districtulu Fagarasiului sî Nasaudului, dispunu de o majoritate absoluta. In alte jurisdictiuni, afara de secuime, de o majoritate relativa si in unele opide majoritate esclusiva. Dupa o calculare aproximativa se intielege, ca neperdiendu din vedere si o procedere solidara sî sanetósa din partea româniloru aveamu sa reesîmu cu vre-o 30 deputati din tóta Transilvani'a.

Ómeni cu mintea sî cu anim'a la locu nu puteau decâtu sa aplaudeze portarea acést'a a româniloru. „Barbatulu" celu vestitu inse a vrutu sa mai arate odata o bravura, de care ungurii sî sasii sa rida sa se tiena de pântece, iéra românii sa o platésca scumpu in unu venitoriu indepartatu.

„Eruditulu barbatu de statu" fidelu dîcatórei, ca mai lesne e a stricá decâtu a direge, a gasitu trei fideli, carii, cându tóte erau pregatite de a intrá românii in actiune, radica o bomba sub nume de conferintia sî o arunca dreptu in mijloculu româniloru tocm'a in momentele cându alegerile se incepusera, adeca erau in decurgere sî asiá, ce nu poteau face incercârile strainiloru au completatu conclusulu conferintiei celu cu dóue fetie, in care cu deosebire dlu Baritiu e sî pentru alegeri sî contr'a alegeriloru totu deodata. Déca mai erá pâna ací vre-o sperantia de vre-o reesire, confusiunea din conferinti'a acést'a le-a pusu capetu la tóte. Resultatulu finale alu alegeriloru inca nu-'lu avemu inaintea ochiloru in tóta plenitudinea sea, dara septamânile cele mai de aprópe ni-lu voru aretá intregu intregutiu, sî potemu dîce de acum, ca resultatulu, déca nu e tocm'a nula, va fi aprópe de nula.

Asiá dara nu a fostu destulu cu legea, nu a fostu destulu cu incercârile straine din tóte poterile, trebuiea sa mai vina sî românii sa turbure sîrurile loru sî in modulu acest'a sa faca imposibile lupt'a pâna in finitu.

Tragicomedi'a „barbatului de statu" inse nu se marginesce ací. De frica ca românii se potu reculege in graba sî dupa cum arata desbaterile conferintiei din Alb'a-Iuli'a, votulu majoritâtiei comissiunei acelei conferintie sî votulu separatu datu de dlu L. Vajda in conferintia, românii voru dá dosulu unei procederi nefaste politice, a inceputu a manoperá prin minunatele corespundintie, datate cându din Alb'a-Iuli'a, cându din Vien'a, in diurnalulu „Românulu", punendu inaintea publicului cetitoriu cele mai caricate neadeveruri, de siguru cu scopu de a le trece contr'a-banda in Trasilvani'a, spre a sustiené turburél'a sî confusiunea intre români sî mai departe.

Este sî tristu sî comicu totu deodata cum dlu „Cameliu" se svercolesce, dupa ce a gatatu cu sutele de mii ce le asternea pâna de-unedi mai totu a dóu'a dî cetitoriloru sei in „Gazeta" sî in voinic'a „Federatiune", cu alte marafeturi, cari de care mai minunate, dara care tóte-'su asiá de chibzuite cum sa strice numai româniloru. Se dîce ca unii ómeni dupa ce imbatrenescu vinu la mintea copiiloru, sî apoi este sciutu, ca copiii cându se jóca cu lemnusie de aprinsu sî cu arme de focu, facu lucruri de cari au causa sa plânga sute sî mii. Intocm'a asiá o patiescu, au patit'o sî românii, cându se seducu iéra o parte, cá se lase sa jóce politica „eruditulu" sî inca politica dupla, passiva sî activa totu-deodata. Prin aceea a deschisu calea la tóte calamitâtile; multi „inteliginti" pre contulu celu bine venitu alu passivitâtiei au fostu passivi séu au fostu activi pentru neromâni.

Fatia cu calamitâtile aceste, ce ruinéza un'a câte un'a din fortiele natiunei nóstre; fatia cu perderea ocasiunata prin disordinea purcesa in mijloculu sîreloru nóstre combatante, intorcendu-ne la partea cea seriósa a obiectului sa punemu intrebarea, voru dîce óre câtra românii din Transilvani'a: sa batemu de retragere?

Sa batemu! Dara carea sa ne fia parol'a? sî unde sa ne concentrâmu?

Parol'a nóstra este natiunalitatea nóstra româna. Fortaréti'a la care sa ne retragemu aru fi congresulu natiunale, la care trebuiá inca inainte de lupt'a electorale sa se concentreze românii pentru o procedere solidara. Ei bine, acest'e nu s'a intemplatu sî pentru ce nu s'a intemplatu va scí sî Cameliu destulu de bine, unde s'a facutu erórea, déca se póte numí eróre, sî asiá n'aru trebuí sa impla urechile ómeniloru cu neadeveruri, pre cari le sciu sî copiii pre aici câtu platescu sî câtu tragu in cumpana. Din congresu aru fi acum cá ingraditi cu legile esistente sa aperâmu ce putemu sî de ací sa spriginimu in interesulu natiunei nóstre pre putienii deputati ce i vomu avé in dieta.

Semnele ce le vedemu inse aratandu-se pâna acum in conduit'a dupa conferinti'a din Alb'a-Iuli'a sî in corespundintiele din „Romanulu" (in Transilvani'a se vede ca i e rusîne a pasî pre fatia cu ele), ne indigitéza ca „barbatulu de statu", aternandu-se cându de o bârna, cându de unu paiu, se silesce din tóte puterile a subminá sî acésta fortarétia natiunale sî a o face, déca nu impossibile, celu putienu ilusoria.

Sa faca ce va scí. Afle ómeni creduli, carii sa mai intre odata in cursele lui. Numai sa cugete odata sî cu ce causa se jóca. Sa nu-'si resbune caus'a ins'a-si óre-cându asupra-i sî asupra-le!

Pentru ori-ce casu cluburile natiunali aru face fórte bine cându nu aru perde din vedere cursulu evenemintelorul politice din statulu nostru sî sa le judece cu sânge rece; câci numai asiá se voru puté ferí de desperarea, la carea ne póte duce frementârile cele multe, preparate de ambitiunea sî nesciinti'a ómeniloru ce voru sa tréca cu ori-ce pretiu de ómeni politici. Cluburile sa cugete sî la impregiurarea acea de mare insemnatate, ca prin o soliditate de idei sanatóse, mai curendu séu mai târdîu, amu scapá de class'a de politici, cari ce viséza preste nópte punu in correspundintie de jurnale sî cari pentru o vorba dulce cu unu ministru 'si vinde sî camasi'a de pre densulu sî in fine de politici, cari aducu totu dauna sî nici odata folosu natiunei loru.

Comissiunea codificatóre, despre carea multu s'a fostu vorbitu in jurnalele din Pest'a, s'a sî infiintiatu. Acést'a a esistatu sî mai nainte, inse nu in form'a sî cu insarcinarea de acum'a. Ea erá la inceputu in ministeriulu de justitia, mai apoi a fostu subordinata ministrului presiedinte, sî acum iéra-si depinde totu dela acestu ministru, dara cu unu cercu de activitate mai latitu. Tóte projectele de legi, ce voru fi subscernute legislatiunei prin diferitele ministerie, mai nainte voru trebuí sa tréca prin censurarea comissiunei codificatóre, avendu de datorintia comissiunea a aduce in conglasuire projectele ministeriale cu legile dejá sanctionate, a incungiurá contr'a-dicerile, a netedí stilulu sî mai vertosu a grigí, ca legile sa nu diferésca in principiele fundamentale. Astu-feliu comissiunea codific. a devenitu o corporatiune independinta si a capetatu o sfera mai latita de activitate. De membrii comissiunei codificatóre, cu semnatur'a preaiulta a Majestâtiei Sele dto 30 Maiu a. c. suntu denumiti: de presiedinte Teofilu Fabianyi jude la curtea de cassatiune, de membri: Desideriu Szilágyi consiliariu ministerialu la justitia pre lânga reservarea rangului seu de mai nainte, si Antoniu Zichy fostulu inspectoru scolariu pentru Bud'a-Pest'a cu titlu sî rangu de consiliariu ministeriale; de secretariu Danielu Gondol secretariu in ministeriulu de financie cu titlu si rangu de consiliariu minist. de sectiune; de Vice-directoru Franciscu Karliczky oficialu in presidiulu ministerialu.

Din Pest'a vine scirea, ca administratorulu Metropoliei serbesci, Episcopulu Budei, Stoicovici este radicatu din postulu de administratoru, iéra in loculu lui este denumitu episcopulu Gruici. Mesur'a acést'a a guvernului a indignatu fórte multu partid'a lui Miletici.

Dupa „Courier de France“ contele „Apponyi ambasadorulu austro-ungurescu 'si cere demissiunea. Dreptu motivu pentru schimbarea acést'a dice numit'a fóia este intimitatea contelui cu famili'a Orleans, a cârei sperantie de a ajunge pre tronulu Franciei au disparutu de cându presiedintele actualu alu Franciei a dechiaratu in adunarea nationale republic'a de form'a cea adeverata de guvernamentu. Alte versiuni afla motivulu in apropiarea Austro-Ungariei de Germani'a.

Diuaristic'a ne spune ca diplomati'a européna se ocupa seriosu cu alegerea eventuale a unui papa, la casulu de mórte alu celui de fatia. Parerile unoru staturi erau a face intrebuintiarea de influinti'a loru. Itali'a dice „Opinione“ pentru casulu unei alegeri de pontefice va observá o stricta neutralitatate; va dorí inse cá nou alesulu sa respecteze celu putienu referinti'a intre biserica sî statu, sî societatea civile.

Din Madridu vine scirea ca in nóptea de 18 spre 19 Iuliu c. n., cinci individi au puscatu asupr'a regelui sî a reginei in momentulu cându intrá cu trasur'a in palatu. Regele sî regin'a remasera neatinsi. Unulu dintre ucigasi fu omoritu numai decâtu, doi fura prinsi. Indignatiunea asupr'a faptului este generale. Liniscea nu s'a conturbatu de locu. Regele sî regin'a nu-si perdura presenti'a sî indata dupa atentatu primira Majestâtile pre ministrii, autoritâtile sî corporatiunile tuturoru claseloru, cari li gratulara pentru fericit'a scapare de periculu. Regele calatorì in diu'a urmatóre la Santander.

Scirile din Madridu sosite dela atentatu incóce spunu ca populatiunea intrég'a fâra de esceptiune au datu dovedile cele mai simpatice câtra dinastia. Agentii politiei numai cu mare greutate a pututu scapá pre ucigasi de resbunarea poporului infuriatu. Cercetarea asupr'a originei faptului curge, sî cei culpabili voru fi pedepsiti cu tóta asprimea.

Votulu separatu

alu dlui secret. ministeriale Ladisl. Vaida, cá membru comissiunei esmise din conferinti'a nationale in Alb'a-Iuli'a in 27 Iuniu 1872.

Prea onorat'a conferintia nationale, in siedinti'a sea tienuta astadi nainte de amédi, esmitendu o comissiune spre a-si dá parerea asupr'a proiectului de decisiune cetitu prin adencu stimatulu d. Georgiu Baritiu, m'a onoratu si pre mine cu prea pretiuit'a sea incredere bine-voindu a me alege de membru acelei comissiune.

Majoritatea comissiunei esmise a primitu cu pucine stramutâri stilistice acelu projectu compusu de d. Baritiu, in care se recomenda, cá românii transilvaneni sa iá parte activa la alegerile ablegatiloru dietali, pre lânga respectarea cunoscutului programu nationalu etc. etc.; iera o minoritate a facutu unu altu proiectu deosebitu, prin care propune chiaru abtienerea totala sî dela alegeri, adeca passivitate absoluta.

Din motivele mai la vale desfasiurate, eu nu potu primí projectulu minoratalei, in acelu intielesu, cum e propusu. A mea parere modesta mai se apropia de projectulu conceputu de d. Baritiu, adoptatu de majoritatea comissiunei, nu de totu consuna inse nici cu acel'a.

Deci mi-amu tienutu de detoria a predá cu profundu respectu urmatoriulu meu

Votu separatu:

Credu, bá sum pre deplinu convinsu, ca toti suntemu de accordu, cumca la facerea decisiuniloru in acésta conferintia trebuie sa bagâmu bine séma, cá acele sa nu fia spre detrimentulu causei nóstre nationali, cí spre promovarea acelei'a, apoi ca acele sa fia atari, pre cari potemu avé sperantia, ca vomu fi in stare ale realisá in solidaritate, sî cum ca prin decisiunile nóstre, incâtu se póte, nu punemu pedeci in calea unei transactiuni sî impaciuiri dorite, ce sî pentru natiunea nóstra e o cestiune vitala. Dupa parerea mea modesta la projectulu majoritatei nu tóte motivele susu-atinse suntu destulu luate in consideratiune, iéra intru cel'a alu minoritatei inca cu multu mai pucinu.

I.

Incepu cu projectulu minoritâtiei.

In acest'a ni se recomenda passivitate atâtu de absoluta, incâtu nici la alegerea ablegatiloru dietali sa nu luâmu parte de feliu.

Eu nu me potu alaturá la acestu projectu, pentru ca din multe privintie lu tienu de daunosu causei nóstre nationali.

Mi iau voia de a spune, ca din ce motive:

Óre nu aru fi spre detrimentulu causei nóstre nationale, déca nu amu poté nici acum mjlocí intre românii transilvaneni in tienut'a politica o solidaritate, cá asiá apoi frati de unu sânge sî de unu interesu comunu sa nu mai fimu desbinati sî impartiti sî pre venitoriu in dóue tabere, adeca in a activistiloru sî a passivistiloru?

Eu dela zelulu nationalu alu defensoriloru passivitâtiei chiaru asiá presupunu, ca voiescu binele natiunei române, cá sî cei'a, cari se tienu de projectulu majoritâtiei. — Fâra indoiéla nici unulu nu se afla intre noi, care sa nu doréscа solidaritatea, toti trebuie sa fimu petrunsi de suprem'a necessitate, cumca ori sa fimu toti passivisti, ori sa fimu toti activisti, dara nu e iertatu sa lasâmu mai multu taiata natiunea nóstra in dóue castre, cí trebuie sa fimu toti intruniti sî solidari. Déca amu primí inse passivitatea in intielesulu projectatu prin minoritatea comissiunei atunci scopulu nostru de a mijlocí in tienut'a nóstra politica solidaritate, de buna séma nu l'amu poté ajunge. — Se scie adeca, ca la 5 Maiu a. c. s'a tienutu in Sabiiu o conferintia, carea s'a declaratu pentru activitate intru atât'a, cá la alegerile venitória sa luâmu parte activa.

De sî — dupa convingerea mea — decisiunea acelei conferintie mice (statatória numai din vr'o 35—40 membri, dintre cari pucini au fostu tramisii tienuturiloru respectivi, sî cei mai multi au representatu numai persón'a loru propria) nu se potù privi de oblegatória pentru intrég'a românime din Transilvani'a, dara suntu multe semne, ca o parte a româniloru totu-si a primitu decisiunea acestei'a. Din tienuturile, cari au fostu mai tare representate in conferinti'a sabiiana, abiá s'au infaciasiatu aicí la Alb'a-Iuli'a câti-va. — Mai cá securu potemu scí, cum ca cei ce tienu de decisiunea conferintiei din Sabiiu — bine séu reu — nu voru recunósce de oblegatórie decisiunile nóstre, déca voru fi acele chiaru antipode celoru sabiiane.

E mai multu cá verissimele, ca mai toti românii alegatori din fundulu regiu, apoi din cele dóue districte românesci sî din Hatiegu, voru participá la alegere, bá chiaru sî la noi, in cerculu de josu alu comitatului Cosiocnei, alegatorii români suntu dejá angagiati intru atât'a ca nu pré credu sa se mai póta abtiené dela participarea la alegerile de deputatu. Deci déca amu primí passivitatea absoluta sî dupa projectulu minoritâtiei, amu decide, cá românii sa nu iá parte la alegeri, se póte prevedé siguru, ca acésta decisiune nu amu pute-o aduce la valóre, si ca natiunea nóstra româna aru remâné sfasiata in dóue pârti spre mare slabire sî dauna a causei. Eu unulu nu a-si tiené de consultu a decide unu ce, despre care scimu nainte, ca nu-'lu vomu poté intru adeveru realisá, si prin care necum sa ajungemu o tienta politica solidaria, dara amu face prapastia intre noi sî mai afunda.

Apoi decidiendu noi acum unu ce nerealisabile (e siguru ca nu potemu efectuá), óre nu amu dá prin acést'a antagonistiloru nostri politici o arma spre a poté dovedí, ca: iéta inteleginti'a româna a decisu abtienere totala dela alegeri, dara intre ei sî poporu nu e nici o legatura, fiindu ca poporulu in mare parte totu-si a mersu la urna. Sî facendu noi nisce decisiuni, cari poporulu, scimu siguru, ca in mare parte nu le va observá, nu vomu face óre prin acést'a unu casu precedentu stricaciosu, prin care dedamu sî obicinuimu pre poporu a nu fi cu ascultare nici de alta-data de decisiunile conferintieloru nóstre nationali?

Dara cei ce defendéza projectulu minoritâtiei, se servescu cá de unu argumentu ponderosu, cu aceea, cum ca de va otarí conferinti'a participare la alegeri, nici acést'a nu o vomu poté aduce la valóre, fiindu ca cei mai multi alegatori români prin feliu de feliu de cortesii sî coruptiuni voru fi siliti a votá pre candidatii straini, dela cari a-i abtiené acum, cându alegerile ne stau la usia, nu ne mai este posibile. Déca din momentele susu-atinse minoritatea comissiunei aru fi projectatu sa ne abtienemu dela alegeri numai in cercuri, unde românii alegatori suntu pucini, acést'a a-si mai intielege-o; dara cá sa ne abtienemu sî in atari cercuri, unde cea mai mare parte a alegatoriloru e de natiune româna, acést'a nu o tienu nici decâtu motivata, fiindu ca — lauda Domnului — incâtu cunoscu eu, românimea nu e inca asiá de corupta, decadiuta sî lipsita de semtiulu nationalu, cá déca in asemenea cercuri de alegere s'aru candidá nisce români cunoscuti acolo sî naintea natiunei de ómeni de caracteru nepetatu, sî de nationalisti sî patrioti zelosi, sa nu o potemu — pre lânga tóte cortesiele contrarie — baremu pre cea mai mare parte a votisantiloru români aduce la urn'a candidatului nationalu, numai sa aplicâmu o modalitate buna, sî apoi sî inteleginti'a nóstra respectiva sa-si implinésca cu tóta energi'a dorinti'a sea. Sum convinsu ca cu multu mai usioru vomu poté aduce pre alegatorii români la urn'a candidatiloru nostrii, decâtu a sustiené efectuosu o passivitate absoluta la alegeri.

Ce se va intemplá inse, déca noi nu vomu pune candidati nationali sî déca vomu lasá poporulu românu pre conducere straina? Óre nu voru votá atunci pre candidatii straini? Sî óre nu voru fi intre acesti'a unii sî de acei'a, cari apoi voru folosí circumstanti'a acést'a in contr'a nóstra, spunendu, ca suntu alesi chiaru sî de români si lucrându spre daun'a natiunei nóstre? Sî óre, cându scimu de a buna séma ca — de sî acum decreta retienere dela alegeri — in unele cercuri române totu-si voru participá la alegere românii, sî voru alege candidati români, intrebu: cându e mai mare posibilitate, ca nime dintre acei deputati români nu va compromite prin tienut'a sea caus'a nationale, óre nu atunci cându séu insasi conferinti'a aru insemná pre candidati, séu baremu aru dá directiva alegatoriloru, ca pre lânga ce feliu de conditiuni sa aléga?

In tóta privinti'a e mai consultu a nu lasá poporulu fâra conducere sî a nu 'lu desvetiá de a ascultá de inteleginti'a sea, — sî déca nu potemu curmá reulu de totu, baremu a impedecá incâtu ne e possibile.

Dela inaugurarea passivitâtiei in Mercurea au trecutu trei ani.

Credu ca sî on. domni frati dela minoritate inca recunoscu, ca aceea passivitate, de sî nu a fostu chiaru fictiune, dara a fostu totu-si inerte, fórte pucinu productiva, pre lânga tóte, ca atunci inca nu erá o atare chisma intre noi românii transilvaneni, ce cu dorere o constatâmu, ca esista astadi, sî totu-si dieu pucinu resultatu potemu atribuí acelei passivitâti. — Cu atâtu mai pucinu efectu potemu dara asceptá dela o atare passivitate acum cându suntemu sfasiati in dóue castre. Deci — sî déca amu lasá neconsiderate tóte motivele supr'a insirate — chiaru in interesulu efectuirei unei passivitâti vigoróse — nu e consultu — dupa parerea mea modesta — a decretá passivitate cu retienerea dela alegeri, de óre-ce ne-a invetiatu esperinti'a de pâna acum pre deplinu, cum ca o atare passivitate absoluta conduce la inertia nu numai in causele publice de statu, dara in genere sî in alte cause nationale. Multi sî dintre inteleginti'a nóstra nu pricepu, séu pricepu falsu passivitatea absoluta; apoi unor'a dintre acei'a, cari o sî pricepu le da ocasiune bine-venita de a poté fi in causele nationali comodi, lenesi, trândavi sî inerti, sub cuventu ca ast'a o poftesce passivitatea decretata. — In contra nu se póte trage la indoiéla, ca déca vomu alege deputati nationali, sî apoi unu congresu nationalu — in care sî deputatii alegendi aru luá parte — aru decretá passivitate ulteriórа, atunci prin deputati alesi, cá prin representanti legali ai poporului, s'aru poté dá acestei passivitâti in acésta forma o espresiune mai visibile, mai efectuósa sî mai viguròsa.

Din tóte aceste motive nu potu primí dara projectulu minoritatei comissiunei esmise. —

Despre Romani'a.

Subiectulu ce si-a alesu corespundentulu nostru de pre tiermurile Dunarei de josu sî conclusiunea la care ajunge in corespundinti'a de mai la vale, suntu de o importantia atâtu de mare, incâtu noi simtimu trebuinti'a a o recomandá in particularu atentiunei fia-cârui'a, mai cu séma ca ne propunemu a face sî reflectiunile nóstre asupra-i intr'unu numeru viitoriu.

De pre tiermurile Dunarei de josu, 28 Iuniu 1872.

Previsiunile corespundintelui d-v. din Ismailu s'au realisatu: „Monitoriulu" ne dise in fine ca conferintiele nu se voru face sî eata-ne iéra reintrati in liniscea de mai inainte.

Nu sciu câtu va durá acésta linisce sî déca in fine navea nóstra, care la cea mai mica suflare a vre-unui ventu nefavorabile e gat'a a se cufundá, va esí vre-odata la unu limanu siguru.

Ce insemnéza tóte aceste amenintiâri, tóte aceste catastrofe, cu cari ne sparie necontenitu inimicii nostri si cari potu vení din momentu in momentu preste capulu nostru, din caus'a cutârui meetingu, in care a luatu parte cutare Lordu séu cutare evreu influentu!

Ce insemnéza acestu Peixotto, care abusându de cualitatea sea consulara in esercitiulu mandatului, ce-'lu are cu titlu onerosu din partea iudaismului, — conspira fatisiu contr'a statului pre lânga care este acreditatu?

Insemnéza óre, Dómne iérta-ne, tóte aceste miserie, cari ne totu gramadescu sî pre care le suportâmu cu smerenia, ca ne-amu tempitu intr'atât'a, incâtu nu mai vedemu sî nici nu mai simtimu ceea ce se petrece in tiér'a nóstra?

Séu, in orbirea fatalismului nostru, nu mai comptâmu pre noi insine, ci asceptâmu salvarea tierei dela destinu?

Nu! De o mie de ori nu. Românii nu s'au tempitu inca sî nu suntu fatalisti; uitati-ve la intrigile sî nestabilitatea ce ii consuma; uitati-ve la ceea ce a facutu ei dela 1859 sî pâna acum spre a meritá starea de slabiciune sî de isolare in care se afla, sî veti intielege causele cari le impunu o tacere atâtu de umilitórie.

Serbi'a, acestu micu statu, multu mai micu decâtu Romani'a, are sî elu cestiunea sea jidovésca; sî putemu dice chiaru sî acolo restrictiunile in privinti'a jidoviloru suntu multu mai numeróse. Cu tóte acestea nici o putere pâna acum nu s'a incercatu a se amestecá in trebile ei interióre, sî a o amenintiá.

Spriginindu-se pre o organisatiune militara destulu de respectabile, la care a ajunsu cu rabdare sî prin patriotismulu luminatu alu fiiloru sei, sî pre o politica esterna compatibile cu interesele sele nationali, Serbi'a a sciutu sa-'si faca amici gat'a sî in stare a o sutiené la casu de nevoia, sî s'a feritu a ne imitá pre noi, cari pre de o parte prin o politica condusa de sentimente de rasa, amu atrasu asupra ne antipathi'a acelor'a cu cari interese superióre de vecinatate ne léga; iéra pre de alt'a, vrendu prin nestatornicii sî tripotagiurile ómeniloru nostri de statu au a ajunge acolo, unde alte popóre a ajunsu, prin labóre, patriotismu sî seriositate, ne-amu treditu intr'o completa isolare sî cu tóte vitiele civilisatiunei celei false.

Adeverulu, pre care in desperarea nóstra suntemu constrinsi a-lu confesá este crudu sî suntemu de mai inainte siguri ca elu va provocá indignarea acelor'a, prin organulu câror'a s'a importatu in tiéra vitiele acelei civilisatiuni sî tóte sperantiele de panlatinismu etc., la cari s'aru aplicá cu succese dicatórea italiana: „chi vive sperando."

Vechi partisani ai unei politice curatu nationale, noi totu-déun'a amu despretiuitu pre acei'a cari, in locu sa se petrunda de adeverat'a nóstra positiune sî sa caute de trebile din intru, au cautatu prin feliu de feliu de demonstratiuni a insultá tóte natiunile, cari nu suntu de vitia latina, sî au pusu tiér'a prin acést'a pre unu terenu periculosu fatia cu vecinii nostri.

Declaratiunea platonica a dlui Manolachi Costachi, facuta in numele guvernului in camera in tempulu resbelului Franco-Prussianu, sî incidentulu dela Slatinénu, ne-au probatu pâna la evidintia ceea ce suntu capabili sa faca ministrii intr'unu statu unde lege positiva pentru responsabitatea loru nu esista.

Cestiunea Strousberg, care ne-a costatu atâtu de scumpu, sî de care s'a resimtitu tiér'a, a fostu primulu efectu alu imprudentieloru nóstre; sî déca acestu efectu s'a marginitu intru a compromite numai financiele tierei pentru unu seculu celu putienu, sî a nu destruge cu deseversire autonomi'a nóstra, pusa in jocu de principele Bismarck, caus'a este nu midilocirile a vre-unei puteri de vitia latina, ci concursulu vigorosu sî eficace ce ne-a prestatu ambasadorulu rusescu din Constantinopole.

Dupa cestiunea Strousberg a venitu faimósele conferintie ale jidoviloru, sî impreuna cu ele tóte insultele cari, dreptu recunoscintia pentru simpathiele nóstre occidentali, ne-a prodigatu pres'a occidentale.

Oprindu-ne ací sî lasandu restulu sa ni-'lu spuna d. Costaforu intorsu din Constantinopole, punemu urmatórea intrebare guvernantiloru nostri:

Cum li se pare d-loru apropierea ce se observa dela unu tempu incóce intre Itali'a, Prussi'a sî Austri'a?

O gasescu óre d-loru atâtu de putienu démna de atentiune pentru noi, incâtu 'si petrecu tempulu cochetandu astadi cu o putere sî mâne cu alt'a sî netienendu nici o séma de ceea ce póte aduce diu'a de mâne? séu se repauséza pre siguranti'a ca dé-a interesele Prussiei sî Italiei, luate separatu, nu ofere astadi nici unu motivu de nelinisce pentru noi, totu astfeliu voru fi ele mâne cându se voru uní cu ale Austriei?

Pâna la primirea respunsului, déca d-loru voru binevoi a ni-'lu dá, ii mai intrebâmu: ce voru face d-loru, cându Austri'a, inimic'a nóstra seculara sî detienetóre a unei insemnate pârti din patrimoniulu românu, va consimtí intr'o di, dreptu compensare pentru sacrificie ce va fi chiamata a face in favórea unitâtiei atâtu a Prussiei câtu sî a Italiei, sa priméscа provinciele, ce constituiescu asiá numit'a Romania libera.

Sa nu li se para intrebarea nóstra absurda, câci ceea ce se petrece astadi in sinulu cabineteloru acestoru puteri nu e bunu pentru noi.

Jurnalulu italianu „l'Italie" inspiratu de guvernulu italianu sî retribuitu de principele Bismarck, a inceputu a-'si aratá aram'a: elu pledéza dejá, si pre fatia, in favórea rolului civilisatoriu, ce se cuvine Austriei la Dunare.

Sa luâmu aminte sî sa cugetâmu bine asupr'a situatiunei nóstre: suntemu unu statu micu, sî déca sentimentele de rasa n'a prinsu altoru puteri mai mari decâtu noi sî in stare sa le faca, nóue nu ne voru prinde nici atât'a.

Sentimentalismulu de rasa astadi cându puterile latine un'a dupa alt'a trecu prin furcile caudine ale destinului, iéra puterile germane se intrunescu spre a le nimicí, va fi perirea nóstra sî vomu face mai bine sa-'lu legâmu pentru tempi mai favorabili sî sa nu uitâmu unu momentu ca, inainte de a fi latini, suntemu români, sî cá atari nu potemu catá salutea nationalitâtiei nóstre decâtu intr'o démna sî sincera apropiare cu vecin'a nóstra despre nordu, uniс'a protectore serіósa a principiului nationalitâtiloru in orientru. Amu disu.

„Poporulu" Tiberius.

Din pârtile Banatului.

De lânga Beg'a 6 Iuliu.

Câtra on. Redactiune a „Telegafului Romanu"
in Sabiiu

Dle Redactoru! Aveti bunatate a primí in colónele stimatului diurnalu „Telegrafulu Românu" urmatoriulu articlu, care sa arate ca in nrulu 44 alu „Albinei" se descrie alegerea, resp. candidarea de protopresbiteru alu Belintiului, de unu anonimu, in unu modu, pre putienu disu, cu totulu paradoxu. In descriere se dice ca comitetulu dintre cei siepte recurenti numai pre trei i-au aflatu de cualificati, conformu recerintieloru legali sî adeca: pre dd. Tempea din Lugosiu, R. Crainicu din Dobr'a sî Craciunescu din Aradu. Dara la intrepunerea energica sî bine-motivata din partea deputatiloru I. Radulescu sî V. Babesiu, prin carea se arata, ca sî recurintele Nic. Popoviciu are tóte recerintiele legali spre a fi cualificatu in deplina mesura, sinodulu numai decâtu primí sî pre acestu din urma intre cei cualificati. —

Se mai vede mai departe ca d. Craciunescu intrunì 51 voturi, Nic. Popoviciu 15. Ios. Tempea 12, R. Crainicu 6, sî ca numele lui Craciunescu fu intempinatu de vivate generali. Deci cei trei dintâiu se dechiara de candidatii sinodului, carii se voru presentá venerabilului Consistoriu spre a denumí pre unulu dintrensii de protopresbiteru etc.

Cetindu eu aceste in „Albin'a", cum sî alti multi frati preoti ai mai, me miru sî ne mirâmu, cum de „Albin'a" vorbesce numai frase góle despre „recerintie legali" sî nu spune cari suntu acele recerintie. Noi carii inca amu cetitu Statutulu organicu amu aflatu, ca protopresbiteru se póte alege, carele este aptu sî bine-meritatu pre terenulu eclesiasticu; scimu inse din acel'a-si statutu organicu, ca membrii sinodului inmultitu pentru alegerea unui protopresbiteru suntu din clerulu sî poporulu respectivului protopresbiteratu. Nu scimu dara cum dlu Babesiu dela Pest'a se tiene de protopresbiteratulu Belintiului sî prin urmare convingerea mea sî a nóstra modesta este, ca dlu Babesiu a comisu, linu disu, o irregularitate, cându a luatu parte activa la disulu sinodu protopresbiterale inmultitu, sî cându a vorbitu cu energia acolo unde nu a fiertu ól'a lui.

Din acésta causa bine-motivata din natur'a ei totu actulu mentiunatu de alegere a fostu ilegalu, câci sinodulu nu s'a compusu sî alegerea nu s'a facutu in consunantia cu cele prescrise de Statutulu Organicu.

Inca un'a! Intrebâmu pre d. Babesiu, ca pâna cându are de cugetu a esorbitá pre terenulu bisericescu? curendu va bate ór'a, cându clerulu sî poporulu 'lu va indreptá intre marginile competintiei sele, cá a unui membru, dara nu sî mai multu; pâna cându va vatemá elu meritele preotiloru, carii au incaruntitu in servitiulu bisericescu sî s'au bine-meritatu; pâna cându va seduce pre ilustrii dd. Mocionesci, carii din caus'a lui au devenitu viptime nevinovate, câci din caus'a suciturilorn sofistice ale dlui Babesiu au perdutu multu din védi'a loru la cleru sî la poporu!!

Asceptâmu acum cu incordare sa vedemu, ca óre denumi-va ven. Consistoriu pre Craciunescu protopresbiteru, carele nu a doveditu aptitudinea sea sî nici nu are vre-unu meritu pre terenulu bisericescu?

Unu preotu ortodocsu din
pârtile Temisiórei.

Varietâti.

*** Drumulu de feru dela Mediasiu la Sedisiór'a s'a deschisu pentru comunicatiunea publica in 18 l. c. c. n. Comunicatiunea pentru marfuri sî poveri in locu de a fi pentru Brasiovu preste Vintiulu inferióre cá pâna ací, va fi preste Sedisiór'a.

*** Comitatu nou. Partea sudostica a confinieloru militari din Ungari'a, resp. Banatu se va constituí in unu comitatu propriu cu resiedinti'a comitatense in Caransebesiu. La inceputu erá vorb'a ca va sa-'lu numésca comitatulu Balcaului. Acum inse se spune ca s'au facutu abatere dela numirea acést'a sî va sa-lu chiame comitatulu Szörenyului.

*** Tempestate. „N. T. Ztg" i se scrie dein Orczidorfu ca in 3/15 l. c. a venitu o tespetate infioratóre de câtra apusu. Aprópe de Jadani a lovitu trasnetulu pre uniculu copilu alu unui românu de acolo, carele erá la plugu cu unu servitoriu alu tateniseu. Tunetulu l'a lovitu in fati'a stânga sî a mersu prin umerulu dreptu. Servitoriulu inca fu atinsu inse mai putienu. Trei cai din patru inca remasera morti. Totu atunci a mai tunatu in vre-o patru locuri.

Nr. cons. sc. 199—1872.

Publicatiune.

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune cu emisulu seu dto 10 Maiu a. c. nr. 11441. a incunosciintiatu pre acestu Consistoriu archidiecesanu, ca precum in anii trecuti, asiá sî in anulu curentu se va tienea cursulu supletoriu pentru invetiatori poporali fâra deosebire de confessiune séu nationalitate, — sî ca toti invetiatorii, cari voru participá la acelu cursu, voru capetá unu ajutoriu de 60 xr. v. a. pre dî — sî unde va fi posibilu — sî cuartiru gratuitu.

Deci acésta dispositiune ministeriale se aduce la cunoscinti'a invetiatoriloru nostri din archidiecesa.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu, tienuta in 30. Iuniu 1872.

(1—3)

Nr. $\frac{3853-1872.}{\text{pol.}}$

Publicatiune.

Din partea tribunalului reg. alu M. Osiorheiului se face cunoscutu, ca in caus'a de esecutiune a fondului Mogaianu contr'a lui Ferencz Horváth din Erneulu-mare (N. Ernyei) pentru 2600 fl. v. a. capitalu sî acesori, se voru licitá tóte inmobilele ale acestui'a aflatóre in otarulu comunei Erneulu-mare, dupa cum se afla in protocolulu de pemnorale sî estimare din 28 Martiu 1870, sî cari suntu: 209. jugere de aratura de 48□ stângini, 86. jugere gradina sî fenatiu de 718□ stângini, 3 jugere de 430□ st. via, 13 jugere de 739□ st. pasiunitu, 55 jug. de 111□ st. padure, 3 jug. de 493□ st. pamentu nefruptiferu, — a câroru pretiu face 57.465 fl. v. a. — la cas'a comunala din Erneulu mare in 5. Augustu sî 5. Septembre 1872, totudéun'a la 10 óre inainte de amédi pre lânga urmatórele conditiuni: ca inmobilele se voru vinde intr'un'a sî la terminulu I cu pretiulu de estimare séu sî preste pretiu, la terminulu alu II inse sî sub pretiu; ca licitatorii voru avea a depune inainte vadiu 10% a pretiului de estimare; ca cumparatoriulu numai dupa platirea pretiului de cumperare intregu va devení proprietariulu loru; ca pretiulu de cumperare va avea alu platí in dóue rate egale, sî adeca rat'a prima la o luna dupa diu'a licitârei, sî a dóu'a rata la 3 luni dimpreuna cu cametele de 6%; cá in casu de neobservarea acestoru conditiuni la cererea actorelui sî a creditoriloru ipotecari se va renduí licitare nóua pre spesele cumparatoriului, cându se voru vinde inmobilele in parte si si sub pretiulu de estimare sî 'si va perde vadiulu in favórea actorelui.

Conditiunile licitatiunei, protocolulu de estimare sî cârtile de intabulare se potu vedea la acestu tribunalu.

Totodata se provóca toti acei creditori ipotecari, cari nu locuiescu in loculu séu in apropierea acestui tribunalu, cá sa renduiésca pentru representarea loru cu ocasiunea impartirei pretiului de cumperare unu plenipotentiatu in fati'a locului la acestu tribunalu, aratandu pâna la vindere numele sî locuinti'a loru, la din contra se voru representá prin unu curatoru denumitu.

De asemenea se provóca toti acei'a, cari cugeta a-si valificá dreptulu de proprietate séu alta pretensiune la aceste bunuri, séu dreptulu de prioritate, cá dela diu'a ultima a publicârei acestei publicatiuni pâna in 15 dile sa-'si astérna petitiunile loru de pretensiuni, de-sî nu se voru fi incunosciintiatu deosebitu, dealtmintrenea neimpedecându curgerea licitatiunei voru fi avisati numai la superplusulu pretiului de cumperare.

Presiedintele Tribunalului,
(L. S) **Domokos** m/p.

Din siedinti'a tribunalului reg. a. M. Osiorheiului tienuta in 11 Iuniu 1872.

Paulu Nagy, m/p.
(3—3) notariu.

Escriere de concursu.

Pentru anulu scolasticu 1872/3 se escrie concursu la stipendiele fundatiunei lui Gozsdu statatóre din 100—500 fl. anuali, luându-se deosebita consideratiune la sciintiele reali. —

Toti acei tineri români de religiunea greco-orientala din Ungari'a sî Transilvani'a, cari dorescu a câscigá vre-unulu din aceste stipendie suntu avisati de a-si tramite cererile concursuali instruite cu atestatele de botezu de paupertate sî de studie pâna in 15 Septembre 1872 st. n. la representanti'a fundatiunei lui Gozsdu, in Pest'a Rathhausplatz nr. 8 descoperindu sî acea déca mai are de unde-va vre-unu stipendiu séu nu?

Totu de-odata se provóca stipendistii acestei fundatiuni, cá pâna la susu-atinsulu terminu sa arate resultatulu studieloru din anulu scolare espiratu, ca numai asiá li se voru reservá sî mai incolo stipendiele conferite. —

Pest'a, 3/15 Iuliu 1872.*)

Comitetulu representantie fundationale.
Georgiu Mocioni,
presied. comitetului.
I. cav. de Puscariu,
(1—3) notariu.

---

*) Cele-lalte jurnale române suntu rogate de a reproduce acésta escriere de concursu.

Concursu.

La scólele centrale române gr. or. din Brasiovu se afla vacante urmatórele posturi de profesori respective invetiatori:

1. Unu postu de profesoru de matematica sî fisica la scól'a comerciala sî reala;
2. unu postu de profesoru pentru chimia sî istori'a naturala totu la scól'a comerciala sî reala; sî
3. unu postu de invetiatoriu la scól'a normala de fetitie.

Pentru ocuparea acestoru posturi se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi, sa binevoiésca a asterne la subscris'a eforia scolara celu multu pâna la 15|27 Augustu a. c. concursele loru insocite de documentele prin care se arata:

a) ca suntu de nationalitate români de religiunea ort. or.
b) ca au conduita morala sî politica buna;
c) ca au cualificatiunea receruta pentru postulu, la care competédia.

Cualificatiunea la posturile 1 sî 2, se documentédia prin testimoniu de maturitate sî prin atestatu despre absolvarea cu sucsesu a facultâtiei filosofice dela Universitate séu a Institutului superioru technicu séu a Academiei comerciale; iéra cualificatiunea pentru postulu 3 prin absolutoriu dela Institutulu pedagogico-teologicu gr. or. din Sabiiu séu dela altu institutu superioru pedagogicu.

Competitorii, cari au, séu esamene formale séu o pracsa mai indelungata voru fi preferiti.

Salariulu anualu impreunatu cu fia-care din posturile de sub 1 sî 2 este 800 fl. v. a. sî inaintare la 900; iéra pentru postulu alu 3-lea 400 fl. v. a. Fia-care profesoru sî invetiatoriu are la tempulu seu dreptu de pensionare.

Profesorulu séu invetiatoriulu alesu servesce anulu primu de proba, dupa implinirea acestui'a se denumesce definitivu, déca va fi depusu esamenulu prescrisu de Statutulu Metropoliei nóstre române ort. or.

Brasiovu 3/15 Iuliu 1872.

Efori'a scóleloru centrale române
(2—3) ort. orient.

Concursu.

Pentru ocuparea I-lui postu invetiatiatorescu la scól'a gr. or. din opidulu Cincu-mare, se escrie prin acést'a concursu pâna in 30 Iuliu a. c. st. v. in care dî va fi sî alegerea. — Cu acestu postu este impreunata o léfa an. de 200 fl. v. a. din alodiulu opidanu, cortelu liberu in odâile scólei, sî lemne de ajunsu de focu.

Dela doritorii de a ocupá acestu postu, carii au a 'si asterne petitiunile la subscrisulu fiindu de relegea nóstra se cere, cá sa fia pedagogi absoluti, sî barbati cu buna pracsa in instructiunile scolare, sî in cantârile bisericesci amesuratu Statutului Organicu, pre lânga care cei carii voru avea sî 4 clase gimnasiale, voru avea sî preferintia.

Nocrichiu, in 26 Iuniu 1872.

In contielegere cu comit. parochiale.

G. Maieru
(3—3) Adm. prot.

Nr. cons. scol. 189. — 1872.

Concursu.

Devenindu vacante din fundatiunea Mogaiana 3 stipendii — unulu de 100 fl. v. a pentru juristi din patria sî dóue a 50 fl. v. a. pentru gimnasisti séu realisti, — iéra din fundatiunea Franciscu-Iosefina dóue stipendii, — unulu de 200 fl. v. a. pentru studenti la vre-o universitate séu politechnicu, sî alu doilea de 50 fl. v. a. pentru gimnasisti séu realisti, — se escrie pendeferirea loru concursu.

Competitorii suntu provocati a 'si substerne cererile loru instruite cu atestatu de botezu, ca suntu de religiunea gr. orient.; cu testimoniu scolasticu despre sporiulu facutu in studii, precum sî cu atestatu de paupertate, — la Consistoriulu archidiecesanu cá senatu scolariu, celu multu pâna in 15 Augustu a. c. cal. vechiu.

Totodata se insémna ca stipendiele de mai susu se voru deferí numai aceloru tineri, cari voru satisface pre lânga conditiunile de mai susu sî recerintiei prescrise din Sinodulu archidiecesanu din an. 1871 sub p. 120, sî adeca: pre lânga unu reversu se voru obligá, ca dupa absolvirea studieloru voru serví in patria 6 ani, din contra voru rebonificá sum'a ajutoriului primitu.

Din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu, tienuta la Sabiiu in 30 Iuniu 1872. st. v.

(2—3)

Concursu.

Devenindu in vacantie parochi'a gr. or. Potsiag'a de josu, constatatóre din 358. suflete 65. familii.

Emolumentele suntu de fia-care familia ½ ferdela bucate, cei cu boi in grâu, cei mai seraci cucurudiu, si câte o dî de lucru, cum si stol'a obicinuita dela functiunile preotiesci, carii tóte computate aducu unu venitu anualu de 292 fl. 27 xr. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au sa fia clerici absoluti, concursele au a fi provediute cu documentele necesarie, sî a le adresá la scaunulu protop. a Lupsiei pâna 1-a Augustu a. c. 1872.

Ofenbai'a in 3 Iuliu 1872.

In contielegere cu comitetulu bisericescu
din Potsiag'a de josu.
Nicolau Fodoreanu,
(2—3) Adm. prot. gr. or. a Lupsiei.

Edictu.

Aronu Sitea de religiunea gr. or. din Porcesci, carele de optu ani a parasitu pre legiuit'a sea socia Magdalin'a nascuta Parvu, se citéza prin acést'a a se infatisiá inaintea subsemnatului scaunu protopresbiteralu, câci din contra, dupa decurgerea terminului de unu anu sî o dî, se va aduce sentintia asupr'a actiunei sociei sele sî in absenti'a lui.

Sabiiu, 30 Iuniu 1872.

Scaunulu protopr. gr. or. tract. II
alu Sabiiului.
I. Popescu,
(2—3) protop.

Edictu.

Elen'a soci'a lui Ioane Popescu, nascuta Nicolau Rogozea din Brasiovu, care dupa ce 'sî deduse duplic'a sea la actele procesului divortiale incaminatu in 12 Octobre 1871 de câtra barbatulu ei, tocmai cându erá sa urmeze deliberatulu scaunului protopopescu, s'au facutu nevediuta, trecându in Români'a; nu se scia unde ee afla sî n'au lasatu in loculu ei vre-unu advocatu séu plenipotentu — este prin acést'a citata, cá in terminu de o luna de dîle, sa se presentedie inaintea scaunului protopopescu, câci la din contra sî in absenti'a ei deliberatulu se va incheiá, sî se va ascerne cu tóte actele procesului spre revisiune sî superiór'a decisiune Maritului Consistoriu archidiecesanu.

Brasiovu in 1 Iuliu 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or. I-iu alu Brasiovului, cá foru matrimoniale.
Iosifu Baracu,
(2—3) Protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 57. ANULU XX.

Sabiiu, in 16|28 Iuliu 1872.

Alegerea in Brasiovu.

Decurgerea alegerei la Brasiovu a fostu impunatória. Partea infratita, adeca românii, ungurii si nemtii, vediendu ca la protestele loru cele multe inca n'a sositu nici o resolutiune, n'a desperatu, pentru ca ea nu si-a pusu speranti'a numai in boiari, in fiii ómeniloru, ci in dreptatea ei si pentru pentru aceea asterne unu protestu la dieta. Românii in specia au documentatu maturitate politica, ei, neconturbati de calumniele ce li le arunca asupa-le meseriasii-pfusieri politici, au procesu asiá cum trebuiá sa procéda.

Din descrieri private aflâmu ca in diu'a alegeriloru desu de diminétia resunau tréscurile de pre délurile din pregiurulu suburbiului romanescu Scheiu.

Pre la 7 óre diminéti'a incepura a se aduná inaintea gimnasiului romanescu alegatorii din cetate si districtu, români, magiari si nemti.

Ací din mai multe vorbiri se vediù necessitatea de a se dá unu protestu contr'a procederei comitetului centrale electorale si apoi din parte-'si protestatorii a suspende dreptulu loru de votare pentru tempulu cându comitetulu centralu va fi conscrisu pre alegatori nu dupa arbitriu, ci in sensulu legei. Si asiá cu stéguri nationale cu musica pornira dela gimnasiulu românescu in rendu câte patru insi preste 2000 alegatori, lânga care se mai adausera si alti incâtu conductulu intregu a fostu compusu din 5000 barbati, in cea mai mare parte români.

Dd. magistrati sasesci din Brasiovu se erá ingrigitu si provediutu cu militia multa, nu numai din locu, dara si din provincia (cu husari); ordinea cea buna si de pace a infratitiloru nu a datu ansa nimenui sa se plânga de ce-va séu asupr'a cui-va.

Inaintea curtiei magistratului a statu conductulu si din senulu seu s'a dusu o deputatiune de 12 insi, a datu protestulu si apoi cu musica si in ordinea cea mai buna s'a intorsu la gimnasiu de unde s'a dusu fia-care la ale sele.

Sasii au alesu singuri; bá a mai sedusu si pre nnu magiaru si vre-o câti-va nemti de si-au datu voturile pentru deputatii loru. Destulu ca Wächter si cu Trauschenfels capatara 1733 (?) de voturi. Dupa alegerea acést'a aru fi 22,000 suflete (sasi) din cetatea si districtulu Brasiovului representate si 50,000 suflete români, magiari si nemti nerepresentate in dieta. Incheiâmu cu proverbiulu: Wenn der Esel glücklich ist, so geht er auf.......

Cum se tratéza de unii ómeni causele natiunei.

O corespundintia ne venì in dilele aceste din comitatulu Dobâcei. Nu vomu vorbí mai pre largu asupr'a ei, ci o recomandâmu simplu cetitoriloru. Din ea convinga-se apoi despre procederea unoru barbati inteligenti ai nostri, carii facu din caus'a nationale o causa secundara, cu carea se jóca dupa cum li vine la socotéla.

Eata corespundinti'a:

F. Sant-petru, 6 Iuliu.

Dle redactoru! O trista cercumstantia me indémna a luá condeiulu publicitâtiei a mâna. Este destulu de cunoscutu ca alegerile dietali au provocatu pre fia-care patriotu, prin urmare si pre fiacare românu, a impliní o datoria sacra, de carea este aternata si esistinti'a natiunei sele. Convingerea acést'a a petrunsu pre toti românii din pârtile nóstre si cu bucuria au aplaudatu ide'a conferintiei din Sabiiu din 5—6 Maiu, prin carea s'a delaturatu nedémn'a passivitate séu inertia si s'a primitu si din partea româniloru activitatea ce sustiene pre omu in demnitatea sea, ce in specialu pentru români are sa desgrópe o natiune intréga din ruinele câte le-a aruncatu tempulu si popórele conlocuitóre cu politic'a loru egoistica asupra-le.

Din aceste de mai susu ve puteti intipuí cum ni saltau inimile de bucuria, cându primiramu cea dintâiu scire provocatória dela comitetulu resp. clubulu ce se constituise in Gherl'a, prin carea ni se anuncia activitatea si nóue, cari eramu demultu in convingerile nóstre pentru activitate. Totu clubulu ni anuncia tienerea unei conferintie la Panticeu, carea in 7 Iuniu a. c. s'a si tienutu, fiindu adunatu la dîsulu locu o mare multime de poporu.

Adunarea acést'a s'a intielesu si a conclusu participare la alegerile dietali si a statoritu si unu candidatu in persón'a dlui advocatu Augustinu Munteanu din Gherl'a.

Alegerile se apropiá totu mai tare. Comitetulu impartasiesce protopresbiteriloru români si acesti'a preotimei provocâri in cestiunea alegerei, si protopresbiteriloru li si succesera a se convinge, ca si acei ispititi cu câte unu pretiu de 2—3 fl. de votu inca suntu cu trupu si sufletu pentru unu deputatu românu. Insufletirea erá mare si acést'a a facutu de fia-care indreptatitu s'a interesatu de dreptulu seu si asiá voturile româniloru se immultira incâtu eramu siguri de invingere.

Candidatulu nostru, de-si mai putienu credinciosu in caus'a nóstra, totusi, cá sa ne convinga ca aderéza inca la conclusele adunârei si la dorinti'a poporului, se adreséza cu mai multe epistole câtra ómeni de influintia si provóca prin trensii pre români sa staruiésca la votarea pentru unu românu.

Spre mai mare incredere a publicului cetitoriu despre cele dise sa-mi fia permisu a produce aici un'a din epistolele candidatului nostru, adresata unui dintre protopresbiterii români:

Gherl'a, 1 Iuliu 1872.

Onorate domnule! Se apropia diu'a alegerei de ablegatu, 'mi pare reu ca eu nu despunu de tempu si de midilóce sa umblu si eu facendu processiune pre la alegatori;

conferinti'a dela Panticeu m'a candidatu, nu amu sperantia sa reesu, dara 'mi va fi destula mangaiere si principiulu inca va fi salvatu, déca ómenii cei mai de tréba si inteliginti'a voru votisá pentru românu, voturile cumperate cu bani nu au pondu moralu;

cu deosebire dela conferinti'a din Alb'a-Iuli'a s'a respanditu faim'a ca voiu abdîce; inse alegatorii m'a candidatu, a abdîce fâra consensulu loru nu aru fi lucru de onóre, pentru aceea voiu stá la lupta cu cei putieni credinciosi câti voru fi.

Alaturatele provocâri bine-voiti a le imparti cu graba prin parochii si a face cá sa le cetésca preotii inaintea poporului.

Aru fi bine sa ne destinâmu unu centru unde sa ne intalnimu de es. cei de pre valea Panticeului in susu la Oidohaz'a, cei de pre valea Ascileului la Dragu; cu totii amu conveni apoi la unu locu anumitu in Hid'a, nu aru fi bine la cas'a parochiala? ori-unde dîci?

Alu d-vóstra sinceru stimatoriu

Aug. Munteanu.

Dupa tóte aceste ce se intempla?

Poporulu se aduna in 8 Iuliu la Hid'a, câci acolo si atunci s'a tienutu alegerea, iéra candidatulu nostru din Panticeu Augustinu Munteanu, pre la 11—12 óre, vine si retrage candidatur'a sans façon si se cara p'aci'ncolo.

O parte amu remasu incremeniti de o temeritate asiá perfida si esecutata cu atât'a cinismu. Poporulu inse si o parte din preoti venira in conflictu cu tatalu candidatului, prot. gr. cat. din Vajdahaza Vasiliu Munteanu, si erá pre ací sa mai suferimu si alu doilea blamagiu si mai detestabile. Bietii ómeni din poporu erau indignati pâna la inversiunare, preotimea nu sciea cum sa-i imbunedie si cum sa domolésca just'a esacerbatiune asupr'a inteligintiei ce tradéza natiunea sea propria. In sgomotulu celu mare audiai strigate: „Ne-a mancatu Munteanu viitoriulu nostru etc. etc.“ Ba prin poporu se mai murmurá si ca aru fi primitu bani cu miile, pentru cá sa urmedie asiá — despre ce eu nu potu sa sciu déca e adeveratu.

Românii unii s'au dusu pre acasa altii au mai capetatu câte câti-va florini si asiá au votatu pentru unguru; usioru lucru fu dara sa reese Georgiu Banffy deputatu.

Asiá s'a intemplatu la noi, asiá amu patîtu cu candindatulu din inteliginti'a nóstra.

Dle Redactoru, nu sum pessimistu, dara ve asecurezu ca prin asemenea apucaturi inteliginti'a nóstra perde din dî in dî din autoritatea ei inaintea poporului. Si nici nu e mirare cându se pórta ea dupa cum ne arata casulu de fatia, si cum se pórta ea cum ni arata conferinti'a din Alb'a-Iuli'a, carea a cadiutu cá o grândina pre caus'a nóstra natiunale.

Spre a completá corespundinti'a mea aveti bunatate si publicati si provocarea comitetului din Gherl'a, cá sa participâmu la alegeri.

Unulu care a fostu de fatia la tóte
cele de mai susu.

Frati alegatori!

In conferinti'a tienuta la 18-a a lunei curente in Panticeu v'ati desemnatu candidatulu de ablegatu in persón'a d. Augustinu Munteanu advocatu.

Luându notitia despre acestu actu, ve esprimâmu bucuri'a nóstra pentru ca românii din comitatulu Dobocei au sciutu sa se unésca in aceea convingere, ca pre romanu românulu 'lu póte representá mai sinceru, câci acest'a scie ce-lu dóre pre romanu si a desemnatu unu barbatu, care va scí sa fia credinciosu natiunei sele, si va aperá interesele ei, intre marginele legei.

Avemu romanu candidatu, maic'a nóstra comuna, natiunea nóstra poftesce sa ne dâmu votulu pentru românu;

precum intre ómenii singurateci, asiá si intre natiuni suntu diferintie si interese contrarie, care se potu impaciuí prin legi drepte, ce se aducu cu invoirea domnitoriului prin barbati descepti, cari cunoscu dorerile si voiescu binele si a unei si altei natiune.

Dara déca noi din a nóstra natiune nu vomu avea pre nimene, care sa descopere legislatiunei dorintiele româniloru, prea firesce acelea nu voru fi bagate in séma.

Fost'au printre poporu si din partea drépta si din partea stenga (cum se numescu) ómeni, cari au cerutu votu pentru candidatulu loru; v'au facutu promisiuni — amagitóre —

amu audîtu dîcându, ca déca tieniti cu imperatulu, si voiti a intrá in grati'a Inaltiatului imperatu — dati votulu la drépt'a. —

D'a noi românii tienemu cu Inaltiatulu imperatu, iubirea câtra Majestatea Sea este inradacinata in anim'a fia-cârui românu;

dara preabunulu nostru imperatu cu aceea a datu tieriloru constitutiune, cá popórele sa-si descopere dorintiele loru liberu,

apoi noi intre tóte impregiurârile si necasurile amu fostu credinciosi Majestâtiei Sele si nu ne-amu nevrednicitu de Inalt'a sea gratia;

vi s'a promisu de alta parte micsiorarea greutâtile, stergerea timbreloru, monopolului de tabacu si altele.

Fratiloru români! fâra greutâti nu se póte sustiené tiér'a,

greutâtile ce le sci portá alta natiune, si românulu le va portá, câci românulu in iubirea patriei si inaltiatului domnitoriu nu voiesce sa fia intrecutu prin alte popóre.

Dara avemu noi multe, pentru care trebuie sa lucre ablegatulu nostru, de esemplu:

Cá greutâtile sa se impartiésca cu dreptate dupa poterile fia-cârui, — sî cá veniturile tierei sî binefacerile constitutiunei sa se impartiésca spre binele tuturoru; sî cá drepturile constitutionali sa se impartiésca in proportiunea greutâtiloru ce le portâmu; avemu dreptulu de a cere, cá in institutele de invetiamentu ce se sustienu din banii tuturoru, sa se propuna sciintiele si in limb'a nóstra;

avemu o natiune, maic'a nóstra, a cârei fii au versatu sângele pentru aperarea tuturoru din tiéra; natiunei acestei trebe sa-i castigâmu drepturile ce ei competu dupa legea naturei, avemu biseric'a nóstra ce ne-a mântuitu limb'a sî natiunalitatea nóstra de perire, bisericei acesti'a trebuie sa-i eluptâmu drepturi autonome — trebuie sa traiminu fratia cu cele-lalte natiuni, dara frati'a intre popóre prin dreptate se sustiene,

dara cate trebuintie de tóte dilele mai avemu, voi sciti a câroru parinti au asudatu pentru mosiór'a ce aveti cu câtu necasu aveti sa ve luptati, sciti certele pentru dreptulu de pasiune sî lemnaritu, care inca ascépta o regulare drépta;

pentru aceste sî mai multe asemenea dorintie de ale nóstre are sa se lupte candidatulu nostru, care nascutu din senulu poporului semtiesce pentru acest'a.

Acum puneti-ve mân'a la anima déca ve este dulce aducerea aminte a stramosiloru nostri; déca sperati in viitoriulu copiiloru vostri sî a natiunei; déca ve iubiti limb'a dulce, in care v'a crescutu maic'a buna; sî déca ve iubiti legea sî biseric'a, in carea ve rogati lui Dumnedieu, sî carea pâna la césulu din urma ve impartasiesce mângaierea sufletésca sî sântele taine; dati votulu vostru candidatului natiunalu românu.

Un'a mai avemu de a ve spune.

Pentru votisare da legea libertate deplina, nime nu ve póte impune, pre cine sa votisati, — acei diregatori, carii infrica pre ómeni sî dau porunci cui sa-i dee votulu, gresiesce in potriv'a legei sî suntu vrednici de pedépsa.

Dati votulu acolo unde ve trage sufletulu sî consciinti'a — déca cine-va din convingere va dá votulu la ne românu, nu pecatuesce cá acel'a, care in contr'a convingerei sele da votulu seu pentru bani, celu ce-'si vinde dreptulu seu pentru bani nu este vrednicu de acestu dreptu.

Banulu acest'a câstigatu pre cale nemorala nu are sporiu, sciti istori'a lui Iud'a, care a vendutu pre Mântuitoriulu nostru.

Grigiti, cá pentru acei banisiori, cei primiti, sa nu ve blasteme nepotii sî stranepotii vostri.

Dreptulu constitutiunalu sî dreptulu de alegere nu se póte vinde pre bani.

Este imoralu a impârtí bani, dara banii, cari iau primitu unulu séu altulu nu-i léga consciinti'a, — pentru aceea sî acei'a, cari au primitu banii dela unii séu altii potu sa dea votulu loru cui voru voí, fâra cá sa se póta cere indereptu banii cinstiti cu scopu imoralu.

Fiti tari in convingere, fiti un'a, sî cu poteri unite sa alegemu pre candidatulu nostru.

Dumnedieu cu noi!

Gherl'a la 22 Iuniu 1872.

Comitetulu.

Depre malulu Muresiului, in Iuliu 1872.

Natiunea româna din Transilvani'a, sî situatiunea ei din presentu sî ultimii câti-va ani trecuti ni se infatisiédia asemenea unei diferintie de otare a 3 comune, pre cari ni vine sa le punemu asiá: un'a romanésca cu 2000—3000 locuitori, in procesu cu un'a ungurésca constatatóre din 1000—1200 locuitori, care cu vatemarea dreptului taiase in tempii mai vechi o cale preste midiloculu otarului comunei romanesci prin ce comun'a a suferitu multa dauna, — sî cu un'a sasésca cu 600—800 locuitori dara cu otaru mai intinsu cá a comunei românesci cu ast'a pentru marginile otarului.

Dela judecatori'a competenta s'au tramisu citatiunile de infatisiare a tóte 3 comunele, cându in comun'a romanésca unu „Gur'a Satului" se apuca sî-'si castiga pre câti-va sateni desmierdati inca, sî incepu a agitá cá comun'a sa nu tramita plenipotentiati la judecatoria pre dîu'a otarita pentru pertractare atâtu cu comun'a ungurésca câtu sî cu cea sasésca, ca asiá facendu, judecatori'a nu numai ca va inchide calea comunei unguresci din otaru, nu numai ca nu se atinge de otarulu ei, ci va devení constrensa a dá sî partea aceea de otaru, care comun'a sasésca o aru fi fostu ocupatu óre-cându dela alte generatiuni ale natiunei române cu vicle-nia sî cu nedreptu, indereptu. In zadaru s'a apucatu parochulu localu, notariulu sî judele comunalu a sfatuí pre sateni cá sa tramita representanti la judecatoria la pertractare, câci altmintrea se póte periclitá caus'a, câci o parte de sateni erá fanatisata de Gur'a Satului sî companionii sei, sî asiá plenipotentiati din comuna româna nu se infatisiara, iéra judecatori'a o contumatia sî prin sentintia mai taia o parte din otaru pentru comun'a sasésca, sî decreta purtarea proceseloru din partea comunei române pentru cele dóue contrarie.

Dar' secretulu s'aru desvalí: ca „Gur'a Satului" sî consocii sei au fostu cumperati de comun'a sasésca cu bani, sî de aceea au impedecatu tramiterea representantiloru comunei la pertractare, sî au tradatu caus'a comunei, iéra satenii pagubiti aru dá dupa tradatori sî in prim'a furia le-aru face judecat'a meritata.

Déca stâmu a ventilá conferinti'a dela Mercurea inscenata de corifeulu din Zernesti sî convocata de mataniosulu nemtiloru dela potere sub absolutismu, sub presiedinti'a cârui'a se decretá perniciós'a passivitate — póte cu influinti'a aloru 10,000 fl. cari se invertea in Mercurea in dîu'a memorabilei conferintie (vedi „Telegr. Rom." nr. 93. 1871 cor.) a cârei'a triste sî dureróse urmâri in detrimentulu inteligintiei, a causeloru nationale sî a poporului românu ne-au fostu, ne suntu sî ne voru fi fórte sentibile.

Si eata „bravii triumviri" asiá ii omenesce „Federatiunea", se imbuldira sî neindreptatiti convocara conferinti'a din Alb'a-Iuli'a, unde se decretà de nou passivitatea cu scopu de a aduce sî de aici incolo daune imense natiunei. Sî eata vedemu in „Gazeta" consemnarea aceloru 214 membri ai acelei conferintie, dara ne-aru placea sa ni spuna „Gazet'a" care dintre acei'a au fostu pentru, sî carii contr'a passivitâtiei, sî amu vrea sa cetimu in „Gazeta" votulu separatu a dlui Ladislau Vajd'a,*) sî apoi déca ne-aru fi permisu amu dice domniloru parochi ai nostri, ca pâna cându alérga la conferintie convocate de ómeni nechiamati aru fi mai bine sa remâna a casa, sî sa se ocupe cu luminarea poporeniloru sei cari innóta in saracia, cá ei sa fia mai muncitori, castigatori sî crutiatori de ce castiga, castigulu sa nu-'lu dee de locu la jidani pentru vinarsu, câci traimu in tempuri grele; sî apoi déca amu fi ascultati amu rugá pre decretatorii passivitâtiei dela Alb'a-Iuli'a, sa provóce pre „bravii triumviri" sî pre tat'a loru — pre cari noi din parte-ne ii provocâmu, — cá sa arate in óre-care fóia româna nescari fapte reali ale loru in folosulu binelui comunu, alu natiunei sî alu poporului românu, câci numai a se asverlí in capulu trebiloru de conducatori sî a nu convinge poporulu despre fapte bune, nu e de ajunsu. Pentru alesulu deputatu in opidulu Hatiegu Elia Macelariu e cea mai buna ocasiune, ba alegatorii lui aru trebuí sa pretinda a-'si dá unu ratiotiniu despre folósele passivitâtiei dela Mercurea etc. Apoi déca ni este permisu amu mai dorí, cá „bravii triumviri" sa demintiésca invinuirea din „Patri'a" nr. 69 a. c. ca stau in soldulu inimiciloru Ungariei etc., iéra déca ast'a nu aru face sa se considere cá declarati de tradatori a causeloru nationali.

X.

Cercularilu

Consistoriului românu greco-orientalu alu Aradului, — cu care se face invitatiune la prenumerarea fóiei nóue bisericesci scolare, literarie si economica **„Lumin'a"**.

Câtra toti domnii protopresbiteri.

In urmarea conclusului venerabilului sinodu eparchialu din 10 Aprile 1871. nr. 128. suntu facute aicea dispusetiunile necesarie, ca pre la inceputulu lunei venitóre, iéra de se va poté inca sî mai nainte, sa intre in viétia o fóia periodica sub titlu „Lumin'a" cá proprietatea sî organulu oficialu alu eparchiei aradane, dupa programulu staveritu de venerabilulu sinodu eparchialu din anulu acest'a, care pentru mai buna orientare se alatura sub ·/.

Dupa §§. 6. si 7. din alaturatulu programu, tóte comunele bisericesci din eparchi'a nóstra aradana suntu detóre a prenumerá fói'a acést'a oficiala din mijlócele loru proprie, sî adeca cele de o stare materiala mai buna cu 6 fl. iéra cele mai serace cu 4 fl. la anu; spre care scopu dara esti insarcinatu preatitulatu domni'a tea: ca tóte comunele bisericesci din tractulu submanuatu sa le clasifici numai decâtu dupa cum acele cu privire la numerulu sî la starea materiala a poporatiunei, suntu mai bune ori mai serace; apoi comunicându ordinatiunea acést'a cu organele locali ale fiesce-cârei'a comune, dela fiesce-carea epitropia parochiala sa incasezi cu tóta grabirea pretiulu de prenumeratiune pre semestrulu alu doilea alu anului curinte scolariu 1872. anume: dela comunele mai bune câte 3 fl. iéra dela cele mai serace câte 2 d.; in fine sumele incasate sa le administredi aicea mai multu pâna la 15 Augustu a. c. pre lânga o specificare esacta dupa comune.

Fiindu ca fói'a acést'a afara de partea oficiala va contiené unu materialu amplu pentru desceptarea, orientarea sî instruirea publicului bisericescu, sî preste totu pentru edificarea crescinilоru nostri in partea intelectuala sî morala, — de acea se ascépta conformu §-lui 6. din programu: ca afara de prenumeratiunile obligate din partea comuneloru, fiesce-care protopresbiteru sî preotu, fiesce-care inspectoru scolariu sî invetiatoriu, cu preferintia sa prenumere fói'a acést'a pre partea sea, sî consistoriulu nu va lipsí a tiené in evidentia organele subalterne, pre preoti sî pre invetiatori, dupa cum acei'a voru imbracisiá prin prenumeratiune acést'a intreprindere de interesu comunu; reservându-si notele sele pentru acei'a, cari nu cum-va din recéla câtra interesele nóstre comune s'aru subtrage dela spriginirea acestei intreprinderi.

Totu in ratiunile atinse mai susu se ascépta: ca afara de organele bisericesci sî scolastice, inca sî ceia-lalti carturari ai nostri iubitori de lumina, sa concurga cu tóte poterile la sustienerea acestei foi asiá: ca fói'a nóstra sa fia in stare de a corespunde câtu mai esactu devisei sele, ce se esprime prin insusi titlulu ei, sî sa póta aduce sî ce va folosu materialu pentru eparchi'a nóstra ingreoiata cu atâtea necesitâti. De aceea preatitulatu domni'a tea, apoi inspectorii cercuali de scóle sî cele-lalte organe subalterne, preotimea sî invetiatorii, ve-ti face tóte cele possibile, cá la fói'a acést'a sa se adune câtu mai multe prenumeratiuni; asecurendu-se nainte recunoscinti'a tuturoru acelor'a, cari si in parte se voru distinge prin resultate bune.

Pretiulu de prenumeratiune pentru comunele bisericesci este celu espusu mai susu; iéra pentru altii e 6 fl. la anu; prin urmare pre semestrulu alu doilea alu anului curente 3 fl.; inse editur'a foiei este autorisata prin §§. 7. si 8. din programu, a scaritiá prenumeratiunea preotiloru sî a invetiatoriloru cu dotatiuni slabe dela 6 fl. la 4 fl. prin urmare pre unu semestru dela 3 fl. la 2.; un'a inca dupa impregiurâri a tramite preotiloru, invetiatoriloru sî comuneloru de totu serace fói'a acést'a gratisu, numai câtu acei'a se anticipe portulu postalu, care pre semestrulu acest'a cu numeru rotundu face 50 xr.

Pentru a se poté luá in consideratiune seraci'a aceloru comune, preoti sî invetiatori, cari socotu a cere provederea loru gratuita cu fói'a oficiala — e de lipsa; cá respectivii pre calea protopresbiterala sa-si promoveze aici rogarea loru, spriginita cu atestatu de seracia, sî sa tramita totu-odata portulu postalu espusu mai nainte.

Cu deosebire vine de a se atrage atentiunea organeloru nóstre bisericesci sî scolastice la §-lu 5. din programulu foiei, dupa care publicatiunile oficiali, — unde se pricepu tóte ordinatiunele consistorieloru sî ale altoru foruri din eparchia, câte numai se comunica prin fói'a oficiala — au potere obligatória pentru organele subalterne sî pentru toti acei'a, pre care i privescu. Asiá dara organele subalterne au sa fia interesate de fói'a acést'a oficiala si pentru a luá notitia de tóte ordinatiunile superiori, fia acele publicate pre alta cale séu bá.

Nu e mai putienu interesantu pentru publiculu nostru bisericescu rubric'a inserateloru, séu a publicatiuniloru tacsabile, carea e provediuta in programu la §. 3. sub e) si e menita pentru concursuri, edicte sî altu-feliu de anunciuri tacsabili. Pentru astu-feliu de publicatiuni esite de trei ori in fóia, tacs'a e fipsata in urmatoriulu modu: pentru o publicatiune, ce cuprinde spatiu pâna la 20. linie adeca cam 150. cuvinte in tipariu garmondu, tacs'a e 3. fl. preste acést'a pâna la alte 10 linie adeca de totu cam pâna la 220 cuvinte 4 fl. iéra mai susu 5 fl. intielegându-se in aceste sume sî tacs'a erariala de timbru.

Suntu dara avisate prin acést'a tóte organele subalterne bisericesci sî scolastice: cá tóte publicatiunile sele oficióse, precum: concursurile, citatiunile edictali sî altele de asemene natura, dela 1. Augustu a. c. inainte, sa le tramita la episcopi'a diecesana din Aradu, cá la editur'a foiei oficiale, pre lânga tacs'a espusa mai susu; intielegendu-se de sine, ca prin acést'a nu e opritu a se tramite astu-feliu de publicatiuni totu-odata sî la alte foi publice, decâtu cá usu oficiosu numai de acele se póte face, cari s'au publicatu in fói'a oficiala.

---

*) Tocm'a se publica. R.

Fiindu ca fói'a nóstra oficiala nu póte aparea chiaru la inceputulu semestrului; prenumerantii voru primí dreptu desdaunare pentru tempulu intârdiarai Statutulu organicu alu bisericei nóstre române greco-orientali din Ungari'a Transilvani'a in editiunea nóua indreptata sî ampliata cu unu indice alfabeticu alu cuprinsului, a cârei'a necesitate se semte mai pretutindenea.

In fine sta in interesulu comuneloru bisericesci sî cu deosebire a organeloru locali: cá fói'a oficiala „Lumin'a" sa se pastreze la fiesce-carea comuna câtu se póte mai bine. Dreptu aceea antistele localu alu fiesce-cârei'a comune, adeca parochulu, care dupa normele esistinte are a portá grige de trebile scripturistice ale parochiei, e detoriu sub respundere personala a aduná din numeru in numeru fói'a acést'a, a o pastrá bine la locu scutitu de tóta stricarea, apoi la capetulu anului a o legá pre spesele bisericei in tabli tari, sî astu-feliu de colectiune a o pastrá pentru totu-déun'a in starea cea mai buna, chiaru asiá, cá sî cele-lalte protocóle sî diurnale ale oficiului parochialu; iéra protopresbiterii au detorintia, mai adese-ori a visitá intre cele-lalte sî starea acestei colectiuni de foi oficiali, sî la casu de vre-o neorenduiéla a face insusi, séu dupa impregiurâri — a cere lecuire dela superioritate.

O copia a ordinatiunei presinte se tramite tuturoru domniloru inspectori cercuali de scóle, pentru a pasí paralelu cu domnii protopresbiteri facia cu invetiatorii din cercurile submanuate, sî a intreprinde tóte cele posibile pentru spriginirea foiei nóstre oficiali.

Faceti dara domniloru protopresbiteri, inspectori scolari, preoti sî invetiatori! prin unu concursu caldurosu posibila reesirea acestei intreprinderi, dela carea se ascépta fórte multu in cea ce privesce ordinea buna in administratiunea eparchiala, desceptarea sî luminarea poporului, sî prin urmare prosperarea bisericei nóstre nationali!

Aradu 6 Iuliu 1872.

Consistoriulu gr. or. aradanu,
Mironu Romanu
Archimandritu sî Vicariu aeppescu.

Proiectu de programu,

pentru edarea unei foi periodice, cá organu oficialu alu eparchiei române gr. or. aradane.

§. 1. In anulu curinte solariu 1872 va intrá in viétia o fóia periodica, cá proprietatea sî organulu oficialu alu eparchiei aradane, sub titlu: „Lumin'a". Fóia bisericésca, scolastica, literaria sî economica. Organu oficialu alu eparchiei române gr. orient. aradane."

§. 2. Fói'a va esî in editur'a episcopiei diecesane de comunu de dóue ori in septamâna, pre o cóla mica, in formatu folio, sub redactiunea unui membru consistorialu séu a altui individu cualificatu sî insarcinatu cu acést'a prin consistoriulu diecesanu plenariu din Aradu.

§. 3. Cuprinsulu fóiei va fi:

a) In partea oficiala: ordinatiunile normale ale ambeloru consistorie in tecstu autenticu, precum sî alte publicatiuni oficiale netacsibile, care se edau dela vre-o autoritate bisericésca ori scolastica.

b) In partea scientifica: articuli instructivi sî disertatiuni din diferitele ramuri ale sciintieloru; didactica pentru preoti si invetiatori; cuventâri ocasiunali, sî ori-ce elaborate sî discussiuni de valóre in sfer'a literaturei bisericesci, precum sî asupr'a drepturiloru, organisatiunei sî administratiunei bisericei sî scólei.

c) O rubrica separata va fi deschisa pentru corespondintie de interesu publicu, care sa infatisiedie momentele mai considerabile din viéti'a sî societatea nóstra bisericésca, cu eschiderea terenului politicu.

d) Alta rubrica va fi menita pentru sciri sî noutâti mai menunte sub titlu „Varietâti" in carea cu deosebire voru ocure stramutârile intemplate in statulu personalu bisericescu sî scolasticu.

e) Fói'a se va incheiá cu o rubrica destinata pentru publicatiunile tacsabile, unde se intielegu mai alesu publicârile de concursuri sî citatiunile edictale, in fine anunciuri sî insciintiâri, ce nu stau in contradicere cu spiritulu unei foi de acésta natura.

§. 4. Fói'a „Lumin'a" nu póte publicá atacuri directe contr'a decissiuniloru congresului nationalu, sinódeloru eparchiali sî contr'a mesuriloru aceloru consistorie eparchiali, ale câroru organu oficialu este ea.

§. 5. Publicatiunile oficiali au potere obligatóra pentru tóte organele subalterne sî pentru toti, pre cari ii privescu acelea.

§. 6. Comunele bisericei suntu detórie a prenumerá fói'a oficiala din medilócele loru proprie De asemenea se astépta, fiindu interesulu sî necessitatea evidinte, cá fia-care protopresbiteru sî preotu inspectore scolariu sî invetiatoriu confessiunalu sa prenumere acésta fóia.

§. 7. Pretiulu de prenumeratiune pentru comune se statoresce in dóue clase; adeca pentru comunele de o stare materiale mai buna cu 6 fl. pentru cele mai serace cu 4 fl. la anu; iéra pentru particulari pretiulu de a rendulu este de 6 fl. la anu; inse preotiloru sî invetiatoriloru cu dotatiuni pré slabe, fói'a se va dá cu 4 fl. iéra in casu de totala seracia sî gratisu pre lânga anticiparea portului postalu.

§. 8. Clasificarea comuneloru sî a salariului preotiloru sî invetiatoriloru o voru face respectivele consistórie, sî o voru transpune la editur'a foiei, carea e autorisata a acordá favoruri comuneloru, preotimei, sî invetiatoriloru dupa dispusetiunea §-lui precedinte.

§. 9. pentru publicatiunile, ce cadu sub tacsa, afara de tacs'a timbrului se va respunde la fondulu foiei o tacsa de insertiune, carea din tempu in tempu o defige consistoriului aradanu plenariu cu bagare de séma cá aceea sa fia câtu se póte mai moderata.

§. 10. Redactorulu e respunsabilu fatia cu autoritâtile de presa sî cu consistoriulu, respective presidiulu consistoriale. Consistoriulu plenariu pentru tempulu, precâtu elu nu este adunatu, deléga lânga presidiu inca 4 membri, dintre cari doi celu putienu, cu presidiulu voru formá comissiunea redactiunale, carea in casuri de lipsa va controlá redactiunea.

§. 11. Redactorulu se va provedé cu o retributiune regulata sî corespundietória lucrului seu.

Spesele se voru imprumutá din rubric'a speseloru neprevediute ale consistoriului, iéra la casu de necessitate, din altu care-va fondu disponibilu.

§. 13. Incetarea foiei din cause esterne se póte intemplá numai pre temeiulu unui conclusu alu sinodului eparchialu.

§. 14. Din partea senatului epitropescu alu Aradului se va dá socóta sinodului despre venite sî spese; iéra castigulu se va adauge la fondulu diecesanu.

Consistoriulu românu gr. or. aradanu.

Sabiiu, 4/16 Iuliu 1872.

Domnule redactoru! In nr. 50 alu jurnalului d-vóstre s'a publicatu resultatulu alegerei dietali in Sabiiu sî caus'a ca românii au remasu in minoritate s'a ascrisu intre altele sî giurstârei: „ca in comissiunea centrale au fostu doi notari români, cari séu n'au vrutu séu n'ausciutu ce cere legea, cea dealtmintrea destulu de asupritóre, pentru cá sa fia admisu cine-va la dreptulu alegerei". —

Pre tempulu conscrierei a bine-voitu in adeveru unu domnu a ne esplicá legea sî a ne spune pre autoritatea dniei sele ca „aruncaturi" nu mai esista, ca prin urmare tóte dârile, afara numai de darea personala, aru fi „dâri directe de statu" sî aru vení a se computá in censu intregi sî nescadiute asiá cum suntu prescrise in tabelele de dare, sî fiindu ca noi nu putemu intielege legea asiá a sî indreptatu câtra domnulu ministru urmatoriulu telegramu tradusu aici dupa originalulu germanu din cuventu in cuventu:

„Escelentiei Sele dlui Ministru de interne
Bud'a.

Comitetulu centralu alu scaunului Sabiiu reduce quotele de dare ale unor'a sub censu prin subtrageri enorme cá aruncaturi, precum contributiunea desarcinârei pamentului. — Acel'a subtrage 30% din darea pamantului, caseloru sî venitului. Fiindu ca astfeliu de aruncaturi nu mai esista sî reclamatiunile se incepu astadi, ne rugâmu pentru ajutoriu grabnicu, esplicare.

„Clubulu activistiloru români".

Reflectâmu la art. de lege din an. 1868: XXII. §. 12. XXV. §. 2. sî XXVI. §. 6. 7. sî 9, la usulu de pâna acum sî din tóta tiér'a, la instructiunea in. guvernu dto 10 Ianuariu 1866 nr. gub. 895. p. 12 c., ordinatiunea in. ministeriu de interne de dto 13 Ianuariu 1869 nr. 802, instruct. minist. de dto 16 Aprile a. c. nr. 10,659 p. 2. d. sî p. 13. c., ordinatiunea minist. de dto 28 Aprile a. c. nr. 12,331. —

Ca legea este destulu sî inca mai multu decâtu „destulu de asupritóre" subscriemu sî noi, nu voimu inse sa inmultimu numerulu alegatoriloru români prin medilóce neiertate,*) pentru ca nu ne aru placea sa rosîmu mâne poimâne de faptele nóstre.

Rugandu-ve cu tóta amicabilitatea sa binevoiti a dá acestei scrisori locu in pretiuitulu jurnalu alu d-vóstre remanemu**)

Ai onoratei redactiuni
stimatori:
Ilariu Muciu Urechia,
notariu in Resînari.
Dimitriu Florianu,
notariu in Saliste.

In „Poporulu" cetimu urmatoriulu articulu:

Politic'a ce trebuie sa urmâmu.

Mai multe foi straine se ocupa fórte seriosu cu visit'a Imperatului Franz-Josef la Berlinu. Intre aceste foi vomu citá, mai cu deosebire, fói'a „Sperner", „Allg. Zeitung", „Neue Freie Presse", „l'Italie", sî „Mémorial diplomatique."

Ceea ce este curiosu este ca mai tóte aceste foi, mai multu séu mai puciuu oficiόse, 'si disputa pretentiunea de a face inalta politica in comptulu Orientului, politica pre care unele foi dela noi numai prin semtiulu rasei séu alu ratacirei o infacisiéza cu nisce colori cu totulu altele decâtu acelea pre cari le descrie chiaru „l'Italie", fói'a politicei dlui de Bismarck, cu penelulu seu imprumutatu de omulu de statu alu Germaniei.

Dupa aceste foi, intelnirea celoru doi imperati are scopulu cu totulu politicu: ei se intelnescu pentru a-si croí planulu cum sa dispuna mai târdiu, mai bine sî mai siguru, de sórtea popóreloru celoru mici sî de slabiciunea séu inepti'a celoru mari.

Orientulu este acea parte a Europei, care nu lasa sa dórma pre puternicii actualitâtiei: ací tóte privirile suntu indreptate sî congiuratiunea este vedita.

Dupa „Neue-Freie-Presse", Itali'a, Austri'a, Germani'a sî chiaru Angli'a suntu cele patru poteri cari au sa formeze o aliantia cu scopu de a solidificá bas'a politicei dlui de Bismarck, intreprinsa inca de multu sî pusa in esecutare inca din anulu 1870.

„L'Italie" ne spune intr'unu numeru trecutu, vorbindu de Austro-Ungari'a, ca ea este acea potere „menita a avea rolulu civilisatariu la gurele Dunârei," sî acum in urma ne spusese, in altu numeru, ca va reveni asupr'a vâiei Dunârei, facia cu Europ'a civilisata, se intielege: facia cu rolulu civilisatoriu alu Austro-Ungariei la gurele Dunârei.

Fói'a politicei dlui de Bismarck se gasesce fórte de accordu, mai cu séma acum in urma, cu sor'a sea din Parisu „Mémorial diplomatique", care face politica nemtiésca in valea Rinului.

Sa nu fia adormiti de vorbe pompóse acei cari au de a face cu aceste foi: sa caute a cetí bine printre virgulele puse cu atât'a abilitate de diplomati'a din Berlinu sî Vien'a, sî incâtu privesce pre „Neue-Freie-Presse," sa nu uite unu minutu ca ea este fóia jidovésca sî ca urmaresce vechi'a politica a principelui de Meternich.

O intrevedere intre imperatulu Austro-Ungariei sî acel'a alu Germaniei, e considerata de pres'a européna cá efectulu unui mobilu politicu: Austri'a, Germani'a, Itali'a sî Angli'a suntu acele putere, ne spunu cele cinci foi mentionate, cari au sa dispuna pre viitoriu de sórtea Europei sî mai cu séma de sórtea tieriloru celoru mai mici.

Lasându la o parte tóte reflectiunile foiloru straine, sa judecâmu dupa fapte, atitudinea tuturoru cabineteloru.

Cu caderea imperiului séu mai bine cu caderea Franciei, politic'a Orientului este lasata préd'a capriciului diplomaticu alu poteriloru de cari vorbesce intrevederea dela Berlinu.

Itali'a, in care ne impusesemu tóta increderea, Itali'a cârei'a adunarea româna i tramitea cu entusiasmu adrese de multiamire pentru unitatea ei, scie publiculu românu ce ne-a facutu in cestiunea jidoviloru; acésta sora a nóstra a cerutu o conferintia sî drepturi politice jidoviloru, a cerutu o stergere a autonomiei sî independentiei nóstre, impinsa de interese cu totulu personali, interese pre cari spiritulu seu de conservatiune séu de concuista politica a facut'o sa uite ori-ce sentiementu.

---

*) Dara alu sasiloru prin negligenti'a censurârei foiloru de contributiune? R.

**) Ni aru fi parutu fórte bine déca rectificarea se puté preveni prin fapte cari sa nu dea ansa la nici o invinuire. R.

Itali'a s'a manifestatu in acésta ocasiune cu totulu in contr'a nóstra, sî „l'Itali'a“ fói'a dlui de Bismarck, a inceputu de pre acum sa-si verse foculu in contr'a autonomiei nóstre seculare, câci a spune ca Austro-Ungari'a este chiamata a jucá unu rolu civilisatoriu la gurele Dunârei, acést'a va sa dîca nici mai multu nici mai pucinu, ca Austro-Ungari.a este chiamata cá sa jóce unu rolu de concuista la gurele Dunârei, rolu atâtu de vatematoriu autonomiei sî independentiei nóstre, sî pre care lu cauta in ori-ce ocasiune foile oficiali sî oficióse ale Austro-Ungariei.

Déca intrevederea intre imperatulu Germaniei sî alu Austro-Ungariei are unu scopu politicu, déca Itali'a are amestecu in alianti'a pre care o cauta foile dlui de Bismarck sî cele nemtiesci, apoi atunci, potemu asigurá de pre acum, ca Itali'a nu este acea potere care sa jóce rolulu Franciei de sub Imperiu in Orientu, sî mai cu séma in privinti'a nóstra.

Itali'a ne spuse mai dîlele trecute ca ea nu voiesce sa scie nimicu de sor'a sea dela Dunare, ca politic'a sea este aceea a dlui de Bismarck; sî ca, cá sî Engliter'a, nu este decâtu unu satelitu alu politicei germâne.

Ce voiesce cine-va sa ascepte dela Itali'a, sor'a nóstra, cându ea se inclina inaintea politicei germane, sî cându cu atât'a facilitate impinge pre celelalte cabinete cá sa ne stérga din cartea cea mare, din cartea concertului Europénu?

Nu ve insielati prin sentimente de rasa, dloru cu politica pretinsu nationale; acésta politica nu este a latinismului, este a dlui de Bismarck, marele omu de statu alu Germaniei.

Sentimentele unei politice sincere sî de rasa nu se manifesta prin o singura fóia — prin „l'Italie“ de esemplu, — ea se manifesta prin fapte, prin meetinguri sî nu prin o pornire cá aceea in cestiunea israelitiloru: putemu afirmá cu certitudine — prin cele petrecute acum in urma — ca Itali'a este mai putienu amica nóue decâtu chiaru Franci'a republica . . . Franci'a republica (!) care pune pre representantulu seu din Români'a cá sa restabilésca jurisdictiunea consulara sî sa lucredie chiaru din tóte puterile in sensulu acestui reu tramisu pre capulu Romaniei libere, pretindiendu cá dragomanulu consulatului sa asiste din nou in calitate oficiale la audentiele tribunaleloru nóstre.

A trebuitu unu ministru românu cá d. G. Costa-Foru care sa respinga cu indignatiune, cá unu demnu sî patriotu ministru, modulu cum representantele republicei francese in Romani'a a crediutu ca trebuie sa tractedie justiti'a tierei

Adeverat'a politica nationale este aceea: sa veghiâmu necontenitu sî sa nu fimu indusi in eróre prin basmele cu cari voru sa ne adórma cei ce nu sciu a-'si face decâtu trebile loru sî nici nu viséza de sórtea nóstra.

Sa nu cautâmu esistenti'a nóstra aiurea, ci in spriginulu ce fia-care natiune trebuie sa védia in ea insasi.

In acésta politica se concentréza tóte sentimentele de nationalitate; acést'a este singur'a politica care pledéza in favórea sentimenteloru nóstre nationali. De acésta politica ne tienemu noi: ea este basata pre fapte recenti sî pre trecutulu nostru..

Varietâti.

D e v 'a in 23 Iuliu 1872.

Domnule Redactoru! Bine-voiti a publicá in rubric'a pentru varietâti a prea pretiuitului d-vóstra diuariu urmatórea insciintiare:

Subscrisulu are onóre a aduce la cunoscinti'a prea onoratului publicu cum ca elevii scólei reale inferióre reg. ung. de statu voru depune esamenulu publicu in 29 l. c.

Esamenele voru fi precedate in 28 l. c. de o espusetiune a tuturoru mijlóceloru de invetiamentu, ce le are scól'a reale din Dev'a.

Alu prea onoratei Redactiuni

Stimatoriu
Ioanes Nep. Matusic
Directoru.

D e v 'a in 23 Iuliu 1872.

Domnule Redactoru! Bine-voiti a publicá in rubric'a pentru varietâti a prea pretiuitului d-vóstre diuariu urmatoriulu anunciu:

Subscrisulu are onóre a incunosciintiá pre prea onoratii parenti sî tutori precum sî pre prea onoratulu publicu care se interesédia de invetiamentu, cumca propunerile la scól'a reala inferióra reg. ung. de statu din Dev'a, pentru anulu scol. 1872/3 se voru incepe in I-m'a Oct. a. c. cându se va deschide sî clas'a a dóu'a reale.

Inscrierile se voru incepe in septamân'a ultima din lun'a lui Septemvre si se voru intemplá in tóta dîu'a dela 9—12 óre inainte de prândiu; iéra dupa prândiu dela 3—6 óre se voru tienea esamenele de primire.

Dela cei ce dorescu a fi primiti in I-m'a clasa reale se pretindu urmatórele pregatiri: cetirea logica sî fluenta; din gramatica cunóscerea pârtiloru formali celoru mai principali, precum sî a dîceriloru simple sî compuse; scrierea corecta dupa dictatu; cunoscinti'a sistemei decimali pâna la o mia, precum sî a celoru patru specii cu numeri intregi sî cu frângeri comune. Numai acei'a se voru primí cari voru documentá cu ocasiunea depunerei esamenului ca au basa buna in obiectele mai susu-numite.

Alu Prea onoratei Redactiuni

Stimatoriu
Ioanes Nep. Matusicu
Directoru.

⁂ (Promovare.) Inregistrâmu cu bucuria scirea, ce dîlele aceste ne sosise, ca numerulu Doctoriloru nostri români in drepturi s'a imultitu in 15 Iuliu c. n. prin promovarea dlui Nicolau Olariu la gradulu sî demnitatea de Doctoriu juris utriusque la universitatea din Gratiu.

⁂ Se vorbesce cu multa sigurantia despre intentiunea lui Cuz'a-Voda d'a vení in Români'a, bá unii pretindu ca aru fi sî intratu pre la Cernauti in 6 Iuliu, unde aru fi fostu intempinatu de unu ajutantu domnescu, tramisu intr'adinsu spre alu insocí pâna la mosi'a sea Ruginós'a.

Nr. cons. sc. 199—1872.

Publicatiune.

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune cu emisulu seu dto 10 Maiu a. c. nr. 11441. a incunosciintiatu pre acestu Consistoriu archidiecesanu, ca precum in anii trecuti, asiá sî in anulu curentu se va tienea cursulu supletoriu pentru invetiatori poporali fâra deosebire de confessiune séu nationalitate, — sî ca toti invetiatorii, cari voru participá la acelu cursu, voru capetá unu ajutoriu de 60 xr. v. a. pre dî — sî unde va fi posibilu — sî cuartiru gratuitu.

Deci acésta dispositiune ministeriale se aduce la cunoscinti'a invetiatoriloru nostri din archidiecesa.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu, tienuta in 30. Iuniu 1872.

(2—3)

Concursu

Se publica pâna in 1-a Augustu a. c. pentru vacant'a parochia Berghi'a de câmpie scaunalu Muresiului.

Emolumінte:

Casa parochiala, siura, sî gradina inchisa in siantiu.

10. jugere de pamentu aratoriu. —

Dela tóta famili'a 2. metrete de bucate, veduvile jumetate.

De tóta famili'a 2. dîle de lucru, sî tacsele stolari, care tóte pretiuite facu cam 400 fl. v. a.

Concurentii voru avea a-si ascerne concursurile sele, instruate intru intielesulu Statutului Organicu § 13. — subscrisului pâna la dîsulu terminu cându se va tienea sî alegerea, séu dimpreuna cu intielesulu comitetului parochialu respectivu — in M. Osiorheiu 5. Iuliu 1872.

prin Parteniu Trombitasiu de Betlénu
(1—3) Protopresbiteru gr. or.

Escriere de concursu.

Pentru anulu scolasticu 1872/3 se escrie concursu la stipendiele fundatiunei lui Gozsdu statatóre din 100—500 fl. anuali, luându-se deosebita consideratiune la sciintiele reali. —

Toti acei tineri români de religiunea greco-orientala din Ungari'a sî Transilvani'a, cari dorescu a câscigá vre-unulu din aceste stipendie suntu avisati de a-si tramite cererile concursuali instruite cu atestatele de botezu de paupertate sî de studie pâna in 15 Septembre 1872 st. n. la representanti'a fundatiunei lui Gozsdu, in Pest'a Rathhausplatz nr. 8 descoperindu sî acea déca mai are de unde-va vre-unu stipendiu séu nu?

Totu de-odata se provóca stipendistii acestei fundatiuni, cá pâna la susu-atinsulu terminu sa arate resultatulu studieloru din anulu scolare espiratu, ca numai asiá li se voru reservá sî mai incolo stipendiele conferite. —

Pest'a, 3/15 Iuliu 1872.*)

Comitetulu representantie fundationale.
Georgiu Mocioni,
presied. comitetului.
I. cav. de Puscariu,
(3—3) notariu.

---

*) Cele-lalte jurnale române suntu rogate de a reproduce acésta escriere de concursu.

Concursu.

La scól'a normala gr. or. in Saliste suntu dóue statiuni de invetiatori vacante, pentru a câroru ocupare se escrie prin acést'a concursu pâna in 5 Augustu a. c. cal. vechiu. — Salariu anualu pentru fia-care invetiatoriu este câte 300 fl. v. a. sî se platesce in rate trilunarie anticipative. S'aru poftí cá unulu dintre invetiatorii noi sa fia teologu, pentru cá sa póta propune religiunea in tóte clasele scólei nóstre.

Doritorii voru tramite suplicele loru, provediute cu documentele necesari sî scrise de mânile loru proprii la subsemnat'a eforia.

Saliste, 12/24 Iuliu 1872.

(1—3) Efori'a scólei normale gr. or.

Concursu.

La scólele centrale române gr. or. din Brasiovu se afla vacante urmatórele posturi de profesori respective invetiatori:

1. Unu postu de profesoru de matematica sî fisica la scól'a comerciala sî reala;
2. unu postu de profesoru pentru chimia sî istori'a naturala totu la scól'a comerciala sî reala; sî
3. unu postu de invetiatoriu la scól'a normala de fetitie.

Pentru ocuparea acestoru posturi se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi, sa binevoiésca a asterne la subscris'a eforia scolara celu multu pâna la 15|27 Augustu a. c. concursele loru insocite de documentele prin care se arata:

a) ca suntu de nationalitate români de religiunea ort. or.
b) ca au conduita morala sî politica buna;
c) ca au cualificatiunea receruta pentru postulu, la care competédia.

Cualificatiunea la posturile 1 sî 2, se documentédia prin testimoniu de maturitate sî prin atestatu despre absolvarea cu sucsesu a facultâtiei filosofice dela Universitate séu a Institutului superioru technicu séu a Academiei comerciale; iéra cualificatiunea pentru postulu 3 prin absolutoriu dela Institutulu pedagogico-teologicu gr. or. din Sabiiu séu dela altu institutu superioru pedagogicu.

Competitorii, cari au, séu esamene formale séu o pracsa mai indelungata voru fi preferiti.

Salariulu anualu impreunatu cu fia-care din posturile de sub 1 sî 2 este 800 fl. v. a. sî inaintare la 900; iéra pentru postulu alu 3-lea 400 fl. v. a. Fia-care profesoru sî invetiatoriu are la tempulu seu dreptu de pensionare.

Profesorulu séu invetiatoriulu alesu servesce anulu primu de proba, dupa implinirea acestui'a se denumesce definitivu, déca va fi depusu esamenulu prescrisu de Statutulu Metropoliei nóstre române ort. or.

Brasiovu 3/15 Iuliu 1872.

Efori'a scóleloru centrale române
(3—3) ort. orient.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru' 58. ANULU XX.

Sabiiu, in 20 Iuliu (1 Aug.) 1872.

Sabiiu, 18/30 Iuliu.

Fruptele stârei celei abnorme, in carea se afla administratiunea politica in fundulu regiu, le vedemu cu ochii, in celea ce se petrecu de vr'o 6 dile, in comun'a Resinariu.

De 6 dile jacu 2 compagnii de venatori militari, cá esecutiune, incuartirati pâna la 4 sî 5 soldati in locuintiele membriloru comunitâtiei si a altor'a in acestu tempu de scumpete sî in mijloculu lucruriloru economice. Mai multi locuitori suntu arestati in o casa pustiita, necurata fâra de cele trebuincióse.

Inspectorulu locului (amploiatu sasu alu Magistratului Sabiianu) tractéza acolo cu ómenii cá intr'unu Paschalicu; representanti'a comunale nu mai are nici o trecere, nici o functiune, membrii ei suntu insultati; unui representante betrânu, de 75 ani, i s'a amenintiatu cu versare de sânge, sî s'au arestatu prin baionete. Tóte acestea fâra sa se scie edeverat'a ansa a acestei esecutiuni martiali. Se dîce, ca dupa ce comunitatea Resînariului aru fi adusu unu conclusu, in carele dechiara, ca nu mai are incredere in inspectorulu sasu, carele fâra scirea ei, dimpreuna cu notariulu comunitâtiei, carele si-a atrasu nemultiamirea poporului, aru fi descuiatu cu asistintia de gendarmi sî prin unu ferariu lad'a comunala de documente, sî aru fi luatu documente de acolo, pentru carea fapta comunitatea au conclusu a aratá acést'a la ministeriu, insarcinandu pre antisti'a ei a aduce conclusulu in deplinire, notariulu comunalu cu unii jurati aru fi impedecatu acestu conclusu, iéra mai multi din poporu i aru fi datu pentru acésta pedeca votu de neincredere. De aci notariulu, aru fi aratatu pre poporulu din Resînariu de resculatoriu, sî inspectorulu s'au dusu cu militia, dîcendu, ca nu va luá militi'a de pre poporu pâna nu va dechiará comunitatea, ca nu va mai face atari concluse nebune.

Dupa alta versiune audîmu, ca dupa ce au decisu ministeriulu de interne procesulu intre cetatea Sabiiului sî comun'a Resînariului, dandu voia Sabiiului a aduce lemne din muntele Siant'a pre otarulu Resînariului, pâna inca se tractá desdaunarea ce are sa o dea Sabiiulu, si lucrulu, dara inca nu erá pre deplinu finitu, aru fi avisatu magistratulu pre unu numeru de pioneri militari sa si incépa la lucrarea drumului in Siant'a, fâra scirea Resînariului, iéra pâna cându acesti pioneri sî voru continuá lucrârile pre otarulu Resînariului, s'au adusu incidentulu cu esecutiunea militara, carea va siedé pre Rasinareni, pâna se va finí lucrarea drumului.

Destulu, ca din cele audite, poporulu din Rasinariu sufere sub unu tractamentu de esecutiune, ce baga in ingrigire pre ori-ce omu de prin pregiuru. Capetandu informatiuni mai detaiate, le vomu comunicá in nrulu viitoriu.

Despre Croati'a cetimu in „Corr. Slave“: Fusiunea partideloru politice in Croati'a a primitu in adres'a ce diet'a acestei tieri a corónei Ungariei a ascernut'o regelui o forma concreta. Contele Lonyay ingagiase in iérn'a trecuta negociatiunei cu capii opusetiunei croate pentru de a ajunge fusiunarea partidei guvernamentali cu partid'a natiunale croata de o parte si pentru o cordialitate durabile intre Croati'a sî Ungari'a de alta parte.

Pentru arangiamentele cu Croati'a, elu avuse, din punctu de vedere ungerescu, unu singuru interesu in jocu; de a obtiené dela Croati'a adhesiunea la pactulu incheiatu intre Austri'a sî Ungari'a in 1867, intru câtu pactulu privesce sî pre Croati'a.

Adres'a croata este oper'a celoru dóue partide ale dietei din Agramu. Recunóscerea pactului din 1867 e formulata in pasagiulu adresei ce dechiara ca voiesce a tramite delegati in parlamentulu ungurescu. Acést'a este ce pâna aci partid'a croata natiunale a refusatu totu-déun'a.

Obtienendu acestu punctu principale, contele Lonyay a concesu din parte-si revisiunea tratatului, la care partid'a natiunale nu luase parte sî care se incheiase intre Ungari'a sî majoritetea unionista a dietei croate din anulu 1868. Adres'a croata cere denumirea unei deputatiuni regnicolare, carea sa se puna in contielegere cu o deputatiune regnicolara ungurésca asupr'a punctelorn de revisiunea pactului specialu incheiatu intre Ungari'a sî Croati'a in an. 1868. Noi aflâmu in aceea-si adresa croata enumerate sî conditiunile ce au a se pune de câtra Croati'a Ungariei dreptu pretiu de o intielegere definitiva cu acést'a. Intre dorintiele croatiloru nu se afla nici un'a, cá Ungari'a sa nu o póta concede de buna voia.

Preste totu croatii tindu la o autonomia pronunciata câtu se póte de bine a tierei loru; asiá voiescu ei cá „banulu“ séu guvernatorele loru se fia responsabile inaintea dietei croate sî independintia completa in admintstratiunea financieloru croate. Ungari'a nu are unu interesu de a se amestecá in afacerile interióre ale Croatiei.

Câtu pentru cele-lalte dorintie ale Croatiei, precum incorporarea confinieloru militari la Croati'a, schimbârile ce suntu de a se face in privinti'a representârei Croatiei in parlamentulu ungurescu, voru fi concese fâra dificultâti din partea Ungariei.

Adres'a mentiunéza sî de incorporatiunea Dalmatiei. Tiér'a acést'a face parte din Cislaitani'a; cu acést'a inse voru trebuí croatii sa se intieléga.“

Statutulu scolariu alu serbiloru e sanctionatu; prin acést'a li s'a inlocatu in afaceri scolari cea mai larga autonomia. Tóte comunele serbe forméza unu districtu scolariu autonomu, care singuru 'si alege inspectorii si oficiele sele scolare. Oficiolatulu scolariu alesu de districtulu scolariu concessionéza si prefige cârtile scolari, educe pre invetiatori, esecuta inspectiunea preste tóte scólele serbe si preparandiele cu privintia la instructiune; pune pre invetiatori, i suspende si pensionéza; elu inspiciéza cârtile scolari si administratiunea loru, elaboréza unu planu generalu de invetiamentu; se ingrigesce de prepararea cârtiloru scolari, contribuie stipendiele; elu decide in tóte apelatiunile cá instanti'a a 2-a resp. 3-a si esmite ordinatiuni cu privintia la relatiunile interne si esterne scolari.

Acést'a autonomia a serbiloru in afaceri de scóla o afla „Napló“ de pré larga. La transactiunea, in care s'a invoitu regimulu ungurescu cu serbii in punctulu acest'a, a abdisu regimulu la avantagie esentiali, care le asecura legea scolaria fatia cu statulu confessiuniloru singuratice; regimulu a aratatu o asiá mare incredere, care se apropia de sacrificarea intereseloru statului. Déca serbii au capetatu o autonomia asiá de larga, care paraliséza control'a statului, trebuie sa se observe cu atât'a mai multu ca folosescu-se ei de acestu dreptu.

Scirea ca natiunalii croati voiescu a refusá regimului indemnitatea „M. Politika“ nu o ia seriosu. Séu ca partid'a natiunale voiesce in realitate pacea si atunci nu o va turburá pentru o cestiune atâtu de subordinata, séu apoi cu ea aru impedecá impaciuirea pâna in a 12 óra, si atunci i-aru stá mai bune midilóce la mâna spre impedecarea compromisului. Cea din urma inse nu se póte presupune de natiunali.

Visitele imprumutate intre capetele incoronate se voru repetí in lun'a lui Septembre a acestui anu. La Berlinu se voru aflá cu ocasiunea revistei celei mari de trupe afara de imperatulu sî regele nostru sî imperatulu rusescu.

Agentulu Românieí din Belgradu, Vacarescu, scriu mai multe diurnale, a fostu in o missiune secreta in Cetigne, capitalea Muntelui Negru, de unde s'a reintorsu.

Serbi'a. Consiliulu comunalu de Belgradu a invitatu cinci-dieci de municipalitâti straine cá sa asiste la incoronarea principelui Milanu ce va avea locu la 22 Augustu. Printre consiliele comunale invitate suntu acele din Iassi, Bucuresci, Vien'a, Petersburg, Moscv'a, Kiew sî Athen'a.

In Franci'a se ocupa tóte dîuariele cu imprumutulu de statu; ele suntu de credintia ca operatiunea imprumutului va gasí participatori multi chiaru sî in afara, asiá incâtu sum'a ceruta va fi duplicata sî triplicata.

„N. Fr. Pr.“ capeta din Madridu detaiuri despre atentatulu asupr'a regelui, cârui'a regele aru fi remasu victima, déca priveghiarea unoru fideli nu-lu scapá. Agentur'a in Parisu sî admiralulu Topete capetara mai totu-odata scirea despre complotu. Dela agentura sosira câte-va óre nainte de atentatu unu telegramu cifratu care sî fu comunicatu regelui de Zorrill'a, presiedintele ministriloru. Cu tóte aceste regele Amadeu refusà a se modificá programulu dîlei acelei'a bateru intr'unu punctu. Elu rise de acele temeri sî se duse in acea séra dimpreuna cu soci'a sea in concertulu dela care se intórse intr'unu caru acoperitu o óra naintea mediului noptiei. Fâra scirea regelui luara maresialulu palatului in contielegere cu guvernatorele din Madridu mesuri precautive, cari dupa cum se aratá mai târdiu n'au fostu de prisosu. In momentulu cându carulu carnì din Puerta del Sol spre strad'a Arsenalului care in acelu locu e fórte ingusta, se audì o detonatiune teribile; din tóte pârtile sarira politistii pregatiti sî se incinse intre acesti'a sî atentatori o lupta fórte viua, in care unulu dintre cei din urma remase mortu in locu, altii doi raniti. Celoru-lalti doi dintre conjurati le succesera a se perde in tumultu. Unu calu inhâmatu d'ai regelui capatara o blesura. Scirea despre acestu evenementu se imprascià cá fulgerulu. Madridu remane vér'a, din caus'a caldurei celei mari preste dî, viou pâna târdiu nóptea, de aceea palatulu regelui fù indata circomdatu de o multime indesita curiósa, care induplecà pre regele de repetite ori a se aratá de pre balconu. Nóptea o petrecù Amadeu priveghiandu. Manifestârile tumultuóse de simpatia câtu sî primirile continue in audientia a tuturoru oficialoru carii gratulara la scaparea vietiei nu-i concesa a se dá odihnei. Diminéti'a se cantà in capel'a castelului residentialu unu tedeumu, mai târdiu se celebrà in biseric'a San Isidoro in asistinti'a unei imbuldiari mari de ómeni o misa solena. Dupa aceea se duse regele pre diosu pre strade; sî ochiulà vatemarile, care le causase glóntiele menite lui la o casa din strad'a arsenalului. Cercetarea criminale e in curgere.

Salvatorele celu adeveratu alu regelui din Spani'a a fostu visitiulu lui; dupa impusicaturi, acest'a intielegendu situatiunea, scapà pre regele sî regin'a de pumnariele ucigasiloru, cari erau pregatiti pentru casulu ca armele de focu sa remâna fâra efectu, prin unu galopu furiatu. In lupt'a inderetnica, peptu la peptu, care o avuse organele de securitate cu band'a ucigatóre postata aprópe de loculu faptei sî constatatóre din 16 insi, usioru potea deveni perisulósa o intardiere.

Votulu separatu

alu dlui secret. ministeriale Ladisl. Vaida; cá membru comissiunei esmise din conferinti'a nationale in Alb'a-Iuli'a in 27 Iuniu 1872.

II.

Intorcendu-me acum la projectulu de resolutiune alu majoritâtiei comissiunei, declaru, cum ca, incâtu prin acel'a, se recomenda, cá sa luâmu parte activa la alegerile deputatiloru pre lânga respectarea programului natiunalu — eu in principiu lu partinescu din tóta anim'a; pentru ca — precum amu avutu onóre a atinge in partea I-a a acestui votu separatu — si dupa convingerea mea, e cu multu mai corespundiatoriu intereseloru natiunei române, decâtu projectulu minoritâtiei, cu atâtu mai vertosu, ca déca aru decretá prea on. conferintia acum participarea la alegeri, atunci vomu potea avé firma sperantia, ca o atare decisiune va fi acceptata de intrég'a românime transilvana, si asiá se va fi vindecatu slabitóri'a rana a lipsei de cointielegere, si in venitoriu vomu fi toti impreunati in privinti'a tienutei politice, si vomu vedé restaurata solidaritatea asiá de adencu dorita.

Sum dara de acordu in principiu cu maioritatea comissiunei, nu sum inse multiamitu cu tóte punctuatiunile, cari se afla in acelu projectu.

Majoritatea comissiunei, adeca in locu sa se fi folositu in projectulu seu de o espressiune generale buna-óra, ca: „dela candidatii români se ascépta strict'a sustienere si observare a programului natiunalu“, a intratu in punctuare mai detaiata, dara totu-si — póte pre lânga alte respecte chiaru si pentru scurtimea tempului — nu a facutu unu programu intregu (ce in totu casulu aru fi avutu baremu atât'a folosu realu, ca fiescecine aru fi cunoscutu dintru acel'a tóte postulatele românilolu ardeleni), cí a punctuatu in projectulu seu numai unele — ce e dreptu — esentiale parte ale programului natiunalu, accentuându in acel'a mai cu séma autonomi'a Transilvaniei si continuitatea de dreptu cu privire la an. 1863.

Departe sa fia de mine, cá sa tragu câtu de pucinu la indoiéla acelu adeveru cunoscutu de tóta lumea, cumca românii dorescu autonomi'a Ardélului. Nici chiaru eu voiu fi acel'a, care sa negu câtu de mare insemnatate atribuiesce românimea legei despre inarticularea natiunei române, redobendita dupa o lunga si doiósa asceptare de patru seculi. Afirmu inse, ca eu intre impregiurârile presente a-si tiené de o modalitate scopului nici decâtu corespundiatória si reu alésa (chiaru acum, cându alegerile stau la usia, fâra cá noi sa ne fi potutu pregatí de tempuriu la acele) a stá inainte cu unu astu-feliu de programu; pentru ca prin o atare procedura, in locu sa fia ajutatu causei nationali, se póte provedé siguru, ca amu sporí inca obstaculele, contr'a câror'a vomu avé de a luptá, — amu ingreuná insemnatu reusirea candidatiloru nostri la alegere, si amu esoperá nisce resultate de totu contrarie acelor'a, ce s'au tientitu cu puctualitatea de sub intrebare.

Presupunemu pre unu momentu, ca prea on. conferinti'a aru acceptá projectulu de resolutiune alu majoritâtiei comissiunei fâra nici o modificare, asiá precum este acel'a formulatu, si prin urmare aru decretá; cá românii cu ocasiunea alegeriloru sa voteze numai pentru atari candidati, cari voru dá unu programu respicatu dupa indegetarea contienuta in desmemoratulu projectu.

Intrebu: óre ce aru resultá din acel'a?

Aru resultá, ca antagonistii nostri politici, vediendu acestu programu, ce e chiaru antepode, chiaru diametralu opusu facia cu alu loru, de nu aru merge chiaru pâna la atacarea insusi a libertatei personali a candidatiloru nostri, injurându-i, ca sustienu unu programu contrariu legiloru, dara aru pune de a buna séma inca indiecitu mai multe pedeci alegerei candidatiloru natiunali, si prin feliu de feliu da machinatiuni, cortesii, bá casualmente chiaru si prin propunerea de contr'a-candidati români etc.; ei — cari au cârm'a in mâna, suntu mai routinati in afaceri electorali, si se potu serví de multi factori si mijlóce cari nóue, ne lipsescu —, voru impedecá partea cea mai mare a alegatoriloru români de a votá pentru candidatulu nostru, si i voru seduce a votisá in favórea altoru candidati. (Ast'a le va si succede; avemu esemple in Ungari'a, unde chiaru si pre unu candidatu cá Alesandru Mocioni, ei au avutu potere, alu face, cá sa cada la alegere in mai multe cercuri electorali.) Asiá e mai multu cá verossimile, e unu adeveru nerestornaveru, ca fórte pucini români voru votá pentru candidatii nostri de unu atare programu, si prin urmare cadiendu in cele mai multe cercuri candidatii nationali, chiaru si acolo, unde avemu majoritate precumpanitória; caderea apoi va fi interpretata intr'acolo, cumca românii transilvaneni nu voru sa scie nimicu de unu astu-feliu de programu, si ca cele ce se cuprindu in acel'a nu suntu de locu postulatele natiunei române, cí numai ale unoru agitatori.

Apoi — precum amu atinsu mai susu — cu aplecarea unei procedure in sensulu projectului majoritâtiei, abiá vomu fi in stare a alege 4—5 deputati, pre cându servendu-ne de o modalitate corespundiatória, si noi inteleginti'a implenendu-ne cu zelu si energia detorinti'a nóstra, sum convinsu, ca — pre lânga tóte cortesiele si coruptiunile aplecate din partea partiteloru, si pre lânga tóta vitregitatea legei electorali si scurtimea tempului de pregatire —, vomu poté reesí inca celu pucinu cu 12—13 deputati nationali, respective vomu poté — de si nu de totu, dara in mare parte — mijlocí aceea, cá voturile alegatoriloru nationali sa nu fia folosite in contr'a intereseloru nationali. —

Dara mai este inca si unu altu motivu — dupa convingerea mea — fórte ponderosu, care me abtiene de a primí fâra modificare in form'a sea presenta projectulu majoritâtiei comissiunei.

Déca privimu numai baremu odata, inse cu deplina atentiune si fâra patima si senamagire map'a etnografica a Europei, asta unica privire e de ajunsu, cá sa ne convingemu, cumca atâtu românii, câtu si maghiarii suntu dóue natiuni relativminte micutie, pucinu numeróse, incungiurate de tóte laturele de dóue elemente straine gigantice, cari i amenintia cu cutropire si inundare totale.

Prin urmare rationalminte nu potemu negá, ca, fiindu espuse amendóue la totu asemene pericle, identitatea intereseloru loru comune indémna si pre maghiari si români, cá sa puna odata la o parte jalusi'a dusmanósa de pâna acum, sa se nisuiésca a apropiá, a complaná diferintiele esistente, si sa se ajute imprumutatu unii pre altii pre calea progresului si a consolidârei, cá asiá intarindu-se, sa fia in stare spre conservarea individualitâtiei loru natiunali, cu poteri unite a pune stavila mântuitória in contr'a undei amenintiatóre a popóreloru celoru gigantice. Si totu-si ce vedemu? Vedemu cam o asemenea manopera intre aceste dóue natiuni; buna-óra precum aru fi aloru doi frati, cari aru avé a se defendá in contr'a unei cete intregi, si in locu sa dé spate, si sa se apere cu poteri unite, aru incepe a se atacá si a se slabí unulu pre altulu?

A sositu tempulu supremu cá in interesulu comunu alu acestoru popóre sa incete in fine continuarea acestei procederi funeste. — Continuarea-i mai departe, cu atâtu mai pucinu s'aru poté motivá, fiindu ca o complanare multiamitória a diferintieloru intre maghiari si români e realisabile fâra trunchiarea intregitâtiei statului si fâra periclitarea esistintiei, nici a natiunei maghiare, — singuru suprematí'a loru maiestrita aru suferí o scadere, nici decâtu inse interesele vitali. In acestu statu poliglotu, in care ne-a asiediatu sórtea, traimu diferite nationalitâti lânga olalta — o convietiuire de secluri numeróse a staveritu relatiuni intime, interese si legaturi strinse intre noi. A dorí sinceru cá fiescecare dintre aceste sa se semtiésca fericite si multiamite, la ast'a ne indémna atâtu semtiulu de dreptate,

---

FOISIÓRA.

Antâi'a carte de lectura si invetiatura practicata in scóla in decursulu anului scolariu 1871/72.

Resinariu, 25 Iuniu 1872.

Aru fi de doritu si in interesulu invetiamentului, cá fia-care invetiatoriu dupa putinti'a si capacitatea sea — sa-'si faca observârile sele si sa-'si dea parerea asupr'a cârtiloru scolare nóue, introduse si practicate in scóla cu invetiaceii si invetiacelele.

1. Ca pâna incâtu cârtile aceste nóue suntu mai preferabile fatia cu alte asemenea cârti mai vechi?
2. Care din aceste aru fi mai practicabile?

Cumca toti invetiatorii nostri au chiamarea si detori'a a-'si dá parerea asupr'a cârtiloru didactice nou compuse si edate cu scopu a se introduce in scólele nóstre, acést'a se vede ca este si intentiunea Venerabilului Consistoriu archidiecesanu scolariu espresa in Circulariulu cu nr. 284 din anulu 1870 privitoriu la „Antâi'a carte de lectura si invetiatura pentru scólele poporali române compusa si edata de parintele protopopu si profesoru pedagogico-teologicu Ioanu Popescu“.

Parintele protopopu si prof. Ioanu Popescu, in anulu trecutu 1871 a adusu la cunoscinti'a conferintiei invetiatoresci din Sabiiu amintitulu circulariu si conformu acelui'a a recomandatu conferintiei a luá la discussiune acésta carte.

Conferinti'a fiindu ca avea la ordinea dilei alte teme de discutatu anume otarile de conferinti'a anului precedentu, la propunerea comissiunei alese din sinulu ei a decisu: ca „Antâi'a carte de lectura si invetiatura“ sa se ia cá tema in discussiune la conferinti'a vitóre a an. 1872. Ca invetiatorii potu sa practice acésta carte cu adultii; ba le sta in voia sa o introduca si practice chiaru si in scóla cu invetiaceii si invetiacelele, cá apoi cu atât'a mai usioru sa-si póta dá parerea despre ea la coferinti'a viitóre.

Este in genere cunoscutu, ca e fórte greu si impossibilu a potea corespunde ori si cine pre deplinu asceptâriloru ce s'aru cere a dá prin observârile facute cele mai esacte si mai nimerite lamuriri asupr'a unei cârti didactice. Acestea se potu acceptá a se face numai de câtra barbati de specialitate si de câtra invetiatori bine cualificati atâtu in sciintiele teoretice câtu si practice pedagogice.

Amu fostu si suntu de acea firma convingere, ca unu invetiatoriu numai in acelu casu 'si póte dá o parere ce-va mai lamurita asupr'a unei cârti scolare:

1. déca studiédia bine acea carte si alu
2. pre lânga studiare o si practica in scóla cu invetiaceii si invetiacelele sele.

Mai inainte de a intrá in cestiunea despre care mi-amu propusu a tractá, 'mi tienu de datoria a cere mai intâiu scusa si indulgentia atâtu prea stimatului autoru cum si tuturoru barbatiloru de specialitate si specialu fratiloru invetiatori — déca mi-amu luatu si eu cá invetiatoriu indrasnél'a a face observârile mele asupr'a unei cârti scolare.

Acést'a este: „Antâi'a carte de lectura si invetiatura“ pre carea conformu consimtiementului conferintiei invetiatoresci din anulu 1871 o amu introdusu si practicatu in scóla cu invetiacelele mele in decursulu anului scolariu 1871/72.

Deci 'mi iau voia, nu numai a face unele modeste observâri, ci totu odata basatu pre pracs'a castigata indrasnescu a recomandá si unele modificâri esentiali corespundiatóre; pre care rogu pre stimatulu autoru a le luá in seriósa si drépta apretiare si considerare si la editiunea cea mai nóua, de le afla destulu de aplicabile si acomodabile, a le si introduce.

La partea I.

Sub numerii 1, 2, 3, si in rendulu intâiu de sub nr. 4 suntu linii, câror'a li s'aru putea dá nume de linii fundamentale ale scrierei.

Scopulu linieloru fundamentali dupa modest'a mea parere este acel'a, cá invetiaceii din clas'a prima incepatóre desemnandu-le cu stilulu pre tablitia, prin deprindere si practicabilitate sa se initiedie la formarea si inceperea ori si cârei litere.

Unu asemenea scopu si tendintia se vede ca a avutu si prea stimatulu autoru la compunerea, edarea acestei cârti, a introduce si in scólele nóstre poporali practicabilitatea linieloru fundamentali ale scrierei, care suntu fórte folositóre invetiamentului; câci dela perfect'a desemnare a acestor'a, se póte asceptá la siguru, ca elevii incepatori sa castige o scrisóre frumósa si legibila.

Cu referintiá la liniele presinte, trebuie sa me dechiaru sinceru — basatu pre propri'a-mi esperintia, ca afara de rendorile intâiu de sub nrii 1, 2 si 4, tóte cele-lalte nu le aflu corespundietóre si practicabile — nici dupa calitatea, nici dupa figur'a si form'a loru pentru a potea cu succesu siguru initiá pre elevi sa concépa cu lesnire literile.

De aceea suntu de parere si recomandu, nu câtu si respectulu la binele patriei comune. Dara de si nu se póte trage la indoiéla, cumca tóte aceste natiuni conlocuitóre suntu legate reciprocaminte de olalta, prin interese multifarie si fórte momentóse, totu-si dupa a mea parere, intre tóte aceste nu suntu alte dóue natiuni, alu caroru interesu vitalu sa le demânde chiaru asiá de neincungiuraveru si asiá de imperativu alipirea si cea mai intima infratire sincera câtra olalta, precum de imperativu o pretinde o astu-feliu de legatura intima comuniunea intereseloru de conservare tocm'a intre maghiari si români.

Aru fi deci o óra bine-cuventata de Ddieu, atâtu pentru natiunea romàna, câtu si pentru cea magiara, cându s'aru poté staverí o complanare sincera si amicabila a diferintieloru internationali.

Nu potu intrá aici afundu intr'o pertractare detaiata a unoru cestiuni asiá de momentóse, me restringu a amintí pre scurtu numai atât'a, ca prin mijlocirea unei impaciuiri escontentatórie, onorifica cu românii transilvaneni, maghiarii nu numai pre românii din Ardélu i-aru câstigá de amici sinceri, ci acésta impaciuire, asiá dicendu, aru aduce cu sine si amiciti'a fratiésca a româniloru din Ungari'a, aru dobendí simpathi'a si sprigínirea tuturoru româniloru din Austro-Ungari'a, bá aru inlesní fórte o cointielegere fratiésca si cu consangenii nostri din Romani'a; si dieu nu e posibile, cá maghiarii, — ei, cari recunoscu insusi, ca stau isolati pre pamentu, unu soiu fâra rudenia in tóta lumea larga — sa fia intr'atât'a orbiti de imens'a trufia nationale, cá sa nu intieléga, cumca unu atare sprigínu poternicu nici decâtu nu póte fi indiferente, si ca li-aru fi unu câstigu de mare insemnatate, déca in orientu Români'a, cá unu statu vecinu de 5 milióne locuitori aru schimbá relatiunile sele de astadi in relatiuni amicabile cu ei.

Iéra nóue româniloru, unui poporu sfasiatu politicesce in 3 imperie si remasu indereptu (din vitregitatea trecutului si parte chiaru si din vin'a nóstra) in multe privintie, nóue, cari apartienemu — ce e dreptu — la marea ginte, latina la o rasa culta si cea mai numerósa in Europ'a, dara de 17 secli, de cându divulu Traianu a descalecatu aici cu stramosii nostri, suntemu mai de totu uitati de aceste rudenii departate, si abia numai de câti-va ani incóce incâtu-va cunoscuti de ei, cá consangeni, fâra sa potemu inse contá pre ajutoriulu loru (aloru, cari nu simtiescu inca necesitatea imperativa nici a se interesá de noi) mai multu, ca: cunóscerea rudenitatei nóstre ne insufla órecare securitate si taria morale, intrebu: óre nóue, cari impreuna cu maghiarii stámu cá dóue insule in oceanulu imensu alu slavismului si germanismului, póte se ne fia indiferenta o relatiune sincera amicabile cu natiunea maghiara?

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ Colaboratorele lui „M. Polgár", Gregoriu Moldovanu, a pusu sub tipariu unu tomu de cele mai frumóse cântece si balade romanesci traduse in unguresce. Acelu tomu va aparé in 1 Sept. a. c. Pretiulu e 1 fl.

⁂ Statiunea de telegrafu a drumului de feru Danesiu si Sighisiór'a suntu imputernicite a primí depesie private.

⁂ (Unu fenomenu curiosu.) Eri sér'a, la 13 ale curentei, intre órele 9 si 11, tóte gradinile publice si trotoarele din Bucuresci au remasu góle de lume, care fugea in tóte pârtile dându din mâni, si damele mai cu séma batendu si scuturându si din picióre. Dara sciti de ce fugeau si se aperau astu-feliu? Credeti ca de vre-unu incendiu, de vre-o furtuna, de vre-o grindina, séu de vre-o plóia obicinuita? Nu, nimicu din tóte acestea: Plouá fâra apa, din spatiu mii de gigânii, unu feliu de gândaci cá acei'a ce s'au ivitu si in Franci'a in urm'a resbelului din urma, si pre carii francesii le-au datu numirea de musce prussiane.

In acel'a-si tempu inse, cându aceste insecte cadeau pocnindu pre figurele ómeniloru, si sburau de colo pâna colo, furnicându in tóte pârtile si petrundiendu in tóte coltiutiele si locurile cele ascunse, numai calea sa fi fostu libera, unu zadufu mare, o picla nesuferita, o atmosfera grea se simtiea de fia-care omu!

Pre la 11 ½ óre a inceputu o mica plóia, si superatórele gigânii au incetatu de a mai cadea. Cele dejá cadiute inse, cautau sa intre in case séu sa se urce pre dîduri, arbori si alte objecte. Impregiurulu lumineloru lampadareloru de pre strade bâjbaiau in sboru si se gramadeau pre ele. A dóu'a di tóte stradele erau pline de insecte mórte.

Dómne feresce dicemu, in faci'a unoru asemenea pilde: amu ajunsu in vremuri rele cá sa ne manânce si gigâniele din aeru, nu erá destulu ca ne manânca giganiele de pre pamentu.

⁂ Jurnalulu „Patri'a" din 4 Iuliu, sub titlulu „Choler'a", a aratatu ca s'aru fi ivitu in Bucuresci acea bóla epidemica, invocandu dreptu esemplu mórtea unui francesu din strad'a Clementiei. Relativu la acésta notitia „Monitoriulu" intr'unu comunicatu publica urmatoriulu: „Pentru a se inlaturá ori-ce inquietudine ce asemenea sciintie aru putea sa produca in publicu, ministeriulu, urmarindu casulu, a constatatu atâtu din raportulu servitiului sanitaru alu capitalei câtu si din insasi declaratiunea medicului curantu respectivu ca acelu casu invocatu de jurnalulu „Patri'a" n'a presentatu nici celu mai micu fenomenu de cholera si n'a fostu decâtu o alteratiune fórte obicinuita a intestineloru (strangulati'a loru.)"

⁂ La Moscu'a, aparitiunea cholerei e constatata de buletinele oficiali ce publica tóte diuariele acestui orasiu. Dela 13 pâna la 28 Iuniu, s'au intemplatu 73 casuri de bóla. Terminulu de midilocu alu casuriloru noi e celu putienu de 5 pe di. La 29 Iuniu, s'au ivitu 20 de casuri noi. Numerulu mortiloru intrece cu mai multu de optu ori pre alu celoru vindecati.

„Journalu de S. Petersbourg."

⁂ Sântulu parinte Piu IX, intr'unulu din discursurile sele de curendu, amintindu o parabola a domnului nostru Iisusu Christosu, a vorbitu multu despre oulu gâinei si de pui. Eata esplicatiunea acestei solicitudini a sântului parinte.

Piu IX are o gâina pre care o visitéza mai in tóte dilele, chiaru cându plóua. Acésta gâina imparte cu Bismarck si cu Spani'a onorurile actualitâtiei in Vaticanu. Curtisanii, cá sa concilieze bunele gratii ale sântului parinte, nu lipsescu nici odata a se informá despre sanetatea gâinei si a puiloru sei.

Piu IX spunea mai dilele trecute eminentieloru carii 'lu incungiurau aceste amenunte: din 30 de óue clocite ale gâinei favorite numai 20 au datu pui, iéra 10 au fostu sterpe.

Vorbindu despre viitoriu, sântulu parinte a declaratu sântului colegiu acestea:

„Déca circumstantiele 'mi voru permite, si déca legea pentru suprimerea corporatiuniloru nu me va impedecá de a plecá in Belgiu, cum voiu fi obligatu sa facu déca legea s'a presentatu, 'mi propuiu sa facu din acesti 20 de pui nisce claponi cu care sa ospetezu la Craciunu pre cei mai meritosi dintre cardinalii sântei biserici romane."

„Gazetta d'Itali'a."

⁂ Poterea papésca in genere, si jesuitii in parte, de cându siefulu loru, pap'a Piu IX, s'a urcatu intru imperati'a ceruriloru, a inceputu se debordeze din Rom'a si sa inunde tóta Europ'a, pentru a urdí intrigi in contr'a stârei de lucruri ce li s'a creatu in Itali'a si Germani'a. Londr'a cea protestanta inca nu este scutita de intrigile loru. Catolicii englesi, indemnati de emisarii papei si de enciclicele sele, au tienutu dilele acestea unu meeting, la Willis– Room, sub presiedinti'a ducelui de Norfluk. In acestu meetingu s'au luatu mai multe resolutiuni prin care se condamna supressiunea ordineloru religióse dela Rom'a si nóuele legi din Germani'a privitóre la iesuiti. D. Manning, unulu din

---

numai modificarea acestoru linii dela partea I, dara chiaru cassarea loru — si inlocuirea cu altele mai perfecte si mai corespundietóre scopului destinatu.

Mai departe dela partea I nr. 4. recomandu cassarea si a litereloru scrise din urmatórele motive: Pre tempulu câtu durédia deprinderile eleviloru cu desemnarea linieloru fundamentale, totu atunci succesivu se ocupa cu cunóscerea diceriloru si a cuvinteloru; cu analisarea si desmembrarea diceriloru in cuvinte, a cuvinteloru in silabe si a silabeloru in sonuri, prin urmare aflu a fi mai cu scopu si mai recomandabilu, ca la desemnarea literiloru sa se pasiésca numai dupa ce au trecutu elevii cu succesu bunu tóte pregatirile necesarie de a potea incepe la cartea a dóu'a.

Cá linii fundamentali 'mi iau voia a recomandá pentru „Antâi'a carte de lectura si invetiatura" urmatórele care s'au practicatu cu celu mai bunu si laudabilu succesu in decursulu mai multoru ani la scól'a capitala normala din Resînari:

1. Punctulu. *)
2. Linii verticale de susu in josu gróse.
3. Linii orisontale dela stâng'a la drépt'a.
4. Linii piedisie de josu in susu subtîri si de susu in josu gróse. Cele subtîri se incepu de josu dela stâng'a susu spre drépt'a, iéra cele gróse de susu dela drépt'a josu spre stâng'a.
5. Linii incovoiete la stâng'a gróse de susu in josu, si la drépt'a de josu in susu subtîri.
6. Linii incovoiete susu, si linii incovoiete josu.
7. Linii piedisie subtiri si gróse impreunate.
8. Linii incovoiete impreunate, un'a subtire spre drépt'a, si un'a grósa spre stâng'a petrecute.
9. Linii incovoiete impreunate, un'a subtire spre stâng'a si un'a grósa spre drépt'a petrecute.
10. Linii incovoiete susu si josu lantiuite.
11. Linii subtiri si gróse piedisie josu spre drépt'a incovoiete legate.
12. Linii de sub numerii 8 si 9 impreunate. etc.

Aceste linii fundamentali, potu serví de basa la tóta scrierea, atâtu dupa form'a si figur'a loru corespundietóre scopului, cum si dupa calitatea loru — si le recomandu cá pre cele mai perfecte si sigure pentru a initiá pe invetiaceii incepatori la formarea si inceperea ori si cârei litere.

Mai inainte insa de a incepe invetiatoriulu cu elevii sei la desemnarea linieloru fundamentali, e de lipsa cá toti elevii sa aiba tablitia, si acestea sa fia liniele regulatu; sa-i faca cunoscuti cu directiunile tablitiei d. e. susu, josu, la drépt'a, la stâng'a, la midilocu; susu la drépt'a, susu la stâng'a; susu la midilocu, josu la midilocu, la midilocu etc.

Pentru ajungerea scopului, de a puté formá toti elevii incepatori aceste linii esactu se cere, cá invetiatoriulu sa-i deprinda cu tactulu asiá: cá toti odata se incépa si sa finésca fia-care liniutia ce li se propune si arata sa desemne.

De regula sa incepe tactulu cu cuventulu „pusu" atunci toti invetiaceii fiindu asiediati la mas'a loru, cu tabliti'a dinainte, cu mân'a stenga pre cornulu tablitiei stengu si cu stilulu ascutitu in mân'a drépta — tienendulu regulatu cu cele trei degete principali dela acea mâna, la comand'a invetiatoriului „josu" séu „susu" punu stilulu in lini'a destinata, tragu toti d'odata si formédia liniuti'a aretata si scrisa mai intâiu de invetiatoriulu pre tabl'a cea mare a scólei. —

Pentru cá invetiaceii incepatori, sa se póta deprinde perfectu cu cunóscerea diceriloru, cu desmembrarea acestor'a in cuvinte si a cuvinteloru in sonuri si in specialu pentru a se deprinde a desemná cu esactitate liniele fondamentali se cere unu tempu de 25– 30 de dile.

Potendu desemná perfectu invetiaceii si invetiacelele din clas'a prima incepatóre aceste linie, atunci a invinsu si a trecutu preste tóte greutâtile si póte fi siguru ori si care invetiatoriu, ca invetiaceii sei, voru formá si concepe cu lesnire ori si care litera si póte pasí cu siguritate la partea a dóu'a. —

La partea a II-a.

Aici se incepe scrierea si cetirea. Aici dupa parerea mea are sa incépa invetiatoriulu mai intâiu cu invetiaceii si invetiacelele a desemná literile, asiá dupa cum vinu in rendu sistematicu in acésta carte.

Aici acum au nu numai de ale desemná, dar' au ale si cunósce sonulu ori sunetulu, a analisá si desmembrá tóte cuvintele dela fia-care numeru ori lectiune in sonuri, apoi iéra ale combiná si totuodata ale si cetí si scrie.

Pentru cá resultatulu sa fia satisfacatoriu si invetiatoriulu sa póta ajunge doritulu scopu cu invetiaceii sei, se cere sa fia presentu si sa pasiésca cu scrupulositate si moderatiune dela o lectiune la alt'a. Grab'a strica tébr'a. De aceea, dela unu numeru la altulu se pasiesce numai dupa ce mai toti invetiaceii incepatori sciu perfectu a scrie si cetí lectiunea propusa. —

Aru fi fórte corespundiatoriu déca tóte cuvintele principali la fia-care lectiune séu numeru s'aru incepe cu litere initiali d. s. ac, sac, lac, rac, mac etc. acestea sa vina apoi in rendu sistematicu d'asupr'a fia-cârui cuventu, mai intâiu liter'a scrisa apoi cea tiparita.

(Va urmá.)

---

*) In manuscriptulu autoriului suntu trase si liniele; pre care inse tipografi'a nu le posede. Red.

oratori, a atacatu cu severitate pre Itali'a, pre Germani'a, pre d. de Bismark sî pre franc-masoni. Elu a adaogatu ca acesti'a din urma suntu instigatorii miscârei contr'a iesuitiloru.

*** (Precautiune contr'a bóleloru epidemice.) Considerându-se ca preste Prutu s'au ivitu mai multe casuri de cholera, sî intemeindu-se pre faptulu constatatu prin esperientia, ca bólele epidemice se causéza séu se intindu prin fructe necópte, consiliulu comunalu alu urbei Iassi, a opritu vendiarea mai departe a totu feliulu de fructe. Mesura fórte buna sî folositóre asupr'a cârei'a tragemu atentiunea tuturoru cetatieniloru, sî mai alesu aceloru ce-'si procura frupte fâra a cumperá.

„Cur. de I.“

*** Numerulu cailoru in Russi'a. Unu generalu rusu, d. Tadejeff, a adresatu de curendu ministeriului de resbelu o brosiura, care contiene nisce sciintie fórte curióse. Déca voru fi esacte ele trebuie sa inspire serióse reflessiuni d-loru de Molkte sî dlui de Bismark.

Generalulu afirma ca Germani'a intréga n'are decâtu 2 milióne cai, pre cându Russi'a are 20 milióne, aprópe câtu totu restulu Europei. „Russi'a aru trebuí, adaoga generalulu, sa utiliseze acestu avantagiu, sî sa creeze o armata de 300,000 tragatori calari, care i-aru asigurá supremati'a militara in Europ'a. La 2,000 tunuri ce are Germani'a, Russi'a póte sa opue 10,000 pre cari Germani'a nu le-aru potea atelá, in vreme ce Russi'a póte sa faca acést'a cu cea mai mare lesnire.

*** (Unu casu de fecunditate fenomenala ce s'a intemplatu in Curland'a. O femea israelita, de pre domenicle Pilten, a nascutu 7 copii intr'unu spatiu de tempu de 10 luni. Ea a avutu la finele lui Iuliu 1871, patru fete, cari murira curendu dupa nascere, sî, câtra finele lunei lui Maiu 1872, a nascutu din nou trei copii, doi baeti sî o fata cari suntu fórte sanetosi impreuna cu mam'a.

*** (De unde vine numirea de bancheriu?) Ea vine de acolo, ca pâna in seculolu XVI-lea comerciantii de bani siedeau in birourile loru pre o banca de stejaru, lucrata cu ingrigire, sî pre cari sunau bucatile de auru sî de argintu pentru a recunósce pre cele false din cele bune.

Astadi banchierii nu mai stau pre bânci.. de câtu póte une-ori numai pre cele corectionale.

„La gazete des Éstrangers.“

*** Pres'a englesa se ocupa fórte multu despre celebrulu doctore Livingstone, care multu tempu s'a crediutu perdutu in Afric'a. D. Stanley, tramisu de administratiunea diuariului „New-York-Herald“, spre a cautá pre invetiatulu caletoriu, dete de urmele sele in Zanzibar. Ací avù ultimele cunoscintie despre densulu, pre cari insa le perdù din nou.

Doctorele Livingstone a consacratu doi ani, dela inceputulu lui 1867 pâna la midiloculu lui Martiu, 1869, in a cercetá teritoriulu Cazembe, sî a potutu constatá ca Chambezi sî Zambezi erau dóue cursuri de apa deosebite, in fine a descoperitu acea faimósa sorginte a Nilului, atât'a tempu cautata in Chambezi.

In urma visità laculu Liemb'a, implutu din apele Tanganyikei; strabatù Marungua, sî vení in fati'a unui altu lacu micu, numitu Muero, de unde se indreptà spre teritoriulu regelui Cazembe.

De ací plecà la Ujiji, unde-'si stabilì cuartirulu generale. Ací la 3 Noemvre, 1871, d. Stanley 'lu gasí parasitu inca odata de trup'a sea sî fâra midilóce, de-sî fórte sanatosu.

La 20 Noemvre, doctorele Livingstone sî d. Stanley parasira Ujiji impreuna sî cercetara partea septentrionale a lacului Tanganyika. Dupa optu-spre-diece dîle de escursiune, se intórsera la Ujiji sî petrecura serbatorile Craciunului. La 26 Dec., plecara la Unanyembe, unde statura pâna la 14 Martiu. In acésta dî, d. Stanley, insarcinatu cu nisce scrisori ale doctorelui Livingstone, pléca singuru, lasandu pre esploratore a-'si urmá cercetârile sele inca câtu-va tempu.

D. Livingstone 'si propune, dupa cum se pare, a esplorá in curendu 180 mile din pamentulu ce i-a remasu nevisitatu, pentru a legá definitivu Chambezi cu Nilulu, sî a se suí pâna la marele sorginti, cari, dupa óre-cari raporturi, dau unu mare volume de apa in Lualab'a. Crede ca va terminá acésta indoita cercetare in 16 séu 18 luni; dara d. Stanley socotesce ca va necessitá mai multu tempu.

„l'Avenir national.“

Nr. cons. sc. 199—1872.

Publicatiune.

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune cu emisulu seu dto 10 Maiu a. c. nr. 11441. a incunosciintiatu pre acestu Consistoriu archidiecesanu, ca precum in anii trecuti, asiá sî in anulu curentu se va tienea cursulu supletoriu pentru invetiatori poporali fâra deosebire de confessiune séu nationalitate, — sî ca toti invetiatorii, cari voru participá la acelu cursu, voru capetá unu ajutoriu de 60 xr. v. a. pre dî — sî unde va fi posibilu — sî cuartiru gratuitu.

Deci acésta dispositiune ministeriale se aduce la cunoscinti'a invetiatoriloru nostri din archidiecesa.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu, tienuta in 30. Iuniu 1872.

(3—3)

Concursu

Se publica pâna in 29 Augustu a. c. pentru vacant'a parochia Berghi'a de câmpie scaunalu Muresiului.

Emolumintei:

Casa parochiala, siura, sî gradina inchisa in siantiu.

10. jugere de pamentu aratoriu. —

Dela tóta famili'a 2. metrete de bucate, veduvile jumetate.

De tóta famili'a 2. dîle de lucru, sî tacsele stolari, care tóte pretiuite facu cam 400 fl. v. a.

Concurentii voru avea a-si ascerne concursurile sele, instruate intru intielesulu Statutului Organicu § 13. — subscrisului pâna la dîsulu terminu cându se va tienea sî alegerea, séu dimpreuna cu intielesulu comitetului parochialu respectivu — in M. Osiorheiu 5. Iuliu 1872.

prin Parteniu Trombitasiu de Betlénu
(2—3) Protopresbiteru gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Brasiesti protop. gr. or. a Lupsiei, constatóre din 548. suflete se escrie concursu pâna 6. Augustu a. c. 1872.

Emolumentele suntu dela 80. familii câte 8 cupe bucate, câte o dî de lucru, sî venitele stolare obicinuite. —

Doritorii de a ocupá acésta parochia se poftescu a fi teologi absoluti de rel. gr. or. conformu Statutului Organicu, documentele necesarie au a se ascerne scaunului prot. a Lupsiei.

Ofenbai'a 12 Iuliu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu
din Brasiesti.
Nicolau Fodoreanu
(1—3) Adm. prot. gr. or.

Concursu.

Statiunea de unu invetiatoriu la scói'a de fetitie din opidulu Sabesiu devenindu vacanta, se escrie pentru ocuparea ei acestu concursu pâna la 27 Augustu a. c. st. v.

Salariulu invetiatoriului sta din 200 fl. v' a. sî 1° lemne.

Doritorii de a câscigá amintit'a statiune, suntu avisati a-si ascerne concursele provediute cu documentele recerute de Statutulu Organicu pâna la susu-insemnatulu terminu inspectiunei scolare distr. in Sabesiu.

Concurentii, cari nu voru fi absoluti clerici séu pedagogi pre lânga atestatu de cualificatiune, au sa produca altu testimoniu despre seversitele clase ale gimnasiului de josu.

Sabesiu in 16 Iuliu 1872.

Comitetutulu parochialu gr. or.
(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului preotiescu la vacant'a parochia gr. orientale Vidrasiu, din protopresbiteratulu Ternavei de josu se escrie concursu pâna in 6 Augustu 1872.

Venitulu preotiescu cu acestu postu impreunatu este urmatoriulu:

1. Portiunea canonica de 7 jugere 660 □° locu aratoriu, 5 jugere 13 □° cositura sî 787 □° pasiune —
2. Dela 58 familii o dî de lucru cu palm'a (claca.)
3. Dela 58 familii câte o ferdela de cucurudiu cu grauntiu. —
4. Stol'a usuata de pâna acum.
5. Casa parochiala cu 3 incaperi.
6. Usufructuarea cimiteriului vechiu pre care este sî cas'a parochiala. —

Doritorii de a ocupá acestu postu preotiescu suntu poftiti a tramite concursele sele bine-instruate pâna la dîu'a alegerei 6 Augustu a. c.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Deagu 10 Iuliu 1872.

Daniilu Tamasiu
(1—3) Adm. prot.

Concursu.

Devenindu in vacantie parochi'a gr. or. Potsiag'a de josu, constatatóre din 358. suflete 65. familii.

Emolumentele suntu de fia-care familia $^1/_2$ ferdela bucate, cei cu boi in grâu, cei mai seraci cucurudiu, si câte o dî de lucru, cum si stol'a obicinuita dela functiunile preotiesci, carii tóte computate aducu unu venitu anualu de 292 fl. 27 xr. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au sa fia clerici absoluti, concursele au a fi provediute cu documentele necesarie, sî a le adresá la scaunulu protop. a Lupsiei pâna 1-a Augustu a. c. 1872.

Ofenbai'a in 3 Iuliu 1872.

In contielegere cu comitetulu bisericescu
din Potsiag'a de josu.
Nicolau Fodoreanu,
(3—3) Adm. prot. gr. or. a Lupsiei.

Concursu.

La scól'a normala gr. or. in Saliste suntu dóue statiuni de invetiatori vacante, pentru a câroru ocupare se escrie prin acést'a concursu pâna in 5 Augustu a. c. cal. vechiu. — Salariu anualu pentru fia-care invetiatoriu este câte 300 fl. v. a. sî se platesce in rate trilunarie anticipative. S'aru poftí cá unulu dintre invetiatorii noi sa fia teologu, pentru cá sa póta propune religiunea in tóte clasele scólei nóstre.

Doritorii voru tramite suplicele loru, provediute cu documentele necesari sî scrise de mânile loru proprii la subsemnat'a eforia.

Saliste, 12/24 Iuliu 1872.

(2—3) Efori'a scólei normale gr. or.

Edictu.

Aronu Sitea de religiunea gr. or. din Porcesci, carele de optu ani a parasitu pre legiuit'a sea socia Magdalin'a nascuta Parvu, se citéza prin acést'a a se infatisiá naintea subsemnatului scaunu protopresbiteralu, câci din contra, dupa decurgerea terminului de unu anu sî o dî, se va aduce sentintia asupr'a actiunei sociei sele sî in absenti'a lui.

Sabiiu, 30 Iuniu 1872.

Scaunulu protopr. gr. or. tract. II
alu Sabiiului.
I. Popescu,
(3—3) protop.

Edictu.

Elen'a soci'a lui Ioane Popescu, nascuta Nicolau Rogozea din Brasiovu, care dupa ce 'sî deduse duplic'a sea la actele procesului divortiale incaminatu in 12 Octobre 1871 de câtra barbatulu ei, tocmai cându erá sa urmeze deliberatulu scaunului protopopescu, s'au facutu nevediuta, trecându in Români'a; nu se scia unde ee afla sî n'au lasatu in loculu ei vre-unu advocatu séu plenipotentu — este prin acést'a citata, cá in terminu de trei luni de dîle, sa se presentedie naintea scaunului protopopescu, câci la din contra sî in absenti'a ei deliberatulu se va incheiá, sî se va ascerne cu tóte actele procesului spre revisiune sî superiór'a decisiune Maritului Consistoriu archidiecesanu.

Brasiovu in 1 Iuliu 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or. I-iu alu Brasiovului, cá foru matrimoniale.
Iosifu Baracu,
(3—3) Protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineç'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 59. ANULU XX.

Sabiiu, in 23 Iuliu (4 Aug.) 1872.

Avisu.

Protocolulu sinodului archidiecesei gr. or. din Transilvani'a tienutu in anulu 1872. dimpreuna cu actele acestei'a au esitu de sub tipariu. Este de 7 cóle si costa 50 cr. v. a. esemplariulu. Se afla de vendiare la

Tipografi'a archidiecesana
in Sabiiu.

Unu semnu.

Credemu ca nu ne incelâmu cându presupunemu ca in regiunile regimului incepe a se schimbá situatiunea fatia cu Transilvani'a si fatia cu noi românii. „Patri'a“ din Pest'a aduce in nrulu seu 80 unu articulu, care merita a i se dá tóta atentiunea si care noi presupunemu ca provine din o inspiratiune mai inalta.

Pentru insemnatatea lui 'lu reproducemu in tóta estinderea lui:

Pest'a, 30 Iuliu 1872.

„Ministeriulu actualu alu Ungariei, petrunsu de spiritulu infratirei si a impacaciunei, abiá si-a inceputu actiunea sea midiulocitóre si conciliatóre in Croati'a, voiesce, precum suntemu informati, a se ocupá seriosu cu caus'a Transilvaniei si cu a natiunalitâtiloru.

Initiativ'a a luat'o si in acésta privintia guvernulu, fiindu convinsu pre deplinu, ca ordinea, pacea si inflorirea Ungariei numai atunci póte prosperá cu tóta siguritatea, déca locuitorii Ungariei, de ori-ce limba, natiunalitate si confessiune, voru fi impacati.

Trebuie sa incete odata banuielele din tóte pârtile, fericirea nóstra comuna presupune amicitia reciproca si sinceritate.

Guvernulu, la initiativ'a ministrului presiedinte, se dice ca aru fi acceptatu urmatoriulu planu de impacaciune:

1. Românii din Transilvani'a sa primésca si sa nu mai atace impacaciunea Ungariei cu Austri'a, adeca art. XII. din 1867 sa nu mai fia obiectu de cérta.

2. Românii intr'unu congresu natiunalu sa se dechiare de a patr'a natiune a Transilvaniei si apoi sa accepteze uniunea Ungariei cu Transilvani'a.

3. Legea de natiunalitate, art. XLIV. din 1868 sa se revéda in diet'a Ungariei pre bas'a proiectului de lege din anulu 1861.

4. Legea comunala si municipala sa se iee asemenea la revisiune, si institutiunea virilistiloru are sa incete.

5. Legea electorala sa se faca egala intru tóte pentru intregulu teritoriu alu corónei Stului Stefanu, cu esceptiunea Croatiei.

Acést'a lege electorala n'aru fi basata de feliu pe atare censu determinatu, ci aru fi a se arondá cercurile electorale astfeliu, ca fia-care cercu sa aiba câte 30,000 suflete, dintre cari 5% trebuie sa fia provediuti cu dreptu de alegere. Asiá dara in fia-care cercu electoralu aru trebuí sa fia 1500 alegatori.

Compunerea listei de alegatori aru fi fórte simpla, si adeca, acést'a s'aru intemplá pre bas'a dârei publice direpte astfeliu, ca toti concetatienii, incependu dela 1000 fl. dare dirépta in josu, sa fia alegatori pâna atunci, pâna cându se potu scóte 1500 alegatori.

Asiá dara numai maximulu dârei este determinatu cu 1000 fl. iéra minimulu va fi fórte diferitoriu in deosebitele municipii, dupa scar'a dârei direpte dela 1000 fl. in josu se va coborí pâna chiaru si la 3 fl. iéra in alte municipie mai avute dela 1000 fl. abiá se cobóra la 15—20 fl.

Credemu ca aceste liniamente principale suntu acceptabile si pre bas'a acestor'a facendu-se o apropiere, impacaciunea prea usioru se póte realisá.

Firesce, aceste liniamente nu voru fi tóte dupa placulu aceloru ultraisti români, cari viséza de o totala independintia a Transilvaniei de câtra Ungari'a, guvernulu inse nici nu voiesce a-si face socót'a cu ultraistii si cu antagonistii Ungariei; pentru acesti'a nu esista in senulu guvernului nici unu projectu de impacaciune, câci ins'a-si ide'a si pretensiunea loru eschide possibilitatea de tractare reciproca; ci voiesce a pactá cu barbatii seriosi ai româniloru, cari suntu petrunsi de ide'a, ca românii si magiarii suntu avisati la spriginulu si ajutoriulu onulu-altui'a spre a poté formá unu statu poternicu. Unii fâra altii nu potemu traí in pace, unii fâra altii n'avemu viitoriu fericitu. Guvernulu are sa se puna in con'ntielegere numai cu acei'a, cari recunoscu necessitatea de impacaciune, si cari suntu petrunsi de ide'a, ca interesele nóstre ale româniloru suntu comune cu ale magiariloru.

Ambe rasse suntu cu totulu isolate de câtra popórele nóue rudite; strimtorati aicea intre poternicii nemti si muscali, Ungari'a numai atuncea 'si póte desvoltá cu siguritate poterile sele spirituale si materiale, déca magiarii si românii, cele mai numeróse popóre pre teritoriulu imperatiei Stului Stefanu, voru fi impacati, si déca ambii in buna con'ntielegere se voru insufletí pentru ide'a de „patria comune,“ si de „unitatea teritoriala si politica a statului nostru.“

Atragemu atentiunea inteligintiei nóstre serióse asupr'a acestoru liniamente de impacaciune; desbatale aceste cu tóte seriositatea barbatésca in cercuri private si publice, prin jurnale si pâna atuncea, pâna cându representantii legali ai româniloru voru fi chiamati a se dechiará francu asupr'a cestiunei presinte.

Câtra aceste mai adaugemu un'a.

Multi pretindu autonomi'a Transilvaniei dupa cum acést'a o are Croati'a.

Fâra de a pune la vederea cetitoriloru parerea nóstra in acestu objectu, amintimu numai atât'a, ca dupa projectulu de impacaciune, ce l'amu insiratu mai susu, cestiunea autonomiei transilvanene aru remâné asta-data o cestiune deschisa. Póta fi, ca magiarii, secuii si sasii inca se voru socotí mai târdiu altu-feliu, si ei singuri voru cere o forma de autonomia, precum acést'a o are Croati'a. Deocamdata inse, pâna cându nu se voru vedé mai apriatu consecintiele bune ori daunóse ale uniunei, nici chiaru déca aru voí astadi guvernulu, n'aru fi in stare a propune unu projectu practicu si indestulitoriu. Chiaru si impacaciunea cu Croati'a are sa se iee la revisiune, de si referintiele Croatiei nu suntu astu-feliu de confuse, precum suntu cele din Transilvani'a.

Nemicu in lume nu ni-aru causá o bucuria mai mare si mai sincera, decâtu o impacacione si adeverata infratire intre magiari si români!“

Articululu acest'a este unu semnu de intalnire cu pretensiunile nóstre si unu semnu ca va sosí totu-si tempulu, de si mai târdiu pentru o satisfacere a nisuintieloru nóstre, in ceea ce privesce caus'a natiunale.

Multu va depinde deci, dela simtiulu celu bunu si tactulu fiitoriului congresu, despre a cârui necessitate vedemu a se fi convinsu insusi regimulu. Amu dorí cá congresulu nationalu sa se realisedie câtu mai curendu si sa nu se afle cause de amenare chiaru in sinulu româniloru nostri.

Obicinuitulu corespundinte din Vien'a, Alb'aluli'a si din caus'a câte unui lapsus calami si din loculu de unde locuiesce, din Brasiovu, alu „Romanului“ trebuie ca se afla in strimtori „diplomatice“, câci acum s'a apucatu sa apere pre români de „Internationale“. Ce ironia a sortiei si a memoriei dlui corespundinte. Cu vr'o dóue septamâni inainte de acést'a, clevetindu pre românii ortodocsi si pre Metropolitulu loru, spunea publicului, ca pentru participarea româniloru la alegeri, contele Lonyay au promisu infiintiarea duoru episcopii ort., la Temisiór'a si Oradea-mare si ca românii gr. or. si vendu (?) patri'a pentru episcopii, va sa dica, dupa ide'a dlui corespundinte de atunci, românii erau nisce bigoti; de dóue septamâni incóce, póte din caus'a caldurei celei mari, românii asiá s'au coptu de tare, incâtu e de temutu sa nu cada in retacirile „Internatiunalei“, celei fâra de religiune positiva.

Tóta svercolitur'a acést'a nu aru avé nici o insemnatate seriósa, déca nu i s'aru vedé piciorulu celu de tiapu, clevetirea cu episcopiele, pre cari românii gr. or. au dreptu sa le pretinda in poterea autonomiei loru bisericesci si in puterea lipseloru crestiniloru de acésta confessiune. Ací se vede ca iadulu i-au dictatu inveninatur'a unoru cause sânte ale româniloru, câci numai iadulu iá in desiertu lucrurile cari suntu consacrate spre binele ómeniloru. Ori ca fondulu religiunariu din mânile ultr'a-montaniloru, de care dlu corespundinte nu este strainu; i-a mai facutu vr'o promissiune solemna de vr'unu castigu bunu pentru acestu neadeveru infamu cum este asertiunea lui cu memoratele episcopii si trasu cá de peru in noroiulu politicei sele antinatiunale? Pentru ce i va fi placendu sa se jóce cu lucruri pre care nu este in stare ale dovedí?

„Invalidulu“ rusescu ne da o descriere detaiata despre revist'a cea mare ce a avutu locu in 17 l. tr. in castrele dela Krasnoye=Selo si Ust=Ijor'a naintea M. Sele imperatului Alesandru acompaniatu de 'naltimea sea imperatésca archiducele Wilhelm. Trup'a au constatu preste totu din 30,500 soldati. Câtra jumetate la 12 óre sosira 'naltimele sele imperatesci marea principésa Alesandr'a Iosefovn'a, Alesandr'a Petrovn'a si Mari'a Nicolajevn'a dimpreuna cu marele principe Petru Nicolajevici.

M. Sea imperatulu sosì tocmai la 12 óre meridiane cu 'naltimea sea imperatésca archiducele Wilhelm. Dupa ce M. Sea calerì sub sonurile himnei natiunali austriace frontea trupeloru, se oprise la cortulu loru. Imperatulu, marele principe succesore si marele principe comandante portara crucea cea mare a ordinelui Leopoldinu austriacu, archiducele erá imbracatu in uniforma rusésca de generalu si avù crucea cea mare a ordinelui St. Andreiu.

Trupele trecura in pasiu iute; in frontea colónei de venatori se aflá marele principe Vladimir Alesandrovici. Artileri'a pedestra defilà in treapedu, pre cându soldatii de servitiu siedeau pre tunuri; cavaleri'a parte in treapedu parte in galopu, escort'a imperatului, patru escadróne dela regimentulu de curasiri a M. Sele imperatului si dela regimentulu de dragoni de garda in cariera completa. Defilarea se incheià cu artileri'a calare calerindu in treapedu completu.

Dupa revista se invitara comandantii tuturoru detasiamenteloru, oficierii dela suit'a M. Sele si óspetii straini la o colatiune servata in corturi mari dupa teras'a imperatésca. Pre marele principe fiiulu lui Nicolas Nicolajevici 'lu provocà imperatulu a esí din rendu pentru de ai anunciá promovarea la rangulu de sublocotenente. La jumetate pre 8 óre sér'a cercetà imperatulu in caru deschisu tóte pârtile castreloru. Inaltimea Sea imperatésca archiducele Wilhelm este insocitu in continuu (afara de oficierii suitei sele) de doi soldati a unei escadróne austriace, câror'a este propusu pentru tóta durat'a petrecerei loru in Russi'a unu sub-oficieru teneru dela ulanii de garda, care, vorbesce binisioru nemtiesce, siede cu ei la olalta si i insotiesce pretutindeni.

Dela Feribaz'a*) (in apropierea Cohalmului) ni se face urmatórea impartasíre trista cu datulu din 20 Iuliu:

Ieri la 2 óre p. m. tocmai cându populatiunea intréga folosí tempulu ante m. placutu pentru de a stringe si asiediá fânulu in siopuri de pre fenatiele de deasupr'a satului Bundorfu, se radica deodata dela Vestu o fortuna apriga, care se prefacù intr'o rumpere de nuori cu tresnete detunatóre. Unu economu M. Depner care alergà in fug'a mare cu carulu cu doi cai si care siedea pre unulu dintre ei, fù lovitu de unu fulgeru, ce se tragea incetu horizontalu preste fenatie, asiá incâtu caleretiu si calu cadiura intr'unu momentu la pamentu.

Lucratorii de pre câmpu, si rudeniele lui, cari erau numerosi si de totu aprópe sarira indata si trasera pre Depner, care jacea cá mortu, dintre cai. Deci se vediù ca calulu pre care lu caleri erá mortu, lovitu fiindu in gâtu, pre cându la Depner trecù fulgerulu de deasupr'a curelei preste peptu, i rupse legatórea de lâna dela gâtu tocmai la nodulu dela gâtlegiu si dupa aceea pre partea stenga preste sprincén'a stenga si frunte si a esitu apoi prin palari'a cea lata, facundu in fundulu ei o gaura cá unu pumnu de mare. Dupa o jumetate de óra se aratara semne de viétia la Depner, miscându-se mai intâiu unu ochiu si apoi o mâna si cându si vení de totu in fire, intrebarea lui cea dintâiu câtra fiiulu seu a fostu, nesciindu elu nimic'a de fulgeru si tresnetu ca, ce s'a intemplatu cu mine

Pre lânga tóte aceste aparintie, ca adeca calulu a remasu mortu lovitu de fulgeru, pre cându caleretiului i-a ruptu legatórea la gátlegiu si apoi trecendu preste frunte a esitu prin fundulu pelariei, corpulu lovitului n'are nici o vatemare esteriòra si nimenea nu este in stare a-'si esplicá acestu miracolu.

Votulu separatu

alu dlui secret. ministeriale Ladisl. Vaida, cá membru comissiunei esmise din conferinti'a nationale in Alb'a-Iuli'a in 27 Iuniu 1872.

(Urmare.)

Noi nu suntemu atâtu de orbiti de tienerea aminte la suferintiele amare, cá sa nu recunóscemu, cumca (de-si nu dela altii trebuie sa asceptâmu conservarea si desvoltarea individualitâtiei nóstre nationale, ci ast'a depinde in prim'a linia dela vitalitatea si energi'a insasi a nóstra, cu care ne vomu nesuí a mijloci repedea nóstra inaintare intelectuale, morale si materiale, crescerea junimei nóstre in sensu rationalu practicu, dara totu-odata si nationalu, si ne vomu silí cu poteri indiecite a ne apropiá cu pasi repedi de gradulu civilisatiunei poporeloru celoru adeveratu culte), totusi nóue inca multu, fórte multu ne-aru folosí, déca amu poté cu magiarii realisá o complanare buna a diferintieloru, si a staverí relatiuni adeveratu amicabile si bine-voitórie intre aceste dóue popóra chiamate si altu-cum prin identitatea intereseloru de conservare, a se infrati cu anima sincera.

Specialmente noi românii transilvaneni si ungureni, óre nu simtimu ca e o necesitate suprema, cá sa se schimbe relatiunile nóstre cu magiarii asiá, incâtu sa nu mai sufere interesele nóstre vitali, si sa nu mai fimu siliti si in venitoriu a consumá tempulu si poterile nóstre cele mai bune cu amaritórie si sterile frecari politice, ci delaturându pedecile, ce ne stau in calea desvoltârei nóstre nationali, sa potemu inaintá si a ne intarí cu recerut'a repediune? Si óre potemu trage la indoiéla, ca déca ne-aru succede o atare impaciuire sincera cu ungurii si s'aru inlocuí relatiunea esistenta a Austro-Ungariei facia cu Romani'a cu relatiuni amicabile, in fórte multu s'aru promová binele si consolidarea si a fratiloru nostri de dincolo de Carpati? Eu din parte-mi sum convinsu despre acést'a, bá amu firma sperantia, ca resultatele fericite ale unei complanâri fratiesci a româniloru cu ungurii li aru semtí chiaru si bietii fratii nostri din Bucovin'a, cari fiindu si mai tare espusi periclului absorbirei totale de alte elemente, au cea mai suprema lipsa de o sprigiuire faptica binevoitória.

Necessitatea unei impaciuiri este dara evidente si nenegabile.

Baremu de amu avé mai multe semne, ca magiarii inca o recunoscu acést'a, pâna ce inca nu e târdiu nici pentru ei, nici pentru noi.

E in firea omenésca, cá sa credemu usioru ceea ce voimu bucurosu, a vedé realisatu, deci, de si nu nutrescu prea mare sperantia, dara nici amu perdut'o inca tóta, ca va vení tempulu, cându nu vomu stá facia cu ei cá contrari politici.

Nu partea vatemata, ci ceea-lalta are oblegamentulu de a intinde intâiu mân'a spre impacare.

Dela unguri asceptâmu dara pasiulu celu de intâiu la acést'a. Ei si in calea legislatiunei, ei (incâtu — din alte respecte politice — un'a séu alt'a pre acésta cale nu aru fi realisabile) si in calea administratiunei au o suta de moduri, de a poté dovedí prin fapte, ca voiescu intr'adeveru binele si intarirea româniloru, si de a mijlocí prin aceste castigarea increderei natiunei nóstre. Iéra nóue ne obvine, cá sa ne ferimu de totu, ce aru poté câtu de pucinu compromite caus'a nóstra nationale, dara totu asiá sa ne ferimu a respinge mân'a intensa si a pune pedeci superflue in calea unei complanâri a diferintieloru nóstre subversante.

Eu dara si din aceste considerâri nu tienu de consultu primirea projectului de resolutiune alu majoritâtiei comissiunei fâra modificatiune, pentru ca primindu-se acelu projectu asiá precum este formulatu, prin acést'a — de-si nu amu face chiaru de totu imposibile o apropiere, dara e evidente, ca inde ab ovo, amu pune o grava impedecare prisosa**) in calea complanârei chiaru atunci, cându magiarii incepu a aratá nisce semne***), ca suntu mai dispusi, decâtu pâna acum la o transactiune impaciuitória, si precându (déca voru fi amendóue pârtile negotiatórie petrunse despre necessitatea imperativa si folósele fórte insemnate ale unei invoieli sincere si prin urmare fratii maghiari inca din acestu momentuosu punctu de vedere, nu inse pentru dobendirea unui avantagiu momentanu, voru voí o pactare), dupa a mea parere modesta — precum amu si punctuatu incâtuva cu ocasiunea dietei clusiane in 1865 — nici decâtu nu e absolutu imposibile a inlocuí cele accentuate in projectulu desu-memoratu alu majoritâtiei (de esemplu, nici legile respective din 1863) cu atari legi si institutiuni nóue, cari — déca mai este potere vitale in noi — precum credu, ca nici nu lipsesce — suntu in stare a asecurá prea deplinu ventoriulu natiunei romane, si a delaturá tóte pedecile din calea desvoltârei si intarirei natiunei nóstre. —

Dupa ce — incâtu mi-au iertatu impregiurârile si scurtimea tempului — dejá amu desfasiuratu motivele mele, din cari a-si tiené primirea projectului, minoritâtiei comissiunei de fórte daunósa causei nóstre nationali; dupa ce amu spusu si acele puncte de vedere, din cari nici projectulu majoritâtiei (pre care altu-cum in principiu 'lu partinescu) nu 'lu tienu in form'a sea presenta de corespundietoriu scopului: acum mi se cuvine a spune si propri'a mea opiniune modesta.

Mi iau voia, dara cu profundu respectu a declará, ca dupa parerea mea — basata pre argumentele sub I si II insirate — prea on. conferintia, aru avé dupa unu óre-care preambulu, cam in sensulu preambului din projectulu majoritâtiei a decretá numai urmatórele:

Conferinti'a nationale romàna, recomânda, cá

---

*) Din eróre s'a pusu aici. R.

**) Prisosa, pentru ca aici fâra predarea vreunui dreptu s'aru poté iusiorá, incungiurá. —

***) Ei, dara acést'a o facu ei numai din interesu. Bine, dara ce sa face in politica fâra interesu? Si óre este vre o indoiéla mai statornica, decâtu aceea carea se baséza pre interesulu identicu si comunu alu ambeloru pârti negotiatórie? Succede-va o complanare — ce sa dé bunulu Ddieu cá sa succéda — e bine, — iéra de nu, (ast'a aru fi, ce e dreptu unu resultatu destulu de tristu) ce vomu perde a fi facutu prob'a? Amu stá totu acolo, unde stâmu acum'a; numai ca amu fi mai seraci cu o sperantia frumósa. — L. V.

FOISIÓRA.

Antâi'a carte de lectura si invetiatura practicata in scóla in decursulu anului scolariu 1871/72.

Resinariu, 25 Iuniu 1872.

(Urmare.)

Tóte sonurile tiparite din lectiunea precedenta sa vina succesivu adaogate la numerulu séu lectiunea urmatóre, treptatu pâna la finea celui din urma sonu ce este de invetiatu, câci avendu in evidentia invetiaceii la fia-care lectiune literile invetiate in lectiunile precedente, acele se intiparescu mai bine in memori'a loru si le face cetirea mai lesnuiciósa si progresulu invetiamentului mai mare. —

Aru fi de doritu, cá cuvintele initiali la tóte lectiunile ori mai bine numerile, sa fia compuse si in sonuri despartite si legate d. e.:

ac — sac — lac — rac — mac.
ac. — sac. — lac. — rac. — mac. etc.

Aru fi fórte potrivitu si recomandabilu, ca dupa fia-care lectiune ori numeru sa urmedie si ce-va materialu de cetitu din cuvinte de acele, care se potu formá din sonurile precedente d. e. la

Nr. 1. ac, ca, aca.
„ 2. sac, cas, casc, sas.
„ 3. lac, cal, calc, las, sal.
„ 4. rac, car, rar, ras, crac, ar, arc, ars.
„ 5. mac, cam, am, mas, mal, calm, ram, marc, mars. etc.

Lectiunile urmatóre sa se formedie fia-care, dela dóue pâna la trei renduri si numai cele din urma sa fia si mai mari.

Afara de aceste observâri esentiali, pre care le credu necesarie — si in interesulu invetiamentului le recomandu atentiunei prea stimatului autoru, la partea acést'a numai atât'a mai observu, ca literile mari scrise si tiparite de sub nrii 32. 33. ba chiaru si nr. 34 nu le aflu la loculu loru, si suntu de parere a se introduce la partea a trei'a.

La partea a III-a.

Aici suntu de parere, ca mai intâiu sa vina literile mari, insa totu in asemenea modu si rendu sistematicu, cá si literile mici in partea a II-a — apoi astfeliu invetiaceii succesivu si treptatu sa se deprinda a le si desemná si cunósce.

Pentru ajungerea scopului doritu recomandu, cá sa se modifice si lectiunile in partea a III-a si sa se intocmésca si cumpen'a a atâtea lectiuni câte litere mari suntu, si nici un'a sa nu fia mai mare cá de 5—6 renduri.

Ce se atinge de regulele si indrumârile presinte de sub nrii 8, 9, 10, 11, si 12, referitóre la literile c, g, d, s si t, nu le aflu destulu de precisate, de aceea a-'si recomandá a se suplini lacun'a cu tóte regulele necesarie.

Literile mari scrise si tiparite, asiá dupa cum se afla de presinte sub nrii 32 si 33 sa se introduca in urm'a lectiuniloru dela partea a III-a.

La partea a IV-a.

In partea acést'a, afara de unele erori de tipariu cari se potu corectá cu ocasiunea celei mai nóue editiuni, intregu cuprinsulu lectiuniloru si materialulu din acelea este escelentu si corespunde pre deplinu scopului destinatu.

Aici prea stimatulu autoriu, ne da destula dovéda despre intinsele sele cunoscintie in ramulu pedagogiei moderne, alegendu cu gustu obiecte de cele mai atragatóre si mai instructive pentru a se instruá si initiá mai intâiu tinerimea incepatóre la cetire.

Intocmirea este corespundietóre. Varietatea obiecteloru este din cele mai nimerite si laudabile. Materialulu alesu cu precautiune mai din tóte ramurile sciintieloru. Frumseti'a istorióreloru si naratiuniloru, a poesióreloru si ghiciturîloru este esemplara — si da impulsu si atrage si pre celu mai slabutiu elevu a capetá gustu de a progresá in cetire. Stilulu este usioru si elegantu.

Propositiunile scurte si acomodate priceperei copiiloru; prin urmare tóte aceste contribuiescu, ca „Antâi'a carte de lectura si invetiatura" merita a se enumerá la loculu intâiu intre tóte ABecedariele usitate pâna astadi in scólele nóstre.

La partea a V-a.

Aici, in privinti'a sistemei presinte a literiloru recomandu urmatórea modificare: cá sa vina mai intâiu literile strabune si apoi cele bisericesci, cá elevii sa pasiésca asiá, dela cunoscutu la necunoscutu si dela usioru la mai greu.

Mai incolo, fiindu ca nu a sositu inca tempulu a lipsí din ABecedariele nóstre cu totulu literile civile bisericesci din acelu motivu temeinicu, ca tóte cârtile nóstre religióse bisericesci si parte scolare suntu tiparite cu aceste litere, si tinerimea nóstra scolara cu tóta greutatea ori si cum trebuie sa toti alegatorii români din Transilvani'a sa participeze la alegerea deputatiloru dietali, dara voturile loru sa si le dé numai la atari candidati români — de stare câtu se póte de independente, intru a câroru zelu nationalu, patriotismu si alte cualitâti recerute dela unu ablegatu dietalu, potu avé deplina incredere, si cari candidati inainte de alegere voru dá in scrisu, unu reversalu de urmatoriulu cuprinsu:

„Eu subscrisulu candidatu alu româniloru din cerculu electoralu N N. me oblegu sub cuventulu de onóre, ca de voiu fi alesu de deputatu dietalu, in calitatea ast'a nu voiu face nici unu pasiu, pâna nu se va tiené o conferintia generale, séu congresu nationalu compusu pre bas'a alegerei româniloru ardeleni, si pâna ce ast'a nu va statorí unu programu nationalu.“

„De programulu astu-feliu statorindu, me oblegu serbatoresce a me tiené strictu; iéra déca cum va acelu programu nu aru consuná cu convingerile mele politice, atunci me oblegu a depune mandatulu de deputatu indata, fâra a fi facutu vre-o functiune cá atare.“

Asta modalitate de procedere amu fostu propus'o eu inca de multu si intr'o siedintia a comitetului centralu nationalu din comitatulu Cosiocnei, tienuta in Clusiu, unde a si fostu acceptata, si nici sub-comitetele, nici foile nóstre publice nu au avutu nici o observare in contra-i. —

Ast'a modalitate me incumetu a o recomandá si prea on. conferintie acum.

Dupa contestulu acestui projectu alu meu candidatulu românu inainte de alegere se deoblega in scrisu, de va fi alesu, ca nu va face nici unu pasiu in calitatea sea de deputatu, cí va asceptá defigerea programului nationalu prin unu congresu compusu pre bas'a alegerei, si se va tiené strictu de programulu astu-feliu statorindu séu va abdice indata.

Cumca sa se deoblege candidatulu la strict'a tienere de programulu nationalu statorindu, ast'a o tienu de o necessitate inevitale, fiindu-ca numai asiá potemu staverí in procederea deputatiloru nostri alegendi o tienuta corespundiatória intereseloru natiunei si solidaria.

(Va urmá.)

Brasiovu 20 Iuliu 1872.

Domnule Redactoru! In Duminec'a trecuta s'a tienutu adunarea generale a despartiamentului Brasiovu pentru cultur'a poporului românu. Cu acea ocasiune a cetitu dlu parochu gr. or. din cetatea Brasiovului Bart. Baiulescuací ·/. alaturat'a disertatiune „despre stricaciunea ce aduce vinarsulu.“ Ea a fostu bine primita.

D. jude Iosifu Popu a facutu propunere si s'a primitu, cá autorului sa i se esprime multiamita la protocolu si disertatiunea in copie sa se alature la protocolu.

Din acestu pretiu alu ei si din convingerea ce amu, ca de cea ce sufere poporulu nostru mai intâiu, amu cugetatu sa ve rogu, ca déca va avea locu in jurnalulu nostru „Telegrafulu Românu“ sa-i faceti locu in fóisiór'a ce o deschideti cându si cându.

Trecendu la altele mai aprópe de ocupatiunea nóstra a Brasiovului este alegerea la dieta.

Eu v'amu fostu scrisu unele despre acést'a si amu observatu ca nu le a-ti primitu. Acum vedu, ca totu-si a-ti luatu de unde a-ti luatu ce-va. Cu acestea a-si intrebá, ca a-ti primí sa ve tramitu pertractarea dela inceputu pâna astadi a alegerei de deputati in Brasiovu.*) Din ea aru invetiá si activistii cum se esecuta activitatea si pasivistii aru cunósce ce folosu are si aduce o astu-feliu de activitate. Scopulu dara a corespundintiei objective aru fi esemplu, cá sa-lu imiteze si altii. Alte pre aicí n'avemu, cí calduri dulci, de Dumineca incóce.

Siulimbergu, in 14 Iuliu 1872.

Domnule redactoru! Ve rogu, aveti bunatate si primiti acestea renduri si le dati spre publicare in multu pretiuitulu jurnalu „Telegrafulu Romanu.“

Pre la noi acum e puterea secerisiului; si ómenii de diminéti'a pâna sér'a, umbla, se muncescu, se ostenescu, pentru cá sa-si adune fruptele semenate din tómn'a trecuta. Insa adunarea acést'a a frupteloru, e impreunata cu mari greutâti, de óre-ce mai pre tóta diu'a suntu ploi, ba, povóie mari si versâri de apa, si tempestâti infricosiate, — si ómenii pre lânga tóta silinti'a loru, nu potu merge inainte. Acestea ploi, cam dela 1 Iuniu au tienutu mai neintreruptu; asiá, mai de multe ori, au cadiutu povóie atâtu de mari, incâtu tóte pariurile si vâile s'au versatu, si au noroitu luncile cu fenatiele. Insa dintre tóte ploile de pâna acum, nici un'a n'a fostu atâtu de grozava, atâtu de infricosiata si atâtu de inspaimentatóre, — cá tempestatea ce a cadiutu pre hotarele Siulumberg-ului si sateloru vecine in 14 Iuliu a. c. Acést'a s'a intemplatu dupa amédi cam dela 1—3 óre; cându si subscrisulu me aflamu in câmpu pre fati'a unui délu si adunamu snopii si-i clâiamu; câci vedeamu, ca din partea Sud Ostu se totu apropia fortun'a, si de câtra Ostu venea tempestatea. Pre lânga agrulu meu mai secerá o nevésta nu betrâna, si alti ómeni, cari vediendu ca o sa vina o vreme grea au fugitu in marginea padurei, ce nu erá departe de acolo. Ací in marginea padurei m'amu retrasu si eu, — unde sub unu stejariu betrânu fumegau nisce taciuni, din restulu focului ce l'au fostu facutu ómenii cari au dormitu la acelu stejariu in nóptea trecuta, — si eramu cu totii 3 barbati si 4 femei. Eu le-amu spusu, ca in vreme de tempestate nu e bine a stá sub astfeliu de arbori. Ei au ascultatu si nu s'au apropiatu de stejariu, — eu inca m'amu departatu de acolo, amu intratu in tufisiu, câci fruntea ploiei erá pe noi. Ací nu aveamu adapostu bunu, — iérasi amu venitu la ómenii mei, — dara 2 barbati si 3 femei din cei cari amu fostu dintâiu la disulu stejariu s'au dusu de acolo — si in locu-le au venitu 1 barbatu cu soci'a si fiic'a sea, 1 fetitia de vre-o 17 ani si unu baiatu de vre-o 14 ani, si o nevésta din cei dintâiu, cu totii 6 iéra cu mine 7 persóne. Plouá continuu! Eu iérasi m'amu departatu dela densii, si m'amu dusu sub unu stejariu mare, dara stamu de vre-o 3 pasi departe de elu. Fulgerele luminá tóta padurea, 'ti luá vederea ochiloru, si tunetele sguduiá délurile si-'ti luá audiulu. Amu venitu iéra la ómenii mei; insa nu-mi aflamu odichna, si a 3-a óra lasandu-i sub acelu stejariu, m'amu dusu cá de vr'o 20 de pasi departe dela densii si m'amu pusu sub unu meru uscatu si ací amu statu cá unu patrariu de óra. — Tempestatea erá deasupr'a nóstra! Cu pietate me rogamu lui Ddieu. Fulgerele si tunetele erá dese, totu unele preste altele. Totu corpulu 'mi erá cuprinsu de fiori si amortire. Pre tóta secund'a cugetamu ca me prapadescu! 'Mi parasescu loculu de unde stamu, amu datu sa vinu la socii mei la stejariu, si ach! vai Dómne mare-Ti e puterea! cându mai aveamu numai vre-o 10 pasi pâna la stejarulu unde erá socii, — deodata numai fulgera si tuna atâtu de grozavu, incâtu amu cadiutu la pamentu josu, ametitu, orbitu si asurditu, din poterea fulgerului (si tunetului) ce s'au descarcatu tocmai pre stejarulu din margine unde erá socii mei.

Eu dupa vr'o 3 minute mi-amu venitu in semtiri si iéta numai ca audu tipete, strigate si plânsuri, — iute alergu la stejaru sa vedu, ca ce e? Si ce sa fia?! Aflu pre socii mei (6 persóne) toti trântiti la pamentu, 1 barbatu si muerea sea la radacin'a stejarului, — barbatulu strigá dupa ajutoriu, dicendu „Trage-me de aici ca ardu totu!“ L'amu trasu. — Muierea lui si 1 baiétu nu poteau dá nici unu tonu, zaceu cá morti. Cele 2 fete erau departe aruncate, si tipau si se tienéu totu de picióre ca le ardea. — Inse la urma' amu venitu la ce a fostu mai tristu si mai infricosiatu, — o nevasta de vre-o 34 de ani, — harnica in trebile sele — a statu pre semne lipita de stejaru, fu lovita de fulgerulu ce s'a sloboditu in josu pre stejaru in partea unde a statu, in modu infricosiatu; si adeca: Pre céfa i erá perulu arsu, — giolgiulu si nafram'a de pre capu sdrobite in bucati si aruncate departe, — ii'a, câtu tiene peptulu pâna la brâu, rupta in dóue, — si de ací s'a sloboditu pre peciorulu dreptu injosu, si cism'a câtu tiene turéculu, pre cusuturi in dóue o a desfacutu, iéra caput'a totu bucati. —

Iute radicu pre biét'a nenorocita si strigu:

---

*) Ve rogâmu. Red.

---

se deprinda si cu invetiatur'a acestor'a cá sa póta cetí in aceste cârti; de aceea materialulu presinte 'lu aflu prea putienu pentru ajungerea scopului destinatu, si recomandu a se mai inmultí inca si cu urmatórele rugaciuni religióse: Sânte Dumnedieule. Marire tatalui. Prea sânta Treime. Dómne miluiesce-ne de 3 ori, si iéra marire si acum. Tatalu nostru. Nascatóre de Dumnedieu si Nadejdea mea este tatalu. Lumina lina. Invrednicesce-ne si Acum slobodiesce.

Din cantârile S. Liturgii urmatórele:

Marire si acum. Binecuvintédia.
Marire si acum. Unule nascutu.
Veniti sa ne inchinâmu.
Sânte Dumnedieule. Câti in Christosu si Crucii tale.
Cheruviculu. Credu intr'unulu Dumnedieu.
Pre tatalu pre fiiulu.
Mil'a pâcei.
Si cu duchulu teu.
Avemu câtra Domnulu.
Cu vrednicie si cu dreptate este.
Sântu, sântu, sântu Domnulu savaotu.
Pre tine te laudâmu.
Cuvine-se cu adeveratu.
Si pre toti, si pre tóte.
Unulu sântu.
Bine este cuventatu.
Vediut'amu lumin'a cea adeverata.
si Fia numele Domnului. — Deosebitu inca:
Siepte taine ale legei nóue.

Nóue porunci ale bisericei si cele diece porunci ale lui Dumnedieu.

Cu acestea s'aru potea deprinde invetiaceii, a cetí perfectu in tóte cârtile tiparite cu cirile bisericesci si chiaru civile. Aici aru fi concentrata si parte din Bucóvna, prevediuta in § 20 alu Instructiunei scolare a se instruá elevii din clas'a I.

La partea a VI-a.

Materialulu presinte de computu este fórte corespundietoriu, dara póte serví mai multu cá manuducere si indrumare pentru invetiatori cá pentru elevii incepatori. — Eu aflu cu scopu si necesariu a recomandá pre lânga aceste esemple a se mai adaogá inca urmatórele: Numerii in rendulu loru sistematicu dela 1—100 deosebitu, adunarea, scaderea si impartirea fia-care pre câte o pagina dela 1—10; iera tabel'a inmultirei séu odata unulu sa se introduca in intregulu ei dela 1—100.

De-si prin modificârile recomandate, cartea aru esí ce-va mai voluminósa, dara si resultatulu in tóte privintiele aru fi mai folositoriu.

Iéta dara aceste suntu observârile mele practice privitóre la „Antâi'a carte de lectura si invetiatura compusa si edata de parintele protopopu si prof. pedagogico-teologicu Ioanu Popescu“ pre care mi-amu propusu si tienutu de cea mai sânta datorintia a mea cá invetiatoriu, pre de o parte a le recomandá apretiârei si atentiunei prea stimatului autoriu, iéra pre de alta a le aduce si la cunoscinti'a (corab reuniuni) a fratiloru invetiatori, pentru a se pronunciá pâna incâtu aceste observâri suntu corespundietóre scopului.

„Antâi'a carte de lectura si invetiatura“ prin modificâri corespundietóre va devení — nu numai cea mai perfecta, dara si cea mai metodica si lesniciósa carte in invetiamentulu nostru elementariu, din care tinerimea nóstra incepatóre va putea cu cea mai mare usiurintia a invetiá, a scrie si cetí.

Modificârile recomandate, aru fi de doritu in interesulu invetiamentului elementariu a se introduce cu ocasiunea celei mai nóue editiuni — si suntu siguru si credu, ca ori si care dintre fratii invetiatori, cari voru fi practicatu si studiatu cu atentiune acésta carte, voru fi de acordu cu mine in asta privintia.

Mai departe in generalu vorbitu asupr'a acestei cârti, indrasnescu cu tóta sinceritatea a afirmá din pracs'a si esperinti'a mea propria, ca se póte invetiá cu usiurintia din trens'a; ca dupa intocmirea ei metodica merita dupa cum amu amintitu mai susu, a se enumerá la loculu intâiu intre tóte ABecedariele usitate pâna astadi in scólele nóstre; ca este mai de preferitu fatia cu alte asemenea cârti si se póte practicá cu celu mai siguru si eclatantu succesu.

De aceea aru fi de doritu si recomandabilu, cá competentele nóstre autoritâti scolare, considerandu necessitatea si valórea acestei cârti scolare, sa binevoiésca a decide: cá fâra intardiere sa se introduca in tóte scólele nóstre populari in interesulu invetiamentului si alu progresului elementariu.

Petru Bancila,
invetiatoriu in clas'a I de
fetitie din Resinariu.

„Florico! Florico!“ Dara in zadaru! ca ea erá mórta. Gur'a cascata sî ochii deschisi, fati'a rosiu-negria. — Loculu plinu de fumu de puciósa. —

Eu eramu tare inspaimentatu, sî in confusiune, nu sciamu ce sa me facu, câci, unulu strigá: „Trage-me de aici!“ altulu: „Nu me lasá!“ etc.

Sî din norocire fiindu acolo o óla cu apa rece, amu udatu pre barbatulu pre frunte, sî l'amu intrebatu ca buna i este ap'a? a dîsu: „ca i e buna!“ Sî asiá i-amu udatu pre toti pre frunte cu apa, sî amu facutu totu ce mi-a statu in potere. Dupa aceea amu alergatu sî amu strigatu ómeni intr'ajutoriu, sî indata s'au adunatu multime de ómeni in giurulu nenorocitiloru, pre carii ómenii veniti intr'ajutoriu nu i-au cunoscutu, fiindu ca nenorocitii si-au schimbatu tare fetiele. Barbatulu dupa $^1/_4$ óra si-a venitu in simtire sî se potea miscá dela unu locu la altulu, dara cu ajutoriu; asemenea sî cele 2 fetitie; o muiere sî 1 baiatu si-au venitu in simtiri dupa $^3/_4$ de óra, sî au patimitu pâna a 2-a dî de câtra séra.

Iéra Floric'a a remasu mórta, sî a fostu adusa cu carulu, sî in 15 Iuliu de câtra séra fu inmormentata — dupa ce mai nainte fu vizitata de doctorulu impreuna cu toti nenorocitii. — In 15 Iuliu s'au dusu ómenii cu totii la secere, sî iéra au venitu plói'a, dara nimeni nu s'a mai apropiatu de padure, cá sa-si mai caute scutintia de plóia. — Adeverata e dîs'a profetului, ca: „Omulu cá iérb'a sî dîlele lui cá flórea câmpului.“ —

Alu prea on. d-vóstre

de totu binele amatoru
Teodoru **Hiristu**
Invetiatoriu.

Varietâti.

⁂ (**Conchiamarea reservistiloru**) sî a facultatiloru la ecsercitiale de tómna se demanda din partea ministeriului pentru aperarea tierei prin ordinatiune circularia câtra tóte jurisdictiunile. Esercitiele voru tiené 28 dîle. Toti reservistii din an. 1864—66—68 sî facultatii din 1870, carii fura sub arme numai 8 septemâni sî cei cari chiamati fiindu nu mersera la ecsercitia, in fine toti voluntarii din 1869 suntu chiamati sî déca voru lipsí numai 48 de óre, se voru pedepsí.

Dupa §. 33 punctu 8 alu instructiunei se potu dispensá morbosii cu testimoniulu medicalu, sî facultâtii si reservistii lasati pe mai multu tempu, déca departarea loru de casa aru fi imposibila din caus'a impregiurâriloru familiarie, déca voru avé dela siefulu cercului escusare, precum sî cei domiciliati in alta tiéra, de unde fâra mari spese nu potu veni.

Petitiunile sî resolutiunile loru se tienu de comand'a districtuala a intregirei armatei, unde celu pucinu 14 dîle inainte de inceperea ecsercitieloru sa se astérna alaturandu-se sî cartea de legitimatiune militaria. Chiamatii, cari nu voru veni, se voru duce cu brachiu.

Ordinatiunea e cu datu Bud'a 26 Iuniu 1872 subscrisa de Béla Szende, consil. min. in loculu min. presied.

⁂ **Literariu.** Unu opu interesantu sî de mare pretiu pentru cei ce se ocupa cu istori'a fù adusu din Itali'a prin Leopoldu Óváry, care esmisu de câtra academi'a literaria maghiara, scrutéza de mai multi ani bibliotecele din Itali'a. Opulu din cestiune este scrisu in limb'a italiana, titlulu: „Notizia particulare dello stato passato e presento de Regni d'Ungheri'a, Croazia, e principato di Transilvani'a.“ Opera di D. Simpliciano Bizozeri. — Opulu este tiparitu la an. 1688 in Bologn'a sî contiene descriptiunea speciale a Ungariei sî a pârtiloru anecsate. Contiene nu mai pucinu decâtu 36 de tablouri in gravure de arama, cari representa tipografi'a cetâtiloru mai insemnate din Ungari'a in trasuri limpede sî vederate. Tablourile suntu de totu fidele. Istoricii potu scóte multe date interesante din acestu opu, care menita sa-lu aiba veri-care societate literaria. „Fed.“

Concursu

Se publica pâna in 29 Augustu a. c. pentru vacant'a parochia Berghi'a de câmpie scaonalu Muresiului.

Emoluminte:

Casa parochiala, siura, sî gradina inchisa in siantiu.

10. jugere de pamentu aratoriu. —

Dela tóta famili'a 2. metrete de bucate, veduvile jumetate.

De tóta famili'a 2. dîle de lucru, sî tacsele stolari, care tóte pretiuite facu cam 400 fl. v. a.

Concurentii voru avea a-si asterne concursurile sele, instruate intru intielesulu Statutului Organicu § 13. — subscrisului pâna la dîsulu terminu cându se va tienea sî alegerea, séu dimpreuna cu intielesulu comitetului parochialu respectivu — in M. Osiorheiu 5 Iuliu 1872.

prin Parteniu Trombitasiu de Betlénu
(3—3) Protopresbiteru gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante **Brasiesti** protop. gr. or. a Lupsiei, constatóre din 548. suflete se escrie concursu pâna 6. Augustu a. c. 1872.

Emolumentele suntu dela 80. familii câte 8 cupe bucate, câte o dî de lucru, sî venitele stolare obicinuite. —

Doritorii de a ocupá acésta parochia se poftescu a fi teologi absoluti de rel. gr. or. conformu Statutului Organicu, documentele necesarie au a se asterne scaunului prot. a Lupsiei.

Ofenbai'a 12 Iuliu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu
din Brasiesti.
Nicolau **Fodoreanu**
(2—3) Adm. prot. gr. or.

Concursu.

Statiunea de unu invetiatoriu la scói'a de fetitie din opidulu Sabesiu devenindu vacanta, se escrie pentru ocuparea ei acestu concursu pâna la 27 Augustu a. c. st. v.

Salariulu invetiatoriului sta din 200 fl. v. a. sî 1° lemne.

Doritorii de a câscigá amintit'a statiune, suntu avisati a-si asterne concursele provediute cu documentele recerute de Statutulu Organicu pâna la susu-insemnatulu terminu inspectiunei scolare distr. in Sabesiu.

Concurentii, cari nu voru fi absoluti clerici séu pedagogi pre lânga atestatu de cualificatiune, au sa produca altu testimoniu despre seversitele clase ale gimnasiului de josu.

Sabesiu in 16 Iuliu 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.
(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului preotiescu la vacant'a parochia gr. orientale Vidrasiu, din protopresbiteratulu Ternavei de josu se escrie concursu pâna in 6 Augustu 1872.

Venitulu preotiescu cu acestu postu impreunatu este urmatoriulu:

1. Portiunea canonica de 7 jugere 660 □° locu aratoriu, 5 jugere 13 □° cositura sî 737 □° pasiune —
2. Dela 58 familii o dî de lucru cu palm'a (claca.)
3. Dela 58 familij câte o ferdela de cucurudiu cu grauntiu. —
4. Stol'a usuata de pâna acum.
5. Casa parochiala cu 3 incaperi.
6. Usufructuarea cimiteriului vechiu pre care este sî cas'a parochiala. —

Doritorii de a ocupá acestu postu preotiescu suntu poftiti a tramite concursele sele bine-instruate pâna la dîu'a alegerei 6 Augustu a. c.

In contielegere cu comitetulu parochialu

Deagu 10 Iuliu 1872.

Daniilu **Tamasiu**
(2—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru reintregirea definitiva a vacantului postu de protopresbiteru gr. or. alu tractului Mehadiei, cu care postu suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) Dela parochi'a protopresbiterala unu salariu conventionalu de 105 fl. v. a. sî dela filial'a Pecenesc'a 60 fl. v. a. pentru tóte functiunile preotiesci, in care e cuprinsu sî birulu, iéra pentru implinirea servitiului Dumnedieescu pre tempulu de véra in capel'a din bâile lui Ercule venitulu tasului alu II-lea.

b) Un'a sî jumetate siesie de pamentu,

c) Cuartiru naturalu.

d) Birulu protopresbiteralu de 2 fl. 10 cr. v. a. pre anu dela fiesce-care parochu sî administratoru parochialu.

e) dela licentiele de cununie câte 1 fl. v. a. — se escrie prin acést'a concursu, cu terminu de siese septemâni de dîle, dela a trei'a publicare.

Doritorii de a ocupá acestu postu au in intielesulu decisiunei consistoriale din 23-lea Maiu 1872. nr. 484 bis. sa fia preoti apti sî bine-meritati pre terenulu bisericescu sî scolariu, conformu §. 53 p. 5. din statutulu organicu sî asiá sa fia absolvatu 8 clase gimnasiale cu esamenu de maturitate, sî cursurile prescrise teologice cu bunu succesu, inse dintre recurenti se va preferi acel'a carele pre lânga sciintiele pregatitóre sî teologice, va fi ascultatu la vre-o universitate, facultate filosofica séu juridica, sî sa-si indrepte recursele provediute cu documentele recerute de cualificatiune, adresate câtra subsemnatulu comitetu protopresbiteralu, la prea onoratulu domnu comisariu consistorialu Simionu Dimitrieviciu protopresbiteru in Panciov'a.

Mehadi'a, in 5 Iuliu 1872.

Comitetulu protopresbiteralu.
In contielegere cu mine
Simeonu **Dimitrieviciu**
Protopresbiteru cá comisariu
(1—3) consistorialu.

Concursu.

La scól'a normala gr. or. in Saliste suntu dóue statiuni de invetiatori vacante, pentru a câroru ocupare se escrie prin acést'a concursu pâna in 5 Augustu a. c. cal. vechiu. — Salariu anualu pentru fia-care invetiatoriu este câte 300 fl. v. a. sî se platesce in rate trilunarie anticipative. S'aru poftí cá unulu dintre invetiatorii noi sa fia teologu, pentru cá sa póta propune religiunea in tóte clasele scólei nóstre.

Doritorii voru tramite suplicele loru, provediute cu documentele necesari sî scrise de mânile loru proprii la subsemnat'a eforia.

Saliste, 12/24 Iuliu 1872.

(3—3) Efori'a scólei normale gr. or.

Nr. cons. scol. 189. — 1872.

Concursu.

Devenindu vacante din fundatiunea **Mogaiana** 3 stipendii — unulu de 100 fl. v. a pentru juristi din patria sî dóue a 50 fl. v. a. pentru gimnasisti séu realisti, — iéra din fundatiunea **Franciscu-Iosefina** dóue stipendii, — unulu de 200 fl. v. a. pentru studenti la vre-o universitate séu politechnicu, sî alu doilea de 50 fl. v. a. pentru gimnasisti séu realisti, — se escrie pentru deferirea loru concursu.

Competitorii suntu provocati a 'si substerne cererile loru instruite cu atestatu de botezu, ca suntu de religiunea gr. orient.; cu testimoniu scolasticu despre sporiulu facutu in studii, precum sî cu atestatu de paupertate, — la Consistoriulu archidiecesanu cá senatu scolariu, celu multu pâna in 15 Augustu a. c. cal. vechiu.

Totodata se insémna ca stipendiele de mai susu se voru deferí numai aceloru tineri, cari voru satisface pre lânga conditiunile de mai susu sî recerintiei prescrise din Sinodulu archidiecesanu din an. 1871 sub p. 120, sî adeca: pre lânga unu reversu se voru obligá, ca dupa absolvirea studieloru voru serví in patria 6 ani, din contra voru rebonificá sum'a ajutoriului primitu.

Din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu, tienuta la Sabiiu in 30 Iuniu 1872. st. v.

(3—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 22 Iuliu (3 Aug.) 1872.

Metalicele 5%	66	25
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	66	25
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	72	40
Imprumutulu de statu din 1860	103	40
Actiuni de banca	852	—
Actiuni de creditu	335	—
London	110	45
Obligatiuni de desdaunare Ungurescí	82	—
„ „ „ Temisiorene	82	—
„ „ „ Ardelenesci	80	25
„ „ „ Croato-slavone	83	50
Argintu	108	10
Galbinu	5	30
Napoleonu d'auru (poli)	8	82

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale T ansilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Nru 60. ANULU XX.

Sabiiu, in 27 Iuliu (8 Aug.) 1872.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Avisu.

Protocolulu sinodului archidiecesei gr. or. din Transilvani'a tienutu in anulu 1872. dimpreuna cu actele acestei'a au esitu de sub tipariu. Este de 7 cóle si costa 50 cr. v. a. esemplariulu. Se afla de vendiare la

Tipografi'a archidiecesana in Sabiiu.

Este o caracteristica fórte démna de atentiune, ca „Federatiunea“ nu mai slabesce pre publiculu seu din asertiunea, ca românii din Brasiovu s'au facutu passivisti, ceea ce din purtarea brasioveniloru nu se vede, cí din contra se vede ca au fostu póte cei mai actividin tóta tiéra sî ca in momentulu din urma au protestatu impreuna cu alti cetatieni contr'a volniciei comissiunei centrale sasesci. Impregiurarea acést'a, cându aru fi ea cu totulu unica, ne-aru face sa presupunemu ca „Federatiunea“ face cá sî o surda betrâna, carea vorbesce fâra de a combiná, numai asiá dupa cum o taia capulu. Lucrulu inse devine mai enigmaticu cându vedemu ca „Hrm. Ztg.“, „S. d. Wochenblatt“ sî „Kronst. Ztg.“, foi per escellentiam sasesci, inca cânta mereu pre córd'a acést'a. Cumca sasii nu ni suntu pretini mari sî buni, acést'a o vedemu din drepturile, cari ni le denéga sî astadi, déca nu in puterea privilegieloru, in puterea apucaturiloru, o vedemu din procesele cele multe cu comune romanesci, prin cari voiescu sa dispute romaniloru dreptulu de proprietate alu mosieloru acestor'a. Sî mai enigmaticu este lucru cându cugetâmu, ca coresp. ord. din Brasiovu la „Fed. e dlu Baritiu, iéra redactorele „Federatiunei“ e ori sî cum unu amploiatu alu regimului ungurescu. Sa deslege acum cine va vrea enigm'a : cum unu amploiatu alu regimului, cá redactoru alu unei foi nationale opositiunale, in ceea ce privesce pre români e de acordu cu sasii, carii la parere se indésa sî nechiamati sî cu d'a sil'a in partit'a guvernului, (more consueto pre lânga unele reserve), iéra aievea cochetéza cu Mutterlandulu Germaniei sî suntu inimici dechiarati ai româniloru, cauta (sasii in foile loru) cu atât'a insetata cerbicosia a alarmá lumea, ca sî românii dela Brasiovu s'au facutu passivisti!

Póte ca ni s'a responde cu un'a din desele conversatiuni ale redactorului „Fed.“ cu ministrulu Andrassy. Sa bage de séma inse ca nu suntu toti ómeni, cari sa créda cuvinteloru, cí suntu ómeni multi, cari judeca faptele.

Dalmati'a este unu mâru de cérta intre jumetâtile imperiului. Press'a cislaitana desbate din cându in cându cestiunea acést'a precum sî cea din Ungari'a, inse ambe din deosebite puncte de vedere. Din cele ce vedemu pâna acum Ungari'a se bucura de partea cea mai favorabile, pentru ca sî intre dîuariele cislaitaniei suntu de acele ce vorbescu pentru dreptulu Ungariei de a o reclamá. Si e mirare ca intre aceste aflâmu sî pre fói'a „Osten“, carea pâna eri alalt'a-eri erá de a se cautá intre foile mai multu mai putienu ostile unguriloru. Acésta fóia sustiene ca Dalmati'a mai bine grigita va fi in mânile cele sigure ale Ungariei decâtu in cele nesigure ale unei partide domnite de terorismulu sî beti'a ideei de statu germane, sî carea este aplecata a priví Austri'a de unu dominiu alu germanismului.

In foile cu tendintie germanistice se vede ca domnesce in privinti'a Dalmatiei o confusiune neesplicabile. „N. Fr. Pr.“ scrie in unu intervalu de cinci-spre-diece dîle asupr'a acestui objectu in dóue moduri cu totulu opuse. In 10 Iuliu a. c. dîce ca e o minciuna a i se ascrie provinciei acestei serace o insemnatate deosebita pentru Austri'a. Ilirii nu se potu câstigá pentru cultura sî este preste putintia a li se dá legi ce se potrivescu cu ómeni civilisati. Dupa aceea regaléza pre locuitorii Dalmatiei cu nisce epitete de batjocura si conchide ca cu tiér'a acést'a nu perde Austri'a nimicu, ci scapa anticipattunile cele onerose in bani; cu alte cuvinte scapa de o greutate.

In 25 Iuliu scrie aceeasi fóia, ca de-sî provinci'a acést'a e o tiéra mica, ea in tempulu din urma a jucatu o rola insemnata. De aceea cislaitani'a cu ori ce pretiu sa nu o lase din mâna. In posessiunea Dalmatiei jace o cestiune de putere a Austriei fatia cu Ungari'a. Cine aru cutezá asiá dara numai a cugetá ca Austri'a va lasá litoralulu acest'a insemnatu din mâna. „Dalmati'a mai póte fi inca odata léganulu in care sa se decida cestiuni mari tienatórie de politic'a interna.“

Reproducemu trei articuli dupa alte diurnale sî adeca celu dintâiu dupa „Tages Presse“ sî cele dóue dupa „Poporulu“ fia-care de insemnatate politica, asupr'a cârei trebuie atrasa atentiunea cetitoriloru.

Conferinti'a celoru trei imperati.

Conformu dispositiuniloru mai nóue, imperatulu Russiei va sosí in 6 Septemvre in Berlinu cu o suita mai mare. Cu acést'a scire ne-a surprinsu astadi telegrafulu. Conferinti'a celoru trei imperati signalisata dejá de atâtea ori asiá dara totusi se va realisá. In Berlinu, capitalea celui mai nou imperiu europénu, sî voru dá mân'a cei trei mai poternici monarchi ai acestei pârti de lume, de-sî nu pentru o aliantia ofensiva sî defensiva dara totusi pentru incheiarea unei amicitie, dupa cum ea multor'a nu multu mai inainte de acést'a li se parea impossibile. Déca intrevederea domnitoriloru din Austri'a, Prussi'a sî Russi'a e in fapta espressiunea unei identitâti esistinte de interese a acestoru trei state, sî déca trebuinti'a comuna a sustienerei pâcei europene, e motivulu care apropia pre acesti trei imperati in Berlinu, atunci potemu priví linisciti in viitoriu sî totu odata eschiamá cu indestulire: Iubita Europa, poti fi liniscita! câci nici cându n'a mai esistatu in acést'a parte a lumei o coalitiune de state, care aru fi representata o asiá imensa suma de potere. „Sânt'a aliantia a fostu numai o umbra pre lânga acést'a. Atunci Germani'a erá desbinata politicesce, poterea combatanta aloru trei state aliate sguduita in temeliele loru; desî tienerea laolalta contr'a inamicului esternu a fostu motivulu confederatiunei totusi nu multu dupa aceea se vedì ca spiritulu celu adeveratu alu ei a fostu suprimerea libertâtiei desceptate in popóra prin resbelele contr'a lui Napoleonu. Astadi Prusso-Germani'a e prim'a potere militarésca in Europ'a sî „poporulu in arme“ asculta dela Königsberg pâna la Lindau la comand'a puternicului duce din Berlinu. Russi'a s'a restauratu pre deplinu din istovirea (desiertarea) sea din resbelulu dela Crime'a si sî Austri'a si-a vindecatu demultu ranele din 1866. Cei trei monarchi nu se voru conjurá in curtea imperatului germanu contr'a libertâtiei popóreloru, acést'a ne garantéza conlucrarea contelui Andrássy, a cârui antecedentie isvorescu din ide'a liberale, a cârui viitoriu depinde in Austri'a dela predomnirea neatingibile a acestei idei. De asta data monarchii potu esecutá in Berlinu numai aceea, ce le impune interesulu statului sî in fine sî dorinti'a poporului.

Ce voru dîce deci la convenirea celoru trei imperati in Berlinu acei'a, cari de une-dîle spariau lumea cu o aliantia ofensiva anti-russa intre Austri'a sî Prussi'a? Mai juravoru sî acum'a inca, ca contele Andrássy n'are di sî nópte altu cugetu decâtu a incepe resbelu contr'a Russiei? Noi amu tienutu acést'a afirmare indata dupa articululu primu alu jurnalului „Des Debats“ de fórte absurdu. Trebuinti'a de pace a monarchiei opresce pre ministrulu nostru alu afaceriloru esterne a face politica provocatóre, sî relatiunile amicabile cu Prussi'a pastrate cu asiá mare grigia de contele Andrássy aparu in lumin'a loru cea adeverata numai prin rol'a midilocitóre, care acést'a potere este chiamata a jucá intre Austri'a sî Russi'a. Dela perderea Venetiei sî dela eschiderea nóstra din Germani'a noi nu mai suntemu din nici o parte ameniutiati.

Politic'a Russiei cu privintia la orientu a fostu pâna de fatia pentru noi singurulu punctu negru pre orizontulu politicu. Prin acést'a e data totu odata sî directiunea, dupa care au a se desvoltá servitiele bune ale Prussiei pentru noi. Aici nu póte fi vorb'a de o aliantia ofensiva contr'a Russiei, ca unu atare cugetu nu numai ca e eschisu prin relatiunea intima intre ambii domnitori ai Russiei sî Prussiei, ci deocamdata nici nu esista unu motivu pentru Prusso-Germani'a a duce o politica anti-russésca. Noi tienemu pre deplinu drépta afirmare foiloru oficióse prussiane ca Germani'a la momentu n'are causa a luá positiune fatia cu cestiunea orientale, de-sî nu concedemu ca cestiunea acést'a e in generalu pentru imperiulu germanu numai o cestiune a constelatiunei politice, inse nu o cestiune a pretensiunei de potestate nemidilocita. La tóta intemplarea sustienerea statului quo in orientu e o conditiune a sustienerei pâcei europene. De óre-ce inse status quo in orientu se póte asecurá numai prin o intielegere intre Russi'a sî Austri'a, asiá dara e sî in interesulu Prussiei a sprigini o atare intielegere. Câtu de ridiculósa sî neghióba apare dupa acésta conclusiune simpla espressiunea pusa in gur'a lui Bismarck din partea unui natareu corespundinte jurnalisticu, prin care unu barbatu de statu russescu sa fi domolitu dorerile unoru diplomati rusesci, ce patimeau de ficati, despre intrevenirea berlinesa intre imperatulu germanu sî rusescu. „Eu nu facu politica russésca“, sa fi dîsu ocasualmente Bismarck, „inse cu atât'a mai putienu occidentale séu chiaru austriaca. Diplomati'a trebuie sa se multiamésca cu metod'a mea germana de a face socotél'a“. Noi nici cându n'amu pretinsu cá cancelariulu prussianu de statu sa faca politica austriaca. Elu face in prim'a linia politica buna prussésca, cându midilocesce o relatiune amicabile intre Austri'a sî Russi'a; câci mai intâiu, Prussi'a are lipsa de pace cá sî noi, din causa ca are necessitate de tempu pentra de a mistuí anecsiunea sea sî alu doilea, midilocirea acést'a e remuneratiunea pentru alianti'a Austriei, care, dupa cum chiaru sî foile nationalu-liberale prussesci au recunoscutu pre tempulu desbateriloru festivitâtiei de dare la semnu, ca póte nu e de totu de desconsideratu in impregiurâri chiaru nici pentru poternicului imperiu germanu.

Proiectulu convenirei celoru trei imperati nu se datéza de ieri. Sî tocmai din causa ca la intrevenire n'amu ajunsu fâra desbateri lungi premergatóre, trebuie sa-i atribuimu o insemnatate sporita. E evidentu acum ca si caletori'a archiducelui Wilhelm la curtea ciarului servesce scopului susu atinsu. Intalnirea viitóre a imperatului Franciscu Iosifu cu imperatulu germanu in Salzburg sî Berchtesgarden se póte priví de o confirmare imbucuratóre pentru relatiunile cordiale intre ambii imperati, sî participarea regelui din Bavari'a la conferintia va implea de securu in deosebi pre imperatulu Wilhelm cu o mare multiamire. Scirea despre caletori'a berlinesa a imperatului Russiei are inse pentru noi o insemnatate fórte mare, câci ea ne da garanti'a ca amu pornitu pre calea cea mai buna pentru de a ajunge la o intielegere durabile cu acea potere, care singura inca a fostu in stare a ne intunecá privirea in viitoriu.

Refusulu Serbiei de a mai dá tributu Portiei.

Serbii au gasitu cuventu de a refusá tributulu datoritu Portiei.

Ceea ce facu serbii astadi, nu este câtu-si de pucinu nou pentru Pórta: Voda=Cuza a refusatu in tempu de mai multi ani Portiei tributulu datoritu de statulu românu, din causa ca acést'a avea sa priméscá dela suzeran'a sea, inca din tempulu ocupatiunei o datoria de bani.

Ceea ce au facutu românii inainte de 1866 sub domni'a lui Cuz'a-Voda facu astadi serbii din 1872 sub domni'a lui Milanu Obrenovici.

Pentru noi datori'a de bani si pentru serbi reclamarea unoru mici comune dela otaru, cá apartienendu loru, suntu dóue casuri ce se intâlnescu fórte de aprópe, cu singur'a deosebire ca noi inainte de 1866, aretarâmu Serbiei din 1872 cá sa faca si ea ceea ce amu facutu noi, câci reu nu face.

Brevetelu de inventiunea mijlocului cum sa facemu sa ni se respecte dreptorile nóstre si obligatiunile Portiei este cu totulu nationale si propriu românilorû care l'a pusu in practica inca din anulu 1859.

Bine a facutu Serbi'a cá sa obicinuiésca pre Pórta a se tiené de tractatele si de datoriele sele; bine a facutu Voda-Cuz'a, bine face principele Milanu Obrenovici.

Acést'a s'a doveditu ca este midiloculu celu mai practicu d'a se pune capetu aviditâtiei poterei, numai asiá statele cele mici potu merge in accordu cu cele mari, prin recunóscerea reciprocitâtiei de drepturi si de detorie.

Noi amu potea afirmá ca in urm'a acestei mesure, Turci'a va satisface justele reclamatiuni si legitim'a pornire a Serbiei si, facendu sil'a bun'a-vointia, va cedá cele dóue forteretie ce apartienu teritoriului serbu, dara cui, cu tóte reclamatiunile facute, ele au statu si pâna astadi cá alipite teritoriului turcescu.

Si ce aru face Turci'a cu aceste mici fortaretie; séu mai bine ce amenintiare aru fi pentru dens'a cându ele aru intrá in mânile adeveratului loru stapânu, care e Serbi'a.

Nu credemu cá Turci'a sa nu voiésca a cedá aceste forteretie din causa ca se teme de Serbi'a ca s'aru prea intarí facia cu dens'a prin dobendirea loru; credemu mai lesne ca Turci'a n'a satisfacutu pâna acum justele reclamatiuni ale Serbiei tienendu=se de principiulu seu ab-antiquo de a nu cam recunósce totu-déun'a drepturile stateloru tributare, principiu inadmisibile in dreptulu gintiloru, si cadiutu in desuetudine chiaru din partea acelor'a ce-'lu practica cu voi'a séu fâre voi'a loru!

Imprumutulu de trei miliarde.

Nu esista unu imprumutu mai mare contractatu in Europ'a, cá actualulu imprumutu francesu, care va pastrá o pagina cu totulu singulara in istori'a financiara a popóreloru.

Franci'a invinsa, Franci'a lovita in anim'a ei prin resbelulu din urma si-a versatu sângele cu celu mai mare zelu si doru de patria, si-a ecuisatu pentru momentu tóte fortiele sele, dara nu si-a ecuisatu tóte resursele sele; creditulu seu, cu tóta invingerea suferita, a remasu cu totulu intactu, totu atâtu de mare cá si in trecutu, bá póte chiaru si mai mare.

Voru fi crediutu, póte, inamicii Franciei, ca acésta tiéra aruncata in namolulu lupteloru din intru si alu durerilorû invingerei, nu póte fi in stare cá sa scape de acei invingatori cari i apasa peptulu, facendu-o sa se intristeze la fia-care minutu, si redesceptându-i cele mai durerόse reminiscentie cari misca anim'a fia-cârui patriotu.

Ori-care este form'a de guvernu in Franci'a, fia ea definitiva séu provisoria, ori-cari suntu luptele in intru, ori câtu de mare a fostu invingerea ei, Europ'a intréga, lumea intréga a vediutu si a fostu miscata de peptulu ce a tienutu acésta natiune, de decisiunea ce a pastratu facia cu inamiculu seu, de viitoriulu ce-i sta inainte, viitoriu pre care-'lu reclama trecutulu si civilisatiunea sea.

Lumea intréga s'a grabitu cá sa verse banii sei pentru cá sa dovedésca invingatoriloru, ca mare este creditulu Franciei, ca elu n'a scadiutu sub republica cá si sub imperiu, si ca acestu creditu nu este alu formei de guvernu, ci alu intregei natiuni francese.

Imprumutulu colosalu, imprumutulu unicu nu se votase inca in adunarea dela Versailles, si lumea intréga se gasea gat'a cá sa respunda acestei necessitâti imperióse de care erá coprinsa Franci'a.

Abiá se votà acestu imprumutu, abiá avura tempu telegramele cá sa-lu anuncia Europei, si trei miliarde fura acoperite mai curendu decâtu s'aru fi potutu crede, proba despre dorinti'a tuturoru de a dá concursulu Franciei invinse, proba despre creditulu seu neatinsu in resbelulu din urma, proba despre viitoriulu ei pre care tóte natiunile 'lu vedu ca-i este asiguratu avendu cea mai mare incredere in elu, proba in fine, ca Franci'a nu a peritu dupa cum dorescu inamicii si, ca va jucá unu rolu mai gloriosu si mai splendidu in concertulu natiuniloru.

Aurulu si sângele ce a datu natiunea francesa pentru cá sa potolésca setea inamiciloru sei, i-a asiguratu si mai multu prestigiulu si demnitatea sea nationale in Europ'a. Nu e nimene care sa despóie Franci'a de aceste calitâti proprie vietiei sele.

Odata ce Franci'a va platí aceste miliarde invingatoriului, odata ce Franci'a 'si va vedea evacuatu teritoriulu seu si va remâné cu totulu desfacuta de tractatulu dela Francfort, va intrá intr'o era cu totulu nóua a aventului seu nationale.

Nu este nimenea care sa póta negá acestu mare adeveru pre care spiritulu demnitâtiei nationale 'lu presenta cu colorile cele mai viue si mai semnificative.

Luptele de partitu, neintielegerile din intru nu potu fi atâtu de poternice cá sa póta sapá mormentulu unei natiuni de care au fostu si suntu inca legate destinele atâtoru altele.

Moderatiunea de care a inceputu sà useze chiaru radicalii cei mai devotati doctrineloru demagogice, spiritulu ce a inceputu sa predomine actiunile tutor'a, influinti'a ce patriotismulu se pare ca are sa aiba asupr'a anarchiei, voru alungá urele si passiunile, si redesceptându semtiulu nationale, o singura idea va nutrí fia-care: radicarea Franciei prin concursulu tutor'a si redobândirea trecutului seu mare si gloriosu!

Conjuratiunea raseloru nu póte sa tiena mai multu tempu astupate urechile surorei primare a rassei latine, ea va arborá din nou drapelulu nationalitâtiloru, dara póte nu sub actual'a forma de guvernu, si bine intielesu nu acum, pre cându ea se lupta inca cu dorerile sele mostenite prin resbelulu din urma, si cu luptele din intru.

Natiunea intréga va comandá conducatoriloru sei si, alegendu intre trecutulu si presentulu seu, va decide singura de viitoriulu ce o ascépta.

Sa nu se créda ca miliardele pre cari le primesce Germani'a invingatóre, i asigura pentru totu-déun'a victim'a sea in intru si in afara.

Cestiunea materiale pentru noulu imperiu, este o necessitate iéra nu elementulu acel'a, care sa-lu faca a se bucurá totu-deun'a de fericirea din intru, rezematu numai si numai pre acésta necessitate, fatia cu nóu'a constitutiune si cu reformele introduse.

Unitatea Germaniei este actulu celu mai mare ce au potutu sa faca barbatii sei de statu, dara acésta unitate are trebuintia de tempu pentru cá sa metamorfoseze tóte spiritele si sa le unésca pre unulu si acel'a-si terenu.

Unitatea germâna in faptu, compusa de o adeverata confederatiune si de unu regatu, forméza adiarea ce se numesce imperiulu germanu.

Câtu trebuie acestui nou imperiu pentru cá sa dispara tóte urmele feudalitâtiei, tóte suvenirile duciloru si regiloru, asiá incâtu ide'a unitâtiei sa póta a fi adencu implântata in animele tutor'a!

Ambitiunile, passiunile, uitate pentru momentu, si in impregiurâri asiá de grele cá acelea in care se gasea tóta Germani'a facia cu declaratiunea de resbelu a Franciei, potu prea bine mâne sa reinvie din nou si acésta amenintiare nu póte sa dispara decâtu numai atunci cându Berlinulu va deveni unu adeveratu centru, impregiurulu cârui'a sa se misce tóta actiunea imperiului.

Pâna atunci noulu imperiu, cu tóte miliardele ce-i da Franci'a, cu tóta victori'a castigata, cu tóte visitele suveraniloru celoru-lalte poteri la Berlinu, nu-si va vedea cu deseversire terminata oper'a sea, care este bas'a poterei si a consolidârei sele.

Nu potemu trece preste imprumutulu francesu fâra cá sa spunemu ca numai capital'a României a datu 74 milióne, si ca acésta suma s'aru fi potutu indoí si intreí, déca grab'a celoru-lalte pietie ale Europei n'aru fi concuratu atâtu de repede la realisarea celoru trei miliarde.

Ceea ce afirmâmu mai susu este atâtu de adeveratu, cu câtu d. Poumay voindu sa mai subscria inca pentru trei milióne, i s'a refusatu, sub pretestu ca sum'a ceruta s'a completatu si ca registrulu subscriptiuniloru este dejá inchisu.

Inchipuiésca-si acum cine-va câtu de mare este creditulu Franciei, si câtu de necrediutu a fostu grab'a subscriitoriloru la imprumutulu de trei miliarde.

Votulu separatu

alu dlui secret. ministeriale Ladisl. Vaida, cá membru comissiunei esmise din conferinti'a nationale in Alb'a-Iuli'a in 27 Iuniu 1872.

(Urmare si fine.)

Cumca sa se deoblige chiaru prin unu reversalu in scrisu, ast'a, ce e dreptu, nu o tienu de absolutu necese, pentru ca se póte presupune, ca candidatii cá ómeni de onóre, voru tiené parol'a data si de nu voru dá aceea chiaru in scrisu, dara amu propusu-o, pentru ca asiá oblegamentulu loru va fi si mai solemnu si mai claru, si pentru ca eventualmente pentru unii dintre ei aru poté serví de unu feliu de povatia. Apoi cându in relatiunile vietiei in tóte dilele vedemu esemple, cumca inca si in cause relativmente minutiale se facu feliu de feliu de scrisori de invoiéla, contracte, politie reversale etc.; si intre ómenii cei de omenia: nu pricepu, ca cum s'aru poté semtí atinsu in susceptibilitatea sea macaru care candidatu prin o atare precautiune intr'o causa atâtu de momentuósa.

Poftirea — dela candidati — a unui atare oblegamentu, si inca inainte de alegere, cu atâtu e mai motivata, pentru ca, dupa obiceiulu comunu, fiescecare deputatu rostesce, séu cetesce programulu seu, cá sa auda alegatorii, ca óre consuna acel'a cu convingerile loru, cá sa nu-'lu aléga, déca nu consimte cu densii; apoi acelu programu se publica (deci devine scrisu, bá chiaru tiparitu) in foile publice, — ce e si de lipsa: pentru ca dupa alegere nu mai potemu cere unu atare oblegamentu si dupa legi nici i potu dá o instructiune.

Incâtu pentru tienerea unui congresu, ast'a o tienu cu atâtu mai necesaria, pentruca — pre semne — noi aici nu vomu compune unu programu detaiatu, ce, vedi bine, aru recere si mai multu tempu; apoi pentruca: de-si suntemu in frumosu numeru adunati, dara totu-si nu suntu representate tóte tienuturile Ardélului; bá cei mai multi dintre noi representâmu numai persón'a nóstra, si asiá nici nu amu poté fi destulu de siguri, ca de amu statorí unu programu intregu, óre fire-aru acel'a acceptatu de intrég'a natiune?*)

Pentru cá unu congresu sa fia intru adeveru corespundiatoriu recerintieloru — precum amu amintitu in projectulu meu, trebuie sa fia compusu pre bas'a representatiunei poporului, adeca prin alegeri. — Buna-óra: aru conchiamá-o Escel. SS. dd. metropoliti români pre bas'a unei efectuabile metode de alegere intru atare tipu compusa in contielegere cu cei'a-lalti patru barbati de incredere, cumca apoi acelu congresu sa póta fi privitu de adeverat'a representatiune a natiunei române in Transilvani'a.

Deputatii dietali alegendi si in casu, cându nu aru fi alesi pentru congresu, aru fi de doritu sa fia in acel'a toti de facia. Altmintrelea aru fi fórte cu scopu, déca cestiunea, ca in ce modu sa fia compusu congresulu, aru desbate-o pre calea publicitâtiei, foiele nóstre nationale.

Mai amu sa insemnu ca din acelu respectu, cá congresulu sa nu precipiteze conclusiunile sele din scurtimea tempului, a-si dorí cá acel'a dupa trebuintia sa tiena si 3 dile, si ca ast'a sa fia publicata in convocatoriulu respectivu.

Dupa umilit'a mea opiniune — déca prea on. conferintia aru primí modalitatea recomandata prin mine: o resolutiune in sensulu proiectului meu concepienda, aru fi sustienutu — ba dóra inca si mai tare si cu mai multa precautiune, — tóte ce suntu adeveratu folositóre in proiectulu maioritatei comissiunei, si chiaru asiá de putienu s'aru predá vre-unu dreptu; inse s'aru delaturá prin trensulu: totu ce este in proiectulu maioritatei respective — care — precum amu avutu onóre a desfasiurá sub II — aru poté (prin caderea candidatiloru români la alegere), dá ansa la interpretatiuni sinistre, totu ce ne-aru mai marí pedecile reusîrei cu alegerea candidatiloru români, séu ce numai cá o pedeca aru stá eventualmente in calea unei transactioni amicabile cu natiunea magiara.

---

*) Acum, dupa ce s'a primitu proiectulu minoritatei, tienerea unui congresu nationale cu atât'a e mai neincungiurabile, cu câtu ca natiunea a remasu sfasiiata in dóue partite. — L. V.

Sum convinsu, ca déca prea on. conferintia aru primí proiectulu meu (adeca modalitâtile recomandate de mene, precum aru fi de modificatu proiectulu maioritatei), atunci sî restaurarea solidaritatei cu multu mai usioru ne va succede. — Prin modalitatea unei procederi in sensulu de mene aratatu sî projectatu, nici unu deputatu alesu n'aru poté prin tienut'a sea compromite caus'a nationale, inca si de aru vrea — ce altu-cum nici nu presupunu —, déca totu si aru face in contr'a reversalului seu, atunci a abusatu cu increderea alegatoriloru sei, sî prin ast'a aru incetá eo ipso a mai fi privitu de mandatariulu adeveratu alu alegatoriloru români. — Deputatii voru asceptá a casa pâna ce congresulu le va statorí programulu. — De va otarí congresulu sa mérga la dieta, voru merge, de nu, nu

Dara sî pâna ce congresulu va fi conchiamatu, deputatii, — de sî nu cá atari, dara cá unii, cari se bucura de increderea poporului românu, — potu eventualmente face cu alti barbati de incredere servitie bune natiunei nóstre, intrandu in negotiatiuni cu regimulu sî cu conducatorii fruntasi spre a midiulocí o apropiare.

Aceste negotiatiuni nu aru trebuí apoi sa se intrerumpa curendu, ci sa se continue cu tenacitate vengiósa, si sa mérga in concessiuni pâna la acele otara, dela cari mai departe a merge, onórea nationale sî respectulu intereseloru vitali ale natiunei nu aru mai permite a pasî.

Congresulu aru fi de a se convocá atunci, cându in aceste incercâri de impaciuire, amendóue pârtile negotiatórie voru fi disu vocea loru ultima.

Din partea nóstra, congresulu desmemoratu, aru fi chiamatu apoi, cá dupa o desbatere seriósa sa primésca respectivele puncte de complanare, séu sa faca reflessiuni negative, compunendu sî programulu despre tienut'a ulterióra a natiunei sî a deputatiloru români.

Dupa tóte aceste, vinu acum a multiamí de nou prea on. conferintia nationale pentru increderea cu carea m'a onoratu, binevoindu a me alege intre membrii comissiunei.

Precum momentuositatea cestiunei, asiá sî acea impregiurare, ca din caus'a divergintiei opiniunei mele amu fostu constrinsu a vótisá in contr'a atâtoru frati prea stimati: m'a deoblegatu a desfasiurá motivele mele mai pre largu, de-sî totusi nu amu potutu tocm'a asiá de pre largu, precum a-si fi doritu.

Declaru, ca, precum stimediu opiniunea atâtu a minoritatei, câtu sî cea a maioritatei, neavendu nici câtu de putiena indoiéla, ca acei m. on. confrati, cari o sustienu, o facu acést'a dupa convingerea loru cea mai sincera: asiá sî eu me tienu firmu de opiniunea mea desfasiurata, sî me rogu, cá in totu casulu aceea cá unu votu separatu alu meu sa se ia la protocolu.

Alb'a-Iuli'a, 27 Iuniu 1872.

Cu profundu respectu

Ladislau Vajd'a,

membru comisiunei esmise.

Gherl'a 19/31 Iuliu 1872.

Domnule redactoru! A-ti publicatu in nr. 57 a jurnalului ce redactati o corespundintia din F.-Santu-Petru, ce tratédia despre alegerea de ablegatu la Hid'a. Ve-ti aflá lucru fórte naturalu ca 'mi sta in interesu fatia cu acea corespundintia a me justificá inaintea opiniunei publice, ve rogu dara sa binevoiti a dá ospitalitate in colónele „Telegrafului Romanu" sî urmatoriului respunsu la corespundinti'a din F.-Santu Petru:

Nu sciu cine esti domnulu meu care „ai fostu de fatia la tóte"; din procederea d-tale cându dai publicitatei epistole private vedu ca esti omu fâra crutiare, iéra din descrierea ce o faci m'amu convinsu, ca seu n'ai fostu de fatia, séu cu intentiune seriósa voiesci a seduce opiniunea publica. —

Asiá este; conferinti'a româniloru dela Gherl'a si-a datu parerea „cá sa participâmu la alegeri", mai departe inse nu a mersu, sî nu s'a pronunciatu pentru activitate, din contra a edîsu ca pentru afacerile ulteriori se supune decissiunei unei conferintie generale.

Eu unulu sî precum m'amu convinsu cei mai multi din Doboc'a amu fostu totu-déun'a de parere ca e mai consultu déca passivitatea o vomu impliní astfeliu sî nu prin abtienere totala dela alegeri, carea ne desvatia dela lupta sî ne tempesce póte sî puterile, — inse puterea principala o amu tienutu totu-déun'a in solidaritatea româniloru, sî acest'a e motivulu pentru care amu decisu a ne supune decissiunei unei conferintie generale, destulu inse ca atâtu conferinti'a româniloru din Gherl'a câtu sî cea din Panticeu a decisu sa participâmu la alegeri, sî in acést'a din urma fui eu candidatu.

Dóue partide unguresci 'si desvoltara tóte puterile cá sa invinga ei la alegeri, sî intre mediló-cele de care s'a folositu aceste partide a fostu unu mediolocu principalu calumniarea conducatoriloru români si candidatului românu inaintea poporului, — durere ca le-a succesu tréb'a minunatu; pre tempulu acel'a erá chaotele celu mai mare preste totu intre românii ardeleni, atunci se vede ca a prinsu radecina sî neincrederea intre românii din Dobac'a.

Nu sciu ce insufletîre generala erá inainte de alegeri, sciu ca multi dintre domnii protopopi sî preoti au ostenitu pentru caus'a nóstra, dara cu ce succesu?

Dejá cându amu candidatu la Panticeu ni s'a spusu ca o mare parte din poporu este angagiatu pentru partidele unguresci, — ce amu potutu eu sa facu? eu sa cortesiescu pentru mine acést'a sî d-ta dle care dîci ca ai fostu de fatia o vei aflá de inconvenientu; spunemi dara vre-o fapta din carea deduci ca amu fostu „mai putienu credinciosu causei nóstre inainte de alegeri."

Ce trebuie sa faca unu candidatu inainte de alegeri? sa fi umblatu sî eu prin cele birturi tractandu pre nemesii alegatori? chiaru interesele acelui poporu care inca pâna acum diu'a nóptea a aflatu la mine usîle deschise sî ajutoriu unde s'a potutu a poftitu; sa siedu la mésa-'mi sî sa asceptu resultatu dela activitatea celoru ce m'au candidatu.

Dupa conferinti'a din Alb'a-Iuli'a voiamu sa repasiescu la ce me indemnase de o parte votulu acelei conferintie compuse din flórea inteligintiei române, de alta parte starea lucrului printre alegatorii nostri; câci reesîrea unui candidatu românu in cerculu superioru a comitatului Dobocei e intre inpregiurârile de fatia cu nepotintia, din 1800 alegatori ce suntu conscrisi in acestu cercu suntu 950 români sî la 850 neromâni, maioritatea nóstra e mica, alegatorii nobili suntu usioru de sedusu, ungurii au pusu tóte in miscare, coruptiune cu bani, poterea loru oficiósa, sî energi'a cortesiloru, intre cari se afla sî unu protopopu romanescu; dara inca pre atunci se respandi-se din partea mai multoru cortesi unguresci (cu deosebire din stâng'a) faim'a prin poporu ca sum coruptu sî cumperatu cu bani, pentru aceea voiu sa abdicu — deci numai cá sa nu dau incidentu spre a crede scirile calumniatória sî cu scopu cá inteliginti'a dela sate sa se retiena de a cortesî pentru unu neromânu nu amu repasitu, din contra amu scrisu la câti s'a potutu pre la sate ca faim'a repasîrei mele e scornitura, o astfeliu de epistola ce o tramiseiu parintelui protopopu din Stu-Petru este sî cea ce o publica dlu care dîce „ca a fostu de fatia."

Aveamu resolutiunea sa nu facu nimic'a de capulu meu, ci sa ne intielegemu inca odata inainte de alegere cu alegatorii.

Intre aceste venì diu'a alegerei.

Conformu planului ce-lu statorisemu inca la Panticeu amu mersu la Oidohaza unde erá sa se adune preste nópte alegatorii români din unu cercu, — — s'au adunatu acolo 13 români tiereni 2 preoti sî doi din inteliginti'a civila, cu acesti'a amu asceptatu sa vina alegatorii de partid'a nóstra — n'au venitu ci au trecutu pre dinaintea nóstra alegatorii angagiati la partid'a guvernamentala — erau preste 500 sî cea mai mare parte români.

Ce sa facemu 20 de alegatori fatia cu 500 — ne-amu dusu totusi la loculu alegerei, amu ajunsu la Hid'a nu la 10—11 óre ci diminéti'a la 6 óre; nu erá nimenea la Hid'a din inteliginti'a româna, decâtu cei ce se adunase la Oidohaza cu numele Ioanu Leményi, Dionisiu Nemesiu, preotulu din Doboc'a, preotulu din Elciu, sî tatalu meu; la Hid'a ni s'a mai insocitu preotulu localu de acolo care avù bunavointia a ne dá la cas'a sea locu pentru tienerea conferintiei.

Ne-amu adunatu la cas'a parochiala, venì ór'a in carea sa incepea votisarea, nu erau atâti români de fatia se potemu candidá sî numí membri in comissiunea culegatória, — s'a tramisu ómeni in tóte pârtile sa adune pre alegatorii români la cas'a parochiala, alegerea curgea, — amu asceptatu pâna la 11 óre, se adunase acum cu toti 63 de români la cas'a parochiala intre cari erá vre-o 7 neindreptatiti la alegere. Din cerculu Panticeiului sî a Borsiei unde erá conscrisi 830 alegatori români s'a infatisiatu dara la 60 de insi, cei-lalti parte pre acasa, parte sî cei mai multi sub flamurele candidatiloru magiari.

Inca nu ajunse cerculu Almasiu-Agrisiului la Hid'a, dara in totu cerculu acest'a suntu alegatori români conscrisi 120 — sî astu-feliu in casulu celu mai favorabilu déca toti românii din cerculu Almasiului mi-aru fi datu votulu mie (cea ce nu credu) avému sperantia de 180 de voturi. — Acum dara spuna-mi ori sî cine sa pasiesci la lupta cu 180 contr'a aloru 1620 de voturi.

Sî cá sa véda on. publicu situatiunea cea trista sî mai evidentu amu sa spunu ca dintre 5 protopopi cari suntu in acestu cercu electoralu a fostu de fatia la Hid'a singuru tatalu-meu, — bá a mai fostu dlu protopopu din Ascileu, care inse erá cortesiu la partid'a opositionala ungurésca. Dintre preoti din tractulu Iclodului a venitu singuru dlu Puscariu dela Doboc'a; din totu protopopiatulu Giulei (séu Borsiei) singuru preotulu din Siuteu.

Dlu prot'a din Stu Petru care comite necrutiarea de a-mi dá publicitâtei epistol'a privata sî care póte este nanasiulu corespondintiei anonime dela Sântu Petru sî in a cârui tractu s'a tienutu alegerea inca nu a fostu la Hid'a.

Mai multi amici ai mei au disu ca vediendu ca nu e cu potintia a reesí nu voiescu a se espune in zadaru persecutiuniloru straine sî nu voru alege.

Notarii români din satele ce suntu in apropierea Sântu-Petrului mi-au disu ca ei remânu români buni dara sa nu me superu déca voru votizá pre candidatulu magiaru câci au familii grele sî nu potu sa-si pericliteze starea. —

Ce faceai dtea dle anonimu in loculu meu?

La 12 óre amu vediutu ca mai multi de cei 63 nu se aduna, cá sa scîi dle anonimu cine a fostu din inteligintia, iéta-i:

Preotii din Oidohaza, Sotelecu, Doboc'a, Cristuru, Elciu, Chendrea, Fizesiu, Lupoi'a, Hid'a, unu teologu de Blasiu din Ascileu; din inteleginti'a civila: Nemesiu Dionisiu si Ioanu, Lemeni Ioanu sî 3 docenti.

Cei-lalti tiereni ómeni resoluti pre cari nu i-a potutu corupe sî amagí; a mai fostu inca doi preoti din comitatulu Solnocului caletoriti in adinsu sa faca speculatiuni la alegeri. —

Atâti'a câti amu fostu amu tienutu conferintia sî acésta conferintia a decisu ca de câtu sa ne aratâmu slabiciunea fatia cu straini, decâtu sa ne facemu neorganisarea nóstra de risu — mai consultu este a nu participá la alegeri, câci astu-feliu sustienemu sî program'a recomandata la Alb'a-Iuli'a.

In urm'a acestui conclusu sî cu voi'a alegatoriloru adunati la cas'a parochiala in Hid'a mi-amu depusu candidatur'a in mânile loru. —

Cei ce au fostu la acésta conferintia 'mi voru fi martori ca eu le-amu recomandatu alegatoriloru a nu participá la alegeri, sî prin urmare cu repasirea mea nu amu contribuitu la invingerea nici unei nici altei partide.

Acést'a este trist'a decurgere a alegerei — unde este aici perfidia?

Repasirea mea s'a anunciatu la 12 óre, pâna atunci a intratu la protocolu mai multe sute de voturi de ce nu ai umblatu de tréba printre poporulu celu insufletitu (de vinarsulu strainu) sa-mi dea acei'a voturile mie, eu nu amu potutu sa-mi sî cortesiescu; epistol'a ce o publici inca arata ca eu a trebuitu sa me ingrigescu de conducerea trebiloru, de locu pentru conferintia sî de multe care se tienu de detorinti'a candidatului — eu n'avému alta detorintia decâtu sa siedu a casa sa asceptu sa me alegeti, sî dupa alegerea venea rendulu pre mine de a fi credinciosu programului nationalu ori „perfidu."

Vedi in tóta tréb'a ast'a nu poporulu, nu d-vóstra sunteti batjocoriti — cí eu singuru; eu totu-si nu-'su atâtu de pessimistu cá d-tea; credu ca preotii cei mai multi cari n'au venitu la Hid'a nu din lasitate au remasu a casa, ci pentru ca s'au aflatu parasiti de alegatorii sedusi, — sî cu deosebire pentru ca au voitu a realisá conclusulu conferintiei dela Alb'a-Iuli'a.

Incâtu pentru miile despre care dîci ca se murmurà printre poporu sa le fi primitu, déca nu scí ca este adeveratu séu bá nu trebuiá sa faci pomenire de ele; cá sa fií inse siguru 'ti dechiaru aicí in publicu sî in fati'a ori sî cui ca acea este o scornitura mincinósa sî reutaciósa.

Ti asiu potea descoperí multe prin care te-ai convinge dle anonimu ca eu mai multu amu sciutu resistá tuturoru incercariloru cá ómenii din giurulu dtale, sî déca voiesci a avea convingere mai de aprópe poftesce ori cându la mine.

D-tea faci deosebire intre preotime sî inteleginti'a civila, e lucru frumosu déca inteleginti'a de aceste dóue feliuri de chiamâri emulà pentru naintarea causei nationale, inse in comitatulu nostru preotimea de carea se pare ca te tieni nu are sa faca inteligintiei civile nici o aruncare, ca tóta inteleginti'a civila sta din 5—6 barbati din cari cea mai mare parte amploiati de statu, — sî totu-si cu scirea mea inca nu a-ti facutu domnulu meu nici unu actu de ce-va insemnatate fâra initiarea sî sacrificiulu inteligintiei civile. —

V'a-ti convinsu póte sî la alegerea membriloru de comitetu, câtu a facutu preotimea unde nu a ajunsu inteleginti'a civila.

Incheiu domnule sî te provocu ca déca mai ai ce-va tréba sa pasiesci cu numele pre fatia, câci cu calumniatori anonimi nu mai voîu sa perdu tempulu.

Augustu **Munténu.**

Orastía, 9 Iuliu st. v. 1872.

Astadi fuseramu martori la esamenulu pentru semestrulu de véra a. c. tienutu in biseric'a gr. or. a Oresthiei in fati'a m. on. domnu protopopu Nicolau Popoviciu cá inspectore districtualu, sî a mai multoru domni auditori pâna sî dintre straini, precum spect. domnu Bartsy medicu cetatienescu, dlu Wellmann comerciante sî dlu Gőntzy cet. apoi parintii eleviloru.

Semnulu inceperei esamenului s'au facutu prin clopotulu celu mare. Mai intâiu dupa ce se adunara ascultatorii — esamenului, se incepù cu „Imperate ceresců" — dupa aceea unu baiatu bine pregatitu rostí o cuventare fórte potrivita.

Acum se incepura esaminârile din obiectele propuse de dlu invetiatoriu si preotu Nicolau Barsanu care erau: religiunea, cetirea rom., germana sî magiara. Gramatic'a rom., Geografi'a, Istori'a româniloru, computulu, scrierea rom. germ. sî mag., Cantârile liturgiei sî nationale. In urma rostì unu elevu o cuventare indreptata câtra Revrd. domnu prot. prin carea cerù a-si dá parerea despre indestulirea respunsuriloru; dupa ce Revrnd. domnu protopopu 'si esprimà indestulirea pentru sporiulu celu laudatu ce l'au facutu elevii sî elevele din acést'a scóla, se adresà sî câtra dlu invet. Nicolau Barsanu cu cuvinte pline de indestulire, câci si-a datu sî-'si da silintia neobosita intru luminarea tinerimei române din acestu opidu.

In urma vediurâmu cum 9 elevi mai mari sî câti-va din clas'a prima cam de vre-o 7 ani, sî nisce fetitie mai totu de acésta etate declamandu cu cei mai mari feliurite poesii, dupa care urmara versiuri cântate de cei'a-lalti elevi astfeliu incâtu ne implura de bucuria sî mirare.

Elevii din class'a IV-a sî III-a privata din acésta scóla suntu astfeliu de bine pregatiti incâtu se potu cu preferintia primí in 1-a gimnasiala, precum vomu sî audî ca suntu primiti, voindu 9 insi a se promovà la scóle mai inalte. Ne vine mirare, cum acestu invetiatoriu, preotulu N. Barsanu servindu de 22 ani nu-'si impregeta a lucrá sî a fi astfeliu prudentu cu nisce baieti sî baiete, ba l'amu auditu de multe ori dicendu ca-i e fórte placutu a-si face cu densii sî acést'a e adeveratu, ca sî acum pre tempulu ferieloru da instructiune privata la vre-o 20 elevi in limb'a româna sî germana.

Nu voiu sa tacu, ca amu auditu dela multi individi demni de tóta credinti'a, cumca dela acestu meritatu invetiatoriu dlu Barsanu de cându servesce a datu din scól'a sea astfeliu de tineri, incâtu ei fusera primiti pre clase graduite, sî vediendu parintii acelor'a cumca copiii loru facu astfeliu de progrese sî inca cá baieti, se indemnara ai dá la scóle mai inalte sî dintre acesti'a suntu astadi câti-va oficieri, preste vre-o 29 preoti, preste 30 invetiatori vre-o 10 notari, multi maiestrii, ba chiaru sî astadi numai aici in Oresthía are la vre-o 20 elevi cá invetiacei sî sodali la diferite meserii.

Astfeliu elu dara merita tóta laud'a sî fiindu elu sî ingreunatu cu o familia numerósa, pre carea si-o cultivà la scóle straine in locu sî afara merita spriginu spiritualu sî materialu dela mai marii sei. — Sa treiésca bunulu nostru invetiatoriu, sa dee Ddieu cá sa avemu multi asemenea invetiatori zelosi.

Unu martoru oculatu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante **Brasiesti** protop. gr. or. a Lupsiei, constatóre din 548. suflete se escrie concursu pâna 6. Augustu a. c. 1872.

Emolumentele suntu dela 80. familii câte 8 cupe bucate, câte o di de lucru, sî venitele stolare obicinuite. —

Doritorii de a ocupá acésta parochia se poftescu a fi teologi absoluti de rel. gr. or. conformu Statutului Organicu, documentele necesarie au a se ascerne scaunului prot. a Lupsiei.

Ofenbai'a 12 Iuliu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu
din Brasiesti.
Nicolau **Fodoreanu**
(3—3) Adm. prot. gr. or.

Concursu.

Statiunea de unu invetiatoriu la scói'a de fetitie din opidulu Sabesiu devenindu vacanta, se escrie pentru ocuparea ei acestu concursu pâna la 27 Augustu a. c. st. v.

Salariulu invetiatoriului sta din 200 fl. v' a. sî 1° lemne.

Doritorii de a câscigá amintit'a statiune, suntu avisati a-si ascerne concursele provediute cu documentele recerute de Statutulu Organicu pâna la susu-insemnatulu terminu inspectiunei scolare distr. in Sabesiu.

Concurentii, cari nu voru fi absoluti clerici séu pedagogi pre lânga atestatu de cualificatiune, au sa produca altu testimoniu despre seversitele clase ale gimnasiului de josu.

Sabesiu in 16 Iuliu 1872.

Comitetutulu parochialu gr. or.
(3—3)

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a din Nucsiór'a cu fili'a Malaesthi, in protopresbiteratulu gr. orientalu alu tractului Hatiegu, statatóre la olalta din 866 suflete, se escrie concursu pâna la 25 Augustu a. c.

Emolumintele suntu: pre lânga cortelu naturalu o portiune canonica (livadia) cá de 15—20 cara de fenu, si pre lânga tacsele stolari indatinate câte 2 ferdele cucurudiu nesfarmatu (cu tuleulu,) dela tóta famili'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sa bine-voiésca a-si adresá concursele loru bine instruate conformu Statutului Organicu la sub-scrisulu in Hatiegu.

Hatiegu, in 20 Iuliu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Ioanu **Ratiu,**
(1—3) protopopu.

Concursu

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci la scólele poporale din urmatórele comune, se escrie prin acést'a pâna la 29 Augustu a. c. concursu.

1. La opidulu Breticu pentru clas'a II. cu o léfa anuala de 200 fl v. a. cuartiru liberu sî lemne.
2. in opidulu Covasn'a pentru cl. II cu 200 fl. v. a. sî cuartiru.
3. in opidulu Feldiór'a pentru cl. III cu 200 fl. v. a.
4. in Apati'a cu léfa anuala de 100 fl. v. a.
5. in Fili'a Nou cu léfa anuala de 60 fl. v. .a
6. in fili'a Ormenisiu dto de 130 fl. v. a.
7, in fili'a Iaresiu dto de 110 fl. v. a. sî cuartiru.
8. in Valcele (Elöpatak) dto de 150 fl. v. a. sî cuartiru.
9. in Heghigu dto de 100 fl. v. a.
10. in Közep-Ajta dto de 60 fl. v. a. sî cuartiru.
11. in Miko-ujfaleu dto de 150 fl. v. a. sî cuartiru.
12. in fili'a Bikszád dto de 175 fl. v. a. sî curatiru.
13. in Vam'a Buzeului dto de 120 fl. v. a. sî cuartiru.
14. in Borosneulu-micu dto de 118 fl. v. a. sî cuartiru.
15. in Cernatulu-inferioru dto de 122 fl. v. a.
16. in fili'a Zabala dto de 51. fl. v. a. sî cuartiru.
17. in Şit'a-Buzeu dto de 200 fl. v. a. sî cuartiru.
18. in fili'a Papautiu dto de 80 fl. v. a. sî cuartiru.

Aceste statiuni de-sî suntu mai tóte ocupate cu invetiatori suplenti fâra decrete, sî atestate de cualificatiune totu-si se privescu de vacante pâna la depunerea esamenului de cualificatiune.

Dreptu aceea, cei ce voru voí sa ocupe vre-unulu din posturile de susu, sa-si ascérna suplicele loru la subscrisulu, documentându absolvirea gimnasiului inferioru sî ca au atestatu de cualificatiune.

Brasiovu, 20 Iuliu 1872.

In contielegere cu comitetele parochiali
Ioanu **Petricu,**
(1—3) Protopopu gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea postului preotiescu la vacant'a parochia gr. orientale Vidrasiu, din protopresbiteratulu Ternavei de josu se escrie concursu pâna in 6 Augustu 1872.

Venitulu preotiescu cu acestu postu impreunatu este urmatoriulu:

1. Portiunea canonica de 7 jugere 660 □° locu aratoriu, 5 jugere 13 □° cositura sî 787 □° pasiune —
2. Dela 58 familii o dî de lucru cu palm'a (claca.)
3. Dela 58 familii câte o ferdela de cucurudiu cu grauntiu. —
4. Stol'a usuata de pâna acum.
5. Casa parochiala cu 3 incaperi.
6. Usufructuarea cimiteriului vechiu pre care este sî cas'a parochiala. —

Doritorii de a ocupá acestu postu preotiescu suntu poftiti a tramite concursele sele bine-instruate pâna la dîu'a alegerei 6 Augustu a. c.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Deagu 10 Iuliu 1872.
Daniilu **Tamasiu**
(3—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru reintregirea definitiva a vacantului postu de protopresbiteru gr. or. alu tractului Mehadiei, cu care postu suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) Dela parochi'a protopresbiterala unu salariu conventionalu de 105 fl. v. a. sî dela filial'a Pecenesc'a 60 fl. v. a. pentru tóte functiunile preotiesci, in care e cuprinsu sî birulu, iéra pentru implinirea servitiului Dumnedieescu pre tempulu de véra in capel'a din bâile lui Erculo venitulu tasului alu II-lea.

b) Un'a sî jumetate siesie de pamentu,

c) Cuartiru naturalu.

d) Birulu protopresbiteralu de 2 fl. 10 cr. v. a. pre anu dela fiesce-care parochu sî administratoru parochialu.

e) dela licentiele de cununie câte 1 fl. v. a. — se escrie prin acést'a concursu, cu terminu de siese septemâni de dîle, dela a trei'a publicare.

Doritorii de a ocupá acestu postu au in intielesulu decisiunei consistoriale dín 23-lea Maiu 1872. nr. 484 bis. sa fia preoti apti sî bine-meritati pre terenulu bisericescu sî scolariu, conformu §. 53 p. 5. din statutulu organicu sî asiá sa fia absolvatu 8 clase gimnasiale cu esamenu de maturitate, sî cursurile prescrise teologice cu bunu succesu, inse dintre recurenti se va preferi acel'a carele pre lânga sciintiele pregatitóre sî teologice, va fi ascultatu la vre-o universitate, facultate filosofica séu juridica, sî sa-si indrepte recursele provediute cu documentele recerute de cualificatiune, adresate câtra subsemnatulu comitetu protopresbiteralu, la prea onoratulu domnu comisariu consistorialu Simionu Dimitrieviciu protopresbiteru in Panciov'a.

Mehadi'a, in 5 Iuliu 1872.

Comitetulu protopresbiteralu.
In contielegere cu mine
Simeonu **Dimitrieviciu**
Protopresbiteru cá comisariu
(2—3) consistorialu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 61. ANULU XX.

Sabiiu, in 30 Iuliu (11 Aug.) 1872.

Avisu.

Protocolulu sinodului archidiecesei gr. or. din Transilvani'a tienutu in anulu 1872. dimpreuna cu actele acestei'a au esitu de sub tipariu. Este de 7 cóle si costa 50 cr. v. a. esemplariulu. Se afla de vendiare la

Tipografi'a archidiecesana
in Sabiiu.

Ce trebuie sa facemu.

Motto: Vorb'a multa saraci'a omului.

Déca amu avé si noi acea natura tare, cum o vedemu la unii din barbatii nostri, ce se dîcu nationali si inca si politici, ne-amu interesá si noi mai multu de eulu nostru si amu lasá caus'a nationala sa faca ce va vrea. Amu spune publicului ce amu cugetatu in cutare anu si apoi in cutare anu, cându amu disu un'a séu alt'a ; cum amu intielesu noi ceea ce amu dîsu, dara nu cum a intielesu lumea carea a auditu cuvintele nóstre.

Noi inse scimu ca in cause nationali, fia acele politice, fia acele economice séu de ori care alta natura, individulu trebuie sa se absórba in individualitatea cea mare a natiunei si pre inaltimea, la care sa póta priví toti membrii unei natiuni sa troneze principiele conducatórie, dara nu autoritatea persónei cuiv'a.

Din acésta causa cu bramarsadele unui séu altui'a nu ne vomu trece tempulu, pre aceste le vomu indreptá atentiunei altoru rubrici si noi ne vomu ocupá numai cu caus'a si cu principiele ei.

Mai suntu vre-o câte-va septamâni si diet'a se va deschide. In dieta scimu acum ca voru vení pre tapetu cestiuni insemnate, cestiuni cari atingu in generalu si in specialu interesele nóstre de viétia. Intrebâmu ca suntemu noi celu ptienuu in chiaru despre cuprinsulu acelor'a ? Intrebâmu ca suntemu noi in chiaru ca ce pusetiune, ce atitudine vomu sa ocupâmu noi fatia cu acele ?

Conferinti'a din Sabiiu si in fine comitetulu ei a avutu cea mai curata intentiune de a ne chiarificá. Dara dupa cum s'a potutu vedé din cele ce pre unulu mai slabutiu (din partea passivista) lu scapase gur'a si spuse din scóla, lucrulu erá planuitu gat'a cum sa se sustiena desbinarea intre români si mai departe, lucru erá planuitu cum sa se paraliseze o actiune solidara româna unde Sabiiulu sa jóce o rola macaru si coordinata.

Ei ! s'au apucatu cei ce voru sa fericésca lumea singuri si au facutu unu fiascu cumplitu, dara ei singuri de capulu loru.

Noi nu credemu ca suntu acum cinci români in Transilvani'a, cari cu conscientia liniscita voru aderá la sentinti'a ce au decretatu-o vre-o câtiva insi asupr'a româniloru la conferinti'a din Alb'a-Iuli'a. Din contra noi credemu ca si intre acei cinci voru fi de acei'a, cari voru recunósce, ca sentinti'a aceea a fostu nepolitica, nenaturale si ca românii trebuie sa caute acum alte câi, prin cari sa dirîga aceea ce au stricatu in Alb'a-Iuli'a.

Causele pentru cari trebuie sa simta altu-feliu decum au decretatu suntu legiune si ele cu câtu au umblatu ómenii cá sa le subordineze passiuniloru personali, cu atât'a vinu mai cu putere si umplu de seriositate pre fia-care românu.

Se dice in tóte pârtile ca au cá sa se faca reforme interne. Cumca acést'a nu e numai o frasa góla, vedemu ca comissariatulu transilvanu de facto a incetatu. Contele Pechy, comissariulu regescu, cându a plecatu deonedile din Clusiu si-a luata diu'a buna pentru totu-déun'a. Diuarie competente ni anunciara ca cu 1 Septembre are sa incete comissariatulu cu totulu. In legatura cu acést'a ni mai spunu dîuariele ca ministeriulu se va ocupá acum mai seriosu cu Transilvani'a. „Patri'a“ ni-a indicatu unele puncte cari ne atingu deadreptulu, pre cari le-amu reprodusu si noi in unulu din nrii treculi *). Mai este sciutu si aceea ca suntu de a se luá in sessiunea viitória, póte numai decâtu, unele projecte de legi cum d. e. legea electorale etc. intre cari nu potemu nici decum trece cu vederea legea municipale pentru fundulu regescu.

Tóte aceste si altele cá aceste pretindu cá noi românii sa nu stâmu cu mânile in sinu si acum cându scimu, si se vede apriatu cine suntu culpabilii nostri politici, sa nu mai pravalimu pétr'a inculpârei de pre Petru pre Pavelu si vice-versa, ci sa nisuimu spre o procedere conscia si in solidaritate natiunale rationale.

Tóte aceste si altele cá aceste pretindu cá românii sa nu-si ascundia capulu in nasipu cá strutiulu, pentru cá nici sa nu véda, nici sa nu auda ce se delibera asupr'a sortiei sele.

E destula gresiala ca s'au paralisatu ei pre sine insi'si cá sa nu aiba fâra vre-o doi deputati in legislatiunea, in carea va fi vorba si de sórtea loru. Gresial'a acést'a inse nu trebuie mârita pâna la enormitate cu nepasare totale.

Legislatiunea, guvernulu póte voru dorí cá sa scia aspiratiunile nóstre, voru dorí cá sa le véda formulate, cá o espressiune a natiunei, pentru cá sa aiba unu punctu de manecare pentru resólverea cestiuniloru ce ne atingu ; dara o natiune, carea se plânge continuu asupr'a sortiei sele celei rele, nu va asceptá cá guvernulu, cá legislatiunea, sa prinda cu funi'a pre vre-o câti-va insi si dela acesti'a sa afle ce trebuie româniloru si din acea simpla causa, câci póte tocm'a pre cari i-aru prinde s'aru intemplá cá sa nu aiba cunoscintia si sciintia de lucru. Ceea ce are a se comunicá guvernului si legislatiunei cá dorintie ale româniloru sa fia espressiunea generale a româniloru, si espressiunea acést'a trebuie sa-si capete o forma concreta intr'unu programu natiunalu statoritu dupa o judecata prematura si acceptata de natiunea intréga

Este dara o necessitate pentru intalnirea inteligintiei nóstre intr'unu congresu, unde sa se curetie miasmele fiascuriloru comico-politice de pâna acum, dara mai e de lipsa cá pâna la congresu sa se desbata cestiunile, punctele, in fine tóte lucrurile ce au sa intre in programulu natiunale in diuaristic'a nóstra, pentru cá la congresu materialulu sa fia amplu, sa fia frementatu de ajunsu si sa nu improvisâmu atunci in momentu ex angve ce-va de ce mai târdiu totu noi sa ne câimu.

In modulu acest'a vomu incungiurá periculolu de a serví de nou de o massa anorganica, cu carea sa faca cine ce voiesce.

Noi amu publicatu de multu unu proiectu de programu natiunalu comunicatu din partea comitetului natiunale de aici. Vedemu, ca afara de „Albin'a“ dîuariele nóstre parte l'au reprodusu, parte 'lu reproducu acum in colónele loru. Amu mai dorí insa cá de pre acum sa vedemu pareri asupr'a bunatâtiei séu nebunatâtiei lui, sa audîmu si sa vedemu tóte alte programe mai bune, sa le cunóscemu mai dinainte, cá sa le putemu face concluse, cari sa cuprinda ce e mai bunu si mai corespundietoriu pentru noi românii.

Cei ce se intereséza de caus'a loru numai pre calea acést'a potu sa procéda ; carii umbla inse cá sa sustiena si mai departe neintielegerile si confusiunile intre români voru cautá acum cause de certe cine sci unde pre la Adamu si potopu, pentru cá pâna cându se voru terminá aceste sa mai tréca tempulu pentru vre-o actiune in favórea poporului românu.

Projecte de legi in cestiunea natiunalitâtiloru.

I.

A. Despre drepturile de nationalitate a singurateciloru si a corporatiuniloru.

1. Fiesce-care cetâtiénu alu patriei are dreptu a-si folosí limb'a sea materna in esibitele (beadvány) (rogâri, instantii etc.) indreptate câtra diregatori'a sea comunala séu jurisdictiune si câtra dicasteriele statului.

2. Iéra alte diregatorii comunali si jurisdictiuni numai astu-feliu de esibite suntu detóre a primí, care suntu scrise in limb'a ce domnesce in comuna séu teritoriulu respectivu.

3. In adunârile comunali póte vorbí totu insulu in limb'a sea materna.

4. Limb'a de aministrare a comunei o va decide adunarea comunala; inse asiá, cumca la dorinti'a minoritâtiei sa se aplice si limb'a ei in manipulatiune.

5. Antistii comunali in atingere cu locuitorii singurateci, suntu detori a se folosí de limb'a acelor'a.

6. Comunitâtile bisericesci dispunu liberu de limb'a manipulatiunei trebiloru loru in genere, si in specie de a portârei matriculeloru, precum si de limb'a de instructiune in scólele elementari.

7. Fia-care confessiune religionara, si nationalitate e asemene indreptatita, a pretinde ajutoriu dela statu pentru acele comunitâti, cari nu suntu in stare a-si portá greutâtile bisericesci si educatiunea populare.

8. Ori-cârei confessiuni religionare si nationalitâti i e liberu a-si infiintiá institute de invetiamentu inferiori si superiori ; intracestea, precum si pâna acum'a, in tóte scolile ce suntu infiintiate prin confessiunile religionare si nationalitâtile singuratice, dreptulu alegerei sistemei de instructiune si a limbei — pre lânga pastrarea dreptului de inspectiune suprema a guvernului, compete individului séu corporatiunei fundatóre.

9. In institutele de invetiamentu ale statului, dreptulu de a decide asupr'a limbei de instructiune, se tiene de ministeriulu instructiunei publice, care in asta dispusetiune e detoriu sa fia cu privire la limbele intrebuintiate in tienutulu respectivului institutu.

10. La universitatea tierei, trebuie sa se infiintiedie catedre pentru limb'a si literatur'a fia-cârei nationalitâti din tiéra.

B) Despre jurisdictiuni.

11. In adunârile jurisdictiuniloru, toti cari suntu indreptatiti a vorbí, au dreptu sa se folosésca de limb'a sea materna.

12. Limb'a protocolului consultâriloru, precum si limb'a administrativa a diregatoriloru jurisdictionali, o va decide congretatiunea generala ; avendu dreptu fiesce-care nationalitate ce locuesce pre teritoriulu jurisdictiunei a pretinde ducerea protocolului si in limb'a sea.

13. In casulu acel'a, de cum-va limb'a primita pentru ducerea protocolului jurisdictiunei nu aru fi cea magiara, atunci pentru esercitarea inspectiunei din partea statului, au a se duce protocólele acestea si in limb'a magiara.

14. Diregatorii jurisdictiuniloru in atingere cu comunitâtile si privatii subordinati, si anume in pertractatiunile verbale atâtu civile câtu si penale, suntu datori a intrebuintiá limb'a loru.

---

*) Unele foi voiescu sa contesteze valórea celoru dîse de „Patri'a“ fiindu ca este fói'a nu sciu cui. Noi n'avemu de a face cu „Patri'a“, ci cu ce s'a scrisu in „Patri'a“ si déca se va implini ce se indigitéza intrens'a este totu atât'a cá si cându punctele aceste s'aru fi publicatu in alta fóia guvernamentale. A deduce din indigitarea la unu articulu alu „Patriei“ ca fói'a nóstra e fói'a regimului cum face „M. P.“ e mai multu decâtu ignorantia.

15. Jurisdictiunile intre sine voru corespunde in limb'a magiara si iertându-se totu-si, ca acele autoritâti de natiunalitate amestecate, care au aceea-si limba administrativa, sa corespunda la olalta in aceea-si limba.

16. Cu acele jurisdictiuni, in a câroru sinu nu e acea limba in usu, care e staverita prin singuratecele jurisdictiuni de limba administrativa, séu care e intrebuintiata prin privatii si corporatiunile ce esistu pre terenulu acelei'a, tóte adnecsele trebuie comunicate si in traducere autentica magiara.

17. Jurisdictiunile cu dicasteriele statului voru corespunde in limb'a magiara.

C) Despre dicasterii.

18. Limb'a administrativa la dicasterii e cea magiara.

19. Diregatoriile de statu si municipali sa se dée conformu art. 5. alu legiloru din 1844, numai dupa capacitate individuala si merite fâra privintia la nationalitate.

20. Ministeriele respective suntu datóre a fi cu bagare de séma la aceea, ca in diregatoriile dicasteriali sa se aplice din nationalitâtile diferite, in numeru de ajunsu astu-feliu de individi, cari sa aiba cunoscintiele cerute spre pertractarea causeloru, ce se voru subscerne din partea jurisdictiuniloru de nationalitâti diferite, si a corporatiuniloru si singuraticiloru acestor'a subordinati, acésta regula sa se respecteze si la conferirea demnitâtiloru de comiti supremi.

D) Despre diet'a tierei.

21. Limb'a de consultare si de oficiu a dietei e cea magiara.

22. Legile sa se publice in limb'a tuturoru nationalitâtiloru din tiéra, in traducerea autentica facenda prin dieta.

23. Tóte legile contrarie dispusetiuniloru de mai susu, si anume: restringerile cuprinse in §. 3. art. V. 1847—48; asemene in puntulu e, §. 2. art. XVI. totu din acelu anu; si in §. 7. art. VI. 1810; precum si dispusitiunile vatematóre de nationalitatea romána din aprobatele si compilatele Ardélului, se scergu.

24. Drepturile astu-feliu staverite a fiescecârei nationalitâti de pre teritoriulu tierei, dechiarându-se de lege fundamentala, se asiedia sub scutulu onórei nationale.

Adunarea generala a Asociatiunei transilvane in S. Sebesiu in 5 Aug. n.

Comitetulu localu 'si dede tóta silinti'a pentru de a indestulí intru tóte pre óspetii sositi din tóte pârtile Transilvaniei, ceea ce spre onóre fia-i disu pre deplinu i-a succesu.

Siedintiele se tienura in biseric'a gr. or. de pre care falfaiá unu tricoloru natiunalu giganticu.

Indata dupa convenirea membriloru laolalta se alese o deputatiune de 12 insi pentru de a invitá si petrece pre dlu presiedinte L. Popu in adunare.

Dupa deschiderea siedintiei tienù presiedintele o reprivire detaiata asupr'a activitâtiei si desvoltârei asociaiiunei dela crearea ei pâna in diu'a de astadi. Asociatiunea dispunea la 1861 despre unu fondu de 17,000 fl., care acum ajunse la 54,500 fl. Spesele de pâna acum se suie la 34,000 fl. — Dupa cuventarea de deschidere saluta judele r. Sebesianu, Balomiri pre membrii asociatiunei in numele orasiului si scaunului prin o cuventare potrivita. — Adunarea alege la propunarea presiedintelui de notari pre: Moldovanu, Aug. Horsi'a si Al. Vladu. — Bibliotecariulu asociatiunei Ioane Maximu e denumitu de jude scaunalu in Saliste si si-a depusu in urm'a acestei'a postulu de bibliotecariu. In loculu acestui'a alese adunarea pre dlu Cretiu de bibliotecariu.

Presiedintele comunica numele membriloru ord. ai asociatiunei defuncti in anulu espiratu. Adunarea 'si esprima condolinti'a prin radicarea de pre scaune. Se cetescu mai multe telegrame de salutare sosite din diferite pârti cari sa iau spre sciintia.

Dupa alegerea diferiteloru comissiuni ascernu: secretariulu asoc. I. Russu, cassierulu capit. Stejariu si celu dintâiu in loculu bibliotecariului raportele loru respective.

Dupa ce profes. St. Iosifu din Brasiovu tienù o disertatiune despre Homer, urmà incheiarea siedintiei prime.

La 2 óre p. m. convenira membrii la otelulu „Leulu de auru“ la unu banchetu comunu si la 9 óre totu acolo la unu balu.

In diu'a urmatóre la 10 $^1/_2$ óre a. m. se tienù a dóu'a siedintia. Notariulu Horsi'a cetí protocolulu siedintiei de ieri care se si aprobà. Telegramulu sositu din Dev'a, prin care se invita a se tienea adunarea generale viitóre acolo, se primesce cu strigate viue de „sa traiésca !“ Dupa aceste ascernu referintii diferiteloru comissiuni raportele. O desbatere mai lunga se incinse la propunerile comitetului bugetariu. In fine se volà pentru remuneratiuni, stipendie si alte sum'a de sum'a 4500. fl.

De locu pentru convenirea adunârei generale prossime se fipsà Dev'a, cá diu'a de deschidere Lunea prima a lunei Aupustu 1873 fl.

Chintelnicu 24 Iuliu 1872.

Multu Onorate Dle Redactoru! Inca in lun'a trecuta a-'ti bine-voitu a dá locu in colónele pretiuitului diuariu „Tel. Rom.“ unui casu fatalu, unei eruptiuni de focu, ce se intemplà in comun'a Chintelnicu.

Primiti despre acést'a unele date mai ample!

Prin acést'a eruptiune, cea mai de frunte si mai mare parte a acestui satu curatu românescu a fostu mistuita pâna in fundamentu. Se pare, ca elementele naturei nici odata nu s'au luptatu asiá furiosu si cu atât'a succesu, cá sa póta aruncá pre omu in miseria si perire. Atât'a erá de mare inadusiél'a, atâtu de tare iritá ventulu flacarile, ce cuprinsera si mistuira in tempu de $^3/_4$ de óra casile dimpreuna cu tóte cele-lalte supr'a-edificate a loru, — tóte acoperite cu paie, — a 33 de familii, — incâtu ómenii in confusiunea loru cea mare abiá potura a se scapá pre ei si pruncii loru din gur'a elementului furibundu.

Fâra inse cá poporulu — si de altmintrenea destulu de jafuitu si lipsitu — sa se póta ajutá, scotiendu-si acei, ce póte aveau, baremu câtu de pucinu din bucatele loru adunate cu sudori crunte — remasera betrâni carunti, barbati, mueri si pruncuti plângatori in ulitia, sub ceriulu liberu, fâra cina de o séra. Ce erá sa faca? Unde sa-si plece capulu? — Au trebuitu sa se adreseze câtra acelea pucine familii, cari fura pazite de elemente, cá ele, cu tóte ca suntu dintre celea mai serace, si singure au lipsa de ajutoriu, sa se indure ai primí in casele loru, sa se indure a impartí farmitur'a de pâne négra a loru cu ei si cu pruncii loru, pâna ce alti ómeni din giuru si lumea crescina le voru tinde mâna de ajutoriu!

Poporulu acest'a, care si pâna acum'a erá destulu de scapatatu, acum'a este adusu in estremu. Perfecta miseria! Perire totale! Asiá se topesce poporulu nostru, astadi o parte ací, mâne alta parte acolo, si tóte acestea la fine ne dau unu resultatu infricosiatoriu!!!

Bá ce e mai multu?! Acum locuiescu in casile, ce au mai remasu, câte 12—15 insi la olalta,

---

FOISIÓRA.

Disertatiune

despre stricaciunea vinarsului,

tienuta in 16 Iuliu a. c. la adunarea generala a despartiementului Brasiovu, pentru literatur'a si cultur'a poporului românu.

de Bartolomeiu Baiulescu parochu si prof. de religiune.

Pré stimati domni! Permiteti-'mi sa ve ceru atentiunea pentru o tractare scurta despre inimiculu celu mai aprigu, care a subjugatu poporulu nostru românu. Facu acést'a amesuratu §. 6. p. g. din Regularea midilóceloru pentru ajungerea scopului Asociatiunei Transilvaniei pentru cultur'a poporului românu.

Folosescu de tema cuvintele din Resunetulu dlui G. „Tâutu“:

Sclavia s'ignorantia aducu vai! nesimtirea
P'acâroru urme vine cu pasu pré furiosu
Pantom'a miliana numita: cutropirea
Si'n bratiulu astei idre, câintii'a-i de prisosu!!!

Este unu inimicu, care tiene pre unu poporu in intunerecu, care-i opresce lumin'a, cultur'a si desvoltarea lui, care impedeca Asociatiunei Transilvaniei, cá sa ajunga câtu mai curendu la scopulu ce si l'a pusu.

Descrierea acestui inimicu o face unu literatu germanu Iean Paul (Fridrich Richter) prin urmatórele cuvinte:

„Nenorocirea, care aduce gustarea aceea, ce o tiene poporulu de folositóre, este mare, ea nu cuprinde numai pre unu omu, ci pre toti confratii si urmatorii lui. Pre câtu se crede, ca se vede reulu acest'a, pre atâtu de desu se vedu urmârile lui, cari intuneca, slabescu, ruinéza si nimicescu spiritulu si viéti'a individului, si cu incetulu si a unui popolu.

O! de amu cunósce acestu inimicu, dice dlu Jean Paul, amu aflá pre celu mai mare facatoriu de rele, care ne opresce desvoltarea si cultur'a; de l'amu fi cercetatu si de l'amu fi esaminatu mai inainte, amu fi aflatu, ca e blestemulu celu mai mare de care ne ingrozimu.“

Asiá este pré stimati domni! Este unu ce pretiuitu si imbratisiatu de individi, unu feliu de amicu cu care credu ei, ca se voru ajutá, de acést'a se folosescu de elu la hrana, la petreceri, la greutâti, pre cându elu este inimiculu celu mai mare alu ori-cârui individu si prin urmare si alu românului; este unu banu falsu, unu ce care se pretiuesce, fâra de a avea vre unu pretiu, câci cu elu poporulu remane seracu lipitu; este unu ce, care pre omulu celu mai modestu 'lu farmeca, si-'lu face sa produca scene scandalóse, dara tóte dureróse; este unu puiu diavolescu, care usuca anim'a, ruginesce plumânile, face de scânteia ochii, buhaesce fati'a si ismenesce.

Astfeliu de inimicu, care a luatu sub sclavia si tortura nu numai pre omu, dara pre fiii lui si famili'a e cutropitoriu. Scurtu disu, cutropesce pre individu si avere; 'lu impinge la prapastia, la nimicire.

Acestu inimicu e vinarsulu séu „rachiulu“ pentru care putemu asemená cuvintele de oftare ale dlui Bolintineanu:

„O! populu neferice séu populu miserabilu,
Ce mori cu totu minutulu sub reu-'ti incurabilu,
. . . .
. . . .
Viéti'a ta, si averea si onórea neincetatu,
Suntu sparte, vestejite in sufletu-'ti stricatu!“

Acestu inimicu face de astfeliu sa oftâmu, pentru ca poporulu nostru 'lu tiene cá medilocu de nutrementu si chiaru de intarire.

Din acésta credintia gresita pretiuiesce si folosesce poporulu nostru vinarsulu.

Este pré cunoscutu tuturoru celoru ce s'au interesatu de acést'a, ca vinarsulu este imbratisiatu mai de tóta famili'a româna; este asemenea cunoscutu, ca cei mai mari neamici ai româniloru suntu speculantii acestui articulu, carii chiaru prin acésta specula preste putiena vreme voru aduce mii de familii la sapa de lemnu. Si pre câtu de cunoscuta este acést'a membriloru Asociatiunei Transilvaniei si inteligintiei române, pre atâtu de putienu — cum mi se pare mie — se lucra contr'a, cá sa scape pre poporulu românu de ruina, de demoralisare, de nenorocirile, in cari numitulu veninu i atrage in prapastia.

Eata caus'a si indemnulu, care m'a facutu a radicá mie'a mea voce spre a dá ansa la cugetâri si lucrâri mai serióse asupr'a acestui inimicu si numai spre acestu scopu voiu tractá in scurte cuvinte urmatórele intrebâri:

I. Ce a facutu alte natiuni culte contr'a vinarsului?

II. Aduce vre-unu folosu acestu vinarsu poporului nostru? si

III. Cine s'a interesatu din Transilvani'a si poporulu românu a lucrá contr'a vinarsului.

I.

Sa amintescu mai intâiu cea ce se scie dejá. Unii dicu, ca vinarsulu a fostu inventatu de unu medicu arabu anume „Razi“ cam pre la anulu o mie dupa Christosu; altii inse scriu, ca inca pre tempulu lui Alesandru celu mare 325—330 esistá in Indi'a o beutura preparata din „urezu“ sub nume de vinarsu.

Istori'a vinarsului si a societâtiei contr'a vinarsului din statele unite scrisa de Baird tractéza ce contienea acést'a pre la véculu alu 10—14-lea, ce parere aveau medicii despre elu si cum s'au infiintiatu societâti contr'a lui, cá a unui reu mare.

Arabii in seculolu alu 10-lea incepura alu lati. Elu contienea unu alcoholu tarie, veninu care stârnesce betie si strica corpulu in feliurite moduri; ca elu constá din $^{34}/_{00}$ ossingen, din $^{13}/_{00}$ hidrogen si din $^{52}/_{00}$ carbonicu. Acestea esiau din dospirea substantieloru plamadite si stórse; fluediltatea acést'a ce remânea se numea vinarsu, care ce-va mai târdiu scrutând'o e anumitu veninu.

sî asiá ei nevinovati mai ascépta póte o pedépsa iminenta, nisce morburi molipsitóre !

Apoi la tóte aceste s'a mai adaosu sî o grindina —pétra—, care in dóue renduri a sfaramatu totu pre unde a ajunsu, sî mai alesu holdele aprópe de secere, stangendu nefericitiloru sî cea din urma scânteia de sperare sî mângaere, — sî asiá apare loculu unde a fostu comun'a sî otarulu ei, cá unu desiertu in midiloculu Arabiei ! —

Si facia cu acestea diregatori'a politica, dorere, a remasu pâna acum'a indiferenta. — Iéta sî ací iubirea, ce o nutresce stapânirea de ajutoriulu sî prosperarea poporului destulu de nevinovatu ! Promissiuni desierte este totulu; iéra elu remâne taraindu-se in miseria.

Tóte acestea inse vediendu-le animele binevoitóre sî compatimitóre au datu a pricepe nefericitului poporu din acésta comuna curatu românésca, ce póte fi unu centru pentru ce-va de interesu nationalu comunu, tient'a reu-voitoriloru sei, sî alu indreptá cá sa-si radice vocea lamentatóre, sî sa=si puna increderea si sperarea la totu publiculu sî poporulu românu, pentru inlaturarea multoru rele sî acum pentru alinarea cumplitei stâri, ce prenuncia o mórte de fóme ! —

Spre scopulu acest'a s'a si constituitu unu comitetu din barbati de incredere nepartiali — cari primindu ofertele mari—animóse le voru distribuí dupa prudent'a loru judecata si miseri'a causata — poporului nefericitu din Chintelnicu (Rentelke) comitatulu Dobocei, 2 mile dela Bistritia, post'a ult. Somkerek.

Acestu comitetu are de presiedinte pre cinsti'a sea d. parochu localu Nicolau Rusu; iéra de notariu pre dlu Vasiliu Munteanu sî de membrii : Ioanu Danu, Vasiliu Cailénu, Ioanu Maric'a, Demetriu Cimbulmasiu, dlu Ioanu Moldovanu, jude com. sî Andreiu Maric'a.

Si asiá acestu modestu subsemnatu comitetu — 'si ia libertatea — concrediutu bunei-vointie sî simtiului de interesare — a-'ti comunicá aceste sire, cu rogarea cá sa faceti vocea acestui poporu nefericitu cunoscuta publicului mari-animosu, publicându sî Apelulu nostru, dupa care deschidiendu o lista de contribuire sa bine-voiti a primí ofertele, ce aru incurge.

Pentru comitetu : Nicolau Rusu,
Parochu l. sî presiedinte
Vasiliu Munténu
Notariu.

Apelu.

Trei-dieci sî trei familii din Chintelnicu, Ctulu Doboc'a, 2 mile dela Bistriti'a in Tranni'a, ce se afla astadi sub ceriulu liberu, o parte espusa arsitiei sórelui sî elementeloru naturei, iéra alt'a avisata la scutinti'a aceloru putieni crestini binevoitori, cari au mai remasu neatinsi de eruptiunea unui focu, ce s'a templatu in lun'a trecuta, sî care in trei patrarie de óra le-a mistuitu tóte locuintiele impreuna cu tóte superedificatele loru, pre lânga unu ventu atâtu de furiosu in directiunea sea nici pomii grâdineloru n'au remasu scutiti, dupa cum s'a publicatu in „Tel. Rom.“ nr. 44.

Acele trei-dieci si trei familii, dupa ce sî alta calamitate de dóue ori printre altii i-au ajunsu si pre ei — grindin'a, care le-a nimicitu sî ultim'a sperantia de mangaere, — acele dicu — prin comitetulu alesu ad hoc 'si radica vocea sea lamentatória câtra totu sufletulu crestinu sî

basate sî concrediute mânei induratórie a totu sufletulu cu simtiu de umanitate sî compatimire, carele asemenea nu e subtrasu de astfeliu de evenemente fatali sî poteri naturale ;

astransa de miseri'a causata prin acésta trista nenorocire, venita asupra-i prin foculu mistuitoriu sî grindin'a sfarimatória, — dîce : unu Ddieu avemu cu totii ; acel'a-si tata, acel'a-si judecatoriu sî resplatitoriu, unu trupu, unu sufletu, deci ajuta fratelui teu in nenorocirea sî lips'a sea, sí-'ti vei folosí prin fapt'a ta morale tie intocm'a cá sî lui. — Sî cu acestea rugarea respectiveloru familii e indreptata câtra tóta anim'a binesimtitória spre ai tinde mâna de ajutoriu dupa prudintia sea judecata cum va aflá mai bine, cá baremu incâtu-va sa-'si póta vindecá ran'a de care sufere sî aliná fómetea care-'lu amenintia cu perire sî ruina in desvoltarea sî prosperarea sea de tóta natur'a.

Chintelnicu 24 Iuliu (5 Aug.) 1872. *)

Pentru comitetu :
Nicolau Rusu,
parochu localu sî presiedinte.
Vasiliu Munteanu,
cá notariu.

Publicându aceste de mai susu plecâmu din acelu punctu de vedere, ca déca punemu pretiu pre esistinti'a poporului va trebuí cá sî in casulu acest'a sî in alte casuri de natur'a acestui'a sa aducemu lucrulu acolo incâtu ajutoriulu reciprocu sa devina unu principiu. Numai in modulu acest'a vomu incungiurá calamitatea ce amenintia in generalu cu scapatare in cele materiale ; sî scimu cu totii, ca scapatarea acést'a nu remane fâra de influintia sî asupr'a pârtiei intelectuali.

Deci sa spriginimu cu totu adinsulu pre o comuna, carea vedemu ca are unu interesu asiá de nobilu de esistinti'a sea. Sa o spriginimu sî pre alt'a ori-care vomu vedé-o ca nu numai simte, dara sa nisuiésca din tóte puterile a se radicá din starea la carea o au condamnatu neinduratele elemente fâra de vin'a ei. Sî prin acést'a sa creâmu unu factoru, sî mai târdiu factori, cari sa aiba simtiu, sciintia sî putintia pentru reprocitate in casuri nefavorabile.

Astfeliu vomu sustiené ba vomu intarí legatur'a quasi familiara natiunale, vomu dá mâna de ajutoriu prosperârei continue, carea nu este numai natiunale dara sî patriotica. —

Ofertele marinimóse din ori-care pârti sa se adresedie la comitetulu constituitu, care se afla in Chintelnicu, post'a ultima Somkerek (in Transilvani'a). Din apropierea nóstra se voru primi sî la Redactiunea acestei foi, cari apoi se voru administrá la respectivulu comitetu. Red.

Varietâti.

*** Ilustritatea Sea dlu Episcopu gr. cat. Ioanu Olteanu fu decoratu cu crucea cea mare a ordinelui Leopoldinu.

† **Ioanu Lupu**, din Sten'a scaunulu Cohalmului, teologu absolutu sî din anulu 1868 invetiatoriu in comun'a si scól'a granitierésca din Vistea inferióra, in flórea junetiei, abiá ajunsu la 26 ani, streinu sî departatu de ai sei, in 2 Augustu 1872 dupa unu morbu scurtu si-a finitu cursulu vietiei celei in sfer'a invetiatorésca plina de activitate sî incoronata de celu mai frumosu resultatu, in Sabiiu.

Osamintele repausatului se transportara in 4 Augustu a c. in cimiteriulu gr. or. din suburbiulu Iosefinu sub conducerea dloru preoti : M. Lazaru ases. consist., I. Popescu, protopresbiteru sî Dim. Cuntianu.

La ceremoni'a funebrala asistara intre alti condolenti imbracati in celu mai profundu doliu sufletescu parintii repausatului, avisati fiindu de timpuriu de comitetulu centrale pre cale telegrafica, co-

---

*) Cele-lalte diurnale române inca suntu rugate a primí acestu Apelu in pretiuitele loru colóne.

Astu-feliu mediculu Arnold de Villa din Europ'a sudica in secululu alu 13-lea sî scolarii lui Lulu sî Theorun in secululu alu 14-lea au scrisu despre vinarsu, ca e necesariu sî l'au intrebuintiatu ómenii cá medicina la unele bóle, cei din urma i-au datu nume de aque vitae (ap'a vietiei) unu terminu care curendu dupa aceea s'a schimbatu cu altulu contrastu.

In secululu alu 15 dr. Musei scrutându ceea ce contienea vinarsulu i-a datu nume de aque mortis et damnationis (ap'a mortiei sî a condemnârei).

In seculolu alu 16-lea mai multi medici englesi sî hanoverani cá: Alder, Cooper= Drake, Frank, Troller etc. studiendu cu deseversire au scrisu : ca se asemenédia acea flueditate cu unu nuoru micu ingrozitoriu, care se vede marindu-se incâtu amenintia cu ruptura sî potópe. Altii l'au asemnatu cu bóle epidemice, cu o ciuma ce strica plumânile, muschii, creerii, sângele sî tóte organele le inveninéza, ca aduce bóle in locu de sanatate, si mórte in locu de viétia. Ómenii se minunau sî nu poteau crede cum sa fia acel'a veninu cându elu se face din producte nestricaciós. Mai târdiu au ajunsu ei a se convinge, ca din putrediciunea la care se supunu productele, din preparati'a ferbatóreloru sî pumpeloru de destilatia se nasce otrav'a. Astfeliu intrebându unii ómeni lucratori pre medici, ca li este de lipsa sî de folosu ?

Li se respundea, ca déca le este de lipsa câte odata Arsenicu sî Opium atunci le este de lipsa sî acest'a, adeca vinarsulu.

In alu 16-lea seculu cându hanoveranii sî englesii lu isgonea a inceputu acestu óspe reu a se primí de locuitorii Transilvaniei sî a-lu folosí ei, sî popórele neculte intr'unu modu de necessitate in véculu alu 17-lea.

In alu 18-lea seculu sî mai alesu in acest'a 'lu folosescu orbesce incâtu din 300,000 beutori arata statistic'a ca au muritu 30,000 din caus'a vinarsului.

Vinarsulu se prepara astadi din feliurite materii sî producte ce le punu a se putrezí mai intâiu, apoi le trecu prin masini sî asiá ese numitulu alcoholu séu veninu, care arde, aprinde nervii, muschii, râuz'a sî matiele celoru ce-lu beau, e o otrava stricatóre omenimei.

De acést'a Americanii, Francesii, Germanii sî alte popóre, constatându reulu sî convingendu-se de elu inca din seculufu trecutu, au inceputu a face asociari contr'a lui. Preotii, profesorii, medicii sî tóta inteleginti'a chiaru ómenii guvernului au inceputu a cercetá sî a scrutá cu seriositate acea ce contiene vinarsulu. Dupa acést'a s'au scrisu o multime de opuri despre stricaciunea cea mare ce produce omenimei acésta fluiditate. Cine a cetitu constatârile lui Balling, Fromer, Otto, Wagner sî altii, a aflatu, ca astadi vinarsulu cându e mai curatu e o amestecatura de $^{40}/_{00}$ apa sî $^{50}/_{00}$ alcoholu pre cându in vinu suntu numai $^{10}/_{00}$ sî in bere $^{6}/_{00}$ alcoholu. De acést'a s'a infiintiatu societâti pentru sterpirea vinarsului sî dupa atare staruintia sî lucrare umanitare mai dela inceputulu seculului acestui'a — cum sciti — s'a inceputu in Americ'a Angli'a sî Germani'a sa-lu inlocuiésca cu berea.

Ei bine pentru ce? va cugetá cine-va?

Iéta pentru ce: Pentru ca mai nainte acésta fluiditate nu erá de beutu, cí cá o tarie, cá mediulocu ajutatoriu la parfumarii, la vepsitorii sî asiá erá abatutu dela scopulu pentru care erá de lipsa societâtiei.

E dreptu ca din 1494 a inceputu vinarsulu a se intrebuintiá in Germani'a cá medicina sî a se luá pentru tari'a lui pre zaharu, cu tóte, ca póte atunci ardea mai pucinu cá astadi cându popululu s'a dedatu alu bea.

Mai târdiu se prepará vinarsulu din vinu si alte cereale sî se bea de obiceiu. Din picioici a inceputu a se prepará dela a dóu'a diecime a acestui vécu.

Mai incóce inainte de 30—40 de ani a ajunsu fabricantii alu poté produce din feliurite producte fiindu ca se cautá fórte tare. Astu-feliu se face din morcovi, trestie, póme stricate, secara, cucuruzu, pâna sî din multe producte iertate sî neiertate. Pentru cá sa iésa spirtulu mai tare, cu mai multe probe, astadi punu jidanii prafu de pusca, pétra veneta, cenusia, sî câte alte materii iertate sî neiertate. Se prepara chiaru sî din gasulu carbuniloru de pétra, care amestecându-se cu apa produce celu mai tare spirtu. „Lepel“ a recomandatu prepararea lui cu substantia de puciósa (Accidu sulfuricu) (Schwefelsäure). Astufeliu ese sî mai tare adeca cu mai multe probe. Iéta causele, ca acea fluiditate (a vin) dupa o gustare mai mare produce dureri de capu sî dupa o beutura a unei cantitate de $^{1}/_{4}$ sî mai bine chiaru ametiala sî slabiciune incâtu nu-'lu mai tiene pre omu piciórele, i slabesce judecat'a sî mintea sî o perde.

Vinarsulu arde pre cei ce-lu beau de li se isbugnescu semne rosi la ochi sî la nasu. Scurtu scrierile despre acésta beutura veninósa dovedescu, ca ea bolnavesce pre ómenii carii o beau, ca vinarsulu ori cum aru fi preparatu nu e apetitoriu precum i atribue unii meritulu, fiindu ca mai târdiu face pre celu ce 'lu bea sa pérda poft'a de hrana. Elu nu contiene nici o materia de nutrementu, cí are numai o potere momentana, care i o dau caldarile de arama. Acésta infulca pre celu ce gusta séu bea, incâtu crede, ca 'lu ajuta. Cându aru fi sa me esprimu mai popularu a-si dîce : picaturile spirtului care amestecate cu apa facu vinarsulu suntu cá sî acelea, care pica din urloiulu de feru in urm'a fumului grosu ce se inaltia din lemnele cele putrede ce ardu in focu. Vinarsulu fiindu din picaturile putrediecіuniloru dospite, ce se ferbu sî fiindu veninosu, natiunile culte au opritu mai intrebuintiarea vinarsului cá mediulocu de nutrementu, fiindu convinse de stricaciunea cea mare causata prin acésta beutura. —

(Va urmá.)

mitetulu administratoriu de fondulu scolasticu granitierescu in frunte cu presiedintele Baron Ursu si intregu corpulu invetiatorescu dela scólele granitieriesci fiindu chiaru intr'acele dîle intrunitu in conferintia invetiatorésca. Vorbivile funebrali tienute, din partea preotiésca de dlu protopresbiteru Popescu, iéra din partea corpului invetiatorescu de dlu I. Papiu invetiatoriu diriginte in Orlatu, fura espressiunea cea mai via despre dorerea, ce o simte atâtu scól'a câtu sî biseric'a la perderea unui bravu fiiu alu loru.

Deci parintii plângu perderea unicului fiiu, comitetulu administrativu, a unui lucratoriu potente intru inaintarea invetiamentului in scólele granitieresci, colegii sei plângu pre unu iubitu sî multu stimatu colega, sî in urma toti amatorii progresului pre unu june plinu de sperantia. Fia-i tierân'a usióra sî memori'a eterna!

— In dîu'a de 29 a espiratei luni Iuniu, venindu o plóia fórte rapede sî in fórte mare cantitate asupr'a comunei Gal'a, din districtulu Némtiu, a casiunatu stricaciunea a 112 prajini de aratura sî a 110 prajini de fenatie, proprietatea locuitoriloru din acea comuna. Totu acea plóia a produsu sî surparea unei bucâti dintr'unu délu cu fenatie, in marime cá de 20 prâjini.

⁂ Tergu-Vestei, 13 Iuliu. — In dîu'a de 11 ale curentei, pre la 2 óre dupa amédi, a cadiutu grindina asupr'a semanaturiloru din comunele Ocniti'a, Rasvadu, Comisiani sî Lazurile. Acea grindina erá in greutate dela 1 pâna la 50 dramuri; s'a distrusu cu deseversire porumburile, fenatiele, pomii roditori sî viele din comun'a Rasvadu; grândin'a, fiindu ajutata sî de o plóia mare cu vijelia, a culcatu la pamentu semanaturile sî le-a inundatu. Acésta fortuna a duratu pre alocurea pâna la 4 óre dupa amédi. Locuitorii aceloru comune au remasu pentru viitoriu fâra midilóce de esistintia. Se astépta dela autoritatea respectiva unu raportu detailatu asupr'a acestui evenimentu.

— Ferbinti (Ilfovu), 15 Iuliu. — In cursulu acestei septamâni, numai in dóue dîle n'a fostu plóia. Nóptea trecuta a fostu plóia fórte mare, care a duratu continuu dela 6 óre sér'a pâna astadi la 2 óre diminéti'a. Acésta plóia fiindu insocita de fortuna teribile a causatu pagube in mai multe comune, prapadindu porumburile sî meiurile. Secerisiulu nu se póte efectuá din caus'a ploiloru. Astadi tempulu iérasi fórte norosu sî ventu forte de Nord-Est, se pregatesce de plóia.

⁂ Brussel'a a fostu amenintiata de o nóua invasione de tigani. O banda sosindu deadreptulu de pre malurile Dunarei de josu se asiediase binisioru la Woluws st. Pierre. Câtu pentru tîgani erá cum eré, dara apoi aveau cu densii o jumetate duzina de ursi. Autoritâtile dela Woluws s'au grabitu de a referá politiei de Brussel'a despre acést'a sî alalta-ieri diminétia bietii tîgani, cu femeile, copiii sî ursii loru, au fostu adusi la comissiunea cartatului Leopoldu.

In totale 30 persóne sî 6 dobitóce.

Acésta multime straina, sdrentierósa, a facutu in cursulu dîlei petrecerea locuitoriloru cartatului Leopoldu, cari alergau in gramada aducendu-le mancâri, tutunu sî cigâri. Cele din urma dóue articlе erau mai cu séma gustate sî copiii ce-i mai juni nu erau cei mai putienu lacomi. Siefulu bandei, unu voinicu, tiépanu sî tare, cu fati'a sméda sî perulu negru lasatu pre spate, vorbiá o frantiuzésca necunoscuta, cu tóte acestea parvenea a se face intielesu.

Ursii — cari aveau aerulu de a posede celu mai bunu caracteru — au fostu condusi la gradin'a zoologica, unde au siediutu pâna ieri diminétia.

Trup'a nu avea in totulu sî pentru toti decâtu unu singuru pasu-portu eliberatu siefului bandei pentru elu, famili'a lui sî servii sei, (!) ceea ce e mai curiosu este ca avé sî servi.

Dupa ce au fostu gazduiti sî ospetati — cari la Petits-Cormes, cari la grâdin'a zoologica, pre computulu statului — ómeni sî dobitóce au fostu imbarcati ieri diminétia pentru fruntari'a Prussiei, suptu padi'a a doi gendarmi. „Românulu.“

Concursu.

Pentru ocupărea postului de invetiatoriu la scól'a elementara gr. or. din preurbiulu Brasiovului„ Tocile“ se escrie concursu cu terminu pana la 25 Augustu a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 300 f. v. a. sî unu stenjinu de lemne.

Concurintii pana la terminulu mentionatu sa 'si trimitia la Prea On. Domnu Protopopu, Iosifu Baracu, in Brasiovu petitiunile loru instruite in intielesulu Statutului organicu.

Brasiovu, 4 Iuliu 1872.

Comitetulu parochialu dela biseric'a St. Treimi
din preurbiulu Brasiovului „Tocile.“

(1—3)

---

ad. Nr. 200—1872.

Concursu.

Conformu conclusiunei luate in adunarea gen. a Asociatiunei tranne, tienuta la Sabesiu in 5—6 Augustu cal. nou 1872 sub nr. prot. XVII, se publica prin acést'a concursu la urmatóriele stipendia:

1. la 3 stipendii de câte 60 fl. pentru 3 gimnasisti;
2. la unu stipendiu de 60 fl. pentru unu elevu dela scól'a reala;
3. la 6 ajutórie de câte 50 fl. pentru 6 sodali de meseria cualificati de a se face maiestrii;
4. la 20 ajutórie de câte 25 fl. destinate pentru 20 invetiacei de meseria.

Terminulu concursului pentru stipendiele sî ajutóriele susu insemnate se defige pre 10 Septemvre c. n. 1872.

Concurentii la stipendiele de sub pos. 1 sî 2 au de a-si ascerne la comitetulu Asociatiunei tr., pâna la terminulu susu-indigitatu, concursele loru, provediute: a) cu carte de botezu, b) cu testimoniu de pre sem. II an. scol. 1871/2 sî c) cu testimoniu de paupertate.

Dela concurentii la ajutóriele de sub pos. 3, pre lânga ătestatu de botezu, se recere cá sa produca adeverintia dela maiestrulu respectivu despre aceea, cumca suntu cualificati de a se face maiestrii.

Iéra dela concurentii la ajutóriele de sub pos. 4, pre lànga atestatu de botezu se recere adeverintia dela maiestrulu resp. despre desteritatea sî diliginti'a in meseri'a, cu care s'a ocupatu.

Fostii stipendiati pre anulu scolasticu trecutu, carii inca nu si-au finitu cursulu studieloru sele, pre lânga documentarea progresului facutu in studii, (aici intielegendu-se acei stipendiati, cari inça nu si-au tramisu recerutele documente pentru dovedirea progresului in studii pre sem. II. an. scol. 1871/2) mai suntu detori la tempulu seu, a produce sî documentu de inmatriculare dela directiunea institutului respectivu, cá astfeliu sa se póta face dispositiunea necesaria pentru asemenarea stipendieloru pre an. scol. 1872/3

In fine, conformu conclusiunei luate in adunărea gen. dela Sabesiu sub nr. prot. XXIV. toti stipendiatii Asoc. suntu datori a dá reversu despre aceea, cumca ajungendu la stare se voru face membrii asociatiunei tranne.

Dela presidiulu Asociatiunei tranne pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu.

Sabiiu 8 Augustu c. n. 1872.

(1—3)

Concursu.

La scóla poporale inferióra gr.or. din Turchesiu in tractulu protopopescu I alu Brasiovului a devenitu vacantu unu postu invetiatorescu, cu carele este impreunatu unu salariu anualu de 210 fl. v. a. pre lânga cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sa bine-voiésca a-si ascerne petitiunile loru instruite in intielesulu Statutului Orgcnicu la prea on. domnu protopopu respectivu Iosifu Baracu, pâna in 25 Augustu a. c. in Brasiovu.

Turchesiu, 23 Iuliu 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.
din Turchesiu.

(1—3)

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a din Nucsiór'a cu fili'a Malaesthi, in protopresbiteratulu gr. orientalu alu tractului Hatiegu, statatóre la olalta din 866 suflete, se escrie concursu pâna la 25 Augustu a. c.

Emolumintele suntu: pre lânga cortelu naturalu o portiune canonica (livadia) cá de 15—20 cara de fenu, si pre lânga tacsele stolari indatinate câte 2 ferdele cucurudiu nesfarmatu (cu tuleulu,) dela tóta famili'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sa bine-voiésca a-si adresá concursele loru bine instruate conformu Statutului Organicu la sub-scrisulu in Hatiegu.

Hatiegu, in 20 Iuliu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Ioanu Ratiu,
protopopu.

(2—3)

Concursu

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci la scólele poporale din urmatórele comune, se escrie prin acést'a pâna la 29 Augustu a. c. concursu.

1. La opidulu Breticu pentru clas'a II. cu o léfa anuala de 200 fl v. a. cuartiru liberu sî lemne.
2. in opidulu Covasn'a pentru cl. II cu 200 fl. v. a. sî cuartiru.
3. in opidulu Feldiór'a pentru cl. III cu 200 fl. v. a.
4. in Apati'a cu léfa anuala de 100 fl. v. a.
5. in Fili'a Nou cu léfa anuala de 60 fl. v. .a
6. in fili'a Ormenisiu dto de 130 fl. v. a.
7, in fili'a Iaresiu dto de 110 fl. v. a. sî cuartiru.
8. in Valcele (Elöpatak) dto de 150 fl. v. a. sî cuartiru.
9. in Heghigu dto de 100 fl. v. a.
10. in Közep-Ajta dto de 60 fl. v. a. sî cuartiru.
11. in Miko-ujfaleu dto de 150 fl. v. a. sî cuartiru.
12. in fili'a Bikszád dto de 175 fl. v. a. sî curatiru.
13. in Vam'a Buzeului dto de 120 fl. v. a. sî cuartiru.
14. in Borosneulu-micu dto de 118 fl. v. a. sî cuartiru.
15. in Cernatulu-inferioru dto de 122 fl. v. a.
16. in fili'a Zabala dto de 51. fl. v. a. sî cuartiru.
17. in Şit'a-Buzeu dto de 200 fl. v. a. sî cuartiru.
18. in fili'a Papautiu dto de 80 fl. v. a. sî cuartiru.

Aceste statiuni de-sî suntu mai tóte ocupate cu invetiatori suplenti fâra decrete, sî atestate de cualificatiune totu-si se privescu de vacante pâna la depunerea esamenului de cualificatiune.

Dreptu aceea, cei ce voru voí sa ocupe vre-unulu din posturile de susu, sa-si ascérna suplicele loru la subscrisulu, documentându absolvirea gimnasiului inferioru sî ca au atestatu de cualificatiune.

Brasiovu, 20 Iuliu 1872.

In contielegere cu comitetele parochiali
Ioanu Petricu,
Protopopu gr. or.

(2—3)

Concursu.

Pentru reintregirea definitiva a vacantului postu de protopresbiteru gr. or. alu tractului Mehadiei, cu care postu suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) Dela parochi'a protopresbiterala unu salariu conventionalu de 105 fl. v. a sî dela filial'a Pecenesc'a 60 fl. v. a. pentru tóte functiunile preotiesci, in care e cuprinsu sî birulu, iéra pentru implinirea servitiului Dumnedieescu pre tempulu de véra in capel'a din bâie lui Ercule venitulu tasului alu II-lea.

b) Un'a sî jumetate siesie de pamentu,

c) Cuartiru naturalu.

d) Birulu protopresbiteralu de 2 fl. 10 cr. v. a. pre anu dela fiesce-care parochu sî administratoru parochialu.

e) dela licentiele de cununie câte 1 fl. v. a. — se escrie prin acést'a concursu, cu terminu de siese septemâni de dîle, dela a trei'a publicare.

Doritorii de a ocupá acestu postu au in intielesulu decisiunei consistoriale din 23-lea Maiu 1872. nr. 484 bis. sa fia preoti apti sî bine-meritati pre terenulu bisericescu sî scolariu, conformu §. 53 p. 5. din statutulu organicu sî asiá sa fia absolvatu 8 clase gimnasiale cu esamenu de maturitate, sî cursurile prescrise teologice cu bunu succesu, inse dintre recurenti se va preferi acel'a carele pre lânga sciintiele pregatitóre sî teologice, va fi ascultatu la vre-o universitate, facultate filosofica séu juridica, sî sa-si indrepte recursele provediute cu documentele recerute de cualificatiune, adresate câtra subsemnatulu comitetn protopresbiteralu, la prea onoratulu domnu comisariu consistorialu Simionu Dimitrieviciu protopresbiteru in Panciov'a.

Mehadi'a, in 5 Iuliu 1872.

Comitetulu protopresbiteralu.

In contielegere cu mine
Simeonu Dimitrieviciu
Protopresbiteru cá comisariu
consistorialu.

(3—3)

Unu invetiacelu

de **cojocaria** afla primire la subscrisulu numai decâtu. Se cere cá aspirantele sa fia unu teneru cu purtâri bune, sa scia ceti sî scrie sî sa nu tréca preste verst'a de 14 ani.

Sabiiu 28 Iuliu 1872.

Nicolau Vestemeanu,
Maiestru cojocariu.
Tergulu celu mare de vite
Nr. 447.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/3 anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nru 62. ANULU XX.

Sabiiu, in 3|15 Augustu 1872.

Din Fagarasiu primimu, sub reserva, scirea ca in cele din urma românii totu-si voru luá parte la alegerea de deputati pentru diet'a din Pest'a.

Congresulu natiunalu bisericescu alu serbiloru ocupa unu locu insemnatu in diuaristic'a interna. Insusi veteranulu „P. Naplo“ se vaiera, ca acestu congresu va causá tierei inca multe perplessitâti. Elu constatéza ca partid'a lui Miletici a reportatu la alegerile din urma pentru congresu o majoritate mare, ceea ce, dîce acelu dîuariu, nici nu e de miratu déca cugeta cine-va ca de ce mijlóce s'a folositu partid'a acést'a si ca partid'a nu a fostu scrupulósa nici decâtu in alegerea aceloru mijlóce. Congresulu se aduna tocm'a pre tempulu cândo tóta lumea serbésca va perigriná la Belgradu si cându undele agitatiunei nationali se voru inaltiá fórte tare.*) Impregiurarea acést'a va avé influinti'a sea asupr'a desbateriloru congresuali. „P. N.“ mai arata ca serbii la alegerea Metropolitului loru se voru abate dela modulu celu vechiu de alegere, cu tóte ca serbii la ori ce ocasiune se provóca la privilegiele loru.

„Pester Lloyd“ afla in afacerile serbesci, dupa cum se manifestéza ele astadi, o continuatiune a mochinatiuniloru, prin cari se sgudue fundamentulu istorico-politicu alu monarchiei nóstre si prin cari au sa se derapene institutiunile liberali, pentru cá din ruinele unui chaosu sa resara negurosulu federalismu si netiermuritulu nationalismu. „P L.“ dîce ca in afacerea acést'a 'si dau inimicii interni si esterni mân'a si nu e demultu de cându acesti'a aveau prospectele cele mai bune de o victoria. Atunci dîce, ca serbii voiau cá din congresulu loru bisericescu sa faca o representia natiunale si sa intre in negotiatiuni preste capetele ministeriului si dietei cu unu „Mare Voivodu“ deadreptulu. Caderea ministeriulu Hohenwart, alegerile din Ungari'a, intórcerea croatiloru la o politica mai sanatósa si politic'a cea amicabile a Serbiei au schimbatu situatiunea. Agitatorii serbesci in Ungari'a de média-dî stau acum isolati, dara puterea partidei mileticiane sta neinfrânta. Marturia la acést'a din urma suntu alegerile cele mai nóue pentru congresu.

Din cele ce vorbesce mai departe „P. L.“ asupr'a acestui objectu se vede a fi de credintia ca alegerea Metropolitului serbescu i va face pre serbi mai cu minte si nu voru petrece tempulu cu lucrâri sterile. Ceea ce privesce resultatulu alegerei, dupa „P. L.“ póte cá si alegendu-se administratorulu presentu alu Metropoliei, Stoikovici, sa fia intaritu de guvernu, din consideratiune ca episcopulu Stoikovici nu e omulu partidei mileticiane, ci elu numai nu are destula energia spre a poté infrená partid'a acést'a; speréza inse ca fiindu odata alesu si intaritu nu va mai fi supusu influintiei numitei partide.

Din tóte aceste se vede ca ochii regimului suntu indreptati asupr'a congresului serbescu si serbii voru lucrá numai in interesulu loru, déca voru evitá desbateri viscolóse cá in congresulu trecutu si voru cautá cá sa nu compromita autonomi'a loru bisericésca, câci o astu-feliu de compromitere aru avé urmâri necalculabili.

Din **Croati'a** iéra vinu sciri neplacute. Comissiunea de impacare, dice „P. N.“, desbate multu si aduce proiecte preste proiecte, unulu mai aventuriosu decâtu altulu si asiá de o intielegere acum póte sa fia mai putienu vorb'a cá ori si cându alta data. Unionistii s'au retrasu cu totulu dela desbateri, si au acea trista satisfacere ca opusetiunea dovedesce fórte multa necapacitate in producerea vre-unui lucru bunu; ea numai in distrugere au aratatu ca póte ce-va.

Póte ca cele de mai susu se afla in vre-o legatura cu scirea ca in Cislaitani'a iéra inviéza sperantiele unei reasumâri a cestiuniloru suspense din Boemi'a.

Imprumutulu francesu e de 43 de miliarde. Franci'a a cerutu cu 40 mai putiene miliarde pentru ca a cerutu numai trei. Patriotismulu francesiloru si buna-vointi'a Europei a respunsu in scurtu tempu cu sum'a de mai susu, de 43 miliarde. Sum'a acést'a enorma a surprinsu in tóte pârtile. In Franci'a innóta pres'a in articuli de bucuria pentru acestu evenementu; in Prussi'a surprinderea a fostu fórte neplacuta, pentru ca la cea dintâiu scire pres'a nemtiésca se silea a face ridiculu totu imprumutulu, dicendu, ca subscrierile cele fabulóse suntu numai o insielatoria. Pres'a independenta insa spune ca imprumutulu e un'a dintre afacerile cele mai serióse si ca Europ'a spriginesce pre Franci'a, cá pre unu statu cu o populatiune plina de vitalitate si despre care e sigura, ca fia sub ori-ce forma de regimu scie sa-si implinésca obligamintele luate asupra-'si.

In fói'a „Kelet“ aflâmu sub titlulu „Corifei români“ urmatoriulu articulu:

„E aprópe unu anu de dîle de cându s'a suscitatu dorinti'a la români dupa unu congresu generalu, conferintia seu tienerea unei adunâri cu ori ce nume, pentru de a scóte natiunea din caotele politicu, in care se afla, pentru de a o liberá din ghiarele câtoru-va corifei fâra consciintia si a o readuce in rendurile celoru-lalti cetatieni ai patriei cá combatanti, pentru eluptarea drepturiloru loru si cá cospriginitori in suportarea sarcineloru statului. De nenumerate ori s'a documentatu in foile publice, câtu de necesaria e o atare adunare, câtu de ardienda e tienerea ei inca inaintea alegeriloru dietali; ajunsesemu in fine pâna acolo, ca mai erá de resolvitu numai cestiunea ca, unde sa se tiena adunarea si cine sa o convóce. Acést'a cestiune a fostu inse celu mai bunu midilocu in mân'a acelor'a, cari stapaneau preste natiune. Tient'a tuturoru osteneleloru loru a fostu: a impedecá tienerea unei atari adunâri si ei si intrebuintiara totu ce tienura de aptu pentru acestu scopu. Jacea in firea lucrului ca impedecarea acestei adunâri e pentru ei o cestiune de viétia. Ei scieau prea bine, ca, déca inteliginti'a natiunei va convení, va cadea si velulu de pre ochii poporului si ca ei atunci o au gatatu cu stapanirea preste natiune.

„Intrigele continue le-a succesu; ei vorbira multe, o intórsera incóce si incolo, intimidara si pertractara in fine pâna cându intr'aceea trecù tempulu si observarâmu ca ne-a scapatu ocasiunea din mâna. Alegerile erau dinaintea usiei si poporulu inca totu nu sciá ca ce are de facutu. In principiu passivitatea erá de multu paresita, inse pentru activitate nu se facuse nici unu pasiu decisivu. Noi asteptámu cá barbatii, cari au in gura caus'a si fericirea natiunei, voru face ce-va fatia cu dorinti'a generale si in consideratiunea ca o traganare mai departe póte aduce cu sine ruin'a natiunei. Acést'a a fostu inse credintia desiarta câci acesti ómeni suntu de ori si ce alt'a mai capaci decâtu de acést'a. Din contra ei se bucurau a fi maritu confusiunea, in locu de a-'si fi datu silinti'a pentru de a face ce-va pentru binele natiunei.

„Vediendu in fine si cei mai mari optimisti ca tóta asteptarea e zadarnica, se puse clubulu Fagarasianu in frontea causei si convocà inteliginti'a româna la o adunare in Sabiiu pre 3 Maiu prin o scrisóre indreptata câtra tóte clubarile nationale si persónele mai insemnate.

„Noi salutarâmu cu bucuria acést'a adunare, câci sperámu dela ea, ca va promová binele comunu si ca dupa manifestatiunea vointiei nationale va pune rol'a conducerei in mân'a celoru ce suntu chiamati spre acést'a.

„Resultatulu 'lu cunóscemu; pre câtu de frumosu a venitu tréb'a in cursu, tocmai asiá a facutu si fiasco. Cei carii se vediura resbiti in Sabiiu, unde a invinsu inteliginti'a cea adeverata, luara refugiulu la midiloculu de a semaná discórdia; ei silnicira conclusulu dela Alb'a-Iuli'a pentru de a aduce natiunea in confusiune cá sa ascunda realitatea bateru, — déca ei insisi nu potu invinge — sa surpe celu putienu si pre acei'a, pre cari ei nu pentru alt'a i invidiadia decâtu pentru ca le-a luatu cârj'a conducerei si le-a rapitu influinti'a, cu a cârui ajutoriu poteau fâra impedecare seduce natiunea.

„Cabal'a triumfà, si resultatulu causà fia-cârei anima româna rane dureróse, câci a fostu tienut'a cea rusinósa a româniloru la alegerea deputatiloru dietali. Nu suntu nici dóue cercuri electorali unde românii alegatori aru fi participatu la alegere dupa unu programu prefiptu uniformu.

„Aici alesera cu drépt'a, colo cu stâng'a, in altu cercu cu partid'a nationale, si mai scie ceriulu inca cu care alta partida. In alte locuri nu alesera de feliu, ci protestara simplu.

„Solidaritatea bucinata in sonuri inalte a fostu dusa; tocmai acei'a, cari imputau Sabieniloru mai multu ca au distrusu solidaritatea, au fostu cei mai activi promovatori ai neintielegerei.

„Nesuintiele aloru mari eroi avù asiá dara óre-care succesu; Blasiulu n'a fostu necessitatu a se plecá inaintea Sabiiului. Superbi'a violata a invinsu si n'a consideratu aceea, ce natiunei i e sântu, ci a jertfitu autoritatea politica a natiunei, fâre de a considerá ca prin acést'a a causatu natiunei o rana, spre a cârei vindecare se receru ani.

„Erórea se póte inse adscrie in cea mai mare parte si comitetului Sabiianu. Acestu comitetu, care avea problem'a a esecutá conclusulu conferintiei, n'a promovatu caus'a in nici o privintia. Elu polemisá unde avea de a lucrá; in locu de a protestá in numele natiunei chiaru si in contr'a convocârei conferintiei din Alb'a-Iuli'a, dechiarà prin o proclamatiune, ca, de óre-ce conferinti'a din Sabiiu a decisu activitatea, cea din Alb'a-Iuli'a inse passivitatea si ambele concluse se radica reciprocu, tréb'a trebuie iérasi inceputa din capu.

„Acést'a a fostu o eróre; câci comitetulu a fostu chiamatu a fi natiunei unu conducatoriu; insa comitetulu puse lenesiu mânile in sinu, partid'a contraria, care erá dejá aruncata la pamentu, a reculesu din acést'a neactivitate potere nóua. Caus'a cea buna a fostu invinsa, si acum iérasi se póte incepe acolo, unde a incetatu adunarea Mercureana in anulu 1869.

„Acum cu greu se póte delaturá reulu; ocasiunea ne-a trecutu iérasi pre trei ani. Alegerile suntu indeplinite si romanimea transilvanéna iérasi nu va fi dupa cum se cuvine representata in parlamentulu ungurescu. Vin'a nu jacé asiá de multu in legea electorale, la tóta intemplarea defectuósa, câtu multu mai multu in români insisi si conducatorii loru.

„Pre viitoriu trebuie insa sa inceteze acést'a; singurulu midilocu e unu congresu generalu românu, care representandu proportionalmente tóte partidele sa prefiga tienut'a politica a natiunei pentru viitoriu si sa institue unu organu spre esecutare, care sa aiba nu numai vointia, ci si pricepere de a fi activu.

„Inse despre acést'a de alta data“.

Primindu acum unele detaiuri despre cele petrecute la Brasiovu cu ocasiunea alegeriloru, le facemu locu in colónele nóstre spre a ne poté face o imagine adeverata despre tienut'a româniloru din acelu districtu.

---

*) Unu telegramu de eri in „HZtg.“ spune ca in fói'a oficiale se publicà oprirea corporatiuniloru bisericesci si pelitice din Ungari'a dela participarea festivitâtiei dechiararei principelui Serbiei. **Milanu** de majorenu ce se va serbá 22 Augustu in Belgradu.

Decursulu lucrâriloru la alegerea deputatiloru dietali in Brasiovu pentru sessiunea dela 1872—75 dreptu orientare pre viitoriu.

Românii din Brasiovu sî din districtu au tienutu o adunare generale inca in 29 Aprile a. c. In acésta adunare s'au dechiaratu românii din acestu cercu de clubu politicu nationalu pentru activitate. S'a adusu conclusu cu unanimitate despre acést'a sî s'a alesu unu comitetu permanentu de 15 membrii, care sa esecuteze afacerile politice ale clubului.

Comitetulu vediendu, ca miscârile electorali decurgu cu cea mai mare vioicione in tóte pârtile tierei, in 10 Maiu a. c. s'a adunatu sî a otaritu a se interesá de cestiunea alegerei in Brasiovu. Pentru acést'a a denumitu unu organu centralu in persónele dloru Ioanu **Lengeru**, capitanulu in pensiune **L. Romanu** sî advocatulu Iosifu **Puscariu**. Acesti domni au infiintiatu unu birou pentru lucrârile alegerei sub presidiulu dlui I. Lenger.

Presidiulu a conchiamatu mai multi barbati inteleginti sî a inceputu a se consultá pentru alegerile electorale.

Cumca românii din Brasiovu s'au impartasitu din tóte puterile la actiunile electorale presupunu, ca este cunoscutu, dara nu credu ca voru avea toti cunoscintia despre intrigele sî nelegiuirile comissiunei de alegere constatóre din majoritate sasi, cu cari s'au luptatu minoritatea sî românii din Brasiovu; asemenea nu credu ca suntu petrunsi toti românii de acelu reu mare, ca o mâna de sasi prin deputatii loru storcu legi separate asupritóre pentru românii din pamentulu regiu; domnescu sî i socotescu nule séu animale pre 300,000 de suflete române din pamentulu regiu. De acést'a speru a face unu servitiu publicului românu cetitoriu enarându in urmatórele totu decursulu lucrâriloru electorale din Brasiovu.

Lucrârile se impartu in 4 pârti: in pregatirea pentru alegere, in reclamare, in verificarea lucrâriloru prin comissiunea centrale sî in votisare.

I.

Pregâtirile pentru lupt'a electorale s'au inceputu atâtu din partea sasiloru câtu sî din a româniloru d'odata cu lun'a lui Maiu. N'aru fi inceputu sasii asiá de tempuriu déca nu-i desceptá diuariulu „Nemere“, care n'are ómeni nici sprigióne a esecutá cea ce strigá. Românii au inceputu pregatirile cu resolutiune: Mai intâiu au luatu in vedere, ca déca Brasiovulu cu districtulu are 96,000 suflete, intre cari românii suntu 40,000, sasi 24,000, unguri 24,000 sî diverse natiuni 8,000 sî déca infratitii suntu 72,000 de suflete, nu potu dupa legea electorale, care favoriséza orasiele sî dupa numerulu intreitu mai mare cá alu sasiloru sa i lase pre sasi 24 mii a domní sî dispune preste 72 de mii suflete.

De ací a inceputu a-si numerá barbatii cu dreptu de alegere adeca pre cei ce posedu proprietâti la orasiu de preste 315 fl. v. a. sî pre cei carii platescu la sate dare directa 8 fl. 40. xr. Facendu acést'a impreuna cu infratitii magiari sî nemti nesasi au aflatu, ca au cu multu mai multi alegatori, decâtu contrarii sasi. „Nemere“ crediendu — se sigura, a publicatu acést'a sî a facutu unu servitiu sasiloru, pentru care aru poté s'o remunereze. Din certele jurnalistice magiare sî sasesci de ací se otarescu românii a lucrá separatu in secretu sî se provóca sî infratitii a lucrá asemenea tóte pregatirile necesari. Intre acestea sosesce sî 13 Maiu a. c. In acésta di comun'a Brasiovului cu districtulu alege 42 membrii, cá comissiune electorale. In acésta comissiune dintre românii din centum viratu nu s'a alesu nici unulu, ce le-a scosu ochii cu unu d. notariu dela Sacele. D. comersante Diamandi Manole frapatu de acestu faptu sî cá unu nationalistu raru, face sasiloru o observare ageru, sî cu ea i constringe moralicesce sî ei de curtuasia alegu 3. români, pre dniii Diamandi Manole, Georgiu Strembu amploiatu in pensiune sî Ioanu Burbea. Pentru acésta fapta mai târdiu s'au caitu sasii fórte tare.

Lucrârile oficióse se incepu. Comissiunea electorale se constitue. De presiedinte alegu pre Brenenberg senatorulu. Românii inca se pregatescu. Biroulu clubului nationalu 'si facù planu de lupta sî spre esecutare alege barbati apti. In 21 Maiu se conchiama mai multi inteleginti la gimnasiulu românu. Se aduse concluse a se aduná in tóta sér'a sî cá fia-care membru pre întrecute sa se angageze la o lucrare séu alt'a sî sa aduca in sér'a urmatóre raportu despre esecutarea ei. Sî fiindu ca se referescu lucrârile la o multime de ómeni din poporu, cari trebuiescu cunoscuti, de acést'a se alegu sî se denumescu 42 vatasiei séu credintiosi ai poporului, incâtu fia-care cotu sî ulitia sa-si aiba câte unulu. Apoi fia-care vecinia, satu séu departamentu sa aiba câte unu inspectoru dintre barbatii inteleginti, cá sa priveghieze sî sa instrueze pre vatasiei. Astu-feliu lânga birou se denumescu 24 inspectori sî anume: Dnii advocatulu Strevoiu, directorulu dr. Mesiot'a, profesorii: dr. Popp, Iosifu P. Dim'a Ple. Baiulescu, Ilasieviciu, Tacitu, Scurtu, Constantinu, Belissimusu, Cioflecu, Ple. Persionariu, dnii comersanti: I. Popoviciu, Dusoiu, N. Maciuca, N. Popu, G. Popu, G. Moldovénu, dlu Gog'a sî dlu concipientu adv. Pompiliu Lemeni.

Acestor'a li s'a datu fia-cârui'a comun'a séu plass'a sub inspectiunea sî lucrarea sea.

La 22 Maiu a. c. comissiunea electorale a depusu juramentu, pentru cea ce va lucrá dupa dreptu sî s'a impartitu in 14 sectiuni de câte trei membrii. S'a consideratu cá fia-care membru sa fia la lucrare in cerculu locuintiei sele. Astu-feliu s'a intemplatu, cá sa fia la sectiuni câte unu membru românu in suburbiulu românu sî in cetate. In sectiunea unde erá d. Strembu s'a numitu sectiunea Strembu sî unde erá d. Burbea sectiunea Burbea sî sectiunea Diamandi. Intemplarea a adusu la aceste sectiuni români in raionulu in care locuiau mai totu români, inse ingrirea sasiloru a dispusu, cá acesti domni români sa capete conmembri pre cei mai incarnati sasi sî adeca: Capitanulu Schnel cu Strembu, C. Fabritius cu Burbea sî presiedintele Brenenberg sî adv. Schnel cu Diamandi. S'a inceputu conscrierea la 22 Maiu a. c. dara ea s'a publicatu numai 27 Maiu a. c. Prim'a ilegalitate. Presiedintele Brenenberg a conchiamatu si a tienutu in 30 Maiu siedinti'a comissiunei electorale. In acésta siedintia s'a desbatutu sî s'a adusu conclusu, ca sectiunile sa conscria membrii alegatori dupa ocularea relatiuniloru mergendu din casa in casa. Din acésta siedintia se datéza o publicare oficiósa pre pareti sî totu-si ea fiindu ca nu conglasuesce cu conclusele sî faptele de mai târdiu s'a numitu amicabila sî protocolulu ei s'a facutu perdutu. A dóu'a ilegalitate. Sectiunile au conscrisu pre alegatori mergendu din casa in casa, la sectiunea Strembu sî Burbea dnii Schnel sî Fabritius s'a abtienutu. A trei'a ilegalitate, ca a calcatu conclusulu siedintiei sî juramentulu. Iéra remaindu in minoritate cei alti doi membri au conscrisu din casa in casa pre ómenii, carii i-a aflatu in dreptu de alegere. Astu-feliu la Strembu s'au conscrisu 500 sî la Burbea 485 de alegatori mai toti români. In alte sectiuni inca s'au conscrisu destui români. La 5 Iuniu a. c. s'au incheiatu listele de conscriere in câte dóue esemplare sî unulu s'a datu presiedintelui sî altulu s'a espusu spre vedere sî reclamare. In unele locuri nu s'a espusu dupa lege. A patr'a ilegalitate. Sa trecemu acum la lucrarea nationale. Dela 22 Maiu incóce inspectorii sî vatasiei au lucratu sî s'au adunatu mai in tóta sér'a, incâtu a facutu pre fia-care românu sa scia pentru ce vine comissiunea conscrietóre sî sa arate proprietatea sea.

In 24 Maiu vediendu-se lupt'a dloru Schnel sî Fabritius carii 'su ómenii .... s'au ingrigitu românii sî s'au otaritu a esecutá o pretiuire oficiósa a casei sî realitâtiloru fia-cârui alegatoriu românu adeca la 1200 alegatori. Biroulu tractéza cu dnii Ioanu Munténu sî Weber cá pretiuitori jurati. Capitanulu Romanu, Maciuca, Persinariu, Scurtu, Baiulescu mergu pre plóia prin noroiu cu pretiuitorii din casa in casa sî se iá actu de fia-care pretiuire. In 26 Maiu s'au tiparitu pretiuirile. Inspectorii scriu sî subscriu de asuda, cá sa avemu documinte la reclamare.

Alta lucrare, in 5. Iuniu se otaresce, in 6 Iuniu

FOISIÓRA.

Disertatiune

despre stricaciunea vinarsului,

tienuta in 16 Iuliu a. c. la adunarea generala a despartiementului Brasiovu, pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu.

de Bartolomeiu Baiulescu parochu sî prof. de religiune.

(Urmare.)

II.

Folosulu ce aru aduce vinarsulu lipsesce, elu din contra produce unu reu mare omenimei fiindu ca e otraviciosu.

Vorbindu despre vinarsu cu aplecare la poporulu nostru românescu, o dîcu cu accentare, ca elu i aduce multe rele; aduce: bóle, habauca, traiu reu, fapte criminali, saracia, sî nimicire totala. Bóle, câci beti'a insusi e bóla rea, latîta la poporalu nostru conditionandu o sinucidere indelungata. Unu betivu nu o póte duce mai multu cá 15 ani. De ací incepe a se umflá, a se habaucí sî astfeliu dupa 2—3 ani piere. Traiuri rele care se inmultiescu din dî in dî in casetoriele crestiniloru români, suntu cu putiene esceptiuni, dupa cum se póte oricine, care a cetitu procese divortiale causatu de vinarsu. Criminalistii români fasionéza in aperârile loru, ca a fostu sedusi de betia, cându au facutu faptulu reu. Pemnaratulu séu zâlogirile, ce le facu românii la jidani pentru a putea bea vinarsu, a facutu, cá sa cetimu adesea corespundintie durerose in dîuariele nóstre, prevestindu ca românii din multe comune voru ajunge robatori, servii jidaniloru. Latirea, intrebuintiarea vinarsului la prunci, la ómeni tineri, la generatiunea viitóre prevestesce o nimicire totale a spiritului ageru ce-'lu are românulu sî a materiei putiene ce mai are poporulu nostru.

O statistica despre catatimea vinarsului care se consuma in Transilvani'a, s'a publicatu in an. tr. Amu cetitu cum cresce cantitatea si necessitatea lui din anu in anu. Amu cetitu folosulu de unu milionu sî mai bine ce-lu ia statulu dupa vinarsu numai din Transilvani'a, sî amu putea dîce ca trei pârti din aceste suntu bani românesci. Inmultirea beutoriloru se vede din anu in anu.

Locuitorii unei comune române cu 700 de familii sî preste 2 mii suflete, au beutu in anulu 1860 — dupa datele ce mi le-a datu arendasiulu acelei comune — la 3500 de vedre vinarsu séu de familia cam o jumetate patrariu pe dî, 40 cofe, séu 5 vedre pre anu. Dupa 10 ani in anulu 1870 totu acei locuitori in 700 familii au beutu preste 7000 de vedre, va sa dîca fia-care familia preste unu patrariu pre dî, sî preste 10 vedre pre anu. In anulu 1860 au fostu 9 betivi, sî in an. 1870 23 de betivi. Esecutiuni pentru beutura in an. 1860 s'au facutu 24 sî in anulu 1870, 73. Sî mai la intielesu vorbindu despre reulu celu mare ce aduce vinarsulu intregului nostru poporu românu, ne vomu convinge, déca vomu luá ca o familia un'a cu alt'a (sî cele ce beau vinarsu preparatu finu) bea pre dî numai de 8 xr. aceea bea pre anu de 30 fl. v. a. sî in 30 de ani va bea de 900 fl. v. a. Dóue sute de familii a unei comune câtu de mica beau in 30 de ani de 180,000 fl. v. a. sî o mie de familii beau in 30 de ani de 900,000 fl. v. a. Românii din Transilvani'a aprópe la 2,000,000 suflete luându-i cu 500,000 de familii beau intr'unu anu de 15,000,000 fl. v. a., dî cinci-spre-diece milióne fiorini valut'a austriaca, cari le perdu ei fâra folosu. In 30 de ani beau românii din Transilvani'a 450,000,000. Eata 450,000,000 fl. avere româna, capitalu nationalu, de 1847 pâna astadi l'a perdutu ei in zadaru, cá sî cându s'aru fi arsu. Sî déca vomu merge sî mai departe socotindu totu dupa acésta cheia la tóte dóue-spre-diece milióne de suflete române din tóte tierile locuite de ei sî déca vomu luá numai 2 milióne de familii, câror'a le place vinarsulu, bendu fia-care familia numai de 8 xr. pre dî ele prapadescu pre anu pre vinarsu 60,000,000 fl. v. a. sî in 30 de ani 1,800,000,000 adeca unu miliardu optu sute de milióne fl. v. a.

Eata bani de spariatu pre cari i-au prapaditu românii in 30 de ani fâra sa le aduca celu mai micu folosu, ci din contra inca de dóue ori pre atât'a paguba spirituala sî materiala; eata capitalu nationalu românu, care se putea face dela 1847 pâna astadi déca nu dedeau paralele loru pre vinarsu; eata ce putemu face in 30 de ani, déca fia-care familia româna se va oprí a dá pre vinarsu 8 xr. pe dî sî i va dá la unu fondu nationalu. Acest'a aru esî cu capitalisarea procenteloru la dóue miliarde. S'aru puté fâra scadere, ca românii inainte cu trei sute de ani n'au beutu vinarsu sî au fostu mai tari sî mai trainici, acum insa prin vinarsu se sinucidu, se pagubescu.

Cine sa socotésca perderea sî pagubele ce producu bólele, care le starnesce vinarsulu; bóle de peptu, de apa, de umflaturi sî desmintire. La jumetate din cei smintiti beutur'a e caus'a. O multime de medici au documentatu, ca vinarsulu strica sângele, ca este unu veninu arsenicu care omóra, dara omóra incetu, ea starnesce bóle diferite, ea produce tremuru. Cine nu crede sa cetésca renupléca inspectorii pre sate, sî aducu listele alegatoriloru decopiate, dara nu tóte din fia-care satu, fiindu ca conscrierile n'au fostu publicate. A cincea ilegalitate.. Intrebârile facute de inspectori jupâniloru judi, ca dupa care litera s'a conscrisu N, ca de ce nu s'au conscrisu tóte, de ce nu s'a afisiatu listele etc. le-a adusu spaima sasiloru incâtu a alarmatu pre cei din Brasiovu. Erau bune acestea mai târdiu. Dupa 7 dile mergu inspectorii de nou pre sate pentru a protestá nelegiurile sî asupr'a conscrierei unoru 1600 de sasi fâra a scadea dupa lege $^{30}/_{00}$, care faptu s'a fostu aretatu la ministeriu sî a venitu demandare a se socotí acele procente. Pre sate s'au intâlnitu inspectorii nostri cu profesori si negutiatori sasi cá inspectori sasi organisati pentru acésta lucrare. Dintre sasii de pre sate s'au stersu 1000 mai remaindu 600 conscrisi.

II.

Reclamarea pentru cei neconscrisi sî pentru cei conscrisi fâra dreptu s'a otaritu de comissiunea electorale s'o priméscа sectiunile si sa dureze dela 17 pâna la 19 Iuniu a. c. Inca in siedinti'a comissiunei electorale din 30 Maiu s'a propusu o chea de dare pentru a aflá pretiulu realitâtiloru de 315 fl. v. a. Atunci d. Diamaudi sî Klokner adv. a combatutu acea propunere sî a cadiutu. In 13 Iuniu a. c. se conchiama — cum se dice, dupa ce a venitu unu sasu dela Pest'a cu instructiuni. — Siedinti'a comissiunei electorale sî d. C. Fabritius propune din nou che'a de dare, socotindu la casa de 60 ori sî la pamenturi de 100 de ori dupa § 3 lit. a a legei de alegere sî dupa cele prevediute de lege la hereditati sî mosteniri. Astu-feliu carii voru platí celu putienu dare de 5 fl. 25 xr. potu fi alegatori. Acésta propunere se primesce. A siesea ilegalitate, câci legea nu prevedea che'a de dare, sî socotindu dare dupa case este numai 3 fl. 15 xr. nu 5 fl. cá sa fia pretiulu venitului casei 315 fl. v. a. — Sasii a facutu si acésta nelegiuire mare pentru ca a vediutu, ca nu voru fi in majoritate sî interesele sasesci voru scadea.

Sa trecemu — variindu — la lucrârile biroului nationalu. In 11 Iuniu d. Strembu, ca sasii au otaritu a protestá la reclamare contr'a tuturoru românilorn conscrisi fâra a se fi observatu che'a de dare; s'a facutu aretare despre acést'a la ministeriu. Apoi se renduescu ómeni de incredere cá sa stea la fia-care sectiune. Astu-feliu e rogatu d. prot. Petricu, d. Andreiu Voin'a, Vasile Gamulea, dnii Sincani sî Musc'a si toti inspectorii se impartu pre la sectiuni. Certele sî luptele suntu incordate. Biroulu nu mai sciá, ce instructiune sa dea. — In 12 Iuniu, cercetându-se se afla ca bisericele scólele nu suntu inscrise dupa lege. D. prot. Petricu sî dr. Mesiot'a primescu ingrigirea de acestea sî de invetiatori. — Ómenii se instruau cum sa reclame. Inspectorii B. sî P. i strengeau de prin gradini, cá sa reclame sî sa dea recurse. In 13 Iuniu a. c. dupa conclusulu comissiunei electorale spre a folosí che'a de dare, infratitii se consultara sî alesera o deputatiune in persónele dloru Diamandi Manole, Vasadi sî Ferntheil, carii au sî plecatu la Pest'a pentru cá sa esopereze la ministeriu a oprí acelu medilocu ilegalu de care se prevedea cu siguritate ca nimicesce dreptulu de alegere la o multime de români. D. Diamandi 'si lasâ lucrârile sî merse pre spesele sele la Pest'a.

La biroulu clubului nationalu, dnii Strembu sî Burbea au aretatu, ca se stergu dupa che'a de dare fórte multi români din cei conscrisi, pentru ca acum membrii sasi s'au pusu sa faca majoritate, asiá stergu pre români. A 7-a ilegalitate! Majoritatea membriloru din sectiuni mai nainte totu acesti barbati au conscrisu dupa convingere sî ocularea realitâtiloru sî acum dupa aretarea interesului sasescu i stergu. Iéta ce e juramentulu pusu! Se mai arata, ca sî alegatorii vechi conscrisi la a. 1869 se stergu dupa che'a de dare sî se protestéza. A 8-a ilegalitate; pentru ca legea prevede pre cei conscrisi de alegatori in anulu 1869, cá alegatori cu dreptu nedisputatu in a. 1872.

S'a otaritu sî s'a facutu plângeri prin depesi la ministeriu; s'a otaritu sî s'a facutu pretiueli sî pentru realitâtile acestoru alegatori vechi; s'a facutu recurse tiparite, lânga cari se adaoga documinte, cari sa se dea comissiunei reclamatóre prin fia-care românu stersu din conscriere. Inspectorii alérga a instruá ómenii, cá sa nu se neglige dreptulu. Baiulescu arata, ca in curmatura 21. de români mai suntu, cari au dreptu a reclamá, s'a otaritu sî pentru acestea pretiueli, se recurse. — In 14 Iuniu s'a cercetatu cele-lalte plasse din cetate sî suburbii sî inspectorii a indemnatu pre cei stersi, carii nu sciau acést'a, a reclamá. In 19 Iuniu s'au dispusu protestârile generali contr'a sasiloru conscrisi ilegalu la fia-care sectiune sî contr'a lucrâriloru ilegale a comissiuniloru reclamatóre. Astu-feliu la sectiunea Burbea a facutu d. capitanu Romanu, la Strêmbu d. Ios. Puscariu, in cetate adv. Szilagi sî dr. Mesiota la cele-lalte sectiuni dr. Popu, Dim'a, Scurtu, Persienariu sî cu cei-alti inspectori. S'a datu la protocólele comissiuniloru reclamatóre, reclamâri pentru calcarea legei. Diu'a de 19 Iuniu se finesce sî la Strembu nu se finescu reclamârile cí a remasu balta. A. 9-a ilegalitate. Puscariu a datu acestea la protocolu. Cu tóte acestea in 20 Iuniu se incepu lucrârile comissiunei centrale pentru verificare. Conformu instructiunei ministeriale p. 16. trebuea listele publicate asiá precum a remasu in urm'a protesteloru sî reclamâriloru, pentru cá fia-care individu sa scia ce sufere sî sa produca documinte, pentru dreptulu ce are, la comissiunea centrale. Acést'a nu s'a facutu. A 10-a ilegalitate mare.

Biroulu nationalu a primitu in 20 Iuniu rapórtele inspectoriloru, din cari se vede, ca unii ómeni n'au reclamatu sciindu-se inscrisi, altii au fostu stersi neavendu casele pre numele loru. B. Baiulescu arata, ca la mai multi ómeni a aflatu — cercetându in suburbiulu Scheiu sî pre Tocile, — ca n'au casele pre numele loru, fiindu ca magistratulu a intardiatu intabularea dupa cumperare sî altii le au lasatu pre numele socriloru séu parintiloru din negligentia sî altii din alte cause. Le a datu povatia, ca acést'a e o gresiéla mare, care aduce urmâri grele. Inspectorii carii au fostu pre sate arata ca s'au stersu o mie de sasi. Se arata la birou, ca a venitu prin depesia o ordinatiune dela Es. sea Ministrulu Thot câtra comissiunea electorale, prin care i se trage acestei'a atentiune seriósa, ca sa nu lucre contr'a ordinaciunei tramisa mai nainte sub nr. 18,534 sî se considere la stabilirea pretiului realitâtileru nu numai che'a de dare, cí sî alte documinte, ca altu-feliu va fi procedur'a ei ilegale. Acésta ordinaciune comissiunea electorale n'o privesce cá dela ministru, fiindu ca n'are subscrierea densului, cí numai „Ministeriulu din launtru“ minoritatea arata de nou ministrului si a 11-a ilegalitate. Totu astadi comunica d. Diamandi Manole, ca sosindu dela Pest'a, vrea sa refereze poporului cele ce a ispravitu acolo.

Minoritatea româna din comissiunea electorala arata, ca lupt'a ei de-sî aduce maioritatea sasésca la resónele dreptului, totusi ea prin votare calca ori-ce dreptu. Românii reclamanti au produsu carti de pretiuéla despre pretiulu realitâtiloru loru sî nu le-a primitu cá documente la multe sectiuni. Apoi 4 ordinatiuni a venitu la gravaminele minoritâtei dela ministeriu sî nici un'a nu se urméza. Sî vediendu-se, ca nici unu resultatu favoritoriu nu urméza, ci din contra sasii inculpa minoritatea sî pre inteliginti'a româna, ca lucra in numele poporului românu fâra a consimtí sî a scí poporulu de luptele acestea. Mai incolo cá a 12-a ilegalitate este, ca nu s'au publicatu bas'a pre care avea sa se decida reclamârile, incâtu cetatienii a fostu surprinsi si n'au pututu produce documente prin cari sa se constateze dreptulu loru de alegatori. Din aceste consideratiuni domnulu Diamandi Manole face propunere sî se primesce sa se conchieme poporulu prin vatasiei intr'unu meetingu. — Dumineca in 23 Iuniu a. c. in tempu de o óra se si aduna in meetingu sî sal'a gimnasiului preste o mie români sî la 200 unguri si nemti. Inteliginti'a româna s'a surprinsu de cunoscintiele ce avea poporulu dela vatasiei despre caus'a lui; s'a surprinsu de simtiulu celu indignatu alu poporului pentru calcarea dreptului. Espressiunea sî echoulu ce resuná unanimu la cuvintele oratoriloru a fostu semnele cele mai batatóre la ochi pentru durerea poporului de nelegiuirile facute lui; dovéda ca poporulu a cerutu sa se faca protestu asupr'a lucrâriloru marsiave sasesci la comissiunea centrale si facendu-se indata s'a subscrisu de 800 individi. Asemenea s'au subscrisu o suplica la ministeriu spre a aratá indignarea poporului pentru repasirea dreptului. Poporulu a alesu o deputatiune de 40 persóne, care in 24 Iuniu a. c. a si predatu protestulu la comissiunea centrale, iéra cu suplic'a a otaritu sa mérga o deputatiune de nou la Pest'a spre a se convinge pre deplinu, ca ministeriulu padiesce legea ori o incurca.

Invetiatur'a despre constitutiune in cuvinte scurte, facuta de dlu Diamandi poporului, o a cuprinsu fia-care. Faptele degradatóre ale sasiloru contr'a româniloru, cari le-a aretatu dlu Lenger au iritatu infricosiatu pre români, unguri si nemti, fiindu ca celoru ce li s'a rapitu dreptulu de alegatori séu nu-'lu are, e insemnatu de servitoriu, palmasiu calicu, si numai cei-lalti suntu cetatieni si patrioti.

Acést'a adunare pentru invetiatur'a ce a primitu poporulu si pentru pretiulu de sine ce si-a castigatu a folositu fórte multu.

Totu in acésta dî insemnata, aretandu biroulu natiunalu, ca la totu pasulu trebuiescu spese, iéra cele pentru acte, pretiueli, vidimari si pentru o deputatiune nóua la Pest'a ceru parale multe — se conchiama prin presiedintele casinei române dnii membrii comercianti etc. cari numai cu câte-va dile mai inainte se facuse o colecta nationala, si acum la

---

mitii medici Hufeland, Heiroth, Dr. Kirk sî altii, cari arata, ca cei ce moru de vinarsu, moru cum dîce poporulu nostru: „ca s'a aprinsu rachiulu in elu“ fórte iute cá sî cei ce se sinucidu prin otrava.

Mai incolo cine sa socotésca pagubele sî ruinele in urm'a vietiei cei depravate sî tratârei betiviloru patimasi cu famili'a sî cu averea sea, cine sa socotésca dilele ce le perdu betivii fâra sa lucre câte 10—17 pre fia-care luna. Astfeliu socotindu numerulu betiviloru câtu de modestu suntu la o mie diece, sî la unu milionu o mie, la diece milióne diece mii de betivi, cari nu lucra, ci ruinéza averea; cari se sinucidu sî producu fiintie habauce. La acesti'a sa socotimu, ca aru bea sî aru prapadí un'a cu alt'a in risipa unu betivu numai 30 xr. pre dî, pre anu prapadesce acel'a 109 fl. 50 xr. v. a. sî diece mii de betivi prapadescu pre anu 1,095,000 adeca unu milionu sî nóue-dieci sî cinci de mii de fiorini; cine sa mai socotésca aceea ce se perde prin lene sî trandavia, care le folosescu sî le invatia ómenii beutori nebetivi cari stau la crijme guri cascate a bea dela betivi sî a audi vorbirea loru limbuta atunci cându altoru ómeni harnici in puterea lucruriloru, le crépa anim'a de doru sa lucre, atunci atari ómeni afli destui omorindu tempulu! Cine sa mai socotésca pagubele ce le facu criminalii impinsi la asemenea fapte de vinarsu? Urmârile sî pagubele din manie, din certe, din batâi, din procese, cari cele mai multe le aprinde vinarsulu, cine sa le socotésca sî cine sa compute pagub'a cea mare, ca vinarsulu schimba viéti'a sî caracterulu celu tare alu româniloru, dejosindui-i, cá sa-si vanda dreptulu de cetatiénu la alegeri pre câte-va parale séu insusi pre vinarsu?

In fine cine sa judece tóte câte urméza de ací sî mai multu tóte câte urméza din viéti'a imorala care in totu loculu e impinsa de beutura.

Deci, pré stimati domni! Déca ve dóre de români si cautati cum sa le delaturati intunerecnlu sî saraci'a, care domnesce la poporulu nostru, atunci — dupa parerea mea — puteti aflá, ca isvorulu acelui reu vinarsulu este, elu i intuneca mintea românului sî-'lu saracesce; prin elu se transpune suculu româniloru la jidani; elu amagesce pre români sa faca legatura pentru cá mai târdîu sa si dea averea jidaniloru pre nimic'a.

Vinarsulu — dupa temerea mea — duce pre români la proletariatu.

Asiá dara acést'a, dupa cum m'amu convinsu eu nu numai ca nu e de folosu poporului nostru, ci este reulu celu mai mare, celu mai aprigu inimicu. Inteleliginti'a româniloru, sum convinsu, ca o scie acést'a sî aru putea sa o scie ori-ce românu câtu de simplu, pentru ca vede ca beutur'a lui 'lu trantesce la pamentu si-'lu smintesce; semnulu celu mai simtibilu de folosulu ce-'lu da elu. — Elu dara e o otrava care scurta viéti'a la mii de ómeni pre anu, nefericesce mii de familii sî saracesce poporulu nostru.

Acum pré stimati domni! Fatia cu acestu reu mare, putemu sa mai stâmu indiferinti? Nu, câci dupa parerea mea, ingrigirea, cá sa apere pre poporu de acestu reu trebuiá sa o ia inteliginti'a româna mai de inainte. Pentru ca intrebu: N'aru fi datórie sa apere pre poporu mai intâiu de mórte apoi sa-i dea cultura, cá nu cum-va pâna sa priméscа cultur'a sa móra? Jidanii sî Romani'a 'mi aproba ceea ce dîcu. Sî déca amu sustienea, ca cultur'a e midiloculu de a aperá pre poporu, sî atunci a-'si resoná dîcendu: omulu da semne de cultura atunci, cându cunósce reulu sî-'lu parasesce, imbratisiandu binele.

(Va urmá.)

propunerea dlui capitanu Romanu, incepu contribuirile de nou, D. Diamandi Manole la Pest'a da o suta fl., vre-o 12 comercianti câte 50 fl. si cei'alalti 30—20—10 fl. mai putienu de 5 fl. nu s'a primitu. Astfeliu se facura indata sum'a de 1200 fl. v. a. Eata dovéda de natiunalismu si nu palavrele ci jertfele pentru confratii sei apesati dovedescu acést'a.

Reclamârile se incheia pre la tóte sectiunile. La sectiunea Burbea a facutu dnii profesori sasi, Corodi si Türk protestu asupr'a tuturoru românilor conscrisi, cá alegatori. La sectiunea Strembu dlu advocatu Adam cu altu profesoru asemenea au protestatu, cá sa aiba comissiunea centrale temeiu a-i sterge. Aici dlu adv. Ios. Puscariu facù protestu la protocolu, ca sectiunile n'a sevarsitu lucrârile reclamatóre. Astfeliu a urmatu sasii, cu proteste la tóte sectiunile. Unele proteste le-au basatu. Erá mirare ca ei aveau date mai sigure, ca tatii români de vecini, pentru ca românii tienu intre ei cá notari la vecinii sasi pre W. si pre H. [si acesti infernali a datu date drepte si nedrepte. In 21 Iuliu a. c. se conchiamà comissiunea centrale pentru verificarea lucrâriloru.

(Va urmá.)

Muresiu-Osiorheiu 30/7 n. 1872.

Asta-nópte la 1 óra erupse foculu aicí in cas'a unui samlariu de câtra gradina adeca in deretulu casei. Locuitorii casei si vecinii cei din apropiere se trezira si se pusera curendu pre talpi, cându (dupa spusulu loru) flacar'a se intindea incetu pre coperisiulu casei spre ulitia, si de venea mai curendu stingatorii, foculu se potea sugrumá in aceea-si casa, dara fiindu tocmai tempulu celu mai grosu alu noptiei, au fostu ómenii afundati in somnulu celu mai greu, si asiá alarmulu si sunetulu clopoteloru i-au potutu desceptá prea târdiu, iéra foculu dupa ce se latí prestu coperisiulu intregu se aruncà in casele din apropiere si scrumà inca 4 case cu tóte alte cladiri ardiendu chiaru si ambiturile — tarnatiele — si ingraditurile fontâneloru. A 5-a casa arse de jumetate de câtra gradina. Foculu dede pace la 3 casi si se aruncà in siur'a dela a 3-lea casa, care contienea grêulu caratu dela câmpu si care dimpreuna inca cu o siura se prefecura asemenea in cenusia cu tóte bucatele. Ómeni nu, dar' arsera 2 porci grasi si mai multe óue.

Eu amu fostu la multe focuri in alte orasie, amu fostu aici inca la 2 focuri in anii dela 62 incóce si amu admiratu barbati'a locuitoriloru din interiorulu orasiului câtu si a plugariloru de aicí, de cari nu potea incape omulu la ajutatu. Acum vorbescu locuitorii nascuti si crescuti aicí in etate de 60—70 ani ca nu 'si aducu aminte de unu focu asiá cumplitu in Osiorheiu, — ca erumperea focuriloru de pâna acum, déca nu se sugrumá in cas'a cea dintâiu séu a 2-a, se sugrumá in a 3-a de stângatori si nu ardeau si alte cladiri, dara orasienii vorbescu ca la acestu focu stangatorii aru fi fostu cam indiferenti, si ast'a aru fi provenitu din impartirea loru in partide in drépt'a si in steng'a. Incâtu este acést'a adeveratu nu sciu, dara aru fi tristu lucru déca aru fi adeveratu, câci in periculu omulu are datorintia a vení si celui mai mare inimicu alu seu intr'ajutoriu, câci : astadi mie, mâne tie.

S'a fostu aprinsu si biseric'a luterana, cá celu mai aprópe edificiu -- despre piatiu — de cas'a in care a eruptu foculu, dara cu ajutoriulu unei tulumbe — pusca de apa, si a vr'o 5 bardasi, cari se suisera in podulu bisericei, s'a stensu curendu.

A arsu inse coperisiulu scólei luter. din curtea bisericei, unu edificiu nou si frumosu din materialu solidu, numai in vér'a ast'a gatatu.

Aicí este de insemnatu, ca in acestu orasiu suntu numai 15 familii sasesci, cari ajunsera la numerulu ast'a numai cam de vr'o 10 ani, câci mai nainte au fostu mai putieni.

Parochulu de acum numai de 6 ani aicí a gasitu la venirea sea numai aprópe la 300 — trei sute fl. adunati de antecesorele seu, carele a fostu celu dintâiu parochu dupa ce se formà acésta comuna bisericésca mica, sub titlu „fondu de scóla“, dara prin vointi'a firma si staruinti'a neobosita a lui incursera cu incetu, dara neintreruptu si din cele mai departate pârti ajutorintie banali, pâna cându se urcà sum'a aprópe la 4000 — patru mii fl. v. a., cându apoi mai venira intr'ajutoriu si putienii poporeni sasi de aicí, unii cu bani gat'a, altii cu materialu, si astadi au scóla frumósa, care servesce de fala respectivului parochu si poporeniloru sei, a câror'a copii de si invétia dela servitórele unguroici si secuence si din atingerea cu copii veciniloru unguri pâna cându ajungu etatea de 6 ani mai bine unguresce a vorbí, decâtu dela parinti limb'a de scrisu a loru materna, adeca cea germana — intra in scóla cu profesoru sasu, de care se propune in 1-a linia limb'a germana, si in lini'a secundara cea ungara, asiá câtu invatia pre deplinu limb'a materna si nu se perdu intre numerosii locuitori ungurí.

Credu ca nu va fi superfluu, déca este o necessitate nenegabila de a ne ocupá la loculu acest'a cu dnii parochi ai nostri, si cu locuitorii români din acestu orasiu si cu românimea din impregiuru.

Numerulu locuitoriloru români de ambele confessiuni din acestu orasiu luatu dupa suflete este aprópe tare de 900, pre cându celu ale celoru 15 familii sasesci sta departe in josu de 100 suflete, si iéta acésta comuna eclesiastica mica are unu edificiu de scóla frumosu, cu 2 incaperi de locuitu pentru invetiatoriu, cu 2 culine — conha — un'a pentru parochu ceea lalta pentru invetiatoriu, cu 1. pivnitia, si cu o clasa cu bance séu scaune in dóue despartieminte, si anumitu: unulu pentru copii, cel'alaltu pentru fetitie, si cu unu docente cualificatu din sinulu natiunei sasesci, iéra românii nostri nu au scóla, asiá câtu ante de ast'a cu 6—7 ani, repausatulu baronu Oetves ministru de cultu, in caletori'a sea in Transilvani'a visità aicí scolile ref. rom. catolici, scóla de copii merunti si scól'a jidaniloru — iéra scól'a românésca nu o visità din causa ca nu esistá si nu esista.

(Va urmá.)

Concursu.

La scóla poporale inferióra gr.or. din Turchesiu in tractulu protopopescu I alu Brasiovului a devenitu vacantu unu postu invetiatorescu, cu carele este impreunatu unu salariu anualu de 210 fl. v. a. pre lânga cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sa bine-voiésca a-si ascerne petitiunile loru instruite in intielesulu Statutului Orgcnicu la prea on. domnu protopopu respectivu Iosifu Baracu, pâna in 25 Augustu a. c. in Brasiovu.

Turchesiu, 23 Iuliu 1872.

Comitetulu parochialu gr. or·
(2—3) din Turchesiu.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a din Nucsiór'a cu fili'a Malaesthi, in protopresbiteratulu gr. orientalu alu tractului Hatiegu, statatóre la olalta din 866 suflete, se escrie concursu pâna la 25 Augustu a. c.

Emolumintele suntu : pre lânga cortelu naturalu o portiune canonica (livadia) cá de 15—20 cara de fenu, si pre lânga tacsele stolarí indatinate câte 2 ferdele cucurudiu nesfarmatu (cu tuleulu,) dela tóta famili'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sa bine-voiésca a-si adresá concursele loru bine instruate conformu Statutului Organicu la sub-scrisulu in Hatiegu.

Hatiegu, in 20 Iuliu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu

Ioanu Ratiu,
(3—3) protopopu.

ad. Nr. 200—1872.

Concursu.

Conformu conclusiunei luate in adunärea gen. a Asociatiunei tranne, tienuta la Sabesiu in 5—6 Augustu cal. nou 1872 sub nr. prot. XVII, se publica prin acést'a concursu la urmatóriele stipendia :

1. la 3 stipendii de câte 60 fl. pentru 3 gimnasisti ;
2. la unu stipendiu de 60 fl. pentru unu elevu dela scól'a reala;
3. la 6 ajutórie de câte 50 fl. pentru 6 sodali de meseria cualificati de a se face maiestrii ;
4. la 20 ajutórie de câte 25 fl. destinate pentru 20 invetiacei de meseria.

Terminulu concursului pentru stipendiele si ajutóriele susu insemnate se defige pre 10 Septemvre c. n. 1872.

Concurentii la stipendiele de sub pos. 1 si 2 au de a-si ascerne la comitetulu Asociatiunei tr., pâna la terminulu susu-indigitatu, concursele loru, provediute : a) cu carte de botezu, b) cu testimoniu de pre sem. II an. scol. 1871/2 si c) cu testimoniu de paupertate.

Dela concurentii la ajutóriele de sub pos. 3, pre lânga ätestatu de botezu, se recere cá sa produca adeverintia dela maiestrulu respectivu despre aceea, cumca suntu cualificati de a se face maiestrii.

Iéra dela concurentii la ajutóriele de sub pos. 4, pre lànga atestatu de botezu se recere adeverintia dela maiestrulu resp. despre desteritatea si diliginti'a in meseri'a, cu care s'a ocupatu.

Fostii stipendiati pre anulu scolasticu trecutu, carii inca nu si-au finitu cursulu studieloru sele, pre lânga documentarea progresului facutu in studii, (aici intielegendu-se acei stipendiati, cari inça nu si-au tramisu recerutele documente pentru dovedirea progresului in studii pre sem. II. an. scol. 1871/2) mai suntu detori la tempulu seu, a produce si documentu de inmatriculare dela directiunea institutului respectivu, cá astfeliu sa se póta face dispositiunea necesaria pentru asemenarea stipendieloru pre an. scol. 1872/3

In fine, conformu conclusiunei luate in adunärea gen. dela Sabesiu sub nr. prot. XXIV. toti stipendiatii Asoc. suntu datori a dá reversu despre aceea, cumca ajungendu la stare se voru face membrii asociatiunei tranne.

Dela presidiulu Asociatiunei tranne pentru literatur'a si cultur'a poporului românu.

Sabiiu 8 Augustu c. n. 1872.

(2—3)

Concursu

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci la scólele poporale din urmatórele comune, se escrie prin acést'a pâna la 29 Augustu a. c. concursu.

1. La opidulu Breticu pentru clas'a II. cu o léfa anuala de 200 fl v. a. cuartiru liberu si lemne.
2. in opidulu Covasn'a pentru cl. II cu 200 fl. v. a. si cuartiru.
3. in opidulu Feldiór'a pentru cl. III cu 200 fl. v. a.
4. in Apati'a cu léfa anuala de 100 fl. v. a.
5. in Fili'a Nou cu léfa anuala de 60 fl. v. .a
6. in fili'a Ormenisiu dto de 130 fl. v. a.
7, in fili'a Iaresiu dto de 110 fl. v. a. si cuartiru.
8. in Valcele (Elöpatak) dto de 150 fl. v. a. si cuartiru.
9. in Heghigu dto de 100 fl. v. a.
10. in Közep-Ajta dto de 60 fl. v. a. si cuartiru.
11. in Miko-ujfaleu dto de 150 fl. v. a. si cuartiru.
12. in fili'a Bikszád dto de 175 fl. v. a. si curatiru.
13. in Vam'a Buzeului dto de 120 fl. v. a. si cuartiru.
14. in Borosneulu-micu dto de 118 fl. v. a. si cuartiru.
15. in Cernatulu-inferioru dto de 122 fl. v. a.
16. in fili'a Zabala dto de 51. fl. v. a. si cuartiru.
17. in Şit'a-Buzeu dto de 200 fl. v. a. si cuartiru.
18. in fili'a Papautiu dto de 80 fl. v. a. si cuartiru.

Aceste statiuni de-si suntu mai tóte ocupate cu invetiatori suplenti fâra decrete, si atestate de cualificatiune totu-si se privescu de vacante pâna la depunerea esamenului de cualificatiune.

Dreptu aceea, cei ce voru voí sa ocupe vre-unulu din posturile de susu, sa-si ascérna suplicele loru la subscrisulu, documentându absolvirea gimnasiului inferioru si ca au atestatu de cualificatiune.

Brasiovu, 20 Iuliu 1872.

In contielegere cu comitetele parochiali

Ioanu Petricu,
(3—3) Protopopu gr. or.

Concursu.

Pentru ocupärea postului de invetiatoriu la scól'a elementara gr. or. din preurbiulu Brasiovului „Tocile“ se escrie concursu cu terminu pana la 25 Augustu a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 300 f. v. a. si unu stenjinu de lemne.

Concurintii pana la terminulu mentionatu sa 'si trimilia la Prea On. Domnu Protopopu, Iosifu Baracu, in Brasiovu petitiunile loru instruite in intielesulu Statutului organicu.

Brasiovu, 4 Iuliu 1872.

Comitetulu parochialu dela biseric'a St. Treimi
din preurbiulu Brasiovului „Tocile.“

(2—3)

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cätra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intăi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 63. ANULU XX.

Sabiiu, in 6|18 Augustu 1872.

Dîu'a nascerei Maj. S. Imp. si Regelui.

Astadi se va serbá dîu'a nascerei Majest. Sele Imperatului si Regelui nostru **Franciscu Iosifu** I in biseric'a nóstra din cetate.

In politica statornici'a e unu factoru nepretiuibile.

Nerabdarea publicului nostru fatia cu cele ce se intempla, respective aru avé sa se intemple pre terenulu natiunalu, nóua asiá ni se pare, ca cresce pre tóta dîu'a. Pentru noi aru insemná fenomenulu acest'a, ca publiculu celu mare nu se mai restringe numai pre lâng'a activitatea cea tiermurita de a urmá dupa unulu séu dupa altulu, cí ca elu incepe singuru a meditá, bá a-si pune singuru intrebâri, déca are sa se adune in curendu congresulu; cum va fi cu representarea românilorn in dieta si ca poté-se-va aflá o cale pre carea sa ajungemu la o multiamire si noi românii.

Acestu fenomenu dupa noi e unu progresu insemnatu. Totu ce amu mai dorí este, cá fenomenulu in locu de a perde, sa castige in intensitatea lui, va sa dîca, poporulu, ocupându-se insusi cu cestiunile ce 'lu privesce, sa judece insusi despre ele si sa-si faca si judecâti, cari apoi sa fia normative la aducerea concluseloru in adunâri mai mari. In modulu acest'a, poporulu s'aru emancipá de conducatorii cei nechiamati, cari nu sciu sa dea poporului nici judecâti bune despre sórtea si in privinti'a sortiei lui, nici nu-'lu sciu conduce câtra o tienta salutaria. De ce reu aru scapá românii pre calea acést'a ni arata acei 6—7 ani din urma si tarbacél'a din anulu acest'a, in carea s'au adusu românii in anulu acest'a.

Unu castigu nespusu aru mai fi progresulu acest'a in interesarea cea adeverata a poporului românu de causele lui, — respectulu ce l'aru avé in afara, fatia cu cele lalte natiunalitâti din patria si fatia cu statulu insusi. Statornici'a, cá caracteru alu intregei procederi natiunale a româniloru, luându loculu clatinârei dictate de vre-o câti-va insi, aru face cá si promissiunile, ce se facu româniloru sa capete o natura mai statornica, si sa nu mai venimu la totu pasulu in pusetiunea de a nu mai crede nici ceea ce trebuie sa scimu.

In politica statornici'a este unu factoru nepretiuibile. Ea chiarifica omului in tóte schimbârile câte potu vení din afara, situatiunea in care se afla elu, si in carea sa nisuiésca elu cá sa remana séu sa ajunga. Vuetulu celu mare alu diuaristicei din tóte pârtile in locu sa strice, sa confunde, lu deslusiesce pre omu totu mai tare. Situatiunile politice devinu in asemenea casu puncte de orientare, pre cari le folosesce spre binele seu si binele comunu in locu cá sa se téma de ele. —

Noi românii d. e. cá parte in statu nu putemu pretinde cá sa-'lu regulâmu séu sa-'lu reformâmu singuri, séu sa se reguledie elu asiá dupa cum voimu numai noi. Aci trebuie sa conlucre mai multi factori si adeca tóte pârtile din care se compune statulu. Avemu insa sânt'a datoria de a ingrigí cá regularea séu reformarea lui sa nu ne eschida dela beneficiele, cari trebuie sa le oferésca statulu tuturoru membriloru lui. In legatura cu acésta datoria insa sta si aceea, ca noi sa nu perdemu din vedere nici o impregiurare, carea se arata démna de a o considerá la castigarea séu obtienerea aceloru beneficie.

Se póte ca intre impregiurârile aceste sa fia si de acele, cari sa fia numai nisce aretâri cari, de si coprindu dorintie de ale nóstre in sine, dara nu au de temeiu vointi'a cea seriósa din partea celoru ce ni le arata, si ele paru numai a ne seduce séu a ne leganá in credinti'a cea placuta ca vomu ajunge la unu scopu doritu de noi. Nu ne impedeca inse nimic'a, bá este datoria cá noi ceea ce vedemu ca este bine pentru noi si pentru statu, sa considerâmu, sa studiâmu, sa ne damu parerea asupra-i si in fine sa ne nisuimu cá pre acei ce umbla numai sa ne insiele cu óre-care promissiuni sa-i constringemu moralicesce a face din promissiunile loru si o adeverata realitate.

Déca ni succede atunci amu facutu servitiu mare si bine-facatoriu si nóue in parte si statului in genere; déca nu ni succede respunsabilitatea urmâriloru nu o purtâmu si noi pre consciinti'a nóstra si avemu totu-déun'a dreptulu si datorinti'a de a cercá de nou cum sa potemu ajunge cá dorinti'a de a fi multiamiti toti factorii statului sa devina odata fapta implinita.

Noi sperâmu ca cu câtu poporulu va petrunde mai adencu in sórtea lui cu atât'a ne vomu apropiá mai tare de tient'a cea dorita, pentru ca cu câtu poporulu va sci sa judece mai bine starea sea si aspiratiunile sele cele adeverate, cu atâtu si procederea nóstra natiunale va intrá mai curendu pre cararea sea cea naturale si nu 'lu va abate pre poporu nici o vóce sirenica si nici unu tunetu ingroditoriu ori din care parte aru vení.

Reproducemu dupa „Hrm. Ztg.“, datu 13 Aug., urmatórele: Dlu G. Baritiu respunde in „G Tr.“ la imputârile facute in „Albin'a“ si „Telegrafulu Romanu“, ca tienut'a lui politica de mai inainte si de acum pórta timbrulu inconsecintiei, din causa ca mai inainte a fostu pentru uniunea Ungariei cu Transilvani'a si a intratu la tempulu seu in reichsratulu din Vien'a. Reservandu-si deci dlu Baritiu dreptulu a-si face reflectârile la partea a dóu'a a acestoru imputâri, se esprima la partea prima dupa cum urméza:

„Eu in adeveru nu voiu nici unu feliu de fusiune, ci uniunea cu Ungari'a in intielesulu celu mai adeveratu alu cuventului, va sa dîca, o uniune de nou organisata, intinerita, pre bas'a diplomei Leopoldine, in urm'a cârei'a si natiunea româna sa jóce o rola in rendu cu natiunile transilvanene cá factoru egalu indreptatitu (natiune regnicolare), cá sa se deschida desvoltârei nationalitâtiei si limbei ei unu câmpu largu si sa póta avea parte egale la sarcinele insa si la beneficiele tieri. Eu voiu uniunea din causa ca numai pre calea acést'a vedu evitarea periculului, de a se numí adeca Tronni'a intr'o buna diminétia o provincia nemtiésca!“

Cumca dlu Baritiu a fostu unu partinitoriu calderosu alu uniunei si inainte de anulu 1848, ne confirméza unu martore, care inca traiesce si a auditu cu urechile si a vediutu cu ochii sei, si cârui'a avemu de a-i multiamí impartasîrea urmatórei episode relativa la aceea:

Domnii Baritiu si Ioane Gött 'si propusera in anulu 1846 séu 1847 a face in compania o caletoria in Germani'a. Ambi ajunsera pâna la Kecskemetu. Aici objectulu principalu alu petrecerei loru erá uniunea Transilvaniei cu Ungari'a pentru care dlu Baritiu se luptá cu motivele cele mai aprige pre cându dlu Gött o combatù cu tóta resolutiunea; contradicerea intre pareri deveni in fine asiá de acuta, incâtu ambii contrari politici se despartira unulu de altulu si fia-care 'si continuá caletori'a singuru.

L. M. C. **Mollinary** este denumitu comisariu reg. la congresulu natiunalu bisericescu alu serbiloru.

Din Prag'a si din Pest'a se scrie ca deputatiunile oficióse la serbarea din 22 Augustu in Belgradu suntu oprite. De alta parte imperiulu va fi representatu la acea festivitate prin agentulu austro-ung. din Belgradu

---

De vre-o câte va dîle vinu sciri despre conflicte sângeróse intre muntenegrini si turci. Certe confiniarie vinu adese-ori intre muntenegrini si turci. Pentru ca din aceste sa nu se incinga conflicte mai mari principele Muntenegrului a emisu o ordinaciune aspra, ca in casuri de conflicte muntenegrinii sa se retraga si sa incungiure luptele intre ei si intre turci. Dupa o descriere a unei foi ungurescí aflâmu ca nu de multu unu comandantu muntenegrinu siedea intre pretini aprópe de confinii si vorbea cu ei despre neinfrenarea turciloru de „dincolo.“ Cându vorbeau ei asiá, unu turcu, fruntasiu din Colasinu, acompaniatu de altii mai multi, se apropia de confinie si trage cu pusc'a asupr'a comandantelui muntenegrinu, dara nu-'lu nimeresce. Acest'a aducendu-'si aminte de ordinatiunea cea aspra, se retrage necajitu si cu elu si cei-lalti. Turcii incuragiati de acésta retragere trecu pre pamentulu muntenegriniloru dandu salve dupa salve de pusicaturi. Muntenegrinii vediendu acésta nerusinare stau pre locu, se intorcu câtra turci si incepu o lupta cum se cade. Veneau muntenegrini, veneau si turci totu mai multi, pâna cându lupt'a a luatu dimensiuni mari. Se dice ca 20 turci au remasu morti. Principele Muntenegrului a cerutu pentru insult'a acést'a dela sultanulu satisfacere, dara totu de odata a ordinatu cá toti barbatii de arme sa fia a casa, sa se provada cu pâne pre 14 dîle, sa-si procure munitiune. Trei ginte suntu tramise la confinie cá cordonu. — Scântei'a e mica dara — póte aprinde si mai departe.

Reflessiuni asupr'a alegerei de ablegatu din Mociu.

Din midiloculu Câmpiei Augustu 1872.

Acésta alegere multu tempu au ocupatu jurnalele magiare din Clusiu, anume: „Kelet“ si „Magyar Polgár“, mai cu séma cestu din urma au fostu acel'a, care multu si adese-ori s'au plânsu de caderea candidatului partidei stângace d. Deés Sandor, fatia cu candidatulu si acum alesulu deputatu românu d Petru **Nemesiu**. Au si bucinatu in lumea larga feliu de feliu de insinuatiuni malitióse si neadeverate — precum se aude — cu scopulu, cá sa-lu mângae pre d. D. S pentru nereesirea lui, fiindu ca asiá se aude, ca partid'a stengace — asiá dicându cu funi'a l'au scosu din Tusculanulu seu — Uliesiulu de Câmpia —, si din interesu de partida l'au indemnatu a pasí de candidatu stengaciu in acestu cercu, asigurându-lu, ca esoperându abtienerea inteligintiei române dela alegere, si potendu-se apoi folosí liberu de voturile celoru-lalti alegatori români, si cu concursulu alegetoriloru magiari de partid'a loru la totu casulu le va succede reesirea lui de deputatu.

Inse sórtea au dispusu altcum, si au facutu de minciuna aspiratiunile stengaciloru, de-si le-au succesu a seduce óre câti-va alegatori români, póte chiaru din inerti'a inteligintiei române. Au fostu dara angagiata partid'a stengace, ai dá si câstiga o satisfacere, — asiá se vorbesce pre la noi, — candidatului seu pentru blamagiulu de si nu asiá mare — a nereesirei, ai pune balsamu vindecatoriu pre ranele causate, de si trebuie sa recunoscu, ca partid'a stengacia au facutu, au probatu si au folositu tóte midilócele, ce iau statu spre dispositiune, numai cá sa póta reusí cu candidatulu seu. —

Durere numai, ca dnii dela „Magyar Polgar“ i dau satisfacerea acést'a pre o cale nu prea omenósa si onesta, si au facutu singuru pre contulu si cu deonestarea si inegrirea alesului nostru deputatu românu.

Amu avutu de cugetu indata-si dupa finirea alegerei ai dá o descriere fidela, si de o parte a rectificá insinuatiunile si scorniturile numitului jurnalu, dara amu asceptatu sa o faca acést'a o péna mai fluenta si mai versata cu corespondintiele publice, — decâtu a mea, se vede inse, cami-áu fostu in zadaru asceptarea.

Deci acum, cându vedu, ca „unu devotatu românu“ din comitatulu Clusiului, capetându curagiu dela „M. Polgár“ mi-au prevenitu, sî au publicatu in nrii 56, 57 sî 58 a fóiei „Gazet'a Transilvaniei“ descrierea acestei alegeri, insa intr'-unu modu câtu se póte de schimositu sî intortocatu, — nu-'mi remâne alt'a de facutu, de câtu a me restringe la aceste reflessiuni spre a rectificá insinuatiunile sî scorniturile, ce s'au publicatu atâtu in un'a, câtu sî in cea-laita fóia, sî a respinge inegririle sî calumniele malitióse, cu care voiescu a seduce publiculu, sî cu care voru a deonestá persón'a alesului deputatu P. Nemesiu. —

Mai cu séma d. — „unu devotatu românu“ — se silesce din respoteri a o face acést'a in susupomenit'a sea corespondintia, si voiesce cu falsificarea dateloru, a dá alta fatia lucrului, a trece inainte publicului cu falsificârile sele de cine scie ce nationalistu mare, fiindu ca elu insusi nu se sfiesce, a se numí si a se laudá, câtu au sciutu de bine, neaducându-si aminte de proverbiulu: „laud'a propria mirósa.“ — Acum la meritu.

Despre candidarea si pasii pregatitori pentru alegerea dlui Petru Nemesiu, dau deslucire destula estrasulu protocolariu publicatu in nr. 57 a „Gaz. Trans.,“ — care din tóta corespondinti'a singuru se póte privi de fidelu, sî raportulu din nr. 47. a „Tel. Rom.“ dto Clusiu 18 Iuniu 1872. — La aceste 'mi iau voia, cá unulu, care din intemplare me aflámu pre atunci in Clusiu, si fusesemu de fatia la acésta candidare, a mai adaoge numai, cum d. Nemesiu inainte de candidare si-au desfasiuratu pre largu professiunea sea politica intr'unu discursu din care eu spre orientarea publicului trebuie sa estragu urmatórele:

„In causele de dreptu publicu s'au declaratu d. candidatu, ca recunósce sî sustiene de o basa fundamentala a constitutiunei nóstre: impacatiunea din a. 1867 incheiata intre Ungari'a sî Austri'a si inarticulata in art. de lege XII: 1867, fiindu ca tiene ca pactulu acest'a legatu intre factorii ambeloru legislatiuni adeca a Ungariei sî Austriei sî intre monarchulu constitutionale insusi se intemeiéza pre legea vechia fundamentala adeca: pre sanctiunea pragmatica; fiindu ca acésta lege fundamentala ne garantéza possibilitatea esertiârei drepturiloru nóstre constitutionale, sî fiindu ca d-sea e de convingerea acea, ca pre bas'a acestui art. de lege ni se face possibile sî nóue româniloru transilvaneni, a ne poté realisá sî asigurá dreptele nóstre pretensiuni sî postulate nationale; si in urm'a acestor'a s'au declaratu, cumca d-sea se alatura la acea partida politica, care recunósce sî se baséza pre acésta lege fundamentala, adeca la partid'a drépta.

Fatia cu intrebârile de reforme s'au pronunciatu, ca densulu fiindu alesu, in tóte intrebârile de reforma a legislatiunei se va luptá sî va nisuí pentru realisarea principieloru adeveratu democratice, care singuru convinu cu interesele nóstre nationale române sî cu referintiele nóstre din patria. —

In fine in legatura cu aceste premitiendu sî acea, ca d-sea chiaru in interesulu causei nóstre nationale e pentru o activitate sî participare la alegeri sî prin urmare afla necesa actiunea româniloru fatia cu alegerile dietale, s'au declaratu intr'acolo, cu d-sea —, reesindu alesu, se va tiené strictu de programulu nationalu, ce-'lu va statorí o conferintia generale, ori unu congresu nationalu, ce se va conchiamá pre cale competinta!

Cu acestu programu politicu s'au primitu candidarea d. Nemesiu de deputatu dietale in cerculu Mociului prin comitetulu partitului nostru nationalu din comitatulu Clusiului, precum se vede din estrasulu protocolariu susu-atinsu.

Totu acestu credeu politicu l'amu auditu, ca l'au profesatu d. Nemesiu si in presér'a alegerei inaintea alegatoriloru sî a inteleginției — adunate in Sambotelecu in 30 Iuniu a. c. facendu inca unu adausu fatia cu conclusulu de passivitate alu conferintiei Alb'a-Iuliane, sî intonându cumca noi, care dejá prin conclusulu comitetului centralu ne-amu fostu angagiatu onórea pentru alegere, acum in presér'a ei nu ne mai potemu abate dela calea inceputa, sî pornita, fâra de a ne compromite, sî fâra de a nu espune pre alegatorii români, cá sa-i seduca contrarii nostri; — mai departe s'au esprimatu, ca noi românii prin participare la alegere, sî alegerea unui deputatu românu nici decâtu nu periclitâmu caus'a nóstra nationala, de óre-ce e de acea firma convingere, ca intre impregiurârile de facia, cându conferinti'a din Sabiiu s'au declaratu pentru activitate la alegeri, iéra cea din Alb'a-Iuli'a pentru passivitate totala, cându adeca s'au facutu o desbinare daunósa intre români, trebuie sa se tiena unu congresu nationalu compusu dupa forma representativa constitutionala si conchiamatu de ambii nostri capi bisericesci sî nationali, care va avea a delaturá scisiunea durerósa, va statorí unu programu nationalu despre dreptele nóstre pretensiuni sî postulate nationale, sî va stabilí sî tienut'a ablegatiloru nostri români facia cu legislatiunea tierei, care programu sî tienuta se voru oblegá sî voru fi oblegati alesii deputati de a o tienea, urmá sî realisá — precum au facutu-o sî vorbitoriulu candidatu serbatoresce in audiulu nostru tuturoru, sî atunci vomu avea in parlamentu sî aparatori ai programului statoritu.

Acum intrebu pre ori cine, ca cu unu atare programu n'au potutu esi la lumina candidatulu nostru sî ori care altu candidatu românu?

Intrebu — sa auda sî domnii dela „Magyar Polgár,“ ca schimbatu-si-au d. P. Nemesiu credeulu seu politicu, — precum au afirmatu ei —, dupa tienerea conferintiei din Alb'a-Iuli'a?

Intrebu pe cetitori sa spuna sî sa auda sî „unu devotatu românu“, ca acestu programu nu contiene mai multu, decâtu cele ce le da densulu in gura marelui nationalistu (?) Vitéz Gergely? sî óre potutu-au avea vre-unu efectu fatia cu unu atare programu politicu, — cele insirate de corespondintele „Gazetei“ in nr. 57 sub numele seu adeveratu Vitéz —, carele aru fi poftitu elu — in locu de unu programu generale —, sa le auda dela candidatulu P. Nemesiu?

N'au potutu fi, — sî n'au fostu dara operitu, precum dice elu, — nici candidatulu, nici inteliginti'a presenta, dovad'a e, ca acésta inteligintia la vorbirea reprobatóre a P. prot. I Hoszu au sustienutu candidarea d. P. Nemesiu de deputatu dietalu din cerculu Mociului, sî dupa acésta vorbire intre urari de „sa traiasca candidatulu nostru P. N.“ s'au departatu toti alegatorii spre odichna fiindu tempulu pe la 10 óre sér'a, — sî numai d. Vitéz sî Simonestii cu 4—5 sateliti sedusi de ai loru, ne multiumiti cu primirea candidarei, s'au retrasu la alta casa, a se consultá despre machinatiunile ce voru avea a le intrebuintiá totusi fatia cu alegerea din diu'a urmatóre.

Din curiositate m'amu dusu sî eu cu mai multi alegatori de ai nostri, la acea adunare, — inse n'amu profitatu nimic'a. Ce s'au intemplatu aci pâna diminéti'a, de ce espressiuni vatamatóre, sî nedemne in gur'a unui omu oneste — s'au folositu devotatulu „Gur'a Satului“ Vitéz cu satelitii sei, asupr'a unui'a sî altui'a, nu se póte sî me sfiescu a le descrie, sî nu le-aru poté suferi nici harti'a rabdatóre cu atâtu mai putinu unu jurnalu onestu. Le sî trecu cu vederea observandu numai ca d. Nemesiu dupa ce s'au disu programulu ne avendu alta de a face in Sambotelecu, s'au reintorsu in pace la Mociu, inca inainte de a audi de vre-unu conclusu alu acelei adunâri. — In Mociu lau trezitu din somnu solulu aceloru patru mari nationalisti subscrisi in provocarea comunicata in „Gaz. Tr.“ la care respunsulu iau fostu: se poftésca domnii tremitietori a vení diminétia la Mociu dupa respunsulu doritu“ sî dupa acésta intrerumpere si au continuatu somnulu. — Acést'a e starea fidela a lucrului, iéra celelalte scrise de devotatulu rom. suntu scorniturí sî minciuni grosolane sî reutaciόse, care potu esi numai dela devotatulu românu.

FOISIÓRA.

Disertatiune

despre stricaciunea vinarsului,

tienuta in 16 Iuliu a. c. la adunarea generala a despartiementului Brasiovu, pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu.

de Bartolomeiu Baiulescu parochu sî prof. de religiune.

III.

In Transilvani'a inca din anulu 1843 a fostu barbati carii s'au convinsu de reulu celu aduce vinarsulu poporului sî tierei. Straini a fostu profesorulu Hagi Ferenz, mediculu Szilagi Nicolau sî chiaru baronulu Nicolau Veseleny calcându interesulu seu in 10 comune jobagesci ale sele au opritu locuitoriloru a mai bea vinarsu. Preotulu evangelicu Teutsch a infiintiatu o asociatiune contr'a vinarsului. Dintre români mai multi barbati din Blasiu pre la a. 1846 s'au consultatu sî au scrisu despre acestu reu. In Brasiovu pre la inceputulu anului 1847 prea o. d. protopopu Ioanu Petricu a infiintiatu aicí o societate prin care se oblega membrii moralicesce a nu mai bea vinarsu. D. senatoru Stefanu Russu, eu, d. comercianti Persoiu, Baboianu sî mai multi eramu membrii acei societati.

Pre la anulu 1854—6 d. Ioanu Petricu in contielegere cu reposatulu d. directoru Gavriilu a scrisu sî a datu o brosiura asupr'a vinarsului, care la anulu 1868 a esitu aicí in editiunea a dóu'a.

Resultatulu séu succesulu acestoru inceputuri a fostu neinsemnatu, pentru ca cu durere disu inteleginti'a româniloru a socotitu reulu neinsemnatu. Amu auditu resonâri seriόse ca vinarsulu nu strica româniloru, bá din contra le ajuta la mistuirea bucateloru celoru pré simple cu care s'a indatinatu poporulu românu a se hrani. Nisce resóne, care dupa parerea mea n'au meritatu nici respunsu. S'au luatu de câtra unii — trebuie sa adeverimu — lucrarea cea umana in despretiu. Au fostu inse barbati seriosi, carii au scrisu, au propoveduitu prin diuariele de aicí sî de airi cu multa durere contr'a vinarsului. Dara o vóce dóue sî câte o lupta contr'a unui reu asiá latitu, asiá imensu, a disparutu. De acést'a poporulu nostru, nu ca s'a mentuitu macaru in unele locuri de acestu reu cí s'a lasatu a fi coplisitu mai multu. — Cresce, se imbratisiéza de câtra fia-care fintia româna crescuta din dí in dí sî asiá mergemu cu pasi repedi câtra prapaste.

Urméza in fine sa ne intrebâmu este, cá sa mai lasâmu acésta beutura a vinarsului sa coplisiésca sî sa bântue poporulu nostru? Este s'o mai lasâmu de arma jidaniloru pentru cá cu ea sa prinde pre români cá pescarii cu unditi'a pestii, sa le rapésca averea loru?

Este sa mai lasâmu vinarsulu a fi hrana de postu pre cându elu e pricinuitoriulu tuturoru pecateloru de o mie de ori mai vinovatu de câtu carnea? Este sa mai suferimu amenintiârile de fómete care ni le aduce vinarsulu, de óre ce scimu, cum ca in anulu acest'a sî alta-data masinariele de vinarsu prin ferberea bucateloru au suitu pretiurile cerealeloru sî au causatu amenintiare de fómete.

In fine mai este sa suferimu scól'a imoralei, care o face vinarsulu? Credu ca nu, de óre-ce poporulu cându nu e coplisitu de vinarsu o cunósce, elu insusi cânta:

„Pop'a tóca sî i chiama
La biserica sa mérga
Ei la câreima alérga
Cu beti'a de diminétia
Sî tamâie tóta viati'a.
Tu 'lu beai pre densulu
Sî elu te bea pre tine.“

Incheiându pré stimati domni! Cutezu a face apelu pentru cá sa ne interesâmu a lucrá mai seriosu pentru sterpirea acestui reu. Sa dâmu ansa Asociatiuniloru, cá sa lucre cu otarire contr'a lui, séu sa infiintiâmu asociâri anume pentru acést'a.

Sa facemu cum facura Americanii in Americ'a unde la anulu 1826 in câte-va dile trei millóne membri s'au otaritu a nu-'lu mai bea; sa imitâmu pre ómenii culti din Svitier'a, din Angli'a pre unde suntu 250. de societâti pentru sterpirea vinarsului, sa imitâmu pre germanii din tóte locurile, cari l'au inlocuitu cu berea.

Si pâna va ajunge inteleginti'a româna la o mesura óre-care contr'a acestui inimicu mi iau voia a face o propunere — care sa se pertracteze la tempulu seu — in urmatórele:

Considerându ca vinarsulu, nu folosesce ci strica poporului românu; considerându, ca elu saracesce sî smintesce pre multi români; considerându, ca elu e caus'a multoru pecate, de óre ce elu inpintene la crime,

Adunarea generale a despartiamentului Brasiovu pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu, aduce conclusu a propune Asociatiunei Transilvaniei pentru cultur'a poporului românu:

I. Sa aduca otarire in adunarea generale din acestu anu la Sas-Sebesiu despre mediulócele prin cari s'aru potea sterpí vinarsulu.

II. Sa se cerce venerabilele consistorie ale episcopieloru nóstre române, pentru cá sa ajute la sterpirea acestui reu.

III. Sa se provóce membrii Asociatiunei Transilvaniei a lucrá sî a infiintiá asociâri pentru cá poporulu nostru sa nu mai bea acea otrava.

Altu respunsu la acea miraculósa provocare chiaru a unoru mari passivisti precum se arata ei, — n'a potutu dá (dar' nici n'au mersu dupa elu) domnulu P. Nemesiu, fiinduca dupa ce odata s'au candidatu si prin acést'a s'au angagiatu fatia cu alegatorii sei, n'au potutu sî nu iau statu mai multu in putere a abdice, — precum pretinsera domnii tremitietori in provocare, fâra consensulu alegatoriloru sei, de óre-ce machinatiunile dlui devotatu rom. sî companistiloru subcrisi, nu le-au potutu priví de o adeverata espressiune generala a vointiei alegatoriloru adunati in Sambatelecu, in ce precum s'au aratatu in diu'a alegerei, — nici nu s'au iusielatu, fiindca noi cu totii —, firesce dnii provocatori sî óre câtiva sedusi de ei, cari se afla sub pressiunea loru, — ne-amu presentatu a dóu'a dî in 1 Iuliu in Mociu sî amu votatu pre candidatulu nostru si l'amu sî alesu de deputatu alu cercului Mociu. —

E lucru ridiculosu, cându dlu devotatu rom. Vitéz vrea se faca in corespondinti'a sea — din nesuccederea planului loru, dicu sa face o gratia plina de galanterie, cându dice, ca dlu N. numai si numí din grati'a lui si a inteligintiei române sedusa de elu au reesitu la alegere. — Óre se póte numì acea gratia, cându d. Vitéz si satelitii lui — tóta nóptea si-au datu silintia, a seduce pre alegatorii din Sambatelecu dela pardid'a d. N. sî ori ai duce sub stindardulu pretinsului loru candidatu nationalu independinte, ori ai retiené in passivitate, sî reintórce acasa ? Óre gratia onesta e aceea, ca dlui cu ceilalti conducatori sedusi, au lasatu sa-i inroleze pre drumu pre alegatorii români, cari se reintorsese câtra case, precumu recunósce insusi, partid'a stengace, sî pre acésta cale sa micsioredie cea a lui P. Nemesiu ?

Óre lucru laudabilu sî plinu de gratia e din partea dlui devotatu românu sî pretinsu nationalistu mare cându d-sea face politica de „sant'a pasivitate“ numai sî numai din interesu murdariu privatu, fiindca se vorbea in gur'a mare in Mociu sub decursulu alegerei, si inca se vorbesce si acum pre câmpia, nu sciu cu temeiu ori fára temeiu, dar faim'a este ca dlu devotatu Vitéz, sa fi primitu dela cutare partida promissiunea, a i se remunerá ostenelele lui cu atâtea si atâtea sutitie, déca va realisá abtinerea românilorу dela votisarea, cá sa reiésa candidatulu acelei partide, se vorbesce si se dice sî acea totu pre calea susuindigitata „ca d-sea sa fi fostu arvunatu sî mituitu inca inainte de conferinti'a Alb'a-juliana, sî ca cu arvuna in busunariu sa se fi intrepusa in conferintia pentru sânt'a passivitate ?

Aceste se vorbescu pre la noi dealungulu, fâra sa se scia isvorulu loru, dara trebuie, ca „fumu fâra focu nu póte fi“ dîce proverbiulu, si d. G. V. e cunoscutu de unu omu intreprindiatoriu, si economu bunu, care scie la tempu semená, cá sa aiba apoi se cerisiu manosu, numai secet'a sî apoi ploile lungi din anulu acest'a i-a stricatu de asta-data si d-sele sperantiele nutrite. Asia e: homo proponit, deus disponit.

Se vede ca acést'a i-au fostu bub'a passivitâtiei dsele, sî apoi asiá au urmatu sî grati'a sea si a inteligintiei de o panura cu d-sea.

Nu dloru! nu grati'a dloru vóstre, ce o impartiti asiá galantu, ci alti factori au contribuitu la reusirea candidatului nostru, au contribuitu, — pre langa concursulu ponderosu ce ni l'au datu alegatorii magiari de partid'a drépta, — simtiulu si zelulu celu adeveratu nationalu alu unoru preoti sî a alegatoriloru maturi, cari nelasandu-se a se seduce de interese marsiave, si de nesce corifei interesati, cá d. devotatu et comp., si pricependu insemnatatea actului de alegere pentru natiunea româna, s'au esadunatu si intrunitu din tóte partile, si s'au luptatu din tóte poterile pentru reesirea d. P. Nemesiu.

Va urmá.

Decursulu lucrâriloru la alegerea deputatiloru dietali in Brasiovu pentru sessiunea dela 1872—75 dreptu orientare pre viitoriu.

(Urmare.)

III.

Verificarea lucrâriloru sectiuniloru in comissiunea centrale dovedesce câta cultura au sasii de aicí. Ea se incepe cu sectiunea Strembu, ca aicí erau românii mai multi. S'a inceputu verificarea stergendu din 500 alegatori conscrisi sî trecuti prin reclamare 196 români. La fia-care a vorbitu d. Strembu si Diamandi aperându dreptulu de câte dóue ori si in urma protestu. Celu dintâiu aduse pre sasi adesea in confusiune de sî avea a se luptá cu insemnati advocati cá Schnel sî Klokner sî mai multu cu infernalulu seu amicu capitanulu Schnel, totu-si cum arata chiaru gazet'a germana de aicí i-a neodhnitu grósnicu. Celu din urma d. D. M. s'a luptatu de ragusise. De multe ori a silitu majoritatea sa-i concéda si sa-i priméscа propunerile.

La biroulu clubului nationalu se dedeau rapórte la 12 óre si sér'a la 6. óre, cându esiá dela comissiunea centrale in fia-care diminétia la 7 óre primea d. Diamandi, Strembu sî Burbea lucrârile ce s'au otaritu sér'a. Depesie de gravamine se trimeteau mai in tóta sér'a ministrului Thot.

In 27 Iuniu a. c. se comunicà biroului clubului nationalu, ca majoritatea sasésca din comissiunea centrale a decisu, ca protestulu celoru 800 alegatori sa se pue ad act'a. Biroulu conchiamându inspectorii otaresce, ca deputatiunea in persónele dloru Lengeru, sî comers Lazaru sa plece la Pest'a a esoperá dela ministeriu sistarea lucrâriloru sî cererea protocóleloru spre revisiunea nelegiuiriloru. Ea spre dovedire arata documinte, contracte, acte oficióse carii dovedescu ca cei stersi din list'a alegatoriloru au proprietate de preste 315 fl. v. a. Pentru lucrârile pregatitóre dr. Popu, Baiulescu sî Iosifu sa lucre la biroulu clubului nationalu.

In 28 Iuniu d. Strembu arata, ca list'a sea a trecutu prin comissiunea centrale, deci sa se compue protestele anunciate sî protestulu generalu pentru acésta sectiune spre a se alaturá la protocolulu comissiunei centrale.

D. Diamandi cere cá sa se gatésca de graba protestele pentru sectiunea Burbea, pentru ca in 29 Iuniu sa se dea, fiindu ca se gata verificarea listei dela sectiunea Burbea. Dni Strevoiu, Puscariu, dr. Mesiot'a, Ilasieviciu, capitanulu Romanu sî Strembu, iau indatorirea a concipá la proteste. Toti inspectorii suntu conchiamati a lucrá la liste si la documinte.

In 29 Iuniu lucrau ómeni pre intrecute. Se gatescu lucrârile pentru Pest'a si Lengeru pléca si la presidiulu biroului se alege alu conduce d. capitanu Romanu. Deací inainte mergu lucrârile acuratissime.

Indata se decide, ca inspectorii sa fia dela 7 diminéti'a pâna la 7 óre sér'a la birou spre ai ocupá in directiunile de lipsa. Se face.

In 2 Iuliu se otaresce sî se esecuta a fi membrii la comissiunea centrale, carii sa-si faca notitie de nelegiuiri. Comissiunea centrale dupa ce scapa de sectiunile din suburbiu resufla sî incepu a primí acum documente judecatoresci pentru dovedirea realitâtiloru ce are. Inspectorii biroului se impartu a culege documinte pentru cá dni Diamandi sî Strembu sa cera pre bas'a loru revisiunea celoru respinsi. Facendu-se acést'a comissiunea n'au primitu revisiunea dicându ca au trecutu preste sectiunea de care se tienu acei ómeni. —

E de insemnatu a 13-a nelegiuire, ca comissiunile reclamatóre sî conscrietóre au primitu si ómenii cersitori din Siechenhaus. A 14-a fù, ca listele comissiuniloru nu s'au afisiatu, nu s'au publicatu dupa lege. — A 15-a nelegiuire, ca protocolulu comissiunei centrale nu se verificà. D. Diamandi cerù aretându ca nu mai pretiuiesce nici unu protocolu — sa se verifice. La cercetarea loru a 16-a nelegiuire fù, ca protocolulu din 30 Maiu din siedinti'a din care 'su publicatiunile pre ziduri se dechiara de perdutu sî siedinti'a de amicabila, pentru cá sa nu se dovedésca cu protocolulu ca comissiunea centrale atunci combatu-se chei'a de dare, ca pentru conscriere s'a otaritu a folosí vederea realitâtiloru de câtra insusi membrii sectiuniloru si acum se folosesce acea chea.

In 3 sî 4 Iuliu s'au lucratu la birou protestele anunciate de minoritate pentru fia-care nelegiuire, cá in tóta dîu'a sa se póta dá la protocolulu comissiunei proteste despre contr'a-diceri, despre abateri dela lege, despre revisiuni la sasi iera la români nu. Erá unu ce iritatoriu a fi la comissiunea centrale sî a vedea luptele. Flegm'a dlui Strembu facea pre sasi sa capete tuberculóse.

In 5 Iuliu vine dela deputatiunea din Pest'a indrumare ca fia-care alegatoriu respinsu de comiissunea centrale sa-si faca recursu la ministeriu, pentru ca numai asiá a dechiaratu ministrulu, ca se póte covinge de nelegiuire. Recursele sa fia dovedite cu acte judecatoresci, contracte, impartiali etc. Gigantica lucare la 800 de alegatori respinsi. — Se otaresce conchiamarea intregei inteligintie pentru a aduce concluse asupr'a acestei lucrâri. In diu'a S. Ioanu 24 Iuniu 6 Iuliu, s'a conchiamatu si s'a otaritu: Lucrarea dupa cerinti'a deputatiunei. Adunarea alege lânga birou a fi neaperatu 6 membrii, cá comitetu alu biroului in persónele afara de presiedintele capitanu Romanu: Dr. Mesiot'a, dr. Popu, Strevoiu, Baiulescu, Puscariu, G. Popu sî d. Lazariciu cá ajutoriu.

Acum nu mai suntu desbateri, concepte, sî purisâri, ci se otaresce conchiamarea vatasieiloru si tramiterea loru dupa documente la fia-care membru respinsu. Inspectorii estrageau din liste pre acest'a. Apoi s'au facutu recurse in intielesulu alegatoriloru noi respinsi sî celoru vechi respinsi sî in intielesulu lucrâriloru ilegale dela sectiunea de care se tienu. Mai incolo cá sa se tiena in evidentia protocolulu comissiunei centrale se otaresce: 1) sa se faca o lista despre toti alegatorii dela nr. casei 801—1543 din suburbiu; 2) sa se faca dóue liste, un'a deosebita pentru alegatorii vechi sî alt'a pentru cei noi respinsi. Acestea sa le lucre Baiulescu, Dim'a sî Tacitu; 3) sa se faca protestu pentru alegatorii vechi sî noi. Acestea sa le lucre dlu capitanu Romanu. Se mai otaresce a se face 6 proteste singuratice, 2 proteste generale pentru sectiunea Burbea sî Strembu, se preda dloru Mesiot'a sî Ilasieviciu a le lucrá. Pentru recursele generale la ministeriu lucra Strevoiu, capitanulu Romanu si adv. Szilágyi, care sî pléca astadi in susu cu lucrarea sea. Erau lucrâri pentru a se dá la incheiarea verificârei comissiunei centrale; erau ómeni, cari veneau cu documente spre a le cercetá, a le inscrie sî a se increde cui le da; erau otariri cá in fia-care di sa se espedeze recurse la ministeriu. Lucrau ómenii fâra a merge la mancare, a fostu nopti in cari au lucratu pâna la 2 óre dupa mediulu noptiei, astfeliu:

In 2 Iuliu s'a gatatu preparativele pentru Pest'a sî o parte le-a luatu Lazaru. D. Strembu referéza, ca comissiunea centrale a parasitu chei'a de dare, fiindca acum numai vinu români cá alegatori. Se otaresce a se face aratare ministeriului sî totu deodata sî deputatiunei din Pest'a prin depesie. Presidiulu cere date autentice la cele intemplate la tóte sectiunile cá nelegiuiri. Dlu D. Manole raportéza, ca a facutu propunere la comissiunea centrale ca déca s'a primitu sasii respinsi spre revisiune sa se priméscа sî românii, de óre-ce comissiunea s'a abatutu dela chei'a de dare. Propunerea s'a respinsu de majoritatea sasésca, a 17-a nelegiuire.

In 3 Iuliu s'a lucratu protestele pentru sectiunile din Brasiovulu-vechiu, 3 sectiuni, apoi pentru cea din Blumen'a, din Curmetur'a, Darste si Stupini. — Se referéza casuri cá a lui Török sasu, cumca i-au lipsitu date pentru pretiulu casei sî totu l'au primitu, sî ca cercându revisiuni pentru români comissiunea centrale n'au primitu. D. Diamandi cere de graba list'a alegatoriloru Darste, Stupini sî Curmatur'a in copia, cá cu actele de pretiuiéla ale caseloru sa o alature la protocolulu comissiunei centrale sî sa i se dea si protestulu generalu la acést'a numindu-se tóte casurile ce au venitu inainte.

In 4 Iuliu, presidiulu comunica, ca deputatiunea din Pest'a arata, ca sistarea lucrâriloru comissiunei nu se póte castigá. Asemenea ca astadi trebuie a se dá protestulu generalu fiindca in 5 Iuliu 'si va finí comissiunea centrala lucrârile verificatórie. Dlu Strembu arata ca comissiunea a primitu astadi de alegatoriu pre Cristianu Czerbesdiu S. Petru, fâra cá sa aiba darea prescrisa de lege sî a insinuatu protestu. A 18-a nelegiuire, asemenea dlu Diamandi referéza, ca comissiunea centrale primindu la revisiune pre unu sasu Tonts a facutu propunere sa se reasumeze sî românii respinsi cari au documente, acést'a cu atâtu mai vertosu, ca comissiunea s'a abatutu dela chei'a de dare. Propunerea acést'a votandu-se s'a respinsu. A 19-a ilegalitate. Iéra a 20-a nelegiuire se afla intr'unu circulariu tiparitu tramisu de comissiune cu instructiuni de interesu sasescu sî provocatiuni sasiloru. Se otaresce mai departe, ca in 5 Iuliu la incheiarea lucrâriloru de verificare, dlu Strembu sa faca propunere si neprimindu-se sa faca protestu, cá diu'a de alegerea deputatiloru sa nu se statorésca nici escrie pâna va decide ministeriulu asupr'a protesteloru minoritâtiei.

In 5 Iuliu facendu-se propunerea sî desbatandu-se majoritatea o a respinsu si minoritatea a datu protestu inscrisu sî lânga acest'a si alte 8 proteste speciale sî 3 generale, despre ilegalitâtile din urma. Cu acestea s'a incheiatu lucrârile comissiunei verificatóre facendu o multime de ilegalitâti.

1. Ca un'a a juratu sî alt'a au lucratu.

2. Ca nu s'a publicatu conscrierea gaaletoriloru ci numai la 27 Maiu.

3. Ca nu s'a agatiatu listele dupa conscriere cum arata legea.

4. Ca a luatu chei'a de dare neprevediuta pentru orasie in lege.

5. Ca n'a primitu acte de pretinieli a ómeniloru jurati.

6. Ca a lucratu contr'a lucrârei loru dela conscriere, fiindca mergendu din casa in casa a conscrisu dupa convingere si pre urma dupa reclamare a stersu ce a lucratu.

7. Ca unele sectiuni n'au seversitu lucrârile de reclamare.

8. Ca a stersu pre alegatorii conscrisi la anulu 1869.

Astfeliu a stersu dreptulu de alegere la 700 români conscrisi de câtra sasi.

IV.

Continuâmu lucrârile pentru recurse la ministeriu la actulu alegerei si votisarea.

In 6 Iuliu fu serbatóre, in 7 si 8 Iuliu s'a adusu documente dela alegatorii respinsi la biroulu clubului natiunalu si s'a facutu recurse. In acésta di s'au espedatu 74 recurse.

In 9 Iuliu s'a facutu espeditli'a alegatoriloru respinsi vechi si noi, dela sectiunea Strembu la numeru 37 alegatori stersi.

In 10 Iuliu s'a espedatu recurse si liste la 64 alegatori stersi.

In 11 Iuliu s'a tramisu list'a Burbea cu 183 de recurse.

In 12 Iuliu s'a espedatu 91 alegatori noi si 11 vechi, 102. de recurse.

Totu astadi s'a espedatu din sectiunile Brasiovulu vechiu si din partea unguriloru cu totii 200. Sum'a 690 recurse.

Astadi in 12 Iuliu finindu-se si lucrârile recurseloru biroulu nationalu decide a se conchiamá astadi Vineri la 5 óre sér'a tóta inteleginti'a spre a se consultá asupr'a alegerei si persóneloru de alesu cá deputati. Dupa conchiamare d. adv. Strevoiu comunica, ca d. consiliariu ministerialu Jekelfalusi doresce a vorbí cu membrii de incredere ai româniloru de aicí. Alegendu-se dnii G. Strembu, capitanulu Romanu si Strevoiu mergu si audu dorinti'a ministrului L. Tisza a fi deputatulu româniloru, unguriloru si sasiloru din Brasiovu. S'a otaritu ca in 13 Iuliu Sâmbata la 11 óre sa fia adunare generale. Pâna atunci si d. consiliariu ministerialu apromise a dá româniloru deslusiri despre cea ce a ispravitu la sasi. Sasii insa i a datu corfa. Aduuarea tienuta in casinu decide ca, cá deputatu lânga celu alu româniloru primesce pre Escel. Sea d. ministru L. Tisza, despre acést'a dispune a se incunoscintiá d. consiliariu Jekelfalusi. — Asemenea decide, ca Dumineca in 15 Iuliu sa se conchiame adunare generale.

In 15 Iuliu la 3 óre publiculu curgea si barbatii carii sa fia deputati se cam aretau. Sal'a gimnasiului erá plina de alegatori. D. Branu de Lemeni cá presiedintele clubului nationalu deschide adunarea prin unu cuventu istoricu despre luptele politice ale româniloru din Brasiovu si despre barbatulu incaruntitu in lupte, care aru fi sa se aléga in Brasiovu cá deputatu. Dupa acést'a luându cuventulu d. Diamandi Manole si pomenindu numele Esc. Sele Metropolitului Andreiu Br. Siagun'a strigara tóta adunarea unanimu intreitu: „Sa traiésca Metropolitulu Andreiu cá deputatu se intielege ca fâra de a scí positivu ca primesce séu nu. Astu-feliu s'a aretatu unanimitate pâna la celu de josu românu despre increderea ce au in Metropolitulu loru. — Adunarea se inchide.

In 16 Iuliu biroulu clubului nationalu otaresce intrunirea comiteteloru infratitiloru si a se face o programa pentru alegere.

Se compune comitetu separatu pentru esecutarea programei din 9 persóne dela fia care natiune câte trei. Dintre români au fostu: Capitanulu Romanu, dr. Popu si G. Popu.

In 17 Iuliu vine deputatiunea dela Pest'a cu resultatulu, ca ministeriulu e cu sasii si n'avemu sa asceptâmu nici unu resultatu.

Acésta referata lânga multele nelegiuiri facute de sectiunile reclamatóre si de comissiunea centrale, lânga dechiararea data de minoritate la protocolu ca nu alege, ne apleca cá sa nu alegemu, ci sa dâmu protestu serbatorescu la votisare. — Votisarea se incepù in 21 si a tienutu pâna in 23. Iuliu in ordine buna. Nedreptâtile si ilegalitâtile facute ajunsera la semtiulu poporului românu si facura pre sasi sa se téma. In 21 Iuliu diminéti'a cându audira sunete de tréscuri dîceau ca nu e bine. Semtiulu sasiloru li spunea acést'a. Dovada, ca a midilocitu, cá garnisón'a militara din locu sa fia consignata si fia-care soldatu provediutu cu 60 de focuri. Onóre inse natiuniloru infratite, ca nici celu mai micu scandalu nu s'a intemplatu, ci procederea româniloru au decursu astu-feliu:

Dumineca in 21 Iuliu la 7 óre diminéti'a pre cându music'a orasiului esecutá piesele cele mai melodióse românesci, incepura a se aduná inaintea gimnasiului românu decoratu cu stindarde alegatorii români, magiari si germani nesasi din orasiu si districtu in numeru impunatoriu. — O óra mai târdiu dupa ce se incepe in cas'a Magistratului votisarea si dupa ce se cantá imnulu imperatescu se aduse unu intreitu vivatu Majestatei sale Regelui si Candidatiloru. Dupa acést'a se face propunere alegatoriloru din partea comiteteloru, ca fiindu atâtea ilegalitâti comise la alegere si stergendu-se preste 800 alagatori români iéra la preste 600 alegatori stersi din lista de comissiunea centrala câror'a inca nu le-au sositu resultatulu recurseloru loru dela ministeriu, se nu participe defeliu la alegere. Propunerea fù priimita de adunare cu unanimimitate entusiastica. S'a pregatitu indata unu protestu in sensulu acest'a si s'a cetitu in limb'a româna, magiara si germana care l'au subscrisu la o mie de alegatori infratiti. — O deputatiune de 15 membrii se alese spre a predá protestulu comissiunei de alegere. Dupa acestea pâna se facura subscrierile loculu inaintea gimnasiului sa parea câmpulu libertâtiei Oratorii susu pe mese dupa cuventarile populare entusiasmate mai alesu ale dloru Lengeru, Diamandi, dr. Poppu, si dr. Lapadatu, mi se pareau, ca suntu ale fratiloru Grachi. Resunetele de sa traiésca dovedeau placerea si intielegerea poporului. — N'au lipsitu de acestea in limb'a unguréscа si 'germana de câtra infratitii. Pâna câtra 10 óre a tienutu acestea. Câtra 11 óre se incepù actulu imposantu, mergerea la urna, care de siguru a insuflatu respectu mare contrariloru poporului, in numeru de preste 4000 individi se puse in rendu cu flamurele nationale si musica si pornira pre uliti'a Scheiloru câte 4 câtra cas'a magistratului. Mai ajunsese acolo si dela scóla nu se finise, rendulu. Acolo incunjurându magistratului in juru tóta piati'a erá plina, deputatiunea si a predatu presiedintelui comissiunei protestulu, care sa nu fi fostu astfeliu nu-lu priimea nici lu loá la protocolu. Dr. Popu se suie pe galeri'a magistratului de unde pâna atunci n'a vorbitu romanu si vorbesce poporului ca protestulu s'a priimitu. Lu indémna a sperá in drépt'a reusire si in ingrijire, a Majestatei Sale Imperatului Franciscu Iosifu pentru care se aduce Majestatei Sale unu intreitu sa traiésca si music'a cetâtiei o cântatu imnulu imparatescu. Dupa acést'a s'a pusu conductulu in miscare si s'a intorsu in ordine esemplarie; care si gazet'a sasiloru de aici o recunósce — inaintea gimnasiului. Aici mai multi oratori vorbira poporului despre resultatu, despre purtarea sasiloru, despre desvoltarea politica si urmarea in legatura intima si pre viitoriu. La o óra s'a incheiatu si acestu actu serbatorescu pentru alegere si alegatorii multiemiti s'au intorsu pre la casele loru.

La incheiarea acestei referate despre decursulu alegerei din Brasiovu póte va cugetá vre-unu cetitoriu: iéta lucrare incordata in trei luni de dile, iéta spese enorme fâra victoria, fâra nici unu resultatu. La acestea i observu ca e victorie morale; resultatulu e fórte mare. Poporulu românu de aici a castigatu apretiuire de sine visa-vis de ori ce natiune, a castigatu cunoscintie despre drepturile constitutionale, a facutu scóla, ca ce suntu alegerile si ce urmari vinu cându 'lu representa la dieta streinii; a datu lovituri grele privilegiuriloru sasesci; poporulu de aici sta cá o sentinela asceptându ór'a sa le sdremtinésca; de acésta si a castigatu respectu inaintea contrariloru, cari se afla fórte neodichniti; ei se caiescu, ca n'au fostu circumspecti a mulcomi pre români cu unu deputatu românu. In fine s'a legatu poporulu de inteligintia in câtu pentru ori ce pretiu — nu se duce dupa streini. Inteliginti'a s'a hotaritu ca totu dupa disciplin'a biroului nationalu sa continue lucrulu si prin inspectorii numiti la plasele vatasieiloru sa invetie pre poporu carte. Ddieu ajute la atare activitate cu resultatu si mai bunu pre viitoriu.

Concursu.

La scól'a poporale inferióra gr.or. din Turchesiu in tractulu protopopescu I alu Brasiovului a devenitu vacantu unu postu invetiatorescu, cu carele este impreunatu unu salariu anualu de 210 fl. v. a. pre lânga cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sa bine-voiésca a-si ascerne petitiunile loru instruite in intielesulu Statutului Orgenicu la prea on. domnu protopopu respectivu Iosifu Baracu, pâna in 25 Augustu a. c. in Brasiovu.

Turchesiu, 23 Iuliu 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.
(3—3) din Turchesiu.

---

ad. Nr. 200—1872.

Concursu.

Conformu conclusiunei luate in adunarea gen. a Asociatiunei tranne, tienuta la Sabesiu in 5—6 Augustu cal. nou 1872 sub nr. prot. XVII, se publica prin acést'a concursu la urmatóriele stipendia:

1. la 3 stipendii de câte 60 fl. pentru 3 gimnasisti;
2. la unu stipendiu de 60 fl. pentru unu elevu dela scól'a reala;
3. la 6 ajutórie de câte 50 fl. pentru 6 sodali de meseria cualificati de a se face maiestrii;
4. la 20 ajutórie de câte 25 fl. destinate pentru 20 invetiacei de meseria.

Terminulu concursului pentru stipendiele si ajutóriele susu insemnate se defige pre 10 Septemvre c. n. 1872.

Concurentii la stipendiele de sub pos. 1 si 2 au de a-si ascerne la comitetulu Asociatiunei tr., pâna la terminulu susu-indigitatu, concursele loru, provediute: a) cu carte de botezu, b) cu testimoniu de pre sem. II an. scol. 1871/2 si c) cu testimoniu de paupertate.

Dela concurentii la ajutóriele de sub pos. 3, pre lânga atestatu de botezu, se recere cá sa produca adeverintia dela maiestrulu respectivu despre aceea, cumca suntu cualificati de a se face maiestrii.

Iéra dela concurentii la ajutóriele de sub pos. 4, pre lânga atestatu de botezu se recere adeverintia dela maiestrulu resp. despre desteritatea si diliginti'a in meseri'a, cu care s'a ocupatu.

Fostii stipendiati pre anulu scolasticu trecutu, carii inca nu si-au finitu cursulu studieloru sele, pre lânga documentarea progresului facutu in studii, (aici intielegendu-se acei stipendiati, cari inca nu si-au tramisu recerutele documente pentru dovedirea progresului in studii pre sem. II. an. scol. 1871/2) mai suntu detori la tempulu seu, a produce si documentu de inmatriculare dela directiunea institutului respectivu, cá astfeliu sa se póta face dispositiunea necesaria pentru asemenarea stipendieloru pre an. scol. 1872/3

In fine, conformu conclusiunei luate in adunarea gen. dela Sabesiu sub nr. prot. XXIV. toti stipendiatii Asoc. suntu datori a dá reversu despre aceea, cumca ajungendu la stare se voru face membrii asociatiunei tranne.

Dela presidiulu Asociatiunei tranne pentru literatur'a si cultur'a poporului românu.

Sabiiu 8 Augustu c. n. 1872. (3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a elementara gr. or. din preurbiulu Brasiovului „Tocile" se escrie concursu cu terminu pana la 25 Augustu a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 300 f. v. a. si unu stenjinu de lemne.

Concurintii pana la terminulu mentionatu sa 'si trimitia la Prea On. Domnu Protopopu, Iosifu Baracu, in Brasiovu petitiunile loru instruite in intielesulu Statutului organicu.

Brasiovu, 4 Iuliu 1872.

Comitetulu parochialu dela biseric'a St. Treimi
din preurbiulu Brasiovului „Tocile."

Unu invetiacelu

de **cojocaria** afla primire la subscrisulu numai decâtu. Se cere cá aspirantele sa fia unu teneru cu purtâri bune, sa scia cetí si scrie si sa nu tréca preste verst'a de 14 ani.

Sabiiu 28 Iuliu 1872.

Nicolau Vestemeanu,
Maiestru cojocariu.
Tergulu celu mare de vite
(3—3) Nr. 447.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 64. ANULU XX.

Sabiiu, in 10|22 Augustu 1872.

Diu'a nascerei Maj. S. Imp. si Regelui.

Diu'a acést'a s'a serbatu sî de asta data cu servitiu ddieescu solemnu, la care ocasiune P. Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu Nicolau **Pope**'a dimpreuna cu o asistintia numerósa de asesori consistoriali sî profesori seminariali a celebratu sânt'a Liturgia sî rugaciunea pentru indelung'a sî fericit'a viétia a Majestatei Sele Imperatului sî Regelui nostru. Reuniunea sodaliloru români dupa obiceiulu de pâna acum a cântatu imnulu imperatescu.

Dupa amédi la 2 óre a fostu prândiu diplomaticu la Escelenti'a Sea P. Archieppu si Metropolitu **Andreiu** Bar. de **Siagun**'a in onórea dîlei.

Interesantu dela Orestia este, ca in „Kelet" refrângu „mai multi cetatieni orestiani" o asertiune de mai inainte a aceleia'si foi, in carea se dicea, ca dlu **Wodianer** Bela, carele venise sa-si caute unu locusioru de deputatu intre cele multe desierte in urm'a politicei passive a româniloru, pentru cá sa póta fi alesu in Oresti'a, au depusu 15,000 fl. „Kelet" primesce refrangerea, dara i aterna o coditia grea sî apodictica in urmatórele :

„Noi mai scimu sî despre fundarea unei asiá „dîse **casse de pastrare**, intemeiate toc„m'a cu ocasiunea alegerei sî ca tocm'a dlu depu„tatu a garantatu partea cea mai considerabile a ac„tiuniloru. Mai scimu sî aceea ca cele 15,000 fl. „se depusera la **conducetorii** unei sciute **na„tiunalitâti** (!!! Red. „T. R.") spre scopulu, „cá cerendu lips'a **sa ia sî ea parte la ale„geri**; nu este dara nici unu motivu de a res„pinge cu indignatiune asiá mare impartasîrea nóstra „ce ne-a venitu din isvoru fórte siguru."

Pâna ací „Kelet". Fâra de a suspiciuná pre cine-va nóue ni vine sa ne intrebâmu : care este acea sciuta natiunalitate de care e vorb'a in notiti'a acést'a scurta, dara ponderósa a foiei susu-citate, sî cari suntu conducetorii la cari s'au depusu acele 15,000 fl. si déca s'au depusu, spre ce scopu, sî este acestu tergu facutu cu consimtiementulu tuturoru alegatoriloru acelei sciute natiunalitâti din scaunulu Orestiei ?

Respunsulu la aceste intrebâri aru trebuí sa ni-lu dea românii din nomitulu scaunu, câci din cele indigitate de „Kelet" nu remane nici o indoiéla, ca numai ei potu sa fia sciut'a natitnalitate, câci numai ei, de-sî faceau majoritatea alegatoriloru in scaunu, nu au luatu parte la alegeri sub pretestulu passivitâtiei sî asiá numai ei puteau la „casu de necessitate" cá pentru pretiulu de 15,000 fl. sa ese din passivitate si sa fia activi. Acestu traficu cându nu aru avé nici unu substratu de adeveru aru fi cea mai mare calumnia versata asupr'a româniloru din scaunulu Orestiei ; iéra déca aru fi adeveratu, aru fi cea mai miserabile purtare a conducetoriloru români de acolo.

Provocâmu asiá dara pre inteliginti'a românа din acelu scaunu sa spele câtu mai in graba pat'a acést'a de pre sine sî de pre români cu argumente tari, déca are, câci altmintrea ea cá conducatória va fi privita de tóta lumea de tradatóri'a intereseloru celoru mai sânte ale poporului, care a crescut'o cu sudóre, pentru cá sa-lu apere sî sa-i fia de ajutoriu la tempuri grele. Mai departe este datória a delaturá dela sine aceste prepusuri grele sî pentru ca lasandu-le asupr'a capului seu, potu vení ómenii in pusetiune de a crede, ca tóta passivitatea este facuta numai in urm'a astoru feliu de tergori, dara nu din motive politice.

„Gondolkoznak !" a intitulatu fói'a „Kolozsv. Közlöny" unu articulu alu seu de fondu din Dominec'a trecuta :

„Precautiunea, in mesura cuviintiósa, e folositóre, inse cine fâra causa se totu uita pre furisiu la drépt'a sî la steng'a, in susu si 'njosu, acel'a prea usioru se póte loví sî de o farimatura de caramida, pre care sî celu mai micu siórece o aru potea urní din loculu ei. „Betrânii nostrii sasi" totu mereu privescu inderetru, macaru ca ei se tienu de lamur'a precautiunei ; deci déca se voru impedecá sî voru cadea, au a-sî multiamí sie-si insesi sî moravuriloru loru rele.

„Scimu, ca regularea definitiva a fundului regiu va vení pre tapetu in jumetatea prima a sessiunei prossime parlamentarie ; objectulu acest'a e unulu pre care fórte multi 'lu ascépta asiá dîcendu cu nerabdare ; acést'a o sciu prea bine sî „sasii betrâni" dela „Sieb.=D. Wbltt" sî de aceea incepura a trage clopotele sî a alarmá din tóte poterile contr'a „absolutismului parlamentariu."

„Vedeti deci, câtu de adeveratu este proverbiulu : Tempora mutantur et nos mutamur in illis.

„Cându plant'a absolutismului erá in flóre sî sosea in periferi'a fundului r. pre fia-care caru venitu din Galiti'a sî Bucovin'a câte o duzina de Mesopotami, atunci nu trageau alarma ; macaru ca multi dintre domnii veniti 'si uitasera garderob'a a casa, si de óre-ce n'avea siapca insinorata, se escortá cá vagabondu spre „capitalea tierei Sabiiu", fù dusu naintea politiei, pâna cându in fine se vede ca la ce aspiréza ; cei cari venira mai bine estafati acei'a aratara apoi Sabiiului sî gurolaureatului Mediasiu ce e absolutismulu.

„Pardonare pentru abaterea acést'a, inse trebuie sa facemu ici sî colea câte o reprivire, din causa ca acei „sasi betrâni", carii in totu decursulu absolutismului ce precumpanea unu secolu, cuventulu absolutismu nici pre verfulu limbei nu l'au avutu, din contra acum, de cându constitutiunea e restaurata, de cându parlamentulu e unguresсu, sî trunchiulu reichsratu Schmerlingianu nici cându completu pufeia, de candu regimulu e unguresсu sî de marele Schmerlingu numai din cându in cându se aude, ca inca n'a mutitu de totu, nu cioroborescu de alt'a decâtu numai de absolutismulu regimului nationalu unguresсu sî parlamentului unguresсu. Ei viséza, acést'a e securu, numai nu scimu, ca nu cum va poft'a dupa desu-memoratulu absolutismu se nalucesce in creerii loru.

„Sasii betrâni" vedu, ca organisarea fundului regiu nu se mai póte amená sî de aceea se cugetа. Déca cestiunea acést'a s'aru resólve dreptu, cu tactu diplomaticu, aru fi liniscíti ; ei inse se temu, ca nodulu se va taiá in dóue prin omnipotinti'a ministeriale si infalibilitatea parlamentaria, unu alu treilea casu, amenarea nu se póte cugetá.

„In state constitutionale decide in afaceri publice stapânirea sî vointi'a majoritâtiei, acést'a este dreptu, inse acést'a unu omu cu mintea sanetósa nu o póte numí tirania ; cumca sî majoritatea gresiesce adese, nu se póte negá, inse ea gresiesce de securu mai de pucine ori decâtu minoritatea, câci ochi mai multi vedu mai multu.

„Minoritâtile vedu cam de comunu reu, pâna nu ajungu la o anumita 'naltime ; asiá i umbla sî lui „S=D. W." Se presenta cá partisana a „statului de dreptu constitutionalu", sî cu tóte aceste e preocupata de ide'a absurda, ca statulu unguresсu n'are d'a vorbí nici unu cuventu la organisatiunea interna a comuneloru, jurisdictiuniloru sî — pamentului sasescu ; domnii „sasi batrani" suntu aplicati numai in modu de concessiune a concede parlamentului unguresсu cá sa-i fia iertatu a audí pererea respectiviloru ; inse regularea afaceriloru insesi e tréb'a „representantiei supreme" a pamentului sasescu.

„Acést'a e asiá dara aceea-si sî iéra aceea-si ?

„Dupa cum se vede inca n'a disparutu cu totulu. De óre ce inse pertractarea mai detaiata a cestiunei ne sta nainte, voimu sî noi a mai asceptá. Vomu fi la loculu nostru sî vomu cercetá, ce intielegu ei sub „interesele supreme", sub dreptulu naturalu alu pamentului sasescu.

„Acést'a se potea prevedea, gratiosiloru domni. Câci frumósele dîle dela Aranjuez nu poteau durá eternu sî fórte adese ori urmà resolvirea, déca al'ucum nu mergea, prin aceea ca se taiá nodulu in dóue ; deci vedeti, déca si dvóstra o a-ti face asiá pre fundulu regiu, déca a-ti jumatatí binisioru drepturile monopolisate sî a-ti cede din influinti'a asupr'a afaceriloru interne partea cuviintiósa, atunci cu securitate poteti crede ca concetatienii vostrii români sî unguri nu s'aru plânge de absolutismu, bá nici regimulu constitutionalu alu unui atare absolutismu nu l'aru inculpá.

Altu-cum acést'a nu li-o potemu luá in nume de reu ; nu e mirare ca au devenitu confusi câci presemtu apropierea finei epocei privilegieloru.

„Intr'o tiéra parlamentaria se póte vorbí despre omnipotintia ministeriale, câci nu esista ómeni cu mintea marginita, cari aru crede asiá ce-va, cu tóte ca parlamentulu e, pentru de a cere socotéla ; ei inse mergu sî mai departe sî se temu, ca „absolutismulu parlamentariu va despicá cestiunea fundului regiu din verfulu capului pâna la picióre.

„Din ce causa ve temeti sî tremurati asiá de tare ? câci regimulu sî parlamentulu unguresсu a umblatu pâna acum cu voi cá cu unu ou, ce causa aveti dara acum a crede ca ve va calcá in picióre? Fiti linisciti sî nu nelinisciti pre altii fâra causa ; nu capuiti dupa umbre góle.

La observârile nóstre vomu luá in vedere ca cum are deci a se intemplá resolvirea fundului regiu sub participarea sî spre multiamirea „**tuturoru indreptatitiloru**", — sub „tuturoru" nu intielegemu inse numai universitatea sasésca.

O scrisóre prinsa.

Jurnalulu „Figaro" dela 6 Augustu coprinde, in pagin'a sea intâi'a, unu facsimile in rosiu de pre o scrisóre a dlui Bismark adresata sociei dsele, sî 'si consacra intregulu numeru, — câte si patru pagine, — in observatiuni de celu mai mare interesu.

Scrisórea este facuta la Vendresse, lânga Sedan ; pórta dat'a de 3 Septembre 1870, adeca a dóu'a di dupa capitulatiune, sî a fostu prinsa cu unu curieru pre calea Germaniei, la esirea din defileurile Argonei.

Iéta scrisórea :

Scump'a mea anima,

„Alalta-eri, inaintea dioriloru dîlei amu parasitu cuartirulu acest'a. Astadi revinu. In intervalulu acest'a amu fostu spectatoru inaintea marei batalie dela Sedan, dela 1 Septembre, unde amu facutu trei-dieci de mii de prisonieri, iéra restulu armetei francese, pre care o urmarému dela Bar-le-Duc, amu asverlit'o in fortarétia unde a fostu silita a se predá prisoniera de resbelu impreuna cu imperatulu.

Eri de diminétia, la 5 óre, dupa ce statusemu cu d de Molkte sî cu generalii francesi, deliberându asupr'a conditiuniloru capitulârei, m'a sculatu generalulu Reilla, pre care 'lu cunoscu, sî care venise sa-mi spuna ca Napoleonu dorea sa-mi vorbésca.

„Fâra a me mai spalá pre ochi, fâra a dejuná incalecu calulu, pornescu spre Sedan sî intalnescu pre Imperatulu insocitu de trei ajutanti, intr'o trasura cu siese cai, adastendu-me in drumu.

„Descalecu, 'lu salutu cu aceea-si politetia cá sî la Tuilerii, sî me punu la ordinele sele ; 'mi spuse ca voiá sa vada pre regele. I respunseiu, — ceea ce erá fórte adeveratu, — ca Majestatea Sea se aflá in departare de trei mile de cuartierulu de unde 'ti scriu. Me intrebà unde trebuea sa se duca, sî pentru ca nu cunoscému localitâtile, i oferiu cuartirulu meu la Donchery, unu catunasiu pre malulu Meusei, in mica departare de Sedan. Acceptà, sî pornì cu escort'a sea, insocitu de mine si de Carolu, care venise dupa mine, chiaru de diminétia.

„La o mica departare de acolo, in prevederea unei gramadiri de curiosi, me intrebà de potea descide la o casutia de meseriasiu, situata pre drumu. Trimeseiu pre Carolu sa o visiteze care-mi reportà ca erá seraca sî murdara. — „N'importe“ (acést'a este frantiosesce in tecstu), dise Imperatulu si urcarâmu o scara strimta si odorogita. O camera de diece picióre patrate, o mésa de bradu, dóue scaune de paie. Staturâmu o óra, Imperatulu sî eu. Escórt'a remase josu. Ce ciudatu contrastu cu ultim'a nóstra intrevenire din 1867 dela Tuilerii!

Conversatiunea nóstra erá deficila, câci nu voiamu sa vorbescu de lucruri cari poteau atinge inrt'unu modu penibile pre acel'a care erá resturnatu prin mân'a a Totu-Potintelui. Tramisesemu la Sedan sa caute câti-va oficieri sî sa róge pre d. de Molkte sa vina. Tramiseramu in urma pre unulu din acesti oficieri in recunóscere sî descoperirâmu, la o jumetate de leghia mai 'nainte, la Fresnois, unu micu castelu cu unu parcu. Conduseiu pre Imperatore cu o escorta de cuirasieri d'ai gardei, pre cari tramisesemu de-'i chiamase; acolo incheiarâmu cu generalulu Wimpffen capitulatiunea in virtutea cârei'a dela 40 la 60 mii de francesi (nu cunoscu inca numerulu precisu), cu totu ceea ce posiedu devinu prisonierii nostrii. Diu'a de alalt'a-eri consta pre Franci'a 100,000 de ómeni sî unu imperatu.

„Astadi acestu din urma pléca, cu suit'a sea, cu caii sl cu trasurile sele, la Wilhelmshöhe, lânga Casselu.

„Acest'a este unu evenementu istoricu care interesà intrég'a lume. Este o victoria de care multiamimu cu umilintia lui Dumnedieu, sî care decide (entscheidet) despre resbelu, chiaru cându amu fi obligati a continuá resbelulu contr'a Franciei fâra Imperatu.

Trebuie sa sfersiescu. Cu multa bucuria a animei amu aflatu astadi, din scrisorile tele, sî ale Mariei, scirea despre sosirea lui Gerbert. Amu vorbitu eri cu Bilt, dupa cum ti-amu telegrafatu, sî cu M.... pre care l'a trântitu calulu in ranguri. Este sanetosu sî veselu. Amu vediutu pre Hans, Fritz, Carl, (câte-va cuvinte nelegibili) Bülow... toti suntu bine.

„Adio, anim'a mea, saluta pre copii.
„Tromp. Carp.“ Alu teu B.“

Jurnalulu „L'Ordre“ dela 5, dupa cifre luate dela bursa, se crede autorisatu a dá informatiuni esacte despre imprumutu.

Mai multu de dóue miliarde sî jumetate in rente, — dîce „L'Ordre“, — representându unu capitalu de mai bine de 42 miliarde, s'au subscrisu. In cifr'a acést'a, Parisulu figuréza cu 791 milióne rente; departamentele cu 246 milióne sî jumetate, sî strainatatea cu unu miliardu 427 milióne. Orasiele principali ale Alsaciei-Lorenei au adusu la oper'a liberâriei unu contingentu semnificativu. Strasburgulu a subscrisu cu 44.431,800 franci rente; Mulhous'a mai multu de 22 milióne sî jumetate rente; Metiulu cu 4,373, 260 franci, sî Colmaru cu 14 milióne rente, adeca numai aceste patru orasie cu 1 miliardu 441 milióne capitalu.

Germani'a de Nordu figuréza cu o suma de 4 miliarde sî jumetate, dintre cari Berlinulu a subscrisu 3 miliarde sî jumetate, Francfortulu a subscrisu 206 milióne rente sî Coloni'a 207.

Belgiulu din parte-i n'a remasu indiferenta la apelulu ce-i facea Franci'a: aprópe cu 9 miliarde i fù respunsulu. Angli'a care, la ultimulu imprumutu, s'a aretatu mai multu decâtu rece, a acoperitu ea insa-si cu mai multu de indoitu, capitalulu cerutu, subscriindu pentru 6 miliarde. Tóte cele-lalte natiuni din Europ'a au concuratu cu mân'a plina la succesulu operatiunei; Itali'a a subscrisu cu 620 milióne, Turci'a cu 580 de milióne, Holand'a cu 170 milióne rente sî Genev'a cu mai multu de 23 milióne rente. Agenti'a de escomptu din Bombay, neacceptându decâtu versemente de garantia in auru séu argintu, a vediutu cererile radicându-se la 1,250,000 franci rente. „T. C.“

Motto: Fereste-ne Dómne de dusimanii
némului nostru ca de cei'a-
lalti ne vomu ferí noi.

Dupa cum este on. publicu cetitoriu cunoscutu, esista mai cu deosebire la partea femenina, unu feliu de femei betrâne séu dupa cum se numesce in dialectu popularu „babe rele de clóntia“, care cându vedu ca cele tinere nu le mai facu metanii sî nu le saruta mân'a, séu in ori-ce afaceri nu le intréba de sfatu intieleptu, séu cându mergu la miru, comitu acea nelegiuire de nu le da intâietatea — se infuriadia cá unu tigru, si vérsa veninu cá unu balauru, injurându, blastemandu sî tiesendu la feliu de feliu de intrigi de resbunare asupr'a celoru tineri. Tóta diu'a o audi indrugându la câte verdi uscate, sî la ori-ce ocasiune voindu de a trece de cea mai intieléptą sî atotu sciitóre din totu tienutulu, prevestesce ce are sa se intemple, si critica totu ce s'au facutu; — vai de cine le va contradîce sî nu le va aplaudá, ca s'au topitu, — trebuie séu sa se ascunda, séu sa le ocolésca de a nu dá fatia cu ele, ca altu cum este espusu inversiunârei furieloru.

Cine a cetitu „Federatiunea“ de 1½ anu incóce sî va fi vediutu câte s'au scrisu asupr'a românilorु Brasioveni se va fi convinsu pre deplinu, ca sî corespondintele „Feder.“ din Brasiovu face parte din clas'a aceloru babe rele de gura, — care vediendu-se cadiutu din inaltime sî eschisu din societatea némului seu, nu incéta d'a aruncá cu tina in Brasioveni sî d'ai face cum i vine la gura. — Acel'a care mai cu deosebire cu ocasiunea alegerei de deputatu la diet'a din Pest'a au vediutu câte s'au petrecutu in Brasiovu, sî ce feliu de neadeveruri grosolane s'au scrisu in „Federatiune“ — nu va dubitá, ca acelu corespondinte séu ca este slabitu la minte, séu ca are o anima malitiósa plina de resbunare. Multi se intréba ca óre cine póte fi acelu corespondinte cu anima atâtu de piestritia, va fi óre unu sasu séu grecu fiindu ca-i apera pre acesti'a, — séu ce Dumnedieu va fi? — li s'au respunsu de unii fisionomisti ca acel'a este — ce vei voí, — 'lu poti cunósce dupa chipu fiindu ca stilu este omu. —

Nu voiescu d'a respunde la tóte flécurile — lasu acést'a altor'a mai competenti, — me marginescu numai d'a amintí, ca dupa ce corespondintele „Federatiunei“ au informatu pre publicu cu o minciuna grosolana, precum ca Brasioveni aru fi alesu cá candidatu de deputatu pentru diet'a din Pest'a pre Ioanu Pedure sî protopopulu Ioanu Metianu de care brasiovenii nici n'au visatu, — acum'a in nr. 81 dupa ce nu-i vine la socotéla portarea cea modesta a infratitiloru alegatori cu ocasiunea alegeriloru de deputatu, — l'au intiepatu tare la ochi flamur'a nemtiloru negru, rosiu, auriu, numindu acést'a de tradare, copilarie, scandalu, din parte locotaniloru brasioveni dupa cum dupa dictionariulu d-lui are placere de a-i numí — pentru ca demagogii loru (brasioveniloru) au ingaduitu de a fi purtatu acest'a — de nemti, — cá cându scopulu sî tóta activitatea alegatoriloru români au fostu numai pentru purtarea drapelului negru, rosiu sî auriiu din partea nemtiloru, — adeveratu ca mai mare copilarie sî usiurintia de minte din partea corespundintelui „Federatiunei“ nu póte fi, unulu cá acest'a este de plansu sî cu totii rugati pre Ddieu cá sa-lu insanatosiedie, ca altu cum nesciinti'a sea cine scie de ce se va mai acatiá, deci onor. lectori suntu rugati cá la cetirea corespundintieloru din Brasiovu sa fia mai cu reserva. I. P.

Reflessiuni asupr'a alegerei de ablegatu din Mociu.

Din midiloculu Câmpiei Augustu 1872.

(Urmare sî fine.)

De-sî comitu indiscretiune, totu-si nu potu sa nu facu amintire in prim'a linia de zelulu neobositului nostru nationalistu p. prota I. Hoszu, care au desvoltatu in causele nationale cu tóte ocasiunile unu atare zelu cá sî de fatia in interesulu reusirei candidatului românu, sî pre care 'lu intempina d. devotatu in raportulu seu cu atâtea minciuni sî scorníturi reutaciόse, cu care voiesce a i se aratá recunoscatoriu, pentru cele ce l'au facutu in interesulu eliberârei lui din domiciliulu seu Clusianu prea bine cunoscutu.

Nu potu trece cu vederea a nu-'lu laudá sî pre zelosulu d. preotu din Mociu N. Moldovanu, care cu mare abnegatiune de sine sub decursulu alegerei diu'a nóptea au portatu grigi'a alegatoriloru nostrii, cá sa nu-i seduca contrarii pre partea loru, ori sa nu-i tramita acasa spre daun'a causei nóstre. Pre multi inteleginti aru trebuí sa amintescu ací, carii toti bravi sî resoluti au sciutu apretiuí chiamarea, dara spatiulu ingustu sî discretiunea, cu care scimu câtra ei, nu me iérta a o face, 'si voru aflá recunoscinti'a in consciinti'á loru interna.

Acum sa revinu — de-sî neimpoternicitu, la persón'a st. nostru deputatu P. Nemesiu, despre care dîce d. „unu devotatu rom.,“ ca-i lipsesce tari'a spirituala? (ce pricepe dsea sub acést'a?), constanti'a sî independinti'a, sî cu unu cuventu tóte insusirile unui ablegatu, — fâra a argumentá baremu o afirmatiune din ele. —

Mi va iertá d. P. Nemesiu, déca 'mi iau voi'a — sî nechiamatu — dara din datorintia morala sî stim'a ce o amu câtra dsea, a respinge aceste calumnii reutaciόse sî a face reflessiunile mele asupr'a insinuatiuniloru grosolane ale devotatului rom. fatia cu persón'a dsele.

Nu sciu din ce voiesce a deduce d. devotatu susu-citatele sele afirmatiuni calumnietóre, ca n'au adusu nici unu argumentu. Eu 'lu cunoscu pre d. Nemesiu mai din copilaria sî 'mi este cunoscutu totu trecutulu seu atâtu privatu câtu sî publicu, sî din acest'a m'amu convinsu, ca chiaru insusirile insirate mai susu, — ce se dice ca-i lipsescu, — le posiede pre deplinu, sî aceste l'a redicatu sî sustienutu la sî in stima sî vadia, de care se bucura astadi, sî póte fi mândru de ele. — Dara sa nu cadu in acea gresiéla, — cá devotatulu rom., sa aducu dovedi, de-sî me espunu a fi prea indiscretu fatia cu d. N., dar' necessitatea me silesce: Viéti'a publica a d N., — nu pricepu cea de pre terenulu, ce au avutu de 15 ani cá oficiantu, ca acea o cunóscemu multu putienu cu totii, sî ni o potu adeverí fostii superiori ai dsele, — cí pricepu cea de pre terenulu publicu alu constitutiunei din congregatiunile comitatense in anii 1862—3, sî din anulu trecutu sî curentu, ne-au datu deplina dovada despre soliditatea sî tari'a caracterului, despre constanti'a sî independinti'a lui româna, — dovada ni suntu despre semtiurile lui nationale adunârile reuniuniloru literarie-filantropice române din comitatu sî din afara, totu atâtea dovedi suntu pentru d. Nemesiu sî sessiunile congreseloru sî sinódeloru gr. orientale, de unde d. devotatu românu se póte cu fati'a rosita convinge despre neadeverulu afirmatiuniloru sele. —

Acestu trecutu alu dsele ne garantédia pre venitoriu pentru faptele sele, sî suntemu convinsi, ca statorindu congresulu nationale, ce se va conchiamá, programulu nostru nationalu sî prin acel'a tienut'a nóstra politica, dsea va fi unulu dintre cei mai aprigi aperatori alu acelui'a, sî unu ante-luptatoriu alu causei nationale sî nu va loá in séma asemenea insinuatiuni a unoru ómeni marsiavi cá sî celu din intrebare.

Cu aceste asiu fi finitu reflessiunile mele asupr'a acestei alegeri, — dara mai amu o datorintia sânta sî fatia cu prea-onoratulu publicu cetitoriu alu jurnaleloru nóstre, sî chiaru sî fatia cu preastimatele redactiuni sî mai cu séma cele a „Gazetei Transilvaniei“ sî „Federatiunei“, la care d. „unu devotatu românu“ din cându tramite corespondintie, sî in mare mesura totu de soiulu, cá cea din nrii 56, 57 sî 58 a „Gaz. Trans.“

Domnii redactori a numiteloru jurnale lu voru cunósce póte numai dupa nume sî dupa gura (acest'a ce e dreptu e minunatu!) dara nu sî dupa injosirile sele morale. — Fia-'mi dara iertatu a compune pentru „romanulu devotatu“ unu testimoniu de moralitate, numai incâtu-'lu cunoscu eu; (altii póte ca voru mai avea multe de adausu la acel'a).

„Românulu devotatu“ care sub anonimitate se pune cá tigrulu in tufa, sî care necunoscendu nici lege nici Ddieu, nici multiamire, nici recunoscintia, se vede a se aflá in elementulu seu cându 'si póte multiamí spurcat'a-'si aplecare de a manjí onórea unui'a séu altui'a adeveratu românu, — acestu dnu e Vitéz György din Téc'a. — Nu voiescu a vorbí despre trecutulu omului acestui'a, câci cine 'lu cunósce, va scí ca acel'a nu póte fi descrisu in colónele unui jurnalu, fâra me restringu numai la faptele sele de cându au scapatu din temniti'a Clusiului.

Indata ce dlu Vitéz au esîtu din temnitia, cá sa-si spele rugin'a de infamu despre sine, au inceputu a se imbulzí cu o nerusinare fâra parechie in ori-ce adunare romanésca, sî acolo cu gur'a sea iéra fâra parechia a hodorogí atâtea sî atât'a câtu fia-care omu onestu sî cu ce-va raisonu scandalisandu-se de purtarea lui Vitéz togm'a sî cu periclitarea causei s'a retrasu dela desbateri, de unde au resultatu ca adunarea cá sa scape de gur'a lui Vitéz ii primesce propunerile. Esemple vii suntu purtârile dlui Vitéz, din adunarea generala a despartiementului X dela Milasiu, sî adunârile private ale româniloru cu ocasiunea congregatiuniloru comitatense din iérn'a trecuta in Clusiu. — Terorisate fiindu acele adunâri de gur'a lui Vitéz ia primitu unele propuneri cari inse nici odata nu se voru puté realisá.

Acést'a insa a fostu indata apa pre mór'a „românului devotatu“ care apoi schimonosindu cele intemplate sî cu mangirea celoru-lalti membri a adunâriloru, sî facù unele rapórte la „Gaz. Trans.“ séu „Federatiunea“ in care lauda sî glorifica pentru cea devotata a dlui Vitéz. — Ca câtu de pusa e scórti'a pre obradiulu dlui Vitéz de a scorní minciuni, sî a fabricá calumnii murdarie sî reutaciόse, cu cari din cându in cându nu se rusînédia a atacá publice sî cele mai demne persóne din comitatulu Clusiului, amu vediutu numai de une-dile, din o corespundintia publicata in „Federatiunea“. — In aceea corespundintia se nediuesce „românulu devotatu“ a innegrí sî persón'a dlui secretariu minist. Ladislau Vaid'a, iéra numai sa se radice nimbulu dlui Vitéz. — Vaid'a, care nu numai elu dara sî stramosii lui au merite eterne pentru natiunea romanésca, sa ajunga la atât'a câtu inteliginti'a romàna din Clusiu sa-lu apere publice in contr'a mangitoriloru lui Vitéz.

Vitéz au atacatu sî pre dnu proprietariu românu din Berchisiu Ananiu Trombitasiu, scornindu asupra-si câte sî câte minciuni reutaciόse, — in contr'a cârui'a sî comitetulu centralu românu din Clusiu 'lu va luá in aperare. — La care speru ca dlu Vitéz óre nu va avea nimic'a de respunsu cá sî la aceea data in favórea dlui Vaid'a.

In fine Vitéz e acel'a, care in compania cu satelitii lui dela alegere au scornitu o calumnia dejositóre de caracteru asupr'a unui membru prea stimatu alu comitetului comitatensu, despre o afacere murdara cu ocasiunea restaurâriloru comitatense, care causa precum audu sta sub pertractare la susu numitulu comitetu alu clubului nationalu, si cugetu ca la tempu sî aceste minciuni i se voru aruncá „românului devotatu“ in fatia.

A-si mai avea multe de afirmatu despre omulu acest'a, pre care natur'a numai spre rele se vede a-lu fi creatu, dara tacu pâna atunci pâna dlu Vitéz mai punendu-si unu porlogu pre nasu va mai atacá onórea óre-cui, atunci voiu serví sî cu alte documente.

Destulu ca dupa cele insîrate pâna acum dlu „românu devotatu“ n'are alta durere, decâtu a mangí publice tóte notabilitâtile romêne din comitatulu Clusiului, prin acést'a si despopularisá sî disgustá, dara totu odata de alta parte pre dlu Vitéz a-lu inaltiá pâna la ceriu, ca asiá delaturându adeveratii români, Vitéz sa devina conducatoriulu româniloru din comitatulu Clusiului. — Hei domnule Vitèz! déca voiesci d-ta a te emendá sî a-ti restaurá onórea civile — acést'a o poti face, insa sî atunci va fi de aplicatu la d-ta proverbiulu „ignotis fellit“ etc. dara te rogu cá spelandu-te, nu aruncá rugin'a de pre domniele vóstre asupr'a altor'a, câci euta ti-o svirlu in ochi.

Cu acést'a incheiu testimoniulu de moralitate alu dlui Vitéz, crediendu ca dupa faptele enumerate on. publicu cetitoriu va scí apretiuí valórea interna alu corespundintieloru „românului devotatu alias Vitéz Görgy.“

'Mi ceru pardonare ca aici m'amu folositu de nisce termini cam neindatinati in jurnalistica, dara cu dlu Vitéz numai eu 'mi potu face socotél'a. Sciu ca cu sîrele acestea nu multu voiu indreptá pre dlu Vitéz, — dara acest'a nici nu-'mi e scopulu fâra amu doritu de o parte a informá pre onoratulu publicu, iéra de alta parte a face pre onoratele redactiuni ale „Gazetei Tr.“ sî „Federatiunei“ atente, cá in venitoriu sa bine-voiésca a nu dá locu in colónele foiloru sele spatiu la ori-ce mangituri,*) câci prin aceste decadu la rangu de clevetitóre sî-'si perdu caracterulu de informatore alu publicului.

Amu disu si mi-amu salvatu anim'a mea sî a româniloru din comitatulu Clusiului, sî indeosebi din câmpia.

Acum lucrulu publicului a ejudecá asupr'a celoru impartasite, sî va fi chiamarea comitetului centrale din Clusiu a luá la pretiuire vatemârile cele multe comise de dlu Vitéz, sî a decide cá incâtu se potu uní acestea cu onórea clubului nationalu din Clusiu. —

Unu alegatoriu din câmpia.

Netusiu, 23 Iuliu 1872.

Domnule redactoru! De óre-ce eu inca suntu unulu dintr'acei'a carii iubescu progresulu, luminarea sî perfectionarea gintei sele, sî lucru neincetatu amesuratu debileloru mele puteri spre ajungerea acestui scopu salutariu; de aceea cu anim'a palpitându de bucuria prindu péu'a a mâna spre a face onor. publicu cetitoriu cunoscutu unu casu, ce manifestédia religiositate, zelu sî dragoste spre perfectionare. Casulu acest'a este, ca numerulu bisericeloru nóstre cu un'a a mai crescutu, câci astadi avurâmu aceea rara norocire de a sântí biseric'a cea nóua dara sî cea dintâiu biserica romàna in comun'a acést'a. Astadi au fostu pentru noi o serbatóre estraordinaria, pentru ca in comun'a acést'a Netusiu pâna in diu'a de astadi nu s'a mai celebratu s. liturgia de cându s'a pusu poporulu celu dintâiu aici, ci numai rugaciunea de diminéti'a, si sî aceea se celebrá totu-déun'a in cas'a gocimanului (crisnicului).

Astadi bietii Netusieni dara cu ajutoriulu lui Ddieu, alu antestatatoriloru loru, precum sî prin dorulu sî zelulu loru invepaiatu de a avea o casa de rugaciune separata sî de a putea ascultá sî ei in trens'a sânt'a liturgia, — cu care doru fórte multi din ei s'a mutatu la cele eterne — de-sî putieni la numeru sî aruncati in o pusetiune deplorabile; sî de-sî anii acesti'a infructiveri i-a apesatu fórte greu, totusi astadi suntu deplinu mangaiati sî suprinsi de o bucuria sânta, ca-'si vedu dorulu implinitu.

Dupa ce dara intre astfeliu de circumstâri nefavorabile s'a adusu locasiulu lui Ddieu la deplinire dupa putintia, s'a incunosciintiatu pré on. d. protopopu tractualu Zacharia Boiu, carele in urm'a binecuventârei Escelentiei Sele Préluminatului sî Présântitului nostru Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, a sî venitu ieri spre a seversi actulu sântirei nóuei biserici.

In presér'a sântirei s'a celebratu rugaciunea de sér'a de pré on. d. prot. cu tóta pomp'a. — Diminéti'a la 7 óre se incepù servitiulu divinu in biseric'a cea nóua! carea erá pre dinafara impregiuru invescuta cu tufari verdi, sî ale cârei intrâri erau infrumsetiate cu cununi de flori. La servitiulu divinu a mai asistatu pre lânga précinsti'a sea par. protopopu, d. Ioanu Ciócla parochu la Hundrubechiu, Nicolau Capritia adm. parochialu la Hendorfu, Ioanu Laticu parochu la Iacobeni sî subscrisulu.

Participatorii la acésta festivitate erau fórte numerosi, alergandu o multime de straini de prin vecinatate cá la unu miracolu divinu, precum sî sasii din comuna cari facu maioritatea cu ambele deregatorii comunali in frunte.

In loculu „pricesnei“ s'a tienutu o vorbire fórte potrivita serbatorei din partea st. d. Demetriu Moldovanu invetiatoriu in Seghisiór'a, prin carea a sî seceratu oratorele meritat'a lauda. — Dupa ocolirea bisericei, la carea s'a esecutatu mersuri evlaviόse din partea musicei instrumentale luterane in semnu de onóre, s'a mai tienutu inca o vorbire din partea prea o. d. ppu la objectulu dilei precum sî o multiamita câtra ascultatori, la care se parca ca-i pica lacrami de bucuria. —

In urm'a acestor'a s'a facutu o colecta benevole, la carea curau daruitorii români sî sasi, cu darurile loru menunte, cá plói'a. Intre persónele donatóre, care a spriginitu acésta simpla sî sermanu biserica, fia-mi permisu cu ocasiunea acést'a a amintí cu tóta veneratiunea, ca grati'a Escelentiei Sele Prea luminatului sî prea sântitului nostru Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a s'a estinsu sî preste acésta biserica lipsita, daruindu-i „Antimisulu“ gratisu, pentru care faptu maretiu nu potemu sa fimu din destulu recunoscatori. —

La mésa s'a tienutu mai multe toaste in sanetatea Majestâtiei Sele prea inaltiatului nostru Imperatore sî rege Franciscu Iosifu I, a Escelentiei Sele prea bunului nostru Archiepiscopu sî Metropolitu, care fura urmate de intreite strigari de „sa traiésca“ fórte viue; — precum sî in sanetatea a aceloru persóne, care mai de aprópe au conlucratu cu cuventulu sî cu fapt'a la edificarea acelei biserici. —

Deci prea onorate dle Redactoru, ve rogu cu tóta stim'a a dá locu acestoru putiene siruri in pretiuitulu dvóstre diuariu, de o parte cá sa ne impartasimu bucuri'a cu onorab. publicu cetitoriu, iéra de alta parte cá sî altii sa imitedie faptulu acest'a.

Sa nu créda cei sermani cá noi, ca nu-'si voru potea ajunge scopulu, — déca acel'a e bunu, — unésca-se numai in cugete — unésca-se in semtiri, spere in Ddieu, sî atuncea voru face ce nu voru gândí. —

Ioanu Grecu,
Adm. paroch. in Netusiu.

Cincu-mare, 30 Iuliu st. v. 1872.

Domnule redactoru! Sunteti cu amicitia rugati a dá locu in diuariulu „Telegr. Romanu“ urmatóreloru renduri, cari merita a fi cunoscute on. publicu cetitoriu:

Opidulu Cinculu-mare, loculu pretoriale alu scaunului Cincului-mare, se bucura de unu edificiu alu scólei gr. or. fórte acomodatu pentru educatiunea tinerimei scolare, care se urca pâna la cifr'a de 125 copii obligati de a frecuentá scól'a.

Dotatiunea acestei scóle se trage in suma de 200 fl. v. a. din alodiulu opidanu pentru primulu invetiatoriu sî 60 fl. v. a. dela poporenii nostri prin repartitia. — De invetiatori, primariu sî secundariu au servitu pâna in primavér'a anului curente preotulu locale, celu mai tineru Ignatiu Mandocea, sî Ioanu Stângu, in anii primi ai servitiului scolariu, putemu dice spre multiamirea generale, aratandu la esamenele semestrali sî anuali, progrese imbelsiugatóre cu pruncii in invetiamentulu scolariu.

De unu tempu incóce insa, de cându stimatulu domnu Codru Dragusianu, care multu au contribuitu la erigerea edificiului nostru scolare precum sî la sistemisarea lefei invetiatoresci, cá functionariu publicu aflatoriu pâna la anulu 1860 in opidulu nostru, au inaintatu la postulu de vice-capitanu in districtulu Fagarasiului, au inceputu sî invetiamentulu in scól'a nóstra poporale a face pasi retrogradi, fiindu ca mai târdiu invetiatoriulu primariu si-au pierdutu totu zelulu pentru inaintarea in cultura a tinerimei scolare, asiá incâtu esamenele in tempii de pre urma le tienea mai in ascunsu cu unii copii pre carii i instruà specialmente numai despre aceea ce voru respunde in esamenulu, la care fórte putieni individi puteau participá. Spre a putea remanea invetiatoriulu primariu, preotulu Ignatiu Mandocea, care din nenorocirea lui fu graduatu sî in postulu de adm. protopopescu, — in léf'a invetiatoriului primariu sî fâra de a progresá cu tinerimea scolare — fâra alta autorisare dela autoritâtile superióre scolare — au stricatu léf'a invetiatoriului secundariu Ioanu Stângu, carea se incasá dela poporeni — dandu-i pre anu din cele 200 fl. scóse din alodiu, câte 60 fl. v. a.

Parochienii fâra prunci de scóla in compania cu némurile, cele tare ramurite ale ambiloru invetiatori au intaritu acestu pactu sî au respinsu ori-ce feliu de incercare indreptata din partea celoru bine simtitori contr'a acestui pactu ilegale sî contr'a invetiatoriloru carii in positiunea de „beati possidentes“ nu mai tieneau nici o scóla de dómne ajuta sî anume celu primariu fórte a rare ori — sî cându sî venea la scóla — a desea nu erá in stare a mai propune vre-unu obiectu, ci insarciná cu ambele clase totu pre celu secundariu.

Astfeliu de purtare a predisiloru invetiatori au incremenitu sî inpietritu animele parintiloru copiiloru obligati de a frecuentá scól'a, vediendu ca invetiatorii loru arare padiescu scól'a, si nu facu cu copiii nici unu sporiu — incâtu intru adeveru ei tramiterea mai departe a copiiloru la scóla au tienut'o de pierdere de tempu sî de aceea au lasatu pre invetiatori in pace.

Tóte incercârile spre a delaturá reulu remase in zadaru, câci preotulu I. M. erá sustienutu sî protegiatu, incâtu elu, — impusicandu-si fati'a in an. 1869 tómn'a in b . . . . a sî fiindu dusu in spitalu la Sabiiu, — comitetulu parochiale — l'au destituitu sî au aratatu causele cu conclusu cu totu ven. cons. archidiecesanu — sosindu vindecatu iera in Cinculu-mare cu amenintiarea: „Guos ego“ au nulificatu conclusulu, dicendu, ca sî consist. archidiecesanu l'a pusu ad acta.

Lucrulu totu mai reu mergea pâna in acestu anu, cându fâra de veste trebuì sa dea invetiatorii cestiunati esamenu cu pruncii inaintea inspectorului districtualu scolare, care esamenu miserabile, nearatandu nici picu de progresu, i silì pre ambii invetiatori a demissioná, cá pentru postulu de invetiatoriu primariu, a cârui léfa au stapanit'o ambii invetiatori, sa se eschida concursu pentru unu invetiatoriu harnicu cu dóue sute fl. v. a. — Alu doilea invetiatoriu cadiù de facto cu totulu, câci léf'a lui s'a fostu stersu prin concursulu lui.

In 30 Iuniu a. c. s'a tienutu sub presiedinti'a Revrd. p. adm. protopopescu Gregoriu Maeru sinodu parochiale, cu scopu de a infiintiá léfa de 100 fl. v. a. pentru invetiatoriu secundariu, vorbindu pentru acestu obiectu cu mare ardóre adm. prot., subjudele regiu Alexiu Onitiu sî archivariulu scaunale Moise Branisce. Némurile invetiatoriului Stângu cu elu sî fratele seu dimpreuna, precum sî cel'alaltu sociu — au conturbatu ordinea sî s'a purtatu asiá de reu, incâtu au opritu ori-ce feliu de discussiune libera asupr'a acestui obiectu — strigandu in gur'a mare, ca invetiatoriulu loru Ioanu Stângu este bunu destulu, ca elu sa capete cele 200 fl. sî loru nu le trebuie alu doilea invetiatoriu sî nici escriere de concursu.

---

*) Mazare pe parete. R.

Din caus'a acést'a potentiendu-se cért'a incâtu stá unii poporeni platiti asiá dicendu, sa atace trupesce pre altii carii vorbea adeverulu, presiedintele disolvà sinodulu sî conchiamà comitetulu parochiale la siedintia, in care se stabilì concursulu scrisu in „Telegrafulu Rom.“ in nr. 53 dupa cum cere Statutulu organicu.

Dela escrierea concursului incóce invetiatoriulu Stangu, vediendu ca de siguru elu cá ivetiatoriu primariu nu va poté fi, au facutu pasii pentru trecere cá invetiatoriu la greco-catolici incheindu unu contractu pre dóue-dieci de ani cu comitetulu acestei biserici cu o léfa anuala de 50 fl. v. a. iéra din alodiulu opidanu. — Totusi densulu si-au reservatu dreptulu, ca numai la casu cându nu aru putea sa capete postulu la scól'a nóstra de invetiatoriu primariu, — sa fia obligatu prin contractulu incheiatu. —

Din pricin'a claosulei acesti'a representanti'a bisericei gr. catolice locali — au susupendatu mai târdiu contractulu sî din acelu motivu câci preotulu gr. catolicu — primesce asupra-si sî dascali'a sî ei nu au lipsa sa primésca pre unu apostatu de invetiatoriu. —

In 30 Iuliu a. c. fù conchiamatu sinodulu parochiale spre a alege sub-presiedinti'a adm. ppescu, invetiatoriu primariu cu léfa de 200 fl. v. a.

In premers'a siedintia a comitetului aduse rev. sea 4. cereri concursuali, sî sa te miri, ca intre acesti 4 concurenti au fostu sî preotulu I. M. sî fostulu consociu alu densului I. Hangu.

Comitetulu in sensulu concursului sî alu St. Org. nu au potutu pune in candidatiune pre competentele Georgiu Borzea din Vistea-inferióra, ca ce nu a aretatu ca este pedagogu absolutu ci numai absolutu de gimnasiulu inferioru sabianu ; asemenea pre preotulu Ignatiu Mandocea, care au fostu caus'a reului sî a retrogresiunei pre terenulu invetiamentului scolariu. —

Uniculu competentu cualificatu cu cele mai bune atestate, absolutu de teologia sî gimnasiulu inferioru, au fostu Ioanu Rotariu, fiulu parochului din Prosci, care s'a pusu in candidatiune primo-loco. — Pre lânga densulu in lips'a altoru competenti cualificati, s'a pusu pro-forma Ioanu Hangu, care au produsu dóue atestate despre unu anu de pedagogia, afirmându densulu, ca in anulu 1858/9 intru adeveru cursulu pedagogicu aru fi fostu numai de unu anu.

Dupa amédi se deschide siedinti'a sinodului sî dupa constituirea-i se publica list'a combinata de candidati. —

Contr'a acestui conclusu protestéza preotulu Ignatiu Mandocea, câci este eschisu dintre candidati sî densulu cere cá sinodulu sa traga sub discusiune acestu conclusu câci este competinte alu primí ori stramutá. —

Presiedintele reflectédia in modu objectivu, ca preotulu Mandocea au abdîsu odata dela acestu postu sî ven. cons. au intaritu acésta abdicatiune sî prin urmare preotulu I. M. fâra concessiune capetata din partea cons. arch. numai póte competá sî a fi realesu in acestu postu invetiatorescu.

Membrii sinodali Alecsiu Onitiu sî Moise Branisce apera conclusulu comitetului sî-'lu stigmatiséza de fórte corectu, — sî spunu ca stabilirea listei de candidati se tiene stricte de competinti'a comitetului parochiale.

Membrulu A. Onitiu provóca in fine pre membrii sinodali, cá sa dea voturile celui mai calificatu candidatu, care numai acest'a dupa documentat'a cualificatiune se afla la nivelulu emissiunei, de a poté pregatí terenulu progresului sî a face sporiu in scól'a nóstra, cea multu negligata. —

Dorere ca acestu individu, nu s'a infacisiatu in persóna antea membriloru sinodali, cea ce firesce nu a pretins'o nici concursulu escrisu, câci resultatulu votârei verossimile cu totu altulu aru fi fostu.

Facendu-se votare cu apelu nominale din 91 de voturi date, pre cându in Cincu se afla la 300 de votanti indreptatii, au capetatu Ioanu Rotariu 16 voturi, Ioanu Hangu 61 voturi, Ignatiu Mandocea 14 voturi. —

Firesce pre lânga némurile lui Ioanu Hangu au mai votatu pentru elu toti tieganii infacisiati in sinodu sî alti membrii, dara nu dupa convingerea loru interna ci in urm'a vinarsului, dupa cum se dîce spendatu din partea lui Ioanu Hangu spre acestu scopu. —

Lucru deplorabile ca intr'o comuna opidana cá Cincu dóue tertialitâti din alegatori nu au venitu in sinodu, sî din cei veniti numai 16 au votatu cu uniculu cualificatu individu ; acest'a este celu mai strajnicu atestatu de paupertate spirituale ! !. —

Uitasemu sa amintescu ca preotulu Ignatiu Mandocea au insinuatu votu separatu in numele partidei sele, care au tienutu unulu cá altulu cu densulu. —

Cu efeptuirea alegerei de invetiatoriu caus'a acést'a au esitu din mân'a comitetului parochiale sî a sinodului sî in tenórea § 70 din organisatiunea provisoria scolare, actulu alegerei se va subscerne senatului scolariu spre esamenare sî intarire, care credemu sî asceptâmu dela ven. cons. sî anume dela intieleptiunea senatului scolare, ca va urmá in favorulu sî in interesulu invetiamentului scolariu, câci déca se va intarí unu necualificatu de invetiatoriu sî cei bine-semtitori 'si voru perde totu zelulu a mai jertfí concursulu loru pentru binele comunu, vediendu ca se afla fâra nici o sprijóna la locurile competinte. —

Avemu fapte implinite antea nóstra unde ven. cons. au intaritu individi, sî carii nu au intrunitu majoritatea de voturi, si intru adeveru decisulu acest'a aru fi salutariu sî dreptu sî in casulu presente, — câci majoritatea reportata de candidatulu mai putienu cualificatu, nu este adeverat'a convingere generale.

Comitetulu parochiale va staruí din nou cá sî pentru invetiatoriulu secundariu sa se faca o léfa prin repartitiuni pre poporu, câci la scól'a nóstra poporale dóue despartiamente suntu absolutu de lipsa.

Suntu ómenii nostri aplecati a jertfí pentru crescerea copiiloru loru, dara cum amu dîsu acum'a suntu impietriti, câci in anii trecuti n'au vediutu nici unu sporiu facutu cu copii in scóla.

Cu acestea incheiâmu corespundinti'a de facia apromitiendu-ve a ve reportá sî despre alte objecte sî evenemiute de interesu.*) — X.

Varietâti.

(†) **Basiliu Ardeleanu**, reg. cancelistu la judecatori'a cercuala din locu impreuna cu soci'a sea **Mari'a** sî fii **Basiliu** sî **Nicolau** incunoscintiéza cu anim'a frânta de dorere reposarea fiului respective fratelui loru

Valeriu Ardeleanu ascultatoriu de studiele pedagogice sî filosofice la universitatea din Vien'a, careie dupa unu morbu mai indelungu 'si terminà eri in 4/16. Augustu firulu vietiei pline de sperantie in flórea etâtiei de 20 ani.

Ceremoni'a funebrale, la care se invita prin acést'a toti consangenii, amicii sî cunoscutii, se va tiené mâne Dumineca in 6/18 Augustu in strad'a Gusteritiei nr. 26 la 1 óre dupa amédi, de unde la espres'a dorintia a adormitului, remasitiele sele trupesci se voru transportá sî inmormentá la Orlatu in cimiteriulu gr.-catolicu lânga mosii sei.

Sabiiu, 5/17 Augustu 1872.

Lânga acésta suspinare durerósa din partea parintiloru, carii se vedu rapiti de bratiulu celu mai promitiatoriu de sperantie pentru viitoriulu adenciloru loru betranetie, adaugemu sî noi o lacrima pentru perderea unui fiiu alu natiunei, unu confrate de lupta ce erá sa devina in scurtu pre câmpulu literariu ; câci publiculu cetitoriu 'si va aduce aminte, ca nu este tocm'a de multu de cându a avutu ocasiune sa cetésca in foisiór'a jurnalului nostru feliurite producte literari ce cursese din dejá de acum abilulu condeiu alu repausatului. Ne pare reu ca a fostu asiá de putienu cu noi incâtu nu amu pututu nici sa i ne esprimâmu multiamit'a pentru bunetatea ce a avutu fatia cu noi sî cu fói'a nóstra. Deplangendu din anima grabnic'a-i trecere la cele eterne nu putemu alta decâtu deasupr'a mormentului sa-i strigâmu acea salutare trista : Fia-i tierân'a usióra sî amintirea eterna !

⁂ Dlu Ioanu **Romanu**, Directorulu scóleloru capitale din Resinari ni comunica trist'a scire, ca dupa o scurta viétia cónjugale de cinci luni, a perdutu pre scump'a sea socia **An'a**, repausandu acést'a Vineri in 4 Augustu pre la 7 óre sér'a in loculu nascerei densei, in Sacele, in urm'a unei inflamatiuni. Fia repausatei tierân'a usióra ! iéra veduvitului sa-i dea atotu puterniculu Ddieu mangaiere pentru perderea acést'a neasceptata sî mare.

⁂ **Rectificare.** In unulu din nrii nostri de mai inainte s'a strecuratu o eróre esentiale, sî adeca : cându anunciasemu decorarea Ilustritâtiei Sele Episcopului gr. cat. din Lugosiu dîserâmu, ca s'a decoratu cu crucea cea mare a ordinului Leopoldinu, pre cându e numai cu cea de clas'a II.

⁂ **Dela Brasiovu** aflâmu dupa „HrZtg“ ca alegatorii, carii au datu protestulu contr'a alegerei de deputati de acolo au depusu in Pest'a 1000 fl. pentru cercetarea nelegalitâtiloru comise la ocasiunea conscrierei alegatoriloru.

ad Nr. 219—1872.
comit f. scol.

Escriere de concursu.

La gimnasiulu românu gr. cat. din Naseudu cu inceputulu anului scolasticu 1872/3 se creadia o statiune profesorale cá catechetu de religiune gr. or., care va avea sa ia de propusu sî alte studii, sî atâtea óre, câtu altu profesoru ordinariu, pentru a cârui ocupare se escrie concursu pâna la 30 Septembre c. v. 1872.

Cererile sosite mai târdiu nu se voru considerá. Salariulu anualu pentru acestu postu profesorale este de 600 fl. v. a. apoi locuintia naturala acceptabile, séu 80 fl. v. a. anuali cá relutu de locuintia.

Doritorii de a ocupá atare postu, in cererile loru indreptate câtra comitetulu administratoriu de fondurile scolare din Naseudu, au a documentá cu testimonie legali :

1. Cumca suntu de nationalitate româna sî de religiune greco-orientale.
2. Cumca sciu perfectu limb'a româna, care este limb'a invetiamentului.
3. Cumca au absolvitu studiele gimnasiale sî au depusu esamenulu de maturitate, apoi au facutu unu cursu teologicu mai 'naltu cu succesu bunu, sî cei, cari voru fi absolvitu sî cursulu filosoficu la vre-o Universitate sî au depusu esamenele de profesore cu succesu bunu, apoi cari voru fi servitu séu servescu cá profesori cu succesu doritu la alte gimnasie, se voru preferí.

Din siedinti'a comitetului administrativu de fundurile scolare tienuta in Nasaudu in 11 Aug. 1872.

Presiedinte :
Gregoriu **Moisiliu**,
Vicariu eppescu foranu a Radnei.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a populara greco-resariténa din Suburbiulu Sabiiului de josu (maierii de josu), se escrie concursu cu terminu pâna la 27 Augustu a. c. st. v. Salariulu impreunatu cu acestu postu este 200 fl. v. a. sî 4 stângini de lemne, din care are a se incaldí sî scól'a.

Dela trasulu clopoteloru la morti plat'a jumetate, sî alte accidentii dela functiuni cu parochulu prin poporu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la prea onoratulu domnu protopopu Ioanu Hani'a petitiunile loru instruite in intielesulu Statutului Organicu.

Sabiiu 9 Augustu 1872.

Comitetulu parochialu dela Biseric'a cu
hramulu S. A. sî Ev. Luc'a, din
maierii Sabiiului de josu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu in Miko-Ujfalu, in protopopiatulu gr. or. alu Heghigului, statatóre din 1127 suflete, se escrie concursu pâna la 10 Septemvre a. c. in care dî va fi sî alegerea.

Emolumentele suntu :

1. Stol'a indatinata, 208 ferdele cucuruzu séu secara, sî 104 ferdele ovesu, cuartiru naturalu, care la olalta dau unu venitu anualu preste 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, se cere sa cunósca sî limb'a magiara, sî sa bine-voiésca a-si adresá concursele loru bine instruate conformu Statutului Organicu la subscrisulu in Brasiovu.

Brasiovu in 7 Augustu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Ioanu **Petricu**
Protopopu.

(1—3)

---

*) Amu datu locu corespondintiei acestei'a in sperantia ca cestiunile sulevante in trens'a se voru lamurì in curendu. Amu dorí inse cá personalitâtile ce se ivescu pe ici pe colea sa nu dea ansa la alte diferintie in viitoriu. R.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/3 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nru' 65. ANULU XX.

Sabiiu, in 13|25 Augustu 1872.

O vóce russésca despre convenirea imperatiloru.

Mai intâiu intrerumpe „Golos“ tacerea foiloru russesci despre intalnirea celoru trei imperati. Acést'a fóia are urmatoriulu respunsu la intrebarea ca, ce resultatu póte avea acea intalnire :

Temerea ca din ea aru potea isvorí re'noirea „sântei aliantie“ e o nebunia simpla. Russi'a nu se va mai predá si a dóu'a óra pentru de a jucá rol'a unui servu politicu. La pericole si efectele a unei reactiuni cá in 1848—49 nu se mai póte cugetá. Atari tempuri nu se mai re'ntorcu ; altu-cum Russi'a 'si aduce bine aminte cum i-au resplatitu regimurile cari in lupta cu popórele erau invinse.

Aceste suntu resultatele negative asiá dicendu a intalnirei imperatiloru.

Sa luâmu deci in considerare si cele positive.

O apropiere intima intre Russi'a, Germani'a si Austri'a va nimicí pre tempu lungu visurile de resbunare a chauvinistiloru francesi ; Franci'a se va convinge ca nu póte comptá pre o aliantia cu Russi'a indreptata contr'a Germaniei si tocmai prin acést'a se va confirmá increderea comuna in sustienerea pâcei. Si faimele despre possibilitatea unui resbelu intre Russi'a si Germani'a pentru provinciele marei Baltice se voru asiediá celu pucinu pre câtu-va tempu.

Re'noirea relatiuniloru adeveratu amicabile intre Russi'a si Austri'a vá serví pentru de a indestulí dreptele dorintie a suditiloru slavi din Austri'a facia cu carii, cá unii din aceea-si vitia, Russi'a nu póte remanea indiferenta, fâra inse de a avea vre-unu cugetu de cucerire. Pre de alta parte visurile poloniloru 'si voru perde ultim'a sperantia de o restaurare a imperiului loru.

Cestiunea orientale indeosebi cu privintia la cris'a ultima, care fâra indoiala se póte ascrie Angliei si Franciei, va ocupá in totu casulu pre monarchi si ministrii loru si din intielegerea intima a celoru trei poteri se póte sperá, ca resolvirea acestei cestiuni va deveni mai usióra decâtu cá pre lânga neincrederea reciproca de pâna acum.

Prin politic'a urmata in Orientu in tempulu mai recente Russi'a a sciutu pre lânga tóte ostenelele diplomatiloru occidentali liniscí Pórt'a si a o convinge ca Russi'a nu nesuiesce spre alt'a decâtu a protege confessionalii sei contr'a fanatismului musulmanu, si acést'a trebuie, póte, si va si face Russi'a. O esplicare deschisa i póte asecurá numai spriginirea din partea Austriei si Germaniei.

Unu objectu dintre cele mai momentóse la intalnirea monarchiloru din Austri'a si Germani'a póte ca va fi cestiunea de a luá mesuri contr'a nesuintieloru catolicismului.

Nici o potere nu mai póte suferí cá suditii sa mai recunósca vre-o a dóu'a poterea asupr'a sea. E cunoscutu ce mesuri energice a luatu Bismark din parte-si. In Austri'a nu se póte cugetá la aplicarea ataroru midilóce, de óre-ce aci esista la curte o partita poternica clericale. Din acést'a causa nu s'a potutu principele Bismark intielege cu contele Andrássy despre acést'a cestiune la convenirea din anulu trecutu dela Gastein.

Se póte sperá ca sfatuirile intielepte ale Russiei, care a sciutu delaturá in cas'a sea ori-ce influintia a curiei romane, va inlesní o intielegere omnilaterale asupr'a acestui obiectu, si ca in sesionea prossima atâtu a parlamentului germanu câtu si austriacu, se voru asterne proiectele de lege corespundietóre pentru regularea relatiunei intre biserica si statu.

Nu fâra insemnatate va fi participarea Russiei si la pertractarea pentru alegerea Papei, ce ne sta inainte, macaru ca Russi'a ortodocsa are interesu mai putienu decâtu cele-lalte dóue state.

De „internationale“ are Russi'a a se teme multu mai putienu decâtu cele-lalte state europene, cu tóte aceste i póte fi numai binevenitu déca se se voru luá mesuri, cá agitatiunile aceste contr'a fia-cârei ordini civile, sa se delature din statele vecine.

Din macaru ce punctu de vedere se va privi asiá dara intalnirea monarchiloru, trebuie sa se concéda ca ea contiene fâra indoiéla unu caracteru solemnu si ca prin ea ni se ofere o garantia secura pentru sustienerea pâcei europene.

Déca intalnirea s'aru fi marginitu pre lânga cea a ambiloru monarchi din Germani'a si Austri'a, atunci nu s'aru fi intardiatu a se ascrie monarchului russescu tendintie agressive. Participarea monarchului russescu e unu documentu alu iubirei lui sincere de pace, si prin acést'a se eschide ori-care cugetu la unu periculu pentru pacea Europei. Deci se póte comptá pre tempu lungu pre binefacerile pâcei, carea e asemenea de doritu pentru Russi'a cá si pentru cele-lalte state.

Eveneminte politice.

Congresulu nationalu bisericescu alu serbiloru abiá a fostu adunatu si — dupa unii este desolutu, dupa altii numai amanatu. Cele mai multe sciri susu-tienu disólverea congresului. Caus'a disólverei se dice ca e de a se cautá in urmatórea impregiurare. In prediu'a congresului episcopii serbesci, in o visita la comisariulu regescu generalulu Mollynari, dechiara ca majoritatea congresului nu voiesce sa primésca pre comisariu si va protestá in contr'a lui si adeca cu provocare la statutele congresului din urma, câroru regimulu ungurescu le-a denegatu sanctiunarea. Disólverea au si urmatu.

Tocm'a cându scriemu aceste ni sosesce post'a mai nóua si iéta ce ne aduce cu privintia la mentiunatulu congresu :

Cetimu in „Buda Pesti Közl.“ in partea oficiale urmatórele :

De óre-ce deputatii adunati la congresulu nationalu bisericescu alu serbiloru a denegatu de o parte cu tóta repetit'a provocare, primirea comisariului regescu, si de alta parte au dechiaratu ca cu privintia la drepturile loru sfer'a de activitate a comissariului regescu aru fi vatematóre : comisariulu regescu imputeritu de Majestatea Sea a opritu constituirea congresului si l'au dechiaratu de disolutu ; prin urmare mandatele incredintiate deputatiloru nationali biser. serbesci suntu de a se considerá de unele cari au incetatu de a mai fi.

„Pesti Naplo“ din 23 Aug. consacra unu articulu de fondu intemplârei de mai susu. Elu 'si arata nemultiamirea sea cu purtarea cea domóla a regimului fatia cu mileticianii pâna acum 'si esprima temerea ca si mesur'a acést'a inca póte mená ap'a pre mór'a opusetiunaliloru serbi, déca nu se voru face alte dispusetiuni, cari sa aduca afacerile bisericesci si scolare serbesci in mâni mai patriotice si totu-odata sa se faca câtu mai curendu culegerile cele nóue.

Din Semlinu vine scirea despre desmilitarisarea confiniariloru banatieni, ce avù locu tocm'a in diu'a de 6/18 Augustu cându se serbá si diu'a imperatului. Dupa servitiulu ddieescu toti confiniarii au depusu armele in ordinea cea mai buna intre eschiamatiuni de sa traiésca imperatulu.

In legatura cu serbatórea din Belgradu audîmu ca societatea de navigatiune cu vaporu pre Dunare, capatase ordinu dela regimulu ungurescu a nu primí intre 20—24 Augustu (v. n.) pentru Belgradu pre nimenea fâra pasu-portu si a nu lasá sa se dea josu nimenea, fâra de vis'a consulatului. Societatea s'a dechiaratu ca nu póte luá asiá ce-va asupra-si, acum, cându imbulzel'a póte fi asiá de mare si asiá de-ocam-data nu se cerura documente nici dincóci nici dincolo.

Diet'a din Croati'a a avutu mai aceeasi sórte cá si congresulu serbiloru. Diet'a e amanata pâna la 3 Novembre.

Din Pest'a iéra se respandesce scirea despre o crisa ministeriale. Foile iniciate in secretele guvernului dicu ca déca se va face vre-o schimbare in personalulu ministeriului, parasindu-si ministrii Bitto si Tisza posturile din motive curatu private, schimbarea acést'a nu se póte luá de crisa. In fine se dice ca inainte de deschiderea dietei nici nu póte fi vorb'a de vre-o modificare in ministeriu.

In Boemi'a mergu lucrurile de asta data cu totulu in contr'a cechiloru. Din cestiuni personali se scóte capitalu politicu. Nemtii unde gasescu o ocasiune o folosescu spre omorirea morale a cechiloru. De une-dile erá trambitata afacerea unui Sabina, carele se despupà din natiunalistu cechu, ca este unu denunciatoriu secretu alu politiei. Si mai multa larma inse se face cu unu corifeu cechu Skreikowsky, despre carele se sustiene ca au insielatu pre statu, denegându platirea timbreloru de 30 xr. dela inseratele publicate in foile a câroru directiune o purtá elu. Numitulu corifeu este arestatu si cercetarea in urm'a lui are sa curga. Boemii tienu acum conferintie, cari au de scopu intrunirea celoru dóue partide a cechiloru juni si betrâni, in cari erau impartiti, pentru de a puté pasi solidari in lupt'a cea din ce in ce mai seriósa cu nemtii.

Intrevederea imperatiloru la Berlinu a provocatu multe si diverse comentarie. Era vorb'a despre o aliantia intre poterile nordice pentru susu-tienerea pâcei ; despre sanctiunarea si intarirea situatiunei intre Germani'a si Franci'a urmate din resbelulu din 1870/1 si a situatiunei intre regatulu Italiei si curi'a romana a papei, regularea Orientului si intielegerea asurp'a mesuriloru ce suntu de a se luá in contr'a latirei ideiloru revolutiunarie ale internatiunalei. Astadi ne surprinde scirea ca cancelariulu germanu de Bismarck nu va luá parte la intrevedere, iéra despre principele Gorciacofu, cancelariulu rusescu se vorbesce, ca déca se va infatiosá, o va face fâra de voia, pentru ca elu nu póte nici decum sa se invoiesca cu apropierea de Austro-Ungari'a. Din tóte aceste se vede ca diuaristic'a cauta sa gaciésca in drépt'a si in stâng'a, fâra de a poté sci ce-va positivu si asiá totu ce potemu sci siguru este ca nici intrevederea nu va fi destula garantia pentru pacea européna, ci mai multu o forma de curtenire.

Germani'a póte din acésta causa nu scade bugetulu militariu, ci 'lu maresce in suma considerabile, escusându-se ca cercuitulu fortificatu alu Parisului in viitoriu va fi cu 9 mile mai lungu si ca la o a dóu'a asediare germanii nu voru mai poté atacá Parisulu cu 300 de tunuri, ci celu pucinu inca cu 150 preste numerulu de 300. Reorganisarea artileriei in Prussi'a e la ordinea dilei.

Despre situatiunea cea neplacuta dintre Turci'a si Muntenegru amu aratatu si noi ceva cetitoriloru nostri. Acum iéra-si aflâmu dupa „K Z.“ din Scutari urmatórele :

Montenegrinii dupa semne au ce-va de cugetu si mai intâiu asupr'a Turciei si apoi de siguru si cu Buc'a (Dalmati'a) austriaca, unde si asiá e acum mod'a a-si asterne ómenii afacerile litigante inaintea tribunaleloru clandestine, cari judeca dupa dreptulu „slavianu vechiu“, adeca dupa celu muntenegrinu, si nu inaintea celoru imperatesci. Cu turcii se intempla ciocniri sângerióse si la marginea spre Herzegovin'a si spre Albani'a. La Colasinu s'au luptatu muntenegrinii de dóue ori cu turcii, incâtu odata au cadiutu 12 si a dóu'a óra 50 de turci morti. Spre Albani'a a cursu sânge la Piperi si la forturile Mali si Veli Brda. Turcii afirma, ca totu-déun'a ei suntu cei atacati, fâra de a dá cea mai mica ansa atacatoriloru. Pre lânga tóte aceste principele Nicolau a tramisu pre preotulu Pejovici la Scuori pentru cá sa reclameze la guvernatorele turcescu de acolo. Acest'a a indreptatu pre preotu la marele Veziru. Muntenegrénii stau adunati, inarmati lânga confinie, dara si turcii nu siedu cu mânile in sinu. Ei nu mai admitu sa intre sare in Muntenegru. Ei au opritu sa se descarce de pre trei nâi, ce aparusera la Boian'a, sarea ce o aduceau anume pentru Muntenegru. Patru bataliuni pedestrime turcésca au sositu dela Sirnic'a la Colasinu, asijderea s'a intaritu garnisón'a de la Podgoriti'a cu 2 bataliuni; iéra fortaretiele albanese a primitu o suma de tunuri, pre cându populatiunea turcésca capeta pusci de sistemulu celu mai nou si provisiune de munitiune.

Pórt'a mai póte avé de lucru si cu Miriditii din Albani'a. Conducatorii loru Colu si Gionu insufla mari temeri guvernatorelui de mai multu tempu. Pentru cá sa puna mân'a pre ei au ordinatu guvernatoriulu infatiosiarea tuturoru capetenieloru miriditiloru. Cei'a inse absentara si guvernatoriulu i-a inchisu pre cei ce se presentara, pentru ca nu au promisu ca voru mijloci sa vina Colu si Gion inaintea lui.

Serbatórea in Belgradu a fostu pompósa. Principipele a promisu a fi domnitoriu constitutionalu in prochiamatiunea sea câtra poporu. Din Semlinu s'au dusu la serbatóre 500 individi.

Consiliulu orasienescu din Belgradu a invitatu, dupa cum este cunoscutu, mai multe representantie comunale austriace, intre care si pre cele din Vien'a, Pest'a, Prag'a etc. a se presentá cá óspetii sei la festivitatea dechiaratiunei majoritâtici principelui, si regimurile din Pest'a si Vien'a au intredisu in ór'a ultima, acést'a participare a representantieloru orasienesci indigene la unu actu de statu esternu pre lânga o motivare nu tocmai egale. „N. Fr. Pr.“ capetà insa impartasirea interesanta din Belgradu, ca invitatiunea de acolo câtra representantiele orasienesci de aici s'a facutu numai dupa o intielegere cu consululu generalu austro-ungurescu de Kallay, care sa o fi aprobatu si asecuratu intru atâtu incâtu caus'a nu va dá de nici o obiectiune. Impartasirea e contienuta in o convorbire mai lunga, pre care o avù corespundintele Pestanu a lui „N. Fr. Pr.“ cu regintele serbescu Blaznavac despre relatiunile Austriei cu Serbi'a si si despre invitârile Belgradene si pre care o publica cu aprobarea regintelui.

Convorbirea se incepe in ormatoriulu modu:

Blaznavac: Austri'a s'a aretatu totu-déun'a inamica Serbiei. Ea denuncià la inceputulu acestui seculu pre serbi la turci de rebeli, si Russi'a a trebuitu sa intervina in favorulu Serbiei. Tóta activitatea lui Meternich a fostu indreptata contr'a Serbiei, popórele nosre crestine patimira unu secolu intregu sub inamiciti'a Austriei. Nici in tempurile cele mai nóue nu s'a schimbatu nimic'a in acést'a. Din contra Russiei are Serbi'a de a-i multiamí multu.

Coresp.: Póte si cele 7 fortaretie? Blazn.: Bá nu, d'abiá ací a inceputu Austri'a a vede ca mai nainte a gresitu.

Coresp.: Serbi'a s'a aretatu putienu recunoscatóre pentru acést'a.

Blazn.: Nici decum, noi amu fostu trei ani de dile intimu impreteniti cu Austri'a. De odata se ivì cestiunea procesului. Noi amu documentatu ca Karageorgevici a fostu unu ucigasiu. Ungari'a l'a absolvitu. De repetite ori disemu lui Kallay: Absolverea lui Karageorgevici va inamicí Serbi'a cu Austri'a, poporulu nu va suferí o relatiune amicabile. Cu tóte aceste Karageorgevici fù liberatu. Mai târdiu se adause not'a lui Beust din 23 Noemvre 1870, care nóue de locu nu ni se notificà, inse in „cartea rosia“ se publicà. In acést'a se dice in tonu amenintiatoriu, totu trebuie sa remâna in status puo. In Orientu status quo! Status quo e pentru crestini mórtea. Popórele crestine numera 13 milióne, osmanii inse numai $1\frac{1}{2}$ milionu, cei'alalti suntu renegati.

Corespondintele voiesce a aperá justiti'a ungurésca in procesulu numitu, replica cu brosiurele antimagiare care esu din Belgradu, si intréba, ca asiá de putienu i pasa Serbiei de o buna intielegere cu Austri'a. Blanz. respunde „ca nu, noi cu Austri'a nu stâmu reu, inse amici inca nu suntemu.“ Corespondintele amintesce despre caletori'a principelui Milan din anulu trecutu la Livadi'a la Ciaru, ceea ce a „vatematu aprigu“ pre Austri'a. Blazn. respunde: „Austri'a insesi ne-a mânatu d'adreptulu la Livadi'a“; despre contele Andrassy dice: „Mai intâiu ni s'a aretatu afabilu mai târdiu nu.“ Convorbirea trece deci la salutarea trecuta cu vederea a imperatului din partea principelui Milan in Banatu. „Principele nu venì“ respunse Blaznavac, „din causa ca Austri'a pertractà dejá o luna mai nainte cu Turci'a la spatele Serbiei despre agentur'a esmitenda la Temisiór'a.“

Corespondintele: Potea-ti dvóstra presupune, ca abtienerea lui Milan nu va vatemá pre Austro-Ungari'a.“

Blaznavac: Pre regime se póte, inse pre imperatulu nu. Intre imperatulu si principele esista cea mai buna intielegere. Principele a scrisu imperatului, acest'a i-a respunsu in form'a cea mai amicabile. Dupa acést'a a mai scrisu inca odata principele. Imperatulu va remânea pentru totu-déun'a imperatulu Austriei si Milan pentru totu-déun'a principele Serbiei, de-si regimurile de acum voru cadea ici colea. Astadi e Andrassy ministru; cine scie ca mai este elu inca in 6 luni de dile. Imperatulu remâne inse imperatu.

Coresp. O atare schimbare nu mi se pare prea verossimile.

Blaznavac: Nous verrons.

Corespundintele aduce deci vorb'a la invitatiunile Belgradene cunoscute si interdicerea primirei loru.

Blasnavac: Serbi'a a purcesu pre deplinu corectu. Cându representanti'a orasienésca Belgradana si-a impartasitu scopulu seu, de a invitá corporatiunile orasienesci austro-ungurescí, se duse ministrulu nostru de esterne, Matic, la dlu de Kallay, i aretà invitatiunea comunitâtiei Belgradane si-lu intrebà oficiosu ca are de a reflectá ce-va contr'a tramiterei scrisórei de invitatiune. Kallay respunse: „Nici câtu e mai putienu! In Austro-Ungari'a esista o libertate asiá de mare, incâtu fiacine póte merge unde are voia.“ Matic recercà pre dlu de Kallay a telegrafá celu putienu in afacerea acést'a la Vien'a, pentru de a putea dá unu respunsu pre deplinu precisu. „Acést'a nu este de lipsa“ dise dlu Kallay, voiu scrie eu regimului meu. Ve potu inse asecurá, ca tramiterea invitatiuniloru nu va dá de nici o obiectiune. Matic crede a-si mai putea aduce aminte si de aceea ca Kallay sa fi mai adausu: „Fia-care serbu adeveratu e restrinsu a vení la acést'a festivitate.“ Matic facù raportu in scrisu regintiei despre acést'a convorbire. Si numai dupa acést'a aprobà regintì'a tramiterea invitatiuniloru. Póte-se purcede mai corectu?“

Oficiós'a „N. Fr. Pr.“ incheia raportulu acest'a cu urmatórele glosse remarcabile: Pâna ací convorbirea. Din ea se vede in ce mâni escelinti se afla representarea monarchiei nóstre in Orientu: Dlu de Kallay aruncatu deodata din unu domiciliu obscuru dela tiéra in carier'a de diplomatu, acestu geniu, pre care chauvinismulu magiaru l'a prefiptu dejá de internuntiu in Constantinopolea, e esemplulu celu mai viu.

Acestu articulu produce in sfere oficióse si diplomatice sensatiune mare, unu omu de credintia a lui „Vaterland“ merge inca asiá de departe, incâtu defige pre contele Beust cá editoriulu intelectualu alu acestei trasuri de siahu contr'a contelui Andrássy.

„Pesti Napló“ scrie contr'a „N. Fr. Pr.“: E evidentu ca acést'a impartasire e unu atacu rafinatu contr'a lui Kallay, care de multu tempu dejá e unu spine in ochii lui „N. Fr. Pr.“, din causa ca elu e unu diplomatu ungurescu. E possibilu ca intréga convorbirea sa fia o inventiune.

Din Români'a inregistrâmu scirea ca jidovii potu sa emigreze. In cestiunea acést'a indreptâmu pre cetitori la cele reproduse din „Românulu“:

La cestiunea jidoviloru!

Conceptiunea americana a emigrârei evreiloru din Romani'a in Statele-Unite, s'a confirmatu oficiale in „Monitoriulu“ din 6/18 Augustu, dupa care reproducemu mai la vale actele relative la acésta mare cestiune.

Cestiunea e mare si bine-facatóre pentru Romani'a, din tóte punctele de vedere.

Sa nu conchida insa cine-va din aceste cuvinte, ca amu remasu in estazu inaintea ideei americane, fiindu ca o considerâmu cá léculu celu mai sicuru alu plagei de care sufere tiér'a si ca intrég'a multime a evreimei din Romani'a de preste Milcovu mai cu séma, se va grabí a profitá de beneficiulu inlesniriloru de totu feliulu ce i se voru face, spre a emigrá in Americ'a.

Scimu ca evreii suntu atâtu de putienu nefericiti in Romani'a, incâtu este fórte probabile ca voru preferí acele persecutiuni de cari mereu se plângu, la totu aurulu Californiei.

Ide'a conceputa in Americ'a este insa mare si bine-facatóre, câci probéza ca chiaru Statele-Unite, acelea ce erau in capulu pressiuniloru si violintieloru ce se esercitau din strainatate asupr'a Romaniei in cestiunea evreiloru, s'au schimbatu cu totulu procederea. Statele unite au urmatu in cestiunea de fatia, astfeliu cum trebuie sa urmedie ori-ce republica si mai cu séma o republica care prin natur'a constituirei sele contiene totu ce este mai luminatu in societatea omenésca.

Trebuie sa se scie ca in nici unu statu din Europ'a reclamatiunile contr'a pretinseloru persecutiuni ale evreiloru, nu curgu atâtu de dese si numeróse cá in Statele-Unite. A fostu unu tempu destulu de lungu cându nu erá siedintia a congresului Stateloru-Unite, in care sa nu se fi depusu pre biurou petitiuni din partea séu in numele evreiloru din Romani'a contienendu calumniele cele mai monstruóse: mii de evrei innecati, spendiurati, intiepati, etc. 'Si póte ori-cine inchipuí indignarea ce provocau asemeni petitiuni, pre cari cei mai multi le credeau si le credu inca intemeiate. Nimenea, absolutu nimenea nu se gasea care sa apere acolo Romani'a de asemenea calumnii, cari din acésta causa se acreditau din di in di. D. Peixotto nascù din acésta stare de lucruri, si lumea scie ca-i fu cu atâtu mai consecinte, cu câtu scie bine ca esistinti'a sea cá representante alu Stateloru-Unite in Romani'a, este legata de acele fantasmagorii de persecutiuni ce-i motivasera numirea.

Cu câtu mai frumosu, mai demnu de republica este dara decissiunea luata acum in Americ'a, decissiune care este o renunciare de midilócele violinte, ce tindeau a sili pre români sa acórde drepturi politice evreiloru! Cetatienii americani, in credinti'a loru, ca evreii suntu fórte nefericiti in Romani'a, si considerându si „starea loru politica“ — cum dice raportulu domnului ministru de esterne, 'si disera:

Eata o semintie de ómeni persecutata, ucisa, lipsita de drepturi politice, etc. Natiunea domnitóre nu voiesce sa li schimbe situatiunea: déca acést'a este vointi'a acelei natiuni, nu nóue, republicani americani, ne póte fi permisu sa-i impunemu cu sil'a vointi'a nóstra. Avemu unu teritoriu imensu, evreii au la noi acelea'si drepturi cá si englesii, francesii, séu germanii, prin urmare este mai dreptu câtra natiunea româna, si mai cu séma mai sicuru si mai practicu câtra evrei, spre a-i scapá de ori-ce feliu de persecutiuni, presinte si viitóre, de a-i chiamá in sinulu nostru.

Eata terenu pre care aru trebuí sa se puna si cele-lalte state, in locu de a decide, tramite note insultatóre si feliurite amenintiâri. Odata intrate pre asemenea cale, resultatulu va fi neaperatu séu de a face pre evrei sa emigredie, si prin urmare sa scape de persecutiune, séu, la casu de neemigrare, de a convinge lumea intréga ca persecutiuni n'au esistatu si nu esista, ca românii stau numai pre terenulu conservatiunei natiunale, si ca prin urmare ei au fostu calumniati in modulu celu mai nedemnu, atribuindu-li-se acte de barbarie.

Iéta pentru ce ide'a conceputa in Americ'a, este fórte mare, fórte bine-facatóre pentru Români'a.

Ea pune multimea evreiloru ce a copiesitu Români'a si-a aservitu, potemu dice, partea de preste Milcovu, intr'o dilema din cele mai favorabile României: Déca voru emigrá in numeru indestulitoriu spre a se usiurá tiér'a de atâtea sute de mii de parasite, ce traiescu numai din munc'a si producerea românului, tiér'a va fi salvata de celu mai mare flagelu; déca nu voru emigrá, ceea ce din nefericire este mai probabile, prin acést'a chiaru voru probá lumei intregi ca suntu atâtu de pucinu nefericiti si persecutati incâtu prefera a remâne ací, de locu mérga, chiaru cu cheltuiél'a altor'a, in multu bogat'a si egalitar'a America.

Prin urmare, din dìu'a in care li se declara inlesnita si li se propaga emigrarea in Americ'a, calea plângeriloru si calumnieloru aru trebuí sa le fia cu deseversire inchisa: Déca suntu in adeveru nenorociti si persecutati, n'au decâtu sa plece; le vomu dá chiru bani de drumu, precum le da si societatea formata cu acestu scopu in Americ'a. Déca nu voru emigrá, sa taca cu reclamatiunile si calumniele, câci remanendu probéza ca suntu bine in tiéra, si lumea intréga sa recunósca atunci natiunei române dreptulu de a-si aperá interesele sele cele mai vitali, interese legate de insasi esistinti'a sea.

Sa vedemu acum ce va face alianti'a israelita universale, care cheltuiesce atâte sume si atâte silintie spre a radicá universulu contr'a României! Face-va óre totu atâtu de mari si variate silintie spre a scapá pre coreligionarii sei de persecutiunea barbariloru de români? Si cându se deschide iubitiloru ei protegiati din Români'a perspectiv'a stralucita a cetatieniei in cele mai puterice, avute si civilisate state din lume, este óre de admisu logicu vorbindu, ca nu va face insutitu mai mari silintie decâtu a facutu spre a le dobândí drepturi in barbar'a Românía? Ea singura déca in adeveru n'are altu scopu in contr'a României cí numai fericirea coreligionariloru sei, aru poté sa faca sa emigreze in Americ'a intrég'a evreime din Români'a; este destulu de avuta pentru acést'a.

Ide'a conceputa in Americ'a limpedicsce dara cestiunea evreiloru din tóte puntele de vedere. Nu ne indoimu ca atâtu camerele României, câtu si oricare românu, 'si va face o datoria patriotica, facia cu tiér'a si facia cu lumea, de a inlesní prin tóte midilócele emigrarea evreiloru. Pentru acést'a inse trebuie sa se ia garantiele cele mai serióse; altufeliu se va face si din acésta emigrare o specula infama; sacrificiele de totu feliulu voru fi desierte; vomu remâné cu acei'a-si evrei in tiéra, si unii voru plecá spre a se intórce dupa o frumósa caletoria, facuta prin inlesnirile ce li se voru procurá. In asemenea casu ori-ce silintie n'aru fi altu nimicu de câtu o contributiune impusa asupr'a româniloru in favórea evreiloru.

Resultatulu ideei de emigrare, va face cea mai deplina lumina asupr'a adevarateloru scopuri ale propagantei evreesci contr'a României.

Déca alianti'a israelita nu va sprigini din tóte poterile sele emigrarea, déca vre-unu statu, precum Austri'a séu Prussi'a, i va pune pedeci séu i se va aretá ostile, atunci nimeni in lume nu va poté sa mai nege ca in favórea evreiloru s'a facutu atât'a scomotu si s'a maltratatu numele de românu, cí numai si numai spre a loví in natiunea romana; ca nu emanciparea evreiloru a fostu scopulu aliantiei israelite, cí aservirea României, radicarea in locu-i a unei nóue Iudei, si uciderea gintei latine dela Dunare.

Bine-cuventati fia dara cetatienii americani, a câroru dreptate de judecata si sinceritate a datu nascere idei de emigrare a evreiloru din Români'a in Americ'a.

Muresiu-Osiorheiu, 30/7 n. 1872.

(Fine din nr. 62.)

Pentru românii gr. or. edificà curatorulu bisericei dlu Fogarasi negutiatoriu de aici in anulu 1870 o casa de lemnu de scóla cu 3 incaperi, in care locuiesce cantorulu, iéra scóla din lips'a unui docente nu se tiene.

Parochulu sasescu salarisatu cu 350 fl. pe anu si folosinti'a unei via mai mica de unu jugeru in comun'a vecina Akosfalva, este marginitu la numerulu amintitu de poporeni de aici, pre cându protopresbiteratulu gr. cat alu Muresiului consta din 71 comune cu 11,689 suflete. Póte cam atâtea comune si atâtea suflete sa aiba si protopopiatulu gr. orient. — bine nu sciu, despre acést'a nu amu la mâna siematismulu. —

Si óre aceste 2 comune române — eclesiastice — de aici, ajutate de cele multe din 2 protopopiate, nu aru putea avea astadi unu edificiu in pretiu astadi de 30,000 fl., trei-dieci de mii edificatu inainte de ast'a macaru cu 18—20 de ani póte cu 6000 fl., cându atâtu materialulu câtu si lucratorii se plateau lesne, dara materialulu cumperatu de aici si si mai departe l'aru fi caratu locuitorii din protopopiate gratisu, ba s'aru fi potutu castigá si pâlmasi la lucru pre lânga o chipsuiéla buna gratisu. In tempulu acel'a potea omulu edificá cu $^1/_4$ parte de spese in comparatiune cu cele de edificatu din tempulu presentu, se putea cumperá casa gat'a in strad'a cea mai frumósa cu grâdina cu 6—8000 fl. m. c. (pâna la 1848 si mai lesne) se potea stabilí unu fondu pentru salariele profesoriloru, si astadi amu potea avea aici gimnasiu cu profesori cualificati, séu déca dd. protopopi de aici nu aru fi vrutu sa creedie cu poteri unite unu gimnasiu comunu, aru putea avea astadi si inca de multu atâtu gr. or. câtu si gr. cat. câte unu edificiu frumosu de scóla si celu putienu scóla normala cu câte 3 clase pentru copiii de secsulu barbatescu si si o scóla pentru fetitie cu docenti apti si bine salarisati, asiá câtu copiii locuitoriloru români, cari invétia in anii cei dintâiu ai copilariei dela servitórele unguroici si secuence, si dela multii copii ai veciniloru ungori mai bine unguresce cá romanesce, nu aru fi parintii siliti a-i dá dupa ce ajungu etatea de 6 ani la scoli straine unde iéra sa nu mai póta invetiá romanesce, ci limba straina, de unde au urmatu si urméza, ca multi români barbati si muieri nascuti si crescuti aici nu sciu vorbí romanesce, si ca nu putieni au trecutu la religiunea reformata etc. si iéra ca la casele negutietoriloru români de aici, cu esceptiunea a singuru unui'a, la a locuitoriloru professionisti de aici, ba chiaru si la casele unoru functionari, limb'a nu este cea romàna, ci cea magiara.

Este frumosu si neincungiuratu de lipsa a scí si limb'a magiara, si este cu atâtu mai bine cu câtu scie omulu mai multe limbi, si eu amu auditu locuitori unguri de aici esprimandu-se, ca sa fia scóla romanésca aici si-aru dá copiii sa invetie si romanesce, si eu sciu ca functionari de ai sororei natiuni magiare vorbescu cu placere romanesce cu functionari români chiaru si in oficiu.

Fiice a multoru parinti curatu români din acestu orasiu si din giuru cari s'au maritatu dupa barbati de alte natiunalitâti, si de religiunea reform. séu rom. cat., si-au botediatu fiicele loru la religiunea barbatului, si acést'a au provenitu din singur'a causa, câci la cas'a parintésca in cerculu familiei au fostu séu totaliter séu in cea mai mare parte introdusa limb'a magiara de o parte, iéra de alta parte au fostu siliti parintii a le dá cá copile la scóla straina, si asiá au crescutu fâra de a scí limb'a materna, pre cându de erá scoli române aru fi invetiatu parintii loru cá copii in acelea, invetiatorii români aru fi desteptatu in ei simtiulu câtra natiunea loru si iubirea câtra religiunea propria, si nu si-aru fi facutu locu in cerculu familiei limba straina. Asiá aru fi crescutu si copiii loru, si fiicele maritate dupa barbati de alte natiunalitâti, si-aru fi botediatu fetele nu la religiunea barbatului, ci la reliunea ei. Dara s'a intemplatu chiaru cu feciori de parinti români de aici si giuru, casetoriti cu fete de alte natiuni, ca din caus'a amintita si-au botediatu feciorii la religiunea muierei.

Domnulu Trombitasiu parochu localu gr. orientalu si protopopu in locu susu preste 30 de ani, déca au negligatu antecesorii sei, cându póte si tempurile erau mai strinse, trebuea insusi inainte de 1848 inca, cându românii tierani agricultori din protopopiatu stá bine in privinti'a stârei materiale sa fia pornitu o lista de colecta aicí in orasiu si in protopopiatu, sa fia batutu la usia in drépt'a si in steng'a la olalta si in intielegere cu câti-va insi dintre cei mai de frunte poporeni si pre lânga o activitate continua, in 5—6 ani, incurgéu de securu 20,000—30,000 fl. m. c. dara atâtu domni'alui câtu si dnii protopopi catolici au dormitu somnulu dulce farniente!

Acum aru merge mai cu greu o asemenea intreprindere, dela românii tierani din aceste 2 protopopiate putienu ajutoriu s'aru potea sperá, de óre-ce suntu deveniti la sapa de lemnu! Domnii protopopi nu s'au ocupatu nici decâtu cu luminarea loru, nu si-au deschisu nici unulu nici intr'o comuna macaru gur'a sa svatuiésca ómenii cá sa fia mai multu muncitori, sa nisuiésca (dându-le si indreptariu) la o economia mai buna, mai rationala, sa póta scóte din pamentu atât'a, câtu pre lânga implinirea datorintieloru câtra statu, sa le mai remâna de ajunsu si pentru sustienerea familiei, sa fia mai crutiatori de ce câstiga, sa nu dea astadi crucerii asiá usioru pre vinarsu, câtu apoi mâne sa nu aiba nici ei nici copii loru pane de mâncatu, sa nu 'si venda pamentielele, câci de voru face asiá voru deveni calici, si blastemele copiiloru voru cadea pre capulu loru etc.

Dara sa revenimu la caus'a scólei. S'aru potea si astadi cercá o asemenea intreprindere, si ast'a aru fi atunci de securu insocita de efectu, cându fia-care dintre domnii protopopi s'aru pune in fruntea listei de colecta cu câte 30—40 fl. v. a., dara celu gr. orientalu cá omu bogatu, — ce este de comunu sciutu — s'aru potea inscrie cu 60—100 apoi formându unu comitetu din 4. 5. membri intre cari aru fi si capitalistulu, zelosu si influintiatoriulu negutiatoriu Demetriu Fogarasi, si intreprindiatoriulu negutiatoriu Iosifu Filepu, sa pornésca list'a aici in orasiu, si eu sciu siguru ca chiaru si barbati de alte natiunalitâti, dara unguri — cari trebuie sa marturisimu ca la asiá ce-va nu suntu avari — sgarciti — aru contribuí nesmintitu, dara despre o asemenea marinimositate din partea domniloru protopopi mentionati de a contribuí insisi nu potu presupune, déca 'mi aducu aminte ca in anulu 1870. fuseiu chiaru eu, scriitoriulu acestoru sire, provocatu de unulu dintre 2 asesori de tabl'a regésca, la a câror'a socii se tramisera 2 liste de colecta din Oradea-mare spre scopulu infiintiârei unei scóle de fetitie acolo, cá sa mai umblu si eu cu list'a la câte-va case, intre cari si la domnii protopopi.

Eu mai intâiu me duseiu la dlu protopopu gr. catolicu, care nu dede nimic'a; dupa aceea la celu greco-orientalu care dede — nimic'a, bá acest'a dîsa in presenti'a dlui consiliariu de tabla Popoviciu vorbele: „nu dau, eu n'amu copii sa invetie la scóla“ si 'mi dede list'a inderetu. Dupa aceea negutiatoriulu de aicí Filepu si colectantu regulatu 'mi dîse: ca de câte ori au umblatu cu list'a mai cu séma dela estu din urma nu au potutu scóte nici odata macaru unu cruceriu. In alte locuri unde numai amu umblatu si la case mai serace bá chiaru si 2 gendarmi au cumperatu macaru câte unu séu mai multe lose.

Este unu ce durerosu ca mare parte dintre domnii protopopi ai nostri suntu moliosi, lenevosi, nu suntu iuti, scuturati, suntu nepasatori si neingrigitori de turmele sele, de unde au venitu, ca poporulu au tienutu in ultimele 2 decenii totu numai mersulu racului!

Varietâti.

⁂ **„Spre sciinti'a dloru parinti, cari au copii de scóla.** Cursulu invetiamentului pre anulu scol. 1872/3 la scólele centrale române gr. or. din Brasiovu, — care cuprinde gimnasiulu publicu de 8 clase, scól'a comerciala superióra de 3 clase si scól'a reala inferióra asemenea de 3 clase, precum si scól'a normala (primara) cu 4 clase pentru baeti si totu atâtea pentru fetitie, — se incepe cu 1. Septemvre st. v. 1872.

Inmatricularea se face in dilele dela 28 Aug. pâna la 3 Sept. incl. in cancelari'a directiunei scolare. Copiii cari vinu cá noi in aceste scóle sa se provéda cu testimoniulu semestrului ultimu dela scól'a care a frecuentat'o.

Totu in dilele susu-amintite se voru tiené in órele postu-meridiane esamenele de primire si de repetitiune.

Brasiovu Augustu 1872.

Directiunea scóleloru centrale române gr. or.

⁂ Scóla comunale in Vintiulu de josu. Cu datulu 31 Iuliu ni se scrie din Vintiulu de josu, ca cu mare solemnitate s'a pusu pétr'a fundamentale a scólei comunale de acolo. La acésta solemnitate au participatu comitele supremu dlu de Poganyi, carele daruì pre sém'a scólei, respective pre sém'a unui fondu din care sa se cumpere cârti pentru copiii seraci ce voru umblá la acea scóla 100 fl., mai departe dintre români cá invitati luara parte: dd. Simeonu Balomiri jud. mag. Nicolau Popu senatoru, I. Bositia advocatu, D. Ivegesiu oratoru com. toti din Sasebesiu. Se intielege ca inspectorii si subinspectorii respectivi ai statului inca fura de fatia.

⁂ (Multimita publica.) Onoratei eforii scolare din Branu, i se aduce din partea subscrisului viua si mare multiamita, pentru reconoscinti'a in cuventu si fapta, si pentru remuneratiunea*) cu care me surprinse acum de curendu — pentru servitiulu meu — cá invetiatoriu.

Primesce onor. eforia scolara din Branu adenc'a multiamire dela mine subscrisulu.

Bucerdea-Vinósa, in 3/15 Augustu 1872.

Teodoru Papu.

⁂ Din Cernauti sosì ieri scirea telegrafica, ca acolo a eruptu coler'a.

⁂ Se ducu jidovii din Romani'a! O depesia din Bucuresci spune, ca consululu americanu Peixotto a recercatu pre guvernulu românescu sa spriginésca emigrarea jidoviloru la Americ'a.

⁂ (Aparitiunea colerei Asiatice) in Instersburgu (Prussi'a orientala) este constatata oficialu si la Königsberg; mortii in urm'a unei maladii care se distinge fórte putienu de colera, suntu fórte numerosi. In tóte dilele o multime de evrei din Wilu'a (Lithvani'a) sosescu la Königsberg pentru a scapá de flagelu si naturalminte politi'a i da inapoi preste frontiera. Diuariele din Berlinu se plângu amaru de neingrigirea corpului sanitaru, si gazet'a „Spener“ diuariu oficialu prin escelintia, sprigina plângerile sele prin statistica a mortiloru.

„Teleg.“

---

*) Eu asiá o numescu.

⁂ Dupa dispusetiunile mai inalte, pre teritoriulu confiniului militare banaticu de pâna acum, justiti'a va fi administrata in prim'a instantia de trei tribunale, unulu in Caransebesiu, altulu in Biseric'a-alba, alu treilea in Panciov'a, — si de 14 judetie cercuali, precum, in pârtile ce se tienu de Caransebesiu: unulu in Caransebesiu, altulu in Teregov'a, alu treilea in Bosoviciu, si alu patrulea in Orsiov'a; in pârtile Bisericei-albe: unulu in Biseric'a-alba, altulu in Carlsdorfu, si alu treilea in Cuvinu; in pârtile Panciovei: unulu in Panciov'a, altulu in Perlasu, alu treilea in Titelu, alu patrulea in Antalfalv'a, alu cincilea in Glogoniu, alu siéselea in Alibunariu, si alu sieptelea in Iosefsdorfu. —

⁂ (Crima cumplita in Pest'a.) In acestu orasiu traiea de mai multi ani unu lucratoriu numitu Traub, omu destulu de cultu care fusese mai multu tempu in Franci'a si Angli'a. Elu erá insuratu de doispre-diece ani si avea cinci copii din care patru i avea in casa, iéra o copilitia de 11 ani locuiá la bunic'a ei care o infiese. Cu tóte stradaniele oneste a lui Traub, nu-i mergea bine si de abiá 'si câstigá hran'a dilnica. De câtu-va tempu sub grelele impregiurâri in care 'si ducea viéti'a, elu deveni din ce in ce mai tacutu si figur'a sea luà unu aeru tristu si posomoritu. In o nópte, tocmai la alu 12-le aniversaru a casatoriei sele, dupa ce se culcase trei din copii in o odae, iéra elu, feme'a lui si celu mai micu din copii in alt'a, Traub se sculà pre la 11 óre si merse in odai'a ceea-lalta, pentru a dá apa la copii, ceea ce facea in tóta nóptea si ceea ce credea soci'a lui ca facea si acum'a. Elu dedù in adeveru apa inse acést'a erá o otrava cumplita, o solutiune de Cyancali; elu trecù inapoi in odae'a sea, dedù si copilului celui micu o dosa de apa, dupa ce beuse elu singuru si apoi se culcà inapoi lânga femei'a lui. Preste câte-va minute copilulu celu micu incepù a plânge din ce in ce mai tare; femei'a sarì din patu, luà copilulu in bratie care tremurá in tóte madularile sele. Din ceea odae se audiá iéra-si gemete ascunse. Femei'a buimaca strigà: Ignaz! copii suntu bolnavi, ce sa fia!“ Nu urma nici unu respunsu. Numai dupa a dóu'a esclamare se audire din gur'a lui Traub urmatórele cuvinte: „Matilda, fii liniscita; m'amu otravitu pre mine si pre toti copii. Nu potu sa mai traiescu astu-feliu. Tot... Tot... Tot...“ Mai departe nu putù merge. Mórtea 'lu rapí in patu, pre cându copilasii murise in odai'a cea-lalta si in bratiele mumei loru. Femei'a tipà, chiamà in ajutoriu; sarì lumea din tóte pârtile; erá prea târdiu, toti incetase de a traí. Cu mare nevoia sa smulse paharulu de cyancali din mân'a nenorocitei femei.

⁂ (Monastirea frumósa.) De multu tempu acum de cându acésta monastire nu se mai póte mandrí cu numele seu. Erá unu tempu cându nu erá in tiéra o biserica ce sa i se póta asemená, atâtu prin frumseti'a constructiei sele câtu si prin stralucirea interióra, apoi prin positiunea ei incantatóre la pólele cetatiuei, si fatia cu Galat'a. Grâdin'a de prin giurulu monastirei erá un'a din cele mai bine ingrigite. Acum'a din neingrigirea inaltului guvernu acésta biserica este mai cu totulu parasita. Acoperementulu este stricatu si plóua in biserica, ograda nu mai este, si din grâdina au remasu numai urme intrebuintiandu-se pentru pasiunarea viteloru. Atenansele bisericei s'au prfacutu in casarma. O astfeliu de neingrigire, unu astfeliu de risu de totu ce este mai vrednicu de pastratu si respectatu este revoltatoriu; fatia cu asemenea stare de lucruri este multu de deplansu sórtea unui poporu care atâtu de usioru uita totu ce se refera la trecutulu seu, care neingrigesce de lacasiurile cultului despretiuindu prin acést'a si religiunea care cresce si se adapostesce la umbr'a loru. In Germani'a se darimase mai deunedi unu turnu de o ruina antica, si de indata prin subscriptii se aduna o suma insemnata din care se reparà, si la noi nu se gasesce nimene care sa radice glasulu pentru a protestá in contr'a nepasarei neiertate a tuturoru guverneloru ce se strecura la potere si care suntu indatorite a ingrigí de objectele cultului. Acést'a neingrigire este generala. Monastirea Galat'a este inchisa de 5 ani. S. Sav'a din Iassi si mai tóte cele-lalte suntu in starea cea mai deplorabila. Secularisarea averiloru manastiresci a fostu pâna acum'a unu bine numai pentru privati nu pentru statu si asiediemintele sele. „Cur. de. I.“

⁂ (Mesura laudabila). Dlu Dr. Iulianu mediculu desp. II cu ocasiunea ivirei cholerinei care s'a cam respanditu in urbea nóstra, a luatu mesura fórte intielépta de a depune diverse picaturi si medicamente pre la agentii comissiunei pentru a se dá celoru ce voru avea nevoie. Mai multi individi s'au si folositu din acést'a. Aru fi de doritu cá toti dnii medici de despartire sa iee asemenea mesura, câci agentii comissiunei suntu din natur'a ei persónele cele mai bine cunoscute de toti.

⁂ (O peatra) din 1805, din a dóu'a domnia a lui Alessandru Muruzi, s'a gasitu ingropata in ograd'a Spitalului St. Spiridonu. In capu e marc'a tierei, care, lucru curiosu, cuprinde capulu de bouru si vulturulu. Din acést'a sa nu se créda insa ca Alessandru Muruzi avea ide'a de Unirea Principateloru, ci dupa câtu se vede a voitu sa-si aduca aminte ca a fostu de vre-o dóue ori domnitoriu si in Valachi'a in anii 1793 si 1799.

De o parte si de alt'a a marcei e scrisu:

Alex. . . . K S A.
Mur. . . . V. V.
18 . . . 05.

De desuptulu marcei este o inscriptiune grecésca si alt'a romanésca, in Versuri. Eata acea romanésca:

Din isvorulu dintru care pre aiurea isvoresce
Adaparea la noróde si pre toti inracoresce
Dintr'acel'a si aice se revarsa sanatate
De Muruz dicu Alessandru, care face fapte 'nalte.

Dupa cum se vede acésta pétra de marmura erá destinata pentru vre-o hasna, câci acestu domnu fu intâiulu care aduse apa in orasiulu nostru.

⁂ (Calea ferata Iassi-Ungheni.) In cursulu acestei septamâni s'a si inceputu terasamentulu. Dóue mii de lucratori din Bucovin'a suntu alcatuiti pentru lucru, dintre cari parte au sositu. Lucrarea s'a inceputu dela mai multe puncturi, atâtu cu locuitorii din tiéra câtu si cu cei alcatuiti.

„Cur. d. I.“

---

ad Nr. 219—1872.
comit f. scol.

Escriere de concursu.

La gimnasiulu romànu gr. cat. din Naseudu cu inceputulu anului scolasticu 1872/3 se creadia o statiune profesorale cá catechetu de religiune gr. or., care va avea sa ia de propusu si alte studii, si atâtea óre, câtu altu profesoru ordinariu, pentru a cârui ocupare se escrie concursu pâna la 30 Septembre c. v. 1872.

Cererile sosite mai târdiu nu se voru considerá. Salariulu anualu pentru acestu postu profesorale este de 600 fl. v. a. apoi locuintia naturala acceptabile, séu 80 fl. v. a. anuali cá relutu de locuintia.

Doritorii de a ocupá atare postu, in cererile loru indreptate câtra comitetulu administratoriu de fondurile scolare din Naseudu, au a documentá cu testimonie legali:

1. Cumca suntu de nationalitate româna si de religiune greco-orientale.
2. Cumca sciu perfectu limb'a româna, care este limb'a invetiamentului.
3. Cumca au absolvitu studiele gimnasiale si au depusu esamenulu de maturitate, apoi au facutu unu cursu teologicu mai 'naltu cu succesu bunu, si cei, cari voru fi absolvitu si cursulu filosoficu la vre-o Universitate si au depusu esamenele de profesore cu succesu bunu, apoi cari voru fi servitu séu servescu cá profesori cu succesu doritu la alte gimnasie, se voru preferí.

Din siedinti'a comitetului administrativu de fondurile scolare tienuta in Nasaudu in 11 Aug. 1872.

Presiedinte:
Gregoriu Moisiliu,
Vicariu eppescu foraneu a Rodnei.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a populara greco-resariténa din Suburbiulu Sabiiului de josu (maierii de josu), se escrie concursu cu terminu pâna la 27 Augustu a. c. st. v. Salariulu impreunatu cu acestu postu este 200 fl. v. a. si 4 stângini de lemne, din care are a se incaldí si scól'a.

Dela trasulu clopoteloru la morti plat'a jumetate, si alte accidentii dela functiuni cu parochulu prin poporu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramit'a la prea onoratulu domnu protopopu Ioanu Hani'a petitiunile loru instruite in intielesulu Statutului Organicu.

Sabiiu 9 Augustu 1872.

Comitetulu parochialu dela Biseric'a cu
hramulu S. A. si Ev. Luc'a, din
(2—3) maierii Sabiiului de josu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu in Miko-Ujfalu, in protopopiatulu gr. or. alu Heghigului, statatóre din 1127 suflete, se escrie concursu pâna la 10 Septemvre a. c. in care dí va fi si alegerea.

Emolumentele suntu:

1. Stol'a indatinata, 208 ferdele cucuruzu séu secara, si 104 ferdele ovesu, cuartiru naturalu, care la olalta dau unu venitu anualu preste 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, se cere sa cunósca si limb'a magiara, si sa bine-voiésca a-si adresá concursele loru bine instruate conformu Statutului Organicu la subscrisulu in Brasiovu.

Brasiovu in 7 Augustu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Ioanu Petricu
(3—3) Protopopu.

Concursu.

La scól'a capitale normale gr. or. din Satulungu, despartiementulu bisericei S. Adormiri, in tractulu protopresbiteralu I alu Brasiovului, se afla vacante dóue posturi invetiatoresci, pentru a câror'a ocupare se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la 29 Augustu a. c.

Emolumentele suntu: de fia-care invetiatoriu pre anu câte 300 fl. v. a. cu prospectu de a se inmultí invetiatoriului salariulu totu la 5 ani de servitiu cu câte 25 fl. v. a. si a se alege celu mai cualificatu dintre invetiatori cá directoru pre lânga o remuneratiune de 100 fl. v. a.)

Cei ce voiescu a concurá la preamintitele statiunei au a tramite la prea on. domnu protopopu Iosifu Baracu, in Brasiovu petitiunile loru instraite cu atestate de botezu, ca suntu de rel. gr. or., cu testimonie scolastice, ca au absolvatu celu putienu gimnasiulu micu si cursulu pedagogicu séu teologicu si cu tóte documentele provediute in Statutulu organicu.

Satulungu, 31 Iuliu 1872.

Comitetulu parochiale alu Bisericei „Adormirea Maicei Domnului“.
Radu Pope'a,
(1—3) parochu si presiedinte.

Concursu.

La scól'a normala gr. or. din Resînari e de a se ocupá unu postu de invetiatoriu pentru a II-a clasa de baiete, cu salariu de 350 fl. si 60 fl. in v. a. pentru lemne si locuintia.

Terminulu concursului e 25 Augustu cal. v. an. c.

Concurentii 'si voru tramite suplicele si documentele la oficiulu protopresbiteralu gr. or. tract. II alu Sabiiului in Sabiíu.

Resînari 6 Aug. 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.
(1—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Augustu 1872.

Metalicele 5%	66	35
Metalicele 5% Maiu si Novemb.	66	35
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	71	60
Imprumutulu de statu din 1860	103	40
Actiuni de banca	871	—
Actiuni de creditu	341	30
London	109	45
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	91	81
„ „ „ Temisiorene	81	—
„ „ „ Ardelenesci	79	75
„ „ „ Croato-slavone	83	75
Argintu	107	40
Galbinu	5	27½
Napoleonu d'auru (poli)	8	71

INDREPTARE. In corespondinti'a din nr. 64 e de a se indreptá „Quos ege“ in „Quos ego“, asemenea „Ioanu Hangu“ in „Ioanu Stângu.“

INDREPTARE. In articululu din nr. 62 a. c. din Muresiu-Osiorheiu in alinea 1-a rendulu ultimu in locu de „óue“ cetesce óre. In alinea 7 sîrulu intâiu in locu de déca vine: da, ca.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMAUN.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 66. ANULU XX.

Sabiiu, in 17|29 Augustu 1872.

Inaltimea Sea imperiale Serenissimulu Archiduce **Wilhelm** a sositu in caletori'a sea de inspectiunea artileriei aici in Sabiiu luni diminéti'a la trei óre. In aceeasi dî dupa amédi Serenissimulu Archiduce s'a induratu a visitá pre Escelenti'a Sea Présântitulu Archiepiscopu si Metropolitu **Andreiu** Baronu de **Şiagun**'a in resiedinti'a Metropoliei si a se informá in persóna despre aflarea Escelentiei Sele. Escelenti'a Sea fiindu impedecatu de morbu si din caus'a acést'a nepulendu in persóna sa-si depuna omagiulu respectuosu inaintea Inaltimei Sele imp. a insarcinatu pre Précuviosi'a Sea P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau **Pope**'a cu aducerea acestei impregiurâri la inalt'a cunoscintia a Serenissimului Archiduce.

Unu memorandu despre relatiunile transilvanene.

„M. Politika" publica urmatoriulu memorandu interesantu in multe privintie, de br. Alb. Banffy, unulu dintre cei mai mari posesori din Transilvani'a, indreptatu inca nainte de espirarea sessiunei dietale trecute câtra ministru-presiedintele conte Lónyay:

Escelenti'a Vóstra, dle ministru-presiedinte! Situatiunea nóstra politica e renunciarea la interesele speciale ale Transilvaniei séu mai precisu disu: impaciuirea cu positiunea subordinata. Nu tienu de necesariu a indreptá prea pretiuit'a dvóstre aducere aminte póte la trecutulu nostru, séu trufindu-ne a amintí, ca noi, macaru ca amu fostu mai debili si neglesi totu-déun'a de fia-care regimu, amu sciutu evitá, sub scutulu constitutiunei nóstre de-si defectuósa si in Ungari'a nu prea cunoscuta, de nenumerate ori pericole amenintiatóre, bá adese amu sciutu cascigá pre lânga folosirea de impregiurâri favorabile si terenu. Atât'a potu inse afirmá ca amu sciutu conservá pre lânga politic'a nóstra modesta si neprovacatóre cu constitutiunea nóstra, securitate personale, tolerantia confessionale si pre lânga totu caracterulu aristocraticu alu constitutiunei nóstre o anumita egalitate de dreptu: atâtu, câtu marea Ungaria avea de scopu in multe privintie a ajunge d'abiá in preteritu cá castigu.

Nu voiu a face comparatiuni, déca reprivescu inse la epoc'a de dinaintea anului 1848, atunci potu recunósce cá castigu adeveratu principialu numai scutirea limbei magiare avisata la lege si regularea inca necompleta a relatiuniloru urbariale.

Debil'a Transilvania radimata numai si numai pre solidaritatea sea morale a intretienutu intr'aceea lupt'a cu poterea cea mai mare si cându acést'a 'si ceruse cá pretiu pentru constitutiunea, numai dupa aparinti'a restaurata, alegerea consangénului seu propriu de gubernatore, atunci tiér'a erá gat'a, a respinge mai bine tóte promissiunile, decâtu a-si vinde independinti'a sea pastrata pâna atunci in privinti'a acést'a singuru numai in monarchia. Limb'a nóstra n'avea necessitate de scutu legalu, superbi'a nóstra nationale o sustienù prea ea totu-déun'a si pentru cultur'a ei se zidì teatrulu nostru nationalu inca la inceputulu acestui secolu numai din denarii insufletirei comune si unguresci.

Anulu 1848 a straformatu daramându tóte relatiunile de mai nainte, a fostu necessitate de o revolutiune, pentru de a fortiá patriei multe castiguri imaginarie. Si ce e resultatulu? Aceea, ca multi, inspaimentati de urmârile acestoru castiguri, cari, privite cu deosebire din punctu de vedere nationalu potu fi numai pericole pentru patri'a comuna, se arunca orbesce in prapastia si speru ca acést'a o voru evitá numai prin regimulu parlamentariu.

Unii cá acesti'a suntemu in cea mai mare parte si noi Transilvanenii, carii vediendu ca nu suntemu in stare a ne sustienea din punctu de vedere nationalu pre bas'a egalitâtiei de dreptu atâtu de multu proclamatu privimu subordinatiunea nóstra din consideratiune politica de necesaria.

Jertfindu inse Transilvani'a bonafide, uitându-si de trecutulu seu, renunciarea la independinti'a sea politica din consideratiune nationale, se da credintiei, ca Ungari'a, conscia de trecutulu Transilvaniei si precumpanindu situatiunea ei de facia, va considerá de necesaria contopirea deplina cu Transilvani'a spre sustienerea potestâtiei sele si indestulirea intereseloru cestei din urma.

Nu voiu a face imputâri pentru intrelasarile de pân'a acum. Suntu pre deplinu convinsu ca caus'a nu jace in vointia rea ci in necunóscerea relatiuniloru nóstre proprie; incâtu-va inse si in despretiuirea, pre care in genere si fâra esceptiune asiá dîcendu ne lasa sa o semtimu si pre care o intâlnimu atâtu aici câtu si in patri'a propria.

Cá E. V. sa nu ascrieti acést'a afirmare vreunei preocupâri, 'mi ieu libertatea a reindreptá pretiuit'a-Ve atentiune la prim'a nóstra aparintia si a citá diferite impregiurâri.

La prim'a dvóstre aparintia avura deputatii transilvaneni o pertractare, inse in locu de a considerá §. 2. alu I art. de lege transilvanénu din a. 1848, in urm'a cârui'a se denumì o deputatiune regnicolare tocmai pentru scopulu, cá ea sa dea ministeriului ungurescu desluciri despre detaiurile uniunei complete, sa conlucre pentru interesulu Transilvaniei la inclesitarea ei in cadrele Ungariei si sa lifereze meterialu pentru projectulu de lege presentându, ei se apucara indata de recomandarea unei legi despre unificatiunea grabnica si se presentara cu dóue projecte ce tractau despre acést'a causa. Din contra cându sa facù reflessiunea si in multi in deosebi se ivì temerea ca relatiunile Transilvaniei suntu in multe privintie de totu diferite de ale Ungariei si ca impreunarea loru fâra studiulu ambeloru e absolutu impossibile, si ca de aceea aru fi consultu a ascultá membrii cei inca in viétia ai comitetului tierei din 1848, se disolvà conferinti'a nostra.

Ei tieneau convocarea membriloru acestui comitetu de superflua, afirmându, ca aru fi incapaci, in numerulu loru contopitu, a indeplini acestu elaboratu mare; bá ei nu considerara nici bateru prelucrârile facute de acelu comitetu inca in anulu 1848 si accentuara, ca proclamarea grabnica a unificatiunei e neamânavera spre molcomirea spiriteloru.

Inse indata ce se facù inceputulu cu edarea acestei legi, se si vediù ca impreunarea faptica s'a intrebuintiatu numai cá titlu; inse simburele insesi, defigerea de anumite esceptiuni lipsea si neindestulindu esceptiunile propuse pretensiunile tutuor'a se amânà conclusulu finale si pentru de a evitá vre-o desbatere eventuale se suscità indemnitatea dându regimului.

Asiá se nascù acestu primu projectu, in urm'a cârui'a regimulu cerù importernicirea pentru de a sustienea sistemulu de pân' acum.

Si de aici se vediù, ca ei nu cunoscu relatiunile nóstre nici câtu e mai putienu, câci a cere dela noi si numai esistarea mai departe a unui sistemu contr'a cârui'a noi mai nainte ne'ncetatu ne-amu luptatu, aru fi identicu cu ignorarea totale a trecutului nostru. Noi oferirâmu in loculu acestei'a mai bucurosu indemnitatea completa, care a meritatu a fi primita dela noi, cari poturâmu avea óre-care idea despre unu trecutu constitutionalu, déca nu de alt'a celu putienu de o manifestatiune de lealitate.

Si ce a fostu resultatulu?

In locu de a recunósce cu demnitate ignorarea nóstra propria si capitulatiunea neconditionata, devenì de credintia generale in cercurile mai inalte si credinti'a acést'a aflà maimutie in cercurile mai de josu ca:

Transilvanenii suntu confusi; ca fia-care dintre ei voiesce altu-ceva, ca dorintiele loru nu se potu indestulí.

Déca esaminâmu precisu fia-care dintre aceste imputâri si mai intâiu causele, care le are de basa, nu potu nici decum considerá de confusiune parerea pastrata póte si esagerata de multi, ca in Transilvani'a pretensiunile nationalitâtiloru si in specia a românilorn nu se potu indestulí fâra periclitarea esistintiei nóstre nationale; câci si déca le-amu dá tóte, respingerea elementului ungurescu, spre a cârei realisare ei pusera sub regimulu nemtiescu aiâtu de mare sperantia, aru fi singurulu modu, care póte aru fi in stare, a-i indestulí incâtu-va.

(Va urmá.)

Despre intrevederea imperatiloru.

Jurnalulu „Neues Wiener Tagblatt" publica cu privire la situatiunea presenta in nr. 220 o corespondintia datata Petersburg in 8. Augustu a. c. intitulata „Fiti cu atentiune" destulu de interesanta, pentru de a fi cunoscuta si cetitoriloru jurnaleloru române:

„Te vei interesá de siguru a aflá ca ce se cugeta in Russi'a despre convenirea de trei imperati in Berolinu, si despre acestu importantu evenementu, care se intielege de sine, si pre aici au repulsatu tóte cele alte cestiuni si le-au ordinatu in rangu secundariu. Ai fi cu totulu in mare retacire cându ai crede, ca bucuri'a, care dupa afirmatiunile diuarieloru, s'au prorumptu in Wien'a si Berolinu, si aici aru debuí sa afle unu eho simpaticu. Publiculu rusescu fâra deosebire de partita séu convictiune, privesce caletori'a Tiarului la Berolinu numai cá o iscusita manevra a principelui Gorciacovu, destinata spre a nimicí planulu unei aliantie austro-germana, la a cârui faptuire au conlucratu pâna acum comitele Andrássy, si ca publiculu russescu este fórte convinsu, ca infatiosiarea imperatorelui Alesandru in Berolinu, va fi pentru imperatulu Franciscu Iosifu si ministrulu seu primu o neplacuta surprindere. Resonamentulu jurnaleloru pestane basatu pre presupunerea, ca contele Andrásy au luatu initiativ'a, pentru cá sa mijlocésca intalnirea celoru trei imperati, au produsu aici unu parosismu de serenitate, si unu diplomatu rusescu cunoscutu prin sarcasmele sele, s'au esprimatu intr'unu salonu, „déca contele demagogicu (asiá se numesce aici contele Andrassy) nu va avé alte invingeri de a notá, atunci nu are de a paré reu Russiei, ca au scapatu de catastrof'a dela Aradu, si ca au inlocuitu pre contele Beust. Gorciacovu care pentru simpatiele sele cele germane au fostu perdutu multu din popularitate, au ajunsu acum iéra-si in favóre universala, si inca numai pentru acea, ca i-au succesu a dá Austriei o lovitura rea. In acestu sensu se enuncia semtiemintele publicului rusescu, si déca nu se repremenda caletori'a Tiarului la Berolinu, acést'a se intempla numai pentru acea pentru ca se crede, ca acésta caletoria va fi regimului austriacu neplacuta. Tiarulu, cugeta rusii trebuie sa fia la Berolinu, pentru cá prin presenti'a sea, sa se produca in contr'a poterei atractive, care aru poté avé o combinatiune austro-germana asupr'a spiritului imperatului Wilhelm, o contr'a-inriurire.

De unu simptomu caracteristicu pentru recea primire, care au aflatu aici convenirea berlinesa, este adenc'a tacere a presei moscovitice. Dela organele radicale, inceputu, precum este „Golos, si cele ultr'a-nationale, precum este „diuariulu de Moscov'a" alui Catcoffu, pâna la cele conservative si reactionare, tacu tóte despre acestu evenementu, asiá cá cându nu s'aru intemplá nici decâtu o atare intrevedere la Berolinu, si-'si umplu colónele diuarieloru loru cu articuli despre opulu de Hegfort Dikson „resbelulu viitoriu", despre necessitatea unei intielegeri cu Poloni'a, si alte mai multe cause, care nu stau in nici o legatura cu convenirea monarchiloru.

Incâtu se apropia cestiunea de verosimilele resultate ale acestei conveniri domnescu aici diferite pareri. Rusii conservativi, cari privescu in Gorciacovu pre celu mai mare barbatu de statu, sa mângae cu speranti'a, ca sânt'a aliantia (de trista memoria) 'si va serbá re'nvierea. In fantasi'a loru ei si vedu cum ajunge Russi'a la poterea ei despotica; si introduce in tóta Europ'a reactiunea, si déca li se observéza, ca barbatii de statu cá Bismark si Andrássy, nu se voru lasá asiá de lesne, a fi dusi pre cai, care nu suntu ale loru, atunci respundu adherentii lui Gorciacovu, ca Bismark numai cu mare antipatia jóca pre liberalulu, si ca elu fórte bucurosu se va reintórce la inclinatiunile sele naturale, ca imperatorulu Wilhelm adera cu corpulu si sufletulu la ideile rusesci, si apoi Austri'a trebuie sa se supuna la tóte acelea ce au decisu ambii sei poterici vecini. Pentru contele Andrassy pre a cârui opositiune in contr'a unui pactu reactionariu suntu pregatiri finite, se póte fórte usioru aflá unu suplentu. Numele, Bloome, Szeczén si Trautmansdorf, au in urechile conservativiloru nostri unu sunetu fórte simpaticu, si aceste nume se esprimu in salónele nóstre diplomatice adese-ori câtu se amintesce despre convenirea dela Berlinu.

Incâtu se atinge de partid'a radicala ale cârei capete suntu ministrulu de resbelu Milutin si principele de coróna, acést'a merge in sperantiele sele si mai departe decâtu conservativii. Radicalii o spunu apriatu fiesce-cui, care vré a ascultá, ca au venitu momentulu in care trebuie cerutu dela Prussi'a pretiulu pentru servitiele facute in anii 1870 si 71. si ca acestu pretiu nu póte fi altu-ceva decâtu in conlucrare tacenda, la deciderea cestiunei orientale, si total'a ignorare a Turciei si Austriei. Facându inse Prussi'a ore-care greutâti, si nu aru concede Russiei intreg'a libertate de actiune in orientu, atunci s'aru poté cedá partea din Poloni'a care jace pre rip'a stenga a Wistulei la Prussi'a, pre care teritoriu colonisarea germana este dejá de ajunsu desvolata. Acestu schimbu, adeca teritoriulu de pre rip'a stenga a Wistulei pentru compensati'a din Orientu, si din Galiti'a de Ostu, este tema de predilectiune a radicaliloru nostri si a panslavistiloru, cari dupa ce vedu, ca cu slabit'a si neorganisat'a Francia, nu se póte nimicu intreprinde in contr'a unitei si potericei Germanie, se invoiescu la o impaciuire cu Germani'a, pre care ei o urascu din anima, numai cá sa capete mana libera contr'a Turciei si Austriei.

Insiru tóte aceste aici numai cu acelu scopu, pentru cá sa dau o imaginatiune adeverata despre starea spiriteloru, si eflucsiunile politice in Russi'a; caodiu pentru esactitatea impartasiriloru mele, remâne insa, suspendata intemplariloru veninde, de a ne dá despre aceste deslurile, ca óre avévoru sperantiele rusesci, si planurile anti-austriece si óre care puncte de manecare reale. Unic'a fapta sta nedisputavera, ca dela curte si ministeriu inceputu, pâna josu la nihilisti, si pâna la poporulu de rendu, suntu tóte fractiunile politice pline de ura asupr'a Austriei, si ca fiescecare partida este dupa pusetiunea sea de cugetu, ca intrevederea berlinesa va conduce la stemperarea urei publicului rusescu, fiindu ca chiaru si conservativii, dorescu cá Austri'a sa decada macaru numai cá vasalu russo-prussienescu. Credu ca epistolele mele de mai nainte, in care ve amu aratatu inca de siese septamâni, pre cându inca nu cugetá nimeni in Europ'a la acést'a, ca Tiarulu va merge la Berolinu, pentru cá sa contr'a-crucisiedie projectele lui Andrassy, voru poté serví de chiasasia pentru esactitatea impartasiriloru mele. Ti tramitu present'a epistola cá o admoniare câtra prea optimisticii compatrioti si regimulu domniei tale, care precum se vede jace pre lauri, mai nainte de a se fi coptu. —

D. Cesaru Boliacu tramite „Românului“ articlulu de mai la vale cu rugamintea de a'lu publicá:

Propunerea d-lui Peixoto.

Se intielege ca nu vediusemu „Monitoriulu“ de Dumineca, cându s'a facutu in „Trompeta“ articlulu nostru de Sâmbata: Portarea câtoru-va consuli in Români'a.

Si negresitu ca noi, cari nu cunóscemu ce se petrece in guvernu de câtu numai din cele ce se vedu in „Monitoriu“, nu potemu luá in seriosu o idea atâtu de mare, aruncata de unu diuariu particulariu.

Cu tóte ca si acum nu pré vedu seriositatea lucrului, dara frumseti'a si utilulu lui me atrage asiá de multu, incâtu 'mi vine sa me desfatezu intr'ensulu si chiaru cându aru fi o simpla fictiune.

In adeveru, mai nimeritu lucru n'aru poté fi decâtu acést'a; a se desiertá partile cele mai ingreuiate ale Europei de povér'a israelitiloru in câmpiele cele roditóre si intinse ale Americei, care chiaru aru poté sa descepte si gustulu de agricultura in acésta rasa si, pre lânga acést'a, industri'a cea mare si comerciulu celu intinsu alu Americei, aru fi tocmai elementulu israelitiloru intr'o tiéra unde nu este nici nationalitate nici religiune de statu.

Indata ce s'aru semtí seriositatea acestui lucru in Români'a, póte fi securu d. Peixoto ca ur'a ce s'a nascutu, s'a crescutu in contr'a israelitiloru in Români'a, din caus'a imultirei loru si a temerei de acésta inmultire, va incetá indata ce usiurarea Românei de sub acésta grea povara, va incepe a fi semtita. Si d. Peixoto chiaru, déca d-sea aru poté isbutí la unu asiá lucru, pre lânga satisfactiunea intima pre care o dau faptele meritóse, pre lânga recunoscinti'a atâtoru individe cari vegetéza ofilite sub strivirea urei si a antipatiei in totu giurulu loru, 'si va lasá in acésta tiéra unu nume cu titlulu de bine-facatoriu.

Noi credemu ca nu numai paspórte gratuite aru dá statulu românu spre desiertarea României de asemenea óspeti, dara inca si transportulu pâna la fruntariele tierei, si póte ca si preste acést'a, societatea româna intréga, in tote clasele ei, aru deschide supscriptiuni pentru inlesnirea lucrului.

Sa se faca inse unu inceputu seriosu, sa véda cu ochii loru românii ca se desérta tiér'a loru de israeliti, si se va incredintiá atunci d. Peixoto ca nu era fâra motivu, nu prigonire religiósa, nu lipsa de civilisatiune si de umanitate atietia netraiulu israelitiloru cu românii.

Sa cerceteze d. Peixoto, si va dovedí ca, pre cându erá vorb'a de rescumperarea Palestinei dela turci spre a se daruí cá patria israelitiloru, Români'a a fostu cea dintâiu care sa iá parte la acelu movimentu si care sa respunda cu mai multa ardóre la acelu apelu. Prin urmare nu póte fi la cea mai mica indoiéla d. Peixoto ca, déca seriósa va fi propunerea sea, va gasí concursu eficacee pre teritoriulu românu, dela palatu pâna la coliba.

D. Peixoto 'si aduce aminte limbagiulu nostru dela prim'a visita cu care a bine-voitu se onoreze redactiunea „Trompetei Carpatiloru,„ si negresitu ca, déca de pre atunci domni'a-lui in locu sa se sfortieze in contr'a naturei si in contr'a elementeloru, aru fi conceputu acésta norocita idea, fisionomiele posomorite ce intempinà in Români'a aru fi fostu pline de afabilitâti si, pre lânga simpatiele ce a gasitu ací câtra Americ'a, aru fi adaugatu si recunoscinti'a nationale câtra marele statu.

Erá tempulu cá Americ'a sa véda ca nu este dreptu, pre cându republic'a americana nu hranesce mai multu de 30 de mii din acesti nenorociti fâra patria, Români'a, siubreda Români'a, sa hranésca mai jumetate de milionu.

Déca inse acestu vuietu va fi sa se stinga totu precum s'a stinsu vuetulu de rescumperarea Palestinei, spre a se dá cá patria israelitiloru, déca acésta ideea se va fi asverlitu de d. Peixoto, lovitura de diplomatia consulara la nevoia, sa scia d. Peixoto ca a facutu celu mai mare reu ce s'aru fi potutu face jidoviloru din Români'a cu acésta jucaria nesocotita, pentru ca desilusionarea româniloru va fi funesta jidoviloru.

Nu cum-va cu acésta cerere de pasporturi române in mân'a jidoviloru sa fia o cercare de legitimare pentru siederea séu intórcerea loru in Români'a?

Jidovii n'au ei pasporturi cu cari au venitu in Români'a, si cei vagabundi nu se potu tramite in Americ'a, unde nu este nevoia de pasporturi, totu fâra pasporturi precum au venitu in Români'a, unde erá necesariu pasportulu?

Atragemu atentiunea d-lui Cost'a-Foru si a guvernului intregu asupr'a acestei observatiuni din urma. Cesaru Boliacu.

Fizes-St.-Petru 2/14 Augustu 1872.

Dle Redactoru! Corespundinti'a mea din nr. 57 alu pretiuitului organu ce redigeti a avutu efectu. Semnu ca asiá trebuie sa fia se vede in respunsulu ce a urmatu in nr. 60 alu acestui'a-si organu.

Asiu fi potutu fi multiamitu si eu cu escusele dlui Monteanu, pentru ca nu-'lu escusa acele escuse de locu, dara, fiindu ca e bine a se lamurí cestiunea póte si in interesulu dlui M. pentru venitoriu, in legatura cu cele ce amu fostu scrisu la cele ce a respunsu dlu Monteanu reflectezu urmatórele:

Nu sum omu, carele sa sucescu adeverulu si dreptatea pâna numai remâne nimic'a din ele. Amu pusetiune de asiá, incâtu stau in legaturi cu autoritâti de a câroru incredere, multiamita lui Ddieu, me bucuru de unu siru frumosu de ani pre lânga tóte modestele mele puteri. Totu asiá me bucuru si de increderea celoru de o séma cu mine si a poporului in cerculu meu de activitate. De aceea créda dlu M. si publiculu cetitoriu, ca n'a fostu nici decum vre-unu indemnu particulariu reutaciosu, carele m'a indemnatu sa descriu alegerea dela Hid'a, cí interesulu publicu, interesulu de a ne deprinde ómenii mai bine in lupte constitutionali si a nu dá dosulu indata câtu vine cea mai mica impregiurare de ispita. Acést'a mi impune cu deosebire datori'a de a luá condeiulu a mâna si pentru aceste reflessiuni.

Dlu M. nu néga intielegerea româniloru avuta in Gherl'a, dara dupa parerea mea face dóue erori de caracteru politicu, cându se silesce apoi in mai multe pasagie ale respunsului domniei sele de o parte a aratá pre clubulu natiunale nestatornicu seu nechiarificatu in portarea sea politica si pre poporu asiá de coruptu, incâtu sa lase pre candidatulu seu in momentele cele de pre urma pre josu.

Cine cetesce cu atentiune mai departe cele ce scrie dlu M. despre sine insusi, ca dupa conferinti'a dela Alb'a-Iuli'a voiea sa repasiésca indemnatu de votulu acelei conferintie si de temerea ca 950 voturi române nu voru invinge 850 voturi neromâne, si-'si va aduce aminte si de epistol'a sea cea resoluta, publicata in corespondinti'a mea, trebuie sa véda neliniscea, neresolutiunea in anim'a candidatului. Si apoi supositiunea unei nóue consvatuiri in ajunulu alegerei despre alegere, cându tóte erau gat'a, dovedescu o retragere a candidatului premeditata, dara nici decum resultata din cei putieni ce se presentara la alegeri, precum afirma dlui, ceea ce in realitate nici n'a fostu asiá.

Românii au statu pre lânga candidatulu loru. Si déca siedea dlu M. in Hid'a si nu-'si retragea candidatur'a, inca in diu'a dintâiu avé acelu spectaculu frumosu dinaintea ochiloru, de a vedea celu putienu o minoritate impunetóre pentru densulu, déca erá sa ese alegerea dupa pessimismulu seu; séu déca si-a retrasu candidatur'a avé spectaculului celu durerosu sa véda durerea votantiloru români, carii erau asiá de neplacutu surprinsi de purtarea sea. Este adeveratu ca dintr'ensii au beutu si vinarsu, inse este dreptu si aceea, ca pentru aceea ei totu nu se clatinasera de locu in propusulu celu cu insufletire de a alege unu deputatu românu. Sa intrebe densulu pre preotii: Antoniu Chif'a, Ioanu Domsi'a, Anani'a Popu, Teodoru Simocu s. a., carii si-au aretatu neplacerea Tatalui Domniei Sele, sa intrebe de incidentulu cu preotulu gr. cat. din Csaki Gorbo si va vedé ca nu vorbimu séu scriemu de trecere de tempu; sa-si aduca aminte de suferintiele alegatoriloru din dóue comune, carii pentru statornici'a loru sub alte preteste suntu persecutati si credu ca va consimtí cu celu ce scrie aceste, ca poporulu a fostu cu trupu cu sufletu pentru candidatulu seu.

Nu trebuie sa ia dlu M. de vatamare cele ce s'au scrisu in corespundinti'a mea. Acelea suntu scrise corectu si bine si-'ti potu fi spre scadere numai intr'atâtu, incâtu nu tea-i sciutu destulu orientá la alegerea trecuta. Dt'a singuru amintesci de intrige tiesute de unii si altii; deci nu avea-i decâtu sa nu te temi de ele, ca pentru paralisarea loru amu fostu ingrigitu noi. Déca nu le sciému paralisá erá vin'a dara si rusinea nóstra a alegatoriloru, nici decum inse a dtale. Bá dlu M. erá datoriu cá indata ce aru fi semtitu ca cine-va, fia protopopu, fia preotu, fia inteleginte, fia cine va fi, cá omu deprinsu cu condeiulu ce este sa-i fia aratatu in publicu, câtu au fostu de lasatori séu de corupti precum i-aru fi dictatu conscinti'a. Acum inse cându vine, dupa ce amu cadiutu, dupa ce caderea ni e cunoscuta de lume si mangesce vre-o câti-va protopopi, publiculu, e intrebare, déca i va crede densului séu se va intarí in disele nóstre.

Nu dlu meu! sa cugetâmu cu mân'a pre sufletu! si sa recunóscemu gresialele nóstre! câci mai curendu ne vomu mantuí. Eu nu sum pessimistu dupa cum me face dlu M., dara nici optimistu, cá sa iau in nume de bine tóte erorile nóstre politice. Sa urmâmu noi totu asiá cum s'a urmatu la alegerea din Hid'a si dupa cum cu durere cetimu ca se urméza si in alte pârti, óre nu vomu ajunge incâtu sa nu ne mai bage in séma insusi poporulu nostru? Dis'a: „peirea tea din tine“ e pessimistica ce e dreptu, dara de nu aru avé adeveru intr'ens'a nu s'aru fi disu nicairi si nici odata; iéra la noi mai ca vine ca sa se implinésca déca ne vomu silí sa ne infrusetiamu erorile si vomu cautá sa le aruncâmu totu in spatele altor'a si noi vomu umblá sa facemu virtuti din ele.

Incheiu cu aceea ca la acestu objectu nu voiu mai reveni.

Aru mai fi acum, pentru cá sa me cunósca dlu M., sa-mi scriu numele. Asiu putea-o face, câci nu m'aru costá decâtu vre-o duzina de litere scrise. Dara capulu lucrului a fostu pentru mine adeverulu despre cele intemplate. N'amu calumniatu pre nimenea, pentru ca si ce a fostu mai gravu, mituirea cu bani, amu comentatu in corespondintia ca insumi nu potu crede, si asiá subscrierea o vedu de superflua in casulu de fatia. Cându aru cere trebuinti'a ea este la redactiune cá intr'unu depositu. Adio dle M si la revedere cu mai multa virtute pre terenulu activitâtiei celei onorifice si salutarie pentru patria si natiune !

Ati'a totu acolo se rupe unde e mai subtiere.

Muresiu-Osiorheiu, 24/8 n. 1872.

Déca ni intipuimu unu arbore care in crescerea lui se impartiesce in crengi, ca precum se ingrósie elu pâna la loculu de unde a inceputu a tipá crengele, incepe a se subtiá de aci in susu totu mai multu câtu omulu nu se póte suí pre elu pâna in verfu, câtu verfulu sa nu se rupe : suntemu in deplina convingere, ca nici genialitâtile cele mai rari nu potu petrunde in venitoriu câtu sa profetieze curgerea evenemintelorn desfasiurende cu securitate nici macaru pentru unu periodu de câti-va ani. Dara ce vorbescu eu, natiunea romàna din Transilvani'a are in sinulu ei o fiintia, pre marele nationalistu din Brasiovu, donatu de natura cu o potestate divina ; elu petrunde in venitoriu pre seculi inainte, de care nu a fostu fericitu eximperatorele Napoleonu III sa scia si sa i fia cerutu profetia, câci de se intemplá acést'a, elu nu patimea ce a patimitu.

Acestu oraculu dede si in anulu acest'a aghi, fiiloru sei trei, cá sa convóce conferinti'a dela Alb'a-Iuli'a, unde standu elu la spatele celoru trei „bravi triomviri“ se decretá de nou passivitatea.

Sub varg'a acestei passivitâti funeste suferi si sufere inteligenti'a româna in genere luata, stagnéza causele nationali, si geme poporulu românu, acést'a este caus'a ca si acelor'a barbati cu durere pentru poporu, cari aru vrea sa-lu ajute, le este greu a-'lu ajutá dupa cum aru vrea si dupa cum aru cere trebuinti'a, ba in multe casuri le este de totu cu nepotinti'a, si care conferintia numai corifeiloru passivitâtiei au adusu folóse materiali. Ni aducemu bine aminte de afirmatiunea dlui Baritiu in epistolele anonime din 1871 ca, passivistii — póte cu elu in frunte — si-au indreptatu atentiunea si activitatea in directiunea promovârei binelui materialu si spiritualu alu poporului.

Mai mare neadeveru decâtu celu ce-lu contiene acésta afirmatiune nu credu sa fia vorbitu cându-va omulu nostru din Brasiovu in foile publice publicului cetitoriu. E'n spuna-ne d-lui si fiii sei trei ce pasi au facutu pentru promovarea stârei intelectuale si materiale a poporului, câci pre terenulu politicu ei cá mediocritati politice chiaru sa fia avutu cea mai buna vointia a promová causele nationali, nu aru fi potutu, de óre-ce le lipsesce in privinti'a acést'a capacitatea. O pétra o póte si unulu séu dupa marimea ei mai multi nebuni aruncá in fantâna, pentru a cârei'a scótere apoi trebuie sa asude ómeni intielepti.

Ei-'si dovedira capacitatea de a aduce cu ajutoriulu lui Visarionu Romanu, fostulu câte-va septamâni redactoru alu „Telegrafului Romanu“, unu tempu notariu comunalu, dupa aceea scriitoriu la societatea de asecuratiune Transilvani'a, cunoscutu dela conferinti'a din Mercurea si a profesorului din Blasiu Moldovanu dela cea din Alb'a-Iuli'a, cari se pricepu la politica cá vitielulu la pórt'a cea nóua.

Dupa conferinti'a dela Alb'a-Iuli'a me intalniiu aici cu unu românu, notariu in scaunulu Mercurei, care-mi dise : ca elu a fostu la conferinti'a din Mercurea si ca prementionatulu profesoru este unu oratoru mare.

Noi scimu ca la acea conferintia au fostu o multime de notari si de judi comunali, unu numeru insemnatu din inteligintia mai verde, care nu cautá sa cunósca intielepciunea si priceperea in lucrurile politice ale unui oratoru, si nu sciu cerne curendu in minte propunerea unui oratoru, ci déca unu atare are grumazu bunu de a strigá, e pentru ei de ajunsu, ei inca au gâtu destulu de tare de a-i pledá, si in modulu acest'a se decretá passivitatea la Mercurea, asiá de a valm'a merse si cea din Alb'a-Iuli'a, si acum poporulu póte esclamá :

Unu tata malitiosu cu ai sei trei fii,
De n'aru fi mai fostu, e ce bine aru fi ;

câci elu este cadiutu in cea mai mare miseria ! dupa spusele unoru proprietari de ai nostri de pre Câmpia, voru fi siliti tieranii români ai acelui teritoriu a luá cu multimea lumea in capu si a traí pre unde si cum voru putea, câci bucatele de tómna nu s'au facutu nici in anulu acest'a, cucurudiele inca nu se voru cóce, apoi multime dintre ei si-au vendutu sub fómetea dela 1866 pamenturile mai pre nimic'a, ba multi au vendutu déca le mai remasese, si de atunci incóce !

O ! ce fericita aru fi fostu acésta poporatiune — de pre Câmpia — déca cei ce luara initiativ'a la formarea unui comitetu centralu, la formarea de comitete filiali in tóte pârtile pentru contribuiri spre a nu-si lasá confratii sa-si venda pamenturile pentru cá sa nu péra de fóme. S'au aflatu multi marinimosi, cari au contribuitu cu sutele la mentionatulu fondu, ei contribuiau de securu si pentru espusii la perirea de fóme celu putienu cu dieci de fl.

Si óre dintre numerosii conducatori ai poporului si zelosii nationalisti, matadorii passivitâtiei interesatu-s'au macaru unulu de sórtea poporatiunei din Câmpia, pre care o apasa fómetea atâtu de greu ? (Va urmá.)

Este unu tempu de cându ne-amu dedatu a cetí in „M. P.“ din cându in cându si óre-care incercâri stilistice ale unui domnu Moldovanu Gergely, se dice românu. Nu amu pusu si nu amu potutu pune pretiu politicu pre ele, pentru ca de-si potu sa fia nisce eflucsuri ale unei bune-vointie, putienulu esercitiu, ce se vede ca are condeiulu colaboratorului lui „M. P.“ face cá cetitoriului sa-i bata la ochi unilateralitatea stângace, lânga carea jura cu voce inalta pre tóta diu'a asiá incâtu ti se pare ca aci nu mai are omulu de a face cu principie, dara cu idei fipse. A ne ocupá seriosu cu astfeliu de frundiariuri aru fi pecatu de tempu, multiamindu-ne a le cetí in óre de repausu, cându, dupa multe si serióse ocupatiuni, voimu sa mai avemu si câte unu picu de voia buna.

Dara déca pisicei si cânelui i este iertatu sa-ti faca câte unu asaltu nevatamatoriu nu o póte omulu acést'a iertá m . . . . . . lui, carele, de-si face si elu, ce face, din simplicitatea lui, cu ciolanele lui póte loví cá sa-ti strice séu sa-ti sparga, sa rumpa séu mangésca ce-va si de aceea trebuie îndreptatu dupa cuviinti'a ceruta de capacitatea lui.

Dlu redactoru alu „Gazetei Transilvaniei“, nu aru trebuí sa fia nici diletantu nici novitiu pre câmpulu diuaristicei. Ce e dreptu, ca nici densului nu-i putemu atribuí o vena grósa de diplomatia, dara cá dela românu, dupa cum densulu pretinde a fi, si pórta de multu tempu pén'a redactionale asteptâmu sa aiba baremu tactulu ómeniloru de rendu, sa vorbésca intre ómeni cându e de vorbitu, dara nu cându si ce i vine lui cá din seninu. Mai departe sa vorbésca celu putienu cu atât'a judecata, câta are óre-care omu din poporu.

Pentru ca nu amu voí sa atribuimu totulu ce face densulu unei malitie mascate, carea si cá atare e fórte siontoróga.

Susu atinsulu M. G. in diurnalulu „M. P.“ are placerea sa dica intr'o di, ca „Telegrafulu Romanu“ dimpreuna cu „Patri'a“ si activistii lucra dupa program'a partitei guvernului. Acést'a e o placere a unoru fiintie cari nu studiéza, ci invétia numai de rostu si d-lui Moldovanu din „M. P.“ nu i-o luâmu in nume de reu. Dlu Muresianu inse, carele aru trebuí sa scie din firu in peru cele petrecute intre români si mai cu séma intre românii activisti de dinaintea nasului domniei sele, copiaza vre-o câte-va sublimitâti cá cea citata din „M. P.“, si apoi incepe a traduce din cuventu in cuventu unu articulu din „M. P.“ câtu tiene partea in carea se vede in modulu celu mai crasu ignoranti'a scrictoriulu. Dlu I. M. le aduna pre tóte aceste intr'unu buchetu si sub titlulu : „Cine a imparechiatu natiunea sa studieze a o resolidarisá“ le presentéza publicului pre lânga comentariulu : „Asiá patiescu toti cei ce iau rolulu de lipiture, monitare pentru toti, cá sa ne lepadâmu cá de Iud'a de toti, cei ce se incérca a ne desbiná si sa ne restaurâmu solidaritatea cea insuflatória de respectu.“

Ei ! Ei ! Dlu Muresianu dupa ce nu cunósce pusetiunea politica a natiunei mai dovedesce o necunoscintia si a sea propria cá partida si persóna. Activistii „Tel. Rom.“ (de altii nu suntemu datori a dá séma), amu avutu ocasiunea sa vedemu, ca nu suntu protegiati de regimu, ba nici ascultati, atunci cându aru trebuí sa fia ascultati, pre cându passivistii, respective corifeii loru, se lauda in gur'a mare, ca „guvernulu e cu ei“ *). Séu se póte dice despre activisti ca au alergatu dupa caruti'a stângei unguresci cum facu passivistii câte odata, acatiendu-se de coditiele ei ? Asiá unde e rolulu de lipitura ? Dara nu e mirare ca se intempla cum se intempla, de ómeni a câroru elementulu li este a fi lipitura, respective códa, nu se potu desbracá de natur'a loru. D. e. dlu Muresianu cum va puté elu sa pledeze pentru acte curatu romanesci antilipitoriale, cându elu tóta viéti'a n'a esitu din starea acést'a. Elu a fostu, este si va fi profesoru (si directoru) la gimnasiulu ungurescu rom. cat. din Brasiovu ; elu a daruitu pentru gimnasiulu acest'a 1000 fl. pre cându pentru vre-unulu romanescu nu ne aducemu aminte sa fi datu nici unu cruceriu. Si póte ca déca nu aru esiste subventiunile rom, cat. nici romanesce n'aru scrie ; ceea ce dealtmintrea aru fi o bunatate, câci amu avé cu unu organu de desbinare natiunale mai putienu.

Combatene-ti program'a si procederea, dara nu ve mai acatiati de flecurile tuturoru din lume pentru cá sa imparechiati si sa desbinati poporulu, pre carele cu umbletele vóstre cele necalite l'ati adusu la sapa de lemnu.

Câtu pentru politic'a comitetului si activistiloru din Sabiiu, sa ve para bine ca acesti'a nu grabescu sa pasiésca in publicu, câci totu in capulu dvóstra se póte sparge, pentru ca umblati totu cu insielatorii si fariseismi cá si cu articlulu din cestiune.

Varietâti.

*** In Rom'a se tiparescu 22 diuarie. Dintre acestea 16 suntu liberali, iéra 6 de partid'a catolica. Dintre cele dintâiu „Opinione“ apare in 22 mii esemplarie, cu 9000 de prenumeranti ; „Giornale Nouva“, cu gravure, cu 7000 de prenumeranti ; „Fanfula“, in 5460 de esemplarie, cu 4000 de prenumeranti ; „Capitale, in 7600 esemplarie, cu 2000 de prenumeranti ; „Gazet'a oficiale“, cu 4500 de prenumeranti ; „Liberta“, in 4500 de esemplarie, cu 1000 de prenumeranti ; „l'Italie“, in 4000 de esemplarie cu 2000 de prenumeranti ; „Don Pirlonino“, in 2200 de esemplarie, cu 700 de prenumeranti ; „Osservatore romano“ in 2200 de esemplarie, cu 1300 de prenumeranti ; „Voce de la verita“, in 2100 de esemplarie, cu 1200 de prenumeranti ; „Riform“, in 1800 de esemplarie, cu 1100 de prenumeranti. Cele urmatóre aparu in 600—1200 de esemplarie si au 70—900 prenumeranti, precum : „Diritto“, „Lima“, „Catolque“, „Journalu de Roma“, „Raspa“, „Sela“, „Sepa“, „Tempo“ si „Nouva Roma“. Cu latirea acestoru diuarie suntu ocupati in Rom'a 120 de individi. Diuariele din Rom'a, cari au mai putieni prenumeranti, suntu urmatórele : „Sega“, „Nouva Roma“ si „Journal de Rome“.

*** La 1 Septembre, 1872, orasiulu Parisu avé 341 stabilimente scolare : scóle de baieti, scóle de fete, asiluri séu scóle de maternitate, cari se impartiau astfeliu :

	Laice	Congreganiste	Totale.
Sale de asiluri	65	29	94
Scóle de baieti	69	54	123
Scóle de fete	65	59	124
Totale	199	142	341

Câtu despre numerulu loculiloru ce ofereau aceste stabilimente camunali, resultatele date de buletinulu oficiale 'lu radicau la 89,000 precum urméza :

	Laice	Congreganiste	Totale.
Sale de asiluri	11,002	6.220	17,222.
Scóle de baieti	19,689	18,037	38.726.
Scóle de fete	14,690	19,374	34.064.
Totale	45,381	43,631	89,012.

Numerulu copiiloru in etate de a frecuentá scólele comunale séu sal'a de asilu se radica in terminu de midilocu, in Parisu la cifr'a de 156,000. Erá dara o lipsa de 67,000 locuri cari, la 1 Septembre, 1871 erá oficiale constatu ; si trebuie inca sa adaugemu ca unu fórte mare numeru de stabilimente se aflau in conditiuni inacceptabile din punctulu de vedere igienicu.

---

*) Cuvintele dlui Alessandru Romanu, redactorulu „Federatiunei“.

De indata ce acésta trista situatiune i fu aretata, consiliulu municipale nu negligià nimic'a spre a responde la primele necessitâti 15,000 locuri nóue fura create. Dara din nenorocire acestu resultatu nu fu obtienutu fâra mari sacrificie: astfeliu intr'unu stabilimentu trebuì sa se reduca, in profitulu claseloru, intinderea grâdiniloru de lucru ale feteloru, sî cu tóte acestea, nu se potù face decâtu ce-va incompletu, decâtu ce-va provisoriu.

Administratiunea voì sa-si dea séma despre starea reale a lucruriloru in fia-care din cele 20 de arondismente ale Parisului. Oper'a sea, controlata de consiliulu municipale in siedinti'a dela 21 Iuniu, 1872, stabilì necessitatea unoru cheltuieli de 18 milióne franci.

In unele cuariare, constructiunile voru fi radicate pre terenuri ale orasiului; in altele, din contra, numai in cartiarele escentrice, va trebui sa se ia locuri de o suprafatia totale de 44,000 metri patrati sî de o valóre de 7 milióne franci.

Numerulu stabilimenteloru proiectate este de 35, voru contiené 22,3000 de incaperi sî voru costá 11 milióne celu multu. Déca se mai adauge aceste 22,300 locuri la cele 15,000 dejá dobandite prin midilócele cele spuse, totalele va fi de 37,000 incaperi, ceea ce reduce la 30,000 deficitulu constatatu, dara lasa inca multe de facutu pentru viitoriu.

„Rom.“

Eveneminte politice.

Duminec'a venitória se deschide diel'a Ungariei. Dupa compusetiunea dietei incâtu o cunóscemu din resultatulu alegeriloru, majoritatea aru fi asecurata dreptei séu partidei deakiane. Cu privire speciale la noi scimu bine câtu de putienu suntemu representanti in dieta, in urm'a pedeceloru facute de legislatiune, de influintiele straine sî de neprudinti'a nóstra propia. Cu tóte aceste amu fi indreptati a sperá dela sessiunea venitóre mai multu cá dela cele trecute. Pentru ca credemu ca seriositatea cea tréza care face pre omu sa cugete la ceea ce este de folosu va aduce pre dieta, respective pre membrii ei la rationamentulu statului ca intregitatea, sî fisica sî morale cere, cá sa fia multiamiti toti cetatienii statului. Paliativele cu cari se spoiescu ranele suntu pâna la unu tempu aplicabili; vine tempulu inse cându déca ranele intra mai tare in unu organismu acest'a este periclitatu in esistinti'a lui.

Delegatiunile se voru deschide in anulu acest'a in 16 Sept.

Festivitâtile suirei principelui serbescu pre tronu a fostu cercetate de multime mare de ómeni indigeni sî straini. O impregiurare inse deplânge pres'a nemtiésca sî magiara ca serbii inclusive sî cei din Ungari'a au mersu pré departe cu demonstratiunile indreptate contr'a Austriei sî Turciei.

(P.) Cu ocasiunea ssrbârei din Belgradu, precum ni anuncia telegramele, spre decoratiunea orasiului s'a intrebuintiatu emblemele vechiei sî venitórei Serbie. Pre un'a dintre portile de triumfu statea inscriptiunea: „Estinda-se otarele tale; acést'a o dorescu toti serbii din tóte tierile.“ In decursulu serbatórei s'a impartitu unu portretu, care in medilocu represinta pre Milanu cum si-aredica mân'a spre juramentu, dîcendu: „Bosni'a, Hertiegovin'a sî Serbi'a-vechia trebuie sa fia ale mele.“ Figur'a lui Milanu e incungiurata de serbi luptaci, pâna ce deasupr'a chipului se vede Christosu restignitu pre cruce, care respandesce radiele gloriei, dîcendu: „Eu amu suferitu pre lemnulu crucii, acum'a vóue, serbiloru, vi rendulu sa eluptati acestu triumfu.“ In partea drépta se arata unu mosee (biserica turcésca) in carea fulgerulu trasnesce, unu balauru sî unu sierpe vibrându in aeru cá simbolu alu turciloru. — La ospetiulu datu de cetatea Belgradu s'au tienutu toasturi eroice. Krestics din Becicherecu sî Pauloviciu din Panciov'a se plângu cumca serbii ungureni suntu apesati; spre adeverirea acestoru vaierâri se provóca la disólverea congresului din Carlovitiu.

---

ad Nr. 219—1872.
comit f. scol.

Escriere de concursu.

La gimnasiulu românu gr. cat. din Naseudu cu inceputulu anului scolasticu 1872/3 se creadia o statiune profesorale cá catechetu de religiune gr. or., care va avea sa ia de propusu sî alte studii, sî atâtea óre, câtu altu profesoru ordinariu, pentru a cârui ocupare se escrie concursu pâna la 30 Septembre c. v. 1872.

Cererile sosite mai târdiu nu se voru considerá. Salariulu anualu pentru acestu postu profesorale este de 600 fl. v. a. apoi locuintia naturala acceptabile, séu 80 fl. v. a. anuali cá relutu de locuintia.

Doritorii de a ocupá atare postu, in cererile loru indreptate câtra comitetulu administratoriu de fondurile scolare din Naseudu, au a documentá cu testimonie legali:

1. Cumca suntu de nationalitate română sî de religiune greco-orientale.

2. Cumca sciu perfectu limb'a româna, care este limb'a invetiamentului.

3. Cumca au absolvitu studiele gimnasiale sî au depusu esamenulu de maturitate, apoi au facutu unu cursu teologicu mai 'naltu cu succesu bunu, sî cei, cari voru fi absolvitu sî cursulu filosoficu la vre-o Universitate sî au depusu esamenele de profesore cu succesu bunu, apoi cari voru fi servitu séu servescu cá profesori cu succesu doritu la alte gimnasie, se voru preferí.

Din siedinti'a comitetului administrativu de fondurile scolare tienuta in Nasaudu in 11 Aug. 1872.

Presiedinte:
Gregoriu Moisiliu,
Vicariu eppescu foraneu a Rodnei.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a populara greco-resariténa din Suburbiulu Sabiiului de josu (maierii de josu), se escrie concursu cu terminu pâna la 27 Augustu a. c. st. v. Salariulu impreunatu cu acestu postu este 200 fl. v. a. sî 4 stângini de lemne, din care are a se incaldî sî scól'a.

Dela trasulu clopoteloru la morti plat'a jumetate, sî alte accidentii dela functiuni cu parochulu prin poporu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la prea onoratulu domnu protopopu Ioanu Hani'a petitiunile loru instruite in intielesulu Statutului Organicu.

Sabiiu 9 Augustu 1872.

Comitetulu parochialu dela Biseric'a cu
hramulu S. A. sî Ev. Luc'a, din
maierii Sabiiului de josu.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu din comun'a Rohi'a, protopresbiteratulu Solnocului alu II-lea gr. or. constatatóre din 513 suflete, se escrie concursu pâna in 17 Septembre st. v. a. c. in carea dî se va efeptuí sî alegerea de parochu. — Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu 3 despartieminte, sî cu o gradina bunisióra.

2. Portiunea canonica statatóre din 13 jugere 684 □ pamentu aratoriu sî 2 jugere de fenatiu.

3. Dela fia-care familia 2 mertie de cucurudiu nesfarmitu sî o dî de lucru, numerulu familieloru suie la 70.

4. Venitulu stolaru usuatu.

Cei ce voiescu sa competedie pentru ocuparea acestui postu, suntu provocati, a-si adresá suplicele instruate strictu in sensulu Stat. organicu § 13 la subscrisulu, documentandu celu putienu absolviree gimnasiului inferioru, pre lânga cursulu clericalu in Institutulu nostru archidiecesanu gr. or.

Staveritu in siedinti'a comitetului parochiale gr. or. din Rohi'a in 8 Iuliu 1872. st. v.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Samuilu Cupsi'a,
prot. gr. or.

(1—3)

Concursu.

In legatura cu concursulu publicatu in „Telegr. Rom.“ nr. 57, 58 sî 59 a. c. pentru ocuparea de dóue statiuni invetiatoresci la scól'a normale capitale gr. res. in Saliste impreunate cu unu salariu anualu de câte 300 fl. v. a. terminulu prefiptu pre 5 Augustu — din lips'a concurentiloru — se prelungesce prin acést'a pâna in 25 Augustu a. c. st. vechiu. — Concursele suntu a se adresá la subsemnatulu comitetu.

Saliste in 11 Augustu 1872.

Comitetulu parochialu cá eforia scolara.

(1—3)

Concursu

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scol'a elementare gr. or. dela Stupinile Brasiovului se escrie aici concursu cu terminu pâna la 15 Septemvre a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu invetiatorescu este 180 fl. v. a. sî cuartiru liberu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-'si tramita la prea on. domnu protopopu, Iosifu Baracu, in Brasiovu petitiunile loru instruate in intielesulu Statutului Organicu.

Brasiovu, 12 Augustu 1872.

Comitetulu parochialu gr. or. a Stupiniloru Brasiovului.

Ioanu Massimilianu,
Parochu sî presiedinte.

(1—3)

Concursu.

La scól'a normala gr. or. din Resînari e de a se ocupá unu postu de invetiatoriu pentru a II-a clasa de baiete, cu salariu de 350 fl. sî 60 fl. in v. a. pentru lemne sî locuintia.

Terminulu concursului e 25 Augustu cal. v. an. c.

Concurentii 'si voru tramite suplicele sî documentele la oficiulu protopresbiteralu gr. or. tract. II alu Sabiiului in Sabiiu.

Resînari 6 Aug. 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu in Miko-Ujfalu, in protopopiatulu gr. or. alu Heghigului, statatóre din 1127 suflete, se escrie concursu pâna la 10 Septemvre a. c. in care dî va fi sî alegerea.

Emolumentele suntu:

1. Stol'a indatinata, 208 ferdele cucuruzu séu secara, sî 104 ferdele ovesu, cuartiru naturalu, care la olalta dau unu venitu anualu preste 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, se cere sa cunósca sî limb'a magiara, sî sa bine-voiésca a-si adresá concursele loru bine instruate conformu Statutului Organicu la subscrisulu in Brasiovu.

Brasiovu in 7 Augustu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu

Ioanu Petricu
Protopopu.

(3—3)

Concursu.

La scól'a capitale normale gr. or. din Satulungu, despartiementulu bisericei S. Adormiri, in tractulu protopresbiteralu I alu Brasiovului, se afla vacante dóue posturi invetiatoresci, pentru a câror'a ocupare se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la 29 Augustu a. c.

Emolumentele suntu: de fia-care invetiatoriu pre anu câte 300 fl. v. a. cu prospectu de a se inmultí invetiatoriului salariulu totu la 5 ani de servitiu cu câte 25 fl. v. a. sî a se alege celu mai cualificatu dintre invetiatori cá directoru pre lânpa o remuneratiune de 100 fl. v. a.]

Cei ce voiescu a concurá ia preamintitele statiunei au a tramite la prea on. domnu protopopu Iosifu Baracu, in Brasiovu petitiunile loru instraite cu atestate de botezu, ca suntu de rel. gr. or., cu testimonie scolastice, ca au absolvatu celu putienu gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu séu teologicu sî cu tóte documentele provediute in Statutulu organicu.

Satulungu, 31 Iuliu 1872.

Comitetulu parochiale alu Bisericei „Adormirea Maicei Domnului“.

Radu Pope'a,
parochu sî presiedinte.

(2—3)

☞ **In numerulu acest'a se alatura unu Suplementu „Lumina.“**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru' 67. ANULU XX.

Sabiiu, in 20 Augustu (1 Sept.) 1872.

Eveneminte politice.

Deschiderea dietei Ungariei, congresului nationalu bisericescu alu serbiloru sî diet'a Croatiei suntu in momentele de fatia lucrurile ce preocupa mai multu cercurile politice de dincóci de Lait'a. Póte ca tóte trei au fostu ans'a la mai multe consilie ministeriali sub presedinti'a monarcului, in Vien'a. Câtu privesce diet'a inainte de tóte a fostu in mentiunatele consilii ale ministriloru compunerea cuventului de tronu; afacerile serbiloru inse se vede ca inca au fostu pertractate acolo, pentru ca sî dd. M. C. Mollinary, denumitulu comisariu reg. alu congresului a luatu parte la siedintie.

Despre cuventulu de tronu afirmá in dîlele trecute „P. N.“ ca va atinge sî principatulu Serbiei sî orientulu, ceea ce mai pre urma se demintiesce. Altfeliu se vede ca sta tréb'a cu congresulu serbescu. Regimulu dopa disólverea lui a ordinatu o administratiune provisoria a provinciei bisericesci, delaturându pre administratorele metropolitanu de pâna aci Stoikovici sî inlocuindulu prin episcopulu Baciuliu Gruici; pentru afacerile fundationali inse asiediendu unu comisariu din laici séu mireni. Câtu are sa tiena provisoriulu acest'a nu se spune, ci se dîce numai in termini generali ca pâna se voru mai molcomí spiritele intaritate.

Serbatorile suirei principelui Milanu din Serbi'a au trecutu. Tóte scirile se intrunescu intr'aceea ca entusiasmulu serbiloru a fostu mare. Impregiurarea ca au participatu unu numeru considerabilu de serbi din Ungari'a la festivitatea acést'a, da ansa diuarieloru din Pest'a si din Vien'a la o suma de observâri care de care mai esacerbate. „P. Ll.“ spune ca vre-o 800 serbi ungureni au intempinatu in grâdin'a palatului pre principele cu eschiamatiunea: „sa traiésca regele serbiloru!“ sî dîce ca e greu a crede ca serbii aru fî cutediatu a face acestu omagiu tradatoriu de patria, déca nu erau siguri ca va fi gratiosu primitu. In decursulu festivitâtiloru a crescutu sî numerulu demustratiuniloru. Se raportéza ca la festivitâtile aceste cetatea erá decorata cu insemnele Serbiei vechi sî celei venitórie. Pre un'a dintre portile de triumfu se vedé inscriptiunea: „Marginile tierei téle sa se largésca, acést'a o dorescu toti serbii din tóte tierile.“ Si art'a a trebuitu sa servésca ideei de o Serbia mare. Pre o icóna litografata ce s'a impartitu intre óspeti se vedea Milanu, incungiuratu de serbi inarmati entusiasmati, radicandu drépt'a spre juramentu sî tienendu in stâng'a unu pergamentu pre care erá scrisu: „Bosni'a, Erzegovin'a sî Serbi'a vechia trebuie sa fia ale mele.“ In fine vinulu a deslegatu limbile sî la serbatórea cea de pace resunara toaste resbelice, iéra serbii din Ungari'a se plangeau amaru ca suntu asupriti. etc.

Pentru tóte aceste „P. Ll.“ pune intrebarea ca óre aventurarii acesti'a (intielege pre serbii din Ungari'a?) voru aflá spriginu in Belgradu sî amenintia Serbiei, ca astfeliu de lucruri i potu trage dupa sine numai ruinare.

Cu ocasiunea acést'a trebuie sa atingemu sî impregiurarea ca principele rusescu Dolgoruki, tramisu din partea Tiarului sa felicitedie pre principele Milanu, dupa cum infatisiéza mai multe dîuarie lucrulu, a fostu unu óspe de mare distinctiune la festivitâtile serbesci.

E de insemnatu ca acum cându mai suntu numai vre-o câte-va dîle pâna la intalnirea celoru trei imperati in Berlinu, se cetesce cu viu interesu, in Germani'a o brosiura a unui scrietoriu militariu politicu din Prussi'a Wickede, din carea se vede ca nemtii incepu a-si dá pre fatia temerea de panslavismu. Scrietoriulu acest'a dîce ca ide'a panslavismulu nu e numai o simpla fantoma. Dara e de acordu sî elu cu generalulu russescu Fadjev ca pâna cându polonii din Galiti'a sî Posen, cechii din Boemi'a, slovenii din Carinthi'a sî Carnioli'a, serbii, croatii sî slovacii din Ungari'a voru fi avisati numai la puterile loru proprie nu voru puté destruge legaturile staturiloru in care se afla ei astadi. Cându inse Russi'a va luá afacerile loru amâna, atunci va fi cu totulu altmintrea. Arata apoi ca in Russi'a suntu ómeni, cari lucra in directiunea unirei slaviloru nu intr'o imperatia, ci in trei imperatie, in fruntea câroru sa stea fiii familiei imperiale rusesci.

Periclulu panslavismului dîce Wickede ca e inca departe sî câtu va traí imperatulu Aessandru alu doilea nici decum. Cându inse va vení altu imperatu pre tronulu rusescu, cu urmat'a cea formidabile rusésca, cá simburele miscârei panslavistice, póte cutropí partea cea mai mare din Europ'a.

Pres'a engleza comentéza in diferite moduri intalnirea imperatiloru din Berlinu. Dîuariulu „Standard“ din Londonu afla, ca cu ocasiunea acelui intâlniri numerulu imperatiloru se va inmultí inca cu unulu. Victoru Emanuelu, dîce acelu diuariu, va deveni imperatu romanu sî asiá imperati'a romana va fi reinnoita sî dupa nume. „Restaurarea imperatiei romane, dîce „Standard“ aru fi numai o urmare firésca a eveneminteloru din tempurile din urma.

Unu altu d'uariu englezu „Daily Telegraph“ enaréza despre o intrevedere a ex-imperatului Napoleonu III cu o persóna insemnata din Brightonu. Persón'a acést'a intrebându pre ex-imperatulu ca Bismark pentru aceea a mijlocitu intalnirea imperatiloru, cá sa isoleze pre Franci'a sî sa o faca neputinciósa, primesce respunsulu: „Nu potu scí nici decum intentiunile Majestâtiloru. Déca credi dî'a ca Franci'a va fi unu punctu insemnatu alu desbateriloru loru, aru fi bine, cá sa se considere situatiunea cea adeverata a acestei tieri, precum este ea astadi sî sa se puna intrebarea, déca in procederea regimului este vre-unu motivu, carele sa-lu iá Germani'a de pretestu pentru cautiunile de care a fostu de multe ori vorb'a? „Sire! — observéza englezulu — Germani'a trebuie sa créda mai cá positivu, ca Franci'a nu va luá asiá usioru nici odata sórtea ei din cei doi ani din urma, ca 'si va incordá tóte poterile pentru cá sa resbune rusinea ce a suferit'o si prin urmare ca asigurârile de pace din partea dlui Thiers cu ce mesure sa le masure.“ „Cuvintele nu au nici o insemnatate, reflectéza accentuatu imperatulu, cându prin fapte se dau de minciuna. Cându eramu eu in fruntea armatei dlu Thiers turbá déca vedé ca spesezu cu unu francu mai multu pentru dens'a. Sî totu-si acel'a-si d. Thiers, carele erá atunci contr'a celei mai neinsemnate erogatiuni trecatóre pentru armata a urcatu bugetulu armatei cu 100,000,000, abstragendu dela cele 50—60 milióne ce le speséza fâra de vre-o imputernicire.

Dlu Thiers spune ca voiesce pacea, ca Franci'a nu voiesce resbelu sî ca nisuinti'a lui este desvoltarea comerciului. Fórte frumosu. Aceste suntu cuvintele lui; dara ce vedemu? Tóte faptele lui dovedescu ca in doi trei ani vrea sa incépa resbelu.

Atâtu câtu pentru asecurârile lui de pace. Ce privesce desvoltarea comerciului, acest'a o voiesce prin unu sistemu proibitivu de vama.“ Din conversatiunea mai departe sa vede ca Napoleonu crede ca cele ce se voru vorbí in Berlinu nu voru avé potere obligatórie decâtu numai pâna voru fi interesele celoru trei monarchi identice; de aci incolo va lucrá fia-care dupa placulu seu. Ce-va positivu inse nu a potutu sa scóta dela densulu.

Asupr'a situatiunei europene aduce „Independ. belgica“ dupa „Mem. dipl.“ unu articulu in care se facu óre-cari descoperiri, ce pentru ori ce casu nu trebuie trecute cu vederea. Articululu prorocesce desvoltarea natiunalitâtiloru sî vine in fine la conclusiunea ca numai dóue poteri suntu in lumea moderna, cari suntu de rangulu primu: Russi'a sî Americ'a de nordu. Pentru cá sa se póta pune unu contr'a-pondu solidu acestoru colosuri este de lipsa unitatea militaria a natiuniloru celoru mari europene. Nu este dara absolutu in contr'a unitâtiei germane; se póte inse defaimá cu totu dreptulu pasulu cabinetului din Berlinu, carele nu s'a multiamitu cu mediatisarea staturiloru nemtiesci, cí a cutezatu a trece pre pamentulu altei natiunalitâti, a vatematu principiulu de natiunalitate in afara sî s'a amagitu cu doi seculi sî jumetate prin cucerirea pothuma a Alsaciei sî Loreniei. Acést'a e politica scurta de vedere, prin carea Prussi'a 'si periclitéza securitatea ei propria sî eventualitâtile viitoriului. Debilitarea staturiloru romane este o socotéla falsa a unei diplomatie orbite, carea devenindu celu mai inversiunatu inimicu alu Franciei se pune de nou sub aternare rusèsca séu mai bine se espune acestei'a. „Memorialulu“ incheia: Pacea dela Francfurtu aruncându pre Franci'a la pamentu a debilitatu pre Prussi'a la Dunare sî Vistula in favórea Austriei sî Russiei. Acest'a e loculu celu debile alu chiurasei (ferecaturei) care diplomati'a prusésca cérca alu carpí prin convenirile dela Gastein sî Berlinu. Prussi'a a cârei bratiu de câtra Franci'a e paralisatu, aru fi o jucâria in manile cabineteloru din Petersburg sî Vien'a, déca nu li s'aru incrucisiá interesele cestoru din urma in orientu.... In Berlinu se voru ascultá unii pre altii, se voru especturá sî voru pipaí reciprocu pulsulu sî apoi se voru despartí, sciindu fia-care mai bine de care trebuie sa se ferésca. „Memorialulu“ spune cu alte cuvinte, ca Franci'a va gasí cându va avé lipsa aliati in Vien'a sî Petersburgu.

„Daily Telegraph“ in altu numeru aduce in combinatiune cu intrevederea dela Berlinu internatiunalea, carea mai târdiu va trebuí apretiuita tocm'a cá egal'a indreptatire la 33 de ani dupa tratatele dela Vien'a, (1815) prin cari Europ'a intréga se pusese sub priveghiare politiana.

Comisariulu regescu din Transilvani'a este demisu prin unu autografu alu Maj. Sele din postulu seu cu finea lui Septembre, pre lânga espressiunile cele mai pline de recunoscintia pentru activitatea, ce a desvoltat'o.

Despre ministrulu presiedinte Lonyay scrie „P. Napló“, ca de aci incolo are sa-si desvólte activitatea cá atare. De acésta activitate se tiene reformarea cabinetului*), reorganisarea unoru resorturi cu deosebire in comitatele unde natiunalitâtile suntu in majoritate voru conduce mâni tari administratiunea; reforme in justitia, se va introduce politi'a de statu etc. intre cari sa nu trecemu cu vederea reformarea casei magnatiloru sî autonomi'a bisericei catolice. — Bine aru fi cá activitatea de care ne spune „Napló“ sa aduca multiamire sî conciliatiune in poporu, nu impunere fortiata, carea are in genere o durata scurta sî unu sfersitu tristu.

Partid'a cea nóua a „reformei“ in diet'a ungurésca are pâna acum numai urmatorii membri: Iul. Schwarz, br. Fred. Podmaniczky, Szepessi, Karman Iendressik sî afara de acesti'a unu deputatu din Sepusiu sî altulu din comitatulu Tolnei. Lânga acesti'a se mai adauge Hodosiu, carele s'a stricatu (?) cu Mocionescii cu alti patru deputati de românu. Acesti 12 suntu asecurati ca voru mai castigá lânga sine pre alti cinci deputati, intre cari se afla dr. Iul. Steiger deput. din Pest'a sî consiliariulu de sectiune in ministeriulu de culte A. Molnar.

Cetimu in „Independinti'a belgica“:

Circula sgomotulu ca dlu Thiers sî toti ministrii francesi voru subsemná o circulara solemna, adresala prefectiloru, prin care sa indemne pre republicani a nu mai celebrá prin banchete aniversarea dilei de 4 Septembre, proclamarea republicei. Fiindu ca cei mai multi ministrii au sa-si ia concedie sî puterea va fi in adeveru in vacantia, ca sî representatiunea natiunale, de buna séma ca trebuie sa se fi otaritu sa recomande prefectiloru a veghiá cu ingrigire asupr'a mantienerei linistei publice sî a potolí tote incidentele ce aru poté atietiá passiunile sî urele de partida. De ací pâna la manifestulu solemnu, despre care e vorb'a sî care va fi mai nepotrivitu decâtu solemnu, e mare departare. Câtu despre repressiunile cu care se dîce ca aru fi amenintiata press'a monarchica, suntu sî mai putienu probabile, câci in acésta privintia se scie ca, suptu a trei'a republica, diuariele amenintiate suntu cele monarchice.

---

*) Ministrulu Bittó a sî demissiunatu. R.

Viitórea intalnire a celoru trei imperati da mereu locu la o multime de presupuneri sî de coniecturi, dintre cari cele mai mai multe se deosebescu prin lips'a aparintiei de adeveru. Unu dîuariu englesu „Standard“ publica o depesia pre care dice ca a primit'o dela Parisu, sî dupa care suveranii Germaniei sî Russiei aru avé de gându sa propuna convocarea unui congresu europénu, cârui'a i-aru cere sa sanctioneze modificârile ivite in starea teritoriale sî politica a Europei de doi ani, adeca consacrarea anessârei Alsatiei sî Lorenei pre lânga Germani'a, luarea in posessiune a Romei de câtra Itali'a sî revisiunea tratatului din Parisu dela 1856 Tóte acestea de buna-séma n'au temeiu decâtu in inchipuirea corespundintelui diuariului „Standard“. Revisiunea tratatului din 1856 a fostu consimtita de tóte puterile semnatóre ale acelui tratatu, sî nu se intielege de ce alta consacrare aru mai avé nevoia. Câtu despre cestiunea Romei sî a Alsatiei-Lorenei, e fórte lamuritu ca nu se va dobandí dela unu congresu europénu unanimitatea care singura aru puté dá o valóre rectificârei sele. Din contra, pentru cestiunea Alsatiei sî Lorenei, intrunirea unui congresu europénu e cu totulu impossibile. Franci'a nu s'aru invoí nici odata sa intre si unu congresu care s'aru tiené, fâra ea, spre a se ocupá de acestu obiectu, aru fi unu congresu tienutu in contr'a ei, unu feliu de liga esecutoria, la care mai multu cá sicuru ca numai o singura alta putere, incependu chiaru cu Engliter'a, aru refusá de a luá parte.

D. Thiers care-'si consacrà la Trouville tóte momentele pentru reorganisarea armatei, incungiuratu de tóte celebritâtile militarie de sub imperiu, sosì in dîu'a de 14 Augustu la Parisu, unde a presidatu a dóu'a dî consiliulu ministriloru.

In consiliu se crede ca s'aru fi tratatu de a se incepe negotiâri cu puterile pentru revisiunea tarifeloru vamali votate de adunarea natiunala. Cestiunea acést'a este un'a din cele mai principali in preocupârile dlui Thiers.

„S'a observatu, — dîce „L'Ordre“, — ca d. Thiers, urându caletoria buna dlui Iules Simon, care plecá in sér'a de 14 pentru Oland'a, nu i-a adresatu nici o felicitare in priviuti'a discursului ce a pronunciatu la Sorbon'a.“

„La Republique Francaise“, care face unu casu atâtu de mare din discursulu dlui Iules Simon, nu scimu cum va apretiá indiferinti'a dlui Thiers.

Terminandu-si afacerile in Parisu, dlu Thiers s'a inapoiatu pre data la Trouville, reincependu esperintiele militarie deocamdata cu tunurile de otielu ce se incarcu pre dinapoi cari s'au oferitu Franciei de Elveti'a, precum si cu o nóua mitraleusa inventata de comandantele de artileria dlu de Reinaud.

La esperintiele militarie dela Trouville, — asecura „Corespundinti'a Slava“ bine informata, — presiedintele republicei a mai invitatu sa ia parte sî pre dd. generali Fourgeot sî Frebault.

Dupa esperinti'a tunuriloru, se va avisá la relatiunile comerciali cu Angli'a. Dlu d'Harcourt, ambasadoru alu Franciei in Londr'a, a sositu la Trouville cá sa conferedie cu dlu Thiers in privinti'a acést'a. „Rom.“

Cetimu in „Deutsche Allgemeine Zeitung“:

„Intalnirea celoru trei Imperati incepe a creá o adeverata emotiune in cercurile interesate, sî se punu de pre acum a face pregatiri in hospelele ambasadeloru respective. Câtu despre Imperatulu Russiei, se scie de pre acum oficiale ca va sosí la 5 Septembre. Va vení deadreptulu din Crime'a, si va caletorí dela Elisabethgrod prin Castrov, Kursk, Ovel, Smolensk, Vitepsk sî Demabourg. M. j. Sea va fi insocitu de marele duce Vladimir, de ambii fii ai sei, de marele duce Nicolau Nicolaevici, alu doilea frate alu Imperatului; de feld-maresialulu comite Berg, ministrulu casei imperiali; de generalulu de infanteria comite Adlesberg II, de ministrulu de resbelu, generalulu Miliutin; de comitele Schuvalof sî de unu mare numeru de notabilitâti.“

Alte foi mai certifica ca dlu Gorciacoff, ministrulu trebiloru din afara va sosí indata dupa Imperatulu, la Berlinu.

Unu memorandu despre relatiunile transilvanene.

(Urmare.)

Esperintiele facute de atunci incóce de regimu rectifica, dupa cum cugetu eu, in cea mai mare parte acest'a parere.

Desele isbucniri contr'a sasiloru suntu mai multu espressiunea indignatiunei, de care este cuprinsa tiér'a intréga contr'a loru, din causa ca le-a succesu pân' acum in fia-care tempu sî sub ori care regimu a-si asecurá atâtu buna-starea loru materiale câtu sî starea esceptionale politica; din causa ca spriginira in tempulu mai recinte regimulu nemtiescu sî ca jertfira tóte pentru suprimerea nóstra sî din causa ca ei sî acum se bucura de totu feliulu de favoruri, macaru de pasiescu facia cu regimulu cá oposiţionali.

Póte-se numí confusiune, din causa ca noi nu numai cesarâmu independinti'a nóstra politica cí imbiarâmu sî subordinatiunea nóstra neconditionata? Noi tocmai amu cerutu cu ignorarea superbiei nóstre individuale denumirea unui ungurénu cá comisariu regiu, numai sî numai pentru aceea, pentru cá regimulu sa se póta convinge prin ómenii sei de incredere despre desolutiunea stârei nóstre sî sa dee mâna de ajutoriu pentru impedecarea ruinei materiale, ce cresce din dî in dî.

Voiamu a amintí numai fapte simple in interesulu inlesnirei studiului propusu a relatiuniloru nóstre sî lasu pretiuitei judecâti a E. V. a esprime, ca n'amu avutu deci noi mai multa causa a ne plânge pentru confusiunea ivita intre noi, cându noi insesi ascrisesemu resultatulu fapticu, prin care asecurarâmu esistinti'a partitei nóstre, singuru regimului cá meritu, uitându ca legea de alegere, passivitatea românilor suntu singurl factorii, care erau in cea mai mare parte datatori de mesura pentru venirea nóstra aicí. Moderatiunea transilvaneniloru devenita de a dóu'a natura, póte modesti'a sî caracterulu loru istoricu cunoscutu a amâná dupa potintia provocarea fortunei, a potentiatu supunerea de sene dejá pâna la punctulu, unde seuitarea decade in ingiosime.

Ca noi recomandâmu cu tóte aceste durarea mai departe a comisariatului regiu, acést'a sa binevoiésca E. V. a interpretá de o dovéda nóua a lealitâtiei nóstre facia cu regimulu sî partit'a nóstra; inse déca nu voimu a folosí acést'a de unu ferifulgeru, pentru de a imputá regimului acusârile esistinte pentru intrelasâri, sa bine-voiésca E. V. a ascrie acést'a, sinceru marturisitu, precautiunei folosite in politic'a transilvanéna adese cu succesu, din causa ca nu voiamu a luá tóta responsabilitatea pentru alegerile viitóre asupr'a nóstra, neavendu locu indoiél'a, ca, déca nu voiu a insielá in adinsu, nemultiamirea a prinsu radacini sî in anim'a multoru partisani d'ai partitei nóstre.

Se usuéza cá documentu alu inconsecintiei nóstre imputarea ca „fia-care voiesce altu-ceva“.

Déca sub acést'a e a se intielege politic'a nóstra, atunci trebuie sa contradicu acestei'a in modulu celu mai decisivu. Nici cându n'a esistatu intre noi o intielegere mai mare decâtu acum in nesuinti'a, ca noi voimu neconditionalu a fi numai unguri.

Indoiél'a tocmai ca noi vomu potea acést'a ajunge pentru noi, ne-a impintenatu singuru pre noi a abdîce de independinti'a nóstra, de politic'a nóstra transilvanéna propria sî de tóte institutiunile nóstre. Si déca aru fi sî numai espressiunea unei suspicionâri o asiu respinge in casulu acest'a cu dreptulu sî me provocu fâra de a me rusiná la trecutulu nostru celu mai recinte, fiindu ca increderea nóstra ce o aveamu in marea Ungaria si nesuinti'a sincera a promová victori'a ei dupa puteri, erá pentru noi o animare destulu de mare, in adunarea nóstra Sabiana din anulu 1863, fâra de a fi indreptatitu la óre-care sperantie, a nu primí nici unu feliu de imbiâri, care ni se faceau cu privintia la promovarea bune stârei nóstre materiali.

Déca e batatoriu la ochi ca dorintiele materiale séu póte plângerile singurateciloru suntu atât'a de diferite un'a de alt'a, atunci sa nu ni se faca nóue imputâri pentru acést'a, ci acelor'a, cari asiá a rare ori ne deduse ocasiunea de a ne ascultá sî cari suntu caus'a ca, a une-ori pre neasteptate atacati, amu fostu siliti a presentá pârile nóstre oralu; e mirare, deci ca fia-care se esprimà despre dorerea sea cea mai mare?

Situatiunea nóstra e egale cu cea a celoru bolnavi din spitalu, cari in decursulu intregei dile spera a enará la aparerea medicului dorerea sea cea mai mare. Suntu inse dorerile tuturor'a, cari sufere de aceeasi bóla, egale? Nu aru fi de condamnatu mediculu acel'a, care aru vrea sa conchida de aici, ca ból'a a incetatu dejá sî nu aru fi bunu mediculu acel'a, care si-aru castigá convingerea ca patimirea e generale?

„Dorintiele loru nu se potu multiamí“: acést'a póte serví mai bine cá escusare pentru o „a nu face nimic'a“ decâtu cá imputare contr'a esageratiunei pretensiuniloru nóstre. Câci in ce constau pretensiunile nóstre?

Tiene regimulu contopirea, tienerea la olalta de necesaria pentru desvoltarea, consolidarea politicei nóstre nationale, atunci sa se faca deci ingraba inceputulu sî sa se incete odata cu eternele esceptiuni, cu care gramadira tóte pâna acum, ceea ce in practica a fostu utile sî necesariu, prin ce ei inse au cotropitu d'odata credinti'a in credintiosii loru, ca ne voru dá ajutoriu, usiurintia.

Inse déca politic'a 'nalta nu tiene inca venitu tempulu, cá sa se faca odata inceputulu cu straformârile cele mari séu déca póte li téma ca i vomu molestá cu postulatele nóstre, atunci sa creeze unu sistemu nou séu sa sustiena pre bas'a indemnitâtiei loru celu vechiu. Regimulu sa indestuleze pre senguratecii avisati la favórea loru, a câroru nebagare in séma continua e o cestiune de viétia; sa departeze superbi'a burocratica poternica, dimpregiurulu seu, care privesce pre transilvaneni de parveniti; regimulu sa purcéda dupa ecitate, câci de facia suntu intre amploiatii ministeriali, a câroru numeru se suie la sute, d'abia 56 transilvaneni in posturi si sî acesti'a cá din gratia.

Cá sa nu fiu espusu imputârei, ca, cadiutu in confusiune, dorescu a rapí E. V. tempulu celu scumpu cu polemica, voiu citá fapte, din care Ve ve-ti potea convinge despre nestatornici'a impregiurâriloru nóstre sî despre negligerea continua, de care suntemu impartesiti atâtu aici câtu sî acasa fâra esceptiune.

In justitia s'a lasatu in potere legea nemtiésca; atâtu judii nostri câtu sî noi insesi ne-amu dedatu cu procedur'a; câtu venira afacerile nóstre incâtu-va in curgere, aduse procedur'a cea nóua confusiune in procedur'a de pân'a acum — sî se póte dice — ca a pusu tóte in stagnatiune.

(Va urmá.)

„Le Siècle“ face urmatórele reflessiuni in privinti'a intâlnirei dela Berlinu:

Dupa o versiune care tinde a se acreditá, imperatulu Alesandru nu fusese invitatu sa asiste la intalnirea dela Berlinu. In primavér'a acestui anu se vorbise despre o intalnire a celoru trei suverani intr'unu orasiu de bâi de pre tiermulu Rhinului; inse acestu projectu fusese lasatu la o parte si diuariele ruse anunciau ca Tiarulu nu va face in 1872 nici o calatoria in strainatate. Se vedea de aci semnulu unei situatiuni fórte incordate intre guvernele din St. Petersburg sî Vien'a.

E permisu sa se presupuna ca acésta atitudine reservata Russiei avea unu altu motivu. Imperatulu Alesandru trebuea sa se téma cá nu cum-va sa infioreze pre cele-lalte mari poteri sî opiniunea publica din Europ'a, déca aru figurá intr'unu nou spectaclu alu sântei aliantie de média-nópte. Totu atâtu 'lu costá turburarea sî nemultiamirea marei partide nationale ruse, care vede cu o iritatiune putienu ascunsa impietarile militarismului prussianu, arogant'a suprematia a germaniloru sî pedecile ce se silescu sa puie slaviloru, acesti clienti ai Russiei.

La Berlinu nu se neglese nimicu spre alu face sa-si schimbe otarirea. Principi sî generari fura tramisi la curtea din St. Petersburg in ambasada estraordinara. Se dobândì dela imperatulu Franz-Iosefu permissiunea cá unu archiduce austriacu sa mérga a pledá pre lânga Tiarulu caus'a intreitei intalniri. Imperatulu Wilhelm scrise negresitu nepotului seu o scrisóre de acelea in care esceléza de minune simtibilitatea: invocà, de asta-data nu pre Dumnedieulu armeloru, cí pre Dumnedieulu pâcei, sî facù apelu la cele mai delicate simtieminte de familia. Intr'unu cuventu Tiarulu se lasà sa fia induplecatu, anuncia la Berlinu ca va asiste la intelnirea si imediatu primì dela cancelari'a prussiana o invitatiune personale. Astu-feliu s'au petrecutu lucrurile, dupa tóte probabilitàtile.

Desiertatiunea Hohenzollerniloru e satisfacuta, inse tóta acésta diplomatia trebuie sa se limiteze óre pentru d. de Bismark la ce-va mai seriosu decâtu unu alu doilea sarutatu cá Gastein, intre principii pre cari cele mai seriósе interese i despartu? Iéta problem'a.

Russi'a a vediutu cu ochi rei stabilindu-se o intielegere din dì in dì mai strensa intre Austro-Ungari'a si Germani'a, de cându cu venirea la potere a dlui Andrassy. Pre dreptu séu pre nedreptu, acestu omu de statu trece astadi la St. Petersburg si la Moscv'a cá instruminte alu dlui de Bismark. Se dìce despre densulu ca e unu paru pre care cancelariulu germanu 'lu póte mutá de colo pâna colo pre cart'a europénа.

Se mai dìce ca d. de Bismark suflà in foculu ambitiunei, care arde pre d. Andrássy: elu i inspira politic'a antifederalista, antislava si i spune ca Austro-Ungari'a, gratia spriginului Germaniei, are sa jóce unu mare rolu la Dunare si in Europ'a orientala.

Diuariele ruse nu incetéza sa afirme ca d. Andrássy e jucari'a dlui de Bismark, cându acest'a 'lu impinse sa se puie, impreuna cu germanii din Austri'a si cu magiarii din Ungari'a, cá o pedeca de petrecutu nu numai naintea slaviloru de ambele pârti ale Laitei, dara si naintea panslavismului rusu.

Mântuirea aru fi fostu o federatiune intre grupele nationale din Austro Ungari'a, inse germanii din Vien'a si magiarii din Pest'a au respinsu acésta idea liberatóre, si d. Andrassy a sacrificat'o pentru periculós'a si smagitórea aliantia cu Hohenzollernii. Acesti'a, calari pre unitatea germana, dorescu in acestu momentu provinciele Austriei: le trebuie Vien'a si apoi Triestulu.

Inse, cá sa ajunga la acestu scopu alu ambitiunei loru cuceritóre, mai intâiu trebuie cá Austro-Ungari'a sa fia aliat'a loru, cá in momentulu resbelului ducatului de Elb'a, apoi trebuie cá antagonismulu raseloru sa faca si mai neevitabile disólverea imperiului prin preponderinti'a asicurata elementeloru germane si magiare si prin dependinti'a impusa elementeloru slave; in fine trebuie cá slavii austro-unguri sa fia redusi a-si intórce sperantiele spre Russi'a si cá dens'a, cá sa nu se lase a fi esclusa din Europ'a, sa recunósca necessitatea de a respunde la apelulu loru si sa faca resbelu Habsburgiloru in numele panslavismului.

Ia acea dì d. Andrassy va vedé câtu consta acésta aliantia germana, care i se oglindesce dinainte.

Astadi, si pâna cându acésta mare crisa va isbucní in Europ'a orientale, e necesariu cá d. de Bismark sa-si ascunda planurile politice, e necesariu cá imperatulu Alesandru sa via, in numele pâcei generale, cá sa dea mân'a cu imperatulu Franz-Iosefu, adeca cá la Berlinu insasi Russi'a sa inlesnésca a se strânge mai multu legatur'a de pre ochii Austro-Ungariei.

Acést'a e unu machiavelismu de minune. Insa amu spus'o dejá si o mai repetimu ca aru trebuí cá ómenii de statu din Vien'a si St. Petersburg sa fia orbi cá sa nu véda curs'a ce li se intinde.

Russiei se da sa jóce unu rolu nedemnu de dens'a: Austro-Ungariei i se prepara unu viitoriu de deceptiune si de ruine, atietiend'o prin promissiuni mincinóse sa-si indrepteze ambitiunea spre oriente, in care neaperatu aru trebuí sa se isbésca si sa se sfarâme de panslavismulu rusu. Caderea marelui-viziru Mahmund, care sa spriginea pre Russi'a, e unu semnu care tinde sa confirme vederile ne esprimamu aci: corespondintele din Constantinopole constata in adeveru ca pretinsulu succesu alu politicei occidentale se detoresce mai cu séma diplomatiei dlui Andrassy, inspiratu si secundatu de d. de Bismark.

Romani'a la espositiunea universale din Vien'a.

Cându guvernulu principiaru românu a numitu o comissiune pentru espositiunea universala din Vien'a amu salutatu cu fericire participarea vecinului nostru statu la espositiunea universala. Din nefericire de atunci n'amu mai aflatu nimic'a despre activitatea acestei comissiuni si nu scimu câte incunosciintiâri voru fi facute pâna acum. In tempulu acest'a se respandesce sgomotulu in Bucuresci, ca aru esiste intentiunea de a se dá Romaniei unu locu intre provinciele turcesci, si din foile Bucurescene vedemu ca acestu sgomotu a produsu intre români o mare indignatiune si se discuta fórte viu.

Suntemu in positiune de a declará ca in totu sgomotulu acest'a nu este nici unu cuventu adeveratu. Amicii nostri din Bucuresci aru fi potutu singuri, judecându cu sânge rece, sa se convinga ca directiunei generali a espositiunei universali nu póte sa-i intre in capu a indicá natiuniloru, ce voiescu sa iá parte la espositiune, unu locu care aru potea sa aiba câtu de pucinu aerulu unei lesiuni a respectului si a onórei cuvenite. Români'a va ocupá, conformu independintiei sele, loculu seu in espositiune, lânga Egiptu si Serbi'a. Espositiunea universala nu are de a face nimicu nici cu cestiunile politice nici cu cele nationali: ea este o intreprindere curatu economica si culturo-istorica. Trebuie sa remâna la placulu fia-cârei tieri cum cugeta sa-si arangeze espositiunea sea, si directiunea generala s'a tienutu totu-déun'a neutra cu totulu in tóte aceste cestiuni, puindu-si unic'a indatorire de a fi câtu se póte de prevenienta câtra natiunile si statele vecine, intru satisfacerea tuturoru dorintieloru loru in ori-ce privintia si in ori-ce directiune. Astu-feliu este si cu Români'a, si nu potemu decâtu a esprime dorinti'a si a sperá ca participarea României sa fia câtu de splendida conformu progreseloru economice ale junelui si vigurosului statu.

„Expos. Univers."

Dev'a, 24 Augustu 1872.

Cu 5 Aug. st. n. a. c. s'au inceputu prelegerile din tóte studiele necesari scóleloru normali, chiaru si gimnastic'a precum si music'a. Profesorii suntu: DD. Cóos directorele preparandiei, Candrea, Balász, Wig, Csernyi, Balog si Lászlo. Invetiatorii magiari suntu deosebiti; cei români suntu in dóue grupe, — in grup'a intâi'a suntu cei de nou veniti. Nóue ne propunu si profesorii magiari — in limb'a româna si suntemu multiamiti cu propunerile. Ascultatori suntemu in totalu 84. Români 51, si magiari 36. Acestu cursu duréza 6 septamâni si fiacare invetiatoriu respective ascultatoriu la acestu cursu, (fiindu ca asculta si de acei'a cari inca n'au absolvitu deplinu preparandi'a) primesce diurnu 60 xr. si se solvesce totu la 5 dile. Sambat'a si Duminec'a nu se tienu prelegeri. — Prelegerile in mai multe renduri au fostu visitate din partea r. inspectoru de scóle D. Szeremlay — si subinspectorelui D. Bardosi.

Varietâti.

*** Din Mercurea se descrie fórte detaiatu primirea ce a avutu denumitulu Administratoru protopresbiterale P. Ioanu Drocu, cu sosirea onoratu dniei sele in tractu Banderii, carutie si cuventâri la intempinare si unu prândiu festivu la care se radicara diferite toaste fura punctele ce marcara festivitatea in afara dreptu espressiune simtiemintelоru interne. — La celu dintâiu servitiu ddieescu in biseric'a vechia din Mercurea descopere P. Administratoru poporului, ca cu privintia la lipsele ce le are pentru terminarea bisericei ce se afla acum de multu in lucru oferesce sum'a de 500 fl. carea in aceea-si dì s'a si predatu epitropiloru bisericei.

*** (Anunciu.) La gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu cu anulu scolasticu 1872/3 se va deschide si clas'a a V gimnasiala; inscrierile se voru incepe in 1 si 2 Sept. si in 3 facendu-se chiamarea Șt. Duchu se va incepe anulu scolasticu. Toti cari au tineri si voiescu a-i aduce la institutulu nostru sa grabésca spre a-i inscrie de tempuriu, avendu a aduce si jumetate din didactru, care pentru Zarandeni este pre anu de 2 fl. iéra pentru cei din alte comitate pre anu 4 fl., ceea ce prin acést'a spre sciintia si orientare aducemu la cunoscintia publica. *)

Bradu, 14 Augustu 1872.

Directiunea gimnasiala.

*** (Thiers distrasu.) In dìlele trecute presiedintele republicei francese a fostu surprinsu la usi'a otelului Roches-Noires de o plóia cumplita. N'avea umbréla; voiea inse sa mérga acasa. D. Thiers zaresce o trasura naintea otelului, se sue si spune vizitiului sa-lu duca la vil'a Cordier, unde-i este resiedinti'a. Viziteulu se uita de dóue ori la celu ce-i da acestu ordinu; pre cându elu stá la indoiéla, ese cine-va din otelu si-i spune ca este presiedintele republicei acelu care s'a suitu in trasura. Audiendu acést'a, pornesce degraba si in câte-va secunde duce pre d. Thiersa acasa. Numai acolo d. Thiers observà ca se suí-se intr'o trasura privata iéra nu intr'o bârja; intréba a cui este trasur'a si multu se superà pre sine cându aude ca este a dlui Moltke, ambasadorulu, ce erá la bâi la Trouville. Indata adresédia dlui Moltke câte-va renduri de scusa, cu obicinuit'a-i verva si veselie, promitiendu-si ca pre viitoriu va esaminá mai bine trasurile inainte de a se suí in ele.

*** Dinaintea legei suntu toti de o potriva chiaru si generali.) Servitoriulu unui generalu la St. Petersburg acusà pre stapânulu seu ca i-a datu pre strada o palma. Generalulu fiindu citatu, apare, observându-se dejá la intrare pre fati'a sea o indignatiune bine-marcata. Judecatoriulu i supune la cunoscintia acusarea cu aretarea a câtoru-va marturi, care adevereau acést'a. Generalulu arunca atunci servitoriului seu unu „Vrosiu" (tu minti). — Judecatoriulu: Datori'a 'mi impune, de a atrage atentiunea Escelentiei Vóstre asupr'a acestei espresiuni, care nu este de locu permisa si care dupa lege se amendéza cu trei ruble. — Generalulu: Dlu meu, portarea d-vostre este in adeveru ce-va mai multu decâtu necuviinciósa. (Mare escitatiune) Nu suntu deprinsu a me infatisiá cu servitoriulu meu. Este obiceiu, cá mie unui generalu imperatescu sa mi se ofere unu scaunu. — Judecatoriulu: Dinaintea tribunalului suntemu cu totii de o potriva, Escelentia, si me siliti a ve apleсá pentru declaratiunile dtale ofensatóre de „mai multu de necuviinciósa" unu arestu de trei dile. Totuodata sunteti amendatu cu plat'a de cinci ruble pentru palm'a ce a-ti datu. — Generalulu se duse si protestà la autoritatea suprema militara care-i respunse, ca nu l'a osânditu judecatoriulu, ci legea pre care o respecta si imperatulu, si cârui'a trebui neaperatu sa se supue.

„Patri'a."

*** (Incercare de otravire.) La o biéta betrâna locuitóre din Pecurari se tomnise in dìlele din urma cá serva o tenera fata cá de vr'o 18 ani. Betrân'a fiindu fórte bolnava si paralitica de mai multu tempu, i se spuse fetei de câtra slugile din vecinatate ca ea are multi bani si juvaeruri, si ca are de gându sa le lese la mórtea ei slugei care o va fi servitu. Audiendu aceste tener'a slojnica temându-se sa nu iésa dela stapân'a ei cea nóua mai nainte cá acést'a sa móra, se otarí sa-i scurteze dìlele, pentru a remânea dens'a mostenitórea avutului betrânei. Se otarí sa-i dee ceoriceasa; merse la spitierie, inse i se refusa. Dupa multu necasu reusí sa puna pre vr'unu prietinu stiutoru de carte sa-i faca o scrisóre cá din partea unei persóne cunoscute din Pecurari, câtra spitierie pentru a capatá ceoricésa. Tóte aceste stradanii ale ei pentru a dobândí acea otrava, ajunsera inse la urechea amiciloru betrânei, care-i spusera si ei despre cele ce se petrecea. Se otarira sa-i dee dela spitieria dreptu ceoricésa, o amestecatura de cenusia cu zaharu spre a vedea ce are de gându sa faca. Cum luà acelu chipu de ceoricésa, merse acasa si puse indata de mamaliga pentru a pune ceoricés'a in ea si a o dá gusganiloru. Totu in acelu tempu trebuea sa dea de mâncare betrânei; in locu de a pune ceoricés'a in mamaliga, ea presurà bucatele betrânei. Cându intrà la dens'a cu bucatele, acést'a care sciea tóte i dete dóue pâlmi, spunendu-i marsiav'a si crud'a fapta ce uneltesce in contra-i. Serv'a marturisí totulu, aducându cá scusa ca audise ca are sa-si lese comândulu la slug'a care o va serví mai bine, si ca pre de alta parte credea ca-i face unu bine sevarsindu-i dìlele, dupa cum insasi d-ei de atâtea ori se rogá lui D-dieu cá sa móra mai degraba.

„Cur. de I."

*** (Accidente atmosferice.) O furtuna violenta a isbucnitu la 28 Iuliu sér'a asupr'a Parisului. Plói'a a cadiutu cu abundantia, dara a tienutu fórte putienu tempu; fulgerile si trasnetele s'au succedatu cu o repediciune spaimentatóre. Cându plói'a a incetatu, ceriulu a aparutu indata cu o magnifica vapsea violeta, cá cum o aurora boréla aru fi succesu furtunei. Acestu fenomenu atmosfericu n'a duratu decâtu câte-va secunde.

Eata si óre-care detaiuri asupr'a furtunei de Sambata sér'a.

Enorme mase de apa au cadiutu asupr'a orasiului.

Mai multe accidente au fostu ocasionate de acésta furtuna; curtile caseloru situate in stradele de josu, precum stradele Saint-Lazare, Lamartine, Bicher, etc. au fostu subitamente inundate.

---

*) Cele-lalte dìuarie române inca suntu rugate a luá notitia despre acést'a.

Unu brutariu din suburbi'a Moutmartre sî unu limonadier din strad'a Notre-Dame de Victoire au avutu pivnitiele loru umplute cu apa sî a trebuitu sa chieme pre pompieri.

Pompe puternice au fostu puse in miscare pentru a secá localurile inundate.

Se asigura, ca mai multi nenorociti servitori ai canaluriloru pentru scurgerea apeloru de pre strade, surprinsi de fortuna in galeriele legamuriloru, n'au mai potutu sa iésa la tempu sî au fostu innecati.

Unu aerolitu, in greutate de 47 chilograme, a cadiutu la Larcé, aprópe de Vendôme (Loiret-Cer). Elu a petrunsu, se dice, la o adencime de 1 m. 50 cen. In caderea lui s'a sfraramatu in trei bucâti.

Aerolitulu a cadiutu intr'unu câmpu unde se gasea unu ciobanu sî unu plugariu, la 15 metre departe de ciobanu.

In momentulu detonatiunei, ciobanulu a fostu trantitu la pamentu de miscare, dara n'a suferitu nici unu reu.

Bucâtile acestei home petrificate de o colóre negriciósa, au fostu depuse la primari'a de Saint-Amand-de-Vendôme.

— La 30 Iuliu, la 7 óre sér'a, unu adeveratu uraganu a isbucnitu preste orasiulu Lyon. Arborii cheiuriloru se indoiau sub puterea ventului.

Farulu parcului espositiunei a fostu luatu de ventu. Marea cupola a espositiunei este fórte multu stricata. In interiorulu galerieloru circulatiunea a fostu intrerupta. Diverse constructiuni slabe au fostu resturnate sî arborii desradacinati.

Scaunele cari erau aprópe de intrarea parcului, au fostu regasite la puntea Saint-Clair. Unu omnibus a fostu resturnatu pre o piatia. Unu arbore a fostu scosu din radacina pre alei'a Saxei.

La biseric'a Cordilieriloru, un'a din clopotnitie a fostu lovita de trasnetu sî pietrele ce au cadiutu dela ea a adusu trotoariulu in stare deplorabila.

Pretotindeni a cadiutu ghiveciuri cu flori. Mesele dela berari'a Alsaciana, piéti'a Léviste, erau, pentru a dice astfeliu, venite pre piéti'a Bellecour.

La Brotteaux sî la Guillotière, stalpii telegrafici au fostu culcati pre pavea. Pre piati'a Reichstadt, câte-va persóne au fostu rânite.

La Mouche, ómenii ce se preumblau, grabindu-se de a intrá in orasiu, au potutu sa-si adune unu numeru mare de paseri cadiute pre drumuri sî pre care ventulu sî plói'a le impedecau de a sburá.

Din nenorocire este de temutu cá nu cum-va acestu uraganu sa fi causatu stricaciuni mai insemnate, decâtu acelea ce indicarâmu, pre la localitâtile de prin pregiuru.

— Pâna la 29 Iuliu cea mai inalta temperatura de care a suferitu Parisulu a fostu Marti'a din urma, 23 Iuliu la 2 óre. Ea a fostu de 34 grade centigrade sî 3 decimi intocmai cá in 1818; dara Parisulu a suferitu sî alta data temperaturi mai radicate, de esemplu: 35 grade in 1706 1754; 36 grade in 1800; 36 grade sî 2 diecimi in 1845, 1818 sî 1802; 37 grade in 1803; in fine, 38 grade in 1793. „Cur. d. I.“

⁂ (Câtu numerariu se afla in tóta lumea sî care statu posede cea mai mare parte.) Unu amatoru de statistica, cu ocasiunea impromutului de 3 miliarde, s'a ocupatu cu acésta lucrare sî eata care suntu resultatele:

Dupa autorii cari s'au ocupatu in specialu de monete, Franci'a poseda celu mai multu numerariu.

Forbonnais dice ca in 1683, ea avea dejá in circulatiune moneta dreptu 900 milióne; in 1716, ea avea, dupa calculele lui Law, 1 miliardu, 200 milióne.

In tempulu revolutiunei, ministrulu Necker (sî densulu trebuie sa se fi priceputu in acést'a) evaluá numerariulu Franciei la 2 miliarde, 200 milióne.

Se afla preste totu pamentulu 83 miliarde numerari; cu tóte aceste nu se cunoscu decâtu 53, de unde aru trebuí sa conchidemu ca restulu este ascunsu in fundulu pamentului, s'au perdutu in adencimile mârei.

Dela stabilirea sistemului diecimalu pâna in acesti ani din urma, nu s'a taiatu moneta nicairi decâtu in Franci'a, pentru mai multu de 6½ miliarde, atâtu in auru câtu sî in argintu séu in arama.

In tempulu periodei cuprinse intre 1848 sî 1871, s'a taiatu in Franci'a, in Engliter'a, in Belgiu, in Austri'a, in Itali'a, in Statele-Unite, pentru aprópe 14 miliarde moneta.

In resumatu, Franci'a trebuie sa poséda in acestu momentu unu numeru de 8 miliarde. „Tel. d. B.“

⁂ (O resbunare originala.) Unu caletoriu din Dresd'a (Sacsoni'a) ce parasí vaporulu la Bonn (Prussi'a rhenana) se tânguí câtra capitanu asupr'a unui chelneru ce-i luase mai multu decâtu ceea ce i se cuvenea: acest'a gasindu tânguirea drépta departá pre chelneru indata ce ajunse in Bonn. Pre cându caletoriulu statea pre malulu Rhinului sî se uitá la vaporu, care plecá inainte chelnerulu departatu se apropiá de elu sî, imbratisiandu-lu, cá cându aru voí sa-i spune ce-va, i musca o urechia pre care o stupí apoi la pamentu. Calatoriulu spariatu o radica de josu, sí dupa ce a invelit'o cu multa ingrigire intr'o hartia, se duse la clinica, pentru a pune sa i o cósa la locu. Tóta acésta operatiune se efectuá curendu, câci suntu câte-va dile ca calatoriulu nostru s'a reintorsu in Dresd'a, spre a se tamaduí radicalminte acasa. Culpabilulu este pusu la arestu unde 'si ascépta osând'a sea. „Patri'a.“

Concursu.

In legatura cu concursulu publicatu in „Telegr. Rom.“ nr. 57, 58 sî 59 a. c. pentru ocuparea de dóue statiuni invetiatoresci la scól'a normale capitale gr. res. in Saliste impreunate cu unu salariu anualu de câte 300 fl. v. a. terminulu prefiptu pre 5 Augustu — din lips'a concurentiloru — se prelungesce prin acést'a pâna in 25 Augustu a. c. st. vechiu. — Concursele suntu a se adresá la subsemnatulu comitetu.

Saliste in 11 Augustu 1872.

Comitetulu parochialu cá eforia scolara.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu din comun'a Rohi'a, protopresbiteratulu Solnocului alu II-lea gr. or. constatatóre din 513 suflete, se escrie concursu pâna in 17 Septembre st. v. a. c. in carea di se va efeptuí sî alegerea de parochu. — Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu 3 despartieminte, sî cu o gradina bunisióra.
2. Portiunea canonica statatóre din 13 jugere 684 □ pamentu aratoriu sî 2 jugere de fenatiu.
3. Dela fia-care familia 2 mertie de cucurudiu nesfarmitu sî o dî de lucru, numerulu familieloru suie la 70.
4. Venitulu stolaru usuatu.

Cei ce voiescu sa competedie pentru ocuparea acestui postu, suntu provocati, a-si adresá suplicele instruate strictu in sensulu Stat. organicu § 13 la subscrisulu, documentandu celu putienu absolvirea gimnasiului inferioru, pre lânga cursulu clericalu in Institutulu nostru archidiecesanu gr. or.

Staveritu in siedinti'a comitetului parochiale gr. or. din Rohi'a in 8 Iuliu 1872. st. v.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Samuilu Cupsi'a,
prot. gr. or.

(2—3)

Nr. 134. 1872.

Concursu.

Lânga parochulu gr. res. Petru Badila din Poplac'a ajunsu la nepotintia, dupa decisiunea prea veneratului consistoriu archidiecesanu din 7 cur. nr. 631. este a se aplicá unu capelanu pentru care se escrie prin acést'a concursu pâna in 15 Septemvre a. c.

Parochi'a este de clas'a a III. cu unu venitu anualu de cam 450 fl. v. a. curatu numai din competinti'a stolare, care, fitoriulu capelanu, 'lu va imparti cu numitulu parochu in dóue pârti egale.

Competitorii, concursele provediute cu documentele prescrise, sa le adresedie la P. protopopu alu tractului Sabiiului I, Ioanu Hanni'a.

Poplac'a, in 19 Augustu 1872.

Comitetulu parochiale.

Concursu

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scol'a elementare gr. or. dela Stupinile Brasiovului se escrie aici concursu cu terminu pâna la 15 Septemvre a. c st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu invetiatorescu este 180 fl. v. a. sî cuartiru liberu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-'si tramita la prea on. domnu protopopu, Iosifu Baracu, in Brasiovu petitiunile loru instruate in intielesulu Statutului Organicu.

Brasiovu, 12 Augustu 1872.

Comitetulu parochialu gr. or. a Stupiniloru Brasiovului.

Ioanu Massimilianu,
Parochu sî presiedinte.

(2—3)

Concursu.

La scól'a normala gr. or. din Resînari e de a se ocupá unu postu de invetiatoriu pentru a II-a clasa de baiete, cu salariu de 350 fl. sî 60 fl. in v. a. pentru lemne sî locuintia.

Terminulu concursului e 25 Augustu cal. v. an. c.

Concurentii 'si voru tramite suplicele sî documentele la oficiulu protopresbiteralu gr. or. tract. II alu Sabiiului in Sabiíu.

Resînari 6 Aug. 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.

(2—3)

Concursu.

La scól'a capitale normale gr. or. din Satulungu, despartiementulu bisericei S. Adormiri, in tractulu protopresbiteralu I alu Brasiovului, se afla vacante dóue posturi invetiatoresci, pentru a câror'a ocupare se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la 29 Augustu a. c.

Emolumentele suntu: de fia-care invetiatoriu pre anu câte 300 fl. v. a. cu prospectu de a se inmultí invetiatoriului salariulu totu la 5 ani de servitiu cu câte 25 fl. v. a. sî a se alege celu mai cualificatu dintre invetiatori cá directoru pre lânga o remuneratiune de 100 fl. v. a.

Cei ce voiescu a concurá la preamintitele statiunei au a tramite la prea on. domnu protopopu Iosifu Baracu, in Brasiovu petitiunile loru instruite cu atestate de botezu, ca suntu de rel. gr. or., cu testimonie scolastice, ca au absolvatu celu putienu gimnasiulu micu sî cursulu pedagogicu séu teologicu sî cu tóte documentele provediute in Statutulu organicu.

Satulungu, 31 Iuliu 1872.

Comitetulu parochiale alu Bisericei „Adormirea Maicei Domnului“.

Radu Pope'a,
parochu sî presiedinte.

(3—3)

Nr. 129—1872.

Edictu.

Nicolau Nicóra din Sabiiu, carele de tempu mai indelungatu au parasitu patri'a sî pre soci'a sea Mari'a Ioanu Santionu totu din Sabiiu fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea forului matrimonialu subscrisu, pentru ca la din potriva, procesulu matrimoniale intentatu de susu numit'a lui socia, se va otarí sî in absenti'a lui.

Sabiiu 19 Augustu 1872.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului protop. alu Sabiiului I.

(1—3)

Michaile Besanu,

advocatu sî deputatu dietalu,

aduce la cunoscinti'a onoratului publicu, ca resemnandu de postulu ce l'a ocupatu cá jude suplinte la Tabl'a reg din Pest'a, si-a deschisu

Cancelari'a advocatiala

in Pest'a (piati'a casei comitatense nr. 9) sî primesce insarcinâri de aperare, informare sî felicitare la tribunalele de prim'a instantia sî la forurile mai inalte in cause procesuale civile sî criminale; mai departe primesce inaintarea causeloru de ori-ce natura indreptate câtra ministeriulu reg. alu Ungariei, mediulocesce imprumuturi de bani dela bancele de creditu sî spera, ca pracs'a de 10 ani castigata pre terenulu juridicu sî connessiunile personale voru face possibilu a satisface cu acuratetia sî onestitate tuturoru insarcinâriloru lui concrediute.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12$^1/_3$ anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 68. ANULU XX.

Sabiiu, in 24 Augustu (5 Sept.) 1872.

Prea Sânti'a Sea P. Episcopu alu Aradului Procopiu Ivacicovici petrece de trei dîle in mijloculu nostru.

Prea Sânti'a Sea P. Episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu a sositu Marti diminéti'ia in mijloculu nostru.

Scopulu venirei amenduroru Preasântitiloru PP. Episcopi este dupa cum suntemu informati tienerea sinodului episcopescu si a consistoriului apelatoriale.

Evenemințe politice.

De unu tempu incóce vediuramu mai multe sciri, prin cari se prorocea o crisa ministeriale in Pest'a. Scirile mergeau pâna a predîce si unu ministeriu de coalitiune, va se dica unu ministeriu cu membri luati din stâng'a dietei. Dupa ce scirile aceste au aflatu mai multu séu mai putienu crediamentu vine deodata scirea ca cris'a ministeriale in Ungari'a este amanata si ca afara de ministrulu de justitia toti cei-lalti ministri 'si tienu portofoiurile si ca partid'a deakiana la deschiderea dietei va impune cu unitatea ei si cu acésta concordia impunetória va intrá in actiunea legislatória. Dela regimu va aterná cá asiá sa se intemple si in viitoriu.

Cestiunea croata a datu multu de lucru consiliului ministriloru ungurescі in dilele din urma. „Reform“ din Pest'a spune ca in consiliele ministriloru s'a statoritu agendele deputatiuniloru regnicolarie in urmatórele trei puncte: 1. Cum sa se reguledie referintiele finantiale? 2. Cum sa se reguledie representarea Croatiei in diet'a Ungariei? 3. Cum sa se organisedie guvernulu Croatiei in ceea ce privesce afacerile autonome si comune. Va fi problem'a deputatiunei regnicolare croate de a-si formulá propunerile sele in tóte trei directiunile aceste.

Din Carlovitiu se scrie lui „P. N.“ ca acolo e respendita scirea ca membri congresului disolutu se pregatescu a demustrá contr'a regimului ungurescu. Spre scopulu acest'a Miletici si colegii sei din Neoplant'a s'au si apucatu sa lucre la unu memorandu séu manifestu, prin care sa justifice procederea membriloru congresului inaintea poporului si sa documentedie ilegalitatea disólverei congresului. Multi se temu si de inceperea unoru neliniscíri seriόse. Se speréza insa dice „P. N.“ ca regimulu nu va lasá cá sa fia surprinsu nici cá autoritatea ordinatiuniloru sele sa fia micsiorata.

Festivitâtile din Belgradu mai gasescu si acum câte unu resunetu in diuarie. „Vaterland“ are o corespundintia dela corespundintele seu speciale, carea face rotund'a prin diuaristic'a vienesa si pestana, pre lânga observâri, dupa punctele de manecare ale fia-cârei foi. Corespundinti'a vorbesce intre alte de unu conductu de faclie, inscenatu cu ocasiunea festivitâtiloru de vre-o 300 de negutiatori si proprietari serbi, elit'a cetatieniloru din Belgradu si flórea principatului intregu dreptu de incheiarea demonstratiuniloru. Pre la 8 óre sér'a (in diu'a de pre urma a festivitâtiloru?) se adunase inaintea teatrului purtatorii de faclie si o massa mare de poporu carea cu music'a militaria in frunte dîcendu marsiulu lui Milanu se si puse indata in miscare. Cându s'a apropiatu conductulu de consulatulu russescu, unde erá cortelulu principelui rusescu Dolgorucki tramisu anume din partea Czarului la festivitatea din Belgradu intonà music'a si poporulu imnulu popularu rusescu, cu care au ajunsu dinaintea consulatului. Ací s'a asiediatu conductulu in unu semi-cercu si zivio! si urrah! resunara din tóte pârtile. Principele Dolgoruki a aparutu in ferêstra si a multiamitu in limb'a serbésca pentru onórea ce i se facù. Dupa acést'a se cantà patriotic'a „Ljepa moja domovina“ in urm'a cârei unu comerciante de frunte Giorgievici pasì inainte si multiamì in numele serbiloru principelui, câci au luatu parte cá óspe la festivitatea loru; lu rugà sa spuna Czarului multiamit'a cea mai intima pentru distinctiunea ce o facù serbiloru, tramitiendu-le pre principele la festivitatea acést'a natiunale si sa-lu róge in numele loru, cá si pre venitoriu sa remâna bine-voitoriulu loru amicu si bunu unchiu alu natiunei serbesci.

Principele Dolgoruki multiamesce de nou in limb'a serbésca si asigura pre serbi ca personalminte va aduce la cunoscinti'a Czarului multiamit'a si rugamintea loru.

Cantându iéra-si imnulu natiunale rusescu conductulu pornesce spre teatrulu celu nou, unde se si finesce. — La plecarea principelui rusescu a fostu focu artificialu pre rip'a Savei si multime de poporu l'a petrecutu pâna s'a suitu pre vaporu si pâna nu s'a mai vediutu vaporulu.

Dupa fói'a oficiale aflâmu ca br. Paulu Sennyei la rogarea sea este demissionatu din postulu de tavernicu si in loculu densului este denumitu contele Mailatu.

Totu dupa fói'a oficiale vedemu ca administratiunea Metropoliei serbesci este concrediuta episcopului Nicanoru Gruici.

Clubu. Deputatii sasesci voru formá unu clubu propriu in sinulu partidei deachiane.

O. cor. din Pest'a publicata in “Hr. Ztg.“ spune ca in sessiunea viitóre regularea fondului regescu sta inaintea altoru cestiuni. Corespondintele, care ni se pare ca este alesulu unui scaunu cu majoritate româna passiva, se folosesce de ocasiune si suspiciunandu pre romani ca au intentiuni estreme, cu siretia acoperite séu mascate, periculóse pentru intregitatea statului si federalistice le ascrie totu loru traganarea cu resolverea susu-memoratei regulâri. — Elu va fi cugetându: noi siorecii sa ne folosimu de tempulu pâna pisicele dormu acasa somnulu passivitâtiei!

In fói'a de sér'a a jurnalului „Neues Wiener Tagblatt“ nr. 233 se cetesce:

„Dupa legile din Svedi'a, evreii se potu asiediá numai in Stockholm, Gothenburgu, Narköping si Carlskrona. Cu privire la acésta lege, au decisu regimulu pre petitiunea a trei evrei, cari voiau sa pórte negotiatiuni in Malmö, negativu, macaru ca scriemu 1872.

Si lig'a de redactori a diuarieloru germano-jidovesci nu cutéza a radicá vocea in presa, precum urméza in contr'a româniloru.

Unu memorandu despre relatiunile transilvanene.

(Urmare.)

In dreptulu nostru de eredire se purcede in Transilvani'a totu dupa normele legei nemtiesci pre cându in pârtile de dincolo suntu in valóre cele ale conferintiei jude-curiale. Asiá acei'a a câroru posessiuni jacu dincóci si dincolo nu potu face dispositiuni pre casulu de mórte, câci nu numai dreptulu de eredire ci si valórea testamentului e supusa unoru forme diferite.

Si procedur'a in afaceri de politia si cu deosebire legea montana e diferita, care s'a introdusu cu privintia la scóterea libera de cârboni in Transilvani'a spre cea mai mare dauna a posesoriloru mari; posesorii de pamentu au petitiunatu la mai multe locuri si si la legislativa pentru modificarea ei si estinderea legei din Ungari'a si preste Transilvani'a.

Inse ce anomalia e, ca la curtea suprema judecatorésca se condamna acelea'si crime, déca s'au comisu de unu transilvanénu, dupa legea nemtiésca, déca inse le-a comisu unulu din Ungari'a dupa de totu alte principie.

Legi pentru politi'a campastra nu avemu, mesurile nemtiesci nu se aplica, cele unguresci nu se introducu; pre possesiunile nóstre constatatóre din partielele rasipite, neregulate si numeróse séu e economi'a impossibile séu noi trebuie sa ne aperâmu bunulu si productele nóstre prin paditori proprii contr'a atacuriloru continue. Legile silvane introduse de nemti nu se aplica nicairea; prevaricantii se condamna cam de obsce numai la rebonificarea daunei, déca se apuca in flagranti; ce urmare mai firésca e cá aceea ca padurile nóstre ni se devastéza? inse afara de pagubele economice e si poft'a d'a furá si urmarile ei naturale: demoralisatiunea, aprópe generale si nu e tempu multu decându s'a aflatu si unu cetatieanu in stare buna furandu.

Pre cându in Ungari'a s'au sistatu tóte discordiele ivite din relatiunile urbariale prin calea legislatiunei si e fia-cine indreptatitu la regularea libera a posessiunei sele: in Transilvani'a are dreptu cu conditiune de a-si regulá posessiunea numai acel'a care posede jumetate din pamentulu regulandu.

In Ungari'a suntu posesorii pentru urbarialitâtile despagubinde pre deplinu indestuliti: in Transilvani'a mai suntu inca multe cestiuni pendinti si jacu la ministeriu de patru ani neresolvite. Pre cându sasiloru s'a solvitu despagubirea completa, demanda regimulu de fatia posesoriloru unguresci replatirea despagubiriloru solvite de regimulu nemtiescu, recunoscute cá legale de judecatoria si avisate, sub protestulu servituteloru micste imaginarie si cu neobservarea completa a unei proceduri legale.

La despagubirea dieciuelei s'a urmatu o procedura diferita, mai intâiu preotiloru sasesci li s'a solvitu cu tóta prevenirea intrég'a desgupabire a dieciuelei si procentele de remasitie socotite din 1848; durà aprópe 10 ani pâna ajunsera acést'a-si preotii nostrii de alte confessiuni si si atunci aveau de a multiamí mai multu impregiurârei ca aru fi fostu batatoriu la ochi a respinge pretensiunile loru care erau basate pre acelea'si motive de dreptu.

In acela'si tempu s'a urmatu fatia cu posesorii de pamentu o procedura diferita. In prea inalt'a patenta din 15 Septemvre 1858 se norméza adeca dóue clase diferite de despagubirea dieciuelei, unde despagubirea dieciuele onerata cu censulu fiscalu s'a refusatu cu totulu (macaru ca preotimei i s'a solvitu in deplinu despagubirea pentru dieciuél'a trasa sub acela-si titlu de dreptu si onerata cu censulu catedralicu) si o despagubire de dieciuéla. — Urbariale s'a incuviintiatu numai in acele comune a câroru nume nu se afla scrise in conscriptiunile cele vechi.

De-si nu se póte combate, ca déca ide'a de dreptu a dieciuelei urbariale in Transilvani'a e basata pre dóue base diferite de dreptu, totusi usulu neschimbatu, neintreruptu si de mai multi secoli a stersu acést'a diferintia si numai cunóscerea relatiuniloru proprie transilvanene si a baseloru de dreptu cari si in directiunea acést'a se abatu cu totulu de cele unguresci e in stare a conduce la apretiuirea plangeriloru respective a posesoriloru de pamentu transilvaneni.

Concessiunile cuantitative a dieciueleloru urbariale — fâra de á face deosebire intre indreptatirea clerului si a posesoriloru de pamentu — suntu de obsce cunoscute sub numirea nona si decima, unde preste acést'a dieciuél'a arendale defendata acum cá dreptu fiscalu s'a otaritu cu privintia la marimea sumei de arendare la diet'a tienuta in Transilvani'a in anulu 1845 in 25 Augustu: Arenda decimarum constituat undecimam partem justi valoris. Mai târdiu recunósce si Ungari'a acestu usu legalu si sub Ferdinandu I ordina art. de lege 29 din 1552 in Corpus juris: quod in Transsilvania juxta veterem ejusdem provintiae consvetudinem fiat arendatio decimarum.

(Va urmá.)

Principele Milanu alu Serbiei.

Principatulu Serbiei intra intr'o fasa cu totulu nóua a vietiei sele.

Majoratulu principelui Milanu, incoronarea sea in dîlele din urma, realisarea dorintiei unanime sî spiritulu tutor'a de a rumpe cu trecutulu in ceea ce privesce organisatiunea interióra sî reformele cerute in tóte ramurile statului — deschidu calea principatului la unu viitoriu demnu de o natiune ce-'si pune tóte poterile pentru progresu sî civilisatiune.

Se póte dîce cu dreptu cuventu, ca dîu'a incoronârei principelui Milanu este un'a din dîlele cele mari, sî o adeverata serbatóre nationale care va remâné nestérsa in analele istorice ale Serbiei.

Cu acésta dî incepe pentru Serbi'a o viétia nóua sî tenera; ea 'si concentréza totu trecutulu ei sî aspiratiunile viitoriului in sângele versatu de asasinii domnului Michaelu sî in Milanu IV care se urca pre unu tronulu tienutu cu atât'a demnitate nationale.

Nu e nimeni care sa nu véda in educatiunea principelui Milanu unu stimulentu poternicu pentru natiunea serba, imbuibatu de tristele suveniri ce i-a lasatu assasinarea principelui Michael, sî pre care astadi le respinge cu indignatiune, punendu-si tóta increderea in urmasiulu seu, sî fiindu gat'a a-i dá totu concursulu, de care Obrenovicii n'au lipsitu nici odata in Serbi'a.

Atasiementulu ce natiunea serba a probatu in totu-déun'a ca are pentru Obrenovici, 'lu va indoí acum cându viitoriulu i sta inainte, sî cându nu trebuie a crutiá nimicu pentru a-si luá adeveratulu seu rolu in concertulu popóreloru, rolu cu atâtu mai insemnatu in Orientu.

Politic'a intielépta ce principele Milanu va avea sa urmeze dupa cum se vede din programulu seu, se apropia fórte multu cu temperamentulu sî cu dorinti'a natiunei serbe.

Relatiunile Serbiei cu cele-lalte state europene suntu dintre cele mai bune, nici unu punctu negru nu se vede pre orizontele seu politicu, sî totulu asigura o desvoltare dintre cele mai satisfacatóre.

De alta parte bunele relatiuni cu Port'a va lasá Serbiei totu tempulu necesariu pentru cá sa se ocupe numai sî numai de organisatiunea sea interióra sî desvoltarea intereseloru sele economice.

Venirea principelui Milanu a gasitu prin urmare Serbi'a in conditiunile cele mai bune sî mai fericite.

Dóue cestiuni suntu de cea mai mare importantia sî care trebuescu resolvite:

Acea a Micului-Zvornik sî a legarei liniei ferale serbe cu marea linia a Rumeliei.

Incâtu privesce lini'a ferata, acést'a este un'a dintre cestiunile cele mai importante, care dejá preocupa mai tóte spiritele.

Importanti'a e cu atâtu mai capitala, cu câtu dela acésta linia aterna in mare parte desvoltarea economica a principatului, sî dupa tóte probalitâtile solutiunea ce se asceptase sa fia dintre cele mai satisfacatóre.

Unu motivu ce pledéza inca in interesulu Serbiei este acea numita bóla a politicei, care nu este asiá de intinsa cá in alte pârti: natiunea serba este dedata mai multu a se ocupá de comerciulu sî de cultur'a sea decâtu de politic'a de partita, care s'a vediutu câtu reu aduce chiaru stateloru celoru mai mari.

Politic'a Serbiei consta din bunele relatiuni cu Pórt'a sî cu cele-lalte state; din operarea dreptuiiloru sele, din desvoltarea sî organisarea sea interióra, sî din aspiratiunile ce fia-care natiune conserva pentru ameliorarea vietiei sele, a bunului seu traiu materialu sî moralu.

Credemu noi ca acést'a este cea mai buna politica, sî de aceea avemu deplin'a convinctiune ca natiunea serba 'si va realisá dorintiele sele sî va luá rolulu ce trebuie sa-lu aiba in Orientu. „Popor."

Intalnirea Imperatiloru.

Caletori'a lui Franz-Josefu la Berlinu nu e decâtu consciinti'a naturale a intalniriloru dela Ischl sî Saltzburg. Faptulu care da intalnirei dela Berlinu caracterulu unui adeveratu evenementu e presenti'a Tiarului. Intentiunile celoru doi monarchi, carii punu de-o parte ori-ce rivalitate sî-'si intindu mân'a unulu altui'a, nu potu fi sincere: impacarea celoru dóue guverne provocâ mereu temeri din partea celoru lalte. Amici'a vedita a curtiloru din Berlinu sî St. Petersburg nu se póte constatá, intielegerea esclusiva a Austriei cu Germani'a aru fi produsu totu-déun'a unu reu efectu in Russi'a.

Ne'ncrederea s'aru fi stramutatu intre Germani'a sî Russi'a, cea ce in starea actuale a lucruriloru aru fi fostu unu periclu universalu pentru Europ'a si-aru fi vatematu tóte interesele civilisatiunei. Unirea esclusiva a Austriei cu Germani'a neaperatu ca aru fi fostu o amenintiare contr'a Russiei, déca nu in presinte, celu putienu in viitoriu. Ori câtu s'aru fi probatu contrariulu, faptele aru fi vorbitu mai tare. Afara de acestea, impacarea Germaniei cu Austri'a aru fi fostu mai multu unu subjectu de turburare, decâtu de linisce, câci cele dóue guverne au avutu sa reguleze impreuna óre-cari socoteli, sabi'a a facutu cá falniculu imperiu sa cada din marirea sea, sî impacarea intre invingatori cu cei invinsi totu-déun'a lasa sa se presupue projecte in contr'a cui-va.

Sî apoi mai e in Europ'a o tiéra care nu de multu jóca celu dintâiu rolu sî care acum se ocupa cu radicarea sea din nepomenitele-i nenorociri. Acésta tiéra — Franci'a — avendu consciintia despre interesele sele, potea ea óre vedé cu nepasare impacarea esclusiva a Austriei cu Germani'a? Din contra, e cu totulu altu-feliu déca Russi'a iá parte cá o a trei'a potere, in acestu congresu. Russi'a nu s'a amestecatu in evenemintele europene sî n'are nici o respundere de densele: ea siede acasa cá sa se ocupe de afacerile sele sî n'are nici o intentiune ostile in contr'a nimenui.

Presenti'a Russiei in ori-ce combinatiune politica nu póte fi dara decâtu unu elementu conciliatore. Presenti'a Tiarului iá dara congresului ori-ce caracteru de nelinisce, spre a nu-i lasá decâtu semnificarea unei intielegeri in interesulu pâcei universale. Acésta solutiune e o nóua proba despre intielepciunea órneniloru cari conducu afacerile Russiei.

Intre Russi'a sî Germani'a nu esistu conflicte: ambele state n'au sa-si impute nimicu. Sa admitemu ca Austri'a séu Austro-Ungrri'a, cum se numesce acum, n'are nici unu subjectu reale de a se plânge de Russi'a. Déca au fostu neintielegeri intre Russi'a sî Habsburgi, nu e vin'a Russiei. Austri'a a sfasiatu insasi unu pactu avantagiosu pentru monarchi'a sea. Ostilitatea ce Austri'a presupune Russiei nu e decâtu imaginea proprieloru sele actiuni.

Austri'a considera pre Russi'a cá inamiculu seu secretu: trebuie sa iésa din acésta eróre sî sa imbratisieze cu buna-credintia politic'a rationabile. Russi'a, urmarindu-si politic'a sea nationale, nu va luá nici odata initiativ'a unei ostilitâti: ea doresce pentru Austri'a intréga independinti'a, sicuranti'a sî ecilibrulu posibile. Russi'a vrea sa traiésca cu Austri'a in buna intielegere sî nu depinde decâtu dela Austri'a cá sa fia astu-feliu.

In genere se atribuie Russiei projecte de cucerire. Acést'a e o eróre séu mai bine o manopera sub care adversarii Russiei 'si ascundu propriele loru planuri. Tote projectele Russiei suntu limitate in interioriele ei. E adeveratu ca nu póte renunciá la positiunea-i de influintia pre care o are in afacerile europene, sî ca nici nu 'si póte uitá simpatiele naturale sî traditiunile sele istorice. Politic'a-i interna n'are nevoia nici de revolutiuni nici de schimbâri violinte: câtu despre politic'a-i esterna ea e cu totulu conservatóre prin forti'a lucruriloru.

Se vorbesce multu despre sânt'a-aliantia apropositu de acésta intalnire. Intalnirea acestoru trei imperati se va limitá la o linia de pace, sî numai in acést'a sémena cu sânt'a-aliantia. Incolo, intórcerea sântei aliantie, e totu atâtu de imposibile cá sî intórcerea tempiloru trecuti. Sânt'a-aliantia se dîce ca e o unire a guverneloru in contr'a popóreloru. Care omu de bunu-semtiu aru potea admite astadi unu asemenea scopu?

Principii din sânt'a aliantia erau mai multu condusi de principie abstracte decâtu de interese nationali, despre cari nici nu 'si dá nimeni sém'a in acelu tempu. Europ'a s'a schimbatu cu deseversire: pretutindeni desvoltarea nationale tiene primulu rangu, sî e recunoscuta in drepturile sele, pretutindeni guvernele nu suntu decâtu organele popóreloru sî tóta poterea nu le vine decâtu dela natiune.

dupa „Rom."   „Gazet'a de Moscv'a."

Institutulu teologicu gr.-or. romanu din Aradu.

Sinodulu eparchiei române gr.-or. din Aradu, in 1870. sub nr. 105. decise ca in viitoriu „numai atari individi sa fia primiti in institutulu teologicu din Aradu, cari au absolvitu 8 clase gimnasiali cu succesu bunu, sî iéta ca numerulu celoru primiti de atunci incóci, ni sî prognostica matematicu perplesitatea, in carea cauta sa devenimu, — cá sa nu dîcu ca ne aflâmu dejá, — la deplinirea parochieloru vacante.

Dar' vorbésca numerii.

In anulu scol. 1870/1 s'au primitu in acestu institutu 5, iéra in 1871/2 6 tineri.

Acum déca vomu socotí, ca acestu institutu are nalt'a missiune, a provedé cu preoti aprópe 700 de comune, cu o poporatiune de preste jumatate milionu de suflete ca din cele 700 de parochii, ce apartienu la dieces'a Aradului, in fia-care anu cam de rendu 2% sî mai bine, devinu vacante; apoi mai considerându, ca intre teologii absoluti, cam o tertialitate, — dóra desgustata de dotatiunea preotiésca, cea fórte precaria, — comunu 'si alege alta cariera: fâra multa spargere de capu ne vomu convinge, ca cu 3—4 teologi, ce voru esí la anu din acestu institutu, este absolutu imposibilu a poté deplini cele 15—20 de parochii, ce in fia-care anu devinu vacante.

Preste acést'a e fapta constatata, ca mai bine de 60% din parochiele nóstre, suntu atâtu de slabu sî reu dotate câtu acelea sî pâna acum, numai fórte anevoia 'si poteau aflá preoti, — se intielege de sine, dintre clericii cei fâra de clase; dara in viitoriu de unde sî cum voru sa mai capete preoti; câci clericii absoluti cu clase nu se ajungu nici pentru parochiele cele mai de frunte, necum sa mai remâna sî celoru mai slabutie? Va sa dîca, acestea — curendu séu mai târdiu, — voru ajunge fâra de preoti, unicii loru luminatori, — câci astadi — precum scimu — parochiele nu se mai potu deplinî, prin denumiri séu translocâri, in chipu de pedépsa ci numai pre calea concursului.

Dara chiaru sa presupunemu sî acelu casu anormu, ca se voru aflá sî atari comune, cari abdicendu de dreptulu alegerei, i-aru primí pre preotii ce li s'aru tramite de consistoriu; sî ca se voru aflá sî atari preoti, cari — fâra a fi comisu ce-va escesu ori crima, — voru primí translocarea dintr'o comuna intr'alt'a; dara dupa ce se va finí generatiunea astoru feliu de preoti, ce vomu face atunci?

Iéta dara ca perplesitatea ce ne ascépta — cu sustienerea decisiunei pomenite, — este inevitabile; sî acést'a n'a fostu, n'a potutu fi intentiunea sinodului eparchialu, cându aduse acea decisiune, m'a suntemu prea convinsi ca sinodulu aduse pomenitulu decisu numai sî numai a promová cultur'a porala.

Se arata dara lips'a câtu se póte de evidentu, ca acea decisiune, cá necorespundiatória scopului, sa se modifice câtu mai curendu astu-feliu, cá in viitoriu sa póta fi primiti in institutulu teologu sî tineri de cualificatiune corespundiatória dotatiuniloru preotiesci.

Asemene modificare este o necessitate imperativa sî pentru aceea, câci precum s'a aretatu, atâtu in nr. 1. acestui organu, câtu sî in ambele raporturi ale senateloru de scóle câtra sinódele eparchiali, trecute, lips'a de invetiatori necontenitu cresce, pre cându numerulu competintiloru la pedagogia s'a micitu intr'unu modu, ce ni inspira fórte mari grigi; sî avendu destui clerici absoluti, in lips'a de parochii vacante: multi se voru aplicá de invetiatori, precum s'au aplicatu sî mai nainte. Sî acést'a aru fi mai mare avantagiu pentru promovarea culturei poporale, decâtu ca in sperantia de a castigá clerici câte cu 8 sî pedagogi câte cu 4 clase gimnasiali, am lasá o multime de comune mai serace fâra preoti sî fâra de invetiatori, — Ddieu scie pâna cându, — espuse diferintieloru eventualitâti. „Lumin'a."

Resînari, 19 Augustu st. v.

(Br.) Cându membri unei representantie, fia aceea comunale, séu parochiale, condusa de patimi, sî de interese personale egoistice, nu-'si cunoscu missiunea sea, se abatu dela lege, cauta resbunare asupr'a acelor'a, cari nu consimtu cu ei, nu se sfiescu nici de mai marii sei, nici de opiniunea ómeniloru celoru culti, sî morali, dela unii cá acei'a nu se póte asteptá ca va inaintá binele comunu *).

Resînariulu fára de apendicele Riosadului numera preste 5000 de locuitori, dintre cari afara de 1—200 suntu toti de confessiunea gr. or. Venitulu comunale anualu se suie preste 20 mii florini v. a. Din acestu venitu se sólva salariele deregatoriloru comunali, precum sî alte spese comunale sî lefile invetiatoriloru. In anulu trecutu represen-

---

*) Noi amu mai adauge: sî cându acei cari se semtu chiamati sî apti de a conduce sî se ferescu de acest'a sub diferite preteste, inca nu se póte asceptá multu bine. R.

tanti'a comunale au dechiaratu scól'a normala de aici de confessionale sî s'au indatoratu a purtá spesele invetiamentului asiá cá sî mai inainte din cass'a comunale. In anulu presentu inse escându-se intre adjunctulu invetiatorescu care fiindu resinarénu, erá alesu sî de membru atâtu alu representantiei comunale câtu si alu comitetului parochiale, unele certe, contrarii sei au decisu in numele comitetului parochiale fâra nici o cercetare depunerea acestui invetiatoriu, sî escrierea concursului pentru ocuparea acelui postu. Venerab. Consistoriu archidiecesanu basatu pre legea scolare au incuviintiatu escrierea concursului numai pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu in loculu catichetului esitu, ce se vede sî in „Tel. Rom.“, iéra pentru loculu adjunctului invetiatorescu acusatu, precum audimu, l'au respinsu ordinandu numai decâtu cercetarea. — Contrarii adjunctului inventiatorescu nemultiamindu se cu acésta procedura legale au decisu in siedinti'a representantiei unita cu deregatori'a comunale in contra ordinatiunei consistoriale escrierea concursului pentru ocuparea ambeloru locuri de invetiatoriu sî de adjunctu in „Hermanstädter Zeitung“ precum se vede in nrii 205, 206 si 207 a. c. iéra vener. Consistoriu archidiecesanu au notificatu ca poporulu resînarénu nu este maturu de a participá la afacerile scolare dupa mesur'a „Statutului organicu“ si ei cá representantia comunale intra iéra cá mai inainte in dreptulu de a alege pre invetiatori cu eschiderea sinodului parochiale. — Pre noi ne-au indignatu tare aroganti'a acestoru ómeni fatia cu ven. Consistoriu archidiecesanu, si de aceea ii provocâmu cá sa se indrepte si sa parasésca calea cea retacita in care se afla, fiindu ca de nu, vomu fi siliti a aretá publicului numele si faptele loru comise in viéti'a comunale, intre care va ocupá unu locu insemnatu sî esecutiunea militare, ridicata numai in 31 a lunei trecute c. v. din Resinari, si din care se va vedé pre lânga altele si ací nematuritatea loru in conducerea afaceriloru publice.

Ati'a totu acolo se rupe unde e mai subtiere.

Muresiu-Osiorheiu, 24/8 n. 1872.

(Fine din nr. 66.)

Dara o asemenea sórte astépta pre tieranii români din Transilvani'a sî in alte pârti sî anumitu in muntii apuseni, unde in tómn'a anului 1871 brum'a le nimicì pretutindenea tóte cucurudiele, unde acelea nici in anulu acest'a nu se voru cóce, de óre-ce umblarea tempului nu promite cócerea cucurudieloru, nici la tiéra — celu putienu in giurulu Osiorheiului, sî pre Câmpia nu, — unde clim'a este mai calda, apoi in acei munti cucurudiulu putienu câtu se póte semená, se nimicesce fórte adese-ori de bruma, câtu locuitorii se trediescu numai cu ostenél'a, spesele pentru aratu sî sapatu sî pagubiti in sementia; adese-ori se nimicescu in acei munti cu clima aspra, de frigu primavér'a tóte verdetiurile in grâdini sî la câmpu, grâu inca producu acei munti fórte putienu, unde — locuitorii — suntu restrinsi fórte in padúritu sî pasiunitu, traiescu numai din mâna in gura, sî pentru carii corifeii clubului nationalu din Abrudu nu se ingrigira, ei decretara abstienerea dela alegeri inca inainte de 27 Iuniu, pre cându, de tieneau ei contu la relatiunile statului sî la circumstantiele din ultimii câti-va ani trecuti, sî iéra la cele din presentu, potea midiloci la gubernulu tierei óre-cari usiurintie pentru locuitorii aceloru munti cu paduri erariali, in privinti'a pasiunitului sî a lemnaritului câtu ei se póta resuflá mai usioru, — poteau de securu esoperá ameliorarea salarieloru domniloru parochi ai nostri din acei munti, cari sî le capeta dela erariu, ba póte le succedea a se esoperá de se foloseau de ocasiune sî de cereau spriginulu venerabililoru ordinariate pentru preotimea intrégа din acei munti, celu putienu unu subsidiu, de care ací este mai insetata, cá ori sî unde preotimea nóstra aiurea in tiéra.

Este tristu lucru a timbrá séu infatiosiá preotimea sî poporulu din acei munti de opositionale guvernului numai din malitia sî usiurintia de minte câtu sa nu i se póta castigá ce-va usiurintia, câci esemplu latinu suna: „si mordaciorem quam tu sis momorderis, tibimet dentes franges“ dara domni'aloru satui fiindu, la starea deplorabila a preotimei sî la miseri'a poporului nu gândescu, elu sufere nevinovatu!

Mi tienu de datorintia a me mai ocupá in acei munti cu urmatoriulu objectu:

Locuitorii din opidulu Rosi'a 'si sustienu viéti'a cu lucru in minile de auru, unii cá proprietari de astu-feliu de mine, iér' multimea cá dîleri la proprietarii aceloru mine.

Viéti'a aceloru locuitori cá lucratori in acestea bâi, este espusa periclitârei, câci minele ne mai fiindu cá o vaca buna de lapte, cum au fostu ele inainte de ast'a si numai cu câte-va decenii, cí fiindu de câte-va decenii incóce cá o vaca rea de lapte, iéra scumpetea crescendu mereu de vr'o 15 ani incóce, seraci'a prinse radacini afunde la $^3/_4$ parte din locuitori, ei cutéza a strabate si a cautá dupa rodu ascunsu in senulu pamentului si in cele mai amerintiatóre locuri, — altu-cum da interiorulu aceloru munti de pétra in urm'a scobitului aprópe de 2000 de ani si a spargeriloru cu pravu unui privitoru aspectulu celu mai infioratoriu. Petrile despicate in bucati mai mari sî mai mici, ici redimate unele de altele, colo mai multu numai aninate, stáu in unele locuri unde se lucra, in altele pre unde au se umble baiesii, deasupr'a capului loru. Aceste urnituri de sine se intielege ca nu stau in perpetuitate in nemiscare, ele se surupa cu tempu, sî unii lucratori au fostu nefericiti de a fi cutropiti sî omoriti de aseminea surpaturi, altii schilaviti sî scosi jumetate morti, altii astupati s'au nadusiti pâna a fi inlaturate aceste rupturi de pétra, sî asiá au remasu sî suntu astadi vedove cu pruncii deveniti orfani, carii toti traiescu dupa sudórea nenorocitiloru, pre carii perdiendu-i perdura sî pânea de tóte dîlele.

Deci capii inteligentiei nóstre din Abrudu sî Rosi'a aru face bine sa se intereseze sî de binele comunu, de omenimea patimenda, de fiintiale inocente carii plangu dupa o bucatica de pâne, sî maicele loru nu au sa le dee; — sa formeze unu comitetu constatatoriu din barbati de orice nationalitate pre acolo aflatori sî locuitori, sa deschida o lista de colecta in care inscriindu-se insisi cu sume de contributie, sa o puna apoi in circulatia in Abrudu, Rosi'a, Campeni si juru unde nenorocirile descrise suntu pré bine cunoscute, sa formedie unu fondu pentru ajutorirea acestoru victime sî pentru unii alti ómeni lipsiti póte de lumin'a ochiloru etc. Sa mijlocésca la erariu pentru acumu odata ertarea intereseloru dupa unele detorii, la fondu asiá numitu pisetalu in Rosi'a, a unoru veduve si a unoru locuitori de totu seraciti, spre a se impedecá vendiarea caseloru si pentru o detoria de câte 20—30 fl. sî spre ai eliberá de aceea sórte câtu sa ia lumea in capu.

Mi tienu de datorintia a me adresá sî câtra O. Dómne socie ale capiloru inteligintiei din memoratele 3 opide de ori care natiune, cunoscutu fiindu secsulu femeescu de mai milosu, fiindu aici vorba fâra de aceea sî de veduve sî de orfanii loru cá sa influintiedie la socii d-loru pentru intreprinderea aici projectata in interesulu descrisiloru.

(Va urmá.)

Varietâti.

*** Escel. Sea comisariulu reg. de pâna acum contele **Pechy** va vení in finea lunei cur. la Clusiu pentru cá sa esecute actulu disólverei comisariatului.

*** „Kelet“ anuncia scirea ce dice ca o are din isvoru siguru, ca cu inceputulu anului viitoriu se va disólve **directiunea muntanistica** din Clusiu sî ca o parte din functionari se va stramutá in Maramuresiu sî la Bai'a mare, restulu se va pensiuná séu li se va dá o remuneratiune odata pentru totu-déun'a. Directiunea domenieloru va custá sî mai departe.

*** Urmatoriulu ministrului Bitto inca nu se scie. Unii dicu ca va fi Fabinyi, altii Kosm'a si altii ministrulu de culte si instructiune publica dr. **Pauler.**

*** In **Kecskemet** a fostu de curendu o espusetiune industriala fórte bine cercetata.

*** **Combatere scurta.** Brace caletoriu americanu caletoresce prin Transilvani'a. Intre alte in Lechinti'a sasésca se intalnesce cu pastorele evang. de acolo **Budaeker** si-'lu rogà sa-i dea deslusiri despre referintiele sasesci. B. se plânge ca sasii suntu apesati de magiari. „De câti ani suntu de cându au venitu sasii in Ungari'a?“ — intréba americanulu. — “Sieple sute“ — „Si inca totu vorbiti nemtiesce?“ — „Asiá.“ — „Atunci nu ave-ti causa de a ve plânge ca sunteti apesati?“

*** **Reservistii.** Eri diminétia venea unu cioporu de reservisti, toti români, câte patru in unu siru. Unulu cu fluera ciobanésca dicea unu marsiu sî cei-lalti mergeau chiuindu dupa tactulu marsiului sî jucându. Sî totu-si se afla ómeni se dîca, ca românii fugu de obligamintele loru in armata.

*** Esercitiele de tómn'a decurgu in dîlele acestea. Mai multe batalii avura locu pâna acum in giurulu Sabiiului. Astadi si mâne póte se va respinge o isbucnire din gurile Turnului rosiu sî apoi voru invinge cei esiti din vam'a numita, sî invinsi sî invingatori voru vení la Sabiiu, iéra trupele concentrate din departare se voru inturná la garnisón le loru. Bataile aceste au acea bunatate ca nu se omóra nu se vulneréza nimenea. Câti au intratu in lupta atâti se intórna acasa. —

*** **Redactiune neindurata** este cea a diuariului „Kelet“ din Clusiu. Ea nici la o epistola a lui **Wodianer** nu se pléca de-sî acest'a afirma din tóte puterile ca nu au depusu la nimenea cele 15000 fl. „Kelet“ cu parere de reu trebuie sa marturisésca ca nici epistol a dlui Wodianer nu e in stare se delature prepusulu. — De altmintrea din parte-ne nu scimu cum se esplicâmu tacerea intelegintiei române de acolo la cele din ur. 64.

*** (**Unu hotiu pacalitu.**) Unu conducatoriu de unu ursu, ajunse, — septamân'a trecuta — pre la mediulu noptiei in comun'a Jilav'a. Omulu sî companionulu seu, sdrobiti d ostenéla, se presentara la usi'a unei crijme cá sa petréca nóptea. Crijmariulu refusà mai intâiu a primí pre cei doi caletori pentru cuventulu ca déca avea unde sa culce pre unulu, ii erá dificile a gasí o locuintia sî pentru cel'a-laltu. Cu tóte acestea, — fiindca erá numai o crijma in satu, — omulu staruí cu atât'a otarire, ca crijmariulu 'si aduse aminte, ca putea sa ofere ospitalitatea ursului in cosiarulu porcului seu ce trebuiá sa-lu taie a dóu'a dî. Porculu e scosu din cosiaru, sî pusu intr'o pivnitia; ursulu luà posessiunea cosiarului, sî — lucrurile astfeliu regulate, — ómenii sî animalele se dedera in bratiele somnului. — Toti dormeau linisciti in crijma, cându deodata se audî tipete: Ajutoriu! intr'o clipa toti se desteptara: crijmariulu, nevast'a sî servitorii se coborira in curte, conductorulu ursului se desteptà asemenea, sî fiindu ca tipetele ajutoriu se audiá necontenitu intielesera ca ele veneau din cosiarulu porcului. — Ecta ce se intemplase: Porculu ingrasiatu cá de Crâciunu, atitiase dorinti'a unui hotiu, sî care-si alesese chiaru nóptea acést'a a-i furá. Necunoscendu schimbarea ce se facuse i trase in cosiaru, sî incepù a loví fâra téma animalulu se gasise, cá sa-lu urmeze; acest'a negasindu procederea de gustulu seu, se radica pre cele dóue labe de dindareptu, sî cu cele dóue de dinainte incepù a-lu stringe intr'o imbratisiare de mórte. Câtu de voinicu sa fi fostu hotiulu, intr'unu asemenea momentu, pericululu de a fi descoperitu disparea inaintea acelui'a de a fi mancatu, si hotiulu strigà pâna in momentulu cându Quos ego alu proprietariului animalului puse unu terminu acestei scene de nópte. Se intielege, ca hotiulu trecù de indata din labele ursului in mânile justitiei.

*** (**Unu hotiu travestitu.**) Intr'un'a din ultimele nopti dlu N***, proprietariu in Giurgiu, se ducea la Coman'a in cabrioleta, pre frumósa luna. Pre délulu dela Dai'a, vede aparendu pre marginea drumului, o femeia bine imbracata, purtandu unu voalu albu lasatu in josu, sî a-lu cârui mersu acusá o ostenéla estrema. Dlu N***, — bine crescutu din natur'a sea, opresce trasur'a sî intréba pre dómn'a de caus'a acestei caletorii nocturne in midiloculu câmpului.

Dle — respunse o vóce dulce, sum fórte nenorocita; in urm'a unei certe cu barbatulu meu, amu fostu silita dupa ordinulu seu, a me coborí din trasur'a de poste sî trebuie sa sfersiescu pre josu drumulu... sum insa departe de Coman'a, domnule?

— Negresitu, dómna — respunse dlu N*** sunteti prea departe. Déca bine-voiti ve rogu, sa luati locu in trasur'a mea; voiu avea onóre a ve conduce acolo.

Dómn'a se indoí mai intâiu de timiditate; dara necessitatea o silí sa priméсса acésta oferire indatoritóre.

Pre drumu d. N***, care a raportatu deja o parte din conduit'a acelui barbatu brutalu, vrea sa repare asemenea nespus'a sea racéla câtra frumós'a dama... Incepu a-i vorbí de luna frumósa, de flori, de paseri sî apoi de amoru. Acestu subjectu, 'lu silí a se apropiá câtu se póte mai multu de dómna.., buzele sele atinse deja voalulu dantelei...

O teróre! sub tiesatur'a usióra, ochii sei intalnescu nisce ochi ardiatori, o jiosósa barba rosia, sî nisce trasuri aspre sî urite . . . Incantatórea dómna erá unu hotiu !

Fâra a se tradá prin voce séu gestu, bravulu proprietariu, lasa sa-i vada din negligentia batist'a sea pre drumu opresce calulu, sî se cobóra sa-si ia batist'a care a sburatu intr'unu siantiu. Dara fiindu ca trebuie unu momentu sa o gasésca sî temendu-se sa nu se intemple veri-unu accidentu dómnei, o rugà sa se cobóre sî dómn'a. Brigantulu abiá puse piciorulu josu, ca dlu N*** sare in cabrioleta, sî alérga in fug'a mare lasându indaratulu lui pre inamie?

Elu spuse narându acésta aventura prea adeverata, ca acésta dómna déca nu fusese unu brigandu trebuiá negresitu sa fia mum'a padurei.

„Poporulu.“

Concursu.

In legatura cu concursulu publicatu in „Telegr. Rom.“ nr. 57, 58 sî 59 a. c. pentru ocuparea de dóue statiuni invetiatoresci la scól'a normale capitale gr. res. in Saliste impreunate cu unu salariu anualu de câte 300 fl. v. a. terminulu prefiptu pre 5 Augustu — din lips'a concurentiloru — se prelungesce prin acést'a pâna in 25 Augustu a. c. st. vechiu. — Concursele suntu a se adresá la subsemnatulu comitetu.

Saliste in 11 Augustu 1872.

Comitetulu parochialu cá eforia scolara.
(3—3)

Nr. 76. 1872.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante invetiatoresci din Ded'a protopresbiteratulu gr. or. alu Turdei superióre se escrie pâna in 17 Septemvre a. c. st. v. concursu.

Emolumentele suntu : 200 fl. v. a., cuartiru gratisu sî lemne de focaritu de ajunsu.

Concurentii sa-si tramita petitiunile instruite in sensulu § 13 Stat Org. pâna la terminulu supr'aindicatu la subscrisulu.

Inspectoratulu scol. dinstr. gr. or.
alu tractului ppescu Turd'a sup.

Idicelu in 15 Augustu 1872.

Iosifu Brancovanu
(1—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu din comun'a Rohi'a, protopresbiteratulu Solnocului alu II-lea gr. or. constatatóre din 513 suflete, se escrie concursu pâna in 17 Septembre st. v. a. c. in carea dî se va efeptuí sî alegerea de parochu. — Emolumentele suntu :

1. Casa parochiala cu 3 despartieminte, sî cu o gradina bunisióra.
2. Portiunea canonica statatóre din 13 jugere 684 □ pamentu aratoriu sî 2 jugere de fenatiu.
3. Dela fia-care familia 2 mertie de cucurudiu nesfarmitu sî o dî de lucru, numerulu familieloru suie la 70.
4. Venitulu stolaru usuatu.

Cei ce voiescu sa competedie pentru ocuparea acestui postu, suntu provocati, a-si adresá suplicele instruate strictu in sensulu Stat. organicu § 13 la subscrisulu, documentandu celu putienu absolvirea gimnasiului inferioru, pre lânga cursulu clericalu in Institutulu nostru archidiecesanu gr. or.

Staveritu in siedinti'a comitetului parochiale gr. or. din Rohi'a in 8 Iuliu 1872. st. v.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Samuilu Cupsi'a,
(3—3) prot. gr. or.

Nr. 134. 1872.

Concursu.

Lânga parochulu gr. res. Petru Badila din Poplac'a ajunsu la nepotintia, dupa decisiunea prea veneratului consistoriu archidiecesanu din 7 cur. nr. 631. este a se aplicá unu capelanu pentru care se escrie prin acést'a concursu pâna in 15 Septemvre a. c.

Parochi'a este de clas'a a III. cu unu venitu anualu de cam 450 fl. v. a. curatu numai din competinti'a stolare, care, fitoriulu capelanu, 'lu va imparti cu numitulu parochu in dóue pârti egale.

Competitorii, concursele provediute cu documentele prescrise, sa le adresedie la P. protopopu alu tractului Sabiiului I, Ioanu Hanni'a.

Poplac'a, in 19 Augustu 1872.
(2—3) Comitetulu parochiale.

Concursu

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scol'a elementare gr. or. dela Stupinile Brasiovului se escrie aici concursu cu terminu pâna la 15 Septemvre a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu invetiatorescu este 180 fl. v. a. sî cuartiru liberu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-'si tramita la prea on. domnu protopopu, Iosifu Baracu, in Brasiovu petitiunile loru instruate in intielesulu Statutului Organicu.

Brasiovu, 12 Augustu 1872.

Comitetulu parochialu gr. or. a Stupiniloru Brasiovului.
Ioanu Massimilianu,
(3—3) Parochu sî presiedinte.

Concursu.

La scól'a normala gr. or. din Resînari e de a se ocupá unu postu de invetiatoriu pentru a II-a clasa de baiete, cu salariu de 350 fl. sî 60 fl. in v. a. pentru lemne sî locuintia.

Terminulu concursului e 25 Augustu cal. v. an. c.

Concurentii 'si voru tramite suplicele sî documentele la oficiulu protopresbiteralu gr. or. tract. II alu Sabiiului in Sabiiu.

Resînari 6 Aug. 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.
(3—3)

Nr. 331. 1872.

Escriere de concursu.

Organisându-se cu inceputulu lui Octobre 1872 scólele triviali din Monoru sî Borgo-Prundu in tienutulu districtului Naseudu in scóle normali de patru clase cu 4 invetiatori, sî cu limb'a de invetiamentu romàna, acum de o camdata suntu de a se ocupá la fia-care din aceste 2 scoli dóue statiuni de invetiatori, pentru care se escrie concursu pre 25 Septembre 1872 stilulu nou.

Salariulu anuale pentru unu atare postu de invetiatoriu este de 500 fl. v. a. fâra alte accidentie.

Doritorii de a ocupá unu atare postu, in cererile loru indreptate câtra administratiunea fonduriloru scolare din Nasaudu, au a documentá cu testimonii legali :

1. Cumca suntu români sî sciu perfectu limb'a romàna, care e limb'a propunerei, apoi cele 2 limbi a patriei, séu celu pucinu cea germana,
2. Cumca au avutu sî au o portare morale sî politica nepatata,
3. Cumca suntu deplinu cualificati pentru invetiatori normali, sî cei cari pâna acum aru fi servitu cu succesu bunu in districtulu Nasaudului séu la vre-o scóla normala din alte locuri se voru preferí.

Şusceperea aceloru invetiatori va fi pentru primii 3 ani — cá ani de proba — numai provisoriu, iéra dupa acei 3 ani, cari se voru aflá ca au corespunsu, voru fi denumiti definitivu cu dreptu de pensiune. —

Din siedinti'a comissiunei administratória de fondurile scolare tienuta in Nasandu in 30. Augustu 1872

Presiedintele
Gregoriu Moisilu
Vicariu eppescu foranu.
Secretariulu
(1—3) Stefanu Timocu

Concursu.

Pentru ocuparea nóuei statiuni invetiatoresci din comun'a Poian'a tract. Mercurei se escrie prin acést'a concursu pâna in 20 Sept. st. vechiu a. c.

De acestu postu e impreunatu unu salariu anualu de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu voru avea a-si tramite concursele loru, pâna la terminulu prefiptu, — la subsemnatulu inspectoratu scolariu, dovedindu :

a) ca suntu de religiunea gr. or. cu purtâri bune morale;

b) ca au absolvatu celu putienu clasele gimnasiali inferióre, cleric'a séu pedagogi'a;

c) ca cunoscu afara de limb'a materna romàna sî un'a din limbile patriei sî in fine ca cunoscu cantârile sî tipiculu bisericescu.

Cunóscerea in persóna a concurentiloru mai inainte de alegere aru fi de doritu.

Mercurea, 19 Augustu 1872.

In contielegere cu comit. parochialu.
Inspectoratulu scolariu gr. or. alu
tract. Mercurea.
Ioanu Drocu,
(1—2) adm. prot.

Concursu.

Devenindu statiunea de invetiatoriu primariu la scól'a din comun'a Beclénu vacanta, se deschide prin acést'a pâna in 8 Septembre st. v. a. c. concursu, cu care postu suntu impreunate urmatórele emolumente :

Cá salariu anualu un'a suma de 300 fl. v. a. in patru rate anticipative, cuartiru liberu, 3 stângini de lemne, pentru incaldîtu, sî grâdina de legume.

Concurentii, la susu numitulu postu, au sa-si astérna prin scaunulu protopopescu I alu Fagarasiului, subscrisului comitetu recursurile loru provediute cu urmatórele documente recerute :

a) ca suntu de religiunea gr. or.;

b) ca au absolvatu celu putienu gimnasiulu inferioru sî cursulu pedagogicu séu teologicu.

c) sa fia bine deprinsu in limb'a germana.

d) ca posede sî cunoscintie in tipiculu bisericescu.

Datu in Beclénu 12 Agustu 1872.

Comitetulu scolariu.
I. Bursanu,
presied. comitetului.
Georgiu Gram'a,
(1—3) secretariu.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele popularie gr. or. din protopresbiteratulu Zlatn'a de susu, se escrie concursu cu terminu pâna la finea lui Sept. a. c.

a) Pentru Câmpeni salariulu 250 fl. v. a. pentru cuartiru 50 fl. v. a. sî 5 orgii de lemne.

b) Pentru Vidr'a de josu salariu 200 fl v. a. o grâdina, cuartiru naturalu sî lemne pentru focu.

c) Pentru Vidr'a de susu salariu 200 fl. v. a cuartiru sî lemne de incaldîtu, precum sî o grâdina.

d) Pentru parochi'a Arada 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de incaldîtu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la subscrisulu in Câmpeni, petitiunile loru instruate in intielesulu Statutului organicu.

Câmpeni, 18 Augustu 1872.

Cu impreuna intielegerea comiteteloru parochiale.
Ioanu Patiti'a,
(1—3) peotopopu.

Nr. 129—1872.

Edictu.

Nicolau Nicóra din Sabiiu, carele de tempu mai indelungatu au parasitu patri'a sî pre soci'a sea Mari'a Ioanu Santionu totu din Sabiiu fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea forului matrimonialu subscrisu, pentru ca la din potriva, procesulu matrimoniale intentatu de susu numit'a lui socia, se va otarí sî in absenti'a lui.

Sabiiu, 19 Augustu 1872.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului
(2—3) protop. alu Sabiiului I.

Michaile Besanu,

advocatu sî deputatu dietalu,

aduce la cunoscinti'a onoratului publicu, ca resemnandu de postulu ce l'a ocupatu cá jude suplinte la Tabl'a reg din Pest'a, si-a deschisu

Cancelari'a advocatiala

in Pest'a (piati'a casei comitatense nr. 9) sî primesce insarcinâri de aperare, informare sî felicitare la tribunalele de prim'a instantia sî la forurile mai inalte in cause procesuale civile sî criminale ; mai departe primesce inaintarea causeloru de ori-ce natura indreptate câtra ministeriulu reg. alu Ungariei, mediulocesce imprumuturi de bani dela bancele de creditu sî spera, ca pracs'a de 10 an castigata pre terenulu juridicu sî connessiunile personale voru face possibilu a satisface cu acuratetia sî onestitate tuturoru insarcinâriloru lui concrediute.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^{1}/_{3}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^{1}/_{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^{1}/_{2}$ cr. v. a.

Nru' 69. ANULU XX.

Sabiiu, in 27 Augustu (8 Sept.) 1872.

Prea Sânti'a Sea P. Episcopu alu Caransebesiului **Ioanu Popasu** a plecatu Joi sér'a câtra dieces'a Sea.

Prea Sânti'a Sea P. Episcopu alu Aradului **Procopiu Ivacicoviciu** a plecatu Vineri sér'a câtra dieces'a Sea.

Sabiiu 25. Augustu. Eri ne povestise unu amicu din Sabesiu despre resultatulu alegerei de deputatu dietalu in urmatoriulu chipu :

Partid'a sasésca au vrutu sa esercitedie pressiune contr'a partidei române denegându acestoru mai multe sute de voturi, cá prin aceea sa inmultiésca voturile sasiloru. In contr'a acestei volnicii au recursu la regimu românii, sî au mijlocitu o resolutiune drépta sî favorabile. Acum românii s'au consultatu, sî au aflatu, ca déca voru alege de deputati pre unii dintre inteleginti români, acei'a amesuratu conclusului din Alb'a-Iuli'a nu se voru duce la dieta, sî ei dorescu, ca deputatii loru sa mérga la Pest'a, sî acolo sa lucre in interesulu nostru cu preferintia in caus'a reformarei fundului regescu. De aceea s'au intielesu românii, a alege pre doi unguri — Mariasi Bela, sî Groisz Gustavu senioru, carii voru participá la dieta. Sî astu-feliu nici unu românu, dara nici unu sasu nu s'au alesu de deputatu dietalu din partea orasiului sî scaunului Sabesianu. De ací potu vedea passivistii nostrii, ca ce au facutu la Alb'a-Iuli'a, sî ca este inca o inteligintia sanatósa in natiunea romàna, carea intrece cu moralulu sî judecat'a sea pre cei ce se tienu de intielepti !

Sabiiu, 26 Augustu 1872.

Inaintea nóstra ni-a statu o ordinatiune ministeriale carea in prim'a linia privesce scólele infiintiate in tempulu din urma de comitetulu administrativu alu fondului confiniâriloru reg. I din Transilvani'a. Pre câtu se póte o traducemu fidelu sî o predâmu publicului nostru spre meditare fâra comentariu din parte-ne, pentru ca noi credemu ca ordinatiunea, cuprinsulu sî intielesulu va fi lesne de priceputu ori sî cui.

Eata-o :

Conformu §. 39 alu Statuteloru preagratiosu intarite de Majestatea Sea ces. sî reg. cu prea Inaltulu decretu din 10 Martiu 1871 referitóre la inspectiunea sî administrarea fondului de montura, acum scolasticu alu desfiintiatului regimentu românu I de granitia — pentru administrarea mai de aprópe a scóleloru sustienutu din acelu fondu, representanti'a concerninte, alege o eforia scolare comunale, constatatóre in intielesulu articulului de lege 38 din 1868 celu putienu din 9 membrii, sî afara de aceea aceste scóle stau sub intielesulu articlului de lege mai susu citatu sub supraveghiarea inspectorelui scolariu regescu.

In urmarea acestor'a deci scólele sustienute din fondulu scolasticu alu fostului regimentu românu I se tienu de acele institute publice de invetiamentu poporalu cari in intielesulu §. 10. din art. de lege 38 din an. 1868. se infiintiéza sî se sustienu de societâti, sî cari in privinti'a supraveghiarei conformu §. 128 alu acestui art. de lege aline'a a dóu'a stau sub jurisdictiunea inspectorelui scolariu cercualu.

Chiaru sî acea impregiurare, ca la scólele sustienute din fondulu de sub intrebare suntu de a se compune scaune scolari comunali, arata destulu de evidinte caracterulu comunalu alu acelor'a, pentru ca §-fii 116, 117, 118, 119, 120, 121 sî 122 din legea din 1868, se referescu esclusivminte numai la scólele comunali, pâna cându §. 11 alu citatei legi referitoriu la scólele confessionali nu face nici o amintire de alegerea unui atare scaunu scolasticu.

Aceste motive au fostu decidietóre sî atunci, cându conclusulu adusu pentru scoli comunali de majoritatea adunârei representantiei a fostului regimentu românu I de granitia s'a luatu spre sciintia cu ordinatiunea ministeriale din 23 Iuniu a. tr. sub nr. 13719 indreptata câtra dlu comisariu reg. alu Ardélului, cu care ocasiune s'a observatu sî aceea ca tóte scólele infiintiande sî sustienende din fondulu amintitu suntu de a se priví de comunali, lasandu-se in acelea intrebuintiarea planului sî a cârtiloru de invetiamentulu prescrisu pentru scólele comunali.

In urm'a acestor'a fondulu scolasticu amintitu se póte dupa dreptu indatorá a infiintiá sî sustiené curatu numai scoli comunali, cu atât'a mai putienu se póte ingreuná cu suportarea speseloru dela scoli confessionali, cu câtu in atare casu, déca intr'o comuna locuita de deosebite confessiuni s'aru impartasî din ajutoriu scól'a vre-unei confessiuni, aru pretinde sî ceea-lalta confessiune dupa proportiune unu atare ajutoriu, ceea ce s'aru impotriví cu statutele intarite de locurile mai inalte precum sî cu scopulu prefiptu ; acést'a inse nu marginesce acelu dreptu alu confessiuniloru, de a infiintiá in intielesulu legei 38 din 1868 §. 11, scoli, sî pre cele esistinte a le sustienea cu respingerea amestecului strainu.

Despre acést'a amu onóre a incunoscintiá pre Venerabilulu Consistoriu cu provocare la pretiuit'a harthia din 2 Octobre 1871 Nr. 225, in 9 Noemvre 1871. Nr. 314. pre lânga retramiterea suplicei atâtu a representantelui comitetului bisericescu sî scolariu gr. or. din Hatiegu, deputatului Barciai, precum sî chiaru a comitetului insusi spre mai departe bunavoitória dispunere, cu acea **observare**, ca representantiei comitetului scolariu gr. or. din Hatiegu si a ven. Consistoriu, incâtu in acelea se cere ajutorirea scóleloru confessionali din desu-numitulu fondu scolariu din motivele mai susu aduse, nu se póte dá locu, totu-odata insa admonendu-se dlu B. Davidu Ursu, colonelu in pensiune, cá presiedintele comitetului administrativu alu fondului scolariu alu fostului regimentu rom. I, cá pre venitoriu sa nu se mai amestece in trebile scóleloru confessionali, sî déca cu tóte acestea in interesulu scóleloru confessionali aru fi necessitate o atare atingere, atunci sa se adresedie deadreptulu la respectivulu Consistoriu eparchialu.

Bud'a, 24. Aug. 1872.

Unu memorandu despre relatiunile transilvanene.

(Urmare.)

Din aceste date se vede nu numai ca marimea dieciuelei e pre deplinu diferita de aceea ce e cunoscutu in legile nóstre sub nona si decima cí cu deosebire sî aceea ca dejá naintea secularisatiunei urmata in anulu 1556, scóterea dieciuelei in natura a fostu proprietatea reale a posesoriloru de pamentu asecurata prin lege sî nesupusa vre-unei schimbâri

Legile mai târdie dispunu in acel'a-si intielesu sî e espresu in ele ca dieciuiél'a arendale e a se platí pre bas'a conscriptiunei vechi numai in marimea de mai nainte sî ca acést'a conscriptiune sa se pastredie in capitoli.

Punctulu 16. din diplom'a Leopoldina care asecura constitutiunea nóstra, dispune: „decimas etiam consveta apud ipsos arenda redimi solitas dominis terrestribus reliquimus.“

Din cele premise e evidentu, ca fiscului séu statului i s'a cuvenitu dreptulu de proprietate numai pâna la marimea acestui procentu, câci, de óre-ce statulu n'a fostu indreptatitu in intielesulu legiloru nóstre care au valóre de secoli, a marì acestu procentu séu alu trage in natura, asiá dara trebuie sa se socotésca crescerea teritoriale onerata cu dieciuéla cu atât'a mai multu cá activu posesoriloru, cu câtu acést'a procedura s'a observatu sî la socotél'a despagubirei dieciuelei pentru preotime sî cu câtu s'a subtrasu din competinti'a de despagubire pretutindeni numai capitalulu censului catedralicu.

Provocarea la prea 'nalt'a potenta din 15 Septemvre 1858 nu póte serví 'naltului regimu cá scusa pentru amânarea cestiunei de dieciuéla ; ordinatiunea esmisa de prea gratiosulu nostru monarchu in anulu 1860 recunósce caracterulu provisoriu alu amintitei patente din anulu 1858 sî prin aceea ca in ea se dispune primirea sî resolvirea acestei cestiuni de dieciuéla prin legislatiune.

Sî mai batatóre la ochi este nedreptatea ca fâra de dieciuiél'a mai susu amintita sî dupa cum se dice onerata cu dreptulu fiscalu, s'a subtrasu fâra ori-care motivare in modu volniciu la socotél'a despagubiriloru dieciuelei urbariale nedubitate o remasitia de procente de diece ani, pre cându din insesi despagubirea acelei dieciuele a preotimei, care s'a refusatu pâna acum posesoriloru de pamentu, macaru de au fostu asemenea indreptatiti, li s'a subtrasu spre acoperirea speseloru numai $^{1}/_{6}$; acum deci se scóte dela posesorii de pamentu pentru aceleasi spese $^{1}/_{3}$ din intréga sum'a de despagubire.

In Secuime se desucesce in tempulu mai nou despagubirea otarita câtu se póte de incetu si a perdutu prin aceea pre deplinu efectulu, care voiá legislatiunea sî regimulu a ajunge prin aceea.

Chiaru sî avisârile urméza in modulu celu mai domolu, sî si mai domóle se aratara recunoscintiele judecatoresci ; de óre-ce sumele pentru posesorii de pamentu mai mici in cea mai mare parte suntu afara de aceea neinsemnate sî ei insesi nu intielegu procedur'a, ci obicinuescu asiá dara a dá avisârile, cari dejá se afla in mânile loru, cu o perdere de 60—70 procente. Déca cum-va E. V. doriti desluciri mai de aprópe despre acést'a, Ve ve-ti potea castigá convingerea, ca, dintre indreptatiti d'a primí, partea cea mai mica a posesoriloru mai mari de pamentu si-a radicatu despagubirea sea insesi, pre cându posesorii mai mici au predatu despagubirile loru in cea mai mare parte altor'a.

Regimurile urmande unu altui'a au observatu la resolvirea cestiuniloru urbariale pendinti, cu deosebire la regularea relatiuniloru de posessiune o procedura diferita ; celu mai recinte, convinsu ca multimea materialului nu se póte superá din partea judecatorialoru ordinarie, infiintià judecatorie proprie urbariale. Acum se va ocupá dupa organisatiunea cea mai nóua la fia-care curte judecatorésca celu multu unu jude cu ele ; inse cum sa ese la cale acest'a singuru, cându eu potu cu securitate afirmá ca regularea posessiunei nu e esecutatu nici in a 100-a parte a sateloru, in multe comitate, cu deosebire in scaune nici nu e susceputa.

Defectele administratiunei politice inca nu suntu mai putienu neinsemnate; nu voiu a molestá acum atentiunea E. V. cu numerarea loru, cí voiu a Ve trage atentiunea numai la procederea, care s'a placutu a se urmá vis-a-vis de individii nostri, in urm'a cârei'a multi se confirmara in credinti'a ca transilvanenii nu numai ca nu se considera cí se postpunu formalu.

Nu voiu a amintí ca la denumiri potura comptá numai acei'a, carii se bucurau de o anumita protectiune ; chiaru sî contr'a acelor'a, carii in modulu acest'a capatara unu postu, se folosira tóte midilócele, pentru de a-i presentá lumei burocratice cá necapaci cá asiá ei sa se póta deusuá pre deplinu sî delaturá câtu mai ingraba. Nu voiu a me provocá la esemple, inse o potu marturisí francu ca intre cei 56 amploiati ministeriali — dupa cum amintisemu — suntu putieni carii poteau crede, ca pre lânga procedur'a de astadi li e asicuratu viitoriulu prin avansare.

Influinti'a acestei lige burocratice e in Transilvani'a inca nesuferibile, unde fia-ce oficiu politicu de ce-va se âfla in mânile celoru din Ungari'a si streiniloru, a câroru conditie se inmultiesce pre di, pre cându in intrég'a Ungari'a, afara de ministerie, nu e nici unu transilvanénu in postu. (Va urmá.)

Raportulu delegatiunei presentatu societâtiei academice din Bucuresci,

in siedinti'a din 3. Aug. 1872.

Domniloru membri!

I. In urm'a concurseloru publicate prin cele mai bune traductiuni din autori clasici parte latini, parte greci, au incursu 17 manuscripte, clasificate, precum urmédia:

1. Patru manuscripte de traducere din Cicerone, si anume: a) Manuscriptulu cu devis'a: Caritate et benevolentia civium septum esse oportet, non armis (Cic. or. pol. II 43); b) Manuscriptulu cu devis'a: Optimus est enim orator, qui dicendo animos audientium et docet, et delectat, et permovet; c) Manuscriptulu cu devis'a: Per varios casus, per tot discrimina rerum tendimus in Latium; d) Manuscriptulu cu devis'a: Ostile, ostile. quanto sei dificile! si pochi sono quell che se ne curino.

2. Cinci manuscripte de traductiune din Salustiu cu devisele urmatóre: a) Resbóiele stau in clipel'a ochiului (Mironu Costinu); b) In primi arduum videtur res gestas scriberi (Sallostíu); c) Virtus recludens immeriti mori Coelum negata tentatitervia (Horatiu); d) Majorum gloria posteris quas lumen (Sal. J); e) Acti labores jucundi.

3. Trei manuscripte de traductiune din Titu Liviu cu devisele: a) Varia vitae commutabilisque est ratio, vaga volubilisque fortuna; b) Potius esse quam videri; c) Es blieb nichts übrig als sich zu fügen und den neuen Hass zu dem alten schlagen, ihn sorgfältig zu sammeln und zu sparen, dies letzte Capital einer gemisshandelten Nation (Mommsen).

4. Trei manuscripte de traductiune din viéti'a lui Cicerone de Plutarch cu urmatórele devise: a) Palmari qui meruit. ferat; b) Sit apud te honor antiquitatis; c) *Πρῶτον δεῖ σε δνόμασι παρακολουθεῖν* (Epict.), si: *Ὅς ἂν τοὶ ονοματα εἰδῇ εἴσεται τὰ πραγματα* (Plat.)

5. Unu manuscriptu din Polybiu cu devis'a: Viritus romana.

6. In fine unu manuscriptu de traductiune din Dione Cassiu, cu devis'a: *γνῶθι σεαυότ.*

Pentru prob'a din alu sieptele autoru din cei pusi in concursu, adeca din Dionisiu Alicarnaseu, n'a intratu nici unu manuscriptu.

E de speratu, ca pentru multe, déca nu pentru tóte din aceste siese incercâri, se voru aflá concurenti, cari sa obtiena votu favorabile dela comissiunea insarcinata a cercetá aceste incercâri; in acésta supositiune se cere de urgentia facerea si votarea unui regulamentu pentru traducerea si publicarea autoriloru clasici in limb'a romàna.

II. Cele projectate a se tiparí in cursulu anului incetatu, s'au si tiparitu, adeca:

1. Manuale de statutele si regulamentele societâtiei cu unu conspectu de miscarea personalului acelei'a-si societâti pâna in anulu incetatu.

2. Comentariele lui Iuliu Cesare de Belulu galicu.

3. Testulu originale latinu alu opului lui Cantemiru intitulatu: „Descriptio Moldaviae"; pentru publicarea ulterióre a opereloru lui Cantemiru, delegatiunea a procuratu domnului Papiu manuscriptulu ce se aflá in bibliotec'a din Blasiu; nu a potutu inse aflá unu mijlocu de a intrá in relatiuni cu Berlinulu, cá sa capete si de ací notitiele necesaria la acel'a-si scopu.

4. Analele sessiunei anului 1871, intr'unu singuru volumu: câci, de-si in mentionat'a sessiune s'a luatu decisiunea, ca discursurile de receptiune cu respunsurile loru, cum si disertatiunile ce aru presentá membrii actuali ai societâtiei si alti barbati de litere si de sciintia, sa se tiparésca in altu volumu despartitu de celu ce are sa coprinda numai procesele verbali ale siedintieloru unei sessiuni; totu-si delegatiunea nu a crediutu, ca in o a dóu'a parte a analeloru pre anulu incetatu aru poté bine figurá unu singuru cuventu de receptiune cu respunsulu seu. Prin esact'a implinire a obligatiunei prescrise in regulamentulu votatu in sessiunea trecuta, membrii actuali voru dá, nu ne indoimu, materi'a ceruta pentru realisarea cestei de a dóu'a parte a analeloru. Pâna acum inse dela nimenea nu s'a primitu scire despre vre-o asemenea lucrare, cârei'a dupa prescriptiunile regulamentului, cá sa se póta tiparí, aru cautá sa se dee lectura in senulu societâtiei séu a unei'a din sectiunile sele. Se póte ca membrii, cari nu au fostu presenti la siedintiele sessiunei trecute, sa fia aflatu târdiu despre despusetiunile mentionatului regulamentu: câci societatea pentru nici unulu din regulamentele sele nu a despusu, ca delegatiunea sa se comunice in parte si formale fia-cârui membru testulu unui regulamentu din nou votatu; déca societatea crede ca asemenea formalitate n'aru fi de prisosu, n'are decâtu sa iá o decisiune in acestu intielesu. Se póte inca si mai multu, ca invetiatii si literatii români, cari nu-'su inca membrii ai societâtiei academice, dara cari aru fi apti si despusi a comunicá societâtiei tractate cá acelea ce aru fi sa formeze a dóu'a parte a analiloru se deschidu pentru veri-ce lucrare seriosa a veri-cârui invetiatu si literatu românu. Pentru acést'a delegatiunea crede ca aru fi bine, déca se invoesce si societatea, sa se culéga tóte dispusetiunile atengatóre de acestu puntu si sa li se dea cea mai intinsa publicitate prin tóte organele cele mai respândite in tierile române. — Membriloru actuali din nou numiti delegatiunea a facutu la tempu si formale, cunoscutu, ca usulu societâtiei cere, cá fia-care din ei sa pronuncia unu discursu de receptiune, rogându-i totu de odata cá de tempuriu sa comunice si delegatiunei lucrârile loru, spre a se poté luá mesure pentru respunsurile cu cari au sa se intempene asemenea discursuri; dara si la acést'a invitare formale nu s'a primitu respunsu decâtu dela dlu A. Fetu, care in Iuniu trecutu a anunciatu, ca si-a preparatu cuventulu de receptiune, ce vrea sa pronuncia in acést'a sessiune; nu a inaintatu inse delegatiunei si testulu discursului insusi, si de aceea nu s'a potutu luá pâna acum nici o mesura pentru respunsu la acestu discursu. Dela prea sânti'a sea episcopulu Dunârei de josu, Melchisedecu, delegatiunea cu mare parere de reu, care va fi semtita, nu ne indoimu; de tóta societatea, a primitu cererea de a fi descarcatu de sarcin'a de membru actuale, ce, pentru motive de sanitate, nu aru mai poté portá, premitendu inse ca pre alte câi va fi totu-déun'a paratu de a dá totu concursului séu societâtiei academice; despre acést'a bene-voitória dispusetiune câtra societate, prea sânti'a sea ne-a datu, in cursulu acestui anu, probe cu fapta, procurându unu numeru de abonati la Dictionariu si facându bibliotecei societâtiei daru de dóue esemplare din interesantea si pretiós'a sea scriere asupr'a Lipovenismului. Delegatiunea asiá dara crede a fi fidele interprete alu semtiementului unanimu alu societâtiei, propunendu a se invitá eminentele prelatu, episcopulu Dunârei de josu, sa accepte sarcin'a de membru onorariu si corespondente alu societâtiei academice române.

(Va urmá.)

Cincu-mare, 20 Augustu 1872.

Domnule redactoru! In nr. 64 alu stimatului d-vóstre diuariu „Telegr. Rom." aparù o corespundintia datata Cincu-mare 30 Iuliu 1872 si subscrisa de X. in carea arata publicului starea scólei nóstre gr. or. in privinti'a invetiamentului din anii

---

FOISIÓRA.

Archeologi'a,

Raportulu dlui C. Boliacu.

Domniloru membri ai comitatului archeologicu din Bucuresci.

Domnii mei! Estu tempu, cá si acum unu anu, mi-amu facutu escursiunile mele archeologice prin tiéra si vecinatâti, prin propri'a mea initiativa si numai cu spesele mele. Ministrulu actuale de instructiune publica, declara curatu ca nu trebuie nici unu feliu de instructiune, si mai alesu instructiune prin archeologia si prin arte. Eata doi ani de dile de cându archivele nóstre nu s'au inavutitu cu vre-unu documentu, bibliotecele cu o carte, museele nóstre cu unu obiectu, galeriele nóstre cu unu tablou.

In anulu acest'a, tient'a principala a cautâriloru mele a fostu localitâtile de locuintie dace, pre cari trebuie sa le numimu astfeliu, urcându-ne cu densele in tempii preistorici si celei mai adenci vechimi, neavendu nici o linia sicura de demarcatiune intre epoce, dincolo de zidariele, cimentele, inscriptiunile si artele civilisatiunei greco-romane.

Locuintiele ante-romane in Daci'a s'au topitu in pamentu; intaririle si ocolurile spre aperare, spre inchinare si spre ingropare, nu ne dau date; ne spunu numai ca suntu ante-romane si ca cutare este mai vechia decâtu cutare, precum si ca in cutare localitate se lucrá mai bine lutulu, piétr'a si osulu decâtu in cele-lalte; ca au fostu si in Daci'a epoc'a pietrei lustruite si epoc'a pietrei numai ciopl ita; ca s'a intinsu si pre ací epoc'a bronzului, si, ceea ce n'aru putea, póte dice alta tiéra, dupa cunoscintiele preistorice ce avemu pâna astadi: o epoca de arama rosia nativa.

Aceste epoce, astfeliu numite de câtra invetiatii cari deschidu portile cele largi ale sciintiei, facerei si progresului omului, aru putea fi ele acelea'si la noi cu ale Scandinaviei, cu ale Elvetiei si cu ale Americei? Au precedatu epocele numite astfeliu ale Daciei acestoru epoce pre alte pârti ale globului, séu au urmatu ele acestor'a mai târdiu in Daci'a? Pâna astadi nu avemu nimic'a dupa care sa se póta precisá, prin aprossimativu macaru, acést'a.

Ceea ce putemu spune positivu este, ca olari'a ante-istorica in Daci'a, nu cedéza iutru nimic'a olariei preistorice scandinave, olariei elvetiane, bretone, galice, ci numai celei americane póte.

Mai bine de o suta vase ale acestoru epoce, scóse de mine numai, intregi din 17 localitâti aflate de mine, afara de multimile de fragmente atestându si ele gradele acestei culturi, me punu in positiune sa potu afirmá acést'a basatu pre comparatiunile ce totu facu necontenitu de mai multi ani.

In privinti'a osariei, acela'si lucru.

In privinti'a pietrariei, si si mai alesu a silesseloru, acela'si lucru, déca in unele silessuri, precum: sageti, cutite, cari suntu de o finetia necomparabila, si cutitulu-radietóre, pre care nu-lu cunoscu inca aflatu airea, nu voru fi aici mai perfecte decâtu in multe alte locuri.

Dlu Al. I. Odobescu, — intr'unu elegantu articlu cá totu ce ese din pén'a sea, cá totu ce este ilustratiune de d-sea, — me critica ca nu adencescu destulu lucrurile in cercetârile mele preistorice. Nu vedu, din câte uvrage suntu tiparite, ca aru fi cine-va care aru fi adencitu acestu studiu pâna la aflarea de adeveru.

Acésta imensa sciintia, nu are trei-dieci de ani de cându a inceputu sa se puna pre picioru de sciintia, déca nu vomu numí sciintia ingeniósele combinâri din oper'a: „L'homme primitif par Louis figuier."

Multimea sciintieloru ce reclama acésta sciintia nóua, suntu si ele nu prea inaintate, si negresitu ca déca nu suntu inaintate destulu pre acolo pre unde se ocupa mai multu savantii de epocele ante-istorice ale omului si ale globului, nu noi eramu sa fimu pregatiti a petrunde, inaintea tuturoru, in ceea ce este secretu pentru toti.

D. Odobescu, dice in acelu elegantu articlu alu seu, ca numai toporasiulu dlui Cretiulescu are meritulu a se scí unde s'a gasitu si ca s'aru fi gasitu nu sciu la câte diecimi de stângini adencime.

Intâiu, ca acést'a nu se scie, pentru ca nu dlu Cretiulescu a gasitu acelu toporasiu care a ajunsu la d-lui, dupa ce a trecutu prin mai multe mâni lungi intervale, dara si déca chiaru s'aru scí positivu ca acelu toporasiu s'aru fi gasitu la acea adencime ce spune d. Odobescu, ce aru probá acést'a? — Póte sa fia unu terenu fórte adencu si sa fia fórte nou, si sa fia altulu in fati'a pamentului chiaru si sa fia fórte vechiu. Adencimea dara nu constata nimic'a déca natur'a stratului in care s'a gasitu, nu este cunoscuta.

Déca dlu Odobescu, pre lânga ostenél'a ce si-a datu a ilustrá obiecte din colectiunile mele, aru fi bine-voitu sa me intrebe in ce conditiuni s'au gasitu fia-care din aceste obiecte, negresitu ca i-a'si fi spusu.

Estu tempu, domnii mei, amu cugetatu sa incepu studiele preistorice dela gurele Dunarei. N'amu potutu isbutí insa câci trebuiau multe cari-'mi lipseau. A trebuitu dara sa me urcu totu pre la localitâtile cunoscute cari-'mi erau familiare. Nu m'amu potutu oprí a visitá dóue importante ruine romane: Tirigin'a, — déca nu Tirighet'a, — numita Gherghin'a, in préjm'a Galatiloru pre unde trece drumulu de feru, si Trosmis, dincolo de Dunare care se dice Igliti'a, improtiv'a Brâilei, unde au lucratu dd. Baudry si Boissier, tramisii imperatului Napoleonu III. (Va urmá.)

trecuti, starea in presentu precum sî afara de decurgerea alegerei invetiatoriului primariu fiitoriu, intemplate in 30 Iuliu a. c. mai multe eveneminte obvenite privitóre la invetiamentu sî invetiatori.

Cetindu acésta corespundintia amu venitu la cugetare, ca X. aru fi unu strainu, carele numai din auditele babeloru, mai in tóte pasagiele corespondintiei insîra totu feliulu de neadeveruri; vediendu insa ca X. numesce scól'a gr. or. din Cincu — scól'a nóstra — trebuie sa presupunu ca inca este membru alu acestei comuni bisericesci. — Déca este membru adeveratu alu comunei nóstre bisericesci, atunci trebuie sa-i spunu, ca séu n'au luatu parte activa la cele intemplate in parochi'a Cincului privitóre la tréb'a scolara, séu déca au luatu de reutatea inimei, ce o pórta, avendu ochi, pre cele bune n'au voitu a le vedé, sî in urechi n'au voitu a le audi, ci neincapendu de subscrisulu in largulu Cincu, din interese partiali cu inim'a cea malitiósa sî plina de resbunare nu se rusînéza a calumniá sî inculpá sî pre subscrisulu in corespundintia-i, cá o baba cu gur'a rea sî cá tigrulu in tufa, necunoscendu nici o lege acoperindu-si fati'a cu X. cauta a-si multiamí spurcat'a-i aplicare spre a-mi innegrí onórea, ba a me ruiná totalminte, dupa cum au facutu sî pana acum.

'Mi va iertá X. déca va vrea, a respinge aceste calumnii aruncate asupra-mi din parte-i sî a reversá adeverata lumina preste intunereculu din corespundinti'a densului in cele ce me atingu pre mine..

Dice X. ca din anulu 1860 au inceputu invetiamentulu in scól'a nóstra a face pasi retrogradi, perdiendu-si subscrisulu cá invetiatoriu totu zelulu pentru inaintarea in cultura etc. etc.

Intrebu pre dlu X. ca déca din anulu 1860 au facutu invetiamentulu pasii racului, atunci cându s'au facutu progrese inbelsiugatóre, pre care le afirma? pentru ca subscrisulu amu intratu in an. 1859/60 cá invetiatoriu la scól'a nóstra, unde abiá amu aflatu 3—4 scolari sciindu cetí mechanice cu litere cirile, dara nu sî scrie?

Amu pregatitu eu unu numeru frumosu de tineri, cari aru fi potutu intrá sî au sî intratu in clas'a prima a diferiteloru gimnasii. Numai in anulu 1859/60 carii au reportatu sî raportéza totu calculi laudabili, sî in anii urmatori n'amu mai facutu nimic'a? N'ai vediutu sî n'ai auditu bine dle X., pentru ca mai in toti anii au trecutu copii din scól'a nóstra in gimnasii, afara din acei'a anii in care nu s'au ivitu copii, carii au avutu cugetu de a studiá mai departe decâtu scól'a elementare.

Déca vrei sa credi déca nu vedi, avendu ochii inimei cu albetie, atunci cauta mai bine sî vei aflá adeverulu, adeca vei aflá din scolarii mei invetiatori buni, adjuncti invetiatoresci cari numai singuru in scól'a mea au studiatu, teologi absoluti, pedagogi, gimnasisti ba sî meseriasi. Intréba-i pre toti ca ce greutate au aflatu in studii in clas'a prima gimnasiala — sî-ti voru respunde, ca le-au fostu numai clasa de repetitiune! — sî d-t'a totusi dici ca mi-amu perdutu zelulu, sî câte verdi sî câte uscate incurci. —

Afirmedi ca in anii din urma a-siu fi tienutu esamenele in ascunsu sî numai cu copiii pre cari i-amu instruatu specialminte despre ceea ce voru respunde. Acést'a iéra e un'a grosolana cá sî cele-lalte; e unu neadeveru, pentru ca totu-déun'a cu 8 dile inainte s'au publicatu in biserica diu'a tienerei esameneloru.

Apoi o! atotu vedietoriule sî sciutoriule! de unde scii ca amu instruatu copiii numai despre ce erá sa respunda? Acést'a numai ti-o ai intipuitu vediendu ca copiii respundu bine, sî vediendu acést'a te-au rosu la anima, dupa cum te róde sî acum, incâtu n'au fostu destulu ca nu incapi de mine pre unde umbli sî te palesci, — ci ti-ai versatu veninulu sî in diuarie. —

N'amu stricatu eu léf'a invetiatoriului secundariu, care se incasá dela poporu dupa cum 'ti place a vorbí, — carea de facto n'au esistatu nici odata, decâtu pre harthía, ci din contra numai cá sa aiba mai buna atragere câtra scóla i-o amu inmultitu din mea cu 60 fl. Intréba pre invetiatoriulu Stângu sî-ti va spune ca n'ai dreptu.

Déca mai inainte se incasá léf'a de 60 fl. pentru invetiatoriulu secundariu dela poporu, sî déca esti sî d-t'a X. din poporu, apoi spunemi domnule X. in câti ani ai platitu d-t'a din punga-ti particic'a ce cadea pre d-t'a din acea léfa? câtu ai platitu? cui ai platitu? sî de cându amu datu eu lui Stângu câte 60 fl.? — sî atunci vei vedea ca vorbesci totu babesce!? Mi se pare inse ca chiaru d-ta, (déca esci acel'a carele cugetu) ai datu ansa poporului de a nu platí chiaru nimic'a pentru invetiatoriulu secundariu, necum 100 fl. dupa cum chiaru eu amu doritu sî amu vorbitu in sinodulu parochiale, in presenti'a d-tale, alaturandu-me lânga partid'a care avea voia a se platí pre viitoriu 100 fl.; séu dóra nici acést'a n'ai auditu sî n'ai vediutu?

Dara de cum-va pre tempurile acelea, n'ai fostu acasa — sî cele ce le vorbesci nu le vorbesci dela d-t'a, ci din auditele babeloru, atunci asculta sa-ti spunu, cá sa scii ca cum au statu lucrulu cu léf'a invetiatoriului secundariu!

In anulu 1869. au incheiatu invetiatoriulu Stângu respective tatalu densului contractulu invetiatorescu cu 6. curatori, bisericesci cu léfa de 60 fl. cu sperantia ca se va platí dela poporu prin repartitia, la care poporulu pre lânga tóta staruinti'a stimatului domnu Codru nu s'au aplicatu a platí de câtu 30 fl. — dara nici acesti'a nu i-au potutu scóte, incâtu au fostu invetiatoriulu necessitatu, prin mijlocirea tatalui seu ai radicá totu de-odata in anulu 1863. din altu isvoru, pre carele d-t'a n'ai lipsa alu cunósce, sî numai pre anulu 1864 cu mare greutate au scosu ce-va, sî silitu fiindu din acésta causa a nu mai serví i-amu promisu sî din léf'a mea 60 fl. temendu-me a nu remânea cu toti copii singuru.

Acést'a e starea cea adeverata a lucrului, dara nu flécurile d-tale X.! —

Apoi cu parochienii cei fâra de copii sî cu némurile nóstre cele ramurite dupa cum dici d-tea, de ale câroru ramuri vedu ca te totu acati, sî stai sa le tai josu, cá sa nu-ti scóta ochii, nu s'au intaritu nici unu pactu.

Cumca noi ne-amu fi portatu cá invetiatori sî cu deosebire eu in anii din urma dupa cum dici (macaru d-tale 'ti un'a séu anulu 1860 séu 1872 dupa cum sa vede din cele predise, câci de atunci dici ca mi-amu perdutu zelulu), iéra nu e dreptu. Dara ce e dreptu nu-i pecatu domnule X. — Eu insumi constatezu, ca din anulu 1870 nu s'au facutu progresu chiaru asiá mare, cá mai nainte, dara nu noi invetiatorii nici chiaru parintii pruncilorn n'au portatu vin'a, cí déca cum-va X. au fostu pre atunci de facia, va fi vediutu ca elementulu ardietariu cunoscutu au adusu pe partea cea mai mare a poporului la sépa de lemnu, incâtu a fostu siliti vrendu nevrendu in locu de a tramite copii marisiori, carii erau lipsiti de nutrementu, vestminte sî cârti, in servitiu, cá sa nu móra de fóme. Precum asiá dara acestea asiá si cele-lalte dise de mine nu le vorbesce X. din convingere cí din patima, precum sî despre cele-lalte miunciuni, despre destituirea din partea comitetulu, care nu merita a mai perde tempulu cu reflectâri. —

Cu acestea amu voitu a finí adeveratele mele reflectâri, insa cetindu acea corespondintia mai departe, unde vorbesce X. despre cele intemplate cu ocasiunea tienerei sinodului parochiale pentru infiintiarea unei lefi de 100 fl. pentru invetiatoriulu secundariu, vedu ca X. iéra cá de unu spine se acatia de mine si de némurile mele, dicendu ca a-si fi conturbatu ordinea sî m'asiu fi portatu asiá de reu, incâtu asiu fi opritu ori-ce feliu de discusiune libera asupr'a acestui objectu, nu potu a intrelasá a dice cuvintele: „iéra Iud'a celu fâra de lege n'au vrutu sa intieléga.“ — O Dómne sânte pâna cându poti rabdá pre unulu, carele nu cunósce nici lege nici Dumnedieu fâra numai minciuni!? Dara n'ai vediutu sî n'ai auditu domnule X. ca cu acea ocasiune amu vorbitu sî amu strigatu din poteri ca eu me alaturu lânga partid'a carea voiesce a se ficsá 100 pentru invetiatoriulu secundariu, ori ai fostu sî trupesce sî sufletesce orbu sî surdu? Martori sa-mi fia barbatii din acel'a-si sinodu, carii cunoscu umanitatea.

Mi ve-ti pardoná domnule redactoru ca in reflessiunile acestea m'mu servitu de unii termini cam nepotriviti in jurnalistica dara X. nu merita alte scriindu astu-feliu de neadeveruri, rogându-Ve totu odata a dá locu in colónele stimatului d-vóstre diuariu spre publicare.

Alu d-vóstre stimatoriu
Ignatiu Mandocea.

Cincu-mare in 20 Augustu 1872.

Onorate Domnule Redactoru! Din intemplare 'mi venì astadi la mâna stimatulu diuariu „Telegrafulu Românu“ nr. 64., câci celu ce se platesce din lad'a bisericei 'lu primesce totu presiedintele comitetului parochiale cetindulu numai elu sî cu alti nechiamati, incâtu subscrisulu sî preotii bisericei nóstre nu potu aflá dintrensulu nici o ordinatiune consistoriala privitóre la afacerile biserico-scolare, aflaiu o corespondintia datata Cinculu-mara in 30 Iuliu a. c. sî subscrisa de jupânulu „X.“

Acésta corespondintia e plina de totu feliulu de minciuni malitióse atâtu in cele ce privesce pre subscrisulu câtu sî pre preotulu Ig. Mandocea precum in privinti'a invetiamentului scolare din anii trecuti, a lefei invetiatoresci, asiá sî in privinti'a portarei subscrisului cu ocasiunea alegerei de invetiatoriu facuta in diu'a datarei acestei corespondintie malitióse.

De-sî stilulu e omulu, sî din acel'a in parte-mi e cunoscutu, cârui a-si potea reflectá la tóte asertiunile sî invinuirile aruncate asupr'a mea in aceea corespondintia, totu-si fiindu ca 'si ascunde stimatulu nume schimonosindu-lu cu „X,“ nu voiescu ai respunde la tóte puunctele invinuitóre asupra-'mi pâna cându nu se va aratá pre fatia, cá sa sciu cu cine amu de a vorbí, cí tóta corespondinti'a o dechiaru de unu neadeveru.

Pentru cá totu-si sa nu remânu jupanului „X“ cu tóte datoriu 'mi iau voia alu intrebá: óre eu amu fostu causatoriulu nemijlocitu a infiintiândei lefi invetiatoresci pentru invetiatoriulu secundariu fiitoriu séu póte chiaru elu?

Nu-si aduce aminte „X,“ ca cu vr'o câte-va dile inainte de conscrierea concursului presiedintele comitetului parochiale Ioanu Bastea insocitu de dlu Moise Branisce conchiamându comitetulu au otaritu, cá pre viitoriu poporulu sa nu mai platésca léfa pentru invetiatoriulu sencundariu, cí din cele 200 fl. menite pentru invetiaturiulu primariu sa se platésca acel'a cu 160 sî cel'a-laltu cu 40 fl. denuminda totu-de-odata de invetiatoriu primariu pre fratele domnului Moise Branisce din Merghindélu sî pre subscrisulu de secundariu, care veste cá unu fulgeru s'au latitu intre poporu? N'au auditu jupânulu „X“ ca acestu conclusu miserabile sî stricatoriu de totu binele obscescu l'au impartasitu acel'a-si presiedinte alu comitetului sinodului parochiale esindu din biserica, in ulitia, care impartasire au datu ansa la certe urite intre membrii sinodului parochiale?

Acestea intreprinderi ale comitetului parochiale conduse sî sedusu de presiedintele seu sî altu barbatu stricatoriu sî invrajbitoriu de poporu au datu ansa dupa cum amu disu mai susu la renitenti'a poporului, cârui i este mai usioru de a nu dá decâtu a dá, dara nu eu dupa cum se arata in corespondintia.

La acestea i-au fostu lui X urechile infundate sî ochii acoperiti de somnulu letargicu, de-sî au luatu parte la ele, pre cându la impartirea vinarsului din partea mea intre poporu le-au destupatu sî descoperitu, care lucru este o infernala minciuna esita din pén'a sî anim'a unui omu fâra de caracteru sî lipsitu de totu semtiulu de onóre sî adeveru.

Acésta inculpare malitiósa sî vatamatóre 'si va luá meritat'a pedépsa dupa ce X 'si va aratá adeveratulu nume, cá sa sciu cu cine amu de aface.

Deci domnule redactoru esti rogatu a primí acestea reflectâri in colónele stimatului d-vóstre diuariu spre a se potea lamurí starea lucrului din cestiune.

Alu dvóstre stimatoriu
Ioanu Stângu.

Varietâti.

⁂ Esamenele de cualificatiune ale candidatiloru de preotia sî invetiatoria decurgu de eri din 25 l. c.

⁂ In cursulu lunei Augustu a. c. doi dintre barbatii nostri, anume d. Ioanu Gram'a sî Ilariu Duvlea celu dintâtiu din Riusioru, celu din urma din Zernesti, in districtulu Fagarasiului, a depusu censur'a de advocatu, la tabl'a reg. din Maros-Vasarhely cu succesu bunu.

Aflâmu ca sî dlu I. Munteanu, din scaunulu S. Sebesiului, a depusu in 28 l. tr. c. n. censur'a de advocatu cu celu mái bunu succesu la tabl'a r; li gratulâmu, sî poftimu cele mai manóse resultate pentru dloru sî natiunea rom. pre acést'a cariera!

⁂ In Jin'a la staruinti'a par. Luc'a Sav'a a cumperatu pentru st'a biserica de acolo notariulu comunale dlu Ioanu Bogdanelu sî Ioanu Tom'a Vorvorea unu trupu de minee legate, iéra curatorulu Ioanu Maftesterpu unu octoichu mare, câroru li se multiamesce publice.

⁂ D. C. G. In un'a din dilele frumóse de preumblare se puse in trasur'a sea destulu de eleganta impreuna cu dn'a F . . . consórt'a sea, ordoná visitiului a luá drumulu spre Copou. Mergendu, de odata dn'a F . . . ordona la drépt'a pre strad'a S. Spiridonu, da semnalulu, se opresce trasur'a dinaintea magasinului dlui Scheerer caritasiu ; intrebându barbatulu pentru ce acést'a, ea cu manier'a lingueitóre cere a vedea carete, placându-i un'a ce erá mai eleganta, face pretenti'a a pune caii la ea sa o incerce, d. Scheerer, dupa mai multe preteste ca mai intâiu sa se invoiésca sî apoi sa o cerce, resóne aprobate sî de d. C. G. in fine dn'a F . . . insistându ambii se supunu a face placerea dnei F... care dejá se sî suise in careta, in fine ordonà visitiului sa puna caii dela trasura la careta, nu mai d. C. avea nevoia a se urcá in careta, plecara la Copou unde eleganti'a acestui echipaju intorcea atenti'a fia-cârui'a, multi din amicii acestei familie vinu la trasura dupa obiceiu de a se salutá, dn'a F . . . stându ingâmfata intrebá pre fia-care déca au avutu gustu la alegerea caretei, toti o felicitara iéra barbatulu multiamindu la felicitâri se totu strângea in ungherulu caretei, sî schimbându-se fetie sî trecândulu nadusielile ; in fine intra in orasiu, se opresce la caretasiu d. C. sare din careta asiá incâtu erá sa sparga giamurile, ordonà sa scótia caii, stându la usi'a caretei cu amabilitatea cavalerului servantu a face lesniciósa coborirea damei, ea insa nici gându avea, incâtu d. C. perde rabdarea, sî dîce :

— Draga nu te mai cobori, te asceptu la usi'a trasurei.

— Nu scumpule, fiindu ca suntu fórte comoda, (asiediendu-se mai bine) sî pre lânga ast'a odata ca m'amu pusu in ea, nu se póte sa nu o amu in curtea mea ? sci ca poftescu careta de atât'a tempu.

Bietulu barbatu intrebuintiédia feliurite motive, dam'a incepe a dîce :

— Moriu G., poftescu de atât'a tempu careta sî acum de nu voiu avé-o lépadu, fiindu ca erá insarcinata.

— Dara scump'a mea sa nu faci acést'a, tu scii ca trebuie sa platescu arendile pentru care suntu in ajunulu de a-mi pune secvestru sî nu amu bani cu ce platí sî cupeulu.

— O ! despre ast'a nu ingrigí, amu luatu eu de acasa bani sî nu amu decâtu a platí cupeulu dlui Scheerer, (puindu-i in mâna 2 sî jumetate fisicuri cu galbeni.

— D. C. remase estasiatu, sî astu-feliu d-n'a F . . . cu prea iubitulu seu barbatu se intórse acasa in careta lingusindu pre barbatulu seu sî multiamindu-i in modulu celu mai frapantu ; dlui C. insa i clantianea dintii in gura de necadiu, cu tóte astea zimbea cu destulu amaru.

Ne potemu inchipuí surprins'a ce a facutu slugiloru de acasa, câci le spune, ca nu suntu boerii a casa, ei se coboru pre scara, slugile nu conteneau ai convinge, pâna in fine i recunósce.

Ce folosu insa, a dóu'a dî caret'a este secfestrata pentru neajunsulu de 200 galbeni la arenda, cu tóte astea pâna in séra banii s'au platitu cu procente de aiurea, câtu dara costa caret'a, 'si facea socotél'a d. C. G. „Patri'a Buc.“

Nr. 1877—1872.

Concursu.

Spre ocuparea postului de notariu in comun'a Ludosiu-mare, scaunulu Mercurei, cu salariu anuale de 240 fl. v. a. cuartiru naturale séu 40 fl. relutu, sî 2 orgii de lemne, se scrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a-si tramite suplicele instruite cu documentele recerute pâna la 8 Septembre a. c st. n la acestu oficiolatu.

Mercurea 1 Septemvre 1872.

Oficiolatulu scaunalu.

Macelariu.

1—3) Bock.

Nr. 134. 1872.

Concursu.

Lânga parochulu gr. res. Petru Badila din Poplac'a ajunsu la nepotintia, dupa decisiunea prea veneratului consistoriu archidiecesanu din 7 cur. nr. 631. este a se aplicá unu capelanu pentru care se escrie prin acést'a concursu pâna in 15 Septemvre a. c.

Parochi'a este de clas'a a III. cu unu venitu anualu de cam 450 fl. v. a. curatu numai din competinti'a stolare, care, fitoriulu capelanu, 'lu va imparti cu numitulu parochu in dóue pârti egale.

Competitorii, concursele provediute cu documentele prescrise, sa le adresedie la P. protopopu alu tractului Sabiiului I, Ioanu Hanni'a.

Poplac'a, in 19 Augustu 1872.

(3—3) Comitetulu parochiale.

Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele Sohodolu, sî Tohanulu-nou, in protopresbiteratulu Branului, se escrie concursu, pentru suplinirea loru, pâna la 14 Septemvre a. c.

Pentru statiunea din Sohodolu, s'a sistemisatu unu salariu anualu de 160 fl. apoi cuartiru, sî lemne de focu. Iéra pentru acea din Tohanulu nou 100 fl. sî cuartiru naturalu.

Competitorii au a-si adresá subscrisului, petitiunile loru instruate in sensulu prescriseloru Statutului organicu.

Zernesti, 12 Augustu 1872.

Ioanu Metianu,
protop.

Nr. 76. 1872.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante invetiatoresci din Ded'a protopresbiteratulu gr. or. alu Turdei superióre se escrie pâna in 17 Septemvre a. c. st. v. concursu.

Emolumentele suntu : 200 fl. v. a., cuartiru gratisu sî lemne de focaritu de ajunsu.

Concurentii sa-si tramita petitiunile instruite in sensulu § 13 Stat Org. pâna la terminulu supr'aindicatu la subscrisulu.

Inspectoratulu scol. dinstr. gr. or.
alu tractului ppescu Turd'a sup.

Idicelu in 15 Augustu 1872.

Iosifu Brancovanu,
(2—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru oçuparea statiunei parochiale gr. or. Foltu tractulu Joagiului I, statatóre din 80 familii cu 351 suflete, se escrie concursu pâna la ultim'a Septembre an. cur. cal. v.

Emolnmentele suntu: a) casa parocbiala cu grâdina de legumi; b) dela tóta famili'a un'a ferdela de cucuruzu sfermatu ; c) dóue locuri aratóre, cimiteriulu sî unu fenatiu, care tóte laolalta dau unu venitu anualu de 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au de a-si indreptá petitiunile instruate conformu Statutului organicu, la subsemnatulu in Hondolu.

Hondolu, 20 Augustu 1872.

In contielegere cu comitetulu parocbialu.

B. Piposiu,
(1—3) protop.

Nr. 331. 1872.

Escriere de concursu.

Organisându-se cu inceputulu lui Octobre 1872 scólele triviali din Monoru sî Borgo-Prundu in tienutulu districtului Naseudu in scóle normali de patru clase cu 4 invetiatori, sî cu limb'a de invetiamentu romàna, acum de o camdata suntu de a se ocupá la fia-care din aceste 2 scoli dóue statiuni de invetiatori, pentru care se escrie concursu pre 25 Septembre 1872 stilulu nou.

Salariulu anuale pentru unu atare postu de invetiatrriu este de 500 fl. v. a. fâra alte accidentie.

Doritorii de a ocupá unu atare postu, in cererile loru indreptate câtra administratiunea fonduriloru scolare din Nasaudu, au a documentá cu testimonii legali :

1· Cumca suntu români sî sciu perfectu limb'a romàna, care e limb'a propunerei, apoi cele 2 limbi a patriei, séu celu pucinu cea germana,

2. Cumca au avutu sî au o portare morale sî politica nepatata,

3. Cumca suntu deplinu cualificati pentru invetiatori normali, sî cei cari pâna acum aru fi servitu cu succesu bunu in districtulu Nasaudului séu la vre-o scóla normala din alte locuri se voru preferí.

Șusceperea aceloru invetiatori va fi pentru primii 3 ani — cá ani de proba — numai provisoriu, iéra dupa acei 3 ani, cari se voru aflá ca au corespunsu, voru fi denumiti definitivu cu dreptu de pensiune. —

Din siedinti'a comissiunei administratória de fondurile scolare tienuta in Nasandu in 30. Augustu 1872

Presiedintele
Gregoriu Moisilu
Vicariu eppescu foranu.
Secretariulu
(1—3) Stefanu Timocu

Concursu.

Pentru ocuparea nóuei statiuni invetiatoresci din comun'a Poian'a tract. Mercurei se escrie prin acést'a concursu pâna in 20 Sept. st. vechiu a. c.

De acestu postu e impreunatu unu salariu anualu de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu voru avea a-si tramite concursele loru, pâna la terminulu prefiptu, — la subsemnatulu inspectoratu scolariu, dovedindu :

a) ca suntu de religiunea gr. or. cu purtâri bune morale ;

b) ca au absolvatu celu putienu clasele gimnasiali inferióre, cleric'a séu pedagogi'a ;

c) ca cunoscu afara de limb'a materna româna sî un'a din limbile patriei sî in fine ca cunoscu cantârile sî tipiculu bisericescu.

Cunóscerea in persóna a concurentiloru mai inainte de alegere aru fi de doritu.

Mercurea, 19 Augustu 1872.

In contielegere cu comit. parochialu.

Inspectoratulu scolariu gr. or. alu
tract. Mercurea.

Ioanu Drocu,
(2—2) adm. prot.

Concursu.

Devenindu statiunea de invetiatoriu primariu la scól'a din comun'a Beclénu vacanta, se deschide prin acést'a pâna in 8 Septembre st. v. a. c. concursu, cu care postu suntu impreunate urmatórele emolumente :

Cá salariu anualu un'a suma de 300 fl. v. a. in patru rate anticipative, cuartiru liberu, 3 stângini de lemne, pentru incaldîtu, sî grâdina de legume.

Concurentii, la susu numitulu postu, au sa-si astérna prin scaunulu protopopescu I alu Fagarasiului, subscrisului comitetu recursurile loru provediute cu urmatórele documente recerute :

a) ca suntu de religiunea gr. or. ;

b) ca au absolvatu celu putienu gimnasiulu inferioru sî cursulu pedagogicu *séu* teologicu.

c) sa fia bine deprinsu in limb'a germana.

d) ca posede sî cunoscintie in tipiculu bisericescu.

Datu in Beclénu 12 Agustu 1872.

Comitetulu scolariu.

I. Bursanu,
presied. comitetului.

Georgiu Gram'a,
(2—3) secretariu.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele popularie gr. or. din protopresbiteratulu Zlatn'a de susu, se escrie concursu cu terminu pâna la finea lui Sept. a. c.

a) Pentru Câmpeni salariulu 250 fl. v. a. pentru cuartiru 50 fl. v. a. sî 5 orgii de lemne.

b) Pentru Vidr'a de josu salariu 200 fl v. a. o grâdina, cuartiru naturalu sî lemne pentru focu.

c) Pentru Vidr'a de susu salariu 200 fl. v. a cuartiru sî lemne de incaldîtu, precum sî o grâdina.

d) Pentru parochi'a Arada 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de incaldîtu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la subscrisulu in Câmpeni, petitiunile loru instruate in intielesulu Statutului organicu.

Câmpeni, 18 Augustu 1872.

Cu impreuna intielegerea comiteteloru parochiale.

Ioanu Patiti'a,
(2—3) peotopopu.

Nr. 129—1872.

Edictu.

Nicolau Nicóra din Sabiiu, carele de tempu mai indelungatu au parasitu patri'a sî pre soci'a sea Mari'a Ioanu Santionu totu din Sabiiu fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se presentedie inaintea forului matrimonialu subscrisu, pentru ca la din potriva, procesulu matrimoniale intentatu de susu numit'a lui socia, se va otarí sî in absenti'a lui.

Sabiiu, 19 Augustu 1872.

Forulu matrimoniale gr. res. alu tractului
(3—3) protop. alu Sabiiului I.

Redactoru respundietoriu : Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 70. ANULU XX.

Sabiiu, in 31 Augustu (12 Sept.) 1872.

†

Demetriu Bolintineanu,
unulu dintre cei dintâiu poeti ai natiunei nóstre nu mai este intre cei vii. Neindurat'a mórte a smulsu din viétia pre acelu ce a cântatu atâtu de frumosu patimile si glori'a natiunei. Fia-i tierân'a usióra si memori'a eterna!

Evenemințe politice.

In laintrulu monarchiei cuventulu de tronu pre care lu impartasimu si noi cetitoriloru nostri, este care ocupa mai multu spiritele. Unor'a le place cuventulu de tronu pentru ca e asiá de realisticu. Elu se ocupa cu lucruri prosnice, dara de interesu pentru binele si prosperarea popóreloru din tienutulu tieriloru corónei unguresci. Altii aru fi doritu cá sa se spuna intrensulu si modalitatea cum sa se indeplinésca cele depuse intr'ensulu. Iéra altii dicu ca déca voiesce sa cuprinda cine-va cuventulu de tronu apoi sa cetésca printre sire si in fine suntu si de acei'a cari nu vedu intrensulu decâtu inceperea reactiunei.

Afara din monarchia este evenementulu celu mai insemnatu intalnirea celoru trei monarchi in Berlinu. Splendórea a fostu la culme cu deosebire cea militaria. Despre conferintiele politice ori diplomatice de aci suntu numai versiuni. Despre aceste numai viitoriulu va descoperí ce va descoperí si va aratá déca asigurârile ca ele asigura pacea européna suntu adeverate séu nu. Diuariele rusesci asigura mai multu contrariulu si detragu tóta insemnatatea politica a pârtiei politice a acestoru conferintia din causa ca ele nu consuna cu tendintiele slavismului cârui este opusu germanismulu.

Cuventulu de tronu

cu care Majestatea Sea ces. reg. Apostolicu in 4 Sept. 1872. a deschisu parlamentulu Ungariei.

Onoratiloru domni magnati si deputati, iubitiloru credinciosi!

Diet'a de insemnatate istorica din anii 1865—68, deslegându cestiunile de dreptu publicu, cari preste secoli au fostu neresolvite, a pusu o basa sigura vietiei constitutionale a tierei si a intinsu natiunei mijlóce spre desvoltarea sea spirituala si materiala.

In urmarea acestei'a amu fostu in puseliune de a provocá diet'a trecuta la oper'a cea mare a reformeloru interne.

In acele legi salutarie inse, cari Ni s'au subscernutu spre santiunare, suntu depose numai unele base pentru acele mari reforme, cari trebuie sa suplinésca interlasârile atâtoru ani indelungati.

Este problem'a dietei presinte; a continuá regularea organisatiunei de statu pre bas'a institutiuniloru constitutionale corespundiatoriu intereseloru natiunei si recerintieloru tempului, totu-odata prin disposetiuni legale si prin investitiuni corespundietóre a insintá prin desvoltarea intereseloru spirituale si materiale in tóta direptiunea.

Spre deslegarea acestei probleme mari, pre lânga intielepciunea Dvóstra se mai recere inca o lucrare continua, consecinta si constanta, precum si aceea, ca camer'a deputatiloru, cu pazirea libertâtiei de svatuire, sa póta lucrá totu-déun'a regulatu si neimpedecata. (Vivate entusiastice.)

Regimulu Nostru 'si va tiené de detorintia a subscerne la tempulu seu propunerile sele in mai multe cause de mare insemnatate.

La deschiderea dietei trecute amu accentuatu dejá, câtu de momentuosu Ni se pare, ca in urmarea straformârei constitutiunei de casle, si organisarea casei magnatiloru sa se modifice dupa recerintiele tempului sustienându totu-odata acele avantagele, cari cas'a magnatiloru, desvoltata din istori'a natiunei si legata de cele mai mari interese ale ei, le intinde spre garantarea progresului fâra pripire. (Vivate.)

Miscamintele electorale au doveditu de nou, câtu de mare este lips'a de a reintregí si modificá defectele legei electorale din 1848. cá libertatea de alegere si intre valurile passiuniloru de partida, sa se asigureze dupa potintia din tóte pârtile. (Placere frenetica.)

Cu privire la administratiunea publica, legislatiunea presinta va avé o grabnica si momentósa problema a asigurá in tóta direptiunea pre bas'a institutiuniloru constitutionale, esecutarea punctuala a legiloru si ordinei.

Diet'a trecuta a regulatu municipiele si comunele; dara a remasu inderetu regularea capitalei, tierei si a fundului regiu.

Municipiele trebuie sa fia in puseliune, ca ele sa se póta ingrigí independinte despre spesele administratiunei.

Pre terenulu justitiei s'au adusu multe legi salutarie. Resultatulu bine-facatoriu alu acestei organisâri de justitia inse numai atuncea se va poté esperiá, déca se voru delaturá pedecile, ce ingreuéza activitatea grabnica si sigura a judecatoriloru din caus'a ca legile formale materiale suntu defectuóse.

Regimulu Nostru, intre mai multe propuneri ce privescu regularea justitiei, va subscerne projectele sele in privinti'a codicelui criminalu, precum si in privinti'a procedurei civile si criminale.

Precum la deschiderea dietei trecute asiá si acum'a accentuâmu, ca cu sustienerea nevatemata a libertâtiei de presa trebuie ingrigitu despre reintregirea aceloru defecte a legiloru formale si materiale de presa, ce le-au aretatu esperinti'a de pân acum'a. (Aprobâri viue.)

Garanti'a principala a inflorirei si a propasirei statului este: cultur'a supusiloru. Din acestu motivu, dupa dispusetiunile cele insemnate ce s'au facutu dejá in interesulu instructiunei poporale, apare acum de o lipsa intetitóre desvoltarea ulterióra a instructiunei publice prin stabilirea unui sistemu pentru tóta tiér'a in privinti'a invetiamentului de mijlocu si mai inaltu.

Nepotendu-se pertractá in diet'a trecuta projectele de lege despre universitatea din Clusiu si despre academi'a Ludovica, amu datu plenipotintia regimului Nostru spre a se poté pune in viétia in modu provisoriu infiintiarea numiteloru institute de tiéra, amu demandatu cu o cale, cá acele projecte de lege sa se subscérna de nou dietei. (Vivate.)

Nu mai putienu, decâtu caus'a instructiunei publice, va cere activitatea legislatória a Dvóstra si interesele materiale a tierei. Câci cultur'a si inavutirea, promovându un'a pre alt'a, face possibilu ajungerea acelui mare scopu, a cârui realisare este problem'a statului.

Cu legea de industria diet'a trecuta a depusu bas'a desvoltârei unei industria rationabile si liberale.

Spre aventarea unui ramu specialu si importantu de industria si spre inaintarea comerciului guvernulu Nostru va subscerne projectu sistematicu despre o lege de mina si comerciu.

Interese ponderóse a economiei reclama si regularea referintieloru forestieri.

Pentru inflorirea industriei si a comerciului afara de aceste se mai recere, cá circulatiunea normale a baniloru precum si pretiulu loru sa fia garantate prin o forma corespundiatória intereseloru industriei si a comerciului. (Vivate.)

Dietele mai de aprópe au adusu sacrificie mari pentru desvoltarea midilóceloru de comunicatiune a statului. Aceste midilóce in mare parte corespundu postulateloru comunicatiunei interne, sboru mai repede voru luá inse numai atunci, déca se va ingrigí si in direptiunea resariténa si de amédia-dî despre conjunctiunea câiloru ferate cu teritoriulu mare internationale.

Preste totu e de lipsa, cá contingentulu midilóceloru de comunicatiune sa fia statoritu legislatorice si inactivatu prin mesuri legali atâtu in privinti'a realisârei câtu si a sustienerei acelui'a.

Unu semnu imbucuratoriu, ca in tempii mai recenti s'au facutu oferte pentru edificarea mai multoru câi ferate fâra de a se cere garanti'a statului.

Desvoltarea continua a vietiei de statu consuma din anu in anu totu mai mari sume. Mai vertosu afacerile aperârei de tiéra, a comunicatiunei, a justitiei si a instructiunei publice inca pâna acum'a au consumatu sume, cari nici decâtu nu se potu proportioná cu erogatiunile de mai nainte.

Inse chiaru prin acést'a desvoltare a vietiei de statu se urca si venitele statului, si inca in asiá mesura, câtu creditulu publicu pâna acum'a s'a intrebuintiatu numai pentru scopuri investitionali.

Dela prudinti'a Dvóstra asceptâmu inscenarea aceloru dispusetiuni, cari, pre lânga economi'a cea mai strica, voru asigurá si pre venitoriu sustienerea ecuilibrului in spesele statului, regimulu nostru va elaborá projecte, prin cari dârile publice sa se imparta pre câtu se póte de proportionatu si cumca contributiunea sa fia basata pre cele mai juste date. (Aprobâri.)

Dupa incheiarea sessiunei trecute Ni-amu tienutu de prim'a detorintia a Ni intórce grigi'a Nóstra parintesca spre pârtile de josu ale Ungariei cercetate de esundarea apeloru. In urmarea acést'a se voru projectá projecte de legi, prin cari, curmându-se pre venitoriu astu-feliu de daune, progresulu de asociatiuni sa nu fia impedecatu in cursulu seu.

Articlii de lege XLI. si XLII din a. 1868. au decretatu deoblegamentulu generalu de militia si sistemulu de aperarea tierei. Spre a asecurá intr'-unu modu corespundiatoriu esoperarea acestoru legi, pre bas'a acestor'a si in parte in urmarea ordinatiuniloru consecinte acestor'a, se voru presentá dietei mai multe projecte de lege.

Dupa ce in confiniele Nóstre militari provincialisarea celoru dóue regimente confiniale, comunele militari Zengg si Belovár precum si a cetatiei Ivanics si a comunitâtiei Sziszek este fapta complinita, acést'a impregiurare aduce cu sine sporirea preponderanta a numerului deputatiloru esmitendi de câtra diet'a croato-slavona in parlamentulu Ungariei.

Spre acestu scopu diet'a croato-slavona a esmisu o deputatiune regnicolaria pentru a se contielege cu deputatiunea regnicolaria a parlamentului ungaru.

Totu-odata diet'a tieriloru Nóstre si-a esprimatu dorinti'a, cá sa se iá la revisiune unele puncte din articlulu de lege XXX. dela an. 1868 amesurati modrului prescrisu in acést'a lege.

In urmarea acestor'a, spre a conveni cu deputatiunea amintiteloru tieri; Ve provocâmu, cá in intielesulu §. 70 a) art. de lege XXX din an. 1868 si pre lânga respectarea principieloru esprese in aceea lege, asemenea sa esmiteti o deputatiune regnicolaria.

Provincialisarea parte preparata parte faptice inceputa a confiniulu militaru ung. asemenea a facutu pasi progresivi. Indata ce aceea va fi terminate, numai decatu Vi se va subscerne projectu de lege referitoriu la impartirea administrativa a provinciei, despre conchiamarea representantiloru ei in dieta, despre inarticularea in lege a favoruriloru date de Noi locuitoriloru acestui teritoriu precum si acelor'a din pârtile dejá provincialisate a confinieloru militari croate.

Afara de objectele aci insirate activitatea legislatorica a Dvóstra se va estinde sî asupr'a altoru dispusetiuni neamenavere.

In cuventulu Nostru de tronu, cu care amu incheiatu sessiunea trecuta, amu vorbitu cu indestulire despre referintiele nóstre amicabili facia de statele esterne. De atuncea Noi amu fostu de nou incredintiati despre durabilitatea sî soliditatea acestei amicitia. (Complacere.)

Sperâmu, cumca Dvóstra, intre binecuventârile pâcei, Vi va succede nu numai a continuá opulu mare alu reformeloru, ci cu ajutoriulu Omnipotintelui, alu sî terminá.

In acést'a sperantia, cu acést'a dorintia Ve salutâmu pre Voi, iubitii Nostri credinciosi, magnatii sî representantii Ungariei nóstre, la inceputulu acestei diete, pre carea prin acést'a o dechiarâmu de deschisa. (Vivate entusiastice.)

Unu memorandu despre relatiunile transilvanene.

(Urmare sî fine.)

Cumca acolo, unde posesorii mai mici de pamentu sî clas'a civiloru mai seraci au ajunsu materialicesce la sapa de lemnu, si unde singur'a possibilitate de subsistintia e denumirea in unu oficiu, sa judece E. V. deci, câtu de mare este amariciunea, câci potu dice ca la prelucrarea opiniunei publice pentru uniunea neconditionata a jucatu indestulirea sperantieloru respective o rola mare.

In fine tienu de necesariu a atrage pretiuit'a atentiune a E. V. asupr'a positiunei nostre propria cá deputati, sî a rugá pre E. V. cu tóta sinceritatea si plinu de incredere, in interesulu regimului sî cu deosebire in interesulu patriei comune: faceti o revista sî lasu pretiuitei judecâti a Escel. Vóstre a precumpaní ca representéza in fapta acesti 65 deputati transilvaneni, cari se tienu de partid'a nóstra, opiniunea publica a intregei tieri, mai alesu déca subtragemu din acesti'a inca sî pre deputatii ungureni sî sasesci? Póte-se crede ca elementulu ungurescu alu acelei tieri, care pâna la anulu 1865 a facutu totu-déun'a politica ungurésca in modulu celu mai decissivu sî a fostu in stare a o promová cu cea mai mare consecintia, este acum asiá de obositu, pentru de a se incumetá a incredintiá lucrulu celu greu alu reformârei nóstre numai mâniloru nóstre? La alegerile trecute se potea observá dejá unu anumitu indiferentinsmu, acum s'a mai adausu inca nemultiamirea atâtu de multilaterale sî escusati E. V. sinceritatea mea, déca marturisescu ca neincrederea cu relatiunile de astadi e aprópe generale.

Acést'a neincredere se maresce prin superbi'a personale, se póte dice provinciale, din causa, ca fia-care se crede dispretiuitu, inse sî mai multu prin precumpanirea ca nici un'a din clasele nóstre sociale nu se póte acomodá celoru din Ungari'a; superbi'a transilvanénului 'lu opresce a se coborí o trépta mai in josu; sî averea lui nu e suficiente pentru de a se potea sustienea intre semeni.

S'a speratu sî se spera inca sî astadi o ameliorare a positiunei materiale, incâtu-va ordinea relatiuniloru nóstre sî trebuie sa marturisescu, cu privintia la persón'a mea, ca pre mine m'a adusu aici numai speranti'a ca a-siu potea ce-va influintiá in directiunea acést'a. In scurtu tempu decurge terminulu mandatului nostru sî noi nu suntemu in stare a produce motive spre scusarea intrelasâriloru.

In decursulu petrecerei nóstre de 5 ani aici amu datu dovedi nedubitavere despre lealitatea nóstra sincera sî suntemu mandri ca sî pertid'a nóstra, contribuindu la confirmarea regimului chiaru cu postpunerea intereseloru nóstre transilvanene, a promovatu cea mai momentósa resolvire; insa noi sperâmu ca regimulu sî partid'a nóstra, capetandu cunoscintia despre relatiunile speciale ale Transilvaniei, va procede in viitoriu ecitabile in multiamirea intereseloru nóstre, cari singure voru face possibile ajungerea tientei comune, constanti'a neresturnavera a contopirei patriei comune.

Br. **Albertu Banffy.**

Bibliograficu.

Sabiiu, 28 Augustu.

Prea Sântitulu Parinte Metropolitulu nostru **Andreiu** Bar. de **Siagun'a** a mai datu literaturei române sî celei bisericesci crestine unu opu, compusu sî edatu de Prea Sânti'a Sea: „Manualu de studiulu pastoralu“ destinatu pentru scólele clericali. Manualulu se afla de vendiare in tipografi'a nóstra archidiecesana cu pretiulu de 50 xr. val. a.

Cuprinsulu acestui opu se vede din sumariulu urmatoriu:

Introducere
in studiulu pastoralu.

Cunoscintie generali.

§. 1. Ce sciintia este studiulu pastoralu? §. 2. De ce studiulu acest'a 'lu numimu noi „Studiu pastoralu“ si nu „Teologi'a pastorale?“ §. 3. Ce insemnatate are chiamarea unui pastoriu sufletescu in societatea crestinésca? §. 4. Óre numirile, cu care se caracterisédia preotii in S. Scriptura, nu tragu dupa sine sî nisce greutâti pentru chiamarea loru? §. 5. Continuare. §. 6. Necesitatea Studiului pastoralu. §. 7. Cum impartimu noi Studiulu nostru pastoralu?

Capu I.

Despre pastoriulu sufletescu in cele ce se tienu de elu cá de unu cetatianu.

Sectiunea I.

Despre casatori'a, cas'a, sî casnicii unui preotu.

§. 8. Biseric'a nóstra nici cându n'au primitu celibatulu pentru preoti; sî ce se pretinde dela persón'a cea femeésca, pre carea voiesce preotulu viitoriu sa o iee de sotia? §. 9. Óre preotulu póte traí iéra-si cu soci'a sea de care s'au despartitu odata cu invoirea obscésca? §. 10. Cum sa tiena preotulu cas'a sea, sî cum sa crésca pre fii sî fiicele sele? §. 11. Cum sa aiba preotulu grigia de cas'a parochiale, sî de pamenturile parochiale, sî indeobsce despre averea parochiale? §. 12. Ce persóna femeesca póte tiené preotulu in cas'a sea?

Sectiunea II.

Despre obligamintele unui preotu facia cu pusetiunea lui in statu, sî in cele civile.

§. 13. Ce este de observatu indeobsce sî in deosebi despre obligamintele unui preotu facia cu pusetiunea lui in statu? §. 14. Preotulu sa nu se puna in ocârmuiri publice nici in chidiasie, nici in alte lucruri lumesci; póte apará insa causele la forurile bisericesci? §. 15. Sa nu se lase in ocâri in contr'a domnitoriului, sî a altoru amploiati?

Capu II.

Despre preotu, sî despre cele ce se tienu de elu cá de unu pastoriu sufletescu, sî ministrulu Misterieloru sî indeobsce de Tipicu, adeca cá ministru alu servitiuriloru bisericesci in sî afara de biserica, sî cá invetiatoriu alu poporului sî alu tinerimei.

Sectiunea I.

Despre preotu sî despre cele ce se tienu de elu.

§ 16. Cine póte fi preotu? §. 17. Despre alegerea preotului prin respectivii parochieni. §. 18. Alegerile sa nu se faca cu nici unu feliu de coruptiune? §. 19. Despre hirotoni'a nou alesului preotu. §. 20. Care ordine are a se padí intre preoti? §. 21. Nu i se cuvine a-si rade barb'a séu a se imbracá in haine necuvióse? §. 22. Care insusîri caracteristice prescrie Apostolulu Pavelu pentru unu preotu. § 23. Dela preotu se cere, sa fia fara intinaciune, sî trédiu la minte. §. 24. Preotulu sa fia curatu, cucernicu sî onestu. §. 25 Preotulu sa fia iubitoriu de strainu § 26. Preotulu are sa fia invetiatoriu. § 27. Cându sa invetie? §. 28. Apostolulu Pavelu pretinde dela preotu, a nu fi betivu, nici batatoriu, nici sfaditoriu, nici camatarnicu. §. 29. Continuare. §. 30. Blându sa fia preotulu. §. 31. Preotulu sa nu fia neofitu, sî sa aiba marturia buna dela straini. §. 32. Ce se mai cere dela preotu afara de cele prescrise de Apostolulu Pavelu? §. 33. Incheerea acestui tractatu.

FOISIÓRA.

Archeologi'a,

Raportulu dlui C. **Boliacu.**

Domniloru membri ai comitatului archeologicu din Bucuresci.

(Urmare.)

Amu adusu multe fragmente romàne din aceste dóue localitâti: o hidria de 50 vedre si o marmora cu inscriptiunea: „Municipia Trosmis,“ este totu ce amu potutu gasí intr'o dî la Igliti'a.

De acolo nu m'amu opritu nicairi cá sa viu repede la unu câmpu de morti dacicu, descoperitu de mine acum unu anu intre Cetatea-vechia dela Zimnicea sî orasiulu Zimnicea de astadi.

Zimnicea este unulu din punctele cele mai importante in privinti'a studieloru archeologice in Romàni'a. — Cetatea mai alesu, este fórte variata in monumente de diferite naturi, din diferite epoce, a diferite popóre.

Pre unu piscu naturale sî facutu, pre malulu stângu alu Dunarei, in fati'a Sistovului, care dupa inaltimele solide cá cetâti naturali, pre cari negresîtu ca le-au mai fortificatu tóte popórele din cea mai adenca vechime pána astadi, cetatea Zimnicea pastréza in stradele ei diferite monumente de diferite obiceiuri sî moravuri a diferiteloru popóre, sî in préjm'a ei se intindu in tóte pârtile movilele-morminte ale acelor'a pre cari nu i-a apucatu istori'a: movil'a Chehaielei, este unu lucru importantu care póte sa ne dea intr'o dî multe mósite din cea mai adenca anticitate! A se sapá acésta movila cu folosu, aru trebuí 200 de ómeni cari se lucreze o septamâna de dile.

Vestigiuri dace, romane din cele mai pronunciate, si altoru popóre nici dace nici romane, merita sa atraga tóta atentiunea d-vóstre asupr'a Zimnicei. Spargaturile ce s'au totu facutu in trens'a de câtra cautatorii de anticitâti séu de comori, nu suntu de natura a dá subiecte de studii mai seriose.

Estu tempu amu voitu sa facu cercâri mai cu deadinsulu prin sapaturi mai adenci in interiorulu ei, sî potu dîce ca amu ajunsu pâna la solidulu batatoritu care a fostu panimentulu ei in tempii romani; sî eata pre ce me basezu a dîce acést'a: acésta cetate n'a fostu nici odata fortificata cu zidire ci numai cu pamentu radicatu in imensele sî profundele siantiuri, lucrare ante-romana in asemenare cu lucrârile de aceeasi natura cari se vedu intre Calafatu sî Cetatea, sî se numescu pâna astadi Huni'a póte pentru ca Hunii voru fi profitatu mai multu decâtu alte popóre de acele lucrâri uriasie, ante romane de pre acolo.

Intrandu in cetate pre deschidiatur'a pre unde se vede ca a fostu intrarea in toti tempii, m'amu otaritu sa sapu in partea drépta, mai lânga aridicatur'a fortificârei, sî, la doi metri sî mai bine adencime, amu datu de jumetatea din josu a unei hidrii imense, olaria romana, care aru fi potutu contiené, in intregulu ei, mai bine de 50 vedre liquidu, aterna negresitu spre depositu de apa, intocmai cá un'a ce amu gasitu la Trosmis. Amu mersu la basele ei sî amu vediutu ca a fostu asiediata pre capetâie de lemnu putredite acum cu totulu, ca fundulu ei erá rotunditu sî cam in forma de amphora cu o gaura in centru, spre inlesnirea spelârei hidriei asiediata pre base solide sî inalte, negresitu cá sa pótа manipulá pre de desubtu.

Amu scosu dóue mari bucâti din acésta mare piesa de olaria romana sî le-amu transportatu la gazd'a mea in Zimnicea pâna se voru aduce la museu unde nu este pâna acum nimic'a de asemenea natura. Asemenea hydrii s'au ivitu pâna acum in pârtile nóstre numai la Igliti'a, Trosmis, in protiv'a Brâilei, de partea drépta a Dunarei, pre cari le-a tramisu dd. Beaudry sî Boissier la museele Franciei cu mari greutâti pre unu vaporu francesu, din caus'a improtivirei turciloru, de-sî se dase voia tramisiloru Imperatului Napoleonu III sa se faca sapaturi acolo.

Prelungindu sapatur'a, amu datu de unu mormentu cu zidaria romana, sdrobitu inse, in care sî pre lânga care n'amu gasitu decâtu vestigiuri de olaria romana, câte-va obiecte de bronzu sî de alama neinsemnatóre sî unu pintene intregu cu tóte catarâmile pentru legaturi, pre coturni, pintene de cavaleru romanu negresîtu, cum amu mai gasitu sî alte dâti totu in acésta cetate, amu voitu sa cercu mai afundu sî n'amu gasitu decâtu câte-va fragmente de silecsuri la o jumetate de metru mai josu de solidu, câte-va fragmente de olaria primitiva négra sî unu obiectu neintielesu de bronzu.

Pentru ca estu tempu oprisemu la Zimnicea cu totulu pentru altu ce-va decâtu cá sa sapu in cetate, a dóu'a dî amu revenitu la ide'a ce me oprise aci.

Banuiamu de unu orasiu dacu in giurulu acestei cetâti, din afar'a siantiuriloru, in josu spre orasiulu Zimnicea de acum; pentru ca multe vestigiuri dace totu gasisemu pre acolo din alti ani, si mai alesu anulu trecutu. M'amu pusu dara sa facu cercâri atâtu pre malulu Dunarei câtu sî pre partea oposita, m'amu opritu spre centru, intre loculu unde

Sectiunea II.

Despre preotu, cá ministru alu misterieloru.

§. 34. Preotulu este ministru alu misterieloru. §. 35. Datorintiele preotului administratoru de misterii, care se referu la tóte séu numai la unele misterii. §. 36. Preotulu trebuie sa intrebe pre primitoriulu vre-unui misteriu, ca scie elu, sî cunósce invetiaturile cele mantuitóre ale misteriului, carele voiesce sa-lu primésca ? §. 37. Óre impedeca intinaciunea morala a preotului lucrarea mantuitóre a vre-unui misteriu ? §. 38. Ce are a observá preotulu specialminte la administrarea misteriului botediului ? §. 39. Ce este de lipsa pentru unu preotu spre cunóscerea perfecta a misteriului botediului ? §. 40. Carii nu se botédia venindu dela alte confessiuni la biseric'a nóstra ? si despre botediarea pruncilorn aflati pre strad'a publica. §. 41. Unde este loculu pentru administrarea botediului ? §. 42. Cine póte administrá misteriulu botediului ? §. 43. Despre misteriulu ungerii cu sântulu miru. §. 44. Despre misteriulu marturisirei. §. 45. Preotulu trebuie sa fia hirotesitu de duchovnicu prin Eppulu seu. §. 46 Duchovniculu are a invetiá si indemná câtra marturisire si pocaintia pe poporu, si a fi câtra naravurile crestiniloru cu bagare de séma. §. 47. Continuare. §. 48. Ce are sa faca duchovniculu, cându vre-unu crestinu i vine la marturisire cu o pocaintia calduroósa, si cu do ósa sfaramare a sufletului ? sî ce are sa faca cu acel'a, carele séu nu arata nici o pocaintia, séu prea putiena ? §. 49. Duchovniculu ce are sa faca cu crestinulu, pentru care scie, ca adese ori devine in pecatulu sburdârei trupesci ? §. 50. Cum are sa se pórte Duchovniculu cu crestinulu, carele s'au bolnavitu spre mórte, ori s'au osanditu la mórte prin judecatorie ? §. 51. Continuare. §. 52. La ce are a padi Duchovniculu la sevarsirea sântei cuminecaturi ? §. 53. Ce este de observatu in studiulu nostru pastoralu pentru misteriulu preotiei, si cu deosebire pentru hirotoni'a de Ipo-si Diaconu a vre-unui clericu ? §. 54. Cum sî despre ce are duchovniculu sa dee atestatu celui ce are a se hirotoní de diaconu ? §. 55. Ce are sa faca preotulu cu cei ce voiescu a se casatorí ? §. 56. Cum sa se faca logodn'a ? §. 57. Unde sî in ce timpu are sa se faca cununi'a ? §. 58 Ce are a observá parochulu la casatori'a mestecata ? sî ce prescrie legea patriei in privinti'a acést'a ? §. 59. Ce are sa observedie la sevarsîrea misteriului maslului ? §. 60. Óre numai morbosului crestinu se póte administrá misteriulu Maslului ? sî óre este ocasiunea buna, cá parochulu la sevarsîrea maslului sa indemne pre crestinu a face vre-o fapta filantropica ?

Sectiunea III.

Despre preotu, cá ministrulu servitieloru bisericesci in si afara de biserica.

§. 61. Care suntu acele servitiurí care preotulu datoriu este ale seversí in sî afara de biserica ? §. 62. Ce are a padí paruchulu la aceste deosebite rugaciuni, care se sevarsiescu in launtrulu bisericei ? §. 63. Câte feliuri de liturgii are biseric'a nóstra, si ce are a scí preotulu in privinti'a acestoru liturgii ? §. 64. Tipiculu liturgiei inainte sântite. §. 65. Ce invetiatura ne da nóua biseric'a despre vasele sântite la sevarsirea sântei liturgii ? §. 66. Cum sa fia pânea sî vinulu, ce sa aduce la liturgia ? §. 67. Desluciri despre preotu, despre intemplârile nenorocóse, care din caus'a, séu fâra caus'a preotului liturgisitoriu potu obvení pre tempulu durârei liturgiei ? §. 68. Continuare. §. 69. Óre facut'au din destulu preotulu datorintiei, chiamârei sele, déca numai pentru cârti rituali s'au ingrigitu sî nu sî pentru vase sântite, pentru imbracaminte preotiescí sî diaconesci, pentru recerintiele mesei altoriului, ale proscomediei si pentru icóne ? §. 70. Cum sa fia preotulu insufletitu la aceste servitiuri ? §. 71. Se face atentu preotulu la servitiurile serbatoriloru Nascerei sî ale Botediului Domnului sî ale Bunei vestiri. §. 72. Ce se intielege pentru servitiulu bisericescu, pentru care sa prescria in tipicu, ca are a se cântá „Alilui'a ? §. 73 La ce are a padí parochulu inainte de serbatórea hramului bisericei sele parochiale, sî la insasi serbatórea lui, sî dupa serbatórea hramului ? §. 74. Functiunea parochului la ingropaciuni. §. 75. De ce nu sa espune aici cu preferinti'a despre servitiulu dumnedieescu la sântele Pasci, sî la pogorârea Duchului sântu ? §. 76. Ce motive potu indemná pre preotulu câtra sevarsirea acurata a servitiuriloru in sî afara de biserica ? § 77. Continuare.

Sectiunea IV.

Despre preotu cá invetiatoriu alu poporului si alu tineretului.

§. 78. Preotulu este invetiatoriu naturalu alu poporului sî alu tineretului. §. 79. Este datoriu preotulu a invetiá pre poporenii sei mari si mici numai prin cuventâri bisericesci, séu si altcum ? §. 80. Póte invetiá preotulu dupa unulu sî acela'si metodu pre toti poporenii sei mari sî mici ? §. 81. Cându sa tiena preotulu catechisatiunea ? §. 82 Cum are a se purtá preotulu la prelegeri de catechisatiune ? §. 83. Ce directiune sa-si iee catechetulu in resolvirea problemei sele ? §. 84. O disciplina buna este de mai mare valóre decâtu o doctrina. §. 85. Póte sa neglige invetiarea cântariloru bisericesci din partea catechetului ? §. 86. Cu ce facemu noi incheiarea celoru ací tractate ?

Raportulu delegatiunei presentatu societâtiei academice din Bucuresci.

Siedinti'a II (plenaria dela 4/16. Aug. a. c.

(Urmare.)

5. Din lucrarea lesicografica s'au publicatu treidieci sî cinci de cóle in siepte fascicule de câte cinci cóle, sî anume dóue fascicule de glosariu sî cinci de dictionariu, atâtea prin urmare câte se poteau tiparí cu alocatiunea provediuta in bugetu pentru acésta lucrare : câci de-sî alocatiunea bugetaria provede tiparirea a 40 de cóle in cursulu anului, inse din aceea-si suma delegatiunea a cautatu sa respunda anticipatu o parte din remuneratiunea aceloru dni colaboratori, ale câroru lucrâri nu s'au tiparitu sî nu se poteau tiparí in cursulu acestui anu, dara cari, in virtutea conclusului luatu in sessiunea trecuta, aveau dreptulu a reclamá anticipatu o parte de remuneratiune ce li se cuvine pentru lucrarea loru. Asiá dara, pentru ce nu s'a inceputu, cum se decise-se tiparirea dictionariului din dóue locuri, se esplica prin acésta singura impregiurare a lipsei de fondu alocatu, fâra sa mai adaugemu, ca aplecarea unei asemenea mesure, chiaru cându amu dispune de fonduri, aru intempiná in practica dificultâti aprópe invincibili. Apelulu de abonamentu la dictionariu a avutu resultatu destulu de satisfacatoriu : listele inapoiate pâna acum, cari facu mai numai a trei'a parte din cele impartite, dau unu numeru de mai cinci sute de abonati, sî prin urmare o suma rotunde de 10,000 de lei de incasatu in cursulu anului incetatu, cá jumetate de pretiu alu acestoru abonamente ; sî o suma totu atâtu de mare de incasatu in cursulu anului urmatoriu cá alta jumetate a pretiului acelor'a-si abonamente, asiá incâtu in bugetulu anului urmatoriu, la art. venituriloru din vendiarea numai a dictionariului, se va polé inscrie sum'a de lei 20,000. In compturile anului incetatu sum'a de bani prinsi sî incasati din vendiarea dictionariului figurédia mai mica, adeca in cifr'a de lei 8,600, totu-si cu multe superióre celei de lei 1500, ce se prevedea prin bugetulu anului incetatu, ca au sa se incasedie din vendiarea câtiloru, pre cându banii din vendiarea altoru cârti tiparite de societate abiá se urca la modest'a suma de lei 275. Déca incasarile facute din abonamente la dictionariu in cursulu anului incetatu suie, cum s'aru asceptá cine-va dupa numerulu abonatiloru, celu pucinu la cifr'a dela 10,000 caus'a este, ca pre de o parte unu numeru de abonamente au fostu pâna acum numai anunciate, fâra sa se fi tramisu sî pretiulu abonamentului, iéra pre de alt'a, ca la unele abonamente s'a scadiutu pretiulu numai la jumetate : in acestu din urma casu s'a aflatu delegatiunea cu cererea baronului Ursu, presiedinte alu comitetului unei circumscrip-

---

este acum tirulu militaru sî intre casarma, pentru ca amu datu ací de vre-o dóue vase mormentali, cu cenusia sî óse calcinate in trensele.

Observandu mai bine loculu din cetate spre orasiu, amu vediutu ca orasiulu dacu a urmatu sa fia pre partea stânga care este sî mai radicata, sî ca pre partea drépta despre Dunare, a trebuitu sa fia locu destinatu pentru inmormentâri.

Amu adunatu dara ómenii ce-i aveamu, pre o singura linia, sî i-amu pornitu dela tiru spre casarma pre partea stânga, de vale unde amu presupusu ca a trebuitu sa fia orasiulu. Indata la mai multe locuri, s'au ivitu diferite urne. Amu inceputu dara a scóte, cu tóte precautiunile posibili spre a le scóte intregi, — ceea ce este fórte anevoia cându este vorb'a mai alesu de olaria daca, care este in mare parte fórte reu arsa, sî mai numai uscata la sóre, sî mai totu-déun'a móle in pamentu pâna sa nu o véda sórele, de-sî printre acésta olaria daca, pre care amu numit'o celta spre a putea fi mai intielesu, se gasesce si olaria négra tare perfecta in alegerea lutului, in framentarea lui, in cócere si apoi sî in elegantia si ornamente, intr'unu stilu cu totulu particularu.

Tóte urnele ce descopereamu erau numai cu cenusia sî óse calcinate, adunatura de óse de corpuri arse pre rugu.

Ací atragu atentiunea d-vóstre.

Amu mai avutu ocasiune sa spunu ca convictiune amu dobanditu cumca dacii si-'si ardeau si-'si sî ingropau mortii, si ii ingropau sî in diferite positiuni, totu-déun'a mai alesu cu fati'a spre resaritu, — sî cându corpulu se asiediá, siediendu séu in genunchi cu capulu spre resaritu, sî cându corpulu se asiediá culcatu totu cu capulu spre resaritu.

In tóta lucrarea mea de o septamâna la Zimnicea, in acestu câmpu de morti, n'amu gasitu decâtu unu singuru scheletu nearsu alu câruí craniu l'amu scosu intregu de sub o mare jumetate de urna cu care erá acoperitu, pre cându urne cu óse calcinate, pre jumetate arse, amu scosu 63 din cari optu amu potutu sa le scotu intregi, intacte.

Unu lucru fórte straniu : cele mai multe din aceste urne, ovalu-borcanate mai tóte, de diferite dimensiuni, cele mai multe cu unu brâu esitu, formandu o torda cu câte patru esituri pentru apucare, tóte lucrate cu mân'a fâra ajutoriulu rótei, se vede unu lucru estraordinariu : intr'o urna este bagata alt'a ; in aceea, alt'a ; in a trei'a o a patr'a sî in cea de a patr'a o a cincea cu gur'a in josu. Osemintele in acestu feliu de urna suntu in cea de a cincea, printre cari oseminte amu gasitu sî obiecte petrecute sî ele prin focu precum voiu aretá mai la vale.

Un'a din aceste urne, cu cinci urne, amu potut'o aduce mai intréga spre a o espune sciutóreloru d-vóstre cercetâri.

Cum a potutu sa incapa aceste urne un'a intr'alt'a — dóue, trei, patru sî cinci, — pentru mine este o enigma ; pentru ca nu intrevedu modulu prin care s'aru fi potutu bagá in urn'a esterióra nici chiaru a cincea urna care este si cea mai mica, necum cele-lalte trei intre cea esterióa sî cea din midilocu. Sa se fia facutu astfeliu dela inceputu, moi fiindu urnele, este cu neputintia, pentru ca acela'si fasonu, acelea'si ornamente esterióre au fia-care aceste cinci urne, un'a intr'alt'a, ale câroru guri suntu tóte borcanate, adeca mai strimte.

O alta observatiune amu facutu : unele dintr'aceste urne ce gaseamu, — cele simple, — erau asiediate dreptu in susu, sî tóte cele culcate, cu mai multe urne un'a intr'alt'a. Apoi in aceste urne culcate amu gasitu sî obiecte de podóbe femeesci, adeca unu colieru de electrum sdrobitu, o braciara de elestrum in trei bucâti disformate óre-cum de focu, dara conservandu-si inca tóta siselur'a in linii sî in torde cu totulu in modulu bijutariei numita celta.

Aceste dóue pretióse obiecte s'au perdutu, fiindu in saculu meu de voiagiu pre care mi l'au furatu dupa batelulu cu vaporu Borees, intre Zimnicea si Turnu-Magurele ; mai amu inse câte-va mici obiecte gasite prin aceste urne cu vase arse, precum : unu cerculusiu intr'un'a, unu feliu de agrafu sî unu acu de osu intr'alt'a, tóte trecute prin focu si tóte obiecte de parura femeiésca, ceea ce-mi da idei'a ca arderea corpuriloru se facea cu tóte podóbele loru, idea confirmata cu vre-o dóue bucâti metalu topitu gasitu intr'o urna in care sî unu obiectu de feru, — agrafu séu legatura, — spre incheiarea vre-unui colieru ce s'a topitu.

Femei'a daca astfeliu impodobita, se ardea cá mórta séu se punea viua pre rugulu sociului ei mortu, precum se mai practica sî astadi in unele pârti ale adenciminloru Indiei ?

Cercelusiulu ce posedu gasitu cu obiectulu de feru mai grosolanu care n'a potutu serví la nimica parurei femeesci, 'mi da banuiéla de o asemenea atrocitate a predecesoriloru strabuniloru nostri in Daci'a.

(Va urmá.)

tiuni de scóle primarie in cerculu Fagarasiului, care a reclamatu in favórea aceloru scóle abonamente cu unu pretiu mai scadiutu; delegatiunea a crediutu, ca in favórea scóleloru primarie se cadea sa ascepte acésta cerere, sî nu se indoesce ca societatea se va uní cu delegatiunea asupr'a acestui puntu: cereri de asemenea natura s'au mai facutu, sî satisfacerea loru spendiura sî dela votulu societâtiei. — De cestiunea dictionariului se tiene sî cererea ce a facutu dlu Ispirescu de a se tiparí cu spesele societâtiei unu micu dictionariu de terminii speciale in art'a tipografica.

6. Nu s'a potutu inse tiparí diplom'a, asupr'a câtei'a s'a luatu unu conclusu in sessiunea trecuta, pentru ca sum'a ceruta pentru modelulu presentatu delegatiunei de câtra comissiunea insarcinata cu acésta lucrare, erá asiá de mare, incâtu nu se potea acoperí din paragrafulu speseloru estraordinarie; apoi de alte paragrafe nu se potea dispune.

Cu tóte acestea delegatiunea nu a lipsitu de a comunicá, prin anume adrese, fia-cârui'a din cei 28 de membri alesi in sessiunea trecuta numirea sea de membru onorariu séu corespondinte. Dela cei mai multi membri onorari, mai alesu straini s'au primitu respunsuri afirmative sî pline de multiamiri câtra societate. Asiá din strainii numiti membri onorari ai societâtiei au respunsu domnii: 1. Charles de Linas, 2. cav. G. Biondeli, 3. cav. B. Capellini, 4. A. Ubicini, 5. E. Egger, 6. com. F. de Lasteyrie, 7. Lord Stanley, 8. Ern. Desjardins, 9. com. A. Uwarow; n'au respunsu domnii: 1. Fr. Bock, 2. Philarète Chales, bar. Ad. d'Avril, 4. W. Fröhner, 5. Adrien de Longperrier, precum domnii Moniau sî I. I. Steenstrup, numiti membri onorari inca din sessiunea anului 1870, cându li s'a notificatu, dara nici atunci nu au respunsu, sî crediendu-se, ca póte nu au intielesu testulu românescu alu adresei, li s'a facutu sî a dóu'a notificatiune sî cu testu francesu.

Dintre românii numiti membri onorari, au respunsu cu multiamiri pentru societate domnii: 1. C. Cretiulescu, 2. P. Vasiciu; n'au respunsu inse domnii: 1. Archiepiscopulu sî Metropolitulu Andreiu Siagun'a, 2. P. Câmpianu, 3. G. Policu; iéra domnii: 1. P. Câmpianu, 2. P. Cuciureanu, 3. G. Ioanide au respunsu de deschilinite limbi, nimenea nu se póte indoí, ca limb'a latinésca cea de obsce nu de mijlocu schimbare a patimitu.

Si cumca osebite au fostu limbile némuriloru Italiei, adeca a etrusciloru, a greciloru, a finiloru, a insuvrieloru, a liguriloru, sî ale altoru galli, sî popóre, inainte de a-si supune grumazulu biruitoriloru romani, bine invétia Ludovicus Antonius Muratorius in disertati'a 12 tomulu 2. alu antiquitateloru italienesci.

(Va urmá.)

Nr. $\frac{230}{R.200}$ 1870.

Provocare.

Inca adunarea generale a Asociatiunei transilvane tienuta la Brasiovu in 28/16—30/18 Iuliu 1862 sub nr. prot. XV a decisu, cá sa se infiintieze de-o-cam data la Asociatiune trei sectiuni scientifice sî adeca: 1) filologica; 2) istorica; sî a 3) fisico-naturale, sî fia-care barbatu românu doritoriu de a se ocupá cu vre-un'a din aceste trei specialitâti, sa-si descopere vointi'a sea in scrisu, la comitetulu Asociatiunei. —

Cestiunea sectiuniloru scientifice sulevându-se sî la adunarea generale a Asociatiunei transilvane tienuta la Hatiegu in 20/1 sî 21/2 Augustu 1864, aceea, prin conclusiunea de sub urulu prot. XX, a sî alesu pre presiedintii sectiuniloru amintite, insarcinându-i totu odata, cá despre activitatea acelor'a, sa raporteze adunâriloru generali. —

Dupa ce inse cu tóte aceste mesuri, respectivele secteuni n'au datu semne de esistintia sî activitatea pâna acum, bá incâtu scimu, din lips'a membriloru, nici ca s'au constituitu; asiá adunarea generale dela Sabesiu, tienuta in 5—6 Augustu 1872, luându de nou, la pertractare acést'a cestiune, prin conclusiunea de sub nr. prot. XX, a insarcinatu pre acestu comitetu, cá sa provóce pre membrii competenti, a se inscrie intrensele. —

Spre a satisface deci de o parte amintiteloru conclusiuni, de alta parte in interesulu promovârei unui'a, dintre scopurile principali ale Asociatiunei transilvane, carele dupa §-lu 2 din statute, este inaintarea literaturei romàne: sa semte datoriu acestu comitetu, a provocá prin acést'a pre toti barbatii de litere sî sciintie, cá sa bine-voiésca a se insinuá pentru ori-care din cestiunatele specialitâti, cá astufeliu sectiunile constituindu-se, sa-si póta incepe activitatea sea câtu mai curendu. —

Insinuârile suntu de a se face in scrisu la comitetu de unde apoi numele P. T. Domniloru membrii insinuati, se voru comunicá cu presiedintii respectiveloru sectiuni.

Din siedinti'a lunaria a comitetului Asociatiunei transilvane tienuta la Sabiiu in 3 Septembre 1872.

Varietâti.

(†) **Necrologu.** Ioanu **Geaj'a** parochulu Hasifaleniloru sî Administratorulu tractului Palosiu, in 18 Augustu a. c. dupa unu morbu de 6 septamâni 'si dete sufletulu creatoriului, lasându in doliu pre consórt'a, cu dóue fiice — demne de compatimire, — remasitiele repausatului s'au datu mamei comune in 20 Augustu, lânga biseric'a din locu, unde s'a sî pofitu, — petrecutu fiindu afara de famili'a sea, de maic'a sea betrâna, — sî fratii, — sî unu numeru insemnatu de poporu, nu numai din comun'a sea — dara sî din satele vecine, — nobilimea din locu, — sî 25 preoti, — vorbirile funebrali s'a tienutu de dlu Dimitrie V. Moldovanu teologu absolutu, sî invetiatoriu in Sighisiór'a fórte potrivitu, si de preotulu reformatu din locu. Fia-i tierân'a usióra, sî memori'a eterna.

Unu martoru ocularu.

Nr. 1877—1872.

Concursu.

Spre ocuparea postului de notariu in comun'a Ludosiu-mare, scaunulu Mercurei, cu salariu anuale de 240 fl. v. a. cuartiru naturale séu 40 fl. relutu, sî 2 orgii de lemne, se scrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a-si tramite suplicele instruite cu documentele recerute pâna la 8 Septembre a. c. st. n la acestu oficiolatu.

Mercurea 1 Septemvre 1872.

Oficiolatulu scaunalu.

Macelariu.

2—3) **Bock.**

Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele Sohodolu, sî Tohanulu-nou, in protopresbiteratulu Branului, se escrie concursu, pentru suplinirea loru, pâna la 14 Septemvre a. c.

Pentru statiunea din Sohodolu, s'a sistemisatu unu salariu anualu de 160 fl. apoi cuartiru, sî lemne de focu. Iéra pentru acea din Tohanulu nou 100 fl. sî cuartiru naturalu.

Competitorii au a-si adresá subscrisului, petitiunile loru instruate in sensulu prescriseloru Statutului organicu.

Zernesti, 12 Augustu 1872.

Ioanu **Metianu**,

(2—3) protop.

Nr. 76. 1872.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante invetiatoresci din Ded'a protopresbiteratulu gr. or. alu Turdei superióre se escrie pâna in 17 Septemvre a. c. st. v. concursu.

Emolumentele suntu: 200 fl. v. a., cuartiru gratisu sî lemne de focaritu de ajunsu.

Concurentii sa-si tramita petitiunile instruite in sensulu § 13 Stat Org. pâna la terminulu supr'aindicatu la subscrisulu.

Inspectoratulu scol. dinstr. gr. or.
alu tractului ppescu Turd'a sup.

Idicelu in 15 Augustu 1872.

Iosifu **Brancovanu**,

(3—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale gr. or. Foltu tractulu Joagiului I, statatóre din 80 familii cu 351 suflete, se escrie concursu pâna la ultim'a Septembre an. cur. cal. v.

Emolumentele suntu: a) casa parochiali cu grâdina de legumi; b) dela tóta famili'a un'a ferdela de cucuruzu sfermatu; c) dóue locuri aratóre, cimiteriulu sî unu fenatiu, care tóte laolalta dau unu venitu anualu de 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au de a-si indreptá petitiunile instruate conformu Statutului organicu, la subsemnatulu in Hondolu.

Hondolu, 20 Augustu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

B. **Piposiu**,

(2—3) protop.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a poporale inferióra gr. or. din Cernatulu-Saceleloru se escrie aici concursu cu terminu pâna la 1 Octovre a. c. stil. vechiu.

Salariulu inpreunatu cu acestu postu este 250 f. v. a. Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la prea on. domnu protopopu, Iosifu Baracu, in Brasiovu petitiunile loru instruite in intielesulu Statutului organicu.

Cernatu, 24 Augustu 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.
din Cernatu.

Ioanu **Verzea**,

(1—3) Parochu si Presiedinte.

Nr. 331. 1872.

Escriere de concursu.

Organisându-se cu inceputulu lui Octobre 1872 scólele triviali din Monoru sî Borgo-Prundu in tienutulu districtului Naseudu in scóle normali de patru clase cu 4 invetiatori, sî cu limb'a de invetiamentu româna, acum de o camdata suntu de a se ocupá la fia-care din aceste 2 scoli dóue statiuni de invetiatori, pentru care se escrie concursu pre 25 Septembre 1872 stilulu nou.

Salariulu anuale pentru unu atare postu de invetiatoriu este de 500 fl. v. a. fâra alte accidentie.

Doritorii de a ocupá unu atare postu, in cererile loru indreptate câtra administratiunea fonduriloru scolare din Nasaudu, au a documentá cu testimonii legali:

1· Cumca suntu români sî sciu perfectu limb'a romana, care e limb'a propunerei, apoi cele 2 limbi a patriei, séu celu pucinu cea germana,

2. Cumca au avutu sî au o portare morale sî politica nepatata,

3. Cumca suntu deplinu cualificati pentru invetiatori normali, sî cei cari pâna acum aru fi servitu cu succesu bunu in districtulu Nasaudului séu la vre-o scóla normala din alte locuri se voru preferí.

Susceperea aceloru invetiatori va fi pentru primii 3 ani — cá ani de proba — numai provisoriu, iéra dupa acei 3 ani, cari se voru aflá ca au corespunsu, voru fi denumiti definitivu cu dreptu de pensiune. —

Din siedinti'a comissiunei administratória de fondurile scolare tienuta in Nasandu in 30. Augustu 1872

Presiedintele
Gregoriu **Moisilu**
Vicariu eppescu foranu.
Secretariulu

(3—3) Stefanu **Timocu**

Concursu.

Pentru ocuparea nóuei statiuni invetiatoresci din comun'a Poian'a tract. Mercurei se escrie prin acést'a concursu pâna in 20 Sept. st. vechiu a. c.

De acestu postu e impreunatu unu salariu anualu de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu voru avea a-si tramite concursele loru, pâna la terminulu prefiptu, — la subsemnatulu inspectoratu scolariu, dovedindu:

a) ca suntu de religiunea gr. or. cu purtâri bune morale;

b) ca au absolvatu celu putienu clasele gimnasiali inferióre, cleric'a séu pedagogi'a;

c) ca cunoscu afara de limb'a materna româna sî un'a din limbile patriei sî in fine ca cunoscu cantârile sî tipiculu bisericescu.

Cunóscerea in persóna a concurentiloru mai inainte de alegere aru fi de doritu.

Mercurea, 19 Augustu 1872.

In contielegere cu comit. parochialu.
Inspectoratulu scolariu gr. or. alu
tract. Mercurea.

Ioanu **Drocu**,

(3—2) adm. prot.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ⅓ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nrul 71. ANULU XX.

Sabiiu, in 3|15 Septemvre 1872.

Evenemințe politice.

S'a vorbitu multu de unu tempu incóce despre fusiunea partidei stânge moderate cu partid'a deakiana. Acum dupa deschiderea dietei, audîmu ca unulu dintre corifeii stângei moderate, in clubulu partidei, a cuventatu astfeliu, incâtu din cuventare se vede, ca celu putienu unii barbati din opusetiune au doritu o apropiare a partideloru din dieta. Colomanu Ghyczy, câci elu este corifeulu din cestiune, dîce, ca elu nici odata n'a condamnatu fâra de nici o conditiune impacaciunea Ungariei cu Austri'a facuta la 1867; s'a subordinatu inse opiniunei sociloru de principie sperându ca opusetiunea va esoperá o indreptare a impacaciunei, si ca in intielegere cu o parte din partid'a deakiana va putea lucrá multu in cestiuni de reforma. Cuventatoriulu dîce, ca in privinti'a tuturoru celoru insîrate s'a incelatu; ba din contra s'a convinsu, ca dupa constelatiunea presenta a partideloru voru urmá restringeri sî mai mari pre câmpulu dreptului de statu, iéra pre câmpulu reformeloru elu vede ca are sa urmeze reactiunea. Acést'a vine de acolo, ca partid'a deakiana e necessitata a aperá pactulu dela 1867 cu ori-ce pretiu si ca spre scopulu acest'a se aliaza cu tóte elementele ce se grupéza in giurulu pactului séu impacaciunei din 1867. Alianti'a cu elementele acestea recere jertfe si partid'a deakiana nu crutia cu aceste pre tóte terenurile vietiei publice. Firesce ca opusetiunea aru puté respunde, ca ea numai câte odata a atinsu cestiuni de dreptu de statu; inse greutatea cestiunei nu e de a se cautá in impregiurarea acést'a, ci in aceea, ca stâng'a sî drépt'a se afla in o stare de lupta permanenta fatia cu pactulu din 1867.

In aceste dîce oratorulu se vede ca este de lipsa a conlucrá in directiunea de a se poté castigá o alta constelatiune de partide.

S'a mai vorbitu despre o coalitiune spre a resturná ministeriulu lui Lonyay, scopulu inse aru fi numai momentanu, déca coalitiunea nu aru duce la unu programu basatu pre intielegere principiale. Recunósce necessitatea delegatiuniloru, o comanda suprema a armatei sî ministeriului comunu de esterne. — Partidele se vede inse ca voru mai remané despartite si mai departe, pentru ca partid'a deakiana nu voiesce a cede din pactulu de 1867 nici o iota.

Fói'a de sér'a a diuariului „Neues Wr. Tagblatt nr. 244 aduce unu telegramu dato Berlinu in 6 Sept. 1872. in care se enuncia ca conferintiele diplomatice intre Bismark, Andrássy si Gorciacoffu, se incepu Luni si continua Marti. — „Spenner'sche Zeitung“ dice: Conveoirea Imperatiloru insemnédia, ca intre Austri'a si Russi'a va domni in interesele politice de aici inainte intielegere. Acést'a insemnédia in cestiunea orientale sustienerea statului quo, sî prin acést'a asigurarea pâcei in lume. — Franci'a in casulu unui resbelu de resbunare nu va aflá la Austri'a si Russi'a ajutoriu; mai departe insemnédia convenirea Imperatiloru constituirea in contr'a elementeloru revolutionare, contr'a internationalei sub flamure negre séu rosii, câtusî in contr'a anteluptatoriloru pentru o forma de statu republicanu, care este pentru cultur'a moderna nefolositóre. — Articlulu se incheia cu cuvintele: Insemnatatea intalnirei celoru trei poteri, care 'si intindu mân'a amicale un'a altei'a, se va intielege de siguru bine, sî anume in Franci'a.

Cetimu in „H.Ztg.“ cu datulu 6 Septemvre urmatórele reflectâri interesante la unele asemenea interesante asertiuni ale lui „Nemere“:

„Nemere“ imputa sasiloru ca ei traditionalu se alaturu lânga poterea esistinte. Acést'a e unu neadeveru sî o calumnia. Sasii nici odata nu s'au alaturatu la vre-o revolutiune sî potere revolutionare, ceea ce lui „Nemere“ sî semeniloru lui e fórte bine cunoscutu. Sasii si-au indeplinitu totu-déun'a fidelu datorintiele loru câtra patria.

Ca sisteme de constitutiune sî administratiune au fostu asiá adese-ori supuse schimbârei, pentru acést'a nu suntu sasii responsabili.

2. „Nemere“ imputa sasiloru ca ei se vaiera cá jidovii in prinsórea Babilonica. Acést'a e asemenea unu neadeveru sî o calumnia. Sasii se plângu sî apera cându li se face nedreptate séu i amenintia. Pre lânga aceea ei sciu prea bine ca cu vaierarea nu se castiga nimicu sî ca prin aceea aru cáusá numai bucuria lui „Nemere“ sî semeniloru lui. De óre-ce „Nemere“ vorbesce despre jidovi sî captivitatea Babilonica, sa aiba asiá dara sî elu in vedere ceea ce a dîsu profetulu Ieremia (30. 11. 16.) cu privintia la captivitatea Babilonica: „Inse cei ce te rodu voru fi rosi; toti inamicii tei voru cadea in captivitate; devastati, cei ce te devasta sî pre toti furii tei i predau furtului; câci eu suntu cu tine, pentru de a-ti ajutá, dîce domnulu.“

3. „Nemere“ imputa sasiloru ca ei au o positiune esceptionale. Positiunea esceptionale consta in ca sasii suntu sa si sî voru a remanea sasi. Precum ungurii, secuii sî românii nu au pentru aceea, pentru ca suntu din grati'a Ddieu unguri, secui sî români, o positiune esceptionale: asiá eî sasii nu au positiune esceptionale, pentru ca suntu din grati'a lui Ddieu sasi. E adeveratu ca alegatorii sasi au fostu in majoritate in orasiulu sî districtulu Brasiovului facia cu românii infratiti cu ungurii.

Majoritatea acést'a nu o au de a o multiamí vre-unei esceptiuni din lege, cí legei electorali, care are valóre egale pentru toti locuitorii tierei fâra deosebire de nationalitate, pre care o au facutu ungurii, sî care nu se póte schimbá spre daun'a sasiloru, fâra cá ungurii sa nu fia supusi acelei daune in mesura egale séu póte inca in mesura cu multu mai mare decâtu sasii.

4. „Nemere“ imputa sasiloru ca ei impedeca pre unguri sî români a aduce in valóre drepturile loru constitutionali. Tréb'a sta de totu altu-mintrenea. Ungurii uniti cu românii in Brasiovu au recuratu la ministeriulu r. ung. de interne, ca s'au stersu din list'a alegatoriloru persóne din partid'a loru, care dupa legea electorale esistinte n'aveau dreptulu electoralu activu. Ministeriulu a respinsu aceste recurse. In urm'a acestei'a românii uniti cu ungurii cadiura in minoritate sî din caus'a acést'a infratitii au ramasu passivi sî s'au retienutu dela participare la alegere.

Intalnirea dela Berlinu.

Atragemu atentiunea asupr'a articlului pre care-'lu publica „Gazet'a Bursei“ din St. Petersburg.

Revenindu pentru a dó'a óra asupr'a intalnirei dela Berlinu, acestu dîuariu declara mai intâiu ca are incredere in intielepciunea sî patriotismulu diplomatiei ruse sî crede ca presenti'a tiarului la Berlinu nu va aduce nici o schimbare in politica'a actuale a guvernului, care e o politica ruso-slava. Apoi adauge:

Nu ascundemu de locu, sî nu e unu secretu pentru nimenea, ca suntu neintielegeri intre noi sî natiunea germana in genere, sî intre germanii prussiani sî austriaci in parte. Ori-ce russu o simte acést'a, sî germanii o sciu totu atâtu de bine cá sî noi.

Ori-ce s'aru intemplá prin vre-o combinatiune óre-care, cá interesele nóstre politice sa se póta amestecá cu ale Russiei, faptulu ca esiste neincredere de antagonismu intre cele dóue popóre va subsiste totu-déun'a. Rusulu nu va uitá nici odata ca compatrioti de ai sei se gasescu sub dominatiunea germana. Tendinti'a germaniloru de a germanisá pre slavi le votâ creditulu dela noi. Sî apoi germanii, in contr'a ori-cârei notiuni de dreptu sî de ecitate, mergu pâna a negá justeti'a aspiratiuniloru slaviloru câtra independintia, pre cându erá vorb'a despre sórtea poporatiuniloru dela Baltic'a, cari se pretindu de noi.

D'a, esista antagonismu natiunale intre rusi sî germani. Dara, alaturi cu acestu faptu mai e sî unu faptu politicu nu mai putienu importante, ca dela inceputulu acestui seculu politic'a rusa sî politic'a prussiana 'si intindu mân'a. Nici conduit'a ecivoca a Prussiei in resbelulu Crimeei, nici isbirea Danemarcei, nici batai'a dela Sadov'a, care a distrusu ecuilibrulu europénu în favórea Berlinului, nici chiaru catastrof'a dela Sedanu, dupa câtu se pare, n'au potutu sguduì intielegerea passiva dintre guvernulu rusu sî prussianu. A cui e vin'a? A Franciei napoleonine cu tendintiele sele de dominatiune universale. Spre a se garantá in contr'a planuriloru napoleoniste, Russi'a naturalminte ca a cautatu alianti'a veciniloru germani, cu tóte ca simtiemintele sî simpathiele nóstre nu erau pentru densii.

Tradarea Austriei nu a facutu decâtu sa lege sî mai strinsu pre guvernulu nostru cu politic'a prussiana. Cestiunea polonesa a impinsu totu-déun'a pre Russi'a la o apropiare cu Prussi'a sî cu Austri'a. Acésta cestiune a fostu amenintiatóre pentru Russi'a in totu cursulu seclului alu IX-lea, pentru ca devenise o cestiune cu totulu francesa. Insa acést'a s'a schimbatu cu totulu de cându cu ultimulu resbelu, sî sperâmu ca de asta data s'a schimbatu pentru totu-deun'a. Franci'a invinsa a sfârsîtu cu legend'a bonapartistica, sî republic'a francesa pare ca ofere celu mai micu periclu pentru Europ'a.

Polonii din parte-le se intorcu la ideile conciliatóre; inca unu pasu, sî cestiunea polona se va sfersî prin unirea celoru dóue mari popóre slave pentru fericirea poloniloru, pentru onórea Russiei sî pentru liniscea Europei. Pres'a rusa — sa nu se supere adversarii libertâtiei pressei — cu acésta ocasiune a facutu nisce servitie fórte mari: ea a probatu ca pres'a póte fi folositóre pentru afacerile statului.

In fati'a unei asemenea schimbâri de situatiune, ne intrebâmu ce influintia aru puté avé acésta schimbare asupr'a relatiuniloru nóstre cu cabinetulu din Berlinu. Este evidinte pentru tóta lumea ca guvernulu nostru n'are de locu trebuintia de Prussi'a. Dintre toti inimicii reali séu imaginari din Berlinu, nici unulu nu se mai arata adversariu alu nostru, iéra unii, din contr'a suntu aliatii nostri solidi pentru viitoriu. Liniscit'a republica francesa, dupa ce a alungatu cu desgustu tendintiele bonapartistice, nu mai e pentru noi unu subiectu de temere.

Sî mai putienu inca Poloni'a, care nu se mai gândesce decâtu la conservarea nationalitâtiei sele, amenintiata de torintele germanicu. Miscarea socialistica din Occidinte nici ea nu mai presinta vr'unu periclu pentru Russi'a. Va fi sî o miscare slava. Mai e óre de trebuintia sa spunemu ca acésta miscare nu ingrigesce nici pre guvernulu, nici pre poporulu rusu? Ei bine, atunci nu intielegemu ce feliu de spaime necunoscute aru poté nascocí d. de Bismark inaintea diplomatiei nóstre, spre a o decide sa incheia o aliantia cu Prussi'a. O aliantia in contr'a cui, pentru ce sî in numele câroru interese comune?

Cu totu talentulu pre care 'lu recunóscemu cancelariului germanu, ne indoimu despre succesulu intreprinderei sele, déca in adeveru urmaresce seriosu unu asemenea scopu. 'Si va poté intrebuintiá tóta elocinti'a, spre a influintiá ómenii nostrii de statu, tóta vicleni'a i va fi zadarnica dinaintea faptului positivu ca nici unu periclu nu amenintia Russi'a sî ca, pre fruntari'a rusa, nu s'a schimbatu decâtu unu singuru lucru : in locu de Prussi'a modesta si inofensiva, unu imperiu germanu formidabile si ameníntiatoriu.

Si mai putienu intielegemu ce aru poté sperá dela Russi'a comitele Andrassy. Periclele Prussiei suntu si ale Austriei si póte intr'o mesura si mai mare. Pentru ca Russi'a nu vede necessitatea de a dá ajutoriu Prussiei, in numele vr'unoru interese, intrebâmu : óre Russi'a face-se-va ea campionele magiariloru si germaniloru austriaci, cari nu potu nici chiaru sa se felicite ca au meritatu putiena buna-vointia passiva din parte-ne, cá Prussi'a !

Impossibilitatea unei aliance austro-ruse este insa si mai evidinte. Fratii nostrii slavi din Austri'a si Turci'a se infióra la singur'a idea despre o asemenea aliancia. Polonii, chiaru polonii, cari nu dorescu decâtu o Austria federativa, aru fi impinsi la disperare. Miscarea slava, actualminte atâtu de liniscita, aru degenerá neaperatu intr'o miscare sângerósa si revolutionara.

Ne indoimu fórte multu cá acestu cataclismu sa póta profitá Austriei. In totu casulu o asemenea solutiune nu intra in vederile Prussiei.

Inca odata dara, o aliancia, séu chiaru o intielegere passiva a Russiei nu e posibile nici cu Prussi'a nici cu Austri'a. Cá sa sfersimu vomu intrebá dara : ce va fi insemnându intalnirea dela Berlinu si presenti'a diplomatiei nóstre la acelu congresu ?

Austri'a si Prussi'a, amu spus'o, au interese identice : alianti'a loru e dara naturale si inevitabile. Si pentru acestu scopu voiau sa se consulte singuri cei doi imperati.

Este evidente ca politic'a rusa nu potea vedé cu unu ochiu indiferinte la frontariele sele incheiarea unei asemenea aliancie. Cei doi aliati trebuie sa probeze in modu manifestu ca acésta aliantia nu erá nici directu, nici indirectu ostile Russiei.

Prin urmare diplomati'a rusa va participá la intalnirea dela Berlinu numai si numai in calitate de martoru cá sa priveghieze nu cum-va sa se incheia ce-va contrariu intereseloru politicei nationale a Russiei. Principele de Bismark si comitele Andrássy nu voru avé decâtu sa-si arete puritatea intentiuniloru loru. Inse proba-o-voru ? De ací — dupa tóta probabilitatea — de ací depinde durat'a pacei europene Noi dorimu acésta pace, inse dorimu si mai multu cá Russi'a sa nu fia jucata. In totu casulu n'avemu nici o téma pentru politic'a nóstra nationale.

„La Republique francaise.“

Rachisiu, 23 Aug. 1872.

Domnule redactoru ! Me rogu sa aveti bunatate de a dá locu in pretiuit'a fóia ce derigati, urmatóreloru orduri, pre care dorescu a le aduce la cunoscinti'a publicului :

De ce evlavia si dragoste câtra cas'a lui Ddieu suntu cuprinsi crestinii din tienutulu acest'a, va ve'ti putea intipuí din urmatórele :

Poporulu de religiunea gr. or. din comun'a **Tresnea**, protopopiatulu Ungurasiului, ce consta cam din vre-o 140 de numere, pre lânga tóta seraci'a si lipsele, imbarbatati de preotulu loru locale Irodionu **Labo**, si povetiuiti de protopresviterulu competentu, si facura o biserica din materialu solidu, carea pre locurile nóstre ocupa loculu primu in feliulu seu, si aduce pre multi la admirare.

Pre lânga multa stradania, a poporului din Tresnea si alu altor'a facatori de bine, intre cari escelentia In. Escel. Sea Parintele Archiepiscopu si Metropolitu **Andreiu** Bar. de **Siagun'a**, asiá si domnii posesori din locu de diferite religiuni, cu bani si cu materialu de lemnu din proprietatea loru. — Lucrulu celu mai de specialitate s'a pututu seversí, incâtu in 15 Augustu a. c. adeca in diu'a Adormirei précuratei maicei Domnului — cu ceruta binecuventare dela Marele Archipastoriu si Metropolitu alu nostru, le succese de a se sânti in chramulu pomenitului prasnicu.

Nu sum in stare a descrie chipsuiél'a cea bona, si armonic'a conducere a par. prot. concernentu Petru **Rosc'a**, la acésta rara festivitate. Erá o multime de poporu, déca nu voiu dice prea putienu preste 800 de ómeni, barbati si femei, domni, dómne si altii, si de nu erá tempulu in dilele premergatóte asiá ploiosu carele pre multi iau impedecatu, aru fi fostu in numeru indoitu.

Par. prot. au dispusu pentru 3 locuri de conscriere — cu numele, locuinti'a cuantulu darului contribuentiloru — la fia-care scriitoriu dupa ce s'au scrisu acestea au statu unulu séu doi epitropi cari sa primésca banii de daruri in folosulu bisericei — despre ce s'au dusu in tóte 3 locurile 3 protocóle deosebite, impusu fiindu tuturoru, ca in urmatórea di, in 16 Aug. voru avé de a-si dá sém'a par. prot. si respective comitetului bisericescu localu despre ofertele ce s'au primitu am suratu inscrieriloru. — Si s'au adunatu pre sém'a acestei biserici in acésta di pre câtu sciu, bani gat'a 571 fl. 53 xr. v. a., si inca unu apromisu restu de 130—140 fl. dela unii crestini. Multiamita par. prot., carele au sciutu pre ómenii sei a-i insufletí asiá de bine la acestu lucru sântu ; multiamita si lauda preotimei, carea au condusu pre credinciosii loru la asemenea oferte religióse si mantuitóre si care (preotimea) in numeru de 23 au onoratu cu presenti'a loru acésta adunare, dara apoi numerulu invetiatoriloru si alu cantoriloru cine sa-lu póta descrie.

Cam pre la 10 óre s'au inceputu utreni'a si s'au cântatu tóte dupa tipicu pre rendu.

Cu finirea utreniei par. prot. s'a suitu pre amvonu, incepe cuventarea cu carea a hranitu anim'a ascultatoriloru incâtu doreau sa nu se mai gate. Ea au tractatu despre inceputulu chipului bisericei chiaru dela ómenii cei dintâiu cu altariele si jertfelnicele, imbogatita cu argumente din sânt'a scriptura pâna la asiediamentulu testamentului nou, in carele dise ca au resaritu lumei lumin'a cea adeverata a cunoscintiei de Ddieu. N'au lipsitu a pune la anim'a adunârei esemple si argumente vii despre unii barbati ai testamentului vechiu si nou cum s'au distinsu in credintia câtra facatoriulu si Ddieulu loru celu adeveratu si pre cale lesniciósa a indemná pre totu omulu la infrumsetiarea casei lui Ddieu etc. Domnulu prot. merita atentiunea si multiamirea nóstra, câci pre cându au luatu asupra-si gréu'a ocârmuire nici o biserica nu avému in tractu, celu putienu de 2—3 ori credinciosii competenti sa nu se fia indulcitu de cuventârile lui, astu-feliu 'si are increderea a loru sei.

Cu finirea predicei se incepù sântirea apei in curtea bisericei unde nu mai incapea poporulu, facându-se si acést'a s'au incungiuratu biseric'a cu stropire si cu cântarea „Incungiurati popóreloru Sionulu“. S'au inceputu in launtru sânt'a liturgia dupa carea par. prot. au datu multiamire adunârei indemnendu-o la asemenea festivitâti a parti ipá si pre viitoriu cu tóte poterile si bine-cuventându-i, fiindu tempulu inaintatu cam pre la $2\frac{1}{2}$ dupa amédi poporulu de rendu au avutu prandiu dela comuna, iéra inteleginti'a si preotimea la cas'a parochiala, unde s'au radicatu mai multe toaste, din partea par. prot. mai intaiu pentru Majestatea Sea Imperatulu si Regele nostru Franciscu Iosifu I. apoi de câtra parintele din Buteni Vasiliu **Metea** pentru Escel. Sea Parintele nostru **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**. De câtra preotulu din Zsomboru Gavriilu **Muresianu** pentru cântareti. Parintele din Rachisiu Ioanu **Domsi'a** pentru protopopulu si pentru clerulu intregu. Par. prot. in urma pentru tóta adunarea si pentru comitetulu si poporenii din Tresnea si asiá intre salutaciuni fratiasci s'au dusu fiesce-carele câtra ale sele.

Ioanu **Domsi'a**
Parochulu Rachisiului.

FOISIÓRA.

Archeologia.

Raportulu dlui C. **Boliacu**.

Domniloru membri ai comitatului archeologicu din Bucuresci.

(Urmare.)

In o parte a acestui câmpu de morti, amu datu de unu feliu de vatra, adeca unu ocolu de pamentu rositu si intaritu de focu ; ací amu pusu multa precautiune la sapatu.

Acésta vatra, aprópe la mai bine de unu metru adencime sub pamentu intielenitu, amu crediutu ca póte sa fia fostu loculu destinatu pentru ardere, locu pre care se radica rugulu. O cója cá de diece centimetri grosime de pamentu neframentatu, dara intaritu negresitu de focu si de materii scurse pre densulu. In prejm'a acestei vetre amu gasitu câteva vase si cioburi de olaria fórte bine lucrate si cu multe ornamente torde, rosase in spitie, si alte ornamente, in reliefu si in adencu, de flori naturali si de tipuri de flori repetate

In aceste vase nu a fostu nici óse nici cenusia ; intr'unele numai ce-va carbuni si unu feliu de dospitura pre care amu adus'o cu unele din aceste vase admirabili ce nu le sdrobise apesarea pamentului ; vase religióse negresitu.

Dupa convingerea mea despre destinarea acestei localitâti, luându tóte precautiunile ce amu pututu spre a nu se profaná de notabilitatea nesciintiei acésta localitate din istori'a daciloru are sa traga mari isvóra, — amu plecatu la Vodastr'a, localitate daca ante-istorica descoperita de mine acum unu anu in chipulu cum amu relatatu in darea de séma a escursiunei mele de atunci.

M'amu opritu la Turnu-Magurele mai multu pentru mai serióse observâri asupr'a Nicopolei decâtu pentru lucrâri romane la Magurele, si pentru cá sa ceru la Caimacamu in temeiulu ordinului ce aveamu dela Rusciuk, sa-mi dea unu zaptié sa-lu amu cu mine cându voiu trece la Oescu, in potriv'a Celeiului. Permiteti-'mi, domnii mei, sa facu órecari reflectiuni asupr'a localitâtiei Necopolei, cari reflectiuni credu ca potu serví la studiele nóstre anistorice.

Nicopolea este pre stânci inalte cari domina Dunarea.

Domele séu scorburile naturali si facute — in siruri pre rip'a stâncei la intrarea acestei vâi de-a drépt'a, — indica locuintie ale ómeniloru primitivi in aceste pârti ale Daciei, si abundinti'a silecsului, cá nicairi in aceste prejme, arata opulinti'a de pre cându averea principala a societâtiei omenesci erá silecsulu, Nicopolea, pâna in despicaturile stânciloru si malurile de lutu si huma prin care se prelungesce, abunda in cele mai frumóse silecsuri : silecsulu si hum'a erau singurile elemente de avutia in acele lungi periode ale omului primitivu, cârui'a ciomagulu de venju frentu din padure, cu care se aperá de ursu nu-i potea serví la venarea renului si cerbului atâtu de necesariu cu tóte pârtile loru, vietiei aceloru omeni.

Silecsulu negru, atâtu de pretiosu pentru colórea si tari'a lui, hum'a alba si lutulu rosiu atâtu de lesniciosu la frementare, la fasonatu si propriu a se intarí prin cócere la sóre séu la focu, faceau negresitu din locuitorii acestoru stânci pre Dunare care le dá hran'a variata in abundentia, ómenii cei mai avuti, cei mai opulenti ai epoceloru pietrei. Vestigiuri multe din epoc'a petrei sa vedu la Nicopole ; iéra monumentele cele mai frumóse, cunoscute pâna astadi pre la noi din acele epoce, suntu pre aceste locuintie la diferite inaltimi adencite in stânci de calcairu, cu topóre de silecsu negresitu.

Nicopolea credu ca trebuie sa fia punctulu de plecare alu nostru in tóte studiele epoceloru pietrei in Daci'a, pentru ca silecsurile, acestu pretiosu pre atunci mineralu, se vede transportatu de ací mai prin tóte ocolurile locuite in vechime de pre totu basinulu stângu alu Dunârei.

Ajunsu la Celeiu, de unde mai este vre-o diece chilometrii pâna la Vodastr'a, unde 'mi propuneamu sapaturi, m'amu opritu cá sa vedu déca nu s'au mai stricatu din acele ziduri frumóse romane scóse de mine din pamentu in lucrâri de mai multe veri. Amu trecutu la Oescu, numitu astadi Ghighiu, punctu intre unghiulu ce face Oescu dându in Dunare, care si desparte Oescu de acum de ceea-alta parte a lui numita astadi Beslii, cu care erá unitu odata orasiulu cu unu podu preste riulu Oescu, care s'aru potea comparà cu Jiulu nostru déca nu aru fi numai atâtu de pacinicu si liniscitu totu-déun'a.

Orasiulu Oescu a fostu capital'a Triballiloru in préjm'a cârei'a au primitu ei batai'a decisiva a falangeloru lui Alesandru III alu Macedoniei, dupa care batai'a câti au mai pututu scapá s'au confundatu cu Peucinii in insulele Peuce : Dobrogea.

Romanii au maritu cu colonii acestu orasiu pre care l'au dotatu cu ape abundente, dintr'o sistema minunata ; unu apeducu pre care venea ap'a intr'unu bassimu imensu din care se impartiau apoi ape in totu orasiulu. Acestu bassimu este atâtu de largu incâtu plecându-mi abiá capulu amu pututu sa intru pre elu in picióre. Romanii au facutu aici cea mai mare cetate ce se vede astadi pre drépt'a Dunarei si, dupa obiceiulu romanu, in potriv'a acestei cetâti, pre rip'a stânga a Dunarei, au ziditu Celeiulu, a dóu'a lucrare póte romana pre rip'a stânga a Dunarei dupa Severinu, facendu si siosea pâna in orasiulu celu mare : „Coloni'a romana,“

Raportulu delegatiunei presentatu societâtiei academice din Bucuresci.

Siedinti'a II (plenaria dela 4/16. Aug. a. c.

(Urmare sî fine.)

7. Din cele espuse si mai vertosu din comptурile alaturate se va vedé, ca esercitiulu anului incetatu presenta unu escedente destulu de insemnatu, si ca acestu escedente se va marí mai multu prin incasarea din vendiarea cârtiloru, mai vertosu si in speciale din vendiarea dictionariului; cu tóte acestea, atâtu acestu escedente, câtu si cele alte fontane de veniture, fiindu destinate la urmarirea si realisarea de scopuri speciali, resulta, ca medilócele materiali, de cari despune societatea, nu se potu aplicá decâtu la esplorarea unei pârti a câmpului deschisu lucrâriloru sele, pre cându alte pârti fórte importanti ale acelui'a-si câmpu cauta sa remâna, cu mare dauna, in completa nelucrare: nu vomu dice nimicu despre lips'a de midilóce pecuniarie necesarie la lucrârile sectiuniloru, istorica si scientifica; dara chiaru spesele, ce necesita manipularea adunârei societâtiei in sessiunea generale nu se mai potu acoperí cu subventiunea, din care se acoperira pâna acum. Toti membrii cunoscu dejá, ca acésta stremtorare a fostu principalele motivu, care a indemnatu pre delegatiune a cere cu insistintia, cá toti membrii sa propere a vení sa iá parte la siedintiele sessiunei presente.

Presiedinte: A. T. Laurianu.
P. Poinariu.
V. A. Urechia.
Secretariu generale: J. C. Massimu.

Hodosiu propune a se tiparí acestu raportu, si a se distribuí membriloru, cá si in anii tr. apoi pentru esaminarea lui a se numí trei comissiuni un'a pentru partea administrativa; alt'a pentru partea financiara si a trei'a pentru cercetarea stârei bibliotecei. Propunerea fiindu adoptata se alesera, pentru cercetarea pârtiei administrative: Romanu, Sionu, Caragianu, — pentru partea financiaria: Baritiu, Hodosiu, Aurelianu; — pentru biblioteca: Papiu, Odobescu, Titu. Dupa acést'a presiedintele presentédia si cetesce urmatoriulu programu despre lucrârile, cu cari are a se ocupá societatea in sessiunea anului curente:

1. Deschiderea sessiunei anului 1872.
2. Numirea comissiunei pentru cercetarea raportului secret. gen.
3 Numirea comissiunei pentru cercetarea computuriloru.
4. Numirea com. pentru cerc. bibliotecei.
5. Numirea com. pentru cerc. manuscripteloru
6. Cetirea raportului comissiunei dela nr. 2.
7. Cetirea raportului comissiunei dela nr. 3.
8. Presentarea bugetului pre an. 1872/3 si desbaterea lui.
9. Desbaterea formei esterne a diplomeloru societâtiei tr. rom. (costulu loru).
10. Cetirea discursuriloru de receptiune.
11. Cetirea respunsuriloru la discursurile de receptiune.
12. Reportu comissiunei Nr. 4.
13. Fissarea siedintieloru publice.
14. Desbaterea asupr'a lucruriloru de pusu la concursu pentru anii viitori.
15. Desbaterea asupr'a publicatiunei opereloru lui „Cantemiru".
16. Desbaterea a supr'a noueloru scripte ale strainiloru in respectulu Romaniloru (cu tendintie inimice Rloru).
17. Alegerea membriloru Delegatiunei.
18. Alegerea oficieloru Sectiuniloru.
19. Alegerea de noui membri ai societatiei.
20. Propunerea Parintelui Melchisedecu Radeanu (donulu de 4.700 lei n.)

Din cestiunile de mai susu soc. adopta á se pune la ord dilei pentru sied. de luni, 7. Aug. a. c. urmatórele;

1. Tienerea siedintiei publice.
2. Cestiunea Diplomeloru.
3 Propunerea parintelui Radeanu.
4 Nóu'a tendintia (séu mai bine vechi'a tendintia reinoita) a literaturei straine in respectulu Rloru.

Siedinti'a se radica la 5 óre dupa amédi., cea viitóre se anuncia pentru 7. Aug. la 1 óra din di, iéra diu'a de mâne — Sâmbata — lucrédia in parte comissiunile cu cercetarea manuscripteloru de traductiune a autoriloru publicati la concursu.

dupa „Fed."

Amu esitu prea târdiu spre a dá in publicu lacrimele nóstre divinului poetu **Bolintineanu**. Cându se tiparea numerulu nostru trecutu, poetulu se desbatea in trepasare, si amu anunciatu numai amiciloru sei ca órele vietiei se sfarsiescu spre a incepe seculii nemurirei. Se publicase numerulu cându o scrisóre dela Panteleimonu ne vestí trecerea poetului din lume la eternitate.

Astfeliu dara nu amu potutu face alta decâtu a merge sa dâmu amicului nostru sarutarea cea din urma, sa punemu agrafulu siruriloru de sarutâri ce i-amu datu totu-déun'a de cându musele [illegible] pre favoritulu loru. D'a! tóta viéti'a poetului s'a petrecutu in amici'a nóstra fâra precurmare. Bolintineanu nu a avutu inimici, pentru ca mus'a lui nu se gâlcevea pre nimicu; Bolintineanu cântá, si erá indiferinte la apretiarea noteloru versului lui.

Neobositulu scriitoriu suridea si la critici cá si la laude, precum suridea si in ploile lui Octobre culcatu pre giulelele pontóneloru turcesci, si in splendórea palatului; si esilatu si ministru.

Bolintineanu, trecea din miseria in opulintia si din opulintia in miseria, cu acel'asi surisu, cu aceeasi frunte pre care nici calumni'a n'a cutediatu vre-odata sa puna vre-o pata.

Intre amicii sei, Bolintineanu numerá personagie si onorabilitâti cá Costache Negri, si spirite si genie cá Basilu Alessandri. Voda-Cuz'a 'si facuse in Bolintineanu unu amicu si ministru. Cu nimic'a nu se rechiamá la simtire spiritulu Bolintineanului in aromire, decâtu cu numele Cuz'a. Cându voiau amicii sa-lu rechiame spre a-i putea vorbí, incepea a-i vorbí de Cuz'a, si ochiulu ratacindu 'si indreptá cautarea spre celu ce-i vorbiá.

Bolintineanu n'a adunatu avere, si tocmai pentru aceea ómenii materiei 'lu dispretiuiau. Bolintineanu n'a avutu socia, n'a avutu copii, si lui se potrivesce strof'a din poetulu murindu alu lui Lamartine:

> Poetulu este 'ntocmai cá paseri trecatóre,
> Ce nu facu cuibu pre maluri nici voru sa se cobóre,
> Pre ramuri a se pune; ci trecu plutindu in sboru.
> A lene leganate pre unu sioiu de unde,
> S'audu cantându departe, ori, — cine scie unde? —
> Si lumea le 'tielege abiá pre versulu loru.
>
> (*traductiune de Bolliacu.*)

In lung'a maladia a poetului, famili'a Zane, in care traiá de mai multi ani, avù tóta ingrigirea de caldurosi parinti, si dómn'a Zane, a fostu pentru Bolintineanu unu adeveratu amicu alu pârtiei din urma a vietiei sele. Dara famili'a Zane, impovarata cu optu copii, nu mai putea acum materialmente.

D. Bolliacu, dupa ce in mai multe renduri a luatu cuventulu in camera in favórea ilustrului poetu, fâra resultatu, — de-si cu voturi dobandite pentru urgentu ajutoriu, — a facutu tabloulu stârei Bolintineanului câtra Beizade'a Mitica.

Nobilulu Chica a strensu mân'a dlui Boliacu, i-a multiamitu si a promisu ca tóta ingrigirea ce se va potea dá poetului in starea sea, se va dá. Si in adeveru pre câta ingrigire materialminte se póte dá unui bolnavu celu mai avutu, i s'au datu: dóue camere cele mai frumóse, cele mai bine espuse, cele mai bine mobilate la ospiciulu Pantelimonulu,

---

numita Antonin'a sub Caracal'a, alu cârui nume a remasu pre partea aceea a coloniei unde se radicá palatulu proconsulului. In „Coloni'a romana" din care s'a despartitu „Coloni'a Romul'a," se impreunau drumurile câte trele: celu dela podulu lui Traianu, care se despartiea in dóue, tienendu unulu spre Vulcanu, celu dela Celeiu si celu dela Rumul'a (Flamend'a Magurele) care urcá pre din susulu Rosiiloru-de-Vede urmandu pre unde suntu viile acum, si dá in drumulu celu mare, trecendu Oltulu pre podulu de piétra la Slaveni; apoi urmá unu singuru drumu pre drépt'a Oltului pâna la Râmnicu, unde trecea iérasi Oltulu pre podulu de piétra, cunoscutu sub numele: podulu vechiu (Pons vetus), de unde satulu Podarii, si a urmatu pre stâng'a Oltului pâna la strâmtórea (Stenae) Turnu-Rosiu, alu cârui nume póte ca vine dela Turnu-Pretoriului, care erá la Cozi'a si care póte sa fi fostu vapsitu acelu turnu care a trebuitu sa se sparga prin esplosiuni de pulbere cându s'a daramatu sub Voda Bibescu cá sa se faca ceea ce s'a facutu acolo.*)

Dela Oescu la Celeiu a fostu podu de piétra preste Dunare. Acestu podu s'a facutu la an. 318 de câtra Constantinu I, care voiá sa fia alu doilea Traianu si care-'si asiediase cuartirulu generale la Oescu in tempulu resboiului alu doilea dacicu.

Podulu d'a stâng'a Dunarei a fostu aperatu cu intariri de amendóue laturile si dela capulu lui pornesce sioséu'a de care amu vorbitu.

Amu voitu sa facu sapaturi si la acésta parte a Celeiului, unde nu facusemu nici odata; amu combinatu câtu amu potutu mai bine directiunea si amu inceputu sapaturile de partea stânga a podului urcându la siosea. N'a trecutu multu cá sa incépa a se iví printre câremidi, de acoperisiu de casse, bucâti, fragmente de statue de marmora, in dimensiuni naturali.

O mâna tienendu unu parasoniumu; o alta mâna tienendu o patera fórte bine facuta; o alta mâna tienendu unu ciocanu: (trei mâni o statua nu póte sa aiba!) Si apoi atributiuni diferite; si apoi si marmurile de diferite cualitâti, si lucrulu chiaru diferitu in privinti'a artei. Dara mai esta si alta mâna redimata pre o jumetate de pavedia; apoi unu capu sfarimatu; apoi o parte a unei statue a lui Iupiteru cu aquila la picióre; apoi midiloculu corpului altei statue, a Minervei negresitu.

Din malu cadeau mai multe bucâti de tencuiala zugravita in colóre rosia, patlâginia, liliachia, si fragmente de frescuri, si multime de carâmidi cu imbucaturi, de cele ce serveau la acoperisiu de case.

Amu constatatu ca aci au fostu case, si in fati'a caseloru, din josu, grupa de statue déca nu si templu.

Din combinârile fragmenteloru, amu constatatu o statua a lui Iupiteru, o alta statua a unei Vestale, un'a a Minervei, si un'a a unui Imperatu, aceea la care a apartienutu mân'a cea cu parasoniumu. Amu ajunsu la temelia, la piedestalele acestora statue. Nici o inscriptiune; inse piedestalele nu sémena a fi servitu acestoru statue; sémena mai multu o temelia ce a servitu la altu ce-va, pentru ca erá lunga de 3 metri 20 centimetri, adenca de unu metru si mai bine, si sub petrile taiate, se vedea cimentu si câremidi mari. M'amu decisu sa de-facu acésta temelia, si tragendu petrile cele mari afara, amu vediutu pre partea de josu a unei petri, litere latine; amu spalatu atunci acea pétra si amu constatatu ca dinjosulu literiloru au fostu reliefuri cari s'au sfarimatu cu ciocanulu spre a se netedí pétr'a ce trebuiá sa-si ascunda inscriptiunea in cimentu.

Inscriptiunea de pre pétr'a pre care amu pus'o in pastrare la Celeiu, arata ca monumentulu (statu'a lui Comodu) a fostu aradicata de proconsululu seu in Daci'a. Mân'a dara cu parasoniumu a fostu a statuei lui Comodu.

Asiá, se póte constatá ca acésta grupa de statue, in templu séu fâra templu, s'au cladítu in tempulu lui Comodu; ca fanatismulu crestiniloru contr'a pagânismului sub primulu imperatu crestinu, a sfarimatu acésta grupa, si petrile ce au servitu piedestaluri statuei lui Comodu, aradicata de unu proconsulu alu seu in Daci'a, s'au intrebuintiatu la temeli'a unei fortificâri de aperare, la capulu podului punendu-se cu inscriptiunea dedesuptu.

Se póte fórte bine cá statuele lui Comodu sa se fi sfarimatu in Daci'a in revolutiunea ce au facutu dacii subt acestu imperatu, séu se póte iérasi ca insusi legiunile sa fi sfarimatu statuele si tóte monumentele celui declaratu de câtra senatu: inimicu alu patriei, inimicu alu dieiloru, patruccidu, gladiatoru, carnefice alu Senatului, omoritoriu alu cetatieniloru, care senatu a si ordonatu târrirea cadavrului seu cu cârligulu la spectaculu.

Totu la Celeiu, unde amu gasitu in multe renduri sarcopagiuri neumblate, pre cari le-amu descrisu in diferite renduri, amu gasitu si acum unu mormentu de zidu fórte bine facutu; fundulu din trei câremidi de cele mai mari patrate, ziditu apoi paretii cu cimentu si cu câremida mica la perfectiune de justetia si acuratetia, si acoperisiulu din siése câremidi de cele mai patrate, cioplite de o parte si puse in clinu cá unu capacu de cosciugu. Dóue din aceste câremidi, cele dela capu, erau sparte: o mâna profana de multu se vede se verise in mormentu si amestecase ósele cautându lucruleticle ce se gasescu totu-déun'a in mormente. La capulu mormentului amu gasitu o câremida de cele mari, cioplita in forma de cruce patrata bizantina si mai afundata in pamentu decâtu capulu cosciugului, care si elu erá la o adencime de unu metru si mai bine.

(Va urmá.)

---

*) Ori dela altu turnu care se aflá dincóce.

s'au destinatu Bolintineanului; dóue femei robuste sî inteleginte s'au pusu numai spre ingrigirea bolnavului; medicii ospiciului au avutu ordinea sa nu crutie nimicu, sub cuventu de economia, la ingrigirea lui, sî mediculu Georgescu a fostu nelipsitu la capulu bolnavului, precum mediculu Davil'a, si-a impusu obligatiunea alu vedea in tóte dilele, a-i cercetá insusi hran'a sî inca ai face sî o trasura frumósa, cu unu rendasiu platitu numai pentru acést'a, cá sa-lu plimbe in curtea ospiciului. Nimicu n'a lipsitu la cautarea in Pantelimonu Bolintineanului, decâtu numai fortiele pre cari n'a mai potutu sa le intórca, din povarnirea loru, sciinti'a medicala sî ingrigirea cea mai minutiósa.

Bolintineanu a muritu, sî de ací incepe ceea ce trebuie sa intristeze pre totu românulu.

S'a transportatu corpulu lui la Sântulu-George Nou in Bucuresci. La pornirea dela Pantelimonu, tóte onorile cuvenite unui asiá nume, s'au datu cu prisosu din ordinele eforiei. La Sântulu-George inse, sub ochii ministeriului instructiunei publice, s'a depusu corpulu, sub unu modestu catafalcu, sî s'a incungiuratu de câte-va óle cu flori, de câte-va ghirlande sî buchete aduse de dómn'a Capeleanu, de famili'a Zane sî de câti-va scolari.

D. Boliacu rugase pre d. Nicolau Cretiulescu sa vorbésca colegului seu dela culte cá — celu pucinu de rusine de ómeni — sa intervina la ministeriulu instructiunei publice pentru onorurile cuvenite unui'a dintre cei mai mari autori români, sî alte persóne s'au dusu d'adreptulu la ministrulu. Dara „omulu de bronzu,“ a statu rece cá bronzulu, pre care nici semtiementulu, nici opiniunea publica nu-lu póte incaldí in nimicu.

Ce trebuie sa marturisimu noi, cari amu vediutu lucrulu cu ochii, este ca clerulu bucurescénu a datu probe de semtiementu nationale cu acésta ocasiune. La mórtea Bolintineanului sciau bine popii ca nu suntu nici colaci nici bani; cu tóte acestea, dela mediulu noptiei pâna la mediulu dîlei, preoti dintre cei mai alesi se intreceau la cetirea stâlpiloru, sî in giurulu catafalcului erau numai preoti. Aru fi crediutu cine-va ca in midiloculu loru este corpulu vre-unu preotu eminentu.

La 12 óre, famili'a Bolintineanu a radicatu corpulu sî l'a dusu sa-lu inmormenteze la satulu Bolintinulu-din-vale unde s'a nascutu poetulu. Si ce erá sa faca? câci din partea guvernului potea sa mai stea corpulu acolo ori câte dîle aru fi statu.

Nici unu ministru, nici chiaru alú culteloru; — nimeni din partea guvernului, nimeni din partea municipalitâtiei, n'a venitu sa faca nici o onóre ilustrului repausatu, marelui autoru sî fostu ministru alu culteloru Dimitrie Bolintineanu!

Dara membrii academiei, intruniti fiindu acum in Bucuresci; déca societatea pentru invetiatur'a poporului românu pre care a sustienut'o repausatulu atâtu de multu; dara liceele; dara scólele, — fost'au ele mai semtitóre la perderea autorului Bolintineanu, decâtu guvernulu sî ministeriulu culteloru?! Nici decum. La capulu mortului, — afara de câte-va rude, personalulu intregu alu „Trompetei Carpatiloru“ sî editoriulu opereloru repausatului, d. Ioanin, — mai ca nu se mai destingea decâtu câti-va copilasi, sî póte trei patru alte persóne dintre comerciantii de prin pregiuru.

A mai blamá actualulu ministeriu alu culteloru sî cu acésta ocasiune, aru fi de prisosu câci este blamatu sî blamabile in tóte ale lui.

„Tr. Carp.“

Varietâti.

⁂ Primirile in institutulu nostru teologicu-pedâgogicu au fostu alalt'a-eri sî eri, conformu ordin. cons. scol. nr. 181/1872. — Astadi va fi chiamarea sântului Duchu sî inceperea anului scolasticu 1872/3.

⁂ Esamenele de cualificatiune din anulu acest'a suntu terminate. Dintre cincispradiece candidati de preotia, patru-spradiece s'au supusu unulu nu s'au supusu la esamenu. Esamenulu scripturisticu a fostu Vineri in 25 Aug. a. c. celu verbalu Sâmbata in 26 Aug. diminéti'a dela 8—12 sî dela 3½—7½ sér'a. Dintre acesti'a sperâmu ca voru esí unulu cu calcululu „distinsu“ cei-lalti cu „bine“ sî „suficiente“; unulu este reprobatu pre unu jumetate de anu.

Candidatii de invetiatoria au fostu optu-sprediece, care se sî supusera toti la esamenu sî adeca Luni in 28 la celu scripturisticu iéra in 29 Aug. dupa amédi sî in 30 celu verbalu. Intre invetiatori voru fi doi distinsi putieni cu bine sî mai multi cu suficiente.

Esamenele conformu regulamentului cons. suntu publice, cu tóte aceste n'au fostu cercetate mai de nimenea. Respunsurile se potu apreciá din cele mai de susu; trebuie sa adaugemu ca va fi bine cá cei ce se supunu la esamenu sa iá lucru câtu de seriosu sî sa se pregatésca cá materialulu d. e. propunerei in scóla sa-lu aiba in degetulu celu micu asemenea sî de praes'a de lipsa in biserica sî scóla sa se intereseze câtu se póte de tare; câci numai atunci póte fi sî calculul din atestatulu de cualificatiune indestulitoriu. —

⁂ Tergulu de tómna a fostu aici eri sî in septemâna decurse tergulu de vite. Tempulu a fostu fórte favorabile; lips'a de bani intre ómeni inse se vede ca a fostu pedec'a, de nici acest'a nu se póte radicá la rangulu unui tergu de frunte.

⁂ Drumu de feru. Podulu celu mare dela Ogn'a se dîce ca preste scurtu tempu va fi gat'a. In 26 Sept. n. se va probá sî in 1 Octobre se va deschide líni'a Sabiiu-Copsi'a-mica.

Concursu.

Pentru statiunea vacanta parochiale Magur'a cu fili'a sea Geledintiu (Losád) se escrie cu acestea concursu pâna la 12 Sept. a. c. mater'a Magur'a are 78 familii; fili'a Geledintiu 65 familii.

Emolumentele suntu:

a) Casa parochiale in matera cu 2 incaperi sî grâdina de legumi;

b) tóta cas'a o ferdela mare de cucuruzu sfarmitu;

c) 7 ferdele pamentu aratoriu;

d) tóta cas'a câte o cupa de vinu sî câte o manusie de cânepa, sî câte o portia de fênu;

d) stol'a indatinata.

Cei ce dorescu a competá la acésta statiune sa-si indrepte petitiunile loru instruate in sensulu „Statutului organicu“ la subscrisulu in Orestia.

Orestia, 30 Aug. 1872.

Cu intielegerea comitetelor parochiale.
Nicolau Popoviciu,
protop. gr. or. alu tract. Orestiei.

(1—3)

Concursu.

Statiunile de invetiatori la scól'a confessionala din comun'a Pianulu de susu protopr. Sabesiului devenindu vacante, se escrie pentru ocuparea loru concursu pâna la 30 Septemvre st. v. 1872.

Emolumentele suntu:

a) pentru invetiatoriulu clasei incepatóre 120. fl. v. a. cortelu sî 2° de lemne.

b) pentru celu din clas'a a II. 200 fl. v. a. cortelu sî 2° de lemne.

Doritorii de a se aplicá la acestea statiuni invetiatoresci, au sa-si astérna concursele instruate in intielesulu prescriseloru „Statutului organicu“ inspectiunei scolare districtuale gr. or. in Sabesin pâna la prefiptulu terminu.

Pianulu de susu, 29 Aug. 1872.

(1—1) Comitetulu parochialu gr. or.

Nr. 1877—1872.

Concursu.

Spre ocuparea postului de notariu in comun'a Ludosiu-mare, scaunulu Mercurei, cu salariu anuale de 240 fl. v. a. cuartiru naturale séu 40 fl. relutu, sî 2 orgii de lemne, se scrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a-si tramite suplicele instruite cu documentele recerute pâna la 8 Septembre a. c. st. n. la acestu oficiolatu.

Mercurea 1 Septemvre 1872.

Oficiolatulu scaunalu.
Macelariu.
Bock.

3—3)

Concursu.

Devenindu vacante statiunile invetiatoresci din comunele Sohodolu, sî Tohanulu-nou, in protopresbiteratulu Braului, se escrie concursu, pentru suplinirea loru, pâna la 14 Septemvre a. c.

Pentru statiunea din Sohodolu, s'a sistemisatu unu salariu anualu de 160 fl. apoi cuartiru, sî lemne de focu. Iéra pentru acea din Tohanulu nou 100 fl. sî cuartiru naturalu.

Competitorii au a-si adresá subscrisului, petitiunile loru instruate in sensulu prescriseloru Ştatutului organicu.

Zernesti, 12 Augustu 1872.

Ioanu Metianu,
protop.

(3—3)

Concursu

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a elementara româna gr. or. din Rapoldu-mare, protopresbiteratulu Joagiului I, se deschide concursu pâna la 24 Sept. a. c. st. v. Emolumentele suntu: cuartiru naturalu cu grâdina de legumi, 260 fl. v. a. si dela fia-care elevu câte 8 cupe cucuruzu sfermatu, si unu diumatate caru de lemne, din care se va incaldi sî scól'a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au sa-'si tramita petitiunile instruite in sensulu „Statutului organicu“ §. 13 la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

Hondolu, 28 Aug. 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Basiliu Piposiu,
protop.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a poporale inferióra gr. or. din Cernatulu-Saceleloru se escrie aici concursu cu terminu pâna la 1 Octovre a. c. stil. vechiu.

Salariulu inpreunatu cu acestu postu este 250 f. v. a. Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la prea on. domnu protopopu, Iosifu Baracu, in Brasiovu petitiunile loru instruite in intielesulu Statutului organicu.

Cernatu, 24 Augustu 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.
din Cernatu.
Ioanu Verzea,
Parochu si Presiedinte.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele popularie gr. or. din protopresbiteratulu Zlatn'a de susu, se escrie concursu cu terminu pâna la finea lui Sept. a. c.

a) Pentru Câmpeni salariulu 250 fl. v. a. pentru cuartiru 50 fl. v. a. sî 5 orgii de lemne.

b) Pentru Vidr'a de josu salariu 200 fl v. a. o grâdina, cuartiru naturalu sî lemne pentru focu.

c) Pentru Vidr'a de susu salariu 200 fl. v. a cuartiru sî lemne de incaldîtu, precum sî o grâdina.

d) Pentru parochi'a Arada 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de incaldîtu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la subscrisulu in Câmpeni, petitiunile loru instruate in intielesulu Statutului organicu.

Câmpeni, 18 Augustu 1872.

Cu impreuna intielegerea comitetelor parochiale.
Ioanu Patiti'a,
peotopopu.

(3—3)

Concursu.

Devenindu statiunea de invetiatoriu primariu la scól'a din comun'a Beclénu vacanta, se deschide prin acést'a pâna in 8 Septembre st. v. a. c. concursu, cu care postu suntu impreunate urmatórele emolumente:

Cá salariu anualu un'a suma de 300 fl. v. a. in patru rate anticipative, cuartiru liberu, 3 stângini de lemne, pentru incaldîtu, sî grâdina de legume.

Concurentii, la susu numitulu postu, au sa-si astérna prin scaunulu protopopescu I alu Fagarasiului, subscrisului comitetu recursurile loru provediute cu urmatórele documente recerute:

a) ca suntu de religiunea gr. or.;

b) ca au absolvatu celu putienu gimnasiulu inferioru sî cursulu pedagogicu séu teologicu.

c) sa fia bine deprinsu in limb'a germana.

d) ca posede sî cunoscintie in tipiculu bisericescu.

Datu in Beclénu 12 Agustu 1872.

Comitetulu scolariu.
I. Bursanu,
presied. comitetului.
Georgiu Gram'a,
secretariu.

(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 72. ANULU XX.

Sabiiu, in 7|19 Septemvre 1872.

†

AVRAMU IANCU

a repausatu in 30 Augustu in Bai'a de Crisiu si se immormentà la Cebea in 1 Septembre a. c.

Scirea acést'a este unu doliu indoitu, intreitu pentru natiunea româna, pentru ca prin ea se spune româniloru ca viéti'a terestra a unui'a dintre barbatii ei cei mai ilustri este pentru totu-déun'a stinsa. Credeamu, sperámu ca din isolatiunea in care si-a petrecutu tragicu restulu vietiei de 23 ani vomu sa-lu redobandimu. Neindurat'a mórte a pusu capetu acestoru sperantie, elu astadi ni-a parasitu cu totulu!

Inca nu s'a implinitu unu patrariu de seculu de cându acestu barbatu se aflá in culmea fericirei sele, pentru ca elu prin virtutile sele sciù in scurtu tempu sa devina unu centru insemnatu alu româniloru, in nefericitele miscâri ale aniloru 1848—9. Dara pare ca tocmai virtutile lui au fostu o parte a causei de fericirea acést'a s'a prefacutu in cursulu tragicu alu vietiei sele de 23 de ani.

Nu va fi românu care sa nu participe la viéti'a cea miscata a acestui barbatu, pentru ca viéti'a lui din anii amintiti a fostu impletita in sórtea vietiei loru natiunale. Déca cum-va nu esistá **Iancu**, póte ca noi nu aveamu sa inscriemu in paginile istoriei nóstre natiunali suveniri pline de mandria, suveniri ce insufla puterea de viétia, carea se manifestá in impregiurârile cele mai grele ale unei natiuni, putemu dîce ale unui statu intregu.

Viéti'a lui in totalitatea ei va remané o oglinda sincera a vietiei nóstre natiunali. Pentru ca ea ne spune in unu modu atâtu de invederatu si pipaitu ce produce indoiél'a sufletésca.

Dupa cursulu celu frumosu sî de gloria natiunale, Iancu erá destinatu sa ocupe unu locu in sinulu natiunei sele, care se nu dea acestei numai splendóre, dara sî bunatâti reale. Atunci trei barbati insemnati ai natiunei au aruncatu indoiél'a in sufletulu seu inocinte. Suvenirea trecutului celui mai recentu sî indoielile aruncate in sufletulu lui au nascutu suspiciunea, ca trecutulu seu de fapte ilustre este unu trecutu desiertu. Suspiciunea a fostu nutrita incâtu ea pentru densulu a devenitu o convingere trista. Sufletulu lui de ací incolo a fostu supusu unui sîru de torture, care le-a inmultitu, le-a potentiatu cele ce a vediutu ca se intempla in giurulu seu. De siguru ca atunci sî în sufletulu lui voru fi sunatu córdele acele dureróse cari ni le infatisiéza unu poetu englezu prin cuvintele:

Acum o pentru totu-déun'a, cale buna noróce alu meu! cale buna pace a sufletului meu!

Lupt'a asiá dara continua in internulu lui Iancu intre iubirea poporului seu cârui a fostconsacratu viéti'a sea sî sufletulu seu, sî imaginile ce i le-au zugravitu neincetatu suspiciunea aruncata in trensulu iau nimicitu puterile sele spirituali, in urm'a cârei nimiciri a devenitu impossibile pentru sine sî pentru poporulu cârui s'a consacratu.

Bine observa dreptu aceea unu publicistu contempuranu de ai nostri, ca martiriulu lui Iancu a fostu mai infricosiatu decâtu mórtea treptata, ca elu, precum observa acelu publicistu, dupa suspiciunile ce prinsese radacini afunde in sufletulu seu, se vede totu deodata parasitu, câci „cei mai aprigi luptatori se impaca cu sórtea; 'si perdù credinti'a in bine, perdù increderea in ómeni . . . sî cadiù in o melancolia.“

Aflându-ne in fati'a unui mormentu atâtu de impunatoriu sî plangendu pre eroulu ce a cadiutu o victima asiá de nepretiuita, sa ceremu dela datatoriulu tuturoru bunatâtiloru, care a luatu la sine sufletulu celu candidu alu reposatului, cá sa ne apere cu bratiulu seu celu puternicu de acei ómeni, carii sî astadi, de siguru din nesciint'a loru, arunca indoieli in sufletulu natiunei române in momentele, cându ea pre bas'a resistintiei sele contr'a tuturoru viscoliloru din trecutu, câroru a resistatu cu vitalitatea ce o a strecuratu prin o multime de seculi nefavoritori aspira o sórte mai buna; sa ne apere, cá indoielile aceste sa nu prinda radacini funeste in animele natiunei, cari sa aiba resultatulu acelu funestu de care n'a fostu crutiatu ilustrulu sî bravulu Avramu Iancu.

O mângaiere ce ni s'aru dá din partea aceloru ce dupa cum audîmu au asternutu din Blasiu unu memorandu inaltului ministeriu nu aru calmá nici decâtu ingrigirile, ca sî sórtea natiunei nóstre aru poté rataci pre cararea cea trista a repausatului celu deplângemu, pentru ca nu avemu nici celu mai micu semnu despre resultatulu lui. Dara nici nu potemu sa avemu, pentru ca totu pasiulu este facutu afara de natiune, este alu unoru particulari, cari nici nu potu fi considerati altfeliu de acei câroru s'a substernutu sî asiá mângaierea aru semaná cu ceea ce se se dîce in pildele lui Solomonu: „Cá acel'a, carele iá cui-va vestmentulu in di frigurósa séu i tórna otietu pre rana, este acel'a ce unui ingrigiatu i cânta cântece de bucuria“ capu 20, 20.

Ceea ce va fi mai bine in fati'a mormentului acestui erou-martiru este insa sa radicâmu monumentu, in a cârui viétia altcum cu cutremurulu sufletului nostru ne tememu sa nu se oglindeze tóta viéti'a nóstra natiunale, sa-i radicâmu monumentu solidu de buna intielegere in afacerile nóstre politice. Sa incetâmu de a aruncá numai neincredere in sufletulu natiunei sî prin acést'a sa indeplinimu dorinti'a repausatului de a vedé radicândui-se natiunea la o sórte mai fericita. Elu din inaltimile, la care este luatu, aru cautá cu placere, sî acum cându passiunile lumesci nu mai potu avé nici o influintia asupra-i aru eschiamá: Acest'a este pre carea nu o amu iubitu in desiertu!

In momentele din urma primimu corespundinti'a ce urméza:

Bradu-cotulu-Zarandului 1/13 Sept. 1872.

Multu probat'a natiune româna astadi se imbraca in doliu sî cu anim'a frânta de dorere versându lacrami ferbinti, petrece la odihn'a eterna pre unu multu pretiuitu, bravu fiù alu ei. — Eroulu muntiloru apuseni ai Transilvaniei, martirulu libertâtiei, valorosulu barbatu Avramu Jancu, nu mai e in numerulu celoru vii!! Elu, dupa suferintie amare de dóue diecenii — in urmarea unui morbu de vre-o 10 dîle, 'si dede candidulu seu sufletu in mânile Creatorelui, in opidulu Bai'a de Crisiu in 30 Augustu st. v. —

Acestu fiu credinciosu alu natiunei române, cu dreptu cuventu s'aru poté numerá intre martirii libertâtiei; câci densulu pentru acést'a 'si sacrificà sî insasi viéti'a. —

La celebrarea funebrale a acestui geniu au acursu, nu numai tóta inteleginti'a sî poporulu — fâra deosebire de nationalitate — din cotulu Zarandului, dara sî din comitatele vecine. — Protopresbiterulu N. I. Miheltianu sî adv. G. Secula, tienura cuventâri funebrale demne de renumele sî meritele acestui barbatu ilustru. — Unu conductu frumosu, o inteligintia numerósa sî o multime de poporu, toti cu anim'a frânta de dorere sî cu ochi inundati in lacrami, sî intre sunetele triste ale clopoteloru, petrecura cadavrulu acestui erou pâna la biseric'a gr. or. din Cebea, unde apoi se sî inmormentà sub umbr'a unui stejariu, iérasi de o insemnatate istorica. —

Astu-feliu acestu mare barbatu a disparutu din midiloculu natiunei române!

A disparutu materialminte, dara nu sî spiritualminte, nu, de o suta de ori nu, câci ide'a, cârei'a si-a sacrificatu defunctulu viéti'a, ide'a libertâtiei, a prinsu radacini tari in animele tuturoru româniloru.

Voi dara fiiloru demni a natiunei române, voi urmatori ai marelui Romulu, pastrati in animele vóstre memori'a acestui adormitu in Domnulu, carele inca de multu cadiuse victim'a unei idei maretie sî sânte, sî esclamati din anim'a palpitânda de dorere:

„Fi-ai tierân'a usióra sî memori'a eterna“!!

G. P.

Luni s'au deschisu delegatiunile in Pest'a. A dóu'a dî Marti fura primite de Imperatulu sî Regele. Cu ocasiunea acést'a asigura Maj. Sea pre delegatiuni despre referintiele cele bune in afara.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 4 Septembre a casei magnatiloru o deschide presiedintele (dupa etate) conte St. Károly. — Presiedintele ministriloru c. M. Lónyay presinta unu rescriptu alu Maj. Sele regelui, in care M. Sea denumesce pre judele curiei G. Majláth de presiedinte sî pre contele I. Cziraky de vice-presiedinte ai casei. — Presiedintele dupa etate paresesce, dupa cetirea rescriptului r., scaunulu presidiale, presiedintele Majláth 'lu ocupa sî se recomanda pre sine sî pre vice-presiedintele casei.

Primatele Simor saluta in numele casei pre presiedintele. — Urméza autenticarea protocolului siedintiei de deschidere sî dupa aceea asterne contele G. Károlyi raportulu comissiunei permanentu — verificatóre, prin care se vede ca 50 membri suntu verificati. Raportulu se ia spre sciintia sî presiedintele dechiara pre bas'a lui cas'a de constituita.

Notariulu casei deputatiloru c. Alb. Apponny aduce cuventulu de deschidere alu M. Sele, care tocmai se cetise in cas'a deputatiloru. Cuventarea se publica indata. — Dupa aceste trece cas'a la alegerea notariloru. Resultatulu acestei alegeri se va publicá in siedinti'a de mâne.

Siedinti'a din 5 Septembre o deschide presiedintele Majlath. — Se autentica protocolulu siedintiei de ieri. Se publica resultatulu alegerei din siedinti'a trecuta.

C. Al. Erdödy face propunerea, cas'a sa aléga o comissiune statatóre din 30 membri care sa proiectedie adres'a asternanda M. Sele la cuventarea de deschidere. Propunerea se accepteza; se trece deci indata la alegerea membriloru acestei, câtu sî a altoru comissiuni.

In 5 Septemvre deschide presiedintele (dupa etate) Al. Gubody siedinti'a deputatiloru. Se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei de ieri. Se incinge o desbatere scurta despre prelucrârile constituirei casei, dupa ce, siedinti'a se incheia.

Siedinti'a din 5 Septemvre de dupa amédi a casei deputatiloru o deschide presiedintele Gubody. Se autentica protocolulu siedintiei ante-meridiane.

E. Simonyi dechiara in numele partidei sele ca nu recunósce diet'a de fatia de legale pentru nelegiuirile sî nedreptâtile ce s'au facutu la alegeri. Aru fi mai bine sa recunósca acést'a toti sî sa se duca acasa. Corón'a sî regimulu sa-si esecute dreptulu seu sî sa convóce alta dieta. Vorbitoriulu inse n'are speranti'a cá majoritatea casei va acceptá acést'a propunere sî asiá dara nu-i remane altu midilocu decâtu a se plange la coróna pentru nelegiuirile facute la alegerile de deputati. Dupa acést'a urméza sortirea membriloru pentru deosebitele sectiuni, cu ce se incheia siedinti'a.

In 6 Septembre tienù cas'a magnatiloru siedintia sub presiedinti'a lui Majláth. Mai intâiu se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei trecute. Dupa aceea se cetesce scrisórea prin care presiedintele ministeriului comunica casei convocarea delegatiunei pre 16 l. c. si o provóca a luá dispositiunile respective. — Se decide a se face alegerea membriloru delegatiunei in siedinti'a de Luni. — Se publica apoi resultatulu alegeriloru din siedinti'a din urma pentru comitete. Comissiunile se provóca a se constitui, cu ce siedinti'a acést'a se incheia.

Siedinti'a die 9 Septemvre a casei magnatiloru o deschide presiedintele Majlath la 11 $^1/_4$ óre.

Dupa autenticarea protocolului anuncia presiedintele ca a sositu protocolulu dietei croate; din acel'a se vede ca dnii Inkey si Smaics suntu alesi de membri ai casei magnatiloru. — Dupa une-altele trece cas'a la ordinea dilei la care sta alegerea membriloru esmitendi in delegatiune. Dupa acést'a alegere, se autentica protocolulu si se incheia siedinti'a.

Siedinti'a din 9 a casei deputatiloru o deschide presiedintele Gubody la 10 óre. Dupa autenticarea protocolului si altele neinsemnate trece cas'a la ordinea dilei la care sta rapórtele nóueloru sectiuni despre procedur'a verificatiunei. La raportulu sectiunei prime se incinge o desbatere mai lunga, rapórtele celoru-lalte sectiuni se iau fàra observatiune spre sciintia.

Dupa ce alegerea majoritâtiei absolute de deputati e verificata, provóca presiedintele cas'a a se constitui definitivu prin alegerea functionariloru. Acést'a alegere se va face mâne. — Presiedintele comunica in fine ca a sositu o scrisóre a ministru-presiedintelui privitóre la convocarea delegatiunei prin M. Sea regele. Se decide a se ceti scrisórea dupa constituirea casei, cu ce se incheia siedinti'a.

Siedinti'a din 10 Septemvre a casei deputatiloru o deschide presiedintele Gubody la 10 óre. Dupa autenticarea protocolului si alte fâra interesu se trece la alegerea presiedintelui definitivu. Majoritatea absoluta de voturi o capetà St. Bittó. Drépt'a erumpe la nomirea lui Bittó in eljenuri tumultuóse. De vice-presiedinti suntu alesi B. Perczel si I. Bano. Dupa aceste se facu cele-lalte alegeri, cari seversindu-se presiedintele Gubody parasesce pre lânga câte-va cuvinte de multiamire pentru spriginirea si increderea in decursulu ducerei presidiului, St. Bittó ocupa deci scaunulu presidialu.

Noulu presiedinte provóca pre membri a suscepe in siedinti'a de mâne alegerea sectiuniloru si comiteteloru, cu ce siedinti'a se incheia.

Nr. 422. scol.

Cercularíu

câtra toti inspectorii de scóle din distr. Oradiei-mari.

Avendu in vedere §. 130 din statutulu organicu, subsemnatulu consistoriu eparchialu cu acestea ordina: ca invetiatorii nostri confessionali din districtulu acest'a pre tempulu ferieloru de tómna sa se intrunésca si in anulu curinte la conferintie invetiatoresci, care pentru asta-data se regula in modulu urmatoriu:

1. Conferintiele invetiatoresci se voru tiené impartite in trei locuri, sub conducerea aloru trei comisari consistoriali; anume:

O conferintia se va tiené in Oradea-mare, sub conducerea asesorului si comisariului consistorialu protopresbiteriului si fostului catechetu gimnasialu Simeonu Bic'a, la carea se voru intruní invetiatorii din cercurile inspectorale: 1. Oradea-mare; 2. Lunc'a; 3. Velenti'a; 4. Telégdu; 5. Pestisiu; 6. Bezoea.

Alt'a conferintia invetiatorésca va fi in Gurbediu lânga Tinc'a, condusa de asesorulu si comisariulu consistorialu, catichetulu gimnasialu Petru Suciu, la carea se voru atrage invetiatorii din cercurile inspectorale: 7. Cef'a; 8. Tulc'a; 9. Tinc'a; 10. Ursadu; 11. Ucurisiu; 12. Beliu.

A trei'a conferintia va avé locu in Beinisiu, sub conducerea asesorului si oomisariului consistorialu, protopresbiterului si catichetului gimnasialu Georgiu Vasilieviciu, si la acést'a se voru aduná invetiatorii din cercurile inspectorale: 13. Popmezeu; 14. Rabagani; 15. Beinsiu; 16. Buntesci; 18 Rieni; 18. Vascou.

2. Bonferintiele acestea se voru intruni la locurile desemnate Luni dupa Inaltiarea Crucei, adeca in 18 Septemvre a. c. calend. vechiu, la 9 óre nainte de média-di, dara cu acea pregatire: cá siedintiele conferintieloru sa se póta continuá in dilele urmatória.

3. La conferintie suntu obligati a participá dupa impartirea de sub punctulu 1. toti invetiatorii definitivi, interimali si suplinti din comunele cercuriloru respective, cari toti voru avea votu decisivu in consultâri. La casu de vre-o pedeca prevediuta, suntu detori respectivii invetiatori a se scusá tempuriu la comisariulu consistorialu, justificându absenti'a cu documente demne de crediamentu. Dupa incheiarea conferintiei astu-feliu de scusâri pentru absentiele, ce nu s'au potutu prevedé, se voru face deadreptulu la consistoriu, care la tóta intemplarea le va tractá acelea cu tóta rigórea.

4. Pentru a contribuí la solenitatea si la resultatulu conferintieloru invetiatoresci, suntu poftiti a participa la acelea cu votu consultativu domnii protopresbiteri din tracturile respective; domni asesori consistoriali; apoi preotii parochiali, cá de-odata caticheti, si cu deosebire toti domnii inspectori scolari din cercurile respective. Afara de acesti'a suntu inca poftiti la conferintie: primarii comunali, directorii locali de scóle si toti iubitorii de progresu.

5. Comisarii consistoriali suntu insarcinati a se ingrigí in contielegere cu comitetele parochiale din locurile menite pentru conferintia, cá acolo tempuriu sa se arangeze o localitate apta pentru tienerea conferintiei, si instruita atâtu cu trebuinciósele mese, scaune si alte recuisite de consultare: câtu si cu tóte manualele si recuisitele prescrise pentru invetiamentulu in scólele nóstre poporale.

6. Comitetele parochiale din locurile, unde se voru tiené conferintiele, suntu poftite a se ingrigí tempuriu, cá membrii si óspetii conferintiei sa aiba cuviinciósa adapostire la casele crestiniloru nostri séu si la ale altoru concetatieni devotati causei scolastice.

7. Agendele conferintiei se voru suscepe, continuá si incheiá in rendulu urmatoriu:

A. In diu'a prima:

a) Se va tiené chiamarea Duchului sântu, dupa cum se va aflá mai acomodatu impregiurâriloru, adeca séu in biserica dupa tipiculu usitatu, séu numai in localitatea conferintiei prin intonarea imnului „Imperate cerescu."

b) Presiedintele comisariu va deschide siedinti'a prin o cuventare ocasionala.

c) Membrii de facia voru alege din senulu loru unulu séu doi notari pentru ducerea protocolului si alte agende scripturistice.

d) Se voru notá dupa nume la protocolu toti invetiatorii presenti, si deosebi cei dóra absenti, notându-se la acesti'a, déca suntu scusati, ori bá.

e) Pentru casulu de vre-o impedecare momentana a presiedintelui comisariu, corpulu invatiatorescu e autorisatu a-si alege unu presiedinte substitutu din rendulu clerului, asesoriloru consistoriali, inspectoriloru cercuali, séu alu invetiatoriloru.

f) Se va publicá ordulu objecteloru prescrise pentru discusiune, dupa care conferintiele au a dá parere protocolara la urmatórele intrebâri:

I. Care aru fi caile si midilócele in generalu, de a se edificá scoli nóue acolo, unde nu suntu, si a se straformá cele ce nu corespundu recerintieloru legali; anume: din ce materialu aru fi de a se construí scól'a dupa diferitele impregiurâri asiá, cá spesele sa fia câtu se póte mai putiene, dara totu-si edificiulu sa fia destulu de solidu: ce trebuie observatu la cladirea edificieloru scolare, cá acelea sa fia destulu de spatióse, vederóse, sventate si apte pentru reinoirea aerului?

II. Ce au invetiatorii de a face, cá invetiaceii sa fia separati in scóla, partea barbatésca de cea femeiésca; cá scól'a sa fia provediuta cu recuisitele necesarie, anume; cu scaune lungi (bance), cu mésa, table, mape, globuri, figuri din istori'a naturala, instrumente de computu, si altele?

FOISIÓRA.

Archeologia.

Raportulu dlui C. Boliacu.

Domniloru membri ai comitatului archeologicu din Bucuresci.

(Urmare.)

Combinându ósele, amu constatatu ca suntu de femeia, amu gasitu si o braciara sparta de sticle, pietre si margelusie pre care o posedu. Amu gasitu si unu sfesnicu de plumbu sfaramtu, care a servitu negresitu de lampa. Amu gasitu si banulu care mi-a datu esact'a epoca a inmormentârei; unu bronzu mare alu lui Caracal'a, care n'a fostu in circulatiune si pra care l'amu curatitu fórte bine. Legend'a averului: M. Aur. Antoninus, Pius. Felix. Aug. — Bustulu Imperatului, cu capulu lauratu, intorsu spre drépt'a si purtându paludamentulu. Pre reversu legend'a: P. M. T. R. P. XVII. Imp. III. Cos. III. P. P, care facu anulu romanu 697 iéra crestinu 214. In essercu, S. C. O estrada asiediata d'a steng'a de pre care haranga Imperatulu, cu mân'a drépta radicata, doi soldati tienendu dóue insemne militare si armati cu paveze. In faci'a acestoru soldati unu siefu intorsu spre soldati tienendu spad'a. In alu doilea planu tienendu unu stindardu in dreptulu soldatiloru si dóue haste in dosulu siefului. Pre estrada la spatele Imperatului, unu lictoru tienendu fascele. In faci'a Imperatului, capulu pretoriului intorsu, spre lictoru, dicându-i ce-va.

Acésta modalia interesanta si fórte bine conservata, este o variatiune inedita a numerului 455 alu lui Cohen.

Ciudata combinare! Tocmai in acestu anu, Caracal'a a venitu in Daci'a, si a trasu negresitu la palatulu proconsulului care urmédia sa fi fostu in orasiulu d'alaturea mârei coloniei Roman'a. In anulu acest'a se póte cá orasiulu Caracalulu sa-si fi luatu numele ce si-'lu pastréza pâna astadi. Acésta medalia, venita in Daci'a din Rom'a in anulu cându erá Caracal'a in Daci'a, facendu negresitu crudimi cá in tóte pârtile pre unde se aratá, — câci si reverulu medaliei unu asemenea lucru esplica, — nóua fiindu acésta medalia frumósa, s'a aruncatu in mormentulu femeiei crestine de câtra cine-va care o iubea.

Semnulu crucei la capetâiu vadesce ca femei'a a fostu crestina, si ascunderea acestei cruci, vadesce ca crestinismulu erá prigonitu; erá periodulu prigonirei a siesea care a fostu sub Septimu-Severu, mormentulu si cele-lalte, vadescu ca femei'a a fostu dintr'o clasa superióra a societâtiei, din care se póte trage ca crestinismulu erá prin Daci'a pre la inceputulu seculului alu treilea, adeca cu unu seculu pâna sa nu-lu impuna Constantinu Daciei.

Amu curatitu si amu spalatu bine acestu mormentu perfectu si l'amu lasatu in ingrigirea proprietariului in a cârui gradina l'amu gasitu, cu marea lui satisfactiune, platindu-i bine unu locu pre care nu avea nemicu semanatu; i-amu spusu ce usu póte face cu acésta frumsetie, care i remâne lui, si cum o sa-i fia cas'a visitata de câtra toti trecatorii.

A dóu'a di, mergendu sa mai vedu mormentulu, nu mai erá nici o caramida la loculu ei. Astufeliu ignoranti'a si nerespectulu antiquitâtiloru, pre care n'a sciutu sa-lu inspire guvernele nici la Celeiu nici la Resc'a, nici la Turnu-Severinuuil, la aceste trei importante localitâti, darema si strica totu fâra consciintia.

Dela Celeiu m'amu dusu la Vodastr'a pre care amu descoperit'o eu acum unu anu ca contiene monumente ante-istorice. Amu descrisu acésta localitate anulu trecutu. Nu este de prisosu inse a spune si acum ca vine in departare de vre-o diece chilometri de Dunare si ca o gârla lata din isvóre forméza unu ocolu in care abiá se póte trece cu piciorulu cându este fórte mare seceta. Acestu ocolu bine rotundítu, forméza o insula in acésta larpa gârl'a mocirlósa. Cercârile ce amu facutu acum unu anu in acésta insula nu mi-au mai lasatu banuéla ca ea nu contiene in mare numeru monumente ante-istorice. Acum 'mi ramânea dara sa constatu lucrulu pre diferite fecie ale lui. Acestu ocolu, in linia drépta prin midilocu, este de unde se radica din apa pâna dincolo, mai bine de o suta dóue-dieci metrii. Amu voitu mai intâiu sa vedu cum este facuta acésta insula, si amu sapatu la o margine a ei pâna in adencime ce-va mai multu de dóue metrii: intâiu, este unu pamentu vegetalu adusu; apoi pamentu vegetalu tielina; apoi unu stratu de 15—20 centimetrii pietrisiu-diluviu sub care pietrisiu, este pamentu galbenu. Sapânduací, amu taiatu o vatra, intre pamentulu adusu si intre pamentulu tielina; amu constatatu ca este vatra pentru ca erá pamentu arsu rosiaticu si cu carbuni pre dens'a. Amu voitu sa vedu déca asemenea vatre, la aceea-si adencime, se mai repet'a, si amu gasitu pâna in optu vetre asemenea mai la aceea-si adencime, in distantia aprópe cá trei metri un'a de alt'a, bordee negresitu a câroru lemnaria s'a topitu cu deseversire si n'a remasu nici unu vestigiu.

Credu ca pamentulu adusu este din largirea albiei gârlei spre inaltiarea locului, care locu, incungiuratu de apa lata, pâna unde veneau padurile negresitu, serviá, acésta insula naturala si facuta,

III. Care suntu mesurile cele mai practicabile spre a se midiloci, cá toti pruncii de ambele secsuri in etate dela 6 pâna la 12 ani sa umble regulatu la scóla; cum s'aru poté mai bine sî mai pre siguru tiené in evidentia toti pruncii obligati la scóla; cum s'aru poté aplicá mai cu scopu mesurile coactive prescrise in lege, sî ce aru fi de a se face cu glóbele de bani?

IV. Ce mesuri aru fi de a se introduce spre acea: cá teneretulu in etate dela 12 pâna la 15. ani sa capete instructiune in scól'a repetitória, séu asiá numit'a scóla de Duminec'a?

V. Cum s'aru poté completá sî efectuí catechisarea tinerimei scolastice asiá, cá invetiatur'a religiunei se prinda câtu mai adencu radacini?

VI. Care aru fi mesurile generale, pentru a se infiintiá pretotindenea seminarie de pomi séu scola de gradinaritu, sî scóla pentru jocuri sî deprinderi gimnastice? apoi: ce au a face deocamdata invetiatorii in ambele acestea privintie?

VII. Care suntu objectele de invetiatura, care se propunu; sî care suntu cele ce nu se se propunu in scólele poporali dintre câte suntu prescrise in lege; sî ce e caus'a la scaderile, ce ocuru in acést'a privintia?

VIII. Ce manuale de invetiatura se folosescu in scólele nóstre poporale, sî óre aflase in acele nescari defecte, care aru trebuí suplinite?

IX. Care aru fi cea mai corespundiatória impartire a óreloru de invetiamentu pre septemâna, cá pre tóte diferitele objecte prescrise in lege sa se ajunga tempu destulu?

X. Cum aru fi de a se regulá in uniformitate feriele mari scolastice, pentru cá invetiamentulu sa dureze amesuratu legei la sate optu, iéra la orasie nóue luni; sî care aru fi lunile cele acomodate pentru ferie?

XI. La ce au invetiatorii a fi cu bagare de séma pentru conservarea sanetâtiei invetiaceiloru; sî anume: cum suntu de a se dedá acei'a la curatienia?

XII. Care suntu modurile cele mai corespundiatória pentru a se inpretení parintii sî pruncii cu scól'a, sî a li se dá indemnu liberu câtra invetiatura, fâra aplicarea midilóceloru silitórie?

XIII. Cum aru fi de a se regulá in generalu obligamentulu invetiatoriloru de a portá de odata sî sarcin'a cantorala la biserica sî la alte functiuni parochiale, fâra cá invetiamentulu sa sufere scadere?

XIV. Care aru fi minimulu salariului invetiatorescu, cá invetiatoriulu sa póta subsistá cuviinciosu sî sa-si póta impliní detorintiele sele, computându-se in acel'a sî emolumintele, ce suntu indatinate a se dá in naturalie? sî cum s'aru puté acel'a incasá mai pre usioru?

XV. Cu ce modu sî midilóce s'aru puté infiintiá unu fondu de pensiune pentru invetiatorii nostri poporali sî pentru veduvele invetiatorese?

XVI. Ce regule generale aru fi de a se decretá pentru o purtare de totu cuviinciósa a invetiatoriului in viéti'a casnica sî sociala, cá invetiatoriulu sa fia icón'a moralitatei?

XVII. Ce institutiuni s'aru vedé de lipsa, pentru cá invetiatorii din tempu in tempu sa-si inavutiésca cunoscintiele pedagogico-didactice; sî anume: ce parere au invetiatorii despre unu cursu pedagogicu supletoriu, sî despre reuniunile mai dese invetiatoresci?

XVIII. Cum li se pare invetiatoriloru inspectiunea de astadi a scóleloru nóstre poporale; anume: cum aru fi de a se regulá directoratele locale, sî óre mai fire-aru ce-va de facutu in tréb'a inspectorateloru cercuale?

XIX. Cum aru puté concurge invetiatorii nostri mai alesu pre tempulu de iérna la aceea: cá cei adulti sa capete supletorie instruire in cetire, scrisóre sî in computu?

XX. Cum aru fi de a se regulá pre viitoriu conferintiele anuale invetiatoresci?

g) Se voru alege comissiuni, câte se voru vedé de lipsa, care in diu'a urmatória sa faca conferintiei reportu sî propuneri la singuraticele obiecte numerate mai susu.

h) Se va dá locu motiuniloru din partea invetiatoriloru in obiecte scolastice, sî acele asemenea se voru relegá la comissiuni, déca dupa natur'a loru nu aru formá casu de urgintia, care sa pretinda pertractare numai decâtu.

i) Pre câtu va concede tempulu, se va dá locu la disertatiuni scolastice, scientifice, literarie séu economice, care din partea membriloru séu a óspetiloru conferintiei voru fi insinuate la presidiu.

B. In cele-lalte dîle:

k) Se voru luá in discussiune dearendulu tóte repórtele sî propunerile comissiuniloru in obiectele de mai susu, sî acele conferinti'a le va decide prin maioritatea voturiloru; dara la protocolu se va luá notitia sî despre alte pareri diverginte, déca acele voru fi sustienute prin respectivii sî dupa enunciarea votului maioritatei.

l) Superându-se tóte obiectele supuse la discussiune, se va dá locu la disertatiunile atinse mai susu sub lit. i) déca acele voru fi insinuate la presidiu.

m) Se voru dispune cele necesarie pentru autenticarea protocolului conferintiei, care apoi prin comisariulu consistorialu se va substerne la consistoriu, sî cu aceea comisariulu va incheiá conferinti'a.

Acest'a este modulu procedurei la conferintiele invetiatoresci din anulu curinte. Ce mai vine de observatu, e: ca domnii inspectori cercuali de scóle numai decâtu au sa publice ordinatiunea presinte la invetiatorii din cercurile subsemnate, cá acei'a sa aiba tempu de a studiá problemele insîrate mai susu, sî a se pregatí pentru resolvirea acelor'a, totu-odata cei mai alesi sa se póta pregatí sî cu vre-o disertatiune pre ocasiunea conferintiei.

Adeveratu, ca problemele espuse mai susu, cá unele, ce iéu dimensiuni mari, poftescu studiu mai adencu, sî tempu mai lungu pentru a poté fi resolvite din temeiu; dara inceputulu trebuie sa se faca acum la conferintiele prossime prin ventilarea sî possibil'a resolvire a acelor'a; iéra cele, ce de asta data nu se voru poté resolví pre deplinu, voru remané prenotate pentru conferintiele anului viitoriu, sî intr'aceea voru fi supuse de câtra invetiatori la o studiare seriósa.

Se intielege de sine: ca conferintiele invetiatoresci, dupa natur'a loru, nu au dreptu de esecutiva: prin urmare efeptuirea concluseloru acelor'a va depinde parte dela aprobarea consistoriului, parte dela cuviintiarea viitoriului sinodu eparchialu.

Oradea-mare, 24 Iuliu 1872. — Consistoriulu eparchialu greco-orientalu aradanu.

Mironu Romanulu m/p.
Archimandritu sî Vicariu eppescu.

Cincumare, in 9 Sept. 1872.

REPLIC'A

la respunsurile ex-invetiatoriloru din Cincu-mare Ignatiu Mandocea sî Ioanu Stângu, publicate in nr. 69 alu diuariului „Telegr. Rom.“

Motto: Cine se escusa se incusa.

Corespundinti'a nóstra din nr. 64 alu diuariului „Telegr. Rom.“ scrisa in modu obiectivu, cuprindiendu fapte adeverate, o sustienemu sî astadi in intregitatea ei. — Acésta corespondintia se vede, ca au datu ansa ambiloru ex-invetiatori Ignatiu Mandocea sî lui Ioanu Stângu a publicá in nr. de astadi alu „Telegr. Rom.“ fiesce-care in deosebi, câte unu respunsu boltediatu de reflessiuni, scrise in termini de totu triviali, care tragu la indoiéla adeverulu asertiuniloru nóstre dechiarandu tóte scrise de noi, de góle minciuni sî versâri de veninu asupr'a ex-invetiatoriloru din cestiune, incâtu on. publicu cetitoriu, carele nu cunósce mai de aprópe relatiunile nóstre cu respectu la scól'a sî biseric'a nóstra din Cincu-mare, usioru s'aru puté seduce a dubitá despre adeverulu aserteloru nóstre.

In interesulu adeverului sî spre luminarea lucrului ne vedemu necessitati a replicá urmatórele:

Mai intâiu vomu tractá in genere despre am-

---

de asilu familieloru sî siefiloru vre-unui tribu locuindu in padurile din préjma.

Lânga o vatra mai mare óre-cum, amu gasitu olaria mai multa, dara totu imperfecta, totu facuta cu mân'a, totu prea pucinu arsa, déca nu uscata la sóre. Amu gasitu dóue candele intregi cu gaurele loru prin cari se petrecea córd'a spre acatiare.

Amu gasitu in acésta insula mai multe pietre late de gresii rosii sî veneta, intre cari dóue pentru ascutire séu frecare de silecsuri sî alte pietre mai alesu.

In ceea ce suntu avute epocele ante-metalice este olari'a, sî la noi, cá sî in tóte pârtile pâna in centrulu Americei, pre unde se cercetéza epocele pietriei sî ale bronzului abunda acésta olaria.

Alta divisiune nu s'aru potea face mai precisu olariei nóstre preistorice decâtu olaria domestica sî olaria cinerara séu mormentala, in care trebuie sa se confunde sî cea religiósa. Apoi cercetându-se localitâtile, sa se observe déca pre acolo se gasescu numai silecsuri sî objecte de piétra séu déca se gasescu sî bronzuri sî mai alesu arama nativa, feru etc. precum sa se observe sî ósele diferiteloru mamifere ce se gasescu cu aceste objecte.

Pre unde nu se gasesce nici unu metalu, olari'a este grosolana, reu framentata, facuta numai cu mân'a sî reu cópta, déca nu si numai uscata la sóre; tóte ornamentele pre olaria primitiva, — cându ornamente se vedu, — suntu facute cu degetulu séu cu unghi'a. Nu ca asemenea olaria nu se gasesce sî pre unde abunda obiectele de metalu sî ferulu chiaru precum: Zimnicea, Pisculu, — Crasianii, Talp'a etc; dara, pre acolo, printre vasele cele mai grosolane, se gasescu sî vase perfecte, negre mai alesu sî unele si rosii in forme elegante, alesu sî bine framentatu pamentulu; subtîri sî mai gróse, sî cu ornamente diferite atâtu in esîtu câtu sî in adencu, pre care nu se vede nici degetulu nici unghi'a, care a trecutu dela liniele drepte la forme de animale de totu feliulu sî la diferite flori, imprente deadreptulu in adencu, séu scóse prin tiparuri in esîtu. Ornamentele pre aceste vase au trecutu dela liniele drepte la liniele curbe, sî la spirale.

Tordele mai alesu, fia cá budie fia cá manusi, suntu in adeveru de admiratu atâtu pentru eleganti'a-loru, câtu sî pentru acurateti'a lucrului.

Acolo insa unde metalulu nu este, vasele tóte suntu grosolane. La Vodastr'a, spre esemplu, unde nu amu gasitu metalu decâtu numai odata de 15 centimetri, lata de patru centimetri sî jumetate la taisiu, sî de doi centimetri la estremitatea care se infigea in lemnu, sî acésta dalta, fórte interesanta pentru form'a ei, sî pentru ca nu este de bronzu ci de arama rosia nativa, — ceea ce are sa ve preocupe negresîtu fórte multu, dnii mei *), la Vodastr'a, nici unu ciobuletiu de olariu perfecta. Acolo unde metalu nu se gasesce, olari'a tóta este fórte grosolana sî nici unu semnu de vre-o rotunditura prin róta. In intru se vedu cá invartite pre vre-unu instrumentu de lemnu póte, séu sî totu de pamentu uscatu, de cari instrumente se gasescu fórte multe, — iéra pre de afara ticluite numai cu mân'a. Unu singuru vasu ce-va mai ingrigitu, totu cu mân'a insa facutu, amu gasitu la Vodastr'a, totu pre lânga loculu unde amu gasitu dalt'a de arama, unde amu gasitu o sagéta de silecsu admirabilu lucrata, dóue candele mai ingrigite despre cari amu spusu, ale câroru córde spre acatiare s'au putrezitu remaindu numai gâurile prin cari treceau acele córde, unu toporu de granitu negauritu, insa bine facutu, sî bulb'a fórte pronunciata spre intiepenire in lemnu; ceea ce m'a facutu sa presupunu ca aci a fostu locuinti'a vre-unui capu de tribu, vre-unu personagiu insemnatu.

Dóue lucruri inaintezu d-vóstre cu mare sfiala, pentru ca va fi contrariu opiniuniloru acelor'a cari cercetéza monumentele preistorice in Europ'a mai de pre la inceputulu acestui seculu.

Amu gasitu la Vodastr'a, precum gasisemu alta data sî la Zimnicea sî in alte pârti; — dara iau Vodastr'a numai aci, pentru ca Vodastr'a mi se pare ocolulu locuitu in cea mai adencita vechime; — amu gasitu la Vodastr'a, la aceeasi adencime cu cele-lalte vase, cioburi din dóue strachini smantiuite: smantiulu fórte grosu, negru, albu sî verde; colórea négra incrustata in desenuri cu linii drepte sî linii curbe. Aceste strachini n'au pututu fi fabricate negresîtu in acésta localitate, dara de unde veneau, cându grecii chiaru, — déca putemu numí astfeliu de locuitori de pre atunci ai Greciei, — nu puteau avea smantiu? Veneau aceste strachini din Egiptu? — Gasescu multa afinitate intre smantiulu acestoru strachini, sî intre smantiulu anticu egiptianu.

(Va urmá.)

---

*) Moneta daca de arama, nu avemu din tempulu Daciei autonome, cádi aceea cari se dîce de arama, este unu feliu de bilionu.

Cându a inceputu insa sa se rebata in Daci'a monet'a ei propria, sub Filipu Arabulu, acésta moneta care s'a batutu in cursu de 17 ani, este tóta batuta numai in arama rosîa; pre cându in Veminatium (Vidin, dupa altii Belgradu), care a inceputu a-'si bate moneta propria cu 5 ani mai inainte de Daci'a, sub Gordianu III, 'si batea tóta monet'a in bronzu.

Cercetat'au cine-va pâna acum originele bâiei nóstre demara?

bele corespundintie laolalta sî apoi despre fia-care specialmente. —

I. A priorí dechiarâmu, ca in replic'a nóstra nu vomu urmá ex-invetiatoriloru din cestiune pre terenulu trivialitâtei, pre care ambii cu mare placere se travalescu, càci nu suntemu obicinuiti a usuá de atare maniera.

Noi nu amu vatematu onórea nimerui, ci cu mare mahnire de anima amu fostu siliti a constatá unele fapte adeverate impedecatóre de inaintarea binelui comunu, pentru care in diu'a de astadi conformu §-lui 490 c. p. nime nu se pedepsesce.

Corespunditi'a nóstra din nr. 64 alu „Tel. Rom." se póte calificá de unu raportu speciale scrisu in sîru cronologicu, despre starea adeverata a scólei nóstre gr. or. sî despre unele intemplamente tienatóre de scóla sî invetiamentu.

Ambii ex-invetiatori, precum se vede, nu au cetitu cu atentiune raportulu nostru sî nici l'au intielesu, càci ei in casulu acest'a nu aru fi pututu respunde precum au respunsu.

In respunsurile loru de totu asiá dîcendu pline de anacronismi sî confuse, càci nu oferescu cetitoriului, nici dupa regulele gramaticei, sintacsei, nici logicei o icóna sinoptica despre aceea ce voiescu sa dîca, se punu ambii pre terenulu „simplei negatiuni" sî a falsei invinuiri. — Ignatiu Mandocea dîce „ca X. mai in tóte pasagiele corespondintiei insira totu felulu de neadeveruri precandu Ioanu Stângu are frunte nerusinata de a dechiará tóta corespondinti'a nóstra de unu neadeveru." —

Ambii arunca lui X. câte sî mai câte infernali insusîri, câte verdi sî uscate sî mistifica totu lucrulu — Ei nu si-a tienutu de datorintia morale bateru de a se incercá a aduce contr'a dovedi credibili la precisele nóstre aserte, ci se indestuléza precum amu amintitu cu simpl'a negatiune a asertiuniloru nóstre sî cu fals'a supositiune, ca noi amu fi fostu sedusi de patimi omenesci la cele publicate, causandu-le ruina.

Unele asertiuni le intortoca intr'unu limbagiu triviale precum le place sî le vine loru mai bine la socotéla, escusându-se apoi, dupa falsele loru premise, ca nu ei ci noi amu fi fostu caus'a retrogressiunei invetiamentului. Acestea afirmatiuni esîte din capetele ex-invetiatoriloru fâra nici o prejudecare matura se potu timbrá cu totu dreptulu de eflucsulu unui mare parocsismu in care ambii se vedu ca au cadiutu, fâra de a poté dá de unu medicu harnicu, cá sa-i vindece de morbuiu celu periculosu. (Va urmá.)

Varietâti.

*** Pictorulu nostru dlu Popescu, a terminatu zugravirea bisericei din Seleusiu in Banatu, pentru care a capetatu unu onorariu de 10,000 fl. Toti lauda acestu opu nou alu artistului

„Fam."

*** Despre Bolintineanu cetimu mai multe detaiuri în diuariele de la Bucuresci. Densulu a lucratu pâna in aprile 1870. Ultimulu seu articolu s'a publicatu in „Romanulu" de la 5 aprile acelu anu.—In acestu timpu elu resimtì efectele escesului de consumare ce facuse cu spiritulu si sufletulu seu, plinu de cele mai mari simtieminte. O muiare rapede sî generala a sistemului nervosu se declarà. In timpulu acestei lungi si triste agonii, consumà pucinulu ce avu, in câte va carti si mobile, astu-felu incâtu murì in spitalulu Pantelimonu, saracu si parasitu de toti. La ospitalulu in camer'a-i curata si la buna positiune, la capulu seu erau puse portretele amiciloru lui, C. Negri si V. Alesandri. Transportatu la ospitalu parea ca incepe sa se faca mai bine. Cându dlu Al. C. Golescu, se duse sa-lu vada, respectabilulu nenorocitu, cu o vóce tremurânda sî abiá intielésa, i dîse aceste cuvinte: „Sum incunjuratu de tineri. Póte ca tinerimea, viitoriulu tierei, va face mai multu decâtu noi, cari n'amu facutu nimic!" In sessiunea trecuta a camerei dep. s'a fostu propusu unu micu ajutoriu pentru nefericitulu poetu, dara propunerea se tramise la sectiuni, sî acolo remase pâna adi. Rusine! Poetulu, care a datu, totu ce a avutu, tierei sale, fâra ca ea sa-i deie nimicu, — nici macaru nu s'a inmormentatu cum se cade. Dlu ministru de culte, Tell, aflându despre acésta dorerósa perdere pentru toti Romanii, nu se grabì se inlesnésca cheltuelile necesarie pentru ducerea remasitieloru mortale în Bucuresci si înmormetarea loru cu tóta splendórea cuvenita gloriosului nume alu lui Dimitre Bolintineanu. Astfelu densulu fu înmormentatu fâra nici o ceremonia, cá celu mai de rându omu, în satulu seu natalu, Bolintinulu-din--vale.

„Patri'a".

Concursu.

Lânga neputinciosulu parochu Georgiu Mije'a din Toderiti'a, districtulu Fagarasiului, in sensulu decisiunei prea Maritului consistoriu archidiecesanu din 7. Augustu nr. 626. a. c. este a se aplicá unu capelanu; pentru care se escrie prin acést'a concursu pâna in 16 Septemvre st. v.

Numit'a parochia consta din 165 familii, cu 816 suflete; venitulu este câte o ferdela de ovesu de gazda, sî tacsele stolari indatinate, din care o a trei'a parte, va folosi-o fiitoriulu capelanu. —

Concurentii au sa-si ascérna concursurile sele provediute cu documentele prescrise in statutu; subscrisului, pâna la terminulu sus-aratatu, cându va fi sî alegerea. —

Fagarasiu 31 Augustu 1872.

Petru Popescu
Prot.

Cu intielegerea comitetului parochialu
(1—3)

Concursu.

Pentru statiunile invetiatoresci din urmatórele comune gr. or. din protopopiatulu Zarandului se escrie concursu pâna in 20 Sept. 1872.

1. Bulzesci cu salariu an. de 210 fl. v. a. lemne sî cuartiru;
2. Luncoiu de josu cu sal. an. de 210 fl. lemne sî cuartiru;
3. Grohotu cu sal. an. de 200 fl. lemne sî cuartiru;
4. Siesuri cu sal. an. de 200 fl. v. a. lemne sî cuartiru;
5. Blajeni cu sal. an. de 200 fl. v. a. lemne sî cuartiru;
6. Dupa-pétra cu sal. an .de 200 fl. v. a. lemne sî curartiru, sî
7. Valea-bradu cu sal. an. de 100 fl. v. a. lemne sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din acestea posturi sa-si indrepteze suplicele loru la sub-semnatulu in Bradu (Zarandu.)

Bradu 30 Aug. 1872.

In contielegere cu comitetele parochiali
Nicolau I. Miheltianu,
(1—3) Prot.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele populare gr. or. din protopresbiteratulu Târnavei de susu, se escrie concursu cu terminu pâna in 23 Sept. a. c.

a) Pentru Suplacu salariulu 70 fl. v. a. cuartiru naturalu sî lemne pentru focu;

b) Soimusiu-rom. salariulu 65 fl. v. a. cuartiru naturalu sî lemne pentru focu.

c) Laslau rom. salariu 60 fl. v. a. cuartiru naturalu si lemne pentru focu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la subscrisulu in Alm'a petitiunile loru instruate in intielesulu Statutului Organicu.

Alm'a in 4 Sept. 1872.

Cu impreuna intielegere a comiteteloru parochiali
Ioanu Almasianu,
(1—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessionala gr. orient. româna din Danesiu protopresbiteratulu Sighisiórei se publica pâna in 24 Septembre a. c. st. vechiu concursu.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune invetiatorésca suntu:

1-iu in bani gat'a 50 fl. v. a. din cas'a alodiala comunala.

2-lea in bucate 70 ferdele de cucuruzu sfarmatu.

3-lea cuartiru liberu in edificiulu scólei cu dóue odai, gradina de legumi alaturea cu o gradina de unu caru de fenu.

4-lea Unu pamentu aratoriu de unu caru de cucuruzu sî o piciocaria.

5-lea la nascerea Domnului a trei'a parte din venitulu usuatu sî lemne de incalditu de ajunsu.

Concurentii au pre lânga ascernerea documenteloru de cualificatiune pentru carier'a invetiatorésca câtra presiedintele comitetului din Danesiu pâna la terminulu susu-fipsatu a documentá ca sciu baremu dóue limbi din limbile patriei recunoscute, sî ca suntu deprinsi in cântarile bisericesci sî voru avea a se presentá celu putienu odata in biserica inainte de alegere.

Datu in siedinti'a comitetului parochialu
Danesiu in 6 Augustu 1872 st. vechiu.

Gavrile Hudea
(1—3) curatoru.

Concursu.

La cererea patimasiului parochu din Sit'a-Buzeu tractulu protopopescu alu Trei-Scauneloru incuviintiata sî de venerabilulu consistoriu Archidiecesanu sub nr. 707 a. c. se escrie concursu de capelanu pâna la 24 Septembre a. c. in care di va fi alegerea.

Emolumentele suntu: stol'a indatina, sî câte o ferdela cucurudiu dela 220 familii impartite in dóue pârti cu parochulu, fiindu ca capelanulu are sa pórte matriculele, tóte corespondintiele oficióse, sî supr'aveghiarea scólei.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la subscrisulu petitiunile loru instruate in intielesulu Statutului Organicu.

Brasiovu in 31 Augustu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochiale
Ioanu Petricu
(1—3) Protopopu

Concursu.

Devenindu vacante unu stipendiu de 400 fl. v. a. destinatu pentru unu ascultatoriu de technica, pentru conferirea acelui'a, se publica prin acést'a concursu cu terminulu pâna in 10 Octobre cal. nou anulu curinte.

Concurentii la acestu stipendiu, au de a-si ascerne la comitetulu Asociatiunei transilvane pâna la terminulu susu-indigitatu, concursele loru, provediute: a) Cu carte de botediu, b) cu testimoniu scol. pre sem. II. 1871/2 respective testimoniu de maturitate sî c) cu testimoniu de paupertate.

In fine respectivii concurenti, mai au sa alature la concursu sî câte unu reversu despre aceea, cum ca in casulu, cându eventualminte, aru obtiené mentiunatulu stipendiu, sa deobliga, cum-ca ajungându la stare se voru face membrii Asociatiunei, sî ca dupa absolvirea studieloru, voru serví in patria, incâtu 'si voru aflá postu corespundiatoriu.

Dela presidiulu Asociatiunei transilvane.
Sabiiu in 16 Septembre cal. n. 1872.

(1—3)

Concursu.

Statiunea parochiale de a III-a clasa din comun'a Tartari'a este vacanta, pentru reintregirea ei se publica concursu pâna la 14 Octomvre v. 1872.

De parochi'a acést'a suntu impreunate urmatórele venite:

1. casa parochiale ordinaria sî alte cladiri economice;
2. dela 150 familii o ferdela de cucurudiu in grauntie sî câte o dî de lucru;
3. preste 5 juguri aratura, cá portiune canonica; sî in fine
4. usitatele venite stolari incâtu-va sî regulate. —

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au sa-si inainteze suplicele sele scaunului protopr. gr. or. in Sabesiu inzestrate cu documentele recerute de Statutulu Organicu pâna la prefiptulu terminu.

Tartari'a in 29 Aug. 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.
Cu consemtiementulu resp. scaunu
(1—3) protopr.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a porale inferióra gr. or. din Cernatulu-Saceleloru se escrie aici concursu cu terminu pâna la 1 Octovre a. c. stil. vechiu.

Salariulu inpreunatu cu acestu postu este 250 f. v. a. Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la prea on. domnu protopopu, Iosifu Baracu, in Brasiovu petitiunile loru instruite in intielesulu Statutului organicu.

Cernatu, 24 Augustu 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.
din Cernatu.
Ioanu Verzea,
(3—3) Parochu si Presiedinte.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 73. ANULU XX.

Sabiiu, in 10|22 Septemvre 1872.

Eveneminte politice.

Cartea rosia din anulu acest'a ce are sa se transpuna delegatiuniloru, va cuprinde: 1. circularielo câtra cabinetele esterne prin cari sa arata ca contele Juliu Andrássy a primitu conducerea ministeriului de esterne si respunsurile cabineteloru; 2. raportulu asupr'a audientiei representantiloru imperiului lânga regele Italiei si scaunulu papei; 3. impartasiri in privinti'a situatiunei israelitiloru din Romani'a; 4. espunere despre representantii imperiului in Asi'a orientale si despre necessitatea de a intretiené acolo representantie a câroru scopu sa fia representarea de interesele comerciale politice si despre ratificarea unoru tratate comerciale cu unele staturi asiatice; 5. raportu despre negociârile cu Franci'a din causa ca statulu acest'a doresce unele modificâri de tratate comerciali si de navigatiune; unu protestu alu contelui Apponyi contr'a asiá numitului Droit statistique introdusu in Franci'a prin legea din 26 Fauru 1872; 6. impartasirea unei comunicatiuni asupr'a cestiunei dreptului de navigatiune.

Intalnirea imperatiloru a lasatu fórte diverse impressiuni. Sustienerea pâcei este cea mai dorita din tóte pârtile cu tóte ca din imperiele nordice nu incéta diuariele de a spune despre feliurite reforme militarie, care in locu de a purtá semnele unei desarmâri generali in Europ'a sémena mai curendu cu o inarmare generale si mai mai mare decum a fostu pâna acum.

O cérta lunga intre republic'a Americei de média-nópte si Angli'a s'a terminatu in dilele aceste. Cért'a datéza din an. 1864 de pre tempulu resbelului celui infricosiatu intre unionistii si confederatii americani, cându din Angli'a s'au gatitu mai multe nâi pentru confederati. Cért'a s'a terminatu inaintea unui arbitriu in Genev'a, judecandu-se Angli'a la] platirea unei desdaunâri de 30 milióne punti de sterlingu.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 11 Septemvre a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. — Se autentica protocolulu si apoi dupa une-altele se trece la ordinea dilei, la care sta alegerea membriloru diferiteloru comissiuni; resultatulu acestoru alegeri se va publicá in siedinti'a prossima. Se cetesce scrisórea ministru-presiedintelui, prin care arata convocarea delegatiunei in 16 l. c. prin M. Sea; se decide a se petractá acést'a scrisóre in siedinti'a de mâne. — Urméza sortirea sectiuniloru. Incheiarea siedintiei la $^1/_4$ óre.

In siedinti'a din 12 Sept. a casei deputatiloru se autentica protocolulu siedintiei trecute. Dupa unele afaceri fâra interesu si dupa o interpelatiune facuta de Al. Nicolics câtra ministru-presiedintele privitóre la congresulu bisericescu serbescu, se trece la ordinea dilei, la care cá objectu primu sta publicatiunea resultatului alegerei facuta ieri; se alesera mai toti din partit'a deakiana. Urméza la ordine scrisórea ministru-presiedintelui privitóre la convocarea delegatiuniloru. La propunerea presiedintelui se decide a se alege membrii delegatiunei mâne.

Ministrulu de culte Trefort propune, cas'a sa alégа, spre vederea projecteloru de lege relative la instructiune, ce le va asterne, unu comitetu de instructiune. Cas'a primesce propunerea si decide a face acést'a alegere in siedinti'a de mâne, cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 13 a casei deputatiloru se autentica mai intâiu protocolulu. — Presiedintele anuncia mai multe petitiuni dela jurisdictiuni, cari se transpunu la comissiunea petitionaria.

V. Csaszar interpeléza pre ministrulu de interne cu privintia la districtulu Fagarasiului, care inca n'a alesu deputati si nici nu póte alege, din causa ca jurisdictiunea n'a compusu si nici nu va compune unu comitetu pentru alegere.

La ordinea dilei sta alegerea delegatiunei, comissiunei pentru control'a datoriei de statu flotanta si comitetului pentru biblioteca. — Resultatulu alegeriloru se va publicá in siedinti'a de mâne, cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 14 Sept. de asemenea se cetesce si autentica mai intâiu protocolulu siedintiei trecute. — Dupa une-altele anuncia presiedintele mai multe petitiuni dela jurisdictiuni, cari deodata cu cele asternute de unii deputati se transpunu comissiunei petitiunarie. — Referintele comitetului verificatoriu, L. Szögyényi raportéza verificarea mai multoru deputati pre lânga reserv'a terminului de 30 dile pentru asternerea vre-unui protestu.

Se publica resultatulu alegeriloru facute ieri. Urméza la ordinea dilei cetirea cuventului de tronu si dispunerea in privinti'a respunderei la elu.

Ed. Zsedényi propune a se alege unu comitetu de 12 membri in siedinti'a de Luni spre elaborarea unei adrese, care propunere se primesce, cu ce siedinti'a se incheia.

Siedinti'a din 16 Sept. a casei representantiloru o deschide presiedintele Bittó la 9 óre.

Se cetesce si autentica protocolulu.

V. Csaszar asterne o petitiune a 1500 alegatori români din districtulu Fagarasiului, cari se róga, cá alegerea de deputatu sa se introduca prin unu comisariu regiu de óre-ce comitetulu district. nu voiesce a o ordiná. Petitiunea se transpune afara de toura comissiunei petitiunarie. — La ordine sta alegerea comitetului pentru adresa si instructiune. Resultatulu se va publicá mâne.

Nr. 425. Epitr.

Circulariu

câtra tóte oficiele protopresbiterale din districtulu oradanu.

Sinodulu eparchiei nóstre aradane intrunitu la anulu 1870 sub nr. prot. 139 (tip. 137) a recunoscutu si constatatu necessitatea, de a se infiintiá unu fondu generalu diecesanu, din care sa se acopere spesele administrative si alte trebuintie ale eparchiei, si care crescându in decursulu tempului, sa póta deserví cá fondu de creditu, din care pre lânga trebuinciós'a garantia sa póta luá bani imprumutu comunele, bisericele si crestinii nostri.

Cá midilóce la infiintiarea acestui fondu a decretatu sinodulu eparchialu o contributiune regulata câte de trei cruceri dela sufletu, apoi o colecta pentru daruiri de buna-voia dela credinciosii si binevoitorii bisericei nóstre; fiindu indrumatu consistoriulu, cá sumele, ce voru incurge in fondulu eparchialu, pâna la alta regulare sa le depuna spre fruptificarea in cass'a de pastratu.

Mesurile acestea pentru adunarea unui fondu diecesanu trebuiau sa se puna la cale si in districtulu nostru oradanu inca inainte de acést'a cu doi ani; iéra de alta parte chiaru pre atunci se ingramadisera alte diferite incasâri dela comunele nóstre bisericesci: tréb'a cea altcum fórte ponderósa a fondului diecesanu la noi trebuí sa sufere amenare.

Acum inse devenindu impregiurârile incâtu-va mai favoritóre, si avendu consistoriulu in vedere nóu'a indrumare data de sinodulu eparchialu din anulu curinte sub nr. 53.: acestu consistoriu implinesce un'a din cele mai importante dorintie, cându prin ordinatiunea acést'a dispune: ca decisulu sinodalu din anulu 1870. privitoriu la infiintiarea unui fondu diecesanu, numai decâtu sa se puna in efectuire in modulu urmatoriu:

1. Pre bas'a dateloru autentice, intrate aicea dela preotimea parochiala, s'a facutu pentru singuraticele comune bisericesci eiectarea contributiunei de trei cruceri conformu conclusului mai nou sinodalu pre doi ani solari, adeca pre 1871 si 1872. carea eiectare se tramite pentru respectivele tracturi protopresbiterale alaturata la ordinaciunea presinte; unde mai vine de observatu: ca in conspectulu acestoru eiectâri locurile filiale nu suntu insemnate dupa nume, dara suntu computate la parochiele matre, de care se tienu.

2. Oficiele protopresbiterale voru trâmite numai decâtu la fiesce-carea comuna bisericésca submanuata o copia a ordinatiunei acestei'a sub adres'a oficiului parochialu, insemnandu la fiescarea comuna numerulu sufleteloru si sum'a contribuirei eiectate. Astu-feliu de copia se alatura in numeru trebuinciosu la ordinatiunea presinte.

3. Preotimea parochiala din singuraticele comune indata dupa primirea acestei ordinatiuni va convocá pre unu terminu câtu se póte mai scurtu sinodulu parochialu la siedintia estraordinaria, cu bagare de séma la §. 9. din statutulu organicu, adeca asiá: cá diu'a sinodului impreuna cu objectulu, pentru care acel'a se convóca, sa se publice cu optu dile mai nainte in biserica, si sa se faca cunoscuta protopresbiterului tractualu, cá acel'a, de i voru concede impregiurârile, sa póta participá la sinodu.

4. Intrunindu-se sinodulu parochialu, acel'a se va consultá despre modulu, cum sa se platésca sum'a contributiunei eiectate de aicea; unde in specialu vinu de observatu urmatórele:

a.) Sta in voi'a sinodului parochialu, ca sum'a, ce cade pre respectiv'a comuna, sa o platésca din banii bisericei séu din alte midilóce comunale, care i stau la dispusetiune, fâra a face eiectare pre singuratecii membri ai comunei bisericesci.

b.) Déca pentru ori-ce causa sum'a eiectata de aicea nu s'aru poté solví din banii bisericei séu din alte midilóce gat'a comunale: sinodulu parochialu e datoriu a face prin midilocirea comitetului parochialu o eiectare pre singuratecele case, respective pre familiele de marturisirea nóstra; inse la eiectarea acést'a nu trebuie sa se tiena strensu chei'a de trei cruceri dela sufletu: ci mai vertosu trebuie sa se aiba privintia la starea materiala a singuraticeloru case séu familie asiá: cá cele serace — pre câtu se póte — sa fia crutiate; iéra pre cele ce suntu in stare mai buna, sa se arunce cu ce-va mai multu, si preste totu eiectarea partiala asiá sa se faca: cá sum'a totala sa dee cu ce-va mai multu, decâtu ce e sum'a eiectata aicea, cá asiá sum'a stabilita prin consistoriu sa se póta indeplini si atunci, cându dóra sumele eiectate pre membrii comunali nu s'aru poté incassá tóte.

c) Incassarea sumeloru eiectate pre singuratecele case séu familie se va concrede epitropiei parochiale, carea precum acestea, asiá si tóte alte preceptiuni, ce se voru intemplá in folosulu fondului diecesanu, le va tiené in evidintia intr'unu protocolu gatitu anume pentru tréb'a acést'a. Preotulu si invetiatoriulu localu suntu datori a dá mâna de ajutoriu la portarea acestui protocolu mai alesu in acelea locuri, unde epitropii nu sciu scrié.

5. In fiesce-carea comuna epitropi'a parochiala e datóre a se ingrigí: cá sumele eiectate prin consistoriu câtu se póte mai curendu, dara negresitu pâna la 15. Octobre a. c. sa le transpuna la concernintele oficiu protopresbiteralu, dela care va primí cuitantia subscrisa de presiedintele consistorialu si de protopresbiterulu séu administratorulu tractului; iéra epitropi'a parochiala va dá oficiului protopresbiteralu contr'a-cuitantia despre sum'a administrata.

6. La casu de vre-o intardiare cu eiectarea si incassarea sumei, ce cade pre comuna, se ascépta dela zelulu si buna-vointi'a sinodului, comitetului si a epitropiei parochiale, cá sum'a aceea macaru si pre calea imprumutârei sa o procure, si pâna la terminulu prescrisu sa o administredie la loculu seu.

7. Dela comunele bisericesci, câror'a in anulu

acest'a li s'a resolvitu ajutórie pre scopuri biserescí din bugetulu statului, sum'a contributiunei se va detrage aicea din acestea ajutóre, sî despre acea li se va dá cuitantia: iéra respectivele comune voru avé a deplinî sum'a detrasa prin eiectare pre singuraticele case séu familie, conformu dispusetiuniloru de mai susu.

8. Déca dupa administrarea sumei eiectate de aicia va remâné ce-va la epitropi'a parochiala din sumele incassate dela poporeni: astu-feliu de remanintia se va depune in cass'a bisericei, sî se va folosí la solvirea contribuirei, ce va urmá pre anulu viitoriu.

9. Oficiele protopresbiterale indata ce voru fi primitu contribuiri de aceste in suma, ce ajunge la 50 .floreni, suntu datori a administrá aicea sumele incassate pre calea postala, séu cu alta ocasiune secura: alaturându sî contr'a-cuitantiele epitropieloru parochiale; — dara la tóta intemplarea intre 15 sî 20 Octobre a. c. suntu datóre a ascerne aicea unu raportu generalu despre sumele incassate, aretându in o rubrica separata restantiele, ce nu cum-va voru fi remasu la vre-o comuna.

10. Contribuirile, care singuratecii crestini séu singuraticele corporatiuni le voru face de buna-voia preste contributiunea eiectata, se voru tramite asemene la oficiulu protopresbiteralu, sî de acolo la consistoriu, pre lânga anumirea daruitoriloru, ale câror'a nume se voru pastrá in albulu bine-facatoriloru eparchiei, sî ofertele mai insemnate se voru aduce la cunoscinti'a publica in fói'a oficiala.

Acestea suntu mesurile, care trebuie observate sî efectuite in scumpatate, cá sa facemu inceputu bunu sî in districtulu nostru pentru adunarea midilóceloru la infiintiarea unui fondu eparchialu.

Amu ajunsu sa avemu autonomia bisericésca fatia cu statulu sî cu alte biserici; amu ajunsu sa avemu institutiuni liberale pre terenulu bisericescu, sa avemu organismu in viéti'a nóstra bisericésca, care e eflusulu vointiei clerului sî a poporului eparchialu; — tóte aceste ni promitu inaintare in cultura, inflorire sî prosperare. Dara lânga aceste avemu sî lipsa mare de midilóce materiale, fâra de care nu póte subsiste organismulu nostru bisericescu, sî nu se potu realisá intentiunile salutarie ale representantiei eparchiale.

E unu ce tristu a privî indereltru la trecutulu nostru, pre cându inca nu aveamu autonomia bisericésca. Ajunge a scí: ca acelu trecutu pre dreptu nici nu a fostu alu nostru; noi eramu sub tutel'a altor'a; altii ne portau dupa vointi'a loru, sî ori-ce contribuému cá bisericani, se derivá in peculiulu acelor'a, cari nici unu semnu nu au datu vre-odata de ce-va bunavointia séu ingrigire pentru sórtea poporului nostru.

Acum, lauda Domnului! ni este unu terenu largu, pre care fâra conturbare din partea altor'a liberi potemu conlucrá la luminarea poporului, liberi ni potemu intrunî poterile intelectuale sî materiale pentru consolidarea societâtiei nóstre bisericesci. Viitoriulu depinde dela conlucrarea nóstra spre scopurile comune bisericesci.

Ide'a unui fondu generalu diecesanu menitu pentru fericirea poporului nostru trebuie sa ne insufletiésca pre toti.

Clerulu parochialu sî invetiatorii nostri confesionali suntu chiamati a luminá pre poporu sî a face, cá acel'a sa pricépa insemnatatea cea mare a unui fondu diecesanu, sî sa se insufletiésca la spriginirea acelui'a cu tóte poterile.

Poporulu nostru, multiamita provedintiei cerescí! e unu poporu bunu; simtiulu lui moralu e inca necoruptu; plecârile lui au directiune buna, salutaria; elu contribue dupa puteri cu tóta voi'a, unde scie ca face bine. Faca-si dara clerulu sî carturarii nostri detorinti'a, de a luminá pre poporu, cá sa-si cunósca interesele sale: sî atunci ide'a unui fondu eparchialu va devenî realitate.

Suntu cu adeveratu multe sarcini grele asupr'a poporului; dara contribuirea obligata câte de trei cruceri dela sufletu nici ca se póte numí sarcina. Feliu de feliu de moduri suntu, cu care sî celu mai seracu capu de familia póte sa adune si sa puna la o parte putienii cruceri, ce se ceru pre sém'a fondului eparchialu. Trebuie numai aretatu poporului scopulu maretiu sî salutariu; trebue incredintiatu despre bun'a, conscientiós'a administrare a contribuiriloru: sî sporirea fondului diecesanu va fi asecurata.

Poporulu desteptatu va vedé curendu resultatele bune ale contribuiriloru sî insufletirea pentru fondulu diecesanu va devení generala; crestinii nostri se voru intrece care de care a contribuí de buna voia preste sum'a obligata, sciindu: ca aceea ce dau in fondulu eparchialu, li va aduce camete insutite.

Ocasiunile, care spre scopulu acest'a le potemu esploatá, suntu multe; ocuru casuri de testamente, unde se facu legate pre scopuri evlavióse; ocuru casuri de festivitâti séu chiaru de petreceri, unde se potu face colecte pre scopuri comune bisericesci; suntu intemplâri de remasiaguri séu de glóbe banale: sî tóte acestea ocasiuni se potu folosí bine spre a se sporí fondulu diecesanu, unic'a sperantia, pre carea ne potemu radiemá in viitoriu.

Dela domnii protopresbiteri, cari stau nemidilocitu in fruntea clerului parochialu, se astépta mai multu in cele ce se tienu de insufletirea poporului la spriginirea acestei intreprinderi salutarie. Acestei asteptâri atunci voru corespunde densii pre deplinu: déca acum la inceputu voru cercetá in persóna comunele subsemnate, séu unde ei insisi nu voru puté ajunge, voru tramite anume pre unii dintre membrii consistoriali séu ai scaunului protopresbiteralu, cá sa invetie pre poporu, sa-i arate folosulu celu mare alu fondului diecesanu, sî sa-lu insufletiésca a imbratisiá cu caldura caus'a acést'a pre câtu de nóua, pre atâtu sî de vitala pentru binele eparchiei.

Cându dara oficiele protopresbiterale cu deosebire suntu poftite a se apucá cu totu zelulu de efeptuirea acestei ordinatiuni, — se tramituací pentru singuraticele comune bisericesci din respectivulu tractu protopresbiteralu cuitantie deplinite sî subscrise de presiedintele consistoriulu. Aceste inse numai atunci voru avé valóre de cuitantie: cându la primirea sumeloru le va subscrie sî respectivulu protopresbiteru séu administratoru tractualu.

Totu asiá se alatura sî trebuinciosulu numeru de contr'a-cuitantia, pre lânga care epitropiele parochiale voru avé sa administreze la oficiulu protopresbiteralu sumele eiectate. Aceste contr'a-cuitantie la platire voru trebuí sa fia subscrise de epitropulu parochialu sî vidimate de preotulu localu.

In fine spre cunoscintia sî ulteriór'a orientare se alatura ací in mai multe esemplare pastoralulu Prea Sântiei Sele domnului episcopu diecesanu alu nostru, datu in tréb'a fondului diecesanu in 3 Septemvre 1870 sub nr. prea. 182 care inca atunci fù publicatu sî pusu in efectuire in pârtile, ce apartienu la consistoriulu eparchialu din Aradu.

Oradea-mare, 24 Iuliu, 1872. — Consistoriulu eparchialu greco-orientalu oradanu. — **Mironu Romanulu**, m. p. Archimandritu sî Vicariu episcopescu.

Procesu verbalu.

Dómnele române din Dev'a invitate de dómn'a Constanti'a de **Dunc'a-Schiau** de a se aduná spre a se consultá despre infiintiarea unei loterii in profitulu bisericei române din acestu opidu s'au intrunitu in numeru de 4, Sambata in 7 Sept. anulu curentu la d-n'a Ecaterin'a Draghiciu sî in deplina uniune au statoritu:

I. Ca dintre presentele dómne se alegu dómnele Ecaterin'a Draghiciu, Elen'a Papiu, Eufemi'a Horvatu sî Constanti'a de Dunc'a-Schiau spre a for-

---

FOISIÓRA.

Archeologia.

Raportulu dlui C. **Boliacu**.

Domniloru membri ai comitatului archeologicu din Bucuresci.

(Urmare sî fine.)

Alu doilea lucru ce inaintezu este sî mai greu de esplicatu.

Amu gasitu la Vodastr'a, la aceeasi adencime a vetreloru, o lulea! Lulea de acela'si pamentu negru, aceeasi framentare cu vasele cele mai fine ale epocei, acoperita de aceeasi cója de carbonatu de varu cá tóte cele-lalte vase de pamentu ale aceleiasi epoce.

In anulu 1869, dincóce de orasiulu Tergu-Jiului, pre unde trece sioseu'a romana care urca la Vulcanu, facendu sapaturi la nisce pivnitie parasite — astfeliu le numescu acolo, — dara in cari pivnitie au crescutu arbori seculari, — in putregaiulu altoru generatiuni de arbori seculari, — cladiri preistorice negresitu, pre cari locuitorii le credu de cându cu nemtii cu códa, dara cari urméza sa fi servitu de tipu cladiriloru sub-terane de dinsusulu piciórelor podului lui Traianu dela Severinu. Sapandu la 1869 intr'un'a din aceste cladiri de pétra naturala, intre alte obiecte, despre cari amu relatatu atunci, amu gasitu sî o lulea totu de pamentu negru acoperita cu carbonatu de varu. Amu risu multu cu esistentii de luleo'a lui Decebalu, care s'a constatatu, in parerea tutororu, ca aru fi remasu acolo dela nemtii cu códa, de-sî acésta lulea, in forma de lulea, nu semena tocmai lulea.

Dupa acést'a amu mai gasitu inca un'a sparta pre care amu aruncat'o cá sî pre ceea-lalta.

In anulu 1870, tramitiendu pre d. Dimitrie Butculescu sa faca cercâri de sapaturi la Pisculu-Crasiani in judetiulu Ialomiti'a, domnealui, intre alte obiecte sî olaria celta perfecta, a gasitu sî o lulea, de care negresitu ca amu risu iérasi destulu sî amu aruncat'o.

Estu tempu gasescu o lulea la Vodastr'a sî alt'a la Huni'a dinsusu de Calafatu in adencimea cea mare, care acést'a acum nu mi-au mai permisu glume asupr'a loru; cea dela Vodastr'a este intacta, are form'a unui melcu, ceea ce mi-a rechiamatu lulelele gasite in Americ'a de Nordu printre celelalte vase ante-istorice, despre cari lulele vorbescu cu entusiasmu anticarii americani, citati de Lubbok, citatiuni pre cari le repeta sî Figuier in oper'a lui: „L'homme primitif."

In acésta lulea d'abiá intra degetulu celu micu, sî gaur'a pre care a intratu o tiéva séu s'au fumatu fâra tiéva, este fórte mica in comparatiune cu ori-ce feliu de lulea moderna.

Form'a ei de melcu, se acórda fórte bine cu formele de diferite animale ale luleleloru ante-istorice din tiér'a Calomelului. Negresitu ca cutediarea va fi cu atâtu mai mare cu câtu conjecturile s'aru face mai cutediatóre in acésta cestiune de asiá mare importantia.

Ce potu afirmá, este esistenti'a luleleloru de lutu negru prin olari'a celta ante-istorica in Daci'a. Oprescu ací, domnii mei, cu relatiunea escursiuniloru mele de estu tempu, remaindu sa ve relatezu cu alu doilea despre cetâtile romane din riulu Oescu in susu, cum sî despre localitâtile contienendu obiecte preistorice: Maglavitulu, Morenii, Pietrisiulu Fontân'a-Banului sî Cetatea.

Spre a dá insa d-vóstre o idea rapede despre obiectele preistorice ce se gasescu in tiér'a nóstra sî despre cuantitâtile loru, permiteti-'mi sa ve mentionezu cele gasite de mine numai de vre-o patru cinci ani incóce, sî aflate in colectiunile mele.

Dóue sute cinci-dieci silecsuri sî obiecte de alte pietri. Acestea se impartu astfeliu:

Cinci topóre (hâches celtiques) pre cari in alte ocasiuni le-amu numitu târnacópe, — spre mai bun'a intielegere, conformu mârimei sî formei loru, — tóte negâurite: unulu de petro-silecsu cu totulu primitivu din epoc'a pietrei brute, unulu de serpentina verde, dóue de granitu verde sî unulu de o stânca ce nu o potu determiná.

Optu toporu-ciocane gâurite dintre cari trei de dioritu: unulu de unu granitu admirabile galbenu-negru; cele-lalte de diferiti graniti.

Siepte toporasie (hachettes): dóue de silecsu, dintre cari unulu de 14 centimetri, fórte frumósa lucrare, gasitu de d. Dimitrie Sturz'a in Moldov'a.

Diferite cutite de silecsu intre cari se distinge unulu, cu maneru cu totu, dintr'unu singuru silecsu, gasitu de mine la Vodastr'a,

Cutite-radietóre dela 13 centimetrii, marime pâna la 4 centimetri, diferite nuantie; tóte bónte, pentru radiuitu.

Sageti, unele cu dinti, intre cari se distingu mai multe sî printre cari un'a mai alesu de 8 centimetrii, fórte bine lucrata.

Sir W. R. Wilde imparte sagetile de silecsu in patru forme a câroru figure le da S. Lobock la pagin'a 78 a operei sele: „L'homme avant l'histoire." Figuier publica mai multe forme de sageti in oper'a sea: L„'homme primitif." Eu posedu inse forme nepublicate inca de nici unu archeologu.

Herestraiasie de silecsu fórte frumosu lucrate.

Bule pentru prastia, tóte de silecsu fórte bine rotundite prin ciocanéla.

Patru topóra negaurite, cu bulba spre intiepenire in lemnu.

má comitetulu pentru infiintiarea loteriei in profitulu bisericei române din Dev'a.

II. Dómn'a Constanti'a de Dunc'a-Schiau, cu titlulu de presiedinta, este insarcinata cu tóte lucrârile comitetului, cu tienerea registrului, protocóleloru etc.

III. Dómn'a Elen'a Papiu, cu titlulu de cassiera va tiené in depositu obiectele ce voru serví cá fondu loteriei sî banii incasati.

IV. Comitetulu se va adresá immediatu prin scrisori directe si prin organe publice la Dómnele române din Transilvani'a, Banatu, Ungari'a, Maramuresiu invitandu-le a tramite, sub adres'a comitetului, in Dev'a, câte unu lucru de mâna séu altu micu obiectu ecnivalentu spre a se constituí unu fondu pentru loteria in profitulu bisericei romàna din Dev'a.

V. Obiectele ce se voru primí pâna la 1 Martiu anulu viitoriu 1873 se voru inregistrá subt numele donatóreloru, se voru publicá sî tienea in pastrare pâna la tragerea loteriei in lun'a Augustu anulu viitoriu 1873, in tempulu adunârei generale a Asociatiunei pentru literatur'a româna, si cultur'a poporului românu.

VI. Biletele de loteria se voru imprimá in Martiu viitoriu sî cifr'a loru se va otarí la tempu, stabilindu-se o justa proportiune intre pretiulu sî numerulu loru cu valórea si cuantitatea obiecteloru ce voru formá fondulu loteriei.

VII. Spesele pentru imprimarea bileteloru de loteria, a invitatiuniloru s. a. voru fi in sarcin'a comitetului putendu-se insa despagubí membrele din venitulu loteriei.

VIII. In totu tempulu adunârei generale a Asociatiunei pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu, tóte obiectele primite pentru loteria voru formá o espositiune publica de lucru de mâna a dómneloru române.

IX. Deosebitu de invitatiunile generale ce se voru adresá tuturoru dómneloru române fia-care membra se va adresá cunoscintieloru sele personale spre a dobandí prin staruinti'a d-loru unu numeru de obiecte câtu se póte de insemnatu.

X. Presentulu procesu verbalu, resultatulu intreprinderei si numele tuturoru binevoitóreloru donatóre se voru publicá prin tóte diuarielele române.

Pres.: Constanti'a de Dunc'a-Schiau, Ecaterin'a Draghiciu, Eufemi'a de Horvatu sî Elen'a Papiu.

O forma semilunara de porfiru rosiu, bine lucrata prin frecatura.

Siese matce numite de Lubock „noyaux“ sî de Figuier „percuteurs,“ din cari matci, prin pressiune séu prin isbiri, se scoteau aschiile de silecsu. Din un'a din acstea s'au scosu cutite de câte 14 centimetrii; din alt'a de silecsu venetu-negru, s'au scosu sageti de câte siese si sieple centimetrii; din alt'a de silecsu galbuiu, s'au scosu iéra-si cutite de câte 10 centimetrii; din alt'a veneta, s'au scosu radiatori de câte trei centimetrii etc.

In objecte de olaria, vase sî altele, nu potu spune aci decâtu ca amu adusu, in dat'a acést'a, 26 vase dela 30 centimetrii in josu, cari se impartu in olaria de casa sî olaria mormentara, tóte intacte, pentru ca nu numeru multe altele sparte cari 'si iau sî ele interesulu loru; nu numeru asemenea pre cele romane de cari avemu fórte multe sî prin musee sî pre la particulari. Aceste vase care le-amu adusu es-tempu, suntu din patru localitâti: dela Calomfirasci, dela Zimnicea, dela Vodastr'a sî dela Maglavitu.

Cele dela Vodastr'a suntu cele mai primitive, sî acestea se potu numí din epoc'a pietrei fâra siovaire; cele-alte, tóte dace, suntu din diferite epoce de civilisatiune daca, cu tóte ca afara de Zimnicea, amu gasitu silecsuri sî objecte de bronzu, cu densele impreuna, sî mai in tóte cele-alte pârti.

Noi n'amu potea ficsá epocele preistorice, precum in Scandinavi'a mai alesu, pentru ca epoc'a pietrei, s'a prelungitu la noi sî in epoc'a bronzului si in epoc'a ferului. Prin urmare, dacii au intrebuintiatu piétr'a pâna la concuista, intrebuintiându totu-de-odata sî bronzulu sî ferulu.

O jumatate de sabia intórsa, numita Arpi, amu gasit'o la Zimnicea, petrunsa insa de rugina.

Bine-voiti a primí, domnii mei, espressiunea inaltei mele stime sî consideratiuni.

Cesaru Boliacu,
Presiedinte alu comitatului archeologicu din Bucuresci.

„Tomp. Carp.“

Apelu

dómneloru române din Transilvani'a, Banatu, Ungari'a si Maramuresiu.

Dómneloru! Prin femei s'a sustienutu némulu romanescu, istori'a ne-a probat'o in toti tempii si la tóte ocasiunile. —

Femeile române a facutu sa vietiuiésca limb'a, natiunalitatea si religiunea nóstra.

Cultivandu aceeasi limba ne vomu intielege totu-déun'a, radicându biserici unde ne inchinâmu aceluia'si Ddieu ne vomu simtí totu-déun'a frati.

Dev'a, orasiu insemnatu in Transilvani'a, n'are biserica româna.

Cu imense sacrificii din partea locuitoriloru români din asta localitate s'a radicatu zidurile unei biserici; dara numai zidurile.

Spre a se ajutá terminarea sântului locasiu, noi josu semnatele ve rugâmu pre d-vóstra dómneloru române, cu inimi romanesci, cu simtieminte crestinesci a aduce sî d-vóstra o piétra la radicarea acestui edificiu românu si crestinu.

Ve rugâmu, dómneloru a ne tramite subt adres'a: „Comitetului pentru loteria in profitulu bisericei române din Dev'a“, câte unu lucru de mâna ce va serví pentru infiintiarea unei loterii in profitulu acelei biserici.

Loteri'a se va trage in tempulu cândn Asociatiunea transilvana pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu 'si va tienea adunarea generala in Dev'a.

Eia-care obiectu ce vomu primí se va trece in registrele comitetului sî publicatu prin diuarie sub numele donatórei ce ni l'a spediatu.

Tóte darurile se voru tramite pâna la 1 Martiu.

Dómneloru! inca odata ve rugâmu, sperâmu sî adestâmu unu respunsu bine voitoriu sî imbucuratoriu.

Primiti dómneloru, ve rugâmu cordialele nóstre salutâri.

(Semnatu.) Presied.: Costanti'a de Dunc'a-Schiau, Ecaterin'a Draghiciu, Elen'a Papiu si Eufemi'a Horvatu.

Cincu-mare, in 9 Sept. 1872.

REPLIC'A

la respunsurile ex-invetiatoriloru din Cincu-mare Ignatiu Mandocea si Ioanu Stângu, publicate in nr. 69 alu diuariului „Telegr. Rom.“

Motto: Cine se escusa se incusa.

(Urmare.)

II. Acum vomu replicá specialmente ex-invetiatoriului Ignatiu Mandocea:

In alinea a II-a dice „ca noi nu amu luatu parte activa la cele intemplate in parochia, sî pre cele bune nu amu voitu ale vedea si audí.“

Prin acestea frase ne face I. M. imputatiune, ca noi nu ne amu fi interesatu de cele bisericoscolare. —

Sa scì ex-invetiatoriule, ca noi amu luatu parte activa la cele intemplate in parochi'a Cincului sî 'ti spunemu verde in ochi, ca din anulu domnului 1866 in care pâna astadi a-ti incasatu din alodiu pentru crescerea tinerimei scolare, 1,400 fl. v. a. cu sociulu dtale dimpreuna fâra de a fi facutu de atunci incóce progresu in scól'a nóstra pre carea o a-ti negligatu cu totulu asiá dicându pre cândn cu adultii nu a-ti tienutu prelegeri de feliu. — De catechisatiune nici ca a-ti visatu dóra. — Siepte ani de regresu, suntu credene nóue in respectulu invetiamentului scolare a dauná nereperabile si unulu dintre cele mai mari pecate strigatóre la ceriu. — Cum ve ve-ti potea justficá acestu pecatu antea scaonului dreptatiei?

Vediendu noi cei de sub „X“ ca unde jace reu, sî ca cu procedur'a observata, ne duce-ti la dobitocia sî perire, amu facutu pasii necesari numai decâtu, insa nu amu potutu isbutí câci incercârile nóstre de a departá reulu, fura refrânse sî fâra succesu. —

Ai intrebuintiatu sî midilóce estreme spre a ne face imposibili. — In parte ti-a succesu. —

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ **Sosirea Majestâtiei Sele dela Berlinu.** Majestatea Sea in reintórcere câtra casa fù intempinatu pretutindea cu pompa la tóte statiunile câiloru ferate. La gar'a din Vien'a fu primitu de câtra ministrulu-presiedinte Adolfu Auersperg sî consilierulu de curte Lemonnier; multimea poporului adunatu inca erá insemnatâ. Indata dupa descalecare Majestatea Sea schimba cu princ. Auersperg cuvintele acestea: „Cum te afli amabile principe, prospiciedi de minune bine, cu multu mai bine cá la plecarea mea si eu sum senatosu. In suit'a domnitoriului afara de dlu Auersperg au mai fostu cont. Juliu Andrássy, cont. Belegarda, siefulu de sectiune Hoffmann sî alti mai multi oficianti de curte. Regele dupa aceea a plecatu la Schönbrun cu o calesa obdusa in doliu. Trasur'a pre carea a calatoritu Maj. Sea, a constatu din 12 cupeuri. — Precum se vorbesce, Majestatea Sea va sosí la Pest'a Luni sér'a.

⁂ **Congresulu paduráriloru** din tóta lumea e conchiamatu la München pre dilele ultime a lunei acestei'a. Din Ungari'a va participá la acestu congresu forestieriulu cetatienescu Susa cá representantele urbei Bud'a.

⁂ **Denumiri.** Fói'a oficiala dela 12 Sept. publica denumirea lui Augustinu Horsi'a primariulu cetâtiei Unidór'a, de concepistu-ajunctu la tribunalulu supremu din Pest'a.

⁂ **Fostulu Imperatu Napoleonu dinaintea tribunalului.** Cunoscutulu tipografu Plon din Berlinu urmaresce acum pre calea justitiei pre fostulu Imperatu alu francesiloru. Elu cere dela Majestatea Sea Napoleonu III, fostu Imperatu alu francesiloru, odinióra cu locuinti'a in palatulu Tuilerii sî acum cu locuinti'a la Chislehurst, sum'a de 332,299 franci, 65 centime, pentru imprimatulu sî preciarea operei sele, numita „Historie de Jules Cesar“. Acésta afacere apare dilele acestea dinaintea tribunalului civilu.

⁂ **(Conformu unei dispusetiuni)** emanate dela ministeriulu de agricultura, industria si comerciu, statiunile de pre line'a ferata ostu-ungara: Blasiu, Micasas'a, Mediasiu, Nagy-Selyk, Kis-Kapus, Sabiiu, Elisabetopolea sî Seghisiór'a au capetatu concessiune de a incarcá si descarcá vite cornute, pre lânga observarea stricta a conditiuniloru din §. 41, p. 5 a dispusetiunei din an. 1859 referitórie la transportulu viteloru.

⁂ **(Messi'a jidaniloru a venitu.)** In Berlinu cercula printre jidani o scrisóre cu sigilu regescu mare câtu unu teieriu provediutu cu corón'a lui Israelu, scutulu lui Davidu sî cu cercu-scriptiunea urmatória: „Iekuzel imperatulu lui Israelu.“ Scrisórea are urmatoriulu motto: „Lo bechajil welo bekoach ki im beruchi amar odonai Zebaoth.“ (Nu intru taria nici intru putere, ci in virtutea spiritului vorbescu eu domnulu Sabaoth); mai departe demanda antistiloru bisericesci, cá sa vestésca in Sinagog'a in 13 Aug., diu'a derimârei Ierusalimului, ca de acum nainte diu'a acést'a nu este dî de jele sî de superare cí dî de bucuria, pentru ca Iekuziel, autoriulu epistolei este imperatulu Israelu sî totu-odata Messi'a care a venitu sa-si cuprinda imperati'a sea; sî vai celoru ce nu voru crede intr'ensulu. Nu preste multu va aparé in Berlinu, sî va proclamá imperati'a sea. La scrisóre este alatura o carta, care desemna otarele imperatiei lui Messi'a; precum sî o provocare, care fù tramisa Portiei Ottomane, cá acést'a numai decâtu sa abdica de Palestin'a.

⁂ **(Bunu inceputu.)** Evreulu Avramu Davidovici, unu feliu de vagabundu, se presentà in 22 Augustu la Prefectur'a de districtu, (din Iassi) cerandu a i se dá gratisu pasportu pentru Americ'a, ceea ce s'a sî facutu sub nr. 975. I uramu calatorie buna sî multi dupa elu! Domnulu Botezu credemu ca ilu va duce la gara cu trasur'a.

⁂ **(Evreu patriotu).** In 28 Augustu se presentà la prefectur'a de distr. Iasi evreulu Mendelu sin Iticu care este orbu, cerendu unu pasportu gratisu pentru Americ'a. Preste 4 dile evreulu se intórse la prefectur'a inapoindu pasportulu sî spunendu in o suplic'a alaturata: ca elu vezendu ca in pasporturile gratis se spunea ca „fâra dreptulu de a se intórce inapoi,“ apoi mai bine vrea sa se platésca sa si ia unu altulu, fiindu ca tiene multu la patri'a lui sî póte déca o vrea sa se intórca, déca nu i -a fi bine acolo, atunci sa nu fie impedecatu. Mendelu sin Iticu e omu cu minte; elu vrea sa faca unu voiaju de placere sî sa cerce lucrurile. Nu se duce elu asiá orbeste de-sî e orbu.

Concursu.

In protopresbiteratulu Orastiei fiindu vacante urmatórele posturi invetiatoresci se escrie concursu pâna la 20 Septemvre a. c. st. v.

1. Vinerea (Felkenyér) leaf'a anualu 200 fl. val. austr. cortelu naturalu, sî 6. orgii lemne de focu. —

2. Sibotu (Alkenyér) 160 fl. v. a. léfa anuale cortelu naturalu sî 3 orgii lemne. —

3. Balomiru 120 fl. v. a. léfa anuala cortelu naturalu cu gradina de ½ jugu sî 5 orgii lemne.

4. Romosielu 80 fl. v. a. plata anuala — cortelu naturalu sî lemnele trebuincióse.

Lefele aceste se platescu din respectivele casse alodiale.

5. Orestiór'a de susu cá scóla centrale cu anecsatele comune Orestiór'a de josu, Buciumu Ludesti Costesci — léfa anuala 300 fl. v. a. cortelu naturalu sî lemnele debuinciόse.

6. Dâncu micu léfa anuala 125 fl. v. a. cortelu liberu sî lemnele debuinciόse.

7. Petreni cu comun'a Tolti'a léfa anuala 250 fl. v. a. cortelu naturalu sî lemnele de lipsa.

8. Simeri'a (Pischi) cu fili'a Repasiu léfa anuala 250 fl. v. a. cuartiru naturalu sî lemnele delipsa.

Tóte acestea prin repartitie dela poporu se platescu.

Doritorii de a ocupá un'a séu alta din aceste posturi invetiatoresci au a-si asterne petitiunile loru cu documentele necesarie pâna la scrisulu terminu la scaunulu protopopescu alu Oresciei — in Orascia — Szászváros.

Orescia, 5 Sept. 1872.

Cu intielegerea respectiveloru comitete
parochiale.
Nicolau Popoviciu,
(1—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Hasiufaleu protop. gr. or. alu Palosiului constatatóre din 90 familie din care 10 familii suntu neurustici, se escrie concursu pâna 17 Septembre a. c.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu 3 despartieminte, gradina de pomi sî legumi.

2. Portiune canonica statatóre din 10 jugere, aratura sî fenatiu.

3. Dela fia-care familia cu fumu 2 ferdele ardelene de cucurudiu nesfarmitu tómn'a, 1 ferdela sfermatu prima-vér'a sî 1 ferdela ovesu, séu ½ ferd. alte bucate in pretiu.

4. De fia-care mosia de sórte o capitia fenu sî un'a de otava.

5. Dela 10 familii neurustici 2 ferdele cucurudiu nesfârmatu de familia.

6. Venitulu stolare usuatu dela 600 suflete.

Competitorii, concursele provediute in sensulu stat. organicu §. 13. le voru adresá subscrisului, documentându celu putienu absolvirea gimnasiului inferioru, pre lânga cursulu clericalu in institutulu nostru gr. or.

Palosiu 3 Septembre 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Teofilu Gheaj'a,
(1—3) Adm. prot. inter.

Concursu.

Devenindu vacante unu stipendiu de 400 fl. v. a. destinatu pentru unu ascultatoriu de technica, pentru conferirea acelui'a, se publica prin acést'a concursu cu terminulu pâna in 10 Octobre cal. nou anulu curinte.

Concurentii la acestu stipendiu, au de a-si ascerne la comitetulu Asociatiunei transilvane pâna la terminulu susu-indigitatu, concursele loru, provediute: a) Cu carte de botediu, b) cu testimoniu scol. pre sem. II. 1871/2 respective testimoniu de maturitate sî c) cu testimoniu de paupertate.

In fine respectivii concurenti, mai au sa alature la concursu sî câte unu reversu despre aceea, cum ca in casulu, cându eventualminte, aru obtiené mentiunatulu stipendiu, sa deobliga, cum-ca ajungându la stare se voru face membrii Asociatiunei, sî ca dupa absolvirea studieloru, voru serví in patria, incâtu 'si voru aflá postu corespundiatoriu.

Dela presidiulu Asociatiunei transilvane.

Sabiiu in 16 Septembre cal. n. 1872.

(1—3)

Concursu.

Statiunea parochiale de a III-a clasa din comun'a Tartari'a este vacanta, pentru reintregirea ei se publica concursu pâna la 14 Octomvre v. 1872.

De parochi'a acést'a suntu impreunate urmatórele venite:

1. casa parochiale ordinaria sî alte cladiri economice;

2. dela 150 familii o ferdela de cucurudiu in grauntie sî câte o dî de lucru;

3. preste 5 juguri aratura, cá portiune canonica sî in fine

4. usitatele venite stolari incâtu-va sî regulate. —

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au sa-si inainteze suplicele sele scaunului protopr. gr. or. in Sabesiu inzestrate cu documentele recerute de Statutulu Organicu pâna la prefiptulu terminu.

Tartari'a in 29 Aug. 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.
Cu consemtiementulu resp. scaunu
(2—3) protopr.

Concursu.

Pentru statiunea vacanta parochiale Magur'a cu fili'a sea Gelendintiu (Losád) se escrie cu acestea concursu pâna la 12 Sept. a. c. mater'a Magur'a are 78 familii; fili'a Geledintiu 65 familii.

Emolumentele suntu:

a) Casa parochiale in matera cu 2 incaperi sî grâdina de legumi;

b) tóta cas'a o ferdela mare de cucuruzu sfarmitu;

c) 7 ferdele pamentu aratoriu;

d) tóta cas'a câte o cupa de vinu sî câte o manusie de cânepa, sî câte o portia de fênu;

d) stol'a indatinata.

Cei ce doresc a competá la acésta statiune sa-si indrepte petitiunile loru instruate in sensulu „Statutului organicu" la subscrisulu in Orestia.

Orestia, 30 Aug. 1872.

Cu intielegerea comiteteloru parochiale.
Nicolau Popoviciu,
protop. gr. or. alu tract. Orestiei.
(2—3)

Concursu.

Lânga neputinciosulu parochu Georgiu Mija'a din Toderiti'a, districtulu Fagarasiului, in sensulu decisiunei prea Maritului consistoriu archidiecesanu din 7. Augustu nr. 626. a. c. este a se aplicá unu capelanu; pentru care se escrie prin acést'a concursu pâna in 16 Septemvre st. v.

Numit'a parochia consta din 165 familii, cu 816 suflete; venitulu este câte o ferdela de ovesu de gazda, sî tacsele stolari indatinate, din care o a trei'a parte, va folosi-o fiitoriulu capelanu. —

Concurentii au sa-si ascérna concursurile sele provediute cu documentele prescrise in statutu; subscrisului, pâna la terminulu sus-aratatu, cându va fi sî alegerea. —

Fagarasiu 31 Augustu 1872.

Petru Popescu
Prot.
Cu intielegerea comitetului parochialu
(2—3)

Concursu.

La cererea patimasiului parochu din Sit'a-Buzeu tractulu protopopescu alu Trei-Scauneloru incuviintiata sî de venerabilulu consistoriu Archidiecesanu sub nr. 707 a. c. se escrie concursu de capelanu pâna la 24 Septembre a. c. in care dî va fi alegerea.

Emolumentele suntu: stol'a indatina, sî câte o ferdela cucurudiu dela 220 familii impartite in dóue pârti cu parochulu, fiindu ca capelanulu are sa pórte matriculele, tóte corespondintiele oficióse, sî supr'aveghiarea scólei.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la subscrisulu petitiunile loru instruate in intielesulu Statutului Organicu.

Brasiovu in 31 Augustu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochiale
Ioanu Petricu
(2—3) Protopopu

Concursu.

Statiunile de invetiatori la scól'a confessionala din comun'a Pianulu de susu protopr. Sabesiului devenindu vacante, se escrie pentru ocuparea loru concursu pâna la 30 Septemvre st. v. 1872.

Emolumentele suntu:

a) pentru invetiatoriulu clasei incepatóre 120. fl. v. a. cortelu sî 2° de lemne.

b) pentru celu din clas'a a II. 200 fl. v. a. cortelu sî 2° de lemne.

Doritorii de a se aplicá la acestea statiuni invetiatoresci, au sa-si astérna concursele instruate in intielesulu prescriseloru „Statutului organicu" inspectiunei scolare districtuale gr. or. in Sabesiu pâna la prefiptulu terminu.

Pianulu de susu, 29 Aug. 1872.

(2—1) Comitetulu parochialu gr. or.

Concursu.

Pentru statiunile invetiatoresci din urmatórele comune gr. or. din protopopiatulu Zarandului se escrie concursu pâna in 20 Sept. 1872.

1. Bulzesci cu salariu an. de 210 fl. v. a. lemne sî cuartiru;

2. Luncoiu de josu cu sal. an. de 210 fl. lemne sî cuartiru;

3. Grohotu cu sal. an. de 200 fl. lemne sî cuartiru;

4. Siesuri cu sal. an. de 200 fl. v. a. lemne sî cuartiru;

5. Blajeni cu sal. an. de 200 fl. v. a. lemne sî cuartiru;

6. Dupa-pétra cu sal. an .de 200 fl. v. a. lemne sî curartiru, sî

7. Valea-bradu cu sal. an. de 100 fl. v. a. lemne sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din acestea posturi sa-si indrepteze suplicele loru la sub-semnatulu in Bradu (Zarandu.)

Bradu 30 Aug. 1872

In contielegere cu comitetele parochiali
Nicolau I. Miheltianu,
(2—3) Prot.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele populare gr. or. din protopresbiteratulu Târnavei de susu, se escrie concursu cu terminu pâna in 23 Sept. a. c.

a) Pentru Suplacu salariulu 70 fl. v. a. cuartiru naturalu sî lemne pentru focu;

b) Soimusiu-rom. salariulu 65 fl. v. a. cuartiru naturalu sî lemne pentru focu.

c) Laslau rom. salariu 60 fl. v. a. cuartiru naturalu sî lemne pentru focu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la subscrisulu in Alm'a petitiunile loru instruate in intielesulu Statutului Organicu.

Alm'a in 4 Sept. 1872.

Cu impreuna intielegere a comiteteloru parochiali
Ioanu Almasianu,
(2—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessionala gr. orient. româna din Danesiu protopresbiteratulu Sighisiórei se publica pâna in 24 Septembre a. c. st. vechiu concursu.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune invetiatorésca suntu:

1-iu in bani gat'a 50 fl. v. a. din cas'a alodiala comunala.

2-lea in bucate 70 ferdele de cucuruzu sfarmatu.

3-lea cuartiru liberu in edificiulu scólei cu dóue odai, gradina de legumi alaturea cu o gradina de unu caru de fenu.

4-lea Unu pamentu aratoriu de unu caru de cucuruzu sî o piciocaria.

5-lea la nascerea Domnului a trei'a parte din venitulu usuatu sî lemne de incalditu de ajunsu.

Concurentii au pre lânga ascernerea documenteloru de cualificatiune pentru carier'a invetiatorésca câtra presiedintele comitetului din Danesiu pâna la terminulu susu-fipsatu a documentá ca sciu baremu dóue limbi din limbile patriei recunoscute, si ca suntu deprinsi in cântarile bisericesci si voru avea a se presentá celu putienu odata in biserica inainte de alegere.

Datu in siedinti'a comitetului parochialu
Danesiu in 6 Augustu 1872 st. vechiu.
Gavrile Hudea
(2—3) curatoru.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nrul 74. ANULU XX.

Sabiiu, in 14|26 Septemvre 1872.

Eveneminte politice.

Inca in tómn'a acést'a se afirma cu multa positivitate ca imperatulu Austriei va visitá pre imperatulu Russiei in St. Petersburg. Se combate de alta parte ca la Berlinu s'aru fi decisu, cá imperatii din casu in casu sa se adune, si sa conferésca in persóna, de câte ori se va iví o cestiune mai momentósa.

In legatura cu scirea de mai susu va fi de interesu a reproduce urmatórele:

„Atadi — dîce „Vaterland", — tóta lumea este convinsa, ca intâlnirea celoru trei imperati la Berlinu, are cu totulu unu altu scopu decâtu acel'a de a-si manifestá semnele de amicia. Suntemu sicuri ca Prussi'a va supune celoru-lalte dóue poteri unu tractatu formale, alu cârui projectu s'a comunicatu confidentiale celoru dóue curti amice.

„Projectulu de tratatu alcatuitu de câtra principele de Bismark cuprinde urmatórele puncte principali:

I. „Cei trei monarchi: alu Germaniei, alu Austriei si alu Russiei, 'si garantéza mutuale integritatea teritorala a stateloru loru, si se indatorescu a mantienea statu-quo.

II. „Se va propune M. Sele imperatului Austriei a acceptá unu tractatu privitoriu la asociarea vamiloru germane, si o conventiune privitóre la administratiunea posteloru, telegrafeloru si cailoru ferate.

III. „M. Sea Imperatulu Russiei va inlesní relatiunile comerciali ale Russiei cu Germani'a si Austri'a, anulându óre cari dispositiuni cari creau dificultâti. Russi'a inse va avea deplina libertate a-si sporí marin'a pre Marea-Négra.

IV. „In ceea ce privesce politic'a loru din intru, poterile aliate se obliga a consolidá guvernulu monarchicu esercitându o priveghiare rigurósa asupr'a presei, reprimându agitârile democratice si socialiste. in fine incheiându unu tractatu pentru estraditiune tutororu individeloru cari aru devení culpabili in aceste delicte.

V. „Cei trei monarchi se obliga a nu accordá supusiloru loru Poloni altu-feliu de institutiune decâtu de acelea cari sa nu póta provocá agitâri in tierile vecine. In sfersitu, o clausa secreta de tractatu va ficsá atitudinea celoru trei poteri aliate in cestiunea romana."

Jurnalulu „Vaterland" certifica ca nu s'a datu pâna acum nici o esplicare autentica asupr'a punctului din urma. Câtu despre cele-lalte puncte, adaoga „Vaterland": „s'aru fi comunicatu representantiloru Franciei, Italiei si Austriei o programa a guvernului germanu, si probabile, ca nu voru intârdiá a o publicá."

„Nóu'a-Presa-Libera" declara, — in cunoscintia de causa, — de nulu si ne-a devenitu projectulu de tractatu de care ne vorbì „Vaterland."

Mai multe diuarie spuneau in dilele trecute despre unu congresu alu federalistiloru din Austro-Ungari'a, care erá sa se tiena in Insbruck.

In Coloni'a se tiene unu congresu compusu de „catolici vechi", va sa dîca, de catolici de acei'a, carii nu recunoscu dogm'a cea nóua despre infalibilitate, compusu din episcopi, preoti si teologi séu canonisti.

Regele Svediei si Norvegiei Carolu XV a muritu si s'a prochiamatu de rege cu numele de Oskar II principele de Gothaland, fratele mortului.

„Korunk" din Pest'a aduce o corespundintia mai lunga din Fagarasiu privitória la alegerea de deputati la dieta. In corespundintia se spune ca nici conscrierea alegatoriloru nu este facuta si jegreta fórte multu, ca ministeriulu pentru placerea lui Iuliu Benedek, carele vrea sa fia alesu cu ori-ce pretiu, si instrainéza pre românii din acelu districtu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 17 Septembre a casei deputatiloru se cetesce si autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni dela jurisdictiuni, cari se transpunu comissiunei petitiunarie. — I. Kiss interpeléza pre ministrulu de financie, ca are cunoscintia despre fâradelegile cari s'au comisu de amploiatii financiali in Szathmar la scóterea contributiunei. — Referintele comitetului economicu P. Molnár presinta bugetulu casei pentru Lun'a Septemvre. Se va imprime si pune la ordinea dîlei. — Notariulu K. Szell publica resultatulu alegeriloru de ieri.

Ministru-presiedintele c. M. Lónyay asterne sectiuniloru spre pertractare urmatórele trei proiecte de lege: 1. Proiectu despre institutulu militariu de educatiune „Ludoviceum"; 2. despre creditulu suplementariu pentru adaptarea, arangiarea si sustienerea Ludoviceului pâna la finea an. 1872; 3. despre inmultirea bataliónelorn de honvedi devenita necesaria in urm'a provincialisârei confinieloru militarie.

Ministrulu de instructiune Aug. Trefort asterne urmatórele dóue proiecte de lege: 1. despre infiintiarea universitâtiei din Clusiu; 2. despre creditulu suplementariu pentru infiintiarea si sustienerea universitâtiei din Clusiu pâna la finea an. 1872. — Afara de aceste mai asternu, ministrulu de comerciu, agricultra si industria I. Szlávy, ministrulu de comunicatiune Lud. Tisza si ministrulu de financie K. Kerkapoly, multe alte proiecte de lege, pre cari, atingendu-ne pre noi mai putienu, nu le mai insirâmu aici, si cari dupa natur'a loru se transpunu parte comiteteloru de financie, — drumulu de feru — si instructiunei parte sectiuniloru.

Ministru-presiedintele conte M. Lónyay respunde pre largu la interpelatiunea facuta de deputatulu Nicolics in privinti'a congresului bisericescu din Carlovitiu. — Dupa aceea ia ministrulu de financie K. Kerkapoly cuventulu, pentru de a schitiá prin o cuventare de o óra starea financiala a Ungariei. Totu odata asterne si bugetulu statului pro 1873 si conspectulu despre starea imprumutului drumului de feru. Aceste espuneri se transpunu la comitetulu financialu.

Presiedintele comunica ca M. Sea regele va primí in 21 l. c. la 1 óra in castelulu din Bud'a pre deputati in audientia, cu ce siedinti'a se incheia.

Sectiunile dietei constituite definitivu.

1. Sectiune: B. St. Kemény, G. Kegl, A. Horváth, c. L. Degenfeld, c. St. Eszterházy, b. K. Kemény, A. Cubinyi, A. Buday, A. Muzslay, c. G. Karácsonyi, G. Varady, B. Wodianre, c. M. Lónyay, V. Majthényi, J Szemzö, C. Tolnay, E. Trauschenfels, J. Beniczky, J. Vállyi, c. G. Ráday, J. Hegedüs, V. Szombathelyi, J. Vidliczkay, M. Főldváry, B. Dániel, K. Fabriczius, M. Urményi, G. Pappu, L. Lészay, B. Lukácsy, J. Szlávy, E. Szirmay, St. Nedeczky, A. Beöthy, J. Vajda, A Bujanovics, N. Tassy, C. Hets, K. Kosztolányi, St. Majoros, J. Kautz, L. Tisza, K. Bothos. Croati: B. Ioanovics, M. Mrazovics, c. P. Pejacsevics.

2. Sectiune: F. Schreiber, K. Zeyk, St. Pissuth, P. Somssich, E. Urbanovszky, J. Halassy, J. Szomjas, L. Szögyényi, F. Eder, A. Csengery, A. Beöthy, c. A. Berchtold, J. Lónyay, F. Horánszky, A. Divald, P. Cosm'a, F. Házmán, N. Óláh, A. Érkövy, c. E. Zichy, B. Simoncsics, L. Sréter, M. Wahrmann, N. Maximovics, N. Szatmáry, C. P. Szathmáry, E. Huszár, E. Dániel, G Vizsoly, J. Schuller, c. F. Berényi, P. Hoffmann, S. Iváuka, A. Bogyó, G. Molnár, K. Simonffy, St. Ragályi, I. Kassay, K. Kardos, J. Földvary, St. Ocskay, St. Karassay, D. Ghyczy. Croati: P. Horváth, J. Rogulics, J. Jellacsics.

3. Sectiune: C. G. Keglevich, F. Houchard, M. Horváth, A. Schmaus, J. Steiger, E. Matolay, P. Matuska, T. Prileszky, M. Tormássy, B. Kalnoky, J. Ragályi, N. Szaplonczay, J. Ciotta, L. Makray, c. F. Haller, b. F. Fillenbaum, c. P. Kalnoky, E. Kállay, St. Domahidy, V. Csaszar, A. Nikolics, b. D. Mednyanszky, J. Balogh, F. Eber, J. Dedinszky, A. Máttyus, L. Szmrecsányi, A. Csiky, c A. Apponyi, A. Nehrebeczky, K. Szilvay, F. Luksich, A. Popescu, E. Szentpály, K. Széll, A. Gidófalvy, M. Kemény, A. Tarray, K. Kajuch, D. Horváth, T. Markovics. Croati: M. Horváth, L. Modics, J. Miskatovics.

4. Sectiune: P. Nemesiu, M. Jokai, G. Ioanoviciu, K. Fabricius, L. Csernátony, L. Csillag, E. Popovics, E. Lehóczky. E. Péchy, P. Molnár, L. Máday, A. Sachsenheim, J. Radocza, E. Zsedényi, A. Boér, N. Földváry, G. Frölich, L. Kvassay, J. Vidacs, T. Pauler, A. Mocioni, S. Varró, B. Lukács, M. Gaál, P. Mihályi, J. Madarász, A. Urváry, G. Elek, K. Máriássy, D. Irányi, A. Hradszky, J. Csaba, A. Batta, c. J. Csáky, C. Csemeghy, J. Rátonyi. S. Bohus, C. Varga, P. Dániel, c. Géza Szapary, G. Lükö, R. Beliczey. Croati: D. Pust, B. Mihailovics, I. Voncsina.

5. Sectiune: M. Hunkár, C. Bobory, E. Eöry, P. Major, b. F. Podmaniczky, S. Giczey, A. Gáspár, A. Galgoczy, C. Horváth, B. Tarnóczy, E. Dulovics, E. Szeniczey, E. Beniczky, B. Szende. A. Degré, A. Bocsánsky, A. Kallay, J. Gullner, b. J. Vécsey, F. Duka, St. Kazinczy, M. Zmeskál, S. Zmeskal, A. Körmendy, C. Radó, J. Jeney, J. Juszt, G. Dékáni, G. Nagy, B. Iurca, A. Ferkas, L. Takács, T. Vécsey, C. Vecsey-Oláh, St. Keresztes, b. P. Sennyey, N. Kiss (Sohl), Korizmics, A. Molnár, G. Lajthénni, S. Milkovics, c. P. Festetics. Croati: G. Kiss, c. H. Khuen, N. Kristics.

6. Sectiune: A. Zichy, L. Kiss, C. Tisza, C. Justh, C. Palkovics, A. Dobay, M. Onossy, E. Fest, E. László, V. Istóczy, D. Hammersberg, A. Baranyi, I. Lónyay, A. Semsey, I. Matics, S. Dörr, M. Falk, L. Csery, b. B. Lipthay, G. Otlik, A. Szabadheghi, J. Bárczay, J. Rannicher, D. Szilágyi, L. Kovács, St. Kuhinca, Fr. Wächter, K. Madas, A. Molnár, A. Gubody, I. Gozmanu, B. Vojnics, F. Eytel, L Rázsó, L. Tisza, S. Molnár, B. Bittó, A. Tavaszi, S. Eder, A. Szeutimrey, S. Gorove, P. Csernovics. Croati: br. G. Prandau, A. Labas B. Kraljevics.

7. Sectiune: L. Csávolszky, F. Bakosi, D. Majthényi, D. Szakácsy, L. Ibrányi, I. Hajdu, b. G. Kemény, A. Trifunácz c. S. Vass, L. Dobsa, F. Schaaser, c. F. Nemes, I. Hajós, C. Bittó, F. Comahidy, P. Móricz, I. Uhlarik, I. Oláh, I. Györffy, c. I. Károlyi, E. Mukics, C. Eötvös, E. Szabó, A. Almássy, A. Marx, L. Kármán, V. Tóth, F. Eőrdögh, A. Benedikty, V. Brogyányi, C. Stoll, I. Schwarcz. J. Zsitvay, A. Csanády, C. Zámory, E Hodossy, V. Tóth, L. Csipkés, A. Petrovay, A. Mednyánszky, C. Tóth, C. Kerkapoly. Croati: I. Zsivkovics, M. Krsnjavi, I. Jurkovics.

8. Sectiune: b. A. Baldácsy, A. Havas, A. Trajcsik, L. Papp. B. Goda, M. Besanu, S. Vukovics. G. Patrubány, L. Beötby, J. Kiss, A. Becze, c. E. Zichy, A. Kendeffy, I. Farkas, I. Szepessy, L. Deáky, B. Horváth, E. Stanescu, J. Hodosiu, L. Brezovay, A. Szilády, J. Pólya, M. Jendrássik, J. Tóth, A. Mariassy C. Ghiczy, c. Ladislau, Hunyady, E. Simonyi, b. L. Simonyi, V. Bogdanu, c. I. Szapáry, A. Barcsay, I. Petricu, G. Tarnóczy, G. Remete, N. Kiss (Kecskemét) C. Torma, I. Helfy, F. Pulszky, A. Pulszky, c. A. Forgách, c. E. Péchy. Croati: I. Brlics, c. R. Erdödy, J. Muzler.

9. Sectiune: E. Hollán, C. Radvánszky, B. Szluha, F. Deák, J. Döry, G. Bánffy, L. Salamon, P. Szentmiklósy, C. Harkányi, A. Janicsáry, T. Péchy, A. Czobel, S. Csiky, A. Mocioni, L. Horváth, c. S. Batthány, J. Bömches, A. Romanu, b. J. Rudics, N. Saáry, b. A. Wodjaner, U. Sipos, T. Siskovics, J. Tost, M. Dimitrievics, D. Bonciu, M. Kasper, A. Buda, J. Paczolay, N. Jankovics, K. Janicsáry, G. Kapp, P. Buzinkay, E. Hedry, S. Borlea, A. Szakáll, A. Ernuszt, C. Lipovnitzky, J. Gull. Croati: A. Jakics, I. Tombor.

Delegatiunile la Majestatea Sea.

Delegatiunea senatului imperialu fu in 17 Septembre n. la un'a óra primita in audientia de câtra M. Sea in castelulu curtiei. Presiedintele delegatiunei C. de Hophen tienù urmatórea cuventare la acésta ocasiune:

Majestatea Vóstra c. r.! Delagatiunea senatului imperialu austriacu, provocatu de M. V. a-si esecutá activitatea sea constitutionale, se apropia de treptele prea inaltului tronu, pentru de a dá espressiune respectuósa semtieminteloru acelei supuneri si lealitâti nestramutaveri, care insufletiesce peptulu fia-cârui austriacu pentru cas'a sea domnitóre. Delegatiunea se va supune problemei sele cu zelu patrioticu si róga pre M. Vóstra a primí prea gratiosu asecurarea semtieminteloru sele leale.

Ministru-presiedintele principe Auersperg recomanda dupa aceea pre fia-care membru alu delegatiunei M. Sele. La cuventulu presiedintelui respunse M. Sea urmatórele:

„Primescu cu multiamire asecurarea supunerei d-vóstre. Recunoscu si intorcu cu placere sinceritatea semtieminteloru d-vóstre. Starea favoritóre a relatiuniloru esterne a imperiului, referintiele imbucuratóre cu statele vecine concedu regimului meu a reduce pretensiunile la sacrificiele d-vóstre la acea mesura, care aparù necesaria pentru securitatea monarchiei, pentru sustienerea si desvoltarea poterei normata legale de resistintia. Propunerile suntu resultatulu unei pertractâri comune cu regimurile ambeloru pârti a imperiului. Ele suntu basate pre o esaminare conscientiósa si esperientia matura a aniloru ultimi. — Complet'a mea incredere ve va insocí in activitatea d-vóstra patriotica."

Primirea in audientia a deputatiloru delegatiunei ungurescei avù locu la 2 óre. Presiedintele delegatiunei Majlath tienù urmatoriulu cuventu:

Majestatea Vóstra c. si apostolica regia! Prea gratióse Dómne! Tramisi din midiloculu dietei ungurescì, amu conventu, urmându provocârei prea 'nalte a M. Vóstre, pentru de a pertractá despre afacerile comune in intielesulu articolului de lege din anulu 1867. Concedeti-ne prea gratiosu Majestate, cá sa privimu de prim'a si cea mai pretiós'a nóstra datorintia, a dá espressiunea cea mai calduróşa, la acést'a ocasiune solemna, omagiului nostru celui mai profundu pentru persón'a regia a M. Vóstre, sacrificârei nóstre si credintiei nestramutavere câtra prea 'nalt'a casa domnitóre si corón'a.

Respunsulu M. Sele in limb'a ungurésca e din cuventu in cuventu identicu cu celu ce l'a datu delegatiunei austriace.

O conferintia de pastori (parochi) de confessiunea augustana.

In Kammin (Prussi'a) a fostu nu demultu o conferintia de pastori luterani, in carea s'a adusu mai multe resolutiuni asupr'a unoru cestiuni momentóse, cestiuni bisericesci si bisericesci politice, precum scól'a, casatori'a, disciplin'a bisericésca, concordatu, serbarea dumineciloru. Sa ascultâmu ce dîcu protestantii prussiani in privinti'a enumerateloru cestiuni:

Nici o putere lumésca nu póte luá bisericei dreptulu ce-lu are asupr'a educatiunei prunciloru botediati de dens'a, Mat. capu 28. v. 19, 20. Documentulu constitutiunei prussiane intaresce dreptulu acest'a, (art. 24). Si legea cea nóua de inspectiunea scolastica nu póte, nu voiesce si sa nu-i ia acestu dreptu din mâna. Aceea impune preotimei indatorirea de a-si indreptá ingrigirea si conlucrarea sea asupr'a instructiunei in religiune si preste totu a esercitá priveghiarea asupr'a scóleloru mai cu acuratetia, mai regulatu si mai cu intielepciune; organeloru bisericesci le impune de a pune mai mare pretiu pre pregatirea pedagogica a candidatiloru si pre cultur'a preotimei, iéra autoritâtiloru dicasteriali ale statului li impune a onorá in modu corespundietoriu servitiele inspectoriloru scolastici.

Form'a cea normale pentru incheiarea casatorieloru crestinesci este cununi'a in biserica*). Incheiarea casatoriei inaintea autoritâtiloru civile si are originea in paganismu si in tempulu mai nou este unu natu alu resolutiunei. Pretensiunea liberalismului de a se introduce casatori'a civile provine din ura câtra crestinismu, séu din credinti'a desiérta in atotupotenti'a statului séu din confusiune de idei. A respinge introducerea generale a acestei'a este datori'a tuturoru crestiniloru patrioti. Porulu nostru nu doresce restatorirea casatoriei inaintea tribunalului. Déca cum-va s'aru introduce, trebuie sa pretinda cei ce se casatorescu, si cei carii dorescu sa remana membri ai bisericei loru, cá binecuventarea bisericei sa urmeze actului civile. Este dara de lipsa a purtá grigia cá prin novatiunea acést'a sa nu se impovereze nupturientii cu dâri nóue si preotimea cu perderi nóue, iéra biseric'a sa fia crutiata de umiliri nóue.

Referinti'a cea strinsa dara nechiara a bisericei evangelice câtra statu are lipsa fórte mare de chiarificatiune si regulare precisa. Acést'a nu o póte face statulu singuru, ci dimpreuna cu biseric'a pre calea contractuale. Biseric'a protestanta are dreptu la o dotatiune multiamitória din partea statului; are dreptu la formatiunea unui regimentu (ocârmuire) bisericescu, care sa corespunda referintieloru bisericei si statului din tempulu presentu; unu dreptu alu conlucrârei autonome la legislatiunea, representarea si administrarea sea; unu dreptu la valórea si valorarea confessiunei sele; unu dreptu si in fine o datorintia de a conlucrá impreuna cu statulu la fericirea poporului crestinescu.

Serbarea duminecei este fundamentulu asiediatu de Ddieu pentru esistinti'a bisericei si pentru ordinea sociale; despretiulu aratatu duminecei resp. serbârei duminecei, care ia dimensiuni totu mai mari, este caus'a principale la crisele sociali si unu periculu seriosu pentru statorile si natiunile crestine. Deci biseric'a pentru esistinti'a ei si pentru cá sa apere famili'a, societatea civile si statulu de disolutiune si decadintia sa lucre din tóte puterile la radicarea serbârei duminecei si la scutinti'a deplina a tuturoru claseloru, stâriloru si chiamâriloru societâtiei.

Apelu câtra dómnele romane.

Dómneloru! Prin femei s'a sustiduutu némulu românescu, istori'a ne-a probat'o in toti tempii si la tóte ocasiunile. —

Femeile româue a facutu sa vietiuiésca limb'a, natiunalitatea si religiunea nóstra.

Dev'a, orasiu insemnatu in Transilvani'a n'are biserica româna.

Cu imense sacrificii din partea locuitoriloru localitâtiei s'a radicatu zidurile unei biserici; dara numai zidurile.

Spre a se ajutá terminarea sântului locasiu, noi josu semnatele ve rugâmu pre d-vóstra dómneloru române, cu inimi romanesci, cu simtieminte crestinesci a aduce si d-vóstra o piétra la radicarea acestui edificiu românu si crestinu.

Ve rugâmu, dómneloru a ne tramite subt adres'a: „Comitetului pentru loteria in profitulu bisericei române din Dev'a", câte unu lucru de mâna ce va serví pentru infiintiarea unei loterii in profitulu acelei biserici.

Loteri'a se va trage in tempulu cându Asociatiunea transilvana pentru literatur'a si cultur'a poporului românu 'si va tienea adunarea generala in Dev'a.

Fia-care obiectu ce vomu primí se va trece in registrele comitetului si publicatu prin diuarie sub numele donatórei ce ni l'a spediatu.

Tóte darurile se voru tramite pâna la 1 Martiu.

Dómneloru! inca odata ve rugâmu, sperâmu si adestâmu unu respunsu bine voitoriu si imbucuratoriu.

Primiti dómneloru, ve rugâmu cordialele nóstre salutâri.

(Semnatu.) Presied.: Costanti'a de Dunc'a-Schiau, Ecaterin'a Draghiciu, Elen'a Papiu si Eufemi'a Horvatu.

Universitatea din Clusiu,

deocam-data va avé trei facultâti, cu urmatórele studii:

I. la facultatea juridica se va propune 1. istori'a dreptului, 2. dreptulu privatu si montanisticu alu Ungariei si Transilvaniei, 3. dreptulu privatu austriacu, 4. procedur'a civila, dreptulu cambialu si comercialu, 5. dreptulu romanu, 6. dreptulu naturalu si enciclopedi'a de dreptu, 7. dreptulu criminalu, 8. dreptulu publicu alu Ungariei, administratiunea publica si financi'a. 9. dreptulu canonicu, 10. statistic'a, 11. politic'a constitutionale si administrativa, 12, economi'a natiunale si sciintiele financiale.

II. la facultatea filosofica: 1. limb'a latina, 2. limb'a grecésca, 3. limb'a magiara, 4. limb'a româna, 5. limb'a germâna, 6. filosofi'a, 7. propedeutic'a, 8. istori'a universala, 9. istori'a patriei, 10. sciintiele ajutóre a istoriei, 11. geografi'a universala, 12. matematic'a elementara 13. matematic'a mai inalta, 14 fisic'a esperimentala, 15. fisic'a mai inalta, 16. chemi'a, 17. zoologi'a si anatomi'a, 18. mineralogi'a si geologi'a, 19. botanic'a.

III. la facultatea medica: 1. anatomi'a descriptiva si topografica, 2. anatomi'a patologica, 3. fisiologi'a si histologi'a, 4. patologi'a generala, terapi'a si farmacologi'a, 5. patologi'a si terapi'a speciala, 6. ginecologi'a, 7. patologi'a si terapi'a speciala chirurgica, 8. oftalmologi'a, medicin'a forensa, 10. bio- si pathochemi'a, 11. episootiologi'a si politi'a veterinaria.

Varietâti.

⁂ (†) Natiunea româna! cu anim'a durerósa face cunoscuta incetarea din viétia a pré iubitului seu fiiu **Avramu Iancu**, prefectu generalu a legiuniloru române, in lupt'a pentru independinti'a natiunala dela anulu 1848/49; defunctiunea pré temporia a urmatu astadi la 3 óre diminéti'a, in Bai'a-de-crisiu (districtulu Zarandu) la anulu vietiei sele 48 in urm'a unui morbu de peptu.

Corpulu defunctului se va inmormentá in cimiteriulu gr. or. din comun'a Cebea la 13/1 Sept. 1872, cu ceremonialulu indatinatu in biseric'a orient.

Toti fiii natiunei gelosi, suntu poftiti a participá la onorulu de a face parte din cortegiulu funebralu.

Memori'a lui fia eternu bine cuventata — iéra zelulu seu natiunalu, se plane asupr'a natiunei — binefacatoriu.

Bai'a-de-crisiu, 11 Septembre 1872.

Comitetulu arangiatoriu funebralu*).

⁂ Adrese la cuventulu de tronu, precum se vorbesce, in anulu acest'a voru fi in abundantia. Nu mai putienu decâtu cinci adrese se voru supune discussiunei in parlamentu si adeca: un'a: a majoritâtiei deakiste, a dóu'a: a minoritâtiei (steng'a din centru), a trei'a: a opositiunei estreme, a patr'a: a partidei nationale si a cincea: a partidei de reforme. Binecuventarea domnului, precum se vede, s'a reversatu in prea mare mesura asupr'a parlamentului.

⁂ Dintre deputatii români Alesiu Popescu din cerculu Sasc'a (comitatulu Carasiului) si Petru Nemesiu din Transilvani'a pâna la constituirea camerei n'au fostu verificati; primulu, pentru ca alegerea lui a fostu atacata cu petitiune pentru nimicirea alegerei; alu doilea, pentru ca, de-si in contr'a lui nu s'a datu nici protestu nici petitiune, credintionalulu seu n'a avutu tóte formele recerute prin lege, dreptuaceea credintionalele loru fura transpuse la comissiunile respective judiciarie. Acum'a suntemu in pusetiunea placuta de a anunciá cetitoriloru nostri, ca ambii acesti deputati români suntu dejá verificati. Alesiu Popescu s'a verificatu fâra nici o pertractare meritoriala a petitiunei, pentru ca petitiunea subsecernuta nu este provediuta cu tóte formalitâtile, ce le pretinde legea, si asiá petitiunea, in intielesulu regulamentului de casa fu respinsa simplu; iéra Petru Nemesiu si-a procuratu protocolulu originalu, prin care defectulu credintionalului s'au suplinitu.

⁂ Despre podulu drumului de feru dela Ogn'a se spune, ca abiá in mijloculu lui Octobre va fi gat'a incâtu sa fie supusu probei politiane. Deschiderea drumului pâna la Copsi'a-mica va fi apoi pâna la finea lunei lui Octobre de siguru.

---

*) La protestanti casatori'a nu e primita intre misterie, dara in realitate vedemu ca nu i denéga insemnatatea. Red.

*) Insciintiarea acést'a a plecatu in 21 st. nou din Bai'a-de-Crisiu, in 23 a sositu in Branicska si in 24 in Sabiiu; s'a espedatu diece dîle dupa mórtea si optu dupa inmormentarea repausatului, si post'a, cá sa nu faca de rusine pre Zarandenii români ni-o aduce in patru dîle. Red.

⁂ Censura de defensori in procese matrimoniali au facutu in septamânile trecute si dupa cum suntemu informati cu succesu bunu. P. I. Bacila din Crisciori, Vasiliu Sfetea din Brasiovu si Nicolau Aronu invetiatoriu in Abrudu.

⁂ In Mehadi'a circulédia dupa cum ne incunosciintiédia „Magy. Allam“ ca dlu Kerkápoly ministru de financia are de cugetu a dá scaldile cele renumite din Mehadi'a unui consortiu esternu, si adeca guvernului României libere.

„Sionulu“ dice ca mai multi teneri din Vien'a se intréba, ca pre bas'a câroru merite s'a alesu bar. Eudoxiu Harmusachi din Bucoviu'a membru la Academi'a din Bucuresci. Óre déca aru primí disulu baronu sânt'a unire in cele patru punte cu biseric'a Romei respectivii aru fi multiamiti? câci acést'a aru invólve apoi tóte meritele.

⁂ Nemtii se supera cându serbii acasa in tiér'a loru pretindu cá in oteluri, personalulu servitoriu sa scia si serbesce. Déca superare acést'a este basata e lesne de judecatu, afara déca va consimtí ori-ce natiune, ca patri'a nemtiésca este estinsa pâna unde suna si limb'a nemtiésca („so weit die deutsche Zunge klingt“).

⁂ Aflâmu din funte credibile ca numirea episcopului gherlanu e eminente, iéra persón'a e totu aceea despre care s'a mai vorbitu in acestu diuariu.

— In siedinti'a de astadi 21. Sept. a camerei representantiloru s'a alesu paditoriulu corónei unguresci in persón'a fostului ministru c. Georgiu Festeiics. „Fed.“

⁂ Câte n'a fostu Shake'speare! Asupr'a nici unui autoru in lume nu s'a scrisu atât'a cá asupr'a lui Shakespeare. Viéti'a lui fiindu putienu cunoscuta a datu locu la feliurime de presupuneri asupr'a meseriei ce a esercitatu in tinereti'a lui. Pâna acum'a marele poetu a trebuitu sa fia: casapu, dascalu, negutiatoriu de lâna, agricultoru, argatu de grajdiu, scrietoriu la advocatu, chirurgu, anatomu, chemicu, fisiologu, psichologu, doctoru de nebuni, profetu, soldatu, marinaru, musicantu, botanistu, entomologu, ornitologu, zoologu, etnologu, alchimistu, vrajitoriu, criptocatolicu, protestantu, bibliologu, ateistu!!! Acum'a s'a gasitu unu englesu d. V. Blades care vré sa demonstre ca tóte aceste presupuneri suntu false si ca Schakespeare a fostu tipografu! Câte n'a fostu si câte n'o sa mai fia; cu tóte aceste elu nu erá decâtu poetu.

⁂ Scrierile lui Bolintineanu suntu numeróse. Iéta o lista, incompleta póte, din cele pre care ni le aducemu aminte: „Poesii, tiparite de societatea literaria in 1847. — Cântece si plângeri. — Cântarea Românie. — Melodii romane. — Poesii vechi si noi. — Poesii complete. — Bataliele Romaniloru. — Nemesis. — Caletorii in Palestin'a si Egiptu. — Caletorii pre Dunâre si in Bulgari'a. — Caletorii in Macedoni'a. — Caletorii in Asi'a-Mica. — Manuelu, Elen'a si doritorii nebuni, romanuri. — Viéti'a lui Mihaiu vitézulu. — Viéti'a lui Stefanu celu mare. — Viéti'a lui Vladu Tiepesiu. — Viéti'a lui Mateiu Basarabu. — Brises d'orient, poesii in limb'a francesa. — Poema Conrad. — Mihaiu vitédiulu, condamnatu la mórte, drama. — Stefanu celu Barbantu, drama. — Lapusnénu si dupa batali'a dela Calugareni, dóue drame. — Stefanu Gheorghie, drama istorica. — Traianid'a, epopeia natiunale. Resbelulu lui Traianu in Daci'a si colonisarea Daciei cu Romani, cea mai mare, cea mai gloriósa epoca nascerei natiunei romane. — Marirea si mórtea lui Mihaiu. — Brancovenii si Cantacuzinii. — Mihnea care 'si taie boierii. — Despotu Voda Ereticulu. — Postelniculu Constantinu Cantacuzino. — Sorinu din tempulu lui Mircea, drama. — Cleopatr'a regin'a Egiptului, etc. Afara de acstea mai scrise in 1868 si 1870 Câmpulu si salonulu, Menadele, Plângerile Românie, Viéti'a lui Traianu imperatulu. Nepasarea de patria, de lege si de religiune, etc. Apoi diferitele article in „Romani'a literara“, in „Trompet'a Carpatiloru“ si in „Romànulu.“

⁂ (Curiositâti.) Unu jurnalu din Bucuresci vorbindu despre o mare miscare a unei multimi dice ca poporulu trépadá in susu si in josu. La noi asiá ce-va aru fi unu semnu fórte reu, fiindu tempuri de colera. — Unu altulu care se ocupa multu de politica internationala, inca de cea inalta, vorbindu orasiulu Berlinu adauge in parantesu: Prussi'a. Se temea sa nu créda cetitorii ca-i in Patagoni'a. Dara atunci multe lucruri aru trebuí sa mai puna fói'a in parantese pentru astu-feliu de cetitori. — Consiliulu comunalu din Bucuresci votédia multiamiri dlui Papazoglu pentru procurarea vr'o 12 portrete a domnitoriloru nostri pentru „ai pune in jocurile de cârti!!“ Pare ca aru stá mai nimeritu in unu museu nationalu. — In unu altu jurnalu totu din capitala care 'si dice politicu scientificu, literariu si comercialu, tratéza cu multa seriositate in „Curierulu modei“ despre midilócele de a intretienea pielea si „tenulu“ celu frumosu, recomenda apoi unei lectrice ca pudr'a de rizu cea mai buna este cutare si cutare. Óre in ce rubrica sa incapa aceste disertatiuni? si amu fi curiosi sa scimu care dintre domnii redactori este asiá de bine informatu asupr'a articoleloru de tualeta?! — In unu diuariu din Transilvani'a vedemu pre unu domnu G. M. ca se intitulédia „vicariu eppescu foraneu a Rodnei.“ Óre ce „mâncare“ sa fia acést'a! O sa ajunga bietii Transilvaneni sa mérga fia-care cu unu dictionariu latinu sub-suóra. De siguru inse ca unu românu de dincóce de Carpati fâra unu asemenea mobilu nu prea póte calatorí intre connationalii din Transilvani'a. „Cur. de Iassi.“

⁂ O incercare de estorsiune lânga Bismark. In lun'a lui Aprilie, anulu curentu, principele Bismark primì urmatórea epistola din Parisu:

Altetiei Sele principelui germânu la Berlinu. Prussi'a.

(Afacere particulara.)

Principe! Intr'o dî se presentà unulu din stramosii mei la dlu de Cavour si intrebându-lu ca ce pedépsa aru aplicá persónei, ce l'aru fi redusu la miserie, ministrulu i respunse cu racéla: „A-si ucide-o“. — „Prin urmare dara,“ respunse celulantu renumitului omu de statu italianu „nu ve voiu omorí, déca me imprumutati cu 40,000 franci, pentru a restabilí iéra-si averea mea ruinata din caus'a dtele.“ Se intielesese intre ei si dlu de Cavour platì petitionariului sum'a ceruta, pre care o primì indaretu dupa câtu-va tempu. Astadi eu urmediu esemplulu stramosiului meu si me adresediu câtra renumitulu principe Bismark cu rugamintea de a-mi imprumutá 40,000 franci pentru a vení in ajutoriu afaceriloru mele. Resbelulu cu Franci'a a sferamatu cu totulu viitoriulu meu, prin urmare ve voiu ucide, indata ce nu ve-ti procedá cá Cavour. Aceea ce ve dicu acum voi si esecuta-o, si pentru a ve dá o idee de temeritatea mea, n'amu decâtu a ve spune, ca la 17 Fevruarie 1871, pre la dóue óre dupa amédi, viéti'a Majestâtiei Sele viitóre, a principelui Fritz a fostu in mân'a mea; n'amu avutu decâtu sa dicu unu cuventu, si elu astadi numai esistá; dara versarea de sânga malitiósa este contr'a semtieminteloru mele; preferu mai bine a face inamicului, pre care voiescu sa-lu lovescu, unu avertismentu. Dvóstra sunteti caus'a nenorocirei mele; prin urmare fiti asiá de generosu a me dispensá de caletori'a ce aru trebuí sa o facu din Parisu la Berlinu. Me intrebu numai déca principele Bismark va aretá mai pucina marime sufletésca decâtu Cavour. Numele seu o contesa de-odata vomu vedea, déca faptele sele justifica acésta reputatiune.

Primiti principe, in asceptarea respunsului dvóstre incredintiarea prea inaltei mele stime.

Parisu, 18. Aprilie 1872.

(Semnatur'a nediscifrabila) elevu la farmaci'a dlui Banillon78. Rue du Four St. Germain in Parisu.

Câtra acésta epistola erá alaturata si urmatórea trata:

Parisu, 18 Aprilie 1872.

La 18 Aprilie 1874, platescu la ordinulu Altetiei Sele principelui Bismark, cancelariulu germanu, sum'a de 40,000 franci. Valórea primita in numeratóre.

Louis Jourdan.

(si de desuptu semnatur'a nediscifrabila.)

Cancelari'a imperiului germânu a transmisu prin ambasad'a imperatésca aceste ambe acte ministrului de esterne francesu si acest'a colegului seu dela justitie, care ordonà urmarirea acestei afaceri. Se afla ca in adeveru acea incercare de estorsiune a fostu facuta de câtra unu elevu dela o farmacia, anume Louis Jourdan. Astu-feliu Louis Ferdinand Jourdan aparù eri dinaintea camerei a opt'a a tribunalului politienescu din Parisu. Elu are versta de 24 ani si este nascutu in Lavogi'a; in tempulu resbelului facea parte din unu batalionu savojezu ale gardei mobile si de atuncea se ocupa cu studie farmaceutice; dupa cum se arata in depositiunile martoriloru elu se ocupá cu spiritismulu si a sciutu dejá sa stórca parale dela congresatiuni preotiesci, cându prin rugamintile cele mai umilitóre, cându prin amenintiârile cele mai indrasnetie: — Cunoscatoriulu dr. Blanche, ce fu citatú dupa cererea aperatoriului voiesce a fi descoperitu, ca acusatulu nu dispune pre deplinu de facultâtile sele mintale; tribunalulu nu inse tienù séma de acésta opiniune si osândi pre Jourdan la o inchisóre de unu anu de dile.

⁂ Legumile pastaióse si cartofii. Pâna la 1586 cându Franciscu Drake a adusu cartofii in Europ'a legumile pastaióse, precum e fasolea, mazarea, lintea aveau rolulu celu mai insemnatu la gatirea mancâriloru. Nu e vorba, cartofii inca suntu buni si in economi'a casnica cuprindu o rubrica bunicica. Inse pentru mésa séu pentru nutrementu omenescu totu-si e bine cá cartofii sa nu respinga legumile pastaióse cu totulu séu in mesura prea mare. Cartofii nutrescu fórte putienu, pre cându fasolea, mazarea si lintea suntu fórte nutritóre. Ceste din urma contienu multa materia, carea este asamenea albusiului de ou, contienu formatori de grasime, contienu si materia asemenea sârei din sânge, cu deosebire acrime de cali si fosforu si varu. Tóte materiele aceste contribue la crearea unui sânge sanatosu si la intarirea musculiloru si a creriloru, dovada sanetatea si robustitatea o gasimu la poporulu nostru, care in o parte insemnata a anului (in posturi) traiesce mai esclusivu cu bucate din legumi pastaióse. In Români'a unde au obiceiu la curti boieresci, cá in dile de dulce (fruptu) sa férba o cuantitate de carne, pentru cá cu sup'a acelei'a sa gatésca alte bucate nu numai cu gustu mai bunu, dara si mai cu potere nutritória, in tempu de postu ferbu o cuantitate mare de fasole si inlocuiescu sup'a de carne cu cea fiérta din fasole. Bunetatea acestoru legumi s'au observatu si in alte pârti d. e. in Boemi'a; iéra in Americ'a proprietarii de mine facu cu sil.a pre lucratorii loru sa manânce legumi de aceste, cá sa capete potere si sa póta rabdá mai multu la lucru. — Despre cartofi se dice ca déca cine-va va mâncá 14 dile numai si numai cartofi nu va mai fi in stare sâ-i amirue si pre acesti'a cu lucru.

⁂ O scen'a teatrala neaudita. Acum de curendu se intimplà in presenti'a a sute de persone o scena, ce nu mai are sémenu pre teatrulu orasiului „Los Angelos“ in Californi'a (Americ'a.) Se presentà unu baletu, si tocmai in momentulu cându intregulu corpu de baletu dansá pre scena, se audì afara unu tunetu ce anunciá ca pre deasupr'a orasiului trece o furtuna violenta. Un'a din cele mai frumóse baletiste dansá tocmai si de-odata o detunatura grozava facù sa se sgudue cas'a, incâtu intrég'a scena si spaciulu, unde erau spectatorii, pareau sa fia cuprinsi de unu focu electricu albastriu albiu si in acestu momentu unu fulgeru sdrobì la pamentu pre baletista, tocami cându esecutá o piruoeta. Ea siedea intinsa la pamentu fâra a dá vre-unu semnu de viétia. Corusiunea devenì grozava. La inceputu domnea o mare linisce, apoi erumpse unu strigatu desesperatu a sute de persóne.

„Linisce! — Stati pre locu! — Fulgerulu n'a incendiatu!“ — Lesine in tóte pârtile. Si cându se audi iérasi tunetulu, cându iérasi — parea sa se departeze. Mirosulu de puciósa umplea zidirea. — Si din restulu corpului de baletu lesinara mai multi incâtu fura transportati de câtra tovarasietele loru pre la garderóbe. In fine aparù pre scena unu medicu si baletist'a trasnita fu departata dara auditoriulu remase pre locu pentru a aflá déca nu mai este vre-unu chivu de scapate. Dupa unu cuartu de óra mediculu declara poporului, dupa ce mai intâiu a intrebuintiatu mai multe medicamente, ca anim'a fetei bate inca. Unu cuartu de óra apoi iérasi se facù cunoscutu de pre scena, ca fét'a si-a venitu in simtire. Mii de urâri resun'au atunci, si deodata se facura prin parteru, loge si in tóte galeriele colecte pentru baletiste, incâtu in tempu de diece minute se adunara 1200 dolari (6000 franci). A dóu'a dî preotii predicara in tóte bisericele ca acést'a aru fi fostu o pedépsa, tramisa din ceriu câci baletulu nu este alt'a, decu o inventiune a Satanului. Dara pre afisiurile teatrale fu anunciata totu acela'si baletu dara cu adausulu: „Ca s'a pusu pre acoperementulu teatrului siése paratonere.

⁂ (Mortu de dóue ori.) Marti'a trecuta unu evreu zugravu din desp. a 4-a, diminétia la unspre-diece óre in urm'a unui atacu presupusu de colera, se parù ca si-au datu duhulu. Dela 11 óre inainte de amédi pâna la 3 óre diminétia de a dóu'a dî, avù tóte aparintiele esterióre a unui mortu. La 3 óre revenì in fire si dupa ce mai traí 20 de óre murí — asta-data definitivu. De aice se vede necessitatea de a nu se face ingropârile prea cu mare graba. „Cur. de Iassi.“

Concursu.

In protopresbiteratulu Orastiei fiindu vacante urmatórele posturi invetiatoresci se escrie concursu pâna la 20 Septemvre a. c. st. v.

1. Vinerea (Felkenyér) leaf'a anualu 200 fl. val. austr. cortelu naturalu, sî 6. orgii lemne de focu. —

2. Sibotu (Alkenyér) 160 fl. v. a. léfa anuale cortelu naturalu sî 3 orgii lemne. —

3. Balomiru 120 fl. v. a. léfa anuala cortelu naturalu cu gradina de $^1/_2$ jugu sî 5 orgii lemne.

4. Romosielu 80 fl. v. a. plata anuala — cortelu naturalu sî lemnele trebuincióse.

Lefele aceste se platescu din respectivele casse alodiale.

5. Orestiór'a de susu cá scóla centrale cu anecsatele comune Orestiór'a de josu, Buciumu Ludesti Costesci — léfa anuala 300 fl. v. a. cortelu naturalu sî lemnele debuinciόse.

6. Dâncu micu léfa anuala 125 fl. v. a. cortelu liberu sî lemnele debuinciόse.

7. Petreni cu comun'a Tolti'a léfa anuala 250 fl v. a. cortelu natnralu sî lemnele de lipsa.

8. Simeri'a (Pischi) cu fili'a Repasiu léfa anuala 250 fl. v. a. cuartiru naturalu sî lemnele delipsa.

Tóte acestea prin repartitie dela poporu se platescu.

Doritorii de a ocupá un'a séu alta din aceste posturi invetiatoresci au a-si asterne petitiunile loru cu documentele necesarie pâna la scrisulu terminu la scaunulu protopopescu alu Oresciei — in Orascia — Szászváros.

Orescia, 5 Sept. 1872.

Cu intielegerea respectiveloru comitete parochiale.
Nicolau Popoviciu,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Hasiufaleu protop. gr. or. alu Palosiului constatatóre din 90 familie din care 10 familii suntu neurustici, se escrie concursu pâna 17 Septembre a. c.

Emolumentele suntu :

1. Casa parochiala cu 3 despartieminte, gradina de pomi sî legumi.

2. Portiune canonica statatóre din 10 jugere, aratura sî fenatiu.

3. Dela fia-care familia cu fumu 2 ferdele ardelene de cucurudiu nesfarmitu tómn'a, 1 ferdela sfermatu prima-vér'a sî 1 ferdela ovesu, séu $^1/_2$ ferd. alte bucate in pretiu.

4. De fia-care mosia de sórte o capitia fenu sî un'a de otava.

5. Dela 10 familii neurustici 2 ferdele cucurudiu nesfârmatu de familia.

6. Venitulu stolare usuatu dela 600 suflete.

Competitorii, concursele provediute in sensulu stat. organicu §. 13. le voru adresá subscrisului, documentândú celu putienu absolvirea gimnasiului inferioru, pre lânga cursulu clericalu in institutulu nostru gr. or.

Palosiu 3 Septembre 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Teofilu Gheaj'a,
(2—3) Adm. prot. inter.

Concursu.

Devenindu vacante unu stipendiu de 400 fl. v. a. destinatu pentru unu ascultatoriu de technica, pentru conferirea acelui'a, se publica prin acést'a concursu cu terminulu pâna in 10 Octobre cal. nou anulu curinte.

Concurentii la acestu stipendiu, au de a-si ascerne la comitetulu Asociatiunei transilvane pâna la terminulu susu-indigitatu, concursele loru, provediute : a) Cu carte de botediu, b) cu testimoniu scol. pre sem. II. 1871/2 respective testimoniu de maturitate sî c) cu testimoniu de paupertate.

In fine respectivii concurenti, mai au sa alature la concursu sî câte unu reversu despre aceea, cum ca in casulu, cându eventualminte, aru obtiené mentiunatulu stipendiu, sa deobliga, cum-ca ajungêndu la stare se voru face membrii Asociatiunei, sî ca dupa absolvirea studieloru, voru serví in patria, incâtu 'si voru aflá postu corespundiatoriu.

Dela presidiulu Asociatiunei transilvane.

Sabiiu in 16 Septembre cal. n. 1872.

(2—3)

Concursu.

Statiunea parochiale de a III-a clasa din comun'a Tartari'a este vacanta, pentru reintregirea ei se publica concursu pâna la 14 Octomvre v. 1872.

De parochi'a acést'a suntu impreunate urmatórele venite :

1. casa parochiale ordinaria sî alte cladiri economice;

2. dela 150 familii o ferdela de cucurudiu in grauntie sî câte o di de lucru;

3. preste 5 juguri aratura, cá portiune canonica sî in fine

4. usitatele venite stolari incâtu-va sî regulate. —

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au sa-si inainteze suplicele sele scaunului protopr. gr. or. in Sabesiu inzestrate cu documentele recerute de Statutulu Organicu pâna la prefiptulu terminu.

Tartari'a in 29 Aug. 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.
Cu consemtiementulu resp. scaunu
(3—3) protopr.

Concursu.

Pentru statiunea vacanta parochiale Magur'a cu fili'a sea Geledintiu (Losád) se escrie cu acestea concursu pâna la 12 Sept. a. c. mater'a Magur'a are 78 familii ; fili'a Geledintiu 65 familii.

Emolumentele suntu :

a) Casa parochiale in matera cu 2 incaperi sî grâdina de legumi ;

b) tóta cas'a o ferdela mare de cucuruzu sfarmitu ;

c) 7 ferdele pamentu aratoriu ;

d) tóta cas'a câte o cupa de vinu sî câte o manusie de cânepa, sî câte o portia de fênu ;

e) stol'a indatinata.

Cei ce dorescu a competá la acésta statiune sa-si indrepte petitiunile loru instruate in sensulu „Statutului organicu“ la subscrisulu in Orestia.

Orestia, 30 Aug. 1872.

Cu intielegerea comiteteloru parochiale.
Nicolau Popoviciu,
protop. gr. or. alu tract. Orestiei.
(3—3)

Concursu.

Lânga neputinciosulu parochu Georgiu Mije'a din Toderiti'a, districtulu Fagarasiului, in sensulu decisiunei prea Maritului consistoriu archidiecesanu din 7. Augustu nr. 626. a. c. este a se aplicá unu capelanu ; pentru care se escrie prin acést'a concursu pâna in 16 Septemvre st. v.

Numit'a parochia consta din 165 familii, cu 816 suflete ; venitulu este câte o ferdela de ovesu de gazda, sî tacsele stolari indatinate, din care o a trei'a parte, va folosi-o fiitoriulu capelanu. —

Concurentii au sa-si ascérna concursurile sele provediute cu documentele prescrise in statutu; subscrisului, pâna la terminulu sus-aratatu, cându va fi sî alegerea. —

Fagarasiu 31 Augustu 1872.

Petru Popescu
Prot.
Cu intielegerea comitetului parochialu
(3—3)

Concursu.

La cererea patimasiului parochu din Sit'a-Buzeu tractulu protopopescu alu Trei-Scauneloru incuviintiata sî de venerabilulu consistoriu Archidiecesanu sub nr. 707 a. c. se escrie concursu de capelanu pâna la 24 Septembre a. c. in care dî va fi alegerea.

Emolumentele suntu : stol'a indatina, sî câte o ferdela cucurudiu dela 220 familii impartite in dóue pârti cu parochulu, fiindu ca capelanulu are sa pórte matriculele, tóte corespondintiele oficióse, sî supr'aveghiarea scólei.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la subscrisulu petitiunile loru instruate in intielesulu Statutului Organicu.

Brasiovu in 31 Augustu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochiale
Ioanu Petricu
(3—3) Protopopu

Concursu.

Statiunile de invetiatori la scól'a confessionala din comun'a Pianulu de susu protopr. Sabesiului devenindu vacante, se escrie pentru ocuparea loru concursu pâna la 30 Septemvre st. v. 1872.

Emolumentele suntu :

a) pentru invetiatoriulu clasei incepatóre 120 fl. v. a. cortelu sî 2° de lemne.

b) pentru celu din clas'a a II. 200 fl. v. a cortelu sî 2° de lemne.

Doritorii de a se aplicá la acestea statiuni invetiatoresci, au sa-si astérna concursele instruate in intielesulu prescriseloru „Statutului organicu“ inspectiunei scolare districtuale gr. or. in Sabesiu pâna la prefiptulu terminu.

Pianulu de susu, 29 Aug. 1872.

(3—3) Comitetulu parochialu gr. or.

Concursu.

Pentru statiunile invetiatoresci din urmatórele comune gr. or. din protopopiatulu Zarandului se escrie concursu pâna in 20 Sept. 1872.

1. Bulzesci cu salariu an. de 210 fl. v. a. lemne sî cuartiru ;

2. Luncoiu de josu cu sal. an. de 210 fl. lemne sî cuartiru ;

3. Grohotu cu sal. an. de 200 fl. lemne sî cuartiru ;

4. Siesuri cu sal. an. de 200 fl. v. a. lemne sî cuartiru ;

5. Blajeni cu sal. an. de 200 fl. v. a. lemne sî cuartiru ;

6. Dupa-pétra cu sal. an .de 200 fl. v. a. lemne sî curartiru, sî

7. Valea-bradu cu sal. an. de 100 fl. v. a. lemne sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din acestea posturi sa-si indrepteze suplicele loru la sub-semnatulu in Bradu (Zarandu.)

Bradu 30 Aug. 1872

In contielegere cu comitetele parochiali
Nicolau I. Miheltianu,
(3—3) Prot.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele populare gr. or. din protopresbiteratulu Târnavei de susu, se escrie concursu cu terminu pâna in 23 Sept. a. c.

a) Pentru Suplacu salariulu 70 fl. v. a. cuartiru naturalu sî lemne pentru focu ;

b) Soimusiu-rom. salariulu 65 fl. v. a. cuartiru naturalu sî lemne pentru focu.

c) Laslau rom. salariu 60 fl. v. a. cuartiru naturalu sî lemne pentru focu.

Concurentii pâna la terminulu mentionatu sa-si tramita la subscrisulu in Alm'a petitiunile loru instruate in intielesulu Statutului Organicu.

Alm'a in 4 Sept. 1872.

Cu impreuna intielegere a comiteteloru parochiali
Ioanu Almasianu,
(3—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessionala gr. orient. româna din Danesiu protopresbiteratulu Sighisiórei se publica pâna in 24 Septembre a. c. st. vechiu concursu.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune invetiatorésca suntu :

1-iu in bani gat'a 50 fl. v. a. din cas'a alodiala comunala.

2-lea in bucate 70 ferdele de cucuruzu sfarmatu.

3-lea cuartiru liberu in edificiulu scólei cu dóue odai, gradina de legumi alaturea cu o gradina de unu caru de fenu.

4-lea Unu pamentu aratoriu de unu caru de cucuruzu sî o piciocaria.

5-lea la nascerea Domnului a trei'a parte din venitulu usuatu sî lemne de incalditu de ajunsu.

Concurentii au pre lânga ascernerea documenteloru de cualificatiune pentru carier'a invetiatorésca câtra presiedintele comitetului din Danesiu pâna la terminulu susu-fipsatu a documentá ca sciu baremu dóue limbi din limbile patriei recunoscute, sî ca suntu deprinsi in cântarile bisericesci sî voru avea a se presentá celu putienu odata in biserica inainte de alegere.

Datu in siedinti'a comitetului parochialu Danesiu in 6 Augustu 1872 st. vechiu.

Gavrile Hudea
(3—3) curatoru.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/3 anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nru' 75. ANULU XX.

Sabiiu, in 17|29 Septemvre 1872.

Sabiiu, in 14 Sept. Astadi Escelenti'a Sea Parintele nostru Archieppu si Metropolitu **Andreiu** Bar. de **Siagun**'a a hirotesitu de Archidiaconu pre Nicolau Fratesiu fostu pâna acum Protodiaconulu seu. Hirotesi'a acést'a au urmatu in intielesulu decisiunei sinodului archierescu din acestu anu, care s'au celebratu in 22 Augustu a. c. la Sabiiu. Hirotesi'a acést'a de Archidiaconu ne arata, ca numirea Protopopiloru nostrii din Ardélu de Archidiaconi erá luata din biserioa straina, si erá o imitatiune gresita dara totodata si decadentia a ritualului bisericei nóstre, câci dupa dogmatic'a nóstra misteriulu preotiei cuprinde in sine trei graduri cardinali, gradulu episcopescu, gradulu presbiteralu si gradulu diaconalu, si aceste trei graduri cardinali cuprindu iérasi alte graduri fâra insemnatate sacramentale, ci numai graduri de dignitate, séu de ordinea buna, asiá de esemplu, gradulu cardinalu episcopescu cuprinde in sine celu archiepiscopescu, celu mitropolitanu, si celu patriarchalu; — gradulu presbiteralu cuprinde in sine gradulu de Archimandritu, de Protosincelu, de Igumenu, si de Protopresbiteru, — iéra gradulu diaconalu cuprinde in sine gradulu de Proto- si Archidiaconu; prin urmare in biseric'a nóstra ecumenica fia-care sevarsiesce functiunea sea bisericésca dupa gradulu sacramentalu asiá, incâtu unu Episcopu numai cá Episcopu — unu presbiteru numai cá presbiteru — si unu diaconu numai cá diaconu póte functioná la servitiele bisericesci, dara nu precum este obiceiulu la alte religiuni, unde unu Episcopu cá presbiteru, — si unu presbiteru cá diaconu póte functioná dupa impregiurâri.

Avemu inca a espune, ca in hierarchi'a bisericei ecumenice resaritene esista din vechime pracs'a aceea, ca Patriarsii si Mitropolitii hirotesescu de Archidiaconu, iéra Episcopii de Protodiaconu pre unulu séu si pre mai multi dintre diaconii loru.

De cându s'au reformatu scól'a nóstra teologica, de atunci au incetatu Protopresbiterii nostrii sa se numésca Archidiaconi, si asiá si in privinti'a acést'a ne stralucesce nóue astadi lumin'a cea principiósa a cunoscintiei celei canonice si sacramentale dupa institutiunile bisericei nóstre ortodocse resaritene.

Gimnasiulu din Bradu.

Suntemu in er'a cea mai nefericita, in er'a „reclameloru." Avemu unu casu tristu inaintea ochiloru nostri. Cetitorii nostri 'si voru aduce aminte ca in unu numeru alu „T. R." s'a anunciatu deschiderea clasei a V in gimnasiulu gr. or. românu din Bradu, comitatulu Zarandului. In acel'a-si tempu aparù in alte dîuarie nisce apeluri petrundietórie pâna in meduv'a cetitoriloru, spunendu ca gimnasiulu este in periculu a se inchide pentru ca are sa platésca o tacsa de 4242 fl. v. a. erariului, pre cându venitulu anuale alu gimnasiului mentiunatu este 1000 fl. v. a. Asceptámu acum, si cu totu dreptulu, sa audimu ca representanti'a gimnasiului, aflându-se strimtorata dupa cum scrie in apelu, se va adresá cu vre-o harthia câtra Consistoriulu scolasticu sub a cârui jurisdictiune sta gimnasiulu. Dara de tóte aceste nu s'a facutu nimic'a, dupa câtu suntemu informati, ba nici protopresbiterulu respectivu, cá directoru séu cá inspectoru districtualu, nu a facutu nici celu mai micu pasu la Consistoriu in cestiunea de mai susu, cá cându s'aru fi intaritu prapastia mare intre Consistoriu si intre Zarandu, ceea ce nu este, dé óre-ce protocólele conferintieloru profesorali lunarie vinu regulatu si din raportele si comitivele loru nu se vedu, dupa cum audimu, decâtu dîle serine, care lucescu asupr'a Zarandului, prin urmare si a gimnasiului din Bradu.

Apelurile se repetiescu cá nisce lovituri de clopotu alarmatoriu.

Ce sa fia caus'a? Caus'a este acum naturale si ni o spunu cifrele. Dara si aceste trebuie sa aiba alta causa. Cându vomu avé informatiuni si mai positive le vomu descoperí. Deocamdata ne marginimu a spune ca representanti'a nu trebuiá sa astepte pâna a venitu ap'a la gura, si déca a lasatu, acum sa nu injure pre nimenea, ci sa se adopere a vindecá reulu, la care ea are mare parte de vina, pre cale sea, dara nu prin reclame, cari nu aducu parale, ci numai rusine! Sic non itur ad astra!

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 18 Septembre a casei representantiloru se cetesce si autentica mai intâiu protocolulu. — Se asternu petitiuni private, cari se transpunu comissiunei petitiunarie. Dupa une-altele fâra interesu se trece la ordinea dîlei, la care sta desbaterea unei propuneri a deputatului Györfy privitóre la alegerea de deputatu din Udvarhely; totu tempulu siedintiei decurge deci in desbaterea acestei cestiuni.

In siedinti'a din 21 Septemvre de asemenea se cetesce si autentica mai intâiu protocolulu. Dupa aceea anuncia presiedintele mai multe petitiuni, cari se transpunu comissiunei respective.

Referintele Szögyény anuncia verificarea lui M. Derencsi. — Comissiunea centrale raportéza despre proiectele de lege pertractate de ea; adeca despre contractulu de comerciu cu Portugali'a, legea despre libertatea importului materialeloru necesarie la cladirea de nâi 'si inmultirea batalióneloru de honvedi.

K. Radó face raportu in numele comissiunei economice.

Presiedintele **Bittó** anuncia, ca a sositu o scrisóre prea inalta r., care provóca pre ambele case a dietei a alege pre paditoriulu corónei. — In urm'a acestei'a se intrunira ambele case si tienura astadi o siedintia comuna, in care se alese de paditoriu alu corónei unguresci contele G. **Festetics**.

Lini'a ferata Temisiór'a-Orsiov'a.

Acestei linii de mare insemnatate pentru prosperarea pârtiloru din Banatulu de josu si confiniulu militaru face „P. Ll." in numerulu seu de Dumineca unele apreciâri ce le considerâmu de unu bunu auguriu pentru câtu mai curend'a incepere a lucrâriloru la acea linia, si le tienemu de destulu de interesante pentru reproducere. „P. Ll." dîce: Sciri oficióse din Bucuresci constatéza deschiderea linieloru românesci, adeca a linieloru Romanu-Galatiu, Tecuciu-Berladu, Galatiu-Bucuresci si Bucuresci-Pitesci, la olalta in lungime de 644 de chilometre séu 90 mile. Intâiulu trenu de curieru s'a pusu in comunicatiune inca in 13 l. c. si prin acést'a s'a efectuitu factice impreunarea cu lini'a ferata Lemberg-Cernauti-Iassi. Urmarea mai de aprópe a deschiderei acestei comunicatiuni e impingerea comunicatiunei de persóne spre Russi'a de sudu, Români'a si Oriento, care comunicatiune apartienea pâna aci vaporeloru de pre Dunâre séu câiei ferate de statu. Déca tiér'a nóstra are sa sufere scaderi prin impingerea comunicatiunei de persóne spre alte tieri, apoi aceste daune se voru iví in mesura si mai mare, déca legarea linieloru unguresci la retiéu'a romanésca nu se va impliní câtu mai curendu. Precum este sciutu a legatu calea ferata de statu cu societatea câiei ferate din Români'a unu contractu in urmarea carui'a pre lânga o provisiune fórte moderata se supune lucrului greu a impliní cladirea linieloru ferate la tempulu recerutu. Precum amintirâmu mai susu ei i-a succesu a pune in stare de folosire liniele lui Stroussberg, si nu se va trage la indoiéla ca i va succede a gatá si lini'a Pitesci-Vercerov'a (Orsiov'a) la terminulu din conventiune, adeca la capetulu anului 1874. Pre cându deci in partea romanésca se intrebuintiéza tóte poterile pentru de a duce liniele pâna la otarulu Ungariei, p'atunci din partea ungurésca lucrulu nici ca se misca.

Déca nu se grabesce regimulu nostru sa suplinésca ce a neglesu, apoi usioru se póte intemplá sa intre casulu straordinariu si pentru interesele tierei nóstre fórte daunosu, ca adeca comunicatiunea de persóne si de marfe sa faca incungiurulu preste Galiti'a, in locu d'a trece directu preste patri'a nóstra. Acum cându e tempulu fórte inaintatu numai decâtu aru trebuí sa sa dee concessiunea pentru lini'a Temisiór'a-Orsiov'a, pentru societatea câiei ferate de Tiss'a, carea a luatu asupr'a sea cladirea, inca in anulu acest'a sa póta face lucrârile de preparare si sa póta procurá materialulu necesariu. Cladirea avendu a se luptá cu pedeci mari de terenu, va prepasí cu multa greutate, si e de temutu ca lungimea ei de 26 mile nu se va poté gatá pâna la finea anului 1874. „Patri'a"

In „Neues Wr. Tagblatt" din 21 Febr. a. c. nr. 259 cetimu despre consultârile federalistiloru la **International**'a dela Londonu din 18 Febr. a. c.

In siedinti'a din urma se desvoltà discussiunea, care sarea pâna acum dela unu obiectu la altulu; de insemnatate insa este unu programu nou, pre care unu germanu anume **Schneider**, lu recomanda spre primire pentru reformarea societâtiei. Acelu proiectu cuprinde urmatórele puncte:

I. Sufragiu universalu secretu; pentru parlamentu si judecatorii de pace, asiá câtu si fia-care cetatiénu in etate preste 20 ani se aiba dreptulu de a alege.

II. Cassarea tuturoru legiloru in contr'a dreptului de combinatiune libera a lucrâtoriloru.

III. Legile prin care se guvernà poporulu sa fia esite dela poporu.

IV. Invetiamentu obligatu liberu, si asemenea invetiatura.

V. Cassarea armateloru permanente.

VI. Cassarea sistemului de astadi, de judecatorii mici, revisuirea codiceloru penale, si gratuit'a manuare a justitiei pentru toti.

VII. Cassarea tuturoru dâriloru indirecte, si introducerea unei dâri drepte de venitu progressive.

VIII. Asociatiuni productive libere, sub scutulu statului, pres'a libera, cassarea dreptului de usuraritu, adeca: de a pune dare pre capitalu.

Berlinu, 15 Septembre.

Mai tóte jurnalele si in parte cele dela noi consacrà colónele loru intrevederei celoru trei suverani si primirei facute la Berlinu celoru doi inalti óspeti ai imperatului Guillaume.

Nu e corespondintia care pléca din Berlinu, nu e fóia care sa nu spuna ca primirea a fostu dintre cele mai brilante, ca intusiasmulu a fostu la culme si ca revist'a militara, facuta cu acésta ocasiune, presenta aspectului unei adeverate serbatori militare!

Asiá este!

Prândiuri si invitatiuni de totu feliulu; visite preste visite; sgomotu si amestecatura mare; radicâri de toasturi si felicitâri, un'a mai alésa decâtu alt'a; — tóte acestea, amestecate cu ur'a... prelungitu alu multimei de care erau indesate stradele publice, faceau din Berlinu o nóua capitala, inventata cá prin farmecu si plina de viétia cá nici odata!

Cu acésta ocasiune Parisulu de eri, se parea ca este Berlinulu de astadi, asiá incâtu cu dreptu cuventu ia-ti disu d-vóstra: Parisulu in Berlinu!

Câtu intusiasmu, câta splendóre, ce primire brilanta nu se facù la 1867 de câtra Napoleonu III inaltiloru sei óspeti la Parisu ! ce nu ne spuse in urma intrég'a presa européna sî ce miscare nu se produse atunci prin cercurile diplomatice !

Nimicu nu remase din tóte acestea : tóte trecura cá cându nu aru fi fostu, sî fia-care se intrebá atunci cá sî acum :

Ce are sa nasca din tóte aceste primiri brilante sî fratiesci imbracisiâri ?

Popórele, vesele totu-déun'a, se bucura sî acum ca au beutu Imperatii pentru pace, precum se bucurau pre atunci, astu-feliu ca aru potea cine-va dîce :

„Imperatii béu sî popórele se imbata !...“

Trecendu preste aceea ce nu lasa publicistului decâtu numai urmele unei delectâri a ochiloru ; trecendu preste primirea splendida sî brilianta sî preste golulu ce ea a lasatu in urma, sa me intorcu totu la Berlinulu de alta data, cu obiceiurile sele vechi sî traditionale cu linistea sea, cu absolvirea sea in cea mai mare tacere, sî sa vedemu ce se vorbesce prin cercurile politice, séu mai bine cari suntu frigurile de cari se gasescu necontenitu bantuiti nuvelistii ; ce spunu ei publicului care-i asculta sî nu, dupa impregiurâri, ca au vediutu au simtitu séu au banuitu.

N'a remasu astadi din Berlinu, desteptatu din acestu visu scurtu de fericire, decâtu unu sgomotu adencu de adio, ce au lasatu in urm'a loru plecarea celoru doi suverani cu cari se pare ca a incetatu totu entusiasmulu.

Prin cercurile politice, prin biurourile gazetariloru, printre ómenii curtiei mici sî mari, petrunde câte unu nuvelistu — care mai totu-déun'a e gazetariu — sî esindu cu aerulu gravu si seriosu, de odata spiritele suntu in miscare, nuvelistulu nostru a datu semnalulu de alarma, sgomotulu s'a respanditu dela unu capetu pâna la cel'a-laltu alu Berlinului, sî a dóu'a di sa vedi lupta intre jurnale, sa vedi feliu de feliu de reflectiuni sî observatiuni politico-diplomatice, pre cari cele-lalte jurnale indigene sî straine le facu cunoscutu intregei lumi vechie, ba chiaru sî celei noi !

Eata ce a remasu acum din splendórea Berlinului de eri sî din fericirea sea momentana : sgomotele nuveliştiloru sî diversele apreciatiuni ale jurnalistiloru !

Marturisescu ca plecarea inaltiloru óspeti a lasatu Berlinulu mai obscuru sî mai anuiantu cá nici odata.

Amu fi multiamiti numai cu atât'a !

— Preocupatu de aspectulu Berlinului de eri sî de adi, se pare ca amu uitatu sa ve spunu ceea ce se dîce pentru care lectorii d-vóstra me temu sa nu fia ingrigiti sî impacienti.

Se dîce ca cei trei suverani au incheiatu unu pactu, sigilatu printr'o fratiésca stringere de mâna — unii spunu ca elu se va reinnoí in fia-care anu, póte ca si se va revisuí sî adauge — prin care are sa se asigure in vecii veciloru pacea sî linistea Europei.

Se dîce ca de astadi incolo Franciei i s'a luatu ori-ce sperantia de resbunare, ca ea, prin acésta tripla aliantia, va trebuí sa stea totu-déun'a locului sî sa fia de tréba.

Se dice ca cu acésta ocasiune s'au uitatu tóte urele sî atacurile intre Austro-Ungari'a sî Russi'a, si ca o conformitate de idee va domníací inainte in politic'a celoru trei imperie.

Se mai dîce ca la o conferintia ce aru fi avutu locu s'aru fi vorbitu sî de popórele dela Dunare — bine intielesu sî de Români'a — sî ca ori-ce resolvare a situatiunei s'a amânatu pentru unu tempu mai proprice unoru asemeni intreprinderi.

Se mai dîce inca ca sî de cestiunea Orientului a fostu vorb'a, ca Imperatulu Russiei a conferatu multu cu acel'a alu Austro-Ungariei asupr'a intereseloru reciproce ale celoru dóue Imperie.

Cu unu cuventu se dîce asiá incâtu déca aru fi cá sa enumeru totu ce se dice aru trebuí cá sa facu sî mai grea deslegarea problemei ce a datu nascere la intrevederea dela Berlinu.

Intr'o corespundintia viitóre voiu cautá cá sa ve satisfacu sî mai multu placerea pentru nuvelele berlineze.

„Poporulu“.

„La Turquie“, diuariulu oficiosu alu guvernului din Constantinopole contiene urmatórele apreciâri in numerile sele dela 19 si 20 curinte :

„Ori din ce parte vinu, scirile relative la intalnirea dela Berlinu suntu pline de unu simtiementu pacificu, care justifica perfect'a linisce de spiritu a dlui Thiers. Déca trebuie sa ne raportâmu la cele ce se scriu din Berlinu „Independintiei belge“, imperatulu Alessandru II, convorbindu cu dlu Gontaut-Biron, ambasadorele Franciei, aru fi facutu cele mai mari complimente dlui Thiers si guvernului seu. Ce-va mai multu : a insarcinatu oficiale pre representantele republicei sa spuna siefului statului francesu : „ca nu s'a pronunciatu, intre cei trei suverani, nici unu cuventu pre care Franci'a sa-lu póta considerá cá ostile, sî ca dealtmintrea n'aru fi consimtitu nici odata la acést'a.“

Intr'o alta ordine de idei, „Neues Fremdenblatt“ da nisce ratiuni practice in favórea pâcei esprimandu-se astfeliu :

„Déca se intréba cine-va care e resultatulu practicu alu acestei intalniri, va conveni, ca déca ea n'a adusu vre-unu resultatu positivu, cu tóte acestea resultatulu nu e mai putienu insemnatu. Nu s'au incheiatu nici aliantie, nici tratate la Berlinu, insa s'a castigatu convingerea ca poterea care va dá mai intâiu causa de turburare a pâcei va provocá fâra indoiéla alianti'a celoru-lalte dóue. Acésta aliantia, care astadi nici nu e proiectata, atunci aru deveni unu faptu implinitu. Imperatulu Russiei sî ministrii sei ducu cu densii convingerea, ca la cea dintâiu provocare a austriaciloru slavi, ca la cea dintâiu intriga rusésca, facuta cu scopu de a turburá pacea universale, Austri'a sî Germani'a se voru uní in contr'a Russiei. Diplomati'a austriaca din parte-i nu se va puté indoí, ca déca vre-odata aru luá o atitudine ostile Russiei, ea nu va face — gratia politicei sele interióre — de câtu sa grabésca incheiarea unei aliantie intre Germani'a sî Russi'a. Astfeliu e situatiunea astadi. O aliantia intre cele trei puteri e imposibile sî n'aru respunde scopului seu, pentru ca aru fi o provocatiune pentru cele-lalte state din Europ'a.“

„Neues Fr. Presse“ esaminandu ce influintia aru puté sa esercite convorbirile dintre dd. Gortschakoff, Bismark sî Andrássy asupr'a Poloniei, conchide in modulu acest'a :

„Din momentulu cându s'a decisu intalnirea celoru trei imperati, pretins'a cestiune polona a incetatu de a fi o cestiune, câci nici n'a fostu o cestiune decâtu pre câtu tempu cele trei mari puteri dela estulu Europei aveau totu interesulu de a-si pastrá fia-care supusii sei poloni, ca in casu de necesita, sa se serve de dens'a cá de o arma. Polonii o sciau sî asceptau cu nerabdare momentulu in care discordi'a se isbucnésca intre puterile vecine. Atunci credeau ca aru fi ocasiunea sa céra sî sa dobandésca, cá pretiu alu ajutoriului loru, restabilirea regatului polonu. Astadi au perdutu ori-ce sperantia. Ce e dreptu, nu credemu ca cei trei imperatori sa-si fi datu la Berlinu garantii teritoriale séu de alta natura, dara e destulu ca Austri'a, Germani'a si Russi'a sa se fi intielesu asupr'a principieloru care le voru regulá politic'a pre viitoriu. Efectulu morale alu acestei intielegeri e astfeliu, incâtu devine imposibile ori-ce politica care aru urmarí scopuri sî interese particulariste.“

Aceste linii insemnéza, in spiritulu „Nóuei prese libere“, ca cestiunea Galitiei e ingropata pentru totu-déun'a. Cabinetulu austriacu nu va face bine, déca va ascultá aceste consilie, câci trebuie multa reconciliare pentru a se fundá stabilitatea in imperiulu austro-magiaru.

Berlinu, 19 Septembre — Unu decretu imperiale pune tóta armat'a pre picioru de pace.

Afacerea Bazaine castigà din di in di o gravitatea spaimentatóre. Nu numai ca fostulu comandante siefu alu armatei dela Metz e din ce in ce mai compromisu, déru instructiunea care i se face pare ca vrea se implice sî pre unele din persónele ce inconjurau pre maresiale, sî cari pâna acì se credeau la adapostu de ori-ce banuiéla. Cu tóte

FOISIÓRA.

Sinuciderea.

Un'a din cele mai interesante cercetâri este statistic'a acelei placeri anormale ce-i apuca pre unii ómeni : de a-si rapí viéti'a in modu violentu. Constatâri facute acum de ani indelungati arata in sinucideri o regularitate din cele mai mari, adeca, medi'a anuala este mai aceea-si, sî nu numai in genere, dara dupa vriste, religiuni, nationalitate sî asiá mai departe. Acésta regularitate dovedesce o stagnatiune in ecuilibrulu moralu alu societâtiei europene, care putienu numai se pléca cându spre bine cându spre reu. Complexulu de cause ce inpingu pre ómeni la sinucideri remanu cam neschimbate ; de aceea si numerulu trebuie sa remana cam acela-si. Pentru esemplu citâmu din Franci'a urmatórele date :

1855	3598	1855	3810
1852	3676	1856	4189
1853	3415	1857	3967
1854	3700	1858	3903 etc.

In genere insa s'a observatu ca crescerea numerului de sinucideri in Europ'a este mai repede decâtu aceea a populatiunei.

	Franci'a.	Belgiulu.	Angli'a.	Danem.	Norvegi'a.
1836—40	2574	183	967	272	135
1856—60	4002	220	1305	426	145.

Fórte curiosu se póte parea ca clim'a nu are o inriurire deosebita asupr'a sinuciderei, pre cându din contra anotempurile au o inriurire din cele mai pronuntiate. Deosebirea se esplica usioru, pentru ca climatulu in sine are putiena inriurire asupr'a stârei economice a unui omu, pre cându anotempurile au un'a fórte mare.

Inriurirea secsului este fórte regulata. Sinuciderea este de 3—4½ ori mai désa la barbati decâtu la femei. Progresarea este insa egala pentru ambele secse.

Etatea influintiéza atâtu de regulatu in sinucideri, incâtu se incérca formularea unei legi de impartire a sinucideriloru asupr'a etâtiloru ; sinucidecea progresédia regulatu dela tineretie spre betrânetie ; o scadere se observa dela 70—80 de ani.

Nationalitatea esercita o inriurire asupr'a sinuciderei. Dintr'unu milionu de locuitori vinu in :

Scandinavi'a . .	126	de sinucideri.
Germani'a . . .	112	„
Franci'a . . .	105	„
Angli'a	65	„
Russi'a	28	„
Itali'a	20	„
Portugali'a . . .	7	„

Din stârile sociale se pare ca starea civile are o influintia mai tare. Casatori'a micsiorédia numerulu sinucideriloru ; din contra celibatulu, mai tare veduvi'a, sî cu deosebire despartirile au o influintia crescatóre. Aceste din urma dóue influintie se arata mai puternicu la barbati.

Mare inriurire are religiunea. Protestantismulu numera celu mai mare procentu de sinucideri, apoi catolicismulu sî la urma, multu mai slabu ritulu grecu sî religiunea iudaica. Pentru 100 de catolici sinucisi se sinucidu protestanti in

Prussi'a	. . .	322
Bavari'a	. . .	276
Wirtemberg	. . .	131
Austri'a	. . .	155

In genere influinti'a rasei se combina cu cea a religiunei in diversele tieri, ceea ce esplica varietatea cifreloru.

Sinuciderea este mai désa in clasele culte, apoi in orasie. De unde se vede ca cea mai mare inriurire asupr'a crescerei numerului sinucideriloru o are cultur'a, care introduce pre lânga lumina neliniscea sufletésca, sorgintea ultima a ori-cârei sinucideri.

Acésta observatiune unita cu constatarea crescerei numerului nebuniloru arunca o colóre cam trista asupr'a propasîrei — dara nici se póte altmintrea, câci ambele aceste rele suntu urmârile naturale ale ferberei spiriteloru din care ese cultur'a.

In privirea motiveloru, sinuciderile se grupéza in modulu urmatoriu la unu numeru de 24,462 sinucideri.

Motivulu.	Casuri.
1. Necunoscutu . . .	2139
2. Desgustu de viétia . .	951
3. Bóle de minte . . .	7421
4. Esaltatiune politica sî religiósa unite cu afectare mintala .	24
5. Suferintie corporale . .	2651
6. Passiuni	745
sî anume :	
a) Mania	13
b) Desperare	—
c) Amoru nenorocitu . .	601
d) Gelosie	131

astea pâna adi nu suntu decâtu doi acusati, in contr'a câror'a acusationea e ingrozitóre.

Intre guvernulu Spaniei si banc'a Parisului s'a incheiatu o conventiune cu scopu de a se converti detori'a publica spaniole in renta de 2 la suta. Emiterea unui nou imprumutu de dóue miliarde de reali, pentru care se da cá garantia tóte proprietâtile statului, s'a stipulatu in acelu contractu, impreuna cu autorisarea bancei Parisului de a creá unu institutu de creditu fonciaru. Acestu stabilimentu va platí din 5 in 5 ani dobândile tuturoru détorieloru Spaniei.

Varietâti.

⁂ Majesttea Sea astadi au calatoritu la Gödöllö, unde mâne, déca in planulu calatoriei sele nu se va intemplá vre-o stramutare, va parasí Ungari'a pre unu tempu scurtu. Despre sosirea reginei Elisabet'a, nu avemu nici o scire secura, asiá se dice ca in prim'a di a septamânei viitóre petrecuta de Majestatea Sea Regele, va vení in Bud'a unde va siedé unu tempu mai indelungatu.

⁂ (Cum traiesce Majestatea Sea regele nostru?) In fói'a din Bernu „Bund“ relativu la modulu de viétia a regelui nostru cetimu urmatórele: Neobosinti'a Majestâtiei sele imperatului si regelui Franciscu-Josifu e démna de admiratu. In acést'a privintia nici unu domnitoriu din Europ'a nu se póte asemená cu densulu. Iérn'a vér'a se scóla la 5 óre diminéti'a, pâna la 7 óre se preumbla de regula singuru, dupa acést'a dejunéza si pâna la 9 óre lucra cu secretarii sei. Déca suntu resolvite petitiunile, atunci déca e in Schönbrun, Luxenburg séu ver'unde in alta locuintia de véra — merge in cetate unde da si primesce audientie, asculta susternerile ministriloru, une-ori cerceteza institutele publice, casarme séu manevre, iéra alta-data — déca mai are tempu — face visita la unulu séu altulu dintre membrii familiei sele, ori la alte persóne inalte. Intre acést'a 'si gata si dejunulu de furcutia, — ce precum veri-ce alta mâncare — tiene fórte pucinu tempu. Intre 4—5 óre prândiesce, cându inse mânca fórte pucinu si bea fórte moderatu, preferindu totu-déun'a mâncarile bune, poporale, preste cele arteficiósе, pregatite dupa mod'a culinei francese. Sér'a, ori se duce la teatru, concertu séu balu, ori nu, — totu-déun'a sacrifica iéra-si câte-va óre causeloru de statu. Déca se intempla preste nópte atare periclu de focu potemu fi securu, ca densulu e intre cei dintâiu la loculu periclului. In locu de a se culcá, nu arare-ori, déca e in Vien'a, nóptea la 10 óre se suie in vagonu si calatoresе la Reichenau séu Mürzzuschlag unde inainte de ivirea dioriloru se suie pre muntii staierini imbracatu in vestminte de venatoriu, cá sa veneze pre acolo. Iéra diminéti'a, cându alti cetatieni dóra chiaru 'si petrecu dejunulu densulu iéra a sositu in Vien'a, si incepe de nou la lucru cu atât'a vioitiune, cá si cându n'aru fi petrecutu tót'a nóptea pre muntii staiereni, ci intre perine moi. Déca voiesce sa faca vr'o calatoria mai lunga, de regula calatoresce nóptea, numai cá sa nu pérda diu'a, si fórte adese ori se intempla, cá in diori, dupa calatori'a de tóta nóptea, coborindu-se din vagonu, indata se pune pre calu, cá sa asisteze câte la o revista militara, cându apoi tóta diu'a nu se cobóra din siéua. Apoi pre lânga acést'a, semnele ostenelei, cu astu-feliu de ocasiuni nici cându nu se vedu pre fati'a domnitoriului. Regele magiaru intr'adeveru nu comotiséza.

⁂ Regele Oskar II din Norvegi'a si Svedi'a prin unu emisu si esprima dorinti'a de a-si vedé ambe popórele fericite. — Cadavrulu regelui Carolu XV carele a muritu pre drumu venindu dela bâi din Germani'a a sositu Marti in Stockholm; preste trei septamâni se va inmormentá.

⁂ Alegerile din Ardélu. In Ardélu, preste totu, s'au alesu pâna acum 71 deputati, cari, afara de cei doi deputati români nationali, toti s'au infacisiatu in camer'a Ungariei si anume s'au alesu in fondulu regiu 22 dep. toti deachisti; in comitate 16 (13 guvern. 3 opos.); in districtulu Naseudului 1 rom. nat. 1. guvern.; scaunele secuesci 8 (5 opos. 3 guvern.); cetâtile libere reg. 8 deachisti, 2 opos.; locurile tassale 13 (9 deachisti, 3 oposit. si 1 nat. rom.); la olalta dara s'au alesu in Ardélu 56 deachisti, 13 ops., 2 nationali. Mai restédia dóue alegeri in districtulu Fagarasiului.

⁂ Juristii Ungariei acum a trei'a óra se coadunara din tóte pârtile patriei nóstre la Pest'a. De presiedintele asociatiunei juristiloru estutempu s'a alesu Nicolau Szabó, fostulu secretariu de statu in ministeriulu de justitia si acum presiedinte la tabl'a reg. din Pest'a.

(†) Zoe Circun. Nic'a impreuna cu fiicete sele Eufrosin'a, Mari'a, Ecaterin'a si Zoe, fiulu Teodoru, surorile repausatului Eufrosin'a Voinescu si Mari'a Marinoviciu cu fratele Nicolau T. Ciurcu; ginerii Iosifu Puscariu advocatu, Iosifu Popu jude regescu de cercu, dr. Ioanu Borci'a advocatu si Ioanu Pope'a profesoru; nepótele Silvi'a, Luci'a, Livi'a, Valeri'a, Sevasti'a, Zoe si nepotulu Ermiliu; sócr'a Paraschiv'a Nic'a precum si cele-lalte rudenii: cu anima frânta de dorere si cuprinsi de celu mai profundu doliu, anuncia trist'a scire despre mórtea multu iubitului si neuitatului sociu, respective tata, frate, socru mosiu si ginere: **Teodoru T. Ciurcu** comerciante, fostu membru alu camerei comerciale si industriale in Brasiovu, carele dupa grele suferintie, in etate de 67 ani, fiindu impartasitu cu sântele taine, si-a terminatu firulu vietiei sele pline de activiate, in 23/11 Septembre la 6. óre d. a. Remasitiele trupesci ale adormitului in Domnulu se voru radicá in 25/18 Septembre la 3 óre d. a. din locuinti'a sea, piéti'a, casele gimnasiului românu si se voru asiediá pentru odihn'a eterna, in cimiteriulu dela biseric'a Sântului Nicolau in suburbiulu Scheiu. La acestu actu funebralu suntu cu onóre invitati tóte rudeniele, amicii si cunoscutii repausatului.

Brasiovu in 11/23 Septembre 1872.

⁂ Fondulu scóleloru evreesci din Ungari'a. Ovreii din Ungari'a dupa ce s'au intrunitu si densii intr'unu congresu, acum patru ani, intre alte lucruri folositóre pusera si bas'a unui fondu scolasticu, la carele a contribuitu si Prea inaltiatulu imperatu. Astadi acestu fondu alu scóleloru evreesci, face sum'a rotunda de patru milióne de fiorini, precum spune gazet'a ovreésca „Pester Lloyd“ carea totu-odata arata ca din acestu fondu s'au sustienutu pâna acum si patru scoli ovreesci de modelu, anume un'a in Pest'a, alt'a in Temisiór'a, a trei'a in Cinci-Biserici si ultim'a in S. Uihei; — dara acum, dupa o ordinatiune ministeriala mai recinte avendu se incete aceste scoli, mai multi invetiatori, cari diecenie intregi au servitu causei invetiamentului. remânu fâra pâne.

⁂ Petrecere. Astadi de séra va fi o petrecere arangiata de mai multi juni români, la carea suntu invitate tóte familiele române din locu si pregiuru. Este bine si frumosu ca ni se mai da câte o ocasiune de intâlnire, câte o ocasiune de recreare pentru ocupatiunile ce le are fiesce-care. Amu dorí inse cá petrecerile sa nu-si pérda din form'a loru prin o rivalisare a secsului frumosu cu asiá numit'a toaleta, câci atunci din petrecere se va face o sarcina.

⁂ Temperatura. Dupa o caldura mare in diu'a de 14 Septemvre sér'a a urmatu o tempestate, carea s'a descarcatu in apropierea Sabiiului. In 15 Septemvre a fostu mai recóre; sér'a in aceeasi a fostu asiá de rece incâtu potea ori-cine suferí câtu de bine unu vestmentu de iérna.

⁂ Culesulu viiloru e in Ungari'a fórte bunu. Alu nostru in Transilvani'a va urmá mai târdiu si unde au remasu viile intregi din iérna si primavéra va fi unu culesu fórte bunu.

⁂ Studenti, diletanti ai teatrului românu dela Clusiu se afla acum in Naseudu, unde dau 3 representatiuni teatrali. Succesulu e bunu, publicu au numerosu, personalulu se produce bine. Ast'a ne face de lipsa, cá sa cutediâmu a ne apucá de ori-ce intreprinderi, cari astadi parasite de noi, mâne le voru esploatá strainii pre pung'a nóstra numai in folosulu loru eschisivu si in distrugerea natiunei nóstre. Inainte cu totii la tóte cu poteri unite.

„Gaz. Tran.“

⁂ Morburile de scóla tragu asupra-le totu mai multu atentiunea barbatiloru de specialitate ai strainatâtiei. Acum ministrulu prusescu de invetiamentu a insarcinatu pre dr. Virchow profesoru la universitatea din Berlinu cá sa faca o statistica autentica; „Despre influintiele stricaciósе ce scól'a le eserciteza asupr'a sanctâtiei“ — Dr. Cohn din Bratislavi'a a si administratu lui Virchow date despre miopia. Noi nu ne vomu ocupá de straini, fiindu ca acésta materia o tratéza dejá in foisiór'a nóatra bine-meritatulu scrietoriu natiunalu dr. Vasiciu, deci ne marginimu a atrage de nou atentiunea barbatiloru nostri de scóla la recintele productu de activitate literaria a dlui dr. Vasiciu. „Lumin'a.“

⁂ Ajutoriu in bani pentru biseric'a rom. or. din Batani'a. Ministeriulu de cultu si instructiune publica, la representationea Prea Sântiei Sele Parintelui Episcopu alu nostru, a datu comunei bisericesci române or. din Batani'a unu ajutoriu in suma de 500 fl. v. a. din vistieri'a statului, asemnându-se acést'a suma la respectivulu oficiolatu reg. de contributiune.

„Lumin'a.“

⁂ Pentru ce ne-au batutu pre noi Borusu in in anulu 1866 la Königgrätz? La intrebarea acést'a „Magy. Állam,“ in unulu din numerii lui celu mai de aprópe au respunsu in urmatoriulu chipu: Ni-au batutu pre noi borusulu pentru ca in imperiulu Austro-ungaru liberlismulu celu jidovescu a facutu resultatulu celu tristu mai departe dice cum ca tóta masin'a statului e numai o mare siarlatanarie, catanale, armele si fortaretiele in imperiulu Austro-Ungaru numai pre papiru se afla si nu in fapta.

⁂ Unu opu de ale lui br. Eötvös românesce ne spune „Famili'a“ ca va esí la Bucuresci in curendu de sub tipariu. Opulu este intitulatu „Carthauzianulu.“ Traducerea este de dlu Nerone Popu.

⁂ Dlu Vin. Schelegianu, protu in Aliusiu, zelosulu economu de stuparia, in 18 l. c. s'a reintorsu dela adunarea dela Salisburg'a a stupariloru germani. Nu preste multu dsea va edá o carte despre economi'a stuparitului compusa pre bas'a studieloru si esperintieloru proprie de mai multi ani.

⁂ Petrecere domnésca. Petrecerea de séra, care s'a tienutu in 8 Septemvre in Berlinu, in palatulu principelui de coróna a fostu o grandiósa arangiare dupa modelu italianu. Gradin'a noului palatu a fostu luminata numai cu 6000 balóne, 36,000 lampione, 46,000 lumine, 14 candelabri, piramide, sori, girlande, etc. 54 arbori au fostu iluminati pâna la verfu. 750 ómeni au fostu ocupati cu aprinderea acestoru lumine.

⁂ In septamân'a acést'a Luni séu Marti, se incepe in Pest'a impartirea fonduriloru de scóle intre serbi si români, dupa ce pregatirile necesarie s'au finitu.

⁂ Caus'a coreligionariloru serbi. Majestatea Sea Imperatulu dupa sosire la Bud'a, va primí in audintia pre administratorele metropolitanu alu serbiloru eppulu Nicanoru Gruiciu, carele e chiamatu acolo. — Comisariulu regescu baronulu Majtényi a si luatu administrarea averiloru nationale bisericesci ale serbiloru,

⁂ Cum merge invetiamentulu publicu in Greci'a, invederéza din cercustanti'a ca Zambeli, carele acum se numi de ministru alu invetiamentului si alu cultului, este alu 40-le (di: alu patrudiecele) in acestu postu, de cându domnesce regele Georgiu, adeca de 8 ani. Sa vine fia-cârui anu câte 5 mi-

---

e) Ambitiune	—
7. Aiciuri	2732
si anume:	
a) Imbatarea	419
b) Beti'a	1427
c) Viéti'a desfrânata	821
d) Patim'a jocului	38
e) Potlogâri'a	27
8 Mahnire si durere pentru altii (perderea némuriloru, doru de tiéra etc.)	331
9. Certe de familia (cu superiorii).	2600
10. Mahnire pentru starea materiala (saracia, perdere de avere etc.)	2764
11. Nemultiamire cu positi'a sociala.	253
12. Mustrare de cugetu, rusine.	158
13. Frica de pedépsa	1528
14. Sinucidere dupa omoru etc.	195

In aceste cifre este interesantu de observatu câtu de multe suntu care decurgu nu din cause cu totulu neaternate de vointi'a si de potinti'a omului. Patimele, desgustulu de viétia, durerea din caus'a altor'a, mustrarea de cugetu — suntu fenomene asupr'a câroru omulu are putiena séu mai de locu putere. — Dara vitiurile, certele de familii s'aru puté micsiorá prin o propasire morala a societâtiei; mahnirile pentru avere, nemultiamirile cu starea sociala prin o mai drépta organisare a societâtiei. — Bólele forméza unu grupu a parte fórte insemnatu. Progresulu sciintiei si mai alesu o bona ingrigire de bólele celoru sermani, aru putea de asemenea sa micsioredie numerulu ce ni-lu procura acestu motivu. „Cur. de Iassi.“

nistri de invetiamentu. Va se dica, nici unulu nu are tempu sa-si cunósca afacerile resortului seu, pâna ce 'si capeta pasaportu. Socotindu ca Greci'a, unu milionu de locuitori, anevoia va fi avendu 40 de barbati capaci de ministri la invetiamentu ; mai socotindu ca nici acestor'a nu li da tempu sa lucre — invederéza ca nu avemu sa ne asceptâmu la Demosteni si Socrati moderni.

⁂ **Unu invetiatoriu orbu.** Revisorulu prusescu de scóle publica prin foi ca in provinci'a Posen, intr'o scóla polecésca, este unu invetiatoriu carele de 8 ani e orbu, dara caus'a pensiunârei lui s'a totu traganatu, incâtu elu a fostu silitu sa continue prelegerile luându-si unu adjunctu Propune fórte bine si a doveditu sporiu bunu. Disciplin'a din scóla, cea mai grea tema pentru unulu ce nu vede, se manuesce fórte cu acuratetia — la ce contribuie a buna séma si compatimirea ce scolarii o voru fi avendu pentru acestu invetiatoriu. Pipaitulu i s'a desvoltatu de minune ; dupa ce a pipaitu mân'a unui scolariu 'lu cunósce.

⁂ **Rabi', rabi, ai mâncatu carne de porcu!** In „Jüdische Presse“ din Berlinu s'a incinsu o polemia agera intre rabi dr. Karpeles, si rabi dr. Aub. Celu dintâiu invinuesce pre Aub ca a mâncatu carne de porcu. Aub néga. Karpeles promite ca va aduce dóue marturii pentru afirmatiunea sea. Aub e rabinulu primariu alu comunei din Berlinu. — Déca s'aru ferí crestinii de mâncarile evreesci cum vedemu ca se ferescu evreii de ale crestiniloru, ce aru face natiunea evreésca, cea birtasia per eminentiam ? ! Si-aru inchide birturile si crestinii vrendu nevrendu aru cautá sa devina ómeni de ai moderatiunei.

⁂ **Din Bucuresci** se anuncia pre cale telegrafica cumca conventiunea intre Români'a si Ungari'a despre incopciarea linieloru ferate s'a subscrisu in 23 Sept. a. c. si se spera, ca camer'a României va primí acést'a conventiune fâra nici o contradîcere. — Déca acést'a scire importanta este adeverata ; atuncea cladirea drumului de feru dela Temisiór'a prin Lugosiu, Caransebesiu, Mehadi'a, Orsiov'a, sa póte privi de siguru si nu se mai póte amená. Si noi credemu, ca telegrafulu in casulu acest'a nu mintiesce.

⁂ **Perderea Franciei** causate prin anecsarea Elsasiei si Lotaringiei câtra imperiulu germanu, unu opusioru, ce a aparutu in Franci'a o arata in urmatórele : a perdutu 12 orasie mai mari, si anume : Strasburg'a, Colmar, Metz, Zabern, Schlettstadt, Weissenburg, Hagenau, Mühlhausen, Saargemünd, Thionville, Salzburg si Saarburg ; 94 orasie mai mici si 1750 comune mai mari. Mai departe 1.600,000 locuitori, prin urmare cam de a 20-a parte din intrég'a populatiune ; unu teritoriu de 14,000 chilometre cuadrate, 12 fortaretie, intre acestea 3 de rangulu primu : Strassburg, Metz si Thionvile, 3 arsenarie mari, un'a in Strassburg si dóue in Metiu, o fabrica de pravu de pusca, si mai multe sute de magazine de pravu. In privinti'a instructiunei a perdutu : o scóla principala, cea mai vechia dupa cea din Parisu, cea mai completa si mai renumita in Franci'a. In privinti'a economiei a perdutu: padure de 460,000 hectare, riu navigatoriu de 370 chilometre, canalu de 300 chilometre, cale merata de 735 chilometre, posessiune, ce aducea la anu unu venitu de 85.500.000 franci, contributiune de 62.400.000 franci, 3 filiale a bancei france, o banca, dóue fabrice si 7 magazine de tabacu, 4 bâi de sare, mai multe mori de harthía etc. Mai departe 160 fabrice mari de torsu, 315 fabrice de postavu, 105 fabrice de porcelanu, 20 fabrice de sticla (oiegarie) si 354 fabrice de bere.

⁂ **Celu mai mare drumu de feru americanu.** Celu mai mare drumu de feru americanu de pre fati'a pamentului este acel'a „alu treilea Avenue Railroad Company“ din (Americ'a) New-York.—Elu avea la finitulu anului trecutu 283 vagóne disponibile pentru servitiulu dilnicu, care trebuiau sa plece intr'unu intervalu de 45 secunde, Totu in acelu anu au fostu transportati cu aceste trasuri 28 milióne de pasageri, care au platitu 1,711,395 dolari (unu dolariu 5 franci). Cea mai mare suma, ce s'a incasatu intr'o di, se radica la 7518 dolari. Compani'a intretiene 2349 cai, pentru a câroru hrana avea sa platésca 310,000 dolari ; conductorii si visitii primira dreptu solde sum'a de 349,464 pre cându ecuiarii seidecari si alti diferiti profesionisti primira 226,124 dolari. Imposetele platite se urca la sum'a de 6000 dolari si despagubirile pentru casuri de nenorociri la 5850.

In decursulu anului compani'a puse o distantia de trei mile anglese (4800 chilometre) dóue renduri de sini nóue si infiintiá la capetulu liniei in acea parte a orasiului New-York ce se numesce „Harlem“, (precum se scie New-Zork a fostu ziditu de Holandesi si se numea la inceputu „Neri-Amserdom)“, o nóua gara ce a costatu 330,000 dolari.

⁂ **Buletinu comercialu.** Septembre este prim'a luna a sesónei de tómna, acea epoca favorabila a anului cându grosulu productelorn nóue ale tierei : grâu, secara, orzu, ovesu, descindu in Galatiu. Marfa nóua sosita pâna acum'a, a fostu numai vr'o 10,000 kile, care s'a si vendutu cá piperulu. Septemvre dara incepe a dá viétia comerciului din portulu nostru, alu animá nu numai in privinti'a cerealeloru, cí si a colonialeloru, a manufacturei, etc. etc.

Pre la finele lui Augustu pretiurile cerealeloru pareau mai bune si vendiârile mai animate, inse si in Septemvre nu suntu pretiuri rele, de si putienu mai josu si transactiunile mai calme.

In decursulu septemânei curente pretiurile au fostu :

Grâulu Ghirc'a din hambare dela			260—290	1 chila.
Secara	idem	„	138—150	„
Orzu	idem	„	90— 92	„
Ovesu	idem	„	60— 62	„
Papusioi mai scadiuti		„	140—154	„

Incarcaturile efectuate pâna acum, au fostu cu destinatiune pentru Germani'a prin Triest si pentru Itali'a.

Depositulu consta actualmente din : 15000 chile grâu ghirca, 8,000 chile secara, 2,500 chile orzu si ovesu, 30,000 chile papusioi. Grâulu arnautu lipsesce. „Gardistulu Civicu.“

⁂ **Ofertu.** Pentru emigrarea israelitiloru, d. I. Bulgarulu ofera, prin o adresa tramisa redactiei nóstre 2,000 capatiani de osturoiu, 1,000 oc'a cépa si 1,000 radichi, cá sa le fia mâncare pentru drumu. Le doresce si calatoria buna, totu inainte, nici odata inapoi. „Cur. de Iassi.“

Concursu.

In protopresbiteratulu Orastiei fiindu vacante urmatórele posturi invetiatoresci se escrie concursu pâna la 20 Septemvre a. c. st. v.

1. Vinerea (Felkenyér) leaf'a anualu 200 fl. val. austr. cortelu naturalu, si 6. orgii lemne de focu. —

2. Sibotu (Alkenyér) 160 fl. v. a. léfa anuale cortelu naturalu si 3 orgii lemne. —

3. Balomiru 120 fl. v. a. léfa anuala cortelu naturalu cu gradina de $^1/_2$ jugu si 5 orgii lemne.

4. Romosielu 80 fl. v. a. plata anuala — cortelu naturalu si lemnele trebuinciόse.

Lefele aceste se platescu din respectivele casse alodiale.

5. Orestiór'a de susu cá scóla centrale cu anecsatele comune Orestiór'a de josu, Buciumu Ludesti Costesci — léfa anuala 300 fl. v. a. cortelu naturalu si lemnele debuinciόse.

6. Dâncu micu léfa anuala 125 fl. v. a. cortelu liberu si lemnele debuinciόse.

7. Petreni cu comun'a Tolti'a léfa anuala 250 fl. v. a. cortelu naturalu si lemnele de lipsa.

8. Simeri'a (Pischi) cu fili'a Repasiu léfa anuala 250 fl. v. a. cuartiru naturalu si lemnele delipsa.

Tóte acestea prin repartitie dela poporu se platescu.

Doritorii de a ocupá un'a séu alta din aceste posturi invetiatoresci au a-si asterne petitiunile loru cu documentele necesarie pâna la scrisulu terminu la scaunulu protopopescu alu Oresciei — in Orascia — Szászváros.

Orescia, 5 Sept. 1872.

Cu intielegerea respectiveloru comitete parochiale.
Nicolau Popoviciu,
(3—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Hasiufaleu protop. gr. or. alu Palosiului constatatóre din 90 familie din care 10 familii suntu neurustici, se escrie concursu pâna 17 Septembre a. c.

Emolumentele suntu :

1. Casa parochiala cu 3 despartieminte, gradina de pomi si legumi.

2. Portiune canonica statatóre din 10 jugere, aratura si fenatiu.

3. Dela fia-care familia cu fumu 2 ferdele ardelene de cucurudiu nesfarmitu tómn'a, 1 ferdela sfermatu prima-vér'a si 1 ferdela ovesu, séu $^1/_2$ ferd. alte bucate in pretiu.

4. De fia-care mosia de sórte o capitia fenu si un'a de otava.

5. Dela 10 familii neurustici 2 ferdele cucurudiu nesfârmatu de familia.

6. Venitulu stolare usuatu dela 600 suflete.

Competitorii, concursele provediute in sensulu stat. organicu §. 13. le voru adresá subscrisului, documentându celu putienu absolvirea gimnasiului inferioru, pre lânga cursulu clericalu in institutulu nostru gr. or.

Palosiu 3 Septembre 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Teofilu Gheaj'a,
(3—3) Adm. prot. inter.

Concursu.

Devenindu vacante unu stipendiu de 400 fl. v. a. destinatu pentru unu ascultatoriu de technica, pentru conferirea acelui'a, se publica prin acést'a concursu cu terminulu pâna in 10 Octobre cal. nou anulu curinte.

Concurentii la acestu stipendiu, au de a-si ascerne la comitetulu Asociatiunei transilvane pâna la terminulu susu-indigitatu, concursele loru, provediute : a) Cu carte de botediu, b) cu testimoniu scol. pre sem. II. 1871/2 respective testimoniu de maturitate si c) cu testimoniu de paupertate.

In fine respectivii concurenti, mai au sa alature la concursu si câte unu reversu despre aceea, cum ca in casulu, cându eventualminte, aru obtiené mentiunatulu stipendiu, sa deobliga, cum-ca ajungându la stare se voru face membrii Asociatiunei, si ca dupa absolvirea studieloru, voru serví in patria, incâtu 'si voru aflá postu corespundiatoriu.

Dela presidiulu Asociatiunei transilvane.

Sabiiu in 16 Septembre cal. n. 1872.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale gr. or. Foltu tractulu Joagiului I, statatóre din 80 familii cu 351 suflete, se escrie concursu pâna la ultim'a Septembre an. cur. cal. v.

Emolumentele suntu: a) casa parochiala cu grâdina de legumi; b) dela tóta famili'a un'a ferdela de cucuruzu sfermatu ; c) dóue locuri aratóre, cimiteriulu si unu fenatiu, care tóte laolalta dau unu venitu anualu de 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au de a-si indreptá petitiunile instruate conformu Statutului organicu, la subsemnatulu in Hondolu.

Hondolu, 20 Augustu 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
B. Piposiu,
(3—3) protop.

Concursu

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a elementara româna gr. or. din Rapoldu-mare, protopresbiteratulu Joagiului I, se deschide concursu pâna la 24 Sept. a. c. st. v. Emolumentele suntu : cuartiru naturalu cu grâdina de legumi, 260 fl. v. a. si dela fia-care elevu câte 8 cupe cucuruzu sfermatu, si unu diumatate caru de lemne, din care se va incaldi si scól'a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au sa-'si tramita petitiunile instruite in sensulu „Statutului organicu“ §. 13 la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

Hondolu, 28 Aug. 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Basiliu Piposiu,
(2—3) protop.

Michaile Besanu,

advocatu si deputatu dietalu,

aduce la cunoscinti'a onoratului publicu, ca resemnand de postulu ce l'a ocupatu cá jude suplinte la Tabl'a r din Pest'a, si-a deschisu

Cancelari'a advocatiala

n Pest'a (piati'a casei comitatense nr. 9) si primesce insarcinâri de aperare, informare si felicitare la tribunalele de prim'a instantia si la forurile mai inalte in cause procesuale civile si criminale ; mai departe primesce inaintarea causeloru de ori-ce natura indreptate câtra ministeriulu reg. alu Ungariei, mediulocesce imprumuturi de bani dela bancele de creditu si spera, ca pracs'a de 10 an castigata pre terenulu juridicu si connessiunile personale voru face possibilu a satisface cu acuratetia si onestitate tuturoru insarcinâriloru lui concrediute.

(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $\frac{1}{3}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Nru 76. ANULU XX.

Sabiiu, in 21 Septemvre (1 Oct.) 1872.

Nr. cons. 696/1872.

Preacinstitiloru parinti protopopi, sî administratori protopopesci si cinstita preotime din Archidieces'a nóstra gr. res. in Ardélu!

Inaltulu ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune publica prin not'a sea dto 14 Augustu a. c. nr. 19,285 impartasiesce Consistoriului nostru archidiecesanu o nota a inaltului ministeriu r. ung. de apararea tierei dto 22 Iuliu a. c.

Nr. $\frac{14.990}{\text{H. M. III.}}$ prin carea se recérca prin Inalt. ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune tóte Consistóriele de deosebitele confessiuni din patria a inviá pre preotimea subalterna, cârei'a s'a incredintiatu ducerea matriculeloru, cá pentru evitarea deseloru iregularitâti, ce obvinu cu ocasiunea asentâriloru la militia — dupa cum de curendu s'a intemplatu sî in comitatulu Gomorului — sa fia cu deosebita atentiune la compunerea sî estradarea conspecteloru despre familie, cari servescu pentru instruarea supliceloru aceloru individi, cari au dreptu a fi eliberati provisorminte dela obligamentulu de a intrá in armata, — cá acestea conspecte sa fia compuse intru tóte conformu formularieloru, ce se aflu depuse la respectivele dregatorie politice; mai departe cá matriculele botezatiloru sa se colationeze cu cele ale mortiloru, pentru ca din necolationarea acestor'a adese ori se intempla, de se insémna sî tineri dejá morti intre cei vii obligati de a militá, de unde se nascu numai confusiuni sî iregularitâti.

Deci acést'a se aduce la cunoscinti'a intregei nóstre preotimi, cu aceea cá sa caute a-si impliní câtu mai acuratu datorintiele sale sî in privinti'a acést'a cu atât'a mai vertosu, cu câtu ca in intielesulu legei dietali 40 din an. 1868. §. 43. este respundiatóre pentru regularitatea documenteloru ajutatórie cerute dela preotime la registrele asentârei de recruti.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu tienuta in 24. Augustu 1872.

Pentru Escelenti'a Sea Par. Archiepiscopu
sî Metropolitu.
Nicolau Pope'a,
Archimandritu sî Vicariu archieppescu.

Sabiiu, 20 Sept. In jurnalele europene s'au inceputu, sî totu mai estensivu se comentédia o intemplare, la care Episcopulu romano-catolicu Dr. Kremetz din Ermelandu au datu ansa, câci elu au excomunicatu pre doi profesori de Universitate, prentru ca erau in contra dogmei de infalibilitate papale, ceea ce Eppulu n'au potutu face fâra sa fia aretatu stapanirei statului prussianu spre aprobare sentinti'a de excomunicatiune. — Acést'a venindu la cunoscinti'a obscésca, guvernulu prussianu au indreptatu o harthía câtra Eppulu Dr. Kremetz, sî impota lui efeptuirea unilaterale a sentintiei de excomunicatiune, sî l'au poftitu, de a dá dechiaratiune solemna, ca elu revóca hotarirea sea, sî voiesce a observá tóte legile statului prussianu. — Eppulu au sî respunsu Gubernului prussianu, ca voiesce sa faca tóte dupa fidelitatea sea de cetatiénu prussianu, dara elu legiloru bisericesci trebuie sa le dea antaietate fatia cu legile civile. — Intr'aceea s'au celebratu festivitate mare seculare la Marienburgu, care se tiene de Episcopi'a Ermelandului; la festivitatea acést'a erá a se serbá aducerea aminte a acelei intemplâri seculari pentru statulu prussianu, ca adeca Marienburgu, sî totu tienutulu acel'a au devenitu inainte cu un'a suta de ani sub stapanirea prussiana cá o parte insemnata din fost'a Polonia. La acésta festivitate au luatu parte sî insusi Regele Wilhelm, ceea ce intielegendu Eppulu din Ermelandu au petitionatu a se lasá inaintea Regelui la Marienburgu, de ai aduce lui omagiulu seu de cetatiénu; insa Episcopulu au capetatu respunsu negativu, ca adeca Regele nu este aplecatu a'lu primí pre elu, pâna cându nu se va supune legiloru tierei. — Gubernulu prussianu totu astépta, cá Eppulu sa satisfaca apromissiunei de mai susu, sî neurmându acést'a, Gubernulu au luatu mesuri serióse in contr'a Eppului Dr. Kremetz, lipsindu-lu de veniturile episcopesci.

Unele jurnale apera pre Eppulu Kremetz, sî dîcu ca au fostu in dreptulu seu, cându pre acei doi profesori i-au excomunicatu, iéra altele afirma, ca Eppulu sa fia insciintiatu regimului civilu in intielesulu sustatatóreloru legi civili sentinti'a sea de excomunicatiune, câci regimulu numai in intielesulu legiloru pretinde dela Eppulu, a nu aduce nici o sentintia, care alterédia starea sî conditiunea cetatieniloru sei, precum este sentinti'a de excomunicatiune, carea dupa Dreptulu canonicu alu bisericei catolice poruncesce fia-cârui catolicu a nu avé nici unu feliu de amestecu cu excomunicatulu. — Cele ce voru urmá in caus'a acést'a, nu vomu intrelasá a comunicá cetitoriloru nostri.

Evenemiinte politice.

Contele Andrássy ocupa astadi o parte insemnata a opiniunei publice. In urm'a cuventârei rostite de câtra densulu in comissiunea delegatiunei sen. imp. a remasu comissiunea incântata de esplicârile ce i le-a datu c. Andrássy despre politic'a esterna. Curatu sî simplu a spusu ca la Berlinu nu s'au facutu tocmeli intre puterile representate acolo. Austri'a a vrutu sa manifestedie dorinti'a sea de a sustiené relatiuni bune cu Germani'a. Mai recoróasa a fostu espunerea referintieloru intre Russi'a sî Austri'a, din carea totu-si se vede ca propagand'a panslavistica in venitoriu dóra nu va mai fi spriginita de Russi'a. Contele dîce ca pacea e „garantata“, nu dîce inse ca intrevederea dela Berlinu a garantat'o, séu ca garanti'a de carea se bucura acum póte durá pururea, cí dîce: „noi suntemu tari si pentru acést'a suntu referintiele nóstre in afara liniscitóre.“ Cu formul'a acést'a, prin carea arata care este farmeculu buneloru referintie intre puteri, a castigatu sum'a ceruta in bugetulu despartiementului seu de esterne. Sî despre Serbi'a sî Romani'a a vorbitu Andrássy in comis. delegatiunei. Despre cea dintâiu dîce ca se are cu Austro-Ungari'a cu multu mai bine decum se scrie prin foile serbesci sî ungurescí; despre cea din urma este ministrulu fórte multiamitu. Cu Romani'a se voru incopciá drumurile nóstre de feru la patru punturi, cu Turci'a s'a invoitu sa se delature tóte pedecile de plutitu din fluviulu Dunarei. Ministrulu de esterne accentuéza dificultatea ce o intempina in relatiunile curiei popesci sî cele ale Italiei. Nesuinti'a oficiului de esterne a fostu indreptata spre ajungerea unei intielegeri intre aceste dóue; dealtmintrea politic'a cabinetului este austriaca, nu catolica. Cuvintele aceste din urma arata cestiunea iesuitiloru, dupa cum o privesce c. Andrássy; elu o reléga cá cestiune interna la ministeriele de interne.

Cum-va trece ministrulu de resbelu Kuhn prin marea rosia a delegatiuniloru nu se scie, dupa semnele ce se vedu din comissiuni, cari iau stersu din bugetu 3.771,511 fl. nu prea neteda. Elu se lauda ca din pretensiunea lui nu va lasá nimic'a sî va face la tempulu seu cestiune de cabinetu.

Dîuariele din Pest'a ni spunu ca deputatii romàni s'au constituitu in unu clubu, carele consta din 6 membri. Bine aru fi sa audimu sî ce-va bine de elu.

Cartea rosia a dlui Andrássy, ministru de esterne alu Ostrunguriei, despre carea vorbirâmu in unulu din numerii trecuti ai diuariului nostru, se publicà in 23 l. c. Precum se scie cuprinsulu acestui documentu e de pucinu interesu, din care causa ne marginimu a publicá numai corespondintiele privitóre la pretinsele persecutiuni ale jidaniloru in Români'a.

Contele Andrássy câtra Schlechta in Bucuresci.

Vien'a, 13 Fauru, 1872.

Eu aprobu, ca dtea te-ai alaturatu la pasii colectivi ai corpului consulare, din incidentele escesseloru dela Cahulu. Ne bucurâmu vediendu, ca guvernulu pare a fi resolutu, a continuá cu energia investigatiunea.

Vien'a, 27 Martiu, 1872.

Dupa mai multe sciri private, israelitii credu ca la pasci voru fi din nou amenintiati de persecutiuni sî se temu, ca mesurile luate de câtra oficie nu voru fi suficiente. Spune guvernului, ca noi i crediurâmu ca la casulu obveniente, va scí nimerí mesurile necesarie.

Bud'a, 8. Aprilie, 1872.

Dupa aretarea telegrafica a dtale dela 3 Aprile, se pare ca consulului generale anglesu din Bucuresci a primitu dela guvernulu seu informatiuni calculate in cestiunea israelitiloru.

Nisce sciri private ce au sositu aici, anuncia, ca „alianti'a israelita“, aru fi primitu asigurarea dela guvernulu germanu, ca acest'a va face pasi in Bucuresci cá israelitii, cari au suferitu prin violentiele mai recente din Moldov'a, sa fia óre-si câtu-va despagubiti.

Dta esti impoternicitu aventualmente a te asociá la unu astu-feliu de pasiu, manifestându totuodata deplin'a nóstra incredere ce o avemu câtra guvernulu princiariu, câtra intentiunile sî vitalitatea lui, cari lu va face ca abstragendu dela tóta influinti'a esterióra, sa liniscésca pre israeliti in justele loru pretensiuni.

Vien'a, 23 Aprile, 1872.

Cu tóte ca capitulatiunile ne-aru fi indreptatitu a protestá contr'a judecârei rabinului Álter Brandes prin tribunalele române, totu-si n'amu facut'o pentru cá sa nu facemu greutâti guvernului. Noi inse suntemu indreptatîti a pretinde, cá Brandes, pre lânga cautiune, sa se puna pre picioru liberu, sî sa fia prevediutu, in spitalulu civilu pâna atunci, pâna cându judecatori'a de prim'a instantia 'si va fi pronunciatu verdictulu. Déca nu se va absólve, apoi d-tea ai sa te intrepuni, cá Brandes sa fia agratiatu.

Tisza-Lucz, 1. Maiu 1872.

Mi e intentiunea, cá sa insisti pentru neamenat'a eliberare a condamnatului. Déca lucrulu are sa vina inaintea casatiunei, dara la acést'a numai sub acea conditiune ne vomu invoí, ca alte persecutiuni judecatoresci nu se voru mai face.

Baronulu Schlechta câtra c. Andrássy.

Bucuresci, 3. Maiu 1872.

Rabinulu Alter Brandes sî conacusatulu seu Goldschläger fura agratiati de principele, sî eri sér'a eliberati.

Contele Andrássy câtra c. Beust in Londonu.

Vien'a, 21. Iuniu 1872.

Precum fâra indoiéla, va fi cunoscutu Es. vóstre, guvernulu anglesu regescu s'a adresatu câtra mai multe cabinete, ca toti la olalta sa radicâmu cuventulu in Bucuresci, in favorulu israelitiloru espusi la repetitele persecutiuni in principatele dunarene.

Prin scrisórea dela 13 Aprile, ambasadorulu Maj. Sele britanice 'mi comunicà ca Angli'a a facutu atentu sî a admoniatu pre guvernulu princiaru despre periculele, cari aru trebuí sa amenintie pre israelitii de acolo cu ocasiunea iminentei serbatori a pasciloru, déca din nou s'aru iví desele suspicionâri sî acusâri pentru pretins'a intrebuintiare de sânge crestinescu la ceremoniele pasciloru.

Dlu Andrew Buchanau propuse cu asta cale guvernului c. reg. sa cumpanésca, déca nu afla cu scopu in interesulu omenimei a adresá unu asemenea protestu câtra cabinetulu principiariu. In respunsulu meu verbalu la acésta propunere, nu m'amu potutu alaturá la opiniunea, ca pasulu projectatu aru fi aptu, a promová cu eficacitate securitatea personala a israelitiloru in Moldo-Români'a.

Din parte-mi amu crediutu ca o astu-felin de influintiare a poteriloru din partea contrariloru guvernului tierei, intre cari suntu de a se cautá urditorii neliniscei, se va aretá cá pressiune eserciata din afara. In acestu casu apoi, in adeveru aru fi de temutu, cá intrevenirea straina, devenita tuela asupr'a oficiolateloru locale in favorulu elementeloru israelitene in ochii partidei resturnatória, aru dá nou nutrimentu miscaminteloru din tiéra, bá si óre-si care apariutia de indreptatire nationala.

De-si n'amu potutu suprime ingrigirile de mai susu, totu-si perseveramu in dorinti'a nóstra si n'amu remasu neactivi, de a vedé in statulu vecinu sustienuta liniscea si pacea.

Instructiunile câtra agintele si consululu generale ostru-ungurescu s'au tramisu dejá, cari l'au indrumatu, a esprime ministrului esterneloru de dincolo increderea, care o avemu câtra nesuintiele serióse, de primu interesu pentru guvernulu românu, d'a sustiené cu severitate ordinea publica si mai cu séma a luá de tempuriu tóte mesurele, cari aru poté mai bine aperá israelitii.

Cu privire la eventualitatea unei purcederi comune a representantiloru esterni din Bucuresci, dlu Schlechta inca fù plenipotentiatu, a se alaturá colegiloru sei.

Contele Andrássy câtra b Schlechta in Bucuresci.

Vien'a, 15 Iuliu 1872.

In raportulu dtale dela 19 Iuniu ni-ai descrisu impressiunea, care a provocat'o scirile multu discutate in tempulu din urma despre o intrevenire diplomatica in privinti'a cestiunei israelitiloru români, atâtu in cercurile ministeriali, câtu si in organele publice din Români'a. Amu prevediutu acésta impressiune.

Cu atâtu apare mai de doritu, cá emancipatiunea poporatiunei de credintia mosaica sa se prepare in mesur'a, incâtu ea se va aretá corespundiatória relatiuniloru, prin initiativ'a guvernului românu astu-feliu, ca acestu progresu civilisatoriu sa nu póta fi aretatu cá unu resultatu alu pressiunei din afara.

Pentru o astu-feliu de renovare profunda insa se pare ca Români'a acum'a are pucinu terenu si respectivele mesure se potu pune in pracsa numai mereu si graduatimu; iéra guvernulu principiariu aru trebuí sa se interesedie, cá anselele la gravaminele, asiá dicendu periodice ale poteriloru europene despre persecutiunile israelitiloru, de estadi incolo sa se impucineze dupa potentia. La acést'a aru contribui mai multu astu-feliu de nesuintie prin cari s'aru micsiorá pucinulu prospectu spre nepedepsire ce-lu dá provocatoriloru si compliciloru astoru-feliu de escese actual'a procedura criminala româna.

Bine-voiti dle, a consultá confidentiale acestu objectu cu ministrii principelui Carolu, in intielesulu observâriloru presente, si a-mi raportá cum s'au primitu indegetârile dtale. (Trad. „Feder.“)

Projectu de adresa la cuventulu de tronu,

— subscernutu dietei in 24 Sept. 1872 prin comissiunea esmisa spre compunerea adresei. —

Inaltiate Imperate si Rege Apostolicu!

Cu reverintia omagiala amu primitu provocarea Majestâtiei Vóstre de a continuá, conformu intereseloru natiunei si recerintieloru tempului, oper'a cea mare a reformeloru interne, ce o au inceputu dietele de mai nainte si de a inaintá desvoltarea spirituala si materiala a statului prin dispusetiuni legale si prin investitiuni corespundiatóre.

Pricepemu momentuositatea acestei probleme in tóta gravitatea sea.

Scimu, ca avemu a indepliní intrelasârile unui lungu periodu si ca in dispusetiunile facute in tempii cei mai próspeti s'au depusu numai unele fundamente spre regularea organismului de statu.

Multe cestiuni, cari mai de demultu au remasu nedeslegate, ascépta inca si acum'a la resolvire si mai multe institutiuni salutarie, ce s'a creatu in tempulu celu mai próspetu, suntu a se desvoltá mai departe.

De-si la dispusetiunile cele momentuóse ce le a facutu diet'a trecuta, a urmatu deslegarea mai multoru cestiuni vitale totu-si abiá amu trecutu inca preste inceputulu reformeloru de care duce lipsa patri'a nóstra.

Ma in mai multe cestiuni cari dela legislatiune pretindu dispusetiuni grabnice, nici chiaru pâna la initiativa n'amu potutu ajunge.

Cându dara semtimu atâtu remânerea indereptu a nóstra, câtu si necessitatea reformeloru interne — urmâmu cu zelu patrioticu invitarea Majestâtiei Vóstre la o activitate continua, consecinta si duratóre. Bucurosi ne vomu nisui a luá la petractare tóte propunerile si a le si superá dupa cea mai buna pricepere a nóstra, conformu recerintieloru timpului, si intereseloru tierei, câte ni le va substerne regimulu Maestâtii Vóstre spre regularea organismului de statu, a referintieloru si intereseloru publice si private, si spre promovarea poterei spirituale si materiale a tierei.

Pentru succesulu activitâtiei nóstre continue, consecinte si duratóre aflâmu garantia insemnata in procederea planuita si sistematica si in impartirea cuviinciósa a timpului, precum acést'a ni se pune la vedere prin aceea dechiaratiune a prea innaltului cuventu de tronu, dupa care proiectele mentionate ni se voru subscerne la tempu potrivitu, prin regimulu Maestâtiei Véstre.

Objeptele enumerate in preaînnaltulu cuventu de tronu negresitu suntu fórte momentuóse si pretindu o resolvire grabnica. Ele cuprindu in sine cea mai mare parte a agendeloru legislativei, la cari inainte de tóte acuma suntemu chiamati. Inse nu sufere indoéla, câ, precum Maestatea Vóstra prea gratiosu ati binevoitu a amintí in cuventulu de tronu, afara de acele obiepte mai suntu inca multe cestiuni, nu mai putienu momentuóse si asemenea neamenavere, a câroru deslegare corespundietóre cu privire la referintiele nóstre patriotice este o dorintia neastemperata a natiunei.

Noi din partea nóstra, cá representanti ai tierei, incâtu depinde dela noi, ne tienemu de datorintia a inaintá asemenea deslegarea legislativa a acestoru cestiuni. Si déca intrelasâmu astadata enumerarea detaiata acelor'a. — o facemu acést'a din acelu motivu, câci regimulu Maestâtiei Vóstre, care urmaresce cu atentiune dorintiele generale in tóta direptiunea, aceste intrebâri si altcum le anumera intre problemele cele mai de frunte.

Pentru increderea, cu carea noi in acésta privintia privimu in viitoriu, si pentru speranti'a la resultatu, cu carea ni incepemu activitatea legislativa, posiedemu unu pemnu insemnatu si in istori'a aceloru lune, cari au decursu dela incheiarea sessiunei trecute dietale.

Pentru ingrigirea estraordinaria, cu carea a-ti petrecutu interesele generali de cultura ale tierei, aflâmu dovedi nóue in acele dispusitiuni estraordinarie, ce Majestatea Vóstra spre infiintiarea grabnica a Universitâtiei din Clusiu si a Academiei Ludovice a-ti bine-voitu prea gratiosu ale ordiná.

Esprimâmu multiamit'a nóstra profunda si pentru aceea parintésca ingrigire si interesare, ce a'ti binevoitu a o aretá câtra acei locuitori ai tierei, cari au suferitu prin esundarea apei. Asceptâmu cu sete si cu viu interesu vomu luá la pertractare proiectele, cari voru face possibilu, cá acele pârti a tierei in viitoriu sa fia scutite de asemenea calamitâti.

Cu cea mai sincera bucuria si cu simtieminte de multiamire amu primitu acele dispusetiuni ale Majestatei Vóstre, cari s'au facutu pentru reincorporarea si provincialisarea faptica a granitieloru militarie.

In determinarea gratiósa a Maiestâtiei Vóstre natiunea vede realisarea dorintiei sele vechie si legale, prin ce tóte granitiele militarie se subordinéza regimului legalu alu tierei si incetandu starea esceptionala, carea este in contradicere nu numai cu legile nóstre, ci si cu sistemulu de honvedi sta-

---

FOISIÓRA.

Discursu funebralu la immormentarea

lui

Avramu Iancu

fostu Prefectu alu legiunei I. române, in lupt'a pentru libertatea natiunala si independinti'a Transilvaniei, la anulu 1848/9, rostitu cu ocasiunea immormentârei defunctului la 13/1. Sept. 1872, prin **Georgiu Secula,** advocatu in Baia de Crisiu.

Onorabila adunare funebrala!

„Libertate, egalitate, natiunalitate!“

Principiu-trinitate, luminatu, si candidu, pre câtu moritorii potu sa se avente la sublimulu missiunei sale; devis'a a totu ce nisuesce la perfectiunea dupa chipulu si asemenarea divinului creatoriu; principiu si devisa tradusa in fapta, in adeverat'a lucrare si esercitiu practicu, — acestea nu permitu nici unu visu mai deliciosu, cá societatea omenésca sa atinga o mai mare si fericitória bunastare!

Domniloru! in fati'a acestui cosciugu, ce acopere partile trecatóre ale unui barbatu epocalu, adeveratu epocalu, partile corporali trecute in decompunere si menite sa descinda in sinulu pamentului; — miscatu de trecerea sea dela viétia, urmata atâtu de rapede, adancu emotiunatu si de acésta lovitura de o parte, iéra de alta parte uimitoriu de nimbulu si aureol'a ce a incoronatu si incoronéza candiditatea acestui verginalu apostolu, operatoriu la desceptarea natiunei sale; cu doliu in peptu pentruca a trecutu dintre noi, dar mandru, de trei ori mandru intru apretiuirea esistintiei sale, vinu cu pietate a rostí unu cuventu funebralu de despartire corporale de câtra acestu mare si induratoriu martiru natiunalu!

I.

Domniloru! Menitiunea, pentru carea creatoriulu a destinatu pre omulu facutu asemene siesi dupa chipu si asemenare, atâtu din traditiunile asiá numitei santei scripturi, câtu si din logic'a adeverata a creatiunei insesi, a fostu, este si va fi nepermutabilu consistenta, intru manifestarea si indeplinirea actiuniloru sale, intocma dupa cum indigintiele naturelului seu reclama, cu libera voia si nerestrinsa lucrare; — deací cea mai nobila creatiune in universu, omulu dodata cu acésta facultate nerestrictibile, nu póte, si chiaru logicu si consecuentu nu va poté nici cându a atinge acelu gradu alu perfectiunei in esistintia la care dela natura este menitu, pre câtu facultatea liberei sele actiuni este marginita de impregiurâri voluntarie séu involuntarie, nedependinti dela sine, iéra necontestat'a acést'a facultate de libera actiune, — geniulu omului produce chiaru minune, si acést'a este pré naturalu, numai libertatea, si nu forti'a, este capabila de a face, de a creá si sustiené ce este mare, sublimu si folositoriu! Nici o opera artificiósa esecutata cu fortia, in contr'a voluntatei si a liberei lucrâri, n'are prestigiu si durata solida, ma pururea cu fortia sustienuta, de locu ce fortiele obosescu, séu evolutiuni neprevediute ori preponderanti isbutescu a sdrobí si frânge catenele loru, artificiulu produsu contr'a voluntatei si liberei lucrâri, dispare, nelasandu in urm'a sea, decâtu odiulu si blastemulu posteritatei liberu cugetatóre. —

Domniloru! Libertatea, si déca acést'a-i este omului rapita, dorulu de a o recastigá pre acést'a, chiaru si din instinctu naturalu, este suprem'a necessitate, si celu mai nemarginitu dreptu, pre care ori-cine are dreptulu de a-lu reclamá, — acésta schinteia pusa in inim'a omului de a arde in continuu cá foculu vestalu, este atâtu de divina, incâtu atingerea séu marginirea ei sacrilega prin sine insasi devine resbunata cu amaru; nici unu omu marginitu in libertatea sea personala, fisica ori intelectuale n'a potutu obtiené vre-odata unu resultatu de o opera démna de creatiunea libera, si admirata ori apretiuita de contempurani ori posteritate, câci restrictiunea libertatei produce numai bastarde, cu cooperare straina, influintiata, ce nu póte avé sborulu câtra sublimitatea creatoriului, fiindu omulu creatu liberu si nedependinte, pre cându in deplinulu esercitiu alu acestei facultâti, omulu chiaru si in martiragiu, cu atâtu mai multu devine semidieu! Vedeti oper'a divinului Cristu!

Sciti, domniloru! pentru ce a luptatu Avramu Iancu, prefectulu muntiloru apuseni ai Transilvaniei?

Pentru libertate!!

II.

Intru deplin'a recunóscere a facultatei omului, prin care esercitie liberamente vointi'a sea, nimic'a mai convenientu, mai naturalu si mai logicu, decâtu neatingerea in dreptulu altui omu, principiulu admisu de ratiune, de morala si crescenti'a libertatei inse-si, principiulu in eternu dreptu „Suum cuique“, care culminéza intr'o singura ideia bine priceputa, ce esprime cuventulu „Egalitate“. —

Domniloru! déca inim'a nóstra sente satisfactiune, cându lucrâriloru nóstre, ce avemu dreptu a le pune in practica, si prin cari nu atingemu faculbilitu in tempulu mai recinte, prin acést'a se face posibilu, cá binecuventarea libertâtiei constitutionale sa se estinda sî asupr'a locuitoriloru aceloru teritórie.

Concedeti-ne Maiestate a sperá, ca oper'a provincialisârei, pre calea straformâriloru treptate, se va introduce pre deplinu câtu mai curendu pre totu teritoriulu granitieloru ungare croato-slavone.

Noi din partea nóstra vomu pertractá totu-déun'a cu bunavointia patriotica si cu interesare viua fatia de locuitorii granitieloru militarie tóte câte ni se voru substerne prin regimulu Maiestâtiei Vóstre sî privescu impartirea administrativa representarea la dieta a granitieloru, ori privescu inarticularea favoruriloru date dejá prin Majestatea Vóstra parte locuitoriloru de pre acestu teritoriu, parte celoru de pre teritoriulu croatu dejá provincialisatu.

Cându inse cu acést'a ocasiune ne esprimâmu de nou multiamit'a nóstra cea mai sincera pentru acele dispusetiuni gratióse ale Majestatei Vóstre, ce s'au intemplatu sî in aceste pârti a granitieloru spre intregirea teritoriala a sântei nóstre coróne : concedeti-ne Maiestate, cá cu cea mai profunda reverintia sî incredere sa Vi atragemu atentiunea de nou spre acele, ce pentru intregirea teritoriala tienatórie de sânt'a coróna ungara le-amu dîsu in adres'a nóstra din 1869 despre reincopciarea Dalmatiei.

Nu voimu cu acést'a ocasiune a le repetí cele ce se cuprindu in aceea umilita adresa a nóstra. Ne tienemu inse de o datorintia neamenavera, ce este legata de pusetiunea nóstra, de a ne radicá vocea si astadata inaintea tronului Maiestatei Vóstre in acést'a privintia, sî a dá de nou espressiune sperantiei nóstre, ca intielepciunea Maiestatei Vósre va aflá unu midiulocu spre dalaturarea greutâtiloru, cari sî nóue ne suntu cunoscute, sî spre realisarea unei dorintie vechie sî legale a tieriloru de sub corón'a Ungariei.

In urmarea provocârei Majestatei Vóstre dechiarâmu sî cu ocasiunea acést'a vointi'a nóstra cordiala spre esmiterea acelei deputatiuni regnicolare, a cârei probleme va fi a conferá cu deputatiunea Croatiei sî Dalmtiei despre obiectele indegetate in préinaltulu cuventu de tronu.

Fatia de atâte probleme insemnate legislatorie, cari ascépta deslegare, a sternitu in noi semtiulu de bucuria a linescei interne acea dechiaratiune a Maestâtiei Vóstre, cumca referintiele favoritóre si amicabile cu staturile straine ni da sperantia sigura spre sustienerea pacei. Cu bucuria amu esperiatu, cumca Maejstatea Vóstra sî cu ocasiunea cea mai recinte ati primitu dovedi despre acést'a stare favorabila a referitieloru esterne. Dorimu, ca regimulu Maejstâtiei Vóstre si de aci incolo 'si va tiené de datorinti'a principala : asigurarea pacei stabile, de óre-ce conditiunea de viétia a organisârei interne sî a desvoltârei statului este : sustienerea continua a pâcei.

Mai vertosu acést'a va face posibilu, ca, conformu asceptârei Maejstatei Vóstre, in economi'a nóstra de statu sa se asigurédie, prin economisare rationabile ecilibriulu atâtu de necesariu.

Cu supunere omagiala esprimamu multiamita Maejstâtei Vóstre pentru bunavointi'a parintésca despre carea prea inaltulu cuveutu de tronu ni a datu nóue devedi.

Cari intr'altele amu remasu cu profunda reverintia.

Majestâtei Vóstre Cesare si regie apostolice
cei mai umiliti servi. Representantii Ungariei, Croatiei si Slavoniei coadunati la dieta.

Depre ap'a Venerei, Septembre 1872.

Ap'a Venerei e cam la toti cunoscuta, isvoresce din muntii asiá numiti ai Sebesielului din pisculu „Canciu“, sî dupa ce trece prin comunele Cugieru, Venerea, Balomiru et Sibotu se varsa in Muresiu.

Comunele numite se tienu de unu inspectoratu alu scaunului Orastiei, sî se bucura de o stare materiale fórte buna. Cugierulu sî Venerea se ocupa pre lânga agricultura cu negotiatori'a de lemne, mai cu séma cu fabricarea de prascíla, iéra Sibotulu sî Balomirulu, cari jacu in valea Muresiului, numai cu agricultura, avendu unu teritoriu fórte productivu numitu „Câmpulu pânei“, cunoscutu inca din istori'a secului alu 15 a. Comunele aceste suntu locuite numai de români, au averi proprie, din cari, fâra a face repartitiuni, potu supliní tóte recerintiele administratiunei, atâtu civili, sî scolastico-bisericesci. Sî anumitu Sibotulu are venitu anuale de 6,000 fl. v. a. iéra Balomirulu 3,000 fl. v. a.

Pre lânga aceste venite, in cele dóue comune vecine Balomiru—Sibotu pre lânga unu venitu anuale de 9,000 fl. v. a. nu se afla scóla ? sî totu-si dorere ! e asiá ! sî de ce ? Caus'a, ca pâna acum'a nu s'a tienutu scóla, a fostu administratiunea politica rea, sî neingrigirea celoru chiamati a influintiá asupr'a poporului.

Despre ce a fostu in ante de 1848 tacemu, iéra ce s'a intemplatu de atunci pâna 1861 scimu prea bine ; inse cele intemplate de atunci pâna astadi nu voru fi cunoscute de toti. Deci cu permissiunea on. lectori voiu schitiá câte-va intreprinderi din acestu tempu in (de) favórea scóleloru din amintitele comune. —

Administrarea veniteloru comunali o privegheza in scaunele sasesci pro primo inspectorulu cercuale ; la propunerea sî influintiarea acestui amploiatu se determina tóte spesele comunali prin representanti'a comunale, — apoi se esaminéza de magistratu resp. scaunu, sî numai dupa acea devinu in valóre ; deci sî salariulu invetiatorescu are de a trece prin asemenea purgatoriu. Observediu sî acea, ca inspectorele 'si esercédia influinti'a prin notarii comunali, judi etc., cari de comunu suntu creaturile sele — cum e sântulu asiá e sî tamâi'a. —

Dela anulu 1861—1871 adeca 10 ani a fostu in functiune cá inspectoru preste comunele de pre ap'a Venerei domnulu Balomiry János. Activitatea politica a acestui barbatu nu e necunoscuta publicului românu — de care natiune s'a tienutu densulu numai la tempulu seu. — D-sea in locu sa conduca poporulu cum sa lucre spre cultivarea sea prin cladire de scoli, dotare de invetiatori s. a. cu tóta influinti'a, sî in casu de lipsa sî cu supremati'a, a impedecatu silinti'a altoru persóne, cari a doritu sî dorescu inaintarea poporului nostru, sî adeca la intemplare, cându vre-unulu din membri representatiunei comunali aperá dreptulu, opunendu-se propuneriloru domnului inspectoru B. J. atunci lu persecutá, sî de remânea sî pre venitoriu constantu principieloru sele, 'lu silea a se multiamí, séu simpliciteru 'lu — depunea, dupa acea substituiá persóne necapabili, cari prin tacere absoluta accept'au tóte propunerile verdi-uscate ale d-sele. —

Cunoscutu dara in lume, dara mai cu séma in scaunulu Orestiei, de contrariu afaceriloru puru nationale, acestu omu „greu de pricepere“, — dupa cum dicu sasii — mai avea sî acelu defectu, ca nu suferea, cá in vre-o adunare de ori-ce natura sa se duca in deplinire propunerea altui'a — chiaru sî cându aru fi fostu ide'a sea propria, inse propusa de altulu ; intrebuintiá tóte midilócele spre a impedecá o aducere de decisiune valida ; prin vorbiri sî desbateri lungi — inse fâra esentia — amená tempulu pâna cându treceau órele, sî asiá adunarea respectiva erá silita a se disólve fâra a decide ce-va. Acést'a insusire esceptiunându dela regula, nu o a avutu d-sea in diet'a din Pest'a, unde tacea cá pescele sî numai la „igen“ secundá. —

Câte-va fapte credu ca voru ilustrá lucrulu : In comun'a Sibotu in locu de a staruí inmultirea salariului invetiatorescu sî astu-feliu spre inaintarea invetiamentului intre poporu, a propusu, representantiei comunale, cá salariulu invetiatorescu sistemisatu de 80 fl. v. a. sa se imparta in 2 pârti egali, din cari un'a sa o capete preotulu gr. cat. avendu „in cura“ numai 4 familie, iéra ceea-lalta jumetate sa remâna pentru scól'a gr. or., cu 280 familie, cu cari — 40 fl. — 'si potu capetá — dupa priceperea densului, unu invetiatoriu destru, care are sî póte sa dea generatiunei tinere o educatiune corespundiatória tempului ! ? Póte ca crede d. B. J. ca numai din intarél'a cartofiloru (crumpeniloru) se intaresce spiritulu, dara me miru, ca nu scie, ca nutrirea cu astu-feliu de frupte debilitéza fórte tare mintea.

Sî óre din ce punctu de vedere a procesu d-sea astu-feliu ? L'a mancatu póte interesulu religiunariu — fiindu sî densulu gr. cat. ? — ? comparându-i sî faptele din alte comune gr. cat. facia cu

---

tatea de libertatea nimenui, — nu se opunu pedeca opritórie, — cu atâtu mai multa mangaiere sufletésca trebue sa guste consciinti'a nóstra, cându potemu sî noi sa privimu cu indestulire ori-ce progresu ce pasiesce pre acésta cale, — o opunere in calea acestei idei desvoltatóre de libertate, aru fi sî este negatiunea esistentiei morala omului, sî unde acésta gangrena in societatea omenésca si-a facutu apertura, acolo numai vindecare radicala póte obtiené unu resultatu stirpitoriu, câci ran'a atâtu de inveninata este, câtu nu permite unitate de actiune, solidaritate spre bine publicu, sî progresare câtra perfectiunea la care este datu geniului omenescu sa ajunga, ci lucréza cu rapiditate spre ruina sî destructiune ; intre asemeni calitâti omenesci, asiédia parete despartitoriu, care face cu nepotintia ori ca apropiare de o lalta, ori ce contielegere, cu auspicie de bune resultate; sî prin paretele, cest'a despartitória, nu transpira de câtu spiritulu distructiunei reciproce, care sa inveninedie viéti'a societâtiloru.

Domniloru ! Precum libertatea, in care consiste criteriulu divinu alu fapturei omenesci, nu se póte negá, intocm'a cá o urmare indispensabile este innascuta omului liberu, egalitatea, dara egalitate, domniloru, in libertate nu in catusie, de ori-ce specia sa fia acelea, egalitate deplina nemarginita in mesura spre bine, sî astfeliu concordata intre ómeni, ca sanitatea ideei de omu liberu sî egalu indreptatitu, sa fia asiediata pre temeiulu celu mai solidu alu ratiunei puru adeverate sî nerafinate, ce emana naturalminte din conceptulu de omu sî demnitate omenésca. —

Vediendu apoi armonia deplina intre aceste calitâti, libertate sî egalitate, cari singure numai 'lu facu pre omu — omu, corespundietoriu acestei inalte idei sî destinatiunei esistintiei nóstre.

Domniloru ! d-vóstra cunósceti, ca Avramu Iancu, a luptatu pentru egalitate !

III.

Seclulu alu nóue-spre-diecelea, in care vietiuimu, a scrisu asupr'a flamurei sele falfaitorie maréti'a idea a natiunalismului ; ide'a acést'a, domniloru, dela a cârei introducere in practica adeverata nu mai depinde bunastarea si fericirea popóreloru sî a cârei gresîta aplicare face efemera ori-ce idea de libertate si egalitate, fia aceea ori-câtu de marétia, ori-câtu de sublima ; ce bunatate si ce folóse amu ajunge noi in cea mai estinsa libertate sî egalitate, déca n'amu poté-o esercíá acea in idiom'a carea amu beut'o din senulu mamei nóstre, déca ni s'aru fortiá cá sa imbracâmu cugetele, semtiemintele, dorintiele sî aspiratiunile nóstre in haine straine, iéra dulcea nóstra limba natiunala, carea este dulce cá laptele mamei, aru trebuí s'o departâmu dela senulu nostru sî anim'a nóstra ? lipsiti arborele de suculu nutritoriu ce-i da pamentulu pentru vegetarea lui, sî l'ati facutu lemnu pentru alu aplicá spre ori-ce — prin barda, dara arbore nu va mai fi ; lipsiti baiétulu de nutrimentulu naturalu ce-i ofere mam'a sea iubitória din peptulu seu doiosu, sî nu vi se va iertá acésta crudelitate opusa eterneloru legi a naturei ; lipsiti o natiune de limb'a sea natiunala, sî a-ti redus'o la stare mai deplorabila decâtu a elotiloru, a-ti redus'o la necunoscinti'a de sine, sî a-ti comisu celu mai negru pecatu contr'a moralei, a-ti comisu fratucidu strigatoriu la Ceriu, — mai multu, a-ti infiptu pumnalulu in peptulu mamei ce v'a laptatu, câci o mama comuna avemu toti !

Adeverat'a libertate sî egalitate nu se póte fâra natiunalismu, fâra limba natiunala ; acést'a singura sî unica este bas'a pre carea numai se póte intemeiá grandiosulu opu alu adeveratei subsistintie in libertate sî egalitate, — sa aveti ori-ce caldura artificiósa sî nutritória in parte, fâra radiele binefacatória ale sórelui, nu ve-ti poté face vietiuire sigura sî in delungu tienatória, — lips'a sórelui este lips'a luminei, fâra de carea obscurantismulu nu se va poté delaturá ; natiunalismulu este isvorulu limpede, din carele bé omulu libertate sî egalitate nutritória, ea corespunde destinatiunei la carea omulu este menitu prin creatiune !

De siguru ve-ti fi sciindu aspiratiunile protoparintiloru nostri, cari culminau intru a luptá mai multu pentru conservarea limbei decâtu a vietiei ; d'a ! pentru ca sciau, ca fâra limba natiunala nu este viétia, sî singura acésta convictiune firma a scapatu de perire natiunea nóstra cá atare, n'a ajunsu inse numai convictiunea interna, cí aceea a trebuitu sî a fostu manifestata in fapta, prin vorbe, prin scrisu sî prin bratiu armatu chiaru ; sî aceea ce in seculii obscurantismului erau dorintie pie numai din partea celoru subjugati, esplodate din cându in cându, cându pocalulu amareloru suferintie se vérsa astadi in acésta epoca luminata, cându tóte popórele lumei civilisate si-au insusit'o de religiune chiaru, astadi cându dupa revolutiuni sângeróse vitalitatea acestei idei s'a probatu prin botezu de sânge, — astadi acésta marétia idea a santiunatu unitâti natiunale, din cari revérsa educatiune, cultura sî fericire.

(Va urmá.)

scól'a, asl'a nu o potemu sustiené! Nu ne sferamâmu capulu dupa causa; cá omu politicu de securu nu va fi procesu nebunesce, ceea ce se dovedesce sî din urmatórea fapta:

In anulu 1862—3 s'au infiintiatu din averea comunale a Balomirului 2 stipendia pentru 2 tineri seraci din acea comuna, cari studiéza in vre-o scóla gimnasiale, sî anumitu pentru unulu din gimnasialu inferioru 40 fl. v. a. iéra pentru unulu din gimnasiulu superioru 60 fl. v. a. d. B. J. a aflatu inse de bine a dá cei 60 fl. nepotului seu cu avere parintiésca de 20—30 mii, care frecuentá gimnasiulu inferioru cu calculu de totu reu; iéra cei'alalti 40 fl. unui studente bravu din gimnasiulu superioru, de altmintrea iéra cu avere frumusica —

Acestu actu de nedreptate sî contrariu cu totulu conditiunei de stipendiare a indignatu pre toti locuitorii, sî demustra numai interesele familiare ale d. B. J.! O va denegá d-sea acést'a? spuna atunci, ce motivu l'a indemnatu a fortiá comun'a Balomiru, cá sa dea mór'a comunale spre reparare fratelui seu Ant. Balomiry, fára cá acést'a sa aiba lipsa neincungiurata?? Nu voiu descrie aci mai pre largu mijlócele folosite spre a seduce repres. comunale la pasiulu amintitu, sî acést'a din acea causa, ca s'aru prea indigná persónele seduse — cari de altu-mintrea acum 'si recunoscu pecatulu; in scurtu sa fia amintitu numai, ca repararea acelei mori a costatu aprópe la 3,000 fl. v. a. cu computarea ajutoriului comunale la totu lucrulu de mâna (adusulu lemneloru din padure, ajutorii la ziditu, etc.) — Mór'a s'a datu arendatoriului pentru spesele avute pre 7 ani, — inse comun'a e indatorata pentru lucrurile afara de planu — medilocite numai prin seducere (vedi conclusele in prot. com. contr'a sî la intrevenirea d. B. J. pentru lucrare afara de planu) — cu 1200 fl. v. a. dupa computulu facutu. Mór'a aduce unu venitu anualu de 3,000 fl. v. a. dupa administrarea presenta sî dechiararea arendatoriului, — in 7 ani 21,000 fl. v. a. Mirare! ca d. B. J. n'a instruatu locuitorii in altu modu a face reperarea morei, care cum s'a dîsu n'a fostu neincungiuratu de lipsa. Dovada ca nu a fostu de lipsa este; — mór'a s'a licitatu in Septemvre 1869 inse arendatoriulu nu fù asiá prostu sa faca repararea in tempulu, care aduce celu mai mare venitu, — ci elu o folosì pâna in Aprile 1870, sciindu ca din acést'a luna pâna la secere nu mai are atât'a scadere.

Deci e evidentu ca sî la asta manipulatiune fura representate numai interese familiarie; singuru modulu licitatiunei sî midilócele indebuintiate cu acea ocasiune probéza destulu intentiunea avuta de dlu B I., ba inca gurile rele vorbescu, ca d-sea inca aru fi companionu la repararea sî usuarea acelei mori. Mai vorbescu ómenii de nisce concluse . . . . . in comunele Cugieru sî Sibotu, pentru cari a sî fostu investigatiune judecatorésca! Se va vedé resultatulu.

Inca o fapta nobila: dlu fostu inspectoru a aplicatu la repararea crijmei, materialulu procuratu, de judele comunalu din Sibotu Ioanu Viorelu, spre edificarea scólei. Iertati dlui B. I! aceste fapte, cine va voí, dara natiunea nu ti-le póte iertá nici odata.

Pentru tóte aceste merite, cu ocasiunea organisârei judecatorieloru inaltulu ministereiu s'a induratu a denumí acestu barbatu — demnu de alte tempuri — cá asesoru la tribunalulu din Dev'a, sî asiá din grati'a lui Ddieu sî mil'a ministeriului, scapà scaunulu Orastiei de acésta persóna impedecatória de interesle natiunali, sî promovatória de interesele sele personali sî familiarie. — La despartire putemu dice, cá sî fierele selbatice la ingroparea venatoriului. „Lui e bine, nóue ne mai place“, ca cu departarea d-sele s'a induratu Ddieu sî ne a datu unu supraveghiatoriu demnu chiamârei sele, a cârui nume — crutiandu-i modesti'a — nu-lu amintimu, dara nu-i potemu tacé faptele: asiá d. e. pre lânga tóte opintirile partidei ruginite remase de D. B. J., midilocí radicarea salariului invetiatorescu de 80 fl. v. a. deocamdata, in comun'a Sibotu la 160 v. a. sî in com. Balomiru la 120, pre lânga emolumente de cuartiru liberu sî lemne de focu, prin cari totusi conformu impregiurâriloru locali se póte sustiené invetiatoriulu sî póte conlucrá spre inaintarea poporului. Si pentru edificiurile scolastice se ingrigesce noulu inspectoru: In comuna s'a adunatu materialu pentru edificarea scólei, dupa unu planu care merita tóta laud'a, iéra in Balomiru a midilocitu repararea unei case comunale pentru scopu scolasticu.

Erá inse sa petrecu unu ce importantu: fostulu nostru inspectore, spre efeptuirea mariloru sale opere, — avé lipsa de barbati versati in esecutarea loru. Ce face dara d. B. I. in respectulu acest'a? Cauta in lumea larga, sî dupa multa ostenéla 'si afla pre eroulu seu in Pachonius Maniu. Biografi'a acestui barbatu unicu in feliulu seu, merita a fi pusa in râmi alaturea cu a patronului seu, ci pentru crutiarea spatiului, sî cu permisiunea on. lectori, lasu sa urmeze aci numai câte-va trasuri: a fostu oficieru la branch'a de montura (unu despartiementu administrativu la militia); in servitiulu acest'a s'a purtatu atâtu de bravu sî promptu, in câtu in celu din urma fu cassatu sî incarceratu pentru defraudare; dupa ce absolvà acestu institutu, sî pasî in lume cá civile, 'si schimbà, cá sî lupulu, numai perulu inse nu sî naravulu, câci functionandu in Sibotu cá notariu vre-o 5 ani — firesce numai sub protectiune — pastrà sî aci acelasi scandalu, cá sî la militia — mâti'a ori-unde umbla dupa sióreci; — deci fu scosu din comuna. In asemenea impregiurare grava d. B. I. nu lasà pre amiculu seu de principiu in usîle ómeniloru, ci in acea dî 'lu duse de notariu in Balomiru, cá sa-i indeplinésca sî aci grandiós'a opera. De aci nu-i amintescu decâtu un'a singura fapta sî inca pre cea mai recenta: cu ocasiunea intrepunerei dlui preotu Nicolau Suciu sî proprietariului Iosifu Vulcu pentru ameliorarea salariului invetiatorescu, amintitulu notariu ia persiflatu in adunarea comunale respundiendu-le: ca „Ianos“ — unu carpaciu, unguru in comuna — sî „Trantiariulu“ — stringatoriu de sdrentie totu acolo — suntu invoiti a serví cá invetiatori pentru unu salariu anuale cu 10 fl. v. a. mai multu de celu din anulu trecutu (50 fl.); deci fiindu ca din salariulu sistemisatu de 80 fl. v. a. in anulu trecutu s'a subtrasu bietului invetiatoriu 30 fl. v. a.; dupa capulu d-sele pentru unu invetiatoriu e de ajunsu sciinti'a unui cârpaciu séu trantiariu sî unu salariu de 60 fl. v. a. Documentu despre unu sufletu coruptu in gradulu supremu! sî despre cea mai mare batjocura natiouale! Efialte sî Sìnonu, creaturile cele mai miserabili ale istoriei, s'aru tiené superbi a-lu avé in societatea loru.

Din acestea se vede ca d-lu B. I. spre esecutarea marsiaviloru sale planuri si-a alesu instrumente demne de acele planuri, persóne scóse din societatea omenésca pentru faptele loru. Dar' óre magistratulu din Orestia cum a recunoscutu sî intaritu in oficiu pre ast-feliu de persóne? Póte ca d-lu B. I. a sedusu pre consillulu magistr. prin vorbirile lungi sî fâra esentie. —

Sirmanu poporu inocente! cum te sugu de tóte partile!

„Poporu micu! ispravnicii vostri ve spicuescu pre voi, sî cei ce ve silescu, ve stapânescu pre voi! poporulu micu! cei ce ve fericescu ve insiéla pre voi, sî cararea picóreloru vóstre o tulbura“ Isaia 3. 11.*)

Unu românu.

Varietâti.

⁂ Drumu de feru. Podulu celu renumitu dela Ogn'a, despre care amu vorbitu mai de multe-ori a fostu supusu in 28 Septemvre probei celei dintâiu politiane sî dupa spuse s'a aretatu mai tare sî mai statornicu decum 'lu vorbeau multi pâna acum.

⁂ **(Teatru romanescu.)** Ieri in 20 Sept. v. sosì in midiloculu nostru artistulu comicu românu dlu I. D. Ionescu din Galati, dimpreuna cu soci'a d-sele Fanni Ionescu sî Martinu Georgescu pentru de a dá dóue representatiuni. Prim'a representatiune va avea locu Dumineca in 24 Sept. in Teatrulu orasienescu sî va constá din urmatórele piese: 1. „Tieranulu din munte. 2. „Profesorulu grecu“, 3. „Cocón'a Chiritia la Parisu“, 4. „Jidovulu din Moldov'a“ sî 5. „Vine Cometulu“; — comedie-vodvile cu cântece sî dantiuri natiunale in 5 acte. — Bilete de vendiare se afla de astadi la Hotelu Bucuresci Nr. 8. sî in dîu'a de rapresentatia la cass'a Teatrului.

Sperâmu ca inteleginti'a româna din locu si impregiuru va imbracisiá cu caldura pre artistulu românu dlu Ionescu, cu atât'a mai multu cu câtu a datu probe de virtutea dsele pre câmpulu acestei arte, producendu-se cu celu mai bunu succesu chiaru sî inaintea M. Sele a Sultanului sî inaintea Domnitoriului Românici Carolu I.

⁂ Serbarea Stei Sofie in Brasiovu patrón'a gimnasiului de acolo a decursu fórte solemnelu sî in anulu acest'a. Dupa seversirea servitiului ddieescu in biseric'a Stului Nicolau din Scheiu s'a continuatu festivitatea curatu scolastica in sal'a gimnasiului unde dlu prof. I. Pope'a a rostitu unu discursu frumosu despre adeverat'a cultura. Cu ocasiunea acést'a spunemu ca concursulu la scólele din Brasiovu rom. gr. or. este mai mare cá in anii trecuti cu deosebire la scólele reali.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele populare gr. or. din protopresbiteratulu Târnavei de susu, se escrie concursu pâna la finea lui Sept. a. c.

a) Pentru Boiulu-mare salariulu 100 fl. v. a. cuartiru sî lemne de incalditu.

b) Pentru Sz. Ernea salariulu 80 fl. v. a cuartiru naturalu sî lemne de focu.

Concurentii pâna la terminulu mentiunatu sa-si tramita la subscrisulu in Alm'a petitiunile, loru instruate in intielesulu Statutului Organicu.

Cu impreuna intielegere a comiteteloru parochiali.

Ioanu Almasianu,
(1—3) Protopopu.

Concursu.

Devenindu statiunea de invetiatoriu la scól'a confessionale din comun'a Lazu vacanta, se escrie pentru reintregirea ei acestu concursu pâna la 15 Oct. 1872 st. v.

Emolumentele suntu:

Léf'a 120 fl. v. a. cortelu sî lemne pentru incalditu.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au sa-si inaintedie petitiunile loru inzestrate cu documentele prescrise de Statutulu Organicu inspectiunei scolare districtuale respective in S. Sabesiu pâna la pomenitulu terminu.

Lazu in 11 Sept. 1872.

(1—3) Comitetulu parochiale gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci in protopopiatulu gr. orientalu alu Hatiegului, in comunele:

1. Petrila cu salariu anualu de 300 fl. v. a. sî cuartiru;

2. Livezeni, cu salariulu anualu de 300 sî cuartiru, —

Se deschide concursu pâna la 10 Octobre a. c.

Doritorii de a ocupá aceste posturi sa-si indrepte suplicele loru bine instruate la subscrisulu.

Hatiegu in 10 Septemvre 1872.

I. Ratiu
(1—3) Protopopu gr. orientalu.

Concursu

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a elementara româna gr. or. din Rapoldu-mare, protopresbiteratulu Joagiului I, se deschide concursu pâna la 24 Sept. a. c. st. v. Emolumentele suntu: cuartiru naturalu cu grâdina de legumi, 260 fl. v. a. si dela fia-care elevu câte 8 cupe cucuruzu sfermatu, si unu diumatate caru de lemne, din care se va incaldi sî scól'a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au sa-'si tramita petitiunile instruite in sensulu „Statutului organicu“ §. 13 la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu.

Hondolu, 28 Aug. 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Basiliu Piposiu,
(3—3) protop.

---

*) Bine erá cându cine-va avé curagiulu a face descoperiri de aceste pâna erá dlu B. I. inca inspectoru, pentruca nu e nici frumosu a fi aspru numai cu cei ce nu mai suntu de fatia. Ceea ce se atinge de salariele invetiatoresci reduse sî paralisate se puté vindecá déca respectivii faceau aratare la protopresbiterulu Orestiei sî acest'a la consistoriu. Facutus'au óre vre-o aratare? R.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/3 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nru' 77. ANULU XX.

Sabiiu, in 24 Septemvre (6 Oct.) 1872.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decembre) alu anului 1872. — Pretiulu abonamentului pre 1/4 de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. v.

Pentru strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Dîu'a onomastica a Majestâtiei Sele c. sî reg. apostolice.

Vineri in 22 Septemvre a. c. fiindu dîu'a onomastica a Majestâtiei Sele c. sî reg. apostolice, Imperatului sî Regelui **Franciscu Iosifu I**, s'a seversîtu servitiulu ddieescu in biseric'a nóstra din cetate cu sânt'a liturgia sî cu rugaciune pentru sanatatea sî indelung'a sî fericit'a viétia a Majest. Sele. La acestu servitiu a asistatu sî Escelenti'a Sea Présântitulu Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu bar. de Siagun'a, membri Consistoriului archidiecesanu, corpulu profesoriloru sî elevii Institutului nostru archidiecesanu teologico-pedagogicu sî barbati din inteliginti'a nóstra de aici din locu.

St'a liturgia o a celebratu Précuviosi'a Sea Par. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a impreuna cu unu ases. cons. sî cu unu profesoru seminariale sî archidiaconulu.

Edificiele publice a fostu tóta dîu'a decorate cu flamuri. — In bisericile altoru confessiuni inca s'a celebratu serviciuri ddieesci in onórea dilei.

„Patri'a“ a inceputu de unu tempu incóce a face imputâri grele româniloru, cari in parte suntu adeverate. Merge insa pré departe cându presupune ca românii nu au facutu nimic'a pre terenulu politicu pentru ameliorarea sortiei loru natiunali, sî cându afirma ca in privinti'a culturei, stau mai alaturea cu tieganii (!!).

„Patri'a“ pare ca nu are cunoscintia de cele ce se petrecura intre românii din Transilvani'a dela 1850 incóce, nici pre terenulu politicu, nici pre celu alu culturei. Ea 'si da unu aeru, cá cându acum cu infiintiarea ei are sa se incépa sî mantuirea némului romanescu. Românii dela 1850 au infiintiatu gimnasie sî scóle normali sî reali, au institute pedagogice sî teologice, cu Asociatiuni sî reuniuni etc. etc.; pre câmpulu politicu au românii multe scaderi, dara pâna au procesu solidari sî sub o conducere morale, carea avé singurulu scopu fericirea natiunale, au esoperatu dela regimuri, chiaru sî neconstitutiunali congrese sî legi favorabili.

Recensiunea Metropolitiloru români credemu ca e unu ce cu multu mai dificile; acést'a aru trebuí sa o scia sî „Patri'a“ sî vice-patronulu ei.

„Patri'a“ dupa relatiunile sî pusetiunea ei aru trebuí sa scie, ca confusiunea cea mare ce domnesce astadi intre români nu e absolutu numai vin'a loru.

Ea aru trebuí sa fia audîtu despre nisuintiele româniloru de a face ce-va, cari nisuintie inse au fostu totu-dé-un'a cu multa politetia sî eticheta — — ignorate de o parte, sî de alt'a stropite cu oleiu cându ardeau mai tare, numai cá fumulu confusiunei sa fia mai grosu.

Déca nu aru fi lucrulu pré delicatu amu spune de acum „Patriei“ ca, afara de unii români, unde mai jace vin'a. Sperâmu ca desvoltarea lucruriloru in tempulu procsimu ne va pune in pusetiune de a trage velulu de pre faptele inca acoperite sî atunci se va vedé déca póte dîce cine-va cu consciinti'a liniscita ca numai sî numai românii suntu de vina la postu-punerea, ignorarea ce se intempla astadi cu ei sî póte se va intemplá sî in sessiunea dietei presente.

Din Zarand a sositu, precum audîmu, la consistoriulu archidiecesanu tandem aliquando unu raportu alu protopresbiterului despre starea financiale a gimnasiului nostru de acolo. Din câte amu potutu aflá lips'a de ajutoriu este iminenta. Ne abtienemu de alte reflessiuni pâna cându se va vindecá reulu, ce a venitu asupr'a gimnasiului, in sperantia ca ven. consistoriu va luá mesuri corespundietórie, cá starea de astadi a gimnasiului sa nu se mai repetiésca.

Diet'a Ungariei.

In 23 Septemvre tienù sî cas'a magnatiloru o siedintia, in care mai intâiu se autenticà protocolulu siedintiei precedinte. — Notariulu casei representantiloru I. Tombor aduce unu estrasu din protocolulu casei deputatiloru, prin care se impartasiesce casei magnatiloru resultatulu alegerei membriloru delegatiunei, ceea ce se ia spre sciintia. Contele A. Majláth asterne proiectulu de adresa elaboratu de comitetulu de adresa, care se cetesce. Proiectulu de adresa se va pune pre mâne la ordinea dilei, cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a de astadi a casei deputatiloru se cetesce sî autentica protocolulu siedintiei trecute. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, cari se transpunu comissiunei petitiunarie. — Dupa une-altele fâra interesu pentru noi, referéza K. Széll despre creditulu suplementariu pentru Ludoviceu, pentru universitatea din Clusiu, pentru trecerea preste bugetele din 1868 sî 1871 a ministrului comunu de resbelu, pentru afacerea de anticipatiune din 1870, sî in fine despre contractulu cu societatea Lloyd austro-ungurésca. Se voru imprime sî tramite sectiuniloru.

Referintele comitetului centralu L. Szögyenyi raportéza despre proiectele de lege relative la Ludoviceu sî conservarea obiecteloru menite pentru espositiunea universale vienesa. Se voru tiparí sî pune la ordinea dilei.

Referintele comitetului de instructiune Aladar Molnár raportéza despre proiectulu de lege privitoriu la universitatea din Clusiu; se va tiparí sî tramite sectiuniloru. — Dupa aceste se trece la ordinea dilei la care sta pertractarea câtoru-va proiecte de lege pentru noi de interesu secundariu; cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 24 Sept. a casei deputatiloru de asemenea se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei trecute. Se asternu mai multe petitiuni, cari se tramitu comissiunei respective.

E. Stanescu interpeléza pre ministrulu de comerciu ca din ce causa e la oficiele de posta sî telegrafu inscriptiunea pre formularie in limb'a ungurésca sî nemtiésca. — Dupa resolvirea unoru afaceri secundarie se trece la ordinea dilei, la care sta asternerea proiecteloru de adresa. Referintele comitetului de adresa Fr. Pulszky asterne proiectulu acestui comitetu; K. Tisza asterne unulu in numele centrului stângei; E. Simonyi impartasiesce ca in siedinti'a de mâne inca va asterne unu proiectu de adresa; sî Al. Trifunacz inca asterne unu proiectu de adresa. Tóte aceste proiecte se voru imprime sî pune pre siedinti'a de Sambata la ordinea dilei, cu ce siedinti'a acést'a se incheia.

In 24 Septemvre tienù cas'a magnatiloru o siedintia in care se desbatù proiectulu de adresa sî care desbatere absorbì totu decursulu siedintiei.

In siedinti'a din 26 Septemvre a casei deputatiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. — E. Simonyi asterne proiectulu de adresa alu stângei estreme, a cârui asternere o signalisà ieri. — I. Schvarz asterne proiectulu de adresa alu partitei de reforma. Sî aceste proiecte se voru imprime sî pune pre siedinti'a de Sambata la ordinea dilei. — Presiedintii comissiuniloru judiciarie a 6-a, 7-a, 8-a, sî 3-a asternu rapórtele loru.

Referintele M. Uerményi presinta conspectulu primu alu petitiuniloru resolvite de comitetulu petiunariu. Se va tiparí sî pune la ordinea dilei.

Referintele K. Széll asterne raportulu comitetului centralu despre cele trei credite suplementarie pentru spesele comune, despre contractulu „Lloyd“ sî despre creditulu suplementariu pentru Ludoviceu.

Referintele Al. Molnár asterne raportulu comitetului centralu despre contractulu postalu cu Germani'a. Rapórtele se voru imprime sî pune la ordinea dilei.

Urméza pertractarea proiectului de lege despre infiintiarea Academiei Ludovicee, sî proiectului de lege despre supraveghiarea provisoria a obiecteloru pentru espositiunea universale vienesa. — Ambele proiecte de lege se primescu cu putiene modificatiuni stilistice.

In siedinti'a din 28 Septemvre a casei representantiloru se cetesce sî autentica de asemenea mai intâiu protocolulu siedintiei trecute.

Presiedintele recérca pre acei domni deputatii cari voiescu a vorbí pentru proiectulu de adresa a dreptei, á se prenotá la notariulu Szeniczey, acei'a inse cari dorescu a vorbí contr'a la notariulu Kiss. — M. Uermenyi interpeléza pre ministru-presiedintele respective pre ministrulu pentru aperarea tierei in afacerea casarmeloru pentru trupe, la care ministru-presiedintele indata sî responde. — Dupa unealtele raportéza apoi K. Radó cá referinte alu comissiunei economice; cu ce vine la rendu pertractarea proiectului de adresa, pre care o deschide Tr. Pulszky cá referinte alu acestei comissiuni.

K. Tisza se radica pentru de a motivá sî recomandá prin o vorbire mai lunga proiectulu comitetului de adresa.

E. Simonyi varsa in o vorbire de o óra sî jumetate imputâri sî acusâri de totu feliulu contr'a ilegalitâtiloru comise la alegerile dietali din urma, definéza fia-care punctu alu proiectului de adresa asternutu de elu, care singuru aru fi in stare a asecurá viitoriulu Ungariei; cu aceste se incheia acésta siedintia.

Clubulu deputatiloru români natiunali

La deschiderea camerei lipsindu mai multi deputati români de partit'a natiunale, clubulu nu s'a potutu constituí pâna luni in 23. Sept. a. c. cându se aflau presenti siése membri, adeca majuritatea necesaria spre a se poté constituí clubulu sî spre a poté luá decissiuni valide. Luni sér'a la 6 óre adunandu-se deputatii: Parteniu Cosm'a, Alesandru Mocioni, Antoniu Mocioni, Georgiu Popu, Alesandru Romanu sî Vasiliu M. Stanescu, mai inainte de a purcede la constituirea clubului, se consultara asupr'a cestiunei prealabile, déca clubulu are sa remana sî in cursulu acestei sessiuni clubu alu deputatiloru natiunali, séu numai clubu alu deputatiloru români de partid'a natiunale. Din consideratiuni ponderóse se decise a se pastrá caracterulu de mai inainte alu clubului, adeca de a cuprinde in sine pre toti deputatii de partit'a natiunale: români, serbi, slovaci etc. cari dorescu a face parte. A dóu'a cestiune prealabile fu: vré clubulu, cá atare, sa faca o adresa separata la discursulu de tronu? séu va face numai amendamente (modificatiuni) la adres'a, care se va adoptá de majoritatea camerei? Unulu din deputatii presenti face cunoscutu ca dep. Mileticiu are gat'a adres'a compusa de densulu si ca aru fi descoperitu dorinti'a de a comunicá si deputatiloru români, cá acesti'a sa se póta enunciá in cunoscintia de causa adoptandu-o din partea clubului séu aderindu unii la dens'a, dupa impregiurâri. Resultatulu consultârei asupr'a acestui punctu fu: a se ascultá mai inainte testulu acelei adrese, si apoi a se luá decissiunea.

Spre acestu scopu deputatii români si serbi se intrunira si mai inainte de tóte se constituì clubulu, alegendu-se cu unanimitate dep. Antoniu Mocioni de presiedinte, iéra de secretariu din partea româniloru dep. V. M. Stanescu, si din a serbiloru dep. Trifunatiu, se cetì apoi adres'a compusa de dep. Mileticiu. — Dupa acést'a deput. A. Romanu observandu, ca acésta adresa nefiindu compusa de o comissiune esmisa din partea clubului, intempina multe dificultâti, unele chiaru insuperabili, si anume revisiunea pentru care tempulu lipsesce, form'a, câci intru adeveru nu este adresa ci o carte de acusatiune si gravamine in carea s'a trecutu cestiuni personali, precum istori'a ex-Banului Rauch, si cuprinde in sine proiecte de legi, cari tóte nu aru avé loculu intr'o adresa, deci crede ca clubulu, cá atare, nu póte presentá acésta adresa, ci sa se restringa cá in sessiunea trecuta numai la amendamentele necesarie. Dep. Alessandru Mocioni, mai adauge ca acésta adresa nu s'aru puté primí de clubu nici pentru cuventulu câci se ocupa prea multu de cestiunile cislaitane, pre cându densulu crede ca trebuie sa se marginésca la cestiunile regatului ung. apoi ca afara de acést'a adres'a lui Mileticiu se ocupa mai multu de cestiunea slava, fiindu compusa cu preferintia din punctu de vedere slavicu, deci crede ca clubulu nu o póte adoptá, si prin urmare sustiene propunerea de a se face numai emendamente din partea clubului cá atare, iéra adres'a sa o presente autoriulu ei si cei ce aru vré sa o subscrie.

Dep. Mileticiu dechiara ca densulu au sciutu din capulu locului ca adres'a lui nu va fi adoptata de clubu, neavendu aceea form'a de adresa, si fiindu espressiunea individuale a vederiloru si semtieminteloru sele, nu insiste a fi adoptata, ci invita numai pre membrii români cá sa védia de este bine formulatu passulu relativu la Transilvani'a ce densulu susceptuse in adres'a sea cá gravamine. Deputatii rom. erau multiamiti de cuprinsulu acelui passu, dara cu privire la tenorea memorandului facutu in conferinti'a dela Blasiu, si la faimele sinistre transpirate in publicitate, vrendu a se ferí de a nu se pune inse-si precum a nu pune nici pre Mileticiu intr'o pusetiune falsa, sustienendu unu terenu parasitu relativu la cestiunea Transilvaniei, la propunerea deputatului Al. Mocioni s'a formatu si redactatu in termini generali. Siedinti'a s'a radicatu la 10 óre.

„Fed“

Projectulu de adresa a partidei stânge

— subscernutu parlamentului Ungariei in 24 Sept. —

Majestate Cesara si Rege Apostolicu! Credinti'a nóstra intru desvoltarea bunastârei atâtu materiale câtu si spirituale a natiunei nóstre, ni-o basâmu mai nainte de tóte pre convictiunea cum ca viéti'a constitutionala a tierei e asecurata.

Este acést'a o credintia ce 'si are radacin'a nu in unele legi, ci in increderea firma a nóstra intru semtiementele constitutionale ale Majestâtiei Vóstre si in alipirea poporului tierei de sistem'a constitutionala.

In acestea aflâmu noi mângaierea, cumca tóte legile — a câroru modificare o pretinde interesulu tronului regescu si a patriei magiare — referésca-se acelea la ori-ce relatiuni ale vietiei de statu, numésca-se acelea publico-juridice séu numai curatu interne, va succede ale modificá pre cale ordinaria constitutionale.

Avantagiulu sistemului adeveratu constitutionalu, cumca tóte legile ce suntu daunóse pentru esistenti'a de statu a tierei séu inflorirea acestei'a, séu cari nu multiamescu pre poporu séu potu schimbá nainte de ce nemultiamirea causata de ele aru nasce turburâri periculóse in peptulu natiunei.

Folosindu acestu avantagiu ce-lu ofere sistemulu constitutionalu, ni vomu recunósce de detorintia, cá la tempulu seu sa ne manifestâmu parerea in privinti'a tuturoru aceloru legi ori vechi ori mai nóue, a câror'a schimbare o pretinde interesulu tronului magiaru si a patriei magiare.

Cá inse efectulu bine-facatoriu pomenitu alu sistemului constitutionalu sa devina realitate, e de lipsa mai nainte de tóte, cá corpulu legislativu sa corespunda altoru institutiuni ale tierei, si astu-feliu sa fia compusu, cá intr'ensulu sa se manifeste nefalsificatu vointi'a natiunei.

Manecându din acestu punctu de vedere, vomu luá la desbatere projectulu regimului Majestâtiei Vóstre, care projectu va intentiuná regularea unei case de susu, si bucurosi vomu partiní aducerea unei legi, carea stergendu cas'a de susu, nefundata pre bas'a egalitâtiei de dreptu si neincapatóre in sistem'a nóstra, — o va inlocuí cu o casa de susu asiediata pre base ratiunale.

Totu cu asemenea bucuria voru participá la crearea unei astu-feliu de legi, ce va avé de scopu coregerea defecteloru legei electorali din 1848 si producerea armoniei intre tóte pârtile tierei.

Inse scopulu unei atare legi nu póte fi cá prin restringerea dreptului electoralu insesi bas'a constitutiunei sa anguste, si e de lipsa cá libertatea alegeriloru sa fia scutita de fluctuatiunile passiuniloru de partita, dara nu e de ajunsu numai operarea contr'a loru.

Esperientiele dela alegerile trecute ne-au convinsu cumca abusulu de poterea guvernârei, pressiunea esercitata prin ea si corumperile intrebuintiate in multe locuri au stricatu libertatea si sinceritatea alegeriloru in nenumerate casuri — a câroru urmâri nici la noi nu potu fi altele, decâtu cele ce au fostu pretotindenea si in alte state: scisiune intre majoritatea casei representantiloru si intre majoritatea adeverata a natiunei, si tóte acele nefericiri cari au venitu in urmarea acést'a preste tronu si natiune.

A oferí garantia contr'a acestor'a va fi o detorintia a legei de creatu.

Nu ne vomu spariá de continuitatea lucrului, de care va fi lipsa, cá sa potemu resólve acést'a si alte cestiuni de mare importantia mentiunate in naltulu cuventu de tronu a Majestâtiei Vóstre, si fiindu dreptulu eschisivu a casei representantiloru de a-si stabilí regulamentulu propriu, voru staruí cá acést'a sa póta lucrá regulatu si neimpedecatu, inse ni voru recunósce de detorintia a grigí si de nevcolarea libertâtiei de consultare si de vorbire.

Projectele referitóre la coregerea defecteloru atâtu formale câtu si materiale din legile de presa inca le voru sumite discussiunei cu acea mare atentiune, ce o merita caus'a acést'a de dupa impor-

FOISIÓRA.

Discursu funebralu la immormentarea

lui

Avramu Iancu.

(Urmare si fine.)

De vomu luá vederea omului, si-lu vomu striví cu totu ce infernulu póte sa afle intru alu martirisá, dar' i vomu lasá limb'a, ia remasu totu-si o consolatiune — cá sa-si póta esprime doririle ce anim'a cauta sa le faca a fi pricepute, pentru cá sa nu inadusiésca, dara de 'lu vomŭ lipsí de limba, tóte bunatâtile ce i-amu poté oferí afara de acést'a, remânu pentru densulu nesemtite si mórte, câci neamesuratu dificilu este a nu poté impartasí si altui din bucuri'a si bunatâtile, ce ne impresóra, acelea ni devinu si nóue neplacute si chiaru odióse, acea nu va se dica nici mai multu nici mai pucinu decâtu a fi viu-mortu; — astu-feliu de vomu oferí unei natiuni tóte libertâtile possibili, fâra limb'a sea natiunale, acelea nu suntu decâtu lucruri mórte, fâra folosu si fâra de ori-ce pretiu . . .

Este de preferitu, domniloru, lips'a de libertate si egalitate — cu viétia natiunale, — si de lapedatu ori-ce libertate si egalitate — fâra natiunalismu! Suferu chiaru despotismu natiunalu, déca in schimbu pentru acést'a mi s'aru oferí cele mai largi libertâti!

Domniloru! Sciu ca dniele vóstre n'ati uitatu . . . nu ve-ti uitá nici odata ca Avramu Jancu a fostu unu zelosu luptatoriu pentru natiunalismu!!!

Libertate, egalitate, natiunalitate, . . .
iéta principiulu triunitu prin care singuru, destinatiunea umanitatei adusa la gradulu perfectiunei sele posibile, póte se constate ca 'si indeplinesce missiunea la care este chiamata in esistenti'a sea prin creatiune; iéta calea progresului prin educatiune si cultura adeverata morala, nefatiarita, nepângarita, in vestmentulu albu alu luminei; iéta bas'a fericirei omenesci, mai solida decâtu ce este solidu candidulu cultu alu sântei religiuni!

Domniloru! Dvóstra a-ti aflatu ca Avramu Jancu a fostu ageru luptaciu pentru introducerea in practica acestui principiu triunitu: libertate, egalitate, natiunalitate!!

Si acum dati-mi voi'a, domniloru, sa ve rogu a-mi permite, cá sa vi punu in vedere o scurta schitia biografica a eroului muntiloru Transilvaneni, a nemuritoriului Avramu Jancu.

Densutu fù nascutu in Vidr'a-de-Susu, prefectur'a Albei-inferióre la anulu 1824 din parinti tierani de clas'a agronomiloru, cari aveau multu respectu pre unde numai erau cunoscuti, pentru onorabilitatea loru si aveau si o stare considerabila intre impregiurârile clasei tiereniloru. —

Atâtu parintii sei, câtu si baiétulu Avramu, nutriti de dorulu de a se luminá prin educatiune, a pusu la cale de a percursu studiele pregatitóre pâna ce la anulu epocalu 1848 a obtienutu calitatea formale de advocatu, spre care scopu a facutu censur'a advocatiale la Muresiu-Osiorheiu; — dara geniulu seu naturalu, câtu si propensiunea sea de-o parte, de alta parte ocasiune de minune potrivita, i-a atrasu atentiunea si laboriositatea pre alta cariera mai vasta, mai productiva, decâtu ce este rigid'a ocupatiune de procese particulari, — elu a luatu dificil'a sarcina de aperatoriu alu natiunei si patriei sele. . .

Nascutu si crescutu la munte, in aerulu necoruptu si neinfectatu de passiunile si siarletaneriele lumei, tóta poterea animei sele ardea pentru libertatea natiunale, pentru fericirea patriei, — condusu de aceste sacre idei, in tempulu fapteloru, elu a fostu dintre cei dintâiu buni, cari au luptatu cu tóte fortiele sele cá sa revindece drepturile sacre ale natiunei si patriei ce atâti seculi erau strivite si ajunse la agoni'a ce li-au preparat'o inimicii natiunei române, contrarii patriei mame a nefericitei Transilvania. —

Lupt'a ce a portatu, a fostu puru natiunala, a fostu indreptata adeveratu pentru salvarea patriei din legaturile nefaste ce i se preparau, a fostu lupta eroica sublima, si in parte a isbutitu a pastrá nemaculatu, necalcatu, acelu calcâiu alu patriei, unde libertatea natiunala erá mai in flóre. —

Calitâtile emininti si firmitatea caracterului seu in oper'a a cârei faptuitoriu principalu erá, au fostu si suntu si astadi proverbiale, elu erá barbatulu care sciá folosí cele mai convingatórie argumente, ce necessitatea reclamá momentanu, — dupa svaturile ce romanimea tienuse la Blasiu in anulu 1848 cându argumentele oratorice, logice si morale se esauriasera, pentru cá sa arete mai elocintu, ca momentulu fapteloru a sositu, Avramu Iancu, radicandu-se pre tribun'a improvisata, a desfasiuratu acésta grandiósa idea a faptei, fâra unu singuru cuventu — ci cu o singura descarcatâra de pistolu, a cârei splendidu efectu s'a aretatu in admirabil'a resistintia si bravura, ce au desvoltatu legiunile române in scurtu tempu . . . !

Nu multu inse, si amesteculu strainu in trebile nóstre interne, a pusu capetu operatiuniloru lui Avramu Iancu, — si ací activitatea lui zelósa incéta . . . . .

Astadi, domniloru, in doliu impregiurâmu acestu sicriu, care cuprinde cadavrulu acestui zelosu Martiru alu libertatei natiunale . . . !

Domniloru! Cunósce-ti, ca dela incercarea activitatei lui Avramu Iancu pâna astadi, se intinde o lunga pausa de dóue diecenii . . . vreti sa retacu acestu ingrozitoriu intervalu? Nu! dara poterile mele suntu multu mai debile, decâtu sa vi potu dá icón'a acestui nefastu periodu . . .

Prin vicisitudinile impregiurâriloru, spiritulu seu au fostu atâtu de atacatu, atâtu de consternatu, câtu inim'a sea a trebuitu, sa se frânga . . . si — dorere, s'a frântu si pentru ce?

Amar'a deceptiune in sperantiele insielate iresistibilminte au produsu decadenti'a poteriloru lui — câci n'a potutu indeplini Coronarea celoru mai sacre dorintie ale sele, cá sa véda salvata libertatea natiunei si a patriei sele!

Martiragiulu seu si peregrinarea ce a duratu tanti'a ei, inse sperâmu ca reformele juridice accentuate sî in naltulu cuventu de tronu alu Majestâtiei Vóstre se voru efeptuí intr'o directiune, ce va posibilitá, cá delictele de presa sa se póta pedepsí fâra cá libertatea de presa sa se restringa sî fâra sa fia de lipsa cá pentru delictele de presa sa se creeze legi speciali sî sa se introduca procedura separata.

Adencu semtimu sî noi importanti'a mare a culturei publice sî generale, dara semtimu sî aceea, cum ca nu numai in cerculu instructiunei de midilocu sî nalte, sî ca sî pre terenulu instructunei poporului suntu mari sî insemnate agendele ce 'si ascépta efeptuirea sî pentru aceea déca, pentru promovarea instructiunei de midilocu sî mai nalte, urmândo principiului conducatoriu de libertate la invetiare sî instruare, cu placere vomu face tóte câte se potu face, nu vomu intrelasá de a ne ocupá desclinitu sî de instructiunea poporului sî pusetiunea invetiatoriloru poporali.

Din totu sufletulu vomu sprigini prin urmare infiintiarea Universitâtiei din Clusiu sî a Academiei Ludovice, de-sî nu potemu retacé, cumca regimulu Majestâtiei Vostre a neglesu la tempulu seu a se ingrigí de crearea acestoru legi.

Aceea ca ce potemu face pentru cultivarea publica, câtu in genere pentru promovarea intereseloru materiale sî spirituale ale tierei, mai cu séma pentru inflorirea industriei sî agriculturei nóstre, pentru desvoltarea comerciului, imbunatatirea referintieloru nóstre de comunicatiune, redicarea economiei nationale, — in fórte mare mesura va depinde dela starea financieloru patriei nóstre, la cari cugetâmu cu mare ingrigire, temendu-ne fórte ca regimulu Majestâtiei Vóstre nu va fi in stare a dovedí prin fapte, cum-ca pâna astadi a fostu silitu a se folosí de creditulu tierei numai pentru scopuri de investiri.

Din parte-ne ni vomu tiené de cea mai dintâia detorintia a face tóte pentru cá, fâra de a impedecá desvoltarea materiale sî spirituale a tierei, in bugetu sa se sustiena ecuilibrulu, séu déca — precum credemu — e stricatu; sa-lu restituimu.

Mai nainte de tóte din consideratiunile acestea se recere cá patri'a nóstra sa aiba sistema de banca nedependinta, sî asceptâmu dela regimulu Majestâtiei Vóstre, ca dupa atâtea negligeri se va grabí in respectulu acest'a a presentá casei projectu de lege corespundiatoriu; asceptâmu dela regimulu Majestâtiei Vóstre totu-odata sî aceea, cá pentru impartirea câtu mai proportionata sî mai drépta a dâriloru publice precum sî pentru basarea pre principie mai sanetóse a modului de aruncarea dâriloru, sa presente câtu mai curendu unu projectu ungaru atâtu de adese-ori.

Asceptâmu dela regimulu Majestâtiei Vóstre totu-odata sî aceea, ca ni va subscerne propunerile de multu solicitate, cari tintescu la repartitia proportionata sî drépta a dâriloru publice, preste totu, cari privescu la introducerea unui sistemu acomodatu de dare.

In caus'a esundatiloru, a institutionei de honvedi sî preste totu in tóte causele, a câroru deslegare o cere interesulu patriei nóstre, contâmu la projectele regimului Majestâtiei Vótre, sî voimu a crede, ca afara de aceste ni se voru subscerne sî projecte de acele, cari de-sî nu se amintescu in preainaltulu cuventu de tronu, pretindu o deslegare grabnica.

Intre aceste anumerâmu noi de o parte: cestiunea libertâtiei si egalitâtiei confessionale, precum cestiunile legate de acést'a; de alt'a parte: cestiunea despre incetarea feudalismului sî a referintieloru de posessiune cari suntu legate de remasitiele urbarialitâtiei.

Ne tienemu de detorintia a suplini sî scadiamentele sistemului de justitia sî de administratiune publica. Dreptu aceea cu bucuria le-amu luatu la cunoscintia din prea'naltulu cuventu de tronu alu Majestâtiei Vóstre, tóte câte sa referescu la subscernerea projecteloru de codice criminalu, procedura civila sî crimanala, de lege montanistica sî comerciala, precum la regularea referintieloru silvanale, dara pre terenulu acest'a, dupa convingerea nóstra problem'a nóstra este nu numai a creá legile, ce lipsescu, cí a sî corege gresielile — sî aceste suntu multe sî mari — cari s'au strecoratu in legile dejá create.

Preste totu, chiaru sî celu mai bunu sistemu de justitia sî de administratiune publica numai asiá póte fi salutariu pentru natiune, déca regimulu da esemplu bunu in padirea legiloru, sî déca in procedur'a sea in tóte directiunile sustiene acelu tributu moralu, ce provóca stima sî la cei de parere contraria.

Unde acést'a lipsesce, acolo sufere nu numai interesulu tronului cí sî alu statului; acolo nu e bine-cuventare nici chiaru preste institutiunile cele mai bune; sî tocmai pentru acést'a ne tienemu de o datorintia neplacuta dara neamenavera a atrage preainalt'a atentiune a Majestâtiei Vóstre asupra multeloru scadiamente, ce in multe privintie se areta in jurulu guvernârei nóstre.

Cu adeverata bucuria patriotica amu intielesu din prea'naltulu cuventu de tronu alu Majestâtiei Vóstre, ca provincialisarea granitieloru militare croate sî ungare in parte s'a sî dusu la indeplinire, in alta parte iéra sta aprópe de realisare.

Cu bucuria vomu face in alta privintia dispusetiunile recerute; sî cu acést'a ocasiune, censurându procedur'a regimului Majestâtiei Vóstre urmata in meritulu acestei cause, vomu luá in considerare de o parte greutâtile situatiunei, de alta parte pretensiunile constitutionalismului. Bucuri'a nóstra s'aru fi maritu, déca in prea'naltulu cuventu de tronu amu fi fostu provocati sî la deslegarea cestiuniloru, ce subversédia fatia de Dalmati'a si Fiume; cu tóte aceste, de sî acést'a nu s'a intempletu, sperâmu ca resolvirea acestoru cause de mare insemnatate nu se va amená pre unu tempu mai indelungatu.

Ceea ce inse privesce dorintiele dietei croatoslavone: aceste le vomu luá in consideratiune cu semtiemente sincere amicabile; suntemu gat'a a alege pre membrii deputatiunei nóstre regnicolare, carea va fi chiamata a se pune in contactu cu deputatiunea loru, sî de siguru nu vomu intârdiá ale seversí tóte, câte suntu in consunantia cu salutea sî integritatea corónei Ungariei.

In fine dechiarându, ca le vomu seversí cu placere tóte, câte potu tientí la multiamirea popóreloru patriei nóstre fâra deosebire de confessiune sî nationalitate: nu ne potemu ascunde bucuri'a asupr'a acelor'a, ce Majestatea Vóstra V'a-ti induratu ale dice in preainaltulu cuventu de tronu despre intarirea referintieloru nóstre amicabile fatia cu staturile straine.

Aperarea tronului Maiestâtiei Vóstre sî a patriei nóstre ne va aflá totu-déun'a gat'a spre lupta energica; dara dorinti'a sî nisuinti'a nóstra póte fi alt'a, decâtu sustienerea pâcei pâna atunci, pâna cândo acést'a nu se va face impossibila.

Avemu sperantia tare, ca déca ni vomu nisuí resoluti a trâí in referintia buna cu vecinii nostri, a sustiené sî a intarí referintiele nóstre amicabile cu imperiulu germanu; pacea o vomu puté asecurá pre mai multu tempu in favorulu patriei nóstre.

Cari altmintrea cu profunda reverintia amu remasu

Ai Maiestâtiei Vóstre cesare sî regie Apostolice
cei mai umiliti servi:
Representantii Ungariei
coadunati in dieta.
Colomanu Tisza m. p.
Colomanu Ghyczy m. p.
Juliu Györffy m. p.
Tom'a Péchy m. p.
Paulo Moritz m. p.
August. Baranyi m. p.
Ferd. Horánszky m. p.
Mich. Földváry m. p.
Ladislau Tisza m. p.
Ignatiu Hajdu m. p.

Cincu-mare, in 9 Sept. 1872.

REPLIC'A

la respunsurile ex-invetiatoriloru din Cincu-mare Ignatiu Mandocea sî Ioanu Stângu, publicate in nr. 69 alu diuariului „Telegrafulu Romanu“.

Motto: Cine se escusa se incusa.

(Urmare.)

Ai tîpatu destulu cu noroiu in fati'a nóstra insa lupt'a totu nu o amu curmatu sî amu straduitu dupa victori'a carea de-sî cu mari jertfe au trebuitu sa urmedie, câci lupta drépta amu luptatu.

In tómn'a anului 1869, pre cându intruneai pre lânga oficiulu parochiale, de invetiatoriu primariu in persóna-ti sî oficiulu de adm. protop. in lun'a lui Nov. asupr'a unei serbatori legate ai pornitu intr'o comissiune la Halmagiu, care numai din gresiéla ti s'au fostu adresatu din partea cancelariei constoriali, si la podulu Rodbavului ti-ai puscatu obradiu sî anume falc'a dinjosu de nu mai ai nici unu dinte sî ti-ai slutitu urîtu sî o mâna pentru totu-déun'a cu vin'a-ti propria.

Vei scí ca cine te-au scapatu de peire, câci dupa sentinti'a mediciloru trebuiá-i sa capeti „piemia“. — Cu acésta ocasiune ai abdîsu de postulu invetiatorescu sî comitetulu afara de acésta abdîcere te-au depusu sî din alte motive relevanti, substernandu ven. cons. archidiecesanu acestu conclusu, de unde firesce nu au sositu nici unu respunsu câci mai târdiu slutitu cum ai fostu nu ai voitu sa scii nimic'a de abdicere sî nici de conclusulu comitetului, care dupa cum spuneai, s'aru fi pusu ad acta. Dovéda despre acestea este protocolulu comitetului de atunci a cârui membrii suntu in viétia, precum sî protocolulu de esibite alu ven. cons. archidiecesanu.

Iéra ne-ai facutu impossibili pre unu tempu sî spune ca cu alu cui ajutoriu!?!

Sa-ti scrutâmu putientelu sî procedur'a in cele bisericesci administrative sî-'ti vomu dovedí, ca sî acést'a au fostu incorecta, de amu cautatu sa ne opunemu procederei d-tale.

In Cincu-mare functiunéza sî au functiunatu pâna acum doi preoti dintre cari celu mai betrânu sî mai inaintatu in servitiu nu esti cinsti'a ta ci alu doilea preotu Iosifu Mihu.

Dupa Statutulu org. conf. §. 10. aline'a a II, sî conf. §. 18. aline'a IV in Cincu aru fi trebuitu sa pórte presidiulu in sinodulu parochiale preotulu Iosifu Mihu, care este sî aru fi trebuitu sa fia sî pâna acum membru naturalu alu comitetului parochialu.

Contr'a acestei dispositiuni positive ti-ai usurpatu dreptulu de presiedinte pâna in de curendu in ambele corporatiuni bisericesci.

Pre lânga acestea oficii mai erai sî invetiatoriu primariu póte sî inspectoru scolariu locale, care sa te controledie, care acumulare de oficii noi o amu aflatu de tare daunósa binelui comunu biserico-scolariu, câci din poterea capetata prin acumularea acestoru oficii ai potutu influintá de in comitetu s'au alesu ómeni sî de epitropi atari individi carii ti-a convenitu sî ai incungiuratu pre acei'a cari vedea mai departe cá pâna in verfulu nasului din giuru-'ti, avendu a buna séma unu interesu speciale personalu.

In atare modu inbaricadatu ai avutu nemarginita potere dispositiva sî asupr'a manipulatiunei cu averea biserico-scolare despre care faceai ratiotiniurile anuali sî bilantiele dupa cum 'ti venea mai bine. —

Din pricin'a apropieri-ti de lad'a bisericei au urmatu mai târdiu cele mai urite lucruri sî scandale

---

preste dóue diecenii, trebuie sa ve faca admiratori de convictiunea sî vointi'a ce a nutritu elu cu atât'a ardóre!

In totu decursulu funestu alu peregrinârei sele, nici odata nu s'a departatu de foculariulu eminentu nationalu, in care a pusu in miscare renascerea libertâtiei nationali. — D-vóstra sciti, ca patri'a mai angusta a lui Avramu Iancu, muntii apuseni ai Transilvaniei sî acestu siesu alu Crisiului albu auriu, a fostu pururea acelu locu, unde dorulu sî ardórea de libertate nationale au aflatu pamentu mai roditoriu, sî aici in aceste locuri schintei'a eluptârei acestui odoru a gasitu materia mai omogena, — aici a cercatu eluptare nemuritoriulu Hori'a, aici Avramu Iancu cu focu divinu in peptu, cu nobila amaraciune a luptatu, . . . a luptatu — pâna s'a frântu . . . !

Lupt'a sea a fostu lupt'a luminei contr'a intunerecului, lupt'a libertatei nationale contr'a sclavismului antinatiunalu, lupt'a adeverului contr'a minciunei, a dreptului contr'a arbitriului.

Sî óre aceste lupte sa fia perdute pentru totu-déun'a? nu! de o suta de ori nu!!

Etern'a dreptate nu póte voí, cá lumin'a adeverului sî a libertatei natiunali sa fia atinse pentru totu-déun'a câci atunci ah! esistinti'a candiditatei sublime pusa de devis'a creatiunei din punctu de vedere alu moralitatei umane, aru fi o chimera, unu caote fâra nume, atunci creatiunea aru fi menita a indurá unu infernu perenalu!

Luati esemplu stralucitu a fi mari in suferintie, precum Avramu Iancu a fostu, dara nu uitati nici odata cu adoratiune a consacrá totu viitoriulu vostru marei idei umanitarie morale, de care a fostu adeveratu insufletitu acestu mare martiru apostolu natiunalu, sî atunci, mai curendu ori mai târdiu, dara siguru, va vení ór'a . . . va vení ór'a cându ide'a de libertate natiunala va reesî mandra triumfatória! — Fia!!

publice suponenduti-se, ca fâra scirea comitetului ai fi cumperatu unu praporu cu 5 fl. sî l'ai fi pusu in socotéla cu 10 fl. asemenea unu candelabru iéra cu 25 fl. in locu de 10 fl. sî pentru unu potiru, care nici astadi nu-lu are biseric'a, de atâtea sî de atâtea ori se luá bani din lada, despre care lucruri ven. cons. au primitu plânsori mai in multe renduri. — Aru fi fostu consultu cá in intielesulu legei ratiotiniurile sa se fia subscernutu spre esaminare la epitropi'a archidiecesana. — Nu s'a facutu. —

Câta truda amu trebuitu sa intrebuintiâmu pâna bateru incâtu-va te-amu potutu departá din directa'a conjunctiune cu lad'a bisericei, pre care astadi voesci a o pagubí cu 200 fl. v. a. sî póte cu totulu mai multu.

Detori'a acést'a sa derivá numai din anii din urma atotupotintiei cinstiei tale, pre cându despre anii de mai nainte nu avemu socoteli esacte sî corecte. —

Câta ostenéla amu avutu pâna te-amu adusu acolo de ai datu bisericei despre 161 fl. v. a. zapisu, iéra bani la demândarea ven. con. inca nu ia-i chisasitu sî tóta averea in mobila cu graba o ai vendutu fratiloru cinstiei-tele cá biseric'a sa remâna pre josu, câci averea mobile este judecatoresce seccuestrata. — Cetesce §. 197 din c. p. — de vedi cum numesce atare portare a unui preotu! —

Cumca voiesci a prescurtá biseric'a se vede de acolo, ca pre cei-lalti creditori, H. Haener, Ioh. Wonner sî Fr. Fabricius i ai asecuratu cu chisasi sî pre biseric'a nu o voiesci a asecurá. — Avere nu mai gasimu, iéta cum suna adeverinti'a oficiósa :

„Dass der hiesige gr. or. Pfarrer Herr Ignatiu Manndocea im Frühjare 1872 seine sämmtliche auf Gross-Schenker Hattert befindlichen Grundstücke sammt Fechsung um den Betrag von 200 fl. ö. w. verkauft hat, wird hiemit bestättigt. —

Vom Marckstamt. —

Gross-Schenk am 20-ten August 1872.

(L. S.) Stefan Hening m/p.
M. V.
I. Seemann m/p.
Notär.

Ai bagatu biseric'a intr'unu procesu uriciosu, unde vií in prepusu a fi primitu din averea bisericei 12 fl. 39 xr. v. a. — pre care-i negi. —

Dupa protocolulu de sub nr. 670/civ. din anulu 1871 se vede ca Ioanu Bastea ti-au oferitu urmatoriulu juramentu principale, pre care nu ai voitu alu depune cí l'ai respinsu espressionalmente. —

„Dass es nicht wahr sei, dass er (Iuonu Bastea) den eingeklagten Betrag per 12 fl. 39. x. ö. w. in der Versammlung der gr. ort. Kirchenrepräsentanz auf den Tisch aufgezählt und hiebei über die ihm aufgetragene Einhebung der Kirchengelder Rechnung gelegt habe, worauf der Vorsizende H. Pfarrer Ign. Mandocea die Erklärung abgegeben er Geklagter sei wegen dieser Rechnung absolvirt und habe dieser wegen keine Anstände.“

Prin respingerea acestui juramentu din parte'ti ai causatu bisericei o paguba cu totulu mai multu de 20 fl. v. a. pre carii biseric'a anevoia i va capetá indereptu. — Óre de ce nu ai primitu acestu juramentu? Sî ce urméza logice din acésta fapta?

Sub presiedinti'a-'ti sî la propri'a-'ti initiativa, contr'a stat. org. s'a schimbatu servitorii bisericesci in anulu trecutu sî s'a adusu conclusu, fâra de protocolu, de a face din scól'a nóstra frumósa o camera de slanini „horibile visu et auditu“. — Acestu conclusu trebuiá pentru marea lui importantia substernutu ven. cons. spre eventuala aprobare. — Acestu conclusu au datu ansa la mai multi parochieni de a protestá verbalmente contra-i, insa nu fura ascultati ci a-ti grabitu a-lu realisá sî contr'a poruncí oficiolatului scaunale, spre batjocur'a lumei, care porunca suna in urmatoriulu chipu :

Z. 2836—1871.

„An die Vorsteher der gr. or. Kirche zu Händen des Herrn Geistlichen Ignatius Mandocea in Grosschenk.“

Entscheidung.

„Es hat Herr Moise Branisce Mitglied der gr. or. Kirche hieramts die Anzeige erstattet, dass im Schulgebäude eine Speckkammer eingerichtet werden wolle und zugleich das Ansuchen gestellt die begonnenen Arbeiten bis zur höheren kirchenbehördlichen Entscheidung zu sistiren.“

Da nun das Verlangen vollkommene Berechtigung hat, so sind alle Arbeiten zur Adaptirung auch nur eines Theiles des Schulgebäudes zu einer Speckkammer, bei Verantwortung aller Folgen und bis zur kirchenbehördlichen Entscheidung sogleich einzustellen.

Nici de acésta porunca nu au voitu sa asculte nime, sî camer'a de slanini s'a facutu la care au mersu intrarea prin a II-a clasa, scotiendu-se din lad'a bisericei spre acestu scopu 32 fl. v. a. — Ven. cons. nu au grabitu lucrulu, sî cându s'a decisu caus'a firesce cu nulificarea conclusului erau slâninile in scóla.

Ce batjocura dle presiedinte erá acést'a camera de slanini sî la alti ómeni in catulu primu alu scólei, audî ce scriea gazet'a germana din Sabiiu :

„Auf welche Irrwege die Weisheit einer Kirchenvertretung gerathen kann, beweiset die Grosschenker gr. or. Kirchenvertretung in ihrem Beschlus, dass von 3 im Stockwerke ihres schönen Schulhauses befindlichen Schulzimmern eines zu einer Speckkammer für die Glaubensgenossen dieser Kirche adaptirt werde. — Der Beschlus ist auch bald zur vollen Ausführung gelangt.

„Die Adaptirungs-Auslagen, welche von der Kirchenkasse bestriten werden, sollen durch eine Aufbewahrungs-Taxe eingebracht und künftighin daraus eine Einnahmsquelle für die Kirchenkasse geschafen werden.

„Ob diese kirchenlichtliche Wahrheit ihre Berechtigung finden wird ist zweifelhaft, sicher ist nur dass das Interesse der Kirchenkinder die Schule gefesselt, dafür aber der Unterricht wochentlich wenigsten einmal gespärt wird, in dem der Zugang zur Speckammer durch das zweite Schulzimmer vermittelt wird.

„Welche Lorbeeren hätte sich hier ein p. t. Schulrath um die Stirne binden können! ?*)

Noi nu vomu a mai interpretá la acestea tóte nimic'a sî 'ti spunemu ca de acestea fapte ilegali sî daunóse binelui comunu, ne-amu palitu sî dintru adenculu animei amu strigatu sî abiá abiá te vedemu acum'a delaturatu sî condamnatu, dupa ce pagubi irevocabili ai causatu scólei sî bisericei nóstre, ne mirâmu ca mai ai peru pre barba. — Judece onor. publicu ca nu amu fi avutu sânt'a datorintia a ne opune astoru-feliu de ilegalitâti.!! Nu din reutate ne amu opusu, cí ne-au dorutu anim'a vediendu, ca cum rasepiti averea bisericei sî ne cofundati in ignorantia.

Noi nu mai voimu a ostení atentiunea on. publicu cetitoriu cu alte fapte adeverate de care amu mai potea insirá unu mare numeru spre a dovedí ca ex-invetiatoriulu Ignatiu Mandocea fâra responsabilitate, propria sî fâra frica de Ddieu au adusu scól'a sî biseric'a la cea mai deplorabile stare.

De cum-va ven. cons. care despre tóte acestea enarate sî alte, are deplina cunoscintia, nu va face pasii cei mai energici — noi abdicemu de totu concursulu nostru in trebile biserico-scolari sî facemu responsabili pre cei dela potere pentru tóta daun'a in invetiamentu sî in averea bisericei, care asiá dicendu este periclitata a suferí o paguba in suma la 300 fl. cu totulu.

O vorba despre viéti'a lui I. M. privata sî familiare, care inca este de compatimitu, nu me iérta §. 489. C. p.

Cele-lalte verdi sî uscate din respunsu-i nu le tienemu sî noi de demne ale mai atinge ca ce nu-'su adeverate, cei'a-ce dovedescu ómenii nostrii cu sufletu curatu sî incheiu asiá dara replic'a cu ex-invetiatoriu Ignatiu Mandocea cu motulu dela inceputu, ca cine asiá se escusa se incusa.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ **Drumu de feru.** Víneri a fostu prob'a cea dintâiu politiana a liniei drumului de feru Copsi'a-Sabiiu. Dupa siese óre sér'a a sositu trenulu in gar'a drumului de feru din Sabiiu. Multimea curiósa asceptá inca de pre la patru óre dupa amédi. Multi perduse rabdarea sî se reinturnara fâra se ascepte sosirea trenului.

Cându a sositu lu asceptau cu facle. Dóue cuventâri scurte, unu hoch silitu sî vre-o câte-va eljenuri sî festivitatea a fostu terminata la gara. Ea s'a continuatu apoi in sal'a dela „Imperatulu romaniloru“ la unu banchetu.

⁂ **Spre sciintia.** Escriindu-se concursu inainte de a se radicá salariele profesoriloru gimnasiali din Naseudu pentru postulu de catechetu gr. or. care sa fia sî profesoru ordinariu, sî salariulu acest'a s'a radicatu la 800 fl. v. a. anuali, fâra alte accidente, ce se aduce la sciinti'a dloru concurenti la acestu postu.

Dela comissiunea adm. de fond. scolariu in Naseudu la 25 Sept. 1872.

Presiedintele :
Gregoriu Moisiliu,
Vicariu episcopescu foraneu
alu Rodnei.
Secretariulu :
Stef. Timocu.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele populare gr. or. din protopresbiteratulu Târnavei de susu, se escrie concursu pâna la finea lui Sept. a. c.

a) Pentru Boiulu-mare salariulu 100 fl. v. a. cuartiru sî lemne de incalditu.

b) Pentru Sz. Ernea salariulu 80 fl. v. a cuartiru naturalu sî lemne de focu.

Concurentii pâna la terminulu mentiunatu sa-si tramita la subscrisulu in Alm'a petitiunile, loru instruate in intielesulu Statutului Organicu.

Cu impreuna intielegere a comiteteloru parochiali.

Ioanu Almasianu,
(2—3) Protopopu.

Concursu.

Devenindu statiunea de invetiatoriu la scól'a confessionale din comun'a Lazu vacanta, se escrie pentru reintregirea ei acestu concursu pâna la 15 Oct. 1872 st. v.

Emolumentele suntu :

Léf'a 120 fl. v. a. cortelu sî lemne pentru incalditu.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au sa-si inaintedie petitiunile loru inzestrate cu documentele prescrise de Statutulu Organicu inspectiunei scolare districtuale respective in S. Sabesiu pâna la pomenitulu terminu.

Lazu in 11 Sept. 1872.

(2—3) Comitetulu parochiale gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci in protopopiatulu gr. orientalu alu Hatiegului, in comunele :

1. Petrila cu salariu anualu de 300 fl. v. a. sî cuartiru ;
2. Livezeni, cu salariulu anualu de 300 sî cuartiru, —

Se deschide concursu pâna la 10 Octobre a. c.

Doritorii de a ocupá aceste posturi sa-si indrepte suplicele loru bine instruate la subscrisulu.

Hatiegu in 10 Septemvre 1872.

I. Ratiu
(2—3) Protopopu gr. orientalu.

Edictu.

Flórea nascuta Georgiu Morvianu din Brasiovu care de trei ani sî dóue luni de dile, a parasitu cu necredintia pre legiuitulu ei sociu Ioane Nichiforu totu din Brasiovu, nesciindu-se de atunci sî pâna astadi loculu unde se afla, — se citédia prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle, dela datulu escrierei acestui edictu, sa se infacisiedie la subscrisulu scaunu protopopescu, câci la din contra sî in absenti'a densei se va pertractá sî decide — pre bas'a SS. canóne ale bisericei nóstre ort. res. — procesulu divortialu incaminatu asupra-i de barbatulu ei.

Brasiovu 16 Septemvre 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or.
I-iu alu Brasiovului, cá foru
(1—3) matrimoniale.

---

*) „Hrsdter Zeitung“ vereinigt mit dem S. Botten nr. 288—1871.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 78. ANULU XX.

Sabiiu, in 28 Septemvre (10 Oct.) 1872.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decembre) alu anului 1872. — Pretiulu abonamentului pre $^1/_4$ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. v.

Pentru strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Nr. cons. 804/1872.

Incunosciintiare.

Prin acést'a se aduce la cunoscinti'a publica, ca supunendu-se par. Simeonu **Bacilla**, parochu in Crisciori, tractulu protopresbiteralu alu Zarandului, sî clericii absoluti Vasiliu **Sfetea** din Brasiovu, sî Nicolau **Aaronu**, invetiatoriu in Abrudu, censurei prescrise in ordinatiunea consistoriale dto 10 Ianuariu a. c. Nr. cons. 37 publicate in „Telegrafulu Românu din 3/15 Februariu a. c. Nr. 10. s'au aflatu deplinu apti pentru de a fungá cá aperatori in cause matrimoniali sî disciplinari inaintea foruriloru nóstre bisericesci sî scolari spre care sfersitu li s'a impartasitu sî bine-cuventarea archierésca in intielesulu §-fului 442 din Dreptulu canonicu.

Sabiiu, 21 Septembre 1872.

Dela secretariatulu consistoriului
archidiecesanu.

Eveneminte politice.

Desbaterea adresei la cuventulu de tronu decurge in diet'a Ungariei sî va decurge inca póte pâna la finea septamânei acestei'a. Dupa terminarea acestei desbateri diet'a va face o pausa de vre-o diece, dóue-spre-diece dîle. Dintre deputatii români inca n'a vorbitu pâna cându scriemu aceste sîruri nici unulu, afara de adv. **Gozmanu**. Estrasele ce le aflâmu prin deosebitele dîuarie ni dovedescu ca acestu deputatu ori nu a cuprinsu pusetiunea sea, ori au voitu sa repórte aplause cu ori-ce pretiu dela majoritatea dietei. La tóta intemplarea densulu cá românu, déca a luatu cuventulu, trebuiá sa infatisieze altfeliu dorintiele româniloru, dara nu sa erumpa numai in manifestatiuni de bucuria despre fericirea in care se afla românii, sî sa afle ca tóte pretensiunile câte se facu din partea acestor'a suntu de prisosu.

Delegatiunile atragu cu dreptu cuventu atentiunea publica. Partea cea mai insemnata a atentiunei se cuvine contelui Andrassy. Fia-care cuventare a sea este urmârita cu interesu, pentru ca in fia-care afla ascultatoriulu séu cetitoriulu descoperiri despre situatiunea politica. Asiá in cuventarea sea din 5 Octobre in delegatiunea senatului imperiale dâmu de unu pasagiu instructivu, in care se repetiesce asigurarea despre durabilitatea pâcei. „Referintiele nóstre, dîce ministrulu, cu cele mai multe staturi suntu cele mai bune sî sum de acea firme credintia ca pre lânga program'a, carea nu este ofensiva, ci dupa natur'a monarchiei nóstre eschisivu defensiva, pacea va fi sustienuta.“ Desbaterea, cu a cârei ocasiune au rostitu contele Andrássy cuvintele aceste se învertea pre lânga votarea bugetului ministeriului de resbelu. Membrii delegatiunei cu provocare la asicurâri cum e cea de mai susu au cugetatu ca este cu cale sa stérga mai multe sume din bugetu. Pentru cá sa se convinga membrii delegatiunei ca este necessitate sa remâna posturile bugetului cum le a statoritu ministeriulu dice contele Andrassy in altu locu alu cuventârei sele cu privintia la referintiele europene: este dreptu ca a aratatu delegatiloru o situatiune de pace, dara adauge mai departe: de aci nu e de a se deduce ca la spatele acestei situatiuni, se aru vedé o continuatiune a acestei situatiuni sî asiá se vede mai departe din cuvintele minisrtului, ca pentru de a asigurá situatiunea de acum trebuie asigureta poterea (forti'a) prin carea sa se póta sustienea pacea.

In Germani'a, sî acum sî in Elveti'a afacerile bisericesci ocupa unu terenu, care va dá multa materia nu numai pentru dîuaristica, dara sî pentru barbatii de statu unu tempu indelungatu.

Unu conflictu sângerosu intre turci sî montenegrini a miscatu lumea pre vre-o câte-va dîle din visurile festivitâtiloru berlinese. Conflictulu se dice ca l'a causatu montenegrinii cari au atacatu unu satu turcescu **Colasinu**. Respingerea loru de câtra turci a fostu o batalie formale, carea a duratu preste cinci óre cu focu veementu din pusci sî tunuri. Loculu de lupta a fostu acoperitu de morti sî râniti.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 30 Septemvre a casei representantiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. — Presiedintele invita pre deputati a participá la servitiulu solemnu ddieescu ce se va tienea in 4 Octomvre la 10 óre antemeridiane cá dîu'a onomastica a M. Sele regelui. Presiedintele anuncia petitiuni dela jurisdictiuni, cari se transpunu comissiunei respective. Urmédia rapórtele comissiuniloru judiciare, sî apoi dupa une-altele se trece la ordinea dilei la care sta continuarea desbaterei generali la adresa.

Cá vorbitoriu primu e prenotatu Al. Trifunacz, care ascerne projectulu de adresa alu nationaliloru. Elu 'si motivéza projectulu prin o vorbire scurta, in care indigitéza la egal'a indreptatire a tuturoru nationalitâtiloru, pre care trebuie sa o aiba in vedere mai nainte de tóte. Multiamirea pretensiuniloru drepte nu va periclitá nici decâtu integritatea statului — din contra, din ce cetatienii se voru bucurá de mai multe libertâti, din acea voru fi sî mai buni cetatieni.

I. Schvarz pledéza pentru projectulu de adresa alu partitei de reforma. Afara de acesti'a mai iau parte la desbatere B. Lucacs sî D. Iranyi.

In siedinti'a din 1 Octomvre presinta presiedintele, dupa trecerea preste formaliele obicinuite, raportulu lunariu despre propunerile sî interpelatiunile ascernute. Raportulu se va imprime sî distribuí deputatiloru.

Dupa anunciarea câtoru-va petitiuni sî dupa ascernerea rapórteloru comissiuniloru judiciare se trece la ordinea dilei. Se cetesce proiectulu de lege despre inarticularea conventiunei postale incheiata in 7 Maiu 1872 cu Germani'a. Referintele comitetului A. Molnar recomanda primirea projectului. Dupa ce vorbira la acestu projectu A. **Nicolics** ministrulu de comerciu Szlavy sî L. Csernatony, se acceptéza in generalu câtu sî in specialu nemodificatu.

Projectulu de lege despre acoperirea sumei platinda suplementariu de 492.953.54 fl. la spesele comune din 1869 se cetesce sî primesce. Urméza cetirea projectului de lege despre acoperirea speseloru de 17,316,622 pentru operatiunile anticipative de creditu din 1870, care de asemenea se primesce. Dupa aceste se cetescu sî primescu sî alte projecte de lege neinsemnate, cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 2 Octomvre ascernu referintii, dupa trecerea preste formalie sî anunciarea câtoru-va petitiuni, rapórtele: comissiunei judiare a III sî a comitetului financialu sî drumului de feru. La ordinea dîlei sta a trei'a cetire a projecteloru de lege primite in siedinti'a de ieri. Urméza cetirea sî primirea projectului de lege despre acoperirea sumeloru acordate suplementariu pentru straformarea Ludoviceului. — Se cetesce projectulu de lege despre infiintiarea universitâtiei din Clusiu. Referintele comitetului centralu Al. Molnar recomenda in numele comitetului primirea projectului. La desbaterea acestui objectu iau parte ministrulu de instructiune A. Trefort, I. Schvarz, dr. T. Vécsey. dr. I. Oláh sî dr. Patruban. Projectulu se primesce in editiunea comitetului, numai in titlu s'a facutu o mica modificatiune, dîcendu-se ca infiintiarea universitâtiei e numai provisoria. — Projectulu de lege despre creditulu suplentariu necesariu pentru sustienerea universitâtiei din Clusiu de asemenea se primesce. — Dupa aceste se continua desbaterea despre projectele de adresa. In siedinti'a de astadi vorbescu la acestu objectu br. B. Lipthay, ministrulé de justiti'a T. Pauler sî K. Tóth, dupa ce siedinti'a se incheia.

Muntii apuseni.

> Desiertu e totu ce vede
> sumetiulu ochiu sub sóre.
> *A. Muresianu.*

Passivitatea proclamata in Alb'a-Iuli'a si consecintiele ei pentru viitoriulu natiunei române amu avutu dejá ocasiune de ale cunósce ca acelea pórta timbrulu celu mai marcatu alu disolutiunei sî nefericirei poporului nostru, presintele ne dovedesce, — sî ca suntu sî voru fi germinele din care voru resarí astu-feliu de plante cari la intâi'a privire voru fi privite cá sî nisce mladitie cultivate cu unu succesu favoritoriu — pre aiurea — spre folosulu comunu; insa din causa câci la noi de o parte nesciinti'a sî nepractic'a cultivatoriloru, iéra de alta parte reutatea, desiertaciunea sî ambitiunea acelor'a i aduce a folosí ingredientiele acelei plante in detrimentulu tuturor'a cari voru gustá din suculu ei pierdiatoriu sî stricaciosu.

E sciutu ca decisiunile acelei conferintie s'au adusu a fi primite de majoritatea celoru adunati prin sioptiri de dupa culise, jucându cei mai multi rolulu fatiarnicului prin coticaria démna de urdîtorii ei, numai spre a paralisá sî spre a face unu fiasco celoru adunati la conferinti'a din 5 Maiu in Sabiiu, precum sî pentru a sustiené sî mai departe desbinarea, separatismulu sî neincrederea intre fiii unei mame comune, conformu instructiunei secrete primite dela fiulu Blasiului celu devotatu alu camarilei — câci nu ne erau de ajunsu funestele urmâri ale desbinârei confessionali. — Iéta ca sementi'a cea rea aruncata nóptea de mânile sacrilege in pamentulu celu pregatitu inspinédia sementi'a cea buna, iéta ca amu ajunsu tempulu ca acei pigmei politici insisi se infióra de ceea ce densii cu atât'a usiuratate de minte au inscenatu sî din chaosulu in care au adusu caus'a nationala voru sa se scóta prin apucaturi machiavelistice indemnându acum ei a se scóte frânturile nâiei nationali, carea densii au condus'o in Scyl'a sî Caribde, cá asiá din nou sa se impuna la ocasiune bine-venita de conducatori esperti. — Resultatulu alegerei din Naseudu, Sasu-Sebesiu ni arata ca amu ajunsu asiá departe cá poporulu sa ia refugiu la straini acelei intemplate in 2 Octobre a. c. in Abrudu suntu dovedi eclatante despre cele afirmate mai susu, unde chiaru acei mari fericitori ai natiunei sub pretestu ca subversédia interesu localu séu mai bine disu alu loru, indémna pre poporu a merge sî a alege pre cutarele deputatu magiaru cá acest'a sa apere interesele alegatoriloru români. Acést'a insemnédia la unii maturitate politica, unu deceniu va fi destulu pentru a face pre poporulu romànu a desperá de viitoriulu seu sî a estirpá din peptulu sî anim'a lui increderea ce au auvut'o pâna acum'a in inteleginti'a sea, vediendu-o pre acést'a necapace de a dá espressiune dorintieloru poporului la loculu competinte.

Alegerea de deputatu in Abrudu s'au intemplatu in urm'a demisionârei fostului ablegatu Bittó in 2 Oct. a. c. cu care ocasiune s'au infatiosiatu spectatorelui icón'a cea mai trista, vediendu cum pre alegatorii români din Rosi'a montana i aduce negutiatorii de conscientia magiari in 12 cara sî-i descarca cá sî pre unu articolu ce au trecutu in proprietatea loru prin cumperare, spre a-si implini sî satisface voei stapâniloru loru, cá asiá acei'a sa-si póta destórce pretiulu cumperârei. Conducatorii româniloru din Rosi'a, parintii sufletesci ! ! se vede ca de minune au sciutu sustiené principiele passivitâtiei proclamate prin concursulu loru cu mare solemnitate in Alb'a-Iuli'a. Cine iau impedecatu si opritu in sustienerea aceloru principii ! ? — Ma sa nu gresiescu, pre unulu l'amu vediutu activu insa in ce directiune ? . . . „Vai vóue fatiarniciloru cari strecurati tientiariulu sî inghititi armasariulu“; sciti ce dice lumea de conduit'a ce a-ti avutu ? — Dice ca sunteti corupti tradatori sî in soldulu stapâniloru vostri Zsigmondu sî Pogani pentru cari cu atât'a nerusinare sî cu atât'a zelu detestabile a-ti cortesitu sî le-ati datu votulu atâtoru români sî nu a-ti staruitu a mantiené principiele passivitâtiei vóstre sî nici a-ti nisuitu a le folosí in interesulu sî spre binele natiunei.

Alta maniera care sémena fórte multu cu ceea ce ne-amu dedatu a numí rafinaria au desvoltatu celu din triumviratulu dela Alb'a-Iuli'a, acest'a dupa ce au vediutu ca cu aseclii sei au adusu natiunea in impasulu in care se afla, au otaritu cá pre votantii români din Abrudu sa-i lase a votá cu stângacii unguri, cu cari au pactatu pentru interese locale, — iéra densii cá sa nu se intunece nimbulu marirei loru n'au votatu, pentru cá sa nu auda cei cari nu-i cunoscu mai de aprópe, ca ei a jucatu rol'a de liferanti, — au fostu sî de acei'a cari pentru unu blidu de linte, de-sî se bucura de o stare cu totulu nedependinte, cu fruntea serina au pasitu cu unu mersu sumetiu printre alegatorii români spunendu-le ca densulu merge a-si depune omagiulu seu renumitului conducatoriu alu comitatului Albei-inferióre, de carele numai mai antiertiu fu vatematu in consciinti'a sea sî in viitoriulu ce-lu avea atunci cá amploiatu alu statutului dupa care viitoriu sî acum oftéza, iéra altii au mersu in sperare ca voru dobendí unu osu de rosu cu ocasiunea organisârei magistratului din Abrudu.

Resultatulu alegerei resp. alu coticariloru sî alu pactantiloru din Abrudu-Rosi'a este, ca dintre trei candidati magiari ai cercului alegatoriu Abrudu-Rosi'a unulu Szigmondu Vilmos au primitu vre-o 91 de voturi sî Pogani Karoli 182, ambi deakisti, iéra Hegedüs Sándor 162 voturi. Acestea suntu fructele passivitâtiei sî resultatulu mariloru conducatori ai româniloru din Rosi'a-Abrudu, cari voturile aloru 200 români indreptatiti la alegere au sciutu a le folosi in asiá modu scandalosu precum s'au vediutu din cele premise, sî asiá din causa câci nici unulu dintre cei trei candidati magiari n'au intrunitu maioritate absoluta se va intemplá o alegere nóua in 15 Novembre a. c. Ca voru desvoltá pre diu'a prefipta conducatorii româniloru de prin muntii apuseni o asemenea purtare séu se voru rusiná sî le va paré reu de cele facute, tempulu ne va aratá.

Acum braviloru conducatori ai româniloru din Abrudu-Rosi'a poteti ride de oper'a vóstra cea minunata, cari a-ti voitu a jucá doi bani in trei pungi sî ve mirati de intielepciunea sî maturitatea politica ce a-ti desvoltatu, câci a-ti sciutu a preveni pre acei'a cari voiau a folosí acelea voturi române in interesulu romànu, alu natiunei ; dara fi-ti siguri ca ve-ti trebuí a jucá cu cârti deschise deací inainte, iéra marirea nimbului vostru va trebuì mai curendu ori mai târdiu sa se innegrésca sî sa se intunece câci faptele vóstre negre sî pecatóse suntu.

Unu caletoriu.

Dela societatea academica din Bucuresci.

Siedinti'a III. din 7 Augustu 1872.

Presiedintele (Laurianu) deschide siedinti'a, comunicându societâtiei ca Ales. Odobescu au oferitu pentru bibliotec'a societâtiei acad. unu esemplariu din dictionariulu etymologicu de Cihacu sî unu esempl. din cartea lui Roesler „Romanische Studien“ (societatea primesce cu viua multiamire) apoi ca dr. Obedenariu au respunsu ca primesce cu multiamire a fi membru corespundente alu societâtiei acad. rom. Dupa acestea presentédia conturile delegatiunei, cari se tramitu la comissiune. In fine cetesce seriea cestiuniloru cari suntu astadi la ordinea dîlei, ad. a. ficsarea siedintieloru publice, b. cestiunea diplomeloru, c. propunerea parintelui Melchisedecu Radeanu sî d. „tendintiele ostili Romaniloru aparute pre câmpulu literaturei straine.“ — Hodosiu inainte de a se incepe discussiunea asupr'a cestiuniloru puse la ord. dîlei cetesce o propunere (subscrisa de mai multi membri) prin care se cere a se decide inca de acum cá sessiunea presenta sa se incheia cu finea lui Aug. c. n. — Se pune la ord. dîlei pentru sied. prossima. — Relativu la ficsarea siedintieloru publice se decide a se amená pâna cându membrii, cari au sa vorbésca, nu voru anunciá ca suntu gat'a cu discursurile loru. — In privinti'a diplomeloru, presied. spune ca pentru a se face 400 diplome in sensulu decisiunei luate in an. tr. (11. Sept. 1871) artistulu au cerutu 150 galbeni — sî nevaendu fondu in adinsu alocatu pentru acést'a, iéra din fondurile estraordinarie neavendu sum'a ceruta, apoi parendui-se sum'a fórte mare nu au esecutatu decisiunea sî este de opiniune in starea actuale a finantieloru societâtiei, a se face provisoriu diplomele câtu de simplu tiparite, ceea ce n'aru costá mai multu de 15 galb. — Baritiu cere a se amená cest. pâna ce se va vedé de ce fonduri dispune societatea in anulu curinte — Odobescu cere a se amená cestiunea pâna in anulu viit. iéra altii pâna la votarea bugetului. In fine se decide a se amená din consideratiuni economice. — In privinti'a ofertului de 400 galbani a parintelui Radeanu se decide a i se respunde : ca societatea primesce cu multiamire, 'lu invita deci a versá banii in cass'a societâtiei, care i va platí pre viétia dobend'a de 10% tramisa in dóue termine cu dovada din partea d-sele despre primire legalisata, inse cu conditiunea d'a nu fi dupa mórtea d-sele nici o pretensiune din partea rudenieloru. — Dupa acestea presiedintele punendu in discussiune tendintiele ostili a literaturei straine in contr'a româniloru, face verbalu nóua espunere resumata despre cuprinsulu cârtiei lui Robertu Roessler „Romanische Studien“ (tip. 1871) in care se vede o tendintia nóua (bá vechia inventata de Engel, etc. sî nici decâtu de Roessler) in contr'a originei latine a poporului rom. propune a se studiá cartea apoi a i se face o refutatiune cá respunsu in contr'a ipotesei sustienute de autorulu. — Odobescu arata regretele sele ca in procesulu verbalu din siedinti'a preced. nu s'a trecutu motivele pentru cari densulu a propusu a se pune in discussiune tendintiele literaturei straine in respect. rloru sî in specie alui Roesler, spune ca societatea academica are missiunea sacra de a fi operatórea traditiuniloru nationali sî istorice — de aceea propune cá sa se traduca cartea cu spesele societâtiei, fiindu ca acésta carte astadi jóca unu rolu

---

FOISIÓRA.

Cronicele Romaniei.

Prefati'a la a dóu'a editiune.

La 10 Aprile, anulu 1872, s'au implinitu dóue-dieci de ani de cându amu datu la lumina intâi'a editiune a Letopisetieloru Moldovei. Astadi publicu, cá a dóu'a editiune, „Cronicele Romaniei.“

In acestu intervalu de dóue-dieci de ani câte s'au petrecutu in in tiér'a nóstra ! Insa-si tiér'a s'au transformatu ! Visulu stramosiloru nostri, marele scopu natiunale alu lui Stefanu sî alu lui Mihaiu, s'a realisatu : „Astadi avemu o Romania.“

In istori'a popóreloru lumei moderne cu deosebire démna de tóta mirarea este sórtea natiunei române ! Din inceputu incungiurata de poternici vecini, in lupta secularia cu ei, supusa apoi sî sfasiata in mai multe trunchiuri, nu odata ea a fostu pre marginea prapastiei ; nu odata esistinti'a sî chiaru numele seu au fostu in ajunulu de a fi sterse din cartea omenirei ; sî, faptu curiosu ! tocmai in acele momente de dorere, cându fiii ei cei mai energici, cei mai plini de credintia in vitalitatea gintei române, desperau, tocmai atunci Providenti'a luà de mâna pre natiunea nóstra, cá pre o fiica iubita intre fiicele cele mai iubite, o scotea din tóte periculele, sî o realtiá mai tenera sî mai sdravena decâtu fusese inaintea órei perirei ! N'avemu dara dreptu, noi românii, de a sustiené ca la gurele Dunarei de josu, nóue ni s'a datu o missiune de implinitu !

Se apropie dóue sute de ani de cându, — in midiloculu resbeleloru esterióre sî civili, in midiloculu a totu feliulu de tirania din launtru sub cari apoi si-a perdutu sî viéti'a — Mironu Costinu, in 1677, scriendu Letopisetiulu Moldovei, dicea aceste durerórse cuvinte : „Ce, sosira acupr'a nóstra cumplite aceste vremi de acum, de nu stâmu de scrisóre, ci de grigi sî suspinuri ; sî, la acestu feliu de scrisóre, gându slobodu sî fâra valuri trebuiesce ; iéra noi privimu cumplite vremi sî cumpena mare pamentului nostru sî nóue !“

Cinci-dieci de ani mai târdîu, situatiunea devenise sî mai rea ; sî bietulu Ioanu Neculce, aprópe de a-si inchide ochii, dupa o lunga viétia plina de furtune, strigá in marea sea dorere : „Oh ! Oh ! Oh! Seraca tiéra a Moldovei ! ce sórte de viétia ti-au cadiutu ! Cum au mai remasu omu traitoriu in tine de mare mirare este, cu atâtea spurcaciuni de obiceiuri ce se tragu pâna astadi in tine, Moldovo ! etc.“

Cându asemenea accente dorerórse esiau din peptulu betrâniloru nostri cronicari, fia-care din ei, omu de statu insemnatu alu tempului seu — Mironu Costinu, mare Vornicu alu Moldovei, carele dîcea lui Duc'a-Voda : sa nu dâmu loculu, ca pamentulu acest'a este framentatu cu sângele mosiloru sî stramosîloru nostri ; sî Ioanu Neculce, ultimulu Hatmanu purtatoriu de resbelu, carele in fruntea ostirei Moldovene a contribuitu la salvarea lui Petru celu mare pre tiermurile Prutului, — ei nu numai aretau dorerile tristului seculu in care traiau, dara prevedeau si prevesteau viitórele nenorociri ale tierei : taiarea séu isgonirea ultimiloru domni români, secululu de feru sî de tina alu fanariotiloru prefacerea orasieloru dunarene in cetâti turcesci, cedarea pre unu tempu a banatului Craiovei, perderea pâna astadi a Bucovinei sî a Basarabiei, in fine mai multu decâtu eminent'a stergere a tieriloru române de pre cart'a Europei !

Sî, cu tóte aceste, dupa grozavulu potopu stralucesce curcubeulu reinsemnârei orisontelui romanescu ! Marea revolutiune francesa dice poporeloru, cá sî Christu lui Lazaru : scólati-ve ! Numele lui Napoleonu, cá in tóta lumea, strabate sî la Dunarea de josu ! Semtiementulu nationale renasce. Tudoru Vladimirescu revindecà drepturile nu numai ale tierei, dara sî ale claseloru desmostenite. Elu ia arm'a nu numai in contr'a fanariotiloru, dara sî in contr'a boieriloru, séu a despoitoriloru norodului, spre a intrebuintiá propriele sele cuvinte.*) Revolutiunea sea natiunala, sî totu-odata sociala, este simburele nu numai alu revolutiunei din 1848, dara sî alu actului de emancipatiune din 2 Maiu 1864. Fanariotii se isgonescu din domni'a Moldovei sî a tierei romanesci. Pre urma nasce resbelulu intre Russi'a sî Turci'a din 1828—1829. Pacea dela Adrianopole se incheia. Autonomi'a Principateloru se consantiesce prin acestu tractatu intr'unu chipu positivu. Domniele române, viagere sî alese, dupa datin'a strabuna, se reinfiintiéza. Unu guvernu intemeiatu pre anume legi sî asiediamente, supusu controlului adunâriloru obscesci, inlocuesce ocârmuirea desfrenata sî destructiva a despotiloru straini ; sî gintea româna nu pere !

Dara, nóue nenorociri vinu sa apese vechile colonie ale lui Traianu ! Protectoratulu rusescu degeneréza in proconsulatu. Domnii nu suntu decâtu nisce locoteninti ai consuliloru Tiarului. Totu semtiementulu de natiunalitate sî de libertate este interdisu sî innabusitu !

Revolutiunea francesa din 1848 'si afla resunetulu — cá in tóta Europ'a — in Iassi sî in Bucuresci ! Inse, miscarea este in curendu reprimata. Ocupatiunea turco-rusésca vine in ajutoriulu reactiunei din launtru. Autonomi'a tierei redevine unu simplu cuventu ; garantiele nationali sî constitutionali ale tractatului de Adrianopole se inlocuescu prin hidos'a conventiune dela Balt'a-Limanu, care este negatiunea a tóta independinti'a, a tóta libertatea sî egalitatea din launtru ! Domnii nu se mai alegu de mare in Europ'a resumandu tóte teoriele istorice asupr'a româniloru cá sa se védia absurditatea, apoi marele aparatu de isvóre scientifice si citatiuni, cá sa i se responda chiaru prin ele si astu-feliu sa se atitie dorintiele de a ní se respunde, sa servésca si cá scóla de modulu cum sa se desbata cestiunile scientifice si „alu traduce este alu combate.“ Inse cere cá sa se alége din insusi senulu societâtiei unu membru si sa nu se publice traductiunea fâra de a fi insocita unde trebuie de notele necesarie cu cari sa se combata ipotesele eronate. Papiu spune ca pentru asemenea cestiuni aru fi bine sa esiste o revista a societâtiei, dupa cum a esprimatu dorinti'a si dlu Massimu, inse impossibilitatea ei s'a discutatu si s'a vediutu si alta-data. Nu se póte uní cu parerea dlui Laurianu si Odobescu pâna cându unu membru alu societâtiei dupa unu studiu seriosu alu cârtiei nu va vení cu unu raportu scrisu in care sa arate: ce si cum tratédia Roessler istori'a rloru si dupa acea de s'aru gasí ca merita sa se puna in desbatere, sa se ocupe societatea precum s'a facutu acést'a si in academi'a ungurésca (câ-i Roessler se ocupa si de istori'a ungurésca, cartea lui are tendintie politice imbracate ou caracteru istoricu.) Deci propune a se multiamí dloru Laurianu si Odobescu pentru aducerea la cunoscintia a unoru asemene cârti si a se insarciná cei cari au apelatu la nisce asemene studie si câtu mai curendu sa presentedie raporturile loru scrise atâtu despre Roessler câtu si despre unu articlu importante asupr'a româniloru aparutu in revist'a trimestrale francese „Români'a.“

---

*) Scrisóre innedita a lui Tudoru Vladimirescu câtra betrânulu Nicolau Golescu, din colectiunea dlui Dimitriu A. Sturz'a Miçlausénu.

Societatea academica dupa lungi discussiuni primesce propunerea dlui Papiu.

Siedinti'a IV. dela 9 Augustu 1872. Se cetesce procesulu verlbalu alu siedintiei preced. si cerendu-se a se face óre-cari modificatiuni s'a amenatu autenticarea. Presiedintele comunica dóue scrisori un'a din partea dlui Ioanu Ionescu si alt'a din partea dlui Stefanescu, prin cari ambii declara ca primescu a fi membri corespundenti ai societâtiei acad. — Sionu cere pentru filoromanulu francese Batailard câte unu esemplariu din tóte tiparıturele societâtiei, si se decide a i se dá. Dupa acést'a propune si a se numí membru onorariu. — Massimu propune asemene a se numí membri onorari si dd. Diez si Cihacu, cari prin scrierile loru a adusu mare serviciu literaturei romane. Proponentii se invita a vení cu propunerile loru cându numirea de membri onorari va fi la ordinea dilei. — Baritiu cere cá propunentii sa nu se grabésca a propune alegerea de membru a vre-unei persóne inainte de a fi bine asemnati de mai nainte prin scrisóre, cí sa nu se intemple sa ne espunemu la refusu. — Fetu unindu-se cu parerea dlui Baritiu atrage si dsea atentiunea societâtiei asupr'a acestei cestiuni delicate; presiedintele luându cuventulu arata ca de si nu esista articlu anume in regulamentulu societâtiei in care sa se céra dela propunentii de numiri de membri onorari si coresp. a vení cu scrisori din partea candidatiloru ca primescu, totu-si esperienti'a ne dictédia a adoptá o asemene mesura. Inse ca acésta cestiune in curendu va vení la ordinea dilei, propune a se luá in desbatere, dupa decisiunea siedintiei preced. propunerea dlui I. Hodosiu si consocii, din 7 Aug a. c. de a se inchide sessiunea anului presente, la 20 Aug. a. c. Punendu-se in discussiune acésta propunere se admite in principiu a se grabí societatea d'a terminá lucrârile ei câtu mai curendu possibile, fâra inse a se ficsá si diu'a inchiderei sessiunei fiindu ca nu se póte prevedé cându se potu terminá lucrârile necessarie din sessiunea anului curinte. Fiindu ca comissiunile insarcinate cu cercetarea raportului generalu alu delegatiunei nu suntu inca gat'a, presiedintele radica siedinti'a anunciându pre cea viitóre pre Sâmbat'a la 1 óra dupa amédia-di, in care la ordinea dilei va fi cetirea si desbaterea raporturiloru comissiuniloru cu cercetarea raportului delegatiunei.

Cincu-mare, in 9 Sept. 1872.

REPLIC'A

la respunsurile ex-invetiatoriloru din Cincu-mare Ignatiu Mandocea si Ioanu Stângu, publicate in nr. 69 alu diuariului „Telegrafulu Romanu“.

Motto: Cine se escusa se incusa.

(Fine.)

Trecemu acum'a si la corespondinti'a lui Ioanu Stângu secundariului ex-invetiatoriu pre care altramente 'lu amu fi potutu trece cu vederea, câci dupa convingerea nóstra elu numai au decopiatu si subscrisu cele dîse de elu, care suntu alt-feliu eflucsulu penei ex-invetiatoriului primariu.

Cunóscemu noi bine Papenheimerii nostrii.

Destulu ca elu inca vine subscrisu si prin urmare elu este responsabile pentru ce au subscrisu.

Ti recomandâmu dle ex-invetiatoriu, cá de alta data sa aibi grigia buna cându 'ti mai adoptezi câte unu atare fetu fâra de vreme plinu de contradictiuni si vapsitu cu colori cameleonice.

Alinea prima este neadeverata, câci biseric'a nóstra de multu nu mai capeta „Telegrafulu Românu“ din causa ca lad'a bisericei au scontrat'o binisioru fórte adese sociulu d-tale, de acum numai afli unu banu de dómne ajuta in ea, si prin urmare noulu presiedinte, care ve sta reu la amendoi in ochi, nici au potutu vení singuru in possibilitate de a cetí diuariulu bisericei necum si alti nechiamati. — Ací ne provocâmu la atestatulu on. redactiuni a „Telegr. Românu.“

Ti spunemu dle ex-invetiatoriu, ca si in casulu, cându amu avea „Telegr. Rom.“ la biserica, nu te ai fi prea imbulditu la elu cá si pâna acum, fiindu ca cu diuaristic'a nu te prea ocupi; apoí fa rogu-te o revista in biblioteca-ti si vedi, ca câte cârti pedagogice posiedi si pâna unde ai sositu cu literatur'a nóstra. —

Pentru fric'a de studiare séu cetire a ordinatiuniloru consistoriali, care 'ti suntu o „terra ignota“, s'aru potea acelea tóte mucedí in archivulu bisericei.

Arogantia este din parte-ti si 'li spunemu ca nu ai avutu temeiu sa cânti asupra-ne pre córd'a lui Ignatiu Mandocea, care dupa marturisirea-i — este de totu ruinatu.

E mai multu cá ridiculosu, ca te faci advocatulu lui Ignatiu Mandocea despre care singuru ai mai multa si esacta cunoscintia cá ori-care dintre noi si scí bine ca cum ne-au ruinatu.

Nu-lu mai spalá si dta pre arapulu, câci ca totu mai negru se facc.

Déca ti este legea de presa cunoscuta sa scí ca de si nu me amu subscrisu in corespondinti'a nóstra totu-si poti intentá redactiunei procesu de presa si atunci vomu intreveni pentru redactiune in persóna. — Dta se vede ca nu scíi si nu cunosci usulu diuaristicu ca nu-i de lipsa a se subscrie corespondentii la impartasirile loru prin dîuarie, câci redactiunea cunósce pré bine pre corespondentii sei. — Asiá dara amu asceptatu sa vedemu cum vei justificá d-tea incheiatulu contractu de invetiatoriu unitu, — care contractu astadi 'lu ai in straitia, si numai déca nu te va intarí ven. cons. de invetiatoriu primariu gr. or., cá care voiesci a ne procopsí pre venitoriu, vei sa-ti incepi functiunea cá dascalu unitu. — Cu ddieu.

De ací se vede ca dtea târguesci cu confessiunea dupa cum 'ti vine mai bine la socotéla, si nu-ti pasa de pedéps'a apostâtiei.

O se vedi câ-'ti va umblá cá babei intre pomeni, — câci unu atestatu de pedagogia, de ale dtale care se afla la ven. cons. archidiecesanu, pórta o gaura togm'a unde se afla classificatiunea portârei vis-avis cu studiele pedagogice, din care pricina dlu referinte consistoriale va fi necessitatu a se uitá in originalu.

Cá sa vedi dle ex-invetiatoriu ca nu suntemu

---

tiéra; ei se numescu in Constantinopole, séu, mai bine dîcendu, in Petersburgu; si not'a comitelui de Nesselrode contesta natiunei române pâna si gloriós'a sea origine!

Cându presentulu erá atâtu de negru, eata si viitoriulu ce in 1852 ne asceptá. Principatele erau in ajunulu de a fi luate de câtra Russi'a zalogu pentru chiai'a sântului mormentu! Sub pretestu de a se ocrotí grecii ortodocsi, românii ortodocsi aveau a-si vedea tiér'a ocupata de armele Imperatului ortodocsu, si data prada tuturoru releloru resbelului!

Cu asemenea trecutu, presentu si viitoriu, cum dara, sa nu desperâmu de sórtea tierei si a natiunei nóstre, cu tóte ca pre atunci eramu in verst'a sperantiei, eramu juni! Cum, dara, in 1849—1852, cându amu seversitu publicarea colectiunei croniceloru moldovene, sa nu fiu si eu lovitu de acea ingrigire durerósa despre viitoriulu nostru, pre care resimtiá tóta generatiunea contempurana, sfesiata in individualitâtile sele, lovita in ilusiunile sele cele mai placute; si asiá, chiaru in capulu acelei editiuni, sa recomendu, animeloru lovite de dorerile patriei, studiulu istoriei nationali, cá limanulu de mantuire, cá singurulu oraculu ce ni mai potea spune viitoriulu?**)

Ei bine, tocmai atunci, cându natiunea renunciá chiaru la sperantia, Franci'a, Angli'a si Itali'a radicau manusi'a ce Russi'a aruncase lumei civilisate. Resbelulu Crimeei nasce! Drapelele poteriloru aliate falfaia pre zidurile sfarimate ale Sebastopolei. In acela-'si tempu, o mâna de români se facu pelerinii si apostolii nationalitâtiei loru. Ei strabatu in oficinele pressei si in cabinetele diplomatiloru; glasulu loru ajunge pâna la tronurile monarchiloru, arbitrii lumei! Energi'a si elocuenti'a loru vine stapâna opiniunei publice: si Romani'a este copilulu de predilectiune alu Europei, precum fusese Helad'a in 1821—1828!

Pacea dela Parisu se incheiá in 18/30 Martiu 1856. Românii suntu chiamati de a se rostí insusi ei in privinti'a viitórei organisatiuni a patriei loru; si inadinsu tramisi ai Areopagului europénu vinu in Bucuresci si in Iassi spre a ascultá glasulu si dorintiele unei natiuni desceptata din mormentu!

Ventulu libertâtiei imprascia nourii negri de pre orisontele Dunârei de josu. Ce mare, ce frumósa epoca incepe atunci! Dupa seculi de despotismu si de insorire nationala si sociala, tóte clasele poporului românu se intrunescu in adunârile mume din 1857! Frati'a romanésca renasce! Pre acelea-'si bance si pentru acela-'si mare scopu: Formarea statului românu, se intrunescu intr'o strinsatura de mâna: Domni, boeri si sateni. Atunci n'amu mai avutu a scrie istoria; amu facutu istoria!

Moldov'a, cu tóta individualitatea sea istorica, cu tóte interesele sele proprie, avendu consciinti'a a mariloru sacrificie materiali ce avea sa faca in favórea unei mari idei, este sublima de abnegatiune! Ea se rostesce unanima in favórea unirei! Spre a ajunge la potinti'a de a se rostí liberu, ea avea nevoia a se luptá, si se luptá cu barbatia si in contr'a influintiei active din afara din partea Turciei si a Austriei, si in contr'a pressiunei fâra de margini a guvernului intregu alu lui Vogorides, renduitu Caicacamu cu missiunea anume de a combate aspiratiunile nationali! Protectoru activu si generosu alu acestoru aspiratiuni este Napoleonu III, câtu a imperatitu geniulu bine-facatoriu alu Romaniei.

Russi'a atunci 'si parasesce si ea politic'a gresîta, si se intórce la politic'a drépta din tempulu tractateloru de Kainardji si de Adrianopole. Alaturea cu Franci'a ea sprigina ide'a unirei, pre care dejá o recunoscuse si o garantase in principiu prin regulamentulu organicu din 1832.

Prussi'a si Itali'a, si apoi si Angli'a iau sub scutulu loru dorintiele si trebuintiele natiunei române. Si astfeliu, se incheia conventiunea dela Parisu, care, déca nu ni dá unirea, dara celu putienu ni dá midilócele si potinti'a de a ajunge la realisarea ei!

Si asiá renascerea Romaniei devine o realitate!

Dela 1859 pâna la 1864, ce n'amu facutu! Alegerea unui singuru Domnu pentru ambele principate; si, in curendu, cá consecuintia, unirea tieriloru plina si intréga; secularisarea averiloru monastiriloru inchinate si neinchinate; oborirea clâcei (boierescului); improprietarirea tieraniloru! — Marea cestiune sociala, care pretotindeni a constatatu sacrificie materiali colosali, ruin'a de clase intregi si sîróie de sânge, in Romani'a se desléga fâra o picatura de sânge, fâra ruin'a nimenui; ba chiaru din contra dela alu doilea anu, productiunea agricola se indoiesce, si bunurile rurali salva averea a sute de proprietari indetorati! — Si apoi, egal'a indrituire a tuturoru claseloru societâtiei române; sufragiulu universale; instructiunea publica generala, gratuita si obligatória; inarmarea intregei natiuni, cá principiu, si, in faptu o armata numerósa si bine organisata, cum Dunarea de josu nu vediuse o asemenea din tempurile lui Stefanu si Mihaiu! Si câte alte reforme adeveratu liberale! Unificarea codiciloru, cu maritagiulu civile cu juriulu, cu oborirea pedepsei de mórte; legea juditiana; legea comunala; camerele de comerciu si de agricultura; concursurile si espositiunile de agricultura si de industria nationale, sistemulu metricu decimale etc. etc.!

Si, mai pre susu de tóte, rumperea conventiunei dela Parisu, incâtu ea marginea autonomi'a tierei; si, cá preambulu la statulu din 1864. Europ'a recunoscendu Romaniei dreptulu absolutu de a-si preface guvernulu si legile din intru dupa trebuintiele si interesele sele, fâra celu mai micu amestecu si interventiune din afara!

(Va urmá.)

**) Vedi prefati'a la intâi'a editiune.

mincinosi, ómeni fâra onóre, caracteru sî adeveru, ti ascernemu spre cetire urmatoriulu atestatu oficiosu:

„La cerere se adeveresce din oficiu ca fostulu invetiatoriu gr. or. Ioanu Stângu din Cincu-mare au incheiatu contractu cu subscris'a representantia bisericésca gr. cat. de a trece dela confessiunea gr. or. de invetiatoriu la scól'a nóstra greco-catolica cu salariu anuale de 50 fl. v. a. pre tempulu de 20 de ani, care contractu prin subscrierea ambiloru contrahenti au devenitu perfectu sî se afla in mân'a lui Ioanu Stângu.

Fiindu insa ca mai târdiu Ioanu Stângu au mai voitu sî altu contractu a incheiá cu parochulu in privinti'a competintieloru stolari, representanti'a bisericei nóstre aflându acésta pretensiune de arogante, din acestu incidente nu au voitu a se mai tienea de contractu pre care l'au dechiaratu din parte-'si de desfiintiatu.

Cincu-mare in 9 Septemvre 1872.

(L. S.) Representanti'a bisericei gr. cat.
Teodoru Balanu,
parochu gr. cat.

Óre sî acestea suntu minciuni? — Óre caracteru este acel'a, cându fiiulu unui preotu sdravenu reposatu in religiunea stramosiésca, din interesu personale sa faca tergu din religiune?!!!

Aline'a a IV-a din respunsu-ti sî anume intrebarea pusa nu are intielesu sî prin urmarare nu scimu ce sa respundemu acestei intrebâri intunecate.

Aline'a V. sî VI. nu se tienu de obiectu dara totusi voimu sa nu remanemu datori ex-invetiatoriului sî ací respunsulu cuvenitu, sa nu cugete ca dóra ací aru avea dreptu.

Episod'a acést'a nu are altramente nici o referintia la cele publicate de noi.

Este dreptu, ca comitetulu parochiale dupa caderea d-vóstra dela culmea missiunei invetiatoresci, s'au consultatu despre sórtea scólei nóstre, sî si-au esprimatu dorinti'a, ca pâna amu pune lucru in cale sa provocâmu pre meritatulu invetiatoriu Ioanu Branisce din Merghindealu a se declará, ca nu aru fi aplecatu sa vina in Cincu intr'unu anu cá invetiatoriu sî in modu provisoriu afara de lege cu d-ta sa pregatésca terenulu invetiamentului, cá numai dupa unu anu sa esimu apoi cu concursu in publicu, dupa ce vomu fi capetatu poporu pre partea nóstra sî cu léf'a a dóu'a firesce déca la acésta esceptiune se va invoí invetiatoriulu, Ioanu Branisce, sinodulu parochiale sî in fine senatulu scolare. — Óre nu aru fi fostu lucrulu acest'a togm'a in favoru-ti, câci ai fi invetiatu noulu metodu de instructiune, cu care face furóre? — Ioanu Branisce provocatu fiindu in acésta directiune, au respunsu negativu, sî sinodulu inca nu au voitu, a primí propunerea comitetului sî prin urmare au venitu lucrulu iéra la stâtutu. — Nu scimu ce vrei sa scopesci cu acestu incidentu, pentru care poti sa te caiesci póte câtu traiesci, ca dolo malo ti-ai ruptu terenulu de sub picióre.

Incâtu pentru vinarsulu spendatu te indreptâmu la cele dîse de noi, sî vedi ca este acolo unu „On dit“. — Altmintrea este fapta ca membrii sinodului parochiale Georgiu Glontiu sî Vasiu Brosiu a buna séma in possessiunea „facultâtiei divinatrice“, de pre tripodele Pythiei, ametiti de fumulu spiritului ne profetiá ca numai Stângu sî iéra Stângu ne va putea duce la limanulu celu doritu. Erá batatoriu la ochi ce scandalu facea acesti oraculi delfici. Óre ce gândesci, din convictiunea loru interna neinfluintiata de nime au agitatu acesti ómeni?

'Ti sta calea deschisa a pasî inaintea justitiei déca te afli claru, sî-ti vomu prestá satisfactiune déca ti se compete, fapt'a este, ca toti tiegaunii au votatu pentru d-ta carii la casu de lipsa voru spune convingerea loru adeverata sî anume cându voru depune joramentulu Zenonianu.

Standu lucrulu asiá precum l'amu enaratu noi sî-lu cunosci sî d-ta bine, ne mirâmu de simplicitatea, care o posedi afirmandu, ca noi amu fi ómeni fâra caracteru, lipsiti de totu sentiulu de onóre sî adeveru. Vai de noi aru fi déca acést'a ne-aru fi neapelabil'a sentintia.

Trebuie ca d-ta numai pre acei'a i tieni cu caracteru, cari din interesu propriu poporale schimba religiunea, cá cameleonulu colorile. Onóre ti-ai facutu acum sî in veci.

Alaturându-ve dle redactoru ací sub ·/. documentele oficióse despre cele afirmate din parte-ne, ne rogâmu a dá locu replicei acestei'a in stimatulu d-vóstre diuariu, cá cestiunile sulevante sa se lamurésca pre câtu se potu mai bine cá sa vedemu, sa facemu pre venitoriu pasii mai buni pentru inaintarea culturei sî a crescerei credinciosului nostru poporu. inca odata

X. Y. Z.

Varietâti.

⁂ (Producerea teatrale) a dlui Ionescu de Dumineca sî Marti a fostu preste tóta asceptarea. Persóne competinti suntu de acordu ca mai multu nu se póte pretinde dela unu personalu asiá de micu. Dlu Ionescu a satisfacutu renumelui ce i-a premersu pre aici, câci i-a succesu a amusá pre publiculu numerosu pâna la desfatare. Cu deosebire representarea lui „Barbu Lautariu“ in tóta originalitatea sea a cuceritu artistului sgomotóse aplause. La cererea generale dlu Ionescu va mai dá inca o representatiune astadi sî dupa aceea va plecá spre Blasiu-Alb'a-Iuli'a.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de invetiatori la scólele populare gr. or. din protopresbiteratulu Târnavei de susu, se escrie concursu pâna la finea lui Sept. a. c.

a) Pentru Boiulu-mare salariulu 100 fl. v. a. cuartiru sî lemne de incaíditu.

b) Pentru Sz. Ernea salariulu 80 fl. v. a cuartiru naturalu sî lemne de focu.

Concurentii pâna la terminulu mentiunatu sa-si tramita la subscrisulu in Alm'a petitiunile, loru instruate in intielesulu Statutului Organicu.

Cu impreuna intielegere a comiteteloru parochiali.

Ioanu Almasianu,
(3—3) Protopopu.

Concursu.

Devenindu statiunea de invetiatoriu la scól'a confessionale din comun'a Lazu vacanta, se escrie pentru reintregirea ei acestu concursu pâna la 15 Oct. 1872 st. v.

Emolumentele suntu:

Léf'a 120 fl. v. a. cortelu sî lemne pentru incalditu.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au sa-si inaintedie petitiunile loru inzestrate cu documentele prescrise de Statutulu Organicu inspectiunei scolare districtuale respective in S. Sabesiu pâna la pomenitulu terminu.

Lazu in 11 Sept. 1872.

(3—3) Comitetulu parochiale gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci in protopopiatulu gr. orientalu alu Hatiegului, in comunele:

1. Petrila cu salariu anualu de 300 fl. v. a. sî cuartiru;
2. Livezeni, cu salariulu anualu de 300 si cuartiru, —

Se deschide concursu pâna la 10 Octobre a. c.

Doritorii de a ocupá aceste posturi sa-si indrepte suplicele loru bine instruate la subscrisulu.

Hatiegu in 10 Septemvre 1872.

I. Ratiu
(3—3) Protopopu gr. orientalu.

Concursu.

Pentru statiunile invetiatoresci din comunele urmatóre, tóte din protopresbiteratulu Dobrei se escrie concursu cu terminu pâna la 15 Octobre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Tiss'a cu salariu anualu 110 fl. v. a. 80 mesuri (mertie) mari de cucurudiu sfermatu, 4 mesuri fasole.
2. Lasau 80 fl. v. a. 50 mesuri cucurudiu, 4 mesuri fasole.
3. Tacamasiu 44 fl. v. a. 84 mesuri cucurudiu, 3 mes. fasole.
4. Stancesti-Ohaba 43 fl. v. a. 50 mesuri cucurudiu, 3 mesuri fasole.

Pre lânga aceste, lânga fia-care scóla cuartiru naturalu cu gradina de legumi, sî câte 8 stengeni de lemne, din cari se va incaldí sî scól'a.

Fia-care recurentu pentru un'a, séu alt'a din aceste statiuni are sa-si tramita petitiunea instruita in sensulu Statutului Organicu § 13 la subscrisulu in Dev'a pâna la terminulu indicatu.

Dev'a 20 Septembre 1872.

Pentru comitetele parochiali
Ioanu Papiu,
(1—3) Protopopu.

Concursu.

Fiindu parochulu Isaie Pop'a din parochi'a Micanesci cu fili'a Almasielu protopresbiteratului Iliei, cuprinsu tare de nepotintie sî betrânetie, incâtu de unu anu sî siepte luni nu mai póte purtá oficiu preotiescu; se escrie concursu pentru unu capelanu, pâna la 24 Octomvre st. v. 1872.

Parochi'a intréga consta din 130 familii cu 800 suflete — venitulu preotiescu este dela fia-care familia 2 mesuri mari de cucuruzu cu ciocani — folosirea cimiterieloru sî stol'a indatinata, din care jumetate va fi a capelanului.

Concurentii au sa-si astérna concursele sale provediute cu documentele prescrise in Statutulu organicu la subscrisulu pâna la terminulu mentionatu.

Ili'a. 25 Sept. 1872.

Cu intielegerea comiteteloru parochiale.

Ioane Orbonasiu,
(1—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci devenita in vacantia in comun'a Sasausiu, se escrie prin acést'a concursu pâna in 20 Octomvre st. v. cu care statiune este impreunata o léfa anuale:

a) in bani 50 fl. v. a. din slodiulu comunei;
b) trei-spre-diece galete cucuruzu dela poporu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si asterne petitiunile loru provediute cu documentele prescrise de Statutulu organicu in §. 13 la subscrisulu pâna la terminulu pomenitu.

Nocrichiu, in 25 Septemvre 1872.

Cu intielegerea comitetului parochiale.

G. Maieru,
(1—3) adm. prot.

Edictu.

Rafir'a Ioanu Stoic'a Frentii, soci'a lui Nicolau Stoic'a Burdulea din Veneti'a inf. in distr. Fagarasiului, carea mai de doi ani au parasitu cu necredintia pre barbatulu seu, sî pre lânga tóta cautarea politiana in juru, — cum sî prin barbatulu ei, in Români'a — neaflându-se loculu petrecerei ei; se provóca prin acést'a cá, in terminu de 3 luni dela datulu de fatia, sa se presenteze inaintea forului matrimonialu subscrisu, in persóna pentru ca la din contra procesulu matrimonialu intentatu de numitulu ei barbatu se va otarí sî in absenti'a ei. —

Fagarasiu 28 Augustu 1872.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului
(1—3) prot. alu Fagarasiului I.

Edictu.

Flórea nascuta Georgiu Morvianu din Brasiovu care de trei ani sî dóue luni de dile, a parasitu cu necredintia pre legiuitulu ei sociu Ioane Nichiforu totu din Brasiovu, nesciindu-se de atunci sî pâna astadi loculu unde se afla, — se citédia prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dile, dela datulu escrierei acestui edictu, sa se infacisiedie la subscrisulu scaunu protopopescu, câci la din contra sî in absenti'a deusei se va pertractá sî decide — pre bas'a SS. canóne ale bisericei nóstre ort. res. — procesulu divortialu incaminatu asupra-i de barbatulu ei.

Brasiovu 16 Septemvre 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or.
I-iu alu Brasiovului, cá foru
(2—3) matrimoniale.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_3$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 79. ANULU XX.

Sabiiu, in 1|13 Octomvre 1872.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decembre) alu anului 1872. — Pretiulu abonamentului pre $^1/_4$ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. v.

Pentru strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Eveneminte politice.

Desbaterile asupr'a bugetului de resbelu in delegatiunile senatului imperialu suntu finite. Bugetulu s'a primitu pre lânga decisiunea ca statulu de presentia la trupele de infanteria (pedestrime) sî venatori sa se urce la cifr'a de 38,760 feciori. Regimulu dara a invinsu cu 32 voturi minoritatea de 27 voturi. Interesante au fostu unele argumente sî in siedintiele ultime, cari s'au adusu pentru cá sa se spriginésca pretensiunea ministeriului. Contele Andrássy repetiesce ca relatiunile Austro-Ungariei cu staturile de influintia suntu cele mai bune sî e convinsu ca aceste asiá voru remané, pâna Austro-Ungari'a va urmá o politica de pace, resultânda din interese bine pricepute. Elu inse póte garantá asiá de putienu, cá ori-cine altulu, ca pacea européna va durá cu anii; in momentele cele critice relatiunile aceste incopciate cu staturile, se voru aratá folositóre numai déca vomu aduce sî noi putere indestulitórie spre a infrená turburarea pácei.

Sî mai interesanta e descoperirea deputatului Cerne in desbaterea generale a bugetului. Elu motivéza staruinti'a pre lânga propunerea regimului cu certele ce crescu totu mai tare intre populatiunile monarchiei, cu politic'a Prussiei, carea sub flamur'a natiunalitâtiei germane devine totu mai periculósa pentru Austri'a, cu nisuintiele panslavistice ale Russiei, cari tientescu la crearea unei monarchie universale. Tóte aceste dîce deputatulu voru ingreuná fórte multu, in viitoriulu celu mai de aprópe, problem'a armatei austriace.

Déca aru fi asiá cum dîce deputatulu sî cum nu indrasnesce a dîce ministrulu atunci intrevederea dela Berlinu aru avé fórte scurte radie de pace.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 3 Octomvre a casei magnatiloru anuncia vice-presiedintele conte Cziráky, care duce presidiulu, ca mâne in 4 Octomvre cá dîu'a onomastica a Maj. Sele regelui se va tienea unu servitiu ddieescu solemnu in biseric'a din Bud'a, Invita deci pre membrii casei a se infatisiá numerosi. — Mai multi deputati ceru din cause sanitarie concedie. — Petitiunile se transpunu comissiunei respective. — Notariulu casei deputatiloru presinta mai multe proiecte de lege, desbatute sî primite dejá in acea casa, spre desbatere; cari proiecte se predau comissiunei de trei, apoi se voru tipari sî distribuí membriloru. — Contele B. Keglevich interpeléza pre ministrulu de financie in afacerea cestiunei de banca.

E lucru curiosu, observa vorbitoriulu, ca in fia-care anu sî aprópe totu pre acela-'si tempu se ivesce o crisa de bani. Sî in momentulu de fatia circuléza cele mai diverse faime despre o crisa de bani. Parerea e generale ca infiintiarea unei bance independinte ung. aru fi in stare sa delature acést'a calamitate. Interpelatiunea acést'a se tramite ministrului de financie, cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 3 Oct. a casei representantiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Presiedintele anuncia mai multe petitiuni, care se dau comissiunei respective.

I. Steiger indrépta câtra ministrulu pentru aperarea tierei sî ministrulu de interne o interpelatiune, in care arata numerósele escese comise de soldati sî in care accentua daun'a morale, pre care o causéza aceste frecâri intre civili sî soldati. — Dupa aceste sî altele se trece la ordinea dîlei sî se cetescu a trei'a óra proiectele de lege acceptate in siedinti'a de ieri. — Se continua desbaterea proiecteloru de adresa.

A. Molnár vorbesce pentru proiectulu comissiunei de adresa, K. Ghyczy pentru a lui K. Tisza; G. Tarnóczy polemiséza contr'a proiecteloru de adresa a deputatiloru Trifunácz, Simonyi sî Tisza, sî votéza pentru celu asternutu de Schvarz. Afara de acesti'a mai vorbescu inca I. Toszt sî Csernátony, dupa ce siedieti'a se incheia.

In siedinti'a din 4 Octomvre a casei deputatiloru anuncia presiedintele, dupa trecerea preste formaliele obicinuite, ca deputatii G. Groisz sî B. Mariassy suntu definitivu verificati. — St. Miletici face patru interpelatiuni in afacerea cercetâtoriloru festivitâtiei serbesci cu ocasiunea suirei pre tronu a principelui Milanu. Al. Nicolics presinta unu proiectu de resolutiune despre scóterea contributiunei in acele pârti de locu, care au suferitu de esundâri. I. Radocza asterne raportulu comissiunei de immunitate cu privintia la recercarea tribunalului din Teresianopolu de a potea intentá procesu contr'a deputatului I. Tóth. Comissiunea propune respingerea petitiunei, de óre-ce nu e pre destulu motivata; ceea ce se primesce. — Dupa aceste trece cas'a la desbaterea proiectului de adresa.

Mai intâiu ia cuventulu K. Csemeghy care pune sub o critica fundamentale proiectulu de adresa a lui Trifunacz sî Miletici. In acestu proiectu, dîce elu, aparu serbii locuitori in Ungari'a nu cá parte integritóre a tierei, ci proiectulu formuléza dorintiele loru intr'acolo, ca ei aru formá unu statu in statu. — Ign. Helfy vorbesce pentru proiectulu lui E. Simonyi. I. Gozman recunósce in pactulu dela 1867, pe care l'a incheiatu imperatulu cu natiunea, celu mai mare castigu ce a pututu aspirá Ungari'a; sî de óre-ce nimenea nu-i póte oferí mai multu, asiá dara trebuie sa primésca proiectulu comitetului de adresa, care contiene culmea a tóta demnitatea, frumseti'a sî perfectiunea. (Risete mari.) Cine se incumeta a agitá contr'a unei legi, pre care o amu incheiatu noi cu imperatulu, cine cutédia a cugetá la o revisiune a pactului? (Ilaritate mare.) In modulu acest'a spriginesce acestu deputatu, pareni-se dupa cuvintele lui, esaltatu de fire, proiectulu comitetului de adresa.

In siedinti'a din 5 Octomvre a casei deputatiloru se incepe dupa finirea formalieloru, sîrulu interpelatiuniloru; intre altele revóca K. P. Szatmáry in minte ca a intrebatu dejá odata pre regimu ca nu are de cugetu a midilocí cá soldatii respective honvedii sa nu mai pórte armele afara numai in servitiu. Trecendu-se la ordinea dîlei referéza M. Uerményi in numele comissiunei petitiunarie despre petitiunile tramise acestei comissiuni.

La desbaterea proiectului de adresa iau astadi parte A. Csanády, P. Matuska, Al. Mednyanszky, I. Polya, sî altii.

Urméza la cetire raportulu comissiunei centrale despre proiectele pentru drumulu de feru resolvite ieri de sectiuni. Raportulu se va tipari; dupa ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 7 Octomvre a casei deputatiloru se autentica mai intâiu protocolulu. Presiedintele anuncia petitiunile. — M. Wahrmann face in numele seu sî alu altor'a o interpelatiune câtra ministru-presiedintele in privinti'a regulârei capitalei Ungariei. — Svt. Miletici indrédta câtra acela-'si dóue interpelatiuni, in cea dintâiu intréba, ca din ce causa nu s'a intaritu proiectulu de statutu elaboratu de congresulu bisericescu serbescu sî de ce conditiuni aterna intarirea acestui statutu? A dóu'a interpelatiune se referesce la alegerea patriarchului serbescu. Cu privintia la acést'a intréba interpelantele ca: e ministru-presiedintele de parere ca M. Sea regele are dreptulu de a denumí pre unu patriarchu, déca nu cadu tóte voturile pre acea-si persóna? sî déca d'a, apoi pre ce lege 'si baséza acésta parere?

Se asternu petitiuni. M. Uerményi asterne a doilea conspectu alu petitiuniloru resolvite de comitetulu respectivu. — Dupa aceste respunde ministrulu de financie Kerkapoly pre largu la o interpelatiune a lui Ign. Helfy, care pentru noi e fâra interesu. — Dupa aceste se trece la continuarea desbaterei despre proiectele de adresa. Mai intâiu se radica ministru-presiedintele c. Lónyay sî luându cuventulu incepe cu criticarea proiecteloru de adresa ascernute.

Proiectulu lui Simonyi e, dupa vorbitorui, atâtu de defectuosu in basa sî elaborare incâtu nu se platesce a se ocupá mai departe cu elu. La proiectulu lui Tisza trebuie sa dica: Din elu se vede ca compunatoriulu lui n'a invetiatu sî n'a uitatu nimic'a. Stâng'a e de parere ca poporulu dela tiéra urmaresce fia-care schimbare politica cu cea mai mare atentiune sî ca observa diverginti'a subtile, care se arata intre tienut'a stângei din 1867 sî 1869; acést'a nu e asiá. Poporulu doresce liniscea, cá interesele sa se póta observá securu sî continuu. Acést'a e nesuinti'a suprema a regimului. Stâng'a imputa regimului, ca n'are energia; ceea ce aru fi pre deplinu nebasatu; câci regimulu voiesce numai desvoltarea liniscita a binelui comunu etc. — Pentru proiectulu comitetului de adresa mai vorbesce br. P. Senyey.

I. Madarász ia cá vorbitoriu ultimu cuventulu pentru de a sbiciuí cu foculu obicinuitu sî in modulu vechiu coruptiunea domnitóre in cercurile regimului mai inalte, câtu sî nepotismulu devenitu cangrena in administratiunea nóstra; cu ce siedinti'a se incheia.

„Trompet'a Carp.“ scrie:

Sa fia vre-o afinitate intre insultele nemeritate sî gratuite ce ne totu face Turci'a de vre-o luna incóce mereu, intre concentrarea trupeloru nóstre, intre atitudinea Serbiei sî intre ciocnirea Inaltei Porti cu Muntenegrulu?

Sa fia vre-unu inceputu alu planului deciderei imperatiloru Nordului pentru stabilirea pâcei universili sî a statului-quo.

Ce este, lucru curatu nu este. Fulgerile restimpirei apropiata, au inceputu in Turci'a européna, sî, — dupa vechiulu obiceiu, dupa tipiculu canonisatu de cabinetulu Petersburgului, — Turci'a are sa fia totu-déun'a agresóre la incaierâri, dupa care are sa platésca totu-déun'a totu ea pagub'a bataiei, bá inca sî pung'a care sa se pérda totu-déun'a la peruéla.

Incâtu pentru noi ne spalâmu pre mâni in tóta liniscirea publicului ca n'amu provocatu nimicu, ca amu urmatu strict'a politica a nóstra nationala, declarata la 1848, — declaratiune repetata necontenitu pâna astadi, — ca n'amu voitu sa aducemu cea mai mica pedeca Portiei, cea mai mica incurcatura in Orientu. Spunemu inse sî acum ca Inalt'a Pórta a platitu fórte reu, a platitu cu ingratitudine francheti'a sî sincerulu nostru devotamentu câtra Inalt'a Pórta, dela 1848 sî pâna astadi.

Politic'a Turciei traditionala este sa ingrigésca de inamici a-i impacá sî a-i face amici, si nici de cum de mantienerea amiciloru ce are.

Gresita politica.

Inalt'a Pórta a crediutu ca póte ofensá pre români cá sa lingusiésca pre greci; ce-a gonitu nu a prinsu, sî a perdutu sî ceea ce avea prinsu.

Firmanele Portiei s'au pusu la dellâ, sî viceconsululu grecescu dela Brail'a va potea sa pórte turao'a firmanului in frunte câtu va pofti, câci autoritâtile tierei nu-lu voru cunósce de persóna consulara, sî sa se padiésca bine sa nu faca ce va prohibitu de legile tierei, càci erá pupa puscari'a, sî acum pentru tempu prescrisu de legile tierei.

Pre cându se invita reciprocu imperatii la celu mai betrânu dintre Maj. Loru, noi amu spusu lectoriloru nostrii ca dóue afaceri are sa decida trinitatea monarchica: primo ce sa se faca cu republic'a din Franci'a? sî secundo, cum sa se deslege cestiunea Orientului pâna cându Franci'a nu-si póte aradicá capulu sî pâna cându Angli'a fâra Franci'a este neputinciósa!

Se vede ca s'a crediutu mai urgenta afacerea Orientului nefiindu primejdiósa monarchiei europene republic'a francesa actuala in mânile dlui Thiers; se vede ca se grabescu imperatii Nordului cu deslegarea cestiunei Orientului, pâna cându Franci'a este in mân'a advocatiloru parlamentari, pâna cându Franci'a nu se aradica in imperiu séu in republic'a reala.

Sa mai specificâmu.

Turculu este obligatu, se vede, de politic'a imperatiloru Nordului, prin diplomatia, fâra scirea lui, sa faca ceea ce trebuie pentru distrugerea lui, sî iéta, pre câtu 'lu vedemu noi la noi, punendu-si tóte poterile sa traduca amici'a nóstra in vrajmasia de mórte; iéta-'lu impilândŭ-ne sa ne condamnâmu tributari nemtiloru cu dóue-dieci milióne pre anu, pentru serviciele ce le facemu totu loru, sa póta trece repede preste noi din Nemti'a in Turci'a; iéta-lu ca ne oppresce d'a ne bate moneta cu efigi'a domniloru tierei, dreptu ce l'amu avutu necontenitu in totu sirulu domniloru români dela Radu-Negru pâna la Constantinu Brancovénu, sî care nu ca ni s'a curmatu cu vre-o formalitate, dara nu s'a practicatu din nepasarea, neasicurarea, marsiavi'a beiloru fanarioti cari luau in arenda acésta tiéra, sî care dreptu se revindecase de câtra Cuz'a-Voda precum se vede in monetele batute de acelu domnu cu efigi'a sea si cu armele tierei; iéta-'lu ca ne opresce a ne face nisce semne distinctive pentru incuragiarea a diferite merite in societatea româna, dreptu pre care negresitu l'amu fi avutu de multu déca 150 de ani nu s'aru fi guvernatu Români'a de strainii, fanarioti, tempu in care mani'a de creare de ordine, in Europ'a a fostu epidemica; dreptu pre care l'a revindecatu iéra-si Cuz'a-Voda creându cinci clase de ordinu românu, pre care ordinu isbutise multu onorabilulu sî habile aginte alu României, Constatinu Negri, sa-lu pórte insusi Sultanulu: esemplariulu gatitu pentru Maj. Sea Sultanulu lucratu in briliante, a constatu dóue mii galbeni. Pre unde se va fi aflându óre? câci tóte cele-alte grade suntu in pivnitiele vistieriei vóstre!

Cu ordinulu românu, a fostu precedatu Cuz'a-Voda de Stirbey-Voda, care l'a creatu in medalia, un'a „pentru vitejia,“ sî alt'a „pentru destonicia sî oserdia.“

Nu este interesu, fia materiale fia morale, alu statului românu, pre care sa nu-'lu prigonésca Inalt'a Pórta, cedându negresitu impulsiuniloru vrajmasiloru seculari ai României, gelosi de vointi'a nóstra impismata a fi aliati cu Pórt'a.

Acum in urma — in conflictulu ce s'a ivitu intre statulu românu sî statului grecescu, din provocarea ce a facutu din urma statulu românu cu dispreciulu seu la legile tierei sî cu impingerea unui dreptu consularu pâna preste tóte cuviintiale chiaru, — Turci'a, in locu sa se puna in balantia unde erá dreptatea sî interesulu morale alu amiciloru ei, vine sa ne umilésca cu scrisori necuviinciόse prin cari ne vorbesce de firmane cá sî cându Români'a aru fi sub regimulu firmaneloru.

Inalt'a Pórta póte dá beraturi si firmene consuliloru sî agentiloru europeni in interiorulu administrativu alu Turciei, unde vinu consulii sî agentii cu scrisori de creantia la pragulu Inaltei Porti. Intr'unu statu autonomu, care tiene numai printr'o suprematia onorifica de statulu Turciei, unde consulii sî agentii vinu cu scrisorile loru de creantia d'adreptulu câtra suveranulu tierei, a pretinde sa se impuna acesti consuli sî agenti prin firmanuri, in temeiulu câror'a ei sa abuseze pâna a nesocotí tóte legile tierei sî demnitatea statului, este unu abusu pre care negresitu nu s'aru fi cuvenitu sa-lu faca demnitarii inteligenti ai statului Otomanu contr'a acelor'a mai alesu cari au aretatu totu-dé-un'a mai multa aplecare spre unu devotamentu sinceru câtra Maj. Sea Sultanulu.

Simptome de tulburâri in Turci'a Europei au inceputu: Muntenegrinii, — provocati se dîce, noì nu afirmâmu acést'a; — Muntenegrinii au inceputu batali'a cu turcii. Atitudinea ce voru luá serbii este fórte clara; ce atitudine voru tiene bulgarii, n'o potemu scí; pre a greciloru inse o potemu ghací.

Bine este sa se aduca acésta recéla in amici'a româniloru câtra sublim'a Pórta?

Ce alta atitudine aru potea sa aiba românii intr'o complicare mai seriósa, cându Franci'a nu mai esista pentru ei, cându Angli'a fâra Franci'a nu mai póte nimicu in Orientu, in Orientulu Europei mai alesu; ce atitudine aru potea avea românii fâre Franci'a sî Angli'a, sub strivirea Austriaciloru sî nemtiloru, decâtu tientirea disperata la miscarile Russiei?

Iéta positiune critica, mai critica decâtu tóte positiunile in cari s'a aflatu pâna acum Români'a: strivita de turci, amenintiata de nemti, abandonata de Franci'a sî Angli'a, necautându scaparea nicairi altu decâtu iéra-si la clementi'a Czarului!

Romani'a.

Bucuresci 20 Septemvre.

Armat'a româna concentrata pre câmpulu Colintinei a pornitu astadi dupa órele 11 de diminétia dela Banés'a, in urm'a unui servicio divinu la care a oficiatu Prea S. S. Parintele Metropolitu-Primatu, sî a defilatu pre calea Mogosiόei in marsiu de caletorie spre Sabaru. De pre la 9 óre de diminétia trotoarele de-alungulu stradei Mogosiόei sî celoru alte pre unde avea sa tréca armat'a, erau ocupate de unu publicu fórte numerosu, balcόnele sî ferestrile erau garnite cu dame sî barbati; nu remâsese unu coltiu favorabilu privirei sa nu fia ocupatu. Pre fisionomi'a tuturoru se vedea impacienti'a, veseli'a sî mândri'a nationala, care demonstrá increderea in sine sî speranti'a in viitoriu. Pre piati'a teatrului, ocupata de unu publicu numerosu, se aflá M. S. Domnitoriulu incongiuratu de statulu seu majoru sî de oficierii ce principele Milanu alu Serbiei a tramisu cá sa asiste la manevrele armatei nóstre.

Pre la órele 12 a sositu in dreptulu teatrului avantgard'a comandata de d. colonelu Slaniceanu. In urma fia-care devisiune sî brigada cu cavaleri'a sî artileri'a sea. Tienut'a soldatiloru sî mai alesu a venatoriloru sî calarasiloru erá fórte buna. Ceea ce a facutu o sî mai mare impressiune asupr'a publicului a fostu aparitiunea armatei teritoriale compusa de calarasii districtului si de granicieri, numiti astadi dorobanti. Pentru prim'a óra calarasii sî granicierii, formându elementulu armatei teritoriale, intrau in corpulu armatei regulate sî mergeau sa iá parte la manevre mari impreuna cu armat'a permanenta. Pentru prim'a óra se vediù defilându in capital'a României acestu elementu alu armatei care este menitu prin legea a deveni partea cea mai numerósa sî mai importanta a armatei nationale.

Costumulu nationalu, cu opincile séu vechile sandale române, cu bluse albe cu albastru sî mantale, precum sî caciul'a Mihaiu cu cifr'a M. S. sî crucea bisantina cu tricoloru formau unu aspectu martialu sî natiunalu in acel'a-si tempu. Publiculu nu s'a potutu abtiené a nu aplaudá la aparitiunea acestui elementu importantu sî plinu de viitoriu alu armatei nóstre.

Defilarea a tienutu 1 óra sî jumetate in care valuri de osteni treceau necontenitu spre Sabaru in numeru de 15,000.

Anulu acest'a nu erá prevediutu in bugetulu militaru pentru concentrare decâtu sum'a de 150 mii lei, la care s'a mai adausu unu creditu suplimentariu de 26 mii. Cu aceste mijlóce nu se potea concentrá mai multu de cei 15,000 soldati ce mergu astadi pre malulu Sabarului. Sa sperâmu ca camerele voru provedea in viitoriu mai multe mijlóce pentru organisarea sî desvoltarea armârei nationale, potrivitu cu sporirea veniturilorn.

M S. Carolu va merge in cuartierulu generalu pre la 23 curentu; pre la 25 sî 26 voru avea locu mici miscâri de trupe; iéra la 27 se voru face manevrele cele mari, dupa cari armat'a se va retrage spre Tergoviste. Astu-feliu incâtu in diu'a de 28, mergendu cine-va la statiunea Vidr'a, aru potea sa vada evolutiunile cele mai importante ale acestei concentrâri. „Pres'a.“

Starea clerului in Românì'a.

Sub acestu titlu a aparutu in Bucuresci o brosiura de d. C. Slobodiénu, care merita de a fi luata in bagare de séma. Ea atrage luarea aminte asupr'a fâra-delegiloru ce se comitu in administratiunea bisericésca din Români'a. O observatiune va intarí insemnatatea acestei brosiure. Este netagaduitu ca in tóta administratiunea nóstra sî in genere in totu organismulu statului, pâna acum'a celu putienu, predomnesce coruptiunea sî abusurile. Cá numai organismulu bisericescu sa fia scutitu de acésta cangrena este greu de crediutu, pentru ca totu-déun'a intr'unu statu ori-ce parte a sea se colorá dupa cum e sî intregulu. De mai inainte deci potemu fi siguri ca abusurile sî coruptiunea au patrunsu totu atâtu de adencu sî pre acestu corpu a cârui menire este inse tocmai aceea de ale indepartá sî din senulu societâtiei celei-lalte. Cu tóte aceste pre cându foile din tóte pârtile combatu guvernulu, arata mai in fia-ce actu alu seu unu arbitrariu, calcare de lege, ocârmuirea bisericésca sta ocrotita sub caracterulu ei pre care ómenii 'lu respecta sî atunci cându au incetatu de multu a meritá acést'a. Noi credemu inse ca lips'a mai totala de descoperire a abusuriloru ce se petrecu in senulu bisericei nóstre provine, din modulu ascunsu in care se petrecu, din faptulu ca ele se petrecu apoi mai alesu in launtrulu ei, intre persóne bisericesci, totu-déun'a la dispositiunea arbitrara a superioriloru, fâra controlulu nimerui. Cine sa denuntie acele abusuri? Cei ce le facu — de siguru nu. Cei ce le sufere sî mai putienu, câci nu-i póte asceptá decâtu mai grele pedepsi, mai grele persecutiuni, câror'a nimene nu este care sa le puna stavila, câci sub scutulu ierarhiei sî a ascultârei canonice se potu mai alesu furisiá totu soiulu de nelegiuiri.

Brosiur'a dlui Slobodiénu este departe de a avea acelu caracteru de maturitate care s'aru potea cere dela o lucrare care cauta sa lovésca in o institutiune cá acea a ocârmuirei bisericei nóstre. De-sî intr'adeveru e basata pre fapte, totu-si aceste suntu luate prea fâra alegere sî unele póte interpretate reu, ceea ce nu póte decâtu sa arunce banuieli asupr'a intregului. In genere resufla unu spiritu de resbunare, de ura, care micsiorédia credinti'a ce potemu pune in ea. Dara ori cum sa fia, ea contiene probe destule despre abusuri neertate comise de administratiunea bisericésca superióra, comise atâtu in contr'a canóneloru bisericesci câtu sî in contr'a dreptâtiei sî a moralei. Mai multe fetie bisericesci se vede ca facu negotiu, fiindu chiaru inscrise cá patentari, ceea ce este cu desaversitu opritu de canónele bisericesci. Din cele-lalte abusuri nu citâmu decâtu aceea ce se prevede din scrisórea urmatóre a directorelui episcopiei de Husi câtra preotulu Stefanu Plavescu, care fiindu canonistu preotu in locu de a fi lasatu sa functioneze acolo cá preotu dupa cum se cuvenea canonicesce, a fostu orenduitu la alta biserica unde mai erau vr'o patru preoti, din care causa elu cerea a fi stramutatu in unu altu locu vacantu. Iéta scrisórea:

„Amice, suplic'a S. Vóstre din 12 ale curentei primindu-o, o amu cetitu parintelui Melchisedecu, cárele sinceralminte ve aretu, ca m'au insarcinatu a ve respunde ca pentru postulu de proestosu la un'a din bisericile grece din Galati, parintele v'au avutu in vedere, acést'a o sciu sî eu, dara intervenirea arbitrara a locotenintelui de Metropolitu, prin denumiri de curatori provisorii sî in acésta eparchia, fâra scirea sî consemtiementulu parintelui, au paralisatu totulu, incâtu noi nu cunóscemu cine suntu acei curatori sî unde anume: d. e. amintiti chiaru Sf. Vóstra prin acea suplica ca parintele Zahari'a este proestosu, iéra la Episcopie nu se scie nimicu despre acést'a sî nici este comunicatu formalu ce-va pentru acést'a.

Parintele Melchisedecu este acum chiamatu la Iassi pentru consultare; nu cunoscu ce sujetu; credu ca asupr'a acestoru anomalie, dreptu, care fiti ingaduitori sî deplinu incredintiati ca nu sunteti trecuti din vedere, numai sa se lamurésca acésta babilonia.“

(Iscalitu) V. Mandinescu, directoru Episcopiei.
Husi 1863, Noemvre 24.

In urm'a chiamârei la Iassi sî a consultârei, preotulu Plavescu este destituitu din preótia in urm'a unei adrese a Episcopului Dunârei de Josu publicata in „Monitoriulu Oficialu“ nr. 120 din acestu anu, pre temeiu ca s'aru fi „substrasu cu totulu dela disciplin'a bisericésca si lepadatu costumulu preotiescu usitatu in Românî'a inlocuindu-lu cu unu altu dictatu de propi'a sea fantasia“ (!!) Mai amintimu apoi descanonisarea parintelui I. Crénga urmata in acestu anu pentru ca si-aru fi taiétu perulu si alte de aceste, in care se vede arbitrarulu acteloru, din nepotrivirea motiveloru.

Aceste, si mai multe fapte care ne suntu cunoscute nóue, si pre care le vomu revelá la tempu, facu de ne unimu in totulu cu conclusiunea dlui C. Slobodiénu :

„Si tiér'a si crescinii ce o locuiescu, déca mai tienu la religiune, la biserica si la preotii ei, cari sa le intempine trebuintiele religióse : la nascere, bóla, casatorie si altele, trebuie sa se gândésca ce-va mai seriosu, cá pâna la imbunatatirea sórtei, mai intâiu sa le reguleze o administratiune drépta, umana si adeveratu canonica, care sa delatureze din cleru intrig'a, coruptiunea, ignoranti'a si desfrânarea, sa incuragieze onestitatea, cucernici'a, invetiatur'a, demnitatea si implinirea datorieloru religióse cu sântienia, sa puna o restrictiune, o respundere celoru ce tienu canónele in mân'a si facu cu densele nu ceea ce dice ele, ci ceea ce voiescu cá infalibili.

Acést'a aru trebuí poporulu crestinu sa céra dela representantii loru din camerile legiuitóre, sa reguleze biseric'a, sa o inlatureze dela politica, câci pentru a avea pre mai marii clerului a trebuitu sa-i menajeze, si cu acést'a a lasatu biseric'a la o parte. Sa céra acést'a poporulu pentru ca preotii nu potu sa petitioneze, câci administratiunea pre data le arunca in spinare canonulu siese, i degrada, i persecuta, pentru ca n'are nici o respundere, nici unu controlu.“ „Cur. de Iassi.“

Varietâti.

Daru. Majestatea Sea Imperatés'a si Regin'a **Elisabet**'a s'a induratu prea gratiosu a daruí din casset'a Sea privata 200 fl. v. a. pentru biseric'a gr. or. din Dev'a.

⁂ **Drumu de feru.** Vineri s'a deschisu lini'a Copsi'a— Sabiiu, si s'a predatu comerciulu publicu.

⁂ (**Convocare.**) Comitetulu sectiunei centrali alu reuniunei invetiatoresci „**Georgiu Lazaru**“ conformu statuteloru si decissiuniloru luate in a dóu'a adunare generale a reuniunei, conchiama prin acést'a a trei'a adunare generale pre dilele : 13, 14 si 15 Octomvre din anulu curinte — calendariulu vechiu — in urbea Fagarasiu, cându se voru tiené deodata si conferintiele invetiatoresci din ambele protopresbiterate ale tierei Oltului, totu in acésta localitate. Cu acésta ocasiune se mai vestesce, domniloru invetiatori, ca presidiulu comitetului sectiunei centrali alu acestei reuniuni a facutu dispusetiuni a se dá gratisu cuartire si costu tuturoru invetiatoriloru, cari voru participá la adunare. De acést'a este neaperatu de trebuintia pentru orientare, cá acei domni invetiatori, cari voru vení la adunare si conferintie sa insciintiedie presidiulu acestui comitetu, celu putienu cu trei dile inainte de prim'a di a adunârei.

Fagarasiu 27 Octobre vechiu.

Comitetulu sectiunei centrali.

Ioanu Dim'a **Petrasicu**,
presiedinte.

⁂ **Dela teatru romanescu.** Representatiunea de Joi, pre care o anunciasemu in numerulu trecutu, s'a datu, in **beneficiulu Gimnasiului din Bradu**, si a produsu unu venitu curatu de 50 fl. val. austr.; pre cari dlu **Ionescu** a binevoitu a-i inmanuá dlui cons. guverniale in pensiune I. **Bologa**'a spre inaintare la loculu destinatiunei.

Cu privintia la representatiune insesi avemu a impartasí on. publicu ca ea n'a remasu indaretrulu celei de Marti. Atâtu compunerea programului (din comedie — vodvile monológe cu cântece) câtu si esecutarea n'a lasatu nimic'a de doritu. Gesturile posnasie a dlui **Ionescu** presarate cu glume curatu romanesci au delectatu pre publicu si l'au tienutu continuu in dispusetiunea cea mai buna — Apoi ce sa dicemu de „Pandurulu cersitoriu“ alt'a decâtu ca actorele nostru a sciutu sa ne presinte de minune bine in elu — pre mosiulu incaruntitu in lupta si suferintia contr'a nedreptâtiriloru si suferintieloru, dara verde cá stejarulu in vointia tare si iubirea natiunei — pre românulu care de cându nasce pâna móre e **numai** românu. Cu indestulire anumerâmu pre dlu **Ionescu**, dupa probe date, in rendulu renumitiloru nostri artisti Millo si Pascali. — Asemenea si d-n'a **Fanni** Ionescu si dlu **Georgescu** si-au datu tóte silintiele spre a satisface pre onorabilulu publicu. La nóu'a cerere generale va mai dá aici astadi inca o representatiune si apoi va plecá Marti spre Blasiu—Alb'a-Iuli'a—Abrudu si Bradu Bai'a de Crisiu etc.

⁂ (**Congresulu statisticu in Petersburgu.**) Acestu congresu, alu optulea de soiulu acest'a, au tienutu siepte siedintie publice si mai multe siedintie de comissiuni. Printre multele serbatori pre cari ospeti'a Russiei le oferí representantiloru diverseloru tieri, se pertractara unele puncte de o insemnatate destulu de mare pentru sciinti'a statisticei si deci pentru aceea de a guverná. Intre aceste insemnâmu urmatórele :

„Mare luare aminte a fostu data statisticei internationale comparate, o ramura din cele mai importante a statisticei si pâna astadi fórte neingrigita. Greutatea realisârei unei lucrâri de asemenea natura consta mai alesu in faptulu ca datele statistice suntu adunate in diversele tieri dupa diverse puncte de vedere astfeliu ca o comparare nu póte avé locu, celu putienu nu cu esactitatea dorita.

„In privirea statisticei populatiunei s'a luatu otarirea staruintiei pentru introducerea unei nomenclaturi omogene in diversele tieri. De asemenea, fatia cu emigratiunile, calcularea numerului de ómeni din diversele tieri care nu traiescu in patri'a loru.

„In privirea metodei statistice s'a propusu a se adunâ datele statistice, nu dupa circumscriptiunile administrative a tieriloru care suntu adese atâtu de arbitrarie, ci dupa regiunile naturale. Astfeliu s'aru putea intr'adeveru descoperí si influintiele geografice asupr'a dateloru indicate de statistica.

„In privirea statisticei criminale, s'a decisu adoptarea unei nomenclaturi identice a crimeloru, delicteloru si contraventiuniloru.

„In privirea statisticei comerciale s'a atrasu luarea aminte asupr'a comerciului interioru din diversele tieri, pre riuri si drumuri de feru, observandu-se ca fâra constatarea acestei'a, nu e cu potintia a avea o idea clara despre productiunea si consumatiunea diverseloru tieri.“

⁂ Comitetulu pentru monumentulu lui I. Heliade Radulescu publica in diuariulu „Press'a“ din Bucuresci urmatórele :

Comitetulu a tienutu prim'a sea siedintia la 2 Septemvre, fiindu presenti : principele Dim. Ghic'a, (presiedinte); dnii M. Cogalnicénu, B. P. Hasdeu, P. Aurelianu, St. Ioanidu si Sav'a N. N. Sioimescu.

Nu potemu dá inca unu cuventu esactu despre mersulu subscriptiunei monumentului; putemu spune numai ca putemu crede in succesulu ei. Pâna acum au fostu asiá numit'a stagiune mórta; sperâmu ca de aci inainte subscriptiunea va luá si mai multu aventu, prin zelulu si buna-vointi'a dniloru detentori de liste. Nu zorimu inca pre nimenea a ne inapoiá listele, cá sa aiba totu tempulu spre a se acoperí decâtu mai multe subscriptiuni; amintimu numai rugaciunea facuta de a se insotí list'a si cu o copia de numele subscriptoriloru spre a se putea publicá la tempu in modu corectu prin diuarie.

Au mai bine-voitu a se insarciná cu conducerea de liste dnii : M. Cogalnicénu, P. Gradisténu, G. Vernescu, profesoru Siaicaru, Scarlatu Fâlcoianu, primu-presiedinte alu curtiei de cassatiune, C. Nacu, primu-presiedinte alu tribunalului de Ilfovu si preotulu C. Mosiescu Economulu.

„Secretariulu comitetului, Sav'a N. Sioimescu.

⁂ (**Loculu Romaniei la espositiunea dela Vin'a**) este intre Turci'a si Egipetu si nu dupa sirulu alfabetului. Austri'a tiene numai decâtu sa ne atinga in unu modu órecare, macaru mai pre ascunsu. O cérta pentru astfeliu de lucruri este insa fâra gustu, si cererea de-si drépta cându este astfeliu silita sa se ascuta din ce in ce mai multu póte luá caracterulu unei pretensiuni. Fatia cu asemenea stare de lucruri este de vediutu déca n'amu face mai bine sa ne abtienemu dela espositiunea austriaca, cu atât'a mai multu ca si tempulu de pregatire este atâtu de scurtu. Acést'a insa dupa pasulu facutu de guvernu nu mai pare a fi cu potintia. E fórte de temutu ca lips'a unei participâri calduróse a publicului, fatia cu atât'a rea vointia, va aduce cá espositiunea româna sa faca unu fiasco depliuu.

⁂ (**Bibliografia.**) Primulu volumu din insemnat'a opera a dlui Michailu Cogalnicénu, „Cronicele Romaniei“ séu letopisitiele Moldo-Romaniei, au aparutu dilele acestea de sub tipariu.

Primulu tomu cuprinde aceste materie :

„Prefati'a. — Cuventu introductivu la Istori'a natiunala, de Michailu Cogalnicénu. — Carte pentru descalecatulu dintâiu alu Moldovei. De Mironu Costinu. — Carte pentru descalecatulu dintâiu alu Moldovei. De Nicolau Costinu. — Fragmentulu cronicei atribuita lui Nicolau Milescu. — Domnii Moldovei (1354—1594). De vorniculu Grigoriu Urechia. — Letopisitiulu Moldovei (1594—1662). De logofetulu Mironu Costinu. — Apendicse.“

Acésta nóua editiune a Croniciloru Romaniei implinesce o lipsa fórte simtita in literatur'a nóstra. Editiunea vechie devenise fórte rara, pre lânga aceste greu de intrebuintiatu din caus'a literiloru cirilice. Apoi nóu'a editiune va fi multu mai complecta cuprindiendu la unu locu tóte cronicele imprasciate pâna acum in diverse opuri greu de procuratu. Ori-cine se ocupa, ba ori-cine are interesu pentru istori'a tierei va trebuí sa poséda acestu tesauru natiunalu scosu pentru prim'a óra la lumina suntu acum 20 de ani de renumitulu autoru si reimprospetatu acum impreuna cu meritele sele pentru tiéra si literatura.

⁂ (**Politetia ungurésca.**) Vorbindu de mórtea bravului Avramu **Iancu** diuariulu ungurescu „Hon“ se esprima in modulu urmatoriu : „Sa-i fia tierân'a usióra, sa i-o usiuredie mil'a si iertarea natiunei ungauresci.“ Cá sa-i fia tierân'a usióra n'are nevoia Iancu de asemenea lucruri; elu are pentru sine binecuventârile poporului pre care a voitu sa-lu scóta din asuprire. Dara aceste cuvinte suntu caracteristice pentru spiritulu fâra tactu, fâra delicatetia, plinu de o zadarnicia ingâmfata ce nu respecta nimic'a.

⁂ **Drumulu de feru Lemberg-Cernauti-Iassi.** Réu'a administratiune a pârtiei austriace a acestei linie, mai alesu lefile esagerate a amploiatiloru superiori au facutu pre guvernulu austriacu sa amenintie pre companie cu unu secvestru, déca pâna in tempu de dóue septamâni nu se voru pune pre cale de indreptare. Puntulu care ne interesédia pre noi este ca dupa statutele societâtiei guvernulu austriacu aru potea pune acestu secvestru pre intrég'a linie a companiei, deci si pre partea ce vine in tiér'a nóstra. Acést'a este fórte gravu, câci pre de-o parte se causédia neregularitâti in esploatarea si circularea drumului pre de alta parte póte acelu sechestru sa vina in conflictu cu acte de asemene natura ce guvernulu nostru aru potea la ocasiune sa fia silitu a face. „Pres'a“ din Vien'a vrea sa scia ca in acésta privire „dupa cum este destulu de cunoscutu, guvernulu românu va dá mân'a de ajutoriu celui austriacu in procedur'a sea contr'a numitei companii.“ Amu dorí sa scimu déca acést'a este adeveratu, si ce intielesu are acelu ajutoriu de care „Pres'a“ este atâtu de sigura. „Cur. d. Iassi.“

⁂ **Trenurile accelerate** pre lini'a Itiecani-Lemberg au fostu suspendate de câtra guvernulu austriacu dupa o depesia a guvernatorelui de Bucovin'a. Caus'a a fostu ca aceste trenuri erau numai cu numele accelerate, mergendu totu asiá de incetu si tocmai in acelea-si conditiuni cá si cele ordinare, cu deosebire numai ca luau 20% mai multu dela pasajeri.

Nu este óre in tocmai astu-feliu si cu trenurile nóstre cele accelerate. Inca de multu amu aretatu acésta adeverata spoliare guvernului, demonstrându ca asiá numitele trenuri accelerate dela noi nu se deosebeau intru nimicu de cele ordinarie in privirea repejunei, dara luau numai 20% mai multu si nu aveau vagóne de clas'a III. Dupa multa insistentia si multu vuetu, s'a otaritu in fine onorabilulu controlu sa impuna directiunei a pune si vagóne de clas'a III la „trenulu acceleratu.“ Astu-feliu avemu acum'a in tocmai trenulu celu ordinaru de mai inainte cu trei clase, care merge totu asiá de repede, séu mai bine incetu cá si la inceputu, numai numele de trenu acceleratu l'a mai pastratu, si pentru acestu nume publiculu trebuie sa platésca 20% mai multu. E tempulu de a se pune capetu acestei necuviinciósе spoliatiuni, si cu atât'a mai multu e tempulu a o face, guvernulu austriacu a datu esemplulu si ca prin urmare onorabilulu nostru guvernu i este crutiatu pericolulu initiativei de care pare a se teme atâtu de multu. Idem.

⁂ (**Accidentu de drumu de feru Bucuresci-Romanu.**) Diuariele din capitala ne aducu scirea urmatoriului accidentu intemplatu pre drumurile de feru cele nóue:

„Trenulu care a plecatu din Bucuresci alaltaieri diminétia, ducendu vre-o 300 pasageri, a derailiatu aprópe de gar'a Perisiu, din caus'a unei sîne stricate. Terasamentulu erá acolo inaltu de mai multi metri, si déca n'aru fi intratu in pamentu Carolu I, locomotiv'a care ducea trenulu, se intemplá unu desastru din cele mai mari, din fericire se nomolí si crepà locomotiv'a Carolu I, si calatorii fura scapati.

„Multiamita acestei fericite impregiurâri, singura acésta locomotiva si câte-va vagóne cu bagaje ce erau alaturi au suferitu; calatorii au scapatu numai cu spaima si cu óre-care stâlcituri. In urm'a acestui accidentu, mersulu trenuriloru pre diu'a intrégа a fostu stricatu. Trenulu care trebuiá sa plece din Ploiesti la 11 óre 50 minute, n'a plecatu decâtu la 2; si acest'a si celu ce plecà la 5 óre, au facutu 5 óre in locu de 2, dela Ploiesti pâna la Bucuresci.“

Astfeliu relatéza diuariulu „Romanulu“ faptulu petrecutu. „Telegrafulu“ insa 'lu espune cam in altu modu, spunendu ca sîn'a nu s'a stricatu acolo unde a derailiatu locomotiv'a ci ca ea erá scósa de câtra unu lucratoriu care lucrá acolo, si care in zadaru a facutu semnu cu pelari'a sa stea trenulu câci este pericolu.

Ori cum sa fia, lucrurile incepu reu. In ce modu se urméza esecutarea lucrâriloru fâra nici o priveghere, scotiendu-se sînele in momentulu cându are sa tréca trenulu. O ancheta este numai decâtu necesarie pentru a se vedea cine este caus'a acestei fapte care putea sa pericliteze viéti'a a sute de ómeni. „Patri'a.“

⁂ Cucerirea lumei de ovrei. La 9 Septembre majorulu Osman Bey, autorulu operei intitulate Turci'a sub domni'a lui Abdul-Aziz tienù in Genev'a o conferintia la Casino, curtea St. Pierre, asupr'a cucerirei lumei de ovrei. Oratorulu incepù sa arete ca ovreii in totu tempulu s'au silitu sa supuna rassele straine prin apesarea financiara si fâra a intrebuintiá armele si forti'a fisica. Spre a probá acést'a, autorulu da unu resumatu din prim'a perioda a istoriei hebraice, care coprinde epoc'a lui Abrahamu si lui Moise.

In tempulu acestei periode, ovreii inveliara pre descendentii loru a se serví de usura cá midilocu de apesare.

Legea lui Moise are de scopu sa transforme pre ovrei in cuceritori prin midilocului armeloru si sa puna fundamentele regatului Judiei. Dupa caderea acestui regatu, ovreii incepura din nou lupt'a financiara si, prin acestu midilocu, se grabira a combate pre stapânitorii loru, Asiriani, Persi si Romani.

Acésta agressiune clandestina a ovreiloru atrase asupra-le ur'a romaniloru, cari se otarira ai nimicí prin derimarea Ierusalimului, centrulu visibile alu judaismului. Resultatele acestei espiditiuni nu fura cu tóte astea astu-feliu precum 'lu doreau romanii, câci din acea dî ovreii parasira Judei'a si se transformara intr'o rassa cosmopolita, care nu tinse la altu-ceva decâtu a-si apropiá bogatiele lumei intregi. Legate prin spiritulu de solidaritate, membrele respândite ale judaismului formara totu-déun'a o massa compacta si omogena, care sciù se inlature actiunea tempului si influintiele etnografice si geografice. Astu-feliu ovreii remasera totu ovrei in decursulu evului mediu si in tempurile moderne spre reulu tieriloru in cari locuiescu si alu moravuriloru ce au trebuitu se contracteze.

In cursulu evului-de-midilocu isbutindu se absórba bogatie imense, ovreii nu asceptau decâtu o circumstantia favorabile, pentru a pune capetu cucerirei universali, In adeveru, caderea credintiei crestine si revolutiunile ce sângerara finele seclului trecutu, detera semnalulu acestui atacu care avea sa puna in latiurile evreiloru societâtile moderne. Cucerirea ovreiloru in financie astadi e unu faptu implinitu, câci nimeni nu le-aru potea disputá possessiunea.

Socialminte acestu poporu navalitoriu este a totu-poternicu, câci a isbutitu sa monopoliseze tóte professiunile liberali in profitulu seu. In tóte statele, influinti'a si poterea sea suntu semtite si acést'a influintia nu se eseroita decâtu spre a impinge in nainte cucerirea cosmopolita a ovreiloru. „Românulu.“

⁂ „Ungarische Zeitungs-Corespondenz“ contiene urmatórele sciri pre care le publicâmu sub tóta reserv'a: „Unu corespondentu din Bucuresci a diuariului „Reform“ scrie ca in curendu Români'a va disparea de pre câmpulu internationalu. Berlinulu de multu tempu a pusu capetu legatuririloru sele cu Români'a. Cele-lalte poteri au inca agenti in Bucuresci, acesti'a inse se tienu cu totulu retrasi, si se multiamescu numai cu strictulu necesariu marele Viziru celu nou nu vrea sa mai permita cá sa se asiedie in Români'a representanti internationali. Se crede ca va luá asemene mesuri si pentru Egipetu.“

⁂ (Cronic'a scandalósa a iesuitiloru.) Sub acestu titlu promite „C. d. Iassi“ ca va publicá unu siru de fapte recomandabile a sântiloru parinti din societatea lui Iesu si a celoru-lalte congregatiuni de frati si surori afiliate. Ele suntu culese din diuariele diverseloru tieri ale Apusului. Aceste fapte enumerate asiá din intemplare perdu efectulu ce trebuie sa-lu lase nestersu in sufletulu ori-cârui omu cu minte si onestu. Unite impreuna, ele voru formá o cronica pre câtu adeverata pre atât'a si priinciósa tuturoru celoru ce au nenorocirea de a vení in relatiuni cu acestu neamu de ómeni.

1. Diuariulu din Bordeaux „La Gironde“ cuntiene urmatórele:

„S'a petrecutu de curendu la Cérons lucruri triste care chiama odata mai multu atentiunea nóstra asupr'a vitieloru legislatiunei nóstre, asupr'a scóleloru comunale. Fratele Augé a comisu acolo cu o arta diabolica infamie pre care justiti'a nu póte lipsí de a le dá intr'o dî la vindict'a publica, si asupr'a câror'a noi nu avemu decâtu a pazí tacerea, câci suntu lucruri care nu se povestescu; sa spunemu numai ca 20 séu 30 de familii gemu astadi de acést'a. Scumpulu frate, de abiá denuntiatu, a luatu fug'a. — In urmarea acestoru fapte odióse, o petitiune acoperita de 300 de iscalituri (acele a tuturoru parintiloru de familia din Cérons) a fostu adresata consiliului municipalu. Eata cuprinsulu ei:

„Subsemnatii, parinti de familia, care locuescu in comun'a Cérons, ceru domniloru primari si consilieri municipali suprimarea imediata a scóleloru comune diriginte de fratii (calugarii) institutori Maristi si de câtra surorile (calugaritiele) conceptiunei (Soeurs de la conception), si inlocuirea loru cu scóle laice.

„Ingrozitórele batjocuri in contr'a moralei, comise in unulu din cele dintâiu stabilimente, ii face sa simta unu adencu desgustu pentru toti acesti congreganisti, care pentru totu-déun'a au perdutu increderea loru.

„Subsemnatii declara in urmare, ca nu voru tramite copiii loru la scólele din Cérons decâtu numai intru câtu cererea loru va fi satisfacuta.“

„In siedinti'a sea din 1 Sept. consiliulu municipalu a votatu alungarea Maristiloru si a cerutu unu institutoru laicu pentru scól'a comunala.“

2. „Independance belge“ din 5 Aug. trecutu, sub rubric'a „Curtea cu jurati din Versailes, audientia din 3 Augustu“, scrie urmatórele:

„Totu in acésta audientia, curtea a judecatu unu pater acusatu ca a comisu ultraje in contr'a pudórei in biscrica, ... Raru s'a vediutu nerusinarea amestecandu-se mai multu cu nelegiuirea. Patru copile au venitu sa marturisésca pentru acte de cea mai de pre urma nerusînare. Acusatulu fusese missionariu in Chin'a; elu impinsese fanatismulu religiosu pâna a bate si a chinuí pre tinerii chinesi ce se improtiveau in contr'a conversiunei. Advocatulu Lachaud pledá ca faptele nu suntu adeverate, ca in ori-ce casu, acusatulu putuse suferi in orientu o smintire a facultâtiei mintiei sele. Recunoscutu vinovatu, abatele Hue a fostu condamnatu la diece ani de munci silnice.“

Concursu.

Pentru statiunile invetiatoresci din comunele urmatóre, tóte din protopresbiteratulu Dobrei se escrie concursu cu terminu pâna la 15 Octobre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Tiss'a cu salariu anualu 110 fl. v. a. 80 mesuri (mertie) mari de cucurudiu sfermatu, 4 mesuri fasole.
2. Lasau 80 fl. v. a. 50 mesuri cucurudiu, 4 mesuri fasole.
3. Tacamasiu 44 fl. v. a. 84 mesuri cucurudiu, 3 mes. fasole.
4. Stancesti-Ohaba 43 fl. v. a. 50 mesuri cucurudiu, 3 mesuri fasole.

Pre lânga aceste, lânga fia-care scóla cuartiru naturalu cu gradina de legumi, si câte 8 stengeni de lemne, din cari se va incaldí si scól'a.

Fia-care recurentu pentru un'a, séu alt'a din aceste statiuni are sa-si tramita petitiunea instruita in sensulu Statutului Organicu § 13 la subscrisulu in Dev'a pâna la terminulu indicatu.

Dev'a 20 Septembre 1872.

Pentru comitetele parochiali

Ioanu Papiu,

(2—3) Protopopu.

Concursu.

Fiindu parochulu Isaie Pop'a din parochi'a Micanesci cu fili'a Almasielu protopresbiteratulu Iliei, cuprinsu tare de nepotintie si betrânetie, incâtu de unu anu si siepte luni nu mai póte purtá oficiu preotiescu; se escrie concursu pentru unu capelanu, pâna la 24 Octomvre st. v. 1872.

Parochi'a intrégа consta din 130 familii cu 800 suflete — venitulu preotiescu este dela fia-care familia 2 mesuri mari de cucuruzu cu ciocani — folosirea cimiterieloru si stol'a indatinata, din care jumetate va fi a capelanului.

Concurentii au sa si astérna concursele sale provediute cu documentele prescrise in Statutulu organicu la subscrisulu pâna la terminulu mentionatu.

Ili'a. 25 Sept. 1872.

Cu intielegerea comiteteloru parochiale.

Ioane Orbonasiu,

(2—3) protopopu.

Nr. 82.—1872.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci devenite vacante:

1. a Maereului cu salariu anuale de 110 fl. v. a. si cuartiru liberu;
2. a Hodacului cu salariu anuale de 100 fl. v. a. — se escrie pâna in 10 Octomvre a. c. concursu.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni in suplicele instruate de ajunsu, se voru adresá la subscrisulu.

Idicelu, 29 Septemvre 1872.

In contielegere cu comitetele parochiali.

Iosifu Brancovanu,

(1—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci devenita in vacantia in comun'a Sasausiu, se escrie prin acést'a concursu pâna in 20 Octomvre st. v. cu care statiune este impreunata o léfa anuale:

a) in bani 50 fl. v. a. din alodiulu comunei;
b) trei-spre-diece galete cucuruzu dela poporu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune aŭ a-si asterne petitiunile loru provediute cu documentele prescrise de Statutulu organicu in §. 13 la subscrisulu pâna la terminulu pomenitu.

Nocrichiu, in 25 Septemvre 1872.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

G. Maieru,

(2—3) adm. prot.

Edictu.

Rafir'a Ioanu Stoic'a Frentii, soci'a lui Nicolau Stoic'a Burdulea din Veneti'a inf. in distr. Fagarasiului, carea mai de doi ani au parasitu cu necredintia pre barbatulu seu, si pre lânga tóta cautarea politiana in juru, — cum si prin barbatulu ei, in Români'a — neaflându-se loculu petrecerei ei; se provóca prin acést'a cá, in terminu de 3 luni dela datulu de fatia, sa se presenteze inaintea forului matrimonialu subscrisu, in persóna pentru ca la din contra procesulu matrimonialu intentatu de numitulu ei barbatu se va otarí si in absenti'a ei. —

Fagarasiu 28 Augustu 1872.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului

(2—3) prot. alu Fagarasiului I.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu $12 \frac{1}{3}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu $5 \frac{1}{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu $3 \frac{1}{2}$ cr. v. a.

Nru 80. ANULU XX.

Sabiiu, in 5|17 Octomvre 1872.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu din urma (Octomvre—Decembre) alu anului 1872. — Pretiulu abonamentului pre $\frac{1}{4}$ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. v.

Pentru strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Franci'a.

Abiá suntu cinci septamâni de cându in Berlinu se petrecura festivitâti de pace. Europ'a se credea acum, ca intra in o era nóua liniscita, celu putienu pentru dieci de ani.

Desbaterile in comissiunile delegatiunei senatului imperiale sî mai pre urma sî in delegatiuni dedera ministrului de esterne Andrássy ocasiunea sa adie putienu perdeau'a; inse lumea credea sî erá indreptatita se créda, ca acést'a e o manopera, cá sa stórca dela delegatíune incuviintiarea cifreloru statorite de regimu in bugetulu ministeriului de esterne sî a celui de resbelu. Telegramele ce sosira in dîlele din urma dela Parisu suntu in stare a face pre lume acum sa presupuna, ca, de-sî ministrulu de esterne austro-ungurescu dice, ca unu ministru de esterne nu este o brósca verde, ce profetiesce tempulu, dupa perdéua suntu eveneminte, cari puse in scena aru fi de cea mai mare greutate. Aceste aru portá unu timbru mai marcatu cá cele din sud-ostulu Europei intre turci sî muntenegrini.

Franci'a dupa caderea imperiului in 4 Septembre 1870 a remasu fâra unu centru de putere. De faptu vedemu pre betrânulu parlamentaristu Thiers, carele a servitu sub Orleanisti sî a scrisu faimós'a istoria a primului imperiu francesu, in fruntea asia numitei republice francese, despre carea francesii insisi nu sciu, déca este o republica provisoria séu unu provisoriu de republica. Unu advocatu plinu de focu, Gambetta, fostu dictatoru din poterea sea propria pâna la facerea pâcei celei umilitórie sî impovaratóre, de multu atrage atentiunea lumei alaturea cu presiedintele republicei sî in parte sî a francesiloru prin cuventârile ce le rostesce la diverse ocasiuni, mai cu séma in tempulu din urma pre la bancheturile date in onórea lui, in partea meridinale a Franciei, asiá incâtu presiedintele republicei se vediù necessitatu a condamná in siedinti'a comissiunei permanente a adunârei nationale, (compusa din o multime de fractiuni,) cu tóta poterea teoriele lui Gambett'a, desvoltate cu ocasiunile bancheteloru sî „indreptate asupr'a unitâtiei nationale si asupr'a adunârei nationale francese.“ Ministrulu de interne francesu in aceea-si siedintia constatéza ca in Grenoble s'a prochiamatu scisiunea intre partid'a radicale republicana sî intre regimulu republicanu.

In impregiurârile aceste o aparintia nóua se parù a ingreuná situatiunea. Principele celu rosiu, supranumitu sî Plonplon, principele Napoleonu, verulu imperatului cadiutu sî ginerele regelui Italiei, apare acum deodata in Parisu, dimpreuna cu soci'a sea. Foile bonapartistice dîcu ca principele a fostu provediutu cu pasu-portu in regula sî a venitu cu scopu de a-si asiediá copiii in liceulu din Parisu. Betrânulu Thiers, carele voiesce a conservá republic'a moderata sî nu cutéza a depune pre primarii, carii participa la „agitatiunile“ lui Gambetta, demanda principelui Napoleonu sî sociei sele sa parasésca teritoriulu francesu. Principele sî soci'a sea dechiara inse solemnu ca acést'a nu o voru face decâtu intre gendarmi.

Telegramele din Parisu cu datulu 12 Octobre spunu ca pre la $12\frac{1}{2}$ óre unu comisariu de politia sî cu doi gendarmi s'au presentatu la principele cu unu mandatu de arestare. Principele dupa ce a constatatu aplicarea fortiei a plecatu dimpreuna cu soci'a sea petrecuti de ospitalulu seu amicu Mauritiu Richard, la carele descalecase. In acela-'si tempu fói'a bonapartistica „L'Ordre“ publica unu protestu alu principelui, adresatu presiedintelui adunârei nationali Grévy.

Principele s'a dusu, dara scurt'a lui presentia in Parisu a avutu efectulu unei detunaturi alarmatórie. Thiers sî multi impreuna cu densulu a datu presentiei principelui insemnatatea unui periclu pentru republic'a sea cea moderata sî lumea se mira cu dreptu cuventu, ca unu incidentu asiá de micu sa arunce o gróza asiá de mare in cei ce se afla astadi in fruntea afaceriloru Franciei. — Póte ca nu gresimu déca in legatura cu acestea vomu aduce sî telegram'a din Brusel'a iéra-si din 12 Octobre, din carea se vede ca dupa „Echo du parlement“ Thiers insista cu tóta enrgi'a, cá regimulu italianu sa rechiame din Parisu pre legalulu seu cavaleru de Nigr'a, temendu-lu ca si acest'a lucra in interesulu bonapartistiloru.

Déca vomu poté presupune ca prin departarea principelui Napoleonu sî a cavalerului Nigr'a influinti'a bonapartistiloru va fi delaturata, mai remâne inca materia destula de nelinisce pentru presiedintele actuale alu republicei, Thiers, in agitatiunile republicaniloru radicali cu Gambett'a in frunte sî in processiunile episcopiloru francesi, cari suntu nisce demonstratiuni in contr'a mesuriloru ce le iá Germani'a sî Itali'a in contr'a ultramontanismului papisticu.

Câtu priveste pre cele dintâiu diplomati'a au inceputu a luá notitia seriósa despre ele. Ba se vorbesce, ca unu diplomatu rusescu Timasiefu in o convorbire cu Thiers, s'aru fi esprimatu: ca déca Franci'a in urm'a manifestatiuniloru din pârtile ei sudice aru deveni vétra revolutiuniloru europene, puterile odinióra amice Franciei voru ajutá cá vétra acést'a sa se stinga.

Thiers are ocasiune acum se véda ce diferintia este intre a fi scrietoriu-autoru sî oratoru parlamentariu opusetiunalu sî intre a fi barbatu de statu. „Déca va succede, dîce o fóia vienesa, a mai balanciá pre terenulu celu pururea tremuratoriu sî clatinatu, atunci va succede Franciei sa-si indeplinésca procesulu de regeneratiune, fâra conturbâri violente sî se voru desvoltá impregiurâri de acele ce promitu durata sî târía; din contra, déca nu i va succede presiedintelui, atunci nuorii cei negri se voru aratá numai decâtu, din cari barbatii nostri de statu sî fâra de a avé instinctulu bróscei verdi voru puté predice viscolu sî tempestate.“

Sabiiu Octomvre 1872. Cetimu in „Hrm. Ztg.“ nr. 242. din acestu anu: ca in Europ'a se considera bisericele de corporatiuni organice, care suntu povatiuite de unulu sî acela-'si spiritu, asemenea statului insusi. In Americ'a nordului s'au desvoltatu o parere mai liberale, sî adeca, ca bisericele suntu legaturi sociali constatatóre din individi de asemenea credintia, cá sî, spre esemplu, societâtile de actiuni sî alte asociatiuni. Pre acést'a se baséza principiulu cardinalu de dreptulu Americei de nordu, ca statulu fatia cu deosebitele biserici sta in asiá o corelatiune de dreptu, precum sta fatia cu feliuritele societâti sî corporatiuni civile. In Americ'a de nordu asiá dara conceptulu despre o biserica s'au parasitu, séu celu putienu este intunecatu. Insa dreptulu din Americ'a de nordu cuprinde pentru biserica conceptulu unei societâti religióse.

In tempulu mai próspetu au inceputu sî juristii din Americ'a de nordu sa cunósca neajunsurile invetiaturei usuate. Fórte interesantu este in privinti'a acést'a o pertractare procesuale din Chicago din 1869, despre carea profesorulu Rüttmann din Zürich raportéza intr'o disertatiune solemna tienuta in onorulu lui Robert Mohls. Acolo se espune: ca superioritatea bisericésca a bisericei reformate episcopesci au lipsitu de parochia pre unu parochu, câci acest'a au schimbatu cu totulu form'a botediului din ritualu. Parochulu au recursu la judecatori'a civila. La care supremulu tribunalu din Illinois s'a dechiaratu intr'acolo: ca judecatoriele civile nu potu controlá disciplin'a bisericésca. In decisiune se recunósce natur'a organica a bisericei, sî intr'altele se observa: „Biseric'a are datorintie solemne, o responsabilitate mai strinsa decâtu judecatoriele civile, sî o autoritate, carea i s'au datu dela atotupotintele creatoru, noi nu voimu, templulu lui sa-lu luminâmu cu lumina nesântita.“ De ací se vede, ca sentinti'a acést'a merge prea departe in recunóscerea autoritâtiei bisericesci.

Universitatea fundului regescu este convocata pre 11 Novembre a. c. Aru trebuí cá sa nu trecemu sî pre acést'a cu nepasarea ce o aratâmu mai tuturoru afaceriloru publice unde se atingu interesele românesci.

„Federatiunea“ dela 1/13 Octobre a. c. este entusiasmata de „invingerea morale“ a loru trei deputati români in siedinti'a din 29 Septemvre a. c., pentru ca dep. Cosm'a a facutu la p. 9 alu adresei unu amendamentu pre care l'a combatutu dep. Pulsky, cá pre unulu ce nu s'a adusu la loculu seu sî nu l'au spriginitu fâra vr'o cinci deputati nemagiari sî unulu magiaru.

Dupa „Fed.“ acésta invingere are sa salveze nationalitâtile din Ungari'a sî sa „descurce“ pre românii din Transilvani'a, la a câroru incurcare „Federatiunea“ are o considerabile particica. Acésta „Invingerea morale“ este inse o palida consolatiune a „Fed“, carea déca va mai avé multe sórtie va „incurcá“ afacerile ungureniloru in dieta totu asiá precum s'au incurcatu ale ardeleniloru acasa. Dealtmintrea de cându s'a facutu „Fed.“ adoratórea „invingeriloru merali“? sa-si fia uitatu câtu pretiu pune numai mai asta-primavéra pre astu-feliu de „marfa?“

Inregistrâmu o scire ce s'a respenditu in dilele din urma din Pest'a, ca delegatiunea ungurésca voiesce sa intrerumpa desbaterea bugetului, sî sa se apuce de o modificare a regulamentului de afaceri, in urm'a cârei in viitoriu delegatiunile sa pórte mai multu timbrulu unoru comissiuni de parlamentu. Ministrii atunci, fara de a fi provocati anume, potu participá la desbaterile delegatiuniloru sî potu dá deslusiri. Déca va castigá scirea acést'a o consistentia se póte nasce unu conflictu intre jumetâtile imperiului, câci delegatiunea austriaca vede in modificarea acésta o alteratiune esentiale a legiloru fondamentali.

„Italie“ afla ca cuventârile contelui Andrássy au facutu impressiune adenca asupr'a lumei politice si financiali din Vien'a sî Pest'a. Aceea-si fóia e de parere ca cuvintele lui Andrassy in delegatiuni a fostu indreptate câtra barbatii de statu din Europ'a, câtra amicii si inamicii Austriei.

Din Constantinopole vinu sciri fórte interesante despre unu planu alu Portiei de a regulá de nou referintiele de statu intre dens'a si Romani'a si Serbi'a, de o parte susutienendu tratatele si favorile cestoru din urma si de alta parte suzeranitatea recunoscuta Sultanului. Regularea acést'a aru fi de asiá incâtu din trens'a sa se desvólte o legatura mai strinsa intre ambe grupele acestoru tieri, si pre lânga concederea unoru atribute de deplina suveranitate, aspirata in desiertu pâna acum, puterea armata serbésca si româna, conservândusi si mai departe autonomi'a sea, sa formeze o parte organica in cuadrulu armatei turcesci, precum se vede, dupa analogi'a referintiei trupeloru bavarese fatia cu armat'a germâna. Asiá scrie „Boh.“ din Vien'a.

Diet'a Ungariei.

In 8 Octomvre tienù si cas'a magnatiloru o siedintia scurta, in care se acceptara fâra vre-o observatiune mai multe proiecte de lege venite dela cas'a deputatiloru, desbatute si primite dejá acolo. Dupa aceste venira la rendu proiectulu de lege despre preveghiarea obiecteloru menite pentru espositiunea universale vienesa, care dimpreuna cu alte de asemenea se acceptà fâra vre-o observatiune.

In siedinti'a din 8 Octomvre a casei deputatiloru se cetesce si autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. — Presiedintele anuncia petitiuni, cari se tramitu comissiunei respective. — La ordinea dilei stau proiectele de lege despre drumurile de feru cladinde fâra garantia de procente, cari fâra desbatere mai insemnata se primescu. — Dupa aceea vine la rendu continuarea desbaterei relativa la adresa. I. Zsivkovics (croatu) vorbesce pentru proiectulu comitetului, br. Frd Podmaniczky pentru celu asternutu de Schwarz. K. Bobory se légana in demonstratiuni despre tem'a sea cea nóua, pre care o apera seriosu. Elu afirma adeca ca partit'a sea (din 1848) e cea adeveratu conservativa, care totu-déun'a a aperatu barbatesce drepturile fundamentali nealienavere, constitutionale si liberale ale Ungariei. Situatiunea politica presenta a Ungariei elu o cuprinde in urmatoriulu proverbiu: „Germanisare!“ si luptandu-se contr'a acestei'a votéza pentru proiectulu de adresa presentatu de Simonyi. Croatulu Miskatovics votéza pentru proiectulu comissiunei. Miletici 'si motivéza dupa o introducere mai lunga, in care reflectéza la obiectiunile lui Tisza, proiectulu seu. — Presiedintele dechiara dupa acést'a desbaterea generale de incheiatu, cu ce siedinti'a se finesce.

In siedinti'a din 9 Octomvre a casei magnatiloru se pertractara si primira proiectele de lege relative la Ludoviceu si universitatea din Clusiu, câtu si cele despre creditele suplementarie cerute de ministrulu de financie pentru spesele comune.

In siedinti'a din 9 Octomvre a casei representantiloru se trece dupa finirea formalieloru si asternerea câtoru-va interpelatiuni, la ordinea dilei. Proiectele de lege primite ieri, despre drumurile de feru cladinde fâra garantia de procente se primescu in a trei'a cetire si tramitu casei magnatiloru spre pertractare.

Urméza continuarea desbaterei despre proiectele de adresa. Ministrulu de interne W. Tóth respunde la cele dise de opositiune in decursulu acestei desbateri cu privintia la procederea sea la alegerea din urma. Elu a cetitu proiectele singurateceloru partite si dupa cetire n'a sciutu ca afla-se pre scaunulu acusatului séu pre celu ministerialu. Dupa acést'a cugetà la istori'a parlamentului nostru si aflà indata ca e inca ministru, câci la noi nu e ministru care sa nu fia incurcatu cu acusâri si nu suntu acusâri cari sa nu fia indreptate contr'a ministriloru.

E de doritu cá aceste acuse nefundate sa inceteze, câci ele facu mai intâiu desbaterea stârile si alu 2-lea ne obicinuimu in fine asiá de multu cu ele incâtu cele mai târdie de-si basate nu voru mai capetá audiu.

In decursulu desbaterei se provocà centrulu stângu la abusurile si coruptiunile, prin care, dupa cum se dice, s'a sugrumatu libertatea si sinceritatea alegeriloru. Proiectulu lui Simonyi e o editiune amplificata a acestoru acuse si de aceea si cere Simonyi disólverea dietei. Tisza si Simonyi câtu si cei'a-lalti, cari spriginescu proiectele loru, se nesuira a ilustrá dupa potintia aceste acusâri. Ministrulu continua apoi a reflectá si combate, prin o vorbire primita de drépt'a cu aplause viue, afirmârile, si acusele cele mai grave ale opositiunei, si incheia cu urmatórele cuvinte: Nu te nesuí, onorata opositiune, a desbiná natiunea in o partida onesta si neonesta, câci acésta desbinare contiene simburele disólverei, câci sentinti'a de mórte e pronunciata preste acea natiune, in midiloculu cârei'a e possibile o atare desbinare, de care Ddieu sa ferésca patri'a nóstra (Aplause). Fr. Pulszky ia cá referinte alu comitetului de adresa cuventulu finale. Densulu a facutu in dilele din urma o observatiune fórte imbucuratóre. Acei'a câror'a in 1848 li se parea bas'a creata de ligislatiune prea debile, se alatura acum francu si sinceru la desvoltarea ei prin legea din 1867. In politica, care nu e o sciintia esacta, ci o sciintia a essigentieloru, consecinti'a nu e neconditionatu necesaria, parerile organice se desvólta cá si ori-care organismu.

Lui Tisza i pare reu ca trebuie sa se adreseze cu deosebire in contr'a observatiuniloru subiective, câci proiectului seu nu i s'au adusu óre-cari argumente contrari. Dupa aceste combate vorbitoriulu pre Pulszky si Irényi si recunósce vorbirea lui Polya de plina de tactu. Elu compatimesce dimpreuna cu acest'a ca coruptiunea a cuprinsu tiér'a intrégа, vin'a e a se escrie dreptei, câci ea are influintia asupr'a tierei intregi. Pre unu regimu bunu lu spriginescu tóte partidele dupa potintia.

Conferintiele invetiatoresci generali din protopopiatulu I, alu Brasiovului tienute in 21—23 Augustu 1872 la Brasiovu sub presidiulu Reverendissimului d. protop. tractualu Iosifu Baracu.

Dupa finirea servitiului ddieescu, cu chiamarea duchului sântu in biseric'a sântului Nicolau adunandu-se invetiatorii presenti pre la 9 óre inainte de amédi, in sal'a gimnasiului nostru, se urmà conscrierea loru, ceea ce a duratu pâna la 11½ óre.

Conferinti'a I, tienuta in 21 Augustu dupa amédi dela 3—6½ óre.

Au fostu presenti: a) invetiatorii tractului I, alu Brasiovului; b) invetiatorii din tractele prot. II alu Brasiovului, Trei-Scauneloru si Hidvegului.

Ne-au onoratu cu presenti'a dloru urmatori: DD. protop. I. Petricu; parochii: B. Baiulescu, G. Persienariu, N. Soiu, Th. Bersanu, A. Andronu; Presiedintele eforiei scolastice din Brasiovu, Damianu Datcu; directorulu gimnasialu, Dr. Mesiot'a, profesorii: Ilasieviciu, directorulu Dim'a Petrasicu, apoi dd. Lazariciu, Maximu si altii.

Dupa intonarea rugaciunei „Imperate cerescu“, Rev. domnu prot. Iosifu Baracu, cá presiedinte, deschide conferintiele prin o cuventare fórte corespundietórie de cuprinsulu urmatoriu:

Dupa o espunere petrundiatória despre insemnatatea oficiului invetiatorescu arata, ca, de cându ne-a daruitu Ddieu pre Esc. Sea Parintele Archieppu si Metropolitu, Andreiu Bar. de Siagun'a, de inspectoru supremu alu scóleloru nóstre confessionali, se consideréza pre di ce merge mai multa influintia invetiatoriloru la fericirea si prosperitatea publica, de unde resulta, ca invetiamentulu se imbratisiéza de câtra poporulu nostru totu cu mai mare atentiune si caldura.

Conformu acestor'a invetiatorii suntu indetorati a-si incordá tóte puterile loru intru a corespunde cerintieloru spiritului tempului din diu'a de astadi progresându in desvoltarea sea, cá asiá apoi multiamindu pre mai marii loru, sa se faca totu mai demni de stim'a si de respectulu comunu. Invetiatorii sa-si denege indatinatele placeri ale vietiei loru, sa-si agonisésca totu mai multa lumina dirigendu-si aplecârile spre bine, cá sa devina cu atâtu mai folositori in cerculu loru de activitate.

Este adeveratu, ca si cei mai apti invetiatori au a suferí multe neplaceri, nu numai ca nu li se recunoscu meritele de câtra unii, apoi mai vertosu si dela multi dintre parintii cei nechipsuiti ai copiiloru, carii nu sciu sa pretiuiésca apucaturile si urmarile didactice invetiatoresci. Este adeveratu ca si invetiatorii au a suferi multe greutâti si chiaru cu privintia la sustienerea loru; insa pentru acést'a sa nu se impucinedie la sufletu, sa nu descuragieze in lupta cu greutâti de ori-ce natura, spre a-si aperá demnitatea loru: — implinirea cu scumpetatea detorintieloru chiamârei loru le este toiagulu, pre care se potu radimá, le este corabi'a, care i póte duce la doritulu limanu alu mantuirei. Si care lupta aru poté coversí in meritele ei pre ceea pentru demnitatea invetiatoréca? Nu are invetiatoriulu in mân'a sea copilasii, speranti'a parintiloru, de a-i formá cu amóre, zelu si conscientiosu? nu are elu a pregatí in feliulu acest'a generatiunea urmatória? nu este elu chiamatu, a impulená superstitiunea, a sdrobí poterea vitiului, procurându amici virtutiei, desceptandu si desvoltandu si pre cei adulti intru a devení cetatieni demni ai statului, credinciosi neclatiti ai bisericei si parinti folositori ai familieloru române? Cine ne-aru putea totusi aretá unu invetiatoriu, carele urmandu in carier'a sea astfeliu, sa fi potutu ajunge in stare démna de compatimire?

Insa dorere! — la asiá ce-va nu cugeta inca fia-care invetiatoriu. Se afla si individi, cari se numescu invetiatori dóra numai pentru ca dau lectiuni in scóla, dara nu suntu petrunsi de santieni'a chiamârei loru; acesti'a indata devinu molatici si descuragiati, se dau la traiu scandalosu si-'si prostituiéza numele celu mare, numele de invetiatoriu.

Cei ce nu arata pentru oficiulu invetiatorescu zelu si caldura, ci petrecu tempulu in lenevire, in distractiuni, nu cugeta, cum sa deprinda la umanitate tinerimea loru-'si incredintiata; nici nu-si intrebuintiéza poterile a radicá scól'a la o stare totu mai buna — atari fiintie nu meritéza numele celu onorificu de invetiatoriu. Audiendu cine-va pre nisce atari invetiatori vaierându-se contr'a vitrigitâtiei sortiei loru, sa nu se mire. Bá inca atari invetiatori trebuiescu scosi din cerculu celu sântu alu tinerimei scolari, cá nisce netrebnici, cari nu merita a li se incredintiá educatiunea morale religiósa si cultur'a tinerimei, de óre-ce tóte aceste le negliga.

Nespusu de mare e daun'a, ce o casiunéza invetiatorii cei slabi, negrigitori, immorali, pentru ca esemplele ce le dau ei trecu in tinerime, precum si in societatea celoru mari.

Provóca apoi pre invetiatorii presenti a nu-si uitá de demnitatea missiunei loru, nici de a corespunde chiamârei loru cu scumpetate etc. etc. apoi dechiara conferintiele de deschise.

1. Presiedintele propune alegerea unui conducatoriu alu desbateriloru conferentiali si a unui notariu pentru purtarea protocolului conferentialu.

Se alegu unanimu: de conducatoriu dlu directoru alu scólei capitali din Brasiovu, Georgiu Bellissimusu, si de notariu invetiatoriulu dela scól'a capitala din Brasiovu, Dimitriu Domnisioru.

2. Conducatoriulu dupa ce saluta conferinti'a, cetesce thesele conferentiali intarite de maritulu senatu scolasticu metropolitanu, care suna:

I. Manualulu despre „Drepturile si detorintiele civili“ (tiparitu in Sabiiu la anulu 1870).

a) Determinarea materialului acestui obiectu de invetiamentu, incâtu s'aru cere pentru scól'a poporale.

b) Aretarea celui mai inlesniciosu metodu de a propune si impartasi acestu obiectu eleviloru in scól'a poporale.

c) Invetiatorii ce au aflatu din esperintia, ca aru puté contribuí la inlesnirea propunerei acestui obiectu de invetiamentu in scól'a poporala?

d) In carea clasa a scólei poporali s'aru poté propune acestu obiectu de invetiamentu mai cu succesu?

e) Este necesariu sa aiba elevii in mâna manualulu pentru acestu obiectu de invetiamentu?

2. Cetirea disertatiuniloru afl tóre. Apoi provóca pre invetiatorii presenti a-si aretá meditatiunile d-loru asupr'a acestui programu conferentialu.

Invetiatorii: Cioflecu, Verzea, Dobréuu, arata, ca manualulu intitulatu „Drepturile si detorintiele civili“ tiparitu in Sabiiu la anulu 1870 pentru scólele nóstre poporali, fiindu ca este conceputu intr'unu stilu si cuprinde in sine materialu prea greu pentru elevii acestei scoli — 'lu afla de necorespundiatoriu cerintieloru scólei nóstre poporali; si asiá dara demnu de a se inlocuí cu altulu, carele sa fia in stare a corespunde scopului.

3. Dr. Mesiot'a propune ca de óre-ce o carte nu póte fi dechiarata de necorespundiatória mai inainte de a fi facutu cine-va asupr'a ei o recensiune in scrisu, in carea sa fi eretatu cu dovedi, defectele ei preste totu si in parte; sa se faca dara asupr'a manualului de sub cestiune o recensiune in scrisu, pre a cârei'a base sa-si póta dá apoi conferinti'a o opiniune sanetósa asupr'a acestei cârti.

Se incinge o disputa infocata intre mai multi membri ai conferintiei, dintre carii unii si cu ei parintele Baiulescu resonéza, ca o recensiune in scrisu s'aru potea face cu succesu abiá pentru conferintiele anului fiitoriu; iéra altii, intre cari si directorulu Petrascu, ca de óre-ce nu conferintiele anului fiitoriu, ci cele presente au sa corespunda la thesele conferintiei (cetite de conducatoriulu), asiá dara acum are sa se faca o recensiune asupr'a cârtiei amintite, de aru fi baremu (recensiunea) si numai in trasuri generali. Deci propune alegerea unei comissiuni, carea sa faca pâna a dóu'a di o recensiune in scrisu asupr'a cârtiei intitulate „Drepturile sî Datorintiele civile“ tiparite la anulu 1870 in Sabiiu.

Considerându, ca in adeveru conferinti'a are de presentu sa respunda la tesele de sub punctulu I. a) a programei conferintiali, intarite de câtra locurile mai inalte ; considerându ca, de-sî de astadi pâna mâne este fórte cu greu a aduce o recensiune detaiata asupr'a unei cârti ; de óre-ce inse cartea de sub cestiune este data la lumina inca in anulu 1870 ; prin urmare pentru ca de atunci pâna acum obligati fiindu invetiatorii presenti a o intrebuintiá in scólele dloru trebuie sa i se cunósca bunatatile ori defectele ; alege dara conferinti'a o comissiune in persónele dloru invetiatori : Cioflecu, Dobrénu, Petricu, Verzea, Crâng'a, Fratesiu, Taus, Petrascu sî Bellissimu, insarcinându-o a face pâna a dóu'a di o recensiune in scrisu asupr'a cârtiei „Drepturile sî Datorintiele civili“ tiparite la Sabiiu la a. 1870.

4. Rev. d. prot. Ioanu Petricu arata, ca invetiatorii din tractele prot. alu II alu Brasiovului, alu Trei-Scauneloru sî alu Hidvegului de óre-ce afara de câti-va se afla de fatia in acésta conferintia ; apoi si densiloru li s'au incuviintiatu din partea maritului senatu scolasticu archidiecesanu dreptu tese conferintiali „Drepturile sî Datorintiele civili in scól'a poporale“; — propune a se prími sî acesti invetiatori cá membri ordinari ai acestoru conferintie.

Conferinti'a primesce pre invetiatorii din tractele alu II alu Brasiovului, Trei-Scauneloru sî Hidvegului de membri ai sei ordinari cu votu decisivu.

Cu acestea se incheia conferinti'a la $6^{1}/_{2}$óre.

Conferinti'a a II-a tienuta in 22 Augustu dela 9—12 óre, inainte de amédi.

Presenti cei din conferinti'a trecuta.

Ne au mai onoratu dd. dr. Glodariu, directorulu I. Dorc'a sî prof. I. Pope'a.

5. Conducatoriulu arata conferintiei, ca comissiunea alésa in siedinti'a trecuta spre a-si dá opiniunea sea in scrisu asupr'a cârtiei intitulate „Drepturile sî Detorintiele civili“ tiparite la Sabiiu la a. 1870, sî au terminatu operatulu seu sî provóca pre referintele Al. Verzea alu ceti.

Se urmédia. La care considerându, ca in asiá scurtu tempu de sî nu s'au potutu face o recensiune speciala asupr'a cârtiei „Drepturile sî Datorintiele civili“, dara inse in genere s'a aretatu din partea comissiunei cu motive multiamitóre greutatea de a poté servi cu succesu mentionat'a carte dreptu manualu pentru elevii scólei poporali ; — primesce conferinti'a operatulu comissiunei in totalitatea lui de alu seu Pre temeiulu acestui'a se incepu apoi desbateri mai detaiate asupr'a cârtiei de sub cestiune, la care luara parte mai multi membri ai conferintiei, intre cari drulu Glodariu sî directorulu Petrascu 'si ilustrara opiniunile densiloru cetindu din mentionat'a carte mai multe pasage prea grele de a potea fi cuprinse si intielese de elevii scólei poporali ; pre bas'a câror'a afla conferinti'a desu mentionata cârticic'a de necorespundiatória pentru elevii scólei poporali.

Cu incheiarea desbateriloru asupr'a cârticelei „Drepturile si detorintiele civili“ s'au incheiatu conferinti'a la 12 óre.

(Va urmá.)

Dela societatea academica din Bucuresci.

Siedinti'a IV. plenaria dela 10/22 Aug. 1872. Presied. comunica respunsurile dloru Stefanescu sî I. Ionescu, prin cari acesti'a dechiara ca primescu cu multiamire a fi membri corespundiatori ai societâtiei acad. — D. Sionu cere cá tóte tipariturile societâtiei acad. rom. sa i se dee dlui Batailard, care preste câte-va dîle pléca din Bucuresci. Se acórda sî presied. dechiara ca se voru face dispusetiunile in asta privintia. — D. Massimu propune a se alege membri onorari ai societâtiei : veteranulu filologu Diez sî filoromanulu Cihacu auctoru unui dictionariu rom. D. Baritiu sî asta-data recomanda cá, la alegerea de noi membri, propunetorii sa fia câtu se póte de scrupulosi, acésta observatiune a dlui Baritiu o sprigínesce sî d. dr. Fetu. De altmintrea discussiunea asupr'a propunerei dlui Massimu, se relega pre tempulu cându cestiunea alegerei va fi pusa la ordinea dilei. — Câtu pentru propunerea de a se scurtá sessiunea presente, presied. observa ca se admite in principiu fâra a se poté inse ficsá de acum dîu'a inchiderei.

Siedinti'a V. plenarie dela 12/24 Aug. 1872. Dupa cetirea procesului verbale se suleva cestiunea absentârei dela mai multe sessiuni a unoru membri actuali, cari in poterea statuteloru nu numai ca n'au aretatu a fi impedecati prin morbu ori fortia majore, dara nici ca au respunsu la invitârile ce li s'a facutu, deci mai multi dintre membri presenti suntu de parere ca absentatoriloru de acésta categoria aru trebuí a li se face somatiunea prevediuta prin statute. Presiedintele da deslucirea ca numai unulu este care aru poté cadé in acésta categoria, câci cei-lalti absenti totu-déun'a au respunsu, sî cu acea ocasiune au descoperite sî causele absentârei. D. Baritiu tragându atentiunea membriloru asupr'a tristei situatiuni politice in care se póte aflá acelu membru, cere a se face esceptiunea destulu de motivata dela rigórea §-lui resp. din statute. Alegerea noului membru in loculu P. S. Sele Par. Episcopu Melchisedecu, demissionatu din caus'a dorerei de ochi, se va pune la ordinea dilei. — Sulevându-se intrebarea, pentru ce dictionariulu nu s'a tiparitu din dóue pârti paralelu, precum se decisese in sess. tr. ? Presied. Laurianu, cá red. prim. respunde ca prin tiparirea paralela (adeca continuarea dela A—B sî inceperea pârtiei a II. dela lit. I.) nu s'aru fi inaintatu mai multu de o cóla pre septamâna, prin urmare ori ca se continua dela inceputu, ori ca s'aru incepe si a dóu'a parte, numerulu cóleloru tiparite aru fi egale. Adunarea admite acésta observatiune sî lasa a se urmá cu tiparirea continuativu. — Delegatiunea face cunoscutu, ca la cererea dlui colonelu bar. Ursu de Margina s'a facutu reducere in pretiulu dictionariului in favórea scóleloru prim din distr. Fagarasiului. Aprobându-se acésta reducere, Ales. Romanu propune a se dá gratificatiune câte unu esemplariu din dictionariu biblioteceloru gimnasieloru din: Blasiu, Brasiovu, Beiusiu, Bradu (Zarand) sî Nasaudu, cá unele, ce n'au fonduri pentru cumperarea de cârti, sî totu asemene sa se dee sî pentru bibliotecele gimnasieloru din Românî'a libera. Societatea acad. adopta cu placere acésta propunere. — Delegatiunea comunica mai departe sî harti'a ministrului culteloru sî alu instructiuei publice, prin care se dau dóue sale in planulu de josu alu universitâtiei cá localitate pentru societatea acad. — Societatea iá actu esprimându-si dorinti'a de a capetá pre viitoriu localitate mai mare sî acomodata trebuintieloru sele. — Pentru regularea documenteloru (o lada intrégа) donate de noulu membru D. A. Sturza, se numesce comissiune din membrii resiedinti in Bucuresci, DD. : Ales. Odobescu sî Georg. Sionu. — Pentru remunerarea membriloru cari au presentatu lucrâri la dictionariu se decide a li se anticipá aprossimativu jumetate de lucrare, remanendu cá restulu sa li se dee dupa tiparire. Se invita delegatiunea cá in sessiunea viitóre sa presente unu projectu de regulamentu pentru indetoririle membriloru corespondenti, cá apoi o comissiune ad hoc sa cercetedie acelu regulamentu sî sa vina cu unu raportu asupr'a cârui'a apoi societatea sa decida in deplina cunoscintia de causa.

Baritiu intréba ca ce s'a facutu cu operatulu profesorului Popu (dela Naseudu) vedi : Analile soc. vol. din 1871 pag. 109. sied. din 7. Sept. ? Massimu respunde ca de óre-ce sectiunea sciintieloru naturali numai in estu anu se potù constituí, nu erá cui sa se fi datu spre opinare. acum inse cadiendu in atributele acestei'a i se va dá dimpreuna cu operatulu despre stenografia. Eudossiu Hormusache respunde prin unu telegramu (d'in scaldele Marjane-Merienbad) ca primesce cu multiamire alegerea sea de membru alu soc. acad. (votata in primele dile ale sessiunii pres.) sî cere a fi avisatu pertru timpulu sosirei sale. (Estu-anu preatardîu.) Reportorulu comissiunei financiarie citesce Bugetulu — care se continua sî in siedinti'a VI. plenaria.

Orastia, 6 Octomvre 1872.

„Telegrafulu Romanu“ sub nr. 14 sî 74 a anului curentu cuprinde in sine doi articli facuti de clic'a politico-natiunala din scaunulu Orestiei, sî fabricati de unu membru a clicei in Vinerea.

Articlii amendoi atingu persón'a mea in privinti'a activitâtiei mele oficióse cá inspectoru cercualu politicu din punctu de vedere natiunalu, intru unu modu dejositoriu, defaimatoriu sî calumniatoriu.

Articlii amendoi, cá sî unulu in „Albin'a“ sub nr. 58 din 1870, me punu pre mine in contrastu cu urmatoriulu meu in oficiu — cu dlu Michailu Dobo de Rusc'a senatoru sî inspectoru in Orastia. Eu innegritu, pre atâtu Dobo infrumsetiatu, albitu. Eu nepasatoriu, negrigitoriu, neinteresatu de prosperarea sî inaintarea binelui comunu, sî mai vertosu de cultivarea poporului nostru, de cladire de scoli, dotare de invetiatori, eu sum contrariu afaceriloru puru natiunale.

Dara Dobo, urmatoriulu meu, dela inceputulu anului curentu, laudatulu, zelosulu, neobositulu, ingrigitoriu sî supraveghitoriu de binele comunu.

Deci provocatu, sî silitu respundu in interesulu adeverului, sí a onórei mele, la corespundintiele din articlii citati, restringendu-me numai la invinuirile sî imputârile positive speciale mie facute, nici atingendu-me de siarlatanariele in privinti'a lui Dobo.

1. Imputarea sî invinuirea dintâiu e, cumca eu cá inspectoru in Sibotu amu propusu representantiei comunale, cá salariulu invetiatorescu sistemisatu cu sum'a anuala de 80 fl. v. a. sa se imparta in 2 pârti egale, din cari un'a sa o capete preotulu greco-cat. ceea-lalta jumetate sa remana pentru scól'a gr. or.

Ilustratiunea acést'a — precum s'a esprimatu corespundintele, — e o minciuna a densului, si se póte documentá prin protocolulu comunei Sibotu, sî prin actele magistratului.

Istori'a adeverata e acést'a :

In Sibotu, de-sî nu dinainte de 1848 — de siguru din tempulu regimului absolutisticu, au avutu invetiatorii amendoi, unitu sî gr. or., din lad'a comunala unu salariu anualu de câte 40 fl. m. c. sî apoi cu schimbarea valutei din m. c. in v. a. câte 42 fl. v. a.

In anulu 1861 fâra intrevenirea sî scirea deregatoriei politice sî fâra a mea cá inspectoru, a otaritu representanti'a comunala, cá salariulu invetiatoriului unitu sa-lu adauge la salariulu invetiatoriului gr. or. — pentru ca atunci unitii nu tieneau scóla.

Conclusulu representantiei comunale, in forma de estractu protocolaru, s'a substernutu prin magistratu la guberniu spre intarire.

Insa in urm'a protestului facutu din partea unitiloru, a intrevenitu — precum sciu dela consiliariulu scolasticu Dr. Maioru, — ordinariatulu din Blasiu pentru scól'a unita din Sibotu. Sî asiá guvernulu din Clusiu cu cassarea conclusului a indrumatu pre representanti'a comunala, cá sa dee din alu seu, déca are, dara sa nu ia, ce e alu altui'a.

Procesulu acest'a a duratu dela anulu 1861 pâna la anulu 1863 séu 1864.

Fiindu ca eu in actele sî scrisorile substernute la guvernu amu aparutu cá intrevenitoriu la afacerile comunale in caus'a acést'a respectiva ; consiliariulu de atunci Dr. Maioru, necunoscendu-'mi cerculu de activitate sî puterea legala — mi-a adusu caus'a acést'a in Sabiiu pre tempulu dietei, inainte, mirandu-se de mine, ca cum eu cá unitu amu potutu suferí, sî conlucrá la unu astfeliu de conclusu nedreptu sî anarchicu.

Eu amu respunsu Drului Maioru, cumca eu insusîrea mea oficiósa cá inspectoru politicu nu o potu mestecá cu insusîrea mea confessionala. Apoi cerculu meu de activitate cá inspectoru nu cuprinde in sine sî dreptulu de participare la conclusele representantiei comunale adeca la decissiunile meritórie. Nu amu dreptu a influintiá cu poterea conclusele comunale ; apoi tocm'a cu privire la controverse confessiunale m'amu retienutu dela ori-ce feliu de influintia pentru evitarea suspicionârei de partinire. Intrevenirea sî conlucrarea inspectorelui pre tempulu de atunci, pre lânga votulu seu consultativu, s'a estinsu numai la constatarea adeverului in concluse, sî la conducerea consultârei libere.

Votulu decissivu alu inspectorului in astfeliu de cause, a fostu sî este numai in siedinti'a senatului magistratualu.

2. Cumca eu cá inspectoru amu fostu fortiatu comun'a Balomirului, cá sa dea mór'a comunala spre reparare fratelui meu, fâra cá comunitatea sa fi avutu lipsa neincungiurata.

Asertiunea acést'a e mincinósa, séu celu pucinu atestédia séu arata sareci'a intieleptiunei sî a priceperei trântorului din Venerea — (Si tacuisset — philosophus mausisset). —

Pentru cetitorii „Telegrafului Românu,“ — cari sciu ordinatiunile sî procedur'a prescrisa in privinti'a cladiriloru séu renovâriloru de objecte alodiale, séu bateru au esperinti'a din pracsa, — nu aru fi de lipsa a me mai escusá séu a aretá starea lucrului. — Dara pentru alti cetitori, cari nu le cunoscu, sî nici nu se póte cere, cá sa le cunósca, precum aru trebuí sa le cunósca trântorulu din Venerea cá unu carturariu, adeca cu invetiatur'a din carte — aflu cu scopu a observá, cumca la o astu-feliu de renovare suntu mai multi factori cu influintia mai puterica sî mai competenta, decâtu inspectorulu, sî anume mai intâiu representanti'a comunala, apoi magistratulu, apoi oficiulu edilu — iéra magistratulu, apoi comesulu sî in fine ministeriulu. Inspectorulu pre lânga representanti'a comunala, oficiulu edilu sî magistratu are o intrevenire sî conlucrare numai secundara.

Conditiunile licitatiunei dupa aprobarea planului se statorescu prin toti factorii de asupr'a numiti, sî apoi se publica cu dob'a, sî prin jurnale atâtu private, câtu sî celu oficiosu — sî numai dupa procedur'a ast'a tóta se face licitatiunea publica.

La o astu-feliu de procedura nu amu potutu eu, nici altulu scí, ca cine va fi intreprindiatoriulu.

Suspicionarea reutaciósa sî mincinósa a trântorului din Venerea in contr'a mea in privinti'a morei sî de acolo o póte pricepe sî deduce publiculu cetitoriu, cumca nici o fapta speciala in contr'a mea nu a potutu aduce inainte, care aru cuprinde in sine semne de ne onestate.

Dupa finirea licitatiunei sî prin subscernerea acteloru de licitatiune la magistratu a incetatu tóta conlucrarea, intrevenirea sî mestecarea mea oficiósa atâtu la magistratu, câtu in comuna, pentru fratele meu, cá intreprindiatoriu; sî asiá mór'a se a facutu fâra influinti'a, sî fâra mestecarea mea atâtu oficiósa câtu privata.

Cumca gurele rele vorbescu, ca eu asiu fi companionu la repararea sî usuarea morei, eu credu tare, dara numai de gurile rele a clicasiloru, de cari se tiene sî trântorulu din Venerea; de-sî pâna acum nici un'a nu a avutu curagiu, a vorbí in audiulu urechiloru mele.

Gur'a acést'a rea a trântorului din Venerea e ea dintaiu dela care audu cele de asupr'a, apoi sî densulu sta ascunsu in anonimitate, sî acoperitu cu numele redactorului corespundiatoriu.

De altu-mintrea a fi eu companionu la repararea sî usuarea morei dupa licitatiune, nu aru fi nici unu lucru deonestatoriu cá sa-mi póta fi rusine, séu chiaru frica de elu, sî nu aru fi nici unu temeiu — din punctu de vedere a onestâtiei, a 'lu negá.

Inse in interesulu adeverului, sî spre aretarea minciunei, sî suspicionârei reutacióse a trântorului din Venerea, credu a fi destulu fapt'a, cumca inclitulu magistratu a Orastiei, de care se tiene sî domnulu Dobo, prin ordinatiunea sea de dato 14 Iuliu 1871 nr. 1493, in caus'a morei acestei'a, pre incus'a fratelui meu in contr'a comunitâtiei, nebagându in séma protestulu meu, me a tramisu de comissariu investigatoriu sî esecutoriu, numai cá sa-mi causedie neplaceri, conflictu cu comunitatea, sî sa dee ansa la acusâri in contr'a mea; sî apoi sa aiba de investigatu, de-sî fâra resultatu.

Déca eu eramu companionu la móra; atuncì nu protestamu cí indeplinému bucurosu ordinatiunea magistratului.

Dara eu nu amu indeplinitu ordinatiunea magistratului, cí o tienu de pomenire.

Cumca vorbescu ómenii despre nisce concluse false in comunele Cugiru sî Sibotu, pentru cari a sî fostu investigatiunea judecatorésca; e adeveratu — si sum convinsu, ca s'au sî scrisu despre ele. — Dara sî resultatulu e incâtu-va cunoscutu — sî cá sa-lu scia si trântorulu din Venerea — caute-lu sub nrii magistratuali 1408/1870, si 2150/1871, apoi mai intrebe sî pre antistele comunalu din Sibotu Ioanu Viorelu; ca acest'a a auditu cá acusatu sentinti'a judiciala in privinti'a acést'a.

Apoi mai póte aflá la tribunalulu regescu din Alb'a-Iuli'a in privinti'a acést'a o scrisóre capetata dela magistratulu din Oresthia.

Despre minciunile in privinti'a stipendiului statoritu in Balomiru nu aflu lipsa de a perde tempulu.

Stipendiele aceste dóue in Balomiru din lad'a alodiale pentru doi studenti gimnasiali suntu sistemisate dela cancelari'a aulica din anulu 1861 prin conlucrarea mea, sî astu-feliu de stipendie suntu sî in Venerea.

Ce eu amu facutu, e reu, — pentru ce nu e facutu, eu suntu singuru de vina la tóte; sî in josu, sî in susu dupa judecarea trântorului sî a clicei impertinente din scaunulu Orastiei, sî dupa gurele siarlataniloru.

Cumca eu a-si fi aplicatu la repararea cârcimei materialulu procuratu de judele comunalu Ioanu Viorelu, e o minciuna atâta in privinti'a persónei mele catu intru a lui Ioanu Viorelu, care e unchiu lui Dobo.

Cu scirea sî intrevenirea mea la carcima numai unu planu s'a facutu pentru unu zidu de a inchíde pustietatea de cârcima; dara tocm'a Ioanu Viorelu a impedecatu realisarea planului — apoi Ioanu Viorelu nu a procuratu nici unu materiatu pentru edificarea scólei.

Ioanu Viorelu nu e omu de a procurá ce-va pentru altulu, fia scóla, fia biserica, déca nu are sî elu vr'o dobânda.

Déca inaltulu ministeriu totu-si pre mine din Orestia, sî nu pre domnulu Orbonasiu Iosifu din Dev'a, a denumitu de jude la tribunalulu regescu din Dev'a, sî déca Orbonasiu acum in locu de a siedea cá jude regescu in Dev'a, siede la socrulu seu in Venerea — sî déca acést'a e o vina, precum o imputa trântorulu din Venerea; apoi vin'a nu e a mea.

Mai remâne inderetu fondulu scólei gr. or. din Venerea, sî fiarele selbatice din scaunulu Orastiei, incâtu aceste suntu aduse inainte intru unu modu deonestatoriu pentru mine, asemenându corespondintele anonimu cu intielepciunea sea sî genialitatea sea agera, sî patrondiatóre, scaunulu Orastiei cu fiarele selbatice in favórea scaunului.

Ioanu Balomiri.

(Va urma.*)

Varietâti.

⁂ (†) Parastasu. Dumneca in 24 Septemvre a. c. dupa finirea sântei liturgii s'a serbatu parastasulu solemnu intru pomenirea neuitatului barbatu, sinceru fiiu alu natiunei române Avramu Iancu, inaltiendu-se rugaciuni intru cele mai adenci suspine pentru odihn'a eterna a repausatului, sî in urma la cuventarea rostita se versara mii de lacremi ferbinti din ochii doliosului publicu adunatu in sânt'a biserica, esprimandu unu profundu sî piosu: Fia-i tierân'a usióra sî amintirea eterna!

Cetea, in 28 Septemvre 1872.

Vivianu Laslo.,
parochu gr. or.

⁂ **Dela teatru romanescu.** Representanti'a a 4-a sî ultim'a s'a datu Duminec'a trecuta sî a seceratu dlui actore cele mai vine aplause. Nu ne lasâmu in o critica a singurateceloru piese produse (intre cari per eminentiam merita a fi amintita „Madam'a Chiritia la Parisu“, o caracterisca viua a unei femei sburdalnice, cochete sî cu fumuri, cu o spoitura tare subtire de cultura) cí ne marginimu in aceea ca dlu Ionescu le-a esecutatu pre tóte câtu se póte de esactu sî naturalu, sî ca convingerea nóstra despre perfectiunea dsele in art'a profesata e ferma. „Salutarea, remasu bunu sî multiamirea“ dlui Ionescu, cari ne a incredintiatu a le aduce inteligintiei din Sabiiu sî impregiuru pentru imbracisiarea caldurósa, le re'utornamu artistului, nostru cu espressiunea sincera a dorintiei d'alu vedea iérasi in midiloculu nostru cu o trupa câtu se póte de completa.

Nr. cons. scol. 318/1872.

Concursu.

Devenindu vacante dóue stipendie: unulu de 200 fl. v. a. din fundatiunea Franciscu-Iosefina pen- studenti la vre-o Universitate séu politechnicu, sî altulu din fundatiunea Mogaiana de 100 fl. v. a. pentru juristi din patria, se escrie prin acést'a concursu pâna in 30 Octomvre a. c. cal. v. pre lânga conditiunile dejá publicate in nr. 59 alu „Telegrafului Românu“ nr. cons. 189—1872.

Din siedinti'a consistoriului archidiecesanu,
cá senatu scolariu, tienuta in 29
(1—3) Septemvre 1872

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la comun'a româna gr. or. Banabicu se escrie concursu pâna in 19. Octobre 1872. Venitulu este urmatoriulu:

1. 100 fl. v. a. jumetate din Fundatiunea biserico-scolara din obligatiuni de imprumutulu statului, jumetate din repartitiune.
2. Cuartiru liberu in scóla.
3. Dóue cara de lemne.

Doritorii a ocupá acésta statiune, suntu poftiti a'si adresá concursurile, in sensulu, „Statului organicu“ instruite, subscrisului pâna in 18 Oct. cá in 19. negresitu sa se póta tiené alegerea.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Clusiu 30 Septemvre 1872.

V. Rosiescu,
(1—3) Inspect. scol. distr. rom. or.

Nr. 82.—1872.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci devenite vacante:

1. a Maereului cu salariu anuale de 110 fl. v. a. sî cuartiru liberu;
2. a Hodacului cu salariu anuale de 100 fl. v. a. — se escrie pâna in 10 Octomvre a. c. concursu.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni in suplicele instruate de ajunsu, se voru adresá la subscrisulu.

Idicelu, 29 Septemvre 1872.

In contielegere cu comitetele parochiali.

Iosifu Brancovanu,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci devenita in vacantia in comun'a Sasausiu, se escrie prin acést'a concursu pâna in 20 Octomvre st. v. cu care statiune este impreunata o léfa anuale:

a) in bani 50 fl. v. a. din alodiulu comunei;
b) trei-spre-diece galete cucuruzu dela poporu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si asterne petitiunile loru provediute cu documentele prescrise de Statutulu organicu in §. 13 la subscrisulu pâna la terminulu pomenitu.

Nocrichiu, in 25 Septemvre 1872.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

G. Maieru,
(3—3) adm. prot.

Nr. 156—1872.

Edictu.

Ioanu Dordea din comun'a Vale, scaunulu Salistei, casatoritu cu An'a Tom'a Ittu Dochitiu din aceea-si comuna, carele de tempu mai indelungatu au parasitu patri'a, pre soci'a sî famili'a sea fâra a se scí loculu aflârei lui; se indatoréza prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de facia, sa se gresenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu pentru ca la din contra procesulu matrimonialu intentatu de susu-numit'a lui socia se va otarí sî in absenti'a lui.

Sabiiu 26 Sept. 1872.

Scaunulu protop. gr. or. alu tractului
Sabiiului I. cá foru matrimoniale.
(1—3)

Edictu.

Constantinu Cornea de religiunea gr. or. din Poian'a, carele de optu ani a parasitu pre legiut'a sea socia Revec'a nascuta Ioanu Bozdogu, se citéza prin acést'a a se infacisiá inaintea sub-semnatului scaunu protopopescu, câci la din contra, dupa decurgerea terminului de unu anu sî o dî, se va aduce sentintia la actiunea sociei sele sî in absenti'a lui.

Mercurea in 16 Septembre 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or.
alu Mercurei.
Ioanu Drocu,
(1—3) Adm. prot.

Citatiune edictale.

Stefanu Belascu din Hasiagu in scaunulu Mediasiulu de 7 anî de dile au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a Banciu din Cenade fâra a se sci ubicatiunea lui. Se citédia prin acést'a cá in terminu de unu anu sî o dî sa se infatiosidie in persóna séu prin advocatu inaintea subscrisului foru matrimoniale spre a-si dá sém'a pribegirei sele, câci la din contra sî in absenti'a lui se va face ceea ce dictédia legea in caus'a acést'a.

Forulu matrimoniale alu scaunului Mediasiului.

Siarosiu in 1 Octomvre 1872.

Dionisiu Chendi
(1—3) Adm. prot.

---

*) Aveti bunatate sî incungiurati espressiunile cele dure, câci caus'a nu castiga nimic'a prin ele. R.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvanie si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^{1}/_{3}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óre cu 5 $^{1}/_{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^{1}/_{2}$ cr. v. a.

Nru 81. ANULU XX.

Sabiiu, in 8|20 Octomvre 1872.

Sabiiu 7 Octobre.

A fostu fórte moderata sî motivarea sî propunerea deputatului românu Parteniu Cosm'a in diet'a Ungariei, prin carea cerea, cá in adresa sa se amintésca reasumarea cestiunei nationalitâtiloru sî regularea referintieloru Transilvaniei. Martori demni de tóta increderea ne asigura ca cestiunile au fostu tratate sî in motivare sî in propunere cu o objectivitate démna de recunoscintia. Pána sî „P. Ll.“ marturisesce moderatiunea româniloru sî acést'a are sa dîca multu dela o fóia, carea vede sî in immormentarea unui românu miscâri revolutionarie.

Se póte ca dupa cum a dîsu deputatulu Pulszky nu a fostu la desbaterea adresei loculu discussiunei asupr'a acestoru cestiuni ; este inse adeveratu ca regularea amenduroru este sî remâne la ordinea dîlei : pâna vomu vedé multiamirea nationalitâtiloru sî multiamirea transilvaneniloru; nici regularea casei, nici majoritarea prin voturi nu suntu in stare sa le delature, nici cuventârile cele mai frumóse nu potu sa le stinga, din causa ca ele au radacini afunde in viéti'a publica sî cá atare receru altu respectu, de câtu trecerea preste densele cum s'a trecutu in sessiunile trecute, séu ce e mai usioru, trecerea preste densele la ordinea dîlei.

Este fórte tristu ca din portarea cercuriloru respective nu zarimu vre-o deosebita inclinare spre mai bine in venitoriulu celu de aprópe ; din promissiuni incolo nu pré vedemu nimic'a.

Din acésta causa nici cele intemplate in dieta, in diu'a cându dep. Part. Cosm'a a readusu cestiunea pre tapetu, pre noi nu ne multiamescu. Tacerea altoru deputati magiari, sî din drépt'a sî din steng'a dietei, o esplica Pulszky de ajunsu, totu asiá sî promissiunile amintite de „Federatiunea“ din 1/13 Octobre a. c., dicendu : ca nu va pasí nimenea in contr'a emendamentului facutu de susu-numitulu deputatu românu.

Erá ocasiunea cea mai bine-venita cá corifeii magiari din drépt'a sî din steng'a sa dea o alta dovada de buna-vointia sî câtra nationalitâti sî câtra transilvaneni, prin respunsuri bine-voitórie, de-sî negative, déca nu potura prin fapte.

Dara sa sperâmu ca cercurile respective s'au convinsu despre loialitatea româniloru, dovedita prin o portare consecuenta din partea cea mai matura a natiunei, carea si-a depusu, in ceea ce privesce Ardélulu, unu quasi credeu politicu in projectulu publicatu de noi in decursulu acestui anu ; sa sperâmu ca s'au convinsu despre loialitatea româniloru ungureni, din sinulu câroru au esitu moderatulu emendatoru alu adresei, la alu cârui stégu moderatu vedemu ca se alatura sî acei ce au trecutu pâna acum de opusetiunali estremi ; sa sperâmu cá sî cele-lalte resturi de opusetiune nevinovata sî nevatamatóre suntu considerate de ceea ce ele in adeveru suntu : potemu insa sa credemu ca ceste din urma nu voru mai serví de preteste, ca suntemu dacoromanisti sî ca gravitâmu in afara ?

Noi scimu ca pretestele aceste nici pâna acum nu au fostu serióse, pentru ca barbatii de statu trebuiau sa scia câtu de putienu preocupa pre românii de pre teritoriulu corónei ungouresci ideile de feliulu acest'a ; barbatii de statu trebuiá sa scie, ca adeveratele legaturi, ce léga pre popóre unulu de altulu suntu interesele loru comune de esistentia ; barbatii de statu trebuiá sa scia, ca interesele româniloru cu deosebire, potu cá sa fia satisfacute in cadrulu statului, carele din vechime a ocrotitu sub sceptrulu seu mai multe nationalitâti ; ei trebuiá sa scie, ca românii in totu tempulu nu au pretinsu altu-ceva decâtu sa nu fia ignorati de câtra statu sî sa nu fia tratati cá nisce fii vitregi ai acestui'a.

Nu suntemu de acei'a cari sa credemu in tóte câtu se vorbescu sî scriu. Cunóscemu inse ca Europ'a dela 1848 incóce a trecutu sî trece prin fase ce reforméza suprafaci'a acestui continentu. Nu ni este téma de aceste reforme, pentru ca incrediuti in spiritulu acestui seculu, sperâmu ca reformele au sa servésca spre fericirea popóreloru. Inse este sciutu ca societâtile in tempuri de transitiuni suntu espuse criseloru sî ca acele societâti, cari nu tienu socotéla deplina de interesele loru, potu sa se pericliteze. Si de aceea cei ce conducu sórtea societâtiloru au o datorintia suprema, cá toti factorii societâtiloru sa fia in stare de a dá ajutoriu la tempu de lipsa, dara sî sa nu fia nimenea legatu incâtu sa nu póta face nimic'a.

Scimu bine ca s'au facutu erori sî din partea nationalitâtiloru sî in specie a româniloru. De siese ani in colónele aceste ni-amu datu destula silintia de a contribuí la indreptarea aceloru erori.

Amu fostu din cându in cându sî in placuta pusetiune de a vedé, ca ni se recunósce portarea cea corecta a nóstra in privinti'a acést'a, chiaru de câtra acei ce amu fostu adese-ori combatuti. Dara de alta parte amu trebuitu sa vedemu la tóte ocasiunile momentuóse cum in cercurile competente se considerau numai erorile, sî nisuintiele, pre a câroru base vedemu astadi asigurâri de mai bine in venitoriu, erau desconsiderate.

Cu tóte aceste nu trecemu preste incidentulu din dieta fâra de a luá notitia sî inca imbucuratóre despre perspectiv'a ce se face, ca are sa se ia la revisiune sî modificare legile despre nationalitâti sî referintiele transilvane sî ne pare bine, vediendu ca unu barbatu demnu sî de increderea nóstra se face interpretulu interesatiloru in desu amintitele cestiuni.

Cându vomu vedé cestiunile aceste deslegate spre multiamirea generale, atunci vomu saltá sî noi de bucuria, ne vomu impreuná sî noi vocile spre a strigá triumfu ! pentru ca atunci vomu avé convingerea despre consolidarea definitiva a referintieloru nóstre sî despre punerea stavilei la ori-ce incercare reactiunaria, cu care ni se amenintia de atâtea ori, numai cá sa tacemu sî sa nu mai superâmu pre nimenea cu amintirea pretensiuniloru nóstre celoru pré drepte.

Spre ajungerea unei astfeliu de stâri de lucruri va fi de lipsa inse cá sî românii câti suntu, multi putieni in parlamentu, sa se lase de capriciurile loru de a face parte din drépt'a séu din stâng'a dietei, sî sa formeze o partida romàna, carea sa aiba in vedere, cá numerulu celu mare de cetatieni români sa se póta odata numí in adeveru cetatieni egalu indreptatiti ai statului, sî de siguru ca nu numai românii, dara tiér'a intrégа, dela unu capetu pâna la cela-laltu, le va fi recunoscatórie, ba chiaru sî acei'a, cari astadi preocupati de cine scie ce idei, le voru face opusetiune, mai târdiu, dupa ce se voru desceptá din erórea loru, ii voru aplaudá sî binecuventá.

Nu mai putienu va fi de lipsa cá in sinulu natiunei sa incépa a suflá altu spiritu de viétia. In sinulu natiunei sa inceteze influinti'a amagitória, ce nu voiesce sa recunósca tempulu sî recerintielé lui, sa inceteze spiritulu de ambitiuni vane sî de resbunâri puierile, cari au in urm'a loru numai ridicolulu tragicomicu impreunatu cu serióse perderi pentru natiune sî patria !

Diet'a este amanata pâna la 4 Novembre a. c.

„P. N.“ arata ca este de mare urgintia reformarea legei electorali. Dupa diurnalulu acest'a novell'a carea a fostu provocatu scandalulu din sessiunea trecuta are sa fia cu totulu delaturata sî inlocuita cu unu projectu nou de lege.

Sum'a carea o a stersu delegatiunea senatului imperiale cându a desbatutu recerintiele estraordinari pentru armata este aprópe la 3 milióne. Ministrulu de resbelu n'a facutu nici o opusetiune la stergerea acestei sume. La portarea acést'a a ministrului se dice, ca i-a datu monarculu indigitatiune in unu consiliu ministerialu.

Scóterea principelui Napoleonu din Franci'a este considerata de foile liberali din Angli'a de o eróre politica a regimului francesu. „Times“ dîce ca nici un'a din fractiunile monarchice nu va luá in nume de bine pasulu acest'a alu regimului, care pasu mai târdiu póte serví de casu de precedentia sî pentru orleanisti sî legitimisti. „Daily News“ observa ca Thiers a documentatu o slabiciune mare cu ocasiunea acést'a, sî fia-care amicu cu minte alu Franciei sî alu libertâtiei trebuie cu parere de reu sa caute asupr'a acestei politice fricóse.

Din Odess'a se scrie, ca a facutu mare sensatiune o dechiaratiune a betrânului sî eruditului russescu, Pogodinu, parintelui ideei panslavismului, in „Gazet'a Moscvei“, in carea se dîce, ca in Russi'a nu esista partida panslavistica. Pogodinu dîce ca suntu rusi cari iubescu pre slavii din tóte pârtile sî aru dorí sa aiba o comoniune spirituale cu densii, inse insemnetate politica nu au nisuintie de aceste sporadice, nutrite de ómeni singurateci. Enunciatiunea acést'a se adscrie mai multu regimului rusescu.

Fostulu tavernicu alu Ungariei bar. Sennyei a rostitu cu ocasiunea desbaterei adresei in dieta o cuventare, carea a atrasu atentiunea cercuriloru politice in sî afara de tiéra. In cele urmatóre avemu o apretiuire a acestei cuventâri, pre carea o impartasimu sî noi cetitoriloru nostri.

Ce va fi din noi ?

„Neues Wr. Tagbratt“ in nr. 277 aduce asupr'a situatiunei de presentu urmatoriulu articlu :

Detronat'a capitala a monarchiei, póte pre unu momentu numai din departare urmarí intemplârile care se petrecu in Versailulu nostru Bud'a-Pest'a. Sî acei'a, a câroru lampa se nutresce numai din ulciorasiulu de uloiu alu regimului voru poté concede, ca colo josu se pregatescu lucruri de mare insemnatate, sî ca se tórce firulu unei ere nóue pentru monarchia. Pasîrea lui Paulu Senyey, este mai multu decâtu unu casu parlamentariu interesantu. Conservativulu baronu póte cu totu dreptulu aplicá proverbiulu lui Cesare : „amu venitu, vediutu, invinsu.“ In adeveru fórte a rare ori se intempla unu casu de efectu de asiá larga dimensiune, cá celu de presentu. Senyey nu este unu luceferu nou, pre orisontulu Ungariei ; elu au fostu spiritulu acelei agitatiuni, care au pusu capetu ministeriulul lui Schmerling sî au inauguratu sub Belcredi impacaciunea cu Ungari'a. Conservativii vechi au fostu pre lânga tóta iscusinti'a loru diplomatica, tari numai in destrugere, pentru ca in lupta in contr'a constitutiunei din Februariu aveau tóta Ungari'a dupa sine ; tiér'a insa indata le retrase increderea, câtu vrura ei a pasî la edificare. Franciscu Deák au repulsu tóta legatur'a cu conservativii vechi ; in acea clipita cându cointielegerea erá fapta complinita, ei se vediura constrinsi a resigná dela tóte afacerile politice. Ei au fostu politicesce afurisiti pentru ca s'au fostu abatutu dela negatiunea passiva, sî au primitu oficii, mai inainte de a fi fostu recunoscutu dreptulu Ungariei de câtra coróna.

In cinci ani — tocmai atât'a au vietiuitu Senyey tavernicul Ungariei, de óre-cându in retragere politica, sub care tempu s'au schimbatu, acest'a obidatu si-au midilocitu alegerea in cas'a de josu, intrebuintiédia desbaterile asupr'a adresei, spre a tienea o cuventare, in care au cuceritu tóte cugetârile. Impressiunea acestei cuventâri este imensa ; se simte, ca Lónyay este pusu la umbra, se crede, a se vedé in Senyey presiedintele ministeriului venitoriu, sî adoratorii succesului se grabescu de a felicitá submisu marirea cea nóua. Inca si organe opositionale suntu pline de laude pentru cuventarea lui Senyey, sî insusi stâng'a estrema recunósce marea insemnatate a acelei cuventâri.

Debue combinate tóte impregiurârile, spre a poté deslusî acestu efectu estraordinariu. Sennyey intrebuintiéza prestigiulu, care i-lu castigà retragerea lui de pâna acum, elu se presenta in casa, cá unu judecatoriu care sta preste tóte partitele. Face in cea mai amabila forma, cea mai periculósa opositiune, elu anuncia totu cu complemente, cea mai agera critica. „Sî Brutus este unu barbatu ce merita onóre“ acest'a au fostu intielesulu cuventârei lui Sennyey. Elu se alatura, incâtu se atinge de punctulu dreptului de statu, cu deplinatate lânga partit'a deakiana, elu indigitéza insa ca maioritatea nu au tractatu pre minoritate cu cuvenita cumpanire. Elu enuncia regimului incredere sî cea mai caldurósa amicitia, elu insa afla ca magiarii cu privire la educatiune, la curarea morbosiloru, afacerile comunale, politienesci, sî comerciului provinciale, se afla mai numai in stare asiatica. Pentru cá reformele sa aduca frupte reale, i lipsesce o administratiune politica purtata de unu sensu mai inaltu. Elu pretinde straformâri radicale pre terenulu administratiunei de statu.

Sennyei spriginesce regimulu, insa sbiciuesce coruptiunea usuata de câtra tóte partitele la alegeri. Elu atinge sî córd'a cea delicata a coruptiunei. Dara regimulu — dîce elu, se póte, precum amu vediutu din cuventarea lui Lónyay, rectificá, in contr'a acestoru acuse; adauge insa Sennyey la acést'a: „Curatienia in administrare, nepatare a pasiloru poterei statului, nu potu fi intre noi cestiune de partita. Sî cându s'aru iví unu asemenea de tristu casu, de care Ddieu sa apere natiunea mea, cá in acésta casa, sa fia puse la intrebare morala, strictetia sî curatienia, atunci a-siu intinde mân'a — eu sum despre aceea convinsu, ca cu mine intréga partit'a, fâra privire la legaturi si simpathii politice, — acelor'a, cari in acésta cestiune nu aru cunósce nici crutiare sî nici ascundere.“ Viulu aplausu alu casei arata ca aceste amenintiâri ascunse de locu au fostu pricepute. Sennyey au cuventatu, spre multiamirea tuturoru partiteloru de statu, sî totusi si-au aperatu punctulu pusetiunei sele esceptionale, fatia cu fiiesce-care partita. Elu apare tuturoru cá unu mantuitoriu din necadiulu sî miseri'a stâriloru create prin Lónyay. Sennyey are de multiamitu succesulu seu numai coruptiunei regimului lui Lónyay.

Toti dorescu o schimbare sî se crede ca in Sennyey se afla barbatulu, care va puté restaurá onórea tierei fâra de temere de sguduiri periculóse. Cându dara „Pester Lloyd“, macaru ca numesce cuventarea lui Sennyey o cuventare de programa, totu presupune ca cuventatoriulu nu va fi presiedinte, ci numai o decoratiune a partitei deakiane, atunci respica numit'a fóia ce-va ce ea insa-'si nu crede. Apoi vine „Reform“ mai aprópe de adeveru, publicându desbinâri in partit'a deakiana. Dupa acea cuventare aru fi parasitu partit'a deakiana sal'a siedintiei facendu intristata intrebarea: „Ce va fi din noi?“

Acésta eschiamatiune este cea mai nimerita espectoratiune asupr'a situatiunei presente. Magiarii au macaru mangaierea, de a posede unu regimu parlamentariu. Insusi efectulu pre care l'au produsu cuventarea lui Senyey numai atunci se va poté cunósce, cându spiritulu parlamentariu va petrunde prin intréga viéti'a publica. Se aru puté lesne intemplá cá Toryi sa resbésca in Ungari'a, cu o programa, pre carea au scris'o Whiggi. Pre lânga tóte insa, temerea nu este nefundata, cá unu ministeriu Sennyey sa se faca purtatoriulu unei politice conservative. Cu multu mai cu mare dreptu cá magiarii, potemu eschiamá noi atunci in Cislaitani'a: „Ce va fi din noi?“

Asemenea tempestâti, cá care sgudue de presentu delegatiunile, au fostu totu-déun'a precursorie reactiuniloru. Pre orisontele nostru cislaitanicu se ivesce umbr'a comitelui Falkenstein, sî déca sî acésta combinatiune, nu s'aru puté acceptá cu seriositate, totusi ea ne arata, cum cugeta ómenii in cunoscutele cercuri, despre durabilitatea impregiurâriloru din presentu. Corespundintele nostru din Pest'a ne da asupr'a situatiunei urmatórea descriere:

„Presiedintele ministeriului din Cislaitani'a cu ministrulu de financie au luatu parte la consultârile privitórie la bugetulu comunu. La cererile loru s'au stersu sume mari din bugetulu de resbelu, sî anume: nóue milióne pentru procurarea de pusci dupa sistem'a lui Werndel. In contra cu acést'a, au datu ministrii la loculu competente asigurarea ceruta, ca ei se ingagiaza pentru prelungirea tempului in servitiulu militaru. Baronulu Lasser au mersu, precum se dice, la Pest'a, numai spre a conversá cu Dr. Herbst in privinti'a propuneriloru pentru diet'a din Boemi'a. Aceste argumente insa nu potu convinge pre opusetiune. Vediendu-se regimulu in debilitatea sea necesitatu de a primí asemenea compromise, atunci i-aru fi mai bine, sa midilocésca catastrof'a, prin carea partit'a constitutionale nu aru perde nimic'a. Inainte de acésta cu doi ani s'au mai aplicatu asemenea midilóce de presiune, sî totusi venì la cârma numai unu ministeriu Hohenwarth. Sa nu ne ducemu sî a dóu'a óra pre ghiatia.“

Acéste impregiurâri documentéza fórte chiaru debilitatea situatiunei nóstre parlamentarie. Sî cându afirma „Wiener Abendpost“ ca Press'a de aici s'au esprimatu din privintie de ecuitate politica in contr'a stergeriloru comissiunei bugetarie, debue cá sa observâmu, ca in Press'a de aici se afla sî esceptiuni, sî noi ne-o tienemu de onóre spre a pasî pentru dreptulu parlamentariu alu Cislaitaniei in intregulu cuprinsu alu cuventului, — pre lânga tóte ca impartasirile nóstre primite suntu identice cu amenintiatórele indigitatiuni ale organului ministeriale.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 9 Octomvre a casei deputatiloru anuncia presiedintele, dupa finirea formalieloru obicinuite, ascernerea mai multoru petitiuni. — Trecendu-se la ordinea dilei se continuara cuventârile finali la desbaterea adreseloru. — E. Simonyi afirma de nou ca legile constitutionali nu indestulescu pre $^3/_4$ a populatiunei sî ca majoritatea natiunei consemte prin urmare cu programulu stengei estreme. Resultatulu alegeriloru aru fi reesitu de securu altufeliu déca regimulu nu si-aru fi datu tóte silintiele sî nu aru fi silitu pre fia-care amploiatu a intreveni cu tóta influinti'a sea in favorulu partitei guvernamentali.

Contr'a lui Tisza observa vorbitoriulu ca pasirea acestui'a din siedinti'a de ieri facia cu steng'a estrema e neparlamentaria.

Vorbitoriulu polemiséza apoi contr'a ministrului de interne sî dechiara ca numai majoritatea e de vina déca opositiunea e iritata; afara de aceea ca drépt'a reiépta totu-déun'a propunerile opositiunei fâra desbatere prin votisare, ea nu reflectéza de acum contr'a opositiunei la alegerile ce se facu in camera. Opositiunea forméza a trei'a parte a casei sî totu-si nici unulu dintre trei presiedinti nu se tiene de opositiune, dintre 6 notari numai unulu este opositionalu, in comissiunea financiale se afla numai doi opositionali etc. — Pentru ilustrarea procedureloru la conscriptiunea alegatoriloru enaréza ca câtu de colosali pretensiuni faceau comissiunile conscrietóre in privinti'a diplomeloru de nobilitate, in privinti'a estraseloru din cârtile funduarie sî tabeleloru de contributiune etc. Mai face K. Tisza o observatiune, de asemenea ministrulu Kerkapoly sî apoi se incheia siedinti'a.

FOISIÓRA.

Cronicele Romaniei.

Prefacia la a dóu'a editiune.

(Urmare din nr. 78.)

Sî apoi, s'au potutu sustiené ca dóue Maiu a fostu o lovire de statu, unu actu carele in afara, restatornicià Românî'a in tóte drepturile sale de natiune libera si autonoma, sî inlauntru sfarimá oligarchi'a sî chiamá unu millionu de românî la viéti'a politica sî la proprietatea emancipata de legaturile clacei sî ale drepturiloru feudali!

Iata ce a facutu generatiunea dela 1848—1864, generatiune la care, sa-mi fia permisu, nu fâra óresi care mandria, de a me numerá sî eu!

Dara, aceste reforme, odata proclamate, nu mai erá decâtu de ale aplicá cu intielepciune, cu sinceritate, sî de ale conservá cu barbatia. Din nenorocire, cei de susu n'au avutu indestula potere morala spre a evitá in punerea loru in lucrare gresielele sî mai alesu abusurile! Ba, mai multu, aplicarea loru a fostu incredintiata unoru ómeni cari nu poteau sa le iubésca, câci nici le au profesatu, nici au luptatu vre-o data in viéti'a loru, pentru dobendirea loru!

Déca amu fostu fâra crutiare pentru cei de susu, nu se cuvine sa fiu mai indulgentu pentru cei de josu, cari n'au avutu indestula rabdare sî barbatia spre a se luptá pre calea legala, pentru vindecarea gresieleloru sî inlaturarea abusuriloru! Sî astu-felu, se facù 11 Fevruariu 1866!

Lasu generatiunei june, actuali, care succedéza generatiunei mele, care are a traí sub regimulu creatu in 1866, sa faca cá actulu sevârsitu in nóptea de 11 Fevruariu sî consecuintiele sale, sa frustifice in bine pentru marirea sî fericirea României!

Departe, dara, de mine idei'a de a dîce unu singuru cuventu de blamu asupr'a acestoru evenimente! Inse, mi voiu permite numai intrebarea: Candu vedemu ca, — cu tóte garantiele de o independintia sî de potere ce ni asicurá ilustr'a dinastia carei'a natiunea româna a incredintiatu presintele sî viitoriulu seu, autonomi'a tierei recunoscuta de intrég'a Europa in 1864, intr'unu chipu solemnelu, asta-di este pusa din nou in cestiune; cându necontenitu suntemu amenintiati cu conferintie sî cu interventiuni straine, in afaceri cu totulu de resotulu administratiunei nóstre din launtru, d. e. conferinti'a pentru càile ferate, conferinti'a pentru jidovi, etc., nu ne vedemu prin insa-si acésta reinapoiati in acele timpuri de pericule sî de injosorire nationala, de care ne socotisemu salvati pentru de apururea; sî asiá, nu suntemu póte siliti de a repetá sî noi tîpetulu de dorere alu lui Mironu Costinu: „Noi privimu cumplite vremi, sî cumpena mare pamentului nostru si noue?!!“

Sa speramu, sa credemu ca Ddieulu parintiloru nostri, carele nu odata ni a salvatu pamentulu sî némulu, chiaru in ór'a perirei, nu ne va lipsí sî acum cu poterniculu seu braciu! Sa ne intarimu cu iubire in increderea, ca generatiunea juna va avé destula inteligintia, patriotismu sî barbatia, spre a pastrá sî aperá esistinti'a sî drepturile României, intrunita sî organisata de generatiunea betrana nu fâra óra-si care trude sî sacrificie!

In aceste cugetâri retrospective amu intreprinsu publicarea acestei nóue editiuni a unei lucrari laboriόse a junetiei mele. M'amu folositu de vacantiele politice la cari acumu au recursu mai multi barbati politici, cari cá sî mine credu, ca nu prin restauratiunea trecutului se póte fondá sî asicurá viitoriulu acestei tieri!

Cându rostescu aceste cuvinte, eu sum departe de a esprime, pentru mine, cea mai mica parere de reu despre neactivitatea mea politica. Din contra, eu binecuvintezu retragerea mea, pentru ca mi-a datu timpulu sî placerea de a me intórce la nisce studie, cari din fraged'a versta mi-au fostu iubite. Aceste studie mi suntu acum sî mai scumpe, fiindca, dupa atâtea lupte, cari in cursu de mai bine de treidieci de ani au agitatu viét'a mea, astadi 'mi dau o placuta distractiune sî o dulce mângaere! Ba, mai multu: ele mi intarescu caracterulu, sî punendu-mi inca odata inainte esemplulu atâtoru mari barbati ai vechiei Romanie, cari dreptu resplata a mareloru loru fapte n'au culesu decâtu mórtea, esilulu sî prigonirea, me invatia a priví cu sange rece dusmaniile la cari amu fostu sî sum inca espusu. Ast-felu, tare de asemenea lectiuni, eu nu pastrezu pentru nimeni nici o rancuna.

Sî acestea odata dise in trecutu, cum sa nu-mi iubescu tiér'a, tiér'a stramosiloru mei, sî, o sperezu, sî tiér'a copiiloru mei? Cum sa nu o binecuvintezu, sî sa nu-i dorescu destinatele cele mai lungi sî cele mai frumóse, ei, care a facutu pentru mine ceea ce n'a facutu pentru fiii sei cei mai ilustri, dandu-mi ocasiunea, rara in viéti'a tuturoru barbatiloru politici din tóte tierile sî din tóte epocele, de a poté secerá, inca inainte de a ajunge la betrânetie, sementi'a ce in tempulu teneretiei amu pusu in pamentulu nascerei mele? D'a, binecuvintezu tiér'a mea, pentru ca mi-a datu rar'a fericire de a poté transformá, in legi positive, principiele cari mi-au incalditu inim'a in primavér'a vietiei, sî a formatu bas'a activitâtei aniloru mei politici!

(Va urmá.)

Conferintiele invetiatoresci generali din protopopiatulu I, alu Brasiovului tienute in 21—23 Augustu 1872 la Brasiovu sub presidiulu Reverendissimului d. protop. tractualu Iosifu Baracu.

(Urmare sî fine.)

Conferinti'a III-a tienuta in 22 Augustu dupa amédi dela 3—$6\frac{1}{2}$ óre.

Presenti cei din conferinti'a trecuta.

Ne-au mai onoratu dd. catechetulu Fericénu, prof. P. Dim'a, N. Constandinu.

6. Conducatoriulu aduce inainte, ca de óre-ce prin cele urmate in conferinti'a trecuta, numai câtu s'au aretatu greutâtile cârticelei intitulate „Drepturile sî Datorintiele civili“ tiparite in Sabiiu la anulu 1870, fàra cá prin acést'a sa se fi respunsu intru tóte la ceea ce se cere in punctulu primu alu materialului conferentiale intaritu de maritulu senatu scolasticu;

Dreptu aceea fiindu ca punctulu primu alu mentionatului materialu suna: „Determinarea materialului acestui objectu de invetiamentu, incâtu s'aru cere pentru scól'a poporale“, — intréba dara (conducatoriulu) pre invetiatorii presenti, ca dupa ce si-au datu parerea intr'acolo, cumca materialulu din manualulu „Drepturile sî Datorintiele civili“ aru fi cu totulu necorespundiatoriu cerentieloru scólei nóstre poporali; ce materialu corespundiatoriu si-au alesu dara dloru pentru acestu objectu de invetiamentu in scól'a poporale? —

Ne-aducendu nici unulu din invetiatorii presenti, vre-unu materialu gat'a alesu de densulu sî corespundiatoriu acestui scopu; provóca conferinti'a dara pre conducatoriulu a-si aretá parerea sea in acésta privintia, respective a cetí elaboratulu dsele „Drepturile in scól'a poporale“ pre care l'a publicatu in nrii 44—53 ai „Telegrafului Românu“ din anulu curinte.

Conducatoriulu urmédia acést'a.

7. Conferinti'a provóca pre conducatoriulu a face asupr'a elaboratului cetitu esplicatiuni preste totu sî in parte.

Se urmédia intocmai.

8. Mai multi membri ai conferintiei, intre cari sî dr. Glodariu sî directorulu Petrascu facu conducatoriului deosebite intrebâri asupr'a elaboratului seu, cu privintia la cantitatea sî calitatea materialului, asiediarea lui, metodulu desfasiurârei concepteloru sî la form'a lui cea esterióra.

Conducatoriulu respunde la tóte aceste intrebâri aducendu inainte deslusirile cerute.

9. Considerându conferinti'a, ca este fórte anevoia sî cu greu a statorí unu materialu pentru propunerea „Drepturiloru in scól'a poporale“, de óre-ce pâna acum'a mai nici decum nu s'au ocupatu inteliginti'a nóstra cu scrieri despre acestu objectu de invetiamentu; deci déca aru luá conferinti'a operatulu conducatoriului numai intr'o siedintia séu dóue la desbatere sî darea opiniunei asupr'a lui; séu chiaru alegendu din senulu seu o comissiune, carea sa aduca decisiune asupr'a lui pâna a dóu'a dî, cându au a se incheiá conferintiele: — nepotendu a asceptá in asiá scurtu tempu dela nici un'a din aceste dóue proceduri vre-unu resultatu corespundiatoriu

Decide (coferinti'a) cá tractarea acestui objectu de invetiamentu pentru scól'a poporale sa se urmedie in conferintiele invetiatoresci lunari pre bas'a elaboratului conducatoriului, sî sa se aléga o comissiune, carea apoi sa intocmésca in scrisu din resultatele desbateriloru conferintieloru lunari unu opu pentru propunerea acestui objectu de invetiamentu in scól'a poporale pre care in conferintiele de iérna sa-lu aduca in scrisu. Fiindu inse tempulu inaintatu se amâna alegerea cestionatei comissiuni pre a dóu'a dî.

Cu acestea se incheia conferinti'a la $6\frac{1}{2}$ óre.

Conferinti'a IV-a tienuta in 23 Augustu dela 9—$12\frac{1}{2}$ óre inainte de amédi.

Presenti cei din conferinti'a trecuta.

10. Conducatoriulu recapituléza cele aduse inainte in conferinti'a premérsa asupr'a punctului primu alu programei conferentiali, provóca apoi pre invetiatorii presenti a aretá déca mai au care-va din trensii ce-va de reflectatu asup'a acestor'a.

La care dlu Dr. Glodariu ia cuventulu sî aduce inainte, cá comissiunea, ce se va alege a statorí pâna la conferintiele invetiatoresci generali de iérna pre bas'a elaboratului conducatoriului materialulu pentru propunerea „Drepturiloru civile in scól'a poporale“, sa adoptedie la desfasiurarea acestui materialu cá espressa in modu mai concretu dispositiunea logica urmatória:

1. Famili'a; 2. vecinii; 3. drepturile sî detorintiele veciniloru unulu câtra altulu; 4. drepturile sî detorintiele sateniloru unulu câtra altulu; 5. capeteniele satului; 6. drepturile sî detorintiele sateniloru câtra capetenii, sî a capetenieloru câtra sateni; 7. drepturile sî detorintiele unui satu câtra altu satu; 8. orasiulu, orasienii, capeteni'a orasiului, drepturile sî detorintiele reciproce; 9. cetatea, pârtile cetâtiei; 10. numirile deosebite ale municipieloru, pârtile municipiului, capulu municipiului, drepturile sî detorintiele pârtiloru câtra municipiu; 11. tiér'a, pârtile tierei, capulu tierei, drepturile sî detorintiele locuitoriloru sî ale capului tierei câtra tiéra; 12. statulu, pârtile statului, capulu statului, drepturile sî detorintiele capului statului cá persóna morale; 13. drepturile sî detorintiele unui statu fatia cu altulu.

Conferinti'a primesce acésta propunere a Drului Glodariu sî decide a se intrebuintiá dispositiunea logica a d-sele de câtra comissiunea, carea se va alege spre scopulu aretatu.

11. Conducatoriulu recapituléza pre scurtu cele aduse inainte asupr'a punctului a) din materialulu conferentiale, apoi dupa cetirea punctului b) alu aceluia-'si, care suna: „Aretarea celui mai inlesniciosu metodu de a propune sî impartasî acestu obiectu eleviloru in scól'a poporale“ provóca pre invetiatorii presenti a-si dá parerea asupr'a acestui punctu.

Dupa mai multe desbateri din partea membriloru conferintiei, se decide a se observá la tractarea acestui obiectu de invetiamentu, metodulu analiticu.

12. Conducatoriulu urméza cetirea punctului c) din materialulu conferentiale, care suna: „Invetiatorii ce au aflatu din esperiintia, ca aru potea contribuí la inlesnirea propunerei acestui obiectu de invetiamentu in scól'a poporale?“

Asupr'a acestui punctu nu s'au ivitu nici unu respunsu, de óre-ce propunerea acestui obiectu de invetiamentu in scól'a poporale se datéza abiá de vre-o doi ani incóce.

13. Conducatoriulu urméza cetirea punctului d) din materialulu conferentialu, care suna: „In carea clasa a scólei poporali s'aru puté propune acestu obiectu de invetiamentu mai cu succesu?“

Conferinti'a decide, ca incependu dela clas'a I treptatu; avendu in vedere, ca scopulu educatiunei este de a desvoltá in fia-care individu tóta perfectiunea, de carea póte fi elu capabilu.

14. Conducatoriulu urméza cetirea punctului e) din materialulu conferentiale, care suna: „Este necesariu, sa aiba elevii in mâna manualu pentru acestu obiectu de invetiamentu?“

Dupa mai multe desbateri pro sî contra s'a decisu, ca este necesariu sa aiba elevii in mâna manualu pentru acestu obiectu de invetiamentu, cá sa-si póta mai lesne intipari sî tiené aminte esplicatiunile audite.

Cu care se incheia conferinti'a la $12\frac{1}{2}$ óre.

Conferinti'a V-a tienuta in 23 Augustu dela 3—$6\frac{1}{2}$ óre dupa amédi.

Presenti cei din conferinti'a trecuta.

Ne-au mai onoratu parintele I. Craiovénu.

15. Conducatoriulu dupa o scurta recapitulare a celoru urmate in conferinti'a premérsa, prin care totu-deodata s'au incheiatu tractarea asupr'a theseloru conferentiali de sub punctulu cardinalu I, aduce inainte ca pentru acésta conferintia mai remase de a se luá inainte afara de punctulu alu II cardinalu din program'a conferentiale, care este:

„Cetirea disertatiuniloru aflatóre“ inca sî: a) alegerea comissiunei decise in conferinti'a a trei'a; b) alegerea locului, unde sa se tiena conferintiele invetiatoresci generali de iérna sî c) alegerea materialului conferintieloru invetiatoresci generali de iérna; apoi arata ca, pentru aceste conferintie a a intocmitu dlu invetiatoriu la scól'a capitala din Brasiovu Dimitriu Domnisioru o disertatiune asupr'a temei: „Invetiamentulu intuitivu“ sî provóca mai intâiu pre D. Domnisioru a cetí amintit'a sea disertatiune.

Se urméza, sî se primesce de câtra conferintia cu cea mai via placere sî multiamita.

16. Conducatoriulu propune alegerea comissiunei decise sub punctulu 9 din conferinti'a a trei'a.

Se alegu unanimu de membri ai acestei comissiuni: a) din Brasiovu: D. D. Bellissimus, Cioflecu, Dobrénu, Domnisioru; b) din Sacele: DD. Solu, Dorc'a, Verzea, Petricu, Bersanu.

17. Conducatoriulu propune otarirea locului, unde sa se tiena conferintiele invetiatoresci generali de iérna.

Se decide a se tiené conferintiele generali de iérna ale invetiatoriloru din prot. I alu Brasiovului — la Brasiovu; iéra invetiatorii din tractele prot. II alu Brasiovului, alu Trei-Scauneloru sî alu Hidvegului din caus'a departârei, s'au decisu a-si tiené conferintiele de iérna la Santgiorgiu.

18. De óre-ce prin alegerea comissiunei pentru statorirea materialului despre Dreptulu civilu, cá objectu de invetiamentu alu scólei poporali, cu insarcinarea, cá acést'a sa-si ascérna elaboratulu seu conferintiei generali de iérna spre revisiune, — s'au determinatu dejá materialulu pentru conferintiele generali de iérna, intréba dara conducatoriulu pre membrii conferintiei, déca aru mai avé sî unu altu óre-care materialu de propusu pentru amintitele conferintie?

Considerându ca in conferintiele invetiatoresci generali din anulu trecutu pre lânga recensiunile facute de comissiunile alese asupr'a cârtiloru scolastice: a) Abcedariulu dlui profesore la institutulu pedagogico-teologicu din Sabiiu Ioanu Popescu, sî b) gramaticei germane a dlui directore din Satulungu, Ioanu Dorc'a, se decisese, a aretá invetiatorii, carii voru fi intrebuintiatu amintitele cârti sî numai in prelegerile dloru private, ce greutâti au aflatu intrensele, ori in ce s'aru cuprinde inlesnirile la propunere, aflatóre intr'ensele: — decide dara conferinti'a, cá dupa ce se va fi desbatutu pre deplinu operatulu comissiunei desamintite in conferintiele invetiatoresci generali de iérna sa se arete sî inlesnirile ori greutâtile aflate din esperintia asupr'a amintiteloru dóue cârti.

Mai incolo, invetiatorii din prot. II alu Brasiovului, Trei-Scauneloru sî alu Hidvegului alegându-sî de materialu pentru conferintiele loru generali de iérna numai repetirea meditatiuniloru asupr'a Abecedariului dlui Popescu sî a gramaticei germâne a dlui Dorc'a, alegu cu unanimitate o comissiunei in persónele dd.: St. Taus, Irod. Fratesiu, I. Crâng'a, I. Nicóra, A. Nanu, G. Siurariu, I. Schiopu, D. Jug'a, F. Creitiaru, carii sa intocmésca in scrisu o recensiune asupr'a amintiteloru cârti sî sa o ascérna conferintiei.

19. In fine propune conducatoriulu alegerea unei comissiuni pentru verificarea protocolului acestoru conferintie.

Se alegu unanimu de membri ai comissiunei verificatóre: dd. Cioflecu, Dobrénu, Peligradu, Urdea, Nanu, Dogariu, Taus, Fratesiu.

Cu care multiamindu coducatoriulu dloru membri ai conferintiei pentru bun'a ordine sî tactulu celu bunu, care l'au observatu preste totu sî in parte la desfasiurarea materialului conferentialu se incheia conferinti'a la $6\frac{1}{2}$ óre.

D.

Varietâti.

⁂ **Trenu de placere.** Astadi va fi prim'a escursiune cu unu trenu deosebitu pre lini'a drumului de feru deschisa in urma. Escursiunea are de tienta Mediasiulu. Dupa cele audite numerulu participantiloru trece preste 800.

⁂ Luâmu pén'a la mâna pentru de a ne implini o datorintia — pre care in multele nóstre ocupatiuni o trecurâmu pâna acum cu vederea — câtra biserica sî crestinii nostri evlaviosi, câtu sî câtra arta, publicu in generalu sî unu teneru sirguitoriu. E vorb'a de art'a picturei. — Pre câtu e cunoscutu ca câtu pretiu pune românulu pre decorarea casei lui Ddieu sî casei sele cu icóne religióse, pre atât'a sî acele icóne insesi, cari adese in locu de a representá pre cutare Sântu marita in biseric'a nóstra ne infatisiéza nisce caricature a une-ori monstri, cari nu sternescu in noi religiositate, evlavia, aplicare spre uitarea celoru lumesci sî inaltiarea inimei la cele ceresci cí adese ne aluneca cu totulu dela scopulu momenteloru consacrate divinitâtiei. (Suntemu convinvinsi ca multi au observatu sî semtitu acést'a) De-sî acestu reu precum alte remâneri inderetu in multe privintie nu ni se póte imputá de o desconsiderare a acelei'a, ce ne-a sustienutu sî ne este mai sântu chiaru sî decâtu viéti'a, a bisericei sî religiunei nóstre, câci elu este o remasitia a trecutului vitrigu nóue, totu-si credemu ca e acum la tempu a atrage atentiunea o. p. la o pornire spre mai bine sî in acésta directiune, acum cândn multiamita cerului o atare pornire ni e possibile. Avemu mai multi pictori, cari si-au câstigatu reconoscinti'a chiaru sî a strainiloru sî cari aderându la stilulu Bisantinu, care este sî alu relegei nóstre, potu satisface biserîceloru sî claseloru nóstre mai alese pre deplinu.

Pre unu atare recomandabile pictoru, care este provediutu cu testimoniu dela Prea ven. Consistoriu archidiecesanu, in care intre altele se dîce: „ca a facutu servitie frumóse la mai multe biserici din Archidieces'a nóstra, — din care causa se recomanda tuturoru comuneloru nóstre bisericesci, cari dorescu a-si infrumsetiá bisericele loru cu icóne frumóse sî corespundietóre ritului nostru“ avemu sî aici in Sabiiu, pre tenerulu dlu Constantinu **Georgescu**.

Frumseti'a tablouriloru din galeri'a densului o amu admiratu sî ne tienemu de datorintia tocmai din acést'a causa a atrage atentiunea on. publicu asupr'a densului sî a-lu recomandá in toti ramii acestei arte cu deosebire in celu bisericescu, stilulu Bisantinu. (A se adresá: Piati'a mica Nr. 25 in Sabiiu.) *

Concursu

Devenindu vacantu unu stipendiu de 60 fl. v. a. destinatu pentru unu elevu dala scól'a reala, pentru conferirea acelui'a, se publica prin acést'a concursu cu terminulu pâna in 10 Novembre calend. nou a. c.

Concurentii respectivi, au de a-si ascerne la comitetulu Asociatiunei transilvane, pâna la terminulu indigitatu concursele loru provediute: a) cu carte de botediu, b) cu testimoniu de paupertate, c) cu testimoniu scolasticu pre semestrulu II. 1871/2, sî in fine d) cu unu reversu despre aces, cumca cându eventualmente, aru obtienea cestionatulu stipendiu, se deobléga, ca ajungându la stare, se voru face membri Asociatiunei.*)

Din sîndinti'a estraordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane tienuta la Sabiiu in 12 Octobre 1872. (1—3)

---

*) Cele-lalte dîuarie inca suntu rogate sa binevoiésca a publicá acestu concursu.

Nr. 104—1872.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a Apoldu-mare tract. Mercurei se escrie prin acést'a concursu pâna in 20 Octobre a. c. st. v.

De acestu postu e impreunatu unu salariu an. de 150 fl. v. a. cuartiru liberu sî 8 orgii de lemne din care se va incaldi sî scól'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu voru avea a-si tramite petitiunile loru instruate in intielesulu „Statutului organicu“ pâna la terminulu prefiptu, la subsemnatulu inspectoratu scolariu.

Mercurea, in 2 Octobre 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectivu.

Inspectoratulu scolariu gr. or. alu tractului Mercurea.
Ioanu Drocu,
(1—3) adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu in Valea-dosului protopopiatulu gr. or. Zlatn'a de josu, constatatóre din 1005 suflete séu 230 numeri de case, se deschide concursu pâna la 26 Octobre an. cur.

Emolumentele suntu:

Stol'a indatinata, câte o ferdela de cucurudiu cu tuleulu dela fia-care numeru de casa, séu 40 xr. in bani, si folosirea cimiteriului bisericei.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au de a-si adresá concursele instruate conformu „Statutului organicu, la subscrisulu in Abrudu.

Abrudu, 26 Sept. 1872.

Cu intielegerea comitetului parochialu.
Ioanu Gallu,
(1—3) protopopu.

Concursu.

Pentru statiunile invetiatoresci din comunele urmatóre, tóte din protopresbiteratulu Dobrei se escrie concursu cu terminu pâna la 15 Octobre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Tiss'a cu salariu anualu 110 fl. v. a. 80 mesuri (mertie) mari de cucurudiu sfermatu, 4 mesuri fasole.
2. Lasau 80 fl. v. a. 50 mesuri cucurudiu, 4 mesuri fasole.
3. Tacamasiu 44 fl. v. a. 84 mesuri cucurudiu, 3 mes. fasole.
4. Stancesti-Ohaba 43 fl. v. a. 50 mesuri cucurudiu, 3 mesuri fasole.

Pre lânga aceste, lânga fia-care scóla cuartiru naturalu cu gradina de legumi, sî câte 8 stengeni de lemne, din cari se va incaldí sî scól'a.

Fia-care recurentu pentru un'a, séu alt'a din aceste statiuni are sa-si tramita petitiunea instruita in sensulu Statutului Organicu § 13 la subscrisulu in Dev'a pâna la terminulu indicatu.

Dev'a 20 Septembre 1872.

Pentru comitetele parochiali
Ioanu Papiu,
(3—3) Protopopu.

Concursu.

Fiindu parochulu Isaie Pop'a din parochi'a Micanesci cu fili'a Almasielu protopresbiteratulu Iliei, cuprinsu tare de nepotintie sî betrânetie, incâtu de unu anu sî siepte luni nu mai póte purtá oficiu preotiescu; se escrie concursu pentru unu capelanu, pâna la 24 Octomvre st. v. 1872.

Parochi'a intréga consta din 130 familii cu 800 suflete — venitulu preotiescu este dela fia-care familia 2 mesuri mari de cucuruzu cu ciocani — folosirea cimiterieloru sî stol'a indatinata, din care jumetate va fi a capelanului.

Concurentii au sa si astérna concursele sale provediute cu documentele prescrise in Statutulu organicu la subscrisulu pâna la terminulu mentionatu.

Ili'a. 25 Sept. 1872.

Cu intielegerea comiteteloru parochiale.
Ioane Orbonasiu,
(3—3) protopopu.

Nr. cons. scol. 318/1872.

Concursu.

Devenindu vacante dóue stipendie: unulu de 200 fl. v. a. din fundatiunea Franciscu-Iosefina pen- studenti la vre-o Universitate séu politechnicu, sî altulu din fundatiunea Mogaiana de 100 fl. v. a. pentru juristi din patria, se escrie prin acést'a concursu pâna in 30 Octomvre a. c. cal. v. pre lânga conditiunile dejá publicate in nr. 59 alu „Telegrafului Românu“ nr. cons. 189—1872.

Din siedinti'a consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu, tienuta in 29
(2—3) Septemvre 1872

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la comun'a romàna gr. or. Banabicu se escrie concursu pâna in 19. Octobre 1872. Venitulu este urmatoriulu:

1. 100 fl. v. a. jumetate din Fundatiunea biserico-scolara din obligatiuni de imprumutulu statului, jumetate din repartitiune.
2. Cuartiru liberu in scóla.
3. Dóue cara de lemne.

Doritorii a ocupá acésta statiune, suntu poftiti a'si adresá concursurile, in sensulu, „Statului organicu“ instruite, subscrisului pâna in 18 Oct. cá in 19. negresitu sa se póta tiené alegerea.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Clusiu 30 Septemvre 1872.

V. Rosiescu,
(2—3) Inspect. scol. distr. rom. or.

Nr. 82.—1872.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci devenite vacante:

1. a Maereului cu salariu anuale de 110 fl. v. a. sî cuartiru liberu;
2. a Hodacului cu salariu anuale de 100 fl. v. a. — se escrie pâna in 10 Octomvre a. c. concursu.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni in suplicele instruate de ajunsu, se voru adresá la subscrisulu.

Idicelu, 29 Septemvre 1872.

In contielegere cu comitetele parochiali.
Iosifu Brancovanu,
(3—3) protopopu.

Edictu.

Constantinu Cornea de religiunea gr. or. din Poian'a, carele de optu ani a parasitu pre legiut'a sea socia Revec'a nascuta Ioanu Bozdogu, se citéza prin acést'a a se infacisiá inaintea sub-semnatului scaunu protopopescu, câci la din contra, dupa decurgerea terminului de unu anu sî o dî, se va aduce sentintia la actiunea sociei sele sî in absenti'a lui.

Mercurea in 16 Septembre 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or.
alu Mercurei.
Ioanu Drocu,
(2—3) Adm. prot.

Nr. 156—1872.

Edictu.

Ioanu Dordea din comun'a Vale, scaunulu Salistei, casatoritu cu An'a Tom'a Ittu Dochitiu din aceea-si comuna, carele de tempu mai indelungatu au parasitu patri'a, pre soci'a sî famili'a sea fâra a se scí loculu aflârei lui; se indatoréza prin acést'a, cá in terminu de unu ann dela datulu de facia, sa se gresenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu pentru ca la din contra procesulu matrimonialu intentatu de susu-numit'a lui socia se va otarí sî in absenti'a lui.

Sabiiu 26 Sept. 1872.

Scaunulu protop. gr. or. alu tractului
Sabiiului I. cá foru matrimoniale.
(2—3)

Citatiune edictale.

Stefanu Belascu din Hasiagu in scaunulu Mediasiulu de 7 anî de dîle au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a Banciu din Cenade fâra a se sci ubicatiunea lui. Se citédia prin acést'a cá in terminu de unu anu sî o dî sa se infatiosidie in persóna séu prin advocatu inaintea subscrisului foru matrimoniale spre a-si dá sém'a pribegirei sele, câci la din contra sî in absenti'a lui se va face ceea ce dictédia legea in caus'a acést'a.

Forulu matrimoniale alu scaunului Mediasiului.

Siarosiu in 1 Octomvre 1872.

Dionisiu Chendi
(2—3) Adm. prot.

Edictu.

Rafir'a Ioanu Stoic'a Frentii, soci'a lui Nicolau Stoic'a Burdulea din Veneti'a inf. in distr. Fagarasiului, carea mai de doi ani au parasitu cu necredintia pre barbatulu seu, si pre lânga tóta cautarea politiana in juru, — cum sî prin barbatulu ei, in Români'a — neaflându-se loculu petrecerei ei; se provóca prin acést'a cá, in terminu de 3 luni dela datulu de fatia, sa se presenteze inaintea forului matrimonialu subscrisu, in persóna pentru ca la din contra procesulu matrimonialu intentatu de numitulu ei barbatu se va otarí sî in absenti'a ei. —

Fagarasiu 28 Augustu 1872.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului
(3—3) prot. alu Fagarasiului I.

Edictu.

Flórea nascuta Georgiu Moroianu din Brasiovu care de trei ani sî dóue luni de dîle, a parasitu cu necredintia pre legiuitulu ei sociu Ioane Nichiforu totu din Brasiovu, nesciindu-se de atunci sî pâna astadi loculu unde se afla, — se citédia prin acést'a, cá in terminu de unu anu de dîle, dela datulu escrierei acestui edictu, sa se infacisiedie la subscrisulu scaunu protopopescu, câci la din contra sî in absenti'a densei se va pertractá sî decide — pre bas'a SS. canóne ale bisericei nóstre ort. res. — procesulu divortialu incaminatu asupra-i de barbatulu ei.

Brasiovu 16 Septemvre 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or.
I-iu alu Brasiovului, cá foru
(3—3) matrimoniale.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 82. ANULU XX.

Sabiiu, in 12|24 Octomvre 1872.

Din o scrisóre privata din Orleans scóte „Köln. Ztg.“ urmatórele date, pre care numit'a fóia le tiene inse de fórte esagerate: „Ómenii dela tiéra“, dice acea fóia, suntu inca totu asiá de nepriceputi, dupa cum au fostu sî inaintea resbelului, sî republic'a nu i-a desteptatu nici câtu e mai putienu.“ Opiniuni politice ei n'au de locu sî despre evenementele de dî sciu putienu, de óre-ce arare-ori capeta unu diurnalu la mâna; apoi sî diurnalele putienu le-aru ajutá, din causa ca o parte mare din ei nu sciu cetí sî cei mai putieni intielegu, ceea ce eventualmente aru potea silabá. Altcum aprópe toti suntu inca cuprinsi de vechia neplacere câtra diurnale, sî acést'a merge asiá de departe incâtu loru nu le convine cându copiii loru mergu la scóla, din causa ca au temerea, ca copiii loru mai târdiu voru cetí diurnale. Intr'aceea loru nu — le e necunoscutu ca Thiers regenéza in momentu cá presiedinte alu republicei preste tiéra sî ca pasiescu cá candidati pentru potestatea suprema Henri, Napoleonu sî Gambetta. Principii de Orleans nu suntu vediuti la tiéra, ei acolo séu suntu necunoscuti séu apoi defaimati de avari. Parerile loru despre Thiers, Gambetta, Chambord sî eximperatorele se baséza pre aceea, ce le spunu preotii loru despre ei. Câta-va influintia au sî agentii bonapartistici, cari pretotindenea triera tiér'a, pentru de a face propaganda, sî multi dintre ei suntu asiediati precum: Epiciers, Gendarmi, crajmari etc.

Cum vorbescu Bonapartistii despre dlu Thiers e cunoscutu; totu asiá de aspru se esprima sî preotii asupr'a lui. In conversatiuni private câtu sî de pre amvonu vorbescu cu celu mai mare despretiu despre presiedintele. Ce se tiene de contele Chambord sî ex-imperatorele, preotii nu iau positiune de partita nici pentru unulu nici pentru altulu. Ei se pronuncia cu o mare reserva asupr'a loru, din causa ca se temu cá nu cum-va unulu séu cel'a-laltu sa vina la potere sî ei asiá sa se compromita pentru viitoriu. Contr'a lui Thiers 'si manefesta inse francu ur'a loru; sî dicu ca e de 76 ani sî prin urmare n'au de ce se mai teme. Gambett'a, pre care preotimea lu presenta ca pre omulu comunei, e tierenilorn obiectulu ingrozirei.

De sine se intielege ca suntu la tiéra ómeni, cari tienu la Thiers, bá chiaru sî la Gambett'a. Ei inse mai nu suntu representati in comune mai mici, séu apoi formésa o minoritate de totu neinsemnata sî nu cutéza a se esprimá pentru unulu séu altulu, de óre-ce preotimea pre acolo e atotu-poternica. Preotii suntu pretotindeni pentru Henri V. Sî Bismark e objectulu prediceloru preotiloru sî ei profetéza ca o minune 'lu va delaturá pentru totu-déun'a in restempu de 12 luni de dîle. De ce ura contr'a lui Thiers suntu insufletiti, nu se póte face inchipuire.

Preotii predica pretotindeni, sî chiaru sî in biserici, ca generalii suntu contr'a lui Thiers, din causa ca elu se intereséza prea multu de afacerile loru.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 10 Octomvre a casei representantiloru se facu mai intâiu mai multe interpelatiuni. L. Szögyenyi referéza din partea comissiunei verificatóre verificarea drului E. Vargics. Ministru-presiedintele M. Lonyay presinta legea sanctionata de M. Sea regele despre infiintiarea academiei militare de honvedi „Ludoviceu“, despre creditulu suplementariu pentru infiintiarea sî deschiderea acestei academie sî despre inmultirea batalióneloru de honvedi. Aceste legi indata se sî promulga.

Conformu ordinei dîlei urméza deci votisarea despre projectele de adresa. Projectulu comissiunei de adresa se acceptá cu 185 voturi contr'a 101; 132 deputati erau absenti. Cele-lalte projecte de adresa suntu prin urmare reieptate.

Se trece dupa aceea la desbaterea speciale. — La alinea 9 presinta deputatulu P. Cosm'a unu amendamentu, subscrisu de elu, A. Romanu, A. Mocioni sî Dr. Bonciu, in urm'a cârui'a dupa alinea 9 sa se mai adauge inca dóue alinee nóue sî prin care sa se dechiare ca cas'a e gat'a a face o revisiune a legei de nationalitâti sî legei electorali transilvanene séu celu pucinu a procede la o regulare legale a relatiuniloru transilvanene in sesiunea acést'a.

D. Bonciu renuncia la cuventu. D. Irányi apera pre Simonyi contr'a atacuriloru lui Cosm'a. Amendamentulu nu-lu póte primí din causa ca nu consimte cu câte-va pasagie; inse contr'a revisiunei legei de nationalitâti vorbitoriulu n'are nimic'a de a obiectá. Fr. Pulszky tiene amendamentulu de neacceptaveru in proiectulu de adresa, din causa ca acest'a nu se demite in maruntie. D. Bonciu voiesce a luá cuventulu, inse presiedintele dechiara ca conformu regulamentului nu mai póte vorbí. Despre acést'a se incinge o desbatere scurta care sa incheia cu aceea ca lui Bonciu i se da cuventulu. Elu tiene de oportunu cá sa afle dorinti'a dupa resolvirea cestiunei nationalitâtiloru espressiune in adresa. Se afirma ca cestiune de nationalitâti n'aru esistá, ca numai individi singuratеci o facu pre acea pentru de a-si creá prin ea nume sî autoritate. Acést'a e o frasa góla, câci pâna acum au capetatu numai acei'a premie, cari si-au ignoratu sî lucratu contr'a nationalitâtiei. Elu cá românu asecura ca nationalitatea sea doresce cá sî cetatienii ung. numai prosperarea tierei. — Amendamentulu se respinge la votisare. Cele-lalte alinee se primescu de asemenea nemodificate. Proiectulu e deci primitu in desbaterea generale câtu sî speciale sî se va asterne regelui. — Mâne se va face la propunerea ministru-presiedintelui alegerea celoru 8 membri a deputatiunei regnicolare, cari alaturandu-se loru inca 4 membri ai casei magnatiloru, voru pertractá cu croatii. Bugetulu casei pre Octomvre se votéza. Urméza la ordinea dîlei proiectele de resolutiune asternute de Nicolics sî Majeros pentru spriginirea esundatiloru. Dupa o desbatere scurta se respinge acestu proiectu, cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 12 Octomvre a casei deputatiloru se autentica protocolulu siedintiei precedinte. K. Széll cetesce adres'a primita in siedinti'a de ieri, cari asemenea se autentica. Se facu mai multe interpelatiuni; ministru-presiedintele Lónyay, ministrulu de culte Trefort sî de justitia Pauler respundu la unele interpelatiuni. Dupa unealtele trece cas'a la ordinea dîlei sî se face alegerea celoru 8 membri ai deputatiunei regnicolare. — Ministru-presiedintele presinta mai multe legi sanctionate cari se voru publicá sî tramite casei magnatiloru.

Dupa aceste referéza L. Szögyényi despre petitiunile din a 2-a sî a 3-a seria. Cu aceste trece cas'a la ordinea dilei sî se face alegerea celoru 8 membri pentru deputatiunea regnicolare, care va avea a pertractá despre afacerile croate. Ministru-presiedintele Lónyay presinta mai multe legi sanctionate, cari se tramite casei magnatiloru. Se mai resolvescu inca câte-va afaceri secundarie sî apoi se incheia siedinti'a.

In 14 Octomvre tienù cas'a magnatiloru o siedintia aprópe de 4 óre, care se deschise prin presiedintele Majláth. Dupa autenticarea protocolului anuncia presiedintele ca M. Sea regele s'a induratu prea gratiosu a primí adres'a casei magnatiloru. Ministru-presiedintele Lónyay comunica ca cas'a deputatiloru va alege 8 membri pentru deputatiunea regnicolare incredintiata cu pertractarea afaceriloru croate cas'a magnatiloru sa aléga deci din parte-si 4 membri in acést'a deputatiune. Dupa intrebarea corespundietóre a presiedintelui se dedera indata siedulele de votisare pentru alegerea acestoru membri. — Notariulu casei deputatiloru Wächter presinta cele 8 legi promulgate alalta-ieri acolo, cari sî aici deci se promulga.

La ordinea dîlei vine pertractarea proiecteloru de lege despre drumurile de feru cladinde fâra garantia de procente. Dupa o desbatere mai lunga la care iau parte mai toti membrii casei, se primescu proiectele de lege, cu ce siedinti'a se incheia.

Cuventarea deputatului Parteniu Cosm'a.

rostita in camer'a Ungariei la 10 Octomvre 1872.

Onorab. camera! Eu nu cadu in categori'a acelor'a, cari tienu cumca atributulu celu de frunte alu unui deputatu este, ca aicí in camera la tóte cestiunile sa-si radice graiulu; din contra sum de parerea, cumca multimea agendeloru nóstre ponderóse este atâtu de mare, incâtu intr'adeveru gresiescu toti acei'a, cari numai din pruritulu de a vorbí, tienu repetitiuni sî disertatiuni lunge, pentru-ca tempulu ni este fórte scumpu.

Cu tóte acestea, din incidentulu, ca in adres'a dietei lipsesce o cestiune, ce dupa modest'a nóstra parere aru avé locula seu acolo, fiindu de neaperata trebuintia aducerea pre tapetu a acestei cestiuni, chiaru pre mine m'a intempinatu norocirea, cea de altmintrea nu pré de invidiatu, cá sa-mi radicu graiulu; deci ceru atentiunea onoratei diete, vi promitu inse, cumca incâtu se póte me voiu nisuí a nu abusá de pacienti'a d-vóstre sî a fi scurtu in propunerea mea.

Nici eu, nici cei de unu principiu cu mine nu ne-amu redicatu graiulu la desbaterea generala a projectului de lege, sî in locu sa se tiparésca adres'a nici nu amu pasitu cu vr'o adresa separata, conformu positiunei sî principieloru nóstre; inse nu pentru aceea amu facutu astu-feliu, pentru ca dóra amu fi multiamiti cu direptiunea sî cuprinsulu adresei acceptate dejá in generalu, cí mai cu séma pentru cá nimene sa nu póta imputá, cumca ne nisuimu a sparge ranele ce acum se vedu a fi vindecate sî a iritá spiritele ce paru a se mai aliná.

Acum'a inse cându desbaterea generala este incheiata, sî cându scimu cu siguritate, care adresa se va presentá Majestâtiei Sele in numele dietei, ai cârei membri suntemu sî noi, celu mai pucinu ce suntemu in stare sa facemu pentru aperarea sî sustienerea drepturiloru nóstre este, ca cu convoirea on. camere sa nesuimu intr'acolo, cá diet'a sa apromita in adres'a sea, cum-ca, acele cestiuni, fâra de a câroru deslegare justa noi nu ni potemu inchipuí fericita patri'a — in decursulu acestei sesssiuni dietali — le va deslegá dupa dreptate sî ecuitate.

Spre acestu scopu mi iau voia a subscerne unu amendamentu in numele meu sî consociloru de principiu, sî pentru motivarea acelui'a, a cere pacienti'a onoratei camere pre câte-va momente.

Inse inainte de tóte, fiindu-ca cestiunea ce contiene amendamentulu nostru, mai cu séma din interesu de partita atâtu in camera, câtu sî afara de camera este tendentiosu fórte depopularisata, cá sa véda on. camera, cumca noi nu voimu a produce, cí chiaru din contra a aliná iritatiunea, cumca dorintiele nóstre suntu cu totulu juste, naturale sî ecuitabile, prin urmare ca sub decursulu motivârei mele in locu de antipati'a indatinata, sa intempinu simpati'a on. camere, aflu necesaria cetirea prealabila a amendamentului nostru.

Amendamentulu nostru suna astu-feliu:

„De astu-feliu tienemu noi, intre cele-lalte, sî cestiunea de nationalitate, a cârei fericita deslegare, dupa noi, este conditiunea inflorirei morale, spirituale sî materiale a popóreloru din tiéra, sî, prin urmare este conditiune de viétia pentru intrég'a patria. In

1936
1872
64

acésta privintia, ce e dreptu, s'a adusu legea din 1868 art. de lege 44, nu potemu inse, Maj. Vóstra! negá, ca dupa deslegarea numitei cestiuni in intielesulu acelui art. de lege sî dupa esperintiele facute intrarea in vigórea acelei legi, popórele tierei nu suntu indestulite. Din care causa noi in semtiementulu convictiunei nóstre patriotice cumca fericirea patriei nóstre comune numai prin indestulirea dreptelora pretensiuni ale tuturoru popóreloru tierei se póte ajunge, tienemu, ca tempulu a sositu, cá sa modificâmu acésta lege pre bas'a esperintieloru câstigate sî corespundietoriu cerintieloru comune, spre indestulirea comuna a popóreloru tierei. Pentru aceea deci, dorimu, cá inca in acésta sessiune dietale sa o luâmu din nou la desbatere sî astu-feliu, pre lânga sustienerea intregitâtiei politice a statului, precum sî a guvernârei sî administratiunei practice, se asecurâmu, prin lege, pre bas'a egalitâtiei perfecte, drepturile nealienabile ale tuturoru nationalitâtiloru din tiéra cá atari.

Asemene importantia dâmu sî situatiunei sî pâna acum neorganisate sî datatóre de grigia a Ardélului, de unde a provenitu marea nemultiamire a majoritâtiei locuitoriloru de acolo, care sî astadi susta sî care neindestulire 'si are sorgintele sî nutrementulu in negligârile esentiale, comise la deslegarea cestiunei uniunei sî in legea electorala ardeléna separata, cá remasitia a periodului feudalismului. Spre incetarea acestoru cause a nemultiamirei suntemu gat'a, inca in acésta sessiune dietale, a aduce legi, cari aru avé de resultatu indestulirea comuna a tuturoru locuitoriloru Ardélului sî, prin urmare, consolidarea relatiuniloru interne ale patriei comune."

Din cele audite s'a potutu convinge on. camera, cumca intregitatea teritoriala sî poterea de statu a patriei, ma chiaru sî possibilitatea unei guvernâri sî administratiuni practicavere suntu precisu accentuate in amendamentulu nostru, iéra de alta parte ne-amu feritu de a ne folosí de veri-ce cuventu obscuru, de intielesu, dubiosu, séu de acea natura cá cine-va sa póta deduce, cumca asecurârile acestea le intrebuintiâmu numai de mantea, sub care sa ni potemu mai cu siguritate ascunde tendintiele nóstre periculóse. Suntemu sinceri sî asceptâmu sinceritate, câci altcum in veci nu ne vomu pricepe unulu pre altulu!

Dóue cestiuni contiene amendamentulu nostru: cestiunea propria de nationalitate, sî cea specialu transilvana.

Cestiunea de nationalitate pre câtu este de profitabile sî asecuratórie de patriotismu eftinu pentru altii, atâtu este de ingrata, sî casiunatória de suspiciuni sî de neincredere pentru noi deputatii nationali, — de aceea insa me simtu detoriu a staruí, cá in câtu 'mi iérta modestele poteri, sî incâtu se póte asiá in generalitate sa reversu lumina asupr'a stârei de astadi a acestei cestiuni.

Cui nu-i place a fi amagitu, cine nu-'si culege informatiunile din faime scornite cu scopu seducatoriu, ci din fonte curatu, sî cine pre lânga acestea mai scie inca a fi sî justu, — negresitu va trebuí sa recunósca, cumca articululu de lege 44 din 1868, despre egal'a indreptatîre a natiutiunalitâtiloru, creatu in mediloculu celei mai mari iritatiuni, s'a doveditu in prassa de nemultiamitoriu pentru nationalitâti; ma sî acel'a care nu-lu cunósce din prassa sî nu-si bate capulu cu modulu aplicârei acelei legi, de cum-va va studiá cu atentiune acea lege din insusi cuprinsulu ei, se va convinge sî negresitu va recunósce — de-sî póte nu publicu, dara celu putienu in intrulu seu — cumca legea aceea nu este apta sa multiamésca nationalitâtile.

Este prea apta spre aceea, cá acele drepturi, ce se pare a le regulá, nici cându sa nu le póta gustá acei'a, cari aru voì sa se folosésca de densele; sî asiá in desiertu cercâmu in trens'a acelu efectu mangaitoriu ce-lu ascépta unu poporu insetosiatu dupa dreptate dela o lege buna, acea multiamire generala ce este in stare sa produca o lege perfecta sî corespundietória recerintieloru tempului, — in desiertu o cercâmu in acésta lege, câci ea, cu lacunele cele multe ce contiene, a turburatu numai lucrulu a deschisu calea nenumerateloru abusuri oficióse.

Câci abstragendu dela impregiurarea, ca nu reguléza drepturi nationali ci numai individuali, ea este compusa astfeliu ca, de-sî la parere unu paragrafu concede unu dreptu, urméza inse altulu care rapesce frumusielu acelu dreptu; mai este sî astfeliu de paragrafu a cârui conclusiune face ilusoriu dreptulu ce parea a concede inceputulu paragrafului. Cu unu cuventu o lege permissiva, lasata in voi'a judecatorieloru sî autoritâtiloru politice este acést'a, care in aplicarea sea, reiese totu-déun'a in detrimentulu acelor'a, in a câroru favóre se creasе la vedere.

Precum disciu, legea acést'a s'a constatatu de nemultiamitória in viéti'a practica, sî cumca despre acést'a in tóta diu'a se póte convinge celu ce afla demnu a umblá dupa acést'a sî a cercá tréb'a acolo, unde ea intr'adeveru esista, adeca pre teritoriele locuite de nationalitâti, la judecatorie sî autoritâtile politice sî in diurnalele nationalitâtiloru, cari eschisivu suntu chiamate a interpretá sentiemintele sî opiniunea publica a nationalitâtiloru, dara cari inse tóte pâna la unulu, incependu dela celu mai radicalu pâna la „Patri'a" cea fundata, inspirata sî sustienuta de guvernu — dechiara legea nationalitâtiloru de nemultiamitóre sî pretindu revisiunea acelei'a.

De siguru va scí acést'a sî guvernulu din actele sele oficióse, ma lucrulu a devenitu acum la atât'a incâtu cestiunea de nationalitate a datu ansa insusi forului de casatiune — care nu este chiamatu a politisá — sa faca sî elu politica. In septamânile trecute adeca in siedintie plenarie de dóue dile si-a spartu capulu cu intrebarea ponderósa: óre la tribunalulu reg. din Aradu, dela care capetase sî superase dejá mai multe cause romanesci — fost'au in usu limb'a româna séu bá? sî dupa o lupta grea de dóue dîle in fine s'a enunciatu, cumca propriamente densulu nici nu este competinte a decide in astfeliu de cause, acést'a este chiamarea autoritâtiloru politice.

Deci pârtile litigante de ací inainte sa substérna astfeliu de cause civile mai intâiu la autoritâtile politice sî numai dupa ce se va decide acolo cestiunea de natiunalitate — cestiunea limbei — sa le apeleze in meritu de cum-va, firesce, nu au cadiutu din tempu.

Ma de curendu a facutu sî mai multu: de unu tempu incóce, sî mai cu séma de cându avemu judecatorii regesci, cam pre o córda tóte respingu causele romanesci sî acolo unde dupa legea de nat. suntu indreptatite nationalitâtile a pretinde respectarea limbei loru in procesele civile, ma suntu sî judecatorie de acelea, unde judele distr. acceptéza iéra subjudele reiciéza fâra esceptiune causele ce nu suntu scrise in limb'a magiara.

Intr'unu astfeliu de casu a trebuitu sa decida asupr'a volniciei judecatoriei prime sî ce a facutu? a enunciatu, cumca: de óre-ce procedur'a civila nu contiene nici unu paragrafu despre legea de nationalitate, considerându cumca densulu — forulu de cassatiune — numai in acele casuri este chiamatu a decide, cari se afla espresu enumerate in procedur'a civila, asupr'a volnicieloru judecatorieloru de prim'a instantia comise in contr'a legei de nationalitate nu se simte competinte a decide.

Va sa dica: judecatoriele de prim'a instantia nu suntu detóre a respectá legea de nationalitate, câci pre ele nu le póte trage nime la respundere.

Sî asiá on. camera! amu ajunsu acolo cu legea de nat. incâtu nici chiaru judecatoriele nu se mai sciu orientá, legea de nationalitate a nascutu cestiune de competintia intre autoritâti eterogene, ma ne-a doveditu chiaru cumca se potu comite in patri'a nóstra astfeliu de abusuri sî fâra-de-legi cari, dupa legile esistinti, nu se potu pedepsí.

Lucru fórte siodu intr'adeveru on. camera, inse

FOISIÓRA.

Cronicele Romaniei.

Prefacia la a dóu'a editiune.

(Urmare din nr. tr.)

Eramu studentu la Universitatea din Berlinu, cându in 1836, de abiá in versta de 19 ani, amu intratu pre scen'a publicitâtiei cu o brosiura, scrisa in lib'a francesa*) prin care, descriendu sórtea tieganiloru din Românі'a, amu inceputu a combate slavi'a négra. Curendu dupa aceea amu combatutu, cu o ura sî mai energica, slavi'a alba.

Astu-feliu din tineretiele mele me falescu ca amu facutu parte din cea mica cohorta de juni, cari, din emanciparea tieganiloru sî a tieraniloru, au facutu programulu vietiei loru politice!

Sub domni'a lui Mihailu Sturz'a amu avutu onórea de a felicitá, in numele junimei liberali, pre acestu domnu, pentru emanciparea tieganiloru domnesci sî monastiresci. Sub domni'a bunului sî fericitului intru amintire Gregoriu Ghic'a, amu impreunalucratu cu partitulu unionisticu pentru emanciparea tieganiloru particulari; in fine in 14 Augustu 1864, cá primu-ministru alu tierei mele, amu redigiatu sî contrasemnatu decretulu prin care Alesandru Ioanu I. onora clac'a, sî improprietarea pre tieranii români. Cum dara sa nu iubescu acésta tiéra, atâtu de buna, care m'a pusu in positiune de a-mi lipí numele la tóte acele legi nemuritóre din 1864 ce a asfârematu oligarchi'a, pururea fatala Românіei, sî unu milionu de eloti i-au facu cetatieni, dându-le votu, pamentu, pusca sî scóla?

Iéta ceea ce me face sa-mi iubescu tiér'a din tóte poterile animei; eu o iubescu chiaru pentru dusmanii ce mi-a datu; câci in prigonirile ce acesti'a mi-au facutu, ei s'au aretatu de mici cu sufletulu sî cu midilócele cu cari m'au atacatu, incâtu au doveditu, ca ei nu voiau a loví persón'a sî defectele mele, cí principiele la triumfulu câror'a amu lucratu — póte pre câi diferite — cu tóti companionii mei de junetie sî de versta barbatésca, pentru cari, nationalitatea sî libertatea, n'a fostu numai nisce zadarnice cuvinte.

Dara intorcedu-mi ochii spre miscarea politica din ultimii dóue-dicci de ani, fâra sa voiescu, m'amu alunecatu pre terenulu actualitâtiei; sî regretându acésta scapare din vedere revinu directu la subjectulu meu, spre a vorbí acum de miscarea literaria istorica din aceea-si epoca.

Afara de N. Balcescu, carele promitea Românіei unu istoricu dara pre care mórtea l'a rapitu fâra de tempu, unu singuru mare talentu nu s'a ivitu spre a dá tierei ceea ce i lipsesce pâna astadi: o istoria nationala. Nu a fostu totu asià sî cu publicarea aceloru scrieri sî acte menite de a pregatí sî inlesní calea viitoriului istoricu. Aicí ne potemu falí ca ultimii dóue-dieci de ani n'au fostu de locu sterili!

Archiv'a românésca. intâi'a colectiune istorica, publicata de mine cu multu inaintea anului 1848, sî magasinulu istoricu, publicatu dupa aceea de N. Balcescu sî Treb. Laurianu, au avutu cá demni successori, Uricariulu lui Th. Codre, cu tesaurulu de monumente istorice alu lui A. Papiu Ilarianu, archiv'a istorica a lui B. Hajdeu, column'a lui Trajanu ce se redige sî acum totu de acel'a-si, Atheneulu sî Anuariulu instructiunei publice de V. Alesandrescu, de preste Carpati „Transilvani'a" sî alte reviste sî colectiuni cari au scosu la ivéla nenumerate sî pretióse documente! Cronic'a lui Sincai a fostu salvata de perire prin darnici'a sî ingrigirea patriotica a alui Gregoriu Ghic'a domnulu Moldaviei! Lucrâri importante pentru istori'a românésca s'au publicatu, apoi, in Ungari'a sî Transilvani'a, in Russi'a, Poloni'a sî cele-lalte tieri slave! Invetiat'a Germania sî bine-voitórea nóue Francia au scosu la lumina mai multe publicatiuni de interesu pentru români. Astu-feliu, in conditiunile actuali ale literaturei nóstre istorice, sî multiamita liberalismului cu care astadi tóte guvernele sî tóte societâtile invetiate deschidu bibliotecele sî archivele loru investigatiuniloru invetiatiloru, multiamita asemenea sî inlesnirei sî eftinatâtiei cu care, prin câile ferate, românii potu astadi caletorí pâna la estremitâtile Europei, eu credu ca tempulu a sositu cá sî Românі'a sa aiba o istoria nationala!

(Va urmá.)

---

*) Esquisse sur les Cigâins, par M. Cogalnicéno, Berlin chez B. Behr. — Nu mi place a vorbí de mine; asta-data inse sa-mi fia permisu de a dice dóue cuvinte despre persón'a mea. Unele colectiuni biografice sî câte-va calendare au bine-voitu a descrie viéti'a mea. Nu me voiu pune a indreptá erorile comise in privinti'a acteloru mele politice; dara voiu indreptá erórea in privinti'a datei nascerei mele, pre care, unele din scrierile mai susu citate, o ficsédia in anulu 1807 séu 1809.

Constatu ca nu sum atâtu de betrânu. Din céslovulu parintelui meu, culegu insemnarea scrisa chiaru cu mân'a sea, din care resulta ca sum nascutu in Iassi, la anulu 1817, lun'a Septemvre in siese.

Tatalu meu a fostu vorniculu Ilie Cogalnicénu; mum'a mea a fostu soci'a sea Catinc'a, nascuta Stavila, familia romanésca din Bassarabi'a. De pre tata sî de pre muma, din mosi sî stramosi, me falescu, dara, ca sum romanu Moldovanu sî cu mândria recunosu, ca famili'a mea nu a cautatu nici odata originea sea in tieri sî némuri straine!

este asiá. Nu pentru aceea amu enaratu eu casurile acestea, pentru ca dóra a-siu tiené a fi cu cale sî la locu enumerarea casuriloru speciali chiaru la desbaterea adresei, ci numai din motivulu cá sa procuru sî acelor'a cari studiéza caus'a nationala numai aci in camera, óresi-care orientare despre defectele legei de nationalitate; credu ca nici nu poftesce on. camera cá sa-i enumeru mai multe casuri speciali, de cum-va va fi lipsa, voiu serví cu de acestea atunci, cându va fi la ordinea dilei proiectulu de lege pentru modificarea legei de nationalitate, care, de cum-va altii nu, noi românii negresitu lu vomu substerne onorabilei camere.

Preste totu onorabila camera! nationalitâtile patriei nóstre, cari nu concedu cá in patriotismu sa le intréca nimenea, cu parere de reu esperiéza, cumca acésta cestiune prea ponderósa, nu se studiéza sî manuesce cu acea conscientiositate sî seriositate, ce privindu ponderositatea ei aru meritá sî de multe ori i se atribue directiune sî scopu cu totulu de alta natura, decâtu celu adeveratu; ma acei'a nu o pricepu sî nici ca voiescu a o pricepe, o declara de o causa a cârei deslegare aru invólve cele mai mari pericle pentru patria, cându din contra adeveratulu periculu póte urmá numai din amenarea deslegârei, sî din nemultiamirea, ce naturalmente produce deslegarea gresita a cestiunei.

Aici in camera inca fórte adese ori, dara mai cu séma in diurnalistica atâtu partitele, câtu sî singuratecii neintreruptu facu capitalu politicu din cestiunea nationala, cele mai sincere sî mai nevinovate pretensiuni nationali tendentiosu séu fâra tendintia se mistifica sî se marchéza de antipatriotice, aspiratiunile cele mai sânte purcese din sentiulu de conservare propria, sî nutrite pentru scopuri culturali, fórte adese se timbréza de atentatu in contr'a unitâtiei nationali sî in contr'a intregitâtiei patriei, sî apoi firesce se pornesce resbelu formalu in contr'a nationalitâtiloru.

Partitele formalminte se infrica un'a pre alt'a cu nationalitâtile, sî vai de acea partita cârei'a din convictiune politica s'aru alaturá nationalitâtile, câci acea partita ipso facto devine suspiciósa, patriotismulu acelei'a cade sub intrebare.

Omeni recunoscuti de intielepti („sa audîmu!" vivace) ma chiaru barbati de statu nu se sfiescu a motivá cu cestiunea de nationalitate sî cu aspiratiunile nationali chiaru sî impossibilitatea infiintiârei armatei separate, sî sustienerea legei electorale transilvane, carea sa sufera pâna in diu'a de astadi spre rusînea seclului nostru sî spre scandalisarea sentiului constitutionalu.

Sî aci, me rogu de iertare, insa nu potu intrelasá a nu dá espressiune sentiului durerosu, ce mi-a casiunatu chiaru eri dialogulu escatu aci in camera intre préstimatulu conducatoriu alu stângei estreme dlu Ernestu Simonyi sî dlu ministru-presiedinte asupr'a nationalitâtiloru. Cum se lépeda fia-care de nationalitâti! Nici unulu nu voiá sa le primésca, fia-care se aperá de ele, respingendu dela sine ori-ce solidaritate cu nationalitâtile. Sî acést'a comedia s'a jocatu publice aci in camera.

Intre astfeliu de impregiurâri — me rogu de iertare dara de feliu n'are dreptu a se mirá nimenea, cumca acei deputati nationali, cari se pretiuescu pre sine, cari tocm'a asiá suntu mandri de nationalitatea loru sî cunoscu, sî demnitatea loru de omu — cá ori-cari altii — preferu a se isolá sî a remané bucurosu in clubu separatu, de-sî putieni la numeru, câci acolo celu putienu suntu siguri cumca nimenea nu-i considera de tradatori de patria nici de lingusitori.

Dupa astfeliu de tractare intr'adeveru se mira omulu, ca se mai afla deputati nationali câror'a nu li este rusine a mai remané pre bancele de dincolo (oho! oho! in drépt'a) Da da! pentru ca atâtu inainte de dieta, câtu sî acum mai cu séma din acea parte au venitu imputârile.

Acest'a, este on. camera lucru durerosu inse adeveratu sî potu dîce cumca astfeliu de procedura nici cându nu póte conduce spre bine, insisi acei'a cari fabrica frasele, insinuatiunile acestea — mai putienu credu in veritatea loru, dorere inse, cumca cându le respandescu nu cugeta câta stricaciune sî dauna facu causei comune a patriei prin tendentiósele loru insinuatiuni nedrepte.

Dara apoi legionulu notabilitâtiloru meruntece mina nedesecabila au descoperitu in cestiunea nationalitâtiloru!

Fia-care notabilitate incepetória din acést'a dieta se nesuesce a depune esamenulu de maturitate, sî li succede de minune! pentru ca in diu'a de astadi acést'a este bucat'a cea mai profitabila. Este de ajunsu cá omulu sa lépede dela sine nationalitâtile cu indignatiune, sî cu unu pathosu mare in nisce termini esaltati, pré vechi acum'a ce e dreptu, inse totusi ascultati cu placere, sa injure pre nationalitâti, precum in diurnalistica, asiá sî in camera, cá numai decâtu sa fia aplaudatu, incuragiatu, sî renumele de scrietoriu respective oratoru sa sî-lu considere de intemeiatu!

On. camera! Placa a-mi crede, cumca acésta procedura nu este buna, nu este nici justa, nici ecuitabila, nici convenabila, sî de o amu si urmatu pâna acum'a aru fi tempulu cá sa o curmâmu.

Aru fi tempulu acum'a cá asiá sa privimu, sî asiá sa pricepemu lucrulu, precum elu intr'adeveru este!

Toti suntemu cetatienii unei tieri poliglote; apoi sî camer'a acést'a se cuvine sa fia oglind'a fidela a tierei.

Sa nu ne considerâmu deci de representantii numai ai unei nationalitâti, cí a tuturoru nationalitâtiloru din patria, cari au concursu cu votulu loru la alegerea nóstra sî cari la olalta locuescu patri'a, sî causele nóstre comune nationale sa le deslegâmu cu sânge rece, cu incredere reciproca sî cu sinceritate astu-feliu, cá faptele nóstre legislatorice patri'a intréga sa le primésca sî remunereze cu multiamita, sî cá sa nu se mai póta aflá omu cu minte sanetósa in patria, care sa se considere de fiiu vitregu alu acelei'a, câci patri'a numai atunci va fi deplinu fericita, cându toti fii ei voru fi fericiti.

Atât'a de asta-data despre caus'a de nationalitate, sî inca dóra sî atât'a a fostu pré multu.

Sa mai vorbescu ce-va sî despre referintiele Transilvaniei? Óre dupa cele spuse aci in camera, in sessiunea trecuta, cu ocasiunea desbaterei legei electorale sî dupa cunoscut'a dechiaratiune a préstimatului condeputatu Col. Ghyczy — mi aru mai fi iertatu a presupune, cumca s'aru mai aflá in camer'a acést'a, ma chiaru in patri'a intréga capu cugetatoriu, omu care sa ingrigesce de sórtea patriei sele si sa nu scia cumca in Transilvani'a este mare neindestulirea la majoritatea locuitoriloru tierei, sî cumca acésta nemultiamire este deplinu justificata, celu pucinu prin impregiurarea, ca pentru acea tiéra nefericita totu se sustiene inca o lege electorala remasitia din tempulu feudalismului, o lege ce 'si bate jocu de majoritatea locuitoriloru?

Bá! celu pucinu despre acésta camera nu-mi este iertatu sa presupunu acést'a, pentru ca sciu, cumca totu omulu este convinsu, sî eu constatu numai pre scurtu ca acést'a este acum a dóu'a dieta, la care românii transilvaneni nu voiescu sa participe sî nu participa.

Eu in asta privintia nu potu fi de o parere cu d. condeputatu Gozmanu, care dice ca despre acést'a n'are scire."

Acést'a dupa mine este unu conceptu gresitu. Omulu nu numai despre aceea are scire, despre ce a capetatu relatiuni oficióse, cí unu omu publicu trebuie sa aiba cunoscintia despre tóte acelea ce in tóte dilele ni producu organele de publicitate. — Despre acést'a tiér'a intréga, bá chiaru sî tierile straine au scire numai d. Gozmanu nu.

Dara nici in alta privintia nu potu fi de accordu cu dlu Gozmanu, d. e. cându dîce ca: „aceea ca românii din Transilvani'a nu suntu aici, nu este nici unu reu, pentru ca aicí suntemu noi destui."

Acést'a póte ca-i place d-sele, sî póte ca place sî altor'a. Unui'a, pentru ca venindu românii transilvaneni aici, negresitu aru trebuí sa le céda loculu ocupatu, altui'a, pentru ca dóra se teme, ca atunci aru fi pré mare concurenti'a la impartirea remuneratiuniloru.

Eu inse, on. camera! pre care nu me conduce interesu egoisticu, cí interesulu patriei comune, sum din contra convinsu, cumca dá! este reu, sî inca unu reu fórte mare acel'a, cându majoritatea unei tieri nu este multamita cu aceea, ce sî pentru dens'a se numesce constitutiune, sî cu osebire acelu reu este considerabilu atunci, cându elu cá sî in casulu presinte este pre deplinu justificatu; sî eu sum de parerea, cá sa se esamineze caus'a, sorgintele reului sî, desecându-se câtu mai cu graba, sa se vindece reulu, câci cu câtu va prinde redacine mai adenci, cu atâtu va fi mai cu greu de sterpitu.

Stimatulu guvernu inca are cunoscintia despre reulu acest'a, sî eu constatezu cu placere, cum-ca din jurnale sî din informatiuni private amu scire, ca aru fi sî inceputu nescari pasi pentru incetarea reului: — câci dlu ministru-presiedinte, in caletori'a sea intreprinsa inaintea alegeriloru dietali prin Ardélu, s'a pusu in atingere cu câti-va barbati mai de influintia a româniloru sî, precum amu intielesu, li-aru fi sî datu ocasiune cá sa-si precisese sî puna pre hârtia dorintiele sî' precum se vorbesce, aru fi acum in posessiunea dsele unu quasi-memorandu, inse asiá se vede, cumca dlui ministru-presiedinte atâtu iá venitu de bine passivitatea româniloru transilvaneni, incâtu numai chiaru din simpatia catra densii s'a pusu sî densulu in passivitate facia cu românii.

Onorab. Camera! Cestiunea Transilvaniei este o parte speciale a cestiunei nationale, celu pucinu pentru noi românii, sî din asta causa ne-amu sentitu detori a o subscerne in camera in legatura cu aceea.

Dee Ceriulu, cá pasii nostri sa aiba resultatu salutariu pentru patria! Dee, cá sa pricepemu odata cumca inamicii patriei nu suntu de a se cercá in intrulu, ci afara de marginele ei, sî cumca in contr'a acelor'a, de cea mai sigura aliantia potemu considerá alianti'a nóstra interna, pacea interna sî multiamirea publica. Dee ceriulu, cá sa ajungemu sî aceea, cá toti sa fimu petrunsi de adeverulu, cumca de suntu in lume dóue elemente, avisate unulu la altulu, atunci acele suntu de siguru elementulu românu sî celu magiaru, pentru ca acestor'a ins'a-si provedinti'a atunci cându le-a asiediatu la olalta intre braciele de feru sî dóue natiuni gigantice, le-a aretatu totodatasî calea, pre carea purcediendu, in contielegere fratiésca, dându mâna de ajutoriu reciprocamente unulu altui'a, voru poté subsiste a deveni tari, din contra unulu contr'a altui'a, darimându unulu poterile celui'a-laltu, iresistibilu sî negresitu ambele voru deveni victim'a molochului!

Recomându amendamentulu nostru atentiunei on. camere sî o rogu pentru acceptare.

„Federatiunea."

Nr. 206—1872.

Representanti'a fundatiunei lui Gojdu

a aflatu cu cale de a conferí pre anulu scolasticu 1872/3 urmatórele stipendie:

a) Mai intâiu la vechi stipendisti.	
1. Lui Nicolau Poienariu gimnasistu in Oradea-mare stipendiulu avutu cu . .	200 fl.
2. Lui Demetriu Poienariu gimnasistu totu acolo stipendiulu avutu s'a radicatu la	200 fl.
3. Lui Ioane Poienariu elementaristu totu acolo	100 fl.
4. Lui Constantinu Aldulianu gimnasistu in Sighisiór'a stipendiulu avutu cu	200 fl.
5. Lui Ioane Hosanu rigorosante de medicina in Vien'a restulu de . .	150 fl.
6. Lui Aronu Hamsea juristu in Sabiiu stipendiulu avutu cu . . .	200 fl.
7. Lui Zacharie Rossinu juristu in Oradea-mare stipendiulu avutu cu . .	100 fl.
8. Lui Iosifu Crist'a gimnasistu in Lugosiu stipendiulu avutu cu . .	100 fl.
9. Lui Ioane Panea pentru medicina in Pest'a stipendiulu avutu cu . .	100 fl.
10. Eufremiu Juic'a juristu in Pest'a stipendiulu avutu cu	100 fl.
b) Mai departe — stipendie nóue.	
11. Lui Atanasiu Mircu din Lipov'a technicu in Pest'a	200 fl.
12. Lui Vicentiu Mangr'a din Saldobagy pentru jura	100 fl.
13. Lui Iulianu Filipescu din Turd'a pentru technica	300 fl.
14. Lui Iosifu Maximu din Boiti'a pentru technica	200 fl.
15. Lui Simeonu Piso din Pianu pentru silvicultura	200 fl.
16. Lui Demetriu Magdu din Dudu pentru jura	100 fl.
17. Lui Alexie Gojdu din Ercsény pentru jura	200 fl.
18. Lui Teodoru Glig'a din Apahid'a pentru jura	100 fl.
19. Lui Georgiu Chicinu din Nagy-Lak pentru jura	100 fl.
20. Lui Stefanu Velovanu din Ruska-Bánya pentru montanistica	200 fl.
21. Lui Patriciu Dragalina din Borlova pentru technica	200 fl.
22. Lui Georgiu Sierbanu din Alm'a pentru silvicultura	200 fl.
23. Lui Petru Iliesiu din Cebea pentru technica	200 fl.

c) **In fine urmatorele ajutórie de studie:**

24. Lui Georgiu Sandénu din Turd'a rigorosante de medicina pre lânga stipendiulu de 315 fl. celu trage din fundatiunea romantiana, i s'a mai conferitu pentru solvirea tacseloru de rigoróse si diplom'a din fundatiunea lui Gojdu . . . . 100 fl.

25. Din asemene considerante s'a datu lui Constantinu Simtionu din Sadu technicu in Zürich pre lânga stipendiulu Franz-Iosefinu de 200 fl. inca unu ajutoriu din fundatiunea lui Gozsdu de . . 100 fl.

26. Asisdsrea lui Nicolau Calefariu din Sarat'a medicinistu in Vien'a pre lânga asemene stipendiu de 200 fl. unu ajutoriu din fundatiunea lui Gozsdu de . . 100 fl.

Apoi la urmatorii gimnasisti si realisti:

27. Lui Augustinu Dumitrénu din Sardu gimnasistu . . . . . . 100 fl.

28. Lui Alesandru Dragosiu gimnasistu in Oradea-mare . . . . 50 fl.

29. Lui Nicolau Craciunu din Petro-Vaselo — realistu . . . . . . 50 fl.

30. Lui Iosifu Noic'a din Sântu-Mihali — realistu . . . . . . 50 fl.

31. Lui Icanu Trailescu din Toraculu-micu — realistu . . . . . 50 fl.

Acést'a se aduce la public'a cunoscintia cu acelu adausu, cá acei stipendisti, câror'a suspecificatele stipendie nu li s'au conferitu espresu cá ajutórie pre lânga alte stipendie, déca voru fi mai avendu séu intr'acea voru fi câstigatu alte stipendie, suntu detori a renunciá la unulu din ele, cá altucum li se voru detrage din oficiu. —

Pest'a in 1 Octomvre 1872.

Representanti'a fundatiunale.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci vacante din Gusteritia lânga Sabiiu, impreunate cu urmatórele emolumente:

1. in bani 140 fl. v. a.
2. cuartiru liberu in edificiulu scólei;
3. lemne de focu dupa trebuintia.
4. folosirea a dóue delnitie de curechiu (vérdia); se deschide prin acést'a concursu pâna in 31 curg.

Concursele provediute cu atestatele necesari de cualificatiune, sa se subscérna la scaonulu prot. gr. res. alu tractului Sabiiului I.

Gusteritia 8 Octomvre 1872.

Comitetulu parochiale gr. res. in contielegere cu p. protopopu respectivu.

(1—3)

Concursu.

Devenindu vacante statiunea de invetiatoriu primariu la scól'a nóstra confessionale din Cristianu, cu care este impreunatu unu salariu annale de 210 fl. v. a. din alodiulu comunale si 8 stângini lemne de focu din magazin'a comunale pentru invetiatoriu si pentru clas'a respectiva; pentru ocuparea acelei'a, in urm'a otarirei veneratului consistoriu archidiecesanu din 29 Sept. a. c. nr. scol. 314. Se daschide prin acést'a concursu pâna in 31 curgatórei.

Concursele provediute cu documentele necesari de cualificatiune, suntu a se subscerne la scaonulu protopopescu gr. res. alu tractului Sabiiului I.

Cristianu 8 Octomvre 1872.

Comitetulu parochiale gr. res. in contielegere cu p. protopopu respectivu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de a II-lea invetiatoriu in comun'a Sanpetru protopresbiteratulu II. alu Brasiovului gr. or., se escrie concursu pâna la 26 Oct. a. c. st. v. in care di va fi si alegerea.

Emolumentele suntu:

Salariu anualu din cass'a alodiale fl. 100 v. a. si dela fia-care copilu scolariu 40 xr.

Din beneficiele comunale adeca pârti din (sórtea) impârtirei de fenu comunale si unu locu pentru vérdia; care aceste tóte facu in bani circ'a 50 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au sa-si inaintedie petitiunile loru inzestrate cu documentele prescrise in Statutulu Organicu, inspectiunei scolare districtuale respective dlui protopopu I. Petricu in Brasiovu.

Sanpetru 5 Oct. 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.

(1—3)

Concursu

Devenindu vacantu unu stipendiu de 60 fl. v. a. destinatu pentru unu elevu dala scól'a reala, pentru conferirea acelui'a, se publica prin acést'a concursu cu terminulu pâna in 10 Novembre calend. nou a. c.

Concurentii respectivi, au de a-si ascerne la comitetulu Asociatiunei transilvane, pâna la terminulu indigitatu concursele loru provediute: a) cu carte de botediu, b) cu testimoniu de paupertate, c) cu testimoniu scolasticu pre semestrulu II. 1871/2, si in fine d) cu unu reversu despre acea, cumca cându eventualmente, aru obtienea cestionatulu stipendiu, se deobléga, ca ajungându la stare, se voru face membri Asociatiunei.*)

Din sindinti'a estraordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane tienuta la Sabiiu in 12 Octobre 1872. (2—3)

---

*) Cele-lalte dîuarie inca suntu rogate sa binevoiésca a publicá acestu concursu.

Nr. 104—1872.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a Apoldu-mare tract. Mercurei se escrie prin acést'a concursu pâna in 20 Octobre a. c. st. v.

De acestu postu e impreunatu unu salariu an. de 150 fl. v. a. cuartiru liberu si 8 orgii de lemne din care se va incaldi si scól'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu voru avea a-si tramite petitiunile loru instruate in intielesulu „Statutului organicu“ pâna la terminulu prefiptu, la subsemnatulu inspectoratu scolariu.

Mercurea, in 2 Octobre 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectivu.

Inspectoratulu scolariu gr. or. alu tractului Mercurea.

Ioanu Drocu,
adm. prot.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu in Valea-dosului protopopiatulu gr. or. Zlatn'a de josu, constatatóre din 1005 suflete séu 230 numeri de case, se deschide concursu pâna la 26 Octobre an. cur.

Emolumentele suntu:

Stol'a indatinata, câte o ferdela de cucurudiu cu tuleulu dela fia-care numeru de casa, séu 40 xr. in bani, si folosirea cimiteriului bisericei.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au de a-si adresá concursele instruate conformu „Statutului organicu, la subscrisulu in Abrudu.

Abrudu, 26 Sept. 1872.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Ioanu Gallu,
protopopu.

(2—3)

Nr. cons. scol. 318/1872.

Concursu.

Devenindu vacante dóue stipendie: unulu de 200 fl. v. a. din fundatiunea Franciscu-Iosefina penstudenti la vre-o Universitate séu politechnicu, si altulu din fundatiunea Mogaiana de 100 fl. v. a. pentru juristi din patria, se escrie prin acést'a concursu pâna in 30 Octomvre a. c. cal. v. pre lânga conditiunile dejá publicate in nr. 59 alu „Telegrafului Românu“ nr. cons. 189—1872.

Din siedinti'a consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu, tienuta in 29 Septemvre 1872

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la comun'a româna gr. or. Banabicu se escrie concursu pâna in 19. Octobre 1872. Venitulu este urmatoriulu:

1. 100 fl. v. a. jumetate din Fundatiunea biserico-scolara din obligatiuni de imprumutulu statului, jumetate din repartitiune.
2. Cuartiru liberu in scóla.
3. Dóue cara de lemne.

Doritorii a ocupá acésta statiune, suntu poftiti a'si adresá concursurile, in sensulu, „Statului organicu“ instruite, subscrisului pâna in 18 Oct. cá in 19. negresitu sa se póta tiené alegerea.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Clusiu 30 Septemvre 1872.

V. Rosiescu,
Inspect. scol. distr. rom. or.

(3—3)

Edictu.

Constantinu Cornea de religiunea gr. or. din Poian'a, carele de optu ani a parasitu pre legiut'a sea socia Revec'a nascuta Ioanu Bozdogu, se citéza prin acést'a a se infacisiá inaintea sub-semnatului scaunu protopopescu, câci la din contra, dupa decurgerea terminului de unu anu si o dî, se va aduce sentintia la actiunea sociei sele si in absenti'a lui.

Mercurea in 16 Septembre 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu Mercurei.

Ioanu Drocu,
Adm. prot.

(3—3)

Nr. 156—1872.

Edictu.

Ioanu Dordea din comun'a Vale, scaunulu Salistei, casatoritu cu An'a Tom'a Ittu Dochitiu din aceea-si comuna, carele de tempu mai indelungatu au parasitu patri'a, pre soci'a si famili'a sea fâra a se sci loculu aflârei lui; se indatoréza prin acést'a, cá in terminu de unu ann dela datulu de facia, sa se gresenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu pentru ca la din contra procesulu matrimonialu intentatu de susu-numit'a lui socia se va otarí si in absenti'a lui.

Sabiiu 26 Sept. 1872.

Scaunulu protop. gr. or. alu tractului Sabiiului I. cá foru matrimoniale.

(3—3)

Citatiune edictale.

Stefanu Belascu din Hasiagu in scaunulu Mediasiulu de 7 ani de dile au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a Banciu din Cenade fâra a se sci ubicatiunea lui. Se citédia prin acést'a cá in terminu de unu anu si o dî sa se infatiosidie in persóna séu prin advocatu inaintea subscrisului foru matrimoniale spre a-si dá sém'a pribegirei sele, câci la din contra si in absenti'a lui se va face ceea ce dictédia legea in caus'a acést'a.

Forulu matrimoniale alu scaunului Mediasiului.

Siarosiu in 1 Octomvre 1872.

Dionisiu Chendi
Adm. prot.

(3—3)

☞ **Cas'a postei de mai nainte** dela **Sibotu** de lânga drumulu tierei, dimpreuna cu gradinile, se vinde din mâna libera. Informatiuni da: Dlu Iosifu **Andras** in **Ciór'a**, post'a ultima Vintii-inferiori (Alvincz).

(1—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 10/22 Octobre 1872.

Metalicele 5%	64	90
Metalicele 5% Maiu si Novemb.	64	90
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	70	—
Imprumutulu de statu din 1860	101	75
Actiuni de banca	955	—
Actiuni de creditu	329	80
London	107	65
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	50
„ „ „ Temisiorene	78	50
„ „ „ Ardelenesci	77	—
„ „ „ Croato-slavone	83	10
Argintu	106	75
Galbinu	5	14
Napoleonu d'auru (poli)	8	64½

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru. 83. ANULU XX.

Sabiiu, in 15|27 Octomvre 1872.

Acte.

Ni se comunica spre publicare urmatórele acte ale comitetului nationale românu alesu in 5—6 Maiu a. c. sî adeca mai intâiu o adresa câtra ambii Metropoliti români din Transilvani'a sî unu raportu alu comitetului la care adres'a de mai susu este alaturata cá aclusu.

Eata actele :

Escelentia !

Cându acestu comitetu, spre indeplinirea punctului alu 2-lea alu programei conferintiei nationali din 5—6 Maiu, adeca de a se stabilí o procedere solidara in tienut'a politica a româniloru din Transilvani'a prin unu congresu nationalu — si-au luatu libertatea prin adres'a din 7 Maiu a. c. a Ve rogá, cá sa primiti — ambii Metropoliti natiunali — conducerea causei nationali sî sa luati initiativ'a pentru conchiamarea unei conferintie generali ; — atunci amu satisfacutu prin acésta rogare dorintiei unei mari pârti a româniloru transilvaneni.

De atunci incóce s'au convinsu acestu comitetu, precum ori-ce românu, ca acea dorintia este a tuturoru româniloru, câci dupa impartasîrile facute de câtra cluburile nationali locali acestui comitetu, dupa vocea jurnaleloru române sî alte esperiintie facute, toti românii, fâra deosebire de colórea politica, dorescu solidaritatea sî intielegerea comuna in unu congresu nationalu ; deci nu numai noi, ci — potemu dice natiunea intrégа, Ve chiama pre Esc. Vóstre, cá sa o intruniti in unu congresu spre stabilirea unei tienute solidari.

Amintimu dara cu atâtu mai mare bucuria, ca Escel. V. a-ti primitu acea rugare a nóstra carea s'au prefacutu in a tuturoru româniloru din Transilvani'a sî totu odata a-ti esoperatu sî concesiunea inaltului regimu, dupa carea congresulu are sa se tiena dupa finirea alegeriloru de deputati dietali, carea dejá s'au apropiatu.

Deci pâna acum nu s'au ivitu nici o pedeca in contr'a efeptuirei congresului nationalu, sî nici prin conferinti'a tienuta la Alb'a-Iuli'a in 2 Iuniu a. c. carea au atinsu numai cestiunea participârei la alegerile dietali, indigitata in punctulu 1-iu alu programei conferintiei româniloru transilvaneni din 5 Maiu ; ba, tocmai acestu incidentu, ce au aparutu in miscarea politica a româniloru, au doveditu sî mai mare necessitate, pentru unu congresu nationalu, precum ne-amu esprimatu noi in manifestatiunea nóstra din 24 Iuniu (5 Iuliu) a. c. (nr. 51 „Tel. Rom.“)

In asceptarea congresului, acestu comitetu, din partea sea — dupa promissiunea data in apelulu din 8/20 Iuniu a. c. („Tel. Rom.“ nr. 47) adresatu pubilcului românu, au elaboratu unu materialu despre causele sî postulatele româniloru, pre care avemu onóre a Vi-lu substerne aici sub ./·, carele s'au publicatu sî s'au impartitu in tóte locurile, spre a preparâ pre poporulu românu din Transilvani'a pâna la tienerea congresului, fâra de a prejudecá noi prin acestu opu câtu mai putienu altoru pareri a conationaliloru nostri.

Cu aceste descoperiri ne grabimu a ne adresá câtra Esc. V. vediendu, ca alegerile dietali se apropie de finitu sî conchiamarea congresului se face urgenta.

Precum in prim'a nóstra adresa, asiá sî acum lasâmu acésta conchiamare, modalitatea, loculu, sî tóte cele impreunate cu acésta cestiune, la intielépt'a judecata a Esc. V. ; ne permitemu inse, a ne descoperí in privinti'a modalitâtiei conchiamârei, o parere a nóstra, neprejudecatória, sî adeca, de a se conchiamá la congresu :

1) toti fostii membrii ai congreseloru nationali din 1861 sî 1863, sî pre lânga acesti'a

2) a tramite fia-care jurisdictiune poti(t)ica, prin clubulu ei nationalu câte 2—3 membrii acreditati,

3) a se invitá sî deputatii români, ce voru fi alesi pentru dieta, cugetându ca acésta modalitate de o parte aru aprobá bun'a intielegere, ce domnea mai inainte in natiune sî intre conducatorii ei, aru esprimá increderea in barbatii, cari au promovatu caus'a nationala sî in actele loru ; iéra de alta parte aru avea ocasiune a representá pre natiune in congresu atâtu inteligenti'a cea vechia sî esperta in causele nationali, câtu sî o sucrescintia nóua a ei.

Cu asemenea descoperiri ne-amu adresatu totu odata sî câtra Esc. Sea Présântitulu Metropolitu gr. cat. Dr. Ioanu Vanci'a. —

Escel. Sele Présânt. Archiepiscopu sî Metrop. gr. or. Andreiu Baronu de Siagun'a.

Urméza acum raportulu comitetului :

Câtra publiculu românu !

Dupa o indelunga asteptare zadarnica, ce se va justificá mai la vale, subsemnatulu comitetu alu conferintiei nationali, tienute in Sabiiu la 5—6 Maiu a. c, dupa devis'a sea : de a nu ascunde afacerile sele in caus'a natiunei, se simte, indemnatu a dá publicului românu urmatoriulu raportu despre lucrârile sele sî a-si chiarificá pusetiunea sea.

Este cunoscutu, ca comitetulu acest'a au primitu sarcin'a, de a pune in lucrare programulu de activitate alu susu amintitei conferintie sî adeca :

1) a indemná pre români sa participe la alegerile dietali ;

2) a midilocí apoi prin Metropolitii nationali convocarea unui congresu spre statorirea unui programu nationalu sî a solidaritâtiei.

Scopulu ce l'amu urmaritu prin aceste actiuni au fostu, de o parte, apararea drepturiloru natiunei sî a pârtiloru ei cu midilóce legali, iéra de alta parte, impacarea intereseloru sî pretensiuniloru natiunei române cu sistem'a domnitória in statu ; fiindu noi convinsi, ca numai acésta directiune politica póte sa fie salutaria pentru români in tempulu sî in impregiurârile de fatia.

Atâtu tendintiele câtu sî lucrârile nóstre se vedu limpede din actele comitetului, publicate pâna acum, sî anumitu din protocolulu conferintiei din 5—6 Maiu sî adresele indreptate câtra ambii capi bisericesci nationali (publicate in nr. 36 „Tel. Rom.“); din apelulu acestui comitetu din 15/27 Maiu (nr. 40 „Tel. Rom.“); din harthiele nóstre indreptate câtra cluburile nationali sî alte instructiuni câtra inteligiuti ; din manifestrtiunile comitetului din 8/20 Iuniu sî din 24 Maiu (5 Iuliu) nr. 47 sî 51 „T. Rom. ; sî in fine din elaboratulu comitetului despre „Caus'a româna la 1872“, cá materialu pentru unu programu nationalu, pre carele atâtu in jurnale, câtu sî in brosiuri l'amu impartasitu publicului românu, spre a-lu prepará despre causele natiunei pentru asteptatulu congresu nationalu.

Cu tóte acestea tendintie bune sî lucrâri neobosite — pre cari cu consciintia curata sî liniscita le supunemu judecâtiei opiniunei publice sî a istoriei — sî pre lânga tóte midilócele nóstre morali, — câci de alte midilóce noi nu amu disposu — totusi nu ne-amu potutu bucurá pâna adî de resultatulu doritu.

Pre la inceputulu alegeriloru dietali cea mai mare parte de români, mai in tóte cercurile electorali erá preparata sî dechiarata pentru activitate sî participare la alegeri.

Dupa ce inse, tocmai in decursulu alegeriloru, o conferintia conchiamata de câtra 3 barbati pre 27 Iuniu a. c. la Alb'a-Iuli'a s'au enunciatu iérasi pentru remanerea româniloru in passivitate, apoi se scie pretutindeni — ca au urmatu intre alegatorii români astfeliu de confusiuni, cari au produsu astfeliu de resultate, de cari se rusinéza fia-care românu adeveratu.

Intielegendu acestu comitetu, ca pre lânga tóte din nou dechiarat'a passivitate, iérasi cu ocasiunea acelei conferintie, vre-o 3—4 barbati, cari au fostu sî suntu conducatorii ideei de passivitate absoluta, s'au intrunitu in o conferintia privata la Blasiu, sî au intratu in nescari pertractâri despre causele nationali cu Escelenti'a Sea dlu ministru-presiedinte, inaltu cârui'a iau asternutu sî unu memorialu, amu crediutu sî amu asteptatu, ca acelea lucrâri se voru impartasî publicului românu, ca acest'a sî cu totii dimpreuna sa scie, ce se tractéza despre elu, sî noi sa ne scimu orientá in afacerile nóstre, cá nu cum-va sî ací sa apara colisiuni.

Dupa ce despre tóte acestea nimic'a nu au strabatutu la lumina, sî voindu acestu comitetu á pasî la indeplinirea punctului alu 2-lea alu programului conferintiei din 5—6 Maiu, in privinti'a congresului nationalu, a cârui tienere erá dejá concésa de inaltulu regimu, comitetulu in o siedintia a sea au invitatu sî pre on. dnu Elia Maceleriu, cá pre unu primu conducatoriu alu passivitâtiei, sî membru amintitei conferintie dela Blasiu, cârui'a i s'au impartasîtu fratiesce scopulu comitetului, sî s'au rugatu a ni dá desluciri, ca óre nu s'aru alterá conchiamarea congresului prin lucrârile sî initiativ'a luata de câtra acei 3—4 barbati la Blasiu, cá sa evitámu ori-ce conflictu in causele natiunei.

Primindu noi dechiaratiuni multiamitóre, sî ca adeca congresulu este de toti doritu, sî lucrârile conferintiei de 3—4 barbati aru fi afaceri mai multu private ale loru, nu au intardiatu comitetulu acest'a, a se adresá cu rugarea dto 10/22 Iuliu 1872 ce acludemu aici *) câtra ambii Metropoliti nationali, pentru convocarea congresului.

Escelenti'a Sea Archieppulu sî Metrop. Andreiu Baronu de Siagun'a, primindu rugarea, ne-au impartasîtu, ca fâra amenare se va pune in contielegere cu colegulu seu Esc. Sea Metropolitulu Dr. Ioanu Vanci'a, comunicându-i sî o modalitate despre compunerea congresului. Inaltu acest'a insa dupa unu scurtu tempu au rescrisu, ca dupa ce cursulu trebiloru nationali la dorinti'a mai inalta a luatu alta directiune prealabila, e de parere, ca inca nu a sositu tempulu cá sa se conchieme adunarea nationala preatinsa.

Amu asteptatu dara, cá din partea aceloru barbati, cari au intratu in aceste tractatiuni cu inaltulu regimu, se fimu noi, séu publiculu românu incunosciintiati despre resultate, spre a ne puté orientá in ulteriorii nostri pasi, pre cari amu aflatu cu cale mai bine a-i amená, decâtu cá sa se mai nasca nóue confusiuni sî neintielegeri, câci cuprinsulu amintitului memorialu alu celoru 3—4 barbati, nici pâna astadi nu ni este cunoscutu.

In cele espuse pâna aici se justifica intardîerea nóstra. Dara totu odata de ací se va convinge fia-care românu adeveratu, ca pusetiunea acestui comitetu au devenitu atâtu de grea, incâtu elu nu mai póte luá responsabilitatea asupra-'si, pentru neresîrea programului seu.

Pre lânga aceea, ca comitetulu nu au slabitu din activitatea sea, precum nici pre viitoriu nu se va abate dela principiele sele, ci va fi totu-déun'a gat'a a lucrá pentru realisarea loru, déca natiunea 'lu va rechiamá sî inteliginti'a româna i va dá concursulu ei ; totusi comitetulu, fatia de criticele sî tristele impregiurâri, in cari se afla românii nu au lasatu din vedere nici odata acea precautiune, cá sa eviteze câtu se póte ori-ce nóue confusiuni, nóue neintielegeri sî nóue stricaciuni in causele natiunei, câci nu ambitiunea sea in lucrârile sele, ci cugetulu curatu, de a conlucrá spre imbunatatirea sortiei poporului nostru, pre câtu ne ajungu poterile, iubirea de causa nationala, sî sinceritatea câtra conationalii nostri, ne-au domnitu pre noi.

---

*) Vedi mai susu. R.

Lasâmu dara sa ne judece pre noi sî pre adversarii pareriloru sî principieloru nóstre, natiunea insasi.

Sabiiu, 19/27 Oct. 1872.

Paulu **Dunc'a** m. p.
presiedinte.
Dr. Ioanu **Borci'a**, m. p.
vice-pres.
Dr. Ilariu **Puscariu**, m. p.
notariu.

Delegatiunile au primitu dupa a trei'a cetire legea financiale pentru 1873 sî au decisu amanarea creditului suplementariu pentru confiniele militari pâna la sessiunea cea mai de aprópe sî apoi s'a incheiatu sessiunea presenta. Contele Andrassy multiemesce in numele Maj. Sale pentru diligenti'a sî pacienti'a delegatiuniloru; iéra in numele ministeriului pentru increderea sî spriginulu ce l'au aflatu la delegatiuni. In delegatiunea austriaca constatéza presiedintele Hopfen, ca erogatele comune pre a. 1873 voru fi numai cu 3½ millióne mai mari cá in anulu trecutu si ca pentru Cislaitani'a cuot'a e cu unu millionu mai mica, in fine ca in urm'a dechiaratiunei date de regimu bugetulu normalu pentru armata nu se va mai urc'a in anulu venitoriu.

Ce privesce creditulu suplementariu pentru confiniele militari aflamu urmatórele: In bugetulu pentru 1869 s'a sistatu o anticipatiune de statu ce trecea preste unu milionu, precându pentru anulu 1870 se aplacidà 200,000 fl. de siguru nu pre lânga acea presupunere, ca banii acesti'a voru fi de ajunsu spre acoperirea trebuintieloru, ci pentruca la statorirea bugetului pentru 1870 inca nu se sciea, dase-voru confiniele militari in administratiunea Ungariei séu nu. In fapta acést'a nici ca s'a intemplatu; post'a sî telegrafulu precum sî serviciulu sanitariu din confinie s'au transpusu numai in 1 Ianuariu 1871 regimului ungurescu sî asiá ministrulu de resbelu — afara de aplacidatii 100,000 fl, cari erau numai pentru administratiune sî alimentatiunea trupeloru — fiinduca confiniele erau pre atunci inca subordinate ministrului de resbelu au spesatu pentru serviciulu telegraficu, postalu, sanitariu precum sî pentru remonte liferate de ministeriulu comerciale ungurescu alte 311,000 fl. trecatóre preste bugetulu statoritu. Pentru aceste se cere acum indemnitate. Delegatiunea ungurésca au sî datu din parte-'si indemnitatea; comitetulu delegatiunei austriace a fostu inse de parerea ca sum'a acést'a de 311,000 sa cada asupr'a Ungariei, carea sa o sî rebonifice miuisteriului comunu de financie. Dupa cele de mai susu vedemu, ca o decisiune definitiva in privinti'a acést'a nu s'a potutu aduce, ci afacerea este amanata pre alta sessiune delegatiunale.

Dr. Swetozar Miletici este bolnavu greu, se dîce ca e lovitu de guta. „Frbl.“ din Vien'a i dedica unu articulu de fondu. Ea lu numesce „profetulu“ serbiloru din Ungari'a sî recunósce ca elu a sciutu sa dea multu de lucru ministeriului ungurescu cu „agitatiunile“ sele inscenate intre serbi, ba i ascrie sî o participare morale la mórtea principelui Michaile, carele fu omoritu in Topsider. Aceeasi fóia recomanda regimului ungurescu, sa se folosésca de ocasiunea adusa de morbulu sî eventualea mórte a dlui Miletici guvernandu in Ungari'a dupa principiele dreptâtiei, pâna nu se va sculá alu doilea Miletici intre serbi, câci celu din urma, de sî nu aru posede capacitatea celui dintâiu, gasindu terenulu pregatitu, aru puté lesne continuá agitatiunile serbesci in detrimentulu statului.

„A. A. Ztg.“ primise in 13 Octobre o impartasîre din carea se vede ca in pârtile dalmatine inca nu s'a stemperatu spiritulu nelinniscirei. Dupa impartasîrea amintita, Archiducele Ferdinand Este, carele sosise in Triestu in celu mai strictu incognito, a conferitu cu Archiducele Albrecht, carele caletorí in tempulu din urma in Dalmati'a. Conferinti'a, se dîce, ca a motivat'o conjuratiunea descoperita, care avea de scopu insurectiunea peninsulei ilirice, la carea aveau sa participe montenegrinii, crivosianii, pâna sî croatii; actiunea cestoru din urma erá sa se indrepte in contr'a Ungariei. Se póte ca tóta scirea e de a se reduce la o scire de sensatiune.

Diet'a prussiana s'a redeschisu in 22 Octobre a. c.

La alegerile suplementarie in adunarea natiunale francesa au invinsu republicanii mai in tóte cercurile.

In **Constantinopole** s'a intemplatu lucruri de cari se interesézа multu lumea politica. Mitad pasi'a, renumitu pentru severitatea cu carea procedea in contr'a Bulgariloru, precându se aflá guvernatoru alu vilaietului dela dunare, ajunsese mare veziru in loculu lui Mahmud, despre care se presupunea ca este unu adictu politicei rusesci in orientu sî care din caus'a acést'a sî alte inca, cadiuse in disgrati'a sultanului. Dilele fericirei lui Mitad fura scurte, pentruca lumea este surprinsa de scirea caderei acestui'a, fâra de a se sci caus'a acestei schimbâri subite. Se presupune intre alte ca Mitadu aru fi provocatu o suma de conflicte intre principatele ce se afla sub suzeranitatea Portiei.

Alta scire nu de mai putiena importantia este, ca Germani'a va fi representata in Constantinopole de dlu de Keudell, carele este mân'a cea drépta a principelui Bismark. Tramiterea acestui diplomatu la Constantiropolea se esplica de unu precursoriu alu unoru eveneminte, ce au sa se desfasiure in curendu in orientu, cari voru fi un'a sî aceeasi cu inceperea deslegârei cestiunei orientului, cestiune ce planeza demultu cá o povera de plumbu asupr'a diplomatiei europene.

In Brusel'a se deschide in 29 Oct. n. o conferintia, carea sa discute referintiele israelitiloru din Romani'a. Din Angli'a se scrie, ca la conferintia va luá parte sî unu evreu renumitu pentru apologiele sele in favórea israelitiloru, Moise **Montefiore**.

Drumulu de feru Lembergu-Cernauti-Iassi.

Desordinele constatate de guvernulu Austro-ungaru in administratiunea câlei ferate Lembergu-Cernauti-Iassi amu motivatu o adresa fórte energica a ministrului de agricultura sî comerciu câtra consiliulu de administratiune.

Publicâmu in estractu acea adresa pentru ca ea ne arata lamuritu in ce consista neajunsurile administratiunei acestei câi. Déca aceste au ajunsu pâna la asiá gradu incâtu sa provóce pre guvernulu austriacu la atare mesuri, atunci ce trebuie sa gân-

FOISIÓRA.

Cronicele Romaniei.

Prefacia la a dóu'a editiune.

(Fine.)

Cá pregatire la acésta viitória istoria, credu a contribuí sî eu prin publicarea colectiunei complete a cronicelora romàne, câte ni suntu cunoscute sî pastrate pâna astadi. Bá sustienu, ca pâna la publicarea unei istorie natiunali, totu letopisetiele scrise de betrânii nostri, cu tóte defectele si neindeplinirile loru, suntu cea mai buna sî mai interesanta istoria a României !

D. B. Hasdeu, ale cârui lucrâri, merite sî aptitudine rara pentru istori'a tierei, sum eu celu dintâiu ale recunósce, in conclusiunile sele critice asupr'a unei cronice vechie a Moldovei, pre care dsea o cualifica de **cronica Putnéna***), dîce ca lucrarea mea, adeca intâi'a editiune a letopisitieloru Moldovei este partiala sî nu satisface tóte esegintele sciintiei moderne. Apoi continua : „Nu-si póte inchipuí cine-va câta lumina aru reversá asupr'a istoriei nóstre macaru contestulu analiticu alu variantiloru. Vomu dá unu esemplu : Analele lui Urechia ne suntu conoscute pâna acum numai in nisce copie, mai multu séu mai pucinu moderne sî modernisate. Fia-care copie diferesce de tóte cele-lalte, sî numai critic'a aru fi in stare a restabilí testulu primitivu, etc.

Dorinti'a intâiu a dlui Hajdeu de a se face in privinti'a cronicelоru române o lucrare completa, astadi se realiséza prin acésta editiune, care cuprinde tóte cronicele Moldovei sî ale tierei Românesci, tiparite sî manuscrise, câte ni suntu cunoscute pâna astadi.

Dorinti'a a dóu'a de a se publicá contestulu varianteloru, credu ca in privinti'a cronicei lui Urechia sî a lui Mironu Costinu este implinita ! La cele-lalte cronice contestulu variantiloru aru fi de prisosu, cându s'a luatu de basa la tiparire mai totudéun'a insesi originalele ! Câtu de a se face o lucrare critica despre letopisetie, in conformitate cu prescriptiunile sciintiei moderne, sî eu amu esprimatu acésta-si dorintia dejá la publicarea intâiei editiune. Iéta ce dîcemu in prefaci'a acelei editiuni : Sciu ca colectiunea mea va avé inca multe lipsuri, multe fapte reu citate, multe date nepotrivite ; dara indreptarea acestor'a este tréb'a ori a istoriciloru ce voru intrebuintiá-o, ori a criticiloru ce voru lamuri-o.“ Ce dîceamu atunci, o dîcu sî acum. Odata tiér'a inzestrata cu publicarea unei colectiuni complete a cronicеloru sele, va veni de siguru unu eruditu carele va face lucrarea ceruta de d. Hajdeu. Póte dsea insusi va indeplini acésta trebuintia, cá unulu ce are tóta capacitatea pentru a o potea face cu succesu. Inse, pâna atunci, lucrarea de mare importantia erá sî este de a scapá dela perire analele nóstre, cari fiindu numai in manuscrise din di in di au disparutu sî, din nenorocire, disparu sî astadi !

Cându inse d. Hajdeu pretinde ca cronic'a lui Urechia aru fi reprodusu numai dupa nisce copie mai multu séu mai pucinu modernisate, dsea este in mare eróre. Cronic'a lui Urechia publicata intâia-si data de mine, este scósa de pre unu manussrisu, carele, déca nu este originalulu, dara este netagaduitu cea dintâiu séu un'a din cele dintâiu copie ale cronicei lui Urechia compilata de Mironu Costinu ! Manuscrisulu acest'a numera o vechime de celu pucinu dóue sute de ani !

Ceea ce s'a facutu cu Urechia, s'a facutu cu toti cei-lalti cronicari. Editiunea mea este facuta nu dupa copie moderne séu modernisate ; ea reproduce cu unu respectu fiiale, testulu chiaru alu originalului séu alu copieloru celoru mai vechi cunoscute pâna astadi. Nu credu, o spunemu cu óre-si care fala, ca cine-va sa fia avutu sub ochi sî sa fia studiatu, unu numeru mai mare, decâtu eu.*) Bibliotec'a publica din Iassi posede o colectiune interesanta de vr'o diece letopisetie manuscrise. Tóte aceste s'au studiatu de mine, fiindu ca au fostu ale mele, sî dupa seversirea intâei editiuni, au fostu cedate bibliotecei.

Bibliotec'a din Bucuresci are asemenea vre-o patru letopisetie ; sî pre aceste le-amu cercetatu, cu tóte ca nu oferu nimic'a interesantu, fiindu numai nisce copie moderne.

Pretotindene unde amu aflatu ca este unu letopisetiu manuscrisu, n'amu crutiatu nici tempu, nici sacrificie spre alu potea dobendí pentru studiare. Acést'a se va dovedí prin list'a manuscriseloru ce amu intrebuintiatu la publicarea acestei colectiuni, sî cu care se va incheiá tomulu alu cincilea alu editiunei.

Din acésta lista in destulu de numerósa, amu pretentiunea de a posede manuscrisele cele mai vechie, sî prin urmare cele mai precióse.*)

Cele espuse mai susu mi dau dreptulu de a spriginí ca colectiunea mea, departe pre a modernisá pre vechii nostri chronicari, li reproduce in

---

*) Vedi archiv'a istorica a României tom. III. pag. 33. Acésta cronica va fi reprodusa sî in colectiunea nóstra tom. III.

*) Acésta studiare sî colectionare amu inceputu ale face inca din anulu 1833.

*) Intre aceste manuscrise se afla sî cartea de musica religiósa psaltichi'a a capelei domnesci din cetatea Némtiului din tempulu lui Stefanu celu Mare.

Asiá, eu posedu copi'a cea mai vechia alui Urechia, compilata de Mironu Costinu, de care am vorbitu mai susu. Posedu originalele chroniceloru lui Ionu Neculce, a lui Enachi Cogalniceanu sî póte sî a lui Simeonu Dascalulu. Mai amu dóue copie fórte vechi ale chroniceloru lui Nicolae Costinu si a lui Radu Grecénu, cari se afla in posessiunea familiei mele de o suta unspre-diece ani. Ele, impreuna cu chronic'a lui Simeonu Dascalulu, au fostu cumperate in Constantinopole in anulu 1761, precum o afirma insemnarea autografa a straunchiului meu Enaki Cogalnicénu, frate cu strabunulu meu Constantinu Cogalnicénu, sî insusi elu chronicaru. Originalulu tragediei lui Alesandru Beldimanu mi s'a pusu la dispositiune de dlu Dimitrie A. Sturza, carele, in preciós'a sea colectiune dela Miclausieni, posede sî d-lui unu mare numeru de Letopîsetie manuscrise, dara cari suntu mai nóue decâtu manuscrisele pastrate de mine.

Chronic'a qualificata de chronic'a inedita, scrisa de unu logofetu Stefanu, sî care se publica in „Trompet'a Carpatiloru“, nu este de câtu o copiare fórte moderna a chroniceloru lui Nicolau Costinu sî a lui Radu Greceanu, a carei-a singurulu meritu este ca, dupa ce reproduce o pagina din manuscrisulu moldovénu, apoi prescrie o alta pagina din manuscrisulu munténu, sî asiá cuprinde analele ambeloru tieri.

In anulu 1858, adeca siese ani dupa publicarea dimu despre partea de linia ce vine in tiér'a nóstra unde controlulu e atâtu de slabu si mai potemu dîce ca mai nici nu esista!

„Esaminandu compturile de esploatarea drumului de feru Lembergu-Cernautí pre anulu 1871, avui parerea de reu de a constatá ca nu numai nu s'a tienutu in séma dorinti'a esprimata de guvernu de a vedé cea mai mare economie dominandu in cheltuelile administratiunei acelui drumu de feru, dara inca ca veniturile-i crescende n'au dreptu resultatu a face sa scada subventiunea guvernului.

„Astfeliu veniturile liniei Lembergu-Cernauti, luate cu unitate, au crescutu in proportiunea urmatóre:

1866, 1867, 1868, 1869, 1870, 1871
1. 1.07 1 26 1 38 1.52 1.46

si subventiunea guvernului, asemenea luata cá unitate, a variatu in modulu acest'a:

1. 1 087 0.76 0 77 1.20 1 55.

„De unde resulta ca veniturile anului din urma au fostu cu 46 la suta mai considerabile decâtu cele din 1866, ceea ce n'a impedecatu cá subventiunea guvernului sa se marésca, dela acea epoca, cu 25 la suta. Aceste cifre suntu o elocinte dovéda despre vitiulu administratiunei, pre care-'lu semnalá-i.

„Chiamându atentiunea consiliului de administratiune alu drumului de feru Lembergu-Cernauti asupr'a desordineloru descoperite in compturi de ministeriulu financieloru, credu ca trebuie fâra a mai intârdiá, sa supunu unele fapte la o amenunta esaminare:

„Directorele generalu alu drumului de feru Cernauti, precum si cei doi primi impiegati superiori ai acestei câi, primescu lefuri esorbitante. Mai cu séma léf'a directorelui generalu trebuie sa para scandalósa cându i se va comparà cifr'a cu apuntamentulu altoru directori de câi ferate. Directorele drumului de feru „Imperatés'a Elisabet'a“ primesce 15,000 florini pre anu, alu drumului de feru Kaschau-Oderberg are 10,000 fl. cá léfa, 1500 fl. cu titlulu de suplementu si 1500 fl. pentru chirie. Compare-se acestoru cifre salariulu dlui Offenheim. Directorele drumului de feru Lembergu-Cernauti primesce 15,000 fl. cá léfa si 12,500 fl. cu titlulu de suplementu: totalu 27,500 fl. de argintu, ceea ce in anulu din urma a representatu 34,000 fl. de harthia! D. Ziffer, ingineru siefu, si d. Liskowetz, inspectore superioru alu drumului de feru Lembergu-Cernauti, primescu fia-care 8000 fl. cá salarie, preste 10 fl. pre dî cându calatoresce.

„E unu faptu constatatu si cunoscutu de ori-cine ca nici directorele generalu, nici cei doi primi impiegati nu-si implinesce datori'a de a lucrá cu activitatea ceruta de functiunea ce ocupa.

„Unu altu vitiu, cu care se inapoiéza functionariloru si baietiloru de biurouri banii ce cheltuescu, fâra nici o trebuintia, pentru trasuri. Astfeliu acesti domni iéu trasuri cându se ducu dela biurourile directiunei generale, situate in piati'a Schwarzenberg, la administratiunea impositeloru, la inspectiunea generala si la ministerie. Adesea se intempla ca impiegatii nici nu suntu in stare sa motiveze aceste curse, ceea nu opresce sa le fia platite.

„Nu voiu sa citezu decâtu unu singuru esemplu pentru aceste abusuri: d. Galu ingineru superioru, ocupatu in biroulu drumului de feru Lemberg-Cernauti, a primitu dela directiunea generala cându a parasitu Lembergulu cá sa se stabilésca in Vien'a, 1,000 fiorini cá in demnitate. Din acesti 1000 fiorini, 82 erau pentru casele destinate a primí mobilele, 100 pentru impachetare, 104 pentru cheltueli de transportulu mobilariului casei dlui Galu pâna la gara si dela gara pâna la nóu'a locuintia.

„Schimbârile continue ce se facu in persónele drumului feratu Lemberg-Cernauti-Iassi dovedescu asemenea unu vitiu alu administratiunei, fórte vatamatóre pentru interesele acestui drumu de feru si fâra esemplu in alte administratiuni.“

Pre lini'a Lemberg-Cernauti, inaugurata in 1866, nu mai e decâtu unu singuru impiegatu dintre cei ce au asistatu la acésta inaugurare: acee'a-si linia nu mai are decâtu 12 functionari din câti a primitu in 1869 si 16 din cei admisi in 1870. In cursulu anului 1871, siepte-dieci si optu de impiegati si-au schimbatu domiciliulu si in primulu trimestru din anulu acest'a 31 impiegati din 146 au fostu stramutati. Déca acést'a va continuá, la finele lui 1872 mai toti impiegtii 'si voru fi scimbatu domiciliulu.

„Cu tóta reorganisarea, la care au fostu supusu serviciulu in lun'a lui Augustu din anulu trecutu, directiunea generala e mereu de 100 de leghe departe de calea ferata, incrediuta administratiunei sele, cu tóta acea reorganisare, directorele generalu si impiegatii superiori iau mereu salare cu atâtu mai putienu in proportiune cu lucrârile loru, cu câtu nu se ocupa numai cu calea ferata Lemberg-Cernauti.

„In considerarea tuturoru acestoru impregiurâri si altoru abusuri pre cari dejá le-amu semnalatu, administratiunea actuala a drumului feratu Lemberg-Cernauti-Iassi nu respunde nici esigintiloru sarcinei sele, nici acelor'a ce guvernulu are nu numai dreptulu, dara chiaru si datori'a de ale reclamá dela o companie pre care o subventionédia.

Prin urmare me unescu cu ministeriulu de finantie spre a somá inca odata, cu seriositate, pre consiliulu de administratiune sa-si schimbe lini'a de conduita, in interesulu tesaurului si alu intreprinderei. Ceru dara consiliului de administratiune alu câiei ferate Lemberg-Cernauti-Iassi:

1. Sa redacteze, in intielegere cu inspectiunea generala a drumuriloru de feru austriace, unu projectu de reforma, care trebuie sa ni se supuna, d'aci preste 15 dîle;

2. Sa-si aduca aminte in privinti'a lefuriloru dierctorului generalu si ale celuru doi primi impiegati ai sei, ca cu incepere dela alu 4-le trimestru din anulu acest'a guvernulu nu va mai contribuí decâtu cu 10,000 fiorini celu multu la apuntamentele celui dintâiu si cu 5,000 fiorini pentru fia-care dintre cei doi impiegati superiori;

3. Sa pretinda dela acesti domni a-si consacrá tóta activitatea loru pentru intreprindere;

4. Sa pue capetu modului imputabilu cu care a platitu pâna acum cheltuelile de calatorii, de transportu, etc., mai multu séu mai pucinu inutile, si sa-mi presinte, de aci preste 15 dile, unu projectu care sa determine sumele ce se voru efectuá de aci inainte pentru asemenea scopuri;

5. In fine sa-si stramute impiegatii câtu se póte de putienu, pentru cuventulu ca aceste schimbâri suntu vatamatóre serviciului si contrarie reguleloru economiei.

In casu cându nu se va conformá in tóte privintiele cu acésta injectiune si nu ni s'aru supune in terminulu ficsatu projectele de reorganisare reclamate, voiu procede, fâra a mai intârdiá, conformu articlului 12 din legea dela 14 Septemvre 1854,

---

a dóu'a cuprinde si Letopisetiele Valachiei, cari in cea mai mare parte, au fostu publicate, precum am mai disu, in magasinulu istoricu, si s'au tiparitu si tóta fidelitatea testului aflatu in originale si in copiele cele mai vechi cunoscute. In reproducerea loru, eu am pusu unu deosebitu si santu scrupulu, pentru a pastrá limb'a in care ei au scrisu. Modernisare nu s'a facutu decâtu in privinti'a caractereloru latine pre cari le-am adoptatu la acésta editiune, din causa ca literile cirilice au devenitu necunoscute la cea mai mare parte din cetitori, si ca scopulu principalu alu lucrârei mele este d'a popularisá in generatiunea actuala, cunoscinti'a vechiloru nostri chronicari, si prin urmare istori'a nóstra nationala, asiá cum ea este scrisa de dansii, in limb'a loru naiva, pittorésca, si adesea chiaru sublima.

Sum dara in dreptu a me magulí ca lucrarea mea, fâra a fi perfecta, n'a fostu a unui simplu editore.

Inainte de a finí, voiescu a aretá diferenti'a ce esiste intre intâi'a si a dóu'a editiune. Cea d'antâiu cuprindea numai Letopisetiele Moldovei; acést'-in deosebi intr'unu micu numeru de esemplare. Acésta editiune mai cuprinde si unu numeru de chronice si de fragmente cari mi au venitu la cunoscintia dupa editarea primei colectiuni. Cele privitóre la Moldov'a voru fi tiparite in tomulu alu treilea, cele ce se raporta la tiér'a-romanésca voru intrá in tomulu alu patrulea!

Editiunea acést'a mai are unu meritu. Potemu sprigini ca chronicele nóstre si iéra finitulu cu anulu 1766; de atunci in cursu de unu seculu intregu, mai nu avemu anale, cari se ni fi pastratu evenementele acestui seculu. O singura esceptiune forméza Eteri'a grecésca din 1821: ea a datu nascere Tragediei lui Beldimanu si unei descrieri a intemplâriloru, séu mai bine dicendu, unei colectiuni de documente din acea epoca, cari s'au publicatu de dlu Cesaru Boliacu in „Tromp. Carp.“ *)

Lacun'a amu socotitu a o indepliní cu tabele istorice ale României, cari, fâra a fi o istoria, in sensulu largu alu cuventului, totu-si voru reproduce in ordinu chronologicu tóte evenemintele, tóte actele importante seversite in Românì'a dela 1766! La acést'a data me voiu oprí, nevoindu a face istori'a contimpurana, si inca mai pucinu a me rostí asupr'a unoru evenimente recente cari au schimbatu faci'a României, si a caroru-a consequintie nu suntemu inca in stare de a le apreciá, cu unele cá nu suntu inca deplinu desfasiurate.

Tabelele istorice voru formá volumulu alu cincilea alu colectiunei, care se va incheiá cu notitiele biografice ale chronicariloru, si cu facsimilele manuscriseloru celoru mai vechi si mai remarcabili.

Socotescu ca este timpulu de a pune capetu unei prefacie, carea dejá a devenitu prea lunga. Si aci, nu potu ami luá dela cetitori unu adio mai potrivitu, decâtu reproducendu acelea-si cuvinte ale marelui istoricu alu Franciei *) cu care amu incheiatu si prefaci'a la intâi'a editiune. Aceste cuvinte mai cu deosebire se potrivescu cu situatiunea actuala a României, cându vedemu atâtu de pucina anima pentru a aperá demnitatea nationala, si atât'a servilismu din partea aceloru ce au dreptulu si detori'a de a pune pre guvernanti pre calea drépta, pre calea românésca!

„In acestu timpu de patime politice in care este asiá de greu, cându cine-va si simte ce-va activitate de spiritu de a se ascunde agitatiunei generali, credu ca amu gasitu unu midiulocu de repausu in studiulu seriosu alu istoriei. Nu ca privirea trecutului si ispit'a seculiloru me facu sa me lépedu de antâiele mele dorintie de libertate, cá de nisce ilusiuni ale junetiei; din contra, eu me lipescu câtra ele din multu in mai multu. Totu iubescu libertatea, dara cu o afectiune mai pucinu nerabdatóre. Imi dîcu ca in tóte epocele si in tóte tierile, s'au aflatu multi ómeni cari, intr'o situatiune si cu opiniuni deosebite de ale mele, au resimtitu aceea-si nevoia cá si mine, dara ca cei mai multi au muritu inainte de a vedé realisandu-se aceea ce ei anticipau in idea. Lucrarea acestei lume se seversiesce incetu; si fia-care generatiune ce trece nu face decâtu a lasá o petra pentru zidirea edificiului ce-lu viséza spiritele ferbinti. Acésta convictiune, mai multu grava de câtu trista, nu slabesce pentru individi detori'a de a merge dreptu printre insielatiunile interesului si ale desiertatiunei, nici pentru popóra detorí'a de a-si pastrá demnitatea natiunala! câci déca nu este decâtu nenorocire de a fi impilatu prin poterea impregiurariloru, este rusine de a se aretá servilu!“

M. Cogalnicénu.

Satulu Ripile,
in 14 Augustu 1872, a opt'a aniversare a promulgarei legei rurali.

Chroniceloru complete ale Moldovei, si diece ani dupa publicarea in Magasinulu istoricu a chroniceloru lui Radu Grecénu si a lui Radu Popescu, dlu George Ioanide, chiaru in Bucuresci, a publicatu dóue volume qualificate de istori'a Moldo-Româna, si dandu-le cá reproductiune a nisce manuscrise vechi, cele despre Moldavi'a gasite in monastirile Cozia si Sierbanesci, si cele despre Valachia cá aflate in orasiulu Chisineu de Ierodiaconulu Daniilu, cându se aflá acolo in surghiunia cu Mitropolitulu Gregore. Si dlu librariu Ioanide afirma, inca, cà marea descoperire din monastirile Cozia si Sierbanesci s'a facutu de unu eminentu profesoru de istoria din gimnasiulu Santului Sav'a! Hei bine, in faptu volumele publicate de dlu Ioanide nu suntu de câtu reproductiunea unoru copie moderne ale chroniceloru lui Nicolau Costinu, Radu Grecénu si Radu Popescu, publicate de diece ani mai inainte, cea antâiu cronica de mine, intre Letopisetiele Moldovei, si cele dóue din urma in Magasinulu istoricu alu lui N. Balcescu.

Singurulu lucru nou ce contienu acele volume este fragmentulu despre inceputulu Romaniloru pre care dlu Hasdeiu 'lu atribue Moldovénului Nicolae Milescu. Eu reproducu ecestu fragmetu in volumulu intâiu alu acestei editiuni; inse din inceputu facu reservele mele in privinti'a paternitâtiei data de dlu Hasdeiu. Dni cele intâiu pagine cetitorulu se va convinge ca acestu fragmetu are de autoru unu românu de preste Oltu, carele se vede ca nici a cunoscutu Moldov'a,

*) D. Papiu Illarianu a publicatu in Thesaurulu de monumente istorice unu chronografu alu tierei romanesci, scrisu de Dionisie Eclesiachulu dela 1764 pâna la 1814. Publicamu si noi acésta chronica in colectiunea nóstra, Tom. IV. Inse trebuie sa notâmu ca autorulu ei nu se deosebesce precum o recunósce si dlu Papiu Illarianu, decâtu prin o mare ignorantia, chiaru in privinti'a eveneminteloru din launtru ale României,

*) Letres sur l'historie de France par Augustin Thierry Letre premiere.

pentru comissiunile drumului de feru, la secuestrarea câiei ferate Lemberg-Cernauti-Iassi.“

Vien'a 4 Septembre.

Ministru de comerciu Banhans.

In urm'a acestei adrese consiliulu neconformandu-se la cererile esprimate prin ea in terminulu cerutu, guvernulu Austro-Ungaru au procedatu la secuestrarea pârtiei austriace a liniei Lemberg-Cernauti-Iasi, dupa cum o anuntia o dapesia din 9 Sept. st. nou. C. d. I.

Varietâti.

⁂ **Denumire.** Fói'a oficiale din Bud'a Pest'a dto 24 Octobre aduce denumirea vicariului episcopescu din Maramuresiu Michailu **Pavelu** de episcopu gr. cat. pentru dieces'a Gherlei.

„**Patri'a**“ din Pest'a anuncia in nrulu din urma incetarea ei din caus'a schimbarei impregiurariloru politice, cari numai concedu urmarea mai de parte dupa programulu ee si l'a statoritu. Pâna la anulu nou partid'a sea si va elaborá unu programu nou.

⁂ **Curiositate.** Fói'a oficiale Bud'a-„Pesti-Közl.“ ne spune ca vice directorulu seminariului gr. cat. din Vien'a Dr. de teologia Gregoriu Szilasy, este denumitu profesoru ordinariu de limb'a si literatur'a romàna la universitatea magiariloru din Clusiu. Curiosulu e, ca intre concurentii la acestu postu barbatii de specialitate, cum e d. e. Dr. de filosofia Basiliu **Glodariu**, se respingu si se preferescu doctori de teologia Acum chiaru ca aru puté, cu mai multu dreptu de câtu cei dela „Sionulu“ lui Dr. Szilasy, cându cu dlu Eudoxiu Hormuzachi, intrebà cinev'a, cari suntu meritele limbistice si literari ale Drlui Szilasy de fu denumitu profesoru? La ce ni se pare celu mai potrivitu respunsu aru fi ca dupa tóte semnele procederei guvernului se vede ca numai cele patru puncte ce apropia pre români de ultramontanismu. „Si nu ne duce pre noi românii in ispita, ci ne mantuiesce de cei cu dóue fetie in tóte afacerile publice, cari pe o lature 'su români escentrici si pre alta lature suntu lingusitorii tuturoru.

⁂ **O nóua brosiura germana** asupr'a starei Israelitiloru in orientu, au aparutu de curendu in Berlinu. Autorulu ei este Dr. Bernhard Levy si are de obiectu mai alesu Evreii din Serbia, presentându insa observatiunile cá generale pentru totu orientulu. Brosiur'a cauta sa demonstre ca „persecutiunile“ contr'a evreiloru au inceputu in Orientu de cându au luatu aventu ideile de panslavismu etc. Astfelu in Serbi'a câtu a traitu principele Milosi care in deosebire de adversarulu seu Corgaheorghevici, se tiené departe de idei si unelltiri panslaviste, Evrei erau neatinsi de niminea in Serbi'a si in posesiunea tuturoru drepturiloru civile. Numai in timpulu domniei intermediare a fiului lui Caragheorghe, care poseda aliati politici in Moskva si intre slavii Austro-Ungariei, precum si dupa mórtea lui Milosi, cându fiulu acestui'a vru prin astfelu de mesuri sa 'si câstige popularitate, — incepù in Serbi'a ura in contr'a a totu ce nu este de nationalitate slava, si de atunci incepù si persecuti'a evreiloru, incependu prin abrogarea paragrafului constitutiunei ce proclama egalitatea civila a evreiloru. Acuma evreii suntu marginiti in orasiulu Belgradu, fiindu-le cu totulu opritu asiezarea si ori ce afaceri in interiorulu Serbiei. D. Bernhard sfarsiesce brosiur'a d sele prin urmatórea tirada in parte si la adres'a României.

„Esperinti'a au demonstratu ca la serbi si români nu poti ajunge vre-unu resultatu nici cu observatiuni binevoitóre, nici cu note colective. De aceea ceterum censeo alu nostru este, ca puterile garante sa invite pre serbi si pre români la strict'a padire a tratateloru internationale, si la indepartarea legiloru esceptionali, care stau in contr'a-dicere flagranta cu hati-scherifurile din 1830 si 1834 si cu tratatulu de Parisu din 1856; la casu de neurmare sa retraga protectoratulu acordatu aceloru tieri si sa le lese in voia sórtei loru, câci marele puteri ale Europei nu potu sa tolereze mai multu cá sub protectiunea loru care de siguru se curme mai de graba partiei celei mai slabe si mai cu dreptate, sa fia o clasa de cetâtieni platitori de dari, tratati cá sclavi, cá „addicti glebae.“ Pre lânga aceste, cabinetele trebuie sa prescrie agentiloru loru de acolo o severa aplicare a capitulatiunei, si la intemplare sa protega cu ajutoriulu ei pre Israilitii persecutati. Ceea ce noi ceremu aici pentru Israeliti, puterile cele mari (póte afara de Rossi'a) voru fi silite de siguru preste unu timpu mai scurtu s'au mai lungu sa o faca pentru proprii loru supusi.

(Titlulu brosiurei este: Die Judenfrage in den Donau-Fürstenthümern. Von Dr. Bernhard Levy, Berlin, Julius Levit).

Nr. 69. 1872.

Concursu.

Pentru statiunea de capelanu langa neputinciosulu parochu Simeone Brateanu in Potocu Protopresbiteratulu gr. or. alu Turdei superióre, se deschide pre bas'a In. resolutiuni cons. dto 21 Septembre a. c. Nr. cons. 810 — pâna in 22 Octobre a. c., in carea dî va fi si candidatiunea, concursu

Emolumentele suntu:

Tertialitatea din tóte venitele parochiali, si anumitu: dela 120 familie câte o ferdela cucuruzu sfarimitu, o dî de lucru, si de pre portiunea canonica aratóre si cositóre in marime de 10 Jugere.

Doritorii de a ocupá acésta statiune cu Suplicele loru instruite in sensulu „Stat. organicu“, se voru adresá la subscrisulu, — post'a ultima Reginulu sasescu. —

Idicelu in 2 Octobre 1872.

Iosifu **Brancovanu**
(1—3) Prot. gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci din urmatórele comune, ale protopopiatului Zlatn'a de josu se deschide concursu, pâna la 25 Octobre a. c.

1. Carpenisiu, cu salariu anulu de 120 fl. v. a. cuartiru si lemne.

2. Ciurulés'a, cu salariu anualu de 80 fl. v. a., cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá unulu din acestea posturi, sa-si substearna suplicele instruite conformu „Statutului organicu“ — la subscrisulu.

Abrudu in 8 Octobre 1872.

In contielegere cu comitetele parochiale, concerrinte.
Ioanu **Gallu**
(1—3) Prot. gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci vacante din Gusteritia lânga Sabiiu, impreunate cu urmatórele emolumente:

1. in bani 140 fl. v. a.
2. cuartiru liberu in edificiulu scólei;
3. lemne de focu dupa trebuintia.
4. folosirea a dóue delnitie de curechiu (vérdia); se deschide prin acést'a concursu pâna in 31 curg.

Concursele provediute cu atestatele necesar. de cualificatiune, sa se subscérna la scaonulu proti gr. res. alu tractului Sabiiului I.

Gusteritia 8 Octomvre 1872.

Comitetulu parochiale gr. res. in
contielegere cu p. protopopu
(2—3) respectivu.

Concursu.

Devenindu vacante statiunea de invetiatoriu primariu la scól'a nóstra confessionale din Cristianu, cu care este impreunatu unu salariu anuale de 210 fl. v. a. din alodiulu comunale si 8 stângini lemne de focu din magazin'a comunale pentru invetiatoriu si pentru clas'a respectiva; pentru ocuparea acelei'a, in urm'a otarirei veneratului consistoriu archidiecesanu din 29 Sept. a. c. nr. scol. 314 Se daschide prin acést'a concursu pâna in 31 curgatórei.

Concursele provediute cu documentele necesari de cualificatiune, suntu a se subscerne la scaonulu protopopescu gr. res. alu tractului Sabiiului I.

Cristianu 8 Octomvre 1872.

Comitetulu parochiale gr. res. in
contielegere cu p. protopopu
(2—3) respectivu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de a II-lea invetiatoriu in comun'a Sanpetru protopresbiteratulu II. alu Brasiovului gr. or., se escrie concursu pâna la 26 Oct. a. c. st. v. in care dî va fi si alegerea.

Emolumentele suntu:

Salariu anualu din cass'a alodiale fl. 100 v. a. si dela fia-care copilu scolariu 40 xr.

Din beneficiele comunale adeca pârti din (sórtea) impârtirei de fenu comunale si unu locu pentru vérdia; care aceste tóte facu in bani circ'a 50 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au sa-si inaintedie petitiunile loru inzestrate cu documentele prescrise in Statutulu Organicu, inspectiunei scolare districtuale respective dlui protopopu I. Petricu in Brasiovu.

Sanpetru 5 Oct. 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.
(2—3)

Concursu

Devenindu vacantu unu stipendiu de 60 fl. v. a. destinatu pentru unu elevu dala scól'a reala, pentru conferirea acelui'a, se publica prin acést'a concursu cu terminulu pâna in 10 Novembre calend. nou a. c.

Concurentii respectivi, au de a-si ascerne la comitetulu Asociatiunei transilvane, pâna la terminulu indigitatu concursele loru provediute: a) cu carte de botediu, b) cu testimoniu de paupertate, c) cu testimoniu scolasticu pre semestrulu II. 1871/2, si in fine d) cu unu reversu despre acea, cumca cându eventualmente, aru obtienea cestionatulu stipendiu, se deobléga, ca ajungându la stare, se voru face membri Asociatiunei.*)

Din sindinti'a estraordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane tienuta la Sabiiu in 12 Octobre 1872. (3—3)

*) Cele-lalte dîuarie inca suntu rogate sa binevoiésca a publicá acestu concursu.

Nr. 104—1872.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a Apoldu-mare tract. Mercurei se escrie prin acést'a concursu pâna in 20 Octobre a. c. st. v.

De acestu postu e impreunatu unu salariu an. de 150 fl. v. a. cuartiru liberu si 8 orgii de lemne din care se va incaldi si scól'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu voru avea a-si tramite petitiunile loru instruate in intielesulu „Statutului organicu“ pâna la terminulu prefiptu, la subsemnatulu inspectoratu scolariu.

Mercurea, in 2 Octobre 1872.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectivu.

Inspectoratulu scolariu gr. or. alu tractului Mercurea.
Ioanu **Drocu**,
(3—3) adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu in Valea-dosului protopopiatulu gr. or. Zlatn'a de josu, constatatóre din 1005 suflete séu 230 numeri de case, se deschide concursu pâna la 26 Octobre an. cur.

Emolumentele suntu:

Stol'a indatinata, câte o ferdela de cucurudiu cu tuleulu dela fia-care numeru de casa, séu 40 xr. in bani, si folosirea cimiteriului bisericei.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au de a-si adresá concursele instruate conformu „Statutului organicu, la subscrisulu in Abrudu.

Abrudu, 26 Sept. 1872.

Cu intielegerea comitetului parochialu.
Ioanu **Gallu**,
(3—3) protopopu.

Indreptare. Este a se indreptá in replic'a publicata in nrulu 77 urmatórele erori esentiali, si anume: pre fati'a 306 col. a dóu'a aline'a a 6-a din susu in josu sa se indrepte in sîrulu primu si secundu in locu de: „Wahrheit“ „Weisheit“; in sîrulu alu 4-lea sa se pupa dupa „Kirchenkinder“ inca „an“; in sîrulu alu 6-lea sa se inlocuiésca cuventulu „gespärt“ cu „gestört“.

Totu in col. acést'a aline'a 11. in locu de: „O vorba“ . . . sa se puna: „A vorbi . . . nu ne iérta“ . . . etc.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 84. ANULU ,XX.

Sabiiu, in 19|31 Octomvre 1872.

Sabiiu 17 Octobre.

Dela cuventarea lui Sennyey in parlamentulu din Pest'a pare ca a umplutu aerulu sgomotele cu crisele ministeriali. Diuaristic'a din Vien'a discuta totu mai pre fatia schimbârile eventuali in ministeriu sî face combinatiunile cele mai neasceptate. In combinatiuni erá pusu cându generalulu Peret cându Filipovich, ambii ómeni ai partidei militarie.

La inceputu se priveau tóte vorbele despre schimbâri ministeriali de sgomoturi de sensantiune pâna cându vení la rendulu seu sî „N. F. Presse", despre care se dice ca e tare inrudita cu cercurile ministeriali sî se esprimà sî dens'a cam in modulu urmatoriu:

In dîlele din urma s'a discutatu cestiunea sistemului sî a esistintiei ministeriului sî s'a observatu cu ocasiunea aceea, ca recerinti'a corónei inca de pre tempulu lui Hohenvartu a fostu indreptata asupr'a unui ministeriu conservativu, nu inse asupr'a unui ministeriu federalistu. Statulu avea lipsa nu de o multime de parlamente, care sa-'lu debiliteze, ci de elemente conservative, cari sa-lu intarésca. Observatiunile aceste retrospective insemnéza atât'a, ca déca aru vení tréb'a la o schimbare de ministeriu, nu federalistii, despre cari se dîce, ca togm'a asiá aru slabí statulu cá sî liberalii, ci conservativii voru vení la putere, póte conservativii cu putientica coloratura catolica. Aceeasi fóia apera liberalismulu dupa cum este elu astadi dincolo de Lait'a. De altmintrea totu din foile vieneze vedemu sustienendu-se ca ministeriulu de astadi cislaitanu este destulu de conservativu.

Foile din Pest'a afirma ca tóte scirile despre crise in Cislaitani'a suntu numai scornituri; dincóci in Translaitani'a se intielege ca nici vorba nu póte fi despre vr'o schimbare in ministeriu. Nu ascundu inse, câtu despre ministeriulu cislaitanu, ca cu ocasiunea desbateriloru in delegatiuni s'a observatu o inalta nemultiamire cu consilierii corónei cislaitani. „Pester Lloyd" merge mai departe sî vorbesce despre nume pâna acum necunoscute, cari vinu in combinatiune sî mai sustiene ca aru esistá sî unu regimu nevediutu pre lânga celu respunsabile, pre care nu-lu póte ajunge nici o controla.

Fortun'a crisei ce se parea ca se apropia se pare ca ni se iérta de asta-data. Diuariele revinu la, sî suntu cu staruintia energica pre lânga demintirea schimbâriloru ministeriali in launtrulu imperiului.

In Cislaitani'a se facu pregatiri pentru dietele ce au sa se deschida in 5 Novembre. Ministeriulu cislaitanu se pregatesce cá sa astérna in senatulu imperiale viitoriu reformarea legei electorali. Asiá dara nimic'a din tóte presupunerile din tóte temerile sî póte sî asceptârile. Pâna cându ?! — acést'a este alta intrebare, câci „N. Fr. Pr." dice mereu: e pur si muove.

Federalistii din Cislaitani'a au statoritu unu programu. Acest'a tratéza cestiunea de dreptulu de statu, cea natiunale sî cea scolastica. Ceea ce privesce cestiunea de dreptulu de statu programulu dîce, ca representantiei partidei dreptului austriacu dechiara sî recunoscu de principiu supremu alu nisuintieloru loru recunóscerea sî aducerea la valóre a dreptului in tóte directiunile, in deosebi cu respectu la biserica, dinastia statu sî natiunalitate. De aceea densii suntu:

I. pentru sustienerea monarchiei un'a sî nedespartita sub préinalt'a dinastia domnitória pre basea sanctiunei pragmatice dela 1713;

II. pentru sustienerea autonomiei sî indreptatirei proprie istorice tuturoru regateloru sî tieriloru imperiului, sî

III. in desvoltarea organica â acestoru dóue fapte pentru restituirea unei constitutiuni provinciali sî imperiali pre basa crestina.

Spre ajungerea scopului credu federalistii ca aru fi de lipsa diete provinciali, pentru afaceri comune adunâri de deputati din tóte dietele provinciali.

Pentru administratiunea afaceriloru comune este de lipsa unu ministeriu comunu; iéra pentru celelalte sa se institue guverne provinciali.

Prospecte pentru realisarea programului suntu astadi putiene. Alt'a ni se pare a fi directiunea spre care mergemu incetu dara totu mergemu.

In loculu lui Mitad pasi'a a denumitu sultanulu pre Mehemed Rudgi Pasi'a mare veziru. Caderea lui Mitad a pusu in miscare condeiele cele mai considerabile spre a o esplicá. Dara din esplicârile cele multe se vede, ca caus'a pâna acum numai se gâcesce. Vorb'a este, ca prin venirea la putere a lui Mehemed Rudgi-Pasi'a se va amelioră situatiunea in orientu? In orientu nu barbatii de statu ai portiei schimba séu facu situatiunea, ci situatiunea i schimba pre ei unulu dupa altulu, vezirii suntu cocosiulu de pre verfulu casei, cari ni spunu din catrau sufla ventulu. Cându ventulu va incepe a se schimbá desu, prevestesce volbura, carea in limb'a diplomatica se numesce cestiunea orientale.

Aici lasâmu sa urmeze o esplicare a caderei lui Mitad dupa cum o aflâmu in „C. de Iassi":

O telegrama din Constantinopole cu datulu din 19 Octomvre ne anuncia ca Midhad pasi'a au fostu destituitu. Rapedea cadere a marelui Viziru pune in mirare tóta pres'a pâna se va lamurí caus'a ei. In starea in care se afla astadi imperiulu turcescu, este fórte cu potintia cá acésta destituire sa fi provenitu din vre-o intriga, care in alte tieri se chiama de Curte iéra in Turci'a de Sarai; cu tóte aceste coincidenti'a caderei sele cu cele trei acte politice prin care cautà sa intemeedie din nou vechi'a potere turcésca in orientu, ne face a crede ca au potutu mai de graba fi in jocu motive politice. Dupa modulu cum pornise Midhad prin scrisórea sea câtra principele Carolu, prin negarea suveranitâtiei principelui Milanu sî mai la urma prin tratarea Montenegrului cá provincie turcésca, putea sa se complice fórte usioru trebile orientului; mai alesu Serbi'a in care aventulu natiunalu au luatu o nóua potere prin coronarea lui Milanu, nu aru fi suferitu nici o atingere a acestui ultimu sî scumpu resultatu cá alu unoru nisuintie indelungate. Montenegrinii, pentru care lupt'a cu turcii au devenitu unu obiceiu zilnicu sî la care barbati'a poporului este o garantia totu asia de poternica a neaternârei sele cá sî muntii ce-i adapostescu, incepuse chiaru a respinge victoriosu violentiele ce li se faceau. Despre noi, care prin scrisórea Vizirului amu fostu cu deosebire umiliti, pentru ca prin ea au incercatu a se incalcà o autonomia vechia de secoli sî garantata de Europ'a, nu potemu din nenorocire vorbì in acelasi modu; scrisórea au remasu fâra unu singuru respunsu, fâra unu protestu, déca nu pentru demnitate sî adeveru, celu putienu pentru ochii lumei. Cu atâtu mai multu ne mirâmu de politic'a timida a guvernului nostru, cu câtu clatinarea lui Midhad trebuiá sa-i fia cunoscuta, séu dealtmintrea nu sciu de ce mai avemu representanti la Constantinopole. Ori-cum sa fia, caderea lui Midhad pasi'a ne-au scapatu de multe incurcaturi sî pre Europ'a de multe grigi. Provisoriu s'au numitu. Mare Viziru Rusdi pasi'a. E probabilu ca viitoriulu mare Viziru va fi Mahmut pasi'a.

Clusiu, 7/19 Octobre.*) (Comisariatu, Universitatea, culesulu, póme nóue.)

Aici in Clusiu, cá fosta capitala a Transilvaniei, se petrecura dîle mari, dîle epocale.

Cu finea lui Septembre se intemplà desfiintiarea séu disólverea comisariatulului reg. alu Transilvaniei, — sî cu acést'a incetà sî umbr'a guberniului Transilvaniei cu totulu.

Astadi a decursu inaugurarea séu deschiderea Universitâtiei tranne din Clusiu. Dupa ce sosirea noiloru profesori au facutu in cercurile asiá numite literarie sgomotu, sî dupa ce totu omulu inteligentu erá curiosu a cunósce pre nou denumitii profesori, determinandu-se dîu'a de deschidere a Universitâtiei pre 7/19 Octobre 1872 la 10 óre — acést'a s'a tienutu sî a decursu în prefipt'a dî in modu solemnu. Inca dela ½ pre 10 incepura a se aduná barbati inteligenti din tóte clasele in sal'a spaciósa a Liceului rom. cat. — Adunarea fatia cu localitatea erá destulu de numerósa; inse fatia cu populatiunea, ba chiaru sî cu numerulu asiá numitei inteligintie din Clusiu, adunarea nu erá destulu de numerósa. — Eu presupuneamu mai mare interesu, mai mare sgomotu, ba chiaru unu entusiasmu de acésta festivitate, — ce intru adeveru nu erá. — Asiá magnatii, precum potuiu observá, erau representati singuru prin Br. Iosic'a, iéra damele putiene mi se pare prin dómn'a Iosic'a. — Dintre barbatii destinsi erá Ilustr. Sea consil. minist. Grois sî din cleru Episcopulu titulariu Keserü. — Corpurile oficiale locale erau representate prin siefii loru cu câte unulu din membrii, afara de magistratu, care fuse mai numerosu. — Numerulu adunârei se marì cu junimea studiósa. — Nu me potuiu destulu mirá ca din partea militiei nu amu observatu nici unu individu.

Dupa 10 óre vení intregu corpulu profesoralu cu fostulu directore Aron Berde in frunte, sî se asiedià la loculu destinatu, la 10½ óre sosí sî Escel. Sea contele Mikó, cá comisariu reg., in deplina parada, decoratu cu ordinulu Leopoldinu, concomitatu de consiliariulu reg. Siandru Pál asemenea in costumu, ambii s'au primitu cu câte unu éljen moderatu! Ocupandu comisariulu loculu presidiale, dupa câte-va cuvinte schimbate cu Keserü, siediendu pre scaunulu presidiale, dîse: Inainte de tóte se va cetí decretulu inalt. ministru de cultu sî instructiunea publica, sî asiá au predatu cons. Pál spre cetire decretulu de denumire alu Esc. Sele cá comisariu pentru afacerile referitórie la Universitate, la depunerea juramentului profesoriloru sî alegerea decanului, rectorului sî prorectorului. — Cetindu-se acestu decretu de mare insemnatate alu ministrului Trefort, sî amintindu-se numele Esc. Sele Mikó s'au intonatu éljen, asemenea finindu-se, s'au primitu cu éljen.

Dupa acést'a au urmatu cuventarea presidiale.

Dupa cuventare, Escel. Sea comisariulu au provocatu pre domnii profesori la depunerea juramentului, carii formandu unu cercu in giurulu mesei, au sî depusu juramentulu dupa formul'a cetita de Ilustr. cons. scol. distr. Siandoru Pál.

Acum Escel. Sea cont. comisariu s'au adresatu câtra domnii profesori, sî tienù unu cuventu momentosu, dîcendu: Ca se adresédia nu ca dóra domnii profesori aru avé necessitate a se face atenti la ce-va — cí in sperantia: ca tóte se voru impliní dupa inalt'a problema a acestui institutu maretiu, — in care sciintiele propuse voru fi urmate de domnii profesori cu fapt'a. Cu deosebire s'au intonatu sî aicí religiositatea, moralitatea de care are mare lipsa natiunea magiara; etc. etc.

Uitasemu, ca Escel. Sea com. in cuventarea de deschidere, petrunsu de semtire intre altele au disu „ca de cum-va conformu debileloru sele poteri au potutu sa iee recompensatiune fatigiului seu — astadi inse este ocasiunea, cându este fericitu a luá cea mai mare recompensatiune!

Dupa finirea cuventului acestui'a au luatu cuventulu unulu dintre profesorii noi veniti, precum ni se spune Imreh Sándor, carele in numele corpului profesoralu se adresà câtra Escel. Sea dlu comisariu sî câtra intrég'a adunare. — Acestu cuventu inca fuse unulu dintre cele mai rare, cá dela unu barbatu eruditu. — Sciu ca diuariele locale pre intrecute voru publicá acestu cuventu cu cele 2 intâiu.

---

*) Intârdiatu. Red.

**) Au respunsu ministrulu de esterne Costaforu prin agentulu Romaniei dela Constantinopole. R.

In acestu cuventu inse s'au intonatu moralitatea, cá virtutea principala a natiunei magiare. — S'au disu ca, chiamarea Universitâtiei este a consolidá, a cultivá sî luminá popórele fâra deosebire de confessiune sî nationalitate"! Recomendà corpulu profesorale bunei vointie a Escelentiei Sele, autoritâtiloru locale sî adunârei.

Cu aceste radicându-se Escel. Sea comisariulu de pre scaunu, se departá publiculu.

Escelenti'a Sea cu corpulu profesoralu inse remase in sala spre deplinirea agendeloru. — Cam la 1/4 de óra s'au reintorsu sî Escelenti'a Sea in caret'a de gala sî cu husariulu in costumu, care atrase atentiunea generala atâtu la venire, câtu sî la reintórcere.

Pre la noi, bà credu ca in tóta Transilvani'a suntu dîle fórte frumóse cá de véra. — Aceste facura de poporulu care erá desperatu de pânea de tóte dilele, nefacându-se grâu sî secara, — acum si-au mai venitu in fire, dupa ce cucurudiulu, de-sî pucinu, s'au coptu, pâna sî acel'a, care numai de proba sî cá in desperatiune s'au fostu semenatu a 2-óra; — vinulu la noi de-si e pucinu, dara spunu ca este bunu, sî resplatesce lucrulu celu multu sî scumpu. Cam cu 2 fl. se vinde feri'a (védr'a).

Astadi crestinulu póte sa cada in genunchi sî se multiamésca lui Ddieu de acestu mare daru, sî sa eschiame: „Mari sî minunate suntu lucrurile tale sî nici unu cuventu nu este destulu spre laud'a minuniloru tale."

Cá documentu despre lucrarea providentiala in tómn'a acést'a suntu sî au fostu multe semne: Pomitiele (fragile) au infloritu sî s'au coptu a dóu'a óra; amu vediutu, cu ochii la unu omu in palaria. — Asemene maciesiele — sî altele.

Bá ce e mai multu la Gero-Osiorheiu, unu satu aprópe de muntele Vladés'a, la unu românu D. V.; inflorindu unu maru, au facutu mere a dóu'a óra, care au crescutu in marime mai mare cá alunele.[*]

Depre rip'a dréptа a Muresiului 8 Octobre 1872.

Dle Redactoru! Déca s'a facutu multu abusu cu cuventulu passivitate in politica, cugetu ca nu gresiescu cându dîcu ca noi cesti dela tiéra suntemu in multe privintie passivi sî inca in celu mai largu intielesu alu cuventului. Eu prin passivitatea acést'a din urma nu intielegu numai inerti'a, dara sî durerea spirituala ce trebuie sa suferimu adese-ori in urm'a indiferentismului nostru.

Nu sciu déca me intielegi dt'a sî publiculu cetitoriu, ca adeca ce voiescu sa dîcu. Cá nu cum-va sa remâna cine-va in dubietate despre aceea ce me indupleca a me plânge sî eu asupr'a passivitâtiei celei durerósе spirituale nepolitice, ve spunu ca intre noi românii se preumbla mereu unu spiritu reu, o stafia nevediuta, carea 'si arata din cându in cându prin unele efecte esistinti'a sea. Noi românii o semtimu acum mai bine de unu seculu sî jumetate, dara o semtimu sî i semtimu loviturile ce ni le da sî de aci incolo tacemu sî suferimu. Dara care stafia, cere spiritu póte fi acel'a? Este proselitismulu ultramontanu!

Sa ai bunetatea sî sa nu me inculpezi de óre-si care partinire ce s'aru vedé ca o facu némului meu, cându dîcu ca intre noi românii se preumbla spiritulu celu reu ce l'amu amintitu, cá sî cum asiu voi se dîcu, ca românii nu conjura insisi pre acestu spiritu reu. Sciu prea bine, sî casulu carele me indémna la aceste siruri inca dovedesce de ajunsu, ca suntu indivi recrutati din senulu natiunei române, carii servescu de instrumente órbe in mân'a proselitismului. Inse me va iertá ori sî cine, cá cându voiu luá in consideratiune tóte suferintiele româniloru dela cea dintâiu incercare de proselitismu intre români, sa dîcu ca acelu ce se da instrumentu pentru a face certuri sî imperechieri sî inca religióse morale in senulu unei natiuni, acel'a nici decum nu se mai póte tiené de acea natiune; pre care o maltratéza unu ast-feliu de omu este inamiculu celu mai neimpecatu alu natiunei in mijloculu cârei aprinde sî sustiene cért'a, este ucidietoriulu ei; numai câtu uciderea o face cu tortùri spirituale, pentru cá sî mórtea celui torturatu cu atât'a sa fia mai sigura.

Mi e cam lunga introducerea la cele ce voiescu sa enarezu, dara suferirea mi-a fostu mare, paharulu e atâtu de plinu, incâtu da din trensulu, câci pré multe se intempla din partea celoru ce se ocupa cu meseri'a proselitismului religionariu intre români.

Poporulu din comun'a Bobeln'a se afla in procesu cu fostii domni terestri pentru padurile comunali, cari paduri pâna la finea procesului suntu puse de judecatoria sub secuestru. Iérn'a trecuta, fiindu fórte aspra sî ómenii lipsiti de lemne de focu, s'au intemplatu de unii altii, pre lânga tóta secuestrarea au dusu câte unu caru de lemne din padurea in litigiu. De unde a urmatu ca toti satenii dearendulu fura incarcerati câte 15—30 de dîle in Dev'a sî pre lânga acést'a se mai sî pedepsira cu sume enorme in bani, asiá incâtu ómenii suntu redusi la sapa de lemnu.

Cându poporulu celu mai numerosu din comuna suferiá sub plagele aceste usturatórie, cându ei bietii umblau colindandu dela adv. Dr. Petcu din Dev'a, cârui, dupa afirmarea mai multor'a, i-aru fi datu 300 fl. fâra sa li folosésca ce-va, — la renumitulu natiunalistu Dr. I. Ratiu din Turd'a, carele dupa ce, totu dupa afirmarea bobelneniloru, aru fi primitu 200 fl. dela storsii români, le intórna spatele sî nu voiesce sa le mai lucre pâna nu i voru mai duce bani; — cându cum dîcu acestea amarea sufletele connatiunaliloru nostri, atunci eata sî stafi'a care a luatu figur'a unoru teologi de Pest'a se arata sî sioptesce româniloru bobelneni: faceti-ve uniti, ca ve-ti scapá de pedepse, ve-ti dobendí procesulu sî ce a-ti platitu pedepse vi se reintórce sî in fine ve-ti folosí in veci sî padurile, ba déca ve-ti fi numerosi sî biseric'a (edificiulu) se va trage in partea nóstra.

In impregiurâri cá cele descrise, pre lânga promissiuni asiá de atragatóre sî, nota bene, dela ómeni inteliginti, ba dupa cum sum infoɹmatu sprigínite sî de protopopulu unitu din Sacarâmbu, sementi'a discordiei este aruncata in sinulu crestiniloru sî a prinsu redacini afunde. Acum Ddieu sa le aiba de grigia bobelneniloru, dara ei sî potu periclitá

---

[*] Asiá ce-va s'a intemplatu sî pre aícea sî pre aiurea. R.

FOISIÓRA.

Famili'a lui Traianu imperatulu.

I.

Tat'a lui Traianu.

Traianu imperatulu s'a bucuratu mai multu de o familia vechia, decâtu renumita.[1] Tatalu seu, cu numele erá Traianu, feciorulu lui Ulpiu, si-a dedusu numele dela Traiu, (Trajus) buciumulu familiei,[2] sî tat'a a escelatu cá erou in mai multe resbóie, ba asupr'a parthiloru a reportatu victoria cu feciorulu laolalta.[3]

Tat'a a fostu proprietariu in Siri'a, sî unu numu din an. din urma a lui Nero, 68 d. Chr. adeveréza despre elu, carele erá sub suprem'a comanda a lui Domitiu corbulo[4] sî feciorulu in etate de 15 ani (831 an. R.) l'a petrecutu in resboiu.

Tat'a lui Traianu a fostu patriciu, consule, sî sî indiestratu cu onorurile unui tribunatu.[5] Sub Vespasianu imperatulu (69—79) a fostu comandantulu legiunei a X-a sî tramisu cu 2000 de pedestri sî 1000 calari, cá sa asiedieze Japha (Joppe) in Iude'a, sî fiindu siguru de cuprinderea orasiului, a tramisu la Vespasianu cá sa ierte feciorului seu Titu cuprindere si venindu acest'a l'a cuprinsu in 25 Iuniu 69 d. Chr.[6]

Tat'a dela pretur'a din Siri'a a fostu chiamatu de proconsulu in Asi'a mica.[7] In an. 853 dela Rom'a, 99 d. Chr. Tat'a lui Traianu a fostu mortu, sî in acestu anu Pliniu i-a tienutu panegiric'a.[1]

Traianu imperatulu, tatalui seu pentru meritele lui in resboiulu parthicu sub Vespasianu, dupa mórte s'a onoratu cu numele parthicus, sî Traianu nu numai pre Nerv'a tatalu seu adoptivu, ci sî pre Traianu tatalu seu i-a consacratu, precum unu numu i afla pre amendoi „Divi Nerva et Traianus pater."[2] Altu numu cu portretulu tatalui sî inscriptiunea: „Divus pater Traianus" se afla, fâra cununa de lauru pre capu, pentru ca acést'a nu compete privatiloru.[3]

II.

Traianu imperatulu.

Traianu s'a nascutu in 18 Sept. 806 an. R. sî 54 d. Chr.

Traianu a avutu pronumele Marcu, numele Ulpiu, conumele adeca numele de familia, Traianu, sî agnumele Crinitu.[4] Adoptandu-se de imperatulu Nerv'a, a portatu sî acestu nume.

Traianu s'a nascutu in orasiulu Italic'a (astadi Talc'a) in Ispani'a.[5] Ací e provinci'a „Baetica" cu o parte numita Turdetani'a,[6] unde e sî Italica la riulu Baetis.

Scipio Africanu a fondatu acestu orasiu din veterani italiani sî ia pusu numele Italic'a, in onórea Italiei. Ací s'a nascutu inca sî Hadrianu Teodosiu, sî poetulu Siliu italicu.

Turdetanii deosebi acei'a, carii locuiau pre lânga riulu Baetis au fostu primitu datine sî moravuri romane, incâtu nu mai sciá limb'a loru. Cei mai multi au devenitu latini, sî au primitu coloni romani intre sine, — incâtu ei insi-'si (turdetanii) suntu de totu romani.[1]

Domitianu a fostu ucisu in 18 Sept. Acést'a dî de 3 ori a fostu dî de bucuria; dîu'a a dusu pre celu mai reu (Domitianu) a datu pre celu mai bunu, (Nerv'a) sî a nascutu celu mai bunu, pre mai bunu (Traianu.)[2]

Dîu'a adoptiunei lui Traianu prin Nerv'a nu e positiva. — Nerv'a a traitu dela adoptiune inca trei luni[3] sî a muritu in capetulu lui Ianuariu, sî astfeliu unii punu dîu'a adoptiunei lui Traianu pre 27—28 Octomvre an. R. 850 dela Chr. 97.[4]

Traianu a inceputu a domní cu capetulu lui Ianuariu 98 d. Chr. 117 cându erá consuli, Quintiu Niger, sî Caiu Vipsaniu Agrip'a.

Dîu'a mortii nu se scie, pentru ca Traianu a vutu sa mérga cu óstea spre Mesopotami'a, sî devenindu morbosu s'a otaritu sa se reintórca la Itali'a, lasandu cu óstea pre Publ. Ael. Hadrianu in Siri'a.

Traianu a plecatu indereptu, sî suferindu de hämorroide sî hidropopia[5] in Cilici'a la orasiulu Selinu[6] si-a datu sufletulu. Plotin'a muierea lui sî Matidi'a, nepóta de sora fiindu cu elu i-a arsu trupulu, sî cenusi'a i-au adus'o in urna la Rom'a, sî urn'a s'a pusu in column'a lui Traianu.

Traianu nascendu-se in 18 Sept. 54 d. Cr. sî morindu in 117 a traitu 63 de ani, 10 luni sî câteva dile.[7]

---

[1] Zur Geschichte Traian's. Dr. H. Francke Leipzig 1840. p. 23. Mai tóte 'mi suntu escerpte din opulu acest'a. Eutropiu VIII. 2 familia antiqua magis, quam clara.

[2] Sext. Aurel. Victoris epit. cap. XIII. Ulpius ab avo dicto, Trajanus a Trajo, paterni generis auctore.

[3] Plin. paneg. 14. quum puer admodum Parthica lauro gloriam patris augeres?

[4] Eckhel „Trajanus" p. 434. Spanheim diss. II. p. 219.

[5] Eutropiu VIII. 2. nam pater eius primum consul fuit" Plin. paneg. 9. „patricio et consulari et triumphali patre."

[6] Se referéza la Tacitu Hist. IV. 18. Francke p. 24 pre largu.

[7] Francke citéza o inscriptiune aflata la Laodicea in Siri'a, sî anulu se pune 832. an. R. p. 27.

---

[1] Numismatica lui Vaillant Tom. II. p. 124 pune mórtea lui, sub Domitianu.

[2] Vaillant II. 123. Eckhel p. 409.

[3] Francke p. 29.

[4] Crinitu se pomenesce numai la Eutropiu VIII 2 sî s'aru deduce dela crines (peru), pentru ca in pârtile Turdetaniei (strabo III 3) barbatii portá peru lungu, cá muierile. In multe pârti românii sî adî pórta peru lungu ba-'lu sî impletescu.

[5] Eutropiu XIII 2. Successit ei Ulpius Traianus Crinitus, natus Italicae in Hispani'a. Sext. Aur. Victor „de Caesaribus" XIII dîce: „namque Ulpius Traianum, Italica, urbe Hispaniae ortum."

[6] Turtedania. Oare Turd'a din Ardélu nu-si trage originea din acestu cuventu.

---

[1] Strabo III 2 sî Francke p. 3. Se crede, ca famili'a Ulpiana, sub Nero s'a mutatu la Rom'a, sî Seneca cu influinti'a sea a radicat'o.

[2] Sueton in Domit. cap. 17. Occisus est Domitianus XVI Kalend. octobris. Plin. paneg. cap. 92 celebrare diem illum triplici gaudio laetum, qui principipem abstulit pessimum, dedit optimum, meliorem optimo genuit." L. Preller Röm. Myth. p. 779.

[3] Ssxt. Aur. Vict. epit. XII hic Traianum in liberi locum inque partem imperii cooptavit, cumque tribus viris mensibus.

[4] Franke p. 4.

[5] Dio Cass. 33.

[6] Selinus, astadî Selenti. Koczánqi Ferencz Régi földl. p. 116. Este o inscriptiune „S. P. Q. R. ophimo principi Selinuntem. — Acestu orasiu s'a numitu sî Traianopolis.

[7] Dio Cass. LXVIII 6 Eutropiu VIII 2 Fabretus de Columna Trai. p. 270.

intregitatea loru, ei 'si potu periclitá sî procesulu loru, ei 'si potu periclitá totu venitoriulu loru, pentru ca suntu distrasi pre unu terenu, pre care déca retacesce cine-va e pace de linisce si armonia.

Dara me miru de un'a si adeca, pre ce-'si potu basá promissiunile cei ce se ocupa de meseri'a proselitismului ? Sa dicemu ca s'aru impliní in casulu de fatia promissiunile; in ce umbra aru vení justiti'a nóstra, in ce umbra aru vení impartialitatea acelor'a ce aministréza justiti'a ? Si cându aru fi si ceea ce nu potemu crede, administratiunea justitiei cu cei ce esercitéza proselitismulu, pentru cine lucra atunci cesti din urma ?

Eu cugetu inse ca aici e alta specula. Aceea de a se folosí de starea cea trista a ómeniloru sî a o esploatá acum pâna cându ei suntu inca tulburati de necasurile ce au venitu asupra-le, apoi de se va castigá de nu se va castigá procesulu, ómenii sa fia castigati pentru unatia, ca apoi de ací incolo se voru ingrigí, cá din cei ce au prinsu baremu jumetate sa-i retiena in staululu papisticu sî comun'a sa fia daraburita, cá sa nu póta inaintá in nimic'a mai departe.

Eata Dle Redactoru ce m'a motivatu sa iesu din passivitatea mea de asta data, cu tóte ca eu 'ti povestescu numai unu casu unicu, pre cându de aceste suntu destule si de siguru voru fi sî in alte pârti. Eu credu ca a le tacea chiaru pre tóte aru insemná a conlucrá cu totii la derepenarea nóstra natiunale si de aceea credu ca aru fi tempulu sa se puna odata capetu tacerei, câci numai asiá se va indreptá reulu.

Câtu pentru Bobeln'a 'mi permitu a face observarea ca dlu protop. respectivu, si totu asiá oricare altulu in casuri de aceste, sa arate mai multa târia de sufletu sa staruiésca pre lânga ómeni cá sa nu sufere pastori nechiamati in sinulu loru, ca asiá apoi nu se voru resipí oile.

Romani'a.

Mercuri la 4 Octomvre a avutu locu a trei'a mare manevra esecutata de corpulu de armata concentratu ; acésta manevra a avutu locu sub orasiulu Târgu-Vestei, in care trupele sosise in dîu'a de 2 Octomvre.

Corpulu intregŭ fusese cantonatu in modulu urmatoriu :

Cele dóue divisiuni de infanteria chiaru in orasiu. Reserv'a de artileria se cantonase la Viforât'a-Aninósa ; iéra reserv'a de cavaleria in Resvodu-de-susu. Ariergard'a remasese in satulu Ulmi, la 3 chilometri de orasiu.

Populatiunea atâtu a orasiului câtu sî cea de prin sate a primitu armat'a cu cea mai mare cordialitate ; toti oficierii sî soldatii au fostu incuartirati ; ei voru pastrá multu tempu suvenirulu bunei ospitalitâti ce au gasitu in acestu orasiu.

Pentru manevr'a esecutata se supuse ca inimiculu stringendu de aprópe ariergard'a nóstra se aflá in sér'a de 3 Octomvre cu vedetele sale in presenti'a vedeteloru arier-gardei nóstre, care facendu din nou fatia spre densulu redevenise avant-gard'a armatei retrasa in T. Vestei.

Inimiculu parendu a se dispune a reluá ofensiv'a in dîu'a de 4, se ordoná in nóptea de 3 urmatórele dispositiuni :

Avant-gard'a care se aflá la Ulmi primesce ordinu a se retrage fâra lupta indata ce inimiculu se va dispune a o atacá, ea trebuie sa-si acopere retragerea cu cavaleri'a sustienuta de bateri'a calarétia. Cele dóue divisiuni de infanteria iau positiune defensiva inapoi'a riului Ialomiti'a ; ele forméza dóue colóne tari gat'a a fi aruncate pre punctele amenintiate ale orasiului. Reserv'a de artileria in positiune pre crést'a déloriloru care domina valea primesce ordinu a bate terenulu inaintea orasiului spre Ulmi sî a bombardá satulu Serbi lipitu de orasiu, in casu cá inimiculu va voí sa se instaleze in trensulu. Reserv'a de cavaleria inapoi'a Ialomitiei se afla gat'a in mân'a comandantelui superioru.

La órele 9 avant-gard'a atacata, incepe retragerea sea, ea sosesce sub orasiu la órele 10 sî ací se pune la adapostu inapoea unoru siantiuri radicate repede pentru tiraliorii sei care-i acopere frontulu. Artileri'a sa la flancuri o sustiene pre cându artileri'a din délu incepe a deschide foculu spre a face grea inaintarea inamicului. Inamiculu pare a voí sa parvina in orasiu pre partea sud-estu, dara fiindu silitu pentru acést'a a face o miscare cu arip'a stenga a sea inainte, este silitu a se intarí mai intâiu la arip'a drépta, de acea elu arunca intâiele sele colóne asupr'a pârtiei orasiului (satu) numita Serbi. Acésta parte este imediatu bombardata de artileri'a dela monastirea Délului, pre cându divisi'a Racovitia, trecendu Ialomiti'a, gonesce pre inamicu inaintea sea. Acésta miscare se esecuta sub ochii Mariei Sele, care dirigéza in persóna operatiunea. Artileri'a divisionaria pre malulu stengu alu Ialomitiei completéza efectulu artileriei din délu sî colónele acoperite de tiraliori traversédia Ialomiti'a sî se dirigéza rapede spre barier'a Ulmi, unde avant-gard'a resista inca. Divisiunea Cernatu traversédia orasiulu perpendicularu Ialomitiei sî sosindu in partea sud-estu unde se afla fortificâri vechi, brigad'a Opranu se retransédia inapoea loru pre cându brigad'a Dimitrescu esindu din orasiu, esecuta o miscare ocolitóre cu arip'a drépta inainte, rediemata pre tóta artileri'a divisionara, spre a rabate pre inamicu spre Ulmi. Majorulu generalu, se afla in acésta parte a câmpului de manevre.

La arip'a stenga, divisi'a Racovitia a sositu ia estremitatea orasiului (Serbi) in momentulu cându avant-gard'a fusese silita a se retrage asupr'a orasiului abandonându siantiurile radicate ; ací avusese locu o sarge de cavalerie adusa in graba sî asverlita inaintea frontului avant-gardei spre a impedecá pre inamicu de a profitá de avantagiulu ce dobendise. Divisi'a Cernatu, la arip'a drépta a mersu mereu inainte luptându continuu ; brigad'a Opranu a abandonatu fortificârile cându inamiculu amenintiatu tare pre aripa incepuse, a slabí ; ea impreunendu-se cu brigad'a Dumitrescu desfasiura batalióneie sele sî lini'a acestei divisie sosesce la inaltimea locului avant-gardei, arip'a stenga inamica fiindu aruncata inapoi. In acestu momentu avant-gard'a reiá ofensiv'a sî rediematu la drépt'a pre divisi'a Cernatu sî la steng'a pre divisi'a Racovitia, care se desfasiura, asemenea forméza o linia de 22 batalióne. Acésta linia inaintédia in buna ordine dându focuri pre batalióne, sustienuta de tóta artileri'a tuturoru divisieloru. Artileri'a din délu a incetatu foculu.

Miscarea se termina prin unu atacu cu baionet'a care determina sdrobirea inamicului.

III.

Plotin'a, muerea lui Traianu.

Plotin'a a fostu din viti'a Pompeja.[1]

A fostu o femeia virtuósa, sî in tóta privinti'a i se facù laudele cele mai mari, a traitu onorându pre Traianu.

Unu numu dela Traianu aréta pre Plotin'a cu elu la olalta[2]) altu numu (banu) dela Hadrianu asemene, inchinatu fiindu lui Traianu sî Plotinei cá sî parintiloru lui adoptatori.

Curatieni'a moravuriloru Plotinei a fostu objectu de veneratiuni, sî se afla trei numi despre veneratiunea ei.[3]

Plotin'a cá imperatésa a fostu modesta sî pretiuita de poporu, sî a inmaritu glori'a lui Traianu, sî la an. 105 senatulu i-a datu titul'a de August'a.[4]

Fericirea ei cu Traianu o dovedescu caletoriele ce le-a facutu cu elu la resbóie, amblându cu elu multu sî pre josu. Unu numu dovedesce ca a fostu in Asi'a de susu la resboiulu parthicu, sî la mórtea lui ea i-a alesu cenusi'a, si a dus'o la Rom'a.[5]

Traianu in onórea Plotinei — frumóse, dupa cum aréta icónele pre numi sî marmore — a fundatu in Traci'a unu orasiu Plotinopolis, (astadi Dsjisr-Eskene) nu departe dela Traianopolis la Hebru.[6]

Numele Plotinei se afla pre mai multe inscriptiuni. Din an. 105 cându Traianu a fostu consule a 5-óra e „Plotinae Augustae.[7] La an. 115 pre unu arcu de triumfu a lui Traianu e : „Plotinae Aug. Conjugi Aug.[8]

Agarthirsu, unu libertinu i-a radicatu tabula de multiamire : „Plotinae Aug. imp. Traiani Aug. P. P. Agathirsus Aug. Lib.“ O inscriptiune pusa de Hadrianu pentru parintii adoptivi pre piati'a Ulpia in Rom'a, pomenesce sî pre Plotin'a. Sî o pétra cu inscriptiunea : „Plotinae Augustae Liberta, soteris“[1]) etc.

IV.

Marcian'a sor'a lui Traianu.

Marcian'a erá insufletita de ide'a, ca e sor'a lui Traianu, sî a traitu la olalta cu fratele sî Plotin'a in armoni'a cea mai buna sî fâra pretensiuni.[2]

Marcian'a la an. 105 d. Cr. se afla „Augusta“ sî dupa mórte e „Diva.“ „Divae Marcianae Aug. surori Aug.“[3]

Se afla numu cu icón'a Marcianei, sî inscriptiunea „Diva August'a Marcian'a“ iéra pre ceea-lalta parte „consecratio.“ Altu numu de consecratione cu „Ex senatus consulto.“[4]

O inscriptiune din Daci'a a coloniei Sarmisegetuse, — pusa la an. 105 suna Diva Augusta Marciana.“[5]

Traianu intru onórea Marcianei a fundatu in Traci'a orasiulu Marcianopolis (astadi Presbilav) la Surci Eski Stambul.[6]

Nu se scie cine a fostu barbatulu ei. A avutu o féta cu numele Matidi'a.

V.

Matidi'a nepóta de sora.

Matidi'a, a fostu fét'a Marcianei surorei lui Traianu. Acést'a a fostu cu Plotin'a la mórtea lui Traianu. Mathi'a a nascutu pre Juli'a Sabin'a sî pre Matidi'a junior.[7]

Juli'a Sabin'a s'a maritatu dupa Hadrianu, carele a ajunsu imperatu in loculu lui Traianu.

Traianu a castigatu dela senatu titulu de Augustu. Sî pentru Matidi'a in anulu 112 d. Cr. inca cá féta.[1]

Pre unu numu dela Hadrianu a fostu portretele Plotinei sî Matidiei, cu inscriptiunea „Matidia Augusta.“[2] Hadrianu dupa mórtea Matidei a influintiatu cá senatulu sa o consecreze, sî astu-feliu altu numu dela Hadrianu suna „Diva Augusta Matidia.“[3] Bá, a fostu primita sî intre dieitâti.[4]

VI.

P. Ael. Hadrianu.

Hadrianu inca se tiene de famili'a lui Traianu. Famili'a lui se trage din orasiulu Adri'a in Picenu in Itali'a, sî a emigratu in Spani'a.[5]

Maryllinu stramosiulu a fostu senatoru romanu. Aeliu Hadrianu Aferu, tatalu seu a fostu insoratu cu Domiti'a Paulin'a din Gades sî a fostu feciorulu lui Aeliu, sî a Ulpiei, o sora a tatalui lui Traianu.

Publiu Aeliu Hadrianu a remasu de 10 ani la mórtea tatalui seu, sî pentru acést'a a ajunsu sub curatel'a unchiului seu M. U. Traianu, sî a lui Celiu Atianu.

Hadrianu cându a fostu de 15 ani a venitu la Itali'a, Traianu l'a privitu cá pre feciorulu seu sî Plotin'a l'a favoritu fórte.

Hadrianu cu Juli'a Sabin'a a avutu prunci pre T. Ael. H. Antoniu Piu, sî pre L. Aeliu Caesar (Comodus.)

Plotin'a a influintiatu multu pentru Hadrianu, l'a insoratu cu Matidi'a, nepót'a lui Traianu, in resboiulu parthicu i-a câstigatu unu postu de legatu (sub-comandante,) l'a sprigiuitu sa fia a II-óra consule, l'a ajutatu cá Traianu sa-lu adopteze sî cá sa ajunga imperatu.[6]

„Famili'a.“ At. M. Marienescu.

---

[1]) Tabulae genealogicae G. A. Ruperti 230 iéra Tristanu pag. 428 dîce ca Plotin'a e greca din Cret'a.

[2]) Vaillant t. II p. 125 Echkel p. 464 citédia unu numu „Plotina Aug. imp. Traiani“ sî anulu se pune pre 865—866 alu R. 111—112 d. Cr. cându Traianu erá a 6-óra consule.

[3]) Vaillant t. II p. 136 Plotim'a pórta diadem'a, perulu de pre frunte e datu preste diadema indereptu, iéra cel'a-laltu peru e pusu intr'unu retiu, care indreptu e acatiatu intr'o forma de chica.

[4]) Pliniu paneg. 84.

[5]) Vaillant II. p. 139.

[6]) Tabula Peutingeriana, Procopiu, Francke 38.

[7]) Aflata in Sartan'a (Sargianum) teritoriulu Genuei. M. Bruzen Dict. Geogr.

[8]) Fabretus p. 393.

[1]) Inscript. Orelii II nr. 793, 370 sî I. nr. 797 etc.

[2]) Pliniu paneg. 84.

[3]) Inscript. cu August'a aflata la Sarzaua. M. Bruzen Dictiun. Geogr. cu Diva, — Orellí vol I. nr. 792.

[4]) Vaillant II. 137.

[5]) Tillemont II. 888.

[6]) Francke 40. Zosimu IV. 10. Koczanyi Ferencz 50.

[7]) La Vaillant II p. 139 e unu numu ce aréta bust'a Matidiei, fetei Marcianei. De alta parte e o femeia ce represinta iubirea de mama, — sî dóue fete ale ei.

[1]) Vaillant II. c. 136. Aci Matidi'a siede cá féta pre scaunu. — Pre o parte a numului e Matidi'a August'a.

[2]) Vaillant II. 138.

[3]) Vaillant II. 140.

[4]) La Orelli nr. 2196. J. O. M. Cuesia P. F. Marima. Sacerdos Divae Matidiae. Francke 43.

[5]) Spartianu in Hadr. I.

[6]) Totu acel'a VII. Francke 44.

Divisi'a de cavaleria face apoi unu atacu risipitu pre tóta lini'a.

Ordinu de dî.

Oficieri, sub-oficieri, corporali sî soldati!

Pentru intâi'a óra in România o armatâ concentratâ din tóte unghiurile tierei a esecutatu manevre pre unu teritoriu de o intindere de preste 120 chilometri.

Legea din 27 Martie a sî produsu fructele sele; tóte comunele au fostu representate la aceste operatiuni, adeverat'a imagina a resbelului.

Cinci-spre-diece dile de marsiuri sî manevre esecutate cu soliditate sî cu acea anima care arata aptitudinea vóstra la arme, dovedesce ca tiér'a póte comptá pre voi.

Voi cei din armat'a de linie ve ve-ti intórce in garnisónele vóstre sî nu uitati ca sunteti scól'a cea mare militara a patriei.

Ve multiamescu, asceptu sî ceru multu dela voi.

Dorobanti sî calarasi, intorcendu-ve in comunele vóstre, spuneti parintiloru sî fratiloru vostri ca Domnitoriulu este multiamitu de voi sî ca tari'a tierei consta in organisarea vóstra.

Déca armat'a permanenta este menita, mai cu séma, a formá cadrele, voi sunteti acei'a ce dati masele.

Oficieri sub-oficieri, coporali sî soldati:

Iubiti disciplin'a, faceti intrens'a o religiunea indepliniti cu sântienie datoriele vóstre sî tiér'a recunoscatóre ve va bine-cuventá.

Datu in Tergulu-Vestei, la 5 Oct. 1872.

Carolu I.

Calindariulu pre anulu 1873 a esitu acum de multu de sub tipariu in tipografi'a nóstra archidiecesana. Acésta carte de folosu pentru fia-cine, contiene, afara de cele obicinuite in fia-ce calindariu, mai multe materie instructive sî de petrecere pentru poporulu nostru. Ací este loculu sa amintimu continuarea unei novele, carea se vede a fi scósa din viéti'a crestiniloru de pre la inceputulu seculului alu cincilea alu erei crestinesci, carea nu numai reinnoiesce evenemintele istorice de pre tempurile de atunci, dara revarsa sî o lumina asupr'a referintieloru sociale, dela palatulu imperatescu pâna la poporulu de josu.

Deosebitu interesu inse ni mai stârnesce siematismulu ierarchicu-bisericescu-scolariu din provinci'a nóstra bisericésca natiunale româna, (pâna sa avemu unulu mai pre largu), afara de alte poesie etc. etc. potrivite pentru publiculu nostru cetitoriu. Calendariulu din cestiune se mai recomanda sî prin caracterele (literile, slovele) cele vechi, cari inlesnescu cetirea sî aceloru, carii avura parte de putiena instructiune in tempurile de mai nainte, cându invetiamentulu nu luase sborulu din deceniele din urma.

Atragemu asiá dara atentiunea tuturoru carturariloru nostri carii voiescu a-si procurá de tempuriu acésta carte folositóre sî o recomandâmu totuodata tuturoru dela cetâti sî dela tiéra.

Calendariele se vendu in tipografi'a archidiecesana in Sabiiu strad'a macelariloru (Meszaros utcza, Fleischer-Gasse) nr. 47. Pretiulu unui esemplariu este nelegatu 23 xr. legatu 25 xr.

Varietâti.

⁂ Reuniunea industriasiloru sî a cetâtieniloru de aici s'a rugatu de directiunea generale a drumului de feru orientale sa schimbe ordinea dupa care urméza incopciarea trenuriloru dela Sabiiu cu cele de pre lini'a principale. Respunsulu directiunei e negativu sî asiá caletorii sî de ací incolo voru trebuí sa ascepte la Copsi'a-mica câte 4—5 óre pâna vinu alte trenuri sa-i duca mai departe.

⁂ Trassare. Diuariului de aicí „HrZtg.“ i se scrie din Sabesiu, ca pre valea Secasiului se facu trasâri despre cari coresp. presupune, ca scopulu loru este impreunarea Vintiloru inferiori cu Sabiiulu prin o linia laterala de drumu de feru.

⁂ Anunciu. Onoratii Dd. membri ai societâtei pentru fondu de teatru natiunalu romanu, cari dorescu a participe la adunarea genarala, ce se va tiené in 30 Octomvre (11 Noemvre) a. c. in Timisióra, suntu rogati cu totu respectulu, sê binevoiésca a se insînuá la subcsrisulu presiediu pana in 1 Noemvre st. n. ca sa potemu face dispositiunile necesarie pentru cuartire etc.

Din siedinti'a comitetului, tienuta in Temisiór'a in 19 Septemvre 1872.

P. Rotariu m/p. presisd. comit. arangiatoriu.

P. Milu, not. comit.

⁂ Soietatea pentru fondu de teatru. Adunarea generale a societâtiei pentru fondu de teatru românu conformu conclusului adusu se va tiené in orasiulu Timisiór'a la 11 sî 12 Novembre an. c. c. nou, cu urmatórea programa:

Diu'a prima, 11 Noemvre.

1. Presiedintele va deschide adunarea la 10 óre, in localitatea ce va fi destinata pentru siedintiele adunârei generale.
2. Dupa deschidere se voru alege doi secretari ad hoc.
3. Unulu din secretarii societâtiei va dá cetire raportului comitetului despre lucrârile sele dela ultim'a adunare generale.
4. Se va cetí raportulu despre starea casei societâtiei, sî preste totu despre membrii sî averea totala a societâtiei.
5. Se va alege o comissiune de 5 membri pentru cercetarea raportului cassariului.
6. Se va alege o comissiune de 5 membri, la care se voru inscrie acei onorab. domni, cari voru voí a fi membrii societâtiei, séu a dá oferte in bani, precum sî pentru a primí tacsele dela membrii de pâna acum.
7. Se va alege o comissiune de 5 membri, la care se voru aretá propunerile, ce s'aru face spre inaintarea scopului societâtiei.
8. Se voru tiené discursuri corespundietórie scopului societâtiei sî aretate mai intâiu comitetului.

Dîu'a a dóu'a, 12 Noemvre.

1. Deschidiendu presiedintele siedinti'a se va cetí sî verificá procesulu verbalu alu siedintiei trecute.
2. Comissiunea esmisa pentru inscriere de membri sî primire de tacse sî oferte, va fece raportulu seu sî se va luá conclusiunea necesaria.
3. Comissiunea esmisa pentru cercetarea cassei va raportá despre acést'a si ne va luá conclusiunea asupra raportului.
4. Comissiunea esmisa pentru propuneri va raportá despre acést'a, sî se voru luá conclusiunile necesarie.
5. Se va descide loculu sî dîu'a adunârei generale venitórie.
6. Se va alege o comissiune pentru verificarea procesului verbalu alu siedintiei de astadî.
7. Presiedintele va inchide adunarea.

Pest'a, din siedinti'a comitetului, tienuta in 22 Octomvre 1872.

Nr. 69. 1872.

Concursu.

Pentru statiunea de capelanu langa neputinciosulu parochu Simeone Brateanu in Potocu Protopresbiteratulu gr. or. alu Turdei superióre, se deschide pre bas'a In. resolutiuni cons. dto 21 Septembre a. c. Nr. cons. 810 — pâna in 26 Octobre a. c., in carea dî va fi sî candidatiunea, concursu

Emolumentele suntu:

Tertialitatea din tóte venitele parochiali, sî anumitu: dela 120 familie câte o ferdela cucuruzu sfarimitu, o dî de lucru, sî de pre portiunea canonica aratóre sî cositóre in marime de 10 Jugere.

Doritorii de a ocupá acésta statiune cu Suplicele loru instruite in sensulu „Stat. organicu“, se voru adresá la subscrisulu, — post'a ultima Reginulu sasescu. —

Idicelu in 2 Octobre 1872.

Iosifu Brancovanu
(2—3) Prot. gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci vacante din Gusteritia lânga Sabiiu, impreunate cu urmatórele emolumente:

1. in bani 140 ff. v. a.
2. cuartiru liberu in edificiulu scólei;
3. lemne de focu dupa trebuintia.
4. folosirea a dóue delnitie de curechiu (vérdia); se deschide prin acést'a concursu pâna in 31 curg.

Concursele provediute cu atestatele necesari de cualificatiune, sa se subscérna la scaonulu proti gr. res. alu tractului Sabiiului I.

Gusteritia 8 Octomvre 1872.

Comitetulu parochiale gr. res. in
contielegere cu p. protopopu
(3—3) respectivu.

Concursu.

Devenindu vacante statiunea de invetiatoriu primariu la scól'a nóstra confessionale din Cristianu, cu care este impreunatu unu salariu annale de 210 fl. v. a. din alodiulu comunale sî 8 stângini lemne de focu din magazin'a comunale pentru invetiatoriu sî pentru clas'a respectiva; pentru ocuparea acelei'a, in urm'a otarirei veneratului consistoriu archidiecesanu din 29 Sept. a. c. nr. scol. 314. Se daschide prin acést'a concursu pâna in 31 curgatórei.

Concursele provediute cu documentele necesari de cualificatiune, suntu a se subscerne la scaonulu protopopescu gr. res. alu tractului Sabiiului I.

Cristianu 8 Octomvre 1872.

Comitetulu parochiale gr. res. in
contielegere cu p. protopopu
(3—3) respectivu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci din urmatórele comune, ale protopopiatului Zlatn'a de josu se deschide concursu, pâna la 25 Octobre a. c.

1. Carpenisiu, cu salariu anulu de 120 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
2. Ciurulés'a, cu salariu anualu de 80 fl. v. a., cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá unulu din acestea posturi, sa-si substearna suplicele instruite conformu „Statutului organicu“ — la subscrisulu.

Abrudu in 8 Octobre 1872.

In contíelegere cu comitetele parochiale, concerrinte.
Ioanu Gallu
(2—3) Prot. gr. or.

Concursu

Se publica pentru postulu invetiatorescu la scól'a confessionala gr. or. rom. din Sohodolu, tractulu Zalathnei superióre, pâna in 26 Oct. st. v. a. c. cându se va sî efeptí alegerea.

Emolumentele suntu 200 fl. v. a. cari bani se platescu din cass'a comunale, cuartiru liberu sî 8 stângini de lemne, din cari are a se incaldí sî scól'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si tramite recursele instruate conformu Stat. Org. sî ca a absolvitu 4 clase gim. suntu de a se adresá comitetului parochialu, câtra dlu protopopu Ioanu Patiti'a in Câmpeni.

Sohodolu in 8 Oct. 1872.

In contielegere cu dlu protopopu tractualu
Comitetulu parochialu.
Ioanu Nariti'a
Presiedinte.

Concursu.

Pentru vacantele statiuni invetiatoresci din comunele tiitóre de protopresbiteratulu II-le alu Geoagiului se escrie concursu pâna 30 Octobre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. La scól'a din Almasiulu-mare salariu. anualu 120 fl. v. a.
2. La scól'a din Bacaintiu salariu anualu 120 fl. v. a.
3. La scól'a din Bozesiu salariu anuale 120 fl. v. a. sî 20 ferdele bucate.
4. La scól'a din Csibu salariu anualu 100 fl. v .a.
5. „ „ „ Homorodu „ „ 80 fl. „ „ sî 20 ferdele bucate.
6. La scól'a din Mermezeu salariu anualu 80 fl. v. a. sî 20 ferdele bucate.

Pre lânga acestea lânga fia-care scóla cuartiru naturalu sî lemne pentru incalditu.

Fia-care invetiatoriu concurente pentru un'a séu alt'a din aceste statiuni are a-si tramite petitiunea sea instruita in intielesulu Statutului Organicu § 13 la subscrisulu in Secarâmbu pâna la terminulu susumentionatu.

Secarâmbu 14 Octobre 1872

Pentru comitetele parochiali
Sabinu Piso,
(1—3) Protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru. 85. ANULU XX.

Sabiiu, in 22 Octomvre (3 Nov.) 1872.

Fundulu regescu.

Este fórte grea sórtea românilor din Austro-Ungari'a. Este grea sî pentru ca, pre lânga referintiele intre natiunile diverse ale tierei, cari pâna se voru regulá, trebuie inca multa framentatura, multa lupta, — noi românii, din nefericire, avemu sa ne mai luptâmu cu unu reu mare, care este viritu in sinulu nostru, in inim'a nóstra sî pre care reu, iérasi din nefericire, unu numeru insemnatu de inteliginti, câci poporulu e nevinovatu in afaceri de aceste, nici nu voiesce sa-lu recunósca, necum sa-lu incungiure, bá se afla unii din corifeii inteligintiei, cari-'lu nutrescu sistematicu spre derapanarea româniloru.*)

Nu voimu astadi sa ne ocupâmu de acestu reu. Vomu suprimá sî astadi inca durerile nóstre in privinti'a acést'a sî ne vomu indreptá privirea in alta parte sî adeca la românii, cari locuiescu pre fundulu regiu.

Aici avemu pre o aria carea se estinde cu putiena intrerupere (districtulu Fagarasiului si pârti din comitatele Albei) mai dela riulu Streiului pâna in Secuime, dela Carpati pâna in Ternavea-mica, lânga carea e de a se adauge sî insul'a bistritiana din nordulu Transivaniei, o populatiune carea trece cifr'a de 300,000 sufiete. Dintre acestea dupa numeratiunea cea mai nóua 135.000 suntu sasi sî aprópe la 200 mii suntu români, lânga cari mai suntu de a se adauge inca unu numeru neinsemnatu de magiari sî alte fragmente de alte nationalitâti.

Natur'a a datu Transilvaniei preste totu sî frumseti sî bogatii naturale destule, potemu insa sa dîcemu ca partea acést'a din cestiune este cea mai frumósa sî totu odata cea mai bogata. Riurile curate cá cristalulu i brasdéza crucisiu sî curmedisiu siesurile cele fruptifere, délurile sî muntii i suntu imbracati de paduri sî de poieni potrivite pentru fenatie sî pasiune sî ce e mai multu, muntii deschidu mai multe porti câtra siesurile Dunarei, unde vaporulu misca comerciulu mai tare decâtu intre délurile nóstre, sî ofera mâniloru ce prisosescu agriculturei cea mai buna ocasiune de a-si tramite productele manufacturi in comerciulu celu miscatu de drumurile de feru sî de vapórele dunarene spre orientulu Europei.

Pâna acum inse teritoriulu descrisu nu satisface nici bunetâtiei fondului seu, nici pusetiunei sele din apropiarea siesuriloru Dunarei.

Noi ne-amu dedatu a adscrie impregiurarea acést'a fórte pre scurtu, dara sî fórte intunecatu, tempuriloru vitrege. Tempurile vitrege inse, séu in parte vitregitatea loru, au trecutu, noi vedemu ca in vecinatatea nóstra, in Romani'a, unde acea vitregitate domnesce inca, pentru ca tiér'a acést'a e trasa de siepte poteri in siepte directiuni sî zapacita pâna la ametiéla, ca ea totusi prosperéza, ea are cetâti mai multe sî mai mari cá Transilvani'a nóstra, ceea ce se umbresce subt unu sceptru tare de vre-o dóue sute de ani, sî, incâtu privesce fundulu regiu, se „adapa de cultur'a germana“ de vre-o siepte sute de ani. Aici in Tranni'a aru trebuí sa fia flórea floriloru din statulu austro-ungurescu. Sî cu tóte aceste nu este asiá.

Suntu vre-o câte-va cetâti pre cari ni le-a spalatu sî infrumsetiatu câtu s'a potutu strainii de pre tempulu absolutismului, sî care dela sine sî prin sine se paru a nu puté face nimic'a, pentru ca nu le insufletiesce spiritulu de intreprindere. Unic'a cetate, Brasiovulu, care face comerciulu celu mai insemnatu din tóta tiér'a, face treburile cele bune sî are de a-si multiamí renumele, româniloru, armeniloru sî jidoviloru, ce invertescu comerciulu celu mare cu orientulu.

Asupr'a intregu teritoriului acestui'a liberu sî destinatu din seculi de a fi liberu planéza sî astadi unu aeru amurtitoriu, n'audi de ací decâtu vaierâri, sî nu vedi decâtu pedeci la totu pasulu in tóte sî intru tóte.

Libertate din vechime, „elemento de cultura“ din vechime, situatiune buna, pamentu bunu sî totusi sa avemu ocasiune a ne plânge ca este amurtiéla, ca nu se face nimic'a spre a puté prosperá!

Pentru cá sa ne potemu orientá in acestu labirintu de lucruri trebuie sa aruncâmu o privire asupr'a trecutului sî sa ne facemu o icóna fidela despre cele ce s'au petrecutu in trecutu, de ací vomu puté desnodá nodulu celu gordicu sî vomu aflá naturale situatiunea din dîu'a de astadi.

Sasii de cându s'au asiediatu in Transilvani'a, in locu de a fi elementu de cultura, au fostu unu elementu, carele s'au nisuitu in tóte modurile de a inchide tóta bunatatea din pregiurulu loru in ladile sele. Ei prin diplom'a cea dintâiu ce sustienu a o fi primitu dela regele Andreu II alu Ungariei capeta dreptu de a se folosí de câmpurile, de padurile sî de apele româniloru dimpreuna cu acesti'a, dara o nisuintia tenace sî persecutata in decursulu mai multoru seculi tinde a eschide pre români dela comproprietate sî a dechiará teritoriulu intregu, pre unde suntu ei respânditi, de proprietate eschisiva a loru.

Introducerea feudalismului in tiéra a datu ocasiunea bine-venita spre a se ajunge acestu scopu. Dela vestit'a uniune a celoru trei natiuni incóce nu eschidu pre romani numai dela comproprietatea averiloru comunali, cí se nisuiescu a-i eschide sî din proprietâtile particularie, mai multu, inteleginti'a si industri'a o apasa la unu privilegiu numai pentru sasi, dela carea românii se eschidu cu severitate prin legi sî suntu faptice eschisi in parte sî astadi, in jumetatea a dóu'a a seculului alu XIX!

Libertatea asiá dara a fostu falsa precum sî elementulu de cultura a fostu falsu, câci ea n'a fostu unu bunu comunu pentru locuitorii acestui tienutu, cí ea a fostu obedi sî ferecaturi pentru cea mai mare parte de locuitori.

Totulu a fostu croitu dara pentru stagnare, din causa ca domnii privilegieloru s'au indestulitu cu grasimea ce li-au adusu aceste, cei-lalti, adeca românii, nu au potutu face nimic'a, fiindu-le acum prin lege sî prin sicane de totu feliulu inchisa calea la ori sî ce meseria, la ori-ce intreprindere comerciale; românii in interesulu societâtiei omenesci, despretiuindu absurditatea sustienuta in contr'a naturei fondului regescu, se dîceau greci, câci numai asiá erá permisu cá sa faca comerciulu, la care sasii documentara ca au putiena aplecare.

Pecatele trecutului si chiaru sî ale presentului au inceputu a se resbuná asupr'a fundului regescu, bá asupr'a tierei. Angustitatea sasonica au trasu tempu indelungatu muri chinezesci pentru fundulu regescu, dara sî pentru tiér'a intréga, pentru tiér'a, carea déca nu avé in senulu seu directiunea acést'a egoistica se miscá mai liberu, 'si aflá mai curendu indigitatiunea naturale, cá Transilvani'a sa devina unu depositu de manufapturi pentru orientu sî astadi sa incépa a desvoltá o viétia comerciale, carea sa nu aiba sótia in Europ'a.

Sasii n'au facutu sî nu au lasatu pre altii sa faca, sî asiá astadi avemu tristulu aspectu, ca afara de impregiurarea ca tiér'a nu are nici o industria mai remarcabile, cu carea sa atraga interesulu altoru trebi sî sa aduca ce-va viétia in tiéra, productele crude ale româniloru de pre marginea de média-dî a tierei caletorescu pre pretiuri bagatale afara din tiéra, cá sa vina inapoi sî sa platimu totu noi pentru ele indiecitu, cându ni vinu cá manufapturi, sî de alta parte cá tiér'a nóstra sa nu aiba nimic'a de esportatu in nici o parte.

Sî acum cându suferimu dejá cu totii in urm'a ratacириloru din trecutu, cându aru fi cá locuitorimea tienutului acestui'a intréga, sa caute cum sa indrepteze gresielele de mai inainte cându aru fi, cá cu midilócele ce suntu disponibile sa facemu institute, in cari sa póta invetiá generatiunile viitóre cum trebuie apretiuita tiér'a acést'a sî pusetiunea ei, sî altele cá aceste, sasii 'si batu capulu, cá pre alte câi mai modernisate, sa tiena in locu rót'a tempului sî dupa potintia sa revóce stâri esceptiunale favoritóre pentru densii sî pentru cei-lalti locuitori nefavoritórie, sa dechiare averea comuna a locuitoriloru din fundulu regescu de proprietate a loru eschisiva.

Aici inse, ne apropiâmu sa pasimu pre altu terenu, despre care vomu reveni a vorbí cu alta ocasiune.

Românii inse, cari au sciutu invinge greutâtile a siepte seculi, cari au sciutu sa se lupte pentru aperarea patriei sî au sciutu sa se lupte pentru de ai dá acestei'a sî ai sustiené arterie de viétia, déca se vedu de nou amenintiati a fi neliberi pre pamentulu liberu, sî in midiloculu elementeloru de cultura eschisi dela acést'a, aru trebuí sa nu stea indiferenti la cele ce se planuescu asupra-le. Ei aru trebuí sa arate regimului ca particularismulu a ruinatu tiér'a sî pâna acum sî acel'a continuandu-se aru duce-o la perire. Ei aru trebuí de alta parte, cá comerciulu cu producte crude sa-lu folosésca spre a poté trece in celu cu manufacturi, carele da unu sboru mai viu tuturoru intreprinderiloru. Prin viosi'a acést'a aru alungá posomorél'a de deasupr'a tierei, carea amenintia a face din orasiele sî satele nóstre nisce morminte spoite, in cari nu e spiritu de viétia.

Deci devis'a sa fia meserii sî iéra meserii sî aceste spriginite de asociâri, inlesnitórie de intreprinderi mici sî mari, dupa cum va cere trebuinti'a.

---

*) Vedi sî coresp. „De pre rîp'a drépta a Muresiului“ din nr. trecutu. Red.

Sabiiu 21 Octobre.

Din Pest'a a venitu scirea ca pentru acoperirea deficitului ce a crescutu de trei ani incóce, pâna la 84 milióne sa se faca unu imprumutu de 100 milióne sî ca in privinti'a acést'a ministrulu de finance a sî inceputu negociâri cu dóue consórtie. Imprumutulu sa vina in piatia in dóue renduri, odata 60 sî apoi 40 milióne. Imprumutulu de 60 mil. sa fia unu imprumutu de rente cu 5 prct. sî sa se emita cu 75 prct. inse asiá incâtu regimulu sa capete jumetate din dobând'a ce va câstiga-o consortiulu preste 76 prct. Imprumutulu aru fi sa se platésca in trei rate sî adeca cea dintâiu in 15 Novembre cu 20 mil. nominalu, a dóu'a la finea lui Decembre sî a trei'a la finea lui Februariu a. v. Imprumutulu de 40 milióne sa se emita in hârthíe de premii pre lânga unu cursu de 93 pct. avendu regimulu dreptu de a dispune pâna la finea lui Iuniu a. v. asupr'a emiterei. — Cametele sî amortisatiunea se platesce cu bancnote.

„Pester Lloyd“ inse afla din isvoru siguru ca afacerea imprumutului preste totu sî in detaiu este nefundata sî neadeverata.

„Pesti Naplo“ spune ca in Neoplant'a partisanii lui Miletici, intre carii se afla sî unii magistrati de ai cetâtiei, au spartu capulu unui amploiatu de politia anume Vucotici.

Deputetiunea regnicolara croata, respective comisiunile ei s'a consultatu in siedinti'a ei cea din urma asupr'a referintiei guvernului croatu fatia cu ministeriulu ungurescu, mai departe asupr'a intrebârei déca pentru representarea Croatiei in parlamentulu ungurescu suntu a se introduce alegeri directe. Afacerile financiali voru ajunge in dîlele cele mai de aprópe la desbatere.

Press'a opusetiunale reinnoiesce continuu faimele despre schimbarea ministeriulu cislaitanu. Faimele aceste se aducu apoi in legatura cu altele cari se deducu din cercurile cele mai inalte, asiá cea despre archiducele Albrecht ca aru fi dîsu imperatului ca e tempulu supremu de a impacá odata natiunalitâtile. Sî déca nu voru fi adeverate aceste faime, ele caracteriséze situatiunea.

In Prussi'a partid'a conservativa din cas'a de susu a dietei prussiane lépeda tóte propunerile privitóre la organisarea districtuale. Bismarck este la Varzin sî asiá domnii au curagiulu intregu de a face opusetiune. Suntu multe opiniuni cari dau cu socotél'a ca curagiulu ce-lu desvólta astadi cas'a de susu va sa-i costea esistinti'a, stergându-o din corpurile legiuitóre séu celu putienu manendu pre membrii ei presenti a casa.

Camerile române suntu convocate prin decretu domnescu pre 15 Novembre a. c.

Despre nóuele alegeri dela 20 Octobre intr'-unele din departamentele francese, „Gazeta narodova“ se esprima astu-feliu:

„Le journal des Dèbats“ aru vrea se stabilésca definitivu regul'a de conduita pre care dejá a dat'o republicaniloru pentru viitórele alegeri. „Nici monarchisti curati, nici radicali, a dîsu acea fói'a, sî acum repeta cu staruintia: nici radicali, nici regalisti, iéta cuventulu de ordine!“ Acést'a póte fi in adeveru unu cuventu de ordine, o tactica inse nu e o regula, o masima politica.

Amicii republicei nu mai potu votá nici pentru monarchisti adeverati, nici pentru monarchisti mascati sî rusinosi, cí trebuie sa voteze pentru republicani: regul'a e fórte simpla. Radicalismului a-i opune monarchi'a, cá doi termeni estremi, dintre cari nu se póte primí nici unulu nici altulu, e o lipsa de alegere sî, déca nu ne insielâmu, o lipsa de justitia. Cei doi termini opusi sî neconciliabili suntu monarchia sî republica: intre densele trebuie sa se alégo. Intre monarchia sî republica e unu abisu: nu suntu sî nu trebuie sa se véda decâtu óre-cari nuantie intre diferitele partite ale republicei. Astu-feliu ne pare ce-va naturale, cá candidatii sa fia deosebiti in diferitele locuri unde se facu alegeri. Deputatii din nordu potu diferí destulu de multu de cei din mediadî, cei dela estu potu diferí de cei dela vestu: nu vedemu in acést'a nici unu conveniente, numai toti sa fia d'o potriva decisi a fondá republic'a.

Déca acum vomu fi intrebati dupa ce semnu vomu cunósce pre adeveratii amici ai republicei, vomu spune ca semnulu celu mai espresivu alu sinceritâtiei sî alu lealitâtiei, in momentulu actuale e vointi'a bine caracterisata de a fondá republic'a cu ajutoriulu unei alte camere in celu mai scurtu termenu. Semnele opiniunei publice variéza dupa impregiurâri, inse pentru momentu semnulu celu mai putienu indoiosu alu republicanismului este acest'a: vointi'a de a constituí republic'a fâra intârdiare zadarnica, cu ajutoriulu unei camere alese in acésta intentiune de sufragiulu universale.

Dorimu stabilirea formale a unei republice, in celu mai scurtu termenu, nu din nerabdare, cí mai multu cá sa punemu capetu unoru discussiuni desgustatóre, cari s'au inceputu in privinti'a sinceritâtiei mai mari séu mai mici a partiteloru. Vremu cá cutare séu cutare omu sa fia sinceru séu nu, vertuosu séu nu, fâra periclu pentru statu. Vremu cá republic'a sa fia intemeiata mai multu pre institutiuni de câtu pre bun'a-credintia a grupeloru parlamentare. Sî ceremu, sî nu vomu incetá de a cere constituirea republicei cu ajutoriulu altei camere, pentru cá e preste potintia cá sufragiulu universale sa-si pue vr'odata increderea intr'o republica care aru portá semnatur'a centrului dreptu, compromisu, usatu sî desonoratu, politicesce vorbindu, in atâtea intrige sî in atâtea manopere monarchice.

Politic'a cabineteloru din Vien'a sî Berlinu.

Lumin'a se respandesce din ce in ce mai multu asupr'a intrevederei celoru trei suverani, sî suntemu in stare sa ne completâmu informatiunile interióre despre acestu evenimentu. Cabinetele din Vien'a sî Berlinu, dupa ce-'si precisera, strinsera sî-'si confirmara alianti'a, prin negotiârile loru, cauta acum in afara, fia-care in sfer'a sea, sa dea unirei dintre densele o identitate de vederi sî de tendintie. Dejá amu facutu cunoscutu ca politic'a loru, tindiendu la indoitulu scopu de a mantiené pacea sî starea lucruriloru actuale, nu amintesce intru nimic'a sânt'a aliantia de alta data. Acele dóue poteri nu voiescu sa se amestece in afacerile interióre ale celoru-lalte state ci lasa pretutindeni guverneloru sî popóreloru libertatea nemarginita de a se regulá intre ele cum voru intielege; scopulu loru comunu tinde a aperá de ori-ce atingere statu-quo alu politicei actuale, astfeliu precum se afla definitu de vechiile sî nóuele tratate, sî a se intarí mai dinainte contr'a ori-cârei interveniri, ori-cârei perturbatiuni ce aru poté veni din afara.

Acordulu intre cele dóue poteri, cu vederile sî precautiunile sele, se rapórta cu preferintia la orientu; câci, dupa ultimulu resbelu, orientulu a devenitu chei'a boltei ecuilibrului generale. Mai multe simptome atesta ca, la Berlinu cá sî la Vien'a s'a recunoscutu fórte bine sî s'a distinsu acésta varietate in inlantiuirea eveniminteloru ce de curendu se intemplara pre contininte.

Prussi'a, cá semnu de estrema importantia ce da intarirei guvernului sultanului, luà, dela intrevederea din Berlinu, o nóua positiune diplomatica la Constantinopole, sî comitele Andrássy facù la Pest'a, inaintea adunârei delegatiloru, o manifestatiune parlamentara din cele mai accentuate in sensulu acestei nóue politice. Acestu ministru declara ca Austro-Ungari'a, neavendu nici o tendintia de marire sî de cucerire, nu aspira decâtu sa traiésca in pace cu tóta lumea; „dara, adauga densulu, pentru cá acésta pace sa fia respectata de altulu, trebuie sa se dica in strainatate ca guvernulu imperatului póte fi totu atâtu de bine unu inamicu periculosu cá sî unu bunu vecinu.“ Gravitatea acestui limbagiu nu va scapá nimenui din vedere; câci inlatura ori-ce indointia.

Turci'a forméza unu elementu esentiale alu ecuilibrului generale. Primirea sea in concertulu europénu, consacrata de congresulu dela Parisu, face onóre diplomatiei contemporane, câci probéza atâtu inteligenti'a calculeloru sele politice câtu sî progresulu ce a facutu in occidentu toleranti'a religiósa. In adeveru, o politica desinteresata, desbracata de tóte preventiunile vechi in contr'a lumei musulmane sî a islamismului, va fi de ací inainte singurulu midiloeu de a combate cu eficacitate tendintiele amenintiâtóre ale unei politice separatiste, care-'si acopere planurile de desmembrare a imperiului otomanu subt masc'a unui falsu fanatismu religiosu sî a unei false civilisatiuni. Vechi'a politica orientale de cinci se lamentá totu-déun'a fâra folosu de conditiunea a siése milióne de turci, fâra a se marturí adeveratulu fondu alu lucruriloru, adeca, ca pre acestu pamentu cuceritorii pretiuescu multu mai multu cá cuceritii. Turcii au valórea sî energi'a morale, pre cându supusii loru, crestinii suntu departe de a se poté guverná insasi, sî cu mai mare cuventu de a poté guverná minoritatea musulmana.

Dela finele restauratiunei pâna la caderea celui de alu doilea imperiu, politic'a celoru dóue poteri maritime luà unu drumu gresitu in oriente. Acésta politica oferì lumei intr'unu modu constante spectaclulu incosecintieloru sî incoerintieloru prin carenervá 'si distrugea chiaru oper'a la care erá chiaemata sî pre care se silea s'o implinésca. Cabinetelu din Parisu sî Londonu mergeau totu-déun'a chiaru in contr'a problemei ce se invoiéu sa deslege, punendu-se pre d'o parte cá santinela la pórt'a imperiului otomanu spre a-i veghiá integritatea, sî pre de alt'a, imbucalatiendu séu lasându sa se imbucatatiésca chiaru acea integritate, mai intâiu prin emanciparea Greciei sî in urma prin actiunea unei propagande active sî a unui spiritu ascunsu de resvretire. Neincetatu incuragiatu, celu putienu indirectu, de aceste cabinete, acésta propaganda, sprigininduse cându pre principiulu de reforma, cându pre principiulu religiosu, provocá continuu reclamatiunile europene, scuduiá autoritatea sî independinti'a sultanului sî turburá pacea interióre a rasei domnitóre. Ce e mai intristatoriu decâtu a vedé guverne mari urmarindu unu scopu prin nisce midilóce pucinu intielepte séu pre deplinu false!

Dupa caderea celui de alu doilea imperiu francese, sî mai cu séma dupa sfasiarea vechiului tratatu dela Parisu, — un'a din consecintiele acestui mare desastru, — séu ca unu nou contr'a-pondu luá in oriente loculu ocupatu de alu celoru dóue poteri maritime, care disparuse, séu ca imperiulu otomanu devenea o Polonia musulmana, care aru fi fostu pentru Europ'a civilisata o sorginte de imense desordine, in acel'a-si tempu cându s'aru fi datu ecilibrului generale ultim'a lovitura.

Acestu contr'a-pondu, in opiniunea ómeniloru de statu dela Vien'a sî Berlinu, s'aru gasi astadi cu totulu in intielegerea intima a celoru dóue cabinete, cari voru inlaturá gresielele de alta-data ale Franciei sî Angliei, nu voru lucrá spre a nemultiamí sî revoltá supussii sultanului sî nu voru voí sa aiba de clienti pre crescinii inamici turciloru: din contra, 'si propunu sa sustiena sinceru caus'a Portiei, de atât'a tempu reu aperata séu parasita. Fâra indoéla, déca alianti'a le va fi durabile, concursulu le va fi multu mai eficace cá alu celoru dóue poteri maritime, cari, arare-ori unite in interese sî in calea ce urmau, difereau in Oriente chiaru in perspectivele cele mai departate, sî prin positiunea loru geografica, — spre dovada resbelulu Crimei, — erau putienu apte d'a esersá, la trebuintia, asupr'a inamiciloru Turciei, vr'o pressiune morale imediata sî suficiente.

Tóte acestea s'au schimbatu astadi. De securu, dupa revisiunea tratatului dela Parisu, pericululu pentru Pórta va poté fi mai mare din partea despre mare decâtu din cea de pre uscatu; dara sa presupunemu, ca o impossibilitate, unu nou resbelu intre Turci'a sî Russi'a nu mai incape indoiéla ca o poternica invasiune din partea celoru dóue poteri in Poloni'a sî in provinciele baltice ale Russiei va fi mai eficace in ajutoriulu Portiei decâtu flotele intrunite de alta data ale Franciei sî Angliei.

In occidinte cele dóue cabinete au alesu peninsul'a italiana cá centrulu unei actiuni eventuale. Politic'a loru, in acésta parte a Europei, tinde a mantiené unitatea monarchica a Italiei contr'a intórcerei poterei temporale a papalitâtiei. In fine, in ceea ce privesce guvernulu interióre alu stateloru respective, aceste dóue poteri si-au reservatu, fia-care in partea sea, o deplina libertate de actiune. Cu tóte acestea ce insiéla multu acei'a cari credu ca esista o insemnata deosebire de opiniune intre ele in privinti'a Vaticanului sî cestiunei religióse. Politic'a celoru dóue guverne in acésta cestiune se deosebesce mai multu in forma decâtu in fondu. Solidaritatea loru se va vedé indata dupa vacanti'a Sântului-Scaunu.

Dara inca odata, séu ca noi ne insielâmu fórte multu, séu ca de asta-data teatrulu viitoriu alu mareloru evenemente nu va fi Occidentele, cí Orientele continentelui. Unu motivu mai multu, dupa noi, cá Franci'a sa nu se espuna la sórtea vijeliei ce aru poté isbucní intr'o dî. Franci'a n'are nici unu amestecu cu politic'a de Trei, care va conduce, póte, la unu resbelu intre densele. Dupa noi, trebuie sa se tiena departe de relatiunile loru, precum sî de ori-ce combinatiune isolota cu un'a séu cu alt'a. Franci'a, din fericire, e inca destulu de poternica spre a se aperá, sî déca sta in pace acasa la dens'a, fiindu-ca interesulu maiore alu viitoriului i-o comanda astadi imperiosu, n'are absolutu a se teme de unu atacu din afara. Suntu unele spirite intre noi cari credu ca Prussi'a, odata platita, ne va cautá vr'o cérta de némtiu cá sa reincépa lupt'a cu noi. Privimu fâra téma acésta eventualitate, dara n'o credemu. Marii actori dela Berlinu suntu cu o mia de leghe departe de unu asemenea gându, scoporile loru suntu in alta parte: viitoriulu se va insarciná s'o probeze.

„Memorial diplomatique.“

Romani'a fatia cu schimbarea veziriloru.

„Trom. Carp.“ in nr. dela 15 Octobre aduce unu articlu insemnatu fatia cu schimbarea amintita de mai multe ori sî de noi. Lu reproducemu aici in tóta estensiunea:

„Au venitu brodite tocmai la tempu dóue lucruri, de mare importantia sî unulu sî altulu, cá sa distreze spiritele din directiunea loru contr'a guvernului actuale, pentru sfasierea legei drumuriloru de feru in plin'a ei vigóre; pentru inicuitâtile comise de câtra administratiunea monopolului tutunului in complicitate cu guvernulu; pentru neimplinirea arendiloru mosiieloru statului de pre la arendasi, deputati sî senatori, séu de pre la afiliati cu acesti'a, spre castigarea voturiloru loru de sustienere in vinele capitali ale acestui guvernu.

Pre cându spiritele tóte erau dispuse, cum nu póte fi mai reu, — contr'a guvernului actuale, cu procesele de presa, spre amutirea tuturoru organeloru publice — eata dóue eveneminte mari, unulu politicu sî altulu nationale, cari vinu sa atraga privirile tuturoru spre densele, sî sa faca a se mai amená cris'a ministeriala.

Evenimentulu potiticu este amestecaturile tridintelui germanu pre Bosphoru de câtra Tritonii pusi de cancelariulu Germaniei in giurulu Sultanului cá sa faca acést'a; iéra evenimentulu nationale este concentrarea trupeloru, manevrele loru sî discursulu imbarbatitoriu sî de animare alu domnitoriului.

Sa lasâmu guvernulu sî ale guvernului pentru unu momentu aci, precum sî ale armatei, cá sa dâmu mai intâiu óre-cari deslucìri lectoriloru nostri despre evenimentulu celu mare, evenimentulu politicu, despre care vorbirâmu, care putea sa fia funestu nóue sî pre care l'a imbrancitu Franci'a sî Angli'a unite.

Pre cându manoperele cancelariului Germaniei aducea viziru pre Midhat-pasi'a, jurnalele europene constatau din tóte pârtile ca guvernulu Portiei este cu totulu in apele germane, si ca Bismarck acum dirige sî afacerile Portiei. Ca guvernulu lui Midhat-pasi'a erá pusu de Bismarck-Andrássy, n'au mai fostu indoiéla pentru nimenea.

Amu mai spusu lectoriloru nostri parerea nóstra, ca art. I, din tractatulu tacitu alu celoru trei monarchi ai Nordului, la Berlinu, trebuie sa fia deslegarea cestiunei orientului, pâna cându Franci'a sî Angli'a nu voru poté sa se misce dela densele de acasa.

Midhat-pasi'a dara a fostu insarcinatu de câtra cei ce l'au pusu viziru sa radice sangiacu-sierifulu intr'o mâna sî iataganulu in alt'a, sî sa amenintie, cu sabia sî topuzu, pre toti acei'a cari, prin sângele loru sî prin ajutoriulu Europei occidentali, au esitu de multu din acelu regimu.

Midhat-pasi'a, — calcandu pre interesele Bulgariloru, escitandu pre montenegrini, insultandu pre junele principe alu Serbiei, — cârui'a i aretá piramidele de capetieni albite de pre câmpi'a Cosiovei, — trece Dunarea cu scrisori insultatóre câtra Domnitoriulu românilorui, principele Carolu de Hohenzollern Sigmaringen, negându Romaniei sî chiaru cele dobandite prin regulamentulu organicu, revindecându tractatele Portiei cu poterile europene sî capitulatiunile din statele barbaresci in statulu europénu alu românilorui, recunoscutu astfeliu in tractatulu dela Parisu, proclamatu cu deplinatate autonomu prin statutulu din 2 Maiu, recunoscutu de câtra Pórta si de câtra poterile garante ; si unde justiti'a se da cu codicii Franciei.

Midhat-pasi'a facea acestea tóte, precum se vede, dupa o programa trasa de câtra acei'a ce l'au pusu viziru, remanendu asupr'a maresialului diplomatiei europene, d. de Bismarck, sa faca cele-lalte ; sa atîtie pre principii ultragiati, sa esciteze popórele insultate sî amenintiate in interesele loru, preparându astfeliu materi'a combustibila de o parte sî inflamabila de ceea-lalta, sî in asiá apropiere incâtu, la momentulu prehotaritu, cu o singura schinteia, sa se faca esplosiunea.

Astfeliu este invederatu, ca se ticloise lucrulu. Betrân'a Albiona inse sî viclénulu ministru alu lui Ludovicu-Philipu, au intielesu pre cancelariu dela cele dintâiu articulâri ale automatului osmanliu, sî prin clasiculu nationalistu ministru bonapartistu alu lui 10 Maiu, d. de Vogué, au dejucatu fórte lesne tóte manoperele diplomatului germanu.

Majestatea Sea Sultanulu intielegendu cursele ce i se intindu, a destituitu pre vizirulu cancelariului sî a rechiamatu pre vizirulu Mahmud cu simpathiele franco-anglese, cari simpathii au fostu totudéun'a france, leali in interesele cele adeverate ale Portiei.

Satisfactiunea fiindu data complectu Romaniei sî Serbiei, nu mai este nici umbra de pretestu cá sa-si mai alerge frasele jurnalele române contr'a Majestâtiei Sele Sultanului, bunulu nostru Suzeranu, sî rugâmu pre cei dela „Pressa“ sa ne slabésca cu independinti'a sî regatulu Bismarkianu, câci noi nu vomu cugetá, la cea mai mica schimbare a situatiunei nóstre politice, pâna cându Franci'a, republicana séu imperiala, nu va vení la culminea ei sî nu-si va primí presiedinti'a in afacerile europene. Nu voru isbutí advocatii lui Bismarck dela „Press'a“ sa ne faca sa avemu incredere in bunele intentiuni pentru noi ale dloru Bismarck sî Andrássy cari ne-au saracitu statulu pre câi economice, cum sa fimu numai buni de ingenunchiatu pre câile politice.

Avemu destule de facutu : lupte contr'a loviturilorù economice ale Austriei sî ale Prussiei, sî organisare de armare intinsa, instruita, disciplinata sî bine ecuipata, spre a avea valórea nóstra interseca, cându interesele civilisatiunei ne voru chiamá sa ne punemu in linii cu marii aperatori ai ei.

Suntemu sî remanemu statu latinu, autonomu, cu administratiune sî legiferare independinta, semisuveranu, sub suzeranitatea Portiei, urmandu a-i plati pesichesiulu legiuitu din vechime, pentru cá sa ne dea ascultare sî sa ne potemu intielege, precum o deslusiesce tractatulu din Parisu, la casuri de intemplare de incalcâri ce s'aru face teritoriului nostru, adeca cându va vení vre-o potere asupr'a nóstra, cârei'a sa nu potemu dá singuri peptu, sî cându ne vomu reclamá fruntariele nóstre cele legitime, calcate de câtra vecinii nostri. Acést'a este situatiunea nóstra politica, sî sa ne dea pace ingeniosulu cancelariu cu care nu avemu, sî nici ca voimu sa avemu, nici o afacere.

Rugâmu pre luminatulu guvernu actuale alu Majestâtiei Sele Sultanului, sa ne respunda cu aceeasi lealitate in manifestatiunile nóstre de devotamentu, sî sa nu mai dea prilegiu de ura, care ura, va fi fatala, sî nóue sî Portiei.

Jurnalele ce primirâmu in urma din Constantinopole, ne adusera scirea ca nu Mahmud-pasi'a a inlocuitu pre Midhat-pasi'a la viziriatu, ci Mehemed Ruchdi-pasi'a.

Cu tóte acestea „Levant-Herald“ asicura, ca intre Mehemed-Ruchdi-pasi'a sî intre Mahmud-pasi'a, nu esista nici o diverginti'a in tendintiele politice. „Levant-Times“ merge si mai departe ; elu certifica ca evenementulu la viziriatu alu lui Mehemed-Ruchdi-pasi'a, nu este decâtu pentru unu scurtu provisoriatu, pâna la possibilitatea inlocuirei acestui'a chiaru sî cu Mahmud-pasi'a. Resulta dara, ca fia Mahmud fia Mehemed, adeverulu este ca politic'a occidentala a triumfatu asupr'a politicei prusso-austriace cu alungarea dela viziriatu a lui Midhat-pasi'a ; adeverulu mai este inca ca visit'a unui principe prussianu la Constantinopole, a scosu unu viziru sî a pusu in locui pre altulu care convenea Germaniei, sî visit'a unui principe russu la Constantinopole, a scosu pre vizirulu nemtîtu sî a pusu pre altulu care convine astadi sî politicei occidentali sî politicei rossesci, din causa ca tocsinulu n'a sunatu inca, se vede, pentru impartirea orientului.

Credemu caderea lui Midhat-pasi'a sî radicarea lui Mehemed-Ruchdi, cea dintâiu neajungere a politicei asupritóre a principelui de Bissmarck ; sî dela cine ii vine lovitur'a ? dela marele duce alu Russiei, imediatu dupa imbratisiarea ce si-au facutu sî dupa sarutarea fratiésca ce si-au datu, tustrei imperatii, la decanulu imperatiloru a casa, la celu mai betrânu, la celu mai poternicu.

Cu acésta impregiurare noi nu mai potemu dîce alta, decâtu ca, felicitandune pre noi insîne, felicitâmu pre inalt'a Pórta ca a potutu sa rumpa cu politic'a Germaniei care o punea in vrajba cu toti aliatii sei cei mai sinceri.

Dara guvernulu grecescu ce mai dîce acum ? Tare se ingâmfá, la spatele politicei dlui de Bismarck, cându vrea sa arete ca elu face tóte amestecaturile in Romani'a.

Mai cere acum restabilirea vice-consulului seu in Brâil'a ? Mai cere aplicarea capitulatiuniloru sî câte mai cerea pâna mai alalta-ieri ?

Poftésca sa faca cu unu viziru cá Mehemed-Ruchdi ceea ce faceau cu Midhat.

Mehemed-Ruchdi-pasi'a, in versta de 62 de ani, nu este nou la audiulu celoru ce s'au ocupatu cu ale politicei.

Mehemed-Ruchdi-pasi'a cunoscutu prin agerimea inteligentiei sele, precum sî prin numerósele sele lucrâri literarie in limb'a turcésca, sî prin traductiuni din limb'a francesa in cea turcésca, a fostu apretiuitu fórte de marele Sultanu Mahmud. La 1853, a fostu ministru de resbelu candu a combatutu cu energia pretentiunile principelui Mencicoff.

Indata dupa declaratiunea de resbelu din 1854, a cedatu postulu seu lui Riza-pasi'a, sî fù numitu comandantu alu gardei imperiali. La 2 Iuniu 1855, fù din nou numitu ministru de resbelu unde a statu pâna la mórtea lui Aali-pasi'a pre care l'a succedatu cá mare veziru.

Déca „Courrier de France“, care se crede bine informatu in tóte, a sciutu ce spune cându ne arata ca planulu vezirului Midhat erá sa confunde armatele, româna sî serba, in armat'a otomana, negresitu ca aci erá unu visu dupa care trebuia sa vina o fórte trista desceptare.

Potu fi casuri cându armat'a româna sa se alieze cu armat'a turcésca, conformu chiaru tractatului din Parisu, dara cu politic'a ce inaugurá fostulu veziru, erá de natura óre sa se póta crede un'a cá acést'a ? Armat'a româna este naturalmente aliat'a armatei turcesci, ori de câte ori vezirulu Inaltei Porti se va inspirá din politic'a occidendala a Franciei sî Angliterei, sî atunci cându aru face Turci'a unu resbelu asupritoriloru nostri, ceea ce iéra-si nu se potea sperá dela vezirulu Midhat.

Ambasadorulu Russiei din Constantinopole, d. Ignatieff, s'a grabitu celu intâiu sa felicite oficiale evenementulu la viziriatu alu acelui'a care, in alti tempi erá teribilulu adversariu alu principelui Mencicoff.

Asiá se schimba lucrurile in politica. Noi cari, pre atunci, aplaudamu pre Mehemed-Ruchdi-pasi'a, suntemu sî astadi in umbr'a dlui Ignatieff, sî felicitâmu, impreuna cu ministrulu Russiei, evenementulu la viziriatu alu Alteliei sele Mehemed-Ruchdi-pasi'a.

Cestiunea politica regulata cum nu se potea mai bine, gratia Franciei sî Angliei, precum sî norocitei caletorii la Constantinopole a Alteliei Sele Imperali marelui duce Nicolae alu Russiei, sa venimu la cestiunile din launtru, sî sa incepemu cu ministrulu din afara spre introducere din cele din afara la cele din launtru.

Gazetele grecesci ne-au totu spusu ca guvernulu grecescu are dóue-sute-de-mii greci in Români'a. Noi cari avemu unu serviciu statisticu in ministeriulu de interne ; cari amu fostu invitati sî amu sî tramisu representanti in congresulu statisticu de es-tempu dela Petersburg ; cari dîcemu ca suntemu statu europénu sî constitutionale, trebuie séu nu sa scimu câti supusi eleni avemu in statulu nostru ? Administratiunea tierei, armat'a tierei fisculu tierei sî justiti'a tierei, au séu nu nevoia sa aiba prealabile lista de toti acesti locuitori in Români'a cari tienu de protectiunea pavilionului grecu, séu sa fia surprinse aceste autoritâti cu improvisare de suditi greci la ori-ce impregiurare ?

Credemu ca marele legistu, ministrulu actuale de esterne, vede câtu este de grava acésta cestiune, sî trebuie sa pregatésca la respunsu otaritu cându va fi interpelatu in camera. Pentru a trei'a óra i dâmu acestu avertissementu.

Bucovin'a.

In fói'a din Lembeug „Gazeta narodova“ cetimu urmatórea relatiune, asupr'a cârei'a atragemu atentiunea tuturoru româniloru, câci gasimu inutile a mai stimulá guvernulu, alu cârui servilismu sî umilintia in faci'a strainiloru incuragiéza asemenea monstruositâti :

Cându, suntu acum optu ani, Murawieff ordonase femeeloru poloniloru osânditi de elu la mórte a dantiá cu oficierii muscali, sî barbatiloru loru a privî acestu spectaculu, Europ'a petrunsa de fiori, arunca pétr'a condemnârei asupr'a unei asemenea torture nepomenite, dîcendu : acest'a este unu muscalu selbatecu, unu germanu n'aru fi facutu acést'a !

Cându, in Septemere, 1872, prussianulu celebrá la Malborg cu festivitâti aniversarea seculara a intâiei desmembrâri a Poloniei sî ordonase poloniloru sa binecuventeze acea fapta d'o inicitate neaudita pâna acum, opiniunea publica a pârtiei celei mai nobile si luminate din Europ'a condamná acea batjocorire a unui poporu nenorocitu, dîcendu : acest'a este prussianulu trufasiu, ametitu de o reesita la care nu se asceptá nici odata ; dara... in Austri'a asemenea lucruri nu s'aru fi potutu petrece.

Semenatoriloru culturei germâne din Austri'a, introdusi, cá pioniari in Bucovin'a, le strica inse somnulu orgiele din Malborg, parendu-le reu ca n'au potutu fi actori la acea comedia. Ei s'au otaritu dara a preparà sî in Bucovin'a unu asemenea spectaculu.

Ei si-au luatu cá scopu a batjocurí natiunea româna, sî cá pretestu impartirea Moldovei, sî anume incorporarea Bucovinei cu Austri'a !

Cu tóte ca aniversarea ocupârei factice a Bucovinei cade abiá preste 5 ani, câci acea parte a Moldovei s'a deslipitu de tulpin'a ei in anulu 1777, totu-si astadi dejá d. Alth a pusu in consiliulu comunale alu urbei Cernauti propunerea urginte cá „sa se aléga o comissiune, care, in intielegere cu alte corporatiuni, sa elaboreze o programa festiva pentru a 100 aniversare a acestui evenementu fericitu !..“

Ca pentru poporatiunea româna acea serbare — care-i aduce aminte ca din dominante a devenitu minoritate, perdiendu limb'a sea natiunale in scóla sî in oficiuri, precum sî in legatura cu fratii cetâtieni ai statului vecinu independinte — este o tortura morale, o bataia-de-jocu sî o deridere, la acést'a nici nu s'au gânditu !

Dintre polonii, cari suntu consiliari comunali, trei au esitu din sala in tempulu desbateriloru, nevoindu a fi complicii unoru asemenea barbare discusiuni : cei-lalti doi, o spunemu cu parere de reu, au remasu.

S'a otaritu alegerea unui comitetu pentru prepararea festivitâtiloru cu ocasiunea serbârei propuse. Abiá consiliariulu Aba Steiner, unu israelitu, a potutu induplecá pre triumfatori sa amâne alegerea membriloru pentru acelu comitetu, pâna la constituirea noului consiliu municipale.

Sabiiu, 18/30 Octombre 1872.

Societatea de lectura a tinerimei dela institutulu gr. or. pedagogico-teologicu din Sabiiu infiintiata de 6 ani, amesuratu conclusului adusu in siedinti'a sea din 15 Octombre a. c. 'si iá libertate a aduce la cunoscinti'a on. publicu urmatoriulu raportu despre starea si despre activitatea sea din anulu scolasticu trecutu (1871/2):

Preste totu societatea s'a nisuitu a-si inmultí mic'a sea biblioteca si a-si procurá o staricica finantiale pre câtu i-a concesu impregiurârile mai corespundietória spre a-si acoperí lipsele sele procurandu-si celea necesarie. Anume: in anulu acest'a scolasticu espiratu, cu privire la biblioteca si-a inmultitu numerulu cârtiloru, parte prin cumperare, parte prin oferiri din partea barbatiloru bine-voitori cu 42, si astfeliu preste totu posiede 239 numere de cârti. Mai departe cu privire la cassa, prin contribuirile membriloru si prin ofertele incurse cu ocasiunea unei siedintie publice, date in folosulu bibliotecei societâtiei si-a formatu o suma de 150 fl. v. a. din cari a decisu, cá sa se procureze mai multe cârti necesarie, pre cari nu le-a avutu.

Incâtu privesce activitatea, societatea a tienutu in tóta septamân'a câte o siedintia (Duminec'a, 11 pâna la 12 óre a. m.) in cari a pertractatu despre diferite teme scientifice; cu ocasiunile acestoru siedintie au incursu din partea membriloru 22 eleborate originale si 2 traduceri; anume: au incursu din partea clericului de anulu III Nicolau P. Petrescu elaboratele: „Viéti'a dupa mórte"; „Datinele la inmormentarea mortiloru din vechime, pâna in dîlele nóstre, descriere dupa Schwanenfeld"; o poesia „Rundunelele"; „Sentintie"; „Tractatu despre datorintiele membriloru a se nisuí câtra scopu"; „Tractatu despre memoria" si unu cuventu in memori'a lui Georgiu Lezaru. Mai departe din partea clericului Simeonu Popescu au incursu: „Tractatu despre chiamarea preotiloru"; „O schitia din marirea stramosiésca" (tractatu istoricu); „Ce-va despre originea si religiunea româniloru" (tractatu istoricu) si „Haiducii din anulu 1784." Din partea clericului Moise Tom'a: „O poesia, Crinulu si mus'a"; „Tractatu asupr'a referintiei românilor, fatia cu religiunea si poesi'a"; „Tractatu despre cultur'a intelectuale si morale séu cultur'a mintiei si a animei"; „Observatiuni critice" asupr'a unui elaboratu intitulatu: destinatiunea omului spre umanitate si religiune; si un'a cestiune de dî (dialogu produsu cu ocasiunea siedintiei publice dela Dominec'a Mironositieloru); din partea clericului Grigoriu Pletosu: „Destinatinea omului spre umanitate si religiune"; Tractatu „despre passiunea dorintiei" si o „Disertatiune despre limba" produsa totu la Duminec'a Mironositieloru, din partea clericului Grigoriu Maric'a: o cuventare „Despre umilintia." Din partea clericului Ioanu Pop'a: „Mórtea pentru patria" traducere din „Stunden der Andacht." Din partea clericului Teodoru Stavila: o poesia „Junele si filomel'a". Din partea clericului Basiliu Dancea: „O cuventare bisericésca la nascerea lui Christosu". Si din partea clericului Victoru Pope'a unu elaboratu: „Despre folósele si stricaciunea ce a adusu poporului românu desbinarea bisericei dela 1700. —

Tóte aceste elaborate s'au inscrisu in fói'a redigiata in senulu societâtiei, carea se continua si acum sub numele de „Musa", fói'a societâtiei de lectura a tenerimei pedagogico-teologice. —

Societatea inse, pre lânga medilócele sele amintite mai susu s'a bucuratu continue si de unu ajutoriu fórte insemnatu, oferitu de câtra buna-vointi'a mai multoru prea on. Redactiuni, cari au fostu cu atât'a marinimositate incâtu nu si-au pregetatu sacrificiulu speseloru, tramitiendu-i gratuitu pretiósele domnieloru sele foi, pentru care si-au asecuratu reconoscintia eterna in animele membriloru societâtiei. —

Dupa acestea tóte, societatea si-a inceputu si in anulu acest'a activitatea, constituindu-se in 1-a Octomvre a. c. si avendu de conducatoriu pre prea on. domnu Ioane Popescu, profesoru si protopopu si va contiuá cu ajutoriulu lui Dumnedieu. —

Datu in siedinti'a II 15 Octomvre 1872.

Moise Tom'a
cl. a III.

Varietâti.

⁂ Minune. Pentru clim'a nóstra este in adeveru o minune ceea ce amu vediutu cu ochii nostri. Unu mâru incarcatu de mere a dóu'a óra in anulu acest'a, in gradin'a unui locuitoriu de aici Dimitriu Jóndrea, din cari ni s'a adusu dóue ramuri incarcate cu mere mari cá óuele de gaina si dejá rosii. Si din alte pârti vinu sciri despre urmârile tómnei celei escelente ce o avemu in anulu acest'a.

⁂ Cholera. In Bud'a domnesce coler'a. Dela 18—30 Octobre n. s'au bolnavitu 94 ómeni din cari 27 au muritu. Dintre 29 soldati, cari s'au bolnavitu in acel'a-si tempu au muritu 5. In Pest'a nu s'a aratatu pâna acum nici unu casu de colera.

⁂ Esundâri mari au fostu in Itali'a in apropierea Mantovei si a Ferrarei. Pagubele suie la milióne si mai multe mii de familie suntu ruinate.

⁂ (Invitare de prenumeratiune.) Inca pre cându me aflámu in Karlsruhe, in Germani'a sudica amu lasatu sa mi se tiparésca o brosiura de „poesii si prosa" care astadi se afla tiparita sub titlulu de: „Suspinele selveloru" si e impartita in III pârti, contienendu, pre harthia buna de 7½ cóle, cu tipariu frumosu: a) mirte, poiesii in onórea mai multoru barbati ilustri, amici si reuniuni; b) iedere, prosa, tractatu archeologicu despre unele urme romane de pre valea Renului; c)ciprese, poesie varie, intre altele: resbelulu austro-prussianu din anulu 1866 in poesie popor. si in fine unu epilogu in prosa, despre Silvani'a din tempurile betrâne etc. etc. Brosiur'a e dedicata Reverendissimului D. D. Demetriu Coroianu, Vicariu for. alu Selagiului si se póte procurá (prin avisu postalu) dela autorulu — Gradina c. Lazaru (Clusiu) — in monarchia numai cu 50 xr. v. a., in Romani'a cu 1 leu 50 bani. Dela 10 esemplarie unulu se da gratisu.

Rogu inse cu tóta onórea pre toti on. dd. autori din tóta românimea, cari au tiparitu, ori voru tiparí ori-ce opu românescu, cá sa bine-voiésca, de li va fi ramasu vre-unu esemplariu, a-mi tramite in schimbu din propriulu opu, unu esemplariu sub adres'a de mai susu, pentru 1 2 ori mai multe din acestu modestu opusculu (esemplariele superflue se potu doná, buna-óra studintiloru lipsiti, inse diligenti,) pentru cari subscrisulu voiu spedá indata, franco, cu adenca multiamita, tuturoru din opusculului meu esemplariele competente. Iéra subsemnatulu estu-modu póte 'mi voiu potea formá o mica inse necesaria biblioteca: pre calea librarieloru inse negresitu nu; fiinduca „deficiente pecu —; deficiunt omne-nia."

Victoru Russu
Profesoru.

⁂ Multiamita publica. Subscrisulu me semtu indetoratu a esprimá sincer'a mea multiamire, prea stimatiloru domni, cari, cunoscendu restrinsele ajutórie cu care amu avutu de a me luptá in restempulu studieloru la facultatea juridica si filosofica, au bine-voitu a me ajutá in mai multe renduri, cu sume insemnate, si anume, sântiei sele parintelui asesoru consistoriale, Petru Badila din Sabiiu, parentelui Ioanu Manegutiu, parochu in Poian'a, — dlui Ioanu G. Macelariu subjude in Mercurea si dlui Nicolau Ciugudénu notariu in Poian'a. —

Primésca totu-de-odata susmentionatii domni deosebit'a mea supunere si recunoscintia, ce totudéun'a le voiu conservá pentru sacrificiele facute cu mine.

Vien'a in 20 Octomvre 1872.

Nicolau Olariu
Dr. de drepturi si absolutu
de filosofiia.

Concursu.

Pentru statiunea de invetiatoriu la scól'a confessionala gr. or. din orasiu Alb'a-Iuli'a.

Emolumentele suntu urmatórele:

1. 200 fl. v. a. léfa pre unu anu scol.

2. Cuartiru liberu si lemne suficiente pentru incalditu.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si tramite recursele sele documentate conformu Statutului Organicu — la subscrisulu pâna in 29 Octobre a. c.

Alb'a-Iuli'a 18 Octobre 1872.

Alesandru Tordosianu
Protopresbit. gr. or. alu
(1—3) Albei-Iuliei.

Nr. 69. 1872.

Concursu.

Pentru statiunea de capelanu langa neputinciosulu parochu Simeone Brateanu in Potocu Protopresbiteratulu gr. or. alu Tordei superióre, se deschide pre bas'a In. resolutiuni cons. dto 21 Septembre a. c. Nr. cons. 810 — pâna in 26 Octobre a. c., in carea dî va fi si candidatiunea, concursu

Emolumentele suntu:

Tertialitatea din tóte venitele parochiali, si anumitu: dela 120 familie câte o ferdela cucuruzu sfarimitu, o dî de lucru, si de pre portiunea canonica aratóre si cositóre in marime de 10 Jugere.

Doritorii de a ocupá acésta statiune cu Suplicele loru instruite in sensulu „Stat. organicu", se voru adresá la subscrisulu, — post'a ultima Regiulu sasescu. —

Idicelu in 2 Octobre 1872.

Iosifu Brancovanu
(3—3) Prot. gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci din urmatórele comune, ale protopopiatului Zlatn'a de josu se deschide concursu, pâna la 25 Octobre a. c.

1. Carpenisiu, cu salariu anulu de 120 fl. v. a. cuartiru si lemne.

2. Ciurulés'a, cu salariu anualu de 80 fl. v. a., cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá unulu din acestea posturi, sa-si substearna suplicele instruite conformu „Statutului organicu" — la subscrisulu.

Abrudu in 8 Octobre 1872.

In contielegere cu comitetele parochiale, concerrinte.

Ioanu Gallu
(3—3) Prot. gr. or.

Concursu

Se publica pentru postulu invetiatorescu la scól'a confessionala gr. or. rom. din Sohodolu, tractulu Zalathnei superióre, pâna in 26 Oct. st. v. a. c. cându se va si efeptí alegerea.

Emolumentele suntu 200 fl. v. a. cari bani se platescu din cass'a comunale, cuartiru liberu si 8 stângini de lemne, din cari are a se incaldí si scól'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si tramite recursele instruate conformu Stat. Org. si ca a absolvitu 4 clase gim. suntu de a se adresá comitetului parochialu, câtra dlu protopopu Ioanu Patiti'a in Câmpeni.

Sohodolu in 8 Oct. 1872.

In contielegere cu dlu protopopu tractualu
Comitetulu parochialu.
Ioanu Nariti'a
(2—3) Presiedinte.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de a II-lea invetiatoriu in comun'a Sanpetru protopresbiteratulu II. alu Brasiovului gr. or., se escrie concursu pâna la 26 Oct. a. c. st. v. in care dî va fi si alegerea.

Emolumentele suntu:

Salariu anualu din cass'a alodiale fl. 100 v. a. si dela fie-care copilu scolariu 40 xr.

Din beneficiele comunale adeca pârti din (sórtea) impârtirei de fenu comunale si unu locu pentru vérdia; care aceste tóte facu in bani circ'a 50 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au sa-si inaintedie petitiunile loru inzestrate cu documentele prescrise in Statutulu Organicu, inspectiunei scolare districtuale respective dlui protopopu I. Petricu in Brasiovu.

Sanpetru 5 Oct. 1872.

Comitetulu parochialu gr. or.
(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 86. ANULU XX.

Sabiiu, in 26 Octomvre (7 Nov.) 1872.

Nr. M. 9493—1872.

Publicatiune.

In urm'a inaltei ordinatiuni a ministeriului de interne de datulu 19 Octomvre a. c. Nr. 32,233. se voru dá dela prim'a Octomvre incependu, passapórte pentru strainatate, eschisivu numai din partea ministeriului r. ung. de interne, si s'a suspendatu asiá dara obiceiulu indatinatu pâna acum de câtra jurisdictiuni, in urm'a cârui'a antistiele jurisdictionale dara passapórte, din contra se sustiene pâna la alta dispositiune procedur'a de pâna acum, cu privintia la adeverintiele de passare date locuitoriloru din comunele confiniare din partea antistieloru locale si revediute de câtra inspectorii cercuali.

Ceea ce se aduce la cunoscinti'a publica cu provocarea, cá petitorii de passapórte pentru strainatate au a face pasi de tempuriu la diregatori'a locale competenta.

Sabiiu, in 28 Octombre 1872.

Magistratulu scaunalu si cetatienescu.

Oare ce sa fia ?

Óre ce sa fia, dle redactoru ! ca, pre cându se asteptá din partea nationalitâtiloru precumpanitóre ale Ardélului, cá universitatea cea de curendu infiintiata in Clusiu, sa fia paritetica, a tuturoru popóreloru din tiéra, avendu magiarii dejá un'a a loru propria in Pest'a — pre atunci acea universitate este iérasi numai eschisivu a d-loru magiari ?

Óre ce sa fia, ca si la acésta universitate, cá si la cea din Pest'a, se denumí unu profesoru pentru limb'a si literatur'a romána, iérasi unu románu gr. catolicu, si inca unu doctoru de teologia, lasandu-se cei ortodocsi*) de-si barbati de specialitate la o parte ?

Ore ce sa fia, ca amploiatii románi ortodocsi, cei mai insemnati, de unu tempu incóce, cá si dupa o sistema, se scotu din oficiele loru, se pensionédia séu se demissionédia, pâna si unu secretariu de statu Ioanoviciu ! pre cându altii, in specie si fratii uniti, se inaintédia, se remunerédia ?

Óre ce sa fia, ca dela gimnasiulu ortodocsu románu din Brasiovu, si acelu micu ajutoriu de 4000 fl., aplacidatu de regimurile transitoriului, inca se retragu ?**)

Óre ce sa fia, ca gimnasiului ort. din Bradu nici bagatelulu de 4000 fl. nu i se iertà, ci se aduse in strimtorirea de a se inchide din acésta causa ?

Óre ce sa fia, de „Gaz. Tr.“, acum si incepù iérasi atacurile asupr'a celoru ortodocsi cu unitii si neunitii ?***)

Óre ce sa fia — ce sa fia — ce sa fia — câte si mai cute fatia cu románii ortodocsi ? !

Óre acesti'a nu-'su si ei fiii tierei, cá si altii ? nu concurgu si ei cu sângele si averea loru la aperarea tierei si la tesaurulu si poverile statului, cá si altii ?

Pentru ce dara totu ei cei mai osenditi si astadi, in tempulu celu disu constitutionalu ? !

Óre totu pariasusi helotii altor'a sa remanemu noi, in patri'a nóstra de-apururea ?

Óre n'a sositu tempulu, cá dupa atâtea câte le vedemu, sa cugetâmu mai seriosu, sa ne cunóscemu mai bine puseliunea nóstra fatia cu noi insine — fatia cu ultramontanismulu, care ne amenintia nationalitatea — si fatia cu regimulu ? !

Din tiér'a Bârsei Octomvre.*)

---

*) Si cei gr. cat. Red.

**) Câtu pentru gimnasiulu din Brasiovu sa sperâmu ca ajutoriulu se va dá iérasi. R.

***) Cá sa fimu drepti trebuie sa observâmu, ca in unu articulu din urma in „Gazeta“ vedemu ca se facu unatiei imputârile cele mai grele. Déca suntu serióse imputârile vomu vedé la urma. R.

*) La repetîte rugâri publicarâmu acestu scurtu articulu, la care noi ne-amu permite a observá barseniloru si tuturoru români loru, ca pâna nu ne vomu pune sa facemu studiu din causele nóstre nu ni le vomu sci nici baremu apará, asiá dara studiu seriosu. R.

Unu programu federalisticu-clericalu.

La inceputulu lunei Octomvre s'a asiediatu in o adunare a federalistiloru despre care amintiserâmu in unulu din nrii trecuti, unu programu care da espressiune dorintieloru intime a adunârei in majoritatea sea decisiva clericale. Programulu, care se dîce ca s'au scrisu atunci, se impartasiesce de unu corespondinte alui „Grazer Tagerspr.“ si tratéza despre cestiunea dreptului de statu, nationale si scolaria.

Programulu suna, cu privintia la cestiunea dreptului de statu :

Representantii partitei austriace de dreptu dechiara cá principiu supremu alu nesuintieloru loru: recunóscerea si aducerea la valóre a dreptului in tóte directiunile lui, cu deosebire in privinti'a bisericésca, dinastica, a statului si nationale. Ei intrevinu asiá dara :

I. Pentru sustienerea monarchiei un'a si nedespartita sub stramosiésc'a si prea inalt'a casa domnitóre, pre bas'a Sanctiunei Pragmatice din anulu 1713.

II. Pentru sustienerea autonomiei si indreptatirei proprie istorice a tuturoru regateloru, tieriloru singuratice a imperiului, si

III. in desvoltare organica a ambeloru acestoru facte pentru recrearea unei constitutiuni provinciale si imperiale pre basa crestina.

Spre ajungerea la acést'a tienta ei tienu de necesariu recunóscerea si esecutarea urmatórieloru principie :

1. Dreptulu tierei nu se póte modificá altu-cum, decâtu de dieta cu consemtirea monarchului.

2. Conlucrarea in legislativa la afaceri, ce se recunoscu de comune, compete unei adunâri de deputati a tuturoru dieteloru.

3. Legislativ'a despre tóte cele-lalte afaceri compete singuru numai dietei.

Resulta cu privintia la atari afaceri vre-o necessitate de intielegere intre tóte séu unele tieri, o atare intielegere sa se pertracteze prin depotatiuni ale dieteloru pre lânga sustienerea autonomiei fiacârei tieri.

Administratiunea se preda unui ministeriu, cu privintia la afacerile comune, a cârui cercu de activitate inse nu se póte intinde preste marginele aceloru afaceri.

Administratiunea tuturoru afaceriloru nedechiarate de comune se va ingrigí prin unu regimu alu tierei representatu in consiliulu corónei.

Ministrulu e respundietoriu pentru administrarea afaceriloru comune adunârei deputatiloru, regimulu tierei inse e respundietoriu pentru administrarea afaceriloru necomune dietei.

5. Positiunea fia-cârei tieri fatia cu monarchulu si cele-lalte regate si tieri se va regulá prin o lege fundamentale aducenda de diete si coróna pre bas'a acestoru principie.

6. Sa se introduca o norma drépta de alegere, cu estinderea dreptului politicu de alegere si inlesnirea posibile de a o potea eserciá.

Cá midilóce apte si necesarie pentru esecutarea principieloru de susu ei dechiara :

1. Latirea câtu se póte a intielegerei loru pâna in cele mai inferióre clase ale poporului prin presa si reuniuni

2. Receperea resp. continuarea opositiunei passive contr'a constitutiunei de Decemvre prin netramiterea de deputati in senatulu imperialu si delegatiunile lui, eventualu in dieta.

3. Spriginirea energica a unui regimu, care nesuiesce spre o impacare pre bas'a susu diseloru principie, prin cuventu, scriere si fapta in si afara de dieta.

Cu privintia la cestiunea nationale se pretinde „indreptatire egale completa“, cu privintia la cestiunea scolaria, cá sa se puna in mân'a dieteloru intrég'a legislatiune scolaria, cá scólele poporale sa se organiseze neconditionatu cofessionalu si cá biseric'a sa aiba influintia nestirbita asupr'a organisatiunei si conducerei scolarie.

Sil'a si contributiune scolaria se respingu neconditionatu.

In fine se otarì alegerea unui directoriu de trei pentru conducerea partitei.

Opiniunea istoriografului Palaschi despre Russi'a si Slavi.

Amu fostu amintitu in unulu din nrii precedenti, ca epilogulu istoriografului Palaschi la oper'a sea intitulata „Radhost“ forméza objectulu discussiuniloru tuturoru organeloru de publicitate din Ostrungari'a. Cu acea ocasiune ne-amu marginitu a inregistrá, in pucine cuvinte, parerea caruntului istoriografu numai cu privire la nemti si unguri, astadi inse venimu a inregistrá parerile ce densulu desvólta in epilogulu operei sele si cu privire la Russi'a si Slavi.

Palaschi dîce, ca este cu nepotintia cá sa se formeze vre-odata o monarchia russésca universala, si in acestu respectu se espectoréza astu-feliu : „Eu tienu ca este unu castigu insemnatu ca nu mai amu nici unu motivu, d'a me teme pre viitoriu de o monarchia russésca universale. Cine iá in consideratiune si precumpanesce conditiunile, sub cari s'aru poté realisá o asemen a monarchia, acel'a nu numai ca nu se va mirá, dara nici mie nu-mi va luá in nume de reu, déca eu amu vediutu si vedu inca in o asemenea monarchia „unu reu neesprimabilu“, „o calamitate fâra margini si mesura.“ Tóte popórele s'aru opune acelei monarchie — si s'aru opune pâna la ultim'a picatura de sânge, pâna la ultimulu denariu. — Deci ce alt'a aru insemná eá, déca nu sugrumarea silnica, subjugarea si deplin'a incatusiare a intregei Europe civilisate, suprimerea si inadusirea tuturoru cugeteloru si nisuintieloru liberale si nobile ale genului omenescu. . . — Rusii cei culti — si numerulu loru nu este neinsemnatu — nu numai ca nu dorescu a estinde confiniele imperiului loru spre vestu, ci ei aru considerá de nenorocire o asemene estindere, chiaru si in casulu cându Russi'a s'aru vedé nevoita din ori si ce causa, a face acést'a ; si nu numai din motivulu, ca intinderea de astadi a imperiului russescu e asiá de mare, incâtu, ori-ce largire ulterióra aru inmultí dificultâtile adminstrative, ci si din impregiurarea, ca incorporarea de elemente nationale straine aru alterá caracterulu istoriei russesci. Consemtiementulu naturalu si simpati'a ce Russi'a le manifesta facia cu conreligionarii si consangenii sei din Turci'a si Austri' se esplica falsu prin pofta de cucerire si domnire. Rusii culti aru considerá cucerirea Constantinianei si anecsarea ei la Russi'a de o adeverata calamitate, de óre-ce singur'a idea d'a asimilá acésta cetate cu imperiulu russescu aru fi o nebunia ; si apoi a impartí imperiulu in dóue pârti, acést'a nu o póte dorí nici tiarulu, nici altu patriotu intieleptu si cu minte sanetósa. Totu ce politicii rusi poftescu dela Europ'a este, d'a nu intempiná la confiniele vestice staturi prea poternice, loru inimice.“

Dupa acést'a Palaschi amintesce certele deplorabile dintre fratii poloni sî rusi, cari ambii i suntu asemenea scumpi, sî in fine ajunge la conclusiunea, ca impacarea intre densii numai atunci va avé locu, cându ambele pârti voru fi petrunse de adeveratulu spiritu slavicu. Apoi cu privire la acestu spiritu slavicu, precum sî in privinti'a principieloru slave, betrânulu erudítu cehu se esprime in modulu urmatoriu:

„Slavii nu s'au aretatu nici odata sî nicairi cá poporu cuceritoriu, poftitoriu de domnia sî subjugatoriu. Ei au portatu, ce e dreptu, resbele sî au sciutu sî priceputu a si invinge, dara nici odata ei n'au avutu de cugetu a subjugá pre inimiculu sî vecinulu invinsu.“ Palaschi atinge apoi principiele germaniloru, romaniloru (vechi) sî ale mongoliloru; accentua cu osebire artea de centralisatiune a acestoru din urma, sî apoi continua: „Concedu, ca slavii, in genere, au trebuitu sa-si insusiésca artele inamiciloru loru sî au fostu nevoiti sa lucre dupa acestea, déca n'au voitu sa fia subjugati, séu chiaru nimiciti de ei; concedu, — dîce mai departe betrânulu corifeu alu cehiloru, — ca acésta insusire straina a fostu cu atâtu mai necesaria pentru slavii russi, cu câtu acesti'a au fostu incungiurati de popóre numeróse sî poternice; câci fâra cuceriri sî centralisatiune colosalulu imperiu russescu nici nu s'aru fi potutu nasce. Acum inse, dupa ce acestu imperiu nu numai ca s'a formatu, ci prin unu lungu siru de ani si-a primitu sî sanctiunea, acum nu dîcu ca elu sa cada, sa se sfarime sî imbucatatiésca, nu dîcu sa neglige artea de resbelu, necesaria pentru aperarea sea, ci sum de parerea, ca acestu imperiu, — déca se va reintórce la principiele slave, a câroru caracteristica este iubirea de pace sî lips'a de pofta de domnia — va contribuí multu la prosperarea nu numai a natiunei russesci, ci a intregei omenimi. Cându idee'a slava va fi strabatutu pretotindenea in massele poporului russescu, care numera 60 de milióne, atunci „Panslavismulu“ va fi realisatu; atunci va fi realisata acea idea, de carea se temu asiá de tare sî de asiá multu tempu inamicii nostri; sî se temu nu pentru ca panslavismulu li-aru resplatí reulu cu reu, ci pentru ca dupa aceea nu li-aru mai concede a face reu sî a infige rane in corpulu slavu, precum de seculi au fostu sî suntu indatenati.“

Cu privintia la petitiunea ascernuta in Cortesele Spaniei, cá regimulu sa faca pasii pentru de a midiloci dela Angli'a cessiunea Gibraltarului, da „Times“ spanioliloru in generalu unu respunsu aprópe obligatoriu: Gibraltaru, dîce fói'a, nu se póte cede. Fortaréti'a e ferma, sî Spani'a e prea debila cá sa potemu cugetá la asiá ce-va. Pre lânga tóte ameliorârile sciintiei de artileria, pre lânga inventiunea baterieloru notante, Gibraltaru remâne necuceritórie. Ea este fortaréti'a cea mai tare de pre lume. Nu se póte dominá din nici o parte sî bateriele ei suntu asiediate câtu nime nu i se póte apropiá.

Noi firesce ca amu potea paresí fortâréti'a sî destruge bateriele nóstre, dupa cum amu destrusu sî interiturile din afara dela Corfu, inse sghiabu insesi nu se póte destruge sî fermitatea lui naturale e de asiá, incâtu in tempu scurtu póte iérasi oferí o positiune neatacavera. Altcum „Times“ recomanda mesuri cá Gibraltaru sa nu vateme in modulu celu mai sintibilu pre regimulu spaniolu cá cuibu de contrabandieri.

Despre schimbarea marelui viziru alu Turciei.

Dupa caderea vizirului Midhat-pasi'a succesorele seu e Mehemed-Ruchdi-pasi'a, care dejá mai ocupà acestu inaltu postu sî care nu trebuie sa se confunde cu omonimele seu, ministrulu actuale alu mineloru sî paduriloru.

Aru fi indiscretu sî póte inconvenibile a cautá sa definimu sî sa discutâmu causele sî circumstantiele schimbârei lui Midhad-pasi'a, dupa ce esercità puterea numai trei luni. Aceste cause suntu de buna-séma analóge cu cele ce au precedatu séu adusu caderea ministriloru otomani, mai solidu asiediati la putere, déca nu mai abili de a o esercitá sî conservá, decâtu marele-viziru cadiutu.

De altmintrea, fórte raru instinctulu publicu se insiéla vediendu unu ministru lipsitu de favórea suveranului, de care depinde ori-ce lucru in Turci'a sî, mai curendu séu mai târdiu, cá in casulu de fatia, presimtiemintele publicului suntu justificate de siefulu statului.

Cându stralucirea cu care se salutase venirea lui Midhat-pasi'a incepuse a se pâlí, incepu sa se véda óre-cari indoieli despre stabilitatea sea, sî acum câtu-va tempu nu se mai vorbiá decâtu despre cine i va urmá.

Gândindu-se cine-va la relatiunile presei sî la tendintiele publicului, gasesce ca e fórte in obiceiurile ei de a strigá: „regele a muritu, traiésca regele.“ Cu tóte acestea, in schimbarea din urma, respectulu detoritu ministrului disgratiatu fu uitatu, in fati'a prisositeloru omagie date cu profusiune succesorelui seu.

Nu vomu imitá acestu esemplu, care primi chiaru incuragiârile fostului mare-viziru. Vomu dice celui ce vine: „bine ai venitu“ sî „adio“ celui ce pléca*) cu consideratiunea sî conventiunile ce-i suntu detorite.

Midhat-pasi'a ajunse la cea mai inalta positiune a statului, mai cu séma gratia silintieloru ce s'au pusu spre a-'lu dá afara, in despretiulu massimei ca omulu nici odata nu póte fi scutitu de unu succesore. Elu 'si detoresce cu deosebire caderea, — ori-cari aru fi influintiele occidentale cari au grabit'o — faptului ca nu s'a radicatu la inaltimea positiunei sele, ale cârei dificultâti s'au mai maritu prin silintiele ce si-a datu de a se distinge intr'unu modu corespundietoriu cu asceptarea publica, asceptare basata fâra motivu pre succesele sele cá administratore de provincia. Unu vilayet, ori-câtu de insemnatu aru poté fi, nu e nici odata unu microcosmu alu imperiului, sî, de-sî guvernarea e o buna scóla pentru administratiunea centrala, acésta simpla esperintia e departe de a fi de ajunsu, fâra cunoscintie variate sî fâra practic'a ce se capeta in birourile de statu, la resiedinti'a guvernului.

Midhat-pasi'a e nediscutabile unu omu de mare talentu sî indiestratu cu o multime de calitâti, dara, déca posede geniulu, care e absolutu necesariu pentru postulu de primu-ministru, mai cu séma in Turci'a, acelu geniu inca nu e desvoltatu, câci n'a datu nici o proba despre densulu. Cu financie indestulatórie, cu unu ministeriu unitu, cu spriginulu morale alu opiniunei publice sî in intru sî in afara sî cu increderea implicita a inalteloru regiuni, Midhat-pasi'a potea sî fâra indoiéla ca aru fi realisatu cea mai mare parte din bunele intentiuni cari-'lu adusesera la potere. Sî déca a intalnitu obstacule, dificultâtile, dupa vorb'a marelui duce de Welington, suntu numai nisce lucrori cari trebuiescu suferite sî de aceea trebuiescu ómenii de statu sa le sufere. Se póte ca Midhat-pasi'a se fi reesîtu mai bine, déca s'aru fi consacratu mai dinaintea realisârei propriei sele politice, déca aru avé numai un'a, in locu sa revina la faptele predecesorelui seu sî sa radice cestiuni cá pretins'a conspiratiune bulgara, dificultatea montenegréna sî discussiunile cu Serbi'a sî cu Romani'a, discussiuni cari celu putienu se poteau evitá, sî a suspende cele-lalte cestiuni pre deplinu deslegate de Mahmud-pasi'a, precum cestiunea eclesiastica bulgara sî arména.

Póte ca traganarea in dîlele nóstre e o buna politica pentru unu mare-viziru; dara vacilatiunea este cu totulu altu-ceva, sî déca este unu reu masimu ca „paliditatea reflectiunei se resfrânge asupr'a resolutiunei,“ **) cu atâtu mai reu déca va fi enervata prin lips'a de acea reserva prudinte, indispensabile depositariului secreteloru de statu, guvernatorelui unui imperiu.

Nu e dotatu ori-cine de incântatórea, dara compromitatórea sinceritate a lui Talleyrand, a unui Pelmerston, a unui Fuad-pasi'a séu a unui Bismark. Tacerea unui Aali-pasi'a e multu mai sicura sî de ordinaru mai desconcertanta.

Tiendu séma de circustantiele in cari erá Midhat-pasi'a, trebuie sa-si amintésca ori-cine ca, pentru unu motivu séu altulu, nu trecu mai multe septemâni de cându venise la potere, sî acei'a, cari fura cei mai violinti denuntiatori ai predecesorelui seu, indata incepura a nu se gândí la altu ce-va decâtu ca Mahmud-pasi'a nu erá, dupa toti, unu reu veziru sî nu conchisesera, din convinctiunea ce acum parea impartasita de publicu, decâtu cá in curendu sa redobendésca onorurile de cari fusese lipsitu si-a fi recompensatu de amaraciunile ce intempinase in tempulu desgratiârei sele.

Câtu pentru noulu mare-veziru, instruitu prin deceptiunile sî esperinti'a câstigata din vicisitudinele vietiei politice din Turci'a, ne vomu marginí a dá informatiunile strictu necesarie acelor'a cari nu cunoscu principalii ómeni de statu ai Turciei, intre cari Mehmed-Ruchdi-pasi'a ocupa unu rangu insemnatu.

Elu trecù prin tóte gradele serviciului publicu sî rare-ori fù fâra serviciu. In tempulu interregneloru ce s'aù produsu intre marele-viziratu alu lui Aali-pasi'a sî alu lui Fuad-pasi'a, ocupà unu anu inaltulu postu la care e chiamatu acum. Se distinge, mai pre susu de tóte, prin integritatea, energi'a sî dreptatea caracterului seu. Dara nu e unu stralucitu barbatu de statu, e unu omu sicuru sî seriosu, fâra cá gravitatea sa-i inlature bun'a-vointia, e unu mare patriotu sî va strenge in giurulu seu pre acei'a cari se numescu turci vechi, cari cu tóte acestea nu trebuie sa fia considerati cá retogradi, sî cu atâtu mai putienu cá reactionari, precum fura inferati de program'a partitei jun'a Turcia, care, in tempulu seu, facù atât'a scomotu aci cá sî in Occidinte. Fâra a ne espune sa-i predîcemu o siedere la marele-viziratu mai lunga decâtu inainte, — câci din faptulu ca n'are atâti rivali cá Fuad sî Aali-pasi'a nu trebuie sa conchidemu ca a venitu omulu care sa póta fi securu de a pastrá in permanentia frenele poterei — avemu temeiu sa credemu sî sa sperâmu ca Mehemed-Richdi-pasi'a va reintârí elementele vietiei publice in Turci'a, cari astadi suntu turburate, va dá mai multa stabilitate administratiunei, va inspirá mai multa incredere in strainatate printr'unu scopu fisu, va evitá intr'unu cuventu o politica de agitatiune sî de sensatiune, sî va urmá o buna ordine sî linisce, necesaria acelor'a cari suntu in capulu diferiteloru departamente ale statului, spre a fi in stare sa implinésca reformele ce se ceru.

(Trad. „Rom.“) „Levant Times.“

In urmatórele dâmu publicului translatiunea unui hattu turcescu, care se cetira cu ocasiunea denumirei lui Mehemed-Ruchdi-pasi'a de veziru:

„Maritulu meu veziru Mehemed-Ruchdi Pasi'a!

De óre-ce conducerea buna a afaceriloru imperiului meu, prosperarea sî binele lui formeza in continuu obiectulu ingrigirei mele sî de óre-ce conditiunea prima, pentru de a ajunge la acést'a tienta, e, cá frenele regimului sa se dee in mâni apte; asiá dara te aridicu din consideratiunea meritului, desteritâtiei sî sciintieloru tele la demnitatea marelui veziru. Comandu, cá denumirea tea, care este fapta complinita, sa se aduca fâra intârdiere la cunoscinti'a publica. — Dee-ne Ddieu ajutoriulu seu cerescu in tóte afacerile.“

Acestu hattu se aduse la Inalt'a Pórta de beiulu Ziver, primulu camerariu alu Sultanului, cu pomp'a obicinuita la atari ocasiuni.

Cetirea lui se facù inaintea noului veziru, inaintea lui Sieicu-ul-Islam, ministriloru sî demnitariloru Portiei, cari impleau sal'a de primire a marelui veziriatu.

Dupa cetirea hattului imperatescu primì Mehemed-Ruchdi-pasi'a gratulatiunile ministriloru sî demnitariloru Inaltei Porti, câtu sî a amploiatiloru mai inalti a diferiteloru ramuri de administratiune.

Dupa finirea festivitâtiei se duse marele viziru a dóu'a óra la palatulu imperatescu sî avù onórea a lucrá ceea-lalta parte de dî dimpreuna cu Sultanulu.

„Le Siècle“ dela 22 Octobre publica urmatórea corespundintia ce i se tramite din Berlinu sî care ne intereséza de aprópe pre noi românii:

„Tramiterea dlui de Kendell, consiliariu intimu sî mân'a drépta a dlui de Bismark, cá ambasadore la Constantinopole, nu potea lipsí de a provocá órecare sensatiune in cercurile diplomatice sî in presa.

Acésta numire in genere e considerata cá punctu de plecare alu unei politice mai active a Prussiei in orientu. Erá evidinte, din dîu'a cându principele de Hohenzollern venì sa fundeze la Bucuresci o dinastia prusso-romána, ca Prussi'a nu se va mai desinteresá multu in gravele cestiuni ce se agita la Dunarea-de josu. Venindu dupa intalnirea dela Berlinu, numirea dlui de Kendell castiga sî mai multu in insemnatate.

In Engliter'a opiniunea pare-se ca a fostu fórte emotionata de acésta numire, sî ingrigirile ómeniloru de statu englesu s'au manifestatu intr'unu modu atâtu de precisu, incâtu guvernulu prussianu s'a vediutu silitu sa dea oficiosiloru sei ordine de a micsiorá pre câtu va fi posibile importanti'a noului tramisu germanu la Constantinopole, spre a potolí susceptibilitâtile englese. In frumosu-le zelu, oficiosii mergu inse prea departe. Astfeliu in „Gazet'a d'Augsburgu“ o corespondintia din Berlinu se silesce a probá ca postulu din Constantinopole n'are nici o importantia reale sî ca, déca s'a tramisu acolo d. de Kendell, este cá sa se asicure o retragere cuviinciósa si linistita, aprópe o sinecura, acelui „servitoriu devotatu si cu o prodigiósa activitate“ alu principelui de Bismark.

---

*) Velcome the coming, speed the parting guest. — Pope.

**) Resolution is sick lied o'er by the pale cast of thought. — Shakespeare.

Dupa cum observa cu dreptu cuventu „Gazet'a de Francfort“, corespondintele „Gazetei d' Augsburg“ nu probéza nimic'a, voindu sa probeze pré multu. Sî in adeveru, ori-cine cunósce pre d. de Kendell scie fórte bine ca nu e unu omu care sa se multiamésca cu o sinecura. Ingrigirile englesiloru, departe de a se potolí, se voru indoí negresîtu in urm'a neindemanaticeloru desmintiri ale pressei oficióse. Cabinetulu din Londr'a se teme cá nu cum-va Prussi'a sî Austri'a unite sa nu iubésca a esclude cu totulu din seraiu influinti'a celoru-lalte poteri occidentale.

„Romanulu.“

Unu diuariu elvetianu din Basilea, care pâna ací remasese ostile Alsaciei sî Franciei, „Basler Nachrichten“ s'a intorsu la simtieminte mai bune. Eata in ce termini apretiéza imens'a manifestare a provincieloru anecsate :

Dîlele trecute fura dîle de dorere sî de doliu pentru bunii nostri vecini din Alsaci'a sî Loren'a, sî multu tempu dîu'a de 1 Octombre 1872 va fi odata de doliu publicu in analele acestoru provincie, inse in acela-'si tempu va fi sî aniversarea celei mai impuitóre manifestâri pre care a facut'o poporulu din Alsaci'a sî Loren'a cá sa afirme naintea lumei intregi deplin'a-i iubire câtra Franci'a, mam'a sea patria, de care acum e despartita.

Nu din vecinii nostri probara ca optiunea, alu cârei terminu espirà la 30 Septembre, nu erá pentru densii o simpla declaratiune ca voiau sa apartiena Franciei, cu corpulu sî cu sufletulu, cu spiritulu sî anim'a, sî pentru viétia, ci mai probara, prin emigrare, ca nu suntu, n'au fostu sî nici odata nu voru fi decâtu francesi. 'Si parasira caminele si solulu care i-a vediutu nascendu-se sî crescendu, cu care-i legau nenumerate suveniri de bucuria séu de dorere, cá sa alerge inaintea unei sórte necunoscute, numai cá sa remana cu Franci'a. E probabile ca, din ambele pârti ractiunea de statu sa judece acestu actu popularu : tóte simpathiele nóstre apartienu insa fâra reserva acestei manifestatiuni de o energica, necoruptibile sî nestramutata barbatia.

Déca noi, elvetianii, cetatieni ai unei tieri libere sî dedati a ne dirige singuri destinele politice, ne-amu gasí in situatiunea ce apésa astadi atâtu de greu asupr'a veciniloru nostri, negresîtu ca nici noi n'amu face altfeliu, sî amu prefere esiliulu decâtu sa servimu intr'o armata inimica, cum se cere astadi Alsacianiloru. Vomu probá cum au probatu sî Alsacianii, ca patriotismulu nu e o vana ilusiune sî ca interesele intelectuale priméza interesele morale.

Atâtu foile liberale câtu sî cele republicane Parisene au inceputu lupt'a contr'a ultramontaniloru sî iesuitiloru despre ceea ce publiculu se póte convinge din urmatórele estrase din acele foi dupa „Frd. Bltt“ :

Dupa cum se potea prevedeá, foile Parisiene, clericale sî reactionarie, cari crépa de mania ca sî foile liberale sî republicane au susceputu acum lupt'a contr'a ultramontaniloru sî iesuitiloru, imputa acestor'a Bismarkismulu sî ca se dau unelte cancelariului de statu nemtiescu. „Republique francaise“, care se pune cu „Debats in fruntea miscârei anticlericali, nu se intimidédia de astu-feliu de nebunie sî anuncia ca va continuá lupt'a susceputa cu tóta energi'a.

„Noi amu comparatu, dîce acea fóia, pre „Francais“ (fói'a clericale-fusionistica) sî partit'a clericale aperata de elu cu burgesi'a nóstra sî ne-amu incercatu a splicá ca ea tóte le póte câstigá déca se va detrage conducerei iesuitiloru.

„Francais“ ne respunde ca ne folosimu de fortia, câci usuâmu limb'a lui „Journal des Debats“ sî „Constitutionel“ dela 1830. Ni se pare, ca tonulu acel'a a fostu celu bunu, sî ca e utile alu recepe astadi iéra-si, sî acést'a cu atât'a mai multu cu câtu elu a devenitu la 1830 burgesiei nóstre utile sî acést'a se afla iéra-si in positiunea cá nainte cu 40 ani. In locu d'a ne respunde, 'si insusiesce „Francais“ câte-va renduri din „Corsaire“ sî „Rappel“ alu câroru sensu altu-cum lu mistifica, pentru de a face pre burgesia sa créda, ca „Corsaire“ sî „Rappel“ lu voru inghití déca nu va mâná pre iesuiti inainte. Acest'a este unu modu placutu d'a ne combate. Elu adauge intr'aceea ca noi nu suntemu patrioti, din causa ca amu dîsu, ca in Itali'a, Spani'a sî Germani'a ómenii suntu asemenea obositi de domnirea clericale cá sî in Franci'a ; „Francais“ da semnu sa intielegemu, ca suntemu agentii dlui de Bismark.

Ce se tiene de patriotismulu nostru, noi nu primimu pre „Francais“ de jude, inse ne este fórte bine-venita ocasiunea, d'a ne pronunciá iéra-si odata cugetele nóstre despre politic'a, pre care Franci'a trebuie sa o urmedie cu privintia la partit'a clericale in Europ'a. E fórte adeveratu ca popórele sî regimurile in Madridu, Rom'a, Vien'a sî chiaru in Berlinu suntu ocupate cu eliberarea de sub stapânirea clericale, care li se pare nesuportabile. Deci Franciei nu i s'aru potea intemplá altu ce-va mai tristu decâtu a remânea singura prad'a obscurantismului, a aceloru inamici ai civilisatiunei moderne, cari pre noi ne-aru prostí, pre cându cea-lalta lume se desvólta liberu ?

Totu mereu se ivescu in foi vienese sî straine iéra-si faime despre o crisa in ministeriulu austriacu. O fóia din Vien'a pasiesce contr'a acestoru faime cu unu articolu de fondu, din care scótemu urmatórele :

Sa privimu putientelu mai de aprópe situatiunea politica, care dupa asecurarea mai multoru diurnale e incordata de spartu. Ministeriulu Auersperg e incredintiatu de monarchu dupa esperimentulu nereusitu de complanare a contelui Hohenvart, a confirmá starea de dreptu constitutionale sî de a asecurá legei pre tóte terenele vietiei publice ascultare neconditionata. In implinirea liniscita a datorintieloru sa lucre regimulu intr'acolo cá constitutiunea sa prinda radacini ferme sî sa aduca in desvoltare continua fructe abundante.

Tocmai asiá cuventà imperatulu, candu in 28 Decemvre a. tr. deschise sessiunea nóua a senatului imperialu. Ministeriulu Auersperg s'a supusu pâna acum acestei probleme, ceea ce nimenea nu combate, nu numai cu nesuintia onesta cí sî cu resultatu bunu. Elementele indaratnice devenite dibace prin esperimentulu lui Hohenvart se readusera celu putienu pre din afara la ascultarea legei, sî casei deputatiloru i s'a asecuratu o majoritate fidela constitutiunei. Actiunea principale a ministeriului, reform'a de alegere, ne sta nemidilocite inainte, cá sa devina fapta si acelu cuventu imperatescu, care a desemnatu espresu in cuventarea de tronu formarea unei representantie imperiale autonome sî nedependinte de diete cá un'a dintre cele mai principale probleme a regimului nou. Déca de cum-va ministeriulu aru dá de opositiune in cas'a deputatiloru cu projectulu seu despre reform'a de alegere sî nu aru fi in stare, a esecutá mesur'a atâtu de multu dorita, atunci la tóta intemplarea s'aru potea vorbí de o crisa. Inse acum, cându elaboratulu ministerialu despre reform'a de alegere inca nu este cunoscutu, cându senatulu, cârui'a sa i se presinte, inca nu este adunatu, acum sa stâmu pre neasteptate naintea unei schimbâri, pâna cându ministeriulu Auersperg n'a avutu nici ocasiune a fi comotionatu ? Iéra sa ne intórcemu, acést'a comotiune sa se fi sî intemplatu in Pest'a ; votisarea in delegatiunea cislaitana despre cestiune stârei presenti a ruptu cabinetului credintiosu constitutiunei gâtulu. Principele A. Auesperg trebuie sa se pocaiésca cu colegii sei, pentru ceea ce au pacatuitu dnii Herbst sî Giskra in scurt'a loru vedere sî orbire.

Se dîce ca dupa acestu ministeriu nu sta nici o partida, macaru de au intrevenitu solidariu pentru pretensiunile ministrului comunu de resbelu, conducatorii partitei constitutionali totusi au combatutu aceste pretensiuni in modulu celu mai aprigu. Ministeriulu comunu a reesîtu prin voturile opositiunei cu propunerile sele ; acést'a e o proportiune, ce nu se póte sustienea sî corón'a nu póte tiené sî mai departe unu regimu, care fu paresitu de partita propria. Totu deodata asecura inse fabricantii de crise solemnelu, ca tóte veleitatile federalistice se eschidu din schimbarea cea nóua a trebiloru. Miscarea conservativa care s'a ivitu pre ambele pârti ale imperiului dela intemplârile pestane in delegatiune sî dela vorbirea lui Senney in cas'a deputatiloru ung., va fi in Austri'a de natura centralistica sî nu va luá positiune contr'a constitutiunei, ci numai contr'a precipitârei in liberalismu sî contr'a reformei de alegere.

In tóte aceste escedari nu e nici intielesu nici minte. Mai nainte de tóte, noi in partea austriaca a imperiului nici n'avemu partita politica, care aru fi credintiósa constitutiunei sî pre lânga aceea sî insufletita de conservatismu concentratu asiá de tare spre indareptu, cá ea sa represente unu contrastu esprasu cu partit'a constitutiunei liberala. Acei'a conservativi, cari aru trebuí sa tréca mai intâiu preste ministeriulu Auersperg, pentru de a aduce la valóre principiele loru, se afla la noi numai in castrele federalistiloru. Nobilime feudale, preoti fanatici, cechii, pre scurtu partisanii articoliloru fundamentali, acesti'a suntu acei „conservativi“, (sit venia verbo), cari aru eredi bucurosi pre ministeriulu Auersperg. De óre-ce inse nu póte fi vorb'a de acést'a sorta de „amici ai complanârei“ la combinatiunea cea nóua, asiá dara barbatii presumtivi conservativi ai regimului pentru er'a ce ne sta nainte, s'aru poté cautá numai in castrulu celoru credintiosi constitutiunei. Inse cine potu fi acesti barbati ? Care credintiosu alu constitutiunei s'aru cutediá a formá acum, cându in sirurile partitei sele resuna o unanima voce dupa reforma de alegere sî dupa projectulu de legi interconfessionali, unu cabinetu care aru debutá cu amenarea acestoru dóue actiuni principali ? Déca se dîce ca minsteriulu Auersperg n'are dupa sine o majoritate destula, atunci din contra s'aru potea afirmá ca cabinetulu celu nou n'aru avea chiaru pre nimenea dupa sene, nici federalisti, câci aru trebui sa fia credintiosii constitutiunei, sî nici pre credintiosii constitutiunei câci aru trebuí sa perhoresceze pretensiunile cardinali ale partitei.

Varietâti.

⁂ Ministrulu de justitia, d. Pauler, cu dat'a 18 Oct. a. c. a esmisu unu cerculariu prin care provóca pre tóte juredictiunile sî judetiele cercuale, cá actele, ce se referescu la scóterea contributiunei de statu, sa le inmanue respectiveloru perceptorate pre cale postale, séu incâtu respectivele acte suntu pentru perceptoratulu locale, sa le tramita prin sierbitoriulu oficiale pre lânga protocolulu de inmanuare, sî nici decâtu prin esecutorii judecatoresci, câror'a aru trebuí sa li se platésca tacs'a cu ingreunarea vistieriei.

⁂ Ministrulu de comerciu, cu dat'a 20 Oct. a. c. face cunoscutu, ca despagubirile numai atunci se potu pretinde dela respectivele directiuni postale, déca a) vre-o espeditiune postale se perde, séu se vatema, séu se arata lipsa in cuprinsulu ei ; b) déca vre-o estafeta, séu espeditiune postale recomandata se perde din vin'a oficiului postale, iéra tempulu de reclamatiune fipsatu mai inainte pre tempu de trei luni se estinde de aici inainte la siése luni. Acésta ordinatiune pentru tóte espeditiunile postale se va aplicá incependu dela 1 Nov. a. c.

⁂ „Buda Pesti Közlöny“, dîuariulu of. dela 23 Oct. e. c., publica aprobatiunea ministr. de culte sî instructiune publica prin care se concede cá „Manualu de geografia“ a dlui Ioanu Silviu Selagianu, fostu profes. gim. la Beiusiu, sa se póta folosí in clas'a prima a gimnasieloru române.

⁂ La imprimeri'a dlui I. Felkl in Prag'a, au aparutu sî se potu capetá „Globuri cu tecstu românescu“ pre unu simplu piedestalu, 9 policari diametru, cu 20 sfanti ; pre unu piedestalu completu, cu meridianu sî compasu 9 policari diametru cu 40 sfanti. — Tragemu atentiunea onor. nostri cetitori asupr'a acestui anunciu importantu, fiindu ca prin acést'a s'a inlaturatu o mare greutate, câci pâna acum globurile esistau numai in limbe straine.

⁂ (Slovacii sî dualismulu). O parte a inteligintiei slovace, nu scimu din ce mâncarime, séu la a cui dorintia, se apucà dîlele trecute si intr'o conferintia, ce o a tienutu in un'a din ospetariele Pestei, croì o „resolutiune“ prin carea dechiarà espressu in publicu ca recunósce sî primesce de alu seu pactulu dualisticu din 1867. La conferinti'a acést'a au participatu la vre-o trei-dieci de fruntasi slovaci, — preoti, advocati, functionari, diuaristi sî vre-o câti-va deputati slovaci deakisti. — Resolutiunea adusa de aceste notabilitâti slovace, suna astu-feliu : „Natiunea slovaca s'a abstienutu pâna acum d'a recunósce in publicu sî espressu pactulu de impacatiune din 1867, sî acést'a din motivu, ca ea s'a temutu, ca déca acelu pactu aru fi inspiratu de spiritulu tempuriloru vechi, aru poté sa o amenintie atâtu in nationalitate, câtu sî sa-i afiga grele rane in viéti'a privata sî sociale; sî apoi a se ferí de aceste rele, acést'a o spune instinctulu naturalu sî o dictéza mintea sanetósa. Inse din deslucirile primite dela deputatii dietali de prin pârtile nóstre se vede apriatu, ca majoritatea dietei, carea se grupéza in giurulu pactului dualisticu, nu are intentiunea sa impedece desvoltarea prin cultura a natiunei nóstre, bá inca vré chiaru a concede limbei nóstre terenulu neaperatu necesariu si in viéti'a publica; de alta parte apoi, dorindu noi a contribuí la multiamirea, consolidarea si desvoltarea pacinica a patriei, venimu a dechiará in numele nostru si alu amiciloru nostri de principie: „In convictiune, ca sperantiele nóstre se voru realisá, noi espresu si in publicu primimu de alu nostru pactulu din 1867, si voimu a contribuí spre consolidarea acelui'a; si pâna atunci, pâna cându diet'a presinte va face pasii necesari pentru implinirea dorintieloru nóstre, ne vomu retiené dela ori-ce pasu contr'a pactului dualisticu." — Pre bas'a acestei resolutiuni s'a formatu apoi o partita slovaca asiá numita „de impacaciune," ai cârei membri, inainte d'a plecá din Pest'a, au cercetatu pre Franciscu Deák, pre ministrulu-presied. Lónyay, pre ministrulu de interne Tóth si pre ministrulu de cultu si instructiune publica Tréfort; din partea tuturor'a au fostu primiti cu multa amicabilitate, si iéra-si din partea tuturor'a fure asecurati ca li se va dá celu mai sinceru spriginu intru realisarea planului loru de impacaciune; cu osebire inse ministrulu Tréfort li-a promisu, ca câtu mai curendu li va impliní dorinti'a relativa la inmultirea scóleloru in comitatele slovace ale Ungariei superióre.

⁂ Dupa raportulu dela 29 Oct. a. c. alu ministrului de interne, pre teritoriulu cetâtiei Bud'a, s'a intemplatu dela 18—29 Oct. 65 casuri de colera; au muritu 7 individi. — In Pest'a s'a bolnavitu numai unu individu, care a si moritu; acest'a a fostu transportatu morbosu din Bud'a la Pest'a. — In Bichisiu-Ciab'a s'au ivitu, in 25 l. c., dóue casuri de colera; dintre morbosi a muritu unulu. — In Jászberény s'a ivitu in 27 Oct. numai unu casu de colera; morbosulu a moritu. — In Maramuresiu in comunitâtile Rahâu, Trebusi'a, Lunc'a Rosiucica, Bocicâu, Petrov'a, Szerfalu si Calinesci, dela 14 Sept., 16 Oct. a. c. s'au ivitu 115 casuri de colera; 52 insi s'au reinsanetosiatu, 32 au muritu, 31 au remasu sub cura.

⁂ Indata dupa intrunirea camerei guvernulu va presentá proiectele de legi despre mesurarea catastrale, despre darea de pamentu si despre regularea fundului regescu. Proiectulu de lege despre coordinarea capitalei inca s'a pertractatu in comissiunea pregatitória si s'a tramisu apoi la consiliulu ministerialu.

Cu privire la lucrârile catastrale ne aflâmu in pusetiune de a comunicá urmatóriele: Catastrulu stabilu ocupa de presinte 364 de oficiciali salarisati, fâra cá sa se calcule aici si Croati'a, Slavoni'a si confiniele militari; esiste o inspectiune de mesurare si unu oficiu de triangulare. Mesurarea s'a inceputu in an. 1853. Lucrârile catastrale au costatu pâna acum 9,620.960 fl. Dóue-dieci si patru comitate, districtulu haiduciloru, precum si Croati'a si Slavoni'a suntu dejá intregi mesurate. Sub mesurare se afla inca comitatele Árva, Turocz, Trencine, Nitr'a, Bihoru, cetatea Bud'a si confiniele militari apartienatórie de Ungari'a. „Feder."

⁂ Café Chantant de Roumanie. Diuariele din Români'a ni impartasiescu scirea, ca dlu Franchetti, directorele operei italiane din Bucuresci, voindu a merge a laturi cu aspiratiunea româniloru d'a fi representati si ei câtu se póte mai bine la espusetiunea universale din Vien'a, ce va avé locu in vér'a venitóra a otaritu, a deschide portile vastei si miraculósei gradini a Palatului Tirului internatiunale, facia in facia cu espusetiunea universale, si a espune si dsea publicului visitatoriu productiunile sele: distractiunile si veseliele in tóta splendórea loru. — Spectacolulu va fi mare si impunetoriu cu atâtu mai multu, cu câtu acestu locu de petrecere e dedicatu României. Café Chantant de Roumanie va fi, prin urmare, centrulu petreceriloru universale, unde strainii voru avé ocasiune a admirá arculu si music'a românа, si totu-odata dovéda viua despre stim'a si veneratiunea ce dlu Franchetti pastrédia pentru natiunea românа.

⁂ Nícairi nu se jóca mai multu, decâtu la Jecaterinburg in Siberi'a. Vistulu este passiunea tuturoru locuitoriloru, atâtu a femeiloru câtu si a barbatiloru. Chiaru juneti'a ambeloru secse prefera mai bine sa jóce cârtile decâtu sa danseze. Anglesulu Alkinson, cându caletorí prin Uralu, facù cunoscinti'a unei familii ce avea unspredіece copii. Mam'a petrecea 5 pâna la 6 óre pre dî la cârti, si cându se gâsea odata incurcata in jocu, atunci ea uitá de copii, barbatu si de tóta gospodari'a. O alta dama intindea in fia-care diminétia, la diece óre, més'a de cârti, si déca pâna in o jumetate de óra se intemplá sa nu vina nimenea, atunci apucá drumurile si se ducea din casa in casa, atâtu pâna cându 'si aduná societatea ei de jocu. Déca vistulu se termináací, atunci ea alergá aiurea si-'si petrecea tóta dîulic'a, afara de órele de mancare, la cârti. Acésta dama, audiendu odata ca unu proprietariu de mine din muntii Altai, unu renumitu jucatoriu de vistu, sosise in Jecaterinburg, nu se liniscí pâna cându nu-i fu presentatu, si pre care-'lu si invitase la partida. In Siberi'a se jóca greu. Dam'a avea norocu sa castige o suma insemnata. A dóu'a dî, joculu se incepù de diminéti'a, si cându se terminà, nóptea târdiu, passionat'a adoratóre de cârti perduse toti banii. Dóue dîle dupa acést'a avea sa vina din Petersburgu venitulu ei pre o jumetate de anu. Adversariulu ei voiá dejá sa plece a dóu'a dî, dara ea insista atâtu de elu, pâna cându se decise a mai jucá cârtile inca odata cu ea. In dîu'a aceea, atâtu dorita de ea, nu parasí de locu post'a, si dupa ce-'si primí banii, alergà indata la cârti, unde in putiene óre perdù totulu. „Echoulu Balgradului."

⁂ Unu maritagiu, de acele de cari nu se intempla tocmai desu, s'a celebratu septamân'a trecuta, in comun'a Lascombes, lânga Bazons. Mirele are 74 aní, si mirés'a 72. Dara, printr'o particularitate mai de insemnatu, viitorii soci erau insociti pentru a-si dá consimtiementulu, unulu de tatalu seu, in etate de 107 ani, si cel'a-laltu de mum'a sea, care are 104 ani impliniti. Nuntasii erau in numeru de vre-o 80, toti fii, nepoti si veri de ai insuratieiloru. Dupa més'a cea mare, balulu s'a inceputu de câtra ambii cuscrii, cari au esecutatu unu jocu spre marea satisfactiune a asistintiloru. Balulu a tienutu pâna la 6 óre diminéti'a, si s'a inchisu prin o mésa de familia. „Clopotele".

⁂ Adamu si Ev'a, in ce limba a vorbitu? In cea magiara, respunse si se ostení a esplicá si demonstrá bunulu literatu panmagiaru Mihaiu Tancsics, intr'o lectiune a sea, tienuta Dumineca, in sal'a mare a edificiului cotensu, si in care densulu tratà lucruri din opulu seu: „Cea mai vechia limba este cea magiara", in caus'a istoriei genetice a limbiloru, , pre cari pâna acum nici unu spiritu omenescu nu le-a tratatu inca, si se ostení a demonstrá lumei ca „cea mai sublima, mai sonora si mai incantatóre limba," e cea magiara, s'a facutu din balbetarea celoru dintâiu familii omenesci, din sunetele naturali. — „Multi au fostu chiamcti, dara putieni au venitu" la acésta predica a panmagiarului. In cartea sea, care — cum dîce, — l'a costatu multa truda, se muncesce dlu Tancsics a probá ca fia-care cuventu magiaru se póte reduce la sunete naturali. „La inceputu — dîce — a fostu „a" si „a" a fostu totu; si astadi — „a" e primulu si póte insemnatoriulu sunetu alu copilului. Déca odata omulu dintâiu a dîsu „a", a trebuitu sa dîca prin consecintia si „b" si „a" si „b" impreuna au insemnatu cea mai dintâiu dintre lipsele omului: mancarea, mai vertosu de cându s'a adausu unu micu „rak" si „a b" s'a pronunciatu „a b-rak." Astfeliu Adamu si Ev'a, cându a simtitu impreuna lips'a de a mancá, au esprimatu conceptulu de mancare cu „abrak?" — Scopulu finale ce minunatulu scrutatoriu si l'a propusu, este de a aratá lumei, si in specia popóreloru nemagiare din Ungari'a, dreptulu istoricu alu magiariloru de a stapaní pamentulu dela o margine pâna la ceea-lalta. Seraculu fiiu alu lui Arpad! „Albin'a".

Concursu.

Pentru vacantele statiuni invetiatoresci din comunele tiitóre de protopresbiteratulu II-le alu Geoagiului se escrie concursu pâna 30 Octobre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. La scól'a din Almasiulu-mare salariu anualu 120 fl. v. a.
2. La scól'a din Bacaintiu salariu anualu 120 fl. v. a.
3. La scól'a din Bozesiu salariu anuale 120 fl. v. a. si 20 ferdele bucate.
4. La scól'a din Csibu salariu anualu 100 fl. v. a.
5. „ „ „ Homorodu „ „ 80 fl. „ „ si 20 ferdele bucate.
6. La scól'a din Mermezeu salariu anualu 80 fl. v. a. si 20 ferdele bucate.

Pre lânga acestea lânga fia-care scóla cuartiru naturalu si lemne pentru incalditu.

Fia-care invetiatoriu concurente pentru un'a ori alt'a din aceste statiuni are a-si tramite petitiunea sea instruita in intielesulu Statutului Organicu § 15 la subscrisulu in Secarâmbu pâna la terminulu susumentionatu.

Secarâmbu 14 Octobre 1872

Pentru comitetele parochiali

Sabinu Piso,

(2—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru statiunea de invetiatoriu la scól'a confessionala gr. or. din orasiu Alb'a-Iuli'a.

Emolumentele suntu urmatórele:

1. 200 fl. v. a. léfa pre unu anu scol.
2. Cuartiru liberu si lemne suficiente pentru incalditu.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si tramite recursele sele documentate conformu Statutului Organicu — la subscrisulu pâna in 29 Octobre a. c.

Alb'a-Iuli'a 18 Octobre 1872.

Alesandru Tordosianu

Protopresbit. gr. or. alu

(1—3) Albei-Iuliei.

Concursu

Se publica pentru postulu invetiatorescu la scól'a confessionala gr. or. rom. din Sohodolu, tractulu Zalathnei superióre, pâna in 26 Oct. st. v. a. c. cându se va si efeptí alegerea.

Emolumentele suntu 200 fl. v. a. cari bani se platescu din cass'a comunale, cuartiru liberu si 8 stângini de lemne, din cari are a se incaldí si scól'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si tramite recursele instruate conformu Stat. Org. si ca a absolvitu 4 clase gim. suntu de a se adresá comitetului parochialu, câtra dlu protopopu Ioanu Patiti'a in Câmpeni.

Sohodolu in 8 Oct. 1872.

In contielegere cu dlu protopopu tractualu

Comitetulu parochialu.

Ioanu Nariti'a

(2—3) Presiedinte.

Concursu.

Pentru statiunea vacanta de diaconu la biseric'a ort. res. a S. Nicolau din preurbiulu Brasiovului se publica aici concursu cu terminu pana la 20. Novembre st. v. a. c.

Emolumentele suntu veniturile indatinate pentru servitiuri diaconesci dela poporenii respectivi si unu salariu de 300 fl. v. a, din fondulu bisericei.

Doritorii de a ocupá acestu postu trebue sa fia nu numai absoluti teologi, ci si pregatiti la vre-o universitate de a se potea aplicá cá profesori la gimnasiulu ort. res. din Brasiovu. Dansii voru trimite subscrisului comitetu parochialu petitiunile loru proveduite cu documentele despre posederea mentionateloru recerintie si despre portarea morala a loru.

Brasiovu in 20 Octobre 1872.

In contielegere cu domnulu protopopu localu.

Comitetulu parochialu alu bisericei

S. Nicolau din Brasiovu.

Damianu Datco,

(1—3) Presiedinte.

☞ **Cas'a postei de mai nainte** dela **Sibotu** de lânga drumulu tierei, dimpreuna cu gradinile, se vinde din mâna libera. Informatiuni da: Dlu Iosifu **Andras** in **Ciór'a,** post'a ultima Vintii-inferiori (Alvincz). (2—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 10/22 Octobre 1872.

Metalicele 5%	65	70
Metalicele 5% Maiu si Novemb.	69	—
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	69	85
Imprumutulu de statu din 1860	102	30
Actiuni de banca	989	—
Actiuni de creditu	330	90
London	107	—
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80	—
„ „ „ Temisiorene	78	50
„ „ „ Ardelenesci	85	—
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	106	25
Galbinu	5	10
Napoleonu d'auru (poli)	8	58

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULŬ ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru. 87. ANULU XX.

Sabiiu, in 29 Octomvre (10 Nov.) 1872.

Nr. consist. 889. 1872.

Preacinstitiloru Protopresbiteri si Administratori protopresbiterali! Cinstita preotime eparchiale!

Este unu adeveru constatatu prin mii de esemple, ca prin o administratîune buna, barbata, prudinte sî consciintiósa averile cele mici crescu sî se immultiescu, pe candu de alta parte totu asiá este de adeveratu, ca prin administratiunea trândava, rea, fâra grija sî fâra cugetu curatu sî averile cele mai mari trebuie se scada sî se se risipésca.

Aplicandu adeverulu acest'a la impregiurârile nóstre bisericesci, se va dîce cu totu dreptulu, ca atâtu in comunele bisericesci singuratice, câtu sî in pârtile mai mari constitutive ale bisericei nóstre, unde a fostu zelu sî vointia curata, acolo trebile din afara materiali ale bisericei au crescutu sî au ajunsu la stare infloritóre; ear unde conducatorii au fostu lasatori sî fàra cugetu curatu fatia cu biseric'a, acolo tóte s'au slabitu, au decadiutu sî s'au risipitu. In modulu acest'a vedemu chiaru in midilóculu nostru comune bisericesci mici sî serace, cari prin bun'a ingrijire a mai mariloru sei au biserici frumóse sî bine inzestrate, scóle bunisióre, case parochiali, portîuni canonice sî alte trebuincióse, pre cându iérasi avemu nu putîne parochii mari sî numeróse, unde nici biseric'a, nici scól'a, nici fondurile bisericesci, scolastice sî filantropice nu corespundu marimei sî insemnatâtiei comunei; câci conducatorii loru séu nu s'au cugetatu a intemeiá asemenea institutiuni, séu déca au fostu intemeiate, le-au neglesu sî le-au lasatu se se pérda sî sa se nimicésca.

Un'a din causele principali, pentru ce atâtea case, gradini, mosii sî lucruri mobili de ale bisericeloru nóstre astadi nu mai suntu in proprietatea respectiveloru biserici, este fâra indoiéla aceea, ca nu s'a portatu consemnare asupr'a loru séu asupr'a intrebuintiârei loru, sî asiá confundandu-se cu averile private sî familiari ale preotiloru, invetiatoriloru, cantâretiloru séu altoru fetie bisericesci, prin stramutarea séu mórtea acestor'a au trecutu pe nesimtîte in mâni straine, spre marea sî simtîbilea dauna a bisericei sî a parochiei.

Cunoscêndu reulu celu mare, provenitoriu de aici, care impedeca atàtu de multu binele materiale, sî prin urmare sî celu spirituale alu clerului sî poporului nostru credinciosu, Stapanirea nóstra bisericésca inca la anulu 1854. (Nii consist. 154. sî 580.) a demandatu a se face pe la tóte bisericele nóstre inventarie, sî si-a pusu tóta silinti'a, a introduce prin comunele nóstre bisericesci o administratîune mai ratîunale, mai buna sî mai corecta, ba nu numai prin cuventu a invetiatu sî demandatu acést'a, ci prin esemple a aretatu, ca prin buna sî intielépta chivernisire aprópe din nimîc'a se potu face lucruri mari sî admirabili.

Totu de asemenea cugetu fiindu insufletîtu sî Sinodulu nostru archidiecesanu, a hotaritu in siedinti'a sea VII. din 29 Aprile a. c. Nr. protoc. 41, aline'a 4. urmatórele:

„Pentru assigurarea averei miscatóre sî nemiscatóre a singuraticeloru comune bisericesci, scóle sî fonduri din aceste comune, se recomanda Ven. Consistoriu archidiecesanu, a se ingrigí prin ordine speciale, cá in tóte parochiele din archidiecesa sa se compuna inventarie complete despre tóta averea bisericésca, scolara sî fundationala, miscatóre sî nemiscatóre, in trei esemplare, dintre care unulu sa se pastreze in archivulu consistoriale, alu doilea la scaunulu respectivu protopopescu sî alu treilea in lad'a bisericei locale; mai departe a portá grigia, cá schimbàrile intemplate in acésta avere sa se inscria in aceste inventarie, sî in fine a se ingrigí, cá tóta vaerea immobila a bisericiloru, scóleloru sî fundatiuniloru sa se introduca, respective transcrie in cârtile nóue funduarie pre numele respectiveloru biserici, dimpreuna cu titlulu loru de dotare pentru biserica, pentru parochu ori scóla." —

Aducêndu acésta dispositîune sinodale la cunoscinti'a intregului nostru cleru sî poporu credinciosu, sî astfeliu revocandu in memori'a comuneloru nóstre bisericesci ordinatiunile mai susu citate, Consistoriulu archidiecesanu implinesce un'a din datorintiele sele cele mai scumpe, chiamandu de nou atentîunea obstésca a tuturoru fiiloru bisericei nóstre, preoti sî mireni, asupr'a acestui conclusu sinodale de cea mai mare insemnatate, carele cá sî ordinatîunile consistoriali mai susu amintite privesce la un'a din temeliele celea ale vietiei nóstre intielesuali sî morali, fàra de cari tóte silintiele nóstre, intru a aduná mijlóce pentru assecurarea sî inaintarea trebiloru nóstre bisericesci, scolastice sî fundatîonali, voru fi desierte.

Ear pentru ducerea la implinire a acestui conclusu se ordina urmatórele:

1. PP. Protopresbiteri sî Administratori presbiterali voru ingriji, cá tóte comunele bisericesci ale tracteloru respective, fia acelea matere ori filii, se compuna pàna la 31. Decembre a. c. inventariu despre tóta averea miscatóre sî nemiscatóre a bisericei loru sî se o astérna PP. Protopresbiteri, cari cu ocasiunea revederei socoteleloru bisericesci, voru luá sî inventariulu la stricta revisiune, cele defectuóse le voru depliní, sî apoi voru intarí esactitatea lui prin propri'a subscriere.

2. Protocolulu acest'a, care va portá numele „Inventariulu bisericei", sî se va pestrá sub grij'a sî respunderea epitropieloru bisericesci in lad'a bisericei, se va compune in trei esemplarie in modulu acel'a, precum lu prescrie §. 23. punctu 1. alu Statutului organicu.

3. Ori-ce schimbare, cumperare séu vendiare séu altele s'aru face in averea bisericei in decursulu anului, aceea nu se petrece in inventariulu anului espiratu — càci inventariulu acel'a remàne pentru totdeun'a neschimbatu sî fâra corecture, — ci se insémna in protocolu la anulu, in care s'a facutu.

4. Fia-càrui Parochu, inainte de installarea sea in parochia, i se cetesce in fati'a Comitetului sî a Epitropiei parochiali inventariulu bisericéscu in totu cuprinsulu seu, i se aréta tóta averea mobile sî immobile a bisericei, sî elu se obléga prin insasi subscrierea sea, a conservá sî dupa potintia a inmultí averea bisericei unde e pusu cá Parochu, asiá incàtu pagubindu-se aceea prin vin'a lui, elu se fia datoriu, a repará daun'a din averea sea propria.

5. Se insarcinéza Comitetele parochiali, in intielesulu conclusului sinodale de mai susu, cá fâra amanare se introduca, déca nu este inca introdusa, tóta averea immobile a bisericei loru, scóleloru sî fundatiuniloru, in cârtile nóue funduarie pre numele respectiveloru biserici, dimpreuna cu titlulu loru de dotare pentru biserica, pentru parochu ori scóla, sî tóte datele acestea a le petrece sî in rubric'a respectiva a inventariului bisericescu.

6. Pentru usiorarea acestei lucrâri se tramite pentru fiacare comuna bisericésca unu formulariu tiparitu,*) cu acea observare, ca rubricele din inventariu au a se face intocmai, pe candu cuprinsulu trebuie se se schimbe dupa impregiuràrile feluriteloru biserici; harthi'a se fia buna, trainica, in formatulu acestui circulariu, remanendu susu sî josu locŭ golu cá de dóue degete, ear in drépt'a sî steng'a cá de unu degetu.

Urmandu-se din partea preotîmei nóstre eparchiali, apoi a comiteteloru sî epitropieloru nóstre parochiali in modulu aretatu in dispositiunile de mai susu, biseric'a nóstra, sub scutulu Celui Preainaltu, este indreptatîta a sperá nu numai assecurarea averiloru sele materiali in starea loru de astadi, ci sî immultîrea sî crescerea acelor-a din anu in anu, spre folosulu, bucuri'a sî fericirea bisericei nóstre provinciali preste totu sî in speciale a tuturoru fiiloru ei.

Din siedinti'a consistoriului archidiecesanu cá senatu bisericescu, tienuta la Sabiiu in 12 Octobre 1872.

Pentru Escelenti'a Sea Par. Archiepiscopu sî Metropolitu,

Nicolau Pope'a
(L. S.) Archimandritu sî Vicariu
archiepiscopescu.

Nr. cons. 890. 1872.

Preacinstitiloru PP. Protopresbiteri sî Administratori protopresbiterali! Cinstita preotime eparchiale! Cinstiteloru Sinóde parochiali sî protopresbiterali!

Este indeobsce cunoscutu, ca tempulu presinte, carele este tempulu inaintàrei, alu luminàrei sî alu culturei, cere dela fia-care individu singuraticu, precum sî dela fia-care societate, corporatîune sî stare o deosebita incordare sî desvoltare a tuturoru poteriloru materiali sî spirituali.

O astfeliu de incordare sî desvoltare cere tempulu sî dela fiii bisericei nóstre indeobsce, sî cu deosebire dela preotîmea nóstra, carea este chiamata a nutrí pre credinciosii cu invetiatur'a sî Tainele lui Christosu, sî dela invetiatorii nostri, cari au se crésca, se invetie sî se lumineze tinerimea nóstra.

Insa totu asiá de cunoscuta este sî acea impregiurare, ca pentru de a poté noi avé preoti sî invetiatori cualificati amesuratu recerintieloru tempului, este de neaperata trebuintia a le castigá o subsistintia mai buna sî mai corespundiatóre, de cum a fostu cea de pànaací sî decum este chiaru sî cea de astadi.

Stapanirea nóstra bisericésca, in neadormit'a sî parintésc'a sea ingrijire pentru binele sî fericirea poporului nostru, ostenesce fàra obosélа intru a aflá càli sî modalitâti, cum aru poté imbunatatî din ce in ce starea cea trista a preotîmei sî invetiatorimei nóstre; sî unu numeru mare de ordinatîuni dela an. 1847 pàna in dîu'a de astadi, dintre cari amintimuací numai cele dto 12 Ianuariu 1850 Nr. consist. 2., dto. 25 Februariu 1860, Nr. consist. 168. sî dto 28 Maiu 1861. Nr. consist. 480, dovedesce pre deplinu acésta ingrijire sî priveghiare. Insa de-sî ostenelele ei n'au remasu fâra succesu, ba in multe privintie potemu dîce cu mangaiare sufletésca, ca vedemu resultate frumóse sî imbucuratóre, totusi trebuie se marturisimu, ca caus'a cea mare a dotatiunei preotiloru sî invetiatoriloru nostri este inca departe indereptu, sî nici ca se póte efeptuí pre deplinu, decâtu prin o seriósa, intielépta sî statornica conlucrare a nóstra a tuturoru, cari ne numimu fiii acelei'a-si sànte Biserici.

Acést'a o au cunoscutu sî Sinódele nóstre eparchiali sî Congresele nóstre natîunali bisericesci, cari au sî luatu in deosebita consideratîune dotarea preotîmei, sî in legatura cu acést'a sî a invetiatorimei nóstre, sî au facutu dejá mai multe dispositiuni in privinti'a acést'a. Intre celelalte mesuri, cari s'au luatu sî se voru luá inca pentru ajungerea scopului acestui-a, Sinodulu eparchiale din anulu acest'a, pertractandu de nou caus'a acést'a, in siedinti'a sea V. din 28 Aprile a. c. Nr. protoc. 27. a decisu in modulu urmatoriu:

„Presidiulu luandu cuventulu, prin un'a cuventare plina de motive indigitéza ide i'a infiintiàrei de fonduri parochiale, care spre un'a mai buna stare materiale a biserceloru nóstre usioru s'aru poté infiintiá prin contribuiri benevole a parochieniloru, care sa se faca in tempulu secerei, culesului etc.“ cându poporului i vine mai lesne, demostrandu cu argumente trase din viéti'a practica, ca estu modu este celu mai siguru sî celu mai usioru pentru dotarea preotimei nóstre, pre candu tóte celelalte suntu fórte precarie.

---

*) Aceste se espedéza cu cerculariele. R.

„Sinodulu priimesce acésta propunere cu placere si decide, cá fiescecare membru alu Sinodului archidiecesanu se lucre pentru latîrea acestei idei sî se conlucre pentru efeptuirea ei in cerculu unde traiesce, eara consistoriulu archidiecesanu se recomande singuraticeloru sinóde protopresbiterale sî parochiale, a pune in lucrare infiintiarea acestoru fonduri.“ —

Prin acestu conclusu sinodale se recomanda dara Sinódeloru nóstre parochiali sî protopresbiterali cu deosebire unu mijlocu, carele nu numai dupa firea lucrului se aréta recomendabile, ci care insasi prax'a l'a doveditu a fi bunu, posibile sî adeveratu folositoriu. Sî acest'a este: infiintiarea de fonduri proprie locali: parochiali sî protopresbiterali, prin contribuirile de buna voia, ce le va face poporulu in naturalii pe tempulu secerisiului, culesului sî la alte ocasiuni potrivite sî binevenite. Prin asemenea fonduri, intemeiate prin conducatori zelosi sî crescute din anu in anu, mai multe comune mici, serace sî neinsemnate, chiaru din sinulu archidiecesei nóstre, au ajunsu dejá a-si radicá din poterile loru proprie biserici, scóle sî case parochiali sî a pune temeiuri sigure pentru o dotare corespundiatóre sî multiamitóre a preotiloru si invetiatoriloru sei pentru totdeun'a.

Aceste funduri s'aru poté intemeiá prea usiosu prin tóte comunele nóstre bisericesci, déca credinciosii nostri aru dá din fruptele osteneleloru sele pre tempulu secerisiului, culesului sî altele asemenea acestor-a câte o mica particica, cu carea nimenea intru nimicu nu s'aru gasí scadiutu séu pagubitu, d. e. câte câti-va snopi de grâu, secara, ordiu séu ovesu, câte câti-va tulei de cucuruzu, câte câteva cupe de mustu s. a. de felulu acest'a — dupa impregiurârile locali ale poporului — in favórea fondului parochiale. In modulu acest'a continuandu-se unu siru órecare de ani, vendiendu-se fruptele adunate cu pretiuri bune, banii depunendu-se la locuri sigure spre fruptificare, sî administrandu-se cu credintia sî cu dreptate in intielesulu Statutului nostru organicu, in scurtu tempu fiacare din comunele nóstre bisericesci aru avé unu fondu alu seu propriu parochiale, de unde cu tempu s'aru poté dotá Preotulu sî invetiatoriulu, s'aru poté reparâ séu chiaru zidí biseric'a sî scól'a, ba póte aru remané unu restu sî pentru mangaiarea veduveloru, a orfaniloru sî a altor'a, cari au lipsa de mil'a nóstra trupésca sî duchovnicésca. In modulu acest'a comunele nóstre bisericesci aru avé la tóte trebuintiele loru pre ce pune mân'a, sî n'aru fi silite pentru tóte lipsele comune a face aruncaturi grele — póte tocmai la tempulu celu mai de necasu — asupr'a familieloru singuratice. Ba unu folosu nespusu alu acestoru fonduri aru fi sî acel'a, ca pentru ani neroditori pestrandu-se câte o catime de bucate din anii cei buni sî imprumutandu-se séu vendiendu-se parochieniloru cu conditiuni moderate, poporulu aru scapá de fómete sî de cursele cele neomenóse ale acelor'a, cari facu specula din nevoile lui.

De aceea Consistoriulu archidiecesanu, intru implinirea susu citatei decisiuni sinodali, nu póte recomandá din destulu clerului sî poporului nostru credinciosu infiintiarea fàra amanare, — pe unde se póte inca in tómn'a acést'a — de asemenea fonduri, fia acelea câtu de mici sî de neinsemnate la inceputu, fiindu pe deplinu petrunsu despre insemnatatea loru, sî sciindu, ca ele suntu nisce semintie roditóre, cari la tempulu seu, pe lànga grija buna, voru dá frupte insutite sî immiite spre folosulu bisericei nóstre sî alu tuturoru fiiloru ei.

Din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, tienuta la Sabiiu in 12 Octobre 1872.

Pentru Escell. Sea Par. Archieppu sî Mitropolitu,
Nicolau Pope'a,
(L. S.) Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu.

☞ Preotîmea eparchiale va cetí sî esplicá circulariulu acest'a poporului in biserica sî va conchiamá Sinódele parochiali pentru consultare asupr'a cuprinsului lui; ear PP. Protopresbiteri sî Administratori ppresbiterali voru aretá incóce in totu anulu, impreuna cu socotelele biseriloru, despre infiintiarea sî starea acestoru fonduri in parochiele singuratice.

O causa particulara de interesu generalu.

De lânga Oltu, 22 Oct. c. v. 1872.

Domnule redactoru! Cu placere amu cetitu in nr. 80 alu „Gazetei Transilvaniei“ sub firm'a: „O reuniune filantropica natiunale“ unu apelu câtra românime pentru infiintiarea acelei reuniuni; ma inca, precum se vede din list'a binevoitoriloru contribuitori bas'a s'aru fi sî pusu sî inca in urm'a provocârei de multu facute in „Gazeta“ prin contribuirea la edificarea unei scóle centrale romanesci in Sepsi-Szt-Georgiu (secuime), unde românii din intregulu districtu „Trei scaune“ suntu in periculu a-si perde limb'a sî nationalitatea din caus'a lipsei de scóle române!

Consimtu sî eu la ide'a aceea cu bucuria, la ide'a carea mantuiesce netiunea de perire sî o inaltia la trépt'a de a fi considerata de acei'a, cari pâna acum o desconsiderau. — Dara 'mi vine cam siodu, ca cum onor. redactiune a „Gazetei Tr.“ incepe infiintiarea acelei reuniuni cu contribuirea Craioveniloru sî a altoru marinimosi din Transilvani'a, pentru edificarea scólei centrale romanesci in Sepsi-Szt-Georgiu cu sum'a de 6½ napoleond'ori sî unu galbenu, sî inca spre a dá pornire ideei sele in urm'a provocârei sele de multu facute, cu o contribuire, carea nu in urm'a ideei sele, ci a unui barbatu din Sepsi-Szt-Georgiu, a unui amploiatu alu statului, carele este fórte bine cunoscutu publicului românu sî carele au trebuitu sa sufere multu pentru ide'a sea cutediatóre.

Cá sa fiu bine intielesu, trebuie sa aducu inainte genes'a acelei colecte din Craiov'a de dlu Olteanu facute.

Este cunoscutu on. publicu, ca secuimea, in specie Trei-scaunele, cuprindu in sine unu contingentu frumosu de români, carii numai prin confessionea loru parte gr. or., parte gr. cat. — cei mai multi sî mai compacti suntu gr. or. — suntu legati de natiunea româna sî acesti'a nesciindu limb'a româna, numai cea magiara, suntu espusi a fi absorbiti cu totulu de elementulu secuiescu parte prin scoli comunale infiintiande numai spre scopu de a le inchide calea româniloru de a-si potea tiené scoli proprie confessionale sî prin urmare nationale române, carea cale usioru se póte inchide româniloru prin aceea, ca scoliloru nóstre confessionale nu le da nici o subsistintia, fàra de carea ele insesi nu se potu sustiené, parte din lips'a midilóceloru, parte din lips'a zelului a in simtiu romanescu necultivatului poporu secuio-romanescu, cârui'a ii trebuie in respectulu acest'a o crescere deosebita spre a se potea apoi mantiené pre sine de poporulu românu; subsistintia nu le dau scóleloru nóstre, de aru sî fi detóre comunele secuiesci in poterea legei sustatatóre a le dá acea subsistintia, escusandu-se cu aceea, cá se tramita românii copiii la scól'a comunala, care este magiara sî in spiritu anti-românu, adeca de români batjocoritóre, cá sa se rusîneze de a fi români, ci cu tempu sa tréca la confessiunile secuio-magiare, cá sa se stinga sî urm'a românului, precum s'au stinsu multe urme de ale lui, despre care documentulu celu mai viu este numele puru romanescu, carele secuii inca nu-'lu potura sterpí; mai departe se escusa sî cu aceea, ca ele nu potu sustiené sî scól'a confessionala româna, sî comunale, neajungendu-le spesele, inse dotarea scoliloru confessionale secuio-magiare au desecatu de multu veniturile comunale, ce au mai remasu inca, nu este pentru români! Apoi cine sa revindece românului subsistinti'a de scóla din fondu comunale?

Inteliginti'a româna din secuime! Dara laica nu este, cea preotiésca, ce este fórte putiena, este in tóta comun'a câte unulu, carele cá unu cerberu trebuie sa se apere de cânii cei multi, carii i incungiura sî trebuie sa-si elupte esistinti'a sea propria, pentru ca-i lipsesce sî lui portiunea canonica, cu carea cele-talte confessiuni, neromâne, suntu indiestrate fórte bine, parte din celea comunale parte din donatiuni private. In diu'a de astadi preotimea singura nu póte eluptá multu fâra spriginulu inteligintiei laice, esceptionandu acolo, unde avemu filosofi, teologi de universitâti sî alti deplinu cualificati, dara de acesti'a, de i-ai cautá cu lamp'a lui Diogene, nu vei afiá prin secuime, nici n'ai ce-i cautá pre acolo, câci unde suntu veniturile celea mai slabe, acolo nu va fi nebunu sa mérga vre-unu filosofu etc. spre a se face martiru nationalu, acolo unde d'abiá preotii cei de rendu se potu sustiené din veniturile stolei loru, câror'a d'abiá le ajunge câte unu ajutoriu imperatescu de 50 fl. v. a., sî acest'a cam raru vine, sare dela unu vecinu la cel'a-laltu, cá sa se indulcésca pre rendu toti preotii din trensulu, câci anim'a cea parintésca a preabunului nostru Metropolitu aru indestulí bucurosu pre toti, cá sa nu invidieze sî sa urésca acel'a, carele n'au capetatu, pre acel'a carele au capetatu ajutoriu.

In atari impregiurâri triste, unde preotulu, singurulu inteligentu, sigurulu luptaciu se lupta nu numai cu fómea, cu sustienerea familiei sele, ci, déca cutéza a-si revindecá vre-unu ajutoriu, déca cutéza a cere, ce-i iérta legea, vre-o subsistintia, vre-o portiune canonica, apoi inca vre-o subsistintia pentru scól'a româna, apoi vai de elu! viu sa nu se arete intre ei! Câte injuraturi romanesci tóte le capeta dupa capu; apoi cuteze inca a face recursu in contr'a unei resolutiuni negative, séu respingatóre in obiectele susu atinse, apoi numai prin emigrare 'si póte mantuì viéti'a! In atari impregiurâri, dîcu, nu este alta mantuire, decâtu subsistintia pura nationala prin contribuiri binevoitóre, reuniuni filantropice române!

Sî acestea idei s'au zamislitu intr'unu barbatu laicu, carele de-sî ocupatu cu celea oficióse, si-au potutu rumpe tempu de a se consacrá acelei idei spre mantuirea românismului din secuime sî s'au ocupatu de a pune in lucrare idee'a aceea, nu cu forti'a, ci cu politica, cu tactica. Intâiu punendu-se sub scutulu bisericei, sub pavaz'a religiunei sî a moralitâtiei implorându clementi'a órneniloru, prin care arme si-au potutu tienea departe inamicii personali sî natiunali — au radicatu acelu barbatu in Sepsiszentgyörgy o biserica frumosica românésca, a cârei'a turnu cu blechu albu luceste departe preste otarele secuimei, anunciându o salutare dulce românismului, carele si-a spartu drumu in animele Secuio-româniloru incaldite de daruirile, contribuirile bine-voitóre in suma de mii, mi se pare preste 5000 fl. v. a. a tuturoru româniloru din tóte unghiurile Transilvaniei sî ale României! — Apoi inainte de finirea bisericei alaturea cu radicarea ei sub scutulu sî firm'a bisericei — uniculu scutu siguru! — a acelei gr. or., câci alta confessiune româna acolo nu este, s'au apucatu de a face unu fondu de 120 fl. v. a. pentru o scóla româna numai din contribuiri bine-voitórie ale Secuio-româniloru de acolo cu inteleginti'a-i in frunte esceptionându pre d. Siandru de Vistea din Ord'a — nobilulu sî generosulu barbatu românu, — carele contribuise la fondulu acest'a 10 fl. v. a. dara se sî cheltuira pentru cá sa se cumpere unu cuptoriu in scolutia, cá bietii copilasii nostrii sa nu sgribure de frigu; asemenea au facutu apeluri, care se destribuira prin Româní'a pre la amici, patrioti buni, dintre cari multi n'au respunsu nimicu, unulu din Bucuresci au respunsu cu caldura apelului, tramitiendu — mi se pare — 180 lei. Unu apelu s'au tramisu zelosului domnu Olténu din Craiov'a, carele, precum vedu, au tramisu colect'a in mân'a redactorului dela „Gazeta!“ —

Amu sa amintescu — dupa cum sum informatu — ca acei bani de 120 fl. v. a. sî de 180 lei pentru infiintiând'a scóla româna gr. or. din Sepsisântgeorgiu meniti s'au imprumutatu apoi de biserica sî s'au spesatu pentru finirea bisericei, din causa, ca nu s'au ajunsu banii pentru edificarea bisericei. — Auctoritâtile bisericesci sa se ingrigésca, cá fondulu scólei sa-si recapete banii acei'a sî sa se eloceze spre fruptificare pâna la completarea loru.

De acestu fondu se tienu sî banii cei de domnulu Olténu din Craiov'a tramisi, carea o recunósce sî redactiunea „Gazetei“ dicendu: „acesti bani se afla in natura la subscrisulu, pâna cându se voru poté securu incorporá la fondulu cu scopulu respectivu, de se afla sub secura ingrigire.“

Acum'a intrebu, déca se afla acei bani in mân'a dlui redactoru alu „Gazetei“ — sî acesti'a se afla sî de dóue luni, precum sum bine informatu, credu, ca pre lânga camata! — pentru ce nu i-au tramisu acolo, unde suntu meniti? pentru temerea, ca nu aru fi sub sigura ingrigire? Déca e acést'a temerea, atuncea credu ca scie bine d. redactoru alu „Gazetei“, ca scól'a româna din Sepsi-Sz.-György, fiindu numai gr. or., substa supremului inspectoratu scolariu gr. or. din Sabiiu, sî ca acolo va fi cine-va, care sa scia pastrá vr'o câti-va napoleondori sî unu galbenu, bá se afla acolo sî o cassa de pastrare, unde banii acei'a colectati aru poteabine fructificá, fâra nici unu periclu pentru scopulu menitu!

Deci este rogata on. redactiune a „Gazetei“ a tramite acei bani la Sabiiu la loculu loru, cá sa nu diaca fâra camata, ci sa se inmultiésca cá fii lui Israilu!

Deocam-data destulu! de alta-data mai multu.*)

u. u.

---

*) Sî dupa dorinti'a nóstra câtu mai curendu. R.

Brasiovu 23 Oct. 1872.

Asociatiune pentru meseriasi, scóla de meserii, fondu pentru scóla de meserii sî scóla de adulti.

Asociatiunea românilor̆u brasioveni pentru latirea sî promovarea meserieloru intre români s'a formatu.

Scopulu ei este insemnatu: a formá meseriasi români sî ai sprigini. Medilócele suntu: asiediarea copiiloru români la industriasi cualificati, ingrigirea de cultur'a loru spirituale corespundiatóre, solvirea tacseloru pentru ei, impartirea de ajutórie sî stipendie la calfele cu testimonie bune sî tramiterea loru in strainatate cum sî impartasirea cu ajutórie spre a poté incepe meseri'a loru.

Inceperea acestei asociatiuni datéza din anulu 1869 inse formarea, cernerea sî incuviintiarea statuteloru — ne a rapitu unu tempu de trei ani. Bine observéza in privinti'a inceputuriloru de asociatiuni la români „Convorbirile“ in numerulu mai próspetu, „ca luptâmu la §-fi nu la tréba.“

Câtu amu perdutu in acésta privintia nu dela a. 1848 incóce, ci numai de trei ani, semte numai acel'a, care numera firmele strainiloru ce se inmultiescu din anu in anu; numai acel'a, care a ajunsu a se teme, ca fâra meseriasi românii suntu socotiti de ómenii dosului a suburbiei loru, de unu numeru neconsideratu. Atare romanu, care va fi fostu preocupatu de acestea scie, ca fâra clas'a medilocia românii n'ajungu la bani, la avere sî cu greu la drepturi egale sî ei nu voru avea orasie cu colóre romanésca ci voru fi considerati de seraci in intelegenti'a loru cu totu.

Scurtu dîsu, ca românii cându vendu mosii séu n'au sa imparta de acestea de ajunsu la fii sî nu se aplica la meserii, atunci ei propasiescu incetu câtra proletariatu.

Argumente de acestea inca nu se cuprindu de români sî de acést'a nu se aplica la meserii, de acést'a nu-i atragu nici conducatorii loru, de acést'a a mersu greu cu constituirea Asociatiunei sî in Brasiovu. Aici a fostu inca din véculu trecutu sî mai este loculu pentru meseriasii români, aici comerciantii români, cari pre tóta lun'a tramitu la o suta de cara de marfuri de manufacturi in Români'a sî aducu mii sî mii de galbeni sî i impartu in hârthie strainiloru pre manufacturile loru, fâra sa capete sî romanii, de sî suntu 9 pârti fâra mosii, fâra meserie. Lânga acestea mai e o credintia desiérta, care o amu auditu sî dela unu literatu betrânu, ca pre românulu nu-lu indupleci a se face meseriasiu, pre elu economu séu domnu (judecatoriu) la alt'a nu e aplecatu. Acést'a o credu fórte tare sî negutiatorii nostrii, eu insa dîcu tuturoru, ca suntu gresiti, n'au avutu ómeni românii, ca din véculu trecutu poteau a se aplecá la meserii. Esemple avemu pre Lugoseni etc.

De o parte aceste cause a opritu constituirea nóstra, de alt'a, neintarirea statuteloru. Ele s'au ascernutu la inceputulu anului 1870 Inaltului Ministeriu r. ung din Pest'a sî ni s'au retramisu in Novembre acelu anu neintarite din causa ca unii §-fi cuprindeau imprumutarea unui capitalu de 10,000 cu 4% spre alu dá cu 10%, cu care prisosu sa lucrâmu la scopulu Asociatiunei. La acestu capitalu s'au cerutu cautiune, care nepuind'o cine-va s'au stersu acei §-fi din statute sî in Febr. 1872 s'au ascernutu de nou acele statute modificate spre intarire, insa In. Ministeriu nici acum nu le a intaritu, ci in Oct. a. c. ni le-a retramisu neintarite din causa, ca nu consunau cu legea de industrii votata de diet'a Ungariei in Martie a. c., cându statutele erau ascernute. Ni s'au impusu a adaoge §-fi la ele despre medilócele morali sî spirituali specialisate, de aceea, cá de presiedinte sî cassariu, numai acele persóne sa se aléga, carii garantéza cu averea loru averea Asociatiunei, cá tacsele restante sa se scóta pre calea judecatorésca, cá otaririle insemnate ale Asociatiunei sa se ascárna In. Ministeriu apoi sa se esecuteze. Pentru aceste observâri Dumineca in 8/20 Oct. a. c. s'au tienutu adunare generale in care s'au alesu o comissiune de 8 persóne, cá sa impiege in Statute acele adaosuri sî eri in 22 Oct. a. c. s'au tienutu alta adunare generale vestindu-se sî cuventându-se in bisericele gr. or. de aici necessitatea objecteloru de desbatere, s'au adunatu 70 de membri. In acésta adunare s'a cetitu sî objectatu la §-fii Statuteloru cá cându n'aru fi mai fostu cunoscuti sî s'a otaritu ascernerea Statuteloru la In. Ministeriu spre intarire sî constituirea Asociatiunei adeca alegerea comitetului dupa Statute.

Cu cele de pâna aci relatate nu voimu sa comunicâmu on. cetitori acea, ca amu vorbitu sî n'amu lucratu, ci acea ca Asociatiunea s'a formatu sî prin formare, conchiamarea adunâriloru generale de 18 ori, din cari diece s'au tienutu, s'au popularisatu aici aplecarea sî formarea meserialoru români. Cinci meseriasi diferiti i-amu ajutatu parte prin recomândare parte prin garantare de si-a inceputu meseri'a loru, trei-spre-diece copii suntu recomandati sî dati la meserii.

Amu inscrisu 77 membri, ai Asociatiuneisî s'a incasatu sî parale. Vomu publicá numele dloru cu sum'a inscrisa cu totu. Din acestea sa vede ca s'a lucratu aici pentru acésta necessitate nationale.

Amu propoveduitu unii infiintiarea unei scoli de meserii a clasei medilocie vedeti „Tel. Rom.“ nr. 8 sî 17 a. c. cu credintia, ca numai acést'a ne ajuta pentru cá in 20—30 de ani sa nu fimu coplesisi de strainii carii i aduce drumulu feratu. Amu ajunsu a se decretá de sinodulu protopopescu I alu Brasiovului sî a se intarí de sinodulu archidiecesanu din anulu acest'a urmatórele:

Estrasu

din protocolulu sinodului protopopescu I alu Brasiovului tienutu in 7 Martiu 1872.

Ad. III. Presidiulu pune la ordine raportulu comissiunei pentru infiintiarea unei scóle de meserii in Brasiovu, sî provóca pre referintele comissiunei, a cetí operatulu facutu.

Referintele parochulu B. Baiulescu arata mai intâiu ca comissiunea pentru infiintiarea unei scóle de meserii a pertractatu cestiunea acést'a cu comitetulu gremiului comerciale rom. din Brasiovu, a cârui pareri se cetescu sî alatura prin estrasulu din siedinti'a ce a tienutu aci in copia sub A.

Asemenea a pertractatu cestiunea sî cu asociatiunea meseriasiloru rom. din Brasiovu, a cârei pareri se cetescu din protocolulu siedintiei ce a tienutu sî se alatura in copia sub B.

In urma se cetesce sî referad'a cu parerile comissiunei, care se alatura sub C, sî cuprinde aceste propuneri:

1. Necessitatea infiintiârei unei scóte de meserii in Brasiovu sa o sustiena sinodulu protopopescu; ca de presentu nu se póte infiintiá din lips'a midilóceloru, de aceea sa se creedie unu fundu pentru sustienerea ei.

2. Din acestu fundu sa se dea premii meseriasiloru, carii voru instruá deodata sî voru scóte calfe mai multi copii de românu. Asemenea sodaliloru români cu atestate bune, cari voru avé lipsa a desch de meseri'a loru.

3. Sa se aléga unu comitetu, care sa ingrijésca de acésta necessitate mare; elu sa constea din membrii alesi de sinodulu protopopescu, din comerciantii rom. comissioneri, sî din membrii comitetului asociatiunei meseriasiloru rom. din Brasiovu. Acestu comitetu sa ingrijésca de infiintiarea fundului, de atragerea copiiloru sî asiediarea loru la meseriasi de diferite meserii.

4. Sinodulu protopopescu sa recomande sinódeloru parochiale a dá copii dela crestinii români de prin comunele nóstre la meserii sî a colectá contribuiri prin discuri sî volante la Prasnice, Dumineci sî Serbatori pentru fundulu scólei de meserii.

Contribuirile sa se astérna presiedintelui sinodului protopopescu la finea anului, sî ele se voru sî publicá in fói'a bisericei nóstre.

Sinodulu protopopescu primesce tóte acele patru propuneri. Pentru infiintiarea comitetului din a trei'a propunere, din partea sinodului protopopescu se alegu membrii comissiunei foste insarcinate pentru infiintiarea scólei de meserii.

Acesti membri sa se intrunésca cu comitetulu asociatiunei meseriasiloru rom. din Brasiovu. Sî asociatiunei se recomanda a alege in comitetulu seu patru domni comercianti comissioneri români din Brasiovu. Acestea toti laolalta voru infiintiá comitetulu pentru scól'a de meserii sî formarea meseriasiloru rom.

Comitetulu numitu prin membrii sinodului protopopescu, va dá referad'a la fia-care sinodu prot., care va pertractá propasirea acestei necessitâti.

Brasiovu, 7 Martiu 1872.

Iosifu Baracu, m/p.
protop. sî presiedinte.
B. Baiulescu, m|p.
not. sinodului.

Precum ca acestu estrasu este asemenea cu protocolulu, se costatéza.

G. Urdea,
not. prot.

Publicându aceste amu de scopu a dá deslusîre sî celoru ce m'a intrebatu, ca ce vréu prin scóla de meserii, ca e pré mare bucatura, ea cere spese necalculate sî aceloru amici cari au intrebatu cum amu inchipuitu noi infiintiarea unei scóle de meseriii. Eata astfeliu:

Mai intâiu o scóla formaria sî adeca: câtu pentru lucru, angagiemu meseriasi cualificati din acele meserii cari suntu mai neaperatu de lipsa societâtiei române. Cu acesti'a ne invoimu, cá ei sa primésca fia-care 6—10 copii esîti din clasele reali spre a-i cualificá in meseria. Neavendu materii pentru lucru 'lu ajutâmu sa cumpere, asemenea la vendiarea ei, sî profitulu sa-lu trage singuru elu.

Câtu pentru cualificarea spirituale a invetiaceiloru, voru cercetá scól'a de industria deschisa aici, séu despartiamentele de adulti alu 2-lea sî alu 3-lea deschise la gimnasiulu românu gr. or. Duminec'a sî in serbatori cá scóla de repetitiune.

Din anu in anu progresandu invetiaceii vomu propasî sî in speciele meserieloru dupa puterea materiala. Unu norocu séu unu omu avutu a lui Ddieu va puté sa remana nemuritoriu pentru atare scóla cându aru daruí-o cu o donatiune insemnata. Pre sperantia s'a inceputu tóte aici sî a mersu.

Acum insa altfeliu ne aflâmu. Conclusulu publicatu arata mai intâiu infiintiarea unui fondu pentru scóla de meserii. Ce vremu cu acest'a? Voimu, cá fondulu sa crésca prin contribuirile sinódeloru parochiali din anu in anu, cari potu dela 50—200 fl. v. a. dá pre anu.

Cu procentele fondului sa dâmu ajutória séu stipendii spre a tramite tineri in susu in atari scoli, pentru cá sa vie astu-feliu de cualificati incâtu materi'a cruda, lânurile sî pelâna sa nu mai tramita la Vien'a sî airi pentru cá sa ni se retramita lucrate in josu, ci sa faca prin greutatea portului concurintia celoru de susu cá sa nu ne coplisiésca cu manufacturele loru trainice de Joi pâna mai apoi.

Mai voiamu ca avendu medilóce materiale dela parochii, ele cându ne dau bani ne dau sî copii sî la cele 20 de specii de meserie déca amu asentá numai câte 5 invetiacei la fia-care sî totu din 5 in 5 ani asemenea preste 15 ani afara de alti benevoli sî straini s'aru formá 300 de meseriasi. De acestea insa nu se potu audí, fiindu ca unii economisti au scrisu: nu fortiati lucrulu ci lasati sa curga de sine, româniloru le vine fórte bine acésta teorie fiindu ca asiá s'au dedatu. Noi unii ne tememu, ca dupa 40—50 de ani va fi din Ardélu sî Români'a o Boemia in privinti'a fabriceloru sî atunci nefiindu ai nostri initiati voru fi inecati. Deci sa ne aperâmu de lacuste sî de potopu ca suntu cele mai rele plagi.

b.

Diet'a Ungariei.

Dupa o pausa lunga tienù cas'a deputatiloru astadi in 4 Noemvre siedinti'a sea prima. — Presiedintele Bittó anuncia mai multe insurse câtu sî altele, pre cari cas'a le i-a spre sciintia. Presiedintele ascerne conspectulu despre interpelatiunile, proiectele de resolutiune sî propunerile ministeriale presintate; care conspectu se va tiparí sî distribuí intre deputati.

Mai multi deputati ascernu petitiuni, cari dimpreuna cu cele enumerate de presiedintele se voru tramite comissiuniloru respective. D. Iranyi indrépta câtra ministrulu de instructiune dóue interpelatiuni, in care intréba ca are ministrulu de cugetu a ascerne inca in decursulu acestei sessiuni proiecte de lege despre libertatea religionaria sî despre indreptatirea egale a confessiuniloru, câtu sî despre introducerea casatoriei civile?

Interpelatiunile se voru tramite in scrisu ministrului. — Ministrulu de justitia Pauler presinta proiectulu de lege despre colonisti. — Ministrulu de interne V. Tóth ascerne proiectulu de lege despre regularea orasieloru capitale; ambele proiecte se voru luá la desbatere de sectiuni in dîlele prossime. — Ministru-presiedintele Lonyay anuncia ca o parte mare a proiecteloru de lege privitóre la oblegamentulu d'a militá suntu gat'a; pre cari presintându-le róga cas'a a alege o comissiune de specialitate constatóre din 15 membri, care sa pertracteze aceste proiecte; ceea ce cas'a primesce. Alegerea comissiunei de specialitate se prefige pre siedinti'a de Joi. — Ministrulu de instructiune Trefort ascerne raportulu ministeriului de instructiune despre starea instructiunei publice sî 'lu recomanda atentiunei casei, cu ce siedinti'a se incheia.

Varietâti.

⁂ Unu barometru naturalu. D. L. Herman recomanda, prin o fóia din Würtemberg, a tienea o lipitóre intr'o carafa de sticla ce aru coprinde cá 150 dramuri de apa, câci elu tiene necontenitu un'a in ferésta sî póte asigurá, ca ea a aretatu pâna acum tempulu fórte esactu. Caraf'a este impluta pre trei pârti cu apa, care vér'a trebuie sa fia schimbata la fia-care optu dile, iéra iérn'a la dóue septemâni. Gur'a carafei este acoperita cu o bucata de pânza grósa. Déca lipitórea siede diminéti'a fâra a se miscá câtu-si de putienu pre fundulu sticlei sî sa inveletucesce cá unu melcu, atunci tempulu devine frumostu, veselu sî tiene fia acelu tempu veşelu caldurosu, séu racorosu. Déca se intempla sa plóua séu sa ninga, atunci lipitórea se sue pâna la gâtulu carafei, sî siede acolo atâtu, pâna cându tempulu iéra-si sa deschide. Cându este sa bata ventulu, lipitórep inóta fórte iute ici-colea in apa, sî nu se liniscesce iéra-si pâna cându ventulu nu incepe in realitate. Cu câte-va dîle inaintea unei mari fortuni, intrunita cu plóie sî ventu, lipitórea siede in totu deun'a afara de apa, este de totu neliniscita sî se arunca cu o violenti'a in tóte pârtile, cá cându aru fi coprinsa de atacuri convulsive.

⁂ Accidentulu dela Kirtlebridge. Se 'cetesce in „Daily News“: Unu accidentu grozavu de drumu de feru s'au intemplatu Mercuri la Kirtlebridge, statiune la siése leghe distantia de Carlisle. O depesia vestesce mórtea siefului trenului sî a diece calatori, pre lânga aceste sî a unui mare numeru de râniti. Caus'a catastrofei provine dela circularea cu mare iutiéla a unui trenu de nópte, ce intârdîase cu o óra sî jumetate. Acestu trenu, compusu de dóue locomotive sî de optuspre-diece vagóne, intrase intr'o curba care ii ascundea presenti'a unui convoi incarcatu cu minerale, asiediatu de-a curmedîsiulu drumului, cându deodata amendóue trenurile se ciocnescu. Mai multe vagóne cu minerale fura aruncate in aeru sî altele impinse la o distantia de 70 metri. Printr'unu hasardu neintielesu, cele dóue vagóne ce urmau imediatu locomotiveloru nu suferira nici o stricaciune; cele-lalte trei ce urmau, din contra, fura sfarimate. O minuta dupa ciocnire o locomotiva plesní. De sub vagónele sfarimate se scóse mai intâiu o femeia sî o tenera copila, ce mai dedea inca semne de viétia, muri in curendu. Siefulu erá mortu sî sdrobitu intr'unu chipu spaimentatoriu sub a dóu'a locomotiva. Se mai scóse apoi siése cadavre de sub sfarâmaturile vagóneloru, sî se credea ca totu e sfersîtu, cându se mai descoper ípiciorulu unei femei.

Putienu dupa aceea se mai descoperira inca dóue cadavre fórte schimonosite: unulu alu unei femei din Carlisle sî cel'a-laltu alu fiiului seu pre care-'lu readucea din Glasgov unde i se facuse o operatiune chirurgica.

Se istorisesce o intemplare fórte insemnata. Unu marinariu dormea intr'unulu din vagónele ce nu suferise mari stricaciuni; la drépt'a sî steng'a sea doi caletori fusese ucisi; pre cându elu dormea inca nu sciá cându l'au treditu nimicu din câte se intemplase.

Siefulu statiunei Kirtlebrigde fù arestatu.

Cele diece cadavre fura transportate intr'unu hambaru, unde au unu aspectu infloratoriu. Unu mare numeru de medici au alergatu imediatu din tóte pârtile pentru a ajutá pre raniti.

Conductorulu locomotivei a dóu'a au declaratu ca lipséu semnele de oprire la Kirtlebridge sî ca trenulu mergea cu tóta repegiunea. In momentulu cându vediù inainte-i vagónele incarcate cu minerale, erá prea târdiu pentru a oprí trenulu, séu celu putienu pentru ai micsiorá iutiél'a.

S'au observatu ca calatorii morti n'au fostu decâtu in vagónele de clas'a III.

„Curierulu de Iassi.“

⁂ Órele de recreatiune ale unui incarceratu. In inchisórea „Carceri Nouve“ din Rom'a s'a intemplatu unu casu, care póte inainte nu s'a potutu vre-odata intemplá. Unu arestatu de acolo, anume Macarelli a crediutu ca n'aru potea mai bine intrebuintiá singuratatea sî tempulu seu liberu, decâtu de a face bani falsi de hârthia. Elu 'si sî implini scopulu pre deplinu, câci dejá numeróse bilete de 10 franci circulau prin orasiu, pâna cându in fine cine-va cunoscù unu asemenea biletu de falsu sî cercetându afla, ca functionari de ai inchisórei erau acei, care sciindu séu nesciindu au fostu imprasciatu, acei bani falsi. Mai ca nici se póte crede, ca industriosulu artistu a procedatu singuru, fiindu ca fâra ajutoriu n'aru fi potutu aduce lucrulu seu intre ómenii sei.

⁂ Unu câne cavalerescu. Marti, in 17 ale curentei, insuratielulu F. 'si lasase tiner'a sea socia singurica la o via dimpregiurulu Iassiloru. Densulu nu se absentà, decâtu pentru 5 óre, sî padi'a pentru siguranti'a sociei sele o incredintià la dóue persóne, si unui câne puternicu sî credinciosu, cu numele Haiducu. Acésta ingrigire n'a fostu diadarnica. Tener'a dómna E. F. stetee în balconulu din etagiu, privindu in calea sotiului seu. Liniscirea erá adenca. Deodata numai dómn'a F. aude o fosinitura dinapoi'a sea, sî intorcendu-se, cu gróza mortala diaresce in intunerecu o figura de omu urcatu pre tâcute pâna in verfulu scâriloru in coltiulu balconului; cá fulgerulu gândí dómn'a F. ca acestu omu nu póte avea gânduri bune, câci a incungiuratu prin dosulu casei, sî s'a apropiatu pre furisiu. Dens'a dara intr'a dóu'a clipa da semnulu de periculu, sî indata au saritu toti trei pazitorii sei. Haiducu, in zelulu sî credinti'a sea de câne, a saritu mai repede sî intr'o clipita a trecutu preste tóte scârile, in capulu hotiului, l'a apucatu de guleru sî a sburatu cu densulu din coltiulu balconului preste capu la pamentu. Rândasiulu l'a scosu apoi dintre fâlcile lui Haiducu. Necunoscutulu atunci a incercatu a esplicá presenti'a sea dîcendu, ca a venitu dupa o junca, ce erá prinsa la F Dómn'a F., dupa rugamintele lui, i-a eliberatu junc'a. Preste câte-va minute dómn'a F. tramise pre rândasiu sa véda ce fosinesce in grâdina. Acest'a se duse acolo, sî dómn'a F. in curendu 'lu audî strigându dupa omulu celu necunoscutu: „Asculta, d'apoi asiá ti-ai luatu junc'a?“ La cuvintele aceste, dómn'a F. se ingrozí sî mai multu, fiindu ca dintr'acést'a a vediutu, ca strainulu n'a luatu junc'a, ci cuvintele lui n'au fostu, decâtu o esplicatiune a gresielei sele. Preste câte-va minute a sositu sî dlu F. Soci'a sea i-a povestitu atunci nobilulu eroismu alu lui Haiducu, pentru care tener'a familia pastrédia de atunci cea mai mare stima sî recunoscintia. „N. Curieru“.

⁂ Furtulu in Egipetu. Unu feueletonistu francesu scriá despre furturile in Egipetu, care acolo suntu respectate cá sî in Spart'a. Déca vi s'aru furá ce-va sî póte ve-ti fi pradatu pâna la piele atunci neaperatu ca ve duce-ti la consululu vostru. Cu acestea apoi se deschide urmatórea conversatiune:

„Veniti neaperatu la mine, pentru a ve plânge asupr'a functionariloru subalterni dela calea ferata? „D'a, domnule consulu!“ — „Óre v'a mai lasatu inca ce-va?“ — „Ladile mele suntu neatinse, dara saculu meu de voiagiu cu lucrurile pentru usulu jurnaleloru este cu totulu desiertatu!“ — „Atunci stati inca bine; cându amu calatoritu pentru intâi'a óra in acésta tiéra, amu fostu pradatu pâna la camasia. In contr'a acestei'a nu e nimicu de facutu.“ — Cum nimicu?“ — „Absolutu nimicu.“ — Déca consululu este unu barbatu de spiritu, póte sa mai adaoge: „Din diu'a, cându vi se va inapoiá o batista ce vi s'a fostu furatu, sa sciti, ca cestiunea orientului este solvata.“

⁂ Unu nou modu de a face sa vorbésca surdo-mutii. Pentru cá surdo-mutii sa parvie a vorbí trebuie sa se insóre sî sa-si iea pre sócr'a in casa, câci atunci voru strigá in fórte scurtu tempu Ah! sî Vai!

⁂ Unu nou modu de a platí datorii. Unu oficiaru teneru, care avea multe datorii fù somatu de câtra unu comercianmtu. Oficiariulu lu intrebà: „Cum te numesci domnulu meu?“ — „Zeollner!“ — „Cu Z séu C?“ — „Cu Z!“ — „Atunci mi pare reu, ca inca nu ti-e rendulu, câci eu unulu obicinuescu a platí datoriele, spre regul'a mea, dupa alfabetu.“

Concursu.

Pentru vacantele statiuni invetiatoresci din comunele tiitóre de protopresbiteratulu II-le alu Geoagiului se escrie concursu pâna 30 Octobre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. La scól'a din Almasiulu-mare salariu. anualu 120 fl. v. a.

2. La scól'a din Bacaintiu salariu anualu 120 fl. v. a.

3. La scól'a din Bozesiu salariu anuale 120 fl. v. a. sî 20 ferdele bucate.

4. La scól'a din Csibu salariu anualu 100 fl. v .a.

5. „ „ „ Homorodu „ „ 80 fl. „ „ sî 20 ferdele bucate.

6. La scól'a din Mermezeu salariu anualu 80 fl. v. a. sî 20 ferdele bucate.

Pre lânga acestea lânga fia-care scóla cuartiru naturalu sî lemne pentru incalditu.

Fia-care invetiatoriu concurente pentru un'a séu alt'a din aceste statiuni are a-si tramite petitiunea sea instruita in intielesulu Statutului Organicu § 13 la subscrisulu in Secarâmbu pâna la terminulu susumentionatu.

Secarâmbu 14 Octobre 1872

Pentru comitetele parochiali

Sabinu Piso,

(3—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru statiunea de invetiatoriu la scól'a confessionala gr. or. din orasiu Alb'a-Iuli'a.

Emolumentele suntu urmatórele:

1. 200 fl. v. a. léfa pre unu anu scol.

2. Cuartiru liberu sî lemne suficiente pentru incalditu.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si tramite recursele sele documentate conformu Statutului Organicu — la subscrisulu pâna in 29 Octobre a. c.

Alb'a-Iuli'a 18 Octobre 1872.

Alesandru Tordosianu

Protopresbit. gr. or. alu

(2—3) Albei-Iuliei.

Concursu

Se publica pentru postulu invetiatorescu la scól'a confessionala gr. or. rom. din Sohodolu, tractulu Zalathnei superióre, pâna in 26 Oct. st. v. a. c. cându se va sî efeptí alegerea.

Emolumentele suntu 200 fl. v. a. cari bani se platescu din cass'a comunale, cuartiru liberu sî 8 stângini de lemne, din cari are a se incaldí sî scól'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si tramite recursele instruate conformu Stat. Org. sî ca a absolvitu 4 clase gim. suntu de a se adresá comitetului parochialu, câtra dlu protopopu Ioanu Patiti'a in Câmpeni.

Sohodolu in 8 Oct. 1872.

In contielegere cu dlu protopopu tractualu

Comitetulu parochialu.

Ioanu Nariti'a

(3—3) Presiedinte.

Concursu.

Pentru statiunea vacanta de diaconu la biseric'a ort. res. a S. Nicolau din preurbiulu Brasiovului se publica aici concursu cu terminu pana la 20. Novembre st. v. a. c.

Emolumentele suntu veniturile indatinate pentru servitiuri diaconesci dela poporenii respectivi si unu salariu de 300 fl. v. a, din fondulu bisericei.

Doritorii de a ocupá acestu postu trebue sa fia nu numai absoluti teologi, ci sî pregatiti la vre-o universitate de a se potea aplicá cá profesori la gimnasiulu ort. res. din Brasiovu. Dansii voru trimite subscrisului comitetu parochialu petitiunile loru provediute cu documentele despre posederea mentionateloru recerintie sî despre portarea morala a loru.

Brasiovu in 20 Octobre 1872.

In contielegere cu domnulu protopopu localu.

Comitetulu parochialu alu bisericei

S. Nicolau din Brasiovu.

Damianu Datco,

(2—3) Presiedinte.

☞ **Cas'a postei de mai nainte** dela **Sibotu** de lânga drumulu tierei, dimpreuna cu gradinile, se vinde din mâna libera. Informatiuni da: Dlu Iosifu **Andras** in **Ciór'a,** post'a ultima Vintii-inferiori (Alvincz).

(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 88. ANULU XX.

Sabiiu, in 2|14 Novembre 1872.

Nr. cons. 892. 1872.

Preacinstitiloru PP. Pprotopresbiteri sî Administratori protopresbiterali! Cinstita Preotime eparchiale!

Inaltulu Ministru reg. ung. de culte sî instructiune dto. 24. Septembre a. c. Nr. 23.211. impartasiesce Consistoriului archidiecesanu ordinatiunea Inaltului Ministeriu r. u. de apararea tierei dto 26. Augustu a. c. Nr. 24.034/VII, — in urm'a cârei'a se renduesce: ca acei tineri, cari inca n'au trecutu preste clas'a a trei'a de etate, de-si aflându-se din partea comandei militare neapti pentru servitiulu militaru cá atari se demitu pre lânga unu certificatu de demitere (Entlassungs — Certificat, elbocsátási igazolvány), — totusi cu ocasiunea asentârei venitóre se voru visitá de câtra commissiunea asentatóre, sî eventualminte se voru inrolá din nou; — acestoru tineri numai in acelu casu li se va dá concessiune mai 'nalta la casatoria, déca din partea comissiunei asentatóre se voru aflá neapti pentru totu-déun'a, séu déca ajungendu in clas'a a trei'a de etate, se voru eliberá temporalminte dela servitiulu de linia.

Acésta ordinatiune ministeriale se aduce deci la cunoscinti'a preotimei nóstre eparchiale cu aceea, cá se fia cu deosebita priveghiare la astfeliu de casuri, sî sa nu se seduca prin susamintitele certificate a cununá pre astfeliu de tineri in presupunere, ca suntu liberi dela militia, ci strinsu sa se tiena de acésta ordinatiune ministeriale, precum sî de §-fulu 44. alu articlului de lege XL. din an. 1868 despre puterea de aperare, unde se dice: acel'a, care nu s'a aflatu din partea comissiunei asentatóre neaptu pentru totdeun'a, seau nu s'a eliberatu in clas'a a trei'a de etate temporalminte, dela servitiulu de linia, nu se póte casatorí, pona nu va fi esitu din clas'a a trei'a de etate.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriale tienuta in 12 Octobre 1872.

Pentru Escellenti'a Sea Par. Archiepiscopu
sî Mitropolitu,
Nicolau Pope'a,
(L. S.) Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu.

„Kelet“ despre comitetulu natiunalu.

Fói'a ungurésca „Kelet“ face in nrulu seu din 7 Noemvre st. n. urmatórele observatiuni cu privintia la raportulu comitetului romànu din locu:

„Tonulu, care resuna din acést'a dechiaratiune, e tonulu sinceritâtiei sî apretiuirea istoriei, la care apeléza comitetulu cu caus'a nesuintieloru sele binevoitóre, va dá dreptu cu securitate barbatiloru, cari liberi de ori-ce egoismu, au paresitu curagiosi unghiulu lungei passivitâti pentru idee'a desvoltârei pasnice sî au susceputu lupt'a activitâtiei in intielesulu binelui nationalitâtiei loru, de sî nu cu succesu, inse cu atât'a mai buna-vointia. Ei nu suntu caus'a, ca resultatulu e asiá de micu.

Meritulu, ce si-au câstigatu membrii comitetului prin tienut'a loru, e cu multu mai mare decâtu chiaru sî titlulu unei maturitâti politice treadie. Cu tóte ca ei se distingu bine cu aceea intre conationalii loru, unde preteritulu, care dase fórte multa ansa la patima, stá dupa ei; unde resbunarea, mani'a supresa, combinatiunea crucisiata au fostu apte a contribuí cá totu atati'a factori pentru inoptarea precumpanirei tredie; unde partea preponderante dintr'acei'a, cari au dimpreuna cu ei aceea-si patria, trebuira mai intâiu cuceriti pentru politic'a mintiei; cu tóte ca tóte acestea s'au opintitu contr'a loru: ei totu-si se potura aventá in activitatea loru politica pre nivoulu tempului.

Politic'a loru si-au castigatu inse unu respectu sî mai considerabilu prin aceea ca ei 'sî aperare neinvingibilu positiunea loru sî remasera fideli cuventului odata espresu, punctului loru de vedere — sî o potemu dice — interesului poporului loru bine priceputu, in unu tempu, cându o partida nu neconsiderabile din sinulu natiunei ungoresci 'si aruncasera cu o usiurintia pecatósa mrejele dupa ei; cându la vocile sirenice, ce sunau tare din oriente se asociara cârâitulu necontenitu in sinulu patriei sî cându strigatele seducatóre resunau din stânca in stânca.

Intr'adeveru ei se potu provocá cu consciintia liniscita la judecat'a istoriei; câci eata, numai putiene cuvinte lipsira sî faptele ivite le da dreptate loru sî politicei loru.

Cu ce se potu rectificá inse fatia cu acést'a acei putieni fantasti, cari sî in midiloculu aceloru simtóme vorbitóre ale tempului, 'si aflara bucuri'a loru in aceea, de a vená dupa chimere nebunesci.

Care resultatu — déca nu practicu, celu putienu idealu — au ajunsu cu politic'a loru cucuiata de passivitate?

Óre ei nu simtu ca suntu combatuti in modulu celu mai amarnicu nu numai de nestramutaver'a logica a fapteloru ci sî de consângenii loru insesi?

Séu câtu tempu voiescu a mai asteptá cu mânile crucisiate sî cu gur'a cascata cá sa le vina porumbii fripti, ceea ce in lumea fabuleloru póte ca e possibilu inse de unu moritoriu pribegitoriu pre pamentu inca nu s'a vediutu.

Nimenea nu póte dice ca din noi vorbesce punctulu de vedere de partita, câci acest'a este acum asecuratu. Nu pentru partita, ci pentru patria sî interesele cele mai adeverate ale unui numeru fórte considerabilu de fii ai ei, pentru cele mai adeverate interese ale fratiloru nostri români chiamâmu atentiunea passivistiloru nostri asupr'a acestei dechiaratiuni, care descopere adeverulu nudu sî ii acusa greu naintea istoriei de-sî cu crutiare fratiéca inse cu atât'a mai ponderósa sinceritate.

Déca noi ungurii, dela cari se poté presupune preocupatiune, sî acést'a s'aru fi potutu folosí contr'a nóstra cá pretestu, amu fi facutu acést'a, atunci acus'a cu securitate aru fi avutu mai putienu efectu. Inse de óre-ce acusa frate pre frate, e impossibilu cá vócea sa se pérda in pustietate, déca acusatulu mai are bateru cea mai mica schinteia de judeceta matura.

Aici nu trage ungurulu ci românu pre românu la responsabilitate pentru cele intemplate sî respunsulu nu póte fi altulu, decâtu re'ntórcerea cu pocaintia séu caderea in abisulu fâra fundu. Otarirea nu e grea.

Diuariulu magiaru „Hon“ despre organisarea fondului regescu.

„Tare se insiéla, cine crede, ca sub organisarea fundului regescu trebuie sî potemu intielege óre care organisare deosebita politica séu de dreptu publicu, fia in privinti'a administratiunei, ori in alta privintia. Nu este vorb'a de referintie politice, ci aici e vorb'a despre regularea atâtoru referintie de posessiune, cari in lini'a intâi'a intereséza pre statulu nostru celu cadiutu in detorii sî incarcatu cu deficite, sî in a dóu'a linia pre teritórie intregi, pre comune sî pre privati pâna la sume de milióne; referintie, cari afara de acea suntu pre daun'a nepretiuibile sî nesuportabile a celei-lalte poporatiuni din Ardélu.

Scimu, câtu de liberali, sî prin aceea mari sî salutarie schimbâri s'au fecutu in tempulu recentu in referintiele de posessiune; dara trebuie sa scimu sî aceea ca aceste schimbâri au lasatu cu totulu neatinsu fundulu regescu. Stimatii nostri compatrioti circumspecti numai intr'atât'a s'au lasatu a fi atinsi de referintiele cele nóue, incâtu, de-sî pre nedreptu au potutu trage folóse — din desdaunârile pentru decime sî urbariatitâti, ce le-au primitu fâra de nici unu dreptu.

Nu e greu a aflá punctulu de manecare la organisarea fondului regescu; pentru ca déca voimu a inaintá pre basea istoriei dreptului sî a procede justu, séu celu putienu cu ecuitate fatia cu interesele drepte ale statului sî ale celoru-lalti locuitori ai acestui'a: atunci cea dintâiu intrebare póte fi numai aceea, óre acesti óspeti chiamati aici sub regele Geiza sî colonisati in patri'a nóstra, de altmintrea respectabilii nostri compatrioti, in care categoria a curialistiloru (telepitvényesek) sa fia numerati, sî ce sa platésca in cass'a statului pentru posessiunea de coróna, séu fondulu regescu (peculium, terra Regis, Fundus regius, bonum Coronae, Fisci), care ei l'au locuitu sî folositu pre lânga anumite conditiuni de servitute, dér' a fostu totu-déun'a proprietatea nedisputabile a corónei Ungariei. Acést'a densii, cá patrioti luminati, fâra indoiéla o sciu tocmai asiá de bine, cá ori-cine altulu, sî inca mai bine.

Déca inse guvernulu ungurescu totusi nu aru purcede póte din acestu punctu de vedere la organisarea fundului regescu, apoi la tóta intemplarea mai suntu inca sî alte cestiuni, ce atingu pre statu asiá de aprópe, incâtu necuitabil'a deslegare a loru nu se va poté amená nici de câtu.

De securu aci tientesce sî §-lu 82 alu art. de lege LIII din 1871, care tractéza despre regularea referintieloru urbariali sî de posessiune, sî dice:

„In privinti'a teritoriului tienatoriu de dominiulu Talmaciului, alu Salistei sî alu Branului, precum sî in privinti'a teritoriului comuneloru tienatóre de aceste dominiuri, ministrulu de justitia va pune pre més'a dietei unu proiectu de lege seperatu pentru regularea referintieloru de posessiune“.

Aici trebue se scimu aceea, ca domnii sasi afara de pementulu regescu, care li'lu dete ospitalitatea spre locuintia sî spre folosire, au sciutu sa mai stórca o multîme de alte realitâti de prin comitatele invecinate chiaru in decursulu tempuriloru, cá donuri dela regi sî principi prin anumite conditiuni promise, dara Dumnedieu scie cumu implinite, cari astadi au cadiutu dejá de totu pe sarcin'a statului.

La atari bunuri priveste sî legea susu citata. Sî chiaru de aru concede marinimositatea cavalericei natiuni maghiare, ca patriotii sasi, cá ospeti vechi, sa fia eliberati gratisu sî sa capete fara de nice o desdaunare proprietatea statului cea castigata cu sânge ungurescu; nu aru poté inse nici odata sa ierte pre guvernu atunci, déca din ori-ce punctu de vedere s'aru lasá a se conduce prin sasi la astfeliu de nedreptâti strigatóre la ceriu, la cari acesti'a au condusu pre cele-lalte guverne cu despoiarea fâra mila a tierei sî a compatriotiloru loru.

Sa vorbimu sinceru, asiá mai curendu ne intielegemu unulu pre altulu. Sî strigati d-vóstra domniloru compatrioti sasi, déca ve place acum nu numai pâna la Vien'a, ci, dupa cum v'ati indatinatu in tempulu celu mai nou, pâna la Berlinu: dara strigati intr'acolo, unde locuesce poporatiune civilisata sî de datorintia patriotica, — acolo nu póte sa se radice nici o singura voce, care sa rectifice procedur'a d-vóstre.

Déca privesce omulu acele pagine ale istoriei de statu sî de dreptu alu Ungariei unde suntu insemnate lucrurile petrecute ale domniei vóstre, afla, cumca pre cându domni'a vóstra v'a-ti neglesu datorintiele patriotice, ma fórte desu a-ti facutu tocmai contrariulu dela acelea, pre atunci batendu pre dupa spatele nationalitatei domniei vóstre politice, cându pre la usile gubernialoru, cându pre la ale domnitoriloru, a-ti câstigatu cele mai frumóse drepturi civice sî bunuri materiali. — Sî acum faceti asiá; sî cumca nici acum nu a-ti amblatu pre cale drépta, se vede de acolo, ca nu a-ti pasitu inaintea natiunei cu dorintiele domniei vóstre, cí tribulati pre la guberniu, sî tiér'a inca nici acelu planu nu-lu cunósce, care l'atî datu din Sabiiu cá proiectu in caus'a organisârei fundului regescu.

Cându domni'a vóstra a-ti fi fostu numai nisce factori improductivi ai statului ungurescu, tréca — mérga; inse déca cautamu numai la temporile mai dincóce, cându fii domniei vóstre au servitu totu in contr'a patriei, iéra pre emploiatii domniei vóstre i-au platitu cei lalti cetâtieni ai patriei (in parte i platesce inca sî astadi), pâna cându domni'a vóstra averea cea gigantica nationala, ce s'au datu spre scopulu acest'a, a-ti intors'o in folosulu scóleloru domniei vóstre; spesele academiei sî salariulu capului bisericei domniei vóstre etc. le platesce de alta parte statulu, iéra preotii domniei vóstre au trasu din rescumperarea decimeloru, portata sî de noi, parte neproportionatu de mare (din sum'a de rescumperare, ce a cadiutu pre partea de dincóce mai dóue din trei pârti); déca cautâmu, dîcu, la aceste sî alte impregiurâri asemenea acestor'a: trebuie se marturisimu, ca domni'a vóstra dela inceputu a-ti fostu totu spre greutatea statului, sî dintre locuitorii patriei domni'a vóstra nu poteti avé nici cea mai mica causa drépta de a ve jelui.

Déca domni'a vóstra, onorati concetatieni, voiti sa fiti amici sinceri sî buni ai celoru-lalti concetatieni ai domniei vóstre, la bine, la reu, atunci trebuie sa porniti pre acea cale, pre care ve poteti creá unu atare trecutu, la care in venitoriu se poteti cautá inapoi cu superbia franca sî cu conscientia de sine barbatésca.

Spre scopulu acest'a e de lipsa inainte de tóte, cá cu privire la averile ce a-ti capetatu dupa asiediarea domniei vóstre aici cá donuri sî sub alte titule, sî cu privire la desdaunârile de decime, ce le a-ti luatu pre nedreptu, sa ve impliniti detori'a facia cu statulu sî cu comunele respective, sî afara de aceea sa cereti revisiunea rectificârei desdaunârei de decime; sa o cereti pentru aceea, pentru ca natiunea privesce cu anumitu soiu de suspiciune nesuprimabile aceea, — sî inca basându-se pre date — ca preotimea luterana a capetatu desdaunarea cea frapanta sî neproportionatu de mare sub provisoriu pre lânga rectificâri suspicióse, asiá deiute, pre bas'a ordinatiuniloru telegrafice, fâra cá din aceea sa-si fi potutu subtrage partea competenta nici chiaru statulu sî alti privati.

Sî déca cu tóte acestea dupa caracterulu domniei vóstre documentatu de sute de ani sî destulu de cunoscutu, lipsindu-ve semtiulu suficiente patrioticu câtra cei-lalti cetatieni, ce locuescu pre fundulu regescu sî câtra pretensiunile egalitatei de dreptu, totu-si nu a-ti voi sa pasiti pre terenulu initiativei; atuncea e dreptulu nedisputabile sî detorinti'a potestatei statului, cá se faca acést'a.

Guberniulu nu póte sa negléga acést'a, fâra de a cadé in suspiciunea perfidiei câtra statu.

Ací n'avemu naintea nóstra cestiune de partida, cí o atare cestiune, care intereséza intru asemenea pre toti cetatienii statului. Ceea ce e justu pentru locuitorii de tóte limbele din statu, nu póte fi nejustu nici pentru sasi.

Sî iéra-si pentru aceea, câci câti-va ómeni, vorbescu alta limba sî nu aceea, care o vorbescu cei-lalti cetatieni ai statului, inca nu urméza, cá acei'a sa aiba dreptu a scurtá pre statu, teritórie intregi, pre comune, sî pre privati nici in privinti'a materiale, nici in alta privintia.

De aceea chiaru déca óspetii sasi, póte aru fi eliberati gratis, ei suntu datori a complaná referintiele de posesiune cu pârtile susamintite dupa dreptu sî dupa cuveníntia, sî a lasá sub revisiune desdaunarile de decime. Asiá cere dreptatea sî asiá pretinde semtiulu de detorintia patriotica."

(Va urmá.)

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 7 Novembre a casei deputatiloru se autentica mai intâiu protocolulu; presiedintele anuncia mai multe petitiuni, cari dimpreuna cu cele presentate de deputati se tramitu comissiunei respective. — Se facu unele interpelatiuni sî apoi se asternu rapórte, pentru noi fâra interesu.

Ign. **Helffy** róga regimulu cá sa astérna unu planu de lucru pentru sessiunea curgatóre, cá cas'a sa póta prefige ordinea, in care sa se pertractedie agendele mai momentóse.

Cu aceste trece cas'a la ordinea dilei sî alege membrii pentru comissiunea de ómeni esperti spre desbaterea afaceriloru militari. Resultatulu se va publicá in siedinti'a prossima, cu ce siedinti'a se incheia.

Unu ministru austriacu si tatalu seu.

Sub acestu titlu aparù in Berlinu in lun'a lui Septemvre o brosiura de vre-o siése pagine, in carea autorulu descrie pre scurtu cunoscinti'a ce a facutu in Teplitz cu tatalu ministrului de justitia austriacu, Dr. Glaser. Cunoscinti'a cu betrânulu Glaser a condusu pre autoriu la o descoperire nu numai interesanta, ci sî picanta. Elu adeca ni spune in brosiur'a sea, ca betrânulu tata alu celebrului juristu sî actualu ministru de justitia in Austri'a, s'a atasiatu asiá de tare de densulu, incâtu nu trecea o di sa nu-lu onoredie cu vediut'a sea. Astfeliu intr'o di betrânulu Glaser vení la densulu in fug'a mare; fati'a i stralucea de bucuria, ochii i sclipeau, vocea i tremurá, sî fâra a mai face multe complimente, bagá mân'a in busunariu sî scóse o epistola dîcendu: „Astadi amu primitu o epistola dela Escelenti'a sea feciorulu meu, carea me strapune intr'o iritatiune sî mai imbucuratória, decâtu epistol'a, care mi-a adusu scirea despre numirea sea de Escelentia-ministru de justitia. Cetesce, sî sum siguru ca d-ta inca vei dice cu mine, ca nu mai este departe dîu'a, in care se voru implini promissiunile profetiloru."

In acésta epistola feciorulu scrie tatalui seu despre pusetiunea sea, care se intaresce pre di ce merge. Inca unu anu — dîce elu — sî alesulu poporu alu lui Dumnedieu va ajunge la scopulu sântei aliantie, incheiate la Parisu. Astadi acestu poporu cu mandria póte sa afirme, ca chiaru capetele incoronate se pléca naintea poterei lui: cauta a stá cu elu in relatiunile cele mai intime, sî cu mâni sî picióre nisuescu a avé ómeni din poporulu alesu in consiliulu loru. Mai departe feciorulu-ministru scrie ca a fostu invitatu la unu balu de curte, unde densulu sî cu dlu Dr. Unger a formatu obiectulu, in giurulu câruí'a se invertea atentiunea tuturoru óspetiloru sî a intregei curti. Nici o dama, ma nici o principesa n'a fostu la balu, carea sa nu fi cerutu, cá sa i se recomande dlu Dr. Glaser; cu tóte trebuiá sa jóce, sî déca sî cea mai inalta dama din Monarchia aru fi fostu de fatia, celu putienu dara aru fi trebuitu sa aiba norocirea de a jocá unu cadrilu cu dens'a. Principi, principese, conti, contese, etc. toti aveau de a vorbí câte unu cuventu cu dlu ministru de justitia. In fine inse sosí tempulu de a merge la buffetu, sî dlu Glaser se folosi de acésta ocasiune, cá in singuratate sa-si mai revóce odata in memoria tóte suvenirile din tineretiele sele. D-sea intre altele si-a adusu aminte sî de acelu momentu, cându dimpreuna cu tatalu seu se preumblau in grâdin'a de cura (in Teplitz), sî curiosi priveau la principes'a Colloredo, carea 'si petrecea pre balconu, impresurata de unu cioporu de oficieri; atunci principes'a Colloredo intempiná cu despretiu curiositatea lui, astadi inse, asemenea ómeni s'aru simtí fericiti, déca dlu Glaser i-aru primí cu unu surisu binevoitoriu. Feciorulu-ministru 'si aduse apoi aminte de scen'a, cându iérasi dimpreuna cu tatalu seu a vediutu pre Adolfu (Auersperg, actualu ministru presiedinte in Austri'a) implendu-si busunariele cu verdetiuri, zarzavaturi, spre a le aduce insusi acasa. Cine credea atunci, ca acelu Adolfu, care facea atâtea strengarie cu fetele de casa, sa ajunga dimpreuna cu Glaser ministri in consiliulu corónei. Minunate suntu câlile sorti, cu deosebire atunci, cându ómeni fâra coltura sî caracteru ajungu la o inaltime, despre carea nici cându n'au visatu. Se dîce apoi — filosofiséza mai departe fiiulu in epistol'a câtra tatalu seu, — ca impregiurârile schimba pre omu; dara pre acestu Adolfu nu-'lu schimba nimic'a; elu e totu celu vechiu; o cina frugale sî un'a dansatória frumósa i absorbu totu eu-lu seu. Deci nimic'a n'aru fi mai de doritu, decâtu cá densulu sa-si iee câtu mai curendu sanetate buna sî loculu lui sa-lu ocupe unulu din mediloculu nostru.

Ministrulu trece a vorbí apoi in epistol'a despre opositiune sî inimicii guvernului. Acesti'a, dîce d-sea, nu se afla numai in Boemi'a, ci sî la curte, sî aici este partit'a aristocratiloru, carea este mai periculósa decâtu tóta opositiunea. „Déca ni va succede, continua dlu Glaser — de a discreditá acésta partita naintea corónei, atunci numai unu pasu mai avemu sa facemu pâna la scopulu de multu asteptatu; atunci, iubite tata, nóu'a, regenerat'a sî adeverat'a nobilime din poporulu nostru 'si va serbá triumfulu séu 'si va impliní missiunea ce o are dela Ddieu."

In fine dlu ministru respunde tatalui seu, care l'a intrebatu, déca a facutu cum-va pasii necesari spre a capetá diploma de nobilu, sî intre altele dîce, ca sa nu aiba betrânulu nici o grige, de óre-ce planulu lui merge mai departe, decâtu cum crede densulu. Elu nu vré cá fiiulu sa ajunga la óre-care rangu de nobilime, ci tatalu care a produsu unu asemenea fiiu. Acestu planu este din dóue puncte de vedere avantagiosu pentru dlu Glaser; mai intâiu d-sea devine nobilu prin ereditate sî asiá copiii sei, cari dupa tata sî mosiu suntu nobili, au intâietate naintea celoru ce au ajunsu mai târdiu in acésta tagma; altu avantagiu este apoi, ca prin acésta procedura d-sea nu-si perde influinti'a sî stim'a la partit'a democratica, de óre-ce nu d-sea si-a intinsu mânile dupa diplom'a de nobilu, ci numai meritele tatalui seu s'au remuneratu prin acést'a.

Testulu urmatoriu alu epistolei ese din sfer'a politica sî trece la afacerile casnice ale betrânului tata. Inse autorulu brosiurei din cestiune, care avea acum tóta increderea betrânului Glaser nu se multiamí cu atât'a, ci incepù de nou firulu politicu spre a vedé, ca intru câtu este inradacinatu iudaismulu in inim'a acestui jidanu botezatu. Elu i observa, ca câtu de greu se va poté delaturá sî despârtí vechi'a nobilime de dinastie, de óre-ce acestu planu aru trebuí atunci esecutatu nu numai in Austri'a, ci in tóta Europ'a. Alianti'a jidana va poté intempiná la realisarea planului seu elemente séu pedeci neinvingibile, cari i voru causá chiaru caderea sî perirea ei.

„Despre acést'a escelenti'a sea, feciorulu meu, cugeta cu totulu altmintrea" — respunse betrânulu Glaser. — Pâna cându poporulu nostru nu va lasá sa i se iee din mâni frânele internationalei sî ale diurnalisticei, pâna atunci vomu fi inca in stare a conturbá chiaru sî somnulu lui Wilhelm; iéra pre Bismarck lu vomu poté esploatá in interesulu scopuriloru nóstre, câci elu scie prea bine, ca la din contra, cându vomu aprinde butoiulu cu erba (pulvere) de pusca din Berlinu, atunci elu va fi celu dintâiu care va sarí. Aristocrati'a austriaca trebuie sa o nimicimu sî sa o facemu impotenta prin sine insa-si. In Ungarí'a inca nu este lucrulu asiá greu, precum se crede. Andrassy se afla acolo, unde l'a codusu poft'a sî dorinti'a sea; elu va sacrificá totu, numai cá sa se póta sustienea in pusetiunea sea. Cu primulu magnatu ungurescu Schulhof a aplanatu lucrulu de multu; acelu magnatu Eszterházy, este grigitu pre mai multe generatiuni. Acésta afacere a vacilatu mai multu tempu intre ceriu sî pamentu; dara in fine feciorulu meu cu sciintiele sele juridice sî altor'a cu banii totu-si li-a succesu a asecurá poporului nostru o tiéra de 30 pâna la 50 de miluri patrate. Unu regatu, amice, unu regatu ni trebuie, de aici apoi usioru potemu lucrá!

„In Ungari'a — continua betrânulu — poporulu nostru trebuie sa se apuce de agricultura; acést'a este tiér'a de unde se póte cucerí Serbi'a, Moldov'a, Munteni'a sî chiaru Turci'a européna, fâra nici o lovitura de sabia, sî totu-odata se póte asecurá sî domni'a preste Marea-Négra, sî fiindu cu potintia sî preste Marea-Adriatica.

Vedi deci, dlu meu, ca poporulu nostru are in Ungari'a o basa solida sî cu asemeni „Geschäft"-uri cá cu Eszterházy, o va scóte la cale sî cu cei-lalti magnati. Unu altu documentu despre acést'a este Arv'a sî altele.

In Galiti'a dejá de multu nu mai este nobilime, sî Russî'a se va nimicí prin German'a sî prin poloni; spre a imbucatatí acést'a, precum dîce escelenti'a sea, feciorulu meu, n'avemu nevoia de mare truda sî ostenéla."

Cu acést'a discursulu s'a incheatu, sî precum amiculu betrânului Glaser, asiá sî noi l'amu aflatu destulu de insemnatu sî de picantu spre alu dá publicitâtiei. Unu planu mai judanescu decâtu acest'a nici ca s'aru mai poté cugetá. Tóte le-amu mai poté crede, pâna sî aceea, ca judanulu s'aru poté apucá odata de agricultura, dara ca jidanii prin câscigarea boeriloru din Români'a aru poté sa câscige tiér'a intréga, precum dîcu ca li succede aiurea, acésta possibilitate nu o potemu admite, pâna ce suntemu convinsi despre vitalitatea poporului românu.

Tendintiele panslaviste in Russi'a.

Celebrulu istoricu rusu Pogodine publica, in „Gazet'a Moscvei", unu articlu care póte fi consideratu cá espressiune a opiniunei publibe din Russi'a. Iéta traductiunea dupa „Rom." a acestui articlu:

Tóte diuariele russe reprodusera o telegrama din Pest'a, cu dat'a de 7 Octomvre, care contienea ca comitele Andrassy aru fi declaratu, in senulu comissiunei bugetare delegatiunei Reichstagului, ca panslavismulu nu e spriginitu nicairi in cercurile politice din Russi'a.

Pres'a russa póte, in acésta privintia, sa asecure pre d. Andrassy sî sa afirme cu resolutiune ca aceste tendintie nu mai gasescu simpatii in celelalte-clase ale societâtiei, sî ca partit'a panslavista, a cârei fantoma dîuariele nemtiesci sî magiare semtu atât'a placere de a o invocá, nu esiste ací. Se póte respunde cu cea mai deplina asecurare ca nimeni in Russi'a nu interpreta panslavismulu in sensulu amenintiatoriu ce-i da d. Andrassy.

Nu este mai putienu securu ca totu ce cugeta, in acésta massa de 80 milóne suflete, care forméza natiunea russa, fâra deosebire de partita séu mai bine de categorii ale opiniunei — câci la noi nu esista nici o partita propriu disa — totu ce cugeta, dîcu, esprime dorinti'a cá slavii sa obtiena libertâtile publice la cari totu cetâtiénulu are dreptulu in alu XIX-lea seculu, libertâtile celu putienu de cari se bucura rasele domnitóre, cu istori'a câror'a se gasescu legate, atâtu in Austro-Ungari'a, câtu sî in Turci'a, Prussi'a sî Sacsoni'a.

Voiu dîce mai multu: realisarea aceloru dorintie legitime sî recunóscerea drepturiloru ce reclama unu atâtu de mare numeru de slavi voru avé de resultatu deslegarea, in sudulu Europei, a unei dificele probleme, de care se preocupa cu atâtea temeri ministrii diferiteloru state. Deslegarea pacifica a acestoru complicatiuni va permite aceloru ómeni de statu sa se odihnésca, nu pre laurii loru — câci de ací nu se voru culege lauri — ci cu satisfactiunea detoriei implinite. Europ'a, afara de acestea, a versatu destulu sânge pretiosu pentru sterpele foi ale laurului.

Déca in Russi'a nu esistu tendintie panslaviste, unde trebuie sa le caute cine-va? In Boemi'a, in Serbi'a, in Croati'a, in Dalmati'a? Aceste popóre aspira óre densele la o fusiune politica cu Russi'a?

Câtu si de putienu nu. Diferitele guverne ale Europei o sciu fórte bine, cum sciu asemenea ca aceste tendintie panslaviste nu esistu in Russi'a nici in regiunile cele inalte, nici in cele de josu, cu atâtu mai putienu in clasele de midilocu.

Aceste tendintie nu esistu decâtu in portofoliele diplomatiei, de unde suntu scóse din cându in cându, spre a speriá Europ'a, precum se practicá in Franci'a, pre cându Austri'a se serva de densele, cá de unu pretestu, spre a lucrá in contr'a slaviloru, cari forméza in Turci'a sî in Greci'a unu midilocu constante de surescitâri in contr'a Russiei.

Este evidinte ca declaratiunea comitelui Andrassy n'a avutu de obiectu decâtu a desguragiá simpatiele celoru-lalti slavi pentru acésta potere. Dara acésta incercare va remâné fâra resultatu, câci popórele slave intielegu fórte bine ca, déca guvernulu russu se interesédza de prosperitatea celoru-lalte natiuni ale Europei, ceea ce a avutu ocasiune s'o prebeze de mai multe-ori, trebuie cu mai mare dreptu-cuventu sa se interesedie de fericirea popóreloru slave, pre cari legaturile de sânge, de limba sî de religiune le unescu cu poporulu russu.

Déca acésta consideratiune nu insiéla clasele luminate, celu putienu mass'a poporara, pre care abilitâtile politice o miscu fórte putienu, nu se va lasá sa fia insielata, sî anim'a ei dîce: iubimu pre slavi, sî ei ne iubescu pre noi. Iéta totulu: politic'a nu va schimbá nimicu din tóte acestea.

Necessitatea unei reciprocitâti de relatiuni morale sî intelectuale, precum esistu intre diferitele ramure ale familiei germane, convinctiunea necessitâtei unei limbe comune, cum o au germanii, francesii sî anglesii, spre celu mai mare bine alu desvoltârei loru: iéta ideele respândite in realitate in Russi'a, cá sî la tóte popórele slave, sî nu e in lume fortia care sa le póta nabusí.

Nepuținciόse fura incercarile lui Metternih, Schwarzenberg, Kossuth sî Bathiany: nepuținciόse voru fi sî ale lui Beust sî Andrassy.

„Coresp. Slave.“

Maresialulu Bazaine in inchisóre.

De cându maresialulu Bazaine s'a presentatu cá prisoneriu la Versailes sî astépta osend'a sea, afacerea atâtu de importanta apare inveluita intr'o deplina tâcere. Numai din tempu in tempu afla câte o fóia, ca generalulu Riviere insarcinatu cu cercetarea, urméza neincetatu cu ea ascultandu pre fiacare dî noi marturi. Reprodecemu acum dupa „Gaulois“ câte-va detaiuri privitóre la servitiulu de onóre sî mai alesu la paz'a, alu cârui obiectu a devenitu acusatulu, de cându s'a presentatu la cas'a Nr. 32 din Avenue Picardie.

Supraveghiarea sî paz'a asupr'a maresialului este incredintiata colonelului Gaillard, directorele tribunalului militariu, care este autorisatu, a procedá precum va gâsí de cuviintia. Colonelulu este datoriu sa dórma la cas'a lui, ceea ce a facutu tempu de cinci luni neintreruptu. Preste dî elu are adese ori sa faca visite, atunci inse este inlocuitu prin unu locotenentu. Elu este secondatu sî de trei gardiani, cu gradulu de sergentu-majoru; unulu din ei indeplinesce adeveratulu servitiu de gardianu, primesce visitatorii sî le controléza biletele de permissiune; cei'a-lalti doi suntu insarcinati a face diu'a sî nóptea servitiulu de rendu. Ei nu suntu armati sî n'au nici o relatiune cu maresialulu, cu care nu vinu de locu in contactu, neavendu voia a intrá in odai'a lui. Colonelulu, locotenentulu, adjutorulu seu, cei trei sergenti dela tribunalulu militariu, apoi o ordonantia de patru cavaleristi, cari suntu gat'a sa incalece in fia-care minutu, forméza intregulu personalu stabilu alu inchisórei. Numai colonelulu Gaillard are dreptulu a se apropiá de prisonieriu, dara uséza de elu intr'unu modu numai intieleptu sî delicatu.

In tóte dîlele pléca la Avenue de Picardie unu despartiementu de 50 ómeni din garnisón'a Versailes, pregatiti pentru campanie, sub comand'a unui capitanu, sî a unui locotenentu séu sub-locotenentu. Detasiamentulu care este in garda ese afara sî face conformu regulamentului recunóscerea intocmai, cá, cându aru intrá o trupa in cetate; sî apoi numai atunci vine in grâdin'a casei, fâra a bate tob'a. Soldatii suntu adapostiti sub corturi care suntu asiediate dealungulu, dara se dîce, ca dupa cum se vede, ele voru fi curendu inlocuite prin barace. Acést'a aru fi neaperatu o proba indestula, ca instructiunea nu se apropie de locu inca de finitulu ei. Pre capitanulu, ce intra in garda, 'lu primesce colonelulu Gaillard in persóna, care i da instructiuni fórte severe.

Mai nainte de tóte se incarcu puscile. In aparintia pline de tóta consideratiunea, suntu in fondu de cea mai mare severitate sî contienu urmatórele: Maresialulu nu trebuie sa fia superatu nici intr'unu modu. Elu are dreptulu, a se miscá liberu inlauntrulu, ba chiaru a intovarasí pre óspeti pâna la usia. Atentiunea la elu nu trebuie sa se preschimbe intr'o curiositate superatóre. Acésta ultima instructiune este consecinti'a unei tânguiri, ce o facuse intr'o dî maresialulu colonelului Gaillard, care aplica soldatului, ce a datu motivu la ea, unu arestu disciplinariu de 14 dîle. In fine a impusicá asupr'a fia-cârui, fâra a-lu prevestí inainte, care s'aru incercá sa sara preste zidu, fia cá sa intre séu sa iésa; sa secuestreze fia-care hârthia séu pachetu, care s'aru incercá cine-va a introduce din afara sî a-lu predá de indata comandantului gardei.

Pentru a controlá sî mai cu scrupulositate servitiulu de supraveghiere este precisu oficerului de servitiu, ca incependu dela apunerea sórelui inscrie intr'o carte, anume otarita, numele sî numerulu controlului a fia cârui soldatu, care intra in casa precum sî loculu postârei lui. Astfeliu se gasesce unu registru completu de soldati, ce au facutu acele cinci luni, servitiulu de santinela incâtu de s'aru fi intemplatu unu accidentu estraordinariu, atunci aratandu tempulu s'aru fi potutu gasí de indata posturile relative. S'a introdusu unu servitiu de rendu in tempulu noptiei astfeliu, incâtu santinelele suntu tienute tóta nóptea desteptate. Totusi s'a recomandatu, ca in apropiere sa se slabésca vocea.

Maresialulu are pre lânga sine in totu-déun'a unulu din ambii sei adjutanti. Acesti'a suntu colonelii Magnan sî Vilette, care facu servitiulu alternativminte sî apoi in tempulu aceloru optu dîle impartasiescu incarcerarea cu maresialulu sî suntu supusi regulamentului. In tóte dîlele vine soci'a maresialului cu copiii ei, care s'a retrasu la monastire vechi, sî se departéza iérasi, tocmai la 7 óre de séra, odata cu batai'a dioriloru. Câte odata fiiulu celu mai mare alu maresialului, care de 5 ani si jumetate 'si iubesce prea multu pre tatalu lui, dórme in Avenue de Picardie; parintele a primitu acésta permissiune, de-sî cu mare greutate. In decursulu dîlei primesce, cându voiesce, dara la 7 óre de séra fia-care se retrage, prisoneriulu intra in cabinetulu seu, dinaintea a cârei usi sa postédia pâna la reversarea dilei o santinela.

Starea sanetâtiei maresialului pare a fi multiamitória; totusi este fórte obositu sî pare sa patimésca de o bóla interióra. Mai intâiu prândiulu i fu adusu din otelu; acum inse 'lu gatesce acasa sî in fia-care diminétia trasur'a cu provisiuni intra cu mare precautiune in curte.

Dl. Lachaud, care la inceputu venea fórte desu la Avenue de Picardie, a inceputu de câtu-va tempu visitele sele. Pare ca materi'a de aperare s'a completatu, sî acum elu cauta sa o reguleze. Ceea ce privesce acum pre maresialulu, acest'a declara bucurosu, cându vorbesce cu elu, ca déca l'aru silí va scí dejá sa se apere, déca ceea ce va dîce, atunci crede ca nu va fi dupa placulu fia-cârui.

„Cur. de Iassi“.

Dev'a, 31 Octombre 1872.

(Urmare din nr. 80.)

Fondulu scólei din Vinerea.

Trântorulu din Vinerea in corespondinti'a sea scrie:

„Pâna cându a fostu in comun'a Vinerea Ioanu Balomiri inspectoru, conclusulu facutu de comunitatea Vinerei in anulu 1866 pentru infiintiarea fondului pomenitu, elu a fostu pusu „ad calendas grecas“ sî nimenea nu ia mai vediutu lumin'a pentru ca inspectorulu acest'a nu s'a prea interesatu nici de câtu de prosperarea sî inaintarea binelui comunu sî mai vertosu de cultivarea poporului nostru.

„Astadi inse, lauda lui Ddieu, lucrulu s'a straformatu spre bine, sî scól'a incepe a dá nainte; sî acestu faptu demnu de tóta laud'a prin zelulu sî ingrigirea neobosita a inspectorului nou comunalu dlu Michailu Dobo, pentru ca acest'a aduse de nou conclusulu comunitâtiei din anulu 1866 in 9 Fauru 1872 spre pertractare la comitetulu comunalu, care-'lu radica de nou la valóre de conclusu, sî asiá fondulu acest'a — luându-se validitatea conclusului din 1 Ianuariu 1870 — dispune dejá despre o suma de 600 fl. v. a. care fondu prin ingrigirea sî manipularea punctuale si conscientiósa va inflorí din dî in dî, incâtu preste vre-o câti-va ani, scól'a confessionale póte dispune preste unu capitalu considerabilu.“

Asiá scrie .;........ din Vinerea.

Capitalulu considerabilu viitoriu a fondului pomenitu 'mi aduce aminte o poveste de o féta, care ducea pre capu o óla cu lapte de vendutu, sî in fantasi'a ei de viitoriu facendu complimentu, uitandu de ól'a cu laptele, i cadiù ól'a cu laptele.

Deosebirea intre ól'a cu laptele, sî intre fondulu scolaru cu unu capitalu considerabilu in viitoriu e aceea, ca in óla erá intru adeveru lapte, dara in fondulu scólei din Vinerea pâna acum nu e nici unu cr. (adeca din fondulu lui Dobo). Fondulu acel'a a lui Dobo in locu de bani are numai siarlatanarii sî minciuni dupa cum a descrisu trântorulu din Vinerea infiintiarea fondului.

Istori'a adeverata a fondului e acést'a:

„In anulu 1866 a facutu Ioanu Mihu, cá antiste comunalu, in siedinti'a representantiei comunale, in presenti'a mea cá inspectoru, propunerea pentru infiintiarea fondului scolaru din venitulu cassei alodiale a 200 fl. pre anu.

Eu cá inspectoru sî conducatoriu a siedintiei amu luatu propunerea pomenita mai susu in scrisu, sî dupa o consultare premérsa s'a primitu in forma de conclusu. Dupa aceea amu luatu conclusulu din protocolulu comunalu in estrasu protocolaru, cá sa se substérna mai in susu spre incuviintiare.

La astfeliu de concluse suntu unele documente necesarie de a se tramite in susu, mai alesu conspectulu casei alodiale, sî starea relatiunei intre Ioanu Mihu sî comunitate.

Inse eu indata dupa facerea conclusului cá deputatu alesu m'amu dusu la Pest'a; sî asiá amu transpusu conclusulu pomenitu in estrasu protocolaru cu cele-lalte acte oficióse curente la urmatoriulu meu substitutu in oficiu, anume: senatorului Iahn.

Dupa trei ani primindu eu oficiulu meu, sî actele oficióse in finea lui Decembre 1869, intre acte amu aflatu sî cele despre fondulu scólei, neschimbate, asiá precum le-amu fostu transpusu eu — nici o litera, nici unu pasiu nu s'a fostu facutu din anulu 1866.*)

Acum dupa trei ani, schimbandu-se impregiurârile administrative, sî relatiunile in comun'a Vinerea stâmu la indoiéla, intre dóue adeca: séu sa mai aducu odata inaintea representantiei comunali conclusulu din 1866, — séu sa-lu dau inaintea magistratului spre promovare mai in susu.

Impregiurârile sî relatiunile de atunci in comun'a Vinerea asiá mi s'au parutu, ca reasumarea causei fondului nu aru fi in interesulu lui, sî asiá in interesulu fondului, amu datu lucrulu inainte la magistratu, adeca l'amu propusu in siedintia ; ca la protocolulu magistratului i l'amu fostu datu in an. 1866, cá sa se pastreze.

---

*) Dragutiu de barbatu harnicu e sî d. Iahn! R.

Dela magistratu s'a tramisu la Sabiiu spre intarire, adeca spre substernerea mai in susu la ministeriu. Insa dela Sabiiu s'a trantitu in josu la magistratu cu o opacéla adausa, ca acum dupa trei ani schimbandu-se relatiunile, trebuie inca odata adusa inaintea representantiei comunale, dara nu inaintea celei de atunci actuale, ci trebuie asteptata reorganisarea representantiei comunale.

Reorganisarea representantiei comunale prin protestele facute in contr'a conscrieriloru de alegatori se opacise sî amená-se pâna la anulu 1870.

Dupa reorganisarea representantiei comunale venise inainte alta calamitate — adeca de bani in cass'a alodiala ; avendu comunitatea de a platí 7200 fl. pentru unu pamentu cumperatu, sî neavendu in cass'a alodiala bani. Terminulu erá pusu pre 1 Iuliu 1870 asiá câtu, déca nu suntu banii — nu sta tergulu sî comunitatea remâne fâra pamentu.

Cá sa nu pérda comunitatea pamentulu — unii dintre representantii comunali, bá mai toti, sî alti sateni, au luatu bani imprumutu pre numele loru pentru comunitate, cá sa póta platí banii 7200 fl. la terminulu 1 Iuliu 1870.

Dupa ce le-a succesu a platí banii pentru pamentu la termino cu imprumutulu facutu pre vr'o câte-va lune cu interese mari sî grele, — se iví alta calamitate adeca esecutiunea pentru imprumutulu facutu de vr'o câte-va mii, sî nu pre comunitate, ci pre ómeni privati, cari au facutu imprumutulu pentru comuna.

Din calamitatea esecutiunei au scapatu asiá, ca eu amu luatu dintru o cassa publica din Orasthia 5000 fl. imprumutu pre numele meu pentru acei'a, cari erau amenintiati cu esecutiunea, pâna cându comunitatea pre numele pre calea prescrisa a potutu face unu imprumutu.

Sî abiá in 13 Decemvre 1871 a succesu representantiei comunale pre calea prescrisa administrativa a face unu imprumutu de 5000 fl. sî a scóte pre representantii comunali cá ómeni sî detorasi privati dela necasulu detoriei a esecutiunei. Sub astu-feciu de impregiurâri nu amu aflatu cu scopu in interesulu fondului, a aduce caus'a inaintea representantiei comunale. Representantii comunali din lips'a de bani in cass'a alodiala erau neodihniti, sî ingrigiti de detoriele facute pentru comunitate — sî apoi eu sa li aducu inainte fondulu cu banii din cass'a góla alodiala ? ! ! !

In lun'a lui Decembre 1871, dupa ce in 13 au scapatu representantii comunali de necasulu detoriei sî a esecutiunei — cu organisarea justitiei, sî dupa denumirea mea de jude, nu amu mai avutu tempu de a mai reasumá caus'a acést'a, ca de atunci cam incetase functiunile administrative — sî asiá nu mí-a remasu alt'a, decâtu a lasá tóte actele oficióse ale mele la urmatoriulu meu. Sî acum urmatoriulu meu laudatulu sî zelosulu domnu de Dobo ce a facutu ? Din porunc'a aflata in acte a propusu caus'a inaintea representantiei comunale spre consultare, adeca unu lucru de oficiu sî inca de totu usioru. Sî in fapt'a acést'a jace tóta laud'a, totu zelulu, si tóta ingrigirea neobosita (recte siarlatanaria) despre Dobo.

Déca eu a-si fi pusu séu déca vreamu a pune conclusulu „ad calendas, grecas“ dupa espressiunea trântorului din Venerea, atunci nu veneau scrisorile respective in mânile urmatoriului meu, sî chiaru ca nu mai vedeu lumin'a — dara asiá incepundu-se pre tempulu meu, prin conlucrarea mea, sî pastrându-se de mine — face acum Dobo din elu capitalu politicu prin menciuni despre mine de reu, sî despre sine de bine. (Va urmá.)

Varietâti.

(†) (Necrologu.) Carolu Hidvegi, fostu comisariu catastralu, mai târdiu comisariu de reclamatiune, dupa o scurta bóla in urm'a unei impunseturi cu unu acu micu de cusutu in palm'a stânga, din care impunsatura a capatatu aprindere a reposatu in domnulu in alu 56-lea anu alu etâtiei sele. Vedu'a Emili'a n. Lazaru, fiiulu Carolu juristu absolutu cá practicante la eficiulu silvanalu din Sebesiu sî fiic'a Anet'a impreuna cu totu poporulu din giuru, care l'au cunoscutu 'lu jelescu. Neuitate suntu purtârile reposatului dela an. 1848 cá tribunu in legiunea a III-a cu Iancu, Axente sî Popoviciu (Martianu). Inmormentarea s'a celebratu prin 5 preoti gr. or. in cimiteriulu din orasiu fiindu onorata din partea neromâniloru care au participatu in unu numeru preste 600 suflete, cuventulu funebralu la rostitu teologulu Ioane Benn'a din Pianulu-de-josu finindu-lu cu intrég'a biografia a reposatului care cuventu fiindu bine potrivitu a fórte multiamitu pre ascultatori. Nu putemu trece pre celu din sirulu martiriloru natiunei române, pre reposatulu, fâra a-i strigá unu doiosu : Fia-i tierân'a usióra sî memori'a eterna !

Vintii inferiori 24 Octombre 1872.

Benn'a,
parochu gr. or.

⁂ (Simplicitate.) Unu soldatu din 101-le se ducea la corpulu seu la Parisu.

In drumulu de feru se aflá cu o tieranca.

— Din ce regimentu esti dtea l'au intrebatu femee'a.

— Din 101 uite la gulerulu meu

— Din 101 ! Oh Dumnedieulu meu ! ce ferice ; de siguru ca trebuie sa cunosci pre fiiulu meu, fiindu ca-i din 102; fa mi placerea de a-i duce acestu jambonu, in drumu vei mâncá sî d-tea o bucatica.

— Bucurosu.

Trenulu se opresce la o statia sî bun'a femee se cobóra dicendu :

— Câtu suntu de complezanti militarii !

⁂ O invitatiune la prândiu. Unu Gasconu, oficieriu din armat'a lui Ludovicu XIII, 'si atrasese resbunarea cardinalului de Richielieu prin câte-va cântece ce 'si permise a face contr'a Eminentiei Sele. Atotpotintele ministru erá cu atat'a mai susceptibilu la acést'a injurie cu câtu regele sî curtea risese fórte multu de aceste satire, sî elu insusi fusese silitu de a se preface ca ride. Necutediându a pedepsí indata pre istetiulu autoru alu acestoru cântece, cardinalulu, lasându resbunarea sea pentru unu tempu mai comodu, se multiamise a refusá Gasconului nostru ori-ce inaintare sî elu lasá sa lâncediésca in cele mai obscure garnisóne.

Dupa trecerea de mai multi ani, unu intendentu a lui Richelieu care erá o ruda a Gasconului cerù iertare pentru bietulu poetu. Cardinalulu o acordà, chiamà pre Gasconulu la Parisu sî-'lu numí capitanu in gardele lui ; avuse chiaru sî generositatea de a incarcá cu daruri pre acel'a care odinióra 'si atrase mani'a lui. Noulu capitanu, obtienendu sî onórea unei audientie, esprimà generosului ministru recunoscinti'a sea, asigurându-lu de unu devotamentu de ori-ce proba. Câte-va dîle dupa aceea, Gasconulu nostru primí o invitatiune: erá invitatu a prândí la Eminenti'a Sea la Ruel, cas'a sea de tiéra.

Elu facù mare toaleta, sî fiindu tempulu seniu se porní de diminétia pre josu; câci trasurile pentru Saint-Germain sî impregiurimi atâtu de comune astadi, nu esistau inca. Regele, printii, ambasadorii, ministrii sî câti-va seniori bogati incepusera a avé caratele loru. In fine ajunse pâna la o legha aprópe de Ruel fâra nici unu accidentu. De odata tempulu se schimba sî ploiea silise pre Gasconulu nostru a cautá adapostu sub unu arbore. Plóiea nu incetá sî capitanulu gândea cu superare la desordinea ce trebuiea sa aduca in toalet'a lui, cându audí sgomotulu unei trasuri. Nu erá decâtu o trasura urâta acoperita cu pândia, dara trasura de unu calu vigurosu sî condusa de omu grosu cu unu aeru bunu. Situatiunea capitanului i inspirà compatimire, sî semnele mute ale Gasconului erau usioru de interpretatu, bunulu omu retienù calulu pentru a-i oferí unu locu lânga densulu, déca din intemplare aru merge sî elu la Ruel.

Capitanulu primì cu recunoscintia ; sî pentru a aretá acestui onestu calatoriu ce feliu de omu este acel'a pre care-lu obliga, se puse a-i nará cá unu adeveratu Gasconu, cine erá, de unde vine sî mai alesu la cine sa duce pentru a diná, nerefusându-si chiaru placerea de a recitá bunului omu un'a din cântecele sele satirice. — Cum? strigà strainulu, dtea a-i facutu acésta satira contr'a cardinalului de Richelieu ? — D'a, amice, eu suntu acel'a ; dara acést'a nu me impedeca de a merge sa prândiescu cu Eminenti'a Sea. — Dinati la cardinalulu, la Ruel? dîse dlu celu grosu, privindu pre Gasconulu cu o maniera straina. — Este asiá cum amu onóre a ve repetá. — Astadi chiaru ? Siguru, dara pentru ce retieneti trasur'a ? Amu perdutu dejá o multime de tempu sub acelu arbóre, nu vréu cá o persóna cá aceea a cardinalului sa me ascepte.

— Fórte bine, dise grosulu ; dara déca v'asiu spune dóue cuvinte, n'ati mai grabi asia de-a ajunge. Ministru nu astépta astadi pe nimeni la prandiu.— A ! dise Gasconulu, aretandu conductoriului trasurei biletulu de invitatiune ce primise diu'a precedenta. - Ve repetu, dise grosulu cu mai mare forte, ca cu tóte ca aveti biletulu, d-vóstra nu sunteti invitatu la unu dineru. Ascultati-me, disc elu incetu, sî eu mergu la Ruel ; cardinalulu me chiamà . . . . . .

Acésta se intempla destulu de desu, sî totdéuna pentru o esecutiune secreta, caci nu suntu nici mai multu nici mai putinu decatu calaulu Eminentei Sale.

Dicendu aceste cuvinte care facura sa ingalbinésca Gasconulu, radicâ unu acoperamentu sî aratâ óspatului seu o sabie enorma. La acésta vedere, capitanulu perduse vorb'a.—Vedeti, scumpulu meu domnu, la ce felu de prandiu sunteti invitati. Intórceti-ve iute la Parisu ; de acolo fugiti sî nu credeti ca Richelieu earta. Sciu ce-va despre acést'a.

Gasconulu se cobori din trasura tremurandu! Elu uitase sa multiamésca pe complesantulu proprietaru alu trasurei sî sabiei, atâtu se grabise a reveni la Parisu, unde ajunse plinu de glodu. Fara a perde o minuta plecà. Se duse in Spania, facendu a se respandi stirea de mórtea lui.

— Pecatu, dise cardinalulu intendantului seu, audindu acéstea nuvela ; a-siu fi doritu ca capitanulu sa sfersiésca altfeliu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de preotu in vacant'a parochia Lesinicu cu fili'a Dumbraviti'a din protopopiatulu Devei, se escrie concursu cu terminulu pâna la 30 Novembre st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

In matera. Casa parochiala cu gradina lânga ea. Dela 28 mosiesi a 2 mertie — 56 mertie greu. Dela 50 geleri a 2 mertie — 100 mertie cucurudiu sfaramatu.

In filia. Dela 47 numeri de case a 2 mertie 94 mertie cucurudiu sfaramatu. Unu pamentu aratoriu de 2 mertie semanatura. Sî in fine, cimiteriele de lânga ambele biserici, pre lânga stol'a usuata.

Doritorii de a ocupá acestu postu 'si voru tramite petitiunile loru instruite in sensulu Statutului Organicu § 13 adresate comitetului parochialu, la subscrisulu, pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 29 Octobre 1872.

Pentru comitetulu parochialu
Ioanu Papiu
Protopopu.

(1—3)

Concursu

Devenindu un'a din parochiele de a III clasa din comun'a Rechit'a sî fili'a Strugasiu vacanta, se escrie pentru reintregirea ei concursu pâna la capetulu lunei lui Decemvre 1872 st. v.

Emolumentele suntu:

a) dela 108 familii câte o ferdela de cucurudiu in grauntie sî câte o dî de lucru — claca. —
b) fenatie de dóue cara de fenu,
c) indatinatele venite stolare regulate incâtu-va.

Doritorii de a ocupá pomenit'a parochie, au sa-si ascérna suplicele loru scaonului protopr. gr. or. in S Sabesiu inzestrate cu documentele recerute de Statutulu Organicu pâna la prefiptulu terminu.

Rechit'a in 24 Octom. 1872.

Comitetulu parochiale.
Cu consemtiementulu resp. P. protopr.

(1—3)

Concursu.

La scól'a normale capitale gr. res. din Seliste face trebuintia de o invetiatória la copile in lucru de mâna, pentru carea e sistemisatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. in bani, cuartiru liberu sî 3 stângini lemne de focu.

Doritórele de a ocupá statiunea acést'a, sa se adresedie la comitetulu subscrisu pâna in 25 Nov. a. c. st. v. documentandu capabilitatea ceruta.

Seliste, 26 Octombre 1872.

Comitetulu parochiale gr. res.
In contielegere cu parintele protop. respectivu.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 89. ANULU ,XX.

Sabiiu, in 5|17 Novembre 1872.

Nr. pres. 375.

Preacinstitiloru PP. Protopresbiteri sî Administratori protopresbiterali! Cinstita Preotime eparchiale!

Fiindu ca in urm'a hartiei mele din 6-lea Decembre 1871. Nr. pres. 338. mi s'au aratatu numele vaduveloru preotese serace din Archidieces'a nóstra, sî amu aflatu de bine a impartasí cu stipendiu manualu din banii Tipografiei nóstre Archiediecesane pe 64 veduve preotese cu câte 12 fl. v. a. cu totulu 768 fl. pre anulu trecutu; — apoi suntu in stare a dá preoteseloru veduve serace din Archidieces'a nóstra acelu ajutoriu manualu din veniturile Tipografiei nóstre sî pre anulu acest'a 1872: pentru aceea, provocu Preacinstiele Vóstre, cá sa-mi procurati dela preotimea tractuale conscrierea preoteseloru veduve serace, sî apoi aceea sa mi-o inaintati incóce pâna la 1-lea Decembre a. c. cá asiá sa potu imparti acele ajutórie pana la Craciunu.

In amintit'a conscriere sa se espuna 1. numele sî cognumele preotesei respective, sî a sotiului ei reposatu preotu; 2. in care anu au remasu veduva? 3. cu câti copii sî copile au remasu veduv'a? 4. câti orfani sî orfane are acasa veduva? 5. are veduv'a preoteasa vre-unu fiu asiediatu de preotu? sî unde?

Numai acele conscrieri se voru luá in drépta consideratiune, care voru corespunde acestoru cinci impregiurari, sî se voru asterne pâna la 1-lea Decembre. a. c.

Sibiiu 1-lea Noemvrie 1872.

(L. S.) **Andreiu,**
Archieppu.

Legatur'a drumuriloru nóstre de feru cu cele ale Romaniei este contractata sî subscrisa de ministrulu-presedinte românu Costaforu sî de consululu generale austriacu bar. Schlechta. Contractulu se afla acum in mânile ministrului presiedinte ungurescu.

Dincolo de Lait'a se misca continuu partid'a numita federalista. Diurnalele aducu acum esplicâri privitóre la constitutiunea din Decembre (dualistica), din cari esplicâri se vede ca federalistii suntu cu totulu contr'a acestei'a.

Croatii facu pretensiuni mari Ungariei. Press'a ungurésca este alarmata sî presupune ca pre lânga pretensiunile cunoscute nu se va puté ajunge nici odata o impacare.

Dela universitatea sasésca.

Siedinti'a de deschidere din 11 Novembre st. n. a universitâtiei a fostu cercetata de 31 deputati. Deputatii din scaunulu sî orasiulu Sighisiór'a sî cei din scaunulu Sabiiului, ma inca sî altii dejá alesi, inca nu s'au infatisiatu.

Naintea deschiderei formale a siedintiei avura deputatii presenti o desbatere premergatóre in care se decisera a se cede dela respunsulu obicinuitu la cuventarea de deschidere a comesului, sî se decisera mai departe tramiterea unei deputatiuni constatóre din 8 membri, care sa invite pre comesulu.

Dupa ce aparù comesulu M. Conrad in sala sî ocupà presidiulu, tienù cuventarea de deschidere, in care accentuà cá problema principale a universitâtiei cercetarea sî aflarea modului celui adeveratu, cum s'aru potea pastrá integritatea averei nationale fâra marginirea sî restringerea vre-unei dotatiuni acordate pâna acum pentru diferite scopuri de cultura.

Dupa acést'a cuventare bine-primita invita presiedintele pre universitate a alege o comissiune pentru verificarea protocóleloru de alegere.

Fr. Gebbel propune a se lasá designarea membriloru comissiunei verificatóre presidiului. — Propunerea se primesce.

Presiedintele designéza de membri ai acestei comissiuni pre deputatii Heidendorf, I. Bolog'a sî Pildner.

Presiedintele anuncia siedinti'a prossima pre Joi in 14 c. st. n. sî pune la ordinea acelei siedintie reportulu comissionei verificatóre, constituirea universitâtiei etc., cu ce siedinti'a se incheia.

Adunarea cercuale a Sabiiului

tienuta in 12 Noemvre st. n. (erá aprópe sa nu se póta tiené siedinti'a cá sî in 6 c. din causa ca membrii nu aparura in numeru corespundiatoriu. A trebuitu sa se tramita anume pârgari dupa membrii orasienesci pentru de ai aduce in sala.)

Presiedintele propune membri pentru comissiunea verificatóre. Nainte de trecerea la ordinea dilei ia cuventulu M. Bekessi. Elu nu voiesce a disputá presidiului dreptulu neatacaveru de a prefige dupa propi'a-i chipsuire ordinea objecteloru de desbatutu; considerându inse impregiurarea ca objectulu celu mai momentosu alu ordinei dilei de astadi e alegerea deputatiloru pentru universitate 'si iá libertatea a rogá pre presidiu cá sa puna acést'a afacere in lini'a prima spre resolvire.

Presiedintele se dechiara gat'a a satisface acestei cereri sub conditiunea cá mai intâiu sa se constateze capacitatea adunârei d'a aduce concluse. Se introduce deci numerarea membriloru presenti sî se constatéza capacitatea.

W. Hochmeister propune facia cu alegerea de deputati pentru universitate premergerea unei convorbiri, ceea ce se apróba. — Se propune de conducatoriu alu convorbirei dlu br. Bedeus, care 'si ocupa presidiulu; dupa acees Bayer propune cá candidati pre dnii H. Kästner K. Schochterus si V. Bruckner; Fr. Schreiber propune in loculu celui din urma pre Dr. Lindner.

Advocatulu Pred'a recomânda cu privire la majoritatea româna a locuitoriloru scaunului cá candidati pre Dr. Racuciu séu Dr. Borci'a.

Dupa finirea convorbirei apare primariulu, care ocupa presidiulu sî introduce alegerea prin siedule.

La inceputulu votisârei membrii românii paresescu sal'a.

Presiedintele designéza pre numeratorii votuiloru.

Klein revóca ordinatiunea ministeriale la representatiunea din 15 Dec. a. tr. contr'a validitâtiei art. de lege 18 in comunele fundului regescu. Representatiunea cu ordinatiunea se reiépta sî se primescu propunerile referentiloru:

1. In acést'a afacere nu se mai face de ci incolo nici unu pasiu la ministeriu, cí la universitatea nationale, care cá diregatoria suprema municipale a fundului regescu e chiamata, a conservá interesele intregului sî pârtiloru singuratece; sî adeca sa se indrepte câtra universitate rogarea cá sa ia mesurile apte pentru sustienerea dreptului statutariu sî municipalu a fundului regescu;

2. Comunicatele sa se retramita magistratului.

Dupa resolvirea altoru afaceri de interesu mai secundariu se anuncia resultatulu alegerei. Cá deputati alesi cu majoritate reesu H. Kästner cu 105 voturi, K. Schochterus cu 102, sî W. Bruckner cu 97.

Diuariulu magiaru „Hon“ despre organisarea fondului regescu.

(Urmare.)

„Ce se tiene de acea lature a lucrului, ca locuitorii fundului regescu dóra aru poftí vre-unu sistemu deosebitu de administratiune, sî prin urmare teritoriu separatu in patri'a unita: statu in statu? — aceea se póte; dara nu li se póte concede nici din respectulu dereptului, nici din alu politicei.

Ce e dreptu, sasii inca avura odata, pre tempulu celoru trei natiuni in Ardélu, anumita autonomia; dara aveau sî ungurii sî aveau cu deosebire secuii constitutiune formata seperatu sî de sine statatóre. Inse lumin'a sî inaintarea au spartu bas'a cea putreda a acestoru autonomiii sî constitutiuni: privilegiale, sî ce a fostu bunu a intrebuintiatu in constitutiunea tierei, spre a cârei aperare sî respectare e chiamatu sî detoriu fia-care cetatiénu alu patriei intru asemenea.

Românii cei apesati sî eschisi inca fura primitii in categori'a celoru-lalti cetatieni ai patriei in constitutiune.

De sub acésta transformare mare inca s'au sciutu subtrage sasii pâna acum, cá sî de sub transformarea referintieloru de dreptu de posessiune — sî aceea, ca din pricin'a sasiloru in ce sórte au fostu sî suntu inca sî astadi românii cei multi din fundulu regescu, ungurii, secuii sî grecii, aceea nu o depingu ací in tóta golatatea sea pentru aceea, câci nu voiu a aretá lumei, cumca patri'a mai are atari cetatieni, cari nu chiaru fâra dreptu tienu multu la cultur'a loru, dara in egoismu facia cu cei-lalti concetatieni ai loru, intrecu sî pre cele mai barbari popóre ale Asiei.

De-si intre sasi n'au esistatu nici nobili nici iobagi, pentru ca pamentulu erá de alta natura sî ei erau toti ómenii regelui, totu-si cu desvoltarea curiósa a cetâtiloru loru, s'a formatu sî intre ei o casta anumita, care chiaru sî pre cei-lalti sasi i-a privitu cá pre cei-lalti locuitori de alta nationalitate ai fundului regescu, sî pre toti acesti'a apesându-i in tempu de sute de ani, i-au suprematisatu din fii in fii. Acést'a este asiá numit'a casta a patriciiloru burcratici, care tóte oficiele le-a impartitu intre sine (cá sî magiarii dincolo R.) cu eschiderea totala a altor'a, sî averea de milióne, ce erá comuna, o intrebuintia totu numai in folosulu seu, punendu veniturile acelei'a la punga, sî pre lânga tóte acestea au luatu dâri dupa placu dela poporulu fundului regescu.

Tenacitatea acestei caste a diformatu — adesea in contr'a principiloru tierei sî ale gubernialoru, sî in contr'a multoru admonitiuni aspre sî a protesteloru acestor'a — autonomi'a sasésca, cu a cârei ajutoriu acésta casta a desbracatu in modulu aretatu mai susu pre popórele fundului regescu sî chiaru sî tiér'a; acésta casta se ascunde — curatu numai din interesu egoisticu — inca sî astadi pre câi ascunse dupa spatele acelei autonomii, care in parte mare sî pâna acum n'avea nici o basa de dreptu, dara astadi in tempulu egalitatei de dreptu, (vai de ea! R.) nu se mai póte sustiené nici decâtu; din acésta casta s'a aflatu de atâtea ori, sî se afla sî astadi destui, câror'a le place a esí in Vien'a, in Berlinu, cu unu cuventu, inaintea Europei batjocorindu pre natiunea magiara, câtu — ce radica acést'a barbatesce vre-unu cuventu umanu in interesulu poporului sasescu sî prin urmare in contr'a intereseloru de dreptu ale loru.

(Va urmá.)

Cestiunea bulgara.

Biseric'a gréca a conservatu óre-cari traditiuni liberali dela antic'a Grecia. Sinódele ei suntu nisce adunâri mari deliberante, avendu mai multe asemenâri cu celebrulu consiliu alu Amfictioniloru. Cá sî republicele elene, bisericele locali, unu feliu de republice spirituali, suntu fórte gelóse de libertâtile sî de independinti'a loru pre cari nu le-au sacrificatu nici odinióra in profitulu poterei spirituali centrali. Astfeliu, biseric'a muma dela Constantinopole, n'are nici unu privilegiu speciale asupr'a bisericeloru Ierusalemei, Alessandriei sî Antiochiei, nici asupr'a celoru mai moderne cá a Rossiei, a Greciei, a Romaniei, a Serbiei sî a Austriei. Nici o centralisare, nici o capetenia vediuta.

Iisusu Christosu este capeteni'a bisericei orientului, si dara se intielege câtu de multu convine acestoru crestini unu rege cá acel'a, unu siefu asiá de nesuperaciosu cá fiiulu Mariei. Deci patriarchulu Constantinopolei n'are nici o autoritate asupr'a bisericeloru nationali séu locali. Atât'a dóra, i se acordá unu dreptu de presiedinti'a. Elu nu póte innová nimic'a; este suveranu alu bisericei sele cá si cei'a-lalti ai bisericeloru locali séu cá sî sinódele bisericeloru nationali.

Cá sa-si faca cine-va o idea mai precisa despre biseric'a grecésca, trebuie sa-si represinte natiunile cari profeséza dogmele ei cá o mare confederatiune religiósa, unite intre ele printr'o comunitate de credintia basata pre cârtile sacre sî pre otaririle celoru siepte sobóre ecumenice.

Pre cândubiseric'a romana (papista) supunea totulu vointiei siefului seu, din care facea unu semi-dieu; pre cându 'si impunea limb'a ei natiuniloru convertite de dens'a la crestinismu, sî parvenea a creá o potere mai absorbitóre decâtu a cesariloru din ale câroru traditiuni parea a se inspirá, biseric'a greca, animata prin traditiunile elinismului, convertea la ortodocsia pre muscali, pre daci, pre serbi, pre bulgari sî pre altii, le creá alfabeturi, sî missionarii ei traduceau cârtile sânte sî cârtile de liturgia in limb'a loru nationala. Departe de a derapená patri'a, biseric'a greca o fortificá prin religione. O! de câte nefericiri n'aru fi fostu scutita Europ'a occidentala de aru fi formatu, cá sî populii bisericei orientului, o confederatiune religiósa, iéra nu o biserica unitaria pusa subt autoritatea absoluta a archiereului dela Rom'a!

Aceste câte-va observatiuni esplica miscarea separatista ce s'a declaratu, suntu acum câti-va ani, in sinulu natiunei bulgare. Nu este vorb'a de o schisma in sensulu rigurosu alu cuventului, ci de revindecarea unui dreptu recunoscutu ab-antiquo de câtra biseric'a orientului. Bulgarii raclama astadi independinti'a loru spirituala sub acel'a-si titlu cá sî cele-lalte natiuni ortodocse. Nimenea nu le contesta dreptulu de a se emancipá de biseric'a din Constantinopole, sî firmanulu care le recunósce biseric'a loru, este in fondu, conformu cu planulu supusu in privinti'a acést'a de câtra insusi fostulu patriarchu ecumenicu.

Biseric'a din Constantinopole n'a facutu nici o improtivire la crearea unui ecsarchu (locoteninte spirituale), dara ea intielege cá canónele si obiceiurile sa fia respectate, sî eparchiele asupr'a câror'a urméza a se intinde jurisdictiunea bisericei bulgare, sa fia bine limitate. Acést'a nu convine bulgariloru, sî dara n'a negligatu nimic'a cá sa represinte biseric'a din Constantinopole ca aru voí a esercitá o dominatiune tiranica asupra-le, cu scopulu de a-i greci. Nimic'a nu pare mai falsu sî mai contrariu chiaru spiritului traditiuniloru bisericei grecesci. Pentru ce aru atentá astadi la aceea la care n'a voitu sa atenteze nici in tempii cei mai inapoiati?

Redusa la cea mai simpla espressiune, cestiunea bulgara nu este decâtu o cestiune de delimitare a frontarieloru. Ací e nodulu situatiunei, sî, cá sa intielegemu tóta gravitatea, trebuie sa ne aruncâmu ochii pre cart'a Turciei europene.

„Republique franc." (Va urmá.)

Romani'a.

Edificiulu guvernamentale actuale s'a mai intaritu cu unu stelpu, pusu pentru cá sa se inlature periculului de derapanare ce se parea fórte amenintiatoriu si sa póta resistá edificiulu la totu feliulu de intemperie la care este espusu.

Se dice ca acestu stilu, — alu sieptelea care forméza basa, — este d. Manolachi Costachi Iepureanu.

Domni'a lui a luatu portofoliulu ministeriului justitiei, care se ocupa ad-interim de câtra dlu Georgiu Costaforu.

In presenti'a acestei nóue numiri, opositiunea sistematica nu prea se vede voiósa sî plina de sperantie cá pâna ací; ea se alarméza sî se sbuciuma in dorerile sele, cá cum unu presimtiementu i-aru siopti-o, ca, prin numirea dlui Iepureanu, majoritatea guvernamentale din camera, care se cam micsiorase in cele din urma, sî promitea a se si reduce pâna a devení minoritate, a sa revina la proportiunile ei numerice de mai inainte, sî prin urmare sianse de resturnarea guvernului n'au mai remasu.

Credemu ca nu se insiéla opositiunea sistematica déca are asemenea temere:

Dlu Iepureanu nu vine in ministeriu numai cu individualitatea sea propria, ci negresitu urmatu de contingentulu seu din camera, de ecpaiau'a sea numita jun'a drépta, pre devotamentulu cârei'a cu resonu este sa comptedie.

Totulu deci predice durat'a guvernului actuale inca sî mai lunga de pre cum se potea admite.

Sî déca amu admite ca dlu Iepureanu, mai inainte de a intrá in ministeriu s'a tocmitu pre principie cu viitorii sei colegi, aru trebuí sa mai admitemu ca durat'a guvernului actuale nu este fâra scopu; ca elu, dupa ce a resolvatu alte cestiuni grele, va fi visându acum sî la traducerea in lege positiva a tuturoru principieloru asternute in faimós'a petitiune dela Iassi din anulu trecutu, — fia prin consimtiementulu corpuriloru legiuitóre, fia chiaru fâra acestu consimtiementu.

Déra se póte sa iésa lucrulu pre dosu; se póte cá junele lastare, cari au crescutu din tulpin'a Iepureanu, sa-si dica in nisce momente de legitima furia:

„Ce feliu! fostulu nostru colegu se chivernisesce singuru sî pre noi ne lasa rabdatori! ?"

Sî, dicendu acestea sa se deslipésca cu desevérsire de sinulu sub care s'au umbritu, alu dlui Iepureanu, spre a se aruncá in bratiele intinse ale minoritâtiei oposante.

Cu fatalitatea nu ne punemu. Ea este atâtu de capriciósa sî face atâtea minuni, incâtu ne póte dá spectaculuiu celoru mai neasceptate lucruri.

Ea póte face chiaru din d. Manolachi Costachi, cu tóte bunele sele intentiuni, unu instrumentu de resturnarea guvernului; ea-lu póte face sa fia in ministeriulu actuale sementia de discordia, care sa aduca imprasciarea actualiloru ministri, pentru cá sa se póta renasce unu altu cabinetu, care aru fi leitu Iepureanu.

Fâra amesteculu ei insa, nimic'a nu se va alterá in starea lucruriloru actuali, majoritatea va fi a guvernului actuale, guvernulu actuale va avea cea mai lunga durata, sî trebile tóte voru merge gaitanu pre viitoriu cá sî in trecutu sî in presentu.

„Poporulu."

In legatura cu cele publicate mai susu dupa „Poporulu" inregistrâmu o scire dupa „Osten", carele are informatiuni din Bucuresci despre eventualitatea unui ministeriu Ioanu Ghic'a-Brateanu. Scirea lui „Osten" este o dorintia a aceloru ce credu ce dorescu. Jun'a drépta, sî cu betrân'a drépta se dice ca-'si dau mânile iérasi; din combinatiunea acést'a ese cu anevoia ministeriulu disu de „Osten", afara dóra ca partid'a Ghic'a-Brateanu si-a percursu procesulu de ferbere asiá de tare incâtu C. A. Rosetti etc. nu voru mai fi in stare sa causeze nóue turbureli in afacerile Romaniei.

Fiindu ca suntemu la Romani'a sa amintimu cu vr'o trei cuvinte sî despre jidovii, carii tienura congresu in Brusel'a sî decisera: sa nu emigredie nici unu israelitu din Romani'a. Acesti'a póte sî alti companioni de ai loru de alta parte respandescu faime, ca in camerile viitórie se asternu proiecte de legi, prin cari sa se dea drepturi egali jidoviloru. Cându s'aru poté face o deosebire intre jidovii spanioli, carii se vedu a avé capacitate de cultura sî civilisatiune aru poté cá sa cugete omulu la proiecte de legi cá cele din cestiune. Cine va poté pretinde inse drepturi egali pentru turm'a cea mare de nomadi, carea migréza din nordu-ostulu Europei sî respandesce murdaria, saracia sî demoralisatiune preste crestinii din orientu? Europ'a aru trebuí mai intâiu sa-i tunda, sa-i rada, sa-i spele sî sa-i invetie pre jidovi a respectá pre deaprópele seu dupa cum cere legea fundamentale a societâtiei omenesci sî apoi sa pretinda pentru ei drepturi egali. Jidovii din Romani'a inse inca nu suntu maturi pentru drepturi egali.

Resînari, 1 Novembre 1872. Scól'a din Resînari. Acésta scóla s'au organisatu in anulu 1863 — sî din scóla populara, s'au radicatu la scóla normala capitala cu patru clase de baieti — sî deosebitu dóue clase de fetitie.

Corpulu invetiatorescu de acea sistema — de atunci sî pâna la finea anului scolariu 1871/72 constá, din patru invetiatori intre cari unulu directoru, unu catichetu preotu, unu adjunctu invetiatoriu pentru clas'a intâiu paralela de fetitie — sî o invetiatóre pentru a instruá pre fetitiele din clas'a a dóu'a in lucruri de mâna femeesci.

La scól'a normala capitala de baieti, in interesulu invetiamentului la organisarea ei — s'au introdusu sistemulu de perondare — asiá: ca fiacare invetiatoriu sa percurga cu elevii sei tóte clasele, incependu din clas'a intâiu incepatóre pâna inclusive in clas'a a patr'a.

Invetiatorii claseloru a II, III sî a IV, aveau a instruá sî pre fetitiele din clas'a II nainte de amédi, in acele óre insa — in care catechetulu propunea religiunea in clasele loru respective; iéra dupa amédi aceste fetitie se instruau sî deprindeau in lucrulu de mâna de câtra respectiv'a invetiatóre de lucru.

In vér'a trecuta devenindu vacantu postulu de catechetu, comitetulu parochialu desfiintiá acestu postu — sub cuventu, ca fiindu invetiatorii claseloru normale clerici, potu sî densii propune religiunea in clasele loru respective cá si unu catechetu, — si schimbà postulu de catechetu in avantagiulu clasei a dóu'a de fetitie cu acelu de invetiatoriu. Acésta schimbare s'au aprobatu sî de câtra ven. Consistoriu archidiecesanu scolaru — sî prin concursu s'au suplinitu postulu de catechetu, cu celu de invetiatoriu anume pentru clas'a a dóu'a de fetite.

Dupa cum suntemu informati, dlu directoru actualu Ioanu Romanu — sî esceptionalminte numai d-sea nu vrea sa mai respectedie sistemulu de perondare alu scólei nóstre stabilitu in 1863 sî s'au abatutu dela densulu.

Rendulu cuvenitu d-sele pre anulu scolariu 1872/73 i-a fostu in clas'a I, inceptóre de baieti sî mirare! astadi amu intielesu ca functionédia in clas'a a dóu'a de fetitie — iéra pre invetiatoriulu anume alesu pentru acésta clasa l'au renduitu in clas'a I incepatóre de baieti.

Nu scimu din ce motive — sî cu alu cui consimtiementu si aprobare face d-lui abatere dela sistemulu introdusu in scól'a nóstra capitala, sî practicatu in celu mai bunu sî laudabilu succesu in tempu de nóue ani?!

Schimbulu dupa cum se vorbesce este facutu cu intentiune de d. directoru si in interesulu dsele — dara inse spre cea mai mare dauna a invetiamentului. —

D. directoru sî invetiatoriu Ioanu Romanu dupa cum suntemu informati — tiene prelegeri cu fetitiele — numai nainte de amédi; — iéra dupa amédi pre cându toti cei-lalti invetiatori suntu ocupati cu instruarea eleviloru — Dsea se dice: ca are vacantie si aceste óre scumpe le sacrifica lui morfeu; iéra noptile care aru trebuí ale petrece cu nisce ocupatiuni mai serióse sî corespundiatóre nobilului seu postu — le sacrifica de regula in practicarea altei literaturi.

D. Ioanu Romanu functionédia cá directoru sî invetiatoriu la scól'a nóstra din Septemvre 1870. Salariulu ce radica astadi din alodiu este 510 fl. v. a. intre acesti'a o suta cá directoru.

Dsea in doi ani precedenti, cá invetiatoriu in clas'a a trei'a sî a patr'a de baieti a avutu ocupatiune sî prelegeri inainte sî dupa amédi cu elevii, cá sî cei-lalti colegi ai sei; — amu dorí sa scimu — ca óre acum prin ce miraculu sî cu a cui voia sî aprobare — spre cea mai mare dauna a invetiamentului i se concede dlui unu astu-feliu de privilegiu nedreptu — cá, pre cându toti cei'a-lalti invetiatori se ocupa cu elevii sî propunu câte 24 óre pre septemâna — d-lui sa propuna numai 15 óre?!

Amu dorí sa scimu, ca concedu legile sî instructiunea scolara cá unu invetiatoriu dela o scóla normala capitala — dupa bunulu seu placu sa faca schimbu in sistem'a invetiamentului — sa propuna numai 15 óre pre septemâna sî numai nainte de amédi, iéra dupa amédi intréga septemân'a sa tiena vacantie?!

Suntemu in dreptu a crede, ca déca s'au inlocuitu postulu de catechetu la scól'a nóstra, cu acel'a de invetiatoriu anume pentru clas'a a II de fetitie — acésta schimbare nu s'au facutu in interesulu sî hatarulu dlui directoru actualu; ci cu scopu pentru ameliorarea sî progresulu invetiamentului fetitieloru nóstre.

De aceea in interesulu invetiamentului atragemu atentiunea celoru competenti de a luá mesuri sî a indreptá astu-feliu de abateri ce se facu in sistem'a invetiamentului.

Dlu directoru sî invetiatoriu Ioanu Romanu credemu ca 'si radica regulatu salariulu din alodiu — de aceea pretindemu si asceptâmu cá sî dlui sa-si implinésca regulatu chiamarea si conformu legiloru si instructiunei scolare.

Unu amicu alu progresului
si alu adeverului.

Eramu decisi a nu adauge nici o reflessiune la sirurile de mai susu. Dara cugetându inca odata la multele câte s'au petrecutu acum de curendu in comun'a Resînariloru, — in a câroru sgomotu irritatu si interritatu si sub controlele cele cu ochi de argus si neindurati, cum suntu ai partideloru, e mirare cum de cele aserte despre dlu directoru Romanu nici ca s'au atinsu, — fatia cu acele si fatia cu aceste ni esprimemu urmatórea parere :

Resînarenii au frumóse poteri inteligente ; aceste inse sa se ambitiuneze baremu atâtu, cá sa nu se cobóre la certe de partida, certe, cari tragu dupa sine nu numai stirbirea autoritâtiei inteligentiei, dara si daune, ce preste scurtu tempu se potu manifestá prin o miseria mare, de carea comun'a a fostu crutiata prin o conducere solidara a celoru betrâni, cari astadi mai nu mai suntu. Comun'a Resînariloru trebuie sa intrebuintieze poterile sele inteligente spre a se aperá de atacurile ce i le voru face vecinii mâne poimâne pre terenulu culturei industriali si sa se caute cá din acei ce astadi cara varu la ziduri si dau unu contingentu de maturatori pre stradele Sabiiului, mâne sa se crésca o resada de industriasi, cari sa faca concurintia cu ori cari altii din apropiere, câci mijlóce suntu dela Ddieu, si starea cea buna a poporului si a comunei sa reinvia si sa crésca acolo insutita si inmiita de cum a fostu in trecutu. Prin mesuri de aceste si radacin'a certeloru si partideloru aru fi smulsa si sterpita pentru totu deun'a din sinulu loru.

Dev'a, 31 Octombre 1872.

(Urmare.)

Fiindu ca trântorulu din Vinerea in corespondinti'a sea sub nr. 76 pomenesce de nisce concluse in Sibotu si in Cugiru, pentru cari a si fostu investigatiune judecatorésca, a cârui resultatu se va vedea, si fiindu ca nu le spune limpede, numai incâtu socotesce a fi destulu a-mi suspicioná omeni'a si caracterulu, adeca a me face suspectu de nisce fapte penale, se vede ca densulu séu nu e informatu bine despre lucrulu prin instructorulu seu, séu nu indrasnesce a spune adeverulu.

Deci pentru delaturarea suspiciunei in contr'a mea, me aflu indemnatu si silitu a aduce istori'a adeverata a concluseloru atinse la cunoscinti'a onoratului publicu cetitoriu.

Iéta-o :

La inceputulu anului 1870 nimeresce la magistratu o scrisóre dela Sibotu sub nr. protocolului magistr. 385/1870.

In scrisórea citata arata unii Siboteni la magistratu, cumca Fejér János a scosu din cass'a alodiala 12 fl. pentru ca a datu cortelu la domnulu jude regescu Nagy Ignatiu pre vr'o câte-va dîle cu ocasiunea reorganisârei a representantiei comunale, spunendu in scrisórea loru, cumca lui Fejér János nu se competu bani de cortelu din cass'a alodiala — de óre-ce judele regescu si a scosu tóta competinti'a sea din cass'a alodiala.

Magistratulu din Orasthia cu Nagy Ignatiu in fronte, nu sciea a face altu-ceva, decâtu transpune scrisórea pomenita mie, cá inspectorului cá sa o impartesiescu cu representanti'a comunala din Sibotu, si apoi sa facu raportu la magistratu subscernendu declaratiunea representantiei comunale.

In 24 Februariu 1870 aducu eu cá inspectoru scrisórea pomenita, in urmarea ordinatiunei magistratuale capetate, inaintea representantiei comunale si a oficiului, adunati la o siedintia formala, si o pertractediu sub nr. 19 a protocolului comunalu.

Representanti'a comunala impreuna cu antistele comunalu Ioanu Viorelu s'au declaratu, ca sum'a de 12 fl. lui Féjer pentru cortelu datu lui Nagy Ignatz s'a datu din cassa fâra scirea representantiei comunale — dara déca inclitulu magistratu va aflá spesele cele de 12 fl. de legale — nu va face nici o dificultate in contr'a sumei pomenite.

Sub decurgerea consultârei despre cei 12 fl. a lui Fejér János vine inainte Tom'a Arménu cu alta pretensiune de 4 fl. pentru cartirulu renduitu la densulu prin antistele comunalu Alecsiu Viorelu pre sém'a dlui jude regescu Nagy Ignatz.

Pretensiunea lui Tom'a Arménu a datu ansa la o disputá lunga, pentru ca representanti'a nóua si oficiulu nou cu Ioanu Viorelu, nu vréu sa scie si sa respectedie dispositiunile facute de antistele vechiu Alecsiu Viorelu.

Dupa finirea consultârei, si desfacerea siedintiei, fiindu tempulu inaintatu, lasu notariului comunalu Maniu, cá sa compuna protocolulu despre siedinti'a de atunci, firesce numai cá conceptu pâna la verificare in presenti'a mea in alta siedintia.

Maniu indata si compune protocolulu siedintiei din 24 Febr. 1870, si sub nr. 19 vine caus'a baniloru de 12 fl. a lui Fejér János, si a lui Tom'a Arménu cu 4 fl. in protocolu.

Fiindu protocolulu compusu si scrisu curatu insa fâra nici o subscriptiune, ci numai cá unu conceptu preparatu de verificatu pre siedinti'a viitóre

In 16 Martiu 1870, vine la magistratu o scrisóre a representantiei comunale si a lui Ioanu Viorelu din Sibotu, la care scrisóre erá alaturatu si unu estrasu protocolaru din protocolulu comunitâtiei Sibotu sub nr. 19, care numeru atingea banii lui Fejér János 12 fl.

Estrasulu protocolaru sub nr. 19 erá in forma de copia de verbo ad verbum, dara fâra vr'o subscriptiune, ca inca nu erá verificatu protocolulu, ci numai cá conceptu pregatitu.

Scrisóre ast'a a representantiei comunale din Sibotu si a lui Ioanu Viorelu subscrisa de est'a cu mân'a sea propria s'a inprotocolatu la magistratu sub nr. 672/1870.

In scrisórea susu-citata sub nr. mag. 672/1870 afirma representantii comunali si Ioanu Viorelu, cumca ei despre pertractarea si consultarea de sub nr. 19 a protocolului comunalu din siedinti'a tienuta in 24 Februariu 1870 — adeca in privinti'a baniloru 12 fl. alui Fejér János nu sciu nici o vorba.

Despre banii lui Fejér János 12 fl. nu aru fi fostu atunci nici o pertractare — fâra eu cu notariulu Maniu amu facutu protocolulu sub nr. 19 din capulu nostru (fingirt).

Cetindu eu scrisórea pomenita sub nr. mag. 672/1870 impreuna cu aclusulu ei adeca cu estrasulu protocolaru sub nr. comunalu 19/1870 ; m'amu miratu de o prosthia asiá mare, pentru ca maliti'a in care s'a prefacutu si degeneratu prosti'a prin tractarea nepriceputa si smintita oficiósa a scrisórei acelei'a, nu amu presupusu. M'amu miratu sciindu ca pertractarea si consultarea a fostu inca lunga si infocata — vediendu, ca notariulu asiá a facutu conceptulu de consonatoriu cu pertractarea si consultarea, de eu din partea mea atunci indata 'lu poteamu subscrie, déca nu aveamu de a i-lu verificá in siedinti'a representantiei comunale.

Magistratulu se arata a ignorá invinuirea mie facuta si numai pre pretensiunea mea a dispusu investigatiunea ; dara nu cá sa me asculte dintâiu si pre mine in meritulu lucrului, tocm'a pentru ca i-a fostu pré evidenta netemeinici'a aratârei.

Eu totu deodata pre alta cale amu acusatu pre Ioanu Viorelu la judecatori'a scaunala pentru vatemare de onóre. Pre cei'a-lalti membrii representativi nu i-amu acusatu pentru ca amu fostu siguru, ca ei nu au sciutu ce e in scrisóre, nesciindu scrie — numai Ioanu Viorelu a subscrisu cu mân'a sea propria aretarea pomenita sub Nr. 672/1872. Representantii comunali au fostu numai uneltele seduse a lui Ioanu Viorelu — apoi Ioanu Viorelu e unchiu a lui Dobo de Rosic'a.

In 5 Aprile 1870 a urmatu verificarea protocolului comunalu despre obiectele pertractate in siedinti'a tienuta in 24 Februariu 1870. Intre obiectele pertractate si consultate, a fostu si banii lui Fejér János 12 fl. cu a lui Tom'a Arménu 4 fl. sub Nr. 19. Protocolulu despre tóta siedinti'a erá compusu de notariulu comunalu Pachoniu Maniu, dara fâra vre-o subscriptiune.

Dupa cetirea protocolului din cuventu in cuventu, in siedinti'a representantiei comunale si a oficiului comunalu se primesce cu o schimbare neesentiala facuta la Nr. 19 dara numai in privinti'a lui Tom'a Arménu cu 4 fl. In privinti'a lui Fejér János nici o litera nu s'a schimbatu, incâtu a remasu consonatoriu cu estrasulu substernutu la magistratu in 15 Martiu 1870 cá unu falsificatu afirmandu antistele Ioanu Viorelu si cei-lalti, ca nici o vorba nu a fostu in 24 Februariu 1870 despre banii lui Fejér 12 fl. sub Nr. 19.

Singuru Ioanu Viorelu in 1 Aprile cu ocasiunea verificârei de protocolu despre siedinti'a tienuta in 24 Februariu, dupa cetirea protocolului, subscriendu-si numele in protocolu, a facutu observarea ca, cumca densulu nu e invoitu cu Nr. 19. Adeca Ioanu Viorelu vrea, cá obiectulu sub Nr. 19 de feliu sa nu se fi luatu in scrisu la protocolu.

Acum eu avendu, ordinatiunea magistratuala sub Nr. 385, a aduce obiectulu tractatu sub Nr. 19. inaintea comunitâtiei, si a substerne magistratului declaratiunea representantiei comunale la magistratu in privinti'a baniloru 12 fl. a lui Fejér János, nu amu potutu lasá afara din protocolu pertractarea obiectului, si declaratiunea representantiei comunale.

Observarea facuta de antistele comunalu amu socotit'o de necuviinciósa, bá chiaru próstа, dara sciindu eu ante-actele, adeca cumca tocm'a nr. 19. inca in 15 Martiu 1870 a fostu declaratu de unu falsificatu prin antistele Ioanu Viorelu, i-amu datu pace la observarea facuta.

Dupa verificarea protocolului substernu eu magistratului estrasulu protocolaru sub nr. comun. 19.

In 12 Maiu 1870 urméza senatorulu Göntzi cá comissariu investigatoriu in privinti'a falsificatului mie imputatu, adeca in privinti'a conceptului fâra subscriptiuni pregatitu de verificatu.

In 12 Maiu cu ocasiunea investigatiunei, representanti'a comunala cunósce, cumca in 24 Febr. 1870 sub nr. 19 a fostu vorba in siedinti'a representantiei comunale, dara fâra conclusu.

Antistele comunalu Ioanu Viorelu cu ocasiunea investigatiunei s'a provocatu la observarea sea facuta in 5 Aprile 1870 cu ocasiunea verificârei de protocolu sub nr. 19. adeca : cumca densulu nu a fostu invoitu cu nr. 19, séu cumca densulu nu a fostu invoitu cá pertractarea despre cei 12 fl. a lui Fejér János sa se iee la protocolu (in favórea judelui regescu Nagy Ignatz).

Acum dupa ce eu din ordinatiunea magistratului amu avutu datorintia oficiósa a aduce banii 12 fl. a lui Fejér János inaintea representantiei comunale, a-i luá declaratiunea in scrisu, si a o substerne la magistratu — si dupa ce representanti'a comunala ins'a-si a marturisitu — dupa espressiunea comisariului investigatoriu senatorului Göntzi, cumca a fostu vorba despre banii 12 fl. a lui Fejér ; a potutu pricepe senatorulu Göntzi, cumca espressiunea „vorba“ in gur'a prostului — cu privire la impregiurârile deasupr'a — atâtu insemnéza, cá consultare si pertractare de obiectu, adeca de 12 fl. dupa priceperea si espressiunea inteligentului, si a oficiantului.

Insa intre senatorulu Göntzi, si intre representantii comunali in privinti'a priceperei nici o deosebire nu se afla.

Acum dupa ce eu amu fostu detoriu a face la magistratu raportu despre banii 12 fl. a lui Fejér János si a substerne declaratiunea representantiei comunale, nu amu avutu dreptu, ba — fâra privire la aceea ce-i place lui Ioanu Viorelu si representantiei comunale, séu nu le place — amu fostu silitu a luá declaratiunea loru in scrisu si a o pune in protocolu.

Responsabilitatea mea erá atunci mai grea ; déca nu puneamu la protocolu declaratiunea representantiei comunale, dupa ce amu adusu obiectulu inainte, séu folosindu-me de espressiunea prostului, dupa ce a fostu vorba despre banii lui Fejér.

In 8 Iuniu 1870 — dupa acusarea mea facuta in contr'a lui Ioanu Viorelu pentru vatemarea de onóre — a marturisitu insusi Ioanu Viorelu inaintea judecatoriei, cumca pertractarea despre banii 12 fl. a lui Fejer Janos in siedinti'a representantiei comunale in 24 Febrariu 1870 a fostu, — cumca elu a subscrisu aretarea facutu la magistratu sub nr. 672/1870, fâra de a fi sciutu cuprinsulu, si asiá se a rogatu de mine, sa-lu iertu. Eu l'amu iertatu, si asiá protocolulu despre pertractarea acést'a penale, se a transpusu in copia magistratului, cá sa vada magistratulu declaratiunea lui Ioanu Viorelu facuta la judecatoria.

Cetindu-se la magistratu declaratiunile trei a lui Ioanu Viorelu date in privinti'a acést'a, se a esprimatu unu senatoru, cumca Ioanu Viorelu in caus'a acést'a de trei ori s'a declaratu, si totu-deun'a in alta forma adeca in altu intielesu, si déca l'aru mai intrebá cine-va si a patr'a óra ; póte si atunci se aru declará.

Si totu-si magistratulu Oresthiei — unu magistratu ! ! ! in decisiunea sea de dato 4 Novembre 1870 nr. 1327 si 1408/1870 pre bas'a investigatiunei a senatorelui Göntzi spune, cumca pertractarea despre cei 12 fl. a lui Fejer Janos in siedinti'a representantiei comunale din 24 Februariu 1870 sub nr. 19 nu e adevarata, si cumca numai eu cu notariulu Maniu din voi'a nóstra amu pusu pertractarea pomenita, cá atare, in protocolulu comunalu sub nr. 19; si imputându-ni-o de gresiéla (hibául lett kitétele melett) me judeca pre mine si pre notariulu Maniu la portarea speseloru comissionale de câte 7. fl.

Pre mine si pre Maniu in privinti'a ast'a nu ne a intrebatu magistratulu — nu ne-a ascultatu, nu ne-a cerutu vr'o justificare, séu declaratiune, cí numai ne a judecatu. Eu numai dupa ce me a judecatu, amu vediutu actele, cându amu facutu recursulu.

Sî inca ce face magistratulu ?

Totu acelu magistratu, acelu senatu, acei senatori, in acea siedintia sub nr. 2278/1870 pre bas'a protocolului din 24 Februariu nr. 19, care in privinti'a cuprinsului seu l'a declaratu de neadeveratu, nevoindu — si pentru care protocolu me judeca pre mine sî pre Maniu — judeca, ca Fejer Janos sa platésca inderetu la cass'a alodiala cei 12 fl. mai susu pomeniti.

Apoi unui astu-feliu de magistratu sa-ti incredintiedi averea sî ómeni'a — sa ti-o apere de hoti sî de tâlhari ? ! ! !

In urmarea recursului meu — sî dupa ce mân'a drépta, sî derépta a domnului comesu sasescu secreteriulu comitialu de atunci Zweier a venitu dela dieta — sî a facutu servitiulu, — domnulu comesu sasescu prin decisiunea sea din 30 Septemvre sub nr. 729/1870 a cassatu decisiunea suscitata a magistratului cu privire la contr'a-dicerile cele multe a representantiei comunale sî a lui Ioanu Viorelu, sî cu privire la impregiurarea, cumcu eu sî Maniu nici nu amu fostu ascultati, sî totu-si judecati.

Acum pre cum se vede, magistratului i-aru parea fórte bine, déca aru fi lasatu in pace in privinti'a ast'a, ca nu arata semne de a mai miscá ce-va in caus'a ast'a.

Acest'a fù unu casu de falsificare, despre care a facutu pomenire clicasiulu din Vinerea dupa informatiunile false.

Altu casu de falsificare in Cugiru. — Acest'a insa nu se a desvoltatu asiá tare, cá celu deasupr'a din Sibotu, de altumintrea in esenti'a lui sî in form'a lui sémena cu celu dela Sibotu — numai câtu in Cugiru nu e Ioanu Viorelu unchiulu lui Dobo, cí e notariulu Munerescu — cumnatulu lui Dobo, care mi-lu aru imputá — numai nu are curagiu sî câtu curagiu — sumutialu — a avutu, l'a perdutu.

Despre casulu acest'a de falsificare aici nici nu mai facu vorba.

Fiindu aici vorb'a de Munerescu — apoi e totu acel'a, care a fostu domnu de oficiolatu comitatensu in Bai'a-de-Crisiu — si de care se a lasatu domni'a.

De altmintrea atâtu falsificârile de mai susu, câtu sî alte multe acusâri sî aretâri grele facute in contr'a mea la ministeriulu de justitia sî la comesulu cu totu feliuri de invinuiri sî abusuri stau in legatura strensa cu organisarea judecatorieloru, ca numai de atunci se datédia de cându se a facutu vorba publica despre organisarea justitiei, sî deregatorieloru politice.*)

(Va urmá.)

Ioanu Balomiri.

Varietâti.

⁂ Sântirea bisericei celei nóue gr. or. in opidulu Mercurea se va seversí astadi de câtra Preacuviosi'a Sea P. Nicolau Pope'a, Archimandritu sî Vicariu archieppescu, pre lânga o asistintia numerósa, cu mare solemnitate. Sî notabilitâti laice de aici din Sabiiu sî giuru, ni se asigura, ca participa la festivitatea religiósa-bisericésca.

⁂ Banca de creditu fonciariu in Români'a. DD. Ioanu Brateanu, G. Vernescu, I. Mehedintiaru, M. Cogalnicénu, Ioanu Ghic'a V. Boerescu etc. au luatu initiativa la infiintiarea unei bance de creditu fonciariu cu medilócele nemobile a proprietariloru celoru mari români. Spre imbarbatarea intreprinderei póte serví banc'a de asecurantia Daci'a, carea a prosperatu pána acum asiá de tare incâtu actiunile ei se vendu cu 20% preste pretiulu loru nominatu. Pâna acum suntu sî subscrise 12 milióne sî mai bine; capitalulu aru avé sa fia 30 milióne.

⁂ Esecutiune pentru sum'a de unu cretiariu. Unu contribuabilu din Iungbunzlau nu implini-se contributi'a sea esactu, remanendu in restantia numai unu cretiaru Autoritatea cu tóte aceste i-a pusu in cuartiru unu soldatu de esercitie, pre care contribuabilulu detoriu avea sa-lu intretie cu chieltuél'a sea, pâna 'si va plati detori'a (de unu cretiariu) cu tóte procentele, pâna la numeratóre.

⁂ Diaharu din pepeni galbeni. Acum de curendu s'a facutu in Californi'a cu celu mai mare succesu incercarea de a face din pepeni galbeni diaharu. Se dîce, ca este fórte gustosu sî se póte cá curedu sa apara in comerciulu universalu, mai alesu ca Californi'a posede in mare numeru pepeni galbeni.

⁂ (O femeea cavalerésca.) In Naumburg traiesce o matróna de optu-dieci de ani, anume veduv'a Amali'a Haensgen, care in 1814 a servitu deghisata cá husaru, in armat'a sacsona, alaturea cu barbatulu seu, care singuru sciá ca acelu husaru erá femeea. Dens'a a mai servitu in armat'a germâna sî in anulu 1815, in campani'a contr'a Parisului ; in acésta campanie au cadiutu patru cai de sub dens'a de ostenelele luptei, ea n'a primitu de câtu o mica lovitura in facia.

„N. Curieru.“

⁂ Domniloru beutori de vinu! In Bud'a petrecéu câti va teneri cu beutulu vinului. Unulu a voitu sa-si faca unu meritu de bravura cu aceea, cá sa bea vinu multu. Unu altulu a voitu sa rida putientelu, sî l'a provocatu la unu ramasiagu, oferindu-i o suma déca va bea o garafa de vinu de Champagne dintr'odata. Ramesiagulu s'a incheiatu, sî celu ce se laudase destupà o garafa, sî incepù a bea dintr'ens'a. La jumetate insa a cadiutu josu sî erá sa o patiésca reu, déca nu aru fi fostu de facia unu medicu, care i-a datu intâiulu ajutoriu urgentu, dupa care i-a fostu iéra-si mai bine.

⁂ Ce-va din Russi'a. Se comunica din guvernamentulu Ufa urmatórele : O crima oribila, care inse de indata 'si luà sî pedéps'a, s'a comisu la o móra in apropiere cu satulu Sarantschak ; in districtulu Menselinsk. Trei tatari intrara nóptea in móra, sî dupa ce ucisera pre morariu sî femee'a lui, spendiura cadavrele in curte. Pre fiic'a morariului inse fata juna, criminalistii o desbracara sî legara in casa.

Dupa ce pradara totulu de prin ladi sî cutii 'si facura ciai, cu care ocasiune se delectara a stropí nefericit'a fata cu apa fiérta. Acesti neómeni mâncau sî petreceau astu-feliu câte-va óre. Iéta ca fiulu morariului intorcendu-se din satulu vecinu acasa, zarí in curte cadavrele parintiloru, sî alergându apoi la ferést'a ce erá luminata, vede pre sor'a-sea desbracata, de care criminalistii 'si batéu jocu. Fâra a se gândí multu alergà la móra sî apucându unu feru, se puse lânga usia. Curendu inse unulu din ucigasi esì care sî picà mortu la momentu in urm'a gravei loviture, ce primise ; audiendu sgomotu ese unu alu doilea, dara sî acest'a avù totu aceea-si sórte, in fine sî alu treilea urmà celoru-lalti tovarasi a sei. Nenorocit'a féta si-a perdutu mintea sî mai ca nu se va mai potea restabilí.

⁂ (Perderea francesiloru in ultimulu resbelu.) S'a dresatu statulu perderiloru de ómeni ce a avutu arm'a francesa in ultimulu resbelu. Totalulu este ingrozitoriu 89,000 ómeni, oficieri, soldati simplii, franc-tirori au fostu ucisi combatându, séu ca au muritu in urm'a raniloru primite.

Iéta detailulu :

La Forbach, Reichshoffen, Borny, Gravellote, St. Privat sî cu ocasiunea altoru intelniri, a perdutu	26,000
La Sedan au muritu.	10,000
Armat'a dela Loar'a sub Aurelles de Paladine sî Chanzy au perdutu	22,000
Desastrós'a campanie a lui Bourbaky a constatu viéti'a la	7000
Faidherbe a perdutu	3500
Garibaldi	1600
Asiediurile Strasburgului, Belfortului sî a Phalsburgului au constatu. . . .	2000
Asiediulu Parisului	17,000
Totalu.	89,100

Bine-intielegendu ca acestu tablou nu coprinde de locu perderile de ómeni, neaperatu fórte considerabile ce resbelulu a causatu populatiunei civile.

Concursu.

Pentru statiunea vacanta de diaconu la biseric'a ort. res. a S. Nicolau din preurbiulu Brasiovului se publica aici concursu cu terminu pana la 20. Novembre st. v. a. c.

Emolumentele suntu veniturile indatinate pentru servitiuri diaconesci dela poporenii respectivi si unu salariu de 300 fl. v. a, din fondulu bisericei.

Doritorii de a ocupá acestu postu trebue sa fia nu numai absoluti teologi, ci sî pregatiti la vre-o universitate de a se potea aplicá cá profesori la gimnasiulu ort. res. din Brasiovu. Dansii voru trimite subscrisului comitetu parochialu petitiunile loru provediute cu documentele despre posederea mentionateloru recerintie sî despre portarea morala a loru.

Brasiovu in 20 Octobre 1872.

In contielegere cu domnulu protopopu localu.

Comitetulu parochialu alu bisericei
S. Nicolau din Brasiovu.

Damianu Datco,
Presiedinte.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de preotu in vacant'a parochia Lesinicu cu fili'a Dumbraviti'a din protopopiatulu Devei, se escrie concursu cu terminulu pâna la 30 Novembre st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

In matera. Casa parochiala cu gradina lânga ea. Dela 28 mosiesi a 2 mertie — 56 mertie greu. Dela 50 geleri a 2 mertie — 100 mertie cucurudiu sfaramatu.

In filia. Dela 47 numeri de case a 2 mertie 94 mertie cucurudiu sfaramatu. Unu pamentu aratoriu de 2 mertie semanatura. Sî in fine, cimiteriele de lânga ambele biserici, pre lânga stol'a usuata.

Doritorii de a ocupá acestu postu 'si voru tramite petitiunile loru instruite in sensulu Statutului Organicu § 13 adresate comitetului parochialu, la subscrisulu, pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 29 Octobre 1872.

Pentru comitetulu parochialu

Ioanu Papiu
Protopopu.

(2—3)

Concursu

Devenindu un'a din parochiele de a III clasa din comun'a Rechit'a sî fili'a Strugasiu vacanta, se escrie pentru reintregirea ei concursu pâna la capetulu lunei lui Decemvre 1872 st. v.

Emolumentele suntu:

a) dela 108 familii câte o ferdela de cucurudiu in grauntie si câte o dî de lucru — claca. —

b) fenatie de dóue cara de fenu,

c) indatinatele venite stolare regulate incâtu-va.

Doritorii de a ocupá pomenit'a parochie, au sa-si ascérna suplicele loru scaonului protopr. gr. or. in S Sabesiu inzestrate cu documentele recerute de Statutulu Organicu pâna la prefiptulu terminu.

Rechit'a in 24 Octom. 1872.

Comitetulu parochiale.

Cu consemtiementulu resp. P. protopr.

(2—3)

Concursu.

La scól'a normale capitale gr. res. din Seliste face trebuintia de o invetiatória la copile in lucru de mâna, pentru carea e sistemisatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. in bani, cuartiru liberu sî 3 stângini lemne de focu.

Doritórele de a ocupá statiunea acést'a, sa se adresedie la comitetulu subscrisu pâna in 25 Nov. a. c. st. v. documentandu capabilitatea ceruta.

Seliste, 26 Octombre 1872.

Comitetulu parochiale gr. res.

In contielegere cu parintele protop. respectivu.

(2—3)

---

*) Se póte? Nu ni vine a crede; dlu Dobo a fostu sî la 1869 sî la 1872 passivistu, va sa dîca de acei'a, cari nu potu primí deregatorii dela unu gubernu, a cârui sistemu lu combate ; ori ca passivitatea este chióra sî cauta cu unu ochiu la lumina (sî) cu altulu la slanina. R.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 90. ANULU XX.

Sabiiu, in 9|21 Novembre 1872.

Dîu'a onomastica a Majest. Sele Imperatesei sî Reginei.

Sabiiu 7 Novembre.

Astadi s'a serbatu in biseric'a nóstra din cetate dîu'a onomastica a Majestatei Sele Imperatasei sî Reginei **Elisabet'a** impreunendu-se cu St'a liturghia rugaciuni pentru fericit'a sî indelung'a viétia a prea inaltei Dómne.

Comisariulu regescu pentru investigarea averei bisericesci din Metropoli'a serbésca, Baronu Maiteny au aflatu, ca in 12 ani s'au cheltuitu din fondulu inalienabilu alu Metropoliei serbesci 140,000 fl. adeca un'a suta patru-dieci de mii! Asià dara ce au fostu adunatu Metropolitii in decurgerea de 200 ani cu multa crutiare, acum Congresulu in 12 ani au chieltuitu celu putienu a dóue-diecilea parte. Slaba conscientiositate din partea Congresului, iéra mare ignorantia a canóneloru positive din partea clerului, care au lasatu maioritâtiei sa prepadésca asiá o suma insemnata. — Cum ne vomu purtá noi românii de relegea resariténa cu banisiorii nostrii, sî cu fondurile nóstre mici, arata pracs'a de pâna acum, dara sî mai bine va aratá viitoriulu; de aceea sa cetimu protocólele congreseloru sî sinódeloru eparchiali sî archidiecesane, sî sa cunóscemu, ca nu este nimic'a asiá usioru, decâtu din gat'a a cheltuí, dara greu este, a completá cele odata cheltuite, cându isvórele veniturilorn lipsescu.

In diet'a din Pest'a vedemu din dóue telegrame scurte ca s'a intemplatu ce-va. Unu telegramu de alalt'a-eri spune ca in siedinti'a din acea dî Csernatony au supusu unei critice aspre respunsulu min. de justitia la o interpelatiune despre denumirea de judecatoriu a unui Batagliarini, nota bene, din partea Fiumei, carele are pecatulu de nu scie limb'a magiara sî nu póte face referade in limb'a acést'a. Din telegramu se vede mai departe ca ministrulu-presiedinte contele Lonyay au refrântu cele dîse de antevorbit oriulu seu iéra-si in termini aspri. Csernatony face contr'a-observare carea provóca unu tumultu, carele nu se domolesce decâtu cu inchiderea ori-cârei discussiuni sî prin urmare a siedintiei din partea presiedintelui dietei. — Pâna aci telegramulu primu.

Din alu doilea telegramu se vede ca ministeriulu intregu s'a dechiaratu ca in urm'a scenei celei scandalóse din dîu'a precedenta se va retrage, déca nu i se va dá de câtra partid'a lui Deak satisfactiune deplina. — Pusetiune curiósa sî pentru ministeriu sî pentru partida. Suntemu curiosi sa vedemu ce pusetiune voru luá ambe partile.

„P. Ll." scrie despre tractatulu cu Romani'a in privinti'a incopciârei drumuriloru de feru urmatórele: S'a statoritu cá liniele drumului de feru (austro-ung) sa se impreune (cu cele romanesci) la Iticani, Vercerov'a, Vulcanu, Oituzu sî Timisiu. Liniele ce se termina la Iticani suntu dejá predate comerciului sî o conventiune speciale va regulá cestiunile speciali. Cele-lalte patru linie suntu: dela Temisiór'a preste Orsiov'a la Turnu-severinu; dela Petrosieni preste passuln Vulcanului la Filiasi; dela unu punctu potrivitu alu drumului orientalu ung. preste Oituzu la Galati sî dela Brasiovu preste Timisiu la Ploiesti.

Austro-Ungari'a cladesce dela Temisiór'a preste Lugosiu, Caransebesiu sî Rusiav'a vechia pâna la confinie legatur'a cu drumulu de feru Turnu severinu—Bucuresci. Regimulu romanescu are sa construiésca lini'a dela Filiasi pâna la passulu Vulcanului cá legatura cu lini'a Petrosieniloru, ceea ce are a se intregí din partea nóstra. Temisiór'a—Turnu Severinului sî Petrosieni—Filiasi se voru cladí deodata sî totu asiá se voru transpune comerciului.

Câtu pentru lini'a Brasiovu—Ploiesti, Austri'a da concessiune pâna la Timisiu, fâra garantia din partea statului; din partea Romaniei se da concessiune pentru Timisiu—Ploiesti acelor'a-si concessiunari fâra garantia, inse pre lânga o scutire de contributiune pre 40 ani, espropriatiune gratis pre dominiuri, dara punendu o cautiune de 25,000 fl. pre milu.

In diet'a din Tirolu ultramontanii opusetiunali regimului, dupa cum i cualifica „liberalii" din Vien'a, forméza majoritatea. Majoritatea acést'a e contr'a tramiterei la senatulu imperiale, fiindu federalista. Minoritatea crediu ca majoritatea se va dechiará contr'a sî regimulu va poté pasí la alegeri directe pentru reichsrat. Majoritatea inse a alesu dintâiu deputati, se intielege ca toti din senulu seu, cari apoi voru avé a nu merge la senatulu imperiale, sî apoi au paresitu diet'a. Regimulu in urm'a pasiloru majoritâtiei se vediù silitu a dechiará diet'a de disoluta. — Ast'a e passivitate adeverata!

Diet'a din Tirolu nu e disoluta, ci e numaiu inchisa.

Sub viziratulu celu scurtu alu lui Mithad-pasi'a s'a escatu o diferintia intre Romani'a sî Greci'a, pentru ca cea dintâiu a fostu opritu exequatur'a consulului grecescu din Brail'a in urm'a unei arestâri a unui individu, comise de consulu cu ignorarea totale a autoritâtiloru romàne, sî cresouse pâna la gradulu celu seriosu alu unei rupturi de referintie diplomatice, nu numai intre Românì'a sî Greci'a, dara sî intre Romani'a sî Turci'a, carea gasí ocasiunea bine-venita de a-si reduce la valóre nisce drepturi usurpate de a investi ea pre consulii din Român'a cu dreptulu de exequatura. Dreptulu acestu din urma, reclamatu pre nedreptu de turci, Romani'a 'lu respinge cu totulu. Cu ocasiunea acést'a sublim'a Pórta mai voiá a impedecá pre Români'a sa nu inmultiésca armat'a romàna preste 30,000 sî Domnitoriulu sa nu imparta decoratiuni. Diplomati'a celoru-lalte poteri nu potù fi indiferenta la conflictulu acest'a sî asiá notele au inceputu a curge din tóte pârtile. Scirile cele din urma dela Bucuresci sî Constantinopole spunu ca diferinti'a braileana se póte privi de resolvita. Mijlocirile diplomatiei au avutu succesulu doritu sî in scurtu tempu se voru introduce iéra-si relatiunile cele mai cordiale intre Aten'a sî Bucuresci. Ce va face Pórt'a cu cele-lalte preetensiuni ale sele nu scimu. Noi credemu ca le va face uitate.

In adunarea natiunale din Versailles s'a cetitu unu mesagiu alu presiedintelui republicei, din care sa vede dorinti'a de a se consolidá republica conservativa.

„Sórtea cea verosimile a Italiei" se dîcea inca inaintea de aparerea fasciculului din urma din „Nuova Antologia" ca are sa fia discutata in memorat'a fóia periodica. Insemnatatea articulolui e de a se cautá in mare parte sî in insusi numele autorului Diomede Pantaleoni. Acest'a a avutu o rola considerabile la negociârile din anii 1860 sî 1861 intre Cavour sî curtea papei, intrerupte in fine prin mórtea celebrului barbatu de statu alu Italiei. In acestu articulu arata Pantaleoni ca Itali'a este cu cele mai multe staturi europene in relatiunile cele mai bune sî ca in fapta Itali'a nu are de a se teme de alti inimici decâtu de depusii principi italiani, a câroru inimicitia inse este nepericulósa.

Celu mai neimpecatu inimicu, carele nu obosesce a dorí de o parte blestemulu ceriului asupra, sî de alta parte intrarea franceșiloru in Itali'a este curtea papista. Dupa parerea lui Pantaleoni temerea de o intrevenire armata a Franciei in Itali'a nu e cu totulu fâra temeiu. Franci'a asiá de mândra de glori'a ei de arme de odinióra resimte cu dorere caderea ce a suferit'o sî doresce a-si pune la locu renumele celu belicosu, pastratu cu atat'a jelosia, sî inca a contulu unui vecinu, carele, dupa cum dîcu inimicii, a fostu asiá de ingratu, de a lasatu pre Franci'a singura in necasu, pre Franci'a, cârei Itali'a are sa-i multiamésca renascerea sea. Considerându mai de aprópe Pantaleoni situatiunea Franciei afla, ca de acolo nu are sa se téma nimenea de intrevenire armata sî déca se va schimbá regimulu sî Enricu alu V aru devení rege alu Franciei.

In privinti'a acést'a dîce mai departe:

Eu credu ca nu vatemu reserv'a ce trebuie sa observe cine-va la publicarea espectoratiuniloru facute de barbati in pusetiuni oficiali, cându enarezu ce mi-a respunsu inainte de acést'a cu unu anu dlu Thiers, vorbindu cu densulu despre temerile multoru italiani. „Eu nu tienu de o impossibilitate, dîce Thiers, suirea contelui de Chambord vre-odata pre tronulu francesu, dara sa presupunemu, ca elu ori altulu dintre aventurieri aru pune mân'a pre frenele regimului francesu, ide'a de a dechiará sî portá resbelu cu Itali'a o va respinge dela sine cá pre cea mai absurda."

Pantaleoni mai espune ca de poterea lumésca a papei e pace sî mai depârte care e situatiunea interna a Italiei sî periculii cari se potu desvoltá din trens'a sî ajunge apoi la conclusiunea: Mântuirea Italiei aterna cu deosebire dela introducerea reformeloru liberali sî dela departarea tuturoru elementeloru nemorali.

Dîuariulu magiaru „Hon" despre organisarea fondului regescu.

(Capetu.)

„Lauda Domnului, pres'a nóstra inca trage degetu cu a loru, sî ei va succede, déca trebuie cá sa convingemu Europ'a, ca noi privimu, ca a sositu tempulu acel'a, cându sa impartasimu la benefacerile invingeriloru celoru stralucite din 1848 sî pre poporulu fundului regescu, carele — potemu fi superbi — merita a fi egalu indreptatitu numai din acea causa inca, ca ce locuesce pre teritoriulu Ungariei.

Sî cumca poporulu pâna acum a fostu eschisu dela egal'a indreptatire, aceea o póte multiamí deadreptulu fiiloru egoisti ai sei, pre cari nimicu nu-i mântuie de sub sarcin'a responsabilitâtiei pentru aceea.

Déca scrutâmu istori'a autonomiei sasesci, aflâmu, ca aceea in fondu are preste totu acelea-si base cu autonomi'a unui comitatu, sî asiá numit'a „Universitate" a natiunei sasesci nu e alt'a, decâtu ceea ce e „congregatiunea unui comitetu municipale", sî numai intr'atât'a se deosebesce, incâtu nu s'a desvoltatu in aceea-si directiune cu autonomi'a celoru-lalte comitate. Pentru ca e mai pre susu de tóta indoiél'a, ca la inceputu fundulu regescu a fostu unu comitatu cu centrulu in Sabiiu. Apoi mai târdiu, cându poporatiunea a inceputu a cresce sî din Ville s'au facutu sate, iéra din sate orasie: atunci ne mai fiindu de ajunsu unic'a administratiune din centru, au inceputu a se esmite de aici oficia de districtu — orasiesci de centru, cam cá oficiale de judi cercuali (preture), dânduli-se totu mai mare jurisdictiune sub supraveghiarea sî superioritatea centrului principale (comitele, fôispanulu sî adunarea generale.) Asiá s'au formatu municipiele sasesci sî in cele siepte judetie care municipie apoi mai târdiu au devenitu de sine statatóre sî au incursu in adunarea generala prin deputatii loru deosebiti. Asiá s'a facutu din unu comitatu mai multe comitate, sî asiá s'a compusu din deputatii acestor'a adunarea generala a comitatului sî din acést'a universitatea sasésca de astadi.

Numai din acestu punctu de vedere e de a se judecá autonomia separata de administratiunea judeciara sî economica a sasiloru, cá sî a celoru-lalte comitate de atuncea. Multele curióse, ce apoi in decursulu tempuriloru le-au incarcatu privilegiele pre acésta autonomia, acelea, dupa cum le-au suflatu ventulu progresului de pre autonomi'a magiariloru sî dupa constitutiunea separata a secuiloru; asiá trebuie sa le sufle sî dupa autonomi'a sasiloru. Acést'a o pretinde interesulu cetâtieniloru patriei, cari traiescu in staululu constitutiunei intemeiate pre principiulu egalitâtiei de dreptu. Sî aceea sasii nici nu o potu poftí, cá noi sa facemu pre teritoriulu patriei nicairea, sî in otarulu nimenui unu locu de panda isolatu, din care câte-va mii de ómeni se pândésca autonomi'a tierei sî pre cetâtienii patriei.

Ne tienemu de detorintia a face atentu pre guberniu, cá projectulu de lege in privinti'a organisârei fundului regescu sa-lu puna inaintea dietei in asiá forma, cá nu cum-va se escite reactiunea in patria pentru recâstigarea privilegieloru sî a pretensiuniloru basate pre acele pretotindenea sî la toti acei'a, cari sî pre unde respenctivii, inchinându-se principiului celui mare din 48, mai multu de buna-voia aruncara vechiturile privilegieloru loru, numai cá sa véda unitatea statului sî se traiésca in acést'a sub egidea egalei indreptatiri in aceea-si fericire sî securitate, care si o voru creá impreuna cu toti cetâtienii patriei.

Numai aceea se o amintescu, ca câtu de curiosu aru fi d. e. déca secuii aru avé dieta la Agyagfalva séu la M. Osiorheiu? Dara póte avé urmâri mai mari o procedura fâra tactica in cestiunea acést'a.

E dereptu, ca sasi au avutu sî dieta, d. e. pre la 1850, sî cu deosebire in 1863, cându au abdisu deplinu dela autonomi'a loru sî si-au contopitu tiér'a in imperiulu celu mare austriacu. Aceea inse s'au intemplatu in contr'a legei, de aceea s'a sî nulificatu de Majest. Sea regele (?) Cu alte ocasiuni inca s'a mai amestecatu universitatea in treburi de ale legislatiunei, dara pre dreptu a fostu provocata la ordine totudeun'e. adesea in modu aspru sî cu titulature nu prea onorifice.

Atari aspiratiuni contienu sî conclusele conferintiei din Mediasiu, tienute inaintea alegeriloru, cari intre altele aru pune deasupr'a municipieloru, sasesci cá foru de instanti'a II-a in lini'a intâia pre universitatea saséscu sî numai in a dóu'a linia pre ministeriulu de interne. Cine cunósce istori'a universitâtiei memorata mai susu, indata vede nelegalitatea acestui foru midilocitoriu intre ministeriu sî municipiele sasesci, care nelegalitate o maresce sî ingreunarea sî intârdiarea administratiunei.

Intr'unu casu aru fi lucrulu possibilu, déca ad. fundulu r. intregu aru deveni numai unu municipiû. Sî considerându, ca municipiele sasesci s'au formatu in directiune nelegala, incâtu totu orasielulu mai marisioru face unu municipiu cu districtulu, sî asiá orasiele sî in acestea patricii bureaucratici, apasa sî despoia pre comunele sî pre sasii din districtu, pre poporulu fundului regescu in sensulu propriu: tocmai interesulu acestui poporu pretinde cá intregu fundulu regescu sa se faca unu municipiu. Déca inse fundulu regescu nu s'aru reduce chiaru la starea primitiva, la unu municipiu, apoi totu-si la tóta intemplarea aru fi destulu, cá spre esemplu orasiele mai mari sa remâna cu dreptu de municipiu, iéra din cea-lalta parte a fundului regescu — considerându sî aceea, ca câte-va municipie s'au desvoltatu intr'unu modu divergente de cele-lalte — sa se faca celu multu dóue municipie. Intr'aceea insa mi reservu a vorbí mai pre largu despre acésta cestiune intr'unu altu articlu, ce voiu scrie despre regularea municipieloru din Ardélu.

Acum modest'a mea parere in cestiunea organisârei fundului regescu, este cá art. de lege XLII din 1870, ce suna despre organisarea municipieloru din tiéra, sa se estinda sî preste fundulu regescu in totu cuprinsulu seu, cá o lege, la a cârei aducere au participatu sî deputatii sasesci, prin urmare o tienu de buna, sî cá o lege intre a cârei margini sasii tocmai atât'a autonomia potu avé sî pre venitoriu in administratiune sî in economia, câta au avutu sî pâna acum'a. Justiti'a e dejá organisata pre base uniforme. Iéra ce privesce asiá numit'a avere natiunala a sasiloru, câstigata in diferite tipuri, aceea purificându cele de purificatu, sî complanându cele de complanatu, se o imparta intre sine spre scopuri scolastice, séu spre alte scopuri.

Natiunalitatea sî religiunea sasiloru intru atât'a o asecuréza legile nóstre mai vechi sî mai nóue, sî cu deosebire legile despre natiunalitate sî cele despre instructiunea poporului, incâtu, déca cauta la esemplulu celu mai nou alu locuitoriloru Elsatiei sî ai Lotaringiei, e impossibile sa nu fia cu cea mai mare recunoscintia fratii sasi câtra marinimositatea magiara.

Iéra ce se tiene de impregiurea, ca d-v. dloru sasi ve temeti influinti'a politica de inaltiarea românilorn, unguriloru, secuiloru sî greciloru din fundulu regescu: credeti-me d-v. ca, pâna cându intr'atât'a e in mân'a d-vóstre factorulu principale alu averei sî alu culturei, — déca nâ ve veti scì sustiené influinti'a sî pre venitoriu, dîcu, atunci in desiertu ve tieneti de privilegiele ruginite, ce eschidu pre altii, ca acele nu vi-o voru pastrá. Sa nu ve fia frica d-v. de egalitatea de dreptu, nici de concurenti'a de emulatiune libera. Acelu poporu 'si da insusi testimoniu de paupertate, care pre lânga atât'a posessiune sî pre lânga atât'a superioritate in cultura, cá a d-vóstre, se teme a esì la concurintia libera cu acelu poporu, pre care pâna acum totudéun'a l'a apesatu sî trantitu pâna la pamentu in tóta privinti'a.

Eu in interesulu poporului sasescu in sensulu propriu sî alu altoru popóre din fundulu regescu dorescu, cá acest'a sa fia eliberatu de asupririle patriciloru in tóta privinti'a. Iéra acestu scopu se póte realisá numai, déca legea municipale (a comitateloru R.) se va estinde sî preste fundulu regescu, asiá, cum e.

Trad. „Gaz. Tr.“ Franciscu Bakcsi.“

Primirea fonduriloru din Carlovetiu.

Pest'a, in 13 Noemvre 1872.

Caus'a româniloru ortodocsi din Banatu sî Ungari'a, in privinti'a fonduriloru bisericesci din Carlovetiu — este regulata, sî partea ce prin impacatiunea de anu s'a acordatu româniloru — este primita.

Alalta-eri, adeca luni nóptea, sosì aicí comissiunea nóstra primitóre sî eri sér'a fondurile se transportara la Aradu.

Pentru final'a regulare sî primire, prin contielegere reciproca s'a fostu defiptu, ultimulu terminu pre ultimele dîle ale lui Octomvre sî resp. cele dintâiu ale lui Novembre cal. n.

Sâmbeta in 1 Noemvre s'a infacisiatu in Carlovetiu Il. Sea dlu eppu alu Aradului Procopiu Ivacicoviciu cá presiedinte alu comissiunei române, sî cu dlu Iulianu Ianculescu, cá membru din partea sinodului eparchialu de Caransebesiu, iéra Marti in 5 Noemvre s'a infacisiatu dlu V. Babesiu, cá representante alu delegatiunei române sî membru alu comissiunei primitóre. Din caus'a urgintiei de o parte, iéra de alt'a a neregularitâtiei comunicatiunei in acestu tempu, precum sî din consideratiune pentru starea betrânetieloru sî morbositâtiei dlui eppu-presiedinte, caletori'a a trebuitu sa se faca prin Aradu, Temisiór'a, Baziasiu sî de ací pre Dunare in susu, o caletoria impreunata cu multe greutâti sî neplaceri.

In Carlovetiu mai intâiu de tóte printr'unu procesu verbalu s'a adusu in curatu cu administratiunea fonduriloru de acolo, cifrele pretensiuniloru speciali sî modulu respunderei acelor'a in numerariu, in obligatiuni publice sî private sî in interese restanti.

Membrii administratiunei fonduriloru serbesci suntu: Esc. Sea administratorele patriarchiei, eppulu de Pacratiu, Nicanore Gruiciu, eppulu nou-numitu alu Neoplantei, Germanu Angeliciu, primariulu urbei Carlovetiu Stef. Risticiu, consiliariulu financiariu Nenadoviciu cá contabile, sî secretariulu natiunalu J. Ciriciu. Cu acesti'a deci a avutu comissiunea romána de lucru.

De locu la prim'a intelnire, s'au facutu comissiunei române unele dificultâti, la cari acést'a nu se potea asceptá.

Prim'a dificultate a fostu in privinti'a intereseloru ce prin pactulu incheiatu, competu pârtiei române dela 1 Iuliu 1871. De óre ce ministeriulu ungurescu de cultu in ordinatiunea sea din 11 Maiu a. c. prin carea a comunicatu sanctiunea majestatica pentru impacatiunea facuta, specificându cele ce suntu a se dá româniloru, a trecutu cu vederea acele interese, administratiunea fonduriloru din Carlovetiu nu se credea nici detórie, nici indreptatita a respunde acele interese ce ajungu sum'a de 23,220 fl. — In acésta privintia comissiunea romána a staruitu a se telegrafá indata ministrului si a cere deslegare resp. indrumare telegrafica speciale. Acést'a s'a facutu; românii din a loru parte inca au solicitatu, sî astu-feliu Vineri in 8 Noemvre sér'a a sositu deslegarea ministeriale, corespundiatóre pretensiunei româniloru.

Alte dificultâti s'au facutu in privinti'a cameteloru dupa capitalulu in bani, carele se aretá ca a diacutu dela tempulu resolutiunei imperatesci, adeca dela inceputulu lui Maiu a. c. incóci, nefolositu in cass'a natiunale; mai departe in privinti'a cameteloru restanti dela detoriele private ce ni se cedeau sî pre cari restantie trebuiá sa le primésca românii in tipu de numerariu; in fine in privinti'a unoru compensâri dupa hârthiele de statu sî dupa unele sume radicate antecipando.

Tóte aceste dificultâti au trebuitu delaturate, pâna a ajunge la actulu primirei, sî ele tóte s'au delaturatu prin capacitâri reciproce, in contielegere fratiésce, facendu sî un'a sî alta parte concessiuni ecitabili.

La urma s'a statoritu form'a documenteloru pentru adeverirea predârei sî primirei — asemenea prin contielegere comuna, astu-feliu, incâtu sa se economisedie spese sî tacse de mii de floreni.

Sumele primite dupa regularea tuturoru cestiuniloru sî respective dubietâtiloru ce se escasera — s'au calculatu astu-feliu:

I. Capitalulu de 300,000 fl. s'a urcatu prin interesele dela 1 Iuliu 1871 la 323,2000 fl. v. a.*)

Spre acoperirea acestei sume s'au cesu:

a) Oblegatiuni private, deplinu ipotecate in valóre de 247,650 fl.

(NB! Dupa invoiéla trebuiá sa primimu 253,000 fl. in obligatiuni private, dara pre lânga acésta suma nu se poteau complaná interesele restanti, iéra obligatiuni fâra interese restanti nu se aflau in fondu.)

b) interesele restanti, dupa acele oblegatiuni, 8 la numeru facu: 26,244 fl. 50 cr.

c) oblegatiuni rurali ungaro-banatiee, trei piese in valóre nominale de 26,250 fl;

(NB! Dupa invoiéla românii erau oblegati a primí numai 25,000 dara acésta suma nu se potea compune din esistintile oblegatiuni de asta categoria, iéra de alta parte perderea ceací s'a causatu prin primirea in valóre nominale a plusului de 1250 fl. s'a compensatu prin rescumperarea in bani gat'a de câtra administratiunea fonduriloru serbesci a unei asemenea oblegatiuni din cele-lalte dóue fonduri ale româniloru totu in pretiulu nominale.)

Aceste trei posturi dau sum'a de 300,141 fl. 50 cr. v. a.

Restulu de 23,075 fl. 90 cr. s'a respunsu in numerariu adeca cu bani gat'a.

II. Fundus instructus dioecesis Aradiensis s'a predatu sî resp. primitu cu tóte actele administratiunali, mai intregu in oblegatiuni private ipotecate, in valóre totale de 8150 fl. 22 cr. v. a.

III. Fondulu seminarialu totu asemenea, in valóre de 2023 fl. 68 cr. v. a.

S'a mai compensatu 600 fl. interese cari dupa o obligatiune privata erau respunse pâna la finitulu lui Decembre 1872 inainte.

Astu-feliu valórea tuturoru celoru primite este impreuna 333,994 fl. 40 cr. v. a.

Iéra spesele ce s'au facutu cu tóte operatiunile redicârei acestei sume suntu: 684 fl. Remanendu asiá dara aceste fonduri in realu de 333,310 fl. 40 cr.

Dispusetiunile ce voru fi a se face prin administratiunea nóstra provis. din Aradu, le vomu atinge atunci cându vomu avé fericirea de a poté reportá sî despre desfacerea fonduriloru scolari din Bud'a-Pest'a, ce pâna acum mai vertosu pentru neinfatisiarea regulata a membriloru serbi nu s'a potutu finalisá, in care privintia inse in urm'a intetiriloru ce s'au facutu prin regimu, sî la patriarchatulu din Carlovetiu, sperâmu ca curendu vomu reusì sa ni ajungemu scopulu.

Totu deodata s'a combinatu cu adminstratiunea fonduriloru din Carlevetiu acea mesura, ca din ambele pârti sa se incunosciintiedie detorasii cari s'au cesu româniloru, despre acésta cessiune sî sa se indrume a respunde restantiele la administratiunea romána din Aradu, sî — fiindu ca restantiele s'au datu româniloru in tipu de bani gat'a, sa li se anuncie, cumca acele restantie dela 1 Novembre se privescu de capitale scadiute sî se voru computá la respundere cu câte 6%.

Atât'a este credemu de lipsa a aduce la cunoscintia publica despre aceste fonduri, — prin a câror'a primire acésta causa s'a terminatu finalminte. — „Lumin'a“

---

*) Dara dela 1865 pâna acum câtu se radicá? Atunci erá tradare primirea unei sume cá cea din susu, astadi ea este virtute! Red.

Cestiunea bulgara.

(Fine.)

Grecii ocupa totu tiermulu, dela Marea-Négra pâna la fruntariele regatului elenicu. Tóte insulele Archipelagului suntu locuite esclusivu de câtra greci.

Totu asemenea este in Epiru sî in Tesali'a, unde s'au stabilitu câte-va colonii române sî bulgare in diferite epoce sî cari voru sfersî prin a fi absorbite de câtra greci. Intre Traci'a, — locuita de câtra individe din tóte natiunile ale imperiului otomanu, pre unde grecii suntu in majoritate, — sî intre Tesali'a, este Macedoni'a care a fostu supusa câti-va ani la bulgari sî pre care o reclamu cu totulu.

Nordulu provinciei acestei'a, care a fostu odinióra celu mai poternicu imperiu alu universului, astadi este mai de totu populatu de bulgari, cari s'au stabilitu acolo de ani indelungati. Sudulu, din contra, numera la patru sute de mii greci, unicii, adeveratii descendinti ai invingatoriloru Asiei. Suntu pre alocurea câte-va colonii bulgare, dara putienu numeróse, fórte serace sî dara ele nu potu fi privite, sub nici unu raportu, de stapâne ale tierei. Midiloculu Macedoniei este locuitu de greci sî de bulgari.*) Cei intâiu, industriali sî comercianti, s'au concentratu mai cu deosebire prin orasie; cei din urma muncitori de pamentu sî pastori, locuescu câmpiele. De-si bulgarii au totu inaintatu spre mare, coloniele loru au fostu silite insa sa se ocupe la órecare distantia de tiermuri unde le-au taiatu drumulu elementulu grecescu.

De aceea bulgarii au cautatu sa-si croiésca unu drumu spre mare pre la Athos sî Salonicu, cá sa póta taiá elenismulu in dóue bucâti. La propagand'a activa panslavista, grecii au opusu o propaganda sî mai activa inca: au inmultitu scólele elementarie de ambele secse in comunele rurali, au creatu scoli in orasie, au fundatu chiaru o scóla normala cá sa nu aiba nici odata lipsa de invetiatori rurali. Asiá dara, lupt'a acést'a a dóue elemente rivali, a facutu, pentru civilisatiunea Macedoniei, mai multu decâtu aru fi potutu face guvernulu celu mai ingrigitu, propagându cu staruintia impismata instructiunea in poporu.

Deci, nu emanciparea loru religiósa, — la care biseric'a din Constantinopole nu se opune câtusi de putienu, — revindeca bulgarii in momentulu de fatia, ci o dominare spirituale asupr'a provincieloru micste. Dara tocmai acést'a nu le va acordá-o nici odata patriarchulu ecumenicu, chiaru cându l'aru deposede din demnitate-i Sultanulu, chiaru cându aru suferí sórtea lui Gregoriu V.

Cá sa póta fi cestiunea resolvata fâra a provocá o schisma regretabila printre crestinii din orientu, trebuiesce cá bulgarii sa consimta la o delimitare fixa a eparchieloru asupr'a câror'a urméza sa se intinda jurisdictiunea spirituala a ecsarchatului loru.

Aceea ce arunca confusiunea intr'o cestiune atâtu de simple, este articululu X alu firmanului care recunósce pre ecsarchulu bulgariloru. Acestu articlu creéza o situatiune impossibila patriarchului Constantinopolei. Provinciele micste se voru pune sub jurisdictiunea capeteniei spirituali, grece séu bulgare, care aru avea unu numeru mai mare de aderinti.

Deci, pentru ca in Turci'a, nu se pomenesce nici de biroe de statistica, nici de recensimentu esactu alu populatiunei crestine, voru ajunge firesce cá pasialele sa fia singurele autoritâti competinte sa decida in administratiunea spirituala a provincieloru micste.

Sî apoi cifrele putendu variá dupa capriciulu unui pasia, provinci'a acést'a, ce se afla pusa astadi sub jurisdictiunea spirituala a patriarchului ecumenicu, s'aru puna cá mâne sub a ecsarchului sî vicevers'a. Ne este cu greu a crede cá primulu prelatu alu orientului, cârui'a turcii i-au acordatu tóte honorile suverane, garantate de câtra toti sultanii dela Mahomet II incóce; ne este cu greu a crede ca s'aru poté injosí pâna a-si pune autoritatea la discreti'a unui guvernatoru de provincia séu la a unui ambasadoru acreditatu pre lânga Inalt'a Pórta.

Dupa ce a escomunicatu pre episcopulu care s'a proclamatu dela sine-i ecsarchu alu bulgariloru sî pre prelatii cari violasera canónele bisericei, patriarchulu ecumenicu a otaritu a convocá unu sinodu locale spre a-i supune diferendulu. Sinodulu acest'a se compune din patriarchulu actuale alu Constantinopolei, din fostii patriarchi ai aceluia-'si orasiu, din patriarchii Ierusalemei, Alessandriei, Antiochiei sî din episcopulu independinte alu Ciprului; intr'unu cuventu, din tóte capeteniele bisericei imperiului otomanu. Grecii din Constantinopole ceru declaratiunea schismei cá singurulu midilocu de a resólve cestiunea.

In casulu acest'a, partisanii ecsarchului voru fi datori sa se pronuncie, sî biseric'a grecésca nu va mai avea nici unu amestecu cu bulgarii. Bulgarii insa se temu a nu fi declarati schismatici, sciindu ca unu óre-care numeru din trensii voru fi mai bucurosi a se uní cu grecii decâtu a riscá censurile bisericesci.

Nu mai putienu, Russi'a, se teme cá de focu de schisma. Cá tóte cele-lalte natiuni ortodocse, ea va fi chiamata a se pronunciá asupr'a otarirei sinodali sî, iésa cum a esí, adeverulu este ca nu putienu va perde influinti'a-i in orientu. De se va pronunciá contr'a bulgariloru, sî-i alienéza pentru vecii veciloru, câci se scie ca pâna acum i-a impinsu sî i-a sustienutu pre calea acést'a; de se va pronunciá contr'a patriarchului ecumenicu, ea insasi aru fi tratata de eretica sî-'si va perde midiloculu celu mai poternicu de actiune, care este acel'a alu comunitâtiei de religiune pre care l'a posedatu in totu-déun'a asupr'a crestiniloru din orientu, de ori-ce nationalitate.

Sinodulu a tienutu mai multe siedintie secrete, sî a respinsu cá contrariu principieloru cristianismului, etimophiletismosulu, adeca reparatiunea bisericeloru prin rase séu triburi.

„La Republique Francais.“

Sântirea bisericei gr. or. din opidulu Mercurea.

Biseric'a nóstra cea nóua din Mercurea, fâra indoiéla un'a din cele mai mari sî mai frumóse din archidiecesa, inceputa cu punerea petrei fundamentali la 24 Septembre 1864, prin multe ostenele sî sacrificie, in fine este gat'a, sî diu'a sântirei ei se destinase pe 5/17 Novembre a. c.

De tempuriu representantii acelei'a se ingrijisera, cá diu'a acést'a atâtu de memorabila pentru poporulu nostru credinciosu din Mercurea, ba pentru totu tractulu acel'a protopresbiteralu, se fia serbata cu demnitatea, ce i se cuvine; câci nu numai se facura din bunu tempu aretârile oficióse câtra autoritâtile mai inalte bisericesci, ci sî o multime de invitatiuni tiparite se adresasera câtra inteliginti'a romàna din tóte pârtile. Iéra pregatirile, ce facuse putienu numerosulu, inse bravulu sî zelosulu nostru poporu din Mercurea, erau totu atâtea dovedi prea frumóse despre aceea, ca elu scie apretiuí insemnatatea dilei celei multu oftate de parintii, mosii sî stramosii sei.

Escelenti'a Sea Par. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu, rugatu cu multa ardóre a seversí insusi actulu sântirei acestei biserici, din caus'a scapetatei sele sanetâti, spre marea dorere a fiiloru sei sufletesci, nu se potù presentá in persóna, insa tramise pre Vicariulu seu archiepiscopescu, P. Archimandritu Nicolau Pope'a, — o impregiurare carea aduse doiosului poporu multa bucuria sî mangaiere. —

Précuviosi'a Sea dara, sosindu Sâmbata pre la 3 óre dupa amédi la hotarulu scaunului Mercurei, fù surprinsu de unu frumosu banderiu de calareti cu flamur'a nationala in frunte, sî intempinatu de dlu jude reg. Demetriu Macelariu sî Parintele Administratoru protopresbiterale Ioanu Drocu, care din urma bineventà pre Reverenti'a Sea Parintele Archimandritu cá pre delegatulu Archipastoriului seu in terminii cei mai caldurosi. Dupa ce Reverenti'a sea dete espressiune simtieminteloru sele de bucuria sî recunoscinti'a pentru festiv'a primire, ce i s'a facutu, sî pentru ca cu ajutoriulu celui pré inaltu ne vedemu adunati spre unu scopu sântu sî de multi ani doritu, sî impartasî intempinatoriloru binecuventarea Escelentiei Sele, P. Archiepiscopu sî Mitropolitu, se stramutà din caret'a sea in caret'a festiva, ce-lu intempina-se, sî luându lânga sine pre Parintele Adm. protopopescu, iéra loculu seu cedendu-lu dlui jude regiu Demetriu Macelariu, conductulu se puse in miscare sî la 4 óre sosí in Mercurea, unde Reverenti'a Sea trase la locuinti'a P. Adm. protopopescu, iéra cei-lalti óspeti se imprasciara pre la cuartirele pregatite.

Indata apoi se conferì clerulu sî poporulu in biseric'a cea vechia, unde sub conducerea P. Archimandritu cu asistintia numerósa se celebrà dupa tipicu Vecerni'a cea mica, sî apoi radicându-se S. Antimisu, intre cântarile bisericesci dela 13 Septembre in sunetulu clopoteloru sî intre lacremile de bucuria ale numerosului poporu se duse in biseric'a cea nóua. Impressiunea, ce o facù asupr'a inimeloru tuturoru celoru de fatia diferinti'a intre ceste dóue biserici erá in adeveru profunda: ceea de lemnu, cést'a de zidu; ceea scunda sî umilita, cést'a inalta sî marétia; ceea intunecósa sî ruinósa pâna la estremu, cést'a luminósa sî stându in cea mai frumósa intregitate sî splendóre; ceea la loculu celu mai urîtu sî mai parasitu la o parte a comunei, cést'a la loculu celu mai frumosu lânga drumulu tierei la strada, in vederea lumei, stralucindu cu crucea turnului seu celui frumosu la unu tienutu de mai multe miluri!

In biseric'a cea nóua se seversî Vecerni'a cea mare cu Priveghiere si Utrenia, cu carea apoi ajunulu dilei se incheià, remanendu numai candelele aprinse spre a simbolisá dupa stravechiulu obiceiu alu bisericei nóstre priveghiare spirituala a fiiloru acestei biserici in decursulu noptiei intregi.

In diminéti'a dilei festive trei bubuituri de tréscuri, urmate apoi in intervale potrivite de mai multe altele, anunciara momentuositatea serbatórei. Óspetii din apropiare sî din departare, preoti sî mireni, barbati sî femei, români sî neromâni, acurgeau din tóte pârtile; sî la 9 óre, cându P. Archimandritu in trasulu clopoteloru sî salvele de trescuri, insotîtu de unu numeru cá de 18 preoti de feliurite graduri sî numiri, se conferí printre portile de triumfu la biserica, acést'a indata intru atât'a se umplù de ascultatori sî privitori, incâtu spatiulu ei celu largu abiá poté cuprinde numerulu loru.

Incungiuratu de 5 preoti sî unu archidiaconu P. Vicariu archiepiscopescu celebrà sântirea apei sî stropirea altariului sî a bisericei sî rostì din genunchi rogaciunile indatinate pentru asemenea festivitâti, dupa cari apoi ducendu-se s. Antimisu in altariu se incepù s. Liturgia, carea sub melodiósele cantâri ale invetiatoriloru nostri Hociota din Selisce, Banu din Poian'a, Metiu din Resinari sî multi altii dimpregiuru, intruniti in choru improvisatu, decurse in ordinea cea mai frumósa. In loculu chinonicului P. Vicariu rostì unu cuventu insufletititu.*)

Dupa acestea urmà cu solenitate intre salve de trescuri sî trasulu clopoteloru incungiurarea bisericei sî stropirea paretiloru ei cu apa sântita; iéra dupa reintrarea in biserica, Par. Administratoru parochialu sî protopresbiteralu Ioanu Drocu luându-si de tema cuventulu Psalmistului: Rug'a seraciloru o ai audîtu Dómne etc. Psalmu 9. 38. adresà parochieniloru sei unu cuventu serbatorescu, bine potrivitu insemnatâtiei dilei sî petrundietoriu la inimile acelor'a, in care desfasiurà mai pre largu impregiurârile speciali ale bisericei sî poporului credinciosu de acolo, sî cu acést'a facendu-se incheierea sî stropindu-se totu poporulu cu apa sântita, se terminà fastivitatea biser., la carea afara de vre-o 20 preoti dimpregiuru sî o multime considerabile de connatiunali sî coreligiunari din comunele invecinate, luasera parte autoritâtile locali bisericesci, politice, judiciali sî financiali, sî unu mare numeru de poporu de tóte natiunalitâtile sî confessiunile, cu deosebire sasi de acolo sî din vecinatate. In condic'a bisericei, arangiata cu gustu sî pregatita anume spre scopulu acest'a, se inscrise la esîrea din biserica din partea celoru de fatia, ba sî prin epistole din afara dela binefacatori considerabil'a suma de preste 500 fl. v. a. (Va urmá.)

Universitatea fundului reg.

In siedinti'a din 14 Nov. se constitue universitatea sî se desbatu unele cestiuni de formalitate in privinti'a alegeriloru comissiuniloru.

La propunerea lui Schneider de a se impârtí colectiunea de documente de Seivert deputatiloru dietali incinge o discussiune intre propunetoriu sî d. E. Macelariu, carele din urma nu e multiamitu cu motivarea propunerei sî doresce cá sa se statorésca autenticitatea documenteloru culese de Seivert, care colectiune deputatiloru dietali li e de prisosu, câci ei au acolo opulu autenticu alu academiei de sciintie despre fundulu reg.; iéra déca univ. staruiesce a se tramite colectiunea de Seivert atunci sa se aléga o comissiune de siepte sî sa-si dea parerea asupr'a dateloru din colectiune.

Müller e contr'a propunerei lui Macelariu, din causa ca atunci nu se ajunge scopulu cu tramiterea sî impartirea colectiunei documenteloru. Cestiunea acést'a se termina in fine se primesce propunerea lui Schneider.

---

*) De macedo-români, despre cari strainii presupunu ca suntu greci. R. „T. R.“

*) Ne pare reu ca nu avemu ce-va mai pre largu din cuventulu P. Archimandritu, câci audîmu ca nu a fostu numai insufletitu, dara sî plinu de invetiatura positiva pentru poporu. Red.

In siedinti'a din 18 Nov. se incuviintiéza darea unoru anticipatiuni sî diurne. Dupa aceea se cetesce emisulu ministeriale (in traducere nemtiésca) in afacerea scólei de agricultura din Mediasiu. Recunoscinti'a ministrului pentru fapt'a cea patriotica, (deschiderea scólei de agricultura in Mediasiu) sî promissiunea ca la casu de nevoia va sprigini scól'a sî cu ajutórie materiali, primesce universitatea cu multiamita spre sciintia; iéra impregiurarea ca elevii numitei scóle nu se bucura de dreptulu de a serví cá voluntari anuali in armata se primesce cu parere de reu sî in fine portulu liberu postalu alu afaceriloru numitei scóle se primesce spre placuta sciintia.

Bedeus cere a i se spune ca negotiârile pentru ajutorirea scóleloru de agricultura din Brasiovu sî Bistritia, din bugetulu statului, s'au facutu cu incungiurarea universitâtiei. I respunde presidiulu, ca districtéle s'au pusu cu ministeriulu deadreptulu in corespundintia sî numai ministeriulu a tramisu ajutoriulu cerutu pre calea universitâtiei delegate. Bedeus propune ca emisulu ministerialu de pre més'a univ. sa se comunice sî districteloru Brasiovului sî Bistritiei, cu adausulu, ca in viitoriu petitiunile, prin cari ceru ajutórie pentru scolile de agricultura dela statu sa le astérna mai intâiu universitâtiei spre aprobare sî recomandare (Entia sine necessitate non sunt multiplicanda R.). Intre celelalte amenunte ce s'au urmatu mai departe este de insemnatu, ca in 21 Nov. iéra va fi siedintia sî ca atunci intre alte este pusu la ordinea dîlei procesulu comunei bis. gr. or. din Nocrichiu.

Varietâti.

⁂ Pré Sânti'a Sea parintele Episcopu Procopiu Ivacicoviciu a retornatu dela Carlovetiu in buna sanetate „Lumin'a„

⁂ Buletinu despre colera. In 15 au fostu in Bud'a 17 casuri de bolnavire, 4 de mórte; in Post'a 38 de bolnavire sî 14 de mórte. De ambe feliuri de casuri se anuncia din Maramuresiu, Ugocsa, Siarosiu, Casiovia, Vatiu si Bud'a-vechia.

⁂ Lui Ladislau Berzenczey, pre care lu atacasera mai cându nisce juni plini de sperantia, sasi, in Brasiovu in odai'a sea (hotel Bucuresci), i sparsera, póte ca altii, in nóptea din 13 spre 14 l. c. ferestile in Magierusiulu sasescu. O mângaiere póte sa aiba Berzenczey sî adeca, ca nu are de a face cu ómeni prosti, cí cu de acei'a ce „ducu cultur'a in orientu.“

⁂ „Brutal'a maniera a unui invetiatoriu fatia cu unu colegu alu seu.“ Sub acestu titlu, unu domnu invetiatoriu, fostu ostasiu, ni scrie ca s'a dusu la unu domnu invetiatoriu mai betrânu, sî l'a rugatu sa-lu pregatésca pentru esamenulu de cualificatiune, dara ca invetiatoriulu mai betrânu l'au scosu afara. Atât'a pre scurtu totulu. Noi n'amu crutiatu ostenél'a de a ne informá despre acésta causa, si-i potemu serví invetiatoriului, fostu ostasiu, cu urmatórele: Cându a mersu la invetietoriulu betrânu, s'a presentatu in acésta stare: O pipa lunga, o petasca de tutunu mare cu ciucuri lungi, pare ca sî berbecele a sciutu la ce va sa servésca de nu si-au crutiatu pelea, apoi la capu cu unu picu de veselia, in a cârei'a urmare mustetiele erau ceva-si cam . . . Cerendu sa-lu pregatésca pentru esamenulu de calificatiune, sî vediendu-lu invetiatoriulu betrânu intr'o stare atâtu de nepedagogioa, trase sicriiulu mesei de-i aratà unu corbaciu dîcendu: Pre ómeni cá d-ta, eata cu de acést'a amu sa-i invetiu! — La aceste cuvinte invetiatoriulu, fostu ostasiu, o tulí la fuga. Dara nimenea nu l'a scosu afara, ci elu singuru a fugitu in spaima de acestu nou — metodu.

„Lumin'a.“

⁂ Evlavia. La St.-Petru in apropiarea Sabesiului credinciosii luterani fura constrinsi prin asistintia militara sa asculte predic'a parochului. Ce indignatiune va sa-lu cuprinda pre „ortodossulu“ de lânga Sabiiu intemplarea acést'a, incâtu vai! de consistoriulu supremu evangelicu din Ardélu ce 'si va audî in „Federatiune“!

⁂ Din Pest'a s'a trasu la Bucuresci. Cine? Se vede ca limb'a magiara Dîuariele din Pest'a vorbescu cu multa bataie de capu, ca ce sa faca cu legea carea are sa se faca in diet'a acést'a pentru capital'a Bud'a-Pest'a, câci e temere ca membrii municipalitâtiei nu voru vorbí unguresce. Unii dîceau ca in lege sa se dîca espresu, ca in adunârile municipiului limb'a de desbatere sa fia numai cea magiara. Altii mai cu minte, cá sa nu provóce unu resimtiementu in majoritatea cea imensa nemagiara din Bud'a-Pest'a au dîsu ca in lege sa nu pomenésca de nici o restringere, dara sa se faca apelu la patriotismulu fia-cârui membru; agendele inse sa se pórte in limb'a tierei. — Pre cându dîuarielie din Pest'a ni spunu de atât'a grigia pentru limb'a tierei in capital'a Ungariei, „Nemere“ de alta parte enaréza din Bucuresci, ca aici birturile suntu mai magiare decâtu cele din Pest'a. Celariu, fata de casa, aducatoriulu pre mésa toti vorbescu unguresce. Pâna sî fiacherii sciu unguresce. Numai la consulatu nu este nimenea carele sa scie limb'a magiara!

⁂ Votarea secreta. „Bünd. Tagbl.“ scrie ca unu antiste in óre-care comuna 'si spargea capulu fórte multu sa afle elu ca ce este votarea secreta, cu atâtu mai vertosu, cu câtu dupa ordinatiunile ce i venise dela deregatori'a mai inalta respectiva, trebuiá sa o puna in lucrare tocmai elu in comun'a a cârei antiste erá. Dupa mai multe nopti petrecute fâra somnu in fine afla. Dumineo'a urmatóre chiama pre toti barbatii din comuna la sine sî unulu câte unulu intra intr'o chiliutia sî i spune judelui la urechia cui voiesce sa dea votulu. Asiá instruise judele pre ómeni pentru ca asiá a aflatu elu ca este votarea secreta.

⁂ Pictoru sî furu. Unu teneru de 21 ani din Hessen, cârui i lipsesce mân'a drépta este urmaritu pentru ca a fugitu din prinsóre; elu adeca de-sî numai cu o mâna, sî inca cea stânga, avé sa siéda $2\frac{1}{2}$ ani la umbra, câci cu o mâna cum este sî depinge sî fura bine.

⁂ Focu mare sî infricosiatu a fostu in 3/15 Nov. a. c. in Santupetru de lânga Brasiovu despre care ni se comunica ca in scurtu tempu a prefacutu in cenusia cladirile sî averea din trensele a 250 familii (dintre cari 65 suntu familii române). Intre toti acesti nenorociti numai 11 a fostu asecurati. Rapiditatea cu care s'a estinsu foculu asupr'a mai a comunei intregi e de a se adscrie sî unui ventu infioratoriu ce suflá atunci cu cea mai mare furia. Grânele fiindu cea mai mare parte neimblatite nu au pututu fi scapate, sî prin urmare hran'a bietiloru ómeni de pre unu anu intregu victima flacariloru neinduratului elementu. — Foculu s'a escatu din joculu unui copilu cu lemnusie de aprinsu (aprindióre) lânga o siura acoperita cu paie. Mosiulu copilului carele erá ocupatu in siura a observatu foculu cându cuprinsese siur'a mai intréga. Bietulu betrânu Christianu Klees (sasu) a muritu dejá in urm'a râniloru ce le-a capetatu vrendu sa mai scape câte ce-va de focu; copilulu insa a intratu in siura dupa ce singuru a anunciatu foculu sî de atunci nu se mai scie nimic'a despre densulu. „Kr. Ztg.“ da lectiuni aspre Sântpetreniloru, pentru ca nu si-au imblatitu inca grânele. Noi cugetâmu, ca ajutoriulu in bani sî bucate aru fi cu multu mai priinciosu de câtu sfaturile ce nu mai potu folosí nimic'a.

⁂ Propunere la tempu. Dupa legile statului nordu-americanu Ohio, o femeia póte cere despagubire dela cârcimariu, déca imbéta pre barbatulu seu, séu déca acest'a e unu betivu, numai pentru ca ia datu beutura betiva. In dîlele aceste spune fói'a „Albany Evening Journal“ ca o muiere a pretinsu dela siése cârcimari câte 10,000 dollari sî e de parere ca cu totu dreptulu pentru durerile ce a suferitu in urm'a betiei barbatului seu. Cum aru fi, dîce unu altu dîuariu, cându prin legi s'aru puté constringe modistele sî comerciantii de mârfuri de mode sa platésca barbatiloru despagubiri pentru durerile ce li causéza muierile loru.“

⁂ In menageria. In un'a din cetâtile nemtiesci se producea unu proprietariu de menageria deschidiendu gur'a unui leu sî verendu-si capulu intrens'a. Toti privitorii asceptau in o tacere infioratóre esîtulu acestei productiuni cutezate. Unu invetiacelu de partofariu inse eschiama: Acést'a e nimic'a! Sa-lu vedu eu sa intre singuru la maiestrulu meu cându va fi maniosu!

⁂ Comodu sî practicu. „Genfer Journal“ raportéza despre unu lucru demnu de a se introduce la tóte drumurile de feru, ce se afla la drumulu de feru francesu orientalu. Caletorii de pre lini'a acést'a capeta de unu tempu incóce bilete de urmatoriulu cuprinsu: „Fiindu ca trenurile exprese sî de posta pauséza la gar'a din Vesoul tempu fórte scurtu, domniloru caletori, carii dorescu sa prandiésca séu sa dejuneze acolo, li se aduce la cunoscintia, ca in buffetulu garei se capeta mancâri calde in corfe sî o jumetate sticla de vinu de Bordeaux pentru pretiulu de 3 frânci séu 3 frânci 50 centime. Mancârile suntu: trei feliuri de bucate pâne sî desertu. Biletele se predau caletoriloru in Vesoul; iéra in Portarlier cei ce caletorescu la Parisu sî in Luzern cei ce caletorescu la Basile'a le dau inapoi. Caletori'a dela Vesoul pâna la stationile dise duréza 30 minute, asiá incâtu caletorii potu sa prandiésca comodu in vagóne.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de parochu pre vacant'a parochia Vidolmu tractulu protopr. a Lupsiei pâna la 1 Decembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: Casa parochiala cu pivnitia sî gradina de pomi, pamentu aratoriu de 1 ferdela de cucuruzu, de grâu 5 ferdele pre unu anu, pre altulu 7 ferdele, fenatiu de 3 cara de fênu, sî cimiteriulu de 2 cara de fênu sî dela 60 de case câte 8 cupe de grâu simbri; apoi venitele stolare obicinuite.

Doritorii de a ocupá acésta parochie: se cere a fi clerici absoluti, sî cu portâri morale, concursele au sa fia provediute cu documentele necesari, sî ale adresá la scaunulu prot. gr. or. alu Lupsiei pâna la 1 Decemvre 1872.

In contielegere cu comitetulu bisericescu
din Vidolmu.

Ofenbai'a 3 Novembre 1872.

Nicolau Fodoreanu
(1—3) Adm. prot. gr. or. a Lupsiei.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de preotu in vacant'a parochia Lesinicu cu fili'a Dumbraviti'a din protopopiatulu Devei, se escrie concursu cu terminulu pâna la 30 Novembre st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

In matera. Casa parochiala cu gradina lânga ea. Dela 28 mosiesi a 2 mertie — 56 mertie greu. Dela 50 geleri a 2 mertie — 100 mertie cucurudiu sfaramatu.

In filia. Dela 47 numeri de case a 2 mertie 94 mertie cucurudiu sfaramatu. Unu pamentu aratoriu de 2 mertie semanatura. Sî in fine, cimiteriele de lânga ambele biserici, pre lânga stol'a usuata.

Doritorii de a ocupá acestu postu 'si voru tramite petitiunile loru instruite in sensulu Statutului Organicu § 13 adresate comitetului parochialu, la subscrisulu, pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 29 Octobre 1872.

Pentru comitetulu parochialu

Ioanu Papiu
(3—3) Protopopu.

Concursu

Devenindu un'a din parochiele de a III clasa din comun'a Rechit'a sî fili'a Strugariu vacanta, se escrie pentru reintregirea ei concursu pâna la capetulu lunei lui Decemvre 1872 st. v.

Emolumentele suntu:

a) dela 108 familii câte o ferdela de cucurudiu in grauntie sî câte o dî de lucru — claca. —

b) fenatie de dóue cara de fenu,

c) indatinatele venite stolare regulate incâtu-va.

Doritorii de a ocupá pomenit'a parochie, au sa-si ascérna suplicele loru scaunului protopr. gr. or. in S Sabesiu inzestrate cu documentele recerute de Statutulu Organicu pâna la prefiptulu terminu.

Rechit'a in 24 Octom. 1872.

Comitetulu parochiale.

Cu consemtiementulu resp. P. protopr.
(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 91. ANULU ,XX.

Sabiiu, in 12|24 Novembre 1872.

Sabiiu, 9 Novembre 1872. In nr. 84 alu „Gaz, Trans." aparù o corespondintia din Blasiu din 7 Novembre a. c. subscrisa de S. P. M. privitóre la raportulu justificatoriu alu comitetului nationalu din Sabiiu, prin care acelu corespondinte se incérca a indreptá pre comitetu in privinti'a unoru impregiurâri cuprinse in raportulu seu. In aceeasi corespondintia d. corespondinte amintindu sî despre substituirea subscrisulu la conferinti'a din Blasiu prin Esc. Sea P. Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, carele nu potea participá, fiindu morbosu, precum sî despre incunosciintiarea prin telegramu a ministrului presiedinte sî invoirea lui la acea substituire, continua cu aceste cuvinte parte subliniate: „Deci pre dîu'a detiermurita sî la loculu seu — Blasiu — alesu de membri conferintiei, s'au inceputu pertractârile dela 29 Iuniu pâna la 3 Iuliu, esceptandu-se sî sosirea substitutului domnu Vicariu, cârui pre tóta dîu'a i s'a tramisu caret'a Esc. Sele Domnului Metropolitu la gar'a câlei ferate, **câte de dóue ori**, câtu a tienutu conferinti'a fâra inse de a fi venitu, séu baremu scrisu ca nu va vení."

Lucru minunatu! cum unii domni din nevinovat'a absentare a subscrisului dela conferinti'a din Blasiu de asta véra, voiescu a face cum se vede, unu capitalu mare politico-nationalu. Altmintrea nu-mi potu esplicá lucrulu, vediendu, ca absentârei acestei'a i se da o insemnatate, de care subscrisulu nici ca a visatu vre-odata. Ce mai sciti! póte ca chiaru sî consecintiele eventuali ale negotiâriloru din Blasiu, inca se voru ascrie totu subscrisului pentru absentarea sea?! Tóte suntu cu potintia in dîu'a de astadi.

O asemenea corespondintia se publicà in vér'a trecuta sî in dîuariulu „Romanulu" din Bucuresci, datata din Vien'a sî subscrisa de unu óre-care Camiliu, la care insa eu inca atunci 'mi facui reflessiunile mele in acela-'si diuariu. Sî fiindu ca ambe aceste corespondintie privescu totu unu obiectu sî tientescu totu la unu scopu, me vedu motivatu a republicá acelu respunsu alu meu tramisu la „Romanulu", sî aici in „Tel. Rom.". Elu suna astfeliu:

„Valcele (Elöpotak), 2 Aug. 1872. Onorabila Redactiune! In dîuariulu ce-lu redigeti, din 7 Iuliu a. c. aparù o corespondintia a dlui Camiliu din Vien'a, in care facendu-se intre altele amintire sî de mine, mi se imputà unele lucruri, despre cari eu nimic'a nu sciu, sî pre cari tocm'a pentru aceea, in interesulu adeverului, nu le potu trece cu vederea.

„D. Camiliu afirma in acea corespondintia, ca eu asiu fi facutu o incercare desperata a paralisá negotiârile unoru români din Transilvani'a cu regimulu; ca eu asiu fi cautatu unu pretestu frivole de a absentá cu totulu dela o conferintia preliminara, in care s'aru fi formatu mai multe punte, pre bas'a câror'a se voru deschide negotiârile; ca eu asiu fi aspirându la vechiulu rolu alu archiepiscopului meu; ca eu in fine asiu fi refusatu onórea ce mi s'a oferitu, absentându dela acea conferintia numai din ura inflacarata câtra cei-lalti patru membri ai conferintiei desemnati de ministrulu Lonyay sî Metr. Vancea, — sî din ura religiósa, carea nu m'aru fi iertatu a vení in contactu cu Metropolitulu din Blasiu.

E bine, dle redactoru, eu amu onóre a dechiará tóte aceste dîse sî afirmate de d. Camiliu relativu la persón'a mea de pure neadeveruri, sî nu me potu din destulu mirá, ca acelu Camiliu avù cutezanti'a a esí in publicu cu nisce nascocituri cá acestea lipsite de totu fundamentulu.

„E adeveratulu, ca Escel Sea Par. Metropolitu alu nostru, Andreiu bar. de Siagun'a, impedecatu prin morbulu de care sufere, substituì in locu-i la amintit'a conferintia pre subscrisulu sî ca eu absentai dela aceea, dara nici decum din causele sî sub pretestele indicate de Camiliu, cí din cea mai naturale sî mai justificavera causa, incâtu chiaru unu Camiliu sa fia fostu in locu-mi inca aru fi trebuitu sa absente. Sî caus'a acést'a este, absolut'a impossibilitate de a me duce la loculu conferintiei, adeca la Blasiu, pentru scurtimea tempului. Pentru ca — dupa cum se póte vedea in actele respective — tienerea acelei conferintie se anunciase mai intâiu pre 1 Iuliu s. n. in Alb'a-Iuli'a, pre cânda me sî determinasemu a me duce; sosì inse o a dóu'a incunosciintiare la Sabiiu, in 28 Iuniu dupa amédi, ca nu in 1 Iuliu, cí in 29 Iuniu adeca a dóu'a dî, sî nu in Alb'a-Iuli'a, ci in Blasiu se va tienea conferinti'a proiectata. E bine, cum mi-aru fi fostu mie cu potintia a calatorí preste nópte la Blasiu neesistându cale ferata intr'acolo? Dóra pre drotulu telegraficu? Dusus'aru fi d- Camiliu? Nu credu.

„Acést'a este starea cea adeverata a lucrului.

„Asiá dara nu eu, cí intârdiat'a incunosciintiare fù caus'a cea adeverata a absentârei mele, dle Camiliu.

„Acést'a constatata, va se dîca conclusiunea dlui Camiliu in privinti'a absentârei mele dela conferinti'a din cestiune odata resturnata, cadu de sine-si impreuna sî cele-lalte afirmationi ale domniei sele, cá nisce deductiuni trase din premise false.

„Din aceste acum pré lesne voru poté cunósce on. lectori, cam câte dramuri de adeveru voru fi coprindiendu in sine sî cele-lalte corespondintie ale dlui Camiliu scrise in afacerile nóstre transilvane politico-nationali sî confessionali.

„E fórte tristu sî durerosu, cându barbati cá Camiliu sî consocii, barbati de litere sî dîsi culti, in locu de a se ocupá cu lucruri mai serióse si salutari sî perdu tempulu cu atari esercitie copilaresci, indreptate spre a maculá caracterulu altor'a, cari inse mai pre urma se intorcu chiaru asupr'a autoriloru loru insisi. Sic non itur ad astra!"

Totu acest'a 'mi este respunsulu sî la corespondinti'a din Blasiu, in ceea ce privesce absentarea mea dela conferinti'a prementionata, ca adeca: numai impossibilitatea produsa prin prea intârdiat'a incunosciintiare a fostu caus'a absentârei mele.

A-si mai poté observá inca sî alte la cele ce se amintira in corespondinti'a din Blasiu relativu la acestu factu; câci Escelenti'a Sea Par. Archieppu sî Metropolitu Siagun'a a scrisu Esc. Sele Par. Metropolitu Dr. Vancea, ca fiindu bolnavu substitue in locu-i pre Archimandritulu seu, la ce inse nu i s'a respunsu nimic'a, ci s'a facutu intrebare la regimu déca este permisa acést'a substituire, sî nici baremu despre resultatulu intrebârei nu i s'a facutu nimic'a cunoscutu. E bine, óre nu se cuvinea, cá despre totiepasii acest'a sa se fia incunosciintiatu sî Sabiiulu, déca nu altmintrea pentru urgentia, celu putienu pre cale telegrafica, sî mai de tempuriu, iéra nu in ór'a ultima?!

Dealtmintrea me simtu prea placutu indetoratu a esprime la acésta ocasiune profund'a mea recunoscintia Escel. Sele dlui Metropolitu Dr. Ioanu Vancea, pentru inalt'a-i consideratiune fatia cu neinsemnat'a mea persóna, tramitiendu de câte dóue ori caret'a dupa mine la gar'a drumului de feru.

N. Popea.

Epistole dela tiéra.

Este tare marcabilu in viéti'a politico-nationale sî potemu dîce mai sî in cea bisericésca a românilorus din partea ostica a monarchiei, ca tóte au inceputu a se incliná spre unu scepticismu. In privinti'a acést'a mai tare se oglindéza starea presenta a nóstra in vocea jurnaleloru nóstre române. Déca vomu privi spre acestea mai de aprópe, ne potemu convinge, ca pre lânga o unica esceptiune, in cele mai multe, cestiunile natiunale — nu se tractéza sî desbatu mai principialu, nu se scie unu punctu de manecare comunu, ba chiaru in privinti'a bunului scopu a unui'a séu a celui'a-laltu jurnalu te face a dubitá. Intielege ori sî cine divergintie de opiniuni ale româniloru, — ba putemu dîce, ca pentru eruerea mai acurata a lucruriloru, este aceea chiaru de lipsa — nu se póte intielege insa nici de câtu, incrucisiarea partideloru intre români in scopu sî in midilóce pâna la atât'a, incâtu sa se diadarnicésca pâna la nulla tóte incercârile sî lucrârile loru.

Se vedemu cum?

Stratulu trebiloru nationale se parea a-si fi aflatu cultivatori adeverati in conferinti'a din Sibiiu sî comitetulu din 5—6 Maiu, a. c.; elu s'au plinitu, sî ingrijitu cu acuratetia — sî cându erá sa resara fructe bune sî folositóre — eata, ca cobile s'aru cu piciórele pre acestu stratu sî-'lu nimicescu. O sperantia mai remâne inca, ca sementi'a cea buna din elu totusi va resarí.

Amu vediutu lucruri din partea comitetului din Sibiiu dela 5—6 Maiu, amu vediutu materialulu lucratu de acelu comitetu: „Caus'a românа la an. 1872." care nu mai lasa pre nimenea a dubitá despre bunele intentiuni ale aceluia-'si comitetu. Abstragendu insa sî dela aceste lucrâri un'a preste tóte nu se póte negá acestui comitetu, adeca, staruinti'a de a ajunge o solidaritate sî o buna intielegere intre români. Pre acestea le-a accentuatu totu-déun'a in lucrârile sele sî le-a urmaritu cu modestia, cu resignatiune, bá de siguru sî cu jertfe

Mai multu tempu au planatu cétia sî intunerecu in cursulu trebiloru nationale, de cându adeca totu sufletulu romanescu apelá la unu congresu nationalu, de cându comitetulu din Sibiiu continuu, au datu espressiune acestei dorintie, sî au conlucratu pentru realisarea ei, — sî totusi n'au urmatu la tempu ba n'au urmatu pâna in dîu'a de astadi realisarea lùi. O detorintia trista adeveratu, dara totu-déuna data sî dintre cele mai mari si-au implinitu comitetulu din Sibiiu, cându chiarifica pre publiculu românu despre aceea, unde au stagnatu cursulu trebiloru nationale; pentru ca marturisescu sinceru, eramu aprópe a fi sî in obiectulu acest'a mistificati, mai alesu, ca suntu ómeni anume, cari se incérca a mistificá lucrurile.

Dupa raportulu comitetulu din Sibiiu resulta:

a) Ca acestu comitetu a indreptatu sî a dóu'a adresa câtra ambii Metropoliti in sensulu convocârei congresului nationalu.

b) Ca congresulu totusi nu s'au realisatu din causa, ca Esc. Sea Metrop. Dr. Vancea n'au aflatu oportunu deocamdata tienerea congresului, fiindca nisce barbati ai natiunei au intratu in pertractâri cu inaltulu regimu, in privinti'a impacârei sî a multiamirei româniloru cu sistemulu politicu presentu alu statului.

Déca revenimu dupa tóte acestea, a cercetá acum, ca pentru ce ne aflâmu românii din Ardélu politicesce totu cá mai inainte, — adeca reu, de totu reu, recunoscu de unu punctu comunu de manecare, nu aflâmu causa aiurea decâtu in o incrucisiare a lucruriloru facuta cu scopu séu fâra de scopu. Fâra de scopu s'aru vedea a se fi produsu acésta tarbacéla sî ametiéla a trebiloru nationale, cându se ia in socotintia, ca barbatii, ce au conferitu la Blasiu in 29 Iuniu a. c. sî au facutu póte mari sperantie dela pasulu loru; cu scopu insa din partea regimului. Luându in deaprópe considerare mai departe sî antecedintiele conferintiei din Blasiu intielegu conferinti'a dela Alb'a-Iuli'a din 27 Iuniu a. c. face pre omu a se indoi sî in bunele intentiuni ale aceloru, ce au produsu acésta conferintia, sî a dice, ca cu scopu sî din partea acestoru. Sî vrendu a mitigá judecat'a acést'a scopulu n'au trebuitu sa mérga directu, de a strică causei nationale, ci indirectu paralisandu actiunea comitetului din Sabiiu. Precum au doveditu consecintiele, conferinti'a amintita dela Alb'a-Iuli'a, nu numai au fostu de prisosu, dara au fostu destruatória si pagubitóre bunei intielegeri si causei comune. Ce resultate binefacatóre au produsu acésta conferintia ? ce actiune de folosu au inauguratu acea conferintia ? Nimic'a, chiaru nimic'a. Au pronunciatu cu maioritate cuventulu „passivitate“ si s'au pusu la odichne. Ast'a s'a facutu si la Mercurea in an. 1869 ; s'au vediutu insa ca nu e bine asiá si au vrutu sa se cerce altmintrea mai bine. Cu tóte ca insisi dintre cei mai insemnati barbati, din câti au fostu atunci la Alb'a-Ili'a au fostu pentru parasirea passivitâtiei — intre care din comissiune insusi dlu Baritiu s'au inclinatu spre acést'a pâna la venirea cestiunei in plenulu adunârei — cându se schimbà altmintrea; lumea vrea sa scie ca la indigitatiuni venite in urma chiaru dela Pest'a — totusi ide'a cea buna au cadiutu póte numai si numai pentru ca si-au avutu isvorulu seu din Sabiiu. Sa nu mai amintescu de incurcatur'a si confusiunile, ce au urmatu de aici, nici de batjocur'a, la care au ajunsu poporulu nostru in mânile strainiloru fatia cu alegerile, care erau dejá in curgere, câci acestea le-amu vediutu cu totii, ci sa revenimu pentru putienu la conferinti'a din Blasiu, aceloru 3 barbati, chiamati de regimu, câci aici se pare dupa raportulu comitetului din Sabiiu a jacea impedecamentulu congresului nationalu.

Pentru a ne potea pronunciá mai dreptu asupr'a intrebârei, incâtu au potutu se impedece pre acea conferintia si lucrârile acelei conferintie tienerea congresului, se va trage o paralela intre insemnatatea unui congresu natiunalu si intre insemnatatea unei atari conferintie. Inainte de tóte premitemu faptulu, dejá cunoscutu publicului românu, ca concessiunea pentru tienerea acestui congresu, de-si nu erá de lipsa dupa legile in vigóre, fiindu ca a fostu dorita din unele pârti póte pentru óre-care consideratiuni, — erá dejá esoperata in urm'a pasiloru facuti la locurile mai inalte.

Congresulu nationalu este corporatiunea cea legale, in carea natiunea româna 'si potea formulá mai fidelu dorintile sele, si in care preste tóte se potea ajunge o solidaritate intre români.

In congresulu natiunale s'au adunatu natiunea româna din Ardelu, si in trecutulu recentu ; in congrese s'au tractatu causele vitale ale româniloru si s'au ajunsu resultatele cele mai bune dupa impregiurâri.

Congresulu erá si asta-data statu de doritu din partea tuturoru româniloru, câci numai in congresu se potea restabilí solidaritatea si bun'a intielegere intre români de câti-va ani atâtu de sdruncinata.

O conferintia de felulu celei din Blasiu dela 29 Iuniu are unu caracteru numai privatu si nu obliga pre nimenea altulu decâtu pre acei'a ce au conferitu. Ea nu póte lucrá nimicu in numele natiunei — mai alesu cându natiunea nu scie nimic'a, si intr'adeveru natiunea n'a sciutu nimic'a de conferinti'a din Blasiu. N'a sciutu pentru ca nu s'a publicatu nimicu, afara acum provocati, quasi rectificare in nr. 85 alu „Gaz. Trans.“ din a. c. Cu atâtu mai putienu au potutu, dupa cum audimu, face chiaru memoriale despre postulatele natiunei române. Cum au potutu dara impedecá lucrârile conferintiei din Blasiu tienerea congresului nu póte omulu intielege.

Nu se intentionédia prin acestea condemnarea conferintiei din Blasiu, câci ea 'si potea merge drumulu seu pre responsabilitatea sea — si ne amu gratulá, déca aru potea esí ce-va bunu din lucrârile ei; — dara trebuie sa se condemnedie faptulu, ca ea au potutu opací tienerea congresului.

Nu potu si credu ca nimenea credinciosu causei nationale nu póte impartasí si consemtí cu rectificârile date in „Gazet'a Transilvaniei“ la raportulu comitetului din Sabiiu, fiindu ca se pune atât'a insemnatate din partea scriitoriului acelei'a pre conferinti'a cestionata. In meritu vrea rectificantele sa predice insemnatatea ei prin aceea, ca au fostu initiata dela locurile mai inalte si ca ea au fostu necesaria cá pregatire a congresului ; iéra in forma-'si esprima parerea de reu, ca n'au participatu la ea si plenipotentiatulu Esc. Sele Metropolitului din Sabiiu, Archim. Nicolau Pope'a.

Cându meritulu si insemnatatea conferintiei de a fi potutu impedecá tienerea congresului este trasu la indoiéla, atunci putienu mai este de a se vorbí de forma. Totusi cu putiene cuvinte mai intâiu de forma, apoi de meritu.

In jurnalulu „Romanulu“ din Bucuresci amu avutu insumi ocasiune de a me chiarificá in punctulu formalu si déca este a se mai repetí si ce mai sciu si altii, atunci se póte dîce, ca se pare a fi fostu calculata tienerea acelei conferintie intr'acolo de a nu luá parte representantele Metropolitului din Sabiiu, câci acea conferintia au fostu anunciata pre dîu'a de 1 Iuliu in Alb'a-Iuli'a si apoi mutata inderetu pre 29 Iuniu in Blasiu. Prin urmare déca au sositu la Sabiiu incunosciintiarea despre acésta mutare abiá in presér'a dîlei de 29 Iuniu, au potutu sa se totu tramita trasur'a la gara nu de 2 ori, dupa cum dîce „Gaz. Trans.“, ci de 8 ori, dupa cum au mai dîsu altii.

Iéra ce privesce meritulu nu se póte pricepe cum de n'au mai aflatu de lipsa acei trei barbati se scie, mai intâiu dorinti'a natiunei si se primésca impoternicire mai intâiu dela congresu de a asterne memoriale si a lucrá in numele ei, nu sa faca „calea intórsa“; si déca in fine acei trei barbati, pre cari corespondintele, ce voiesce a rectificá, i numesce desemnati de regimu cá din „opositiunali“, punu totu pondulu acelei conferintie pre giurstarea, ca este conchiamata dela locurile mai inalte, atunci n'au trebuitu sa se sparia nici de congresu, câci si pentru acést'a erá esoperata concessiunea mai inalta, prin urmare inca cá cea mai legale si cu voi'a regimului. Tóta tréb'a se banuiesce si mai multu cându natiunea doresce a scí ce au lucratu conferinti'a din Blasiu, si totusi inca pâna astadi nu se scie nimic'a nici de cuprinsulu memorialului, ce voru fi datu la locurile mai inalte.

Dupa tóte acestea rectificarea cea mai buna o putea dlu rectificante S. P. M. din nr. 85 „Gaz. Tr.“ face déca dedea publicului cuprinsulu memorialului, a cârui resolvere dîce, ca se astépta.

(Va urmá.)

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 18/6 Nov. s'a tienutu sub presiedinti'a lui Perczel, la carea dintre ministrii au fostu de fatia : Lonyay, Trefort, Wenkheim, Pauler, Tisza.

Presiedintele incunosciintiéza cas'a ca ministrulu de interne a facutu presidiului cunoscutu, ca a dóu'a dî, din caus'a onomasticei Maj. Sele Reginei, va fi servitiu ddieescu solemnu in catedral'a din Bud'a. Provóca cas'a sa dea espressiune simtieminteloru ei de aderintia si sa insarcineze pre presidiu a aduce gratulatiunile deputatiloru in form'a usitata Maj. Sele Reginei (consimtire generale).

Ministrulu Pauler transpune dóue projecte de legi (cassarea tribunalului superioru de finantie, — inmultirea judecatoriloru la tribunalulu de schimburi (police) in Pest'a) ce se transpunu spre tiparire.

Madarász interpeléza pre min. de justitia, déca are de cugetu sa aduca unu proiectu de lege despre possessiunile curiale ? Min. respunde afirmativu.

Alesandru Buda intréba pre ministrulu de finantie déca e adeveratu ca voiesce sa venda bâile erariali de feru si de carbuni din Transilvani'a Francobancei si déca voiesce sa céra in privinti'a acést'a si parerea directiunei montane din Clusiu. Se transpune interpelatiunea ministrului.

Conte Iul. Szapáry transpune dietei raportulu comissiunei centrali despre proiectulu de lege privitoriu la capitala dimpreuna cu votulu separatu a dóue sectiuni. — Pre Sâmbata se pune la ordinea dîlei.

Ministru de justitia respunde la interpelatiunea lui Csernatony in privinti'a asiediârei lui Batagliarini de judecatoriu. Din respunsu se vede ca impregiurârile esceptiunali ale Croatiei si cetâtiei Fiumei suntu caus'a denumirei unui judecatoriu, carele nu scie unguresce; speréza insa ca in viitoriu si greutatea acést'a se va delaturá.

Csernatony dice ca ministrulu a respunsu fórte cavaleresce in ceea ce privesce pre antecessorulu seu carele a denumitu pre judecatoriu, dara la intrebarea facuta de densulu totu-si nu a respunsu. Oratorulu critica aspru tienut'a ministeriului intregu si-lu invinue, ca nu arata destula tendintia magiara. Regimulu de 5 ani de dîle nu a facutu nimic'a pentru supremati'a ungurésca, cí inaintéza germanisatiunea. Regimulu e asiá de putienu magiaru, incâtu nu are nici unu dreptu de esistintia, câci pentru ca suntu tocmai ministrii de fatia in oficiu si câci tocmai ei edifica case si cumpera bunuri inca nu are dreptu de esistintia (contr'adîcere in drépt'a, strigâri : la ordine ! aplause in steng'a).

Presied. Perczel : Provóca pre vorbitoriu sa-si interpreteze cuvintele sele indreptate contr'a regimului.

Csernatony dechiara, ca a amintitu o fapta, pentru ca ministrulu-presiedinte edifica o casa, si cumpera bunuri, pre cându tiér'a se afla in deficitu. Fia-care are dreptu sa se imbogatiésca, numai unu ministru nu, pâna cându e ministru (sgomotu si risete) Cuventatoriulu dîce, ca aru trebuí sa dea regimului unu votu de blamu in urm'a respunsului la interpelatiune, acést'a inse o lasa pre sém'a dreptei.

Min. Pauler a replicatu la observârile lui Csernatony, cari se tienura de objectu, apoi se votà si majoritatea iá respunsulu ministrului spre sciintia.

Ministru-presied. Lonyay: Onorata casa ! Inainte de tóte dechiaru, ca voiu vorbí in scurte cuvinte (miscare in steng'a, s'audimu! in drépt'a).

Suntu invinuiri de acele, este o maniera de a invinuí, la carea respunsulu celu mai demnu este : despretiulu (Aplause in drépt'a, miscare in steng'a). Respunsulu acest'a insa este celu mai corespundiatoriu, cându cine-va, cá si mine, se póte provocá inaintea tierei intregi la trecutulu seu politicu de trei-dieci de ani si póte cu curagiu si pre fatia sa caute spre viéti'a sea trecuta, spre viéti'a — eu potu sa o dîcu in consciintia — care nu pórta nici o péta de rusine (aplause in drépt'a) si déca cautu de alta parte de unde are invinuirea mea oirginea si in ce modu s'a propusu (strigâri in indrétp'a : (Acést'a e infamia ! miscare mare.) Unu contrariu fatisiu si onorabile, puna elu intrebarea cum o va pune, me simtiu obligatu ai respunde detaiatu si la tóte ; dara la calumniâri lipsite de ori ce temeiu, la o astu-feliu de formulare a calumniâriloru, precum amu fostu siliti sa le audîmu tocmai acum dela fundatorulu acelei scóle, pre carea eu nu o potu numí altcum, decâtu scól'a calumniei, este arm'a cea onorabile: cu provocare la trecutulu meu, cu provocare la consciinti'a mea cea sincera si curata — despretiulu.

Nu voiescu a ventilá aici trecutulu dlui deputatu, observezu numai atât'a, ca pre cându eu din tineretiele mele, alaturându-me lânga fiii cei escelenti ai patriei mele m'amu nisuitu prin labóre onorifica a inaintá interesele patriei (Aplause in drépt'a ; miscare in steng'a), ce a facutu dlu deputatu ? Me asiu provocá la onorabilulu meu amicu Bitto, carele a fostu fatia la o contielegere de astu-feliu de natura, carea singura e de ajunsu, cá eu sa nu me simtiu magulitu ca me aperu fatia cu dlu dep. séu vinu in atingere cu densulu, cí sa me simtiu cu totulu din contra.*) (Aplause vii in drépt'a, miscare mare.)

Ministrulu respinge mai departe insinuatiunea ca zidesce palaturi si cumpera mosii si dîce, ca déca le face aceste, le face cu averea sea castigata in modu onorabile si ceea se face, face pre fatia nu intru ascunsu. Intréba in fine, ca introducerea astoru feliu de calumnii radica védi'a parlamentului ? Aduce aminte oratorului de cuvintele unui deputatu din partid'a sea, carele dîcea ca védi'a regimului nu trebuie subminata, dara intarita ; atrage atentiunea oratorului ca autoritatea parlamentului se derapana prin tercirea in tina a persóneloru regimului, si se vatema si regimulu respunsabile, ceea ce nu va dorí nici unu patriotu adeveratu. Provóca in fine pre presiedintele, cá pre viitoriu cându se voru iví atacuri din ori-ce parte, din consideratiune câtra parlamentu, sa chiame pre respectivulu la ordine. (Aplause).

Csernatony recunósce ca a fostu pré veementu, dara respunde totusi si densulu presiedintelui ministeriului cu : — despretiu. Cele dîse de ministru sa le judece cas'a. Elu se provóca la presied. de mai inainte Somsich. Dealtmintrea eu dîcu numai atât'a : Cum a vorbitu ministru-presiedinte, nu vorbesce omu de omenia ! (sgomotu infricosiatu de ambe pârtile ; deputatii paresescu locurile ; strigâri, clopotielulu).

Ghiczy propune trecerea la ordinea dîlei.

Somssich: Eu dîcu numai atât'a, ca asupr'a celoru ce s'au vorbitu aici are sa judece cas'a intréga.

---

*) Alusiune la o siedintia a emigrantiloru ung. din 1849 tienuta in Parisu sub presiedinti'a lui Lad. Teleki, in carea s'a decisu eschiderea lui Csernatony din clubulu emigrantiloru pentru tradare si pentru conspiratiune cu regimulu imperialu. In siedinti'a aceea Bitto a fostu notariu. — Csernatony a mai fsotu condemnatu in juneti'a sea pentru falsificare de bancnote.

In sgomotulu celu mare presiedintele inchide siedinti'a.

Sabiiu, 8/20 Nov. 1872.

Domnule Redactoru ! In nr. 80 a. c. alu stimatului diurnalu ce redigiati, au aparutu unu articlu subscrisu de dlu jude la tribunalulu regiu din Dev'a Ioanu Balomiri, care articulu, se continuà in nrii 88 sî 89, in care respectivulu dnu jude, combate o corespondintia aparuta in contr'a densului in nr. 76 a. c. alu „Telegrafului Rom.“ —

De-sî, articululu dlui Balomiri, este plinu de espressiuni vatematórie in contr'a subscrisului, — totusi cunoscendu natur'a dlui scriitoriu, de a vatemá pre totu omulu, ce nu are norocirea de a fi de o parere cu domni'a sea — sciindu datin'a ce i s'a prefacutu in natura, de a poreclá mai pre intrég'a inteligintia de „siarlatana“ supunendu fia-cârui'a omu care au facutu vre-odata ce-va pentru binele publicu, sî in specie pentru interesulu românu — motive egoistice, mancarime de a secerá laude etc. etc., — precum sî nevoindu a me amestecá in certele altor'a ; — nu a-siu fi aflatu de oportunu a face dlui Balomiri onórea de a-i respunde — déca d-lui nu aru fi mistificatu, intortocatu sî falsificatu in articululu seu amintitu starea adeverata a lucrului :

a) in privinti'a infiintiârei fondului scolariu gr. or. din Vinerea ; si

b) in privinti'a conclusului falsu din Sibotu, a cârui'a descriere in „Urmarea“ cea lunga si confusa din nr. 89, atestédia pre deplinu caracterulu, manierele cele fine . . . si logic'a cea sanatósa . . . a dlui Balomiri.

De óre-ce inse, d-lui, au afirmatu, ca in fondulu scólei amintite, pre care in batjocura 'lu numesce „fondulu lui Dobo“ pâna astadi nu s'aru aflá nici unu cruceriu, — fia-mi permisu a-i observá dlui Balomiri ; ca informatiunile d-sale suntu false, din causa, ca asemnarea din partea magistratului Oresthiei la cass'a alodiale a Vinerei pentru de a plati 600 fl. v. a. fondului scolariu pre anii dejá espirati 1870, 1871 sî 1872, s'au espedatu inca in Septembre a. c. cându actele respective sosira la magistratu dela comitiatu unde erau asternute pentru intarirea conclusului din cestiune — despre care asemnare au fostu inscrisu insciintiatu atâtu comitetulu parochialu din Vinerea câtu sî scaunulu protopopescu gr. or. din Oresthia, — cari credu ca nu voru intrelasá a atestá acestea asertiuni. —

Fondulu scolariu din Vinerea esista, — prin urmare asertiunea dlui Balomiri in acésta privintia, este unu neadeveru.

Vedi dle Balomiri ! de astfeliu de natura suntu tóte „siarlatanariele lui Dobo“ de cari ai bunavointia a te impedecá atât'a, pre cari déca mi-aru concede modesti'a tî le-asiu insirá pre rendu, cá de alta data, capetându placerea a mai esî la publicitate, sa fii in stare a enará fapte, sî nu numai sa indrugi la frase góle, fâra a poté aratá vre-o „siarlatanaria“. —

Rectificarea dlui Balomiri, in care voiesce a se spelá de imputarea ce ia facutu corespondintele din nr. 76, ca adeca in tempu de 6 ani au tienutu actele in privinti'a infiintiârei fondului scolariu la sine — este falsa, — sa lasâmu insa sa vorbésca datele oficióse in acésta privintia, eata-le :

Conclusulu comunitâtiei Vinerea prin care au donatu fondului scolariu ajutoriulu anuale de 200 fl. v. a., s'au asternutu magistratului spre mediulocirea aprobârei mai inalte in 2 Februariu 1866 sub nr. 292. pol.

Dlu Balomiri in calitatea de senatoru sî inspectoru alu Vinerei, au capetatu actulu acest'a spre referare in 4 Februariu 1866, (vedi prot. de inmanuare).

Dela acestu terminu sî pâna la deschiderea dietei pestane din anulu acel'a, au trecutu trei luni, fâra cá d-sea se póta referá acestu actu, care i-aru fi causatu lucru de vre-o 10—15 minute. Ci sa punemu, ca d-lui nu a avutu tempu a se ocupá cu astfeliu de lucruri bagatele . . . . fiindu ocupatu cu pregatirile de drumu la Pest'a, — óre din Iuniu 1869 sî pâna in finea lui Decembre 1871, ce l'au impedecatu a mediulocí validitatea conclusului mentionatu ? . . .

Asertiunea dlui Balomiri, ca „dupa organisarea comunitâtiei, venise inainte alta calamitate, adeca de 6 ani in cass'a alodiala etc. etc.“ este asemenea falsa, — de óre-ce comun'a are unu venitu anualu de aprópe 7000 fl. v. a., — sî déca cu tóte acestea, comun'a totusi au fostu silita, a imprumutá bani pentru cumpererea unui locu, — caus'a au fostu, nu lips'a de bani disponibili in cass'a alodiala, ci acei'a, ce dlui Balomiri care au fostu inspectorulu acelei comune in tempu de 10 ani, se pare a-i fi rusîne a constatá adeca, ca restantiele cassei in tempulu administratiunei sele, se urcase la bagatela suma de vre-o 10,000 fl. v. a., ce vediendu ministeriulu reg. ung. au aplacidatu cumperarea locului mentionatu cu 7200 fl. v. a. pre sém'a comunei, numai cu espres'a conditiune, cá pretiulu stipulatu, numai dupa ce voru fi restantiele respective incasate, sî sub nici o conditiune din banii aflatori in cassa — séu din cele-lalte venite regulate a cassei. —

Acést'a au fostu caus'a, de comunitatea, de-sî avea bani in cassa, nepotendu scóte la terminulu defiptu pentru platirea locului cumperatu, restantiele cassei, — au fostu silita sa imprumute bani, spre acestu scopu, — d-ta sciindu acestea cá sî mine — totusi ai obradiulu a-ti acoperí indiferentismulu in privinti'a fondului scolariu cu lipsa de bani ! !

Incâtu, dlu Balomiri prin espressiunile — „déca eu asiu fi pusu, séu déca vreamu a pune conclusulu ad calendas grecas,“ etc. concedendu singuru prin acestea possibilitatea de a fi potutu prapadí cu voi'a unu actu oficiosu, — voiesce a-si ascrie de nu sciu ce meritu câci acelu conclusu totusi nu s'au prapaditu ; amu sa-i observediu, ca d-lui póte sa fia liniscitu in consciintia, câci acelu actu nu din vin'a d-lui, ci numai din intemplare s'au mai aflatu, fiindu inprasciatu prin grâmedile de acte, remase de d-sea nepredate.

Privitoriu la conclusulu falsificatu in protocolulu comunalu a Sibotului, referitoriu la cei 12 fl. v. a. radicati din cass'a alodiale de Fejér János, pentru cuartirulu datu dlui jude regescu Nagy cu ocasiunea restaurârei representantiei comunale, voi sa-i aratu dlui Balomiri, ca falsificarea respectiva au recunoscuto singuru — eata cum :

D-lui vorbindu despre pertractarea tienuta cu comunitatea Sibotului asupr'a celoru 12 fl. v. a. dice : „Representanti'a comunale impreuna cu antistele comunalu Ioanu Viorelu etc. nu va face nici o dificultate in contr'a sumei pomenite“ — sî totu-si in conclusulu scrisu de Maniu, sî conceputu de dnulu Balomiri in Orasthia, unde au dusu protocolulu dupa acea pertractare, sî dîce espresu, „ ca comunitatea poftesce, ca Nagy neavendu dreptu a luá acei 12 fl. v. a. pentru cuartiru sî ai dá lui Féjer, sa-i intórca indereptu cassei alodiale.“

Vedi domnule Balomiri ! cum 'ti tai singuru ramurele de sub picióre ; — comunitatea nu poftesce cá Nagy sa platésca cei 12 fl. v. a. deci domni'a-ta in „urmarea“ din nr. 89, sî intr'adeveru asiá au fostu, dens'a nu a poftitu, — sî totu-si conclusulu aretatu de falsu de comunitate, sî sustienutu de adeveratu de domni'a-ta, prescrie espresu ca comunitatea poftesce rebonificarea prin Nagy. — undei logic'a domnule Balomiri ? o béta simplicitas ! . . . —

Espressiunile vatematórie aruncate de domnulu Balomiri asupr'a comunitâtiei Sibotului, asupr'a senatorelui Göntzi, sî asupr'a magistratului Orasthiei din care domni'a-lui pre acelea tempuri facea parte cá unele ce nume privescu le trecu cu vedarea. —

Cá insa onoratulu publicu sa nu créda, ca dóra decisiunea adusa in contr'a domnului Balomiri pentru falsificarea amintita, aru fi dóra prin decisiunea comitiatului totalmente nimicita sî domnulu Balomiri liberatu de aceea falsificare, voiu sa amintiescu, ca decisiunea comitiatului prescrie numai intregirea cercetârei — sî potu asigurá pre domnulu Balomiri ca magistratulu de siguru 'si va face detori'a in acésta privintia. —

Domnulu Balomiri pentru cá sa-sî arete nevinovati'a sî mai tare aretându ca acusatorii domniei-lui Ioanu Viorelu si Munerescu suntu ruditi cu mine, ergo pre acesti'a eu i-amu sumutiatu asupra-i — uita ca nu acesti'a au pasitu in contra-i, ci comunitatea Rudsiriului intregu in care domnea-lui are rudenii, iéra eu nu, — comunitatea Sibotului erá intréga, — sî apoi inca sî comunitatea Vinerei, cari tóte au decisu protocolarmente aretarea abusuriloru comise de domnulu Balomiri la locurile mai inalte. —

Mai multu, cei mai buni amici ai dlui Balomiri, cari s'au intrepusu la anulu 1871 pentru denumirea domniei sele de senatoru si inspectoru Georgiu Berceanu prot. gr. cat. si Nicolau Mariutiu fostu notariu, si de presentu jude in Rudsiru, unii dintre cei mai onesti sî cu influintia in scaunulu Oresthiei ne mai potendu suferí ceea ce facea Balomiri au fostu siliti, a subscrie acusârile in contr'a domniei sele.

Nu eu domnule Balomiri ! amu fostu autorulu fortuneloru ce se pornise asupr'a capului domniei tale cí portarea domniei tale cea brutale, care in tempulu din urma trecuse preste tóte marginele. —

Nu amu denunciatu in viéti'a mea pre nimenea ; mi-amu datu silinti'a a trai cu toti ómenii in armoni'a cea mai buna — pre cându domni'a ta ti-ai fostu facutu professiune din denunciarea colegiloru d-tale. —

Ai denunciatu pre judele regescu Nagy, pre senatorulu Schuller, pre senatorulu Göntzi, pre secretariulu Vladu, pre acest'a numai, câci intr'o serbatóre pre cându se aflá artistulu Millo in Oresthia, ocupatu fiindu cu acest'a nu au potutu sa mérga la cancelaria ; — mai denuntiatu pre mine la Ilustritatea sea comesulu, (sî ce mai scí, póte sî la ministeriu) numai cu 2 luni ante de publicarea denumiriloru judecatoresci, cá „dupa cum amu auditu“ (i psissima verba, domnului Balomiri) unu Siboténu, care se aflá in cercetare criminale la mine, mi-aru fi adusu unu sacu de curechiu. —

Nu au remasu nici chiaru diurnistii nedenunciati de d-tea, sî totu-si — audi pacoste, — dupa tóte acestea fapte onorifice . . . . a domnului Balomiri sî altele cari nu mai voiescu a le insirá aici — totu eu suntu acel'a care voiamu sa-i mâncu norocului.“

Nu te invidiezu domnule Balomiri ! pentru postulu in care te afli — nu — bá din contra te asiguru, ca te compatimescu stiindu eà in Dev'a s'au pornitu alte fortune asupr'a capului d-tale, aflu insa totu-si mângaere traindu in acea sperare, ca dóra fortunele sî necasurile ce le suferi in Dev'a. . . . . nu mi le vei mai ascrie mie. —

In urma rogu pre prea onoratulu publicu a nu me luá in nume de reu déca fâra voi'a mea — provocatu de domnulu Balomiri amu fostu silitu se abusediu asiá multu de pacienti'a onoratu acelui'a, asigurândulu, ca pre acestu terenu nu me va mai aflá.

Domniei tale domnule Balomiri 'ti dîcu pentru totu-deun'a adio !

Michaele Dobo de Ruszka.
Senatoru sî inspectoru, de presentu
deputatu la Universitatea fundului regiu in Sabiiu.

Sântirea bisericei gr. or. din opidulu Mercurea.

(Fine.)

Indata dupa esîrea din biserica, fiindu dejá trecuta o óra dupa amédi óspetii se adunara in casele dlui I. Macelariu in piétia, unde erá pregatitu prândiulu, la care participara cam 70 persóne sî unde nu atâtu corpulu, câtu spiritulu aflà delectare sî recreatiune in sîrulu celu lungu alu toasteloru, ce se redicara in onórea dilei. Nu este intentiunea mea, nici amu pretensiunea, a reproduce aici tóte toastele cu esactitate ; me marginescu deci a amintí, ca Par. Vicariu archiepiscopescu inchinà pacharulu primu pentru Majestatea Sea Imperatulu sî Regele nostru, Macelariu dlu cons. gub. pentru Esc. Sea Par. Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a cá restituitoriulu libertâtiei nóstre bisericesci, Par. Adm. Ioanu Drocu pentru Par. Vicariu archiepiscopescu Pope'a, dlu inspectoru W. Wendel pentru dlu consiliariu gub. Ilie Macelariu cá urditoriulu celu dintâiu alu edificârei bisericei din Mercurea, Par. Ass. cons. Boiu pentru egal'a indreptatîre sî fratiésc'a armonia a tuturoru bisericeloru crestine din patria, Par. Protopr. Popescu pentru egal'a indreptatire, apropiarea reciproca sî infratîrea nationalitâtiloru patriotice, dlu Vas. Grévu pentru Par. Ases. cons sî fostu protopresbiteru alu Mercurei in restempu de 42 ani, Petru Badila, — Par. prot. Hanni'a pentru famili'a Macelariu, dlu capitanu Stejaru pentru trupin'a acestei familie, betrânulu Marcu Macelariu, dlu Ioanu Macelariu pentru inginerulu supremu Gärtner, carele a facutu planulu zidirei bisericei, sî asiá urmara toaste preste toaste : pentru architectulu Szalai, pentru poporulu mercurénu, (din partea P. Vicariu), pentru pictorulu Georgescu sî cei-lalti maiestri sî conducatori ai lucrâriloru, s. a.

Sîrulu toasteloru s'aru fi prelungitu sî mai multu, déca tempulu inaintatu nu aru fi adusu aminte óspetiloru, ca este câtra séra sî s'a plecatu diu'a.

Sî astu-feliu intre urâri de bucuria se imprasciara toti cei ce participasera la multu dorit'a festivitate, sî sum siguru, ca fia-care din trensii a dusu cu sine suveniri placute sî pentru tóta viéti'a neuitavere dela frumós'a festivitate, ce ne adunase, dela amicabilele opidu, ce ne intrunise intr'unu numeru atâtu de insemnatu, sî dela amicalii lui locuitori, cari primisera pre óspetii loru cu atât'a iubire fratiésca.

Cá óspe nepregatitu la rolulu de reportatoriu nu sum in stare a dá on. publicu o descriere mai detaiata a bisericei sântite in ceea ce privesce dimensiunile sî architectur'a ei, despre cari speru ca va reportá o péna mai competinte. Afirmu inse cu toti cei ce o au vediutu, ca este fâra indoiéla un'a din cele mai mari, mai frumóse, mai gustuóse sî mai simetrice biserici din tienutulu acest'a, ba din Archidieces'a nóstra, sî face onóre primului ei urdîtoriu, dlui consiliariu guberniale, atunci jude regiu in Mercurea, Ilia Macelariu, face onóre inginerului supremu, dlu Carolu Gärtner, face onóre architectului seu, dlui Szalay, dara cu deosebire face onóre neperitóre bravei nóstre comune bisericesci din Mercurea, carea intr'unu numeru abiá de 130 familie sî cu 20 floreni in lad'a bisericei, donati de Prestosu Demianu Mog'a din Sasciori, s'a apucatu de zidirea ei, sî a radicatu unu edificiu, ce representéza astadi póte la 30,000 fiorini, dându o dovada nóua, ca nu multîmea numerica, cí solidaritatea, credinti'a, barbati'a sî constanti'a face poterea unui poporu. —

Fia dara, cá spiritulu acest'a bunu, ce ne arata resultate atâtu de admirabiii, se planeze asupr'a bravei nóstre comune bisericesci din Mercurea in vecii veciloru! Sî fia, cá acestu spiritu bunu sa se aprofundeze din ce in ce mai multu in inimele poporului nostru, adumbrita sub aripile bisericei sele stramosiesci!

Resînari, 22 Novembre 1872.

Domnule Redactoru! Permiteti-'mi a face aci unele reflessiuni la parerile stângace ale unui amicu alu progresului aparute in nr. 89 alu multu pretiuitului d-vóstra jurnalu despre scól'a capitala din Resînari.

Nu-ti denegu, amice alu progresului, adeverulu asertiuniloru despre datele istorice precum sî despre intocmirile practisâte pâna astadi in organisarea scólei nóstre capitale sî invetiamentului ei; ba din contra judecându din conscientiós'a desfasurare a acelor'a, ti-asiu atestá sî eu epitetulu frumosu, ce ti-lu dai, de amicu alu adeverului. Ai vorbitu fórte bine, pâna unde te-ai razimatu pre cunoscintiele-ti proprii sî n'ai alergatu la remediulu cofaritieloru la informatiuni. Eu credu, pretiuitule amicu alu adeverului, ca unu barbatu inteligînte cá d-ta, dupa cum te-aru puté judecá cine-va din destoinici'a scrierei de articlii, 'sî da judecata asupr'a unui lucru numai dupa ce-si forméza convictiuni temeinice, dara nu din audîtele de pre strade, sî acelea ti le poteai câstigá pre cale mai scurta decâtu a publicitâtiei, — déca me visitá-i odata in scóla, séu 'mi cereai visit'a la d-ta acasa sî me intrebá-i, me consultá-i despre lucru in care casu 'ti respundeemu astfeliu:

In vér'a trecuta cu postulu catechetului a mai devenitu inca unu postu vacantu — scii d-ta alu cui sî cum, ba póte scie sî on. publicu, care cetesce „Herm. Ztg.“ — pre cale legala séu nelegala, aci vorbésca forurile competinte. Destulu ca inaintati in Septembre, cându trebuiá sa tienemu prelegeri, eramu cu 2 clase vacante. Vina, dle sî amice, sa-ti aretu harthi'a oficiului comunale, prin care me insarcinéza sa ingrijescu de respectivele clase. De abiá intr'unu târdiu ne sosesce unu bietu concurinte, care noles volens trebuiá sa fia denumitu; câci de alesu n'amu avutu de unde sî vomu avé totu mai putienu, pâna cându progresulu sî adeverulu din Resînari voru avé unu amicu cá d-ta. Pre nou venitulu mi-lu recomanda acelu oficiu comunalu pentru introducere sî eu — fiindu dóue clase vacante — nu din volnici'a mea l'amu intredusu in clas'a I de baeti, ci dupa o contielegere cu densulu sî dupa o consfatuire cu dlu protopopu tractualu, audiendu, ca respectivulu aru fi unu invetiatoriu bunu pentru incepatori — vomu vedé, — sî iérasi din o considerantia mai esentiala; câci fiindu pre atunci clas'a I de baete prin depunerea adjunctului de invetiatoriu Petru Bancila in cérta, amu cugetatu, ba amu fostu recercatu, sa ocupu eu ambe clasele de fetitie, cá nu cum-va — totu dupa informatiuni dîsu — sa vini d-ta sî su pretiós'a-ti clica, sa-lu ataci in scóla. — Ajutandu-ne Ddieu, care póte nu ne-a uritu de totu, sa capetâmu târdiu in Octombre per epistolas unu alu doilea candidatu de invetiatoriu, pre care l'amu introdusu, totu dupa o insarcinare oficiósa in clas'a I de baete, amu remasu eu cu a II de baete, unde acum, dupa ce-si are invetiatoriulu seu propriu, se va observá totu pretiuitu-ti sistemu de perondare. . Cum? — Acést'a e tréb'a invetiatoriloru. Instructiune poti sa capeti la mine acasa. —

Caus'a, de amu tienutu estu anu pâna aci prelegeri numai inainte de prândiu, nu e nici decâtu inclinarea mea de a aduce sacrificii lui morfeu — nóptea e lunga destulu, — dara lips'a unei sale arangiate spre acestu scopu, pre care de abiá acum o amu capetatu. Erá sa sî incepu septamân'a venitóre spre odihn'a sufletului d-tale; dara d-ta esci mai iute cá mine; m'ai luatu pre dinainte cu publicarea.

Lesne, amice alu progresului, a critisá unu oficiu greu sî delicatu cá alu meu; dara greu a face in impregiurârile de viétia de pre la noi, unde nu te asculta nimeni sî unde ai de a face cu astfeliu de amici ai progresului. E cu multu mai greu a dirigiá o scóla si a propune moral'a la atâtea sute de baeti, decâtu a tiené prelegeri publice la ómeni mari pre podulu minciuniloru, — a câroru fêtu suntu apoi desbinârile ruinatóre de interesele cele mai vitali ale comunei. Din somnulu meu resulta unu pecatu lesne de indreptatu; dara din veghiarea d-tale abisulu mortale a atâtoru fiintie nevinovate. Sum pecatosu scumpulu meu amicu, o recunoscu, o sciu; dara d-ta nici atât'a nu sci. Scii insa, ca esci amicu cu progresu sî adeveru.

Doresci, amice, a scí ca ce concedu legile sî instructiunea scol. Ce te duci asiá departe sa intrebi pre publiculu cetitoriu? Vino la mine sî gratisu ti le voiu spune sî comentá. Mi vei concede baremu cunoscinti'a legiloru. sub care amu servitu 5 ani cá invetiatoriu. Legile sî instructiunea pretindu numai, ce se póte sî concedu, ce nu se póte. Ele suntu mai milostive cá d'ta· — Legea suprema, scumpulu meu cu deosebire la unu invetiatoriu e conscienti'a sî cugetulu curatu de a folosí. In o scóla poti lucrá in o óra cá in diece, déca nu va lipsí zelu sî vointi'a pre care nu le póte impune legea. — Cu tóte acestea 'ti voiu implini voi'a de a tiené prelegeri sî dupa prândiu in respectulu lefei cei mari, de care te spai dt'a de 410 cá invetiatoriu sî 100 cá alergatoriu sî sluga la toti, — tóte le voiu face câte 'mi suntu possibile; fi bunu numai sî 'mi crutia numele celu bunu, care mi e singur'a avere pre pamentu. Nu-'mi maculá caracterulu prin scorrituri bazate pre informatiuni. Eu credu ca d-t'a, cá omu de omenie, voiesci indreptarea mea; dara nu mórtea mea morala. Nu credu a fi facutu nici unu scandalu prin ocupatiunea mea afara de scóla. M'amu ocupatu in tempulu meu liberu, dupa cum amu cugetatu mai bine, cá sa-mi folosescu mie si sa placu sî allor'a. Nu sciu sa te fia scârbitu vre-odata portarea mea; póte ca din nebagare de séma, sa nu te fiu salutatu. —

Vedu, scumpule amicu alu progresului, — ca ispravindu cu toti, astadi eu 'ti mai suntu pétr'a, de cere te lovesci in actiunile d-tale pentru ajungerea scopuriloru-ti necunoscute. Aibi inca putiena pacientia sî 'ti voiu face locu, cá sa te poti resfatiá dupa placu. — Inca putienu sî nu te mai impedeci de mine. Dara pâna atunci crutia-me, câci mi e destula lovitur'a sortiei mele din estu anu, — nu-mi mai torná veninu in pocalulu amariciuniloru mele; câci e incarcatu destulu.

Fia-mi totu-si in urm'a urmeloru permisu, scumpule amicu alu propresului, a-ti recomendá sî eu d-tale unu feliu de ocupatiune cu multu mai seriósa, cá scrierea astoru-feliu de articli, sî mai corespundiatóre epitetului ce 'ti dai. Sacrifica-ti poterile ti frumóse spirituali pentru de a radica poporulu resînarénu din noroiulu moralu si alu miseriei materiale, ce-lu amenintia cu nimicirea totala, sî adeca cugeta mai bine asupr'a possibilitâtiei sî modalitâtiei de a deschide scól'a de meserii, necessitatea câreí'a e atâtu de tare semtita aici la unu poporu fâra isvóra de venitu — despre cari scoli s'a vorbitu atât'a, bá s'a radicatu chiaru concluse in sinodulu parochiale. Statoresce o programa! — Arunca unu planu sî eu nu me retragu de a-ti stá intr'ajutoriu cu poterile-mi spirituali; fâra acestea nu facemu nemicu cu scolile nóstre capitali — de a-siu tiené prelegeri si 24 óre pre dî. Au absolvatu destui teneri din anulu 1863. Unde suntu? cara lemne din bârcu, sî carâmidi la zidari straini. Aci progresu, scumpulu meu amicu; dara nu in denunciâri in certe sî vatemâri pre calea jurnalistica. La resolvarea amintitei cestiuni me vei mai gasí pre calea publicitâtiei, dara altu-feliu 'ti spunu pre onórea mea ca nu. Sciu, ca me vei mai scarmâná — amu sî capetatu scire prin unu invetiatoriu dela unu amicu alu d-tale — fia ertatu, ca e preotu, — ca vai de mine, de voiu indrasní sa respundu ce-va. E vai destulu — n'amu ce me face. Ddieu e tata la toti, 'mi va ajutá sî mie sî d-tale. Acum tacu — Aminu.

Ioanu Romanu
Directoru scol.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de parochu pre vacant'a parochia Vidolmu tractulu protopr. a Lupsiei pâna la 1 Decembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: Casa parochiala cu pivnitia sî gradina de pomi, pamentu aratoriu de 1 ferdela de cucuruzu, de grâu 5 ferdele pre unu anu, pre altulu 7 ferdele, fenatiu de 3 cara de fênu, sî cimiteriulu de 2 cara de fênu sî dela 60 de case câte 8 cupe de grâu simbri; apoi venitele stolare obicinuite.

Doritorii de a ocupá acésta parochia: se cere a fi clerici absoluti, sî cu portâri morale, concursele au sa fia provediute cu documentele necesari, sî ale adresá la scaunulu prot. gr. or. alu Lupsiei pâna la 1 Decemvre 1872.

In contielegere cu comitetulu bisericescu
din Vidolmu.

Ofenbai'a 3 Novembre 1872.

Nicolau Fodoreanu
(1—3) Adm. prot. gr. or. a Lupsiei.

Concursu.

La scól'a normale capitale gr. res. din Seliste face trebuintia de o invetiatória la copile in lucru de mâna, pentru carea e sistemisatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. in bani, cuartiru liberu sî 3 stângini lemne de focu.

Doritórele de a ocupá statiunea acést'a, sa se adresedie la comitetulu subscrisu pâna in 25 Nov. a. c. st. v. documentandu capabilitatea ceruta.

Saliste, 26 Octombre 1872.

Comitetulu parochiale gr. res.
In contielegere cu parintele protop. respectivu.
(3—3)

Cancelaria advocatiala.

Ioanu Munteanu advocatu provincialu aduce la cunoscinti'a onoratului publicu, ca si-a deschisu „Cancelari'a advocatiala“ in Sasu-Sebesiu si primesce insarcinâri de aperare in causele civile, criminale sî cambiale la tribunalele de Prim'a instantia precum si la forurile mai inalte, mai departe primesce inaintarea causeloru de ori-ce natura indreptate câtra forurile politice sî câtra guvernulu tierei, studiulu teoreticu sî pracs'a câstigata pre terenulu juridicu i voru face possibilu a satisface cu acuratetia sî onestitate tuturoru insarcinâriloru lui incredintiate.

Burs'a de Vien'a.

Din 10/22 Novembre 1872.

Metalicele 5%	66	20
Metalicele 5% Maiu sî Novemb.	69	—
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	70	30
Imprumutulu de statu din 1860	103	50
Actiuni de banca	980	—
Actiuni de creditu	336	50
London	108	75
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80	—
„ „ „ Temisiorene	79	—
„ „ „ Ardelenesci	76	25
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	107	—
Galbinu	5	18
Napoleonu d'auru (poli)	8	66½

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 92. ANULU XX.

Sabiiu, in 16|28 Novembre 1872.

Epistole dela tiéra.

(Fine.)

Impedecatorii congresului nationalu numai atunci voru fi curatiti inaintea natiunei române, déca singuri voru prestá prin actiunile loru atâtu, câtu ni promiteamu in folosulu nationalu dela energic'a lucrare a comitetului nationalu din 5—6 Maiu si dela unu congresu, ce erá sa se tiena. Tare ne tememu insa, ca caus'a nationale — va suferí si acum, cá totu-déun'a, cându se aflá ea in mâni nesigure. Déca conferinti'a din Alb'a-Iuli'a, s'a tienutu in Blasiu, din impossibilitâti fisice, póte nearangiate anume de asiá, fâra concursulu Metropolitului din Sabiiu, séu a imputernicitului seu, este mirare, cum de n'au aflatu de bine, acea conferintia a comunicá celu putienu memorialulu de care se dice ca e inaintatu la locurile mai inalte acelor'a, pre carii dupa concessiunea capetata de susu, eá ii invita sa participe la facerei. Pastrea mistica a celoru trei barbati fatia cu românii de a le incurcá lucrurile si a-i tiené in nedumerire este atâtu de nedescifrabile si totu odata ingamfata, precum nu se mai pomenesce la alte natiuni.

Din acésta procedere necorecta se vede, ca barbatii acei'a, cari se jóca cu destinele unei natiuni, — nu s'au ruptu de politic'a personale, ci continua de a abusá de increderea natiunei. Inca totu mai esista activisti si passivisti — numiri atâtu de odióse devenite pentru poporulu nostru si triste si posomorite in viéti'a nationale. Passivistii suntu credinciosi numelui ce-lu pórta, pentru ca ei tacu si se odichnescu — pâna tacu si activistii; vorbescu, lucra acesti'a — ei se scóla sa nimicésca lucrârile acelor'a — si asiá processum in infinitum. „Cine nu vrea sa cóca, cerne tóta diu'a.“ Trecu dile, trecu anii si ne vomu pomení iéra in tempurile cele triste, in cari vomu fi o massa numerica fâra viétia. Poporulu românu geme amaru, câci proroci falsi s'au sculatu in némulu seu, iéra Ieremia trebuie sa deplânga sórtea lui. —

Pre cându pre terenulu politicu nationalu nu intempina omulu fâra numai desastre, pre atunci o mângaiere ne mai remâne biseric'a. Acést'a au fostu in trecutu consolatórea românilor din Ardélu si Ungari'a in tempuri grele. Pre viitoriu se sperédia acést'a si mai multu, câci, vorbindu de biseric'a greco-orientale din Metropoli'a Ardélului si a Ungariei, ea s'au ruptu din jugulu seculario si s'au investitu cu haina de serbatóre, câstigându-i-se in afara védia si libertate de o potriva cu cele-lalte confessiuni din Ungari'a, iéra in launtru o basa solida canonica si consolidare prin constitutiunea ei. Dela concursulu loialu si sinceru alu membriloru ei aterna mai departe bunetatea fructeloru, ce póte aduce. Nu vorbimu noi, ci vorbescu strainii, barbati de sciintia, cari au adusu de modelu constitutiunea bisericei nóstre; vorbescu mai departe faptele, dupa cari biseric'a nóstra desvólta o vigóre pâna in membrele mai mici ale ei; biseric'a romàna gr. or. din Ardélu si Ungari'a nu numai s'au emancipatu din starea ei de mai inainte, dara au luatu si unu aventu mai insemnatu, câci nu se mai conduce prin mesuri absolutistice, precum alte biserici prin infalibilitâti, si inca viédia unu sufletu comunu, ce o radica la destinulu ei. Toti dicu asiá si credinciosii tienatori de ea sperédia si mai multu in venitoriu, pentru ce sementi'a buna are trebuintia de tempu pâna sa crésca si sa se maturisésca — pâna a te hraní din ea.

Suntu tare batatóre la ochi, fatia cu acestea, unele pasagie dintr'unu tractatu din nrii mai próspeti ai „Gaz. Tr.“ intitulatu: „Unirea, neunirea, greco-catolicismulu, greco-orientalismulu.“

Pare ca ne aflâmu in tempulu scolasticei din evulu mediu, cându cetimu prin jurnalele nóstre astfeliu de tractate intocmai cá cându s'aru fi gatatu tóte cestiunile, ce atingu interesele cele mai reale ale natiunei nóstre; déca altii scriu noi inca nu le putemu trece cu vederea. Autorele acelui tractatu se ocupa si de biseric'a gr. orient. a româniloru din Ardélu si Ungari'a; vorbindu de unele scaderi si abusuri in biseric'a gr. cat. baga si pre gr. orient. intr'o caldare, si vré sa-i férba laolalta cu greco-catolicii.

Intre altele dice in nrulu 74 alu „Gaz. Tr.“: „Apoi ce sa te mai trântesci si sbiciuli, cându in Blasiu se invatia jur'a si Istori'a bisericésca etc. cea papistasiasca si totusi striga in contr'a congresului papistasiescu magiaru din Pest'a, ca le rapesce autonomi'a, pre carea nu o prelege teologiloru loru; prin urmare déca absolvesce teologi'a, in pracsa necum se aplice ce-va, dara nici potu enará despre istori'a bisericei si dreptulu bisericescu alu româniloru, fia uniti — fia neuniti. Asiá din ritulu nostru, din consuetudinea dreptului, istoria etc. a bisericei nóstre gr. or. unite séu neunite va deveni unu chaosu, din care nu ne voru scóte ultramontanistii: — din Rom'a-vechia, nici Carlovitiulu cu intregu Constantinopolulu; ci voru remanea cá o turma fâra pastori.“

Scriitoriulu acestoru siruri ne face greco-orientaliloru o imputare nebasata,*) câci asiá scimu, ca greco-orientalii inca nu s'au zacharisitu de dulcetile catolicismului, ci au remasu fideli vechiloru institutiuni si obiceiuri — bá in tempulu mai nou — potu sa se laude cu o renascere a vietiei canonice bisericesci in biseric'a loru atâtu in viétl'a practica prin introducerea sinodalitâtiei, câtu si pre terenulu scientificu prin edarea a unui numeru insemnatu de opuri si scrieri bisericesci — straine de ori-ce catolicismu.

Totu in acestu tractatu se combate nomenelatur'a de greco-orientali si greco-catolici — sustienendu pre unele date istorice numirile uniti si neuniti cá mai corecte. Cându sustiene scriitoriulu acestui tractatu acestea — uita ca românii au fostu greco-orientali si cându greco-catolicii de astadi nu erau uniti, prin urmare numirea greco-orientale este corecta, iéra numirea de uniti numai de 172 ani incóce. Cumca póte rataci unu românu „unitu“ in privinti'a unui séu altui lucru, ce atinge biseric'a greco-orientale a româniloru din Ardélu si Ungari'a, nu este nici o mirare — pentru ca privesce lucrurile mai din departare, séu dóra chiaru aru aflá usiurintia si alinare dureriloru proprii, cându aru scí si pre altulu sociu de acelea-si doreri, dara m'a prinsu mirare, cându amu cetitu in nrulu 108 alu „Federatiunei“ unele porniri din partea unui disu „ortodocsu“ asupr'a bisericei române gr. orientalu din Ungari'a si Transilvani'a.

Elu cu o predilectiune desfasiura in dóue colóne ale „Fed.“ o notitia mistificatória a jurnalului germ. din Sabiiu „Herm. Zeit.“ despre incovenientulu, ce s'aru fi intemplatu cu preotulu greco-orientalu din Palosiu**); — din tóte se vede ca „ortodocsulu“ de care e vorb'a nu cunósce mai bine cá „Herm. Zeit.“ starea cea adeverata a lucrului, dara se silesce de a intrece in cinismu si in batjocorirea propria pre unu jurnalu neromânu.

Eu unulu, care nu cunoscu cum se are lucrulu cu episod'a preotului dela Palosiu, si care insusi asceptu, dupa ce s'au facutu atât'a vorba, a se face la tempu cunoscutu si publicului românu starea lucrului, voiu reflectá zelosului „ortodocsu“ numai atâtu, ca chiaru sa se fia intemplatu preotului din Palosiu unu atare inconvenientu, ceea ce inca nu se scie, si nici „ortodocsulu“ nu scie, fost'au indreptatitu elu („ortodocsulu“) de a trage dintr'unu atare episodu consecintie atâtu de grave pentru biseric'a greco-orientala din Metropoli'a intréga, incâtu sa o puna mai pre josu de tóte cele-lalte confessiuni din patria. Se vede din tóte impregiurârile ca scriitoriulu articolului din „Federatiune“, déca este intr'adeveru ortodocsu, n'are nici unu simtiu de demnitate propria, câci in fati'a lumei vorbesee neadevervri grosolane in contr'a unei biserici intregi — si astu-feliu, déca s'au crediutu pre sine de ortodocsu, — apoi prin faptulu seu acést'a s'au aretatu cá unu neortodocsu. Au nu s'au intemplatu si nu se intempla in sinulu bisericiloru, pre care le pune elu cu moralitatea preste bisericile române gr. or., scandalele cele mai mari, de care au vorbitu pres'a européna, fâra cá sa-i fi trasu cine-va pentru aceea la indoiéla moralitatea intregei corporatiuni bisericesci. Intr'o familia, care numerá numai 5 membri, póte sa fia unulu stricatu si cei'a-lalti de omenia, pentru aceea nu va indresní nimenea sa dica, ca intrég'a familia este stricata. Se vede dara, câtu de departe au mersu vanitatea acelui scriitoriu!

Scriitoriulu ortodocsu din „Federatiune“ se vede a fi atâtu de naimitu in trebile bisericesci ale greco-orientaliloru, incâtu nu cunósce caus'a pentru ce n'au ajunsu inca acolo de a se primí in seminariulu din Sabiiu numai absoluti de gimnasiu; déca va cugetá si „ortodocsulu“ la acést'a va vení la resultatu, ca cualificatiunea preotiloru merge mâna in mâna cu dotarea loru, ceea ce n'au potutu sa se faca cu aceea usiurintia materiale, cu care usiurintia mentale au scrisu ortodcsulu in „Federatiune“.

Apoi sa nu scótia ochii gr.-orientaliloru cu unitii in privinti'a acést'a, câci ei au dotatiuni si bani. Dealtmintrea póte sci si ortodocsulu, celu ratacitu prin „Federatiune“, ca greco-orientalii nici cându n'au avutu de modelu pre altii si sperédia, ca nici pre viitoriu, de va ajutá Ddieu, nu voru avé a imitá pre nimenea.

Mai curendu intorsu precum au potutu avea ocasiune sa se convinga si ortodocsulu.

Inca unu sfatu de incheere pentru „ortodocsulu“, déca d-lui are cugete curate, cá unu ortodocsu, apoi sa nu caute a scrie prin jurnale si inca intr'unu jurnalu cá — „Federatiunea“ astfeliu de lucruri — ci sa acopere*) — nu intielegu casulu presinte dela Palosiu, câci este pré neinsemnatu, ci alte lucruri mai mari ce aru putea sa intempine pre muritori si aru putea aduce câtu de putiena rusîne pentru români, ci sa caute vindecarea releloru acolo, unde este loculu competinte, adeca in sinódele si congresele nóstre. Iéra „Federatiunei“ altu sfatu, cá sa mature mai intâiu dinaintea usiei sele si a nu se mai intrece cu firea. —

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 22 Novembre se deschide la 10 óre 15 minute sub presiedinti'a lui Bitto. Dintre ministrii erau de fatia Trefort, Wenkheim, Pauler, Slavy, si Tisza.

Dupa autenticarea protocolului siedintiei din urma anuncia presiedintele incurgerea mai multoru petitiuni, cari se indruméza la comissiunea respectiva. Publicu erá fórte multu in galerii.

Dupa ce se terminà cu curentiile vine la cuventu.

Ladis. Korizmici: „Evenemintele cele deplorabile, intemplate in cas'a acést'a in sessiunea trecuta, cu deosebire la finitulu ei, tóte câte s'au intemplatu in cas'a acést'a, in dilele din urma, suntu de natura de a impedecá cu deseversire cursulu lucrâriloru si de a vatemá demnitatea acestui parlamentu alu patriei nóstre, de a nimicí déca nu de totu, celu putienu in o parte considerabile si acea credintia buna si opiniune favorabile ce erá in tóte pârtile despre maturitatea nóstra politica. (In drépt'a: Asiá este!)

„Cu inim'a sangerânda amu luatu totu-déun'a notitia despre evenemintele aceste si mi-a parutu reu pururea, ca teatrulu acestor'a a fostu parlamentolu nostru. Amu cugetatu ca ce póte sa fia caus'a cea adeverata a acestoru evenemințe si o amu aflatu — se póte, ca me insielu — in patim'a cea mare ce conduce afacerile nóstre, cu deosebire in patim'a de partida, carea nu voiesce a se marginí prin considerare tréza. (In drépt'a : Asiá este !)

---

*) Face mai multu, dara: „kommt Zeit, kommt Rath“, dice némtiulu. Red.

**) Care, dupa câtu scimu, nu s'a intemplatu de locu. Red.

*) Sa nu ne tememu de publicitatea sincera, ci sa conbatemu numai pre cea cu tendintie necurate. R.

„Acést'a e, domnii mei, fontan'a procederei celei patimasie, carea nóue ni aduce mare daunа morale.

„A dóu'a causa a aretâriloru mentionate dupa parerea mea, — se póte ca parerea mea e ratecita — este de a se cautá in neperfectiunea si defectuositatea Regulamentului nostru de afacerile casei. (In drépt'a : Asiá este !)

„Noi nu considerâmu, domnii mei, ca suntemu unu poporu sangvinicu, iéra regulele nóstre suntu de acea natura, incâtu — precum ne invatia esperinti'a — nu au poterea receruta, pentru de a abate la tempulu seu discussiunea intre marginile ei naturale.

„Purcediendu din convingerea acést'a, dimpreuna cu alti deputati asternu eu casei acésta propunere.“

Cuventatoriulu cetesce unu proiectu de resolutiune in urm'a cârui sa se modifice art. IV resp. § 15 alu acestui articulu din 1848, pentru cá in sessiunea de fatia sa se schimbe regulamentulu de afacerile casei.

„Intr'acést'a se coprinde, onor. casa, propunerea mea. Tienendu strensu de ordinea casei, mi reservu dreptulu a motivá la tempulu seu propunerea mea; Astadi me rogu numai cá propunerea mea sa se tiparésca sî incâtu se póte inca pre mâne sa se puna la ordinea dîlei. (Aplause in drépt'a, contr'adîcere in steng'a).

Col. **Ghyczy** trece preste meritulu obiectului, pentru cá sa nu dea drumu passiuniloru de partida, de cari facù antevorbitoriulu amintire. Elu doresce numai cá propunerea sa se tiparésca sî apoi sa se decida, déca e sî cându e de a se pune la ordinea dîlei. (Aprobare in steng'a)

Simony iá apoi cuventulu, spre a presentá unu projectu de resolutiune analogu — precum dice d-sea — cu alu lui Korizmici.

Considerându — dice oratorele — ca in tempulu din urma au aparutu in foile interne sî esterne repetite invinuiri contr'a guvernului preste totu sî in specialu contr'a unoru membri singurateci ai guvernului; considerându apoi, ca aceste invinuri se referescu la administratiunea tesaurului publicu, ceea ce strica sî deróga nu numai autoritâtiei guvernului, cí sî creditului tierei, chiaru sî in casulu, cându aceste invinuiri suntu nefundate ;

Considerându mai departe, ca concessiunile pentru construirea de câi ferate au datu cu osebire ansa la asemeni invinuiri, ca la rescumperarea podului de feru, la contractarea detorieloru de statu, la cederea de cladiri mari publice, la vinderea sî arendarea de bunuri ale statului s'a procesu totudéun'a cu eschiderea publicitâtiei sî a concurintiei, oratorele propune : Camer'a sa invite ministeriulu respundiatoriu reg. ung., cá sa-i presente tóte acele contracte, cari le-a incheiatu cu privire la afacerile mentiunate dela numirea ministeriului reg. ung., sî pâna astadi ; mai departe, pentru esaminarea acestoru acte camer'a sa aléga o comissiune de siese membri ; alegerea acestei comissiuni sa se faca astufeliu, cá totu deputatulu alegatoriu sa scrie pre unu biletu numai trei nume, si cei ce in urm'a acestei procedure voru primi mai multe voturi, acei'a se voru considerá de alesi. Comissiunea va alege apoi ins'a-si pre alu sieptelea membru, pre presiedintele seu ; déca inse in cursu de trei dîle nu s'aru uní in acésta privintia, atunci presiudintele se va alege in fia care dî prin sórte din sinulu comissiunei. Siedintiele comissiunei sa fia publice ; iéra protocólele sî diariele ei sa se tramita camerei la tempulu seu dimpreuna cu raportulu comissiunei. —

Dupa ce se observà din partea unoru deputati, ca resolutiunea lui Simonyi, in care se propune cu totulu altu ce-va, nu se póte pertractá de-odata cu a lui Korizmics, presiedintele invita sa se scóle acei deputati cari voiescu, cá resolutiunea lui Simonyi sa se pertractedie in siedinti'a de mâne de-odata cu a lui Korizmics. (Mai intâiu se scóla steng'a intréga ; dupa vre-o câte-va minute se scóla apoi sî o parte din drépt'a, care a fostu primita din partea stengei cu aplause si cu sa traiésca.)

In fine presiedintele anuncia, ca ambele resolutiuni sa voru tiparí, distribuí sî pune la ordinea dîlei pre sied. de mâne, si cu acést'a sied. se radica la 12 óre.

Dela universitatea fundului reg.

(Siedinti'a din 21 Nov.)

Mai intâiu se cetesce sî apróba protocolulu siedintiei ante-mergatóre. Presiedintele (comesulu M. Conrad) impartasiesce ca renunciandu deputatulu cercului S. Sebesiu G. Baritiu la mandatulu seu, s'a alesu in locu-i Dr. St. **Pecurariu**, care dejá si-a asternutu protocolulu de alegere. Alegerea se apróba.

Dupa une-altele vine la ordinea dîlei propunerea pentru compunerea unui comitetu de 7 membri, care sa elaboreze unu proiectu nou despre organisatiunea municipale a fondului regescu. Gebel afla propunerea acést'a cu privintia la motivele sî scopulu ei atât'a de chiara, incâtu aru fi perdere de tempu a mai vorbí multu despre ea ; elu recomanda deci propunerea. Macelariu e contr'a propunerei sî propune trecerea la ordinea dîlei. Fr. Schreiber se pronuncia pentru acceptarea propunerei. M. Dobó afirma ca propunerea din cestiune nesuesce o reasumare a resolutiuniloru universitâtiei din anulu trecutu otarite in afacerea reformei municipale. Operatele majoritâtiei, minoritâtiei sî a deputatului Zaminer s'au asternutu ministeriului ; o provocare nóua din partea ministeriului pentru darea unei nóue pareri nu se afla sî din acést'a causa sî densulu e pentru trecerea la ordinea dîlei. — Punendu-se la votu se primesce propunerea. Alegerea comitetului se va face dupa incheierea siedintiei.

Obiectulu prossimu de desbatere a fostu propunerea br. Bedeus, privitóre la dotatiunea statului pentru scólele inferióre de agricultura in Bistritia sî Brasiovu.

Br. Bedeus renuncia la pertractarea meritória a propunerei sele, de óre-ce intr'aceea a esperiatu, ca mai multe acte relative la acele scóle dejá se afla in mânile comitetului de 14 ; de aceea face propunerea de adausu ca propunerea sea de mai inainte sa se tramita comitetului de 14 spre darea parerei.

Dupa o desbatere scurta, la care iau parte Fr. Schreiber, Macelariu sî Br. Bedeus, se primesce propunerea acestui din urma.

Dupa o pausa scurta se dau siedulele pentru alegerea comitetului de 7 membri ; sî reesu cá alesi : Gebel, Müller, Heidendorf, Schreiber, Macelariu, Litschken sî Lang.

Presiedintele róga pre comitetu a se constitui sî a-si incepe lucrulu ; cu ce siedinti'a se incheia.

FOISIÓRA.

Istori'a Albinei.

Din numerulu imensu alu insecteloru, **Albin'a** este unic'a, pre care omulu din tempurile cele mai primitive s'a incercatu sa domesticésca sî sa cultiveze, spre folosulu sî placerea sea. Cultur'a albineloru este asiá de vechia, cá sî cultur'a genului omenescu.

In Genesis (Cartea I a lui Moise) ni se istorisesce despre Iosifu si fratii sei, ca patriarchulu Iacobu, tramitiendu pentru a dóu'a óra pre fiii sei din Palestin'a, sa cumpere pâne, le-a datu intre altele producte ale tierei si miere, pentru cá sa induplece prin acestu daru pre locotiitoriulu regelui Egipetului, de a le dá pâne — de unde urméza inca, ca oferirea de mita este unu usu fórte vechiu la ovrei. De aici se póte conchide, ca ovreii cunosceau dejá cu 5000 ani in urma cultur'a albineloru ; de-si este positivu, ca in tiér'a „unde curgea laptele sî mierea“, se aflá sî se consumá sî miere selbatica. Lui Israilu, carele ratecea prin pustia, tienea man'a, intocmai cá „franzol'a sî mierea.“ Cá alta proba, cumca mierea erá bine cunoscuta poporului, ne póte serví sî faptulu, ca in proverburile sî alegoriile loru figuréza mierea cá imaginea intielepciunei ceresci, cá cuventulu dulce sî placutu, cá fertilitatea unei tieri.

Sî Grecii antici cunosceau de multu mierea. Scirile cele mai esacte in privinti'a acést'a le primimu insa abiá dela Hesiodu, carele a traitu in seclulu 12. n. Chr. Din opurile sele vedemu, ca Grecii aveau pre lânga casele sî in grâdinile loru prisace bine arangiate. Apoi se serveau de productele albineloru la jertfe sî cá nutrimentu. Albin'a pentru cei antici erá in genere o fiintia multu mai pretiuita, decâtu pentru noi ; mai alesu, fiindu ca atunci mierea inlocuiá zacharulu de astadi la indulcirea bucateloru. Cea mai buna miere in Greci'a a fostu acea de pre muntele Hymettos, care si-a pastratu renumele seu inca pâna in dîlele nóstre.

Asemenea a jucatu cultur'a albineloru sî in economi'a romaniloru unu rolu insemnatu. Pre unele mosii mai mici din Itali'a, nu se cultivá altu ce-va, decâtu mierea. In grâdini se sadeau plante diferite, pline de miere, in numeru fórte mare, anume pentru albine, incâtu astfeliu unu singuru poporu bine intretienutu producea prin prisac'a sea pâna la 1200 franci banii nostri !

Este de remarcatu, ca „Albin'a“ afara de locurile cele fórte frigurόse, esista ori sî unde, sî produce miere sî céra. Deci este probabilu, ca sî germanii cei mai vechi au cunoscutu albin'a, sî scriitori, cari au traitu cu 22 secoli in urm'a nóstra, atesta, cumca germanii cultivau cu mare zelu prisacele, mai alesu pre lânga malurile Rhinului. Romanii vorbescu dupa lupt'a din padurea Teutoburga, de faguri lungi sî lati adusi dela germani, cari contienéu o miere si o céra fórte buna ; ceea ce se esplica de acolo, ca ei intrebuintiau cá stupi copaci boltiti ; sî albinele avéu la dispositia stejari, tei, imasie cu flori etc. Mierea sî cér'a erau inca in tempurile cele mai primitive objecte de schimbu, sî chiaru legislatiunea se ocupa de densele.

Introducerea sî respândirea crestinismului a influintiatu tóte ramurile culturei, dându-le directiuni mai favorabile. Astu-feliu vedemu sî cér'a intrându in oficiulu divinu, mierea primí unu nimbu deosebitu, fiindu ca se servise cá nutrimentu in pustie atâtu de St. Ioanu câtu sî de Christosu. Apoi cu miere se indulcea vinulu aspru, pre carele nu-lu dispretiuiau nici preotii, nici calugarii ; ceea ce atesta, ca dejá cu mii de ani in urma se cunoscea „rectificarea“ vinului. Monastirile se ocupau cu prisace prin grâdinile loru, inca cu multu inainte, de ce Carolu celu Mare a facutu anume legi pentru acésta cultura. Dreptulu sacsonu punea pedéps'a de mórte pre furtulu unui stupu inchisu.

Cuantitâti mari de céra sî miere emigrau din Germani'a prin Hamburg la Ispani'a sî Portugali'a, pentru numerósele monastiri sî biserici de acolo. Sî astadi suntu renumite turtele dulci sî prajiturile de Nürnberg, ale câroru substantia principala este mierea.

Unu esemplu frumosu, carele ne arata, ca sî in tempulu celu mai nou cultivarea albineloru tiene pasu cu anticitatea, ne da Americ'a, unde s'a adusu albinele in anulu 1664. Unu scriitoriu americanu dice, ca indianii privescu pre albine cá premergatóre ómeniloru albi. Inaintea loru fugu indianii sî bivolii. Acele „musce englese“ cum le numescu peile-rosie, au umplutu dejá boltiturile copaciloru paduriloru vecinice cu dulcétia cerésca ; sî stupinile Americei de Nordu sî de midilocu producu atât'a miere sî céra, incâtu numai prisosulu esportatu face 234,000 punti céra.

Cultivarea albineloru are sî unu interesu eticu. Statulu, ce-lu forméza albinele intr'unu stupu, organisarea acestui'a, legile la care se supunu tóte, arangiamentulu sublimu sî curatieni'a ce o padiescu — ne potu serví cá unu modelu de ordine sî disciplina. Destinulu fia-cârei ; serguinti'a loru sî economi'a ce o facu, potu fi unu stimulu pentru activitatea nóstra. Slabe sî mici, cum suntu acele fragile insecte, ne arata, ca unite in comunitâti, suntu capabile a intretienea singure, sî a sustienea inca cu prisosulu loru esistentie de familii intregi ; unite, ele suntu capabile a se aperá contr'a atacuriloru inimice. Prevediute dela natura cu unu ghimpu veninosu, ele lasa in pace pre cei ce nu se léga de densele ; punu inse la momentu in regula, pre acei ce le ataca. Indulgente sî milóse facia cu copii, ii ingaduie chiaru a se jucá in apropierea loru ; dara suntu dusimane de mórte copileloru sî femeiloru sulimenite, precum sî spitieriloru sî sepetoriloru de morminte.

O traditiune cunoscuta dîce, cumca primulu Rege-Sacerdote alu prussiloru antici, Waidewu a deprinsu pre acelu „selbatecu sî brutu poporu“ cu ordinea statului sî cu moravuri mai umane, aretându-te obiceiurile sî institutiunile albineloru.

„N. Cur. Rom.“

Din o corespodintia originale a lui „Fr. Bltt.“ datata din Berlinu cetimu despre cért'a sî lupt'a religionara de acolo urmatórele:

Lupt'a religionara bântuie imperiulu nemtiescu intregu, cu o vehementia ce cresce totu mai tare din septemâna in septemâna. Foile politice implu mai multu de trei pârti din colónele loru cu controverse bisericesci, reuniunile resuna de atacurile partiteloru desbinate sî nu arare ori dau cu bâtele unii in altii. Tergulu de cârti ne aduce pre fiacare septemâna scrieri nóue sî brosiure, care tratéza cestiunile politico-bisericesci, parte din punctu de vedere scientificu, parte in forma populare. Se intielege de sine ca, in o asiá mare patima a ambeloru pârti, nu lipsescu nici pamfletele. Se crede omulu transpusu in tempurile reformatiunei, cându e martore alu certei sî discordiei si cându privesce spre evenementele deplorabile, cari au sguduitu pâna 'n fondu sî in modulu celu mai periculosu pacea confessionale, pâna mai anutiertiu neconturbata. Solemnitatea reformatiunei serbata dilele trecute (pentru aducerea aminte de reformarea bisericei inceputa de Luther in 31 Octomvre 1517 prin sfisiarea celoru 95 propositiuni de disputatu pre pórt'a bisericei din Vittenberg) a oferitu oratoriloru celoru mai vediuti de aici ocasiunea de a infatisiá si respinge aroganti'a Romei, obradinici'a, ce cresce din ce in ce totu mai multu, a iesuitiloru in modu detaiatu sî pre une locuri fórte energicu.

S'au vorbitu une-ori cuvinte aspre sî armele ascutite nu s'au crutiatu pretotindenea inse acestu tonu pre aici pâna de facia necunoscutu de iritatu si afla scusarea sî splicatiunea in nesatiositatea sî in tonulu fâra consideratiune, cu care ataca sî injura pre aici cá sî pretotindeni ultramontanismulu pre biseric'a evangelica, pre protestantismulu nemtiescu sî pre corifeii si protectorii lui printiari. Dupa cum strigi in padure asiá sî resuna sî in adeveru, ca chiaru sî cei mai zelosi oratori protestanti ai Berlinului nu aru fi in stare a ajunge nici pre departe in injuraturi a sut'a parte din aceea, ce face sî celu mai simplu curatu de ursuline séu caplanulu unui locu filialu din partea catoliciloru. Rustici'a sî demiteri personali nu suntu insusiri ale fia-cârui'a sî tocmai in aceste clerulu catolicu alu Berlinului e in stare a face ce numai e possibilu.

Aru trebuí cá spiritulu protestanticu sa fi secatu cu totulu in populatiunea de aici, cându nu s'aru opune contr'a suciturilorn perfide ale adeverului, contr'a negarei facteloru celoru mai simple sî contr'a injuraturei sî deriderei in diurnalele ultramontane sî calendare. In adeveru ca nici intr'unu orasiu, in care 9/10 profesédia confessiunea evangelica, nu aru cutediá a se demite o fóia la atari defaimâri a protestantismului, dupa cum produce „Germani'a“ de câte-va luni aprópe in tóta diu'a. „Augsb. Allg. Ztg.“ aduce aminte, in unu articolu de totu linu, objectivu sî scurtu, fapt'a istorica, ca nainte de acést'a cu 333 ani principele electorale Ioachimu II din Brandenburg a primitu in acést'a dî in Spandau intaiasi data cuminecatur'a in ambele forme, sî ca prin acést'a s'a introdusu reformatiunea, de óre ce magistratulu din Berlinu a urmatu cea-lalta dî esemplului principelui electorale. Acést'a reminiscentia istorica, simpla sî cunoscuta fia-cârui scolariu, pune pre iesuitii dela „Germani'a“ in armatura. Ea scrie de „conturbare de pacea confessionale“ sî injura aducerea aminte la principele electorale Ioachimu II, representândulu cá omu fâra cuventu sî caracteru câci n'a tienutu la juramentulu, ce l'a datu tatâ-ne-seu pre patulu de mórte, „a nu trece nici cându la reformatiune.“ Pedéps'a inse pentru acést'a crima inca n'a intârdiatu, principele Ioachimu II si-a datu sufletulu in musicarile cele mai teribile de consciintia etc. Altu-cum acést'a defaimare nici nu e ce-va nou, câci dejá de multi ani se incérca ultramontanismulu a defaimá sî espune in calendariulu numitu „Bonifacius“ ce apare aici, memori'a la toti principii Brandenburgici. Tóte, câte s'au intemplatu in Prussi'a din tempulu reformatiunei, se asémna cá stricatiosu pentru poporulu catolicu in aceste calendarie chiaru sî fisiognomiele mai nainte atâtu de deschise aru fi capetatu o trasura ascunsa sî neplacuta, de cându a trecutu Ioachimu II la reformatiune etc.

In modulu acest'a polemiséza organulu iesuitiloru sî alu catoliciloru din Berlinu in numeru neinsemnatu contr'a religiunei majoritâtiei preponderante a populatiunei sî contr'a religiunei la care apartiene cas'a domnitóre.

Se mai póte deci cine-va mirá, déca populatiunea iésa din indiferentismulu ei si face contr'a-demonstratiuni. In adeveru preotii din Berlinu suntu indulgenti si cestiuni confessionale nu i pune usioru in armatura, inse domnii Majunke, Müller sî consortii au sciutu a scóte din linisce sî pre cei mai indiferenti sî intielepti.

Asiá se pregatesce dejá pentru tempulu celu mai aprópe o monstre-adunare de poporu, in care se va protestá solemnelu in numele populatiunei berlinese contr'a obrasnicei vatemâri a protestantismului sî contr'a defaimârei antecesoriloru gloriosi ai casei nóstre domnitóre. In tóte adunârile cercuale se pregatescu publicatiuni, in unele se voru propune chiaru sî petitiuni pentru suspenderea congregatiuniloru preotiesci ce s'au escatu in Berlinu, prin cari sa se infiga tinerimei unu „spiritu inimicu patriei, periculosu statului sî conturbatoriu de pacea religionara etc.

Agitatiunea anti-catolica póte ca va luá in tempulu celu mai de aprópe dimensiuni mai mari decâtu credu ultra-montanii sî decâtu le va fi loru placutu. Dejá Dominec'a trecuta erá temerea de o demonstratiune a poporului inaintea localului redactionalu alu „Germaniei“, inaintea cassinei catolice si inaintea monastirei Dominicaniloru, pre care cu deosebire o uresce poporulu. Politi'a a luatu mesuri in ascunsu. — Ací ne-au adusu iesuitii, pacea religionara e ruinata, patimile suntu desceptate — véda acum conturbatorii, cum o voru restaurá sî sa impedece daune mai mari pentru sine si totu publiculu.

Montenegru. Dupa macelulu de Lipov'a, dice „Corespondinti'a orientala“, unde turcii au reusitu a fi batuti de Montenegreni, diuariele turcofile au inceputu a atribuí vin'a pentru acea rusine Montenegriniloru, sî o pronunciá sentinti'a de mórte asupr'a autonomiei politice a acestui statu. Asemenea cuvinte s'aru fi prefacutu in fapte, déca Midhat-pasi'a aru mai fi statutu la cârma. Montenegru s'a sî asceptatu la acést'a, sî a concentratu din buna vreme trupe la frontierele sele, sub comand'a voivodiloru Plamenaci sî Raievici. Dara mai apoi au venitu la frontiere in Colacinu. Muntesherifulu Saim-pasi'a sî comandantulu militaru Ibrahim-Pasi'a, cari, prin interventiunea lui Osman-Aga-Avdegici au deschisu tratâri de pace cu comandantii Montenegrini, ale câroru resultatu au fostu, ca Montenegru si-a retrasu trupele dela frontiere. De ambele pârti s'au numitu anchete pentru a cercetá cestiunea; — aceste au redigiatu 2 acte identice, prin cari se constata daunele, facute localitâtiloru montenegrine prin canonadele turcesci, spre a se inaintá guverneloru respective. Totu-odata s'a otaritu, in modu definitivu, sî lin'ia de garantia, nu se póte trece, fâra implinirea formalitâtiloru prescrise. — Cu acést'a a terminatu anchet'a lucrâriloru sele; dara cercetârile au aretatu odata mai multu, cumca Turci'a sî guvernamentulu ei provincialu au fostu caus'a versârei de sânge; faptu, pentru care a sî cerutu scuse guvernulu turcescu prin unu actu adusu de majorulu Tesik-Bey. Pacea este dara restabilita; inse durá-va ea mai multu? „Telegrafulu.“

Bobâln'a 8 Novembre.

Domnule Redactoru! Afara de cele publicate in nri trecuti ai stimatului jurnalu „T. R.“ in caus'a Bobelneniloru ne-au mai intempinatu inca nisce nenorociri mari, adeca unu focu in 2/14 a lunei curinte din causa necunoscuta escatu nóptea, la 12 óre s'a aprinsu o casa, sî prin unu ventu selbatecu ce a fostu din intemplare, suflându dela resaritu spre apusu, dela cas'a de unde s'au escatu foculu pâna in capetulu satului Bobelnei nici bateru unu edificiu n'au fostu crutiatu de focu. Acest'a a duratu multu ½ óra. —

Au cadiutu jertfa focului o mama in etate de 32 ani, o fata de 12 ani, unu copilu de 8 ani, unu altu copilu de 2 ani, ardiendu in cas'a din care s'a escatu foculu. Au mai arsu unu omu de 73 ani betrânu, sî o muiere veduva, acesti din urma suntu inca vii in spitalulu din Dev'a, inse nu e sperantia ca voru scapá cu viét'a. —

Case s'au ruinatu 34 de numeri. Siuri 31. Grajduri de boi 32. Cotetie de porci 38. Alte cladiri de bucate sî staule de oi si capre, garduri s. a. bucate, fenu si alte nutretiuri de iérna. Cu unu cuventu bietii ómeni au remasu sub scutulu ceriului liberu, cá sî pasarile. — Din caus'a miserabilitâtiei ómenii nefericiti au luatu lumea in capu, pribegindu prin sate pre la rudenii spre a-si poté capetá cuartire de iérna.

Bradu (cottulu Zarandului) in 8/20 Nov. 1872.

Situatiunea topografica a comitatului Zarandu de o parte, iéra de alt'a sterilitatea pamentului acestui'a, suntu doi factori cardinali, cari nu numai nu atragu concurintia sî atentiunea publicului calatoriu asupr'a sea, cí din contra isoléza asiá dicendu acestu micu comitatu, de lumea cea mare sî larga, intru atât'a, incâtu numai arare-ori are norocirea a fi cercetatu de câte unu óspe bene-venitu. —

Pre lânga tóte aceste, se afla din cându in cându, câte unu barbatu de spiritu, carele petrunsu de semtiemente bune sî patriotice, invigendu tóte obstaculele, face câte o mica escursiune sî prin acestu comitatu, micu in sine, sterilu sî seracu, dara fórte romanticu sî locuitu partea cea mai mare de patrioti adeverati —

Intre astu-feliu de óspeti rari sî bene-veniti, noi zarandeni, cu dreptu cuventu potemu enumerá sî pre dlu I. D. Ionescu, artistu comicu românu din Galati impreuna cu stimat'a sea consórte Francisc'a (Fany) sî Martinu Georgescu, cari in 28 Oct. st. v. au sositu in opidulu Bradu, pentru de a dá sî aici câte-va „Representatiuni teatrale.“

Prim'a representatiune, au avutu locu in 29 Oct. — Sal'a teatrului din locu, erá impoporata de unu publicu numerosu, constatatoriu din inteleginti'a din locu, Bai'a-de-Crisiu sî din comunele invecinate, fâra deosebire de nationalitate. —

A dóu'a representatiune teatrale, s'a datu in 31 Oct. sî anume „in favorulu gimnasiului rom. din locu,“ iéra a trei'a sî cea ultima in 2 Noemvre. —

Cu privire la talentulu sî desteritatea acestui artistu teneru, cu placere avemu a impartasi on. publicu, ca tóte piesele celoru trei representatiuni s'au predatu atât'a de bine sî naturalu, incâtu artistulu au seceratu aplause neintrerupte sî complacerea intregului publicu asistente. Asemenea sî dn'a Francisc'a Ionescu sî dlu Georgescu au nisuitu a satisface asceptârei on. publicu.

Dn'a Francisc'a, cu deosebire prin conversatiunile sî prin manierele sele cele fine, si-au câscigatu simpathi'a sî stim'a mai multoru d-ne de aici. — Câtu inse despre insesi piesele reproduse de dlu artistu I. D. Ionescu, cea mai mare sî mai placuta impressiune o au facutu urmatórele:

„Tiaranulu in munte“, in carea susu-memoratulu artistu, intr'unu limbagiu poporalu sî neartificiosu, inse placutu sî atragatoriu, de o parte, au aretatu iubirea de patria sî de natiune a poporului dela tiéra, precum sî alipirea lui sî pastrarea cu scumpatate a datineloru strabune etc. iéra de alta parte au combatutu vitiulu; efeminarea moravuriloru, caractereloru etc; „Barbu lautariu“ sî „Pandurulu cersitoriu,“ iéra-si nisce piese, cari potu fi destulu de instructive, pentru multi barbati esiti sî crescuti in senulu scumpei sî multu probatei nóstre natiuni, pre carea inse, acum o ignoréza séu totalu, séu numai in parte.

Atât'a, — fórte pre scurtu — despre dlu I. D. Ionescu, cá artistu. — Câtu inse despre semtiementele patriotice sî nobile ale dlui Ionescu, cu placere vinu a impartasí on. publicu, ca cetindu sî d-sea in diuariele nóstre despre starea cea critica finantiale a gimnasiului rom. gr. or. din locu, s'au emotionatu intru atât'a, incâtu inca in Sabiiu s'au resolvitu a dá câte-va representatiuni in favorulu acestui'a. — Prim'a representatiune pentru acestu scopu filantropicu sî maretiu — data in Sabiiu in 28 Septemvre a. c. au produsu unu venitu curatu de 50 fl. v. a. care suma a sî sositu sub adres'a dlui ad. Georgiu Secula in Bai'a-de-Crisiu. —

Representatiunea a dóu'a, data spre scopulu susu-mentionatu — aici in Bradu au produsu unu venitu curatu de 36 fl. v. a., care suma dlu actore o au sî inmanuatu numai decâtu Par. protopresbiteru sî dir. gimn. prov. Nicolau Miheltianu.

Prin urmare dlu I. D. Ionescu, pentru ameliorarea stârei finantiale a gimnasiului rom. gr. or. din locu, sî respective pentru departarea pericolului ce-lu amenintia, au administratu pâna acum'a, o suma de 86 fl. v. a. — o suma acést'a, mica in sine, fatia cu marimea pericolului finantialu ce-lu amenintia, in specia, sî facia cu starea cea critica a acestui Institutu in genere, — dara mare, si inca fórte mare, fatia cu poterile materiali ale donatoriului. — Din acestu motivu deci, atâtu junimea studiósa la acestu Institutu, câtu sî inteleginti'a sî poporulu acestui comitatu, cari si-au sacrificatu ultimii sei dineri, pentru infiintiarea acestui focularíu, apretiuindu semtiementele cele patriotice sî nobile ale dlui I. D. Ionescu sî ale tuturoru mecenatiloru sî spriginitoriloru acestei cause (despre cari deosebitu cu alta ocasiune) vine ale esprimá cea mai cordiala multiamita. —

Primésca dara dlu I. D. Ionescu spressiunea stimei tenerimei studióse sî a inteligintiei opidului Bradu, carea in caletori'a domniei sele — spre Bai'a-de-Crisiu—Halmagiu—Buteni etc. — i uréza succesu bunu sî deplina sanetate, cá perfectionându-se sî mai multu in art'a sea, prin piesele sele, sa póta delectá publiculu combatendu vitiulu sî laudându patriotismulu, firmitatea caractereloru etc. —

G. P.

Ap'a Vinerei 8/20 Novembre 1872.

Domnule Redactoru! Unu ce neplacutu este déca cine-va te silesce sî te trage in publicitate a te aperá contr'a atacuriloru nedemne sî nedrepte, cum a facutu in nr. 80 a „Telegr. Rom.“ dlu jude regescu din Dev'a I Balomiri sî nu me potu in destulu mirá cum vine d-sea din seninu, fâra nici o reserva sî intr'unu modu asiá brutalu sî cu astfeliu de cuvinte dure, cari se afla numai in Dictionariulu d-sele, a me calumniá sî vatemá numindu-me trantoru etc.

Cu permissiunea d-tale, dle redactoru, me rogu in interesulu adeverului a dá locu in diuariulu ce'lu redigeti urmatóreloru reflessiuni:

Din acelu motivu nu amu respunsu la acele vatemâri asceptandu sî continuarea discursului ne demnu a dlui Ioanu Balomiri, care sî aparù in nr. 88, 89. sî póte va mai urmá.

Inainte de tóte trebuie sa intrebu pre dlu Ioanu B. ca de unde scie d-sea asiá positivu ca articlii nr. 14 sî 74 din „Telegr. Rom.“ suntu facuti de clic'a politico-nationala din scaunulu Oresthiei sî fabricati de unu membru acelei'a din Vinerea? cu ce póte dovedí d-sea acésta afirmatiune? eu provocu sî rogu cu totu respectulu pre dlu redactoru sa bine-voiésca a spune de suntu eu fabricatoriulu articlului cestionatu din urma?*)

La refrângerea atacuriloru nedemne din articlulu nrului 80 nu me demitu, câci, corespondintele insusi trebuie in detailu a le combate, eu me marginescu a reflectá cu privire la denumire sî a observá dlui B. numai atât'a; ca eu nu invinuescu pre Inaltulu Ministeriu din Pest'a sî respective pre fostulu ministru Bitto, câci nu m'a denumitu sî pre mine de jude reg. la tribunalulu din Dev'a. Mai suntu sî altii carii au remasu nedenumiti, barbati apti sî stimati nu numai intre români dara sî intre alte nationalitâti, ba au remasu sî magiari sî sasi destui nedenumiti sî asiá nu suntu eu uniculu. Dealtmintrea déca m'asiu fi sî maniatu câci nu sum denumitu, cum se vede ca presupui d-ta, per quam regulam sa vinu sa-mi resbunu asupr'a d-tale? De unde sî pâna unde identitatea intre ministrulu Bitto sî d-ta?

Trecendu la articululu nrului 14 a „Telegr. Rom.“ pre care dlu Balomiri nu au avutu tempu din 9 Febr. 1872 pâna in 6 Oct. 1872 sa-lu combata, i observediu: ca déca amu sî fostu eu corespundintele acelui'a — eu nu m'amu atinsu a vatemá in trensulu persóne fâra amu descrisu numai faptele dlui B., cari voru remané neuitate in acestu scaunu — sî cá sa-i dovedescu mai de aprópe ca cele afirmate suntu adeverate, fia destulu a-i amintí ca: déca comunitatea Vinerea in 22 Ianuariu 1866 sub nr. com. 10, a decisu sum'a de 200 fl. v. a. pre sém'a fondului scolaru pre totu anulu, care conclusu presentându-se sî magistratului in 2 Febr. 1866 spre aprobare sî dandu-se d-sele spre referare, de ce nu au referatu caus'a acést'a pâna in 18 Iun. 1869 care asternendu-se sî comitelui fundului reg. spre intarire de unde venindu sub nr. 1019 in 2 Sept. 1869 de ce din 8 Oct. 1869 pâna cu finea a. 1871 cându te-ai dusu — ai tienut'o la intunerecu sî nu o ai realisatu, — câci cele afirmate de d-ta in nr. 88 crede-me ca nu-'ti servescu spre onóre ba me miru cum ai cutediatu a-ti recunósce insuti slabiciunile déca te tieni asiá mare activistu.

Escusârile d-tale in continuarea din nr. 88 nu merita a fi combatute cu atât'a mai putienu a-ti respunde la cele din nr. 89 sî in urmarea mai departe dechiarându-le simpliciteru de nedrepte. Noi in fapta ne tienemu de conclusulu nostru radicatu dejá in potere de dreptu sî pentru dovedirea asertiunei fia-mi permisu a-ti citá din cuventu urmatórea resolutiune a magistratului urb. scaun. indreptata câtra pré on. scaunu protopopescu — (dóra nu esti Tom'a necredinciosu sa nu credi ca e adeverata.) Nr. polit. 2612 ex 1872. Copia

Venerabilului scaunu protopopescu gr. or. in Orasthia.

Ilustritatea sea domnulu comite alu natiunei sasesci prin emisulu seu de dto 11/10 1872. Nr. 244 au aplacidatu conclusulu comunitâtiei Vinerea de dto 22/2 1872 Nr. 18 prin care din venitulu cassei alodiale au donatu la fondulu scolariu gr. orient. din Vinerea unu ajutoriu de 200 fl. v. a. pre anu, incependu dela 1/1 1870 incóce. —

Despre ce prin acést'a se incunosciintiédia atâtu representanti'a comunala a Vinerei, câtu sî ven. scaunu protopopescu spre dispunerea ulterióra, cu acelu adausu, cá cass'a alodiala a Vinerei prin acést'a este avisata a platí la fondulu scolariu sumele cadiute pre anii 1870, 1871 1872 iéra pre venitoriu totu in rate cuartale pre lânga cuitantia timbrata sî vidimata.

Oresthia in 25 Octobre 1872.

Magistratu urb. scaun.
Nagy m. p.
Gohn m. p.

Prin urmare te poti convinge pre deplinu d. B. ca intru adeveru in acelu fondu se afla sî avemu o suma de 600 fl. v. a. adeca banii sî nu minciuni sî siarlatanarii de ale d-tale de care nu te sfiesci ale aruncá asupr'a altor'a — si 'ti potu spune sî acum'a ca Dobo intru adeveru intr'unu anu de dile de cându e inspectoru a facutu póte mai multu pentru inaintarea sî prosperarea binelui publicu sî in interesulu nationalu decâtu dt'a in 10 ani câtu tempu ai fostu senatoru sî inspectoru sî cá sa te convingu — te invitu sa bine-voiesci a vení in persóna si sa vedi ca in ce stare deplorabila se aflau pre tempulu d-tale fagadeulu din Sibotu—Cugiru, scól'a din Balomiri, Sibotu sî Cugiru sî cum suntu acum'a — sî póte sî altele.

Lasu neatinse cele-lalte pecate ale d-tale sî te rogu in interesulu d-tale a te desbracá de multele slabiciuni personali ce le posedi de a calumniá sî invidiá pre altii pre nedreptu.

Pentru asta-data ti dicu adio! dle B.

Iosifu Orbonasiu

---

*) Constatâmu unu adeveru cu ocasiunea acést'a ca nu dlu Iosifu Orbonasiu este autorulu cor. din cestiune din nr. 74 alu foiei nóstre. R.

Romani'a.

Dumineca, in 29 Oct. (11 Nov.) Mariile Loru Domnulu sî Dómn'a, insociti de dnii ministri de lucrâri publice sî de resbelu, de dn'a Mavrogheni, dama de onóre, de prefectii de Ilfovu sî Dâmboviti'a, de directorele generalu alu linieloru ferate, au fostu cu unu trenu specialu de au visitatu lini'a ferata dela Bucuresci la Pitesti. Mariile Loru au plecatu din Bucuresci la 9 óre diminéti'a sî au ajunsu la Pitesti la 11 óre sî 45 minute; dela Pitesti au pornitu inapoi la 2 óre sî 45 minute sî la 5 óre sî jumetate erau in Bucuresci.

Marsiu-rut'a trenului a fostu combinata astfeliu ca in ducere, Mari'a Sea Domnulu s'a opritu sî a visitatu in tóte amenuntele trei din statiuni, precum sî podulu de pre Argesiu, iéra la intórcere celelalte trei statiuni de pre acésta linia.

Pre la tóte statiunile Mariele Loru au fostu intempinate de sub-prefectii respectivi, de primarii comuneloru vecine, de o multime de tierani sî tierance cu bucheturi de flori sî de detasiamente de militiani sî de calarasi pre cari Mari'a Sea Domnulu i-a trecutu pretotindeni in revista.

La gar'a dela Pitesti, pre lânga autoritâtile civile sî militarie se aflau adunate mai tóte nobilitâtile orasiului sî ale judetiului, cari au primitu cu cea mai mare bucuria pre Mariele Loru, oferindu-le buchete de flori.

Presiedintele comissiunei interimara a orasiului, dlu Teodoru Naum, presentandu-se Marieloru Loru, impreuna cu cei'a-lalti membri, a rostitu unu cuventu.

Dupa acést'a presiedintele consiliului judetianu, dlu Alessandru Zisu, a esprimatu din partea judetiului fericirea de a primí in capital'a Argesiului pre Mari'a Sea Domnulu. Mariele Loru mersera la biserica, apoi la cas'a dlui Miculescu, unde li se gatise dejunulu. La dejunu, deosebitu de dnii ministri, de dn'a Mavrogheni, de dn'a Sofi'a Cretiulescu, au luatu parte parintele episcopu de Argesiu, dlu Zisu, presiedintele consiliului judetianu, dlu Teodoru Naum, presiedintele comissiunei interimara a orasiului, prefectulu judetiului, d-nele Zisu, Elen'a Papadopolu sî Miculescu, sî dnii: generalulu N. Golescu, Ioanu Brateanu sî altii.

Pre la sfersitulu dejunului, parintele episcopu a purtatu unu toastu felicitându pre Mariele Loru de buna venire in orasiulu Pitesti.

Mari'a Sea Domnulu a respunsu in modulu urmatoriu:

„Suntu aprópe 6 luni, cu ocasiunea ultimei mele veniri in acestu orasiu, cându mi-amu esprimatu dorinti'a de a revení estu tempu inca impreuna cu Dn'a in midiloculu d-vóstre sî a vedea legatu atunci Pitestii cu capital'a prin cale ferata.

„Este o adeverata satisfactiune pentru mine ca acésta a mea dorintia s'a pututu implinı́ asiá de curendu. Fia cá drumulu de feru, acestu poternicu midilocu alu civilisatiunei, sa deschida tóte bogatiele judetiului Argesiu, sî sa contribuiésca la inflorirea orasiului Pitesti, prin desvoltarea comerciului; fia cá inlesnirea câiloru de comunicatiune sa respandésca prosperitatea asupr'a acestei frumóse pârti a Romaniei.

„Urându cá sa vedemu intr'unu viitoriu apropiatu realisarea acestoru progrese asteptate cu nerabdare de fia-care din noi, inchinu acestu paharu in sanetatea orasieniloru Pitesteni, cari asta data, cá sî ori de câte ori amu venitu in midiloculu loru, mi-au aretatu devotamentulu loru prin primiri calduróse, pentru cari le multiamescu din inima.

„Sa traiti ani indelungati sî fericiti.“

Dupa dejunu, Mariele Loru au mersu in trasura pre cóst'a ce se afla la spatele orasiului de unde au privitu vederea cea frumósa ce se desfasiura de ací pre lunc'a Argesiului sî pre aceea a riuriloru ce cobóra din judetiulu Muscelului, precum sî pre délurile sî muntii ce incungiura horisontulu ce se descopere dupa acésta cósta. Mari'a Sea totu intr'o vreme a visitatu casarm'a venatoriloru ce se afla in prejm'a locului. De ací Mariele Loru, intrându in trasura, s'au preumblatu prin principalele strade ale orasiului, s'au coboritu in grâdin'a publica unde se aflá musica, sî in urma, urcandu-se iérasi in trasura, au mersu la gara, sî au pornitu cu trenulu specialu la Bucuresci.

Pre totu lungulu stradeloru, de pre ferestrile caseloru, la grâdin'a publica, sî de ací la gara, Mariele Loru erau primite cu salutârile cele mai entusiastice.

Acésta escursiune a Marieloru Loru a fostu favorisata de o dî de tómna din cele mai frumósa.

„Cor. de Iassi.“

Concursu.

Pentru ocuparea postului de parochu pre vacant'a parochia Vidolmu tractulu protopr. a Lupsiei pâna la 1 Decembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: Casa parochiala cu pivnitia sî gradina de pomi, pamentu aratoriu de 1 ferdela de cucuruzu, de grâu 5 ferdele pre unu anu, pre altulu 7 ferdele, fenatiu de 3 cara de fênu, sî cimiteriulu de 2 cara de fênu sî dela 60 de case câte 8 cupe de grâu simbri; apoi venitele stolare obicinuite.

Doritorii de a ocupá acésta parochia: se cere a fi clerici absoluti, sî cu portâri morale, concursele au sa fia provediute cu documentele necesari, sî ale adresá la scaunulu prot. gr. or. alu Lupsiei pâna la 1 Decemvre 1872.

In contielegere cu comitetulu bisericescu din Vidolmu.

Ofenbai'a 3 Novembre 1872.

Nicolau Fodoreanu
(3—3) Adm. prot. gr. or. a Lupsiei.

Cancelaria advocatiala.

Ioanu Munteanu advocatu provincialu aduce la conoscinti'a onoratului publicu, ca si-a deschisu „Cancelari'a advocatiala“ in Sasu-Sebesiu sî primesce insarcinâri de aperare in causele civile, criminale sî cambiale la tribunalele de Prim'a instantia precum sî la forurile mai inalte, mai departe primesce inaintarea causeloru de ori-ce natura indreptate câtra forurile politice sî câtra guvernulu tierei, studiulu teoreticu sî pracs'a câstigata pre terenulu juridicu i voru face possibilu a satisface cu acuratetia sî onestitate tuturoru insarcinâriloru lui incredintiate. (2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura: Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 93. ANULU ,XX.

Sabiiu, in 19 Novembre (1 Dec.) 1872.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 23 Novembre a casei deputatiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. — Dupa aceste luà Korizmics cuventulu pentru de a-si motivá proiectulu seu de resolutiune. Vorbitoriulu dechiara ca va vorbí dupa possibilitate obiectivu.

Cuvintele vorbite a une-ori in parlamentulu ungurescu, cari mei bine aru fi fostu déca nu s'aru fi vorbitu, suntu a se ascrie in lini'a prima caracterului aprigu a natiunei unguresci. Acestu reu se póte delaturá numai prin promovarea, radicarea, si impraseiarea culturei generale.

A dóu'a causa a passiuniloru nedumerivere jace in aceea, ca regulamentulu nu e destulu de precisu. Acestu reu se póte delaturá in graba. Regulamentulu casei nu ofere midilóce destule pentru de a reesî cu aceea, ce voiesce majoritatea casei deputatiloru.

Vorbitoriulu a compatimitu de multe ori dejá modulu, in care a pasîtu opositiunea in cas'a deputatiloru; elu spera insa ca sî in privinti'a acést'a trebile voru luá o pornire spre mai bine si ca binele patriei va fi singurulu scopu alu nesuintieloru a tuturoru partiteloru. Korizmics dechiara mai departe ca nu considera de problem'a sea a enumerá tóte defectele regulamentului casei; acést'a va fi tocmai problem'a comissiunei alegânde, adeca aflarea acestoru defecte sî asternerea de propuneri pentru delaturarea loru. Vorbitoriulu voiesce a amintí numai despre unu reu principalu. Paragrafii 165 sî 128 a regulamentului ofere unu manuariu spre aceea ca deputatii potu luá cuventulu dupa placu, provocandu-se simplu la impregiurarea ca voiescu a vorbí la regulamentulu afaceriloru. Prin acést'a vorbire fâra sfersîtu se potu impedecá inse sî cele mai salutarie mesuri etc. Korizmics vorbì in fine despre positiunea partiteloru fatia un'a cu alt'a sî observà ca patri'a póte numai perde prin frecârile intre partite. La acést'a sa se cugete opositiunea, câci numerulu acelor'a este legiune, cari comptéza cu bucuria la aceste frecâri. In fine se róga de casa a amite propunerea sea la pertractare meritória sî a pune acésta pertractare pre siedinti'a de Luni. (Aplause viue la drépt'a).

La intrebarea presiedintelui votéza aprópe tóta cas'a pentru amiterea propunerei la pertractare meritória.

Luà ,apoi E. Simonyi cuventulu pentru de a-si motivá proiectulu de resolutiune. Acest'a tientesce, pentru de a delaturá odata suspicionârile, cari resaru in publicu sî in press'a din intru sî afara pre fia-care dî contr'a regimului prin o cercetare scurta. Vorbitoriulu accentuà ca fórte multe treburi a regimului, concessiuni etc., s'au incheiatu intr'unu modu care nu e nici decâtu aptu de a confirmá increderea comuna sî publica. Vorbitoriulu trece apoi la drumulu feratu de Ostu; presiedintele lu provóca a se tienea de obiectu; in fine dupa multe alte vorbite spera vorbitoriulu totu binele si recomanda primirea propunerei sele.

Punendu-se la votu se respinge amiterea la pertractarea meritória a propunerei lui Simonyi cu 157 voturi, contr'a 46. — Dupa une-altele vine la desbatere conventiunea postale cu Montenegru, care dupa o pertractare scurta se sî primesce; cu ce siedinti'a se incheia.

Siedinti'a din 25 Noemvre a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Toti ministri erau de facia, cas'a sî galeriele erau indesite,

Ad. Lazar interpeléza pre ministrulu de interne ca are de cugetu a regulá politi'a campestra in Transilvani'a?

E. Matolay indrépta câtra ministrulu de comunicatiune o interpelatiune in afacerea drumului de feru Nord-Ostu. — Comissiunea de 15 asterne raportulu seu despre proiectele de lege presintale mai una-di de ministru-presiedintele, privitóre la cestiunea de aparare. Se tramitu sectiuniloru. — Ant. Molnar presinta din partea comissiunei petitiunarie raportulu acestei'a despre petitiunile contienute in a 6-a seria. — Se va pune la ordinea dilei.

Dupa primirea in a trei'a cetire a conventiunei postale cu Montenegru, aru fi sa se incépa desbaterea despre proiectulu de resolutiune a lui Korizmics. P. Hoffmann a fostu prenotatu cá vorbitoriu primu, inse nu erá presinte sî de aceea luà cuventulu.

K. Tisza. Elu dechiara ca nu va reflectá la cuventarea motivatóre a deputatului Korizmics, de óre-ce are de cugetu a midilocí din parte-si, cá iritatiunea din tempulu din urma sa se asiedie sî cá legislativ'a sa-si póta continuá lucrârile sele ordinarie. Acésta otarire nu o a potutu vorbitoriulu luá decâtu cu ebnegare de sine, de óre-ce Korizmics a critisatu in vorbirea sea sî tienut'a generale a opositiunei, ceea ce cu securitate nu e admissiveru, déca cine-va voiesce a promová reconciliatiunea. Vorbitoriulu trece apoi la propunerea lui Korizmics sî dechiara in fine ca se invoiesce cu esmiterea unei comissiuni pentru revisiunea regulamentului afaceriloru, câci regulamentulu are intru adeveru mai multe defecte; propunerea lui Korizmics nu o póte inse primí din dóue cause, adeca din causa ca propunerea are sî o parte porsonale sî ca propune sî modificarea art. de lege 4: 1848. Dupa parerea lui aru fi mai bine a repasí dela acésta cestiune sî a sterge cu totulu passulu respectivu din propunerea lui Korizmics. — Dupa multe alte dîce vorbitoriulu: esperienti'a a documentatu ca regulamentulu afaceriloru are in fapta defecte sî asiá asterne propunerea cá sa se esmita o comissiune, care sa presinte casei o parere despre revisiunea regulamentului. Déca majoritatea n'are in fapta altu scopu, decâtu numai ameliorarea regulamentului, atunci ajunge acésta propunere. In fine provóca vorbitoriulu pre consocii sei la moderatiune sî ingaduintia. De cum-va tienut'a acést'a nu va aflá apretiarea din partea majoritâtiei, atunci opositiunea va aflá destule ocasiuni a alungá gloriosu atacurile contr'a libertâtiei de vorbire (Aplause viue la steng'a.)

P. Hoffmann se dechiara gat'a sub pressiunea lui K. Tisza a repasí dela cuventu, déca acést'a o voru face sî cei'a-lalii vorbitori prenotati.

I. Györffy e din parte-si gat'a a recede dela cuventu, déca Korizmics va retrage partea personale câtu sî partea privitóre la art. de lege 4: 1848 din propunerea sea. (Miscare generale, Strigate: „sa se suspenda siedinti'a pre 5 minute“!) Deputatii se radica de pre seaune, in paus'a, ce urmà, se conferéza cu zelu; ministrii se retragu cu Korizmics.) Dupa o pausa de unu patrariu de óra se redeschide siedinti'a.

L. Csernatony róga cas'a a uitá cele produse de elu in 18 c., care au causatu nemultiamire justa. (Aplause)

Ministru-presiedintele 'si esprima dupa aceste compatimirea asupr'a celoru intemplate in 18 c. si róga cas'a a lasá afara motivarea din propunerea lui Korizmics. (Consemtimentu sî aplausu generalu,

L. Korizmics se radica deci sî-'si modifica propunerea in intielesulu observatiunei lui Tisza, care apoi dupa o scurta desbatere se sî primesce.

„Eshalatiuni miasmatice din balt'a cea négra a ortod-ochs-iei ultramontane.“

Motto: Cuiu cu cuiu, de-sî nu
togm'a pre togm'a.

Sub acestu titlu caracteristicu, carele cu totu cuventulu arata ca au esitu din o adeverata balta plina de mocirl'a cea négra a urei sî invidiei palide sî infuse de veninu se publicà in ultr'a-montan'a fóia din Pest'a, in „Federatiunea“ nr. 109—709 unu feliu de respunsu séu galimatia, la articululu meu din Telegr. Rom. nr. 86 intitulatu: **„Ore ce sa fia?“**, in care articulu mi permisesemu, sî eu cá totu omulu, a spune unele adeveruri in forma de intrebâri modeste, nesciindu nimic'a de dreptulu de censura sî de poruncela, ce si-'lu aróga „Federatiunea“, respective „Cat. cens.“, principalulu intre cei — sa vorbescu sî eu in limbagiulu lui Cato modernus? — — capiati dela aceea-si fóia, asupr'a scrieriloru române sî asupr'a scrieriloru preste totu, sî neaducendu-mi aminte, bietu de mine, ca adeverulu de multe ori ti sparge capulu, bá nici de aceea ca astadi in véculu celu luminatu, cum lu numesce ins'a-si, nu ortodocs'a, dara ermafroditic'a fóia din Pest'a, ne-amu fi aflându inca totu sub ghiarale unatiei ultramontane, tienendu-ne incatusiati sî ferecati cu scalusiu in gura sub censur'a cea iesuitica de odinióra noi cei numiti cu predilectiune de „fratii“ nostri cu „pomposulu“ nume de schismatici. Unu respunsu decâtu care mai nespalatu sî mai gretiosu nu credu sa fi potutu iesí vr'odata chiaru sî din oficin'a cea iesuitica a „Federatiunei“ din Pest'a. Sa se ascunda tóte imbalaturile prea iscusitului ermafroditu dela acea fóia vomate asupr'a Brasioveniloru, pre lânga delicatetiele de acum. Aici nu mai cunósce nici unu cumpetu, a ajunsu la culmea deliriului, la adeverata turbare, incâtu numai de legatu e bunu sî de tramisu la .... autorulu modelu de fraseologia, care inca cutéza a se subscrie: „Cat. Cen.“ — luându numele acelui mare sî classicu barbatu in desiertu; cutéza a-si numerá diuariulu intre foile periodice, a câroru devisa este lumin'a! Rusîne! de trei ori rusîne!

Totu credeamu ca presentele cele frumóse ce le primí dela Brasioveni pentru debutarea sea asupra-le in espressiunile cele mai estetice din anulu trecutu, lu voru fi mai intieleptitu, dara se vede ca ne insielarâmu, câci totu acel'a remâne, nu se schimbà intru nimic'a. Ori tocm'a acele presente a le Brasioveniloru lu catranira sî mai tare? Ori dóra s'a aflatu cum-va atinsu mai de aprópe prin amentirea in intrebârile mele de profesorulu de literatur'a româna la universitatea din Pest'a, care cum se dîce e chiaru autorulu acelei blasfemii din fói'a din Pest'a? I s'a vatematu cum-va susceptibilitatea, evgeni'a literaria, laudata une-ori sî prin dîuariele române din Ungari'a? Póte ca tóte impreuna voru fi contribuitu la acésta inversiunare aiurata a respectivului autoru, dara mai pre susu de tóte ermafroditismulu, ultramontanismulu sî iesuitismulu celu papistico-infalibile. Au dóra au socotitu dlu „Cat. Cen.“ ca lumea astadi sa mai sparia de fantome séu de ex-halatiuni, cum le numesce, miasmatice sî greu mirositóre? S'a trecutu! ele se tienu de evulu mediu, sî toti câti mai viséza de atari muceditu̧ri se numera cu dreptu cuventu intre cei scrintiti .... Afla dara, odata pentru totudéun'a, ca astadi nu mai insielati lumea cu tertipuri séu tartoferii, nu mai sparií nici dt'a pre nimeni cu eshalatiunile d-tale, macaru de a-i sberá nu odata, cum faci in fetulu celu frumosu, prin care te distingi, cí de o mia de ori in glasulu celu iubitu, pre care cu atât'a placere sî predilectiune lu imitezi dupa modelulu din menageri'a dtale din nr. 109—709 alu „Federatiunei.“

Si pentru cá sa cunósca onoratii cetitori mocirl'a cea miasmatica sî infectata de veninu a ermafroditicei „Federatiuni“ voiu reproduceací unele din espressiunile cele estetice ale lui „Cat. Cen.“

Mai intâiu sa amintescu de titlulu celu minunatu celu pórta in frunte acelu galimatiasu plinu de aiurituri sî scrintituri, in care ortodocsismulu, de-sî adeveratulu scutu alu natiunalitâtiei române, se batjocoresce de „ortod-ochs-ia“ de câtra „Cat. Cen.“. — Óre ce aru dîce acelu prea invetiatu domnu, déca ne-amu incumetá sî noi cesti ortodocsi ai batjocorí

„S. unatia“, nu cu unu nume de batjocura, dara cu unulu mai asiá séu mai analogu naturei ei, purcediendu dela impregiurarea ca unati'a nu e nici orientale nici papistica, cí unu ce de mijlocu intre amendóue. Óre ce aru dîce iscusitulu „Cat. Cen.“ cându ne-amu demite la asemenâri in stilulu seu sî amu amintí de aceea ce nu e nici calu nici asinu (magariu)? Séu déca amu dîce sî numai atât'a ca adeca unati'a e numai cód'a papismului? Dara departe de mine astu-feliu de blasfemia!

Dupa aceste sa mai amintescu urmatórele cuvinte din lecsiconulu fraseologicu alu pré eruditului barbatu „Cat. Cen.“ precum: „aiuritura“ „creeri scrintiti“, „haluccinatiuni sî descreeraturi“, „capiat'a óia bârsana, in deliriulu seu de superescitat'a ortodochsia, apucata de vertegiuri sî de colice de galbéza, jóca, tropotesce, rót'a, róta sbierându etc.“ „i-a“, „nebunia“, „piramidale magaria“, „deliriu de ortod-ochs-ia“ s. a.

A-ti auditu ortodocsiloru! Audîti Brasioveniloru sî cu deosebire Brasioveniloru, cum ve mai sciu batjocorí acei iesuiti, câroru voi le faceti scoli sî le radicati sate intregi etc.?

Hei, hei, dle „Cat Cens.“ ce bine scii a-ti bate jocu de biat'a óia bârsana, dara ce bine ti place dtale sî la toti ai dvóstre lân'a sî laptele bietei oi batjocorite cu terminulu „ortod-ochs-ia.“

Nu e asiá? ca a-ti avutu adese-ori ocasiune a ve indulcí de capiat'a óia bârsana, séu sî bucurescéna, care inca ve aduce multi galbiori in punga? Nu sciu dieu ce vei fi luatu dela oile d-tale, dara pre biat'a óia bârsana o ai tunsu sî mulsu de multe ori pâna acum sub preteste sî titule varie, dara cu deosebire sub cele de martiriu natiunalu, pre cându martiriulu erá o mascarada jucata de minune.

Aceste suntu totulu ce se reducu la mine, cum se vede nimic'a esentialu, nimic'a la objectu, cí numai injuraturi ordinarie, batjocuri sî improscaturi aiurite de ale préiscusitului „Cat. Cens.“; câci dice dsea ca cu unu scriintitu sî neimputabile cá mine nu 'si face de lucru, sî asiá tóte cele-lalte galimatiasuri ale domniei sele le indrépta la adres'a dlui Redactoru sî la a celoru dela „Tel. Rom.“ cá câtra nisce imputabili. Numai eu socotescu, ca dlu „Cat. Cens.“ cá unu omu cu mintea intrégа sî nescrintitu, cum se tiene aru fi trebuitu sa documenteze aceea ce afirma despre mine, sa fia intratu in meritulu lucrului sî cu argumente tari sî sanetóse dupa regulele logicei sî a ómeniloru de omenia sa fia veditu scrintiturile mele inaintea opiniunei publice la care apeléza. Nefacendu acést'a, bá injurându cá unu furibundu s'aru vedé ca densulu patimesce de ból'a scrintiturei; iéra mie mi impune datori'a a-i aratá sî documentá eu insumi, cu permissiunea onor. lectori, aiuriturele etc. domniei sele.

Intrebarea mea cea dintâiu din „Tel. Rom.“ nr. amintitu mai susu a fostu:

„Óre ce sa fia dle redactoru, ca pre cându se asceptá din partea natiunalitâtiloru precumpanitorie ale Ardélului, cá universitatea cea de curendu infiintiata in Clusiu, sa fia paritetica, a tuturoru popóreloru din tiéra, avendu magiarii dejá un'a a loru propria in Pest'a, pre atunci acea universitate este iérasi numai eschisivu a dloru magiari?“

Va dice cine-va ca acésta intrebare nu este la loculu seu? Ce i s'a vatematu prin intrebarea acést'a dlui „Cat. Cens.“? De siguru s'a temutu ca voiescu a-lu scóte din rolulu seu, in care se laudá totu densulu mai cându pre aici, prin Brasiovu, ca densulu sî passivistii dlui Baritiu etc. suntu pusi de guvernu sa combata pentru cá sa se arate natiunalisti. Séu apoi ca a patitu cá acelu domnu ce fusese óre-cându celariu (chelner) sî intr'o zapacéla de somnu la strigarea unui óspe tresarí elu respundiendu: „poruncesce mari'a t'a!“; — sî fâra de a fi bagatu de séma si tradéza semtiemintele cele adeverate.

Ce românu va fi acel'a, carele sa nu fia doritu a avé sî noi românii parte cá cetatieni egalu indreptatiti la infiintiat'a universitate sî nu numai cá óspeti? sî este o crima, déca cine-va 'si descopere unu atare simtiementu? este mai departe o vatemare a unatiei déca cine-va pretinde cá la o universitate in tiéra sa fia respectata sî limb'a româna? Ce este identicu intre preferinti'a limbei magiare la universitatea din Clusiu sî intre unati'a unei pârti a româniloru cu Pap'a?

A dóu'a intrebare este urmatórea:

„Óre ce sa fia ca si la acésta universitate, cá sî la cea din Pest'a, se denumí profesoru pentru limb'a sî literatur'a româna iérasi unu românu gr. cat. sî inca unu doctoru in teologia, lasandu-se cei ortodocsi de-sî barbati de specialitate. la o parte?“

N'avemu noi cei ortodocsi dreptulu de a pretinde sa avemu sî noi unu barbatu la o universitate, sî a pretinde acést'a nu dela uniti, cari insisi nu au, haru domnului! nici o potere asupr'a nóstra, ci dela regimulu tierei, dela statu, in a cârui vistieria 'si vérsa sî ortodocsii pungile? Românii nu'su numai uniti, dle Cat. Cens., ci sî ortodocsi sî inca in cea mai precumpanitória parte. Pre lânga acést'a se scie, ca la acestu postu competira barbati ortodocsi ce-va mai de specialitate decâtu celu gr. cat. denumitu de regimu, in contr'a cârui personalmente nu amu nimic'a. Cându ceremu drepturi egali din punctu de vedere natiunalu, ne provocâmu paremise la sângele sî averea nóstra ce le dâmu statului; óre sa nu avemu noi cesti ortodocsi acela-'si dreptu din punctu de vedere confessiunalu? Nu dâmu noi cei ortodocsi sî sânge sî avere statului mai multa decâtu cei uniti? Ce unui'a e dreptu, pentru ce sa nu fia sî celui-laltu asemenea? Ne aflâmu noi sî astadi in tempulu incuisitiuniloru iesuitice de trista memoria, incâtu celoru ortodocsi sa nu le fia iertatu a pretinde deplina egale indreptatire in cele confessiunale, fâra scirea sî invoirea clarissimului dela „Federatiunea“ din Pest'a?

A trei'a intrebare a mea suna:

„Óre ce sa fia ca amploiatii români ortodocsi, cei mai insemnati, de unu tempu incóce, cá sî dupa o sistema, se scotu din oficiele loru, se pensiunéza séu se demissiunéza, pâna sî unu secretariu de statu Ioanoviciu! — pre cându altii, in specie fratii uniti, se inaintéza sî remuneréza?“

Nu contiene adeverulu celu mai puru in sine sî acésta intrebare: ca amploiatii cei ortodocsi se pensiunara sî demissiunara cu cârdulu, pre cându ai d-vóstre, câroru ve place dealtmintrea a ve dice ca sunteti cei mai natiunali, ba chiaru sî opusetiunali regimului — stau mari sî tari in posturile loru, ba unii din ei, sî acesti'a chiaru cu conduita natiunala nu prea cosiera, inca se sî remuneréza? Ce se potrivesce dle „Cat. Cens.“, sî toti ai d-vóstre, dara acestu lucru 'mi vine nitielu cam suspectu, ba cu permissiunea d-vóstre mi vine a sî cam dubitá despre adeveratulu natiunalismu alu d-vóstre fatia cu atari sî atâtea aparitiuni! mai cu séma vediendu ca ací nu te pré intreci d-t'a cá unu luptaciu pentru adeveru sî natiunalitate cum ne spuni — nu te intreci, dicu, a le combate, dupa cum esti dedatu a combate totu-déun'a pre cei ortodocsi pentru atari aparitiuni de-sî in directiune contraria. Unde s'a

---

FOISIÓRA.

Impartasîmu cu placere la acestu locu cuventarea dlui prof. gimnasiale din Brasiovu Ioanu Pope'a rostita Dumineca in 5 Novembre; ea contiene invetiaturi reali-practice pentru poporulu nostru. De aru aflá dlu prof. multi imitatori sî urmatori!

> Desteptati-ve sî priveghiati,
> 1 Petr. 5 8.
> Adunati-ve averi, cari nici rugin'a
> nu le strica, lotrii nu le sapa nici le fura.
> Mat. 6. 20.
> „Glasulu tempului striga inainte,
> totu inainte, vai de acel'a care
> sta pre locu sî nu pricepe acestu glasu
> alu tempului.“
> Mintea nóstra sanatósa.

Ori-câtu de deosebite suntu dorintiele ómeniloru, precum sî lucrurile, cari le dorescu, spre care nesuescu ei sî-'si incórda tóte poterile spre a le ajunge; intr'unu punctu inse totu se unescu tóte dorintiele ómeniloru, in dorinti'a deobste tuturoru: de a se ferici. Dupa fericire umbla toti, tineri sî betrâni, seraci sî bogati, omulu nebagatu in séma sî omulu in ranguri sî domnie. Toti voru sa se fericésca, sa duca o viétia fericita, ticnita. Dorinti'a de a se ferici prin urmare se afla la toti ómenii, e sadita de Ddieu in inim'a fia-cârui omu intr'unu chipu neperitoriu, asiá incâtu ca nici odata nu se sterge din sufletulu lui.

O alta intrebare insa e, déca toti ómenii au o cunoscintia adeverata despre fericire sî despre midilócele fericirei, déca aceea ce dorescu ei, implinindu-se, i-aru puté face intr'adeveru fericiti, sî de suntu ei toti in stare sa afle midilócele de lipsa, prin cari sa póta ajunge la fericire. In privinti'a acést'a trebuie sa marturisimu, ca suntu multi, fórte multi ómeni, cari inca n'au ajunsu acolo, cá sa scie, ce dorescu, ca nu-si cunoscu scopurile adeverate ale vietiei loru; pre de alta parte nu e mai putienu adeveratu, ca suntu multi ómeni, cari cunoscu scopurile vietiei loru, care i-aru poté face sa duca o viétia fericita dara ei nu cunoscu midilócele de lipsa pentru de a ajunge la scopurile fericirei loru, suntu orbi in alegerea midilóceloru, cari i-aru poté scóte la portulu fericirei loru. Sî in sfersitu, suntu altii, fratiloru! cari cunoscu sî scopurile sî midilócele fericirei loru, dara n'au vointia, suntu nepasatori, dau dileloru rendu, astépta sa vina fericirea d'a gat'a fâra nici o ostenéla, fâra nici o truda a loru, astépta sa se faca vre-o minune cu ei, credu, ca dóra-dóra, voru dá sî ei preste vre-unu norocu orbu! In zadaru vedu ei fericirea ce domnesce in cas'a vecinului seu, unu tata de familia intieleptu, cu fric'a Dnului, cu judecata sanatósa, cu avere, cu tóte cele de lipsa; in zadaru vedu ei pre fia-care din fiii acelei bunecuventate familii norociti, ómeni cinstiti sî cu minte, cu avere, cu nume bunu in societatea ómeniloru; acestea tóte le vedu ei, ei inca aru voi sa fia astfeliu, parinti fericiti in launtrulu familiei loru, iubiti sî pretiuiti de copiii loru, iubiti sî pretiuiti de toti, câti-i cunoscu; dara in zadaru, ei suntu nefericiti, sî inca cu atât'a mai nefericiti, cu câtu vedu pre altii mai fericiti decâtu ei. Averea, numele loru bunu, in scurta fericirea loru, fratiloru sî veciniloru loru, cinstea loru, vadi'a loru suntu pentru ei totu atâti'a spini, cari le intiapa neintreruptu consciinti'a loru, sî i face nefericiti. Acést'a este trist'a icóna a ómeniloru, cari nu-si cunoscu scopurile adeverate séu midilócele adeverate ale fericirei loru; este icón'a trista a acelor'a in sfersitu; carii, cunoscendu sî scopurile sî midilócele binelui loru, suntu trandavi in umbletele loru dupa fericire, nepasatori de sine, de familiele loru, de copiii, nepotii sî stranepotii loru.

Ce nefericita este, fratiloru, o familia, ce nefericiti suntu nisce ómeni sermani parasiti, cari nu pricepu sî nu suntu in stare sa faca nimic'a din cele ce le suntu de lipsa pentru binele loru sufletescu sî trupescu, sî carii in tóte intemplârile, unde s'aru cere minte, judecata, intielepciune, patiania, vinu in primejdia de a cautá sfatu sî ajutoriu la ómeni sireti, siarlatani, ómeni fâra sufletu, carii suntu in stare sa sucésca sî sa intortocheze ori-ce adeveru dupa placulu si folosulu loru, sî tóte acestea se intempla din ce pricina alt'a, decâtu din aceea, fiindu ca ei nu-si sciu dá nici unu sfatu in necasurile loru, sî nu-si potu ajutá cu poterile loru. Dvóstra ve-ti fi sciindu pré bine, câti s'au nefericitu in astfeliu de intemplâri, câti si-au perdutu averea loru intréga sî prin acést'a temeli'a fericirei sî viitoriului loru. Totu asiá ve-ti fi sciindu pré bine din patiani'a d-vóstra, ca celu slabu aterna dela celu tare, celu seracu dela celu bogatu, celu prostu dela celu siretu, — tóte acestea le ve ti fi sciindu ba inca afara de aceste veti fi sciindu sî aceea, ce feliu de ajutoriu póte asteptá acel'a, care nu-si scie ajutá, dela acei'a, carii n'au lipsa de nici unu ajutoriu, sî carii nici nu cunoscu, nici nu simtu lipsele sî suferintiele ómeniloru sermani. — Dvóstra sciti fórte bine din patianiele sî intemplârile triste, cari s'au petrecutu intr'unu sírù de ani indelungati sî se petrecu inca in tóte dilele inaintea ochiloru fia-cârui omu cugetatoriu, ce trista este sórtea atâtoru fiintie nenorocite, atâtoru familii din acésta comuna, carii traiescu in cea mai mare lipsa, iu cea mai inspaimentatória saracia sî ticalosia, nefiindu ajutati sî indreptati de nimenea, parasiti de toti, lasati préda desnadajduirei sî peirei celei mai infioratóre! . .

Nu suntu fratiloru vorbele dîse nicse zugraviri gresite ale unui sufletu reutaciosu, séu ale unui omu, carele numai in treacatu si-a câscigatu nisce cunoscintie slabe, intunecate despre viéti'a poporului nostru din Brasiovu; nu, nici decum, cuvintele amintite suntu nisce adeverуri spuse pre temeiulu cunoscintieloru, ce ni le-amu câstigatu cu totii despre starea inspaimântatóre a unei pârti insemnate a poporului nostru din acestu suberbiu, inspaimantatóre din tóte privintiele, din punctele de vedere ale slabeloru loru poteri sufletesci, din punctele de vedere ale vietiei loru nevirtuóse, nemorale, sî din punctele de vedere ale stârei loru materiale séu averei loru. Descrierile infacisiate suntu in sfersitu nisce adeveruri isvorite din o anima semtietóre care plânge sî sângera la vederea atâtoru miserii, sî arde de dorinti'a de a vedé pre atâti frati ai nostrii adusi intr'o stare mai buna sufletésca, trupésca sî materiala. Dara nu e acést'a numai dorinti'a mea sinvediutu cá unu regimu sa remuneze pre acei'a cari ii facu opusetiuni? (Va urmá.)

Din tiér'a Bârsei, in Novembre 1872.

Cincu-mare in 26 Octobre 1872.

Nu tienemu de putienu interesu a aduce la cunosciiati'a on. publicu cetitoriu sî acea impregiurare, ca pâna mai deunadile pre bas'a legei de timbru din anulu 1850 publicata cu patent'a imp. din 9 Fauru sî 2 Augustu bulet. imp. nr. 50. Tarifu postu 44 lit. „o“ sî pre bas'a ordinatiunei ministeriale din 31 Octomvre 1857 bulet. imp. nr. 216 hârthiele sî decisiunile foruriloru bisericesci au fostu legalmente scutite de tacs'a timbrale, asiá dicendu inca sub domnirea absolutismului lui Bach, pre care sî astadi lu hulescu unii neincetatu. —

Dupa introducerea constitutionalismului in patri'a nóstra vedemu ca legislatív'a patriei si-au incordatu atentiunea sea sî asupr'a legei de timbru compusa pre tempulu absolutismului, pre carea o au sanctionatu cu tóte accidentiele ei prin art. de lege XXIII ex 1868. XVI ex 1869 LVIII ex 1870 LXIII ex 1871, cu unele modificatiuni intre care se coprinde in § 19 alu art. de lege XXIII ex 1868 sî aceea, ca pre venitoriu atâtu esibitele câtu sî otaririle in cause divortiali suntu neconditionatu supuse tacsei de timbru. —

Prin acésta lege este asiá dara principialmente din partea legislativei stabilita timbrarea, séu tacsarea esibiteloru sî deliberateloru foruriloru bisericesci, fâra cá sa se dica ca dupa care tarifa postu din legea vigente, are a se scóte tacs'a de timbru. —

Incâtu cunóscemu noi legea de timbru vigente, in privinti'a tacsârei sentintieloru judecatoresci intre care dupa tienerea art. de lege 23 din 1868 se coprindu sî deliberatele foruriloru bisericesci, aflâmu in T. P. 92. tacsarea dupa pretiulu objectului cu 50 cr.; 1 fl. 25 cr.; sî unde objectulu este nepretiuiveru, acolo la sentintiele judiloru de pace tacs'a este ficsata cu 2 fl. 50 cr.

Dupa T. P. 103 se afla tacs'a sentintieloru judecatoresci ficsata dupa objectu séu substractulu procesului cu 1 fl; 1 fl. 25 cr.; 2 fl. 50 cr.; 5 fl. sî cu 12 fl. v. a. —

Tacs'a cu 12 fl. se cere conf. T. P. 103 lit. D. etc. dela acelea sentintie judecatoresci a câroru objectu nu este pretiuiveru, pre cându totu T. P. 103. lit. a. (b) tacsédia sentintiele aduse in cause de conturbare de posessiune espresu cu 2 fl. 50 cr. v. a. —

Noi asiá credemu, ca deliberatele foruriloru bisericesci dupa intentiunea legefacatoriului numai sub T. P. 92 lit. d séu T. P. 103 t. lit. a (b) s'aru poté cu efeptu supune cu 2 fl. 50 cr. v. a. tacsârei de timbru, câci dupa cum pricepemu noi casatori'a, care are intru tóte pârtile ei constitutive dupa s. canóne bisericesci natura sacramentale, resp. sentintiele aduse in privinti'a acestui misteriu suntu cu totulu eterogene de acelea pomenite in T. P. 103 D. etc. sî nu s'aru potea cu efeptu subsumá sub acésta dispositiune positiva. —

Regi'a directiune financiaria provinciale din Sabiiu prin ordinatiunea sea din 7 Augustu nr. 17,739—1872 au supusu tóte deliberatele protopresbiterali din anulu 1868 incóce tacsârei timbrale sî a emisu fórte multe mandate de platire la partide, dela care se cere pentru fia-care deliberatu câte 12 fl. v. a.

Contr'a acestoru mandate de platire resp. partide au insinuatu recursu in tempu apertu la Inaltulu Ministeriu de unde ascépta o drépta sî mulcomitóre otarire. —

Avemu firma sperantia, ca stimatii nostri deputati dietali la votarea legei de tacse sî timbru pro 1873, voru face propunerea de lipsa pentru esplicarea legei in sensulu legislativei sî credemu cumca voru lucrá pentru usiurarea, poporului, care prin esecutiunile cele dese mai ca ingenunchia la pamentu. —

„Mai multi.“

Scaonulu protopresbiteralu alu Agnitei (? R.) au emisu unu circulariu la demândarea ven. cons. arch. prin care se intréba comunele din protopresbiteratu, ca de care protopresbiteratu voru a se tiené pre venitoriu. —

Acestu cerculariu au sositu sî in Cincu la p. Ignatiu Mandocea, care in Dominec'a trecuta in 24 Novembre lu au publicatu in biserica sî intrebatu pre ómeni despre parerea loru. —

Membrii sinodului subjudele A. Onitiu sî archiv. sc. Moise Branisce, nu consemtu cu intrebârile puse de p. Ignatiu Mandocea sî credu, ca acum'a sub dominatiunea constitutionalismului in biseric'a nóstra dreptu-credinciósa, ori ce feliu de afacere sî espressiune trebuie sa tréca prin organele constitutive bisericesci care suntu in comun'a nóstra comitetulu sî sinodulu parochiale, organele competente, de a se esprimá sî asupr'a acestui cerculariu. —

P. Ignatiu Mandocea dice ca cerculariulu este adresatu la persón'a-i sî nu la comitetulu séu sinodulu parochiale, din care causa domnii vorbitori aru fi in mare gresiéla cu parerea dloru. — Acestu preotu sî din incidentulu acest'a aduna poporulu sî sumutia fâra nici unu dreptu asupr'a pomenitiloru comni. „Videant consules.“

Muntii apuseni.

13 Novembre.

In impregiurârile cele triste ale presintelui contemplandu sî vrendu a aflá sorgintele de unde isvoresce atât'a reu pentru multu cercat'a nóstra natiune, terminulu care se imboldiesce sî pré s'au datu a-lu folosí multi cá pre o armâ, cu carea déca nu reésa cine-va tocmai invingatoriu, celu putienu cérca a se scutí de responsabilitate, este: ca „vitreg'a sórte“ ne pregatesce neajunse sî nenorociri.

Sub acést'a mantaua intunecósa 'si ascundu fórte multi faptele, resp. pecatele, sî sub cuventu, ca lucrândo pentru sine folosescu sî binelui comunu se comitu unele actiuni arbitrari din partea unoru persóne a câroru consecintie apoi voru sbiciuì sî voru nefericí viitorimea pre seculi.

Sum silitu a concede ca in unele pârti ale patriei nóstre lucrurile nationale sî póte si cele bisericesci se gasescu in o astfeliu de constelatiune incâtu cu greu se póte direge sî indreptá; dara judecândo pusetiunea românilorù din muntii apuseni, cari se afla compacti sî prea putienu amestecati cu popóre streine, despre cari s'aru poté presupune ca se nisuescu a implantá stricaciune in acestu tienutu, sî unde de alta parte se afla sî o inteligintia numerósa, se nasce intrebarea, ca unde este de a se cautá radecin'a reului de tocmai in acesti munti — unde fia-care bradu, — fia-care stânca se póte privî de o reminiscintia vechia a eroismului, a gloriei sî a virtutiei române, — se afla atari barbati a câror'a biografia se oglindéza in cele premise, se afla atari instrumente vile, cari sub egidea ca suntu argatii domniloru dela potere 'si remusica consciinti'a sî se ducu cá oile la junghiare ori sî unde

---

gura, cí suntu de credintia, ca dvóstra cu totii semtiti foculu, ce arde in anim'a dvóstre sî ve face sa pretiuiti sî sa impliniti o datoria dintre cele mai de capetenia, de a sarí cu totii in ajutoriulu fratiloru nostrii de o credintia sî de unu sânge cu noi. . .

Fratiloru! D'a fostu cându-va de lipsa, sa ne ingrigimu unulu pentru altulu, sa portâmu sarcinele unulu altui'a, sa traimu in unire sî infratire, sa ne imbratisiâmu cu imbratisiare fratiésca in tóte intreprinderile vietiei nóstre individuale, familiare, comunale sî nationale, cu privire la tóte lipsele sî trebuintiele nóstre; — de a fostu vre-odata asiá ce-va de lipsa, astadi o astu-feliu de viétia trebuie sa ne fia de pretiu indoitu, trebuie sa fia o lege pentru ori-ce românu bene-semtitoriu.

Nici odata cá in tempulu de fatia n'amu fostu amenintiati noi români in deobsce sî in deosebi românii Brasioveni, in asiá mesura, a ne perde temeli'a viitoriului sî vietiei nóstre, sî acést'a din acelu cuventu, fiindu ca nici odata nu s'au facutu inaintâri asiá uriasie in tóte ramurile de traiu sî mai vertosu in ramulu economiei. Lumea straina umbla, abate, cerceléza tóte mijlócele de traiu, totu feliulu de specule, sî noi stâmu pre locu. Strainii se sbatu, 'si framenta capetele, pentru cá sa-si asigure viitoriulu loru, viitoriulu copiiloru sî fratiloru loru, sî noi umblâmu cu ochii inchisi, séu mai bine dîcendu dormimu somnulu mortiei, câci mórtea ce ascépta fratiloru, mórtea este resplat'a celoru ce siedu pre locu, sî cunun'a bucuriei sî fericirei celoru muncitori sî stradalnici. . .

Prin venirea drumului de feru, carele mâne poimâne va cuprinda in ratiao'a sea sî cetatea Brasiovului, se voru deschide o multime de ramuri de viétia, parte nóue, parte din cele vechi de pâna acum'a, numai sub alte forme, mai deseversite. Aceste schimbâri le va semtí totu poporulu nostru, le va semtí insa in mesura mai mare clas'a poporului nostru despre care amu vorbitu mai susu, care se afla pre o trépta asiá inapoiata. Noi nu suntemu pregatiti pentru o viétia nóua, care se incepe de siguru prin venirea drumului de feru; clasele sermane ale poporului nostru nici nu viséza despre tóte acele schimbari ale vietiei economice din Brasiovu, sî chiaru sî de le-aru semtí sî aru sci sa mesóre urmârile, triste pentru densii, ale unei atari schimbâri, neavendu mijlócele pentru de a intempiná unu astu-feliu de reu, aru fi siliti sa cada de siguru mai curendu séu mai târdiu jertfa. Precum negurele intunerecului peru dinaintea radieloru sórelui, astu-feliu fratiloru voru fi siliti sa se retraga bietii ómeni sermani ai poporului nostru de aici, sî sa faca locu acelor'a, cari suntu mai cu sciintia de câtu ei, cari le voru rapí din mâna bucatic'a de pâne, care o mai au, lasându-i peritori de fóme.

Cá sa fiu inse mai bine intielesu, dati-mi voia a luminá vorbele amintite prin nisce esemple: Cornea de pilda, sî alti 50 séu 100 cá elu, cari pâna in tempulu de facia 'si câstigau pânea loru amara cá purtatori de poveri séu hamali, nu-'si voru mai poté purtá meseri'a loru, fâra de a scí carte, fâra de a scí cetí sî scrie, sî socotí, pentru ca se voru formá insotiri, dupa cum suntu in tóte cetâtile, in Sabiiu, Clusiu, Tem. Pest'a, Vien'a, societâti cari voru avea hamalii loru, dela cari se va cere sa cetésca, sa scrie sî sa socotésca. Pre lânga acestea hamalii nostrii, cari 'si pórta meseri'a loru in starea primitiva cum a portat'o sî mosii sî stramosii loru, nu voru poté concurá de siguru cu hamalii straini, carii cá ómeni, cari sciu sa cetésca sî sa scrie sî sa socotésca, se folosescu de mijlócele ce le da cartea, pentru de a-si inlesní in totu chipulu sarcin'a impreunata cu meseri'a loru. Mai departe voru fi de lipsa o multime de slujitori la drumulu de feru, unde multi dintre ómenii nostrii sermani si-aru poté câscigá pânea loru. Dara preste totu fratiloru, voru patí reu pre lânga hamali toti meseriasii nostrii, de totu feliulu, pentru ca meseriele loru se voru portá de ací încolo cu alta dibacia, cu alta maiestria, asiá ca sî pucinii mesteri, câti i avemu, voru fi siliti sa iá lumea in capu, de nu voru ascultá de glasulu tempului care striga inainte. Streinii ne voru omorî moralicesce sî materialicesce fratiloru, déca nu vomu deschide ochii cu o óra mai inainte, déca nu ne vomu preingrigí de tempuriu, sî nu vomu cautá sa abatemu primejdi'a dela noi, cu unu cuventu déca nu vomu pricepe sî nu vomu ascultá de glasulu tempului, carele striga tare inainte, inainte in tóte cugetele sî simtirile tale inainte, in tóte lucrurile sî intreprinderile tale.

E insa intrebarea, in ce chipu sa ne preingrigimu, ce mesuri sa luâmu, pentru de a abate reulu, ce ne amenintia, ce midilóce sa intrebuintiâmu, prin cari sa ne putemu pastrá sî asigurá viéti'a nóstra in viitoriu?

Lumin'a este fratiloru arm'a poternica, cu care ne potemu luptá improtiv'a tuturoru releloru care ne amenintia, sî improtiv'a tuturoru vrasmasiloru nostri. „Luminédia-te sî vei fi“ este unu adeveru cerescu, cându ne vomu luminá fratiloru, sî ne vomu impodobí cu adeveratele fapte bune, nu are sa ne fia frica de nimenea, atunci nu va mai fi nimenea inaintea nóstra. Pentru de a ne luminá insa, trebuie sa voimu sa ne luminâmu. „Voiesce sî vei poté“ este altu adeveru cerescu. Unde nu-i vointia nu-i potintia. Sa avemu deci vointia tare, neclatita, energica pentru de a face sa se implinésca doriutiele nóstre cele bune de a ne luminá. Dara cine sa ne dea lumin'a, unde o potemu aflá? — Din tempurile cele mai vechi sî pâna in dilele nóstre au fostu totudeun'a la tóte natiunile luminate mai multu pretiuite dóue asediaminte de lumina: scól'a sî biseric'a. Ele amendóue au chiamarea, fratiloru, sa petrunda inimele sî sufletele ómeniloru cu adeveruri datatóre de viétia. Scól'a este fundamentulu sî biseric'a este zidirea facuta pre acestu fundamentu. Biseric'a are lipsa de scóla sî scól'a de biserica. Scól'a ajuta sî inaintéza scopurile bisericei, sî biseric'a inca 'ajuta sî inaintéza sî trebuie sa inainteze scopurile scólei, déca 'si cunoscu amendóue interesele loru, cari suntu fórte rudite, déca nu totu acelea-si. Amendóue, sî scól'a sî biseric'a, suntu sî au chiamarea a fi asiediaminte de crescere sî invetiatur'a, luminea sî cultura, amendóue au de scopu de a aretá calea adeverata, pre carea mergendu omulu, sa se faca pre sine sî pre fratii sei fericiti. Amendóue prin urmare au de scopu a midilocí sî inaintá binele omenirei. . . (Va urmá.)

pasi'a celu crescutu cu prescurile romanesci, le dîce a merge sî nu judeca ca se compromitu pre sine, sî principiele ce le profesédia. Ce e mai multu nu cutédia nici a-si dá espressiune dorintiei de a fi celu putienu neutrali in afaceri de natura compromitiatóre pentru densii. Dara apoi cu tóte acestea sa nu cutedi a le dîce ca nu suntu români resoluti sî verdi cá stejarulu, câci atunci consciinti'a loru se aprinde sî turbédia. Intr'adeveru déca toti amploiatii de românu aru fi lipsiti de „voia libera“ de a dispune de lucrurile sele sî s'aru priví toti numai cá nisce midilóce la dispusetiunea straina, apoi cuvintele natiune si biserica aru remané numai nisce termini technici, cari viitorimea va dîce ca au fostu anghira de care s'au tienutu stramosii nostrî sî de carea parintii nostri s'au lepadatu. Onóre aceloru ce facu esceptiunea laudabile sî prin fapta dovedescu ca de-sî pusetiunea li e indoitu mai grea cá amploiatiloru, 'si implinescu chiamarea loru cá atari sî cá români. Biseric'a sî natiunea insa va fi silita a sterge din cadrele sele pre cei debili cari interpretéza datorintiele loru cá amploiati cu totulu opuse datorintieloru cá români, pâna ce prin faptele loru se voru aratá deplinu curatiti de lepr'a indiferentismului ascunsu sub masc'a pressiunei posturiloru cu cari suntu investiti, pre cándu in fapta pre ei ii apasa numai fapt'a de a se ferí sî de a acuirá gratia nepretinsa pentru scopuri personali.

Prin urmare nu va surprinde pre nimenea cându va audî ca amu ajunsu, cá unoru amploiati români de pre aici de unu tempu incóce sa le vina neindemâna a cercetá societâtile române sî preferu a se terâî prin casinele unguresci unde suntu óspeti de tóte dilele, pre cându casin'a româna, resp. loculu contielegeriloru fratiesci de pâna aci, sub pretestu, ca devinu suspecti, e delasatu sî evitatu.

Nu e deci tocmai mirare déca vedemu causele nóstre ca stagnéza atâtu pre terenulu politicu câtu sî pre celu bisericescu, chiaru sî in acestu sanctuariu incérca astfeliu de ómeni a aruncá desastru sî nici se infióra cá pentru interese egoistice sî particulari sa nimicésca pentru totu-déun'a viitoriulu românului sî in ecesti munti cari aru poté fi unu modelu de asilu alu libertâtiei sî alu ordinei celei mai frumóse.

Voindu a fi in cele urmatóre mai indiscretu, me oprescu la orasielulu Câmpeni. Dealtmintrea s'aru poté aduce esemple spre ilustrare sî din alte locuri. Câmpenii au o populatiune numerósa. Aci s'a aflatu sî se afla sî astadi mai multe isvóre de venitu comunale, asiá incâtu românii si-au infiintiatu unu fondu scolare, carele trece preste 12,000 fl. v. a. sî au edificatu scóla pre deplinu corespundiatóre sî pâna in anii trecuti au sustienutu scóle normali; dara de cându judele comunalu de aci P. s'au pusu spre a fericí cu intielepciunea sea poporulu din Câmpeni pre alta cale nu pre cea a culturei, nici pre cea a inaintârei pre terenulu scolaru, ci pre aceea carea densulu cá architectu o va planuì, scólele normali s'au desfiintiatu, invetiatorii s'au redusu la unulu, sî ce este mai tristu — acestu sobolu — lucra in obscuritatea mintiei sele intru a predá scól'a confessionala gr. or. din Câmpeni statului cá scóla comunala.

Dupa cum s'au imprasciatu faim'a cându inspectorele reg. de scóle din Aiudu s'au aflatu pre aici, acést'a au fostu obiectulu conversatiunei, — pentru ca vede a nu poté smulge pre fiiulu seu de care atât'a-'lu dóre din postulu de cancelistu prin alta midilocire decâtu prin acést'a, câci socotesce ca meritulu ce sî l'aru castigá inaintea mai mariloru sei aru trece sî asupr'a fiiului.

Edificiulu scolare catulu intâiu, carele pâna in anii trecuti servea tinerimei scolare cá paladiu alu museloru, astadi este inchiriatu din partea judelui procopsitu P. la dlu jude reg. Loitzel, pre cându copiii umblatori la scóla cari in asiá o comuna mare voru trece preste 200 suntu siliti a se indesá intr'o incapere — ce se intempla cu banii de pre chiria ?! cum se mai manipuléza capitalulu acel'a insemnatu de fondu scolaru ?! despre tóte acestea nimenea pre aici nu are nici o cunoscintia; de aceea déca dlu jude com. P. mai are câtu de de putiena onóre sa binevoiésca in interesulu comunu sî alu seu propriu a deslegá acésta enigma sî prin acést'a a radicá pétr'a, de carea se lovescu asiá multi sî totudeodata sa introduca pre cei interesati in acésta causa la cunóscerea pura a adeverului iéra pre lânga acestea sa ne descopere sî caus'a regresului in ceea ce privesce invetiamentulu.

Comitetulu parochialu din comun'a Câmpeni, carele trebuie sa presupunemu ca consta din barbati, cari 'si cunoscu chiamarea loru cá atari, ce se atinge de interesarea pentru scóla sî invetiamentulu poporalu resp. detorinti'a sea de capetenia, vericine din cele premise póte sa vada ca si-au neglesu. Deci elu merita cu atâtu mai multu dispretiu sî reproba, cu câtu scimu ca in aceea corporatiune morala se afla sî atari barbati, cari tóte câte se patrédia in detrimentulu invetiamentulu sî a binelui comunu, le trecu cu vederea nu din caus'a nesciintiei, cí din indeferentismulu de care suntu preocupati.

Unu abusu, o calcare de lege, unu scandalu contr'a „Stat. Org.“ s'au eserciatu din partea acestui comitetu parochiale cu ocasiunea alegerei de invetiatoriu ce s'au intemplatu in septemânile trecute, la care actu de o insemnatate destulu de ponderósa dintre mai multi concurenti cari posedeau cualificatiunea receruta — dupa cum se scie cu positivitate unulu au fostu gimnasistu abs. sî clericu abs. — s'au alesu celu necualificatu, celu mai nechiamatu la acésta missiune pre câtu de grea sî de nobile, pre atâtu de afundu taietóre in binele sî fericirea viitóre a poporului, s'au alesu M. Contesu, carele dupa cum e bine cunoscutu la toti; a fostu din acestu postu demissionatu sî carele pre terenulu scolastico-biser., de cându se afla prin Câmpeni nu are altu meritu, decâtu ca e ginerele par. protopopu I. Patiti'a· „Perirea tea din tine Israile.“

Cu dorere trebuie sa constatediu ca amu ajunsu tempulu cá acesti munti, cari se poteau privi de o fortarétia neocupavera a româniloru din Ardélu déca nu le-au succesu antagonistiloru nostri ai cucerí; acum'a prin astu-feliu de ómeni cu astu-feliu de fapte o sa devenimu nimiciti. Dóra acum dupa ce voru vedé, ca faptele loru va sa le pregatésca dispretiulu tuturoru româniloru bine-semtitori se voru indreptá sî se voru reintórce — sa asceptâmu!!...

Unu munténu.

Bugetulu Prussiei pre anulu 1873.

Ministrulu de financie alu Prussiei, presentandu camerei deputatiloru bugetulu pre anulu 1873, facù o espunere multu mai satisfacatóre decâtu in anulu 1872. Acésta espunere se resuma sî termina astfeliu:

„Reunindu tóte cifrele partiale ce le-amu datu pâna aci, resultatulu obtienutu e, ca veniturile se voru radicá, dupa comptulu ce ve este supusu, la 206,762,643 taleri. Aceste cifre intrecu pre cele din anulu trecutu cu 19,643,000 taleri. Cheltuelele ordinarie din bugetu suntu de 183,180,970 taleri; cheltuielele estraordinarie, pentru amortisarea detoriei, se radica la 7,760,000 taleri. Speru ca nu ve-ti refusá aprobarea bugetului ce ve presentâmu, sî ca ve-ti consimtí cu placere la diferitele cheltuieli suplementarie, astfeliu cá bogat'a desvoltare a tierei nóstre sa se intinda in tóte sensurile.“

Intre amenuntele acestei espuneri generale, e de notatu in prim'a linia ca „contributiunea matriculara pentru imperiu va fi asiediata pre 1873 cu mai multu de 6 milióne taleri.“

Principalele sorginti de sporirea venituriloru pentru 1872, calculate in cifr'a de 19,643,000 taleri, suntu acestea:

Ministeriulu de comerciu. Veniturile brute, din cele dintâiu trei trimestre ale anului, dau, in comparatiune cu 1871, unu sporiu de 10,633,000 taleri, de unde trebuie sa se deduca unu adausu de cheltuieli clare se radica la 6,518,098 taleri. Remane unu escedinte curatu de 4,114,902 taleri.

Imposite directe. Sporiulu venituriloru: 931,000 taleri; impositulu asupr'a venituriloru contribue la acestu escedinte cu 455,000 taleri.

Imposite indirecte. Sporiulu curatu e de 1,363,500 taleri.

Administratiunea financieloru. Veniturile tesaurului dau 1,200,000 taleri, mai multu decâtu in bugetulu trecutu.

Detoria publica. In urm'a amortisamentului, sum'a necesaria pentru servitiulu intereseloru detoriei publice e redusa in anulu acest'a cu 879,300 taleri.

Esploatatiunile in comptulu statului. (Banc'a de comerciu maritima, minele sî salinele, drumorile de feru, etc.) Aceste diferite administratiuni dau tóte impreuna unu escedinte de venituri de 6,405,232 taleri. Mai cu séma veniturile drumuriloru de feru presintu, in comparatiune cu cifrele din anulu trecutu, unu escedinte de 5,486,184 taleri, sî cheltuiél'a loru unu adausu de 4,780,980 taleri, remanendu sum'a curata de 705,205 taleri.

Cheltuielele estraordinarie de 7,760,000 taleri propuse in bugetulu pre 1873, au de scopu o amortisare estraordinaria a detoriei publice. Pre lânga cele-lalte cheltuieli, câror'a ministrulu propune sa li se aplice o parte din escedintele venituriloru, suntu 5½ milióne taleri pentru organisarea cercuriloru sî fonduriloru provinciale; 2,245,000 taleri pentru ameliorarea situatiunei functionariloru civili prussiani; 450,000 taleri pentru amelioratiunile agricole; 1,897,000 taleri pentru adaugerea cheltuieleloru universitarie sî scolare, cu deosebire 306,000 taleri pentru universitatea din Kiel, etc.

Trad. „Rom.“ dupa „Coresp. de Berlinu.“

Varietâti.

*** Fapta laudabile sî de pietate. Parochulu nostru din Romosu Vasiliu Basaraba inca in anulu 1869 au ascernutu consistoriului archidiecesanu gr. or. din Sabiiu sum'a de 50 fl. pentru edificand'a catedrale pre lânga dechiararea ca din libera voia sî evlavlia câtra sânt'a biserica gr. or. va ascerne in totu anulu câte 50 fl. spre acel'a-si scopu cu rogarea, cá la servitiulu celu dintâiu ddieescu ce se va tiené in biseric'a catedrale sa se slugiésca unu parastasu pentru odihn'a sufletului reposatului seu parinte, preotului Adamu Basaraba, carele a servitu cá preotu 42 de ani sî a reposatu in etate de 72 ani.

*** Comoditâti din tempuri vechî. In anulu 1234 a durmitu regele Angliei intâiasi-data pre unu madratiu de paie (Strohsak), mai nainte pre scânduri. In 1246 erau casele cele mai multe acoperite cu paie sî in 1400 erau in Angli'a caminurile, cu atâtu mai putienu cuptórele inca necunoscute. Pre atunci se incaldiéu ómenii pre lânga tegâi de focu. Vinulu se vindea cá medicina in apoteca. Carale erau necunoscute. Ómenii de frunte umblau calâri pre cai punendu pre dómne la spatele loru. In 1340 erá contributiunea 30,000 nu de punti sterlingi, ci de saci de lâna. Pre advocati ii onorau (plateau) cu scortisióra sî piperiu, póte ca de aceea socotelile advocatiloru sî in diu'a de astadî suntu asiá de piparate. In 1343 se ivira cele dintâiu ace cu gamalia, pâna atunci intrebuintiau dómnele cuie de lemnu. In 1344 s'a batutu in Angli'a cea dintâiu moneta. Cei dintâiu ciórapi de matasa i-a purtatu regin'a Elisabet'a in 1561, pre cându regele Franciei incepuse mod'a acést'a intâi'a-si-data in anulu 1517.

*** (Procesulu rachiuriloru vapsite de nemti sî vendute cá romu in Galati.) Justiti'a. — Celebrulu procesu alu romuriloru false in fine s'au decisu la onorabil'a curte de Focsiani, in favorulu antreprenoriloru N. Mihailescu et compani'a, sî contr'a evreului Pineles, care introducea in Galati sute de mii de vedre de rachiu vapsitu, sub numele de romu de trestia de zaharu, numai spre alu scutí de tacs'a legala. Acei ce au urmaritu acestu procesu importantu, 'si aducu aminte ca in tribunalulu de Galati se formase majoritate sî minoritate in acésta cestiune, care costá milióne; majoritatea o representá d. D. Cuculi, juristu dela universitatea Parisului, iéra minoritatea o representá d. Scribanu, juristu dela universitatea Turinului; majoritatea dá dreptate jidovului Pineles, iéra minoritatea antreprenoriloru români. In fine curtea de Focsiani a taiatu ori-ce indoiéla sî a decisu ca rachiurile vapsite, nefiindu romu de trestia de zaharu, sa platésca tacs'a legala. Este de prisosu a mai amintí aici câta dauna au facutu vendiarea acestoru rachiuri vapsite, negotiului nationalu de rachiu indigenu, care erá supusu la tóte tacsele, pre cându rachiurile vapsite ale nemtiloru, se vindéu de preste granitie scutite de tacse; sî apoi se mai dîce ca avemu unu ministeriu de comerciu, care protege industri'a nationala! Credemu dara, ca antreprenorii români, voru intentá din nou procese pentru imensele daune-interese, pre care le au suferitu dela evreulu Pineles, cu acestu procesu indelungatu sî costisitoriu. Inse ce lucru misteriosu! Românii nu au potutu câstigá dreptate, pâna cându jidovulu avea parale: dara acum cându au datu falimentu, indata au câscigatu!!!

„Gardistulu Civicu.“

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 94. ANULU XX.

Sabiiu, in 23 Novembre (5 Dec.) 1872.

Sabiiu 22 Novembre.

Diuarile din Pest'a ni spunu de vr'o câte-va dîle mai numai despre cris'a ministeriala de acolo. In cele mai deosebite variatiuni cetimu despre Lonyay sî despre ceilalti ministri ca si scriu si subscriu demissiunârile loru, pâna candu in fine vine scirea carea ni anuncia positivu ca **Lonyay** si cabinetulu intregu a demissionatu, ca Slavy, fostulu ministru de comunicatiune, este insarcinatu cu compunerea unui cabinetu nou, ca cabinetulu celu nou va cuprinde in sine afara de **Lonyay** si dóra si **Kerkapolyi** pre cei-lalti fosti ministri pre toti mai venindu noi **Zichy** si cont. **Szapáry**.

Inceputulu crisei datéza dela scen'a cea scandalósa in sal'a dietei dela 18 Nov. n. Dupa acést'a a mai inaspritu situatiunea cuventarea opusitiunalului **Simonyi**, in fine unu conflictu intre ministeriu si comand'a superióra a honvediloru; mai multu insa decâtu aceste a contribuitu tienut'a cea neinfrânta a contelui Lonyay in privinti'a satisfactiunei, ce a pretins'o dela cas'a dietei. Unele diuarie spunu ca Lonyay s'aru fi plansu lui Deak ca colegii lui insisi l'aru fi resturnatu. Altele insa adaugu numai decâtu ca déca Lonyay intielegea tienut'a dietei intregi pre cândo se discutá propunerea deputatului Korizsmics, poté sa scia ca nici partid'a dreptei nu voiá sa-lu ocrotésca cu ori-ce pretiu. Se multiamea elu cu propunerea opusitiunalului Tisza si resigná dela pretensiunea unei satisfaceri personali, póte ca siedea si astadi pre fotelulu ministeriale, asiá inse cris'a s'a acceleratu si are a o ascrie nu partidei din drépt'a ci siesi.

Cris'a a trecutu cu totulu, **Slavy** este ministru presiedinte.

Despre crise ministeriali dincolo de Lait'a acum nu se mai vorbesce, din contra chiaru fói'a feudale opositiunale „Vaterland" asigura ca ministeriulu presentu din Cislaitani'a va traí mai multu si decâtu sessiunea reichsratului venitória, carea se va incepe in 12 Decembre st. n. a. c.

In **Boemi'a** partid'a cechica nu da pace „constitutionaliloru" nemti, cí cauta ocasiuni sa-i neliniscésca. Deputatii natiunali cechi (vre-o 80 la numeru) au compusu unu memorandu séu o dechiaratiune, carea se au predatu dietei de doi deputati din partid'a natiunala. Modalitatea cu care s'a predatu dechiaratiunea si cu care insistara acesti'a a se cetí in dieta dechiaratiunea a datu ansa la nóu'a interitare intre cechi si nemti si foile cestoru din urma li imputa acum cechiloru ca nu sunta urbani destulu, nu au maniere. Partea esentiale a afacerei acestei'a este actulu dechiaratiunei. Acest'a spune in introducerea sea ca deputatii cechi si-au manifestatu puntulu loru de mânecare in ceea ce privesce diet'a si in dechiaratiunea loru si cu alte ocasiuni. De diece ani se tragana cérl'a cea durerósa pentru alegerile dietali. In anulu premergatoriu se vediura prospectele cele mai bune de o impacare in urm'a rescriptului imperatescu din 12 Septembre. Lauda articulii fundamentali. Impacarea inse fu impedecata in urm'a amestecului unoru factori nechiamati si neindreptatiti si natiunea cechica iéra se vediù sacrificata unoru institutiuni „binefacatórie", cari suntu folosite dreptu arme contr'a vietiei natiunali a cechiloru. Dela contrarii politici de acum, cari esploatéza numai in partea loru favorile sistemului de fatia, nu póte sperá natiunea cechica nimic'a, si fiindu ca intre partidele aceste nu este cine sa judece cu nepartinire, natiunea nisuesce numai la intielepciunea regelui. Déca Maj. Sea va face possibile intrarea in dieta fâra sacrificarea drepturiloru tierei, atunci subscriitorii dechiaratiunei suntu gat'a a intrá in dieta. De óre-ce inse nu este nici o sperantia, ca drepturile tierei voru fi candu-va reconoscute; bá de óre-ce are a se introduce o reforma electorale, care va nimicí dreptulu publicu alu Boemiei, asiá subscriitorii nu potu sa intre in dieta. Cá patrioti adeverati boemi si austriaci si cá aderenti leiali ai dinastiei nu potu conlucrá la creatiunile politicei cislaitane si asiá suntu contr'a tuturoru lucrariloru ce potu aduce vre-o daune drepturiloru regatului Boemiei.

Cetimu in „Fremdenblatt":

Diurnalele ultramontane si-au pusu in capu sa puna si iadulu in miscare spre nimicirea unitâtiei Italiei si a Germaniei si de aceea unde nu ajungu alte mijlóce acolo este minciun'a binevenita. Fói'a ce apare sub auspiciele iesuitiloru in Rom'a si este ironice intitulata „Voce della Verità" debutéza cu o corespondintia din **Berlinu** in intielesulu diseloru de mai susu in urmatórele:

Epistole private din Londonu si raporturi ale embasadei nemtiesci facute regimului nostru constatéza, ca Beust 'si da tóta silinti'a sa realiseze o aliantia **anglo-franco-rusésca** contr'a Germaniei. Faimosulu articulu V din pacea dela Prag'a sa fia pretestulu de a o rupe cu cabinetulu din Berlinu. Beust dice: Resbelulu cu Dani'a este inceputulu victoriei lui Bismarck in politica, unu altu resbelu danezu va nimicí glori'a lui Bismarck si Germani'a creata de densulu. Bismarck a dechiaratu ca Prussi'a nu mai póte pune in lucrare articululu 5 din pacea dela Prag'a, prin urmare pretensiunea ce va face Russi'a, Angli'a si Franci'a Prussiei sa lu puna in lucrare, va fi un'a cu dechiararea resbelului.

O crisa mai mare a fostu in **Franci'a**, carea cu deosebire dela cetirea mesagiului lui Thiers in adunarea natiunale francese pâna la prochiamarea republicei in 29 Novembre a tienutu spiritele in si afara de Franci'a, in o agitatiune considerabile, pentru ca nu se sciea cum se va pronunciá adunarea. Adunarea avé sa se pronuncie pentru o forma de regimu: republica séu monarchia. Norocirea pentru Franci'a si Europ'a, ca a invinsu regimulu cu o mica majoritate, carea s'a pronunciatu pentru o republica moderata, câci altmintrea s'aru fi imbulsitu legitimisti, orleanisti, imperialisti, republicani, cari sa ajunga la putere. Pacea si republic'a este dara asecurata pre unu tempu, nici decum inse pre tempu mai indelungatu.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a din 26 Novembre a casei deputatiloru o deschide presiedintele **Bittó** la 10 óre. Dupa finirea formalieloru propune presiedintele alegerea comissiunei pentru revisiunea regulamentului afaceriloru pre siedinti'a de Sambeta; anuncia mai departe, ca mai multi deputati de nou alesi si-au asternutu protocólele de alegere, care se tramitu comissiunei respective. — Dupa una-alta se trece la ordinea dilei, la care sta pertractarea proiectului de lege pentru organisarea urbei caiptale.

Referintele comitetului centralu conte I. **Szapary** nici nu voiesce a motivá proiectulu, de óre-ce fia-care deputatu e convinsu câtu de necesaria e organisatiunea capitalei si de óre-ce nici votulu separatu asternutu nu e indreptatu contr'a proiectului ci contr'a unoru detaiuri. Cu privintia la detaiuri va dá espressiune inse vorbitoriulu parerei comitetului centralu la desbaterea speciale; elu recomanda proiectulu in editiunea comitetului.

La desbaterea generale mai vorbesce ministrulu **Toth** si K. **Tisza**. De óre-ce altu vorbitoriu nu e prenotatu la desbaterea generale, se trece la cea speciale. §§ singurateci pâna la alu 20-lea ai acestui proiectulu se primescu fâra multa discusiune in editiunea comissiunei centrali.

La partea a dóu'a la care deputatulu I. **Steiger** a presintatu unu amendamentu se incinge o desbatere mai lunga, care se incheia cu primirea editiunei comitetului centralu; cu ce siedinti'a se incheia.

Siedinti'a din 27 Noemvre o deschide presiedintele **Bitto** la 10 óre. — Dupa finirea formalieloru se facu mai multe interpelatiuni, pentru noi fâre interesu. — La ordinea dilei e continuarea desbaterei despre legea pentru organisarea urbei capitale.

Si §§-ii din partea a dóu'a se primescu dupa o desbatere mai lunga séu mai scurtu; numai la § 26, care contiene otarirea, ca jumetate din representantii orasienesci (200) sa se aléga din cei 1200, cari platescu mai multa contributiune (virilisti).

A dóu'a sectiune a ascernutu votu separatu la acestu paragrafu: ca toti representantii sa se aléga liberu, fâra consideratiune la voturile virile.

G. **Molnár** spripinesce cá referinte alu sectiunei 2 acestu votu separatu si se pronuncia decisivu contr'a acestui sistemu de voturi virile, care de-si aici apare in forma lina. Elu se bucura ca legea acést'a nu s'a resolvitu in sessiunea trecuta, câci majoritatea de atunci aru fi introdusu cu securitate voturile virile si in capitale, acum inse spera ca se va schimbá tréb'a de óre-ce majoritatea are multi membri, cari nu suntu angagiati pentru sistemulu voturiloru virile.

Referintele c. I. **Szapáry** afirma ca sistemulu voturiloru virile asecura influinti'a corespundiatóre cu deosebire averei si inteligintiei. Acést'a tienta a avut'o naintea ochiloru si comissiunea centrale cându a desbatutu proiectulu acest'a de lege, si-lu recomenda deci spre primire.

I. **Radocza** presinta in numele seu si in alui **Steiger** unu amendamentu, dupa care representantii sa se aléga din toti alegatorii. Vorbitoriulu nu póte aduce in consonantia cu convingerea sea introducerea voturiloru virile in urbea capitale. Aici sa se aléga representanti'a singuru numai pre bas'a principiului representantiei poporale.

Nici br. Fr. Podmaniczky nu consemte cu § 26 si profeséza principiulu alegerei libere. — Afara de acesti'a mai vorbescu la acestu objectu Fr. **Schreiber**, Ed. **Horn** si I. **Steiger**. — Ministrulu **Toth** arata ca voturile virile n'au avutu urmâri rele in municipie, dupa cum a prorocitu opositiunea. Si in urbea capitale voru avea acelea cele mai bune urmâri, déca se voru face modificârile necesarie. Elu se róga pentru primirea tecstului, cu ce se incheia siedinti'a.

„Eshalatiuni miasmatice din balt'a cea négra a ortod-ochs-iei ultramontane."

Motto: Cuiu cu cuiu, de-si nu
togm'a pre togm'a.

(Urmare.)

A patr'a intrebare este:

„Óre ce sa fia, ca dela gimnasiulu ortodocsu românu din Brasiovu si acelu micu ajutoriu de 4000 fl. aplacidiatu de regimurile transitoriului, inca se retrage?"

Brasioveniloru, dle „Cat. Cens.", acestoru darnici si zelosi cetatieni români, cari nu-si crutiara avere si osteneli pentru do a infiintiá cu propriele spese unu gimnasiu maretiu, cum 'lu au dejá, li se acordà inca din partea regimuriloru asiá numitului transitoriu unu ajutoriu de 4000 fl. pre anu pentru acestu gimnasiu din vistieri'a statului si inca fâra nici o conditiune, iéra acum vine regimulu constitutionalu ungurescu, si punendu-le o conditiune, fatia cu autonomi'a bisericei nóstre, in adeveru neintielésa: cá pre profesorii acei'a, cari se salariséza din amintitulu ajutoriu alu statului, sa-i denumésca elu insusi, câci altmintrea li detrage ajutoriulu, — in urm'a denegârei dreptului acestui'a din partea eforiei gimnasiale respective, in fapta li detrage séu li tiene in suspensu acum mai bine de unu anu acei bani, pâna nu voru implinî conditiunea pusa. Mai adauge ca astadi avemu autonomi'a bisericésca sî Statutulu organicu, sanctiunatu de Majestatea Sea sî de diet'a tierei, care da, credu, destula garantia in ori-ce privintia.

Ti place d-tale acésta procedere a regimului, fatia cu gimnasiulu nostru amintitu? Óre ce a-ti face d-vóstra unitii, déca acel'a-si regimu intr'o buna diminétia aru dîce: auditi unitiloru! bunurile episcopesci din care ve sustieneti cele dóue gimnasie, din Blasiu sî Beiusiu, vi le-amu datu eu pentru inaintarea s. unatie, ve provocu deci, cá in viitoriu sa-mi asierneti mie spre intarire pre toti profesorii gimnasieloru, acelor'a, câci altmintrea ve iau acele bunuri? Astfeliu stându lucrulu credu sî eu, ca vi e prea lesne a face alusiuni la ajutoriulu ce cum mi se spuse pre basea unoru crisóve vechi ni-'lu dau pentru gimnasiulu nostru din Brasiovu fratii de dincolo, frati de unu sânge sî de o religiune cu noi!

A cincea intrebare suna:

„Óre ce sa fia, ca gimnasiului ortodocsu din Bradu nici bagatelulu de 4000 fl. nu i se iertà, ci se aduse in strimtorirea de a se inchide din acésta causa?"

De asemenea sî acestu gimnasiu tineru cum audiu, numai Ddieu scie cu câte greutâti se infiintià, sî prin câte calamitâti financiale avù de a trece pâna acum sî eata regimulu nici acelu bagatelu sa nu i-lu ierte; dîcu intr'adinsu bagatelu, câci ce suntu 4000 fl. pentru statu fatia cu milionele ce se chieltuiescu pentru scólele magiare sî fatia cu impregiurarea, ca acele s'aru fi intrebuintiatu pentru luminarea poporului? Au d-t'a dle „Cat. Cens." sî acestu casu 'lu afli stându in vre-unu nessu cu s. unire?

A siesea intrebare suna:

„Óre ce sa fia ca, „Gaz. Tr." acum sî incepù iérasi atacurile asupr'a celoru ortodocsi, cu unitii sî neunitii?"

Recunoscu ca acésta intrebare privesce deadreptulu pre „Gaz. Trans." pentru articululu ei celu necalitu: „Unirea, neunirea, greco-catolicismulu, greco-orientalismulu, din nrii 78, 79, prin care iéra-si se ataca biseric'a nóstra in modu incualificabilu amu fi aplacati a dice uniatiescu. Au nu este unu atacu frivolu sî imbracatu in vestmentulu unui despretiu rafinatu cándu ni se da svatulu, cá sa ne numimu cu negativulu nume de „neuniti" in loculu numirei celei positive adeverate, ce o avemu nu de ieri de alalt'aeri, cí dela inceputulu bisericei? sî dt'a in locu sa fii combatutu, déca ai fi, cum te laudi, unu omu fâra ura confessionale, — pre „Gaz. Tans." séu pre autorulu acelui articulu iesuiticu séu de voiesci scrintitu, te apuci de mine sî de cei dela „Tel. R." sî ti versi veninulu cu profusiune asupr'a ortodocsiei, care se vede ca vi este unu mare spinu in ochi, de sî de altmintrea nu ve-ti poté negá nici dvóstra insive folósele cele mari ce vi le aduce chiaru sî dvóstre ortodocsi'a.

A sieptea intrebare:

„Óre ce sa fia, ce sa fia — ce sa fia — câte sî mai câte fatia cu românii ortodocsi?"

Aceste repetitiuni arata dle „Cat. Cens." multimea necasuriloru sî nedreptâtiloru ce apesa pre bietii români atâtu in generalu, câtu sî in particulariu pre noi cei ortodocsi, pre cari spatiulu nu me iérta ale insirá aicea pre tóte, dara déca cum-va te ai indoí bucurosu promitu ca ti-asiu documenta-o pâna la evidentia, ori cându sî ori unde.

A opt'a intrebare:

„Óre acesti'a nu-su sî ei fii tierei cá sî altii? nu concurgu sî ei cu sângele si averea loru la aperarea tierei sî la tesaurulu sî poverile statului cá sî altii? Pentru ce dara totu ei cei mai osenditi sî astadi in tempulu celu dîsu constitutiunalu?"

Nu-mi vine a crede, ca dt'a ai contr'a-dice macaru la un'a din intrebârile acestea; câci atunci ti le asiu esplicá din firu in peru. Ori suntemu egalu indreptatiti, ori nu suntemu, déca suntemu apoi sa fimu in tóte si deplinu, prin urmare sî in cele confessionale; de nu suntemu apoi sa nu mai dîcemu ca suntemu, luându numele egalei indreptâtiri dreptu satira.

A nóu'a intrebare:

„Óre totu parias sî helotii altor'a sa remânemu noi in patri'a nóstra de-a pururea?"

Sî óre a nu-ti respectá limb'a nicairi in oficiuri nici chiaru la o universitate la a cârei infiintiare sî sustienere contribui sî tu, sî inca in mesura mai mare decâtu altii, sî care are de a face cu sciinti'a universale, dara nu cu passiunile limbistice natiunali; mai incolo, a-ti scóte din posturi cu gramad'a pre amploiatii de natiunalitatea sî religiunea tea cei mai insemnati, chiaru cá dupa o sistema (fia-mi permisu a numí aici numai pre urmatorii: Demetriu Moldovanu, cons. aulicu, Iacobu Bolog'a, asesoru la tribunalulu supremu, Ioanu Branu de Lemenyi capit. supr., Ioanu Piposiu comite supremu, Demetriu Ionescu, comite supremu, Vincentiu Babesiu ases. la tabl'a regia, Ilia Mácelariu cons guvern., Dr P. Vasiciu cons. scol., Nicolau Gaitanu sî Georgiu Romanu asesori la tabl'a regia sî acum cum vedemu chiaru sî pre secretariulu de statu Georgiu Ioanoviciu toti bine români de religiunea ortod. sî in etate de a poté serví), a-ti detrage ajutóriele dela institutele de invetiamentu sub simplulu sî neintielesulu pretestu: ca pre profesorii cei salarisati din acele ajutórie sa-i denumésca regimulu, pre cându institutele bá pâna sî teatrele magiare se subventiunéza cu sutele de mii, — cu unu cuventu a nu te socotí sî a nu te crestá intru nimic'a in viéti'a publica a patriei comune, nu insemnéza óre mai multu decâtu a fi parias sî helotii altor'a? Sî óre póte remâné cine-va indiferentu fatia cu aceste tóte, afara dóra de „Cat. Cens"?

In urm'a urmeloru amu incheiatu cu intrebarea a diecea:

„Óre n'a sositu tempulu, cá dupa atâtea câte le vedemu, sa cugetâmu mai seriosu, sa ne cunóscemu mai bine pusetiunea nóstra fatia cu noi insine, fatia cu ultramontanismulu, care ne ameniatia natiunalitatea si fatia cu regimulu?"

Nu sciu la ce a-si fi potutu astadi, cu deosebire, in impregiurârile cele critice sub cari ne aflâmu, mai cu deadinsulu indemná pre fratii mei români ortod. decâtu la cunóscerea cea mai completa a pusetiunei nóstre in tóte directiunile.

Ori togm'a acést'a nu i-aru cam placea dlui „Cat. Cens.", pentru ca se va fi temendu, ca atunci dumnealui sî cu ai sei nu si-aru mai poté jucá mendrele cá pâna acum? Sa sperâmu, ca românii ortodocsi voru fi ajunsu la deplina maturitate, sî voru fi cunoscendu interesele proprie mai bine decâtu unu „Cat. Cens." sî voru fi petrunsi de insemnatatea cuvinteloru prementiunate, cá sî scrietoriulu acelor'a,

FOISIÓRA.

Desteptati-ve sî priveghiati,
1 Petr. 5 8.

Adunati-ve averi, cari nici rugin'a
nu le strica, lotrii nu le sapa nici le fura.
Mat. 6. 20.

„Glasulu tempului striga inainte,
totu inainte, vai de acel'a care
sta pre locu sî nu pricepe acestu glasu
alu tempului."
Mintea nóstra sanatósa.

(Urmare.)

Biseric'a are de scopu a pune in inimile ómeniloru icónele de virtute dupa invetiaturile adeverate sî sânte ale evangeliei lui Christosu; a nobilá simtiemintele omului, a-lu aduce pre omu acolo, cá sa nu póta sa voiésca sî sa faca decâtu binele, sî sa urésca desiertatiunea, slabiciunile sî fâradelegile omenesci; a le descoperí sî biciuí acestea fâra incetare sî fâra crutiare, a descoperí relele de care sufere poporulu sî a le lecuí, pre scurtu, a osebí calea adeverata câtra deseversîrea morala a omului in familia sî statu, sî in tóte ramurile vietiei omenesci. Acest'a este scopulu inaltu, ce-'lu urmaresce biseric'a. . .

Iéra scól'a fratiloru, cela-laltu asiediamentu de cultura, are de scopu a face din copiii nostri ómeni cu capulu luminatu sî cu inim'a simtitóre pentru totu ce este frumosu, sî maretiu; a inarmá pre omu cu o nesuintia neliniscita de a petrunde totu mai afundu in sciintie, cari suntu temeli'a vietiei. Acest'a este scopulu deobsce, spre care tientesce scól'a; iéra in deosebi are scól'a urmatórele scopuri a le seversî:

1. A aprinde inimile scolariloru pentru bine sî adeveru, a-i face cá ei sa nu simta, sa nu voiésca sî sa nu lucredie sî sa nu póta sa lucre reu, decâtu numai bine, virtutea sa le fia cea dintâiu, sa le fia loru podób'a cea mai frumósa a fapteloru loru sî binele celu mai inaltu, spre carele sa nesuiésca ei neincetatu in viétia.

2. A pune pre copiii nostri in stare sa pricépa cugetârile straine, a inbogatí mintea loru cu o multime de cunoscintie, sî a-lu face sa fia in stare, sa impartasiésca sî altor'a in scrisu séu cu gur'a aceea, ce cugeta sî simte elu, intr'unu chipu usioru, frumosu sî placutu. Acest'a este unu folosu fórte mare, pentru ca unu omu, carele nu scie sa-'si impartasiésca altor'a cugetârile sele, acel'a este nefolositoriu pentru societatea omenésca.

3. Alu treilea scopu, care-'lu are in vedere scól'a este, a-lu face pre scolariu cunoscutu cu limb'a nemtiésca sî ungurésca cá limbi ale patriei, cari ne suntu fórte folositóre la intreprinderile nóstre de totu feliulu, in viéti'a de tóte dilele: la negotiu, la meserie sî altele.

4. A-lu face pre unu copilu, cá elu singuru sa fia in stare sa-si faca totu feliulu de socoteli, câte i vinu in viéti'a de tóte dîlele; a nu se lasá sa fia insielatu, silitu sa céra totu-déun'a sfatulu sî parerea altor'a.

5. A-lu face pre unu copilu cunoscutu cu patri'a sea, cu tiér'a in care locuiesce elu, precum sî cu ceea-lalta lume mai departata; largindu-i sî inmultiendu-i astfeliu cunoscintiele lui, cá sa véda elu, ca lumea nu se maginesce numai intre hotarele satului séu orasiului seu, ci, ca preste munti, vâi, mâri, suntu sî locuescu ómeni. . .

6. Alu siéselea scopu 'lu are scól'a, a-lu face pre copilu cunoscutu cu intemplârile cele mai insemnate din tempulu trecutu sî tempulu de fatia; a-lu face cunoscutu cu barbatii cei mai mari, sî cei mai insemnati. A le aretá esemple de barbati, carii au stralucitu prin curagiu, vitejia, prin iubire de poporulu seu, de natiunea sea, prin iubire de adeveru, prin jertfire pentru binele de obsce.

7. A-lu face pre copilu sa cugete, sa simta, sa se minunedie sî sa prémarésca natur'a sî pre ziditoriulu seu?

8. A desteptá, sî a nutrí in copii unu simtiu pentru frumsetia, pentru curatienia sî renduiéla.

Acestea suntu fratiloru pre scurtu scopurile, cari le are in vedere scól'a. Ea ne face sa fimu folositori sî harnici pentru noi insîne, pentru familiele nóstre, pentru natiune sî pentru omenirea intréga. Scól'a da minte omului nepriceputu, i deschide ochii mintiei lui, cá sa se cunósca pre sine, sa-si cunósca lipsele sele, scopurile vietiei sele, sî-lu invatia totu deodata sa caute sî sa afle totu deodata sî midilócele pentru de a-si imbunatatí starea lui sufletésca sî materiala. Ferice de omulu, carele pricepe pretiulu invetiaturei, carele imbratisiéza invetiatur'a, carea i-o da scól'a; sciinti'a este in capulu lui o faclia aprinsa, care i luminéza pre cararea vietiei ori in ce parte va apucá, ori sî ce lucrare va intreprinde. Unu omu fâra de scóla, fâra sciintia este asemenea unui orbu carele nu cunósce drumulu seu, ci trebuie sa-lu conduca altulu de mâna, pentru cá sa ajunga la tient'a dorirei sele. Sciintiele suntu cea mai frumósa avere, ce o potemu lasá de mostenire urmasiloru nostri, o avere nesupusa la nici o stricaciune. Sciintiele radica pre omulu celu cadiutu sî sermanu; suntu nisce calaudi, cari ne arata drumulu adeveratu alu vietiei nóstre; suntu unu midilocu pentru de a castigá avere, de a ne inlesní sî indulcí traiulu vietiei, a ne pune o temelia trainica sî sigura viitoriului nostru, si a fi astfeliu feriti de atâtea primejdii, preste cari dau ómenii, cari umbla intru intunerecu sî cu ochii inchisi, ómenii fâra de sciintia sî fâra de carte. Sa imbratisiemu deci sciintiele, sa imbratisiemu scólele cu tóta poterea vointiei nóstre, cu totu sufletulu nostru. Sa cugetâmu seriosu, ca numai ele suntu pórt'a, prin care potemu ajunge la tient'a tuturoru dorintieloru nóstre, la fericirea nóstra adeverata, ca numai prin ele ne potemu face fericiti.

Noi fratiloru n'amu fostu asiá fericiti, cá sa fi sciutu pretiuí dupa cuviintia invetiatur'a, acestu daru cerescu, de aceea amu remasu asiá tare inderetu, de aceea, de-sî cei mai multi la numeru, amu fostu totu-si siliti sa ne supunemu strainiloru, mai pucini la numeru, decâtu noi. Pentru ca bine trebuie sa ne insemnâmu fratiloru, nu multimea unei poteri invinge, ci feliulu poterei. Ce folosu d. e. ca suntemu asia multi la numeru, sî asiá slabi la minte? De ce folosu ne este poterea trupului nostru, déca sufletulu care 'lu conduce este slabu, fâra potere? Ce ne folosesce sufletulu nostru ageru, ce ni l'a daruitu Ddieu in mesura mai mare, cá altoru némuri, déca nu avemu nici o grigia de desvoltarea lui, de impodobirea lui cu fapte, cari sa ne radice in pretiulu strainiloru, cari sa ne faca cinstiti prefiindu convinsi ca numai urmându asiá voru fi respectati de altii, iéra din contra nesocotiti si clevetiti de tóta lumea.

Ori póte ca dsea s'a superatu, pentru ca avui cutezanti'a a amentí si despre: „ultramontanismulu, carele ni amenintia nationalitatea", subsumându sub acel'a-si si s. unatia a dsele? Ce norocire aru fi, cându aru cunósce odata si „Cat. Cens." si câti toti cei-lalti impreuna cu densulu acestu adeveru? câci atunci póte ne-amu mântuí pentru toti tempii de confusiunile si desastrele, de care avurâmu si avemu parte neincetatu.

Aceste suntu, dle „Cat. Cens.," cele diece intrebâri modeste ale mele, dupa cum ti le insirai si esplicai mai susu. Spunemi acum, unde, in care din acele intrebâri, se afla scrintiturile etc. de care vorbesci in galimatiasulu dtele? Te ai provocatu la opiniunea publica? Ei bine, afla, ca eu nu m'amu temutu nici odata de dens'a; deci judece ea acum: care din noi doi este celu scrintitu si neimputabilu?

Dara, dle „Cat. Cens." aici avemu acum de a tratá unu altu lucru nou, unu lucru cu multu mai momentuosu si mai seriosu decâtu tóte aieriturile si scrintiturile dtale de pâna acum; se cuvine deci sa judecâmu cu sânge rece, scii dtéa sine ira et studio, asupr'a lui.

Ai avutu adeca placerea, dle „Cat. Cens." a te esprime asupr'a articulului meu, intr'unu locu astu-feliu: „dovada de neimpenat'a ura câtra fratii loru de unu sânge si de confessiune putienu (?) osebita de a loru." Iéra intr'altu locu te esprimi in modulu urmatoriu: „cându inse vedemu pecatulu confessiunale, ca se comite pre socotél'a si cu total'a desconsiderare a nationalitâtiei nóstre romàne, atunci missiunea nóstra de diurnalisti români ni impune datorinti'a, de a infrená din cepulu locului pre sumutiatorii, cari tindu mâna sacrilega si cu intentiuni ascunse, a desceptá ur'a intre fratii de unu sânge, de accea-si limba, ritu, datine, etc."

Asiá dara eu, pentru ca mi permisei fâra concessiunea si poruncel'a dtale, a pune acele diece intrebâri in totalitatea loru adeverate, cum avui onóre a-ti demustrá, si pentru ca in unele privintie reflectaiu si la atacurile amintite din „Gaz. Trans." — sum timbratu de unu sumutiatoriu, de unulu ce tinde cu mána sacrilega si cu intentiuni ascunse a desceptá ur'a intre fratii de unu sânge? Cugetat'ai, dle „Cat. Cens.," ce-va mai seriosu, cându ai pronunciatu aceste invinuiri grele asupra-mi? ori ai luatu lucrulu cu o usiuratate copilarésca neimputabile? ori póte ca ai facutu acést'a togmai cu o precugetare malitiósa iesuitica, dupa datin'a provocatoriloru de professiune, voindu astu-feliu a rostogolí vin'a ce cade asupra-ti si asupra-ve asupr'a altor'a? Voi ce provocatori si sumutiatori la tóte ocasiunile, si totu noi, bietii de noi, cei pecatosi, de-si nu facemu alt'a, decâtu cautâmu a ne aperá, a respinge atacurile dvóstre! Ve cunóscemu inse haru dlui! cu deseversire; câci manier'a acést'a; de a ne provocá, de a ne sumutiá, de a ne innegrí si batjocorí nu o practisati numai de eri, cí de unu tempu indelungatu spre daun'a cea mai mare a natiunei romàne.

Pentru aceea credu ca a sositu tempulu, cá sa vorbimu ce-va mai seriosu sa ne tragemu sém'a mai de aprópe unii cu aliii, sa vedemu pâna incâtu avemu dreptu unii séu altii si cam ce feliu de conduita avemu sa luâmu noi cei ortodocsi fatia cu d-vóstra cei uniti in venitoriu, in urm'a desluciriloru si chiarificatiuniloru acestui'a.

Dle „Cat. Cens.", spunu medicii, ca si ómenii cei scrintiti séu smintiti inca 'si au intervalurile loru lucide. Presupunu dara ca si d-tea inca vei fi avendu unele intervaluri lucide si nu te vei aflá totu-déun'a in paroxsismulu, in care erai cându ai nascutu „exhalatiunile miasmatice" ale dtale.

Te rogu dara sa asculti urmatórele cuvinte ce voiescu a le indreptá câtra dtea si consotii dtele:

(Va urmá.)

Din tiér'a Bârsei, in Noemvre 1872.

⚖.

Resinariu, 18 Nov. c. v. 1872.

(Br.) Comunele rurale suntu pârti esentiale ale statului. Legi comunale corespundietóre, si esecutate de functionari priceputi, si conscientiosi, potu inaintá binele statului, pre cându legi nepractice, functionari ignoranti séu corupti, numai ruiná comunele.

In tóte comunele rurale ale patriei nóstre primarii (judi séu antisti) cu putiena esceptiune suntu mai toti tierani simpli fâra cunoscinti'a legiloru, unii sciu cetí si scrie, la altii inse le lipsesce si acésta cunoscintia, si spre a aretá poterea oficiului seu apasa degetulu pre crucea facuta lânga nume cu negréla de scriitoriulu. Pentru compunerea scrisoriloru se afla in tóta comun'a pre lânga primariulu si unu scriitoriu séu notariu.

Notariulu este mân'a cea drépta a primariului, la conscrierea recruteloru, la asentare, la prescrierea dârei, si la tóte cele-lalte lucrâri importante comunale.

Elu suplinesce prin sciintiele sele, nesciinti'a primariului nepriceputu, si este la tóte lucrârile lui oficióse, consultorulu si conducatoriulu seu.

Primariulu nepriceputu este prin nesciinti'a sea legatu de sfaturile notariului, iéra prin lege respundietoriu pentru lucrârile sele oficióse, pre cându notariulu pentru sfaturile date primariului nu se trage de nimenea la respundere.

Deci sub impregiurârile acestea, unu notariu indiestratu cu sciintiele cerute, conscientiosu si cu judecata matura este de mare folosu pentru ori-care comuna, pre cându unulu plinu de patimi, si usioru de minte, causéza cea mai mare dauna nu numai comunei dara singuraticiloru locuitori, cari au lipse, séu de sfatulu, séu de scrisorile lui; precum suntu contracte private, inventarie, impartiali si altele.

Precum scimu notariulu actualu de aci dlu Ilariu Mutiu este denumitu de secretariu la Magistratulu Sabiiului, si in scurtu tempu se va duce la oficiulu seu celu nou. Aru fi de doritu déca representanti'a comunale de aici atâtu in interesulu seu propriu, câtu si in interesulu comunei, s'aru silí sa aléga pentru viitoriu unu notariu onestu si cu dreptate, unu notariu care sa-si tiena de onóre, nu de a petrece 2—3 dile in septemâna pre stradele Sabiiului, ci a tienea scrisorile oficiului seu in ordinea cea buna, a nu scrie nici atestate nici relatiuni mincinóse, a nu insemná pentru bani neadeveruri in conspectulu de asentare, a nu insarciná pre singuraticii locuitori cu dâri mai grele decâtu prescrie legea si altele. In fine a avea si afara de oficiu o purtare morale, spre a nu dá ansa de a fi acusatu pentru paternitate, adulteriu, séu alte fâradelegi. — Iéra dlui Ilariu Mutiu ii poftimu cale buna la Sabiiu.

---

tiuiti si respectati inaintea altoru némuri, si poternici si fericiti in casele nóstre, in familiele nóstre? Sa fia óre ast'a sórtea românului, a fi totu-deun'a in orbire, a fi totu inderetulu altor'a, a fi pentru vecia unu lucru de batjocura inaintea strainiloru? Sa fia óre sórtea românului, a fi osânditu la unu somnu, din care sa nu se mai póta desceptá nici odata? — O nu, nu credemu despre poporulu nostru, sa fia elu astadi asiá nepasatoriu de fericirea sea, de viitoriulu seu si alu copiiloru sei. Nu se póte nici decum, cá astadi, cându straluce tuturoru in asemenea mesura sórele libertâtiei, cându toti fii acestei patrie au deplina voia, sa invetie si sa lucre, sa-si mesure poterile cu ale altor'a pre terenulu sciintiei si muncei, sa fia astadi vre-unu românu cu adeveratu semtiu, carele are numai unu picu de minte sanetósa, nu credu dícu, sa fia elu nepasatoriu de viitoriulu seu, de binele si fericirea sea, de binele si fericirea copiiloru, nepotiloru si tuturoru câti suntu de unu sânge cu elu.

Pâna in tempulu de astadi au mai mersu lucrurile si dupa norocu, dara amara e sórtea acelor'a, carii ascépta totulu dela norocu. Elu are pré pucini prietini, pre cari i iubesce, pentru cei mai multi este elu masteru. Sa ne silimu sa ne câstigâmu mijlóce sigure armele poternice ale sciintiei, prin cari sa ne favorimu noi insine sórtea nóstra, sa fimu noi insine domni preste viitoriulu nostru, sa nu mai fimu noi numai unu jocu alu intemplâriloru.

Sa ne lasâmu fratiloru de slabulu obiceiu de pâna acum'a de a nu face alt'a, decâtu, ce au facutu parintii, mosii si stramosii nostrii, de a calcá in tóte privintiele in pasii loru, de au fostu ei gresiti séu nu. Sa cautâmu a pricepe dorintiele si ingrigirile loru pentru noi in privinti'a acést'a. Nu au voitu si doritu ei, sa remânemu asiá de nepriceputi cá si ei, fia-care parinte adeveratu doresce, cá copilulu seu sa fia mai multu, decâtu elu, sa fia seversitoriu de fapte mai maretie decâtu elu, sa ocupe o positia in societatea omenésca mai insemnata decâtu elu, cu unu cuventu fia-care parinte doresce, cá copii sei sa fia mai fericiti, decâtu elu.

Viéti'a e grea fratiloru, tempurile suntu grele, si din ce in ce se facu totu mai grele pentru acei'a, cari stau pre locu si nu-si potrivescu traiulu loru dupa impregiurâri, pentru acei'a, cari nu pricepu glasulu tempului, carele striga: inainte: inainte in tote cugetele tale, inainte in tóte lucrârile si intreprinderile vietiei tale. Astu-feliu de ómeni suntu nefericiti fratiloru, astu-feliu de ómeni 'si sapa mormentulu cu insasi mânile loru, lasându unu nume tristu, o trista aducere aminte urmasiloru loru, lasându dupa sine unu nume de batjocura si ticalosia strainiloru, cari ridu in sufletulu loru de atât'a nepasare românésca. Reulu nostru e pentru alte némuri, straine binelui nostru, o impintenire si incuragiere in intreprinderile loru pagubitóre nóue d'a ne supune totu mai tare, d'a ne pune piciorulu pre grumadii nostrii, de a ne umilí astu-feliu, incâtu nici odata sa nu ne mai potemu radicá din noroiulu ticalosiei nóstre, cí sa fimu totu-déun'a sclavii loru, sa ne puna in jugu sa tragemu, cá nisce vite necuventatóre. Acést'a este sórtea, care ne ascépta fratiloru, déca vomu fi totu asiá nepasatori de binele si fericirea nóstra.

Pentru ce bietulu românu are numai datorii si drepturi nu, pentru ce pórta elu numai sarcini, si altii usiurintiele traiului? Pentru ce altii 'si petrecu si se desmerdéza in averi si in totu feliulu de bunatâti, iéra elu se chinuiesce cu gândurile, óre ce voiu mâncá eu mâne, óre ce voiu dá eu copilasiloru mei, cá sa nu flamendiésca dimpreuna cu iubitii loru parinti? Pentru ce atâtea familii române gemu si tipa in lips'a cea mai infricosiata? Pentru ce n'avemu noi aicea o singura cetate românésca, unu singuru orasiu curatu românescu? Pentru ce orasiele din Români'a suntu impenate cu straini, cari incetu cu incetu amerintia a sterge ori-ce semnu de viéti'a românésca din trensele, pentru ce se incuiba strainii in ele? Pentru ce aici in Austri'a românii locuiescu pretotindenea marginile cetâtiloru si orasieloru? Pentru ce tóte acestea? Pentru ca n'avemu minte, pentru ca nu amu sciutu sa pretiuimu sciintiele, pentru ca nu ne-amu dedatu a ne imprieteni cu cartea, nu i-amu facutu locu acestei'a, invetiaturiloru si adeveruriloru ei in inimele nóstre, in familiele nóstre, si nu amu primitu nici sfaturile aceloru ómeni bine-voitori ai nostri, cari presimtiendu prapasti'a in care o sa cademu, déca vomu merge totu cu ochii inchisi, voiau sa ne indeletnicésca cartea, voindu astu-feliu sa abata primejdi'a dela noi, sa ne deschida ochii sufletului nostru, cá sa ne faca sa vedemu si sa semtimu binele si fericirea nóstra. Dovada despre unu astu-feliu de zelu infocatu alu fiiloru adeverati ai poporului nostru doritori de binele si inaintarea lui, e si gimnasiulu mare din Schei scólele reale si gimnasiale impiegate cu gimnasiulu.

Cine cunósce numai câtu de pucinu istori'a acestui gimnasiu, cu ce greutâti si jertfe s'a radicutu elu, acel'a nu póte din destulu sa se mire de zelulu si staruinti'a braviloru intemeiatori. Dara fratiloru pre câtu a fostu de mare zelulu si jertfirea loru pentru binele de obste, pre atâtu de mare a fostu recunossinti'a unei pârti insemnate a poporului nostru de aici pentru acei bravi intemeiatori. Fórte multi parinti de familia de aicea nu au intielesu binele facutu de ei, decâtu in mesura pré neinsemnata. Pentru ca déca l'aru cunósce, n'aru umblá copii loru fâra carte, fâra sciintia, fâra de a gustá din ospatiulu sciintieloru, care este tinsu in odaile acestei zidiri spatióse sânte. Si apoi vin'a este cu atâtu mai mare, ca acestu ospatiu nepretiuitu pentru cei sermani este fâra pretiu, fâra bani, fâra daru; in daru se da elu tuturoru, cari voru sa se indulcésca dintrensulu. Celui seracu cá si celui bogatu i este iertatu a gustá dintrensulu, a se veselí de bunatea lui, si a semtí bucuri'a ce resare din gustarea lui, o bucuria, care nu se póte rescumperá cu nici o avere pamentésca; pentru ca e o bucuria, ce resare din adeveru, din virtute, din lumin'a sórelui sciintieloru, cari tóte la unu locu facu frumós'a comuna a deseversirei omului. —

(Va urmá.)

Romani'a.

Mesagiulu tronului.

Domniloru senatori,
Domniloru deputati,

Sum petrunsu de o viua multiamire deschidiendu astadi pentru a trei'a óra sessiunea corpuriloru legiuitóre, incongiuratu de acei'a-si mandatari ai tierei sî de acei'a-si consiliari ai tronului.

Speru ca sî in sessiunea acést'a ve-ti continuá oper'a d-vóstra, ale cârei'a bune resultate suntu atâtu de evidente.

In adevêru veti vedea, domniloru senatori sî d-lor'u deputati, in cursulu desbateriloru câtu de mari au fostu folósele ce s'au obtienutu, gratia voturiloru ce a-ti datu, pentru stabilirea ordinei in finance sî pentru desvoltarea tuturoru ramureloru administratiunei.

O percepere mai regulata a dâriloru a permisu tesaurului publicu sa faca onóre la tempu platiloru sele. Creditulu statului s'a mantienutu in conditiunile cele mai favorabili in intru sî afara, chiaru in epoc'a crisei ce domnesce pre pietiele cele mai importante ale Europei.

Gratia ajutoriului ce a-ti datu tesaurului publicu prin votarea legei monopolului tutunului sî a timbrului sî inregistrârei, potemu dice astadi cu incredere ca s'au pusu capetu perturbatiuniloru financiare, sî ca tiér'a nu va mai fi in viitoriu durerosu surprinsa prin supunerea la plata de imense datorii flotante.

Câile ferate cari au trecutu prin atâtea fase neplacute, sî au datu locu la atâtea desbateri si complicatiuni, aprópe de a deveni periculóse, suntu astadi in deplina miscare, sî mai multu de nóue sute chilometri suntu dejá la dispositiunea caletoriloru sî a marfuriloru. Lini'a Pitesci, Slatin'a, Craiov'a, Turnu-Severinu, Verciorov'a, se va incepe in curendu sî se va terminá conformu legei.

Acestu mare bine tiér'a lu datoréza intieleptiunei cu care domniele vóstre a-ti sciutu sa puneti capetu tuturoru peripetieloru in care cadiuse acésta importanta cestiune. Pentru completarea acestei opere, guvernulu meu va presentá in sessiunea acést'a conventiunea incheiata cu Austro-Ungari'a pentru jonctiunile câiloru ferate destinate a inlesni producteloru nóstre sî transitului strainu midilóce de a se transportá la diferite destinatiuni in distantie departate.

Câile ferate, dloru, voru transformá cu totulu starea economica a României. Agricultur'a sî comerciulu se resimte dejá de bine-facerile unei miscâri grabnice sî regulate; bogati'a generale se maresce sî chiaru in anulu acest'a, sperâmu, din productiunea liniei Pitesci-Galati-Romanu, sa potemu deminuá anuitatea inscrisa in bugetu pentru acésta linia.

Déca pre lânga tóte acestea sî pre lânga votarea bugeteloru ce vi se voru presentá, ve-ti resolvá, dloru senatori sî dloru deputati, in acésta sessiune, sî cestiunea creditului funciaru, cestiune care inca din sessiunea trecuta a ocupatu deliberârile dvóstre, atunci potemu fi siguri ca ne vomu aflá in cele mai bune conditiuni de a vedé prosperându marea nóstra industria agricola, care reclama tóta solicitudinea nóstra.

Pentru intarirea armatei, domniele-vóstre, dloru senatori sî dloru deputati, nu a-ti refusatu nici odata midilócele ce vi s'au cerutu. Asemenea sî pentru viitoriu, sum siguru ca veti acordá ceea ce va trebuí pentru complect'a aplicare a legei dela 27 Martiu, astfeliu cá ostirea nóstra sa póta totudéun'a corespunde la missiunea ei. Acésta lege abiá s'a pusu in lucrare, sî dejá amu avutu placerea personalmente sa constatezu, cu ocasiunea concentrârei din tóte judetiele a unei pârti din trupele române, câtu de mari sî bine-facatóre au sa fia resultatele ce asceptâmu dela nóu'a organisatiune.

Prin diferitele inspectiuni ce ministrii mei au facutu in interiorulu tierei, au potutu vedea de aprópe nevoile sî lipsele ce se simtu in diverse localitâti, au datu ascultare scrupulósa cereriloru ce s'au ivitu, au stimulatu activitatea organeloru sî impiegatiloru administratiunei, sî s'au luatu tóte mesurile de imbunatatire potrivitu cu midilócele ce guvernulu a avutu la dispositiunea sea.

S'a pusu in aplicatiune legea reformata a consilieloru judetiene, legea tocmeleloru agricole, s'au creatu din nou trei penitenciare, s'au facutu studii sî planuri pentru constructiuni de nóue penitenciare sistematice, combinate cu infiintiare de ateliere.

Legea pentru biurourile postei rurale s'a pusu in aplicatiune, sî in curendu corespondenti'a publica va puté merge regulatu sî siguru in tóte comunele tierei.

Pre lânga proiectele din anulu trecutu, guvernulu meu va supune desbateriloru d-vóstra mai multe legi ce suntu indispensabile pentru satisfacerea intereseloru celoru mai importante in diversele ramuri ale administratiunei.

Justiti'a este cea mai mare institutiune intr'o tiéra unde independinti'a legei domnesce. Guvernulu meu s'a silitu in tóte modurile a amelioraá acésta ramura a administratiunei. Pre lânga proiectulu privitoriu la unele modificâri de introdusu in codicele penale, ce ce afla supusu deliberâriloru d-vóstra inca din sessiunea trecuta, guvernulu va cugetá cu maturitate asupr'a nóueloru reforme de introdusu.

Biseric'a sî scól'a suntu cea mai inalta preocupare a nóstra tuturor'a. Religiunea, acésta legatura sublima a omului cu Ddieu, acésta temelia statornica a familiei sî a moralei, acésta perpetua mangaiere a dorereloru lumei, este in acela-'si tempu pavedi'a in contr'a cârei'a s'au infrântu tóte loviturile ce s'au cercatu a se dá nationalitâtiei nóstre. Sum convinsu dara, domniloru, ca ve-ti grabí a desbate sî a votá legea privitóre la alegerea Metropolitiloru sî a Episcopiloru sî la instituirea sinodului bisericei. Asemenea ve-ti luá in desbatere legea instructiunei publice, sî ve-ti pune guvernulu in stare sa dea junimei invetiatori luminati, iéra tierei sa-i asigure o viitóre generatiune inspirata de sentimentulu binelui sî alu datoriei.

Relatiunile nóstre esterióre suntu satisfacatóre; astfeliu, dloru, cu ordinea sî liniscea din intru, sî cu concursulu intieleptu alu domnieloru-vóstre, potemu privi viitoriulu cu tóta increderea.

Domniloru senatori! dloru deputati! Prin luminatulu spriginu ce a-ti datu guvernului meu, a-ti inlesnitu silintiele sele in gréu'a sarcina ce a pusu asupra-i increderea mea.

Primiti multiamirile mele.

Dumnedieu sa bine-cuventeze lucrârile domnieloru-vóstre. **Carolu.**

Presiedintele consiliului ministriloru sî ministru de interne, L. Catargi.
Ministru lucrâriloru publice, N. Cretiulescu.
Ministru justitiei Manolachi Costachi.
Ministru culteloru sî instructiunei publice, generalu Christianu Telu.
Ministru afaceriloru straine, G. Cost'a-Foru.
Ministru financieloru, P. Mavrogeni.
Ministru resbelului, generalu I. Em. Florescu.

Varietâti.

⁂ **Map'a tieriloru tienetóre de corón'a Ungariei** va aparé cu finea lui Decemvre 1872 in a II-a editie de Eugeniu Bordeaux.

Dens'a va fi lucrata cu ortografia corecta româna spre folosulu sî intrebuintiare in scólele române, sî va contienea afara de cerintiele fia-cârei mape de acestu feliu inca:

1. Suprafati'a in miluri patrate sî numerulu sufleteloru preste totu.
2. Suprafati'a in miluri patrate sî numerulu sufleteloru a fia-cârui tieri tienetóre de corón'a Ungariei sî a confinului militaru.
3. Suprafati'a in miluri patrate sî numerulu sufleteloru a fia cârui comitatu.
4. Suprafati'a in miluri patrate sî numerulu sufleteloru a tuturoru orasieloru, care stau sub unu comite supremu, in fine,
5. Suprafati'a in miluri patrate sî numerulu sufleteloru a Transilvaniei cu privire la comitate, scaune secuesci sî sasesei.

Insemnarea scauneloru episcopesci de fia-care confessiune inca nu va lipsí.

Esemplariele se potu capatá numai la editorulu mapei in Kovázna (trei scaune) lânga Brasiovu cu pretiulu urmatoriu:

unu esemplariu simplu adeca necoloratu sî ne pusu pre pândia cu 4 fl. v. a.

unu esemplariu coloratu pre margini dara ne pusu pre pândia cu 4 fl. 50 cr.

unu esemplariu coloratu preste totu dara ne pusu pre pândia cu 5 fl.

unu esemplariu coloratu preste totu sî pusu pre pândia cu 6 fl. 40 cr.

la 10 esemplare fâra puse pre pândia se da unu esempl. rabatu.

Tramiterea esemplarieloru la p. t. prenumeranti se va efectuá prin post'a din Kovászna sî embalagi'a o pórta editorulu.

⁂ **Cântecu doiosu pentru intrég'a lume civilisata.** O gazeta din Washington scria nu de multu: Venatórea de hippopotamu pre ripele Nilului, de altigatoru in sinulu dela Luisiana, de lei in Numidi'a, de gorilla in Afric'a, de tigri in Bengali'a, de ursi in Svedi'a, de lupi in stepele Russiei — o astu-feliu de venatoria este curatu unu jocu copilarescu pre lânga venatórea unei servitórie credinciose, diligente sî modeste!

⁂ **Mergerea copiiloru la scóla in Scoti'a.** Fiindu ca legea a introdusu invetiamentulu obligatoriu, sî fie-care parinte este datoriu sa-si dea fiii la scóla, consiliele scolare ingrigescu cá legea sa nu remâna litera mórta pe hârthia, ci sa se sî esecute. Spre acestu scopu, fia-care consiliu scolaru 'si tiene unu dregatoriu, care nu are altu de lucru de câtu umbla prin comune a insemná numele sî locuinti'a aceloru parinti cari nu-sî dau copii la scóla. De alta parte insémna numele copiiloru din vêrst'a obligata, cari nici pâna acum nu capeta instructiunea elementara. Cându se aduna consiliulu totu-déun'a dregatoriulu asterne raportu completu despre frecuentarea scolara. Consiliulu citédia inaintea sea pe parintele negliginte. Dáca nu se infatisiédia lu arata procurorului de comitatu care lu acusa la judele cercului sî cu procedura scurta se pedepsesce la 20 sielingi séu 14 dîle de inchisóre. Déca acel'a nu se indrépta, in decursu de 3 luni este citatu sî pedepsitu de 3 ori. Acésta procedura regulata, puntuala sî scurta, a umplutu de baeti scolile Scotiei.

⁂ **Aprópe de D. Mavrogeni.** Junele N... iubesce de mai multu tempu pre jun'a V.. dara n'are curagiu a-i o spune. Totusi ne mai putêndu tinea in sine foculu care-lu consuma, alérga se céra dela péna ceea ce budiele nu-i suntu in stare sa-i dea

Elu scrie o infocata declaratia de amoru, o pune inrt'o coperta sî o da servitorului cá sa o incredintieze in mân'a persónei iubite.

Graciós'a V... ia biletulu, rupe sigilulu si, dupa cetirea celoru dintêiu renduri, lu arunca in obradiulu aducatorului.

— Pentru ce duduc'a s'a suparatu asia de reu?

— Mai intrebi inca pentru ce? Audi? o declaratia de amoru facuta pe hârtia ordinara, cându s'a introdusu legea timbrului sî cându D. Mavrogeni este ministeru de finance!!!

Citatiune edictale.

An'a nascuta Tom'a Costeiu, religiunea gr. or. din Porcesci, maritata la 28 Ian. 1868 dupa Ioanu Anghelu Caldarea din Porcesci, paresindu cu necredintia de trei ani pre acum numitulu ei sociu sî nesciindu-se unde se afla, se citéza prin acést'a a se infacisiá inaintea subsemnatului foru matrimonialu, câci la din contra, dupa trecerea unui anu sî o dî, se va aduce sentinti'a pre actiunea presentata la 22 Nov. a. c. intru intielesulu canóneloru s. bisericei orientale ortodocse sî in absenti'a ei.

Sabiiu 23 Nov. 1872.

Scaunulu protopopescu gr. or.
tract. II alu Sabiiului.
I. Popescu
Prot.

(1—3)

Cancelaria advocatiala.

Ioanu Munteanu advocatu provincialu aduce la cunoscinti'a onoratului publicu, ca si-a deschisu „Cancelari'a advocatiala" in Sasu-Sebesiu sî primesce insarcinâri de aperare in causele civile, criminale sî cambiale la tribunalele de Prim'a instantia precum sî la forurile mai inalte, mai departe primesce inaintarea causeloru de ori-ce natura indreptate câtra forurile politice sî câtra guvernulu tierei, studiulu teoreticu sî pracs'a câstigata pre terenulu juridicu i voru face possibilu a satisfâce cu acuratetia sî onestitate tuturoru insarcinâriloru lui incredintiate. (3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 95. ANULU XX.

Sabiiu, in 26 Novembre (8 Dec.) 1872.

Nr. cons. 992.

Prea cinstitiloru P. P. Protopopi sî Administratori protopopesci!

Sinodulu nostru archidiecesanu inca la anulu 1870 luându in seriós'a consideratiune imbunatatirea stârei preotimei nóstre eparchiali sî regularea parochieloru, cari dóue lucruri stau in strensa si nedeslipita legatura unulu cu altulu, aduse, precum ve este cunoscutu din Actele Sinodului acelui anu, in siedinti'a sea X din 28 Aprile 1870 nr. protocolului 87, mai multe concluse privitóre la acestu objectu, intre altele sî acel'a, cá P. P. protopresbiteri sî administratori protopresbiterali sa culéga din parochiale singuratice datele de lipsa din cari sa se póta vedea, care este adeverat'a stare faptica a dotatiunei preotimei nóstre. Dupa ce insa datele acestea pre lânga tóte inviatiunile date de câtra consistoriulu archidiecesanu prin cercularìulu dto 7 Decembre 1870 Nr. cons. 1002 mai preste totu au esitu atâtu de gresite, contr'a-dîcatóre sî defectuóse, incâtu nu s'a potutu luá de base sigure la pertractârile ulterióre in acestu objectu, sinodulu nostru archidiecesanu din anulu urmatoriu 1871 in siedinti'a V din 8 Aprilie 1871 Nr. protocolului 33 a decisu intre altele cá pentru constatarea venitului preotiescu actuale sî pentru imbunatatirea lui in venitoriu sa se esmita in fia-care protopresbiteratu câte o comissiune constatatóre din protopresbiterulu respectivu sî doi barbati distinsi mireni, care comissiune mergendu din comuna in comuna se cerce a constatá mai intâiu cu esactitate venitulu celu adeveratu preotiescu, sî apoi pre bas'a acést'a a cercá imbunatatirea lui dupa potintia.

Comissiunile acestea, terminându-si lucrârile sele, sî acelea trecendu prin revisiunea respectiveloru sinóde protopresbiterale, apoi ascernându-se prin consistoriulu archidiecesanu sinodului eparchialu din anulu curgatoriu 1872, acest'a a probatu lucrârile numite pentru urmatórele locuri:

1. Pentru tóte comunele bisericesci din protopopiatulu Brasiovului I, afara de parochi'a Stupinile Brasiovului, a cârei regulare sî dotare inca nu s'a facutu in modu definitivu.

2. Pentru comunele bisericesci: Egersegu, Nasn'a, Berghi'a, Medesfalau, sî Cristuru, Petea de Câmpia, Iclandulu-Mare sî Muresiu-Órb'a, din ppiatulu Muresiu-Osiorheiului, remanendu, cá cele-lalte parochii tractuali sa se reguledie sî organisedie in venitoriu;

2. Pentru comunele bisericesci: Corabi'a, Poian'a Blenchei, Mogoj'a, Chiuesci, Osoiu, Gostil'a sî Bab'a din ppiatulu Solnocului I, avendu in celelalte comune bisericesci din ppiatu a se regulá venitulu preotiescu succesive in venitoru;

4. Pentru comunele bisericesci: Gur'a-Albacului, Albacu-Arada, Gârd'a de josu, Gârd'a de susu, Scarisiór'a Lazesci, Négr'a, Sohodolu, Supr'a-petrei sî Secatura din ppiatulu Zlatnei de susu, remanendu sî aci cá in cele-lalte parochii tractuali sa se imbunatatiésca sî reguleze venitulu preotiescu succesivu in venitoriu.

Iéra câtu pentru cele-lalte ppiate, operatele acelor'a parte n'au intratu de locu, parte au intratu pré târdiu, parte luându-le sinodulu la revisiune, le-au aflatu defectuóse, lipsindu in unele regularea tasseloru stolari, in alte classificarea sî modalitatea reducerei parochieloru, iéra-si in altele propunerile positive, cum, de unde, sî pre ce cale, s'aru potea imbunatatí veniturile preotiesci.

Totu in legatura cu acestu objectu observâ sinodulu archidiecesanu din operatele incurse cumca in prea pucine locuri s'a facutu incercare a se aplicá sî in favórea preotimei nóstre folósele legei dietali 53 din anulu 1868 carea in § 23 prescrie: „In comune sî orasie, locuitu din partea individiloru de confessiuni religionâri diferite, cari comune dau din cass'a domestica spre scopuri bisericesci séu in favórea ori-cârei scoli confessionali ajutórie, din ajutórele acestea fia-care confessiune religionara, aflatóre acolo e a se impartasí dupa proportiune drépta." De acea sinodulu archidiecesanu sî in privinti'a acést'a recomenda comiteteloru sî sinódeloru nóstre parochiali, mai multa interesare sî activitate.

Consistoriulu archidiecesanu, aducându tóte aceste concluse sinodali la cunoscinti'a Prea Cinstieloru sî Cinstieloru Vóstre, sî prin acést'a la cunoscinti'a comiteteloru sî sinódeloru nóstre parochiali sî protopresbiterali retramite, de o parte operatele in privinti'a regulârei parochieloru sî a imbunatatirei stârei preotiloru spre completare in intielesulu indigitatiuniloru de mai susu ale sinodului archidiecesanu, iéra de alta parte ve trage de nou atentiunea asupr'a articlului de lege 53 din 1868 insarcinându-Ve, cá sa Ve puneti tóta silinti'a alu pune in aplicare in tóte comunele, unde bisericele sî scólele respective, preotii sî invetiatorii de alte confessiuni se impartasiescu de vre-unu beneficiu in bani séu naturale din averea comunale.

Iéra operatele respective parochiali sî protopopesci le Ve-ti inaintá incóce negresitu, sî fâra de a mai asceptá ursorie in caus'a acést'a, celu multu pâna la finea lui Februariu 1873, spre a se potea la tempulu seu revedea din partea consistoriului si a se inaintá la sinodulu archidiecesanu alu anului 1873.

Din siedinti'a consistoriului archidiecesanu cá senatu bisericescu, tienuta la Sabiiu in 9 Novembre 1872.

Pentru Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu sî Metropolitu.

Nicolau Pope'a.
(L. S.) Archimandritu sî Vicariu archieppescu.

Revista dìuaristica despre cris'a ministeriale.

Despre cris'a ministeriale din Ungari'a impartasimu dupa „Fr Bltt." din Vien'a urmatórele:

Iéta implinita sî realisata dorinti'a cea mai ferbite a conducatoriloru partidei lui Deak, cá crisa sa se termine câtu se va poté mai curendu sî sa se formeze unu regimu, carele, basatu pre deplin'a incredere a partidei sa se apuce de reforme sî reorganisatiunea referintieloru Ungariei, lucrulu indoitu greu fatia cu dispusetiunea cea intaritata a opusetiunei. Ministeriulu celu nou ungurescu se póte considerá cá constituitu. Eri la 10 óre (1 Decembre) inainte de média-dî a primitu Majestatea Sea in castelulu din Bud'a pre contele Lonyay, carele a substernutu demissiunarea suscrisa de toti ministri. Contele Lonyay a petrecutu cá unu patrariu de óra la Majestatea Sea.

In acel'a-si tempu erau adunati la Deak mai multi deputati de frunte precum: Pulszky, Somssich, Csengery sî altii. La 12 óre a primitu Majestatea Sea pre Deak. Acest'a a descrisu Imperatului situatiunea, a desfasiuratu tóte eveneminlele de unu anu incóce, stimulatiunea partidei deakiane sî in fine 'si dede parerea sea despre cris'a cabinetului, cu care ocasiune a descoperitu, ca Slavy aru fi barbatulu acel'a, pre carele majoritatea casei l'aru vedé cu cea mai deplina incredere in fruntea regimului. Terminându-se convorbirea, se dice, ca Maj. Sea Imperatulu a multiamitu domnului betrânu pentru desfasiurarea sea cea óbla, simpla sî sincera, iéra Deak — asiá spunu raporturile din Pest'a — erá pré bine dispusu cându la 1 óra a parasitu castelulu.

La 1¾ óra i s'a sî comunicatu contelui Lonyay ca demissiunea cabinetului e primita sî ce-va mai târdiu Slavy este chiamatu la castelu, primitu de Maj. Sea sî insarcinatu cu formarea unui cabinetu. Slavy se róga a i se dá tempu de o dî spre a susterne o lista de ministri Maj. Sele sî numai decâtu s'a pusu in intielegeri cu colegii sei ministri. Resultatulu intielegerei a fostu, ca mai toti ministri remânu in posturi.

Procedere nóua este, dupa scirile ce le are „N. Fr. Pr.", ca de asta data se cerù sî opiniunea conducetoriloru stengei asupr'a fia-cârui'a, cu deosebire se cerù opiniunea lui Tisza si Ghiczy. Se dechiarara gat'a de a primí portfoiuri sub Slavy: Trefort, Pauler, Wenkheim, Pejacevich sî Toth. Cu cestu din urma inse steng'a nu e multiamita. In privinti'a acést'a inca nimic'a decisu. Sî Kerkapoly remâne in ministeriu. Col. Tisza dechiarându-se fórte multiamitu cu Kerkapoly doresce numai sa procéda mai independentu in cestiunea bancei.

Slavy, care a fostu pânaací ministru de comerciu, va avé deací incolo numai presidiulu in ministeriu, dara nu sî altu portfoiu. Ministeriulu de comerciu lu va primi contele Ios. Zichy, pâna acum guvernatoru in Fiume, carele dealtmintrea a sî sositu in Pest'a, ministeriulu aperârei tierei lu va primi secretariulu de statu de pâna acum Hollan.

Slavy posede — precum amu amintitu — cea mai perfecta incredere a partidei deakiane sî este o persóna populara sî stimata in tiér'a intréga de tóte partidele. Impregiurarea acést'a este de mare pretiu togm'a acum dupa cele intemplate in tempulu din urma. Dela cabinetulu celu nou póte omulu asceptá unu regimu vigurosu sî liberalu, carele va continuá cu energia sî iubire reformele incepute. Asceptârei acestei'a i s'a datu espressiune sî pâna acum, pentruca — dupa cum se raportédia din Pest'a — cabinetulu celu nou se numesce sî ministeriulu cetatienescu. Sa sperâmu, ca acestu ministeriu va fi incoronatu cu mai mari succese dupa nisuintiele sele sî ca elu va evitá erorile sî ratacirile, cari au nimicitu tóte nisuintiele ministeriului cetatienescu austriacu.

Mai adaugemu aici inca unele date despre ministrulu presiedinte ungurescu. Iosivu de Slavy e nascutu in Pojonu. Elu e fiiulu unui oficieru din statulu majoru sî a primitu educatiunea sea in Teresianulu din Vien'a. Inca in juneti'a sea frageda s'a distinsu prin o deosebita capacitate. Slavy este unu barbatu carele posede o cultura temeinica sî cá barbatu de statu dispune de o linisce mare. Se afla acum in etate de 53 ani.

Premitiendu aceste dupa susu citat'a foia, facemu sa urmedie unele reflessiuni ale diuarieloru ung. despre schimbarea acést'a ministeriala.

Organulu stângei „Hon" dîce in nr. seu de Dumineca: Intregu ministeriulu ungurescu a demissionatu. Sî óre ce a fostu caus'a acestei demissionâri? Aceea ca nu potea terí mai departe lucrulu. Ce lucru? Acel'a de a glorificá Ungari'a cá unu statu ce unesce tóte conditiunile de viétia, in fine pentru unu statu mare sî potemicu. Glorificarea sî mistificarea adeverului a potutu avea inse numai atât'a, pre câtu tempu a fostu sustienutu ministeriulu de partid'a sea.

Sî ce urméza acum'a? Unu ministeriu nou, a cârei sunetu primu in camer'a legislativa a Ungariei va fi a cere indemnitate pentru anulu viitoriu, sî alu doilea prin carele va cere imprumutulu celu colosalu pentru anulu viitoriu. Sî nu ne indoimu ca cu greu se voru aflá pentru acestea remasitie eredi. Altcum suntemu pré siguri, ca nici partid'a deakiana sî nici cea conservativa n'au de a-si gratulá. Sî in fine ce privesce partid'a deakiana e destulu de caracteristicu ca aceea e unu complexu din cele mai eterogene elemente sî au tienutu laolalta cându erá vorba de posturi, concessiuni, contracte lucrative cu statulu. Atunci se alipeau neconditionatu lânga atotu sciiutoriulu regimu, liberali sî conservativi, episcopi sî murari liberi, invetiati sî comercianti, sasu totu sî unguru. Cându a fostu inse vorbâ ca se marturisimu adeverulu regelui, sî natiunei despre starea nóstra deplorabila financiara a parasitu cu totii stindardulu.

De cându esista lumea o partida mai impotenta mai incapace cá cea deakiana n'a guberuatu unu statu. Vedemu deci sî urmârile.

„Reform“ fói'a regimului cadiutu astfeliu se esprima totu in acésta materia: „Ungari'a sangeréza din rane grele sî afunde, mai afunde sî mai periculóse decâtu acelea ce i le-a causatu absolutismulu, câci e lucrulu mâniloru fiiloru sei. Barbatii cei mai eminenti, cei mai zelosí, care suntu chiamati a dá desvoltârei triste intru conducerea sî gubernarea statului magiaru o alta directiune mai salutarie, se indepartéza unulu dupa altulu cu ingrozire, câci nu e modu de vindecare. Fâra a folosí patriei ceva-'si se espune batjocurei publice. Dá, asiá e, câci onórea a incetatu a mai fi onóre in Ungari'a, abiá dupa 5 ani de libertate. Inainte catanele se prindeau cu funi'a — astadi inse ministri. Sî cum se póte altcum cându nici acei 400 de ómeni cari au luatu asupra-'si cea mai sânta sî frumósa missiune de a lucrá pentru promovarea intereseloru poporului — nu cunoscu alta chiamare mai sublima decâtu a-si radicá in tóta lun'a simbri'a. Cu astfeliu de societate politica intempinâmu viitoriulu. Unde o se mai ajungemu! Sî cugeta cine-va ca prin o cârpitura nóua ministeriala, séu chiaru sî prin unu ministeriu nou, se voru vindecá morburile sociale de care patimimu de mórte. Se nasca acel'a ori acel'a alte notiuni, alte simtiemente in ablegatii nostri.

Amagire aru fi a crede asiá ce-va. Unu midilocu numai mai póte mantuí statulu din caosulu sî prapasti'a in care se afla acel'a, cá sa se incépa pedépsa in cas'a legislativa a Ungariei, sî sa se gonésca din ea afara tóte elementele nechiamate.

„Eshalatiuni miasmatice din balt'a cea négra a ortod-ochs-iei ultramontane.“

Motto: Cuiu cu cuiu, de-sî nu togm'a pre togm'a.

(Urmare.)

Nu vei negá, dle „Cat. Cens.“, precum nu néga, ci togm'a afirma scriitorii, cari nu potu fi in prepusulu ca au scrisu din partinire, ca o parte mica a româniloru, stramosii dvóstra, sedusi de promissiunile strainiloru, pre la anulu Domnului 1700 ni-au spartu biseric'a strabuna sî prin acést'a sî natiunea cea pâna ací pururea un'a. Prin spartur'a acést'a cá prin nisce porti au intratu inimicii nostri natiunali, cá sa ne turbure sî sa ne neodichnésca in cas'a nóstra, in sinulu familieloru nóstre celoru pacifice sî liniscite. Prin acést'a se dedù prim'a lovitura amórei fratiesci, concordiei ce domniá pâna ací intre românu sî românu, facendu-se locu urei, discordiei, certeloru sî afaceriloru celoru mai inversiunate intre fiii aceleia-'si mame; se infipse pre scurtu cutitulu in inim'a bietei mame comune, incâtu de atunci sî pâna astadi n'a mai potutu vedé dîle bune.

Déca nu mi-ai crede mie, vei crede dóra istoriei nóstre natiunali sî ómeniloru dvóstre!

„Cu uniunea deodata — dice Sim. Barnutiu — a intratu o ura intre români, care a „tienutu mai bine de 80 de ani (sî tiene sî adi!) „Iertati-me fratiloru, sa trecu furiele iadului, cari „i-au sfasiatu pre români in aceste tempuri nefericite, nu postulareti cá sa descriu . . . . . cum „interitá pre episcopii uniti sî pre calugeri cá sa „faca proseliti din români; sî acesti'a nu vedea, ca „suntu numai unelte . . . . . . sî dusmanii românilorn, cari nu dormu nici odata, priveghiá, cá sa „nu stinga vre-odata din mijloculu loru acestu „focu infernale, **ur'a**!“

Eata ur'a, eata sumutiatorii unde suntu de a se cautá, unde 'si au culcusiulu loru, in unatia!

La anulu 1848, amenintiându periculolu pre români, iérasi se apropiara unii de altii, ba i s'aru fi parutu cui-va ca reinfratirea loru va fi eterna. Se fecura sî incercâri din partea unor'a, spre a delaturá pentru totu-deun'a reulu principale, desbinarea confessiunale dintre români; dara fâra de efectu, câci, cum se vede iesuitismulu priveghiá sî atunci: „cá sa nu se stinga vre-odata in mijloculu loru „acestu focu infernale, ur'a!“

Abiá potolitu incâtu-va „acestu focu infernalu“, celu putienu pre din afara, la anulu amintitu, sî se incinse din nou cu o indoita furia indata dupa aceea, durandu preste intregu periodulu celu de diece ani alu asiá numitului absolutismu. Inceputulu sî-'lu facù acésta furia a iadului cu petitiunea aloru trei barbati eruditi uniti, data regimului pentru infiintiarea unei Metropolie unite, in contr'a nisuintieloru manifestate in adunarea din Blasiu pentru restaurarea Metropoliei celei vechi. Dupa aceea se continuá cu invinuirile cele grele radicate asupr'a pre atunci episcopului ortodocsu din Sabiiu sî a credinciosiloru sei, in adunarea episcopiloru romano- sî greco-catolici din Strigoniu in Aug. 1850 sî adeca; ca acei'a in an. 1848 aru fi omoritu (horribile dictu!) 300 de preoti uniti, sî li-aru fi pustiitu (unitiloru) bisericile, li-aru fi predatu averile sî scólele loru le-aru fi asemenatu cu pamentulu; cu infiintiarea faptica a Metropoliei unite sî cu cerculariele nou denumitului Metropolitu Siulutiu, prin care cerculare se provocá intrég'a natiune romána dela Tis'a pâna la Marea-négra sî pâna la muntii Pindului! — a trece la unire cu biseric'a papista; pârile cele multe ale aceluia-'si Metropolitu, radicate la regimu asupr'a Archiereului ortodocsu românu, pentru ca a infiintiatu tipografi'a, pentru ca tiparasce cârti bisericesci in trens'a, pretindiendu ca numai unitii au privilegiulu de a tipari astfeliu de cârti, — pâna sî pentru dispensatiunile archieresci de casatoria ce le-aru fi dandu netimbrate — — — dá, cu faptele acelui Metropolitu unitu (fia iertatu!), despre carele se dicea a fi natiunalistulu celu mai mare, dara carele in fapta erá membru activu alu societâtiei de propagand'a sântei unatie in orientu, sî carele din amóre fratiésca se vedù indemnatu a denegá dreptulu tramisului archierescu, protopresbiterului ortodocsu, Ioanu Tipeiu, spre a catechisá pre studentii de religiunea nóstra dela gimnasiulu din Blasiu, incâtu erá p'ací sa-lu scóta cu gendarmi din acelu opidu; cu clevetirile, insinuârile sî suspiciunârile cele mai nerusinate, cu cari incarcau unitii pre persónele cele mai insemnate ale bisericei ortodocse, — buna óra cá sî in presentu pre Archiereulu românu ortod. din Sabiiu in „Gaz. Trans.“ sî prin tóte diuariele românе de dincóci sî de dincolo de Carpati, cu deosebire prin cei doi clarissimi dela intâiu numit'a fóia sî prin agentii sî missiunarii loru din tóte pârtile romanimei s. a. s. a. s. a. s. a.

Asiá de departe ajunsese ur'a dvóstre contr'a ortodocsiloru in periodulu indicatu, incâtu chiaru sî biseric'a nóstra nu ve sfiati a o infierá cu epitetele cele mai batjocoritóre, precum: c . . . a! Nea! sî altele!

Venì a. 1860 cându iéra se ivira nóue incurcaturi sî temeri politice, cari din nou cercau in modu imperativu reinfratirea sî solidaritatea româniloru. Cine a spartu atunci paretele celu despartitoriu, murulu chinesescu dintre noi? Cine a provocatu pre Blasiu la actiune comuna politico-natiunale? Cine a restauratu reinfratirea intre români sî atunci? Intrebati numai pre vatafulu mireanu alu d-vóstra de aici din apropiarea nóstra sî ve va spune, ca, dupa cum mi se asigura, elu insusi a disu la o ocasiune solemna in cuventarea sea: „Escelenti'a ta (Metrop. Siagun'a) ai ruptu paretele ce erá intre noi.“ Ba ce e mai multu, dupa informatiunile cele mai positive ce le amu, acela-'si Metropolitu „neunitu“, dupa cum ne batjocoriti dvóstra, carele déca aru fi fostu alu vostru, nu pâna la alu treilea, dara pâna la alu nóuelea ceriu l'ati fi inaltiatu sî totu vi s'aru fi parutu ca nu-lu inaltiati destulu, acela-'si Metropolitu dicu, pentru cá reinfratirea efeptuita sa fia durabile sî pentru cá sa se stérga in viitoriu totu prilegiulu,

FOISIÓRA.

Desteptati-ve sî priveghiati,
1 Petr. 5 8.
Adunati-ve averi, cari nici rugin'a nu le strica, lotrii nu le sapa nici le fura.
Mat. 6. 20.
„Glasulu tempului striga inainte, totu inainte, vai de acel'a care sta pre locu sî nu pricepe acestu glasu alu tempului.“
Mintea nóstra sanatósa.

(Fine.)

A fostu unu tempu, cându puteamu fi desvinovatiti pentru lips'a nóstra de cultura sî lumina. Tempulu acest'a a fostu, cându fiii poporului nostru nu erau primiti la nici o dregatoria, macaru câtu de mica, cându românulu erá opritu dela negotiu chiaru, dela ori-ce meseria prin legile sî asiediamintele cele neomenóse ale tempului acelui'a. Sub astfeliu de tempuri nu poté fi vorb'a la români de scóle, de inaintare in sciintie, cându ei erau dupa legile tierei numai suferiti, pâna cându i placea domnitoriului tierei sî locuitoriloru streini ai tierei. In astfeliu de stare ticalósa ne aflamu noi fatia cu cele-lalte natiuni conlocuitóre. Capulu unui românu se platea atunci cu 35 fl., poporulu românu lucrá atunci la domnulu seu sî se maná cu biciulu de din daretu la lucru. Preotii rom. plateau dijm'a la domni, séu la preotii streini sî erau despretiuiti sî batjocoriti, iéra metropolitulu Sav'a biciuitu in fia-care dî.

Sub astfeliu de tempuri nu le-a potutu luá nimenea in nume de reu româniloru, ca nu umblau dupa sciintie, ca de aru fi sî umblatu, zadarnica erá tóta incercarea loru, câci nu erau primiti in nici o slujba cá românu macaru, sa fi fostu picati din ceriu, nu erau primiti nici in pravalii, nici la meserii cá români, fiindu ei opriti dela tóte acestea prin lege.

Dara de vomu cercetá bine, ce a potutu fi pricin'a sî unei astfeliu de umiliri a poporului nostru pre tempulu acel'a, vomu vení de siguru la acelu resultatu, ca totu lips'a de minte a fostu pricin'a stârei sele triste sî jalnice de atunci. — Din lips'a de intielegere au isvoritu imparecherile, frecârile sî prigonirile intre români. Români cu români se sfadeau sî se bateau, sî strainii se bucurau, sî românii 'si sapau mormentulu cu insesi mânile loru sî strainii se urcau pre ruinile loru, pre sfarimaturile poterei loru, sî le puneau lantiulu de gâtu, sî-i tienura incatusiati, pâna cându i slobozira anii 48 din prinsóre. —

Sa ne fia o invetiatura fratiloru! patiani'a parintiloru nostri, mosiloru sî stramosiloru nostrii, sa nu asteptâmu sa ne intieleptimu din patiani'a nóstra, ca va fi reu de noi; sa cautâmu a ne luminá de tempuriu sî cu ori-ce pretiu, cá sa potemu vedé arcanele, ce ni le tiesu sî ni le intindu dusimanii vietiei nóstre de josu impregiurulu nostru. Sa fimu cu minte sî prevediatori, pentru cá sa putemu abate primejd'ia din ori sî ce parte ni s'aru infatisiá. Primejdi'a este pre drumu fratiloru, ea vine sburându cu puterea vaporului, sî vai nóue, amaru poporului nostru, de-lu va aflá nepregatitu. Capitalele streine voru omorí negotiulu nostru, meseriasii nostri voru fi redusi la sapa de lemnu; purtatorii nostri de poveri hamalii nostri voru fi siliti sa ia lumea in capu. La lucru fratiloru! tempurile suntu grele, gândirea sî judecat'a nóstra seriósa, munc'a nóstra insocita de lumin'a sciintieloru le voru face usiore. Sa ne unimu puterile nóstre, sa infiintiâmu societâti sî renniuni, sa ne deslusîmu unulu altui'a folosulu sî modulu sî chipulu cum sa infiintiâmu astfeliu de reuniuni pentru inaintarea sî asigurarea meseriasiloru sî hamaliloru nostrii, cari suntu mai intâiu amenintiati prin venirea drumului de feru. Sa ne tramitemu copii la scóla toti cu totii, dela celu mai bogatu pâna la celu mai seracu sî sa ne dâmu tóte silintiele pentru de a aduce lucrulu acolo, cá in Brasiovu cu tempulu sa nu fia nici unulu, care sa nu scia sa cetésca sî scrie sî sa socotésca. Pâna la 12 ani suntu siliti toti parintii prin lege sa-si tramita copii la scóla fii sî fiice, sa nu asceptâmu sa ne silésca dorobantii de a ne tramite copii nostri la scóla, ci sa-i dâmu de buna voia. Dara chiaru sî dela 12 ani in susu, déca nu ne iérta poterile sa-i lasâmu sa invetie mai departe, sa-i lasâmu sa invetie mai departe in scólele de repetitiune ad. in scólele de Duminec'a. Aicea se voru primí sî acei'a cari nu sciu de feliu sa cetésca sî scrie ori sî de ce versta voru fi densii pâna la 40 de ani, sî si mai susu, sî de ori ce secsu barbati séu femei. Profesorii sî invetiatorii scóleloru din Groveru fratiloru condusi de dorinti'a, de a mijlocí propasirea tuturoru claseloru poporului nostru au infiintiatu sî tienutu sub restempu de 2 ani prelegeri cu adultii adeca cu cei crescuti dela 12 ani in susu, sî aceste prelegeri voru devení cu totu zelulu sî tóta jertfirea pentru binele poporului nostru, mai cu séma alu tinerimei, sa le tiena sî in anulu acest'a, cu adaosu de cursurile pentru fete. Pentru ca prof. sî invetiatorii dorescu, cá sî fiicele dvóstra sa inainteze cu tempulu, sa respândésca luminile sciintieloru pre lânga fii, sî intre fiicele dvóstra, cá intre acele fiintie, cari suntu chiamati in loculu dintâiu a inaintá binele sî fericirea copiiloru, nepotiloru sî stranepotiloru nostrii. Profesorii sî invetiatorii fratiloru {

ce aru duce iérasi la neintielegeri si frecâri confessiunali si nationali, se decise la o memorabile harthía archierésca pre carea si d-ta dle „Cat. Cens.“ trebuie sa o cunosci, prin carea provocà pre Metrop. Siulutiu alu dvóstra la o invoire archierésca in scrisu, in privinti'a tuturoru puncteloru mai insemnate, precum suntu: treceri religiunarie, scoli mestecate si casetorii mestecate, pre basea perfectei reciprocitâti, care déca s'aru fi realisatu astadi amu avé pace si aru domní concordi'a si solidaritatea intre noi. Dara ea nu s'a potutu realisá, câci Siulutiu, de siguru dupa ce a intrebatu pre toti sfetnicii sei iesuiti din tiéra si afara din tiéra, români si neromâni, — dupa unu anu de dile, pentru cá sa nu pericliteze sânt'a unatia, respunde negativu. Ai spriginitu d-ta dle „Cat. Cens.“ si companionii d-tale uniti acésta nobile intentiune documentatória de adeverata amóre fratiésca a Par. Metropolitu Siagun'a? D-ta cá diuaristu, si inteliginti'a unita cá atare, a-ti fostu la loculu primu chiamati a stârui din tóte poterile pentru realisarea unei atari incercâri salutari, déca a-ti fi frati adeverati si déca nu v'aru stá amórea pre budie. Ce a'ti facutu, a'ti scrisu unde-va ce-va? Ati tacutu tacerea mortiei! Ba sa nu gresiescu, „intieleptulu“ dela „Gaz. Trans.“ totu a amintitu odata ceva despre harthi'a din cestiune, insa cumu? Dómne padiesce! o schimosì cu totulu, cá tóte lucrurile câte ne atingu pre noi. Pentru aceea aru fi de doritu si a-mu rugá pre cei competenti, cá sa binevoiésca in interesulu istoricu, a dá publicitâtiei acelu actu insemnatu si interesantu, cá sa-lu cunósca lumea mai de aprópe.

Dara nici acésta reinfratire si impaciuire nu tienù multu; câci parintii iesuiti suflara din nou in spuza, si „foculu celu infernale“ se aprinse din nou intre români, si arde, arde mereu cu furi'a cea mai selbateca inca din tempulu dietei din Sabiiu si mai cu séma dela 1865 incóce. Caus'a? Eu unulu o asiu reduce numai la fondulu relgionaru catolicu din Ungari'a. Incâtu pentru preteste e firesce altu-feliu, aceste se cauta si se gasescu séu déca nu se gasescu se furtiéza. Asiá de esemplu in tempulu dietei din Sabiiu unu pater Bekx in fracu, cârui brasiovenii „neuniti“ ia cumperatu dle „Cat. Cens: trasura si cai, nu mai potea suportá inferioritatea sea si a metropolitului seu politica si de aceea cautá prin rusticele si neurbanele sele purtâri sa provóce cu poterea o scisiune, insa fâra succesu. Cel'alaltu dela „Gaz. Tran“ deveni in decursulu dietei atâtu de misticu, incâtu nimenea nu pote sa afle ce cugeta si ca scia elu sa cugete ce-va despre caus'a natiunale in acele tempuri, dara cum trecù periodulu acest'a si ne apropiarâmu de anulu 1865 sbierá cá unu smintitu in „Gazet'a“ sea mai intâiu contr'a preotimei in fine inse se despupà ca tóte sagetile suntu indreptate in contr'a „neunitiloru“, câci erau indreptate in contr'a celui dintâiu demnitariu alu loru bisericescu. Si in dementi'a acést'a fanatica a iesuitiloru dvóstra este sistema, este acea sistema, carea impedeca pre cele trei milióne de români de a fi intr'o intielegere, carea i impedeca de a ocupá intre cele-lalte natiuni unu locu onorificu dupa cum li se cuvine. Dara sa trecemu acum preste detaiuri mai de aprópe, câci n'o sa tréca multu si totu dvóstra ve-ti provocá rescolirea si aceloru intemplate in amintitulu tempu si atunci apoi me voiu ocupá numai de densele.

Se facura incercâri oneste in mai multe renduri si in acestu intervalu de 6—7 ani din urma, pentru imblandirea inimiloru, pentru reconciliare si reinfratirea natiunale, dara tóte in desiertu, câci iesuitii in reverenda si in fracu, cá la comand'a generalelui loru Bekx din Rom'a, privighiédia neincetatu, cá foculu celu infernalu sa nu se stinga nici odata. Caus'a cea adeverata pentru carea nu se potù efeptui impacatiunea nici de asta-data si pentru cate nu se potù tiené congresulu natiunale, doritu de natiunea nóstra intréga, prin care avé sa se realisedie acea impacatiune si reinfratire, astadi e unu secretu publicu, incâtu si copii sciu, din care parte se puse pedec'a. Dóra nu ve-ti dîce si acum ca Sabiiulu e de vina. Sa fia facutu Sabiiulu erórea aceea adeca a impedecârei, l'aru fi bucinatu foile dvóstra din tóte poterile in tóte patru pârti ale lumei, dupa cum si incepusera dejá pâna nu se chiarificase lucrulu; acum inse vediendu unde e bub'a tacu tóte si nu dîcu nimic'a.

Acestea câte ti le spusei dle „Cat. Cens.“ pâna aici suntu fapte, scóse din scrierile române de tóta specialitatea si din notitiele proprie. Si fatia cu tóte faptele acestea dtea totu mai avusi curagiu a ne timbrá pre noi pre cei ortodocsi: de sumutiatori si ca tindemu cu mâna sacrilega a desceptá ur'a intre frati? nu vediusi mai susu ce dîce Barnutiu, carele inca a fostu unitu, ca „cu uniunea deodata a intratu o ura intre români“ si ca se priveghiaza mereu sa nu se stinga nici odata „acestu focu infernale“? Insémna-ti bine, rogute, aceste cuvinte memorabili, cá sa nu le uiti iéra.

De amu fi fostu séu amu fi dle „Cat. Cens.“ noi cei cu ur'a in sufletu si sumutiatorii atunci nu v'amu fi infiintiatu reuniuni si societâti, si nu v'amu fi radicatu scóle si sate intregi, noi cesti ortodocsi, dvóstre celoru uniti; nici nu amu fi contribuitu la tóte actiunile comune de pâna acum totu-déun'a in mesura celu putienu dupla.

Si óre ce a-ti facutu vre-odata dvóstra pentru noi? aratati-ne socotelile la lumina cá sa le cunóscemu. A-ti facutu d'a, atâtu ca la tóte conferintiele si adunârile natiunali ve dedeati numai decâtu in petecu de ve esiá cuiulu confessiunalismului din sacu incâtu noi eramu pururea cei pâcaliti. Sa-ti aducu dovedi? uitati-ve numai intre alte mai multe, de totu soiulu, la gimnasiulu din Naseudu, carele se infiintiá cu poterile vóstre si a le nóstre, cumu mi se spuse din fontana sigura, sub espressa conditiune: ca ambele confessiuni sa fia egalu indreptatite. Si ce au facutu ai vostri? Ei timbrara gimnasiulu comunu de gimnasiu gr. cat. fâra de a spune baremu ce-va in privínti'a acést'a pârtiei gr. orientale. Este acést'a amóre fratiésca? Séu priviti la fondurile granitieresci ale fostului regimentu de Orlatu, iéra-si ale vóstre si ale nóstre si vedeti, câtu de bine se respectéza si aici egalea indreptatire confessiunale de câtra dvóstra si ai dvóstre, cându erá unu Metropolitu natiunalu in frunte-ve si unu altu românu dara unitu si mai natiunalu, dîce-se, in fruntea administratiunei tierei. Intreba-ti pre Hatieganii gr. or. câci ei aru scí sa ve spuna multe din soiulu fratiei cu carea ne intempinati din tóte pârtile; vedeti câtu de bine se respectéza acum cându de câtra marii pedagogi militari (gr. cat.) s'a stricatu scólele confessiunali si suntu pre calea cea buna de a-si perdo si coloritulu românescu.

Ni amintesci de fundatiunea Romantiana, ca este fâra deosebire confessiunale usiá dara si a nóstra? Lasa ca Romantianu inca a fostu ortodocsu, dle „Cat. Cens.“ si ca tóta averea sea din carea a lasatu fundatiunea mentionata o câstigà intr'o tiéra ortodocsa dela români ortodocsi — dara apoi sa intrebâmu cum se respecta si aici confessiunalii nostri din partea Blasiului?

Sa ne spuna studentii români ortodocsi, câci ei voru fi sciindu mai bine.

Ei bine dle „Cat. Cens.“ asiá numai póte fi, lucrulu a ajunsu asiá de departe din caus'a purtârei dvóstre incâtu trebuie sa ne tragemu in publicu sem'a unii cu altii, pentruca nu mai voimu sa mai remanemu si pre viitoriu hamalii dvóstre.

Din tiér'a Bârsei, in Noemvre 1872.

ꝏ.

Post scriptum. Tocm'a cândù terminasemu aceste sîre neplacute cu „Federatiunea“ primii “Gazet'a Transilvaniei“, din carea vediui ca si acést'a inca me onorà cu unu feliu de critica secundandu, dara ce-va mai piano, colegei sele dela Pest'a, la care mi voiu face urmatórele observatiuni:

(Va urmá.)

„Egyházi Közlöny“ despre congresulu românu.

Credu ca nu va fi superfluu a impartasi unele pasage din organulu ultramontaniloru „Egyházi Közlöny“ cá corollariu la deslusîrile dlui S. M. ce au aparutu in „Gaz. Trans.“

In privinii'a tienerei unui congresu nationalu românu dîce „Egyh. Közl.“ s'au facutu din partea dlui ministru presiedinte astfeliu de pasi incuragiatori, cari suntu pré acomodati a maná apa pre mór'a hiponationalistiloru români.

„E vorba ací despre aceea ca congresulu propusu se va tiené de românii ambeloru confessiuni atâtu de cea gr. cat. câtu si de cea gr. or. Si e superfluu a indegetá la neajunsele ce au emanatu din aceea netactica ca s'au incredintiatu conchiarea congresului serbescu hipernationalistiloru serbi.

Deci déca se va aduná in Transilvani'a unu congresu natiunalu românu nu e nimic'a mai siguru decâtu aceea ca si ací hipernationalistii voru avea cea mai mare influintia, — si de óre-ce scimu ca de basa a tuturoru actiuniloru le va serví biseric'a orientale, tóte voru incercá si póte nu fàra succesu de a converti pre credinciosii bisericei gr. cat. la religiunea gr. orientala. — Pentru de a impedecá desvoltarea acestoru nesuintie credemu ca biseric'a gr. cat. nu afla in sine destula potere, câci scimu si cunóscemu simpathiele gr. catoliciloru de a intrá iérasi in sinulu bisericei desunitiloru, ceea ce e altcum si pentru statulu magiaru in mesura mare periculosu si daunosu. Astfeliu se are cestiunea acést'a in impregiurârile de fatia. Deci deosebita apretiuire merita din punctu de vedere magiaru portarea Metropolitului gr. cat., carele de tempuriu cu unu raru tactu a sciutu impedecá nesuintiele intetite ale româniloru pentru conchiamarea unui congresu românu si precum se vede acum de-odata, numai tempu a doritu a castigá; neesplicabila e insa in tóta cestiunea acést'a politica a ministrului presiedinte, facendu astfeliu de pasi, cari numai aru fi potutu inaintá (?) tienerea unui congresu nationalu românu.

Cu tóte acestea unu congresu românu totusi se va tiené, mai curendu séu mai târdiu, câci acest'a e postulatulu tuturoru nesuintieloru nationale. Deci déca regimulu e consciu in afacerile sele de positiunea sea nu va intârdiá a dá afacerei acestei'a unu atare casu prin care sa se incungiure periclulu ce aru potea urmá din tienerea unui congresu nationalu românu.

Si e fapta constata, ca devenindu odata biseric'a cat. autonoma, va avea o inriurintia fórte mare asupr'a tuturoru membreloru ei; si acest'a va fi motivulu ce va indemná pre românii gr. cat. din Transilvani'a la o intima alipire câtra biseric'a gr. cat. O atare alipire se va dovedí chiaru atâtu de poternica pre câtu si de bine-facatóre pentru biseric'a gr. cat. Si va serví in casu de lipsa la unu congresu nat. rom. de unu contrapondiu hipernationalistiloru gr. or.

Romani'a.

Corespondinti'a particulara a foiei „La gazette des étrangers“.

Bucuresci, 16 Noembre.

Inca unu efectu de teatru la care ne e permisu sa asistâmu. Ce e mai curiosu decâtu a vedé completându-se unu ministeriu dupa doi ani de esistintia incompleta, si acést'a in ajunu d'a intrá in nimicire?

E vorb'a — póte ca dvóstra stati la indoiéla — despre numirea dlui Manolaki-Costaki-Iepuraki, alias Iepurasi, in postulu de ministru alu justitiei, alu cârui interimu fù giratu atâtu de lungu si cu atât'a neindemanare de stralucitulu Cost'a-Foru, care pa-

---

suntu petrunsi de acea convingere, ca românii trebuiescu cultivati si luminate toti fâra deosebire de secsu si de versta, o viétia nóua, unu spiritu nou, lumina pretutindenea, fericire in tóte casele si colibele nóstre, dela celu mai bogatu in tóte verstele; in amendóue secsurile barbatesci si femeesci, iéta ce voiescu si dorescu sa faca profesorii si invetiatorii scóleloru nóstre din Brasiovu. Acést'a este tient'a si scopulu loru, unu scopu nobilu; care lu au densii totu-déun'a inaintea ochiloru, si care voiescu cu ori si ce pretiu alu implini spre binele si fericirea fiiloru si ficeloru dvóstre, si prin trensii spre binele si fericirea dvóstra insasi.

Frati români Brasioveni! Portile fericirei ne stau deschise, sa alergâmu cu totii la fontânele sciintieloru sa scótemu toti cu totii apa viua din putiulu adeverului si intieleptiunei, din fontân'a fericirei nóstre. Riuri de viétia facatóre voru isvorí din ap'a, care o vomu scóte, si se voru adapá din trensele urmasii nostrii si ne voru bine-cuventá, ca amu sciutu sa ne folosimu de impregiurâri spre binele nostru si alu loru; altmintrea ne voru blastemá, ca amu fostu nepasatori de binele loru, i vomu face sa ne blasteme pentru negrigi'a, care o amu avut'o cá parinti ai loru, cá ai loru crescatori, in mânile câror'a zace sórtea si viitoriulu loru, i vomu face sa ne blasteme, ca nu le-amu lasatu altu nimicu de mostenire decâtu saracia si ticalosia, si Ddieu va ascultá rugaciunea loru si ne va pedepsí ca amu lasatu sa tréca fâra folosu tempulu in carele avému sa punemu sementi'a fericirei nóstre si a copiiloru nostrii. —

stréza numaî portofoiulu relatiunilor esteriórе, ce suntu departe d'a fi escelenti, o sciti dvóstra.

Noulu titularu nu pentru prim'a óra s'a vediutu manipulându afacerile: trece, sî pre buna dreptate, dreptu unu fórte bunu scamatoru in politica sî in acel'a-si tempu posede ceea ce trebuie cá sa . . . indrasnéla cá sa infrunte vijeliele parlamentare, ce trecu preste densulu fâra sa-lu atinga sî mereu 'lu lasa suridiendu. Unii dîcu ca acést'a e curagiu, altii i dau altu nume. Cei trei ki ki ki carii termina numele sî pronumele noului ministru alu principelui Carolu trebuie sa ve fi facutu a intielege ca e din clas'a ciocoiloru, in mânile cârei'a A. S. principele Carolu de Hohenzollern a crediutu bine sa puie interesele sele sî interesele tierei.

Déca acum aru trebui sa ve dau o ochire despre starea actuale a tierei sî despre dispositiunea spiriteloru, de securu ca asiu fi fórte incurcatu. Tóta lumea se lamenta, tóte partitele suntu nemultiamite: unii ceru ceea ce nu e possibile, altii combatu ceea ce nu e possibile prin ceea ce nu se póte sustiené. E destulu a siedea cine-va 24 de óre in acésta nenorocita tiéra cá sa intieléga ca starea i e anormale: sî apoi asiá sórtea Moldo-Româniloru e sa presinte de câte-va diecimi de ani unu spectaculu de anomalia politica sî de ferbere nejustificata. Unde trebuie sa se suie cine-va cá sa gasésca isvorulu tuturoru acestor'a, déca nu la fals'a politica a omului dela Sedan, care dîse Moldo-Româniloru: „aide, mergeti, guvernati-ve cum ve place, sunteti liberi". Se luà unu poporu primitivu sî la care luminele instructiunei, astu-feliu cum se intielegu la noi, nu petrunsera inca sî i se dîse: esti emancipatu sî liberu, administréza-te cum te pricepi. Intielegeti ca acésta necugetata condescendintia de atunci produse desastrósele resultate de astadi.

Care altulu nu s'aru fi lasatu óre insielá despre meritulu sî positiunea sea? Celu dintâiu practicante, pre care nisce medici seriosi aru vení sa-lu asicure ca posede adeverat'a sciintia, lesne s'aru lasá sa fia convinsu ca e unu alu doilea Ipocrate.

Acésta nenorocita tiéra a fostu atâtu de multu esploatata de politic'a europénа, incâtu n'a avutu tempulu de a se cunósce pre sine séu mai bine d'a vedé lamuritu care i e positiunea. Trebuie sa marturisimu pentru justificarea sea ca rare-ori a fostu cine-va sinceru câtra dens'a séu, cá sa dîcemu mai bine, acésta politica prefacuta a duratu atâtu de multu, incâtu s'a sfersitu prin a-i fi funesta intereseloru sî desvoltârei sele. Dupa resbelulu orientului, lucrurile 'si schimbara faci'a sî, nimeni ne mai avendu nevoia sa mângaie pre Moldo-Români, pusi intr'o positiune putienu esploatabile, reversulu medaliei incepù sa se vada in tóta desolatórea-i goliciune.

Acea-si sistema se urmase si in ceea ce privesce relatiunile Principateloru-Unite cu curtea suzerana. Se impietá pre fia-care dî asupr'a drepturiloru Portiei, care tacea supt influinti'a politicei napoleoniste: tacea, inse protestá in petto sî asceptá, cu rabdarea traditionale a Osmaniiloru, momentulu de a face sa prevaleze drepturile sele, cari se precupetiau atâtu de eftinu. In fine, momentulu asceptatu cu incapatienere pre care repausatulu Aali-Pasi'a o punea in tóte lucrurile pre cari le luá in seriosu, acelu momentu sosì chiaru dela investitur'a principelui Carolu.

Nu se póte sa nu cunosceti ca Pórt'a a fostu putienu séu n'a fostu de locu consultata la suirea unui principe strainu pre tronulu României. Aali-Pasi'a se necajì sî crediù ca a venitu momentulu se lucreze. Diplomati'a interesata avù multu de lucru cá sa potolésca ingrigirile Portiei sî presintà lucrulu cá unu faptu implinitu. Tóte bune, inse sanctiunea imperiale lipsea sî sultanulu erá liberu sa dea séu se refuse consemtiementulu seu, fâra care totu edificiulu cu ostenéla construitu se potea surpá dintr'unu momentu pâna intr'altulu. Pórt'a profitá de acést'a cá sa-si puna conditiunile sele: ele fura draconice — dupa cum a-ti potutu judecá din documentele ce insociau precedintele-mi scrisori — inse, draconice séu nu, ele fura primite fâra discussiune de principele Carolu sî patronii sei. Acum a cui e vin'a, ve intrebu?

Efectele falsei politice ce planéza de câtu-va tempu in oriente au inceputu dejá a se semtí, sî inca intr'unu modu fórte crudu, pentru popóre. N'are cine-va trebuintia decâtu sa urmarésca cu atentiune acelu sîru de scandale ce se producu pre tóta lini'a, incependu cu Români'a sî sfersiendu cu Egiptulu, cá sa gasésca urdiél'a politicei curióse sî cutezatóre a cabinetului din St. Petersburg, pre care laurii Germaniei n'o lasa sa dórma de locu.

Pretutindeni aceea-si politica, pretutindeni acea-si sistema. La Bucuresci cá sî la Constantinopole, la Atene cá sî la Alesandri'a, vede cine-va acea-si mâna miscându papusîle politice. Cui trebuie sa se atribuie viéti'a prelungita a ministeriului nostru, déca nu spriginului morale pre care acestu ministeriu lu gasesce in politic'a moscovita, care-lu impinge sa seversiésca nedreptâti preste nedreptâti, atacuri in contr'a justitiei etc.?

Sa venimu la Constantinopole. Cine sustiene pre vitiosulu sî despoiatorulu Mahmud, cine restórna pre progresistulu sî luminatulu Midhat, cine intrigéza nóptea sî dîu'a cá sa termine a paralisá Turci'a?

Sa trecemu la Atene. Cine e desolatu de caderea ministeriului Bulgaris, cine defaima sî calumniadia pre patrioticulu Deligeorgis, cine vrea sa faca dintr'o miserabile cestiune a mineloru plumbo-argentifere o cestiune politica umilitóre sî vatematóre Greciei, predicându cruciad'a antipanslavista?

Sa sosimu la Alesandri'a. Cine pune idei impossibile in capulu Chedivului?

Sî apoi, in sfersîtu, cine face pre junele Milanu alu Serbiei sa tiena discursuri atâtu de aspre? Cine rescóla Muntenegrulu?

Mereu acea buna sî sânta Russia, care vede ca imperiulu de média dî i scapa din mâna sî vrea sa-si croiésca unu imperiu orientale, sfersîndu a dá josu sî a slabí pre bolnavulu traditionale, cârui'a spera sa-i póta dá in curendu ultim'a lovitura.

Amu crediutu ca suntu autorisatu sa scriu tóte câte procedu pentru cá sa luminezu positiunea, celu putienu pre câtu e cu potintia. Dupa aceea „Romanulu", care in acésta impregiurare a datu proba de fórte putiena perspicacitate, póte in tóta voi'a sa proclame ca „la Gazette des étrangers" e inspirata de Midhat sî corespondintele-i din Bucuresci, organu alu comitelui Andrássy! Lasa sa dîca: „Romanulu" sî Romani'a póte ca preste putienu se voru convinge de faptele pre cari le prevedemu sî cari nu potu intardiá de a se intemplá, pre cari le-au judecatu cu presumtiune: atunci inse negresîtu ca va fi pré târdîu.

Dupa o disertatiune politica atâtu de lunga sî dupa plicticós'a-i sterpiciune, viu la o cestiune care — judecându dupa articulele inserate in diuariele vienese sî mai cu séma in „la Gazette des étrangers" — a inceputu sa faca óre-care sgomotu in lumea nóstra financiaria: e vorb'a despre creditulu fonciaru proiectatu. Spatiulu 'mi lipsesce astadi cá sa me intindu asupra-i, inse ve promitu cá intr'o epistola viitóre sa ve vorbescu mai pre largu despre densulu. Pentru momentu me resumu in dóue cuvinte: vedu pretotindeni buna-vointia, insa nicairi capitaluri. Isbutí-voru óre acei domni? O dorescu, dara me indoiescu.

Dominec'a trecuta avù locu la Brâil'a unu spectacolu grandiosu sî emotionatoru. Biseric'a ortodocsa elena, persecutata si despoiata de guvernulu românu, 'si regasì tóta stralucirea in dîu'a consacrârei nóuei sî maretiei basilice construita la Brâil'a cu cheltuiél'a comunitâtiei elenice din acestu orasiu.

Acestu splendidu specimenu despre ceea ce póte modestulu elinu, cându se simte rânitu in amoru'i propriu sî in demnitatea sea, costa sum'a de 150,000 galbeni sî se póte numí unulu din cele mai frumóse monuminte ale ortodocsiei.

Nici o invitatiune particulara nu se facuse, inse se anunciase prin organulu diuarieloru dîu'a sî ór'a ceremoniei, sî la ór'a indicata de programa, ceremoni'a incepù. Episcopulu Dunârei de josu, asistatu de doi archimandriti sî unu numerosu cleru, procese la consacrarea templului. D. Antonopulos, consululu Greciei, dupa ordinele guvernului seu, asistá aci in uniforma, sî colegii sei din Brâil'a, Galati sî Ismailu, venira sa se grupeze impregiurulu seu. Atunci se intemplà unu faptu miscatoriu sî caracteristicu: capeteniele comunitâtiei ortodocse bulgare din Brâil'a se presentara sî fura primiti de comitatulu comunitâtiei eline cu tóte semnele de buna-vointia, ei fura urmati de representantii comunitâtiei israelite, cari asemenea fura primiti cu cordialitate; in fine siefulu vamei otomane din Macinu sî mai multi musulmani din acelu orasiu se presentara sî fura admisi cu urbanitate sî distinctiune. Tóta acesta multime asistà cu cea mai mare seriositate la ceremonia, care incepù la 7 óre diminéti'a sî se sfersî la o óra dupa amédi. Autoritâtile române desvoltara o mare pompa, insa toti avura aerulu de a nu o bagá in séma. Caus'a e ca insult'a facuta guvernului sî natiunei eline, remasa sî pâna astadi nepedepsita, totu mai facea sa sângereze ran'a pré de curendu.

Acum nu v'asi poté depinge satisfactiunea asistintiloru. Natur'a voi sa contribue la splendórea spectaculului, favorisându silintiele eliniloru din Brâil'a printr'unu tempu magnificu sî cu totulu primaveratecu: radiele sórelui linu, transmise de gémurile nóuei cladiri, aretá pre Iehov'a bine-cuventându presintele sî promitiendu sperantie mangaitóre pentru viitoriu.

Colect'a facuta in dîu'a consacrârei dete resultatele cele mai satisfacatóre: se versara 40,000 franci, dovéda stralucita despre geniulu liberale sî cosmopolitu alu elinismului.

P. S. In momentulu de a-mi inchide epistol'a, se anuncia sosirea unui Pasia militariu, insarcinatu — dîce-se — cu o missiune fórte importanta.

„Romanulu."

Varietâti.

⁂ **Mesagiulu d-lui Thiers.** Mesagiulu presiedintelui republicei francese, tramisu poteriloru straine, pre o superba harthie velina, pórta in capu acésta eticheta: Republic'a francese, iéra de desuptu aceste trei cuvinte: libertate, egalitate, fraternitate.

Cuventulu „mesagiu" este cu cernél'a rosia.

Concursu.

Pentru ocuparea postului vacantu de preotu in parochi'a gr. or. Tielina cu 517 sufletе, de clas'a a III deschisu pâna in 31 Decembre 1872 st. v.

De acestu postu suntu legate urmatórele emolumente:

1. 10 jugeri de pamentu de aratu sî cositu.
2. Dela 115 familie câte 1 ferdela de cucurudiu sfermatu, din care competu cantorului 8 ferdele sî venitulu stolariu pâna acum usuatu.
3. realitâti parochiale de locuintia sî economia zidinde in prima-vér'a viitóre. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, au sa documenteze ca au studiatu cursulu teologicu de 3 ani, sî suntu pregatiti pentru acésta chiamare in intielesulu St. Org. § 13. — sî sa-si ascérna rogarile sele la scaonulu protopopescu.

Tielin'a in 16 Novembre 1872.

Nicolau **Serbu**
Pres. comit. paroch.
In contielegere cu mine
Zacharie **Boiu**
(1—3) Protop.

Nr. 189/1872.

Edictu.

Mariu'a nascuta Dimitrie Fracea din Telisc'a scaon. Selistei, carea cu necredintia au parasitu pre barbatulu ei Simionu Bratu totu din Telisc'a se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî anumitu pâna in 1 Decemvre 1873, sa se presenteze naintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, procesulu divortiale asupr'a ei pornitu, se va otarí sî in absent'ia ei.

Sabiiu 25 Noemvre 1872.

Forulu matrimoniale gr. res. alu
(1—3) tract. protop. alu Sabiiului. I.

Citatiune edictale.

An'a nascuta Tom'a Costeiu, religiunea gr. or. din Porcesci, maritata la 28 Ian. 1868 dupa Ioanu Anghelu Caldarea din Porcesci, paresindu cu necredintia de trei ani pre acum numitulu ei sociu sî nesciindu-se unde se afla, se citéza prin acést'a a se infacisiá naintea subsemnatului foru matrimonialu, câci la din contra, dupa trecerea unui anu sî o dî, se va aduce sentinti'a pre actiunea presentata la 22 Nov. a. c. intru intielesulu canóneloru s. bisericei orientale ortodocse sî in absenti'a ei.

Sabiiu 23 Nov. 1872.

Scaonulu protopopescu gr. or.
tract. II alu Sabiiului.
I. **Popescu**
(2—3) Prot.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nru 96. ANULU XX.

Sabiiu, in 30 Novembre (12 Dec.) 1872.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Diu'a onomastica a Escelentiei Sele Prea sântitului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu.

Pietatea fiiloru sufletesci, ce se afla sub archipastorirea prea bunului nostru Parinte Andreiu sî de asta data face din dîu'a de 30 Novembre o dî festiva, o dî in carea cu micu cu mare se aduna in ss. biserici spre a inaltiá rugaciuni ferbinti pentru o fericita sî indelunga viétia, de carea e legata sórtea atâtoru suflete.

La noi aici in Sabiiu s'a inceputu festivitatea inca in preséra cu servitiu ddieescu in biserica, dupa care la 7$^1/_2$ óre se continua cu un'a din cele mai splendide din partea eleviloru institutului nostru archidiecesanu dupa urmatórea programa:

Program'a.

1. *Imnulu archierescu,* esecutatu de chorulu vocale.
2. *Cuvêntare ocasionale,* rostita de S. Popescu cl. a III.
3. *Pohod-na Sibir,* poesia de V. Alesandri declamata de D. Davidu cl. a I.
4. *Tatarulu* poesia de V. Alesandri, esecutata de chorulu vocale.
5. *Tractatu despre cultur'a intelectuale si morale,* rostitu de M. Tom'a cl. a III.
6. *Pecurariulu* cantecu solo esecutatu de V. Popea cl. a. II.
7. *Dupa unu balu mascatu* (traducere) de V. Pogoru din Gautier, declamata de J. Munteanu cl. a III.
8. *Laudele sântului Andreiu sî 30 Novembre 1872,* tractatu, rostitu de Gr. Pletosu cl. a II.
9. *Sânte Parinte.* poesia esecutata de chorulu vocale.

Astadi se seversiesce cu mare solemnitate st'a liturghia sî rugaciune din genunchi pentru Escel. Sea Preasântitulu Archieppu sî Metropolitu. Mai pre largu in nrulu venitoriu.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 30 Noemvre a casei deputatiloru interpeléza E. Simonyi, dupa resolvirea formalieloru, pre ministrulu de justitia in afacerea crisei ministeriali. Mai inainte trage vorbitoriulu atentiunea casei asupr'a impregiurârei ca in atari casuri se obicinuesce a se sistá pertractârile. De câte-va dile se ivescu totu mereu faime despre o crisa ministeriale, sî vorbitoriulu a asteptatu, ca regimulu va presentá o propunere pentru sistarea pertractâriloru. Róga deci pre ministrulu de justitia a impartasî ca are regimulu de cugetu a cere cu privintia la cris'a ministeriale sistarea pertractâriloru?

Ministrulu de justitia Pauler respunde ca indata ce afacerea se va aflá intr'unu stadiu, ce va dá possibilitatea de a se face impartesîri, aceste se voru sî face.

La ordinea dîlei sta cá obiectu primu alegerea comissiunei, care are sa se esmita pentru revisiunea regulamentului casei. Resultatulu alegerei se va publicá in siedinti'a prossima. — Alu duilea obiectu la ordinea dîlei e raportulu comitetului petitiunariu despre petitiunile contienute in alu VI. conspectu. Dupa o desbatere scurta se resolvescu mai tóte petitiunile dupa propunerea comitetului respectivu.

Urméza desbaterea despre proiectulu de lege relativu la organisarea urbei capitale. §§-ii singurateci ai acestui proiectu se primescu mai fâra desbatere, cu putiene modificâri stilistice. La § 68 se incinge o desbatere mai lunga, care in siedinti'a prossima se va continuá.

In siedinti'a din 6 Decemvre a casei deputatiloru se autentica mai intâiu protocolulu siedintiei trecute.

Presiedintele: Cu consemtiementulu casei s'a pusu la ordinea dilei pre siedinti'a de astadi publicarea resultatului alegerei comissiunei, care are sa revéda regulamentulu casei, sî continuarea desbaterei despre proiectulu de lege relativu la organisarea urbei capitale. Intr'aceea mi vine scirea ca M. Sea a aprobatu demissiunea ceruta de regimu (Aplause vine la steng'a) sî ca a incredintiatu cu formarea cabinetului nou pre ministrulu de comerciu I. de Szlavy (eljenuri vine). Totu-odata insarcinà M. Sea pre fostii ministri cu ducerea mai departe a resorturiloru loru pâna la denumirea noiloru ministri. — Credu ca cas'a va aflá lucru naturalu ca in atari impregiurâri aprópe nu e possibilu a continuá pertractârile meritorice sî a tienea siedintie. (Consemtiementu).

Dupa aceste 'si face presiedintele anunciurile sî comunicându ca dîu'a siedintiei prossime se va impartasî prin placate sî diurnale incheia siedinti'a.

Urmare la post-scriptum din nrulu trecutu.

Dîsei ca „Gaz. Trans.“ secundà ce-va mai piano colegei sele din Pest'a, pentru ca vediu ca ea, ce e dreptu, nu amintesce nimic'a despre „capiat'a óia bârsana“, cá „Federatiunea“, de buna séma pentru ca de vre-o 40 ani, de cându clarissimii dela acea fóia se afla in centrulu Bârsei, in Brasiovu, 'si facura stâri colosali din spatele biatei „capiate óie bârsane“, sî asiá lucrulu aru fi fostu póte pré de totului totu. Dara cu tóte aceste sa nu cugete cine-va ca amu fi scutiti sî aici de epitetele cele frumóse uniatiesci precum: de slabnicu sî slavnicu“, „pravoslavnici“, „mameluci“, „marioneti“, „sbiéra sî tîpa“, „minciuni cornurate“, sî alte gratiositâti de acestea, care se repetiescu neintreruptu pâna la finea pamfletului iesuiticu. E curiosu ca „mamelucii sî marionetii“ paterului Beckx din Rom'a, se intrecu unii pre altii in astu-feliu de limbagiuri nespalate, negresitu ca ei voru fi crediendu, ca in acei termini, pentru ei alesi, este adeverat'a intielepciune sî educatiune, séu ce mai sciti! póte ca sî despre aceste murdarii voru fi datori sa raporteze generalului loru iesuitu, despre care se dîce, ca primesce câte 80,000 raporturi pre anu dela fiii sei sufletesci, pururea cradinciosi sî supusi, (cá sa li se licuideze remuneratiunile).

Dara óre ce ne spune betrân'a „Gaz. Trans.“ nr. 89 in pamfletulu subscrisu de „Unu unitu“? Socotiti, ca clarissimii de aicea, adeca dela „Gazeta“ vorbescu ce-va la objectu? Nimic'a de feliulu acest'a, cí dupa ce 'si versà veninulu asupr'a „mameluciloru“ pretinsi de dloru, din Sabiiu, sî dupa ce reproducu articululu meu din „Tel. Rom.“ insocindulu cu vre-o câte-va pufuri de ale „Gazetei“, adangu apoi, ca, pentru cá sa fia mai scurti in respunsulu loru, se voru folosí sî ei de form'a „slabnicului“ din tiér'a Bârsei, sî voru respunde in totu atâtea intrebâri.

Intrebârile aceste naive, care vedescu pre omulu ce e aprópe de innecatu, prindiendu-se sî de paie, sî cu care mie unui'a, marturisescu, ca mi aru fi fostu rusine a esí in publicu, suntu urmatórele:

1. „Óre ce sa fi fostu, ca cam de pre la a. 1847 incóce neunitii (preutii) s'au feritu de ori-ce comuniuni cu (preutii) uniti, ne mai facendu servitiuri ddieesci alaturea cu (preutii) uniti, nici imprumutându-si cele bisericesci unulu altui'a, precum faceau fratiesce (?) sub domni'a episcopului Mog'a?“

Asiá dara aici e bub'a? Credu clarissimiloru ca ve dóre, ca dieu sî are pentru ce. Pentru ca voi esploatati frati'a pentru cá sa trageti folóse materiali dela preotii nostrii sî de alta parte sa gasiti prilegiu de atrage din crestinii nostri la singur'a vóstra mântuitóre biserica, in carea a-ti fostu intratu dela unatia incóce, — ceea ce in tempulu acelu de indiferentismu religiosu de câtra potestatea nóstra bis. din periodulu citatu de voi a sî succesu de minune. Dara déca nu ve mai primescu acum capatinosii de ortodocsi sa serviti cele ddieesci cu ei sî aveti atât'a placere a ve amestecá in cele bisericesci cu altii, pentru ce nu ve insociti cu luteranii, cu calvinii sî unitarii? A ve escusá cu aceea, ca acesti'a suntu de alta natiunalitate, sî pre voi ve dóre numai de fratii de unu sânge, nu ve poteti, câci catolicii papisti nu suntu de unu sânge sî totu-si poteti sî serviti cu ei impreuna. Gr.-orientalii, atât'a sciintia veti avé sî dvóstra clarissimiloru, au o biserica cu totulu diferita de cea unita, pentru ca dvóstra ve inchinati papei infalibile, de si omu pecatosu, de care astadi se sparie sî fuge tóta lumea!

2. „Óre ce sa fi fostu, ca româniloru pravoslavnici din Transilvani'a pre la anii 1850 li s'a opritu din partea potestatei bisericesci din Sabiiu ori ce comuniune cu unitii, dogenindu-se acei'a a se ferí de acesti'a mai multu decâtu de diavolulu?“

Potestatea bis. din Sabiiu de siguru va fi sciindu pentru ce. Póte ca uniatii se voru fi portatu fatia cu cei ortodocsi mai reu decâtu insusi diavolulu, buna óra cum ve portati acum. Cetiti numai cele ce se scrisera mai susu despre acestu diavolu sî ve ve-ti convinge.

3. „Ore ce sa fia fostu, ca spre a se dá valóre acestei oprelisce, cei cari totu-si aveau curagiu cu postpunerea ucasului sabiianu a nutrí amiciti'a cu unitii, erau persecutati nu numai pâna unde ajunge poterea patrafirului, cí sî mai departe?“

De se va fi emisu vre-unu ucasu, cum lu numiti, ce mie nu-mi e cunoscutu, apoi de siguru se va fi facutu totu din causele acum amintite; pentru ca ucasulu acel'a déca a esistatu, ve va fi cunoscutu intentiunile iesuitice ultramontane, ve va fi cunoscutu câtu de bine cine sunteti sî ce amóre fratiésca nutriti câtra noi.

Brasiovenii 'si gratuléza astadi, dle „Unu unitu“, pentru asemenea ucasuri, cum le numiti, sî in alte privintie, d. e. in privinti'a gimnasiului nostru din Brasiovu, la a cârui infiintiare fiii lui Loyola dela „Gaz.“ staruiau din resputeri sa i se dea caracteru nu confessiunale, cá alu fundatoriloru sî cum doriá ucasulu, dara cum dîceau ei „natiunalu“, pentru cá mai pre urma sa devina uniatiescu. Buna óra cá celu din Nasaudu de astadi: asiá e ca avù dreptu ucasulu?

4. „Ore ce sa fi fostu, ca totu in anii 1850 din partea potestatei bis. din Sabiiu s'a afurisitu „Gaz. Trans.“, care sub redigerea unitiloru a servitu de organu fidelu impartiale alu româniloru, fâra deosebire de confessiune, in decursu de 14 ani? sî fâra de a se fi simtitu lips'a — s'a intemeiatu altu dîuariu românu in Sabiiu sub redigerea unui pravoslavnicu sî suprainspectiunea capului bisericei neunite din Transilvani'a?“

Marturisescu ca nici despre afurisire nu amu informatiuni de ajunsu. Mi le voiu castigá eu. Atât'a amu auditu mai de multu sî mai de multe ori, ca acelu ce dîceti ca a afurisitu „Gaz“ o a mantuitu odata dela mórte sî pre redactorulu ei dela puscaría. Déca potestatea bisericésca s'a vediutu necessitata a pasî contr'a „Gazetei“ mai târdiu, trebuie ca a diaritu pre uciga-lu crucea sub pielea ei, séu cá sa vorbimu in limbagiulu nostru de pre aici, o va fi prinsu cu ocau'a cea mica, sî inca mai de multe ori. Dîceti ca „Gaz. Tr.“ a fostu organu fidelu sî impartiale alu româniloru etc. E dreptu ca pre câtu se póte fatiarnicului rafinatu v'ati fatiaritu in sensulu ce sustieneti, inse se vede cu ochi cu sprancene, ca fidelissim'a fidelitate o pastrati numai papei sî iesuitismului ultramontanu, in a cârui servitiu se vede ca a fostu „Gazet'a“, de cându, de siguru cu spriginulu ultramontanu, o a-ti altoitu pre trunchiulu „Foiei Dominecei", de carea, fiindu ca a fostu intemeiata de unu ortodocsu, aveti o aversiune asiá de nefratiésca sî partinitórie, incâtu, cându e vorb'a de inceputulu diuarismului romanu in Transilvani'a o apasati in intunerecul tâcerei, cá nici pomenire sa nu fia de dens'a. — Dara spuneti ce simtiementu fratiescu ve inspira cá sa ve esprimeti asiá de cu necasu asupr'a infiintiârei „Tel. Rom." ? Sî cum e de lucru de asupr'a diuarieloru infiintiate mai târdîu, precum e „Concordi'a", „Albin'a", „Federatiunea" nu radicareti vocea ? Respunsulu e lesne de gâcitu!

5. „Óre ce sa fia fostu, ca totu in acele tempuri totu de câtra acea potestate, s'a opritu sî afurisitu scrierea (sî cetirea ?) cu litere romane (strabune) ?"

Acést'a eu nu o sciu ; dara ce sciu positivu sî ve-ti fi sciindu sî dvóstra, este, ca aceeasi potestate aici la noi, in Brasiovu, la adunarea Asociatiunei transe din 1862, cá presidiu alu numitei Asociatiuni, a fostu sî a staruitu pentru literile strabune, precum sî ca in cele oficióse ale archidiecesei sele a introdusu limb'a cu literele strabune mai inainte decâtu altii.

6. „Óre ce sa fi fostu, ca pre la 1859, fiindu doi translatori români aplicati in c. r. min. de justitia in Vien'a — unulu unitu sî altulu neunitu, dara ambidoi barbati de renume la români — celu neunitu, a denunciatu pre celu unitu de daco-romanistu etc. cá sa-lu scótia din postu ?"

Acést'a vi o va spune póte neunitulu, recte ortodocsulu respectivu ca traiesce inca. Asiu scí póte sî eu sa ve spunu unele, relativu la acésta afaccre, de cari v'aru strepedi dintii!

7. „Óre ce sa fi fostu — sa trecemu nitielu sî la politica — óre ce sa fi fostu, ca românii uniti, in fruntea loru cu Metropolitulu Siulutiu nu voieau sa intre in diet'a feudale din Clusiu (1865) iéra Metropolitulu neunitu staruiá cu ai sei sa intre ? precum a sî intratu (cu Siulutiu cu totu Red.), in gróp'a nu numai a autonomiei Transilvaniei, ci sî a esistintiei natiunali române ! iau trasu dupa sine sî pre uniti*) ?"

Lucru e fórte simplu dle „Unu unitu". Metrop. Siulutiu insusi o a spusu cându a disu câtra Metrop. Siagun'a acolo in Clusiu sî atunci cu ocasiunea acelei diete : „Escelenti'a Ta scii ca eu nu me pricepu in politica, fa deci cum te va intielepti Ddieu, sî eu tóte le voiu primí de bune." Dvóstre inse a-ti cugetatu ca procederea solidara a româniloru ve angustéza veniturile din meseri'a desbinatóre a dvóstre sî-lu duserati pre bietulu betrânu curendu dupa aceea pre ghiatia, de unde apoi cum bine scii au urmatu tóte desastrele si confusiunile ce urmara pâna in dîu'a de astadi.

Un'a sî buna sa ve spunu dloru clarissimi in legatura cu cele cuprinse in acést'a pentru voi ominósa intrebare. Metropolitulu Siagun'a a sciutu, ut figura docet, a-si eliberá biseric'a sea din starea ei apesata pre lânga tóte uneltirile ultramontanismului. Negresitu ca sub conducerea aceluia-'si, déca lipseau intrigele iesuitice ale vóstre mai curendu si mai lesne ne-amu fi ajunsu scopulu sî in cele natiunali, celu putienu nu amu fi cadiutu in prapasti'a in carea ne aflâmu.

8. „Óre ce sa fi fostu, ca pâna cându deputatii români alesi pentru diet'a din Pest'a uniti sî neuniti se indoieau a intrá in acea dieta ; Metropolitulu neunitu fâra a se consultá cu cei-lalti români a intratu sî in acea dieta, cá celu dintâiu, sî firesce ca a trasu dupa sine sî pre cei-lalti ?" *)

Cum dau eu cu socotél'a Metropolitulu ortodocsu v'a cunoscutu intrigele sî a cautatu apoi de interesele poporului seu, cu tóte ca dv. avéti missiunea de a-lu impedecá pre acestu poporu, celu putienu pâna sa se consolideze autonomi'a catoliciloru, la carea cautati asiá de cu verschämten Mienen, cu tóte ca de alta parte faceti multa vorba sî cu autonomi'a bisericei unite, pre carea inse catolicii o iau intr'un'a cu a loru.

9. „Óre ce sa fi fostu ca in 1867 cându s'au organisatu nóuele ministerie magiare, s'au denumitu trei români pravoslavnici la posturi inalte, unu secretariu de statu, unu consiliariu ministeriale sî unu consiliariu de sectiune sî numai unu unitu (consil. de sect.) uniunistulu H. ?"

Óre sa nu fi fostu ca dvóstra avéti dejá pre unulu cu multu mai inaltu decâtu cei trei, intiotiolatu sî inpintenatu din crestetu pâna in tâlpi, carele nu se tesî de locu a schimbá costumulu natiunalu romanescu cu dolmanulu sî calpaculu unguresc sî a vorbí la ceea ce nu l'a constrinsu nimenea despre uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, ce ingropà mai tare autonomi'a (de care te dóre sî pre dtea „unitule" atât'a calcâele cismeloru) decâtu mergerea la dieta ? sî o minune ! acestu miraculosu barbatu, fiindu de panur'a dvóstre, totusi ve póte fi vetafulu, la carele ve inchinati cu totii, pre carele 'lu cocotiati unde nu mai puteti sî-lu gramaditi cu laude, incâtu, bietulu, lu aducéti in asiá de mare perplessitate, de apoi incepe sî elu a se laudá pre sine insusi !

10. „Óre ce sa fi fostu, ca cele cinci dîuarie cu redactiuni unite, ce apareau atunci in Austro-Ungari'a nu s'au plânsu sî vaieratu pentru preferirea neunitiloru sî desconsiderarea unitiloru ?"

Dara cum sa se plânga cându voi jucati atunci rolulu de passivisti ? cari nu voiati sa aveti nimic'a comunu cu regimulu celu unguresc ? pre cându de alta parte protectorii vostri cei negri stau cu listele clientiloru in reserva, cá sa nu ve compromita comedi'a.

Aceste suntu cele 10 intrebâri ale clarissimiloru parinti iesuiti dela „Gaz. Trans." representati prin „Unu unitu", din cari intrebâri, mai alesu dupa ce voru fi cetitu sî cele de mai nainte, acum s'aru poté convinge parintiele loru, ca particeu'a „nu" ce dloru in intrebarea a 11 ce urméza, se vede din eróre ori din prea mare zelu o prepusera substantivului „unitii", aru trebuí mutata sî prepusa substantivului „neuniti", sî atunci aru suná acea intrebare corecta asiá :

11. „Óre ce sa fi fostu ? sî óre ce sa fia ? s'aru poté insîrá câtu de multe, din cari s'aru vedé luminatu, ca unitii din Transilvani'a suntu acei'a, cari se grabescu a face complimente sî servitie stapâniloru dîlei ; ca unitii sémena discordia, ura sî invidia intre fratii de unu sânge (respectu esceptiuniloru) sî nu neunitii din Sabiiu ; ca românii uniti suntu acei'a, cari tienu mai sânta, mai salutaria sî mai potinte legatur'a confessiunale, decâtu cea (de sânge) natiunale (respectu esceptiuniloru) sî nu pravoslavnicii dela „Tel. Rom." ; ca unitii suntu gat'a a sacrificá interesele natiunali, intereseloru confessiunali sî nu pravoslavnicii dela „Tel. Rom." cu micu cu mare, ca prin urmare, amenintia natiunalitatea româna (respectu esceptiuniloru) sî nu mamelucii din Sabiiu sî tiér'a Bârsei ! pâna cându voru mai esiste de acesti mameluci (de ai paterului Bekx), formati sî adaptati dupa tipulu sî asemenarea parintelui loru, pâna atunci nu va ven í intre români imperati'a amórei sî a concordiei, prin urmare nici a prosperârei natiunali !" A-ti intielesu clarissimiloru slabnici ?

In fine pp. iesuiti dela „Gaz. Trans." sî incheia slabniculu loru pascuilu astu-feliu :

„Frate Bârsane ! déca nu ai anima româna staruiesce a lepadá perfidi'a cea imparechiatória intre fratii de unu sânge sî staruiesce a câstigá ceea ce decoréza pre unu barbatu : caracteru !"

Incâtu pentru anim'a mea romanésca amu onóre parintiloru iesuiti a ve dechiará in publicu, ca nu o asiu dá pentru o suta de ale vóstre. Incâtu pentru „perfidi'a imparechiatória" v'amu aretatu mai susu unde 'si are culcusiulu : in unatia ! Iéra incâtu pentru caracteru amu a ve adresá urmatórele intrebâri romanesci :

Sciti bine, clarissimiloru, ca acum vre-o 30 de ani sî mai bine, a-ti venitu cam sprinteni sî usiurei, numai cu bindelulu in spate, cum se dice, cu bârbile sî musteticle rase sî cu reverendile in bâtiu, cá nisce adeverati missiunari din Mec'a vóstra, din Blasiu — la noi in Brasiovulu celu ortodocsu intregu intregutiu. Spuneti-mi cu ce scopu a-ti venitu atunci la noi, asiediendu-ve in mijloculu nostru, unde nu avéti macaru unu uniatu, déca nu cu alu propagandei sântei unatie in Orientu spre a turburá ap'a intre frati? Este óre acést'a caracteru?

Sî Brasiovenii nostri cei pravoslavnici, de-sî erati sî a-ti persistatu a remâné uniati, v'au primitu cu bratiele deschise, cá pre nisce miei blândi, dara voi v'ati despupatu in scurtu tempu nisce lupi in piei de oie, câci cum ne spunu betrânii, a-ti voitu sa ne faceti biserica unita in Blumen'a — tigani'a Brasiovului ! Este acést'a caracteru ?

Dupa aceea incetulu cu incetulu v'ati facutu stâri colosali dela Brasiovenii pravoslavnici, iéra acum i batjocoriti cum ve vine la gura ! — sa fia óre sî acést'a caracteru.

Pre unulu dintre ai dvóstra, pre Andreiu Muresianu, carele avù anima curatu româna, pentru ca n'a vrutu sa puna mai pre susu interesele confessiunali decâtu cele natiunali, l'ati persecutatu cu intrigi sî sîcane pâna l'ati bagatu in pamentu sî inca nici acolo nu-i dati pace ! — este óre acést'a caracteru ?

Unulu dintre dvóstra, ingrigindu-se Brasiovenii ortodocsi pentru subsistinti'a lui sî punendulu directoru, a administratu averea fabricei din Zernesti astu-feliu, incâtu astadi din o multime de actionari a devenitu numai singuru proprietariu, — sa fia óre acést'a caracteru ?

Iéra cel'a-laltu ca a daruitu din averea sea câstigata mai numai dela românii ortodocsi, 1000 fl. pentru gimnasiulu neromânu catolicu din Brasiovu, pre cându pentru celu românu, póte câci e dupa densu „schismaticu", cum audu nici unu cruceriu — sa fia óre caracteru sî inca românescu ?

Ca numai incetati a calumniá in modulu celu mai nerusinatu dela inceputu sî pâna astadi, pre archiereulu nostru ortodocsu, pre archiereulu, carele pre unulu dintre dvóstra la eliberatu din captivitatea muscalésca sî v'a garantatu esistinti'a „Gaz. Trans." cându acést'a se suspendase, — sa fia óre caracteru ?

Ca ne numiti pâna in dîu'a de astadi in „Gazet'a" dvóstra totu numai cu numele celu batjocoritoriu de „neuniti", ce ni l'ati datu insi-ve, sî nu cu numele ce'lu adeveratu, cu care ne numimu noi — sa fia óre carecteru ?

Ca sunteti provocati de sute de ori prin diuarie a ve dá socotél'a in privintiá fundatiunei asiá numite „Sincaiane" sî totusi nu respundeti nimic'a — sa fia óre carecteru ?

Dela unu astfeliu de „Unu unitu" séu sî mai multi uniti, marturisescu ca mi-aru fi sî rusine a invetiá caracteru !

Din tiér'a Bârsei, in Noemvre 1872.

Cincu-mare, in 3 Dec. 1872 n.

Domnule redactoru ! Nu intârdîamu a ve reportá de asta data specialmente despre mai multe evenemente de interesu, petrecute in midiloculu nostru.

In nr. 93 alu stim. dvóstre dîuariu, cetimu o corespondintia din Cincu-mare, din care vedemu, ca pârtile divortiate sî ne divortiate prin deliberatele scaonului ppescu, déca ve place a-lu numí, alu tractului Nocrichiu — Cincu-mare sî nu alu Agnitei, care s'a aprobatu parte si din partea Ven. Consist. arch. dupa tóte spesele avute se mai impovaréza sî cu o tacsa de 12 fl. v. a. platinda deadreptulu la perceptoratulu regiu.

Dupa cum suntemu sî noi informati, marturisimu ca acésta tacsa in suma de 12 fl. v. a. in tempulu de fatia este o sarcina nesuportavera, care aduce pre respectivele pârti pâna la gradulu supremu alu desperatiunei, cu atât'a mai multu, ca directiunea financiara provinciala din Sabiiu fâra mila, le respinge recursele loru, fâra sa le supuna inaltului ministeriu de financie spre ulteriór'a hotarire, dupa cum suná petitulu recurseloru loru, — fâra inse a se basá acésta hotarire de respingere, pre o dispositiune speciale a legei de timbru sî tacse. — Sî noi credemu sî suntemu convinsi, ca deliberatele aduse la forurile biserico-judecatoresci, se potu tacsá numai dupa T. P. 92. lit. d. séu T. P. 103. A. lit. a., b., cu 2 fl. 50 xr. v. a. câci acestea dispusetiuni tacséza hotariri séu sentintie analoge a celoru biserico-judecatoresci, sî nici decum acestea nu se potu dupa intentiunea legelatorelui esprimata prin art. de lege XXIII ex. 68. §. 19, — a se tacsá dupa T. P. 103. D. lit. d.

Batatoriu la ochi vine schimbarea T. P. a legei din anulu 1850 privitória la timbru sî tacse, care prin artichi dietali citati in corespundinti'a din Cincu-mare este de nou sanctionata.

Nóu'a colectiune aflatória pre la noi numai in testulu magiaru cuprinde totu dispositiunile de sub tarifii cei vechi, sub noi tarifi, de d'abiá se mai póte orientá omulu in acésta colectiune.

Analoga cu povestea lulelei schimbata in pipa. Anume T. P. 103. A. lit. a. se afla in nóu'a colectiune sub T. P. 48 lit. A. b, totu cu intielesu primitivu.

---

*) Ce pacoste! Audî aci! sa intre ei in dieta!! sî inca fâra de scirea dlui B., carele avea de gându sa-i infasiure sî impature intr'unu Memorandu sî sa-i tramita pre posta, unde va vrea, se intielege, sa-i duca post'a, d. e. macaru sî la transilvano-autonomio-fagulu ministru presiedinte . . . . . etc. Nó! nó! neunitiloru mai intrati voi in diete, sî mai trageti inca sî pre uniti dupa voi, ca apoi v'a dá elu dlu B.! Sî me rogu de ce nu? Cine i mai da d-lui apoi fiorinasi pentru deputatiuni . . . in vremile aste scumpe? Culegatoriulu.

*) Iéra ? ! Culeg.

In dilele trecute ne venira dóue partide impoverate cu indetorirea a plati câte 12 fl. pentru dóue deliberate biserico-judecatoresci, sî incepù a suspiná asupr'a Ven. Consist. archid. câci dupa priceperea loru pre acest'a 'lu tinea in prepusu, ca cere nóua tacsa de timbru, sî numai cu anevoia i poturamu convinge despre starea adeverata a lucrului.

In fine se resolvì a merge in persóna la in. ministeriu ungurescu, cá sa se plânga pentru acésta prea grea povéra sî sa se róge a li se tacsá deliberatele biserico-judecatoresci dupa noulu T. P. 48 lit. A. b. cu 2 fl. 50 cr. v. a. dî florini doi sî cinci-dieci de cruceri. — Ddieu sa ve ajute le-amu respunsu!

Trecendu preste acestu obiectu voiu a reportá sî ce-va despre sinodulu nostru parochiale tienutu in 16/28 Novembre a, c. sub presiedinti'a Revr. par. Adm. prot. Gregoriu Maeru.

Reverenti'a sea a buna séma in visitatiunea canonica, sosindu in Cincu a conchiamatu sinodulu parochialu, cârui'a in poterea §. 10 din Stat. Org., au sî presiediutu.

Obiectulu principale au fostu circulariulu Ven. Cons. archid. privitoriu la anecsarea opidului nostru pre venitoriu.

Deschidiendu-se siedinti'a, la care au luatu parte preste 90 de membri sinodali, se alege cu unanimitate de notariu archivariulu sc. Moise Branisce, carele dupa alegerea-i luà numai decâtu cu permissiunea presidiului cuventulu sî intr'o cuventare insufletitóre sî bine nimerita aducendu motive relevanti pentru de a se anecsá pre venitoriu opidulu nostru la infiintiandulu tractu alu Agnitei cu residinti'a in Agnit'a, face in fine propunere in acésta directiune sî róga pre presidiu sa o puna la discussiune déca va fi sprigiñita dupa lege.

Dupa o scurta desbatere fiindu propunerea membrului M. Branisce din destulu sprigiñita se primesce din partea sinodului cu unanimitate de voturi.

Alu doilea obiectu au fostu unu projectu alu comitetului parochialu pentru de a se face o rugare câtra inclit'a universitate a fundului regiu, pentru castigarea unei dotatiuni sî pentru scól'a nóstra gr. or. din Cincu-mare aproportiunalmente dupa cum este dotata cea evangelica din locu.

Cetindu-se acestu proiectu prin notariu se primesce „en bloc“ din partea sinodului cu unanimitate, sî cu acést'a s'a incheiatu siedinti'a sinod.

Ne luâmu permissiune a impartasî on. publicu cetitoriu sî conclusulu din urma alu sinodului in copia, care suna:

Inclita universitate! Ilustre domnule presiedinte!

Chiamarea inclitei universitâti, se vede din acte, ca au fostu sî este specialmente promovarea culturei prin dotarea institutelorù invetiamentali din fundulu regiu. —

De-sî vedemu, ca prin donatiunea inclitei universitâti din anulu 1850 nr. univ. 1280, cele 50 de mii date pre anu din averea fondului regiu, la a cârei'a adunare fâra nici o dubietate multu au contribuitu sî contribuiescu sî românii din fundulu regiu carii dupa Andreanum au fostu cu conlocuitorii nostri fratii sasi „unus populus“, specialmente s'a datu numai pentru inaintarea in cultura a confratiloru sasi, in a câroru scoli insa nu ne erá nóua intredîsa cercetarea prelegeriloru, totu-si vedemu, ca inclit'a universitate, condusa fiindu de principiulu egalitatei, dreptatei sî ecuitatei, au ordinatu sî ordinéza pre acestu teritoriu sî dotarea preotimei române prin segregarea asiá numitei portiuni canonice din pamenturi comunali, ceea ce in parte s'a efeptuitu spre multiamirea preotimei nostre cei serace.

Mai multu vedemu, ca inclit'a universitate au facutu o donatiune insemnata atâtu pentru gimnasiulu nostru confessionalu din Brasiovu câtu-si pentru colegiulu ungurescu din Orasthia.

Prin acésta fapta generósa inclit'a universitate au recunoscutu „proprio motu“ egalitatea de dreptu intre românii sî sasii din fundulu regiu pecumsî indreptatirea egala la averea comuna de seculi adunata sî cu poterile nóstre concurentiali.

Premitiendu aceste adeveruri, ne intórcemu umilitu sinodulu parochialu bisericescu la caus'a nóstra speciale, pre care voimu a o desvelá incl. universitâti sî in fine a ne rogá sî noi pentru putiena medicina spre vindecarea morbului nostru.

Opidulu Cinculu-mare este intr'unu numeru fórte insemnatu locuitu sî de români gr. or. carii sî cu ajutoriulu inteligintiei loru sî a alu fratiloru sasi au aredicatu unu edificiu fórte acomodatu de scóla, unde pâna acum'a docéza doi invetiatori in dóue despartiamente, pre carii i dotâmu parte din medilócele proprii parte din cass'a comunale.

Atâtu sinodulu nostru parochialu câtu si inspectoratulu districtualu scolaru au vediutu lips'a de unu alu 3-lea invetiatoriu, câci altramente in scól'a nóstra confessiunale nu se póte face progresulu celu doritu, cu atât'a mai multu, câci intentiunea mai mariloru nostri tientédia intr'acolo, ca in Cincu-mare are sa se faca o scóla normala centrala.

Poterile nóstre concurentiali suntu insa atâtu prin infricosiatulu focu din anulu 1869 câtu sî in urm'a cestoru doi ani trecuti neroditori — atâtu de subtiale si esauriate, de ele nici decum de presente nu se mai potu intinde cu efeptu in indigitat'a directiune sî din acésta causa cutediâmu a implorá ajutoriulu inclitei universitâti, carea petrunsa fiindu sî pâna acum'a despre necessitatea promovârei culturei in fundulu regiu au votatu sub nr. universitâtiei 1280 — ex 1850 pentru scól'a evangelica sî tienerei scolare evangelici din Cincu-mare o dotatiune anala de 2700 fl. m. c. sî mai de curendu atla dotatiune pentru scól'a industriara de 800 fl. sî unu stipendiu pentru unu studinte la scól'a agrara in Mediasiu in suma anuala de 120 fl. v. a.

Acestea sî alte fapte generóse in interesulu culturei poporului din fundulu regiu merita a fi scrise cu litere de auru pre paginele istoriei.

Noi românii, carii suntemu in acestu scaonu mai egali la numeru cu fratii sasi, din pricin'a tempuriloru vitrege nu ne-amu bucuratu de atari midilóce binefacatóre.

Dupa datele loru statistice scóse din matriculele oficiale parochiali in Cincu-mare suntu copii obligati la scóla:

a) sasesci . . . . 340.
b) greco-rientali . . . 125.
Sum'a 465.

Copii românesci gr. or. oblegati la scóla suntu asiá dara mai multi cá a trei'a parte vis-a-vis cu cei sasesci.

In proportiunea acést'a pre bas'a egalitâtiei de dreptu sî pre bas'a art. de l. LIII ex 1868 § 23 — se cuvine sî compete a fi sî scól'a nóstra greco-orientale din Cincu-mare impartesita cu unu ajutoriu proportionalu din comun'a avere a fundului regiu sî anume cu a trei'a parte din 2700 fl. m. c care suma de 900 fl. m. c. pre anu.

Cu umilintia sî plecatiune ne româmu:

Cá inclit'a universitate a fundului regiu sa bine-voiésca a infiintiá sî pentru scól'a nóstra greco-orientale din Cincu-mare o dotatiune anuala in sum'a cea drépta cu 900 fl. m. c.

Din siedinti'a sinodului paroch. gr. or. tienuta in 16 Novembre 1872.

Grigoriu Maeru
Adm. prot. cá presiedinte m/p.
Moise Branisce
Notariulu sinodului paroch. m/p.

Noi asiá credemu ca cererea de facia este basata asiá de tare incâtu déca cum-va s'aru respinge, ce nu credemu, amu desperá in egalitatea de dreptu a fratiloru sasi, carii altramente cu alte ocasiuni s'a aretatu ca ne iubescu sî dorescu a traí cu noi in fratietate sî armonia, carea numai atunci se va potea salasluí intre noi, cându vomu fi egalu inpartesiti nu numai din sarcinele publice cí sî din beneficiuri sî drepturi. — „Vederemo.“

Franci'a.

Dóue siedintie memorabile din 29 sî 30 Nov. s'au tienutu la Versailles din care noi estragemu incependu cu cea dintâiu urmatórele:

La ordinea dilei a fostu propunerea comissiunei Kerdrel, prin carea se atientea a eschide pre dlu Thiers dela tribuna, iéra pre ministrii sei a-i supune camerei.

Din partea guvernului mai intâiu se scóla min. de justitia **Dufaure** rostindu principalminte urmatórele:

Dufaure: Mai inainte de ce adunanti'a nationale aru incepe acésta mare discussiune, guvernulu a aflatu de bine, a face cunoscuta opiniunea sea sî positiunea ce vrea sa iee elu in acésta importanta discussiune. In 13 Nov. conformu usului ce convine tieriloru libere, dlu presiedinte alu republicei, printr'unu mesagiu a facutu cunoscuta adunantiei starea materiale sî morale a tierei, indegetandu cu o cale sî reformele ce elu le-a crediutu necesari pentru tiéra. La aceste nobile sî patriotice intentiuni, unulu dintre oratorii eminenti a-i dvóstre, póte ca — cu buna intentiune, dara nu la tempulu cuvenitu, a propusu esmiterea unei comissiuni pentru a se consultá, déca adunanti'a sa respunda la mesagiu. Acésta comissiune nu s'a tienutu strictu de propunerea dlui Kerdrel; ea a aflatu cu cale a respunde insasi la mesagiu, sî noi nu ne plângemu pentru acést'a. — Respunsulu comissiunei consista in dóue lucruri: unu raportu sî o propositiune. De reportu, nu voiu dice nimic'a, câci elu aru poté suscitá desbateri iritanti, dara voiu sa graiescu numai cuvinte de pace. — Câtu pentru propositiune, in acést'a se pretinde alegerea unei comissiuni pentru a elaborá unu proiectu de lege despre respunsabilitatea ministeriale. Presiedintele republicei insa, precum reportulu comissiunei recunósce, inca s'a dechiaratu pentru regularea respunsabilitâtiei ministeriale, sî elu a pusu numai o conditiune, de carea voiu vorbí mai la vale. Dara, pentru a constatá adeverulu, sa ne intrebâmu: óre ce respunsabilitate nu esista dejá de multu? Se póte óre presupune despre noi, vechii parlamantaristi, ca nu amu acceptá respunsabilitatea inaintea dvóstre sî inaintea tierei, acea respunsabilitate ce esista dejá de atunci, cându a-ti proclamatu pre dlu Thiers de presiedinte alu republicei sî cându elu v'au presentatu ministrii sei. Audît'a-ti de atunci a se vorbí ca ministrii cauta a se pitulá la spatele presiedintelui, pentru a scapá de respunsabilitate?

Eu vorbescu in numele meu sî alu colegiloru mei. Incâtu pentru mine, eu primescu asupr'a mea respunsabilitatea pentru tóte proiectele mele de lege, pentru tóte resolutiunile sî faptele mele.

Intr'unu pasagiu alu reportului, comissiunea se vaieta pentru continu'a interventiune a presiedintelui in adunantia. In acésta privintia me voiu splicá sinceru sî resolutu. Resolutiunea dvóstre dela 31 Aug. 1871 a prevediutu ca interventiunea eminentelui oratore pre care l'ati alesu capu alu poterei esecutive, va fi nu numai legitima, dara unc-ori absolutu necesaria; sî dvóstra a-ti decisu ca presiedintele republicei póte luá cuventulu cându elu vá aflá de lipsa, fâra a se fi insinuatu previe la presiedintele adunantiei. Astadi sub titlulu de respunsabilitate ministeriale, vreti sa-lu opriti a radicá mai departe cuventulu pre acésta tribuna.

Nici odata intr'o tiéra libera, unui membru alu representantiei poporului, nu s'a detrasu dreptulu, de a participá la desbateri. Totusi, noi nu pretindemu eschiderea acestei cestiuni dela competinti'a comissiunei constitutionali ce propunemu a se alege. Vomu vedé insa ce compensatiune poteti dá pentru acésta restrictiune a poterei presidiali. Câci — ce e dreptu, presiedintele repoblicei Stateloru-Unite nu intrevine in desbateri, dara elu are unu dreptu, dreptulu de veto suspensivu, sî are dóue camere, de origine sî natura diferita, dintre cari un'a 'lu póte aperá cându ceea-lalta 'lu ataca. Sa cautâmu deci in organisatiunea publica o compensatiune pre sém'a presiedintelui republicei, pentru perderea dreptului de a-si aperá elu insusi resolutiunile sele. Propositiunea comissiunei deci e pré angusta, ve rogâmu dara a o estinde, sî eata propositiunea ce guvernulu submite adunantiei.

„O comissiune de trei-dieci de membri sa se aléga, spre a presentá unu proiectu de lege pentru regularea atributiuniloru poterei publice sî a conditiuniloru respunsabilitatei ministeriale.“ (Aprobâri in stâng'a.)

Batbie: „Nu vréu sa respundu la discursulu dlui ministru de justitia, ci voiu numai a observá, cumca ni este impossibilu a ne pronunciá indata in privinti'a propositiunei sele. Ceru deci in numele celoru de unu principiu cu mine cá sa se suspinda siedinti'a pre o óra.“ —

Acésta propunere se primesce sî siedinti'a se suspinde. (Suntu 3¼ óre.) — In publicu sî in sala domnesce o imensa iritatiune. Comissiunea se intrunesce in siedintia; ea primesce dechiaratiuni dela dlu Thiers sî dela ministrulu de justitia, iéra ministeriulu dupa aceea tiene consiliu. Thiers din cându in cându apare in sala sî pretotindenea e incungiuratu de aì sei. — Abiá la $6\frac{1}{2}$ óre se redeschide siedinti'a.

Batbie. (Ah! ah! — Chut! chut!) Dupa ce comissiunea s'a consultatu, ea dechiara ca persista a sustiené conclusiunile reportului seu, sî ca nu póte acceptá propositiunile guvernului. Ea cere discussiunea imediata.

Dufaure: Guvernulu inca 'si sustiene propositiunea. (Aprobare in stâng'a sî strigâri: „la votu!")

Thiers: Eu pricepu nepacienti'a camerei. Ferbintea mea dorintia este a nu prelungí ansietatea tierei sî a camerei. Nu me opunu cererei de a votá fâra discussiune, de-sî a-si preferí o desbatere.

Se primesce desbaterea pre mauedi. —

Siedinti'a din 30 Novembre.

Presiedintele republicei, dlu Thiers: Domnii mei! Fâra indoiéla, dvóstra poftiti esplicatiuni din tóte pârtile acestei camere, in prim'a linia dela regimu. Dreptu aceea iéu cuventulu fâra intârdiare, cu intentiunea de a face sa incete asiá-numit'a ambiguitate, ce ni intuneca reportulu intre noi. Nu acésta trista potere de guvernare ce o amu, vréu eu sa o aperu; bucurosu o cedu altor'a cari póte ca aru folosí-o mai bine; respunsabilitatea insa pentru resultatulu acestei desbateri vréu sa o derivu dela mine. — Cându acum câte-va septemâni v'ati intrunitu ací, s'a manifestatu sentiulu nesecuritâtiei stâriloru nóstre sî necesitatea, de a nu proclamé acést'a séu acea forma de statu, ci a provedé guvernulu cu potestatea necesaria pentru prosperarea secura sî regulata a tierei. Mesagiulu acésta cestiune n'a potut'o trece cu vederea.

Pre cându cuvintele nóstre au escitatu o via emotiune, comissiunea esmisa escedendu mandatulu seu, a respunsu la mesagiulu nostru cu o adresa formale. Si ce dîce acésta adresa? Pre cându noi v'amu provocatu a esamená cu seriositate certe mari cestiuni politice, intr'unu spiritu conservatoriu, nóue ni se respunde cu o cestiune personale. Acum d-v. (arata cu degetulu spre monarchisti) vreti sa vorbiti numai de persón'a mea si de desea mea presentia la acésta tribuna.

Mi se imputa ca esiste o asiá-numita armata de desorine. Ei bine; ea esiste din nenorocire, ea e infricosiata; e bine a luá contr'a ei mesurile necesarie; dara pentru aceea dvóstre nu faceti bine ca presentati Franci'a inaintea lumei totu-deun'a ameninliata de resturnare generale. Acea armata revolutiunara esista in tóte tierile sî amu poté dice ca in momentu Franci'a are a se teme mai pucinu de ea, pentru-ca de curendu a nimicit'o. Apoi sa nu esagerâmu fortiele aceste armate. Noi aici nu traimu intr'unu statu orientalu de sclavi. Poporulu nostru are drepturile sale, sî elu le cunósce — dorere, mai bine decâtu detorintiele sale. Passiunile sale cele rele de multe ori se irita cu doctrine false, sî perniciόse; nu i se spune ca numai prin lucru sî cu timpulu póte ajunge acolo unde aspira elu. Eu i-amu spusu acést'a in timpurile cele mai periculóse. Amu dîsu lucratoriloru: „Voi sunteti stapani preste braciale vóstre, preste labórea vóstra, voi poteti incetá lucrulu; dara facendu acést'a, ve veti ruiná pre voi insive sî tiér'a."

Se dîce mai departe acestui poporu, ca capitalulu 'lu oprime. Eu i-amu dîsu: „Capitalulu, sunteti voi, este economi'a vóstra pusa in conditiunile cele mai remuneratórie pentru voi." In acestu modu aperu eu de ani societatea francesa, cu cuventulu sî cu fapt'a. (Aplause)

Se dîce sî mi se imputa mie ca cutare partida nu crede in Ddieu! Eu n'amu a penetrá in consciintiele ómeniloru; dar' acést'a e adeveratu sî tare me dóre, caci acésta necredintia este o degradare pentru suflete sî pentru tiéra D'a, suntu ómeni cari 'sî inchipuescu ca studiulu naturei i' combate idei'a de Ddieu. Eu din contra, cu câtu mai multu studiediu natur'a, cu atâtu mai multu me convingu ca ea proclama pre autorele ordinei universale, in carea suntemu asiediati noi. (Aprobare.) Numai unu falsu studiu alu naturei póte proclamá ateismulu.

Nu, nu; Ddieu permite ómeniloru tóte erórele; dara aceste erori trecu, sî societatea moderna, iéra mai pre susu a nóstra crestina, nici odata nu va acceptá aceste doctrine detestabile. (Nóua aprobare.) Eu die parte-mi potu dîce sî mai multu: Acum câti-va ani amu combatutu, separatu de amicii mei politici, o politica ce atientá opresiunea sântului scaunu, sî prin urmare opressiunea tuturoru credintiosiloru catolici. (Aprobâri.) Iéta doctrinele politice, sociale, morale, religióse, ce le-amu practicatu eu in tóta viéti'a mea. Dupa unu astu-felin de trecutu amu refusatu de a respunde la imputatiunea ca sî eu a-si fi complice aceloru doctrine.

Mi se iá in nume de reu, ca sum aplaudatu sî din acésta parte! (aretându spre steng'a radicale.) Eu vi voiu spune caus'a acestei aplausâri sî voiu delaturá ambiguitatea ce se atribuie atitudinei mele.

La Bordeaux, mi-ati oferitu potestatea intr'unu momentu, cându pentru mine a fostu o obligatiune imperiósa d'a o acceptá. (Fórte bine! fórte bine!) Au dóra póte dice cine-va ca eu m'amu rogatu sa mi-o dati?! (Aprobare vivace in steng'a.) Pusu-mi-s'a vr'o conditiune atunci, cându 600,000 de prussi ocupau inca tiér'a? Vorbit'a-ti atunci de republica ori de monarchia? Nu, nu. A fostu o forma de guvernamentu data de evenemintе: republic'a.

Eu óre mi-amu datu titlulu de capu alu peterei esecutive alu republicei francese? Déca care-va dîce ca eu l'amu rogatu pentru votulu seu, sa-mi spuna ací in facia. Sî corespuns'a óre acestu titlu trecutului meu personale? Nu. — — Eu amu cunoscutu bine situatiunea sî amu vediutu ca pacea interna numai prin republica se póte sustiené.

Cine dintre dvóstra aru fi cutediatu numai, a pronunciá cuventulu monarchia? Parol'a atunci a fostu: a stimá opiniunea sî convictiunea fia-cârui'a; eu inca amu spusu din capulu localui ca, déca vomu guverná bine, numai republic'a va avé sa profite. A-ti poftitu dóra dvóstra cá sa fimu guvernatu reu, pentru cá sa nu fia profitatu rapublic'a? (Larma in drépt'a; ilaritate in steng'a.) Eu din partea mea amu promisu a guverná, nu dupa principiele unei partide nici chiaru dupa ale mele, ci numai in interesulu salutei comune sî alu pâcei publice.

Acést'a este politic'a cea buna, aceea pre carea eu o opunu „guvernamentului de combatere" (Aprobare iu steng'a sî in centru.) Acésta politica consiste intru a ocupá terenulu celu mai favorabilu pentru a combate reulu sî pentru a suprime pre cei ce l'aru poté sporí sî pre care terenu toti patriotii potu dá mân'a unii cu altii. Neurmarea acestei politice este caus'a caderei tuturoru guverneloru monarchice in Franci'a. — — Intréga partea despre média-dî a tierei s'aru fi rescolatu in contr'a nóstra. déca sî numai prin minte ne-aru fi venitu a restabili monarchi'a. (Va urmá.)

Varietâti.

*** Din Blasiu amu primitu o corespondintia, din carea fiindu ca se vede o caracteristica repetita de multe ori, dara din parte-ne trecuta adese-ori cu vuderea estragemu urmatórele:

Sâmbata in 18 Novembre a. c., dupa impartirea óreloru prescrise merserâmu la ascultarea cântului bisericescu patru clase gim., incependu dela a VIII in josu. Percurgendu trei versuri sî ajungendu la alu patrulea, dupa care domnulu profesoru de cântu Ionasiu ne cântá o stichire de ale invierei — Crucei tale. — Dupa acea au provocatu pre mai multi sa o cânte, intre cari s'au aflatu unulu carele cântá pre nasu; iéra d. pr. oprindulu, i dîce cu dispretiu: „nu cântá pre nasu, pentru ca asiá numai neunitii cânta"!.. E tacere, toti cei ce suntu de acea rel. pre care d. pr. vrea sa o dejosiésca, se simtu atacati, parea ca suferu de ce-va. Intru acea unulu de a VIII cl. ne mai potendu suferí acésta insulta din partea d. pr., facendu reflessiune dice: „chiaru nu este asiá, eu amu auditu sî de cei de rel. gr. cat. cantându pre nasu sî inca in unu locu unde si dvóstra erati presenti".

Prof.: „Ast'a la neuniti (cântatu pre nasu) se practiséza, inca de cându incepù a studiá cântulu".

Stud.: „pre lânga tóta pracs'a, eu inca pâna acum nu amu auditu nici unulu, eu nu sciu ce pracsa póte fi acea".

Prof. merge sî mai departe sî dîce: „dati-i pace ca sciu eu ca domni'a-sea este sfatosu".

Stud. nu dîce mai multe, fâra i replica cuvintele dîcendu: „prea bine, ve cunoscu de unu atare domnule, inca de multu". Astu-feliu se finesce disput'a. .

Ce potemu óre deduce din tóte acestea susumemorate? Nimic'a alt'a decâtu ca d. pr. aru fi bunu bucurosu, a se pune iéra acea in pracsa, ce erá acum vre-o câte-va decenie. — Iéta modulu sî midilócele cu cari d. pr. vré sa straplânte in discipulii dsale inca de acum acea invidia, care o pastrâmu inca cá unu suveniru de trista memoria, sî care au fostu factorulu principalu la decadenti'a româniloru. Triste semne! ca inca sî acum dupa atâtea juraminte ce se facura, intre inteleginti'a nóstra, dela cari se asceptà o educatiune buna teneriloru, se mai afla de acei'a, cari in agendele loru facu destingere intre „unitu sî neunitu" (românu sî românu)! Se mai afla de acei'a cari inca sî acum suntu condusi de o idea vechia, de o idea ruginita!

Fabriciu.

*** Salarie preotiesci. In „N. ev. Kirch Ztg." din Berlinu nr. 47 aflâmu o corespundintia din Baden din carea estragemu urmatórele:

Cestiunea salarisârei preotimei a facutu multa romóre in dîlele din urma. Statulu a maritu salariele servitoriloru sei in modu considerabile cu respectu la impregiurârile tempului de fatia; ecuitabilitatea o pretinde acést'a sî pentru servitorii bisericei. Ce-va s'a facutu din partea autoritâtiloru bisericesci. E unu ce de mare insemnatate, ca s'a stersu diferinti'a claseloru de salarie in privinti'a sumeloru maximali sî minimali punendu-se fia-care preotu iu maximulu clasei sele. Prin acést'a s'a delaturatu possibilitatea de a fi cine-va tratatu dupa favóre séu defavóre. Preste totu este de a se recunósce vointi'a cea buna a consiliului superioru bisericescu pentru imbunatatirea sortiei materiali a preotimei. Multu inse nu póte face consiliulu cu midilócele ce i stau la dispusetiune sî statulu nu face chiaru nimic'a. In privinti'a acést'a lasa statulu bisericei „autonomi'a" ei. Uniculu midilocu, carele aru ajutá in modu simtitoriu sî dealtmintrea aru contribuí la restaurarea spiritului bisericescu aru fi, sî inca de mare pretiu, introducerea contributiunei bisericesci. Aceste inse dau de greutâti mari la locurile decisive . . .

Concursu.

Pentru ocuparea postului vacantu de preotu in parochi'a gr. or. Tielina cu 517 suflete, de clas'a a III deschisu pâna in 31 Decembre 1872 st. v.

De acestu postu suntu legate urmatórele emolumente:

1. 10 jugeri de pamentu de aratu sî cositu.
2. Dela 115 familie câte 1 ferdela de cucurudiu sfermatu, din care competu cantorului 8 ferdele sî venitulu stolariu pâna acum usuatu.
3. realitâti parochiale de locuintia sî economia zidinde in prima-vér'a viitóre. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, au sa documenteze ca au studiatu cursulu teologicu de 3 ani, sî suntu pregatiti pentru acésta chiamare in intielesulu St. Org. § 13. — sî sa-si ascérna rogarile sele la scaonulu protopopescu.

Tielin'a in 16 Novembre 1872.

Nicolau Serbu
Pres. comit. paroch.
In contielegere cu mine
Zacharie Boiu
(2—3) Protop.

Citatiune edictale.

An'a nascuta Tom'a Costeiu, religiunea gr. or. din Porcesci, maritata la 28 Iau. 1868 dupa Ioanu Anghelu Caldarea din Porcesci, paresindu cu necredintia de trei ani pre acum numitulu ei sociu sî nesciindu-se unde se afla, se citéza prin acést'a a se infacisiá inaintea subsemnatului foru matrimonialu, câci la din contra, dupa trecerea unui anu sî o dî, se va aduce sentinti'a pre actiunea presentata la 22 Nov. a. c. intru intielesulu canóneloru s. bisericei orientale ortodocse sî in absenti'a ei.

Sabiiu 23 Nov. 1872.

Scaonulu protopopescu gr. or.
tract. II alu Sabiiului.
I. Popescu
(3—3) Prot.

Nr. 189/1872.

Edictu.

Marin'a nascuta Dimitrie Fracea din Telisc'a scaon. Selistei, carea cu necredintia au parasitu pre barbatulu ei Simionu Bratu totu din Telisc'a se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî anumitu pâna in 1 Decemvre 1873, sa se presenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, procesulu divortiale asupr'a ei pornitu, se va otarí sî in absent'ia ei.

Sabiiu 25 Noemvre 1872.

Forulu matrimoniale gr. res. alu
(2—3) tract. protop. alu Sabiiului. I.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei s pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 97. ANULU XX.

Sabiiu, in 3|15 Decembre 1872.

Diu'a onomastica a Escelentiei Sele Prea sântitului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu.

Sabiiu, 30 Novembre.

Impartesîndu cetitoriloru nostri in nrulu trecutu pre scurtu festivitatea acestei dîle din presér'a si dîu'a de astadi, revenimu, conformu promissiunei ce amu facutu, cá sa espunemu unele detaiuri interesante si demne de a fi cunoscute mai departe de periferi'a cetâtiei in carea s'a petrecutu.

Dupa servitiulu ddieescu de sér'a (in 29 Nov.) la care a luatu parte cu P. Archimandritu si Vicariu Archieppescu Nicolau Pope'a in frunte membri preoti ai Consistoriului archidiecesanu, corpulu profesoriloru dela Institutulu nostru teologicu-pedagogicu si preotulu c. si reg. garnisóne de aici, la care fu de fatia afara de tinerimea dela mentionatulu institutu, si dela alte institute de aici si inteliginti'a nóstra precum si comercianti de ai nostri si alti cetatieni români, — ne despartirâmu spre a ne revedé la productiunea anuntiata prin unu programu, (vedi nr. tr.) la care erá adausa si invitarea din partea eleviloru mentiunatului institutu. La tempulu fipsatu ne si intalniremu in numeru si mai mare in sal'a cea mare a Seminariului, barbati si femei, betrâni si tineri, din Sabiiu si giuru, fâra de deosebire confessiunale, incâtu spatiós'a sala aru fi trebuitu sa fia de trei ori asiá de mare cá sa cuprinda pre toti câti doriau sa asiste la productiunile arangiate in onórea onomasticei P. nostru Archieppu si Metropolitu.

Si cantârile corali, solo, cuventârile si declamatiunile fura primite cu calduróse aplaudâri, câci ele in adeveru au fostu intocmite si esecutate asiá incâtu au potutu fi decóre pentru o dî festiva. Câtu pentru cuventâri ne vomu adoperá a le face prin foisiór'a nóstra cunoscute si acelui publicu, carele n'a potutu luá parte dimpreuna cu noi la solemnitatea din presér'a dîlei onomastice a Archipastoriului nostru. Dupa finirea productiunei, cu multiamirea in inimi, oglindata pre fetiele tuturoru, ne despartirâmu gratulandu-ne reciprocu pentru ca ne-a invrednicitu Dumnedieu a serbá si in anulu acest'a dîu'a acést'a dorita pentru fia-care românu binesimtitoriu

Astadi de tempuriu biseric'a din cetate erá plina de unu publicu frumosu si numerosu. Cá si in preséra se celebrà acum st'a liturgia, se cetira rugaciuni din genunchi pentru fericit'a si indelung'a viétia a Présântitului Parinte Archieppu si Metropolitu Andreiu.

Dupa st'a liturgia membrii Ven. Consistoriu archidiecesanu, corpulu profesorale, inteliginti'a nóstra din locu, comercianti si cetatieni se intrunira spre a merge in corpore la Escelenti'a Sea Présântitutu P. Archiepiscopu si Metropolitu si felicitandu-lu pre acest'a de a-si depune omagiele fiiesci inaintea preaiubitului Parinte sufletescu. Spre marea bucuria a tuturoru Escel. Sea avù bun'a vointia a primí acestu fiiescu semnu de iubire, pre lânga tóta starea sanetâtiei sele inca nu pre deplinu restaurata. Cuvintele conducatoriului P. Archimandritu N. Pope'a, prin cari au datu espressiune simtieminteloru de omagiu fiiescu si de o felicitare fiiésca in acésta dî solemna au fostu unu echo esîtu din inimile tuturoru.

Escelenti'a Sea miscatu, in cuvinte de unu adeveratu parinte sufletescu, pline de invetiatura, a respunsu multiamindu mai intâiu lui Ddieu, câci acum dupa doi ani iérasi i fu cu putintia, cá nu numai cu sufletulu dara si cu trupulu sa se véda in mijloculu fiiloru sei sufletesci si poftindu la toti in genere si in specie totu binele impartasî binecuventarea Sea Archierésca.

Cu acést'a se finí festivitatea, carea sa dea celu Atotupoternicu sa o serbâmu cu bucuria la multi, multi si fericiti ani!

Sabiiu, 2 Decembre.

Desbaterea legei pentru capital'a Ungariei si in specialu §§, prin cari se normédia limb'a desbateriloru în municipalitatea acestei'a a provocatu alarma in o parte considerabile a pressei nemtiesci de dincóci si de dincolo de Laiti'a. Cá raportatori de fapte intemplate noi nu ne vomu pune sa facemu sentintia pro séu contra, pentruca déca cum-va se face elementului germanu din Buda-Pest'a prin §§ legei respective vre-o nedreptate, acést'a se intempla cu consimtiementulu, ba conlucrarea capitalei, respective a representantiloru ei, de alta parte, noi nu gasimu in alte pârti pre nemti mai loiali fatia cu alte nationalitâti. Ceva interesantu este inse a scí cum se esprima foile alarmate asupr'a afacerei cestionate. „Fr. Bltt" din Vien'a intr'unu articulu de fondu dîce intre altele: „A buna séma credu sbieratorii magiari, cari nu potu vedé cetatienismulu nemtiescu din Buda Pest'a, ca au seversitu o fapta mare istorica, cându oprescu acelui cetatienismu a se consultá in limb'a lui materna in venitoriu despre binele si necasurile comunei, asia dara si despre alu seu propriu.

Prin unu mandatu dictatu de fortia se intielege ca aru trebui, cá dupl'a capitala sa devina magiara. Acést'a inse nu se va intemplá. Cu câtu va cresce Pest'a mai tare, cu atât'a si fisionomi'a ei va deveni mai nemtiésca. Industri'a nemtiasca si bani nemtiesci au intemeiatu capital'a Ungariei si in decursulu unui tempu relativu scurtu o au facutu ceea ce este ea astadî: unu emporiu bogatu de negotiu si comunicatiune. Si ceea ce se dîce despre Pest'a se póte dîce despre celelalte cetâti a le pusteloru si stepeloru tierei. Asia e, in intielesulu propriu alu cuventului cetâti nu mai acolo s'au desvoltatu, unde au descalecatu nemti. Asiá suntu: Pojonulu, Raab, Casiovi'a, Temisiór'a, precându Seghedinulu, Kecskemetulu, Dobretienulu, prelânga tóte populatiunea loru cea considerabile magiare, au remasu numai nisce sate mari si murdarie."

FOISIÓRA.

Cuventarea

rostita cu ocasiunea festivitâtiei din 30 Nov. a. c. in Seminariulu nostru archidiecesanu adeca la dîu'a onomastica a Escel. Sele P. Archiep. si Metropolitu Andreiu Baronu de Siaguna'a — de Simeonu Popescu cler. in an. III.

> Motto: Nu te teme turma mica, ca bine a voitu tatalu vostru sa dee vóue imperati'a. Luc'a c, 12 v. 32.

Fia-care poporu, ce a leganatu si légana inca acestu rotogolu, si-a avutu si 'si are geniulu seu, ângerulu seu paditoriu. Fia-care poporu si-a formatu acestu ângeru, si-a datu directiune actiunei si esistentiei sele. Si dupa cum a fostu de bine nimerita acésta cale, pre carea sa apuce, dupa cum si-a alesu pre acestu ângeru conducatoriu: asiá i-a fostu si viéti'a.

Ici vedemu unu poporu, alu cârui'a ingeru paditoriu a fostu arm'a, sabi'a, dara dupa cum este scrisu: „totu celu ce pórta sabia, de sabia va morí" (Mat. c. 26. v. 52) — acelu poporu fù mare, fù poternicu numai atât'a câtu a statu sabi'a lui neruginita. A ruginitu sabi'a, a ruginitu si marirea lui, si amintirea lui s'a stersu dintre cei vii.

Colo vedemu unu altulu, care si-a alesu de geniu forti'a si sciinti'a, sabi'a si cuventulu. Acestu geniu l'a radicatu la o gloria dupla: arm'a i-a câstigatu potere, materia, cultur'a, sciinti'a i-a datu lumina. Dara scrisu este: „sciinti'a sumetiesce, iéra dragostea dîdesce" (I Cor. c. 8 v. 1). Dragostea i-a lipsitu cá sa-lu póta zidí, sciinti'a l'a sumetitu, arm'a a ruginitu, bratiele s'au molesitu, forti'a a decadiutu, si cu dens'a a cadiutu si materi'a: a peritu poporulu remanendu-i numai lumin'a, cá o aurora la apunerea sórelui. Totu ce a remasu din glori'a greciloru si a romaniloru antici este acea aurora, carea ne aduce aminte, ca ei au stralucitu odata intre alte popóre, dara au stralucitu si au apusu. Totu ce ne-a remasu dela densii este cuventulu, este marele loru spiritu, carele va fi pentru tóte vécurile nemoritoriu.

Românii de astadi, cá poporu, au trebuitu si trebuie sa-si aiba geniulu seu. Si care aru fi óre acestu geniu, carele in decursulu atâtoru vécuri fatale, in cari atâtea popóre venira si perira prin aceste tieri, lu a condusu prin midiloculu tempesteloru, l'a dusu la limanu scapându-lu de perire? Acestu geniu, acestu ângeru custode a fostu si este religiunea, biseric'a lui.

Acésta religiune, adeveratu pura, primitiva, a sustienutu limb'a românului, viéti'a lui, si pre lânga tóta vitregitatea tempuriloru si cultur'a lui, intielegu mai multu cea morale, cultur'a animei, carea este corón'a cea mai frumósa, ce póte infrumsetiá pre unu individu, si apoi pre o natiune. Pentru ca cine nu scie, ca biseric'a românésca coprinde in sine limb'a nationale si adeverat'a civilisatiune, adeverat'a cultura, ca a costatu torenti de sânge pre Europ'a esita de sub aripile acestui ingeru aperatoriu, acestei biserici primitive.

Tota civilisatiunea, tóta cultur'a adeveratu morale la carea a ajunsu Europ'a prin atâtea sacrificie, totu ce are ea bunu si frumosu, a fostu in biseric'a nóstra inca dela inceputulu vietiei sele. Tóta marirea, tóte principiele cele salutarie ce le adoptà lumea asiá numita civilisata, le-au avutu românii cu multe sute de ani inaintea ei, afirmu inca odata ca le-au avutu, pentru ca au avutu religiunea loru, ingerulu loru paditoriu. Acestu sântu geniu, in tempurile cele grele si amenintiatórie incuragiá pre stramosii nostrii neincetatu dicendu-le cu ev.: „Nu te teme turma mica, ca bine a voitu tatalu vostru sa dé vóue imperati'a."

Acést'a este minunea, pre carea multi nu o potu coprinde, ca noi românii, in butulu atâtoru nefericiri, totu formâmu o natiune plina de viétia, carea rapesce somnulu dulce alu inimiciloru ei. Acést'a este minunea ca noi n'amu disparutu cu cele-lalte popóre ce ne coplesira pentru ca scrisu este: Uitati-ve la némurile cele din inceputu, si vedeti cine a nadajduitu spre Dlu si s'a rusinatu, séu cine a petrecutu in fric'a lui si a fostu parasitu, séu cine l'a chiamatu pre elu si a fostu trecutu cu vederea? (Iis. f. sir. c. 2 v. 10).

Au fóstu tempuri, si inca fórte dese, si in decursu de sute de ani, cându stramosii nostrii adusi mai la desperatiune eschiamau cu Psalmistulu (pr. 79 v. 9—16) „Vi'a din Egiptu ai mutatu, gonit'ai némurile si o ai rasaditu prea ea. Iéta ai facutu inaintea ei si ai sadítu radacinele ei, si au umplutu pamentulu. Acoperit'au muntii umbr'a ei, si mladitiele ei cedrii lui Ddieu. Intins'a vitiele sele pâna la mare, si pâna la riuri odraslele sele. Pentru ce ai surpatu gardulu, si o culegu pre ea toti cei ce trecu pre cale? O a stricatu pre ea vierulu din padure, si porculu selbatecu o a pascutu pre ea. Ddieulu poteriloru intórcete dara si cauta din ceriu si vedi, si cercetéza vi'a acést'a pre carea o a saditu drépt'a tea, si o seversiesce pre ea." In acele impregiurâri inse ingerulu custode i incuragiá dîcendu-le: „Nu te teme turma mica. . ."

Si cându se parea ca cup'a suferintieloru e in periclu sa se verse, cându nu mai erá nici o sperantia in venitoriu, cându acestu nou Israilu — 'si plângea necasulu cu cuvintele: „Aduti aminte Dne, ce s'a facutu nóue, privesce si vedi ocar'a nóstra mostenirea nóstra s'a mutatu la straini, casele nóstre

Cetindu aceste intrun'a din cele mai moderate foi nemtiesci, nu ne va prinde mirarea, cându intr'altele cetimu si amenintiâri, cari ni aducu aminte ca nemtii nu voru lasá sa crésca arborii unguresci pâna in ceriu.

Dincolo de Lait'a s'au terminatu siedintiele dieteloru si acum si va incepe senatulu imperialu activitatea sea.

In nrulu trecutu si de acum impârtasimu in estrasu doue siedintie a le adunarei nationali francese, despre care se presupunea ca au statoritu defenitivu republic'a. O alegere a unei comissiuni de 30 si o denumire noua de ministru au radicatu iérasi siansele monarchistiloru si asia o crisa intre republica si monarchismu iéra tiene in agitatiune spiritele in Franci'a. Cum se va terminá cris'a inca nu se scie. Sa asceptamu scirile ce voru veni dupâ acest'a.

Sabiiu, 27 Nov. 1872.

Intre tôte relele, ce ne-au causatu nóue inimicii némului românescu, reulu celu mai mare este impartirea nóstra a româniloru in dóue confessiuni, séu mai corectu dîsu sfasiarea bisericei nóstre stramosiesci dreptu-maritórie; sî intre tóte succesele, ce au avutu manevrele aceloru inimici combatenti de seculi asupr'a nóstra, nici unulu n'a fostu atâtu de favoritoriu sataniculuj loru planu de a ne umilí sî striví, cá succesulu obtienutu de aici din acésta catastrofa.

Sfasîindu-ne biseric'a, ne-au sfasiatu fortaréti'a cea sânta sî poternica, carea ne-a fostu asilulu sî scaparea in tempii greleloru lovituri, ce s'au indreptatu asupr'a nóstra, sî in tempii rafinateloru curse intinse nóue dinlauntru sî dinafara. Sfasiindu-ne biseric'a, ne-au sfasiatu nai'a providentiale, carea a trecutu pre stramosii nostri prin midiloculu, vijalieloru, furtuneloru sî chiaru prin midiloculu ruineloru lumei trecute, la limanulu salvârei nationale; ne-au sfasiatu scutulu, carele ne-a aperatu de prigonitorii nostri sî de sagetile loru veninóse, aruncate asupra-ne. Ne-au scosu din pusetiunea nóstra sigura sî ne-au facutu sa ne separâmu in dóue castre, in cari sa ne póta umilí mai cu efectu parte prin atacuri directe, parte prin intrigi sî coruptiuni esercitate cu neadormire in contr'a esistintiei nóstre nationale.

Nu se tractéza la noi mai nici o cestiune politica natiunale, unde sa nu se simtiésca ghimpii acestui separatismu confessiunale, in care ne-au adusu sî ne tienu pecatele nostre; nu se tractéza nici o cestiune economica natiunale, in carea iesuitismulu sa nu-si póta virí ghiarele sele cele fatali; chiaru sî in nesuintiele nóstre câtra cultura inca ne tredîmu adese-ori subminati sî impedecati de acestu spiritu pecatosu.

Dara nu me voiu intinde mai departe, scopulu nostru de asta data nu este cá sa vorbimu atât'a despre cause — fiindu acestea prea bine cunoscute atâtu celoru ce voiescu binele sî fericirea natiunei nóstre, câtu sî acelor'a ce voiescu sa o esploateze sî sa rida de retacirea ei, — ci mai vertosu ne este scopulu a vorbí per tangentem despre efectele aceloru cause cari ni se aréta sî ne lovescu adese ori atât'a de durerosu.

Celu mai simtibilu sî celu mai stricatoriu efectu alu desbinârei confessionali, pentru români in genere, sî pentru biseric'a nóstra ortodocsa in specia, este pedec'a ce o intempinâmu adese in operatiunile nóstre de cultura sî soliditate. Placerile sî apucaturile iesuitice, cu cari se preocupa sî pre cari sî le implinescu cu mare zelu unii frati ai nostri, ne strica mai multu, sî ne facu sa ne intristâmu adese-ori sî sa ne uimimu de apucaturile si midilócele, ce intrebuintiéza spre a ne paralisá pretotindenea.

Cá nu cum va on. publicu sa cugete cumca aceste rele suntu numai nescari inchipuiri sî vorbe scóse din ventu, amu avé destule probe, pre cari inse pentru cá sa nu mai iritâmu ranele din trecutu le vomu trece cu vederea, amintindu de asta data numai unele mai recenti:

Incâtu privesce impregiurarea ca nu potemu introduce o disciplina sî o organisatiune mai seriósa in multe pârti ale Archidiecesei din caus'a speculantiloru iesuitici, trecendu preste altele multe ne vomu provocá numai la câte-va. Sa-si aduca aminte numai devotii proselitismului despre scandalurile sî intrigele tiesute de densii in giurulu **Regenului** sasescu, cari mai bine se potu vedé din cele publicate in o corespundintia in „Tel. Rom.“ nr. 44 din 1/13 Iuniu a. c. sî cari suntu destulu de recente incâtu sa le fia potendu tiené si d-loru in minte.

Mai departe intrigele tiesute in Rip'a de susu pre la an. 1867 prin marele zelosu alu proselitismului **Crisianu** prot. gr. cat din Regenulu sasescu, sî respective unélt'a acestui'a preotulu gr. cat. din Dumbrav'a. Sî asiá mai departe avemu destule cunoscintie despre atari fapte demne de dispretiu.

Incâtu privesce acea impregiurare ca nici chiaru tinerimea nóstra nu póte remané scutita de seductiuni sî corumperi din partea prea desiloru amintiti proselitisti, nu amintimu mai multu acum decâtu pre V. **Dancea** — lasându la o parte pre **Timariu** sî **Sbircea**, clerici absoluti, sî alti tineri de ai nostri castigati prin promissiuni sî amagiri inca in gimnasiulu Blasianu — dîcu, pre Vas. Dancea, pre carele l'au prinsu in cale trecendu prin Blasiu in vér'a anului curg. tocmai atunci, cându se reintorcea câtra casa, din institutulu nostru, cá absolutu de teologia; l'au lingusîtu, sî l'au ademanitu pâna cându bietulu omu, slabu de spiritu sî de caracteru, s'a inchinatu loru, sî a trecutu la unatie. Sa ne spuna mai departe Sânti'a Sea Canoniculu **Fekete** — Negrutiu — câta ostenéla sî spese a sacrificatu sî sacrifica pentru proselitismu etc. etc.

Sosescu la cea mai próspeta.

Inca nu suntu dóue septemâni, de cându ne tredîremu atacati de D-loru sî aci in sanctuariulu Archidiecesei nóstre. Aveamu adeca unu tineru din categori'a se vede celoru slabi la angeru, carele absolvase, gimnasiulu in Blasiu, sî a cârui conduita nefiindu ne cunoscuta pâna acumu mai la urma, ajunsese cá clericu in institutulu nostru pâna in anulu III. Dupâ naratiunea — i proprie fâcuta colegiloru sei, densulu in o trecere a sea pre la Mitropoli'a din Blasiu a atrasu, pre lânga totu renumele seu celu mediocru lacomi'a mai mariloru de acolo, astfeliu, éta, ca mai in dîlele trecute ne aflaremu cu densulu, in urm'a mai multoru promissiuni bune sî frumóse, ce-i s'a facutu pre acolo — dupa marturisirea i propria,

---

la cei din afara (Plâng. Ierem. c. 5 v. 1 2), atunci sântulu geniu alu româniloru, — ii imbarbatá dîcendu-le: „Nu te teme turma mica. . .“

Cându românulu silitu de vandalismulu popóreloru se tânguiá câtra celu prea inaltu cu Psalmistulu: „Ddieule, venit'au némurile intru mostenirea tea, spurcat'au sânta biseric'a tea (Ps. 78 v. 1). Impartit'au hainele mele loru si, sî pentru camesi'a mea au aruncatu sorti (Ps. 21 v. 10): scóla-te D-ne intempina-i pre ei sî-i impedeca, mântuesce sufletulu meu de celu necuratu (Ps. 16 v. 13) o vóce misteriósa, vócea geniului românismului, le dîcea prin gur'a preotiloru: „Nu te teme turma mica. . .“

Cându poporulu românu, carele sî elu nedejduise in boeri, in fii ómeniloru, intru cari nu este mântuire (Ps. 145 v. 2) vediù ca Aristocrati'a sea trece in castrele inimiciloru lui, devenindu pentru densulu mai inimici decâtu nimicii lui cei vechi, dá espressiune dorerei sele dîcendu: „Cine va dá din Sionu mântuirea lui Israilu?“ (Ps. 13 v. 7), atunci preotimea acestu muru aperatoriu alu poporului, i insufla sperantia dîcendu: „Nu te teme turma mica...“

Iéra cându anim'a acestui poporu se sfesià de dorere, cându vediù pre acestu muru poternicu sferimatu prin intriga, cându vediù ca capulu pastoriloru lui lu parasesce pentru óre-cari interese inchipuite, cându se vediù lipsitu de egid'a-i seculara, ca preotimea in parte lu paresesce, sî lu indémna a-si parasí talismanulu, cându acestu poporu martiru, vediendu-le aceste tóte, se parea ca se revólta in contr'a Creatorelui, dându cursu liberu dorerei sele prin cuvintele: „Hranine-vei pre noi cu pâne de lacrami, sî ne vei adapá cu lacremi intru mesura?“ (Ps. 89 v. 6), apoi intorcendu-se adaugea: „D-ne cine va locuí in locasiulu teu, séu cine se va selasiluí in muntele celu sântu alu teu? (Ps. 14 v. 1), ca s'au umplutu cei intunecati ai pamentului de casele fóra-de-legiloru (Ps. 73 v. 20) atunci partea credinciósa din preotime-i strigá cu potere sî incredere dîcendu: „Nu te teme turma mica, câci bine a voitu tatalu vostru sa dee vóue imperati'a;“ pentru ca: „aprópe este Domnulu de cei umiliti la anima, sî pre cei smeriti cu duchulu i va mântuí (Ps. 33 v. 19); nu teme, câci: ochii Dlui spre cei drepti, sî urechile lui spre rugaciunea loru (Ps. 33 v. 16): „Dlu este luminarea mea sî mântuitoriulu meu, de cine me voiu teme? Dlu este scutitoriulu vietiei mele, de cine me voiu infricosiá?“ (Ps. 26 v. 1).

Sî cându facia cu poporulu românu se implení profeti'a Mântuitoriului: „Sî va dá frate pre frate la mórte, sî tata pre fiu, sî se voru sculá feciorii asupr'a parintiloru, sî i voru vinde pre ei, sî ve-ti fi uriti de toti pentru numele meu (Mat. c. 10 v. 21—2): atunci ângerulu custode, sântulu geniu alu românismului incuragiá pre românulu persecutatu sî de ai sei: „Nu te teme turma mica . . . ca i vostrii sî perii capului suntu numerati (Mat. c. 10 v. 20); nu te teme turma mica . . . de celu ce ucide trupulu, iéra sufletulu nu-lu póte, cí temete mai vertosu de celu ce póte sa piérda sî trupulu in gheen'a (Mat. c. 10 v. 28.)

Iéra cându periclulu nimicirei totale a românismului erá la usia, cându sabi'a celui ce voiá sa pérda sî sufletulu sî trupulu românului — i erá de asupr'a capului: atunci iétâ marele Moise, chiamatu a scóte pre noulu Israilu din robi'a Egiptului, ca cu toiagulu mântuirei in mân'a sea poternica despicà marea intunerecului, sî cu vócea sea stentorica, pre carea oile sele o cunoscu si se aduna la glasulu lui, striga: „Nu te teme turma mica . . . câci nóptea a trecutu, iéra diu'a s'a apropiatu; nu te teme . . . cí . . sa lepedâmu lucrurile intunerecului, si sa ne imbracâmu in arm'a luminei (Pavelu Rom. c. 13 v. 12).

Sermana martira, sermana natiune românésca, crudu ai mai suferitu! Fericitu inse, celu ce va rabdá pâna in sfersitu, ca acel'a se va mântuí (Mat. c. 10 v. 12). Si iéta ca te-ai mântuitu.

Istoriculu Bonfiniu dise despre stramosii nostrii: ca se pare a nu se fi luptatu atâtu pentru viétia, câtu pentru limba. — — Adeveratu! Stramosii nstrii s'au luptatu pâna la ultim'a picatura de sânge pentru limba, câci aceea erá in biseric'a loru, in religiunea loru, dara s'au luptatu mai vertosu pentru religiune, câci relig. a contienutu si contiene in sinulu ei limb'a românului, viéti'a lui. Elu a sciutu ca pierdiendu religiunea perde limb'a, si apoi unu poporu fâra de limba e unu trupu fâra de sufletu, unu cadavru fâra lécu de viétia.

Cine nu cunósce intrigele strainiloru de a rapí dele români religiunea, pentru cá sa-i póta desnatiunalisá?! Inimicii româniloru au vediutu bine carea e fortaréti'a atâtu de tare, in carea se sustienù spiritulu nationale, si de aceea i-au atacatu cu atât'a inversiunare din acésta parte. — Românulu inse, in ori ce impregiurare — si atintea privirea spre biserica, carea totu-deun'a pentru densulu a fostu stelpulu de focu, ce a mersu inaintea lui, — a fostu compasulu ce l'a condusu prin midiloculu furtuneloru . . . . si . . iéta-lu la lumina!

Acestu stelpu de focu inse unu tempu indelungatu fù invaluitu de o cétia grósa, acestu compasu ajunsese a fi despretiulu ignorantiei intunecate, ... si ieta! stelpulu de focu stralucesce in tóta splendórea sea! iéta compassulu ajunsu a fi respectatu si de combatentii lui cei mai aprigi.

Mare esti D-ne! si minunate suntu lucrurile tale, si nici unu cuventu nu este de ajunsu spre laud'a minuniloru tale!

Cine e acelu barbatu, carele cu anim'a plina de doru, alergà din departare spre a regenerá o natiune, a desgropá admirabilele ei institutiuni bisericesci, sî a o inaltiá la demnitatea cuvenita?

Se mai respundu óre la acésta intrebare, Illustra adunare?

Nu! câci sum convinsu ca toti sunteti de acordu cu mine, sum convinsu ca anim'a fia-cârui'a palpitéza in aceste momente mai cu placere, farmecându-se de numele acel'a, pre carele sî pruncii cei mici 'lu esprima cu pietate, iéra betrânii cându-lu rostescu, — 'si pléca capulu cu respectu. Atâtu este de maretiu, atâtu este de farmecatoriu scumpulu nume de „**Andreiu**“. Andreiu chiamatulu, séu mai bine Andreiu tramisulu Provedintiei. Andreiu chiamatulu, alesulu, Andreiu mirele celu iubitu alu bisericei; Andreiu tramisulu Provedintiei in mijlocutu noului Israilu, cá sa-lu scóta din dupl'a robia a Egiptului.

Si cum vine acestu mare Moisi, cá sa-si implinésca gréu'a dara prea nobil'a sea missiune?

Eata biserica mirele teu! eata natiune salvatoriulu teu! elu vine blandu sî smeritu, vine cá unu mielu in midiloculu lupiloru; arm'a lui este cuventulu, suntu faptele, cari asiá luminéza inaintea ómeniloru, incâtu vediendu-le ei marescu pre tatalu celu din ceriuri. (Mt. c. 5. v. 16.)

Anulu 1846 este acelu anu epocale in viéti'a nóstra natiunale bisericésca, in care dela o margine a tierei pâna la ceea-lalta, romanimea multiumia celui préinaltu, dîcendu: „Multiumescu-ti tie D-ne, pentru ca ai intorsu plângerea mea spre bucuria,

— cercandu se adreseze o suplica Metropolitului din Blasiu, carea o decopiase de pre unu conceptu celu primise numai atunci prin o epistola, probalmente idn Blasiu.

Lucrulu adeca se intemplase asia: elu inca cá clericu de anu. I dupa promisiunile avute dela Capitularii Blasiului a cercatu sa se convinga despre probabilitatea celoru promise, luându-sí ocasiune a face o vediuta chiaru Metropolitului Vancea.

Dorinti'a-i succese de minune. (Sa ne ierte Esc. Sea Metrop. gr. cat. ca noi nu amu fortiatu pre respectivulu sa ne spuna, ci densulu de buna voia a marturisitu aceste mai multor'a colegi ai sei din institutulu nostru) vorbindu-se despre mai multe celea, a ajunsu discursulu sí la obiectulu de carele se interesá tinerulu nostru, carele — cá sa se faca lumina preste poveste — spunemu ca este Teodoru Stavile fostu clericu in an. III. Aici Esc. Sea Vancea, precum spune acel'a, ia descoperitu cu tóta afabilitatea, se intielege confidentiale: „cumca S. Sea s'aru aflá ori-cându prea aplecatu a oferí ori-cârui tineru, ce aru voí sa tréca dela neuniti in sinulu sântei biserici gr. cat. parochi'a ce-sí va alege dintre câte-i stau la indemâna cá vacante, numai din adeverat'a dorintia ce aru avé cá sa póta cuprinde in sinulu bisericei gr. cat. câtu de multi tineri, cari pâna acum inca nu suntu de credinti'a ei cea mantuitória.

Ne indoiamu ce e dreptu despre adeverulu acestor'a, audite chiaru din gur'a tenerului Teodoru Stavila, inse evenemintele ce se intempla intre noi sí fratii gr. cat. ne facu sa le credemu.

Bá avemu deplina convictiune ca este adeveru sí despre aceea ce se relatéze din Blasiu despre categoric'a dechiarare a dlui Metropolitu Dr. Vancea inaintea clericiloru sí cu alte ocasiuni ca scopulu sântiesce midilócele sí asiá sa lucre toti din tóte poterile sí cu tóte mijlócele spre a câstigá câtu de multi ortodocsi pentru unatia.

Pentru cá sa nu ne remâna necunoscuta nici suplic'a disului clericu, celu pucinu un'a — câci scrisese dóue, iéta o lasâmu sa urmeze aici, cá sa o véda ori sí cine si sa judece ca óre nu se vedu aici ghiarele tuturoru, celoru ce o au casiunatu, si ca óre convingerea adeverata a fostu caus'a trecerei clericului Teodoru Stavila, pre carele dupa cum amu auditu lepadendu-lu noi in urm'a faptului, Metropolitulu Vancea l'a primitu cu cea mai mare caldura, ori ca numai parochi'a Orsiov'a din tractulu Sz. Reginului, promisa inca din véra — dupa cum se spune — de unu canonicu din Blasiu.

Iéta acea suplica:

Escelenti'a Vóstra Prea Luminate sí Prea sântite Dómne Archi-Episcópe sí Metropolite!

Totu ce face omulu, trebuie sa tréca pre dinaintea tribunalului internu, sí dela valórea faptei inclinata spre bine séu reu depinde sí fericirea lui, liniscea in conscientia; dara, cându se vede omulu legatu de unu ce, cu carea nu se póte amalgamisá sí impecá se afla in pusetiune destulu de trista, sí conscienti'a lui nu e liniscita pâna cându se afla in sí sub acelu Ce, de carea nu se póte alipí.

Escelentia! Absolvându gimnasiulu gr. cat. din Blasiu, de-sí amu fostu sí sum pâna in presente de confessiunea gr. orietale, totu-si amu asistatu mai la tóte órele destinate pentru st. religiunei, principiele sí dogmele st. biserici unite au aflatu echou in anim'a mea, sí au prinsu radacini in internulu meu; — dupa absolvare m'amu dedicatu statului clericalu, amu imbracisiatu carier'a de a fi lucratoriu in vii'a Domnului, fiindu ca spre aceea amu cea mai mare vocatiune, de-sí e o sarcina fórte grea, déca preotulu voiesce a fi in culmea missiunei sele. — De presente me aflu inca la studiulu teologicu sí inca in anulu celu de pre urma, amu studiatu dogmele bisericei orientale, amu cetitu cu mare atentiune st. scriptura sí din câte mi-amu câscigatu, sí amu potutu cuprinde cu mintea inca prin gimnasiu, m'amu convinsu, ca dogmele st. biserici unite suntu cele adeverate, sí ca principiele st. biserici cat. suntu ale bisericei primitive. Acést'a e caus'a de nu-mi este conscienti'a liniscita fiindu ca cu dogmele sí principiele bisericei orientale nu me potu impacá sí amalgamisá. Inse me consoléza speranti'a ca voiu fi primitu in numerulu acelor'a, cari suntu archi-pastoriti de Escelenti'a Vóstra, cari Ve suntu fii spirituali, sí prin acést'a voiu fi liniscitu in conscienti'a mea, iéra in urma se potu esclamá cu st. Apostolu Paulu „Lupta buna m'amu luptatu, curgerea amu plinitu, credinti'a amu paditu“ II Tim. 4. 6.

Fiindu-mi parintii inaintati in etate, m'a gârboviti de numerulu aniloru, sí cam scapatati materialmente sperându cu mine pâna la absolvarea gimnasiului sí avendu de a se mai ingrigí de altii pre acasa in numeru de 7 tóta speranti'a sí o punu in mine, sperându ca le voiu intinde mâna de ajutoriu in adencile betrânetie, inse cá sa nu-i insielu in speranti'a ce sí o punu in mine, sí cá eu sa-mi potu implini aceea sânta datorintia se recere, cá sa fiu aprópe de densii, cá ori sí cându sa le potu ajutá, de aceea cadu inaintea Escelentiei Vóstre cu umilita suplica, cá sa Ve indurati gratiosu — de va fi possibilu — a-mi conferí vacant'a comuna bisericésca Orsiov'a din tractulu Reginului-sasescu, câci acolo asiu fi aprópe de iubitii mei parinti, sí caus'a pentru carea, acum sí nu la tempu cutezu a me apropiá de Escelenti'a Vóstra cu umilit'a suplica este, ca eu amu fostu incâtu-va ajutatu de unu bunu crestinu sub conditiune cá la tempu sa-i fericescu in casatoria o fica; acum inse dice, ca, déca voiu fi asecuratu din partea Escelentiei Vóstre de respectiv'a parochia séu alt'a de clas'a acelei'a 'si va tienea parol'a, la din contra 'si va calcá o, dara prin perderea aceea, asiu patimí materialmente greu.

Déca Escelenti'a Vóstra Ve ve-ti indurá graciosu a-mi conferí respectiv'a parochia — Orsiov'a — vorbindu sí chiamându-me inca in véra unii din comitetulu parochiale, eu din parte-mi solenelu me promitu a face — cându starea materiale mi va permite — unu daru sântei biserice, iéra pâna atunci, sí dupa aceea me voiu incercá a reintórce la sânt'a unatia pre câti voiu poté prin cuventulu adeverului.

Tare sperându, ca vócea sí rogarea mea nu va fi cá acelui ce striga in desiertu, sí asceptându resultatu mângaitoriu sí favoritoriu pentru venitoriulu meu remânu

Alu Escelentiei Vóstre supusu fiiu spirituale.

Sabiiu in 30/18 Nov. 1872.

Teodoru Stavila
Teologu an. III.

---

rupt'a-i saculu meu, sí mai incinsu cu veseli'a“ (Ps. 29. v. 12). Sér'a s'a salasluitu plângere, diminéti'a bucuria; pentru aceea câutati Dlui toti cei cuviosi ai lui, sí ve marturisiti pomenirei sântieniei lui. (Ps. 29. v. 5, 6).

Anulu 1846 erá anulu, dela carele aterná venitoriulu unei natiuni. Sí, mare esti D-ne! Sí minunate suntu dispusetiunile tale! Inaltiá-te-voiu D-ne, ca m'ai redicatu sí n'ai veselitu are vrasmasii mei asupr'a mea. (Ps. 29. v. 1). N'ai veselitu pre vrasmasii natiunei mele, ci acestei'a ai tramisu pre alesulu teu, carele in mân'a sea pórta flamur'a vietiei, cu inscriptiunea: „Nóptea a trecutu, iéra diu'a s'a apropiatu: sa lepadâmu dara lucrurile intunerecului si sa ne imbracâmu cu arm'a luminei (Rom. c. 13 v. 12), carele cându si-a inceputu gigantic'a sea activitate, a strigatu tempului: „Pâna aci e trecutulu, de aci e venitoriulu.“

A descrie nenumeratele fapte ale acestui tramisu alu provedintiei, aru insemná a descrie progresulu facutu de români in tempu de 26 ani, aru insemná a descrie istori'a româniloru din anulu 1846 pâna in presente, câci:

Nu e lupta unde elu n'aru fi bravatu,
Nici triumfu la care n'aru fi meritatu,
(*Z. Boiu.*)

ceea ce limb'a mea nu póte, fiindu prea debile, si afara de aceea nefiindu aci loculu.

Sa-mi permiteti dómneloru si dloru, cá facia cu objectulu festivitâtiei nóstre, carele ne face atâtu de fericiti, si numai cându cugetâmu la meritele, ce suntu impreunate cu densulu, — sa ve punu inainte judecat'a adusa asupra-i de unu barbatu distinsu prin pusetiunea sea sociale, inse strainu de convingerile si principiele Archipastoriului nostru, cu carele amu convenitu nu de multu.

Acelu barbatu, venindu vorb'a de marele nostru Archipastoriu intre altele dise: „Cunoscu pre Metropolitulu Siagun'a inca de cându erá june. I-amu urmatu politic'a din pasu in pasu, si pre lânga tóte ca i-amu fostu adversariu, atâtu din punctu de vedere nationale, câtu si religionariu, totu-si amu fostu si sum silitu a me plecá inaintea lui, pentru ca, ceea ce a facutu elu, nu suntu faptele unui omu singuratecu, cí a unui seclu, séu dóra si mai multu. Câci: biseric'a neunita cându a venitu densulu erá aprópe nula facia cu cele-lalte biserici; acum inse mai ca nici o biserica din Austri'a nu are prospecte mai imbucuratórie cá biseric'a condusa de densulu?

„Acést'a o dicu numai fatia cu biseric'a din punctu de vedere constitutionale, dara ceea ce face culmea politicei sale sanetóse este clerulu. Elu a sciutu sí scie ca numai unu cleru cultu póte sustiené natiunalitatea româna, a sciutu sí scie influinti'a cea mare a clerului asupr'a poporului. Ochiulu seu celu ageru a vediutu destulu de bine ca singuru clerulu a sustienutu pre românu, cá românu, pre cându miréuulu cultivatu — respectu esceptiuniloru mai nóue — a imbracatu atila sí cisme cu pinteni unguresci.“

„Siagun'a este barbatulu, despre carele nu sciu sa dicu, ca a fostu creatu pentru acestu seclu, séu ca elu a creatu acestu seclu pentru români.“

„De unu tempu incóce, retragendu-me din nalucirile lumei sum cosmopolitu per excelentiam, ducu o viétia privata liniscita, marginindu-me a urmá sí admirá faptele barbatiloru mari, intre cari — dupa parerea mea celu dintâiu e Metropolitulu Siagun'a.“

Aceste suntu cuvintele unui strainu, cari caracteriséza de ajunsu pre acel'a, alu cârui nume mi-a datu fericit'a ocasiune a me aflá in aceste momente placute inaintea dvóstre.

Nici odata nu potemu vení la adeveru fâra numai ascultându sí parerile straininoru neinteresati. — Sí aci suntemu — afirmu cu tóta securitatea la lumin'a adeverului, pentru ca déca vomu atinge numai unele fapte ale desu-laudatului nostru Capu bisericescu, atunci plecându-ne capulu cu respectu, vrendu nevrendu, suntemu siliti a dá dreptu cârunlului strainu, despre carele mi-amu luatu libertatea a Ve vorbi.

In 1846, cându acestu Tramisu alu provedintiei, luà frênele gubernârei bisericei nóstre, abiá aflà atât'a locu unde sa se scutésca de ventu sí plóia, altu ce-va nimic'a. Totu ce avea episcopi'a respective biseric'a nóstra in acelu tempu, erá unu edificiu prea modestu, pentru resiedinti'a episcopésca, trei fonduri mici, cari erau sí nu erau.

Dara vointi'a tare, zelulu sí abnegatiunea adeveratului pastoriu alu lui Christosu, din nimic'a asiá dîcendu, cá din pamentu, procurà pre sém'a bisericei aci in Sabiiu unu numeru frumosu de edificii, alu câroru pretiu se urca preste 100,000 fl. v. a. pre lânga acestea puse basa la vre-o 10 fundatiuni: fund. bisericei catedr., Franciscu-Iosefina, Seminariului archidiecesanu, dascaliloru, bisericeloru seacre, pantasiana, preotiésca, Archiepiscopésca, tipografiei, Consist. archid., scolaru, si alu scólei din Saliste. La acestea adauge asecuratiunea vietiei sele cu 100,000 fl. v. a. sí ajutoriulu dela statu, carele inca lu avemu in urm'a energicei staruintie a barbatului nepretiuitu.

Aceste suntu fapte, cari ne punu in uimire, sí ne silescu a dá dreptu betrânului strainu, ca adeca „se paru a nu fi faptele unui omu singuraticu, ci ale unui seclu, séu dóra si mai multu.“

Aceste inse, pre lânga tóta marimea loru uimitórie, suntu numai o parte mica din fruptele ostenelelorn sale.

In anulu 1850, cându inca ne aflámu in stare de assediu, acestu mare barbatu deschide calea sinodale a bisericei nóstre.

Fruptele sinódeloru nóstre suntu atât'a de mari, incâtu sum prea putienu cá sa me incercu a face numai o mica descriere.

Constitutiunea bisericei nóstre, desgropata de marele nostru Archipastoriu pre calea sinodale, escitá gelosi'a stramosiloru.

Literatur'a bisericei nóstre scósa la lumina de densulu stórce admiratiunea tuturoru. Iéra diamantulu celu mai pretiosu din nemoritórea-i diadema de fapte mari, este: „Reinvierea Metropoliei nóstre la an. 1864.“

Aceste suntu fapte, cari forméza unu monumentu:

. . . . . . aere perennius,
Regalique situ pyramidum altius,
Quod non imber edax, non Aquilo impotens,
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum seiers, et fuga temporum.
Hor. Ode XXIV v. 1—5.

Iéta Ilustra adunare in termini prea scurti si prea seci numai unele din faptele acelui'a, pentru carele, radicându-ne cu totii rogatiunile fierbinti câtra celu Prea Inaltu, din adenculu animei sa ceremu: Ddieulu poteriloru, tesaurulu indurâriloru, cel'a ce in decursu de 17 seculi ti-ai intinsu mân'a tea poternica asupr'a acestui nou Israilu, scapându-lu de perire, precum te-ai induratu prin ingerulu teu a vestí si lungí lui Iesechi'a anii vietiei sele: asiá indura-Te si lungesce anii tramisului Teu, spre preamarirea numelui si fericirea poporului ce a trecutu prin atâtea suferintie, fâra de a se abate dela credinti'a in sântele invetiaturi ale cerescului teu fiiu.

Fratiloru de pre la Blasiu, sî cei ce ve tieneti de Blasiu, sî ve aflati predomniti de atari passiuni, aru fi mai bine sa ve lasati de aceste apucaturi, aru fi mai bine cá sa ve interesati mai multu de caus'a natiunale, decâtu de sc purile iesuitice, sî sa ne lasati in pace, precum ve lasamu noi pre dvóstra, sa nu mai amblati cu proselitisme sî propagande de aceste, câci a trecutu tempulu acestoru-feliu de Geschäfturi; acum e seclulu lumineloru. Acum nimenea altulu nu se mângiesce cu alstu-feliu de lucruri, decâtu numai ruginitii sî fanaticii iesuiti urgisiti de tóta lumea; apoi noi credemu ca acést'a este chiaru sî spre stricarea bisericei vóstre, de óre-ce noi credemu ca cu manieri cá acestea casiunati, cea mai mare nemultiamire insasi tenerimei vóstre, carea aru meritá favorulu, ce fâra de ratiune lu dati gunóieloru lepadate de noi; credemu sî aceea ca e periculosu â-si inmulti cine-va turm'a cu oi râióse.

Intórceti-ve mai bine tóte poterile contr'a periculeloru, ce ne amenintia din alte pârti, câci de securu mai multu ve-ti folosí poporului românu, decâtu cu ur'a sî coruptiunea ce propagati intre noi.

X.

Agnit'a, in 27 Decembre 1872 v.

Domnule redactoru! Credu ca nu ve voiu vatemá pacienti'a déca acum me vedu sî eu necessitatu a vorbi despre unu obiectu care atâtu in stimatulu dv. diuariu câtu sî in „Gaz. Tr.“ 'si capetà espressiunea dorita, care insa nu fu dupa cuviintia destulu de deslusîtu.

Voiu a intielege sub acestu obiectu esential'a schimbare in timbrarea harthieloru sî tacsarea deliberateloru foruriloru biserico-judecatoresci gr. or. dupa dispositiunile art. de lege XXIII §. 19 din anulu 1868, prin care asiá dîcendu cu radicat'a s'a suspendatu tóte dispositiunile de pre tempulu absolutismului privitóre la scutirea esibiteloru sî deliberateloru scauneloru protopresviterale de timbru sî tacse.

Amu cetitu in dîuarie cumca organele financiarie au aberatu dela intentiunea legislativei, cându au supusu deliberatele foruriloru protopresviterali dupa „T. P.“ 103. D. lit. d. séu dupa nóu'a colectiune ministeriale „T. P.“ 48. D. lit. d. tacsârei direpte la perceptoratele regie cu câte 12 fl. v. a.

Sî noi suntemu de acea convingere, ca déca trebuie sa se tacseze acestea deliberate, pre basea legei positive prin analogi'a sub-statului deliberateloru protopr. cu despositiunile positive privitóre la tacsarea sentintieloru civile, numai cu 2 fl. 50 cr. v. a. se potu cu efectu tacsá conformu T. P. 92. lit. d. din legea din 1850 séu T. P. 48. A. din colectiunea cea nóua ministeriale. — Alta tacsare mai mare este contr'a intentiunei legei positive.

Pre cându cerculá plângerile partideloru divortiali privitórie la sarcin'a impuseloru in modu nesuferitoriu, prin dîuariele patriei, eata ca intra in lupt'a nóstra sî autoritatile bisericesci ev. de conf. ausb. sî anume sinodulu eparchialu ev. numitu „Landeskirchen-Versammlung“, despre a cârei'a a VII sessiune dupa „Herm. Ztg.“ din 6 Dec. a. c. nr. 291 reproducemu urmatórele:

„In privinti'a oblegamentului de timbre sî tacse in procesele divortiali se notéza pre scurtu:

„Biseric'a nóstra (ev.) cá sî tóte cele-lalte biserici anume sî sub tempulu absotismului s'a bucuratu de o marginita scutire dela oblegamentulu de timbru sî tacsele statului sî verosimile din acelu temeiu, pentru ca statulu n'au platitu singurateceloru biserici spre indigitatulu scopu pre judecatorii bisericesci sî din acésta causa nici nu s'au tienutu de competinte a cere pentru aceea jurisdictiune pentru care n'au spesatu nici unu cruceriu dela pârtile litiganti timbru sî tacse. — Acésta scutire marginita de timbru sî tacse, cu punerea in lucrare a art. de lege XXIII din anulu 1868 s'a alteratu.

„Pentru ca acum (i. e. din acea scutire) aru cresce erariului de statu o paguba sî credinciosii acelei biserici, despre a cârei procese divortiale deliberéza judetiele civile aru fi supusa in mesura inecuala unei mai grele contributiuni (cá cându n'aru fi mai cu greu a fi indetoritu a platí judetiele, cá platindu timbru sî tacsele insa a avea judetiu dotatu din partea statului) — din partea inaltului r. u. ministeriu de financie pre basea §. 19 alu art. de lege XXIII din anulu 1868, s'a estinsu prescriptele statului positive privitórie la timbru sî tacse sî asupr'a esibiteloru sî deliberateloru foruriloru nóstre matrimoniali.

„Consistoriulu nostru provincialu pre lânga o detaiare speciale a lucrului, nu au intrelasatu a face pasii necesari la inaltu r. ministeriu pentru delaturarea acestoru mesuri. — Insa acesti pasi nu au avutu nici unu succesu.

„Cu tóte acestea, luându-se in considerare acea impregiurare, ca prin acelea mesuri ale inaltului ministeriu de financie, prin care se sporescu fâra séma spesele jurisdictiunei nóstre matrimoniali sî se amerintia periculu moralitatei vietiei poporului, carea demândá, desfiintiarea casetorieloru destruate séu nefericite, bá chiaru sî intereseloru de statu, forulu cercualu matrimonialu alu Seghisiórei sî sinodulu cercualu alu Mediasiului, s'a aflatu indemnatu a face propunere: cá sinodulu provincialu bisericescu sa iá acésta causa in mâna.“

„Din acésta causa sinodulu provincialu bisericescu alu VII au adusu cu unanimitate de voturi urmatoriulu conclusu:

(Landes Consistorium)

„Se indetoresce consistoriulu provincialu culegându inca unele date restanti, cá acel'a-si sa se adresedie in numele sinodului provincialu cu o rogaminte câtra inaltulu reg. u. corpu legislativu cá acest'a sa bine-voiésca a dá § 19 din art. de lege 23 ex 1868 o interpelatiune, favoritóre atâtu intereseloru bisericei nóstre câtu sî intereseloru de statu.

Scaonulu nostru protopopescu inca pregatesce o petitiune colectiva, prin care se róga de ven. cons. archidiecesanu, cá acel'a ori se conchieme in modu estraordinariu sinodulu eparchialu ori sî fâra conchiamarea acestui fiindu lucru tare urginte sa faca pasii necesari, câtra inalt'a dieta câci respectivele partide apesate prin stricta scóterea esecutiva a contributiunei ordinare, prin sarcin'a cea grea pusa loru acum'a din nou — voru cadea in total'a desnadajduire. —

⚖.

Franci'a.

(Urmare sî fine.)

Pre tempulu cându „comun'a“ erá la potere, din tóte orasiele mai mari au venitu la mine barbati de incredere sî mi-au disu: „Noi urimu comun'a; dara dechiara-ne dt'a sinceru: lucri óre pentru republica séu pentru monarchia?“ Iéra eu amu respunsu: „Adunanti'a natiunala este calumniata; ea — ce e dreptu, posiede aderinti passiunati ai monarchiei, dara nu conjuratori; eu din parte-mi vi dau parol'a ca voiu sustiené republic'a!“ La care dechiaratiune mi s'a replicatu: Noi 'ti credemu sî astu-feliu ti promitemu ca nu vomu agitá orasiale.“

Acést'a a fostu mântuirea nóstra. Acum ca avemu o armata tare, póte vorbí totu insulu dupa parerea sea, sî a sustiené contrariulu. Dá, eu mi amu datu parol'a atuncea; pre dvóstra póte ca nu ve ingagiédia, pre mine inse me ingagiédia. (Aplause alarmatóre in steng'a.)

Eu, vechiulu aderinte alu monarchiei traditiunale, amu promisu a sustiené republic'a, sî mai bine voiu repasí, decâtu a nu-mi tiené parol'a sî a comite unu actu abominabilu. — Partidele potu sa me lapede cá pre unu instrumentu ne mai folosibilu, eu nu me voiu plânge. Déca dvóstra a-ti scí câtu de greu mi cadu cele optu-spre-diece óre de lucru pre fia-care dî, mi-ati crede ca n'amu nici o placere sî nici unu interesu particulare d'a guverná. — Déca credeti ca interesele Franciei suntu de acordu cu monarchi'a, prounciati-ve resolutu, sî luati poterea. Dara lucrati, face-ti tóte — francu sî sinceru. (Aprobâri in steng'a, tumultu in drépt'a.)

Eu amu fostu monarchistu. Déca astadi sum repuclicanu, caus'a este pentru ca acum'a sum convinsu, cumca republic'a sengura e possibile. Me intrebati ca de ce me aplauda acésta parte? (arata spre partid'a radicale.) Iéta pentru ce. (Aprobare tumultuósa in steng'a.) Nu pentru ca a-si fi intru tóte de opiniunea ei, cí pentru ca amu dechiaratu sî repetiescu, ca in Franci'a nu e altu ce possibile decâtu numai republic'a conservativa. — Nu, eu nu asipiru la potere; dara eu vreau sa aparu sinceru sî francu naintea tierei, sî naintea istoriei. De ecivocitate deci nu mai póte fi vorb'a, câci francheti'a mea a disipat'o.

Déca dvóstra poteti face monarchi'a, faceti-o. Déca n'o poteti face, respectati fapt'a: Republic'a impusa de eveneminte. Supuneti-ve! Nepotendu deci a incungiurá republic'a, vi-amu disu, sa staruimu a o formá conservativa. Eu nu sum omulu politicei de combatere. Cându pacea publica e perturbata, atunci sî eu sum pentru cea mai rigurósa aplicare a poterei; in tempulu de pace inse moderatiunea este necesaria, numai astu-feliu potendu-se linisci tiér'a. „Guvernamentulu de combatere“ este acel'a, care a dusu la perire dejá mai multe monarchii.

Mi se dîce: tiér'a nu e republicana. Majoritatea numerica insa e. (Aprobare in steng'a, larma in drépt'a.) Eu dechiaru ca candidatii republicani au mai multe sianse de câtu cei'a-lalti. (Aprobare.) Faceti alegerile cu politic'a vóstra de combatere, sî ve-ti vedé. Cu politic'a mea alegerile voru fi mai bune de câtu ale vóstre. — Acést'a e opiniunea mea sî — credeti-mi, sî a tierei. (Larma in drépt'a; aprobare in steng'a.)

Numai unu cuventu amu inca pentru a descinde de pre acésta tribuna cu inima liniscita de sî nu usióra.

Mi se dîce: dtea vrei a angagiá viitoriulu sî a apucá pre o cale pre care opiniunile nóstre voru fi angagiate. — Eu respundu: Nu uitati ca noi suntemu obligati a sustiené republic'a. Necessitatea ni-o impune. Sî fiindu ca n'o poteti ignorá, nu este óre mai bine, cá insi-ve sa ajutati a o consolidá?

Mi se facu imputâri ca pré adese-ori aparu la tribuna; dara potu-se óre validitá intr'o republica cu capu responsabile, legi cari intr'o monarchia fâra capu nerespunsabile? Pâna ce nu posiedu dreptulu de veto, trebuie sa-mi aperu principiale sî politic'a sî sa-mi aperu persón'a. Cându m'ati denumitu de presiedinte alu republicei, dóra n'a-ti vrutu sa aveti in mine unu sclavu, o papusia cí a-ti pusu ce-va valóre pre facultâtile mele, sî déca din cându in cându me supunu vóue, o facu numai in interesulu tierei. Eu nu pretindu cá sa elaborati o perfecta constitutiune, cí numai cá sa nu sulevati o cestiune speciale, de dupa carea se pitulesce unu votu de neincredere. Déca nu posiedu increderea vóstra, spuneti-mi acést'a in facia. M'a-ti face celu mai fericitu omu, déca m'a-ti redá vietiei private sî aceloru nobili studia, pre cari cu inima atâtu de grea le-amu paresitu.

Ori cum sa fia insa votulu vostru, joru naintea lui Ddieu sî a ómeniloru, ca acesti doi ani amu servitu patriei mele cu devotamentu nemarginitu.“ (Aplaudâri prelungite.)

Acest'a este discursulu betrânului sî de insolentii monarchisti multu necajitului Thiers; lu reproduserâmu precum amu dîsu, numai in linialmentele sele principali, câci in intregulu seu alu reproduce, nu ni permite angustulu spaciu. —

Dupa Thiers, unu d. monarchistu, Ernoul se silí a demustrá onorabilitatea sî patriotismulu monarchistiloru; dara ie desiertu, câci Thiers prin discursulu seu a asecuratu unu efeptu, de tóta publicistic'a européna lu analisà sî comentà, sî propunerea amintita mai susu, a ministerului Dufaure, precum spuserâmu in nrulu trecutu, s'a primitu. —

„Albin'a“.*)

---

*) In unulu din nrii trecuti, culegându-se din „Lumin'a“ unu raportu dupa „Albin'a“ in privinti'a despartirei fonduriloru biser. s'á comisu erórea de in locu de „Albin'a“ s'a pusu „Lumin'a“, ceea ce rectificâmu cu ocasiunea acést'a; la alta reflessiune a „Albinei“ totu in privinti'a fonduriloru resp. la o notitia de ale nóstre n'avemu de indreptatu nimic'a. R.

Nr. 189/1872.

Edictu.

Mari'a nascuta Dmitrie Fraçea din Telisc'a scaon. Selistei, carea cu necredintia au parasitu pre barbatulu ei Simionu Bratu totu din Telisc'a se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî anumitu pâna in 1 Decemvre 1873, sa se presenteze naintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, procesulu divortiale asupr'a ei pornitu, se va otarí sî in absent'ia ei.

Sabiiu 25 Noemvre 1872.

Forulu matrimoniale gr. res. alu
tract. protop. alu Sabiiului. I.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.   Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULŬ ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cåtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pàrti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nru 98. ANULU ,XX.

Sabiiu, in 7|19 Decembre 1872.

Epistole dela tiéra.

— in Noemvre.

Domnule redactoru! Trecura siepte luni de dîle cá o singura dî, de cându ti-amu fostu promisu a-ti mai scrie din provincia, — si inca câtu mai curendu si mai adese-ori.

Sed — fugit irreperabile tempus. — Da asiá este, amu datu dileloru rendu un'a dupa alta, pâna cându serile ceste lungi de iérna me silira óre-si cum a mai apucá condeiulu spre a mai omorí uritulu — dupa cum se dîce pre la noi.

Nu me indoiescu dlu meu, mi vei fi atriboitu de siguru epitetulu, ce se da cu dreptu cuventu aceloru ómeni cari promitu multe, dara apoi nu vréu, ori ca nu suntu capaci a-si impliní promissiunile. Fia si asiá — nu-mi mai pasa, cugetati ce ve place, — nu me voi escusá, cá sa nu me acusu pre mine insumi; pentru ca nu me indoiescu. Vei fi aflatu si dtea ceea ce scia lumea tota, ca a promite si a nu impliní, a-si frânge omulu cuventulu, a nu tiené multu la parola, a dîce astadi un'a, iéra mâne contrariulu, a numí totu acel'a-si lucru astadi bunu si mâne reu, dupa cum ni vine bine la gustu si socotéla, e unu lucru modernu — fórte caracteristicu si binisioru usuatu astadi — mai vertosu in nefericit'a nóstra politica nationala.*)

Ce sa te mai miri — dara atât'a de mine, déca vrendu a urmarí si eu pre cei multi politicosi din lume, vinu numai acum dupa luni de dîle a-mi impliní promissiunea. — Déca cum-va totu-si mi-ai face imputårí grele pentru neimplinirea promissiunei, apoi 'ti asiu respunde fórte pre scurtu si usioru, ti-asiu spune: „Iéta m'amu facutu passivistu“ si atât'a, câci a nu lucrá, a stá cu mânile in senu — ce va sa dica alt'a, decâtu „passivistu?“ ori póte ti asiu respunde — intr'unu stilu netu si placutu, luându-mi buna-óra de modelu articolulu celu atâtu de instructivu din „Federatiune“ nr. 109, scrisu de ins'asi mân'a cea nationala alui „Cat. Censorulu“, carele luându-si de pretestu corespondinti'a din „Telegr. Rom.“ nr. 86 „Óre ce sa fia?“ ni facù mari descoperiri — si ni reversa multa lumina. — Si ce mai scii? se póte ca cându asiu avé si eu darulu de a scrie câte unu pamfletu in acel'a-si stilu si cu acea-si maniera cá celu mentionatu din „Fed.“ pré usioru asiu potea trece adi mâne si eu in lumea cea mare de nationalistu bunu, românu mare si politicu ageru, si inca póte dóra si de „jo hazafi“, si iéta ca pre calea acést'a asiu calcá in urm'a aceloru ómeni norocosi, cari cu o lovitura nimerescu de odata trei musce.

Ti asiu mai respunde, ca destulu e o maciuca la unu caru de óle. La ce sa mai vinu si eu acum dupa ce altii m'au luatu pre dinainte si au datu o lectiune atâtu de bine-venita, ageriloru si mariloru politicosi nationali dela „Federatiune“ si „Gazeta.“ De aru dá ceriulu sa mai invetie nitica minte din cele ce li s'au spusu; dara eu me temu de dis'a românului, ca lupu 'si lapeda perulu, dara naravulu bá!

Se póte ca dtea vei asceptá dela mine — cá dela omu din provincia, cá sa-ti mai seriu unele alte cu privire la starea nóstra tieranésca.

Bine, 'ti facu pre voia, reservându-mi dreptulu a me reintórce apoi iéra-si nitielu la politica — câci vedi — astadi si noi tieranii ni-amu mai procopsitu, ni place din cându in cându a face si câte putintica politica.

Pre scurtu numai atât'a, ca tempulu celu favoritoriu — tómn'a cea frumósa trecuta ne scapà incâtu-va din lips'a cea mare ce ni amenintiá; intr'acea inse scumpetea e mare, bucate preste totu suntu putiene, — de aci urmarea ca pretiulu bucateloru si astadi e mare. Din bucatele anului presinte in unele locuri nici atât'a nu póte vinde bietulu tieranu „cá sa-si acopere lacunele din cei doi ani trecuti. Ce sa mai dîcu despre birurile grele, despre esecutorii, ce togm'a acum storcu restantiele de biru. Ce sa ve mai scriu despre starea cea deplorabila a poporului nostru, carele totu mai multu se da beuturei periculóse de vinarsu, si inca intr'unu modu óre-si cum desperatu.

Acésta patima se estinde cá o cangrena periculósa in corpulu poporului nostru, carea nu numai 'lu seracesce, dara 'lu si enervédia bá 'lu si demoralisédia pre usioru, déca preotimea nóstra a cârei missiune sânta, este, a aperá viéti'a morala in poporu, nu va interveni dându mân'a cu inteleginti'a nóstra preste totu — spre a intempiná si combate pericolulu. — Pericolulu ce ne amenintia poporulu nostru in mai multe privintie, aru trebuí sa ne misce pre toti câti mai avemu anima; si acei'a cåror'a li place pre cont'a poporului a face politica multa si inalta sa nu-si uite, ca ajungendu poporulu nostru la o miseria si stare inca si mai scapatata decâtu acea in care se afla astadi, apoi nu va trece multu si o gatâmu pré usioru cu tóta politic'a. —

Cându ni aru fi permisu a vorbí mai de aprópe cu regimulu, cându ni-aru documentá faptele, cumca acest'a intr'adeveru se interesédia de binele si prosperarea poporului, cându ne-amu aflá intre nisce cercustâri mai favorabili, cându referintiele poporului fatia de regimu aru fi acele ce aru trebuí sa fia, atunci dá, i-amu spune acestui'a, ca a cercá din cându in cându incredientiele ce contiene astadi beutur'a evreésca, cade in lini'a prima, intre afacerile politiane, si ca déca spre sustienerea nimbului seu are lipsa regimulu de contributiuni mari si de bratie tari si sanetóse pentru armata, apoi totu densulu are si datorinti'a a priveghiá pentru buna-starea si senatatatea poporului. Voru fi cam doi — trei ani, de cându unu evreu — omu siretu si espertu — 'mi spunea, ca densulu e in stare a pregatí o bute de vinarsu cu spese de 5 floreni.

Pre cine-lu taie inse capulu la noi astadi spre a face o singura analisa chemica, spre a aflá: déca si incâtu suntu daunóse pentru viéti'a si sanetatea poporului misturile ce contiene acea afurisita beutura?

V'asiu mai scrie despre modulu incasârei birului, si altele, si ca inca si pâna astadi se mai afla comune unde lipsescu carticelele de contributiune, taindu-se birulu numai pre revasie de lemnu; dara ce folosu a ne mai totu tânguí la lume, cându eremiadele si asiá nu ne mai potu folosí, mai vertosu cându inteleginti'a nóstra ocupata cu câte altele nu multu intréba: Óre bietulu poporu, pre contulu cârui'a mai facemu si noi politica: mai traesce? si cum?

Me vei intrebá dóra dle redactoru, cum mai stâmu cu cele-lalte afaceri politice? La naib'a, — sa mai cutediâmu a dîce, ca si noi românii mai avemu afaceri politice? — Amu ajunsu — cá trei patru ómeni, — cari mai eri alalt'a-eri pretindeau a nu se face nimic'a pre terenulu nationalu — de nobis sine nobis, astadi sa lucre in numele natiunei, — sa pactedie cu domni mari despre destinele natiunei, fâra cá sa afle domni'a-loru natiunea démna, ai spune baremu in estrasu: cari suntu punctele de mânecare ale acelui'a-si pactu?

Pâna acum haru domnului, amu dusu greutâtile si necasurile umeru la umeru cu toti la olalta — natiunea intréga, — dovada: adunarea cea grandiósa epocala din an. 1848, precum si conferintiele nóstre din 1861—63.*)

Se vede ca cu acele n'amu ajunsu la scopu, — bine, asiá sa fia. Intrebu eu inse, — unu simplu omu din provincia: — déca despartiendu-ne noi toti carturarii adi mâne in grupsióre manuntiele de câte trei-patru insi, si vomu incepe in numele si pre cont'a natiunei a pactá cu câti domni mari — fia chiaru si ministrii — ori de vreti si cu regimulu, — fâra cá sa scimu unii de altii — cari si in care directiune lucrâmu, — unde vomu ajunge? Sa presupunemu ca vomu lucrá, ca vomu nesuí cu totii pâna la unulu a lucrá spre binele si salvarea natiunei, dara pâna cându nu vomu lucrá cu totii pre fatia, pâna cându vomu mai avé reserve unii cåtra alti, pâna cându va merge totu asiá — dupa cum merge astadi la noi, eu unulu nu asceptu, nu potu sperá nici unu resultatu imbucuratoriu; pâna atunci abiá mai meritamu o sórte mai buna decâtu cea de astadi. Nu te prinda dara mirarea dle redactoru, déca ti spunu, ca la noi la tiéra astadi totulu stagnédia, nici o miscare, nici unu semnu de viétia, pretutindeni nepasare, „passivitate“ in adeveratulu sensu alu cuventului.

E togm'a la usia organisarea comuneloru, alegerile judiloru comunali si a notariloru, unde ori cum si poporulu nostru aru potea avé unu rolu frumusielu, — dara nepasarea o intempinâmu si aci. Poporulu bietulu — dedatu la aldamasiurile dela alegerile trecute de deputati, — nu multu cugeta astadi pre care va sa-si aléga de jude séu notariu? — bá dupa cum se arata semnele in multe locuri se voru alege si aci, totu acei'a, cari voru arangiá ospetie mai bune.

(Va urmá.)

Dict'a Ungariei.

Siedinti'a din 5 Decembre. La inceputulu acestei siedintie a casei deputatiloru se cetesce scrisórea regia, prin care contele Lonyay s'a radicatu din postulu seu si s'a denumitu dlu de Slavy in locu-i. Acestei'a urmà cetirea unei scrisori a noului ministru presiedinte prin care impartasiesce casei denumirea sea si a colegiloru sei. — Dupa cetirea acestoru acte conduce cuestorulu Kovács pre ministrii in sal'a siedintieloru. Ministrii aparu in vestminte ungguresci de gala, facu complimentu presiedintelui si deputatiloru si'si ocupa locurile. La sosirea loru se radica cea mai mare parte a partitei deakiane si-i saluta cu eljenuri. Dupa aceea urmà vorbirea de programa a ministru-presiedintelui.

Presiedintele casei face apoi mai multe impartesiri; L. Szögyenyi referéza din partea comissiunei verificatóre etc.; si intre altele se publica resultatulu alegerei comissiunei pentru revisiunea regulamentului afaceriloru; cu ce siedinti'a se incheia.

Siedinti'a din 6 Decemvre a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó ia 10 óre. — Dupa resolvirea formalieloru trece cas'a la ordinea dilei, la care sta continuarea desbaterei despre proiectulu de lege relativu la regularea urbei capitale. Desbaterea asupr'a §-lui 68 se continua si se primesce, votisându-se, tecstulu comissiunei centrale, care suna: „In fruntea urbei capitale sta primariulu superioru, care se alege de adunarea generale dintre trei individi candidati de regele cu contr'a-signatur'a ministrului de interne.“ — Dupa o desbatere mai lunga se primescu si §§ 69, 70 si 71 in editiunea comissiunei centrali; si dupa aceea se incheia siedinti'a.

Siedinti'a din 7 D. o deschide Bittó la 10 óre. — Dupa resolvirea formalieloru interpeléza

---

*) Pare ca ai cetitu si articululu „Framentâri la tempulu sositu“ din „Gaz. Trans.“ nr. 94 asiá descrii de bine caracteristiculu unei classe de ómeni din dîlele nóstre. Red.

*) Amu avutu si noi sórtea, cá dupa ce amu aretatu ca avemu barbati de statu in sinulu natiunei nóstre, sa aretâmu ca avemu si caricaturi de barbati de statu. Ne supera ce e dreptu resultatele cele rele ale caricaturiloru cestoru din urma, dara se vede ca mai au inca sa se mai lovésca de vre-o câti-va pareti cu capetele si apoi lucrurile se voru intórce iéra-si la cursulu loru naturalu. Red.

Ad. Lazar pre ministrolu de justitia, ca are cunoscintia despre relatiunile neplacute, care isvorescu in Transilvani'a din impregiurarea ca acolo inca totu mai sta in potere legea austriaca de pressa? sî ca are ministrulu de cugetu a ascerne câtu mai curendu projectulu unui condice criminalu corespondiatoriu etc.?

Ministrulu Pauler respunde ca partea materiale a codicelui criminalu va fi gat'a in tempu scurtu sî ca apoi o va sî ascerne.

Ministrulu Pauler sî Kerkapoly ascernu unele projecte de lege care se sî tramitu comissiunei financiale spre pertractare.

Trecendu-se la ordinea dilei se continua desbaterea speciale despre proiectulu de lege relativu la organisatiunea urbei capitale. §§ singurateci ai acestui projectu se primescu cu putiene modificatiuni; cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 9 Decemvre a casei deputatiloru se facu dupa resolvirea formalieloru obicinuite, mai multe interpelatiuni de interesu secundariu, cari se tramitu respectiviloru ministri. — Dupa aceste presinta K. Széll cá referinte raportulu comissiunei financiali despre bugetulu statului pro 1873. A. Molnar asterne raportulu comissiunei petitiunarie despre petitiunile contienute in a 7-a seria. La ordinea dilei sta continuarea desbaterei despre proiectulu de lege relativu la organisarea urbei capitale; desbaterea acestui proiectu se finesce cu primirea lui pre lânga unele modificâri stilistice, sî se trece deci la pertractarea proiectului despre colonisti. Cá referinte alu comissiunei centrali fungá deputatulu K. Eötvös care recomandà prin o vorbire mai lunga primirea tecstului prefiptu de comissiune. K. Tisza dechiara ca doresce cá afacerea acést'a sa se reguleze câtu mai ingraba, sî macaru de aru avea sa faca mai multe reflectâri contr'a tecstului comissiunei centrali, totusi 'lu primesce de basa pentru desbaterea speciale. Totu odata sa primésca inse cas'a sî propunerea sea care tientesce intr'acolo cá ministrulu de justitia sa se insarcineze a presentá in graba casei conditiunile sî modalitâtile formulate, sub cari au sa se faca pre viitoriu colonisâri. — Dupa ce mai observà une-altele I. Madarasz sî min. Pauler se incheià desbaterea generale cu primirea proiectului cá basa pentru desbaterea speciale, care indata se sî incepe. §§ singurateci pâna la 4 se primescu nemodificati, la § 5 se incinge o desbatere mai lunga care se va continuá in siedinti'a prossima.

In siedinti'a din 10 Decembre se facu dupa trecerea preste formaliele obicinuitu mai multe interpelatiuni de interesu particulariu. — Br. Fr. Podmaniczky presinta dóue proiecte de lege; primulu se referesce la suspenderea cautiuniloru diurnaleloru, sî alu doilea la modificarea §§ 399 si 399 din procedur'a civile, cari se referescu la secuestrarea lefiloru.

Dupa altele se trece apoi la ordinea dilei la care sta a trei'a cetire a proiectulu de lege relativu la organisarea urbei capitale. Dupa acést'a trece cas'a la desbaterea speciale despre legea colonistiloru, respect. despre § 5 alu acelei'a. Cu primirea § 13 se incheia siedinti'a de astadi.

Siedinti'a din 11 Decemvre a casei deputatiloru o deschide presiedintele Bittó la 10 óre. Dupa resolvirea formalieloru face presiedintele mai multe impartasiri si apoi se trece la ordinea dilei, continuându-se desbaterea despre legea colonistiloru. Toti §§ acestei legi se primescu cu putiene schimbâri. Alu doilea objectu la ordinea dilei e projectulu de lege costatatoriu din 2 §§ despre sporirea contingentului ung. de recruti dela 329,216 la 333,738 devenita necesaria in urm'a provincialisârei unei pârti a confinieloru militari. Cá referinte fungéza A. Pulszky, care recomenda in numele comissiunei centrali primirea projectului de lege. La desbaterea generale nu luà nimenea cuventulu, la cea speciale se facura câte-va observatiuni si apoi se primira projectulu, cu ce siedinti'a se incheia.

In siedinti'a din 12 Decemvre a casei deputatiloru se cetesce sî autentica mai intâiu protocolulu siedintiei precedinte. Presiedintele anuncia incurgerea mai multoru petitiuni cari se tramitu comissiunei respective. — Referintele comitetului centralu K. Széll presinta raportulu acestui comitetu despre projectulu de lege relativu la procurarea midilóceloru necesarie pentru acoperirea speseloru statului in cuartalulu primu a anului 1873 sî relativu la contractarea unui imprumutu de 54 milióne.

I. Madarazs ascerne in numele seu sî alu partisaniloru sei o contr'a-propunere privitóre la projectulu primu. Madarasz 'si reserva dreptulu d'a motivá mai d'aprópe propunerea, cându se va pune la ordinea dilei.

Se mai resolvescu apoi unele afaceri de putiena insemnatate sî apoi se incheia siedinti'a.

Idicelu 27 Novembre

Onorate Domnule Redactoru! Dupa alte multe calamitâti ce au venitu si vinu in tóte dilele asupr'a româniloru dela gur'a Muresiului, tractulu protopresbiterale alu Turdei superióre, elementulu mistuitoriu alu focului causéza pre aci in multe comune daune enorme. — In comun'a Filea mai in dilele trecute au mistuitu foculu din fundamentu 14 case impreuna cu tóte alte edificie, grajduri, siuri, fenuri, bucatele adunate de pre câmpu etc., — asiá câtu sermanii români au remasu numai sub ceriulu liberu, neavendu nici baremu cin'a de o séra.

Mai inspaimântatoriu si-au aretatu acestu elementu nemilosu furi'a sea in 23 Novembre st. v. in comunitatea nóstra bisericésca a Maiereului (Magyaró) Ací s'au aprinsu la unu proprietariu românu la 9 óre ante-meridiane sî pâna la 10 — adeca intr'o óra — s'au mistuitu 65 case cu tóte alte edificie, remanendu comun'a cá unu câmpu vastu — pustiu, asiá câtu aspectulu ei sternesce privitoriului fiori. Daun'a causata prin acestu focu se urca la 200,000 fl. v. a. Impedecarea sî stengerea focului nu s'au potutu face de o parte, câci ventulu Muresiului suflá continuu in mesura mare, de alta parte, câci barbatii sî muierile dearendulu — fiindu dî de tergu — s'au aflatu la marturia in Reginulu-sasescu, si numai ici colea se vedea câte o muiere scotiendu-si in tîpete desperate pruncii din midiloculu vapaiei.

Intre acesti dearsi, pre lânga alte gazde mari române se afla sî parochulu localu Ioanu Branea. Singura-i preotésa Haritin'a erá acasa luptându-se, cá sa-si scóta barem ce-va imbracaminte, pâna cându o impresura-se foculu, sî abiá prin ajutoriulu unui individu strainu bene venitu au potutu sa-si mântue viéti'a densei sî a pruncutiului, ce avea la peptulu seu. Acestu parochu zelosu in totu respectulu, avendu o curte cu dóue radicaturi sî alte multe edificie frumóse in jurulu curtiei sele, au remasu singuru numai cu ruinele dearse inspaimentatóre. Tóte bucatele sele, totu fenulu in cuantitate mare, fiindu

---

FOISIÓRA.

Cuventarea

despre cultur'a intelectuale sî morale, rostita la serbarea arangiata in presér'a dilei sântului Andreiu. — de M. Tom'a cl. in a. III.

On. publicu! Amu cugetatu de multe ori asupr'a naturei omenesci in raportulu seu cu lumea; sî amu venitu la aceea convingere, ca fia-care omu trebuie sa simta in anim'a sea o voce, asiu potea dice instinctuale, carea 'lu aviséza — déca nu categorice, celu putienu intr'unu modu indirectu — cá sa-si respunda sie-si la intrebarea: ce este mai interesantu in lume?

Eu cerdu ca egoismulu naturale alu omului, intielegu egoismulu celu necoruptu sî inocentu, produce din necessitate acést'a intrebare, acestu simtiu doritoriu de a scí ce este mai interesantu in lume. Sî nimic'a mai naturale decâtu acést'a!.. noi traimu aici intre mii de lucruri interesatórie, sî din acésta causa chiaru sî pre nesciute trebuie sa devenimu acolo incâtu sa ne intrebâmu insîne, ca óre ce este mai interesantu intre atâtea lucruri placute?

A respunde inse nimeritu pentru toti la acést'a intrebare, aru fi lucrulu celu mai greu din lume, pentru ca atunci séu aru trebuí sa scimu momentulu acel'a cându toti ómenii aru avea unu gustu comunu, séu déca nu, aru trebuì sa respundu cu unu terminu carele sa aiba celu putienu atâtea intielesuri, in câte variatiuni se manifestéza gustulu.

Celu ce iubesce avutiele mai multu decâtu tóte alte lucruri, aru asceptá sa i se respunda, ca tesaurii suntu lucrulu celu mai interesantu din lume; celu ce iubesce glori'a militara, aru asceptá sa i se respunda ca strategic'a sî tactic'a belica; sî iérasi celu ce iubesce liniscea sî pacea lumei, aru asceptá sa i se respunda ca lucrulu celu mai interesantu in lume este dreptatea; celu ce traiesce sub jugu — déca mai simtiesce in sine sî dulcea dorintia de a fi liberu — v'a asceptá sa i se respunda ca libertatea. Da!.. sî inca nu numai atât'a, ci de asiu cutediá sa me atingu sî de alte impregiurâri; de a-siu cutediá pentru es. sa atingu secretele cele multe si delicate ale junetiei, de asiu cutediá sa ascoltu sióptele unoru animi tinere, sî aici inca asiu potea aflá câte sî mai câte variatiuni de simtieminte; asiu potea sa intielegu cum unele aru asceptá sa li se respunda, ca coról'a cea frumósa a vre-unei flóre este lucrulu celu mai interesantu in lume; asiu potea sa intielegu ca altele aru asceptá bucurosu sa li se respunda ca parfumulu vre-unui buchetu preciosu, iéra altele ca surisulu vre-unui angeru gratiosu . . . . sî asiá mai departe, câte gusturi, câte simtieminte, atâtea respunsuri.

Trecându inse cu unu pasu mai susu din regiunea simtiementului individuale, la nivelulu unui consimtiementu ce se manifestédia mai in generalu, celu putinu la nivelulu consimtiementului ce caracterisédia partea cea mai precugetatóre a omenimei, partea cea mai seriósa, partea cea mai matura sî mai interesata de binele comunu, — dupa o privire scurta asupr'a nisuintieloru ce urmarescu sî asupr'a scopului pentru care se lupta, trebue sa conchida omulu, ca dintre tóte câte se vedu, lucrulu celu mai interesantu in lume, este cultur'a intelectuale sî morale, séu cultur'a mintei sî inimei.

D'a! acést'a credu a potea sa dicu, ca este lucrulu celu mai interesantu din lume, pentru ca pâna cându tóte trecu sî se schimba, pre atunci anim'a nobila sî mintea luminata suntu de unu interesu vecinicu.

Permiteti-mi dara Dómneloru sî Domniloru, cá astedi cându suntemu fericiii a serbá presér'a onomastica a unui mare barbatu, carele le posiede pre cestea amendóue: atâtu anim'a nobila, câtu sî mintea luminata, — sa vorbescu sî eu ceva despre cultur'a mintei sî a animei.

On. publicu! Firea omului ne spune ca creatoriulu a distinsu in trens'a dóue particele fórte sublime; a distinsu mintea si anim'a, voindu cá prin un'a sa-si puna devinitatea sea prin o schinteia in contactu cu omulu, iéra prin ceea-lalta, sa puna pre omu cu o particica a materiei in contactu cu divinitatea. Un'a este centrulu din carele actionédia simtiulu, cugetarea sî vointi'a; iéra ceea-lalta a dóu'a, este centrulu prin carele operédia amórea, credinti'a sî sperantia.

Amendóue — mintea sî anim'a — suntu dóue cause din cari resulta marirea omului sî cari 'lu facu pre elu corón'a sî domnulu fapturiloru de pre acestu pamentu; amendóue suntu doi motorii din cari resulta faptele, séu fiindu ca complecsulu tuturoru fapteloru este viéti'a omului, voiu dice: suntu doi motori din cari resulta viéti'a ce se scurge cá unu riu de miracole pre teatrulu lumei.

Despre totu ce omulu planuesce, decide sî face, suntu conscie amendóue, sî nimic'a nu resulta fâra de alu fi produsu ele, ori celu putienu fâra de a se fi esprimatu fia-care dintrensele pentru, séu contr'a.

Mintea calculéza, anim'a tende. Anim'a dorasce, cere sî ne indémna: mintea cérca, alege sî recomanda: anim'a crede: mintea luminéza, descopere sî areta: anim'a speréza: mintea judeca, demustra sî convinge. Unei'a i se imbia natur'a placerei, celei'a-lalte facultatea intielegerei, — sî amenduror'a meritulu intreprinderei sî alu conducerei.

Oh! Mi vine sa esclamediu, ce pârti minunate compunu fiinti'a nóstra, ce regula sublima le coordinéza sî ce armonia sânta se vede intrensele!... Ce mai avemu cu cultur'a?.. au nu suntemu destulu de perfecti? Omulu e creatura alésa, e fiinti'a cea mai perfecta sub ceriu, e celu mai nobilu productu alu vointiei divine pre acestu pamentu; ce voimu mai multu? au nu este destulu?...

Intru adeveru o. publicu, Ddieu asiá a voitu sa fia omulu, sî spre acést'a l'a creetu. Inse oh! cérca spirite sî vedí; descinde din inaltimea acestoru combinatiuni briliante sî vedi de-lu privesce pre elu in câmpulu activitâtiei, alu vietiei sele practice, judecându-lu din cele ce produce, ce este sî ce aru potea sa fia; vedi apoi sî te convinge ca omulu cu mintea sî anim'a sea, nu se afla totu-déun'a la acést'a inaltime ideale; prea desu, sî prea in multe locuri elu se afla sî in o stare misera!..

Mintea sî anim'a suntu pârtile acelea in adunate in jurulu curtiei, s'au mistuitu prin focu, — sî astedi acestu parochu bogatu — cu o familia grea — sustienendu sî pre protopopés'a veduva Marin'a Branea cu altii 3 fii respective frati orfani, — se afla remasu asupr'a iernei in uliti'a ómeniloru si a poporeniloru sei celoru dearsi cá sî densulu.

In midiloculu acestoru seracie repentine, poporulu nostru românu sta sî plânge, câci nu are unde sa-si plece capulu, societâtile de asecuratiune pentru densulu suntu straine, câci numai raru se afla câte unu barbatu care sa-lu scie capacitá des pre folosulu unoru atari societâti. Poporulu românu din tienutulu nostru alu gurei Moresiului la astufeliu de nenorociri nu scie sa alerge dupa ajutoriu la alta societate asecuratóre, decâtu la cunoscutulu sî marinimosulu parochu gr. or. Teodoru Siandoru din Cuesdiu. Acestu parochu cu anima adeveratu crestina, precum n'au incetatu nici odata pâna acum'a a tinde mâna de ajutoriu la tóte bisericele sî scólele serace nu numai din acestu tractu, cí sî in alte tracte invecinate, ma chiaru sî la cei de confessiuni straine, — asiá nici facia cu evenementulu tristu alu dearsiloru români din Maereu n'au remasu indiferentu ; — cí fâra de a fi provocatu, facendu-i-se mila de atâti români nenorociti sî saraciti au oferitu gratis pentru românii dearsi din Maereu 10,000 de scânduri de bradu sî lânga acestea bârnele necesarie spre a-si pote sermanii ómeni radicá pentru iérna câte o casutia câtu de umilita. —

Unu compatimitoriu.

Idicelu, in 28 Nov. 1872.

Domnule redactoru ! Foculu — acelu elementu consumatoriu — iérasi si-a luatu tributulu seu, — sî de asta data dela 70 familii parte români pârte magiari din comun'a Maerêu (Magyaro) nu departe de Reginulu sasescu, — necrutiându nici scól'a poporale confessionale romána gr. or. din acésta comuna ; — deci 70 familii despoiate de tóte averile plângu sî vérsa lacrimi sub ceriulu liberu, espuse sî altor'a elemente necrutiatóre : plói'a, ventulu sî recél'a climei adî mâne ajungânde la gradulu nesuferibile î

A descrie acésta infioratóre catastrofa dimpreuna cu tóte consecintiele ei nici celu mai iscusitu condeiu nu aru fi in stare, cu atât'a mai putienu e in stare condeiulu meu debile, purtatu de mân'a-mi tremurânda de emotiunea cea durerósa.

In 23 Novembre c. v. a. c. inainte de prândiu pre la 11 óre anuntiau campanele din tóte directiunile o mare nefericire, iéra firmamentulu de câtra comun'a Maereu se vedea imbracatu in vestmentu de doliu !

In urm'a acestui semnalu de periculu alergându sî eu dimpreuna cu inspaimentat'a mea sora veduv'a protopopului Stefanu Branea din Maereu — carea din intemplare fatale venise la mine si asiá se aflà in Idicelu, — sî ajungendu pre culmea délului dintre Idicelu sî Maereu, ni s'a desfasiuratu o panorama teribila, o scena infioratóre, câci cea mai mare parte a comunei erá dejá cuprinsa de elementulu consumatoriu, carele — ajutatu de unu ventu poternicu sî vertegiuri cumplite — devastá cá unu tigru nesatiosu, cu tóta furi'a sea !

Acestu prospectu infioratoriu 'mi curmà poterile a mai potea alergá, sî curmà si a surorei mele, — câci vediurâmu, cumca curtile dimpreuna cu tóte edificiele, fructele sî nutretiele ei — respctive a fiiului ei Ioane Branea, parochu gr. or. in aceeasi comuna — erau dejá in gur'a nesatiosului sî infuriatului elementu ; insa impregiurarea : ca susu-numitulu preotu dimpreuna cu sor'a sea erá dusu la Reginu sî asiá preotés'a cu o prunca de 3 luni la bratie se aflá singura singurica acasa, ne imprumutà poteri nóue sî asiá alergarâmu cá scosi din minti, sî ajunserâmu — trecendu printre focu aprópe a ne periclitá viéti'a — pâna la ruinele realitâtiloru surorei mele sî a preotului susu-numitu, — unde unic'a consolare ne erá aceea : ca preotés'a cá o eroina lucrá sî dispunea la salvarea sî departarea unoru mobilii sî vestminte scóse din gur'a flacariloru, iéra pruncuti'a erá asiediata la o casa departe de periculu.

Pre cându sosirâmu noi la fati'a locului se aflau dejá crestini din comunele vecine, ma sî pusc'a de apa din Reginu intru ajutoriu si mai curgeau din tóte pârtile ómeni ; inse cei sositi mai de tempuriu nu putura resiste furiei elementeloru infuriate, iéra cei ce mai curgeau, sosea pré târdîu spre a potea salvá ce-va din cele apucate in gur'a focului.

Nefericitii despoiati de tóte averile 'si frângeau mânile, sî ragusîti de strigatele : „ajutoriu“ ! — acum lamentau sî versau lacrimi, de cari sî anim'a cea mai impetrita s'aru fi miscatu, cari lacrimi inse nu a potutu sî nici potea stinge foculu, ce, parte inca domnea cu tóta furi'a, parte rodea la tâciuni fumegândi. —

Pâna la 12 óre la amédi a fostu cuprinse tóte edificiele, stogurile si nutretiele de foculu sbuciumatu de câtra ventulu celu poternicu, iéra pre la 2 óre dupa amédi numai taciuni fumegândi sî flacar'a cea misteriósa ce mai esiá din cenusi'a fruptelorn sî nutretieloru mai desemnau averile cele adunate cu multe sudori in tempu de dieci de ani si cu deosebire cele adunate in vér'a trecuta.

Acestu prospectu infioratoriu, acésta panorama a catastrofei cumplite se completéza de o parte cu ruinele scólei confessiunale a poporului românu de religiunea gr. or., care nu e numai daun'a acestui poporu in specie dara e sî a natiunei române in genere, sî cu atâtu mai simtitóre, cu câtu chiaru cu inceputulu cursului scolasticu 1872/3 s'a fostu terminatu renovarea ei amesuratu legei scolare, — iéra de alta parte cu prefacerea in cenusia a pretiósei curte dimpreuna cu câsile pentru servitori, grajdurile, siur'a, tóte fruptele sî nutretiele, cea mai mare parte a mobileloru, vestminteloru, vaseloru, obiecteloru sî instrumenteloru de economia a desu mentionatului preotu, — care impregiurare asemenea e o dauna sî pentru inaintarea culturei, déca luâmu in consideratiune, ca, de óre-ce preotulu e luminatoriulu poporului sî mentorele junimei, iéra acésta sânta chiamare numai atunci póte fi in stare a si-o implinî, déca nu e necessitatu a se luptá cu castigarea celoru de lipsa pentru sustienerea sea sî a familiei sele, — precum nu erá pâna acum acestu preotu binemeritatu, — care inse acum, remanendu despoiatu de o avere minimo calculo in suma de 6000 fl. v. a. cu o familia numerósa sî anume : soci'a sî pruncuti'a, o mama veduvita, 2 surori si unu frate minoreni in cea mai deplorabila miseria — si nefiindu dedatu a suferí lipsa, — de sine urméza, ca va fi silitu a-si incordá tóte poterile spre castigarea celoru de lipsa pentru sustienerea sea si a familiei sele de un'a iéra de alta parte pentru reedificarea curtiei, a cârei ziduri sî hórne pâna acum inca nu s'au prefacutu in ruine, ci stau in midiloculu comunei devastate cá nisce naluci, — cari inse, remanendu preste iérna nerenovate sî necoperite negresitu se voru demolá sî ruiná totalmente ; apoi daun'a sî dorerea acestui nefericitu preotu e sî mai mare prin acea impregiurare : ca cu câte-va dîle mai inainte i-au fostu mai arsu sî

cari de regula se afla numai germinele acestoru insusiri, inse perfectiunea loru, adeca aceea stare, in carea mintea — respective spiritulu — sa póta semtí intru tóte adeverulu, sa póta cugetá totu-déun'a dreptatea, sî neincetatu sa voiésca binele ; iéra anim'a sa fia in stare a inbí totu-deun'a aceea ce e frumosu, a dorí sî a cere aceea ce este bunu, sî a crede sî sperá in totu tempulu aceea ce este nobilu sî cuviintiosu, — e numai o meta la carea trebuie sa nisuimu, e numai o dorintia pre carea trebuie sa cerce omulu a sî o implinî.

Deci acestea consideratiuni ne conducu la aceea conclusiune ca mintea sî anim'a — menite a pune in contactu divinitatea cu omulu sî pre omu cu divinitatea — numai prin mediloculu culturei voru potea infatisiá pre pamentu o fiintia perfecta. Asiá dara cultur'a nu este o recerintia fâra de scopu, nu este o vorba fâra de insemnatate.

Aici in firea nóstra natur'a singura numai nu este de ajunsu, cí natur'a reclama sî art'a, adeca cultur'a intentionala, intru ajutoriu. Omulu fâra de medilocirea culturei artificióse, ne representa o fiintia fórte defectuósa, ceea ce se póte cunósce din o privire scurta inse seriósa asupr'a desvoltârei sele naturale.

Iéta incâtu privesce corpulu, omulu cá vietate — este adeveratu — se desvólta sî cresce sî numai sub legile naturei pâna cându ajunge la intregitate, la perfectiunea sea fisica, fâra de a recere alt'a decâtu nutrimentu sî unele comoditâti necesarie ; devine proportionatu, robustu sî forte cu unu cuventu perfectu pre câtu esista perfectulu in lume. Incâtu privesce inse mintea sî anim'a, omulu cá fientia morale se afla sub unu destinu cu totulu opusu. Se intempla ce e dreptu sî unele esceptiuni precum ne arata istori'a umanitâtiei, inse acestea suntu raritâti. Mintea sî anim'a lasate, parasite in mân'a naturei, fâra de a ne interesá de perfectiunea loru, remânu cu procesulu desvoltârei departe in urm'a corpului ; mai tóte facultâtile, insusirile cele sublime, a câroru germene lu contiene in sine-si, remânu obscure amortite sî dormitórie ; sî de se voru desvoltá in câtu-va, dupa cum le va constrenge tempulu sî impregiurârile, miculu progresu ce voru face, va fi numai duru, letargitu sî molipsitu.

O privire la natur'a vegetatorieloru ne va convinge, ca acestu destinu le domnesce chiaru sî pre densele incâtu-va ; iéta câmpii sî florile loru ce crescu numai sub mân'a naturei, de-sî suntu frumóse, totu-si suntu cu multu mai inferióre in gracii, decâtu gradinele sî florile loru ce crescu sî se desvólta sub ingrigirea sî influinti'a gradinariului. Asiá este ! natur'a neajutata sî terimulu necultivatu, suntu necapaci de a produce in multe privintie. —

Ci trecendu-le tóte aceste cu vederea dómneloru sî domniloru, sî dintru unu altu punctu de vedere inca potemu reclamá cultur'a. Esista si aceea impregiurare durerósa, ca omulu fâra de o nisuintia precalculata câtra perfectiune, adeca fâra de cultur'a artificiósa a mintei sî a animei sele, prea lesne póte sa decadia, sî astu-feliu in loculu de a urmá celu pucinu sî numai lentulu progresu dîsu naturale, se aberéza sî legile naturei.

Suntu unele cause in urm'a câroru natur'a fiintiei se conrumpe. Suntu unele cause in urm'a câror'a tóte cele nobile se stingu sî apunu, iéra mintea sî anim'a decadu. Se adaugu slabitiunile un'a preste alta, se inmultiescu sî crescu pâna cându coplesiescu sî vatema tóte celea nobile sî frumóse ale mintei si ale animei, sî atunci omulu incepe a degenerá. Regresulu acest'a póte sa fia atâtu de mare, incâtu anim'a sî mintea sa devina centrele acelea din cari sî prin cari se operéza de o parte vitiulu, iéra de alta ignoranti'a.

Asiá e ; multe suntu caracterele, delicuirile sî vanitâtile lumei, cari nu numai ca nu prestau desvoltârei nóstre intelectuale sî morale nici unu impulsu de progresare, cí din contra inca ne corumpu anim'a sî mintea ; multe suntu caracterele, delicuirile sî vanitâtile lumei cari invenineza cugetele sî semtirile nóstre sî ne indrépta pasiurile mai multu injosu spre materia decâtu in susu spre perfectiune. Lustrulu celoru trecatórie póte sa cucerésca anim'a sî sa o robésca, apoi scimu sî este constatatu, ca robi'a, servitutea impila sî vestegesce tóta marirea vietiei ; lustrulu celoru trecatóre póte sa invinga lumin'a mintei — respective spiritulu — sî se o adumbrésca, apoi scimu sî aceea sî e constatatu ca spiritulu invinsu in luptele sele cu vanitâtile, devine obositu, obosindu adórme sî dormindu se langediesce. Iéta dara sî alu doilea defavoru alu omului desvoltatu numai prin influinti'a naturei !

Deci din acestu punctu de vedere trebuie sa reclamâmu mai vertosu cultur'a, sî inca o cultura seriósa temeinica, câci altmentrelea fâra de dens'a ochiulu anime omenesci fiindu ruditu cu tieren'a e mai dispusu a cautá spre pamentu la celea trecatórie, mai dispusu a se incliná placeriloru stricatióse, decâtu adeveratei virtuti ; dá ! sî usioru póte fâra sfiéla sa ne dîca : „Video meliora proboque, deteriora sequor.“

Din dóue privintie dara suntemu indemnati a reclamá cultur'a omului ; de o parte pentru cá desvoltarea lui sa nu fia disarmonica, cí cá desvoltându-se fisice sa se póta desvoltá corespundiatoriu sî intelectualmente sî moralmente, ìera de alta parte pentru cá nu cum-va omulu, in urm'a influintieloru stricaciόse ce intempina in viétia sa nu degenereze

Amu desbatutu pâna aici tem'a culturei sî necessitatea ei ; precum s'a vediutu inse dela inceputu amu despartit'o in dóue directiuni : in directiunea ce privesce mintea sî in directiunea ce privesce anim'a. Voiu mai cercá acum cá sa aflu ce distingere este intre cultur'a intelectuale sî morale, sî in fine ca óre poté-s'aru multiamí natur'a omenésca numai cu un'a séu numai cu alt'a din acestea, ori ca ea le reclama pre ambele.

On. publicu ! Cultur'a intelectuale sî cultur'a morale se potu asemená cu lumin'a si cu caldur'a din lumea fisica ; scimu ca caldur'a este poterea aceia vivificatoria ce misica sementi'a plântata in pementu câtre viétia sî o face se incoltiésca ; scimu érasi ca lumin'a este poterea ce nutresce viéti'a desceptata in coltiulu resaritu sî o face fruptifera sî avantagiosa. Asiá este sî in natur'a umana. Cultur'a intelectuale este lumin'a, cultur'a morale este caldur'a.

(Va urmá.)

30 care de nutretiu ce erá claditu la câmpu, — si, de-sî in anii mai receuti a fostu regulatu asecuratu, in acestu anu, din caus'a neajunseloru, sî din fatalitate nu a fostu asecuratu.

Ca biseric'a si turnulu, acestu maretiu si pretiosu edificiu, — de-sî de peatra sî coperitu cu plevu, — nu s'a aprinsu, atunci, cându nu numai ferbintiél'a focului ci sî flacar'a 'lu ajungea de mai multe pârti sî asiá stachetele de pre o parte s'a sî aprinsu ; — acésta impregiurare debue sa o admirâmu sî ascriemu provedintiei divine, care nu a voitu cá acestu poporu evlaviosu sa remana cu totulu despoiatu de consolarea spirituale sî respective de midilócele inaintârei in cultura.

Acést'a e o icóna in miniatura a scenei infioratóre din dîu'a incendiului.

Acum me voiu incercá a presentá — asemenea in miniatura — o icóna a scenei din dîu'a urmatóre.

Trecendu preste scen'a cea infioretóre ce o representá foculu muribundu, printre care se vedeau figurele ómeniloru ce se luptau cu sugrumarea acestui Molochu carându-i apa spre a-lu saturá ; trecendu cu tacere preste plansurile sî lamentârile nefericitiloru, ce se mesteceau in misteriós'a intunecime sî ajungendu la délurile sî padurile din apropiare dedeau unu echo inficratoriu ; — me marginescu la scen'a — panoram'a sî tabloulu celu ce se desfasiurà in diminéti'a urmatóre :

Elementele erau liniscite cá unu Molochu saturatu, insa urmele acelui'a se vedeau in tóta realitatea, câci loculu caseloru 'lu desemnau numai ruinele paretiloru iéra a celoru-lalte edificiuri de lemnu, a stoguriloru sî nutretieloru etc. numai putiena cenusia, printre cari ici colo stetea câte unu stilpu de pórta séu palantu taciunosu sî câte unu arbore amputatu de ramuri, iéra printre acestea umblau cá nisce spirite barbati, femei de diferita etate, juni sî prunci — toti profundu intristati, unii plângendu ; — sî acest'a erá stadiulu, in care ajunge durerea sî intristarea aprópe de stadiulu desperârei ; inse provedinti'a sî aici veghéza, câci : pre cându sî firmamentulu celu posomoritu se parea a-si manifestá condolenti'a sî ceriulu prin o ploitia ce se strecurá din nori se parea a deplorá sórtea cea vitrega sî amara a nefericiteloru victime a elementeloru furióse, ici colo se ivea câte unu crestinu marinimosu de prin comunele vecine, aducendu pâne, frupte, victuale de diferite cualitâti si specie precum sî câti-va cruceri pentru domolirea fómei ómeniloru, iéra pentru vite, fênu, apromitandu ajutoriu sî cu materiale de edificare, cu vectura sî mâni lucratóre; — sî acést'a impregiurare mai consolá, anim'a pre nefericitiloru ómeni, de si acestu ajutoriu aceste apromissiuni — fatia cu numerulu celui mare a nefericiloru si cu enormele — minimo calculo — la suma de 100,000 fl. v. a. pretiuiverele daune — suntu numai cá unu picuru de balsamu in ranele cele afunde sî sangerânde.

Dintre marinimosii ajutatori s'a destinsu preotulu gr. or. din Cuesdu (Maros-Kövesd), care cu deosebire a apromisu mai multe mii de latunóe din muntii sei sî morile sele de firezu.

Domnule Redactoru ! Pre câtu eramu convinsu despre aceea, ca nu sum in stare a potea descrie acést'a catastrofa elementare neci pre departe, pre atât'a eramu de alta parte convinsu despre aceea, — cumca nu ve-ti cautá la neajunsele mele in privinti'a descrierei, ci ve-ti binevoi a primí acestu tributu a bunei mele vointie sî ve-ti dá locu incâtu mai curendu acestei precâtu de neperfecte pre atâtu de infioratóre icóna — en miniatur — despre catastrof'a susu descrisa — intra colónele stimatu-ve dîuariu „Tel. Rom." cá asiá sa póta ajunge incâtu mai curendu intristatoriulu echo a strigateloru de : „ajutoriu"! alu nefericitiloru nostri confrati sî pâna la urechile animeloru stimatului publicu cetitoriu, respective la tóte stimatele dîuariele române sî prin a cesti sî acestea la animele tuturoru confratiloru de unu sânge, si prin acésta sa li se dee celoru marinimosi crestini, adeverati confrati si totudeodata generosii patroni a culturei ocasiunea spre a potea concurge cu marinimósele loru oferte intru ajutoriulu nefericitiloru confrati si plângandeloru Muse, cari vérsa pre ruinele scólei sî a edificiuriloru preotiesci lacremi de sânge! —

In fine, cá se póta resuna si ajunge echonlu proverbului : „se ne ajutâmu, cá se ne ajute sî Domnedieu"! —

Iosifu **Brancovanu**,
Protopopu ad honores.

Cetimu în „Curierulu de Iassi":

Concessiunile la straini.

Nu vomu incercá a dovedí in unu modu generalu ca politic'a economica a tierei nóstre trebuie in genere sa se ferésca a admite in sistemulu seu : concessionârile de intreprinderi, constructiuni etc. la companii streine, sî acést'a o vomu basá-o pre dóue argumente : unulu puru economicu, altulu politicu, ambele insa totu atât'a de importante :

Caus'a pentru care ni se spune ca trebuie sa facemu mai multe lucrâri necesarie, precum drumuri de feru, poduri de feru, bânci fonciare etc. prin concessionâri la straini, este ca singuri nu le potemu face. Acést'a este adeveratu, dara i respundemu : acele lucruri sî institutiuni ce unu poporu nu póte sa sî le faca singuru, celu multu cu ajutoriu strainu, nu-i suntu necesarie, nu corespundu la o nevoia adeverata, suntu lucruri de lucsu pentru acelu poporu. Intr'adeveru, pentru ce nu le potemu face noi singuri ? pentru ca lipsesce capitalurile sî cunoscintiele. Cându inse strainii vinu sa ne faca asemenea lucruri, óre ni le daruescu ei ? de siguru nu, ba inca le facu mai scumpu decâtu costa in realitate, pentru ca trebuie sa castige. Prin astfeliu de urmare eata unde ajungemu : tiér'a nóstra nu e in stare sa faca cutare lucru pentru ca nu are capitalu ; dara imprumuta capitalu strainu sî'lu face. Pentru acestu capitalu trebuie sa platimu procente sî sa inapoiâmu la urma sî capitalulu. Procentele insa de unde sa le scótemu ? de siguru din capitalulu nostru. Dara cându noi nu avemu capitalu pentru a face unu lucru, de unde vomu scóte procentele pentru plat'a capitalului streinu. Aci este punctulu celu gravu, câci loveste in viitoriulu, in esistinti'a tierei. O insielare din cele mai mari pare a fi falsificatu spiritele nóstre, crediendu ca prin acea ca strainii vinu de punu capitalurile loru in tiéra la noi pentru a ne face institutiuni ce se afla la popórele civilisate, ei ne facu unu mare bine. Din contra, tóte aceste intreprinderi suntu lovituri date tierei, positiunei sele economice, care au sa ne ruinedie intâiu pre noi, apoi pre densii. Inca odata repetâmu aceste principii elementare : 1) Lucrurile ce nu le putemu face prin noi insine, nu avemu nevoie de ele. 2) Nu putemu face acele lucruri mai alesu fiindu ca nu avemu capitaluri disponibile pentru ele. 3) Odata ce nu avemu aceste capitaluri, nu avemu de unde scóte doband'a sî amortisamentulu pentru plat'a capitaluriloru streine. 4) De unde urméza ca fia-care concessiune trebuie sa fia urmata de unu nou imprumutu séu de o nóua contributiune.

Fâra a putea dispune de unu banu din venitulu tierei pentru drumuri, poduri de feru etc, amu alergatu la capitalulu streinu. Ei ni l'au datu cu buna dobanda. Acum pentru a plati acele dobandi sî amortisamente trebuie sa alergâmu la imprumuturi ce ne ingreue mai multu séu la biruri ce séca puterile tierei.

Sa punemu deci o stavila concessiuniloru la straini : ce nu potemu face prin noi insine, nu potemu face fâra periculu nici prin altii. La streini ne potemu indreptá numai pentru ajutoriu cându singuri suntemu dejá in stare a intreprinde ce-va.

Alu doilea motivu pentru care aru trebuí inchisa er'a concessiuniloru la streini este de natura politica.

Déca vomu observá cu nepartinire starea lumei, vomu marturisi ca, pre cându in launtrulu predomnesce de regula dreptulu, in relatiunile dintre state séu internationale hotaresce de obiceiu forti'a. Dovéda mai buna despre acésta stare de lucruri nu se póte de câtu faptulu ca neintielegerile ómeniloru din unu statu se transiase prin judecata, iéra acelu dintre popóre prin resbelu.

Astu-felu fiindu lucrurile, principiulu supremu ce trebue sa indrepte politic'a unui statu micu este : sa se padiésca pe câtu se póte de neintielegerile care din firea loru se transiadia prin fortia, pentru ca facia cu unu statu mai tare voru ramânea totu déun'a pe josu.

Ori-ce concessiune la o companie streina este eo ipso o facere internationala, ba chiaru din cele mai insemnate, pentru ca astadi interesele principale ale stateloru nu mai suntu casatoriele regiloru sî alte de aceste, ci interesele economice a le supusiloru care imbogatiescu pe acesti'a sî intarescu tiér'a.

Prin fie-care concesiune la straini ne espunemu la o complicatiune de acele asupr'a lamuririi careia nu avemu nici o putere. Nu este o cestiune de dreptu care sa se defere tribunaleloru, ci o cestiune de fortia, de influentia in care dreptate déca se póte profaná astu-felu acestu cuventu — care are sî puterea.

Sa sfârsimu dara o data cu concessiunile la streini, câci ele nu potu de câtu sa ne ruinese materialu sî sa ne injosésca politicu.

Totu ce nu putemu face prin noi insine, de aceea n'avemu nevoie.

Varietâti.

*** (Multiamita publica.) Subscrisulu vinu prin acést'a a-mi esprimá profund'a multiamita publica sî recunoscintia aceloru prea stimati domni, carii vediendu starea mea materiale nefavoritória spre a-mi continuá studiele juridice binevoira a-mi oferí unu ajutoriu bine-facatoriu, pre carele impreuna cu numele stimatiloru domni contribuenti amu onóre alu publicá in sirurile urmatóre : Il. d. br. Dav. Urșu col. in pens. 2 fl.; il. d. Elia Macelariu con. g. in pens. 1 fl; d. dr. Brote 1 fl; d. Hanni'a prot. 1 fl; d. dr. Racuciu 1 fl; d. Petru Brote 1 fl; d. Mich. de Dobo sen. in Oresthia 1 fl; d. I. Badila as. 1 fl; d. dr. Stef. Pecurariu 1 fl; d. N. Fratesiu secr. metr. 1 fl; d. Cl. Vladu secr. m. in Oresthia 1 fl; d. Alesandru Vladu 1 fl; d. Vis. Romanu dir. la Alb. 1 fl; d. Ioanu Pred'a adv. 1 fl; d. Popoviciu not. 1 fl; d. Florianu not. in Seliste 1 fl; d. Paulu not. in Sibielu 1 fl; d. Paulu not. in Cacov'a 1 fl; d. Sam. Trifouu par. in Berii 1 fl; Il. Muciu c. 1 fl. Sum'a 22 fl.

Avr. **Arménu**
jur. a. II.

Concursu.

Pentru ocuparea postului vacantu de preotu in parochi'a gr. or. Tielina cu 517 suflete, de clas'a a III deschisu pâna in 31 Decembre 1872 st. v.

De acestu postu suntu legate urmatórele emolumente :

1. 10 jugeri de pamentu de aratu sî cositu.
2. Dela 115 familie câte 1 ferdela de cucurudiu sfermatu, din care competu cantorului 8 ferdele sî venitulu stolariu pâna acum usuatu.
3. realitâti parochiale de locuintia sî economia zidinde in prima-vér'a viitóre. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, au sa documenteze ca au studiatu cursulu teologicu de 3 ani, sî suntu pregatiti pentru acésta chiamare in intielesulu St. Org. § 13. — sî sa-si ascérna rogarile sele la scaonulu protopopescu.

Tielin'a in 16 Novembre 1872.

Nicolau **Serbu**
Pres. comit. paroch.
In contielegere cu mine
Zacharie **Boiu**
(3—3) Protop.

Nr. 189/1872.

Edictu.

Marin'a nascuta Dimitrie Fracea din Telisc'a scaon. Selistei, carea cu necredinti'a au parasitu pre barbatulu ei Simionu Bratu totu din Telisc'a se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî anumitu pâna in 1 Decemvre 1873, sa se presenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra, procesulu divortiale asupr'a ei pornitu, se va otarí sî in absenti'a ei.

Sabiiu 25 Noemvre 1872.

Forulu matrimoniale gr. res. alu
(3—3) tract. protop. alu Sabiiului. I.

Burs'a de Vien'a.

Din 6/18 Decembre 1872.

Metalicele 5%	76	—
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	70	—
Imprumutulu de statu din 1860	101	50
Actiuni de banca	951	—
Actiuni de creditu	326	50
London	109	75
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	—
„ „ „ Temisiorene	78	—
„ „ „ Ardelenesci	77	—
„ „ „ Croato-slavone	83	50
Argintu	101	75
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	78

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr̲u̲ 99. ANULU ,XX.

Sabiiu, in 10|22 Decembre 1872.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Universitatea fundului regescu.

In nemidilocit'a nóstra apropiare, aici in Sabiiu, decurgu siedintiele universitâtiei fundului regescu, de cari amu facutu si noi, dupa impregiurâri, amintire. Momentuosu nu amu avutu nimic'a de impartasîtu din siedintiele ce s'au mai urmatu, decâtu póte, ca motiunile si propunerea din partea deputatiloru români de regula se respingu. Dara acum totusi avemu ce-va: in siedinti'a din 16 Decembre st. n. pre lânga totu protestulu deput. români se primesce unu proiectu de organisare pentru municipiele fundului regescu. Proiectulu de organisare pórta prototipulu tendintiei sasesci din vechimea cea mai adunca. Elu in unu modu, câtu ocultu câtu pre fatia, voiesce a susu-tiené si pre venitoriu egemoni'a elementului sasescu in totu tienutulu fundului regescu, voiesce, cá ceea ce nu si-a potutu asecurá pâna acum pre calea privilegieloru sa o faca prin organisarea cea nóua.

Nu ne atingemu acum de ceea ce privesce dreptulu publicu. Cei ce au sórtea tierei in mâna 'si voru indreptá atentiunea celu putienu asupr'a acestei pârti a proiectului si ei dóra voru si pune stavile infiintiârei unui statu in statu, cu privilegie, cari contradicu principieloru aperate si sustienute de ei in mai multi articuli de lege. Noi ne indreptâmu privirea asupr'a acelei pârti, carea atinge interesele economice politice, carea vrea sa faca si astadi in tempulu libertâtiei, caste deosebite de stapani si supusi, de ómeni cu drepturi si fâra de nici unu dreptu in afaceri comunale, in afacerile de avere publica si comuna.

Sa luâmu punct. VIII, cá pre nimerite dintre celelalte puncturi, si ce aflâmu in disulu proiectu? Aflâmu introdusa curatel'a orasieloru asupr'a comuneloru dela tiéra. E dreptu ca intre aceste suntu si comune sasesci, inse majoritatea sasésca in cetâti, carea a fostu totu-déun'a o mama buna fatia cu interesele sasesci din comune si mama vitrega fatia cu interesele nesasiloru din cetâti si din sate, va fi si de ací incolo totu asiá si resultatele voru fi totu cele de mai nainte: radicarea cu poterea a sasiloru si apesarea iérasi cu poterea a elementului nesasescu.

Totu asiá este proiectulu si in alte pârti ale sele, incâtu, pre lânga tóte voturile virile din organisarea municipale in comitate, organisarea proiectata este cea mai apasatóre si restringatóre pentru români si unde se afla si pentru magiari.

Câtu póte inse castigá unu statu din preferirea si postpunerea cetâtieniloru sei póte sa cugete ori ce omu cu mintea sanatósa, fâra de a fi facutu studie separate de economia politica. Statulu in casuri de aceste sustiene insusi o classa de ómeni in miseritate spre a ingrasiá pre altii, spre pagub'a binelui comunu si a prosperârei sele.

Sa sufere asiá ce-va diet'a si sa si incuviintieze? Nu mai intendemu vorba lunga, fâra dicemu, pre scurtu, ca suntemu curiosi sa vedemu ce va face?

Epistole dela tiéra.

— in Noemvre.

(Fine.)

Nu voiu ací a aminti despre cuventulu odiosu de passivitate, nu voiu a insirá ací speculele ce le-amu vediutu cu ochii, facute sub pretestulu acestui cuventu la alegerile trecute spre bucuri'a streiniloru, — intrebu numai atât'a: Ore scissiunea incuibata in sinulu inteligintiei nóstre spre daun'a poporului, si nutrita de cei ce nu li place a lucrá la lumina, o se mai aiba durata? o sa mai tiena inca multu? Óre sa se mai afle inca si astadi in sinulu natiunei nóstre ómeni cu pretinsulu nume de opositionali, cari spre bucuria strainiloru — ori poté chiaru la poruncél'a acelor'a, sa-si afle placerea de triumfu intru impedecarea unui congresu nationalu? Cu unu cuventu: óre pâna cându asiá — si totu asiá?

Amu meditatu domnulu meu nu odata, amu vorbitu adese-ori cu carturari din sinulu poporului nostru — ómeni cu simtiu si inima, — asupr'a nenorocitei situatiuni politice in care ne aflâmu astadi, — fâra cá sa fimu potutu aflá: déca óre acésta nenorocire este ea o bataia — o pedépsa ddieeasca asupr'a nóstra, este unu blastemu? séu o tiesatura maiestrita compusa din intrigi cu multa siretia, — din partea acelor'a, cari totu-déun'a priveau cu ochi intristati, de câte ori românii se scieau intielege laolalta, — si de atâtea ori tresareau cu spaima, facendu-si naluci, de câte ori românii aveau scopulu curatu de a se adunâ spre a se tanguí si consultá si ei laolalta despre sórtea loru?

Amu meditatu dícu — si cu atât'a m'amu alesu fâra cá sa fiu potutu aflá caus'a reului. Abiá in dílele trecute 'mi intinse putiena mangaiere unu bietu de mosiu betrânu, câtra carele tanguindu-me despre necasurile si neintielegerile nóstre, cautandu asupr'a mea cu unu surisu placutu 'mi respunse: „Nu te superá nepóte! lasá ca va vení tempulu — si póte nu va fi departe, cându ve ve-ti sci intielege iérasi bine, si ve-ti dá mâna cu mâna. Se vede — dice — ca românii de astadi — mai alesu voi cei ce sciti carte, inca totu nu sunteti apesati pré tare, inca nu v'a ajunsu cutietulu la osu; noi betrânii si parintii nostri, cari amu suferitu de diece ori mai multu decâtu voi, rogamu pre Ddieu in vremea góneloru celoru grele, ni mangaiamu unii pre altii cá fratii si scieamu tienea laolalta. Cându necasurile si suferintiele vóstre 'si vorn ajunge culmea, ve-ti fi siliti si voi a dá mâna cu mâna, de cum-va ve-ti mai avea pofta de a traì."

Trista mangaere — ce dreptu, dara destulu de instructiva, — cugetaiu in mine.

Meditatiunile intr'aceea — 'mi mai ingreuédia si astadi mintea, fâra cá sa potu esí la cale. — Unii cá si altii — activisti si passivisti, cu totii trebuie sa fimu convinsi, ca asiá dupa cum ne merge astadi nu e bine, — ca calea pre care mergu astadi cei ce s'a abatutu dela tienut'a nationala de mai inainte, e gresita, unii cá si altii — déca ni mai pasa de numele românu, déca mai punemu pretiu pre vre-o reputatiune nationala, trebuie sa ne infiorâmu, cându suntemu siliti a mai face trist'a esperientia, ca in sinulu natiunei nóstre se mai afla si astadi ómeni — si inca ómeni cârunti — cari din ura personala, cá sa nu mai amintescu ací si intoleranti'a confessionala, — din o ambitiune vana si chiaru poft'a de resbunare contr'a semeniloru loru, cari nu li-a facutu nici cându vre-unu reu, se jóca, facu siega din cestiunile cele mai vitali ale natiunei, intr'unu tempu atâtu de criticu.

De unu tempu incóce amu avutu ocasiune a conversá si a tiené din cându in cându corespondintie cu unii dintre barbatii nostri de influintia, si m'amu convinsu, ca acei ce se numescu passivisti, intocmai marturisescu si recunoscu cá si activistii, ca calea apucata e gresita, ca scissiunea nóstra e periculósa, si totusi ce sa vedi? unii dintre densii mai bucurosu se uita in fati'a pericolului ce ni amenintia natiunea, decâtu a abdíce de o ambitiune séca. Trei epistole 'mi stau inainte, primite asta véra dupa ce abiá trecusera alegerile de deputati, — dela trei amici stimabili, dintre cari unulu activistu si doi passivisti, si inca mari passivisti, si marturisescu ca toti trei descriu cu acelesi colori situatiunea nóstra deplorabila, cá cându le-aru fi dictatu totu aceeasi minte si anima. Amu statu pre locu uimitu, le-amu cetitu cu multa atentiune, si m'amu intrebatu insumi pre mine:

Ore pentru Ddieu, cine a potutu fi afurisitulu, carele mai sciù inventá togmai in aceste díle grele cele dóue cuvinte ominóse — cele dóue concepte nenorocite: „passivistu si activistu; cându unulu cá si altulu e convinsu ca natiunea prin scissiunea urmata din acele dóue cuvinte sufere naufragiu! Fâra cá sa facu abusu din confidenti'a amiciloru mei stimati, câci confidenti'a mi-a fostu si-'mi va fi totu-deun'a unu lucru pretiuitu si sântu — fia-mi permisu dle red. a face unu micu estrasu din acele epistole. Eata ce-'mi scria amiculu activistu: „'Mi aducu aminte din copilaria, cându invetiamu in scóla de confusiunea babilonica, cu ce pietate admiramu lucrarea provedintiei, pre cându astadi la noi domnesce intr'adeveru o confusiune — intogmai, ba póte si mai mare decâtu aceeasi. Amu ajunsu cá sa nu ne mai potemu intielege frate cu frate! Doi insi déca convenimu — nu ni potemu capacitá unulu pre altulu, nu ni potemu uní intr'unu punctu de procedere solidaria, va sa díca nu ni pricepemu.

Óre sa fia si acést'a o lucrare providentiala, ori ca ni-au parasitu geniulu celu bunu, ce umbrea odinióra pre strabunii nostrii? Ce sa fia óre? Ur'a, dusimani'a si invidi'a 'si jóca rolulu loru infernalu díu'a la amédi in sinulu natiunei nóstre, unii pre altii ne suspicionâmu, unii pre altii ne ruinâmu si câte pecate negre tóte le aruncâmu in fatia unulu altui'a. —

Trista icóna a situatinnei, dar' e adeveru. — Activitate! passivitate! dóue concepte contraste modernisate, ne-a adusu la starea a ni speriá de ele cá de ciuma.

Spunemi díeu frate óre nu suntemu noi de compatimitu?" —

Pâna ací activistulu. — Eata ce-mi scria passivistulu primu: „Nu destula calamitate aceea, ca ne aflâmu confessiónalminte desbinati, nu-i destulu legionulu de inimici straini, amu trebuitu sa ne mai despartimu si politicesce in dóue tabere inimice, si inca togmai intr'unu tempu atâtu de criticu, in impregiurâri atâtu de grave — cá póte nici odata! Verdictulu sortiei si mâni'a provedintiei se paru a se fi conjuratu in contr'a nóstra. — Unu mare blastemu."

Amiculu alu doile passivistu, 'mi díce intre altele: „Trecura si alegerile cele pocite, amu lasatu poporulu de prad'a strainiloru crediendu ca vomu potea salvá unu principiu — Au trecutu, fapt'a, s'a implinitu.

Cine va fi oracululu — care sa ne invetie acum ce e de facutu? — dupa parerea mea unic'a sperantia o mai potemu avé intr'unu congresu nationalu. Numai ací se mai póte incepe firulu ruptu, numai ací ne mai potemu apropiá unii de altii, — numai ací mai potemu intempiná pericolulu comunu ce ne astépta. — — Sa ne rogâmu lui Ddieu sa ne ierte pentru cele trecute, déca cum-va mai meritâmu iertare."

Eata ací dle red.! ce vorbescu dara ómenii nostri de diferite principii, — marturisescu un'a si aceeasi, ca dílele suntu critice, ca e pericolu, ca e reu, ca e gresiéla, ca e blastemu. — Asiá este! dara cine pórta vin'a? de unde provine reulu? — Cari suntu acei'a cari au dísu: aidati frati sa lucrâmu cu poteri unite atât'a câtu potemu, sa ne luptâmu a micí pericolulu, sa le spunemu celoru ce ne apasa unu — veto — francu si romanescu? Cine au fostu acei'a cari mai bine de unu anu si jumetate au strigatu: aideti frati, sa ne adunâmu intr'unu congresu, — spre a ne consultá, spre a ne formulá gravaminele, — cá sa sciá lumea si tiér'a: unde si ce ne dóre? si cine suntu cei ce ne lovescu si asupresu? — Si fatia cu aceste nesuintie, cine au fostu acei'a, cari respundeau: n'o sa mai lucrâmu nimic'a, câci nu vremu a ne mai espune persecutiuniloru pre noi si familiele nóstre, câci nu vremu a ne periclitá autonomi'a patriei, — cá cându vedi dómne activitatea aru trage dupa sine periclitarea patriei? cine au fostu acei'a, cari togmai dupa gustulu si voi'a acelor'a, ba póte chiaru cu consensulu acelor'a, — pre cari ei ii timbrau de asupritori si tirani, — se fereau ba, se ferescu si astadi — cá de ciuma — de o adunare nationala? — Cine suntu dara unii, si cine suntu ceia-lalti? Si in fine cine suntu respundietori istoriei, pentru pericolulu si daunele urmate din scissiune? —

Dara lasu la o parte intrebârile, e tempulu supremu a ne lasá odata de jocurile copilaresci, e tempulu a incetá cu certele, si acei ce le producu si dau ansa la ele sa nu-si uite, ca vrendu densii a ruiná pre altii — se voru ruiná si pre ei insisi; e tempulu a ne mai intinde inca odata mân'a — si apoi? Atunci apoi sa ne mai intrebâmu — déca cum-va nu e pré târdiu: ce e de facutu? Iéra oraculului carele ni-aru scí dá adeveratulu sfatu bunu, si carele uniculu e competinte a ni consultá intr'unu tempu atâtu de criticu dupa modest'a mea parere nu póte fi altulu, — decâtu numai natiunea, representata intr'o adunare nationala.

Incheiu cu acestea pentru asta data dle red.! asiu dorí inse cá in serile ceste lungi de earna cu permissiunea d-tale sa-mi mai potu continuá epistolele*). Sa audîmu de bine! —u.

Din **Fagarasiu** avemu scirea, ca in fine s'au alesu deputati pentru dieta, si adeca pentru cerculu superioru **Maday** si pentru celu inferioru **Teleki**. Amenuntele petrecute la alegerile aceste inca nu credemu ca ne suntu pre deplinu cunoscute, pentru ca sub mistificatiunile respandite asupra-le, póte intr'adinsu, trebuie sa fia ce-va ascunsu, ce-va numai pentru ómenii initiati in secretele alegerei. Dintre foile romàne a vorbitu pâna acum la deslegarea unei pârti a enigmei mai multu „Federatiunea“. Cine sta bunu insa ca coloraturele corespundintieloru nu suntu anume compuse de asiá, cá pecatele alegerei sa graviteze pre partea activistiloru? Adi, mâne vomu scí lucrulu mai apriatu si atunci lu vomu impartasi curatu si simplu dupa natur'a lui. Astadi dâmu, pre lânga resultatulu alegerei, sub tóta reserv'a, scirea ce se vorbesce, ca unu rolu principalu aru fi jucatu in tóta afacerea unu aspirantu, **passivistu** de professiune, la postulu de viitoriu capitanu supremu in districtulu Fagarasiului.

Diet'a **Ungariei** 'si incepù eri feriele craciunului, cari voru durá pâna in 11 Ianuariu 1873.

Fói'a oficiale anuncia denumirea lui Bela **Szende** de ministru alu aperârei tierei.

Principele de **Bismark** a sositu in Berlinu. Indata dupa sosire a abdisu de postulu seu de ministru presiedinte **prussianu**, retienendu postulu de ministru de esterne pre lânga celu de cancelariu alu imperiului. In postulu de ministru-presiedinte se dice ca i va urmá ministrulu de interne alu Prussiei.

Adunarea natiunale din Versailles a fostu teatrulu unoru discussiuni infocate. Ans'a au dat'o petitiunile venite din partea republicaniloru din tiéra, carii cereau disolverea adunârei presente si alegerea unei adunâri nóue. Gambetta a fostu unulu din aperatorii cei caldi, dara moderati, ai petitiuniloru. Min. Dufaure, in o cuventare escelenta, pasiesce in contr'a disólverei adunârei, si adunarea trece la ordinea dilei.

In **Spani'a** iéra a fostu in 11 spre 12 Decembre o miscare sângerósa si inca in capital'a regatului, in Madridu. Liniscea este restabilita in capitala, dara regimulu mai are de lucru cu rescól'a cea vechia a carlistiloru, carea de multu acum e totu aprópe de a fi potolita.

Diet'a Ungariei.

In 13 Decemvre tienù cas'a deputatiloru o siedintia scurta, pre care o deschise presiedintele **Bittó** la 10 óre. — Dupa resolvirea formalieloru ascerne A **Bujanovics** raportulu comissiunei esmina speciale pentru pertractarea proiecteloru de lege presintate in afacerea cestiunei de aperarea tierei, in deosebi raportulu despre projectulu de lege, care se referesce la recrutarea din 1873. Raportulu acest'a se va tipari si tramite sectiuniloru. — Ministrulu de justitia **Pauler** respunde la o interpelatiune a lui **Miletics**. — A. **Pulszky** presinta dupa aceea rapórtele comissiunei centrali despre projectele de lege cari se referescu la acoperirea recerintiei de cai pentru armat'a comuna si honvedi, la vre-unu casu de mobilisare etc. Rapórtele aceste se voru tiparí si pune la ordinea diliei. Presiedintele **Bittó** incheià apoi siedinti'a inca nainte de 11 óre.

Siedinti'a din 14 Decemvre o deschide presiedintele **Bittó** de asemenea la 10 óre. Dupa resolvirea formalieloru obicinuite interpeléza T. **Péchy** pre ministrulu de comunicatiune ca din ce causa nu se introduce limb'a magiara in comptabilitate etc. la drumurile de feru ungurescí?

E. **Hedry** presinta rapórte dela comissiunea centrale si adeca despre acele dóue projecte de lege cari se referescu la inmultirea personalului judicialu dela tribunalulu Pestanu de comerciu si politie, si mai departe la suspenderea tribunalului de financia. — Projectele aceste de lege se voru pune la tempulu seu la ordinea dilei. — Se facu rapórte din partea dooru comissiuni verificatóre si din partea comissiunei economice si apoi se trece la ordinea dilei, la care sta pertractarea rapórteloru a comissiunei petitiunarie despre petitiunile contienute in seri'a 7 si 8. In cele mai multe casuri cas'a primi propunerile comissiunei petitiunarie.

Urméza la ordinea dilei pertractarea projectului de lege despre imputernicirea ministeriului pentru admistrarea averei statului pre cuartalulu primu a anului 1873. — Dupa o desbatere scurta, la care luara câti-va deputati parte se acceptá projectulu cu majoritate mare atâtu in desbaterea generale câtu si in cea speciale nemodificatu.

Publicarea protocóleloru funduarie in Transilvani'a.

EDICTU

Despre publicarea cârtiloru funduarie pregatite respective suscepute in comunele districtului Nasseudu si Bistritia, apoi in comunele districtului filialu Bardocz tienatoriu de districtulu primariu Odorheiulu secuescu; in comunele districtului Miklósvár incorporatu cu districtulu Háromszék, si in acele comune a comitatului Albei-superióre si tienatóre de sedri'a judecatorésca din Sepsi-Szt.-György, care suntu impartite judecatoriei cercuale din Baroth: mai incolo in comunele orasienesci: Sepsi-Szt.-György, Mediasiu, Oresthia si Hatiegu; in fine in comunele comitatului Colosiu: Farago, Legin si Berchenisiu, in care pentru impartirea otarului acum'a s'a pregatitu si finitu localisarea.

In urm'a ordinatiunei inaltului misteriu reg. ung. de justitia dto 12 Octobre 1872 nr. 30174 in privinti'a mentionateloru operate de cârti funduarie se facu cunoscutu urmatórele:

I. Localisarea pentru introducerea cârtiloru funduare este pre deplinu terminata:

a) in acele comune alu districtului Naseudu, luându afara comun'a Radn'a-veche, care concurgu la sedri'a judecatorésca din Naseudu, adeca: Bichigiu, Földru, Gaureni, Hordou. Rebr'a, Mocodu,

FOISIÓRA.

Cuventarea

despre cultur'a intelectuale si morale, rostita la serbarea arangiata in presér'a dilei sântului Andreiu. — de M. Tom'a cl. in a. III.

(Urmare si fine.)

Cultur'a morale este aceea potere vivificatoria carea misica vointi'a spre bine si face cá sa resara din trens'a faptele; iéra cultur'a intelectuale este poterea aceea, ce nutresce viéti'a manifestata in vointiá si face faptele rasarite din trens'a fruptifere si avantagiose. Cultur'a morale este desvoltarea tutororu aceloru insusiri ale animei cari facu pre individu ca sa fia deliciulu si dasfatarea sotietatii; iéra cultur'a intelectuale este desvoltarea aceloru insusiri ale mintei, cari facu pre individu a fi fal'a si glori'a societatei.

Cultur'a morale are de scopu a intemeiá o vietia fericita si placuta lui D-dieu; ploblem'a ei este a desvoltá in anima semtirile cele nobile si a coordiná tóta activitatea ei cu mintea si cu legea, si astfeliu a conduce pre omu pre calea gloriei, câ ci bine trebue luatu seam'a, tóta gloria numai in inbinarea cu morala este si pote se fia gloria adeverata, éra lipsita de o morala buna, fire-aru ca ori câtu de stralucita, totusi nu este gloria ci numai desiertatiune, — chiaru si cându ar portá atributulu de patriotica séu nationale. Cultur'a intelectuale are de scopu a intemeiá o viétia prospera si avantagiosa; problem'a ei este a ageri inteligenti'a, a o face poternica si patrundietoria, si a coordina legea si adeverulu cu semtirile animei, apoi astu-feliu a indreptá pre omu pre calea marirei, câci precum glori'a aterna dela morala astu-feliu si marirea aterna dela spiritu. —

Acestea suntu caracterele cele mai esentiali si mai evidente ale destingerei ce amu potutu eu sa aflu intre cultur'a intelectuale si cultur'a morale.

Cá sa potu acum deslegá si cestiunea aceea premisa, adeca, ca óre potés'aru multiamí natur'a omenésca numai cu un'a ori numai cu alta din acestea dóue, ori ca ea le reclama pre ambele, nu este greu.

Sa premitu intrebarea ca óre destulu i-aru fi omului numai cu inteliginti'a fâra de anima, séu din contra numai anim'a fâra de inteligintia spre a potea fi aceea ce este, adeca **omu**?.. Nu! nici fâra de un'a, nici fâra de cee-lalta omulu nu este si nu póte fi **omu**. Togm'a asiá se afla densulu si fatia cu cultur'a intelectuale si morale; nici fâra un'a nici fâra de ceea-lalta omulu nu este frumosu.

Lipsindu-i o inteligintia desvoltata prin cultura, nu-si póte ajunge scopulu animei sele desvoltata in simtieminte, câci ce póte sa faca o lumina debila, obscura, cu unu imperiu vastu de simtieminte perfecte. Lipsindu-i anim'a morale si nobila, adeca anim'a cu simtiemintele desvoltate, nu-si póte ajunge scopulu spiritului seu desvoltatu intelectualminte, câci ce póte sa faca o inteligintia mare, o lumina stralucitória, unu sóre frumosu cu o anima seraca si stérpa. Nimic'a!..

Fâra de desvoltarea corespundietória a acestoru doi factori din natur'a umana, nu ne potemu nici cândn ajunge scopulu ce urmarimu.

Lumin'a are lipsa de caldura si caldur'a are lipsa de lumina cá sa-si póta implini missiunea ce le-a prescris'o creatoriulu. Nici unu pomu lasatu sub ceriulu liberu nu infloresce la noi, si nici unu câmpu nu inverdiesce in gerós'a luna a lui Carindariu, fire-aru sórele ori-câtu de lucitoriu; si nici o flóre nu desvólta buchetulu seu de o si lipsitu prin maiestria de lumina, de gratiele dilei fire-aru chiaru lun'a lui Maiu.

Intru adeveru, viéti'a, fructele si inaintarea in lumea fisica resulta numai din anotempurile celea bune, cându lumin'a vine in unire cu caldur'a; si iérasi: viéti'a, fruptele si inaintarea in lumea omenésca resulta numai din bunastarea animei si a intelegintiei.

Esemplele si evenementele din lume ne dau destule probe despre acést'a; ele ne arata ca unde numai inteliginti'a este desvoltata si poternica, iéra anim'a seraca si stérpa de simtieminte nobile, acolo este putienu de speratu. De multe ori inteliginti'a lipsita de nobleti'a animei, este fatale; de multe ori inteligintiele fâra de animi simtitórie, in locu de a sporí binele si fericirea le risipescu si le devastédia. — Si iérasi unde numai anim'a e desvoltata si avuta de simtiuri morale, iéra inteligintia simpla si ignoranta, acolo inca e putienu de a sperá; in asemenea locu putiene se producu si multe lipsescu. De multe ori anim'a domnitória numai singura, lipsita de inteliginti'a corespundietórie, in locu de a intemeiá viétia fericita, retacesce dela fericire, abandonéza binele, si fiindu prea credula, curendu póte sa aduca pre omu préda, séu nesciintiei sele, séu speculei streine.

Ce se intempla chiaru in dilele nóstre cu privire la acést'a?.. tristu!... Ori-cine póte cunósce si vedea, ca o atare intelegintia, ce nu 'si are de camerada o anima buna, este in stare a se gloriá chiaru cându prin fortiele inventate de sine, póte sa stropésca pamentulu cu sânge; cându póte cá sa-si faca arme multe cá sa ucida cu ele, si cându póte cá sa despóia prin cursele sele, sa sploateze si sa compile pre altii mai debili. E fericire dara aici in acésta stare de lucruri?... e progresu spre bine?... bá nu! din contra **e terore, e nesigurantia e decadere!**.

Si iéra-si, ce se intempla acolo unde numai anim'a e mare, inse intelegiuti'a prea mica spre a potea conduce anim'a!.. Ori cine póte cunósce ca atare anima este in stare a se laudá chiaru cu naivitatea sea; este in stare de a se gloriá chiru cu nefericirile, ce lovescu asupr'a bietului omu, si a se plecá chiaru inaintea patimiloru ce sboru asupra-i; este lesne insielata de a-si lasá tóte ale sele stra-

---

*) Ni veti si nóue si publicului o mare placere. R.

Militei, Rebresor'a. Naseudu, Nepos, Parv'a, Poeni, Romuli, Runcu, Salv'a Suplai, Telciu, Zagr'a Suseni, Misloceni, Sioseni, Prund si Tihutia, Lesiu, Bistrisióra, Rusulu -Borgoului, Tiha, Morosieni, Gledin, Ilv'a-mica, Ilv'a-mare, Sieutiu, Cosn'a, Chirlibaba, Mogura, Maieru, Monoru„ Budaculu romănescu, Rodn'a-nóua, Rogla Săngeorgiu si St. Josefu.

b) in comunele districtului Naseudu si contienatóre de sedri'a judecatorésca din Bistritia : Nagyfalu si St. Ivanu.

c) in comunele totu acelui districtu si tienatóre de sedri'a judecatorésca din Maros-Vasarheiu : Maros-faleu si Marocz-Oroszfalu.

d) in comunele districtului Bistritia, luându afara comunele Dipsia si Terpiü si tienatóre de sedri'a judecatorésca din Bistritia, adeca : Krainémetu Bistritiare, Budacusasescu, Sin-giorgiu, Besenyeu, Jáádu, Letintie, Dumitr'a, Monaru, Ujfaleu Petrisiu, Pinticusasascu, Geln'a, Sikmnyir, Jonciu, Aldorfu Dumitritie, Ferihazu Vermesiu Gind'a si Zseicu.

e) in comunele districtului filialu Bardocz, contienatoriu de districtulu primariu Odorheiu si de sedri'a judecatorésca din Sepsi-St. György impartite judecatoriei cercuali din Barotu, adeca : Bardoz. Bibaczafalva Füle, Kis Baczonu, Magyarermeni, Olaszteleк, Szaldobos, Telegdi Baczon, si Warghya.

f) apoi in comunele districtului Miklosvár incorporatu cu Haromszék, si contienatóre de sidri'a judecatorésca din Sepsi-St.-Györgi adeca : Baroth, Bodos, Bölön Cöpecz, Nagy-Ajta, Közép-Ajta, Szaraz-Ajta, Miklósvár, Sepsi-Baczon, si Zalánpatak.

g) in fine, in comunele comitatului Albei-superióre, Agostonfalva, felsö Rákos si Urmös, care asisdere suntu impartite jndecatoriei cercuale din Baroth contienatóre de sedria judecatorésca din Sepsi-St.-György.

h) in comun'a orasienésca Sepsi-St.-György contienatóre de sedri'a judecatorésca de acolo.

i) in comun'a orasienésca Mediasiu contienatóre de sedri'a judecatorésca de acolo.

k) in comun'a orasienésca Oresthia contienatóre de sedri'a judecatorésca din Alb'a-Iuli'a.

l) in comun'a opidana Hatiegu contienatóre de sedri'a judecatóresca de acolo : in fine

m) in comunele comitatului Colosiu, care pentru impartirea otarului mai târdiu s'au localisatu, si anume : in Farago contienatóre de sedri'a judecatorésca din Marosiu-Vasiarheiu, in Legin si Berchenisiu, care concurgu la sedri'a judecatorésca din Clusiu.

Cârtile funduarie pre deplinu terminate a comuneloru mentionate, dimpreuna cu registrele parcelare de posessiune si desemnulu linialmenteloru de acele tienatóre se voru transpune dela 1-a Ianuariu 1873 la oficialele de cârti funduarie ordinate lânga judecatoriele mentionate sub II, unde ale vedea ori cui e permisu in órele oficióse.

II Afacerile de cârti funduarie le provede :

1) sedri'a judecatorésca din Naseudu pentru comunele enumerate sub I. a) alu districtului Naseudu.

2) sedri'a judecatorésca din Bistritia pentru comunele enumerate sub I. b) alu districtului Naseudu, si cele sub I. d) enumerate alu districtului Bistritia.

3) sedri'a judecatorésca din Marosiu-Vasiarheiu pentru comunele enumerate sub I. c) din districtulu Naseudu si a comunei Farago din comitatulu Colosiu enumerate sub I. m).

4) sedri'a judeccatorésca in Sepsi-St.-György pentru comunele enumerate sub I. e) f) g) h).

5. sedri'a judecatorésca din Mediasiu pentru comun'a Mediasiu enumerata sub i).

6) sedri'a judecatorésca din Alb'a-Iuli'a pentru comun'a Orestiha enumerata sub I. k).

7. sedri'a judecatorésca din Hatiegu pentru comun'a opidana Hatiegu numerata sub I.) in fine :

8 sedri'a judecatorésca din Clusiu pentru comunele Legin si Berchenisiu din comitatulu Colosiu, enumerate sub I. m).

III. Cu privire la trebile si afacerle officióse, care se voru incepe cu 1-a Ianuariu 1873 la fia-care din judecatoriele susu insemnate se emitu urmatórele provocatiuni si dispositiuni :

1) Se provóca tóte persónele, cari in urm'a vre-unui dreptu de proprietate, de pemnu ori de arenda, avutu inca pre tempulu autenticârei protocóleloru cârtiloru funduarie, séu celu pucinu câstigatu inca inainte de 1-a Ianuariu 1873, credu ca potu sa pretinda vre-o indreptare, intregire, descriere, adaugere, séu stramutare in protocólele cârtiloru funduarie, fia in privinti'a compunerei corpului funduariu séu a relatiuniloru de posessiune intabulate; cá aceste pretensiuni pâna inclusive la 31 Augustu 1873 cu atâtu mai vertosu sa le insinuiedie, cu câtu la din contra, acele spre daun'a unei alu trelea, care pre temeiulu increderiloru cuprinse in protocólele funduarie, incependu dela 1-a Ianuariu 1873 va câstigá ou credintia buna, alte drepturi tabularie, nu voru luá mai multu in consiedeeatiune.

Acést'a insinuare are a se intinde pre tóte drepturile de posessiune inca necuprinse in protocólele funduare, fâra osebire, ca óre in cârtile vechi esites éu neesite din usu, ori in fasiuni funduarie séu alte cârti, foie si registre, suntu cuprinse ori bá, si ori a intinsu o partida in privinti'a transcrierie de posessiune a vre-unui bunu câstigatu rogare la vre-o judecatoria, si judecatori'a a decisu asupr'a aceste instantie,i ori bá.

Deci indatorirea spre insinuare cade mai alesu pre tóte acele persóne, ale câroru dreptuji de posessiune la comissiunea localsârei nici prin sine nici prin representantii denumiti de comissiune s'au adusu in valóre ; séu cari nu au fostu in stare dupa regulele localisârei a-si legitimá afirmatulu dreptu mai tare de posessiune ori de compesesiune in contr'a posesorului faptico aflatu prin comissiune si inscrisu in protocólele funduare ; pretensiunea loru adusa inainte fia insemnata in protocólele funduarie séu in protocolulu generalu de pertractare, ori bá.

2) Mai departe tóte persónele cari :

a) pre realitâtile inscrise in protocólele funduare dupa detiermurirea prea inaltei patente de aviticitate din 29 Maiu 1853, si-au adusu in valóre dreptulu de avicitate séu de rescumperare pemnorale, au sub altu titlu legitimu si-au insusitu dreptu de proprietate, — séu câroru :

b) dupâ otarirea aceleiasi patente de aviticitate li se cuvine terminu mai lunga spre realisarea dreptului de rescumperarea pemnorale prin asta se provóca aceste pretensiuni pâna celu multu la 31 Aug. 1873 inclusive, spre incungiurarea urmâriloru de dreptu amintite mai in susu sub punctulu 1, a le insinuá, si in casulu amintitu sub a) procesulu de dreptu pendente, spre adnotare in protocolulu funduariu, séu dreptulu recâstigatu prin calea legala spre strapunere in acelasi ; iéra in casulu b) dreptulu de rescumperare pemnoralu, ce li se cuvine inca, spre insemnare in protocolulu funduariu a-lu legitimá cu documente autentice.

3.) Asemenea tóte persónele, cari pre bunurile nemiscatóre inprotocolate, séu si-au câstigatu dreptu de prioritate, pemnu, servitute, au alte drepturi prin intabulari, insemnâri, adnotatiuni, ori conscrieri pemnorale judiciari, séu pâna la 1-a Ianuare 1873 inca-'si voru castigá, se provóca, aceste drepturi din scopulu inscrierei loru in fói'a sarciniloru corpuriloru funduarie pâna celu multu 31 Decembre 1873 inclusive cu atâtu mai siguru a-le insinuá, cu câtu din contra dreptulu prioritatei castigate mai inainte si-lu voru perde ; pre-cându din contra facendu insinuare, la tempu cuvenitu, dreptulu de antaietate castigatu pâna la 1-a Ianuare 1873, i voru remane in valóre facia si cu a cei castigatori si creditori ipotecari nuoi. cari au castigatu dreptu de proprietate séu de pemnu dupa diu'a acumu mentionata.

4.) Acelea pretensiuni. care se basadie pre deobligamintele urbariale, séu alte referintie de acea natura, regulate prin patent'a din 21 Iuniu 1854 edata in foia de legi imperiale, bucat'a LV. Nr. 151 suntu eschise de la provocarile edictale spre insinuare si demostrare, precumu si de la pertractarile obicinuite in urm'a edicteloru fora deosebire, fia acele in protocólele de localisare prenotate, ori ba.

5.) Terminii edictali prescrisi in aliniele precedinti, nu admitu neci prorogare, neci iustificare ori innoire de procesu.

6.) Publicatele protocóle funduare se voru considerá si conduce de la 1-a Ianuariu 1873 incependu cá carti funduarie conformu §. 321 din codicea civile generale ; deci incependu dela diu'a mentiunata drepturi nóue de proprietate, ipoteca ori alte drepturi reali asupra bunuriloru nemiscatóre indroduse in ele, se voru poté castigá si transferi asupr'a altor'a, precumu si a se sterge numai prin intabulare legale in acele carti, fora de a derogá inse pretensiuniloru asupra acestoru bunuri nemiscatóre mai nainte castigate, insinuate si legitimate in terminulu edictale.

7.) Prescriptele, dupâ cari voru avé de a se intreptá pârtile si judecatoriele la implinirea si esecutarea trebiloru si afaceriloru oficióse, insemnate in acestu edictu, suntu cuprinsu in procesur'a transilvana pentru cartile funduarie, emisa cu ordinatiunea Ministeriului de Justitia ddto. 5 febr. 1870 (Archivulu ordinatiuniloru, anulu 1870 fasciorra I. si II.)

8.) Acei creditori, cari prin óre-carea transcriere aru suferi stricaciune cu privire la prioritatea pretensiuniloru loru transcrise séu transcriendu esceptiunile si fatia cu un'a a trei'a persóna le potu realisá inca in siese luni dupâ terminulu defiptu in punctulu 3, — adeca pâna la finitulu lunei Iun. 1874. referésca-se acele eseptiuni la validitatea pretensiuniloru, la incetarea, ori prioritatea loru. — Dupa decurgerea acestui terminu, facia cu o a trei'a persóua nu se voru mai poté realisá asemene eseptiuni.

9.) Judecatoriele indicate sub II. in afacerile loru voru intrebuintia sigilulu judecatoriei respectve.

Clusiu 20 Noem 1872.

Directiunea r. u. de carti funduarie pentru Transilvani'a.

---

inului, si a se increde fâra temere chiaru aceloru ce ducu pre omu la vendiare, la mórte. E fericire dóra aici in acést'a stare ? . . . e progresu spre bine dóra ? . . . bá nu ! e miseria. —

Iéta dara dómneloru si domniloru, natur'a omenésca nu se póte multiamí nici cându, nici cu cultur'a mintiei numai fâra de a animei, nici cu a animei fara de a mintei, ci ea reclama pre amendóue, pricependu ca numai astu-feliu se póte aventá la destinulu seu.

Si intrebe ori-cine pre miserulu ce ascépta indurarea publicului, cá sa-si astempere suferintiele sele ; séu intrebe pre nefericitulu, ce din labirintulu necadiuriloru sele, ascépta si cere indurarea de unu sfatu bunu prin care sa se solveze, si i voru respunde toti in sensulu acest'a ?

Deci, cine nu se intereséza nici de anima nici de inteligintia, este in periclulu de a deveni fientia defectuósa in lume, si inca fórte probabilu, si degenerata ; cine se ingrigesce numai de inteligintia, iéra anim'a o nesocotesce, retacesce fórte ; si cine se intereséza numai de anima iéra inteligenti'a o nesocotesce gresiesce multu.

Acestea le-a cunoscutu fórte bine si acestu barbatu despre care amu amintitu, le-a priceputu bine acestu parinte alu nostru alu cârui nume, ne-a datu placut'a ocasiune la acést'a convenire, si pentru aceea a sacrificatu densulu atâtea osteneli, pentru aceea a portatu atâtea lupte spre a ne deschide scól'a si a ne intarí biseric'a nóstra. Si oh ! câtu de fruptifere au fostu ostenelele sele ; oh ! câtu de multu a potutu implini dorinti'a de ne ferici. Istoriculu Guizot a disu : „A spune cine-va pentru ce unu barbatu mare vine la o epoca óre-carea, si ceea ce elu pune dela sine in desvoltarea lumei, nimenea nu o póte, acést'a e unu secretu alu provedintiei.

Moise Tom'a

Dev'a, 2 Decembre v. 1872.

Domnule redactoru ! Binevoiti, ve rogu, a publicá numele binevoitóreloru dómne române ce dejá s'au grâbitu a ne tramite afraudele d-loru pentru **Loteri'a pentru terminarea bisericei române din Dev'a.** *)

Obiectele primite pentru loteria.

Dómn'a Iekim (Sabiiu). Unu portretu a lui Michaiu Eroulu. O misina de cafea de porcelanu. O sticla afumaturi. Unu costumu de baia. O parechia de camesieni impletiti. Siése garnituri de perina impletite.

Dn'a C. Poenariu (Bucuresci). O punga de tabacu impletita cu auru si metasa.

Dsiór'a Flórea de Dunc'a (Bucuresci). O perina brodata in reliefu.

Dsiór'a Cassandr'a de Dunc'a (Bucuresci). O parechia pantofi brodati cu lâna si metasa.

O batista finu brodata in gimnasiu de fete din Bucuresci. Dn'a Zacharescu directórea institutului.

Dr'a Minerv'a Draghiciu (Dev'a). O perina brodata cu metasa pre catifea.

Dr'a Ecaterin'a Draghiciu (Dev'a). Unu sachetu de batiste brodatu. O punga impletita de metasa.

Dn'a Herbai (Dev'a). O cascueta brodata.

Dsiór'a Herbai (Dev'a). O tavitia de lampa.

Dn'a Euphehi'a de Horvatu (Dev'a). Unu portu-bilete brodatu. Unu cosiuletiu de bilete.

---

*) Dómn'a Elen'a Papiu, din motive imperióse, a lasatu asupr'a mea si functiunea de cassiera. Rogu deci pre tóte dómnele ce voru binevoi de acum inainte a ne mai tramite obiecte pentru loteria-enpositiune a le adresá mie in Dev'a.

Constanti'a Dunc'a Schiau,
presiedint'a comitetului pentru loteria.

Dr'a Horvatu (Dev'a). O taritia. O garnitura de sfesinice.

Dn'a Constanti'a de Dunc'a Schiau (Dev'a). O perina brodata cu auru. O garnitura camasia finu brodata sî cu dantelle.

O cravata brodata. Unu albumu Carolu I. (Splendidu imprimatu in Bucuresci). O colectiune de 5 enp. cârti, ultimele sale opuri.

Dn'a Elen'a Papiu (Dev'a). Unu acatistu legatu in catifea cu copcii de argintu.

Dr'a An'a Piso (Sacarâmbu) O cascueta de casa lucrata cu firu. O centura de pusica lucrata cu lâna sî metasa.

Dr'a Gisel'a Stirbu. O corfa de parete de margele. O parechia pantofi brodati.

Dr'a Elis'a Flórea. Trei fetie de perina lucrate de bumbacu.

Dr'a Otili'a Kolossi. O perina de ace de margele.

P. S. La ocasiune rugâmu pre dómnele romône la care ne-amu adresatu prin scrisori séu diuarie sa binevoiésca a grâbi cu tramiterea generóseloru d-loru afrande pentru cá sa potemu infiintiá loteria in profitulu bisericei române din Dev'a.

C. de D. S.

Romani'a.

„Celimu — in „Monitoriulu Oficiale.“

Joi, 30 Novembre la amédi, I. S. Domnitoriulu, incongiuratu de cas'a sea civile sî militara, si in presenti'a dloru ministri, a primitu cu solemnitate obicinuit'a, comissiunea alésa de camera pentru a presintá Mariei Sele respunsulu adunârei la discursulu tronului, d. Dim. Gr. Ghic'a a cetitu urmatórea adresa:

Prea Inaltiate Dómne, Adunarea deputatiloru a ascultatu cu fericire cuvintele rostite de câtra Mari'a Tea, cu ocasiunea deschiderei sessiunei sele anuale. O intielegere leala intre poterea legiuitóre sî cea esecutiva basata pre respectulu scrupulosu alu prerogativeloru loru reciproce, intarite printr'unu controlu seriosu, va fi totu-déun'a cea mai buna garantia de ordine si de stabilitate.

In ceea ce privesce regularea financieloru, camer'a nu s'a datu in laturi de a votá nóue imposite. Adaogerea acestoru sarcini a fostu compensata prin creatiuni importante de utilitate publica. Natiunea, care supórta cu barbatia greutâtile, nu va intârdiá a semtí sî bine-facatórele resultate economice ale stârei de lucruri.

Câile ferate, acestu midilocu de prosperitate, constitute pentru noi mai alesu o conditiune esentiale a poterei nóstre productive; fâra densele agricultur'a nóstra n'aru mai fi potutu pre viitoriu sustiene concurenti'a din ce in ce mai ameninti'atóre a altoru state. Suntemu multiamiti Mari'a Tea, de incredintiarea ce ni se da ca construirea restului, resoulu atâtu de importantu pentru productivitatea intregei linie, este de acum asigurata. Camer'a a cautatu sa dea acestei cestiuni o solutiune practica si justa; ea va formá sî in acésta sessiune objectulu celoru mai serióse preocupatiuni.

Institutiunea creditului fonciaru, pre care camer'a spera ca va fi in mesura a o votá chiaru in sessiunea acést'a, va mai indestulá inca o trebuintia profunda semtita de tiér'a intréga.

Poteti fi siguri asemenea, Pre Inaltiate Dómne ca Adunarea nu va refusá cheltuielile neaperate pentru intretienerea sî desvoltarea poterei armate necesara siguratiei sî demnitâtiei tierei. Vomu cautá totu-d'odata sa ajungemu la acestu scopu printr'o intielépta cumpanire a resurseloru de cari dispunemu.

Câtu pentru nóuele reforme ce ni se anuncia prin mesagiu, camer'a le va cercetá cu tóta atentiunea ce merita. Printr'o intielépta aplicare a legiloru, se da pre facia defectele sî neajunsele loru, sî representatiunea natiunale va fi pusa in stare de ale aduce imbunatatiri adeverate, câci ele suntu indicate prin practica sî prin esperintia.

Adunarea Prea inaltiate Dómne, are convinctiunea ferma ca imbunatatirea legiloru va fi constanta ingrigire pentru guvernu, sî ca nu va incetá de a-si indreptá tóta solicitudinea sea asupr'a alegerei personalului chiamatu ale aplicá. Astu-feliu numai, legile votate trecu din domenulu teoriei in acel'a alu fapteloru sî eserséza asupr'a societâtiei influnti'a loru bine-facatóre.

Amu vediutu cu placere Prea Inaltiate Dómne, ca guvernulu Mariei tale nu marginesce numai ingrigirea sea la interesele materiali ale presentului. Religiunea, care inaltia sufletulu, instructiunna care luminédia spiritulu suntu cele dóue temelii statornice pre cari se va asiediá ori-ce societate preocupata de viitoriulu seu. Camer'a nu va crutiá nimicu pentru a satisface pre deplinu aceste interese scumpe natiunei române.

Amu primitu de asemenea cu multiamire, Prea Inaltiate Dómne, asigurarea ca relatiunile nóstre cu poterile straine suntu satisfacatóre. Guvernulu sî natiunea româna, tari prin sentiementulu drepturiloru de autonomia ale tierei, consacrate prin tractate, voru scí prin energia sî moderatiune practicá si totu de odata a cere respectulu legaturiloru internationale.

Adunarea, Mari'a Tea, sî cu acésta ocasiune, reinoiesce espressiunea intregului seu devotamentu câtra August'a Persóna sî câtra dinasti'a Mariei Tele.

Sa traiesci Mari'a Tea!

Sa traiésca Mari'a Sea Dómn'a!

Domnitoriulu respundiendu, a rostitu urmatórele:

Domnule presiedinte, domniloru deputati, Ve multiamescu pentru sentimentele sincere ce-mi esprimati. Vócea tierei o voiu ascultá totu-déun'a cu bagare de séma, sî ve repetu, cu acésta ocasiune, ca datori'a Mea de a indeplini scopulu ce provedinti'a sî increderea natiunei mi-a desemnatu, va fi mai pre susu de ori-ce consideratiune.

Asceptu, domniloru deputati, cá sa nu amu de câtu a me felicitá — cá sî pâna acum — de binevoitoriulu concursu ce, speru, ca ve-ti urmá alu dá silintieloru guvernului meu care, la rendulu seu, nu se va departá nici odata dela datori'a ce are de a aperá interesele statului sî a mantiene principiulu armoniei poteriloru. Astu-feliu; dloru vomu conduce destinele Românìei pre calea cea mare.

Fi-ti bine incredintiati ca semtimu, atâtu Eu câtu sî Dómn'a o adeverata placere primindu urârile ce Ne vinu din partea mandatariloru natiunei.

Varietâti.

⁂ O suma de corespondintie din tóte pârtile tierei relative la serbarea onomastica din 30 Novembre a Archipastoriului nostru ne venira spre publicare, cari inse din lips'a spatiului trebuie sa le amintimu numai sumariter, despre cari rogâmu pre on. corespondenti a ne scusá sî a nu ne luá in nume de reu ca nu potemu satisface dorintieloru loru cari suntu de altmintrea identice cu ale nóstre.

⁂ (†) Simionu Brateanu parochulu din comun'a bisericésca Potocu, Protopresbiteratulu gr. or. alu Turdei superióre, dupâ unu morbu indelungatu de tifusu a repausatu in 1 Decembre 1872 in anulu alu 57 alu etati-i sî alu 24 alu preotiei sale. Doliulu acestui adeveratu pârinte sufletescu lu porta cu mare intristare a inimei vaduvit'a preotésa a versului impreuna cu trei feciori sî doue fete remasi orfani. Intre acesti orfani, speranti'a sî radiamulu acetei familia aduncu intristate, este fiulu seu medilociu, Mihailu Brateanu, clericu abs. sî candidatu de preotia in aceea parochia. Ceremonialulu funebrala au avutu locu in biseric'a locale in 3 Decebre. Servitiulu funebrale s'au sevirsitu sub pontificatulu Par. Pppu onorariu Iosifu Brancovanu cu asistinti'a aloru preoti. Cuventulu funebrale s'au rostitu de catra Par. Galathionu Siagau din Idicelu; iéra iertaciunile de câtra par. Pontificatoru. Poporulu din Potocu au perdutu in reposatulu preotu, unu adeveratu parinte evlaviosu sî stimatu de toti. Poporulu din Potocu se afla cu atâtu mai intristatu, câci de unu tempu indelungatu nu s'au seversitu s. liturgia in aceea comuna, sî — respectiv'a Administratura ppésca — de-sî au fostu avisata — n'au dispusu cele necesarie nici pentru inmormentarea reposatului parochu; nici au denumitu — pâna la chirotonirea candidatulu, — unu preotu administratoru, atâtu pentru ca asiá prescriu canónele, câtu sî mai vertosu cá sa mângaie unu poporu lipsitu cu totulu de cele Dumnedieesci. —

⁂ (Stilu Transcarpatinu). Unu diuariu de preste Carpati publica unu articolu de fondu sub urmatoriulu titlu „Eshalatiuni miasmatice din balt'a cea négra a ortod-ochs-iei ultramontane.“(!!) Sa se observe cuventulu ortodocsiei cá sa-i iasa la lumina cuventulu ochs adeca boulu! Noi credemu ca ori care cetitoriu trebuiá in acelu titlu sa recunósca boulu sî fâra a desface cuventulu ortodocsi'a. „Cur. d. Iassi.“

Dev'a, 5 Decembre st. v. 1872.

Domnului Dobo de Rusic'a!

Scrisórea domniei tale in „Telegr. Rom.“ nr. 91 a anului curentu despre mine in interesulu adeverului, sî pentru aperarea onórei mele me indatoréza si silesce a me mai declará sî eu.

D-ta afirmi sî acum, sî vrei a faci lumea sa créda nu numai, ca eu a-si fi falsificatu unu conclusu protocolaru comunalu in Sibotu, adeca celu sub nr. 19/1870, — ci, dupa declaratiunea mea, provocatu de d-ta, in nr. 88 si 89 a „Telegr. Rom.“ cu obrasnici'a impertinente cumca eu singuru asiu fi recunoscutu falsificarea respectiva mie imputata.

Unde, sî cându amu recunoscutu eu vre-odata falsificarea mie imputata?

Déca d-ta deduci din declaratiunea mea data in „Telegr. Rom.“ nr. 88 sî 89, cumca eu asiu fi recunoscutu falsificarea, — apoi cu d-ta nu e de a vorbi, ba nici prin scrisóre a-si face omulu tréba.

D-ta afirmi; 1. cumca eu amu conceputu conclusulu sub nr. 19 — care aru fi falsificatu, — in Orasthía, unde amu dusu protocolulu; 2. cumca asiu fi dusu protocolulu satului cu mine la Orasthía, unde a-siu fi facutu conclusulu.

Faptele aceste amendóue nu suntu de nici o insemnatate. Dus'amu eu protocolulu cu mine séu ba — sî facut'amu eu conceptulu, séu Maniu — totu atât'a.

Déca aru fi adeverate, nu asiu avé causa de a le negá, cá fapte ale mele.

De mai mare insemnatate 'mi e afirmatiunea d-tale — din punctu de vedere a adeverului, s'au a minciunei. Eu conceptulu scrisu de Maniu in protocolu nu i l'amu facutu, nici nu l'amu vediutu pâna in 5 Apr. cu ocasiunea verificârei Apoi protocolulu satului inca nu i l'amu fostu dusu la Orasthia.

Prin urmare afirmatiunea d-tale in privinti'a conceptului si a protocolului e o minciuna góla, dara nestricaciósa sî nevatematóre.

Eu de minciuna numai cá atare me miru. O dóra prin ast'a vrei d-ta a face lumea sa-ti créda, cumca d-ta le scii tóte meruntisiurile; cá apoi sa poti face pretensiune la crediamentu sî in privinti'a minciuniloru mai insemnate, de cari voiu aretá unele mai incolo, sî precum e sî cea de deasupr'a?

Ce se atinge de insasi falsificare, dupa párerea d-tale; déca aru fi chiaru asiá, precum vrei d-ta sa fiu adeca:

„Cumca in protocolulu — numai conceputu (ori de cine) inse inca de nime susbscrisu, ci numai pregatitu sta scrisu espresu: ca comunitatea poftesce cá Nagy neavendu dreptu a luá acei 12 fl. pentru cuartiru sî a-i dá la Fejér sa-i intórca indereptu casei alodiale.“

Sî apoi in conceptulu facutu de mine in 5 Aprile 1870 cu ocasiunea verificârei de protocolulu susu-citatu — facendu-se modificare sta asiá:

„Representanti'a comunala impreuna cu antistele comunalu Ioanu Viorelu etc. nu va face nici o dificultate in contr'a sumei pomenite.“

Totu-si vorba de verificare nu póte fi.

Déca o astu-feliu de fapta e falsificare; apoi de câte ori, la adunârile scaunale, comitatense, la universitatea din Sabiiu, la dietele tierei, la senatulu imperialu, cu ocasiunea verificariloru de protocóle despre siedintiele trecute, se facu schimbâri in conceptele pregatite de notari — totu-déun'a se aru face falsificâri de astea, de cari me invinuiesci domni'a-tea, si magistratulu din Orasthia.

Domni'a tea ai protocolulu originalu in Sibotu sub dispositiune. Uita-te in elu, si te vei convinge, cumca conclusulu si propunerea mea facuta in siedinti'a comunala, e scrisórea notariului Maniu — apoi urmédia scrisórea mea din 5 Aprile 1870 impreuna cu subscrierile originale; sî vei vedea, cumca scrisórea mea cuprinde in sine schimbârile facute de representanti'a comunala cu ocasiunea verificârei.

(Va urmá.)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 100. ANULU XX.

Sabiiu, in 14|26 Decembre 1872.

ad Nr. cons. 1079/1872.

Incunosciintiare.

In legatura cu decissiunea consistoriale din 10 Ianuariu a. c. Nr cons. 37 publicata in „Telegr. Romanu“ din 3/15 Februariu a. c. nr. 10. se aduce prin acést'a la cunoscinti'a publica : ca supunendu-se censurei prescrise in acum numit'a decissiune consist. P. P. Georgiu Reulu, parochu in Ludosiu, Teodoru Necsi'a, parochu in Bungardu, Ioanu Craciunu, parochu in Apoldulu de susu si DD. Visantiu Maniu, juristu absolutu, si Veniaminu Almasianu, clericu absolutu si juristu, — s'au aflatu apti pentru de a fungá cá aperatori in cause matrimoniali si disciplinari naintea foruriloru nóstre bisericecsci si scolari, spre care sfersitu li s'a impartasitu si bine-cuventarea archierésca in intielesulu §-fului 442. din Dreptulu Canonicu.

Sabiiu in 12 Decembre 1873.

Dela Secretariatulu Consistoriului archidiecesanu.

Aniversarea Metropoliei nóstre.

Marti in 12/24 Decembre amu serbatu a opt'a aniversare dela reinfiintiarea séu restituirea metropoliei nóstre. Unu evenementu insemnatu in viéti'a nóstra natiunale bisericésca si dupa sperantiele nóstre, unu evenementu, a cârui insemnatate posteritatea nóstra va sa-lu admire mai multu decâtu generatiunea presenta.

In vr'o câte-va trasuri sa impartasimu publicului cetitoriu cum s'au serbatu aici diu'a acést'a natiunale-bisericésca. Luni in prediua la 4 óre dupa amédi, a fostu in biseric'a din cetate rogaciune de sér'a solemna cu lithia ; la 7 óre sér'a au iluminatu elevii institutului nostru teologico-pedagogicu edificiulu seminariale ; Marti diminéti'a a fostu servitiu ddieescu solemnu impreunatu cu rogacioni de multiamita ; si la acest'a si la celu de séra din ajunulu aniversârei pontificà P. Archimandritu si Vicariu Archiepiscopescu Nicolau Pope'a. Sub decursulu liturghiei rostì P. Protopresbiteru alu Sabiilui I si Directoru alu Institutului nostru teologico-pedagogicu, Ioanu Hani'a, o cuventare acomodata dilei festive, prin carea aminti pre scurtu trecutulu nostru natiunalu bisericescu, luptele nóstre sub scutulu vechiei nóstre metropolie, fatalitatea, ca mai atunci candu cugetamu a fi scapati de bântuielele trecutului se aflara chiaru doi capi bisericesci Teofilu si in fine Atanasiu, cari, sedusi de promissiuni false, sfarma si distrugu biseric'a, deschidu drumulu urei intre frati si aducu cele mai mari napastuiri asupr'a româniloru ; arata starea in carea se aflà biseric'a nóstra pâna la 1845 si cum provedinti'a ni-a tramisu unu barbatu, carele prin staruinti'a sea neobosita a restauratu la 1864 aceea ce nimenea nu mai voiea sa créda, metropoli'a cea perduta inainte cu 164 de ani. — Sperându ca vomu poté publicá la tempulu seu cuventarea intréga ne multiamimu de asta-data cu cele atinse in liniamentele cele mai generali.

Dupa servitiulu ddieescu intieleginti'a de aici din cleru si laici s'a presentatu inaintea Escelentiei Sele Presântitului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, sub conducerea Preacuviosiei Sele P. Archimantritu si Vicariu Archieppescu Nicolau Pope'a, carele in pucine si nimerite cuvinte arata momentuositatea serbarei dilei aniversarie, atinge marimea evenementului trasu la indoiala si dechiaratu de unu pium desiderium chiaru si de barbati mai insemnati de ai nostri si realisatu totusi de Escelenti'a Sea, a carui opu se póte dice ca este restaurarea Metropoliei.

Escelenti'a Sea manecându dela impregiurarea ca ne aflâmu in apropiarea Craciunului aduce aminte ca biseric'a nóstra canta cu ocasiunea acést'a : Nascerea Ta Chse Dumnedieului nostru resarit'au lumei lumin'a cunoscintiei!

Lumin'a cunoscintiei inse este sciinti'a de carea lumea se nesuiesce acum a fi condusa. Ceea ce s'a facutu in si cu biseric'a nóstra s'a facutu fâra de a avé lipsa a vatemá séu batjocorí pre cineva totu numai pre basea sciintiei, carea dupa cum s'a esprimatu si in prefati'a opului intitulatu „Enchiridionu“ este corespundietórie si pentru seculului nostru. De lumin'a cunoscintiei a fostu condusu si Majestatea Sea Imperatulu si Regele nostru cându in ajunulu craciunului unei biserici crestine s'a induratu prea gratiosu a sanctiuná dorinti'a nóstra comuna, Metropoli'a nóstra.

Eata dara detorinti'a nóstra, cá si noi sa ne nisuimu câtra sciintia, câci lucrurile cari se intreprindu fâra de dens'a, cum suntu si ale fratiloru serbi, nu ducu la nici unu resultatu bunu. Astadi numai ce e condusu de lumin'a cunoscintiei, de sciintia, póte prosperá.

Poftindu tuturoru serbatorile ce voru urmá fericile impartasì binecuventarea Archierésca, cu care se si terminà festivitatea aniversârei.

La aniversare.

Scriemu sub impressiunea celoru audite si vediute cu ocasiunea solemnitâtiei unui evenementu epocalu, a unui evenementu, pre care noi adese-ori nu-lu privimu din o perspectiva, nici in privinti'a trecutului nici a viitoriului, pentru cá sa-lu potemu cuprinde. Omenii in genere suntu dedati a considerá numai partea cea angusta a presentului, si adese-ori, dupa cum face acelu ce privesce unu edificiu, cauta si se impedeca de colórea sea cea incaruntita de seculi, dara nu considera soliditatea si eleganti'a stilului, nu monumentuositatea intregului. Festivitatea aniversârei ne pune inse in pusetiune cá sa cautâmu nu numai la ce ne infatisiéza presentulu si esteriorulu acestui'a, ci sa ne nisuimu a cuprinde obiectulu festivitâtiei aniversarie, metropoli'a nóstra in totu cuprinsulu ei.

Déca nóue româniloru din Transilvani'a si Ungari'a nu ni-a fostu remasu alte monumente, in cari sa fia sapatu trecutulu nostru pâna la origine, apoi biseric'a, ea unic'a, ni-a fostu remasu, si inca in periferi'a aceea, in carea s'a intemeiatu in seculii cei dintâiu ai crestinatâtiei.

O lumina perfecta asupr'a firului istoricu, carea sa ne arate prin ce fase a trecutu acestu monumentu in primii seculi inca nu este. Negur'a ce jace asupr'a primiloru seculi ai istoriei nóstre natiunale, sciinti'a o va delaturá si atunci nu vomu presupune, ci vomu scí cum a fostu inceputulu bisericei nóstre . . . . . si mai detaiatu. Un'a scimu inse si acum si adeca, ca Metropoli'a nóstra se incepe mai odata cu crestinatatea, ca ea a fostu martora la fórte multe si mari schimbâri politice, trecendu in revista imperatie ; preste ea au venitu invasiuni, cari au vatematu, au ciungaritu din edificiulu ei esternu, dara fundamentulu ei a remasu, si pentru aceea ea nu ne-a servitu numai de pastratori'a scirei despre originea nóstra, ci, dupa cum marturisesce presentulu, a fostu si este radimulu celu tare alu crestiniloru nostri in moralitate, conditiunea principale a fia-cârei societâti omenesci cu potere de viétia in sine, si promite a fi si in viitoriu mai multu déca o vomu scí apretiuí.

Din cele ce scimu ca s'au petrecutu, din cele ce le vedemu si noi insine ca se intempla, ne potemu dara totu-si si noi face o idea despre insemnatatea objectului nostru, potemu cunósce si gasì ca objectulu acest'a este maretiu, ca este demnu de a ne aduce deosebitu aminte de densulu in diu'a aniversârei sele.

Aducerea aminte inse sa se faca sub scutulu sciintiei resarite de odata cu nascerea lui Chsu. Pentru ce o dicemu acést'a ?

Noi avemu restituita Metropoli'a in periferi'a ei. Institutiunile ei bisericesci suntu acele ce au fostu de cându s'au constituitu biseric'a. Acele inse au fostu totu-déun'a, dara nu au fostu folosite totu-déun'a dupa cum se cuvine si de ací apoi caderea nu a metropoliei, ci a membriloru ce o representau pâna la starea cea de atâtea ori descrisa, dara cu deosebire pâna la plasticitate depinsa in opulu celu renumitu intitulatu : „Vechi'a Metropolia.“

Acum iéra ne-amu inaltiatu la dens'a, i-amu regasitu basele nevatemate, este de lipsa cá edificiulu esterioru alu bisericei (congresu, sinóde) sa-lu radicâmu pre densele ; din trensele si prin trensele sa ne recreâmu in religiune, religiositate si moralitate pentru ca ele suntu „compuse cu mare intielepciune si acomodate literei si spiritutului invetiaturiloru celoru vecinice ale lui Chsu si inaintéza folósele teoretice si practice ale clerului si poporului credinciosu, câci ele cuprindu in sine invetiaturile luminatórie si civilisatórie pentru toti tempii.“ *)

Mare promissiune in cuvintele citate! si cu tóta marimea adeverulu implinirei nu se póte negá nici decum din natur'a promissiunei. Viéti'a bisericésca derivata din invetiaturile cele vecinice trebuie sa fia aplicata in unu modu dreptu si sinceru si atunci resultatele promise vinu de sine ; ele trebuiescu numai puse in lucrare in unu modu impreunatu cu serguintia si cu intielepciune si resultatele promise nu voru intârdiá a se aretá in celu mai scurtu tempu, pentru ca, precum se dice in acel'a-si locu citatu mai la vale : „classicitatea canóneloru bisericei nóstre nu numai n'au perdutu nimic'a pâna astadi din insemnatatea loru intensiva si estensiva, ci ca inca s'au maritu valórea loru, pentru ca scimu din opuri scientifice ca literatii natiuniloru civilisate, fâra deosebire de religiunea loru, din intrég'a Europa, le studiéza, si le traducu acele in limbele loru cá nisce producte classice ale crestinatâtiei primitive si cu laude le infatisiédia posteritâtiei.“

Suntu unii cari séu din convingere falsa, séu din seductiune calculata de altii voiescu a detrage preste totu, si apoi cu privire la referintiele nóstre in specie insemnatatea bisericei ce o gasimu depusa in cuvintele citate. Prin detragerea acést'a voru cá sa abata interesulu fia-cârui crestinu ortodocsu de viétia bisericésca, infatiesindu-o pre césta din urma de unu ce superfluu fatia cu lumea cea materiale din dilele nóstre.

Cându amu disu de imperatiele si schimbârile ce s'au petrecutu sub decursulu duratei metropoliei nóstre au pututu sa cugete ori-cine numai decâtu, ca astfeliu de interese materiali voru fi esistatu si in alte tempuri. Ba ce e mai multu in modu mai duru si mai crudu cautá de multe ori interesulu materialu si alu vanitâtiei sa abata pre crestini dela calea desemnata de invetieturile lui Chsu cele eterne. Si mai multu, déca cautâmu asupr'a bisericei crestine preste totu, aflâmu ca astfeliu de interese se iveau chiaru si in sinulu servitoriloru bisericei, asiá incâtu cutare societate cercetata de unu astfeliu de reu erá amenintiata cu perdere totale chiaru din caus'a servitoriloru bisericei insisi. Dovéd'a cea mai invederata o avemu si in biseric'a nóstra natiunale pre la finea seculului alu XVII si la inceputulu seculului alu XVIII. Dara câte unu barbatu, care nu lasá sa se stinga foculu celu sacru aprindea in scurtu tempu vapai'a de nou si mantuiá pre cei amenintiati si i rechiamá iéra la nóua viétia.

Déca potu barbati singuratici sa folosésca atâtu de multu omenimei cu ajutoriulu veciniceloru invetiaturi, cu câtu va fi mai bine cându o societate intréga, o natiune intréga le va avé dreptu de faclia pentru a-i luminá pasii ei ?

---

*) Vedi „Enchirid.“ de Andreiu Baronu de Siagun'a, prefati'á pag. VI. R.

Ori cum vomu considerá dara institutiunea bisericei nóstre, vomu dá de intensivitatea si estensivitatea asiediaminteloru ei, si impregiurarea acést'a nu numai ne justifica atentiunea câtra evenementulu reinvierei Metropoliei nóstre, dara ne impune si datorinti'a cá cu si afara de ocasiunea aniversârei sa ne interesâmu de acea institutiune ; inse de câte ori ne vomu interesá totu-déun'a sa ne aducemu aminte de cuvintele Parintelui nostru Archipastoriu, si interesulu nostru sa se faca in intielesulu luminei cunoscintiei?

Tratatulu de comerciu cu Austri'a.

Espunemu aici basele pre care camer'a de comerciu din Vien'a au propusu ministeriului Austro-Ungaru incheiarea unui tratatu de comerciu cu tiér'a nóstra.

Camer'a de comerciu arata mai intâiu importanti'a unui asemenea tratatu, din caus'a relatiuniloru intinse de comerciu dintre Romàni'a si Austro-Ungari'a. Vediendu seriósele silintie a guvernului românu de a introduce in tóte privirile in tiéra cultur'a occidentului, camer'a nu se indoiesce ca si in privirea comerciului Romàni'a nu aru dorí sa admita aceleea-si base pre care le aflâmu in tóte tierile civilisate, si ca de siguru propunerile Austro-Ungare voru gasì la noi o primire pretinósa si bunavoitóre. Acestu complimentu a-lu adresá tierei nóstre lu intielegemu prea bine : „principiele pre care se baséza comerciulu in tierile apusene“ nu suntu altu ce-va decâtu liberulu schimbu ; prin asceptarea magulitóre ca tiér'a nóstra care merge in tóte privirile dupa ideile culturei occidentului nu va calcá aceste principie tocmai in privirea comerciului, camer'a de comerciu pregatesce numai spiritele pentru propunerea ce face apoi, de a se ficsá prin tratatulu mentionatu macsimulu tacsei nóstre de importu la 7½ % pentru ori-ce objecte, bá pentru unele precum lucrurile de auru si objecte de lucsu sa se reduca chiaru mai josu, la 5%. Asiá dara mai intâiu voiesce camer'a de comerciu sa nu tae possibilitatea de a urcá tacsele de importu pentru proteguirea industriei nóstre, pentru totu-déun'a, sa prefaca impunerea din tratatulu de Parisu in o invoiéla de buea-voie, dupa cum amu lamurit'o in numerulu de eri. Alu doilea voiesce sa eftinésca pre câtu sa póte lucrurile de lucsu pentru a potea vinde mai multu in tiér'a nóstra, pentru a provocá si mai multu in tiéra tendinti'a spre ruinarea ce este dejá atâtu de pronunciata in gospodari'a nóstra. Din contra este de principiu ca asupr'a lucruriloru de lucsu sa se puna tacse mai grele, pentru a nu latí gustulu cheltuelei neproductive la cei ce nu au de unde sa le faca. Déca nu din acestu punctu de vedere, celu pucinu din acelu financiaru pentru sporirea venitului statului nu trebuie admisu asemene clause, câci noi avemu totu interesulu cá objecte de lucsu importatu sa nu fia pre câtu se póte de eftine; acestu interesu este numai a tieriloru ce impórta, si inca din Austri'a se impórta de acele objecte de lucsu care servescu de consumatie la clas'a mijlocie, tocmai unde aru trebuí sa se intinda mai pucinu tendinti'a spre cheltuiél'a neproductiva.

Unu altu puntu alu projectului de tractatu atinge importulu de rachiuri si alcooluri. Importulu rachiuriloru este opritu in Români'a ; pretindiendu-se ca romulu de Cub'a de pruvenientia austriaca este numai spirtu boitu se respinge in totu-déun'a romulu indata ce se vede ca vine din Austri'a. Camer'a este de parere, a se interveni pre lânga guvernulu nostru pentru a nu se mai cercetá originea romuriloru introduse, din causa ca acum'a industri'a aru fi ajunsu la acelu gradu de perfectionare ca romurile artificiale suntu totu asiá de bune cá si acele aduse de corabiele engleze. Cu alte cuvinte camer'a de comerciu recunósce ca romurile Austriace suntu numai imitatiuni, numai spirtu boitu, dara cere a se liberá importulu acestor'a — de unde nu póte urmá alt-ceva, decâtu ruinarea industriei rachiului la noi, singura de vre-o importantie, prin concurenti'a rachiului boitu austriacu.

Mai cere camer'a de comerciu suprimarea tacsei de esportu de 2½ % pre care o percepe tiér'a nóstra de pre mai multe producte brute, precum peteci, óse etc. Austro-Ungari'a cu fabricele ei de zaharu si de hiarthia are interesu a-si procurá pre câtu se póte de eftine producte brute. Noi care avemu interesu a radicá o industria in tiér'a nóstra nu avemu acestu interesu de a facilitá esportarea producteloru brute eftinandu-le, asiá incâtu mai curendu sa iésa din tiéra decâtu sa fia cumperate aici; nu avemu nici interesulu a contribuí la eftinirea zaharului si a harthiei austriace, déca avemu de cugetu a infiintiá fabrici de harthia si de zaharu in tiéra la noi, câci la inceputu concurenti'a unei industrii mai vechi, ucide o industria nascenda tocmai prin eftinatatea pretiuriloru.

Pre de o parte se adauge si interesulu fiscalu pentru mantienerea tacsei de esportu de 2½ %.

De asemenea se cere indepartarea tacsei de transitu de 1½ %. Tocmai acésta tacsa este in ceea ce privesce interesulu financiaru fórte importanta. Venitulu din ea va cresce prin drumurile de feru care voru sporí comerciulu de transito, si trecerea prin tacs'a nóstra este necesaria. Prin urmare nu intielegemu ce interesu amu avea noi sa suprimâmu tacs'a de transitu.

Mai cere camer'a de comerciu, cá pentru lucruri aduse de vendiare in Romeni'a, dara care nu se potu vinde si se inaponscu, sa se inapoiésca de guvernu tacs'a de importu primita ; iéra obiectele ce se tramitu spre reparare in Austri'a sa fia cu totulu scutite de tacse. Prin acestu sistemu ferari'a si mai alesu caretasi'a nóstra aru fi greu lovita in interesulu industriei analoge din Cernauti.

In fine si acést'a este fórte importantu, camer'a de comerciu voesce sa induplece guvernulu nostru a regulá prin o lege generala tacsele comunale suprimandu-se la unu macsimum, care s'aru potrivi cu principiele propuse mai susu. Asiá dara sa ne marginésca pâna si in legislatiunea interióra a tierei, sa ucidemu desvoltarea comuneloru nóstre care avendu diverse necesitâti au si nevoie de bani deosebite, si prin urmare trebue sa li se lase libetatea impunerei de tacse marginita prin aprobarea guvernului, pre care o au astazi. Nu mai atate, dara singurulu mijlocu prin care amu putea mai la urma proteguí industria nóstra, in casulu cându nu aru fi chipu de scapatu de macsimulu de 7½ %, este prin sistemulu tacseloru comunale. Nu voimu sa ne intindemu asupra acestui puntu. Ori cine inse intielege ca pretentia camerei de comerciu de a ne margini pâna si in impunerea de tacse comunale, dovedesce pâna unde merge tendinti'a tratatului ce ni se av propune pentru esplótarea tierei nóstre.

Si pentru tóte aceste sa se créda ca ni se da vre unu folosu ? Dupâ ce onorabil'a camera ataca justiti'a tierei nóstre, apoi sustiene ca trebue intervenitu pentru mantienerea jurisdictiunei consulare ?

Acestu tratatu nu este altu ce-va decâtu unu midilocu de despoiere a tierei, de serbire economica, a câruí tendintia este insa destulu de pronunciata de cei ce nu suntu orbiti prin principiele unei scoli economiste ce si-au traitu acum traiulu.

„Cur. de Iassi“.

Blasiu, 12/24 Dec. 1872. (Nescari observâri la unele puncte din corespundinti'a dto Sa-

---

FOISIÓRA.

Laudele sântului Apostolu Andreiu si 30 Novembre 1872.

discursu rostitu de Gregoriu Pletosu cl. in an. II.

Motto: „Veniti, amu aflatu pre celu doritu“,

Inca este placuta, este recenta suvenirea, in carea innóta anim'a din caus'a unui actu de mare insemnatate, indeplinitu in acestu locu, cá unu documentu ca românulu scie apretiá meritulu, scie a-'si manifestá simtiulu seu de pietate si reverintia ; inca palpita anim'a mea, si credu a tuturoru cându vedu cu ochii spirituali acea festivitate pusa inainte prin poterea memoriei, si eata o nóua delectare se acumuléza, intindiendu o nóua ocasiune spre spressionea unui simtiu si mai vivace de pietate si reverintia.

Diu'a de 30 Novembre a sositu. Serbâmu pomenirea sântului Apostolu, Andreiu celui intâiu chiamatu. — Dara nu e numai atât'a, ce ne-a facutu a ne salutá in asta séra ; — ci destulu, câci cu putienu amu auditu dejá. — Serbéza intregu poporulu astadi o serbatóre piósa si patriotica. — Eu inse me voiu margini pre lânga cea dintâiu ; ad. a eruá dupa potintia impreuna cu dvóstra : „Laudele sântului Apostolu Andreiu, celu intâiu chiamtu.“

A laudá, on. publicu, pre stulu Apostolu Andreiu insemna a aretá faptele sele, cari au meritatu lauda. — A aretá pentru ce s'a ostenitu si a muritu, va se dica care a fostu stimululu atractivu alu sacrificiului seu! Num-'mi respundeti ? Nu, câci 'mi place a ve preveni si a ve spune ca a fostu . . . Chretinismulu.

Chrestinismu! Opu divinu! O institutiune sacra de origine neesprimabile prin cuvinte si limb'a omenésca.

Chrestinismu ! spressiune dulce si placuta in gur'a tuturoru, cari te marturisescu prin cuvinte si te infatisiéza in fapte !

Tu opu divinu, adusu din ceriu intru acésta vale de plângeri si lacrimi, dara atâtu de escelenta a omului, — tramite lumin'a t'a cá sa-ti potu in modu cuveninciosu esprime notiunea si poterea, si laudá pre Apostolulu teu !

* * *

Nascerea Chrestinismului on. publicu este celu mai placutu punctu, care ni-lu ofera istori'a atâtu sacra câtu si profana. — In analele ori-cârei sciintie, column'a principale o cuprinde originea chrestinismului, — invetiatur'a Mantuitoriului. — Este evenementulu celu mai importantu in istori'a umanitatei. —

Revelatiunea divina, dupa cum o aflâmu in Ddieu omulu Christosu si salvarea indeplinita prin elu e acelu stelpu, pre lânga care se inverte sistem'a lumei. Ea este plenitudinea tempului inainte de Christosu si inceperea altui nou. — Tempulu premersu a fostu destinatu spre pregatire pentru actulu mantuirei urmandu ; de aceea cându Fiiulu lui Ddieu a luatu trupu omenescu, acelu tempu si-a luatu incheerea si implinirea sea.

Acelu tempu se caracteriséza in genere prin o nesuintia energica, mai multu séu mai putienu constante, dupa cunoscinit'a adeverului precum se aflá acel'a espusu in opiniunile religióse si traditiunile popóreloru, in a câroru cunoscintie dupa parerea mai comune, poteau deveni singuru filosofii.

Din contra tempulu dupa Christosu ajunsu la adeveru in fiiulu Mariei, Christosu a lui Ddieu, se caracteriséza prin o nesuintia energica a spiritului câtra o pricepere mai adenca si la o intemeiare mai poternica a adeverului dejá ajunsu. Va se dica : tempulu inainte de Christosu nesuesce, vine câtra elu, iéra cestu dupa se reduce la densulu.

D aera nóua se incepe, domnii mei ! Implinirea gratiei, ce a cursu din jertf'a Mantuitoriului, creà o viétia nóua in sinulu omenimei, si inca o viétia nóua atâtu pre terenu practicu, câtu si in imperiulu cunoscintiei. — Virtutea, carea mai inainte se cunoscea, dupa cum erá in ide'a sea, fâra a se practisá si introduce la poporu, singuru de intieleptii sei, se formà acum intru o viétia nóua, plina de potere cá nici cându mai inainte.

Idealulu perfectiunei supra-naturali in grati'a spiritului divinu, câtra care salvatoriulu a demandatu credinciosiloru sei a se nesuí, se pune in realitate si creà unu eroismu alu virtutei, decâtu care nu s'a mai vediutu pâna acum in lume.

Prin revelatiunea divina a Fiiului lui Ddieu i s'a deschisu omului abundanti'a cunoscintiei, de carea mai inainte abiá putea visá ; si déca e dreptu, ce a disu vechii : „adeverulu e nutrementulu spiritului“, atunci cu atâtu mai adeveratu va fi : ca revelatiunea salvatorelui este mân'a neinpucinavera, din carea spiritulu continuu 'si póte trage nutrementu nou pentru cunoscintiele sele.

D'a ; asiá este ! Câci cei vechi se incercara a frânge baricad'a ratacirei, carea impedecá privirea spiritului in sórele veritatei, spre a primí radiele luminei adeverului divinu ; si s'a nesuitu cu tóta puterea spre ajungerea acestui scopu, si nesuintiele ce e dreptu nu au fostu fâra nici unu resultatu, dara cá sa castige intregitatea adeveratatei, nu a potutu. Si togmai prin acést'a a trebuitu a se aretá argumentele cele mai concrete, cá spiritulu omenescu de sine, fâra revelatiunea divina, dupa pecatulu stramosiescu nu e mai multu in stare a ajunge la purulu adeveru.

Acum inse in cuventulu lui Ddieu se arata intregu adeverulu incorporatu, si ce au apetatu vechii cu atât'a aviditate, se da ómeniloru din indurarea lui Ddieu ; acum se afla spiritulu in midiloculu luminei adeverului, si nu are lipsa de a infrânge baricade, ci numai punctulu de purcedere si scopulu seu sa si-'lu formedie altmintrea.

Messi'a s'a nascutu. — Incepe a propoveduí, biiu 27 Nov. 1872, publicata in „Telegr. Rom.“ nr. 97) In corespondinti'a apostrofata, carea e o lamentatiune vatematória nu numai de adeveru fâra sî de persóne si inca de pusetiune inalta, precum sî de institutele anumite in aceea, se atinge inalt'a persóna a Escelentiei Sele Parintelui Metropolitu Vancea, sî inca fâra nici unu respectu la pusetiunea inalta, ce aru recere crutiarea debuinciósa si la casu, cându aru avé ce-va base meritulu caintiei, — sî anume in aceea:

a) Se reproduce, precum se dîce, fasiunea benevola a clericului III. Teodoru Stavila insinuatu de a trece la S. Unire, sî se aducu in aceea nescari espressiuni sî apromissiuni cá acele, cari nu numai ca nu suntu adeverate, fâra din contra suntu scorniture vetamatorie pentru ca precum numitului neci cându nu i s'a facutu nece o promisiune de folóse séu avantagiuri, séu de prospecte lumesci, cá cari se amintescu acolo, intocm'a nici altor'a, cari s'aru fi dechiaratu cându-va la unu asemenea pasu. Câci se scia corespondintele X. ca nu numai Escelenti'a Sea, ci toti sciu aceea prea bine, ca religiunea nu se vinde pre bani, nici convictiunea spirituale nu se castiga prin promissiuni vane, ca credinti'a e darulu lui Ddieu, si la S. Unire nu se suscepu numai acei'a, cari au convictiune curata, cari din motive religióse suntu uniti in consciintia cu doctrin'a S. Uniri.*)

b) Se dîce in corespondinti'a aceea ce-va inca sî mai mare, sî anume cá cum Escelenti'a Sea aru fi dechiaratu sî inca plane inaintea clericului „ca scopulu sântiesce midilócele“, acést'a domnule corespondinte! nu numai e o minciuna colosale, fâra totu odata e o calumnia fâra parechia.

Se scii Domnai'a Ta cu toti ai Domniei Tale ca Escelenti'a Sea are cu multu mai multa convictiune despre sublimitatea divina a religiunei, de câtu cá sa póta dechiará asia ceva, si e cu multu mai patrunsu de santiani'a preceptelorü morali, de câtu cá sa consemtia unui principiu cá acel'a, carele subminédia tóta moralitatea.

Déca cum-va d-tea ai fi reflectatu numai incâtu-va asupr'a calumniei acestei'a, sî o combiná cu cele ce scrii in corespondinti'a-ti apostrofata, ai poté observá, ca singuru urmezi aceea, ce arunci asupr'a altor'a, câci alt cum nu ai dá locu la menciuni sî la calumnie, ci ti ai alege fontanele, din cari 'ti scoti scirile, cá acele sa fia curate de tóta falsifitatea, cá sa poti dá apa limpede sî nu zama de menciuni ingrosiata cu calumnie**); de óre-ce aceste precum credu ca sci sî d-tea — nici cá medilóce nici cá scopuri nu suntu sântitórie.

Si de cum-va d-tea cu altii de asemene cugetâri ve-ti face asiá, sî ve-ti incetá a mai dá locu la batjocuriri sî defaimâri, ce de unu tempu incóce se continua cá din sistemu,***) atunci va poté fi readusa pacea sî concordi'a ce o apostrofezi la capetulu corespondintiei accentuate. —

S. P. M.

---

*) Fericiti suntu cei naivi, ca acei'a voru sî crede. Red.

**) Dara déca s'aru intemplá sa nu fia asiá, quid tunc? Red.

***) Face-ti sî dvóstra cum facu ai nostri; nu a-ti vediutu in vr'o trei patru numeri cum au refrântu batjocurile sî defaimârile aruncate asupr'a nóstra in modulu celu mai brutale sî iéra sistematicu. Red.

Cetimu in „Courier d'Orient“:

Biseric'a bulgara sî românii de pre tiermulu dreptu alu Dunarei.

Tulcea, 8 Decembre 1872.

„Infatigabilulu Metropolitu bulgaru s'a intorsu, dupa o absentia de 16 dîle. Missiunea sea e terminata in districtele Macin, Babadagh sî comunele Tulcea. Mai remâne districtulu Isaccea, ai cârui locuitori au venitu sa-lu invite cá sa mérga in midiloculu loru.

„Eata list'a comuneloru cari s'au anecsatu la Ecsarchatu: districtulu Macin, urbea Macin cu comunele Sulanlik. Vacareni, Gorvanu, Liencoviti'a, Zigil'a, Turcoi'a, Jenicainu, Petienecu, Slotoc'a. Districtulu Babadagh: urbea Babadagh cu comunele Nolbaut, Zibil, Vistorn'a, Ienisal'a, Pasi'a-Risl'a, districtulu Tulcea, etc. In urbea Tulcea mai multu de 220 familii au petitionatu câtra Em. Sea Gregoriu spre a se anecsá; numai unu micu numeru de individe resista din caus'a unoru obligatiuni luate de o persóna influinte câtra M-r. Dionisios.

„Aflâmu ca acest'a va plecá spre Cassandr'a. I se uréza caletoria buna sî se spera ca grecii voru fi mai fericiti cu celu ce-'lu va inlocuí.

„Aru trebuí unu grosu volumu spre a descrie serbatorile cari au avutu locu in tóte pârtile acelei comune: pretutindeni pre unde trecea M-r. Gregoriu se aflau o multime de trasuri cari 'lu insotiau.

„Tieranii au avutu ingrigirea de a inhamá pretotindeni cai de aceeasi colóre la trasur'a Metropolitului bulgaru. Chiaru sî Circasienii tieneau se-lu onoreze escortandu-lu cu numerosi calareti, sî acesti ex-munteni ai caucasului refusau de a primí bacsisiu

„Pretotindeni pre unde parintele Metropolitu Gregoriu a oficiatu, a pronunciatu discursuri indemnandu pre locuitori sa traiésca fratiesce cu vecinii loru, a se ajutá reciprocu sî a purtá recunoscintia M. S. Sultanului, care le-a satisfacutu dorintiele, a se supune legiloru sî a nu fi cârtitori. Aceste discursuri au impressionatu multu pre români, câci parintele Grigoriu le-a vorbitu in limb'a loru: pentru prim'a óra ei audu pre unu episcopu predicându in limb'a româna pre tiermulu dreptu alu Dunârei.“

Dupa „Reform'a“.

Varietâti.

*** Unu visu curiosu. La inceputulu secolului acestui'a traiá inca in Magdeburgu (Prusi'a) unu oficiru batrenu, care deja in verst'a lui de copilu erá pagiu, sî apoi devenise ajutantu pre lânga persón'a regelui Fredericu alu II-lea. In vér'a anului 1769 elu se gasea cu monarchulu in Breslau. Atunci ii dise Fredericu intro diminétia: — Scii sa esplici visuri? — Nu, Sire,“ erá respunsulu. — „Atunce tine minte totusi visulu meu; vomu vedea cu ce intemplare sórtea lu va pune in legatura, dîse regele. Amu vediutu in visu o stea luminósa, lasându-se josu pe pamentu; pre care lu incungiura cu o lumina admirabila de lucitóre; nu fuiu invaluitu de ea sî ochiulu meu nu o putù petrunde. — Oficierulu tienù minte visulu — erá nóptea, in care fu nascutu Napoleonu I.

*** Unu diuariu din Londonu, reproduce dupa „Statur-day-Rewiew,“ Cairo, (Egiptu):

„O descoperire fericita pentru poporulu lui Israilu. Intre muntele Sinai sî Marea rosia, la o distantia de 2 mile dela malulu mârei, o caravana de beduini voindu sa-si ingrópe, se pare, prad'a provenita din atacarea sî asassinarea Lordului Brighd sî a societâtiei sele, au scosu dintr'o grópa o pétra rosia triangulara cu inscriptiuni vechi ebraice. Intre havasii, cari urmareau pre briganti, se afla sî unu israelitu care recunoscendu preciós'a sî sacra tabla au anunciatu pre Rabinulu Beckel din Cairo. Acest'a au constatatu faptulu sî au anunciatu in momentu pre alianti'a israelita din Parisu.

Pre unulu din coltiurile este grosieru sculptatu capulu lui Moise. Se ascépta descifrarea caracteleloru de pre ea. Vomu fi la curentele nuveleloru; câci se dîce, ca comunitatile israelite din tóte tierile pregatescu delegatiuni, care sa mérga sa asiste la transportarea acelui veneratu monumentu.

---

a invetiá Evangeliulu, sî in scurtu resuna in tóta lumea cunoscuta. Si ce a fostu caus'a? Au va fi cine-va atâtu de cutesantu a negá, ca cea principale a fostu esenti'a interna, poterea si divinitatea invetiaturei. Puna-o acel'a in comparare cu cele etnice sî va vedea preferintiele ei, câci altmintrea cine va fi in stare a le cuprinde pre tóte in modu dreptu.

In chrestinismu notiunea augusta a ddieirei se arata in tóta splendórea sî sublimitatea sea; delaturandu-se velulu tuturoru superstitiuniloru se arata in tóta spiritualitatea sea, puritatea sî marirea sea; se arata unite tóte preferintiele sapientiei, imensitatei sî poterei.

Evangeliulu esplica omului misteriulu profundu alu destinatiunei sele; i descopere sî-lu scóte din dubitare asupr'a originei proprie, cá o perspectiva a venitoriului seu, unde are sa se intórca; — da tuturoru lucruriloru pretiulu corespundietoriu, consoléza in durere sî recompenséza tóte sacrificiele, sufóca tóte passiunile sî departa ori-ce egoismu particulariu rafinatu. Evangeliulu prestéza cea mai completa sî admirabile condica a moralei, — pre carea morala, adopereze-se ori-câtu speculatiunea omenésca, filosofi'a, a o privi cá productulu, cá fetulu seu, iéra religiunei chrestine a-i recunósce singuru meritulu ca a chiarificat'o sî si-a insusit'o, argumentele sele voru fi clatinatóre, zidite pre nasipu. Objektive Güte, wahre Wohl der Wesen, este notiunea scopului finale alu moralei juridice. Nu amu nimic'a contr'a din punctulu loru de vedere, e bine; 'mi iéu voia a intrebá unde e viéti'a venitória? unde e, spre a scurtá vorb'a, nemurirea sufletului?

Ceea ce mai adauge la esenti'a Chrestinismului, este ca in revelare nemidilocita dela Ddieu se opune ori-cârei alte religiuni a ratiunei de mai inainte, eschide despotismulu sî-lu inlocuesce cu egalitatea sî fraternitatea intre individi, familii, natiuni, sî popóre, cu unu cuventu intre fiintiele ratiunali, cari forméza speci'a suprema a creatiunei.

Sa ascultâmu aci sî pre Göthe: „Propasiésca neincetatu cultur'a spirituale, iee sciintiele naturali o dimensiune câtu de colosale sî cufunde-se spiritulu omenescu in meditatiuni câtu de adenci, totusi nu va potea vení nici cându la inaltimea sî cultur'a morale a Chrestinismului ce se arata in Evangeliu.“ Nu va potea, câci este productu perfectu cá si autoriulu, este sântu: Sântu e Ddieu, sânte suntu lucrurile lui.“

Acésta invetiatura a fostu de chrestinii primitivi cuprinsa curatu, marturisita cu statornicia sî zelosu propoveduita in fapte sî cu cuventulu. Ci sa revenimu la subiectulu cuventului nostru.

II. Dupa ce propaga Evangeliulu Iisusu Christosu, lasa pre pamentu cruce, cá unu a civilisatiunei de atunci. Dela piciorulu acestei cruce pléca doi-spre-diece legislatori, seraci, goli, cu câte unu batiu in mâna sî elocentia sî lumin'a Paraclytului in sinulu sî bratiulu, spre a invetiá pre filosofi sciintia sî adeveru sî sa innoiésca fati'a popóreloru. Legile lui Licurgu nu poteau sprigini Spart'a. Rom'a perea in vitiu sî desfrânu omorindu libertatea natiuniloru; iére Mitologi'a lui Homeru mai potea corespunde sî a multiamí singuru o fantasia primitiva a unui poporu junu.

Doi-spre-diece pescari intemeiéza unu imperiu universale care susta de $18\frac{1}{2}$ seculi, care pre lânga aceea ca avù de a suferí din partea pagâniloru, cari fideli sentintiei: Quam quisque norit artem, in hac se exerceat*) (totu omulu in care maiestria o cunósce, se deprinde) nu se poteau deodata desbracá de ideile sî credinti'a loru, — l'a rosu la anima ambitiunea sî poft'a de suprematia a fiiloru sei, sî adi 'lu vedemu divisu in dóue biserici mari, sî caus'a acestei divisiuni erá in câte-va. Ci curendu pagânii nu mai tienura la cultulu loru cu perseverantia sî furia, pentru ca politeismului erá idea falsa decadiendu sub ide'a adeverata sî intinerita a unitatei lui Ddieu. Mergeti, dîce invetiaceiloru sei, tóta in lumea, propoveduiti evangeli'a la tóta zidirea! — câci scrisu este: mie se va plecá totu genunchiulu, sî tóta limb'a se va marturisí mie.

Celu intâiu chiamatu spre propoveduire a fostu sântulu Apostolu Andreiu. — . . —

Acum avendu tóte acestea in minte on. pub. ſudecati dvóstra déca merita sântulu Apost. Andreiu lauda din partea chrestiniloru, cându voiu spune, ca pentru latirea acestei invetiaturi sî intemeierea acelui adeveru s'a ostenitu, s'a sacrificatu, a moritu. Elu a fostu unulu din cei 12 sî inca celu intâiu chiamatu.

Dara ce laude vrednice voiu potea aduce tie Apostole a lui Christosu, séu cu ce cantâri si cuvinte te voiu potea incununá pre tine? Nu me pricepu!

Cine esti tu omule — barbatule care ai strabatutu lumea sî locurile de cari se infiorá poetulu latinu pagânu, Ovidiu, audiendu-si sentinti'a de esiliu in ele? Cine esti tu, cu a cârui lumina a cunoscintiei sî astadi ne conducemu câtra tient'a nóstra de preste momentu?

Spune-mi cine te-a invetiatu a grâí asiá; cine ti-a luminatu mintea cá sa vedi chiaru radi'a marirei celei neapropiate carea stralucesce lumin'a adeverului in animele nóstre?**) — Pre tine te-a tramisu sa dai pieptu cu lupii; tu cu genialitâtile universului, pre cari nearmatu i-ai invinsu avendu arma prea poternica, sî eu cutezu a vorbí de tine! Au nu voiu fi condamnatu. Sa nu fia!

(Va urmá.)

---

*) Prov. grecescu. —

**) Can. I. And. pesn'a VI.

D e v 'a , 5 Decembre st. v. 1872.

Domnului Dobo de Rusic'a !

(Urmare.)

Déca domnî'a tea nu vrei sa pecatuesci in contr'a adeverului cu retacerea acolo, sî atunci, cându sî unde e de marturisitu — déca domn'a tea vrei sa fii omulu dereptâtiei inaintea publicului, sî déca ai convingerea despre acea ce ai afirmatu domni'a tea in privinti'a falsificârei deasupr'a mie imputate; da protocolulu sub nr. comunit. 19/1870 de vorba in vorba publicitâtiei, sî apoi lasa sa judece publiculu cetitoriu — despre falsificarea domniei tele sî a magistratului mie imputata sî eu nu me voiu rusîná de opiniunea publica.

Déca domnî'a tea pre lânga astu-feliu de fapte, sî dupa unu procesu scripturisticu atâtu oficiosu la magistratu, câtu sî privatu jurnalísticu, totu mai indrasnesci inaintea publicului a afirmá falsificarea, sî a face publiculu a o crede, lipsindu-i medilócele de convingere despre adeveru; — apoi eu amu temeiu a declará din convingerea mea, cumca domni'a tea nu esti cualificatu de unu judecatoriu juridicu.

Cualificatiunea unui judecatoriu competentu e de dóue feliuri. Unu feliu e capulu (adeca mintea) — alu doilea e anim'a sî sufletulu.

Cu capulu séu cu mintea trebuie sa scíi adeverulu, sî sa pricepi dreptulu. — Cu anim'a sî sufletulu trebuie sa vrei a face dreptu, sî dereptate.

Cumca domni'a tea cunosci sî scíi adeverulu in casulu acest'a specialu nu me indoiescu.

Asiá dara séu nu pricepi dreptulu in privinti'a falsificârei, — sî apoi vrei sa fii respectatu cá unu juristu! — séu nu vrei a face ce e dreptu, sî dereptate, — sî apoi vrei sa fii respectatu cá unu omu de caracteru solidu, omu de omenia!

Siarlatanariele sî mencíunile — cá sorori — nu au nutrementu tietoriu pentru ómeni, — cu ele nu traiesce omulu multu. Cá sa traesci multu, respectatu, séu bateru in liniscea unui omu de omenia, cu caracteru solidu, tiene-te de dreptu sî de dereptate.

De altmintrea caus'a falsificârei nu jace in scaimbarea séu modificarea conclusului; cí in negarea totala a representantiei comunale seduse sî amagite, in privinti'a pertractârei tóte.

Déca representanti'a comunala — adeca inteligentulu (?) Ioanu Viorelu, in aretarea sî acusarea data la magistratu in 15 Martie 1870 sub nr. 672/1870, me invinuiau numai cu conceptulu conclusului, sî cu privire numai la cuprinsulu conclusului conceputu — eu atunci taceamu, sî le damu pace, — cunoscendu eu natur'a concepteloru, si a protocóleloru despre consultâri sî despre concluse, sciindu eu, ca protocolulu cu conclusulu atacatu de mine inca nu erá subscrisu pâna atunci.

Inse aretarea sî acusarea in contr'a mea sub nr. magistr, 672/1872 cuprinde in sine negatiunea totala insusi a pertractârei, — afirmându, ca despre ojectulu acel'a, adeca despre cei 12 fl. a lui Fejer Jénos séu Nagy Ignatiu nici o vorba nu a fostu; cí numai eu cu notariulu Maniu din capulu nostru amu scrisu in protocolu.

Acum Ioanu Viorelu vediendu-se stremtoratu, sî cá prinsu cu aretarea falsa in contr'a mea, — sî neindrasnindu, a seduce representanti'a comunala de a remâné pre lânga aretarea falsa, de care representanti'a comunala nici nu sciea, cu ocasiunea investigatiunei a scsimbatu falsificarea mie imputata dintâiu prin scrisórea loru — aplicându-o pre modificarea conclusului. Adeca falsificarea asiá au numit'o, cumca conclusulu nu s'a scrisu dintâiu asiá in protocolu, precum sî aru fi facutu intru adeveru, adeca: conceptulu se a schimbatu cu ocasiunea verificârei.

Sî asiá magistratulu pre bas'a protocolului de investigatiune a senatorului Göntzi, fâra de a me mai intrebá sî pre mine, sî pre notariulu Maniu — trecându cu tacere politicósa preste aretarea falsa sî calumniatóre a representantiei comunale cu Ioanu Viorelu din Sibotu, in contr'a mea sub nr. magistr. 672/1870; modificarea conclusului — facutu in 5 Aprile 1870 cu ocasiunea verificârei — a declarat'o de falsificatu imputându-lu mie sî notariului Maniu.

Asiguranti'a domniei tale, domnule Dobo, cu care mi amenintiedi, vrendu a me infricosiá de coragiulu moralu a magistratului din Oresthi'a, sî vrendu a face domnî'a tea pre publiculu cetitoriu a crede, ca eu a-si avea frica; apoi sî eu declarediu, nu numai ca te potu, asigurá; dara te sî asiguredui prin ast'a, ca eu pre asiguranti'a d-tale impreuna cu a magistratului domniei tele, nu punu nici unu pretiu.

Mai bine asigurédia-'ti d-tea siur'a sî grajdurile cele nóue ale d-tele de didu, facute in tómn'a ast'a, dupa alegerea de deputati dietali — fiindu d-tea, cu vre-o câti-va de clic'a d-tele, pre fatia passivistu fórte activu.

Fiindu-mi in minte alegerea de deputati dietali in Oresthia, sî passivitatea activa, a d-tele; mi vine aminte sî o declaratiune aperatóre a d-tele sî a clicasiloru d-tele din jurnale, in privinti'a vr'o cateoru-va mii de floreni, cari cu ocasiunea alegerei de deputati dietali in Oresthia, cerculau nu atâtu prin jurnale, câtu prin gurile din Oresthia — fâra de a fi fostu cine-va nu numai anume, dara nici in specie natiunala atacatu in jurnale.

(Qui non incusatus se excusat; ipse se incusat.)

Denunciârile sî unu sacu de curechiu.

Domni'a tea me invinuesci, ca eu a-sî fi denunciatu pre magistratualisti, pre Vladu, sî pre d-tea anume cu unu sacu de curechiu.

Déca d-tea scí, ca eu te-amu denuntiatu la Ilustritatea sea comesulu ca, dupa cum ai auditu (ipsissima verba adeca chiaru vorbele mele,) unu Sibotênu, care se aflà in carcere cá incuisitu alu d-tele, ti-aru fi adusu unu sacu de curechiu, sî déca d-tea ai cunoscintia liniscita a sufletului despre nevinovatirea d-tale; de ce taci d-tea la o astufeliu de invinuire grea, dejositóre, sî neonestatóre mai alesu la unu judecatoriu publicu?

De ce nu pasiesci in contr'a mea cu acusarea pentru calumnia; ca numai asiá te poti justificá? Ie cauta curagiulu moralu, sî intrebuintiédia-'lu déca 'lu ai.

Domni'a-tea te laudi, ca nu ai denunciatu pre nimeni. Asiá s'a laudatu sî fariseulu din st'a scriptura cu posturile, si cu mila data la seraci.

Asiá se lauda sî hotii, sî insielatorii de legea cu postulu; ca ei postescu in tóte septamâile, dara de furatu sî de insieletu, déca potu, in tóte dilele.

Denuntiarea póte fi sî onesta, sî neonesta; aterna dela insusirea, impregiurârile, dara mai alesu dela motivele sî scopulu ei; déca e vorb'a de denunciare. Calumnia inse e numai de unu feliu; sî est'a reu.

Dintre acusârile ele grele sî multe a clicasiloru sî sumutiatoriloru calumniosi, date in contr'a mea la tóte deregatoriele mie supr'aordinate, in anii 1870 sî 1871, — la cari specialiter o se viu — aducu acum numai un'a inainte, sî ast'a e din lun'a lui Septembre 1871 la ministeriulu de justitia sub nr. ministr. 15914/1871. Ast'a e facuta de Munerescu cumnatulu d-tele cu laudatii d-tele, protopopulu degradatu Georgiu Bercianu, antistele comunalu, atunci suspendatu Nicolau Mariutiu, si inca trei insi unelte próste, cari nu sciu ce coprinde.

In scrisórea cea acusatóre, sî calumniatóre se spune despre mine ca eu amu atâtu in oficiulu meu câtu afara, in viéti'a sociale, o portare escesiva, scandalósa (lehetöségig botrónyos és kicsapongo tarsadalmas, magaviselet) — cumca eu de vr'o câti-va ani nici o causa meritoriala criminala sî civila nu amu dus'o la pertractare finala, adeca nu amu ispravit'o, — sî cumca eu asiá amu incurcatu causele, incâtu la inceputulu anului 1871 tóte causele civile sî criminale se au luatu dela mine; pentru ca numai le a-si fi incurcatu.

In fine se cere, cá pre mine cu reorganisarea judecatorieloru sa nu me aplice, cí sa me stérga si eschida pentru totu-déun'a din statulu personalu judicialu.

Óre póte-se, cá Munténu Georgiu — Munténu Avramu Elias — Mariutiu Avramu sî Barabantiu Nicolau nisce ómeni prosti satesci, sa scornésca ei asiá ce-va din capulu loru despre lucrurile oficióse interne a magistratului, sî anume cele judiciale — fâra informatiune falsa, sumutiatóre a magistratualistiloru?

Óre scrisórea deasupr'a cum se aru potea numí? Ast'a e mai multu sî mai rea decâtu o denunciare.

Sî déca d-tea in scrisórea cea intre prostii subscrisi, nu esti subscrisu de vediutu; óre nu se póte crede, cumca sî d-tea esti intre densii numai ascunsu nevediutu, incâtu nu te-ai suscrisu, numai ai indemnatu, sumutiatu, sî informatu falsu, séu alti magistratualisti?

Vladu ala Dante.

Ce se atinge de denunciarea mea fatia cu secretariulu Vladu sum silitu a face deslucirea corespundiatóre.

Vladu cá cancelistu, erá mie, in cancelari'a mea, ordinatu, cá practicantu sub control'a mea, sub numele meu, dara sî sub responsabilitatea mea.

Vediendu eu nepasarea densului in privinti'a lucrului oficiosu — vediendu sporiulu pucinu a lui — dara mai vertosu audiendu eu declaratiunea sea, cumca elu intru adinsu mi lucra reu; pentru ca eu cam corigamu in lucrurile sele, sî lu intrebuintiamu cá actuantu, sî apoi densulu nu vrea a cunósce gresielele in lucrârile sele, cí decâtu sa cunósca densulu, ca inca nu scie tóte, cí mai are de a invetiá, mai bucurosu vrea elu a-si acoperí nesciinti'a, cu fal'a de a lucrá reu.

Ca in fantasi'a densului de atunci, dupa ce mai cetise ce-va cá copilu — sî anume pre vestitulu Dante; — fantasá, ca elu numai dupa mórte vré sa traiésca, sî cumca elu in viéti'a sea numai pre terenulu politicu vrea sa esceledie.

Prin urmare intru o dî cu lucrulu multu, nevenindu la cancelaria — sî chiamatu tramitiendu-mi vorba, ca are lucru in teatru; eu amu fostu silitu a face aretarea in contr'a lui din punctu de vedere a detorintiei mele oficióse.

Déca ast'a fapta a mea este denunciare neonesta; apoi toti creditorii, cari dau incuse in contr'a detorasiloru, la judecatoria sî toti vatematii in privinti'a vatematoriloru acusati suntu denuncinti.

Cu astu-feliu de denunciâri nu amu temeiu de a me rusiná inaintea ómeniloru de omenia, apoi ómeni cei fâra ómenia, blastemati nu au ei insusi rusine.

La denunciârile mie imputate facia cu magistratualistii, déca d-tea nu ai avutu de a aduce fapte speciale inainte; pentru ca nu ai avutu de cele temeinice; cí te-ai marginitu la suspicionare simpla — o sa-ti viu eu intru ajutoriu, cu fapte speciale, nu numai argumentate, cí sî documentate, inse de alta date, câtu de aprópe; pentru ca fatia cu magistratualistii amu multe astfeliu be denunciâri, cá cele désupr'a.

In privinti'a fortuneloru pornite asupr'a capului meu in Oresthia, acum in genere numai atâtu 'ti observediu; cumca fortunele celea, suntu de o natura cu fortun'a désupr'a adusa inainte; adeca: cu acusarea facuta la ministeriulu de justitia in contr'a mea Dara fortunele acelea tóte nu au fostu pornite sî tientate asupr'a capului meu, cí dintâiu numai asupr'a inspectoratului meu din dóue puncte de vedere. Fiarele cele selbatice, tienute strensu si oprite, vréu sa scape de mine, lucru firescu; — apoi altii cascau gurele dupa inspectoratulu meu, si 'sî ascutieau dentii, mai târdiu se estinsera fortunele sî in contr'a denumirei mele la judecatoriele cele nóue.

Asemenea voiu sa-ti mai reflectediu câtu de curendu la afirmatiunile d-tele 1-a despre siarlatanii sî insielatorii natiunali atâtu passivisti câtu activisti — 2-a despre fondulu scólei din Vinerea, care inca nu esista — cí numai concluse scrise in privinti'a fondului — 3-a despre confusiunea d-tele cu privire la corespondinti'a séu declaratiunea mea in „Telegr. Romanu“ nr. 89. — 4. despre fortunele mele cele din Oresthia si cele din Dev'a, — sî 5. despre siarlatanariele anume a d-tele, pentru ca me ai provocatu ale areta cu fapte, nu numai cu frase góle; sî sum convinsu, ca numai cu fapta siarlatanarésca de 15 cr. sî 25 fl. cu provocare la nr. 58 a „Albinei“ din 1870 — te voiu saturá. Apoi de reserva mai este si istori'a despre „cuibulu sasiloru“ a d-tele, cându ai vrutu sa-lu spargi in ascunsu.

Numai sa fii cu rabdare, ca eu cu privire la promissiunea ast'a a mea detoriu nu ti-oi remâné.

La revedere

Ioanu **B a l o m i r i.**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**   Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 101. ANULU XX.

Sabiiu, in 17|29 Decembre 1872.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului 1873, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a. — Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e :

Pentru Sabiiu 7 fl. pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca pre anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, pe anu 12 fl., pe anu 6 fl., pe ¼ anu 8 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Sabiiu 16 Decembre.

Prefacerea séu transformatiunea ministeriului ungurescu de mai multe septamâni promitea, dupa tempestâtile cele din anii trecuti sî dupa cea Cernatoniana din sessiunea presenta, o pace sî o linisce fruptificatória. Cu esîrea lui Lónyay din ministeriu, diceau multi, ca au esitu din sinulu regimului elementulu celu atragatoriu de esplosiuni parlamentarie sî acum are sa vina sessiunea unui siru de desbateri normale sî abstracte sî votâri de proiecte. Ce e mai multu, stâng'a centrale se parea ca se afla intr'o dispusetiune binevoitória câtra ministeriulu lui Slavy.

Astadi avemu insa ocasiune de a dice, ca cine si-a facutu atunci sperantie prea mari a vediutu lucrurile prin prisme optimistice. In spaciulu celu scurtu alu sessiunei dietali dela tempulu prefacerei ministeriului incóce, e dreptu nu a fostu lupte sgomotóse. Cari au fostu, au venitu cá din intemplare; dara cu tóte aceste ce-va a trebuitu sa atraga atentiunea observatoriului câtu de putienu atentu sî deprinsu sî adeca, ca ministeriulu departe de a avé binevoitori in sinulu stângei nu este de totu siguru nici in drépt'a, in partid'a sea propria. Impregiurarea acést'a inse e de temutu ca nu va purtá in sine productivitatea cea dorita, celu putienu cualitativu nu.

Achille (Lónyay) nu s'a retrasu cu totulu in cortulu seu pentru cá sa lase pre Achai singuri in giurulu Trojei, ci a remasu in castre, adeca in clubulu deakistiloru sî pare ca pregatesce insusi prin ai sei greutâti ministeriului sî — partidei sele. Acest'a, cu unele esceptiuni, se orméza incetu sî pre nesimtite, pre cându „binevoitorii“ din stâng'a au deschisu in organele loru de publicitate unu focu aprigu asupr'a regimului sî partidei deakiste, cá in dîlele cele bune de óre-cându.

Opusetiunea a mai bombardatu pre partid'a deakista si de alte dâti, sî asiá nu aru fi ce-va nou, ce-va demnu de mirare, déca sî astadi o bombardéza. Inse fiindu semnele ce se vedu in partid'a guvernului neinsielatóre, atunci situatiunea de astadi nu mai este cea de odinióra.

Déca este adeveratu ca Lónyay, pre lânga tóta caderea sea, cá omu bogatu ce este, sî are partid'a sea propria in sinulu partidei deakiste, atunci potu veni momente cându partid'a regimului sa fia combatuta in parlamentu sî press'a de opusetiune sî acést'a sa fia spriginita in combaterea ei, directu séu indirectu, de partid'a celui ce nu póte resimtí asiá de usioru caderea sea. Sî o astfeliu de stare de lucruri aru trage dupa sine unu procesu de transformâri a câroru finituri potu sa fia necalculabile.

Stânc'a cea periculósa, votarea bugetului pre 1873, astépta in siedintiele cele mai de aprópe sî pre regimu sî pre partid'a acestui'a. Este dreptu ca si regimulu sî partid'a nu voru stá cu mânile in sinu, dara de alta parte sî contrarii cauta de pre acum sa-i descopere tóte slabiciunile spre a le folosi pentru scopurile loru.

Mai remarcabilu in situatiunea acést'a este, ca press'a nemtiésca pare ca se bucura de impregiurârile aceste si cu tóte ca o parte din trens'a inca totu are tactulu de mai gasesce unele espressiuni de compatimire fatia cu regimulu ungurescu, nu-si póte ascunde unu feliu de placere ca lucrurile au ajunsu in Ungari'a in stadiulu acest'a.

Cá sa vedemu ce lacrimi vérsa pres'a de preste Lait'a pentru Ungari'a sa citâmu numai unu pasagiu din o fóia mai moderata.

„Situatiunea financiale — se dîce in fói'a nemtiésca — este sciutu ca nu e tocmai imbucuratória, cu deosebire nu, déca vomu pune colónele de cifre din bugetulu Ungariei lânga cele din bugetulu cislaitanu. La noi dincóci (in Cislaitani'a) crescerea bunei stâri sî de aceea crescerea continua a resultateloru celoru bune din contributiuni ; dincolo de Lait'a (in Ungari'a) : restantie de contributiune sî crescerea de deficite intr'unu modu ingrozitoriu. Acestu „punctu negru“ este posu in cea mai nefavorabile perspectiva de câtra organele opusetiunei din capitalea Ungariei sî combina cu elu astufeliu de consideratiuni, cari numai pline de sperantia pentru viitoriu nu se potu dice ca suntu. Ba dupa depingerile aceste Ungari'a merge spre o bancrota neevitabile déca nu se va luá de tempuriu cârm'a guvernului din mân'a partidei deakiste si déca aceea nu se va pune in mânî mai apte de guvernare.“

Ins'a-si fói'a din cestiune cu tóte aceste nu afla pre partid'a stângei ca aru fi apta de guvernare si este mai multu pentru ministeriulu de fatia decâtu pentru unulu din opusetiune.

Este intrebarea inse, ca mâne poimâne, déca aru vení press'a nemtiésca sa afirme deadreptulu si definitivu, ca nici partid'a deakista nu este apta de a guverná si pre cea stânga nu o recunósce capace de guvernu din capulu locului, pre cine va aflá acea pressa buna de a guverná . . . . ?

Pentrucá sa avemu in evidintia mai buna intemplârile sa adaugemu aici sî scirea, ca croatii in dîlele din urma au inceputu a fi mai moderati in pretensiunile loru. Ei nu mai pretindu cá denumirea Banului sa se faca fâra de contrasemnatur'a ministrului presiedinte ungurescu. De concessiunea acést'a din parte-le se léga speranti'a, ca sî in alte privintie sî cu deosebire in cele ce privescu finantiele voru fi mai aplecati spre impacare. Mai departe cetimu ca intre serbii din Ungari'a are sa se intemeieze o partida „independenta liberala conservativa“ sub conducerea generalului Stratimirovici, carea sî fundéza o fóia nóua „Srbska politica.“

Puse aceste din urma dóue fapte, déca ele suntu adeverate, in fatia cu cele de mai susu, ni s'aru paré ca in fine totu va sosí or'a cându o intielegere mai buna decâtu cea pâna aci intre natiunalitâtile de pre teritoriulu corónei ungurésci este in ajunu.

Déca nu ne-amu insielá in presupunerea acést'a atunci temerile ce se potu deduce din presupunerile de mai susu aru disparé, sî cu deosebire amenintiarea din afara aru lipsi cu totulu, pentru-ca ea nu aru gâsí nici o usia binevenita, prin carea intrandu sa vina sî sa influintiédie asiá de tare incâtu intr'o dî sa ne tredimu in o situatiune de lucruri cu totulu neasceptata.

Pâna un'a alta inse pre noi nu ne dispenséza nimic'a de a urmari cu mare atentiune evenementele, pentrucá de o parte sa nu ne suprinda nimica ; dara de alta parte sa nu mai vina cineva dintre ai nostri, adeca dintre românl, in pusetiunea de a alergá dupa fantome, cari sa dispara tocmai in momentulu cându au cugetatu, ca au pusu mân'a pre ele.

Publicâmu aici votulu separatu alu deputatiloru români, ascernutu in siedinti'a de séra din 20 l. c. n. a universitatei fundului regescu :

Inclita universitate natiunale!

Conformu dechiaratiunei nóstre data cu ocasiunea anunciârei projectului de representatiune relativu la regularea municipale a fundului regescu radicata la conclusu in siedinti'a din 16 Decemvre 1872 ne luâmu libertate a ne dá urmatoriulu

Votu separatu.

De-sî poterea legislativa s'a pronunciatu la escutarea silnica a centralisatiunei statului in anii din urma, in § 10 a art. de l. 43 ex 1868 sî in § 88, a art. de l. 42 ex 1870, intr'acolo ca organisarea fundului regescu o va regulá o lege deosebita, totu-si n'a potutu purcede din altu punctu de vedere decâtu din considerarea ca pre fundulu regescu au esistatu sî esista relatiuni in fapta diferite de cele ale celoru-lalte pârti a Transilvaniei.

Acést'a parere 'si póte avea motivulu in acea ca in acele pârti se vede mai multu séu mai pucinu trecutulu unei stâri feudale din evulu mediu, pre cându cu tóte aceste pre intregu fundulu regescu elementulu cetatienimei ni se arata in prevalentia.

Inse tocmai acést'a presupunere aduce cu sene indreptatirea la o administratiune propria autonoma a comuneloru sî municipieloru de pre fundulu regescu. Aceste nu numai ca suntu pre de o parte remediulu, care léga pre fia-care cetatiénu de statu cá de unu „intregu“, cí legislatiunea libera devine pre de alta parte fapta numai prin administratiunea propria autonoma a acestoru corpuri, in ceea ce jace sî deslegarea cestiunei intregi a libertâtiei poporale.

In locu d'a tienea comptu de acésta cerintia justa, purcede projectulu de representatiune radicatu la conclusu, din contra din altu punctu de mânecare sî desbraca municipiele senguratice de administratiunea propria, dechiarându totalitatea municipieloru (universitas,) de „unitate municipale“ (I) va sa dîca municipiu, sî „investindu-o cu acea suma de drepturi municipale pre cari le-a concesu in generalu legea municipieloru“ (II).

Acést'a purcedere contr'a-dîce nu numai positiunei naturale a fundului regescu, care nici geografice nu forméza o unitate, cí a cârui pârti jacu imprasciate intre confiniele transilvane da Nord-Ostu sî Sud-Vestu, sî prin urmare potu cu atât'a mai pucinu formá o unitate de dreptu ; cí dîs'a purcedere contr'a-dîce sî ratiunei si spiritului secolului nostru, câtu sî sistemului intregu de statu, care a recunoscutu administratiunea propria autonoma a municipieloru sî comuneloru senguratice.

Intregulu organismu de administratiune a fundului regescu ce s'aru produce prin acestu projectu de representatiune, aru fi pre deplinu surpatu (smintitu) ; va sa dica : a cedá administratiunea propria a comuneloru cercuriloru, cea a cercuriloru a o cedá orasieloru sî cea a orasieloru universitâtiei municipale.

Prin acést'a centralisatiune nenaturale pre de o parte, iéra pre de alt'a prin surparea intregului organismu de administratiune, ceea ce numai cu forti'a s'aru poté esecutá, se derapena nu numai cele dóue forme cardinale ale administratiunei proprie autonome: se derapana comunei sî municipiului positiunea loru autonoma, sî nu numai ca nu se baga in séma cetatienii nesasi, cari locuescu pre fundulu r., pre lânga tóta dispusetiunea § 10 a legei de Uniune, care a prefiptu indreptâtirea egale a tuturoru nationalitâtiloru, cí se punu in privinti'a dreptului de administratiune afara de totu dreptulu 200,000 români si preste 25,000 unguri cari locuescu in fundulu r. unu terenu de aprópe 200 mile cuadrate sî preste 200 comune, facia cu natiunea sasésca care numera circ'a 160,000 suflete.

Projectulu de representatiune de facia nu insémna asiá dara altu-ceva pentru acést'a parte preponderante a populatiunei fundului regescu, decâtu ne'ndreptatirea sociale sî pentru fundulu r. reactiunea politica.

Sistemulu administratiunei autonome recere independinti'a organeloru de administratiune, independinti'a organeloru de administratiune, independinti'a comunei si independinti'a cercuriloru pentru tóte agendele locale de administratiune, intocmai asiá, cá si independinti'a statului, pentru administratiunea centrale.

Unu organu liberu de admidistratiune intre administratiunea centrale a statului si a cercului aru avea numai acolo intielesu si locu, unde e necesaria in urm'a relatiunei propria provinciale unu organu admnistrativu de provincia.

Necessitatea acést'a contiene inse in sine totu odata in marginile administratiunei provinciale si o restringe la agendele de administratiune ce jacu intrea administratiunea centrale a statului si afara de autonomi'a administratiunei propria a cercuriloru (municipieloru) singuratice.

Acést'a sfera de administratiune provinciale a fundului regescu pare a contiené si determinatiunea §-lui 10 din legea de uniune, in cuvintele „ca trebuie sa se ia in consideratiune drepturile fundului r. basate pre legi si conventiuni, câtu si aceeasi mesura indreptatirea egale a tuturoru cetatieniloru ce locuescu pre fundulu regescu.“

La casu inse ca legile statului in generalu n'au cesu fundului regescu administratiune provinciale afara de sfer'a naturale de administratiune propria a acercuriloru municipale si afara de administratiunei centrale a statului, — o parere, care nici decum nu se unesce cu suscitat'a determinatiune a § 10. din legea de uniune — prin aceea totusi s'aru recede numai dela universitate cá organu de administratiune provinciale, nu inse dela positiunea autonoma a cercuriloru singuratece municipale, si universitatea aru potea cu atât'a mai putienu cautá esistinti'a sea in arogarea nenaturale a drepturiloru municipale de administratiune a cercuriloru singuratice, déca cum-va nu se face incercarea a restorná intregulu sistemu de administratiune propria, câci elementulu socialu 'si iá sborulu seu corespundiatoriu numai prin fipsarea drépta a punctului seu de gravitatiune fâra cá sa conturbe pre cele-lalte, care iéra-si se atragu de principiulu originalu alu dereptâtiei.

In acést'a credemu noi a aflá viitoriulu intregu si ideile principale a unei organisatiuni de administratiune propria corespundiatóre tempului nostru si nu in projectulu presinte de representatiune, care ni se pare a fi numai o forma propria pentru giurstârile materiali ale evului mediu.

Sabiiu in 19 Decem. 1872.

Dr. Pecurariu, deputatu alu cercului Sebesiu.

I. Bolog'a, dep. alu orasiului Sebesiu.

E. Macelariu, dep. alu opidului Mercurea.

I. Hani'a, dep. alu scaunului Mercurea.

Cl. Vladu, dep. alu scaunului Orasthia.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a dela 16 Decemvre a casei deputatiloru o deschide vice-presiedintele B. Perczel la 10 óre. — Dupa resolvirea formalieloru obicinuite face A. Romanu dóue interpelatiuni. Cea dintâiu a fostu indreptata câtra ministrulu de interne sî intrebà Romanu ca din ce causa nu tramite ministrulu mai multi medici inteligenti in comunele marginene din Transilvani'a, unde grasséza cium'a (difteritis)? A dóu'a interpelatiune e indreptata câtra ministrulu de justitia in afacerea unui procesu la judecatori'a din Sighisiór'a intre contii Iosifu sî Franciscu Haller. — A. Lazar interpeléza pre ministrulu de interne si financie, ca mai au cunoscintia despre interpelatiunea lui facuta in 3 Aprile a. c. pentru schimbarea legei urbariale in Transilvani'a sî ca lua-voru in afacerea acést'a câtu de indata mesurile necesarie?

Interpelatiunile se tramitu ministriloru respectivi. — A. Molnár presinta din partea comisiunei petitionarie rapórtele despre petitiunile contienute in a 9-a seria. Se punu pre siedinti'a de Sâmbata la ordinea dîlei. — Se votéza dupa aceea fâra vre-o observatiune, bugetulu casei pre lun'a Decemvre cu 79,119 fl. — La ordinea dîlei sta projectulu de lege despre imprumutulu de 54 milióne. Cá referinte fungéza K. Szell, care in câte-va cuvinte spune ca contragerea imprumutului e o necessitate.

P. Moritz o spune francu ca elu tocmai atâtu de pucinu póte aprobá economi'a financiale a cabinetului acestui'a, cá sî a celui'a-laltu, de óre ce sî acum suntu totu acei ministri la cârma, cari mai nainte au administratu financiele tierei. Vorbitoriulu incheia cu dechiaratiunea repetita ca projectulu de lege nu-lu póte primí cá basa pentru desbaterea speciale. — Minstrulu de financie Kerkapolyi nu tiene tempulu de potrivitu pentru a presentá intrég'a stare financiale contr'a cârei'a s'a slobodîtu ante-vorbitoriulu, sî róga asiá dara cas'a a primí projectulu de lege, de óre-ce elu nu cere nimic'a supefluu, cí numai necesariulu pentru de a potea duce mai departe economi'a statului.

Ign. Helfi presinta in numele partitei dela 1848 unu projectu de resolutiune, cá sa nu se indreptatiésca ministeriulu, prin a cârui economia rea financiale tiér'a totu mai tare se cufunda in datorie, la contragerea unui imprumutu nou. K. Tisza ascerne projectulu de resolutiune cá cas'a sa incuviintieze imprumutulu, inse sa insarcineze pre comissiunea financiale a ascerne de-odata cu raportulu despre bugetu o critica stricta despre starea financiale. — A. Szentimrey vorbesce sub o mare nelinisce a casei pentru propunerea lui Tisza. B. A. Baldacsy pledéza pentru a lui Helfi, de óre-ce nu póte concede cá tiér'a sa se cofunde totu mai multu in datorie, cu ce siedinti'a se incheia.

Siedinti'a din 17 Decembre a casei deputatiloru o deschide iérasi vice-presiedintele B. Percsel la 10 óre. — Dupa resolvirea formalieloru se incinge o controversa scurta intre N. Iankovics sî presiedintele despre telegrafulu casei; dechiaratiunea presiedintelui ca telegrafulu e sub tóta critic'a, indestulesce pre interpelante sî casa. Dupa une-altele se trece apoi la ordinea dîlei, la care sta desbaterea despre proiectulu de lege privitoriu la imprumutulu de 54 milióne. — Kol. Ghyczy combate vorbirea ministrului de financie de ieri, altcum elu votéza pentru propunerea lui Tisza. Fr. Pulszky vorbesce pentru proiectu; Madarasz sî I. Kiss pledéza cu argumin-

FOISIÓRA.

Laudele sântului Apostolu Andreiu sî 30 Novembre 1872.

discursu rostitu de Gregoriu Pletosu cl. in an. II.

> Motto: „Veniti, amu aflatu pre celu doritu“,

(Urmare sî fine.)

Unde sunteti acum voi filosofi etnici, cá sa tieneti cuventu cu pescariulu celu necarturariu? — Vino Platone minunatule, pre care adoratorii tei, te-au radicatu pre o trépta cu invetiatoriulu adeverului, bunului, virtutei sî moralitatei adeverate, de carea spiritulu teu speculativu abiá visá! Vino sî invétia a te convinge si a convinge! Bate la usi'a animei tale sî a consciintiei, sî invétia a-ti cunósce sî marturisí putienatatea!

Vino sî tu Aristotele cá sa inveti a cunósce caus'a sî originea tuturoru lucruriloru sî sa maresci minunile celui necunoscutu de tine!

Unde sunteti voi farisei sî carturari, cari stati cu liter'a mórta a legei in mâna, fâra a face cele scrise in ea? Eata blastemulu preste capetele vóstre, ascultati: „Blastematu totu celu ce nu va remanea intru tóte, cele scrise in lege, cá sa le faca pre ele“; Gal. 3. 10.

Veniti acum sî invetiati a intielege cele necuprinse de voi dela pescariulu, obiectulu dispretiului vostru, care a calcatu lumea cu crucea pre grumazi! Alergati toti cei slabi cu spiritulu sî invetiati statornicia! Audîti pre Apost. limbiloru la Corint. I. c. 7. 23.: „Fiesce-carele intru ce este chiamatu, fratiloru intru aceea sa remana inaintea lui Ddieu.

* * *

E datin'a on. pub. a tempului modernu, cá voindu a inalţiá pre cine-va sa i se deduca originea din neamu inaltu sî genu stralucitu. — Eu inse nu potu sa facu nici un'a nici alt'a, câci dejá a-ti auditu cine este omulu meu; nu i voiu potea deduce originea din neamu inaltu, ci in elu dóra vomu aflá originea unoru fapte mari, unu modelu demnu de imitatu.

— Stulu Apostolu Andreiu s'a nascutu in o cetate neinsemnata, Vitsaid'a, lânga marea Galilei, in otarele Zavulonului. Tatalu seu, evreu se numea Iona, de professiune pescariu. A mai avutu unu frate, Simonu. Ereditatea sî instructiunea i-a fostu profesiunea tatalui seu sî o mreja. Sântulu erá in versta barbatésca pre atunci, cându Ioanu Botezatoriulu, esindu din pustia a inceputu a invetiá. Fratele seu erá casatoritu iéra elu a remasu in fecioria.

Andreiu audiendu ca Ioanu invétia, curendu s'a facutu discipulu alu acelui'a, sî a fostu singuru de fatia cându a strigatu: „Eata mielulu lui Ddieu, care sterge pecatulu lumei.“ Io. 1. 29.

Acestea cuvinte, audiendu-le, au avutu efectulu ca lasandu pre Ioanu s'a dusu la Iisusu sî dîce: Invetiatoriule, unde locuiesci! Vino si vedi, a fostu respunsulu. Eata ca-lu vedemu intâiu chiamatu! Dupa acestea, elu chiamà pre fratele seu dicendu: „Amu aflatu pre Mesi'a.“ Io. c. 1. 38. 41. A fostu asiá dara convinsu, câci dîce: pre Mesi'a. Christosu vediendu pre fratele seu dice: Tu esti Simonu a lui Ion'a, tu te vei numí Chif'a adeca Petru, si acest'a Verchovniculu apostoliloru Petru fratele lui Andreiu, celui intâiu chiamatu. I. 1. 42.

Totu Andreiu a fostu, pre care l'a tramisu Ioanu sa intrebe pre Christosu: „Tu esti acel'a pentru care au scrisu profetii“. Si atunci 'si aretà Ddieirea.

Sântulu Andreiu a respunsu lui Christosu in pustia: „Nu avemu fâra numai cinci pâni si doi pesci“. Despre elu spune stulu ev. Ioanu c. 6. ca a avutu mai multa indrasnéla câtra Iisusu, si mai multa amóre câtra Invetiatoriulu seu Ba chiaru alti apostoli i dau proti'a, dupa cum marturisesce St. I. ev. c. 12. ca a facutu Filipu cându unii din Elini au voitu sa védia pre Iisusu. Nedespartitu a fostu de Invetiatoriulu pâna la mórtea acestui'a.

Dupa mórtea Invetiatoriului, amesuratu man-datului, erau a se imprasciá spre propoveduire. Dec au aruncatu sorti asupr'a loculoru, cari li se voru vení. Stului Andreiu iau cadiutu pârtile numite de greci: barbare, anume: Bythini'a totu giurulu mareì negre, Calcedonulu, Bizantiulu, Traci'a, Macedoni'a; apoi Ellad'a, Achaia precum si tóte popórele, câte se aflau pre lânga riulu Istru (Dunare) si ale Scytiei barbare. Si scimu ca multe popóre din pârtile acestea ale Europeì chiaru le place prin traditiune a-si deduce Chrestinismulu dela stulu Andreiu, si-lu au in mare onóre. Asiá Russi'a, unde in muntii Chievului sa fi implantatu o cruce spre intipuirea mantuirei loru si a intórcerei, ce erá sa urmese, si sa fi umblatu pâna la Novgorodu.

Mari si grele au trebuitu sa fia suferintele stului in acestea caletorii; mari cându prevediendu-le Mantuitoriulu le dice: „Eata eu ve tramitu pre voi cá pre nisce oi in midiloculu lupiloru.“ Aru fi ce e dreptu la rendulu seu a espune câte va din intemplârile lui, ci nu ne iérta nici tempulu nici loculu, si asiá ne vomu multiamí a cunósce episcopiele intameiate de elu.

Se tradéza ca elu a fostu celu intâiu episcopu alu Byzantiului. A sântitu intru episcopu pre Filologu in Synopi; totuací se dîce a se aflá sî unu scaunu pre care sa fia siediutu elu; apoi pre Apellinu l'a sântitu episcopu la Heraclea Traciei; sî pre urma a sântitu episcopu totu la Byzantiu pre unu Stachie, unulu din cei 70, care i-a urmatu lui; sî a ajunsu pâna la Istru preste care nu se póte presupune ca nu a trecutu. Deci din acestu motivu precum sî din traditiunile ajunse pâna la noi suntemu ele cunoscute ale stângei estreme contr'a proiectului; cu ce desbaterea e incheiata. Urméza cuventârile finali sî apoi se trece la votisare. Proiectulu de lege se primesce cu 229 voturi contr'a 23. In desbaterea speciale se acceptà proiectulu de asemenea fâra vre-o modificatiune; mâne urméza a trei'a cetire. Incheierea siedintiei la 2 óre.

Siedinti'a din 18 Decembre a casei deputatiloru o deschide presiedintele **Bittó** la 10 óre. Dupa resolvirea formalieloru obicinuite se facu mai multe interpelatiuni pentru noi de interesu secundariu; se referéza din partea comissiunei verificatóre sî apoi se trece la ordinea dilei la care sta a trei'a cetire a proiectului de lege despre imprumutulu de 54 milióne. Proiectulu se primesce definitivu sî tramite casei magnatiloru.

Urméza la pertractare: Proiectulu de lege despre sustienerea provisoria a normeloru de dreptu privitórie la afacerile financiali sî drespre suspenderea tribunalului superioru de financia. Ca referinte fungéza E. **Hedry**, care recomanda primirea proiectului de lege. — Dupa o desbatere scurta se primesce proiectulu de lege suscitatu. — Urméza proiectulu de lege despre sistemisarea a 6 judie nóue la tribunalulu de comerciu sî politie din Bud'a-Pest'a. Cá referinte fungéza iéra E. **Hedry**. Sî acestu proiectu se primesce nemodificatu. — Urméza la desbatere proiectulu de lege despre votarea a 39,829 recruti sî 3983 reservisti pentru anulu 1873. Cá referinte fungéza A. **Pulszky**, care recomanda casei primirea proiectului. — G. **Varady** dechiara, ca stâng'a va presentá sî de asta data amendamentulu seu cu privintia la primirea espressiunei „armata ungurésca“ sî déca espressiunea acést'a se va respinge, atunci stâng'a va votá contr'a proiectului. A. **Csánády** dice ca proiectulu de fatia jertfesce tinerimea ungurésca intereseloru streine sî pentru aceste interese vorbitoriulu nu voiesce a votá nici unu recrutu.

La desbatere mai iau parte K. **Tisza**, E. **Hollán**, I. **Madarasz**, sî I. **Kiss**. Punendu-se la votu se primesce proiectulu; in desbaterea spesiale face G. **Várady** amendamentulu, a se folosí in titlu cuvintele „armata ungurésca“. La spriginirea amendamentului seu afirma intre altele ca nu esista o armata „comune“ ci numai „c. r. austriaca“. La votisare se respinge amendamentulu; cele-lalte pârti ale proiectului de lege se primescu neschimbate sî mâne va urmá a trei'a cetire. Proiectulu de lege despre acoperirea stârei de pace a regimenteloru ung. de cavaleria se primesce fâra desbatere generale cu câte-va modificatiuni facute de comitetulu centralu. Incheierea siedintiei la $^3/_4$ 2 óre.

Siedinti'a din 19 Decembre, o deschide presiedintele **Bittó** la 10 óre. — Dupa resolvirea formalieloru anuncia presiedintele ca a primitu dela ministru-presiedintele impartesîrea ca M. Sea a denumitu pre dlu Bel'a de **Szende** de ministru pentru aperarea tierei. — Emericu **Stanescu** face o interpe- latiune câtra ministrulu de lânga persón'a M. Sele, care se póte vedea in plenum mai la vale.

I. **Kiss** face dóue interpelatiuni; cea dintâiu se referesce la corumperea, la care s'au demisu partit'a deakiana la alegerile dietali, a dóu'a câtra ministrulu de interne se referesce la institutulu de smintiti de pre câmpulu Leopoldinu.

Ministrulu de justitia **Pauler** si ministrulu de comunicatiune L. **Tisza** respundu dupa aceea le unele interpelatiuni de mai inainte. Dupa unealtele se trece apoi la ordinea dilei la care sta a trei'a cetire a proiecteloru desbatute ieri, cari se primescu definitivu sî tramitu casei magnatiloru. — Se mai asternu unele rapórte ale comissiunei economice sî apoi presiedintele *Bittó* incheia siedinti'a, poftindu deputatiloru serbatori fericite.

Interpelatiune

facuta de câtra deputatulu Mircea B. Stanescu in siedinti'a din 18 Decembre 1872 a dietei ungare.

Onorata Casa! Eu, atâtu in sustienerea, câtu sî in desfasiurarea loru, nu potu sa spriginescu asiediamintele privilegieloru personale, sî distinctiele decorative, fiindu ca ele, in urzirea loru urmâri ale domnirei tiranice, stau in contr'a-dicere cu principiele democratiei curate.

Pâna atunci inca, pâna cându se sustienu, ele trebuiescu sa se marginésca la considerarea drépta a meriteloru adeverate.

Cine suntu acei'a, care suntu chiamati, cá, in prim'a linia, sa informeze corón'a si sa-si dea parerile asupr'a meriteloru, ce cetâtienii statului si-au câstigatu pre terenulu civilu, ori pre acel'a bisericescu? —

Suntu acei'a, ce stau cu densii in cea mai de aprópe atingere, carii controléza intrég'a loru lucrare, — deci carii celu mai bine cunoscu carier'a oficiala a loru — „superiorii.“

Amu aflatu de trebuintia cá sa premitu aceste dise.

Iéra acum'a, — considerându, cumca in vremile mai nóue, mai multi preoti gr. ort. din dieces'a romàna gr. ort. aradana au fostu decorati cu semne de distinctia, — precum se dîce, „pentru meritele, ce sî le-au câstigatu pre terenulu bisericescu,“ dara, — fâra cá onor. guvernu sî respective dlu ministru atasiatu câtra persón'a Majestâtiei Sele, sa fi cercatu a-si câstigá, dela nemijlocitu competent'a ocârmuire diecesana sî, mai cu séma, dela Episcopulu diecesanu, deslucirile pretinse sî deplina convingere asupr'a adeveratei firi a meriteloru distincte; considerându, cumca, prin acésta procedura a sea, onor. guvernu pre de o parte ignoréza competinti'a sî cerculu de autoritate a ocârmuirei unei diecese, recunoscuta prin lege cá autonoma, de alta parte slabesce detoritulu semtiementu de respectu sî legatura de subordinatiune intre subalterni sî superiorii loru; in sfersitu — considerându, cumca din o asemenea procedura aru urmá fórte adese-ori remunerarea celoru nedemni, precum s'a intemplatu si in casulu de facia, fiindu adeca remunerate — nu „meritele bisericesci,“ luate in poterea cuventului, ci meritele, ce respectivii si-au câstigatu cá „cortesi“ in soldulu partidei din drépt'a, ce sta in contr'a-dicere cu teori'a sî scopulu „decorârei,“ „distinctieloru,“ sî „remuneratiuniloru,“ sî ce, in locu sa produca zelu si nisuintia spre bine, mai multu va demoralisá.

Tocmai pentru acea mi permitu cá sa facu dlui ministru atasiatu câtra persón'a Majestâtiei Sele urmatórea interpelatiune:

1-iu Care au fostu motivele, din care cu ocasiunea decorârei cu semne de distinctie a mai multoru preoti gr. ort. din dieces'a romàna gr. ort. aradana, — dupa comunicatulu din „Bud'a-Pesti Köz'öny“, — sub titlulu „meriteloru câstigate pre terenulu bisericescu“, dlu ministru, inainte de tóte, n'a ascultatu pre competentulu capu bisericescu sî n'a cerutu parerea lui asupr'a aceloru „merite câstigate pre terenulu bisericescu“ ale respectiveloru fetie bisericesci remunerate cu distinctie decorative?

2-a Are dlu ministru de gându, cá, in viitoriu, in casurile unoru asemenea distingeri, sa urmedie o procedura mai corecta, dá — ori bá?

Onorata Casa! Déca acest'a nu este celu dintâiu, este unu raru casu, cá dlu ministru atasiatu câtra persón'a Majestâtiei Sele sa fia interpelatu: speredíu dara, ca, in decurendu, va bine-voi sa respunda la interpelatiunea ce i-amu facutu.

Me rogu cá sa i se comunice.

(Se dispune cá sa se comunice ministrului interpelatu.)

---

in dreptu a sustiené ca prim'a radia de lumin'a adeverului in tierile cuprinse ce-va mai târdîu sub Daci'a Traiana s'a straplantatu prin stulu Andreiu. A moritu in Paleapatr'a restignitu pre cruce cu capulu in josu, cá sî fratele seu, iéra relicuiele lui la ordinulu lui Constante fiiulu lui Constantinu s'au straportatu la Constantinopole prin stulu Artomiu, sî se afla in biseric'a sântiloru apostoli.

Eata pre scurtu schitiata viéti'a sî faptele Apost. Andreiu, a cârui pomenire o serbéza lumea crestina in 30 Novembre. . . . Sî totusi amu revenitu sî fâra voia la aceea ce anunciasemu in frunte: sî 30 Nov.; dîcu fâra voia câci mi-amu fostu propusu sa fiu departe de acolo, ci poterea atractiva a fostu cu multu mai mare, cá sa nu me abatu a ve spune aceea ce sciti, ca a serbá diu'a aniversaria nu e ce-va nou, e pre câtu se póte de vechia. O aflâmu chiaru la pagâni, o aflâmu pre tempulu Mantuitoriului la Irodu cându taià pre Ioanu, care sî contiene in sine unu scopu salutariu sî o potere fórte espressiva de internulu omului.

III. Scimu cu totii on. pub. ca auror'a se ivesce rosia sî luptele grele suntu colorate cu sânge. Istori'a ne spune ca grecii pâna atunci au fostu tari, pâna cându sciau pretiuí religiunea loru nationale. Rom'a a fostu dómn'a lumei pâna cându pre lânga Marte sciau adoré, ba concurgeau la Quinquatriele sî Minervaliele loru. Dara sî românii au luptatu cu armele in mâna tari de credinti'a loru in Ddieu, in nemurirea sufletului, in recompens'a sî pedéps'a venitória, in eternitate — contra unguriloru, turciloru, tatariloru, poloniloru, totu-deun'a cu triumfu pentru sacr'a religia, carea ascundea in sinulu seu patri'a sî libertatea. Crucea mergea inainte; mam'a nascea fiii sei in ideile morali religióse crestine spre a-si face detoriele câtra Ddieu, câtra familia, natiune sî patria.

Dara indiferentismulu 'si radica capulu sî suferintiele suntu la ordinea dilei, se continua cá cându nu aru vrea sa se finésca.

Provedinti'a divina! pare ca iéra incepe a-'mi sioptí in urechi suferintiele fatali sî nedreptatirile, ce biseric'a sî natiunea romàna au avutu a le suportá in seri'a atâtoru seculi plini de amaraciune sî durere?! Ci destulu, destulu! . . Ah stati, audîti, vrea sa-mi spuna ca si-a aflatu omulu, l'a chiamatu; nu, l'a tramisu; 30 Novembre a sositu, ací me oprescu. „Nu-mi dice mie ca teneru suntu eu, câci câtra toti carii te voiu tramite vei merge, sî tóte câte-ti voiu poruncí tie vei grâí loru.“ Erem. 1 7. Missiune inalta, abiá possibile a se priví cu ochii spirituali sî implinita cu atât'a succesu! Au nu e minune! Nu e ce-va providentiale? Alegere intru adeveru marétia atunci cându mai bine se potrivescu cuvintele poetului:

Durch Dorn und Klippen führt der steile Pfad
Zum hohen Gipfel der Unsterblichkeit,
Den keiner sah, wer nicht den Pfad bestieg.

30 Novembre e ací, trei episcopii amu aflatu la stulu Andreiu! Priviti, standu in centru, preste délulu mare la un'a ce erá langedita, sî pre pórt'a de feru la un'a, ce nu erá sî acum este. „Eata amu datu cuvintele mele in gur'a ta; eata te-amu pusu astadi preste némuri, cá sa strici sî sa risipi, si iérasi se zidesci si sa rasadesci. Erem. 1. 10.

⁂

On. pub., Platone filosofulu intre altele multe bune dîce. Purtatori de tyrsu (bastonu, toiagu) suntu multi, dara adeverati inspirati putieni. Si eu dîcu: Multi suntu Andreiu dara putieni barbati; câci Andreiu barbatu insémna. O dîcu câci amu radimu bunu la Horatiu!

Qui studet optatam cursu contingere metam.
Multa tulit fecit que puer, sudasit et alsit.

(Prunculu care s'a nasuitu prin lucru a-si ajunge tient'a dorita multe a suferitu sî a facutu, a asudatu si a rabdatu frigu.)

Sa me mai estindu on. pub.? Ba nu! nu câci amu aflatu le Cicerone, ca cine va fi atâtu de elocinte a ecsorná tóte binefacerile din destulu? Nu e lipsa, faptele vorbescu mai espressivu cá cuvintele sî acela-si 'mi spune ca: „Ubi rerum testimonia adsunt, nihil opus est verbis (Unde lucrulu da testimoniu nu e lipsa de cuvinte).

Sî acum potu sa stau câci amu cetitu la Efes. 2. 12. ca eramu intr'o vreme fâra Christosu, instrainati de petrecerea lui Israelu sî strainu de asiediamentele fagaduintiei, nadejde neavendu; . . . iéra acum de aprópe ne-amu facutu sî cetatieni cu sântii.

Dara potu sa stau siguru, netemandu-me ca voiu cadea, câci temeli'a cea tare a lui Ddieu sta avendu pecetea acést'a: „Cunoscut'au domnulu pre cei ce suntu ai lui“ II. Tim. 2. 19; iéra Veith me imbarbatéza dîcendu: „Wenn der Starke und Gewaffnete den Vorhof bewacht, so ist alles in Sicherheit.

Suntemu gal'a; ací me oprescu. In venitoriu nu potu strabate. Suntemu in 30 Novembre. Busulu stului Andreiu e la noi; e in midiloculu nostru; e preste noi. Ah acum nu potu strabate pâna la alu 3. nu la alu sieptele ceriu, cá de acolo sa-mi aducu cuvinte sî spressiuni!! Ci amu auditu ca sî acelea nu e iertatu omului a le grâí. Pentru aceea ve salutu spre revedere cu Sfetoniu dîcendu: Nunc abite laeti, abite locupletes (acum mergeti veseli, mergeti inavutiti) câci „dejá amu aflatu pre celu doritu.“

Sabiiu, 29 Nov. 1872.

Gregoriu Pletosu.

Brasiovu 28 Novembre 1872. Este unu adeveru adesea recitatu, ca intielegerea face poterea si acést'a stórce dreptulu.

Natiunea a cârei fii cauta intielegerea presentéza respectu sî dobendesce realisarea dorintieloru sî drepturiloru sele, iéra acolo unde e neintilegere intre fii natiunei, unde-'su scopuri ascunse dorintiele disparu, drepturile se perdu si natiunea se despretiuiesce. Franci'a „natiunea cea mare“ ne-a datu o insemnata invetiatura in anii nefericiti, sî Germani'a prin intielegerea membriloru ei asemenea numai in unu intielesu mai favorabile.

Acésta pretiuita fóia cându strigá congresu sî iéra congresu tendea sî dorea intielegerea si ea dorea sa ajunga acestu scopu adeca alu intielegerei. —

Inamicii acestei'a lucrá in ascunsu, sapá sî inveninau corpulu nationalu impârtindu-lu in partide. Dupa cele ce curgu sa vede ca natiunea romàna e desbinata in partide ; cândn se cere sa fia o tabera se maresce numerulu partideloru.

Situatiunea acést'a trebuie schimbata si de aceea sum de parerea ca partid'a, care o represinta „Telegrafulu Romanu“ sa fia mai activa, sa staruiésca toti din tóte pârtile tierei la ajungerea tientei ce si-a pusu in adunarea din 5—6 Maiu, sa staruiésca realisarea congresului, care e dorinti'a fiacârui romànu si care cugetâmu sî noi ca e uniculu medilocu pentru intielegere sî pentru operatiune de a câstigá drepturile nationali, se intielege de sine déca ce-i adunati se voru desbracá de tóte cugetele reservate, cugete, cari aru semaná cu cele ce s'au desvalitu in Alb'a-Iuli'a sî in „conferinti'a“ din Blasiu. Intielegere fâra de sinceritate câtra caus'a natiunale nu se póte si déca la parere s'aru ajunge aceea aru fi fâra de urmâri, fâra de o durata indelunga sî salutaria. Partid'a politica susu-amintita — cum vedu eu, — are necessitate de a avea membrii in evidentia. Sî spre acést'a e de lipsa :

1. Convingerea politica, care o urmaresce fiacare membru. Ea sa fia descoperita, la comitetulu politicu cercualu prin dechiarare in forma de concluse, care sa se inainteze comitetului politicu din Sabiiu. Comitetele cercuali inse sa nu remâna apoi in amortiala.

Apoi sa se convinga fia-care membru ca balanti'a cea cândn intr'o parte cându în alt'a e unu testimoniu de paupertate politica ca „Retienerea“ dovedesce lipsa de semtiu politicu séu slabicione care face sa fia despretiuitu si de ai sei sî de contrari; in urma seducerea prin demagogii, prin vorbe late dovedesce simplitatea séu naivitatea care da temere, ca mâne poimâne vomu urmarí ori ce cimpoiu politicu.

2. Partid'a acést'a are lipsa de o disciplina mai severa ; — altfeliu suntu disciplinati cei de alte principie politice. Multu putemu invetiá dela ori-cari contrari sî anume din disciplin'a loru din tariea de a stá zidulu in ori ce impregiurâri

Ei pentru ori-ce interese partiali nu se arata in publicu, nu-si patéza membri loru conducatori, ei si i ridica pâna la ceriu sî spre acést'a folosescu ori ce ocasiune, ori unde convinu se ingrijescu a fi o majoritate. De aru scapá cuiva ori ce naivitate din gura nu se deóchia, scurtu se ingrijescu de tóte medilócele sa se arate ca au majoritate.

3. Activistii sa nu intrerupa activitatea, ci ne intreruptu din tóte cercurile sa se arete resultatele, progresulu in ori ce afacere buna. Prin o activitate energica conformu cârei aru reclamá fie care cercu politicu s'ar vedé dorinti'a natiunei romàne si atunci congresulu concesu s'aru putea conchemá, intielegerea dupâ programulu comitetului, publicatu de tóte diarele romàne s'ar puté realisá, sî binele nationalu se va dobendi cu siguritate !

B.

Pest'a, in 16 Dec. 1872.

Impârtirea fonduriloru scolari gr. or. comune din Bud'a-Pest'a, este — asiá dîcendu terminata.

Terminata — asiá dîcendu ?

D'a. Nu potemu sa ne sprimâmu altu-feliu.

Aru fi lungu, sî n'aru fi la tempu, a aretá sî splicá acést'a din firu in peru cu de amenuntulu. Dara vomu spune pre scurtu cele necesari pentru orientare momentana.

Pâna a nu incepe lucrarea de despartire sî impârtire, erau cari credeau ca, acésta lucrare póte sa tiena 5—6 dîle.

Noi cari din raporturile sumari despre aceste fonduri ni câstigasemu o idea óresi-care despre starea sî natur'a loru complicata, amu dîsu indata : 5—6 septamâni — minimum.

Acum'a, dupa lucrare sî esperintia de patru luni, dîcemu cu posivitate : 5—6 luni !

Dara acést'a nu e totulu ; lucrulu mai fatalu e, ca unele cestiuni a fostu preste potintia ale descurcá sî complaná definitivmente !

Dupa nespusu de multe cercetâri sî deliberâri, a trebuitu sa se adópte principiulu, ca comissiunile delegate de ambele pârti, in privinti'a cestiuniloru dubie, sa statorésca invoieli provisorie — numai pentru scopulu de a face possibile realisarea impârtirei, iéra regularea finale a o sustiené corpuriloru representative concerninti, adeca sinódeloru eparchiali romàne sî congresului natiunale serbescu.

Acésta necessitate usioru o va pricepe fia-cine, déca va aflá, ca membri serbi nu aveau nici cea mai pucina instructiune in privinti'a casuriloru de dubietate ; iéra românii avéu numai atât'a, ca impartirea in dóue are sa se marginésca asupr'a fonduriloru efectivo sî pretensiuniloru limpedi. Dara si ací definitiunea mai de aprópe a lipsitu.

Numai pâna a constatá realulu cuprinsului fonduriloru sî acteloru referitóre. sî natur'a diferiieloru pretensiuni ce se tienu de ele, a trabuitu munca erculina de trei luni. Ací dlu J. Janculescu, insarcinatu din partea româniloru cu acésta cercetare, a desvoltatu o activitate sî desteritate, recunoscute solenelu, protocolarminte de intrega comissiunea mista sî cu comisariulu ministeriale, sî cu intréga deputatiunea ce pâna acum a administratu aceste fonduri. Fâra de dlu Janculescu, pre lânga inerti'â domniloru membri comissiunei serbe, nici intr'unu anu de dile nu se potea ajunge resultatulu de astadi, De aceea noi, nu potemu sa dâmu o séma despre acésta causa, fâra de a ni sprime recunoscinti'a nóstra cea mai deplina dlui J. Janculescu.

Sî inca un'a nu potemu sa nu insemnâmu aicea, cumca adeca scrupulii cei multi sî mari, mai numai din partea româniloru s'au radicatu. Póte ca — iéra sa se intemple, cum s'a mai intemplatu, ca din unele pârti mai pucinu scrupulóse, sa li se faca — — sî anume lui Babesiu, iéra-si imputatiuni. Ei bine, faca-se ; in fine déca sinódele voru vré, ele potu sa sî renuncia la drepturi : membrii delegati din senulu loru pentru impârtirea acestoru fonduri — si-au facutu detorinti'a, sî cu buna consciintia potu sa afirme ca au salvatu folóse in favórea esmitentiloru loru !

Destulu ca lucrulu a ajunsu in stadiulu, de deputatiunea ce pâna acum'a a administratu aceste fonduri, cu dîu'a de 1/13 Dec. faptualminte a incetatu a mai esiste.

Tóte procesele verbali sî actele séu tractatele de impârtire s'au incheiatu sî subscrisu inca in 10 Dec. n ; voluminositatea acestoru cere inca tempu, pâna ele tóte sa se póta descrie sî subscerne ministeriului — in trei esemplare, pentru controla sî probare. Ministeriului de almintrelea nu si-a lasatu decâtu o unica cestiune de decisu, sî acést'a de câtra serbi, sî nu de fondu, ci de securitate.

Cu tóte acestea supunendu ca ministeriului se va substerne caus'a in 8 dîle, nu este possibilu a asceptá resolvirea ei in tempu mai scurtu de 5—6 septemâni.

Intr'aceea impârtirea dupa invoiele dejá este facuta, iéra administratiunea se continua prin doi delegati, unulu din partea romàna (Babesiu), altulu din partea serba, (Jerigoglu,) cari sub control'a comisariului ministeriale compunu o espositura provisoria sî indeplinescu tóte afacerile curinti de incassare sî de solvire.

Astu-feliu este de a se intielege, cea ce diserâmu la inceputu cumca impârtirea e — asiá dîcendu — terminata.

Indata ce incuviintiarea ministeriului va fi urmatu ,partea romàna a fonduriloru va fi transpusa la dieces'a Aradului. Atuncea sî mai vertosu apropiându-ne de sinóde, va fi tempulu cându vomu vorbí mai pre largu, mai lamuritu despre amenuntele acestor'a fonduri si a impârtirei loru. —

„Albin'a.“

Varietâti.

⁂ Statistic'a calduriloru celoru mai mari in Europ'a din secolulu alu sieptelea pâna astadi.

In 627, Franci'a si Germani'a tóte isvórele au secatu.

In 879, aprópe de Vorms, in marele ducatu Hes'a-Darmastad, provincie renane lucratorii picu morti pre câmpii.

In 1000, reurile sî isvórele Franciei secà : pesci putrediescu, se imputiescu sî provóca cium'a.

In 1031, pamentule sa despicà, riurile sî isvórele se perdu sî Renulu din Alsasi'a secà, precum sî o parte a Moselei sî Jui la Metiu.

In 1260, la batali'a lui Bel'a alu unguriloru cu Otocaru regele Boemiloru, soldatii picu morti de radiele ardiatóre ale sórelui.

In 1305 sî 1403, Lor'a, Renulu, Sein'a sî Danubiolu suntu seci.

In 1520, 1529, 1538 sî 1511 caldurile suntu nesuferite.

In 1563 isvórele séca.

In 1615, 1616 secet'a dominéza in tóta Europ'a.

In 1652 este secet'a cea mai mai despre caresi amintesce Scoti'a.

Transactiunile filosofice raportéza ca in Iuliu 1655 regimentulu din garda fiinda in marsiu cu regele ce mergea dela Leopole (Lemberg) la Glinani erá o caldura asiá de mare in Poloni'a, ca doi-spre-diece soldati au picatu morti.

In 1698 caldura estra-ordinara.

Cei intâiu trei ani ai secolului alu optu-sprediecelea avura calduri ardiatóre.

In 1705 Iuliu 18/30 caldur'a fù asiá de mare la Monpelie in Franci'a, incâtu erá intocmai cá acea dela unu cuptoriu de fabrica de sticle ; óuele se cocéu la sóre.

In 1718 teatrele fura inchise la Parisu cá o mesura higienica. In cursu de cinci luni nu cadù nici o picatura de plóia ; termometrulu la Parisu aretá 36 grade Reomiur.

In 1743, 1744, 1745 sî 1746 verile fura din cale afara calduróse. In 1748 incetà.

In 1751, 1753 termometru aretá 57 si 58 grade.

In 1754, 1760, 1769, 1778 si 1779 veri ardiatóre.

In 1779 Novembre 17/29 la Bologni'a dupa unu cutremuru de pamentu, caldur'a spriginita de unu ventu despre média-dî-resaritu, ajunse asiá de tare incâtu aerulu d'abiá se potea respirá.

In 1800 caldura nemesurata.

In 1802 la Parisu fù cea mai mare caldura, care se potù observá dela descoperirea termometrului.

In 1811 1818, 1823 calduri fórte mari.

In 1830 la Parisu in 27, 28, 29 Iuliu fura calduri despre care lumea 'si amintéscs inca.

In 1835 calduri ardiatóre.

1846 la Parisu s'a vediutu 50 grade de caldura a umbra, si aprópe la 56 grade sóre, unda nu batea vantulu.

In 1848 in Iuniu calduri mari.

In 1856 véra ardiatóre.

In 1860 calduri mari.

In 1872 Europ'a, Americ'a sî totu globulu intregu fù espuse unei calduri teribile. Mai multi ómeni au picatu morti sub caldur'a cea ardiatóre ; câmpiele fura arse. Românî'a a semtitu poterea acestui elementu ardiatoriu. „N. Curieru.“

⁂ Unu patu de auru. Unu cronicaru din Parisu asigura ca vicerele Egyptului a comandatu de mai multu timpu la unulu din cei mai renumiti giuvaergei din Capitala Franciei unu patu de auru ce voeste a'lu dá ca daru de nunta fiului séu, si care acumu este aprópe sa fia terminatu.

Acést'a mobila se dice ca costa modesta suma de dóue milióne franci.

⁂ Unu tablou despre positiunea D-lui Thiers facia cu partitele. Domnulu Thiers, vorbindu cu ducele d'Audiffret, deputatu monarchistu, despre positiunea sea facia cu partitele in Franci'a, i dîse :

— Ai vediutu d-tea, conte, cum se pogóra papagaiulu dupa arbore in josu.

— Nu, respunse ducele, surprinsu.

— Sa-ti spunu eu : Papagaiulu cându vrea sa se cobóre dupa arbore, se tiene cu ciocnlu de o craca, iéra cu piciórele cauta a se prinde de alt'a mai la vale. Nici odata nu scapa crac'a ce o tiene cu ciocculu pâna ce nu prinde bine pre cel'a-laltu cu ghiarele. Cum vrei d-tea cá unu guvernu, sa fia altu-feliu cându elu sta intre mai multe partite pre care trebuie sa se resemne pre rendu ? Ti repetu : intre amicii d-tele sî mine esista numai nisce neintielegeri. Dumnedieu sa me ferésca de a vorbí reu de densii ; ei suntu ómeni escelenti, dara nu prea au esperintia.“

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a si tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 102. ANULU XX.

Sabiiu, in 21 Decembre 1872. (2 Ian. 1873.)

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului 1873, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a. — Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e:

Pentru Sabiiu 7 fl. pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca pre anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, pe anu 12 fl., pe anu 6 fl., pe ¼ anu 8 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

Nr. Cons. 1110 1872.

Preacinstitiloru Parinti protopopi si administratori protopopesci!

Fiindca cu anulu acest'a espira periodulu de trei ani, pre care Archidieces'a nóstra a Ardélului s'a constituitu in intielesulu Statutului organicu in tóte pârtile sele constitutive, sî fiindca prin urmare vinu a se constituí de nou tóte acele pârti ale ei, cari in intielesulu Statutului trebuie sa se constitue din trei ani in trei ani: — asiá Consistoriulu archidiecesanu afla de bine a atrage atentiunea Précinstielolu vóstre la acésta impregiurare, sî cu deosebire a Ve insarciná, cá cu privire la §§ respectivi din Statutulu organicu, mai alesu: §§. 7. 8. 9. 12. 18. 25. 26. — mai departe 38. 40. 41. 42. 45. 57. 58 sî 64. sa luati mesuri, cá câtu mai curendu sa se constitue din nou comitetele sî epitropiele parochiali, precum sî sinódele, comitetele sî epitropiele protopresbiterali pre lânga strict'a observare a dispositiuniloru din Statutulu organicu, — luându-se afara scaunele protopresbiterali, ai câroru membri dupa natur'a lucrului sî dupa analogia cu senatulu bisericescu alu Consistoriului eparchialu, suntu alesi pre viétia; — acésta reorganisare inse sa se faca astfeliu, incâtu la tempulu seu neamenatu sa se póta escrie tienerea sinodului archidiecesanu pre Duminec'a sântului Tom'a a anului venitoriu potrivitu §-fului 89 din Statut. org.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriale tienuta in 14 Decembre 1872.

Pentru Escelenti'a Sea Par. Archiepiscopu sî Metropolitu.

Nicolau Pope'a,
(L. S.) Archimandritu sî Vicariu archieppescu.

Sabiiu 20 Decembre.

Cându ni se parea ca Europ'a se afla in linisc a cea mare politica atunci vinu dóue scomote mai de-odata, unulu din Vaticanu, resiedinti'a papei sî altulu din Franci'a dela ducele de Gramont.

Celu dintâiu vine in form'a unei alocutiuni rostite in consistoriulu papalu la carele a fostu de fatia 22 de cardinali. Inainte de tóte betrânulu episcopu alu Romei 'si varsá foculu asupr'a Italiei sî asupr'a guvernului ei, in specialu pentru legile prin cari au a se desólve corporatiunile religióse. Dupa ce inprospata afurisaniile asupr'a urditoriloru projectului atingatoriu de corporatiunile bisericesci sî indrépta fulminantele cuvinte asupr'a imperiului germanu astufeliu: Dorerea despre loviturile aruncate asupr'a bisericei Italiei, se mai immultiesce fórte prin crudele persecutiuni, a câroru tienta este biseric'a din imperiulu germanu, unde nisuescu a o nimici nu numai prin viclenia, ci sî prin fortia bruta, pentru ca persóne, cari neci nu se tienu de religiunea nóstra sî neci nu o cunoscu, se incumeta a definí dogme si drepturi ale besercei catolice. Acesti ómeni mai adaugu la incumetarea loru si calumniarea si ridiculositatea si nu rosiescu, acusandu pre catolici de provocatorii persecutiuneloru, pentru ca nu voiescu a preferi legile si vointi'a tierei santiteloru legi ale besericei.

Barbatii, cari conducu afacerile publice, fia convinsi, ca nici unulu diutre supusii loru, nu se tienu asiá tare cá cei catolici de cuvintele: a dá cesariului cele ce suntu ale cesariului si a dá lui Ddieu, ce este a lui Ddieu.

In unele pârti ale Elvetiei se pare, ca inca pornescu pre acele carâri, cá in Germani'a facendu alusiune la intemplamintele din Genev'a.

Pap'a, in fine, provóca pre metropolitii, a aduná sufraganii loru pentru d'a se consultá cu ei despre lupt'a solidaria contr'a nedreptâtiei. — Dupâ acést'a alocutiune pap'a numi 11 episcopi, 6 pentru Itali'a 3 pentru Spaui'a si 2 de alta nationalitate*)

Mai departe, vorbindu despre Spani'a, pap'a dice, ca legea despre dotatiunea clerului este contraria concordateloru si dreptâtiei.

In Germani'a au fostu primita alocutiunea cu mare indignatiune. Din dîuariele cari stau sub nemijlocit'a influintia a cercuriloru celoru inalte se vede ca Germani'a va luá mesurile cele mai semtitórie pentru pap'a, câci dîcu ele ca obrasnici'a acestui'a e mai mare cá portarea ambasadorelui Benedetti la Ems cându cu dechiararea resbelului.

Scomotulu din Franci'a l'a produsu nisce descoperiri ale ducelui de Gramont despre promissiuni de aliantie facute Franciei de câtra diplomati'a austriaca la inceputulu resbelului franco-germanu. Ducele de Gramont promite a publicá sî documente in privinti'a acést'a.

Camer'a sî senatulu României au avutu in sesiunea acést'a mai multe projecte interesante in desbatere, asiá, primirea drumuriloru de feru, alegerea prelatiloru bisericesci sî improprietarirea insuratieliorn. Cu respectu la césta din urma reproducemu mai la vale unu discursu alu dep. Cogalnicénu.

Afaceri din fundulu regescu.

Foile ungaresci fâra deosebire de colóre politica se ocupa cu universitatea fundului regescu. Tóte esprima o nemultiamire cu purtarea majoritâtiei sasesci, carea tinde la o suprematia a elementului sasescu in fundulu regescu, cu eschiderea majoritâtei locuitoriloru din acestu teritoriu.

Intr'aceea inse pre lânga foile nemtiesci din tiéra, in intielesu mai strinsu, cele de preste Lait'a sî alte din Germani'a, sustienu pretinsele drepturi eschisive ale sasiloru. „N. Fr. Presse“ nu se multiamesce numai cu atât'a, ci tiparesce corespundintie, cari lovescu in fatia faptele din trecutu sî pentru cá sa faca caus'a sasésca mai plausibila inaintea publicului celui mare, primesce in colonele ei corespondintie cari fâra sfiala se folosescu de defaimâri dejositórie aruncate asupr'a româniloru dîcendu despre ei ca pre teritoriulu fundului regescu românii suntu numai servitori, pastori sî lucratori de ai sasiloru, va se dîca nisce individi, cari nu suntu demni de a fi considerati in cestiuni sî afaceri ce privescu drepturile politice sî cari nu potu avé nici pretensiuni de a fi pusi in egale categoria cu sasii.

„Reform“ din Pest'a, sî dupa acést'a mai multe dîuarie din patria, reproducu unu respunsu, despre care „Kelet“ ne asigura ca este compusu de membrii români din dîs'a universitate, unu respunsu, carele fu tramisu dîuariului „N. Fr. Presse“ din Vien'a, dara nu fu primitu de partinitórea fóia sî prin carele se combate cu date asertiunea corespundintelui sî iérasi cu date se demustra, ca românii in tóte tempurile au contribuitu cu bani sî cu sânge, nu numai in modu egalu cu sasii, dara sî mai multu sî ca pentru aceste contribuiri numai sasii au seceratu sî laudele sî folósele materiali, din cari consta si averea pretinsa esclusivu natiunale sasésca.

Déca ne va iertá tempulu vomu face cunoscutu sî publicului nostru cetitoriu acelu respunsu la tempu binevenitu.

Astadi inse vomu sa ne ocupâmu cu impregiurarea acést'a indignatória sî sa o privimu din punctulu de vedere alu oportunitâtiei ei in tempulu presentu sî fatia cu postulatele tempului presentu.

Scimu bine ca au fostu tempuri cându sistem'a politica au adusu cu sine cá majoritatea locuitoriloru din tiér'a nóstra sa fia persecutata in favórea unei minoritâti, pentru cá acésta din urma sa se bucure de tóte folósele materiali sî intelectuali. Scimu ca atunci pârtile acestei minoritâti au cugetatu ca este consultu cá ele sa se spriginésca imprumutatu pentru impilarea majoritâtiei locuitoriloru. Dara putemu sa punemu intrebarea, déca a servitu impilarea aceea spre inaintarea intereseloru tierei? Noi vedemu ca urmârile procedurei acelei cu totulu gresîte le simtimu sî astadí cu totii. Noi vedemu ca de-sî tiér'a nóstra se afla demultu in impregiurâri mai favorabile patimesce si astadi de o remanere inapoi in tóte privintiele; câci numai concursulu tuturoru factoriloru tierei la progresu si spriginirea loru in mesura egale póte dá armoni'a aceea, in carea sa póta conlucrá fia-care parte cu puterile ei.

Amu vrutu sî amu vrea sa se traga odata velulu uitârei preste nedreptâtile trecutului, si luminati de spiritulu seculului, sa nu mai intrebe cetatienii unui statu, ca de ce origine e cutare séu cutare cându are sa concurga la progresulu lui, sî totusi cu durere trebuie sa vedemu cum se mestesiugesce tocmai din acea parte impedecarea progresului, carea se lauda in tóta dîu'a sî cu tóta ocasiunea cu „purtarea culturei in orientu“. Dara nici nu se marginescu numai pre lânga atins'a mestesiugire. Din contra, cându lipsescu alte argumente, atunci chiaru din sinulu „purtatoriloru de cultura“ vedemu ca se afla barbati, cari se folosescu in publiculu celu mare de midilóce immorale sî preste totu contradicatóre fapteloru spre a innegrí pre acei ce avura in trecutu o sórte mai vitrega, spre a-i injurá, a-i batjocorí, cându cu injuraturi de lotri, furi, cându ca suntu numai nisce servitori sî caratori de apa. Unde este aici intielepciunea culturei si tactulu ei? unde esteací simtiulu umanitariu, carele sa dovedésca baremu incâtu-va, celu putienu o nisuintia câtra o armonia, carea sa vina locuitoriloru tierei intr'ajutoriu spre a puté conlucrá la recerintiele progresului?

Nu dîcemu multu, déca considerându impregiurârile aceste fatali sî combinandu-le pre tóte, cum se punu ele in scena, ca suntu unu atentatu la esistinti'a nóstra comuna, materiale sî morale, de care atentatu se facu respunsabili acei ce injuriele sî batjocurile le arunca in pres'a nemtiésca, fâra de socotintia asupr'a româniloru, sciindu ca acesti'a, cá unii ce nu stau sub protectiunea, acelei presse, acolo nu-i ajunge sî de alta parte contândo la indulginti'a, bunatatea sî la iubirea de pace cea nesecabile a poporului românu.

---

*) Intre acesti'a se afla sî eppulu gr. cat. alu Gherlei Mihailu Pavelu. Red.

Intre alte câte se arunca româniloru mai vine din cându in cându sî regularea de tendintie separatistice, daco-romanice sî altele de feliulu acest'a. Dara ori-cine 'si va dá silintia sî va face o reprivire asupr'a cronicei feliuriteloru denunciâri facute cu scopu ascunsu, póte sa véda ca aceste au avutu in tóte tempurile un'a si aceeasi tienta. Si tient'a acést'a acum trebuie ajunsa pre alta cale cându cele-lalte nu potu duce la dens'a.

Sa admitemu pre unu momentu ca sasii suntu purtatorii culturei in Orientu! Trebuie ei atunci sa ingradésca cu totu feliulu de muri chinesesci sî sa care intrensii tóte bunatâtile civilisatiunei numai sî numai pentru sine? Au nu aru trebuí sa fia ei instructorii celoru pretinsi de fâra cultura, stându-le acestor'a in tóte modurile intr'ajutoriu spre a-si poté implini missiunea de cultura sî spre a-i radicá sî pre cei fâra de cultura la gradulu pre care se afla ei cei cu cultura? O au facutu ei vr'odata acést'a? séu dóra ca cultur'a se ajunge sî se respândesce prin apesarea celoru-lalti locuitori ai fundului regescu séu prin paragrafi sî statute, cari sa le asigure numai civilisatoriloru beneficii, de cari sa se bucure numai ei deapururea?

Românii nu pretindu sî n'au pretinsu de cându iá vediutu pre sasi cá pre nisce óspeti lipsiti de patria in mijloculu loru, sa-i ajute in cultura, ei voru numai a traí neangustati in drepturile loru — sî apoi de cultur'a loru voru ingrigí ei insisi.

Aceste nu suntu câile culturali cari facu onóre unui poporu de cultura, cu atâtu mai putienu batjocurile, injuraturile si denunciârile, cari tindu a sustiené in unu modu maiestritu intunereculu, pentru acei ce nu se potu bucurá de starea privilegiata acuisita pentru sasi.

Acei ce se intereséza seriosu de unitatea statului credemu ca inca voru pricepe ce scopuri se urmarescu cu feliuritele apucaturi, prin cari deocamdata cauta a se sustiené nemultiamirea in permaneutia.

Diet'a va pricepe de siguru câtu este de insemnata cestiunea organisârei municipieloru fundului regescu. Ea va cautá sa aduca unu remediu vindecatoriu de ranele trecutului prin stergerea diferintieloru intre locuitorii acestui teritoriu sî prin introducerea unei perfecte indreptâtire egale, de carea in adeveru sa se póta bucurá fia care locuitoriu ori de ce natiunalitate va fí.

Atunci organele sasesci voru primi desmintirea cea mai eclatanta, ca nu au inimici nici in organele nóstre nici in cele unguresci, cum dicu acum cu multa sî superba incredere in protectiunea presei germane, pentru-cá sa se arate in afara de unu poporu persecutatu, ci se voru desceptá sî acele organe sî cu ele impreuna poporulu sasescu, ca suntu incungiurate de amici, cari nu voiescu alta, decâtu sa convietiuésca in adeverata fratia unii cu altii sî toti sa conlucre din tóte puterile pentru intregulu, carele se numesce „statu“, a cârui prosperare jace in interesulu tuturoru.

Sabiiu 19/31 Decembre 1872.

Onorate Domnule Redactoru! In interesulu adeverului stigmanisatu de calumnia, sunteti rogatu, cá sa dati publicitâtiei urmatórele reflessiuni asupr'a observatiuniloru facute de dlu S. P. M. cu datulu din Blasiu 12/24 Decembre 1872, asupr'a unoru punte din scrierea dato Sabiiu 27 Novembre 1872, sî publicata in „Telegrafulu Romanu“ nr. 97.

Este adeveratu — dupa cum observéza sî dlu S. P. M., — cumca numai atunci va poté fi readusa pacea sî concordi'a cea multu dorita pentru poporulu românu, cându invinuirile sî defaimârile nu voru mai avea locu intre cuvintele si faptele nóstre, sî cându vomu potea cá sa incetâmu cu plângerile unii asupr'a altor'a. Precum i-o concedu inse eu acést'a, asiá trebuie sa-mi concéda sî dloi, déca e omu fâra patima, cumca numai atunci anim'a fratiésca — altcum ori sî in ce impregiurâri de binevoitóre — va potea sa tréca cu vederea sî sa nu impute slabiciunile celei'a-lalte, déca acelea nu voru fi atâtu de mari sî atâtu de dese incâtu sa vateme sî sa submineze la tóta ocasiunea interesele celea mai vitali sî drepte ale pârtiei tolerante.

Numai atunci voru incetá neintielegerile intre noi cându voru incetá causele loru, sî le voru emendá. Sî cine suntu acelea cause domnule S. P. M.? Domni'a vóstra.

Domni'a tea dîci cumca prin corespondinti'a mea s'a calumniatu sî s'a vatematu nu numai adeverulu, cí sî persóne de pusetiune inalta, sî institute; cu deosebire te plângi cumca s'a vatematu inalt'a persóna a Escelentiei Sele Vancea, carea aru recercá crutiarea cuveninciósa sî la casu cându aru fi drepte acelea ce amu scrisu. Asiá s'a plânsu sî Ariciulu cându a fostu dusu la judecata pentru injuria sî ingratitudine.

Nu suntu calumnii, domnule, celea ce amu dîsu, cí suntu fapte adeverate. Acést'a se dovedesce de o parte prin apucaturile ce se desfasiura din partea d-vóstre, cá totu atâtea atentate in contr'a nóstra, sî pre cari lumea le vede destulu de bine; iéra de alta parte se dovedesce prin lips'a totale de argumente ce ai intempinatu cându me combati sî ceri cá sa te credemu ca d-vóstra ave-ti cu multu mai multa convictiune despre sublimitatea divina a religiunei, decâtu sa pote-ti comite astu-feliu de fapte.

Credu d-le, cumca nu vei cutediá a negá sî acést'a ca d-vóstra ave-ti sî astadi profesori la institutulu din Blasiu, teologi etc. sî ca nu a-ti avutu sî in trecutu, din teneri de religiunea nóstra, cari vediendu-se cá studenti cumca erau teneri de buna sperantia, au fostu adimaniti cu promissiuni cá aceea, ca voru fi tramisi cu stipendie pre la Vien'a la studiu, sî altele cá acestea. Pre lânga acést'a eu mai credu sî ast'a cumca d-tea nici aceea nu vei avea curagiu a negá, cumca a-ti uvutu numai de curendu intre clericii din Blasiu sî de acei'a teneri de religiunea gr. orientale, cari fiindu respinsi de noi pentru viéti'a imorale sî scandalósa i-ati câstigatu sî ia ti cumperatu prin satelitii ce ve servescu, promitiendu-le tóte favorurile, sî v'a-ti bucuratu de ei cá cine scie de ce tesauri scumpi; acolo v'a fostu Dum'a. Afara de acestea, nici aceea nu vei negá cumca sunte-ti pré dispusi fâra nici unu scrupulu a deschide braciele sî a coprinde cu entusiasmu ori sî ce miserabilitâti, cari vinu dela noi sî ve ceru legea unatiei pre lânga câte o parochia carea le vine la placere, in schimbu cu legea la carea apartienea sî in carea traiau cá nescari epidemii intre credinciosi; — nu, nu poti negá.

Intrebu deci: Au nu se suscepu sî nu se chiama dara la unati'a d-vóstra sî ómeni de acei'a cari nu au convinctiune curata, sî cari nu din motive religióse suntu uniti in consciintia cu doctrin'a unatiei? au nu face-ti proselitismu? Au nu suntu acestea fapte cari repugna sântieniei precepteloru morale, sî cari nu potu sa resulte decâtu numai din aceea convingere iesuitica — déca e vorb'a de convingere? — cumca scopulu sântiesce midilócele? bá asiá!.

Acést'a ti concedu cumca sciti prea bine ca religiunea nu trebuie sa se venda pre bani, nici convinctiunea spirituale nu se câstiga prin promissiuni vane, inse cu tóte acestea se vede ca d-vóstra nu faceti cum sciti ca e bine, cí cum cugetati ca ve-ti potea face mai multi proseliti, sî umblati sa duce-ti pre ómeni la purgatoriu, cum ducu pecurarii oile la tergu, aretându-le câte unu manunchiu de otava.

Acestea suntu documente domnule, cumca ceea ce a marturisitu Teodoru Stavile — póte vrendu sa ve faca servitiu scopului, — sî cele ce suntu marturisite sî de câtra alti ómeni de ai dvóstra, indignati de astu-feliu de devotamentu pecatosu, — nu suntu calumnii nici minciuni, cí fapte intemplate; suntu documente, cumca celea ce amu disu suntu din fonte destulu de limpede sî demnu de credintia, sî cumca nu eu amu datu zama de minciuni ingrosiata nu sciu cu ce calumnii, cí d-tea o dai pre aceea, sî inca pre lânga ingrosiala, o ai sî piparatu.

X.

Onorata Redactiune!

Motto: „Suum cuique.“

In nur. 71 alu pretiuitului jurnalu „Telegrafulu Romanu“ a aparutu o corespondintia séu classificata dupa cuprinsulu ei o elogia compusa de dlu parochu alu Rachisiului Ioane Domsi'a — in onórea si marirea m. onor. dnu protopopu Petru Rosic'a, — la care vinu sî eu — de-sî târdiu in interesulu adeverului a-mi face observatiunile mele.

Mai inainte de tóte dechiaru francu ca nu-mi este scopulu a me ocupá cu persón'a nimenui. — In observatiunile mele voiu observá cea mai stricta objectivitate, enarându singuru faptele sî lasându apoi cá onor. publ. cet. sa-si faca judecata nepreocupata despre meritele Prea onor. dnu protopopu sî despre valórea elogiei. —

Dlu corespondinte — dupa ce asiá prin trécatu — ni spune ca comun'a Tresnea si-a radicatu o biserica frumósa din materialu solidu — fâra a ni spune adeveratii factori, cari dupa atâtea fatigie, ostenele sî sacrificie, ce au adusu — cu totu dreptulu merita acést'a, — trece la festivitatea sântirei despre care ni spune ca au fostu multi óspeti, m. onor. dnu protopopu dimpreuna cu dnulu parintele si-au petrecutu fórte bine.

Spre incheiare ni mai spune sî aceea noutate siódа, ca dlu protopopu a tienutu o predica frumósa (D'a, la inceputu tienut'o?), — pâna ací cu putiene modificatiuni sî eu asiu fi aplecatu a subscrie corespondinti'a. — Dlu parinte inse nu se indestulesce cu atât'a, cí spre a se face sî mai interesantu sî placutu patronului seu — nu se sfiesce a seduce publiculu — afirmându de sî nu chiaru — ca totu ce s'a facutu pâna ací prin urmare sî edificarea bisericei din Trasnea este meritulu dlui protopopu. — Este o slabiciune asiá dîcendu generale a avea simpathia câtra unulu sî a semtí antipathi'a câtra altulu sî acést'a avedu-si isvorulu in natur'a omenésca; se potu fórte usioru esplicá. — Motivele, cari suscita in noi semtiamentele simpathiei séu antipathiei — suntu varie, dara sî acestea 'si au marginele loru, sî nu este permisu ale validitá prin sacrificarea sî ignorarea totala a adeverului, — astu-feliu sî noi amu fi asceptatu dela dnulu parinte cá sa respecteze adeverulu sî sa nu-lu sacrifice simpathiei sele. Inaintea dsele inse numai unu idealu esiste „persón'a dlui protopopu.“ A inaltiá pâna la a treilea ceriu persón'a patronului seu, este tendinti'a sî scopulu dlui corespondinte fâra a-si luá cea mai mica ostenéla de a scrutá, incâtu consuna faptele cu acelea vorbe sî laude; sî noi credemu firmu, cu dlu protopopu cetindu laudele elogistului seu necunoscutu, s'a mâhnitu, atribuindu-i-se fapte, cari dsea nici cu voi'a, nici fâra voia nu le-a facutu, sî inséına-ti bine dle corespondinte, ca nimicu nu póte atinge mai aspru sî mai vatematoriu susceptibilitatea unui barbatu conscientiosu sî cu caracteru, decâtu atribuirea de a fi implinitu sî seversitu lucruri, cari nu le-a seversitu nici cându. —

Sî cumca dlu protopopu pentru radicarea grandiósei biserici dela Tresnea — nu a facutu nimic'a, séu de a sî facutu ce-va dara nu cu sacrificarea intereseloru dsele cari nici cându nu le-au perdutu din vedere, se va vedé apriatu din notitiele de mai la vale, cari chiaru sî pentru intregirea elogiei — credu, ca va fi de lipsa ale dá publicitâtiei. —

Dupa acestea scurte observatiuni sa trecemu acum la objectu:

Comun'a Tresnea pâna la radicarea nóuei biserici avea o biserica — cá multe biserici românesci, necorespundiatória multimei poporului. Necessitatea unui edificiu bisericescu erá o cestiune ardiatóre. Parintele Irodionu Labo petrunsu de sacrulu oficiu ce pórta unu adeveratu parochu, inca la an. 1850 incepuse a se ocupá cu planulu unei biserici edificânde spre care scopu consultà mai multi barbati inteligenti, respunsulu inse ce-lu primea nu poté fi multiamitoriu, de óre-ce lipseau midilocele materiali prin cari s'aru fi potutu realisá planulu. — Cass'a bisericésca erá góla, iéra venitele bisericesci nu erau suficiente, a supliní nici baremu erogatiunile necesarie. A trebuitu deci a aflá ce-va mijlocu pentru crearea unui fondu pentru biseric'a edificânda; acést'a formà acum nodulu gordianu — câci de-sî cu dorere — suntemu siliti a recunósce — ca poporulu nostru fatia de biserica sî scóla este incâtu-va indiferente, sa nu dicemu indolentu. Planulu erá deci a se face astu-feliu, incâtu acel'a sa fia de câtu mai putieni combatutu.

Preotulu localu — cunoscendu bine poporenii sei — i conchiamà la cas'a sea sî li propuse: ca pre diu'a nasceri mântuitoriului — fia-care familia sa faca unu colacu, sî acest'a sa-lu dea colindatoriloru designati spre acestu scopu.

Colacii adunati pre acésta cale sa se venda, sî banii, ce voru incurge din vendiare sa formeze fondulu primitivu a bisericei edificânde. Acést'a propunere in sine atâtu de simpla — in efectu precum vomu vedea atâtu de grandiósa — fù primita cu caldura din partea poporului. — Astu-feliu sa puse temeli'a unui fondu care pâna la an. 1864 se urcà la 800 fl. Necessitatea unui edificiu bisericescu inse devení din dî in dî mai semtibile, preotulu localu deci spre a dá lucrului unu cursu mai repede in contielegere cu poporulu inca in acestu anu adunà totu materialulu trebuinciosu. —

Spre inceperea edificârei acum nu lipsea altu ce-va decâtu unu planu aprobatu de oficiolatulu comitatensu sî maritulu Consistoriu. Parintele Irodionu Labo fâra a mai consultá pre cine-va, cu caret'a sî spesele sele pornì la Simleulu-Selagiului pentru a se consultá cu unu geometru pentru compunerea planului, onorariulu de 200 fl. v. a. ce pretindeau geometri comitatensi sî privati, lu discuragiase pre zelosulu parochu — care avendu in vedere capitalulu micutiu, de care dispunea — nu erá aplicatu a oferí o suma atâtu de considerabile, — „re infecta“ deci se re'ntórse acasa. Mai târdiu intielese, ca in comun'a Tiegani este unu geometru eminente, — dara persecutatu de sórte sî in cea mai miserabile pusetiune — cu numele A. M. Parintele Irodionu Labo grabì la Tiegani sî dupa ce in Zelau cumperase geometrului mentionatu vestminte de iérna din pung'a sea ; lu duse la Tresnea si aici la cas'a sea lu provediù cu tóte celea de lipsa, solvindu-i din ai sei proprii bani sî onorariulu de 20 fl. v. a. pentru compunerea planului, care aprobându-se atâtu de maritulu Consistoriu câtu si de oficiolatulu comitatensu — se facara pregatirile pentru sântirea si depunerea petrei, fundamentali, la care festivitate fù invitatu sî Prea on. dnu protopopu, dara dsea sub pretestu ca aru avea de a caletori la Sabiiu — refusà invitatiunea sî astu-feliu pétr'a fundamantale se depuse fâra vre-o cuventare animatória a dlui protopopu, de-sî poporenii sî mai vertosu comitetulu aru fi doritu multu cá dlu protopopu sa li vina intr'ajutoriu atunci la inceputu. Dreptu accea ca mai târdiu a venitu la Tresnea cu care ocasiune poporulu mai multu s'a iritatu sî descuragiatu, intielegându despre lucruri, cari nici decâtu nu incapu in cadrulu unei elogie atâtu de frumósa, precum este aceea compusa de dlu cor.. — Dara noi tóte acestea precum sî sirulu lungu alu sacrificieloru ce le-a adusu zelosulu sî neobositulu parochu Irodionu Labo, care afara de aceea ca a provediutu in tempu de 3 luni cu viptu sî cu tóte acelea de lipsa pre zidarii si plevariu — fâra cea mai mica remuneratiune — a mai facutu sî alte fapte nobile sî maretie, cari dtele dle corespondinte se paru a nu-ti fi cunoscute, séu nu vei a avé cunoscintia despre ele, — dicu tóte acestea acum le retacu sî spre incheiare te rogu dle corespondinte mai inainte de a aduce la publicitate ce-va lucru — rumega-lu mai bine ; te rogu lapeda-te de „idolatria“ care nóue in tóte ramurele atâtu reu ne causéza, sî nu te incumetá a podobí cu pene stráine pre patronulu d-tele.

X. Y.

Jidovii.

Sub titlulu : „Conferintiele bonomului Richardu“ jurnalulu „Le Constitutionel“, dela 24 Novembre, cuprinde in foiletonu unu articulu de D. Richardu.

Esceptiune facendu de ideile sele politice imperialiste, noi publicâmu acestu articulu pentru partea sea economica sî pentru partea care constata ca caus'a tuturoru releloru in Franci'a se detoresce evreiloru.

Déca in Franci'a, intr'unu statu de 40 milióne, 50,000 evrei au isbutitu a face atât'a reu, dara la noi, unde intr'o populatiune de 5 milióne suntu 600,000, la ce trebuie sa ne asceptâmu ;

Recomandâmu dara româniloru sa cetésca cu atentiune acestu articulu sî sa se gândésca.

Traductiunea lui o detorimu jurnalului „Trompet'a“.

Eata articululu :

Conferinti'a bonomului Richardu.

Esaminezu, — dîce autoriulu, — pre unii din cameradii mei din copilaria cari au cârtitu contr'a imperiului in anti-camerele ilustriloru oposanti orí in relatiunile loru cu nemultiamitii de pre strade. Li e cu greu a-mi respunde ; adeverulu este, ca ur'a s'a inradacinatu in sufletulu loru, ei nu sciu sa administreze ci numai sa urésca. Sî apoi ur'a a devenitu principale preocupare a epocei nóstre. In politica nu mai este dragoste ci numai ura. Sum convinsu ca din cinci-dieci de persóne ce amu intalní intr'o dî, nici un'a n'aru puté respunde la intrebarea acést'a :

— Ce iubiti in politica ?

Pre cându nimeni n'aru hesitá a respunde la césta-lalta intrebare :

— Ce detestati in politica ?

Caus'a, ca opiniunile nóstre suntu facute dupa poftele lacome ale animei : detestâmu pre toti acei'a cari posedu ce-va ce ne-aru placé si nóue. Cându cetescu cu atentiune listele scrutinului adunârei nóstre nationali ; cându vedu discursurile persóneloru din acele liste sî le comparu cu discursurile loru precedenti, me inspaimentu adesea de schimbârile ce se operéza dintr'o siedintia in alt'a sî adesea chiaru in un'a sî aceeasi siedintia. In tóte dilele cetescu discursurile guvernantiloru nostri, dara cându le comparu cu discursurile loru de alte dâti, nu-mi potu esplicá palinodiele din treusele decâtu prin schimbarea intereseloru.

Caus'a primordiale este, gratia revolutiuniloru nóstre successive, ca ras'a jidovésca a luatu o preponderantia imensa in moravurile sî spiritulu nostru. Din punctulu de vedere alu civilisatiunei sî alu ecuitâtiei, nu me plângu ca jidovii au intratu sî ei cu parte egale in drepturile sî libertâtile nóstre — un'a ca acést'a e fórte drépta, — me plângu inse ca noi amu luatu dela jidovi prea multu. Acésta mica fractiune a populatiunei nóstre a conservatu din persecutiunile de odinióra, o nationalitate cu totulu diferita de a nóstra ; sî de-sî jidovii reclama cu staruintia esercitiulu tuturoru drepturiloru sî tuturoru detorieloru de buni cetatieni francesi, — acést'a nu-i impedeca de a remané jidovii cu corpulu sî sufletulu in totu ce se atinge de conservarea cultului si de crescerea nemarginita a averei loru. Cându vre-unu catolicu, barbatu séu femeia, intra prin casatorie in vre-un'a din familiele jidovesci, nu sciu prin ce fenomenu fisiologicu, spiritulu sî sângele jidovescu domina esclussivu in copiii nascuti din acele uniri.

Unu amicu alu meu, observatoru finu sî filosofu fórte practicu, afirma ca sângele jidovescu domina in personalulu ómeniloru cari administréza Franci'a sî cari conducu financiele de vre-o sieptedieci de ani incóce ; elu a aflatu urmele aliantiei jideovesci in o suta sî mai bine familie de ministri, sî barbati de statu. Amiculu meu mi-a atrasu atentiunea asupr'a autoritâtiei suverane a sângelui jidovescu in amesteculu lui cu sângele crestinu : in ras'a portughesa ochiulu si barb'a barbatiloru, perulu sî ovalulu femeiloru ; in ras'a germana, bârbi'a patrata sî fruntea lata la amendóue secsele, se mantienu din seculu in seculu, printre curciturele némuriloru.

Cu fisiculu acest'a, jidovulu da adjumetâtiei de crestinu ce nasce o mare predispositiune de insielatoria sî unu óre-care dispretiu pentru patria. Un'a cá acést'a nu o potu atribuí decâtu la preponderanti'a sângelui jidovescu in desvoltarea pofteloru clasei uvriere.

Cu istori'a Ierusalimei in mâna, amu demustratu alte dâti ca nu esista altu populu in anticitate, afara de jidovi, cu care sa se asemene mai bine popululu francesu de astadi ; si sa nu ne prinda mirarea ca semenâmu cu jidovii atâtu de multu pentru ca acesti'a s'au altoitu in noi. Negresîtu suntemu nevoiti a trâì cu altoirea acést'a de este ea reale ; nu este inse mai putienu adeveratu ca de va fi reale ii vomu trage consecuintiele. Pre câta vreme popululu jidovescu si-a pastratu autonomi'a, a fostu industriale sî resbelnicu totudeodata ; predata insa ce si-a perdutu autonomi'a, a devenitu pacinicu negustoriu. Cându cine-va nu are tiéra, nu mai are nici unu interesu a merge in resbelu ci devine ipocritu cum sa-si ascunda sî sa-si transpórte tesaurii la casuri de nefericire a pamentului ce locuesce. Acést'a a fostu sórtea jidovului in tempu de patru-spre-diece séu cinci-spre-diece seculi de persecutiuni sî de peregrinari.

Astadi cându au aflatu mai pretutindeni, iéra mai cu séma in Franci'a, o patria de adoptiune si dreptulu de a posede vechile loru cualitâti reaparu unele dupa altele ; le au venitu din nou gustulu de fabricare, si in ostire s'a observatu ca suntu soldati bunicei ; dara instinctele loru de proscrisi sî peregrini ii numesce amaru. Conservati prin intunereculu seculiloru fâra a puté a-si amestecá sângele cu acel'a alu persecutoriloru loru ; condamnati la bunele moravuri, la familia, pre cându persecutorii loru se dau le tóte petrecerile, jidovii 'si resbunu astadi absorbindu némurile ce i-au maltratatu.

Astfeliu ei au profitatu din tóte schimbârile introduse in legislatiunea nóstra. Amesteculu sângelui ne predispuse a simpatisá cu ei, sî mai ajutându sângelui sî principiele filosofice, amu acceptatu domnirea jidoviloru. Tóta banc'a cea mare este in mân'a jidovilaru, sî tóte afacerile comerciali si industriali suntu la discreti'a bancei. In societâtile nóstre moderne, unde aurulu este totulu, — aurulu sufletulu pâcei — unu nému care tiene in ghiare-i Burs'a, nu póte fi din fatalitate, decâtu némulu predomnitoriu.

Sî apoi némulu jidovescu este vrajmasiulu a totu ce este autoritate, civile séu religiósa ; este revolutionariu, sî cu tóte acestea nu este republicanu decâtu in aparintia : aurulu 'lu face sa fia astufeliu.

Némulu jidovescu este revolutionaru ; elu voiesce finele lumei sî inceperea unei lumi nóue. Jidovii sciu fórte bine ca, ori-ce s'aru intemplá de acum inainte ; rugurile Inquisitiunei nu se mai potu aprinde pentru densii ; nu li aru displacé inse sa se dea focu tronuriloru, cu scopulu sa puna mân'a la radicarea altoru tronuri nóue pre cari sa le incungiure cu nobleti'a loru de auru.

Jidovii, — curciti sî necurciti au jocatu unu rolu importante, nu in perpretarea lui 4 Septembre, cí in actele ce l'au urmatu, l'amu vediutu cu duiumurile la Tours sî la Bordeaux, in urm'a dloru Laurier, Gambetta sî Crémieux. I-amu vediutu prin comuna facendu zaraflicuri cu intendinti'a sî protegendu bunurile de coreligionari. Nici odata unu jidovu nu i-a fostu cu nepotintia a scóte unu permisu spre a esí din Parisu ; n'amu vediutu unulu singuru printre otagiuri, sî cutezu a afirmá, ca nici o casa jidovésca n'a fostu jefuita séu incendiata.

Jidovii se afla strensu legati cu saintsimonienii ; cea mai mare parte din ei suntu franc-macioni ; ei nu negligu nici o relatiune sî se acatia de tóte neintielegerile ce li convinu. Ei suntu pretutindeni. Amu cunoscutu unu jidovu paraclíseru intr'o biserica metropolitana : amu cunoscutu o jidova care erá intreprinóre a jetiuriloru dintru o alta biserica. Teatrulu este navalitu de jidovi. Jurnalismulu, literatur'a, baroulu suntu pline de jidovi. In anulu curinte, amu recunoscutu mai multu de diece nume jidovesci admise la scól'a politehnica.

De insistu asupr'a acestei invasiuni formidabili, a jidoviloru, — invasiune formidabile privindu numerulu loru, sî care dovedesce ardórea sî poterea facultâtiloru loru, — n'o facu impinsu de prejudecati antice, cí pentru ca me tienu cá Franci'a sa nu cada victima a ideeloru cosmopolite ce se respândescu dela Banc'a jidovésca. Unu populu care, in tempu de seculi a fostu intermediarulu intereseloru globului ; care a cuceritu dreptu de cetate pretutindeni fâra a i se poté atinge nicairi nationalitatea sea, este unu vrasmasiu neimpecatu alu ori-ce idee patriotice. Patri'a lui este acolo unde-i este sî Templu, acolo unde-i este interesulu. Deci interesulu sî Templulu jidovului este pretotindeni.

Sî cu câtu mi pare unu periculu cá o generatiune sa fia esilata dela afacerile tierei sele, pentru ca au compromis'o evenemintele, cu atâtu pericolu mi pare sî mai mare, cându unu populu fâra patria se va imprasciá preste tóte patriele spre ale slabí sî usá. Un'a cá acést'a nu se póte face decâtu prin judaismu, prin cucerirea pacienta a tuturoru némuriloru din Europ'a cari viséza fraternitatea popóreloru. Nu uvrierii séu lucratorii voru poté realisá utopi'a acést'a, cí mai multu câile ferate sî telegrafele i voru inlesní realisarea. Jidovii o voru realisá prin câile ferate, telegrafe, prin federatiunea care este binele actuale alu uniunei de banca preste tóta Europ'a. Fâra indoiéla, ca déca vre-o nóua monarchia nu-i va atrage la dens'a, ei se voru serví cu federatiunea capitaluriloru spre a ajunge la federatiunea politica.

Barbatii nostrii de statu — cu tóta intinlepciunea loru, cu tóta prevederea loru, cu tóta invetiatur'a loru, cu tóta esperinti'a loru, — suntu prea multu ocupati sî de unu tempu fórte indelungatu, intru a se sperá sî a se scóte la evidentia adeverulu astu-feliu cum este elu. Mi s'a naratu o conversatiune a dlui Thiers in care, printr'o thesa fórte facile, atribuie tóte nenorocirile nóstre ignorantiei lui Carolu X, lui Ludovicu Filipu sî lui Napoleonu III in conducerea afaceriloru generali ale Europei prin nedibaci'a loru in relatiunile diplomatice. Nu in acést'a, nici in numerósele sele guverne, a periclitatu vr'o odinióra Franci'a ; nu politic'a loru din afara, — care in adeveru n'a fostu din cele mai bune, — i-a perdutu pre acesti trei suverani, cí predomnirea totu-déun'a statornica a minoritâtiloru sociali sî a minoritâtiloru politice in trebile din launtru.

Napoleonu III, n'a guvernatu in destulu spre a asigurá pacea celoru siepte milióne ce lu aclamau chiaru cu patru luni de dile inaintea caderei. Mapoleonu III a guvernatu apoi preste rescóle spre a-si multiamí inamicii : — apoi sciutu este ca nu se guvernéza cu inamicii cí cu amicii.

De siepte-dieci de ani sî mai bine, jidovii cari nu suntu pâna acum destulu de francesi dara cari suntu cosmopoliti mai multu decâtu ne-amu intipuí, au capetatu prea multa influintia sî o mare parte de interese. Au minatu prin scrierile loru sentimentulu religiosu francesu; au minatu prin marea intindere a afaceriloru de banca semtiementulu esclusivu alu patriotismului francesu. Natiunea nóstra s'a seracitu moralicesce sporindu-si materialicesce avutiele.

Nu amu pretensiunea a aprofundá, intr'unu foiletonu, cestiuni asiá de grave; nu facu altu decâtu ale indicá, sî sum convinsu ca ambele cause principali ale revolutiuniloru nóstre, atâtu de frecuenti dela inceputu secolului acestui unu: cea dintâiu, declararea generatiuniloru prin chiaru frecuenti'a revolutiuniloru, ceea ce face ca o revolutiune, sa nasca alt'a, sî a nón'a introducere in mare proportiune a sângelui jidovescu sî sângelui crestinu.

„Telegrafulu.“

Din camer'a Romániei.

D. M. Cogalnicénu, luându cuventulu, róga pre camera sa nu véda in d-sea pre factorele legei din 1864, ci pre omulu politicu care-si espune parerile d-sele. A ascultatu pre d. Vasescu cum a sustienutu acésta cestiune mai reu decâtu boerii regulamentari de pre la 1864. Dupa 8 ani nu credeamu sa mai vie fantasmele acestei cestiuni. Ei bine, la 1864 cestiunea s'a resolvatu sî ori-ce a-ti dîce astadi, comunismulu sî socialismulu nu mai vinu. La 1864 a fostu emanciparea bratieloru, emanciparea muncei: comunismulu nu va mai vení, câci astadi proprietariulu e definitivu stapanu pre partea sea.

D. Vasescu a venitu sa conteste ori-ce dreptu alu insuratieiloru, cá sî cum tiér'a acést'a aru fi fostu proprietate occidentale. Nu e asiá: voiu spune parerile mele fâra a fipsá la popularitate, câci d. G. Brateanu a fostu acel'a care a fostu aplaudatu de camera sî de ministrulu justitiei; din representantii opincei numai unulu a radicatu vocea.

Voiu luá in ajutoriulu parerei mele, cá sa combatu pre d. Vasescu, pre boieri sî fiiî loru, pre d. Iepurénu care, de-si are mosie sî mosiu-seu a avutu mosie, nu s'a speriatu cá d-lui.

D. Iepurénu, intr'o brosiura scrisa la 1860, pre care amu cautat'o in bibliotec'a mea, sustiene improprietarirea tieraniloru. (Aci d. Cogalnicénu cetesce mai multe pagine din acea carte). Déca nu respectati opiniunea dlui Iepurénu, ve-ti respectá legea, opiniunea lui Alessandru Voda Ghic'a care o propuse la 1851. Grigoriu Ghic'a Voda, dupa resbelulu Crimeei, protestâ câtra Pórta — elu numitu de Pórta — contestându-i dreptulu de a ne dá o constitutiune. In acea epistola a sea discutá sî cestiunea proprietâtiei.

In ea face laud'a legei sele, pre care vrea sa o aplice, dicendu ca prin ea se da tieraniloru séu celoru ce s'oru insurá proprietâti de pamentu. Grigoriu Voda Ghic'a isbutì sa inlature proiectulu Turciei sî venì conferinti'a dela Parisu. Romani'a dîce ca nu recunósce strainiloru dreptulu de a impune tierei organisarea interióra. In Moldov'a — unde se aflá sî d. Lascaru Catargiu, d. Iepurénu, Mavrogheni, etc. — s'a dîsu ca trebuie sa fimu mai practici, sa nu lasâmu puterile sa lucreze cum voru, ci sa ne esprimâmu dorintiele nóstre.

(Intreruperi).

Amu mersu bine sî in armonie pâna la cestiunea rurale. Atunci ne separarâmu sî se decise a ne tramite parerile la comissiunea internationala, compusa din comisarii Franciei, Italiei sî Austriei. Acea comissiune aretá ca din tóte parerile resulta necessitatea clâcei sî constituirea tieraniloru in proprietari fonciari, ca sa se dea tuturoru tieraniloru insurati séu cari s'aru insurá pre viitoriu pârti de pamentu.

Cestiunea se tratà de mai multe ori, pâna cându la 1862 se resolvà definitivu sub presiedinti'a reposatului Barbu Catargiu. Spre onórea conservatoriloru trebuie sa spunu ca sî unii sî altii se ocupasera de acésta cestiune. Legea fu votata de Asache, de Brailoiu, de tatalu dlui G. Brateanu. Ce dîce acea lege? Acel'a-si lucru cá legea din 1864. Statulu se autorisà a vinde pârti de pamenturi, dreptulu de a se folosí de acésta cumperare 'lu au toti locuitorii tierei, sî românii din tieri straine cari se voru lepadá de alte nationalitâti. Eata ce dîce legea comissiunei centrale. Legea de sub Barbu Catargiu? Eata ce dîce ea: ca statulu va vinde la sateni etc. sî la finele fia-cârui anu, se va supune camerei tabelulu de acele vendiâri.

In legea dela 1864 s'a pastratu legea de sub Barbu Catargiu, votata de comissiunea centrale sî conservatori, câci domnulu Cuz'a, pentru viitoriu, vrea sa se lase totu conservatorii a se pronunciá. In tiér'a românésca, legea rurale n'a fostu primita de tierani: in primii ani ei au avutu sa sufere. Proprietarii faceau invoieli cu tieranii cá, pre lânga claca, sa-i mai lucreze sî alte dîle. Ce se intemplá inse? Interveniá statulu: in tóte conditiunile erá otaritu cá proprietarii din 7 sa nu iá decâtu 1; prin urmare n'aveau nevoie de legea rurale. Tieranii din Munteni'a, cari suntu mai bogati decâtu cei din Moldavi'a, se intreceau; ce sa facu eu cu 6 sî cu 8 boiu cu câte-va pogóne de pamentu; Arendasii, in locu de 7 sa iá un'a, din 5 luá un'a. Sî, cá sa liniscimu pre tierani sî preoti, li se spunea despre pamenturile ce voru remâné mostenire. Preotii faceau propaganda in contr'a legei pentru ca pogónele legale se dedesera bisericei. Abiá cu modulu acest'a s'a potutu face acea catagrafia care se cunósce. Constitutiunea a confirmatu legea rurale, iéra constituant'a, otarindu vinderea bunuriloru, a conservatu locurile pentru insuratiei. A fostu revolutiune in tiéra, s'au schimbatu domnulu, ómenii etc., cu tóte acestea drepturile consacrate in legea rurale nu s'au negatu. Intr'unu sensu nationale s'a otaritu sa se venda chiaru pre la mahalalele orasieloru, spre a se face unu zidu de poporatiune romána.

Astadi se dîce ca se perdu domeniele statului sî d. Vasescu esclama 800,000 de pogóne. Unu altulu respundea: cum o sa se duca dela munte la balta?

Din cei inscrisi credeti ca voru cere toti pamentu? Nu: unii au mostenitu dela parinti sî numai cei ce voru prisosí voru primí improprietarirea.

Colonii straine n'a-ti vrutu sî bine a-ti facutu. Ei bine, de ce nu vre-ti sa populati tiér'a cu români, de ce Valcescii de 11,000 fâlci lânga Iassi sa aiba 200 locuitori? Tusl'a, Bilcescii, Coloniele, atâtea locuri de ce sa stea pustii? La gurele Dunârei s'au gonitu tóte elementele taiare sî s'au adusu rusi, pre cându noi multiamita sângelui versatu la Crimei'a, amu dobânditu o parte din Basarabi'a sî nu vremu sa tramitemu români! Rusînea dela Ismailu au patit'o românii dupa fapt'a evreiloru, pre cându in realitate nu ereu de locu români. Nu ve teme-ti dara de locuri. Ve potu citá mosii numeróse de câte 10 sî 20 mii de fâlci prin Moldov'a, cari se dau cu pretiuri reduse pentru ca n'au locuitori. Nu urmati pre d. Vasescu care dice mereu; nu, nu, nu! Promissiune? Fia promissiune, inse óre promissiunea tierei, promissiunea României sa nu se tiena? Dara ce e mai rusinosu si mai imorale? Lucruri pre cari nu le face unu particularu vre-ti sa le faca tiér'a?

Faceti ce-va sî d-vóstra, camer'a conservatóre, déca aveti dreptulu sa blamati decretele sî resturnârile. Faceti sî d-vóstra unu ce dreptu. Sciti ca suntu omu de ordine sî nu-mi placu turburârile. Nu voiu cá legea rurale sa fia numai o legenda a regimului trecutu. Voiu sa se faca, sa prinda radacini sî suptu regimele presinte, câci nimicu nu e mai temeinicu de câtu bine-facerile solide pe cari le simte o tiéra.

E vorb'a de pretiuri? Dara eu amu mosii cari le vendu cu câte 3—4 galbeni pogonulu. Ve temeti de micsiorimea pretiului? Nu mai aveti de câtu 7 ani sî veti suí pretiulu. Nimicu nu face mai conservatore pre cine-va de câtu proprietatea. D. Vasescu nu vorbia cá adi cându n'avea mosia.

D. Vasescu. Amu vendut'o, dieu!

D. Cogalnicénu. Asi! Vreti sa aveti tieranii proletari? Gânditi-ve ce faceti, gânditi-ve ca suntu ómeni mari cari credu ca totu e de facutu ce-va cu cestiunea proprietatiei. Sî apoi international'a are aginti sî pe la noi.

Terminându, d. Cogalnicénu aréta ca mosiele statului, adi cu pretiuri scadiute, se voru sui in valóre, in pretiu, cându vomu avé locuitori. Astufeliu e mosia statului Bilescii, Bercestii sî altele: unde adi se arenda cu câte 3—4 mii de galbeni, ministrulu de finance le va vedé arendându-se cu 10 si 12 mii de galbeni. Faceti daru ce-va pentru aceste lucruri sî nu votati propunerea d lui Vasescu, nu lasati sa se intinda proletariatulu, cându locuri intinse stau pustii sî nelocuite. Faceti ce-va practicu, camera sî guvernu, — spre a poté dîce odata ca a-ti lucratu pentru acést'a tiéra.

Fiindu 5 óre sera, siedintia se radica.

Varietâti.

⁂ **Pentru cei arsi din Maierau** au incursu aici la redactiune dela dlu Grigoriu Mezei din Cricâu . . . . 5 fl. v. a.

⁂ **Studentii români** ai universitatei din Clusiu voru serbá ajunulu anului nou 1873 in otelulu „Biazini“, Venitulu curatu va serví de inceputulu fondului unei scóle de fetitie române in Clusiu, serbarea va stá dintr'unu Concertu impreunatu cu dantiu. Inceputulu la 7 óre sér'a.

Ratiotiniulu, precum sî solvirile preste tacs'a defipta se voru comunicá prin jurnalele nationale. Invitatiunea vomu avea onóre a o tramite mai târdiu.

Clusiu, 30 Dec. st. n. 1871.

Pompiliu Isacu,
presiedinte.
Teodoru Glig'a,
notariu.

⁂ (Unu hotiu pradatu.) Doctorulu X . . . au fostu dîlele trecute eroulu unei adeverate aventuri.

Suntu câte-va dîle de cându doctorulu revenindu dela venatu, urmá drumulu Orleanului la dóue séu trei chilometre de Parisu.

De-odata unu omu se aruncà inaintea sea strigându:

Pung'a, séu te omoru!

Acestu omu erá inaltu, sî tienea in mâni o ghioaga fórte mare.

— Drace! dise doctorulu X . . . . La o asemene rechisitiune, nu e decâtu unu respunsu. . . Sî iét'o, adauge elu cu otarire puindu tievea puscei in peptulu banditului. Dóue lovituri sî inca cu glonti. . .

Acum hotiulu la rendulu seu se spaimântà.

— Arunca-ti batiulu séu esti mortu.

Elu ascultà.

— Banii tei, acum'a.

— Cum! dîse hotiulu, sî tu lucrezi?

— Banii, 'ti dîcu, hotiule, séu te omoru.

Banditulu intielese dupa tonu, ca nu mai are in câtr'o. Sî esecuta, aruncându la piciórele doctorului o punga.

— Atât'a-i totu?

Elu 'si intórse buzunarele góle.

— Dara orniculu teu?

Elu arunca orniculu.

— Bine! haide acum cára-te!

Dóue óre dupa aceea, doctorulu facù declaratiunea acestei intâlniri unui comisaru de politie, sî i dedù orniculu sî pung'a tâlhariului in profitulu seraciloru.

Pung'a contienea 150 franci!

⁂ Moralitatea unei mame. Pre podulu de pamentu locuesce de câtu-va tempu o fata cu mam'a ei intr'o casa la intâiulu etagiu. Lionii Bucurescilor s'a obicinuitu sa o numésca Zin'a dela Belvedere.

Tener'a fata, fiindu frumosica sî cocheta, mai bine de 20 de candidati de insuratóre i-au cerutu pâna acum mân'a; inse mamitic'a le-a taiatu la toti poft'a, sub cuventulu netu, ca vrea unu ginere cu dare de mâna cu unu cuventu avutu.

Mai dîlele trecute unu june, care 'si terminase studiele cu succesu sî care obtienu-se sî titlulu de academicu de licentiatu, se otarì sa-si incerce norocululu. Junele inse, pre lânga o avere morala, se bucurá sî de o alt'a materiala, de unu venitu aprópe de 500 pre anu. Dupa ce 'si esplica scopulu visitei, Dómn'a B . . . . . . 'lu facù sa intielégа ca averea de care dispune junele e prea susbtirica.

— Ce feliu! esclama, acest'a; dara fiic'a dle n'are nici o dota, si mai aveti astu-feliu de pretensiuni?

— Este prea adeveratu, d-le, respunse d-n'a B . . .; dara fat'a mea a fostu in trei pensióne sî acum invétia sî la claviru, sî numai cu miculu d-tele venitu n'o sa poteti tienea casa; mie 'mi trebuie ginere bogatu, sa ne plimbe pre amendóue in careta sî sa ne duca in tóte serile la opera! Ce-mi pasa déca nu voiu gesi! Preferu mai bine sa-i dau unu betrânu cá amantu, numai sa fia avutu, decâtu unu sociu june, cu multa sciintia sî putiene parale. Asiá e secolu domnisiorule, ce vrei sa facemu!

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 103. ANULU XX.

Sabiiu, in 24 Decembre 1872. (5 Ian. 1873.)

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului 1873, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a. — Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e:

Pentru Sabiiu 7 fl. pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca pre anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, pe anu 12 fl., pe anu 6 fl., pe ¼ anu 8 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.

La serbatórea Craciunului.

Mâne serbâmu nascerea lui Chsu sî cu acést'a resaritulu luminei cunoscintiei. Mâne serbâmu glori'a lui Ddieu in cele inalte sî intre ómeni buna voire. Sublima serbatórie! Inim'a omului l'aru face pre acest'a o fiintia dintre cele mai fericite, cându s'aru poté sustiené in sfer'a, in care l'a pusu pre elu evenementulu ce-lu vomu serbá mâne!

Dara lumea e lume! Ea pare ca voiesce in adinsu, cá sublimulu, ce aru ferici-o cându l'aru imbratisiá, sa-i fia numai unu idealu pre care sa-lu admire, pre cându ea sa tavalesce in viciile cari iau amaritu esistinti'a totu-déun'a. Ea pare ca farmeca pre ómeni, cându arunca interesele cele mai inferióre sî trecatóre in mijloculu loru sî-i alérga cá manati cu biciulu inapoi'a acestoru interese, sî din multimea cea mare abiá se stracura câte unu individu, din cându in cându, care invinge torentulu sî nu trage in rendu cu cei multi la carulu lumei de triumfu.

Asiá este lumea sî de aceea ea uita asiá de degraba ca lumin'a cunoscintiei au resaritu demultu, ca ea sta pre orizontu susu sî tramite radiele sele intre ómeni. Ea nu observa ca ómenii invitati sî castigati de dens'a gramadescu ei insii deasupr'a capeteloru sele neguri de interese, pentru ca sî fiindu lumina sa mai póta stá in intunerecu.

Se va paré cui-va, ca fia-care dicere din cele de mai susu contiene unu paradoxon, sî déca esaminâmu starea nóstra, in mare si in micu, déca cercetâmu cele ce se petrecu intre noi sî in giurulu nostru, in mare sî in micu, gâsimu ca in pretinsele parodoxa este numai estrasulu seu abstrasulu situatiunei nóstre in permanentia. In mare sî in micu gâsimu unu lantiu mare de lucrâri purcese din ambitiuni nenobile sî din vanitâti, cari se sfersiescŭ in iubirea lucruriloru celoru mai materiale, cari n'au nimic'a comunu nici cu lumin'a cunoscintiei, nici cu bun'a voire intre ómeni; din contra, cari producu atâtea neintielegeri, atâtea desastre intre sî pentru ómeni.

Spatiulu unui articulu diurnalisticu este cu multu mai angustu, decâtu cá sa putemu deseversî ideile ce ni ofera o contemplare dictata de momentele serbârei celei mai mai mari epoce a omenimei sî omenirei. Unde amu puté noi indesá cele ce se petrecu, nu in Europ'a, dara in imperiulu nostru, pentru cá sa aratâmu câtu stâmu de departe de insemnatatea celoru ce le vomu serbá mâne.

Sa ne conformâmu dara spatiului de care dispunemu si sa avemu in vedere celu putienu afacerile nóstre natiunali in decursulu unui anu sî sa vedemu ce vomu gasí intr'aceste?

De siguru, ca lucru mai de mare insemnatate cá esistinti'a nóstra natiunale putiene mai suntu. Ea cuprinde in sine multe alte lucruri, cari in analis'a loru se estindu pâna la individulu din urma alu unei natiuni, pâna la ameliorarea sortiei acelui ce in colib'a lui frigurósa, mâne, póte ca nu are sa serbeze cu altu ce-va, decâtu cu lacrimile de durerea lipsei, ce i voru inundá fati'a.

Bun'a-voire intre ómeni ne chiama cá sa lucrâmu din tóte poterile pentru toti. Bun'a-voire intre ómeni ne demânda cá sa impedecâmu lacrimile sî oftârile tuturoru fratiloru nostri. Sî déca nu potemu sa esoperâmu numai decâtu intentiunile cele nobile sî laudabile pentru fratii nostri, celu putienu sa pregatimu calea, cá acelea lacrimi sa nu curga perpetuu pre fetiele confratiloru nostri, sî — sî ale nóstre!

Parintii nostri au plânsu pentru asuprirea de carea au patimitu sî pentru desbinârile dureróse ce ne ardu sî nóue sufletulu sî in diu'a de astadi, — — sî noi in certe de nimic'a amu mai adausu sî anulu acest'a la trecutulu celu durerosu, asiá incâtu reprivindu acum cu totii asupr'a intemplâriloru, avemu ocasiunea cea trista de a plânge cu totii; câci nu numai amu fostu passivi fatia cu detorintiele nóstre, dara amu mai avutu nenorocirea, cá din mijloculu nostru sa vina ómeni, cari sa impedece activitatea, lucrarea pentru confratele avutu sî seracu; mai multu, amu avutu nenorocirea sa vina din sinulu nostru ómeni, cari sa impinga pre confratii sei sa traga la carulu triumfale alu strainiloru sî inca prin nomolulu celu grosu alu coruptiunei cu bani, cu beuturi sî alte de feliulu acestor'a. A buna séma sa fia fostu sî la noi Neker aru fi avutu ocasiune sa strige sî la de ai nostri: Maudits poltrons! pourquoi n'avez-vous le curage d'etre, vous-memes? vous seriez mille fois mieux! (Blastamati poltroni! pentru ce n'ave-ti voi curagiulu de a fi voi insi-ve? voi a-ti fi de o miia de ori mai buni!)

Sofistii moderni inse au pusu intre sine sî lumin'a cunoscintiei, carea cá sciintia luminéza in diferite forme, interesele loru particulari constatatórie din doru de câstigu materiale sî ambitiune vana sî au insultatu pre acei ce le dicea: „sa lucrâmu, sa fimu activi!“ suspiciunându-i, ca voiescu sa jertfésca, cá „Nasaudenii“, pentru interese „particularie“, caus'a comuna. De aru fi cautatu sa „jertfésca“ sî ei in modulu acel'a, sî toti din tóte pârtile! póte ca se implinea sî la noi celu putienu dis'a: In singulis et minimis salus mundi.

Dara sa nu remânemu multu tempu cu ochii atientiti la icónele aceste intristatórie, sa ne magulimu cu speranti'a ca cele prin cari amu trecutu voru fi o lectiune instructiva pentru toti românii sî preste, scurtu ne vomu aflá cu totii unu trupu sî unu sufletu, lucrându pentru interesele generale sî speciale ale natiunei nóstre, pentru interese, cari sa amelioreze sórtea tuturoru fâra deosebire de stare sî conditiune.

Pentru ori care eventualitate inse aru trebuí cá acei ce si-au disu: ca „viéti'a cu toiagulu ei de „feru arata fia-cârui cararea ei sî ferice de acel'a „ce vede toiagulu sî urméza aratârei lui cu pasi seriosi „sî nu ascépta pâna cându elu (toiagulu) jace greu „sî nedelaturabile pre spatele sângerânde“, — cugetându la neincetat'a datoria de a lucrá pentru binele comunu, sa nu caute la greutâtile ce le mai inmultiescu sî fratii loru, ci sa lucre neintreruptu in câmpulu celu mare alu recerintieloru nóstre natiunali. Lumin'a cunoscintiei sî a adeverului, carea o serbâmu cu serbatórea de mâne, aru face sa reapera iéra-si stéu'a cea conducatória câtra mântuire — concordi'a, sî atunci ni s'aru asigurá pre viitoriu serbatori totu mai fericite sî mai fericite. Carea sa fia, sa fia!!

Revista diuaristica.

Dâmu aici publicului unele pasagie din diurnale ungurescì despre representatiunea universitâtiei fundului regescu, dupa cum le-a catranitu „H. Ztg.“:

„Nemere“ comanda inarmarea generale, invitá a se portá spad'a spalata 'n sânge prin tiéra si a se predicá cruciat'a contr'a sasiloru. Dis'a fóia e unu alu doilea Petru de Amiens! In pustnici'a sea planuesce (cóce) resbunare sî 'si cauta pre moderuulu seu Gottfried de Bouillon, pentru d'a se recreá (recorí) sî intarí cu sup'a cea négra datatóre de poteri pentru caletori'a cea lunga, pre care de-si nu e de totu decisa, o va face séu pre josu séu din aplicare câtra prototipulu seu istoricu pre unu lungu-urechiatu rabdatoriu. Inse mai bine va fi sa o audimu cum fulgera sî — asuda; tratatulu ei e intitulatu „Universitatea sasésca“ sî suna: Noi cunóscemu pre cele 12 puncte ale universitâtiei sasesci, pre care s'a decisu ale asterne ministrului de interne in afacerea regulârei fondului regescu in numele locuitoriloru fundului regescu, si prin urmare sî in numele nostru.

Óre care patriotu ungurescu aru subscrie acést'a representatiune?

Déca inse amu tecea in afacerea acést'a care atinge cele mai sânte interese ale nóstre, s'aru considerá tacerea cá consemtiementu.

Noi respingemu solemnelu asiá dara acea representatiune; noi protestâmu contr'a ori-cârui privilegiu, contr'a ori-cârei positiuni separatistice care aru violá unitatea patriei aru marginí inaintarea sî libertatea nóstra nationale.

Inse noi trebuie sa dâmu protestului nostru sî espressiune publica.

Veniti asiá dara sa concipâmu o representatiune in care sa protestâmu energice, aidemu sa o subscriemu noi cu totii, cari suntemu partisanii egalitâtiei, fratietâtiei sî libertâtiei — sperâmu ca numerulu nostru va fi cu multu mai mare decâtu alu acelor'a cari consemtu cu acele 12 puncte.

Veniti sa asternemu protestulu nostru la loculu competentu sî déca pre lânga tóte ostenelele nóstre totu-si va invinge iéra-si nedereptatea, atunci sa ne otielésca la lupta nóua conscienti'a ca ne-amu implinitu datorinti'a facia cu patri'a, facia cu caus'a nóstra propria sî si facia cu fratii nostri sasi sedusi de agitatori (atîtiatori) egoistici.

Opiniunea publica a Ungariei e cu noi. Intrég'a pressa ungurésca, de-sî e desbinata in partite 'si radica vócea sea sî consemte cu noi pre deplinu in acést'a causa.

Sî pentru de a documentá, cá chiaru sî foi nemtiesci nu suntu de acordu cu dorintiele sasiloru, produce . . . . de „Nemere“ — escursiunile unilaterali ale lui „P. Lloyd“ cá esemplariu de parada, se feresce inse intieleptiesce de a impartasí cetitoriloru sei coprinsulu articolului de fondu din „Lloydulu ung.“, care vorbesce despre acel'a-si objectu cu multu mai nepreocupatu. Acest'a nu se potrivesce in ramele fratelui „Nemere“, tocmai din causa ca voiesce a representá, petitioná.

agitá, demonstrá, atitiá si sumutiá in interesulu, „fratiloru lui sasi“.*)

„Hon“ se grabesce a recomendá cu cea mai mare caldura propunerea lui „Nemere“, in asternerea unei contr'a-representatiuni.

Chiaru si „Debreczen“, care apare in Ierusalimulu calvinu, si din a cârui locuintia se tramitu in sal'a intieleptiunei legislatorice profetii stengei si in a cârui cuprinsu crescu Pataii, consacra afacerei sasesci atentiunea sea gingasie, cându dice patetice sub titlulu : „Statu in statu“ :

Noi nu aflâmu nimicu estraordinariu in acea ca universitatea sasésca si-a datu pererea despre regularea fundului regescu, inse cu atât'a mai revoltatóre e esistinti'a si coprinsulu acelei representatiuni. Acést'a universitate sasésca vorbesce aci cá cându ea aru fi o potestate nedependenta, ea vorbesce, cá cându aru eserce gratia, ca se dejosesce a comunicá gratiosu vointi'a sea regimului ungurescu. Dupa parerea ei fundulu regescu nu e altu ce-va decâtu unu statu in statu, a cârui capu infalibilu si sacrosanctu e universitatea natiunei sasesci.

Universitatea sasésca si-a depusu lamuririle sele asupr'a acestui objectu in 12 puncte si fia-care punctu e imflatu de ingâmferea ce se espectoréza in elu. Asiá dara e interesantu a ochí ce va mai de aprópe representatiunea, acestu arsenalu de smintitura sasésca. . . .

Resunetu la articlii din tiér'a Bârsei !

Cu mare atentiune amu cetitu respunsulu bravului corespondinte alu „Tel. Rom.“ din tiér'a Bârsei, la pamfletulu uriciosu a „Federatiunei“ secundatu si de „Gaz. Trans.“

Atacurile nedemne, si nesuintiele iesuitico-proselitistice contr'a institutiuniloru nóstre bisericesci si in contr'a marelui si multu veneratului nostru Metropolitu suntu respinse in celu mai strictu intielesu alu cuventului.

Logic'a sanetósa, adeverulu si dreptatea causei carea cá unu firu de auru se trage prin intregulu respunsu a nimicitu moralminte pre inimicii bisericei si ai natiunei nóstre. Dloru au cautatu dupa „merite“; nu e progresulu poporului, inaintarea causei nóstre nationale, contribuirea la intielegere fratiésca, ci e cu totulu contrariulu, in tabar'a vóstra, aci afla pecatosulu . . . . refugiu, traficatoriulu loculu seu de onóre, si aceste tóte óre ce sa fia, inaintare nationale ? !

Nainte de tóte a-si dorí sa fimu bine intielesi, nu este aci vorba de fiii bisericei unite preste totu, onóre esceptiuniloru, cari se potura radicá preste intunecime, si cari la tóte ocasiunile au fostu amici adeverati ai poporului si progresului nationalu. Scimu noi cu totii apretiuí pre unu Barnutiu, Andreiu Muresianu s. a., cari neincetatu staruiau din resputeri a delaturá machinatiunile jesuitice a coreligionariloru sei, care de feliu nu au fostu sincere si nationale. Cunoscute suntu tóte aceste fia-cârui'a românu adeveratu. Amu deplâns'o si noi de repetite ori, si afirmâmu si acum cu accentuarea cuventului, ca ne dóre anim'a, vediendu o parte neinsemnata a natiunei nóstre facendu-se obéla ultramontanismului, si cód'a papistasiloru, si fiindu orbiti de intunecime au cutesanti'a a pasí naintea natiunei cu preteste a fi nationali, si iubitori de progresu. Bá ce e mai multu, se arata pre fatia cá turburatori de pace, vinu a atacá biseric'a nóstra dreptu-maritóre cu o nespusa nerusinare, batjocurescu pre prea veneratulu nostru Metropolitu a cârui'a nesuintie nobile cunoscute si apretiuite nu numai de natiunea intréga nepreocupata, ci si de intrég'a lume civilisata.

Eu poftimu dloru, pre lânga insultele si scorniturile dvóstre in contr'a celoru mai sânte si venerate ale natiunei nóstre, ce cugeta-ti ? cá nu cumva sa ne aratâmu indiferenti si sa ve lasâmu pre dvóstra dupa praos'a vechia a latí proselitismulu intre poporulu nostru, a semaná si de aci inainte sementi'a urei si a discordiei intre frati, de unu sânge.

Josu cu masc'a de pre facia ! nu mai lua-ti numele Domnului indesiertu.

Tempulu si istori'a ne-au documentatu pre deplinu, si aceea insi-ve trebuie sa recunósce-ti, ca unati'a n'a adusu fâra desastre si inparecheri poporului românu.

Si óre altcum, care aru fi sa fia servitiulu celu mare ce l'a prestatu unati'a poporului românu pentru de a prosperá materialmente si spiritualmente ?

Nu dóra conturbarea pâcei si impedecarea consolidârei nóstre bisericesci, cându procesulu de despârtire intre românii si serbii din Ungari'a si Banatu curgea — cá sa retacu nemernici'a dvóstra din Transilvani'a, unde nu ve poteti inca nici acum'a desbaierá de visiunile de a ve gerá de unicii urmatori ai lui Christosu.

Nu voimu a aduce tóte datele cele multe pline de abusu si nenatiunale, cá sa ve documentâmu per escellentiam scopulu neonestu si mijlócele depravate de care ve a-ti folositu in contr'a bisericei acelei'a, carea si pre stramosii vostri i-a nutritu cu laptele adeveratei credintie.

Inse fia-mi permisu a amintí numai : vr'o câteva intemplâri de mare importantia pentru caracterisarea agendeloru frumóse a dvóstre in pârtile Ungariei si banatice, cá sa ve convingeti câtu necasu a-ti facutu acolo intre frati de unu sânge.

In seclulu celu mai nou „incuisitoriu“ incepù a-si radicá capulu asiá numit'a sânt'a unia in Banatu, care prin profetii ei malitiosi, spriginiti din partea ultramontana, cu juxsta conscientiam ei, lipsita inse de tóte conscientiose juxsta legem, a pusu in miscare aparatulu celu mare pentru de a nimicí biseric'a nóstra ort. nationale.

Dara haru Domnului si ângerului priveghiatoriu asupr'a sântei cause a nóstre, a nemicitu intentiunile malitióse a papismului infernale. Inse de persecutâri nu a potutu fi mântâuita. Asiá buna-óra In anulu 1847 in comun'a Saagh, comitatulu Temisiórei, erá fómete mare. Iobagimei de acolo, de óre-ce comun'a amintita erá proprietatea capitolului r. cat. numai sub conditiune déca aru trece la unire li se promitea fructe si ajutoriu, dara comun'a mai bucurosu 'si sacrificà viéti'a, decâtu 'si parasì legea stramosiésca, respinse cu indignatiune speculatiunea infama a inimiciloru nostri. Si asemenea casuri erau la ordinea dilei. Credinciosii nostri de-si dedati la persecutâri atâtu nationale câtu si religionare, inca din tempii antici, vediura numai decâtu ce pericolu mare i amenintia.

Sperantia inse in inteleginti'a care erá atâtu de tare in credinti'a stramosiésca, incâtu turburatorii de pace cu profetii loru mismatici nu odata 'si mântuiau viéti'a loru, luându-o la sanetós'a ; dicu sperantia in simburile sanetosu alu natiunei, si conducerea bravului cleru natiunalu au servitu de garantia, ca inimicii pre lânga tóte machinatiunile loru nu se voru poté incuibá.

Venì anulu 1848. Românii ort. facura pasi resoluti a se emancipá din partea fratiloru serbi, dara pre atunci inca se facura nescari greutâti si pi'a dorintia a tuturoru româniloru nu s'a potutu realisá.

Românii ort. in frunte cu Escelenti'a Sea Br. Siagun'a lucra din respoteri in adunâri, jurnalistica si prin deputatiuni pre la M. Sea pentru de a esoperá dorinti'a tuturoru româniloru binesemtitori.

Ei bine ! dara ce sa vedi ? clic'a papismului, unati'a, 'si incepù cu tóta energi'a activitatea ei, emisârii propagandei iesuitico-unatitie pornira cá lacustele din satu in satu, provocându poporulu a trece la st'a unire, câci numai asiá va scapá de jugulu serbiloru si Ddieu mai scie câte tóte menciuni fabricate spre seducerea sermanului poporu.

Bá lânga acést'a ne suprinse unu lucru ne mai pomenitu. Intr'o buna diminétia vediurâmu prin nesuinti'a propagandei de fide denumirea episcopului unitu, cu resiedinti'a in centrulu românimei, unde se asiédia unu pastoriu fâra turma.

Acésta impregiurare contraria bisericei si natiunei nóstre sprigìnita si de locuri inalte a facutu sânge reu la toti bine-semtitorii si credinciosii români.

Acum se incepura formalmente atacurile contr'a bisericei si natiunei, pamenturile parochiale cu fortia s'au ocupatu, din partea unitiloru, bisericele nóstre se desfiintiau, nóptea se ocupau si anecsau. — Esemple vie com. Vermesiu, Isgaru s. a. din comitatulu Carasiului ; cea dintâiu dupa unu restempu de 12 ani prin o energia neobosita a episcopiloru si a consistórieloru nóstre iéra-si recâstigata in posessiunea nóstra. Asemenea sacrilegiuri se intempla prin alte comitate, buna-óra in comitatulu Temisiórei comunele Racovitia, Selagiu, Parti'a s. a. iéra-si prin insielaciune, fortie si brutalitate din partea inimiciloru geniului romanescu, se scóte evlaviosulu poporu din sântulu lacasiu alu stramosiloru sei, tóte aceste intru unu modu scandalosu ocupa locu in istori'a cea mai nóua a civilisatiunei, din partea unor'a frati care inca singuri pretindu a fi nationali.

Plansorile juste a persecutatiloru nostri crestini fórte arare ori afla spriginire din partea strainiloru, bisericei nóstre pururea inimici.

O ! bunule Ddieu ! va dice cine-va, dóra unitii se afla cum-va afara de lege, incâtu loru tóte abusurile li suntu iertate ? Si acésta intrebare cu dreptu o póte pune fiesce-care cetitoriu nepreocupatu. Dara indesiertu ne-amu nesuí prin lege a documentá, de esemplu ca intr'o comuna de aru remanea bateru numai unu sufletu cu preotulu credinciosu bisericei sele stramosiesci, nu e permisu necredinciosiloru a ocupá biseric'a ort. câci dupa ratiune de sine urméza, ca acel'a care se desléga de legatur'a sântei credintie ort. a esítu din biseric'a âceea, va se dica, s'a desfacutu de credinti'a ei, intr'a cârei onóre, a radicatu stramosii lui locasiulu Domnului. Si in astfeliu de intielesu ne garantéza si legile, cu tóte acestea, dreptulu neatacaverú a bisericei nóstre — se póte convinge fiesce-care din susu-amintitete casuri, unde partea eclatante a maioritâtiei a remasu fidele bisericei sele stramosiesci, li s'au ocupatu bisericile intre unu modu turburatoriu si neonestu, si legea, precum s'a doveditu, n'a fostu respectata chiaru nici din partea acelor'a, care in prim'a linia erau chiamati a delaturá scandalulu.

Aceste suntu intemplâri fórte triste si dejá de facto constatate, ci noi tóte dloru le-amu suferitu, avendu inaintea ochiloru nostri caus'a sânta nationale, si nu voeamu a esí in publicitate nici atunci, cându scandalulu ajunsese la culme ; adeca pre tempulu fómetei la anulu 1863, cându secretariulu episcopescu de atunci dlu Olteanu umblá din satu in satu, promitiendu poporului spriginulu regimului, si impartirea de bucate, agitandu intre poporulu nostru pentru „sânt'a unire“, atitiendu-lu contr'a preotiloru constanti in credintia !

Óre aceste totu din punctu de vedere nationalu s'au intreprinsu ? Spre a ilustrá situatiunea mai apriatu fia-mi permisu a aduce numai unu casu inainte.

Infatisiendu-se membrii comissiunei din partea ven. Consistoriu alu nostru, si a unitiloru, câtu si din partea comitatului, in comun'a Selagiu spre a constatá trecerea unor'a ort. la unire (prin unu modu curiosu de trecere dela o biserica la ceea-lalta, numai la crestinii nostri aplicatu, despre care, dle redactoru, acum nu-mi permite tempulu a vi-lu descrie mai pre largu).

E bine, sa vorbimu ad rem ; ven. protopopu alu nostru numai decâtu rostí o cuventare fórte esentiale, conformu unui adeveratu pastoriu, incepù a face atenti pre crestinii bantuiti in credintia, cá nu cum-va sedusi de nescari promissiuni false sa-si venda legea stramosiésca s. a.

Dlu Olténu pronuntia ca promissiuni nu li s'au facutu, si fia-care dupa convingere are sa urmeze. Fórte frumosu, comissiunea 'si incepù activitatea, dara ce se vedi, éca nisce unguri de conf. helvet. se infatisiau naintea comissiunei, dlu Olténu incepù a rosí (de bucuria ?) presiedintele comissiunei intréba ca ce voiescu, dara sermanii unguri afirma sinceru, ca audiendu ca româniloru care trecu la unatia li s'au promisu grâu, si fiindu ei fórte lipsiti au de cugetu si ei a trece. Presiedintele necajitu, fiindu insusi calvinu si vediendu slab'a credintia la coreligiunarii sei, i tramite intâiu la predicatorele loru, spunendu-le ca numai cu martori si dupa 4 septamâni iérasi prin martori infatisiendu-se se potu considerá de uniti, câci legea acum nu-i permite a-i acceptá.

Ven. Protopopu alu nostru 'si face observârile sele, amintindu ca legea are sa fia egala pentru toti locuitorii patriei, si casulu esceptionale care se observa numai fetia de români 'lu imputernicesce a radicá protestu din partea ort. si totu deodata róga ; a fi constatatu protocolarminte factulu, ca poporulu este sedusu, prin promissiune falsa, ce s'a doveditu evidentu prin marturisirea unguriloru calvini.

Observârile fórte nimerite a dlui protopopu se iéu spre cunoscintia. Comissiunea finindu-si agendele substerne protocolulu ven. Cons. o parte a unitiloru considera biseric'a de a loru, ai nostri, firescu lucru, cauta sa-i impedece, dara unitii cu forti'a brutala iéu securea si deschidu usile sf. biserici, se nascu frecâri, certe, batâi. Ai nostri umbla dupa dreptate, protopopulu face aretare ven. Consistoriu, recercà comitatulu spre a interveni, comitatulu se cam sfiesce, frecârile crescu si discordi'a intre fratii de unu sânge din di in di ii iritéza totu mai multu, si ajutoriu nici dintr'o parte. Asiá trecura ani dupa ani pâna cându-si castigara dreptulu legalu crestinii nostri amaru persecutati.

Óre aceste tóte contr'a nóstra ce sa fia dloru ? Cugetati prin astfeliu de midilóce sa emancipati po-

---

*) Dlu Ref. facea bine déca nu trecea asiá fug'a preste cele ce au dîsu „P. Ll.“ Red.

porulu din intunecime? Suntu intreprinderile aceste loiale, nationale sî umane? Nu vedeti cum 'si tragu vre o câti-va ómeni folosu din acestea sî ajungu a fi ómeni mari cu merite inaintea dusimaniloru nostri natiunali? Séu dóra n'ati cetitu cu ocasiunea denumirei dlui Olténu de episcopu, cum 'si esprimà „Magyar állam", fói'a ultramontana, bucuri'a ei, vediendu denumitu unu episcopu, care din alu loru punctu de vedere are merite multe, sî i de mare pretiu sî insemnatate pentru biseric'a unita din Banatu, sî déca considerati abusurile cele multe ce se comitu prin diferite pârti ale Banatului, óre nu ve convingeti deplinu, ca ce mare nenorocire a fostu pentru caus'a nationala propagand'a unatiei?

Sa vedemu acum cum caracteriséza unitulu, marele barbatu Sincai unati'a:

Bine cunoscendu naravurile popesci, elu chiamà cu voce inalta (Chron. a. 1563) luarea aminte a némului romanescu asupr'a vicleșiugului némuriloru straine, care cu frumóse pretesturi, mai alesu ale legei crestinesci, in care eu vréu sa moriu (dice Sincai) insiéla pre bietii români de-i stapanescu sî in diu'a de acum . . . . . ce vréu Archiereii acesti'a? (intréba elu) sa te invetie sa-ti prinda partea pre lumea acést'a, au sa te duca la ceriuri? Nu crede o române? pentru ca numai pung'a ta o voiescu, cá sa-si imple pungile loru, sî tu sa remâni robu acelor'a pre cari mai marii tei iau stapanitu óre-cându. Desteptă-te dreptu aceea, o iubite nómulu meu sî ai minte!?

Audîti pre Sincai, voi iesuiti români dela Lugosiu, Oradea-mare, dela Blasiu si de-sî de aiurea, voi cari in aceste dîle ale libertâtiei, cutediati a indemná pre români sa mérga la sinodulu catoliciloru ungurescí dela Pest'a; voi cari mergeti cu cutedianti'a pâna a dá româniloru uniti numele strainu sî uritu de catolici, cá sî cum a fi unitu in patru puncte cu catolicii, aru insemná a fi catolicu adeca unguru, papistu adeca iesuitu; voi cari prin acésta sî alte asemenea apucaturi cercati a rumpe de totu o parte insemnata a româniloru din corpulu celu mare alu natiunei. — Audîti pre profetulu Sincai, si pâna mai e tempu convertiti-ve!

Óre ce sa fia ca poporulu partea cea mai mare a ajunsu astadi demoralisatu? cugetati sî ve ve-ti convinge! Óre ce sa fia ca la alegeri de deputati unitii (cu putiene esceptiuni) se intrecu a face servitie contrariloru nostri?

Dloru, a trecutu tempulu minciuniloru, sî apucaturile iesuitice-ultramontane se arata necapace sî sterpe, la unu poporu care vrea sa vieze, incetati cu machinatiunile proselitistice, fi-ti adeverati sprigiuitori ai causei nationale, dati-ne mâna de ajutoriu a cultivá poporulu, nu deschideti usîle inaintea cerbicosului, care nu vré sa se cultiveze, nu-i atrageti prin promissiuni ca nu voru avea a solví invetiatoriului, sî preotului. Stati cu noi in rendu propoveduindu moral'a sî iubirea fratiésca. *)

Dela d-vóstra depinde deci intielegerea, concordi'a sî inaintarea nationale, fi-ti drepti, sî stimati ce e sântu, ve asigurâmu ca atunci in noi totudéun'a a-ti aflá amicii cei mai adeverati in lume.

Staruiti, a eschide pre fariseii inimei si turburatorii de pace din medilocul d-vóstra, ai face inpossibili odata pentru totu-déun'a, sa ne credeti ca atunci pacea fratiésca intre români va fi eterna.

Dum nullum sperneretur genus, in quo enituit virtus crevit Romanorum imperium.

Temisiór'a, 31 Decembre 1872.

Liviu.

O fóia clericale din Florenti'a se plângea de-unedi asupr'a demoralisatiunei intrate in Rom'a de odata cu regimulu italianu sî spunea ca o céta de ângeri femeesci cadiuti se asediasera in fati'a catolicului institutu filosoficu „della pace." Pap'a, indignatu de acestu scandalu s'a decisu a scrie regelui cu propri'a mâna sî alu rogá sa delature acestu reu.

„Gazetta d'Itali'a" confirma faptulu atinsu sî obsérva ca impregiurarea acést'a a datu ansa la o epistola din partea papei Piu IX câtra regele Victoru Emanuelu. Iéta epistol'a:

„Sire! Eu sum mai betrânu cá Majestate Vóstra sî voiu trebuí sa dau séma de faptele mele inaintea lui Ddieu mai curendu cá Dtea. Dara sî Dtale ti va vení diu'a, in carea vei avé sa respundi inaintea supremului judecatoriu de faptele D-tale. Precum noi regii de multe-ori nu scimu ce se intempla in giurulu nostru, câci persónele ce ne incungiura facu tóte câte potu, spre a ne ascunde adeverulu, asiá credu eu ca ti va fi sî D-tele lucru necunoscutu ca s'a stabilitu aprópe de biseric'a Sânt'a Mari'a „della Pace" lânga o scóla cercetata de juni, o casa isolata (aici acludu sî nerusînatulu anunciu in o fóia romana). Nu potu presupune ca a-ti fi suferitu Majestatea vóstra asiá ce-va, déca a-ti fi sciutu. Pio Papa IX

Pap'a a incredintiatu epistol'a unui'a din gard'a nobile spre imanuare. Regele a primitu gratiosu pre tramisulu papei sî a promisu a scrie sântului parinte indata ce i va fi implinitu dorinti'a. La ordinulu regelui cas'a din cestiune se inchiá inca in acea di sî unu adjutante de câmpu alu regelui a predatu papei respunsulu lui Victoru Emanuelu, o epistola de trei pagine, care fù bine primíta in Vaticanu. Regele dechiara intre altele ca se semte fórte fericitu ca a restituitu unitatea Italiei, lu dóre inse fórte sî are unu unicu punctu negru in viéti'a lui: ca nu s'a potutu inca impacá cu sântulu parinte. Epistol'a e subscrisa: Alu sântiei Vóstre devotatu fiiu Victorio Emanuele.

Epistolele aceste au cutremuratu Vaticanulu. Se parea ca a intaritatu cine-va unu furnicariu séu unu cuibu de vespi. Iesuitii suntu mai infuriati asupr'a corespondintiei intre pap'a sî regele Italiei decâtu asupr'a suprimerei loru sî asupr'a demonstratiunei inscenata de curendu in piati'a Montecitorio.

Sabiiu, 23 Decembre.

Unu diuariu nou a aparutu in Bucuresci numitu „Viitoriulu". Acest'a insa nu aru fi unu evenementu estraordinariu, câci in diu'a de astadi aparu sî disparu diurnale. Cá sa luâmu notitia despre acestu nou diuariu ne indupleca cele ce le vedemu depuse in trensulu in numerulu primu dela 17 Decembre, o directiune pre carea o asteptâmu demultu sa o vedemu in Romani'a. Amu dori cá directiunei acestei'a sa i se dea totu concursulu pentru cá sa o vedemu câtu mai curendu fruptifera sî sa gâsimu multi români calcându pre calea pregatita de dens'a, in Romani'a sî chiaru sî dincóce la noi in Austro-Ungari'a, unde ne nisuiramu, pre câtu ne-au permisu turburârile politice sî puterile nóstre tiermurite a atrage atentiunea româniloru asupr'a unei atari directiuni, precum o vedemu in venitoriulu. Cá sa probâmu cele ce amu disu despre noulu diuariu, vomu reproduce unele pasagie din articulii „Viitoriului".

Asiá in articululu „Dechiaratiunea de principie" dupa o introducere se dice:

„Este o clasa a societâtiei române dela care se cere totulu sî care in schimbu primesce pré putienu. Este poporulu bine intielesu, este tieranulu, care continuu impoveratu de suferintie, traditiunile strabune, este acelu fiiu alu eroismului, care a aperatu cu bratiulu seu de feru tiér'a sî religiunea de optu-spre-diece seculi, dela care se cere multu, fórte multu sî in schimbu i se mangesce ochii cu putiena lumina sî cu nici o adapostire sub scutulu legiloru sî alu libertâtiloru la care-i da dreptu egalitatea sea cá fiiu alu aceleia-'si natiuni; este commerciantulu sî industriasiulu românu, care nu este spriginitu sî protegiatu, care numai da sî a datu contributiuni preste contributiuni, care si-a datu pâna sî sângele seu, fâra cá in tiér'a parintiloru sî stramosîloru lui sa afle vre-o incuragiare din partea puterei.

„O parte a natiunei nedreptatiesce pre ceealalta. Poporulu e tienutu in ignorantia sî demoralisatu, pentru a serví cá instrumentu in luptele pentru putere ale partideloru. Insa noi scimu fórte bine ce va sa dica poporulu cându e nedreptatitu. Scimu fórte bine la ce resultate funeste aduce o natiune luptele partideloru cându poporulu este tienutu in ignorantia pentru sistemele loru. Elu este asiá de mobilu cá sî valurile mârei. Furi'a sea este trecatóre, cá sî spriginulu ce-lu da ambitiosîloru. Mâne te radica la ceriu sî poimâne te pogóra in abisu, dupa espressiunea lui Cicerone. Revolutiunile, ce elu realisá atunci, suntu infructivere pentru densulu sî prin ele 'si creaza noi tirani. Pusu intre aceste alternative funeste se restogolesce din miserie, in miserie, fâra a scí unde merge. Sfidâmu pre oricine sa ne contradica. Noi le vomu pune inainte tóte revolutiunile prin cari amu trecutu sî vomu intrebá la ce resultatu fericitu ne-a adusu. Unu tiranu a cadiutu sî a dóu'a dî unu altulu i-a luatu loculu. Dela 21 incóce a servitu dreptu arma ambitiosiloru sî dupa 11 Februariu ne-amu treditu cu miseriele ce ne apasa sî acestea tóte pentru ca poporulu n'a participatu la revolutiunile politiciloru dîlei, elu nu le-a intielesu, câci n'a fostu destulu de luminatu sî moralu ci a fostu o arma de popularitate, unu titlu la radicarea ambitiosiloru pigmei sî a seciloru diplomati.

„Nu astfeliu de revolutiuni voimu noi, nu acést'a este calea radicârei unei natiuni, nu prin lovituri sî resturnâri de tirani pentru cá sa-i inlocuiésca alti tirani se face fericirea sî târi'a unui poporu."

Dupa aceste pasagie espune program'a in carea se cuprinde egalitatea practica a româniloru, conformu constitutiunei, luminarea sî moralisarea poporului sî pune apoi intrebarea:

„Ce ne va trebuí pentru acést'a?

„Ne va trebuí de siguru scóle, sî scóle multe sî bune, presarate in tóte unghiurile tierei. Unu corpu didacticu demnu pentru acésta sublima missiune sî unu cleru romanescu, care sa scie inspirá generatiunei tinere pre lânga simtiulu religiosu, sentimentulu patriei sî alu devotamentului câtra dens'a.

„De siguru, ca fia-care cetindu-ne se intréba déca acum avemu aceste elemente de educatiune dupa cum le ceremu noi sî déca se face ce-va de feliulu acest'a in presinte? Noi respundemu ca scóle inca n'avemu destule sî care suntu nu suntu organisate. Tieranulu mai alesu este fórte inapoiatu in acésta privintia, iéra corpulu didacticu are trebuintia de imbunatâtiri radicale.

„Asemenea biseric'a este muta sî rolulu seu 'lu implinesce cu daun'a nationalitâtiei române francmasonismulu, sî cosmopolitismulu, câci, sa fimu bine intielesi, la noi religiunea a fostu strinsu legata cu nationalitatea." —

Din altu articulu „Sa apucâmu altu drumu" estragemu urmatórele:

„Ne trebuie o schimbare de lucruri, d'a; voimu o schimbare. Schimbarea acést'a, fiica predilecta a româniloru de alta-data, astadi bate la pórta cerându-le, implorându-le stravechiulu ei dreptu de cetate in tiér'a româniloru. In vanu le spune ca a loru este; in vanu le demonstra poterea ei de odinióra cându dupa ani de impilare, imoralitate sî streinismu — poternic'a sea vóce, la momente decisive, strabatea sî unea intr'o clipa tóte animele române, tóte bracele române: totu ce erá strainu ei, totu ce erá strainu româniloru, pierea cá fulgerulu in tiér'a româniloru. Astadi ea nu ne mai misca animele, nu ne mai electrisédia, sî de aceea siópte, de aceea murmure, de aceea vaiete, de aceea strigate, de aceea românii neuniti suntu cá nisce pari'a in tiér'a parintiloru loru, pecatulu sî penalitatea cadu cá consecintia pre capulu celoru ce 'si renéga fortiele stramosiesci. Sa facemu dara o revolutiune, câci starea de lucruri in care ne aflâmu, ne cere imperiosu, ne demonstra matematicesce ca cu dens'a e viéti'a sî fâra dens'a mórtea. Cum s'o facemu dara? Sa ne uitâmu in istori'a nóstra, sa facemu o amicitia cu virtutea româna antica, sa lepadamu viciele primite dela straini, sa inlaturâmu apati'a, sa ne cunóscemu cine amu fostu, ce suntemu sî ce trebuie sa fimu, sî sa intronâmu in senulu familiei sî alu societâtiei, lumin'a sî moralitatea, singurele pre care se póte edificá solidu, si cu ajutoriulu câror'a mai avemu inca o patria, o limba si o credintia. Sa incetâmu dara cu plângerile infructifere, sa nu mai dâmu din coltiu in coltiu cá orbii, scotiendu din cându in cându câte unu ah! sî câte unu oh! pentru ca tóte suntu in vanu; numai cu acestea nu sa remesédie relele: corbii sî lupii nu se móie nici odata de vaetele victimei, fia ele facute pre tonuri câtu de umilitóre, heretii — comunii nostri hereti — nascuti sî predestinati a traí numai din prade, vinu sî rapesce pâna chiaru sî abiá nascutulu puiu de sub aripele mamei sele! — O! ce de hereti in tiér'a lui Stefanu sî a lui Mihaiu!!! Cá sa potemu scapá de lupi, corbi sî hereti si alte atâtea viciuri cari au inceputu sa se alipésca de sufletulu nostru, se cere mai intâiu de tóte sa fimu români sî barbati. Toti in a câroru vine mai circula unu sânge românescu sî din a câroru animi semtiementulu natiunalitâtiei sî alu independentiei inca nu s'a tocitu, urmédia, impinsi de curentulu reului predomnitoriu, sa se recunósca, sa se adune pâna mai e tempu de adunatu, sa se unésca, sî cu fortie unite sa procéda la marea revolutiune, sa ne deslegâmu mânile, sa

---

*) Nu cugetati ca noi propagâmu a ve aduce iérasi in senulu bisericei, unde mosi sî stramosi vostri s'au botediatu sî ingropatu, nu Dómne apara; cí din contra bucurosu v'amu dá inca pre vre-o câti va dintre ai nostri, carii mai multu strica decâtu ce ajuta causei sânte.

incelâmu cu plânsetele si sa ne convingemu odata ca, déca binele mai e possibilu in tiér'a românésca, acést'a nu se póte decâtu cu mediele si prin initiativ'a privata. — Din grati'a lui Ddieu si prin perseverantiele virtutiei ale mosiloru nostri, astadi ne aflâmu in secolulu XIX, in secolulu lumineloru. In secolulu lumineloru ?! Dara sosit'a si la noi acestu secolu ? Vai ! seracii nostri tierani — marea majoritate a tierei — gemu de ignorantia si miserie. Religiunei si moralitátiei prin multe locuri abiá i se mai aude de nume.

Varietâti.

⁂ **Prea sânti'a Sea Domnulu Episcopu diecesanu** alu nostru, cá presiedinte alu delegatiunei congresuale in caus'a despartirei ierarchice, a conchiamatu o siedintia estraordinaria a delegatiunei pre 18/30 Decembre a. c. invitându pre toti membrii delegatiunei a participá la deliberarea cestiuniloru mai importante si momentóse delegationali. „L.“

⁂ **Societatea academica româna** publica trei concursuri : 1, pentru cea mai buna traducere alui Juliu Cesare „de bello civili“ si cu anesscle „de bello alexandrino, africano et hispaniensi.“ Premiulu Alesandru Ioanu I de 1200 lei noi. Terminulu 15 Iuliu 1873. — 2. Pentru partea sintactica a gramaticei limbei române. Premiulu Evangeliu Zappa de 400 de galbeni. Terminulu 15 Iuliu 1873. Suntu inca dóue premie, unulu de 200 de galbeni si altulu de 100 de galbini, pentru acei doi concurinti, cari s'aru apropiá de perfectiunea receruta. — 3, Pentru celu mai bunu opu despre formatiunea cuvinteloru in limb'a româna prin derivatiune si compusetiue. Premiulu Evangeliu Zappa 1500 de lei noi. Terminulu 30 Iuliu 1874.

⁂ **Bibliografia.** Se afla de vendiare la librariele Socecu si G. Ioanidu si la autori : Manualu de Agricultura pentru cl. I (Bucuresci, pretiu 1 l. n.) de P. S. Aurelianu. Catechismulu economiei politice (Bucuresci pretiu 1 l. n.) de P. S. Aurelianu. Elemente de Zoologia (Bucuresci pret. 2 sf.) de Gr. Stefanescu. Animalele antidiluviane cu 35 figuri litogr. (Bucur. pretiu 2 sf.) de Gr. Stefanescu. Cursu de Hemia elementara (Iassi pret. 5 l. n.) de P. Poni. Aritmetic'a rationala pentru cl. I si II, (Bucur. pret. 3 l. n.) de El. Angelescu. Elemente de Geometria (Iassi, pret. 3 l. 35 b.) de I. M. Melicu. Elemente de Arimetica (Iassi, pret. 2 l. 80 b.) de I. M. Melicu. Elemente de Mineralogia part. I. (Bucur. pret. 4 l. n.) de S. C. Mihailescu. Cursu de Algebra elementara (Bucur., pret. 1 25) de El. Angelescu. Elemente de Fisica pentru usulu scóleloru elementare si superióre impreuna cu unu atlasu de 24 stampe cu figuri litografate, (Bucuresci pret. 10 lei noi) de Em. Bacaloglu. Influinti'a lumei asupr'a vietiei (Bucuresci) de S. C. Mihailescu. „G. Tr.“

⁂ **Natur'a cholerei** aru consistá, dupà opiniunea unui magistru in chirurgia Charilera, publicata in 1849 intr'o brosiura : „Descoperirea naturei cholerei“, intr'o hipercarbonisatiune a sângelui. Schartler probéza ca in cholera se forméza din sânge acidu cianhidricu prin combinatiunea carbonului cu azotu, prin urmare bolnavii de cholera moru in urm'a paralisiei cordului si a vaseloru arteriόse prin intoxicati'a cu sânge cionaticu, si ca dejectiunile riziforme ale cholerei nu suntu altu ce-va decâtu limpa.

⁂ Chloralhgidratu cu oleum jecoris aseli se da cu bunu succesu dupa „Boston med. and surgical journel“ contr'a sudóreloru noptume ale fisiciloru, si produce deodata somnu si apetitu, fâra a avea efectulu gretiosu. Se póte dá astfeliu chlolrhidratulu cristalisatu in proportiune de 1—9 de oleum jecaris aseli.

⁂ **Avisu venatoriloru de zestre!** La Hamburgu s'a celebratu o casatoria in nisce circumstantie din care s'aru potea face unu minunatu vodevilu amusantu.

Insemnat'a presentia de spiritu cu care junele a operatu, potendu serví de modelu cautatoriloru de zestre, me grabescu a povestí acestu frumosu romanu.

Williams P . . . avea dóue-dieci si doi de ani, cându fu tramisu la Hamburgu de câtra tata-seu, micu negutiatoriu din Londr'a. Elu a fostu asiediatu la unu bancheriu mare si fórte bogatu. Acestu bancheriu avea o féta unica si de totu frumósa. Villiams se otarí sa o iá de socia.

Elu facù mai intâiu a se deosebí prin zelulu si aptitudinea lui comerciala, si apoi, intr'o dí, intrà in cabinetulu patronului lui si-i dîse :

— Domnulu meu, amu onóre a ve cere mân'a fiicei d-vóstra.

Bancheriulu crediù ca inebunise si voì a-lu linisci. Dar Villiams insista astfeliu si cu atât'a convinctiune incâtu patronulu seu i dîse :

— Atunci, domnule, trebuie sa te dau pre usia afara.

— Cum veti voí ; aflati numai mai inainte, ca amu sa fiu asociatu pentru o a trei'a parte in cas'a Iohn H . . . et C-ni'a din Londr'a.

La aceste cuvinte, bancheriulu striga :

— Atunci e alta vorba, si déca 'mi poti aduce o scrisóre dela acei domni, care sa adeverésca spusele d-tale, vomu vedea.

Villiams plecà la Londr'a, se suí intr'o trasura, se duse la Iohn H . . . si, adresandu-se la acest'a :

— Domnulu meu, i dîse elu, viu sa ve propunu de a me asociá pentru o a trei'a parte lá comerciulu d-vóstra.

— Cine esti d-ta ?

— Villiams P . . .

D. Iohn H. trase clopotielulu pentru cá sa vie o sluga sa dea pre Villiams afara ; dara dela tragerea clopotielului si pâna la venirea slugei, junele adaogà :

— Si dupa dóue septamâni me casatorescu cu fiic'a dlui Carolu M. din Hamburgu.

— A ! déca-i asiá, se schimba vorb'a.

Si acum Villiams P . . . asociatulu casei Iohn H . . . et C-ni'a, din Londr'a, este fericitulu ginere alu bancherului din Hamburgu.

⁂ **Casatoriele in Scoti'a.** Serbarea ce se face in Glasgovo e mai alesu insemnata prin numerulu celu mare alu casatorieloru ce se indeplinescu pre totu tempulu câtu tiene acésta serbare, si mai cu séma Vinerea sér'a.

Mai multe parechi se ducu sa primésca binecuventarea nuptiala a reverentului gentlemanu, fâra a mai vorbí de parechile retacitóre, adeca acele ce, neavendu nici unu ministru specialu, se adresa la celu dintâiu preotu ce intalnescu in calea loru, cându le vinu ide'a de a se casatorí. Scoti'a e o tiéra minunata pentru amatorii de a se casatorí.

Cu tóte acestea e o placere sa védia cine-va lipsa de otarire din partea unoru tineri de a-si luá nevast'a. Unulu din trensii, baiétu cá de vre-o optu-spre-diece ani, intrebatu fiindu de preotu déca voiá sa iá in casatoria pre feme'a cu care venise, elu se ingalbenì intr'unu modu spaimentatoriu ; apoi lasendu-si ochii in josu, incepù sa-si jóce piciorulu celu dreptu pâna cându remase cu gur'a cascata privindu in tacere florile de pre tapetulu ce acoperea parchetulu.

Feme'a, care e o durda grósa, cu fati'a rumena si sticlósa, cu multu mai betrâna decâtu densulu, se ingalbenì si ea vediendu indoiél'a fidantiatului ei, si in cele din urma trântindu-i o lovitura cu cotulu asiá de tare, incâtu erá sa compromita ecuilibrulu fiitórei sele jumetâti ;

— Respunde d'a, Bobu, i dîse ea in urechia cu o voce care resunà in tóta sal'a.

— D'a, respunse bietulu teneru, cu verfulu limbei.

Unu altu, unu tiesatoriu din Caritonu, se apropià de scaunulu ministrului.

— Ai venitu sa te casatoresci ? i dîse acest'a.

Omulu nostru se uità la densulu cu ochii blejiti.

— Venitu ! ba nu reverentulu meu, suspinà elu din fundulu inimei, femeile acestea m'au adusu.

⁂ **Mandarinulu.** Unu calu dintre cei favoriti ai imperatului Chinei morì din negriginti'a priveghiatoriului grajduriloru imperatesci. Imperatulu, aflându despre acést'a a voitu sa-lu strapunga cu sabi'a pre acelu oficieru. Inse mandarinulu (preotu chinesescu) oprì lovitur'a imperatului, dicendu : „Dómne, acestu omu nu e convinsu despre crim'a, pentru carea elu trebuie sa móra !“ — „Ei bine, fa-lu s'o intielégа,“ respunse Imperatulu, iéra mandarinulu, intorcendu-se câtra oficieru, i dîce acestui'a : „Asculta, misielule ! crim'a ce ai comis'o, este : intâi'a ca ai lasatu sa móra unu calu, ce-lu iubiá fórte multu imperatulu nostru, si carele erá datu intru ingrigirea tea ; a dóu'a, tu esti caus'a care a facutu pre imperatulu de s'a mâniatu astufeliu incâtu erá sa te strapunga insusi cu sabi'a sea ; si a trei'a, tu esti caus'a ca imperatulu s'a mâniatu astu-feliu incâtu erá sa se desonoreze in ochii lumei, ucidiendu unu omu pentru unu calu ; tu misielule, esti vinovatu de tóte acestea !“ — „Fugi denaintea mea !“ strigà imperatulu, revenindu-si in ori „te iertu, misielule !“

⁂ **Din Japani'a**, unu functionariu inaltu alu ministeriului de instructiune petrece de presentu in Berolinu, unde este tramisu cá sa studieze organismulu invetiamentului publicu din Prussi'a.

Concursu.

Stationea parochiale de a III-a clasa din comun'a Mercurea este vacanta, pentru reintregirea ei se publica concursu pâna in 15 Ianuariu 1873.

De parochi'a acést'a suntu impreunate urmatórele emolumente :

a) 300 fl. v. a. solviti de cass'a comunale.

b) usitatele venite stolare dela 140 familie. —

Doritorii de a ocupa acésta parochia, au sa-si inainteze cererile loru, instruate conformu Stat. org., — subsemnatului scaunu protopopescu pâna la terminulu prefiptu.

Mercurea, in 15 Decembre 1872.

In contielegere cu comit. parochialu.
Scaun. prot. gr. or. alu tractului
Mercurea.
Ioanu Drocu,
adm. prot.

(1—3)

---

ad. Nr. 272/1872.

Concursu.

Pentru veduvit'a parochia Harséni, in protopresbiteratulu gr. or. I alu Fagarasiulu se escrie prin acést'a concursu, cu terminu pâna la 31 Ianuariu 1873 a. c.

Numit'a parochia consta din 76 familii, cu 388 suflete ; emolumentele suntu câte o ferdela ovesu, si câte o dí de claca de fia-care familia ; cum si veniturile stolare indatinate dela crestini.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au sa fia teologi abs. de confessiunea gr. or. ; si concursurile sele — in sensulu Statutului organicu provediute cu documentele necesarie bine instruate, voru avé a le asterne subscrisului, pâna la terminulu susu aretatu.

Fagarasiu, 14/26 Decembre 1872.

Petru Popescu,
Protop.

Cu intelegerea comitetului parochialu.

(1—3)

Edictu.

An'a, Ioanu Comaniciu Rafirie, de rel. gr. or. soti'a legitima a lui Mateiu Sebesianu de rel. gr. cat. din Veneti'a inf. in district. Fagarasiului, carea de unu anu si 6 luni, au parasitu cu necredintia pre barbatulu — nesciindu-se loculu aflârei ei ; se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se presenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu in persóna ; câci : la din contra, procesulu incaminatu de susu-numitulu ei barbatu, se va otarí si in absenti'a ei, pre bas'a SS. canóne. —

Fagarasiu 18/30 Octobre 1872.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului protopresbiteralu alu Fagarasiului I.

(1—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 23 Decembre 1872. (4 Ian. 1872.)

Metalicele 5%	66	75
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	70	45
Imprumutulu de statu din 1860	103	—
Actiuni de banca	970	—
Actiuni de creditu	131	—
London	108	10
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	50
„ „ „ Temisiorene	78	—
„ „ „ Ardelenesci	77	—
„ „ „ Croato-slavone	83	50
Argintu	106	50
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	64½

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei's pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nru 104. ANULU XX.

Sabiiu, in 30 Decembre 1872. (11 Ian. 1873.)

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului 1873, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a. — Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e:

Pentru Sabiiu 7 fl. pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Tranni'a sî Monarchi'a austro-ungurésca pre anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

**Editur'a „Telegrafului Romanu“
in Sabiiu.**

Cu **numerulu** acest'a incheiâmu anulu alu XX. pentru cá sa incepemu cu anulu in care vomu intrá anulu alu XXI alu diurnalului nostru. Cá sa mai deregemu sî sa mai infrumsetiâmu program'a diurnalului nostru, dupa cum vedemu ca e pe aiurea obiceiulu, noi credemu ca nu e de lipsa. Cine a cetitu cu atentiune cele scrise in trensulu, déca voiesce, póte scí ce programa are; cine nu scie, deschida colónele sele din trecutu, pentru ca ele suntu in potestatea sî la dispusetiunea publicului sî convinga-se, déca program'a nóstra a fostu sî este natiunale, déca a avutu ea mai putiena séu mai multa grigia de interesele natiunali, déca au urmaritu ea cu sinceritate sî consecuentia fericirea poporului românu.

Este adeveratu ca o astfeliu de programa cum e a nóstra este cea mai onerósa. Ea nu permite frasele de parada, sub care sa se póta ascunde veninulu nimicirei intereseloru ce apara, sî de aceea, precum amu pututu vedé in trecutulu mai recentu, nici nu procura la momentu osanele multimei; vine inse tempulu mai târdîu, cându convingerea cea adeverata, spriginita de fapte, face adeverulu sî dreptatea invederate sî acest'a séu spre bucuri'a séu spre intristarea generala, precum adeca a fostu primita séu despretiuita indigitarea unei desvoltâri ratiunale a unei programe de diurnalu.

Premitiendu cele de mai susu noi despre tienut'a nóstra n'avemu nimic'a de dîsu, decâtu ca vomu procede pre cararea pre care amu procesu sî pâna acum.

Sperâmu ca anulu in care vomu intrá preste dóue trei dîle va oferí unu materialu diurnalisticu sî mai fecundu din caus'a sinodului ce se va tiené in primavér'a venitória sî a congresului care se va tiené in tómn'a venitória.

Sabiiu 28 Decembre.

Scirile mai insemnate din lumea cea mare politica au ajunsu a fi mai rari cá de alte dâti. Diurnalistic'a se ocupa, in mare parte a ei, sî astadi cu alocutiunea papei sî cu descoperirile francese.

In legatora cu ceste din urma se respandise faim'a, ca contele de Beust va trebuí sa se retraga sî dela postulu seu de ambasadoru din Londonu, dara acest'a se vede acum din „Wiener Abendpost“, ca a fostu in adeveru numai o faima góla.

Intre Serbi'a sî Turci'a s'au escatu diferintie din cestiunea drumului de feru. „N. Fr. Presse“, carea nu ne da totu-déun'a sî garantia despre adeverulu sciriloru sele, spune ca Serbi'a arméza, cu alte cuvinte, ca Serbi'a are de cugetu a deslegá cestiuni de drumu de feru cu arm'a in mân'a.

Dupa cum voru vedé cetitorii in cele ce reproducemu in altu locu din „Tribun'a“ din Berlinu, Thiers presiedintele republicei, e unu diplomatu care imitéza multu papismulu. Cu tóte aceste, anulu nou, dupa calendariulu gregorianu, se pare a fi adusu o schimbare in natur'a diplomatiei sele. Inviatiunea ce a datu guvernulu seu comandei unei nâi francese ce se aflá in apropiarea Romei: sa gratuleze papei sî guvernului italianu a causatu retragerea ambasadorelui Bourgoing dela curtea papei. Urmatoriulu lui Bourgoing, Courcelles se dîce, ca a rostitu cuvinte naintea lui Antonelli, a cardinalului, incâtu chiaritatea tienutei lu Thiers fatia cu Vaticanulu numai lasa nimic'a de doritu. Courcelles a datu curiei sa intieléga, ca Franci'a nu voiesce cá tocm'a acum sa se strice cu Itali'a, ci din contra, sî ca curi'a sa nu mai cugete la restabilirea puterei lumesci a papei, câci acést'a s'a finitu pentru totu-déun'a.

Carlistii in Spani'a inca nu suntu esterminati.

Clironomulu rusescu a fostu reu bolnavu. Acum merge spre bine.

Din Chislehurst vine scirea, ca Napoleonu III a muritu in 9 Ian. c. n.

Cetimu in „la Gazette des étrangers“ dela 1 Ianuariu 1873:

In privinti'a sgomoteloru privitóre la drumurile de feru din Luxemburgu, „le Bien public“ din Brussel'a dîce:

„Credemu ca suntemu detori a invitá pre guvernu sa bage bine de séma. Liniele Luxemburgese suntu nisce drumuri strategice de o inalta importantia; n'amu puté câtusi de putienu consimtí cá ele sa fia ocupate, chiaru indirectu, de Prussi'a, fâra a lipsí dela detoriele ce ne impune neutralitatea fatia cu Franci'a.“

Fâra indoiéla ca „le Bien public“ are dreptate, insa d. de Bismark va scí sa-i probeze ca forti'a priméza dreptulu.

Guvernulu elenu disolvandu camer'a pentru cestiunea mineloru dela Laurium, acestu actu e considerato cá o isbire a constitutiunei, cá unu pasu câtra guvernulu personale. Dnii Bulgaris sî Comunduros au tienutu consiliu spre a-si regulá in modu definitivu conduit'a loru in fati'a acestei loviri de statu parlamentare.

Afaceri confessiunali.

Iéra avemu dinainte-ne o afacere, carea s'aru tiené de alti seculi, dara numai de alu nostru nu, o afacere de proselitismu. Noi scimu ca „Federatiunea“ sî „Gaz. Transilvaniei“ iéra ne va luá in nume de reu, câci primimu corespundinti'a de mai la vale, dara afara de impregiurarea, ca noi nu avemu sa ne orientâmu nici dupa gustulu unei'a, nici dupa gustulu celei-lalte, mai vine impregiurarea, ca déca densele au obligamente de a nu vatemá „St'a unire“, carea este unu clientu fragedu alu ultramontanismului, apoi noi avemu obligamentulu sacru de a radicá vocea totu-déun'a de câte ori vedemu amenintiate interesele nationali. Este dreptu ca noi nu strigâmu cá fariseulu ca amu aparatu de dóue ori pre septamâna „autonomi'a“ Transilvaniei, dara este de alta parte iéra dreptu, ca noi amu strigatu de atâti ani sî amu admoniatu pre românii din Transilvani'a sa nu se prinda in latiulu séu sa nu se inglóde in nomolulu in care au cadiutu amagiti de vocile „Federatiunei“ sî „Gazetei“.

In fati'a celoru petrecute, simtiendu ca implinimu o detorintia. facemu sa urmeze corespundinti'a cu observârile adause din parte-ne.

Hunedór'a, 24 Decembre 1872.

Mai suntu óre sî astadi naivi de acei'a, cari iau de nimicuri agressiunile ce suntemu osenditi a le suferí din partea proselitismului ultramontanu? Déca cum-va mai suntu, credu ca casulu ce-lu voiu enará acum va alungá ilusiunile din capulu ori câtrui românu intregu sî nevatematu de coruptiunea epidemiei moderne adeca a proselitismului. Casulu ce-lu voiu enará va aretá ca cele scrise de corespundintele din tiér'a Bârsei suntu numai o palida sî fórte modesta descriere a impregiurâriloru nóstre cu ultramontanii; cu tóte ca Ddieu sa-i tiena condeiulu, pentru ca avurâmu mangaierea a vedé, ca in fine totu se afla ómeni, cari nu trecu cu vederea calamitâtile, fâra de care noi amu puté fi, déca nu aru fi intre români atâti'a, de acei'a ce se indésa a tiené sî ei cu mân'a de cód'a papistasiloru!

Sa vinu ad rem. In comun'a Salasiulu de susu din Valea Hatiegului, mai demultu tempu, nisce mâni nevediute au atitiatu neintielegeri intre poporulu gr. or. de acolo sî intre preotulu gr. or. alu aceleia-'si comune. Protopresbiterulu gr. or. din Hatiegu Ioanu Ratiu a incercatu in mai molte renduri a complaná diferintiele escate. Inse la inceputu pareau in desiertu tóte incercârile pentru ca abiá erá comun'a liniscita sî iéra isbucneau neintielegerile. In fine inse totusi s'au mulcomitu ómenii sî credeamu ca pacea sî liniscea s'au asiediatu in Salasiulu de susu: preotulu de pricina n'a mai fostu conturbatu in servitiele sele nici in biserica, nici afara de biserica, cu unu cuventu domniá armoni'a cea mai buna intre elu sî poporu.

Cá din seninu vine scirea, ca ordinariatulu gr. cat. din Lugosiu aru fi reclamatu dela ministeriulu reg. ung. de culte sî instructiunea publica pre cei ce aveau diferintie cu parochulu loru cá pre uniti cu biseric'a papista sî pre lânga acesti'a sî o biserica din cele dóue ale gr. orientaliloru, cu tóte ca unitii au un'a inca prea spatiósa pentru numerulu capeteloru loru.

Ce e mai multu sî mai momentuosu in afacerea acést'a, este, ca ministeriulu reg. ung. ordiná o comissiune mixta sî pre câtu suntemu informati, cu total'a ignorare a Consistoriului gr. or. respectivu in unu modu cu totului totu unilateralu.

Suntemu curiosi a scí resultatulu comissiunei acestei'a, déca ea se va realisá vr'odata, câci nu credemu ca autoritâtile nóstre bisericesci voru suferí o astfeliu de insulta, intocm'a cá pre tempulu persecutiuniloru celoru de trista memoria.

Lucrurile precum vedemu devinu totu mai interesante sî cei cari bucina cu buc'a plina liberalismulu sî indiferentismulu religiosu sî cari striga pre tóte tonurile sa ne radicâmu preste diferintiele confessiunali, — le atîtia totu mai tare. Óre putévomu si noi esclamá fatia cu aceste fapte mangite ale pârtiei uniate: Dabis Deus his quoque finem, séu ne va ajunge pre noi finea nóstra deodata cu finea infestatiuniloru acestoru ruinatóre.

Unu indiferentu de mai inainte.

Nóue ne vinu sciri mai din multe pârti ale archidiecesei, cari arata ca se simte o miscare estraordinaria in tóte pârtile unde se afla câtu de putieni români gr. catolici, carea sémena cu inceperea unei lupte nóue pentru inmultirea credinciosiloru catolici-apuseni. Cumca cutremurulu acest'a nu vine numai din Blasiu séu Lugosiu se vede sî din cele publicate de unadi in „Egyházi Közl.“ sî reproduse sî de noi, sî apoi din alocutiunea papei, carea a facutu sgomotu asiá de mare in diuaristic'a européna. Papismulu in lupt'a sea contr'a libertâtiei are lipsa de terenu. Unde sî cum sa-lu castige, de acést'a nu intréba elu nici odata.

In astfeliu de impregiurâri serióse, pentru ca seriόse suntu, pentru ca ele cuprindu in sine o epoca, carea va decide intre libertatea spirituale sî jugulu intunerecului, atragemu atentiunea, acelei pârti din inteligenti'a natiunale, ce inca nu s'a vendutu ultramontanismului, asupr'a turburâriloru ce se pregatescu, cá sa le infrenâmu sî sa le tienemu in limitele ce li se cuvine sî sa nu inundeze natiunea cu o catastrofa mai rea cá cea dela 1700.

Cá sa nu créda cine-va ca noi vedemu sî unde e albu, negru, vomu reproduce ceea ce se scrie in „Tribun'a“ din Berlinu, unde ómenii suntu in pusetiune de a vedé sî mai limpede lucrurile decum le vedemu noi in provincie. Iesuitismulu se apuca de puternicii dîlei spre a dá peptu cu ei sî a castigá terenu, sî apoi ei sa nu faca incercâri acolo, unde naivitatea, simplitatea sî obscurantismulu pregatesce instrumentele pentru lucrarea loru.

Esta ce dîce „Tribun'a“ din Berlinu despre iesuiti:

„D. de Bismark a crediutu cu naivitate ca dreptulu sî forti'a sea i voru fi de ajunsu spre a se luptá in contr'a iesuitiloru: pentru momentu inse d. de Bismark nu mai e presiedinte alu consiliului de ministri din Prussi'a, pâna cându va fi ce-va sî mai putienu.

„D. Thiers e mai finu. D. Thiers, liberulu cugetatoriu, se pléca pâna josu inaintea clerului sî cu tóte acestea aru avea celu mai largu câmpu de bataia. Spera sa invinga pre clericali prin viclenia, sî in adeveru ca are mai totu atât'a viclenia cá sî unu popa (cat.). Dara sî d. Thiers se insiéla. In contr'a clericaliloru nu e decâtu unu midilocu de aperare, resbelulu pre fatia, sustienutu de fatia intregei lumi sî silindu pre toti ómenii de onóre a se pronunciá pentru o partida. Numai luptandu astfeliu, sî luptandu in acela-si tempu in tóta Europ'a, iesuitismulu va puté fi resturnatu, iesuitismulu care-si atribue o dominatiune infalibile asupr'a sufleteloru sî asupr'a corpuriloru.

„Gazet'a Transilvaniei“ in revist'a din nr. 100 ne spune lucruri de totu frumóse, cari ne aducu aminte de dîs'a: vai vóue . . . . . ca puneti sarcini pre umerii ómeniloru pre cari voi nici cu degetulu nu le atingeti, ... De aceea tóte câte voru dice vóue . . . . sa faceti, faceti, iéra ceea ce facu ei sa nu faceti. — Eata ce dice „Gaz. Tr.“:

„Invetiaturile Mantuitoriului suntu invetiaturile fericirei popóreloru. Christosu ne invétia sa ne iubimu, sa ne ajutamu, sa ne luminamu unulu prealtulu, elu ne spune, ca suntemu toti frati sî cá frati trebue sa fimu liberi sî egali intre noi. Cei ce déra iubescu pre frati ajutora pre cei urmariti sî seraci, luminéza pre cei lipsiti de cunoscintia, cei ce se lupta pentru libertatea sî egalitate in lume implinescu sî urméza precepteloru lui Christosu sî suntu fii sei adeverati, iéra acei'a cari lucra numai in folosulu loru propriu, cari urescu, seducu sî desbinu pre frati, cari se conjura in contr'a libertâtiei popóreloru, le apasa sî subjuga: acei'a nu suntu crestini adeverati, suntu mai rei cá pagânii, câci sub masc'a crestinismului insiéla lumea, calca in peciόre totu ce e dreptu sî sântu.

Dara vai celor'a dela cari vine reulu sî zizani'a in lume, câci Christosu a invetiatu sî recomendatu iubirea sî concordi'a, sî in acestu semnu lumei lumin'a cunoscintiei si a binelui a resaritu!“ —

Gur'a pecatosului adeveru graiesce! ⊙

Românii sî sasii.*)

Sabiiu in Decembre

In nrulu 2962 din 21 Nov. „N. Fr. Presse“ (diurnalulu egemonistiloru din Cislaitani'a) intr'o coresp. din Pest'a in fói'a de diminétia in contr'a locuitoriloru români in genere sî in specie a celoru din fundulu reg. — pre nedreptu numitu pamentu sasescu — pre lânga o scandalósa intortocare de faple sî falsificarea cea mai culediatóre a istoriei, se cuprindu astu-feliu de incriminâri sî calumnii, incâtu in interesulu adeverului nu le potemu lasá fâra respunsu; sî ne tienemu de cea mai sacra oblegamente a deculá acestea incriminâri nefundate. Amu recursu la „generositatea redactiunei l. „N. fr. Pr.“ rogându-o a ne dá locu de aperare in colónele, unde furâmu atacati. Inse indesiertu, câci sub pretestulu, ca refruntarile nóstre (dovedite cu documente oficiali) suntu de cuprinsu necalificatu sî intentionédia a duce in retacire opiniunea publica, ni se denegà cererea. De ací róga pre redactiunea „Reformei“, cá sa priméscа acésta refruntare in colónele diurnalului seu, dupa ce „Press'a“ alu cârei corespendinte elu va fi avutu tendinti'a a insielá opiniunea publica, le a denegatu acést'a. De ací urmédia asiá:

„Inainte de tóte respingemu cu indignatiune dela noi scandalósele prepuse, cá cum poporulu românu alu Ardélului aru fi fii mai pucinu fideli patriei sî monarchiei sî civi mai pucinu gat'a la sacrificia decâtu „sasii.“ Istori'a impârtiale a patriei nóstre a scrisu pre paginele sele, cumca românii transilvani atâtu sub principii de mai nainte câtu sî sub acum gloriosu dominant'a dinastia si-au versatu sângele pentru tronu si patria in resbele nenumerate, cu tóte ca pentru acésta fidelitate sî resemnatiune de regula s'au premiatu altii, pentru cari si-au versatu sângele, sî preste acést'a s'au folositu acestu sacrificiu numai, cá sa-i apese politicesce sî din punctulu de vedere alu culturei. E adeveru, ca românii nu se potu falí cu o cultura atâtu de inaintata (cá sasii) pentruca tocm'a medilócele, ce ducu la acésta cultura, de comunu li se subtragea sî denegá de ei. Nici ca e asiá demultu acelu trecutu, cându maiestrului sasu nu-i erá iertatu a primí invetiacei de românu, numai pentru cá nu cum-va sa iésa, pentru tóta lumea, vre-unu professionistu românu, sî cându P. O. universitate a natiunei sasesci in 1793 a amblatu la pragurile imperatului Iosifu II, cu rogare, de principiu totu atâtu de liberalu, cá convicitatea introdusa sa se curme sî ori-ce locuitori nesasi sa se eschida dela indreptatirea de a-si câstigá ori ce feliu de proprietate.

Déca corespondintele resp. din Pest'a se incumeta a afirmá, ca in fundulu regiu n'au fostu decâtu numai români servitori sî caratori de apa, 'lu indrumâmu simplemintu la privilegiulu Andrianu din 1224 sî la documentulu regelui Ladislau din 1453, pre care si insisi sasii le producu cá titlu de dreptu, sî care marturisesce, ca incorporarea dominiului Talmaciului din comitatulu Alb'a-Superióre in teritoriulu celoru 7 judetie se facù in acelu scopu, „cá marginele tierei de lânga strimtur'a Turnului-rosiu sa se póta mai securu aperá prin românii locuitori in tienuturile confiniare.“

Testulu documentului mai dice, ca tóte urbile sî locurile ingremiate sa se bucure de tóte acele drepturi sî privilegia, de cari s'au bucuratu sî le-au esercitatu din tempurile vechi pâna acum urbile, satele sî maieristele pre teritoriulu VII judetie („et praefata castra, turris, villa“) Indrumâmu mai incolo pre domnulu corespondinte la notiti'a aceea fórte nimerita, cumca pre pamentulu sasescu séu mai bine, in fundulu regiu, nici odata n'a esistatu urbariu, din care logic'a consecintia e, ca acei'a n'au potutu fi iobagi, deci nici iobagi români, si asiá locuitorii de limb'a româna ai fundului regiu dupa dreptu sî lege tocm'a asiá au trebuitu sa fia cetâtieni liberi, cá sî sasii. Cumca óre consideratu-s'au intru adeveru asiá, sî cu deosebire, unde e vorb'a de dare de bani sî de sânge, acést'a sa ilustréza intre altele de acea impregiurare, ca sum'a de 100,000 fl. a a trebuitu sa se adune pre calea inscrierei spre a se inarendá dominiulu Fagarasiului pre 99 de ani dela regin'a Mari'a Teresi'a, sî tóta sum'a s'a esecutatu (incassatu) atâtu dela palaturile sasesci, câtu sî dela cea mai din urma coliba românésca, sî asiá — considerându ca inca de atunci locuiau in fundulu regiu cu multu mai multi români decâtu sasi — câscigarea dominiului nationalu Fagarasianu se póte multiamí in cea mai mare parte ajutorârei româniloru. Déca n'aru fi asiá, atunci puntulu 10 din ordinatiunea aulica din anulu 1791 sub nr. 5803, prin care din partea imperatului Iosifu II., care de securu a fostu de sentiemente nemtiesci sî n'a avutu intentiunea de a apesá cultur'a germâna, li se restituì (sasiloru) bunulu asiá numitu sasescu nationale, care fusese incameratu din caus'a „nefidelei administratiuni“, sî modulu de administrare alu venitului acestui fondu s'a determinatu cu strictetia, acea ordinatiune numai sî numai de dragulu româniloru, de securu neprotegiati de principe, n'aru contiené aceea decisiune categorica, ca „partea restante dupa platirea speseloru pentru administrarea veniteloru sî dupa depurarea imprumuteloru cercuali sa se folosésca spre radicarea sî repararea bisericeloru sî a scóleloru atâtu in comune sasesci câtu si românesci etc.“ („ut proventus et erigendas vel restaurandas scholas etc.“)

Sî unde faptele vorbescu atâtu de tare, acolo ei incusa pre românii fundului regiu, ca esti'a aru fi avutu de cugetu a rapí bunulu sasescu (dara in adeveru cine l'a rapitu? Not'a R.) Pentru ce? — Pentru ca sasii, folosindu-se cu intetire de turburârile din anulu 1850, pre cându deregatoriele sub starea de asediu nu cunoscea natur'a acestui bunu, pre care chiaru dupa decisiunea universitâtiei sasesci nationali dato 17 Maiu, o numimu proprietate comuna a celoru 11 cercuri istorice din fundulu regiu, fâra de deosebire de natiune ori confessiune, pentru ca sasii in confusiunea 1850, asiá dîcendu, câtu te intorci intr'unu peciorу, prefacura acestu bunu din unulu, ce erá comunu, intr'unu bunu confessiunale (evang.) sî in modulu acestu pecatosu pre lânga scirbarea pre facia a dreptului se folosira de acestu bunu neconfessionalu singuru numai sî eschisivu spre dotarea scóleloru loru confessionali. Deci dara, déca românii sî cei-lalti locuitori nesasi din fundulu regiu staruiescu seriosu, cá sî scólele loru sa sporésca, dupa cum pretinde stadiulu culturei de astadi sî déca pentru aceea le arunca in facia poft'a la rapire, e o calumnia, aceea, care se deóchia pre sine insasi, o incusa, care tocm'a cade pre sasi sî nici decâtu pre români din fundulu regiu. De altmentrea, cumca sasii adese-ori sî cu deosebire cu ocasiunea bataliei francese la inceputulu seclului alu XIX si-au doveditu in modu laudabilu lealitatea sî alipirea-si câtra tronulu, ce pre atuncea erá fórte periclitatu: e fapta cunoscuta. Asiá d. e. in anulu 1806 au pusu natiunea sasésca 2000 de ómeni pre peciόre spre inmultirea politiei civile permanente cu laudabila promtitudine la sacrificiu si cu o cale au instituitu sî o céta insurectionale sub nume de „prim'a trupa de voluntari sasi“; curendu dupa aceea inse in 1809 alt'a asemenea a dóu'a-óra sî preste acést'a sî o trupa de calareti, tóte aceste din spesele sele.

Cumca inse acésta dare importanta de bani sî sânge nu o au acoperitu numai sasii singuri, ci in cea mai mare parte românii din fundulu regiu, se vede destulu de chiaru din urmatoriulu conspectu respectivu:

Materiale necesare de alimentatiune sî de ajutoriu atâtu pentru contingentulu manentu de politia radicatu in 1806, câtu sî pentru trup'a voluntariloru sasi s'a culesu in natura si in bani cu pârti egali dela tóte jurisdictiunile; sî la scaunulu Mercurei s'au inrolatu:

a) la politi'a civile permanente 61 români sî 10 sasi.

b) la prim'a trupa sasésca 98 români sî 29 sasi. — Si, ca românii din fundulu regiu, numiti de dlu corespondinte din Pest'a servitori sî portatori de apa, la a dóu'a trupa sasésca de voluntari au representatu ei celea mai mari procente, se vede din unu cerculariu alu comesului sasescu de atunci br. Bruckenthal, adresatu jurisdictiuniloru, (1809 Maiu 14 Nr. 550), in care cu deosebire se pune accentu pre impregiurarea: ca „de óre-ce sasii pretutindenea arata pucina aplecare câtra ea (arm'a) sî pre lânga aceea se totu rarescu la numeru: voluntarii sa se inroleze din mass'a româniloru, câci ei sî asiá se primescu sub flamur'a sasésca.

Pentru sacrificiulu aici memoratu, adusu de români cu bani sî sânge, s'a datu multiamita in anii 1807 sî 1831 prin unu autografu imperatescu — sasiloru, numai sasiloru.

Cumca românii pretindu mai multu dreptu decâtu sasii e o fictiune ridicula, ei — sî acést'a ori ce omu nepartiale sî prudente nu le o va luá in nume de reu — nu voiescu alt'a, decâtu numai drepturi politice egali, fâra de a voí sa pericliteze esistinti'a statului, séu tocm'a a formá statu in statu, prin unu municipiu cu capu de U sî care totu-si va sa se védia cu unu capu, spre ce aru staruí universitatea nationale sasésca.

Ca românii intrecu pre sasii cu numerulu de siguru insisi românii nu au ce face decâtu póte ca dóra caus'a acestei impregiurâri diace in sistem'a de doi copii a sasiloru, sî cea ce se atinge de referintiele de posessiune, s'aru poté informá mai bine d. cor. despre cincimea sea, déca privea mai afundu in conspectulu respectivu despre sumele de dare, cari le platescu pre anu pre sém'a statului nu senguratecii, cí toti sasii fundului regiu pre de o parte, sî de alta parte românii.

---

*) Acest'a este articululu din „Reform“ care l'amu promisu sî publicului nostru in nr. 102; traducerea este a „Gazetei Tr.“ R.

Fórte nenimerita este provocarea cor. la ordinatiunile lui Wenkheim, pentru ca tocm'a acelei ordinatiuni multiamescu sasii, ca d. e. in adunanti'a scaunale a Sabiiului in — care scaunu (—) locuiescu 86,917 capete, dintre carii numai 25,126 suntu sasi — forméza majoritatea, pentru ca tocm'a in urm'a ordinatiunei acestei'a alui Wenkheim cetatea dupa impreunarea ei contr'a naturale cu comunele rurali e indreptatita a alege jumetate din representanti la adunantia. Totu acestu casu are valóre sî pentru districtulu Brasiovului, sî totu-si dicu, ca românii suntu acei'a cari prin instructiunile lui Wenkheim cele fórte intielepte impartasindu sa dea avantagiuri, totu mereu voiescu a ocupá mai multu terenu.

O logica cá ast'a arare-ori se póte audí in viétia, sî cu atâtu mai pucinu a se cetí intr'o fóia.

Déca inse corespondintele din „Neue fr. Presse" prin apesarea instructiuniloru lui Wenckheim are de cugetu a ne aretá, ca comunele din scaunele filiali alu Talmaciului sî Selistei s'au indrumatu la scaunulu Sabiiului si politicesce sî administrative, de care s'au tienutu inca din seculi, sî comunele dominiului Branului la districtulu Brasiovului, de unde asemene din seculi se administréza politicesce pâna astadi, pâna cându diet'a aru ordiná o impârtire administrativa mai corespundiatória, atunci a doveditu corespondintele o ignorantia démna de compatimire, cu privire la celu mai de aprópe trecutu alu fundului regiu. Pentru ca cându in anulu 1864 s'au ascernutu din partea regimului de atunci, amicu sasiloru, la diet'a provinciale din Sabiiu o ordinatiune, prin carea aru fi sa se faca o impârtire nóua administrativa in M. principatu Transilvani'a, corifeii sasesci cu dlu superintendentulu actuale Teutsch in frunte au fostu acei'a, cari nu numai s'au multiamitu cu aceea, cá comunele supr'a-memorate sa se tiena de autoritâtile Sabiiane, cí au mai ascernutu sî o decisiune a minoritâtiei datata din 9 Oct. 1864, prin care poftescu cá sa se imgremieze jurisdictiunei Sabiiane sî 10 comune din comitatulu Clusiului sî alu Dobâcei sî pre deasupr'a sî Regnulu sasescu din comitatulu Turdei. Si de ací se vede, ca prin instructiunea lui Wenkheim s'au implinitu o pofta fierbinte a sasiloru, manifestata inca cu 8 ani mai inainte de aceea, comunele Talmaciului sî ale Salistei, precum au fostu anecsatu sî dominiulu Branului la municipiulu Sabiiului, (pamentu sasescu).

Aceea dorintia a corespondintelui, cá, abatendu se dela legea municipale sî comunale, sa se sustiena sî pre venitoriu censulu horopsitoriu alu românului cu scopu, cá românii sî pre viitoriu sa se póta apesá atâtu in jurisdictiune (municipiu) câtu sî in comuna, — e cu multu mai monstruósa in golatatea naivitâtiei sele, decâtu sa fia démna, cá omu cu cugetu dreptu sî umanu sa o mai refrunte.

Este intru adeveru o specia de cinismu, care sternesce grétia, care inse n'are dreptu de a pretinde, cá sa ne ocupâmu mai multu cu ea.

( ) In casu de asiá simplemente paremu (respingemu) o cutediare cá acést'a, care plesnesce in faci'a principiului libertâtiei sî concredemu judecat'a asupr'a estui lucru opiniunei publice celei sanetóse.

Asiá e, românii comitu acelu pecatu de statu, ca nu ceru dreptu separatu municipalu sî comunalu statutaru pentru fundulu regiu, cí sa multiamescu cu aceea, cá sa se estinda legea generale municipale sî comunale sî asupr'a fundului regiu.

Déca legea generale are scaderi — nici ca se néga — sa se indrepte — inse nu poftescu, ca sa tracteze cu ei mai bine, decâtu se trateza cu altu ver-care cive alu statului, cá fundulu regiu sa se faca teatru de esperimente promovatóre de dorintie separatistice municipali sî comunali nationali. Déca prin dorinti'a acést'a a loru voiescu românii sa faca statu in statu, pregatésca-se, cá sa auda cele mai aspre judecâti, asupr'a astoru feliu de dorintie separatistice.
x, y. z."

Orestia in 24 Decembre 1872.

(Alegerea de deputatu a lui Vodianeru, sî repararea turnului bisericei greco-orientala !)

Diuariulu „Kelet" se ocupa de multe-ori cu afacerile orasielului nostru. Asiá sî in Nr. 271 aduce o corespondintia dto 22 Novembre a. c. subscrisa de unu nume mistificatu „Szászvárosi" in care cu deosebire plânge ratacirile sî gresielile unguriloru ca au alesu de deputatu dietalu pre jidanulu Vodianeru ; aduce inainte ca in ce sperantie frumóse basate pre promissiuni góle, se legan'au Orasthienii (unguri) inainte de alegere, sî acum din multele promissiuni ca va dá pentru casin'a ungurésca de icí 12,000 fl. pre 12 ani fâra interese etc. nu se implinesce asiá dicendu nimicu ; sî uniculu meritu care si-lu atribuie Vodianeru cu infiintiarea casei de pastrare, nu e a lui, cí a altoru ómeni banosi Brül et comp.

Intr'altele dice corespondintele „Szászvárosi" ca Vodianeru nefiindu siguru despre aceea ca români luá-voru parte activa la alegeri ori voru fi passivi a trebuitu sa câscige pre fruntasii (föbjeit) români pentru caus'a drépta, sî i-a sî succesu, in urm'a cârei acum'a biseric'a romåna e frumósa pre din afara.

Acésta espressiune tendentiósa nu se póte intielege altmintrelea decâtu ca reparându-se turnulu bisericei gr. or. tocm'a in anulu acest'a, acésta reparatura s'a facutu cu banii lui Vodianeru. Comitetulu parochialu a bisericei gr. or. de aicí a cârui presiedinte e subscrisulu, respinge cu indignatiune ori-ce presupunere ca reperarea turnului bisericei nóstre aru stá in ce-va legatura cu alegerea de deputatu dietalu alui Vodianeru, séu ca biseric'a nóstra aru fi primitu vre-unu cruceriu din banii ce i-a impârtitu intr'o parte sî intr'alt'a spre a-si câscigá mandatulu de ablegatu.

Fiindu ca ungurii cari se vedu amaru insielati in asceptârile loru ne suspicionéza sî credu ca turnulu bisericei nóstre nu s'aru fi potutu reparé déca nu aru fi tramisu Iehov'a pre fiiulu lui Israilu Vodianeru cá sa ajute poporului din Oresthia, ne vedemu constrinsi a aretá onoratului publicu intâiu operatiunea finantiala prin care s'a reparatu turnulu — care de altmintrelea nu va fi de mare interesu — sî a dóu'a unele date despre alegerea de deputatu a istetiului Vodianeru.

1. Voru fi trei ani de dile de cându mai in tóte siedintiele comitetului parochiale cându unu membru cându altulu facù aretare ca turnulu nostru se afla asiá intr'o stare rea incâtu déca nu-lu vomu coperí din nou, mai târdiu ne va constá mai multu, pentru ca plóua prin pleu, scândurile suntu tóte putrede sî lemnulu celu tare inca va trebuí sa se strice.

Nici unulu nu erá in contr'a reparârei, fâra bani nu se póte repará.

In siedinti'a comitetului din 17 Octobre 1869 Nr 52 s'a desbatutu o operatiune financiala prin care s'aru poté câscigá bani, adeca cá sa se provóce crestinii nostri a dá bisericei bani imprutu dara fâra interese, pâna atunci pâna cându va fi biseric'a in stare a platí.

Acestu conclusu s'a facutu cunoscutu poporului, care dupa obiceiu promite usioru sî implinesce anevoia ; vediendu-se comitetulu incâtu-va siguru in privinti'a baniloru in 5 Maiu 1872 a incheiatu contractu cu maiestrulu de cladiri Iosefu Richter ca pentru unu pretiu de 1000 fl. sa incépa repararea turnului in 1 Iuliu sî pâna in 1 Augustu 1872 sa-lu dee gat'a, avendu densulu a dá totu materialulu de lemnu, pleu, feru etc. sî acum'a turnulu e gat'a.

Fiindu ca s'a decisu reparatur'a turnului, sî s'a incheiatu contractu intr'unu tempu cându inca nime nu visá ca va vení unu Vodianeru sa fia alesulu Orasthieniloru urméza prea firesce ca repararea turnului nostru nu sta nici intr'o legatura cu alegerea lui Vodianeru.

Dupa ce va scí domnulu „Szászvárosi" aceste, credu ca nu se va mai superá pre biseric'a nóstra ca e frumósa pentru ca banii, cari erá sa-i capete densulu sî consortii densului, nu suntu in turnulu bisericei nóstre.

2. Ce se atinge de alegerea lui Vodianeru aceea s'a intemplatu in modulu urmatoriu : Venindu Vodianeru la Oresthia s'a adresatu mai intâiu la matadorulu unguriloru de aicí Dr. Danielu Leszai, acest'a la inceputu a fostu in contr'a lui Vodianeru, mai târdiu inse s'a induplecatu nu scimu acum de poterea cuventului séu din alte motive ? sî intr'o conferintia ungurésca a propusu alegerea lui Vodianeru.

O parte insemnata a fostu in contr'a acestui candidatu, inse o parte din oponenti crediendu multeloru promissiuni ca Vodianeru i va pune in peciórе cu poterea baniloru sei, s'a invoitu ; ceea-lalta parte sî anume cei cu adeverata ambitiune nationala desgustati de o atare procedura, adeca ca drepturile politice, sî anume unulu dintre cele mai momentóse drepturi, sa se venda pre bani, s'au retrasu, sî asiá candidatur'a lui Vodianeru s'a primitu, sî acum e secretu publicu ca nu pentru alte merite a candidatului, cí numai pentru drogutii de banisiori. Dr. Leszai Danielu conducatoriulu unguriloru care cá medicu si-a câstigatu merite nedisputavere pentru poporatiunea Oresthiei sî cu deosebire cá omu politicu pentru unguri a reposatu, acestu semnu de stima sî reconoscintia l'a aretatu publiculu Oresthiei la inmormentarea cea grandiósa la care a asistatu in unu numeru cum nu s'a mai pomenitu in orasielulu nostru. Cu inmormentarea densului s'au ingropatu sî multe secrete din alegerea lui Vodianeru, sed de mortuis non nisi bene.

Dupa mórtea lui Leszai se vorbesce cá s'aru fi aflatu intre scrisorile densului o insemnare in care sta ca scól'a nóstra gr. or. aru fi primitu dela Vodianeru 2000 fl, iéra protopopulu nostru Nicolau Popoviciu 3000 fl. acést'a o afirma unu barbatu betrânu in a cârui cuventu nu este iertatu a dubitá, de óre-ce e probatu de omu cu distinsa onóre sî incredere.

Cumca Vodianeru aru fi câstigatu pre fruntasii româniloru sî pentru aceea a remasu acesti'a in passivitate, precum vorbesce corespondintele mascatu „Szászvárosi", despre acést'a nu scimu mai multu decâtu ca domnulu protopopu Nicolau Popoviciu cu ginerele d-lui domnulu Michaelu de Dobo a avutu visite, contr'a-visite, consultâri etc. cu Dr. Leszai sî cu Vodianeru, dara cá aceste visite sî consultâri sa le fi facutu pentru cá sa remâna românii in passivitate sî in interesulu bisericei nóstre séu ca prin ostenelele sî meritele d-loru ni-amu fi reparatu turnulu la biserica acést'a nu e adeveratu, si corespondintele din „Kelet" gresiesce sî e de presusu ca gresiesce cu voi'a cându se impedeca de turnulu bisericei nóstre pentru banii cari nu i-a capetatu ungurii, cari cu mascatulu „Szászvárosi" dimpreuna a alesu pre Vodianeru.

Românii din acestu cercu de alegere nu au luatu parte la alegere in urm'a conclusului conferintiei nationale (!) din Belgradu ; iéra de cum-va unii s'au folositu de acésta passivitate intr'alta directiune, acést'a nu a facut'o in interesulu bisericei nóstre, cí din contra biseric'a nóstra are dauna mare din aceste faime, pentru ca poporulu nu voiesce a contribuí cum a promisu, traindu in aceea ratacire ca turnulu nostru — dupa spusele unguriloru — s'a reparatu cu banii lui Vodianeru.

Comitetulu bisericei e silitu acum a urdí procesu asupr'a acelor'a cari au promisu ajutoriu sî acum lu denéga ; acesta procedere silita a comitetului aduce multe neplaceri sî multe stricaciuni bisericei.

Cumca la alegerea lui Vodianeru a ajutatu sî banii e lucru constatatu, pentru ca representantele acestui'a advocatulu Rainai prin scriitoriulu seu Szolnitzki a impârtitu mai multoru alegatori români din Pricasu câte 2, 5, 10 fl. precum erá sî alegatoriulu, numai cá sa duca tiedul'a la urna pre care tiedula erá scrisu numele Vodianeru sî Schuller pâna cându erá sa-lu bata Pricasenii, sî o sî patiá déca nu o luá de tempuriu la sanetós'a ; acum a facutu Pricasenii aretare la magistratu pentru ca a voitu aí corumpe cu bani, cercetarea curge asiá cum mergu tóte lucrurile pre la noi, adeca cam incetu.

Vedi dle „Szászvárosi" asiá a-ti alesu dvóstra ungurii pre Vodianeru, sî acum ve impedecati de biseric'a nóstra, care nu are nici unu amestecu cu politic'a dvóstra cea sióda.

Ve rogâmu dara pre viitoriu dati-ne pace, sî nu mai scutura-ti de turnulu bisericei nóstre, sa nu ve cada pre capu ; destula stricaciune ne a-ti facutu cu faimele respândite intre poporulu nostru, suntemu datori a platí o mie de fiorini sî pâna acum nu amu potutu aduná nici dóue sute fiorini ; pâna vomu incassá bani prin procese neplacute membri comitetului parochiale suntu siliti a dá din bozonariulu loru spre a-si implini obligatiunea data facia cu maiestrulu Iosefu Richter, care pâna acum a primitu 700 fl.

Aceste suntu fruptele alegerei lui Vodianeru sî a faimeloru respândite din partea unguriloru, cari au alesu pre Vodianeru sî s'au insielatu in asceptârile loru.

Dr. A. Tincu
presiedintele comitetului
parochialu.

Bintintiu, 20 Decembre 1872.

Domnule redactoru! Me rogu sa aveti bunatate de a dá locu in pretiuit'a fóia ce redigeti, urmatóreloru intemplâri, din care sa se convinga publiculu cum se aplica in comitatulu Unedórei constitutiunea.

In 27 Decembre 1872 st. n. venindu dlu solgabireu **Keresztes** Sándór, cerculu Geoagiului de josu, in comun'a nóstra Bintintiu spre alegerea antistelui comunale, a juratiloru etc. numai decâtu pre la 10 óre dupa ce s'au adunatu poporulu, cea mai mare parte români sî vre-o 6 arendasi magiari, ca nu suntu mai multi, incepù in limb'a magiara a spune ca pentru ce au venitu in comuna. Firesce ca l'au priceputu numai cei vr'o 6 magiari, sî in fine inse au inceputu a vorbí sî romanesce, câci l'amu auditu dîcendu: „no vómeniloru amu esîtu aici afara cá sa facemu alegere astadi de biro, kisbiro sî jurati, asiá eu voiu denumí o comissiune, care impreuna cu mine sa ne sfatuimu pre cine sa punemu la candidatia“. Luându solgabireulu pre cei 4 membri, 2 magiari si 2 români au intratu cu densii intr'o casa deosebita sî atât'a s'au totu intielesu cu densii, incâtu bietii români asudase insirându pre toti locuitorii dearendulu din comuna, cá dóra va primí pre cine-va in list'a candidatiloru impreuna cu cei 2 magiari pre cari curendu iau fostu denumitu solgobireulu. Tristu lucru ca tóta incercarea celoru 2 membri români din comissiune au fostu zadarnica pentru poporulu românu, de óre-ce solgobireulu nu au voitu sa primésca pre nimenea românu in list'a candidatiloru.

Vediendu in fine solgobireulu, ca pre poporulu românu nu-'lu póte amagí, la propunerea unui membru magiaru din comissiune au alesu sî pre unu românu, care românu au mai fostu antiste comunale sî a fostu remasu datoriu cu vre-o câte-va sute de fl. din contributiune, care suma au platit'o comun'a pentru densulu, sî apoi acest'a sa suplinésca numerulu de alu treilea candidatu fatia cu cei 2 magiari pusi in candidatiune. Sermane poporule românu! ce ai de a face acum'a? Pre la 4 óre dupa amédi s'a inceputu alegerea antistelui comunale. O parte din poporulu românu s'au otaritu cá sa candideze sî sa dee voturile la românu, macaru ca iau mai arsu inca odata, o parte n'au votatu de feliu, cei mai multi s'au sî departatu. — Ce se vedi, candidatur'a au duratu pâna pre la 7 óre sér'a.

Fiindu sî parochulu nostru localu I. **Boteanu** alesu cá membru de incredere la conscrierea voturiloru, magiarii alergau in tóte pârtile tramitiendu dupa toti evreii din comuna, pre unii iau sculatu din patu cá sa vina sî sa dee voturile la candidatulu magiaru **Berévoy** László. Observandu acésta ilegalitate parochulu I. B cá membru de incredere au dîsu: Me rogu domniloru sa inceteze odata acestea negotiâri! ce alegere e acést'a? Ce dreptate? Atunci solgobireu fiindu tempulu inaintatu pre la 7 óre sér'a incheià protocolulu candidatiunei; dîcendu câtra poporu cá sa mérga acasa; pentru ca acum s'a ispravitu candidatiunea si nu se mai face alta candidatiune sî resultatulu 'lu va spune diminéti'a. Resultatulu, ce se vedi, românulu au capetatu 16 voturi, Berévoy László 15 sî Grászik Jóséf 4.

Cu tóte ca majoritatea voturiloru au capetatu românulu, diminéti'a pre la 8 óre fiindu magiarii sî evreii toti in cas'a alegerei de fatia, sî din partea româniloru numai chiaru 4 ómeni, provóca pre ómeni basandu-se pre §. 82 din legea comunala solgobireu, ca de óre-ce majoritatea voturiloru nu au intrunit'o nici unulu dintre candidati, sî asiá se face alta alegere intre Berévoy László sî Petru Stefanescu. Cu acestea se sî incepù a dóu'a alegere, dintre cei patru români 2 plecara in comuna spre a aduce ómeni la darea voturiloru, parochulu I. B. sî judele fostu au remasu ací. Magiarii sî evreii intr'unu patrariu de óra detera cu totii voturile la candidatulu magiaru Berévoy László. Românii sosira mai târdîu, sî asiá intrandu unulu dupa altulu in cas'a de votisare, detera votulu la candidatulu românu.

Solgobireulu vediendu ca poporulu românu da voturile la candidatulu românu, au inceputu a desmentá pre ómeni, dîcendu; ca cine da votulu la Petru **Stefanescu** sa fia respundietoriu pentru densulu déca va remané iéra datoriu cu contributiunea.

In numele poporului adunatu se sculà parochulu I. B. sî facù câtra solgobireu unele intrebâri ca pentru ce au pusu astfeliu de ómeni in candidatiune sî ca §. 82. din legea comunale nu are intielesulu acel'a pre care 'lu esplica d. solgobireu sî déca se face alta alegere sa binevoiésca a primí alti individi in candidatiune pre cari i poftesce sî i recomanda poporulu intregu.

Solgobireulu incepù cu larma asupr'a parochului ba 'lu amenintià ca déca va mai cutediá a vorbí ce-va lu va sî inchide. In furi'a sea vediendu ca poporulu alege pre omulu loru, sî cá nu cum-va sa reiésa iéra cu maioritatea voturiloru incheia protocolulu de alegere ne mai primindu pre nimenea dintre români cá sa voteze, spunendu ca au trecutu ½ la 10 óre sî nu mai este iertatu nimenui a intra in casa. — Firesce ca déca pre români nu iau mai lasatu sa voteze au reesîtu jude Berévoy László din **Gelmaru**, sî asiá noi nu avemu acum antiste comunalu in loco, ci in Gelmaru, cu tóte ca legea prescrie ca antistele trebuie sa aiba domiciliulu in comun'a unde e alesu.

Deocamdata me marginescu pre lânga atât'a, cá sa se constatedie sî inaintea publicului românu, ca cum aplica solgobiraele prin comitate legea, ca cum voru uni secui sî magiari a practisá fratietatea sî cum se persecuta poporulu românu nevinovatu sî in fine cum iubescu secuii pre români.

Remânu alu d-vóstre stimatoriu.

Unu martoru.

Ap'a Vinerei, 2 Ianuariu 1873. st. n.

Domnule redactoru! Cu placere vinu a comunicá o impregiurare momentósa si de mare progresu pentru români, câci in fapta fondului scolaru a comunitatei Vinerea esista, dîcu esista primindu epitropi'a bisericésca sî scolara pre lânga cuitantia cele 600 fl. v. a. — pre bas'a ordinat. magistratului urb. scaun. dto Orasthia 25 Oct. 1872 nr. 2612 in legatura cu emisulu comitialu dto 11 Oct. 1872 nr. 244 — destinate dejá spre acestu scopu filantropicu din cass'a alodiala spre administrare cá unu fondu de sine statatoriu.

Dîu'a primirei fu o dî de serbatóre rara sî plina de bucuria pentru Vinerenii sî bravii inaintemergatorii loru cu astfeliu de esemple marinimóse, cari se petrecu in presenti'a pré on. d. protop. alu scaunului Oresthiei Nicolau Popoviciu, care nu-si pregetà a se infatisiá in persóna de o parte spre a duce in deplinire acestu actu solemnu, iéra de alta parte pentru censurarea ratiotiniului bisericescu.

Parintele protopopu si face dispositiunile necesarie cá capitalulu primitu in suma de 600 fl. v. a. sa se elocuedie pre lânga garantia sî ipoteca sigura cu 10% sî a se administrá cá fondu de sine statatoriu. Óre acestu fondu scolariu prin ingrigire sî manipulare acurata sî conscientiósa nu va inflori? sî nu va prosperá? mai dubietedi, dle Balomiri, in esistinti'a lui? Nu e de imitatu acestu faptu moralu ce tientesce spre progresare sî spre unu venitoriu ferice?

Unu românu.

Varietâti.

⁂ Civii români ai universitatei din Clusiu au onóre a invitá pre onorat'a redactiune a „Telegr. Rom.“ la serbarea „preserei anului nou 1873“, ce va stá din unu concertu impreunatu cu dantiu sî se va tiené in 31 Decembre st. v. (12 Ian. 1873 st. n.). Venitulu curatu va serví: „de inceputu la unu fondu pentru o scóla româna de fetitie infiintianda in Clusiu.“ Pretiulu intrârei 1 fl. de persóna. Inceputulu la 7 óre sér'a. (In sal'a otelului „Biazini.“) Clusiu, in 4 Ian. 1873.

In numele comitetului:

P. Isacu.

NB. Domnii cari voru a conferí binevoiésca a-si adresá epistolele la „Comitetulu arangiatoriu“, cancelari'a in casele parochiali gr. cat. strad'a Cârbuniloru nr. 158.

Bilete se potu schimbá pre lânga aretarea acestei invitatiuni la cancelari'a comitetului in 12 Ian. a. c. dela 10—12 a. pr. iéra sér'a la sala dela 6 óre incependu.

PROGRAM'A.

1. Cuventu de deschidere, tienutu de presiedintele comitetutului P. Isacu.
2. „Frumseti'a tierei mele“ poesia declamata de autorele ei G. Şcridonu.
3. „Auditi acolo“ esecutata de corulu vocale.
4. „Sioldanu vitézulu“ monologu teatralu de Alessandri, representatu de D. Cristea.
5. Disertatiune, rostita de autorele ei J. Turcu.
6. „Proscrisulu de Bolintineanu“ esecutata de corulu vocale.
7. „Sentinel'a româna“ de Alessandri declamata de B. Olteanu.
8. „Mâi Tatare“ esecutata de corulu vocale.
9. Cuventu de inchidere de presiedintele.

Urméza dantiulu durându pâna diminéti'a.

La 12 óre in pausa intregu publiculu presentu va salutá anulu nou prin intonarea imnului nationale „Deslépta-te romane“.

— (**Esploatari de paduri**). In districtulu Nasaudului, comunele districtuali au arendatu pâdurile din munti la banc'a anglo-ungarica pre 80 de ani sub conditiunile urmatórie; 1 ca pâdurile sa se manuedie dupâ legile forstierice; 2 pentru fia-care jugeru folositu de pâdure se solvédie societatea in primii ani câte 47 fl. m a., ér' mai târdiu si mai multu; 3 societatea se ceobléga a cladi in scurtu tempu un'a cale ferata dela Clusiu la Nasaudu, unde sa fia curtea trenului, si de aci la Suceava; 4 pentru, cá sa se pórte contu si in favórea nationalitâtei, societatei sa nu fia iertatu a aplicá alti lucratori, decâtu români si italieni. Credemu, ca Nasaudenii nu voru remané afara din aceea societate de exploatare, ca-ce s'aru cai in seculi, ne fiindu sî din ei câtu de multi membri. — „Gaz. Tr.“

---

ad. Nr. 272/1872.

Concursu.

Pentru veduvit'a parochia Harséni, in protopresbiteratulu gr. or. I alu Fagarasiului se escrie prin acést'a concursu, cu terminu pâna la 31 Ianuariu 1873 a. c.

Numit'a parochia consta din 76 familii, cu 388 suflete; emolumentele suntu câte o ferdela ovesu, sî câte o dî de claca de fia-care familia; cum sî veniturile stolare indatinate dela crestini.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au sa fia teologi abs. de confessiunea gr. or.; sî concursurile sele — in sensulu Statutului organicu provediute cu documentele necesarie bine instruate, voru avé a le asterne subscrisului, pâna la terminulu susu aretatu.

Fagarasiu, 14/26 Decembre 1872.

Petru **Popescu**,
Protop.

Cu intelegerea comitetului parochialu.

(2—3)

Concursu.

Statiunea parochiale de a III-a clasa din comun'a Mercurea este vacanta, pentru reintregirea ei se publica concursu pâna in 15 Ianuariu 1873.

De parochi'a acést'a suntu impreunate urmatórele emolumente:

a) 300 fl. v. a. solviti de cass'a comunale.
b) usitatele venite stolare dela 140 familie. —

Doritorii de a ocupa acésta parochia, au sa-si inainteze cererile loru, instruate conformu Stat. org., — subsemnatului scaunu protopopescu pâna la terminulu prefiptu.

Mercurea, in 15 Decembre 1872.

In contielegere cu comit. parochialu.
Scaun. prot. gr. or. alu tractului
Mercurea.
Ioanu Drocu,
adm. prot.

(2—3)

Edictu.

An'a, Ioanu Comaniciu Rafirie, de rel. gr. or. soti'a legitima a lui Mateiu Sebesianu de rel. gr. cat. din Veneti'a inf. in district. Fagarasiului, carea de unu anu sî 6 luni, au parasitu cu necredintia pre barbatulu — nesciindu-se loculu aflârei ei; se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, sa se presenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu in persóna; câci: la din contra, procesulu incaminatu de susu-numitulu ei barbatu, se va otarí sî in absenti'a ei, pre bas'a SS. canóne. —

Fagarasiu 18/30 Octobre 1872.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului protopresbiteralu alu Fagarasiului I.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU